

NE VORBEŞTE

PĂRINTELE CLEOPA

Volumul 1

CUVÂNT ÎNAINTE

Părintele nostru Cleopa Ilie, duhovnicul Mănăstirii Sihăstria, este binecunoscut, atât în ţară, cât şi peste hotare, ca un mare duhovnic, rugător şi scriitor bisericesc al monahismului românesc din ultimii 50 de ani.

Experienţa sa îndelungată de călugăr ascultător, preot, stareţ, sihastru şi profund cunoscător al Sfintelor Scripturi şi al scrierilor filocalice, dogmatice, morale şi canonice ale Sfinţilor Părinţi, l-au făcut cu adevărat părinte şi povăţuitor sufletesc al călugărilor şi al multor credincioşi de la sate şi oraşe, de toate vârstele şi categoriile sociale.

Din anul 1945, când a fost hirotonit ca preot şi numit stareţ al Mănăstirii Sihăstria, pâna astăzi – timp de o jumătate de secol –, Prea Cuvioşia Sa şi-a împărţit timpul între rugăciune şi misiune, între linişte şi ascultare, între singurătate şi călăuzirea călugărilor şi misiune duhovnicească prin predică, scriere de carţi sfinte, spovedanie, sfătuire şi milostenie. O viaţă întreagă jertfită lui Hristros şi Bisericii Ortodoxe.

Regretăm mult că aproape toate predicile şi învăţăturile Prea Cuvioşiei Sale, rostite fie în biserică, fie la chilie, fie în aer liber la zeci de mii de credincioşi, timp de o jumătate de secol, au rămas nescrise de nimeni şi nu mai pot fi recuperate niciodată. Astăzi ar fi constituit un tezaur viu de învaţături duhovniceşti pentru multe generaţii.

Totuşi, pe lângă cele şapte cărţi scrise şi publicate de Părintele Cleopa în ultimele două decenii, s-au înregistrat ocazional de credincioşi pe casete o bună parte din sfaturile şi învăţăturile sale duhovniceşti, fiind răspândite azi în toată ţara. Cu greu am recuperat o parte din aceste benzi magnetice, unele de peste 15 ani, şi încercăm să le publicăm parţial în mici volume, pe teme, într-o serie specială intitulată **Ne vorbeşte Părintele Cleopa**.

Primul număr este cel de faţă. El conţine patru teme principale: **Despre frica de Dumnezeu, Paza minţii, Treptele rugăciunii** şi **Despre preoţie**, la care se adaugă trei scurte cuvinte.

Desigur, am respectat întru totul limbajul arhaic al Părintelui Cleopa, afară de mici intervenţii ce s-au impus. Sfaturile originale, directe, sincere, pline de iubire duhovnicească ale Prea Cuvioşiei Sale sunt o adevărată binecuvântare pentru toţi cei ce caută mântuirea sufletului şi ajută mult la formarea tinerelor generaţii. Ulterior vor urma şi alte numere din această serie, cu alte teme şi învăţături.

Acum, când Părintele Cleopa se pregăteşte de marea călătorie la cer şi cu greu mai dă câteva sfaturi, publicarea acestor cuvinte de pe casete sunt o mană cerească pentru poporul nostru binecredincios. Fie ca aceste învăţături să rodească în inimile şi casele tuturor celor ce iubesc pe Hristros.

Arhimandrit Ioanichie Bălan

Sfânta Mănăstire Sihăstria
Botezul Domnului – 1995

DESPRE FRICA DE DUMNEZEU

Să vorbim ceva care înţelegem cu toţii, şi cei mai de jos şi cei mai de sus. Vorbim ceva de înţeles, dar totodată şi ce este mai de folos pentru fapta bună. Vom vorbi despre frica lui Dumnezeu.

La Pilde spune aşa: *Cu frica lui Dumnezeu se abate tot omul de la rău*. Dacă se abate omul de frica lui Dumnezeu de la tot răul, frica lui Dumenzeu este prima piedică a păcatului, care împiedică păcatul să pătrundă în sufletul nostru.

Proorocul David, prin Duhul Sfânt, aţi văzut în Psaltire că ne spune: *Începerea înţelepciunii este frica Domnului şi înţelegere bună este tuturor celor ce o fac pe dânsa*. Şi iarăşi zice Solomon, fiul său, despre înţelepciune mai mult, că **frica Domnului este şcoala înţelepciunii**. Iar Isus, fiul lui Sirah, în Cartea înţelepciunii lui, spune aşa: *Frica Domnului mai presus de toată înţelepciunea a covârşit*.

Vedeţi, trei prooroci mari laudă frica lui Dumnezeu, care de care mai înalt filosofând despre dânsa, că într-adevăr, cum spune şi Sfântul Isaac Sirul: *Frica lui Dumnezeu este temelia tuturor faptelor bune*. El spune că înţelepciunea are două capate: primul capăt este frica lui Dumnezeu şi al doilea capăt este dragostea de Dumnezeu. Dar pentru ce aşa? Pentru că toată fapta bună se începe de la frica lui Dumnezeu şi se termină în dragostea de Dumnezeu, care este legătura desăvârşirii şi treapta cea mai de sus a tuturor faptelor bune, căci mai mare decât toate este dragostea. Dar ca să ajungă cineva la dragostea de Dumnezeu, negreşit trebuie să aibă mai întâi frica lui Dumenzeu. Că de aici porneşte toată fapta bună: din a se teme omul de Domnul.

Auzi ce zice Duhul Sfânt? *Fericit este omul care se teme de Domnul, că întru poruncile Lui va voi foarte*. Ai auzit? Cine se teme de Dumnezeu, voieşte foarte mult să facă poruncile lui Dumnezeu, adică faptele bune; după cum şi acela ce nu se teme, îşi dă frâu liber la toată răutatea şi la tot păcatul.

Cine are frica lui Dumnezeu este cel mai înţelept om de pe faţa pământului. Pentru că spune Sfântul Grigorie de Nyssa, mare filosof şi fratele marelui Vasile: "Am văzut pe mulţi oameni care s-au silit să înveţe toată ştiinţa cea din afară, iar în cele teologiceşti, adică în stiinţa despre Dumnezeu, nu puţin au sporit. Dar fiindcă le-a lipsit lor adevărata înţelepciune, care este frica lui Dumnezeu, departe s-au făcut de Dumnezeu şi în mocirla tuturor relelor au ajuns".

Auzi pe unul că are două doctorate, două licenţe. Dar auzi că-i un preacurvar, un ateu, un om necredincios, om fără judecată, fără milă de săraci, fără dragoste de aproapele lui, care dă cu piciorul în toată fapta bună şi în credinţa cea dreaptă. Ce-i foloseşte lui ştiinţa din afară, dacă n-are frica lui Dumnezeu? Mai bine nu se năştea unul ca acesta, care nu cunoaşte pe Ziditorul său şi nu se teme de El în toată vremea, ca să se ferească de rău şi să facă binele.

De aceea vă spun: e bine ca omul să înveţe carte multă, să fie şi inginer, să fie şi doctor, să fie şi profesor, şi profesor universitar, să fie şi militar, să fie şi general, ce-a rânduit Dumnezeu pentru fiecare. Dar în toate treptele lui să nu uite frica de Dumnezeu. Că, dacă a uitat de Dumnezeu, mai bine nu mai venea în lumea aceasta şi mai bine nu se năştea să vadă atâta bunătate a lui Dumnezeu. Cum ne-a dat El nouă viaţă, minte, aer, lumină, căldură, ploile la vreme, hrană, belşug, sănătate, vedere, auz, înţelepciune şi, după atâtea binefaceri ale lui Dumnezeu, să închidă ochii ca păsările cele de noapte, care nu văd numai la întuneric, şi să nu vadă pe Dumnezeu, Care este lumina cea neapropiată şi locuieşte în lumina cea neapropiată.

De aceea am început să vă spun: ferice de omul care se teme de Dumnezeu, că acela este cu adevărat om înţelept şi acela va avea fericire şi în veacul de acum şi în veacul cel viitor.

Cine se teme de Dumnezeu, nu-i place să ia avutul altuia. Cine se teme de Dumnezeu, nu se duce la femeia altuia. Cine se teme de Dumnezeu, şi cu soţia sa trăieşte în curăţie, după rânduiala Bisericii. Cine se teme de Dumnezeu, nu face avorturi, nu-i beţiv, nu-i tutungiu, nu-i bătăuş, nu-i râvnitor de avere străină, nu-i nesupus, ascultă de stapânirea statului, cinsteşte stăpânirea, după

Apostolul Pavel: *El dă celui cu cinstea, cinste; celui cu dajdia, dajdie; celui cu frica, frică; şi nimănui cu nimic nu-i rămâne dator, decât să iubească pe Dumnezeu şi pe aproapele*.

Cine se teme de Dumnezeu, nu doarme în timpul Sfintei Liturghii, acasă, Duminica. Cine se teme de Dumnezeu, nu lasă copiii să crească în fărădelegi, ci îi ceartă şi-i îndreaptă, îi învață să se închine lui Dumnezeu, să postească, să meargă la biserică şi să ducă o viață curată în familie. Cine se teme de Dumnezeu, nu pierde vremea îndeşert. Ori lucrează, ori se roagă lui Dumnezeu, ori citeşte Sfientele Scripturi, ori cugetă la judecata viitoare, la moarte, la răsplată, la fericirea raiului şi la iad.

Cine se teme de Dumnezeu, iubeşte pe tot omul şi ajută pe tot omul cu multă dragoste, când este în necazuri. Cine se teme de Dumnezeu, nu cruță averea sa de a o da la săraci. Cine se teme de Dumnezeu, are mare frică, nu numai să nu greşească cu lucrul sau cu cuvântul, lui Dumnezeu, ci şi cu gândul. Dar de ce? Ştie ce zice Duhul Sfânt: că Dumnezeu pe cele mai înainte gândite ale noastre le-a văzut şi le vede.

Ați auzit la Iov? Ați auzit om temător de Dumnezeu? Ce zice dumnezeieasca Scriptură? „Era un om în țara Asidiei, în ținutul Uz în Arabia, şi era cel mai bogat om de la răsăritul soarelui". Dar auzi ce spune: *Şi era foarte temător de Dumnezeu*. În toată seara aducea un bou jertfă. Pentru ce? El trăieşte înainte de Legea scrisă. Este al cincilea de la Avraam şi a trăit aproape cu o mie de ani înainte de Moise.

Şi el, acest om a lui Dumnezeu, avea şapte feciori şi trei fete şi aducea jertfă de curățire, cum se aduceau jertfele sângeroase atunci, *nu cumva copiii mei, fiind tineri, să fi greşit ceva cu gândul lui Dumnezeu*. Ați auzit? Care din tata şi mama de azi, care părinți mai au grijă ce gândesc copiii lor? Cine se mai teme azi de păcatele cu gândul ale copiilor lor? „Vai de mine, or fi cugetat ceva rău copiii mei! Poate au cugetat la furt, sau la ură, sau la desfrânare, sau la beție, sau la răzbunare. Vai de mine, să aduc jertfă lui Dumnezeu, să-i ierte Dumnezeu, că au greşit cu gândul!"

Ai auzit părinte de copii? Ai auzit tată de copii? Se teme să nu fi greşit copiii lui cu gândul către Dumnezeu! Ai auzit de ce l-a lăudat Dumnezeu pe Iov? Iată cum spune Scriptura: *Fost-a întru una din zile şi au venit îngerii Domnului înaintea Domnului*, că-s miliarde de miliarde de îngeri. Nimeni nu-i poate număra, după cum spune Proorocul Ieremia: *Oastea cerului cine o va număra*? Că-s mai mulți ca nisipul mării. Şi ei merg la Dumnezeu, Care-i Minte; Mintea cea dintâi, izvorul tuturor minților raționale, celor din cer şi de pe pământ, şi dau raportul gânditor şi cuvântător, ce fac cu mântuirea sufletelor; ce fac oamenii pe pământ şi cum se luptă ei şi slujesc lui Dumnezeu la mântuirea lumii.

Ce zice apostolul Pavel? *Au nu sunt toți slugi* – zice de îngeri – *care se trimit de Dumnezeu spre slujbă, pentru cei ce vor să moştenească mântuirea*? Ai auzit care-i slujba lor? Sunt puşi în slujba mântuirii neamului omenesc. Aşa au venit îngerii; şi veşnic vin ca fulgerul şi dau raportul lui Dumnezeu ce fac oamenii pe pământ, şi fiecare înger păzitor spune de sufletul său ce i s-a încredințat ce face în acel minut.

Atunci a venit şi satana, şi Dumnezeu îl întreabă: *Dar tu de unde vii*? Dar ce? Nu ştia Dumnezeu de unde vine diavolul, dacă Dumnezeu este în tot locul de fața? Cum spune la Ieremia: *Eu sunt Care umplu cerul şi pământul.* Există loc unde nu-i Dumnezeu, în iad sau în rai, sau în cer, sau pe pământ? Există vreun cer sau mai presus de toate cerurile unde nu-i Dumnezeu? Şi atunci nu ştia Dumnezeu de unde vine? Dar de ce i-a pus întrebarea? Ca să ne răspundă nouă cum a fost istoria lui Iov.

– De unde vii tu? – l-a întrebat Dumnezeu pe satana. Iar el a zis:

– Doamne, cutreierat-am pământul în toate câte sunt sub cer şi iată sunt de față.

Ai auzit cum lucrează el? Că nu-i singur. A treia parte din stelele cerului au căzut, o treime din îngeri au căzut, cum arată Sfântul Grigorie de Nyssa. Şi la Apocalipsă zice: Am văzut un drac mare roş care a târât cu coada lui a treia parte din stelele cerului şi le-a dărâmat pe pământ.

Unde-i locuința demonilor acuma? În văzduh. Dar nu numai în văzduhul ăsta care înconjură planeta noastră şi celelalte planete, zeci de miliarde, ci spațiul interplanetar şi spațiul interstelar care

n-are margine. Că de aici până la Calea Lactee, până la Drumul Robilor, avem paisprezece milioane de ani călătoria luminii, şi lumina merge cu 300.000 de km pe secundă, cât ai închide ochii.

Ai auzit cât e de mare spaţiul acesta? Satana îl umple. Că auzi că la ceata care a căzut, i-a dat Dumnezeu loc sub cer. Locul ăsta le-a dat. Cine ne învaţa aceasta? Marele Apostol Pavel, gura lui Hristos, ce zice: *Domnii puterii văzduhului, duhurile răutăţii răspândite în aer.* Şi marele Prooroc David zice: *Mulţi sunt cei ce se luptă cu noi de la înălţime,* adică din văzduh.

De aceea a spus cu dreptate satana: *Cutreierat-am pământul, Doamne, şi toate cele de sub cer şi iată sunt de faţă.* Şi ce-l întreabă Dumnezeu: *Fost-ai pe la robul meu Iov? Că nu este nimeni asemenea pe pământ ca Iov, om temător de Dumnezeu şi care foarte vieţuieşte cu dreptate.* Apoi, când zice asta, Cel ce a făcut cerul şi pământul, Cel ce cercetează inimile tuturor, când laudă pe un om, cine poate să zică ceva împotrivă? *Că nu este nimeni pe pământ ca Iov, temător de Dumnezeu şi foarte drept înaintea Mea.*

Ai auzit? Şi nu pentru că era sărac sau necăjit, ci foarte bogat. Ce spune Scriptura? *Era foarte bogat, cel mai bogat om de la răsăritul soarelui.* **Dar averea nu l-a biruit, nu l-a despărţit de Dumnezeu.** Fiindcă iubea pe Dumnezeu mai tare decât averea. Nimic nu era la dânsul averea. Ca o cârpă lepădată era. Şi aceasta a arătat-o istoria lui Iov, care voi spune-o pe scurt de aici înainte.

Ce s-a întâmplat? A zis satana către Dumnezeu:

– Da, Doamne, Tu spui că Iov îi drept tare şi se teme de Tine. Dar nu degeaba se teme de Tine!

– Dar de ce?

– Dacă i-ai înmulţit averea lui şi turmele lui acoperă o ţară, cum nu Te va iubi pe Tine? Şi cum nu s-ar teme, dacă i-ai dat atâta avere şi cinste?

Socotea diavolul că de aceea Iov se teme de Dumnezeu, că avea avere. Dar n-a fost aşa. Iov era adevărat temător de Dumnezeu.

– Dar ce vrei tu? zice Dumnezeu.

– Doamne, dă-l pe mâna mea, să-ţi arăt eu Ţie dacă nu Te va blestema în faţă! a zis satana.

– Ce vrei, mă? i-a spus El.

– Dă-l pe mâna mea pe Iov, să-i iau eu averile şi copiii şi toate, să vedem nu Te va blestema în faţă? Că, dacă ai îngrădit acuma cu puterea Ta averile lui şi toate averile şi slugile lui sunt îngrădite de Tine, eu nu mă pot apropia de el.

Dar de ce îl îngrădea puterea lui Dumnezeu? Că era foarte drept şi cinstitor de Dumnezeu şi nu se apropia de gospodăria lui nimic. Că îngerii Domnului îl păzeau, fiindcă el păzea porunca lui Dumnezeu.

– Ce vrei? l-a întrebat Dumnezeu pe satana.

– Dă-l pe mâna mea! a răspuns el.

– Ţi-l dau. Du-te! Dar de el să nu te atingi!

Ai văzut că diavolul nu poate face nimic fără voia lui Dumnezeu şi fără îngăduinţa Lui? Putea el să se ducă peste Iov şi mai înainte, că avea mare ciudă pe el, că era drept, însă până n-a luat blagoslovenia lui Dumnezeu nu s-a dus. Că şi diavolul îi tot sluga lui Dumnezeu; că tot Dumnezeu l-a făcut pe el, şi numai unde îi îngăduie Dumnezeu se duce. Că dacă ar fi aşa să facă ce vrea el, n-ar rămâne om pe faţa pământului într-o singură zi, câtă ură are el pe oameni. Dar puterea drăcească este îngrădită de puterea Atotţiitorului Dumnezeu şi nu-i îngăduie să facă mai mult decât vrea El.

Ai auzit ce spune Apostolul Petru? *Credincios este Dumnezeu şi nu vă va lăsa pe voi să vă ispitiţi mai presus de puterile voastre, ci odată cu ispita va trimite şi ajutorul.* Aţi văzut în Evanghelie, când Hristos a scos în Gadara demonii din cei doi îndrăciţi, că i-a întrebat: „Cum vă cheamă?" „Legheon, Doamne, este numele nostru". Legheon înseamnă 6000 de demoni. Atâţia demoni erau în doi oameni! Că legheon este cuvânt grecesc, legiune de ostaşi. Legheon sau legiune. În doi oameni erau 6000 de demoni.

De aceea se culcau în morminte şi în haine nu umblau, că umblau goi prin pustiu, cum spune Evanghelia. Erau mulți. *Dacă voieşti, Doamne, să ne scoți pe noi din oamenii aceştia, dă-ne voie să ne ducem în porci.* Că era o turmă de porci pe malul Mării Galileea. Am fost acolo unde s-au înecat porcii, că am trecut prin toate locurile, când am fost la Ierusalim. Erau cam 2000 de porci, aproape de cetatea Gadara şi Gherghesa. Sunt două cetăți alăturea de podişul Golan.

Şi când le-a dat voie, au intrat demonii în porci şi s-au dus în mare şi s-au înecat toți. Dar de ce a dat voie Domnul diavolilor să intre în porci? Pentru că legea lui Moise nu dădea voie să țină porci. Iar ei, împotriva legii, țineau şi mâncau carne de porc. Şi atunci i-a dus în mare, pentru cei care-i țineau, că-i țineau pentru negustorie, să vândă la alții.

Ia să revenim la Iov. Şi a venit diavolul la Iov. Şi prima dată, când a ajuns asupra gospodăriei lui Iov, a pogorât foc din cer. Dar ce? Satana-i în cer? Nu l-a dat Arhanghelul Mihail jos din cer? N-a fost lupta cu Arhanghelul Mihail, cum vedem la Apocalipsă? *Şi loc nu s-a mai aflat pentru ei în cer.* Dar de ce spune Scriptura *cer*? Aerul se numeşte cer. Tăriile aerului se numesc „cer” în Sfânta Scriptură. Că auzi ce zice Scriptura: *Lăudați pe Domnul păsările cerului.* Nu cumva ele trăiesc în cer, fiindcă le spune păsările cerului? Nu. Trăiesc în aer. Deci să înțelegeți, după Dogmatica Sfântului Ioan Damanschin, aerul se numeşte cer.

Deci satana a pogorât foc din văzduh, din aer. Şi avea bietul Iov 7000 de oi, 3000 de cămile, 500 perechi de boi, 500 de perechi de asini, 3000 de slugi cu brâie de aur încinşi, care slujeau la atâta avere, şapte feciori şi trei fete, palate şi moşii. Şi prima dată turmele oilor au căzut jertfă. A pogorât satana foc din cer, adică din văzduh, şi au ars turmele lui Iov, deodată cu tot cu ciobani, cu tot cu slugi, cu stâni, cu câini; 7000 de oi deodată le-a mistuit focul. Dar, prin iconomie dumnezeiască, a rămas un singur om, ca să ducă vestea. Şi a venit la Iov. Iov era ca un împărat, purta porfiră şi era om foarte cinstit de împărații pământului, că avea negustorie cu oamenii din alte țări, că avea avere mare. Şi a venit sluga şi a zis:

– Stăpâne, doamne!

– Ce este, fiule?

– Iată, slugile tale, ciobanii tăi şi turmele tale păşteau la munte şi la şes. Şi a venit foc din cer - adică din văzduh – deodată şi a mistuit turmele tale şi păstorii tăi şi slugile tale şi tot ce era acolo. Şi am rămas singur şi am venit să-ți spun ce s-a întâmplat.

Iar Iov a zis:

– Nu-i nimica, fiule! Domnul a dat, Domnul a luat, precum I s-a părut Domnului, aşa a făcut! Fie numele Domnului binecuvântat de acum şi până în veac!

Şi n-a cârtit. Şi nici n-a terminat cel de la oi şi vine cel de la cămile:

– Stăpâne, doamne, haldeii au trecut Ioardanul, au răpit cămilele tale, 3000 de cămile, şi păstorii şi toate, şi le-au dus în țara lor şi am scăpat eu singur şi am venit să-ți spun.

Şi a zis Iov:

– Nu-i nimica, fiule! Domnul a dat, Domnul a luat, precum I s-a părut Domnului, aşa a făcut! Fie numele Domnului binecuvântat de acum şi până în veac!

Şi nici n-au trecut puține minute, vine al treilea cel de la boi:

– Stăpâne, doamne, tâlharii au venit din pustiu, au junghiat pe slugile tale şi cele 500 de perechi de boi le-au luat şi s-au dus cu ele.

Şi a zis Iov acelaşi cuvânt:

– Domnul a dat, Domnul a luat, precum I s-a părut Domnului, aşa a făcut! Fie numele Domnului binecuvântat de acum şi până în veac!

Şi n-a trecut decât puțin şi a venit cel de la asini:

– Stăpâne, doamne, din părțile Damascului au venit sirienii şi au prins slugile tale şi cu tot cu asine le-au trecut în țara lor.

Şi acolo erau 500 de perechi de asine, fiindcă în țările calde cămila şi asinul sunt cele mai căutate animale, care pot răbda de sete şi trăiesc cu puțină hrană. Şi a zis Iov acelaşi cuvânt:

– Nu-i nimica, fiule! Domnul a dat, Domnul a luat, precum I s-a părut Domnului, aşa a

făcut! Fie numele Domnului binecuvântat de acum şi până în veac!

Şi n-a zis nici un cuvânt, că i-a luat într-un ceas toată averea. La urmă a venit al cincilea. Acesta i-a rupt inima, dar tot n-a îndrăznit să zică de rău împotriva lui Dumnezeu. El avea şapte feciori şi trei fete. Şi ei, văzând pe tatăl lor că face milostenie veşnic la atâtea mii de săraci, au început să facă la fel ca tatăl lor. Făceau praznic în fiecare sâmbătă. Şi sâmbăta asta făcea cel mai mic; apoi celălalt, până ajungea la cel mai mare şi apoi fetele. Şi tocmai acuma erau la un praznic mare în aceea sâmbătă; mulți oameni erau chemați la masă şi ei slujeau la masa celor necăjiți acolo.

Satana, având îngăduința lui Dumnezeu, s-a dus şi a scuturat casa – clădirea, palatul unde erau – şi i-a omorât pe toți; şi pe cei de la masa şi pe feciorii lui Iov. N-a rămas decât unul, care a venit la Iov şi a zis:

– Stăpâne, doamne, iată feciorii tăi şi fetele tale erau la casa celui mare, la un praznic, şi s-a cutremurat casa din temelii şi i-a omorât pe toți, şi am scăpat eu din întâmplare – că aşa, prin iconomie dumnezeiască, numai unul scăpa – şi am venit să-ți spun.

Şi Iov, când a văzut că Dumnezeu i-a luat şi feciorii, fiind acolo în fața casei lui, a apucat veştmintele de sus de la gât – că-n Orient hainele-s până jos la pământ, aşa poartă bărbații, cum purtăm noi, călugării – şi şi-a rupt haina sa până jos. S-a dezbrăcat şi s-a aruncat cu fața la pământ şi a filosofat pentru moarte, şi a zis:

– Nu-i nimica, fiule, gol am ieşit din pântecele maicii mele, gol mă voi duce în groapă. Nimic n-am adus în lumea aceasta, arătat este că nimic nu pot scoate. Domnul a dat, Domnul a luat, precum I s-a părut Domnului aşa a făcut! Fie numele Domnului binecuvântat de acum şi până în veac!

Şi întru toate ce i s-au întâmplat lui Iov, n-a zis un cuvânt rău împotriva Ziditorului său. Atât de tare se temea Iov de Dumnezeu.

Atunci satana, văzând că nu l-a biruit, că i-a luat totul, s-a dus iar la Dumnezeu. *Fost-a întru una din zile şi au venit îngerii Domnului şi iată a venit şi satana înaintea Sa.* Şi iar îl întreaba:

– De unde vii tu?

– Doamne, cutreierat-am pământul şi toate cele de sub cer şi iată sunt de față!

Şi l-a întrebat Dumnezeu a două oară:

– Dar ai fost la robul meu, Iov?

– Da, Doamne, am fost şi i-am făcut câte am vrut eu!

– Ei! A zis ceva împrotriva Mea?

– Nu, Doamne; dar am să-Ți spun ceva. Cer un război mai mare contra lui Iov.

– Ce vrei, mă?

– Piele pentru piele.

– Ce vrei să spui?

– Da. I-am luat toată averea şi copiii, dar el este sănătos şi soția lui a rămas sănătoasă. Însă dă-mi voie să mă ating de carnea lui şi de oasele lui şi, să vedem, nu te va blestema în față?

Adică a cerut să-i dea boală grea. Ce zice? Omul a rămas sănatos, măcar cu zilele.

– Du-te, i-a zis Dumnezeu, dar **de sufletul lui să nu te atingi!**

Ai văzut ce este mai scump la om? Sufletul. „De sufletul lui să nu te atingi". **Că sufletul este mai scump decât tot ce există în lumea asta**. El este mai scump decât toate. De aceea îi atâta luptă pentru mântuirea sufletului.

Şi a venit satana, cu voia lui Dumnezeu, cu îngăduința Lui, şi l-a lovit pe Iov, din talpa piciorului până-n creştet, cu lepră. Boală care n-ați văzut, ferească Dumnezeu; crapă carnea omului şi se face albă ca zăpada şi curge sânge şi face viermi; pătrunde până la os şi n-are leac în veacul veacului. Numai Mântuitorul a vindecat leproşi, cum ați auzit.

Atunci Iov, când s-a văzut lepros din creştet până-n talpa, a căzut la pământ de durere; şi era nişte gunoi înaintea casei lui şi el zăcea în gunoi. Şi, fiindcă rănile îl ursturau şi viermii îi provocau mâncărime, a găsit un ciob de oală, un hârb, şi cu hârbul acela scotea viermii din răni.

Şi n-a fost bătaia lui Iov o zi, o lună sau un an. N-ați citit Hronograful lui Chedrinos şi alte

cărți? Şapte ani şi jumătate l-au mâncat viermii de viu pe Iov! Aşa a răbdat. Şi nu zicea nimic şi răbda; un schelet în gunoi mâncat de toate jivinele.

Iar soția lui, rămânând sănătoasă, că pe ea n-a lovit-o, că era mai slabă în credință, se ducea cu traista în sat la cerut şi îi aducea câte ceva de hrană. Singurul ajutor îi era soția lui, singura mângâiere, ca să nu moară de foame.

Văzând diavolul că nu l-a biruit pe Iov, a încercat prin femeie, cum zice dumnezeiescul Ioan Gură de Aur: „Când a văzut că pe stâlpul cel de diamant al credinței, pe Iov, nu-l biruieşte, la arma cea veche a alergat". La care? La femeie, cu care biruieşte în rai pe Adam. Ştia că femeia e mai slabă.

Şi femeia, când l-a văzut că-l mănâncă viermii, un an, doi, trei, şi toată lumea spunea că-i blestemat de Dumnezeu, că l-a uitat Dumnezeu şi a făcut multe rele înaintea Domnului – că aşa judecă oamenii, că judecațiile lor nu-s ca ale lui Dumnezeu –, atunci femeia a început să creadă, şi vine la el şi-i spune:

– Măi, omule; iată ce ți-a făcut ție Dumnezeul tău. Tot ai spus că Dumnezeu ți-ajută, că Dumnezeu îi drept. Iată acuma te mănâncă viermii de viu în gunoi, ți-a luat toată averea şi copiii de atâția ani şi tu nu zici nici un cuvânt de hulă împotriva Lui şi nu-ți pierzi răbdarea!

Atât se temea Iov de Dumnezeu.

– Ce este, femeie?

– Zi un cuvânt de hulă împotriva lui Dumnezeu; ocăreşte-L de ce te-a necăjit aşa, şi vei muri!

Ai auzit acest tovarăş de viața, cum s-a făcut unealta satanei în vremea necazului bărbatului său? Iar Iov îi spunea cu blândețe, că vedea că diavolul vorbeşte prin gura ei:

– Femeie hăi, femeie! Ca o nebună vorbeşti şi ca o fără de minte. Nu sunt eu Iov care eram ca împărații de bogat şi cinstit în lume? Nu-ți aduci aminte ce cinste am avut noi pe pământ şi câtă avere şi câte slugi aveam? Apoi, cum am primit cele bune din mâna Domnului, să nu primim şi cele rele?

Auzi om care se teme de Dumnezeu, când dă de necaz? Da! „Dumnezeu m-a ajutat atâta vreme; trebuie să rabd acuma, ca mulțumire lui Dumnezeu că m-a ajutat altă dată". Şi a văzut diavolul că nu-l poate birui. Atunci au venit la el trei prieteni: Bildad, Țofar şi Edifaz Ameneul. Aceştia erau ca nişte împărați de bogați, boieri mari din alte țări, care cumpărau mii de vite de la Iov, miei şi lână.

Când au venit, au întrebat:

– Unde-s curțile lui Iov? Unde este Iov?

Iar oamenii le arătau:

– Uite colo în gunoiul acela un schelet; îl mănâncă viermii.

Barba lui era până la pământ şi părul încâlcit de gunoaie. Ei auziseră de bătaia lui Iov, dar nu creadeau că-i chiar aşa. Şi au venit din altă țară. Când au venit la Iov, cum îl ştiau ce om cinstit era, ce parale şi ce slugi avea, au stat cei trei prieteni lângă Iov şapte zile şi şapte nopți şi n-a putut vorbi unul. Numai se uita la el. Şi gândeau ce va fi asta? Ce fel de bătaie a lui Dumnezeu este asta? Şi la şapte zile a deschis cuvântul Elifaz Ameneul şi, în loc să-l mângâie pe Iov în rănile şi în durerea lui, în loc să-l îmbărbăteze, că erau prieteni de altădata, a început să-l rănească cu cuvântul:

– Iov, mi se pare că te-a retezat Dumnezeu pe tine ca pe un copac tomnatic, care nu face roadă. De ce-ai ajuns tu aşa? Ai oprit plata văduvelor şi simbria lucrătorilor! Ai uitat de Dumnezeu! Ai făcut fărădelegi înainte Lui!

Şi aşa mereu l-a mustrat. La fel şi al doilea prieten şi al treilea. Şi a venit şi al patrulea, unul Elihu. Acesta a vorbit puțin mai drept, că se temea: „Măi, nu cumva să fie certare a Domnului pe drept şi mă tem să vorbesc pe omul acesta". Iar Iov a început a le spune lor cu blândețe:

– Dragii mei, prietenii mei, spre dosadă ați venit aici şi spre rană mie. Mai bine ziceam eu gropii, „mama mea", şi viermilor, „voi sunteți frații şi surorile mele", decât să vină prietenii mei să mă rănească cu cuvinte; adică mai bine mă mângâiam cu viermii şi cu gândul la groapă, la

mormânt, decât să aud din gura voastră acestea.

Şi le-a spus: „Voi mă învinuiţi că am oprit plata slugilor şi că am făcut nedreptate. Eu nu mă laud, dar adevărul voi vorbi. Eu am fost tatăl sărmanilor şi maica văduvelor, eu am fost ochiul orbilor şi urechea surzilor şi piciorul şchiopilor şi mâna ciungilor. Tunsura mieilor mei a încălzit umerii săracilor; că lâna de la şapte mii de oi toată o dădeam pentru îmbrăcăminte la săraci. Uşa mea nu s-a închis la tot străinul şi toată averea mea am socotit cu putere s-o împart la cei necăjiţi. Deci nu-i adevărat ce vorbiţi voi. Adevărat că mâna Domnului mă ceartă pentru păcatele mele, dar ceea ce mă învinuiţi voi nu este adevărat”.

Văzând Dumnezeu răbdarea lui Iov, după ce-au plecat cei trei prieteni şi Elihu s-a dat puţin în lături, a apărut Dumnezeu în nori şi în vifor deasupra lui. Iov zăcea acolo de şapte ani jumate, numai oasele şi inima rămăsese – căci carnea lui era mâncată de viermi. Şi când a venit Ziditorul cerului şi al pământului, Iov era acuma rănit de prietenii lui ocărât şi defăimat şi de soţia lui şi de toţi. Deodată aude glasul lui Dumnezeu din nori:

– Iov, scoală-te ca un bărbat, ia veşmântul tău – că i-a trimis un veşmânt din cel alb ca zăpada –, încinge-te şi să stăm de vorbă amândoi!

Cine a zis *scoală-te*? Acel ce va scula toţi morţii la judecată într-o clipeală de vreme! S-a sculat ca fulgerul Iov, sănătos ca la 30 de ani şi frumos şi vesel, s-a îmbrăcat în veşmântul dat de Dumnezeu. Şi a spus Dumnezeu către el:

– Iov, unde erai tu când am întemeiat pământul? Spune-mi Mie care-i lăţimea cea de sub cer? În ce loc locuieşte întunericul şi ce loc are lumina? Unde erai tu când am măsurat Eu munţii cu aşezământul cunoştinţei, văile cu cumpăna şi dealurile; când am pus mării hotar nisipul şi am îngrădit marea cu nisip şi I-am spus: până aici să stai şi întru tine să se sfărâme valurile tale?

Eu am întins crivăţul pe uscat. Eu am făcut cuvântători pe pământ. Eu am măsurat greutatea vânturilor. Eu am însemnat calea fulgerelor sub cer. Eu am rânduit naşterile fiarelor din codri, naşterea dobitoacelor pământului şi a oamenilor. Eu am făcut orizontul şi rariţa cea de miazănoapte şi am împodobit cerul cu stele, cu soare şi lună şi lumină am dăruit zidirii Mele. Spune-Mi: unde erai tu atunci?

Eu pe tine, Iov, te-am turnat ca laptele în pântecele maicii tale, te-am închegat ca brânza, te-am ţesut ca pânza, ţi-am făcut inimă şi oase şi te-am făcut făptura Mea în pântecele maicii tale şi Eu am zidit inima ta şi am ştiut că nu-ţi vei pierde răbdarea. Eu am întemeiat inima ta întru tine şi credinţa şi răbdarea ta.

Şi acum, Iov, fiindcă ai aşteptat cu răbdare venirea Mea şi n-ai zis vreun cuvânt rău în atâtea scârbe şi necazuri şi boli, iată, Eu îţi dăruiesc ţie de acum înainte 140 de ani de viaţa; şi vor fi averile tale îndoite. În loc de şapte mii de oi, paisprezece mii de oi; în loc de trei mii de cămile, şase mii de cămile, şi celelalte la fel. Şi vei ajunge să trăieşti până la al cincilea şi al şaselea strănepot şi vei adormi plin de zile şi vei veni la Mine să te veseleşti cu Mine în veci.

Atunci s-a făcut nevăzut Dumnezeu. Şi soţia lui când a venit de unde era dusă, l-a găsit sănătos şi vesel foarte. Şi a plouat Dumnezeu în curtea lui Iov trei zile şi trei nopţi cu galbeni de aur, cum spune în tradiţie. A luat Iov moşii şi vite.

Soţia lui a stat cu faţa la pământ trei zile şi trei nopţi, cerând iertare de la el. Şi i-a zis Dumnezeu lui Iov: „Iartă pe soţia ta, că nu-i vinovată ea, ci diavolul a ispitit-o!” Şi a iertat-o el şi a luat-o, şi a născut iar şapte feciori şi trei fete şi nu era frumuseţe sub cer asemenea feciorilor şi fetelor lui Iov. Nu se găseau mai frumoşi copii ca aceia pe pământ.

Aţi auzit ce a făcut la Iov frica lui Dumnezeu? Dacă a avut frică lui Dumnezeu, nici când era bogat nu s-a mândrit, n-a fost aspru şi nemilostiv; nici când i-a luat Dumnezeu averea, n-a zis un cuvânt împotriva lui Dumnezeu.

Iată om cu frica lui Dumnezeu, care aducea jertfă un bou în fiecare seară, ca nici copiii lui să nu fi greşit lui Dumnezeu cu gândul. Aţi auzit om cu frică de Dumnezeu, cum l-a încununat Dumnezeu? Prin câte l-a trecut în veacul de acum şi s-a dus să se odihnească în *sânul lui Avraam,* al cărui strănepot era. Iată, deci, cum l-a binecuvântat Dumnezeu!

Fraţii mei, omul care are frica de Dumnezeu nu trebuie să-l păzească nimeni să nu fure, sau să nu fie curvar, sau beţiv, sau hoţ, sau să nu facă rău. Cel ce are frica lui Dumnezeu şi ziua şi noaptea pururea veghează asupra lui: să nu gândesc ceva rău asupra omului, să nu vorbesc ceva rău că-i păcat, să nu fac ceva rău că-i păcat! Cine are frica lui Dumnezeu, acela se face santinela întregii înţelepciuni, îşi păzeşte sufletul şi mintea sa de gânduri rele, limba sa de cuvinte rele şi toată aşezarea sa de a lucra împotriva lui Dumnezeu.

O ISTORIOARĂ CU FRICA DE DUMNEZEU

Îmi aduc aminte de un filosof, care a venit la Socrate, alt filosof. Şi acela avea o femeie foarte talentată. Şi a început să spună: „Domnule, am o femeie aşa de frumoasă!" Celălălt era la o masa cu un creion în mână şi hârtie şi a tras un zero. „Femeia mea-i de neam mare; taică-său a fost ministru". Celălalt a mai tras un zero.

„Femeia mea îi sănătoasă ca oul, n-a fost bolnavă şi nu-i bolnavă". Acela a mai tras un zero. „Femeia mea îi foarte învăţată". Acela a mai tras un zero. „Femeia mea ştie să lucreze lucruri de menaj, să facă prăjituri de tot neamul, bucate la mese mari". Acela a mai tras un zero. „Femeia mea ştie să toarcă broderii artistice, coase flori, împleteşte, face flanele cu maşina sau cu mâna. Uite câte talente are femeia mea!". Acela a mai tras un zero.

La urmă a adăugat: „Femeia mea are frica de Dumnezeu şi este credincioasă!". Acela a pus un unu înainte, pusese şase zerouri. Unu urmat de şase zerouri face un milion. Şi a spus: „Ia, acuma i-am dat valorare femeii tale. Nu când ai spus că-i frumoasă şi învăţată şi sănătoasă şi ştie multe să facă, pentru că dacă îi lipsea frica lui Dumnezeu, toate erau la dânsa egal cu zero, nule, nimic!"

Aşa se întamplă şi cu bărbatul, ca şi cu femeia aceea şi cu orice om. Poate să aibă toate talentele, poate să ştie toate meseriile din lume, poate să cunoască toate ştiinţele lumii, dacă îi lipseşte frica lui Dumnezeu, îi lipseşte şcoala înţelepciunii şi omul acesta nu-i bun de nimic.

ALTĂ ISTOTIOARĂ DESPRE FRICA DE DUMNEZEU

Era un om deprins să fure, măcar de-ar fi fost sărac. Da de unde! Era om gospodar, avea femeie bună, credincioasă şi copii, avea boi, avea oi, cai, porci, vite, păsări, pământ, livezi, vii, dar a fost crescut rău la părinţii lui, că nu era sătul până nu mânca ceva de furat. Omul acesta de multe ori avea discuţii cu soţia lui. Soţia lui bună îi spunea:

– Măi, omule, ulciorul nu merge de multe ori la apă. Căci îi ruşine în sat, dacă te-o prinde pe tine că furi; toţi or să te judece pe tine de ce ai furat, că ai tot ce îţi trebuie. De ce furi, mă?

– Femeie, eu nu pot. Până n-oi mai lua eu de la cutare boier, de la cutare om, de la cutare proprietar!

Odată era în luna lui iulie, luna era plină pe cer senin ca ziua. El venise din ţarină, şi a văzut lanurile pline de clăi de grâu, jumătăţi de grâu, cum se cheamă în alte părţi. Ce s-a gândit el? „Ce bine ar fi să aduc eu o căruţă de grâu din acesta la mine", că era grâu frumos. A venit acasă, a pregătit căruţa şi caii, drugul de legat snopii; a pus nişte fân pentru cai şi iarbă verde în căruţă şi-n puterea nopţii, când doarme şi pasărea – cum zice ţăranul –, a luat o copiliţă numai trei-patru ani cu el. Copilei îi plăcea să meargă cu tată-său cu căruţa totdeauna.

– Tătăică, mă iei cu căruţa?

– Te iau!

Dar mă-sa a zis:

– Stăi acasă!

– Nu! şi a început a plânge copila.

– Dă-i drumul! Copila vrea să audă cum merg caii, s-o plimbe tată-său cu căruţa.

Dar a fost o pronie dumnezeiască aceasta şi purtarea de grijă a lui Dumnezeu. A venit omul acesta la furat snopi în ţarină. Un lan de grâu era lângă pădure mare şi un drum de ţarină pe marginea pădurii. El a tras caii cu oiştea pe unde trebuia să iasă de pe lan, a luat din gură la cai zăbala şi le-a dat să mănânce.

Copiliţa a rămas în caruţă. Era lună, senin şi se vedea bine la mare distanţă. Şi s-a dus pe lan omul ăsta, de meserie hoţ din copilărie, şi a început să se uite în toate părţile: şi la stânga şi la dreapta şi înainte şi înapoi. Se uita aşa. De ce se uita? Ca nu cumva să fie vreun paznic pe lan. Dar tot ce îşi zicea: „Chiar dacă ar fi, acuma doarme într-o claie, că acu-i puterea nopţii". În acest timp copiliţa se uita de la căruţa cum taică-său se uita în toate părţile, şi încolo şi încolo şi se minuna ea în mintea ei – copii naivi – de ce se uită taică-său aşa?

După ce s-a încredinţat el că nu este nimeni şi nu-l vede nimeni, a luat câţiva snopi de grâu şi a venit la căruţă. Copiliţa, prin care a vorbit Duhul Sfânt, întreabă pe taică-său:

– Tătăică, mata ai uitat ceva!

– Dragul tatei, dar ce-am uitat?

– Mata ai uitat ceva! Te-ai uitat în toate părţile, dar ai uitat să te uiţi şi în sus!

– Cum ai zis?

– Mata în sus de ce nu te-ai uitat?

Dar copila n-a zis ca să-l mustre pe tatăl ei. Ea a crezut că poate aşa-i bine, dacă se uita în toate părţile, să se uite şi în sus. Dar l-a costat pe om foarte mult.

– Cum, cum ai zis?

– Tătăică, eu am crezut că trebuie să te uiţi şi în sus!

Şi atâta l-a certat frica lui Dumnezeu pe om, că a luat snopii, i-a dus înapoi şi a făcut claia; a venit, a întors caii, a pus zăbala la cai, şi a pus copiliţa în căruţă şi cu căruţa goală s-a întors acasă. Când vine acasă, femeia ştia că nu vine niciodată cu golul. Ori fura bostani, ori popuşoi, ori grâu, ori altceva, el venea încărcat. Îl vede, de data asta mai erau două-trei ceasuri pân-la ziuă, că vine cu golul:

– Măi, omule, dar ce ai păţit? Ce-ai păţit?

– Femeie, câte zile voi avea nu mai fur!

– Ce-ai păţit? Bine ţi-a făcut! Te-a prins! – ea credea că l-a prins. Ţi-am spus eu ţie. Aşa gospodar la furat!

– Măi femeie, nu m-a prins nimeni.

– Nu cred. Te-a prins! De ce-ai venit cu golul?

– Nu mai fur câte zile oi avea!

– Dar ce-ai păţit?

El arată copiliţa şi zice:

– Din cauza copilei.

– Dar ce ţi-a făcut copila?

– Din cauza ei nu mai fur în veacul veacului. Căci a vorbit Duhul Sfânt prin gura ei.

– Dar ce-a zis copila?

– Eu m-am dus pe lan – cum îi obiceiul meu –, şi-nainte de a începe a căra snopii mă uitam: în stânga, în dreapta, încoace-ncolo. Copiliţa mă vedea de la căruţă şi când am venit m-a întrebat: „Tătăica, mata ai uitat ceva; ai uitat să te uiţi şi în sus".

Atunci m-am gândit cât sunt de nebun. Dumnezeu îmi vorbeşte prin gura copilei, că trebuia să mă uit mai întâi în sus; că dacă mă uitam în sus, nu mai era nevoie să mă uit la dreapta, la stânga, sau înainte, că de ochiul cel de sus nimeni nu se poate păzi. Ochii lui Dumnezeu – cum spune Solomon – sunt de milioane de ori mai luminoşi decât soarele şi nu este loc unde nu cercetează atotştiinţa lui Dumnezeu. Cum zice şi Apostolul: „*Ştiinţa lui Dumnezeu străbate până la despărţirea duhului de a sufletului*, nu numai până la despărţirea trupului de a sufletului".

Omul este icoana Preasfintei Treimi. El are minte, cuvânt şi duh. Duhul cel în chip de raze de lumină, care-i în inimă, cu acesta omul îi mai mare decât îngerii; că îngerii nu s-au făcut după chipul şi asemanarea lui Dumnezeu, ci numai omul. Omul este icoană vie a Sfintei Treimi pe pământ, are minte, cuvânt şi duh. Mintea este chipul Tatălui, cuvântul este chipul lui Hristos, iar duhul cel de viață făcător este chip al Duhului Sfânt.

Acest duh de viața nu-i duhul cu care vorbim, acesta este sluga minții şi are altfel de cuvânt. Iar acela este un dor gânditor, stă între minte şi între cuvânt şi circumscrie – are în sine – şi pe minte şi cuvânt, după Sfântul Grigorie Palama, preaîndumnezeitul la minte. Deci până acolo străbate ştiința lui Dumnezeu, până la despărțirea duhului de a sufletului şi nimeni nu poate să se ascundă cu vreun gând de la atotştiința Ziditorului.

Acest Duh Sfânt l-a cercetat pe acest om cu frica lui Dumnezeu şi s-a gândit: „De acum înainte nu voi mai fura în veci, cât voi trăi. Ba, am să mă duc să mă mărturisesc şi să-mi fac canonul pentru câte am făcut în viața, că dacă mă mai duc la furat trebuie mai întâi să mă uit în sus. Şi dacă mă uit în sus mi-e destul atât, ca să nu mai pot fura în vecii veciilor, că de ochiul cel de sus nimeni nu se poate păzi".

Iarăşi vă spun: **începutul înțelepciunii este frica Domnului**. Ea este temelia tuturor faptelor bune. *Înțelepciunea are două capete: primul este frica de Dumnezeu şi cel mai de sus este dragostea de Dumnezeu,* că toată fapta bună se începe din frica lui Dumnezeu şi se termină în dragostea lui Dumnezeu, care este legătura desăvârşirii şi cea mai înaltă faptă bună.

Dumnezeu cel închinat în Treime, Părintele, Cuvântul şi Duhul Sfânt, Treimea cea de o ființă şi nedespărțită şi Preacurata Lui Maică şi toți sfinții să ne fie în ajutor, să nu uităm frica lui Dumnezeu şi să păzim poruncile Lui. Amin.

SFATURI DESPRE FRICA DE DUMNEZEU

Frica de Dumnezeu nu te lasă să mănânci mult. Frica de Dumnezeu nu te lasă să mănânci de frupt în zile oprite. Frica de Dumnezeu nu te lasă să faci vreun păcat în posturi sau la zile mari, sau să nu păzeşti curăția, care este rânduită şi pentru cei căsătoriți.

Frica de Dumnezeu nu te lasă să înjuri. Frica de Dumnezeu nu te lasă să te răzbuni pe cineva. Frica de Dumnezeu nu te lasă când ai văzut om sărac, să-l laşi, să nu-l ajuți. Frica de Dumnezeu îți aduce aminte de moarte, de judecată, de gheenă, de iad, de rai, de împărăția cerului, de slava drepților. Frica de Dumnezeu nu te lasă să vorbeşti de rău, nu te lasă să cleveteşti, nu te lasă să spui minciuni. Frica de Dumnezeu nu te lasă să te mândreşti, să te trufeşti.

Frica de Dumnezeu nu te lasă să ai zavistie. Frica de Dumnezeu nu te lasă să ai ură pe cineva, sau pizmă, sau invidie, sau râvnă rea. Frica de Dumnezeu nu te lasă să te răzbuni pe altul, să-i faci rău. Frica de Dumnezeu nu te lasă să vorbeşti de rău, să cleveteşti, să spui minciuni, să glumeşti, să râzi sau să osândeşti pe altul.

Frica de Dumnezeu nu te lasă să fii iubitor de arătare, să ai dorința de a plăcea oamenilor, să ai slavă desartă, să ai fățărnicie, să ai viclenie în tine. Frica de Dumnezeu nu te lasă să fii iubitor de sine, să trăieşti în nesimțire. Frica de Dumnezeu nu te lasă să păcătuieşti nici cu vederea, nici cu auzul, nici cu mirosul, nici cu gustul, nici cu pipăirea, nici cu închipuirea. Frica de Dumnezeu te păzeşte de uitare, de neştiință, de trândăvie, n-am când vă spune tot alaiul întunericului.

Frica de Dumnezeu este aceea care te păzeşte să fii sfânt cu trupul şi cu sufletul. Şi aceasta nu-i numai la călugări, frica de Dumnezeu deopotrivă lucrează şi la creştinii din lume şi la cei afierosiți lui Dumnezeu în slujba călugăriei.

Frica de Dumnezeu pe preot în Sfântul Altar îl face serafim. Slujeşte cu frică de Dumnezeu, bagă de seamă să nu greşască o ectenie, cu Sfintele Taine, cu mâinile, la Sfânta Proscomidie, să nu cumva să aibă vreun gând în timpul Liturghiei.

Frica de Dumnezeu, când ai văzut omul necăjit, te duci si-l ajuți, te duci si-l mângâi, te duci

şi-l sfătuieşti. Întotdeauna frica de Dumenzeu îţi este povăţuitorul cel mai bun. Şi de aceea toţi Sfinţii Părinţi laudă frica lui Dumnezeu.
Deci cel mai înţelept om din lume este acela care se teme de Dumnezeu. Ai auzit ce spune Psalmistul: *Fericit bărbatul, care se teme de Domnul, că întru poruncile Lui va fi foarte.*

DESPRE PAZA MINŢII
(sfaturi date unor studenţi teologi)

Fiindcă a fost vorba, să vorbim ceva despre paza minţii. Eu, păcătosul, când încep să vorbesc despre rugăciunea minţii sau de paza minţii, mi-i ruşine şi mi-i greu să vorbesc, că vorbesc despre ceea ce nu am. Că zic Sfinţii Părinţi că **nimic nu-i mai sărac decât mintea aceea care filosofează pentru fapta bună, neavând lucrare**. Eu sunt acela cu musca pe căciulă, că vreau să vorbesc cele ce nu fac şi niciodată nu am făcut.

Dar eu cred că vă vor fi de folos acestea în drumul pe care veţi merge. Fiindcă viaţa aceasta este o luptă, cum spune la Iov: *O luptă şi o ispită este viaţa omului pe pământ* şi în această luptă şi ispită, în fiecare clipă este nevoie de iscusinţă. Cum a spus şi marele Apostol Pavel: *În lupta aceasta grea şi mare, aveţi nevoie de răbdară şi* celelalte.

Şi este prea de nevoie, pentru că vă duceţi între străini, acolo unde vă duceţi, întâlnindu-vă cu oameni de altă credinţă: protestanţi şi catolici şi cutare... Şi ca ortodox, pentru că să-ţi păzeşti sufletul curat, o lucrare mai prezentă şi mai puternică decât paza minţii nu va fi.

Paza minţii are atâta legătură cu rugăciunea minţii, ca şi trupul cu sufletul. De la paza minţii putem trece imediat la rugăciunea minţii. Şi totodată, în paza minţii intră multe lucrări duhovniceşti.

Sfântul Isihie Sinaitul spune aşa: **Nimeni nu va scăpa de căpeteniile tartarului** – mi-aduc aminte din Filocalie – **fără de paza minţii, măcar de ar fi cât de mare filosof şi cât de mare înţelept în lume**.

Ce este paza minţii, după învăţătura Sfinţilor Părinţi? Este o lucrare prezentă, foarte uşoară şi n-are nevoie de prea multă osteneală, decât numai de frica lui Dumnezeu. Ea se naşte chiar din frica lui Dumnezeu! Iar frica de Dumnezeu se naşte din credinţa în Dumnezeu. Că dumnezeiescul Părinte Maxim spune: **Cel ce crede se teme.** Eu nu am nici o pricină să mă tem de cineva, dacă nu cred că-i de faţa. Iar când cred că Dumnezeu este de faţă, mă tem!

Deci, iată cum **din credinţa în Dumnezeu se naşte frica de Dumnezeu. Iar din frica de Dumnezeu se naşte trezvia atenţiei,** sau paza minţii, sau ferirea minţii de la păcat, sau privegherea minţii. Când auzim la Sfinţii Părinţi: paza minţii şi trezvia atenţiei, liniştea minţii, ferirea minţii, privegherea minţii sau toate acelea, este acelaşi lucru. Este aşa cum am zice: pâine, bucată de pâine, felie de pâine; dar tot de pâine este vorba, numai sub alte cuvinte.

Paza minţii, după învăţătura Sfinţilor Părinţi, **constă** în aceasta: **în a ne trezi cu mintea, în a ne împotrivi păcatului cu mintea şi în a chema pe „Doamne Iisuse...", prin rugăciunea minţii.**

Vezi câtă legătură are rugăciunea minţii cu paza minţii? Că nu-i de-ajuns să mă trezesc eu: „Ce fac eu acuma este bun? Ce gândsesc eu acuma este bun? Ce intenţionez eu acuma este bun? Ce cuget eu acuma este bun?" Sau: „Ce alegere fac eu asupra acestui cuget este bună?" N-ajunge atât! Ci îndată mi-a dat putere Preasfântul Dumnezeu să-mi stăpânesc pornirile din volnicia de sine sau de sine stăpânirea. Nu vezi ce spune în Psaltire? *Doamne, căci cu arma buneivoiri ne-ai încununat pe noi.*

Îndată ce ne-am trezit, simţim cu mintea dacă se apropie un păcat de minte sau un gând rău; că orice gând rău este ca un şarpe gânditor, adică un diavol. Şi îndată ce l-am simţit că se apropie, să ne împotrivim, cu arma buneivoiri (cu voinţa) ne împotrivim să nu-l primim, căci avem această putere.

Dar *puterea noastră este slabă şi tăria noastră neputincioasă,* cum spune la hirotonie. Şi atunci ce-i de făcut? Ne trezim, după puterea noastră; să vadă Dumnezeu că voința noastră se mişcă spre bine şi ne împotrivim păcatului. Şi negreşit şi ținem legătura cu Domnul, chemându-L prin rugăciunea „Doamne Iisuse...”.

Dar nimeni să nu se bazeze pe trezvia sa sau pe voința sa, că-i tare împotriva păcatului, că rămâne foarte, foarte înşelat! Pentru că, negreşit, voința noastră şi trezvia noastră trebuie să fie întărită de Domnul nostru Iisus Hristos. De aceea **ne trezim, ne împotrivim cu voia de sine stăpânitoare şi chemăm pe „Doamne Iisuse...”.**

Acestea trei stau nedezlipite una de altă. Pentru că dacă nu chemăm pe „Doamne Iisuse...”, nu reuşim să ne despărtimim în nici un fel cu mintea. Că El ne-a spus în Evanghelie: *Rămâneți întru Mine şi Eu întru voi, că fără de Mine nu puteți face nimic.* Clar! *Cheamă pe Domnul în ziua necazului şi te va izbăvi,* cum spune Psalmistul. Sau: *Auză-te Domnul în ziua necazului şi* celelalte. Dacă-L cheamă pe Dumnezeu, El ne ajută.

Aşa şi tu. Şi trezvia noastră-i bună şi voința noastră care se împotriveşte răului, dacă este ajutată de darul şi puterea lui Dumnezeu. **Chemarea numelui Domnului să nu înceteze,** că zice apostolul: *Tot cel ce va chema numele Domnului se va mântui.*

Acuma mai este şi a patra lucrare: **Ne trebuie smerenie!** Să ne trezim cu mintea, să ne împotrivim păcatului cu mintea, să chemăm pe „Doamne Iisuse...” şi să avem mare smerenie a inimii şi cunoştința de sine, fiindcă ne luptăm cu demonii cei mândri. Da! Că îndată ce se ridică în noi părerea de sine, sau îngâmfarea, sau cinstea de sine, îndată ne părăseşte Domnul şi ne lasă în propriile noastre puteri: „Ia să vedem ce ai să faci tu fără Mine?” Că i-a spus oarecând lui Israel: *Să nu ieşi la război fără Mine!* Ştii ce-a pățit când a ieşit la război cu amoreii, fără să cheme ajutorul lui Dumnezeu!

Această îndrăzneală – să zicem aşa –, sau semeție de cuget, sau cutezanța de sine a omului de a se bizui pe trezvia lui şi pe puterea lui de voință, este izvorâtă din iubirea de sine. Egoismul! Adică, după cum arată dumnezeieştii Părinți, din mama tuturor păcatelor, care este iubirea de sine. Că **din iubirea de sine se naşte şi mândria şi trufia şi semeția şi celelalte.**

Din iubirea de sine se naşte mai întâi: mila de sine, cruțarea de sine, îndreptățirea de sine, mulțumirea de sine, trâmbițarea de sine, lauda de sine, plăcerea de sine, părerea de sine. Apoi: închipuirea de sine, simțirea de sine „că sunt ceva!”, îngâmfarea de sine, cinstea de sine, încrederea în sine, rezemarea pe sine, acestea au o mulțime de ramificații.

Apoi vine moartea minții şi omorârea sufletului, mai întainte de moartea trupului – adică nesimțirea inimii –, după care a plâns Sfântul Simeon Noul Teolog toată viața, precum am găsit-o la „Scară”. Nesimțirea nu numai că omoara sufletul, ci omoară mai întâi partea privitoare, adică pe minte; **nesimțirea este moartea minții şi omorârea sufletului mai întâi de moartea trupului.**

Dacă i-ai omorât ochiul, ai întunecat trupul. Aşa şi sufletul, prin minte moare; şi de aici înainte diavolul a pus stăpânire peste toate puterile sufletului. Aceasta se întamplă când omul are încredere în sine şi în puterea lui de trezvie şi când zice: „A! eu sunt om înțelept. Ce să mă mai rog, ce să mai stau în genunchi, ce să mai chem pe Iisus, doar eu ştiu să mă păzesc de păcat! Păi eu nu ştiu ce-i păcat?”

Când vede Dumnezeu în sufletul nostru această încredere şi rezemare pe sine şi cutezanță de sine, ne lasă în mâna diavolilor. Atunci ispita ne arată cât putem, fără darul lui Dumnezeu şi fără mila Lui. De aceea, sufletul nostru în toată clipa greşeşte lui Dumnezeu. **Să aveți convingerea aceasta că nu există clipa când nu mâniem pe Dumnezeu.** Şi pentru că nu este clipă când nu mâniem pe Dumnezeu, nu este clipă când nu avem nevoie de ajutorul Lui.

Sufletul, negreşit, îndată ce greşeşte cu mintea şi cu orice pornire spre păcat, trebuie să alerge cu umilință la ajutorul lui Dumnezeu, să ceară milă, iertare şi ajutor împotriva ispitei. Că, dacă cutează pe deşteptăciunea lui, zicând: „A! eu ştiu multe, eu pot multe!”, auzi ce spune, Scriptura, la Solomon: *Cel ce se încrede în sine, va cădea cădere jalnică.* Pentru ce? Te-ai încrezut în sine; nu mai ai nevoie de Dumnezeu! „Pot şi eu ceva!” Şi atunci Dumnezeu îți arată ce

poți! Că fără El nu putem nimic. Şi la trezvia atenției este mare nevoie să simțim în jurul nostru ajutorul lui Dumnezeu, de care avem nevoie în fiecare clipă.

În Sfânta Scriptură se spune aşa: *Fata Babilonului, ticăloasa* – şi spune mai departe, cum cântăm „La râul Babilonului” –, *fericit este care va apuca şi va lovi pruncii tăi de piatră* (Psalm 136, 8-9). Iată pe cine fericeşte Duhul Sfânt! Pe cel ce ia fiii fetei Babilonului şi-i trânteşte de piatră.

Tâlcuirea Sfinților Părinți din Filocalie este aşa: Fata Babilonului este mintea noastră. Cuvântul babilon înseamnă „amestecare”. Fiindcă mintea noastră pururea este amestecată cu gânduri bune şi rele, o numeşte „fata Babilonului”, născută din amestecare, combinată cu amestecarea. Iar fiii fetei Babilonului sunt gândurile minții, care le naşte ea.

Şi cine-i fericit? Acela care-i treaz cu mintea şi, cum vede că s-a născut din minte un copil – un gând rău –, îl ia de picioare şi-l dă de piatra Hristos. Cum ți-a venit un gând rău în minte – înțelegi? –, dă-l de piatra Hristos: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!”. Vine un gând de curvie: „Doamne Iisuse...”, dă-l de piatră! Vine un gând de mândrie, dă-l de piatră! Vine un gând de trufie: „Doamne Iisuse...”; un gând de viclenie: „Doamne Iisuse...”; un gând de zavistie: „Doamne Iisuse...”. Trânteşte-i de piatră pe pruncii aceştia ai „fetei Babilonului” – adică cugetele rele ale minții – de când sunt prunci. Adică ucide patimile din tine cât sunt mici, că pe urmă sunt mult mai greu!

Pe aceşti prunci ai fetei Babilonului îi omoară darul şi puterea lui Hristos! Hristos S-a numit în Sfânta Scriptură de trei ori piatră: *Piatra cea din capul unghiului, pe Care n-au băgat-o în seamă ziditorii; Piatra cea nefăcută de mână, Care se taie din munte,* despre care se spune la Daniil; şi *Piatra, stânca din care a ieşit apa, când* a fost lovită de Moise, simbolizând coasta lui Hristos din care a ieşit sânge şi apă.

În Honograful evreiesc am citit viața lui Moise, tradusă de Isaia Răcăciune, un mare rabin care a trăit în secolul trecut. A murit demult! Şi la dânşii se scrie, măcar că ar trebui să treacă şi în tradiția ortodoxă, ca o teologumenă – ştiți, nu ca o dogmă –, că Moise, când a lovit stânca la Rafidim – am fost acolo la Sinai şi am băut apă –, întâi a ieşit sânge, fiindcă a lovit-o cu îndoială.

Pentru îndoiala pe care a avut-o Moise atunci, l-a mustrat Dumnezeu şi nu a murit în pământul făgăduinței. El nu a zis: „Ascultă, Israele, din piatra asta ai să bei apă!”, ci a zis astfel: *Au doar din piatra aceasta am să vă scot apă?* Dumnezeu i-a spus imediat: „Moise, de ce nu M-ai preaslăvit înaintea fiilor lui Dumnezeu? *Au doar din piatra asta...?*” „De ce n-ai zis: din piatra aceasta Dumnezeu vă va adăpa pe voi?” Apoi Moise, fiind certat de Domnul, a lovit a două oară, zicând: „Ascultă Israele! Din piatra asta...!” A lovit şi a ieşit apă.

Dar este şi-o taină mare aceasta, că întâi a ieşit sânge şi apoi apă. Căci şi din coasta lui Hristos a ieşit întâi sânge şi apoi apă. Iată cum a închipuit stânca Rafidim, coasta lui Hristos.

Acum să revenim la trezvie, ca să nu ne pierdem în discuție, că cuvântul nostru trebuie să tragă către mijloc. Noi, dacă ne încredem în sine şi în puterea noastră de virtute, de înțelegere şi de filosofie, mai întâi mireasma Duhului Sfânt nu mai este cu noi.

Îndată ce Duhul Sfânt simte o mică licărire a mândriei, se fereşte şi-l lasă pe om în propriile sale puteri. Şi atunci vedem că am ajuns la cădere. Ori cu mintea, ori cu cuvântul, ori cu lucrul – ori Doamne fereşte – cădere care ne desparte prea tare de Dumnezeu. Iar cine are lucrarea trezviei, trebuie să fie treaz şi în privința asta. Nu-mi încape mie în putere să mă trezesc, ca să mă lupt cu păcatul. Mă trezesc, dar Îl chem pe „Doamne Iisuse...!”

Legea sobornicească a Bisericii aceasta este: să mă trezesc, să mă împotrivesc, să chem pe „Doamne Iisuse...”. Asta este lucrarea trezviei atenției. Că „fata Babilonului” – adică mintea noastră, de care am amintit mai înainte – naşte mereu prunci. Şi naşte prunci răi – gândurile rele! Noi să-i luăm, să-i trântim de piatra Hristos şi să-i sfărâmăm!

Duhul Sfânt atunci ne fericeşte: *Fericit este care va apuca şi va lovi pruncii tăi de piatră.* În momentul când un gând rău l-am lovit de piatra Hristos, am ucis un prunc al fetei Babilonului. Ne fericeşte pentru aceasta Duhul Sfânt, că nu am nădăjduit să-l ucidem noi, ci l-am dat de piatra

Hristos.

Ai auzit că spune în Scriptură aşa: *În dimineţi am ucis pe toţi păcătoşii pământului, ca să pierd din cetatea Domnului pe toţi cei ce lucrează fărădelegea!* Ai auzit când trebuie ucisi păcătoşii – adică gândurile rele? În dimineţi! Gândurile păcătoase răsar din minte, ca mai înainte pruncii fetei Babilonului care se nasc dintr-însa. Şi nu arată Scriptura să-i ucidem când ar fi pe la amiază sau seara. Ci, când au răsărit, în dimineţi ucide pe păcătoşii pământului!

Gândurile păcătoase, cum au răsărit în minte şi imaginaţie, trebuie ucise prin rugăciunea lui Iisus, *ca să pierzi din cetatea Domnului* – cetatea este sufletul – *pe toţi cei ce lucrează fărădelegea.*

Dacă am ucis pe păcătoşii pământului, adică gândurile păcătoase, când răsar din minte, am pierdut din cetatea Domnului pe toţi cei ce lucrează fărădelegea. Că doar prin gândurile pătimaşe vin faptele pătimaşe. Că zice dumnezeiescul Părinte Maxim: *Stăpâneşte-ţi gândurile, o, monahule! Că dacă nu-ţi stăpâneşti gândurile, îndată vei ajunge să nu poţi stăpâni lucrurile!*

Tot păcatul de la gânduri vine. Şi atunci, dacă ucidem pe păcătoşii din cetatea Domnului în dimineţi, am curăţit cetatea, care este sufletul nostru.

Sfântul Diadoh al Foticeii zice aşa: „Mintea cea iubitoare de Hristos, primele răsăriri ale păcatului nu le primeşte”. Cine iubeşte pe Dumnezeu, cum se atinge de mintea lui un gând pătimaş, zice: „Doamne Iisuse...”. Cheamă Mântuitorul! Pentru că, dacă nu L-ar chema, stă de vorba cu gândul cel pătimaş, se îndulceşte cu el şi, după ce s-a săturat de îndulcire, îşi aduce aminte: „Măi dar gândurile acestea sunt păcătoase, trebuie să zic „Doamne Iisuse...”, că uite, m-au scos din aşezarea cea bună şi m-au aruncat în gânduri spurcate”.

Dumnezeiescul Părinte Efrem Sirul zice aşa: *Când stai la rugăciune şi primeşti gânduri spurcate, eşti asemenea unei mirese care curveşte de faţa cu mirele său.* S-a logodit cu mirele, şi pe urmă, poftim! Stă şi se împreuna cu altul de faţă cu mirele. Cât de urâtă este mireasa aceasta mirelui său, când vede că ea îl trădează chiar în faţa lui.

Iar Dumnezeu, Care vede toate, vede că noi, în vremea rugăciunii, primim gânduri spurcate, şi sufletul nostru, în loc să le împiedice prin rugăciune cu Hristos, se împreună cu diavolii şi curveşte în faţa Lui. Şi atunci Apostolul Pavel ne spune: *V-am logodit pe voi mireasă unui Mire fără de moarte; şi tare mi-e frică de voi să nu se poticnească inimile voastre, precum a Evei de satana în rai.* Clar! Dacă ne-am împreunat cu păcatul în faţa lui Dumnezeu, cu diavolii ne-am împreunat, nu cu Hristos! Şi atunci, Mirele Hristos zice: „Iată, mireasa Mea – sufletul nostru – s-a împreunăt cu diavolii şi i se pare că se roagă Mie! Stă la rugăciune şi curveşte cu diavolii!” Că tot gândul pătimaş dacă-l primim, suntem amestecaţi cu diavolul acelei patimi şi ne duce în gheena.

Zice şi Sfântul Isihie: **În vremea rugăciunii minţii, se încaieră la lupta trei minţi: mintea Sfintelor Puteri, mintea drăcească şi mintea omului.** Mintea omului stă în mijloc şi el are atâta putere de stăpânire de sine, încât, toate puteriile întunericului dacă ar veni, nu pot să-l clatine.

De aceea a zis Scriptura: *Dumnezeu l-a zidit pe om şi l-a lăsat în mâna sfatului său.* Iar în ziua judecăţii ne va cere socoteală. Noi vom zice: „N-am putut, Doamne!” „N-ai vrut! Eu te-am înzestrat cu putere”. Că **nici îngerii nu-l silesc pe om la fapta cea bună şi nici diavolii nu-l pot sili la cele rele.** Atâta putere a luat satana în rai, când a înşelat pe Eva, să clatine puţin puterea cugetătoare a omului, adică să-l îmboldească prin gând să facă răul, dar nu să-l silească.

Poate vom zice în ziua judecăţii: „Doamne diavolul m-a dus la femeia cutare!” Diavolul poate să zică atunci: „Doamne, să-mi aducă martori! Cine m-a văzut că-l duceam de mâna pe om?” „M-a dus diavolul la crâşmă”, zice altul. Atunci diavolul răspunde: „Doamne, să-mi arate martori! A văzut cineva vreun diavol ducând pe om la crâşmă?” „Doamne, m-a dus diavolul în cutare loc”. Iar diavolul îi poate zice: „Doamne, el a fost prost şi iubitor de sine, iubindu-şi fiinţa lui şi s-a lăsat biruit de patimi. Eu i-am dat în gând şi el s-a dus. Şi Sfintele Puteri i-au dat în gând să facă bine şi nu a ascultat”.

Deci **mintea omului stă între Sfintele Puteri şi cetele diavoleşti.** Şi îndată ce el simte că-l ispitesc diavolii din stânga, alearga la Iisus prin rugăciune şi atunci se bucură Sfintele Puteri şi biruinţa-i de partea noastră. Iar dacă vom sta de vorbă cu gândurile şi ne îndulcim de ele, tot timpul

stăm de vorba cu diavolul. De aceea, în Pateric nici nu se mai spune patimă, ci: „Cutare s-a luptat cu diavolul curviei, sau cu diavolul mâniei, sau cu diavolul leneviei”, că tot păcatul este un diavol.

Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Mare pofta, mare diavol este păcatul”. Şi Sfântul Efrem spune: „Câte păcate are omul în minte şi în inima, atâția diavoli are într-însul”. Iar Sfântul Marcu Ascetul: „Foarte se silesc diavolii să ne învețe să nu credem că avem diavoli în noi”, dar zice: „Câte patimi avem, atâția diavoli avem!”

Fiecare patimă este un diavol. Adică: *mândria, semeția, slava deşartă, fățărnicia, trufia, viclenia, zavistia, pizma,* invidia, râvna cea rea, mânia, iuțirea, nerăbdarea, nerecunoştința, cârtirea, răpirea, nemulțumirea fața de binefacerile lui Dumnezeu sau ale aproapelui, ținere de minte a răului, vorbirea de rău, clevetirea, minciuna, gluma, râsul.

Sau mai departe: iubirea de arătare, dorința de răzbunare, slava deşartă, lăudăroşenia, iubirea de sine cu tot alaiul ei, şi pot să spun ceasuri întregi şi nu termin nici ceea ce mai țin minte din mulțimea păcatelor întunericului.

Şi iată, atâția diavoli avem în noi! Cine poate zice: „A! Dar nu sunt aşa păcătos! Sunt de atâția ani în mănăstire, cu muieri n-am trăit, nici n-am ştiut ce-i femeia”. Şi noi suntem preacurvari în toată clipa, căci cu gândul şi imaginația greşim ziua şi noaptea!

Pentru că zice dumnezeiescul părinte Efrem Sirul: **Nu mă aruncați în negrijă, frații mei, pentru păcatele cu gândul, că ar fi mici?** Nu-s mici! Hristos, Înțelepciunea şi Cuvântul lui Dumnezeu, ne-a arătat şi a socotit preacurvie întru pofta de femeie şi ucidere întru ură de frate. Şi acelea se fac cu gândul. Iată, mă fac ucigaş şi preacurvar în toată ziua. Şi apoi, câtă pocăință îmi trebuie?

Legea Darului, sau a Harului, când a venit, a scos păcatul din rădăcină, nu a venit să cosească păcatul de deasupra, cum dăm cu coasa şi rădăcina rămâne.

Aşa a fost Legea Veche: să nu furi, să nu desfrânezi, să nu ucizi, să nu fii mărturie mincinoasă... **Legea Veche oprea păcatul din lucrare**.

Legea Harului, când vine, **scoate păcatul din rădăcină, că pofta-i rădăcina păcatului.** *Să nu pofteşti femeia aproapelui...,* cum spune porunca a zecea, că eşti preacurvar. Şi atunci smulgi păcatul din rădăcină! Că de la poftă vine păcatul. Scoate buruiana de unde porneşte ea! Şi cu cât Legea Harului este mai desăvârşită, cu atât trezvia atenției trebuie să dea seama omului să-şi păzească mintea. **Că omului i se pare că este curat, dacă n-a făcut păcatul cu lucrul.** Cea mai mare înşelare este asta! Că tocmai atunci suntem în cel mai greu păcat, adică în nesimțire, după Sfântul Maxim.

Când nu avem simțirea păcatului, suntem în cel mai greu păcat; că atunci mintea noastră-i oarbă, **iar nesimțirea este moartea minții.** Mintea nu simte păcatul şi omorârea sufletului, mai întâi de moartea trupului. Şi nesimțirea se naşte şi ea tot din iubirea de sine. N-am avut timp să vă spun şi toate fiicele ei, aşa cât le mai țin minte.

Nu este clipă şi nu este vreme în care să nu mă aflu mâniind pe Dumnezeu; să avem încrederea aceasta şi să ştim, şi chiar de n-am simțit şi n-am ajuns la convingere, să ajungem de-acum. Aşa trebuie mărturisit. Pentru că am ajuns la convingerea asta cu zeci de ani în urmă, că nu există clipă şi mai puțin decât aceasta, când nu ne aflăm mâniind pe Dumnezeu.

Aceasta ştii când o simți? Când ajunge omul în treptele cele mai înalte ale rugăciunii inimii şi când vine Duhul Sfânt în inima omului, cu darul lui Hristos, atunci abia vede el milioanele de neputințe, care-l robesc simțitor şi gânditor.

Vezi în camera asta ce curat este? Nu-i praf, nu-s gunoaie. Dacă o rază de soare ar intra aici şi noi am sta deoparte, am vedea milioane de microbi ce se învârt şi cât praf este. „Ia uită-te ce era în camera asta!” Dar până ce n-a intrat raza soarelui, nu vedeam. Dar dacă am avea nişte aparate speciale care măresc, ele ar face şi mai mari corpurile acelea care le vedem cu ochiul liber. Aşa este şi cu sufletul nostru.

Deci, în timpul rugăciunii celei curate, când se scaldă inima noastră în lacrimi şi fierbe în clocotul plânsului, după ce au trecut momentele acelea, atunci o să vezi câte milioane de neputințe

zac în mintea şi inima noastră. Şi acestea nu le simţim. Petrecem în nesimţire, în somn, în răspândire, în învârtoşare, în împietrire. Ni se pare că noi, „slavă Domnului, n-am făcut cutare păcat!” Dar noi le avem pe toate şi suntem izvorul a tot păcatul şi fabrica a toată fărădelegea, în toată clipa.

De aceea, pentru că în fiecare clipă greşim, în fiecare clipă este nevoie de trezvie, de paza minţii, de rugăciune şi de umilinţă în faţa lui Dumnezeu. Asta este ce spunea marele prooroc David: *că fărădelegea mea eu o cunosc şi păcatul meu înaintea mea este pururea.*

Uite un alt caz. Ţi se întamplă uneori să ştii că eşti păcătos şi vrei să te rogi, dar nu ai stare de umilinţă, adică simţi o învârtoşare a minţii. Ce trebuie să facem atunci?

Această învârtoşare a inimii în timpul rugăciunii se cheamă răceală, secetă sau uscăciune. Şi asta este obişnuită la Sfinţii Părinţi. Eu deja, când mă mărturisesc, zic: „Părinte, rugăciunea am făcut-o cu mintea îmbrobodită, plină de uitare, plină de răspândire, cu secetă, cu uscăciune, cu răceală, cu părăsirea darului...”. **Răceala vine mai totdeauna din uitare.** Pricina răcelii sufletului – că eu, păcătosul, sufăr în toată clipa de ea – este uitarea. Dar uitarea ce este, după Sfinţii Părinţi? Este primul păcat din partea raţională a sufletului.

Sufletul se împarte în trei parti: partea raţională, cea mânioasă şi cea poftitoare, după Sfântul Grigorie de Nyssa. Aşa le rânduieşte în Pidalion. El canoniseşte exact păcatul după cele trei părţi ale sufletului. Vezi în canoanele lui din Pidalion.

Din partea raţională primul păcat este uitarea. Apoi neştiinţa, nedreapta socoteală, nechibzuinţă, nemulţumirea pentru binefacerile lui Dumnezeu şi ale aproapelui, nediscernământul, credinţa strâmbă, hula, nebunia, eresul şi celelalte. Dar *primul pas spre răceală,* ţine minte, *este uitarea.*

Când uităm binefacerile lui Dumnezeu, când uitam că Dumnezeu este de faţă, când uitam prezenţa lui Dumnezeu, cădem în aşa numita „acedie”. **Acedia este moleşeala sufletului şi a minţii.** Marele Vasile şi alţi Sfinţi Părinţi numesc acedia *caracatiţa sufletului. Când* s-a lâncezit omul şi când zace în acedie, în moleşeală, atunci vin toate patimile şi răutăţile în sufletul lui.

Aşa o numeşte şi pe imaginaţie. Aristotel o numea simţire de obşte în filosofia lui. Pentru că imaginaţia nu prinde numai un păcat şi nu dă război sufletului numai cu unul. Ai citit *Paza celor cinci simţiri* scrisă de Sfântul Nicodim Aghioritul?

Ei, câte sunt de vorbit! Vezi cum se leagă una de altă, vorbind? De cinci ori am citit-o în viaţă, la linişte. Straşnică şi sfătuitoare carte. Şi când o termini, autorul ei zice: *Această puturoasă carte ce am scris.* Ai văzut câtă smerenie? „Tu te-ai făcut ca un amnar şi eu ca o cremene. Ai lovit o dată şi de două ori într-o inimă a mea ca de cremene şi au izvorât aceste puţine scântei”. Cartea aceea toată are înţelepciune!

Ai văzut ce spune acolo? Ne arată cum să mergem pe drumul acesta. Din cauză că mintea a căzut în răceală, datorită uitării, după ce-am uitat noi frica lui Dumnezeu, începe omul să-şi permită orice. Şi prima dată, când **omul a uitat de frica lui Dumnezeu, începe să-i aducă diavolul tot felul de gânduri prin imaginaţie.**

Imaginaţia, după Sfântul Vasile cel Mare, **este pod al diavolilor, prin care intră în sufletul omului.** De aceea trebuie o mare atenţie la rugăciune să nu ne închipuim nimic, căci prima vamă pe care o întâlneşte mintea înspre inima este imaginaţia. Nici nu faptă rea, nici nu diavolul, nici o patimă nu trece la minte la simţire decât prin imaginaţie. Că nu poţi să faci păcatul până nu ţi-l închipui. N-ai văzut când te lupţi cu mintea? Ori apare chipul aceluia care te-a supărat şi asupra căruia ai fost pornit. Parcă ţi-l aduce aminte şi parcă te-ai răzbuna. „Ei, dacă ar fi aici! Ce i-aş drege, ce i-aş face!” Şi aceia sunt diavoli. Dar prin imaginaţie îţi dau război. „Măi, dar mi-a zis, şi-am să-i zic!”

Diavolii iau faţa aceluia care te-a supărat şi o aduc în suflet prin imaginaţie şi ţi-o arată: „Uite, acesta ţi-a zis şi acesta te urăşte!” Apoi vin şi minciunile minţii, cu presupuneri că acela te urăşte, şi acela zice aşa şi acela, cutare.

Un duhovnic mare spunea: „Nu le crede, părinte, că-s minciunile minţii şi ai să vezi mai

târziu că niciuna din câte ți-a spus mintea nu-i adevărată”. Astea-s minciunile minții, pe care le bagă diavolii în suflet în vremea ispitei, prin imaginație, să-l dărâme. Sunt prepusuri, păreri greşite. Prepusuri că cutare îți zice, că cutare are ciudă şi cutare altceva. Şi niciuna nu-i aşa.

Demonii, când văd că tulbură pe om bănuielile acelea, bat război şi cu acestea. Că zice în Psaltire: *Mulți sunt cei care bat război cu noi la înălțime.* Şi Sfântul Apostol Pavel zice: *Lupta noastră nu-i împotriva trupului şi a sângelui, ci împotriva duhurilor răutății, domnii puterii văzduhului, a duhurilor răutății răspândite în cer.* Iată, cu căpeteniile văzduhului se luptă biata minte!

Ce se întamplă? Un păcat întâi l-ai gândit. Dacă s-a învoit mintea la gândire, trece la cugetare. Trece la alegere. Imediat îl bagă diavolul în imaginație. Ți-aduce aminte... N-am vorbit noi despre ispita din opt parți? Ca să vezi şi acolo câtă filosofie este la Sfinții Părinți! După ce te-a băgat în imaginație, ți-a băgat idolul şi te-a lovit în minte. Gata! Auzi ce spune: când *vei vedea urăciunea pustiirii stând în locul cel sfânt, cel ce aude să înțeleagă!*

Sfântul Maxim spune: **Urâciunea pustiiri în locul cel sfânt este păcatul închipuit în imaginație.** Că locul cel sfânt este inima, pentru că *noi suntem Biserica Dumnezeului Celui viu,* şi Duhul lui Dumnezeu locuieşte în inima noastră. Diavolul, dacă a reuşit să bage idolul prin imaginație în minte, de aici îl bagă în inimă! Apoi, în inimă şi în mintea ta, numai fața aceea o ai, ori care te-a supărat, ori care o iubeşti cu patimă! După ce ți-a băgat idolul, îți dai seama: „Da! Eram treaz mai înainte de prima momeală” – că aicea trebuie să vorbim de cele douăsprezece trepte ale păcatului. Dacă eram treaz la prima momeală, imediat ziceam: „Doamne Iisuse..” şi cu trezvia atenției idolul nu intră.

Dacă n-am fost atent, a intrat idolul: cutare față, cutare femeie cu care ne-am întâlnit, sau bani sau slavă, ori de ce nuanță ar veni. L-a băgat în inima prin închipuire. Acesta-i idolul, asta-i „urăciunea pustiirii în locul cel sfânt”. Şi dacă era trezvia atenției, nu intră. Îl dădea jos de la început. A venit? „Doamne Iisuse...!” Îl izbeşti de piatra Hristos. Şi ştii ce se obişnuieşte mintea cu acest nevăzut război? Precum scrie în „Războiul nevăzut”.

Ai văzut că mintea acelui ce este treaz, care are trezvia atenției, nu numai că nu se teme de năvălirile astea. Ştii ce face? Anume le cheamă. Le dă drumul oleacă, apoi cu rugăciune îl cheamă pe „Doamne Iisuse...” în ajutor. Precum face pisica cu şoarecele. Îl prinde şi apoi îi dă drumul, şi aşa se joacă cu el. Dar această lucrare este pentru cei sporiți.

Aşa face mintea trezvitorului cu păcatul. Îi dă drumul să intre oleacă înăuntru; şi numai ce-l vede că trece în imaginație şi începe a-i tulbura firea. „A! Mi-ai venit? «Doamne Iisuse»... ”. Şi-l mai cheamă o dată la luptă: „Mai vină, măi, şi mai intră!” Şi el mai vine. Şi iar îl izbeşte de piatră cu „Doamne Iisuse...”.

Ştii ce zice apoi diavolul? „Aista nu-i prost! Mă cheamă întâi şi-mi dă drumul şi apoi mă arde cu Hristos. Stăi, că acuma îi treaz cu mintea. Vin mai târziu când îl stăpâneşte uitarea”. Şi când îl mai cheamă, nu mai vine. Nu uită el să ne ispitească. „Acum nu vin, că-i treaz cu mintea şi mă arde cu «Doamne Iisuse...». Dă-i pace. Când va dormita el cu mintea şi n-o să fie stăpân pe simțuri, atunci vin! Când este răspândit cu mintea, atunci îi dau război. Acum, când este treaz, n-am nevoie să mă lupt cu el. Că ştii ce face acum? Cheamă numele Domnului şi mă arde!”

Aşa face trezvitorul, precum face mâța cu şoarecele. Îi dă drumul şi iar îl prinde. Ferice de cel ce are trezvia minții! De aceea a zis dumnezeiescul Pimen cel Mare în Pateric: **Nu avem nevoie pentru a ne mântui decât de minte trează.** Clar! Atât. Cu mintea trează şi cu lucrarea asta a trezviei atenției ne putem mântui cel mai uşor.

Pe aceasta o numeşte Sfântul Isihie din Sinai „lucrare preacuprinzătoare de toată fapta bună şi de toată virtutea” – citiți în Filocalie, că de acolo vorbim, şi în Pateric. **Primul păcat care se naşte din partea rațională a sufletului este uitarea.** Din uitare se naşte răceala sufletului. Zice Marcu Ascetul că trei sunt uriaşii care ucid sufletul: **uitarea, neştiința şi trândăvia.**

Vezi? S-ar putea ca unul să fie treaz cu mintea, dar să fie orbit de neştiință. Şi iarăşi n-are trezvia atenției nici acesta. Auzi, că neştiința este orbirea sufletului. Sfântul Maxim zice: **Viața**

minții este lumina cunoştinței, iar neştiința este orbirea sufletului. Şi atunci se poate orbi unul nu numai de uitare, ci şi din neştiința. Şi dacă a spus şi de trândăvie, dar ai auzit pe cine a pus întâi? Tot pe uitare. Că şi neştiința şi trândăvia vin după uitare.

Sfântul Grigorie de Nyssa clasifică în Pidalion toate păcatele după trei părți ale sufletului şi primul păcat care vine din partea rațională este uitarea. Şi cauza răcelii noastre în cele duhovniceşti, chiar în vremea rugăciunii, tot de la uitare porneşte.

Iar cine are trezvia atenției, înainte de a veni uitarea, o simte. Pentru ce? Trezvia se naşte din frica de Dumnezeu. Şi frica lui Dumnezeu din credința în Dumnezeu.

Sfântul Maxim Mărturisitorul zice: **Cine crede, se teme şi cine se teme, se trezeşte!** Uite, a venit un gând! De-acum trebuie să discernem: ori îi rău, ori îi bun! Ce-i de făcut? Şi cine se trezeşte, imediat trebuie să cheme pe „Doamne Iisuse...", căci **trezvia atenției stă în trei lucruri: în a ne trezi cu mintea, în a ne împotrivi păcatului când este în minte, şi a chema pe „Doamne Iisuse...".** Trezvia noastră nu are nici o putere fără Iisus.

Dar uitarea este primul pas spre răceală, cum arată dumnezeieştii Părinți. Iar dacă noi luptăm împotriva uitării, mintea întotdeauna îi trează şi scapă de celelalte lupte în celelalte trepte ale păcatului. Ai văzut cum a fost numit satana de Iov în Sfânta Scriptură? Furnico-leu. Frumos comentariu face la aceasta Nil Ascetul, iar mai târziu Nicodim Aghioritul îl pune în *Paza celor cinci simțiri.*

De ce s-a numit satana şi păcatul furnico-leu? Iov zicea: „Furnico-leul a murit de foame că n-avea de mâncare!" Dar la cine? La Iov n-avea de mâncare, nu la mine păcătosul! Eu îl hrănesc în toată ziua şi-l fac leu. Că de ce Iov nu-l hrănea pe furnico-leu? Auzi ce spune Scriptura? Acest om aducea în fiecare seară câte un bou jertfă pentru copiii săi: „Doamne, nu cumva copiii mei, fiind tineri, să fi greşit cu gândul lui Dumnezeu!" Care din tată şi din mamă de azi mai au grijă ce greşesc copiii lor cu gândul lui Dumnezeu?

Nu l-a numit degeaba Dumnezeu pe Iov, drept şi temător! Aducea un bou jertfă în fiecare seară, nu pentru păcatele lui, ci pentru ale copiilor lui. Că el a spus că furnico-leul a murit de foame că n-avea de mâncare, adică el nici în gând nu hrănea păcatul. Şi zice Sfântul Ioan Gură de Aur: „N-ar fi pierit copiii lui aşa, dacă nu i-ar fi găsit la masa şi la beții. Că ei erau la praznic la fratele cel mai mare şi petreceau. De aceea a putut satana să dărâme casa. Dacă îi găsea în rugăciune nu se putea întampla aşa". Dar aceasta a lăsat-o ca pildă Dumnezeu.

Dar acest Iov, care era atât de tare treaz cu mintea înaintea lui Dumnezeu, zice că furnico-leul a murit de foame că n-avea de mâncare; şi Sfinții Părinți fac comentariu mai ales la lucrul acesta. **Păcatul, când vine în mintea noastră, este mic ca o furnică.** Că prima treaptă a păcatului este a face fapta bună cu scop rău. Pentru că fapta bună făcută cu scop rău n-are plată, şi ea trece de partea scopului şi se pierde. Sufletul şi viața faptei bune este scopul. De aceea a zis dumnezeiescul părinte Maxim: Este feciorie şi milostenie şi priveghere şi post şi osteneală, care sunt urâciune înaintea lui Dumnezeu, nu cu scop adevărat se fac acestea!

Dacă fapta bună este făcută cu scop rău, ea trece de partea scopului şi se face una cu el. Scopul este sufletul şi mireasa faptei bune.

Noi, dacă ne-am trezi cu mintea, atunci când facem o faptă bună, trebuie să vedem dacă-i cu scopul de a plăcea lui Dumnezeu, de a mă mântui sau dacă nu cumva mintea mea priveşte în altă parte. Dumnezeiescul părinte Efrem zice: **Când mintea va părăsi scopul blagocestiei,** adică al evlaviei, **toate faptele bune nu mai folosesc.**

Că scopul este ori al iubirii de slavă, ori al iubirii de treaptă, ori al iubirii de câştig, cum zice Sfântul Ioan Scărarul. Auzi ce zice el, arătând aici cât este de rea chiar şi lepădarea de lume cu scop rău: „Cel ce pentru iubirea de câştig a făcut lepădarea de lume, este ca piatra de moară, care întru aceleaşi se învârteşte", vorbind despre cele trei feluri de lepădări de lume.

Al doilea scop. „Cel ce pentru iubirea de treaptă pe lepădarea de lume o a făcut, ca tămâia este, care la început miroase şi pe urmă scoate fum". Eheei! Dai de Sfântul Ioan Scărarul! Acolo la Sinai îi zice Sfântul Ioan Sinaitul. Noi zicem „Scărarul", după cartea lui numită *Scara.* Ce zice?

„Cel ce pentru iubirea de Dumnezeu lepădarea de lume o a făcut – adică din dragostea lui Dumnezeu –, adaugă dor peste dor şi foc peste foc, aprinzându-se de dragostea lui Dumnezeu, slujind cu frică Lui şi cu cutremur”. Acela iubeşte pe Dumnezeu până în sfârşit! Şi iată mintea noastră la trezvia atenției nu trebuie să privească numai asupra gândurilor care vin, ci şi asupra scopurilor cu care ne nevoim şi urmăm lui Dumnezeu.

S-ar putea să ne nevoim şi să rămânem cu mâinile goale, la urmă dacă scopul este altul. Deci **scopul faptelor bune întotdeauna să fie spre slava lui Dumnezeu.** De aceea ne învață şi marele Apostol: *Sau de mâncați, sau de beți, sau altceva de faceți, toate să le faceți spre slava lui Dumnezeu.* **Deci, dacă omul este treaz cu mintea, ucide păcatul de când îi furnică!**

V-am vorbit mai înainte de fata Babilonului şi de păcatoşii pământului şi acuma vă aduc aminte. Dacă ne-ar ajuta Preasfântul Dumnezeu să fim treji cu mintea şi să ucidem păcatul de când e furnică; că apoi, pe treptele celelalte, se face leu şi nu-l mai putem birui!

Deci, prima treaptă a păcatului este să faci fapta bună cu scop rău. A doua, să nu faci fapta bună desăvârşit, întreagă. Un exemplu: faci milostenie, dar o faci din furat! Şi zice Sfântul Ioan Gură de Aur: Cel ce aduce jertfă din osteneală străină lui Dumnezeu, aşa-i ca şi cel ce aduce câine împuțit. Deci, iată că nu-i cum trebuie!

A treia treaptă a păcatului este momeala. Se apropie de minte un gând, dar nu cu patimă. Femeie, să zicem, slavă, bani. Să luăm de pildă numai aceste trei. Dar nu-i nimica rău; că Dumnezeu le-a făcut la început bune toate; şi femeile şi banii şi slavă.

Precum iedera şi hameiul se agață de orice plantă care-i mai aproape, aşa şi lângă gândul simplu al lucrului se agață patima. Şi tocmai asta este lupta omului trezvitor – căci despre trezvia atenției vorbim aici! Aceasta este cea mai străvezie (pătrunzătoare) lupta a minții creştinului şi a monahului.

Toți ne luptăm pentru mântuire. Dar trebuie să despărțim gândurile simple ale lucrurilor, de cele complicate cu fapta! Nu-i păcat să gândesc la femeie, că şi Evanghelia a spus că *Cel ce priveşte la femeie,* nu spre a o vedea, ci *spre a o pofti, preacurveşte cu dânsa în inima sa.* Îndată ce lângă femeie a apărut pofta, gata! Este preacurvie! Eu, dacă am privit-o, dar fără să cuget cu patimă, nu-s preacurvar. Pot să văd un milion de femei! Dar dacă am poftit una în inima mea, atunci imediat eu sunt preacurvar.

De aceea zice dumnezeiescul Efrem: **Nu mă aruncați în negrijă, frații mei, pentru păcatele cu gândul că n-ar fi mari!** Dacă nu erau mari, nu era nevoie ca dreptul acela, Iov, cu 1850 de ani înainte de Hristos, să aducă jertfă pentru păcatele cu gândul ale feciorilor săi, şi înțelepciunea lui Dumnezeu nu socotea preacurvie întru poftă cu muiere, şi ucidere întru ură de frate. Cu gândul, omul este ucigaş şi preacurvar în toată vremea. De aceea zicea Sfântul Efrem Sirul: „Nu vă aruncați în negrijă!” Un gând venit în minte şi omul trece la imaginație; de la gând începe tot păcatul.

Toata lupta noastră şi a fiecăruia dintre noi, care vrea să se mântuiască, este să despartă gândurile simple ale păcatului de cele complicate cu fapta. Că nu ne răneşte pe noi gândul simplu, ci cel ce ne complică cu patima. Şi atunci diavolii, văzând că am primit gândul pătimaş, care este momeala gândului simplu, ne duc mai departe pe treapta următoare a păcatului.

Treapta a patra a păcatului este consimțirea. A consimțit sufletul nostru să stea de vorbă cu gândul cel simplu! Să stea de vorbă cu gândul olecuță. „Măi, cam cum e cu asta?” Şi gata! Suntem pe treapta a patra a păcatului! Starea de vorbă a sufletului cu păcatul.

În treapta a cincea începe lupta. „Nu-i bun gândul ăsta; vine cu patimă la mine!” Şi lupta se dă pe toate treptele păcatului până la deznădejde şi moarte. Mintea începe să lupte. „Nu-i bun gândul ăsta! Mi-a băgat patimă în suflet! Uite, poftesc femeie sau ban sau treaptă sau urăsc pe fratele”. Sau cine ştie de ce nuanță ar fi păcatul, din cele trei părti ale sufletului. Şi atunci eu trebuie să fiu atent, că vorbim de trezvie. „Ei, diavole, până aici! M-ai adus până aici!” De-acum, lupta!

Şi în lupta asta, v-am spus, trebuie să chemăm pe „Doamne Iisuse...”. Că auzi ce zice Scriptura? *Să nu ieşi, Israele, fără de Mine la război, că vei fi înfrânt!* Cum ai văzut că au pățit cu

amoreii. Şi ziceau evreii: *Doamne, am căzut!* „Păi, nu v-am spus Eu să nu ieşiţi la război fără Mine?” Aşa şi noi în lupta cu păcatul, să chemăm în ajutor numele Domnului.

Cât de treaz ai fi cu mintea şi cât de mare filosof ai fi, te prăpădesc diavolii, dacă nu chemi pe Hristos cu „Doamne Iisuse...”. Trezvia atenției şi rugăciunea minţii au legătură, cum are sufletul cu trupul. A ne trezi, a ne împotrivi păcatului şi a chema pe „Doamne Iisuse...”. Asta-i folosofia duhovnicească! Atâta legătură are paza minţii sau trezvia atenţiei cu rugăciunea minţii.

În lupta asta cu păcatul, mintea noastrea începe războiul. La acest război se încaieră trei feluri de minţi: mintea diavolească, mintea îngerească şi mintea omului. Omul îi dator să se trezească şi să cheme pe „Doamne Iisuse...”. *Rămâneţi întru Mine şi Eu întru voi, că fără de Mine nu puteţi face nimic!* Şi dacă în lupta asta creştinul cheamă pe Iisus, iese biruitor! Dacă se bizuie pe sine şi se leneveşte şi uită să cheme numele Domnului, iese păcatul biruitor.

În treapta a şasea vine învoiala. „Ei! Şi dacă m-aş învoi oleacă cu gândurile răutăţii, ale păcatului?” Dacă eşti tare şi ai căpătat trezvia atenţiei, poţi să te învoieşti oleacă, ca să chemi păcatul la luptă, cum spune în *Războiul nevăzut.* Faci ca mâţa cu soarecele. Îi dai drumul şi iar îl prinzi. Şi-l chemi o dată şi zici „Doamne Iisuse...” şi l-ai bătut. Îl chemi a două oara, aşa cum spune în *Războiul nevăzut:* „Care-i treaz cu mintea, cheamă păcatul”. Îl cheamă de câteva ori şi îl ucide. Că diavolii se tem: „Mintea asta-i trează; mă cheamă, dar mă omoară cu «Doamne Iisuse»...”. Şi nu mai vine o vreme. Dar mai încolo zice: „Lasă-l, că acuma nu este biruit de uitare; acum dă-i pace! Când va dormita cu mintea, atunci vom veni; nu când ne cheamă el. Acuma ne cheamă la luptă că-i Iisus şi nu se teme. Dar când va dormi, venim noi!” Că el nu se osteneşte, nu asudă.

Aşa spune şi în Pateric; după cum tâlharii, când pândesc casa, dacă aud vorbindu-se înăuntru, zic: „Măi, sunt treji. Nu putem intra, că acuma nu putem prăda”; aşa este şi cu tâlharii diavoli. Dacă văd diavolii că sufletul stă de vorba cu Hristos – adică cu rugăciune lăuntrică – nu pot intra, că Hristos este acolo şi îi arde! Iar dacă nu se mai aude nici un murmur în inimă, nici o vorbire cu Hristos, atunci intră!

Deci, în lupta asta, când sufletul a cedat puţin, cade în treapta a şasea a păcatului, învoiala. „Mă învoiesc. Ei! Şi ce dacă voi sta de vorba gândurile curviei, sau ale mâniei, sau ale urii, sau ale slavei deşarte?” **Şi această învoială vine, după** cum arată Sfântul Ioan Pustnicul, **din iubirea de sine.** Ea este maica şi rădăcina învoielii şi a tuturor răutăţilor! Ca tot să-l îndulcească pe hoit, măcar cu gândul.

Din iubirea de sine se naşte mai întâi mila de sine, şi apoi cruţarea de sine, pentru că l-a numit Mântuitorul pe Petru, satana. *Cruţă-te pe Tine, Doamne!* – a zis Petru. *Mergi înapoia mea, satano! Să mă cruţ? Pentru asta am venit Eu, să mă jertfesc, nu să mă cruţ!*

Din cruţarea de sine începe îndreptăţirea de sine. „Ei, ce! Dar nu pot, dar sunt neputincios, că sunt şi eu om! Trebuie să mă mai las şi eu la cele omeneşti!

Îndreptăţeşte-te, omule!”

Din îndreptăţirea de sine, vine mulţumirea de sine. „Îi mulţumesc lui Dumnezeu că eu numai la păcatul cu mintea ma învoiesc, dar nu fac chiar păcatul cu lucrul”.

Din îndreptăţirea de sine vine mulţumirea de sine şi apoi nemulţumirea. Ce scop are? Sfântul Maxim Mărturisitorul: S**ă facă sufletul sătul de fapta bună!** Fariseul cel dinlăuntru al nostru ce zice? Ca cel din biserică: *Mulţumescu-Ţi Ţie, Doamne, că nu sunt ca toţi oamenii şi nici ca acest vameş...* Mulţumirea de sine zice: „Mulţumesc lui Dumnezeu că eu mă învoiesc numai cu gândul, dar alţii fac păcatul cu lucrul!”

Şi ce-i cu asta?

Ai văzut diavolul cât este de filosof? Cât de teolog? Ca să te capete pe tine cu mulţumirea asta, să zici că păcatul tău, dacă a fost până la învoială sau la consimţire, nu-i nimica! Şi la această mulţumire, dacă sufletul e mulţumit cu starea lui, iată Evenghelia ce spune: *Fericiţi cei ce flămânzesc şi însetează de dreptate...* Mereu această sete şi foame după fapta bună! Iar mulţumirea de sine este un păcat, o ramură a iubirii de sine, că-l face pe om sătul de fapta bună. *Mulţumescu-Ţi Ţie, Doamne...* Fariseul din sine îi spune: „Tot ai tu ceva! Nu eşti chiar cel mai rău om!”

Din mulțumirea de sine se naşte îndată trâmbițarea de sine. Că îi scoate diavolul virtuțile la iveală: „Tu ai făcut aşa şi aşa!" Şi pe urma lauda de sine şi pe urmă placerea de sine. Se complace cu aşezarea lui. Şi din plăcerea de sine se naşte părerea de sine. „Măi, eu sunt ceva!" Şi din părerea de sine, închipuirea de sine. Îşi închipuieşte că el este cineva!

Din închipuirea de sine se naşte simțirea de sine. Se simte. „Eu! Ce? Nu te atinge că te sparg! Te atingi de mine?" Din simțirea de sine se naşte îngâmfarea de sine. Din îngâmfarea de sine vine cinstea de sine. „Mi se cade, că eu sunt cineva!" Din cinstea de sine se naşte încrederea în sine, apoi rezemarea pe sine, apoi bizuirea pe sine şi apoi vine **nesimțirea şi împietrirea inimii care este moartea sufletului** şi n-am când a vi le mai spune pe toate.

Iată cum acționează iubirea de sine asupra noastră. Şi acestea se întamplă întocmai când mintea doarme şi nu are trezvia atenției. Că atunci când este trează, întotdeauna zice „Doamne Iisuse...", sau cugetă la alte lucruri duhovniceşti. Şi atunci se smereşte, că îşi cunoaşte neputința sa. Dar ce se întamplă?

La învoire, mintea noastră s-a învoit cu gândul primit de la diavol, care este acolo. El vede ca mintea acum curveşte, ori se răzbună cu ură pe cineva, ori năluceşte slavă desartă, ori năluceste bani, ori altă faptă bună. Sufletul, dacă s-a învoit, stă de vorbă cu orice păcat.

Încheind aceste cuvinte, să rugăm pe Prebunul Dumnezeu şi Preaînduratul nostru Mântuitor să ne trimită a Sa milă şi îndurare tuturor celor ce viețuim aici şi tuturor dreptcredincioşilor care îşi petrec cu grijă viața. Să nu uităm dumnezeieștile Sale cuvinte, care totdeauna trebuie să ne îndemne la trezvie şi veghere, după cum scrie în Sfânta Evanghelie: *Ca nu cumva, venind fără veste, să vă aflu pe voi dormind. Iar ceea ce vă zic vouă, zic tuturor: Privegheați!* (Marcu 13, 36-37).

DESPRE RUGĂCIUNE – TREPTELE RUGĂCIUNII

Rugăciunea este maică şi împărătează peste toate faptele bune. Dar cum este ea maica tuturor faptelor bune? Că doar marele Apostol Pavel spune: *Şi acum rămân aceste trei: credința, nădejdea şi dragostea; iar mai mare decât toate este dragostea.* Nu spune aşa?

Deci iată că cea mai mare faptă bună nu-i rugăciunea, după Sfinții Părinți, ci este dragostea. Dar de ce totuşi Sfinții Părinți au spus că rugăciunea este maică a tuturor faptelor bune? Pentru că ea aduce în sufletul nostru şi pe dragoste. Dragostea de Dumnezeu şi dragostea de aproapele nu vin pe altă cale în sufletul nostru, decât pe calea rugăciunii!

Bunăoară să spun: dacă ai supărat pe cineva sau te-a supărat cineva şi începi să-l pomeneşti la rugăciune, numai vezi că de la o vreme, se ridică ura din mijloc. Prin rugăciune se taie vrajba şi îndată îl câştigi pe acela şi îl aduci la înțelegere, la unire. De aceea spune Sfântul Maxim: C**ând vei vedea pe cineva că te urăşte sau te nedrăptățeşte, fie cu dreptate, fie cu nedreptate, începe să-l pomeneşti la rugăciune.** Dar să nu-l pomeneşti să-i fie lui vreun rău, că atunci cade pe tine. Să zici aşa: „Doamne Iisuse Hristoase, miluieşte-mă pe mine păcătosul, şi pe fratele meu (cutare), că pentru păcatele mele s-a supărat pe mine. Pentru că fratele meu este oglinda mea şi el vede răutățile mele".

Aşa spune şi Sfântul Ioan Scărarul: „Să nu învinuieşti cumva pe fratele când te rogi pentru el, sau să-i ceri pedeapsă", cum îi pun unii în pomelnice la vrăjmaşi. Nu-i voie! Chiar dacă îi puneți pe unii la vrăjmaşi, Biserica ştiți cum se roagă? Biserica se roagă pentru vrăjmaşi să-i înțelepțească, să le ierte păcatele, să-i aducă la cunoştința adevărului, să-i facă blânzi şi să-i întoarcă cu bine.

Aşa se roagă Biserica. Niciodată Biserica nu vrea să facă rău la nimeni. Că *Dumnezeu vrea ca toți oamenii să se mântuiască...* Iar noi, când avem o supărare, ni se pare că cutare ne urăşte. Dar Biserica nu! Ea nu face deosebire. Ea se roagă deopotrivă pentru toți, ca să fie buni.

De aceea, vorbind despre sfânta rugăciune, v-am spus că ea se numeşte maica tuturor faptelor bune pentru că ea se aduce în sufletul nostru pe cea mai mare faptă bună: dragostea de Dumnezeu şi dragostea de aproapele.

Auzi ce spune dumnezeiescul Părinte Maxim Mărturisitorul – care a fost „vârful teologiei" şi „bilanţul teologiei ortodoxe" în secolul VI – în Filocalie şi în cartea numită „Ambigua", o carte a lui cu care îl întrece uneori în gândire şi pe Sfântul Dionisie Areopagitul, numit şi „Pasărea cerului": **Toate faptele bune ajută pe om să câştige dragostea de Dumnezeu, dar nici una ca rugăciunea.** Că rugăciunea de aceea se cheamă „maica faptelor bune", că ea pe cea mai mare faptă bună o ajunge, pe dragoste.

Toate faptele bune apropie pe om de Dumnezeu, dar rugăciunea le uneşte. Este ca şi când ai face o uşă din tăblii, sau un dulap, şi vezi că se potrivesc lucrurile trase la gealău, dar nu se lipesc până nu pui clei. Iar când ai pus clei le-ai făcut dintr-o bucată toate. Aşa este şi rugăciunea.

Rugăciunea nu numai că îl apropie pe om de Dumenzeu, ci îl lipeşte de Dumnezeu şi îl face un duh cu El. Este ceea ce spune marele Apostol Pavel: *Cel ce se lipeşte de desfrânată, un trup este cu ea... Şi cel ce se lipeşte cu Domnul, un duh este cu El.* Sudura aceasta duhovnicească de a se uni omul cu Dumnezeu, se face pe calea rugăciunii.

Dar când auzim noi de rugăciune, să nu credem că toată rugăciunea noastră este rugăciune. Dacă eu zic cu limba rugăciunea, sau cu gura, iar mintea este pe dealuri, eu mă înşel pe mine când ma rog. Că **Dumnezeu, în vremea rugăciunii, nu caută numai buzele şi limba, ci caută mintea şi inima.**

Şi rugăciunea care o facem noi cu gura şi cu buzele este bună într-o măsură, căci şi ea are temei în Sfânta Scriptură. Când auzi pe Apostolul Pavel că spune aşa: *Aduceţi Domnului roada buzelor voastre,* arată rugăciunea gurii pe care o zicem; sau când auzi în Psaltire că zice: *Cu glasul meu către Domnul am strigat, cu glasul meu către Domnul m-am rugat,* se referă la rugăciunea limbii şi a glasului. Când auzi pe proorocul că zice: *Şi L-am înălţat pe El cu limba mea,* tot de rugăciunea gurii vorbeşte; sau: *Doamne auzi rugăciunea mea şi strigarea mea la Tine să vină*, tot de rugăciunea buzelor vorbeşte. Sau: *Auzi, Dumnezeule, rugăciunea mea şi nu trece cu vedere ruga mea,* iarăşi de rugăciunea gurii vorbeşte şi aici Sfânta Scriptură.

Dar să ştiţi că **rugăciunea gurii,** după învăţătura dumnezeiescului părinte Grigorie de Nyssa, marele filosof şi fratele marelui Vasile, **este graniţa cea mai depărtată a rugăciunii,** sau, mai bine-zis, ca să înţelegi mai bine, ea este cuiul (treapta) cel mai de jos din scara rugăciunii. Ştii că atunci când te urci pe scară, pui piciorul pe cel dintâi cui. Dar cât ai de suit!

Or, scara rugăciunii în urcusul ei nu are sfârşit. **Rugăciunea, în creşterea ei, nu are margine, pentru că ea se uneşte cu Dumnezeu.** Şi precum Dumnezeu, fiind nemărginit în sfinţenie prin înălţimea însuşirilor Sale, nu are sfârşit în bunătate şi în sfinţenie, aşa şi rugăciunea, în creşterea ei duhovnicească, se înalţă şi margine nu are!

Şi nu numai rugăciunea este nemărginită, ci şi **toate virtuţile care se nasc din Dumnezeu sunt nemărginite;** tocmai de aceea, că se nasc din Dumnezeul nemărginit. Ori credinţa, ori nădejdia, ori dragostea, ori mila, toate sunt nemărginite, pentru că ele se nasc dintr-un Dumnezeu care nu are margine în bunătate.

Aşadar, când ne rugăm cu gura, să ştiţi că facem bine, căci cu aceasta începe a se învăţa omul a se ruga. Cu gura începem să învăţăm întâi rugăciunile începătoare: „Împărate ceresc", „Sfinte Dumnezeule", „Preasfântă Treime", „Tatăl nostru", „Crezul", „Psalmul 50"...; şi-i bine să le învăţăm pe de rost din cărţi de rugăciune, din Ceaslov şi Psaltire.

Noi citim rugăciuni cu gura, şi aşa se învaţă rugăciunile ca şi cum am fi în clasa întâi. Omul o ia de la această rugăciune cu gura şi se ridică în rugăciune, până nu mai este rugăciune, până intră în vedere dumnezeiască. Acum, vorbind de rugăciune, vom vorbi despre treptele rugăciunii, aşa cum ne învaţă Sfinţii Părinţi.

Când ne rugăm cu limba, cu gura şi cu buzele, suntem în treapta cea mai de jos a rugăciunii. Trebuie să trecem cu rugăciunea noastră de la limbă şi de la gură, la minte, pentru că **sufletul nostru are două părţi dominante,** cum arată Sfântul Ioan Damaschin în „Dogmatică": **mintea şi inima.**

Mintea izvorăşte permanent gânduri. Creierul este unealta raţiunii, iar mintea este unealta

sentimentelor, a simțirilor celor duhovnicești. Că unde simți întâi bucuria, scârba, frica? Nu în inima? Vezi că simțirea sufletului se află în inimă?

Deci, vreau să vă spun un lucru. Când ne rugăm cu gura, ne aflăm la începutul rugăciunii. Iar dacă eu zic o rugăciune cu gura: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul”, sau „Tatăl nostru”, sau „Născătoare de Dumnezeu, Fecioară...!” sau oricare şi, dacă o înțeleg şi cu mintea, ea atunci nu se mai cheamă rugăciunea gurii, ci trece în altă treaptă, şi anume la rugăciunea minții.

Iar dacă această rugăciune, care o zic cu gura şi o înțeleg cu mintea, o duc până la simțirea inimii – să o simt şi cu inima –, ea a devenit atunci rugăciunea inimii, altă treaptă mai înaltă. Deci, auzi ce spune Sfântul Apostol Pavel: *Vreau mai bine să zic cinci cuvinte cu mintea în biserică, decât zece mii de cuvinte cu limba.* Ați auzit cu cât este mai înaltă rugăciunea minții decât a limbii? Că preferă apostolul mai degrabă să zică cinci cuvinte cu mintea în biserică, decât zece mii de cuvinte cu limba; fiindcă, a te ruga cu mintea este rugăciune mult mai înaltă decât a limbii.

Dar rugăciunea minții este desăvârşită? Nu! Nici a minții nu-i desăvârşită. Rugăciunea minții de-abia o numesc dumnezeieştii Părinți jumătate de rugăciune, sau pasăre cu o aripă, sau rugăciune cu un picior, că nici rugăciunea minții nu-i desăvârşită. Îi mai trebuie ceva. Trebuie să ducem această rugăciune de la înțelegerea minții la simțirea inimii.

Când noi zicem o rugăciune cu limba şi o înțelegem cu mintea şi o simțim cu inima, ea devine sferică, rotundă, în mişcarea sufletului nostru. Această rugăciune este mult mai desăvârsită şi **se numeşte rugăciunea inimii.**

Dar o să mă întrebați: Rugăciunea inimii este cea mai înaltă? Nu! Sunt rugăciuni şi mai înalte decât a inimii. Dar **la rugăciunea inimii,** zice Sfântul Isaac Sirianul, **de-abia ajunge unul din zece mii.** Iar **la rugăciunea care-i mai sus decât a inimii, de-abia ajunge unul din neam în neam**; aşa de înaltă este rugăciunea care trece peste cea a inimi. Şi care sunt treptele mai sus de rugăciunea inimii?

Prima este rugăciunea **de sine mişcătoare.** De ce se cheamă aşa? Când s-a întărit rugăciunea în inima, adică „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!”, de la o vreme inima se roagă fără să zica limba cuvinte. Este ceea ce spune la „Cântarea Cântărilor”, în Biblie: *Eu dorm şi inima mea* veghează. Ştii cum este atunci rugăciunea noastră? Aşa cum ai întoarce un ceas şi apoi el merge singur.

În această treaptă ajungi la ceea ce spune marele Apostol Pavel: *Neîncetat vă rugați* (I Tes. 5, 17). Ni s-ar părea că Apostolul Pavel zice aici ceva mai presus de puterea noastră. „Cum să mă rog neîncetat? Dar eu dorm. Mă pot ruga când dorm? Dar eu mănânc. Mă pot ruga când mănânc? Dar eu vorbesc cu oamenii. Mă pot ruga?” Te poți, dacă vrei!

Omul care a ajuns la rugăciunea de sine mişcătoare, oriunde ar fi, inima lui se roagă permanent. Dacă-i în avion, dacă-i în tren, dacă-i în fabrică, dacă-i la gară, dacă-i pe drum, dacă doarme, inima lui se roagă neîncetat. Această rugăciune, când ajunge să fie „de sine mişcătoare”, **toată viața omului este o rugăciune**. Orice lucrează pe pământ, el tot timpul se roagă.

Apostolii nimic n-au învățat mai presus de puterea noastră. Când a zis Sfântul Apostol Pavel: *Neîncetat vă rugați,* cel ce ajunge la „rugăciunea de sine mişcătoare” împlineşte cuvântul lui. El dacă mănâncă, inima lui se roagă, când vorbeşte cu oamenii, are în taină altă gură: gura cea de foc a Duhului Sfânt din inima lui. Cu aceea vorbeşte cu Dumnezeu. Este „gura Duhului”, cum o numeşte Vasile cel Mare. Un asemenea om, care a câştigat „rugăciunea de sine mişcătoare”, orice-ar face el, inima lui se roagă. Aceasta este a patra treaptă a rugăciunii.

Este şi o altă treaptă mai înaltă decât aceasta: **rugăciunea cea văzătoare.** Care este aceasta? Ai văzut pe Sfântul Antonie cel Mare? De-acolo, din muntele Tebaidei, unde era el în Egipt, se ducea cu mintea la Sfântul Amonie, alt sihastru mare. Acela ieşise din viață şi sufletul lui era dus de îngeri la cer. Şi el a început a se închina. Şi l-au întrebat calugării: „Părinte, de ce închini?” Şi el a răspuns: „Fratele nostru, Amonie, marele stâlp al cerului şi al pământului, se duce la cer şi m-am închinat sufletului lui”.

Şi era mare distanţa de la Sfântul Antonie până la muntele lui Amonie, însă Antonie vedea sufletul lui Amonie cum este ridicat de îngeri la ceruri când a ieşit din trup. Asta înseamnă oameni înainte-văzători sau cu minte înainte-văzătoare de Dumnezeu!

Când ajunge omul să fie înainte-văzător de Dumnezeu, el are această rugăciune numită „văzătoare". Deci se suie cu mintea aşa de tare, că el vede aici unde suntem noi câţi demoni sunt – că sunt mulţi – şi câţi îngeri sunt. Pe toţi îi vede. Şi vede pe cel ce şi-a curăţit inima, vede şi gândurile; gândurile ce gândeşte fiecare. Atât de curată devine mintea lui, că îţi spune ce gândeşti tu, ce gândeşte celălalt. La fiecare le ştie gândurile. Ai văzut la Mântuitorul: *Ştiind gândurile cărturarilor şi ale fariseilor,* a zis: *Ce gândiţi rele în inimile voastre? Ce este mai uşor a zice? Ridică-te şi ia-ţi patul tău şi umblă? Sau a zice: iartă-ţi-se păcatele?* Se uita şi vedea gândurile lor.

Deci la măsura aceasta ajunge omul care are rugăciunea de sine văzătoare. Ştie gândurile la toţi care sunt de faţă. Vede duhurile rele, vede îngerii şi pe toţi care se îngrijesc de mântuirea noastră aici.

Dar este şi altă treaptă de rugăciune mai înaltă, a şasea: **Rugăciunea în extaz sau în uimire.** Prin aceasta, în vremea rugăciunii, omul se răpeşte cu mintea la cer, faţa lui se face ca focul şi mâinile şi degetele lui ca făcliile de foc şi nu mai este pe pământ cu mintea, ci numai în cer.

Ultima rugăciune, mai înaltă decât cea în extaz, este **Rugăciunea cea duhovnicească.** Aceasta este a şaptea. **Rugăciunea duhovnicească** nici nu se mai cheamă rugăciune. Ea, după toţi dumnezeieştii Părinţi **se cheamă vedere duhovnicească şi Împărăţie a cerului.** La fel zice şi Sfântul Isaac Sirul.

Deci, rugăciunea duhovnicească este mai presus de hotarele rugăciunii. Ea este o fire cu Dumnezeu. Asta este ceea ce a văzut marele Apostol Pavel: *Ştiu pe un om oarecare, care acum paisprezece ani s-a răpit până la al treilea cer şi a auzit acolo cuvintele, care nu este cu putinţă omului a le grăi. În trup sau afară din trup, nu ştiu. Dumnezeu ştie!*

El nu ştia cum a fost. Că în rugăciunea aceasta duhovnicească mintea omului nu mai lucrează după a sa putere. Ci este luată de puterea Duhului Sfânt şi-i dusă în slăvile cereşti şi nu mai poate cugeta ce vrea ea. Mintea omului este dusă la descoperiri mari în iad, în cer, unde vrea să-l duca Duhul Sfânt. Şi omul acesta este în mari descoperiri şi când vine iar în aşezarea lui, nu ştie dacă a fost în trup sau afară de trup, ca Apostolul Pavel. Aceasta este cea mai înaltă rugăciune, de care spune dumnezeiescul Părintele Isaac Sirul că „de-abia se învredniceşte unul din neam în neam de o descoperire ca aceasta". Într-o generaţie abia dacă se găseşte unul.

Pentru ce v-am spus despre aceste trepte ale rugăciunii? Ea are de toate trei treptele generale: **Rugăciunea gurii, a minţii şi a inimii.** Iar celelalte trepte intermediare sunt legate între ele ca nişte trepte la scară când le sui. **Un rugător desăvârşit trece prin toate aceste trepte de rugăciunie cu darul lui Dumnezeu. Dar a se sui omul pe aceste trepte, nu este în puterea lui. A omului este numai voinţa.** Să voiască să se roage lui Dumnezeu cum poate, iar a se învrednicii de rugăciuni înalte ca acestea, este numai o lucrare care depinde de darul lui Dumnezeu.

Deci, în aceste rugăciuni trebuie să se unească mintea cu inima. Este o rugăciune a minţii în inimă şi este o rugăciune a inimii curate. Dar să ştiţi că **mintea, pogorându-se în inima, trece două vămi** sau obstacole, **ca să se unească cu inima.** Care sunt aceste vămi? Întâi este închipuirii, a imaginaţiei, şi a doua este **vama raţiunii** de la poarta inimii.

Pogorând mintea spre inima, ea întâlneşte prima vamă, imaginaţia. Ai văzut ca stăi uneori la rugăciune şi apare în mintea ta te miri ce. O închipuire, ori cel ce te-a supărat, ori cel ce te-a smintit cu o patimă. Şi atunci, la vama imaginaţiei sau a închipuirii se opreşte mintea noastră în vremea rugăciunii, mergând spre inimă.

Asta este prima staţie. Sfântul Nil Ascetul zice în Filocalie: **Fericită este mintea aceea care a ajuns să se roage fără imaginaţie lui Hristos, fără formă!** Mintea Mântuitorului n-a avut imaginaţie, spun toţi sfinţii teologi. Pentru că El era Noul Adam şi a venit să restaureze pe vechiul Adam, exact cum a fost în rai.

Că şi Adam, când a fost creat de Dumnezeu în rai, nu avea imaginaţie, nu avea închipuire.

Satana a căzut din închipuire, că voia să se facă asemenea cu Dumnezeu, cum zice la Isaia: *Tu ai spus în gândul tău: Mă voi sui deasupra norilor, peste munții cei de miazănoapte care sunt în ceruri, deasupra stelelor cerului voi pune scaunul meu şi voi fi asemenea cu Cel Preaînalt.* Şi numai cât şi-a închipuit, l-a dat Dumnezeu pe Lucifer jos din cer, pentru că şi-a închipuit să fie asemenea cu El, necunoscând că este zidire. Că Dumnezeu l-a făcut numai cu gândirea şi poate să-l surpe într-o clipeală.

Aşa şi **Adam, când a căzut, prin gândire a căzut.** Ce i-a zis satana? *Nu vei muri, ci vei fi ca un Dumnezeu, cunoscând binele şi răul.* Şi cum şi-a închipuit că va fi ca un Dumnezeu, a căzut prin imaginație din darurile date şi apoi a fost izgonit din rai. De aceea **dumnezeieştii părinți numesc imaginația pod al demonilor. Nici un păcat nu trece de la minte la simțire (la inimă) dacă nu şi-l închipuie întâi omul cu mintea**.

Deci, în **vremea rugăciunii n-ai voie să-ți închipui nimic.** Nici imaginații sfinte, nici pe Hristos pe Sfânta Cruce, nici pe scaunul Judecății. Nimic. Că **toate imaginațiile sunt afară de inimă** şi dacă rămâi să te închini la acestea, nu te închini lui Hristos.

Mintea trebuie să se pogoare în inimă, că inima este cămara minții. Aceasta-i cămara de care spune Hristos: *Tu, când te rogi, intră în cămara ta şi roagă-te Tatălui tău întru ascuns şi Tatăl tău, Care vede cele întru ascuns, îți va rasplăti ție la arătare.* Voi credeți că acea camară este cea de lemn, casa? Dacă o luați aşa, o luați după literă.

Ori aici dumnezeieştii Părinți înțeleg cu totul altfel: Trei uşi ai de încuiat când te rogi: **uşa cea de lemn,** pentru oameni; **uşa buzelor,** pentru cuvinte, ca să nu grăieşti cu nimeni decât cu Dumnezeu; şi **uşa inimii**, pentru duhuri, ca să te pogori cu mintea în cămara inimii. Că **inima este cămara minții.**

Auzi ce zice dumnezeiescul Părinte Isaac Sirul: Omule pogoară-te cu mintea în cămara inimii tale şi atunci ajungi în cer. Că şi aceea este cămara cerului, a Împărăției cerului. Dar cine ne-a spus nouă că Împărăția cerului este în inima noastră? Hristos. N-a spuns El: *Împărăția cerului înlăuntrul vostru este?* Deci iată că noi avem Împărăția cerului în inima noastră. Şi **când ajungem cu mintea în inimă, am ajuns la Împărăția cerurilor.**

Deci, pogorându-se mintea spre inimă în vremea rugăciunii, întâlneşte aceste două vămi: întâi vama imaginației şi pe urma vama rațiunii, la poarta inimii. Un om înțelept într-o clipeală de vreme le trece.

Legea cea mai scurtă a rugăciunii este să nu-ți închipui nimic când te rogi. Că imaginațiile sunt de trei feluri: bune, rele şi sfinte. Să nu primeşti nici un fel de imaginație. Că dacă te opreşti la imaginație, nu poți intra cu mintea în inimă în vremea rugăciunii. Iar aici, la vama rațiunii, care-i la poarta inimii, întâmpină alte duhuri rele. Să vă dau o pildă ca să înțelegeți.

La vama rațiunii o întâmpină pe mintea noastră *teologii întunericului şi filosofii iadului* şi-i dau minții rațiuni duhovniceşti. Mintea noastră, după mărturia Sfântului Vasile, are însuşirea să izvorească veşnic gânduri, bune sau rele. Şi nu-i de vină ce izvorăşte. Că ce turnăm într-însa moara macină. Noi suntem cei care hotărâm dacă dăm drumul la gânduri.

Stai uneori la rugăciune, în genunchi sau în picioare sau stai pe-un scaun sau pe-o laiță, că te poți ruga şi culcat când eşti bolnav sau bătrân, cum zice Sfântul Grigorie Sinaitul: „Cel bătrân şi bolnav poate sta culcat cu capul pe-o perină, dacă nu poate sta în picioare, numai să se roage". Dumnezeu nu cere poziția trupului, ci a minții şi a inimii. În clipa rugăciunii, numai ce vezi că apar nu cuvinte rele, ci din Scriptură, cum a ispitit pe Mântuitorul în muntele Carantaniei. Nu L-a ispitit din Scriptură? *Aruncă-Te jos, că scris este: Îngerilor Săi va porunci pentru Tine şi Te vor ridica pe mâini, ca nu cumva să loveşti de piatră piciorul Tău.*

Ai văzut că rolul lor este să te ispitească din Scriptură? Aşa face şi cu mintea noastră, când vrea să se coboare în inimă la rugăciune. Şi la vama rațiunii, care-i la poarta inimii, de exemplu îți vin în minte aceste cuvinte: *Ridicat-ai de la mare caii Tăi, tulburând ape multe.* Sau: *Lipsit-au de la mâncare oile, când nu vor fi boii lângă iesle*.

Ce este asta, că-i din Scriptură, nu? Cine sunt boii? Care sunt oile? Ce înțeles au astea? Şi

îndată te duce mintea la tâlcuirea Sfântului Maxim: Boii raționali – că-s mai mari boii decât oile – sunt apostolii, episcopii şi preoții, Biserica povățuitoare, ierarhia. Ce sunt oile? Biserica ascultătoare, poporul de jos. De câte ori nu a numit Hristos poporul de jos oi? Oi cuvântătoare!

Ce este ieslea din care se hrănesc şi boii şi oile? Biserica lui Hristos. Că şi Biserica povățuitoare şi cea ascultătoare se hrănesc din Preacuratele Taine, cu învățătura Sfinților Părinți, a Sfintelor Scripturi celor vechi şi noi şi cu toate dogmele, cu toate tâlcuirili Evangheliei. De unde toate astea? Din această iesle care este Biserica.

Dar ce zice Duhul Sfânt aici? *Lipsit-au de la mâncare oile, când nu vor fi boii lângă iesle.* Adică o să lipsească poporul lui Hristos din Biserica, când n-or să fie păstorii lângă Biserica. Că boii, în chip rațional, sunt păstorii Bisericii. Şi iată ce rațiuni adevărate şi înalte ne vin în vremea rugăciunii! Dar vrăjmaşul nu se supără de asta, când vede că tu raționezi. El se bucură. Bine că teologhiseşti când te rogi!

Fraților, n-au ce căuta astea în vremea rugăciunii! Sfântul Ioan Gură de Aur spune: „**Tu, când te rogi, nu teologhisi, că eşti batjocorit de demoni!**" Când te rogi **trebuie să ai inima înfrântă şi smerită,** durerea inimii pentru păcate şi smerenie. Taina asta este a lui Dumnezeu, Izvorul minților raționale din cer şi de pe pământ.

Deci nu este voie în vremea rugăciunii să teologhiseşti. Pentru că a sta de vorba cu nişte rațiuni duhovniceşti în vremea rugăciunii, chiar de-ar fi din Sfânta Scriptură, nu ne rugăm, ci teologhisim. Adica înseamnă că cugetăm ceva la cuvintele Scripturii. Fiindcă această vamă a rațiunii este la poarta inimii, n-ai voie să vorbeşti în vremea rugăciunii nici un cuvânt din Scriptura. Ci, **te coboară în inima cu rugăciunea de-un singur gând,** adică **gândul numai la numele Domnului nostru Iisus Hristos.**

Deci cu această rațiune ne coborâm în inimă, zicând aşa: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul (sau păcătoasa)". Cu altă rațiune n-ai ce căuta. După cum v-am spus mai sus, la vama imaginației, nici o imaginație, cât de sfântă ar fi, nu este în inimă, ci afară de inimă şi trage mintea noastră din inima afară. Aşa şi rațiunile acestea.

Că diavolul, numit *teologul întunericului şi filosoful iadului,* are scop să-i dea minții noastre de teologhisit. Şi el îți aduce la rugăciune toată Scriptura, dacă vrei – că el este teolog vechi şi o ştie pe de rost. Numai să nu te rogi! El ştie că rugăciunea îl arde.

De aceea îți aduce texte şi de la Apostol şi din Evanghelie, din predicile pe care le-ai auzit în biserică, din cazanie. Tu stai la rugăciune, iar diavolul îți aduce lucruri mari şi rațiuni duhovniceşti foarte înalte. Atunci tu capeți o trufie duhovnicească: „De aceea îmi vin mie acum cuvintele astea aşa de înalte, că eu mă rog lui Dumnezeu!" Şi el râde cu gura până la urechi! Tu nu te rogi atunci, teologhiseşti. Mântuitorul îți spune să te rogi: *Voi nu vorbiți multe ca fățarnicii, cărora li se pare că întru multe vorbe îi aude Dumnezeu!*

Hristos cere de la noi rugăciunea „monologhie", adică de-un singur cuvânt, de un singur gând. Ai văzut cananeeanca? Mergea după Hristos şi striga cu câteva cuvinte: *Iisuse, Fiul lui David, miluieşte-mă! şi Fiul lui David, miluieşte-mă!* Dar striga din inimă. Ea nu s-a rugat mult, s-a rugat cu un singur cuvânt, dar îl zicea din inimă, până a biruit bunătatea lui Dumnezeu să zică: *O, femeie, mare este credința ta!*

Aşa şi noi, în vremea rugăciunii, mai ales a rugăciunii inimii, când vrem să pogorâm mintea în inimă, aşa să ne rugăm, cu un singur gând. Că dacă părăseşti teologia asta în vremea rugăciunii, cu ajutorul lui Dumnezeu, îndată mintea intră în inimă.

Cămara minții este inima. Când auzi în Evanghelie **Tu, când te rogi, intră în cămara ta**, să ştii că-i vorba de intrarea minții în inimă. Pentru că acolo este Hristos de la Botez; acolo stă mireasa cu Mirele şi se uneşte, adică sufletul nostru se uneşte cu Hristos în inimă.

Deci, îndată ce mintea a intrat în inimă, ai un semn firesc. Începe ca un cui de foc şi se încălzeşte toată inima de la centru. Apoi se încălzeşte toată, pe urmă pieptul, umerii, coloana vertebrală, tot corpul şi începe a curge sudori cu putere, iar ochii încep a vărsa lacrimi calde de pocăință cu mare foc. Asta-i rugăciune de foc.

Ce s-a întâmplat acolo? S-a întâlnit Mirele cu mireasa. Hristos cu sufletul nostru. Această unire duhovnicească îl face pe om un duh cu Dumnezeu. Este ceea ce spune Apostolul: *Cel ce se lipeşte de desfrânată, un trup este cu ea... Şi cel ce se lipeşte de Domnul, un duh este cu El.* Această unire şi lipire de Dumnezeu în inimă, prin Iisus Hristos, aduce mare dulceaţă duhovnicească şi căldură.

Dar încă nu-i temelia lucrării, nici dulceaţa, nici căldura cea din inimă. **Temelia lucrării este zdrobirea inimii, căinţa, durerea inimii pentru păcate şi lacrimile de pocăinţă care se varsă atunci.** În starea aceasta sufletul nostru are atâta fericire, atâta uşurare, atâta caldura şi dulceaţă duhovnicească, încât, după ce se trezeşte din starea aceasta de unire cu Iisus Hristos în inimă, el nu poate spune trei cuvinte.

Ce minute fericite, cu dulceaţă, ce bucurie a avut în inima sa! Şi dacă în starea aceasta ar sta un lucrător al rugăciunii un ceas sau două – cu mintea pogorâtă în inima, adică să se unească mintea cu inima –, când s-ar trezi, o săptămână sau două în inima lui nu mai poate intra nici un gând din lumea aceasta! Cerul inimii lui atâta se curaţă, încât rămâne văzduhul inimii plin de lucrarea Duhului Sfânt. O inimă fericită care s-a adăpat cu lacrimi de pocăinţă şi cu mare dragoste din unirea cu Iisus Hristos. Dragoste duhovnicească care nu se poate descrie cu limba!

Deci, aceasta-i rugăciunea inimii, de care v-am spus mai sus, la care de-abia se învredniceşte unul la zece mii! Aşa-i de înaltă. Iar de rugăciunea cea duhovnicească, de care v-am amintit în primul cuvânt, de-abia unul din neam în neam.

Dar o să mă întrebaţi: „Dar noi, părinte, ce facem, majoritatea lumii, care nu ştim această tehnică şi această filosofie de rugăciune înaltă? Noi ne pierdem?” Nu! Dar fiindcă a venit cuvântul despre rugăciune, v-am arătat care este rugăciunea cea adevărată. Nu înseamnă că, dacă eu nu mă rog, nici să nu spun la altul. Nici eu nu m-am rugat aşa de când sunt! Dar nu înseamnă că nu ştim. Că neştiinţa este orbirea sufletului.

Dar ştii ce zice dracul mândriei şi al nesimţirii, dacă avem o lacrimă la rugăciune? „Amu te-ai rugat straşnic!” Ehei! Şi cât îi de-acolo până la rugăciunea cea curată! Cât îi de departe cerul de pământ! V-am spus că rugăciunea în creşterea ei n-are limita. Pentru că se uneşte cu Dumnezeu. N-are margine.

Aceea înseamnă rugăciune, cum zicea unul în Pateric: „Am poruncit minţii mele să se ridice trei zile în cerurui! Să nu se pogoare de acolo trei zile”. Aceea-i rugăciune! Sau cum s-a rugat un bătrân din pustia schetică. Aceasta, venind un frate la dânsul, l-a întrebat:

– Fiule, ce este pe la Alexandria? Ce face lumea?

– Părinte, îi mare secetă, a răspuns fratele.

– Da’ de ce nu vă rugaţi? a zis bătrânul.

– Ba ne rugăm, părinte! Au scos şi sfintele moaşte şi icoanele, au venit preoţi, au făcut Sfântul Maslu cu arhiereii pe câmp, cu procesiune mare. Se roagă şi tot nu plouă!

Dar bătrânul a zis:

– Arătat este că nu vă rugaţi!

Bătrânul ştia adevărata rugăciune.

– Ba ne rugăm, părinte! stăruia fratele.

– Fiule, dacă-i aşa, hai să ne rugăm oleacă! – ca să-i arate care-i adevărata rugăciune.

A ridicat bătrânul mânile în sus şi s-au făcut degetele lui ca zece făclii de foc şi faţa lui ca soarele. Şi nu le-a lăsat în jos timp de un ceas. Şi în timpul acesta, cum era senin şi secetă, au venit norii, s-au îngroşat norii, au început tunete şi fulgere şi a plouat aşa de tare în jurul lor şi-n tot Egiptul, încât a strigat fratele:

– Părinte, părinte, coboară mâinile în jos că mă îneacă apa!

Şi atunci părintele, când a coboât mâinile, i s-a făcut faţa lui iarăşi ca mai înainte.

Ai auzit care-i adevărata rugăciune? Aşa să ne rugăm şi noi! S-au rugat mii şi mii; şi preoţi şi arhierei şi popor şi n-a plouat. Şi s-a rugat unul, dar s-a rugat cum trebuie. Într-un ceas a coborât şi ploaia şi norii şi toate. Cu această rugăciune Ilie a descuiat cerul, care era încuiat de trei ani şi

şase luni. Asta-i rugăciune în extaz sau îi uimire.

Şi aşa, când ne rugăm, să ştim că suntem departe de rugăciune atâta vreme cât mintea noastră este la cele de jos şi-i necurată. Dar nu trebuie să deznădăjduim, pentru că Dumnezeu ştie neputinţă noastră. Şi de multe ori unul se roagă, săracul, amărât de vreun necaz şi nu are nici când zice în ceasul acela rugăciune din Ceaslov sau din Psaltire. Zice şi el ceva: „Doamne, miluieşte-mă! Doamne, iartă-mă!” Dar zice din toată inima.

Când inima lui pătrunde în inimă, nici nu se poate ruga cu rugăciune lungă. Numai atât zice: „Miluieşte-mă, Doamne!”, sau „Mila mea!”, sau „Îndurarea mea!”, sau „Dumnezeul meu!” Deci când s-a pogorât mintea în inimă sau a intrat în cămara inimii, atâta zice: „Iisuse al meu! Iisuse al meu!” Pentru că inima atunci se închide si se deschide repede. Inima înghite pe Iisus si Iisus, inima!

Atunci nu mai este timp de vorbă, că el stă în faţa Mântuitorului şi se teme să zică cuvintele lungi, pentru că pierde atenţia. Că **atenţia este puterea rugăciunii din faţa Mântuitorului.** Şi atunci zice numai câte un cuvânt: „Iisuse al meu!” Dar în acele cuvinte atâtea lacrimi se varsă şi atâta dragoste dumnezeiască, încât omul se face tot ca focul în vremea rugăciunii.

De aceea, când ne rugăm să zicem cum putem. Sfântul Macarie ştia că nu ştim să ne rugăm, dar ne dă un sfat: „Omule, eu ştiu că tu nu şti să te rogi! – el ştia ce înseamnă rugăciunea, că era mare stâlp al Ortodoxiei –, dar îţi dau un sfat: **Roagă-te cum poţi tu, dar roagă-te adeseori!**” Că din deasa rugăciune, omul începe a învăţa rugăciunea cea adevărată.

Iar Sfântul Ioan Scărarul zice: „Oare vom părăsi rugăciunea de cantitate?” Că rugăciunea de cantitate este cea pe care o facem multă, dar fără să fim cu mintea în inimă şi fără să fim cu privirea minţii la Dumnezeu. „N-o părăsim!” Că rugăciunea dintâi este pricina celei de a doua. **Cantitatea naşte calitatea.**

Este un proverb: „Exerciţiul face premianţi!” Roagă-te mereu! Apostolul Pavel spune: *Rugaţi-vă neîncetat!* Noi rugându-ne aşa, neputincioşi şi răspândiţi, cum putem noi, Dumnezeu, văzând sufletul nostru că vrea să se roage cât de cât, îi dă câteva minute de rugăciune curată.

Şi atunci el îndată începe să se roage cu lacrimi, cu foc mare. Însă rugăciunea aceea, chiar dacă durează câteva minute, acele câteva minute de rugăciune cu mintea în inimă sunt mai puternice decât dacă ai sta o luna de zile în rugăciune, citind la Psaltire sau din Ceaslov. Aşa de mare putere are. Şi atunci, creştinul, gustând din dulceaţa rugăciunii celei curate, zice: „Ehei! asta-i rugăciune!” Dar această gustare din rugăciunea curată, din rugăciunea harică, nu vine la cheremul nostru, când vrem noi. Vine când vrea Dumnezeu să miluiască sufletul nostru.

Auzi ce spune Sfântul Isaac Sirianul? **Semn al milei lui Dumnezeu sunt lacrimile la rugăciune. Când** vedem că ne cercetează Dumnezeu cu lacrimi multe la rugăciune este semn că mila lui Dumnezeu s-a atins de ochii tăi şi vrea, prin aceste lacrimi de pocăinţă şi de dragoste mare, să te curețe pe tine, să te lumineze, să te spele de păcate şi să-ţi arate ţie care-i adevărata rugăciune.

Deci, noi suntem datori să ne rugăm cum ştim noi, cum putem, începând cu rugăciunile începătoate: „Împărate ceresc”, „Sfinte Dumnezeule”, „Preasfântă Treime”, „Tatăl nostru”, „Crezul” şi celelalte. Ne rugăm cum putem, dar să ne rugăm adeseori.

Că auzi ce spun Sfinţii Părinţi? Sfântul Teofan Zăvorâtul este o mărturie preaîndreptăţită să vă spună: **Cel ce se roagă des, însăşi rugăciunea i se face lui cel mai mare dascal al rugăciunii.** Însăşi rugăciunea îl poate învăţa să se suie de la treptele cele de jos ale rugăciunii, până la treptele cele mai înalte şi până la extaz şi până la rugăciunea duhovnicească”. Deci rugăciunea îi învaţă pe sfinţi să se roage, pentru că ei totdeauna se rugau.

De aceea spune: *Neîncetat vă rugaţi!* Adica oricând. Eşti acasă, eşti pe drum, eşti la chilia ta, eşti la lucru, oriunde, tu înalţă mintea către Dumnezeu. Şi zi cum poţi, dar zi mereu! Orice rugăciune-i bună, dacă o zici cu frica lui Dumnezeu şi cu atenţie.

Să nu căutăm noi treptele de rugăciunii înaltă, că aceasta-i mândrie! Noi ne rugăm cum putem, iar Dumnezeu, văzând că sufletul se chinuie să se înveţe a se ruga, când ştie darul Lui, îl învredniceşte de momente de rugăciune curată.

Şi atunci, acela caută însingurare, să fie numai cu Dumnezeu. Cum spune dumnezeiescul Ioan Scărarul: **Cel ce pe dulceața rugăciunii o a aflat, pururea voieşte să fie singur.** Şi Sfântul Isaac Sirianul zice: **Cel ce pe dulceața rugăciunii o a aflat, va fugi de gloate ca un asin sălbatic!** El vrea să rămână în dulceața aceea şi în vorbirea cu Dumnezeu oricând. Şi vorbăria şi treburile şi altele îl sustrag de la rugăciune, dar lui îi pare rău.

Este foarte greu să ajungă omul să se roage în aşa fel, ca să nu-l tragă înapoi zgomotul şi vederea multora şi auzirea despre atâtea lucruri. Rugăciunea desăvârşită puțini oameni o dobândesc.

Este o însingurare în sine, în inimă, şi o însingurare dinafară. Însingurarea dinafară: Eu mă duc în pădure să stau într-un bordei, într-o colibă, undeva, într-o peşteră, şi mă rog. Şi aceasta ajută mult rugăciunii. Dar, dacă nu vei avea însingurarea în sine, nu-ți ajută. Poți să fii acolo şi să năluceşti cu mintea toate oraşele şi tot Bucureştiul şi toate târgurile. Degeaba ai fugit cu trupul în pustie. Ori, călugăr ce înseamnă? Spune Sfântul Ioan Scărarul: **Cel ce stă cu mintea sa afară de lume şi de-a pururea se roagă lui Dumnezeu, acela este calugăr!**

Dumnezeu nu cere să ieşim noi numai cu trupul din lume şi să fugim în pădure; ci cu mintea să ieşim din lume. Aş putea să stau în zgomotul lumii, cum făcea Sfântul Teodosie, începătorul vieții de obşte, dar îl vedeau rugându-se ca un stâlp de foc în mijlocul lumii. El avea o trapeză câte trei mii de săraci pe zi şi el le slujea la masă. Şi-l vedeai în mijlocul lumii ca în cea mai mare pustie, că era desăvârşit. El nu mai auzea şi nu mai privea la cele din lumea asta, ci numai la cele de sus. Dar a celor desăvârşiți este aceasta.

Iar noi, care avem nevoie să ne învățam rugăciunea, avem nevoie de o însingurare în noi mai întâi. Te închizi între patru pereți ai casei tale şi te poți însingura. Ai închis uşa şi intri în cămara inimii. De abia acolo te poți acunde să te rogi lui Dumnezeu în ascuns.

Sfântul Simeon Noul Teolog spune: **Mintea nu se poate ascunde nicăieri între zidiri!** Poți să te duci tu şi-n pustie, poți să te duci şi între stânci, poți să te duci oriunde, nu o poți acunde în zidiri. **Cel mai adânc loc unde poți ascunde mintea de lume este cămara ei – inima!** Numai în inimă o poți ascunde, că acolo stă de vorbă cu Iisus, cu Mirele Cuvântul, pe care Îl ai de la Botez.

Acolo dacă o ascunzi, **mintea trebuie să între în inimă, mută, surdă şi oarbă.** Să nu mai vorbească, să nu mai audă nimic şi să nu mai vadă nimic din lumea asta. Ci numai pe Iisus să-L vadă şi de El să se lipească şi cu El să se unească în Duhul Sfânt. Acolo în inimă, Mirele cu mireasa! Sufletele noastre sunt miresele lui Hristos cum spune Sfântul Apostol Pavel: *V-am logodit pe voi mireasă unui Mire fără de moarte şi tare mi-e frică de voi să nu se poticnească inimile voastre, precum a Evei de satana.* N-a spus mintea, ci inimile, că a ştiut că **adevărata unire a sufletului nostru cu Hristos se face în inimă,** nu în altă parte.

Iar dacă noi ne rugăm cum putem, să ne rugăm adesea, că harul este maică de obşte la fiecare. Ai văzut o mamă bună cu copilul cel mic al ei? Dacă vede că nu ştie să meargă pe picioruşe, îl lasă o leacă să meargă şi el îndată cade şi începe a plânge, că el îi cu picioarele plăpânde şi nu poate merge. Şi îndată mama îl ridică: „Stai, hai să te învăț”. Şi-l ia de mână, îl duce oleacă, iar îl lasă. Ca să se învețe a merge. Aşa face harul cu noi în vremea rugăciunii, când nu ştim să ne rugăm.

Când vine harul la tine, simți o rugăciune curată; simți o rugăciune a minții, a inimii. Şi pe urmă, când te lasă Duhul Sfânt, din cauza mândriei sau a leneviei, iar cazi, iar mintea se duce la lume, la tulburare. Apoi iar te ridică, până ce te înveți să mergi pe acest drum şi să te ții pe picioarele tale. Şi aşa, văzând Dumnezeu că vrea sufletul să se roage, îl introduce încet-încet pe treptele rugăciunii. Şi când a învățat el să se roage, nu-i mai trebuie să-l ducă nimeni de mână. El ştie că adevărata rugăciune o găseşte în inima sa, unindu-se cu Iisus Hristos.

Deci se cade să ne rugăm cum putem. Uneori cu gura, alteori cu mintea, alteori cu inima, alteori mai presus de rugăciunea inimii. Cine se va învrednici de celelalte trepte ale rugăciunii, cum v-am spus – de sine mişcătoare, văzătoare, rugăciunea în extaz, în uimire, până la rugăciunea cea duhovnicească –, are mare dar de la Dumnezeu; dar nu ştiu dacă din neamul nostru de azi ajunge

cineva. Numai Dumnezeu ştie pe unul ca acela. Poate se găseşte pe undeva în vreo peşteră ascunsă, prin munți pe undeva sau cine ştie, că numai Domnul ştie. Acela-i stâlp de foc! Acela, când se roagă, se face ca bătrânul din Pateric, stâlp de foc!

Dar noi să ne rugăm cum putem, că am văzut că Mântuitorul n-a trecut cu vederea rugăciunea cananeencei. Ea, săraca, nici nu era evreică. Era feniciană, din părțile Tirului şi ale Sidonului. Ori, fencienii erau păgâni. Dar a auzit şi ea de Mântuitorul că face minuni şi a venit. Văzând atât lume în jurul Lui, a început să strige: *Miluieşte-mă pe mine, Fiul lui David; fiica mea rău se îndrăceşte!*

Ca femeie păgână, a învățat şi ea de la evrei cum să strige. Ea nici nu ştia cum Îl cheamă. „Strigă aşa, femeie!” Dar ea, săraca, striga ca mamă necăjită. Pe fata ei o chinuiau diavolii de atâția ani, că era îndrăcită. Şi a luat asupra sa fața fiicei sale, că auzi ce strigă: *Miluieşte-mă, Doamne, pe mine, că fiica mea rău se îndrăceşte!* Nu striga: „Miluieste, Doamne, pe fiica mea!” Adică, dacă ai să faci milă cu fiica mea, pe mine mă miluieşti.

Deci s-a băgat în ființa ficei sale şi cu toată inima se ruga pentru fiica sa. Iar Mântuitorul, ca să arate la toți statornicia credinței ei, se făcea că nu o aude. Ai văzut ce-a spus întâi: *Nu sunt trimis fără numai la oile cele pierdute ale casei Israel.* Cum ar zice: „Tu esti feniciană, esti păgână; nu pentru tine am venit în lume!” Ea atunci mai tare striga. Și la Apostoli le era milă: *Doamne, slobozeşte-o pe ea, că strigă în urma noastră!* O vedeau că strigă cu lacrimi din adâncul inimii. Iar Mântuitorul o mai înfruntă o dată: *Nu este bine să iei pâinea fiilor şi s-o dai câinilor.*

Câine o făcut-o! Înțelegi? Dar ea nu s-a supărat că o face câine. Ea, în fierbinţeala rugăciunii ei, a trecut peste toate. De aceea a zis: „Doamne, câine sunt eu – adică nu sunt din neamul lui Israel, eu sunt păgână –, *dar şi câinii, Doamne, mănâncă din fărâmiturile care cad de la masa domnilor lor.*”

Adica, „chiar dacă sunt câine, dar măcar dă-mi şi mie o fărâmitură, că eu nu întind mâna la masă cu stăpânii”. Şi atunci a spus Mântuitorul către dansa: *O femeie, mare este credința ta! Fie ție precum voieşti! Şi s-a tămăduit fiica ei din acel ceas.* Ati văzut rugăciune? Ai văzut credință? Nu cu multe cuvinte, dar din inimă!

Dar tâlharul pe Cruce? Ai văzut ce spune Sfântul Efrem în *Cuvânt la tâlhar* din Vinerea Mare? Mai întâi el şi celălalt tâlhar huleau pe Iisus pe Cuce, si-I ziceau: *Dacă eşti Fiul lui Dumnezeu, coboară-Te de pe Cruce şi ne izbăveste şi pe noi.* Pe urmă au văzut că Mântuitorul, când Îi băteau cuie în mâini şi-n picioare şi Il batjocoreau, se ruga pentru dânsii fără răutate: *Părinte, iartă-le lor, că nu ştiu ce fac!*

Atunci tâlharul din dreapta s-a străpuns de blândețea Lui şi zicea: „Ia uită-te! Noi cât îi blestemăm şi-i înjurăm pe aceştia care ne-au răstignit aici, iar El zice: *Părinte, iartă-i pe ei, că nu ştiu ce fac!*”

Atunci a crezut în inima lui că Acela Care este răstignit lângă dânsii nu este un prooroc, ci este Dumnezeu.

Tâlharul care a început să creadă că Mântuitorul este Dumnezeu, văzând că rabdă cu atâta blândețe, a început să se uite la El în sus, căci Crucea Mântuitorului era mai înaltă decât a lor, şi se gândea: „Ce rău a făcut Omul acesta? Morti a înviat, bolnavi a vindecat, oameni a săturat, a învățat cu cuvântul blândeții, n-a fost păcatos, nu s-a atins de El nimic... Cu adevărat Acesta-I Dumnezeu!”

Aceasta zice şi Apostolul: *Cu inima se crede spre dreptate, iar cu gura se mărturiseşte spre mântuire*. Că nu-i de ajuns să crezi în inima ta în Dumnezeu, ci trebuie sa-L mărturiseşti şi cu gura, că avem două parți. Cu sufletul cred că este Dumnezeu, dar trebuie să-L mărturisesc şi cu buzele. De aceea a zis Mântuitorul: *Cine se va lepăda de Mine înaintea oamenilor şi Eu Mă voi lepăda de el înaintea Tatălui Meu.* Cu toată ființa ta trebuie sa-L mărturiseşti; şi prin cuvânt şi cu inima, prin credință.

Atunci tâlharul, care credea în mintea lui că Mântuitorul este Dumnezeu, ce-a gândit el? „Oare o să mă ierte Dumnezeu şi pe mine, că eu mai înainte am hulit, ca şi cel din stânga?” Se gândea el: „Acest Iisus, Care se roagă pentru cei ce-L răstignesc, dacă pe cei care L-au răstignit nu

ține mânie, cu cât mai mult o să mă ierte şi pe mine, măcar că eu am făcut atâtea desfrâuri şi ucideri şi jafuri şi înjurături şi beții!"

Îşi aducea aminte ca viața lui de tâlhar şi-şi zicea: „Oare ce pocaință să mai fac eu acuma? Dacă as avea picioarele libere, as face metanii, dar ele sunt legate. Dacă as avea mâinile libere, as da două palme la cel din stânga care huleste şi aş zice: «De ce hulesti pe Acest blând Iisus!» Dar şi mâinile sunt răstignite". Se gândea el: „Ce pocăință să mai fac eu acum pe cruce?" Duhul Sfânt i-a dat în gând: „Ştii ce mai am eu slobod? Am limba! Limba nu-i răstignită. Şi eu am să strig din toată inima cu limba mea: *Pomeneşte-mă, Doamne, când vei veni întru împarăția Ta!*"

Vezi? Întâi cu limba L-a apărat de tâlharul din stânga, care-L ocara pe Mântuitorul, zicându-i: *Nu te temi tu de Dumnezeu, că noi suntem în aceeaşi osândă, că am făcut atâtea păcate? Dar Acest Iisus ce-a făcut?* Întâi cu limba îl ocăra pe celalalt. „Eu cred că Acesta-I Iisus! Nu mă mai iau după tine! " Dupa ce l-a ocărat pe tâlharul din stânga cu limba a făcut pocăință; roade de pocăință, că numai limba şi cu căința inimii îi mai rămăseseră. „Am să strig cu această limbă, pe Acest Iisus Care nu ține minte răul, să mă ierte". Şi a strigat din adâncul inimii: *Pomeneşte-mă, Doamne, când vei veni întru împăratia Ta! şi* aude pe Mântuitorul de sus de pe Cruce: *Adevărat grăiesc ție, astăzi vei fi cu Mine în rai!*

Sfântul Efrem face artă mare în cuvânt: „Văzut-ai rugăciune tâlhărească? Vazut-ai tâlhar înțelept? A ştiut să fure mult în viața lui! Dar, având credința în inima, a ştiut să fure cu limba raiul". Adică: „Tâlharule! Ai furat, ai spart, ai făcut ucideri, răutăți; dar acum cu credința ta din inimă ai ştiut să furi cu limba raiul". Şi zice la urmă acest cuvânt, aşa: „O, tâlharule, şi al raiului tâlhar! Ai furat toate, dar ai furat şi raiul cu limba. O, tâlharule şi al raiului tâlhar! O, floare timpurie a lui Hristos, Căruia I se cuvine slavă!"

Adică cea mai întâi floare răsărită din Crucea lui Hristos a fost sufletul tâlharului.

De aceea el a mers întâi în rai cu Mântuitorul, că L-a mărturisit pe Cruce înainte de a-L mărturisi pe Dumnezeu Longhin Sutaşul, când L-a străpuns în coastă şi alți mulți pe urmă. Cel dintâi, tâlharul L-a mărturisit pe Dumnezeu şi L-a rugat să-l ducă în rai.

Iată ce înseamnă rugăciune în vreme de nevoie! Când suntem necăjiți, să strigăm din toată inima, că Dumnezeu caută la inima noastră. Amin.

DESPRE VREDNICIA PREOȚIEI
SFATURI CĂTRE UN GRUP DE STUDENȚI TEOLOGI
în vara anului 1978

Ca să ajungi în Împărația cerurilor, să ştiți un lucru: să vă luați de pildă, totdeauna în viața voastră, doi sfinți mari, la care să priviți pururea şi cât veți putea să-i imitați, prin credința cea lucrătoare, care se lucrează prin dragoste, adică prin fapte şi credință dreaptă.

Să aveți ochiul minții, întotdeauna, la Sfântul Apostol Pavel, „gura lui Hristos" şi „marele vas al alegerii", şi la Sfântul Ioan Gură de Aur. Pentru că Sfântul Apostosul Pavel a fost cea mai înaltă persoană duhovnicească din toată istoria Bisericii Creştine, după Domnul nostru Iisus Hristos. Aşa spune Sfântul Vasile cel Mare. El a fost chip desăvârsit întru toate. Şi ca apostol şi ca arhiereu şi ca preot şi ca ostaş al lui Iisus Hristos nebiruit. Şi pe el l-a imitat din toate puterile Sfântul Ioan Gură de Aur. De aceea, Sfântul Ioan Gură de Aur, mai în toate omiliile şi predicile sale pomeneşte de Sfântul Apostol Pavel.

Eu am vorbit cândva la Neamț, când a fost o conferință a preoților, acum doi ani când m-a trimis Prea Fericitul. Era la încheierea şedinței. Am vorbit despre cele 20 de datorii ale preotului. Sigur că mai sunt undeva, prin carte pe la mine, acelea, scrise la masină. Eu le-am vorbit din memorie. Dar nu-s adunate acolo toate. Eu am primit un ordin să vorbesc ceva acolo în legătură cu preoția.

Dacă am lua-o după vrednicia care se cere preotului, n-ar mai fi nimeni preot pe

pământ, ca să vorbim aşa, la nivelul care se cere. Că Sfântul Efrem Sirul zice: **De-ai fi curat ca îngerii şi sfânt ca Ioan Botezatorul, preot nu poţi să fii**. *Atâta-i de mare preoția.* Mare lucru! **O! nesfârşit şi negrăit dar, pe care l-a dat Dumnezeu fiilor lui Adam, Preoția,** zice el. Mare lucru! **Ceea ce face preotul, nici îngerii nu pot face.**

Preotul are putere să lege nu numai pe oameni, ci şi pe îngeri. Ceea ce face preotul – să jertfească pe Iisus Hristos – nu pot face cei mai mari din îngeri. Dar, pentru că Dumnezeu a binevoit să se pogoare până la neputința noastră, pentru sfințirea lumii acesteia de jos, pe care a răscumpărat-o cu prea scumpul Său Sânge, a lasat preoția în neamul omenesc.

Frații mei, să va aduceti aminte ce spune marele Apostol Pavel: *Toate îmi sunt slobode, dar nu toate îmi sunt de folos. Toate îmi sunt slobode, dar eu nu vreau să fiu de nimic biruit.*

Ca preoți, cel dintâi lucru ce vi se cere de către Dumnezeu şi de oameni este **viața morală, viața cinstită.** Poți să ai o sută de licențe, de doctorate, dacă **nu ai viața morală, preot nu poți să fii. Că preot trebuie să fii cum te-a făcut mama ta, până la preoție; şi de la căsătorie să ştii o preoteasă şi un Dumnezeu până la moarte.** Asta este întâi partea morală şi partea curată a preotului: să fie foarte curat cu viața.

Căci dacă va păzi curăția în viață şi viață cinstită, toate darurile Duhului Sfânt se țin de acestea. Că Dumnezeu în vasele cele curate trimite harul Său, în vasele cele alese. Nu, Doamne fereşte, să crezi că se poate să fii preot, dar în acelaşi timp şi curvar, sau bețiv, sau fumător, sau înjurător, sau iubitor de argint, sau cine ştie câte drăcii şi câte patimi poate să aibă neamul omenesc.

Ca preot, mai întâi tu trebuie să fii despătimit, adică să ajungi la o nepătimire, încât, cu viața ta, să dai pildă şi să vorbeşti poporului.

Am vorbit la Seminarul din Creta vara asta. A venit părintele arhimandrit Nectarios, cu vreo 50-60 de studenți, nu ştiu în ce an erau, şi au cerut să le vorbesc ceva despre preoția contemporana. Le-am vorbit în trapeză, când erau la masă. Şi am arătat acolo ceva, care vreau să arat şi aici.

Preotul trebuie să predice în trei feluri, după învățătura Sfântului Ioan Gură de Aur. Adica, întâi **cu gura** şi cu limba să vorbească cuvântul lui Dumnezeu. Al doilea, **să predice cu mâna**; să scrie învățături duhovniceşti.

Ai văzut pe Sfântul Ioan Gură de Aur? Toată ziua predica şi noaptea scria. Jumătate de noapte scria şi jumătate de noapte se ruga. Şi atât dormea: se agăța cu mâinile de nişte funii, care erau legate de tavanul casei; şi când le scăpa din mâna, termina cu somnul. Şi mânca puțină zeama de orz, o dată pe zi, la apusul soarelui. Aşa preoție! Atâta înfrânare!

Ei, nu putem noi păcătoşii ca el! Dar vreau să vă spun, că de aceea a avut atâta dar, că a tâlcuit toată dumnezeiasca Scriptură. Deci preotul trebuie să predice cu limba, cu mâna, adică să scrie predici şi învățături creştine, şi al trilea şi cea mai înaltă predică, trebuie să **predice cu viața**, cu tăria lui şi a familiei lui.

Preotul trebuie să se facă santinelă întregii înțelepciuni, o făclie în fața poporului, după cum a spus Mântuitorul: *Voi sunteți lumina lumii...* Apoi să radieze din viața şi din faptele lui, în toate părțile, lumina. Când vor vorbi oamenii în sat, să zică aşa: „Ai văzut ce înfrânare are preotul nostru? Ai văzut că preotul nostru nu-i iubitor de argint, că nu-i trebuie bani? Cât îi dai, atâta primeşte şi mulțumeste şi pentru atât! Ai văzut că preotul nostru în crâşmă n-a intrat? Preotul nostru cu țigara în gură nu l-am văzut.

Preotul nostru de înjurat nu s-a pomenit. Preotul nostru nu la bal sau la nunți cu lăutari, Doamne fereşte, la nici un fel de distracții nu l-am văzut. Preotul nostru-i blând; preotul nostru-i milostiv; preotul nostru-i răbdător; preotul nostru-i înțelept; preotul nostru-i curat; preotul nostru-i harnic; preotul nostru-i milos, săritor la toate nevoile poporului". Şi aşa mai departe.

Aşa să vorbească poporul de voi îndată ce veți ajunge în mijlocul lor! Dacă vreți să vă iubească, să le dați oleacă de pildă cu viața!

Au venit la mine studenți teologi şi de la Sibiu şi din altă parte şi m-au întrebat: „Părinte, uite, acum ne face îndată preoți. Oare cum să începem noi?"

– Să începeți cu blândețe şi cu dragoste, că Sfântul Efrem Sirul zice: **Chipul de a-i aduce**

pe toți la Hristos este numai al blândetii. Apoi să aveți răbdare. Oamenii sunt fel de fel de temperamente. Sunt şi oameni iuți şi ambițioşi şi răi şi bețivi; sunt şi oameni neascultători şi împietriți la inimă şi indiferenți, care nu cred sau, dacă cred, numai cu numele. Trebuie să pândim caracterul fiecăruia şi să fim cu blândețe.

Când ai intrat în parohie, toți ochii poporului sunt la tine, să vadă ce preot le-a venit în parohie. Când te-a chemat la slujbă, să te duci ca sluga lui Hristos. Într-o clipă să fii acolo, cu epitrahilul, cu Crucea şi Molitfelnicul. La botez, la cununie, la înmormântare, la lehuză, unde te cheamă. Şi să nu le pui preț pe nimic. Dacă te întreabă: „Părinte, cât costă?”

– Cât vreți, fraților. Cât dați!

Că ştie Dumnezeu că altul are şi nu dă, iar altul, săracul, Dumnezeu ştie cum poate da un ban. Vezi cât de greu se câştigă un ban de la cel necăjit. Şi dacă vede că nu-i pui preț, tu îi câştigi inima lui. Ştiți ce spune Mântuitorul: *Căutați mai întâi Împărăția lui Dumenzeu şi dreptatea Lui şi toate celelalte se vor adăuga vouă.*

Marele prooroc Ilie, când a fost trimis seceta aceea de trei ani şi sase luni, a fost trimis la pârâul Horat, în peştera aceea (III Regi 17, 1). Apoi a fost trimis de Dumnezeu la o femeie văduvă – ştiți din Biblie –, la Sarepta Sidonului. Şi a găsit-o în marginea satului. Sidonul este, în Libanul de azi, pe malul Marii Mediterane. Şi l-a trimis Dumnezeu la acea văduvă, să vadă cât de necăjită-i lumea. Căci lui Ilie cel tare în credință nu-i păsa că moare lumea. Trei ani şi jumătate, nici ploaie, nici rouă pe pământ.

Vedeți voi că n-a plouat de o lună şi zicem: „Vai de noi, este secetă!” Dar, ia gândiți-vă, trei ani şi şase luni să nu cadă nici o roua pe pământ, nici ploaie; se usucă copacii şi pădurile din rădăcina şi toate. Şi este un cuvânt al Sfântului Efrem, la Ilie Proorocul, unde zice: „Niciodată n-a ascultat Dumnezeu mai tare de om, ca în timpul Sfântului Ilie”.

Dar **de ce a ascultat Dumnezeu, Care a făcut cerul şi pământul, de o ființă aşa de mică cum este omul? Pentru că şi omul se topea de dragostea Lui şi de râvna Lui.**

Când a văzut Ilie că poporul Israel a părăsit de tot pe Dumnezeu şi se închină lui Baal, s-a dus şi a stat înaintea lui Ahab şi i-a spus: *Viu este Domnul Dumnezeu Căruia Îi stau azi înainte, că nu va fi ploaie, nici rouă pe pământ, fără numai prin cuvântul gurii mele. Şi* nu vă spun istoria lui că-i lungă, numai vă spun o pildă. După trei ani şi jumătate, văzând Dumnezeu că Ilie nu se înmoaie la inimă, de multe ori îi spunea:

– Ilie, descuie cerul! Eu fără tine nu-l descui! – atât de mult îl asculta Dumnezeu, că era mare râvnitor.

– Doamne, nu-l descui!

– Dar mor toți!

– Las’ să moară!

– Dar mor de foame şi de sete femei, văduve şi copii!

– Lasa să moară toți! De ce te-au părăsit pe Tine?

Dar de ce era Ilie aşa tare? Pentru că la pârâul Horat corbii îi aduceau mâncare, pâine şi carne, o dată pe zi, şi de două ori; iar pe vale, jos, era pârâul Horat. Avea şi apă şi mâncare. Şi nu simțea durerea poporului. Şi râvnă mare avea pentru Dumnezeu. Mai bine să moară toți, decât să se închină la idoli.

Iar Dumnezeu, vrând să-l plece pe Ilie Tesliteanul, zicea: „Lasa că-ți fac eu ție, dacă eşti aşa de tare în credință! Te mai înmoi oleacă!” Deci i-a secat întâi izvorul şi a oprit corbii să mai aducă de mâncare. A stat Ilie, a postit 40 de zile, că era foarte puternic în post. Când a văzut că moare – firea asta are nevoie şi de mâncare –, Dumnezeu atunci i-a spus: „Ilie, ridică-te de aici şi mergi la Sarepta Sidonului”.

S-a dus Ilie si, când a ajuns, a văzut văduva aceea aducând câteva lemnişoare, câteva vreascuri, cum vorbim noi. Şi l-a cunoscut pe Ilie că era omul lui Dumnezeu, după înfățişare.

– Ce faci aici? a întrebat Ilie.

– Iată, omule al lui Dumnezeu, zice, adun aceste lemnişoare. Mai am un pumn de făina într-

o vadră şi puţin undelemn într-un ulcior; am să fac o turtă în spuză, singura mea hrană, şi voi mânca eu şi fiul meu şi vom muri. Că după aceea nu mai avem nimic, absolut nimic – că atunci era mare greutate să găseşti un pumn de făină undeva.

Iar Ilie nu mâncase de 40 de zile şi auzi ce-i spune:

– Femeie, adu-mi mie întâi! Fă pentru mine o turtă, că mor de foame, şi ad-o încoace!

Ai văzut? Şi femeia, săraca, ai auzit cât iubeşte pe sluga lui Hristos, pe sluga lui Dumnezeu? Vă dau o pildă pentru cei care se tem că-i parohia mică şi că n-ar avea cu ce trăi. Femeia, ştiind că va muri, că nu mai are altă hrană, a făcut întâi o turtă pentru Proorocul Ilie. Căci a zis: „Acesta-i omul lui Dumnezeu. Mai bine mor eu şi să nu moară el, ca acesta-i om scump. Pe acesta îl ascultă Dumnezeu!" Şi i-a adus lui Ilie mâncare, şi Ilie, după ce-a mâncat, i-a spus: *Viu este Domnul Dumnezeu, Căruia Îi stau înainte, că vadra de faină nu se va mai împuţina şi ulciorul cu undelemn nu va mai seca până va da Dumnezeu ploaie pe pământ.*

Ai văzut? Sfântul Ioan Gură de Aur face un comentariu şi zice: „O, preote, care te temi că vei muri muri în popor, că n-ai ce mânca şi că parohia-i mică şi săracă. Nu zice că mor de foame şi n-am cu ce trăi. Numai de n-ai avea credinţă!"

Eu aş vrea să mă dea la o parohie mică numai cu 20 de familii şi eu mai ţin zece preoţi pe lângă mine. Dar şii ce să faci întâi? Întâi să te cunoască enoriaşii că eşti om al lui Dumnezeu, precum a cunoscut văduva pe Ilie. Şi pe urmă te hrănesc cu toată casa lor. Odată ce te-a cunoscut poporul cu adevărat părinte duhovnicesc, zice: „Mai bine să mor eu, decât să moară părintele!"

Atât o să te iubească poporul, dacă o să vadă că ai virtuţi, că eşti om cuminte, şi nu eşti lacom după averi şi după bani. Ai auzit ce zice Sfântul Pavel către Galateni? *Ştiu bine că, dacă era cu putere, ochii vostri, scoţându-i, mi i-aţi fi dat mie*. Dar de ce voiau să-i dea ochii lui Pavel? Pentru că până acolo era inima lor. Era gata să-i dea ochii că le caştigase inima.

Aşa şi voi, când mergeţi la parohie. Dacă veţi caştiga inima poporului, să nu va temeţi că nu veţi avea ce vă trebuie, că *vrednic este lucrătorul de plata sa*. O să aveţi şi haine, o să aveţi şi hrană, o să aveţi şi bani, o să aveţi şi cinste, şi de la Dumnezeu şi de la oameni. Dar să vă vadă oameni cinstiţi. Doamne fereşte, ca preot, să te vadă în crâşmă, să te vadă la joc, să te vadă la petreceri, să te vadă cu ţigara în gură, să te audă înjurând, să te vadă că eşti mândru, hrăpăreţ după bani, că-ţi plac glumele sau râsul sau altceva prin care să-i sminteşti.

Voi, mâine, cu darul lui Hristos, sunteţi oamenii Bisericii. De aceea aţi învăţat atâţia ani şi profesorii s-au ostenit cu voi, şi le va plăti Dumnezeu, ca să vă vadă făclii ale poporului şi lumină lumii.

În afară de asta, gândeşte-te că toate sunt pentru om: şi a mânca şi a bea şi a te odihni şi a te folosi de toate; dar cu măsură. Că *toate îmi sunt slobode,* cum a zis, *dar nu toate îmi sunt de folos!* Auzi pe Apostolul Pavel ce spune? *Mulţumesc lui Dumnezeu să ştiu şi să mă satur, ştiu şi să flămânzesc... Mulţumesc lui Dumnezeu pentru toate!*

Afară de asta, de purtarea în familie, în poporul în care o să te trimită Dumnezeu, să fii atent. Eu am fost în Serbia la un mare duhovnic, Părintele arhimandrit Iustin Popovici, cel mai mare părinte din Ortodoxia noastră de azi. Are două doctorate, 84 de ani şi slujeşte Liturghia de 30 de ani singur la o mănăstire de maici – Celie. Este cunostut peste tot, şi-i călugăr din Sfântul Munte. Şi eu am vrut să plec imediat în Sfântul Munte, după ce-am venit de acolo, căci cu mare dragoste m-au primit părinţii şi toţi. Şi i-am cerut un sfat.

Iar el mi-a răspuns: „Părinte Cleopa, şi eu sunt călugăr din Sfântul Munte. Sfântul Munte este un sac plin de bunătăţi, de bijuterii, că acolo se găsesc oameni cu viaţă înaltă. Sfinţia ta te duci la Athos să pui un migdal deasupra în sacul cel plin. Stăi aici şi cât îţi ajută mila lui Dumnezeu, stai în slujba poporului, la toate necazurile, la toate scârbele; să-i mângâi, să-i ajuţi; că Ortodoxia noastră este foarte încolţită acum din toate părţile; şi preoţii, ca niciodată, au de luptat. Şi protestantismul şi catolicismul şi ateismul – voi nu vedeţi? – şi indiferentismul şi toate. Şi atunci se cere ca preoţii de azi, ca niciodată, să fie mai învăţati în Sfânta Scriptură şi cu viaţă mai curată.

M-am trezit zilele acestea, într-o seară – că eu tocmai luasem cojocul în cap să mă pun

oleacă jos –, şi aud hodoronc-trocnc. Cine a venit? Directorul de la Consiliul Ecumenic de la Geneva. Şi eram şi de săptămână şi a trebuit să stau două ore jumate de vorbă cu el, până la Utrenie. Câte întrebări mi-a pus omul acela!

Şi eu, dacă nu sunt om cărturar, am spus cât mi-a ajutat Dumnezeu, că am citit mergând cu oile pe munte, că eu am fost cioban aici la oile mănăstirii, până ce m-au pus stareț. Dar mi-a pus întrebări de geniu. Şi dacă n-ar fi cunoscut deosebirea Bisericii noastre de cea protestantă, se făcea o confuzie absolută. Au venit cu părinți de la Bucureşti şi de la Sibiu.

Mi-au pus întrebări despre unitatea Bisericilor; că ei vor să unească Bisericile şi să facă, precum a zis Mântuitorul, *o turmă şi un păstor*.

– Domnule director, i-am zis, biserica dumneavoastră, protestantismul, este suspendată în aer. N-are temelie!

– Dar de ce, părinte?

– Unde vi-i Stânta Tradiție? Unde-s Sfintele Canoane? Unde-i practica Bisericii de 2000 de ani? Ați desfințat totul şi acum vreți să vă apropiați de noi? Este imposibil!

Noi avem puncte comune mult mai mult cu catolicii decât cu protestantii, dacă ar fi să se ajungă odată la o unire. Protestanții sunt la foarte mare distanța de noi. Ei au numai două Taine, şi acelea nu ca taine, ci numai ca simboluri: Botezul şi Cina Domnului. La Cina Domnului fac o masa comemorativă cu pâine şi cu vin (unii, cu must) în cinstea lui Hristos, dar nu mai cred că se preface pâinea şi vinul în Trupul şi Sângele Domnului. N-am când să spun discuția de acolo că-i mult de spus.

Dar m-am gândit: de acum le dau canon la călugării mei şi la frați, să învețe câte cinci-şase citate din Sfânta Scriptură, despre Sfânta Cruce, despre Maica Domnului, despre cultul Sfintelor Moaşte şi cultul Sfintelor Icoane, despre cinstea Duminicii în locul sâmbetei, despre Sfânta Tradiție... Ştiți de ce? Că suntem întrebați.

Ei sunt Biserici mari cu numarul. Sunt vreo 400 de milioane. Cătolicii sunt şi ei vreo 750 milioane. Iar **noi ortodocşii suntem puțini, dar suntem Biserică întreagă**. Nouă nu ne lipseşte nimic. Noi n-avem ce împrumuta de la protestanți, dar nici de la catolici. Nimic, absolut nimic!

Biserica noastră o credem şi o înțelegem întreagă. Are toate dogmele drepte, toată tradiția veche apostolică şi sobornicească a Sfinților Părinți. Şi are toate canoanele, are toată tradiția liturgică, canonică, dogmatică şi istorică. Tot ce ne trebuie avem în Biserica Ortodoxă! Este Biserica care a mers pas cu pas după tradiția evanghelică, apostolică şi sobornicească, până în ziua de azi. Şi ei ştiu asta. De aceea vor să se apropie de noi.

– Dar inițiativa noastră-i bună? m-a întrebat el.

– Îi bună în principiu. Că vreți să fie o turmă şi un păstor. Dar, ehei! Câți munți sunt de trecut între noi şi dumneavoasta până atunci!

Să ne apropiem de dumneavoastră? Dar unde vi-i Sfânta Tradiție? Unde vi-i cultul Sfintelor Moaste? Unde vi-i cultul Sfintelor Icoane? Unde-i cultul sfinților şi al îngerilor? Unde-i venerarea Sfintei Cruci? Unde-i supravenerarea Maicii Domnului? Unde-s cele şapte Sfinte Taine, mijloace sfințitoare? Unde-i ierarhia bisericească? Unde sunt faptele? Că la voi este „Sola fide" – mântuirea numai prin credință. Se poate una ca asta? Căci *credința fără fapte-i moartă*. Şi „Sola grația", la calvini, mântuirea numai prin har.

Cum poate fi mântuirea numai prin har, dacă acelaşi Apostol spune că toți *vom sta înaintea divanului lui Iisus Hristos, ca fiecare să dea seamă de faptele cele bune şi cele rele ale sale*, să ia fiecare răsplată după cum a lucrat? Şi-n Sfânta Evanghelie ți se cer faptele şi poruncile. Ai auzit şi în Evanghelia de azi: *Ştii poruncile? Ai păzit poruncile, ca să intri în viața?*

Nu există credință fără fapte, aşa cum o cred ei: „Faptele nu-s nimica, nu-i nimica postul!" Unde vi-s posturile? Dumneavoastră puteți închide ochii şi să treceți peste istoria de 2000 de ani a Bisericii, care-i necontestată ?

Eu am fost anul trecut în catacombele Romei şi am văzut mama picturii bizantine. Sunt picturi şi icoane din secolele I, II şi III în catacombe; că de acolo a pornit pictura bizantină.

Catedralele din Ravena şi din Veneţia, din Constantinopol şi din atâtea alte locuri făcute de Sfântul Constantin cel Mare, de Justinian şi de toţi împăraţii bizantini, sunt o mărturie peste veacuri.

Puteţi să ziceţi că nu le-aţi avut şi dumneavoastră 1517 ani, până când v-aţi despărţit de catolici? Păi atunci cum, dacă v-aţi uitat rădăcina, s-o uităm şi noi? **Cine-şi uită rădăcina, se usucă şi piere, moare.** Dumneavoastră trebuie să veniţi înapoi la rădăcină. Va să zică, 1517 ani icoanele au fost bune în Biserică. Puteţi să închideţi ochii şi să ziceţi că Biserica n-a avut icoane de la început, de când era în faşă?

Uite, catedrale imense numai în mozaicuri şi aur stau strajă şi arată la toată lumea că Biserica a fost împodobită cu icoane din primele secole. Şi ce-aţi venit la mine, la un cioban? Că mă întrebau ce studii am.

– N-am venit să vedem un om învăţat aici. Am venit să vedem un om sfânt.

– *Sfânt este Domnul Dumnezeul nostru!* N-auzi ce spune în biserică? Acela-i sfânt. Noi suntem praf şi cenuşă!

– Noi credem că aveţi o inspiraţie de sus că vedeţi în problema ecumenică, dacă noi cheltuim degeaba sau umblăm degeaba.

– Iniţiativa este bună în fond, i-am spus. Dar, ia gândiţi-vă! Ca să vă apropiaţi de noi, mai cu seamă de o Biserică tradiţională, ca Ortodaoxia, câte vă trebuie?

– Discuţie ca asta cu Sfinţia Voastră, n-am mai avut niciodată, nicăieri, aşa de adâncă!

– Noi avem izvoarele de la Sfinţii Părinţi. Cu noi nu mai gaţi dacă începi! Avem de unde vă spune. Că voi credeţi că numai atât este teologia, cât este în capul vostru raţional, cât o ştiţi voi aici. Dar izvoarele cele curate, grâul cel fără neghină şi vinul cel fără apă, la Sfinţii Părinţi le găsiţi. Citeşte. Teologia noastră cea mai puternică a început din secolul I până în secolul V. Acolo sunt izvoarele cele mai curate, din care se adapă toate cunoştinţele teologice.

Dar să revenim la cuvântul nostru. Fraţii mei studenţi, eu sunt destul de ocupat aici şi nu mă simt sănătos. Sufăr cu inima şi cu hernia. Şi ştiţi un lucru: tot ce-aţi învăţat cinci ani de zile, cu darul lui Dumnezeu, şi ce v-a rămas din scoală că s-au ostenit atâţia profesori, să puneţi în practică. Şi părinţii vostri cât vă asteaptă cu bucurie să vă vadă preoţi! Doar vin părinţii vostri la mine: „Părinte, am un băiat la seminar, am un băiat la Teologie".

Şi se roagă săracii, să le ajute Dumnezeu, să-i lumineze, să reuşească la examene şi să fie cuminţi. Ştiţi câtă grijă au ei să vă vadă preoţi! Că de ce v-au trimis la şcoală? Ca să aibă mare cinste, să vadă un copil din familia lor preot. Este mare cinste şi dar de la Dumnezeu ca să fii preot, să conduci atâtea suflete şi să ai autoritate morală peste atâtea suflete.

Dar să ştiţi un lucru. V-am spus că Biserica Ortodoxă este încolţită din toate părţile, mai ales astăzi. Şi de aceea trebuie să cunoaşteţi foarte bine Sfânta Scriptură. Dacă te-ai dus la parohie, de-acum să nu te ocupi numai cu treburi. Sigur că acolo ai treabă multă: şi slujbă şi Liturghie şi botez şi cununie şi spovedanie şi înmormântare şi lehuză şi sfinţiri de case şi predică şi comunicări bisericeşti şi sfaturi sufleteşti. Ca acolo.

Viaţa practică a preotului şi legătura lui cu poporul, acesta-i cel mai mare lucru pentru popor. Să-i înţelegi durerea şi necazul fiecăruia şi să stai la îndemâna tuturor. Apoi să fii smerit, să fii popular, să fii săritor şi cu toată dragostrea.

Când se prezintă la uşa bisericii nişte oameni necăjiţi, bolnavi, săraci, cu copii mulţi, le-a murit cineva sau le-a ars casa, preotul trebuie să le dea ajutor cel dintâi, în faţa poporului. „Uite, dau şi eu un mic ajutor!" Să vezi ce face poporul pe urmă! Să vezi cât dau ei pe urmă! „Să dam, că a dat şi părintele!"

Iar când intri în post şi oamenii o s-o vadă pe preoteasa că fierbe fasole şi cartofi şi mănâncă de post, ai să vezi cum posteşte şi poporul! „Părintele nostru nu mănânca, Doamne fereşte, de frupt în post!" Auzi ce spune Sfântul Atanasie cel Mare: **Din mâna preotului care nu posteşte cele patru posturi şi miercurile şi vinerile, să nu te împărtăşeşti**. Preotul trebuie să ţină Tradiţia! El păstrează legătura cu trecutul şi ţine aşa cum a ţinut Biserica noastră dintotdeauna.

Dacă o să vadă că faci milostenie, şi poporul o să facă. Dacă o să vadă că posteşti, posteşte

şi poporul. Dacă o să vadă că eşti săritor la fapta bună, sare şi poporul. Dacă o să te vadă că eşti sârguitor la biserică, îți plac sfintele slujbe şi slujeşti cu evlavie, şi poporul te urmează. Şi, în sfârşit, dacă o să te vadă că nu eşti mândru, că nu-ți plac mesele, beția, luxul şi aurul, poporul te stimează foarte mult. Măcar cât ar fi el de înclinat spre distracții şi robit de materie, va cinsti preotul. „Măi, trece părintele! Nu-i permis să ne vadă beți sau sfădindu-ne, sau înjurând!" Şi aşa, cu viața ta, poți să predici mai mult decât cu cuvântul.

S-ar putea ca altul să aibă dar mai mult la cuvânt şi altul mai puțin. Cum i-a dat Dumnezeu. Dar, dacă are viață bună, este mai puternică predica lui. Trei cuvinte dac-ar spune, sunt mai tari ca acelea decât trei mii de cuvinte la cel care vorbeşte şi nu face!

Apoi, vă spun, să cunoaşteți bine Sfânta Scriptură şi Sfintele Canoane. Măi băieți, auziți ce spune Sfântul Ioan Gură de Aur: **Mare prăpastie este** – zice el – **şi mare primejdie stăpâneşte acolo unde preotul nu cunoaşte canoanele.** Ştii cum eşti dacă te duci la parohie şi nu cunoşti canoanele? Cum ar fi un soldat, căruia îi dai arma în spate şi baioneta şi el o poartă, dar nu ştie să se lupte cu dânsa. Vine inamicul şi face praf din el.

De aceea eu, oricâți preoți am făcut în viață – că eu am fost stareț în mai multe părți şi am recomandat pe mulți la preoție –, când a venit de la hirotonie, i-am pus în mână învățătura către duhovnic. Se cheamă **Carte foarte folositoare de suflet**. Este de mare folos. Vă trebuie aceea prima dată, acum când intrați în parohie. Şi a doua carte: **Pravalia Părintelui Nicodim Sachelarie**, tipărită în 1940 la Cernica. Foarte bună! Ştiți ce faceți? Bateți-o la masină, care n-o aveți, şi fiecare s-o aibă. O pui în geantă şi alături, epitrahilul şi Molitfelnicul, care are rânduiala aghiasmei şi a Spovedaniei. Ceea ce-ți trebuie mai mult în popor!

Ți-ai pus-o în geantă şi te duci. Mătuşa cutare-i bolnavă; altul vrea să-i faci o sfeştanie, o aghiasmă; altul este greu bolnav şi vrea o molitfă de dezlegare. Că omul, măcar pe patul morții, spune toate. Tu îndată cauți în pravilă şi nu numai c-ai găsit păcatul după alfabet, dar alături de el este şi canonisirea; ce canon să-i dai. Tu de acum eşti doctor! Tu eşti părinte! Tu eşti judecător! Asta este preotul în scaunul spovedaniei: este **părinte, doctor şi judecător!**

Ca părinte, să-ți fie milă de om, cum îi este milă lui Dumnezeu de noi, când greşim şi nu ne leapădă. Ca doctor, trebuie să cauți doctoria potrivită din Sfintele Canoane; să nu fii nici prea aspru, nici prea pogorâtor; să faci o echivalență între scumpătatea şi iconomia Sfintelor Canoane.

Unde-i nevoie de pus praf, cum zice Sfântul Ioan Scărarul, să pui praf usturător şi brici şi bisturiu. Dar unde-i nevoie de plasture cu untdelemn, acela să-l pui; adică cuvinte moi şi blânde. Că altul este împietrit, şi la acela trebuie să fii oleacă mai aspru. Altul, săracul, îi necăjit şi nu trebuie să-l necăjim mai tare. Aceluia să-i vorbeşti cu cuvinte blânde: „Uite aşa, soro; uite aşa, frate; aşa să faci!"

Dar tu, având cartea asta în mâna, eşti părinte, esti doctor, ştii cum să operezi un suflet. Ai văzut doctorii cum se strâng în comisii, la spital, când au să facă o operație grea? La o comisie vin cei mai mari doctori, când este o operație grea de inimă sau de prostată sau de ficat. Şi îşi dau părerea fiecare, ca nu cumva să-l omoare pe om.

Şi dacă la trup este atâta chibzuință pentru doctori, ca nu cumva să moară omul trupeşte, dar pentru suflet, câtă grijă duhovnicească trebuie şi câtă sfătuire? Cum să fac să nu piară un suflet, care-i mai scump decât toată lumea?

Deci tu, având pravila în mână cerceteaz-o şi vezi ce canon este pentru cutare păcat, ce canon este pentru cutare. Şi ia-ți o notiță, dacă nu ai cartea cu tine, ca să ştii cum să procedezi.

Apoi să fixezi zile şi ore de spovedanie credincioşilor, mai ales în sărbători, când oamenii sunt acasă şi sunt liberi. Nu să laşi poporul să se spovedească la Florii cu toții şi în Săptămâna Mare, că atunci te omoară. Atunci ai şi „stâlpii Evangheliilor" de citit, ai şi cele 12 Evanghelii, ai şi prohodul, ai slujba atât de grea, şi post, şi dacă mai vine poporul, te face praf. Dacă o iei din timp, în Săptămâna Mare poți sluji liniştit.

Apoi să le citeşti molitfa de spovedanie şi să-i spovedeşti câte unul pe rând, iar nu în bloc, cum îndrăznesc să facă unii preoți, din comoditate, desființând Taina Mărturisirii.

Acesti preoți, care spovedesc în comun, care nu fac dezlegare pe capul fiecăruia prin punerea mâinilor, care nu dau canon la spovedanie, care nu cercetează bine pe cei care se mărturisesc şi le dau Sfânta Împărtăşanie fără rânduială şi canon, trebuie să fie opriți de la lucrarea celor sfinte, că necinstesc Trupul şi Sângele Domnului şi mare osândă îi aşteaptă, cum zice Sfântul Apostol Pavel şi cum zic toți Sfinții Părinți.

Pe copii, pe cei cu viața curată, pe bătrâni şi pe văduve, care postesc toate posturile şi duc viața curată, să-i spovedeşti şi să-i împărtăşeşti de două ori în posturile mari, la început şi la sfârşit, după cum se pot şi ei pregăti şi-şi fac canonul rânduit. Iar pe cei ce nu vor să postească, care nu vin la biserică regulat, care înjură, fură, se îmbată, fumează, nu se împacă cu aproapele, care trăiesc în grele păcate trupeşti şi sufleteşti, care se spovedesc foarte rar, care nu țin curăția tot postul, care avortează şi se păzesc să nu aibe copii, precum şi celor ce nu ascultă de părinți şi nu fac milostenie, li se dă canon după pravilă, se opresc de Sfânta Împărtăşanie şi li se dă numai aghiasmă mare la sfarşitul postului.

Băgați de seamă! Dacă vezi om bolnav, om bătrân, nu-l îngreuia cu post mult. Postul este pentru omul sănătos. Apoi să fii şi tu doctor. Acela este pentru trup, tu fii pentru suflet! „ Ei, uite aşa, moşule, în loc de post fă milostenie, fă rugăciune mai multă”.

Da! Aşa să fiți, între scumpătate şi iconomie, adică între asprime şi blândețe. Dacă vreți să fiti preoți buni, folosiți Canonul 102 al Sinodului VI Ecumenic din anul 680, care dă putere episcopului şi preotului să rânduiască canonul la spovedanie, cum îl va lumina Dumnezeu, după caz, după putere şi cu dreaptă socoteală; trebuie să călătorească preotul între scumpătate şi iconomie. Calea de mijloc, calea împărătească. Iar unde nu ştie sau întâlneste cazuri grele, să întrebe şi duhovnicul lui, sau preoții bătrâni sau mai bine, episcopul locului.

Precum atunci când avem un proces, mergem la cel mai bun avocat, iar când suntem bolnavi, mergem la cei mai buni doctori, tot aşa să facem şi în viața duhovnicească, să căutăm cei mai buni preoți şi duhovnici. Noi, preoții, suntem avocații lui Hristos! Noi avem codul Duhului Sfânt. Canoanele Bisericii sunt codul Duhului Sfânt. Noi nu lucrăm cu legi omeneşti, ci cu legile lui Dumnezeu umblăm. Ținem cont de legile omeneşti; să ne supunem lor, să plătim dajdie, să cinstim autoritățile, să ne rugăm pentru ei. Aceasta-i datoria fiecărui creştin. Dar când este vorba de suflet, când vine la mărturisit sau îți cere un sfat, trebuie să lucrezi cu codul Duhului Sfânt, cu legile lui Dumnezeu din Pidalion şi din toate pravilele bisericeşti.

Atunci, ia seama! Cât de mare primejdie ar fi pentru un avocat să nu cunoască articolele legilor! Că în loc să-l scoată pe un om, poate să-l condamne cine ştie cât de greu. Aşa şi preotul, dacă nu cunoaşte canoanele. De aceea a spus Sfântul Ioan Gură de Aur că: **Mare prăpastie şi mare primejdie este pentru preot să nu cunoască canoanele.**

Iata, să-ți dau o pildă. Uite, mâine eşti preot. Ți-a dat parohia cutare. Vine o femeie la tine şi îşi mărturiseşte păcatele: „Părinte, eu am zece avorturi; am trăit şi cu un alt barbat; înainte de casatorie am căzut cu cineva...”. Iți spune omul. Unde să le spună? Lui Dumnezeu le spune, că ştie că preotul este martorul lui Dumnezeu.

Aceste păcate sunt grele sunt opritoare 20, 15, 10 sau 7 ani de la Sfânta Împărtăşanie, cum scrie în Pravila Bisericii. Ce-ai să faci tu, un preot tânăr, căruia îți dă Hristos pe mâna atâtea suflete? Şi un suflet este mai scump decât toată lumea! Cum ai să procedezi cu dânsa, ca nu cumva să-i dai împărtăşania peste păcatul de moarte şi să te faci vrednic de osândă dând Trupul şi Sângele lui Hristos?

Sau nu cumva, nebăgând în seamă scumpătatea şi iconomia canoanelor, credința omului şi de când a părăsit păcatul, să-i dai canon prea mare. Ştii ce trebuie să întrebi atunci? Iată ce trebuie să întrebi: „De când ai început să faci păcatul? Câți ani l-ai făcut? De când l-ai părăsit? Dacă l-ai mai spovedit la preot? Ce canon ai făcut pentru el? Apoi, dacă a părăsit păcatul, îi dai canon după pravilă; nu de când s-a spovedit, ci de când a părăsit păcatul. Să nu uitați aceasta!”

Dacă cineva spune: „Părinte, eu as vrea să mă apropii de Sfintele Taine. Am evlavie, părinte! De atâția ani n-am primit Sfintele...”. Tu ce faci atunci? Adu-ți aminte că totdeauna trebuie

să faci o echivalență între canoanele Sfântului Ioan Pustnicul, care sunt cele mai pogorâtoare, şi ale Marelui Vasile, care sunt cele mai aspre. Deci, aşa cum caută doctorul diagnosticul la bolnavi, aşa caută să faci media între aceste canoane. Şi îl întrebi după spovedanie, cu epitrahilul pe cap:

– Vrei să posteşti, ca orice creştin, cele patru posturi de peste an, precum şi zilele de miercuri şi vineri?

– Da, părinte! mai scazi un an sau doi din canon.

– Vrei să nu mănânci carne şi să nu bei vin un an de zile?

– Da, părinte! îi mai scazi un an.

– Vrei să posteşti lunea până seara un an de zile?

– Vreau! Îi mai scazi un an.

– Vrei să faci atâtea metanii un an de zile şi să zici de cinci ori pe zi psalmul 50?

– Vreau! îi mai scazi un an.

– Vrei să îmbraci un om sărac, sau să ajuți o văduvă, sau să botezi un copil?

– Vreau! îi mai scazi un an sau doi. Şi uite, de la zece-douăzeci de ani, îl aduci la doi-trei ani. Şi aşa caştigi sufletele oamenilor!

Ei, dar dacă se întâmplă ca femeia aceasta, care a luat hotărârea să facă canonul, între timp rămâne gravidă? Ce faci cu dânsa? O împartăşeşti sau nu?

Dacă ai în parohie o femeie gravidă şi ea mai are de făcut 5-6 ani canon până la Împartăşanie, îi dai Sfintele Taine. În fața naşterii, Biserica pregăteşte de moarte pe femeie. Că unele mor la naştere. Ai auzit ce spune în Psaltire? „Acolo sunt dureri mari – în iad – ca ale celeia ce naste”. Au cele mai mari dureri, şi mai ales când nasc prima dată. Foarte grele.

Unele mor, săracele! Şi de aceea Biserica, prin Duhul Sfânt Care o conduce şi prin Sinoadele Părinților, a hotarat: „Femeia poate să fie oprită 20 de ani de Sfintele Taine, dar dacă-i gravidă, i se dă voie să se împărtăşască înainte de naştere”. Iar dacă a născut, cu darul lui Dumnezeu, şi a botezat copilul şi ea este sănătoasă, să țina înainte canonul, atâția ani cât i-au mai rămas. Dacă după un an, doi, are alt copil, iar o împărtăşeşti.

Că le-am pus întrebarea la teologii de la Sibiu. Iar părinții profesori îmi spuneau: „Părinte Cleopa, cateheza asta le foloseste lor mai mult decât cei cini ani de teologie, cât am făcut noi! Că acestea sunt lucruri practice, cu care vor da mâine fața în fața. Noi nu i-am învățat la catedră astea, să le pună-n practică. Şi uite, Dumnezeu ne-a adus aici!”

Au venit la mine, mai târziu, cârd şi mi-au spus: „Părinte, ne-am adus aminte din cele ce ne-ați învățat atunci”. Apoi, mai băieți, dacă asta vi-i misiunea până la moarte! Lucrezi cu sufletele oamenilor! Şi eşti doctor şi părinte, judecător şi avocat. De acum eşti stăpân şi domn peste toate, dar ia seama ce faci cu sufletele oamenilor! Vezi cât de mare-i naşterea? Că **în fața naşterii cedează toate canoanele**. De ce?

Am vorbit despre aceasta la întrunire ecumenică de la Văratec, care avea tema: „Rolul femeii în societate şi familie”, şi le-am spus: **Femeia, dacă moare născând, moare pe altarul jertfei. Ea se jertfeşte pentru naşterea copilului, pentru sănătatea şi viața lui; este ca o martira şi i se iartă toate păcatele**. Dar cine ne spune nouă asta? Apostolul Pavel. Ce spune? *Iar femeia se va mântui prin naştere de copii*. Nu spune aşa? Dar ați citit.

Vine altul la spovedanie. Un bătrân de 87 de ani. De-abia l-am ridicat de sub epitrahil. Simion îl chema. „Părinte, dă-mi mâna să mă ridic!” Nu se putea scula din genunchi.

– Mosule, îi zic, nu sta în genunchi. Stăi pe un scaun! Că pe un bătrân îl poți mărturisi stând pe scaun, pe pat, cum poate el să stea, numai să spună tot. Tot îi pui epitrahilul şi-i faci dezlegare în ce poziție stă el.

– Mosule Simioane, zic, mata cu slăbiciunea asta poți ține postul? Era în Postul Mare, anul trecut.

– Părinte, de când m-o făcut mama, eu n-am stricat posturile! – ai auzit țaran credincios? Săracii creştini; 87 de ani şi bolnav, dar ține sfintele posturi!

– Uite aici, scrie şi doctorul să mănânci branză şi lapte, i-am zis eu.

– Da' n-am mâncat destul? Să stric eu postul Sfintelor Paşti? Doar nu-s păgân!
– Ai să poţi posti până la Paşti?
– Da, părinte. Vreau să iau Sfintele Taine!
– Îţi dau voie să te împărtăşeşti şi pe urmă mai ia puţin lapte până la Florii.
– Părinte, să ştiu că mor şi nu stric postul!... Aşa m-am folosit de credinţa lor sinceră!
– Ai avut băieţi? l-am întrebat.
– Am avut noua! Şapte trăiesc.
– Şi cu cine stăi acum?
– Cu cel mai mic. Restul sunt la casele lor, gospodari credincioşi. Ţin şi ei posturile. Toţi mă ascultă.

Ai văzut preot în casa cu tine, dacă ai tată bun? Aşa s-a ţinut credinţa noastră strămoşească, din tată-n fiu. Tata şi mama au fost stăpâni pe copii. Şi ei cum au apucat de la mama şi de la bunica, aşa ţin până la moarte. Aşa s-a ţinut credinţa. Dar acum multe s-au stricat! Vrednic a fost poporul nostru! Cu credinţă puternică în Dumnezeu, în Maica Domnului, în post, în rugăciune. Şi cu acestea am biruit pe toţi vrăjmaşii, şi pe cei dinafară şi pe cei dinăuntru. Că Dumnezeu, pe cel cu credinţa curată, nu-l lasă.

Dar să va spun ceva. Un bătrân ca acesta, dacă vine la mănăstire şi vrei să-l iei după scumpătatea canoanelor, nu-l poţi opri să nu mănânce de frupt în post. Canonul 69 apostolic spune clar: „*Clericii – adică* episcopul, preotul, diaconul, ipodiaconul – dacă *nu postesc Sfântul şi Marele Post şi miercurea şi vinerea de peste an, sunt caterisiţi de sfintele canoane, iar citeţul, cântăreţul şi mireanul să fie afurisiţi*". Afurisenie înseamnă oprire de la împărtăşanie. Dar mai spune ceva canonul: *afară de caz de boală.*

Ai văzut că Biserica nu-i omorâtoare de trupuri? Îi omorâtoare de patimi! Doar de ce postim şi ne în înfrânăm şi priveghem? Ca să slăbim trupul şi să nu ne vie a zburda. Dar trupul, dacă este slăbit de vreo boală, nu-i mai dă preotul canon şi post aspru, ci pe măsura puterii lui.

Omului greu bolnav şi bătrân, preotul trebuie să-i dea voie să mănânce ce poate în posturi. Pentru că Biserica lui Hristos nu-i omorâtoare de trupuri, ci îi omorâtoare de patimi, adică să ţină calea de mijloc. Iar dacă îl luptă patimile, mai adaugă post şi metanii.

Trupul este tovarăşul nostru de viaţă. De aceea trebuie să-l păstrăm cât se poate cu sănătate şi cu măsură. Că spune Marele Vasile: „Sufletul este călăreţul şi trupul este calul". Călăreţul care-i om deştept îl ţesală, îl îngrijeste, dar are bici, şi are şi zăbală în gura calului, când merge cu dânsul. Şi aşa de frumos îi stă, şi călăreţului şi calului când amândoi sunt frumoşi. Dar dacă călăreţul o fi prost şi lasă calul de capul lui, şi-i dă tot mereu ovăz şi mâncare, iar bici şi frâu nu are, îl duce în prăpastie şi s-a terminat cu dânsul.

Să nu fie aşa! Trupul trebuie strunit de puterea sufletului raţional din trup, ca să-l conducă sufletul pe trup prin post, rugăciune şi metanii. Nu, Doamne fereşte, să-l conducă trupul pe suflet; că atunci partea necuvântătoare, cea dobitocească a omului, dacă se ridică să conducă sufletul, îl duce în gheenă.

Despre post, auzi ce zice Sfântul Vasile: **Iar măsura înfrânarii să se ia după măsura puterii trupului la fiecare**. Auzi ce spune Sfântul Marcu Ascetul: „Câtă deosebire are arama de fier şi fierul de vreascuri, atâta deosebire este între construcţia unui trup şi a altuia". Unul poate posti o săptămână şi altul, cu greu posteşte o zi. Deci n-ai voie să pui aceeaşi măsură de înfrânare la toţi, că nu toţi au aceeaşi construcţie.

Ascultă ce zice şi Sfântul Maxim Mărturisitorul: **Dă-i trupului tău, după putere, şi mâncare şi odihnă şi băutură, dar toată grija ta pune-o pentru minte; ca mintea ta să fie cu Dumnezeu; totdeauna în rugăciuni, în cugetări, în contemplaţii duhovniceşti; iar trupul să-l ţii sănătos şi uşor**. Nici să-l îngreuiezi, să-i pui mâncare multă, să-l îngraşi ca pe un dobitoc, să nu te mai poţi mişca de dânsul, dar nici să-l slăbeşti peste măsură. Calea de mijloc întru toate-i bună. Aşa, măi băieţi.

Şi afară de asta, ce se întamplă? Sfântul Isaac Sirianul spune aşa: „Pe trupul cel neputincios,

dacă-l vei îngreuna peste putere cu post, cu metanii şi priveghere, întunecare peste întunecare bagi în sufletul tău şi tulburare peste tulburare îți adaugi ție”. Căci omul, dacă vede că-l chinuieşti prea mult cu post şi cu celelalte, se tulbură, că nu poate săracul.

Deci, să pui măsură înfrânării şi postului, potrivit cu starea firească a omului şi după puterea lui. Calea de mijloc, măi băieți, calea împărătească este bună întru toate. Asta au ales-o Sfinții Părinți, pe asta au mers Hristos şi toți sfinții, pe asta să mergem şi noi.

Acestea fiind zise pentru post, iată ce spun pentru milostenie: ca preot, să nu îngreunezi omul, să facă milostenie cu silă, că *pe dătătorul de bunăvoie îl iubeşte Dumnezeu*. Dacă o să vadă credincioşii că preotul face el mai întâi milostenie, vor face şi ei. Măcar c-o faci de făţărnicie acea milostenie, nu te teme, că te va ierta Dumnezeu, că vrei să dai pildă bună tuturor, decât să dai pildă rea cu altă faptă rea. **Mai bine să faci** – după cum spune Sfântul Ioan Scărarul – **de făţărnicie o faptă bună, decât să n-o faci deloc**. Că pe urmă vine şi smerenie în inimă! „Măi, ia s-o fac eu pentru slava lui Dumnezeu fapta bună, nu pentru oameni!” Dar fă-o!

Ca preot, trebuie să dai pildă poporului şi cu vorba şi cu purtarea şi cu postul şi cu milostenia şi cu biserica şi cu neagoniseala. Cu toate, cu toate. Să fii precum zice Sfântul Talasie Libianul: **Taci tu, să vorbească faptele tale**. Sau aceea ce spune Diadoh al Foticeii: **Mustră şi ceartă, omule, cu puterea lucrării; nu cu multă vorbire, ci prin trăire**.

Că Sfântul Ioan Gură de Aur zice: **Cuvântul şi strigând supără, iar viața şi tăcând foloseste pe toți**. Iar Sfântul Isidor Pelusiotul zice: **Când omul, care vorbeşte despre adevăr şi despre fapta bună, face şi el după putere din ceea ce vorbeşte, atunci omul acela se face icoană a toată filosofia**. Că el vorbeşte şi prin trăire şi prin cuvânt.

Iar dacă omul numai vorbeşte şi nu face deloc, apoi ajunge făţarnic. Chiar dacă-i foloseste pe alții, trebuie să facă şi el! Ce spune Mântuitorul la legiuitori? *Vai, vouă, legiuitori şi farisei făţarnici, puneți sarcini grele pe umerii poporului şi voi nici cu vârful degetelor nu va atingeți de ele!*

Ştiți ce înseamnă vârful degetelor? Adică eşti dator, dacă nu faci chiar tot ce înveți, măcar oleacă să faci şi tu, să te atingi şi tu cu vârful degetului. Eu îi spun poporului să postească, dar postesc şi eu! Îi spun să facă milostenie, dar să fac şi eu! Îi spun să nu adune bani, la fel nici eu să nu adun. Îi spun să nu se ducă la rele, să nu facă cutare, dar nici eu să nu fac. Să mă vadă şi pe mine ca preot că din toate faptele bune mă împărtăşesc câte oleacă şi fac cât pot din fapta bună.

Măcar cu vârful degetului să ne atingem de toate. Pentru că zice Sfântul Isaac Sirianul în Cuvântul nou: **Alta este cuvântul cel frumos şi alta cuvântul cel din lucrare. Cuvântul cel frumos** – zice – **este amanet al ruşinii, iar cuvântul cel din lucrare este cămara nădejdii**. Cum?

Este preot care predică de uimeste pe toți şi învăță, dar el nu face. Acesta-i cuvânt frumos. Dar de face amanet al ruşinii. Cum? Când omul rămâne singur, îi este ruşine lui de ceea ce a vorbit; căci conştiința îl mustră şi îi ruşinează ştiința: „Ce-ai vorbit şi ce faci tu?” „Ce-ai spus şi ce faci tu?” Ai văzut că-i ruşinează ştiința. Ai văzut că rămâne amanet al ruşinii predica lui? Că el a învățat una, iar conştiința îi spune: Dar tu de ce nu faci?

Nu-i tot aşa cuvântul din lucrare. Cuvântul din lucrare este cămara nădejdii. Cum? Omul vorbeşte, dar în adâncul ființei lui îi şopteşte, dacă ştie că, cu darul lui Dumnezeu, a făcut şi el ceva din cele ce vorbeşte: „Am vorbit. Dar cred că, cu mila lui Dumnezeu şi cu ajutorul Lui, cândva m-am atins şi eu cu vârful degetelui şi am făcut şi din acestea, cât de puțin”. Că zice: „Când înveți ceva ce nu faci, eşti făţarnic”. Şi nu-l mustră conştiința pentru făţarnicie, că el ştie că a lucrat şi el. Şi atunci se face „cămara nădejdii de mântuire” cuvântul pe care l-a vorbit. Şi iată cum scriu Sfinții Părinți şi cât de mare adevar este în practică, ceea ce se vorbeşte în acestea.

Acum, când vă duceți la parohii şi vă faceți preoți, dacă ajută Domnul, fraților, să vă mărturisiți din mica copilarie, când intrați la preoție. Nu, Doamne fereşte, să aveți vreun păcat de moarte şi să intrați cu el la hirotonie! Că nu vă mai merge bine toată viața. La căsătorie, la hirotonie în diacon, la preoție şi la călugărie se face spovedania generală din mica copilarie. Să ai scris tot, ca să intri curat.

Dacă, Doamne fereşte, vreun păcat greu şi opritor, până la urma urmei, cum spune Sfântul Simeon al Tesalonicului, te duci la episcopul locului. Şi uitați-vă voi, ce păcate vă opresc de la preoție:

- dacă *părinții tăi s-au luat rude în căsătorie, nu ai voie să te faci preot;*

- dacă părinții tăi au trăit necununați;

- dacă cel ce vrea să se facă preot, a avut două soții, două cununii, în veac nu poate fi preot;

- dacă copilul a căzut în păcate trupeşti de mic, Doamne fereşte, în sodomie, cineva l-a stricat de mic, în veac nu poate fi preot;

- dacă a căzut în păcat cu altul, sau a căzut cu o femeie în păcat, nu poate fi preot;

- dacă s-a întâmplat, fără voie, copilul să fi făcut ucidere;

- dacă cumva o fi fost eretic de mic, sau de alte confesiuni;

- dacă mama lui, sau sora lui, când a fost copilul mic, l-a dus pe la vrăji. Avem dreptul canonic al lui Nicodim Milaş, în care se arată toate impedimentele candidatului de hirotonie în cler. Sunt multe, dar cele mai grele sunt acestea pe care le-am amintit.

Dacă-i sfântă rădăcină, cum spune Sfântul Apostol Pavel, *sfinte sunt şi ramurile*. Nunta este rădăcina firii omeneşti. Iar dacă-i sfântă rădăcina şi copiii s-au născut curați – care au trăit în curăție şi nu s-au luat neamuri –, atunci sfinte sunt şi ramurile. Da! Nu vei culege struguri din spini şi smochine din ciulini. Că dacă rădăcina a fost stricată, atunci sălbatice sunt şi ramurile!

Vă spun acestea că le am pe toate. Este Dreptarul cel mare, numit şi *Trebnicul*, tipărit de eparhia Chişinăului, în 1910. Foarte bună carte. Este şi *Pravila Mare – Îndreptarea legii*, tipărită la Târgovişte (1652), unde arată toate impedimentele celor ce intră în cler.

Dacă băiatul a dus viață curată şi cinstită şi s-a mărturisit şi s-a împărtăşit şi s-a păzit, dar a rămas o pată ca aceasta pe sufletul lui, să se ducă la episcopul locului şi cum îl va lumina Dumnezeu pe episcop. Am trimis şi eu câțiva tineri teologi la episcop: „Baiete, eu nu te pot dezlega; ia uită-te aici! Du-te la episcopul tău!” Şi episcopul i-a dezlegat şi le-a spus că toată viața să le pară rău şi să se căiască, căci intră cu nevrednicie într-o tagmă aşa de mare!

Cât priveşte slujbele, măi băieți, să nu le scurtați când veți fi preoți la biserică. Să cunoaşteți bine tipicul, să aveți dascăli buni, care cunosc slujbele bisericii. Este foarte bine, sâmbăta seara, totdeauna să faceți Vecernia. La fel şi Duminică seara. Înainte vreme strămoşii noştri, când era soarele la toacă, sâmbăta seara, fugeau cu sapa de pe ogor şi cu secera: „Gata! A tocat preotul de Vecernie!” Până luni la răsăritul soarelui nu mai lucrau. Preotul şi biserica erau în ochii lor şi țineau rânduiala Bisericii. Ştiau: „De acum a intrat preotul în slujbă pentru Duminică!”

Afară de asta, să băgați de seamă cum vă apropiați de Sfânta Masă, ca preoți. Cele mai grele slujbe pe care le face preotul ştiți voi care sunt? Doua Spovedania şi Sfânta Liturghie. Țineți minte, că vă vorbeşte un moşneag aici, un cioban! Voi o să vă loviți de ele, că eu de acuma-s un putregai, dar voi... A dat Dumnezeu băieți tineri. O să mergeți, cu darul lui Dumnezeu, să vă faceți preoți. Cele mai grele ale poporului sunt două: Spovedania (Mărturisirea) şi Sfânta Liturghie.

La Spovedanie, ori pierzi un suflet – dacă nu ştii bine cum să-l câştigi – ori îl mântuieşti. Or, preotul duhovnic este vânător de suflete! Înțelegi? Dacă nu ştie să chibzuiască la mărturisire un suflet, între scumpătate şi iconomia canonului, ori îl îngreunează, ori îl deznădăjduieşte, ori îl face îndrăzneț! Ştii cum face fierarul? Ai văzut colo la fierărie, când faci cu foiul şi încălzeşti toporul, când vrei să-l căleşti; sau un cleşte sau o altă unealtă. Ai văzut câtă bagare de seama este la călit? „Vai de mine, s-a călit prea tare!” Ce se-ntamplă? Se rupe ca oțelul. Sau îi prea moale şi se îndoaie prea repede.

Aşa şi tu, te sileşti acolo, ca duhovnic, să căleşti sufletul acela, să fie potrivit pentru Hristos. Nici prea moale, adică leneş, dar nici prea tare, adică iute şi împietrit la inimă. Aşa de bine trebuie să potrivim la mărturisire cu sufletul! Să bagi de seamă, să nu-l îngreunezi, ca să nu-l descurajezi. Dar nici să-l laşi fără oleacă de canon şi fără sfătuire, ca să nu-l încurajezi la păcat, să se duca nepăsător şi să nu simtă că a fost la mărturisire.

De aceea, la spovedanie este foarte bine, v-am spus, să aveți aceste două carți: *Carte foarte folositoare de suflet şi Pravila* părintelui Nicodim Sachelarie; că în Molitfelnic sunt puse foarte puține instrucțiuni, pe care le vedeți înainte de spovedanie. Pentru cutare păcat, opreste atât; pentru cutare, atât. Foarte puțin. Dacă găsiți *Pravila* lui Sechelarie, aceea din 1940, vă sfătuiesc, dac-o găsiți, s-o copiați, ca s-o aibă fiecare în geantă la el, precum şi *Învățătura către duhovnic*. Aceasta ți-arată tot. Te duce de mâna şi îți arată cum să procedezi.

A două slujbă, care-i cea mai grea, este Sfânta Liturghie! Pentru a săvârşi Sfânta Liturghie trebuie să ai o viață sfântă. Altfel nu te poți apropia! Acolo este foc dumnezeiesc!

La Sfânta Liturghie, măi băieți, să învățați foarte bine instrucțiunile din *Liturghier*. Sunt foarte bine aşezate acolo. Să ştii că la Sfânta Liturghie orice mişcare, orice greşeală cât de mica, este păcat de moarte. Fii cu frică de Dumnezeu, să nu greşeşti de moarte, o, preotule!

Dacă te-ai împărtăşit cu Sfintele prea reci, de moarte ai greşit. Trebuie să fie cum este sângele cu apa – călduț. Sfânta căldură trebuie să fie a opta parte din vinul pe care se pune în Sfântul Potir. Sfânta căldură închipuieşte două lucruri: dogmatic, este sângele şi apa care au curs din coasta Mântuitorului; iar simbolic, este fierbințeala credinței sfinților martiri, care l-au mărturisit pe Hristos. De aceea, când o pui în Sfântul Potir, zici: „Căldura credinței, plina de Duhul Sfânt. Amin”.

Să vedeți, în timpul iernii, Sfântul Potir îi rece; Sfintele sunt reci, aproape îngheață, unde biserica n-are foc mult. Ai pus puțină căldură si, dacă vezi că nu-i calduț vinul, mai pune puțin. Mult tare nu poți; că dacă, Doamne fereşte, pui căldură mai multă, se preface firea vinului în apă şi de moarte ai greşit. Sau invers. Dacă pui prea mult vin şi nu pui sfânta căldură, de moarte greşeşti. Vezi acolo cât scrie! Este de mare valoare.

La strângerea Sfintelor de pe Sfântul Antimis trebuie multă atenție. Ai văzut fratia ta? O fărmaturică, ca un fir de nisip, dacă a căzut de pe Sfântul Antimis pe leton, sau, Doamne fereşte, pe jos, preotul trebuie să postească două zile şi să facă 400 de metanii. Te joci cu focul dumnezeirii? Ai auzit ce spune Sfântul Ioan Gură de Aur? „Mai curată decât razele soarelui să fie mâna ta, o, preotule, când începi Sfânta Proscomedie, pentru că junghii pe Fiul lui Dumnezeu şi îngerii doresc să vadă ce face preotul acolo”.

Ai văzut frăția ta ce este Sfânta Liturghie? Este toată drama Crucii şi toată taina mântuirii neamului omenesc! Sfânta Liturghie, cum ați învățat la şcoală, se împarte în trei părți: „Sfânta Proscomedie”, „Liturghia catehumenilor” şi „Liturghia credincioşilor”. Ai văzut cu ce se începe Sfânta Proscomedie? *Ca o oaie spre junghiere S-a adus şi ca un miel nevinovat, împotriva celor ce-L tund, aşa nu-Şi deschide gura Sa*, preofeția marelui Prooroc Isaia, care a proorocit despre jertfa Mântuitorului. Şi cu ce se termină Sfânta Liturghie? Ai văzut când dă cu cadelnița la urma, ce zice preotul? *Înalță-Te peste ceruri, Dumnezeule, şi peste tot pământul slava Ta*. Adică începe de la Nasterea Mântuitorului, de la peşteră, şi termină la înălțarea Lui. Toată drama Crucii şi toată taina mântuirii se petrece în timpul Sfintei Liturghii.

Apoi, de când se dă binecuvântarea de Sfânta Liturghie, Doamne fereşte, n-are nimeni voie să dea liturghii la uşa Sfântului Altar, că preotul atunci vorbeşte cu Hristos şi se roagă pentru lume. Să-i învățați acest lucru! Pomelnicele se dau dimineața, la Sfântul Altar, înainte de binecuvântare. Învață-i o dată şi de două ori! Lasă-i să ştie! Vor să dea jertfă la altar – lumânare, prescură, vin, pomelnice? Să vină, că au timp şi sunt datori să vină la Utrenie şi la acatist, care se fac dimineața. Nu să vină în timpul Liturghiei, că este păcat. Sfântul Simeon Tesaloniceanul zice: „Vai de preotul acela care citeşte rugăciunile acestea mai înainte sau mai pe urmă”.

Îmi spunea un preot: „Eu le citesc dimineața acasa, părinte, că nu le mai citesc atunci în Sfântul Altar!” şi i-am zis: „Dar ce facem, părinte? Ne jucăm cu sfintele slujbe? Unde-ai găsit scrisă inovația asta? Câte bordeie, atâtea obiceie? Unul face aşa, unul aşa? Nu este o uniformizare a slujbelor liturgice în toată Ortodoxia?” Nu-i voie! Pentru că fiecare rugăciune dintre ecfonise reprezintă un moment liturgic. Şi n-ai voie, nici mai devreme, nici mai târziu să le pui.

Şi astea să le țineți minte! Eu v-am spus! Voi veți face cum veți vrea. Dar fiindcă ați venit

până aici şi mai ales că sunteţi în pragul hirotoniei, v-am spus să ţineţi minte.

Afară de asta, măi băieţi, să ţineţi minte! Iată greşeli de la preoţii de mir: se apucă şi dau părticele poporului, acasă. Să nu faceţi asta! Vin sute de oameni şi zic: „Ne-a dat părintele părticică acasă!” Să nu faceţi, că nu-i lucru canonic. Cel puţin vă spun. De vă veţi aduce aminte, ferice de voi; dacă nu, să nu ziceţi că n-aţi auzit. Şi Mântuitorul a spus: *De n-aş fi venit şi nu le-aş fi spus, păcat n-ar avea...*

Uite cum este, măi băieţi, cu părticelele. Fiecare părticică pe care o scoţi omului de pe pomelnicul lui, la vii sau la morţi, reprezintă faţa acelui suflet pentru care o scoţi. Şi, odată scoasă şi pusă pe Sfântul Disc, nu mai ai voie s-o dai omului acasă, că-l lipseşti pe el de Liturghie. Nu mai are nici o Liturghie, nici o împărtăşire euharistică cu Hristros în Liturghia aceea, dacă i-ai dat părticica acasă.

Pe urmă, aceste părticele degeaba le dai, că ele nu sunt sfinţite ci numai blagoslovite, dimineaţa, la Sfânta Proscomedie. Aceste părticele, care s-au scos acum şi s-au pus pe Disc, când auzi că zice preotul: *Ale Tale dintru ale Tale, Ţie aducem de toate şi pentru toate*, atunci începe Sfânta Epicleză, prin invocarea Sfântului Duh de trei ori pentru sfinţirea Preacuratelor Daruri.

Şi când vine Duhul Sfânt şi zice preotul: „Şi fă adică pâinea aceasta cinstit Trupul Hristosului Tău. Amin. Iar ce este în Potirul acesta, cinstit Sângele Hristosului Tău. Amin. Prefăcându-le cu Duhul Tău cel Sfânt. Amin. Amin. Amin!”, atunci se sfinţesc şi părticelele. Ele nu se prefac în Trupul lui Hristos, că sunt scoase în numele zidirii lui Dumnezeu. Dar iau o mare sfinţire prin analogie cu sfinţirea Trupului şi Sângelui Domnului. Atunci părticelele au mare putere de sfinţire.

Aceste părticele care s-au sfinţit acum, la urmă se pun în Sfântul Potir, în dumnezeiescul Sânge şi au ajuns în Sfântul Potir, în numele cărora sunt scoase, acele suflete, fie că sunt în rai, fie că sunt în iad, fie că sunt în cer sau pe faţa pământului, în clipa aceea au împărtăşire euharistică gânditoare cu Hristos, că Dumnezeu în tot locul este de faţă. Şi dacă tu i-ai dat părticica acasă, de unde să mai aiba împărtăşire cu Hristos, că ea nu mai este acolo?

De aceea v-am spus, să-i învăţati pe oameni: „Părticelele raman aici în Sfântul Potir, că vă reprezintă familia şi sufletele voastre”.

Altceva. Preoţii de mir săvârşesc Botezul tuturor copiilor nou-născuţi. Noi nu facem botez la mănăstire, nici înmormântări cu mireni, nici cununii. Voi faceţi botezuri de atâtea mii de suflete. Preoţii de la ţară se numesc armata de front a Bisericii. Aşa-i numea Patriarhul Nicodim. Două armate are Biserica: *Armata de geniu a Bisericii*, adică monahii, care ţin nestinsă sfânta rugăciune; apoi Sfintele Scripturi le-au tâlcuit sfinţii călugări şi ne-au lăsat cele mai înalte scrieri teologice. A două este *armata de front a Bisericii*, adică preoţii de mir. Ei sunt permanent cu poporul şi stau toată viaţa în mijlocul lor.

Băgaţi de seamă cum săvârşiţi Botezul. Vin femeile aici cu copii bolnavi de epilepsie. Copilu-i mic şi-l ia diavolul în primire şi-l munceşte. Ştiţi de ce? Am găsit în „Pravila Mare”. Pentru că la Botez preotul nu le citeşte cu atenţie şi evlavie toate lepădările de satana.

O femeie, deunăzi, avea copilul numai de-un an jumate şi-l muncea vrăjmaşul; îşi dădea ochii peste cap în braţele ei. Ei, cum să nu plângă biata mamă, când vede copilul că-l chinuie satana aşa de mic? Ce păcate are acela? Este vina preotului! Nu i-a citit la Botez dezlegările de satana, acelea care sunt puse acolo, şi diavolul are putere şi după Botez asupra lui.

Voi ştiţi că, până la Botez, cerul este închis pentru sufletele nebotezate? Până nu-i botezat, n-are intrare în Împăraţia cerurilor. Că Mântuitorul ne-a spus: *Mergând, propovăduiţi Evanghelia la toată lumea, botezându-i pe ei în numele Tatălui, şi al Fiului şi al Sfântului Duh, învăţandu-i să păzească toate câte v-am poruncit vouă*. Să vină protestantul să audă, că Dumnezeu a zis toate poruncile Lui să le păzim, nu „Sola fide”, mântuirea fără fapte. Şi apoi zice: *Cel ce va crede şi se va boteza, se va mântui; iar cine nu va crede, se va osândi*. Clar.

Vezi, dacă n-are Botezul şi dacă Botezul este stâlcit şi nu s-au citit dezlegările de satana, măcar că s-au făcut afundările copilului şi mirungerea, vrăjmaşul mai găseşte o poartă ca să intre,

căci copilul nu s-a lepădat de satana şi de toate lucrurile lui. Deci, după firea cea veche, până la Botez, diavolul stă în inima copilului. Ne spun toţi Sfinţii Părinţi: Dupa Botez, harul Duhului Sfânt vine în inimă şi-l scoate afară pe diavol. Dar îi dă voie să tulbure inima creştinului dinafară – mustul trupului –, să-l ispitească pe om, dar înăuntru nu poate intra, că scânteia harului odată intrată de la Botez este până la moarte acolo.

Însă, dacă preotul n-a făcut bine lepădările de satana – *Mă lepăd de satana şi de toate lucrurile lui...* sau poate nici Botezul, vrăjmaşul găseşte portiţă şi intră înapoi în inima copilului.

Doamne fereşte! Poate preotul a venit obosit, sau grăbit, că a avut mai multe botezuri şi cununii şi nu le citeşte toate dezlegările. Am găsit scris în pravilă: „Copiii care se îmbolnăvesc – si, uneori, nu se îmbolnăvesc când sunt mici, ci când sunt mai mari –, îi ia vrăjmaşul în primire, că preotul nu a băgat de seamă şi n-a citit toate dezlegările de satana". Şi-l tulbură pe bietul suflet mult mai târziu.

De aceea să ţineţi minte, când faceţi un Botez, să nu vă grăbiţi. Sau, dacă ai două trei botezuri în aceeaşi apă – poate să fie şi unul –, dacă-s mai mulţi copii, să fie de acelaşi sex şi cât trăiesc ei nu se pot înrudi în căsătorie, căci au devenit rudenii spirituale, adică „fraţi de cruce". Când sunt mai mulţi copii, se pot citi lepădările la toţi odată, dar îi pomeneşti pe fiecare pe numele său, cum îi cheamă.

Botezul se mai numeşte şi usa Tainelor, pentru că prin Botez noi intrăm în Biserica lui Hristos. Prin Botez avem darul punerii de fii, al înfierii după dar. Biserica, în baia naşterii de a doua, ne face fiii lui Dumnezeu după dar. Deci, Botezul este cea dintâi taină, cea mai mare şi mai dogmatică.

Însă şi Botezul, ca orice taină, se face cu scumpătate şi cu iconomie, adică cu pogorământ, de nevoie. Botezul cu scumpătate se face numai de episcop şi de preot şi numai în biserică şi numai prin trei afundări. Aşa este Botezul desăvârşit.

Botezul prin stropire sau prin turnare este aprobat de Biserică numai cu iconomie, adică de nevoie. Că ce-ai face cu Bucovina şi Ardealul, unde se botează prin stropire şi prin turnare? Mai rar reuşesc preoţii noştri undeva să facă Botez prin afundare în Ardeal. Este o tradiţie rămasa de la catolici.

Dar Biserica noastră l-a primit cu pogorământ, cu iconomie. Ştiţi cum l-a primit? Cum un gospodar care are şapte copii, s-a întâmplat ca unul din ei s-a născut chior de-un ochi, sau ciung de-o mână, sau olog de-un picior, sau are o meteahnă ceva: n-aude bine sau nu vede bine. Dar pentru că-i al lui, nu-l creşte şi pe acela? De la Dumnezeu sunt toate.

Aşa şi Biserica noastră. Cu toate că Botezul prin stropire şi turnare nu-i desăvârşit, este cu lipsă, dar Biserica îl primeşte cu iconomie, că este făcut în numele Preasfintei Treimi.

Apoi, la mare nevoie, când pruncul după naştere este ameninţat să moară, Biserica îngăduie să-l boteze nu numai preotul, ci şi un diacon, un călugăr, un mirean, o femeie şi chiar moaşa care ajută la naştere, numai să zică cuvintele acestea: „Se botează robul lui Dumnezeu cutare, în numele Tatălui.Amin. Şi al Fiului. Amin. Şi al Duhului Sfânt. Amin".

A venit la mine o moaşă dintr-un oraş de undeva şi mi-a zis:

– Părinte, am 12 avorturi. Am venit să-mi spui ce canon să fac.

– Dar când le-ai părăsit? am întrebat-o.

– Le-am părăsit de vreo 15 ani.

Mă gândeam acum ce canon să-i dau, că ea de acum ieşise de sub canonisire. Trebuia să-i dau ceva. Pentru avort se dă aşa: câte avorturi are, atâţia copii să boteze, atâţia copii să îmbrace şi celelalte cum spune duhovnicul. Dar această moaşă s-a dus la un dascal creştin şi a învăţat formula Botezului.

– Părinte, mi-a zis ea, eu sunt la maternitate şi am botezat 480 de copii până acum!

– Bravo! Ai pierdut 12 şi ai câştigat 480! Dar ce zici la botez?

– Uite cum fac, părinte. Am aghiasmă mare şi văd la maternitate că copilul este slab şi-i gata să moara, eu îndată aprind trei lumânări, îl stropesc cu aghiasmă şi zic: „Se botează robul

(roaba) lui Dumnezeu (...), în numele Tatălui. Amin. Şi al Fiului. Amin. Şi al Duhului Sfânt. Amin”.

Ai văzut o moaşă înțeleaptă? A pierdut 12, dar a câştigat 480 de copii şi i-a adus la credință!

Atunci i-am zis: „Pentru canonul matale nu-ți dau nimic, dacă ai făcut atâta bine şi atâtea suflete le-ai adus la lumina credinței!”

Ce se întamplă? Aceşti copii botezați de femei sau de călugări, sau chiar de diacon, sau de moasă, ca să nu moară nebotezați, dacă li s-au zis cuvintele acestea şi au rămas în viața, preotul nu le mai poate repeta în veac. El face lepădările şi cealaltă slujbă şi-i mirunge cu Sfântul şi Marele Mir. Apoi îi împărtăşeşte cu Sfintele Taine. Cuvintele dogmatice referitoare la iponostasurile Sfintei Treimi nu se mai repetă. Că preotul, dacă le mai repetă, a două oară răstigneşte pe Iisus Hristos şi nu mai poate fi preot. De aceea stiliştii, care țin stilul vechi şi botează a doua oară, a doua oara răstigneşte pe Iisus Hristos. Citiți în Dogmatica Sfântului Ioan Damaschin şi la Apostotul Pavel, că *Botezul este îngropare şi înviere cu Iisus Hristos*.

Deci, măi băieți, acestea să fie pentru voi: să aveți viața curată, să țineți cu tărie la Sfintele Posturi şi la sfintele canoane şi să nu vă placă a vă îmbogăți. Ce bogăție mai mare este decât să te duci la Hristos cu cât mai multe suflete mântuite? Că toate nu le putem noi face! Dacă Apostotul Pavel spune: *Tuturor m-am făcut toate, ca măcar pe unii să-i mântuiesc*, apoi noi ce să mai zicem? Dar dacă ai să te duci la Hristos cu o mulțime de suflete curate, mântuite, câtă cinste şi slavă şi bucurie o să ai în vecii vecilor?

Altă datorie, acum când va faceți preoți. Nu cumva să vă fie ruşine de haina lui Hristos! Acum să te văd cu reverendă, iar mai încolo sofer civil! Ți-i ruşine de Hristos? Ferească Dumnezeu! Eu nici nu primesc preoți civili la spovedanie. Mi-au venit cinci preoți de mir cu preotesele la mănăstire. Unul avea oleacă de barbă şi era îmbracat cu haine preoțeşti. Ceilalti, nişte soferi, îmbracați cu pardisie.

– Am venit, Prea Cuvioase, să ne mărturisim!

– Măi, voi sunteți preoți? Unde vă este uniforma? Unde va sunt bărbile? Unde ați văzut voi în icoane sfinți, cuvioşi, mucenici, arhierei şi preoți bărbieriți, cu ițari şi cu mânecă scurtă? Sau pe Maica Domnului ați văzut-o cu capul descoperit, machiată şi cu cercei? Preotesele în parohie sunt jumătate de preot. Ele trebuie să fie pildă şi lumină femeilor din sat prin viața şi comportamentul lor.

Du-te în Grecia şi vezi că, de la cel mai mare, de la patriarh şi până la ultimul diacon de mir, toți poartă barbă, toți sunt cu uniformă şi poartă culioane şi potcape. Du-te la Roman, pe timpul episcopului Gherasim Safirin în 1904, să vedeți cum erau preoții! Toți purtau haine lungi şi potcap. Bine, fraților, unde ne ducem noi de la Tradiție? Cum ne mai luptăm cu catolicii şi cu sectele, daca le dăm apă la moară? Numai cu numele zicem că suntem ortodocşi!

Nu aşa, măi băieți! Cât de frumos îi stă preotului să-şi poarte uniforma!

În ceea ce priveste tâlcuirea Apocalipsei, omul e ispitit să tâlcuiască după capul său. Să nu vă băgați mai adanc decât au tâlcuit Sfinții Părinți. Pentru că atunci când a spus îngerul lui Ioan Evanghelistul: „Fiul omului, pecetluieşte cuvintele acestea!” Ştii ce înseamnă „pecetluite”? Nimeni să nu le ştie! Are mari taine Apocalipsa! Care s-au băgat cu capu-n traistă în Apocalipsa, s-au făcut mari sectari, că au luat-o după capul lor. N-auzi ce spune Sfântul Grigorie de Nyssa? „Să nu ispiteşti Scripturile mai presus de vârsta ta duhovnicească, că te prăpădeşti”.

Aşa, măi băieți! Dacă veți face toate câte ați auzit şi învățat şi veți ține cu sfințenie la învățăturile Sfinților Părinți, veți avea multe bucurii şi plată de la Dumnezeu în cer, în veacul veacului. Iar dacă nu, focul gheenei şi talpa iadului! Pentru că voi, în loc să fiți „lumina lumii” şi „sarea pământului”, v-ați făcut de ocara tuturor şi ruşinea îngerilor. Să nu fie!

Să ne vedem cu toții la Rai! Amin!

TREI CUVINTE DUHOVNICEŞTI ADRESATE OBŞTII SFINTEI MĂNĂSTIRI SIHĂSTRIA

CUVÂNT LA SFÂNTUL APOSTOL CLEOPA
30 Octombrie 1994

Prea Cuvioase Părinte Stareţ, prea cuvioşi părinţi şi fraţi, când vă văd aici mă bucur foarte mult. Aşa as dori să ne vedem înaintea Preaveşnicului nostru Mântuitor, la bucuria cea fără margini.

Copiii mamei, care sunteţi călugări şi fraţii cei mai mici, uitaţi ce se spune la dreptul Iov, capitolul şapte: **O luptă şi o ispită este viaţa omului pe pământ**. Fiţi atenţi, mamă, ca, crescând cu anii, să creştem şi cu vârsta duhovnicească. Să vă ajute mila Domnului! Eu aşa mă rog cu lacrimi la Mântuitorul: să vă păzească Dumnezeu de ispite şi de primejdii pe toţi. Să fiţi călugări buni, mamă! Cum ne-am bucurat aici şi ne-am cunoscut, aşa să ne vedem şi acolo în bucuria cea veşnică.

Copiii mei, eu mă simt bolnav, nu mai am putere. *Anii lor, 70, iar de vor fi în putere, 80 de ani şi ce este mai mult, osteneală şi durere* (Psalmul 89). La un putregai de moşneag, care trebuie să meargă mâine în groapă, să-i mai cante „Mulţi ani trăiască?"

Faceţi ascultare cu dragoste şi să fiţi cu „Doamne Iisuse..." în minte. Trupul este Marta, şi Mântuitorul i-a spus Martei: *Marto, Marto, te grijeşti şi spre multe te sileşti, ci un lucru îţi trebuieşte*. Iar Maria stătea lângă picioarele Domnului şi asculta cuvintele Lui. Marta este trupul, iar sufletul este Maria, cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur.

Măi copii, mă bucur când vă văd aici. Să vă păzească mila Preasfintei Treimi şi Maica Domnului de ispite, pentru că tinereţea are nevoie de multă păzire. Faceţi ascultare cu dragoste, păziţi-vă mintea, pentru că Dumnezeu nu se uită la faţa voastră, ci la inima voastră totdeauna, să vadă dacă Îl iubim pe El şi dacă ne păzim de păcat.

Măi copii, dragii mamei, trupul este Marta; puneţi-l la treabă. Iar sufletul este Maria; puneţi-l la rugăciune: *Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!* Ascultarea, tăierea voii şi paza minţii. Vezi ca rugăciunea nu este condiţionată de vreme sau de loc: „Acum pot, sau acuma nu!" în Psalmul 102 spune: *În tot locul stăpânirii Lui, binecuvintează, suflete al meu, pe Domnul*. Iar în psalmul 33 zice: *Bine voi cuvânta pe Domnul în toată vremea, pururea lauda Lui în gura mea*. Şi Apostolul Pavel zice: *Neîncetat vă rugaţi!*

Vezi că în toată vremea şi în tot locul trebuie să-L avem pe Mântuitorul în inimă? Oriunde veţi fi. Pentru că Mântuitorul se uită în inimile voastre totdeauna. Păziţi-vă mintea! Vrăjmaşul bate război ca să ne ia sufletul. Şi preţul sufletului nu ni l-a spus, mamă, un sfânt, un prooroc sau un apostol, ci Însuşi Mântuitorul: *Ce va da omul în schimb pentru sufletul său?*

Eu vă mulţumesc din toată inima că aţi venit la mine. Dacă întrebă cineva de mine cum ma cheamă, să-i spuneţi: „Moşu putregai! Moşu putregai". Să nu mai ziceţi Cleopa! Eu sunt putred! Eu când vă văd, v-aş lua într-o traistă pe toţi şi v-aş duce pe toţi la rai. De toţi mi-i drag. Fiecare face ascultare unde este pus.

Noi cei bătrâni avem treabă cu mii de suflete. Voi să aveţi grijă de sufletele voastre. Auzi ce zice Sfântul Ioan Gură de Aur în cartea numită *Puţul*: **De este cu putinţă, o, creştine, şi-n fiecare ceas să te spovedeşti**. Dar de ce? Pentru că în fiecare minut greşim lui Dumnezeu, ori cu gândul, ori cu cuvântul, ori cu voie, ori fără voie, ori cu ştiinţa, ori cu neştiinţa. **Fiecare să fie paznic pentru el** şi să-şi aducă aminte că îngerul Domnului este permanent lângă dânsul.

Nu vedeţi că nu putem răbda o împunsătură de ac, o scânteie, un cărbune? Dar focul din gheena cum îl vom răbda? – spune Sfântul Vasile. El spune că focul gheenei este negru ca păcura şi este de miliarde şi miliarde de ori mai fierbinte decât acesta. Focul acesta pământesc este răcoare, umbră faţa de acela. Iar acela este **ocean de flacări negru** şi nu are fund în veacul veacului.

Miliarde de miliarde de diavoli şi miliarde de milioane de păcătoşi se vor arde! În focul acesta măcar vezi cum arde mama, cum arde sora, cum se arde ginerele, dar acolo nu vezi. Acolo se aud numai vaiete, scrâşniri din dinți, răcnete, dar pe nimeni nu vezi.

Stareţul nostru Ioanichie, când a slăbit şi a vrut să mă pună în locul lui, a zis: „Aduceți băiatul ăla de la stână!" Eu, dacă m-au chemat, m-am dus la părintele Paisie şi l-am întrebat ce să fac. Bătrânul mi-a zis: „Să fii ca şi cum n-ai da şi ca şi cum n-ai lua; nu te bucura când te-or pune nu te supăra când te-or scoate!"

Şi cu sfatul lui am primit egumenia Sihăstriei în vara anului 1942. Când a ars biserica în mai 1941 s-a întâmplat o minune atunci. Sfintele moaşte, ce se aflau în altarul paraclisului, au ieşit singure din foc prin minune dumnezeiască, ca şi cum le-ar fi aruncat cineva în ograda mănăstirii...

Dragul mamei, cum vă văd aici, să vă văd pe toți la rai, împreună cu părintele stareț. Păziți-vă viața curată, aveți frica lui Dumnezeu, spovediți-vă curat, faceți ascultare cu dragoste. Feriți-vă, mamă, de prietenia cu cei răi, că mâine plecăm şi Mântuitorul spune în Evanghelie aşa: *Privegheați şi va rugați că nu ştiți ziua nici ceasul...* Nu ştim când plecăm, dar plecăm pentru că nimeni nu rămâne aici.

Părinte stareț, va mulțumesc din toată inima. Va rog să vă rugați pentru mine. Dumnezeu să va rasplătească osteneala şi dragostea.

CUVÂNT LA LĂSATUL SECULUI DE POSTUL CRĂCIUNULUI - 1994

În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Binecuvintează, Prea Cuvinciose Părinte Stareț să vorbesc. „Pentru rugăcinile Sfinților Părinților, noştri, Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi! Amin".

Prea Cuvioase Părinte Stareț, cuvioşi părinți şi frați.

Mai înainte de toate sunt dator să mulțumesc din toată inima Preasfintei Treimi, Atotputernicului şi Preaveşnicului nostru Dumnezeu şi Maicii Domnului şi la toți sfinții care se roagă pentru noi, că am mai ajuns şi eu păcătosul până în ziua de azi.

Mă simt slăbit, foarte obosit cu atâta lume, săraca, care vine din toate părțile. Mi-e drag de credința lor, mi-e milă de ei, dar nu mai pot, mamă, nu mai pot! Doctorul mi-a zis să vorbesc jumătate de ceas, că sufăr cu inima, am patru operații, mâna asta mi-i ruptă; eu mai am de vorbit zeci de ore, că vin săracii şi spun toate necazurile, toate scârbele.

Am fost chemat de prea cuviosul părinte stareț să vin în seara aceasta aici şi mulțumesc lui Dumnezeu că mai văd trapeza asta frumoasă şi soborul sfintei mănăstiri. V-a înmulțit Preabunul Dumnezeu aici!

Eu, când am venit aici în 1929, am găsit 14 părinți bătrâni, cu bărbile albe, şi am venit noi doi frați şi s-au făcut 16.

Îmi aduc aminte de stareţul Ioanichie Moroi, săracul! A slujit aprope 20 de ani singur Liturghia, zi de zi. Singur! Şi numai cu Împărtăşania trăia! Eram în bucătărie. Sâmbăta şi Duminica venea şi el la masă. Celelalte zile trăia numai cu împărtăşania. Mă întreaba: „Măi, băietule, ai zamă de varza – noi moldovenii îi zicem *moare* – şi oleacă de grâu fiert?" Şi ştiam că asta mănâncă. Lua grâu fiert şi oleacă de moare, dar nu înainte de a ne citi cuvânt la masă.

Foarte mă bucur că părintele stareț a ținut obiceiul ăsta sfânt de a se citi cuvânt la masă. Mai ales părintele nostru stareț Ioanichie veşnic ne citea din Sfântul Teodor Studitul şi din regulile Marelui Vasile, apoi ne întreba pe noi: „Ia zi tu, măi draga, ce-am citit eu aici?" Ei! Dacă eram cu gândul la fasole, la cartofi, la cutare, ne zicea: „Apoi când citesc să fiți şi voi atenți; mai ţineţi minte!" Şi apoi l-a făcut preot pe bietul părinte Ioil. Părintele Ioil, săracul, când l-a făcut preot şi el a slujit mult.

Când m-a făcut pe mine preot la Mănăstirea Neamț, în '45, bietul părinte Ioil slujise 136 de

zile singur. Şi când m-a văzut că vin de la Neamț – că m-a ținut de-am făcut acolo 40 de zile, că aşa era obiceiul –, a început a plânge: „Bogdaproste, că mai am un preot!” Şi apoi am intrat eu şi am făcut 40 de zile, că eram numai eu cu dânsul. Murise bătrânul şi făceam cu rândul câte 40 de zile.

Dragii mei părinți şi frați! Preasfânta Treime şi Maica Domnului v-a înmulțit, mamă; sunteți multişori, şi tineri şi mai în vărstă. Eu de acolo de la deal nu pot veni, că mă dor picioarele. Dacă nu-mi trimitea maşina, nici acum nu puteam veni. Nu pot merge! Dar, când puneți difuzorul, eu aud slujba acolo sus. Eu plâng uneori; ies pe-un scaun în fața chiliei, când vă aud cântând aşa de frumos la biserică. Uite săracii, dacă-s tineri şi mulțişori, ce frumos cântă! Vad că aici e puterea cea negrăită a lui Dumnezeu, Care v-a adus şi Care întreține şi slujbele bisericii şi ascultările şi toate.

Vă rog, mamă, să aveți grijă de spovedanie. Sunt vreo câțiva care m-au rărit, dar eu am mulți la spovedanie. Dar sunt vreo câțiva care nu au mai venit, nu mai ştiu de ei! Eu nu am nevoie să vină la mine! Să se ducă la alții, că eu nu pot dovedi. Dar sunt o seamă care nu vin, nu ştiu dacă s-au dus la alții. Dacă s-au dus, ferice de ei, că eu nu mai pot. La mine-s prea mulți; sunt bătrân şi nu mai pot.

Dar vă rog să vă spovediți curat şi adesea. Auzi ce spune Sfântul Ioan Gură de Aur, în cartea numita „Puțul”, carte cu slovă veche tiparită la Buzău în 1830: **O, frate creştine, dacă este cu putința, şi în fiecare ceas să te spovedeşti!** Dar de ce asta? Pentru că în fiecare minut greşim lui Dumnezeu, ori cu cuvântul, ori cu gândul, ori cu voie, ori fără voie, ori cu ştiință, ori cu neştiință.

De aceea vă spun, deasa spovedanie îl ține pe om pe linia cea bună şi sincer la spovedanie. Eu văd că vin unii, săracii, cu spovedanie scrisă, trebuie să am răbdare; altă dată vin oameni, nu mai pot! Dar când îi văd că vin, îmi fac răbdare: lasă-i să vină, săracii, ca să-şi descarce conştiința şi să se uşureze!

De-acum vă spun, mamă, nopțile au crescut mari, de acum pe câmp nu o să mai alergați atâta. Să fiți la Utrenie cu toții. Tare-i frumos noaptea când aud; că eu ies pe cerdac acolo şi vă aud cântând la miezul nopții. Aşa de frumos răsună codrii aceştia noaptea! Şi aşa cum vă văd aici, dragul mamei, aşa să vă văd în rai pe toți! Pe toți, pe toți! Tare mi-e milă de voi, că v-a adus mila Preasfintei Treimi aici, şi aici este viața de obşte şi-mi pare bine că se ține regula şi se citeşte cuvânt la masă şi la biserică.

Marele Vasile a fost întrebat de filosoful Eubul, cu care învățase el la Atena: „O, Vasile, care este cea mai mare înțelepciune, care păzeste pe om de tot păcatul şi-l duce la rai?” „O, filosofule, cea mai mare înțelepciune, care păzeşte pe om de tot păcatul şi îl duce la fericirea veşnică este aceasta: pururea să vezi moartea înaintea ta! Şi să ai în minte şi în inima pe „Doamne Iisuse...”.

O, Doamne! Dacă ne-am învrednici să nu uităm asta niciodată! Prima şcoală, lecție, pe care a dat-o Dumnezeu omului în rai asta a fost: *Să nu mănânci din cutare pom, că ai să mori!* Când a uitat moartea, a dus la moarte tot neamul omenesc. De aceea să nu uităm că azi suntem, mâine nu mai suntem. Mântuitorul spune în Evanghelie: *Privegheați şi va rugați, ca nu ştiți ziua, nici ceasul în care Fiul Omului va veni.*

Era aici un părinte – l-ați cunoscut – nebăgat în seamă, de la Bucium, Veniamin Iorga. Îl ştiți! Ce om sporit a fost acela! Eu îi eram duhovnic. El a venit de la Bucium. Mitropolitul Iustin, Dumnezeu să-l ierte, îi arăta acolo: „Ia uite-te, părinte Veniamin, ce palat v-am făcut! Palatul lui Roznoveanu” – când am fost la Iaşi, m-a ținut mitropolitul zece zile să predic şi să spovedesc acolo –, dar bătrânul zice: „Înalt Prea Sfințite, acesta-i pentru generațiile viitoare, mie să-mi dai drumul să mor într-un bordei la Sihăstria”.

Da, aşa a murit! M-a chemat, cum e azi, să-l spovedesc şi l-am împărtăşit. Eram cu Christofor Radu – îl ştiți – şi cu Iulian Lazăr, care-i în Muntele Athos. Dar el zice: „Vă mulțumesc că ați venit – că au venit şi ei să-l vadă –, dar nu mor astăzi. Mâine, la ora zece. Să veniți atunci, că mâine la ora zece mor!” Dar Cristofor Radu, când a păşit pragul, a zis: „Am să trăiesc s-o văd şi pe asta!”

Ne-am dus a două zi, la ora nouă. L-am găsit că se lupta cu moartea. Se vedea limba în gură! Zicea rugăciune. Când ne-a văzut a zis: „Părinților, rugați-vă împreună cu mine, că vremea despărțirii a sosit!” Numai s-a uitat într-o parte şi a zis: „Iertați-mă, iubiților!” Când ne-am uitat la ceas, exact ora zece! Cum a spus el.

Tot aşa a murit şi părintele Veniamin Barbacaru. Vai, săracul, mare om a fost între noi! A avut 72 de ani în mănăstire, că a intrat în 1918 la Vorona. A fost duhovnic la maici 40 de ani! – 26 de ani la Agafton şi 14 la Văratec. Şi i-am fost duhovnic cam vreo 20 de ani, că venea tocmai de la Văratec şi se mărturisea.

M-am dus vineri la el şi l-am împărtăşit şi zicea aşa: „De azi într-o săptămână, în ceasul acesta – era ora trei – să vii, că ne despărțim. Merg la veşnicie”. Eu am ajuns pe la două. Când m-a văzut, mi-a spus cu bucurie: „Bine ai venit, părinte! Rugați-vă împreună cu mine!” Vai, m-a luat un plâns! El numai aşa, s-a uitat la icoane şi a început a plânge; ştii cum curgeau lacrimile? Şi când s-a uitat la mine, a zis: „Iartă-mă!” Şi şi-a dat sufletul.

Când m-am uitat, era ora trei. Mi-am amintit cuvântul lui: „De azi într-o săptămâna, în ceasul acesta voi pleca”. Şi s-a dus în mormânt, cum l-a făcut mama lui, neatins de nici un păcat trupesc. Şi săracu' Cosma, fratele lui, parcă-l văd în trapeza asta, cu culionul acela negru, cu barbă albă! Ultima dată aici l-am văzut. El a trăi aşa, la biserică, la chilie; el a trăit 84 de ani fără o lună. Şi părintele Veniamin, 90 de ani fără o lună.

O, Doamne! Săracii părinții noştri! Când mi-aduc aminte de părinții aceştia! Au murit sub epitrahilul meu. Întâi Ioan, cel ce a stat în pădure, părintele Ioan Rosu. I-a citit rugăciunea de darea sufletului părintele Paisie. Şi când i-am citit eu, a murit sub epitrahilul meu. Vasile Miron, care a stat la oi, tot aici a murit sub epitrahilul meu. Pelaghia, săraca, pe care-o ştiți, soția pictorului Irineu Protcencu, tot sub epitrahilul meu. Visarion, starețul de la Sihla, tot sub epitrahilul meu. Mi-a zis: „Mă rog, citeşte-mi dezlegarea de ieşire!”

Care au mai murit? Că mai am care au mai murit. Eram stareț la Slatina, m-am dus la Văratec cu Antonie, care-i mitropolit acum, şi cu mai mulți, cu Gherotie, cu mai mulți, şi o maică trăgea de moarte. Şi a venit stareța Pelaghia; altă, nu asta care-i acum: „Hai, că o maică tare doreste să-i faci o dezlegare! Să-i citeşti rugăciunea de iesirea sufletului”. I-am citit şi a murit sub epitrahil.

Şi încă mai am vreo câțiva care au murit săracii. S-au dus dragii noştri! Vai de mine!...

Am fost acum, pe ziua de nouă noiembrie, la cimitir. Şi când am ajuns în dreptul crucii părintelui stareț Ioanichie, când i-am văzut fotografia, m-a luat un plâns groaznic! Când mi-am adus aminte cât de nevoitor a fost şi cum ne învăța de frumos, săracul! Venea la masă numai ca să ne învețe cuvânt şi se ducea. Că el cu Împărtăşania de la biserică trăia. M-a luat un plâns, c-am fost şi anul asta! M-a dus băiatul încet.

Am fost! Mulțumesc preaînduratului Dumnezeu că, după un an, am mai fost. Auzi ce spune Sfântul Ioan Gură de Aur: **Mergi adesea la morminte, o, frate, şi la cimitir! Că dacă adesea vei merge acolo, atâta înțelepciune ai a te învăța, încât toate şcolile filosofice din lume mai mult nu te pot învăța!**

Ei tac, dar vorbesc cu noi din toată inima. Eu, când mă duc acolo..., am rămas singur! Nu mai am pe nimeni înaintea mea! Pe nimeni, pe nimeni! Şi când mi-aduc aminte că am trăit cu ei, nu săptămâni, nu luni, nu ani, ci zeci de ani! Şi toți sunt acolo. La fiecare cruce mă apucă un plâns... A venit băitul (ucenicul de chilie) şi am stat pe-un scaun şi l-am pus să citească la fiecare cruce. Şi el citea, cutare şi cutare...

Mi-aduceam aminte de ei, săracii! S-au dus iubiții noştri! Mi-aduc aminte de viața lor. Când a citit pe părintele Vasile Mitoseru, pe părintele Visarion Palade, pe Gherasim, fratele meu, pe Constandie Uricaru... Aiştea dormeau noaptea în sicrie şi mâncau o dată-n zi, la apusul soarelui, şi ştiau Psaltirea toată pe de rost. Toată, toată!

Eu eram cu ascultarea la vaci. Şi fiind la vaci, m-a dat cu părintele Gherasim, fratele meu, în chilie. El ştia Psaltirea, cu tot cu „Cântările lui Moise”, pe de rost; toată, toată. El zicea trei catisme la Psaltire pe de rost, cu tot cu molitfe, şi făcea 33 de metanii; şi iar trei catisme, şi iar 33 de

metanii. Eu mă culcam. Veneam de la vaci obosit; nu erau aşa vaci multe atunci; aveam 5-6 vaci, vreo doi boi, vreo doi cai. Atâta era pe atunci.

Eu, cum eram culcat, numai se auzeam: trosc! trosc! Îşi dădea palme: „Nu dormi, calule! Uite sicriul!" Toată noaptea aşa se nevoia. Avea sicriul în chilie. Parcă-l aud pe Nectarie Pintilie când îi spunea: „Părinte Gherasim, câte sicrie din astea or să putrezeasca până vei muri sfinţia ta!" „Cred lui Hristos, a zis el, că aceasta-mi va fi casa pe veci". Şi aşa a fost. În 1933, de ziua Crucii a murit. S-a dus la Domnul!

La dânşii s-a împlinit cuvântul acela care zice la Paremii: *Răpitu-s-au, ca să nu schimbe răutatea mintea lor, sau înşelăciunea să înşele sufletul lor. Puţin ostenindu-se, au împlinit ani îndelungaţi. Pentru aceea s-a grăbit Dumnezeu a-i scoate.* Ce nevoinţă aveau ei! Mergeam la coasa. Atâta ziceam: „Iertaţi-mă" şi bateau coasa. Toată ziua coseau. Noi mâncam de trei ori pe zi, iar ei seara veneau şi luau anaforă şi ziceau toată Psaltirea pe de rost! Dumnezeu să-i ierte!

Ştiţi de ce vă aduc aminte, dragul mamei? Eu nu cred că voi mai fi vreodată cu voi! Poate oi mai ajunge la Postul Mare! Numai Maicuţa Domnului ştie! Eu mă simt slăbit! Dar vă spun ce călugări am găsit aici. Nu era un pat în chilie la nimeni! Eram patru fraţi ucenici în chilie la părintele Petru Ganea, de loc din Ardeal. Erau chiliile cele vechi, ramase de Cerneschi. Şi el, bătrânul, avea şi el nişte scânduri puse aşa, în loc de pat.

Când suna de Utrenie ne scula: „Măi coconi, dragul tatei, auzit-aţi voi glasul arhanghelului? Măi copii, haidaţi la sfânta rugăciune!" Când auzeam clopotul la Utrenie, ne sculam, şi cum era zapada, iarna, eu nu mă mai încalţam – încălţarile erau ude pe soba –, şi fugeam în paraclis; la paraclisul cela care a ars. Când mă vedea bătrânul că fugeam prin zapadă: „No. Te-i îmbolnavi, măi băiete!" Eu când să mă încalţ? Descult, fuga la biserică.

Stăteam acolo unde era veşmântăria, că acolo au ars cărţi multe, când a ars biblioteca. Acolo a ars şi istoricul mănăstirii, scris de tahigraful Dometie, din Mănăstirea Neamţului, pe la 1713. În acest istoric arăta cum acei şapte pustnici care au întemeiat Sihăstria, au pus blestem: „Când se va spurca locul acesta cu păcate trupeşti, sau când va fi pungă deosebită, sau dacă vor mânca carne, cu pustiire şi cu foc să pedepseacă Dumnezeu locul acesta!

Va spun, măi copii, că n-are cine vă mai spune. Că eu acestea le-am citit şi le-am păţit, dar, mâine-poimâine sunt în groapă. Mă simt slăbit tare şi nu mai pot. Am intrat pe 83 de ani, am patru operaţii, sufăr cu inima, lumea nu mă lasă, zi şi noapte.

Ei! Am apucat călugări mari! Costandie Uricaru din comuna Ciumaşi, judeţul Bacău. Avea sicriul lângă sobă; zicea Psaltirea toată pe de rost în fiecare zi. Zicea: „Of, Doamne, of! Dacă ar fi mila lui Dumnezeu să fiu cel de pe urma mântuit!" Saracul! Când s-a îmbolnăvit, a paralizat şi zicea: „Uite ce! Cred că mai sunt câteva zile, dar va rog din toată inima, nu mă uitaţi la sfintele rugăciuni!" Săracul! Venise din armată. El a fost dinainte de armată aici. Eram cu oile în Poiana Ciresului şi el zice: „Frate, ia vezi că am uitat un psalm şi gresesc la aista". Acel psalm era: *Zis-a călcătorul de lege, ca să greşască întru sine; nu este frica de Dumnezeu înaintea ochilor lui,* a învăţat apoi Psaltirea toată.

Părinţilor şi fraţilor, ştiţi de ce vă spun? Pentru că acestea le-am trăit şi le-am auzit şi le-am văzut şi le mai ţin minte. Şi când văd că v-a înmulţit mila Preasfintei Treimi; sunteţi multişori şi tineri şi cuminţi, săracii. Să nu uitaţi de frica morţii, că mâine plecăm! Vezi, Mântuitorul spune în Evanghelie: *Privegheaţi şi vă rugaţi, că nu ştiţi ziua, nici ceasul!* Să ne gândim că n-avem de trăit mult! Dacă punem moartea înaintea ochilor, ne păzim de tot păcatul. Dacă vom uita de moarte, murim! Cum a păţit Adam în rai. Cum a uitat porunca lui Dumnezeu de moarte, a dus pe toţi la moarte.

Fraţilor şi părinţilor! Să iertaţi că vă ţin prea mult. Da' eu am venit oleacă, mai mult să-mi iau rămas bun, că mă simt slăbit tare. Vă rog din toată inima să vă spovediţi curat şi adesea; să vă fie dragă pravila Bisericii.

Părinţi şi fraţi! Aşa să vă ducă Preasfânta Treime la rai, aşa cum vă văd în trapeza asta. Părintele arhimandrit Vartolomeu, să ştiţi, rămâne mare ctitor în mănăstirea noastră. Vedeţi voi ce

rai este trapeză asta? N-am văzut trapeză de asta nicăieri, cu picturi aşa de frumoase. Mila Preasfintei Treimi să fie cu el şi în veacul de acum şi în cel viitor. Şi să vezi, îmi place pictura din biserică veche. Sfinţii aceia din altar, când îi văd, parcă-s vii; pictura adevărat bizantină, ortodoxă.

Când mi-aduc aminte, când am făcut trapeza veche cu caii, ia aicea am făcut o târlă, şi am framântat nişte glod cu paie şi l-am lipit şi cu fraţii. Şi am facut trapeza, după ce au ars chiliile cele vechi. Trapeza care a fost, a fost lipită de mine şi de vreo patru-cinci fraţi; că nu aveam unde sta la masă. Şi uite acum, ce rai, ce frumuseţe de trapeză aici! Să ne păzească Preasfânta Treime şi Maica Domnului să nu greşim lui Dumnezeu, că nu cumva să ne pedepsească şi să dea mila Domnului să ne vedem la rai cu toţii.

Dragii mamei, copiii mamei! Mi-e milă, mi-e drag de voi şi ştiu că îngerul Domnului se îngrijeste de voi. Să nu mă uitaţi şi pe mine păcătosul la sfintele rugăciuni!

Au venit doi călugări tocmai de la Lainici să-i mărturisesc. Şi acolo, când am fost eu odată, împreună cu părintele Petroniu, era un stareţ, care a fost exarh, Caliopie Georgescu. A murit. A venit apoi un mare duhovnic de-al lor, Calinic Caravan, dacă era pe toată Oltenia. Ne-a citit spovedania de la cinci ani până acuma.

Era duhovnic şi al mitropolitului şi la Tismana şi la Lainici şi la mai multe mănăstiri. Mi-a spus cum a murit. Zicea: „Tare aş fi dorit să fi venit păritele Cleopa aici!” Aşa a spus şi Părintele Stăniloae, căci i-am fost duhovnic atâta vreme. Dar numai ce-am auzit c-o murit. Ne ducem cu toţii, mamă! Nu stăm aici!

Copiii mamei, uite ce este! Să mă iertaţi pe mine păcătosul şi să vă rugaţi. Şi dacă ma duc dincolo, să nu mă uitaţi la sfintele rugăciuni.

Mila Preasfintei Treimi să fie cu noi cu toţi, cu toată mănăstirea noastră, cu părintele stareţ care are atâta grijă şi răspundere pe cap, numai el ştie. Cu mila Preasfintei Treimi, toate se pot face! Să fie dragoste, să fie smerenie, să fie blândeţe, să fie mărturisire curată, că mâine plecăm, mamă! Mâine plecăm!

Vai! Vai! Când m-am dus în cimitir, când am ajuns pe la mormintele lor. Părintele Ilarion Ionică, care a fost econom; părintele Chiriac. Când mi-aduc aminte... Nu existau maşini pe aici. Venea, săracul! Toata ziua cosea, seara venea cu un lemn în spate. „Să-mi aduc vreo două lemne”. Dacă era o pereche de boi la atâta mănăstire! Toţi îşi cărau lemnele cu spatele. Parcă-l văd! Şi după ce-a murit, a rămas un cârd de lemne de la el, aduse cu spatele.

La cimitir m-a prins un plâns chiar la crucea stareţului, că mi-am adus aminte când zicea: „Mă, băiete, mă, ai grijă! Ia seama, mă băiete, să ai rugăciunea minţii totdeauna, să nu uiţi de moarte”. Săracul, tare a mai răbdat multe! L-a bătut tâlharul Balta cu bocancii peste cap şi a două zi i s-a scurs ochiul drept.

Când îmi aduc aminte prin câte am trecut, Doamne! De atâtea ori tâlhari şi foc şi razboaie! Au trecut cu îndurarea Domnului. Şi când văd trapeza asta aşa de frumoasă, plină de vieţuitori, nu ştiu să vă spun înaintea Domnului şi cum să mulţumesc!

Să vă păzească îndurarea şi mila Domnului, să vă înmulţiti, mamă, şi să vă întăriţi duhoviceste şi să fiţi pildă de urmat pentru cei ce vin după voi aici.

Mă iertaţi pe mine păcătosul, că v-am ţinut prea mult...

CUVÂNT ROSTIT LA TRAPEZĂ
27 Decembrie 1994

Prea Cuvioase Părinte Stareţ, prea cuviosi părinţi şi fraţi.

Mai înainte de toate să mulţumim din inimă Preasfintei şi de viaţa făcătoarei Treimi, Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioarei Maria şi tuturor sfinţilor care se roagă pentru noi, că am ajuns şi-n anul acesta la prealuminatul praznic al Naşterii Mântuitorului nostru Iisus Hristos, bucuria şi mântuirea întregii lumi.

Părinţilor şi fraţilor, n-am să spun multe, că-s obosit. Atâta va spun că, stând aici câteva zile, m-a chemat părintele stareţ şi mi-a dat chiliuţa aceea lângă biserică. Foarte bine, aproape, ca să stau zilele astea aici. Eu am petrecut între sfinţiile voastre ca-n rai. Am ascultat cu nevrednicie slujbele şi cântările bisericii, v-am văzut pe toţi îmbracaţi, diaconi, preoţi, slujitori, cântăreţi la strană. Mi s-a părut că sunt în rai. Vezi Preasfânta Treime ce-a făcut cu sfânta noastră mănăstire?

Când am venit eu aici am găsit 14 bătrâni şi cu noi doi fraţi s-au făcut 16. Iar acum văd atâţia părinţi şi fraţi în trapeza asta atât de frumoasă care nu are pereche în ţara.

Fraţii mei şi părinţi, când vă văd cu toţii la ascultare şi la biserică, mă simt ca în rai, mamă! Văd fiecare săracul cu ascultărica lui, fuga la treaba lui, la ascultarea lui... Îngerii Domnului pururea sunt cu voi, vă ajută, vă slujesc şi vă învăţă să vă feriţi de păcate, de răutăţi.

Dar vă spun un lucru: Sfântul Vasile cel Mare, numit de Sfinţii Părinţi „ochiul Bisericii", „gura cea de foc a Duhului Sfânt" şi „împăratul cuvintelor", ne dă un sfat: a fost întrebat de-un filosof, anume Eubul, din Alexandria, cu care învăţase el la şcoală în Atena, înainte de a fi episcop în Cezareea Capadochiei. A venit la el şi l-a întrebat: „O, Vasile! Care-i cea mai mare înţelepciune, care îl păzeşte pe om de tot păcatul şi-l duce la fericirea veşnică?" Iar Sfântul Vasile a răspuns: „Cea mai mare înţelepciune care păzeşte pe om de tot păcatul şi-l duce la rai, la bucuria cea fără margini, este pururea să vadă moartea înaintea ochilor săi şi să aiba în minte şi în inimă pe «Doamne Iisuse...»".

Dragii mamei, părinţi şi fraţi, unde mergeţi la ascultărica voastră, fie că sunteţi la biserică, sunteţi la grajd, sunteţi la vite, sunteţi la oi, sunteţi la câmp, unde vă trimite părintele stareţ, să fiti cu „Doamne Iisuse..." în minte şi gândul la moarte, că moartea te păzeşte de toate păcatele.

Această lecţie i-a dat-o Dumnezeu la Adam în rai: „Adame, vezi raiul ăsta? N-are marigini! Vezi frumuseţile astea, care nu le poate judeca nimeni? Le-am făcut pentru tine!" Şi i-a dat Dumnezeu lui Adam în rai un miros – spune Sfântul Vasile –, miros de împărat al tuturor celor făcute de Dumnezeu în rai.

Când venea balaurul la el şi-l mirosea, gata! Îi lingea picioarele, leii, leopardul, tigrii, panterele şi ziceau: „Împăratul! Împăratul!" Acest miros l-a avut până a greşit. Toate se supuneau ca unui împărat pus de Dumnezeu peste ele. Dar i-a spus: *Adame, vezi, toate-s ale tale, dar de colo, din pomul acela, să nu mâncaţi, că o să muriţi. Şi* când a uitat de moarte, a ajuns la moarte vremelnică, după nouă sute treizeci de ani, şi la moartea veşnică a dus tot neamul omenesc.

Dragii mei părinţi şi fraţi! Eu nu mai pot vorbi, că sunt bătrân, sunt obosit. Dar atâta vă rog: oriunde va duceţi să aveţi moartea înaintea ochilor şi „Doamne Iisuse..." în minte şi în inimă. Şi veţi fi păziţi de toate păcatele şi de toate ispitele. Că îndată ce trezeşte mintea: „Măi, mâine mor! Şi cum mor? Doamne fereşte, să nu mă duc la focul veşnic! Doamne fereşte de iad!"

Muncile de acolo şi chinurile nimeni nu le poate povesti cu limbă de ţărână. Şi nu-i pe o mie de ani sau un miliard, ci în veacul veacului. Ferească Dumnezeu, mamă; să vă păzească mila Preasfintei Treimi, şi nu numai pe voi, ci pe toţi binecredincioşii creştini din toate Bisericile Ortodoxe. Doamne fereşte! Nimeni să nu ajungă în iad!

Şi vă rog din toată inima, că-s bătrân şi slab, de abia mă ţin pe picioare, să mă pomeniţi la rugăciunile voastre şi-n chiliuţă şi la biserică, căci cât va fi scris nu ştiu. Mântuitorul a spus în Evanghelie aşa: *Privegheaţi şi vă rugaţi, că nu ştiţi ziua, nici ceasul.* Ştim că plecăm, dar nu ştim când. De aceea va rog, pomeniţi-mă la sfintele voastre rugăciuni! Pe toţi vă rog! Şi pe călugări şi pe părinţi şi pe preoţi şi pe fraţi şi pe toţi, toţi. Că mă văd slăbit tare.

De abia mă mai ţin pe picioare, după cum vedeţi. Am trecut de 80 de ani. Aţi văzut că venise la aniversarea mea mitropolitul, nişte episcopi, când am împinit 82 de ani, la zece aprilie. Şi au adus daruri. Mitropolitul mi-a adus o icoană cu foiţă de aur şi scrie pe dos: „Povăţuitorul meu, duhovnicul, naşul meu, cutare..." Acum mi-a trimis altă icoană cu Sfânta Parascheva, îmbrăcată frumos, când a fost 30 octombrie, la Sfântul Cleopa. Episcopul de la Rădauţi, Gherasim, mi-a adus şi el o carte.

Dar ei au venit să cânte la masă ceva:

– Dă-ne voie să cântăm o cântare!

– Care?

– Mulți ani trăiască!

– N-aveți voie. Dacă nu mă întrebati, gata era căntarea, dar aşa, nu. Ce spune Scriptura? *Anii lor, saptezeci şi dacă vor fi în putere, optzeci... Şi după* optzeci, ce zice? *Osteneală şi durere.* Dar nu citiți în Psaltire?

– Dar ce să cântăm?

– Să vă învăț eu ce să cântați. Aşa să cântați: „Veşnica pomenire! Veşnica pomenire! Veşnica pomenire!”

I-a prins râsul pe toți. Da! Eu asta aştept: sicriul şi veşnica pomenire, mama. Nu ştiu! Mâine, poimâine, când o voi Domnul. Aşa vă rog pe toți, mamă: cât oi trăi să mă pomeniți la rugăciune şi dacă oi muri, iar să mă pomeniți. Pentru că eu vă doresc la toți raiul şi bucuria cea veşnică şi cea vremelnică. Să va rugați pentru mine, păcătosul! Amin.

NE VORBEŞTE

PĂRINTELE CLEOPA

Volumul 2

CUVÂNT ÎNAINTE

Cu bucurie mulţumesc Bunului Dumnezeu că a binecuvântat şi a rânduit să formulez acest „Cuvânt Înainte”, la volumul 2 din lucrarea **Ne vorbeşte Părintele Cleopa.**

Este o adevărată binecuvântare a Tatălui Ceresc, trasmisă credincioşilor noştri şi celor ce vor urma după noi, că a fost rânduit de pronia divină Părintele Arhimantrit Cleopa Ilie, ca să ne hrănească duhovniceşte din frumoasele sale învăţături şi cuvinte ziditoare de suflet, adunate cu multă osteneală din experienţa plină de roade a vieţii sale.

Părintele Cleopa este şi rămâne un tezaur al spiritualităţii şi Ortodoxiei româneşti. Cu aceeaşi sensibilitate sufletească şi profunzime teologică, pe fond biblic şi patristic, vorbeşte şi filosofilor şi marilor teologi, purtându-i în cele mai profunde taine ale energiilor necreate, precum şi credincioşilor de rând, veniţi ca adevăraţi pelerini din toate colţurile ţării, pe care-i hrăneşte cu cuvântul lui Dumnezeu şi-i adapă din izvorul învăţăturii despre viaţa şi fericirea veşnică.

Acest mare duhovnic nu este numai un trăitor în Hristos, ci şi un mare apărător al adevărului evanghelic şi ortodox.

Neoprotestanţii şi sectanţii rămân fără răspuns în faţa acestui mare dascăl al Ortodoxiei, iar lucrarea exegetică *Călăuză în credinţa Ortodoxă*, realizată prin dialog între „preot şi învăţăcel”, rămâne un tratat de mare utilitate în activitatea pastoral-misionară a preotului.

Lucrarea de faţa este extrasă de pe casete, înregistrate de credincioşi cu ani de zile în urmă, pe care le dăm la lumină spre folosul tuturor.

Conţinutul ei constituie un scurt tratat dogmatic şi moral prin care se reflectă curăţia sufletească a fiecarui creştin, ce se realizează prin lacrimi în Sfintele Taine ale Spovedaniei şi Împărtăşaniei, oferindu-ne exemplu de pocăinţă pe regele Manase, urcându-ne pe scara desăvârşirii, prin prezentarea celor cinci feluri de împărtăşanie, care ne conduc la mântuire.

Părintele Cleopa, în această scurtă lucrare, oscilează în modul cel mai inteligent între teză şi antiteză, când ne vorbeşte despre viaţă şi moarte, despre rai şi iad – urmare firească a Judecăţii de apoi –, precum şi despre contrastul dintre iubirea de argint şi dragostea faţă de Dumnezeu.

Rugăm pe Bunul Dumnezeu să încununeze cu sănătate deplină şi îndelungare de zile pe Părintele Arhimandrit Cleopa, cu dorinţa ca acest izvor duhovnicesc să continue la adăparea sufletelor însetate de credinţă, de adevăr şi de mântuire.

Binecuvântăm tipărirea acestei lucrări şi o recomandăm tuturor celor ce doresc să vorbească cu Părintele Cleopa, despre calea care conduce spre desăvârşire, spre împărăţia lui Dumnezeu, spre viaţa şi fericire veşnică.

P.S. IOACHIM VASLUIANUL

SFÂNTA SPOVEDANIE

În cele ce urmează, m-am gândit să vorbesc câte ceva despre taina Sfintei Spovedanii.

Una dintre marile datorii duhovniceşti, atât ale monahilor, cât şi ale credincioşilor, este mărturisirea păcatelor. Trebuie să ştim mai întâi că toți greşim înaintea lui Dumnezeu, unii mai mult, alții mai puțin, şi nimeni nu este fără de păcat.

Acest lucru ni-l arată Sfânta Scriptură care zice: *Toți multe greşim. Iar de vom zice că păcat nu avem, pe noi înşine ne înşelăm şi adevărul nu este în noi; iar dacă ne vom mărturisi păcatele, credincios şi drept este Dumnezeu, ca să ne ierte nouă păcatele şi să ne curățească pe noi de toată întinăciunea şi nedreptatea.*

Dacă mi-am mărturisit cu căință păcatele cele trupeşti şi cele sufleteşti şi m-am spovedit curat, preotul, numai dacă a pus mâna pe cap şi a zis rugăciunea de dezlegare, păcatele mele s-au ridicat.

Iar dacă nu m-am dus cu căință şi cu pregătire cuvenită şi n-am ştiut să mă mărturisesc curat, să descopăr toate păcatele mele, să primesc canon pentru ele şi să le părăsesc, pot să fac o mie de dezlegări la cel mai iscusit duhovnic, că păcatul, otrava, a rămas tot în mine.

De aceea folosul, valoarea cea scumpă a Sfintei Spovedanii nu ține de preot, ci de mine. Eu, dacă mă duc cu toată sfințenia, cu toată convingerea în fața lui Dumnezeu – că, atunci când mă duc în fața preotului, înaintea lui Dumnezeu mă duc, că preotul este numai un martor –, trebuie să-i spun toate păcatele mele.

Altfel crezi că în ziua judecății preotul poate să-ți ajute ceva, dacă n-ai spus drept? Doamne fereşte! Preotul n-a putut dezlega la spovedanie decât ce i-ai spus tu. Iar dacă tu ai avut vreo rezervă şi ai ținut vreun păcat nespus, toate păcatele le ai îndoite. Aşa spun Sfinții Părinți, pentru că ai crezut că Dumnezeu nu ştie ce ai făcut tu.

Iată care sunt condițiile pe care trebuie să le împlinească spovedania:

1. **Spovedania trebuie să se facă înaintea duhovnicului.** Deci, eu când mă duc la spovedanie înaintea preotului, mă duc în fața lui Dumnezeu. Preotul este un simplu martor. În ziua judecății el atât poate spune, cât i-am spus eu. Ce nu i-am spus, nu-i dezlegat nici pe pământ, nici în cer. Dar eu, dacă m-am dus la spovedanie şi i-am spus toate şi preotul mi-a făcut dezlegare cu mâinile pe cap, eu sunt dezlegat.

2. **Spovedania trebuie să fie completă şi să nu se ascundă nimic din cele făptuite,** cum am spus mai înainte. Ai auzit ce spune Sfântul Apostol Pavel? *Cuvântul lui Dumnezeu este mai ascuțit decât toată sabia cea cu două tăişuri şi străbate până la despărțirea trupului de a duhului,* cea mai înaltă unire între om şi Dumnezeu.

3. **Spovedania trebuie făcută de bună voie,** după mărturia Duhului Sfânt, Care zice: *şi din voia mea mă voi mărturisi Lui.*

4. **Spovedania trebuie făcută cu umilință**, căci *inima înfrântă şi smerită Dumnezeu nu o va urgisi*.

5. **Spovedania să nu fie prihănitoare**, adică să nu dăm vina pe nimeni, nici pe oameni, nici pe vreo altă zidire a lui Dumnezeu, nici chiar pe diavoli. La spovedanie numai pe noi să ne învinuim şi să ne prihănim, cum zice Sfântul Ioan Scărarul: „A mea este buba, a mea este rana; dintru a mea lenevire s-a făcut, iar nu dintr-a altuia”.

6. **Spovedania se cuvine să fie dreaptă**, adică să spui adevărul; spune cum ai făcut toate, fără ruşine. Isus Sirah spune: **Este ruşine care aduce păcat şi nu este ruşine care aduce slavă şi har**.

Ruşinea aseasta pe care o suferi la spovedanie te scuteşte pe tine de ruşinea aceea pe care o vom suferi cu toții la ziua cea înfricoşată a Judecătii lui Dumnezeu.

7. **Spovedania să fie hotărâtoare**. Să luăm înaintea duhovnicului o mare hotărâre de a nu mai păcătui, ajutându-ne nouă dumnezeiescul har, şi să voim mai bine a muri de mii de ori decât a

mai păcătui de acum înainte cu voința noastră.

Sfântul Vasile cel Mare zice: „**Nu se foloseşte de mărturisire, nici se mărturiseşte, cel ce zice la spovedanie numai că a greşit, însă rămâne iarăşi în păcat şi nu-l urăşte**”. Toată pocăință ta întru aceasta constă, să te hotăreşti a-ți schimba viața.

Când te duci la mărturisire cu părere de rău şi cu căință şi îți recunoşti greşelile, îi spui preotului câte ții minte. Dar ca să ții minte şi să faci o mărturisire întreagă, nu te duce cu ochii legați la preot, căci diavolul îți ia mintea şi uiți. Cu o săptămână sau două, stai liniştit într-o cameră, ia-ți un caiet şi scrie toate păcatele tale din copilărie, sau de la ultima spovedanie.

Ce păcate ai pe conştiință, de când erai copil mic; când erai de cinci ani, când erai de şapte ani, când erai în clasa întâi la şcoală, când erai în a doua, când erai într-a noua, când erai fată mare sau flăcău, înainte de căsătorie sau după căsătorie, când erai militar.

Scrie, că şi diavolul a scris. Avem contabil bun, îngerul rău pe umărul stâng, care scrie tot, şi îngerul cel bun pe umărul drept, care scrie şi el faptele cele bune ale omului.

Şi atunci uite ce-i. Ştii că *nimic necurat nu va intra întru Împărăția cerurilor?* De aceea, cel mai mare bine pe care poți să-l faci unui om este acesta. Dacă vezi că s-a îmbolnăvit în casa la tine tata sau mama sau ginerele sau nora sau fata sau băiatul sau fratele, care a slăbit de boală şi se apropie de moarte, nu se poate un bine mai mare decât să-i aduci preotul repede. Nu doctorul. Doctorul este un bolovan de pământ ca şi tine! Preotul a luat dar de la Dumnezeu. Nu ați auzit în Evanghelie? *Ce veți lega voi pe pământ, va fi legat şi în ceruri şi ce veți dezlega voi pe pământ, va fi dezlegat şi în ceruri!*

Dacă ai reuşit să-l spovedeşti curat înainte de moarte, i-ai salvat sufletul. Când se duce la vămi, sufletul care a avut păcate, dacă le-a dezlegat preotul aici, Duhul Sfânt a şters tot de pe tabelele lor. Crapă, mor de ciudă diavolii: „Ia uită-te, domnule! L-am avut în mână!” Duhul Sfânt i-a şters păcatele. Această putere le-a dat-o Dumnezeu preoților; că dacă nu dădea Dumnezeu această putere preoților, nimeni din oameni nu s-ar fi mântuit.

Dar Dumnezeu, Cel ce a făcut cerul şi pământul, a ştiut cum să facă pentru a mântui lumea. Când a înviat Hristos le-a dat această putere Apostolilor. Ce le-a spus? A suflat asupra lor şi le-a zis: *Luați Duh Sfânt; cărora le veți ține păcatele, ținute vor fi şi cărora le veți ierta, iertate vor fi, şi orice veți dezlega voi pe pământ, va fi dezlegat şi în cer...* Ce, fraților, voi n-ați citit? N-ați auzit Evanghelia?

Deci, când vezi că eşti bolnav de moarte, nu alerga la doctor, că poate te omoară acela şi mori nemărturisit. Întâi spovedeşte-te şi apoi du-te şi la doctor, dacă este cazul, dar tu să fii mărturisit. Dacă ai murit, gata, te-ai uşurat! Că vei muri în mâinile doctorului, că vei muri acasă, tu să fii mărturisit. Însă întâi doctorul sufletelor, că el te va scoate din iad. Aşa. Şi nu te gândi că n-are dar.

După o spovedanie curată, trebuie să primim un canon, pe care trebuie să-l ținem. Cel ce se spovedeşte are mare datorie de a-şi face canonul dat pentru a scăpa de chinul cel veşnic al iadului.

Vedem în Sfânta Scriptură că prin canon s-au curățit toți cei ce au păcătuit înaintea Domnului. Altfel, cel ce a primit canon şi nu-l face, nu se poate curăți de lepra păcatului şi nici sufletul său nu este slobozit din robia dracilor.

Este bine de ştiut că cel ce se pocăieşte cu adevărat, nu numai că primeşte canonul dat de duhovnicul său, ci singur cere mai mult canon, ştiind că ori aici vremelnic, ori dincolo veşnic, păcătoşii trebuie să-şi facă canonul.

Iar canonul să fie după măsura puterii fiecăruia. Ai auzi ce spune Sfântul Marcu Ascetul? **Câtă deosebire are arama de fier şi fierul de găteje** – adică de vreascuri –**, atâta deosebire este între un trup şi altul**. Unul este din fire sănătos şi tare şi poate să postească şi să nu mănânce până seara; iar altul, săracul, dacă n-a mâncat de două-trei ori pe zi, cade jos. În toate acestea se caută scopul. De aceea **dreapta socoteală este împărăteasa faptelor bune**.

Tu crezi că pe dracul îl întreci la fugă? El într-o clipă este la marginea pământului. Numai cu asta îl întreci: dacă te smereşti şi te socoteşti a fi praf şi cenuşă şi păcătos şi neputincios şi

nevrednic de a trăi pe pământ. Numai de smerenie se teme diavolul! De alta nu se teme el. Poți să fii tu nevoitor cât îi lumea, dacă nu ştii să ceri iertare, eşti batjocorit de diavoli.

De aceea, fraților, să ne ajute mila Domnului să câştigăm oleacă de smerenie şi dreaptă socoteală, fiindcă în lumea aceasta sunt curse şi ispite şi fel de fel de nedumeriri pământeşti şi duhovniceşti. Dar să avem în toate dreapta socoteală. Că pădurea nu se teme de cel care încarcă o dată mai mult pe o căruță. Ştie că mai la vale se rupe osia şi se strică carul. Ea se teme de acela care ia mereu câte un lemnişor şi-l duce acasă. Aşa şi vrăjmaşul, nu se teme de cel care începe cu multă nevoință, că oboseşte şi rămâne, ci se teme de cel care ia câte oleacă aşa, încet, încet.

Sfântul Teodosie spune: „**De lucrează cineva puțin câte puțin, se îmbogățeşte şi la cele trupeşti şi la cele duhovniceşti**". Câte oleacă! Aşa să luați fapta bună, câte oleacă şi să vă pară rău că n-ați făcut mai mult.

– **Când se face spovedania generală?** au întrebat unii credincioşi.

– O data pe an trebuie să faci spovedania generală din mica copilărie. Sfântul Nicodim Aghioritul spune: „O data pe an, în Postul Mare, este bine să faci spovedania generală". Ştii de ce? Pentru smerenie. Te ajută mult să-ți aduci aminte păcatele. Eu mă mărturisesc, dar dracul mă face să uit păcatele mele cu care am mâniat pe Dumnezeu.

Dar eu, când fac spovedania generală, mi le face îngerul cât muntele în fața mea. „Vezi cine eşti?" Smerenia! Şi atunci, mai mult se apropie Dumnezeu de noi, când noi ne smerim din adâncul sufletului.

– **Dar ce încredere avem ca ni s-au iertat toate păcatele prin spovedanie?**

– Dar dumneata dacă ai spălat o rufă bine şi dacă se mai murdăreşte, nu o mai speli din nou? Nu pui soda şi leşie şi o speli şi o pui la uscat? Precum cămaşa trebuie spălată, aşa şi sufletul trebuie spălat mereu prin deasa spovedanie.

Dar Sfinții Părinți şi mai ales Sfântul Nicodim Aghioritul avea o învățătură pentru duhovnic: „**Sfătuieşte-i, o, duhovnicie, la spovedanie deasă şi curată pe toți**". O dată în an se face spovedania generală din nou. Şi asta-i şi pentru smerenie şi pentru ca omul să nu uite neputințele lui, cu care a supărat pe Dumnezeu. Aşa este.

De aceea trebuie să ne pocăim, să ne pară rău. Pentru că Dumnezeu este atât de milostiv şi de bun, că nu mai ține minte răul ce-am făcut, dacă noi ne întoarcem din toată inima şi ne mărturisim.

Ați văzut ce spune proorocul Isaia: *Întoarceți-vă către Mine şi Mă voi întoarce către voi, fiii oamenilor. De vor fi păcatele voastre ca mohorâciunea, ca zăpada le voi albi, şi de vor fi ca roşeala, ca lâna le voi face albe şi nu voi mai pomeni cele dintâi ale voastre.*

În bunătatea Lui cea fără margini, El ştie neputință noastră, că greşim cu voie şi fără voie, cu ştiință şi cu neştiință. Nu este clipă când nu greşim înaintea Domnului. Dar nimeni nu ştie firea omului mai mult ca Dumnezeu, căci El ne-a făcut din nimic.

De aceea, cum ne întoarcem către El cu lacrimi, cu părere de rău, cu spovedanie curată, ne şi iartă. Cine are păcate mai grele trebuie să facă oleacă de canon, că Dumnezeu totdeauna este gata să ne primească şi să ne ierte, căci suntem zidirea Lui.

Nimeni nu L-a făcut pe Hristos să coboare din cer, decât mila Lui, dragostea Lui pentru oameni. I-a fost milă de neamul omenesc. Că atât de multă dragoste are față de neamul omenesc, încât, auzi ce spune Sfântul Ioan Evanghelistul: *Atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Unul născut, Fiul Său, L-a trimis în lume să mântuiască neamul omenesc.*

A venit Mântuitorul Hristos, nu numai să ne învețe ce trebuie să facem, ci pentru ca să sufere pentru noi batjocoriri, scuipări, bătăi şi moarte pe Cruce, pentru ca să scoată neamul lui Adam din iad, care stătea acolo de 5508 ani, cât au fost de la primul Adam până la venirea Noului Adam – Hristos.

Deci **să avem către Dumnezeu inimă de fiu**, şi să-L iubim din toată inima. Iar când am gresit ceva, îndată să cerem iertare şi să alergăm la mărturisire, ca să-L împăcăm pe Dumnezeu, căci L-am supărat, că Domnul niciodată nu ține minte răul. Dacă vede că ne-am întors, se întoarce

şi El către noi.

Să avem către noi inimă de judecător. Adică cum? Să ne judecăm. Oare ce gândim noi îi place lui Dumnezeu? Ce vorbim noi, oare îi place lui Dumnezeu? Ce fac acum, oare îi place lui Dumnezeu?

Şi îndată conştiinţa ne spune da sau nu. Căci de se va judeca omul pe sine, nu va cădea în judecata lui Dumnezeu! Să ne facem judecători nouă înşine: „Măi, aceasta nu-i bun ce fac; aceasta nu-i bun ce vorbesc; aceasta nu-i bun ce intenţionez eu să fac!”

Şi către aproapele să avem inimă de mamă. Ai văzut o mamă bună? Chiar dacă are copii mai mulţi şi dacă unul o supără, o necăjeşte în fel şi chip, ea are milă de toţi. Dacă vede că un copil de-al ei a căzut în apă şi se îneacă, sau în foc, şi strigă: „Mamă, nu mă lăsa!”, ea uită tot. Uită că a supărat-o şi se duce după dânsul şi-l scapă, chiar cu riscul vieţii.

Că aşa este mama! Adevărata mamă nu mai ţine minte răul. Atât iubeşte pe copii. Iată, aşa trebuie să avem şi noi inima noastră faţă de toţi. Să ne fie milă de toţi, şi de străini şi de ai noştri. Aşa cere Dumnezeu în Sfânta Evanghelie.

N-ai văzut cloşca? Are atâţia pui şi dacă i-ai luat numai unul, îţi sare în cap, măcar că are mulţi. Aşa şi mama cea bună îşi pune sufletul pentru copii. Această inimă de mama o cere Dumnezeu de la noi. S-o avem faţă de toţi. Când va fi unul, care chiar de ne-a făcut rău, chiar de ne-a supărat, însă, când îl vom vedea că este la necaz, să sărim să-l ajutăm, ca să vadă el că noi avem dragoste şi nu ţinem minte răul pe care ni l-a făcut el. Numai aşa vom fi fii ai lui Dumnezeu după dar.

FOLOSUL DESEI SPOVEDANII

Acum să spunem pe scurt despre cele cinci foloase ale desei spovedanii.

Preabunul Dumnezeu a pus în lume Taina aceasta a Spovedaniei, căci dacă n-ar fi fost aceasta, după Botez, nimeni nu s-ar putea mântui. Cine reuşeşte să facă o spovedanie curată, reuşeşte să facă al doilea Botez, după cum aţi văzut că zice preotul la molitfă: „De vreme ce cu al doilea botez te-ai botezat, după rânduiala tainelor creştineşti”.

Taina Mărturisirii sau a Spovedaniei este una din cele şapte Taine şi cuprinde patru părţi:

Prima parte este durerea inimii pentru păcate. Să-i pară rău şi să plângă pentru păcatul prin care a supărat pe Dumnezeu.

A doua este spovedania prin grai viu la duhovnic.

A treia este facerea canonului, prin hotărârea în faţa preotului că-l va face.

A patra parte, cheia Sfintei Spovedanii, este dezlegarea păcatelor, prin punerea mâinilor preotului pe capul credinciosului. Aceasta, după canonul 8 al Sinodului I ecumenic, se numeşte epicleza duhovniciei, adică venirea Duhului Sfânt peste capul celui ce s-a mărturisit curat. Că nu se poate încheia Taina Sfintei Spovedanii decât atunci când a pus preotul mâna pe capul celui ce se mărturiseşte, după cum arhiereul pune mâna pe capul diaconului sau al preotului, când îl hirotoneşte şi vine Duhul Sfânt prin succesiune apostolică.

Deci, la fel şi aici, Duhul Sfânt vine prin mâna preotului să dezlege sufletul care s-a spovedit.

Dar spovedania, fiind o spălare sau un botez duhovnicesc al sufletului, după Botezul cel dintâi, este o taină prin care se iartă păcatele omului prin dezlegare de la duhovnic şi este bine să se facă cât mai des.

Dumnezeiscul părinte Ioan Gură de Aur zice aşa în cartea care se numeşte „Puţul” sau „Fântâna” pe româneşte: „De este cu putinţă, o, creştine, şi în fiecare ceas să te mărturiseşti la duhovnic”.

De ce? Pentru că nu este clipă şi minut când nu greşim lui Dumnezeu. Deci, dacă greşim în fiecare clipă lui Dumnezeu, este prea de nevoie să se facă deasa spovedanie, să spălăm sufletul prin

mărturisire curată cu căiță și canon, pentru că se înnegrește haina sufletului nostru cea curățită la Botez, prin tot felul de păcate, din ceas în ceas și din minut în minut.

În vremea veche a creștinismului patristic, creștinii se mărturiseau în fiecare zi la duhovnici. Dar pe vremea aceea se și împărtășau în fiecare zi, cum arată la Fapte: *...și erau toți în biserică*, când s-a întemeiat Biserica, *și stăruiau în învățătura Apostolilor și în împărtășire, în frângerea pâinii și în rugăciune. ...Iar toți cei ce credeau erau laolaltă și aveau toate de obște*. Astfel s-a întemeiat prima obște apostolică.

Toate le dădeau Bisericii și pe ei înșiși se dădeau lui Hristos. Pe vremea aceea, după terminarea slujbei, și masa se dădea în biserică, mesele agape. Mai târziu s-au scos în pridvorul bisericii și pe urmă acasă la creștini, fiind binecuvântate de Sfinții Apostoli.

Spovedania se făcea la început în fiecare zi. Mai tarziu oamenii, rărind cu Sfânta Împărtășanie, au rărit-o și cu Sfânta Spovedanie. Și vedeți acum deabia se mai spovedesc în cele patru posturi. Atâta s-a răcit credința și evlavia, mai ales față de Spovedanie și chiar cu împărtășirea cu Preacuratele Taine, care aduc cel mai mare folos și putere de creștere duhovnicească a sufletelor noastre prin harul Duhului Sfânt, ce vine peste noi prin aceste Sfinte Taine.

Aici vom vorbi nu numai despre Spovedanie, ci și despre foloasele desei spovedanii.

Foloasele desei spovedanii sunt cinci.

Primul folos al desei spovedanii este acela că păcatul nu prinde rădăcini în noi și se strică din suflet cuibul satanei.

Diavolul, văzând că te spovedești des, te căiești, te rogi și-l pârăști mereu, zice așa: „Degeaba mă ostenesc cu dânsul, că se duce mereu la preot și se spovedește, și-l dezleagă, și eu nu câstig nimic. Mai bine mă duc la cei care dorm, care n-au grijă de mântuire, care nu se spovedesc cu anii, că aceia nu mi se mai împotrivesc!”

Cine se spovedește des, știe ce a greșit, că ține minte. Dacă nu s-a spovedit de câteva zile: „Măi, ce-am făcut?” El îndată își aduce aminte, iar dacă lasă să treacă o lună sau două sau poate și un an, de unde să țină el minte?

Că într-o zi dacă te-ai ispiti pe tine să stai undeva într-un unghi în casa, într-un colț și să-ți pândește gândurile, numai timp de două ceasuri, să vezi în câte feluri umblă mintea. Și la câte păcate se duce dacă n-o stăpânești cu rugăciunea și cu frica de Dumnezeu. Dar într-o zi sau două? Dacă umblând în societate cu lumea și vorbind cu lumea și văzând și auzind, cât se încarcă sufletul nostru pe conștiință în fiecare ceas?

Deci primul folos al desei spovedanii este acesta. Și să țineți minte că prin mărturisirea deasă, păcatele nu pot prinde rădăcini adânci în inima celui ce se mărturisește.

Al doilea folos al desei spovedanii este că omul ține minte ușor greșelile făcute de la ultima spovedanie; pe când cel ce se mărturisește rar, cu anevoie poate să-și aducă aminte de toate câte a făcut. Astfel, multe din păcate rămân nespovedite și, prin urmare, neiertate. Pentru aceea diavolul i le aduce aminte în ceasul morții, dar fără folos, căci i se leagă limba și nu le mai poate mărturisi.

Vai de acela care se duce la mărturisire și spune o seamă de păcate și o seamă nu le spune; sau le spune și pe acelea, dar nu sincer cum le-a făcut. Caută cuvinte de apropiere, așa de ici de colo. El crede că trebuie să-i spună duhovnicului câteva păcate și, dacă l-a dezlegat, este iertat. Crede el că poate minți pe Dumnezeu, că nu știe Dumnezeu cum s-a făcut păcatul și în ce fel?

Duhovnicul dezleagă numai ce aude; celelalte păcate rămân legate, că acela n-a fost sincer și nicidecum nu reușește să se ușureze. Deci a doua pricină ca spovedania să fie bună, trebuie să fie sinceră și curată. Tot ce ține minte omul să spună, că nu-i spune preotului, ci lui Dumnezeu. Preotul este um om de țărână ca și noi. El a primit puterea de a lega și dezlega păcatele, prin lucrarea Duhului Sfânt.

Al treilea folos al celui ce se mărturisește des este acela că, și dacă i s-ar întâmpla să cadă într-un păcat de moarte, îndată aleargă și se mărturisește și **intră în harul lui Dumnezeu, și nu**

suferă să aibă pe conştiinţă greutatea păcătului, fiind deprins a se curăţi des prin spovedanie.

Al patrulea folos al desei spovedanii este că pe unul ca acesta îl **află moartea curăţit şi în harul lui Dumnezeu**, având mare nădejde de mântuire.

După mărturia Sfântului Vasile cel Mare, diavolul merge întotdeauna la moartea drepţilor şi păcătoşilor, căutând să afle pe om în păcate pentru a-i lua sufletul. Dar la cei ce se mărturisesc des şi curat nu poate afla nimic, deoarece s-au mărturisit luând dezlegare pentru păcate.

Al cincilea folos al desei spovedanii este că unul ca acesta **se opreşte şi se înfrânează de la păcate**, aducându-şi aminte că după puţine zile va mărturisi din nou şi va primi canon de la duhovnic, acesta mustrându-l pentru cele făcute.

Acesta care se spovedeşte des, când îşi aduce aminte de ruşinea ce-o s-o aibă la duhovnic, de canonul pe care o să-l primească, se opreşte de la păcat. Omul are atâta putere împotriva păcătului, că toţi dracii din iad, dacă ar veni, n-au ce-i face, dacă vrea să nu facă păcătul; căci i-a dat Dumnezeu o putere mare, de la Botez, să biruiască ispitele diavolilor.

Dacă n-ar avea puterea aceasta, n-ar fi nici iad şi nici pedeapsă pentru păcat. Voi nu auziţi în Psaltire ce spune Duhul Sfânt? *Doamne, căci cu arma buneivoiri ne-ai încununat pe noi.* Şi iarăşi spune Solomon: *Dumnezeu l-a zidit pe om şi l-a lăsat în mâna sfatului său.*

Dacă vrea să facă păcătul îl face, dacă nu, nu. Diavolul numai îi dă în gând, iar el, dacă este prost şi se amăgeşte, îl face. Poţi să spui tu în ziua judecăţii: „Doamne, diavolul m-a dus la crâşmă; diavolul m-a dus la muierea cutare; diavolul m-a dus la furat; diavolul m-a dus la beţie; diavolul la avort, la toate”? Diavolul va spune atunci: „Doamne, să-mi arate martori, că m-a văzut când îl duceam de mână la crâşmă, la desfrâu sau avort!”

Apoi va zice omului: „Vezi că eşti prost? Eu ţi-am dat în gând să faci păcătul. Dacă ai fost prost, te-ai dus tu singur! Nu te-am dus eu de mână! Dacă m-ai ascultat eşti al meu!”

Deci prin deasa spovedanie se strică cuibul satanei. Ai văzut cocostârcul? Face cuib pe casă la tine; şi-i o pasăre foarte fină. Dacă i-ai stricat cuibul o dată, de două ori, nu-ţi mai vine acolo. Ştie că-i eşti duşman. Aşa şi noi, dacă-i stricăm cuibul satanei, el nu mai vine repede. Şi aşa este un om care ţine sufletul curat, că nu poate suferi păcatele.

Deci al cincilea folos al sfintei spovedanii este îndoit. Mai întâi că stricăm cuibul satanei din suflet şi al doilea că nu ne găseşte moartea nespovediţi.

Cel ce are obicei să se spovedească des, nu lasă rugina păcătului să se prindă de mintea şi inima lui; cine îşi priveşte ogorul lui des, simte când încolţeşte păcătul şi îndată îl smulge din suflet prin spovedanie. Pe acela moartea nu-l găseşte nepregătit.

Uite acum a murit un părinte la noi, duhovnicul Natanail. A venit la mine vineri, s-a spovedit după îndreptarul de spovedanie pe care îl au duhovnicii, s-a împărtăşit cu Preacuratele Taine, iar peste câteva zile s-a dus la Domnul, zicând rugăciuni.

Acest suflet, deşi s-a dus repede, era pregătit. A fost om înţelept. Dar noi ce zicem? „Lasă că m-oi spovedi la anu’!” Nu! Să nu amânăm, că nu ştim când ne cheamă Hristos! Părintele Natanail n-a ştiut că moare. Dar îngerul Domnului l-a ajutat, fiindcă el avea obicei în fiecare săptămână să vină la mărturisit. Nu a avut când să se strângă răutatea, că au fost dezlegate la spovedanie toate păcatele, până şi cele mai mici.

Să nu credeţi dumneavoastră că păcatele mici nu sunt grave! Şi pe acelea trebuie să le mărturisim, că auzi ce spune Evanghelia: *Nimic necurat nu va intra întru împărăţia cerurilor*.

SFÂNTA ÎMPĂRTĂŞANIE

Sfânta Împărtăşanie este de mare folos omului, dacă se împărtăşeşte cu adevărat cu credinţă, cu pregătire şi dezlegarea duhovnicului. Că cel ce se apropie cu nevrednicie, osândă îşi ia, că este foc care arde pe cei nevrednici – ai văzut ce spune în rugăciunile dinainte de împărtăşanie.

– Cine se poate împărtăşi?

– Cine are viaţa curată, neprihănită; cine are ştiinţa gândului său curată, cine nu are impedimente canonice şi este dezlegat de duhovnic, poate să se împărtăşească, iar cine nu este mărturisit şi dezlegat de duhovnic, şi n-a făcut canonul dat, nici nu se poate apropia de împărtăşanie. Că şi o dată pe an de se va împărtăşii, ca Iuda este, care o dată s-a împărtăşit şi atunci a intrat satana în el şi l-a vândut pe Domnul.

Dacă nu-i vrednic cineva, nici o dată pe an să nu se împărtăşească. Ai văzut ce zice în Cuvântul 53, Sfântul Ioan Gură de Aur: „...Şi voi, preoţilor, care daţi Preacuratele Taine, nu mică muncă zace asupra voastră, dacă ştiţi pe cineva nevrednic, de-l veţi împărtăşi cu aceste preaînfricoşate şi preasfinte şi dumnezeieşti Taine. Şi dacă te temi tu, o, preotule, că cel ce vine la tine este sachelar, adică general, sau ipat, adică prefect, sau voievod sau cel ce este cu coroana pe cap, adică împărat, şi te temi tu, adu-l la mine! Tot trupul meu îl voi da să-l ardă mai înainte de a da Trupul cel Preasfânt şi Preacurat celui nevrednic. Tot sângele meu îl voi vărsa mai înainte de a da Sângele atât de înfricoşat şi Preasfânt la cel care nu-i vrednic”.

Iar dacă s-a curăţit şi dacă s-a pregătit după rânduiala canonică a Bisericii lui Hristos prin mărturisire, şi a făcut canonul cuvenit, să se apropie cu frică şi cu cutremur.

– **Ce ne puteţi spune despre împărtăşania copiilor până la vârsta de şapte ani? Necesită spovedanie?**

– Copiii cei nevinovaţi până la vârsta de cinci ani este bine să-i împărtăşiţi, dacă se poate, şi în fiecare Duminică. Iar copiii de 6-7 ani, mai ales acum, este bine să fie spovediţi şi apoi împărtăşiţi, că astăzi copiii văd şi aud multe sminteli, în casă, la televizor şi peste tot, nefiind supravegheaţi de părinţi.

La fel şi despre cei bătrâni şi bolnavi zice Sfântul Simeon al Tesalonicului: „Cei bătrâni şi bolnavi, care nu au impedimente canonice, este bine să se împărtăşască mai des şi în sărbătorile mari”.

Totdeauna, înainte de a te împărtăşi, după ce ţi-ai făcut metaniile, după ce ai părăsit păcătul şi ţi-ai făcut canonul dat de preot, înainte de a te împărtăşi trei zile cel puţin n-ai voie să bei vin, nici să mănânci de dulce sau cu undelemn. Iar în afară postului, fără spovedanie, fără canon şi fără o săptămână de post sau măcar trei zile înainte de a te împărtăşi să nu mănânci cu undelemn şi să nu bei vin; numai mâncare uscată. Aşa este rânduiala cu Sfânta Împărtăşanie, fraţilor.

– **Spuneţi-ne ceva despre împărtăşania călugărilor, despre deasa împărtăşanie.**

– Călugării din mănăstiri, dacă au duhovnic bun, să se spovedească cât mai des. La noi spovedania, cum vedeţi, este o dată pe săptămână, vinerea. Dar am călugări foarte treji, care vin de două-trei ori pe săptămână la mănăstire: „Părinte, n-am fost la Utrenie; părinte, am rămas în urmă cu canonul; părinte, am mâncat înainte de masa”, sau te miri ce. Dacă îl mustră conştiinţă, el vine, îi pui mâna pe cap, îl dezlegi şi se uşurează.

Aşa că şi călugării bătrâni şi bolnavi se pot împărtăşi o dată pe săptămână; ceilalţi, dacă le dă voie duhovnicul, se pot împărtăşi, cel mai rar, la patruzeci de zile, cel mai potrivit, o dată pe lună.

– **Dar avem vreun temei la Sfinţii Părinţi pentru împărtăşania la patruzeci de zile?**

– Da, avem la Sfântul Simeon al Tesalonicului. El zice că o dată la patruzeci de zile fiecare să se pregătească şi să se împărtăşească, dacă n-are vreo oprire canonică. Este păcat care te opreşte douăzeci de ani de la împărtăşanie.

În caz de moarte, dacă vezi că omul este gata, îi dai împărtăşania. Nu-l mai poţi opri în caz de moarte; iar dacă nu moare şi mai trăieste, face în continuare canonul dat. Aşa să ştiţi.

– **Se poate împărtăşi cineva fără să se spovedească?**

– Nu. Niciodată. Nici în caz de moarte şi de altceva, nu. Întâi spovedania şi apoi să se împărtăşească.

CELE CINCI FELURI DE ÎMPĂRTĂŞANIE

– **Dar în câte feluri este Sfânta Împărtăşanie? În câte feluri ne putem împărtăşi?**

– Împărtăşirea cu Preacuratele Taine, a te împărtăşi cu Trupul şi cu Sângele Domnului, este cea mai înfricoşată, cea mai bună şi cea mai sfântă taină, că zice Mântuitorul: *Cine mănâncă Trupul Meu şi bea Sângele Meu, întru Mine petrece şi eu întru dânsul*.

Ne putem împărtăşi cu adevărat în cinci feluri în Biserica lui Hristos.

Prima împărtăşanie şi cea mai importantă este cea cu Trupul şi Sângele Domnului.

A doua cale de împărtăşire, după Marele Vasile, este împărtăşirea duhovnicească pe calea rugăciunii celei gânditoare a inimii. Poţi să vii în biserică şi, chiar dacă eşti oprit de preot să te împărtăşeşti pe câţiva ani, te poţi împărtăşi de o mie de ori pe zi şi mai mult, pe altă cale, pe calea rugăciunii. Dacă vii în biserică şi zici rugăciunea „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul", cu toată inima, de câte ori ai suspinat după numele lui Iisus, de atâtea ori te-ai împărtăşit, ca şi cel ce a luat cu linguriţa Sfintele Taine.

Aceasta este împărtăşirea pe calea rugăciunii celei gânditoare a inimii, cu care omul poate reuşi să se împărtăşească de multe ori pe zi, nu numai o dată.

Al treilea fel de împărtăşire este pe calea lucrării poruncilor lui Hristos. Mântuitorul a spus să postim, ne-a aratăt cum să postim; şi a zis să ne rugăm, ne-a arătat cum să ne rugăm; ne-a spus să primim pe cel străin, să adăpăm pe cel însetat, să hrănim pe cel flămând, să cercetăm pe cei închişi şi să iertăm pe cei ce ne greşesc.

Când facem aceste porunci, ne împărtăşim pe calea lucrării poruncilor lui Hristos. Acesta este al treilea fel de împărtăşanie. Şi cu aceasta te poţi împărtăşi de multe ori pe zi, de câte ori ai lucrat poruncile lui Hristos.

Auzi ce spune dumnezeiescul Maxim în Filocalie: „Hristos stă ascuns în poruncile Sale. Cine face o poruncă îl primeşte pe Hristos. Şi nu numai pe Hristos, ci toată Sfânta Treime". Şi auzi ce spune Scriptura: *Cela ce mă iubeşte pe Mine şi are poruncile Mele, şi le păzeşte pe ele, Eu şi Tatăl vom veni şi lăcaş la dânsul vom face*.

Clar! Nu numai Fiul, ci şi Tatăl vine. Şi unde-i Tatăl şi Fiul pe toată Sfânta Treime o primeşte acela care lucrează poruncile lui Dumnezeu, măcar de ar fi oprit de a lua Sfânta Împărtăşanie de vreun preot. Înţelegeţi? Acesta-i al treilea chip de împărtăşanie pe calea lucrării poruncilor.

A patra împărtăşire este prin auz. Cum? Eu sunt oprit de preot atâţia ani de la împărtăşire, fie că sunt femeie sau bărbat. Dar merg la biserică şi ascult cu evlavie Sfânta Liturghie, Apostolul, Evanghelia, Heruvicul, Axionul şi predica preotului. Dacă ascult cu evlavie cuvântul Domnului, de câte ori am luat un înţeles duhovnicesc prin auz, de atâtea ori m-am împărtăşit cu Hristos.

Aceasta este împărtăşirea prin urechi, al patrulea fel de împărtăşire. Şi Apostolul spune clar: *Credinţa vine prin auz şi auzul prin cuvântul lui Dumnezeu*. Tu primeşti cu linguriţă pe Hristos; eu îl primesc prin urechi, când ascult cu evlavie Sfânta Liturghie, cântările şi predica preotului. Şi mă împărtăşesc de mii de ori pe zi, fără să ştii tu.

Tu poate, dacă nu te-ai pregătit bine, spre osândă primeşti Sfânta Împărtăşanie. Iar eu, dacă stau cu credinţă, ca vameşul, în Biserică şi ascult cu evlavie slujba, mă împărtăşesc prin urechi.

Al cincilea fel de împărtăşire este pe calea miridelor, a părticelelor ce se scot pentru noi la Sfânta Liturghie. De aceea nu putem pune la Sfânta Liturghie pe cei beţivi, pe cei ce înjură, pe cei ce trăiesc necununaţi, pe sectari, pe cei ce se sinucid. Pentru că acea părticică care se scoate reprezintă faţa acelui suflet.

Aceste părticele se sfinţesc la Sfânta Epicleză, prin invocarea Duhului Sfânt şi, la sfârşitul slujbei, după ce s-au pus în potir partea cu Iisus, se zic cuvintele: „Plinirea potirului credinţei Duhului Sfânt", apoi se pun şi părticelele ce se scot pentru credincioşi. În Sfântul Potir este Trupul

şi Sângele lui Hristos viu.

Din prescura a patra se scot părticele pentru vii, din a cincea pentru morţi şi le pune în Sfântul Potir. Din aceste părticele ca făina, ce s-au adăpat cu dumnezeuiescul Sânge în Potir, atâtea mii şi milioane de suflete au primit împărtăşirea şi comuniunea direct cu Iisus Hristos, cu Trupul şi Sângele Lui.

Acestea patru din urmă sunt căi de împărtăşire pe calea lucrării faptelor bune, dar nu înlocuieşte pe cea dintâi. Numai o împărtăşire temporară şi în caz de ceva, tot trebuie să se împărtăşească cu Trupul şi Sângele Domnului, cu Preacuratele Taine.

Iată aşa ne putem împărtăşi în cinci feluri în Biserica Universală.

– **Dacă un neoprotestant se împărtăşeşte pe cele patru căi, dar nu se împărtăşeşte cu Trupul şi Sângele Mântuitorului, poate avea nădejde de mântuire?**

– Nu! Nu are nici o valoare, pentru că este rupt de Biserica lui Hristos şi la ei nu este darul preoţiei. Acela e sectar, om rătăcit. Aşa-i, măi băiete! Nu putem noi schimba ceea ce a întemeiat Hristos pentru toată lumea. El a zis: *Luaţi, mâncaţi, acesta este Trupul Meu; beţi dintru acesta toţi, acesta este Sângele Meu...* (Ioan, 6, 53).

De ce v-am spus despre Sfânta Împărtăşanie? Este bine să vă pregătiţi, mamă. Frăţiile voastre de la ţară, măcar în posturi şi măcar o dată la patruzeci de zile să vă împărtăşiţi.

SFÂNTA CRUCE

Cuvântul Crucii, pentru cei ce pier, este nebunie; iar pentru noi, cei ce ne mântuim, este puterea lui Dumnezeu.

De câte ori auziţi cuvântul „Cruce”, să nu înţelegeţi ca sectarii cei nebuni, ca baptiştii, adventiştii, evangheliştii, penticostalii, nazarinenii, pocăiţii, secerătorii, tudoriştii, martorii lui Iehova şi toţi ceilalţi sectari, care bântuie lumea; gurile sectare cele hulitoare, care au umplut lumea şi care vatămă ţarina lui Dumnezeu-Cuvântul.

Să nu gândiţi despre Sfânta Cruce ca ei, ci aşa să înţelegeţi şi să ţineţi minte că, cuvântul „Cruce” are îndoită putere şi îndoită taină. Îndoită este Crucea, îndoite sunt înţelesurile Crucii.

Să nu înţelegeţi despre Sfânta Cruce aşa ca cei scurţi la minte şi neînţelepţi, care nu vor să se închine mântuitoarei Cruci a lui Hristos, cum zice Sfântul Apostol Pavel.

Lasă-i să hulească, pentru că i-a întunecat satana, le-a pus pecetea pe frunte mai întâi, adică unde stă creierul mare, că să nu creadă. Le-a pus pecetea pe mâna dreapta, că să nu o ridice la frunte să facă semnul cel mântuitor al preacinstitei şi de viaţă făcătoarei Cruci a lui Hristos.

Deci să ştiţi că îndoit este omul, îndoită este şi Sfânta Cruce. Nu vezi la om un ipostas în două firi? O parte se vede, adică trupul, una nu se vede, adică sufletul, pentru că este natură nevăzută. Aşa şi Crucea să o înţelegem.

Una este Crucea materială, văzută, şi alta este cea tainică, mistică şi nevăzută, pe care o purtăm în inima noastră. În Sfânta Evanghelie auzim zicând aşa: *Şi stătea lângă crucea Lui mama Lui, Maria lui Cleopa şi Maria Magdalena*.

Auzi? Stăteau lângă crucea Lui. Deci înţelege că a sta lângă crucea Lui nu înseamnă a sta lângă crucea spirituală, ci lângă una materială, Crucea de lemn a lui Hristos, lângă care stătea Maica Domnului, Maria lui Cleopa şi Maria Magdalena.

Când veţi auzi: *Pogoară-te de pe cruce,* se înţelege Crucea lui Hristos cea din lemn pe care era răstignit. Şi când veţi auzi: *Şi L-au dus şi L-au scos afără din cetate, ducându-şi Crucea Lui până în locul Căpăţânii, ce se cheamă pe evreieşte Golgota*, înţelegem crucea materială. Pe aceasta o purta Mântuitorul în spate.

Şi când veţi auzi că s-au dus evreii la Pilat şi l-au rugat: „Ne rugăm ţie, zdrobeşte fluierele picioarelor celor răstigniţi, ca să-i dăm jos de pe cruce, să nu-i apuce ziua sâmbetei”, că mare era ziua sâmbetei aceleia la iudei, şi aici înţelegem tot crucea cea de lemn, nu cea spirituală.

Iar când auzi în Sfânta Evanghelie pe Hristos, zicând: *Cel ce voieşte să vină după Mine, să se lepede de sine* – adică de iubirea de sine, care ne leagă foarte mult pe toţi –*, să-şi ia crucea şi să-Mi urmeze Mie,* aici înţelegem crucea spirituală, crucea duhovnicească, pe care a purtat-o mai întâi Mântuitorul nostru Iisus Hristos, nu pe umeri, ci în suflet.

Când veţi auzi la Evanghelistul Marcu: *Cel ce nu-şi ia Crucea şi nu-Mi urmează Mie, nu este vrednic de Mine,* să nu înţelegeţi crucea cea de lemn, ci crucea spirituală, nevăzută.

Deci, băgaţi de seamă, că Hristos îndoită cruce a purtat. Una în suflet: suferinţa, răbdarea, usturimea, durerea, ruşinea, scuipările, mâhnirile şi întristarea; şi toate câte le ducea în suflet formau crucea cea spirituală a Domnului Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Iar a doua cruce, cea de lemn, a purtat-o pe umerii Săi şi S-a răstignit de bunăvoie pe ea, pentru mântuirea lumii.

Şi Sfântul Apostol Pavel a purtat două cruci: *Mie să nu-mi fie a mă lăuda decât în Crucea Domnului nostru Iisus Hristos*. Dar el a dus şi cealaltă cruce, cum singur spune: *În bătăi, în suferinţe, în posturi, în friguri, în primejdii de la neamuri, în primejdii pe mare, în primejdii pe uscat, în primejdii de la neamul meu, în primejdii de la fraţii cei mincinoşi*.

Deci să ştiţi, când vă atacă sectarii pentru Sfânta Cruce, ei o iau numai pe cea de a doua, numai crucea suferinţelor, nu şi cea materială. Noi o luăm şi pe cea dintâi, că aşa a dus-o Hristos. El a dus o cruce de lemn în spate şi o cruce a suferinţelor în sufletul său, până la moarte şi moarte pe cruce.

Crucea este biruinţă, Crucea este steagul lui Hristos, Crucea este arma cu care Hristos a biruit puterile iadului şi ale morţii. Deci, vai şi amar şi blestemat şi de trei ori blestemat este acela care nu se închină cinstitei şi de viaţă făcătoarei Cruci a lui Hristos!

Îndoit este omul, şi îndoită cruce trebuie să poarte, cum arată Sfântul Efrem Sirul şi Sfântul Chiril al Ierusalimului, care zice:

O, creştine, nici un lucru să nu faci, până nu faci Semnul Cruci, când pleci în călătorie, când începi lucrul, când te duci să înveţi carte, când eşti singur şi când eşti cu mai mulţi; pecetluieşte-ţi cu Sfânta Cruce fruntea ta, trupul tău, pieptul tău, inima ta, buzele tale, ochii tăi, urechile tale, şi toate ale tale să fie pecetluite cu semnul biruinţei lui Hristos asupra iadului. Şi nu te vei mai teme atunci de farmece sau de descântece sau de vrăji. Că acelea se topesc de puterea Crucii, ca ceara de la faţa focului şi ca praful în faţa vântului.

Aşadar, ne-am adus aminte mai întâi de simbolurile crucii, apoi de îndoita cruce – cea materială şi cea spirituală.

DESPRE DRAGOSTEA DE DUMNEZEU

Sfântul Efrem Sirul arată că aproape de chilia lui era un pustnic cu numele Iulian.

Acest pustnic îşi făcuse o chilie în formă de mormânt într-o piatră şi stătea acolo şi pururea se ruga şi postea. Dormea pe piatră jos, căci nu avea pat. Dar avea umilinţă şi lacrimi în rugăciune, încât, când citea la Psaltire sau în Sfânta Scriptură, unde vedea scris cuvântul „Doamne”, „Dumnezeule” sau „Iisus Hristos”, stătea şi vărsa multe lacrimi pe numele Mântuitorului.

Sfântul Efrem spunea: M-am dus odată la dânsul şi când m-am uitat în cărţile lui, acolo unde era scris „Dumnezeu” sau „Iisus Hristos”, acolo nu se mai cunoşteau slovele.

N-am cunoscut lucrarea lui. Atunci l-am întrebat:

– Părinte, de ce în cărţile sfinţiei tale, unde stă scris numele Dumnezeu este şters?

Sfântul Efrem era un fel de duhovnic al lui.

– Pentru Dumnezeu, Părinte Efrem, îţi voi spune: Femeia aceea păcătoasă din Evanghelie a spălat picioarele Mântuitorului şi le-a şters cu părul capului ei, iar eu, când văd scris numele Mântuitorului, parcă Îl văd pe El, şi atunci curg multe lacrimi din ochii mei. Măcar că nu văd picioarele Lui, îi văd numele Lui de pe cărţi.

Vezi câtă umilință era în acest suflet? Câtă pătrundere şi simțire dumnezeiască în el? A zis Sfântul Efrem:

– Bună este lucrarea ta, părinte, dar, pentru Dumnezeu, te rog să cruți cărtile. Că dacă ai să mai plângi mult, nu se va mai cunoaşte nimic pe ele.

Aşa multă umilință avea.

Apoi l-a întrebat Sfântul Efrem:

– Cum ai atâta umilință?

– Eu, când îmi aduc aminte că Dumnezeu m-a adus la ființă din ce nu am fost şi mă rabdă în toate zilele vieții mele şi în toate clipele pentru neputințele şi păcatele care le fac cu gândul, cu voie sau fără de voie, cu ştiință sau cu neştiință, mă gândesc cât de bun este Dumnezeu şi cât sunt eu de rău, că sunt izvor de păcate. Cugetând aşa, nu pot să nu plâng, rugând pe Dumnezeu să facă milă cu mine, cum a făcut altădată cu femeia păcătoasă.

La urmă a spus Sfântul Efrem: „Ai văzut un om care iubea pe Dumnezeu din toată inima? Unde vedea scris numele lui Dumnezeu, îl uda cu lacrimi. Această dragoste de Dumnezeu, cine o are cu adevărat se mântuieşte”.

Noi citim cărți, în plus, ne rugăm ceasuri întregi fără umilință, fără zdrobire, fără lacrimi şi rugăciunea noastră este seacă, o rugăciune cu secetă, cu uscăciune, cu răceală, cu părăsirea darurilor. Şi de ce? Pentru că ne rugăm doar cu gura; nici cu inima şi nici cu mintea nu ne rugăm.

Cine vrea să iubească pe Dumnezeu, trebuie să învețe ca pururea să verse lacrimi pentru păcatele lui.

DESPRE FELUL LACRIMILOR

Diavolul se amestecă în toată fapta bună. Ai văzut buruiana aceea numită hamei? Ea se prinde de orice găseşte în cale: de gard, de stâlp, de poartă, de copac, de păr. Numai vezi că se ridică. Aşa face şi diavolul cu toată fapta bună. Se încolăceşte în jurul ei pentru a o face zadarnică, să nu mai fie bună.

Cât de mare este darul lacrimilor! Dar şi aici diavolul aduce ispită. Şi în felurile lacrimilor se bagă vrăjmaşul, ca să facă zadarnică lacrima omului în rugăciune, să nu fie primită de Dumnezeu.

Lacrimile cele adevărate, care izvorăsc din dragostea de Dumnezeu, atâta putere au – spune Sfântul Grigorie din Nazianz – **încât izvorul lacrimilor de după Botez este mai mare decât însuşi Botezul.** El zice: „Ştiu şi al cincilea botez, care se naşte din lacrimi, din pocăință cu lacrimi, şi atâta putere are botezul acela, încât este mai mare decât cel dintâi. Pentru că Botezul cel dintâi ne şterge păcatele, dar nu ne dă putere de a nu mai păcătui”.

Dacă am vrea noi se poate, dar voința omului este lăsată liberă după Botez să aleagă: să păcătuiască sau nu. **Iar lacrimile cele după Botez şterg şi păcatele pe care le facem. Lacrimile de umilință sunt mai bune decât Botezul, că şterg toate păcatele care s-au făcut de la Botez până atunci şi te lasă curat.**

Sunt mai multe feluri de lacrimi. Dacă ai lacrimi să iei aminte care sunt bune, care sunt mijlocii şi care sunt de la satana.

Lacrimile cele bune sunt cele din dragoste pentru Dumnezeu. Acestea îngraşă pe om, dau bucurii mari sufletului – ori de mănâncă, ori de nu mănâncă –, dacă plânge, el este sătul. Aceste lacrimi țin şi de foame şi de sete, şi omul nu are supărare pe nimeni. Sufletul lui pururea se bucură, pentru că are dragoste de Dumnezeu.

Auzi ce spune Sfântul Apostol Pavel: *Bucurați-vă, fraților, şi iarăşi zic, bucurați-vă!*

Al doilea fel de lacrimi bune sunt cele care vin din frica lui Dumnezeu, dar acestea usucă pe om. Lacrimile care se nasc din frica lui Dumnezeu nu îngraşă, ci usucă pe om. **Deci lacrimile cele mai bune sunt lacrimile care vin din dragostea de Dumnezeu.**

Omul plânge şi tot slăbeşte pentru că lacrimile de acest fel se nasc din frică. El se teme de muncile iadului, se teme de Dumnezeu şi din această cauză plânge mereu, şi se usucă trupul lui chiar dacă ar mânca sau n-ar mânca, de ar dormi sau de n-ar dormi. Aceste lacrimi au putere să usuce firea omenească, din cauza scârbei pentru păcat, cum se usucă lemnul la foc.

Al treilea fel de lacrimi bune sunt cele care se nasc din frica morții şi din frica judecății, când cugetă omul cum va fi la moarte, cum are să se chinuiască, cât de greu are să se despartă de trup, cât de greu va fi în ziua judecății, când va sta în fața a milioane de îngeri să primească răspunsul hotărârii, unde să meargă, la bine ori la rău şi, Doamne fereşte, să primească osânda veşnică. Deci şi aceste lacrimi sunt bune.

Mai sunt lacrimi mijlocii, adică fireşti, care nu-s bune, nici rele. Vezi că mama plânge după copil, copilul plânge după mamă, tata plânge după băieți; sau plânge unul după prietenul lui, ori plânge soția după soț. Lacrimi fireşti sunt şi cele de boală, din suferință şi din tristețe.

Sunt şi lacrimi care se nasc din slavă deşartă. Acestea sunt lacrimi rele.

Unul are darul umilinței, dar plânge pentru că-i place să-l vadă altul. Mai bine n-ar mai plânge, că satana i-a furat aceste lacrimi.

Este bine ca omul să ascundă darul umilinței, dacă-l are de la Dumnezeu. Dar şi diavolul pune pe om să plângă, când îl văd alții. Dacă nu poți opri aceste lacrimi, nu eşti vinovat.

Dacă omul plânge cu scop să-l vadă cineva sau îi place să ştie cineva că-i plângăreț, acele lacrimi sunt din slavă deşartă şi sunt rele şi chiar păgubitoare.

Mai sunt şi lacrimi venite din mânie. Ai văzut om, când nu se poate răzbuna pe altul, plânge de ciudă. Atâta îi este de necaz că nu poate să se răzbune pe celălalt, şi plânge de amărăciune. Acestea sunt şi mai rele ca cele din slavă deşartă. **Aceastea sunt lacrimi ucigaşe şi rele,** pentru că el plânge şi inima-i stoarsă de satana, încât izvorăşte lacrimi de ură. Acestea sunt lacrimi foarte grele, foarte păcătoase, sataniceşti.

Altul plânge din dezmierdare. A avut prietenie cu femeie sau cu altcineva şi, când îşi aduce aminte de dânsa, plânge. **Acestea sunt aduse de dracul desfrânării.**

Mai sunt lacrimi rele, care se nasc din pagube. A pierdut omul bani sau casă; i-a luat pământul şi plânge după avere. **Aceste lacrimi sunt tot de la vrăjmaşul,** pentru că omul crede că Dumnezeu nu are să aibă grijă de el.

Deci, iată de câte feluri sunt lacrimile şi nu toate sunt bune. Numai lacrimile din dragostea lui Dumnezeu, din frica lui Dumnezeu, din frica de moarte sau de muncile iadului îl curăță, îl luminează, îl apropie de Dumnezeu. Celelalte sunt sau fireşti sau larimi rele şi osânditoare.

Sfântul Dionisie Areopagitul spune că răul adus de satana în aceasta constă: **în poftă fără de minte, mânie fără judecată şi închipuire sau nălucire pripită.** Ai văzut care-i răul din satana şi din toate slugile lui? Poftă fără de minte, că au poftit să fie asemenea lui Dumnezeu; mânie fără de judecată, căci se pornesc fără rațiune să ucidă pe oricine, să se răzbune, să facă rău oricărei zidiri a lui Dumnezeu, şi nălucire pripită, că îşi închipuiesc să fie întocmai cu Dumnezeu, uitând că sunt făcuți de Dumnezeu.

Dacă ai lua de la diavoli aceste trei patimi, ei s-ar face înapoi îngeri. Dar aceste trei răutăți îi fac pe ei draci. Iar dacă ai scoate din ființa lor acestea, ei ar rămâne curați că îngerii, cum au fost întâi.

HARUL MÂNTUIRII

– **Câtă vreme este harul cu noi? a întrebat un credincios pe Părintele Cleopa. Iar el a răspuns:**

– Cât trăim. Numai dacă îl căutăm. Dar dacă nu-l căutăm, după ce am murit, nu mai este cu noi.

– **Cum putem câştiga harul lui Dumnezeu?**

– Harul lui Dumnezeu îl primim de la Botez şi îl păstrăm în noi prin Sfintele Taine şi prin toate faptele bune. Adică prin post, rugăciune, spovedanie, împărtăşanie, citirea cărţilor sfinte, priveghere, milostenie, smerenie, naşterea şi creşterea copiilor în frica lui Dumnezeu şi toate celelalte.

Harul vine la noi, dar nu-i spărgător de uşi. Dumnezeu nu forţează uşa inimii nimănui ca să intre. Ai auzit ce spune la Apocalipsă? *Iată stau la uşă şi bat. De va auzi cineva glasul Meu şi va deschide, Eu şi Tatăl vom veni la el şi lăcaş la el vom face...*

Harul vine numai atunci când îi deschidem noi uşa inimii. El bate la uşă şi dacă suntem împietriţi şi nu ne silim să facem voia Domnului, harul nu vine cu sila. Pentru că Dumnezeu i-a dat omului voie de sine stăpânitoare să primească harul sau nu. Harul nu vine cu sila la noi. Nu! Că iată ce zice Duhul Sfânt: *De veţi vrea şi de mă veţi asculta, bunătăţile pământului veţi mânca; iar de nu veţi vrea şi nu mă veţi asculta, sabia cea cu două tăişuri vă va mânca pe voi, că gura Domnului a grăit aceastea.*

Auzi ce spune iarăşi Scriptura: *Dumnezeu l-a făcut pe om şi l-a lăsat în mâna sfatului său.* Iar în Psaltire: *Doamne, căci cu arma buneivoiri ne-ai încununat pe noi.* Harul îţi dă un gând: „Posteşte, omule, roagă-te, păzeşte-ţi mintea, fă milostenie, mergi la biserică, lasă şi urăşte păcatul, spovedeşte-te curat!” Iată ce trebuie să faci.

Harul îţi dă în gând. Dacă vrei, îl asculţi; dacă nu, Dumnezeu cu sila nu mântuieşte pe nimeni. Atunci n-ar mai fi iad şi Rai, dacă fapta bună am face-o siliţi de puterea lui Dumnezeu, ci toate le face omul de bună voie. Că zice iarăşi Duhul Sfânt: *Pe dătătorul de bunăvoie îl iubeşte Dumnezeu.*

Aşa că siliţi-vă cu dragostea lui Dumnezeu să faceţi ce este bine. Că **după moarte nu mai este pocăinţă pentru nimeni.** După moarte s-a închis uşa. Tot ce putem, să facem cât mai avem o scânteie de viaţa, căci după moarte nu mai este lucrare pentru fapta bună. În ce te găseşte moartea într-aceea te ia.

Zice la Ecclesiast: *De va cădea lemn în austru, de va cădea lemn în crivăţ; unde va cădea, acolo va rămâne.* Iar Sfântul Ioan Gură de Aur tâlcuieşte aşa: „Când zice proorocul: *De va cădea lemn în crivăţ...*, oare de lemne se îngrijeşte Domnul? Aici de suflet grăieşte”. Apoi zice: „Crivăţul este nepocăinţa care l-a apucat şi austrul este milostenia şi pocăinţă. **Căci unde va cădea sufletul după moarte, acolo va rămâne...**”.

Cum te-a apucat sfârşitul. Că până în minutul cel mai de pe urma al vieţii tale, Mântuitorul, Care S-a răstignit, aşteaptă împreună cu îngerii din ceruri şi cu toţi sfinţii mântuirea sufletului tău.

Să ne rugăm lui Dumnezeu să ne dea sfârşit bun, să nu ne apuce moartea nespovediţi. Căci dacă l-a apucat pe cineva moartea nespovedit, este că şi cum ar fi murit nebotezat, dacă a avut păcate de moarte. Nu-l mai poate ajuta nimic. Nici Biserica nu-l poate scoate cu rugăciunile ei. Pentru că nu s-a îngrijit din vreme să-şi curețe sufletul său cu pocăința cea adevărată, cu rugăciunea sinceră şi cu celelalte fapte bune.

– Desăvârşirea are continuitate după moarte?

– Pentru cei desăvârşiţi are. Că ai auzit ce zice Duhul Sfânt: *Merge-vor din putere în putere. Arătase-va Dumnezeul dumnezeilor în Sion.* Şi sufletele drepţilor şi îngerii merg în veacul veacului dintr-o treapta a fericirii duhovniceşti în alta mai înaltă, mai sus, cu vederi duhovniceşti tot mai înalte.

Fiindcă Dumnezeu nu are margini întru înălţime. În veacul veacului merg şi drepţii şi îngerii tot mai sus, din treaptă în treaptă, dacă a pornit sufletul spre veşnicie, spre bine. Iar dacă moare omul nespovedit şi în grele păcate, coboară spre rău până ajunge în fundul iadului, de care să ne izbăvească Dumnezeu pe toţi. Amin.

DESPRE IUBIREA DE ARGINT

Precum dragostea creştină este rădăcina tuturor faptelor bune, aşa şi iubirea de argint este rădăcina tuturor răutăţilor. Vezi că Apostolul Pavel n-a numit altă faptă rea rădăcină a tuturor răutăţilor, decât numai iubirea de argint. Aceasta se porneşte din ură şi dispreţ faţă de fratele tău, iar dragostea care este cea mai mare dintre toate virtuţile şi legătura desăvârşirii, a numit-o maică şi izvor a toată fapta bună.

Pentru aceasta Mântuitorul a spus: *Cea mai mare poruncă din Lege şi cea dintâi este să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot cugetul tău şi din toată puterea ta.* Zicând „inimă", „cuget" şi „putere", Mântuitorul a cuprins deodată cele trei părţi ale omului.

Prin inimă a cuprins sufletul, prin cugetare a cuprins mintea, iar prin virtute (putere) a cuprins trupul. Deci **toată fiinţa omului trebuie să se contopească în dragostea lui Dumnezeu.**

Iar când a fost vorba de dragostea de aproapele, a zis a doua poruncă asemenea cu cea dintâi: *Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi.*

Dragostea lui Dumnezeu nu are limite, adică din toată puterea, din tot cugetul, din toată virtutea; iar iubirii de aproapele i-a pus margine: **să-l iubeşti atât cât te iubeşti pe tine.** Pentru că aceasta este ce spune altă Evanghelie: *Cine iubeşte pe tată sau pe mamă sau soră sau frate mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine.* Nu a spus că nu-i voie să iubeşti, ci dacă iubeşti pe aproapele mai mult decât pe Dumnezeu.

POCĂINŢA REGELUI MANASE

Manase, regele evreilor din Vechiul Testament, a făcut atâtea păcate înaintea lui Dumnezeu, cum nu a mai făcut nimeni asemenea lui. Timp de 52 de ani a făcut cu sila un popor întreg să se închine la idoli şi la diavoli, silindu-l să se lepede de Dumnezeu. Şi s-au departat de Dumnezeu şi el şi copiii lui şi toată familia.

Iar pe cei care nu voiau să se închine la idoli şi să aducă jertfă dracilor, îi omora cu cele mai crâncene chinuri.

Deci acest rege a făcut atâtea păcate, încât nu se putea spune. Dar, Preasfântul Dumnezeu, că să-şi arate adâncul milostivirii Lui şi mila Lui care nu are margini, l-a adus pe Manase la pocăinţă prin judecăţile Sale. Cum?

Acest rege, deşi era aşa de rău, se trăgea din neam bun. Tatăl său, Iezechia, rege plăcut lui Dumnezeu, a trăit în timpul Proorocului Isaia. Cred că el s-a rugat la Dumnezeu să-l întoarcă pe fiul său, care se îndepărtase de Făcătorul cerului şi al pământului. Şi cum l-a întors Dumnezeu? Iată cum.

Văzând Dumnezeu răutatea şi necredinţa lui Manase şi atât întunecare de minte, încât nu numai el s-a îndepartat de Dumnezeu, ci şi un popor întreg a fost dus în calea pierzării, silit să se lepede de Dumnezeu, atunci El, Care ştie cum să aducă pe fiecare la pocăinţă, i-a pus zăbală şi frâu, cum spune în Psaltire: *Cu zăbală şi cu frâu, fălcile lor vei strânge, ale celor ce nu voiesc să se apropie de Tine.*

Aşa a păţit şi acel rege. Căci dacă îl lăsa Dumnezeu aşa, niciodată nu se pocăia. Dar a trimis Dumnezeu pe boierii împăratului Asud din Babilon cu mare oştire şi au robit Ierusalimul, luând pe regele Manase rob. L-au legat şi l-au pus într-o cuşcă în care nu putea sta în picioare. Era legat ca un belciug, cu capul la picioare, cu două lanţuri de aramă. Şi l-au băgat în cuşca aceea, în care nu putea să ridice capul, decât să stea numai aşa, legat în formă de belciug rotund.

Împăratul Asud a crezut că va trăi o săptămână sau câteva zile şi îi dădea mâncare de două ori pe săptămână, numai pâine de tărâţă şi apă.

Împăratul Babilonului tot întreba pe slugile lui:

– Nu a murit regele Manase?

Iar ei răspundeau:

– N-a murit, măria ta. Este încă viu şi se mişcă în cuşca aceea! Mare lucru!

Şi a trăit regele în acea cuşcă, legat cu lanţuri, nu o săptămână, nu o lună, nu zece luni, ci şapte ani şi ceva.

Şi era înfricoşată minune să vezi un om legat cu capul la picioare, să-i dai puţină apă şi pâine de tărâţă de două ori pe săptămână şi încă să mai supravieţuiască.

Acest rege, de la care Dumnezeu nu a voit să ia scânteia de viaţă din el, după atâtea chinuri şi necaz şi canon ce avea acolo în aceste scârbe mari, rămăsese numai pielea şi oasele. Gândiţi-vă ce era acolo. Atunci el şi-a adus aminte de Dumnezeu şi a zis: „M-a adus Dumnezeu în acest chin şi canon pentru că L-am mâniat şi m-am întors de la El şi am silit pe poporul lui Dumnezeu să jertfească la idoli!"

Se gândea în inima lui: „Dacă m-a ţinut Dumnezeu cu zile până acum, oare ce vrea El de la mine? Sigur că vrea mântuirea mea!"

Atunci din adâncul inimii a început să suspine, să verse lacrimi şi cu văpaie de foc se ruga lui Dumnezeu: „Doamne, Dumnezeul lui Avraam, al lui Isaac şi al lui Iacov, Dumnezeul cerului şi al pământului! Doamne, Dumnezeule, dacă Tu ai făcut milă cu mine să nu mor eu atâţia ani să stau în lanţurile acestea grele şi să mai fie viaţă în mine, se vede că Tu aştepţi să mă întorc la Tine.

Deci, Doamne Dumnezeul meu, nu pot pleca genunchii mei, nu pot să plec fruntea la pământ pentru că sunt împilat de lanţuri grele de fier şi de aramă, care mă trag şi mă ţin ca un belciug, cu capul la picioare şi nu pot să mă rog Ţie.

Nu pot să fac metanii, nu pot să cad cu faţa la pământ, pentru că sunt legat. Ci, Te rog, Doamne, Dumnezeule, şi îmi plec genunchii inimii mele; adu-Ţi aminte, Doamne, că dacă Tu vei face milă cu cei drepţi, nu-i nici o minune. Tu nu ai pus pocăinţă lui Avraam, lui Isaac, lui Iacov şi seminţiei lui celei drepte, ci ai pus pocăinţă asupra păcătoşilor.

Deci, Doamne, Dumnezeule, dacă ai să faci milă cu mine, dacă ai să cauţi Tu în inimi, dacă ai să mă întorci pe mine la pocăinţă, dacă ai să mă ierţi pe mine pentru păcatele care covârşesc nisipul de pe malul mării, atunci are să se cunoască, Doamne, cât de negrăită este mila Ta şi cât este de neajunsă de minte bunătatea Ta...".

Aşa rugându-se el din adâncul inimii lui şi vărsând şiroaie de lacrimi de durere mare în acel chin în care era, Preasfântul Dumnezeu şi-a adus aminte de dânsul şi a dat în gând acelui împărat, pe nume Asud, să-i dezlege acele lanţuri şi să-l scoată din cuşcă, din acea carceră.

Când l-a scos, din cauza că a stat legat cu lanţuri de picioare, l-au dat de-a dura şi mergea ca un cerc. Oasele se făcuseră rotunde şi nu se putea întinde deloc. Gândiţi-vă ce jale era acolo să vezi un om făcut în formă de cerc, numai pielea şi oasele, şi să-ţi fie milă de el. Gândiţi-vă ce jale era acolo!

Şi au început a plânge păgânii din Babilon zicând: „Mai există viaţă în omul acesta? Este fiinţă de om aceasta?"

Atunci l-au lăsat liber şi au început să-l hrănească câte puţin, să-l îngrijească, şi în timp de câteva luni s-a ridicat pe picioare. Şi nu numai că s-a ridicat şi s-a făcut sănătos, dar împăratul Babilonului a spus: „Dumnezeul lui, Căruia i se închină, l-a iertat pentru aşa de mare pocăinţă". Şi l-a trimis înapoi rege în Ierusalim!

Manase a venit iar rege şi a adus pe tot poporul la închinarea lui Dumnezeu, făcând fapte bune, pe cât a putut până la sfârşitul vieţii şi apoi a scris rugăciunea aceea mare, pe care o zicem la Pavecerniţa Mare, numită rugăciunea lui Manase, regele iudeilor.

Aţi văzut înţelepciunea lui Dumnezeu? Aţi auzit ce face Dumnezeu? Dintr-un rege păgân, ale cărui păcate covârsiseră stelele cerului şi nisipul mării, a făcut iarăşi rege şi sfânt, pentru că s-a pocăit din adâncul inimii, a vărsat lacrimi de foc şi a fost chinuit atâţia ani, cu atâta post şi cu atâta chinuire şi durere! Totuşi el nu şi-a pierdut nădejdea în mila lui Dumnezeu.

CUGETAREA LA MOARTE

Totdeauna să fii cu gândul la moarte, la judecată, la gheenă, la ultimul moment din viața, la Împărăția cerurilor, la slava drepților, la hotărârea cea din ziua judecății, pentru că acestea ne țin treji. Dacă gândesc că am să mor şi nu ştiu când, câtă pregătire ne trebuie?

Cine ne poate spune nouă că mâine ne mai întâlnim când răsare soarele? Ia să vedem? Ne putem pune garanți că ajungem până mâine? Iaca nu pot să mă pun garant; că viața nu-i în mâna mea. Mă ia o durere, un junghi şi gata. Asta-i. Că dacă ai cugeta la moarte, te ajută foarte mult să nu greşeşti.

Cel mai mare sfetnic, cel mai bun sfetnic, cel mai înțelept sfetnic, dacă vrei să ți-l iei în viața, să ți-o iei pe moarte! Aşa spun Sfinții Părinți. Filosoful Eubul, marele profesor al Alexandriei, l-a întrebat pe Sfântul Vasile:

– Vasile, care-i firea filosofiei? Care-i cea mai înaltă filosofie?

– De-a pururea să cugetăm la moarte.

Ce suntem noi, fraților? Țărână! „O mâna de pământ în fundul unui mormânt", asta suntem noi. Ce ne lăudăm? Ce ne încăpățânăm? Ce, am făcut noi alt soare, alte stele, alte ceruri? Cea mai mare nebunie e să se înalțe omul în sine. Cea mai mare nebunie e să nu-şi cunoască omul neputința sa.

Te ia un junghi de cu seară şi până dimineața eşti gata! Te-ai dus, ai murit fără pocăință, te-ai prăpădit!

Unde sunt tiranii? Unde-s împărații lumii? Unde-s puternicii veacului? Unde-s şahinşahii Persiei? Unde-s împărații Chinei? Unde-s sultanii turcilor? Unde-s faraonii Egiptului? Unde-s napoleonii Franței? Unde-s țarii ruşilor? Unde-s cezarii Romei? Unde-s kaiserii şi împărații Germaniei? Unde-s măi? Unde-s?

În fundul iadului, dacă n-au făcut bine! Şi dacă au făcut bine, ferice de ei că au plecat de la o împărăție la alta.

Dumnezeu judecă pe toți acuşi. Potopul atomic este la clanța uşii. Într-o clipeală de ochi ne putem topi. Şi atunci o să vadă omule cine a mâniat şi pe cine a supărat. Dacă Dumnezeu aşa-i de bun, ți-a dat ție viața, minte, vedere, auz, miros, gust, pipăire, hrană, aer, lumină, simțiri. Ți-a dat toate, toate şi te ține şi porunceşte pământului să scoată atâtea feluri de hrană, de fructe, de dulceți.

Ce n-a făcut El pentru noi? Şi să-nchizi ochii şi să spui: „Păi, dar n-am ştiut!" Ia gândiți-vă câtă nebunie e aici! Câtă hulă! *Pus-au asupra cerului gura lor* – cum spune în Psaltire.

Vai de noi! Mai bine nu ne mai năşteam pe fața pământului, decât să zicem una ca asta. Vai de noi şi de toți aceia care cred vreodată că fără Dumnezeu pot face ceva. Vai de noi! Mântuitorul a spus: *Rămâneți întru Mine şi Eu întru voi, că fără Mine nu puteți face nimic.* Ce putem face noi? Iată acum vine-o săgeată şi gata!

Dar unde te duci? Că dac-ar fi iadul după sute de mii de ani, ar fi tare puțin. Că ai crede: „Măi, după două sute de mii de ani tot am să scap!" Dar acolo-i veşnicie.

Sfântul Antonie le spunea ucenicilor: „Pururea aduceți-vă aminte de veşnicie. Pururea să gândiți că, dacă seara te-a apucat asfințitul soarelui, nu eşti sigur că ajungi până dimineață. Şi dacă dimineața ți-a răsărit soarele, nu eşti sigur că mai apuci apusul. Că nu este viața în mâna noastră".

Vai de mine! Nu spune în Psaltire: *Doamne, Tu ai pus cu palme măsurate zilele mele?*

Că ce n-ar da omul să mai trăiască un ceas, când vine moartea? Să vă zic o istorioară.

Era un împărat al Persiei. Acesta a fost foarte iubitor de aur. Şi-a făcut mobilă de aur, şi-a făcut case şi totul a spoit în aur – şi mobila din casă a făcut-o din lemn caspias, un lemn pe care nu-l arde focul, mai frumos se face în foc. Dar era atât de iubitor de aur, că a adunat şaptezeci şi cinci de lăzi de aur – bani de aur, monezi –, fiind zgârcit; şi a pus bir mare pe popor şi a asuprit lumea în tot chipul. Femeia lui era o femeie înțeleaptă:

– Măi omule, dar cât o să trăim noi de aduni atâta aur?

– Taci! Aurul este mai puternic decât toate.

Şi s-a îmbolnăvit de moarte împăratul. Atunci a adunat toți înțelepții Persiei să-i întrebe cât mai are de trăi. Şi avea un preasfânt filosof şi doctor, pe care îl chema Sindonie.

Acela îi spunea numai adevărul în față. Şi împăratul avea ciudă pe el, că nu-l măgulea. Sunt şi oameni fățarnici, vicleni, care măgulesc: „Măria ta în veac ai să trăieşti!" Dar acela îi spunea adevărul: „Uite aşa trebuie să faci".

Împăratul l-ar fi pierdut, că putea să-l piardă ca împărat, dar zicea mai târziu, când se trezea: „Măi, ăsta are dreptate, că totdeauna îmi spune cam ce-i drept!" Alteori îl ura, că totdeauna adevărul este urât. Mântuitorul a spus: *Dacă Mă urăsc pe Mine şi pe voi vă vor urî.*

Şi chemă împăratul doctori şi filosofi, care-i ziceau: „Măria ta, ai să trăieşti atâția ani!"

– Ia chemați pe Sindonie! a zis împăratul. Sindonie, ce zici tu, mai trăiesc?

Acela i-a pus mâna la puls.

– Nu răsare soarele mâine dimineață şi eşti gata!

– Aşa spui?

– Da! Dacă nu, capul meu să fie jos. Lasă-mă să traiesc până mâine!

Îi chemă pe ceilalți:

– Da, măria ta, ziceau ei, eşti bine, ai să mai trăieşti!

– Eu dacă mai trăiesc mai mult de cât a zis Sindonie, pentru fiecare ceas dau câte o ladă de aur, care îmi mai dă un ceas de viață! Cu cele 75 de lăzi de aur, tot mai am şaptezeci şi cinci de ceasuri de trăit! a zis împăratul.

Şi ei toți ziceau:

– Măria ta, ai să trăieşti! Eu îți fac injecții; da, eu îți fac frecție; da, eu îți dau medicamente; da, eu te trag de picioare... – numai ca să capete o ladă de aur!

Îl chemă iar pe Sindonie:

– Ce zici tu, Sindonie? Îți dau şi ție o lada cu aur, dacă mai trăiesc un ceas.

– Mie dacă mi le dai pe toate, nu-ți pot da, nu numai un ceas, dar nici măcar o clipă, că nu-i viața de la noi, este de la Dumnezeu.

– Şi ce zici?

– Cum ți-am spus: nu-ți răsare soarele. Când va mai fi o jumatate de ceas până atunci, te-ai dus.

Iar ceilalți ziceau:

– Măria ta, lasă-l pe Sindonie; dă paralele încoace că facem noi ce facem. Aducem medicamente, din nu ştiu care țară...

Împăratul era gata să dea şi cele şaptezeci şi cinci de lăzi pentru a trăi:

– Măi, dau o ladă pe ceas! Numai să nu fie cum a zis Sindonie.

Şi parcă ce mai erau 75 de ceasuri? Nebunie. Să se lege omul de viața asta!

Uite ce-i, frate, când este vorba de adevăr, să spui numai adevărul. Că viața nu-i la noi, că mai dai tu o ladă de aur să mai trăieşti un ceas.

Dar eu, cât n-aş mai da când mor să-mi mai dea Dumnezeu un ceas să mă pocăiesc! Vezi cât este de scumpă viața? Dar **dacă vrei să trăieşti în vecii vecilor, fă voia lui Dumnezeu, întoarce-te la pocăință şi fă fapte bune şi vei trăi în vecii vecilor, iar dacă nu, te aşteaptă muncă şi chin în vecii vecilor.**

Ferească Dumnezeu de asta! Ferească Dumnezeu! De aceea am spus să nu punem baza în oameni, Doamne fereşte, şi în cuvintele lor. Fiecare este o mână de țărână întinată, în fundul unui mormânt.

Du-te la cimitir să-mi areți care-i împăratul şi care-i ostaşul; care-i ministrul şi care-i general. Du-te acolo, la cei care-au murit de 50-60 de ani. Acolo să-mi areți tu unde-i mitra arhiereului, unde-i coroana împăratului, unde-i bastonul filosofului, unde-s galoanele generalului; arată-mi mie acolo, să vedem! Suntem egali cu toții acolo. Suntem țărână cu toții acolo. Şi poți să spui că nu-i un adevăr? Nu poți spune, în veacul veacului.

Iată ce suntem! Să nu nădăjduim în viața aceasta. Că pe toți îi înşală viața asta şi îşi bate joc de toți. Te duci în fundul iadului, dacă pui bază pe dânsa. Iar dacă în această puțină viață pe care-o mai avem, facem ceva pentru mântuirea sufletului, apoi cel care face aşa este cel mai înțelept om din lume. În puțină vreme, cât ține viața – că-i o trecere, o vizită pe pământ – putem câştiga veşnicia, viața veşnică.

De aceea nu trebuie să-ți pui nădejdea în putregaiul ăsta de trup, sau în bani, sau în dregătorii, sau în cinste, sau în palate, sau în bogăție, sau în ştiință, sau în meşteşug, sau în frumusețe, sau în orice vrei; că toate-s nălucire.

N-auzi ce cântă Sfântul Ioan Damaschin? Mare înțelepciune!

Toate sunt mai neputincioase decât umbra, toate sunt decât visurile mai înşelătoare, într-o clipeală pe toate acestea moartea le apucă. Ci veniți, iubiții mei frați, răposatului să-i cerem odihnă de la Hristos şi sufletelor noastre mare milă.

Asta-i stihoavna ce se cântă când mergi şi duci mortul la groapă. Ai auzit ce spune? „Toate sunt mai neputincioase decât umbra. Toate sunt decât visurile mai înşelătoare. Într-o clipeală pe toate acestea moartea le apucă”. Că de ce au plâns Sfinții Părinți toată viața lor? De ce li s-au uscat şi le-au căzut genele de la ochi de lacrimi, ca Sfântului Arsenie cel Mare? Purta o basma în sân şi atâtea lacrimi vărsa, că pururea îşi ştergea ochii. Mintea îi era la cer! I-au căzut genele de la ochi şi a fost şaptezeci de ani numai în pustie. Pentru ce? Pentru că cugeta la veşnicie.

Vine unul la mine, nu se lasă de un păcat şi încă era om bătrân, şi-mi zice:

– Părinte, să-mi dai canon aspru, că nu mă pot lăsa de fumat.

– Mosule, lasă țigara, că te duci în fundul iadului!

– Părinte, m-am obijnuit şi n-o pot lăsa.

– Mosule, eşti bătrân şi nu ştii când vine moartea!

– Vreau să scap de ea, dar nu ştiu cum!

– Dacă nu te poți lăsa de păcat, cum ai să rabzi focul iadului?

– Mi-e frică de iad, dar de fumat nu mă pot lăsa!

Aveam un sfeşnic cu o lumânare mai groasă şi-i zic:

– Ia vino încoace! Ia ține degetul la lumânare!

– Văleu! Nu pot!

– Ține-l acolo!

Şi-i iau mâna şi i-o țin eu.

– Nu pot, părinte, mă arde!

– Tine-o acolo, frate! Când ți-o veni dracul cu pofta, pune-o lumânare şi ține mâna. Vrei să te duci în iad? Acolo nu-i o lumânare. Cuptoare cu foc, de miliarde de ori mai tare ca ăsta. Pune mâna în foc şi vezi! Stai până ce arde, până ce-o curge sângele, până ce-or cădea ciolanele! Să vezi, mai vine pofta?

– Bine zici, părinte, aşa am să fac! De-acum nu-mi mai trebuie să pun țigara în gură câte zile voi avea.

– Şi dacă te mai robeşte vreo patimă să ții mâna în foc şi să n-o iei de-acolo până nu-ți vei aduce aminte de focul iadului. Şi acesta ți-i canonul: să zici „Doamne Iisuse...” şi să pui mâna în foc. Să vedem, o să-ți mai trebuiască spurcăciuni?

Eheee, păi dacă uităm de focul acesta, de cel veşnic nu scăpăm!

Vai de noi, căci degeaba am mai văzut soarele pe pământ. Ce, crezi că-i glumă, frate? Îți spune Hristos, ți-au spus proorocii, ți-au spus patriarhii, ți-au spus drepții şi vine Dumnezeu din cer şi-ți spune că este foc veşnic. *Unde focul lor nu se stinge şi viermele lor nu doarme.*

Vine Dumnezeu să-ți spună că este foc veşnic! Cine trebuia să ne mai spună, fraților, de ziua judecății? Ți-a spus: *Legați-i mâinile şi picioarele, aruncați-l în întunericul cel mai dinafară.* Este glumă asta?

Dumnezeu spune! Ți-a spus că este gheenă, foc negru fără lumină, de miliarde de ori mai fierbinte că acesta şi n-are fund şi n-are margini în veacul veacului, unde se chinuiesc dracii şi cei

mai păcătoşi.

Ai văzut istoria aceea cu călugărul Andrei? Care a stat un ceas în gheena şi i s-a părut mai mult de trei sute de ani. Este scrisă în „Viața Repausaților”. Ai văzut ce minuni! Ei, gândiți-vă! Ce, e glumă?

„Dac-am venit Eu din cer să sufăr pentru tine, să-Mi vărs sângele cel preasfânt şi preacurat, să-mi pun viața şi sufletul pentru tine şi ți-am spus că este muncă veşnică! Ce mai poți să spui acum? Când îți spun: *Duceți-vă de la mine, blestemaților, în focul cel veşnic!”* Câtă dreptate are El! Şi: *Veniți, binecuvântații Părintelui Meu, moşteniți Împărăția cerurilor, cea gătită vouă de la întemeierea lumii!*

Ai văzut? Pentru unii este gătită Împărăția şi pentru alții munca cea veşnică. Ferească Dumnezeu! Să stăm bine, să luăm aminte! Că ne înşală ticăloasa asta de viață, şi hoitul ăsta de trup ne trage numai la moarte. Numai la moarte.

El este cel mai bun prieten al dracului; cel mai bun dintre toți. El te trage la mâncare multă, la băutură multă, la somn mult, la curvie, la distracție, la lene, la dezmierdare, la iubire de bani, la iubire de averi.

Uite dracul cum te trage la păcat! Tovarăş rău şi viclean, care pururea ne înrobeşte, pururea ne spurcă şi pururea ne îngrozeşte şi desparte îngerul Domnului de la noi. Cel mai mare duşman care trage la moarte şi la muncă veşnică; fire stricată din Rai, coruptă, care ne luptăm atâta cu el să-l tragem la bine şi el iar la rău se duce.

Dar Dumnezeu a venit cu darul Lui şi ne-a dat Botezul şi atâtea arme; şi pocăința şi mărturisirea ca să ne putem îndrepta, să ne putem mântui.

DESPRE MOARTE

Cine poate să fie sigur că vom ajunge până mâine sau peste un ceas? De aceea, pentru că viața noastră este nesigură pe pământ şi toate se opresc la mormânt, în cele ce urmează vom vorbi despre două lucruri: despre moarte şi conştiință.

Mai întâi, după dreptate, să vorbim despre moarte. Porunca cea dintâi a lui Dumnezeu, după greşala protopărinților noştri, a fost acesta: *Cu moarte veți muri.* Şi într-adevăr, după călcarea poruncii, două morți au venit asupra neamului omenesc. Adam, după 930 de ani, şi Eva, după 950 de ani, au primit moartea trupească, iar moartea duhovnicească a fost lungă de 5508 ani, până la venirea în trup a Noului Adam – Hristos, Dumnezeul şi Mântuitorul nostru.

Dar oare din care pricină Adam a numit-o Eva, adică „viață”, deşi se cuvenea s-o numească moarte, că prin ea a venit moartea în lume? Aşa era cu dreptate. Dar în loc s-o numească moarte, o numeşte viață, că zice: *Şi a pus Adam numele femeii sale Eva, ce se tâlcuieşte viață.*

Deci cum prin Eva vine moartea şi Adam o numeşte viață? Care-i pricina? Care-i taina dezlegării aici? Iată care! Să auzim ce spune Sfântul Grigorie de Nyssa: „Pentru două pricini Adam a pus numele femeii sale Eva, adică viață. Mai întâi că ea trebuia să fie maica tuturor celor vii după trup, că ea a născut primul copil, pe Cain, şi a adus în viață prima ființă omenească. A doua, că prin Eva cea tainică, prin strănepoata Evei celei dintâi, adică prin Preasfântă, Preacurata Născătoare de Dumnezeu şi Pururea Fecioara Maria, avea să vină în lume viața, adică Hristos.

Iată pentru care pricină Adam, fiind prooroc şi făptură cea dintâi a lui Dumnezeu, a proorocit ca Evei să i se pună numele acesta, pentru aceste două pricini. Mai întâi, că va fi maica tuturor celor vii, cum arată Scriptura – deci o tâlcuire o avem în Scriptură şi una în Tradiție, de la Sfinții Părinți –, iar a doua, că deşi moartea a venit prin femeie, tot prin femeie va trebui să vină la plinirea vremii şi viața.

A luat satana în Rai trei lucruri, pentru a dărâma neamul omenesc: femeia, lemnul şi neascultarea. La plinirea vremii, Noul Adam – Hristos – tot cu aceste trei arme l-a biruit pe satana: femeia, lemnul şi ascultare. Cu cele împotrivă pe cele împotrivă le-a surpat.

Cu ascultarea lui Hristos de Părintele ceresc până la moarte cu moartea pe Cruce, a vindecat neascultarea lui Adam şi a noastră; cu lemnul Crucii s-a vindecat rana cea venită din lemn; gustarea din lemnul oprit, prin gustarea fierii şi a oțetului; şi prin Preasfânta, Preacurata Fecioară Maria, Eva cea tainică, s-a vindecat păcătul Evei şi moartea care a venit în lume.

Dar cuvântul nostru priveşte în altă parte. Au trecut de la Adam până la potop 2642 de ani. În acest timp n-a scăzut din viața omului nimic.

A trăit Adam 930 de ani şi Eva 950 de ani, iar Noe, alt Adam al omenirii, a trăit 950 de ani. Noe, fiind mare prooroc şi plăcut lui Dumnezeu din neamul său, a avut mare grijă să păzească în toată vremea lui, de când s-a născut, un mare dar: oasele lui Adam, corpul lui Adam, strămoşul lui.

Cele mai scumpe moaşte din lume le păstra el şi până la dânsul le-au păstrat alți patriarhi mai vechi decât dânsul. Noe a fost al optulea de la Adam, iar Matusalem, al şaselea. Şi le-au dat unul la altul, pe un dar preascump, prima zidire ieşită din mâna lui Dumnezeu: oasele lui Adam.

Noe, când era de 500 de ani, ați auzit Scriptura, s-a căsătorit, şi 100 de ani trăind, a avut cei trei fii: pe Sim, Ham şi Iafet. Şi când era Noe de 600 de ani a început potopul şi a ținut un an de zile furia potopului.

A plouat 40 de zile şi 40 de nopți, iar corabia deabia la un an de zile s-a oprit, pentru că ai auzit ce spune la Facere: *Iar din luna a zecea până în luna a şasea au scăzut apele, trei luni de zile, şi de-abia au început să vadă vârfurile munților celor mai mari din lume.*

Să fi fost atunci cu corabia lângă Noe, să vezi în toată România de-abia vârful Ceahlăului sau al Negoiului, sau Moldoveanul, sau vârful Ineului din Maramureş, sau, dacă erai în Asia, vârful Himalaia sau alți munți. Abia se zăreau atunci numai vârfurile munților, iar vuietul apelor şi tulburarea văzduhului nu încetase.

Din luna a şaptea până în luna a patra mai scăzând apele, a dat drumul Noe porumbelului celuilalt. Când a ieşit Noe din corabie, lângă Munții Ararat, azi în Armenia, pustiu era pământul, plin de mâl, plin de furia şi urgia lui Dumnezeu, că se înecase tot ce era viu, afără de cei ce erau în pântecele corabiei. Au iesit în câmpia Senar şi au adus jertfă lui Dumnezeu.

Apoi s-a arătat curcubeul, după cum ştiți, semn de legătură veşnică între om şi Dumnezeu, că nu va mai fi potop cu apă. Şi au ieşit fiii lui Noe – Sim, Ham şi Iafet. Lui Sim i-a dat Asia, lui Ham i-a dat Africa – de aceea sunt negri acolo, că Ham a fost blestemat –, iar lui Iafet i-a dat Europa.

Dar a avut grijă mare Noe, când a despărțit pe fii săi, că au plecat fiecare în altă direcție, după ce s-au înmulțit, să le dea un mare odor neprețuit pe care îl purtase în corabie şi de care avusese grijă mai mare decât de tot aurul. Era trupul lui Adam, aşa cum l-a făcut Dumnezeu. Era scheletul lui Adam. Şi le-a zis Noe: „Dragii mei, pământul este înaintea voastră; de acum creşteți şi vă înmulțiți şi umpleți pământul, că aşa a zis Dumnezeu"; că a doua oară a binecuvântat pe om cu acelaşi cuvânt dintâi, cum este scris în Biblie.

„Eu nu vă dau aur, eu nu vă dau argint, eu nu va dau pietre scumpe. Acestea le veți găsi voi pe pământ şi prin munți şi oriunde. Vă dau un lucru mai scump decât toate: vă dau trupul protopărintelui nostru Adam, primul om din lume".

Şi le-a împărțit lor oasele lui Adam. Capul l-a dat lui Sim, în Asia, mijlocul l-a dat lui Iafet, înspre Europa, iar picioarele le-a dat lui Ham. Iar fiii lui Noe l-au întrebat:

– Dar ce ne folosesc nouă acestea aşa de mult?

– Mare folos veți lua de câte ori veți privi la dânsele!

– Care folos?

– Când veți vedea capul lui Adam, vă veți aduce aminte că sufletul lui este în chinurile iadului, pentru că a greşit lui Dumnezeu şi vă veți trezi şi veți zice: „Doamne, fereşte! Să nu ajungem ca strămoşul nostru! Să nu mâniem pe făcătorul nostru, că iată, oasele lui Adam sunt aici şi sufletul lui se chinuie în muncile iadului, pentru că a călcat porunca lui Dumnezeu".

Iată filosofia cea mai înaltă pe care a dat-o Noe feciorilor săi: să nu uite că vor muri. Să vadă oasele lui Adam şi să-şi aducă aminte că şi ei sunt praf şi cenuşă şi îndată după moarte

urmează judecată şi vai de acela care calcă porunca lui Dumnezeu.

Cea mai înaltă filosofie de sub cer este cugetarea la moarte. Marele Vasile a fost întrebat de marele filosof din Alexandria, Eubul:

– Spune-mi mie, o, minunatule! – că făcuseră şcoală împreună la Atena, pe vremea aceea fiind şi la Alexandria mare cetate de cultură creştină şi păgână –, spune-ne nouă care este cea mai înaltă filosofie a creştinului?

Şi a zis marele Vasile:

– Cea mai înaltă filosofie de sub cer este să avem de-a pururea moartea înaintea ochilor noştri.

Pentru că strămoşii noştri, atâta vreme cât au avut moartea în faţă, n-au greşit. De câte ori în Rai le dădea satana în minte: „Ia duceţi-vă la pom şi mâncaţi!" – căci era frumos la vedere şi bun la gust rodul ce l-a omorât –, dar când se apropia, Adam zicea: „Nu mă duc". „Dar de ce?" „*A spus Dumnezeu că în ziua când voi mânca din pomul acesta, cu moarte voi muri*". Şi de frica morţii nu se apuca să mănânce.

Văzând satana că sunt înarmaţi strămoşii noştri cu această armă puternică, adică cugetarea morţii, de către Făcătorul lor, ce-a gândit întâi? Să le smulgă din minte moartea. S-a băgat în şarpe, cum zice marele Vasile, că în Rai vorbeau toate animalele şi şarpele avea picioare înalte, nu mergea târâş. După ce l-a amăgit pe Adam, Dumnezeu l-a blestemat să se târască pe pântece, i s-au luat picioarele. Picioarele şarpelui sunt în pantece şi astăzi. Şi asta ca să se împlinească pocunca să meargă numai pe piept, să mănânce pământ şi să fie blestemat pentru că prin şarpe a reuşit satana să intre şi să vorbească cu Adam.

– Ce-a zis Dumnezeu? a întrebat şarpele.

– Iată ce a zis, a răspuns Adam: „Toţi pomii Raiului, toate grădinile, desfătarea asta negrăită este a noastră, dar din cutare pom să nu mâncăm".

– Dar de ce? a întrebat şarpele viclean.

– A spus că oricând vom mânca, cu moarte vom muri.

– Nu-i adevărat! – zice satana prin şarpe –, nu veţi muri cu moarte.

– Cum se poate? Dar de ce?

– Ştiţi de ce v-a spus Dumnezeu aşa? Se teme foarte tare că, dacă veţi mânca din pomul acela, vă veţi face dumnezei ca şi Dânsul veţi fi asemenea Lui, şi, din marea răutate ce are pe voi, ca să nu vă înălţaţi ca El, v-a oprit să mâncaţi de acolo; că în orice zi veţi mânca, ochii voştri se vor deschide şi veţi fi ca nişte dumnezei!

Auzi? Dumnezeu spune lui Adam că va muri şi şarpele îi spune că nu va muri! Şi Adam lasă pe Ziditorul său şi ascultă de şarpe, adică de satana, care vorbea prin gura şarpelui. Şi crezând aceasta, calcă porunca şi moşteneşte îndoită moartea: şi pe cea trupească şi pe cea duhovnicească!

Părinţilor, iubiţi credincioşi, maicilor şi surorilor, câteva suflete sunteţi aici. Eu în viaţa mea, mi-a ajutat mila Domnului, am vorbit la mii de oameni pe la hramuri şi ori aş vorbi la două urechi, ori la două mii, tot atât mă costă. Dar suntem câteva suflete aici. Dacă n-am uita noi învăţătura cea preascumpă a Sfinţilor Părinţi şi a Sfintei Scripturi, noi n-am mai greşi lui Dumnezeu.

Auzi ce spune dumnezeiescul şi preaînţeleptul Isus, fiul lui Sirah: *Fiule, adu-ţi aminte de cele mai de pe urma ale tale şi în veac nu vei greşi.*

Pentru ce? Dacă cuget la moarte, moartea mă opreşte şi de a gândi răul, nu numai de a-l vorbi sau a-l face. Eu ştiu că Dumnezeu o să-mi cântărească şi gândurile şi cuvintele şi lucrurile vieţii mele, când îmi voi da sufletul.

Deci, dacă cuget la moarte, mă feresc de toate. Auzi ce spune în „Uşa pocăinţei"? Acea carte tratează patru lucruri: moartea, judecata, Rai şi iad. Eu cred că acea carte de ar fi tipărită în zeci de mii de exemplare şi dacă lumea ar înţelege-o, toţi ar merge în Rai. Atât de mult foloseşte pentru creştini cugetarea la moarte, că ne arată ce-i omul şi unde se duce şi ce va fi în ziua morţi sau a judecăţii.

Acolo spune că cel mai mare sfetnic în viață nu este nici filosoful, nici îngerii, ci moartea: „Ia-ți sfetnic, omule, pe moarte, şi atâta înțelepciune are să te învețe, încât nici Solomon în toată înțelepciunea sa, nici îngerii, nici filosofii lumii, nimeni nu te va folosi pe tine ca moartea". Pentru ce? Moartea te sfătuieşte: „Omule, nu gândi rău, că ai să mori! Nu fura, că ai să mori! Nu vorbi rău, că ai să mori! Nu urî pe fratele tău, că ai să mori! Nu te judeca cu altul, nu intenționa să faci rău nimănui, ia seamă de sufletul tău, că ai să mori!"

Câtă filosofie ne aduce moartea! Auzi ce spune Sfântul Ioan Damaschin: „O, moarte, mai bine te-am numi pe tine viață, că cel ce pururea cugetă la tine, pururea viază". Vrei să ştii că nici Solomon nu poate învăța atâta înțelepciune ca moartea? Zice marele Vasile: „Şi Solomon acela, iubitorul de înțelepciune, dacă n-ar fi uitat moartea, nu-l biruiau femeile, să ajungă de batjocura lor, să le facă şi capişte, să se lepede de Dumnezeu şi să se închine la idoli".

Iată, Solomon cel preaînțelept, cel plin de darul înțelepciunii, a ajuns închinător la idoli şi a zidit capişte zeilor, lepădându-se de Dumnezeu după 40 de ani de domnie. Pentru ce? A uitat că va muri. Pe el îl mustră cartea înțelepciunii lui Isus, fiul lui Sirah: *Te-ai întărit în trup, te-ai întărit în păcat şi ai uitat pe Ziditorul, Care ți-a dat înțelepciunea, cu care ai condus poporul acesta 40 de ani.*

Vai de noi şi de noi, că nu greşim până nu uităm de moarte. Nici un păcat nu trece de la minte la simțire, nici prin imaginația noastră, dacă avem înaintea ochilor moartea. Dacă uităm moartea, murim, dacă nu uităm moartea, trăim, suntem vii cu sufletul în vecii vecilor.

Cine a gândit vreodată la moarte, şi-a nălucit-o cu mintea şi a greşit lui Dumnezeu vreodată? Deci prea bun tovarăş de drum, prea bună prietenă şi prea mare sfetnic ne este nouă moartea. Să nu ne temem de ea.

Cel mai mare filosof în viață să avem moartea. Niciodată moartea nu te va învăța de rău. Totdeauna îți va spune: păzeşte-te de păcate, omule, că ai să mori! Şi-ți spune cel mai mare adevăr. Pentru ce? Pentru că-ți spune negreşit că eşti trecător, vei muri şi vei sta înaintea lui Dumnezeu, ca să dai seama de tot ce ai gândit, tot ce ai lucrat, tot ce ai făcut.

Ce zicea Alexandu Macedon, mare filosof – învățase filosofia despre suflet şi moarte de la acel mare filosof din antichitate, Aristotel – când a luat împărăția Persiei şi a bătut pe Darius şi împărăția Egiptului şi a luat împărățiile de lângă Eufrat şi împărățiile lui Boz şi celelalte? Veneau filosofii şi îi spuneau:

– Măria Ta, aur mult, pietre scumpe, palate are Darius şi sabia lui Darius este făcută în formă de octogon cu opt muchii şi are mânerul împodobit cu două kilograme jumatate de pietre nestemate şi poleită cu aur curat. Vino s-o vezi măcar!

Iar el le-a răspuns:

– Dacă-i moarte, nu-i nimic! Ce-am să fac eu cu sabia lui Darius în război? Uite, am sabia asta ca fulgerul în mâna mea, uşoară. Aceea-i paradă. S-o iau s-o leg la curea s-o ducă calul, să vadă lumea că străluceşte la brâu?

– Vino, împărate, şi ia pe soția lui Darius, că el a fugit şi l-au spânzurat doi oşteni.

– Cine l-a spânzurat pe Darius? Cine le-a dat voie? Să-i spânzurați pe aceia, căci nu am dat eu ordin să omori omul! Am spus să iei împărăția şi să-l laşi să trăiască – că el cucerea toate împărățiile şi trecea mai departe. Alții îi ziceau:

– Ia una din felete lui Darius, căci are cele mai frumoase fete de pe lume! Doua fete are.

Şi Macedon le-a zis:

– Să nu le aduci să le văd, că-ți tai capul. Eu, care am cucerit atâtea popoare cu puterea lui Dumnezeu, mă biruiesc de frumusețea unei femei?

Acest împărat a murit la 35 de ani necăsătorit şi otrăvit – ştiți istoria lui –, dar totdeauna se gândea la moarte, cum îi spuneau Ptolomeu Filadelful şi Seneca, secretarul lui, şi Antioh şi Nicanor şi Vizantie şi ceilalți şi Chir cu toată suita lui:

– Măria Ta, nu-ți pasă de nimic; nici de aur, nici de frumusețe!

– Nu! Dacă-i moarte, nu-i nimic!

De aceea şi când murea, după ce a bătut toate împărățiile, când a văzut că-i dăduseră otravă dulce nepoții lui, a zis:

– Astăzi am băut pahar dulce şi amar!

– Ce este, măria ta?

– Mor!

Se adunaseră filosofii, generalii, împărații, care pe unde îi pusese. Iar el le-a zis:

– Eu nu mă tem de moarte! Eu cred întru unul singur Dumnezeu, cum m-a învățat arhiereul evreilor, când am cucereit Palestina. Acela mi-a spus că este un singur Dumnezeu.

– Cum îl cheama pe Dumnezeul vostru? l-am întrebat pe arhiereu.

– Unul este Dumnezeu, Care a făcut cerul şi pământul. Îl cheamă Savaot!

– Ce înseamnă Savaot?

– Dumnezeul oştirilor.

– Nu cumva conduce oştirile de jos?

– N-ai grijă, măria ta! El conduce oştirile cele din cer. Cu acelea nu te poți măsura!

– Aceluia mă închin şi eu.

Aşa a cunoscut Alexandru Macedon pe Dumnezeu şi a început să fie un om foarte milostiv. Când era să moară, l-au întrebat generalii lui:

– Măria ta, din ce să-ți facem mormântul? Din marmură? De aur? De pietre scumpe, de iachint, de hrisolit, de onix, de ametist sau de rubin?

Toate pietrele scumpe i le-au spus.

Iar el le-a răspuns:

– Dacă-i moarte, nu-i nimic! Să nu-mi faceți mormântul meu din aur şi din alte pietre scumpe. Ci să-mi faceți mormântul şi sicriul de granit şi să nu cumva să mă îmbrăcați în haine aurite. Ci simplu, ca un simplu om. Şi să lăsați la sicriu două găuri: una în stânga şi una în dreapta.

– Da de ce asta?

– Pe acolo să-mi scoateți mâinile mele şi să le lăsați goale, ca să vadă toți că nimic n-am luat cu mine după moarte.

Vedeti, fraților, înțelepciunea împăratului Alexandru Macedon? Să nu creadă cineva că, după moarte, va lua ceva cu dânsul. Ce-au folosit faraonii Egiptului că au pus în piramide atâta aur şi argint şi au făcut căruțe cu cai de aur? Le găsesc alții şi se îmbogățesc la muzee. Ce le-a folosit? Le-au luat cu ei? Nu. Ştii ce-au luat cu ei? Fapta bună! Dacă au făcut-o, au fost înțelepți.

Şi faraonii Egiptului aveau mare filosofie despre moarte.

Ei aveau un mare dregător, care era plătit la curtea împărătească, numit omul morții. Şi când bea împăratul şi mânca şi cânta muzica şi se veselea, venea acest slujitor cu o căpățână de mort şi i-o punea pe masă şi atât zicea: „Împărate, mănâncă, bea, şi te veseleşte, dar adu-ți aminte că ai să mori!”

Dar să revenim, că pentru moarte sunt încă multe de spus, mai cu seamă la aceştia cu haine negre, că noi călugării avem mari jurăminte înaintea lui Dumnezeu înaintea lui Dumnezeu şi cugetăm totdeauna la moarte. Că moartea nu alege nici tânăr, nici bătrân, nu te caută la contingente, la buletin de identitate, la livret. Nu te caută că eşti mirean sau călugăr, pregătit sau nepregătit.

Să ne ajute Preasfântul Dumnezeu când vom închide ochii, să nu ne găsească nepregătiți.

ALT CUVÂNT DESPRE MOARTE

De nimic nu-i mai sigur omul pe pământ decât de moarte. Că ai să trăieşti mai mult, nu ştii; că ai să fii bogat, nu ştii; că ai să fii mai sănătos decât eşti, nu ştii; dar că ai să mori, ştii. Şi nimeni nu poate contesta acest adevăr.

Auzi ce a spus Dumnezeu la începutul lumii: *Cu moarte veți muri.* Iar dumnezeiasca Scriptură, la Isus, fiul lui Sirah, spune: *Toți murim.*

Să ştiţi un lucru: Moartea este viaţă pentru cei ce nu uită de dânsa. Atâta vreme cât strămoşii noştri, protopărinţii noştri Adam şi Eva, n-au uitat moartea, ei erau în Rai. Dar cum au uitat de moarte, au murit cu sufletul şi, după nouă sute şi ceva de ani, au murit şi cu trupul.

Deci, moartea, cum zice Sfântul Ioan Damaschin, este viaţă pentru cei ce nu uită de ea. Moartea, dacă noi nu uităm de ea, ne aduce viaţa veşnică.

Sfântul Vasile a fost întrebat de marele filosof Eubul, prietenul său din Alexandria:

– Care este cea mai mare filosofie din lume, mai ales din lumea creştină?

El i-a răspuns:

– De-a pururea să cugetăm la moarte.

Aceasta este cea mai înaltă filosofie! Pentru ce? Cine cugetă la moarte, nu moare cu sufletul. Cine cugetă la moarte, se fereşte de păcat. Că auzi ce spune Apostolul Pavel: *Plata păcătului este moartea.* Cine îşi aduce aminte de moarte, nu păcătuieşte. Auzi ce spune Isus, fiul lui Sirah, în cartea înţelepciunii sale: *Fiule, adu-ţi aminte de cele mai de pe urmă ale tale şi în veac nu vei greşi.*

Deci, ţineţi minte! Marele Apostol Pavel, cel mai mare vas al alegerii, trimis de Hristos spre luminarea neamurilor, auzi ce spune: *În toate zilele pomenirea morţii pururea o avem cu noi.* Şi iarăşi: *În toate zilele mor!* În toate zilele murea păcatului şi via lui Hristos şi în toate zilele pomenirea morţii o avea în inima sa. Pentru ce? Ca să nu moară cu sufletul.

Cine uită de moarte, uşor cade în mreaja ei, uşor moare cu sufletul şi se duce în gheenă!

Dumnezeieştii Părinţi ne învăţa aşa: **Omule, dacă vrei să-ţi iei un sfetnic şi un dascăl în viaţă, ca să te povăţuiască sigur la calea mântuirii, nu lua pe nimeni altul decât pe moarte!** Cel mai mare sfetnic care ne poate povăţui la Împărăţia cerurilor este moartea. Numai să nu uităm acest sfetnic, acest profesor, acest dascăl, ci totdeauna să-l avem înaintea ochilor minţii noastre.

Moartea atât de bine te sfătuieşte, dacă nu uiţi de ea, atâta înţelepciune te învăţă, încât nici Solomon, întru toată înţelepciunea sa, nu poate să te înveţe cât te învaţă moartea. Că zic dumnezeieştii Părinţi: „Nici Solomon nu cădea în plăceri şi în robia desfrânării cu femei, dacă avea moartea înaintea ochilor lui”.

Dacă şi el ar fi avut dascăl pe moarte, moartea era mult mai înţeleaptă decât dânsul şi l-ar fi oprit de la păcat. Dar a uitat de moarte şi a căzut în mocirla răutăţilor, pentru că n-a vrut să aiba un sfetnic mai scump decât toţi, adică pe moarte.

Iată cum te opreşte moartea de la păcat:

Trupul cugetă împotriva duhului, cum zice Sfântul Apostol Pavel. Când trupul se ridică cu razboi împotriva sufletului că să-l spurce, atunci întreab-o pe moarte:

– Ce zici, moarte? Să fac păcătul acesta, care mă îndeamnă trupul? Şi ea îţi va spune:

– Nu fă păcătul, că vii în mâna mea şi te duc în gheenă!

Te îndeamnă diavolul să furi? Întreab-o pe moarte. Şi ea îţi va spune:

– Nu fura, că-i poruncă, şi vii în mâna mea!

Te îndeamnă diavolul la desfrâu? Te îndeamnă diavolul la înjurat, la beţii, la fumat, la toate răutăţile? Întreab-o pe moarte:

– Ce zici, moarte, să fac? Să vezi ce spune moartea:

– Nu face acestea, că vii în mâna mea! Acuşi mori! Doar nu rămâne aici nimeni şi eu te arunc în gheenă!

Deci moartea este de mare folos şi întotdeauna trebuie s-o avem înaintea ochilor! Iar când te îndeamnă diavolul să faci un păcat, întreab-o pe moarte:

– Ce zici moarte? Tu eşti dascălul meu! Ce să fac?

– Nu fă, că plata păcatului este moartea, şi mori cu sufletul şi vii în ghearele mele şi te duc în gheenă şi acolo te munceşti în vecii vecilor!

Deci iată cât este de bună moartea, dacă ne-o punem sfetnic nouă! Cugetarea la moarte ne opreşte de la păcat întotdeauna şi ne învaţă să facem numai bine. De aceea, vai de acela care uită de moarte, că acela moare cu trupul la vremea lui, dar cu sufletul moare în clipa când face păcătul.

Dacă am avea întotdeauna moartea înaintea ochilor, n-am face păcătul, nu numai cu lucrul, dar nici cu cuvântul, nici cu gândul, pentru că Dumnezeu judecă şi păcătul cu gândul ca păcat desăvârşit.

Ce spune dumnezeuiescul părinte Efrem Sirul? „Nu vă aruncaţi în negrijă, fraţii mei, pentru păcatele cu gândul, că ar fi uşoare. Dacă păcatele cu gândul ar fi uşoare, nu socotea Însuşi Hristos, înţelepciunea lui Dumnezeu, preacurvie întru pofta de femeie şi ucidere întru ură de frate". Numai ai cugetat cu patimă la femeie şi te-ai făcut preacurvar! Numai ai cugetat cu ură asupra fratelui tău şi îl urăşti şi eşti ucigaş! Ai auzit? Preacurvie din gândire şi ucidere din ură împotriva fratelui.

Vezi? Însă moartea nici aici nu te lasă. Moartea te opreşte nu numai să nu treci la păcatul cu lucrul, ci nici la cel cu gândul. Pentru că Dumnezeu osândeşte gândurile ca pe fapte, în Legea Darului.

Fraţii mei, fericit şi de trei ori fericit este omul acela care şi-a luat sfetnic pe moarte. Totdeauna când îl luptă lenevia să nu facă rugăciune, să nu-şi facă canonul dat de duhovnic; când îl luptă diavolul să nu păzească posturile, să dezlege la mâncare de dulce, când nu trebuie; sau când îl luptă diavolul să fure, sau să adune avere, sau să se răzbune pe altul, sau să curvească, sau să înjure, sau să se îmbete, sau să fumeze, el s-o întrebe pe moarte:

– Ce zici, moarte, să fac lucrul acesta?

Şi moartea îi spune:

– Nu. Nu fă! Că plata păcătului este moartea. Eu vin îndată după păcat şi te iau şi te duc în gheenă!

Iată în ce chip moartea, de care noi ne temem, ne este cel mai mare prieten şi cel mai mare sfetnic în viaţă, spre viaţa veşnică.

Filosofia noastră, a creştinilor, nu este să fugim de moarte. Dar ce? Să ne pregătim de moarte! Să o aşteptăm să vină la noi. Şi cum? Să ne mărturisim curat păcatele, să ne facem canonul, să ne împăcăm cu toţi, să încetăm de la păcate, să facem fapte bune şi atunci vom aştepta moartea ca pe o mare paradă, ca pe o sărbătoare.

Auzi ce spune Sfântul Efrem: **Bărbatul mustrat de conştiinţă sa pentru păcate, foarte tare se teme de moarte, iar omul drept aşteaptă moartea ca pe o mare sărbătoare!** Să vină să-l treacă din moarte la viaţă, că veacul de acum este moartea sufletului, pentru cei ce se robesc de dânsul.

Noi ne temem: „Vai de mine, mor!" Ne temem! Dar să nu ne temem de moarte. Să ne temem de păcat, că păcătul ne duce la moarte. Pentru că plata păcătului este moartea şi adevărata moarte a sufletului este păcătul!

DESPRE MOARTEA CELOR PĂCĂTOŞI

Să vă spun două cazuri de morţi năprasnice, să vedeţi cum mor cei ce nu se tem de Dumnezeu şi nu vor să se pocăiască.

A venit o biată femeie din Ardeal şi mi-a spus:

– Părinte, bărbatul meu, de când m-am căsătorit cu el, nu mergea la biserică, nu se ruga, nu postea, înjura şi era beţiv şi desfrânat. Şi iată cum l-a pedepsit Dumnezeu. Acum, în Săptămâna Mare dinaintea Sfintelor Paşti, a venit acasă de la lucru şi mi-a poruncit să-i tai o pasăre şi să-i fac mâncare cu carne. Degeaba am căutat eu să-i spun că-i păcat, că este săptămână Sfintelor Patimi. De frică să nu mă bată, am făcut ce mi-a poruncit el.

Seara, când a venit de la lucru, m-a întrebat:

– Ai făcut varză cu carne?

– Ţi-am făcut, i-am zis eu. Este în bucătărie.

Pe când mânca, l-a pedepsit Dumnezeu, că s-a înecat şi a murit cu carnea în gât. De aceea am venit, părinte, să-l puneţi la slujbe, poate l-o ierta Dumnezeu, că tare mai era rău şi

necredincios!

– Femeie, i-am zis eu, nu-l putem pune la sfintele slujbe, căci era necredincios şi a murit din vina lui, ca un sinucigaş!

Să vă arăt cum a murit alt om rău.

Într-o zi a venit o femeie dintr-un sat de pe Valea Moldovei să-mi dea un pomelnic pentru soțul ei mort subit. Şi am întrebat-o:

– Femeie, cum a murit soțul tău, să ştiu dacă pot să-l pun sau nu la sfintele slujbe? Că pe cei necredincioşi, pe sectari, pe bețivi şi pe desfrânați, care mor fără pocăință, nu-i putem pomeni la Sfântul Altar.

– Părinte, soțul meu era bețiv şi desfrânat. Nu mergea la biserică, nu se spovedea şi nu mă lăsa curată nici o săptămână în Postul Mare, că nu ştia ce-i Duminică, ce-i zi de post sau sărbătoare. De aceea, din cauza lui nu m-am putut împărtăşi mulți ani de zile. Acum, la începutul Postului Mare, l-am întrebat pe părintele nostru ce să fac. Iar el mi-a spus: „Ascunde-te la cineva săptămâna asta ca să poți posti cu curăție macar şapte zile; apoi vină la mărturisire şi-ți voi da aghiasmă mare".

Deci am făcut cum mi-a spus părintele. M-am dus la naşa noastră şi i-am spus copilului să-i spună soțului că sunt dusă la spital. Aşa am putut posti şi eu câteva zile cu rugăciune, cu post şi curăție. Când vine el acasă de la lucru îl întrebă pe copil:

– Măi, Vasile, unde-i mamă-ta?

– Este dusă la spital!

– Ia vezi, poate a venit. Să vină la mine.

Dar să auziți mânia lui Dumnezeu. În clipa aceea deodată bărbatul cade jos în casă – că din cauza beției i s-a rupt o arteră la inimă – şi începe a striga deznădăjduit: „Salvarea, salvarea, chemați salvarea să mă ducă la spital, că mor!"

Şi cum s-a uitat la apus şi la miazanoapte, a început a vedea cuptoarele iadului şi pe diavoli. De aceea striga: „Cuptorul... Cuptorul cu foc! Uite diavolii cum vin să mă ia...! Nu mă lăsați...! Nu mă lăsați, că mă trag în cuptoarele iadului...! Femeie, nu mă lăsa!"

Şi m-a apucat de mână şi aşa a murit...

*

Ați văzut mânia cea dreaptă a lui Dumnezeu pentru cei care nu vor să se pocăiască? Căci iată ce spune în Psaltire: *Moartea păcătosului este cumplită şi cei ce urăsc pe cel drept vor greşi!* Fericiți şi de trei ori fericiți sunt creştinii aceia care se roagă şi care țin sfintele posturi. Postul lungeşte viața. Sfântul Vasile cel Mare zice: „Bucatele cele multe şi bucatele cele grase, neputând să le mistuie stomacul, multe boli au adus în lume. Iar postului şi înfrânării pururea îi urmează sănătatea".

Ai văzut pe Sfântul Eftimie cel Mare? Treizeci de ani n-a gustat pâine şi mâncare făcută la foc; numai cu verdețuri se hrănea şi a trăit peste o sută de ani. Ai văzut pe Sfântul Leontie de Agra în Sfântul Munte, că n-a băut nici vin, nici untdelemn; numai cu fructe şi rădăcini de pământ trăia. Nu a mâncat toată viața lui mâncare fiartă la foc, sau pâine, sau vin. Numai când se împărtăşea, lua o linguriță de vin. Aşa! Şi-a pus nădejdea numai în Dumnezeu.

Ce zice Mântuitorul? Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul lui Dumnezeu. N-a pus nădejdea în hoitul acesta de trup, care ne duce în pământ. Că dacă aici omul păcătos nu poate răbda o scânteie de foc, acolo în iad, unde ard cei ce nu se pocăiesc, cum va răbda în vecii vecilor? Atunci va vedea fiecare!

DRUMUL SUFLETULUI DUPĂ MOARTE

Frații mei, să ne aducem aminte de nemurirea sufletului. Să ştiți că suntem străini şi călători

pe pământ. Auziți ce zice Psaltirea: *Nemernic este omul pe pământ şi străin ca toți părinții săi.* Nimeni nu rămâne în lumea aceasta. N-am venit să stăm aici. Aici este trecere necontenită; am răsărit din naştere şi asfinţim prin moarte.

Sfântul acela, dumnezeiescul Iov, zice aşa: *Din pântecele maicii mele am căzut în groapă.* Ați auzit? Atât i s-a părut viața pe pământ, după 400 de ani. Că, după bătaia aceea Dumnezeu i-a mai dăruit 140 de ani de viață, după ce l-a încercat cu atâtea chinuri şi boli; şi atât i-a părut, că din pântecele maicii sale a sărit în groapă. O săritură i-a părut viața.

Voi nu auziți cu ce ne aseamană Duhul Sfânt? *Omul ca iarba, zilele lui ca floarea câmpului; aşa va înflori.* Şi iarăşi: *Zilele lui ca umbra trec.* Şi iarăşi: *Zilele mele ca umbra s-au plecat şi eu ca iarba m-am uscat.* Şi iarăşi zice: *S-au stins ca fumul zilele mele şi oasele mele cu uscăciunea s-au uscat.* Şi iarăşi: *Zilele anilor noştri ca pânza păianjenului.* Cu pânza paianjenului s-au asemănat zilele vieții noastre. Adică, cât este de slabă pânza păianjenului, aşa-i de slabă viața noastră pe pământ; suntem umbră, vis de floare pe pământ!

Dumnezeu zice lui Isaia: *Ascultă, proorocule, strigă şi zi aşa înaintea poporului: Tot trupul omului este iarba şi toată slava omului este ca floarea ierbii. Uscatu-s-a iarba şi floarea ei a căzut, iar cuvântul Domnului rămâne în veac.*

Deci să nu punem bază pe viața aceasta, că-i umbră şi vis. Ştiți ce rămâne în veci? Sufletul. Trupul vedeți că se face țărână. Că îngropăm şi dezgropăm morții şi se fac în puțina vreme țărână. Mai ales după o vreme nici oasele nu mai rămân; toate se fac nimic.

Asta-i şi porunca cea dintâi, *că pământ eşti şi în pământ vei merge.* Dar sufletul nu moare niciodată. Sufletul rămâne în vecii vecilor, că el este duh şi nu poate să moară. Aşa l-a făcut Dumnezeu.

Dar, ca să ştiți ce se întâmplă cu sufletul când moare omul, am să vă spun care-i drumul sufletului imediat după moarte, după tradiția Bisericii Ortodoxe.

De când murim şi până la 40 de zile, când are loc judecata particulară a sufletului şi se hotăreşte de Dumnezeu unde o să stăm, la bine sau la rău, până la judecata de apoi, este un timp de tranziție, adică un timp provizoriu, pentru drepți şi pentru păcătoşi.

Când moare omul şi când îşi dă sufletul, în clipa aceea apar în fața lui atâția diavoli câte păcate a avut omul şi atâția îngeri sfinți câte fapte bune a avut el în viață. Aşa arată Sfântul Efrem Sirul.

Şi este o mare luptă atunci. Că sfintele puteri se luptă cu diavolii cum să ia sufletul, că diavolii zic că este al lor, că are păcate mai multe; iar îngerii zic că este al lor, că are mai multe fapte bune. Şi este o mare luptă şi de aceea se teme sufletul să iasă din trup. I se leagă limba când vede toate acestea. El vede atunci multe, dar nu poate să spună. El ar spune: „Uite câți diavoli au venit!"

Părintele Eftimie de la Agapia Veche a văzut cu o săptămână înainte de a muri cum se luptau îngerii cu diavolii pentru suflet. Şi zicea: „Uite acum se luptă! Îngerii Domnului sunt cu cununi de aur pe cap şi-i lovesc pe draci. Uite cum fug!"

Cu o săptămână înainte a spus când va muri, căci a fost un om ales al lui Dumnezeu, cum spuneau maicile. Dar nu toți văd taina aceasta şi să o poată spune; o văd, dar nu o pot spune.

Atunci în ceasul morții are mare îndrăzneală îngerul de la botez. Când vine acesta, toți se dau la o parte. De aceea, când vă rugați acasă, după ce ați terminat rugăciunile, să faceți şi câteva închinăciuni la îngerul pe care-l aveți de la Botez şi să ziceți aşa: „Sfinte îngere, păzitorul vieții mele, roagă-te lui Hristos Dumnezeu pentru mine, păcătosul şi păcătoasa!"

Pentru că acest înger, nu numai că ne păzeşte acum, dar el ne păzeşte şi în vreamea morții, el călătoreşte cu noi în vămile văzduhului, până la 40 de zile, şi îl avem de la dumnezeiescul Botez mare ocrotitor. Dacă nu ar fi el, diavolul ar face cu noi ce ar vrea.

Auziți ce zice în Psaltire: *Nici să dormiteze cel ce te păzeşte.* Şi iarăşi: *Tăbărî-va îngerul Domnului împrejurul celor ce se tem de Dânsul şi-i va izbăvi pe ei.* Deci este clar că îngerul este cel ce ne păzeşte şi în viața de acum şi după ce murim, până la 40 de zile.

Vine acel înger şi zice: „Dăţi-vă la o parte! Eu ştiu viaţa acestui suflet de când s-a născut şi până acum”. Şi îngerul, venind, începe a vorbi cu sufletul aşa: „Nu te teme, frate suflete!” Sfântul Grigorie de Nyssa ne spune de ce-i zice frate. Pentru că şi îngerul şi sufletul sunt fiinţe rationale, de sine stăpânitoare, cuvântătoare şi sunt duhuri, cum zice Sfânta Evanghelie: *Şi vor fi toţi ca îngerii lui Dumnezeu.*

„Iată trupul tău! Ia aminte, frate suflete, acesta-i trupul tău, aceasta-i casa ta în care ai stat până acum. Cu acesta te-ai zămislit în pântecele maicii tale, cu acesta ai trăit 20, 60, 80, câţi ani a vrut Dumnezeu să-ţi dea pe pământ; că la Dumnezeu este viaţa, iar nu la noi.

Ia aminte, frate suflete, când va suna trâmbiţa judecăţii de apoi, într-o clipeală a ochilor are să învie acest trup, cum îl vezi, şi ai să intri într-însul şi ai să mergi la judecată, cum spune Apostolul Pavel: *Toţi vom sta înaintea divanului judecăţii lui Iisus Hristos, ca să ia fiecare după cum a lucrat, bine sau rău”.*

Îngerul păzitor îi aduce iar aminte: „Iată, frate suflete, când erai copil mic – sau copiliţă mică –, te-a trimis mama să aduci o căldare de apa sau să aduci zarzavat din grădină, sau să aduci gâştele de la păscut, sau să faci o treaba cât de mică în ogradă. Uite, aşa gândeai tu atunci; aşa înţelegeai tu atunci”. Şi începe să-i aducă aminte din mica copilarie ce bine a făcut el cu trupul acesta şi ce rău a făcut.

„Uite, aşa ai făcut când erai în clasa întâi la şcoală, în a doua, a treia; uite aşa făceai! După ce ai ieşit în lume, când erai fată mare sau flăcău, când te-ai însurat sau măritat, uite aşa făceai”. Şi-i aduce aminte din pruncie şi până la moarte în fiecare zi şi ceas ce a făcut. Că sufletul, după ce iese din trup, foarte tare ţine minte. Este ca razele soarelui. Nu-l mai îngreunează pământul, nici trupul ca să uite. Toate le vede ca în oglindă.

Aceasta se întâmplă în ziua întâi după moarte.

În ziua a doua după moarte se întâmplă un lucru mai înfricoşat. În ziua a doua după moarte îl ia îngerul păzitor şi-l duce pe unde a umblat omul toată viaţa. Atunci se întâmplă ceea ce spune în Psaltire: *Pentru ce mă tem în ziua cea rea? Că fărădelegea călcâiului meu mă va înconjura.*

Toată icoana vieţii omului se descoperă a doua zi după moarte. Dar ai să spui: „Părinte, cum poate sufletul omului să meargă într-o zi pe unde a mers toată viaţa?”

Sufletul înconjoară pământul cât ai clipi din ochi. Sufletul nostru şi îngerul păzitor merg mai repede ca razele fulgerului, cum spune în Biblie: *Alerga-vor, Doamne, în grabă şi mai repede ca razele fulgerelor, sufletele drepţilor se vor întoarce la Tine,* citim la proorocul Iezechiel şi în multe locuri.

Sufletul este fiinţa gânditoare şi nici nu am zis cu limba un cuvânt şi cu gândul am şi înconjurat pământul mai înainte de a-l pronunţa; uite cum aş spune eu acum: Pekin, New York, Moscova, Bucureşti, Sihăstria.

Aşa de repede merge sufletul după ce ieşim din trup. Şi nu-i o greutate să se ducă el, în ziua a doua, cu îngerul pe unde a umblat toată viaţa. El numai gândeşte şi a şi ajuns la locul acela, căci merge ca gândul.

Şi unde-l duce în ziua a doua? Îl duce pe unde a umblat omul toată viaţa şi-i arată unde a făcut bine şi unde a făcut rău. Şi nu-i arată decât adevărul.

„Uite, aici ai jucat, aici te-ai îmbătat, aici ai desfrânat cu atâtea femei sau cu bărbaţi, aici ai înjurat, aici ai fumat, aici ai avortat atâţia copii, aici ai ocărât, aici ai furat, aici ai cântat, aici te-ai lenevit, aici te-ai răzbunat pe cineva. Ai batjocorit, ai blestemat, ai bătut. Nu te-ai spovedit, n-ai postit şi te-ai împărtăşit cu nevrednicie!”

Şi-i arată şi faptele bune: „Uite, suflete, aici ai mers la biserică, aici ai ascultat cuvântul lui Dumnezeu, aici ai miluit pe cei săraci, aici ai învăţat pe copii frica de Dumnezeu, aici ai citit sfintele cărţi, aici ai răbdat necazurile cu bucurie, aici ai dat un cuvânt de folos la altul, dincolo ai făcut milostenie, ai îmbrăcat pe cel gol, ai adăpat pe cel însetat, ai primit pe cel străin”.

Îi arată toate, toate, şi sufletul nu poate zice nimic, că nu-i arată decât adevărul, pentru că îngerul nu poate să mintă. Îi arată şi cele bune şi cele rele.

Şi se minunează sufletul foarte şi îl întreabă pe înger:

– Sfinte îngere, cum de ştii tu acestea toate?

– Cum să nu ştiu, că pururea am fost cu tine! Tu ai mâncat, eu nu pot mânca; tu ai dormit, eu nu am dormit; tu ai băut, eu nu pot bea; tu ai stat degeaba, eu nu pot. Eu nu-s duh care poate mânca, sau bea sau dormi. Eu pururea am fost treaz – cum zice în Psaltire: *Nici să dormiteze cel ce te păzeşte.* Că dacă nu aş fi fost eu cu tine, diavolii ar fi făcut mare prăpăd, împreună cu vrăjmaşii tăi văzuţi şi nevăzuţi. Eu te-am apărat şi pururea am fost lângă tine şi mereu am scris ce gândeşti tu. Că eu ştiu gândurile tale şi ce vorbeşti tu şi ce faci tu, bine sau rău".

Asta se întâmplă în ziua a doua. Îi duce îngerul păzitor pe suflet pe unde a umblat toată viaţa.

După moarte, sufletul ne vede pe noi. Vede că plânge mama, plânge sora sau soţia sau soţul. Vede că plâng neamurile după el şi îi pare rău. Dar nu mai are grija noastră; el se gândeşte atunci numai la el şi zice: „Ei rămân pe pământ şi se vor pocăi, că mai au vreme să facă fapte bune. Dar eu unde mă duc? Cine mă va ajuta pe mine acolo?" Şi aşa merge în ziua a doua pe unde a mers toată viaţa.

Iar în ziua a treia, lucru mai înfricoşat. I se mai dau însoţitori sufletului nostru şase îngeri purtători de lumina şi cu cel de la Botez, sunt şapte, ca să treacă înfricoşatele vămi ale văzduhului.

Aţi auzit de cele 24 de vămi ale văzduhului. Se fac slujbe pentru cei care vor să aibă milă de la Dumnezeu şi să-i scape de duhurile întunericului din văzduh.

Cele mai importante slujbe pentru cei care mor sunt spovedania generală şi Sfânta Împărtăşanie, precum şi împăcarea cu toţi. Iar imediat după moarte se face 40 de zile Sfânta Liturghie şi parastase cu dezlegări şi milostenie la cei săraci, care ajută sufletul cel mai mult când trece vămile. Că Biserica, fiind mama noastră spirituală, se roagă acum pentru bietul suflet, care-i fiul ei după dar din Botez, să treacă uşor atunci vămile văzduhului.

Ce se întâmplă până ce va trece sufletul vămile văzduhului? Atunci vede omul cât de folos îi era lui să fie mărturisit curat de păcate. **Dacă nu ar fi lăsat Dumnezeu între El şi noi taina Sfintei Spovedanii, nici un om nu s-ar mântui.** Că zice Apostolul Iacov că: *Toţi multe greşim şi nimeni nu-i fără păcat.*

Dar între noi şi Dumnezeu s-a lăsat taina Spovedaniei, care-i al doilea botez, cum zice preotul; aţi auzit ce zice la mărturisire: „De vreme ce cu al doilea botez te-ai botezat, după rânduiala Tainelor creştineşti".

Acum, când trece vămile, vede sufletul cât îi era de folos dacă era mărturisit.

De aceea, vă rog să ţineţi minte: Când vezi că s-a îmbolnăvit în casă mama, sora, frate, soţie, nepotul, copilul, tata, fiica, nu aduce întâi doctorul; întâi adu preotul şi-l spovedeşte curat de toate păcatele.

Omul trebuie să se mărturisească obligatoriu de patru ori pe an toată viaţa, în cele patru posturi, cât trăieşte el, dar mai cu seamă când vezi că s-a îmbolnăvit rău. Atunci cheamă preotul repede să-l spovedească. Nu când i s-a legat limba sau şi-a pierdut cunoştinţa; ci din vreme, când are mintea clară şi ţine minte. Şi-i spune: „Tată, mamă, băiete, spune tot ce-ai făcut!"

Pune-l să scrie pe un caiet, dacă ştie, şi să-şi aducă aminte tot, că dacă ai reuşit să faci o spovedanie bună, ai câştigat sufletul lui. Că ce spun Sfinţii Părinţi? **Chiar de a avut cineva păcate de moarte, foarte grele, dacă a murit spovedit, îl scoate Biserica.** El stă în iad numai până se curăţă de păcat, pentru că spune Sfânta Evanghelie: *Nimic necurat nu va intra în Împărăţia cerurilor.*

Ai auzit ce spunea un sfânt? El a văzut o mare de flăcări şi din marea aceea ieşeau porumbei albi ca zăpada şi zburau la cer. Şi acolo era iadul şi auzea ţipete şi vaiete. „Cum, Doamne, ies porumbei din foc?", s-a întrebat el. Porumbeii erau sufletele oamenilor drepţi, care şi-au plătit tot ce au avut de plătit.

Pentru că Biserica intervine de pe pământ cel mai mult prin Sfânta Liturghie. Că jertfa şi răscumpărarea noastră se face prin Sângele lui Iisus Hristos. Cum zice şi Apostolul: *Sângele Lui ne*

curăță de orice păcat.

Creştinul, dacă a murit mărturist şi dacă, Doamne fereşte, are păcate grele şi nu şi-a făcut canonul, el îşi face canonul dincolo, în iad. Dar din iad îl scoate Biserica prin Sfânta Liturghie, prin dezlegări şi milostenie şi tot la rai merge.

Iar dacă a murit cineva nespovedit din tinerețe şi a avut păcate de moarte grele, e aproape cum ar muri nebotezat. Toate slujbele care se fac pe pământ pentru un asemenea suflet, foarte puțin îl ajută, fiindcă nimic necurat nu va intra întru Împărăția cerurilor.

Aşa au aşezat dracii vămile că, dacă ar putea, nici unul să nu treacă la cer. Ştiți de ce au ei ură şi zavistia asta pe oameni? Pentru că sufletele drepților completează numărul din care au căzut ei. **Lumea asta atât o ține Dumnezeu** – cum arată Sfântul Simeon Noul Teolog –, **până se va împlini numărul îngerilor căzuți, din sufletele drepților.** Nu citiți la Psaltire? *Plini-va căderile de sus, zdrobi-va capetele pe pământ ale multora.* Atât ține lumea. Până se împlineşte numărul îngerilor care au căzut, cum că au fost foarte mulți; a treia parte din îngeri, cum zice Apocalipsa: *Am văzut un diavol mare, roşu, care a tras cu coada lui a treia parte din stelele cerului şi le-a aruncat pe pământ.*

A căzut o treime din îngeri din toate cetele; şi din heruvimi şi din serafimi, din toate cetele, care au fost de-un gând cu satana, ca să se facă asemenea lui Dumnezeu. Şi de aceea au atâta ură diavolii, că ştiu că fiecare suflet, dacă trece la cer, cum spune Evanghelia: *Şi vor fi toți ca îngerii lui Dumnezeu*, va fi în locul lor şi le vor lua dregătoriile.

De aceea stau în văzduh şi zic: „Iată pe noi ne-a dat Dumnezeu jos din cer, iar sufletele acestea vor să treacă pe aici la Dumnezeu şi ne vor lua locul!" Şi atunci Dumnezeu le-a dat voie, cu dreptate, diavolilor să stea în calea sufletelor, căci Dumnezeu este drept, nu numai milostiv, şi au făcut aceste stații sau vămi, între cer şi pământ, ca să arunce în iad pe cei ce mor nepocăiți, în grele păcate.

Şi iată cum sunt aşezate: Vama întâi este pentru vorbirea de rău; vama a doua, pentru clevetire; vama a treia, pentru mânie, apoi lăcomia şi aşa mai departe, de la cele mai mici păcate până la cele mai mari.

Şi cine n-a vorbit de rău? Cine nu s-a mâniat? Cine nu s-a lăcomit? Cine nu s-a lenevit? Cine n-a băut un pahar mai mult în viață? Sau cine n-a căzut cu gândul, cu imaginația şi chiar cu fapta în desfrânare, în beție, îndoială în credință şi în celelalte păcate trupeşti sau sufleteşti, cum citim în viața Sfintei Teodora?

Ați văzut ce a spus Sfânta Teodora când a ajuns la vama beției?

„Mă minunam foarte că dracii îmi aduceau aminte de toate paharele de rachiu şi de vin pe care le-am băut în viață. Şi-mi aratău şi când am băut, în ce clipă şi cu cine am fost şi de câte ori m-am îmbătat şi de câte ori am băut. Şi îi întrebam pe sfinții îngeri:

– Cum de ştiu diavolii toate acestea?

– Dacă ei au fost îngeri!

Să ştiți, însă, că de la Botez, pe lângă îngerul bun, care stă de-a dreapta creştinului, mai ai un înger din ceata stăpâniilor iadului, un diavol care stă pe umărul stâng. Acela scrie tot ce ai făcut tu rău şi ce ai vorbit rău şi toate păcatele ce le-ai făcut în viață. Iar îngerul bun scrie şi cele bune şi cele rele, cum spune acolo. Aşa crede Biserica lui Hristos.

Acum să vedem ce se întâmplă cu sufletul, celui mărturisit, când vine diavolul cu zapisul unde sunt scrise toate păcatele omului. Nu le mai găseşte scrise! Atunci diavolii urlă, răcnesc şi se mânie că pe acest suflet care avea păcate mari – avorturi, preacurvii, furturi, înjurături, beții şi altele – nu-l mai găseşte scris cu nimic. Când creştinul a fost dezlegat de preot pe pământ, Duhul Sfânt a şters de acolo din toate păcatele lui. Cuvântul lui Hristos care zice: *Tot ce va dezlega preotul pe pământ, va fi dezlegat şi în cer.* N-ați auzit? Ce va lega el pe pământ, este legat şi în cer.

Deci spovedania, taina aceasta este aşa de mare, încât are putere să-l curețe pe om de orice păcat, să-i dezlege toate păcatele. Numai dacă omul a fost cuminte în viață, dacă s-a spovedit curat, acela trece uşor înfricoşatele vămi ale văzduhului a treia zi.

Şi i se cântăresc faptele cele bune cu cele rele. Faptele cele bune sunt în formă de pietre scumpe, iar faptele cele rele sunt de pietre simple sau alte greutăți.

Sufletul este foarte înțelept. El vede singur încotro merge. Dacă la vămi vede că trag păcatele mai greu, începe a plânge foarte şi a se întrista, mai ales că vede la vămi mii de diavoli care vor să-l răpească la fiecare vama. Şi-i zice îngerul păzitor:

– Nu te teme, frate suflete, că nu ştii judecățile lui Dumnezeu! Nu te teme!

Sufletul se bagă sub aripile îngerilor, când vede atâtea mii de draci. Un drac atât este de urât că dacă ar veni aici unde stăm noi acum, cum este el în iad, nu mai rămâne unul viu. Toți murim de atâta urăciune şi spaimă a îngerului căzut. Iar sufletul, când vede atâtea mii de draci, se baga sub aripile îngerului şi zice:

– Domnii mei îngeri, nu mă lăsați! Tare mă tem de aceştia!

Şi-i zic îngerii:

– Nu te teme, frate suflete, că eşti cu noi! Noi suntem garda lui Dumnezeu care te însoțim pe tine! Doamne fereşte, la 40 de zile să nu cumva să cazi în mâinile lor! Dar acum n-ai grijă, că noi te păzim!

În ziua a treia sufletul nostru trece vămile văzduhului şi exact a treia zi de când a ieşit din trup, în aceaşi clipă ajunge prima dată la scaunul Preasfintei şi de viață făcătoarei Treimi.

Şi ce vede el acolo? Că Sfânta Scriptură spune: *Pe Dumnezeu nimeni nici odinioară nu L-a văzut.* Dar ce vede sufletul atunci? Că pe Dumnezeu, Iisus Hristos, L-a văzut toată lumea. Şi n-a fost Dumnezeu? L-a văzut Avraam, L-a văzut Moise; dar L-a văzut cu pogorământ, după închipuire, cum a vrut să Se arate. Dar ființa lui Dumnezeu nimeni nu a văzut-o, nici heruvimii, nici serafimii. Ființa lui Dumnezeu este inaccesibilă orcărei minți raționale din cer şi de pe pământ.

Deci, se vede sufletul nostru a treia zi, când ajunge prima dată la tronul lui Dumnezeu? Iată ce vede, după mărturisirea Sfinților Părinți. Vede strălucind o lumină negrăită, de miliarde de ori mai tare ca soarele, şi mireasma Duhului Sfânt. Aude cântările heruvimilor şi serafimilor şi apar nişte nori de aur aurii, mergând spre răsărit şi îngerii îngenunchează pe ei, împreună cu sufletul.

Şi odată se opresc în loc către răsărit. Că de aceea, să țineți minte, ne închinăm la răsărit când facem rugăciunile; pentru că tronul lui Dumnezeu este la răsărit. N-ai văzut ce zice Sfânta Scriptură? *Şi au sădit rai în Eden spre răsărituri.* N-ați auzit ce spune Isaia? Răsărit este numele Lui. N-ați auzit ce spune Psaltirea, pe care o aveți în casă? Dumnezeu S-a suit peste cerurile cerurilor, spre răsărituri. Deci la răsărit este tronul Preasfintei treimi.

Şi se opresc norii aceştia şi îngerii care stau în genunchi cu sufletul care-i la fel cu ei. A treia zi aude acest glas pe limba lui Adam: „Duceți sufletul acesta în Rai şase zile". Că şase zile trece sufletul nostru prin Rai, cu iuțeala gândului. Atunci îngerii cei buni îl iau cu iuțeala fulgerului şi-l duc către grădinile Raiului.

Când ajunge sufletul acolo cu îngerii, nimeni nu poate spune ce frumusețe este. Şi atunci vede acolo că floarea din Rai, cum spune Sfântul Andrei, este mai scumpă decât toate popoarele lumii, decât toate podoabele şi bogățiile veacului de acum; pentru că acea floare are viața în ea şi niciodată nu se mai veştejeşte sau nu moare.

Acolo vede el, cum au zis, „Raiul desfătării", „Palatul Noul Sion", „Ierusalimul ceresc" şi câte spune Sfânta Scriptură.

Dar o negrăită bucurie este când sufletul aude cântările a milioane de îngeri, de heruvimi şi de drepți, care cântă acolo. Apoi vede corturile drepților, despre care se spune la panahidă, cum spune şi Sfântul Cosma, care a fost prin Rai. Numai acolo câtă frumusețe este!

Ajunge în nişte livezi, nişte pometuri care n-au margini. Apar nişte pomi cu frunza de aur, cu florile de aur şi sub fiecare pom este un cort şi în cort este o masă de aur, şi în pomii aceia cântă păsări ale caror aripi nimeni nu poate spune cât de frumoase sunt; şi acele păsări nu mai mor în veacul veacului.

Şi se minunează sufletul, că la unul cortul este de argint, la altul este de mărgăritar, la altul este de iachint, la altul este de onix, la altul este de sardonix, la altul de ametist, la altul este de

rubin, la altul de safir şi de celelalte pietre scumpe, de care se spune la Apocalipsă.

El vede că şi mesele nu-s toate la fel. Şi copacii rodesc pe o singură ramură câte 70 de feluri de roade. Cântă şi frunzele pomilor, cântă şi florile lor, cântă şi păsările; curg râuri de miere şi de lapte prin livezile acelea ca oglinzile.

Este o mireasmă a Duhului Sfânt, pe care omul nu o poate spune. Dar cea mai mare bucurie când trece sufletul prin Rai alta este. Se întâlneşte cu neamurile lui.

Voi, fraților, să ştiți că din neamul nostru avem şi în Rai, avem şi în iad, că Dumnezeu este drept. Cine a făcut rău, s-a dus în iad; cine a făcut bine, s-a dus în Rai. Şi când ai ajuns acolo în Rai, nu cunoşti numai pe bunicul sau pe străbunicul.

Dacă te-aş întreba pe mata: „Cunoşti pe străbunicul de 300 de ani în urmă?" De unde să-l ştii! Că de-abia dacă îl cunoşti pe cel de 50-60 de ani în urmă. Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Mă întrebi dacă cunosc sufletele în Rai? Ia aminte la Evanghelia cu bogatul şi săracul Lazăr. Cu mii de ani înainte se cunoşteau şi vorbeau".

Acolo în Rai îți ies înainte neamurile toate care sunt la bine şi au palate de aur şi pietre scumpe şi livezi şi zic: „Măi, nepoate, măi, tu eşti al cutăruia, tu eşti a cutăreia, din țara cutare, din satul cutare. Noi suntem neamuri cu tine. Noi am murit înaintea ta cu 100 de ani, cu 300 de ani. Tu eşti al cutăruia, tu nu ne cunoşti pe noi, dar noi te cunoaştem. Noi ştim unde mergi tu. Tu mergi la judecată particulară a sufletului. La 40 de zile se va hotărî cu tine unde mergi, în Rai sau în iad.

De vei afla milă la Dumnezeu şi te va da la bine, să vii la locaşurile noastre, că iată ce frumuseți avem aici, ce palate şi ce minunății, pe care nu poate să le înțeleagă omul.

Şi aşa îl petrec neamurile lui şi îngerii, mergând prin Rai şase zile.

Sufletul atunci uită cu totul că a trăit pe planeta asta, că a avut mamă, că a avut soră, că a avut frate... Că el vede acolo alte bucurii, străine cu totul de lumea asta trecătoare. Şi atunci îngerul de la Botez, când vede că el se bucură tare, căci acolo nimeni nu poate sta întristat de atâta bucurie, se apropie de el şi-i spune aşa, dacă ştie că este drept: „Frate suflete, iată, la 40 de zile ai să vii să ocupi un loc de aici!"

Iar dacă-l ştie că-i păcătos îi zice: „Frate suflete, nu te bucura; nu te-am adus să rămâi aici. Te-am adus să vezi ce-ai pierdut în puțină vreme cât ai trăit pe pământ, dacă n-ai avut frică de Dumnezeu şi nu te-ai mărturisit şi n-ai postit şi n-ai mers la biserică şi n-ai făcut fapte bune!"

Când aude sufletul că nu va rămâne în Rai – căci el credea că va rămâne acolo în veci –, cât de mare bucurie este în Rai, el se mâhneşte şi începe a plânge cu amar.

– Cum, n-am să rămân aici? întreabă el pe îngerul său păzitor.

- Nu! Îi răspunde îngerul. Pe aici treci numai că să vezi în puțină vreme ce au câştigat oamenii cu frica de Dumnezeu şi ce au pierdut cei necredincioşi, care nu s-au închinat lui Dumnezeu!

Aşa trece sufletul şase zile prin Rai şi cu trei, care au fost până au ajuns la tronul Preasfintei Treimi, se fac nouă. Iar la nouă zile vin iarăşi, ca fulgerele cerului pe nori, îngerii, să-l aduc înaintea Presfintei Treimi, în lumina cea neapropiată gânditoare. El nu vede pe Dumnezeu, că nici heruvimii nu-L văd; numai lumină şi lumină negrăită, care nu se poate spune.

Şi se opresc norii aceştia şi la nouă zile aude acest cuvânt, dacă sufletul este drept: „Acest suflet să aibă desfătarea şi bucuria fără margini a celor nouă cete îngereşti!" Iar dacă-i păcatos: „Sufletul acesta să nu aibă parte de fericirea şi slava celor nouă cete îngereşti!" Acest cuvânt îl aude la nouă zile şi apoi aude, zicând: „Duceți sufletul acesta prin iad 30 de zile".

Atunci îl iau îngerii şi-l întorc către miazanoapte şi către apus, la locurile iadului, care nu au margine. Şi atunci sufletul, când îl duc îngerii la iad, vede acolo ce spune Sfânta Scriptură: „iadul cel mai de jos", „fântâna adâncului" şi „iezerul de foc" de la Apocalipsă. Acolo vede el viermele cel neadormit, despre care a spus Hristos, Dumnezeul nostru; vede focul cel nestins, gheena, foc negru care-i de miliarde de ori mai fierbinte ca focul pământesc şi care n-are margine adâncimea lui.

Acolo vede el întunericul cel mai dinafără, cel mai dinăuntru, scrâşnirea dinților şi tartarul,

câte mai auzi la Sfânta Liturghie şi în Scriptură.

Şi când vede el atâtea feluri de munci şi atâtea feluri de draci, vede acolo muncindu-se şi neamuri de-ale lui, cum vedea mai înainte şi strigă către el:

„Frate, nepoate, vărule, moşule, matale te duci la judecata particulară. Te rugăm din inimă, adu-ți aminte de noi şi te roagă lui Dumnezeu pentru noi, dacă te va da la bine. Uite, noi ne muncim aici de atâția ani, de 200 de ani, de 300, de 500 de ani fiecare!”

După cum se bucura sufletul mai înainte în Rai, că şi-a văzut neamurile lui la bine, aşa se scârbeşte acum de aceste neamuri ale lui, care, pentru păcatele lor, au fost rânduite la osândă.

Şi trec cele treizeci de zile cu iuțeala gândului, ca fulgerul, şi sufletul vede nenumăratele şi negrăitele şi nenumitele munci ale iadului.

Deci treizeci de zile prin iad şi cu nouă care au fost când s-a întors din Rai sunt 39 de zile. Iar în a 40-a zi îl iau îngerii şi-l duc a treia oara la scaunul Preasfintei şi de viață făcătoarei Treimi, în lumina cea neapropiată, gânditoare, spre închinare.

Şi atunci, la 40 de zile, aude acest glas în limba aramaică a lui Avraam, dacă sufletul este drept: „Duceți acest suflet în Gan Eden!”, adică în desfătare şi bucurie fără margini; iar dacă, Doamne fereşte, este păcătos aude: „Duceți sufletul acesta în Şeol sau Hades”, adică în iad şi în muncă.

Îngerii lui Dumnezeu, cât sunt de buni şi preamilostivi, însă, dacă le dă poruncă Dumnezeu să-l ducă la greu, îl duc la greu, îl duc în iad.

Dacă ar vedea atunci cineva cum se roagă sufletul nostru la îngeri, când vede că-l duc la chinuri, ar plânge temeliile pământului. Se bagă sub aripile îngerilor şi zice:

– Îngerii lui Dumnezeu cei preasfinți, cei preabuni, nu mă lăsați! Unde mă duceți? Într-ale cui mâini mă duceți? Cine ar să mă mai scoată pe mine? Cine ştie de pe fața pământului în ce chinuri mă duc eu acum?

Iar îngerii plâng şi-i spun:

– Frate suflete, noi suntem slugile lui Dumnezeu, noi avem poruncă. Nu putem face nimic mai mult, decât cum porunceşte Ziditorul: să te ducem la bine sau la rău!

Şi-l duc, dacă, Doamne fereşte, sufletul a trăit rău, în păcate şi fără pocăință, îl duc la rău sau, dacă-i bun şi a păzit porucile Domnului, îl duc în Rai, potrivit cu faptele lui bune sau rele.

Aceasta se întâmplă la 40 de zile după moarte. De aceea Biserica, mama noastră cea duhovnicească, are mare grijă să facă pomeniri după fiecare mort la 3 zile, la 9 zile şi la 40 de zile, pentru că atunci se hotăreşte unde va sta sufletul nostru, la bine sau la greu.

De la 40 de zile mai rămâne o singură portiță deschisă pentru suflet. Dacă sufletul a fost în credința ortodoxă şi a fost fiu adevărat al Bisericii lui Hristos, şi dacă n-a căzut în vreo sectă sau în alte rătăciri, sau păcate grele şi dacă a fost spovedit şi împărtăşit, Biserica îl poate scoate din chinurile iadului prin sfintele slujbe şi prin milostenie.

Biserica este mama noastră spirituală, care ne-a născut pe noi la dumnezeiescul Botez prin apă şi prin duh. Biserica este stâlpul şi intarirea adevărului, Biserica este trupul lui Hristos, Biserica este mireasa Mielului, cum spune la Apocalipsă.

De aceea are mare îndrăzneală către Capul ei din ceruri care este Hristos. Ați auzit ce spune Hristos în Evanghelie: Eu sunt buciumul, vița – adică trunchiul copacului – şi voi sunteți ramurile; toată vița care rămâne întru Mine, aduce roadă multă, iar care nu rămâne întru Mine, în foc se aruncă.

Deci, băgați de seamă! Cine nu rămâne în Biserică, nu rămâne în trupul lui Hristos. Cine s-a rupt de Biserică, toți sectanții care au ieşit şi au împânzit lumea – căci sunt peste 800 de secte numai în Europa –, aceştia sunt neghină în grâu, aceştia sunt semințele satanei! *Doamne,* zice Evanghelia, *n-ai semănat sământă bună, în țarina Ta? Dar de unde are neghină? Un om vrăjmaş, adică diavolul, a făcut aceasta.*

Sectarii sunt buruienile crescute la umbra Bisericii, oameni stricați la minte şi la credință, prin care satana vrea să rătăcească şi pe alții. Să nu-i ascultați! Cine s-a rupt de Biserică, s-a rupt de

Trupul lui Hristos.

Ia să va dau o imagine: Dacă copacul acesta ar fi încărcat cu flori până în vârf sau cu roade, un copac roditor, şi dacă o mlădiță s-a rupt de acolo cumva şi a căzut cu greutatea roadelor sale jos, mai rodeşte aceea? Ce se întâmplă? Se usucă şi o punem pe foc.

Aşa-i sufletul care s-a rupt de Biserică. S-a rupt de trupul lui Hristos. Că Biserica este, cum spune marele Apostol Pavel, trupul lui Hristos.

Şi acea mlădiță, acel suflet care s-a rupt de Biserică, în veacul veacului nu mai rodeşte şi nici mântuire nu are. Pentru că Duhul Sfânt şi seva Duhului Sfânt vine numai prin punerea mâinilor, de la Apostoli la episcopi, de la episcopi la preoți şi de la preoți se lucrează în rândul credincioşilor prin Tainele care le-a hotărât Dumnezeu să le lucreze preotul, ca iconom al Tainelor lui Dumnezeu. Pe altă cale nu vine Duhul Sfânt în Biserică.

Feriți-vă! Fugiți cât puteți, ca de diavoli, de acei care vă învăță să nu vă închinați Sfintei Cruci, sau Maici Domnului, sau să nu mergeți la Biserică, sau să nu ascultați de preot. Acei care vin cu satana în inimă şi-n minte să vă rupă de Biserică, de adevărul nostru dogmatic, de credința noastră ortodoxă, care este neschimbată de 2000 ani, de la Hristos.

Acum sectele au ieşit ca ciupercile după ploaie, şi toate sectele au venit mai mult din Occident. Cele mai multe au venit de la oameni bolnavi la minte. Eu am o sectologie care s-a tipărit la Bucureşti şi am aratat acolo şi istoricul lor, de unde au venit, cu ce scop au venit. Vin cu scopul să ne strice şi credința şi neamul, să ne piardă sufletele!

Nu ieşiți din corabia mântuirii. Nu plecați din Biserica lui Hristos. Biserica este mama noastră duhovnicească. Ea ne-a născut prin apă şi prin duh, la Botez. Deci să cinstiți Biserica şi pe preoți şi pe arhierei şi pe Sfântul Sinod.

Țineți-vă de Biserica noastră cea de totdeauna. Să fiți creştini buni şi cetățeni buni şi să împliniți porunca Sfântului Apostol Pavel: *Dați celui cu cinstea, cinste; celui cu dajdia, dajdie; celui cu frica, frică şi nimănui cu nimic să nu rămâneți datori.*

Se spune la Epistola către Romani: *Tot sufletul să se supună stăpânirii celor mai înalte, că nu este stăpânire decât de la Dumnezeu.* Şi iar spune: *Cel ce nu se supune stăpânirilor, legii lui Dumnezeu se împotriveşte.*

A ieşit o sectă blestemată, foarte periculoasă pentru țară şi Biserică, care se cheamă „Martorii lui Iehova”. Aceştia sunt cei mai înverşunați împotriva conducerii de stat şi a Bisericii. Să fugiți ca de diavoli, ca de satana de aceştia! Aceştia nu numai că nu sunt creştini, dar sunt mai răi decât toți păgânii. Că nu recunosc nici Biserica, nici statul şi nu cred în Hristos.

Păziți-vă de orice sectă, rămâneți fii ai Bisericii lui Hristos, cum au fost părinții şi bunicii voştri şi strămoşii din veac.

Rămâneți în Biserică, țineți-vă de mama noastră, care este Biserica. Că, Doamne fereşte, chiar dacă omul merge le iad pentru păcatele lui, Biserica îl poate scoate prin dumnezeiasca Liturghie, prin pomeniri, prin milostenii şi prin jertfe.

Fără Biserică nu este mântuire! Cine a ieşit din Biserică, nu mai are pe Hristos, că Biserica este Trupul lui Hristos. Cine a ieşit din Biserică, nu mai este fiu după dar al lui Dumnezeu din Botez, ci este fiu al satanei, căci s-a rupt de la mama lui duhovnicească şi a luat-o după capul lui şi s-a pierdut.

Dumnezeu să vă ajute. Cu aceasta închei şi vă rog din toată inima să aveți frica lui Dumnezeu, să nu uitați rugăciunea, şi să vă rugați şi pentru noi păcătoşii. Amin.

DESPRE RAI

Acum am să vă spun ceva despre Rai într-o istorioară care urmează de aici înainte. V-am spus că marele Apostol Petru pe Tabor ar fi voit veşnic să rămână acolo împreună cu Hristos, învățatorul său, cu Ilie şi cu Moise, pentru că a gustat câteva clipe din slava Raiului şi din slava

dumnezeirii lui Iisus Hristos. Şi iată ce am a vă spune.

A fost la Constantinopol un împărat roman pe la anul 814 şi a avut un frate al său după trup. Acesta nu s-a mai însurat. A fost un om foarte evlavios, foarte credincios şi, văzând cum trece viaţa aceasta ca fumul şi ca visul, ca floarea şi ca umbra, s-a gândit să se ducă la o mănăstire să se facă călugăr.

Şi s-a dus la o mănăstire din munţii Constantinopolului, la apa Şangarului. Şi-a împărţit toată averea lui şi a dat-o la săraci şi s-a îmbrăcat în rasa călugărească, primind numele de Cosma. Iar călugării, ştiindu-l că învăţase carte cu împăratul şi văzând ascultarea şi smerenia lui, l-au pus stareţ; şi a stăreţit timp de 10-12 ani.

Apoi a căzut într-o boală foarte grea şi a zăcut mai mulţi ani, iar în una din zile şi-a dat duhul. Şi s-au adunat călugării, care erau aproape trei sute, şi au început a plânge după păstorul lor cel iubit care murise, cu numele Cosma, căci aşa îl chema. Şi stăteau uimiţi şi plângeau pentru că un stareţ ca acela nu avusese mănăstirea de la începutul ei.

Dar a murit fericitul Cosma, iar a doua zi, cu voia lui Dumnezeu, a înviat.

Iar când a înviat privea cu ochii, cum stătea culcat cu faţa în sus pe laiţă, în podul casei. Şi cum stătea cu ochii aţintiţi în podul casei, şoptea cu buzele sale încet nişte cuvinte neîncheiate şi neînţelese de nimeni. Şi a stat aşa timp de aproape o zi întreagă. După aceasta a deschis ochii şi, când a văzut pe călugări în jurul lui, a început a cauta în sân.

Şi căutând în sân, îi întrebă pe călugări: „Unde sunt cele două bucăţi de pâine uscată pe care mi le-a dat Părintele Avraam?” Şi mai trecea oleacă şi iar caută în sân şi întreba: „Unde sunt cele două bucăţi de pâine uscată pe care mi le-a dat Părintele Avraam?” Atunci călugării au văzut că el a avut mare descoperire şi au început a plânge, zicând:

– Părinte sfinte, dar cum de vorbeşti sfinţia ta acum? Ştii c-ai murit?

– Ştiu.

– Ştii că de ieri, de pe vremea acesta ai fost mort? Spune-ne nouă, dacă poţi, te rugăm cu lacrimi, unde ai fost 24 de ore cât ai fost mort? Şi ce pâine ceri de la noi? Ce bucăţi de pâine cauţi în sân? Două bucăţi de pâine uscată.

Atunci şi-a dat el seama că a fost răpit în cealaltă lume şi a zis ucenicilor săi:

– Dragii mei, adunaţi-vă aici că am să vă spun câte am văzut şi câte am auzit pe unde am fost şi câte mi-a ajutat Dumnezeu să ţin minte.

Apoi a început să le spună aşa:

Ştiu că ieri pe vremea aceasta am murit. Şi când am murit, au venit în jurul meu o mulţime de diavoli, care de care mai urâţi. Unii boncăluiau ca taurii, alţii nechezau ca şi caii, alţii urlau ca lupii, alţii băteau ca nişte câini, alţii croncăneau ca şi corbii, alţii şuierau ca şerpii şi toţi se repezeau la mine să mă ia. Şi spuneau: „N-ai făcut pocăinţă destulă! Ai fost frate de împărat, ai trăit în palate şi încă nu ţi-ai ispăşit păcatele prin pocăinţă la mănăstire. Eşti al nostru!”

Şi zicea stareţul Cosma: „Eu, cât am trăit, aveam în chilia mea icoana celor doi apostoli, Andrei şi Ioan Evanghelistul. Şi m-au luat dracii, unii mă împingeau din urmă, alţii mă trăgeau înainte, alţii mă împungeau, alţii mă muşcau şi mă duceau.

Iar eu strigam la Maica Domnului şi la cei doi Sfinţi Apostoli, Andrei şi Ioan Evanghelistul, să vină, să nu mă lase. Şi m-au dus diavolii şi deodată am ajuns la o prăpastie, o râpă, care nu era mai largă decât atât cât ar arunca un om voinic o piatră, ca o azvâlitură de piatră, dar adâncimea ei era până la iad.

Şi se auzeau în acea râpă, în acea prăpastie, mari ţipete, mari vaiete, mari tânguiri. Şi peste toţi care erau acolo înăuntru mergea un râu de foc şi ei strigau: «Vai de noi şi de cei ce ne-au născut pe noi!» Şi dracii voiau să mă dea în prăpastia aceea.

Deodată s-a făcut o punte mica peste prăpastie, numai de două degete, dar fără bară. Şi ziceau dracii: «Din două una ai să faci: ori te dăm aici în prăpastia aceasta, ori treci puntea»”.

Şi spunea Sfântul Cosma: „Îmi era foarte greu şi una şi alta. De cad în prăpastie, mi s-a spus că aceea este gura iadului şi mă înghite şi nu mai ies. Ca să mă sui pe punte era de asemenea

imposibil că toți cădeau. Atunci când ei mă târau să mă arunce în flăcări, am strigat: «Maica Domnului, nu mă lăsa!» Şi deodată a apărut o femeie îmbrăcată în alb, ca fulgerul, şi doi apostoli. Erau Andrei şi Ioan Evanghelistul. Şi a zis Maica Domnului către Apostoli: «Ioane şi Andrei, luați sufletul acesta din mâinile dracilor şi-l duceți până la Raiul desfătării». Şi atunci dracii au fugit toți şi m-au luat cei doi apostoli, iar Maica Domnului s-a făcut nevăzută.

Şi a zis apostolul: «Nu te teme, frate Cosma, de acum mergi cu noi. Sari pe punte!» Şi au sărit ei pe puntea cea numai de două degete. Şi un apostol mă ducea de mână înainte şi unul mergea şi în urmă şi mă ținea.

Şi-am trecut acea mare prăpastie pe puntea cea îngustă, dar la capătul punții era un arap care se părea că ajunge până la nori şi avea limba lui de zece metri afără de foc şi ochi de flăcări şi acest arap stătea cu o mână deasupra prăpastiei şi mâna aceea care stătea desupra prăpastiei era umflată ca un stâlp, iar cealaltă era zbârcită şi lungă.

Acela, când ne-a văzut pe noi, cu greu s-a dat în lături şi scrâşnea cu dinții la mine: «Mi-ai scăpat de data aceasta, dar ai să mai vii o dată pe aici». Şi eu, după ce am trecut arapul acela, am întrebat pe Sfinții Apostoli Andrei şi Ioan:

– Sfinților ai lui Dumnezeu Apostoli, cine este arapul acela care stă la capătul punții aceleia pe unde am trecut?

– Acela este satana. Ai auzit ce spune Apostolul Petru? Domnul puterii văzduhului.

– Dar de ce are mâna aceea umflată, care o întinde deasupra prăpastiei aceleia?

– De-atâtea suflete câte ia de pe punte şi le aruncă mereu în gura iadului. Că veşnic, veşnic vin de pe fața pământului şi i s-a umflat mâna câte ia de pe punte şi aruncă în iad!

– Dar eu, am întrebat, am să scap de el?

– Tu ai să scapi, fiindcă ai avut pe Maica Domnului ocrotitoare şi pe noi. Deci nu te teme de el, căci mergem până la Raiul desfătării.

Şi am mers, după ce am trecut pe arapul acela, şi am dat în nişte câmpii verzi cu milioane de milioane de flori de multe feluri de culori şi era o mireasmă de flori cum nu mai este pe fața pământului şi cum nu poate să îşi închipuie nimeni. Şi florile acelea le bătea un vântişor aşa cald, iar deasupra florilor erau cete-cete de copii cu aripi strălucitoare, care mergeau şi zburau deasupra florilor şi cântau aşa: «Sfânt, sfânt, sfânt, Domnul Savaot, plin este cerul şi pământul de slava Ta».

Mergând noi printre milioanele acelea de grupuri de copii, care zburau pe deasupra florilor, în mijlocul acelei câmpii am văzut un bătrân cu barbă albă, frumoasă, veşmintele lui străluceau ca soarele şi am mers acolo. Şi când am mers noi cu apostolii, cu Andrei şi cu Ioan, bătrânul acela a binecuvântat pe apostoli şi i-a sărutat pe frunte, iar ei i-au sărutat mâna. Atunci am întrebat pe apostoli:

– Domnii mei, cine este bătrânul acesta aşa de frumos şi de ce sunt atâtea milioane de copii care zboară pe aici?

– Ai auzit de «Sânul lui Avraam»?

– Am auzit în Evanghelie.

– Ei, acesta este Avraam Patriarhul, iar milioanele de copii care cântă aici şi zboară pe deasupra florilor sunt sufletele drepților care au intrat în «Sânul lui Avraam» şi care au fost drepți şi milostivi ca el.

După aceea ne-am luat rămas bun de la acela care zicea că este Avraam şi am plecat zburând; mergeam prin văzduh cu iuțeala mare şi am ajuns în altă parte şi acolo odată s-au făcut nişte ziduri de aur şi de pietre scumpe şi nişte porți în forma fulgerului, iar nişte tineri foarte frumoşi, încinşi cu curcubeie de aur, stăteau la porți şi aveau săbi de foc; la poartă şi pe poartă era, ca şi cum ar răsări soarele, lumină ca fulgerul. Şi au întrebat cei de la poartă pe Apostolul Andrei şi pe Ioan:

– Unde duceți sufletul acesta?

Şi a zis Apostolul Andrei:

– Avem poruncă de la Maica Domnului şi de la Domnul nostru Iisus Hristos să-l ducem

până la Raiul desfătării.

Atunci s-au deschis porţile singure şi am intrat după acele ziduri. Acolo am văzut nenumărate biserici şi palate ale cerului, şi atâtea minuni se vedeau, încât limbă de om nu putea povesti. Erau pomi care numai pe-o singură ramură rodeau 60-70 feluri de roade.

Florile şi frunzele pomilor cântau slavoslovia lui Dumnezeu. Şi fiecare pom avea un cort; dar nici pomii nu semănau unii cu alţii şi nici corturile. Şi în colt era o masă şi un scaun de aur şi bucate şi băuturi scumpe pe masă. Dar bucatele nu semănau, iar la fiecare cort, la fiecare masă stătea o persoană foarte frumoasă, ca de treizeci de ani.

Toţi erau de aceasta vârstă, căci la judecată toţi vom învia cu vârsta de treizeci de ani, după cum arată Sfinţii Părinţi. Şi acolo cântau păsări, milioane şi milioane, dar nici păsările dintr-un pom nu semănau cu cele din alţi pomi. Culoarea aripilor păsărilor numai Dumnezeu o ştia şi păsările acelea unele erau albastre, altele roşii, altele vişinii, altele gri, altele albe, altele trandafirii, şi cântau cu negrăită frumuseţe psalmi şi rugăciuni.

La unul pomul era de mărgăritar, la altul de onix, la altul era de rubin, la altul era de safir, la altul era de ametist, şi aşa mai departe. Şi mesele, la unul era de marmură, la altul de aur, la altul de argint, şi nici scaunele nu semănau. Şi era atâta frumuseţe şi atâta cântare acolo, iar mulţimea pomilor şi a corturilor şi felurimea aceea atât de frumoasă nu mai avea margini.

Şi mergând noi pe acolo, eram uimiţi de atâta frumuseţe şi cântare. Atunci am întrebat pe Apostolul Andrei:

– Domnii mei, aici este Raiul desfătării?

– Nu, frate, de abia am ajuns la pământul celor blânzi.

Vezi ce spune în fericirea a treia din Evanghelie: *Fericiţi cei blânzi, că aceia vor moşteni pământul.* Să nu credeţi că este vorba de pământul acesta stricăcios. Auzi ce pământ îi aşteaptă pe cei blânzi! Şi de abia am ajuns la pământ şi am întrebat:

– Dar de ce corturile sunt altfel şi bucatele şi băuturile altfel şi pomii altfel şi scaunele altfel şi păsările cântă altfel dintr-un copac în altul?

Atunci mi-a spus Apostolul Andrei:

– N-ai auzit ce spune Mântuitorul în Evanghelie? *În casa Tatălui Meu sunt multe lăcaşuri şi Eu Mă duc să vă pregătesc vouă loc.* Deci aici, frate Cosma, să ştii că şi cortul şi masa şi pomul şi poamele şi păsările toate sunt după măsura faptelor bune ala fiecarui om. Cum şi-a împodobit cineva pomul pe faţa pământului cu post, cu rugăciune, cu milostenie, cu viaţă curată, cu facere de bine, aşa îl găseşte dincolo şi se va veseli în vecii vecilor, că aici nu mai este bătrâneţe, nu mai este boală, nu mai este moarte, nu mai este durere. De aceea este departare şi deosebire de la un pom la altul, pentru că este după măsura faptelor bune ale fiecarui suflet care a ajuns aici".

Şi a mers sufletul dreptului aceluia zburând ca gândul, că aşa merge sufletul, ca razele soarelui de repede. Şi a mers cam cât ar merge un om cinci sute de ani pe jos.

„Noi am mers deci în câteva minute, pentru că mergeam ca gândul. Şi am dat de alte zidiri de milioane de ori mai frumoase ca cele dintâi şi de alte porţi în forma fulgerului şi la ele nu mai erau tineri, ci erau serafimi cu şase aripi care păzeau. Şi am întrebat:

– Domnii mei, ce zidiri, ce cetate este aici?

Şi au zis:

– Acum, frate, ne apropiem de Palatul Noului Sion al lui Hristos, care-l va da celor doisprezece Apostoli după Judecata de Apoi.

Şi îndată porţile cele în chipul fulgerului s-au deschis şi serafimii aceia au întrebat:

– Unde duceţi sufletul acesta?

Şi a zis Apostolul Ioan Evanghelistul:

– Poruncă avem de la Mântuitorul şi de la Maica Domnului să-l ducem până la Raiul desfătării.

Atunci ne-au dat drumul şi am intrat.

Când am intrat dincolo de aceste ziduri, am văzut munţi de aur şi am văzut un palat care

avea douăsprezece temelii, cum spune la Apocalipsă, cu douăsprezece pietre scumpe şi douăsprezece uşi în douăsprezece părţi şi acoperit cu aur curat şi lumina ca ziua şi era o lumină acolo care strălucea de milioane de ori ca soarele, iar soarele nu se vedea acolo.

Şi palatul acesta avea douăsprezece uşi şi n-am văzut acolo nici păsăre, nici om, nici fiară, nici îngeri, nici oameni. Şi am întrebat pe Apostolii care mă conduceau:

– Domnii mei, ce este palatul acesta şi câtă mărime are?

Şi a zis Apostolul Andrei:

– Acest palat este atât de mare, că dacă ar merge un om o mie de ani pe jos, tot nu-l înconjură. Acesta este palatul celor doisprezece Apostoli, care se cheamă Noul Sion, şi care-l vor lua Apostolii după Judecata de Apoi pentru osteneala lor, că au predicat Evanghelia în lume şi au murit martiri şi li s-au tăiat capetele pentru dragostea şi credinţa în Iisus Hristos.

Şi am trecut şi de acel palat şi zburam peste munţii cei de aur şi era o mare de cristal, cu apa ca cristalul de limpede şi avea o mireasmă de trandafiri care nu se poate spune pe faţa pământului. Şi am trecut pe deasupra acelei mări şi am ajuns la un rău care curgea ca cristalul şi erau ierburi şi flori multe şi nişte copaci înalţi şi foarte frumoşi, cum nu am mai văzut pe faţa pământului şi erau flori până sus şi nişte păsări mari cântau acolo şi ziceau aşa:

Fericiţi cărora li s-au iertat fărădelegile şi cărora li s-au acoperit păcatele. Şi am întrebat pe Apostolul Andrei:

– Domnul meu, ce zic păsările acestea, căci cântă din psalmi?

– Ai auzit ce zic? Fericiţi cei cărora li s-au iertat fărădelegile şi cărora li s-au acoperit păcatele. Păsările acestea, fiule, nu mai mor în veacul veacului. Ele sunt pline de Duhul Sfânt şi proorocesc şi arată că aici în frumuseţea asta nu are să poată intra nimeni decât acela căruia i se vor ierta păcatele şi i se vor acoperi fărădelegile.

Atunci am întrebat:

– Dar care păcate se iartă la om şi care se acoperă?

Şi a zis:

– Păcatele pe care le-a cunoscut omul că sunt păcate şi le-a mărturisit la duhovnic şi i-a părut rău şi a făcut canon pentru ele, se iartă. Iar acelea pe care omul nu le-a ştiut să sunt păcate sau le-a uitat, nu din rea voinţă, ci din neputinţă, acelea se acopăr din mila lui Dumnezeu, că altfel nici un suflet nu ar fi ajuns aici. Pentru că auzi ce spune Evanghelia: *Nimic necurat nu va intra întru împărăţia cerurilor.*

Mergând noi aşa, s-a făcut un tunel, un munte de aur şi un tunel mare, dar tunelul acela lumina că soarele şi acolo era o masă mare, căreia nu i se vedea marginea. Şi stăteau oamenii la mese şi îngerii slujeau la mese şi puneau băuturi cereşti şi mâncăruri cereşti şi era mare veselie. Şi erau mii şi mii care se veseleau şi cântau şi stăteau la mese.

Şi spune Sfântul Cosma:

– Când m-am uitat la masă, am început a cunoaşte oameni de la noi din oraş, din Constantinopol, şi din sat şi călugări de-ai noştri şi neamuri care au mers la bine şi foarte mă bucuram că am dat acolo peste oameni cunoscuţi. Dar ce folos, că am stat acolo câteva minute şi numai am auzit un glas: „Luaţi pe stareţul acesta de aici şi-l duceţi înapoi, iar în locul lui aduceţi pe monahul Atanasie de la Mănăstirea Trăian!” Că era mănăstirea de la Alfa apropiată de Mănăstirea Trăian cum este mănăstirea noastră, Sihăstria, aproape de Mănăstirea Secu. Şi îndată a venit îngerul Domnului, zicând:

– Frate Cosma, iată n-am ajuns la Raiul desfătării.

– Dar unde suntem?

– Dacă trecem tunelul acesta ajungem în Raiul desfătării, dar este porunca lui Hristos să te ducem înapoi în trup, căci plâng călugării după tine, că au rămas fără păstor. Şi avem porunca să te ducem. Deci nu mai ajungem la Raiul desfătării.

Deci mi-am luat rămas bun de la acei şi toţi îmi spuneau: „Nu te teme, frate Cosma, că tot aici ai să vii, când va fi sfârşitul tău!” Şi m-au luat pe altă cale şi am trecut şapte iezere de munci şi

m-au dus de am văzut şi muncile iadului şi am ajuns iarăşi în câmpia aceea unde era Avraam şi ne-am dus la el şi a întrebat Patriarhul Avraam:

– Dar l-ați dus până la Raiul defătării?

Iar ei au zis:

– Nu, ci până aproape de Raiul desfătării, căci a venit poruncă de la Dumnezeu să-l ducem în trup şi să învie, căci plâng după el fiii săi duhovniceşti!

Atunci Avraam a zis:

– Dacă se duce înapoi pe fața pământului şi învie, am să-i dau şi eu ceva.

Şi mi-a dat un pahar de aur cu vin şi trei bucăți de pâine albă, curată. Şi-am băut din vinul acela puțin, şi atât era de bun şi dulce că a trecut în toate simțirile mele, şi ştiu că am mâncat şi o bucată de pâine şi-am zburat din grădinile acelea.

Şi am ajuns iarăşi la arapul acela care se lăuda că am să mai trec şi am trecut iarăşi prăpastia aceea mare pe care o trecusem şi deodată m-am văzut în mănăstire şi acum, cum mă vedeți.

Ştiam că patriarhul Avraam mi-a dat trei bucăți de pâine şi numai una am mâncat-o şi am băut vin acolo în „Sânul lui Avraam". Însă două bucăți de pâine au rămas şi ştiu că le-am pus în sân. Aceasta caut eu acum. Vă rog, dați-mi cele două bucăți de pâine pe care mi le-a dat Părintele Avraam, căci ştiam că le-am pus în sân. Şi dacă vreți, duceți-vă repede până la Mănăstirea Trăian şi vedeți dacă monahul Atanasie nu cumva a murit!

Când s-au dus frații, atunci îl scoteau pe năsălie din chilie. Şi a spus Cuviosul Cosma:

– Ştiți unde se duce Atanasie? Se duce în preajma Raiului desfătării, la acea masă îngerească, căci am auzit că mi s-a spus mie: «Luați-l pe acesta de aici, duceți-l în trup, căci plâng călugării după el şi aduceți în locul lui pe monahul Atanasie de la Mănăstirea Trăian». Deci să ştiți că monahul Atanasie s-a dus în locul meu şi se va bucura în vecii vecilor".

Aşa a fost Sfântul Cosma în Rai şi a văzut acolo şi pământul celor blânzi şi lăcaşul drepților. Aduceți-vă aminte de predica aceasta, pe pământul celor blânzi, că fiecare îşi împodobeşte acolo pomul şi masa şi bucatele şi poamele şi păsările, toate, după cum se va osteni în viața aceasta ca să facă voia lui Dumnezeu.

Apostolul Pavel zice: Petrecerea noastră este în ceruri. Ferice de creştinul acela care trăieşte pe pământ, iar cu mintea lui trăieşte în cer; cu mintea lui se înalță la Dumnezeu şi după puterea lui se osteneşte să facă fapte bune, ca să se ducă în Raiul desfătării.

Acolo nu mai este moarte, nu mai este bătrânețe, nu mai este durere, nu mai este boală, nu mai este frică. Ci veşnic va avea, cum zicea Apostolul Pavel, dreptate şi bucurie şi pace întru Duhul Sfânt.

Dumnezeu şi Preacurata Lui Maică să ne ajute la toți să ajungem şi noi păcătoşii măcar cât de cât să moştenim „un colțişor de Rai", cum spune bătrânul Părinte Paisie câteodată la molitfă, numai să nu fim afără de Raiul lui Dumnezeu, ca nu cumva, Doamne fereşte, să ne chinuim în veci.

ALTĂ ISTORIOARĂ DESPRE RAI

O mie de ani înaintea ochilor Tăi, Doamne, sunt ca ziua de ieri care a trecut (Psaltire 89, 4).

Era un călugăr de mult în mănăstire şi se întreba: „Cum poate să treacă o mie de ani ca o zi?" Atât este de frumos în Rai şi atât de mare fericire, că o mie de ani pare o zi.

Călugărul era paraclisier la biserică şi avea viață înaltă. El s-a rugat Maicii Domnului câțiva ani de zile şi zicea: „Maica Domnului, roagă-te la Mântuitorul Hristos să-mi arate cum trec o mie de ani ca o zi? Căci ştiu că aceste cuvinte ale Duhului Sfânt sunt adevărate". S-a rugat trei ani şi i-a arătat Dumnezeu.

Fiind paraclisier, după slujba de la miezul nopții a rămas singur în biserică citind acatistul Maici Domnului. Cheile le avea în mână şi fesul îl pusese pe o strană. Deodată a intrat în biserică

un vultur şi s-a aşezat pe iconostas. Dar atât era de frumos vulturul, cum nu mai văzuse în viața aceasta nimeni. Era cu mii de culori, avea cioc, ochii negri şi se uita prin biserică. Fiecare pană era că o piatră scumpă.

Călugărul, când a văzut vulturul că s-a aşezat pe iconostas, a uitat să se mai roage şi s-a gândit: „Măi, eu mă reped ca să-l prind! Că dacă l-oi prinde pe acesta, nu-mi mai trebuie altă avere pe fața pământului. Măcar o pană să iau de la el!”

S-a repezit spre vultur, dar vulturul a zburat în mijlocul bisericii. Se făcea că nu poate zbura. Călugărul, după el. Când să-l prindă, vulturul a zburat în pridvor. „Vai de mine! Doamne, ajuta-mă să-l prind!”

Dar când să pună mâna pe el, vulturul iar a zburat, dar mai mult pe jos; ieşind din biserică s-a aşezat pe gard. Când s-a repezit călugărul spre gard, vulturul a zburat în pădure.

Călugărul a sărit peste gard, zicând: „Doamne, ajută-mă să-l prind!” Când să pună mâna pe el, vulturul a zburat într-o poiană mare. „Doamne, nu mă lasă. Măcar o pană să iau de la el!”

Când s-a repezit în mijlocul poienii la vultur, acesta a zburat într-un brad. Atunci a început a plânge călugărul: „Doamne, n-am fost vrednic măcar o pană din el să iau”. Şi se uita la vultur. „Doamne, Doamne, ce frumoasă pasăre! N-am mai văzut aşa pasăre frumoasă!”

Dar deodată vulturul a început să cânte o cântare cum nu a mai auzit el pe fața pământului. Era îngerul în chip de vultur, dar el nu ştia; şi a stat şi s-a uitat la vultur, care i-a cântat 355 de ani.

Părându-i-se că a trecut doar un ceas, călugărul, în timpul acesta, nici nu a îmbătrânit, nici nu a obosit, nici nu a flămânzit, nici nu a însetat şi nimeni nu a dat peste el.

Apoi zburând vulturul, monahul fiind cu cheile bisericii în mână, şi-a adus aminte: „Vai de mine, nu mi-am luat nici fesul şi biserica a rămas descuiată; mă duc să încui biserica”.

A venit la mănăstire, având cheile bisericii în mână; dar mănăstirea nu o mai cunoştea. Biserica era acoperită altfel, chiliile erau altele. Se gândi întru sine: „Doamne, ori eu mi-am ieşit din minți, ori mănăstirea asta nu-i a noastră”. Ştiind că stătuse doar un ceas şi ceva, s-a dus la portar cu cheile în mână.

Portarul vede un bătrân cu barbă albă, foarte strălucitor la față şi-i zice:

– Binecuvintează, părinte! Cu ce drum pe la noi?

– Fiule, mă duc să încui biserica.

– Dar de unde eşti?

– De aici, de la mănăstire.

– Dar unde ai fost dus?

– Până aici, mai aproape.

– Părinte, nu eşti de la noi.

– Nu mă cunoşti, fiule, dar eu sunt călugărul cutare, sunt paraclisierul şi mă duc să încui biserica!

– Stai, părinte, să mă duc să-i spun stareţului.

Dar stareţul a visat în noaptea aceea o descoperire şi a auzit un glas de trei ori: „Deschideți porțile mănăstirii ca să intre porumbelul Domnului!”

– Părinte, a venit un călugăr bătrân, luminat la față, zicând că vrea să încuie biserica, că el este paraclisier.

– Deschide-i, fiule, că o taină mare este aceasta! Vino cu el la mine.

Când a venit la stareț, acesta l-a întrebat:

– Părinte, mă cunoşti pe mine?

– Nu.

– Dar mănăstirea o cunoşti?

– Nu o mai cunosc. Biserica o cunosc, dar parcă nu mai este aşa cum era. Avea alt acoperiş.

– Dar unde ai fost plecat, părinte?

– Am fost până aici, în pădure.

Stareţul a pus să se tragă clopotele mănăstirii şi a adunat în biserică tot soborul, care avea

300 de călugări. Apoi l-a adus pe acest călugăr în mijlocul bisericii şi l-a pus în faţa catapetesmei să-l vadă toţi călugării şi l-a întrebat:

– Părinte, dintre toţi aceşti călugări, cunoşti pe vreunul?

– Viu este Hristos, nu cunosc pe nici unul! A răspuns el.

– Dar voi îl cunoaşteţi pe acest călugăr? A întrebat stareţul pe monahi.

– Nu-l cunoaştem, au răspuns ei.

– Părinte, dacă spui că ai plecat de un ceas de aici, cine era stareţ când ai plecat? a întrebat atunci stareţul:

– Avva Ilarion.

– Cine era eclesiarhul mare?

– Avva Ambrozie.

– Cine era econom?

– Avva Chiriac.

– Cine era veşmântar?

– Avva Gherontie.

Atunci a spus stareţul:

– Mare taină s-a descoperit între noi. Să vină arhivarul mănăstirii. Şi i-a spus: Du-te şi adu arhivele mănăstirii aici şi câteva sute de ani în urmă caută când a fost rândul acesta de călugări.

A căutat cu 50 de ani, cu 100 de ani; a căutat cu 200 de ani, cu 300 de ani şi nu se găseau. Şi a căutat cu 355 de ani şi a găsit nişte registre mâncate de carii, vechi, rătăcite prin podul mănăstirii. Când a început a citi cutare, cutare, i-a găsit.

– Părinte, dar când ai plecat?

– Trebuie să fie un ceas şi ceva.

– Părinte, dar care a fost lucrul pentru care te-ai rugat lui Dumnezeu?

– Eu mă rog de multă vreme şi citesc rugăciuni la Maica Domnului că să-mi arate Mântuitorul ceea ce spune în Psaltire: *O mie de ani înaintea ochilor Tăi, Doamne, sunt ca ziua de ieri care a trecut!*

– Părinte, iată că Preasfântul şi Preabunul Dumnezeu ţi-a împlinit cererea sfinţiei tale. N-ai vrut să crezi, sau ai crezut, dar ai vrut să te convingi. Iată, de când ai plecat au trecut 355 de ani!

Bătrânul a început a plânge. Stareţul îi vorbi:

– Vezi, părinte, că ţi-a arătat Dumnezeu minunea pentru că te-ai rugat cu credinţă? Dacă 355 de ani ţi-au părut ca un ceas, acum crezi că o mie de ani sunt că o zi înaintea lui Dumnezeu?

– Cred, părinte!

Atunci stareţul a poruncit ca un preot să se îmbrace repede în veşminte. A adus Sfintele Taine şi l-a împărtăşit pe bătrân în faţa tuturor.

Bătrânul a primit Sfintele Taine şi a zis:

– Părinţilor, iertaţi-mă, că mare uimire mi s-a făcut.

Faţa lui lumina ca soarele. Apoi a cerut iertare de la toţi şi a murit în biserică.

DESPRE IAD

Vom vorbi câteva cuvinte despre iad. De-atâtea ori auziţi cuvântul iad în dumnezeiasca Evanghelie, în Sfânta Scriptură, şi învăţăturile Sfinţilor Părinţi, şi în tradiţia Bisericii Ortodoxe. Dar v-aţi pus vreodată întrebarea ce este iadul?

Ce este iadul? Să ştiţi că iadul este împărăţia morţii; iadul este locul acela unde se chinuiesc, după dreptatea lui Dumnezeu, dracii şi toţi care au mâniat pe Dumnezeu şi au făcut voile lor în această lume.

Iadul este împărăţia dracilor, a cărui poartă este deznădejdea, curte sunt legăturile; ferestre, întunericul; masă, reaua împuţiciune şi putoare; mâncare este foamea; băutură este setea; ceasornic

este plânsul; aşternutul este văpaia; orânduială este tulburarea cea fără rânduială a prăpastiei aceleia groaznice.

Dar ştiţi dumneavoastră câte feluri de munci are iadul? Nouă feluri de munci sunt în iad şi toate sunt veşnice şi foarte grele.

Prima muncă din iad este întunericul negrăit şi neînchipuit, cum arată marele prooroc Isaia. Dar nu întunericul acesta, care-l vedem noi pe pământ. Întuneric pipăibil. Ai văzut în Egipt, în pământul Ghesem, că unde erau evreii era lumină şi tot Egiptul era întuneric?

Nimeni nu ştia pe unde să meargă. Dumnezeu ce nu poate? Toate-s la Dânsul. Întunericul pe lumea asta, dar celălalt întuneric îi veşnic.

Acolo este întuneric aşa de tare, încât îl poţi pipăi cu mâna. Aceasta o zice dumnezeiescul Iov: *Mă voi coborî în pământul întunericului celui veşnic, care nu are lumină, dar nici tămăduire în veac.*

De întunericul acesta a amintit şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos în Evanghelia Sa, când zice: *Legaţi-i mâinile şi picioarele şi aruncaţi-l pe el întru întunericul cel mai dinafără,* arătând prin aceasta, cum zice şi dumnezeiescul părinte Efrem Sirul, că este un întuneric greu.

A doua muncă, după întuneric, **este plângerea şi scrâşnirea dinţilor.** Atâtea lacrimi se varsă în iad într-o singură zi, că, dacă s-ar aduna pe faţa pământului, ar face un ocean mare ca Oceanul Pacific. Oceanul Pacific, are 48.000 de km în lungime, de la Polul Nord până la Polul Sud; are 18.500 km lăţime şi, la Insulele Mariane, are 11 km adâncime. Şi în iad, într-o singură zi, lacrimile care se varsă acolo ar face un ocean mai mare ca Pacificul. Atâta plângere este în iad.

A treia muncă este putoarea cea rea. Dacă s-ar aduna toate putorile de pe faţa pământului la un loc n-ar face nici un miligram faţă de putoarea care este acolo. Ca să vă daţi seama ce putoare este în iad am să va spun o istorioară.

Doi fraţi de la o mama s-au dus la mănăstire să se facă călugări. Şi unul s-a dus în mănăstire şi a avut răbdare multă, smerenie multă, ascultare fără cârtire şi a rămas în mănăstire până la moartea lui. Iar altul şi-a pierdut răbdarea şi a spus că se duce în lume înapoi la tată şi mamă. Fratele cel care a rămas în mănăstire îl sfătuia:

– Frate, nu te duce înapoi. Auzi ce spune Evanghelia: *Nimeni, punând mâna pe plug, să nu mai privească înapoi.* Deci nu te du, frate, în lume, pentru că mare primejdie este să laşi mănăstirea şi să te duci din nou în lume.

Iar el a zis:

– Nu, eu mă duc!

– Dar nu te temi de chinurile iadului?

– Nu cred, frate, că muncile iadului sunt chiar aşa de grele, cum spune Sfânta Scriptură sau cum spun oamenii. Aşa s-a scris în cărţi ca să ne sperie.

Şi s-a dus acasă şi s-a căsătorit şi şi-a făcut de cap. Dar n-a trăit mult, decât trei ani, şi a murit. Auzind călugărul că fratele său, care s-a întors în lume, a murit, a început să se roage cu foc lui Dumnezeu, zicând: „Doamne, arată-mi să văd unde este fratele meu: în iad sau în rai!"

După o vreme destul de îndelungată, într-o noapte o umbră neagră a intrat în chilia lui. Şi când s-a uitat el bine la lumina lumânării, l-a cunoscut. Umbră i-a zis, plângând şi suspinând:

– Mă cunoşti? Eu sunt fratele tău.

Era negru ca un cărbune. Doar după glas l-a cunoscut. Şi atunci acesta, văzându-l într-o stare jalnică ca aceea, l-a întrebat:

– Frate, de unde vii?

– Din iad, că am lăsat mănăstirea şi m-am dus în lume şi mi-am făcut de cap; am murit în păcate şi m-am dus pentru păcatele mele în muncile iadului.

Şi atunci acesta a început să întrebe:

– Măi, frate, ştii ce-mi spuneai tu mie, că muncile iadului nu-s aşa de grele, şi s-au scris aşa numai să sperie lumea şi să înfricoşeze pe oameni. Chiar aşa este de greu în iad?

– De mii de ori sunt mai cumplite chinurile iadului decât cum sunt scrise; şi de ar avea tot

codrul limbă şi toată iarba pământului de ar vorbi, n-ar putea spune cât de greu este în iad!

Dar fratele se făcea că nu-l înțelege.

– Frate, oare voi putea să le încerc şi eu puțin, că să mă încredințez de adevăr?

– Nu poți auzi răcnetele şi țipetele şi vaietele din iad, că tot atunci mori.

– Dar n-aş putea măcar să pipăi iadul?

– Nu poți, că acolo este foc care arde de miliarde de ori mai tare ca acesta şi tot atunci te-ai topi, fiind în trup material.

– Nu pot nici să văd?

– Nu poți, că mori de frică, văzând priveliştea aceea groaznică şi urgia mâniei lui Dumnezeu!

– Dar cum aş putea eu să încerc măcar cât de puțin muncile iadului?

– Frate, ține minte. Ai putea mirosi oleacă din putoarea iadului!

Cum era îmbrăcat cu haina, a scuturat mâneca hainei puțin şi s-a făcut nevăzut. Şi când a scuturat mâneca, atâta putoare a ieşit din mâneca hainei lui, încât acela a căzut mort jos şi trei zile nu a putut să iasă din chilie.

Greu de tot a deschis uşa şi s-a târât afără din chilie şi a ieşit acea putoare din chilia lui, încât s-a împrăştiat în toată mănăstirea.

Călugării au părăsit mănăstirea trei luni de zile din cauza putorii nesuferite care ieşea din chilia de unde a scuturat cel din iad mâneca hainei lui.

După trei luni, acel miros greu a dispărut. Călugării, când s-au întors înapoi, l-au gasit pe acela din chilia căruia ieşise acea putoare şi l-au întrebat:

– Ce a fost, frate, putoarea aceasta? De unde a venit?

Iar el a răspuns:

– Ştiți, părinților, eu am avut un frate bun în mănăstire, care s-a dus în lume şi-a murit după trei ani căsătorit. Eu m-am rugat Domnului să-mi arate unde este fratele meu.

După multă rugăciune, într-o noapte a venit la mine şi l-am întrebat unde este. Aflând că este în iad, curios l-am întrebat cât de greu este în iad, deoarece îl ştiam nepăsător, zicând că nu crede că muncile iadului sunt chiar aşa de grele, cum scrie în cărți.

Atunci el m-a încredințat că nici nu poate spune limba de țărână cât de greu este în iad şi ceea ce scrie în cărți este foarte puțin spus.

Ca să vezi muncile iadului, a spus el, este imposibil, că tot atunci mori; nici nu poți auzi ce este în iad că mori, nici nu poți pipăi; şi mi-a dat să miros oleacă din putoarea care este în iad.

Atunci şi-a scuturat mâneca la haină şi iată sunt trei luni de zile de când putoarea aceasta stăpâneşte mănăstirea noastră şi ați fugit; şi de-abia acum se poate veni înapoi.

Şi a încredințat tot soborul mănăstirii cât de mare putoare este în iad. Aceasta este deci a treia pedeapsă a iadului.

A patra muncă în iad este foamea şi setea. Ați auzit ce spune proorocul Isaia: *Vor flămânzi precum câinii şi vor urla şi se vor jeli, şi nimeni nu va potoli foamea lor.* Şi Mântuitorul ne arată în Sfânta Evanghelie, în pilda cu bogatul şi Lazăr: *Părinte Avraame, trimite pe Lazăr să-şi înmoaie vârful degetului său în apă, să vie să-mi răcorească limba, că rău mă chinuiesc în văpaia aceasta.*

Ai auzit ce-i acolo? Un deget înmuiat în apă cât de mare preț are! Şi nouă aici nu ne place apa, vrem vin, rachiu, dresuri şi cutare. Vai de noi că nu cugetam deloc ceea ce ne aşteaptă. Foamea şi setea sunt a patra muncă.

A cincea muncă a iadului este tartarul, gheața. Tartarul este un iezer fără fund, plin de gheață şi foarte rece. Acesta este „scrâşnirea dinților” de care vorbeşte dumnezeiasca Scriptură, adică gerul nesuferit de care nu-şi poate închipui nimeni.

A şasea muncă este viermele cel neadormit. Acolo sunt viermi de foc care mănâncă trupurile oamenilor şi sufletele lor în vecii vecilor, şi niciodată oamenii nu mor. Acolo sunt balauri de foc şi serpi de foc care înoată în văpăile iadului, cum înoată peşti prin apă la noi, şi nu se

vatămă. Şi îi prind pe cei păcătoşi şi-i sug şi-i înțeapă şi-i mănâncă în vecii vecilor, împreună cu viermii cei neadormiți. Asta este munca a şasea.

A şaptea muncă este gheena, adică **focul cel nestins,** care este cea mai grea dintre toate. Focul cel negru care arde în vecii vecilor cu întuneric. De acela se tem şi dracii. Că ei se rugau Mântuitorului, când făcea minuni la malul Mării Galileii, când a scos demonii din cei doi îndrăciți: *Te ştim pe Tine cine eşti, Fiul Celui Preaînalt; Te rugăm nu ne trimite pe noi în gheenă!* Acolo îi trimitea, că El avea putere. Şi dracii se tem de gheenă, de care spune Mântuitorul în Evanghelie: *Unde focul lor nu se stinge.*

Dar nu este foc de acesta ca al nostru, care se face ca să dea lumină; focul acesta, chiar de ar arde pe cineva, dar dă lumină; acela însă este foc negru ca păcura şi de miliarde de ori mai fierbinte ca acesta. Aşa spune fericitul Ieronim.

Cât de mare este focul unde se topeşte oțelul, totuşi este neînchipuit de slab față de focul iadului, ca şi cum ar fi zugrăvit pe pereți, ca şi cum ai vedea un foc pe perete cu vopsea şi nu te frigi.

Aşa este de slab focul acesta față de focul iadului. Focul nestins nu mai are acolo nevoie de materie, cum zice Sfântul Efrem: „Că nu sunt oarecare care-l aprind cu materie din lumea aceasta”. Acolo este foc nestins, nu este foc cu lemne aprinse, ci arde cu urgia mâniei Domnului negrăită, către cei păcătoşi.

Acest iezer de foc, de care spune la Apocalipsă, nu are fund în veacul veacului şi arde pe toate duhurile cele rele şi le chinuieşte în vecii vecilor.

De aceea spune dumnezeiescul Părinte Ioan Gură de Aur: **Nimenea din oameni care îşi aduc aminte de gheenă, nu vor ajunge în gheenă.** Că cine cugetă la iad scapă de iad. Cine îşi aduce aminte de gheenă, scapă. Că nu există om care-şi aduce aminte de gheenă, care este atât de groaznică muncă, să ajungă în gheenă.

Fiindcă îndată ce îşi aduce aminte de gheenă, el se fereşte de păcat şi începe a lucra fapta bună, şi se mărturiseşte, pune început bun, îşi face canonul şi îşi îndreaptă viața sa. Este ca acela de care se spune în Biblie: „Că nu mai este fapta ta ca ieri şi ca alaltăieri; poate să fie omul până azi un drac şi mâine se face înger luminat”. Numai să-şi aducă aminte de iad şi de gheenă; că dacă uită iadul ajunge în iad, iar dacă nu uită iadul nu ajunge acolo.

Iată am să va spun o istorioară despre gheenă şi despre veşnicia iadului, care se găseşte scisă într-o carte veche.

În Sfântul Munte al Atonului traia un călugăr cu numele Andrei. Şi acesta ducea o viața sfântă, în feciorie, asceză, post, rugăciune şi priveghere, în meditații sfinte şi în cugetarea Sfintelor Scripturi. Dar s-a îmbolnăvit când era aproape de treizeci de ani şi a zăcut unsprezece ani şi nu mai murea.

Atunci, după dreptate, acest călugăr cu numele Andrei şi-a pus întrebarea: „De ce sufăr eu?” Pentru că nu se ştia cu păcate aşa de grele, ca să sufere pe pământ atât de groaznică boală. Şi a început săracul, ca tot omul care nu poate răbda, să se roage aşa la Dumnezeu:

„Doamne, cer de la Tine un singur lucru, şi anume: sau să mor sau să mă fac sănătos, că nu mai pot răbda! Mi-au rămas numai oasele şi pielea!”

Rugându-se el aşa, într-una din nopți a strălucit o lumină uimitoare în chilia lui. El s-a temut să nu fie de la draci, căci şi diavolul se face în chipul lui Hristos, în chip de înger, în chip de sfânt ce străluceşte ca soarele şi poate să te înşele.

Este ceea ce spune Sfântul Apostol Pavel: *Nu-i de mirare că însuşi satana se preface în chip de înger de lumină şi slujitor al dreptății.* Adică dracii se pot preface în chip de slujitori ai dreptății.

Deci s-a temut călugărul şi a început să facă cruce. Şi îndată a văzut că intră pe uşa lui un tânăr foarte frumos la chip, foarte minunat, cu un toiag de aur în mână, cu o cunună pe cap şi o cruce de aur pe frunte şi i-a zis:

– Nu te teme, părinte, nu-s diavol. Eu sunt îngerul păzitor al vieții tale şi m-a trimis

Dumnezeu să-ți spun un lucru. Eu totdeauna sunt cu tine; toate suspinele tale, toate lacrimile, toate oftările, toate durerile, toate necazurile tale eu le ştiu. Că tu dormi, eu nu dorm niciodată; tu mănânci, eu nu mănânc; tu bei, eu nu beau.

Adu-ți aminte că spune la psalmistul: *Tăbărî-va îngerul Domnului împrejurul celor ce se tem de dânsul şi-l va izbăvi pe el, şi ...nici să dormiteze cel ce te păzeşte.*

Deci, părinte, eu ştiu necazurile tale. Dar iată tu ai început să te rogi lui Dumnezeu aşa de la o vreme: „Doamne, sau mor sau să mă fac sănătos, că nu mai pot răbda!” Şi Dumnezeu m-a trimis să-ți spun ție două lucruri:

– Care?

– Iată ce spune Dumnezeu prin mine: „Vrei să mai rabzi boala un an pe pământ sau să stai trei ceasuri în iad?”

Dar el, când a auzit, a zis:

– Doamne, îngerul Domnului, tu care ştii necazurile mele, să mai zac eu un an pe pământ? Nu ştii că o noapte îmi pare un an şi că toate bolile mai cu seamă noaptea sunt grele? Deci cum am să mai rabd eu? Că eu ştiu ca om că m-am silit, de când am venit aici în Sfântul Munte, să fac voia lui Dumnezeu.

Şi a zis îngerul Domnului:

– Tu nu suferi pentru tine. Tu suferi pentru neamurile tale care sunt în iad şi Dumnezeu te-a găsit pe tine şi voieşte ca prin osteneala şi suferința ta să scoată din iad rudeniile tale până la al nouălea neam. Că aşa se întâmplă, dacă un călugăr bun îşi face datoria, mulți din neamul lui se mântuiesc prin el.

Nu ai auzit ce zice proorocul Ieremia? *Dumnezeu răsplăteşte păcatele părinților asupra copiilor până la al patrulea neam.*

Deci tu suferi pentru strămoşii tăi. Dar dacă vrei să ieşi şi tu din iad şi ei, să mai zaci un an pe pământ sau trei ceasuri în iad. Dar ia seama ce spui, i-a spus îngerul, că în clipa aceea ți-am şi luat sufletul!

A stat el şi s-a gândit.

– Gândeşte-te bine! i-a spus îngerul.

– Trei ceasuri în iad!

Când a zis aceste cuvinte, i-a şi luat sufletul. Şi unde l-a dus? L-a dus în gheenă, de care v-am amintit mai înainte, cel mai greu loc din iad, de care se tem şi dracii.

Şi când l-a dus acolo şi l-a băgat în focul cel negru de miliarde de ori mai fierbinte ca acesta, a fost cuprins de întunericul ce domnea pretutindeni şi a început a răcnii şi a geme de durere, căci balaurii cei de foc au început să-l muşte şi să-l chinuiască. El, când s-a văzut acolo şi a văzut atâta deznădejde şi atâta strigăt şi atâta durere şi atâta spaimă şi atâta foc, a început să strige cât putea: „Doamne, miluieşte-mă! Doamne, iartă-mă!”

După o ora, o lumină a despicat întunericul şi a apărut îngerul Domnului. Când l-a văzut, a început a bate din palme şi a stigat aşa:

– Vai mie! Vai mie! Vai mie! Toate le-am crezut, dar una ca asta n-am crezut!

– Ce n-ai crezut, părinte Andrei?

– N-am crezut că un înger al Domnului poate să mintă!

– Cum se poate una ca asta, ca să spun eu minciuni? Eu nu sunt om păcătos, eu nu sunt duh rău, diavol. Eu nu pot face păcat, eu nu pot minți. Cum pot eu să mint, dacă sunt rază de dumnezeire, sunt lumina a doua din lumina cea dintâi? Cum aş putea eu să spun minciuni?

– Dar cum ne-a fost vorba în chilie la mine?

– Cum?

– N-a fost că mă vei scoate de aici după trei ceasuri? Iată au trecut mai mult de trei sute de ani de când mă chinuiesc aici!

Îngerul i-a spus:

– Adevărul este Hristos. De-abia a trecut o oră şi mai ai încă două ore de stat.

– Două ore? a strigat monahul cu groază. Este oare cu putință să fi trecut numai o ora până acum?

– Eu am venit să văd dacă poți răbda.

Atunci a zis călugărul Andrei:

– Doamne, dacă acesta este adevărul, că de-abia a trecut un ceas de când mă chinuiesc aici în iad, du-mă înapoi în trupul meu cel rănit şi bolnav şi să sufăr acolo, nu un an, ci sute de ani, ba chiar până la ziua venirii lui Hristos, numai să nu mai stau o clipă în focul cel nestins!

Şi îndată, cu iuțeala gândului, l-a luat îngerul şi l-a dus înapoi în trup.

Cine a ştiut că a fost mort un ceas? Când a înviat a început a stiga:

– Miluiți-mă! Miluiți-mă!

Şi a venit călugărul care îl îngrijea şi a întrebat:

– Ce este, părinte! De ce strigi?

– Să se adune tot soborul mănăstirii.

Erau trei sute de călugări acolo. Şi l-au pus într-un cerdac înalt şi le-a spus la toți minunea care s-a petrecut cu el; că el a stat un ceas în iad şi i s-au părut mai mult de trei sute de ani. Atâta de greu a trecut timpul.

Să ne ferească mila şi îndurarea lui Dumnezeu şi a Maicii Domnului pe toți din câți suntem aici să nu îngăduie Dumnezeu ca vreunul să încerce durerile şi chinurile iadului în vreun fel. Şi toți, cu darul Mântuitorului şi cu mijlocirea Maicii Domnului, a Sfântului Ioan Botezătorul şi a tuturor sfinților, să ne mântuim să ne uşurăm înainte de a ne duce din lumea aceasta şi să ne întâlnim cu toții în veacul viitor la bucuria cea veşnică.

Munca a opta din iad este deznădejdea. Acolo toată lumea este deznădăjduită de mila lui Dumnezeu, aducându-şi aminte de cuvântul Evangheliei, că s-a închis uşa şi că pocăință în iad nu mai este.

Munca a noua din iad este veşnicia, care stăpâneşte atâtea miliarde şi miliarde de suflete. Nu mai există acolo o limită, că adică are să rabde omul o mie de ani sau o sută de mii de ani, ci în vecii vecilor.

Dar ca să le descrie cineva câte una singură, nimeni nu poate spune, numai una cât îi de grea, că este imposibil a descrie limba de țărână.

Cine poate spune măcar una din munci câtă suferință aduce firii omeneşti? Că drepții după sfârşit primesc cele patru însuşiri ale trupului şi păcătoşii primesc şi ei una: însuşirea nemuririi.

Primesc trupuri nemuritoare, ca să ardă în vecii vecilor şi să nu se mistuie; să se chinuiască în vecii vecilor şi să nu scape; să înseteze în vecii vecilor şi să nu aibă apă; să le fie foame în vecii vecilor şi să nu aibă mâncare.

Nemurirea o au de la judecată înainte, cum spune Hristos, spre a se chinui în vecii vecilor. Amin.

CELE PATRU LEGI DUPĂ CARE VA JUDECA HRISTOS LUMEA

Am zis câteva cuvinte despre moarte. Acum voi zice câteva cuvinte despre conştiință, că cine îşi păzeşte conştiința sa curată, negreşit moartea îl găseşte fericit şi pregătit. Conştiința este judecătorul cel drept pe care l-a pus Dumnezeu înlăuntrul nostru.

Conştiința nu poate fi reflexia materiei în veacul veacului. Ea este glasul lui Dumnezeu în om şi ea pururea îl mustră, când greşeşte: „Omule, de ce ai făcut asta?”

Această lege a firii o au şi chinezii, o au şi creştinii, o au şi budiştii şi brahmanii şi mahomedanii. Este legea cea dintâi pe care a pus-o Dumnezeu în inima omului de la creație, după care s-a condus lumea până la Legea cea scrisă. M-a întrebat un avocat necredincios:

– Părinte, eu nu mă împac cu judecata de apoi!

– Dar de ce nu te împaci, frate? Cum aşa?

– Cum, părinte, o să mă judece Hristos, dacă eu aş fi chinez sau de alt neam, care n-am auzit de Hristos? Cei de acolo nu au auzit de Hristos. Oare Dumnezeu pedepseşte cu nedreptate? El este drept. Cum o să mă judece şi o să mă pedepsească, dacă eu nici nu am auzit de Evanghelia lui Hristos?

– Stai oleacă! Dumneata ştii să învârţi actele acolo, să faci procese verbale sau ce faci dumneata. Scriptura însă nu o cunoşti. Eşti un raţionalist, desfaci firul în 40 şi te prăpădeşti cu totul, umblând de capul tău.

Patru legi sunt după care Dumnezeu va judeca tot pământul. Nu una, ci patru. Şi nimeni nu poate scăpa de urgia şi dreptatea lui Dumnezeu, fie chinez, fie brahman, fie budist, fie creştin, fie mahomedan, fie evreu, pentru că Dumnezeu este drept, cum zice apostolul: *Dumnezeu este drept şi tot omul mincinos.*

Dumnezeu, deoarece este drept, a pus legile acestea, ca pe toţi să-i judece după dreptate. Auzi? Patru legi.

Legea cea dintâi este legea firii sau legea conştiinţei. Prin această lege a mustrat Dumnezeu pe Cain, când a omorât pe fratele său Abel. Că auzi ce spune Scriptura: „Atât este mustrat de conştiinţă că a căzut în deznădejde şi a stigat aşa: *Mai mare este greşala mea, decât a mi se ierta mie”.*

A căzut în deznădejde că a ucis pe fratele său Abel, păstorul; că Dumnezeu i-a primit aceluia jertfa şi el l-a zavistuit şi, ieşind la câmp, l-a omorât.

Legea conştiinţei îi spunea: „Ce-ai făcut? Ai omorât pe fratele tău!” Aude pe Dumnezeu:

– Cain, unde-i fratele tău?

Dar el, în loc să zica: „Doamne, am greşit”, a zis:

– Dar ce, eu am păzit pe fratele meu?

Şi i-a zis Dumnezeu:

– Glasul sângelui fratelui tău strigă către Mine din pământ. Pentru că ai făcut aceasta, cu toate pedepsele te voi pedepsi pe tine şi cine te va omorî pe tine de şaptezeci de ori câte şapte se va pedepsi...

Şi a trăit Cain peste o mie de ani, cum scrie în Hronograful lui Chedrinos, şi nimeni nu-l omora, că se temea de pedeapsa care era pusă de Dumnezeu asupra lui. Care au fost cele şapte pedepse ale lui Cain, pentru că a ucis pe fratele său, Abel?

Mai întâi a fost deznădejdea, apoi tremurarea, apoi plânsul, că plângea gemând pe pământ apoi frica, căci fugea dintr-un loc în altul, de teama că-l vede Dumnezeu; apoi blestemarea pământului să nu-şi dea roadele sale şi celelalte, cum scrie în Sfânta Scriptură la Facere, capitolul IV.

Orice om de pe pământ, când face rău, este mustrat de conştiinţa sa, care îi spune: „De ce ai făcut rău?” Aceasta este legea cea dintâi dată de Dumnezeu omului, numită şi legea conştiinţei sau legea firii.

A doua lege, care stă în faţa noastră veşnic, cum arată Sfântul Grigorie de Nyssa şi care ca o trâmbiţă din înaltul cerului răsună pururea şi ne arată pe Dumnezeu, este legea zidirii.

Cine a făcut cerul, pământul şi toate câte sunt? Luna, ierburile, florile, peştii, mările, râurile, pietrele, copacii, munţii, toate vieţuitoarele de pe uscat, din apă şi din aer? Cine le-a făcut, fraţilor? Cine a făcut ceasul universului care merge cu atâta precizie şi uimire, încât nimeni nu-l poate imita? Nimeni altul decât Bunul Dumnezeu! Centrul de îndrumare al acestei lumi este Ziditorul ei, Dumnezeu, Care a pus rânduială în toate.

Această lege a zidirilor este ceea ce spune proorocul David: *Cerurile spun slava lui Dumnezu şi facerea mâinilor Lui o vesteşte tăria.* Cum? Prin aşezarea lor sferică şi prin imensa lor depărtare; prin spaţiu interstelar, care are miliarde de ani călătoria luminii, prin mişcarea astrelor cereşti, a zodiacului şi a planetelor cu atâta măsură şi precizie, încât uimeşte mintea celor mai mari astronomi din lume.

Ce-a zis Isaac Newton, mare fizician englez, care treizeci de ani a fost ateu şi la urmă a descoperit „Legea gravitației universale” şi a văzut că fiecare planetă o atrage pe cea mai mică şi nu o lasă să se depărteze, nici să se sfărâme sau să meargă în neregulă în lumea astrelor cereşti? A pus aparatele pe masă şi a zis: **Mare eşti, Doamne, şi minunate sunt lucrurile Tale, şi nici un cuvânt nu este de ajuns spre lauda minunilor Tale!**

Vezi? El, aflând știința din afără, a venit la frica de Dumnezeu, cunoscând minunile cele mari din lumea astrelor. Ce-a zis Kepler, Isaac Newton şi ceilalți, văzând ei zidirea lui Dumnezeu că nu-i singură, că are un centru de îndrumare şi o precizie care uimeşte toată mintea?

Din secretele naturii însă nu s-a scos nici unu la miliard. Că înțelepciunea lui Dumnezeu n-are margini şi nici nu va avea în veacul veacului, pentru că nemărginită este înțelepciunea Creatorului.

Deci a doua lege care ne stă tuturor în față este Legea zidirilor sau a creației. Că prin contemplația naturală în duh, noi ne suim de la rațiunile lucrurilor la Ziditorul lor.

Dacă vezi corabia, trebuie să te gândeşti că a fost un meşter care a făcut-o; dacă vezi o haină bună pe un om, trebuie să ştii că a fost bun şi croitorul. Dacă vezi un palat, o clădire arhitectonică frumoasă, să ştii că a fost un arhitect deştept. Dacă vezi un ceas, negreşit este un ceasornicar priceput care l-a făcut. Orice altceva vezi, nu poți zice că s-au făcut singure.

Deci toate acestea ne arată că este un Făcător şi, dacă este, trebuie să ne temem şi să acultăm de El, ca să nu ne pedepsească după dreptate.

A treia lege este Legea scrisă, dată de Dumnezeu lui Moise pe Muntele Sinai, adică cele zece porunci şi tot Vechiul Testament, după care va fi judecat poporul ales, adică evreii.

A patra şi ultima este Legea Darului, Legea desăvârşirii, Legea dragostei lui Iisus Hristos, adică Sfânta Evanghelie. După această lege dumnezeiască vor fi judecați toți creştinii, botezați în numele Preasfintei Treimi.

Cea dintâi a fost legea firii, care rămâne generală pentru toate popoarele până la sfârşitul lumii. Cea de-a doua, legea zidirilor, este la fel se vor judeca toate popoarele lumii, afară de creştini şi de evrei. După Legea scrisă, adică după Vechiul Testament, se vor judeca evreii. Iar după Legea Darului şi după Evanghelie vom fi judecați noi creştinii, fiindcă legea noastră este mai desăvârşită decât toate celelalte legi. Iar dacă o călcăm, mai mare păcat avem şi mai mare muncă vom avea decât ei, care n-au cunoscut Evanghelia.

Aşadar, ne-a pus Dumnezeu asemenea avocat. Să nu ne înşelăm, fraților, şi să zicem că Dumnezeu nu ştie ce facem ficare. Nici nu vei putea să spui că nu ai păcat, pentru că n-ai ştiut, că ai fost chinez sau turc sau ateu.

Păgân dacă ai fost, dar conştiință ai avut şi după acea lege te va judeca. Zidirea ai văzut-o. Nu ți-ai pus niciodată întrebarea cine a făcut cerul, soarele, pământul şi toate, ca după aceea să te gândesti şi să te temi de Dumnezeu, Care a făcut toate? Amin.

JUDECATA DE APOI

La Judecata de apoi Hristos va judeca şi pe oameni şi pe îngeri, adică pe diavoli, şi toate popoarele lumii. Atunci când va veni Fiul Omului întru slava Sa, va pune pe păcătoşi de-a stânga Sa şi pe drepți de-a dreapta Sa şi va răsplăti fiecăruia după faptele lui.

Dar să ştiți că judecata universală a lumii va fi anunțată întâi prin arătarea semnului Sfintei Cruci pe cer. Că zice: *Şi vor vedea pe norii cerului semnul Fiului Omului,* adică Crucea Mântuitorului, Care va veni pe nori şi va străluci mult mai tare decât soarele.

Când vor vedea Sfânta Cruce toate popoarele păgâne, şi cei ce nu o cinstesc, că vine înaintea Împăratului Hristos pe norii cerului, că o aduc îngerii şi va lumina toate popoarele, atunci, cum zice Evanghelistul Matei: *Vor plânge toate popoarele lumii.*

Atunci vor cunoaşte al cui este semnul Crucii, Cine vine după el, Cine a avut Cruce şi Cine

S-a răstignit pe ea, adică Hristos, Mântuitorul lumii.

Era obicei la romani şi la egipteni, când avea să vină împăratul într-o cetate, să-i aducă sceptrul lui înainte. Deci mergea toiagul împărătesc de aur, pe care îl duceau nişte slugi şi ziceau: „Vine în urmă Împăratul!” **Aşa vor aduce îngerii Sfânta Cruce pe norii cerului, înaintea de a veni judecata lumii.**

Şi când vor vedea că străluceşte Crucea, toate marginile lumii, toate popoarele păgâne care au hulit Crucea şi cei ce au fost creştini şi au înjurat-o şi nu s-au pocăit şi toate sectele ce s-au lepădat de Cruce, în mare frică şi cutremur vor fi, ştiind că în urma Crucii vine Acela Care S-a răstignit pe dânsa şi Care a avut-o ca armă cu care a dărâmat iadul.

După arătarea Sfintei Cruci, **alt semn al judecății este trâmbița, glasul trâmbiței de apoi.** Dar fac întrebare unii din sfinți: „Oare o trâmbiță va fi?” Că apostolul zice că toți ne vom schimba la glasul trâmbiței de apoi, într-o clipeală a ochilor. Iar Evanghelia spune aşa: *Când va trimite Dumnezeu pe îngerii Săi cu trâmbițe.* Oare o trâmbiță va fi?

Nu. Când auzi glasul trâmbiței, este glasul lui Hristos, aşa înțeleg Sfinții Părinți. Iar când auzi că va trimite pe îngerii Săi cu trâmbițe, aceste trâmbițe vor fi purtate de milioane de îngeri.

Care îngeri vor veni cu trâmbițele acestea? Ne arată Sfântul Grigorie Teologul, şi anume: ceata începătoriilor sau a căpeteniilor. Aceştia sunt care păzesc acum hotarele împărățiilor lumii. Fiindcă fiecare țară are îngerul său, fiecare oraş are îngerul său, fiecare sat are îngerul său, fiecare regiune are îngerul său, cum arată dumnezeieştii Părinți.

Aceşti îngeri care păzesc satele, oraşele, ținuturile şi țările sunt îngerii din ceata începătoriilor.

Cea mai de jos este ceata îngerilor, a doua este ceata arhanghelilor şi a treia este ceata căpeteniilor sau a începătoriilor. Această misiune o au ei. După cum stăpâniile ocârmuiesc văzduhurile şi vânturile, aceştia păzesc hotarele limbilor.

Este ceea ce a spus marele Prooroc Moise: *Şi au pus hotarele țărilor după numărul îngerilor lui Dumnezeu.*

Dar nu numai fiecare țară şi oraş şi sat are îngerul ei, ci şi fiecare om are câte un înger păzitor de la dumnezeiescul Botez. Aceasta este cinstea cea mare a creştinismului! Popoarele păgâne de-abia au câte un înger păzitor la fiecare sat şi oraş, iar la creştinii ortodocşi, fiecare are îngerul său păzitor.

Ce vor face aceşti îngeri la judecată? Vor suna cu trâmbițe de aur. Şi auzi ce spune Sfântul Grigorie Teologul în „Cuvânt la Judecata de apoi”, cât de puternice vor fi aceste trâmbițe: „Ce trâmbițe, zice, vor fi acelea care vor spinteca văzduhurile, vor despărți stihiile, vor deschide mormintele, vor sfărma porțile iadului, vor deschide deasupra porțile cerului? Atâta cutremur va fi, încât se va clătina pământul ca o frunză, când vor începe aceste trâmbițe.

Toate popoarele vor fi în mare spaimă şi, de-ar putea să mai moară atunci, ar muri de mii de ori de glasul cel jalnic al trâmbițelor. Şi când vor suna aceste trâmbițe, gândiți-vă, se vor deschide mormintele de la începutul zidirii lumii, de când a murit primul om până astăzi; şi la glasul acestor trâmbițe Duhul Sfânt va veni să învie pe toți oamenii de la începutul zidirii lumii.

Corpul omului este făcut din cele patru stihii: din pământ, din apă, din aer şi din foc. La Judecata de apoi, într-o clipeală a ochilor se vor preface trupurile noastre înapoi în aceste patru elemente din care au fost făcute, cât am trăit pe pământ.

Aceste trâmbițe vor suna şi vor scula toate popoarele de la zidirea lumii pe pământ şi toți oamenii vor fi răpiți în văzduh, cum spune Sfântul Apostol Pavel, şi vor sta întru întâmpinarea Domnului, că pământul nu-i va încăpea, de-ar fi cât furnicile de mici. De aceea vor sta în văzduh, iar tronul judecății va sta deasupra Văii Plângerii.

Care ați fost la Ierusalim, ştiți că Valea Ghetsimani este la răsărit de Ierusalim, numită şi Valea Plângerii sau Valea lui Iosofat, pe unde curge pârâul Cedrilor. Deasupra acelei văi şi a Muntelui Eleon va sta, în văzduh, tronul Mântuitorului, iar văzduhul şi tot pământul va fi plin de îngeri şi de oameni înviați, de sufletele drepților adunați la înfricoşata Judecată.

Atunci când vor suna trâmbițele acestea, nu vor avea putere să sune numai în jos, ci şi în sus. Odată cu deschiderea iadului, odată cu deschiderea cerurilor, va chema nu numai sufletele oamenilor la judecată, ci şi pe toți diavolii care nu au număr, toate duhurile le va scoate din iad şi îi va chema la judecată să dea seamă de ce nu s-au supus poruncii Ziditorului şi de ce au înşelat lumea atâtea mii de ani şi au îndemnat pe oameni să facă rău.

Atunci se va împlini ceea ce spune proorocul David: *Chema-va cerul de sus şi pământul de jos, că să aleagă pe poporul Său.* Când auzi că va chema cerul, înseamna toate puterile îngereşti, toți îngerii din cer se vor coborî la glasul trâmbițelor.

Şi când auzi că va chema pământul de jos, înseamnă că toți oamenii care sunt pe pământ şi toate duhurile din iad vor fi chemate în văzduh să dea seamă de răutatea lor. Că zice: *Chema-va cerul de sus şi pământul de jos.* Pentru ce? *Ca să aleagă pe poporul Său.*

Atunci va despărți, cum spune Evanghelia, pe cei drepți de cei păcătoşi, precum desparte păstorul oile de capre; şi vor merge cei ce au făcut cele bune în viața veşnică, iar cei ce au făcut cele rele, întru munca şi osânda veşnică.

Dar, frații mei, când va suna trâmbița judecății şi milioane de trâmbițe vor învia pe toți oamenii, oare aşa o să înviem noi, cum suntem acum şi cum murim? Cutare om sau cutare femeie aşa va învia?

Doamne fereşte! La judecată nu este vârstă şi nu este materie care o poți vedea, ci toți vom învia la vârsta de treizeci de ani. Nu mai este copil şi bătrân, ci vârsta care a avut-o Mântuitorul la botez. Toți vom fi de treizeci de ani.

Afără de asta, să ştiți, când vor învia miliardele şi miliardele de oameni, fiecare trup va străluci după cum i-au fost faptele. Iată, nici sufletele nu vor fi exact unul ca celălalt, ci după faptele lor. Cei ce vor fi păcătoşi, vor avea trupuri şi mai întunecate şi alții vor fi ca diavolii de întunecați.

Iar cei buni vor fi albi, şi alții foarte albi şi luminoşi. Că zice Sfântul Efrem Sirul: „După aşezarea cea din afară, la judecată se vor cunoaşte faptele omului".

Şi nu numai atât. Când vor întâmpina pe Domnul în văzduh, cei păcătoşi şi foarte răi nu vor merge în văzduh, ci vor rămâne pe pământ. Iar cei drepți, după măsura dreptății, au să se ridice de la pământ. Unii au să fie de un metru de la pământ, alții, de o sută de metri; alții, de o mie; alții, în nori, după fapte.

De aici are să se cunoască dreptatea lui Dumnezeu. Te-a tras pământul? Ai slujit pământului în lumea asta şi faptelor pământeşti? De aceea stai pe pământ, da de acolo mergi în iad! Iar cei drepți, de s-au ridicat o palmă de la pământ, în vecii veciilor tot în sus vor merge. *Merge-vor din putere în putere,* cum ați auzit că spune Proorocul David, din slavă în slavă spre Dumnezeu, Care n-are margini. Că aceştia s-au învrednicit să zboare de la pământ. Iar cei ce-au rămas pe pământ merg cu diavolii în jos, unde vor fi osândiți. Aşa va fi la Judecată!

Trupurile pe care le vom primi la înviere nu mai au moarte, iar trupurile păcătoşilor vor arde în vecii vecilor şi nu se vor topi, că nu mai sunt trupuri materiale ca acestea care se frig de o lumânare şi de un chibrit.

Ce fel de trupuri vor primi la Judecată auzim pe Sfântul Apostol Pavel, că zice: *Seamănă-se întru slăbiciune, scula-se-va întru putere.* Trupul pe care-l primesc drepții după Judecată, ştiți câtă putere are? Poate clătina lumea toată ca pe un măr; poate muta munții din loc, poate birui toate oştirile lumii numai cu amenințarea. Atâta putere au să aiba drepții. *Seamănă-se întru slăbiciune, scula-se-va întru putere.*

Şi iarăşi zice Apostolul, a doua însuşire: *Seamănă-se întru necinste, scula-se-va întru slavă.* Ce semănăm în mormânt? Viermi, putoare, mâncare viermilor, țărână... Du-te la un mort, după ce l-ai îngropat pe cel mai iubit al tău, că miroase mai urât decât murdăria lumii, la câteva zile. Ți-e greață, fugi de dânsul!

Oare aşa o să se scoale la înviere? Cei păcătoşi se vor scula tot cu trupurile nestricăcioase, dar întunecate şi urâte, care vor arăta faptele lor; iar cei drepți, nu aşa.

Se seamănă întru necinste pe pământ, pentru că după trup suntem mâncare viermilor şi ţărână şi putoare. Dar mâine, mai mult: *Scula-se-va întru slavă.* Trupurile drepţilor vor fi mult mai strălucitoare decât soarele, cum spune Mântuitorul: *Atunci drepţii vor străluci ca soarele întru împărăţia Tatălui Meu.*

Ia închipuiţi-vă acum, dacă ar fi la amiază şi ai vedea soarele pe cer, şi ai mai vedea un soare, şi ai mai vedea o sută de sori, şi ai mai vedea o mie de sori, atunci de groază n-ai şti unde să te duci. Mori de frică! Dar când vor veni milioane de drepţi şi vor străluci mai tare decât soarele, ce lumină va fi atunci? Ce spaimă, ce minune mare va înconjura tot pământul, când vor vedea atâta slavă a drepţilor care va veni?

Aşa vor veni drepţii la Judecată, cu slavă mai mare decât soarele. Între aceştia, cel mai mult vor străluci sfinţii din cer: apostolii, proorocii, mucenicii, cuvioşii, toţi călugării, care au dus viaţă îngerească pe pământ, păstorii de suflete, care au păstorit bine turma lui Hristos, cei ce au postit şi s-au rugat cu inimă curată, mamele cu copii, pe care i-au crescut în frica de Dumnezeu, copiii nevinovaţi, cei ce s-au nevoit în feciorie şi curăţie, cei ce au fost milostivi, smeriţi şi blânzi cu inima şi toţi cei ce au iubit pe Hristos şi Biserica Lui şi au trăit cu sfinţenie întru dreapta credinţă.

Şi iarăşi zice marele Apostol Pavel: *Seamănă-se trup sufletesc, scula-se-va trup duhovnicesc.* Nu se mai scoală trupul acesta de ţărână aşa. Trupurile duhovniceşti ştiţi câtă putere au? Ştiţi câtă subţirătate au? După cum arată marele Vasile şi fericitul Ieronim şi dumnezeiescul Părinte Ioan Gură de Aur, trupurile duhovniceşti sunt ca şi trupurile îngereşti, nemuritoare, luminoase şi pot să meargă mai repede ca razele fulgerelor.

Aşa va fi sufletul nostru după ce iese din trup. Că zice proorocul Iezechiel: *Alerga-vor, Doamne, în grabă sufletele drepţilor şi mai repede ca razele fulgerelor se vor întoarce la Tine.* Credeţi că sufletul, după ce iese din trup, merge aşa cum mergem noi? Mai repede ca fulgerul merge, că tot aşa de repede merge şi îngerul. Poate înconjura lumea cât ai clipi din ochi.

Aşadar, trupurile duhovniceşti, cum arată dumnezeieştii Părinţi, ca fulgerul se vor purta. Într-o clipeală de ochi trupurile duhovniceşti ale drepţilor se pogoară în iad sau se suie la cer, se duc la marginea lumii şi nimeni nu-i mai poate opri, atât de subţiri sunt şi atâta putere de alergare au.

Auzi ce spune iarăşi Sfântul Apostol Pavel: *Seamănă-se întru stricăciune* – aceasta este a patra însuşire a trupului înviat –, *scula-se-va întru nestricăciune.* Păi nu se seamănă în stricăciune când se zămisleşte omul din păcat? Apoi nu vezi că se strică mortul încă de pe pământ, dacă nu-l îngropi repede? Şi apoi, în groapă trupul nu se face ţărână şi putoare? Dar, după înviere, *scula-se-va întru nestricăciune,* zice marele Apostol Pavel.

Trupurile drepţilor, după înviere, au însuşiri îngereşti. Nu mai mor, nu îmbătrânesc, nu au dureri, nu le trebuie mâncare, nu se pot tăia de sabie, nu se ard de foc, nu se îmbolnăvesc, nu se mai ţin de lacăte, trec prin uşile încuiate, cum a trecut Mântuitorul după Înviere. Aceste trupuri stricăcioase devin nestricăcioase prin înviere.

Acestea sunt cele patru însuşiri ale trupurilor morţilor după înviere, când va suna trâmbiţa judecăţii de apoi şi de trei ori fericit este acela care se va învrednici de însuşi acestea, ca să fie drept înaintea lui Dumnezeu şi să primească atâtea daruri, adică: nestricăciunea, cinstea, puterea duhovnicească şi slava.

Îngerii din cer care păzesc stihiile şi care vor suna din trâmbiţe la Judecata de apoi sunt îngeri păzitori care-l păzesc pe om de la dumnezeiescul Botez şi până la moartea lui.

De aceea sunteţi datori totdeauna, când va rugaţi lui Dumnezeu seara şi dimineaţa, ca, pe lângă alte rugăciuni, să faceţi şi câteva închinăciuni sau metanii către îngerul păzitor şi să ziceţi aşa:

„Sfinte îngere, păzitorul vieţii mele, roagă-te lui Hristos Dumnezeu pentru mine, păcătosul".

Rugaţi-vă la îngerul păzitor, căci el călătoreşte cu noi toată viaţa, de la Botez până la moarte, şi însoţeşte sufletul prin vămile văzduhului patruzeci de zile, până la judecata particulară, iar în vremea de apoi mijloceşte milă pentru sufletul pe care l-a păzit. Amin.

NE VORBEŞTE

PĂRINTELE CLEOPA

Volumul 3

CUVÂNT ÎNAINTE

Cu harul şi binecuvântarea Bunului Dumnezeu, prin osteneala Prea Cuviosului Archimandrit Ioanichie Bălan, se oferă marelui public şi în special preoţilor şi credincioşilor ortodocşi, cel de al treilea volum **Ne vorbeşte Părintele Cleopa.**

Crescând în duh de sihăstrie, înzestrat cu inteligenţă şi memorie iluminată de Duhul Sfânt, Părintele Cleopa constituie un izvor care, mai bine de jumătate de veac, a adăpat sufletele însetate după Dumnezeu, cu slovele Sfintei Scripturi, cu învăţături şi scrierile Sfinţilor Părinţi, cu sfaturi şi îndemnuri părinteşti, fiind cel mai mare duhovnic al timpului nostru, care, asemenea unei pietre preţioase, străluceşte în cununa de glorie a Bisericii Ortodoxe Române.

Părintele Cleopa a păşit, a îngenunchiat, s-a rugat şi a sărutat urmele paşilor Mântuitorului de la Locurile Sfinte; s-a desăfârşit în duhovnicie şi în viaţa de sihăstrie, culegând cele mai frumoase flori ale spiritualităţii şi trăirii ortodoxe de pe Muntele Athos; a dialogat şi oferit sfaturi duhovniceşti, ierarhilor şi preoţilor, marilor teologi ortodoşi şi celor ce aparţineau diferitelor culte, pelerinilor din toate colţurile lumii şi, mai ales, mulţimilor de credincioşi adunaţi şi zi de zi de pe toate plaiurile pământului nostru românesc, la Mănăstirea Sihăstria.

Părintele Arhimandrit Cleopa Ilie are un orizont larg şi variat de cunoştinţe, aşa cum sunt reflectate în acest volum în care tratează teme dogmatice: despre credinţă şi dragostea de Dumnezeu, despre cinstirea Maicii Domnului şi succesiunea apostolică.

Ca mare duhovnic, Cuvioşia Sa oferă cititorilor sfaturi şi istorioare diferite, precum şi îndrumări privind postul şi spovedania.

Autorul este un iscusit apologet şi un mare luptător pentru apărarea credinţei ortodoxe, fapt consemnat în această lucrare prin dialogul purtat cu adepţi ai sectei „Martorii lui Iehova”, cu cei ai cultului penticostal şi ai diferitelor culte neoprotestante, reliefând cu competenţă şi autoritate diferenţele dintre învăţătura Bisericii Ortodoxe şi cea Romano-Catolică. Încoronarea acestei lucrări o constituie îndrumarea de modul cum trebuie să citim şi să interpretăm Sfânta Scriptură, izvor al revelaţiei dumnezeieşti.

Cititorii adresează prin noi un cuvânt de mulţumire şi aleasă recunoştinţă atât autorului, cât şi ostenitului în persoana Prea Cuviosului Arhimandrit Ioachimie Bălan, care a strâns aceste comori în dialog cu octogenarul Părinte Cleopa în cele trei volume, le-a sintetizat şi s-a îngrijit de tipărirea lor, oferind marelui public acest tezaur al spiritualităţii şi trăirii noastre ortodoxe.

Binecuvântăm cu arhierească binecuvântare atât autorii, cât şi cititorii acestei lucrări.

20 iulie 1996

IOACHIM, EPISCOP AL EPARHIEI HUŞILOR

DESPRE CREDINȚĂ

Noi, dintru începutul plămădirii acestui neam, aşa ne ştim, români şi creştini ortodocşi. Aşa ne-am născut şi avem datoria să păstrăm curat şi deplin ce am moştenit de la străbuni, ca de la Dumnezeu. Dar noi, obşte ortodoxă română, să nu uităm niciodată evlavia, râvna şi jertfa domnitorilor, strămoşilor şi părinților noştri, cu care ei au apărat de-a lungul aproape a două mii de ani, patria şi această credință care le-au fost date drept sfântă moştenire de la Domnul nostru Iisus Hristos, prin Duhul Sfânt, în Biserica Sa dreptmăritoare.

Nu vrem să stricăm liniştea nimănui în cele ale conştiinței, dar nici nu vrem a ne depărta şi a părăsi moştenirea străbună în care noi simțim că stă unitatea adâncă a neamului nostru.

Pentru noi, patria şi Ortodoxia sunt „grădina Raiului" dată nouă de Dumnezeu, ca să „lucrăm în ea şi să o păzim" (Facere 2, 15) cu sfințenie.

Să ştiți că nu toată credința în Dumnezeu este bună. Auzi ce spune marele Apostol Pavel: *Fiule Timotei, sfătuieşte pe creştini să fie sănătoşi în credință*. Poate să creadă cineva în Dumnezeu şi credința lui să nu-i aducă nici un folos, dacă nu crede cum mărturiseşte Biserica, adică credință adevărată ortodoxă. Şi dracii cred în Dumnezeu! Nu spune Apostolul Iacob (cap. 2, 19) *că şi demonii cred şi se cutremură?* Dar ce le foloseşte diavolilor credința, dacă ei nu fac voia lui Dumnezeu?

Primul fel de credință este **credința dreaptă**, adică **ortodoxă**, singura care este lucrătoare şi mântuitoare.

Apoi este **credița schismatică**. Schismatici sunt acei cu stilul vechi de la noi. Ei au credință ortodoxă, exact ca şi noi, dar, fiindcă nu ascultă de Biserică, se numesc dezbinați de Biserică. Sunt afurisiți de Biserică până vin şi se întorc înapoi, să asculte Sfântul Sinod.

Credința schismatică este şi **credința catolică**, care înseamnă universală, dar nu este dreaptă, adică ortodoxă. Căci au schimbat unele dogme stabilite de Sfinții Apostoli şi Sfinții Părinți la cele şapte Sinoade Ecumenice. Din acestă cauză ei s-au rupt de credința şi crezul ortodox şi cred în papa.

Apoi este **credința eretică**. Şi sectarii cred, dar asta este credință eretică. Dacă cineva strâmbă credința ortodoxă, ea nu mai este dreaptă şi nu-i plăcută lui Dumnezeu. Că marele Apostol Pavel spune aşa: *Pace peste cei ce vor umbra cu dreptarul acesta* – adică cu dreapta credință – *şi peste toți aleşii lui Dumnezeu*. Şi iar zice: *Fiule Timotei, luptă-te ca un bun ostaş al lui Iisus Hristos, că cine nu se luptă după lege, nu se încununează* (II Timotei 2, 5).

Deci este o luptă şi o credință lucrătoare, când se face după legea lui Dumnezeu. Aceasta este credința dreaptă. Iar dacă nu-i credința dreaptă, aceea este credință eretică sau schismatică sau strâmbă, adică cu abatere de la dreapta credință, ortodoxă.

Protestanții zic „Sola Fide", mântuirea numai prin credință. „Omul se mântuieşte numai prin credință, fără fapte", zic ei. Oare nu auzi ce spune Apostolul Iacob? *Credința fără fapte este moartă,* (cap. 2, 20), *precum şi faptele fără credință*. Deci credința care nu este unită cu faptele bune nu este mântuitoare; că şi diavolii cred, dar nu fac voia lui Dumnezeu.

Ați auzit ce spune marele Apostol Pavel? **Acea credință este mântuitoare, care se lucrează prin dragoste. Credință cunoscătoare au şi dracii, iar credința lucrătoare o au numai creştinii cei buni.** Credința care este împodobită şi îmbrăcată cu faptele bune este credința lucrătoare, care aduce mântuire sufletului. Numai credința care se lucrează prin dragoste, numită credință ortodoxă lucrătoare, îl poate mântui pe om.

Deci să nu vă înşelați cu ideile sectarilor, care vin din sânul Bisericii Protestante, care zic că numai credința, adică „Sola Fide", ajunge pentru mântuire, şi că pot să-şi facă de cap, că n-au nevoie de sfat. Sau „Sola Grația", care înseamnă mântuirea prin har. Nu este adevărat!

A zis Apostolul: *În dar suntem mântuiți*. Da. Dar acelaşi Apostol care a zis aceasta, a spus şi: *Toți vom sta înaintea divanului lui Iisus Hristos, ca să luăm fiecare după cum a lucrat, după*

faptele lui. Ai auzit că cere fapte?

Şi Mântuitorul spune în Evanghelie: *Când va şedea Fiul Omului pe scaunul slavei Sale... şi va răsplăti fiecăruia după faptele lui;* şi în psalmul 61 zice: *Că Tu vei răsplăti fiecăruia după faptele lui*. Auzi ce le spune lor Hristos? *Toată fapta bună sau rea o va trage Dumnezeu la judecată.* Şi în multe părţi ale Scripturii veţi găsi aceasta. Deci numai credinţa dreaptă este mântuitoare, dacă este unită cu faptele.

Auzi ce spune Sfâtunl Apostol Iacob: *Dacă ar veni cineva la voi şi ar fi goi şi lipsiţi de hrana cea de toate zilele şi v-ar cere ajutor, şi le-ai zice*: *Du-te, frate! Mergi în pace! Dumnezeu să te hrănească; Dumnezeu să te facă sănătos, Dumnezeu să te primească, dar nu i-ai dat nimic, care ar fi folosul?* (Iacob 2, 14-17). Ferească Dumnezeu! Dumnezeu putea să-l miluiască fără să-l trimită la tine. Dar l-a trimis la tine să vadă dragostea ta; să vadă credinţa ta, că tu vrei să-l ajuţi, să-l hrăneşti, să-l primeşti ca pe un străin în casa ta şi să-l adăpi.

Deci credinţa ortodoxă unită cu fapta bună este credinţă mântuitoare. Iar acea credinţă în care nu-ţi pasă de durerea aproapelui tău, este credinţă stearpă nelucrătoare şi nu aduce mântuire, căci *credinţa fără fapte este moartă*.

Credinţa mozaică este credinţa evreilor primită prin proorocul Moise. Ei nu cred în Iisus Hristos, Mântuitorul lumii, refuzând Legea Nouă adusă de El, şi de aceea prigonesc pe creştini.

Altă credinţă este **credinţa păgână**, a celor ce nu cred în adevăratul Dumnezeu. Cele mai mari religii păgâne sunt: mahomedanismul, budismul, brahmanismul, parsismul, hinduismul, şintoismul etc. Ei se închină la alţi dumnezei, care sunt idoli sau diavoli. Ce zice psalmistul David? *Idolii păgânilor sunt argint şi aur, lucrări făcute de mâinile omeneşti; gură au şi nu vor grăi...* şi celelalte. Deci cine crede în alţi dumnezei şi nu se închină Dumnezeului Celui în Treime, Tatăl şi Fiului şi Sfântului Duh, Dumnezeu Care a făcut cerul şi pământul, acela are credinţă păgână.

Credinţa creştină poate fi uneori superstiţioasă, alteori fanatică. Oamenii care cred în vrăjitorii, în descântece, în vise, în vedenii şi alte năluciri, aceştia sunt oameni superstiţioşi şi au credinţă bolnavă sau stricată.

N-ai văzut ce spune le Cartea înţelepciunii lui Isus, fiul lui Sirah, la capitolul 34? *Precum este cel ce aleargă după vânt şi vrea să prindă umbra sa, aşa este omul care crede în vise. Că pe mulţi visele i-au înşelat şi au căzut cei care au nădăjduit în vise*. Cel ce crede în vise este asemenea celui ce merge la vrăjitori.

Credinţa fanatică. Dar ce este credinţa fanatică? Este credinţa care urăşte pe alţii în numele lui Dumnezeu şi nu are la bază dreapta socoteală. Are un elan în toate: posteşte prea mult, se nevoieşte prea mult, o ia straşnic cu postul, cu milostenia, cu lepădarea de sine, cu metaniile şi n-are un bilanţ, n-are o dreaptă socoteală. Vorba proverbului: „N-o lua lată, că rămâne negrăpată!”

Credinţa fanatică ştii cum este? Cum ai încărca o maşină cu fel de fel de bunătaţi şi pe urmă i-ai da drumul la o vale mare fără frână. Se duce şi unde ajunge se răstoarnă. Gata! Aşa-i credinţa fanatică.

Nu aşa! Toată fapta bună trebuie s-o conducă dreapta credinţă în Iisus Hristos şi dreapta socoteală sau cumpăna dreaptă. Dumnezeiasca Scriptură zice: „Nu te abate nici la dreapta, nici la stânga. Calea de mijloc este cale împărătească”. Deci este o credinţă care nu are echilibru; o credinţă fără dreaptă socoteală se numeşte fanatică. O ia într-o parte şi mai încolo se răstoarnă.

ISTORIOARĂ DESPRE CREDINŢA LUCRĂTOARE

Acum, după ce-am vorbit de felul credinţelor: dreaptă şi lucrătoare, credinţa păgână, credinţa eretică, credinţa bigotă – adică bolnavă – şi la urmă despre credinţa fanatică, am să vă vorbesc despre dovada unei credinţe lucrătoare.

Era în Constantinopol un argintar care făcea ceasuri, inele, brăţări şi lucruri la sfânta biserică: potire, Evanghelii, discuri, vase pentru Sfânta Masă, orice. Şi era foarte credincios. El

avea o vorbă: „Mare-i Dumnezeu!” Dar femeia lui îl ocăra că prea des zicea aşa. El, la orice cuvânt zicea: „Mare-i Dumnezeu!” Unul dacă îi spunea ceva, el zicea: „Da măi creştine, că mare-i Dumnezeu!” Altul îi spunea că o să păţească ceva, el zicea: „Nu-i nimic, că mare-i Dumnezeu!” Unul îl lăuda, iar el zicea: „Mare-i Dumnezeu!”Altul îl ocăra, iar el zicea: „Nu-i nimic că mare-i Dumnezeu!” Atât de des zicea cuvântul acesta, încât toţi ziceau: „Hai la argintarul acela care zice că mare-i Dumnezeu”. Şi veneau foarte mulţi la el.

„Frate, să-mi faci un inel”. „Fac, frate, că mare-i Dumnezeu!” „Îmi spoieşti un potir?” „Spoiesc, că mare-i Dumnezeu” „Ai să-mi îmbraci o Evanghelie?”, „Îmbrac, că mare-i Dumnezeu!”; „Îmi faci o brăţară?”, „Fac, frate, că mare-i Dumnezeu!”

A auzit şi împăratul Leon cel înţelept – că era pe timpul lui – că este un argintar care la tot cuvântul zice: „Mare-i Dumnezeu”. Şi a zis: „Am să-l ispitesc eu, să vedem dacă zice din credinţă sau s-a obişnuit să zică aşa!” Împăratul s-a deghizat, s-a îmbrăcat civil şi s-a dus la acest argintar cu un inel foarte scump. La inel avea o piatră, care se cheamă „piatra ostrelului”, cea mai scumpă piatră, care foarte greu se găseşte. Este un peştişor mititel care stă lipit pe fundul oceanului şi are un singur ochi în spate.

Cât de greu se găseşte acest peştişor! Dar în el se găseşte această piatră numită „ostrel”. Cât îl caută scafandrii şi marinarii! „Măi, dacă găsim o piatră de ostrel, cumpărăm atâtea palate!” Atât este de scumpă. Ei, un împărat merita să aibă o piatră de ostrel. De unde o fi primit-o el moştenire! Şi piatra era mărişoară şi pusă la inel.

Se duce împăratul deghizat la acest argintar:

– Bună ziua, meştere!

– Bună ziua, frate, că mare-i Dumnezeu!

– Poţi să-mi repari un inel?

– Repar, domnule, că mare-i Dumnezeu! Unde-i inelul?

– Uite, este împachetat aici!

– Pune-l acolo, domnule, pe raft, că mai sunt nişte inele!

– Bagă de seamă, că inelul meu are o piatră scumpă!

Dar împăratul luase piatra.

– Lasă-l, domnule, că mare-i Dumnezeu! Pune-l în cutia aceea!

Nici nu s-a uitat la el, că era foarte ocupat.

– Măi, dar ia seama, să nu lipsească piatra mea! Am o piatră scumpă.

Dar nu i-a spus ce fel de piatră are.

– Frate, nu lipseşte, că mare-i Dumnezeu!

– Când să vin? Când este gata inelul?

– Să vii după opt zile! Că mai am de lucru nişte Sfinte Vase şi am să curăţ şi inelele acelea, că sunt mai multe adunate.

– Dar atunci este gata?

– Gata, domnule, că mare-i Dumnezeu!

– Bună ziua!

– Bună ziua, că mare-i Dumnezeu!

Dar împăratul luase piatra de la inel şi, cum Constrantinopolul era pe malul mării, a aruncat piatra în mare. Ce-a zis: „O pierd! Dar să vedem, aceluia care zice că mare-i Dumnezeu, i-o scoate Dumnezeu din mare?” Şi a azvârlit-o în mare.

După opt zile vine la dânsul împăratul, tot deghizat.

– Mă cunoşti, frate?

– Te cunosc, domnule, că mare-i Dumnezeu! Mi-ai dat un inel la reparat.

– Dar l-ai reparat?

– Da!

– Dar piatra o mai are?

– Domnule, zice argintarul, eu am reparat inelul, dar n-am găsit piatră la el!

– Oho! Tu ştii cu cine vorbeşti? Eu sunt împăratul Leon!

Şi-a dat la o parte hainele şi îi arată insignele împărăteşti.

– Şi ce dacă esti împaratul?

– Dacă nu-mi dai piatra, capul jos!

– Nu-i nimica, măria ta, că mare-i Dumnezeu!

– Nu că mare-i Dumnezeu! Ți-arăt eu ție cât este de mare! Dacă nu-mi pui piatra la inel în trei zile, te execut.

– Măria ta, dacă mă laşi trei zile, mare-i Dumnezeu, cred că ți-o pun!

Dar de unde să pui tu o piartă ca aceea? Te văd eu! Uite, ai trei zile în care să pui înapoi piatra!

Dar femeia a început a plânge:

– Vai de mine, ai pierdut piatra de la inelul împăratului!

– Măi, femeie, taci din gură, că mare-i Dumnezeu!

– Măi, omule, zice ea, păi împăratul peste trei zile îți taie capul! Dar îmi va tăia şi mie capul şi la toți! Auzi că a avut o piatră scumpă, de ostrel.

– Femeie, taci din gură, că mare-i Dumnezeu!

– Ia uite-l, măi, ce spune!

Şi a început a-l ocărî, dar el avea credință în Dumnezeu. Femeia fiind amărâtă în ziua aceea, s-a dus şi ea la piață să cumpere nişte peşte şi se gândea: „Vai de mine. De-acum îi taie capul! Dacă a fost împăratul! Şi auzi ce piatră scumpă a avut?” Copiii tot la fel ziceau:

– Vai de noi, tăticule!

– Măi băieți, mare-i Dumnezeu! Vedeți-vă de treabă.

Când vine femeia acasă – avea peşti mari, a cumpărat din piață – şi când junghie primul peşte, în stomacul lui găseşte o pietricică, dar ea nu cunoştea. Frumoasă, foarte tare strălucea.

– Ia vezi, măi bărbate, ce-i asta? Când am tăiat peştele am găsit-o aici.

Se uită el la ea.

– Ei, femeie, asta-i piatra de la inelul împăratului! Ți-am spus eu că mare-i Dumnezeu!

– Ce vorbești?

– Ia să ți-o spăl eu acuma. Şi când o pus-o, s-a potrivit de minune. Ehei, lasă că i-o curăț eu bine şi i-o pun! Taci din gură! Vezi că-i mare Dumnezeu?

El ia inelul, îl curăță bine, curăță piatra şi i-o pune la loc. Împăratul vine la trei zile, de data asta îmbrăcat în uniformă.

– Mă cunoşti?

– Te cunosc, măria ta, că mare-i Dumnezeu!

– Gata-i inelul?

– Gata, măria ta, că mare-i Dumnezeu!

– Piatra ai pus-o?

– Am pus-o, măria ta, că mare-i Dumnezeu!

– Te văd eu cât îi de mare! Adu inelul încoace!

Vine împăratul şi când se uită la inel, se uită bine, îl întoarce pe toate fețele şi zice:

– Măi omule, dacă piatra asta am scos-o eu de aici şi am aruncat-o în mare şi o văd aici înapoi, cu adevărat zic şi eu că mare-i Dumnezeu! Cum ai găsit-o? Cine ți-a adus-o? Unde s-a putut găsi o piatră de asta, cât o împărăție de scumpă?

– Măria ta, mare-i Dumnezeu! Uite femeia a adus peşte de la piață şi a găsit-o în stomacul unui peşte.

Atunci împăratul a zis:

– De azi înainte eşti sfetnicul meu şi te țin lângă mine toată viața, că am cunoscut că tu nu zici „mare-i Dumnezeu” numai din gură. Tu, când zici cuvântul acesta, îl zici din adâncul inimii şi ai credință cu adevărat lucrătoare în Dumnezeu, credință statornică şi neclintită în puterea lui Dumnezeu. Tu ai o credință aşa de tare, încât la toate reuşeşti, că Dumnezeu este cu tine, că tu nu

zici cu limba, ci crezi din inimă. Eşti adevărat credincios.

Din ziua aceea l-a luat sfetnic la palat. Şi aşa, pe acel argintar, cu credinţa lui că „mare-i Dumnezeu”, l-a făcut Dumnezeu mare pe pământ şi sigur că şi în cer, după moartea lui.

DESPRE DRAGOSTEA DE DUMNEZEU

Înţelepciunea are două capete, după Sfinţii Părinţi. La capătul de jos stă frica de Dumnezeu, iar la capătul de sus stă dragostea de Dumnezeu. Toată fapta bună se începe cu frica de Dumnezeu şi se termină în dragostea de Dumnezeu, că dragostea este legătura desăvârşirii, treapta cea mai înaltă a virtuţii.

În drumul acesta, de la frica de Dumnezeu până la dragostea de Dumnezeu, multe ispite şi scârbe avem în lumea asta. Dar, având frică de Dumnezeu, ne păzim de păcate, ne păzim cu limba şi cu mintea de gânduri şi înaintăm mereu cu frica de Dumnezeu, lucrând faptele bune. Însă înaintăm cu osteneală.

Ca să postesc, trebuie să mă lupt; ca să dorm puţin, trebuie să mă lupt; ca să rabd de necaz, trebuie să mă lupt; ca să rabd o ocară, o batjocură de la cineva, trebuie să mă lupt; ca să rabd o boală, trebuie să mă lupt; ca să rabd sărăcia, trebuie să mă lupt. Ca să rabd o asuprire din partea cuiva, o nedreptate, o durere, la toate trebuie răbdare multă, cum zice Apostolul Pavel: *În lupta aceasta grea şi mare, avem nevoie de răbdare*.

Câtă vreme ne însoţeşte frica de Dumnezeu, noi facem fapte bune, dar nu fără osteneală. Cu multă răbdare lucrând la poruncile lui Hristos, ne trebuie răbdare; iar când a câştigat omul dragostea lui Hristos nu mai suferă osteneală, cum zice Sfântul Apostol Pavel: *Ştiu şi a flămânzi, ştiu şi a mă sătura*.

Când a câştigat omul dragostea desăvârşită în Dumnezeu, este ceea ce spune Apostolul: *Roada Duhului este: dragostea, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, blândeţea* şi celelalte. Are roadele Duhului Sfânt şi, având dragostea de Dumnezeu, pe toate le are uşoare. Şi a posti, posteşte uşor; şi a răbda ocara; şi a răbda mucenicia; şi a răbda chinuri şi sărăcie; şi a răbda orice greutate în lumea aceasta, lui îi vine uşor; că dragostea nu ştie de osteneală, că *dragostea nu cade niciodată*, cum zice Apostolul.

O mică scânteie din dragostea lui Dumnezeu îl face pe om să călătorească în lumea aceasta foarte uşor şi să dobândească toate virtuţile. După ce a câştigat dragostea lui Dumnezeu, nu ştie osteneală şi nu ştie ce-i acela necaz. Toate le rabdă, toate le suferă, la toate are nădejde, toate le crede foarte uşor. Dar până câştigă dragostea, se luptă cu frica lui Dumnezeu.

Din început face fapta bună din frică de Dumnezeu şi la sfârşit, spre desăvârşire, face fapta bună din dragostea de Dumnezeu. Auzi ce spune Sfântul Maxim Mărturisitorul în Filocalie: **Cel ce a ajuns să fie desăvârşit în iubire, a ajuns culmea nepătimirii**. Cine s-a atins de dragostea lui Dumnezeu desăvârşit, a ajuns la culmea nepătimirii; a ajuns cel mai desăvârşit om din lume.

Dar Bunul Dumnezeu ne însoţeşte cu dragostea Lui şi pe drumul acesta al mântuirii, când călătorim cu frica Lui. El ne lasă dragostea Lui în inima noastră puţin. Acum îl iubim pe Dumnezeu, apoi mai puţin, apoi deloc, acum iubim lumea, acum iubim trupul, acum iubim slava veacului de acum. Ai văzut, *pofta inimii, pofta ochilor şi trufia vieţii*, cum spune Sfântul Ioan Evanghelistul.

Când se biruieşte omul din parte, fiind în luptă continuu, biruinţele şi căderile se repetă mereu în viaţa noastră, câtă vreme călătorim cu frica lui Dumnezeu. Iar când a ajuns omul la dragostea lui Dumnezeu şi este totdeauna pe poziţia faptei bune, o face uşor, nu ştie osteneală, nu ştie îndoială, nu ştie nimic. Ajunge ca marele Apostol Pavel, care zice: *Ce ne va despărţi pe noi de dragostea lui Dumnezeu? Necazul sau supărarea sau răbdarea sau mucenicia. Că sunt încredinţat că nici veacul de acum, nici stăpânirile, nici puterile, nici domniile, nici nimic nu ne va despărţi pe noi de dragostea lui Dumnezeu*.

Acum trăia Hristos în el şi era încredinţat că nimic nu-l desparte de dragostea lui Dumnezeu. Şi spunea el: *Acum nu mai trăiesc, ci Hristos trăieşte în mine. Şi toate le biruiesc prin Hristos, Cel ce mă întăreşte*. Ba chiar a îndrăznit să zică mai mult: *Aşadar, noi avem mintea lui Hristos*. Cum să nu aibă mintea lui Hristos, dacă trăia Hristos în el? Când ajunge omul într-o aşa treaptă a desăvârşirii, nu mai trăieşte el, ci Hristos trăieşte în el.

DESPRE VISE ŞI VEDENII FALSE

Dacă vei crede într-o vedenie falsă, apoi diavolul în vis te va învăţa „proorocii". Diavolii spun lucruri care o să se întâmple peste o lună, peste două sau peste trei luni. Sunt draci care ghicesc viitorul. Şi tu spui: „Măi, sunt adevărate! Păi, ce-am visat eu săptămâna trecută, s-a adeverit acum!" Aceştia sunt draci vrăjitoreşti, care ştiu viitorul.

Dar ai să-mi spui: „Părinte, dar în Sriptură spune că a visat Iosif, a visat Daniil, a visat cutare...". Da. Sunt şi vise de la Dumnezeu. Dar acestea sunt foarte rare în viaţa omului şi nu le poate înţelege omul, dacă nu vine lângă el unul care are darul desluşirii duhurilor. Duhul este unul, cum spune marele Apostol Pavel la I Corinteni 12, însă darurile sunt împărţite.

Aţi auzit că este: *Duhul înţelepciunii, duhul cunoştinţei, duhul temerii de Dumnezeu, duhul înţelegerii*... Auzi ce spune darul desluşirii duhurilor. Şi Sfântul Ioan Evanghelistul spune: *Fiule, ispitiţi duhurile că nu toate sunt de la Dumnezeu*.

Dacă marele prooroc Daniil, bărbatul doririlor, nu înţelegea vedeniile, auzi ce spune Scriptura: A dat ordin Dumnezeu Arhanghelului Gavriil, zicând: *Gavriile, fă în somnul lui Daniil să înţeleagă vedenia*. Le vedea şi nu înţelegea. Deci de aici să ţinem minte, că nu tot cel ce vede o vedenie sau un vis îl înţelege, până nu are darul desluşirii.

Sunt şi vise de la draci numiţi arhiconi. Aceştia ştiu pe de rost toată Sfânta Scriptură. Îţi spun proorocii pe care le găseşti în Biblie. Pe urmă sunt draci care se cheamă vrăjitori. Aceştia ajută la vrăjitori, la fermecători, la descântători şi amăgesc pe om, să i se pară că s-a făcut sănătos de acolo. De aceea Sfântul Ioan Scărarul zice: *Cela ce tuturor vedeniilor şi tuturor viselor nu crede, filosof duhovnicesc este*.

Să nu credeţi în vise! Să nu credeţi în vedenii! Dacă crezi în vise şi ai venit la mine să te spovedesc, eu te opresc direct trei ani de Sfânta Împărtăşanie. Cine ţi-a spus ţie să crezi în vise? Nu auzi ce spune Sfânta Scriptură? Ia caută în Cartea Înţelepciunii lui Isus, fiul lui Sirah, la capitolul 34: *Precum este cel ce aleargă după vânt şi vrea să prindă umbra sa, aşa este omul care crede în vise*. Că pe mulţi visele i-au înşelat şi au căzut cei care au nădăjduit în vise.

Sufletul nostru are trei părţi:

– *partea raţională*, este deasupra sânului stâng până la furca pieptului;

– *partea mânioasă*, este în mijlocul inimii, şi

– *partea poftitoare*, care este din mijlocul inimii până la buric.

Toate aceste trei părţi ale sufletului nostru au virtuţile lor, patimile lor şi visele lor. Trebuie să le cunoşti care sunt din partea raţională, care din partea mânioasă sau din partea poftitoare.

Apoi sunt vise de la natură, de la tunete, de la fulgere, de la huietul apelor, de la vânturi. Voi dacă nu ştiţi, vă poate înşela în tot chipul. Uşor te înşală. De aceea este oprit să nu creadă nimeni în vise, *că pe cei slabi* – cum zice Scriptura –, *pe mulţi visele i-au dus la pierzanie*. Sunt vedenii şi de la diavoli.

Şi diavolul este putere nălucitoare. El se face în chipul lui Hristos, de străluceşte ca soarele; în chipul Maicii Domnului, în chip de îngeri, în chip de sfinţi, în tot chipul. Numai te-a prăpădit, dacă ai crezut. N-aţi auzit ce spune Apostolul Pavel? *Nu-i de mirare că şi satana se face în chip de înger de lumină; şi slujitorii nedreptăţii se fac în chip de slujitori ai dreptăţii*. Deci bagă de seamă! Nu primi nici un fel de arătare, nici nu fel de vedenie.

Sfinţii Părinţi ai Patericului, marii sihaştri care trăiau numai cu radăcini în pustie, aveau

adesea luptă cu diavolii.

La unul a venit un diavol în chipul lui Hristos şi el îşi căuta de lucru, că lucra la coşniţe. Acela strălucea ca soarele, iar bătrânul închidea ochii. Şi a strigat diavolul:

– Bătrânule, da uită-te la mine!

– Dar cine eşti tu?

– Dar nu vezi că eu sunt „Hristos"?

Şi acela închidea ochii mai tare:

– Eu sunt păcătos, a zis el, şi nu sunt vrednic să văd pe Hristos.

– Ei, bătrânule blestemat, m-ai cunoscut! Şi a şi fugit, că a văzut că l-a cunoscut.

*

Alt bătrân sihastru mergea prin pădure. Iată un „arhanghel" strălucea ca soarele şi avea o stâlpare de finic şi un crin în mână, cum a venit de la „Buna vestire". El mergea ca să-l ajungă pe batrân pe alăturea, dar bătrânul tot se uita în altă parte:

– Bătrânule, uită-te la mine!

Dar bătrânul s-a întors cu spatele şi a zis:

– Dar cine eşti tu?

– Eu sunt „arhanghelul Gavriil!" Pentru viața ta cea sfântă, pentru nevoința ta, pentru rugăciunile tale şi pentru toată osteneala ta, am venit să-ți aduc o veste bună din cer, de la Maica Domnului.

– Ia seama că ai fost trimis la altul! Ai greşit adresa. Eu sunt om păcătos şi nu sunt vrednic să văd pe Arhanghelul Gavriil!

– Ticălosule bătrân! Nu vă putem înşela, că nu vă închinați nouă.

– Să se închine vouă cel care vă slujeşte vouă, că eu mă închin lui Hristos şi n-am nevoie de noi!

*

Aşa fugeau sfinții de vedenii. Dar ai să mă întrebi: „Părinte, poate a vrut Dumnezeu în viața mea să-mi arate o vedenie, ceva, un vis, n-ar fi păcat că eu nu am crezut? Poate să fie ceva adevărat. Oare nu-i păcat că eu refuz un semn de la Dumnezeu?"

Nu-i păcat, Doamne fereşte! Dumnezeu, Care fericeşte pe cei smeriți, niciodată nu se supără când ei fac lucruri din smerenie, că nu se socotesc vrednici de a vedea îngeri. Ai văzut Sfântul Isaac Sirul ce spune? **Mai de folos îți este de mii de ori, omule, să-ți vezi păcatele tale, decât să vezi îngeri**. Şi mai departe: **Mai de folos îți este ție să plângi un ceas pentru păcatele tale, decât să vezi îngeri şi să învii morții cu rugăciunea, sau să faci minuni!**

Să avem smerenia aceea de care zicea marele Prooroc David: *Că fărădelegea mea eu o cunosc şi păcatul meu înaintea mea este pururea*. Să ne vedem păcatele şi să le plângem! Asta-i poziția care nu te duce la cădere niciodată. Iar cei ce-au văzut îngeri, i-au înşelat diavolii, i-au dus în pierzare.

Sfântul Ioan Scărarul spune aşa în cuvântul trei din „Scară": **Dracii slavei deşarte, pe cei slabi de minte, i-au făcut prooroci** – că el o să se laude că este prooroc, că a văzut vedenii –, **iar cela ce tuturor visurilor şi vedeniilor nu crede, filosof duhovnicesc este.**

SĂ NE PĂZIM DE VEDENII

Dar poate ai să-mi spui: „Părinte, dar dacă este o veste ceva, şi poate Dumnezeu vrea să mă încredințeze?"

Am să vă arăt ce zice Sfântul Diadoh al Foticeii, cât de mult iubeşte Dumnezeu pe cel care nu crede în vedenii şi vise, şi cât de mult îl laudă. Aşa spune într-o istorioară:

Un boier mare avea palate, moşii şi averi multe, şi avea o slugă foarte credincioasă, Ion, la care îi încredința cheia de la casă, toate, toate. Odată boierul acesta a plecat de acasă cu soția şi copiii, şi i-a dat cheile de la palat, cheile de la poartă şi i-a spus aşa:

–Băiete, rămâi stăpân pe toată averea mea. Bagă de seamă! Chiar eu dacă am să vin, şi dacă vin noaptea, să nu mă recunoşti! Eu dacă vin, numai ziua am să vin; dacă nu, nu da drumul la poartă! Cheile sunt la tine. Nu recunoşti pe nimeni până nu vin eu, ca nu cumva să recunoşti pe altcineva noaptea şi să vină să prede casa.

Acela pune mâna pe chei şi zice:

– Da, stăpâne, aşa fac!

Ce s-a întâmplat? Tocmai el a fost vinovat, că în loc să vină ziua a ajuns noaptea acasă. Bate în poartă. Vine sluga.

– Măi, Ioane, dă drumul!

– Fugi de-acolo, tiranule, vrăjmaşule!

– Eu sunt, măi, stăpânul.

– Nu te cunosc! Eu am poruncă de la domnul meu. Tu ai luat glasul stăpânului meu, te-ai făcut lup şi vii ca păstor. Nu te cunosc!

– Eu sunt, măi băiete! Da' nu cunoşti căruța, caii şi pe mine nu mă cunoşti?

– Niciodată noaptea nu te cunosc! Vino mâine! N-ai spus că vii ziua? Să te văd eu la ochi dacă eşti tu. Câți nu pot vorbi ca stăpânul meu?

Şi n-a dat drumul boierului. Şi a stat boierul toată noaptea la poartă, până s-a ridicat soarele.

– Dumneata eşti?

– Da.

– Poftim! Aşa am primit poruncă, noaptea să nu primesc pe nimeni.

Na! Şi nu numai că nu s-a supărat boierul:

– Bravo, măi! Ia asta este slugă credincioasă. Am venit eu cu soția şi copiii şi n-a dat drumul. „Nu te cunosc noaptea!"

*

Aşa este cel care nu crede în vedenii şi în vise. Ferice de el. Ce spune Apostolul? *Noaptea este veacul de acum*. În veacul de acum să nu dorim să vedem îngeri! Auzi ce spune un sfânt părinte? **Daca vrei să ajungi la nebunie şi la ieşirea din minți, primeşte arătările cereşti în veacul de acum!**

Deci, nu numai că nu se supără Dumnezeu când nu credem noi în vise şi vedenii care se arată nouă ca lumină sau foc, sau stele, sau îngeri, sau sfinți, sau prooroci, sau hristoşi, sau în chipul Maicii Domnului, ci foarte mult ne iubeşte. Aici să ştii că veacul de acum este ca o noapte, că dracii se pot preface în îngeri de lumină. Cel ce nu crede în vise şi vedenii este un adevărat credincios. Deci să nu crezi vreodată că se supără Dumnezeu când tu nu vei crede în acestea! Că dacă ar fi adevărate, Dumnezeu ți le lămureşte ție acestea, nu prin tine, ci prin alții care au darul desluşirii duhurilor. Iar când sunt multe mărturii că un vis sau o vedenie a fost de la Dumnezeu, întrebă pe alții mai înțelepți decât tine.

Vine o bătrână şi-mi spune: „Părinte, am visat asta, am visat asta; o să fie rău!" „Cine ți-a spus, mamă?" „Am visat eu astă noapte". „Te-a amăgit diavolul. Ți-a spus ce-a vrut el şi tu vii tulburată de vise la mine". Voi n-ați auzit ce spune Apostolul Pavel? *Prin credință umblă, nu prin vedere*. N-ați auzit ce spune Hristos în fericirea a zecea, după înviere? *Ferice de cel ce n-a văzut şi a crezut*. Deci n-am nevoie să văd ca să cred. Că dacă eu cred după ce văd, nu mai am credință.

Ce este credința? Auzi ce spune Apostolul: *Credința este dovedirea lucrurilor celor nevăzute şi adeverirea lucrurilor celor nădăjduite*. Auzi care-i credința? Să dovedeşti prin credință

cele ce nu ai văzut şi să adevereşti prin credinţă ceea ce nădăjduieşti. Asta este credinţa cea adevărată. Că dacă am văzut, nu mai este credinţă. Iar dacă n-am văzut şi am crezut, atunci mă fericeşte Hristos ca pe cei pe care i-a fericit în Evanghelie.

*

Frate, să nu doreşti să vezi îngeri! Că aşa te poate înşela satana cât vrea. Iată ce trebuie să vedem noi. Păcatele noastre! Să ne mărturisim, să ne căim, să ne pocăim pentru ele. *Că nimic necurat nu poate intra în Împărăţia Cerurilor.*

Auzi ce spune Sfântul Efrem Sirul în rugăciunea sobornicească, care se spune în Postul Mare: „Aşa Doamne, Împărate, dăruieşte-mi ca să-mi văd păcatele mele şi să nu osândesc pe fratele meu (să nu judec pe altul), că binecuvântat eşti în veci. Amin."

Iar Sfântul Isaac Sirul zice: **Mai înainte intră întru împărăţia lui Dumnezeu cel ce-şi vede păcatele sale, decât cel ce vede îngeri.**

Asta să vedem. Să nu ne socotim noi vrednici să vorbim cu sfinţii şi cu Maica Domnului! Totul este mândrie!

Să ne vedem păcatele noastre şi să le plângem! Asta-i cea mai înaltă filosofie sub cer. Nu credeţi în vise sau în vedenii! Că or să iasă vedenişti de tot felul, de ar să umple lumea, că toţi sunt înaintemergătorii lui Antihrist.

O ISTORIOARĂ CU O VEDENIE FALSĂ

La un călugăr, seara, când voia să se culce, intra în chilie un înger atât de strălucitor, încât îi lua ochii. Şi când intra el, venea şi cu mireasmă bună, ca să zică că este de la Duhul Sfânt. Nu-l îndemna la rău, ci atât îi spunea: „Scoală-te, robul lui Dumnezeu, la rugăciunea şi pravila ta!" Iar el spunea: „Eu mi-am făcut rugăciunea". Dar îngerul spunea: „Nu. Mai roagă-te". „Dar eu mi-am făcut pravila". Dar îngerul repeta: „Nu ştii ce spune Apostolul Pavel: *Neîncetat vă rugaţi?*" Şi când voia să se culce, iar îl scula. Omul, dacă nu doarme, se tulbură. Nu-l lăsa îngerul să se odihnească. Şi l-a sculat aşa timp de vreo trei luni. Iar călugărul zicea: „Cum să nu mă rog, dacă vine îngerul Domnului, că aşa zice Sfântul Apostol Pavel!"

Tulburându-se el aşa, a slăbit şi s-a îmbolnăvit. Şi se întâlneşte cu un sihastru bătrân, că în pustia Egiptului erau mii de pustnici, ucenici ai Sfântului Antonie cel Mare. Bătrânul îl vede aşa slab şi tulburat şi-i zice:

− Ce ai frate? Cum o mai duci?

− Părinte, bine o duc.

Era un cuvânt de mândrie. Însă omul trebuie să zică cu smerenie că nu face nimic bun.

− Cum bine? zice părintele.

− Părinte, cu ajutorul lui Dumnezeu, de trei luni mă scoală îngerul la rugăciune!

− Şi cum te scoală?

− Când mă culc, vine lângă mine, mă scoală la rugăciune şi se roagă şi el cu mine!

− Ia aminte, frate, că acela nu este îngerul Domnului. Acela este satana, care te pândeşte pe tine!

− Dar ce să fac, părinte? Eu văd că de când mă scol sunt bolnav şi tulburat şi niciodată n-am umilinţă, că mă împietresc la inimă...

− Uite aşa să faci. Când va veni să te scoale la rugăciune, să zici: „Eu nu vreau să mă scol acuma, ci când va veni vremea, la miezul nopţii. Atunci o să mă scol. Nu mă scula tu pe mine".

Dacă îţi va spune că este îngerul Domnului, să-i spui: „Eu sunt om păcătos şi nu-s vrednic să mă scoale pe mine îngerii!" Diavolul, când aude de smerenie, fuge. El nu vrea niciodată să spui că eşti om păcătos, că el a căzut din mândrie. Deci aşa să-i spui: „Eu sunt om păcătos şi nevrednic

să mă scoale îngerii. Când voi vrea mă voi scola; când nu, voi dormi. Tu să nu mai vii la mine!”

S-a dus călugărul seara acasă şi, cum a ajuns, s-a culcat. Şi a venit îngerul acela şi i-a zis:

− Scoală-te, robul lui Dumnezeu, la rugăciunea şi pravila ta!

− Nu mă scol!

− Păi de ce?

− Când voi vrea eu o să mă scol, nu când vrei tu!

− Blestematule călugăr, te-ai dus la bătrânul acela, care este călugăr mincinos şi făţarnic. El te-a învăţat să nu mai asculţi de mine! Dar călugărul acela este iubitor de argint. Că a venit la el un om sărac şi i-a cerut un ban, iar el a zis că n-are. Si totuşi are trei arginţi pe un geam. Are trei bani şi-i ţine într-o carte pe geam. Şi a zis către sărac că n-are bani.

Apoi s-a făcut nevăzut. Dar călugărul a zis:

− Blestematule diavole, eu văd acum că eşti tatăl miciunii!

Apoi bătrânul s-a întâlnit cu călugărul. El era înainte-văzător. Şi i-a zis călugărului: „Nu-i aşa că ţi-a zis că am trei bani pe geam? Am, dar a venit un beţivan, care face numai rău; l-am văzut beat şi ştiam că o să vină o femeie săracă a doua zi şi am ţinut banii să-i dau la acea necăjită, nu la beţivan. Dar tu ia aminte, frate, că eu ştiu ce ţi-a spus despre mine, că sunt iubitor de argint, făţarnic şi mincinos. Deci să nu-l mai asculţi că te duce la pieire, măcar că te scoală la rugăciune”.

Din ziua aceea n-a mai venit îngerul iadului, că a văzut că s-a supărat călugărul pe dânsul.

*

Să ştiţi că diavolul se arată în chip de înger, sau în alt chip, sau în chipul lui Hristos, sau în chip de arhanghel, de sfinţi, de ierarhi sau de cuvioşi. El întâi te învaţă de bine, până te închini lui. Iar după ce te închini lui, te duce la pierzare. Nu venea diavolul la un călugăr de 30 de ani şi-i spunea taine mari? Adică: „Părinte, eu sunt îngerul Domnului. Ia seama că peste 7-8 zile or să-l prade pe călugărul cutare. O să-i ia lucrurile lui şi o să le ascundă în cutare peşteră. Ţine minte, să le iei de acolo şi să le aduci călugărului înapoi”. Apoi i-a îndemnat diavolul pe aceia să fure, şi le-a arătat că este înger.

Se duce „îngerul” acela în chip de călugăr şi zice: „Vai de mine, m-au prădat hoţii, mi-au luat tot!” Iar călugărul cel amăgit i-a zis: „Hai că-ţi spun eu unde sunt lucrurile tale. A fost îngerul Domnului şi mi-a spus unde sunt. Sunt în cutare peşteră”. Le-a găsit acolo. Şi a zis: „Măi, chiar că a fost îngerul Domnului, din moment ce a ştiut unde au fost puse lucrurile mele”.

Aude un bătrân de acestea şi le spune că aceia sunt diavoli, şi cel care i-a pus să fure şi cel care se arată în chip de înger, ca să creadă în minciunile lui şi să-i ducă la pierzare pe toţi. Atunci a întrebat: „De unde ştii, părinte, că ei spun adevărul? Aceştia sunt draci pitoniceşti care spun viitorul, cunosc viitorul şi spun ce-o să fie peste o săptămână, peste o lună, ca să crezi lor şi apoi să te prăpădeşti.

DESPRE VRĂJITORI ŞI GHICITORI

− Părinte, sunt creştini ortodocşi care aleargă la vrăjitori şi la cei care deschid pravila. Se poate aşa ceva?

− Cei care deschid pravila, călugări sau preoţi de mir sau maici, au căzut din dreapta credinţă. Aceia se cheamă ghitii, adică vrăjitori cu lucruri sfinte. Cine se duce la cei care deschid pravila, 10 ani nu se pot împărtăşi. Iar cel care deschide pravila, dacă-i preot sau călugăr, este anatema şi este despărţit de Biserică, pentru că face vrăji cu lucruri sfinte.

Ai văzut că vine câte o babă ca să te înşele şi să te ducă în iad: „Hai să-ţi descânte baba!” Cu ghiochiul, cu cărţi, să-ţi facă de „ursită”; că ai să te măriţi, că are să te ia cutare, cutare. N-aţi păţit de acestea?

Şi numai vezi că baba face cruce la descântece şi o auzi că zice „Tatăl nostru” şi apoi descântă. Iar la urmă zice: „Descântecul de la mine, leacul de la Maica Domnului!” Auzi ce zice sluga diavolului? Auzi satana cum amestecă otrava cu mierea, ca să te ducă în fundul iadului? Dar ce legătură are Maica Domnului cu descântecul babei? Biserica condamnă pe descântători: „Cei ce caută în bobi, cei ce caută în cafea, cei ce caută în cărţi, cei ce sting cărbuni, cei ce caută în palme – chiromanţia −, sunt opriţi 7 ani de la Sfânta Împărtăşanie”.

Cei care sunt vrăjitori, care fac de ursită, care umblă să ia mana de la animale, aceia sunt opriţi 12 ani, iar fermecătorii, 25 de ani. Sunt 13 feluri de vrăjitorii şi toate sunt date anatema de Biserică.

Voi când veţi auzi că unul deschide cartea, să fugiţi ca de satana de el, că acela-i ghitiu, vrăjitor cu lucruri sfinte. Şi baba care face cruce la descântece este tot ghitie, tot diavolul o ţine, ca să te înşele pe tine. „Măi, dar n-a fi păcat! N-a fi păcat, că baba a zis *Tatăl nostru* şi a făcut curce!”

Auzi cum amestecă diavolul otrava cu mierea şi lumina cu întunericul, ca să te ducă în iad? Ce legătură are Crucea sau Maica Domnului cu vrăjitorii şi fermăcătorii toţi sunt anatema, despărţiţi de Trupul lui Hristos, care este Biserica!

De asemenea, sunt anatema cei care fac descântece cu tunete, cei care vrăjesc cu stelele, alungătorii de nori, vrăjitorii de maţe, cei care vrăjesc cu păsările. Noi le avem toate în rânduielile Sfântului Ioan Gură de Aur.

Toţi sunt fermecători, care iau mana la vaci şi la câmp cu puterea drăcească. La aceştia slujesc anumiţi diavoli, numiţi pitoniceşti, care ghicesc viitorul, şi diavoli arhiconi, care ştiu Scripturile. Iar cei ce deschid cărţile se cheamă „ghitii”, vrăjitori cu lucruri sfinte, pe limba grecească. Grecii au esenţa Ortodoxiei. De la greci au luat credinţa ortodoxă atâtea ţări şi ruşii, care în anul 1988 au făcut mileniul de la încreştinare.

De aceea vă spun să nu primiţi în casa voastră vrăjitori, ţigănci cu ghiocul, cu cărţile de joc; să nu-ţi vină să-ţi ghicească şi să te înşele. Ia un ciomag şi zi: „Fugi, diavole! Pleacă din jurul casei mele!”

Să nu vă înşelaţi, că nici o legătură nu are lumina cu întunericul.

Ai văzut pe marele Apostol Pavel, când a intrat în oraşul Filipi? Conducătorul oraşului Filipi avea vrăjitoare „ghitie”. Ştiţi voi ce înseamnă ghitii? Sunt diavoli pitoniceşti şi spun ce are să fie mâine, poimâine; ei ghicesc viitorul.

Era o fată fecioară în Filipi şi a intrat un diavol în inima ei. Când intra în inima ei diavolul pitonicesc, care ghiceşte viitorul, ea făcea mare venit stăpânilor săi.

Iar când a intrat Apostolul Pavel cu Sila în oraşul Filipi, satana a cunoscut că sunt apostoli şi a început să strige prin fata asta: „Aceşti oameni sunt de la Dumnezeu şi ne vestesc nouă calea mântuirii!” Auzi cum a spus adevărul?

Şi cum făcea această fiică stăpânită de diavoli? Avea un scaun cu trei picioare şi stătea pe el; pe dedesupt intra diavolul şi ea stătea până se umplea de duh pitonicesc şi spunea cele viitoare – adică ce o să fie peste un an, peste o lună − şi câştiga pentru stăpâni, că era slujnică la stăpâni, şi făcea mare câştig domnilor ei.

Dar Pavel Apostolul a spus: *În numele lui Iisus Hristos îţi spun: Taci şi ieşi dintr-însa!* Nu-i nevoie să ne vestească pe noi diavolul.

Ea a căzut pe spate şi a rămas bolnavă şi a vindecat-o Pavel. S-au dus repede slugile la mai-marele oraşului din Filipi: „Uite, au venit doi din aceia de-ai lui Hristos Cel răstignit şi, gata, fata dumneavoastră a murit şi nu mai poate spune vrăjile şi ghiciturile ei!” Dar ea nu murise, ci numai a ieşit dracul pitonicesc din ea.

Atunci s-au mâniat stăpânii şi au prins pe Pavel şi pe Sila şi i-au băgat legaţi cu lanţuri în temniţă, cu picioarele în butuci, şi i-au bătut. Iar Pavel şi Sila la miezul nopţii s-au sculat de la rugăciune, cum puteau aşa legaţi, şi se închinau. Când se închinau ei, s-a cutremurat temniţa, s-au deschis toate uşile şi au căzut toate lanţurile de pe ei, iar cei care păzeau temniţa au scos sabia să se junghie. Şi Pavel a spus: *Nimeni să nu plece! Nu vă faceţi seama! Toţi suntem aici*; şi au căzut

lanțurile de pe toți deținuții. Voi nu citiți Faptele Apostolilor?

Atunci mai-marele oraşului Filipi a venit şi a spus: „Doamne, acei doi care i-ați băgat în temniță, care au scos diavolul din fiica dumneavoastră, s-au rugat şi s-a cutremurat temnița şi s-au dezlegat toți care erau închişi în temniță. Noi era să ne omorâm, crezând că au scăpat. Iată, am văzut şi pe îngerul Domnului care a venit la cei doi Apostoli la miezul nopții şi s-a cutremurat temnița din temelii.”

Şi a venit mai-marele temniței. Când a văzut pe toți dezlegați, a întrebat:

− Oameni buni, cine sunteți?

− Noi suntem apostolii lui Iisus Hristos! Noi am scos diavolul din vrăjitoarea aceea care ghicea la oameni, că înşela toată lumea, pentru că avea duh pitonicesc într-însa.

Apoi temnicerul a spus către Pavel: *Ia şi mă botează şi pe mine că şi eu cred în Dumnezeul vostru!* Atunci a crezut în Hristos mai-marele temniței cu soția lui şi l-a botezat pe el şi casa lui. Şi au dat drumul la apostoli să predice Evanghelia în toate părțile.

Dar pentru ce i-a băgat pe ei în temniță? Pentru fiica aceea din care a scos demonul cu care ghicea viitorul, şi alții sunt arhicondri, care ştiu Scriptura pe de rost. Aceştia se bagă în oamenii eretici şi la sectari şi-i fac să înțeleagă Scriptura pe dos, nu aşa cum trebuie.

Voi ştiți că acum la sfârşitul lumii o să iasă înaintemergătorii lui Antihrist şi au să facă minuni şi semne mari?

Dacă tu acum crezi în aceşti nebuni şi îndrăciți, ce-o să faci când ai să vezi că vine înaintea ta şi din paie uscate are să-ți facă pâine caldă; şi din viță uscată o să facă să curgă vinul cel mai bun şi ai să vezi munții că pleacă?

Vezi sectarii? Sunt înaintemergătorii lui Antihrist, că strâmbă credința. Aceştia care strâmbă dreapta credință sunt înaintemergătorii lui Antihrist orice sectă ar fi. Păziți-vă de aceştia ca de foc, ca de lucrurile întunericului!

DREAPTA CREDINȚĂ A NEAMULUI ROMÂNESC

Să ştiți că rădăcina şi viața poporului nostru, înaintea lui Dumnezeu, este credința cea dreaptă în Hristos, adică Ortodoxia. Noi ne-am încreştinat de aproape două mii de ani, din timpul Sfântului Apostol Andrei.

Coloniştii romani, cărora le-au predicat Sfinții Apostoli Petru şi Pavel la Roma, şi cei din Grecia, când au venit aici cu legiunile romane, au adus credința ortodoxă. Eram daci pe atunci; strămoşii noştri sunt dacii şi romanii, de la care am rămas noi românii. De atunci, de când am primit sfânta şi dreapta credință în Dumnezeu, poporul nostru a avut viață. Până atunci a fost mort; numai cu trupul era viu, iar cu sufletul era mort. Viața poporului român este dreapta credință în Iisus Hristos. Băgați de seamă! Ca popor creştin de doua mii de ani de când suntem noi, am avut toată administrația noastră şi toată tradiția noastră sfântă. Să ținem cu tărie la credința ortodoxă.

Ați văzut dumneavoastră de la primii voievozi creştini ai românilor, de când sunt cele trei Țări Române, Moldova, Muntenia şi Ardealul, toți au fost creştini ortodocşi.

Ați văzut pe Mihai Viteazul? Mama lui a fost călugăriță. Du-te la Mănăstirea Cozia şi vei vedea, lângă Mircea cel Bătrân, care a întemeiat această mănăstire şi-i înmormântat acolo, o lespede de piatră pe care scrie: „Aici odihneşte MonahiaTeofana, mama lui Mihai Viteazul”. Ai auzit? El domn peste trei principate şi mama lui călugăriță. Apoi şi Ştefan cel Mare. Du-te la Mănăstirea Probota, unde este înmormântat Petru Rareş, facută de el. Vei vedea lângă dânsul scrie: „Aici odihneşte roaba lui Dumnezeu, Monahia Maria Oltea, mama lui Ştefan cel Mare”. Ei domni şi mamele lor călugărițe! Vedeți voi câtă unire era între credință şi conducere atunci? Cel ce conducea țara avea mamă călugăriță şi frate călugăr. Aşa trebuie să murim!

Au cunoscut că totul este deşertăciune. Da, erau adevărați domni: „Oricât ar fi, viața asta este umbră şi vis! Este o scurtă trecere! Dar eu când mor mă duc la o viață care nu are sfârşit. Cine

are să se roage pentru mine?" Aşa cugetau înaintaşii.

Ai văzut că toţi îşi făceau câte o mănăstire şi mormânt în mănăstire? Fericiţi şi de trei ori fericiţi au fost domnii noştri ortodocşi: Ştefan cel Mare şi Sfânt, la Putna; Ieremia Movilă şi Gheorghe Movilă, la Suceviţa; Petru Rareş, la Probota; Lăpuşneanu, la Slatina; Alexandru cel Bun, la Bistriţa; Mircea cel Bătrân, la Cozia. Ai auzit unde este inima lor? *Unde este inima ta, acolo va fi şi comoara ta*. Pentru aceea au făcut ei mănăstiri, ca să fie pomeniţi sute de ani la Sfânta Liturghie.

Ştefan cel Mare n-a fost baptist! Mircea cel Bătrân n-a fost evanghelist sau adventist! Alexandru cel Bun n-a fost martorul lui Iehova, ca nebunii ăştia care au ieşit acum. Nici o sectă nu exista în ţara nostră pe atunci. Aceştia vin din străinătate, plătiţi de masoni, să ne strice dreapta credinţă şi originea noastră şi rădăcina noastră de popor ortodox.

Ce spune Sfântul Efrem Sirul? „Cu omul eretic să nu vorbeşti, în casă să nu-l primeşti, la masă să nu stai cu dânsul, bună ziua să nu-i dai". Aceştia sunt înaintemergătorii lui Antihrist. Că Mântuitorul a spus la Efeseni, prin Apostolul Pavel: *Biserica este Trupul lui Hristos, iar cap al Bisericii este Hristos*. Fiecare sectar care s-a despărţit de Biserică, s-a despărţit de Hristos. Este om al satanei.

Evanghelia spune: *În vremea de apoi vor ieşi hristoşi mincinoşi şi prooroci mincinoşi şi pe mulţi vor înşela*. Păziţi-vă de sectari care dau broşuri prin trenuri, prin gări şi prin cutiile de poştă şi unde văd oameni, dau gratuit otrava lor. Când vei vedea o carte că nu are aprobarea Sfântului Sinod şi nu are cruce pe ea, dă-o pe foc, chiar Biblie dacă este! Dacă-i sectară şi scrie să nu vă închinaţi la icoane, dă-o pe foc! Nici un păcat nu ai! Aceasta este otrava semănată de înaintemergătorii lui Antihrist. Toate sunt otravă.

Să ţineţi credinţa care aţi supt-o de la piepturile maicilor voastre! Să ţineţi credinţa care o avem de două mii de ani! Nu vă luaţi după slugile satanei, care vin din Apus cu milioane de dolari. Ei cumpără pe cei proşti şi nelămuriţi în credinţă, ca să rupă unitatea şi sufletul poporului român şi vor să facă cele mai mari erezii şi nebunii în ţara asta.

Păziţi-vă de nebunii aceştia! Au case de rugăciune, dar acolo-i casa satanei. Unde nu sunt preoţi şi arhierei, nu este Hristos. Că Mântuitorul a spus aşa la Apostoli: *Luaţi Duh Sfânt! Cărora veţi ierta păcatele, iertate vor fi. Iar cărora le veţi ţine, ţinute vor fi*. Nu la sectari le-a spus aceasta, ci la Apostoli, la episcopi şi la preoţi. Căci apostolii prin puterea mâinilor şi prin succesiunea apostolică, au dat harul Duhului Sfânt la toţi preoţii din lume, prin hirotonii.

Deci băgaţi de seamă că sectarii nu au ierarhie canonică; n-au pe Duhul Sfânt în ei; n-au cele şapte Sfinte Taine, nu cinstesc pe Maica Domnului şi Sfânta Cruce şi nu au mântuire. De aceea, feriţi-vă de sectanţi. Auzi ce spune Apostolul Pavel? *Luaţi aminte de voi şi de turma voastră, întru care v-a pus pe voi Duhul Sfânt păstori*, zice la preoţi şi la arhierei.

Celor doisprezece apostoli pe care i-a ales Hristos când S-a înalţat la cer le-a spus: *Staţi în Ierusalim până vă veţi îmbraca cu putere de sus!* Şi la Duminica Mare, după zece zile, a venit peste ei Duhul Sfânt de sus, în chip de limbi de foc. Pe urmă vorbeau toate limbile de sub cer. Şi după ce i-a îmbrăcat cu putere de sus i-a trimis zicând: *Mergând propovăduiţi Evanghelia în toată lumea, Botezându-i pe ei în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Cel ce va crede şi se va boteza, se va mântui, iar cine nu, se va osândi*. Deci Biserica lui Hristos are ierarhie canonică, Duhul Sfânt este în Biserică şi cap al Bisericii este Hristos. Toţi sectarii care sau rupt de Hristos şi nu merg la Biserică, sunt fiii lui Antihrist şi înaintemergători ai satanei. Să nu vă luaţi după ei! Să nu spuneţi că nu v-am arătat adevărul!

Să ţinem credinţa noastră pe care au ţinut-o toţi voievozii noştri şi toţi protopărinţii noştri şi toţi românii cei adevăraţi. Dacă vrei să fii fiu adevărat al lui Hristos şi al Ţarii Româneşti, să ţii credinţa cea dreaptă ortodoxă, care o ţinem de două mii de ani. Dacă nu, nu eşti fiu al lui Hristos şi al Bisericii, şi eşti străin de neamul românesc. Nu poţi fi cetăţean creştin şi român, dacă nu ai dreapta credinţă în Hristos. Eşti stăin. Nu eşti fiu al ţării, că fiu adevărat al României este cel care-i ortodox, pentru că Biserica Ortodoxă predomină în ţara noastră de două mii de ani, iar pe cei care-s

sectari să nu-i primim în casele nostre.

Iar cei care au confesiuni aprobate de stat, cum sunt catolicii şi lipovenii, treaba lor. Aceia sunt cu credinţa lor. Dar aceştia care s-au rupt de Biserica Ortodoxă şi s-au facut sectari, nu sunt fii adevăraţi ai ţării noastre, nici ai Bisericii, ci sunt înaintemergători ai satanei. Aşa să stiţi. Sunt prooroci mincinoşi care vor să vă rupă credinţa şi să ducă la pierzare poporul nostru blând. Tineţi dreapta credinţă şi nu ascultaţi de ei!

Ţara noastră românească a fost ortodoxă dintotdeauna şi trebuie să ţină linia Ortodoxiei. Ortodocşi suntem de la origine, de la colonizarea Daciei, ortodocşi am trăit timp de două mii de ani şi ortodocşi trebuie să rămânem până la moarte. Asta este adevărata credinţă ortodoxă a României. Nu primiţi nimic din afară, că toţi vor să ne strice unitatea neamului, a credinţei şi a Bisericii. Toţi aceştia sunt vrăjmaşii Crucii lui Hristos.

CUM CITIM ÎN SFÂNTA SCRIPTURĂ

Cine vrea să se mântuiască, cu întrebarea să călătorească. La un copil de clasa întâi, dacă i s-ar preda un lucru de academie, ce ştie acela? El de-abia învaţă câteva cuvinte: uşă, ac, rac şi cutare. De-abia învaţă cum să facă un cârlig, să scrie litera a, b, c şi dacă-i spui lucruri mari nu înţelege nimic. Aşa şi în Sfânta Scriptură. Dacă mă apuc să spun lucruri adânci din Sfânta Scriptură, ori adormiţi cu toţii, ori plecaţi. Vă plictisesc, pentru că vă dau vouă hrană prea tare.

Nu auziţi ce spune Apostolul Pavel? *Cât aţi fost prunci în Domnul nostru Iisus Hristos, v-am hrănit cu laptele cel cuvântător al Evangheliei, că nu eraţi în stare să mâncaţi hrană vârtoasă*. Aşa se întâmplă în Scriptură. Sunt cuvinte tari şi hrană tare în Scriptură, pentru cei desăvârşiţi, nu pentru poporul de la ţară. Dacă unui copil care suge de la pieptul mamei lui, i-aş da să mănânce carne, îl hrănesc sau îl omor? Îl omor. De ce? Pentru că are dinţi de lapte, moi. Aşa păţeşte cel ce se bagă în Sfânta Scriptură cu dinţii înţelegerii de lapte. De aceea spune Sfântul Grigorie de Nyssa: „Nu spargeţi oasele Scripturii, având dinţii înţelegerii voastre de lapte, ca să nu pieriţi".

Deci Sfânta Scriptură este aşa cum ai merge mata pe o câmpie şi găseşti o fântână cu ciutură. Şi dacă eşti însetat, doar n-o să bei toată fântâna, când ţi-e sete. Dar ce faci? Din fântână scoţi apă cu ciutura, din ciutură pui în căldare, din căldare în cană şi din cană pui în pahar. Din pahar bei cât îţi trebuie şi fântâna rămâne curată şi tu ţi-ai potolit setea.

Aşa să faci şi cu citirea Sfintei Scripturi. De aici s-au făcut sectele. S-au băgat în Sfânta Scriptură după capul lor. Sfânta Scriptură este foarte adâncă şi cine o citeşte fără tălmaci, fără să ştie cum o explică Sfinţii Părinţi, se prăpădeşte. Dar nu-i de vină Sfânta Scriptură – căci apa este cuvântul lui Dumnezeu −, e de vină omul care se bagă în Sfânta Scriptură nepregătit şi fără să înţeleagă lucrurile.

Nu vă luaţi după sectari, care răstălmăcesc Scriptura, că vă prăpădiţi. Auzi ce spune Sfântul Apostol Petru despre scrierile Sfântului Apostol Pavel: *În toate epistolele sale, în care sunt unele lucruri cu anevoie de înţeles, pe care cei neştiutori şi ne întăriţi le răstălmăcesc, ca şi celelalte Scripturi, spre a lor pierzare*.

Vă dau un exemplu: *Ridicat-ai de la mare caii Tăi, tulburând ape multe*. Tu acolo crezi că este vorba de mare şi de cai şi de ape. Când colo, marea-i toată lumea, caii sunt apostolii care au alergat să predice în toată lumea cuvântul lui Dumnezeu, apele multe sunt toate popoarele păgâne, care au fost tulburate de predicarea Evangheliei şi de dărâmarea capiştilor idoleşti. Iată cum se citeşte în Sfânta Scriptură şi cum înţelegem noi.

Nu poate un copil mic să ştie cele preaînalte. Aşa şi omul care-i simplu, de la ţară. Te duci şi-i arăţi acolo: „Nu te închina la icoane, că este chip cioplit". Dar ce legătură are idolul cu sfintele icoane? La porunca a doua din Decalog zice: *Să nu-ţi faci ţie chip cioplit, nici asemănarea vreunui lucru din câte sunt în cer sus, pe pământ jos, în apă şi sub pământ. Să nu te închini lor, nici să le slujeşti*. Aici de idoli vorbeşte. Porunca a doua. Dar dă câteva file mai înainte, la Facere şi la Ieşire,

şi-ţi spune acolo: *Şi a spus Dumnezeu lui Moise, să facă cortul mărturie cioplit din lemn de salcâm; şi să facă sicriul Legii Domnului, îmbrăcat cu aur şi doi heruvimi de aur deasupra lui, şi să se facă perdeaua care stă înaintea sfintelor, de in mohorât răsucit, cu heruvimi cusuţi şi cutare*.

Uite, acolo în Decalog spune Dumnezeu să nu faci chip cioplit şi dincoace spune să faci chip cioplit: *Vei face doi heruvimi de măslin, de şase coţi înălţime şi vei face chipuri de heruvimi*. Icoane, nu?

Iată, Dumnezeu acolo se pare că spune să nu faci icoane, dincoace spune să faci icoane. Şi un sectar te duce pe tine, care nu ştii, şi-ţi arată numai acolo, dar dincoace nu-ţi arată. Şi tot Dumnezeu a spus să facă icoane. Nu-i prost sectarul să-ţi arate şi arma care-i împotriva lui.

De aceea vă spun să vă ţineţi de post şi de Biserică! Sfântul şi dumnezeiescul Părinte Efrem Sirul spune aşa: „Dacă citim noi în Sfânta Scriptură şi ajugem la un loc unde nu înţelegem, să nu o luăm după mintea noastră şi să zicem că aici este un loc răzvrătit sau nedrept. Să-i spui dracului acestuia, al iscodirii, care te duce la erezie şi la sectarism: „Ia ascultă, diavole! Ce-mi spui tu mie, că aici în Sfânta Scriptură este ceva nedrept? Eu am auzit pe Duhul Sfânt, Care spune aşa: *Credincios este Domnul întru toate cuvintele Sale, şi cuvios întru toate lucrurile Sale”*.

Deci clar că Dumnezeu este credincios întru cuvintele Sale. Dacă îţi mai pune la îndoială cutare lucru din Scriptură, zi către demonul acesta: „Ia ascultă, diavole – să-i spui în gând −, eu am auzit pe Duhul Sfânt zicând aşa: *Cuvintele Domnului, cuvinte curate, argint cu foc lămurit, şi ispitit şi curăţit de şapte ori*. Ai auzit cuvintele Domnului? Sunt cuvinte curate; argint cu foc lămurit, şi ispitit de şapte ori. Deci clar!”

Deci asta am vrut să vă spun, pentru că daţi de sectari. Să nu vă luaţi după ei. Aveţi păstori; aveţi biserica voastră istorică de sute de ani acolo. Biserica noastră-i de două mii de ani, iar sectele astea ştiţi cum au apărut? Ca ciupercile după ploaie; ca neghina prin grâu. Nişte buruieni crescute la umbra Bisericii.

Aceştia sunt cei de care spune Mântuitorul în Evanghelie: *În vremea de apoi mulţi prooroci mincinoşi se vor arăta şi pe mulţi vor înşela*. Sectarii schimbă adevărul Scripturii şi sucesc înţelesul Scripturii după capul lor, se rătăcesc şi ei şi rătăcesc şi pe cei care îi ascultă.

Deci acesta mi-a fost scopul cuvântului de astăzi, să nu daţi crezării cuvintelor sectarilor, cum zice şi Sfântul Ioan Evanghelistul: *Fiilor, nu daţi crezare oricărui duh. Cercaţi, că nu toate duhurile sunt de la Dumnezeu*. Cine te învaţă să nu te închini la sfintele icoane, sau să nu asculţi de preoţi, sau să nu mergi la biserică, sau să nu faci Sfânta Cruce, sau să nu te închini la Sfintele Moaşte, sau să nu ţii Duminica, sau altceva rău de te învaţă, fugi de el că acela-i pecetluit de Antihrist.

DIALOG CU UN SECTANT

Un moşneag, care până mai ieri nu credea deloc în Dumnezeu şi femeia lui se chinuia să-l tragă la biserică, fusese convins de un sectar să se ducă la adunările lor şi să se lepede de credinţa ortodoxă. Şi vine într-o zi la mine, la stăruinţa femeii lui, care voia să-şi aducă bărbatul înapoi la dreapta credinţă, cu predicatorul care îl convinsese să treacă la secta lor, vrând să mă convingă pe mine că ei au adevărul. După discuţia care am avut-o cu predicatorul, prin darul lui Hristos, bătrânul s-a întors la dreapta credinţă, pe când predicatorul a preferat să rămână în rătăcirea lui.

– Bună ziua!

– Doamne ajută! Dar de ce aţi venit la noi?

– Am venit să vă arătăm adevărul! a răspuns sectantul.

Eu i-am zis un cuvânt mai puţin politicos:

– Mi se pare că ai venit să înveţi pe popa carte!

– Da!

– Bine. Să vedem! Dar care adevăr să-mi arăţi mie, dacă adevărul este la noi? De unde mai

scoți dumneata un alt adevăr, că Unul este adevărul? Adevărul este o singură linie. Ce zice Hristos? *Eu sunt calea, adevărul şi viața!*

– Dumneavoastră stați aici în mănăstire şi nu ştiți nimic. Eu am studii în Anglia, în Elveția, am cutare, cutare...

– Da? Cine te-a adus aici? Tu ai auzit că aici este o stână? Şi eu sunt ciobanul; dar şi câinii stau de pază la aripă. La stână sunt şi câini; iar voi sunteți lupi îmbrăcați în piei de oaie. Ați intrat în stână, dar nu ieşiți cu blana sănătoasă de aici... Să vedeți acum ce pățiți cu câinii noştri.

– Cum dar?

– Stai, stai! Eşti predicator?

– Da! Eu am doctoratul în Londra, am...

– Da? Bine! Câți ani au fost de la Adam până la potop?

– Cred că au fost 1500 de ani.

– Prost ai răspuns, doctorandule! De la Adam până la potop au fost 2243 de ani!

–Unde scrie?

– Nu căuta Biblia! Eu am rădăcina Bibliei. Biblia este un măr care a crescut în pomul Tradiției. Dar eu nu cred numai în măr; eu cred în rădăcină şi în copac; că rădăcina Bibliei este Sfânta Tradiție. Câți ani au fost de la Adam până la Avraam?

– Parcă au fost 2400, a răspuns predicatorul.

– Greşit ai răspuns. Au fost 3312 ani până la naşterea lui Avraam şi 3387 de ani până la primirea făgăduinței de la Dumnezeu!

– Unde scrie?

– Ți-arăt eu în Hronohraful lui Gheorghe Chedinos, în care scrie istoria lumii de la început. Ia să-mi spui tu mie câți ani au fost de la potop până la zidirea turnului Babel, când Nimrod, fiul lui Hus, a zidit turnul Babel, când li s-au amestecat limbile? Câți ani au fost?

– Parcă au fost 300!

– Prost ai răspuns! Au fost 531 de ani! Şi câți ani au fost de la potop până la Avraam?

– !!!

– Au fost 1144 de ani; şi cu 430 de ani, cât a stat poporul evreu în robia Egiptului, fac 3818 de ani. Unde este Biblia scrisă atunci? Unde era sâmbăta voastră? Cu ce s-a mântuit lumea timp de 3821 de ani înainte de a se scrie Biblia? Că în Biblie nu s-a scris totul. Căci Evanghelistul Ioan spune: *Sunt şi alte multe lucruri..., şi care, dacă s-ar fi scris cu de-amănuntul, cred că lumea aceasta n-ar cuprinde cărțile ce s-ar fi scris* (Ioan 21, 25). S-a scris numai un rezumat al Sfintei Tradiții, care formează Biblia sau Sfânta Scriptură. Dar să-mi spui mie, cât a ținut împărăția uriaşilor, înainte de potop? Biblia spune: *Când s-au amestecat fiii lui Set cu fiii lui Cain s-a născut poporul uriaş; neam vestit din veac*. Atât! Dar nu spune câte sute de ani au stat împărații uriaşilor şi câte urgii au făcut ei pe pământ.

Tăcea predicatorul.

– Vezi că nu ştii? Dar câți feciori a avut Adam?

– A avut trei: Cain, Abel şi Set şi alții fără nume.

– Dar Biblia spune că a născut feciori şi fete. Câți au fost de toți?

– Or fi fost 30, 40.

– Eva a trăit 950 de ani, mai mult decât Adam cu 20 de ani, şi a născut 50 de perechi de gemeni, băieți şi fete, adică 100 de copii. Scrie în Hronofraful lui Chedrinos. Auzi ce spune Biblia: *Cain a luat în căsătorie pe sora sa Milada; şi a luat Set pe sora sa Teax*. Se luau fratele cu sora. Aşa s-au înmulțit la început.

– Dar se puteau lua neamuri în căsătorie?

– Da, căci până la Avraam n-a fost interzisă spița de rudenie. Se luau neamuri! N-a ținut Avraam pe nepoata sa? N-a luat Isaac pe nepoata lui Avraam, pe Rebeca? Nu vedeți? Că nu era pusă legea de neamuri. Dar să-mi spui tu mie câți ani avea Set când s-a răpit la cer şi a învățat astronomia şi scrisul de la îngeri?

Se uitau unul la altul...

– Nu scrie nicăieri.

– Set a fost de 40 de ani când s-a răpit la ceruri şi a stat în cer 40 de zile şi a învățat astronomia şi scrisul. Set a trăit 912 ani! Primul om care a scris din lume şi care a învățat astronomia şi mişcarea astrelor a fost Set, fiul lui Adam. Zice şi Sfântul Vasile: „Astronomia este de origine îngerească"; îngerii l-au învățat pe Set. Când s-a coborât Set pe pământ, foarte mult îi strălucea lui fața. Dacă Moise, numai cât a vorbit cu Dumnezeu pe Muntele Sinai şi când a coborât de pe munte, feciorii lui Israel purtau văl că nu-l putea vedea de strălucire! Dar fața lui Set, care a fost în ceruri, strălucea ca soarele, cum arată Sfântul Ioan Gură de Aur. Copiii şi nepoții au zis: „Tata s-a făcut Dumnezeu!" Nu, dragul tatei, nu! Eu nu m-am făcut Dumnezeu! Un singur Dumneze este, Care a făcut cerul şi pământul! Eu am fost acolo unde îngerii Domnului Îl laudă pe Dumnezeu, şi am învățat astronomia şi mişcarea astrelor".

Şi fiii lui Set l-au întrebat: „Tată, ce ți-a spus Dumnezeu?" „Băgați de seamă, printre alte porunci pe care mi le-a dat Dumnezeu, să nu cumva, când vă măritați sau vă însurați, să luați în căsătorie din neamul lui Cain, că el este blestemat de Dumnezeu cu cele şapte pedepse. Că, dacă veți călca porunca aceasta, se va naşte din voi un popor urât tare de Dumnezeu şi căzut din darul Lui".

– Cine erau fiii lui Dumnezeu şi fiicele oamenilor? Noi zicem că fiii lui Dumnezeu erau îngerii, care s-au pogorât din cer şi au păcătuit cu fetele oamenilor.

– Nebunie... Dacă cugetați după capul vostru, vă duceți în fundul iadului. Ai văzut ce spune? Cât a trăit Set, 912 ani, nu s-au amestecat fiii lui cu fiicele lui Cain. Iar după moartea lui Set, au uitat fiii lui ce le-a spus tatăl lor. Căci spune Scriptuta: *Şi s-au rănit fiii lui Set de frumusețea fiicelor lui Cain şi le-au luat lor de soții*. Şi ce se năştea din această amestecare era popor uriaş, neam vestit din veac; dar ce răutăți făceau uriaşii, nu ştiți voi! Că foarte mult s-au înmulțit fiii lui Set, după ce au luat în căsătorie pe fetele lui Cain! Că fiii lui Set se numeau *fiii lui Dumnezeu*, iar fiii lui Cain, *fiii diavolilor*. Deci atunci când s-au amestecat „fiii lui Dumnezeu" cu fiicele oamenilor, s-a născut poporul uriaş.

– Dar de ce vă închinați voi la idoli, că Dumnezeu zice la Deutetonom: *Să nu-ți faci chip cioplit, nici asemănarea vreunui lucru din câte sunt în cer, sus, pe pământ, jos, în apă şi sub pământ. Să nu te închini lor, să nu slujeşti lor* (Deut. 5, 8-9)?

– Cine sunt aceştia?

– Icoanele la care vă închinați voi!

– Ia să-ți spun eu! Cine a făcut prima icoană?

– !!!

– Dumnezeu a făcut pe om după chipul şi asemănarea Sa. Sfântul Ioan Damaschin spune că prima icoană o face Dumnezeu, adică pe om, după chipul şi asemănarea Sa.

– El a facut, dar nouă ne-a poruncit să nu facem.

– Ia citeşte dumneata în Biblie, la Ieşire, capitolele 25 până la 30. Vezi acolo că tot ce este în biserică este făcut cu porunca lui Dumnezeu. Şi icoanele şi catapeteasma şi sicriul Legii Domnului şi heruvimii slavei şi veşmintele preoților şi mitra arhiereilor şi cădelnițelor şi sfeşnicului cu şapte lumini, toate. Nu i-a zis Dumnezeu lui Moise? „Moise, fă doi drugi de salcâm îmbrăcați cu aur, şi lada să aibă verigi, ca să bagi drugii şi să ridici sicriul Legii. Moise, pune în lada aceea Tablele Legii, pe care ți le-am dat Eu pe Muntele Sinai. Pune şarpele de aramă pe care l-ai făcut când îi mâncau şerpii în pustie, pune toiagul lui Aaron care a înfrunzit când a rezemat pe sicriul legii cele 12 toiege – căci al lui Aaron a îngrunzit în noaptea aceea şi a făcut migdale –, şi cupa cu mană – o cupă de aur". Mana era ca pâinea uscată din care au mâncat evreii în pustie 40 de ani. Astea nu erau lucruri de mâini omeneşti?

– Dar voi de ce vă închinați şi faceți cruce, căci crucea a fost lemnul şi spânzurătoarea pe care a murit Domnul Iisus?

– De ce săriți voi de la un subiect la altul? Aşa faceți mereu când discutați cu cineva, ca să-l

prostiți. Iată ce spune Apostolul Pavel: *Crucea pentru cei pieritori, nebunie este; iar nouă, celor ce ne mântuim, Crucea este înțelepciunea şi puterea lui Dumnezeu* (I Cor. 1, 18). Vezi că Sfânta Cruce nu-i spânzurătoare şi nici măciucă? Dimpotrivă, este înțelepciunea şi puterea lui Dumnezeu!

Ați auzit ce-i crucea, voi, sectarilor, care înşelați oamenii şi-i duceți în iad? „Şi va veni o sectă la sfârşitul lumii – zice Sfântul Andrei al Cezareei – care nu va face cruce, căci le va pune antihrist pecetea pe mâna dreaptă şi n-o vor ridica la frunte”, că fruntea este partea rațională a sufletului, adică mintea.

Am avut mai demult câteva femei baptiste de la Abrud-Alba. După ce le-am povestit minunea de la Sfântul Mormânt, cu femeia îndrăcită care atunci când s-a atins de bucata de lemn din Crucea Mântuitorului s-a vindecat, toate au făcut cruce. Dar una a zis: „Părinte, eu nu fac cruce!” „Fă cruce!” îi spun. „Nu fac! Eu nu pot ridica mâna le frunte!” „Ți-a pus dracul pecetea, de aceea n-o mai ridici! Fă cruce, femeie, şi vei vedea puterea lui Dumnezeu!” „Nu, că nu pot ridica mâna!”

Şi eu îi iau mâna dreaptă, că stătea lângă mine, în partea dreaptă a mea, şi-i fac cruce de trei ori pe față.

„Văleu! Văleu! Vai, tare mă simt uşoară!” „Da! Acum s-a dus dracul de pe mâna ta!” Aşa a fugit de la dânsa diavolul care o stăpânea. Apoi am mărturisit-o şi s-a întors din nou la Biserică. Vedeți puterea Sfintei Cruci?

– Bine, dar locul de-a dreapta şi de-a stânga Preasfintei Treimi este predestinat, că spune *...a şedea de-a dreapta şi de-a stânga Mea nu este al meu a da, ci se va da celor pentru care s-a pregătit de către Tatăl Meu* (Matei 20, 23).

– Nu este adevărat! Mântuitorul zice: *A şedea de-a dreapta Mea sau de-a stânga Mea nu este al Meu a da, ci celor pentru care s-a pregătit*, căci aceste două lucruri sunt rânduite Maicii Domnului şi Sfântului Ioan Botezătorul de către Tatăl. Cine este Ioan Botezătorul? Cel mai mare om născut din femeie. Iar Maica Domnului cine este? Ce spune Psalmul 44? *De față a stătut Împărăteasa, de-a dreapta Ta, îmbrăcată în haină aurită şi preaînfrumusețată*.

Dacă a născut pe Fiul lui Dumnezeu din Duhul Sfânt, a fost „cămara Duhului Sfânt”, L-a purtat în pântece şi L-a alăptat. Cine poate fi mai mare decât ea? Ea este Împărăteasa Duhului Sfânt, Împărăteasa Heruvimilor şi a Serafimilor! Toți sectarii şi păgânii, veți vedea voi în ziua judecății cine este Maica Domnului, când va străluci peste ceata heruvimilor, a serafimilor şi a tuturor tronurilor. Vai de capul vostru! Veți merge împreună cu satana în focul gheenei, toți care huliți pe Maica Domnului!

Vedeți că Hristos era pe Cruce răstignit şi scuipat şi biciuit, însă nici atunci n-a uitat pe Maica Sa? O arată Sfântul Ioan Evanghelistul, zicând: *Fiule, iată mama ta!* Adică ai grijă de ea! Şi acesta a luat-o la sine. Şi către ea a zis: *Femeie, iată fiul tău*. A dat-o în stăpânirea celui mai cinstit apostol şi ea a mai trăit 15 ani până la mutarea la cer.

– Dar de ce n-a dat-o în grija unuia dintre *frații* Lui.

– Pentru că Mântuitorul n-a mai avut nici un frate. Deşi Sfânta Scriptură aminteşte de „frați” ai Domnului, ei nu sunt frați naturali ai Lui, deoarece, după Sfânta Tradiție, Maria, Maica Domnului, a rămas după naştere fecioară, aşa cum a fost prefigurată în vedenia Proorocului Iezechil (44, 1-3). Apoi, dacă ar fi avut frați după trup, Mântuitorul ar fi dat-o în grija vreunui frate, nu în grija Apostolului Ioan. Aşa-zişii „frați” ai Domnului erau doar rude ale lui Iisus; cuvântul *frați* redă cuvântul grecesc *adelfoi* (în ebraică: *ah*), având sensurile de: frați, veri, rude apropiate.

Maica Domnului n-a mai avut copii. Ce zice Scriptura: *Şi n-a cunoscut-o pe ea până când a născut pe Cel întâi născut*.

– Da. Dar de aici se înțelege că după aceea a mai avut şi alți copii.

– Cuvântul „până când” înseamnă veşnicie. Este scris în Sfânta Scriptură: *Întoarce-Te, Doamne,* ***până când****...* Sau: *Zis-a Domnul Domnului meu: şezi de-a dreapta Mea* ***până ce*** *voi pune vrăjmaşii Tăi aşternut picioarelor Tale* (Ps. 109, 1). Oare aceasta înseamnă că după aceea Mântuitorul nostru Iisus Hristos nu va şedea de-a dreapta Tatălui spre a împărăți cu El peste toate

veacurile, ştiind bine că *împărăţia Lui nu va avea sfârşit* (Luca1, 35)? Sau *Iată, Eu sunt cu voi* ***până la*** *sfârşitul veacului*. Ce? După sfârşitul veacului nu mai este Hristos cu ei? Şi despre Micol, fata lui Saul, zice: *N-a născut copil până a murit*. Dar ce, a născut după ce a murit? Cuvântul „până când" înseamnă veşnicie. Nu că a cunoscut-o cândva alt bărbat după naştere.

Ştiţi oare cine este Maica Domnului? Împărăteasa heruvimilor, Împărăteasa a toată făptura, cămara întrupării lui Dumnezeu, uşa luminii, uşa vieţii, uşa cea încuiată prin care n-a trecut nimeni, decât Domnul nostru Iisus Hristos. Ea este secară către cer, cădelniţă dumnezeiască, biserică a Preasfântului Duh. Maica Domnului este mireasa Tatălui, maica Cuvântului şi biserica dumnezeiescului Duh.

Câtă milă o să aibă Maica lui Dumnezeu de cei care au cinstit-o pe ea şi au lăudat-o! Şi câtă urgie o să vină peste cei ce n-au crezut în sfinţenia ei! Ce-o să facă sectele care hulesc pe Maica Domnului? La icoana Maicii Domnului cu Pruncul în braţe, vezi cerul şi pământul. Domnul reprezintă cerul, este mai presus de ceruri şi Maica Domnului reprezintă pământul. Ea este din neamul nostru. Braţele Maicii Domnului sunt mult mai puternice decât umerii heruvimilor şi ai serafimilor.

Ea ţine pe Cel ce a făcut cerul şi pământul şi toate cele văzute şi nevăzute. Ea este mama noastră, care are milă şi de săraci şi de văduve. Pururea se roagă Mântuitorului pentru iertarea păcatelor noastre.

Dumnezeu primeşte pe om la pocăinţă până la ultima lui suflare, dacă se întoarce din toată inima şi cinsteşte pe Maica Domnului. Să aveţi mare evlavie către ea, că fericită este casa şi familia care are în casă icoana Maicii Domului. În fiecare zi să citim acatistul şi paraclisul ei. Dacă nu ar fi Maica Domnului în ceruri, lumea asta s-ar fi pierdut de două mii de ani. Ea pururea stă în genunchi şi se roagă Preasfintei Treimi. Ea este a patra faţă duhovnicească din ceruri.

– Dar copiii mici de ce trebuie să se curețe prin botez, că ei sunt curaţi, n-au nici un păcat?

– Pentru ca să se spele de păcatul strămoşesc, cu care ne naştem toţi. N-ai citit tu în Psaltire: *Căci întru fărădelegi m-am zămislit şi în păcate m-a născut maica mea?*

– Bine, dar copilul când este mic nu are credinţă şi Biblia spune: *Cine va crede şi se va boteza, acela se va mântui*.

– Într-adevăr, copiii nu pot crede la vârsta când sunt botezaţi. Dar aşa cum în Vechiul Testament tăierea împrejur se făcea în baza credinţei părinţilor, tot aşa botezul se face pe temeiul credinţei părinţilor sufleteşti (naşii) ai pruncilor care se botează (Marcu 9, 36-37). Copiii nu au credinţă, dar au naşii lor, care sunt garanţi şi chezaşi în faţa lui Dumnezeu şi Bisericii Sale pentru copilul ce se botează şi care fac cuvenita mărturisire de credinţă în locul lor.

Dar voi, sectarilor, ştiţi câte botezuri sunt? Aţi citit „Dogmatica" Sfântului Ioan Damaschin?

– Nu.

– Arătând evoluţia istorică a Botezului, începând cu tipurile care l-au prefigurat, Sfântul Ioan Damaschin numără opt botezuri de la începutul până la sfârşitul lumii:

Primul botez a fost botezul prin potop, pe vremea lui Noe, pentru curmarea păcatului.

Al doilea botez a fost botezul prin mare şi nor, la întoarcerea evreilor din robia lui faraon.

Al treilea botez a fost botezul Legii Vechi, tăierea împrejur.

Al patrulea botez a fost botezul lui Ioan Botezătorul, numit şi botezul pocăinţei.

Al cincilea botez este botezul prin apă şi prin Duh, botezul nostru creştin dat nouă de Hristos prin Sfinţii Apostoli.

Al şaselea botez este botezul prin pocăinţă şi lacrimi, adică Spovedania, instituită de Mântuitorul îndată după Înviere, când a dat apostolilor puterea de a lega şi a dezlega păcatele oamenilor: *Orice veţi dezlega pe pământ, va fi dezlegat şi în ceruri, şi orice veţi lega pe pământ va fi legat şi în ceruri*.

Al şaptelea botez este botezul sângelui, adică al muceniciei, cu care Însuşi Hristos S-a botezat în locul nostru, vărsându-Şi Sângele Său pentru mântuirea lumii. Cu acest botez s-au botezat şi mucenicii, din începuturi până astăzi, dându-şi viaţa pentru dragostea lui Hristos.

Al optulea este botezul de la sfârşitul lumii, adică botezul cu foc nestins, pentru cei păcătoşi care se vor chinui în muncile iadului, dacă nu s-au pocăit cât au trăit pe pământ [...].

– Părinte, eu sunt predicator de mai mult timp şi nu pot să mă leapăd de credința mea, chiar dacă mi-ați răspuns la întrebările mele.

– Să ştii dumneata că toți cei care nu se supun Bisericii lui Hristos celei dreptmăritoare, rămân grupări sectare şi foarte greu se pot îndrepta, că zic Sfinții Părinți: „De la tot păcatul se întoarce omul uşor, dar de la eres, foarte greu!” Şi aceasta, pentru că se întunecă partea rațională a sufletului şi degeaba îi spun eu că aici este alb, că el vede negru. Şi atunci foarte greu se întoarce. Aceasta este mentalitatea tuturor sectanților.

Pe lângă aceasta, nu puțini creştini ortodocşi, mai ales cei care nu frecventează Biserica şi au o stare materială precară, sunt atraşi de diverse grupări sectare întrucât li se oferă bani, îmbrăcăminte şi alte avantaje materiale de peste hotare. Aceştia şi-au vândut sufletul diavolului şi nu se vor mântui în veci, decât numai dacă se întorc la Biserica mamă, cea adevărată, care este Biserica Ortodoxă.

ÎMPĂRĂȚIA URIAŞILOR

Cel dintâi împărat al uriaşilor despre care citim la Facere a fost Azail. În vremea lui s-au descoperit aurul şi argintul în pământ.

El este primul împărat din lume care a făcut bani cu chipul său pe ei. În timpul lui s-a găsit fierul şi s-a făcut cămaşă de zale din aramă şi sabia. Sfântul Ioan Gură de Aur îl mustră: „O, răutatea ta, Azaile, cu două nopți ai pierdut neamul omenesc: cu sabia, trupurile, şi cu iubirea de bani, sufletele”.

După Azail, a luat împărăția uriaşilor împăratul Tevel, că 314 ani a ținut împărăția lor înainte de potop şi toți erau din neamul lui Cain. În timpul lui s-a început modelarea fierului şi a aramei. Al treilea împărat al uriaşilor a fost Iova. În timpul lui s-au făcut fluierul şi alăuta, uneltele de cântat.

După ce a murit Iova, a împărățit sora lui, împărăteasa Noemina, prima împărăteasă din lume care a țesut pânza şi a închegat brânza! Până atunci nu se ştia că din laptele dobitoacelor se poate face brânză. O uriaşă bătrână, mergând pe munte, i-a arătat împărătesei Noemina: „Vezi aceste frunze? Dacă iei planta asta de aici şi o pui în lapte, se încheagă brânza”. Tot în timpul ei s-a descoperit cânepa şi inul, care erau făcute de la zidirea lumii, dar nu se ştia că se pot face cămăşi din acestea. Până atunci oamenii umblau în piei de dobitoace.

Când era Adam de 700 de ani, era la arat în câmpia Senat cu boii. Şi feciorii lui Adam se înmulțeau tare în acest timp, căci au fost 50 de perechi de gemeni. Adam, arând cu boii, avea dintre feciorii lui foarte răi. Se băteau, se certau unul cu altul, se omorau. Şi se gândea el: primul fecior pe care l-am născut a fost urât de Dumnezeu, Cain cel blestemat şi ucigaş. Dar uite şi aceştia ce fac! Avea şi buni, dar puțini. Şi zicea: „Oare ce-o să facă Dumnezeu? Pe mine şi pe Eva, pentru un păcat, ne-a scos din Rai!” Că au plâns Adam şi Eva la poarta Raiului o sută de ani. Au plâns la poarta Raiului Adam şi Eva, doar s-ar milostivi Dumnezeu să-i bage înapoi în Rai.

Şi a venit Arhanghelul Uriil din cer şi i-a spus lui Adam: „Nu mai plângeți, Adame şi Eva! Luați şi vă cunoaşteți ca să naşteți copii şi întru sudoarea feței voastre să vă câştigați pâinea!” Că ei au trăit în feciorie timp de 700 de ani în Rai şi nu ştiau că sunt femeie şi bărbat. Ai văzut cum sunt copiii mici, care, dacă îi pui unul lângă altul, nu se ruşinează. Ei nu cunosc sexul; sunt nevinovați, îi acoperă nevinovăția lor de copii. Aşa erau Adam şi Eva în Rai. Apoi au stat o sută de ani la poarta Raiului. Nu s-au împreunat, tot crezând că Dumnezeu îi va băga din nou în Rai. Şi le-a zis Arhanghelul Uriil: „Mai sunt 5508 ani până va veni Mesia, un Fiu Care se va naşte dintr-o Fecioară preasfântă, fără de sământă bărbătească. Atunci veți intra înapoi în Rai”. (Tot neamul omenesc, timp de 5508 ani, până la Hristos, a stat în iad).

Apoi Adam şi Eva s-au apucat de lucru şi s-au înmulțit 700 de ani. Atunci a gândit Adam: „Pe mine Dumnezeu m-a dat afară din Rai numai pentru că am călcat o poruncă. Dar cu aceşti fii ai mei ce-o să facă?” Şi a dat drumul la boi, care arau la popas. Le-a dat de mâncare şi el s-a culcat. Îi aduseseră băieții de mâncare.

Şi s-a culcat Adam şi, când s-a trezit, Arhanghelul Uriil era la capul lui şi i-a zis: „Adame, ce ai gândit tu înainte de a dormi?” „Doamne, îți spun drept – că Adam nu se temea de Uriil, că el i-a văzut cât a fost în Rai; că Raiul este o treaptă a Împărăției Cerurilor şi îi vedea şi pe Heruvimi şi pe Serafimi – ce-am gândit: Ce-o să facă Preasfântul şi Preabunul Dumnezeu cu lumea aceasta? Uite, feciorii mei s-au făcut mii, şi-s răi şi ştiu că Dumnezeu urăşte păcatul şi numaidecât o să-i pedepsească. Pe mine, pentru călcarea unei porunci, Dumnezeu m-a scos din Rai şi nu m-a iertat; şi am plâns o sută de ani la poarta Raiului. Ne-a dat de canon pe pământul acesta. Ce-o să facă cu feciorii mei?”

„Adame, să ştii, de aceea m-a trimis Dumnezeu să-ți spun, că El ştie inima ta, ce-ai gândit tu. Să ştii că au să vină două potopuri”.

Dar Adam nu ştia ce înseamnă potop.

„Dar ce înseamnă potop?” „Dumnezeu va înmulți două stihii: apa şi focul; că toată lumea este făcută din patru stihii, şi trupurile noastre, toate: foc, pământ, apă şi aer. Şi un potop o să fie cu apă şi altul cu foc”.

Dar Adam a zis: „Doamne, când va veni potopul?” „Adame, nu-ți pot spune acum când, dar uite ce este! Unde stai, este un pârâu cu piatră, cu lespezi multe şi pădure. Deci ia pe feciorii tăi care te ascultă – că avea poate o sută, două, buni – aici unde stai tu, ia lețuri din pârâu şi lut, că în loc de ciment ia lut, şi să faci un foc mare la temelia turnului. Uite, pădurea este aproape. Aduceți lemne mari. Iar deasupra turnului să puneți un vas mare cu apă.

Când veți termina turnul de făcut, o să vină peste voi un somn mare. Să nu stați lângă turn când îl veți termina. Fugiți deoparte de turn şi dormiți. Când vă veți trezi, dacă vedeți că apa s-a vărsat de pe stâlp şi a stins focul, să ştiți că potopul cu apă vine întâi”.

Nu l-a mai văzut pe Arhanghelul Uriil, căci ca fulgerul s-a dus. Şi îl vedeau băieții pe Adam că vorbeşte, dar pe înger nu-l vedeau. Şi băieții i-au adus mâncare şi ziceau: „Tata a înnebunit! Uite, vorbeşte singur!” Că nu-l vedeau pe Arhanghelul Uriil. Îl vedeau numai pe Adam, dar nu vedeau îngerul care vorbeşte cu dânsul. Şi l-au întrebat ei: „Tată, dar cu cine vorbeai dumneata?”

Şi a plâns Adam! „O, dragii mei copii, cu cine vorbeam! Nu l-ați văzut?” „Nu!” „A venit unul dintre cele şapte duhuri care stau înaintea lui Dumnezeu”. Aceştia poartă numele Dumnezeului Celui viu: Mihail, Gavriil, Rafail, Varahil, Gudiil, Salateil şi Uriil. Toți au terminația „il”. Ştiți ce înseamnă? Înseamnă Dumnezeu! Ştiți care este adevăratul nume al Arhanghelului Mihail? „Miha” înseamnă putere şi „il”, Dumnezeu, El se tălmăceşte „puterea lui Dumnezeu”.

Adevăratul lui nume l-a spus Sfântul Dionisie Areopagitul, „pasărea cerului”. Iar Gavriil, „Gav” înseamnă, bărbat, „ri” înseamnă tare, şi „il”, Dumnezeu. Adevăratul nume al lui Gavriil se tâlcueşte „bărbat tare, bărbat Dumnezeu”. Toți au nume dumnezeieşti: Rafail, înseamnă „povățuitor dumnezeiesc”; Varahil, „îndreptător dumnezeiesc”; Gudiil este îngerul pocăinței lui Dumnezeu, al purtării de grijă; au miliarde de îngeri sub comanda lor. Salateil, „slujitorul cel mai înalt dumnezeiesc”, care duce rugăciunile tuturor oamenilor la Dumnezeu; iar Uriil se tâlcueşte „foc şi lumină dumnezeiască”. Acesta a venit la Adam, cel de-al şaptelea arhanghel. Acesta a venit la Adam şi Eva şi când au plâns o sută de ani la poarta Raiului şi le-a spus să-şi ia de grijă, că nu le dă drumul înapoi în Rai.

Atunci Adam a făcut turnul acesta despre care am spus. Şi când l-au terminat, la toți le-a fost somn şi toți au fugit, nu cumva să cadă turnul pe ei. Şi când s-au sculat, focul pe care l-au făcut ei la temelia ternului s-a stins, că apa s-a vărsat singură pe foc. Şi au ştiut că vine întâi potopul cu apă, dar n-au ştiut când. Şi a început Adam a se ruga: „Doamne, ştiu că vine apa întâi. Dar nu ştiu când. Şi tare-s îngrijorat, ca să nu ne aducă moartea”.

Peste 70 de ani, când era Adam la tunsul oilor, a venit acelaşi înger şi i-a zis: „Adame, te

rogi lui Dumnezeu să ştii când vine potopul cu apă. Nu fi îngrijorat! Mai sunt 1530 de ani până la potopul cu apă. Întâi se va naşte un om, Noe, tot din neamul lui Set, din cei curați, foarte plăcut lui Dumnezeu, şi aceluia i se va arăta Dumnezeu, cu 150 de ani înainte de potop, să-i poruncească să-şi facă corabia. Şi apoi o să fie potopul. Şi va cruța Dumnezeu numai atâta: pe Noe, soția şi feciorii lor cu soțiile.

Adam a zis: „Doamne, ce semn o să vină înainte de potop?" Şi le-a spus: „Uite ce semn. Băgați de seamă să spuneți la copiii voştri, că înainte de potopul cu apă o să se nască un popor uriaş, pentru că au să se amestece fiii lui Set cu fiii lui Cain, şi o să fie răi înaintea lui Dumnezeu. Şi o să zică Dumnezeu, cum spune în Biblie: *că i-a părut rău lui Dumnezeu că l-a făcut pe om*. Şi vor fi foarte urâți înaintea Domnului, că uriaşii creşteau de trei ori ca cedrii Libanului. Şi erau cei mai urâți oameni de pe fața pământului şi cei mai spurcați. Mâncau şi copiii pe care îi lepădau femeile lor, aşa de spurcați erau. Căci până la potop nimeni n-a mâncat carne, decât uriaşii. Dar nu mâncau numai din dobitoace, ci mâncau şi pe cei din neamul lui Set.

Erau două feluri de popoare: oameni mari, uriaşii, şi cei din neamul lui Set, care erau normali. Şi cea mai mare scăpare aveau cei mici ca noi, că se ascundeau în păduri. Uriaşii prin pădure nu puteau fugi, că pădurea era numai până la genunchi la ei, cum este la noi iarba. Şi când îi prindeau uriaşii pe aceştia, aveau nişte oale mari, şi băgau câte 50 de oameni la fiert o dată. Mâncau carne de oameni uriaşii.

Atunci i-a spus Arhanghelul Uriil lui Adam: „Băgați de seamă că are să se facă un popor uriaş, că o să se amestece fiii lui Set şi o să calce poruncile lui Dumnezeu. Şi se va face acest popor, şi pentru aceştia se va grăbi Dumnezeu să aducă potopul, că nu-i va mai putea suferi pe fața pământului pentru răutățile lor. Dar înainte de potop iată ce alte semne vor fi: vor purta oamenii la dânşii apă în vase de lemn, de piatră, de lut şi în burdufuri de capre şi n-au să se sature de apă. Când se vor întâlni unul cu altul, în loc de bună ziua, o să întrebe: «Ai apă?» «Am!» O să bea oamenii multă apă vreo 500 de ani înainte de potop. Şi acesta va fi semn că vine pedeapsa omenirii prin apă".

„Dar potopul cu foc?", a întrebat Adam. „Potopul cu foc o să fie la sfârşitul lumii, i-a spus Uriil. Atunci când o să se depărteze lumea de Dumnezeu, o să se ivească o buruiană, tutunul. Şi oamenii vor merge după aceste buruieni, care nu le vor ține nici de foame, nici de sete". Tutunul a fost adus în Franța de împărăteasa Ecaterina din America şi se chema „iarba împărătesei Ecaterina". Dar nu l-a adus pentru fumat, ci pentru băi. Această buruiană, adică tutunul, când o vor bea oamenii cu foc şi fum, va fii semn că vine focul şi fumul, care o să iasă dintr-înşii. Acesta va fi primul semn al sfârşitului veacurilor. Al doilea semn va fi răcirea credinței în Dumnezeu şi oamenii se vor înrăi foarte tare. Potopul cu foc va fi la sfârşitul lumii, aşa cum se pregăteşte acum.

DIALOG CU UN IEHOVIST

Aceştia numiți antihrişti, pentru că ei atacă dumnezeirea lui Iisus Hristos. Am avut aici la mine un predicator din Piatra Neamț. L-au adus părinții lui. Fiindcă n-a vrut să facă armată, a făcut doi ani şi şapte luni de închisoare. Ei sunt şi contra stăpânirii de stat, nu numai a stăpânirii bisericeşti. Un băiet înalt, frumos, voinic, cu părinții. Şi mi-au zis ei:

– Părinte, am venit să-l lămureşti pe băiatul nostru, că nu mai vrea să asculte deloc ceea ce l-am învățat din copilărie.

– Ei, cum te cheamă?

– Gheorghe.

– Ce credință ții tu?

– Eu sunt martor sincer al lui Iehova din cer.

– Da? Dar tu recunoşti vreo stăpânire militară, politică sau bisericească?

– Nu! Totul este Iehova din cer.

Era de față multă lume. Acesta a fost primul martor al lui Iehova cu care am discutat eu. L-au adus părinții. Pe urmă a venit altul de la Botoşani.

– Ia ascultă, măi! Nu recunoşti nici o stăpânire?

– Nu.

– Dar crezi în Noul Testament, în epistolele marelui Apostol Pavel?

– Cred!

– Ia deschide la Romani 13, 1-8.

El era cu Scriptura în buzunar. Nu voia.

– Deschide, măi băiete! Uite am şi eu Biblie colo, dar deschide tu, care nu crezi într-o stăpânire, în nimic absolut.

– Nu!

Dar tată-su i-a spus:

– Deschide, mă băiete! Că noi te-am adus aici ca să te convingi.

Eu am scris o carte şi acolo este un capitol: „Statul în concepția biblică". Adică pentru ce dăm dări la stat, pentru ce ascultăm de stat şi de ce îi pomenim pe conducători la sfintele slujbe.

El deschide după un timp Biblia şi citeşte:

– *Tot sufletul să se supună înaltelor stăpâniri, căci nu este stăpânire decât de la Dumnezeu.*

– Ai auzit, măi? Ați auzit, oameni buni? Stăpânirile sunt puse de Dumnezeu pe față pământului. Chiar de ni se pare nouă că sunt bune sau rele. Dumnezeu le-a pus. Ia citeşte al doilea paragraf? Nu vrei? Citeşte-l că mai tare îți dă în cap al doilea verset, care zice: *Pentru aceea, cel ce se împotriveşte stăpânirii, se împotriveşte legii lui Dumnezeu*. Ia stai, măi! Iehova cine este?

– Dumnezeu.

– Da? Şi eu ştiu că este Dumnezeu. Că şi noi îi zicem şi Dumnezeu şi Iehova şi Savaot şi Iisus Hristos. Măi, rusul îi zice Boje lui Dumnezeu, englezul îi zice God, grecul îi zice Teos, francezul îi zice Dieu, evreul îi zice Iehova şi noi îi zicem Dumnezeu, dar este acelaşi nume al lui Dumnezeu. Ai auzit că Iehova a pus stăpânire pe pământ? *Că nu este stăpânire fără numai de la Dumnezeu*. Ai auzit, măi? Iar dincolo ce zice? *Cine nu se supune stăpânirii, legii lui Dumnezeu se împotriveşte*. Deci Iehova este Dumnezeu?

– Da.

– Ai văzut că te împotriveşti lui Iehova? Tu nu eşti iehovist! Eşti cel mai mare antiiehovist. Eşti cel mai mare antihrist înşelat de satana! Stai, că nu scapi aşa! Ia deschide mai departe! *Dați deci tuturor celor ce sunteți datori: celui cu darea, darea; celui cu vama, vamă; celui cu teama, teamă; celui cu cinstea, cinste. Nimănui cu nimic să nu fiți datori*. Ai văzut ce porunceşte Apostolul? Să dăm şi dajdie şi cinste şi să ne supunem şi să ne rugăm pentru stăpâniri.

După ce i-am spus şi i-am arătat din Sfânta Scriptură, el a venit, a spus „bună ziua" şi a plecat, dar n-a mai zis nimic, că îi era ruşine în fața la atâta lume că s-a biruit.

După vreo trei săptămâni au venit părinții şi mi-au spus:

– Părinte, a luat citate de la sfinția voastră şi a mers şi i-a combătut pe toți la serviciu, că acolo era un grup de vreo 12 inşi care erau convertiți.

Fraților, aceştia sunt antihrişti, să nu vă luați după ei, că sunt înaintemergătorii lui Antihrist şi tăgăduiesc dumnezeirea lui Iisus Hristos. Şi Evanghelistul Ioan, în prima epistolă sobornicească, capitolul 4, spune: *Tot duhul care nu mărturiseşte pe Iisus Hristos că este Dumnezeu, este duhul lui antihrist*.

De aceea zice: *Nu dați crezare oricărui duh, ci cercați duhurile dacă sunt de la Dumnezeu; pentru că mulți prooroci micinoşi au ieşit în lume şi vor să înşele oamenii şi să-i abată de la dreapta credință, să-i ducă în gheena*.

DESPRE PENTICOSTALI

Petrecând Hristos cu ucenicii Săi pe Muntele Măslinilor, le-a poruncit să nu se depărteze de Ierusalim, ci să aştepte făgăduinţa Tatălui. Şi aţi văzut ce a spus Mântuitorul la Apostoli: *Voi veţi fi botezaţi cu Duhul Sfânt, nu mult după aceste zile* (Fapte 1, 5).

Dar cum spun penticostalii blestemaţi că ei au fost botezaţi cu Duh Sfânt? Dar cine ţi-a dat ţie Duhul Sfânt? Diavolul te-a făcut să botezi cu Duh Sfânt şi cu foc! Că Duhul Sfânt a fost dat numai la Apostoli, în chip de limbi de foc, şi prin ei s-a dat ucenicilor, episcopilor şi preoţilor prin hirotonie. De ce n-a venit în alt chip atunci Duhul Sfânt?

Amintind altă istorie, amestecarea limbilor, vedem că Duhul Sfânt, Care a amestecat limbile la turnul Babel, vine în chip de limbi de foc să le adune pe toate într-o credinţă, adică toate popoarele.

Că aşa am avut discuţii cu penticostalii, la Vicorul de Sus, în Bucovina: „Noi avem botez cu Duhul Sfânt, ziceau ei, şi de aceea avem darul harismatic de vorbim în limbi!" „Aveţi duhul mândriei în voi! Că nu aceasta a cerut Hristos de la noi. Numai Apostolii, episcopii şi preoţii au putere de la Hristos să boteze cu Duhul Sfânt şi cu foc".

– Penticostalii se laudă că vorbesc în limbi.

– Da. Ştie diavolul toate limbile să te înveţe, că el este mare „filolog"! Iată ce este: Când vă va spune un penticostal că trebuie să vă botezaţi cu Duh Sfânt, să-l strunchişi între ochi. Că nu cere Hristos de la noi aceasta. Că Botezul a fost destinat numai Apostolilor când le-a spus Mântuitorul: *Şi nu mult după aceasta, voi vă veţi boteza cu Duh Sfânt şi cu foc, când vă veţi îmbrăca cu putere de sus*. Iar pentru cealaltă biserică, Biserica ascultătoare, s-a rânduit botezul prin apă şi prin Duh.

Că a venit Nicodim noaptea la Mântuitorul şi, stând de vorbă, Mântuitorul îi spune: *De nu se va naşte cineva de sus, nu va putea intra întru Împărăţia Cerurilor*. Şi el, cu toate că era dascăl mare al Legii Vechi, n-a înţeles cuvântul Lui. Mântuitorul îi spune a doua oară: *De nu se va naşte cineva din nou, nu va putea intra întru Împărăţia Cerurilor*. Atunci el mai tare s-a nedumerit. *Cum poate, Doamne, cineva să se nască din nou? Să intre bătrânul în pântecele maicii sale şi să se nască din nou?* Nici acum n-a înţeles despre ce naştere vorbeşte. Şi atunci a spus clar Mântuitorul, a treia oară, vedeţi la Ioan 5, 3: *De nu se va naşte cineva din apă şi din Duh, nu poate intra întru Împărăţia Cerului*.

Iată care botez ni se cere nouă tuturor: botezul prin apă şi prin Duh, pe care îl avem noi luat de la Sfânta Biserică a lui Hristos prin baia naşterii de a doua. Că Duhul este nevăzut şi apa este văzută. Că totdeauna Tainele Bisericii întemeiate de Hristos sunt îndoite: o faţă nevăzută şi una văzută, una care se crede şi una care se simte, adică Duhul şi apa.

DESPRE APOSTOLI ŞI IERARHIA BISERICII

În trei ani şi jumătate, Dumnul i-a învăţat pe Apostoli toate minunile cele mari, pe care le-a făcut în faţa lor. Pe urmă, la înălţarea Lui la cer, le-a poruncit: *Voi staţi în Ierusalim până vă veţi îmbrăca cu putere de sus*. N-a fost de ajuns numai că au văzut Apostolii minunile Lui, nu numai că le-a deschis mintea să înţeleagă Scripturile, ci le-a zis: *Staţi că vă îmbrac cu altă putere, adică cu Duhul Sfânt; că mai de folos este să Mă duc Eu, că dacă nu mă duc Eu, nu vine la voi Mângâietorul, Duhul Adevărului, Care de la Tatăl purcede*. Şi a trimis în chip de limbi de foc pe Duhul Sfânt: *Când va veni Avela, va mărturisi despre Mine toate, şi vă va spune toate*.

Apostolii aveau să uite învăţăturile Mântuitorului dacă nu venea Duhul Sfânt peste ei. Dar le-a trimis pe Duhul Sfânt. Iar după ce i-a îmbrăcat cu putere de sus, le-a spus: *Mergând, învăţaţi toate popoarele. Propovăduiţi Evanghelia la toată zidirea, botezându-i pe ei în numele Tatălui şi al Fiului şi al Duhul Sfânt*. Şi pe urmă le spune: *Întru numele Meu draci veţi scoate, în limbi noi veţi vorbi, de veţi bea ceva de moarte nu vă va vătăma, veţi sta cu aspide, cu scorpii şi balauri şi nu vă vor vătăma; morţi veţi învia*... Le-a dat putere întreită: de a face minuni, de a boteza şi de a predica.

Astfel, pe cei aleşi i-a îmbrăcat cu puterile necesare de a duce cuvântul lui Dumnezeu în toată lumea.

Dar nu pe toți i-a îmbrăcat, nici pe toți i-a ales. Că dacă i-ar fi ales pe toți, unde mai era alegerea cea dintâi? A ales numai pe cei doisprezece Apostoli, şi a mai trimis încă şaptezeci de ucenici, câte doi înaintea feței Sale, de ajutor celor doisprezece. Vezi că Apostolul Petru l-a pus pe Filolog, pe Matia, pe Cleopa, l-a pus pe Timotei şi pe Hermes.

Cei doisprezece Apostoli pe toți cei şaptezeci i-au făcut episcopi şi i-au trimis în diferite părți să vestească Evanghelia mântuirii. Până aveau să se facă alți ucenici, i-a pus pe cei şaptezeci de Apostoli să păstorească Biserica lui Hristos. Iată, pe Timotei l-a pus Sfântul Petru episcop în Efes şi pe Til l-a pus în Creta. Aceştia n-au fost din numărul celor 12, ci au fost din cei 70, ca să arate că ierarhia Bisericii începe din cei doisprezece şi se continuă cu cei şaptezeci de Apostoli. Cei doisprezece Apostoli au lăsat în locul lor pe episcopii de astăzi, iar cei şaptezeci au fost urmați de preoți. Aşa arată Sfântul Vasile: „Preoții țin locul celor şaptezeci de Apostoli, iar episcopii țin locul celor doisprezece Apostoli, până la sfârşitul lumii, aşa cum Hristos a pus ierarhia de la început”.

ROLUL FEMEII ÎN FAMILIE, SOCIETATE ŞI ÎN BISERICĂ

Am fost chemat de Mănăstirea Văratec, unde au venit reprezentanți de la consiliul ecumenic de la Geneva, şi acolo m-au pus să vorbesc ceva în legătură cu rolul femeii în familie, în societate şi în Biserică.

M-am gândit la predica Sfântului Ioan Gură de Aur „Pentru purtarea de grijă de femei şi pentru supunerea şi cinstirea femeii către bărbat”, din „Împărțirea de grâu”. Al doilea, mi-am adus aminte datoria diaconițelor din „Tezaurul Liturgic” de Badea Chireşanu. Pe urmă, tot în problema asta, mi-am adus aminte de la „Facere” – este un cuvânt al Sfântului Ioan Gură de Aur – de ce a numit Dumnezeu pe femeie ajutătoare bărbatului, „că nu-i bine să fie omul singur, să-i facem ajutătoare asemenea lui”; şi de ici-colo am improvizat aşa câteva idei, după care am început să schițez predica.

Eu credeam că dacă sunt atâția teologi şi atâția profesori, poate după slujbă vor vorbi ei. După slujbă au mers cu toții la casa oficială a mănăstirii. Ne-a dus cu corul acolo, cântând, cum este regula lor. Şi mitropolitul din Liban a zis printr-un translator:

– Mata eşti Ilie Cleopa?

– Da.

– Ai să ne vorbeşti la conferință.

– Fie voia Domnului.

Mitropolitul Ardealului, Antonie, se apucă şi mă recomandă la toată mulțimea aceea, iar un episcop m-a recomandat în limba engleză. Eu care nici româneşte nu ştiu bine le-am spus:

Prea Cuvioasă maică stareță, prea cucernici părinți, consilieri, preoți şi iubiți frați.

Am fost chemat aici să slujesc şi să țin un cuvânt. Dar să ştiți că astăzi vă vorbeşte de aici de la tribuna asta un cioban. Să nu aşteptați mari lucruri de la mine. Am păzit oile mănăstirii până mai deunăzi pe un munte acolo şi n-o să vă lovesc în gândire cu nimic din cele ce aşteptați de la mine. Pentru că eu am învățat să pasc oile, eu sunt calificat să fac brânza, să pasc oile, toate ale ciobanului.

Eu sunt poreclit călugăr. Pentru că s-a întâmplat să mă numesc călugăr, dar călugăr nu m-am făcut niciodată în viață, că a te face călugăr este mare lucru. Cum să spun eu că sunt monah înaintea oamenilor, dacă înaintea lui Dumnezeu nu sunt? Călugărul trebuie să fie înger în trup, nu aşa cu viață grosolană cum o duc eu, în păcate şi neputință! Eu sunt poreclit călugăr şi am şi acest vot, pe lângă celelalte, şi fac ascultare. Şi am să încerc, în virtutea acestui vot, să vă spun câte ceva.

Mi-ați spus să vorbesc despre rolul femeii în familie, în societate, şi în Biserică.

Ca să vorbim această predică trebuie să luăm istoria lumii de la capăt. Dumnezeu face pe

om androgin, adică bărbat şi femeie. Dar înțelepciunea cea fără margini a Lui, Care pe toate le-a făcut mai presus de mintea omenească, n-a înzestrat pe femeie cu însuşirile bărbatului, şi nici pe bărbat cu însuşirile femeii, ca numai când se întâlnesc amândoi să formeze omul. Şi *l-a făcut Dumnezeu bărbat şi femeie*. Nu spune aşa la Facere?

Şi dumnezeiescul Ioan Gură de Aur zice: „Iată ce-a zis înțeleciunea cea nemărginită: *Nu-i bine omul să fie singur. Să-i facem ajutătoare asemenea lui"*.

Da, femeia este egală cu bărbatul, dar numai după fire, nu după dregătorie. Când a adus-o pe femeie la Adam i-a zis: „Cum se cheamă asta?" „Femeie. *Aceasta-i os din oasele mele şi carne din carnea mea; ea se va numi femeie, pentru că este luată din bărbatul său"*.

Aici este egală femeia cu bărbatul, că-i os şi carne din bărbat, luată din coasta lui, dar nu după dregătorie. Că Dumnezeu a pedepsit-o pe Eva imediat, că ea a întins mâna întâi. Şi primul canon i-a spus: *De ce-ai făcut asta? Pentru că ai întins mâna şi ai mâncat, înmulțind voi înmulți durerile tale şi întru dureri vei naşte fii*. Şi a doua pedeapsă: *Întoarcerea ta către bărbatul tău şi el te va stăpâni*.

Nu le convenea ce le spuneam, că erau mai multe femei. Dar când spuneam de bine băteau din palme, iar când nu, puneau capul jos!

Uite ce, le-am zis. Cât ar fi femeia de învățată, trebuie să fie supusă bărbatului. Că bărbatul este cap al femeii şi Hristos cap al bărbatului. În ordinea asta este ierarhia în familie.

Iată cum este: Pe femeie a lăsat-o Dumnezeu ajutătoare omului. De aceea zice Sfântul Ioan Gură de Aur: „Femeia este liman al bărbatului". Bărbatul, săracul, vine amărât, cu cele mai mari greutăți în societate, conduce oşti, războaie; este mare răspunzător la întreprinderi de stat, în guvern, vine obosit. Dar femeia trebuie să fie liman. Să ştie să-l întâmpine totdeauna cu un cuvânt bun, cu blândețe, să-i pregătească mâncarea, să-i facă haine, să-l pornească, să-l primească când vine de undeva. Întotdeauna ea trebuie să fie aceea care să odihnească pe bărbat, pentru că-i ajutătoarea lui.

Dar cea mai mare misiune pe care o are femeia în familie, nu-i asta: numai să-i facă mâncare bărbatului şi îmbrăcăminte. Cea mai mare misiune pe care o are femeia în familie, rolul ei este să fie mamă de copii! Să ferească Dumnezeu pe femeia aceea care vrea să înlăture durerea naşterii! Pentru că primul canon pentru că a greşit, acesta a fost: *Întru dureri vei naşte fii*. Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „**Dacă fugi de durerea naşterii, de durerea veşnică vei da!** – de durerea cea din iad. Dumnezeu a pus pe măsură dulceața împreunării cu durerea naşterii. Şi tu, dacă fugi de la durere spre plăcere, vei cădea în durere veşnică". Aşa citim în cartea „Împărțirea de grâu", cuvânt pentru mireni, unde arată cum să fie mireasa şi mirele la căsătorie.

Nu fugi de la durere spre plăcere, adică numai să trăieşti cu soțul, dar să nu faci copii, că în durerea veşnică te duci. Că dacă fugi de la durere spre plăcere, vei cădea în mâinile şi în brațele cele veşnice ale iadului, că nu vrei durerea care ți-a rânduit-o Dumnezeu aici, ci vrei să trăieşti în plăcere şi să omori copiii.

Să ferească Dumnezeu! Mai bine nu se năştea femeia aceea care îşi omoară copiii. Pentru că este păcat împotriva Duhului Sfânt. Apoi unde trebuia să găsească Dumnezeu copilului mai bun sălaş decât în pântecele maicii lui? Şi de acolo îl scoți şi îl dai la câini şi îl omori? „Care bălăuroaică – spune Sfântul Efrem Sirul –, care leoaică, care ursoaică şi-ar omorî vreodată puiul său? Şi tu, ființă rațională şi cuvântătoare, faci mai rău decât animalele sălbatice, când ai ajuns să-ți omori copiii".

Du-te să întâlneşti în pădure o scroafă cu purcei. Eu eram în pădure – am stat nouă ani şi şapte luni prin munții ăştia singur – şi am întâlnit o scroafă cu purcei într-un munte la „Poiana Craiului". Eram singur. Când am dat față în față cu ea, să ferească Dumnezeu, m-am întors, că am avut un brad şi m-am agățat de dânsul. S-o repezit ca fulgerul la mine. Când ai pus mâna pe un purcel te-a făcut praf; poți să mori tot atunci. Şi vânătorii se tem de ei. Aşa îşi apără scroafa sălbatică purceii. Numai mamele creştine îşi ucid copiii!

Aşa sunt legile firii date de Dumnezeu: mama să-şi apere fiii săi. Dar omul rațional să fie

mai rău decât toate fiarele şi dobitoacele şi să-şi omoare copiii? Vai şi amar de acele mame!

Ferească Dumnezeu! Toate păcatele sunt grele, dar acesta este mai greu decât toate. De aceea Sfinții Părinți îl pedepsesc aşa de greu. Şi le-am spus la Văratec: Şi Apostolul Pavel, gura lui Hristos, vasul alegerii, spune aşa, când vorbeşte de femeie: **Şi ea se va mântui prin naştere de fii.** Iar dumnezeiescul Gură de Aur, care merge în urmă cu tâlcuirea la Sfântul Apostol Pavel, zice: **Femeia, când a murit născând, moare pe altarul jertfei.** Este martiră! Tocmai de aceea Biserica pregăteşte femeia pentru moarte înainte de naştere. Poate să fie oprită 30 de ani de Împărtăşanie, dacă este gravidă nu mai ai voie să o opreşti. O spovedeşti şi o împărtăşeşti în fața morții; că la cele tinere, mai cu seamă, durerea naşterii este ca din iad. N-ați auzit ce spune în Psaltire: *Acolo* (în iad) *sunt dureri ca ale celuia ce naşte*.

Sunt o seamă care mor în durerile naşterii. De aceea Biserica, prin dumnezeieştii părinți luminați de Duhul Sfânt, spune: „Femeia gravidă este dezlegată şi pregătită de moarte”, că multe se întâmplă să moară; de aceea nu o opreşte de împărtăşire. Iar dacă se întâmplă şi moare, ea îşi dă viața pentru copil, ea este martiră; că aşa ne-a învățat apostolul. Pentru durerile acelea Dumnezeu îi iartă toate păcatele şi este o muceniță, ca o martiră.

Vine deunăzi una la mine şi-mi zice: „Părinte, am insuficiențe psihice şi mi-a spus doctorul că n-am voie să nasc; să-mi dai voie să fac avort”. „Fugi de-aici, criminalo! Ai venit să mă conduci tu pe mine, să înveți pe popa carte? Să mori de-o mie de ori, să te faci martiră, numai să te spovedeşti şi să te împărtăşeşti. Cine ți-a spus ție o nebunie ca aceasta? De unde vii tu? Să-ți dau eu voie să faci crimă?”

Ei, aşa a fost vorba, că dacă moare femeia născând, moare de datoria ei cea mai sfântă de pe pământ, să fie mamă de copii.

După ce-am vorbit mai mult de rolul femeii în familie, am arătat că acesta nu este numai să-i nască pe copii, că şi fiarele nasc; trebuie să-i şi crească în frica şi certarea Domnului. Şi la acestă osteneală trebuie să ia parte şi bărbatul, nu numai femeia, că amândoi l-au făcut pe copil. Că dacă nu-i creşte în frica şi certarea Domnului, îi vai şi amar de câte greutăți întâmpină în viață! Se fac nişte fiare, nu copii.

Pe urmă am trecut la rolul femeii în societate.

Uite ce! În biserică i-a spus Apostolul femeii să tacă, însă în societate ea poate ocupa servicii ca şi bărbatul. Şi le-am dat un exemplu:

Dacă acum s-ar face un întuneric beznă, fără nici o lumânare, fără nici o lampă sau bec, şi în timpul ăsta o mână binefăcătoare vine şi pune o lumânare aici în mijlocul nostru, atunci toți s-ar bucura că a apărut o zare de lumină. Dar lumânarea asta care stă aici, pusă în slujba tuturor, vorbeşte? Nu vorbeşte! Tace, dar face două lucruri în folosul tuturor. Ea se jertfeşte şi luminează.

Folosindu-ne pe noi şi dând lumină la atâția, ea se jertfeşte şi începe a se topi, încet-încet, şi se topeşte până ajunge la sfeşnic. Două lucruri face tăcând – zice Sfântul Ioan Gură de Aur: **Tace luminând şi se jertfeşte tăcând.** Acesta este rolul femeii în societate.

O femeie la locul ei de muncă, unde a rânduit-o Dumnezeu, dacă este curată, dacă este credincioasă, dacă este corectă, dacă este harnică, dacă este pricepută la toate, în toate problemele dacă este prezentă, ea n-are nevoie să predice, că viața ei predică.

Aici se împlineşte ce-a spus Talasie Libianul: „Taci tu, să vorbească lucrurile tale!”, sau „Mustră şi ceartă pe cei de-aproape de tine, prin puterea lucrării, nu prin multa vorbire!”

În felul acesta ea este lumină în sfeşnic în societate şi pentru toți care văd şi o aud şi înțeleg, pentru că este corectă în toate problemele. Aşa şi femeia în societate, este o lumină în sfeşnicul societății, dacă la locul ei de muncă are toate însuşirile astea care am spus mai sus.

Şi am trecut de la rolul femeii în societate la rolul ei în Biserică, fiindcă atunci ei veniseră scopul celor ce făceau preoți şi episcopi pe femei. Erau şi câteva observatoare protestante. Acum de rolul femeii în Biserică, ce să vă spun? Am auzit că protestanții au ajuns la apogeul nebuniei. Un cioban vă vorbeşte; cine s-o supăra, să-mi ia opincile şi gluga. De 5000 de ani a întemeiat Dumnezeu preoția, prin Moise şi Aaron şi fiii lui Levi, şi niciodată n-a dat poruncă nimănui să

hirotonească femei.

Poate ați auzit de diaconițe: *Şi vă încredințez pe Febe, sora noastră, care este diaconiță a Bisericii din Chenhrea* (Rom. 16, 1). Dar, zic, v-ați pus întrebarea ce misiune aveau diaconițele? Poate ați luat de acolo îndrăzneală şi să faceți diaconi din femei! Voi credeți că diaconițele, care au încetat să mai fie din secolul IV în Biserica Ortodoxă, aveau aceeaşi misiune ca un diacon?

Aceste diaconițe aveau şapte misiuni în Biserică. Le-am spus acolo datoriile diaconițelor: ajutau la botezul femeilor, ajutau bolnavii la spitale, duceau împărtăşanie la femeile bolnave, slujeau la mesele agape etc. Dar nicidecum n-aveau hirotonie, cum spune canonul 19 al Soborului VI ecumenic: „Iar hirotonie la diaconițe n-am cunoscut, fără numai hirotesii". Ce este hirotesia? Hirotoia se face în altar, hirotesia afară de altar. Este o singură rugăciune arhierească care se dădea înainte vreme, şi acum se dă la ierarhia inferioară a Bisericii, la slujitorii inferiori, cum erau: portarii, citeții, cântăreții, anagnoştii, ipodiaconii, hartofilacşii etc.

Toți aceştia aveau această hirotosie sau binecuvântare care o aveau şi diaconițele; o împuternicie să slujească, să ajute în biserică. Unii erau cu înmormântătile, portarii țineau bastoanele în mâini şi atunci când se spunea: „Cei chemați ieşiți", ei scoteau din biserică pe catehumenii care încă nu erau botezați. Le-am arătat misiunile lor.

Dar hirotonia cu hirotosia nu-i tot una! Hirotosia este o mică sfințire care se dă la slujitorii inferiori, iar slujitorii superiori: diaconul, preotul şi arhiereul au hirotonia în Sfântul Altar. Este mare deosebire între una şi alta.

Să nu credeți că dioconița zicea ecteniile ca diaconul sau zicea evanghelia la popor sau se săruta cu preotul şi se împărtăşea la Sfânta Masă, cum fac clericii. Nicidecum!

Apostolul Pavel a spus aşa: *Văduva care nu se mărită să fie hrănită de la biserică. Care se mărită nu greşeşte, dar mai bine să rămână aşa*. Pe femeile acestea văduve şi bolnave, care au nu aveau bărbat, Biserica le ajuta prin diaconițe.

Ele țeseau covoare pentru biserică, perdele, făceau lumânări pentru biserică, veşminte pentru preoți, făceau curățenie în altar. Ele erau în slujba Bisericii, iar Biserica le purta de grijă.

Iosif Flaviu, mare istoric, ne arată că la Biserica lui Solomon era astfel: În jurul bisericii celui mare erau case pentru ele care aveau să țină fecioria până la 30 de ani, şi de atunci puteau să se căsătorească. Mai sus erau fecioarele Bisericii, care se făgăduiau să păzească viața curată până la moarte. Apoi mai erau văduvele Bisericii. Şi mai erau un fel de călugări, numiți terapeuți.

Aceste diaconițe țineau evidența fecioarelor şi văduvelor dintr-o eparhie. Ele spuneau episcopului câte femei ajută la toate bisericile, şi li se dădea un ajutor. Asta era prima misiune a diaconițelor.

A doua misiune a diaconițelor. Ele ştiau câte fecioare are Biserica. În timpul marilor persecuții nu erau mănăstiri cu crucea în vârf, să toace şi să tragă clopotele, Biserica era în catacombe. Dacă o fată se hotăra în casa părintească să păzească fecioria pentru Hristos, părinții creştini îi dădeau voie. Îi făceau o chiliuță cu icoane acolo să se închine, şi ea petrecea mai mult în post şi rugăciune. Cum a fost şi Sfânta Mare Muceniță Varvara.

Cine ştia numărul acestora care îşi afieroseau lui Hristos viața în sfințenie? De ele se îngrijorau întâi diaconițele şi apoi episcopul locului, care le călugărea. Până în secolul VI n-a avut voie preotul să facă călugărițe; episcopul sfințea fecioarele. El se ducea la casele lor şi le facea călugărițe şi le punea făgăduința şi tunderea în fața părinților, că nu erau mănăstiri, ca să facă călugăria în fața altarului. Aceasta era a doua misiune a diaconițelor.

A treia misiune a diaconițelor era catehizarea şi botezul femeilor. Pentru că diaconii şi preoții aveau ungerea Sfântului şi Marelui Mir, le puneau pe diaconițe, cu împuternicirea lor, să le miruiască pe femei, să le catehizeze, să le învețe simbolul credinței şi legea creştină. Iar la îmbrăcarea şi dezbrăcarea lor era foarte cuviincios să fie femei; şi acestea erau diaconițele. Asta era a treia misiune a diaconițelor.

A patra misiune era milostenia. Se strângea milostenie de la biserică pentru cei săraci şi năcăjiți şi pentru cei ce aveau cereri şi nevoi. Diaconițele trebuiau să ştie unde să împartă aceste

milostenii şi care-i mai necăjit, ca să-i dea raport la episcop.

A cincia misiune a diaconiţelor era curăţenia în Sfântul Altar şi alimentarea lui. Ele alimentau altarul cu tămâie, cu smirnă, cu untdelemn, cu lumânări de ceară, făceau curăţenia în altar, fără să se atingă de Sfânta Masă, de Sfântul Jertfelnic, cum sunt şi călugăriţele acum. Că mai târziu le-au luat locul chiar călugăriţele şi nu s-a mai simţit nevoia de diaconiţe.

A şasea misiune a diaconiţelor. În sărbători şi în Duminici, după ce ieşeau de la biserică, se dădea masă comună, cum era atunci. Se duceau diaconiţele undeva aproape de biserică şi adunau femeile să le ţină cateheze, să le înveţe. Ele le spuneau de Sfânta Evenghelie.

A şaptea misiune a diaconiţelor. Ele făceau mare rânduială în biserică. Bărbaţii să stea în partea dreaptă şi femeile în partea stângă în ordinea aceasta: cei prea bătrâni în frunte, cei mai cărunţi în spate, cei tineri până la sfârşit şi printre ei să rămână o cărare ca să meargă creştinii să se închine, să dea darul la altar.

Iată ce misiune aveau diaconiţele, dar nu să le faci diaconi, să le îmbraci stihar şi să le pui să zică ectenii. Asta este cea mai mare nebunie. Nu a fost aceasta niciodată. Ia gândiţi-vă dumneavoastră, în istoria Sfinţiilor Apostoli, în istoria Evangheliei, nu găsim vreodată că au hirotonit Apostolii vreo femeie. Dacă au fost sfintele mironosiţe, aveau Duminica lor după Paşti, fiind cinstite întocmai cu Apostolii, cum au fost: Maria Magdalena, Maria lui Cleopa, Maria lui Iacob cel Mic, Salomeea, Maximilia, Iunia, Iulia, Marta şi Maria şi celelalte femei sfinte, mironosiţe întocmai cu Apostolii.

Cât erau de mari ele, dar nu au îndrăznit Apostolii să le hirotonească. Nu se spune că a hirotonit pe Maria sau pe alta. Au murit martire, au murit mărturisind pe Hristos, şi întocmai cu Apostolii se cheamă, că ele au vestit Învierea întâi şi au mers după Mântuitorul până la Înviere, dar nicidecum nu spune în Sfânta Evanghelie că au hirotonit vreuna.

Biserica le cinsteşte ca pe Apostoli, dar nu ca pe diaconi sau ca pe preoţi.

*

Vai de lumea asta stricată de cei fără de minte! Îşi fac o mulţime de haine frumoase, mai ales femeile, ca să vadă lumea că au haine. Şi se duc în biserică ca la teatru, să le vadă cineva cum sunt îmbrăcate. Dar de aceea ne ducem la biserică? Dumnezeu se uită la exterior? Dumnezeu se uită la inima ta, de eşti cu inima la El când te rogi în biserică! Acolo te duci la plâns şi la suspine, la zdrobire, la ascultarea cuvântului. Nu te duci acolo să faci teatru, să te vadă cineva cum eşti îmbrăcată şi boită şi cum eşti încălţată. Acestea sunt lucrurile vicleanului diavol. Luxul este o nebunie a veacului şi sminteală pentru tineri şi bătrâni.

– Părinte Cleopa, poate să cânte femeia în biserică? Unul rosteşte Apostolul, altul citeşte, altul vine la strană să cânte în cor. Este bine sau nu?

– Apostolul Pavel, gura lui Hristos, spune: *Iar femeia în biserică să tacă!*

– Dar avem şi cor mixt.

– Dacă este cor mixt de bărbaţi şi de femei şi preotul ţi-a dat voie să cânţi, cântă, că lauzi pe Dumnezeu. Iar celelalte, care n-au blagoslovenie să cânte, să stea să asculte, nu să predice.

– La noi corul este format din bărbaţi şi femei.

– Aşa este bine să fie corul: într-o parte să cânte bărbaţii şi într-altă parte să cânte femeile răspunsurile. Dar dacă sunt coruri mixte să le conducă un preot sau dascăl, cineva trebuie să le conducă, pentru că nu ştiu toţi să execute cântări în biserică. Şi dacă este cu blagoslovenia preotului, este bine, pentru că s-a aprobat se Sfântul Sinod în biserică muzica omofonică.

Ştiţi de când s-a pus asta în biserică? De pe timpul Sfinţilor Apostoli. Că în biserică nu cânta numai dascălul pe atunci, ci toată lumea zicea: „Doamne miluieşte". Preotul zice „Cu pace Domnului să ne rugăm" şi toată lumea cântă: „Doamne miluieşte". Preotul zice „Cu pace Domnului să ne rugăm" şi toată lumea cântă: „Doamne miluieşte", „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi". Aşa era. Şi în multe biserici din ţară şi acum se cântă muzica omofonică. Am

văzut la biserica Sfântul Vasile din Ploieşti, unde era părintele Constantin Galeriu, că toți împreună dădeau răspunsurile Liturghiei. Dar cei care ştiu că nu pot să cânte bine sunt mai atenți cu urechea să nu-i împiedice pe ceilalți. Dar toți cântă răspunsurile Liturghiei. Iar Heruvicul şi Axionul le cântă mai ales dascălii şi cei care ştiu notele.

VORBIREA LUI DUMNEZEU CU NOI

Ia să-mi spuneți mie unde erați acum 100 de ani? Dar peste 100 de ani unde o să fiți? Ia spuneți-mi, unde?

Trupul merge în pământ, de unde a fost luat, dar sufletul unde merge? Ați auzit ce spune Mântuitorul în Evanghelie? *Voi nu ştiți de unde veniți şi unde mergeți. Eu ştiu de unde vin. Vin de la Tatăl şi merg la Tatăl*. Noi pe pământ suntem într-o trecere, într-o vizită foarte, foarte scurtă.

Vezi? A trăit Adam 930 de ani şi la moartea lui a venit Arhanghelul Mihail din cer – unul din cele şapte duhuri – şi l-a întrebat, când se muncea cu moartea: „Adame, Adame, cum ți s-a părut viața?" „Aşa, Doamne, cum aş intra pe o uşă şi aş ieşi pe cealaltă". După 930 de ani! Dar la noi ce-i viața? Nu auzi suntem noi? Şi cine poate să ne spună nouă mai adevărat şi mai sfânt şi mai vrednic de încredere, decât Cel ce ne-a făcut? Auzi ce spune Duhul Sfânt, care a zidit toate cele văzute şi nevăzute: *Omul ca iarba, zilele lui ca floarea câmpului, aşa va înflori*.

Vezi o fetiță mică, o floricică, un băiețel. A crescut mai mare, o floare mai mare. S-a căsătorit, începe a se veşteji încet, încet. Gata, apare un păr cărunt. Acesta este semn de plecare. Toamna vieții. Când ți-a apărut părul cărunt, îi gata, toamna vine. Vine moartea şi plecăm la veşnicie!

Dar câți nu mor înainte de a îmbătrâni! Dacă moartea ar veni să ne ia numai la 80 de ani înainte, atunci poți zice: „Stai măi, mai este de treabă!" Dar vezi că Mântuitorul ne-a înarmat cu o armă pentru toate veacurile, când a zis aşa: *Privegheați şi vă rugați, că nu ştiți ziua, nici ceasul întru care Fiul Omului va veni!* Nu ştim când plecăm. Că altul pleacă copil, altul tânăr, altul mai bătrân. La unul se întâmplă moarte într-un accident, la altul dintr-un cutremur, sau vine un junghi peste noapte şi gata. Numai Cel de sus ştie toate! De aceea totdeauna trebuie să fim pregătiți.

*

Hristos a spus: *Vremile şi anii le-a pus Tatăl întru a Sa stăpânire*. Nimeni nu poate porunci să fie soare sau vânt sau ploaie sau furtună sau viscol. Tatăl! În mâna Lui sunt toate. Şi la voia Lui. Vorbeşte cu noi.

Ați văzut ce spune Mântuitorul în Sfânta Evanghelie? Când predica Mântuitorul în Palestina, s-a prăbuşit un turn în Siloam. Siloamul este un mic lac în marginea Ierusalumului. S-a prăbuşit un turn mare şi a omorât odată 18 oameni. Şi ei i-au spus: „Uite, Doamne, ce s-a întâmplat!" Mântuitorul le-a zis: *Ce credeți voi? Aceia peste care a căzut turnul în Siloan, sunt cei mai păcătoşi oameni din lume? Nu! Dar zic vouă: de nu vă veți pocăi, toți aşa veți pieri!* Pildă pentru noi.

Au venit din Banat vreo trei familii. Au fost 30 de cutremure până acum în Banat. Se cutremură, se cutremură şi stă; numai ce vezi la trei zile alt cutremur. Toate vorbesc cu noi. Toate. Că Dumnezeu aşa vorbeşte cu noi. Este prea mare să vorbească altfel.

Arată că în mâna Lui sunt şi cutremurele şi toate. Nu zice în Psaltire? *Cel ce caută spre pământ, şi-l face pe el de se cutremură. Cel ce se atinge de munți şi fumegă.*

Să vă păzească Preasfânta Treime şi Maica Domnului pe toți şi pe toți să vă ducă Bunul Dumnezeu la Rai! Pe voi, pe neamurile voastre, pe copilaşii voştri. Şi tare aş dori să ne întâlnim la Rai, dacă o fi mila Domnului!

Păziți-vă, mamă! Privegheați şi vă rugați, că nu ştim ziua, nici ceasul! Ai văzut ce spune

Duhul Sfânt despre om: *Omul s-a asemănat deşertăciunii, zilele lui ca umbra trec*. Şi în altă parte: *Zilele mele ca umbra s-au plecat, şi eu ca iarba m-am uscat. Că s-au stins ca fumul zilele mele*. Şi Apostolul Iacob zice: *Ca un abur s-a stins viaţa mea*.

Dumnezeu ne-a dat viaţă, dar s-o întrebuinţăm bine, ca de la viaţa asta să mergem la viaţa cea veşnică şi să ne bucurăm în vecii vecilor. Nu, Doamne fereşte, să ne luăm după deşertăciunile lumii acesteia şi să cadă cineva în iad! Amintiţi-vă de călugărul Andrei, care a stat un ceas în iad şi i s-a părut 300 de ani.

De ce vă spun, mamă? Nu vedeţi că nu putem răbda o împunsătură de ac, o scânteie? Vai de mine şi de mine! Dar acolo! Dacă ar fi chinurile pe o mie de ani. Dar nu-s, ci în veacul veacului. Să aveţi mare frică de Dumnezeu.

Să ne întrebăm în totdeauna: „Oare ce vorbesc eu acuma, Îi place lui Dumnezeu? Oare ce vreau eu să fac acuma Îi place lui Dumnezeu? Oare ce gândesc eu acuma Îi place lui Dumnezeu?” Conştiinţa îţi spune: „Da” sau „Nu”.

Să fiţi mărturisiţi curat în fiecare post. În Postul Mare de două ori, la începutul postului şi la sfârşit. Şi în Postul Crăciunului tot aşa. Sfântul Ioan Gură de Aur auzi ce spune: „De este cu putinţă, o, creştine, în fiecare ceas să te spovedeşti”. Pentru că în fiecare minut şi în fiecare clipă greşim lui Dumnezeu.

DESPRE SPOVEDANIE

Din frica de Dumnezeu vine mărturisirea de conştiinţă: „Măi, nu este bun ce fac eu! Mă mărturisesc şi las păcatul”. Că supărăm pe Dumnezeu în tot chipul. De aceea vreau să vă spun, cât vor putea să fim atenţi, cu băgare de seamă. De vezi că te mustră cugetul, nu lăsa! Du-te la mărturisire şi nu mai face păcatul! Cât de bun este Dumnezeu că ne primeşte la pocăinţă! Că de n-ar fi pus între noi şi El Taina Spovedaniei, nimeni nu s-ar putea mântui. Că zice Evanghelia: *Nimic necurat nu va intra în Împărăţia Cerurilor*. Nimeni fără mărturisire nu se poate mântui. Că acolo este atâta sfinţenie şi curăţenie! Cum să intre în Rai omul păcătos? Ce? Dacă ai o cămaşă şi se murdăreşte, n-o mai speli? Sau o haină, când se umple de noroi, nu zici: „Ia s-o spăl, că s-a murdărit”? Aşa să faci şi cu sufletul. Spălare prin pocăinţă şi spovedanie, mamă, şi părăsirea păcatelor.

A pus Dumnezeu pocăinţa. Este al doilea Botez. Te-ai mărturisit, te-a dezlegat preotul, să nu mai faci păcatul. Fă oleacă de canon te-ai curăţit. Când simţi că iar ai mai greşit, du-te iar la spovedanie. Când vedeţi în casa voastră că a slăbit cineva: tata, mama, sora, copilul, nora, oricine ar fi, şi vezi că-i bolnav tare, nu aduce întâi doctorul! Doctorul este un bolovan pe pământ ca şi mine. Eu mor acum, el moare mâine. Ai văzut vreun doctor de 500 de ani? Cum să moară, dacă are şi injecţii şi pastile şi-i doctor? Cum să moară? Dar când a sosit clipa, toţi ne ducem la Hristos.

Stalin avea mii de doctori lângă el şi când i-a venit ceasul, l-a luat dracul! N-au putut doctorii să-l scape. Mai mare grijă să ai de suflet decât de trup, că sufletul este nemuritor. Sufletul este mai scump decât toată lumea, cum zice Mântuitorul: *Ce va da omul în schimb pentru sufletul său?* Chiar dacă ar câştiga toată lumea, ce folos, dacă îşi va pierde sufletul său? Adu întâi preotul, că el a luat putere de la Hristos: *Ce va dezlega preotul pe pământ, va fi dezlegat şi în cer*. Şi-i zi: „Părinte, vino şi spovedeştete după carte pe mama, pe tata, copilul sau fata sau nora sau ginerele”.

Omul, când a slăbit tare, nu mai ţine minte ce păcate a făcut. El uită dacă-i chinuit de boală şi-i ameţit de cap; dar îl poţi spovedi chiar dacă nu poate vorbi, ci numai dacă aude. Şi dacă aude, preotul îl întreabă, şi el, dacă a făcut păcatul, zice: „Da”. Dacă n-a făcut, zice „Nu”. Dar dacă i s-a legat limba şi şi-a pierdut şi conştiinţa, nu-l mai poţi mărturisi, că el nu mai ştie nimic.

De aceea nu aştepta, Doamne fereşte, să cadă omul în comă. Sau cum a păţit nu de mult o femeie cu bărbatul ei: „Nu aduce preotul, că doar eu nu mor!”, a zis el. „Dar eşti slab, măi Ioane”. Nu aduce preotul acum!” Şi în noaptea aceea a murit nespovedit de douăzeci de ani. Vedeţi cum l-a

înşelat diavolul să nu aducă preotul? Dar ce, preotul vine cu moartea la tine? Vine cu Preacuratele Taine şi Hristos este viaţa lumii; vine cu viaţa, cu Învierea şi cu dumnezeirea lui Iisus Hristos să te vindece şi să-ţi dea sănătate!

Iată vine de la Dolhasca, dintr-un sat, o femeie de 63 de ani, slabă, necăjită, cu sora ei, cu ginerele şi cu fata cu o maşină. Îmi spunea că bărbatul ei n-a fost la biserică de când s-a însurat, de 43 de ani. Nu mai asculta de Dumnezeu, înjura, fuma, era beţiv şi desfrânat şi nu credea în nimic. Numai cu ţigara în gură stătea. Soţia era plecată la o fată măritată acolo în sat. El a venit de la crâşmă, beat, cu ţigara în gură şi s-a culcat cu ţigara aprinsă. De la ţigară s-a aprins casa şi a ars omul plin de păcate. Numai câteva oase i-au mai găsit.

Ai auzit cum moare omul păcătos? Ce spune Apostolul Pavel? *Al cărui sfârşit va fi după faptele lui*. Patruzeci şi trei de ani n-a fost la biserică, nu s-a spovedit şi nu s-a împărtăşit. Şi acum a ars cu ţigara în gură! De la focul acesta s-a dus în focul cel veşnic. Aici a luat arvuna muncii celei veşnice. L-a ars Dumnezeu de viu pentru păcatele lui, ca să ardă în veci, cum spune Mântuitorul: *Unde focul lor nu se stinge şi viermele lor nu doarme*. Aşa moare păcătosul.

Ai auzit ce spune în Psaltire? *Moartea păcătosului este cumplită*.

Şi a venit femeia să-l pună la slujbe:

– Mătuşă – i-am zis –, dacă îmi dai munţi de aur de aici până la Bucureşti, nu-l pot pune la slujbe!

Şi i-am citit din Pravila Mare, unde scrie: „Cine moare din beţie, e ca şi cel care moare spânzurat”. A murit din beţie, e ca şi cum s-ar fi spânzurat, şi-a făcut seama. Şi n-am putut să-l pun la nici o slujbă. Pentru că o păţesc şi eu. Canoanele Bisericii mă opresc şi cade şi pe cei vii ai lui.

Eu acum în loc să fiu în biserică la priveghere, eu prăşesc pe ogorul vostru. Dar prăşeşte cineva la mine pe ogor? La mine cresc spini, pălămidă, buriueni. Ce-o să zică Domnul: „Tu ai prăşit la altul! Dar la tine?” Dar dacă a vrea Domnul, eu am să zic: „Doamne, eu am prăşit la alţii şi aceia s-au rugat pentru mine. Au prăşit şi ei la mine”. Aşa este. Ce să fac? Stau cu voi, că datoria noastră asta este întâi, cât putem. Vom mai face cât ne-o ajuta Dumnezeu.

ISTORIA LUI ELI PREOTUL

Astăzi cea mai importantă datorie care o aveţi în familie este creşterea copiilor în frica lui Dumnezeu. Vai şi amar de acei părinţi care lasă copiii de capul lor! Că vin aici multe mame plângând: „Uite, părinte, nu mă mai ascultă; s-a măritat fără să mă întrebe; s-a însurat fără să întrebe; s-au despărţit; se bat; s-au dat la beţie, la desfrâu, la avorturi, la răutăţi, la înjurături. Nu mă mai ascultă copiii mei şi nu vor să mergem la biserică, nici să se spovedească”.

Cauza este pornită de jos, de la părinţi. Dacă copilul a uitat de cei sapte ani de-acasă, se mai duce în societate şi se amestecă cu cei răi, nu mai ai cu cine vorbi. Şi vai de capul părinţilor, câte scârbe au din partea copiilor pentru că au cruţat varga atunci când erau mici. Ce spune Solomon? *Cine cruţă varga, urăşte pe fiul său*. Nu-l iubeşte, îl urăşte. Că zice Solomon: *Varga şi nuiaua dau înţelepciune; iar copilul lăsat de capul său va aduce mare ruşine şi scârba părinţilor săi*. Vai de mine câte mame vin aici amărâte din cauza copiilor lor.

Sunt atâtea cazuri prin care se vede cum s-a împlinit proorocia Mântuitorului, că copiii omoară pe părinţi. Mântuitorul a spus în Evanghelie: *În vremea de apoi se vor răscula copiii împotriva părinţilor şi-i vor omorî*. Că el, dacă nu crede în nimic, este ca o fiară; nu ştie de păcat, de ruşine, de nimic. Numai ce-l vezi că-l duce satana să-şi omoare pe tată, pe mamă. Că aici ajung cei care nu au credinţă şi nu se roagă, care nu postesc şi nu merg la biserică. Se fac cei mai răi oameni, şi nu mai ştiu că-i mamă şi că-i tată, că i-a născut. Fiţi cu mare băgare de seamă cum creşteţi copiii, că-i vai şi amar!

Aţi auzit ce s-a întâmplat în Vechiul Testament cu preotul Eli, pentru feciorii lui, că s-au dus în iad împreună cu el.

Acest preot, Eli, era arhiereu şi părinte al poporului, al evreilor; că poporul evreu până la Samuil a fost condus de judecători, n-a avut împăraţi până la Saul. Dar acest om care conducea poporul şi era şi arhiereu şi judecătorul poporului, avea doi feciori şi erau preoţi, Ofni şi Finees. Citiţi în Biblie şi vedeţi ce blestemăţii au făcut.

Căci şi preoţii, dacă nu-s preoţi, atrag mânia lui Dumnezeu. Aceşti feciori, fiindcă tată-su conducea poporul, ce ziceau? „Ce are să ne facă nouă? Tata este mai mare peste toată ţara". Ei făceau multe răutăţi în Israel. Iar poporul îi spunea lui Eli: „Uite, feciorii tăi se îmbată, beau şi fac desfrânare!" Dar el era un om bătrân, greoi, foarte gras, voinic, avea peste 90 de ani, şi era blând din fire, avea 40 de ani de preoţie şi când îi întâlnea pe băieţi, zicea: „Măi băieţi, dragul tatei, ce aud eu de voi n-aud bine!" Auzi nepăsare? Putea să le ia preoţia, să-i caterisească, putea ca judecător, să-i judece, să-i bage la închisoare, că sminteau poporul. De câte ori îi spunea poporul, n-a luat măsuri să-i îndrepte pe feciorii săi. La templul lui Solomon erau mii de preoţi care slujeau. Jertfele care se aduceau de popor se sfinţeau atunci în altar, dar nu avea nimeni voie să mănânce până nu le sfinţea, că erau pentru hrana preoţilor, a diaconilor şi a cântăreţilor bisericii, cum spune Scriptura: *Cei ce slujesc cortului, de la cort să se hrănească*. Adică dacă preoţii slujesc Biserica, au dreptul să se hrănească de la Biserică.

Aceşti feciori ai lui Eli se duceau, înainte de a fi sfintele jertfele astea, şi luau din cazane porţiile cele mai grase şi le mâncau cu prietenii lor. Şi-i spuneau oamenii lui Eli: „Părinte arhiereu, părinte care conduci poporul, uite ce fac feciorii tăi! Smintesc lumea, că uite, iau jertfe nesfinţite şi mănâncă înainte de vreme!" Dar preotul Eli auzea de sminteala pe care o făceau feciorii săi, dar când îi întâlnea, le zicea: „Măi, dragii tatei, măi, ce aud eu de voi n-aud bine!" Atât. Nu se tulbura inima în el că ei erau preoţi şi sminteau tot poporul! N-a luat măsuri să-i caterisească, să-i pedepsească!

S-auziţi unde a ajuns omul ăsta cu nepăsarea. Dumnezeu, văzând că Eli preotul nu ia măsuri să îndrepte pe feciorii lui, i-a vorbit întâi prin gura poporului. Apoi, dacă a văzut că tot nu ia măsuri să pedepsească pe feciorii lui, i-a vorbit prin Samuil pruncul. Samuil era fiul Anei, născut prin rugăciune şi dat prin făgăduinţă la templul Domnului. Samuil se tâlcuieşte „ascultarea de Dumnezeu". Copilul a învăţat în biserică toate rânduielile: să aprindă lumânări, să dea cădelniţa la preot, să ducă veşmântul arhiereului.

Şi Eli preotul, care avea feciorii ăştia aşa de răi, obosit fiind de la slujbă, stătea pe un scaun în pridvor. Samuil, dacă s-a terminat slujba, stătea şi el într-o strană şi dormea acolo. Şi l-a strigat Dumnezeu pe Samuil: *Samuile, Samuile!* Atunci copilul fuga la bătrânul:

– De ce m-ai chemat, părinte?

– Nu te-am chemat, fiule. Du-te şi te odihneşte!

– Ba m-ai chemat, părinte!

– Nu fiule. Du-te şi te linişteşte!

Că nu s-a priceput Eli preotul cine-l cheamă pe băiat. Se duce copilul şi când aproape să aţipească, Dumnezeu îl strigă de două ori: *Samuile, Samuile!* Copilul, fuga la bătrân; i-a părut că-l cheamă bătrânul:

– Părinte, de ce m-ai chemat?

– Nu te-am chemat, fiule!

– De două ori m-ai chemat, părinte. Acum ai strigat la mine!

Lui i se părea că-i glasul bătrânului, dar era glasul lui Dumnezeu. După ce l-a mai strigat încă o dată, s-a priceput Eli preotul că este un semn de la Dumnezeu. Şi i-a zis:

– Fiule, du-te acolo, în strană şi când te-a mai striga cel ce te strigă pe tine, să zici aşa: „Porunceşte, Doamne, că ascultă robul Tău!" şi vezi ce-are să-ţi spună!

Şi s-a dus Samuil, şi când aproape să aţipească, îl strigă iarăşi: *Samuile, Samuile!* Copilul a răspuns cum l-a învăţat bătrânul: *Porunceşte, Doamne, că ascultă robul Tău!* Şi atunci începe a vorbi Dumnezeu cu copilul: „Samuile, spune lui Eli preotul, pentru că n-a îndreptat pe fiii lui şi i-a lăsat să facă sminteală în faţa poporului şi n-a luat aminte să-i pedepsească, ci i-a lăsat să fie nişte

răi, peste câteva zile am să-i vorbesc Eu lui Eli preotul de o să-i trăsnească amândouă urechile”. Şi a tăcut glasul. Samuil atunci a alergat la Eli:

– Părinte, părinte, a vorbit cu mine Dumnezeu!

– Ce ți-a spus, copile?

– A spus aşa: Fiindcă dumneata n-ai îndreptat pe feciorii dumitale şi i-ai lăsat să facă rău înaintea Domnului, peste câteva zile are să-ți vorbească de-o să-ți trăsnească amândouă urechile!

Dar Eli preotul, care n-a luat seama ce-i vorbea Dumnezeu nici prin popor, nici prin preoți, nici acum nu i-a păsat, că a vorbit Dumnezeu cu pruncul Samuil în biserică. Şi i-a întâlnit pe feciorii lui a doua zi: „Mai băieți, măi, ce aud eu de la voi n-aud bine! Măi, uite a vorbit Dumnezeu cu Samuil pruncul şi a spus că o să-mi grăiască de are să-mi trăsnească amândouă urechile din cauza voastră”.

Ce nepăsare! Nici acum Eli n-a luat măsuri, că a vorbit Dumnezeu direct cu Samuil pruncul, să îndrepte pe blestemații lui feciori. Ce s-a întâmplat? Peste trei zile s-au ridicat cu război filistenii. Poporul evreu avea mare putere când venea război, că lua chivotul Legii Domnului şi-l ducea pe front.

Ce era chivotul? Era o ladă de salcâm, îmbrăcată cu aur curat, deasupra erau doi heruvini de aur, ca două păsări cu aripi, față în față, iar în ladă aveau ei ce-i mai scump sub cer. Erau cele două table ale Legii, care le-a scris Dumnezeu pe Muntele Sinai; era toiagul lui Aaron, care a înfrunzit la atingerea preoției lui; era şarpele de aramă pe care l-a turnat Moise când îi muşcau şerpii în pustie, şi cupa cu mană din care au mâncat ei în pustie 40 de ani. Astea erau ce aveau ei mai scump, şi le păstrau în chivotul Legii Domnului.

Acest chivot, când veneau războaie, îl luau preoții pe umăr, doi înainte şi doi în urmă, şi-l duceau pe front şi ei biruiau toate popoarele. Filistenii se temeau tare de chivot. „Dacă aduc evreii chivotul acela, Dumnezeul lor bate război pentru dânşii”.

Dar acum, pentru păcatele celor doi feciori, nu s-au mai temut. S-a luat frica de la filisteni. Şi au venit filistenii, când au dus chivotul Legii Domnului pe front pe linia întâi, şi mai întâi le-au tăiat capul. Şi cine crezi că purtau chivotul Legii Domnului? Blestameții aceia de preoți care făceau atâta sminteală poporului. Ei erau înainte, că-s feciorii arhiereului, şi doi în urmă. Le-au tăiat capul la preoți, au luat falistenii chivotul Legii Domnului în robie şi l-au dus în țara lor şi au omorât zeci de mii din tabăra evreilor.

Iar un soldat din tabără a alergat repede la Eli preotul să-i ducă vestea. Când a ajuns soldatul, s-a dat jos de pe cal, îl sărută pe arhiereu:

– Sărut mâna, părinte!

Dar el îl întreabă:

– Fiule, cum merge războiul Domnului?

– Să nu meargă nici duşmanilor tăi cum merge!

– Ei, dar feciorii mei sunt sănătoşi?

Întâi de feciorii cei spurcați a întrebat.

– Capelete lor sunt jos!

– Chivotul Legii Domnului unde este?

– A fost luat în robie de filisteni!

– A căzut chivotul Legii Domnului?

– Da.

Până atunci chivotul niciodată nu cădea. Şi acum era pe scaun, de scârbă, de inimă rea, a căzut pe spate şi-a rupt spinarea şi a murit. Şi zice Scriptura: *Şi s-a dus în iad Eli preotul împreună cu feciorii lui, că i-a crescut rău şi i-a lăsat să facă fărădelegi înaintea lui Dumnezeu*. S-a pierdut pentru veşnicie. Nu i-a fost lui Dumnezeu milă de cei 40 de ani de preoție, nici de faptele lui bune, pentru că a crescut rău pe copii.

*

V-am spus acestă istorioară că sunteți părinți de copii. Cea mai imperioasă datorie şi cea mai mare, pe care o aveți voi, cei căsătoriți, este să creşteți copiii în frica şi certarea Domnului.

Când te-ai sculat dimineață, întâi pune-i la rugăciune. Dumnezeu să-l ierte pe tată-l meu, pe copii. Era un om înalt, cu barba albă. Alexandru îl chema. Când se scula dimineața, avea o curea în cui. Îi zicea Sfântul Nicolae! Noi am fi ceru mâncarea la mama că mergeam la şcoală. El zicea: „Măi, uite Sfântul Nicolae! Treci la rugăciune!" Până nu ne rugam un ceas, nu ne dădea mâncare, nimic. Iar dacă era în post, zicea: „Nu se mănâncă acum. Când vii de la şcoală, la amiază. Nu eşti porc să mănânci dimineață".

Dumnezeu să-l ierte! Nu ştia carte, dar avea frică de Dumnezeu. Să adoarmă seara unul neînchinat? Sau să stea la masă până zice „Tatăl nostru"? Sau să nu se ducă Duminica la biserică? Sau să audă c-a înjurat sau a fumat sau a furat ceva? Că nu-l vedeai pe el cu acestea în veac, dar dacă te-a prins, ferească Dumnezeu!

El a fost în casă sfeşnic. El a fost stăpân pe noi.

Când vă treziți dimineața, să nu vă apucați de treabă întâi, că sunteți batjocoriți de satana! Ci să ziceți: „Slavă Ție, Dumnezeul nostru, slavă Ție!" Slăveşte-l pe Dumnezeu, că apoi ai să ai spor la muncă în ziua aceea. Ți-ajută Dumnezeu, îți întăreşti şi mintea şi brațele ca să lucrezi cu spor, să te păzească de primejdii, de fulgere, de tunete, de accidente, de orice. Roagă-te lui Dumnezeu şi porneşte la muncă cu toată inima. Dar întâi roagă-te Lui şi ai să vezi cu cât spor mergi în ziua aceea.

Aşa-i, fraților. Şi pe copii puneți-i întâi să se roage. Că dacă cresc sălbatici, nişte bestii, o să pățiți cum a pățit Eli preotul. Veți fi gâtuiți şi omorâți de dânşii. Şi chiar dacă nu veți fi omorâți, veți fi amărâți până la ultima suflare de copiii voştri şi veți suferi din cauza lor şi veți intra în mormânt cu mult înainte de a veni vremea.

Pentru că în familia unde este tulburare, necredință şi neascultare, nu-i viață.

*

– Dimineața, când vă sculați voi, câte ore vă rugați? Ia spuneți, mamă!

– Dar avem treburi, părinte. Zicem câteva rugăciuni şi plecăm.

– „Văruit pe necârpit, bodaproste c-am gătit!" Îmi spunea o fată cum se roagă mama ei: „*Tatăl nostru, Care eşti în ceruri...* Marie, hăi, ai dat mâncare la gâşte?..., *sfințească-se numele Tău...* Fată, hăi, ai luat rufele de pe sârmă?... *vie împărăția Ta*". Ştii cum râde dracul de femeia aceea? Se îmbolnăveşte. Îl băgați în spital. Ea zice «Tatăl nostru» cu gândul la gâşte şi la rufe. Vai de noi! Dumnezeu cercetează inimile şi rărunchii şi El nu ştie numai ce gândim noi acum, ci şi ce o să gândim până la moarte. Dar când îi vorba să stai la rugăciune, tu te gândeşti la treburile astea trecătoare?

Când stați la rugăciune, totdeauna întâi să cereți iertare unul de la altul: „Iartă-mă, femeie!" „Iartă-mă, bărbate!" „Iartă-mă, băiete!" „Sărut mâna, tată!" „Sărut mâna, mamă!" „Iertați-mă!". Şi să răspundeți: „Dumnezeu să vă ierte!"

Şi atunci te iartă Dumnezeu. Poate ai supărat pe mama, pe tata, pentru că zicem la „Tatăl nostru": **Şi ne iartă nouă greşalele noastre, precum şi noi iertăm greşiților noştri.** Dacă ai iertat, te iartă şi Dumnezeu; dacă nu, nu! Auzi ce spune Sfântul Apostol Pavel? *Soarele să nu apună întru mânia voastră.*

N-ai voie să ții supărare pe cineva până la asfințitul soarelui. Este mare păcat. Dar dacă mori în noaptea aceea!? Te duci în fundul iadului. Că dacă n-ai iertat din inimă, nu te iartă nici Dumnezeu pe tine.

În Pateric zice că a venit un frate la un bătrân în pustie.

– Părinte, uite fratele cutare a zis aşa, aşa...

– Fiule, iartă-l!

– Nu-l pot ierta, părinte!
– Fiule, du-te şi-l iartă şi-ți cere iertare!
– Nu pot, părinte, că dacă îl iert el se face mai rău.
Atunci a zis bătrânul:
– Hai să ne rugăm, fiule!

S-a pus bătrânul în genunchi – bătrânul cu barba albă –, a luat fesul de pe cap şi a început: „Tatăl nostru Care eşti în ceruri, sfinţească-se numele Tău, vie împărăţia Ta, facă-se voia Ta, precum în cer aşa şi pe pământ. Pâinea nostră cea spre fiinţă, dă-ne-o nouă astăzi **şi nu ne ierta nouă greşalele...**

Dar fratele:
– Nu aşa, părinte!
– Ba aşa fiule: „... şi nu ne ierta nouă greşalele...”
– Părinte, ai greşit!
– N-am greşit, fiule! Că dacă nu vrei să-l ierţi pe fratele tău, aşa să zici „Tatăl nostru”. Îţi convine? „Şi nu mă ierta, Doamne, de păcate, că nici eu nu iert!”

De ce a pus Preveşnicul şi Preasfântul Dumnezeu în „Tatăl nostru” condiţia asta? Ca să ne ierte Dumnezeu, precul şi noi iertăm! Că dacă nu ierţi, nu-ţi iartă nici Dumnezeu. Dacă ai acea ură sau zavistie, să ferească Dumnezeu! Zavistia este mai rea decât diavolul!

PURTAREA SFINTEI LUTURGHII

Trebuie să ştiţi că din toate slujbele care se fac la biserică, cea mai folositoare şi mai puternică este Sfânta Liturghie. Sfânta Liturghie este jertfa şi răscumpărarea lumii întregi.

În fiecare zi, pe Sfânta Masă unde se face Liturghia, Se jertfeşte Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Cum spune preotul slujitor: „Se jertfeşte Mântuitorul lumii, Cel ce ridică păcatele lumii”. O picătură din Sângele lui Iisus Hristos curăţă toate păcatele lumii. Şi de aceea cele dinţâi slujbe care se pun şi pentru vii şi pentru morţi sunt Sfintele Liturghii. Al doilea vin panacizile pentru morţi, psaltirea, acatistele, ctitoriile.

Dar Liturghiile nu se pot pune pentru oricine. Uite cum este! Pe oamenii care înjură de lucruri sfinte nu-i poţi pune la Sfânta Liturghie. Este păcat. Pe oamenii care trăiesc necununaţi nu-i poţi pune la Sfânta Liturghie, că este mare păcat. Pe cei ce au refuzat Sfintele Taine la moarte, nu-i poţi pune la Sfânta Liturghie. Cei ce au murit necununaţi, nu s-au cununat până la moarte, la fel nu-i poţi pune. Şi pe aceia care au fost în căsătorie cu rudenii prea de aprope, începând cu gradul cinci în jos. Aceia se pot pune la alte slujbe, la Psaltire, dar la Liturghie nici într-un caz.

Apoi voi vedeţi că noi scoatem părticele în fiecare dimineaţă la Sfânta Proscomedie, pentru toate miile de pomelnice care-s acolo. La noi în altar sunt 15-20 de părinţi la pomenit dimineaţa. Ei se duc la preotul ce face Sfânta Proscomedie şi zic: „Părinte, blagoslobeşte să pomenesc viii şi morţii”. Iar preotul scoate două părticele cu sfânta copie, zicând aşa: „Primeşte, Doamne, jertfa acesta pentru mila, viaţa, pacea, sănătatea, iertarea păcatelor robului lui Dumnezeu – arhimandritul cutare, sau preotul cutare, sau diaconul cutare – şi toţi care de el se vor pomeni, vii şi morţi”. Atunci preotul slujitor pune câte o părticică la vii şi la morţi pe Sfântul Disc, pentru fiecare preot şi călugăr care pomeneşte.

O părticică pusă în potir este ca o rază de soare; poţi să pomeneşti un milion de suflete. Dar acele părticele reprezintă faţa sufletului pomenit la Sfânta Liturghie. Mare greşeală fac preoţii care dau părticelele acasă la oameni. Mare păcat fac! Nu-i voie. Să vii să-mi arăţi unde scrie să dai părticica acasă. Dacă îi dai părticica omului acasă, l-ai lipsit pe el de Liturghia din ziua aceea; nu mai are păcate. Părticele se scot la Sfânta Proscomedie din prescura a patra pentru vii şi din prescura a cincea pentru morţi. Ele rămân pe Sfântul Disc, că dimineaţa sunt numai blagoslovite, nu-s încă sfinţite.

La Sfânta Epicleză, la invocarea Sfântului Duh, preotul ridică mâinile în sus şi face trei închinăciuni până la pământ şi cheamă pe Sfântul Duh, zicând: „Doamne, Cela ce pe Preasfântul Tău Duh L-ai trimis în ceasul al treilea Apostolilor Tăi, pe Acela, Bunule, nu-L lua de la mine, ci Îl înnoieşte întru noi care ne rugăm Ţie". Apoi face o închinăciune până la pământ şi iar ridică mâinile şi cheamă Preasfântul Duh, de trei ori. Şi când termină acastă chemare a Sfântului Duh, el arată dumnezeiescului Agneț şi Sfântului Potir şi Hristosului Tău. Amin. Iar ce este în acest Sfânt Potir, prescump Sângele Hristosului Tău. Amin".

Şi, binecuvântându-le, zice: „Prefăcându-le pe ele cu Duhul Tău cel Sfânt. Amin. Amin. Amin!" Apoi preotul stă în genunchi şi se roagă împreună cu tot poporul, pentru toată lumea.

Aceasta este inima Sfintei Liturghii, căci acum se coboară Duhul Sfânt peste Sfintele Daruri, care se prefac în Trupul şi Sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Iar părticelele ce se scot pentru vii şi pentru morți nu se prefac în Trupul şi Sângele Domnului, ci se pun la urmă în Sfântul Potir şi se sfințesc când se ating de Preacuratele Taine. Atunci preotul zice: „Spală, Doamne, păcatele celor ce s-au pomenit aici, cu cinstit Sângele Tău, pentru rugăciunile Sfinților Tăi. Amin".

În clipa aceea, când aceste mirinde sau părticelele se adapă cu dumnezeiescul Sânge, în acea clipă noi toți, vii şi adormiți, ne împărtăşim euharistic, gânditor cu Iisus Hristos. Şi măcar de-ar fi sufletul cuiva în iad sau în cer, de-ar fi la marginea lumii sau oriunde, Dumnezeu este de față şi se împărtăşesc toți cei pomeniți la Sfânta Liturghie şi sunt în comuniune cu Iisus Hristos. Iar dacă preotul îți dă dimineața părticica nesfințită, să n-o luați. De o mie de ori este mai bine să iei anaforă, că anafora este sfințită în cadrul Sfintei Liturghii; iar părticelele nesfințite nu se dau acasă, Doamne fereşte!

Deci în clipa în care părticelele tale s-au adăpat în Sfântul Potir, în clipa aceea tu te-ai împărtăşit cu Iisus Hristos şi cu toată Sfânta Treime. Acesta este rolul sfintelor părticele la Sfânta Liturghie. Iată de ce trebuie să veniți cât mai regulat la biserică. Dar vă rog, când puneți pomelnic la Sfânta Liturghie, dacă ştiți că unii trăiesc necununați, dacă s-au luat neamuri de aproape, dacă, Doamne fereşte, cineva este secter, dacă huleşte pe Dumnezeu sau înjură, nu-l puneți la Sfânta Liturgie, că-i faceți mare rău. Noi vrem să-l unim cu Iisus Hristos şi el Îl înjură? Al cui glas ascultă Dumnezeu? Ia gândiți-vă!

*

Când vă treziți din somn, dimineața, să faceți întâi şi întâi sfânta rugăciune, adică fă trei închinăciuni şi zi de trei ori: „Slavă Ție, Dumnezeul nostru, slavă Ție!" Dă cu apă pe față să fugă somnul şi treci în fața sfintelor icoane. Apoi fă de trei ori Sfânta Cruce dreaptă, unind cele trei degete, care închipuiesc Sfânta Treime – Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt –, iar celelalte două degete închipuiesc dumnezeirea şi omenirea lui Hristos, adică cele două firi. Şi pune întâi mâna la frunte: „În numele Tatălui"; la pântace: „al Fiului"; la umărul drept: „al Duhului Sfânt" şi la umărul stâng, zicând: „Amin".

Aceasta este crucea dogmatică, după rânduiala canonică a Bisericii şi după canonul 92 al Sfântului Vasile cel Mare. Să nu faceți crucea strâmbă sau din fugă, că râde dracul de se prăpădeşte; îl bagi în spital de atâta râs. Cine te-a învățat să-ți bați joc de Sfânta Cruce? Cine îți leagă ție mâna să nu duci mâna dogmatic?

Drept să faci crucea. Dacă nu, nu eşti ortodox, că îți bați joc de Sfânta Cruce şi râde dracul de tine când bați cobza aşa.

Fă crucea dreaptă şi, când treci pe lângă o biserică, să nu-ți fie ruşine să faci Sfânta Cruce dreaptă! Acolo permanent este de față pe Sfânta Masă Trupul şi Sângele Domului. Acolo Hristos este viu în Sfântul Altar. În toate bisericile ortodoxe, Preacuratele Taine stau pe Sfânta Masă. Dacă nu te închini la biserică, nu te închini la Hristos!

Să vă văd în Rai pe toți! Doamne fereşte, unul să nu rămână la munci, toți să vă bucurați în

grădinile Raiului! Toți. Dacă aş avea un sac mare, să vă pun într-un sac, să pot să vă dau drumul în grădinile Raiului! Ştiți voi cât este de frumos acolo? Auzi ce zice Apostolul Pavel: *Ceea ce ochiul nu a văzut şi urechea n-a auzit şi inima omului nu s-a suit!*

Aceasta a pregătit Dumnezeu celor ce se tem de El şi-l iubesc pe El.

CUVÂNT LA ÎNCEPUTUL POSTULUI MARE DIN ANUL 1986

Prea Cuvioase părinte stareț, prea cuvioşi părinți şi frați.

Mai întâi suntem datori să mulțumim din toată inima şi din toată puterea noastră Preasfintei şi de viață făcătoarei Treimi, Dumnezeului nostru, Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu şi pururea Fecioarei Maria şi la toți sfinții cei plăcuți lui Dumnezeu, care se roagă pentru mântuirea noastră, că am ajuns şi anul acesta la poarta Sfântului şi Marelui Post al Sfintelor Paşti. Dintre toate posturile, acesta este cel mai mare şi mai însemnat post pe care l-a postit şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos în pustia Carantania. Am fost acolo şi am văzut locul unde s-a închinat Domnul; este biserică mare.

Ce trebuie să avem noi în postul acesta? Care sunt podoabele sufletului nostru, cu care trebuie să ne îmbrăcăm noi, de acum şi până la Învierea Domnului şi în toată viața, dar mai cu seamă acum? Iată care sunt aceste podoabe sufleteşti.

Mai întâi sunt acestea: postul, rugăciunea, smerenia, paza miții, ascultarea, tăierea voii, înfrânarea, neîmpătimarea către cele lumeşti. Apoi blândețea, îndelunga răbdare şi dragostea deopotrivă către toți oamenii din lumea acesta. Acestea sunt podoabele monahii, şi voi creştinii la rândul dumneavoastră. Dar în seara aceasta nu vom vorbi despre toate, ca să nu fie cuvânt prea lung. Vom vorbi numai despre trei lucruri: despre post, despre rugăciune şi despre paza minții, care este o lucrare de geniu şi pentru noi călugării şi pentru dumneavoastră.

Mai înainte de toate trebuie să ştiți că cea mai veche poruncă a lui Dumnezeu în lume este porunca postului. Auzi ce zice dumnezeiescul ierarh Vasile: „Cucereşte-te, smereşte-te, omule, de vechimea şi cărunteţea postului, că este deodată cu lumea!" Porunca postului s-a dat omului încâ din Rai, mai înainte de a greşi omul, căci i-a spus Dumnezeu lui Adam: *Din toți pomii Raiului să mâncați, iar din pomul cunoştinței binelui şi răului să nu mâncați, căci cu moarte veți muri*.

Bătrânețea şi vechimea postului este deodată cu lumea. De aceea, când a dat Dumnezeu cele zece porunci pe Muntele Sinai, n-a mai pus şi porunca postului, zic dumnezeieştii Părinți, pentru că ea era mai veche, este dată cu 4108 ani înainte de a se da Legea pe Muntele Sinai. Aceasta era porunca cea preaveche din Rai dată omului. Postul nu s-a pus la întâmplare în Biserica lui Hristos. Postul este rânduit de Mântuitorul, de Sfinții Apostoli, de Sinoadele ecumenice ale Bisericii şi de toți Sfinții Părinți. Fericiți, de trei ori fericiți sunt călugării şi creştinii care postesc cele patru posturi de peste an, precum şi lumea, miercurea şi vinerea, după învățătura Bisericii.

Postul, să ştiți, după marele Vasile, se ia după măsura puterii trupului. Nu toți pot să postească cu aceeaşi măsură. Auzi ce zice Marcu Ascetul: „Câtă deosebire are arama de fier şi fierul de vreascuri, atâta deosebire este între un trup şi altul. De aceea şi măsura postului se ia după puterii fiecăruia. Unul poate să postească o săptămână, să nu ia apă sau mâncare şi posteşte foarte uşor. Am avut părinți aici, care, de luni până sâmbătă nu gustau nimic şi mai sunt câțiva. Dar altul, săracul, de-abia poate ține o zi până la apusul soarelui. Însă dacă ține cu credință, mai mare plată are acela decât celălalt care posteşte o săptămână, dar n-are luptă. Că plata se dă nu după măsura timpului, ci după nevoința celui care posteşte.

Ai auzit de Cuviosul Paisie cel Mare? Patruzeci de ani a trăit numai cu Sfânta Împărtăşanie. Se împărtăşea o dată la 40 de zile şi nu-i mai era foame şase săptămâni! Şi mergând el odată prin pustie, tocmai în ziua în care a împlinit 40 de zile, a întâlnit un om care se tăvălea pe jos de foame:

– Văleu, mi-i rău la stomac! Văleu!

– Ce-ai pățit? l-a întrebat Sfântul Paisie.

– Părinte, de trei zile n-am mâncat.

– Şi ce-i?

– Am mare sete, mare durere înăuntru; ard, nu mai pot de sete!

Într-adevăr, la post cea mai mare luptă o duce creştinul cu setea, nu cu foamea. Începând de mâine seară sau de poimâine seară, dacă vrei să posteşti până la moarte, nu te mai luptă foamea, ci setea; setea şi slăbiciunea. Ameţire de cap, şi începi a te clătina ca omul beat. Dar să lupţi înainte, că nu mori!

Şi l-a întrebat Cuviosul Paisie:

– Ce ai, frate, de câte zile n-ai mâncat?

– De trei zile, părinte.

– Apoi, atâta nevoinţă ai? Uite eu am astăzi 40 de zile de când n-am gustat nimic!

Şi a auzit un glas:

– Paisie, nu te mândri! Tu posteşti cu darul Meu, iar acesta posteşte silindu-se pe sine; acum se învaţă a posti. Şi mai mare plată are el, care ţine trei zile, luptându-se cu puterea lui, decât tu, care posteşti cu darul Meu 40 de zile. Pentru că a se învăţa omul a posti este o luptă şi trebuie voinţă. Dai voinţă, iei putere! În măsura în care voieşte omul, Dumnezeu îl ajută.

Îmi povestea unul, săracul, care a stat într-o pădure: „Am ţinut post – zice – până sâmbăta, şi vineri seara spre sâmbătă atâta sete îmi era, că-mi venea gândul măcar să ling o frunză de aceea cu rouă. Dar am zis: Nu! Dacă am lins o frunză, am pierdut postul şi nu vreau".

S-a luptat săracul până a doua zi aşa. Pe la ora zece, a adus oleacă de apă dintr-un pârâu şi a băut. Şi mă uitam: Care vrea şi are dragoste se luptă; şi după măsura voinţei şi a credinţei lui, Dumnezeu îi dă dar. Mai târziu nu mai simte atâta osteneală.

Însă acum, în săptămâna asta, avem rânduială tipiconală a Bisericii, de aproape două mii de ani: Tipicul Sfântului Sava. Deci mâncăm în seara asta când se lasă sec; apoi mâncăm miercuri pe la ora trei după amiază şi apoi vinerea la ora trei. Iar sâmbăta mâncăm normal. Părinţii şi fraţii care sunt bolnavi sau prea tineri şi care sunt bătrâni şi nu pot ţine trei zile, măcar după o zi să se ducă la duhovnicul lor, seara, după ce s-a întunecat, să le dea voie să ia o bucăţică de pâine cu apă.

Mai fericit este însă cel care va ţine tipicul după rânduiala Bisericii. Iar dacă nu ţine aşa, la mare nevoie să ia blagoslovenie. Că dacă mănâncă fără blagoslovenie este batjocorit de dracul lăcomiei. Dumneavoastră, creştinilor, care aţi avut dragoste să veniţi aici, să luaţi parte cu noi la aceste zile sfinte de post şi de rugăciune multă din Săptămâna Mare, veţi ţine cât veţi putea. Nu vă punem lege. Dumneavoastră numai să ţineţi cu mare tărie să nu mâncaţi de frupt în posturi; că în postul acesta nu se mănâncă nici untdelemn, decât numai sâmbăta şi duminica, şi cu dezlegare la peşte numai la Buna Vestire şi la Florii. Atât. Deci ţineţi cât veţi putea.

Eu am văzut creştini care, în postire, i-au întrecut pe călugări! Ştiu eu câţiva care ţin până sâmbăta. Vine o femeie la mine să se mărturisească, Fevronia o chema. Şi vine la mine într-o miercuri – eram duhovnic tânăr pe vremuri, că am tot mărturisit cât am putut în viaţa mea –, şi îi zic:

– Mata, dacă ţi-ajută Dumnezeu, să ţii până mâine! Că era a doua zi de post.

– Ba, ferească Dumnezeu, părinte! De când m-am măritat am 23 de ani şi de la începutul postului nu gust nimic până sâmbătă.

Auzi cum ne smereşte Dumnezeu!

Iată oameni care îşi aleg de bună voie şi din dragoste să se nevoiască oriunde ar fi, că Dumnezeu este în tot locul de faţă! De aceea, vă spun să ţineţi postul după măsura puterii fiecăruia. Care poate o zi, care poate două, care poate trei. Care nu poate, să ia blagoslovenei de la duhovnicul lui şi să ia gustare, ca să se întărească şi să se ţină şi el de ceilalţi. Că postul este o virtute, dar mai cu seamă un ajutor spre virtute

*

„Dacă un om bolnav – spune Sfântul Vasile cel Mare – şi s-a uscat de vreo boală aşa de

tare, încât îl întoarce altul pe pat, nu se poate întoarce singur, la acela se dezleagă în post să mănânce de dulce, dar nu carne, numai frupt alb".

Nu acela este bolnav, care zice: „Nu-mi place varza şi fasolea; eu vreau mâncare, să-mi faci friptură!" Acela este cu toți diavolii într-însul.

Acela este bolnav, care nu se poate întoarce şi dacă-i constatat de un doctor creştin, nu ateu sau sectant, care nu ştie ce-i legea creştină. Şi acel doctor creştin spune: „Acest om are nevoie de supraalimentație, că moare". Numai atunci se dezleagă postul, să-i dai mâncare la acel bătrân şi bolnav. Nu aşa de capul nostru. Că-i bolnav, că nu-i place fasolea, nu-i place varza, nu-i place cartoful, dar îi place carnea, ouăle, vinul şi rachiul. Acela nu-i bolnav de boală, este bolnav de lăcomia pântecelui.

Ia ascultați! Dumnezeu ştie pe fiecare cât poate şi cât vrea. Şi Dumnezeu, care ştie putința fiecăruia, o să-i ceară socoteală după putință, nu după cum mint unii că nu pot. Că pe Hristos nu-L putem miți.

Ați auzit până unde străbate ştiința lui Dumnezeu? Întrebați-l pe marele Apostol Pavel: *Cuvântul lui Dumnezeu este mai ascuțit decât toată sabia cea cu două tăişuri şi străbate* – până unde? Nu până la despărțitea trupului de a sufletului, măcar că şi aceasta este unire negrăită – ci *până la despărțirea duhului de a sufletului*.

Cea mai subtilă şi mai înaltă şi mai tainică unire între Dumnezeu şi om este unirea duhului celui dintru noi cu Duhul lui Dumnezeu. „Acest duh este un dor gânditor – după dumnezeiescul Grigore Palama –, care stă în chip de raze de lumină în jurul inimii". Cu acesta ne deosebim de îngeri. Cu acesta omul este mai mare decât îngerii. Duhul din noi stă între mine şi între cuvânt, şi are în sine şi pe cuvânt şi pe minte. După cum în semnul Sfintei Treimi, Duhul Sfânt stă în mijloc şi are şi pe Tatăl şi pe Fiul, că-i de aceeaşi ființă, aşa este şi duhul acesta, aprinde mintea şi cuvântul omului şi se formează o treime.

Omul este icoana Sfintei Treimi pe pământ; este chipul şi asemănarea Lui, cum spune la Facere: *Să facem om după chipul şi asemănarea noastră*. Până acolo străbate ştiința Lui: *...până la despărțirea duhului de a sufletului*.

Ați văzut la panacidă: „Dumnezeul duhurilor şi a tot trupul...", aşa arată şi aici, că este Dumnezeul duhurilor. Pentru că cea mai înaltă şi mai subțire unire, nu este aceea între trup şi suflet, este aceea între duh şi Dumnezeu. Şi de aceea Dumnezeu ştie gândurile noastre, ca cele mai dinainte gândite ale noastre. Şi la mărturisire, când te duci, să nu crezi că poți tăinui vreun gând, că nu stai în fața duhovnicului; acolo este Hristos de față, cu Maica Domnului şi îngerul tău păzitor şi vede dacă nu cumva cu viclenie te mărturiseşti.

Mărturisirea să fie cea mai sinceră; să te sileşti să te pârăşti pe tine în fața duhovnicului, cât se poate mai mult. Că zice: *Dreptul lui îşi este pârâş*. Nu cumva să dai vina pe altul: „Din cauza femeii am greşit, din cauza bărbatului, din cauza dracului...", că ai pierdut toată marturisirea.

Aceasta-i mărturisire prihănitoare. Dracul râde cu gura până la urechi dacă tu dai vina pe dânsul. Că el ştie că numai ți-a dat în gând, cum ai auzit pe Sfântul Teodor Studitul. El este ca pescarul, numai întinde râma. Şi tu, dacă eşti prost, te prinzi, dacă nu ştii să te păzeşti.

Mai mare decât postul este sfânta rugăciune, de care o să vorbim acuma.

Rugăciunea este obligatorie pentru toți îi întru totdeauna. La post este aşa: **fiecare posteşte cât poate, cu binecuvântarea duhovnicului,** după rânduiala mănăstirii. Dar la rugăciune nu vom zice aşa: Fiecare cât poate, ci **fiecare să se silească să se roage neîncetat.** Apostolul Pavel, lumina lumii, gura lui Hristos, vasul alegerii, ai auzit ce spune? *Neîncetat vă rugați!* Duhul Sfânt, prin proorocul David, ne învață: *Bine voi cuvânta pe Domnul în toată vremea, pururea lauda Lui în gura mea*. Ai văzut ce zice Duhul Sfânt despre rugăciune în psalmul 102? *În tot locul stăpânirii Lui binecuvintează, suflete al meu, pe Domnul*. Ai văzut că rugăciunea nu-i condiționată nici de loc, nici de timp? **În tot locul şi în toată vremea suntem datori să ne rugăm.**

Deci, când vorbim de rugăciune, să nu credeți voi că toată rugăciunea este rugăciune. Rugăciunea în înălțimea ei, în creşterea ei, ea nu are sfârşit, pentru că se uneşte cu Dumnezeu Cel

fără de margini. Prin rugăciune omul câştigă har şi o înţelepciune duhovnicească nemărginită, fiindcă se uneşte cu cel nemărginit, cu Dumnezeu. Rugăciunea are mai multe trepte.

Prima treaptă este când ne rugăm cu limba şi cu buzele, cu gura şi cu glasul. Aceasta are temelie în Sfânta Scriptură. Auziţi pe Apostolul Pavel: *Aduceţi Domnului roada buzelor voastre*. Şi proorocul David zice: *Şi L-am înălţat pe El cu limba mea*. Auzi şi Duhul Sfânt, grăind: *Cu glasul meu către Domnul am strigat, cu glasul meu către Domnul m-am rugat*; sau: *Bine voi cuvânta pe Domnul în toată vremea, pururea lauda Lui în gura mea*.

Aceste mărturii – şi aş putea să vă aduc multe – sunt pentru rugăciunea cea mai de jos: rugăciunea buzelor, a limbii sau rugăciunea glasului. Dar de rugăciunea buzelor şi a limbii se spune Sfântul Grigorie de Nyssa? „Este treapta cea mai de jos şi graniţa cea mai depărtată a rugăciunii". Pentru ce? Vezi mata când te sui pe scară? Pui întâi piciorul pe prima treaptă. Această rugăciune, care o zicem numai cu buzele, cu gura, cu limba şi cu glasul, dar inima şi mintea noastră nu sunt la Dumnezeu, formează treapta cea mai de jos în scara rugăciunii.

Dacă ne-om ruga numai cu aceasta, adică am zis atâţia psalmi, am o căruţă de acatiste, am spus atâtea rugăciuni în noaptea asta, dar mintea şi inima noastră n-ar fi la Dumnezeu, auzim pe proorocul Isaia care ne mustră, zicând: *Aproape eşti Tu, Doamne, de gura lor, dar departe de inima lor!*

Nu păţiţi aşa? Noi păţim, că suntem păcătoşi! Poate voi, nu. Că zic cu gura rugăciuni şi cu mintea mă trezesc pe la Târgu Neamţ, pe la Bucureşti sau în cutare loc. Sau poate voi nu păţiţi, dar noi păţim, că suntem neputincioşi şi păcătoşi. Deci să nu ni se pară ca asta-i rugăciune! Asta-i începutul rugăciunii; asta-i rugăciunea noilor începători; asta-i rugăciunea pruncilor în Hristos, care se roagă numai cu limba şi cu buzele. Noi trebuie să ne rugăm şi cu mintea.

O treaptă mai înaltă este rugăciunea minţii. Care? Când zic cu gura: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul" sau „Tatăl nostru" sau către Maica Domnului o rugăciune, şi când eu o înţeleg cu mintea, ea a trecut în altă treaptă, a trecut în minte. Şi aceasta este mai înaltă decât rugăciunea gurii. Auzi ce zice Apostolul despre acestă rugăciune a minţii: *Vreau mai bine să zic cinci cuvinte cu mintea în biserică, decât zece mii de cuvinte cu limba*. Atâta-i de scumpă rugăciunea când te rogi cu mintea! Când mintea ta se roagă lui Dumnezeu şi limba ta poate să tacă. Numai cu gândul te rogi.

Deci câteva cuvinte ale minţii sunt mai mult decât zece mii pe care le zici cu limba, pentru că **mintea este ochiul sufletului.** Partea cuvântătoare a sufletului şi ochiul sufletului este mintea şi tu te rogi pe o treaptă mai înaltă.

Dar oare rugăciunea minţii este desăvârşită? Nu. Doamne fereşte! Rugăciunea minţii este jumătate de rugăciune. Dumnezeieştii Părinţi o numesc aşa: „Rugăciune cu o aripă sau rugăciune cu un picior!" Cine poate zbura cu o aripă sau cine poate merge cu un picior? Deci nu cumva să credem, când ne rugăm oleacă cu mintea, că am ajuns la rugăciunea desăvârşită, că ne înşelăm foarte mult.

Ai văzut pe Sfântul Teofan Zăvorâtul? Se lupta un boier să înveţe rugăciunea minţii şi a inimii. El se ruga cu mintea, dar nu putea din cauza gândurilor. Cum vin viespele la fagure, aşa nu scăpa de gânduri.

– Părinte, mă lupt cu mintea, dar de gânduri nu scap.

Acela a strigat la el:

– Dă-te jos din cap, frate, că acolo-i mare iarmaroc! Cine te-a pus să stai cu rugăciunea în cap?

Adică nu sta la rugăciunea minţii. Trebuie să te rogi cu inima. Pentru ce? Când ai ajuns să te rogi cu inima rugăciunea vine în stare sferică, ocolitoare. Aici nu intră satana. În rugăciunea minţii intră şi-ţi dă război şi te depărtează de Dumnezeu. Când ai ajuns să te pogori cu mintea în inimă şi să te rogi din inimă lui Dumnezeu, nu mai poate vrăjmaşul să intre la tine în inimă. **Când ajungem noi cu mintea în inimă? Când eu zic cu limba rugăciunea, cu mintea o înţeleg şi cu inima o simt.**

Dacă n-am zis toate cuvintele rugăciunii, de la minte în inimă, adică să o simtă inima, suntem afară de rugăciune. Afară cu totul, că nu ne rugăm cu inima. Ai auzit ce zice Duhul Sfânt în Scriptură? *Dă-mi, fiule, inima ta!* Inima o cere Dumnezeu de la noi. Ai auzit ce zice Duhul Sfânt în Psaltire: *Rugatu-m-am feţei Tale, Doamne, cu toată inima mea*. Şi iarăşi: *Strigat-am către Tine cu toată inima mea*. Şi iarăşi: *Inima mea strigă către Tine, Doamne!*

Aceea-i strigare, care iese din inimă. Aceea-i rugăciune curată, la care, dacă dumnezeiescul Isaac Sirul, ajunge unul la zece mii. Iar la rugăciunea contemplativă, de-abia unul din generaţie în generaţie mai ajunge.

Să ne ajute Preamilostivul Dumnezeu să trecem cu pocăinţă curgerea Sfântului şi Marelui Post şi să ajungem cu bucurie la slăvita înviere a Domnului nostru Iisus Hristos. Amin.

DE VORBĂ CU UN GRUP DE MONAHI ŞI CREDINCIOŞI

Cât aţi cheltuit cu trenul, cât aţi cheltuit cu autobuzul, cât aţi venit pe jos, îngerul Domnului v-a numărat paşii, i-a cântărit şi i-a măsurat, că aceşti paşi nu i-aţi făcut către crâşmă şi către nunţi cu lăutari, ci către sfintele mănăstiri, ca să vedeţi o slujbă frumoasă, să auziţi un cuvânt şi să vă spovediţi, mamă.

Iată ce este. Când s-a trezit copilaşul tău, eşti mamă şi tată, ia şi învaţă-l să facă Sfânta Cruce dreaptă, învaţă-l *Tatăl nostru*. Pe urmă învaţă-l Crezul, Simbolul nostru de credinţă niceo-constantinopolitan de la anul 325. Dreapta credinţă este pecetluită de primele două Sinoade ecumenice, iar Crezul ortodox este aprobat de toate sinoadele până în zilele noastre.

Noi am avut o singură credinţă până în 1054. Până atunci n-au existat catolici sau protestanţi. Ortodocşi eram toţi în toată lumea. Acum catolicii au cedat în favoarea noastră vreo 13 puncte, ca să se apropie de noi. Mai sunt 10. Şi din cele 10 cel mai greu este **Filioque**. Este o chestiune dogmatică. Ei spun că Duhul Sfânt purcede şi de la Tatăl şi de la Fiul, ceea ce este greşit. Atunci faci Treimea pătrime. Sfântul Ioan Evanghelistul spune clar însă că Duhul Sfânt purcede de la Tatăl şi este trimis în lume prin Fiul.

Catolicii ar vrea să se unească cu noi, că văd greşeala care a fost, că de când s-au despărţit de noi s-au făcut atâtea erezii. Mai ales de la protestanţi, că protestanţii s-au rupt de catolici la 1516, cu Martin Luther, cu Calvin, cu Hus, cu Zwingli şi cu ceilalţi reformatori din secolul XVI.

Deci, dacă vreţi să fiţi adevăraţi fii ai Bisericii Ortodoxe, nu primiţi să staţi de vorbă cu sectarii, nu primiţi cărţi de la ei. Că aceşti creştini lepădaţi de Biserică şi hulitori de Dumnezeu, care vin din Apus, vor să ne strice şi credinţa şi neamul şi unitatea noastră naţională. Să ţineţi minte! Suntem fii ai ţării româneşti şi fiii adevăraţi ai Bisericii Ortodoxe! Nu avem nimic cu antihriştii aceia care sunt împotriva Sfintei Cruci, împotriva Sfintelor Icoane.

Apoi, acum la sfârşitul lumii o să apară hristoşi mincinoşi şi prooroci mincinoşi să înşele lumea. Slugile lui Antihrist.

*

Eu de-acum trebuie să mă gândesc la sicriu, la târnăcop, la lopată, la cruce şi la hârleţ. Asta-i! La acestea trebuie să mă gândesc.

– Prea Cuvioase, cum să ne comportăm ca să-i plăcem lui Dumnezeu? l-a întrebat un credincios.

– Fiecare ştie cum, numai să vrea!

– Sfinţia Voastră ştiţi, dar daţi-ne nişte îndrumări pentru noi.

– Cine nu ştie că trebuie să aibă frică de Dumnezeu şi frică de moarte? Acestea te vor mântui. Sunt două aripi ale sufletului. Să ştii că Dumnezeu este de faţă şi ştie gândurile tale; să ştii că moartea-i lângă tine şi lângă mine şi nu ştim când vine şi să nu uităm că vom muri. Ce spune

Scriptura? *Fiule, adu-ţi aminte de cele mai de pe urmă ale tale şi în veac nu vei greşi*. Şi ţi-a spus şi Hristos şi mi-a spus şi mie: *Privegheaţi şi vă rugaţi că nu ştiţi ziua, nici ceasul întru care Fiul Omului va veni*.

Iar dacă vrei să fii cel mai înţelept om din lume şi să ştii toată Scriptura şi s-o ai cu tine, atât doar îţi trebuie: să te temi de Dumnezeu şi de moarte. *Că frica Domnului este începutul înţelepciunii*, cum zice David, iar fiul său, Solomon, mai mult a spus: *Frica Domnului este şcoala înţelepciunii*. Isus, fiul lui Sirah, în cartea înţelepciunii lui a zis: *Frica Domnului mai presus de toată înţelepciunea a covârşit*. Iată ce-ţi trebuie ţie şi mie: să mă tem de Dumnezeu şi de moarte, că nu ştiu când mă ia. Pe cine fericeşte Duhul Sfânt? Pe cel ce se teme de Dumnezeu: *Fericit bărbatul care se teme de Domnul, întru poruncile lui va fii foarte*. Numai aşa voim să facem voia Lui şi poruncile lui Dumnezeu, dacă ne temem de El. Dar noi uităm frica de Dumnezeu şi frica de moarte; de aceea umblăm pe toate căile cele rele.

Ştiţi voi cum sunt eu? Ca un pom care are numai frunze, pe care l-a blestemat Mântuitorul, că nu a găsit roadă în el. Aşa sunt eu. Numai vorbe am, dar fapte bune n-am.

– Ştie Dumnezeu roadele, Părinte Cleopa.

– Măi, să fugi de aicea! Eu sunt om sec, măi. Auzi ce spune Sfântul Isaac Sirul? „Precum este cel ce zugrăveşte apa pe pereţi şi poate să moară de sete lângă apa aceea, aşa este cuvântul care nu lucrează”. Aşa-i la mine; eu mor de foame. Îţi spun ţie şi nu fac nimic. Auzi de spune? **Altul este cuvântul cel din lucrare şi altul este cuvântul cel frumos. Cuvântul cel frumos este amanet al ruşinii.** De ce? Fiindcă ruşinează ştiinţa celui ce vorbeşte. „Ei, spune, măi! Ce vorbeşti tu şi ce faci tu?”

Iar cuvântul din lucrare, adică cel ce vorbeşte cu viaţa, cu faptele, este cămara nădejdii. Mângâie pe om cu nădejdea: „Da. Vorbeşti. Dar faci şi tu”.

Şi iată tu vii la mine ca la o vacă stearpă, care am numai vorbe şi fapte n-am! Cine te-a adus pe tine aici?

– Dumnezeu, ca să duc cuvântul şi la alţii.

– Măi, Hristos a zis aşa: „Nu cel ce va învăţa este mare”. Dar care? **Cel ce va face şi va învăţa, acela mare se va chema întru Împărăţia Cerurilor.** A pus lucrarea faptelor bune înainte. **Acela-i fericit care tace şi face.** Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Cuvântul şi strigând, supără pe alţii, iar viaţa şi tăcând, foloseşte”. Iar Sfântul Isidor Pelusiotul, marele dascăl care a scris mai multe mii de epistole Bisericii lui Hristos, dascălul Sfântului Ioan Gură de Aur şi al atâtor sfinţi părinţi din pustie, zice: **Când se unesc la om două, cuvântul şi fapta, fac pe om icoana a toată filosofia.**

Dar la mine numai vorbă goală ai să găseşti, şi tu duci vorba goală cu aparatul acela pe la lume. Dar n-are nici o putere cuvântul meu, că nu-i însoţit de lucrare, de viaţă, de trăire.

– Eu aş fi mulţumit să fac măcar una la o mie din câte am auzit de la Sfinţia Voastră.

– Alta-i să auzi şi alta-i să faci. Vorbesc şi nu fac. Auzi ce spun Sfinţii Părinţi: **Să taci tu, să vorbească faptele tale.** Să vadă oamenii ce faci, nu ce vorbeşti. Şi iarăşi spune Sfântul Isaac: „Mustră şi ceartă, prin puterea lucrării, nu prin multă vorbire”. Tu vrei să vorbesc mereu aici degeaba! Dar nu mă întrebi: „Părinte, dar de ce dormi toată noaptea? De ce mănânci totdeauna şi n-ai paza minţii şi n-ai rugăciune şi n-ai lacrimi, nici zdrobirea inimii?” Nu mă întrebi de trezvia atenţiei; nu mă întrebi nici de lucrerea cea dinăuntru! Tu numai spui: „Vorbeşte, părinte, la aparat!”

Mânca-v-ar Raiul! Dar dacă oi muri eu, o să mă pomeniţi la rugăciuni?

– Daaaa! au răspuns fraţii şi credincioşii.

STILUL VECHI ŞI NOU

– **Părinte, de ce a fost nevoie să se schimbe calendarul vechi, numit şi calendarul iulian?**

– Calendarul vechi nu s-a schimbat, ci s-a îndreptat, căci avea mare nevoie de îndreptare. Acest calendar a fost întocmit de filosoful păgân Iulian Sosigene din Alexandria, în anul 44 înainte de venirea Domnului, din porunca împăreatului Romei, Iulius Cezar. Acest calendar a fost întocmit şi aşezat la acea vreme potrivit izomia (echinocţiul), care era la data de 24 martie şi 24 septembrie. Dar după întocmirea acestui calendar, astronomii cei vechi au observat că acest calendar rămânea în urmă, faţă de calendarul ceresc, cu o zi şi o noapte la 300 de ani.

Deci se vede clar că încă de pe vremea Sfinţilor Apostoli creştinii nu se mai ţineau de ehinocţiul calendarului iulian (cel vechi), care, după cum am văzut, rămânea în urmă. Aşa că Sfinţii Părinţi de la Niceea fac prima îndreptare a calendarului iulian – după cum şi Sfinţii Apostoli mai înainte de ei au făcut-o –, şi echinocţiul cel de la 24 martie, găsindu-l în urmă cu trei zile până la venirea lor, îl fixează la 21 martie unde era atunci.

– Dar eu am auzit pe cei cu stilul vechi spunând despre calendarul nostru îndreptat că este catolic, ca cel gregorian, îndreptat de papa Grigorie al XIII-lea la anul 1582.

– Nu este aşa, iubite frate. Să ştii că rămânerea în urmă a calendarului era cunoscută în Biserică noastră de sute de ani înainte. Acest lucru se arată din mărturia arhim. Nichifor, care, la sfârşitul Ceaslovului tipărit în anul 1816, arată că din cauza greşelilor calendarului şi pascaliei vechi suntem cu 13 zile în urmă.

– Părinte, dar cum a fost îndreptarea calendarului în Biserica noastră, căci stiliştii zic că patriarhul Miron Cristea a uitat de rânduiala veche şi a stricat calendarul nostru cel sfânt?

– Nu patriarhul Miron Cristea a îndreptat calendarul, ci Biserica noastră dreptmăritoare de Răsărit, în frunte cu patriarhul ecumenic de la Constrantinopol şi cu toţi patriarhii Bisericilor Ortodoxe care au fost acolo de faţă sau au trimis delegaţi şi împuterniciţi pentru a semna în locul lor.

– Dar când s-a făcut acestă îndreptare?

– În anul 1923 s-au adunat la Constantinopol, într-un sinod, reprezentanţi ai tuturor Bisericilor Ortodoxe. Acolo, cercetând cu frica lui Dumnezeu şi cu amănunţime chestiunea calendarului iulian şi văzând că prin îndreptarea lui nu se aduce nici o ştirbire dogmelor, canoanelor Bisericeşti şi rânduielilor Sfinţilor Părinţi, şi că prin rămânerea în urmă a calendarului, de la 21 la 8 martie, se calcă rânduiala stabilită la Sfântul si Marele Sinod ecumenic de la Niceea, au hotărât cu toţii să îndrepte calendarul iulian şi să aducă echinocţiul de la 8 martie la 21 martie cum, este acum.

Hotărârea a fost primită de toate Bisericile Ortodoxe care au luat parte la sinod, prin mitropoliţi, episcopi şi delegaţii lor, urmând ca fiecare Biserică să facă îndreptarea calendarului când va găsi vremea potrivită. Astfel, în anul 1924, la 10 martie, a îndreptat calendarul Patriarhia ecumenică de Constantinopol şi Biserica Greciei. Apoi, pe rând, Patriarhia Alexandriei, Patriarhia Antiohiei, şi în anul 1924, în octombrie, a îndreptat calendarul şi Biserica noastră Ortodoxă Română, socotind ziua de 1 octombrie drept 14 octombrie, sărind peste cele cu 13 zile care rămăsese în urmă calendarul iulian.

Iar Sfintele Paşti le serbăm odată cu creştinii ce ţin stilul vechi din celelalte ţări, pentru unitatea şi pacea Bisericilor noastre surori, care încă nu au îndreptat calendarul, precum Biserica Rusă, Biserica Ierusalimului ş.a. Căci aşa s-a făcut înţelegerea de la Moscova, în anul 1948, la Sinodul Panortodox, unde au fost de faţă aproape toate Bisericile Ortodoxe, prin reprezentanţii lor.

– Dar stiliştii zic că noi am desfinţat postul Sfinţilor Apostoli.

– Postul Sfinţilor Apostoli nu este desfiinţat, ci ţinut sub iconomia Bisericii Ortodoxe.

– Dar cum se procedează atunci când postul Sfinţiilor Apostoli lipseşte?

– Atunci rămâne la hotărârea Sfântului Sinod şi câte zile rânduieşte Sfântul Sinod, atâtea zile postim.

– Bine, dar cei cu stilul vechi zic că ţin cu Ierusalimul şi cu Sfântul Munte Athos.

– Dacă ţin cu Ierusalimul şi cu Sfântul Munte Athos, de ce Ierusalimul nu-i primeşte nici la slujbă şi nici la împărtăşire? Când am fost la Ierusalim şi am intrat în audienţă la Prea Fericitul

Patriarh Benedict, prima întrebare pe care ne-a pus-o a fost: „Nu este vreun stilist printre voi?”, căci nici în audiență nu voia să-i primească. Apoi, dacă zic că țin la Ierusalim, de ce nu fac ceea ce fac cei din Ierusalim, unde se ține stilul vechi? Căci atât patriarhul cât şi mitropoliții, episcopii, preoții şi diaconii de la Sfântul Mormânt slujesc şi se împărtăşesc cu toți creştinii care vin din toate țările unde se ține stilul nou (calendarul îndreptat). Dacă zic că țin cu cei de Sfântul Munte: adică să fie supuşi Bisericii şi Sfântului Sinod şi țării din care fac parte şi să slujească cu preoți şi episcopii ce țin stilul nou, aşa cum fac stareții, preoții şi monahii din Sfântul Munte Athos?

Dacă stiliştii zic că țin cu Ierusalimul, de ce n-au venit să slujească cu Patriarhul Diodor al Ierusalimului în anul 1982, la hramul Sfântului Ioan cel Nou de la Suceava? De ce Biserica Ortodoxă din Ierusalim nu-i recunoaşte, aşa cum nu-i recunoşte nici Patriarhia Ecumenică din Constantinopol? Căci Patriarhul Diodor al Ierusalimului a zis la hramul Sfântului Ioan: „Noi nu recunoaştem în România altă Biserică în afară de Biserica Ortodoxă Română. Noi, la Ierusalim, ținem calendarul iuliam cel neîndreptat, dar acest lucru nu este o pricină de despărțire între noi şi celelalte Bisercici Ortodoxe surori şi nici nu facem din calendar o dogmă de credință”.

Dacă stiliştii zic că țin la Sfântul Munte, de ce, în anul 1992, când au venit părinți din Grecia cu lemnul Sfintei Cruci a Mântuitorului prin România, n-au pomenit nimic de cei care țin stilul vechi?

– **Părinte, care sunt abaterile canonice ale stiliştilor?**

– Stiliştii au şi grave abateri canonice. Iată care sunt cele mai grave:

1. Nu ascultă de hotărârea Patriarhiei Ecumenice din Constrantinopol din anul 1923, care a hotărât îndreptarea calendarului vechi.

2. Nu ascultă nici de Patriarhia Ierusalimului.

3. Nu ascultă de Sinodul Bisericii Ortodoxe Române şi de hotărârea întâi-stătătorilor tuturor Bisericilor Ortodoxe, care s-au adunat la Moscova în anul 1948.

4. Episcopii şi preoții lor, precum şi creştinii conduşi de ei, se depărtează de la slujirea şi împărtăşirea cu preoții şi ierarhii noştri, din ură, mândrie, răzvrătire şi neascultare, căzând prin aceasta sub osânda canoanelor 12, 13, 14 şi 15 ale Sinoadelor 1 şi 2 din Constantinopol; 31 şi 34 ale Sinodului al VI-lea ecumenic; 5 al Sinodului din Anfiohia şi altele.

5. Botează şi cunună a doua oară, săvârşind o mare erezie şi greşeală dogmatică.

6. Au rupt legătura duhovnicească cu ierarhia canonică a Bisericii Ortodoxe Române.

7. Hulesc şi defaimă patriarhii, episcopii şi preoții Bisericii care țin stilul nou, numindu-i „catolici”, „lipsiți de har”, „eretici” etc.

8. Au făcut mănăstiri fără aprobarea Sfântului Sinod.

9. Preoții stilişti se duc prin sate străine şi fac slujbe pe ascuns, fără să țină seama de aprobarea episcopului locului şi a patriarhului din acele parohii.

Şi aceste sunt câteva din greşelile şi abaterile canonice ale celor ce țin stilul vechi în țara noastră.

– **Stiliştii sunt considerați eretici?**

– Nu. Sunt schismatici, adică dezbinați de Biserica Ortodoxă, căci au călcat legile bisericeşti administrative, organizându-şi mănăstiri şi biserici deosebite, fără aprobarea Sfântului Sinod. Iar dacă îndrăznesc să boteze a doua oară, atunci se fac eretici, potrivit cu canonul 47 Apostolic şi alte canoane.

Calendarul este un ceas. A fost schimbat de cinci ori până acum şi, când va fi nevoie, iar o să-l schimbe.

Calendarul este un ceas al vremii şi tu dacă ai un ceas cu o oră în urmă sau cu două, de-acum al tău este bun, că a rămas în urmă? Sau pentru calendar să ne sfădim, să ne dezbinăm, să ne urâm că nu mai suntem ortodocşi? Ai auzit vreodată zicând: „Sfinte mucenice calendare, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi?” Ai auzit nebunii de acestea? Calendarul dacă ar fi sfânt, ar trebui să ne închinăm la calendar! Ori calendarul este dogmă? Toate dogmele sunt sintetizate în Crez.

Ai auzit vreodată: „Cred într-unul calendar?” Ai auzit nebunii din acestea? Calendarul nu-i

dogmă, nu-i sfânt! Este un ceas al vremii. De ce te închini la el şi din cauza lui nu te supui Bisericii şi te apuci să faci de capul tău hirotonii şi să botezi din nou? Ține-te de Biserică! Toate sectele care s-au rupt de Biserică, s-au rupt de neascultare şi mândrie de la Trupul lui Hristos.

Vezi la Efeseni ce spune la capitolul 1, 21-22: Biserica este Trupul lui Hristos. Vezi şi la Galateni 18-19: *Cap al Bisericii este Hristos*. Şi la Coloseni ai văzut ce-i Biserica? Cine s-a rupt de Biserică, ori sectar ori stilist, orice ari fi, s-a rupt de Trupul lui Hristos şi nu are mântuire în veacul veacului! Aşa să ştiți. Nu ne închinăm la calendar niciodată!

Şi aceşti stilişti, care sunt nesupuşi Bisericii până în ziua de azi, rămân o fracțiune eretică care nu se va îndrepta, că zice aşa: De la tot păcatul se întoarce omul uşor, dar de la eres, foarte greu! Şi aceasta pentru că se întunecă partea rațională a sufletului. Degeaba îi spun eu că aici este alb, că el vede negru. Şi atunci foarte greu se întoarce, aşa rămâne. Aşa rămân şi sectele şi celelalte.

DESPRE „OASTEA DOMNULUI”

– Părinte Cleopa, sunt unii din „Oastea Domnului” care cer credincioşilor să facă legământ cu Iisus. Ce este acest legământ?

– Tu spune-i: „Eu sunt în oastea Domnului de când m-am botezat şi eram cât o păpuşă. De atunci am făcut legământ cu Iisus şi m-am lepădat de satana şi de toate lucrurile lui şi m-am făcut ostaş al lui Iisus Hristos!” Şi dacă nu crede, adă-i Molitfelnicul şi arată-i unde spune: „Iată te-ai făcut ostaşul lui Iisus Hristos”. Şi eu sunt ostaş de când m-a născut mama, de când m-am botezat şi am legământ cu Hristos că voi face voia Lui. Nu-mi mai trebuie legământul tău.

Oastea Domnului a fost aprobată de Biserică odată cu organizația de binefacere a femeilor din Bucureşti, în anul 1923. Mergeau la spitale, îngrijeau bolnavii, duceau ajutoare la cei bolnavi, foarte mulți creştini părăseau imoralitățile. Şi altă asociație era în Ardeal, asociația Sfântul Gheorghe, care în numele Sfântului Gheorghe lupta împotriva catolicilor, a protestanților şi a uniților. Acestea trei au mers cât au fost conduse de mitropolitul Nicolae Bălan. Cât timp au avut conducători buni, ele au adus mare folos Bisericii. După aceea s-au făcut pepiniere pentru sectari. Se adunau prin case şi cântau cântări făcute de ei. Ca şi sectarii, nu mai mergeau la biserică, nu ascultau de preot.

Sfântul Apostol Pavel arată că ostaşii lui Iisus Hristos, dacă vor să se încununeze, trebuie să se lupte după lege (II Timotei 2, 5), iar dacă sunt ostaşi numai cu numele şi au practica tradițională a Bisericii lui Hristos, apoi unii ca aceştia nu mai sunt ostaşi ai lui Iisus Hristos, ci dezertori şi oameni nelămuriți în credință, care, în loc de folos, aduc pagube Bisericii.

Anul trecut a venit un preot la mine din județul Covasna şi mi-a zis: „Părinte, am avut tot satul în „Oastea Domnului” şi toți au trecut la pentricostali. Au rămas numai zece familii ortodoxe”. Iată cum s-au rupt de Biserică şi s-au făcut pepinieră de sectari. Iar ostaşii Domnului adevărați, care au rămas în Biserică şi ascultă de Biserică şi de preot, care țin cele patru sfinte posturi şi miercurea şi vinerea, care mărturisesc regulat, se împărtăşesc şi nu fac nimic fără voia Bisericii şi a preoților, aceia sunt ostaşi adevărați, aceia sunt fii ascultători ai lui Hristos.

Vedeți câți suntem noi aici? Toți suntem în oastea Domnului! **Ştiți de când suntem în oastea Domnului? De când ne-am botezat.** Ați auzit ce zice preotul la botez? „Fă, Doamne, pruncul acesta, ostaş ales al Tău”. **De atunci ne-am făcut fiii lui Dumnezeu după dar şi ostaşi ai lui Iisus Hristos, de când ne-am botezat.**

Iar Oastea Domnului a fost o asociație creştină cu scopul să trezească conştiința omului să se lepede de păcate, cum a făgăduit la botez. Că la botez aşa spune: „Mă lepăd de satana şi de toate lucrurile lui”. Şi atunci cei din „Oastea Domnului” au spus: să vă lepădați de beție, de curvie, de hoție, de înjurături, de fumat, de toate răutățile acestea.

Sora mea cea mare, Maria, a murit în „Oastea Domnului”. La fel şi cumnatul meu. O, dacă aş avea eu credința ei! La biserică mergea regulat. Atunci le dăduseră şi steaguri şi un fel de

decorații la ostaşii Domnului. Erau trecuți în Oastea Donmului şi ofițeri, aveau şi mulți preoți. A pornit foarte bine Oastea Domnului. Dar când au venit comuniştii, au dezbinat-o tare şi mulți s-au dus la secte, lepădându-se de Biserică.

Am auzit că unii din cei ce-şi zic „ostaşi ai Domnului" fac adunări şi predică prin casele oamenilor, fără să ştie preoții şi fără să rămână în legătură cu ei. Sfintele canoane nu dau voie mireanului şi nici chiar preotului să predice în public, fără porunca episcopului locului.

Iată ce zic sfintele canoane în această privință: „Nu se cuvine creştinului mirean a porni cuvânt în public sau a învăța, însuşindu-şi lui dregătoria bisericească, ci a urma rânduielile celei predate de Domnul şi a deschide auzul la cei ce au luat darul învățătorescului cuvânt şi a învăța de la dânşii cele dumnezeieşti".

Sfântul Apostol Pavel spune în epistola întâi către corinteni: *Au doară toți sunt apostoli? Au doară toți sunt prooroci? Au doară toți sunt tâlcuitori? Ce te faci pe tine păstor, oaie fiind? Ce te faci cap, picior fiind? Ce te apuci a comanda oşti, fiind rânduit între soldați?* (12, 29-30). *Cum vor propovădui, dacă nu sunt trimişi* (Romani 10, 15)?

Deci cel ce predică fără să fi fost trimis de episcopul sau preotul său, acela este pe calea neascultării, şi ştim cu toții că neascultarea lucrează moarte.

Iată, fraților, eu v-am învățat cât am putut din mila lui Dumnezeum după a mea slabă putere. V-am răspuns la întrebările voastre şi vă îndemn cu toată dragostea, cât încă mai sunt în viață, să iubiți biserica, să ascultați de preoții voştri, să nu lipsiți de la sfintele slujbe, să vă spovediți regulat, să faceți milostenie după putere, să vă rugați cât mai mult şi să vă iubiți duhovniceşte unii pe alții.

Acestea sunt sfaturile mele pe care le dau tuturor celor care vor să se mântuiască şi să dobândească Împărăția Cerurilor.

Dar vă rog şi eu acum să nu mă uitați la sfintele voastre rugăciuni, că sunt bătrân şi bolnav şi în curând trebuie să stau înaintea Domnului nostru Iisus Hristos, să dau răspuns de toate feptele mele, bune sau rele, câte le-am făcut pe acest pământ.

Dumnezeu să vă binecuvinteze pe toți, prin harul Duhului Sfânt, ca să moşteniți viața cea veşnică întru lumina şi slava Preasfintei Treimi. Amin.

DIFERENȚELE DINTRE BISERICA ORTODOXĂ ŞI CEA ROMANO-CATOLICĂ

– **Care este cea mi apropiată credință de cea ortodoxă?**

– Cea mai apropiată de Biserica Ortodoxă este biserica Romano-Catolică, dar între ele este o diferență ca de la cer la pământ.

Cei mai mari duşmani ai romano-catolicilor sunt protestanții. Ei s-au rupt de biseica Romano-Catolică la anul 1517, prin Martin Luther, fiind urmat de Calvin şi Zwingli.

– Care sunt punctele principale care ne despart de catolici?

– Învățăturile principale care ne despart dogmatic şi canonic de catolici sunt:

1. Întâi este **filioque**. Ei zic că Duhul Sfânt purcede şi de la Tatăl şi de la Fiul. Această greşală docmatică este cea mai grea. Sfântul Evanghelist Ioan spune că *Duhul Sfânt purcede de la Tatăl şi este trimis în lume prin Fiul* (Ioan 15, 26).

2. Al doilea este **supremația papală**. Papa este considerat de ei capul suprem al bisericii creştine, adică locțiitorul lui Hristos pe pământ! Mai mare decât toți patriarhii! Ceea ce nu a făcut Biserica Universală. Mândrie drăcească. Papa se numeşte urmaşul Sfântului Petru!

3. **Infalibilitatea papală**. Ei zic că papa nu poate greşi ca om, în materie de credință, când predică el, ceea ce iarăşi este o dogmă nouă respinsă de Biserica Ortodoxă.

4. Al patrulea este **purgatoriul**. Ei zic că între Rai şi iad ar fi un foc mare unde stă sufletul câteva sute de ani şi se curățeşte, apoi se duce în Rai. Nu scrie în Sfânta Scriptură aşa ceva; nu-i

prevăzută nicăieri această învățătură.

Noi avem Evanghelia Judecății, pe care o au şi ei, dar nu arată trei locuri, ci numai două: Raiul şi iadul. Mântuitorul, cănd va sta pe scaunul slavei Sale şi va aduna toate popoarele de la zidirea lumii să le judece, îi va despărți pe dânşii precum desparte păstorul oile de capre. Şi va pune pe drepți de-a dreapta Sa şi pe păcătoşi de-a stânga Sa... Şi vor merge păcătoşii în munca veşnică, iar drepții în viața veşnică.

Deci nu putem zice că sunt trei locuri, ci numai două locuri: munca veşnică sau viața veşnică.

5. **Azimele**. Ei nu slujesc cu pâine dospită, ci cu azime, ca evreii.

6. Catolicii mai au o dogmă nouă: **imaculata concepție**. Ei zic că Maica Domnului ar fi născută de la Duhul Sfânt, adică fără păcatul strămoşesc. Nu-i adevărat. Este născută în chip firesc din dumnezeieştii Părinți Ioachim şi Ana, ca rod al rugăciunii.

7. **Transsubstanțierea.** La sfințirea Sfintelor Daruri catolici nu fac rugăciunea de invocare a Sfântului Duh, cum facem noi la Sfânta Epicleză. Ei zic că darurile se sfințesc singure, când se zice: *Luați mâncați...* şi celelalte. Nu au rugăciunea de pogorâre a Duhului Sfânt peste Daruri.

8. **Celibatul preoților.** Preoții catolici nu se căsătoresc. Ei sunt celibatari, împotriva Sinoadelor ecumenice, care eu hotărât ca preoții de mir să aibă familie.

9. Ei au şi **indulgențele** papale. Altă rătăcire. Papei, dacă îi dai parale multe, poți să faci oricâte păcate, te iartă, te dezleagă. Sfinții lor au prea multe fapte bune, n-au ce face cu ele, le dau papei, iar el vinde aceste merite prisositoare spre iertarea păcatelor oamenilor care nu au destule fapte bune.

10. Şi mai este un punct important: **mirungerea**. Catolicii nu miruiesc copiii imediat după Botez, ci la şapte-opt ani şi numai arhiereii îi miruiesc.

Noi avem liturghiile constantinopolitane ale Sfântului Vasile cel Mare, ale Sfâtului Grigorie Dialogul şi ale Sfântului Ioan Gură de Aur, iar catolicii au liturghia romană şi cea ambroziană.

Iată acestea sunt principalele puncte dogmatice şi canonice care despart Biserica Ortodoxă de cea Romano-Catolică.

Iar cu protestanții nu avem nimic comun. Ei au reformat total dogmele Bisericii stabilite de Sfinții Părinți şi au renunțat la cele şapte Sfinte Taine. Ei nu au ierarhie şi Taine şi nu se pot mântui. Din cele şapte Taine mai au doar două: Botezul şi Euharistia, pe care o fac cu pâine dospită ca şi catolicii. Din protestanți s-au născut toate sectele neoprotestante care atacă țările ortodoxe astăzi.

ÎNTREBĂRI DE CREDINȚĂ

– Părinte, în Apocalipsă spune de pecetea lui Antihrist, 666, care este puterea lui Antihrist.

– Frate, tu crezi că se ia aşa după slovă, 666?

Aceşti trei de şase simbolizează trei patimi cumplite care vor stăpâni lumea în vremea de pe urmă, şi anume:

1. **Pofta fără de minte,** adică desfrâu şi beție cum n-a mai fost niciodată pe pământ;

2. **Mânie fără judecată,** adică ură între oameni, războaie, răzbunare, crime de tot felul, ceartă şi tulburare între creştini, între părinți şi copii, aşa cum scrie la Sfânta Evanghelie.

3. Şi al treilea şase înseamnă **închipuire pripită** sau imaginație pripită, care duce la secte, dezbinări de tot felul, boli sufleteşti, vrăjitorie, deznădejde şi sinucidere.

Toate aceste patimi, care sunt simbolizate prin cifra 666, stăpânesc astăzi tot pământul, până când va veni sfârşitul lumii şi judecata de apoi. Atunci fiecare va lua după faptele sale.

Păi voi credeți că o să fie o pecete cu cifra 666? Prostii! La Apocalipsă, dacă ceri tu 666, eu îți cer ție „jivină gândită” şi „cal galben” şi „cal roib” şi „cal negru”, şi „cetatea care naşte”. Cetatea se face femeie şi naşte.

Ia să-mi spui tu mie ce-s acelea? Cele şapte cupe ale mâniei lui Dumnezeu, cele şapte trâmbițe, ce-s acelea? Păi spune, măi!

Cea mai blestemată sectă din lume care ne ameninţă este secta iehoviştilor. Ce hule grele aduc ei împotriva Dumnezeirii! Ei nu cred în Hristos. Este o sectă politică iudaică, care luptă împotriva Creştinismului şi încearcă să arate dogma Preasfintei Treimi, căci despart pe Tatăl de Fiul şi de Duhul Sfânt.

A fost vreodată Tatăl fără Cuvânt? Hristos este cuvântul Tatălui. A fost vreodată Tatăl fără Duh? Ce spune în Psalmul 12? *Cu cuvântul Domnului cerurile s-au întărit şi cu Duhul gurii Lui toată puterea lor*. A fost vreodată Tatăl fără Cuvânt sau fără Duh?

N-ai văzut la facerea omului? *Să facem om după chipul şi asemănarea noastră*. Cu cine se sfătuia Tatăl, dacă nu este Fiul şi Duhul Sfânt? N-ai văzut la amestecarea limbilor: *Să ne pogorâm, să le amestecăm limbile*. Sfânta Treime de la început se descoperă în cele mai tainice Scripturi.

Deci răul din draci acesta este: **poftă fără minte, închipuire pripită şi mânie fără judecată.** Asta înseamnă 666!

*

– **Poate fi schimbat un patriarh ortodox şi în ce condiții?**

– Numai Sfântul Sinod poate schimba un patriarh sau un episcop, dacă are abateri grave dogmatice şi canonice sau dacă este grav bolnav şi cere demisia.

– **Ce să facem cu Sfânta Anaforă care este veche şi nu se mai poate mânca?**

– Sfânta Anaforă veche, dacă n-ai avut grijă de ea şi n-ai mâncat-o şi a mucegăit sau au mâncat-o şoarecii, că se întâmplă şi de acestea, o dai pe apă curgătoare sau o îngropi în pământ în loc curat. Să n-o dai pe foc că este păcat. La fel şi cu icoanele vechi degradate, nu ai voie să le arzi în foc. Cel mai bine să le duci la biserică.

– **Este bine să cânte creştinii din instrumente muzicale sau nu?**

– Cel mai bun organ de a cânta lui Dumnezeu este gura şi inima omului. Aşa este în Biserica Răsăritului. La catolici se cântă din orgă; dar aceea este distracție şi are notă de teatru. Nu ne ducem să ne distrăm la biserică, căci orga te risipeşte cu mintea în altă parte. Trebuie să cânt din inima mea, că auzi ce spune: *Răcnit-am din suspinarea inimi mele*. Gura noastră să laude pe Dumnezeu, că zice psalmistul: *Bine voi cuvânta pe Domnul întru toată vremea, pururea lauda Lui în gura mea*. Iată cum trebuie să lauzi pe Dumnezeu. Nu cu orgă şi chitară.

– **Dacă eşti certat cu cineva şi vorbeşti cu el, dar el totuşi nu vrea să răspundă, ce trebuie să facem în acest caz?**

– Dacă a intrat diavolul atât de tare în inima lui şi nu te iartă, oricine ar fi – cumătru, cuscru, soră, frate –, trebuie să-i zici de trei ori: „Iartă-mă, frate, pe mine păcătosul şi Dumnezeu să te ierte!"

– **Dar dacă după aceasta tot te urăşte şi nu te iartă?**

– Dacă îți ceri iertare de trei ori şi nu te iartă, păcatul rămâne asupra lui. Dar tu să-ți faci datoria şi până de trei ori să-ți ceri iertare. Dacă nu te iartă, rămâne greutatea asupra lui şi tu roagă-te pentru el şi urmează sfatul preotului tău.

– **Copiii care sunt avortați au suflet?**

– Au! Cum să nu aibă?

– **Dintr-a câtea zi au ei suflet?**

– Din clipa zămislirii.

– **Din acel moment au suflet?**

– Da, Nu spune proorocul Ieremia: *Doamne, Tu zideşti duhul omului întru zămislire?*

– **Păi, înseamnă că sunt numai suflet, părinte.**

– Sămânța bărbatului şi a femeii este vie. Şi atunci în clipa împreunării s-a zidit şi sufletul şi trupul.

– **Prea Cuvioase, ce se zideşte întâi la om?**

– Întâi şi întâi se zideşte sufletul şi apoi trupul. Trupul ia forma după suflet.

– **Atunci cum este cu copiii avortaţi?**

– Pentru un copil avortat, mama lui n-are voie să se împărtăşască 20 de ani. El este viu pe când s-a zămislit în pântecele maicii lui; de când era cât o sămânţâ de cânepă. Dacă îi faci ceva de atunci sau bei nişte otrăvuri ca să pierzi copilul, ucigaşă de oameni eşti. De ce să nu vă spun? Cum să tac? Că o să mă întrebe Mântuitorul!

– **Iertare mai este, părinte?**

– Este iertare! Te duci şi te spovedeşti, faci canonul şi te iartă Dumnezeu. **Nu este nici un păcat neiertat. Numai păcatul nepocăit şi nemărturisit rămâne în veci neiertat.**

– **Sufletele copiilor avortaţi unde sunt?**

– Sufletele copiilor avortaţi stau într-un loc unde nu este nici întuneric, nici lumină. Nici nu se bucură, nici nu se chinuiesc. Şi ei strigă la Dumnezeu: „Doamne, pentru ce suntem noi lipsiţi de bucuria feţei Tale, căci noi nu am văzut lumina soarelui, nu am văzut frumuseţile din această lume şi nici nu am făcut vreun păcat?” Şi atunci glasul lor se ridică la Dumnezeu, iar Dumnezeu va cere sufletele lor din mâna mamelor ucigaşe. Iar părinţii care au omorât copiii în pântece, dacă fac canon, îi eliberează pe copiii lor din acea stare.

– **Dar care se feresc să nu nască copii, ce canon trebuie să facă?**

– Care se păzesc să nu facă copii sunt opriţi de la Sfânta Împărtăşanie doi ani de zile.

– **O femeie bolnavă, care a pierdut un copil fără voia ei, vă întreabă ce să facă?**

– Să se ducă la mănăstire la preotul ei şi să-şi facă canonul rânduit, că dacă nu-l face în lumea aceasta, o ajunge canonul cel de dincolo.

– **Dacă nu-i dă canon părintele?**

– Ba să-i dea canon. Cine a pierdut copii fără voie este oprit de la Sfintele Taine numai doi ani.

– **Cum se ia aghiasma mare?**

– Aghiasma mare, care se sfinţeşte la Bobotează, se ia zilnic de credincioşi opt zile, până se termină praznicul Arătării Domnului. Numai femeile necurate nu pot să o ia, nici bărbaţii care nu ţin curăţie cu soţiile lor. La fel şi cei care au avut ispitire prin somn n-au voie să ia aghiasmă 24 de ore.

Mai pot lua aghiasmă mare cei care s-au spovedit la duhovnic şi cei care se împărtăşesc a doua zi.

– **Ce putere au rugăciunile pentru cei adormiţi?**

– Frate, ce spune Hristos? *Cine vă ascultă pe voi, pe Mine Mă ascultă. Cine se leapădă de voi, de Mine se leapădă*. Ia gândeşte-te că arhiereii şi preoţii toţi sunt ucenici ai lui Hristos şi ei mijlocesc în Sfântul Altar prin rugăciuni şi părticele. Voi ştiţi că pomelnicele acestea care vin de la popor, toate merg în Sfântul Altar prin rugăciuni şi părticele, pe care le scoatem dimineaţa cu Sfânta Copie la Sfânta Proscomedie şi le punem pe Sfântul Disc, ele sunt numai blagoslovite. Iar după Sfânta Epicleză, părticelele, numite şi miride, se pun în Sfântul Potir şi aşa cei pomeniţi la vii şi la morţi se împărtăşesc nevăzut din cele sfinte şi dobândesc iertare de păcate.

Iată ce mare valoare are Sfânta Liturghie!

De aceea suntem datori să mergem regulat la Sfânta Luturghie, ca să ne împărtăşim haric de Sfintele Taine, atât prin rugăciune, cât şi prin sfintele părticele care se scot pentru noi şi se pun în Sfântul Potir.

– **Cum vedeţi Sfinţia Voastră unirea Bisericii Ortodoxe cu celelalte culte?**

– Fraţilor, unirea Bisericii nu este lucru omenesc, ci dumnezeiesc. Nu-i în puterea noastră. Iată cum văd eu: Să punem post şi rugăciune către Dumnezeu şi când va veni Duhul Sfânt să ne găsească ca la Sfinţii Apostoli. Ce spune la Faptele Sfinţilor Apostoli, când a venit Duhul Sfânt? *Şi era inima celor ce au crezut una şi toate le erau de obşte*. Nu mai ziceau că această casă este a mea, haina asta este a mea! Asta este lucrarea Duhului Sfânt.

Dacă va veni Duhul Sfânt, când îl cerem cu post şi cu rugăciune, când va veni, la toate minţile arhiereilor catolici şi ortodocşi va fi aceeaşi gândire: „Hai să ne unim, că n-au fost la început două Biserici, ci una singură”. Deci asta să cerem la Dumnezeu, că El poate face unitate de vederi în toate privinţele. Noi, nu. Nu zicem: *Rămâneţi întru Mine, că fără de Mine nu puteţi face nimic?*

Asta este. Le-am spus atunci. Da. Unitatea în credinţă este un lucru. Mântuitorul a spus: *Trebuie a se predica această Evanghelie a Împărăţiei spre mărturie la toate popoarele şi apoi va veni sfârşitul*. Dacă este spre mărturie, poate să fie şi mâine sfârşitul. Că Evanghelia a auzit-o şi japonezul şi chinezul şi indianul. Toţi au auzit-o. Iar dacă este vorba să creadă, să se facă unitate de credinţă, atunci numai Domnul ştie.

Dar pe noi ne interesează asta: „Cum am să termin eu viaţa?”, nu când va fi sfârşitul lumii. Că Mântuitorul a spus: *Iar despre ziua şi ceasul acela, nimeni nu ştie; nici îngerii din cer, nici Fiul la om, ci numai Tatăl Meu*. Dar nu, când îmi aduc aminte de sfârşitul lumii, ce spun? „Stai, măi! Dar eu mor mâine! Ce dacă va mai ţine lumea asta o mie de ani? Cu ce mă duc eu de aici? Ce-am pus eu în traistă?” Că Mântuitorul a spus: *Privegheaţi şi vă rugaţi,că nu ştiţi ziua nici ceasul!*

NE VORBEŞTE

PĂRINTELE CLEOPA

Volumul 4

CUVÂNT ÎNAINTE

După primele trei volume, iată, iese de sub tipar al patrulea volum din cuvintele şi sfaturile duhovniceşti ale Archimandritului Cleopa Ilie, sub titlul generic de **Ne vorbeşte Părintele Cleopa**. Sunt cărţi mult solicitate de credincioşi, atât pentru dulceaţa limbii şi adâncimea învăţăturilor biblice şi patristice, explicate pe înţelesul tuturor, cât şi pentru competenţa şi autoritatea morală de care se bucură Părintele Cleopa la nivel aproape naţional.

Acest nou volum conţine câteva din convorbirile sale duhovniceşti realizate de-a lungul anilor, care, deşi au mai fost publicate, le reeditām din nou, fiind epuizate, întrucât conţin învăţături morale ortodoxe esenţiale, atât de necesare bunilor noştri creştini şi mai ales celor tineri.

Suntem încredinţaţi că aceste cuvinte de suflet sunt oricând actuale şi noi şi pot convinge pe cei mai mulţi credincioşi să părăsească păcatele şi să urmeze întru toate lui Hristos, Preacuratei Sale Maici şi tuturor sfinţilor Săi.

De aceea recomandăm şi acest nou volum bunilor noştri creştini – tineri, căsătoriţi şi bătrâni –, care vor să se mântuiască, să urmeze, după putere, sfaturile bunului nostru Părinte Cleopa, care, din mila Domnului, încă mai este printre noi.

Archimandrit Ioanichie Bălan

Intrarea Maicii Domnului în Biserică
Anul mântuirii, 1996

CONVORBIREA ÎNTÂI

DESPRE CREAȚIE, CĂDEREA OMULUI, RAI ŞI IAD

1. Părinte Cleopa, spuneți-mi câteva cuvinte despre creația lumii văzute şi nevăzute, după învățătura Sfinților Părinți.

Toată creația este şcoală a sufletelor celor cuvântătoare, spune Vasile cel Mare în *Hexaimeron* (Facerea lumii în cele şase zile). Căci, privind la cele create de Dumnezeu, ne înălțăm cu mintea la cele nevăzute şi ne întărim în sfânta credință. Cât suntem în trup, toate le vedem „ca prin oglindă", adică prin creații, care formează icoana, imaginea celor viitoare de dincolo de mormânt.

Creația este oglinda lui Dumnezeu în care se reflectă bunătatea, mila, pronia şi iubirea Tatălui Ceresc pentru noi, oamenii. Sfinții Părinți numesc pe toate cele văzute „spatele lui Dumnezeu", care închipuiesc, simbolizează, pe cele viitoare. Iar când vom trece la cele veşnice, atunci vom vedea cu ochii cei duhovniceşti „fața lui Dumnezeu", adică vom privi față către față slava Preasfintei Treimi, fără să mai avem nevoie de „oglinzile" cele de pe pământ, adică de creații.

Aici pe pământ nu suntem vrednici să privim pe Dumnezeu în față. Iar dacă auzim pe Sfântul Apostol şi Evanghelist Ioan zicând: *Pe Dumnezeu nimeni niciodată nu L-a văzut* (Ioan, 1, 18), să înțelegem că nu L-a văzut după ființă, după esență, însă Îl vedem prin creație. Că, după ființă, nici îngerii din cer nu-L pot vedea şi înțelege pe Dumnezeu.

2. Ce spun Sfinții Părinți şi, mai ales, Sfânta Scriptură despre îngeri şi despre căderea lui Adam?

La început îngerii nu ştiau că Iisus Hristos este numit de Duhul Sfânt „Îngerul sfatului celui mare", cum Îl numeşte proorocul Isaia, cu care se sfătuia permanent Tatăl. „Îngerii nu-L ştiau de Fiu al lui Dumnezeu", spune Sfântul Vasile cel Mare în Hexaimeron. Deci, când a strigat Sfântul Arhanghel Mihail, zicând: „Închinați-vă Îngerului Sfatului celui mare", unii din îngeri n-au vrut să se închine Lui şi de aceea au căzut în adâncul iadului, cum spune Mântuitorul: *Văzut-am pe satana căzând ca un fulger din cer* (Luca 10, 18).

Deosebirea dintre căderea îngerilor răi şi a omului este că îngerii au căzut cu voia lor, deci din libertate, iar omul a căzut din amăgire şi din îndemnul diavolului. Iar „păcatul cu sfătuire", spune Sfântul Ioan Gură de Aur, „jumătate este al celui ce îl face şi jumătate al celui ce l-a sfătuit".

Dumnezeu a îngăduit omului în rai să facă păcatul cel mai mic, adică să mănânce din pomul cunoştinței binelui şi răului. Că dacă mânca din pomul vieții, cum spume Sfântul Ioan Gură de Aur, omul nu mai avea pocăință niciodată, se împietrea la inimă ca diavolul, cădea ca diavolul, nu mai murea niciodată şi se chinuia în veci, asemenea satanei.

La căderea lui Adam au contribuit două patimi raționale ale omului: mândria şi pofta. Prin căderea sa, omul Adam nu a prierdut tot harul lui Dumnezeu, căci a căzut din ispita diavolului. Astfel, harul şi arvuna mântuirii au rămas în om, pentru că a greşit din neştiință şi pentru că este purtător de trup pământesc. Numai celui ce se leapădă de Dumnezeu i se ia harul Duhului Sfânt, dar şi acesta este primit prin pocăință. Iar cel ce greşeşte din neştiință, păstrează harul, însă acoperit de păcate.

Iată pentru care pricină femeia lui Adam s-a numit Eva, adică Viață, iar nu moarte, pentru că nu a căzut total ca diavolul şi apoi pentru că prin a doua Evă, adică Maica Domnului, se va izbăvi neamul omenesc.

După cuvântul Sfântului Ioan Gură de Aur, îndoit a fost creat omul, cu trup şi suflet; îndoit a fost şi pomul cunoştinței binelui şi răului; îndoită şi urmarea greşelii lui Adam; îndoit este şi raiul: raiul pământesc, sau „sânul lui Avraam", unde stau sufletele drepților până la judecata viitoare, şi raiul ceresc, adică împărăția cerurilor, unde vor intra drepții după a doua judecată. Iar mâncarea din

pomul cunoştinţei binelui şi răului înseamnă „cât de bine era omului dacă nu mânca şi cât de rău este că a mâncat”.

Despre îngeri trebuie să ştim că ei au fost zidiţi numai prin gândirea lui Dumnezeu, dar nu erau neschimbători, ci i-a lăsat ca ei singuri să câştige prin luptă neschimbarea. Atât îngerii cât şi primii oameni au aveau imaginaţie. Cum au căzut îngerii în imaginaţie, îndată au căzut din cer în iad, că doreau să fie asemenea „Celui Preaînalt”.

Iar oamenii au căzut în clipa când s-au îndoit de cuvântul lui Dumnezeu. Îndată ce satana le-a răpit frica de moarte, zicând: *Nu veţi muri, ci veţi fi vii*, omul a căzut în imaginaţie şi apoi în păcat. Cea mai mare pagubă este să uite omul de moarte. Cum i-a şters omului din minte frica morţii, îndată a murit prin păcat. Sfântul Ioan Gură de Aur spune că primul om a căzut din trei lucruri: femeia, lemnul (pomul) şi neascultarea. Şi tot prin trei lucruri va fi mântuit: Maica Domnului, Crucea şi ascultarea.

3. Ce spun Sfinţii Părinţi despre cele şapte zile ale creaţiei?

Sfântul Vasile cel Mare, în cartea sa *Hexaimerom*, spune că zidirea s-a făcut „îngrecată” ca o femeie însărcinată în a noua lună, cu toate zidirile din ea, gata să le dea viaţă. Iar Duhul lui Dumnezeu încălzea adâncul, *Se odihnea deasupra apelor*, ca să dea viaţă apelor şi zidirilor.

Deci pământul avea viaţă de când Duhul Sfânt încălzea adâncul, dar nu avea şi suflare de viaţă. Sfânta Scriptură la Facere (cap. 1, 1-2) spune că *pământul era netocmit şi gol*, dar nimeni nu ştie de când era, că cele cu ochi încă nu se creaseră, nu primiseră suflare de viaţă. Ziua întâi a creaţiei a fost Duminica, căci atunci a zis Dumnezeu *să fie lumină* (Fac. 1, 3). De aceea El a înviat tot Duminica, căci prin înviere a înnoit lumina cea dintâi. Lumina cea dintâi a fost creată, iar nu necreată. Ea nu izvorea din energiile necreate ale Duhului Sfânt. Era o lumină cerească a cărei origine omul nu poate să o ştie.

De asemenea, nici despre primele trei zile ale creaţiei nimeni nu ştie lungimea lor, că încă nu era soare care să răsară şi să apună. Soarele este numit de Sfântul Vasile cel Mare „căruţa luminii”, spunând că Dumnezeu a pus în soare numai puţin din lumina creată în ziua cea dintâi şi a rânduit ca soarele să lumineze pământul „ca o lampă”; adică munţii, codrii, câmpiile, râurile mările, care împlinesc porunca cea dintâi, mereu curg şi se adună la un loc.

Toate legile puse de Dumnezeu în univers, după care se conduce întreaga creaţie, se numesc de Sfinţii Părinţi „temeliile lumii”, şi cine cugetă la ele se întăreşte în credinţă şi laudă cu multă tărie pe Ziditorul a toate, împlinind cuvântul proorocului David care zice: *Cine va vorbi despre puterile Domnului, auzite va face toate laudele Lui* (Ps. 105, 2).

Legile universului nu se schimbă niciodată pentru că sunt „temelii” ale întregii zidiri. Iar când auzim pe Sfântul Apostol şi Evanghelist Ioan, zicând: *Tatăl Meu lucrează şi Eu lucrez*, să înţelegem că Tatăl lucrează prin legile creaţiei şi ale vieţii; iar Fiul lucrează pronie, adică prin păzirea legilor universului, care formează temeliile lumii văzute. Frumuseţea zidirilor create de Dumnezeu este aşa de minunată, încât şi îngerii din cer se uimesc de armonia lor, după cum spune Iov: *Când s-au creat stelele, lăudatu-M-au glas mare toţi îngerii Mei* (Iov 38, 7).

Armonia şi frumuseţea zidirilor au uimit pe sfinţi, pe filosofi, pe înţelepţi, pe poeţi, pe artişti, pe creştini şi chiar pe păgâni, înălţându-i cu mintea la Creatorul a toate, Dumnezeu. Prin cugetarea la zidiri mulţi au cunoscut pe Dumnezeu, au sporit în rugăciune, au înălţat imne de laudă Ziditorului şi au ajuns chiar la rugăciunea cea mai înaltă a minţii şi a inimii. De aceea, spun Sfinţii Părinţi, ne este de mare folos să cugetăm la zidirile lui Dumnezeu, pentru a-L cunoaşte şi a-L iubi mai mult pe Dumnezeu.

4. Ce ne mai puteţi spune despre creaţie şi despre crearea omului?

Dumnezeu a făcut pe om şi întreaga lume din patru materii sau stihii. Două stihii – aerul şi focul –, şi două stihii grele, care curg în jos – pământul şi apa –, după mărturia Sfântului Vasile cel Mare. Aceste patru stihii lucrează unite şi neamestecate, dar şi amestecate. Iar în vremea de apoi

stihia cea mai de sus, cea mai uşoară, adică focul, va arde pe celelalte trei stihii, dar numai cât va fi fiinţa omenească, după cuvântul Domnului, Care zice: *De mânia Atotţiitorului se vor aprinde stihiile pământului* (adică aerul, pământul şi apa). Dar zice Duhul Sfânt prin gura lui David, că nu va distruge stihiile şi întreaga zidire, ci numai le va înnoi: *Trimite-vei Duhul Tău şi se vor zidi şi vei înnoi faţa pământului* (Ps. 103, 31).

Dumnezeu a creat trei ceruri. Cerul întâi este văzdulul, al doilea este eterul – un fel de foc deasupra văzduhului, iar al treilea cer este cerul îngerilor. Aici a fost răpit Sfântul Apostol Pavel şi *a auzit cuvinte de nespus, pe care nu se cuvine omului a le grăi* (II Cor. 12, 2-4). Aici este raiul.

Omul a fost creat de Dumnezeu după chipul şi asemănarea Sa. El este singura făptură pe care a zidit-o Dumnezeu cu mâinile Sale, iar nu numai prin cuvânt, ca pe celelalte. L-a creat apoi cu sfatul celor trei persoane ale Preasfintei Treimi, că zice la Facere: *Să facem om după chipul şi asemănarea Noastră* (Fac. 1, 26).

Trupul omului a fost creat din pământ, iar sufletul lui a fost insuflat de Dumnezeu în chip nevăzut. Omul este compus din două părţi: trup şi suflet – dihotomism –, aşa cum ne învaţă Biserica noastră Ortodoxă; iar nu din trei părţi: trup, suflet şi duh – trihotomism –, cum învăţau unii scriitori bisericeşti vechi.

Omul are duh, adică suflet animal ca toate vietăţile, din care izvorăsc puterile fireşti ca: puterea seminală, cea crescătoare, de hrănire, de conservare, instinctele etc. Dar sufletul animal al omului aparţine trupului şi nu trebuie să-l confudăm cu sufletul de origine divină creat de Dumnezeu în om, care se uneşte cu trupul în clipa zămislirii şi se duce la cele veşnice prin moarte. Trupul se va reuni cu sufletul la judecata viitoare, însă va învia înduhovnicit, iar nu cum a fost pe pământ.

Omul începe de pe pământ să guste şi să trăiască cele ale cerului, căci încă de pe pământ materia omului se îndumnezeieşte, se luminează la faţă, se dezbracă de cele pământeşti şi se îmbracă în cele cereşti, aşa cum au fost sfinţii. Căci *zidirea toată suspină, aşteptând înnoirea firii omului* (Rom. 8, 22-23).

Dumnezeu a făcut trei lumi: o lume de jos, unde este numai întuneric, văpaie de foc şi tartar, în care se chinuiesc diavolii şi sufletele celor păcătoşi. Iadul a fost creat în clipa căderii îngerilor răi. A doua lume, numită „amestecată”, adică pământească, unde este amestecat binele cu răul, bucuria cu întristarea, fapta bună cu păcatul, plăcerea cu durerea, viaţa cu moartea.

Aici pe pământ se trudeşte omul să scape de păcate şi de iad şi să dobândească mântuirea prin fapte bune şi pocăinţă. Aici plăcerea vieţii sau a nunţii se răsplăteşte cu durerea, cu chinurile naşterii şi creşterii de copii. Altfel nu este mântuire. Că spune Sfântul Maxim Mărturisitorul: „Cine fuge de durerile veacului de acum, are parte de durerea cea veşnică”. A treia lume este raiul şi împărăţia cerurilor. Acolo este numai bucurie, cântare, lumină şi viaţă veşnică.

5. Ce altceva trebuie să mai ştim despre om?

Omul este „regele creaţiei” pentru că este făcut cu sfatul Preasfintei Treimi, după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu şi pentru că are suflet viu şi poartă în el, prin Botez, pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh. Omul este singura fiinţă care primeşte darul de a spori în virtute, în sfinţenie şi în putere, ajungând până la îndumnezeire. Însă prin păcat, omul a căzut din starea cea dintâi în starea cea de rob, de om păcătos. De aici se poate iarăşi sui la cinstea cea dintâi, de fiu al lui Dumnezeu, însă cu multe şi mari jertfe şi osteneli.

Iată ce zice despre aceasta Sfântul Grigorie de Nissa: „Precum Dumnezeu l-a făcut pe om alt dumnezeu, un dumnezeu al pământului, tot aşa, prin păcat, Dumnezeu S-a supărat aşa de mult pe om, încât întreaga zidire s-a răzvrătit asupra omului. Trupul este neputincios şi plin de suferinţe, focul îl arde, frigul îl omoară, şarpele îl muşcă, lupul îl ucide, marea îl îneacă, pământul îl înghite, foamea îl chinuie şi diavolul îl ispiteşte până la moarte...”.

Totuşi, Dumnezeu nu l-a părăsit pe om. I-a dat mijloace de îndreptare, de pocăinţă şi de mântuire. Mai întâi i-a lăsat harul mântuirii, deşi înăbuşit de păcate. Apoi i-a dat legea conştiinţei,

ca să-l învețe şi să-l mustre pentru cele rele. I-a lăsat în inimă dorul raiul pierdut, adică nostalgia paradisului, care îi dă omului râvnă pentru rugăciune, lacrimi de pocăință, simțire duhovnicească spre cele bune.

În Honăgraf se spune că după izgonirea lui Adam din rai, patruzeci de zile a plâns strămoşul Adam la porțile raiului, cerând iertare; însă heruvimii care străjuiau porțile raiului nu i-au mai deschis, căci nu mai putea să intre în nemurire omul muritor fără pocăință şi jertfă de răscumpărare a lui Hristos. Atunci, întorcându-se Adam înapoi pe pământ, a început a-l ara, a-l semăma şi a lucra în sudoarea frunții sale, ca să-şi dobândească pâinea cea de toate zilele.

Deşi era departe de Dumnezeu, de aici de pe pământ omul Îl putea vedea pe Dumnezeu, cum spune Sfântul Isaac Sirul, însă în chip tainic, prin cei doi ochi ai sufletului. Cu un ochi Îl vedea pe Dumnezeu din zidiri, adică prin contemplarea duhovnicească a creației, a tuturor celor făcute aşa de minunat de mâinile lui Dumnezeu. Cu al doilea ochi Îl vedea pe Dumnezeu prin împlinirea poruncilor Lui şi prin simțirea duhovnicească a inimii. Sfântul Vasile cel Mare spune în această privință că, cu cât sporeşte omul în cugetarea sau contemplarea naturală a zidirilor, în aceeaşi măsură sporeşte în credință şi în dragostea de Dumnezeu.

6. Ce ne învață Sfinții Părinți despre cele nouă cete îngereşti?

Dumnezeu a creat întâi lumea nevăzută, adică pe îngeri. Sfântul Apostol Pavel şi mai târziu ucenicul său Sfântul Dionisie Areopagitul, în lucrarea sa *Ierarhia cerească şi bisericească*, împarte îngerii în nouă cete având o anumită misiune dumnezeiască (Rom. 8. 38; I Petru 3, 22).

Astfel, *Serafimii* cei cu câte şase aripi, *Heruvinii* cei cu ochi mulți şi *Scaunele* sau *Tronurile*, care „odihnesc pe Dumnezeu gânditor”, formează prima ceată de îngeri. Aceştia înconjoară tronul cel de văpaie şi lumină al Preasfintei Treimi (Iez. 1, 4-28). Apoi urmează *Puterile*, *Stăpâniriile* şi *Domniile*, care formează a doua ceată de îngeri. Aceştia au misiunea să stăpânească întreg universul, planetele, stelele, vânturile, mările şi puterile întunericului, adică pe diavoli şi iadul.

Urmează apoi *Începătoriile*, *Arhanghelii* şi *Îngerii*, care formează a treia ceată de îngeri şi au ca misiune că facă cunoscută oamenilor voia lui Dumnezeu. Deci, îngerii noştri păzitori sunt numărați în ceata a noua, ca cei mai apropiați de neamul omenesc.

7. Ce ştim din Sfânta Scriptură şi de la Sfinții Părinți despre rai?

Sfânta şi dumnezeiasca Scriptură ne vorbeşte despre rai, zicând: *Şi a sădit Dumnezeu rai în Eden, către răsărit, şi a pus acolo pe omul pe care l-a făcut. Şi a făcut Dumnezeu să răsară din pământ tot pomul frumos la vedere şi bun la mâncare; şi pomul vieții şi mijlocul raiului, precum şi pomul cunoştinței binelui şi răului* (Fac. 2, 8-9).

Sfântul Ioan Damaschin zice aşa despre rai: „Pentru că Dumnezeu a vrut să facă pe om dintr-o fire văzută şi una nevăzută, *după chipul şi asemănarea Sa* (Fac. 1, 26), ca pe un înger şi stăpân al întregului pământ şi al celor ce sunt întru el, i-a zidit omului înainte un fel de palat împărătesc, în care, trăind va avea viață fericită.

Acesta este raiul dumnezeiesc, plantat în Eden cu mâinile lui Dumnezeu, cămară a întregii bucurii şi veselii; căci Eden înseamnă desfătare şi este situat în partea de răsărit, mai sus decât tot pământul. Are o climă temperată şi este luminat de un aer foarte fin şi curat, acoperit de plante veşnic înflorite, plin de miros de bună mireasmă, umplut de lumină, depăşind noțiunea oricărei frumuseți şi podoabe simțite; un ținut cu adevărat dumnezeiesc şi o locuință vrednică de cel făcut după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu. În el nu locuia nici o ființă rațională, ci numai omul, plăsmuirea mâinilor dumnezeieşti” (Sfântul Ioan Damaschin, *Dogmatica*, cap. 11, Despre paradis).

Sfântul Vasile cel Mare, arătând din Sfânta Scriptură că raiul a fost zidit de Dumnezeu la răsărit, zice: „Şi a sădit Dumnezeu raiul în Eden, spre răsărit, şi a pus acolo pe omul pe care l-a plăsmuit. Să înțelegem, deci, ascultătorile, sădire vrednică lui Dumnezeu şi rai cuviincios iubirii de podoabă al unui Ziditor ca Acesta atât de mare”.

Apoi, arătând că nu cu lemne de obşte a fost împotrivit raiul, zice acelaşi Sfânt Părinte: „Dacă cu lemnele cele de obşte ar fi fost plin raiul, s-ar fi cuprins cu adevărat întru facerea cea dintâi a sadurilor şi nimic cu ar fi fost trebuinţă de sădirea cea mai aleasă şi mai deosebită... Dar acum, mult mai deosebite şi cu chipul şi cu gusturile şi cu neamurile, sadurile cele din sine, care mai înainte răsăriseră din pământ, sunt felurile copacilor sădiţi de Dumnezeu în rai” (*Hexaimeron*).

8. Unde este locul raiului şi al iadului şi care este originea lor?

Cât priveşte locul raiului, Sfântul Vasile cel Mare nu arată locul geografic unde a fost anume. Ci zice doar atât: „Deci acolo a sădit Dumnezeu raiul unde nu era sila vânturilor, nu nepotrivire a celor patru stihii şi patru vremi ale anului, nu grindină, nu trăsnete care lovesc, nici îngheţare de iarnă, nici umezeală de primăvară, nici înfocare de vară, nici uscăciune de toamnă... Acolo floarea nu puţină vreme străluceşte..., buna mireasmă este fără de saţ, frumoasa vopseală veşnic străluceşte...

Acolo sunt neamuri şi feluri de păsări, care prin floarea aripilor şi prin dulcea viersuire a glasului, dulceaţă pre minunată adaugă celor ce se văd, încât să se ospăteze omul prin toate simţirile: pe unele văzându-le, pe altele auzindu-le, pe altele pipăindu-le, pe altele mirosindu-le şi din altele gustând”. (*Hexaimeron*, Cuvânt pentru rai).

Despre rai, atât Sfânta Scriptură, cât şi dumnezeieştii Părinţi, ne arată că locul lui este la răsărit. Raiul se mai numeşte şi „Paradis”, care în limba persană înseamnă grădină plină de saduri şi flori. În limba ebraică raiul se zice „Pardos”. Teofilact al Bulgariei şi Sfântul Nicodim Aghioritul spun să nu se confunde raiul cu cerul, pentru că altul este cerul şi locul raiului.

Iar despre iad ştim din dumnezeiasca Scriptură că este loc de chin (Matei 18, 8; 23, 33; Marcu 9, 43; Luca 16, 23, 28). Ştim că în iad suferă trupul şi sufletul celor păcătoşi (Matei 5, 30; 18, 9). Ştim că în iad este pedeapsă veşnică (Dan. 12, 2; Matei 25, 46). Iadul are foc veşnic (Matei 18, 8), flacără veşnică; are râu de foc (Apoc. 20, 10; 19, 20); are foc nestins (Is. 66, 24; Marcu 9, 43); are foc mistuitor (Is. 33, 14); are gheena focului (Matei 5, 22; 10, 28; 18, 9); are tartar (II Petru 2, 4; Apoc. 20, 1); acolo este *viermele, plângerea şi scrâşnirea dinţilor* (Matei 13, 42; 51, 50), cum spune Domnul nostru Iisus Hristos.

Dumnezeiescul Părinte Ioan Gură de Aur, arătând cât de mult folos aduce omului cugetarea la iad, zice: „Dacă la gheenă totdeauna vom gândi, nu vom cădea degrabă în gheenă”. Şi iarăşi: *Iar aceea că S-a suit, ce înseamnă decât că S-a pogorât în porţile cele mai de jos ale pământului*. Apoi zice: *Cel ce S-a pogorât, Acela este Care S-a şi suit mai presus decât toate cerurile, ca pe toate să le umple* (Efes. 4, 9-10).

Deci, iată mărturia Sfintei Scripturi despre locul iadului. Locul lui este în „părţile cele mai de jos ale pământului”, adică adâncul cel nemăsurat al văzduhului. De aceea şi dumnezeiescul Părinte Ioan Damaschin, înţelegând acest lucru din Sfânta Scriptură, zice astfel în cântările sale: „Pogorâtu-Te-ai întru cele mai de jos ale pământului şi ai sfărâmat încuietorile cele veşnice, care ţineau pe cei legaţi, Hristoase, şi a treia zi, precum Iona din chit, ai înviat din mormânt” (*Slujba Învierii*, pesna a 6-a).

În cartea *Uşa pocăinţei* tipărită în limba română la Braşov, în anul 1812, scrie: „Drumul cerului se face prin pogorâre, după cum şi drumul iadului se face prin suire; şi măcar că cerul este deasupra creştetului nostru, iar iadul este sub picioarele noastre, cu toate şi să te pogori, pentru că este scris în Sfânta Scriptură: *Tot cel ce se înalţă pe sine, se va smeri, iar cel ce se smereşte pe sine se va înălţa* (Luca 14, 11)”.

Cât priveşte originea raiului el a fost creat de Dumnezeu odată cu crearea primului om, căruia i-a fost încredinţat să-l lucreze şi să-l stăpânească. Iadul a fost creat de Dumnezeu pentru îngerii căzuţi, care s-au prefăcut în diavoli, înainte de crearea omului, adică în clipa când Lucifer a cugetat „să fie asemenea” cu Dumnezeu. Altceva este raiul şi altceva este Împărăţia Cerurilor. Raiul a fost destinat omului înainte de cădere, în care stau şi sufletele drepţilor până la judecata de apoi, fiind numit şi *sânul lui Avraam*; iar Împărăţia Cerurilor este locul unde se află scaunul şi slava

Preasfintei Treimi şi unde vor intra sufletele drepţilor după judecata de apoi, fiind numită şi *fericirea veşnică* (Matei 25, 46).

9. Care este numărul îngerilor căzuţi din cer, după Sfânta Scriptură şi Sfinţii Părinţi? În ce loc stau diavolii până la judecata viitoare şi de ce au voie să ispitească şi să piardă pe oameni.

Dumnezeiasca Scriptură nu ne arată exact numărul îngerilor căzuţi din cer, ci numai ne spune că cei ce au căzut din cer împreună cu Lucifer *au fost a treia parte din stelele cerului*, adică din îngeri (Apoc. 12, 4, 9). Iar locuinţa îngerilor căzuţi este în văzduh, adică locul dintre cer şi pământ (Efes. 6, 12). În alt loc spune că îngerii răi sunt aruncaţi în întuneric, adică departe de faţa lui Dumnezeu, până la judecata viitoare (Is. 14, 12, 15; II Petru 2, 4; Iuda 1, 6; Luca 8, 31).

Creştinii, toţi oamenii drepţi ai lui Dumnezeu, sunt ispitiţi şi supăraţi de diavoli cu îngăduinţa şi voia lui Dumnezeu, pentru a nu se mândri, pentru a li se încerca credinţa şi pentru a-şi pune toată nădejdea lor numai în Dumnezeu (II Cor. 12, 7; I Petru 1, 6-7).

De asemenea, creştinii sunt ispitiţi de diavol pentru încercarea dragostei lor faţă de Dumnezeu (Deut. 13, 3), pentru încercarea supunerii oamenilor faţă de Dumnezeu (Deut. 8, 2), pentru a se alege cei buni de cei răi şi a se învrednici de mai multă plată. Ispitele diavolului, însă, nu întrec niciodată puterile noastre, *căci Dumnezeu nu îngăduie să fim ispitiţi mai presus de puterile noastre* (I Cor. 10, 13; II Petru 2, 9; Apoc. 3, 10).

10. Din ce cauză a căzut omul din rai? Din mândrie, din neascultare sau din amăgirea diavolului?

A căzut din toate aceste pricini. Şi din mândrie, căci a dorit să fie asemenea Ziditorului său; şi din lăcomie, pentru că a mâncat din pomul oprit; şi din neascultare şi din zavistia şi din amăgirea diavolului (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Filocalia*, vol. III, Sibiu, 1948, pag. 153; Fac. 3, 1-17; II Cor. 11, 3; I Cor. 7, 5; Matei 4, 1; I Tes. 3, 5).

11. Ce s-ar fi întâmplat cu Adam dacă nu mânca din pomul cunoştinţei binelui şi răului, ci mânca din pomul vieţii?

Dacă Adam ar fi mâncat din pomul vieţii, atunci şi pedeapsa lui ar fi fost fără de sfârşit,adică nu ar mai fi murit, ca prin moarte să i se ierte păcatul, ci ar fi fost aruncat în adâncul iadului, împreună cu diavolul, fără nici o speranţă de iertare şi răscumpărare (*Dogmatica* Sfântului Ioan Damaschin, cap. 11).

12. Cum s-ar fi înmulţit neamul omenesc şi ce soartă ar fi avut dacă nu greşea Adam în rai?

Sfântul Maxim Mărturisitorul spune că „scopul de mai înainte al lui Dumnezeu a fost să nu ne naştem prin legătura nunţii, din stricăciune”. Dar călcarea poruncii a făcut ca oamenii să se înmulţească prin nuntă, întrucât Adam a nesocotit legea dată de Dumnezeu.

Deci, toţi cei ce se nasc din Adam *se zămislesc întru fărădelegi*, căzând sub osânda protopărintelui. Aceasta o spune proorocul David, zicând: *în păcate m-a născut maica mea* (Ps. 50, 6). Deci, Eva, mama nostră a tuturor, a născut din păcat, adică din plăcere. De aceea, şi noi, căzând sub osânda maicii noastre Eva, zicem că ne naştem în păcat (*Filocalia*, vol. II, Sibiu, 1948, pag. 210).

Unii Sfinţi Părinţi afirmă că, dacă Adam nu ar fi greşit, neamul omenesc s-ar fi înmulţit prin cuvânt. În această privinţă spune Sfântul Vasile cel Mare: „Ce zice, omule? Este oare vreun lucru cu neputinţă la Dumnezeu? Oare Dumnezeu, Care înmulţeşte neamul multor păsări fără împreunare, nu putea face acest lucru cu neamul omenesc?” (*Hexaimeron*, Cuv. 8).

Iar dacă întrebi ce soartă ar fi avut Adam dacă nu greşea în rai, la aceasta zic că: „Dumnezeu l-a făcut pe om pentru ca să se împărtăşească de bucuria de a fi în preajma lui

Dumnezeu şi de fericirea de a-L cunoaşte, de a-L slăvi pe Dumnezeu". El este încununarea întregii zidiri, este o lume mică, cum spun Sfinţii Părinţi. Prin trupul său, omul face legătură cu lumea văzută, iar prin suflet el face legătură cu Dumnezeu. Omul a fost făcut să fie făptură aleasă a slavei dumnezeieşti. Rostul său în rai era să împlinească porunca lui Dumnezeu şi să lucreze prin harul Duhului Sfânt la desăvârşirea sa, ajungând prin participare să fie după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu (*Învăţătura de Credinţă Ortodoxă*, 1952, pag. 71-73).

13. Cum se cuvine să trăim noi pe pământ, pentru a răscumpăra păcatul strămoşesc al lui Adam făcut în rai?

Mai întâi trebuie să ne botezăm în numele Preasfintei Treimi, deoarece Sfântul Botez deschide împărăţia cerurilor, după cuvântul Sfintei Evenghelii, care zice: *De nu se va naşte cineva din apă şi din Duh, nu poate să intre în Împărăţia lui Dumnezeu* (Ioan 3, 5).

După Botez avem datoria să ne păzim de păcate şi să luptăm împotriva lor, fiind ajutaţi de harul lui Dumnezeu cel primit la Sfântul Botez. „Prin Botez ne-a scos cu sila din robie, desfiinţind păcatul prin cruce, şi ne-a dat poruncile libertăţii; dar a urma sau nu poruncilor, a lăsat la voia noastră liberă. Deci, chiar de la Sfântul Botez, după harul lui Hristos, ni s-a dăruit harul desăvârşit al lui Dumnezeu, spre împlinirea tuturor poruncilor.

Dar pe urmă, tot cel ce l-a primit în chip tainic, dar nu împlineşte poruncile, pe măsura împlinirii este luat în stăpânire de păcat, care nu este al lui Adam, ci al aceluia ce a nesocotit poruncile, întrucât, luând puterea lucrării, nu a săvârşit lucrul" (*Filocalia*, vol, I, Sfântul Marcu Ascetul, Sibiu, 1946, pag. 278). „Căci în măsura în care, crezând, lucrăm poruncile, în aceaşi măsură lucrează şi Duhul Sfânt în noi, roadele Sale" (Ibid., pag. 290).

14. Care este cea dintâi lege dată omului în rai?

După cuvântul Sfântului Isaac Sirul, cea dintâi lege dată de Dumnezeu omului în rai este legea firească, adică vederea şi înţelegerea zidirilor lui Dumnezeu (*Filocalia*, vol. X, Cuv. 5).

15. Spuneţi-ne câteva cuvinte despre patriarhul Avraam şi urmaşii lui. Cum a ajuns el „părinte al multor neamuri"?

Avraam a fost al unsprezecelea patriarh de la Sem, fiul lui Noe. El a avut trei femei, prin pronia lu Dumnezeu, care prin ele să unească toate cele trei grupe de popoare care se trag din seminţia lui Noe.

Astfel, prin Sarra, care era din neamul lui Sem, se trage seminţia evreilor, adică semiţii. Din Hetoria, care este din neamul lui Iafet, al doilea fiu al lui Noe, se trag popoarele Asiei şi Europei, adică iafetiţii. Iar din a treia femeie, Agar slujnica, care este din neamul lui Ham, al treilea fiu al lui Noe, se trage seminţia agarenilor sau arabilor, numiţi şi hamiţi.

Deci, prin cele trei femei, Avraam a devenit părinte al tuturor seminţiilor pământului, adică al semiţilor (evreilor), al iafetiţilor, adică al creştinilor (indo-europenilor), şi al hamiţilor, adică al arabilor. Când toate aceste trei seminţii vor crede în Hristos, atunci se vor unii toate popoarele şi „va fi o turmă şi un păstor".

Noi, creştinii, suntem fiii lui Avraam prin credinţa lui Isaac, care simboliza jertfa lui Hristos, şi prin femeia lui, Heturia. Semeţii sunt fiii lui Avraam prin Sarra, iar hameţii (arabii) sunt fiii lui Avraam, prin Agar slujnica. Dar noi, creştinii, suntem fiii lui Dumnezeu prin credinţa în Iisus Hristos, care este mult mai de preţ decât a fi fiul lui Avraam prin sânge, cum sunt evreii şi arabii.

16. Spuneţi-ne ceva şi despre Noe şi urmaşii lui.

Noe este al doilea Adam al omenirii, pentru că el singur cu încă şapte suflete au fost scăpaţi de Dumnezeu cu viaţă în vremea potopului. El a avut trei fii: Sem, Ham şi Iafet. Pe Sem l-a binecuvântat tatăl său, Noe, zicând: *Binecuvântat să fie Domnul Dumnezeul lui Sem, iar Canaan*

(fiul lui Ham) *să-i fie rob*. Pe Iafet, de asemenea, l-a binecuvântat, zicând: *Să împlinească Dumnezeu pe Iafet;* iar pe Ham l-a blestemat, pentru că a văzut goliciunea tatălui său, zicând: *Blestemat să fie Canaan! Rodul robilor să fie la fraţii săi* (Fac. 9, 25-27).

Datorită păcatelor lui Sem, pământul Palestinei a fost mai târziu ocupat de popoarele canaaneice, care se trag din Ham. De aceea a fost chemat Avraam din ţara Ur în Canaan ca să moştenească pământul stămoşului său, Sem. Pentru aceea şi Moise a întors poporul ales din Egipt în pământul făgăduinţei, adică în ţara Canaanului, care este dat lor de Dumnezeu după potop.

Dar, după cum ştim din Vechiul Testament, evreii au biruit aproape toate popoarele canaaneice din Palestina, „afară de cinci cetăţi" pe care Dumnezeu nu le-a dat în mâinile evreilor, pentru ca prin aceste popoare păgâne să-i smerească pe evrei când vor greşi înaintea lui Dumnezeu.

Deci, ori de câte ori evreii supărau pe Dumnezeu, El îi lăsa să cadă în mâinile celor cinci popoare păgâne, printre care au fost şi filistenii. Sfinţii Părinţi spun că Dumnezeu face tot aşa şi cu creştinii şi chiar cu bărbaţii sfinţi. Le lasă unele slăbiciuni şi patimi fireşti nebiruite de ei, precum mânia, somnul, foamea, lenevia, gândurile, imaginaţia, ispitele trupeşti, cu scopul să-i smerească, ca să nu cadă în păcatul mândriei. La sfârşitul vieţii, însă, Dumnezeu le ridică aceste patimi şi prin mila Lui se mântuiesc. Căci fără mila Lui nici sfinţii nu se pot mântui, după cuvântul care zice: *În dar sunteţi mântuiţi*.

CONVORBIREA A DOUA

DESPRE CREDINŢĂ, NĂDEJDE, DRAGOSTE ŞI HAR

17. Credinţa în Dumnezeu este înnăscută în om sau este dar al lui Dumnezeu?

Credinţa este un dar al lui Dumnezeu (Rom. 12, 3; Efes. 2, 8; Filip. 1, 29; II Petru 1,1). Credinţa este un lucru al lui Dumnezeu (Fapte 11, 21; I Cor. 2, 5; Efes. 1, 19; Col. 2, 12; II Tes. 1, 11; I Tim. 1, 14). Credinţa este un dar al Sfântului Duh (I Cor. 12, 9; Gal. 5, 22).

Credinţa în Dumnezeu aparţine şi voinţei omului (Matei 8, 13; 9, 22; Marcu 5, 34; 10, 52; Luca 7, 50; 17, 19, 18, 42). Credinţa creşte şi se dezvoltă prin voia omului, „prin colaborarea şi conlucrarea noastră cu Dumnezeu" (*Teologia Morală*, vol. III, Bucureşti 1981, pag. 95).

18. Necredinţa în Dumnezeu se datorează lipsei harului Sfântului Duh sau lipsei sentimentului religios din inima omului? Adică necredinţa declarată este un act liber al voinţei omului sau se datorează incapacităţii sale de a crede şi lipsei de educaţie religioasă?

Necredinţa îi vine omului mai mult din voia lui liberă de a se lega pe sine de lucrurile cele deşarte şi trecătoare ale veacului de acum (Sfântul Efrem Sirul, Cuvânt pentru ca să fie omul desăvârşit, tomul III, Mănăstirea Neamţ, 1823, pag. 243).

Iarăşi, necredinţa îi vine omului din inimă necuvincioasă (Evrei 3, 12); din inimă împietrită (Marcu 16, 44); din cauza abaterii de la adevărul relevant (Ioan 8, 44-46); din orbirea trimisă de la Dumnezeu (Ioan 12, 39-39); din orbirea trimisă asupra lui de la diavolul (II, Cor. 4, 4), care fură cuvântul (Luca 8, 12); precum şi din căutarea slavei omeneşti (Ioan 5, 14).

Necredinţa este un act liber al omului, prin care el nu voieşte să creadă în Dumnezeu (Luca 16, 23; Ioan 19, 9-10); în făgăduinţele Lui şi în minunile Lui (Ioan 12, 37; Ps. 77, 36; Num. 14, 11).

19. Care sunt mijlocele duhovniceşti cele mai bune pentru a convinge şi păstra credinţa în Dumnezeu: catehizarea, citirea Sfintei Scripturi, rugăciunea, minunile, milostenia, predica sau exemplul personal?

Primul mijloc de a convinge pe cineva să creadă în Dumnezeu este **predica,** deoarece credinţa vine prin auz, iar auzul vine prin vestirea cuvântului lui Dumnezeu (Rom. 10, 17). Căci, vor crede, de nu vor auzi (Ioan 1, 7; Fapte 8, 12, 14, 17; Rom. 1, 5; 10, 8; 16, 26; Efes. 1, 13; II

Tes. 1, 10)?

Al doilea mijloc este **citirea Sfintei Scripturi,** după mărturia care zice: *Iar acestea s-au scris ca să credeți că Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu Celui viu şi, crezând, să aveți viață întru numele Lui* (Ioan 20, 31; II Tim. 3, 15; I Ioan 4, 13).

Al treilea mijloc de a convinge la credința în Hristos sunt **minunile lui Dumnezeu** (Ioan 6, 30; 7, 31; 11, 23-25; 20, 30-31).

Al patrulea mijloc de a convinge pe cineva la dreapta credință în Dumnezeu este **privirea zidirilor lui Dumnezeu cu înțelegere**, după cea scrisă: *Cele nevăzute ale lui Dumnezeu se văd de la facerea lumii, înțelegându-se din făpturi, adică veşnica Lui putere şi dumnezeire, aşa ca să fie ei fără de cuvânt de apărare* (Rom. 1, 20).

De aceea şi Sfântul Dionisie Areopagitul numeşte adevărata teologie, privirea duhovniceştilor cuvinte celor din zidire, prin care, din acestea de jos, ne suim către cele de sus, adică, din cele pricinuite, ne suim către Pricinuitorul. Şi aşa, prin zidire, ca printr-o oglindă, privim pe Ziditorul şi Îl lăudăm pe El şi Îl numim că este Dumnezeu, după purtătorul de Dumnezeu Maxim Mărturisitorul. Şi toate se zic şi sunt dumnezeiasca voință, ca Cel ce este pricinuitor a toate, după teologia adeveritoare, pozitivă, şi nimic din toate nu este mai presus de Ființă, după teologia tăgăduitoare, negativă.

Zice, încă, cu împreună-glăsuire şi dumnezeiescul Dionisie, că: „Dumnezeu şi din toate cele ce sunt se laudă, după asemănarea tuturor, al cărora este pricinuitor. Şi este, iarăşi, preadumnezeiască conştință a lui Dumnezeu, ceea ce prin necunoştință se cunoaşte, după unirea cea mai presus de minte”. Şi iarăşi: „Dumnezeu întru toate este şi întru nimenea, nimic. Şi dintru toate, tuturor se cunoaşte, iar din nimic nimănui”. Vezi pe larg despre aceste lucruri la Sfântul Nicodim Aghioritul, în *Paza celor cinci simțiri*, Mănăstirea Neamț, 1826, Cap. IV, pag. 345-376.

Şi Marele Vasile zice că: „Toată zidirea lui Dumnezeu este şcoala sufletelor celor cuvântătoare şi loc de învățătură a cunoştinței lui Dumnezeu, prin cele văzute şi simțite dând povățuire minții către privirea celor nevăzute”. (*Hexaimeron*, Voroava I,fila III, Bucureşti, 1826).

Al cincilea mijloc de a convinge pe cineva la credința în Dumnezeu, este **predica prin pilda vieții**, prin exemplul personal, adică prin trăirea după voia lui Dumnezeu şi dovedirea prin lucru a celor ce învață cineva. De aceea, a zis unul din Sfinții Părinți: „Taci tu şi lasă să vorbească lucrurile tale”.

Şi iarăşi: „Mustră prin puterea faptelor celor bune ale tale, pe cei ce împreună ție dogmatisesc ție, iar nu prin plăcerea grăirii cu cuvintele tale” (*Filocalia*, vol. X, Cuv. 23).

De aceea şi marele Apostol Pavel îndeamnă pe ucenicul său, Timotei, ca *întru toate să se facă pildă credincioşilor, cu cuvântul, cu purtarea, cu dragostea, cu duhul, cu credința şi cu curăția* (I Tim. 4, 12). La fel şi pe efeseni îi învață să se poarte *ca fii ai luminii* (Efes. 5, 8-10). Iar colosenilor le scrie aşa: *Umblați cu înțelepciune față de cei ce sunt afară* (din Biserică) *şi răscumpărați vremea. Vorbirea voastră să fie totdeauna plăcută, dreasă cu sare, ca să ştiți cum trebuie să răspundeți fiecăruia* (Col. 4, 5-6).

20. Cum se cuvine a se purta creştinii față de necreştini şi de necredincioşi? Au voie să locuiască la un loc sau să se căsătorească între ei?

Față de necreştini trebuie să ne purtăm cu dragoste şi cu blândețe, căci prin aceste două mari virtuți pe mulți îi aducem la Hristos, după mărturia Sfântului Efrem Sirul, care zice: „Chipul de a aduce pe toți la Hristos, este numai al dragostei şi al blândeții (*Cuvânt pentru dragoste*, Tomul III, pag. 31-37).

Şi Sfântul Macarie cel Mare, numai cu câteva cuvinte vorbite cu dragoste şi cu blândețe, a întors la credința în Hristos pe un slujitor idolesc, pe care, apoi, şi călugăr şi ucenic al său l-a făcut (*Pateric*, Cuv. 37, Râmnicu Vâlcea, 1930, pag 141).

Cât priveşte pe eretici avem mărturia dumnezeiescului Apostol Pavel care ne spune: *De omul eretic după prima şi a doua sfătuire, depărtează-te* (Tit 3, 10). Ereticii sunt vrăjmaşi ai

adevărului şi ai lui Dumnezeu (Ps. 36, 20). Ereticii sunt fii ai celui viclean (Matei 13, 38), în care nu ne putem încrede (Ioan 2, 24).

Ereticii, fiind vrăjmaşi ai lui Dumnezeu (Ps. 36, 20 şi 91, 9) nu avem voie să-i iubim ca pe creştini, că ei sunt *fii ai diavolului, pui de viperă* (Matei 3, 7; 12, 34; 23, 33; Luca 3, 7). Cu ereticii nici nu avem voie să rugăm (canonul 10 şi 64 apostolic). Păcatul lor este împotriva Duhului Sfânt, care *nu are iertare nici în veacul de acum, nici în cel viitor* (Matei 12, 31-32; Marcu 3, 29; Luca 12, 10).

Pe eretici şi sectanţi nici în casă nu avem voie să-i primim, nici „bună ziua" să le zicem (II Ioan 1, 10-11; Sfântul Efrem Sirul, Tomul III, pag. 156).

Cât priveşte căsătoria unui creştin ortodox cu o femeie eretică sau invers, nu se poate, deoarece nu se poate împreuna lupul cu oaia, spre naşterea de fii (*Pravila Bisericească*, Nicodim Sachelarie, pag. 91, manuscris).

Iar dacă doi soţi înainte de a se face creştini s-au căsătorit legal, apoi dacă unul din ei s-ar converti la adevărata credinţă ortodoxă, iar celălalt va rămâne în necredinţă, dar ar dori să trăiască mai departe cu soţul dreptcredincios, unul ca acela, după zisa Apostolului, să nu se departă, fiindcă bărbatul necredincios se sfinţeşte prin femeia credincioasă şi femeia necredincioasă se sfinţeşte prin bărbatul credincios (I Cor. 7, 12-14; Sinodul VI Ecumenic, Canonul 72).

21. Cum se cuvine a se purta creştinii ortodocşi faţă de creştinii de altă confesiune?

Cu cei de altă religie, dacă nu ne provoacă la discuţii despre credinţa noastră cea dreaptă, trebuie să ne purtăm cu dragoste şi milă şi să-i ajutăm la nevoile lor, după pilda dată nouă de Mântuitorul nostru Iisus Hristos cu samarineanul cel milostiv (Luca 10, 37; Matei 7, 12).

Iar dacă voiesc a ne ataca credinţa noastră cea sfântă sau Sfânta Tradiţie a Bisericii Ortodoxe, atunci „trebuie să o apărăm cu toată puterea până la moarte" (*Războiul nevăzut*, cap. XIX, de Sfântul Nicodim Aghioritul). Fiindcă se cade pe aproapele a-l iubi cu hotar, ca pe noi înşine, iar pe Dumnezeu, fără de margine. Nu cumva, socotind noi că iubim pe aproapele, să ne lăsăm călcaţi de cei străini de dreapta credinţă în Hristos, care voiesc a ne depărta pe noi de la Ortodoxie şi a ne impune credinţa lor cea strâmbă şi ereticească.

Se cade, aşadar, oricărui preot ortodox şi oricărui creştin al Bisericii noastre dreptmăritoare, să fie bun ostaş al lui Hristos cu toată evlavia şi cu mânie bărbătească şi tare să apere prin cuvânt şi prin scris adevărul dreptei noastre credinţe.

Nu se cade a fi blând acolo unde nu trebuie a te purta cu blândeţe. Că auzi ce zice proorocul: *Acolo cel blând să fie războinic* (Ioil 3, 10). Acelaşi lucru ne învaţă şi Sfântul Pimen cel Mare, zicând: „Se cade nouă a răbda toate, măcar de ne-ar scoate cineva şi ochii sau ne-ar tăia mâna noastră cea dreaptă, iar dacă cineva voieşte a ne depărta şi a ne despărţi pe noi de Dumnezeu, atunci să ne mâniem" (*Pateric*, Cuv. 118).

Şi iarăşi zice: „Întâia oară fugi, a doua oară fugi, a treia oară fă-te sabie cu cel ce vrea să te despartă pe tine de dreapta credinţă".

22. Care este poziţia evanghelică a Bisericii Ortodoxe faţă de oameni în general?

Biserica noastră Ortodoxă, având în vedere învăţătura marelui Apostol Pavel, care zice: *Vă îndemn, înainte de toate, să faceţi cereri, rugăciuni, mijlociri şi mulţumiri pentru toţi oamenii* (I Tim. 2, 1-2), face rugăciuni pentru cei mai sus pomeniţi, pentru conducători, pentru necreştini, pentru necredincioşi şi cei de alte religii, dar numai în chip sobornicesc, nepomenindu-i pe nume, deoarece unii ca aceştia nu au împărtăşire cu noi.

De exemplu, când auzim la Sfânta Liturghie pe preot zicând: „Să le descopere lor Evanghelia dreptăţii, să-i înveţe pe dânşii cu Sfânta Sa Sobornicească şi Apostolească Biserică", sau când zicem: „Pentru pacea a toată lumea..." şi celelalte, atunci Biserica noastră dreptmăritoare se roagă în chip sobornicesc, cum am zis, pentru toţi oamenii, dar nu nominal, ci numai în general.

A ne ruga împreună cu ei ne opresc dumnezeieştile canoane (Apostolic 9, 10, 45, 64;

Laodiceea 6, 7,33; vezi şi la Sfântul Simeon Tesaloniceanul, întrebarea 47, pag. 490).

Biserica Ortodoxă, față de toate confesiunile creştine, față de popoarele păgâne, precum şi față de necredincioşi, păstrează învățătura Mântuitorului de a socoti pe toți oamenii aproapele nostru (Matei 22, 39) şi a urma cele zise: *Ce voiți să vă facă vouă oamenii, faceți şi voi lor asemenea* (Matei 7, 12).

Cât priveşte credința lor, nu putem avea împărtăşire cu ei nici în rugăciune, nici în celelalte Taine ale Bisericii lui Hristos, până nu vin la dreapta credință (Canoanele 10-11 Apostolic). Iar cât priveşte păcatele lor, nu avem voie a-i urî pe ei, ci pe diavolul prin care au căzut, după cum zice Sfântul Efrem Sirul: „Iubeşte pe cei păcătoşi, dar urăşte faptele lor şi nu-i dispreţui pentru aceste fapte" (*Filocalia*, vol. X, Bucureşti, 1981, Cuv. 5, pag. 57). Cu alte cuvinte, a urî boala, iar nu pe bolnav.

Cât despre secte şi orice fel de erezii, nu avem voie nici a ne ruga împreună, nici a mânca cu ei, nici în casă a-i primi, ca nu cumva de lucrurile cele rele ale lor şi de ereziile lor să ne împărtăşim (II Ioan 1, 10-11; Sfântul Efrem Sirul, Tomul III, pag. 156; Sin. II Ecumenic, canon 5; Sin. III Ecumenic, canon 7; Sin. VI Ecumenic, canon 1 şi 2 etc).

23. Din punct de vedere al credinței în Dumnezeu, în câte feluri se împart oamenii pe pământ?

Din punct de vedere al credinței în Dumnezeu, oamenii de pe pământ se împart în trei grupe: *creştini*, care cred în Hristos; *necreştini (păgâni)*, care nu cred în Evanghelia lui Hristos, ci în anumiți oameni zeificați, precum Brahma, Buda, Confucius, Mahomed etc; şi a treia grupă, *ateii*, care nu cred în nici o divinitate.

Necreştinii se împart şi ei în trei grupe: *monoteişti evrei* şi *mahomedani; dualişti*, care cred în două principii, al binelui şi al răului; şi *politeişti*, care cred în mai mulți idoli sau zei mincinoşi.

Creştinii se împart la rândul lor în trei mari confesiuni şi Biserici: *ortodocşi, catolici şi protestanți*. Din protestanți s-au format mai multe ramuri ca: protestanți de Confesiune Augustană (luteranii), reformați, anglicani, metodişti, prezbiterieni şi grupări sectante neoprotestante de toate nuanțele.

24. Care din aceste categori de creştini care au harul mântuirii?

Biserica noastă Ortodoxă învață că harul este dat tuturor oamenilor (Tit 2, 11), deoarece *Dumnezeu voieşte ca toți oamenii să se mântuiască şi la cunoştința adevărului să vină* (I Tim. 2, 4). Dar harul nu sileşte pe nimeni. Oamenii au libertatea să-l primească şi să conlucreze cu el sau să-l respingă. Cei dintâi se mântuiesc, cei din urmă nu (*Învățătura de Credință Ortodoxă*, cap. 2244, Bucureşti, 1952, pag. 145). Biserica Ortodoxă, fiind Biserică apostolică întrucât păstrează dreapta credință neschimbată, are integral harul mântuirii.

25. Cum se vor mântui creştinii care nu au credința cea adevărată?

Numai creştinii care slujesc lui Dumnezeu întru adevăr, aceia se vor mântui, după cum spune Duhul Sfânt: *Aproape este Domnul de toți cei ce-L cheamă pe El întru adevăr* (Ps. 144, 18).

Despre oameni care nu au primit dreapta credință în Dumnezeu, nu putem zice că se mântuiesc, deoarece Apostolul Pavel ne învață: *Un Domn, o credință şi un botez* (Efes. 4, 5; I Cor. 12, 12). Şi iarăşi: *Pace peste cei ce vor umbla cu dreptarul* (dreapta credință) *acesta* (Gal. 6, 16) şi în alt loc: *Cine nu se luptă după lege, nu se încununează* (II Tim. 2, 5).

26. Care este cea mai scurtă definiție a credinței? Dar a nădejdii?

Cea mai scurtă definiție a credinței este cuvântul „Cred". Când zici cuvântul „cred" înseamnă că primeşti şi mărturiseşti ceea ce învață Biserica despre Dumnezeu (*Învățătura de Credință Ortodoxă*, Bucureşti, 1952, pag. 51). Iar cea mai scurtă definiție a nădejdii este „Aşteptarea cu încredere a bunătăților făgăduite de Dumnezeu" (Idem, pag. 222).

27. Ce fapte bune sporesc credința noastră în Dumnezeu? Îndoiala în credință este păcat? Cum poate fi alungată îndoiala din inima omului?

Credința crește, sporește și se întărește prin ispite, necazuri și scârbe (I Petru 1, 6-7; Iacob 1, 3). Credința se înmulțește, sporește și se întărește prin rugăciune (Marcu 9, 24; Luca 17, 15). Îndoiala în credință este păcat și ea vine omului din împuținarea credinței (Marcu 8, 26; Luca 8, 24-25; Iacob 1, 6).

Îndoiala se alungă din inima omului prin credință, rugăciune și lăsarea în voia lui Dumnezeu (Matei 26, 38-41). Îndoiala și împuținarea de suflet se face uneori prin slobozirea lui Dumnezeu (*Filocalia*, vol. X, Cuv. 46, București, 1981, pag. 240), pentru unele păcate și mai ales pentru a ne smeri și a cere mai mult ajutor Lui.

28. Nădejdea creștină se naște din credință sau din toate faptele bune?

Nădejdea creștină se naște din credință (Gal. 5, 5; Evrei 10, 23; *Învățătura de Credință Ortodoxă*, București, 1952, pag. 223-224), nădejdea se naște și din răbdarea (Rom. 5, 4).

29. Cum putem să sporim în inima noastră nădejdea mântuirii?

Putem spori în inima noastră nădejdea mântuirii prin credință cea lucrătoare, adică prin credința ce lucrează faptele bune prin dragostea (Gal. 5, 5-6; I Tes. 1-3; I Tim. 1, 14; II Tim. 1, 13; Ioan 2, 23; Tit. 3, 15; Filim. 1, 5).

Această credință lucrătoare prin dragoste o are cel ce se silește a lucra în toată vremea faptele cele bune. „Cine nădăjduiește mântuirea fără a face fapte bune după a sa putere, unul ca acela are o nădejde nebună” (*Filocalia*, vol. X, Cuv. 22, București, 1981, pag. 117-121). Și în alt loc zice: *Fă binele și nădăjduiește în Dumnezeu* (Ps. 36, 3).

30. Cum trebuie să înțelegem cuvântul din Sfânta Scriptură, care zice: „Blestemat este cel ce-și pune nădejdea în om” (Ier. 17, 5)?

În vremea mântuirii, a dobândirii vieții veșnice, nădejdea noastră trebuie s-o punem numai în Dumnezeu (Ps. 2, 12; 5, 11; 117, 8-9). Nădejdea nu trebuie pusă în om (Ps. 145, 3; Is. 2, 22). Nădejdea celui credincios nu trebuie pusă în trup (Filip. 3, 4); nici în noi înșine (II Cor. 1, 9). Nu trebuie sa nădăjduim în dreptatea noastră (Luca 18, 19).

Omul se aseamănă cu iarba (Ps. 102, 15), cu floarea câmpului, cu umbra, cu trestia cea frântă de vânt, cu pânza păianjenului (Is. 36, 6; Iov 18, 19).

Deci este blestemat omul care nădăjduiește în om, căci unul ca acela nădăjduiește în zidirea lui Dumnezeu cea prea mică și slabă și nu în Dumnezeul puterilor. Cine nădăjduiește în Dumnezeu este iubit de Dumnezeu (Ps. 146, 11), iar cine nădăjduiește în om, nădăjduiește în deșertăciune, deoarece *omul deșertăciunii s-a asemănat și zilele lui ca umbra trec* (Ps. 101, 12; 143, 4; Eccl. 6, 16; 8, 13).

Blestemat este omul care lasă pe Ziditorul său și nădăjduiește în cele deșarte și stricăcioase și în om, care este rob al păcatelor (Ioan 8, 34; Rom. 1, 24; 3, 9; 7, 5; 14; 23; Efes. 2, 3).

31. Ce este deznădejdea și care sunt urmările ei în viața omului?

Deznădejdea este pierderea încrederii în bunătatea și milostivirea lui Dumnezeu. Ea este păcat împotriva Duhului Sfânt. Deznădejdea este a unsprezecea treaptă a păcatului, după învățătura Sfântului Nicodim Aghioritul. Urmările deznădejdii duc pe om la a douăsprezecea treaptă a păcatului, care este sinuciderea, asemenea lui Iuda.

32. De ce își pierd unii oameni nădejdea mântuirii și ajung la sinucidere?

Omul ajunge la sinucidere mai ales din cauza necredinței, a mândriei, a deznădejdii, a fricii, a răzbunării și a lipsei unui duhovnic bun.

33. Cum trebuie combătute păcatele deznădejdii şi ale sinuciderii? Ce ne învată Sfinţii Părinţi în această privinţă? Pot fi pomeniţi la sfintele slujbe asemenea oameni?

Păcatul deznădejdii şi gândul sinuciderii se vindecă prin rugăciunea cea stăruitoare (Iacob 5, 13; Iuda 20). Orice rugăciune stăruitoare este „lecuirea deznădejdii şi întărirea nădejdii" (*Filocalia*, vol. IX, Sfântul Ioan Scărarul, Cuv. 28). Iarăşi, omul se întăreşte împotriva deznădejdii prin spovedanie şi împărtăşirea cu Sfintele şi dumnezeieşti Taine; cei sinucişi nu pot fi pomeniţi la nici un fel de rugăciune, nici acasă, nici la Sfânta Biserică, afară de cazul când au fost demenţi, bolnavi grav de nervi (*Pravila Bisericească* de Protos. Nicodim Sachelarie, manuscris, pag. 291- 292).

34. Ce este dragostea creştină, în câte părţi se împarte şi cum se naşte ea în inima credinciosului?

Dragostea în înţeles larg, este năzuinţa omului spre tot ce este bun şi frumos, spre tot ce este vrednic de dorit. Dragostea creştină este puterea dumnezeiască în inima credinciosului prin Taina Sfântului Botez, prin care aceasta are năzuinţă adâncă şi curată către Dumnezeu, bunul său cel mai de preţ şi doreşte din toate puterile sufletului unirea cu El şi împlinirea voinţei Lui, jertfind în caz de nevoie orice bun pământesc (*Învăţătura de Credinţă Ortodoxă*, Bucureşti, 1952, pag. 394).

Dragostea dumnezeiască se împarte în două trepte şi anume: O dragoste care se câştigă prin toate faptele bune, mai ales prin rugăciunea curată a inimii, iar a doua este dragostea ca energie divină necreată, ca dar de sus (Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Teologia Morală*, vol. III, Bucureşti, 1981, pag. 254).

35. Ce fapte bune sporesc dragostea creştină şi ce păcate o împuţinează mai mult?

Toate faptele cele bune ajută pe om să sporească în dumnezeiasca dragoste, dar mai mult decât toate, rugăciunea cea curată. Căci prin aceasta „strigând omul către Dumnezeu, iese afară din toate cele ce sunt" (Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Filocalia*, vol. II, Sibiu, 1947, pag. 39; Sfântul Isaac Sirul, Cuv. 35 etc.). Cel mai mare păcat care împuţinează şi izgoneşte de la noi dragostea cea dumnezeiască este ura „care este egală cu uciderea de om" (Fac. 27, 41; I Ioan 3, 15; 4, 20). Apoi iubirea de sine, mândria şi zgârcenia.

36. Care sunt fiicele dragostei creştine?

Fiicele dragostei creştine sunt toate faptele bune, începând cu sfânta rugăciune. Rugăciunea este şi mamă şi fiică a iubirii.

37. Prin ce se dovedeşte dragostea creştină?

Dragostea creştină, atât dragostea de Dumnezeu, cât şi cea către aproapele, se dovedeşte prin faptele bune, precum: milostenia, ajutorarea celor din nevoi, primirea de străini, mângâierea şi cercetarea celor suferinzi, susţinerea celor slabi, ascunderea defectelor altora, iertarea celor ce ne-au supărat, rugăciunea pentru binele altora, jertfirea de sine pentru alţii etc. (II Cor. 8, 22; I Tes. 2, 6; II Tim. 2, 10; I Ioan 3, 6; Luca 17, 4; Efes. 4, 23; II Cor. 9, 14).

38. Ce este ura, din ce pricină se naşte ea în inima omului şi cum poate fi combătută?

Ura, ca şi celelalte patimi, se naşte din iubirea de sine, egoismul, care este maica şi rădăcina tuturor păcatelor, după Sfinţii Ioan Damaschin şi Efrem Sirul. Iar iubirea de sine „iubirea neraţională faţă de trup", după Sfântul Maxim Mărturisitorul (*Filocalia*, vol. II, Sibiu, 1947, pag. 67).

Ura este uciderea de om (I Ioan 3, 15). Ura este permisă numai împotriva diavolului şi a păcatului (Ps. 96, 11; Pilde 8, 13; Amos 5, 15). Ura este permisă asupra nedreptăţilor, după cuvântul psalmistului *nedreptate am văzut şi m-am scârbit* (Ps. 118, 163; Rom. 12, 19; Pilde 13, 5; 17, 13). Creştinii trebuie să urască minciuna (Ps. 118, 163); trebuie să urască căile nedrepte (Ps.

118, 104), precum şi „adunarea păcătoşilor” (Ps. 25, 5). Trebuie să urască sfatul celor ce urăsc pe Dumnezeu (Ps. 138, 21-22).

Ura se bizuieşte prin dragostea de Dumnezeu şi aproapele, iar dragostea de Dumnezeu o câştigăm prin toate faptele bune, dar mai ales prin rugăciunea cea curată.

39. Care este deosebirea între ură, mânie, invidie, zavistie, certare şi pizmă şi care sunt urmările lor?

Ura este rădăcina patimilor arătate mai sus, iar acestea sunt ramurile ei, cum vorbeşte Sfântul Efrem Sirul în cuvântul său pentru deosebirea patimilor. Urmarea urii şi a fiicelor ei este moartea sufletului.

40. Ce învătături şi sfaturi duhovniceşti daţi credincioşilor pentru a-i întări în cele trei virtuţi teologice – credinţa, nădejdea şi dragostea – care stau la temelia mântuirii noastre?

Eu sunt om simplu şi necărturar şi nu mă pricep a da învăţături aparte la cele trei virtuţi teologice. Acestea le las pe seama teologilor care le pot înţelege şi tâlcui celor ce-i ascultă. Aici trebuie să cunoşti o teologie a celor mai mulţi şi necărturari, care încă nu ştiu *Crezul* şi *Tatăl nostru*, ba nici rugăciunile începătoare. După a mea slabă putere şi pricepere, în cele spre folosul mântuirii, eu, mai întâi, le aduc aminte credincioşilor de frica lui Dumnezeu care învaţă pe om să se abată de la rău (Pilde 1, 7; 9, 10).

Ştim de la Sfinţii Părinţi că înţelepciunea are două capete. Cel de jos este frica de Dumnezeu, iar cel de sus este dragostea de Dumnezeu, care este „legătura desăvârşirii”. De la frica de Dumnezeu începând, eu îi îndemn pe credincioşi la frica de moarte şi de judecată. Apoi le aduc aminte de muncile iadului, de slava raiului, de milostenie, de creşterea copiilor în frica şi certarea Domnului, de spovedanie sinceră şi deasă, de părăsirea păcatelor, care este adevărata pocăinţă.

Pe cei căsătoriţi îi îndemn la viaţă curată de familie, sfătuindu-i să părăsească păcatul cel greu al uciderii de copii şi orice încercare împotriva zămislirii de copii. Îi îndemn să părăsească certurile, judecăţile, mânia, beţia şi ura şi îi îndemn să se împace unii cu alţii mai înainte de asfinţitul soarelui.

Îi îndemn pe credincioşi să nu se ducă la cei care descântă, la vrăji sau la „deschiderea pravilei”, care este vrăjitorie cu lucruri sfinte, numită de Sfinţii Părinţi „ghitia”.

Îi îndemn pe credincioşi să meargă regulat la Sfânta Biserică, să asculte predicile preoţilor şi să nu se adune prin case sau la adunările sectare. Îi mai îndemn să se păzească de beţii, de desfrânări, de adulter şi de celelalte urgii ale acestor grele păcate. Îi îndemn să postească cu sfinţenie cele patru posturi, precum şi miercurea şi vinerea, afară de cazuri de boală sau alte împrejurări binecuvântate.

Îi sfătuiesc pe credincioşi să nu citească cărţi eretice şi sectare, nici să discute despre credinţă cu sectarii, ci să citească Sfânta Scriptură cât mai des, precum şi învăţăturile Sfinţilor Părinţi. Îi sfătuiesc pe credincioşii noştri să aibă în casă Ceaslovul, Psaltirea, Biblia, vieţi de sfinţi şi alte cărţi de rugăciuni şi folositoare de suflet. Îi îndemn să asculte de preoţi şi de duhovnici, ştiind că sunt rânduiţi de Dumnezeu.

Îi îndemn, de asemenea, să se roage seara şi dimineaţa şi să înceapă orice lucru cu rugăciune şi cu semnul Sfintei Cruci. Îi îndemn să trăiască în pace cu cei din casă, cu vecinii, cu toţi oamenii; să aibă milă de cei neajutoraţi, străini şi bolnavi; să nu fure nimic de la alţii, nici din averea cea de obşte.

Îi mai îndemn să se roage pentru toată lumea, să rabde cu bărbăţie necazurile; să dea celui cu cinstea, cinste; celui cu frica, frică; celui cu dajdia, dajdie; şi nimănui cu nimic să nu rămână datori – cum ne învaţă Sfântul Apostol Pavel în *Epistola către romani*, capitolele 13, 5-8.

Acestea şi altele de acest fel învăţ pe creştini, pe fiii Bisericii noastre Ortodoxe, care ajung până la mine. Iar a face mare teologie cu aceşti nevinovaţi creştini, nici nu mă pricep şi nici nu socotesc a le fi lor de mare folos, câtă vreme au încă dinţi de lapte la cele mai înalte şi subţiri

învăţături duhovniceşti.

41. Pentru ce a creat Dumnezeu lumea cea văzută şi nevăzută?

Dumnezeu a creat întreaga lume văzută şi nevăzută numai din negrăita Sa dragoste şi bunătate (Ps. 32, 5; 64, 9; 135, 14-29; 146, 8-9). Şi iarăşi, Dumnezeu a creat lumea cea văzută şi cea nevăzută spre slava Sa (Ps. 18, 1-2; 96, 6; Rom. 1, 20; Sfântul Nicodim Aghioritul, *Paza celor cinci simţiri*, cap. 11).

42. Ce înţelegem prin dreptatea lui Dumnezeu şi cum o putem îndeplini?

Dreptatea lui Dumnezeu este una din desăvârşirile Lui (Ieş. 34, 7; Deut. 32, 4; Ps. 7, 9; 88, 14; Is. 45, 21-24). Iar pentru a îndeplini dreptatea lui Dumnezeu, pe cât este cu putinţă omului, creştinul trebuie a se sili să facă toate faptele cele bune şi toate poruncile date lui de Domnul, iar după împlinirea tuturor să se socotească pe sine „slugă netrebnică”, după cum a zis Hristos (Luca 17, 10), înţelegând că toată fapta bună se făptuieşte de Dumnezeu prin credincioşi (Filip. 2, 13-15; II Cor. 3, 5; 9, 8; II Tes. 2, 17; Evrei 13, 21). Dumnezeu este drept şi făgăduieşte binecuvântarea Sa celor ce păzesc poruncile Lui şi fac dreptate (Ps. 14, 1-2; 23, 3; Pilde 21, 21; Is. 33, 15; Matei 5, 8).

43. Cât poate omul să înţeleagă din tainele şi lucrurile lui Dumnezeu?

La această întrebare vă răspund cu cuvintele Sfintei Scripturi, că *cele mai multe din lucrurile lui Dumnezeu sunt ascunse* (Sirah. 16, 22). Până la urmă, însă, din bunătatea cea fără de margini a lui Dumnezeu *toate vor fi făcute cunoscute omului* (Is. 54, 13; 55, 5). Numai ceea ce trebuie ştiut despre Dumnezeu s-a descoperit oamenilor (Rom. 1, 19).

Dumnezeu este necuprins. Lucrurile Lui sunt necuprinse (Iov 5, 9; 9, 10; 37, 5, 14; Eccl. 3, 11; 11, 8). Judecăţile Lui sunt nepătrunse cu mintea (Ps. 35, 6; Luca 13, 4; Rom. 9, 33).

Omul, după măsura curăţiei minţii şi inimii sale, poate înţelege tainele zidirilor lui Dumnezeu, căci, după mărturia marelui Vasile, „lumea aceasta este şcoala sufletelor celor cuvântătoare şi loc de învăţătură a cunoştinţei lui Dumnezeu, dând povăţuire minţii prin cele văzute şi simţite, către privirea celor nevăzute” (*Hexaimeron*, Cuv. 1).

Din privirea cea cu înţelepciune duhovnicească asupra lumii, a creaţiei, omul cunoaşte pe Creator (Rom. 1, 20; Is. 40, 22; Ps. 18, 1). Cerul şi pământul spun slava Lui (Ps. 18, 1-4; 144, 10). Bunătatea şi dărnicia lui Dumnezeu se văd în lucrurile Lui. Puterea Lui se vede iarăşi în creaţia Lui (Ps. 18, 1; Ps. 110, 6; Is. 48, 13; Rom. 1, 20). Înţelepciunea şi slava Sa se cunosc în lucrurile Sale cele minunate (Iov 37, 16; 38, 4; Ps. 8, 1; 85, 19).

Dreptatea Sa se cunoaşte în legea Sa (Deut. 4, 8; Rom. 7, 12). În vremea de apoi, ne spune dumnezeiasca Scriptură, *pământul va fi plin de cunoştinţa Domnului, ca marea de ape* (Is. 11, 9; Avac. 2, 14; Eccl. 8, 17).

44. Ce înţelegem prin pronia lui Dumnezeu prin care se conduce zidirea Sa?

Pronia lui Dumnezeu este îngrijirea neîntreruptă a Lui faţă de făpturile Sale (Ps. 32, 13; 14, 15; 103, 10-30; 135, 25; Is. 46, 4; Luca 12, 22; I Petru 5, 7). Sfântul Maxim Mărturisitorul spune că „de pronie şi de mai înainte înţelegere avem trebuinţă ca să se facă toate”. Iar Sfântul Chiril al Ierusalimului zice „că a privit Domnul toate, mai înainte de facerea lor, fără de vreme înţelegându-se fiecare după înţelegerea cea fără de vreme voitoare a Sa”. (*Pentru Treime*, cap. 11).

45. Spun unii Sfinţi Părinţi că Dumnezeu conduce lumea cu două mâini, adică cu dreptatea şi cu mila. Cum trebuie înţelese aceste cuvinte?

Cele două mâini ale Tatălui cu care a făcut lumea văzută şi nevăzută şi cu care le conduce pe toate, nu sunt dreptatea şi mila Lui. Cele două mâini ale Părintelui Ceresc sunt Fiul şi Sfântul Duh, după mărturia Sfintei Scripturi, care zice: *Cu cuvântul Domnului cerurile s-au făcut şi cu Duhul gurii Lui toată puterea lor* (Ps. 32, 6).

Iar dacă unii Sfinţi Părinţi au numit undeva „mâinile lui Dumnezeu” pe cele două însuşiri şi desăvârşiri ale Lui, adică dreptatea şi mila, ei au arătat că prin acestea Dumnezeu lucrează cu scumpătate şi cu iconomie mântuirea şi îndreptarea sufletelor omeneşti şi conduce întreaga lume spre slava Sa şi după voia Sa cea sfântă şi dreaptă.

Sfânta Scriptură, având în vedere aceste două desăvârşiri ale lui Dumnezeu, ne învaţă pe noi că mai tare trebuie să ne temem de mila Lui, decât de dreptatea Lui. Că de vom supăra dreptatea lui Dumnezeu, noi alergăm la mila Lui; iar dacă vom greşii prea mult cu încrederea prea mare în mila Lui, apoi unde vom alerga să împăcăm dreptatea Lui?

De aceea Sfânta Scriptură ne face atenţi, zicând: *Să nu zici că mila Lui este mare şi va curăţi mulţimea păcatelor mele, că mila şi mânia de la El este şi peste cei păcătoşi o va odihni* (Sirah 5, 6-7).

46. Dacă Dumnezeu conduce numai prin pronie, ce vină are omul cel ce greşeşte fără voie sau din neştiinţă?

Dumnezeu l-a făcut pe om *şi l-a lăsat în mâna sfatului său* (Înţelep. 2, 23; Sirah 15, 14). Dumnezeu nu este spărgător de uşi. El nu forţează uşa sufletului nostru. Auzi ce zice: *Iată, stau la uşă şi bat. De va auzi glasul Meu şi va deschide, voi intra la el şi voi cina cu el şi el cu Mine.* (Apoc. 3, 20). În alt loc, arătând stăpânirea de sine a omului, zice: *Doamne, căci cu arma buneivoiri ne-ai încununat pe noi* (Ps. 5, 12).

Deci, omul este liber şi nu este silit să facă binele, însă este învăţat să facă binele şi să păzească toate poruncile lui Hristos (Matei 28, 20). Iar de va greşi cineva din neştiinţă, tot se va bate, dar mai puţin (Luca 12, 48; Rom, 2, 12). Şi de a greşit omul fără voie, să se căiască şi, prin pocăinţa cea de voie, de cele fără de voie să le vindece (Matei 11, 20; Luca 17, 3-4; II Cor. 7, 10).

47. Ce este mântuirea şi care sunt condiţiile mântuirii după Sfinţii Părinţi?

Mântuirea este izbăvirea de păcate (Ps. 129, 8). Mântuirea vine de la Dumnezeu (Matei 1, 21; Ps. 38, 36, 39; 67, 20; Is. 25, 9; 45, 17; 43, 11). Mântuirea s-a făcut neamului omenesc prin sângele lui Hristos (Matei 20, 28; Marcu 10, 45; Fapte 20, 28; Efes. 1, 7; Evrei 11, 12-15).

Mântuirea s-a săvârşit prin Iisus Hristos (Is. 63, 9; Luca 1, 69). Hristos poate mântui totdeauna şi nu este mântuire prin altul (Evrei 7, 25; Fapte 4, 12).

Iar condiţiile mântuirii sunt: harul Sfântului Duh, credinţa dreaptă în Dumnzeu, unită cu toate faptele cele bune, şi mărturisirea numelui lui Iisus Hristos (Rom. 10, 9-10); căci *cine va răbda până la sfârşit, acela se va mântui* (Matei 10, 22-24; Marcu 13, 13).

48. Ce înţelegem prin har şi când primeşte omul harul Duhului Sfânt?

Harul este semnul răscumpărării (Efes. 1, 13-14; 4, 30). Omul primeşte harul Preasfântului Duh mai întâi la Botez, prin ungerea cu Sfântul Mir (II Cor. 1, 21-22; I Ioan 2, 27; Fapte 8, 15). După Sfântul Botez, harul Sfântului Duh se primeşte pe calea rugăciunii (Luca 11, 13).

Apoi primim harul Sfântului Duh prin mijloacele cele sfinţitoare ale Bisericii lui Hristos, care sunt cele şapte Sfinte Taine, precum şi prin ierurgii, sfinţiri etc. Harul Sfântului Duh se dă celui ce crede în Iisus Hristos şi se pocăieşte (Fapte 2, 38; 10, 43-44; Gal. 3, 14; Ioan 7, 39).

49. Toţi oamenii au harul Sfântului Duh? Necreştinii, necredincioşii, ereticii, sectarii şi creştinii căzuţi în păcate de moarte, poartă în ei harul Sfântului Duh?

În Vechiul Testament, Harul Sfântului Duh a fost făgăduit tuturor celor ce vor crede în Iisus Hristos (Is. 44, 3; 59, 21; Iez. 36, 27; Fapte 2, 17-18). Dar harul Preasfântului Duh s-a dat cu deosebire Sfinţilor Apostoli (Ioan 20, 22; Fapte 1, 8; 2, 4; 4, 31; 6, 3; 13, 2).

Păgânii, necredincioşii şi apostaţii nu au harul Preasfântului Duh (Iuda 19-20; I Cor. 2, 14). În vremea de apoi *mulţi înşelători şi hristoşi mincinoşi* se vor arăta cu viclenie că au harul Sfântului Duh şi vor face semne mari şi minuni false cu puterea satanei, spre a înşela pe mulţi, precum a zis

Domnul (Matei 24, 24; Marcu 13, 22; II Tes. 2, 9; Apoc. 13, 13-14).

Aceşti înşelători vor face minuni false cu puterea satanei spre a înşela pe cei aleşi şi a-i îndepărta de la dreapta credință (Deut. 13, 1, 8; Apoc. 19, 20).

Vrăjitorii, proorocii mincinoşi, ereticii, înşelătorii şi făcătorii de minuni false sunt urâciune înaintea lui Dumnezeu (Lev. 20, 27; Deut. 18, 10-12). Dumnezeu nu ascultă pe cei ce fac minuni false (Lev. 11, 31; 20, 6; Deut. 13, 3).

Creştinii care cad în păcate grele *întristează Duhul Sfânt* (Efes. 4, 30), dar, totuşi, nu pierd harul mântuirii. Dacă se vor întoarce din toată inima la spovedanie şi la lucrarea faptelor bune, iarăşi dobândesc harul Presfântului Duh (Fapte 2, 38).

Ereticii şi sectarii nu au harul Preasfântului Duh săvârşit de ei este „împotrivirea față de adevărul arătat şi dovedit al dreptei credințe în Hristos" (*Învățătura de Credință Ortodoxă,* Bucureşti, 1952, pag. 439-441).

CONVORBIREA A TREIA

DESPRE RUGĂCIUNE ŞI SFÂNTA LITURGHIE

50. Părinte Cleopa, ce înțelegem prin fapta bună şi cum putem şti că faptele noastre sunt bune sau rele înaintea lui Dumnezeu?

Fapta cea bună este *roada dreptății* (Filip. 1, 11; Matei 5, 16; Iacob 3, 18). Fapta cea bună se mai zice şi *roadă vrednică de pocăință* (Matei 3, 8; Luca 3, 8; Fapte 26, 20). Iisus Hristos a fost întru toate pildă de adevărată faptă bună (Ioan 10, 32; Fapte 10, 38). Faptele numai atunci se socotesc bune când vor fi unite cu dreapta credință şi se vor face spre slava lui Dumnezeu (Matei 6, 1-4; Efes. 5, 9-10; Col. 1, 10; 2, 23).

Nimeni nu se poate mântui numai cu faptele sale cele bune, dacă nu va completa mila lui Dumnezeu neajungerile şi datoriile sale sufleteşti (Efes. 2, 8-9; II Tim. 1, 9; Tit 3, 4-5). Fiecare din noi trebuie să ştie că toate faptele bune se înfăptuiesc de Dumnezeu în cei credincioşi, deoarece *Dumnezeu este Cel ce lucrează* întru noi, atât ca să voim, precum să şi săvârşim faptele cele bune după a Lui bunăvoință (Filip. 2, 13-15; II Cor. 3, 5; 9, 8; Evrei 13, 20-21).

51. Care este cea dintâi virtute, considerată cea mai mare înaintea lui Dumnezeu?

Cea dintâi şi cea mai mare virtute este dragostea de Dumnezeu (Matei 22, 37-38; Marcu 12, 30-31). Această prea mare virtute se formează în inima omului prin lucrarea harului Preasfântului Duh (Rom. 5, 5; Gal. 5, 22; II Tes. 3, 5). A doua virtute, asemenea celei dintâi, este de a iubi pe aproapele nostru ca pe noi înşine (Matei 22, 39).

52. Se poate mântui omul numai prin unele fapte bune, pentru că nimeni nu poate împlini toate faptele bune?

Mântuitorul nostru Iisus Hristos a poruncit *să păzim toate poruncile Lui* (Matei 28, 20). Sfântul Apostol Iacob arată că de vom călca o singură poruncă, ne-am făcut călcători ai tuturor poruncilor lui Dumnezeu (Iacob 2, 10). Aşadar, din aceste mărturii ale Sfintei Scripturi, înțelegem clar că suntem datori a păzi toate poruncile pentru a ne mântui. Dar, pentru că Mântuitorul nu a venit să cheme pe cei drepți, ci pe cei păcătoşi la pocăință (Matei 9, 13; Marcu 2, 17; Luca 5, 32), *cine face fapte vrednice de pocăință* (Matei 3, 8; Luca 3, 8; Fapte 26, 20), unul ca acela completează prin pocăință se mântuieşte.

Acest lucru îl arată Sfântul Isaac Sirul, zicând: „A te mâhni în minte şi a te căi covârşeşte pe toată osteneala trupului" (*Filocalia*, vol. X, Cuv. 34). Iar cum că ajunge şi un singur suspin din adâncul inimii spre mântuire, arată dumnezeiasca Scriptură, zicând: *Când te vei întoarce şi vei suspina, atunci te vei mântui* (Is. 61, 3; II Cor. 7, 10).

Altă mare şi cuprinzătoare faptă bună spre mântuire este smerenia. Acest lucru îl spune mai întâi proorocul David, zicând: *Smeritu-m-am şi m-a mântuit!* (Ps. 114, 6). Îl spune şi Mântuitorul în fericirea cea dintâi: *Fericiţi cei săraci cu duhul, că a acelora este împărăţia cerurilor* (Matei 5, 3). Iar Sfântul Ioan Scărarul, în Cuv. 25 – Pentru smerita cugetare – zice: „N-am postit, n-am privegheat, nu m-am culcat pe jos, ci m-am smerit şi degrabă şi în scurt Domnul m-a mântuit pe mine" (*Filocalia*, vol. IX).

Tot acolo arată el că „smerenia este poarta împărăţiei cerurilor". Şi Sfântul Isaac Sirul spune acelaşi lucru: „Smerenia fără fapte bune poate multe păcate să ierte, iar faptele cele bune fără de smerenie sunt ca nişte nefolositoare " (Scolia 39 din *Scară*, la Cuvântul 25, Pentru smerenia cugetare).

La fel, în Psalmul 50 zilnic citim că *Inima înfrântă şi smerită, Dumnezeu nu o va urgisi* (Ps. 50, 17-18; Is. 57, 15; 66, 2). Iar dumnezeiescul părinte Efrem Sirul adaugă şi el: „Dacă vei suspina, acela ce ai păcătuit, împreună cu suspinul şi greutatea balaurului a ieşit şi, uşurându-ţi-se mintea, pe norul neştiinţei îl izgoneşte şi se face întru alinare ochiul sufletului tău şi îndată pacea intră şi îl povăţuieşte pe el spre mântuire" (Tomul III, Cuvânt de pocăinţă). După a noastră slabă putere să ne silim, deci, a ne împărtăşi noi din toate faptele bune, completând cu smerenia şi mila Domnului toate lipsurile noastre.

53. Ce este rugăciunea şi care sunt treptele rugăciunii după Sfinţii Părinţi?

„Rugăciunea este vorbirea minţii cu Dumnezeu. Rugăciunea este vlăstarul blândeţii şi al lipsei de mânie. Rugăciunea este rodul bucuriei şi al mulţumirii. Rugăciunea este alungarea întristării şi a descurajării", spune Evagrie Ponticul (*Filocalia*, vol. I, Sibiu, 1946, p. 74-77). Şi iarăşi: „Rugăciunea este unirea omului cu Dumnezeu; iar după lucrare, este întărirea lumii, împăcarea cu Dumnezeu, maica lacrimilor şi fiică a lor" (*Filocalia*, vol. IX, Cuv. 28, Despre fericita rugăciune, sfinţitoare maică a tuturor virtuţilor...). „Rugăciunea este cheia împărăţiei cerurilor", zice Ilie Ecditul (*Filocalia*, vol. IV), iar Sfântul Teofan Zăvorâtul (sec. XIX) spune că „rugăciunea este suirea minţii şi a gândurilor la Dumnezeu".

Rugăciunea are trei trepte: treapta întâi este rugăciunea orală, citită, adică rugăciunea trupului; treapta a doua este rugăciunea cugetării, adică a minţii; iar treapta a treia este rugăciunea simţirii, adică a inimii.

54. În câte feluri se împarte rugăciunea după lucrare?

După lucrare, rugăciunea se împarte în trei feluri, şi anume: rugăciunea de laudă, adică de preamărire; rugăciunea de mulţumire şi rugăciunea de cerere.

55. Când cunoaşte cineva că s-a rugat cu adevărat lui Dumnezeu?

Simţirea lui Dumnezeu în noi este rugăciune, chiar dacă cineva nu rosteşte nimic prin cuvinte. De aceea, când cineva va duce cuvintele sale până la simţirea inimii, unul ca acela va cunoaşte cu încredinţare că s-a rugat lui Dumnezeu.

56. Cunoaşte credinciosul când trece de la o treaptă a rugăciunii la alta, sau nu?

Trecerea rugătorului de la rugăciunea de cantitate la cea de calitate, ca şi creşterea lui în cea duhovnicească, adică urcarea lui pe cele trei trepte ale urcuşului duhovnicesc, după mai mulţi Sfinţi Părinţi, nu este cunoscută de cel ce se roagă. Creşterea, adică sporirea în rugăciune, se aseamănă cu creşterea unei plante ce creşte fără să ştim şi fără să înţelegem clipa sau momentul creşterii sale. Este asemenea unui copil ce creşte, trecând de la o vârstă la alta, fără să ştie timpul exact când a sporit creşterea sa.

Această creştere şi sporire a credinciosului în rugăciune, ca şi creşterea lui în cele duhovniceşti, nu este un rod numai al ostenelilor lui, ci mai mult al darului şi al milei lui Dumnezeu. Adesea este ascunsă această creştere şi sporire a sa, fie în rugăciune, fie în cele trei

trepte ale urcuşului duhovnicesc, cu iconomie dumnezeiască, ca să nu cadă omul în părerea şi închipuirea de sine (a se vedea *Sbornicul*, vol. I, Editura Mănăstirii Valaam). „Suirea către desăvârşire este necunoscută de râvnitor”, zice un mare rugător.

Totuşi dumnezeiescul Părinte Isaac Sirul arată unele semne prin care cineva poate să privească în ce măsură se află, adică în care treaptă stă. Iată ce zice el: „Omul cât se află în lenevie, se înfricoşază de ceasul morţii; iar când se va apropia de Dumnezeu, se teme de întâmpinarea judecăţii. Iar când cu totul va veni înainte întru dragoste, acestea două se înghit, adică se mistuiesc de dumnezeiasca dragoste” (*Filocalia*, vol. X, Cuv. 38).

57. În general, credincioşii noştri se roagă puţin, dar cu multă smerenie. Pot avea ei nădejde de mântuire cu rugăciune puţină? Dar cei bolnavi şi care nu pot citi, cum trebuie să se roage?

Mântuitorul nostru Iisus Hristos a zis: *Când vă rugaţi, nu spuneţi multe ca păgânii, cărora li se pare că în multa lor vorbire vor fi ascultaţi. Deci, să nu vă asemănaţi lor, că ştie Tatăl vostru de ce aveţi trebuinţă, mai înainte de a cere voi de la El* (Matei 6, 7-8).

Deci i-a învăţat să se roage cu rugăciunea „Tatăl nostru”. Aşadar, Însuşi Mântuitorul nostru Iisus Hristos ne-a învăţat pe noi rugăciunea scurtă. Oricine va zice rugăciuni scurte, dar cu smerenie, cu umilinţă şi cu simţirea inimii, se va mântui. Să ne aducem aminte de acel bătrân care, timp de patruzeci de ani, zicea această scurtă rugăciune: „Doamne, eu ca un om am greşit, iar Tu, ca un Dumnezeu, mă iartă” (*Pateric*, ed. 1930). La fel să facă şi bolnavii. Să se roage lui Dumnezeu cu rugăciuni scurte şi să mulţumească pentru boală.

58. Care este cel mai sfânt loc şi timp pentru rugăciune?

Orice loc şi orice timp este potrivit pentru rugăciune, după mărturia care zice: *Bine voi cuvânta pe Domnul în toată vremea, pururea lauda Lui în gura mea* (Ps. 33, 1). Şi iarăşi: *În tot locul stăpânirii Lui, binecuvintează suflete al meu pe Domnul* (Ps. 102, 22). Dar, de cauţi cel mai sfânt loc de rugăciune, gândeşte-te la inima omului, căci inima omului este altarul cel înţelegător al lui Dumnezeu, de pe care trebuie a se aduce jertfa cea de rugăciune (Sfântul Isaac Sirul, *Filocalia*, vol. X, Cuv. 32). Iar timpul de rugăciune, cum am zis mai sus, este cel de totdeauna.

59. Care rugăciune este mai puternică? Cea orală, psalmul, acatistul, Tatăl nostru sau rugăciunea lui Iisus?

Rugăciunea cea mai puternică este rugăciunea scurtă, care se face din adâncul inimii, cu suspine şi lacrimi, după mărturia Sfintei Scripturi, care zice: *Dintru adâncuri am strigat către Tine, Doamne, Doamne, auzi glasul meu* (Ps. 129, 1). Cu această rugăciune smerită s-a rugat tâlharul pe cruce (Luca 23, 42), femeia cananeeancă (Matei 15, 22); apostolii, în vremea furtunii pe marea Galileei (Matei 8, 25); orbii din Ierihon (Matei 20, 30-33), leprosul (Marcu 1, 40-41) etc.

Deci cea mai puternică rugăciune este rugăciunea scurtă cu suspinul inimii, după mărturia ce zice: *Răcnit-am din suspinarea inimii mele...* (Ps. 37, 8). Este bună şi rugăciunea cea lungă, citirea Psaltirii, Ceaslovului etc., dar aceasta se potriveşte mai ales celor sporiţi în cele duhovniceşti, iar nu celor începători.

60. Ce fel de rugăciune recomandaţi credincioşilor? Dar călugărilor şi preoţilor?

Credincioşilor mireni de obicei le dau sfaturi să nu le rămână rugăciunile de dimineaţă, de seară şi din timpul mesei, iar în timpul zilei şi la lucru le dau să zică în taină rugăciunea lui Iisus şi alte rugăciuni scurte. Apoi le recomand mergerea cât mai des la Sfânta Biserică, rugăciunea Tatăl nostru, Crezul, Psalmul 50, pe care sunt datori să le ştie pe de rost. Apoi, citirea Sfintei Scripturi şi a altor cărţi sfinte. Celor mai râvnitori le dau să citească Psaltirea, acatiste şi alte rugăciuni din Ceaslov.

Călugărilor din mănăstiri, care au ascultări grele, le recomand mai ales paza minţii şi

rugăciunea lui Iisus, căci acestea au legătură între ele ca trupul cu sufletul. Apoi le recomand mergerea regulată la biserică, mai ales la Utrenie şi Sfânta Liturghie.

Celor ce nu pot veni la biserică din cauza ascultărilor, le rânduiesc să facă ascultare cu dragoste şi să citească cele şapte Laude. Iar de nu pot să le citească, să aibă cât mai des pomenirea lui Iisus în mintea lor, să facă toate cu bucurie şi fără împotrivire, să nu le rămână rugăciunile de dimineaţă şi de seară, să citească la Psaltire după putere, să citească din învăţăturile Sfinţilor Părinţi şi, mai ales, *Regulile mari ale vieţii monahale*, de Sfântul Vasile cel Mare, precum şi Cuvintele Sfântului Teodor Studitul. Aceşti Sfinţi Părinţi ne învaţă că „Cine face ascultarea cu dragoste şi fără cârtire în mănăstire, liturghie şi mucenicie săvârşeşte şi întocmai ca mucenicii se va încununa" (Sfântul Teodor Studitul, Cuv. 8).

61. Rugăciunea cu lacrimi a săracului sau a văduvei, făcută din inimă, poate fi considerată rugăciune puternică, ca şi rugăciunea lui Iisus?

Atât rugăciunea săracului şi a văduvei, cât şi a monahului, dacă se face cu umilinţă, cu lacrimi şi cu statornicie, este puternică şi roditoare de pocăinţă adevărată. Plânsul „este bobul de aur al sufleteului" spune Sfântul Ioan Scărarul (Cuv. 7), şi cel ce se roagă cu lacrimi de pocăinţă pentru păcatele sale şi cu durere în inimă că a întristat pe Dumnezeu, unul ca acela se curăţeşte de toată întinăciunea cea simţită şi cea gândită, prin această rugăciune, de va fi statornică (*Scara*, Cuv. 7).

Iar cei ce ce nu au darul lacrimilor de la Dumnezeu, dar se roagă cu întristarea minţii şi a inimii, cu osândire de sine, cu mâhnire şi părere de rău pentru păcatele săvârşite în viaţă, ajung la aceaşi măsură de curăţire, de luminare şi de fericire duhovnicească (Ibid.).

62. Ce importanţă au lacrimile în rugăciune şi cum putem dobândi darul lacrimilor?

După învăţătura Sfinţilor Părinţi, lacrimile de după Sfântul Botez au mai mare putere decât Botezul. Căci Botezul curăţă păcatele cele făcute de noi mai înainte, iar izvorul lacrimilor curăţă şi păcatele de după Botez (*Scara*, Cuv. 7, Pentru plâns).

La fel şi Sfântul Isaac Sirul zice : „Lacrimile întru rugăciune sunt semn al milei lui Dumnezeu de care s-a învrednicit sufletul întru pocăinţa sa" (*Filocalia*, vol. X, Cuv. 33). Încă trebuie să ştim că lacrimile cele bune, unele se nasc din frica lui Dumnezeu, altele se nasc din dragostea de Dumnezeu, altele din pomenirea morţii, altele din frica muncilor iadului şi a judecăţii de apoi (Ibid.). Mai sunt şi astfel de lacrimi, numite mijlocii, adică fireşti, şi altele, numite rele şi pătimaşe, anume cele din patimă, din ură, din mânie, din răzbunare etc.

63. De câte feluri este plânsul după Sfinţii Părinţi şi care este plânsul cel mai folositor?

După învăţătura Sfinţilor Părinţi, plânsul este de două feluri. Întâi, plânsul cu lacrimi de pocăinţă, care este şi cel mai bun. Al doilea plâns este întristarea minţii după Dumnezeu, cu mâhnire şi suspine de căinţă pentru cele greşite de om înaintea lui Dumnezeu (*Scara*, Cuv. 7).

64. Care este deosebirea între plâns şi întristarea inimii şi cum ajunge omul la căinţă şi mustrarea de sine?

Deosebirea între ele numai atâta este, că plânsul cel dintâi este cu lacrimi, iar cel de-al doilea, adică întristarea inimii, este fără lacrimi. Pentru a ajunge omul la căinţă şi la mustrarea de sine, mai întâi trebuie a se sili cu mare certare a conştiinţei să ajungă a-şi cunoaşte neputinţa şi greutatea păcatelor sale şi, mai ales, robia patimilor sufleteşti care-l stăpânesc, cum ar fi: iubirea de sine, nesimţirea, trufia, ura, răutatea, ţinerea minte a răului, făţărnicia şi altele de acest fel, care sunt greu de cunoscut de om din cauza subţirătăţii lor.

Dacă omul va ajunge la adevărata cunoştinţă de sine, a ajuns la adevărata fericire, după care zice: „Fericit este omul care-şi cunoaşte neputinţa sa, că cunoştinţa aceasta i se face lui temelie şi rădăcină şi începătură de toată bunătatea" (*Filocalia*, vol. X, Cuv. 25).

65. Cum poate cineva să sporească în rugăciunea cea duhovnicească?

La aceasta răspundem că fiecare creştin şi monah poate să ajungă pe cele mai înalte trepte ale rugăciunii dacă se va sili în toată vremea a se ruga, căci dascălul cel mai mare care învață şi ajută pe om să sporească în rugăciune este însăşi osteneala rugăciunii. Acest adevăr îl arată Sfântul Macarie cel Mare, care zice: „Vrei să dobândeşti rugăciunea? Osteneşte-te în rugăciune, că Dumnezeu, văzând cu câtă osteneală o cauți, ți-o va dărui ție” (*Sbornicul*, vol. I).

66. Ce este rugăciunea minții şi ce este rugăciunea inimii?

Rugăciunea minții este rugăciunea cugetării, când mintea s-a deprins să se reculeagă în ceasul rugăciunii, pe care o rosteşte în întregimea ei fără risipe. În vremea acestei rugăciuni, mintea se topeşte, se uneşte laolaltă cu cuvintele scrise şi le rosteşte ca şi cum le-ar fi cugetat ea însăşi.

Rugăciunea inimii este rugăciunea simțirii, când prin luare aminte inima se încălzeşte şi, ceea ce în rugăciunea minții era gând, acum de la gând ajunge la simțire. Însă aici simțirea este ca nevoie şi cerință duhovnicească. Cine a ajuns la simțire, acela se roagă fără cuvinte, pentru că Dumnezeu este un Dumnezeu al inimii. De aceea, abia de aici începe hotarul sporirii în rugăciune. Pe această treaptă, citirea poate să înceteze, precum şi stăruința gândului, dar să se păstreze petrecerea în această simțire cu semnele proprii ale rugăciunii. Aşadar, din cele spuse până aici, trebuie să ținem minte că „înțelegerea şi simțirea sunt puterile rugăciunii” după Sfântul Teofan Zăvorâtul.

67. Prin ce se deosebesc aceste două rugăciuni una de alta şi care este semnul că a dobândit cineva rugăciunea cea curată a inimii?

Deosebirea rugăciunii minții de a inimii constă în aceasta, că cel ce se roagă cu mintea petrece în cap, iar cel ce se roagă cu inima petrece în inimă. Căci numai atunci când mintea se va uni cu inima ne putem aştepta la o sporire în aducere aminte de Dumnezeu şi la simțirea lui Dumnezeu, după acelaşi Sfânt Teofan Zăvorâtul.

68. În ce constă unirea minții cu inima?

Unirea minții cu inima constă în unirea gândurilor celor duhovniceşti ale minții cu simțirile duhovniceşti ale inimii (Ibid.).

69. Care sunt roadele rugăciunii lui Iisus?

Primul rod al rugăciunii lui Iisus este înstrăinarea gândurilor minții de la lucrurile cele frumoase ale lumii, după Sfântul Diadoh, care zice: „Cela ce intră de-a pururi în inima sa, se înstrăinează de toate cele frumoase ale vieții” (*Filocalia*, vol. I, Sibiu, 1946, pag. 361). *Al doilea rod al rugăciunii lui Iisus este „vederea grozăviei celei ticăloase a sufletului cu care s-a întinat prin simțiri şi prin gânduri rele”.* Prin această vedere câştigă omul smerenie, plâns şi lacrimi, după mărturia Sfântului Grigorie Palama.

Al treilea rod al rugăciunii celei gândite a inimii este că, prin întoarcerea minții în inimă, atât mintea cât şi inima omului se fac ca o oglindă curată în care nevoitorul îşi cunoaşte mişcările cele viclene ale gândurilor sale, şi aşa cheamă pe Iisus spre ajutor (*Filocalia*, vol. IX, Cuv. 28). *Al patrulea rod al rugăciunii celei gânditoare a inimii este curățirea firii,* precum şi lucrarea pentru curățirea firii, dată mai presus de fire de dumnezeiescul dar al Preasfântului Duh.

Al cincilea rod al rugăciunii inimii este că, intrând mintea în inimă ca să vorbească acolo cu Cuvântul cel înăuntru aşezat, nu rămâne fără de mare bucurie şi veselie duhovnicească, după cum despre aceasta arată IosifVrienie şi Nichita Monahul cel din singurătate. *Al şaselea rod al rugăciunii celei duhovniceşti este că prin această rugăciune se află darul lui Dumnezeu cel ascuns în inimă.*

Al şaptelea rod al rugăciunii lui Iisus este că prin pomenirea necurmată a numelui lui Iisus,

se naşte în suflet dragostea cea către Hristos (Vezi *Paza celor cinci simţiri*, de Sfântul Nicodim Aghioritul).

Alte roade ale rugăciunii celei gândite sunt şi acestea: adunarea cugetelor, evlavia, smereniea, luarea aminte de sine, umilinţa, frica de Dumnezeu, pomenirea morţii, liniştea inimii despre gânduri, concentrarea atenţiei în inimă şi căldura cea duhovnicească. (A se vedea pe larg în *Sbornicul*, vol. I).

70. Care este deosebirea între rugăciunea minţii şi lucrarea minţii?

Rugăciunea minţii se face atunci când cineva, întărindu-se cu atenţia în inimă, înalţă de acolo rugăciune către Dumnezeu. Iar lucrarea minţii este atunci când, cineva stând cu luare aminte şi cu pomenirea lui Dumnezeu în inimă, taie orice alt gând care încearcă să pătrundă în inimă. (Ibid.).

71. Este şi o altă rugăciune către Dumnezeu care se îndeplineşte prin lucrarea faptelor bune?

Da, este. Acest lucru ni-l arată Sfântul Pavel când zice: *Orice săvârşiţi cu cuvântul sau cu lucrul, pe toate întru numele Domnului Iisus Hristos să le faceţi* (Col. 3, 17). Deci, cine face orice lucru bun spre slava lui Dumnezeu sau vorbeşte cele spre folosul altora pentru Dumnezeu şi spre slava Lui, unul ca acela are rugăciune prin fapte. De aceea şi Sfântul Teodor Studitul, sfătuind ucenicii săi, le spunea că „cel ce face fapte bune şi ascultare cu smerenie şi fără de cârtire, liturghie şi preoţie săvârşeşte” (Cuv. 4. *Despre dragostea în Hristos şi despre sârguinţa la cântările şi slujbele bisericeşti,* ed. 1940, p. 59-65).

72. Dar rugăciunea care se face cu gura, are vreun temei în Sfânta Scriptură?

Atât rugăciunea pe care o facem cu buzele şi cu limba, cât şi cea care o zicem cu glas tare, au destule mărturii în Sfânta Scriptură. Astfel Sfâtul Apostol Pavel zice: *Aduceţi Domnului roada buzelor voastre* (Efes. 6, 18). David proorocul iarăşi spune: *Doamne, buzele mele vei deschide şi gura mea va vesti lauda Ta* (Ps. 50, 16). În alt loc tot el spune: *Şi L-am înălţat pe El cu limba mea* (Ps. 65. 16). Sau: *Auzi, Dumnezeule, rugăciunea mea şi strigarea mea la Tine să vină* (Ps. 101, 1). În alt loc, iarăşi zice: *Cu glasul meu către Domnul m-am rugat* (Ps. 141, 1). În toate acestea se vorbeşte despre rugăciunea gurii şi a glasului.

73. Ce putere duhovnicească are rugăciunea vorbită, orală, pe care o fac, în general, credincioşii?

Nu mare putere are rugăciunea făcută numai cu limba şi cu glasul, deoarece Dumnezeu cere omului în vremea rugăciunii mai mult inima sa decât cuvintele gurii şi ale limbii. Că auzi ce zice: *Dă-mi, fiule, inima ta* (Pilde 23, 26). Dumnezeu cere de la noi cu numai glasul şi rugăciunea făcută cu gura, tare sau încet, ci mai ales suspinul şi graiurile inimii noastre le cere Dumnezeu.

Auzi ce zice: *Ţie a grăit inima mea* (Ps. 26, 13). Şi iarăşi: *Răcnit-am din suspinarea inimii mele* (Ps. 37, 8). Iar marele prooroc Isaia, având în vedere că poporul lui Israel se ruga lui Dumnezeu numai cu gura, iar nu şi cu inima, zicea: *Aproape eşti Tu Doamne, de gura lor, dar departe de inima lor* (Is. 29, 13; Matei 15, 8).

Sfântul Grigorie de Nyssa zice „că rugăciunea gurii şi a limbii este graniţa cea mai depărtată a rugăciunii” (*Comentariu la viaţa lui Moise*). Alţi Sfinţi Părinţi numesc rugăciunea gurii treapta cea mai de jos din scara rugăciunii celei duhovniceşti. Acestea avându-le în noi, să ne rugăm Prea Bunului Dumnezeu să ne ajute a ne ridica mai sus de treapta rugăciunii verbale, ca să-L lăudăm şi „să cântăm în inimile noastre Domnului”.

74. Cum pot creştinii de astăzi să îndeplinească porunca Sfântului Apostol Pavel care zice: *Neîncetat vă rugaţi* (I Tes. 5, 17)?

Poate oricine a se ruga neîncetat dacă va umbla pururea înaintea lui Dumnezeu cu mintea şi cu inima sa. Cu mâinile poate să lucreze, iar cu mintea şi cu inima sa să fie gândindu-se la Dumnezeu. Atât doar mai adaug, că rugăciunea duhovnicească cea mai de căpetenie aceasta este: să fim noi nedespărţiţi cu mintea şi cu inima de Dumnezeu, ori în ce vreme şi ori în ce loc vom fi. Principalul în aceasta este să avem noi întotdeauna simţirea, adică prezenţa lui Dumnezeu. „Acest lucru înlocuieşte toate rânduielile de rugăciune şi se socoteşte o rugăciune neîncetată", cum spune Sfântul Teofan Zăvorâtul (*Sbprnicul,* vol. I, manuscris).

Această simţire şi privire duhovnicească cu mintea la Dumnezeu o avea fericitul prooroc David, când a zis: *Pururea vedeam pe Dumnezeu înaintea mea ca să nu mă clatin* (Ps. 15, 8). Aşadar, trebuie să înţelegem că viaţa omului credincios este o rugăciune neîntreruptă, dacă este el neîncetat cu mintea la Dumnezeu.

75. Mai este vreo treaptă a rugăciunii, după rugăciunea inimii?

Este rugăciunea cea duhovnicească, contemplativă, în extaz, care se zice şi vedere duhovnicească şi care se face mai presus de hotarul rugăciunii. Cel ce a ajuns la această treaptă nu se roagă cu rugăciunea, ci cu simţirea; sufletul lui simte lucrurile cele duhovniceşti. De această vedere şi rugăciune duhovnicească, cu darul lui Dumnezeu (*Filocalia*, vol. X, Sfântul Isaac Sirul, Cuv. 85).

76. Numai rugăciunea propriu-zisă se poate socoti rugăciune sau şi alte lucrări duhovniceşti ale minţii?

Am arătat mai sus că viaţa creştinului poate fi o rugăciune necontenită, prin lucrarea faptelor bune. Iar dacă întrebi de lucrările cele duhovniceşti ale minţii, care intră în hotarele sfintei rugăciuni şi care se pot zice rugăciune, la acesta voi răspunde nu cu cuvintele mele, ci cu ale Sfântului Isaac Sirul, care zice: „Orice vorbire duhovnicească se face în ascuns în mintea sau inima omului, toată grija minţii cea bună după Dumnezeu şi toată cugetarea celor duhovniceşti, rugăciune se hotăreşte.

Ori felurimea citirilor, ori cuvinte ale gurii spre lauda lui Dumnezeu, ori grija cea cu mâhnire întru Domnul, ori închinări ale trupului, ori cântarea de psalmi prin rostire de stihuri, rugăciune este şi rugăciune se socoteşte" (Ibid., Cuv. 35).

77. Cum trebuie să stea credincioşii la sfintele slujbe şi ce datorii au cei care merg la biserică?

Creştinii trebuie să stea la sfintele slujbe ale Bisericii cu credinţă, cu frică de Dumnezeu şi cu luare aminte. Ei sunt datori, după putere, a se ruga fără răspândirea minţii şi cu simţirea inimii. Datoriile creştinilor, celor ce merg la Sfânta Biserică, sunt acestea:

– Să meargă la biserică regulat. Cine lipseşte mai mult este oprit de la Sfintele Taine, afară de cel bolnav;

– Să fie împăcaţi cu toţi oamenii şi să ceară iertare de la toţi;

– Să ţină curăţie trupească cel puţin două zile mai înainte de a merge la biserică şi o zi cel puţin, după ce vin de la biserică;

– Să meargă la slujbă mai de dimineaţă, pentru a avea timp să se închine în linişte şi să asculte slujba Utreniei;

– Fiecare creştin să ducă după a sa putere un dar cât de mic Domnului, ca jertfă din osteneala mâinilor sale;

– Să dea pomelnicul din timp şi să ceară preotului să i să scoată părticelele pentru cei vii şi morţi ai familiei;

– În biserică, creştinii să stea cu bunăcuviinţă, bărbaţii în partea dreptă, iar femeile în partea stângă;

– Să fie îmbrăcaţi curat şi cât mai cuviincios, iar femeile să aibă capul acoperit şi chipul

smerit;

– După ce s-a dat binecuvântarea de Sfânta Liturghie credincioşii sunt datori să stea fiecare la locul său şi să nu se mai închine pe la sfintele icoane; să asculte Sfânta Liturghie cu mare evlavie, silindu-se fiecare a urmări rugăciunile şi cântările de la strană;

– În timpul slujbei este păcat a se vorbi în Sfânta Biserică, afară de mare nevoie;

– Să asculte cu luare aminte citirea Apostotului, a Sfintei Evanghelii, precum şi cuvântul de învățătură – predica;

– Să nu iasă afară din Sfânta Biserică mai înainte de terminarea Sfintei Liturghii, afară de mare nevoie;

– Credincioşii spovediți şi pregătiți pentru Sfânta Împărtăşanie să citească din timp rugăciunile necesare şi să-şi ceară iertare de la toți când se apropie de cele sfinte;

– După Sfânta Împărtăşanie, credincioşii sunt datori să asculte şi să citească rugăciunile de mulțumire, petrecând acea zi cu bucurie duhovnicească şi păzindu-se de orice ispită;

– După terminarea sfintelor slujbe, creştinii să se întoarcă cu evlavie la casele lor, petrecând restul zilei în cugetarea şi citirea celor sfinte şi în cercetarea bolnavilor;

– Credincioşii sunt datori să spună şi celorlalți de acasă ce au auzit şi au învățat la Sfânta Biserică din cântările, din citirile şi din predica rostită.

Acestea sunt cele mai importante datorii alte credincioşilor care merg în duminici şi sărbători la Sfânta Biserică.

78. Care este înțelesul tainic, mistic şi dogmatic al Sfintei Lituirghii?

Sfânta şi dumnezeiasca Liturghie, în înțelesul ei mistic, ne pune nouă înainte „întreaga comoară dogmatică şi morală a Bisericii Ortodoxe”. Primul şi cel mai însemnat caracter al Sfintei Liturghii este acela că jertfa liturgică este cu totul identică cu jertfa de pe Golgota, cu singura deosebire că jertfa lui Hristos a fost sângeroasă, iar jertfa liturgică este nesângeroasă. Apoi, jertfa de pe Golgota s-a săvârşit o singură dată şi a avut destulă putere să ispăşască toate păcatele lumii, în timp ce jertfa liturgică se săvârşeşte necontenit până la sfârsitul veacurilor, scopul ei principal fiind de a da fiecărui creştin în parte mântuirea întreagă câştigată de Domnul nostru Iisus Hristos prin jertfa Sa sângeroasă.

Sfânta Liturghie are caracter de jertfă şi de cină. În cadrul Sfintei Liturghii, pâinea şi vinul se prefac prin harul Duhului Sfânt în Trupul şi Sângele Domnului, care apoi se împart în dar celor vrednici. De aceea Sfânta Împărtăşanie se mai numeşte Euharistie, Cina Domnului, Paharul Binecuvântării, ospățul Dragostei, Sfânta Cuminicătură etc. (A se vedea pe larg *Explicarea Sfintei Liturghii* de N. Cabasila; *Învătătura de Credință Ortodoxă*, Bucureşti, 1952; *Mărturisirea Ortodoxă* etc.).

79. Sfânta Liturghie se aduce numai pentru iertarea celor pomeniți, vii şi morți, sau şi pentru iertarea şi mântuirea tuturor oamenilor?

Sfânta Liturghie se aduce ca jertfă numai pentru cei dreptcredincioşi. În prima parte a Sfintei Liturghii pot să stea în biserică şi cei nebotezați, adică catehumenii. În cadrul Sfintei Liturghii se fac rugăciuni de obşte pentru mântuirea tuturor oamenilor, cum ne învață Sfântul Apostol Pavel. Nominal însă, la Sfânta Liturghie se pomenesc numai cei dreptcredincioşi şi cei cărora le îngăduie Sfintele Canoane, care nu au oprire canonică de a li se scoate miride (*Învățătura de Credință Ortodoxă*, ed. 1952, cap. 278; *Pravila Bisericească* a lui Nicodim Sachelarie).

80. Ce ne învață Sfinții Părinți despre efectele şi importanța Sfintei Liturghii?

Nu este ceva mai de folos nouă şi mai iubit de Dumnezeu ca jertfa Sfintei Liturghii, pentru că ea este lucrarea Mântuitorului şi învierea oamenilor şi părtăşia Lui cu noi. Sfânta Liturghie este mai presus decât toată rugăciunea şi lauda şi se cade a ne griji de lucrarea aceasta dumnezeiască, căci pentru ea este toată rugăciunea ce se face în Biserică şi aceasta este slujba care se face de cele

mai multe ori în zilele vieții noastre (după Sfântul Simeon al Tesalonicului).

Sfânta Liturghie „este miezul, încoronarea şi desăvârşirea celorlalte slujbe prin care aducem laudă şi mulțumire lui Dumnezeu. Ea este totodată şi singura slujbă creştină întemeiată şi săvârşită de Însuşi Mântuitorul", numită şi „cununa celor şapte laude ale Bisericii". În timpul Sfintei Liturghii se prefac Cinstitele Daruri în Trupul şi Sângele lui Hristos.

Prin jertfa Sfintei Liturghii ne facem părtaşi de dumnezeieştile Taine, pe care le primim ori de câte ori suntem vrednici. De jertfa aceasta se fac părtaşi şi cei răposați în dreapta credință „care se împărtăşesc în chip nevăzut" de Hristos, prin pomenirea la Sfântul Altar, spre iertarea păcatelor. Multe şi mari sunt foloasele Sfintei Liturghii, pentru cei care participă cu credință la biserică. Împreună cu noi, Însuşi Hristos cu sfinții îngeri şi cu toți sfinții sunt de față.

81. Cine poate fi pomenit la Sânta Liturghie şi cine nu poate fi pomenit dintre vii şi morți?

La Sfânta Liturghie pot fi pomeniți toți binecredincioşii creştini care nu au anumite piedici canonice. Dintre cei vii nu se pot pomeni la Sfânta Liturghie păgânii, necredincioşii, apostații, ereticii, cei nebotezați, cei care au păcate împotriva Duhului Sfânt, adică hulitorii de Dumnezeu şi cei care împotrivesc Adevărului cu ştiință şi voință. Nu pot fi pomeniți la Sfânta Liturghie nici cei ce trăiesc necununați. Dintre cei morți, nu pot fi pomeniți la Biserică cei ce au murit în necredință, în eres, în sectă, sinucigaşii şi copiii morți înaintea botezului, ca şi cei avortați (A se vedea *Pavilionul* şi *Pravila Bisericească* de Arhim. Nicodim Sachelarie, ed. 1940).

82. Ce fapte bune ajută sfânta rugăciune şi ce fapte bune se nasc din sfânta rugăciune?

Pe rugăciune o ajută mult milostenia, deoarece „milostenia este aripă a rugăciunii" (*Scara*, Cuv. 28.). Iarăşi, pe rugăciune o ajută liniştea şi înfrânarea, după cuvântul ce zice: „Din sămânța sudorii postului creşte spicul întregii înțelepciuni şi liniştea este vârf al desăvârşirii celor ce se roagă". Şi iarăşi: „Cel ce de frumusețea rugăciunii s-a atins, va fugi de mulțumire ca un asin sălbatic" (Ibid.).

Pe rugăciune o ajută smerenia, deoarece, după Sfinții Părinți, „cel ce nu se socoteşte pe sine că este păcătos, rugăciunea lui nu este primită la Dumnezeu", zice Sfântul Isaac Sirul. Şi iarăşi, pe rugăciune o ajută umilința, după acelaşi sfânt părinte, care zice că „lacrimile întru rugăciune sunt semn al milei lui Dumnezeu" (*Filocalia*, vol. X, Cuv. 33). Sunt însă multe alte fapte bune care ajută sfânta rugăciune, dar acestea sunt cele mai importante.

Iar faptele bune care se nasc şi sporesc prin rugăciune sunt de asemeni multe, precum: credința, nădejdea, mila, răbdarea, înfrânarea etc. Cea mai mare virtute care odrăsleşte din sfânta rugăciune este însă dumnezeiasca dragoste, după cum spun cei mai mulți Sfinți Părinți.

83. Ce este postul şi de câte feluri este?

Postul este înfrânarea totală sau parțială a gândurilor rele şi a simțurilor trupului de plăcere şi de hrană bună şi îmbelşugată şi mai ales de hrana cea de proveniență animală. Postul este jertfă trupească, care se cere a fi unită cu milostenia şi cu darurile ce se aduc la Sfântul Altar. Postul împreună cu milostenia, cu darurile aduse la Biserică, cu închinările şi metaniile făcute de credincios, toate laolaltă alcătuiesc închinarea datorată de trup, ca jertfă Domnului.

Postul este rânduit „pentru a smerii sufletul". Postul este înfrânare de toate mâncărurile sau la caz de boală, numai de unele; înfrânarea de băuturi, de toate desfătările lumeşti şi de toate poftele cele rele, trupeşte. Postul este numit de Sfinții Părinți „aripa rugăciunii", care, împreună cu milostenia, ridică pe om la tronul lui Dumnezeu. Postul ajută pe creştin să facă rugăciunea mai cu uşurință, împacă pe om cu Dumnezeu şi ajută mult la despătimirea sufletului, omorând poftele trupeşti şi mijlocind dobândirea harului Duhului Sfânt. După asprimea lui, postul poate fi de mai multe feluri: post desăvârşit (total, negru), post de o zi, post de mâncăruri de dulce, şi „post împărătesc", adică mâncare zilnică cu înfrânare, o dată pe zi, nu până la săturare.

84. Cei ce postesc de nevoie au vreo plată? Dar cei care nu pot posti din cauza bolii, a muncilor grele a lipsei, ce trebuie să facă?

Cei care postesc de nevoie, dacă vor mulţumi lui Dumnezeu pentru aceasta şi nu vor cârti înaintea Lui, vor avea plată pentru răbdarea lor, întrucât este scis: *În lupta aceasta grea aveţi nevoie de multă răbdare* (I Tim. 6, 11). Şi iarăşi: *Întru răbdarea voastă veţi dobândi sufletele voastre şi cine va răbda până la sfârşit, acela se va mântui* (Matei 10, 22; 24, 13; Marcu 13, 13).

Cei care nu pot posti din cauza bolii sunt dezlegaţi de Sfintele Canoane să mănânce unele mâncăruri de dulce de care au nevoie (Canoanele 8 şi 10 ale Sântului Timotei al Alexandriei; canonul 69 Apostolic etc.). Pentru cei care nu pot posti din cauza muncilor grele, nu am găsit în canoane dezlegarea postului pentru ei, doar de vor fi ostaşi sau deţinuţi. Aceştia, prin căinţă şi alte fapte bune, vor completa datoria postului trupesc. Despre această dezlegare, cel mai bine se cuvine a întreba pe episcopul locului şi pe preotul respectiv care, de la caz la caz, pot rândui alte fapte bune în locul postului.

85. Care este cel mai mare şi mai plăcut post înaintea lui Dumnezeu?

Nu orice post este post religios şi plăcut lui Dumnezeu. Numai acela este post plăcut şi bineprimit care se face întru numele Domnului şi după legea lui Dumnezeu, aşa cum a primit-o Adam, cum au învăţat-o proorocii şi cum au practicat-o toţi sfinţii (Fac. 2, 16-17; 3, 26; Lev. 19, 29-31; Is. 48, 1-6; Ioil 2, 12-15; Ieş. 14, 18; Matei 4, 2 etc.). Sfântul Ioan Botezătorul a postit toată viaţa; Mântuitorul a arătat luminat ca să postim şi cum trebuie să postim (Matei 6, 16-18; Luca 21, 24); Apostolii au postit şi s-au rugat (Fapte 13, 3; 14, 23; I Cor. 7, 5; II Cor. 11, 27).

Aşadar, cel mai mare şi mai plăcut post este acela care se face după învăţătura Sfintei Scripturi, adică să fie însoţit de smerenie, de milostenie, de curăţie, de pocăinţă, şi unit cu postul cel duhovnicesc, înfrânarea simţurilor şi a gândurilor. Aşa ne învaţă şi Sfinţii Părinţi. „Postul cel adevărat, zice Sfântul Teodor Studitul, şi bineprimit lui Dumnezeu este înfrânarea de răutăţi...”.

CONVORBIREA A PATRA

DESPRE PĂCAT, SPOVEDANIE ŞI SFÂNTA ÎMPĂRTĂŞANIE

86. Ce este păcatul şi de ce atrage după sine mânia lui Dumnezeu în veacul de acum şi în cel viitor?

După învăţătura Sfintei Scripturi, păcatul este călcarea cu bună ştiinţă şi de bunăvoie a voii lui Dumnezeu. El se mai numeşte şi fărădelege (*Învăţătura de Credinţă Ortodoxă*, Bucureşti, 1952, pag. 426; Rom. 5, 13; Iacob 2, 9; Is. 49, 12-13). Rădăcina păcatului este pofta care ispiteşte pe om (Iacob 1, 13-15). Păcatul atrage mânia lui Dumnezeu asupra omului, fiindcă „păcatul este urâciune înaintea lui Dumnezeu” (Deut. 17, 25; Pilde 3, 32). Păcatul atrage mânia lui Dumnezeu asupra omului, fiindcă „păcatul este urâciune înaintea lui Dumnezeu” (Deut. 17, 25; Pilde 3, 32). Păcatul atrage mânia lui Dumnezeu asupra omului, deoarece „păcătoşii sunt vrăjmaşi ai lui Dumnezeu” (Iov 21, 17; Ier. 21, 14; Ps. 20, 8-10; 78, 6; Is. 10, 6).

87. În câte feluri se împart păcatele şi care sunt păcatele mai greu de vindecat?

Sfântul Ioan Evanghelistul împarte păcatele în două: păcate de moarte şi păcate care nu sunt de moarte (I Ioan 5, 16-17). Tot el împarte păcatele de moarte în trei mari grupe: pofa trupului, pofta ochiului şi trufia vieţii (I Ioan 2, 16). Sfinţii Părinţi împart păcatele de moarte în trei mari grupe: a. *păcate capitale*, în număr de şapte; b. *păcate strigătoare la cer*, care sunt mult mai grave, precum: uciderea, pruncuciderea, asuprirea săracilor, răpirea avutului altora, uciderea aproapelui etc; c. *păcate împotriva Duhul Sfânt.* Acestea sunt cele mai grave păcate făcute de oameni pe

pământ pentru că hulesc pe Dumnezeu şi alungă harul Duhului Sfânt de la om. Dintre acestea amintim: necredinţa în Dumnezeu, apostazia (lepădarea de credinţă), eresul, secta, deznădejdea, sinuciderea, ura de om până la moarte, prea marea încredere în Dumnezeu, înjurăturile etc.

Cele dintâi se numesc „păcate capitale”, pentru că sunt cele mai numeroase şi stăpânesc pe cei mai mulţi oameni. Cel de-al doilea fel de păcate se numesc „strigătoare la cer”, pentru că strigă şi cer de la Dumnezeu pedeapsă omului încă din viaţă. Păcatele cele mai mari şi mai greu de vindecat sunt păcatele împotriva Duhului Sfânt şi păcatele de moarte care stăpânesc pe om de mai multă vreme, adică patimile.

88. Care este cel mai urât păcat înaintea lui Dumnezeu?

Cel mai urât păcat înaintea lui Dumnezeu este păcatul mândriei, căci acesta a făcut pe îngeri diavoli, după cum şi smerenia „poate face din diavoli îngeri” (*Scara*, Cuv. 25).

89. Care sunt împrejurările păcatului şi câte sunt acestea?

Împrejurările păcatelor sunt în numar de şapte şi anume: Cine a făcut păcatul? Ce fel de păcat a făcut? Din ce motiv şi pentru ce l-a făcut? Prin ce mijloc l-a făcut? În ce vreme l-a făcut (în tinereţe, la bătrâneţe, ziua, noaptea etc.)? În ce loc l-a făcut? De câte ori l-a făcut? (A se vedea pe larg *Învăţătura către duhovnic* de Sfântul Nicodim Aghioritul, pag. 26-27, ed. 1928).

90. Care şi câte sunt treptele păcatului?

Treptele păcatului sunt în număr de douăsprezece, după Sfântul Nicodim Aghioritul, şi anume:

Prima treaptă, când face cineva fapta bună cu scop rău: pentru bani, pentru laudă, pentru cinste, adică amestecă binele cu răul. *A doua treptă este împlinirea faptei bune pe jumătate, necompletă. A treia treaptă este ispta, momeala*, adică ispitirea ce vine de la diavol, de la lume şi de la trup şi-l ispiteşte pe om prin cele cinci simţuri, numite de Sfinţii Părinţi „ferestrele sufletului”. *A patra treaptă este unirea, adică amestecarea minţii cu ispita.*

A cincia treaptă a păcatului este lupta minţii, adică a sufletului cu ispita. Până aici nu este păcat zămislit. De aici însă începe a zămisli păcatul care aduce osândă asupra omului. *A şasea treaptă a păcatului este învoirea minţii cu păcatul*, adică îndulcirea minţii de ispită, de poftă. Din clipa aceasta se zămisleşte păcatul în mintea şi inima omului şi-l face pe om vrednic de osândă, precum sune Sfântul Apostol Iacob: *Pofta zămislind, naşte păcatul, iar păcatul, săvârşindu-se, naşte moarte* (Iacob 1, 13-15).

A şaptea treaptă a păcatului este păcatul făcut cu mintea prin imaginaţie. Că după ce omul de învoieşte să facă păcatul, el se sileşte, din îndemnul diavolului, să întipărească acel păcat în mintea sa, ca şi cum l-ar fi făcut cu lucrul. Prin imaginaţie păcatul creşte şi se înrădăcinează în inima omului.

A opta treaptă a păcatului este hotărârea voinţei de a face păcatul şi însăşi săvârşirea lui cu fapta. A noua treaptă este obiceiul păcatului, adică săvârşirea lui de mai multe ori. A zecea treaptă a păcatului este patima, deprinderea, adică săvârşirea permanentă cu voia şi fără voia omului. *A unsprezecea treaptă a păcatului este deznădejdea*, când omul îşi pierde nădejdea iertării de pocăinţă, prin harul şi mila lui Dumnezeu.

A douăsprezecea treaptă a păcatului este sinuciderea, adică uciderea omului dejnădăjduit din cauza păcatelor sale cu voia sa liberă. Aceasta este cea mai grea treaptă a păcatului, de care să ne ferească Dumnezeu pe toţi. Cel care se sinucide nu mai are iertare în veci, iar Biserica nu mai are voie să se roage pentru el (după *Învăţătură către duhovnic*, în *Carte foarte folositoare de suflet*, Bucureşti, 1928, pag. 15).

Sfinţii Părinţi ne învaţă să ne luptăm cu păcatul cât este mic, în clipa zămislirii, iar nu când se face mare şi se înrădăcinează prin patimă în inima noastră. Să-l ucidem când este furnică, iar nu leu, căci altfel „furnico-leul” ne ucide el pe noi. La fel şi psalmistul David, insuflat de Duhul Sfânt,

zice: *Fericit este cel ce va lua şi va lovi pruncii tăi de piatră* (Ps. 136, 9), adică fericit este acel creştin care îşi va zdrobi păcatele sale de piatra Hristos, cât sunt încă mici ca nişte prunci, că de vor creşte mari, ne vor robi în Babilonul patimilor şi ne vor ucide ele pe noi.

91. Care este baia duhovnicească care spală, dezleagă şi scoate din rădăcină păcatele omului?

Întâi este baia sfântului şi dumnezeiescului Botez, care spală păcatul strămoşesc de toate păcatele făcute până la Botez (Fapte 2, 38; Ioan 3, 3-5). A doua baie, deopotrivă cu Botezul, este Taina Sfintei Spovedanii, care spală şi curăță păcatele oamenilor. Despre aceasta spune Sfântul Isaac Sirul: „Dar după dar, s-a dat de Dumnezeu oamenilor după Botez, Taina Pocăinței, că pocăința este numită a doua naştere" (*Filocalia*, vol. X, Cuv. 72). Iar dumnezeiescul Părinte Ioan Scărarul a îndrăznit să zică: „Mai mare decât Botezul, după Botez, este izvorul lacrimilor" (Cuvântul al 7-lea, Pentru plâns, *Filocalia,* vol. IX).

92. Când rămân păcatele nedezlegate la Sfânta Spovedanie?

Când creştinul nu-şi mărturiseşte toate păcatele, asemenea lui Iuda, şi când duhovnicul nu le dezleagă. El nu are voie să le dezlege până ce creştinul nu primeşte canonul rânduit. Dacă duhovnicul dezleagă pe cineva „mai înainte de a face acela canonul, sau mai înainte de a se mărturisi (de a se făgădui) că îl va face, unul ca acela se face vinovat de toate păcatele celui care l-a dezlegat" (A se vedea *Carte foarte folositoare de suflet* şi *Învățătură către duhovnic*, de Sfântul Nicodim Aghioritul).

Iarăşi, păcatele omului rămân nedezlegate dacă nu face de pocăință, „căci fără de îndreptare nu poate să existe iertare". Însă adevărata pocăință este părăsirea păcatului şi căința inimii.

93. Care sunt păcatele împotriva Duhului Sfânt (hulele) de care zice Domnul *că nu se iartă nici în veacul de acum, nici în cel viitor*? Dacă sunt mărturisite şi se face canon pentru ele, sunt iertate?

Păcatele împotriva Duhului Sfânt sunt acestea: necredința şi împotrivirea adevărului dovedit al credinței creştine; încrederea nesocotită în bunătatea lui Dumnezeu; deznădejdea față de îndurarea lui Dumnezeu, pizmuirea aproapelui pentru harul ce i s-a dat, pentru sporirea lui în fapte bune, precum şi neîndrumarea celor greşiți pe calea mântuirii; ura de moarte, nepocăința până la moarte şi nesocotirea darurilor lui Dumnezeu; lepădarea de credință, eresul, secta, sinuciderea etc.

Pricina pentru care aceste păcate nu se iartă de către Dumnezeu nici în veacul de acum, şi nici în cel viitor, este „îndărădnicia omului de a nu se pocăi de aceste păcate în toată viața şi împietrirea inimii lui". Cel ce săvârşeşte astfel de păcate nu primeşte iertare de la Dumnezeu pentru că nu voieşte să fie iertat şi să asculte poruncile lui Dumnezeu. dacă nu astfel de vinovat se căieşte din adâncul sufletului, se mărturiseşte şi se hotăreşte că nu mai păcătuiască şi cere îndurare lui Dumnezeu cu stăruință şi cu lacrimi, atunci prin Taina Pocăinței el va putea primi iertare, căci „nu este păcat, oricât de greu ar fi el, care să covârşască bunătatea şi dragostea de oameni a lui Dumnezeu" (*Învățătura de Credință Ortodoxă*, Bucureşti, 1952).

94. Care sunt condițiile canonice ale Spovedaniei?

Spovedania, pocăința sau mărturisirea păcatelor, este una din cele şapte Sfinte Taine ale Bisericii, prin care Dumnezeu iartă şi dezleagă păcatele tuturor celor ce se pocăiesc cu sinceritate şi hotărăsc să ducă o viață curată, după voia lui Dumnezeu. Ea începe de la vârsta de 6-7 ani şi se săvârşeşte cât mai des, după nevoile sufleteşti ale fiecăruia. Călugării din mănăstiri, după tradiție, se mărturisesc o dată pe săptămână, iar mirenii cel mai des o dată pe lună şi cel mai rar de patru ori pe an, în cele patru posturi (*Constituțiile Apostolilor,* 11-13; *Mărturisirea Ortodoxă* etc.).

Condițiile canonice şi obligatorii ale adevăratei spovedanii sunt acestea: Mai întâi, alegerea unui duhovnic bun şi iscusit. Apoi, spovedania să fie întreagă, sinceră, de bună voie – iar nu silită

–, cu umilinţă şi să fie neprihămitoare (*Învăţătură către duhovnic*, op. cit, p. 142-149).

Dumnezeu osândeşte păcatul după conştiinţa şi înţelepciunea fiecăruia, pe unii de la vârsta de 10 ani, iar pe alţii de la o vârstă mai mare. Dacă îşi va spovedi păcatele, cu tot sufletul, cu căinţă şi de bunăvoire, atunci duhovnicul poate uşura vindecarea rănilor sale sufleteşti, iar canonul cu care trebuie să-l canonisească pe credincios să-l împartă în trei. O parte să o pună pe seama milostivirii lui Dumnezeu, că nimeni nu este fără de păcat afară de Unul singur Dumnezeu, Care ne-a răscumpărat cu Sfântul Sângele Său din mâinile diavolului.

A doua parte din canon să o ia duhovnicul asupra sa, ca cel ce are putere de la arhiereu să dezlege şi să lege păcatele oamenilor, după cum spune nemincinoasa gură a Domnului nostru Iisus Hristos (*Îndreptarea Legii*, 1652, cap. 322). Iar a treia parte din canon să o dea aceluia care a săvârşit păcatele.

Duhovnicul să aibă un loc sfânt unde să spovedească pe oameni. De obicei, spovedania se face în Sfânta Biserică, în faţa icoanei Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Preotul este dator ca pe fiecare să-l primească la spovedanie cu faţă veselă, cu blândeţe şi cu evlavie, „iar nu cu mâhnire şi cu faţa posomorâtă” (Ibid., cap. 327). Iar de va fi vreun om bolnav de moarte şi va chema preotul să-l spovedească, iar acesta nu va merge, măcar de nu ar fi duhovnic, atunci păcatele celui ce a murit nespovedit rămân asupra preotului, „şi preotul trebuie să se pocăiască trei ani şi metanii 100 pe zi” (*Pravila bisericească de la Govora*, 1648, pag. 47).

Credincioşii sunt datori să spună toate păcatele şi să nu-şi schimbe duhovnicul, decât cu binecuvântare şi din motive întemeiate. „Oricare om sau femeie de-şi va lăsa duhovnicul său fără oricare vină şi se va duce să se spovedească la altul, să se despartă de Biserică, împreună cu acela ce îl primeşte pe el” (Ibid., 117). Cel ce s-a spovedit şi a primit canonisirea şi dezlegarea trebuitoare fără a mai repeta păcatele făcute, „unul ca acesta nu este obligat să le repete la altă mărturisire” (Sfântul Simeon al Tesalonicului, *Tratat asupra tutror dogmelor*, cap. IX, 24).

Unii sunt de parere că, în chip excepţional, „când cineva din mireni asistă la moartea neprevăzută a cuiva, dacă acela nu are atunci cui să se mărturisească, se poate spovedi celui ce asistă, adică mireanului, ca apoi acesta să mărturisească păcatele celui mort la duhovnic, luând dezlegare pentru amândoi” (*Pravila bisericească,*manuscris, de Arhim. Nicodim Sachelarie).

Să se ştie că „este şi o spovedanie păcătoasă sau falsă” şi anume *când cineva caută un dohovnic lesne iertător*, care dezleagă, nu după legea lui Dumnezeu, ci după părerea sa, sau are aceleaşi păcate. Aceştia se afundă amândoi în osândă, mai rău decât dacă nu s-ar fi spovedit. *Când cel ce se mărturiseşte nu spune toate păcatele sale sau le spune pe jumătate sau le justifică cu minciuni,* ducând în eroare pe duhovnic, *când se vor spovedi în colectiv mai mulţi oameni la duhovnic, spunând păcatele în gând,* fără a le auzi preotul şi a le aprecia pe toate în lumina Sfintelor Canoane şi a legilor morale, în toate cele trei cazuri, Taina Spovedaniei nu este săvârşită canonic şi păcatele rămân nedezlegate (Ibid.), căci spovedania se face numai individual.

Alte condiţii canonice ale Sfintei Spovedanii sunt şi acestea: spovedania se face numai individual şi niciodată în grup, în public, cum este obiceiul în unele părţi. Credincioşii sunt datori să-şi cerceteze conştiinţa din copilărie şi să noteze pe hârtie toate păcatele făcute, pentru a nu uita nici unul. Mărturisirea se face întotdeauna cu post şi rugăciune, înainte de a mânca, atât preotul cât şi credinciosul.

Ea face în orice zi şi ori de câte ori ne mustră conştiinţa, indiferent de vrednicia preotului, căci harul Duhului Sfânt săvârşeşte taina. Spovedania se face la nevoie şi fără post, chiar dacă nu este cineva vrednic de Sfânta Împărtăşanie, căci numai prin spovedanie se spală şi se dezleagă păcatele.

95. Care este cheia Sfintei Spovedanii şi care sunt efectele ei?

După învăţătura Sfântului Nicodim Aghioritul, Taina Pocăinţei se împarte în patru părţi şi anume:

a. Durerea inimii şi părerea de rău a celui ce a făcut păcatul;

b. Spovedania prin viu grai şi individual la duhovnic;

c. Împlinirea canonului dat de duhovnic;

d. Dezlegarea, sau cheia Sfintei Spovedanii, care se face pe capul celui se s-a spovedit prin punerea mâinilor şi semnului Sfintei Cruci. Cel mai mare efect al Spovedaniei este dezlegarea şi iertarea păcatelor celui ce s-a mărturisit, după cuvântul Domnului, care zice: *Cărora veți ierta păcatele se vor ierta lor şi cărora le veți ține, ținute vor fi* (Matei 16, 19; Ioan 20, 23).

96. Pe cine nu are voie duhovnicul să dezlege la spovedanie?

Nu are voie să dezlege pe cel ce nu se hotărăşte a părăsi păcatul şi a face canonul. De asemenea, nu are voie să dezlege pe acei cărora le amână canonisirea până ce preotul duhovnic va cerceta canoanele şi pravilele bisericeşti, spre a se orienta asupra canonisirii lor (Sf. Vasile, can. 84, Cartagina, 43; Canonul 102 al Sinodului VI Ecumenic, *Pravila Bisericească* de Arhim. Nicodim Sachelarie, Sfântul Simeon Tesaloniceanul).

97. Care este cel important şi mai folositor canon ce trebuie dat la Sfânta Spovedanie?

În vremile vechi, când creştinii aveau mare râvnă şi evlavie să se împărtăşască mai des cu Sfintele Taine, cel mai greu canon pentru creştinii de atunci era oprirea pe un timp mai scurt sau mai lung de la Sfânta şi dumnezeiasca Împărtăşanie. De aceea şi canoanele Părinților vechi, ca Sfântul Vasile cel Mare, Sfântul Grigorie de Nyssa etc., opreau pe cei păcătoşi pentru păcatele grele de la Sfânta Împărtăşanie, uneori până la 10, 15 sau chiar 20 de ani, şi le aplicau la spovedanie cele patru trepte de canonisire: plângerea la uşa bisericii, ascultarea, îngenuncherea în pridvorul bisericii şi starea împreună cu credincioşii în biserică. Abia la urmă îi primeau la Sfânta Împărtăşanie (vezi Sfântul Grigorie al Neocezareei, Canonul 11).

Acum, însă, când credința a slăbit şi creştinii cei mai mulți zac în adâncul nesimțirii şi al lipsei de evlavie față de Sfânta Împărtăşanie cu Trupul şi Sângele lui Hristos, cred că cel mai mare canon pentru îndreptarea sufletelor lor este părăsirea păcatelor spovedite şi lupta cu ele până la moarte. Iar postul, rugăciunea, milostenia, metaniile şi alte nevoințe să li se dea după putere, după starea lor de sănătate şi după greutatea păcatelor făcute, potrivit cu scumpătatea şi iconomia Sfintelor Canoane.

Deci cel mai mare şi mai de folos canon al spovedaniei este părăsirea şi ura față de păcatele făcute, precum şi plângerea lor până la moarte. Că de îi vom opri pe credincioşi numai de la Sfânta şi dumnezeiasca Împărtăşanie, atâția ani, şi nu le vom da canon simțit şi cu oarecare osteneală, potrivit cu gravitatea păcatelor lor, ei, nemaiavând evlavia şi râvna celor dintâi creştini pentru cele sfinte, primesc uşor depărtarea de Sfânta Împărtăşanie şi rămân în nesimțire față de păcatele lor.

De aceea, trebuie a-i sfătui şi a-i îndemna pe credincioşi să facă canonul cuvenit. Dar mai mult decât toate, să părăsească păcatele, că părăsirea păcatelor, după Sfinții Părinți, este adevărata pocăință. Sfântul Ioan Gură de Aur zice că: „Cel mai cumplit lucru al păcatului este a petrece în păcat şi cel mai rău lucru al căderii este a nu se scula din păcat” (Cuvânt la Proorocul Iona, al Daniil, la cei trei coconi şi pentru pocăință, în *Puțul* Sfântului Ioan Gură de Aur, Buzău, 1833).

Aşadar, dacă cel mai cumplit lucru este a petrece în păcat, apoi cel mai folositor lucru este canonul părăsirii păcatului. Dacă cel mai rău lucru al căderii este a zace în cădere, apoi cel mai mare şi mai folositor canon este a ne ridica din cădere!

98. Astăzi se pot aplica întocmai Canoanele stabilite de Biserică?

Sfintele Canoane, atât cele apostolice, cât şi ale Sinoadelor ecumenice, locale şi ale Sfinților Părinți, întotdeauna au fost, sunt şi vor fi dreptare de mântuire şi călăuzitoare ale sufletelor, iar nouă tuturor ni se cuvine a ne supune şi a păzi dumnezeieştile Canoane cu nestrămutare, „că cei ce nu le păzesc se supun sub înfricoşate certări şi canonisiri” (*Pidalion,* Mănăstirea Neamț, ed. 1844, fila 8). În cazuri excepționale să urmeze porunca ierarhului locului şi a duhovnicului.

99. Nu cumva prin aceasta creştinii se îndepărtează de Biserică şi de Preacuratele Taine?

Nu Sfintele Canoane sunt pricina depărtării creştinilor de Biserica lui Hristos, ci nepăzirea scumpătății şi a iconomiei celor rânduite de Canoane îi îndepărtează pe preoți şi pe popor de Biserica lui Hristos.

Sfintele Canoane, dintotdeauna, sunt spre folosul şi mântuirea sufletelor, chiar şi acelea care au numai valoare istorică şi nu se mai pun în aplicare azi. Canoanele istorice ne arată cum au fost puse pe atunci în aplicare de Sfinții Părinți şi de conducătorii Bisericii creştine, când Biserica este atacată de erezii şi prigoane. Acest lucru nu este mic spre orientarea celor ce păstoresc azi Biserica lui Hristos, atât în Răsărit cât şi în Apus.

Canoanele care conțin în ele dogme şi legi morale cu nimic nu şi-au pierdut valoarea. Ele sunt ca nişte faruri de lumină ale Bisericii, spre îndreptarea corăbiei celei vii care este Biserica lui Hristos, ce pluteşte în valurile veacurilor spre limanul mântuirii.

Deci nimeni nu are voie să învinuiască Sfintele şi dumnezeieştile Canoane pentru răutatea ce stăpâneşte azi pe cei ce nu au frică de Dumnezeu. Un lucru trebuie ținut minte. Preoții şi păstorii să cunoască bine scumpătatea şi iconomia Sfintelor Canoane şi să le pună în practică după vreme şi de la caz la caz cu fiecare suflet rănit de păcate.

Studenții teologi ar trebui să cunoască cât mai bine cum să aplice scumpătatea şi iconomia Canoanelor, care s-au pus de Duhul Sfânt în Biserica lui Hristos. Mare primejdie este atât pentru preoți, cât şi pentru păstoriții lor, dacă nu cunosc cât de puțin Sfintele Canoane, precum şi felul cum trebuie să le aplice. Căci zice Sfântul Ioan Gură de Aur „că mare primejdie este pentru un preot a nu cunoaşte Canoanele şi mare prăpastie este acolo unde Canoanele nu stăpânesc. De aceea şi fiecare episcop, când se hirotoniseşte, mărturiseşte, că va păzi Canoanele Bisericii” (Canonul 2 al Sinodului VII Ecumenic).

100. Ce ne puteți spune despre spovedania în comun, ce se practică în unele locuri, fără a-şi mărturisi credincioşii păcatele individual şi fără dezlegare pe capul fiecăruia?

Asemenea spovedanie este necanonică, nu are valoare de Taină, iar păcatele rămân nedezlegate. Asemenea practici trebuie cu totul părăsite, pentru a nu se desfința Taina Sfintei Spovedanii şi a arunca în osândă atât pe preot, cât şi pe credincios.

101. Dacă cineva rămâne în aceleaşi păcate după mărturisire şi nu se pocăieşte, este vinovat credinciosul sau duhovnicul? În acest caz cum este mai bine să se procedeze? Să-l primească în continuare pentru a nu se deznădăjdui sau să-l trimită la un alt duhovnic?

Dacă cineva, după mărturisire, stăruie mereu în aceleaşi păcate sau şi în altele mai grele şi dacă preotul şi-a făcut datoria şi l-a sfătuit îndeajuns să părăsească păcatul, iar el nu a ascultat, atunci preotul nu este vinovat. Iar dacă preotul nu l-a sfătuit îndeajuns şi nu l-a canonisit după legea lui Dumnezeu şi din nepăsarea lui acela cade în aceleaşi sau alte păcate mai grele, atunci şi preotul are păcat şi se osândeşte ca unul ce nu a pus doctoriile necesare pe rănile păcatelor.

Iar dacă preotul şi-a dat toată silința să-l ajute sufleteşte pe cel ce petrece în nepăsare şi nepocăință, însă fără folos, atunci este bine a-l trimite la alt doctor mai iscusit, poate prin acela îi va da Dumnezeu credinciosului îndreptare. Însă nu degrabă să-l depărteze pe el, ci să procedeze cu blândețe şi cu îndelungă răbdare, ca să nu-l arunce în deznădejde.

102. Ce datorii are duhovnicul față de fiii săi duhovniceşti, şi ce datorii au fiii duhovniceşti față de duhovnic?

Duhovnicul are mare datorie față de fiii săi duhovniceşti de a-i supraveghea, de a-i învăța pururea şi de a se ruga lui Dumnezeu pentru mântuirea lor. Iar fiii duhovniceşti au şi ei datoria de a asculta învățăturile duhovnicului lor, de a-i cere întotdeauna sfat şi binecuvâtare pentru toate, de a-şi face canonul rânduit, de a se sili spre îndreptarea lor şi de a se ruga pentru părintele lor

duhovnicesc.

103. Cum trebuie înțeleasă duhovnicia în viața Bisericii Ortodoxe?

Duhovnicia „este judecătorie internă a sufletului creştin care are împărăția lui Dumnezeu înlăuntrul său, având ca judecător conştiința sa, adică ştiința de sine, în raport cu legile Domnului, cu ajutorul cărora preotul poate face deosebire între bine şi rău. Întrucât creştinul nu se poate cunoaşte exact pe sine, nici Legea lui Dumnezeu nu o ştie pe deplin şi nici aplicarea la faptele sale nu se poate face fără părtinire. Pentru a-şi completa această judecată internă, apelează la un judecător extern, asemenea lui, dar superior lui prin harul Duhului Sfânt, pe care îl consultă şi de la care cere ceea ce-i lipseşte – iertare, lumină şi adevăr".

Acesta este duhovnicul, a cărui misiune este să examineze, să îndrume, să judece în numele lui Hristos, să dea sentința dezlegării sau nedezlegării păcatelor, necondiționat sau condiționat, toate împlinindu-se în cadrul legilor lui Dumnezeu date lui de Sfânta Scriptură şi Sfânta Tradiție, în afara cărora nu poate să fie legare sau dezlegare de păcate, lumină şi adevăr bisericesc (Ioan 14, 15-30; 15, 1-14; *Pravila Bisericească* de arhim. Nicodim Sachelarie).

104. Când are voie credinciosul să-şi schimbe duhovnicul?

Iată ce spun Canoanele în legătură cu aceasta: „Oricare om ce îşi va lăsa duhovnicul său fără anumită vină şi se va spovedi la altul, să se despartă de Biserică împreună cu acela ce îl primeşte la el" (*Pravila Bisericească de la Govora*, cap. 118). În caz că duhovnicul, după multă răbdare şi sfătuire, nu observă nici o îndreptare la credincios, un astfel de penitent trebuie trimis la alt duhovnic, sub motiv că nu se pricepe a-i vindeca rănile sale sufleteşti.

Dacă cinva a fost afurisit (exclus din Biserică) de episcopul său, nu are voie să fie primit de alt episcop mai înainte de a fi iertat de episcopul său. Însă el poate să apeleze la sinod ca să se apere şi sinodul poate da o altă hotărâre (*Antiohia*, 6). Sfântul Simeon al Tesalonicului spune că „preotul trebuie să afurisească (să oprească) de la cele sfinte pe cel vinovat când este rânduit de Canoane, ca să nu se încalce păcate străine. Că nu este aceea răbdare, ci pricină de pierzare. Că nu se cuvine a fi noi mai milostivi decât Sfinții Părinți. Arhiereul sau duhovnicul, fiind stăpânit de aceleaşi păcate ca şi cel pe care îl spovedeşte, să nu socotească că i se vor ierta lui acele păcate dacă va fi îngăduitor şi-i va uşura pe păcătoşi, călcând legile Domnului. Ci pentru ale sale păcate să ceară iertare, iar legea lui Dumnezeu să o aplice cu dreptate. Poate fi îngăduitor numai atunci când păcătosul se va hotărî a se îndrepta de la rău şi a se smeri întru pocăință" (*Tratat asupra tuturor dogmelor*, cap. 9, 30).

105. Cum trebuie să se procedeze cu acei credincioşi care au săvârşit păcate grele şi totuşi cer cu stăruință Sfânta Împărtăşanie?

Cu cei care au păcate grele şi totuşi cer stăruitor Sfânta Împărtăşanie, iată cum trebuie procedat. Dacă se vor spovedi curat, cu mare durere de inimă, cu lacrimi şi cu căință, duhovnicul care i-a oprit un timp de la cele sfinte, potrivit Sfintelor Canoane, poate să le facă acest pogorământ. Adică să împartă canonul dat şi numărul anilor de pocăință în trei părți, după cum am spus mai înainte. O parte să o pună spre milostivirea şi iubirea de oameni a lui Dumnezeu, că nimeni dintre oameni nu este fără de păcat; a doua parte a canonului să rămână asupra celui ce a săvârşit păcatele; iar a treia parte de canon să o ia duhovnicul asupra sa, ca cel ce are putere de la arhiereu să lege şi să dezlege, după cum zice nemincinoasa gură a Domnului nostru Iisus Hristos (*Îndreptarea legii,* Târgovişte, 1652).

Duhovnicul, pentru a se orienta mai bine în legătură cu scumpătatea şi pogorământul pe care îl face de la caz la caz cu cei ce se spovedesc şi se pocăiesc, este mai bine să citească cu înțelegere Sfintele Canoane şi mai ales canonul 102 al Sinodului al VI-lea Ecumenic, iar nicidecum să se bazeze pe priceperea sa, căci „duhovnicul are putere a lega şi a dezlega numai în conformitate cu legea Domnului".

Aşadar canonisirea trebuie făcută numai potrivit cu învăţătura Sfintei Scripturi, potrivit cu Sfintele Canonane şi învăţăturile Sfinţilor Părinţi, căci astfel spovedania şi pocăinţa nu ar aduce nici un folos credinciosului şi nici duhovnicului.

106. Cum trebuie procedat cu acei credincioşi care nu primesc canon la spovedanie? Dar cu cei care sunt bonavi şi nu pot face canonul?

Cei ce nu vor să primească un canon la Sfânta Spovedanie, după multă sfătuire, de vor rămâne în îndărătnicia lor, nu li se poate face dezlegarea de păcate, cum spune Sfântul Nicodim Aghioritul în *Învăţătura către duhovnic*. Celor bolnavi, însă, li se poate face uşurare de canoanele care cer osteneală trupească, precum: post, metanii, privegheri, milostenie, dacă nu au de unde da etc.; însă pentru osteneala duhului nu sunt scutiţi, adică de sfânta rugăciune, cea dintotdeauna, şi de mulţumire către Dumnezeu pentru suferinţa pe care o au. După cum au zis, canonul celor bolnavi se poate schimba, nu însă şi obligaţia de a ierta, a se ruga şi a muţumi neîncetat lui Dumnezeu pentru toate, căci aceasta se vor mântui.

107. De câte ori pe an trebuie să se spovedească mirenii?

Spovedania nu este legată de termene sau soroace anumite din cursul anului. Putem alerga la duhovnic ori de câte ori simţim nevoia să ne uşurăm sufletul de povara păcatelor şi să primim mângâierea harului şi nădejdea iertării. Cu cât ne spovedim mai des, cu atât mai bine.

De obicei însă, spovedania este legată de cele patru posturi. Porunca a patra a Bisericii învaţă să ne mărturisim păcatele de patru ori pe an, în cele patru posturi. Cei mai sporiţi în evlavie să se spovedească în fiecare lună, iar ceilalţi „măcar o dată pe an” şi anume în Postul Paştilor (*Mărturisirea Ortodoxă*, partea I, întrebarea 90).

108. De câte ori pe an trebuie să ne împărtăşim după rânduiala Bisericii?

Sfânta Împărtăşanie, fiind strâns legată de Spovedanie, se poate da, cu dezlegarea duhovnicului, în cele patru posturi, sau cel mai des o dată pe lună pentru cei mai evlavioşi şi cel mai rar la Sfintele Paşti, însă numai după săvârşirea canonului dat. Sfântul Ioan Gură de Aur decomandă credincioşilor să se împărtăşească cel mai des de douăsprezece ori pe an, la cele douăsprezece praznice împărăteşti, cu dezlegarea duhovnicului lor, „însă cu frică şi cu cutremur, ca să nu luăm osândă în loc de hrană şi moarte în loc de viaţă” (*Împărţire de grâu,* Cuv. 53 şi 54).

109. Care sunt condiţiile principale pentru a primi cineva cu vrednicie Trupul şi Sângele Domnului?

Pregătirea pentru Sfânta Împărtăşanie este de două feluri: trupească şi sufletească. În general ea constă în următoarele părţi:

a. Spovedania, mărturisirea păcatelor, fără de care nimeni nu se poate împărtăşi, nici chiar clericul. Numai copiii până la şapte ani sunt scutiţi de spovedanie.

b. Împăcarea cu toţi oamenii. Nimeni nu se poate împărtăşi certat cu cineva şi neîmpăcat sau având răutate, ură şi gând de răzbunare asupra cuiva. Dumnezeu, fiind dragostea, primeşte la cele sfinte numai pe cei care intră şi trăiesc în dragoste.

c. Înfrânarea de la mâncare de dulce şi de la orice poftă şi necurăţie trupească. Soţii sunt datori să ţină cel puţin şapte zile de curăţie înainte de Sfânta Împărtăşanie şi încă trei zile după Sfânta Împărtăşanie.

Credincioşii sunt datori să ţină curăţie şi să postească miercurea, vinerea şi în cele patru posturi când se împărtăşesc. În caz de boală grea, preotul rânduieşte un post mai scurt după caz. Cei care se împărtăşesc între posturi sunt datori să postească cel puţin trei zile până la şapte zile înainte de Sfânta Împărtăşanie. Înainte de primirea celor sfinte creştinii sunt datori să se înfrâneze de băutură, de tutun, distracţii, glume, zavistie, clevetiri etc.

d. Împlinirea canonului dat de duhovnic. Credincioşii nu se pot împărtăşi fără învoirea

duhovnicului lor şi fără împlinirea canonului rânduit de el la spovedanie, afară de caz de boală sau alte împrejurări grave, când pot primi cele sfinte în orice situaţie s-ar găsi cei în cauză.

e. Rugăciunea. Credincioşii sunt datori să se roage mai înainte de primirea Sfintei Împărtăşanii în mod deosebit. Să citească în ajun din Ceaslov, din Psaltire şi Acatistier, să facă după putere metanii, închinăciuni, milostenie pentru cei săraci şi alte fapte bune. În mod deosebit sunt datori să citească seara *Acatistul Mântuitorului, Paraclisul Maicii Domnului, Canonul de pocăinţă, Canonul Îngerului păzitor şi Canonul Sfintei Împărtăşanii,* iar dimineaţa cele douăsprezece rugăciuni. După primirea celor sfinte, credincioşii trebuie să citească rugăciunile de mulţumire.

110. În ce împrejurări se pot împărtăşi credincioşii cu pogorământ, adică în mod excepţional?

După cum am spus, cei ce sunt opriţi un timp de la Sfânta Împărtăşanie se pot împărtăşi cu pogorământ numai în caz de primejdie de moarte, adică de accidente, de operaţie, internare în spital pentru mai mult timp etc. De asemenea, femeile însărcinate se pot împărtăşi în luna a noua, orice oprire canonică ar avea, cu condiţia ca după naştere să ţină în continuare canonul dat de duhovnic.

111. Care dintre creştini nu se pot împărtăşi nici chiar înainte de moarte?

Nu pot şi împărtăşiţi nici chiar pe patul de moarte creştinii ortodocşi care refuză cele sfinte; cei care s-au lepădat de credinţă; cei care au părăsit Biserica şi s-au dus la secte; cei demenţi, adică cei care nu pot judeca cu mintea şi nu se pot spovedi; cei în agonie care nu au apucat să fie mai înainte spovediţi şi împărtăşiţi; cei îndrăciţi (demonizaţi); cei care hulesc pe Dumnezeu şi Îl înjută, chiar şi pe patul de moarte; cei care au săvârşit păcate împotriva Sfântului Duh până în ceasul morţii şi nu s-au pocăit; cei deznădăjduiţi care vor să-şi pună capăt zilelor; cei cu totul robiţi până la moarte de beţie, de grele păcate trupeşti, furii de cele sfinte şi cei care nu vor să ierte nici până la moarte pe aproapele lor.

112. Ce alte sfaturi ne mai puteţi da în legătură cu duhovnicul şi duhovnicia?

Nici un cleric (duhovnic) nu poate dezlega la spovedanie pe cel legat de altul, decât numai dacă cel ce l-a legat a murit sau l-a legat pe nedrept şi este dezlegat de episcopul său. Altă învăţătură a Bisericii zice aşa: „Caută să găseşti un duhovnic bun, duhovnicesc, să fie învăţat şi iscusit în fapte, să cunoască bine rănile sufleteşti, ca să ştie să dea o doctorie cu pricepere”, precum ar fi făcut când ar fi avut o rană trupească. Căci s-au văzut mulţi în ziua de azi, care, necunoscând boala, au omorât duhovniceşte pe mulţi din cei bolnavi, precum zice şi Hristos, „când un orb povăţuieşte pe alt orb, amândoi cad în groapă”.

Când vei găsi un duhovnic bun să nu te mai duci la altul, căci, dacă neguţătoreşti mărturisirea, nu te poţi folosi. Dacă cineva s-a mărturisit la un duhovnic de mai multe ori şi, din pricină că ai căzut în aceleaşi păcate, te ruşinezi de el şi te duci la altul ca să te ruşinezi mai puţin şi să primeşti un canon mai uşor, aceştia „mai rău mânie pe Dumnezeu”.

Unii creştini obişnuiesc să caute duhovnici foarte îngăduitori, care iartă fără canon şi chiar le dau şi Sfânta Împărtăşanie. Unii ca aceştia se pierd pe sine şi se fac pierzare şi pentru alţii, dar „vremea judecăţii (osândei) lor este în veac”, zice Sfânta Scriptură. Alţii uneltesc vicleşugul mai cu măiestrie, căci se duc la un duhovnic şi spun unele păcate, apoi se duc la altul şi spun alte păcate, tâlcuindu-le în aşa fel încât să le înfăţişeze fără adevărata lor vină. Alţii spun repede păcatele lor, ca duhovnicul să nu le bage în seamă, nici să cerceteze cu de-amănuntul pricinile şi urmările acelor păcate şi astfel să poată fi tămăduiţi. Alţii, ceea ce este şi mai rău, nu voiesc să le mărturisească pe toate, ci ascund pe cele mai mari. Toate aceste uneltiri ale diavolului caută pe orice cale să ducă la pierzare sufletele oamenilor slabi în credinţă.

Duhovnicul nu este decât un martor înaintea lui Dumnezeu, un organ prin care Duhul Sfânt lucrează taina iertării păcatelor. Duhovnicul tâlcuieşte şi aplică legea lui Dumnezeu pentru

vindecarea sufletului omenesc. „Dacă duhovnicul constată pe cineva că nu este sincer, are datoria să-l respingă de la spovedanie”. Dacă nu ar face aşa ar însemna că duhovnicul nu slujeşte pe Dumnezeu cu credinţă, cu inimă curată şi devotată.

Pocăinţa este una din cele şapte Taine pe care o lucrează Duhul Sfânt în chip nevăzut prin slujba văzută a duhovnicului. Când te spovedeşti nu cumva să-ţi apleci urechea la glasul diavolului care îţi şopreşte în minte, zicând: „Oare ce va zice duhovnicul când va auzi astfel de păcate?” Uneori diavolul îi şopteşte credinciosului prin oameni răi şi bârfitori cum că duhovnicul ar spune altora păcatele de la spovedanie. La aceasta să-şi aducă aminte fiecare de bogatul ce şi-a mărturisit păcatele sale în mijlocul Bisericii cu glas tare înaintea tuturor celor de faţă şi, în timp ce şi le mărturisea, îngerul Domnului îi ştergea păcatele lui cele mărturisite în faţa tuturor, cum spune Sfântul Ioan Scărarul în Cuv. 4 din *Filocalia*, vol. IX.

Să se ştie şi aceasta, că duhovnicul nu poate dezlega pe cel ce nu-l dezleagă Dumnezeu şi nici nu poate lega pe cel ce nu s-a legat pe sine prin călcarea poruncilor lui Dumnezeu.

Aşadar, în cele ce sunt spuse până aici este clar că nici duhovnicul, afară de pricinile arătate mai sus, nu se poate schimba, nici canonul dat de duhovnic nu-l poate dezlega altul, cât timp duhovnicul lui trăieşte. Iar dacă cineva se sminteşte de vreo slăbiciune a duhovnicului său şi nu mai are evlavie la el, atunci, daca are un motiv bine întemeiat, se poate duce la alt duhovnic, însă numai cu binecuvântarea duhovnicului dintâi. La noul duhovnic este dator să facă o spovedanie generală din copilărie, ca acela să-l poată cunoaşte bine şi astfel să-i rânduiască un canon potrivit, spre îndreptarea lui.

113. În ce condiţii se spovedesc şi se împărtăşesc copiii? Dar cei bătrâni şi greu bolnavi?

Copiii mici până la şase-şapte ani, dacă sunt botezaţi, se împărtăşesc fără spovedanie, la 30 sau 40 de zile. Spovedania lor începe de la vârsta de 7 ani. Cei bătrâni şi bolnavi este bine să se împărtăşască la fel, la trei-patru săptămâni, dacă nu au vreo oprire de la Sfânta Împărtăşanie. Dacă au păcate cu totul grele, de moarte, Sfinţii Părinţi rânduiesc să se împărtăşască numai pe patul de moarte sau cum va hotărî duhovnicul lor.

114. Cum se cuvine a se spovedi şi a se împărtăşi călugării, după rânduiala Sfinţilor Părinţi? Cât de des se pot împărtăşi monahii, schimonahii şi călugării bolnavi?

Tot ce am spus până acuma despre această sfântă taină este valabil şi pentru călugări. Monahii şi schimonahii sunt datori a se împărtăşi cu Trupul şi Sângele Domnului mai des decât mirenii, însă cu pregătirea cuvenită, după Sfintele Canoane, şi cu dezlegarea duhovnicului lor.

Călugării se pot împărtăşi cel mai des o dată pe lună sau, cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur în Cuvântul 53 din *Împărtăşire de grâu*, la cele douăsprezece praznice împărăteşti. Schimonahii, îndeosebi cei bolnavi, şi bătrânii se pot împărtăşi cel mai des o dată pe săptămână, după tradiţia noastră mănăstirească. Aceasta ne învaţă şi povăţuirile *Liturghier*, zicând: „Preoţii de popor să înveţe pe credincioşii lor ca, în cuget curat, parte bărbătească şi femeiască, să se împărtăşască, de va fi cu putinţă, la praznicele cele împărăteşti de peste an, iar de nu, măcar în cele patru posturi de peste an să se pregătească de împărtăşirea cu Sfintele Taine, însă cu cuvenita pregătire şi cu învoirea duhovnicului lor să facă aceasta”.

115. Cum trebuie să se pregătească clericii, preoţii şi diaconii pentru Sfânta Liturghie?

Despre toate acestea scrie pe larg în povăţuirile Sfintei Liturghii din *Liturghier*. În general, clericul de mir este dator să respecte următoarele: Să se spovedească la duhovnicul său înainte cu o zi de Sfânta Liturghie; să aibă dezlegare de la duhovnic pentru săvârşirea celor sfinte; să ţină curăţie înainte şi după Sfânta Împărtăşanie câteva zile; să fie împăcat cu enoriaşii săi şi cu toţi oamenii; să-şi citească din timp toate rugăciunile rânduite pentru Sfânta Împărtăşanie; să facă în ajunul fiecărei sărbători Vecernia şi Utrenia la biserică; să săvârşască orice slujbă, mai ales Sfânta

Liturghie, fără grabă şi cu toată evlavia; să-şi pregătească din timp prescuri şi vin natural pentru cele sfinte; să-şi pregătească temeinic în cursul săptămânii predica duminicală sau a sărbătorii, prin care este dator să-şi hrănească duovniceşte enoriaşii săi.

116. Care este rolul şi importanța predicii în biserică?

Fiecare preot este dator să catehizeze „cu timp şi fără timp” pe credincioşii săi, căci *credința vine prin auz, iar auzul prin vestirea cuvântului lui Dumnezeu* (Rom. 17, 10). Astfel, poporul piere din lipsă de cunoştință a cuvântului dumnezeiesc, iar preotul va da greu răspuns la înfricoşata judecată. Auzi ce spune Dumnezeu prin gura proorocului: *Fiindcă ai lepădat cunoştința, şi Eu te voi lepăda să nu mai fii preot, căci ai uitat legea Domnului tău* (Osea 4, 6). Catehezele şi predicile, în general, trebuie să se facă pe temeiul Sfintei Scripturi şi după învățăturile Sfinților Părinți. Să fie bine gândite, simțite, trăite de preot, ca să poată convinge şi pe credincioşi.

Predicile să fie calde, mângâietoare, pe înțelesul tuturor, presărate cu istorioare practice, uşor de ținut minte. Să iasă din inimă, ca să meargă la inimă. O mare importanță au, mai ales acum când s-au înmulțit sectele, predicile catehetice cu temă, ca să ştie poporul dreapta credință ortodoxă şi să se poată feri de cursele sectarilor.

117. În câte feluri este dator a predica preotul?

Preotul este dator a predica în trei feluri şi anume: cu cuvântul, cu scrisul şi cu viața, după învățătura Sfântului Ioan Gură de Aur. Cu gura este dator să învețe pe credincioşi cuvântul Domnului, dogmele, canoanele şi învățăturile Sfinților Părinți. Cu scisul sau cu mâna este dator să scrie cele ce a învățat din Sfânta Scriptură şi de la Sfinții Părinți. Iar cu viața este dator să predice prin tăria sa personală, după putere, despre ce învață, aducându-şi aminte de cuvântul Domnului, Care zice: *Cel ce va face şi va învăța, acela mare se va chema întru Împărăția Cerurilor* (Matei 5, 19). *Aşa să lumineze lumina voastă înaintea oamenilor, ca să vadă faptele voastre cele bune şi să laude pe Tatăl vostru cel din ceruri* (Matei 5, 16). Cea mai puternică este predica prin viața preotului.

118. Se poate mântui cineva fără duhovnic şi fără spovedanie?

Nu. Nimeni nu se poate mântui, nici mireni, nici călugări, nici clerici, fără spovedania păcatelor şi fără dezlegarea de la duhovnic, după cuvântul Domnului care zice: *Luați Duh Sfânt, cărora le veți ierta păcatele se vor ierta şi cărora le veți ține, ținute vor fi* (Ioan 20, 23). Şi în alt loc: *Oricâte veți lega pe pământ vor fi legate şi în cer şi oricâte veți dezlega pe pământ vor fi dezlegate şi în cer* (Matei 18, 18).

Deci cum va intra cineva în Împărăția cerurilor, nefiind dezlegat pe pământ de păcatele sale? Că această putere s-a dat numai celor aleşi, adică apostolilor, episcopilor şi preoților, iar nu mirenilor. Toți trebuie să avem duhovnicii noştri şi să ne spovedim regulat, chiar şi aceia cărora li se pare că nu au păcate.

Aşa ne învață Sfântul Apostol şi Evanghelist Ioan: *De vor zice că păcat nu avem, ne înşelăm pe noi înşine şi adevărul nu este cu noi. De vom mărturisi păcatele noastre, credincios şi drept este Dumnezeu ca să ne ierte nouă păcatele noastre şi să ne curățească pe noi de toată nedreptatea* (I Ioan 1, 8-9). Iar Sfântul Simeon Tesaloniceanul arată, zicând: „Toți trebuie să ne pocăim, şi mireni, şi călugări, şi preoți şi arhierei. Toți să ne pocăim (spovedim) ca să ne mântuim” (*Tratat asupra tuturor dogmelor*, cap. 251, Despre Taina Pocăinței). Fără spovedanie, nimeni nu se poate mântui, deoarece *toți multe greşim* (Iacob 3, 2). Tot omul este zămislit şi născut în păcate (Fac. 8, 21; Ps. 50, 6; Matei 7, 11; Rom 3, 11). Sfânta Scriptură ne arată că *păcatul aduce moarte* (Iacob 1, 15) şi că *nimic necurat nu va intra în Împărăția lui Dumnezeu*.

Deci să ținem minte că „păcatul este călcare Legii lui Dumnezeu şi este urâciune şi necurăție înaintea Lui” şi că mânia Domnului vine asupra celor răi şi păcătoşi care mor nespovediți şi fără pocăință. Păcătoşii, prin spovedanie şi pocăință, întorc mânia cea dreaptă a lui Dumnezeu şi

capătă mântuirea sufletelor lor.

119. Duhovnicul poate opri de la lucrarea celor sfinte pe un cleric? Ce trebuie să facă duhovnicul în această situație?

Cele mai mari păcate făcute de clerici, adică lepădarea de credință ortodoxă, uciderea, desfârnarea, profanarea celor sfinte (ierosilia, sacrilegiul etc.), trebuie să fie spovedite numai la arhierei, precum şi alte păcate grele care nu le pricepe duhovnicul. În toate aceste situații, să se țină seama de sfatul arhiereului, pentru că lucrarea duhovniciei este mai ales a arhiereului. Duhovnicul nu poate opri de la săvârşirea celor sfinte pe vreun diacon sau preot, pentru orice păcat, ci trebuie să-l trimită la episcopul locului sau la Sfântul Sinod, după regula Bisericii noastre Ortodoxe.

120. Ce părere aveți despre acei clerici care dau prea des şi fără cercetarea cuvenită Sfânta Împărtăşanie la credincioşi?

Preoții care dau Sfânta Împărtăşanie credincioşilor fără cercetarea cuvenită şi fără canonisire sunt datori să citească cu atenție *Povățuirile din Liturghier* care privesc pregătirea sufletească şi trupească a credincioşilor pentru Sfânta Împărtăşanie. Preoții sunt datori să cunoască bine Sfintele Canoane şi practica Bisericii Ortodoxe, iar la nevoie să consulte pe episcopul locului, pe care sunt datori să-l asculte toată viața. Preoții trebuie să citească învățătura Sfântului Ioan Gură de Aur despre felul cum trebuie dată Sfânta Împărtăşanie. Iară ce zice el în Cuvântul 55 din caretea sa *Împărțire de grâu*: „Nu mică muncă zace asupra voastră, preoților, dacă ştiind la cineva vreo răutate îi veți îngădui să se împărtăşască de Masa aceasta. Sângele lui Hristos din mâna voastră va cere. Măcar vreun voievod de-ar fi, măcar eparh, măcar cel încoronat cu coroană, dacă cu nevrednicie se apropie (de cele sfinte), opreşte-l. Mai mare stăpânire ai tu decât acela... că decât cel îndrăcit mai rău este cel ce a păcătuit şi se aporpie. Că acela, pentru că este îndrăcit, nu se munceşte; iar aceştia, când se apropie cu nevrednicie, la muncă veşnică se dau. Deci nu mai pe aceştia să-i apropie cu nevrednicie. Nici unul să nu ia ca Iuda, ca să nu pătimească ca Iuda”.

Şi iarăşi zice: „Nu da sabie în loc de hrană. Ci măcar din nebunie de va veni acela să se împărtăşească, opreşte-l. Să nu te temi. Teme-te de Dumnezeu, nu de om. Iar dacă tu nu îndrăzneşti să-l opreşti, adu-l la mine. Nu voi îngădui să se facă acestea. De suflet mă voi despărți mai bine înainte dacât voi da Sânge stăpânesc cu nevrednicie. Şi sângele meu tot îl voi vărsa, mai înainte decât voi da Sânge aşa de înfricoşat celui căruia nu i se cuvine. Iar dacă mult iscodind cinva nu a ştiut pe cel rău, nu este nici o vină”.

De aceea, duhovnicul trebuie să fie cu mare grijă la spovedanie, socotind bine pe cine trebuie să oprească şi cui să-i dea cele sfinte cu vrednicie. Dacă cineva duce o viață imorală şi caută prin înşelăciune să primească Sfânta Împărtăşanie, va intra satana în el (Ioan 13, 27), asemănându-se cu Iuda. Dacă cinva este pe patul de moarte şi nu mai poate vorbi,i se poate da Sfânta Împărtăşanie pe mărturia celor din jurul său, cu că bolnavul este om credincios, că s-a spovedit regulat şi a dorit cele sfinte. Cel mai mare păcătos, dacă pe patul de moarte se spovedeşte, plângând amar, asemenea tâlharului de pe cruce, poate fi împărtăşit. Iar dacă cineva nici pe patul de moarte nu vrea să se împace cu aproapele sau refuză cele sfinte, nu trebuie împărtăşit.

În ce priveşte purtarea Sfintelor Taine de către mireni, chiar cu voia preotului, iată ce spune *Pravila Bisericească*: „Preotul care va da Sfânta Taină a lui Dumnezeu (Împărtăşania) citețului celui destoinic sau omului simplu să o poarte el încoace şi încolo pentru oarecare treburi, iar nu însuşi preotul să o poarte cu frică de Dumnezeu, unul ca acela să se pocăiască trei ani” (*Pravila Bisericească de la Govora*, 35).

Şi iarăşi: „Preotul care va împărtăşi pe orice om, fie mic, fie mare, tânăr sau bătrân, până ce nu va lua ştire despre dânsul de la duhovnicul lui de este destoinic sau nu, unul ca acesta să se izgonească din preoție, adică să se pocăiască cinci ani; iar dacă din neglijență va împărtăşi, iar de-ar fi cocon mic, şapte ani să aibă pocanie” (op. cit., 35). „Nu este îngăduit a se ține Sfintele Taine în casă, mai ales în familie, sau a le purta la sine şi din îndelungarea de vreme să se neglijeze păstrarea

lor, ci numai la biserică pe Sfânta Masă să se păstreze cele sfinte; căci credincioşii, când trec pe lângă biserică, se închină lui Hristos. În vreme de nevoie, de persecuţii, de foc, de cutremure sau când se duc cele Sfinte la bolnavi acasă, poate preotul să ia cu sine cele Sfinte, dar şi atunci cu mare cinste şi grijă, pe cât posibil mergând de la ele ca la vohodul cel mare, cu o lumânare aprinsă înainte, fără a căuta vreun câştig lumesc" (Sfântul Simeon Tesaloniceanul, cap. 9).

„Nu se cuvine a liturghisi prin case particulare de către episcopi sau preoţi" (Laodiceea, 58). „Deoarece al VI-lea Sinod Ecumenic supune caterisirii pe preoţii care slujesc şi botează prin paraclise, care sunt în casele particulare, fără învoirea episcopului, şi noi hotărâm aceasta. Căci pe când Sfânta Biserică Ortodoxă îndreptează cuvântul adevărului şi păstrează adevărul şi învaţă moralitatea vieţuirii, apoi este urât şi necuvios întru neascultare şi anarhie (clericii) furişându-se prin case, să rupă buna rânduială şi să o umple de multă rânduială şi smiteală. Pentru aceasta prezentul sinod, de acord cu Sinodul Ecumenic al VI-lea, canonul 31, a hotărât să fie lepădaţi din cler cei ce liturghisesc prin paraclise, care sunt prin case, lepădarea din cler făcându-se de către episcopul locului. Iar dacă unii dintre aceştia pătrund în case şi vor îndrăzni să liturghisească fără voia episcopului, aceia să se caterisească, iar mirenii care sunt părtaşi acestora să se supună afurisirii" (Ibid. 1, 2, 12).

121. Spun Sfinţii Părinţi că cel mai greu se mântuiesc clericii, adică arhiereii, preoţii şi duhovnicii. Ce ne puteţi spune în această privinţă?

Sfinţii şi dumnezeieştii Părinţi spun întru-adevăr că se vor mântui cu anevoie preoţii, duhovnicii şi toţi păstorii de suflete. Datoriile păstorilor de suflete sunt mai multe şi grele, faţă de sine, faţă de familie, faţă de clericii care depind de ei şi cu care colaborează în slujba Domnului, precum şi faţă de poporul încredinţat lor spre a-l duce la mântuire, şi mulţi păstori se lasă înşelaţi de lăcomie, care este rădăcina tuturor păcatelor (I Tim. 6, 10), prin care smintesc pe credincioşi şi nedreptăţesc pe colaboratorii lor, preoţi, diaconi, cântăreţi etc.

Toate veniturile Bisericii sunt o proprietate a lui Dumnezeu, iar preotul nu este decât un iconom al lor şi este obligat să le împartă cu dreptate la toţi cei ce au nevoie şi merită împărtăşirea din ele. Cel ce este nedrept faţă de colaboratorii săi se pedepseşte cu afurisirea din slujba sa şi dacă nu se îndreaptă se cateriseşte, „ca unul ce a ucis pe fratele său" (Constituţii Apostolice, 9).

Ce pot să spun eu mai mult în această privinţă? Fiecare preot duhovnic şi păstor de suflete ştie mai bine decât mine ce are de făcut. Deci, să-i ajute Dumnezeu să-şi îndeplinească datoriile faţă de Hristos, faţă de familie, faţă de sine, faţă de societatea în care trăieşte şi mai ales faţă de sufletele încredinţate lui spre mântuire, spre a dobândi cât mai mulţi pentru Împărăţia lui Dumnezeu.

122. Ce trebuie să facă păstorii de suflete pentru a dobândi Împărăţia lui Dumnezeu?

Trei sunt lucrurile de căpetenie pentru mântuirea sufletelor noastre: credinţa dreaptă în Dumnezeu, faptele cele bune şi smerenia. Adică, când vom lucra toate poruncile lui Hristos, să zicem în inima noastră că *slugi netrebnice suntem, fiindcă nu am făcut decât ceea ce eram datori să facem* (Luca 17, 10), după cum ne învaţă Domnul.

CONVORBIREA A CINCEA

DESPRE SUFERINŢĂ, ISPITE ŞI VRĂJITORIE

123. Câte feluri este suferinţa în lume?

De două feluri: suferinţă materială, trupească, şi suferinţă morală, adică suferinţă, precum: mustrarea de conştiinţă, întristarea, deznădejdea, îndoiala, mânia, ura etc. Suferinţele omeneşti se pot împărţi încă în două părţi: unele spre îndreptarea şi lămurirea celor buni şi altele spre pedeapsa şi arvunirea osândei veşnice a celor răi (*Călăuza predicatorului* de Dr. C. Chiricescu şi Pr. C.

Nazarie, pag. 291-293).

124. Pentru ce este atâta suferință pe pământ?

Zice dreptul Iov: *Omul este născut pentru suferință* (Iov. 5, 7). Iar Sfântul Pavel zice că *toată făptura este în suferință* (Rom. 8, 21). Suferințele din lume sunt urmări ale păcatului (Iov 4, 8; Ps. 7, 14-16; Pilde 22, 8; Ier. 4, 18). Suferințele sunt pedepse pentru păcate (Lev. 26, 24-28; II Regi 7, 14). Dar de vom primi toate suferințele cu răbdare şi muțumire, ne vom aduce mare folos duhovnicesc spre mântuirea sufletului. În general, vedem că, cu cât se înmulțesc păcatele şi răutățile în lume, cu atât se înmulțesc suferințele, adică foametea, cutremurele, războaiele, bolile de tot felul şi moarte. Grijă noastră, a credincioşilor, este să părăsim păcatele, să ne împăcăm mereu cu Dumnezeu şi să avem frică de Dumnezeu, smerenie şi răbdare, şi atunci toate suferințele noastre se vor împuțina şi ne vor fi de mare folos spre mântuire.

125. Suferința este o arvură a muncilor veşnice sau o ispăşire a păcatelor? Care este rațiunea şi scopul suferinței?

Scopul suferinței pentru creştini este unul singur: ispăşirea păcatelor pe pământ prin tot felul de boli, necazuri şi dureri, spre curățirea şi mântuirea sufletului. Pentru cei răi, care nu voiesc să se îndrepteze, să se pocăiască, suferința de pe pământ rămâne ca o arvună a suferințelor celor veşnice. Iar pentru cei ce primesc suferința cu răbdare şi cu mulțumire de la Dumnezeu şi se întorc la pocăință, suferința, de orice fel ar fi, este cea mai bună cale de îndreptare şi ispăşire a păcatelor, izbăvindu-i prin aceasta de chinurile cele veşnice.

Noi vedem că cei care suferă mai mult pe pământ, sunt mai împăcați cu conştiința, mai buni, mai smeriți, mai tari în ispite, mai aproape de Dumnezeu şi se mântuiesc mai uşor, precum dreptul Iov, săracul Lazăr, Sfinții Apostoli, mucenicii, cuvioşii şi atâția alții. Iar cei ce trăiesc bine, au sănătate, au averii şi tot ce doresc pe pământ, sunt de obicei slabi în credință, nemilostivi, tirani, lacomi, egoişti, se tem de moarte şi mor în păcate grele, spre osândă veşnică.

Suferința ne este rânduită de sus spre mântuire, spre ispitire, spre iertarea păcatelor şi spre creştere duhovnicească, numai dacă o primim cu mulțumire, ca din mâna lui Dumnezeu, precum spune şi proorocul David: *Toiagul Tău şi varga Ta, acestea m-au mângâiat* (Ps. 22, 5). Deci, toiagul şi varga suferinței, pe cei buni şi credincioşi îi mângâie, îi sporeşte în fapte bune, îi curățeşte de păcate şi-i învredniceşte de mai mare cunună şi răsplată în cer. Iar pentru cei răi, toiagul suferinței este chemarea la pocăință, este pedeapsă peste pedeapsă şi frâu în gură, pentru că nu voiesc să se apropie de Domnul (Ps. 31, 10).

126. Cum trebuie să răbdăm boala, nedreptatea, ocara, sărăcia şi orice fel de suferințe pe pământ?

Mai întâi să avem credință că suferința, de orice fel ar fi ea, ne este rânduită de Dumnezeu, Tatăl nostru Cel ceresc, spre mântuire, iar nu spre osândă veşnică. Apoi trebuie să primim suferința cu răbdare şi cu mulțumire. Iar răbdarea noastră trebuie să fie însoțită de cuvioşie şi înfrânare (II Petru 1, 2-7), de bucurie (Col. 1, 11) şi de nădejde.

Răbdarea în suferință sporeşte în noi prin rugăciune, prin spovedanie şi Sfânta Împărtăşanie; prin citirea cărților sfinte, prin cugetarea la patimile Domnului nostru Iisus Hristos şi ale tuturor sfinților Lui; prin cercetarea celor ce sunt în suferințe mai grele decât ale noastre şi prin cugetarea la fericirea veşnică în rai. Pentru că altă cale de mântuire nu este decât numai prin cruce, prin suferință, prin răbdare şi jertfă, precum spune Mântuitorul: *Întru răbdarea noastră veți dobândi sufletele voastre* (Luca 21, 19). *Cel ce va răbda până în sfârşit acela se va mântui* (Matei 24, 13).

127. Din ce pricini suferă copiii nevinovați? Ce păcate ispăşesc ei?

Citim la Ieşire: *Dumnezeu este râvnitor. El răsplăteşte păcatele părinților în fiii lor până la al treilea şi chiar al patrulea neam* (20, 5). Şi iarăşi: *Dumnezeu aduce fărădelegile părinților spre*

fii, şi peste fiii fiilor, până la al treilea şi al patrulea neam (Ieş. 34, 7; Deut. 5, 9; Ps. 36, 28; 108, 13; Is. 14, 21). Marele prooroc Ieremia zice: *Tu arăţi milă la mii şi pentru fărădelegile părinţilor răsplăteşti în sânul copiilor lor după ei* (Ier. 32, 18; Num. 14, 18; Iov 5, 4; 21, 19; Is. 13, 16). Proorocul Isaia zice: *Pregătiţi măcelul feciorilor din pricina fărădelegilor părinţilor lor* (Is. 14, 21).

Aşadar, din aceste mărturii ale Sfintei Scripturi se poate înţelege destul de clar din ce pricină suferă copiii cei nevinovaţi şi ale căror păcate le ispăşesc ei.

128. Cum alină Biserica suferinţa omenească şi ce datorie are creştinul faţă de cei în suferinţă?

Biserica alină şi vindecă suferinţele oamenilor prin tot felul de rugăciuni către Prea Bunul Dumnezeu (Deut. 4, 29-31; II Paral. 7, 13, 16; Ps. 33, 17; 49, 15-16; 90, 15-16; Is. 19, 22; Iacob 5, 14). Biserica a rânduit diferite rugăciuni pentru alinarea suferinţei. Cea mai importană rugăciune şi slujbă pentru cei bolnavi este Taina Sfântului Maslu, precum şi diferite molitfe pentru dobândirea sănătăţii.

Creştinul are o mare datorie faţă de cei din suferinţă, ca să-i ajute după a sa putere, atât prin ospătare, îngrijire, bani, etc., cât şi prin mijloace spirituale, precum: rugăciune pentru cei bolnavi, îmbărbătare prin cuvinte duhovniceşti, compătimire, mângâiere etc., aşa cum ne învaţă Sfântul Apostol Pavel, care zice: *Bucuraţi-vă cu cei ce se bucură şi plângeţi cu cei ce plâng* (Rom. 12, 15).

129. Ce înţelegem prin ispite şi de ce este lăsat omul să fie ispitit?

Ispitele sunt încercări care vin asupra omului de la diavol şi de la slugile lui, oamenii cei răi (Iacob 1, 13; Matei 4, 1; 16, 23; Marcu 8, 33; I Cor. 7, 5; II Cor. 11, 3; I Tes. 3, 5). Omul este îngăduit de Dumnezeu să fie ispitit „spre încercarea credinţei" (I Petru 1, 6-7); spre „încercarea dragostei faţă de Dumnezeu" (Deut. 13, 3); spre încercarea supunerii noastre (Deut. 8, 2); spre încercarea nedoririi de câştig (Iov 1, 9; 12). De fapt, ispitele corespund întotdeauna slăbiciunii firii omeneşti. Celor mai tari în credinţă, le rânduieşte Dumnezeu ispite mai grele, ca să sporească în sfinţenie şi să se învrednicească cu cununi mai mari. Iar celor slabi în credinţă şi răbdare, le rânduieşte pronia divină ispite uşoare, ca să le poată birui şi să nu deznădăjduiască.

Iată ce spune Sfântul Apostol Pavel: *Ispită pe voi nu a ajuns, decât ispita omenească. Dar credincios este Dumnezeu, Care nu vă va lăsa pe voi să vă ispitiţi mai mult decât puteţi; ci împreună cu ispita va trimite şi ajutorul, ca s-o puteţi suferi* (I Cor. 10, 13). Acelaşi lucru spune şi proorocul David: *Nu va lăsa Dumnul toiagul păcătoşilor peste soarta drepţilor până la sfârşit, ca să nu-şi tindă drepţii spre fărădelegi mâinile lor* (Ps. 124, 3). Dreptul Iov spune că cei credincioşi sunt împovăraţi cu diferite ispite prin îngăduinţa lui Dumnezeu (Iov 7, 8; Iacob 1, 2; I Petru 1, 6). Dar niciodată Dumnezeu nu îngăduie la cei aleşi ispite peste puterile lor.

130. Care sunt adevăratele izvoare ale ispitelor?

Trei sunt izvoarele ispitelor: *Pofta trupului, pofta ochilor, trufia vieţii*, cum spune Sfântul Apostol şi Evanghelist Ioan (I Ioan 2, 16); sau: „Iubirea de plăceri, iubirea de slavă şi iubirea de argint, din care se naşte tot răul", cum spune Sfântul Ioan Damaschin (*Filocalia*, vol. IV, Sibiu, 1948, p. 188). Cu aceste trei feluri de ispite a încercat satana să-L ispitească şi pe Hristos (Matei 4, 2-11).

131. Care sunt duşmanii ce ne luptă şi ne ispitesc până la moarte?

Trei sunt duşmanii care ne luptă şi ne ispitesc până la moarte: diavolul, plăcerile lumii şi trupul. Toţi aceşti trei duşmani ne luptă prin ispite de tot felul şi puţini sunt acei creştini care reuşesc, cu darul lui Hristos, să iasă biruitori în lupta cu ispitele şi plăcerile acestui veac. Că *de n-ar păzi Domnul cetatea, în zadar s-ar osteni,* zice Duhul Sfânt prin gura psalmistului. Dar, ajutându-ne Mântuitorul, „nimenea nu va strica cetatea noastră" (*Antifon*, glas 3).

132. Care sunt cele mai mari ispite cu care ne luptă aceşti trei duşmani ai sufletelor noastre?

Diavolul, izvorul a tot răul, ne ispiteşte îndeosebi cu gânduri de necredinţă, de hulă, de îndoială, de deznădejde, de mândrie şi de slavă deşartă. Iar indirect, diavolul ne ispiteşte prin oameni cu gânduri de trufie, de slavă deşartă, de mânie şi de desfătare; cu iubirea de argint, cu lăcomia de avere, cu invidia, cearta, osândirea, limbuţia şi altele. Prin trup ne ispiteşte diavolul cu lenevirea, lăcomia pântecelui, beţia, desfrânarea, moleşeala voinţei, nesimţirea inimii, trândăvia şi altele de acest fel.

133. Din câte părţi este ispitit creştinul?

După mărturia Sfâtului Meletie Mărturisitorul, creştinul este ispitit de diavolul din opt părţi, şi anume:

De sus ne ispitim când ne silim la nevoinţe şi virtuţi peste puterile noastre proprii. Adică post până la epuizare, osteneală peste măsura trupului, priveghere de toată noaptea şi alte fapte bune, la care abia ajung cei desăvârşiţi.

De jos ne ispitim de diavoli prin moleşeală şi lenevire la lucrarea faptelor bune, slăbindu-ne astfel voinţa, raţiunea, mustrarea conştiinţei, bărbăţia şi stăruinţa în lupta cea duhovnicească. *Din stânga* ne ispitesc diavolii prin patimi trupeşti şi sufleteşti. Se unesc aşa pentru că vin direct de la diavolul şi fiecare îşi dă uşor seama de cursele celui viclean. *Din partea dreptă* ne ispitesc diavolii prin patimi sufleteşti şi raţionale subţiri, greu de desluşit şi foarte greu de cunoscut şi biruit, cum sunt: mândria, trufia, părerea de sine, slava deşartă, osândirea altora, razvrătirea minţii, neascultarea, egoismul, eresurile, sectele, încrederea prea mare în mila lui Dumnezeu, cugetarea înaltă, hula, îndoiala, necredinţa, visurile, vedeniile, vrăjitoria şi altele. Aceste patimi având la temelie mândria din care a căzut Lucifer în adânc sunt foarte cu anevoie de cunoscut şi tămăduit.

Din faţă ne ispitesc şi ne tulbură diavolii cu nălucirea celor viitoare, adică ne aruncă în griji, în bănuieli asupra altora şi în osteneli trupeşti peste puteri pentru „ziua de mâine”, ca şi cum Dumnezeu nu ne-ar purta de grijă în toată viaţa. Cei ispitiţi de aceste gânduri adună averi pentru bătrâneţe, se ostenesc numai pentru viaţa aceasta, se tem că nu vor avea ce mânca şi ce bea, îşi avortează copiii, spunând că nu vor avea cu ce-i hrăni, se ceartă pentru averi, sunt foarte zgârciţi şi iubitori de bani, nu fac milostenie şi sunt egoişti.

Din spate ne ispitesc diavolii cu aducerile aminte ale păcatelor şi patimilor care ne-au stăpânit în tinereţe, îndemnându-ne să le facem din nou. Că ne aduc aminte diavolii de persoanele cu care am păcătuit, de locul în care am greşit, de pricinile păcatelor care ne-au stăpânit. Ne aduc aminte de cei cu care am fost certaţi, de cuvintele cu care ne-au supărat, ca să începem din nou a-i urî; ne aduc amite de păcatele trupeşti pe care le-am făcut, de feţele care ne-au smintit, de beţii şi alte răutăţi din trecut, îmbolnăvindu-ne voinţa să cădem în aceleaşi păcate de care cu greu ne-am izbăvit.

Dinlăuntru, adică din inimă, ne ispitesc vrăjmaşii cei nevăzuţi cu toate patimile care stăpânesc inima, precum: mânia, răutatea, pofta, răzbunarea, împietrirea, zavistia, mândria şi celelalte, cum spune Domnul: *Iar ce iese din gură, iese din inimă, şi acestea spurcă pe om.Căci din inimă ies gândurile cele rele, uciderile, desfrânările, mărturiile mincinoase, hulele...* (Matei 15, 18-19). Şi în alt loc zice: *Că din prisosul inimii grăieşte gura* (Matei 12, 34). De aceea şi proorocul David se ruga, zicând: *Inimă curată zideşte întru mine, Dumnezeule, şi Duh drept înnoieşte întru cele dinlăuntru ale mele* (Ps. 50, 11).

Din afară ne ispitesc şi ne biruiesc diavolii prin cele cinci simţuri, care sunt ferestrele sufletului. Mai ales prin vedere, prin auzire şi prin limbă. Despre ispitele ce intră în inimă prin simţiri auzim pe proorocul Isaia, zicând: *Doamne, a intrat moartea prin ferestrele noastre*. Despre ochi zice Mântuitorul: *Cela ce caută spre femeie a o pofti pe ea, iată a preacurvit cu dânsa în inima sa* (Matei 5, 28). Iar despre limbă auzim pe Apostolul Iacob zicând: *De nu greşeşte cineva în*

cuvânt, acesta este bărbat desăvârşit, puternic a-şi înfrâna şi tot trupul (Iacob 3, 2).

Iată, dar, că din toate părţile aruncă satana săgeţile ispitelor asupra noastră, căutând să ne rănească prin păcate şi să ne tragă în pierzare. Noi, însă, suntem datori să ne mărturisim toate cugetele cele rele la duhovnic şi să alungăm de la noi ispitele diavolului cu rugăciunea, cu postul, cu smerenia, cu păzirea minţii şi cu citirea cărţilor sfinte. Iar dacă, totuşi, săgeţile ispitelor nu se depărtează de la noi, este semn că rădăcinile patimilor sunt vii în mintea şi în inima noastră. Este semn că încă nu ne-am spovedit curat gândurile şi a odrăslit păcatul în noi. În acest caz este nevoie de mai fierbinte rugăciune, cu lacrimi şi post, până nu pune păcatul stăpânire pe noi (După *Războiul nevăzut*, de Sfântul Nicodim Aghioritul, ed. 1937, pag. 82).

134. Care sunt ispitele cel mai greu de cunoscut şi de biruit?

Cel mai greu de cunoscut şi de biruit sunt ispitele raţionale ale sufletului, adică: gândurile ce hulă, de îndoială de credinţă, de deznădejde; apoi ispita părerii de sine, cugetarea înaltă de sine, încrederea în sine şi altele. Iar dintre ispitele trupeşti, cel mai greu de biruit şi cel mai primejdios este gândul desfrânării, pentru că este legat de fire, de trup. Apoi, pentru că cel ce se mândreşte întru sine este lăsat de Dumnezeu să cadă în desfrânare. De aceea Sfinţii Părinţi ne poruncesc să fugim de orice prilej de desfrânare, de orice cuget trupesc, până nu devine păcat; să ne ferim de orice persoană care ne sminteşte şi ne împinge spre cumplitul păcat al desfrânării.

135. De ce satana atâta ură asupra omului şi de ce îi îngăduie Dumnezeu să ispitească şi să amăgească prin păcat făptura Sa?

Satana nu are putere si dezlegare să stăpânească, să înşele sau să silească voinţa omului la păcat. El numai îl ispiteşte prin tot felul de meşteşuguri, năluciri, aduceri-aminte, prin imaginaţii, prin simţuri, prin slăbiciunile firi, prin plăceri, prin gânduri. Satana niciodată nu se arată omului în faţă, nu se descoperă direct ca duşman al omului. Ci îl luptă pe ascuns, indirect sau prin oamenii răi, folosind tot felul de meşteşuguri diavoleşti, ca să ne fie descoperit că el însuşi doreşte căderea şi pierzarea noastră.

El se numeşte ispititor şi tatăl minciunii, pentru că prin ispite şi prin curse mincinoase ne trage la păcat. Satana doar forţează voinţa noastră, aţâţă patimile şi pornirile trupeşti şi sufleteşti ale firii noastre, creează ocazii de păcat, ne aduce mereu aminte de căderile noastre, dar nu are voie şi dezlegare de la Dumnezeu să ne silească, că atunci noi n-am avea nici o vină, nici o osândă şi nimeni n-ar scăpa de cursele lui. Însă, dacă omul slăbeşte în voinţă şi în rugăciune, dacă se îndulceşte de momelile diavolului şi acceptă păcatul, atunci nu diavolul este de vină, ci omul.

De aceea i s-a rânduit înger păzitor ca să-l ajute, i s-a dat harul Duhului Sfânt ca să-l întărească, i s-a rânduit Biserică, spovedanie, adică baie de curăţire a păcatelor şi duhovnic să-l dezlege şi să-l sfătuiască. De aceea i s-a hotărât plată, dacă biruieşte, sau osândă, dacă nu este biruit. Dumnezeu a îngăduit diavolului să ispitească pe om, ca să-l facă mai tare în credinţă, ca omul să-şi pună toată nădejdea mântuirii numai în Dumnezeu, iar nu în puterile sale, şi ca omul credincios să-şi agonisească mai multă plată de la Dumnezeu. Dumnezeu lasă pe satana să-l ispitească pe om, dar niciodată nu îngăduie diavolului să-l ispitească mai presus de puterea credinţei sale (I Cor. 10, 13). Numai pe cel mândru şi necredincios în lasă Dumnezeu să fie ispitit de diavoli peste puterile sale, ca să-l smerească şi să ceară ajutorul lui Dumnezeu şi al slujitorilor Lui. Omului însă i s-a dat putere să se împotrivească diavolului, să-l biruiască şi să-l alunge de la el (Efes. 6, 11; 6, 16; Iacob. 4, 7; I Petru 5, 9).

136. Care sunt cele mai importante arme cu care biruim ispitele diavolului?

Două sunt cele mai puternice arme cu care biruim toate cursele şi ispitele diavolului. Întâi este *sfânta rugăciune şi* apoi *smerenia*.

Noi ne rugăm neîncetat Tatălui ceresc, zicând: *Şi nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăveşte de cel viclean* (Matei 6, 13). Adică cerem Tatălui să nu ne lase în ispite peste puterile noastre şi să

ne izbăvească de toate cursele diavolului cele pline de vicleşug. Deci, în orice vreme de ispită trebuie să ne rugăm stăruitor, cu lacrimi, cu post şi cu zdrobirea inimii. Sfinţii Părinţi ne recomandă să zicem permanent rugăciunea lui Iisus, mai ales în timp de ispită, că numele Domnului, ca o sabie spoate din inimile noastre şi taie ispitele vrăjmaşului.

A doua armă foarte puternică împotriva ispitelor diavoleşti este smerenia. Auzi ce zice David: *Smeritu-m-am şi m-a mântuit* (Ps. 114, 6). Când suntem învăluiţi în ispite şi patimi, să ne smerim din inimă, adică să ne socotim cei mai păcătoşi, zicând că pentru păcatele şi mândria noastră suntem ispitiţi, şi atunci va fugi diavolul de la noi, că cel mai tare este ars vrăjmaşul de smerenie, de rugăciunea cu lacrimi şi de post. Alte arme în vreme de ispite sunt: răbdarea ispitelor cu bărbăţie, mărturisirea deasă a gândurilor, citirea cărţilor sfinte, ocolirea pricinilor de păcat, Sfânta Împărtăşanie, tăcerea, înstrăinarea de cele pământeşti şi altele.

137. Care sunt foloasele ispitelor în lupta noastră cu vrăjmaşul diavol?

Primul folos este că fără ispite şi fără de luptă cu ispitele nu ne putem mântui, nici nu avem pentru ce să fim încununaţi. Fără ispite şi luptă duhovnicească nu este posibilă mântuirea sufletului. De aceea zicea un părinte din pustie: „Înlătură ispitele şi nu se va mântui tot omul" (*Pateric*, ed. 1930).

Apoi, ispitele ne deprind meşteşugul luptei duhovniceşti, ne călesc în viaţă, ne ajută să creştem sufleteşte. Ispitele ne sporesc credinţa, ne învaţă şi ne silesc să ne rugă mai mult, să fim treji şi silitori la biserică, la post, la citirea cărţilor sfinte; ispitele ne trimit des la spovedanie, la sfătuire şi la Sfânta Împărtăşanie. Ispitele ne smeresc, ne arată cât suntem de slabi şi neputincioşi, când suntem singuri. Ispitele sporesc răbdarea, rugăciunea, lacrimile, smerenia şi credinţa noastră. Iată raţiunea, scopul şi folosul ispitelor pe pământ.

138. Părinte Cleopa, ce este vrăjitoria şi de câte feluri este?

Prin cuvântul vrăjitorie înţelegem invocarea puterii demonice în ajutorul oamenilor, în locul lui Dumnezeu, cu scopul împlinirii anumitor dorinţe omeneşti. Vrăjitoria s-a practicat atât la poporul evreu în timpul Legii Vechiului Testament, cât şi la creştinii din Legea Darului, până în vremea noastră. În Legea Veche a cerut ajutorul diavolului, apelând la vrăjitorie, regele Saul, pentru care a fost aspru pedepsit de Dumnezeu. Vrăjitori au fost atât Valaam, cât şi cei trei magi care practicau astrologia.

După învăţătura Sfântului Nicodim Aghioritul, vrăjitoria se împarte în mai multe părţi şi anume: **Vrăjitoria propriu-zisă,** prin care se înţelege chemarea diavolilor pentru a descoperi oamenilor comori ascunse, lucruri pierdute şi altele de acest fel. **Ghicirea,** al doilea fel de vrăjitorie, prin care unii oameni spun cele viitoare prin semnele din palmă, numită **chiromanţie,** şi prin alte obiecte (bobi, cărţi de joc, cafea etc).

Descântarea, spiritismul, adică chemarea ajutorului diavolilor în camere obscure sau la morminte, pentru a pedepsi pe cei ce sunt în viaţă. Descântătorii pretind că chemarea sufletelor morţilor din iad, precum ghicitorii din timpul Proorocului Samuil (I Regi 21, 3), pentru a afla cele viitoare sau pentru a se răzbuna pe cineva. În zilele noastre se practică descântecul în rândul credincioşilor, precum stingerea cărbunilor, rostirea anumitor cuvinte amestecate cu rugăciuni pentru cei bolnavi, care pretind că sunt „vrăjiţi" etc.

Ghitia, adică ghicirea sau vrăjitoria cu lucruri sfinte, precum ghicirea prin Psaltire, numită astăzi „deschiderea pravilei"; ghicirea cu obiecte bisericeşti, cum ar fi resturi de veşminte clericale, cheia bisericii, cenuşa din cădelniţă, scrierea unor nume pe toacă, pe clopote, pe ziduri de biserică, sau introducerea lor în candele etc. **Fermecătoria,** adică vrăjirea unor tineri spre a se căsătorii unii cu alţii sau a se despărţi, prin invocarea ajutorului diavolesc, numită popular „ursită".

Ghicirea prin măruntaiele animalelor, numită **„iconoscopia"**. În acest fel de vrăjitorie intră şi visurile, zodiile, ceasurile bune şi rele, ghicirea prin membrele trupului, numită şi prevestire (ţiuitul urechilor, zbaterea ochiului, mâncărimea palmelor). **Baierele** prin care se înţelege purtarea

la mână sau la piept a unor semne satanice, ațe, chei, obiecte (amulete) sau bucăți de stofă vopsite spre păzirea de boli, de primejdii şi de pagube, după ce mai întâi s-a invocat asupra lor puterea diavolului. Chemătorii de demoni (clindonii) sunt cei ce ghicesc cele viitoare prin chemarea diavolilor. Între aceştia se numără cei ce fac focuri înaintea caselor şi sar prin foc, ghicitorii din pântece precum şi cei ce ghicesc în măruntaiele animalelor sau iau mana vitelor, vrăjitorie ce se practică în zilele noastre.

Astrologia este o vrăjitorie practicată din cele mai vechi timpuri până astăzi. Prin astrologie se înțelege ghicirea celor viitoare prin mişcările stelelor, planetelor, vânturilor, norilor şi ale celorlalte fenomene ale universului. Astrologii pretind că fiecare om are o stea proprie.

Iată câteva din cele mai obişnuite feluri de vrăjitorii, unele aproape uitate, altele placticate şi în zilele noastre, pe care le combatem şi de care trebuie să fugim, fiind iscodiri diavoleşti care amăgesc şi înşală pe mulți creştini spre a lor pierzare.

139. Poate, într-adevăr, să ajute diavolul pe oameni prin vrăji, mai mult decât ne ajută puterea şi harul lui Dumnezeu?

Să se ştie că diavolii nu au nici o putere de a vindeca pe cineva, de a descoperi pagube sau pe răufăcători. Ei nu pot niciodată să facă minuni adevărate, ci numai cu năluciri mincinoase înşață pe cei necredincioşi şi slabi în credință. Acest adevăr ni-l arată şi dumnezeiescul părinte Ioan Gură de Aur, zicând: „Nu vezi cum diavolii n-au putut să vindece nici chiar vrăjitorii şi fermecătorii care le slujeau lor, de beşicile şi de bubele date de Moise în Egipt, şi pe tine oare au să te vindece? (Ieş. 9, 11). Şi dacă dracii nu se milostivesc de sufletul tău, cum se vor întrista pentru durerea trupului tău? Dacă dracii se silesc să te izgonească pe tine din împărăția lui Dumnezeu, cum te vor izvăbi pe tine de boli? Râsuri sunt acestea şi basme. Deci nu te amăgi, creştine, că niciodată lupul nu se poate face oaie, nici diavolul nu se face cândva doctor. Că mai lesne poate focul să înghețe şi zăpada să încălzească, decât diavolul să te vindece pe tine cu adevărat” (*Împărție de grâu*, Buzău, 1833, pag. 324).

Deci, noi când ne împotrivim, sau avem necazuri, sau suntem nedreptățiți, sau alte greutăți în familie, să nu mai alergăm la ajutorul diavolului şi al slugilor lui, care sunt vrăjitorii şi ghicitorii, ci la biserică să alergăm şi la preoți, la rugăciune şi la post, şi îndată ne va ajuta Bunul nostru Tată, Care ne-a zidit, căci are milă de noi.

140. Care sunt urmările păcatului vrăjitoriei?

Cei ce fac vrăji şi cei ce aleargă la vrăjitori fac un mare păcat împotriva Duhului Sfânt, căci lasă pe Dumnezeu şi cer ajutorul diavolilor. Se leapădă de slujitorii lui Hristos, adică de sfințiții proți, şi se duc la slujitorii satanei. Adică lasă apa cea vie, preotul şi harul mântuirii din Biserică şi, pentru interesele lor pătimaşe şi omeneşti, cer ajutorul vrăjitorilor lui Hristos, adică al vrăjitorilor şi vrăjitoarelor. Se leapădă de adevăr şi pomenesc în loc minciuna, căci toate cuvintele vrăjmaşilor sunt minciună şi amăgire diavolească.

Un păcat aşa de mare împotriva Duhului Sfânt nu se iartă celor vinovați *nici în veacul de acum, nici în cel ce va să vină*, după cum spune Hristos, de nu se vor pocăi toată viața. Pentru un astfel de păcat vin asupra celor vinovați, care aleargă la vrăji, tot felul de răutăți şi primejdii. Mai întâi, mustrarea conştiinței că au lăsat pe Dumnezeu şi au cerut ajutor vrăjmaşului lui Dumnezeu.

Apoi, este oprirea pe mai mulți ani de la Sfânta Împărtăşanie, de la 7 până la 15 şi chiar 20 de ani. Apoi, cei ce cred şi aleargă la vrăji, alungă din inima lor darul lui Dumnezeu şi aduc în casa şi în inima lor duhul diavolului. Apoi, cei ce fac vrăji şi aleargă la acestea nu se cade a se mai numi creştini, ci apostați. Apoi, cei vinovați de acest greu păcat sunt pedepsiți de Dumnezeu cu boli grele şi fără leac, cu suferință în familia lor, cu pagube şi neînțelegere, cu sărăcie şi moarte cumplită. Şi dacă nu se spovedesc la preot şi nu-şi plâng păcatul acesta cu lacrimi toată viața, nu se pot mântui.

Vrăjitorii şi cei ce cred şi aleargă cu ajutorul diavolului, dacă nu se părăsesc de acestea şi nu se pocăiesc, „se leapădă cu totul din Biserică”, adică se despart de Hristos şi se dau de bunăvoie în

mâinile vrăjmaşului, iar dacă mor în acest păcat, nici nu se îngroapă cu preot; ci, asemenea celor păgâni şi lepădaţi de credinţă, spre veşnica lor osândă în muncile iadului. Iată urmările grozave ale vrăjitoriei.

141. Ce canon rânduiesc Sfinţii Părinţi vrăjitorilor şi celor ce aleargă la vrăji?

Cel mai aspru pedepseşte pe vrăjitori Sfântul Vasile cel Mare. Iată ce spune el în canonul 72: „Cel ce se dă pe sine vrăjitorilor, sau unora ca acestora, se va canonisi cu canonul ucigaşilor". (Sfântul Vasile 72; Sfântul Grigorie de Nyssa, 3; Laodiceea, 36). El pune pe vrăjitori în rândul ucigaşilor de oameni şi a celor lepădaţi de Dumnezeu, adică îi opreşte de cele sfinte la la 10 la 20 de ani. În canonul 65, acelaşi Sfânt Vasile cel Mare zice: „Cel ce spune vrăjitorii (descântă) se va canonisi cu timpul ucigajului, adică 20 de ani, aplicându-i-se astfel, după cum se vădeşte singur la fiecare păcat". Iar Pravila Mare de la Govora (1648) zice: „Femeia ce va fermeca pe străini şi pe ai săi (se opreşte de cele sfinte) ani 9 şi metanii 500 pe zi" (p. 115).

Iar canonul 61 al Sinodului al VI-lea Ecumenic opreşte de Sfânta Împărtăşanie pe cei ce merg la ghicitori, la cărţi de joc, şi alte asemenea, spre a afla cele viitoare, timp de şase ani de zile. Iar „dacă vor stărui în acestea şi nu se vor feri de aceste meşteşuguri pierzătoare şi păgâneşti, hotărâm să se lepede cu totul de la Biserică, precum şi Sfintele Canoane învaţă...". Sfântul Ioan Postitorul scurtează canonul vrăjitorilor şi al celor ce aleargă la vrăji, numai la 3 ani oprire de cele sfinte, dacă se mărturisesc de păcat, dacă îl părăsesc definitiv şi dacă ţin post zilnic până la orele 3 după masă şi fac câte 250 de metanii pe zi.

Dar şi Sfânta Scriptură arată cât de greu pedepseşte Dumnezeu pe cei ce alergau la vrăjitori, să auzi ce zice: *Pe fermecători nu-i lăsaţi să trăiască* (Ieş. 22, 18). Şi iarăşi zice: *Şi bărbatul sau femeia, oarecare dintre ei se vor face descântători sau vrăjitori, cu moarte să se omoare; pe amândoi cu pietre să-i ucideţi că vinovaţi sunt* (Lev. 29, 27). Şi iarăşi: *Sufletul care se va duce la descântători sau la vrăjitori, ca să curvească în urma lor, Eu voi întoarce faţa Mea împotriva sufletului aceluia şi-l voi pierde din poporul lui* (Lev. 20, 6).

Vedem că pe împăratul Manase l-a pedepsit Dumnezeu cu robie amară şi grea în Babilon, că *trece pe fiii lui prin foc şi făcea descântece şi felurite vrăji şi a făcut grăitori din pântece şi vrăjitori şi a înmulţit a face rău înaintea Domnului, ca să-l înlăture pe el de la împărăţie* (II Paral. 33, 6). Pe împăratul Saul l-a pedepsit Dumnezeu cu pierderea împărăţiei şi cu moarte de ocară pentru că a lăsat pe Dumnezeu şi a chemat femeie grăitoare din pântece, urmând ghiciturilor ei (I Regi 28, 7). Iar pe împăratul Ohozia s-a mâniat Dumnezeu foarte tare, că a trimis să întrebe pe vrăjitoarea din Ecron.

142. Spuneţi-ne mai pe larg despre păcatul ghicirii cu cărţi sfinte, sau cum se numeşte „deschiderea pravilei", care se obijnuieşte astăzi între credincioşi.

Vrăjirea cu lucruri şi cu cărţi sfinte este al patrulea fel de vrăjitorie şi se cheamă „ghitia". Aceşti vrăjitori amestecă vrăjile lor cu rugăciuni, cu psalmi şi cu alte cuvinte sfinte, adresate către Maica Domnului şi către sfinţi, ca să poată înşela mai uşor pe cei slabi în credinţă. Acest fel de vrăji îl obişnuiesc mai ales femeile cele rele, bătrânele şi ţigăncile, pentru a amăgi pe cei slabi la minte.

Iată ce zice despre aceasta Sfântul Ioan Gură de Aur: „Tu zici că bătrâna aceea este creştină şi omul acela este ghicitor creştin şi când descântă sau deschid cartea, nu zic, nici nu scriu alt nume, decât numele lui Hristos, al Născătoarei de Dumnezeu şi al sfinţilor; deci ce rău fac ei? La aceasta îţi răspund că pentru aceasta se cuvine mai cu seamă să urăşti pe femeia acea cea şi pe acel rău fermecător şi ghicitor (din cărţi), fiindcă folosesc spre ocară şi necinste numele lui Dumnezeu.

Creştini fiind, lucrează ca păgânii. Pentru că şi diavolii, cu toate că numesc numele lui Dumnezeu, însă tot diavoli, sunt. Unii, voind a se îndrepta, zic că este creştină femeia care a descântat şi nimic alta nu zice, fără numai numele lui Dumnezeu spre ocară. Numindu-se pe dânsa creştină, se arată pe sine că lucrează cele ale păgânilor" (*Hristoitia,* op. cit., p. 305-320).

Cei ce ghicesc prin deschiderea Psaltirii şi a altor părţi sfinte, se opresc de împărtăşire până la şapte ani, pentru că Psaltirea este o carte sfântă cu multe proorocii în ea, insuflată de Duhul Sfânt şi este pentru rugăciune, iar nu pentru ghicit şi câştigat bani spre osândă. Acelaşi păcat fac şi unii preoţi care „deschid cartea”, cum se spune în popor, şi cad sub grea osândă, atât ei, cât şi cei care cer să le deschidă Sfânta Evanghelie.

143. Pentru ce au căzut creştinii în vrăjitorie?

Pentru că a slăbit în ei credința şi frica de Dumnezeu; pentru că nu se roagă îndeajuns creştinii ce astăzi, ca să-şi împlinească cererile lor prin rugăciune, iar nu prin ghicire; pentru că nu citesc Sfânta Scriptură să vadă ce osândă ajunge pe vrăjitori şi pentru că nu merg regulat la biserică, nu se spovedesc în cele patru posturi şi nu cer la nevoie sfatul şi rugăciunile preotului. Mai aleargă unii creştini la ghicit pentru că au uitat făgăduințele pe care le-au dat lui Hristos la Sfântul Botez, când au spus: „Mă lepăd de satana, şi de toate lucrurile lui, şi de toată slujirea lui...”. De asemenea, mai aleargă creştinii la ajutorul diavolului când nu li se împlineşte cererea lor la Biserică sau pentru că uită de moarte şi de ziua judecății lui Hristos.

De aceea, Sfinții Părinți ne îndeamnă să alergăm numai la Dumnezeu, numai la Biserică şi la preoți, iar nu la diavoli şi la slugile lor. Iar Sfântul Ioan Gură de Aur ne sfătuieşte, zicând: „Vă rog, fiți curați de această înşelătorie... şi când voieşti a călca pargul casei tale, să zici mai întâi acest cuvânt: «Mă lepăd de tine, satană, şi de cinstirea ta, si de slujirea ta şi mă unesc cu tine Hristoase!» Fără cugetarea aceasta niciodată sa nu ieşi din casă. Aceasta să-ți fie toiag, aceasta armă, aceasta cetate de apărare, şi împreună cu aceste cuvinte fă şi semnul crucii pe fruntea ta. Că aşa, de te vei întrarma pretutindeni, nu numai om, ci chiar diavolul de te va întâlni, nu va putea să te vatăme pe tine” (*Hristoitia*, p. 316-317).

144. Cum pot creştinii să se izbăbească de vrăjitorii şi de tot felul de farmece izvodite de diavolul?

Cel ce crede cu tărie în Dumnezeu, cel ce se roagă neîncetat lui Dumnezeu şi aleargă regulat la Sfânta Biserică, nu va cere niciodată ajutorul diavolului şi al vrăjitorilor, care sunt vrăjmaşii lui Dumnezeu.

Deci, cei ce au credință tare în Dumnezeu, să-I ceară neîncetat ajutorul. Iar cei slabi în credință, care au cerut vreodată ajutorul vrăjitorilor, dacă vor să se mântuiască, mai întâi să se spovedească de acest păcat şi să ceară canon. Apoi, să nu mai apeleze la ajutorul satanei, în orice nevoie ar fi, ci numai la Dumnezeu să alerge. Apoi să se roage cât mai mult cu rugăciuni şi lacrimi din inimă (Deut. 4, 29; Ps. 118, 58; Ier. 29, 13) şi aşa cu răbdare şi cu credință se vor izbăvi de vrăji şi vor primi darul Duhului Sfânt.

145. Ce sunt visurile şi vedeniile, care este deosebirea între ele şi de câte feluri sunt?

Vă răspund cu cuvintele Sfântului Ioan Scărarul, care zice: „Visul este mişcarea minții în vremea nemişcării trupului. Iar nălucirea (vedenia falsă) este amăgirea ochilor, când doarme cugetarea. Nălucirea este ieşirea minții când trupul veghează. Nălucirea este o vedere a ceva fără ipostas (nereal)” (*Filocalia*, vol. IX, Cuv. 3). Iată dar ce sunt visele şi vedeniile. Ele sunt de două feluri: vise şi vedenii bune şi rele. Iar deosebirea dintre ele este aceasta:

Visele şi vedeniile bune sunt de la Dumnezeu, prin care se descoperă voia Lui cea mare, numai la cei ce sunt cu totul desăvârşiți şi sfinți şi care fac poruncile Lui, precum a fost dreptul Iosif, căruia i s-a arătat Arhanghelul Gavriil în vis, poruncindu-i să fugă cu Pruncul Iisus şi cu Fecioara Maria în Egipt. Visele bune vin de la îngeri şi ne amintesc de moarte şi de osândă, iar după ce ne deşteptăm, ne îndeamnă la rugăciune şi la pocăință. Dimpotrivă, visele şi nălucirile rele sunt de la diavoli, prefăcuți în îngeri de lumină sau în sfinți, care ne amăgesc în somn că suntem buni şi vrednici de rai; iar după ce ne deşteptăm „ne scufundă în mândrie şi în bucurie” (*Filocalia*, vol. IX, Cuv. 3).

146. Este păcat să creadă creştinii în vise şi vedenii?

Spune Sfântul Ioan Scărarul că „cel ce crede în vise este asemenea celui ce aleargă după umbra sa şi încearcă s-o prindă”. Tot el spune că „diavolii slavei deşarte sunt în visuri prooroci. Ei închipuiesc, ca nişte vicleni, cele viitoare şi ni le vestesc mai dinainte. Iar dacă se împlinesc vedeniile ne minunăm şi ne mândrim cu gândul, ca şi cum am avea darul înainte-vederii (proorociei). Cei ce ascultă de diavolul, aceştia s-au făcut adeseori prooroci mincinoşi”. Şi mai departe zice: „Diavolii nu ştiu nimic din cele viitoare, dintr-o cunoştință de mai înainte, căci şi doctorii pot să prevadă (văzând gravitatea bolii) şi să ne spună moartea mai înainte”. Apoi încheie, zicând: „Când începem să credem în visele diavolilor, ei îşi bat joc de noi, chiar şi când suntem treji. Cel ce crede visurilor şi nălucirilor din somn este cu totul necurat. Iar cel ce nu crede nini unora este filosof” (*Filocalia,* vol. IX, Cuv. 3).

Deci este păcat să credem în visuri şi în vedenii, că prin acestea ne amăgesc foarte uşor diavolii şi ne aruncă în păcatul cel cumplit al mândriei şi al slavei deşarte, când omul se încrede în sine mai mult decât în cuvântul lui Dumnezeu. Cu acest meşteşug ispititor, diavolul a amăgit de mulți creştini şi călugări, aruncându-i apoi în prăpastia pierzării. Iar dacă cineva are totuşi îndoială de visul sau vedenia sa, să se spovedească la duhovnic şi să-i ceară sfatul lui, că prin duhovnic grăieşte Dumnezeu.

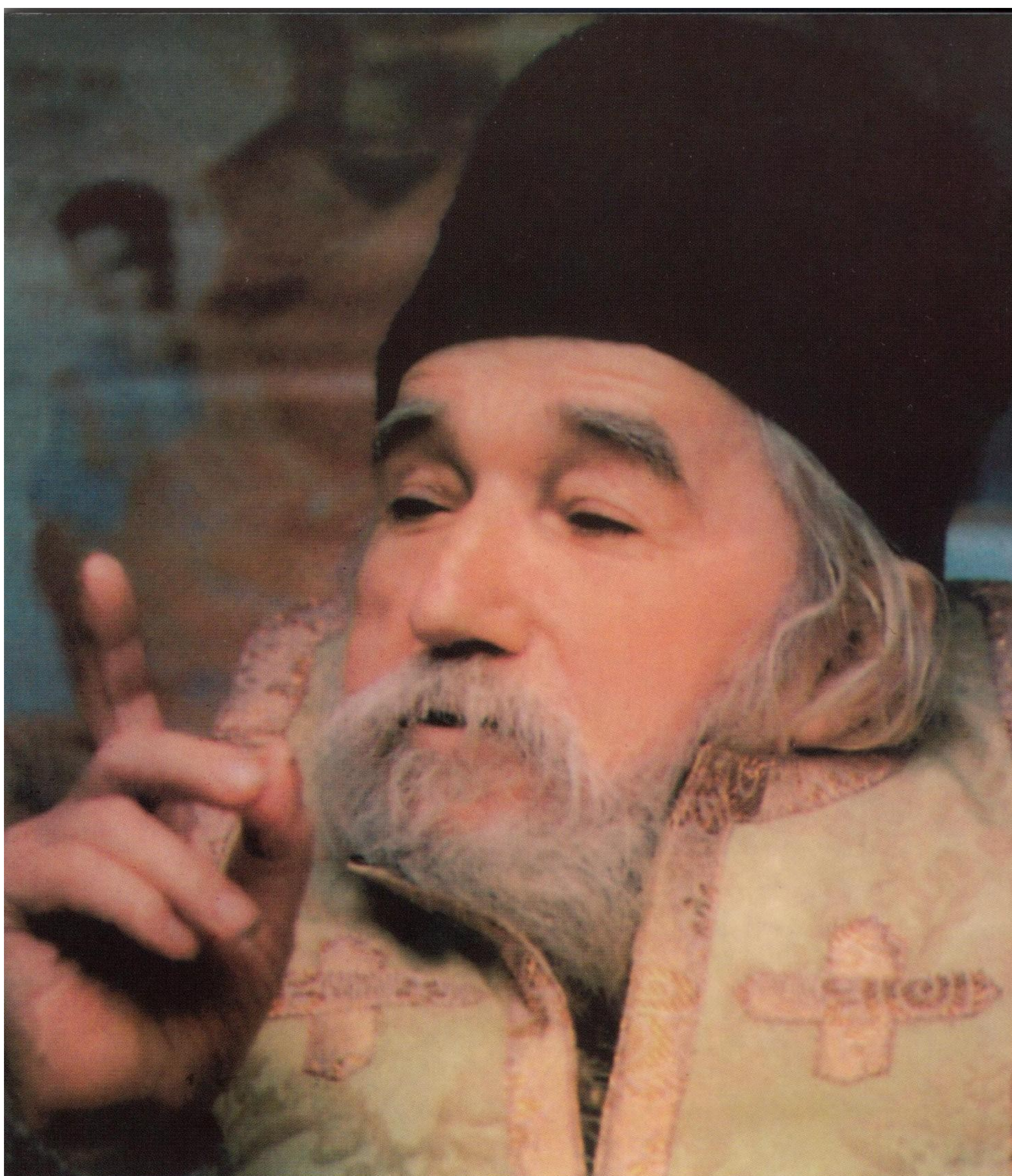
147. Din câte pricini se înşală oamenii de vedenii şi de visuri deşarte?

Din şapte pricini se înşală creştinii de vedenii şi visuri, ca şi cum ar fi de la Dumnezeu, şi anume: din mândrie; din slavă deşartă, care este prima fiică a mândriei; din cauza minții slabe şi neiscusite a creştinilor; din cauza râvnei nesocotite a unor creştini, care se roagă şi postesc mult ca să aibă vedenii, de care spune Sântul Isaac Sirul: „Cu mare boală boleşte cel ce are râvna cea rea” (*Filocalia*, vol. X, Cuv. 58). A cincea pricină a amăgirii prin vedenii şi visuri este neascultarea de duhovnici şi îndărătnicia unor credincioşi, mai ales a celor mândri, din care cauză uşor sunt vânați de diavolul. A şasea pricină vine din cauza vieții de sine ascunse a unora şi din nemărturisirea curată a gândurilor la duhovnic. Iar ultima pricină prin care se înşală creştinii cu visuri şi vedenii mincinoase este necunoştința de sine şi lipsa de citire a Sfintei Scripturi şi a Sfinților Părinți.

Despre acestea spune şi înțeleptul Sirah, zicând: „Visurile cele rele sunt deşertăciune, ca vrăjile şi descântecele, şi pe mulți visurile i-au înşelat şi au căzut toți cei ce au nădăjduit într-însele” (Sirah 34, 1-7). Cel ce crede lesne în visuri şi în vedenii, fără multă cercetare şi sfat, să se canonisească la fel cu cei ce merg la vrăji şi descântece, adică până la şapte ani să se oprească de la Sfânta Împărtăşanie.

UNGARIA
POLONIA

NE VORBEŞTE

PĂRINTELE CLEOPA

Volumul 5

CUVÂNT ÎNAINTE

Continuând reeditarea cărților Prea Cuviosului Archimandrit Cleopa Ilie în colecția deja cunoscută – **Ne vorbeşte Părintele Cleopa** –, cu binecuvântarea lui Dumnezeu şi a Maicii Domnului, iată apare şi al cincilea volum din această serie.

Acest nou volum conține patru convorbiri duhovniceşti cu teme dintre cele mai necesare şi actuale pentru toți, precum: căsătoria, datoriile soților şi copiilor, despre rugăciune şi lacrimi, datoriile preoților, despre moarte, Judecata de apoi etc. Sunt cuvinte de suflet, cu conținut duhovnicesc de mare autoritate morală, mult căutate în rândul credincioşilor noştri.

La vârsta de aur a Părintelui Cleopa, de aproape 85 de ani, ne bucurăm că încă stă înaintea tuturor, ne dă sfaturi de mântuire cu timp şi fără timp şi spovedeşte călugări şi mireni.

Cărțile Prea Cuvioşiei Sale, scrise fie în linişteа chiliei, după orele de rugăciune, fie în adâncul munților, unde s-a nevoit aproape zece ani, s-au născut ca rod al rugăciunii. Ele sunt simple în limbaj, dar încărcate de învățături, atât din Sfânta Scriptură, cât şi de al Sfinții Părinți. Tocmai de aceea sunt atât de gustate şi căutate, pentru că hrănesc şi adapă sufletul, mângâie şi călăuzesc pe iubitorii de Hristos şi conving pe cititori că numai credința dreaptă unită cu faptele bune, sub călăuza unui duhovnic iscusit, pot mântui pe cel singur sufletele noastre.

Toate aceste învățături ni se oferă în acest volum ca un buchet de flori duhovniceşti, care ne călăuzesc spre Hristos şi ne ajută pe calea mântuirii.

Recomandăm această carte cu aceeaşi iubire sfântă la toți bunii noştri creştini care ne sunt aproape de suflet şi se roagă pentru noi.

Archimadrit Ioanichie Bălan

Naşterea Domnului
Anul mântuirii 1996

CONVORBIREA ÎNTÂI

DESPRE CĂSĂTORIE, DATORIILE SOȚILOR ŞI COPIILOR

1. Cum se cuvine să se pregătească tinerii pentru căsătorie?

Cea mai bună pregătire a tinerilor pentru viață şi căsătorie este creşterea lor *în frica şi certarea Domnului*, precum ne învață pe noi vasul alegerii şi gura lui Hristos, marele Apostol Pavel. Mai întâi se cere tinerilor să cunoască pe scurt învățătura de credință ortodoxă. Să stie Crezul pe de rost şi alte rugăciuni de nevoie, să aibă duhovnici buni, să citească Sfânta Scriptură şi mai ales Noul Testament, catehismul Ortodox şi alte cărți de folos sufletesc. De asemenea, sunt datori să trăiască în feciorie până la cununia religioasă şi să se silească a lucra după putere toate faptele bune, mai ales rugăciunea, mergerea regulată la biserică, postul, milostenia, viața curată, ascultarea de părinți şi spovedania în cele patru posturi.

Iată cum se cuvine să se pregătească orice tânăr pentru a păşi în viață şi pentru căsătorie. Să ne gândim că nunta este cea mai veche Taină a Bisericii, întemeiată de Dumnezeu încă din rai. Ea stă la temelia familiei, a lumii întregi. Tăria familiei depinde şi de respectarea legilor morale ale Bisericii noastre. Tinerii trebuie pregătiți pentru viața de familie încă din copilărie. Preotul, naşul de botez şi părinții au în viața tinerilor cel mai mare rol şi răspundere.

2. Care sunt regulile canonice ale nunții creştine?

Regulile canonice pe care sunt datori a le împlini tinerii la nunta creştină ortodoxă sunt unsprezece la număr şi anume:

a. **Cei doi tineri** care vor să se cunune unul cu altul, **să nu fie între ei nici un fel de rudenie trupească sau duhovnicească**, adică din Sfântul Botez. Cununia între rude este oprită cu desăvârşire de Sfintele Canoane ale Bisericii Ortodoxe.

b. **Părinții celor tineri trebuie să se învoiască** şi să se unească **la căsătoria copiilor lor.** Nunțile făcute fără voia părinților nu aduc bucurie copiilor şi sunt canonisite de Sfântul Vasile cel Mare în canoanele 38, 40 şi 42 ca şi desfrânarea, cu trei ani oprire de la Sfânta Împărtăşanie, până la împăcarea celor doi tineri cu părinții lor.

c. **Cei doi tineri trebuie să se iubească şi să se învoiască a se căsători unul cu altul**; căci de se căsătoresc fără voia lor, la îndemnul părinților sau pentru câştiguri materiale, această nuntă nu va dăinui.

d. **Logodirea celor doi tineri să se facă cu preot, după rânduiala Bisericii**, cu cercetarea canonică cuvenită.

e. **Tinerii logodiți sunt datori să trăiască la părinții lor până la cununia religioasă şi să-şi păstreze în curățenie fecioria,** că de vor greşi mai înainte sunt canonisiți de Biserică ca desfrânați şi opriți şapte ani de la Sfânta Împărtăşanie.

f. **Mai înainte cu o săptămână** sau două de cununia religioasă **cei doi tineri sunt datori să se spovedească la duhovnicul lor** din copilărie sau la preotul satului, cu post şi rugăciuni şi, dacă au voie, să se pregătească pentru Sfânta Împărtăşanie.

g. **Cununia religioasă** se cuvine, după tradiție, a **se face dimineața, de obicei Duminica, mai înainte de începerea Sfintei Liturghii,** iar naşii mirilor să fie creştini buni, capabili să învețe şi să povățuiască pe calea cea bună pe finii lor.

h. După slujba cununiei, **cei doi tineri stau cu cununiile pe cap în mijlocul bisericii**, înconjurați de credincioşi **până la sfârşitul slujbei**, iar preotul dă binecuvântarea de Sfânta Liturghie şi se roagă împreună cu toți cei de față pentru ajutorul celor încununați. Crezul şi Tatăl nostru este dator să le zică mirele.

i. Când preotul zice: „Cu frică de Dumnezeu, cu credință şi cu dragoste să vă apropiați”, atunci **cei doi miri se apropie de Sfântul Potir şi se împărtăşesc cu Trupul şi Sângele lui Hristos**, dacă au voie de la duhovnicul lor.

j. **După terminarea Sfintei Liturghii cei doi miri sunt conduşi la casa mirelui** de nuntaşi, după vechea tradiție ortodoxă, unde se aşază la masă, mănâncă şi se veselesc cu cucernicie şi bună rânduială, întru slava lui Dumnezeu, precum se cuvine creştinilor.

k. **Dacă cei doi tineri s-au împărtăşit, se cuvine să fie în curățenie până în seara zilei următoare, pentru cinstea Sfintelor Taine.**

Aceasta este regula canonică a celor ce se căsătoresc, rânduită de Sfinții Părinți ai Bisericii Ortodoxe, pe care cei mai mulți creştini o calcă în zilele noastre, spre a lor osândă (După *Hristoitia, Bunul Moral al creştinilor*, cap. 26, de Sfântul Nicodim Aghioritul).

Cei ce împlinesc aceste reguli creştine la căsătorie, primesc binecuvântare de la Dumnezeu şi duc viață liniştită în familie şi cu bună sporire în toate. Iar cei ce calcă rânduiala Bisericii la căsătorie, duc viață cu multe ispite. **După rânduiala Bisericii nu se fac cununii sâmbătă seara, spre ziua Sfintei Duminici.** Unii fac nuntă cu scop de câştig, spre a dobândi daruri şi sume mari de bani, schimbând Taina Nunții rânduită de Dumnezeu în rai, în prilej de desfrânare, de sminteală şi de câştig pierzător de suflete, spre a lor osândă. Un alt mare păcat fac tinerii care se cunună la biserică numai de ochii lumii, nu pentru naştere de copii, ci spre plăcere trupească şi fac cununie şi petrecere în sfintele posturi, când nunțile sunt oprite.

3. Care sunt gradele de rudenie oprite de căsătorie?

Gradele de rudenie sau rudeniile sunt de patru feluri:

I. A. **Rudenii de sânge** (consângenitate) **în linie dreaptă** care **se opresc de la căsătorie la infinit**. Consângenitatea în linieireptă se împarte în două:

a. În linie dreaptă suitoare, adică tată – bunic – străbunic etc;

b. În linie dreaptă coborâtoare, adică tată – fecior – nepot – strănepot etc.

B. **Rudenii de sânge în linie colaterală,** care **se opresc de la căsătorie până la al şaptelea grad, inclusiv.** Frații de o mamă sunt de gradul II de rudenie; verii primari sunt de gradul IV de rudenie; verii al doilea sunt de gradul VI de rudenie şi nu se pot căsători unii cu alții; verii al treilea sunt în gradul VIII de rudenie şi aceştia au voie să se căsătorească între ei. **Frații şi verii de tată vitreg sau mamă vitregă, nu se pot căsători** între ei până la gradul VII inclusiv.

În cazuri de nedumerire se cere sfatul şi dezlegarea episcopului locului.

II. Rudenii prin încuscrire. Membrii a două familii încuscrite nu se pot căsători până la al treilea grad, inclusiv, după sinodul patriarhal din Constantinopol, din anul 997.

III. Înrudirea spirituală, din botez şi cununie, între naşi, fini şi rudele lor. Căsătoria cu rude spirituale **este oprită până la gradul al treilea**, inclusiv. Nu se pot căsători naşul cu fina, cu mama sau cu fiica finei. Nu se pot căsători finul cu fiica naşului şi fiul naşului cu fiica finei.

IV. Înrudirea prin adopțiune (înfiere) **se opreşte de la căsătorie până la gradul al treilea**, inclusiv.

În toate cazurile cei doi tineri, dimpreună cu părinții lor, sunt datori să consulte pe preot şi să asculte întru totul de rânduiala Bisericii fixată de Sfinții Părinți şi păstrată cu atâta sfințenie de înaintaşii noştri.

4. În cazuri cu totul speciale, preotul poate singur să ia hotărârea şi să dea dezlegare de cununie celor înrudiți?

Pentru cazuri cu totul speciale, excepționale, logodnicii trebuie îndrumați **să consulte pe episcopul locului**, care poate anula logodna sau da cuvenita dezlegare de cununie şi rânduieşte un anumit canon de pocăință. **Când cei doi tineri sunt rude apropiate,** veri primari, frați primari, cumnați etc, **nici episcopul nu are voie să dezlege nuntă fără de lege**, pe care au oprit-o şi au legat-o asemenea nuntă, fără ştirea episcopului, să se caterisească”.

De obicei, gradele de rudenie în căsnicie, mai ales cele din încuscrire, cele spirituale şi din înfiere, nasc multe probleme preoţilor şi Bisericii şi nu puţini tineri se căsătoresc fiind rude, fie din neştiinţă, fie din lăcomia de avere, fie din neascultare şi necredinţă din care pricină au mult de suferit în viaţă.

5. Ce trebuie să facă cei căsătoriţi anticanonic cu rude apropiate?

Orice nuntă ce se face **cu rude trupeşti** sau sufleteşti apropiate, Biserica lui Hristos n-o recunoaşte, ci **o desparte şi o canoniseşte**, după caz, cu oprire de la Sfânta Împărtăşanie şi pocăinţă, de la 3 până la 10 şi uneori 15 ani, pentru că se face amestecare de sânge, se încalcă legea dumnezeiască şi se face sminteală în popor.

6. Câte căsătorii îngăduie Biserica?

Biserica Ortodoxă îngăduie cu pogorământ trei căsătorii, însă în anumite condiţii. Sfântul Vasile cel Mare, în canonul 87, spune despre a doua nuntă: „Căsătoria a doua este îngăduită de Biserică numai celor ce au rămas văduvi de tineri din deces şi nu au copii". Iar Sfântul Apostol Pavel, sfătuieşte la văduvie în castitate, dar cine nu poate, *mai bine să se căsătorească, decât să ardă* (I Cor. 7, 39).

„Căsătoria a doua nu se binecuvintează cu cununie, ci se canoniseşte doi ani a nu se împărtăşi, iar a treia căsătorie, trei ani", zice Sfântul Nichifor în canonul 2. Dacă cei ce se căsătoresc a doua oară sunt bătrâni, „unii ca aceia mânie pe Dumnezeu, să aibă pocanie trei ani şi metanii câte 24 pe zi", zice *Pravila Bisericescă de la Govora*, cap. 109.

„Cel căsătorit a doua oară nu mai poate fi hirotonit" (Apostolic 17; VI Ecumenic, 3; Sfântul Vasile, 12). Slujba cununiei a doua se face simplă şi fără fast, iar preotul nu are voie să ia parte la masa lor (Neocezareea, 7).

Preotul, dacă rămâne văduv, nu are voie să se căsătorească a doua oară. Dacă totuşi îndrăzneşte la a doua căsătorie, pierde preoţia şi nu mai are voie să săvârşască nimic din cele ale preoţiei (Sfântul Vasile, 6).

Căsătoria a treia se îngăduie de Biserică „numai de mare nevoie, acelora care nu au copii, până la vârsta de 40 de ani". Sfântul Vasile zice că „la trigami să se aplice afurisire (oprire de la Sfânta Împărtăşanie) cinci ani, fără a-i opri cu totul de la Biserică" (Canon 4).

„Nunta cea dintâi este lege, a doua iertare, iar cea de-a treia este călcare de lege" zice *Îndreptarea Legii* de la Târgovişte, cap. 205. **Căsătoria a patra este oprită cu desăvârşire de Biserică**. Cel vinovat este „afurisit şi lipsit de toată slujba Bisericii", până se desparte de acea persoană şi se pocăieşte opt ani.

„Dacă o femeie sau bărbat moare şi soţul rămas se căsătoreşte, nu păcătuieşte... dar, dacă rămâne văduv (până la moarte), îşi agoniseşte mai multă slavă la Dumnezeu" (Păstorul lui Herma).

Iar Sfântul Iustin Martirul şi Filosoful, în cartea sa *Apologia*, spune despre a doua căsătorie: „După Dascălul nostru, cei ce s-au căsătorit a doua oară după legea omenească sunt păcătoşi, precum şi cei ce caută la femeie spre a o pofti. Că nu numai cel ce preacurveşte cu fapta este preacurvar, ci şi cel ce voieşte a preacurvi, fiindcă nu numai faptele, ci şi gândurile sunt văzute de Dumnezeu...".

Iar pe cei ce fac mai multe căsătorii, Sfinţii Părinţi îi numesc poligami. Deci, după a doua nuntă nu mai este nuntă, ci poligamie. De aceea a zis Domnul samarinencei care păcătuise cu cinci bărbaţi: *Pe care îl ai, nu-ţi este bărbat* (Ioan 4, 18). „Cei ce au trecut peste a doua nuntă, nu merită să fie numiţi bărbaţi şi soţii", zice Sfântul Vasile cel Mare, în canonul 4. Tot el spune pentru a treia nuntă (poligamia) şi au socotit-o ca pe o poftă dobitocească şi străină de vrednicia omului creştin. Nouă ni se pare că acest păcat este mai mare decât curvia..." (Canonul 80).

7. Care este scopul evanghelic al nunţii creştine?

Scopul principal al nunții creștine, după porunca lui Dumnezeu (Fac. 1, 28; 2, 16-24) şi după învăţătura Bisericii Ortodoxe, este unirea prin iubire a celor doi soţi în numele Domnului pentru naşterea de copii, prea înmulţirea neamului omenesc. Apoi, ajutorarea soţilor între ei, pentru uşurarea vieţii; înfrânarea trupească şi evitarea desfrâului şi a imoralităţii în lume. Toate aceste scopuri să fie spre preamărirea lui Dumnezeu (*Învăţătură de Credinţă Ortodoxă*, 1992, pag. 401; *Dicţionar Teologic*, Pr. I. Bria, 1981, pag. 95-96).

8. Ce păcat săvârşesc cei ce trăiesc fără cununie religioasă şi au copii? Ce trebuie să facă ei spre a se mântui?

În afară de cerinţele fizice, omul are în plus necesităţi şi datorii superioare, sufleteşti, şi deci are nevoie în căsnicie şi de binecuvântarea lui Dumnezeu, adică de cununia religioasă.

Celor ce trăiesc fără cununie nu li se pot primi daruri şi pomelnicele de Sfântul Altar şi nu pot fi naşi, nici la cununie, nici la botez. Ei nu se pot mântui, decât dacă se cunună la biserică, făcând şi un canon de câţiva ani oprire de la Sfintele Taine (După *Pravila bisericească* de Arhim. Nicodim Sachelarie).

Sinodul I Ecumenic, în canonul 3, şi Sinodul VI Ecumenic, în canonul 5, opresc cu desăvârşire pe clericii de orice grad să aibă vreo femeie îngrijitoare la casele lor, „afară de mamă, soră sau mătuşă, sau pe alte persoane care nu pot fi bănuite de legătură de concubinaj... Iar dacă cineva ar călca pe cele hotărâte de noi, să se caterisească. Aceasta să respecte şi cei căsătoriţi, având grijă de curăţenia lor morală".

Vezi, deci, ce grijă au avut Sfinţii Părinţi să păstreze viaţa morală în Biserica lui Hristos şi cu câtă tărie au luptat împotriva smintelii şi a cumplitului păcat al desfrânării?

9. Cum se cuvine să se aleagă naşii de botez şi la cununie şi ce datorii au naşii faţă de finii lor?

Naşii trebuie să se aleagă dintre cei mai buni şi mai evlavioşi creştini, indiferent de starea lor socială, pentru că naşii sunt povăţuitorii duhovniceşti ai finilor lor şi au mai multe îndatoriri decât părinţii cei trupeşti. Naşii trebuie să fie oameni cumpătaţi, morali, blânzi, de model în societate. Să cunoască bine credinţa ortodoxă, Crezul, Sfânta Scriptură, Catehismul Ortodox şi să meargă regulat la biserică.

De aceea nu pot fi naşi de botez şi la cununie creştinii de altă religie (catolici, protestanţi, sectanţi etc), cei ce trăiesc în concubinaj (necununaţi) şi în desfrânare, cei ce nu vor să aibă şi să crească copii, cei beţivi, divorţaţi şi cu nume rău în societate. Naşii trebuie aleşi cu multă grijă şi numai cu voia preotului paroh, în faţa căruia să se oblige că vor purta grijă să înveţe finii lor frica lui Dumnezeu, să-i supravegheze, să-i cheme la biserică, la spovedanie, la săvârşirea faptelor bune, să-i mustre la nevoie, să le dea cărţi creştineşti de citit, pentru că naşii au mare răspundere, fiind garanţii finilor lor înaintea lui Dumnezeu şi a oamenilor.

Naşul se leagă cu finul şi cu părinţii lui „printr-o rudenie spirituală, care este mai mare decât cea după trup, deoarece el se numeşte părinte duhovnicesc" după Canonul 53 al Sinodului VI Ecumenic. „Părinţii trupeşti, spune Dionisie Areopagitul, încredinţează copilul unui creştin botezat care este un bun educator în cele dumnezeieşti, încât copilul va rămâne pentru toată viaţa sub povăţuirea lui, ca la un tată duhovnicesc şi garant al vieţii lui după Dumnezeu...". Naşul trebuie să locuiască cât mai aproape de finul său pentru a-l supraveghea şi ajuta la învăţătura poruncilor lui Dumnezeu.

Iată, pe scurt, cum se aleg **naşii de la botez, de la cununie şi călugărie.** Ei **trebuie să fie cei mai buni dintre cei buni, ca cei ce trebuie să dea socoteală în faţa lui Dumnezeu pentru fiii lor sufleteşti.** Putem spune că mulţi naşi credincioşi îşi mântuiesc sufletele prin finii lor, dacă îi cresc în frica Domnului; dar mai puţini se osândesc prin lenevirea şi nepăsarea faţă de fiii lor sufleteşti. La rândul lor şi finii au datoria să asculte pe naşii şi garanţii lor sufleteşti, să-i consulte în

toate, să primească sfaturile lor cele bune, să se roage zilnic pentru naşii lor, pentru preoţii care i-au botezat, cununat sau călugărit, şi să le urmeze modelul duhovnicesc în toată viaţa.

Naşii de călugărie se aleg de stareţ, dintre cei mai buni călugări sau duhovnici ai mănăstirii. Călugării trebuie să aibă naşi numai dintre călugări, iar mirenii numai dintre mireni. „Nu se cuvine, nici nu este lucru cinstit, nici primit, ca un călugăr sau călugăriţă să primească copii după Sfântul Botez (adică să fie naşi la botez), sau să ţină cununii la nuntă. Iar de va îndrăzni să facă acest lucru fără de cale, de ruşine şi fără de lege, să se canonisească cum îi va părea arhiereului.

Iar de va face acesta a doua oară, să se izgonească din Biserica lui Hristos, ca un călcător al dumnezeieştilor pravile” (*Pravila lui Matei Basarab*, cap. 135).

10. În ce condiţii Biserica Ortodoxă aprobă divorţul?

După învăţătura dată nouă de Dumnezeu, căsătoria este indisolubilă, adică una pe toată viaţa: *Ceea ce Dumnezeu a unit, omul să nu despartă* (Matei 19, 6). Numai moartea desparte în chip firesc pe cei doi soţi.

Totuşi, sunt câteva excepţii îngăduite de Biserică, care duc la despărţirea soţilor între ei prin divorţ. Iar divorţul este desfacerea căsătoriei pe care o provoacă soţii între ei pentru care Biserica nu le poate da nici o binecuvântare sau hotărâre juridică. De aceea, nici nu se prevede vreo slujbă bisericească de divorţ. Adevărata legalitate a nunţii constă numai în căsătoria întâia. Desfacerea ei legală o face numai moartea dintre soţi, sau pe plan mai înalt, moartea ambilor soţi, căci după moarte *sunt ca îngerii, necăsătoriţi* (Matei 22, 30).

„Cu toate acestea, conducerea bisericească, ţinând seama cu scopul moral al căsătoriei, încă din vremea Apostolilor a dat îngăduinţă văduvei rămasă prin deces de a se recăsători. Deci ca o iconomisire dintre cele două alternative: a văduvei prea superioare, în deplină stăpânire de sine (Luca 2, 36-37) şi a desfrâului prea păcătos, i s-a indicat calea de mijloc a căsătoriei celei de a doua” (I Cor. 7, 8-9; I Tim. 5, 3, 6, 14), cum spune aşa de clar Arhimandritul Nicodim Sachelarie, în lucrarea sa monumentală *Pravila Bisericească*.

11. Care sunt cauzele canonice ale divorţului?

Motivele canonice ale divorţului sunt:

I. a. **Adulterul** (preacurvia), adică violarea credinţei conjugale de către soţ sau soţie. Acest motiv de divorţ se bazează pe Sfânta Evanghelie, adică pe dreptul divin (Matei 19, 9);

b. Pe lângă adulter, soţul poate să divorţeze când i se pun curse care periclitează viaţa, îndreptate contra existenţei căsătoriei, de către un soţ împotriva celuilalt, cum ar fi **refuzul soţului sau soţiei de a naşte copii**. În acest caz partea nevinovată are dreptul să solicite divorţul;

c. Iarăşi, **soţul poate divorţa când soţia se face vinovată de avort** intenţionat şi prin aceasta împiedică scopul căsătoriei.

d. Când femeia sau bărbatul participă fără voia celuilalt la ospeţe şi petreceri necuviincioase.

e. Pentru soţie există motiv de a cere divorţ când bărbatul său o acuză public pe nedrept de adulter, când soţul ei o acuză public sau în ascuns, în casă sau în altă parte cu o altă femeie.

II. **Al doilea motiv principal de divorţ**, după adulter, **este căderea unui soţ din dreapta credinţă – apostazie, necredinţă, sectă** etc (I Cor. 7, 15).

III. **Când unul din soţi sau amândoi intră în monahism**, „ca o moarte superioară, faţă de lumea pusă în slujba păcatului” (Sinodul VI Ecumenic, canonul 12, 48). Însă „cel ce-şi lasă (prin divorţ neîngăduit) soţia sa legitimă şi ia pe alta, trebuie să fie canonisit ca un preacurvar, după porunca Domnului (Matei 19, 9), adică să fie oprit până la 15 ani de la Sfânta Împărtăşanie”, după Sfântul Vasile cel Mare.

12. Când se consideră încheiat divorţul canonic?Adică în ce moment cei doi soţi sunt liberi să se recăsătorească, din punct de vedere canonic?

Divorțul canonic se consideră încheiat când între soți au urmat motivele de divorț arătate de sus (adică: adulterul, lepădarea de credință, intrarea în monahism etc). Trebuie, însă, pe lângă motivele canonice arătate mai sus, să se țină seama şi de motivele de divorț hotărâte de legislația civilă.

13. Care sunt efectele divorțului canonic?

Efectele de drept ale divorțului canonic se referă pe de o parte la soții divorțați, iar pe de altă parte la copiii născuți din căsătorie.

Din divorțul canonic desface în orice privință legătura conjugală şi pune pe soți în acel raport în care se găseau înainte de căsătorie (după *Dreptul bisericesc oriental* de episcopul Nicodim Milaş, cap. 202).

14. Ce ne învață Sfinții Părinți despre naşterea de copii?

Sfânta şi dumnezeiasca Scriptură, precum şi Sfinții Părinți, arată că **copiii sunt un dar al lui Dumnezeu** (Fac. 20, 17-18; 25, 21; 29, 33; 30, 6, 17, 22; 33, 5; 48, 8-9; Luca 1, 7). Iar naşterea de copii este o binecuvântare şi rânduială dumnezeiască dată de Dumnezeu omului încă din rai, prin porunca: *Creşteți şi vă înmulțiți şi umpleți pământul...* (Fac. 1, 28). Prin naşterea de copii se înnoieşte neamul omenesc şi se menține viața pe pământ.

Aşadar, naşterea de copii este cea mai mare datorie a celor doi soți care se unesc prin căsătorie. **Naşterea de copii formează cea mai mare bucurie şi adevărata temelie a familiei**; ea consolidează şi desăvârşeşte căsnicia şi este izvor de sănătate. **Fără împlinirea acestei datorii, Taina Nunții se desființează.** Pentru aceea Dumnezeu binecuvintează pe primul om, Adam, şi îi face femeie pe Eva, ca să nască copii.

După izgonirea lui Adam din rai, naşterea de copii devine, pe lângă binecuvântare, şi canon de ispăşire a păcatelor părinților. Naşterea de copii ajută mult la mântuirea părinților, cum spune Sfântul Pavel, că femeia *se va mântui prin naşterea de fii* (I Tim. 2, 15). În Vechiul Testament, cei ce nu aveau copii erau socotiți lepădați de la fața lui Dumnezeu. De aceea se rugau ziua şi noaptea să le dăruiască Domnul copii. La fel glăsuiesc şi toți Sfinții Părinți. Ei se rugau pentru cei ce nu aveau copii sau nu puteau naşte, ca să le dea Dumnezeu copii buni şi sănătoşi, iar pe cei bolnavi îi vindecau cu rugăciunile lor. Pe cei ce nu voiau să aibe copii îi sfătuiau, cum spune Sfântul Pavel, ca mai bine să nu se căsătorească sau să trăiască în înfrânare (curăție), cu învoirea ambilor soți, decât să-şi ucidă copiii.

Mântuitorul aseamănă pe cei ce se căsătoresc numai pentru păcat, sau de ochii lumii, sau pentru avere, cu smochinul blestemat care nu voia să aducă nici o roadă pe pământ. Pentru că naşterea de copii nu este numai o datorie socială, firească, ci este mai întâi o poruncă dumnezeiască, care contribuie foarte mult la mântuirea părinților. **Soții care nu vor să nască copii, care îi avortează sau practică păcatul pazei, sunt pedepsiți de Dumnezeu** cu boli de tot felul, cu necazuri în viață, cu mustrare de conştiință, iar dincolo cu osândă veşnică.

15. Ce trebuie să facă soții ca să aibă copii buni şi sănătoşi?

Părinții, dacă doresc să aibă copii buni, înțelepți şi sănătoşi, trebuie ca ei să fie mai întâi buni, credincioşi, ascultători de Biserică şi plini de frica lui Dumnezeu. Căci copiii sunt de fapt „copii" ale părinților lor. Ce văd şi ce aud în casă la părinți, aceea fac. Educația copiilor începe chiar din ziua nunții părinților, adică din clipa zămislirii.

Pentru a avea copii înțelepți şi credincioşi, părinții trebuie să se roage mult, să meargă regulat la biserică, să postească sfintele posturi, să se spovedească adesea, să țină curăție în zilele rânduite, să facă milostenie, să fie blânzi, smeriți şi plini de dumnezeiasca dragoste pentru toți. Soții sunt datori să se înfrâneze în sărbători şi în posturi şi să nu facă nici un fel de meşteşug diavolesc spre a nu avea copii. **Cel mai greu păcat al celor căsătoriți este avortul, adică uciderea de copii.** Copiii zămisliți în zilele de sărbători, în posturi, în stare de beție sau după

avorturi, de obicei se nasc bolnavi, sunt debili şi uneori chiar infirmi. La fel şi cei ce practică paza, nu se pot împărtăşi doi ani cu Sfintele Taine şi uneori se îmbolnăvesc cu nervii, ca o pedeapsă a Dreptului Judecător.

După naştere, părinții sunt datori să se ocupe mai mult decât orice de educarea şi buna creştere a copiilor. Mai întâi să caute naşi credincioşi copiilor lor. Apoi să-şi ducă regulat copiii la biserică, să-i împărtăşească cu Sfintele Taine în fiecare lună, să-i învețe de mici rugăciuni şi lucruri bune, să nu-i smintească cu cuvintele şi faptele lor, căci sminteala pe care o fac părinții copiilor lor este păcat greu în fața lui Dumnezeu, cu urmări cumplite în viața copiilor. Cei mai mulți copii ajung răi în viață datorită păcatelor pe care le-au deprins în copilărie de la părinții lor.

De asemenea, copiii trebuie să fie învățați, atât de părinți şi naşi, cât mai ales de preotul satului, frica de Dumnezeu, dreapta credință, omenia, mila, smerenia, ascultarea şi cunoştința Sfintei Scripturi. Trebuie să fie deprinşi de mici cu postul, cu rugăciunea regulată, cu spovedania, cu mila față de cei lipsiți şi respectul față de toți oamenii. Rugăciunea, citirea cărților bune, ascultarea şi respectul față de părinți, frica de Dumnezeu şi exemplul personal dat de tata şi de mama sunt cele mai sigure căi şi mijloace de educare creştină a copiilor.

16. Care sunt principalele datorii ale părinților față de copii, după Sfânta Scriptură?

Prima datorie a părinților față de copii este aceea de a-i iubi (Tit 2, 4). Copiii trebuie să fie născuți din dragoste şi din dorința ambilor soți, iar nu din plăcere, din păcat sau din întâmplare. A doua datorie a părinților față de copii este de a-i învăța legea dumnezeiască (Deut. 4, 9-10; 6, 7; 20, 25; Ps. 77, 5-7; Prov. 22, 6; Ef. 6, 4 etc).

Părinții au datoria de a-i învăța pe copii dreapta credință şi frica de Dumnezeu (Fac. 18, 19; Ps. 33, 11; Prov. 1, 7). Au datoria de a le povesti copiilor lucrurile cele minunate ale lui Dumnezeu din sfintele cărți (Ieş. 13, 14-15; Isus Navi 4, 6; Ps. 43, 1).

Părinții mai au datoria de a-i învăța pe copii ascultarea şi supunerea (Prov. 4, 3-4; I Tim. 3, 4); au datoria de a-i binecuvânta (Fac. 48, 15-16; Evrei 11, 20) de a compătimi pe copiii lor (Ps. 102, 11-13); de a-i îndemna şi mângâia (I Tes. 2, 11); de a-i conduce bine (I Tim. 3, 4, 12); de a-i mustra pe copii (I Regi 2, 23-24); de a-i îndrepta şi pedepsi la nevoie (Prov. 13, 22; Matei 7, 9-21; Luca 11, 11-13; II Cor. 12, 14; I Tim. 5, 8).

Părinții au datoria de a se ruga pentru copiii lor, pentru înțelepciunea, pentru creşterea lor duhovnicească şi pentru mântuirea lor (Fac. 17, 18; IV Regi 29, 19). Au datoria să-i ajute în vreme de ispite (Iov 1, 5) şi în caz de boală (II Regi 12, 16); să fie pildă bună fiilor lor (IV Regi 14, 13; 15, 3) şi să-i învețe pe copii din tinerețe toate faptele cele bune şi dragostea creştină după Sfânta Evanghelie (Prov. 22, 6). Apoi să-i încredințeze unor duhovnici buni.

17. Care sunt datoriile copiilor față de părinții lor, după învățătura Sfintei Scripturi?

Principalele datorii ale copiilor sunt: Să păzească legea lui Dumnezeu (Deut. 30, 2; Prov. 28, 7); să se teamă de Dumnezeu (Deut. 31, 12-13; Ps. 33, 11); să se teamă de părinți şi să-i cinstească (Ieş. 20, 12; Lev. 19, 3; Deut. 5, 16; Matei 15, 4; 19, 19; Marcu 7, 10; 10, 19; Luca 18, 20; Ef. 6, 2 etc); să se supună părinților (Prov. 6, 20-21; 7, 1-3; Ef. 6, 1; Col. 3, 20); să asculte învățătura părinților (Prov. 1, 8; 3, 4; 4, 1; 20, 21; 5, 1-2; 6, 20-21 etc.); să îngrijească pe părinții lor (Fac. 45, 9-12; 47, 11-13; I Regi 22, 3-4; I Tim. 5, 4 etc); să cinstească bătrânii (Lev. 19, 32; Prov. 23, 22; I Petru 5, 5). *Copiii ascultători veselesc inima părinților* (Prov. 10, 1-15, 20; 23, 15, 24-25; 27, 11 etc); copiii ascultători vor fi binecuvântați (Ieş. 20, 12; Deut. 5, 16; Ier. 35, 18-19; Prov. 3, 1-4; Ef. 6, 1-2 etc).

Copiii răi, dimpotrivă, nu ascultă de părinții lor (Rom. 1, 30, 2; II Tim. 3, 2); disprețuiesc pe părinții lor (Prov. 15, 5, 20; Iez. 2, 27); înjură pe părinții lor (Prov. 30, 11); sunt pedepsiți de Dumnezeu pentru părinții lor (Prov. 19, 13); pricinuiesc întristarea părinților lor (Prov. 10, 1; 17, 21-25); pradă pe tată şi alungă pe mamă (Prov. 19, 26); nu cinstesc pe bătrâni (Isaia 3, 5). Sfânta

Scriptură vorbeşte de ameninţări anateme şi pedepse date de Dumnezeu copiilor care îşi dispreţuiesc părinţii lor (Deut. 27, 16; Iez. 22, 7, 15).

Aceleaşi pedepse vin şi asupra copiilor care nu se supun părinţilor (Deut. 21, 18-21); asupra copiilor care râd de părinţii lor (Prov. 30, 17); asupra copiilor care blestemă pe părinţi (Ieşire 21, 17; Lev. 20, 9; Prov. 20, 20; Matei 15, 4; Marcu 7, 10); asupra copiilor care bat pe părinţii lor (Ieşire 21, 15); asupra copiilor care râd şi dispreţuiesc pe bătrâni (IV Regi 2, 23-24) şi asupra copiilor beţivi şi iubitori de plăceri (Deut. 21, 20-21).

Despre toate acestea se vorbeşte pe larg în *Pravila Bisericească* a Arhimandritului Nicodim Sachelarie, deja citată.

18. Ce ne învată Sfinţii Părinţi despre suflet? Care este originea sufletului şi când se uneşte cu trupul?

Iată ce ne învaţă Biserica Ortodoxă: „Plantele şi animalele au un duh de viaţă biologică, necesar vieţii lor fireşti, care nu depăşeşte trebuinţele corpului lor, fiind una cu el, căci la creaţie Domnul a *zis şi s-a făcut* aşa cum sunt ele şi astăzi. Omul însă a fost creat trupeşte cu o pregătire specială (Fac. 1, 26-30) şi i s-a creat special *un suflet viu* (Fac. 2, 7), adică nemuritor, având însuşiri speciale, *după chipul* lui Dumnezeu, nu după înfăţişare, ci după nemurire, ca cel ce vrea să se perfecţioneze prin exerciţiul vieţii morale libere, conlucrând întru *asemănarea* cu Dumnezeu, prin respectarea legilor Domnului, întru stăpânirea de sine şi conducerea făpturii supuse lui, ca un reprezentant al lui Dumnezeu faţă de cele pământeşti şi ca un delegat al lumii materiale faţă de Făcătorul, prin viaţa sa pământească şi trupească, în care sintetizează cele materiale ale pământului. Deci el era şi este un microcosmos, adică o lume mică (După *Dogmatica* Sfântului Ioan Damaschin).

Există trei teorii despre suflet:

a. **A preexistenţianismului**, condamnat de Biserică.

b. **A traducianismului** animal, adică teoria prin care se arată să sufletul se transmite în clipa zămislirii de la părinţi la fii, ca şi la animale, după regulile puse odată de Creator. Nici această teorie nu este aprobată de Biserică.

c. **A creaţionismului**, pe care o învaţă Biserica. Adică sufletul fiecărui om este creat de Dumnezeu în clipa zămislirii. Alte explicaţii de amănunt nu s-au dat. Se pare că această învăţătură, în care să intre şi aspectele vieţii de ereditate trupească şi sufletească, ar putea fi expusă astfel: Sufletul fiecărui om este creat de Dumnezeu, nu din nimicul absolut, ca sufletul lui Adam, ci din realitatea părinţilor născători, asemenea cu Eva şi Adam. Aşa se explică mai bine paternitatea dumnezeiască a proprietăţii ei creaţionale, precum şi a colaborării părinţilor pământeşti binecuvântaţi în viaţa şi în urmaşii lor" (După *Pravila Bisericească* de Arhim. Nicolae Sachelarie, ms.).

„Când stăpâneşte în noi raţiunea (sufletul), aceasta chinuieşte în mod necesar trupul care slujeşte (ca instrument) în vederea virtuţii", spune Sfântul Maxim Mărturisitorul (*Filocalia*, vol. III, scolii întrebarea 58).

„Trupul este al sufletului, iar nu sufletul al trupului; căci cel mai mic este al celui mai mare, iar nu cel mai mare al celui mai mic. Deci, fiindcă pentru greşala dintâi a răsărit în trup legea păcatului, care este plăcerea simţurilor, iar pentru aceasta s-a hotărât moartea trupului prin osteneli şi dureri, rânduită spre desfinţarea legii păcatului; cel ce ştie că moartea s-a ivit din pricina păcatului spre desfinţarea acestuia, se bucură pururea în sufletul său, când vede cum este desfinţată legea păcatului din trupul său, prin felurite osteneli şi dureri, ca să primească fericita viaţă viitoare în duh; căci ştie că nu poate ajunge la aceea, dacă nu este golită mai înainte din trup, ca dintr-un vas, încă în această viaţă, legea păcatului, susţinută prin afecţiunea voinţei faţă de el" (*Filocalia,* vol. III, ibidem).

Biserica învaţă că omul este alcătuit din trup şi suflet (dihotomism), iar nu din trup, duh şi suflet (trihotomism), cum ar crede în aparenţă (I Tes. 5, 23; Icor. 15, 45; Evrei 4, 12). „În

construcţia sa trupească – spune Arhimandritul Nicodim Sachelarie în *Pravila Bisericească* –, omul are, ca şi animalul, trup şi duh de viaţă biologică, suflet senzitiv, dar acestea nu sunt decât o entitate materială identică cu trupul omenesc. În casa trupului omenesc locuieşte sufletul, care este o a doua entitate de sine stătătoare (Matei 10, 28; Luca 12, 4-6; Marcu 14, 34).

Armonia dintre suflet şi Dumnezeu o garantează armonia între trup şi suflet şi, pe temeiul acestei armonii, se desfăşoară armonia dintre om şi animale, plante şi întreaga natură. În condiţiile de azi ale păcatului, proporţia de armonie fiind desfinţată, ea se realizează parţial pe întreaga scară a existenţei, de la nesimţitoarea piatră şi până la vârful scării lui Iacov-Dumnezeu" (Fac. 28, 10-22; Rom. 3, 20-24; Rom. 5, 12-21).

19. În ce constă chipul şi asemănarea lui Dumnezeu din om şi în ce parte anume sunt aşezate?

Sufletul este chipul şi asemănarea lui Dumnezeu în om, întrucât are întreită putere, dar o singură fire. Puterile sufletului omenesc sunt acestea trei: simţirea, raţiunea şi voinţa. Cu simţirea, omul se aseamănă lui Dumnezeu-Tatăl; cu raţiunea se aseamănă Fiului; iar cu voinţa se aseamănă Duhul Sfânt. Şi precum în Sfânta Treime, măcar că trei sunt feţele, însă nu sunt trei, ci un singur Dumnezeu, aşa şi sufletul omenesc, măcar că trei sunt puterile lui sufleteşti, însă nu sunt trei suflete, ci un suflet.

Deosebirea între chipul şi asemănarea lui Dumnezeu din sufletul omenesc, după Sfinţii Vasile cel Mare (*Hexaimeron*, Cuvântul 10), Ioan Gură de Aur, Fericitul Ieronim şi alţii constă în aceea, că chipul lui Dumnezeu se primeşte de către suflet în vremea zămislirii sale, iar asemănarea lui Dumnezeu din suflet se săvârşeşte la Sfântul Botez.

Deci, chipul lui Dumnezeu este în raţiune, în voinţă şi simţire, iar asemănarea lui Dumnezeu este în silinţa omului spre desăvârşire prin lucrarea faptelor bune şi împreună lucrarea harului dumnezeiesc. Despre aceasta iată ce spune Sfântul Vasile cel Mare: „Să facem om, zice Dumnezeu, după chipul şi asemănarea Noastră. Pe una, adică chipul, prin zidirea lui Dumnezeu o avem; iar pe alta, asemănarea dumnezeiască. Astfel, după chip sunt cuvântător, iar după asemănare sunt creştin... Deci să ştim că chipul lui Dumnezeu este şi în sufletul omului necredincios, iar asemănarea numai în creştinul îmbunătăţit. Şi când ar greşi de moarte creştinul, atunci numai de asemănarea lui Dumnezeu se lipseşte, iar nu şi de chip. Şi măcar şi în munca veşnică de s-ar osândi omul, chipul lui Dumnezeu este acelaşi într-însul în veci, iar asemănarea a fi nu poate" (Cuvânt al Sfântului Dimitrie al Rostovului, în *Hronograf,* ed. Mănăstirea Neamţ, 1837).

20. De ce avortul este considerat ucidere şi este combătut cu atâta tărie de Sfânta Biserică?

Prin avort se înţelege uciderea pruncilor în pântece prin tot felul de mijloace. Deoarece fătul are suflet viu, creat de Dumnezeu chiar în clipa zămislirii, pentru aceea avortul este combătut de Biserică şi de Sfinţii Părinţi cu atâta tărie; pentru că se ucide viaţa, se pierde sufletul – atât al celui ucis, cât şi a celui care săvârşeşte uciderea – şi calcă porunca lui Dumnezeu, Care zice: *Creşteţi şi vă înmulţiţi* (Fac. 1, 28). Se calcă şi porunca a V-a din Decalog, care zice: *Să nu ucizi* (Ieş. 20, 13).

Prin avort se ameninţă viaţa de pe pământ, se calcă porunca creaţiei dată de Dumnezeu în rai, se atentează la viaţa celor mai nevinovate fiinţe omeneşti, care sunt copiii, se destramă familia, se îmbolnăveşte societatea întreagă şi se aduc peste cei vinovaţi cumplite pedepse dumnezeieşti, atât în viaţă, cât şi după moarte. Apoi, sufletele copiilor avortaţi, nefiind botezaţi, nu pot intra în împărăţia lui Dumnezeu, ci aşteaptă ziua cea înfricoşată a Judecăţii, când singuri vor acuza pe părinţii care i-au ucis în faţa Dreptului Judecător Iisus Hristos.

Iată pentru ce avortul este crimă, adică ucidere de om şi trebuie combătut cu toată tăria de Biserică şi de păstorii ei.

21. Ce canon rânduiesc Sfinții Părinți pentru femeile care fac avort sau îndeamnă și ajută pe altele să facă acest cumplit păcat?

Femeile care își avortează copiii, indiferent prin ce mijloace, se numesc ucigașe de copii, iar nu mame, și primesc pedepse grele încă din viața aceasta. Iată ce spun și canoanele Sfinților Părinți în legătură cu păcatul uciderii de prunci: „Femeile care păcătuiesc și își omoară fătul în pântece, forțându-se să facă ucideri, să fie oprite, după hotărârea dată mai înainte, ca să se împărtășască până la ieșirea din viață. Dar precedând cu iubire de oameni, după cum am aflat, hotărâm ca să fie oprite vreme de zece ani după treptele canonisirilor hotărâte" (Ancira, 21).

„Femeile care dau buruieni otrăvitoare și pierzătoare, precum și cele ce primesc otrăvurile omorâtoare de prunci, să se supună canonului de 20 de ani al ucigașului" (Sin. VI Ecumenic, 91; Sfântul Vasile cel Mare, 56). „Femeia care bea ierburi ca să-și piardă rodul trupului și să nu nască coconi, aceea să aibă pocanie cinci ani și mătănii câte trei sute pe zi. Iar de va face si bărbatul așa, mai rău este. Nici Biserica să nu-i primească prescura lui, nici prinosul lui, de nu se va pocăi" (*Pravila Bisericească*, Govora, 20).

„Femeia de va zămisli și va bea ceva ca să se lepede începerea dintr-însa, să se pocăiască opt ani și mătănii 367 zilnic; iar de i se va întâmpla ei a muri să nu se îngroape în cimitir" (Ibidem, 115; *Îndreptarea Legii* cap. 364). „Femeia care a pierdut pruncul fără voie, un an se canonisește" (Sfântul Ioan Postnicul, can. 22). „Femeia care a născut pe cale și nu a purtat grijă de prunc, să fie supusă vinovăției ucigașului" (Sfântul Vasile, 33).

22. Unde se află sufletele copiilor avortați și care va fi soarta lor la judecata de apoi?

Copiii care mor nebotezați, din motive independente de voința părinților sau a preoților, se pot considera părtași la botezul dorinței, ca și drepții Vechiului Testament, sau prin analogie cu vindecările făcute de Iisus Hristos la rugăciunile părinților sau ale prietenilor. Căci Dumnezeu nu pedepsește pe cel nevinovat, ci dimpotrivă, căci El a creat pe om spre fericire. Totuși, părinții copiilor se vor spovedi li se va rândui canon potrivit cu grijă sau cu nepăsarea lor. Adică să boteze sau să crească un copil sărac, să viziteze un loc sfânt, să facă milostenie, să facă metanii, să țină post etc. Iată ce spune Sfântul Chiril al Ierusalimului în Cateheza a III-a, cap. 10:

„Dacă cineva nu primește botezul, nu se mântuiește, afară numai de mucenici care primesc Împărtășania și fără de apă (botez). Mântuitorul, când a mântuit lumea prin Cruce și când I s-a împuns coasta, a slobozit sânge și apă, ca să se boteze cu sângele Lui cei care se botează în timpul persecuților. Mântuitorul numește mucenicia botez, căci zice: *Puteți să beți paharul pe care îl beau Eu și să vă botezați cu botezul cu care Mă botez Eu?*" (Marcu 10, 38). „Mucenicii și-au făcut mărturisirea de credință, făcându-se priveliște lumii, îngerilor și oamenilor" (I Cor. 4, 14).

Sinodul VI Ecumenic, în canonul 83, spune: „Cei morți nu pot fi botezați, după cum nu pot fi nici împărtășiți". Deci, copiii avortați, născuți fără de vreme, pierduți fără voie, sau care mor îndată la naștere, fără a primi botezul, nu pot fi botezați nicidecum după moarte, pentru că nu mai sunt vii. Nu pot fi pomeniți nici la biserică, pentru că nu sunt botezați și nu au nume. Ei nu sunt membrii Bisericii lui Hristos. Pentru cei uciși de părinți cu voia lor, întreaga răspundere rămâne asupra părinților.

În *Pravila Bisericească* a Arhimandritului Nicodim Sachelarie, cap. 232, citim următoarele despre acest lucru: „Pentru copiii avortați cei care mor nebotezați nu se află nicăieri învățătură (nici în Sfânta Scriptură, nici la Sfinții Părinți), fiindcă viața oamenilor, atât a celor maturi, cât și a copiilor necreștini, este în mâna Făcătorului lor, Care nu poate fi obligat să descopere toată iconomia providenței Sale muncitorilor, dornici să cunoască și ceea ce nu le este de folos. Chemarea glasului Său răsună mereu în lume și cei ce aud, au datoria să răspundă, numai în măsura de ei înțeleasă și pentru ei dată. De bună seamă că Dumnezeu nu pedepsește cu cei ce nu-i cunosc legile, mai ales pe copiii care mor nebotezați. Ba, dimpotrivă, El a creat pe om spre fericirea și, deci, copiii care n-au putut folosi libera lor voință și putere, în virtutea scopului pentru care omul a fost creat, El îi fericește pentru existența lor, așa cum și ei Îl laudă pentru aceeași existență

nevinovată şi frumoasă creaţiune naturală. Astfel, ei sunt rânduiţi la fericirea naturală a existenţei, dar nu la cea a răsplătirii după merite, întrucât nu au fapte virtuoase.

Fericirea naturală o dă Dumnezeu direct şi necesar, fără a mai fi nevoie de efortul omului, nici nu mai este nevoie a se vorbi de ea între oameni, ci, revelaţia ne arată numai pe acea fericire la care şi omul contribuie" (II Cor. 12, 4; Apoc. 21, 22).

Pravila lui Matei Basarab, în capitolul 153, spune despre copiii nebotezaţi: „Iar câţi coconi ai creştinilor mor nebotezaţi, aşijderea şi ai păgânilor, aceia nu merg nici în împărăţia cerurilor, nici în muncă, ci numai la loc luminos". „Iar când se botează, se deschid cerurile pe care le închisese Adam pentru neascultare şi au fost tot închise, până când a venit Domnul nostru Iisus Hristos şi a dat darul Sfântului Botez în lume" (Ibidem, 154).

23. Cum se poate combate acest cumplit păcat al uciderii de fii, care bântuie astăzi în toată lumea?

Cred că această datorie, de a învăţa pe oameni să nu-şi ucidă copiii, este mai mult a preoţilor şi a păstorilor de suflete. Ei trebuie să arate credincioşilor, cu dovezi din Sfânta Scriptură, din învăţăturile Sfinţilor Părinţi şi din dumnezeieştile Canoane, cât de greu este păcatul uciderii şi cât de mare pedeapsă primeşte ucigaşul de la Dumnezeu.

Adam şi Eva, după ce au fost scoşi din raiul pământesc pentru păcatul neascultării de Dumnezeu, s-au însoţit şi născând Eva primul copil, anume Cain, a zis lui Adam: *Am dobândit om prin ajutorul lui Dumnezeu* (Fac. 4, 1). Deci, naşterea de prunci, de orice gen, se face *prin ajutorul lui Dumnezeu,* fie că este bun creştin, fie că este păgân, şi fiecare nou-născut are în sine, afară de trupul pământesc, şi scânteia dumnezeirii, adică sufletul nemuritor. Căci spune Sfânta Scriptură: *Domnul Dumnezeu a făcut om din ţărâna pământului şi a suflat în faţa lui suflare de viaţă şi s-a făcut omul suflet viu* (Fac. 2, 7). Suflet viu, adică nemuritor.

Astfel, la zămislirea fiecărui prunc în pântecele maicii sale, Dumnezeu pune încă de la început suflet nemuritor în fiecare om. De aceea şi proorocul David, insuflat de Duhul Sfânt, zice: *Că Tu ai zidit rărunchii mei, sprijinitu-m-ai din pântecele maicii mele... Minunate-s lucrurile Tale, Doamne şi sufletul meu le conoaşte foarte...* (Ps. 138, 13-16). Sufletul pruncului se zămisleşte în pântecele maicii sale numai prin lucrarea Domnului şi chiar şi zilele lui îi sunt socotite de Dumnezeu cât să trăiască pe pământ, încă înainte de a se zămisli.

Deci, să înţeleagă femeile care îşi ucid copiii, că sunt ucigaşe ale zidirii lui Dumnezeu şi vinovate de gheena focului. Căci dacă numai a urî pe cineva se socoteşte ucidere de oameni, după cuvântul lui Hristos, Care zice: *Cel ce urăşte pe fratele său, ucigaş de oameni este* (I Ioan 3, 15) – şi *orice ucigaş de oameni nu are viaţă veşnică* –, oare ce urgie a lui Dumnezeu va ajunge pe acea mamă care-şi ucide propriul său copil, chiar de ar fi el zămislit, prin puterea lui Dumnezeu, numai de o clipă?

Deci, să ştie orice femeie care şi-a ucis copiii, ori în ce chip, că nu va scăpa de pedeapsa lui Dumnezeu. Să nu spună că era zămislit numai de o zi sau de un ceas, că Dumnezeu nu caută la timp, ci la intentia gândului. Dacă cineva ar semăna în ţarina sa grâu, porumb sau altceva şi altul, venind, ar distruge semănătura sa, apoi nu l-ar da în judecată şi nu i-ar cere despăgubire? Dar Dumnezeu va lăsa nepedepsiţi pe cei ce distrug sămânţa şi ţarina unde se zămislesc prunci? Să-şi aducă aminte femeile ucigaşe de copii, de Cain, care a făcut o singură ucidere şi s-a pedepsit încă din viaţă cu şapte feluri de pedepse. Întâi a fost blestemat de Dumnezeu să trăiască pe pământ. A doua pedeapsă, să lucreze pământul. A treia, că nu-i dădea lui pământul tăria şi roadele sale. A patra pedeapsă i-a fost suspinarea. A cincea, tremurarea. A şasea pedeapsă a lui Cain, era semnul ce i l-a pus Dumnezeu ca să nu-l ucidă nimeni din cei ce îl vor afla pe el (Fac. 4, 9-14).

Deci, cum vor scăpa de pedepsele vremelnice şi veşnice acele mame care îşi ucid copiii lor? Care dintre fiarele pământului şi-au ucis cândva puii lor? Şi cum se va arăta înaintea lui Dumnezeu femeia ucigaşă de prunci, fiind mai rea decât toate fiarele pământului? Aceleaşi pedepse vor primi

şi acei soți care se păzesc prin diferite mijloace de a nu naşte copii, deoarece intenția lor este aceeaşi, de a omorî pruncii şi de a opri zămislirea zidirii lui Dumnezeu.

24. Sfânta Biserică ar putea accepta o reglementare a naşterilor din motive sociale ca: foamete, boli, lipsă etc.?

Biserica lui Hristos nu poate niciodată aproba uciderea de prunci (avortul, paza etc.) pentru nici un motiv. Mântuitorul ne-a spus că sufletul omului este mai scump decât orice pe lume (Matei 16, 26; Marcu 8, 36-37). Apoi, cum să aprobe Biserica în vreun fel pierzarea sufletelor omeneşti? Cine ar putea răscumpăra atâtea suflete care se pierd prin ucidere, necreştinate şi neluminate prin Sfântul Botez, singurul care poate ierta păcatul strămoşesc şi cele personale?

Cum ar putea aproba vreo Biserică creştină să se omoare sufletele copiilor, mai ales neavând Sfântul Botez? Căci ştim că tot omul *este zămislit în păcate* şi numai prin Botez se uneşte cu Hristos şi devine fiu al Bisericii (Ps. 50, 5; 57, 3; Iov 15, 14; 25, 4; Isaia 4, 8; Ioan 3, 6) Deci, cine va avea îndrăzneală din cei ce conduc Biserica lui Hristos, să aprobe oarecare pogorământ femeilor creştine pentru uciderea pruncilor? Cine ar îngădui această fărădelege, să aprobe uciderea pruncilor, fiind sub păcatul strămoşesc şi fără lumina Sfântului Botez?

Eu cred că această fărădelege nu va aproba-o Biserica lui Hristos niciodată, aducându-şi aminte de cuvintele Domnului Care zice: *Ce va da omul în schimb pentru sufletul său?* (Matei 16, 26).

Dumnezeu este Tatăl sufletelor noastre (Num. 27, 16; Evrei 12, 9; Matei 6, 9). Apoi, cine va îndrăzni să dea voie a se pierde un suflet care este creat de Tatăl nostru cel din ceruri? El a creat sufletul nostru şi l-a înzestrat cu nemurire. Deci cum ar fi posibil să aprobe Biserica lui Dumnezeu să se omoare sufletele cele înzestrate cu nemurire de Creatorul lor, neavând dumnezeiescul Botez, care este semnul curățirii păcatelor şi al renaşterii prin apă şi Duh? (Ioan 3, 3-5; Rom. 6, 3; Ef. 5, 26; Tit 3, 5).

Sau care din fețele bisericeşti va îndrăzni să aprobe în vreun fel uciderea pruncilor din motive sociale? Oare nu ne spune nouă Mântuitorul: *Nu vă îngrijiți pentru viața voastră ce veți îmbrăca. Au nu este viața mai mare decât hrana şi trupul decât îmbrăcămintea? Priviți la păsările cerului, că nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună în hambare şi Tatăl vostru cel ceresc le hrăneşte pe ele. Oare nu sunteți voi mai de preț decât ele? Şi cine din voi, grijindu-se, poate să adauge staturii sale un cot?*

Luați seama la crinii câmpului care cresc; nu se ostenesc, nici nu torc; şi vă spun vouă că nici Solomon în toată mărirea lui nu s-a îmbrăcat ca unul din aceştia. Iar dacă pe iarba câmpului, care astăzi este şi mâine se aruncă în cuptor, Dumnezeu aşa o îmbracă, oare nu cu mult mai mult pe voi, puțin credincioşilor? Deci nu purtați grijă, zicând: ce vom mânca, ce vom bea sau cu ce ne vom îmbrăca? Că toate acestea păgânii le caută (Matei 6, 25-31).

Iar dacă şi de boli se tem femeile care nasc, spre a nu se îmbolnăvi, atunci să ducă viață de înfrânare, de curăție şi de post; căci după mărturia Sfântului Vasile cel Mare, cele mai multe boli vin asupra omului din cauza neînfrânării şi a necumpătării de la cele vătămătoare.

Auzi ce zice el: „Nu pricinui trupului boală şi slăbiciune, că nu-mi spui mie pricinile, ci Celui ce le ştie. Spune-mi, a posti nu poți? Dar a te sătura în toată viața şi a-ți sfărâma trupul cu greutatea bucatelor, poți? Au nu ştii că postul este maica sănătății?" (*Hexaimeron*, Cuvântul 1). Şi iarăşi adaugă Sfântul Vasile: „N-a fost în rai vin, nici junghiere de dobitoace". După potop însă a zis Dumnezeu omului: *Mâncați toate ca pe nişte verdețuri de iarbă* (Fac. 9, 3).

Apoi, arătând vechimea postului, zice Sfântul Vasile: „Vino, călătoreşte în istorie şi cearcă începutul postului, că este de o vârstă cu omenirea. Tot lucrul care întrece cu vechimea este vrednic de cinstit. Cucerniceşte-te dar, omule, de căruntețile postului, că postul în rai s-a legiuit. Cea dintâi poruncă pe care a luat-o Adam a fost aceea, ca *din pomul cunoştinței binelui şi răului să nu mâncați*" (Fac. 2, 17). Şi iarăşi zice: „Fiindcă nu am postit, am căzut din rai. Să postim dar, ca la el să ne întoarcem". Şi iarăşi: „Cărora le-au căzut oasele în pustie? Au nu acelora ce căutau mâncare

de carne?" Şi în alt loc zice: „Bucatele cele grase şi bucatele cele multe, neputând a le mistui stomacul, multe boli au adus în lume; iar postului şi înfrânării pururea îi urmează sănătatea". Şi iarăşi: „Evreii, până când se îndestulau cu mană, şi cu apa cea din piatră, pe egipteni îi biruiau, prin mare călătoreau şi nu erau în seminţiile lor bolnavi (Ieş. 16, 3; Ps. 104, 36). Iar după ce şi-au adus aminte de căldările cele cu cărnuri şi s-au întors cu poftele la Egipt, au căzut din pământul făgăduinţei" (*Hexaimeron*, Cuvântul 1, Despre Post).

Am adus aici puţine mărturii pentru cei ce pricinuiesc motive de boli şi pentru aceasta li se pare că ar avea dreptul să îngăduiască cuiva să piardă şi să omoare pruncii, punând pricină boala. Boala, însă, o trimite Dumnezeu ca o pedeapsă pentru păcate (Num. 11, 33; Lev. 26, 16; Deut. 28, 15; 22, 59; II Regi 7, 14; Iov 33, 19-23; Ps. 105, 17-18; I Cor. 11, 30 etc).

Deci dacă vreo femeie este bolnavă, nu la ucidere de prunci să-şi găsească scăpare de pedeapsa lui Dumnezeu. Ci, să se roage lui Dumnezeu cu umilinţă, cu post şi cu durere în inimă, căci la El este puterea şi îndurarea de vindecare a celor bolnavi. Rugăciunea, postul şi înfrânarea întru curăţie a celor căsătoriţi şi bolnavi, acestea sunt leacul lor, iar nu uciderea de prunci nevinovaţi.

25. Care sunt urmările cele mai mari ale avortului asupra trupului şi sufletului?

Femeile care fac avort se îmbolnăvesc deseori de boli grele, nevindecabile, îmbătrânesc înainte de vreme, suferă mai ales de nervi, nasc copii bolnavi şi infirmi, nu se înţeleg cu bărbaţii lor, au mustrări de conştiinţă până la moarte, nu se pot împărtăşi cu Sfintele Taine, după Canoane, până la moarte, sau cel puţin timp de zece ani, dacă se pocăiesc şi primesc canonul rânduit de duhovnicii lor. Iar dacă nu, le aşteaptă canonul cel veşnic în muncile iadului, de care să ne ferească pe toţi Bunul nostru Mântuitor.

26. Ce trebuie să facă o mamă însărcinată, dacă soţul o sileşte la avort? Dar dacă este greu bolnavă şi are mulţi copii?

Sfântul Apostol Pavel zice aşa: *Femeie, supuneţi-vă bărbaţilor voştri, precum se cuvine, întru Domnul* (Col. 3, 18). Aici trebuie să înţelegem că nu întru toate se cuvine femeii să se supună bărbatului, ci numai la cele ce se cuvin în Domnul. Poate bărbatul să o îndemne şi la lucruri fără de lege, la furat, la beţie, la ură, la ceartă, la desfrânare, la ucidere, la secte, la necredinţă etc. La acestea nu se cuvine a se supune bărbatului, măcar şi moarte de ar răbda de la el. Că nu se cade a iubi şi asculta pe bărbat mai mult decât legea lui Dumnezeu.

Iată ce zice Sfântul Nicodim Aghioritul la cuvintele de mai sus ale marelui Apostol Pavel: „O, cititorule, cum a zis Pavel să se supună femeile bărbaţilor lor? *Cum se cuvine, intru Domnul!* Adică la cele ce se cuvine şi sunt legiuite şi la cele după Dumnezeu. Căci de ar cere bărbaţii să-i asculte femeile lor la cele necuvioase şi nelegiuite, la lucruri afară de fire şi la necredinţă sau la călcarea poruncilor lui Dumnezeu, întru acestea, zic, nicidecum să nu se supună femeile şi să facă voia lor cea rea. Pentru că atunci, împreună cu bărbaţii lor, se vor osândi în munca iadului" (Subînsemnare la *Tâlcuirea Epistolei către Corinteni*, de Fericitul Teofilact al Bulgariei, Bucureşti, 1904).

Deci rămâne clar că femeia nu trebuie în nici un caz să se supună bărbatului ei, când acela o îndeamnă sau o sileşte la avort, adică la ucidere de prunci. Iar dacă femeia este bolnavă şi din acest motiv vrea să-şi piardă copiii, niciodată o pricină ca aceasta nu o va scăpa pe ea de osânda cea veşnică, de-şi va ucide pruncii ei. Dimpotrivă, femeia creştină şi credincioasă, mai înainte de naştere este datoare să se spovedească la duhovnicul ei, să se împărtăşască cu Trupul şi Sângere lui Hristos, chiar dacă are vreun canon de făcut şi, astfel, să se pregătească de moarte. Tocmai de aceea Sfânta Biserică dă voie femeilor înainte de naştere să se împărtăşască, chiar de ar fi oprite de mulţi ani, căci Biserica lui Hristos are în vedere durerile naşterii şi primejdiile morţii pentru mamele care nasc.

O adevărată mamă creştină trebuie să fie gata întotdeauna de jertfă totală la naştere, adică de moarte. Prin durerile naşterii, femeia câştigă mântuirea sufletului ei, după cuvântul Sfântului Pavel, care zice: *Dar se va mântui* (femeia) *prin naştere de fii, dacă stăruie cu deplină înțelepciune, în credință, în iubire şi în sfințenie* (I Tim. 2, 15). Durerile naşterii s-au dat de Dumnezeu femeii, ca un canon pentru greşeala ei cea dintâi, după cuvântul Domnului, Care zice: *Înmulțind, voi înmulți necazurile tale şi suspinul tău va fi întoarcerea ta şi el te va stăpâni* (Fac. 3, 16).

Aşadar, să înțeleagă femeile cele înțelepte şi credincioase şi să primească canonul cel dat lor de Preabunul Dumnezeu cu toată bucuria şi mulțumirea, că este spre iertarea păcatelor şi spre mântuirea sufletelor lor. Iar dacă vreuna din ele va muri în chinurile naşterii, pe altarul jertfei, şi va avea dreapta credință, aceea se va mântui, cum spune Sfântul Pavel, şi cu mucenicii se va socoti. Căci Biserica lui Hristos nu acceptă nici un motiv pentru uciderea de copii, adică, sărăcie, primejdie, copii mulți, bărbați răi etc. Toți creştinii sunt datori să se jertfească până la moarte, acolo unde i-a rânduit Dumnezeu să trăiască.

27. Ce ne spuneți despre înfrânare, în general?

Înfrânarea statornică este temelia moralei creştine; dar nu orice înfrânare, ci numai aceea închinată Domnului şi împlinită cu înțelepciune, după dreptatea legii lui Dumnezeu. Toată făptura este bună şi vrednică să fie folosită de om. Dar nu toți oamenii sunt făcuți pentru toate lucrurile din lume. *Toate îmi sunt slobode, dar nu toate îmi sunt de folos* (I Cor. 10, 23). De aceea, creştinul care se foloseşte de lumea aceasta trebuie să fie ca şi cum nu s-ar folosi de ea, *căci chipul lumii acesteia trece* (I Cor. 7, 31; I Tim. 4, 4; Tit 1, 15). Îndeosebi clericii, ca şi apostolii de odinioară, trebuie să fie tuturor pildă de înfrânare (Sin. VI Ecumenic 12, 13, 18, 30), spre slava lui Dumnezeu, spre folosul aproapelui şi spre mântuirea lor (Fapte 20, 34-35; I Cor. 9, 12 şi 27; Tit 1, 7; 2, 6; I Petru 1, 6 şi 13).

Bătrânii şi bolnavii, care şi-au istovit trupul cu înfrânarea în tinerețe, pot să-şi uşureze întreținerea cu hrană mai bună, fiindcă înfrânarea recomandată de Biserică nu omoară oameni, ci păcate. Deci, acolo unde păcatul a slăbit şi înfrânarea se îndulceşte, că hrana bună se socoteşte ca doctorie folosită în numele Domnului (Rom. 16, 3-6).

Cei scrupuloşi şi neînțelegători în iconomia înfrânării, trebuie să se supună sfaturilor duhovnicilor. Cei hrăniți cu duhul slavei deşarte care nu ascultă şi altfel se istovesc cu postul spre a lor pagubă trupească şi sufletească, trebuie să ştie că singuri se omoară pe ei înşişi şi vor da seamă înaintea Domnului că nu au mers pe calea cea împărătească a Sfintei Biserici, fiind neascultători (Tit 1, 16; Rom. 14, 14). Înfrânarea trebuie respectată, atât de clerici şi monahi, cât şi de mireni, respectându-se învățăturile Sfinților Părinți, tradiția Bisericii şi sfaturile duhovnicului.

28. Care este rânduiala de înfrânare (curăție) şi trăire conjugală a soților?

Biserica nu a fixat soților un program de convețuire, căci nu poate intra în amănuntele zilnice. Ci, a lăsat totul la ştiința lor şi la posibilitatea de a se iconomisi unul pe altul, potrivit cu natura, cu mijloacele şi cu idealul fiecăruia. În general, soții au datoria de a se ajuta unul pe altul, atât la bine cât şi la necaz, şi mai ales la boală şi în greutățile vieții în general. Credincioşia unuia față de altul trebuie să fie sfântă; copiii să fie bine crescuți, gospodăria bine chibzuită şi demnitatea morală şi socială cu grijă păstrată, cum zice şi Sfântul Apostol Pavel: *Căsătoria să fie cinstită întru toate şi patul nespurcat, iar pe desfrânați şi pe preadesfrânați îi va judeca Dumnezeu* (Evrei 13, 4).

Un Părinte bisericesc zice: „Cei ce sunt legați prin căsătorie, trebuie să-şi fie lor judecători, fiindcă au auzit pe Pavel care scrie că este lucru cuviincios a se depărta unul de altul pentru un timp, prin consimțământ, pentru ca să stăruiască în rugăciune şi apoi iar să se apropie” (I Cor. 7, 4; Sfântul Dionisie, 3).

Celor căsătoriți legal le zice acelaşi Sfânt Apostol: *Să nu vă lipsiți unul de altul decât numai prin înțelegere, pe un anumit timp, ca să vă îndeletniciți cu rugăciunea şi apoi iar să vă împreunați ca să nu vă ispitească pe voi satana pentru neînfrânarea voastră. Şi aceasta o zic după sfat, iar nu*

din poruncă (I Cor. 7, 5-6). **„Însă este de trebuință a se feri de împreunare sâmbăta şi Duminica şi în zilele de post, pentru că în aceste zile se aduce Domnului jertfa cea duhovnicească”** (Timotei, canonul 13). „Nu s-a oprit bărbatul şi femeia de la împreunare trupească, decât numai când vor a se pregăti pentru rugăciune şi Sfânta Împărtăşanie” (Pravila Mare, 170).

Sfântul Simeon al Tesalonicului învață pe cei căsătoriți: „Trebuie să ştim că cei ce se însoțesc prin nuntă s-au legat de la Dumnezeu şi sunt curați cu chemarea Celui curat. Deci, trebuie să păzească unul față de altul nunta neîntinată şi să viețuiască în pace şi evlavie. Cei ce s-au unit de la Dumnezeu cu cinste, curăție şi dragoste, să păzească însoțirea într-un cuget, cu pace, ca un mare dar, pentru că vor răspunde înaintea Domnului, alături de celelalte îndatoriri dumnezeieşti, îngrijindu-se nu numai de trup, ci şi de sufletul lor. Căci numai aşa Dumnezeu va fi cu ei. Să-şi crească copiii cu frică de Dumnezeu (Ef. 6, 4), să facă milostenie şi să se mântuiască” (Sf. Simeon Tesaloniceanul, op. cit., cap. 262).

Pravila Mare a lui Matei Basarab, cap. 170, spune următoarele despre curățenia trupească a celor doi soți: „Bărbatul şi femeia să nu se afle în pofta trupului, nici sâmbăta, nici Duminica, că în aceste zile mai mult se face dumnezeiasca Liturghie. Însă sâmbăta pentru sufletele celor morți, iar Duminica pentru Învierea Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Însă aceasta să fie cu înțelegerea amândurora, adică să fie cu voia bărbatului şi a femeii”.

Iar Molitfelnicul mare, numit *Trebnic*, pagina 519, spune despre înfrânarea trupească a soților: „În cele patru posturi, precum şi miercurea şi vinerea este bine ca soții să se înfrâneze de la împreunarea trupească, ca semn că iubim pe Dumnezeu”.

Aşadar, zilele de înfrânare trupească ale soților sunt cele patru posturi, miercurea, vinerea, sâmbăta, Duminica şi toate zilele de post şi sărbătorile de peste an. Soții trebuie să aibă două zile de curăție înainte să meargă la biserică, iar când vor să se împărtăşască, în afară de cele patru posturi, să țină cel puțin o săptămână de curăție înainte de a primi Preacuratele Taine şi trei zile după Sfânta Împărtăşanie.

29. Cum trebuie combătut păcatul cel urât al desfrânării din rândul credincioşilor noştri?

Preoții, păstorii de suflete şi Biserica, în general, trebuie să facă permanent efort de a îngrădi, micşora şi stârpi acest preaurât şi blestemat păcat al desfrâului, de orice fel ar fi el, care stăpâneşte atât de mult lumea de astăzi, care macină sănătatea trupului, dezbină familia, îmbolnăveşte copiii, sminteşte pe cei din jur, mânie atât de mult pe Dumnezeu, desparte pe creştini de Preacuratele Taine şi aruncă cele mai multe suflete ale credincioşilor în focul gheenei.

În predicile lor şi în scaunul de spovedanie preoții să spună adesea celor vinovați, cât de cumplit a pedepsit Dumnezeu pe desfrânați şi preadesfrânați (adulteri), pe sodomiteni, pe gomoreni şi pe cei ce urmează păcatul lui Onan. Să le amintească credincioşilor că Însuşi Dumnezeu a oprit preacurvia în cele zece porunci, zicând: *Să nu preacurveşti* (Deut. 20, 14). Şi iarăşi zice: *Cu femeia aproapelui tău să nu te culci, ca să-ți verşi sămânța şi să te spurci cu ea* (Lev. 18, 20).

Iar despre păcatul cel preaurât al sodomiților, spune Dumnezeu: *Cu nici un dobitoc să nu te culci, ca să-ți verşi sămânța şi să te spurci cu el; nici femeia să nu stea la dobitoc, ca să se întineze cu el; aceasta-i urâciune. Să nu te culci cu bărbat, ca cu femeie, că aceasta spurcăciune este...*

Să nu vă întinați cu nimic din aceasta, că, cu toate acestea s-au întinat păgânii, pe care Eu îi izgonesc dinaintea feței voastre. Că s-au întinat şi am privit la nelegiuirile lor şi a lepădat pământul pe cei ce trăiau pe el. Iar voi să păziți poruncile Mele şi toate legile Mele şi să nu faceți toate ticăloşiile acestea. Ca nu cumva să vă lepede şi pe voi pământul, când îl veți întina, cum a aruncat el de la sine pe popoarele care au fost înainte de voi. Că tot cel ce va face ticăloşiile acestea, sufletul care va face aceasta se va stârpi din poporul său (Lev. 18, 22-30).

Să le aducă aminte preotul celor vinovați şi cuvintele Sfântului Apostol Pavel, care zice: *Pe desfrânați şi pe preadesfrânați* (adulteri) *îi va judeca Dumnezeu* (Col. 3, 5-6). Şi iarăşi: ***Nu vă***

înşelaţi, nici curvarii, nici slujitorii de idoli, nici preacurvarii, nici malahienii, nici sodomiţii, nici furii, nici lacomii, nici beţivii, nici batjocoritorii, nici răpitorii nu vor moşteni împărăţia lui Dumnezeu (I Cor. 6, 9-10). *Fugiţi de curvie, că tot păcatul pe care îl face omul, afară de trup este, iar cel ce curveşte, în trupul său păcătuieşte.* ***Au nu ştiţi că trupul vostru este lăcaş al Duhului Sfânt care locuieşte în voi?*** (Ibidem 6, 18-19). Pe lângă acestea să le amintească preotul şi învăţăturile Sfinţilor Părinti, precum şi asprimea Sfintelor Canoane care pedepsesc aşa de aspru pe vinovaţi şi-i opresc vreme îndelungată de la Sfânta Împărtăşanie.

Astfel, Sfântul Grigorie de Nyssa opreşte pe cel desfrânat 9 ani de la Sfânta Împărtăşanie (canonul 4), iar Sfântul Vasile cel Mare, 7 ani (Canonul 59). Pe preacurvar (adulter) îl opreşte Sfântul Grigorie de Nyssa 18 ani de la cele sfinte, iar Sfântul Vasile 15 ani. Toate acestea de le va arăta preotul credincioşilor săi, precum şi celelalte cumplite urmări care îi ajung pe cei desfrânaţi, atât în viaţa aceasta, cât şi în viaţa veşnică, cred că pe mulţi îi va izbăvi de o patimă înfricoşată ca aceasta.

30. Cum trebuie combătută patima beţiei din sânul credincioşilor şi care sunt urmările cele mai grave ale acestui greu păcat?

Cred că cele mai bune măsuri de combatere a beţiei din sânul credincioşilor, ar fi să li se arate ce ne învaţă Dumnezeu în Sfânta Scriptură despre păcatul beţiei şi urmările ei. Să li se spună ce ne învaţă Sfinţii Părinţi şi dumnezeieştile Canoane despre această dobitocească patimă şi care sunt pedepsele cele vremelnice şi veşnice care îi aşteaptă pe cei beţivi. De exemplu, să li se spună cuvântul Sfântului Pavel, că *beţivii nu vor moşteni împărăţia lui Dumnezeu* (I Cor. 6, 10; Gal. 5, 21). Să li se arate că atât Legea Veche opreşte pe om de la beţie (Lev. 10, 9), cât şi cea Nouă (I Tim. 5, 3-8; Tit 1, 7).

Să le spună că beţia este oprită (Luca 21, 34; Rom. 13, 13; Ef. 5, 5, 18; I Tes. 5, 4); că beţia este păcat de moarte sufletească pentru orice om, că îl duce la desfrânare, la distrugerea familiei, la sminteală publică, la tot felul de boli, la sărăcie, la ucidere şi la osândă veşnică.

Beţia este mama desfrânării, din care se nasc toate urgiile, cum spune Sfântul Apostol Pavel: *Nu vă îmbrăcaţi de vin, întru care este desfrânarea* (Ef. 5, 18). Beţia duce pe om la ceartă (Prov. 20, 1; 23, 29-30) şi la sărăcie (Prov. 21, 17; 23, 31). Beţia duce pe om la stricăciune (Prov. 23, 31-33); la nedreptate (Prov. 31, 5; Rom. 13, 13) şi la cruzime (Isaia 28, 7; Osea 4, 11). Beţia este cu atât mai mult oprită slujitorilor lui Dumnezeu, adică clericilor (I Tim. 3, 2-3; Tit 1, 7). De aceea, mare pedeapsă aşteaptă pe cei beţivi care nu se pocăiesc (Isaia 5, 12, 22; 28, 1-3; Deut. 21, 20; Ioil 1, 5; Naum 1, 10; Matei 24, 49-51; Luca 12, 45-46).

Iată ce pedepse grele hotărăsc şi Sfintele Canoane clericilor: „Episcopul, preotul sau diaconul, obişnuindu-se cu table şi cu beţia, ori să înceteze, ori să se caterisească" (Apostolic 42). „Ipodiaconul, citeţul sau cântăreţul, asemenea făcând, ori să înceteze, ori să se afurisească; asemenea şi mireanul" (Apostolic 42).

Iar Pravila Mică de la Govora zice: **„Preotul care va bea în cârciumă, sau va juca, sau va cânta mireneşte, să se izgonească din preoţie"** (Cap. 35). În alt loc zice: „Clericilor nu li se cuvine a mânca în cârciumi şi a bea, afară numai dacă sunt împinşi de nevoia străinătăţii" (Cartagina, 40).

Despre femeia beţivă zice Pravila Mică: **„Femeia beţivă să nu se împărtăşească, până nu se va lăsa să nu mai bea"** (cap. 88). „Omul mirean de se va îmbăta şi va vărsa să se pocăiască 60 de zile; iar de va fi fost împărtăşit cu Sfintele Taine şi după aceea va vărsa, să nu se pricestuiască cu Sfinte Taine nici la Postul Mare şi nici la Sfântul Petru şi peste toate sfintele posturi să se pocăiască. Iar de ar fi făcut aceasta întru acele (patru) sfinte posturi, să nu se mai pricestuiască (împărtăşească) peste tot anul, până la 200 de zile şi metanii câte 12 pe zi" (cap. 88).

Aceaşi pravilă mai adaugă: „Cade-se preotului să şadă la masă cu frica lui Dumnezeu, să mănânce şi să bea câte puţin şi să se socotească a fi slugă, căci Scriptura grăieşte: Preotul care se îmbată, cum va judeca drept acest păcat la alţii? Nu zic Scripturile să nu bei vin, ci să bei, dar să nu

te îmbeţi; căci tot beţivul sărăceşte şi îşi pierde mintea şi mult rău face, şi pe sine se sugrumă şi sufletul său îl dă diavolului" (cap. 140).

Pentru a combate mai cu tărie patima beţiei, cred că preotul trebuie să fie cu totul nebeţiv şi tuturor pildă de urmat. Apoi să se roage pentru cei pătimaşi ca Dumnezeu să-i întoarcă mai curând la pocăinţă. Apoi să cunoască bine învăţăturile Sfintei Scripturi, ale Sfinţilor Părinţi şi hotărârile Sfintelor Canoane şi să-i înveţe cu timp şi fără timp pe credincioşi a se înfrâna şi păzi de această blestemată patimă, care, cum spune Sfântul Vasile cel Mare, „face pe om mai rău decât toate dobitoacele şi fiarele".

CONVORBIREA A DOUA

DESPRE RUGĂCIUNE, LACRIMI, DUHOVNICIE ŞI DATORIILE PREOŢILOR

31. Părinte Cleopa, ce legătură este între frica de Dumnezeu şi dragostea de Dumnezeu?

Frica de Dumnezeu, spun Sfinţii Părinţi, precum şi proorocul David, este *începutul înţelepciunii*, adică ea face începutul a toată fapta bună; iar dragostea de Dumnezeu este desăvârşirea şi sfârşitul faptelor bune. Frica de Dumnezeu formează, deci, începutul mântuirii, iar dragostea de Dumnezeu, „ care scoate afară frica", este sfârşitul mântuirii, pentru că cel ce iubeşte, trăieşte numai în Dumnezeu, „care este dragoste".

Să nu avem atâta frică de Dumnezeu, cât mai ales dragoste de Dumnezeu, că auzi ce zice Sfântul Vasile: „Cel ce face fapta bună din frică, adică de frica muncilor iadului, a pedepsei, acela este în stare de rob; cel ce face fapta bună pentru răsplată, adică pentru a i se împlini cererile aici pe pământ şi a dobândi plată în cer, acela este în stare de slugă, care slujeşte pe stăpânul său pentru plată, adică pentru bani; iar cel ce face fapta bună din dragoste de Dumnezeu, iar nu din frică sau pentru plată, acela este în stare de fiu al lui Dumnezeu". Deci, cine ajunge să facă fapta bună din dragoste fără alt scop, acela a ajuns la măsura desăvârşirii şi se numeşte fiu al lui Dumnezeu.

32. Cum se cuvine să împărţim dragostea noastră faţă de Dumnezeu, faţă de aproapele şi faţă de noi înşine?

Citim în *Mântuirea păcătoşilor* că trebuie să avem către noi înşine inimă de judecător, către aproapele inimă de mamă, iar către Dumnezeu inimă de fiu. Pe Dumnezeu suntem datori să-l iubim din toată inima noastră, din toată puterea şi virtutea, fiind gata să ne dăm viaţa pentru El, aşa cum au făcut sfinţii mucenici, cuvioşi şi ierarhi, care s-au jertfit pentru dragostea lui Hristos şi pentru Evanghelie.

Pe aproapele nostru să-l iubim ca *pe noi înşine*, adică aşa cum ne iubim pe noi, cum ne îngrijim, ne hrănim, să ajutăm, tot aşa se cuvine să iubim, să miluim, hrănim, să ajutăm şi să îndrumăm pe calea mântuirii pe aproapele nostru. Iar pe noi înşine se cuvine să ne osândim permanent şi să ne mustrăm pentru păcatele noastre, socotindu-ne mai păcătoşi decât toţi oamenii. Aşa de vom face, aşa de vom iubi pe Dumnezeu şi pe aproapele, iar pe noi, de ne vom judeca cu smerenie, ne vom mântui cu adevărat şi vom fi primiţi în împărăţia cerurilor.

33. Câte feluri de iubiri sunt, după Sfinţii Părinţi?

Sfântul Nicodim Aghioritul şi alţi părinţi, împart iubirea în cinci feluri: **iubire duhovnicească, adică iubirea de Dumnezeu şi de aproapele**, care este cea înaltă şi singura mântuitoare a sufletului (Matei 22, 23-40); **iubirea firească**, adică iubirea tinerilor, a soţilor, a părinţilor faţă de fii şi a copiilor faţă de părinţi, care nu este nici spre mântuire, nici spre osândă, pentru că este din fire; **iubire din mândrie** şi **slavă deşartă**, când cineva iubeşte pe cei care îl

laudă şi îl vorbesc de bine; **iubire din interes**, când cineva iubeşte pe aproapele, fie pentru bani, fie pentru daruri, fie din respect sau din altă oarecare pricină omenească; **iubire trupească**, adică din poftă, când cineva iubeşte pe oameni sau femeie pentru plăceri şi păcate trupeşti, ori pentru beție care se duce la desfrânare.

Prima iubire este mântuitoare. A doua este firească, deci nici bună, nici rea. Iar ultimele trei iubiri sunt vinovate şi aducătoare de osândă veşnică, dacă nu le părăseşte creştinul.

34. Care sunt aripile sufletului cu care poate zbura la viața veşnică?

Două sunt aripile sufletului pentru mântuire: **frica de Dumnezeu şi frica de moarte şi judecată**. După ce Dumnezeu l-a zidit pe Adam şi l-a aşezat în rai, cel dintâi l-a înarmat pe om cu frica morții, zicând: *Din toți pomii care sunt în rai poți să mănânci, iar din pomul cunoştinței binelui şi răului să nu mănânci, căci în ziua în care veți mânca din el cu moarte vei muri* (Fac. 2, 17).

Când diavolul l-a dezarmat pe Adam de frica morții, zicându-i: *Nu, nu veți muri!*, atunci îndată l-a biruit şi l-a ucis. Deci, şi noi, dacă vrem să ne mântuim şi să ajungem la Hristos, cu aceste două aripi să ne îngrădim, adică cu frica lui Dumnezeu şi frica morții, şi astfel de toate cursele diavolului ne vom izbăvi şi vom săvârşi cu pace călătoria vieții.

35. Care este cel mai mare dar pe care se cuvine să-l dăm lui Dumnezeu?

Cel mai mare dar pe care se cuvine să-l dea creştinul lui Dumnezeu este jertfa, adică a se jertfi pe sine pentru Dumnezeu, aşa cum s-au jertfit mucenicii, cuvioşii, pustnicii şi toți drepții. Fără jertfă nimeni nu se poate mântui, precum spune Însuşi Iisus Hristos: *Cel ce va răbda până la sfârşit, acela se va mântui* (Matei 24, 13).

36. Cum putem ajunge la cunoştința lui Dumnezeu? Care este cea mai înaltă cale de cunoaştere duhovnicească?

Trei sunt căile prin care ajungem la cunoaşterea şi comuniunea mistică cu Dumnezeu: teologia, asceza şi sfânta rugăciune. Prin aceste trei căi au umblat toți sfinții şi au ajuns la cea mai înaltă treaptă de unire cu Dumnezeu, anume la contemplarea şi vederea lui Dumnezeu, adică până la răpirea *în trup sau afară de trup*, cum a ajuns şi Sfântul Apostol Pavel. Dintre acestea, cea dintâi şi mai la îndemână tuturor este sfânta rugăciune, făcută cu credință şi din toată inima.

Prin ea ne unim cel mai uşor cu Dumnezeu şi fără ea ne depărtăm cel mai mult de Dumnezeu, precum spune un sfânt părinte: „**Nimic nu lipeşte pe om de Dumnezeu mai mult ca rugăciunea”**.

37. Care este cea mai puternică rugăciune care uneşte pe om cu Dumnezeu?

Sunt mai multe feluri de rugăciuni: cu limba, cu mintea şi cu inima. **Cea mai înaltă rugăciune este rugăciunea din inimă, adică cu participarea inimii, prin umilință, zdrobire şi lacrimi**. Să nu ne punem mare bază pe rugăciunea citită, adică rugăciunea orală, cu limba. Aceasta este cea mai slabă rugăciune, pentru că nu participă mintea şi inima.

Rugăciunea minții este mai înaltă ca rugăciunea orală pentru că participă la ea şi gândurile, adică atenția minții. Cel ce se roagă cu atenția minții la tot ce rosteşte, acela se roagă cu mintea, însă nici aceasta nu este desăvârşită. Sfinții Părinți spun că rugăciunea minții este rugăciunea cu un picior, adică este jumătate de rugăciune, pentru că rămâne în cap şi nu participă la ea şi inima.

Dar când la rugăciune se uneşte mintea cu inima, adică gândurile minții coboară cu darul Domnului în inimă, atunci s-a făcut zămislirea rugăciunii celei duhovniceşti, adică am ajuns la cea mai înaltă rugăciune numită rugăciunea inimii. Iar semnele că am ajuns la această înaltă lucrare sunt: o puternică căldură în partea inimii, un permanent dor şi râvnă pentru Dumnezeu, o nespusă dragoste pentru oameni şi pentru toată zidirea, o bucurie duhovnicească negrăită, plâns de bucurie şi izvor adânc de lacrimi, de smerenie şi netemere de moarte.

38. Care este cel mai bun dascăl al rugăciunii?

Este însăşi sfânta rugăciune, după cum spune Sfântul Macarie cel Mare: „**Eu ştiu că nu ştii să te rogi, dar roagă-te cum poţi şi cât mai des şi rugăciunea singură te va învăţa să te rogi”**. Deci să ne rugăm cum putem şi cât mai mult şi văzând Dumnezeu râvna noastră ne va ajuta să dobândim rugăciunea cea adevărată a inimii şi darul lacrimilor.

39. Din ce cauză astăzi nu ne mai putem ruga asemenea părinţilor noştri de demult şi nu mai avem răbdare la sfânta rugăciune?

Spune un sfânt părinte că **precum apa stinge focul, aşa uitarea stinge rugăciunea**. Nu ne mai putem ruga astăzi pentru că am uitat şi uităm de Dumnezeu. Iar uitarea este înainte mergătoare a îndepărtării de Dumnezeu. Apoi, nu ne mai rugăm astăzi cu aceeaşi evlavie ca înainte, pentru că am slăbit cu toţii în credinţă. Cine crede cu tărie în Dumnezeu, se teme de Dumnezeu, Îl iubeşte pe Dumnezeu şi se roagă Lui neîncetat, pentru că nu poate trăi fără de Dumnezeu, departe de Tatăl nostru cel ceresc. Cred că slăbirea credinţei în Dumnezeu este pricina cea mai mare a slăbirii rugăciunii în rândul credincioşilor. Tocmai de aceea sectarii amăgesc pe unii credincioşi, predici, care atrag şi încântă pe cei mai slabi în credinţă.

Dacă vrem să ne umilească Dumnezeu, să ne ierte de păcate şi să ne ocrotească de tot felul de ispite şi primejdii, trebuie să ne silim la sfânta rugăciune ziua şi noaptea. Să citim, mai ales noi, călugării, la Psaltire, cea mai mare putere; să citim cele şapte laude din Ceaslov, acatiste, paraclise sau mai ales să rostim rugăciunea lui Iisus; iar în sărbători, precum cerbul la izvoare, aşa să venim regulat la biserică pentru a asculta Sfânta Liturghie. Şi, dacă ne luptă diavolul cu uitarea, cu necredinţa, cu lenea, cu somnul sau cu grijile acestei vieţi, noi să ne rugăm măcar cu gura, împlinind pravila dată nouă de duhovnic, pe cât vom putea. Cu timpul ne va ajuta Domnul să trecem de la cantitate la calitate, de la rugăciunea cea risipită a gurii, la rugăciunea cea curată a minţii şi a inimii. Şi atunci, gustând din bucuria Duhului Sfânt, vom vedea „ce bun este Domnul!”.

40. Spuneţi-mi ceva despre blândeţea şi smerenia Domnului.

Despre aceste două virtuţi ne grăieşte Însuşi Hristos, zicând: *Învăţaţi-vă de la Mine că sunt blând şi smerit cu inima şi veţi afla odihnă sufletelor voastre* (Matei 11, 29). Iar la fericiri, zice Domnul: *Fericiţi cei săraci* (smeriţi) *cu duhul, că acelora este împărăţia cerurilor* şi mai departe zice: *Fericiţi cei blânzi că aceia vor moşteni pământul* (Matei 5, 5). Prin aceste două fericiri, Mântuitorul ne spune că cei smeriţi şi blânzi la inimă moştenesc atât pământul cât şi împărăţia cerurilor, adică atât bunătăţile şi fericirea vieţii pământeşti, cât şi fericirea vieţii veşnice, pentru că pe cei blânzi şi smeriţi toată lumea îi iubeşte, îi respectă, îi ascultă şi se foloseşte de ei. **Cea mai uşoară cale de mântuire este cea a celor blânzi şi smeriţi cu inima**. Cu blândeţea dobândim pe oameni, iar cu smerenia alungăm pe diavoli şi chemăm în ajutorul nostru pe îngeri. Cei blânzi şi smeriţi cu inima au mai puţine ispite în viaţa aceasta, adică „află odihnă sufletelor lor”, pentru că prin blândeţe îmblânzesc şi câştigă dragostea tuturor oamenilor, iar prin smerenie ard pe diavoli şi îi alungă departe de ei.

Spun Sfinţii Părinţi că blândeţea stă între mânie şi dragoste. Apoi adaugă: „Blândeţea să nu te ducă până la laşitate; nici dragostea să nu te ducă până la nepăsare”. Deci, trebuie să folosim cu grijă blândeţea, care stă totdeauna la mijloc, între mânie şi dragoste. Nici atât de blânzi încât să se hulească Evanghelia şi numele lui Dumnezeu înaintea noastră din pricina dragostei; nici cu totul aspri şi neînduplecaţi, încât să pornim spre mânie şi răzbunare pe aproapele nostru. Iar despre smerenie spun Sfinţii Părinţi că este haina lui Hristos, pentru că a luat trup omenesc pentru mântuirea noastră. Hristos a primit în trup patimile firii neprihănitoare, ca foamea, setea, durerea, oboseala. Iar patimile firii păcătoase, adică păcatele, nu le-a primit Hristos.

41. Spuneţi-mi ceva despre conştiinţă.

Sfântul Vasile cel Mare, „dreptarul Bisericii şi cumpăna mare" sau „ochiul Bisericii", cum îl numesc unii Sfinți Părinți, spune despre conştiință că este glasul lui Dumnezeu în om. Iar Sfântul Isaac Sirul spune: **„Cela ce a ajuns să se împace cu sine, adică cu conştiința sa, a împăcat cu sine cerul şi pământul"**. Acelaşi lucru spune Mântuitorul, zicând: *Împacă-te cu pârâşul tău până eşti pe cale...* (Matei 5, 25), adică să ne împăcăm cu conştiința noastră până suntem pe calea vieții, că după moarte nu mai putem face nimic.

Neliniştea, mustrarea conştiinței omului păcătos este un semn al milei lui Dumnezeu, ca să se împace cu El cât este în această viață trecătoare. Întâi trebuie să crezi că există Dumnezeu, Care a creat lumea şi stăpâneşte toate. Apoi, să te sileşti după putere să faci voia Lui. Al treilea, dacă vrem să ne mântuim, trebuie să ne împăcăm cu conştiința noastră, mai bine-zis cu Dumnezeu, Care ne-a creat şi ne va judeca după faptele noastre. Iar **despre conştiință trebuie să ştim că ea este una din energiile necreate ale lui Dumnezeu, una din lucrările Lui**, precum este şi viața.

42. Cum putem dobândi pacea inimii şi a conştiinței?

Patru sunt căile prin care putem câştiga pacea inimii şi conştiinței:

a. să căutăm întotdeauna locul cel mai de jos;

b. să ne mulțumim în toate cu cât mai puțin din cele necesare vieții;

c. să ne rugăm permanent ca să se facă numai voia lui Dumnezeu cu noi;

d. să ne lăsăm în toate numai în voia lui Dumnzeu.

43. Care este cea mai înaltă teologie a creştinilor?

Cea mai înaltă teologie nu este a vorbi despre Dumnezeu, nici a contempla zidirea Lui. Cunoaşterea lui Dumnezeu din creație, din admirarea frumuseții universului (macrocosmosului) şi a omului (microcosmosul), numită de Sfântul Maxim Mărturisitorul „contemplația naturală în duh", cea numai a începătorilor. **Cea mai înaltă teologie creştină este unirea cu Dumnezeu prin trăire,** adică prin credință, cugetare şi împlinirea faptelor bune.

44. Spuneți-mi ceva despre iubirea de sine.

Iată ce vă spun. În măsura în care omul se leapădă de iubirea de sine, în aceeaşi măsură sporeşte în fapte bune, se înduhovniceşte şi se apropie de Hristos. De obicei, când este vorba de sine, omul îşi strică întotdeauna cântarul, adică măsura; îşi face lui mai multă dreptate, îşi alege partea cea mai bună, cea mai mare, cea mai frumoasă: plânge pentru sine mai mult decât pentru altul şi se bucură de sine mai mult decât pentru altul. Hristos însă a răstignit pe cruce iubirea de sine, dându-Şi viața pentru noi.

Dintre oameni, puțini sunt acei care îşi răstignesc patima iubirii de sine, asemenea lui Hristos. **Sunt mulți care se angajează să trăiască viața duhovnicească, dar nu ajung până la răstignire, pentru că nu renunță total la iubirea de sine, adică la egoism. Or, fără jertfă, fără răstignirea patimilor noastre, fără părăsirea păcatelor, nu putem să vedem pe Hristos, nu ne putem mântui.**

45. Ce sfat dați credincioşilor şi călugărilor pentru mâncarea de carne?

Două mari virtuți au fost în rai la primii oameni: fecioria şi nemâncarea de carne. După căderea lui Adam, adică după ce a intrat moartea în lume prin păcat, a rânduit Dumnezeu viața conjugală, iar mâncarea de carne a rânduit-o abia după potop. *Să mâncați toate ca pe o iarbă*, zice Dumnezeu (Fac. 9, 3), că după ce s-a vărsat sângele animalelor sacrificate, carnea rămânea numai ca o iarbă. Mirenii au voie să mănânce carne în toate zilele, afară de cele patru posturi, miercurea şi vinerea şi celelalte zile oprite de Biserică. Călugării, însă, după regulile vieții monahale şi după Sfintele Canoane, nu au voie să mănânce niciodată carne.

46. Cum se poate curăți inima de patimi?

Spun unii Sfinți Părinți că mintea uşor se luminează şi uşor se întunecă. Iar inima foarte greu se întunecă prin patimi şi foarte greu se luminează, se curăță. Curăția inimii, adică nepătimirea, se face în timp îndelungat, mai bine-zis toată viața, prin asceză, pocăință şi lacrimi. Cel mai mult însă se curăță inima prin rugăciune, că rugăciunea îl face pe om fiu al lui Dumnezeu după dar. Cine a ajuns la curăția inimii, a ajuns văzător de Dumnezeu, văzător tainic cu ochii inimii.

47. Ce este plânsul şi de câte feluri este?

Spune Sfântul Ioan Scărarul că „plânsul după Dumnezeu este o tristețe a sufletului (pentru păcate), o simțire a inimii îndurerate, care caută pururea fără odihnă pe Cel după care înseteează... Plânsul sau străpungerea inimii este o mărturisire a păcatelor făcute de minte lui Dumnezeu, un dialog nevăzut, neîncetat şi îndurerat, în care sufletul îşi recunoaşte necontenit păcatele în fața lui Dumnezeu..." (*Filocalia*, vol. IX, 1980, p. 164).

Tot acelaşi sfânt spune că plânsul este al doilea botez; este mai mare decât botezul, deoarece botezul dintâi ne curățeşte de păcatele de mai înainte, iar botezul lacrimilor ne curățeşte de păcatele făcute şi după botez.

Plânsul se naşte din zdrobirea inimii pentru păcatele făcute; din smerita cugetare, din aducerea aminte de moarte, de judecată şi de muncile iadului în care se chinuiesc păcătoşii. Acelaşi lucru îl spune şi Cuviosul Pimen: **„De nimic nu avem mai multă nevoie decât de minte trează, căci din aceasta numai se nasc lacrimile şi plânsul cel mântuitor"**. Iar Sfinții Arsenie cel Mare, Efrem Sirul, Isaac Sirul şi alții, spun că: **„Lacrimile la rugăciune sunt semn al milei lui Dumnezeu",** căci prin lacrimi se linişteşte văzduhul inimii. Şi iarăşi: **„Sufletul ce şi-a simțit păcatele sale începe să plângă**, căci le vede în lumina dumnezeirii".

Sfântul Grigorie Palama spune că plânsul este de două feluri: **plânsul minții, adică întristarea din inimă** pentru păcatele noastre, fără lacrimi în ochi, aşa cum avea fiul cel risipitor, care zicea: *Câți argați ai Tatălui meu sunt îndestulați de pâine, iar eu pier de foame...*(Luca 15, 17); şi **plânsul cu lacrimi**, al doilea fel de plâns, **mult mai înalt, care izvorăşte din întristarea minții şi a inimii** pentru păcatele noastre. Toți dumnezeieştii părinți spun la fel: că **lacrimile la rugăciune sunt un dar al lui Dumnezeu**, că foarte greu se câştigă şi foarte uşor se pierd. Cei mai mari duşmani ai plânsului şi lacrimilor sunt: slăbirea credinței, lenevirea la rugăciune, lăcomia pântecelui, beția, râsul, trândăvia, multa vorbire şi mai ales slava deşartă.

Când fiul risipitor cugeta cu durere în inimă la casa Tatălui său, avea plânsul cel dintâi, al minții; iar când s-a întors la Tatăl său şi i-a spus: *Tată, greşit-am la cer şi înaintea Ta şi nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul Tău* (Luca 15, 18-19), atunci fiul cel pierdul a dobândit plânsul cel de-al doilea, al lacrimilor din inimă.

48. De câte feluri sunt lacrimile şi care din ele sunt mântuitoare?

Lacrimile sunt de opt feluri, după Sfinții Părinți. **Lacrimi din dragoste de Dumnezeu**, când omul se gândeşte la frumusețea creației dumnezeieşti. Acestea formează cel mai înalt plâns, numit plâns de bucurie şi dor dumnezeiesc. Lacimile dragostei îngraşă pe om. **Lacrimile din frică de Dumnezeu**. Acestea au mai mică putere decât cele dintâi, pentru că plânsul din dragoste de Dumnezeu este plânsul fiului către Tatăl, iar plânsul de frică este al slugii care mereu se teme să nu supere pe Stăpânul său. Plânsul din frică mijloceşte la Dumnezeu iertarea păcatelor şi este înainte mergător al celui dintâi (*Filocalia*, vol. IX, 1980, p. 166). Plânsul de frică usucă pe om, asemenea cleştelui care se arde de foc.

Lacrimi de milă şi dragoste pentru aproapele, pentru cei bolnavi din spitale, pentru săraci, văduve, copii orfani, pentru cei flămânzi, goi şi străini, pentru toți oamenii din suferință. Aceste lacrimi sunt sfinte şi mântuitoare asemenea celor dintâi.

Lacrimi din frica morții şi a muncilor iadului. Acestea sunt lacrimi bune, mântuitoare ca şi cele dintâi şi aduc roadă de pocăință.

Lacrimi din fire sau fireşti, adică ale soţilor, ale rudelor, ale părinţilor pentru fii şi ale fiilor pentru părinţi. Acestea nu sunt nici bune, nici rele. Ele se pot vedea uneori şi la animale.

Lacrimi din slavă deşartă. Acestea sunt foarte periculoase, pentru că pe lângă lacrimile cele bune, mântuitoare şi smerite, pune diavolul lacrimi de slavă, spre a fi văzuţi şi lăudaţi de oameni. Or, plânsul cel duhovnicesc trebuie să fie întotdeauna ascuns şi neştiut de nimeni, afară de Dumnezeu şi de duhovnic.

Lacrimi din dezmierdare, care izvorăsc din poftă, din beţie, din mânie, din aducere aminte a celor rele etc.

Al optulea fel sunt **lacrimi pentru pagube, din sărăcie, din durerea rănilor**, pentru tot felul de boli.

Primele patru feluri de lacrimi sunt mântuitoare, cele fireşti nu sunt nici bune, nici rele; iar ultimele trei feluri de lacrimi sunt nefolositoare şi aducătoare de osândă.

Deci, plânsul cel duhovnicesc este îndoit. Plânsul dintâi, adică o permanentă întristare a minţii şi a inimii pentru păcate, o stare de umilinţă de taină, pentru că nu poate face cele bune cât trebuie. Acest plâns îl suie pe om acolo unde îl suie însăşi fapta bună pe care n-a reuşit să o facă. **Întristarea inimii face cât toate faptele bune** şi duce pe om la plânsul al doilea şi cel mai înalt al lacrimilor din dragoste şi din frică de Dumnezeu.

Spune un cuvios părinte că „cel ce se scârbeşte pentru păcatele sale, este ca vremea înnourată care, în curând va sorbi apă, adică lacrimi". „Lacrimile ne dau tuturor nădejdea mântuirii, precum spune Sfântul Nicodim Aghioritul în *Războiul nevăzut,* zicând: **„Mustrarea conştiinţei este chinuirea chinurilor, iar pacea conştiinţei este veselia veseliilor"**.

49. Care sunt lucrările duhovniceşti ale minţii, după Sfinţii Părinţi?

Sfântul Grigorie Sinaitul spune că **mintea creştinului trebuie să aibă nouă lucruri duhovniceşti, şi anume: cugetarea la Persoanele Preasfintei Treimi** şi la toate puterile cereşti, contemplarea la **întruparea Mântuitorului** nostru Iisus Hristos pentru mântuirea lumii; **contemplarea naturală în duh**, adică cugetarea la raţiunile lucrurilor create de Dumnezeu, la frumuseţea creaţiei, la scopul pentru care au fost create, la armonia creaţiei, a universului şi ridicarea minţii de la cele văzute la cele nevăzute; de la frumuseţea celor de jos, la frumuseţea dumnezeiască a celor de sus; de la cele trecătoare la cele gânditoare şi veşnice, urcând de la cele pământeşti la cele dumnezeieşti ca pe o scară duhovnicească.

A patra lucrare a minţii este **cugetarea la moarte**; apoi **cugetarea la muncile iadului**, unde se chinuiesc cei păcătoşi; **cugetarea la fericirea raiului; cugetarea la Judecata de apoi; cugetarea la împărăţia cerurilor**, după judecata viitoare, şi a noua lucrare a minţii: **cugetarea la frica de Dumnzeu** şi **la păcatele noastre**, ca niciodată să nu mai greşim.

50. Care sunt mişcările duhovniceşti ale minţii?

Mintea creştinului are trei mişcări, după Sfântul Maxim Mărturisitorul:

Mişcarea dreaptă, când cugetă numai la Sfânta Scriptură, la minunile Domnului, la cele cereşti. În această mişcare a minţii poate intra şi ispita diavolului pentru a-l înşela pe om. A doua este **mişcarea în zigzag**, când omul cugetă şi la Sfânta Scriptură şi la lumea văzută a zidirilor, la creaţie. Şi aici poate intra ispita diavolului, când cugetă prea mult.

A treia **mişcare** a minţii se numeşte **ocolitoare** sau spirală, când omul se coboară cu mintea în inima sa, precum melcul în casa sa şi mirele şi mireasa în cămară, şi de aici, din inimă, unde nu mai poate intra ispita diavolului, mintea se înalţă spre Hristos. Marii noştri sfinţi şi cuvioşi întotdeauna îşi aveau mintea în inimă şi de aici, din adâncul inimii, se rugau, vorbeau despre mirele Hristos şi dădeau război diavolului. Despre aceasta spune şi Mântuitorul, zicând: *Iar tu, când te rogi, intră în cămara ta şi, încuind uşa ta, roagă-te Tatălui tău...*(Matei 6, 6).

Aceasta este cea mai înaltă şi mai folositoare mişcare a minţii, să o coborâm în inimă şi de aici să ne înălţăm, să vorbim cu Hristos, să plângem pentru păcatele noastre şi să dăm război diavolului. Dar nu toate cele trei mişcări le putem folosi la fel.

51. Care este folosul cugetării la creaţia lui Dumnezeu?

Sfântul Vasile cel Mare spune în cartea sa numită *Hexaimeron* că **„toată lumea văzută este şcoală şi imagine a lumii nezăvute"**. Tot el spune că „toată floarea şi toată iarba ne învaţă că este Dumnezeu". Zidirea văzută tâlcuieşte pe Scriptură şi Sfânta Scriptură tâlcuieşte pe zidire.

Atât una, cât şi alta, sunt ca două file de carte. Pe o pagină citim cuvintele Sfintei Scripturi, pe cealaltă pagină citim în cartea zidirii, care vorbeşte de Dumnezeu. La fel spune şi Sfântul Grigorie de Nyssa: „Toată zidirea, ca o trâmbiţă, strigă la noi că a facut-o Dumnezeu!"

Am citit într-o carte cum un filosof se plimba cu baţul în mână pe câmp şi bătea florile cu băţul: „Le bat pentru că prea tare strigă către mine că le-a zidit Dumnezeu!"

Toate creaţiile văzute se numesc darurile lui Dumnezeu. Şi precum face mirele cu mireasa că îşi dau daruri care întăresc dragostea între ei, tot aşa face şi Dumnezeu cu noi. El pune mintea noastră între El şi creaţii, ca să-L putem mai bine înţelege şi vedea. **Dumnezeu ne dă cele create în dar, iar noi îi dăm lui Hristos, Mirele inimii noastre, gândurile, rugăciunile şi dragostea noastră.**

Sfântul Antonie cel Mare nu ştia multă carte, dar era atât de înţelept în cele duhovniceşti, că uimea pe toţi filosofii care veneau la peştera lui. Odată l-au întrebat câţiva filosofi: „Antonie, care sunt cărţile tale pe care ai învăţat?" Iar el, arătând cu mâinile cerul, stelele, marea şi întreaga natură din jurul său, le-a zis: „Acestea sunt cărţile mele pe care le citesc şi care întrec pe toate celelalte" (cf. Ep. Gherasim Timuş, *Dicţionarul Aghiografic*, 1898, p. 90).

52. Cum poate creştinul să se înalţe cu mintea mai uşor, prin cugetare, de la zidire la Făcătorul ei, Dumnezeu?

Poate cineva să cugete la zidirile lui Dumnezeu şi să se înalţe cu mintea de la zidire la Ziditor, numai dacă îşi are mintea şi inima curăţite de patimi. Altfel, nu poate vedea şi simţi în cele zidite pe Dumnezeu precum sunt necreştinii şi păcătoşii. Auzi ce zice Hristos: *Fericiţi cei curaţi cu inima că aceia vor vedea pe Dumnezeu* (Matei 5, 8).

Mintea se curăţă foarte repede de cugetele cele rele. Este de ajuns citirea unei pagini din Sfânta Scriptură sau rostirea unei mici rugăciuni cu luare aminte. Dar tot aşa de repede se poate întina. Inima însă, cu anevoie se curăţă de patimi şi cu anevoie se întinează. Cel care are inima curată este mult mai sporit duhovniceşte decât cel cu mintea curată de gânduri rele.

53. Care este rugăciunea cea mai potrivită pentru călugării începători şi pentru creştini?

Sfântul Ioan Scărarul spune că „de la noii începători nu cere Dumnezeu rugăciune desăvârşită, adică rugăciunea inimii, căci a îngerilor este desăvârşirea". Pentru noii începători se recomandă rugăciunea verbală, rugăciunea citită din cărţile de pravilă, Ceaslov, Psaltire, Acatistier, Sfânta Liturghie, slujbele zilnice ale Bisericii şi ascultarea. Sfântul Simeon al Tesalonicului zice că **după vârsta duhovnicească a fiecăruia să se recomande şi lucrarea duhovnicească a rugăciunii minţii şi a inimii**. Că dacă cineva începe înainte de vreme această înaltă rugăciune, până nu este curăţit de patimi, se osteneşte în zadar şi se tulbură. Deci, nimeni să nu înceapă viaţa duhovnicească cu rugăciunea contemplativă a inimii, ci cu rugăciunea lucrătoare, care constă din metanii, închinăciuni, rugăciuni din Ceaslov, post, citirea Psaltirii şi a altor cărţi folositoare, ascultare şi smerenie faţă de toţi.

Acestea formează viaţa cea lucrătoare, care este potrivită pentru toţi, şi pentru călugări şi pentru mireni. Iar viaţa contemplativă, specifică mai ales călugărilor, constă în paza minţii, lucrarea

minții, rugăciunea minții, rugăciunea inimii şi contemplarea sau privirile cele duhovniceşti ale inimii. Aşa ne învață toți Sfinții Părinți, dascăli ai rugăciunii.

54. Spuneți-mi, vă rog, mai pe larg, ce este rugăciunea minții, şi ce este rugăciunea inimii şi cum ajungem la rugăciunea cea curată a inimii?

Rugăciunea minții este rugăciunea făcută cu luare aminte de sine, fără gânduri, fără imaginații şi cugete rele. Aceasta este rugăciunea celor nedesăvârşiți, însă este mai înaltă decât rugăciunea orală şi cea vorbită. Sfinții Părinți numesc rugăciunea cu mintea curată „rugăciune cu un picior" sau „pasăre cu o aripă", deci care nu poate merge, nici zbura, pentru că nu participă şi inima. Iar rugăciunea inimii este rugăciune desăvârşită, numită „rugăciune cu două picioare", cu ajutorul căreia ne unim cu Hristos, vorbim cu Hristos şi petrecem încă din trup în bucuria şi dulceața vieții veşnice.

Rugăciunea inimii este rugăciunea sfinților, a celor desăvârşiți, care se câştigă cu multă osteneală şi numai cu darul lui Dumnezeu. La această treaptă duhovnicească de rugăciune, numită şi „rugăciunea contemplativă", ajung „numai câte unul din neam în neam", spun dascălii rugăciunii. Prin rugăciunea inimii înțelegem unirea minții cu inima, sau coborârea minții în inimă pentru a petrece acolo neîncetat cu Hristos, prin rugăciune de taină.

Unirea minții cu inima constă în a uni gândurile duhovniceşti ale minții cu simțămintele duhovniceşti ale inimii. Atunci inima se închide şi se deschide foarte greu. Atunci inima înghite pe Iisus şi Iisus înghite inima. Atunci se zămisleşte rugăciunea cea de foc a inimii, fără gânduri şi imaginații. Atunci se face unirea duhovnicească între Mire şi mireasă, între Hristos şi inimă. Atunci Hristos stă de vorbă cu noi în cămara inimii noastre şi diavolul nu mai are putere să ne biruiască.

Rugăciunea cea curată a inimii se dobândeşte după îndelungate osteneli, prin repetarea neîncetată a numelui lui Iisus, cu multe lacrimi, cu adânc de smerenie, cu privegheri de toată noaptea, cu post, tăcere, păzire a minții de gânduri, mai ales de slavă deşartă, cu îndelungă răbdare şi numai cu ajutorul şi darul Duhului Sfânt. Apoi, fără un dascăl iscusit al rugăciunii şi fără duhovnic ales, nimeni să nu îndrăznească a năluci această îngerească rugăciune, că rugăciunea inimii este un dar al lui Dumnezeu.

Când intrăm cu mintea în inima noastră trebuie să închidem trei uşi: uşa cea văzută a chiliei, pentru oameni; uşa buzelor, pentru a nu vorbi cu nimeni; şi uşa inimii, contra diavolilor, punând pe minte portar al inimii. Când omul se roagă din inimă, se umple de dragostea de Dumnezeu şi nu mai doreşte nimic decât să petreacă astfel pururea, precum dorea Petru să rămână pururea pe Muntele Tabor, în lumina lui Hristos. Mintea în timpul rugăciunii trebuie să fie oarbă, surdă şi mută, adică, să nu vadă, să nu audă şi să nu vorbească nimic şi cu nimeni, decât cu singur Iisus Hristos. Atunci rugăciunea este numită „rugăciune de un singur gând" sau „rugăciunea lui Iisus". Atunci mintea este luată de Duhul Sfânt şi i se dau alte cuvinte scurte de rugăciune, ca nu cumva să fie furată de diavolul prin lungimea cuvintelor.

Dacă avem numai rugăciunea minții nu putem scăpa de ispite şi tulburări. De aceea Sfinții Părinți ne îndeamnă, zicând: „Coboară-te, omule, din minte în inimă, că acolo vei afla mângâiere şi dulceața dulceților, iar în minte este mare iarmaroc şi tulburare". Când mintea se uneşte cu inima, imaginațiile sfinte trebuie să fie păstrate în memorie, iar nu în imaginație. Altfel, nu te poți coborî cu rugăciunea în inimă şi rămâi numai la lucrarea minții.

De la rugăciunea cea sfântă a inimii omului poate ajunge la o altă rugăciune mai înaltă, anume cea contemplativă, care nu se mai numeşte rugăciune, ci vedere duhovnicească, la care ajung numai sfinții. Ultima şi cea mai înaltă treaptă a rugăciunii este răpirea minții la cele cereşti – în trup sau afară din trup, Dumnezeu ştie –, precum a fost răpit Sfântul Apostol Pavel până la al treilea cer.

55. Dacă nu putem dobândi rugăciunea cea înaltă a inimii, ne putem mântui numai cu rugăciunea oarbă şi cu rugăciunea minții?

Cum să nu! Numai să ne rugăm cu stăruință, cu căință şi cu smerenie, că auzi ce zice Duhul Sfânt: *Inima înfrântă şi smerită Dumnezeu nu o va pedepsi.* (Ps. 50, 18).

56. Ce ne învață Sfinții Părinți despre inimă?

Inima este centrul vieții şi al sufletului nostru. Pentru aceea şi Dumnezeu ne-o cere, zicând: *Fiule dă-Mi inima ta!* (Pilde 23, 26). Iar Iov zice: *Nimic nu este mai adânc decât inima omului*. Sfântul Vasile cel Mare, în cartea sa Hexaimeron, spune că „inima este rădăcina vieții". Ea se zideşte în toate ființele întâi şi tot ea se preface în pământ, cel mai de pe urmă. Înțeleptul Solomon zice: *Cu toată străjuirea străjuieşte inima ta, că într-însa sunt izvoarele vieții* (Pilde 4, 23). Altfel, inima se face izvor al morții, în loc de izvor al vieții.

După Sfântul Vasile cel Mare şi Sfântul Ioan Damaschin, inima omului este centrul a patru puteri, şi anume:

Inima este centrul tuturor puterilor fireşti ale omului, adică puterea hrănitoare (nutritivă), seminală, crescătoare etc. Inima este şi centrul puterilor sufleteşti ale omului, care sunt în număr de cinci, şi anume: *voința, rațiunea* – formată din cinci părți: minte, gând, ce răsare din minte ca raza de soare, cugetare, alegere şi hotărâre –, *simțirea*, numită şi puterea poftitoare, *mânia* (puterea mânioasă) şi *cuvântul* (puterea cuvântătoare).

Aceste cinci puteri se numesc puteri sufleteşti şi îşi au sediul în inimă. Apoi inima este centrul (locul) puterilor afară de fire, adică al patimilor. Păcatele şi patimile se numesc afară de fire, pentru că nu au fost create de Dumnezeu, nici nu sunt din început în om. Păcatele îşi au sediul tot în inimă, după cuvântul Mântuitorului Care zice: *Din inimă ies gândurile cele rele, uciderile, desfârnările, mărturiile mincinoase, hulele...* (Matei 16, 19).

Inima este încă centru suprafiresc, adică centrul duhovnicesc al tuturor darurilor Sfântului Duh şi al tuturor faptelor bune, care îşi au sediul tot în inimă. Dacă punem străjer la poarta inimii pe minte, adică gândul cel bun, el nu va lăsa să intre înăuntru păcatele celor cinci simțiri, iar patimile cele ce ies din inimă le va opri, ca să nu se prefacă în păcate. Deci, paza inimii constă în a pune gândul portar al inimii, pentru a opri orice cuget pătimaş să nu intre în inimă. Mintea, care intră în inimă, este foarte greu strâmtorată, căci la început se simte ca într-o temniță. Pe urmă se deprinde şi se simte foarte bine, căci inima este cămara firească a minții.

57. Credeți că mai sunt şi în zilele noastre călugări sau mireni care au dobândit rugăciunea cea duhovnicească a inimii?

Numai singur Dumnezeu ştie. Pot să fie unii dintre călugării sihaştri, care trăiesc în linişte prin munți, sau la Athos. Sau din cei mai bătrâni, care s-au nevoit toată viața prin mănăstiri, în tăcere, în ascultare şi smerenie care n-au primit cinste şi dregătorii bisericeşti, că ceilalți abia îşi mai fac puțină pravilă seara şi dimineața din cauza grijilor multe şi a răspândirii minții. Din această cauză nici la slujbele bisericii nu vin regulat. Şi dacă totuşi vin, abia au răbdare să se termine slujba şi să plece afară. Mă întreb, dacă nu mai avem răbdare să zăbovim un ceas-două la rugăciune în biserică, să ne rugăm în păcatele noastre şi să slăvim pe Dumnezeu după putere, cum vom avea răbdare să stăm o veşnicie în ceruri?

Oricum, nu trebuie să slăbim în rugăciune şi mai ales în practicarea rugăciunii lui Iisus. Ci, să ne ostenim cu stăruință şi smerenie, cât este după a noastră putere, că a dobândi rugăciunea cea curată şi a coborî cu mintea în inimă nu depinde de noi, ci este un dar al lui Dumnezeu. Smerenia inimii completează lipsurile noastre în rugăciune şi ne suie acolo unde ne urcă rugăciunea cea curată. Cunosc mireni care se roagă mai mult decât noi şi unii îi întrec pe călugări. Or fi, poate, şi dintre ei unii care au ajuns la rugăciunea inimii, dar numai Unul Dumnezeu ştie câți aleşi are în această lume.

58. De ce este aşa de mare puterea smereniei față de celelalte fapte bune?

Spune Sfântul Ioan Scărarul că **singura virtute neimitată de diavoli este smerenia**. Diavolii ştiu să cânte, ştiu teologie mai multă decât toţi teologii din lume, priveghează mai mult decât toţi călugării, nu dorm niciodată, nu mănâncă, cred în Dumnezeu etc. **Un singur lucru nu ştiu şi nu pot diavolii să facă: Să se smerească!** În iad sunt şi preoţi, şi călugări, şi fecioare, şi împăraţi... Numai smeriţi şi milostivi nu sunt în iad!

59. Ce virtuţi îl ajută mai mult pe om la desăvârşire? Rugăciunea, smerenia sau dragostea?

Toate trei deopotrivă, pentru că cine este desăvârşit în rugăciune, este desăvârşit şi în celelalte virtuţi. Dar mai mare decât toate virtuţile rămâne dragostea, cum spune Sfântul Apostol Pavel. Iar Sfântul Maxim Mărturisitorul spune: **Cine a ajuns să fie desăvârşit în iubire, a ajuns la culmea nepătimirii.** Şi, în alt loc, zice: „Iubirea şi înfrânarea îl curăţă pe suflet de patimi, iar pe minte o curăţă rugăciunea cea curată". Pe patimile trupeşti le ucide înfrânarea (postul), iar pe patimile sufleteşti le ucide dragostea de Dumnezeu şi de oameni.

Tot el spune în alt loc: **„Dacă vrei să fii desăvârşit, iubeşte aceste două virtuţi: dragostea şi înfrânarea"**. Dragostea are două părţi: dragostea de Dumnezeu şi dragostea de oameni. Cea dintâi este fără limită; cea de-a doua are margini. Spun Sfinţii Părinţi că şi diavolii şi păcătoşii din iad se biciuiesc cu biciul dragostei lui Dumnezeu.

Se cuvine să fim însă cu mare atenţie pentru a nu amesteca dragostea curată, duhovnicească, cu dragostea interesată. Să nu iubim cu scop, numai pentru un timp; nici să iubim pe oameni în mod diferit, după faţă, după cinste, după vârstă, după sex sau credinţă, căci **semnul desăvârşirii în dragoste este atunci când iubim pe toţi oamenii cu aceeaşi măsură, adică egal**.

Să luam aminte şi la cuvântul Sfântului Grigorie Teologul, care zice în versurile sale cele iambiceşti: „Mintea se înşală şi adevărul se fură de prea multă dragoste sau prea multă ură". Adică să iubim, să iertăm, dar să nu renunţăm la mustrare şi învăţătură, când este nevoie; că şi mustrarea şi canonul tot din dragoste se dau, spre îndreptare şi mântuire. Spune Sfântul Apostol Pavel că: *Dragostea este legătura desăvârşirii,* iar Sfântul Ioan Evanghelistul spune că *Dumnezeu este dragostea*. Deci, dragostea să fie temelia, centrul şi coroana vieţii şi mântuirii noastre.

60. În ierarhia faptelor bune, pe care o consideraţi a fi cea mai mare?

Spun Sfinţii Părinţi, printre care şi Cuviosul Antonie cel Mare, că „împărăteasa faptelor bune este dreapta socoteală". Mulţi s-au aruncat în potopul patimilor ca să scape pe alţii de la moarte şi s-au înecat pentru că nu au avut chibzuinţă şi dreptă socoteală în viaţă. Toate faptele bune trebuie făcute cu măsură şi cu dreaptă socoteală, adică să umblăm pe calea împărătească, de mijloc, după darul, firea şi puterea fiecăruia, ca să nu cădem într-o parte sau alta, că **extremele sunt ale diavolului,** spun dumnezeieştii Părinţi.

61. Care este folosul cugetării la moarte?

Cuvântul „moarte" a fost prima ameninţare a lui Dumnezeu asupra omului pe când era în rai şi cea mai puternică armă împotriva păcatului. Sfântul Vasile cel Mare spune că **„cel mai bun sfetnic în viaţă este aducerea aminte de moarte"**. Iar Sfântul Ioan Damaschin zice: „O, moarte, moarte, mai bine te-am numi noi viaţă!" Şi avea perfectă dreptate. Că şi înţeleptul Solomon, dacă ar fi avut sfetnic moartea, nu ar fi căzut în desfrânări cu femei. Dar pentru că nu a cugetat la moarte a căzut, cu toată înţelepciunea dată lui de Dumnezeu.

62. Ce ne spuneţi despre credincioşii care vin la mănăstiri?

Să ştii că nu vin credincioşii la mănăstiri pentru noi, ci pentru credinţa lor curată că la mănăstriri este mai multă credinţă şi viaţa călugărilor este mai aleasă. Eu aşa cred, că Dumnezeu nu ţine mănăstririle pentru noi, călugării, că suntem păcătoşi; ci le ţine pentru credinţa credincioşilor

iubitori de Hristos. Poporul român este un popor de aur! Credincioşii din lume sunt mai buni ca noi!

De aceea avem marea datorie să nu-i smintim în credinţa lor şi să ne jertfim pentru ei. Sfântul Apostol Pavel zice: *Nimeni al său să nu caute,* şi în alt loc zice: *Tuturor toate m-am făcut ca pe toţi să-i dobândesc* (I Cor. 9, 19). Iar Sfântul Evrem Sirul zice: **„Fiecare bucăţică ruptă din tine să fie un folos pentru aproapele"**. Ei se folosesc sufleteşte de noi, de slujbele care se fac prin mănăstiri, de cântări, de sfaturile preoţilor, de spovedanie, de binecuvântare, de rugăciuni, că nu le dăm de la noi, ci din cele ce ne-a dat Dumnezeu; iar noi, călugării, ne folosim sufleteşte de credinţa lor curată, de dragostea lor, de sinceritatea lor, de răbdarea, de smerenia şi ascultarea lor.

Aşa sunt mănăstirile noastre, deschise pentru toţi, şi mai ales pentru bunii noştri credincioşi de la oraşe şi sate. Şi, după cum ştim, aşa au fost ele dintotdeauna. Chiar şi sihaştri din păduri şi peşteri primeau credincioşii la chiliile lor, cărora le dădeau sfaturi şi se rugau pentru ei, şi ajungea o bucăţică de pâine şi până la ei de la bunii noştri creştini.

63. Cum se cuvine să ne purtăm noi, călugării, cu mirenii?

Mai întâi să nu-i smintim cu faptele şi cuvintele noastre. Auzi ce spune Sfântul Isaac Sirul: **„Călugării care vor sminti pe mireni, în veac nu vor vedea lumină!"** Iar Sfântul Ioan Scărarul zice: **„Dacă vei vedea minuni la mireni, să ştii că nu pentru tine, ci pentru credinţa lor s-au făcut aceste minuni"**. Apoi să-i ospătăm şi să ne purtăm cu ei cu multă dragoste şi milă, că vin de departe, cu multe greutăţi pe suflet; unii sunt bolnavi, alţii au copii mulţi.

Apoi, să ne rugăm cu credinţă pentru ei, iar nu de mântuială. Şi să le dăm sfaturi creştineşti şi cuvinte de mângâiere, cum spune şi Sfântul Ioan Gură de Aur: **„De nimic nu au mai multă nevoie credincioşii decât de cuvinte de mângâiere"**.

64. Este bine să primim pe mireni la spovedanie?

Cum să nu! Să-i spovedim, să-i sfătuim, să-i binecuvântăm, să-i folosim duhovniceşte şi să nu-i lăsăm se plece din mănăstire tot cum au venit. Cât s-au ostenit sfinţii îngeri să-i aducă la mănăstire şi noi să-i refuzăm? Ba, încă să-i aducem la masă, să nu plece flămânzi de la noi, căci şi ei ne hrănesc pe noi.

Iată ce spune Sfântul Ioan Gură de Aur: **„De va fi cineva înţelept ca îngerii din cer şi curat ca Sfântul Ioan Botezătorul, dar dacă nu are sfetnic duhovnicesc nu se poate mântui"**. Mare dar este darul duhovniciei! Să mângâi, să dezlegi păcatele oamenilor, să rânduieşti canon de vindecare şi să dai sfaturi de mântuire. Numai un suflet dacă ai câştigat, acela este mai scump decât toată lumea!

65. Care Taină din cele şapte este cel mai greu de săvârşit?

Taina Sfintei Spovedanii, părinte! Prin această Taină, ori salvezi un suflet şi te salvezi pe tine, ori ucizi şi te ucizi în veci şi pe tine! Totuşi, prin nici o altă Taină sau slujbă nu poţi câştiga mai multe suflete pentru împărăţia lui Dumnezeu, ca prin Taina Spovedaniei. Însă atâta răspundere şi primejdie apasă asupra preotului duhovnic, încât Sfântul Ioan Gură de Aur spune că **„puţini duhovnici se mântuiesc"**. Aceste cuvinte ne înfricoşază şi ne cutremură pe toţi.

66. Care dinte membrii Bisericii sunt cel mai greu de mărturisit?

Candidaţii la hirotonie şi clericii în general. Mai ales când este vorba de candidaţii la hirotonie, duhovnicul trebuie să fie foarte atent, să nu le dea dezlegare la preoţie, dacă au păcate de moarte, ci să-i trimită la episcopul locului, să îşi ia asupra sa toate păcatele acelora. Iată ce spune *Pravila Bisericească* despre aceasta: „Ascultă, o duhovnice! Ia seama la candidaţii de preoţie, că toate păcatele făcute de ei, dacă nu le mărturisesc la duhovnic, sau îi dezlegi la hirotonie împotriva Canoanelor, toate cad asupra ta...".

În această privință spune Sfântul Vasile cel Mare: „Mă mâhneşte foarte că se neglijează Canoanele Părinților şi s-a înlăturat orice strictețe din Biserică. Şi mă tem ca nu cumva sporind câte puțin această nebăgare de seamă să ajungă ordinea Bisericii în cea mai de pe urmă tulburare... Curățiți dar Biserica, înlăturând pe cei nevrednici; cercetați pe cei care sunt vrednici...” (Sfântul Vasile cel Mare, canonul 89 şi Prolog, vol. I, 10 oct.).

67. Care sunt principalele condiții canonice pentru admiterea candidaților la hirotonie?

Iată principalele condiții: Să fie ortodox din naştere şi din părinți evlavioşi; dacă este dintre cei reveniți de la alte confesiuni, să nu fie de curând botezat; să fie sănătos şi nevătămat la trup. Cei ciungi, orbi, şchiopi, infirmi şi bolnavi de nervi nu se pot face preoți. Să nu fie epileptic sau schizofrenic. La căsătorie să fie, atât candidatul cât şi soția, feciorelnici şi neîntinați; să nu fi căzut nici după căsătorie în păcatul desfrânării; să nu fi făcut soția lui vreun avort sau alt păcat pentru a nu avea copii; să nu fi fost mai înainte tâlhar, bețiv public, necredincios, sectant, smintitor prin păcatele sale publice etc.

Apoi candidatul să fie foarte credincios, milostiv, cu mare frică de Dumnezeu şi binecunoscător al Sfintei Scripturi, al Sfintelor Canoane şi scrierilor Sfinților Părinți, ca să poată păstori bine turma încredințată lui de Hristos şi să apere dreapta credință de secte, de necredință şi de tot felul de păcate. La fel şi soția lui să fie ortodoxă, evlavioasă, iubitoare de Hristos, milostivă şi din părinți binecredincioşi.

68. Care sunt datoriile preoților după hirotonie?

Cele mai importante datorii ale preotului sunt acestea: Să săvârşască Sfânta Liturghie şi toate slujbele în zilele rânduite, cu toată evlavia şi credința, iar nu pentru bani sau laudă de la oameni; să nu ceară bani credincioşilor pentru nici un fel de slujbă, ci să lase ca fiecare să dea singur cât binevoieşte, după a sa putere; să fie milostiv cu toți oamenii şi mai ales cu văduvele, cu săracii şi cu cei bolnavi; să nu intre niciodată în cârciumi, nici să se îmbete, spre a nu sminti pe credincioşi; să nu intre singur în casele credincioşilor, spre a nu face sminteală atât lui, cât şi altora; să nu se amestece în afaceri lumeşti, comerț, beții, judecăți, certuri publice, politică etc.

Să învețe pe credincioşi permanent dreapta credință; să țină regulat predică în biserică şi să explice cele sfinte credincioşilor; să cerceteze pe fiecare familie periodic şi să se îngrijească de mântuirea turmei sale; să lupte cu toate puterile şi mai ales cu pilda vieții sale împotriva sectelor şi a tot păcatul; să procure credincioşilor săi cărți folositoare de suflet; să combată cu toată tăria desfrâul, beția, divorțul, avortul, certurile în parohie etc.

Acestea sunt, mi se pare principalele îndatoriri, la care mai adaug: să mărturisească regulat pe credincioşi în cele patru posturi; la fel şi el cu ai săi, să aibă un duhovnic bun de care să asculte şi la care să se spovedească adesea; să respecte, după putere, Sfintele Canoane; iar în caz de mare nevoie să ceară sfatul episcopului locului (După *Pravila Bisericească* de Archimandrit Nicodim Sachelarie, ed. 1940, p. 149-155 şi 264-267).

69. Ce trebuie să facă duhovnicul cu clericii care au săvârşit păcate opritoare de cele sfinte?

Spune Sfântul Simeon al Tesalonicului (op. cit., cap. 293) că „greşelile preoților în cele ale preoției la arhiereu trebuie să se mărturisească şi să se dezlege”. Canonul 11 al Sinodului I Ecumenic spune că dacă duhovnicul constată la clerici abateri canonice grave să nu-i dezlege, nici să-i oprească de la cele sfinte, ci să-i trimită la episcopul locului, singurul care îi poate dezlega sau caterisi.

Iar Sfântul Nicodim Aghioritul spune la fel: „Să nu cumva, o, duhovnicule, să dezlegi greşelile preoților opritoare de Sfânta Liturghie, ci să-i trimiți la episcopul locului”. Clericul care a săvârşit păcate opritoare de cele sfinte, măcar de Sfânta Liturghie să se oprească, dacă nu şi de

celelalte Sfinte Taine. În această privinţă spune Sfântul Ioan Gură de Aur: „Mai bine să stea biserica lui Dumnezeu fără slujbă, adică închisă, decât să slujească în ea un preot nevrednic!”

70. Ce sfaturi mai importante daţi duhovnicilor?

Preotul duhovnic este suveran în scaunul de spovedanie. El judecă atunci în numele şi în locul lui Hristos. Nu poate lega oricum, fără judecată; nici să dezlege orice şi pe oricine. Pentru a nu greşi trebuie să cunoască foarte bine Sfintele Canoane, Tradiţia Bisericii, practica liturgică, învăţăturile Sfinţilor Părinţi şi mai ales Sfânta Scriptură, că fără aceste arme este ca un soldat fără sabie.

Apoi duhovnicul trebuie să fie tare în credinţă, cu mare frică de Dumnezeu, cu multă milă de oameni şi cu inimă de tată pentru toţi. Să judece cât mai atent şi drept, adică fără părtinire, să ţină cont de firea, vârsta, aşezarea, temperamentul, studiile, poziţia socială, starea sănătăţii, cultura, puterea de înţelegere şi ascultarea fiecăruia, şi mai ales, de credinţa şi de frica de Dumnezeu pe care o are credinciosul. Să spovedească cu mare grijă şi atenţie, fără grabă. Să asculte ce i se spune de fiecare, şi apoi să întrebe, începând de la cele duhovniceşti, la cele fireşti, de la credinţă, rugăciune şi biserică, la cele omeneşti şi trupeşti. Să nu iscodească prea mult păcatul, să nu smintească mai ales pe tineri şi copii cu întrebările sale; să nu se mire nici să ocărască pe cineva pentru păcatele mărturisite; să nu întrebe cu cine anume a păcătuit şi mai ales să nu divulge secretul spovedaniei.

Sfintele Canoane spun că cine divulgă păcatele de la spovedanie să i se ia harul preoţiei şi al duhovniciei. Duhovnicul să mărturisească numai individual şi niciodată în comun.

71. Cum poate duhovnicul să socotească mai bine canonul la spovedanie?

Duhovnicul trebuie să ţină măsura adevărului, adică să ţină calea de mijloc între dragoste şi asprime, între acrivie, adică scumpătate, şi pogorământ. Să măsoare aşa cum îl învaţă Dumnezeu, de la caz la caz, dragostea cu dreptatea şi mustrarea cu răbdarea şi blândeţea. Apoi, să dea canonul după măsura păcatului, după starea sufletească şi trupească a credinciosului şi potrivit cu practica şi Canoanele Bisericii. Preotul are o limită în a lega şi a dezlega păcatele, mai ales când spovedeşte clerici. El nu are toată puterea de a dezlega. Aceasta o are numai episcopul, iar preotul este numai un delegat al lui, deci cu putere limitată. Când preotul nu poate chibzui canonul, sau are un caz grav, amână spovedania şi dezlegarea, până ce se consultă cu un alt duhovnic mai bătrân, sau îl trimite pe cel în cauză la episcop.

Dacă un duhovnic primeşte pe cineva de la alt duhovnic, el este dator să-l spovedească din nou, din copilărie; însă nimeni nu poate sili pe cineva să se spovedească la el. Credinciosul are libertatea de conştiinţă să se ducă la cel care are mai multă evlavie, după cum îl călăuzeşte Duhul Sfânt. Că nimic nu este mai greu decât a spovedi, a creşte şi a povăţui sufletele pe calea mântuirii. De aceea mulţi se feresc de duhovnicie, de teamă să nu alunece şi ei în aceleaşi păcate. Că auzi ce spune Sfântul Isaac Sirul: **„Vai de cei ce se aruncă de voia lor în potopul lumii (patimilor) ca să scoată pe alţii, iar ei se îneacă şi pier pentru Împărăţia lui Dumnezeu”**. Iar despre cei ce caută duhovnici slabi ca dânşii, spune Cuviosul Nicodim Aghioritul: **„Cel ce caută duhovnic rău ca dânsul, el nu doreşte să-l vindece de păcate, ci să-l tolereze în păcatele sale”**.

72. Când duhovnicul se sminteşte de păcatele celor pe care îi mărturiseşte, cade sub canon?

Îţi răspund cu cuvintele Sfântului Ioan Gură de Aur, care zice despre aceasta: „Nu judeca pe cel ce tămăduieşte prin spovedanie pe cineva, că şi doctorul, când operează, se umple cu puroi şi de sânge, dar el vindecă. Aşa şi **duhovnicul, se umple de sminteli când spovedeşte pe altul, dar el mântuieşte sufletele de păcate şi de osândă veşnică”**. Numai atunci cade duhovnicul sub păcat: când iscodeşte păcatele oamenilor cu patimă, când se grăbeşte la spovedanie şi nu întreabă păcatele cele de moarte cu amănuntul, când nu dă cuvenit sfat penitentului şi canon de îndreptare pe măsura păcatelor lui; când spovedeşte în comun şi nu face fiecăruia dezlegare pe cap, prin punerea

mâinilor; când sminteşte pe credincioşi cu întrebările sale, îndeosebi pe copii şi pe tineri, şi când dă Sfânta Împărtăşanie repede, fără canon şi pocăinţă, cum obişnuiesc unii preoţi astăzi.

73. Care sunt efectele Sfintei Spovedanii şi ale Sfintei Împărtăşanii?

Spovedania dezleagă păcatele, iar Sfânta Împărtăşanie îndumnezeieşte pe om. Numai că spovedania se face în orice timp, iar Sfânta Împărtăşanie se dă cu mare atenţie şi numai celor vrednici de Hristos, că mare osândă apasă asupra preotului care dă Sfintele Taine celor nevrednici. Când cineva nu este vrednic să primească cele sfinte, i se dă aghiasmă mare, până îşi termină canonul şi părăseşte păcatul; iar dacă din nou greşeşte, ia canonul de la capăt.

74. Care este soarta sufletelor care au murit spovedite, dar nu şi-au făcut canonul pe pământ?

Cei ce au murit spovediţi şi dezlegaţi de păcate, dar au rămas sub canon, sunt scoşi din muncile iadului prin jertfa Sfintei Liturghii, care le spală păcatele. Aceasta este deosebirea între purgatoriu şi jertfa Sfintei Liturghii. Catolicii susţin să sufletele celor păcătoşi se curăţă într-un foc curăţitor, iar noi spunem şi credem, după învăţătura Sfinţilor Părinţi, că sufletele celor spovediţi sunt în iad pentru că nu şi-au împlinit canonul pe pământ, se curăţă şi se scot la lumina raiului prin Sfânta Liturghie. Că jertfa şi Sângele lui Hristos ne curăţă păcatele.

75. Ce legătură este între învăţătură şi fapta bună?

Cel ce învaţă pe alţii dar el nu face este ca cel ce vântură grâu străin, iar el moare de foame. Că spune Sfântul Apostol Pavel: *Cunoştinţa îngâmfă, iar duhul dă viaţă*. Iar Mântuitorul zice: *Cel ce va face şi va învăţa, acela mare se va chema întru Împărăţia lui Dumnezeu* (Matei 5, 9). Deci, vezi că Iisus Hristos pune întâi pe „a face” şi apoi „a învăţa!” Întâi trebuie să predicăm altora prin exemplul vieţii noastre şi apoi prin cuvânt. Cuvântul se cuvine să iasă din experienţa vieţii noastre, adică din lucrare, iar nu invers, că numai atunci are putere şi ajunge la inima credincioşilor.

Cel ce învaţă şi nu lucrează fapta bună, sminteşte pe credincioşi şi nici el nu se mântuieşte, că auzi ce zice Hristos: *Nimic necurat nu va intra în împărăţia Tatălui Meu*. Este adevărat că omul nu va putea niciodată să facă în viaţă tot ce ştie, nici să ajungă cu lucrarea unde este învăţătura. Dar este dator, cum spune Domnul, *măcar cu degetul cel mic să atingă*, să facă cele ce învaţă pe alţii.

Aceasta ne învaţă şi Sfântul Isaac Sirul, zicând: **„Cunoştinţa fără lucrare este amanet al ruşinii”**, că ne ruşinăm de cuvintele noastre şi ne mustrăm de ele să nu facem ce spunem; **„iar cunoştinţa unită cu lucrarea este cămară a nădejdii”**, adică, ne dă nădejde de mântuire. Dar, cum spune un sfânt părinte: **„Când este din ascultare, să îndrăzneşti a vorbi”**. Adică, dacă este absolută nevoie şi ţi se porunceşte de mai marele tău, atunci vorbeşte de Hristos.

Sfântul Isaac Sirul ne învaţă, zicând: **„Când vrei să vorbeşti undeva, întâi să te smereşti, adică să-ţi vezi neputinţele tale şi apoi să vorbeşti...”. Că „nimeni nu este mai sărac decât cel ce vorbeşte, da el nu face”, adică nu trăieşte. Cea mai puternică predică este cea prin trăire, prin exemplul personal**, „că cuvântul şi strigând, supără; iar viaţa şi tăcând, foloseşte”.

Sfântul Ioan Gură de Aur spune că **în trei feluri se propovăduieşte Evanghelia lui Hrisots: cu cuvântul, cu scrisul şi cu trăirea,** adică cu exemplul personal. Aceasta este cea mai înaltă cale de propovăduire. Dar Talasie Libianul zice: **„Dacă nu ai fapte bune, nu vorbi de lucrare”.** La fel Sfântul Isaac Sirul zice: **„Nimic nu este mai sărac pe lume decât mintea aceea care filosofează despre fapta bună fără lucrare”.**

CONVORBIREA A TREIA

DESPRE ÎNGERI, MOARTE, VIAŢA VIITOARE ŞI JUDECATA DE APOI

76. Când i se dă omului înger păzitor? La zămislire, la naştere sau la Sfântul Botez?

După Sfânta Tradiție a Bisericii lui Hristos îngerul păzitor se dă omului la Sfântul Botez. Acest lucru se poate înțelege din rugăciunea a cincea de la facerea catehumenului, unde, printre altele, se zice aşa: „Însoțeşte-i viața lui cu înger de lumină, ca să-l izbăvească pe el de toată bântuiala potrivnicului, de întâmpinarea celui viclean, de demonul cel de amiază şi de nălucirile rele”. Pe lângă îngerul păzitor, Dumnezeu trimite omului şi alți îngeri în viață spre a-l ajuta, a-l îndrepta şi a-l mângâia în ispitele şi încercările luptelor duhovniceşti prin care trece omul în acest veac.

Despre aceasta vorbeşte dumnezeiescul Apostol Pavel, zicând: *Au nu sunt duhuri slujitoare, care se trimit spre slujbă pentru cei ce vor să moştenească mântuirea?* (Evrei 1, 14). Cu aceste cuvinte, Apostolul înalță cugetele ascultătorilor şi mângâie foarte mult pe creştini, fiindcă arată că Dumnezeu are multă purtare de grijă pentru dânşii, de vreme ce „pe îngeri, care covârşesc pe oameni, i-a rânduit să slujească pentru mântuirea oamenilor”.

Dar vedem că, atât în Legea Veche, cât şi în Legea Darului, îngerii au fost trimişi de Dumnezeu să ajute şi să slujească oamenilor celor aleşi, precum Lot, Avraam, Iacob, Moise, Valaam, Isus Navi, Ghedeon, Manase, proorocul David, Ilie Tesviteanul, Sedrah, Mesah şi Abdenago, Daniil proorocul, Iosif, Fecioara Maria, păstorii de la Bethleem, Maria Magdalena, Cornelie Sutaşul, Apostolul Pavel şi alții. Prin aceste câteva mărturii am arătat că Preabunul Dumnezeu ne rânduieşte nouă îngeri păzitori, nu numai la Sfântul Botez, ci şi în toată viața, ajutând pe calea mântuirii pe cei drepți, care Îl iubesc şi cred întru El.

77. Necredincioşii, păgânii şi ereticii primesc şi ei de la Dumnezeu îngeri păzitori?

Unii ca aceştia, întrucât nu sunt botezați întru numele lui Hristos, nu primesc îngeri păzitori. Ei nu cred în îngeri. Iar cei ce zic totuşi că cred în Dumnezeu, dar sunt eretici, aceştia întristează şi depărtează de la ei pe îngerii Domnului care iubesc adevărul dreptei credințe, cel aşezat de Hristos şi de Apostoli în Biserica Sa (A se vedea *Tâlcuirea Epistolei către Evrei*, de Trofilact al Bulgariei, 1904).

Cât priveşte popoarele păgâne, acestea de abia au câte un înger păzitor pentru hotarele fiecărei țări, după mărturia Sfintei Scripturi, care zice: *Atunci a pus hotarele neamurilor după numărul îngerilor lui Dumnezeu* (Deut. 32, 9). Aceşti îngeri fac parte din ceata Domniilor, ca cei ce domnesc peste neamuri. După tradiție, sunt îngeri păzitori peste cetăți, oraşe, sate, mănăstiri şi oriunde se preamăreşte numele lui Dumnezeu.

78. Care este menirea îngerului păzitor în viața credinciosului şi cum îl ajută la mântuire?

Menirea îngerului păzitor este de a-l păzi pe credincios în chip nevăzut de ispitele diavolului, de căderi în tot felul de păcate, de a-l călăuzi pe calea Bisericii, a pocăinței şi a rugăciunii; de a-l mângâia în necazurile vieții şi de a-l îndemna prin gând la toată fapta buna. Îngerul păzitor este dat de Dumnezeu omului spre păzirea trupului şi a sufletului său. El niciodată nu doarme, după cuvântul psalmistului: *Nici să dormiteze cel ce te păzeşte* (Ps. 120, 3).

Îngerul păzitor apără sufletul cel încredințat lui în toată vremea de ispită, dacă are credință şi frică de Dumnezeu, după spusa aceluiaşi împărat şi prooroc: *Tăbără-va îngerul Domnului împrejurul celor ce se tem de dânsul* (Ps. 33, 9). Îngerul păzitor slujeşte la mântuirea omului (Evrei 1, 14). Îngerul păzitor scapă pe om în vreme de primejdie (Fapte 5, 19; 12, 7-8; 12, 15; 9, 11). Îngerul păzitor este duh slujitor al lui Dumnezeu spre păzirea oamenilor (Ps. 102, 21; 103, 5; Luca 16, 22; Evrei 1, 7). Mântuitorul ne porunceşte să nu dispreţuim pe copii, *că ingerii lor, în ceruri, pururea văd fața Tatălui Meu* (Matei 18, 10).

79. Creştinul are şi un înger rău care îi urmează toată viaţa? Care este scopul îngerului rău?

Da, orice creştin are de la Botez un înger bun, care stă de-a dreapta lui şi îl povăţuieşte spre tot locul plăcut lui Dumnezeu. El scrie cu de-amănuntul, una câte una, toate faptele bune, pe care le face în viaţă şi pe care i le va prezenta în ceasul judecăţii, când „cărţile se vor deschide”. De asemenea, creştinului îi urmează din pruncie şi un înger rău (diavol) care scrie şi el, amănunţit, tot păcatul pe care îl face omul în viaţă, până în clipa morţii.

Scopul îngerului rău este de a-l ispiti întotdeauna şi a-l îndemna la păcat, cu gândul, cu imaginaţia, cu simţurile, cu cuvântul, cu fapta, cu trupul şi cu sufletul. Dacă omul îl ascultă, se învoieşte la păcat şi chiar îl săvârşeşte; diavolul scrie orice gând, orice cuvânt sau faptă rea făcută în viaţă, de care îi va cere răspuns la judecata particulară, adică după moarte, dacă nu a fost dezlegat de păcate în viaţă, prin spovedanie şi pocăinţă.

80. Cum poate creştinul scăpa de ispitele îngerului rău, adică ale diavolului, care îl urmăreşte toată viaţa?

De nevoie este pentru mântuirea omului să fie ispitit de diavolul, că dacă nu se va ispiti, nu se va mântui. Nu se poate căli în lupta cea duhovnicească şi nu poate avea nici o plată pentru faptele sale cele bune, fiind făcute din obicei, fără nici o împotrivire de la diavolul. De aceea zice şi Sfântul Petru, că *diavolul, potrivnicul vostru, ca un leu răcnind umblă, căutând pe cine să înghită, căruia staţi-i împotrivă, fiind întăriţi în credinţă...* (I Petru 5, 8-9).

Deci, viaţa noastră este o luptă cu diavolul, care ne ispiteşte, fie prin propriul nostru trup, fie prin cei din jurul nostru, fie direct prin slugile întunericului. Ispitele sunt necesare pentru că ne călesc în lupta cu păcatul, pentru mântuirea noastră, dar numai să nu ne biruiască. Un mare părinte din Pateric zice: **„Înlătură ispitele şi nu se va mântui nici un om”**.

Creştinul poate scăpa nebiruit de ispitele diavolului prin lucrarea tuturor faptelor bune şi mai ales prin rugăciune, post, smerenie, dragoste, spovedanie deasă, pocăinţă, milostenie şi multă răbdare.

81. Când creştinul păcătuieşte cu voia sa, se îndepărtează îngerul bun de la dânsul? Dar când face o faptă bună, fuge îngerul rău de la dânsul?

Dacă păcatul este urâciune înaintea lui Dumnezeu (Deut. 25, 16; Prov. 5, 5; 10, 5; 3, 32), apoi cum va iubi îngerul Domnului pe cei păcătoşi şi nu se va depărta de la ei? Şi dacă *cel ce face păcatul este de la diavolul* (I Ioan 3, 8-10; Ioan 8, 44), apoi cum va sta îngerul Domnului lângă cel ce face lucrurile diavolului, adică lângă cel beţiv, desfrânat, preadesfrânat, necredincios, mincinos, zgârcit, urâtor de oameni şi eretic. Şi dacă păcatul alungă de la om binecuvântarea lui Dumnezeu (Num. 14, 34; Isus Navi 5, 6; Ps. 80, 13-14; Isaia 48, 18-19), apoi cum va sta îngerul Domnului lângă cel ce lucrează păcatul? Şi dacă Duhul Sfânt se întristează de păcat (Gal. 4, 30; I. Tes. 5, 19), cum nu se va întrista îngerul Domnului şi nu voieşte să se întoarcă la pocăinţă? Şi dacă Sfântul Duh este mâniat şi supărat pe cei neascultători şi răi (Isaia 6, 3, 10), cum nu va supăra şi îngerul Domnului cel curat şi sfânt, pe cel ce face păcate şi nu voieşte să se întoarcă la pocăinţă?

Aşadar, îngerul păzitor, rânduit de Dumnezeu fiecărui creştin, urăşte păcatul, căci păcatul ucide sufletul, şi se depărtează de la cel ce lucrează fărădelege. Dar, iarăşi se întoarce şi ajută pe omul păcătos, când acesta vine la pocăinţă cu lacrimi şi cu durere în inimă pentru cele făcute (II Cor. 7, 9). Căci *bucurie se face în cer pentru un păcătos care vine la pocăinţă* (Luca 15, 7-10), deoarece Dumnezeu voieşte *ca toţi oamenii să se mântuiască şi să vină la cunoştinţa adevărului* (Iez. 18, 23-32; 33, 11; II Petru 3, 9).

Deci, când omul face cele rele, întristează şi depărtează de la sine pe Duhul Sfânt şi pe îngerul păzitor, iar în locul lui se apropie de om diavolul şi duhul cel rău. Iar când creştinul se întoarce din toată inima la pocăinţă, veseleşte pe Dumnezeu şi pe toţi îngerii din cer, apropie de

sine pe îngerul său şi alungă de la dânsul pe îngerul satanei. Şi această luptă se dă în inima şi mintea omului în orice clipă, până la sfârşitul vieții lui.

82. Cum trebuie să colaboreze creştinul cu îngerul său păzitor, pentru a ajunge întru împărăția lui Dumnezeu?

Creştinul trebuie să imite pe sfinți şi pe îngeri, ca să fie numărat în cer împreună cu sfinții şi cu îngerii. Adică, să-L slăvească neîncetat pe Dumnezeu, să-L laude şi să-I mulțumească totdeauna pentru toate, să-L asculte, să păzească poruncile Lui, să-L iubească pe Dumnezeu, să iubească pe toți oamenii şi să ducă întru toate viață creştinească. Precum îngerul este slujitor al lui Dumnezeu şi îl păzeşte pe om întru căile sale (Ps. 90, 11) şi precum îngerul se supune voii lui Dumnezeu (Ps. 102, 20-21), la fel trebuie să facă şi omul credincios. Să se supună lui Dumnezeu şi să facă voia Lui. Şi dacă îngerul se bucură de întoarcerea păcătosului la pocăință (Luca 15, 7-10), aşa se cuvine să facă şi omul credincios. Să se bucure de întoarcerea celor răi la pocăință.

Dacă îngerii se îngrijesc de mântuirea oamenilor şi le ajută (Fac. 24, 7; Ps. 90, 11-12; Ps. 33, 7; Matei 4, 6), aşa să facă şi creştinii, mai ales păstorii de suflete; să se îngrijească în tot chipul de mântuirea şi întoarcerea la pocăință a sufletelor omeneşti. Îngerii slăvesc neîncetat pe Dumnezeu, după cuvântul psalmistului: *Bine voi cuvânta pe Domnul în toată vremea; pururea lauda Lui în gura Mea* (Ps. 33, 1). Şi dacă îngerul este pururea veghetor spre tot lucrul bun, apoi şi omul credincios este dator neîncetat să vegheze cu mintea sa şi să ia aminte că *potrivnicul nostru, diavolul, umblă ca un leu, căutând pe cine să înghită* (I Petru 5, 8). Aşa de va face tot creştinul, se va afla împreună lucrând cu îngerul său păzitor la săvârşirea tuturor faptelor bune.

83. În ce chip ajută îngerul păzitor pe suflet în ceasul morții şi până când rămâne lângă el după moarte?

Mai întâi îngerul păzitor se roagă lui Dumnezeu pentru sufletul încredințat lui, ca să aibă sfârşit creştinesc şi să i se ierte toate păcatele. Apoi îi dă în cuget credinciosului să se împace cu toți, să se spovedească din copilărie la preot, să se împărtăşească cu Trupul şi Sângele Domnului şi să-şi pună toate în bună rânduială. Iar în ceasul morții lui, nu numai un înger îl ajută pe el, dacă a făcut fapte bune, ci mai mulți.

Acest lucru îl spune Sfântul Efrem Sirul, zicând: „Au nu ştiți, frații mei, ce fel de frică şi de nevoie avem să pătimim în ceasul ieşirii noastre din viața aceasta, când se va despărți sufletul de trup? Mare frică, mare taină se săvârşeşte acolo. Că vin la dânsul îngerii buni şi o mulțime de oaste cerească şi toate puterile cele potrivnice şi stăpânitorii întunericului, amândouă părțile voind să ia sufletul şi să-l aşeze şi să-i întocmească locurile lui.

Deci, dacă sufletul şi-a câştigat de aici fapte bune, în ziua ieşirii lui, faptele bune pe care le-a câştigat de aici se fac îngeri buni şi îl înconjoară pe dânsul şi nu lasă nici una din puterile potrivnice să se atingă de el; ci îl iau pe dânsul cu bucurie şi veselie împreună cu îngerii, cântând cântări de biruință lui Dumnezeu, şi îl duc pe dânsul la Stăpânul Hristos, Împăratul slavei, şi îl închină Lui împreună cu toată puterea cerească, şi îl duc de aici în loc de odihnă, unde nu este durere, nici întristare, nici suspin, nici lacrimi, nici grijă, nici viață nemuritoare şi veselie veşnică, împreună cu toți care au bineplăcut lui Dumnezeu...” (Sfântul Efrem Sirul, *Cuvânt pentru ca de-a pururea să avem în minte ziua ieşirii noastre din viață*, tromul III).

La cei păcătoşi, spune Sfântul Efrem Sirul, faptele lor cele rele se prefac în ceasul morții în îngeri răi şi îl însoțesc până este aruncat în focul gheenei, acuzându-l pe el de acelea ce le-a făcut şi nu s-a pocăit. După moarte îngerul însoțeşte sufletul 40 de zile, împreună cu alți îngeri, arătându-i întâi fericirea raiului şi apoi muncile iadului. Apoi îl duc pentru a treia oară în fața Preasfintei Treimi şi i se hotăreşte, până la judecata de apoi, fie loc de odihnă în rai, fie loc de osândă, după faptele sale.

Din clipa aceea îngerul păzitor îl părăseşte până la judecata viitoare. Iar cum sufletul trece prin vămile văzduhului după moarte, acelaşi sfânt părinte Evrem ne arată, zicând: „Atunci, luând

îngerii sufletul se duc prin văzduh, întru care stau începătoriile, stăpâniile şi ţiitorii de lume ai puterilor celor potrivnice, pârâşii noştri cei amari, vameşii cei cumpliţi, luătorii de seamă şi zapciii, care, întâmpinând pe suflet în văzduh, îl iscodesc şi aduc înaintea omului păcatele şi zapisele cele din tinereţe, cele din bătrâneţe, cele de voie şi cele fără de voie, cele făcute cu lucrul, cu gândul şi cu aducerile aminte. Multă este frica acolo, mult cutremur ticălosului suflet; nepotrivită este nevoia care o pătimeşte atunci de la mulţimea milioanelor de vrăjmaşi, ţinându-se de dânşii, frângându-se, clevetindu-se, împingându-se, oprind pe suflet să nu se sălăşluiască în lumină şi să intre în latura celor vii. Însă sfinţii îngeri luând pe suflet, îl duc...” (Ibidem, *Cuvânt pentru a doua venire şi pentru judecată*, tomul III). Astfel, sfântul înger păzitor, după cum mai înainte am arătat, întotdeauna stă lângă omul credincios, spre a-l păzi şi a-l ajuta în viaţă. Însă şi după moarte îl însoţeşte pe suflet până la 40 de zile.

84. La învierea cea de obşte va veni şi îngerul păzitor al fiecărui om?

În ziua înfricoşatei judecăţi, îngerul păzitor ajută sufletul pe care l-a păzit în această lume şi călătoreşte cu el înaintea înfricoşatului Judecător. Despre acest adevăr se scrie în mai multe locuri, şi mai ales la „Canonul către îngerul păzitor”, unde se scrie aşa: „Când se va pune scaunul şi cărţile se vor deschide, şi Cel vechi de zile va şedea, şi oamenii se vor judeca, şi îngerii vor sta înainte, şi pământul se va clătina, şi toate se vor înfricoşa şi se vor cutremura, atunci arată spre mine iubirea Ta de oameni şi mă izbăveşte de gheenă, pe Hristos îmblânzindu-L” (Cântarea a 8-a).

Îngerul păzitor va conduce sufletul la învierea cea de apoi, spre a-şi cunoaşte trupul său din pământ, cum spune în viaţa Sfântului Vasile cel Nou din 26 martie.

85. Cum se bucură îngerii din ceruri pentru un păcătos care se pocăieşte şi în ce chip se întristează când păcătuieşte?

Îngerii din ceruri se bucură când se pocăieşte un păcătos, asemenea Păstorului celui mare, Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Care a aflat oaia cea pierdută, adică neamul omenesc, zicând: *Bucuraţi-vă împreună cu Mine că am aflat oaia cea pierdută* (Luca 15, 6). Acest lucru îl descoperă Mântuitorul şi în pilda cu drahma cea pierdută. El arată bucuria îngerilor pentru cel ce se întoarce la pocăinţă prin cuvintele: *Vă zic vouă, aşa se face bucurie înaintea îngerilor lui Dumnezeu pentru un păcătos care se pocăieşte* (Luca 15, 10). Iar când omul păcătuieşte, îngerul păzitor se întristează şi plânge pentru el, depărtându-se de acel suflet, până când iarăşi se întoarce la Dumnezeu prin pocăinţă.

86. Care este cea mai înaltă înţelepciune a creştinului?

După Sfântul Vasile cel Mare, cea mai înaltă înţelepciune a creştinului este să cugete de-a pururea la ceasul morţii. Iar după Sfânta Scriptură, cea mai înaltă filosofie a creştinului este frica de Dumnezeu (Ps. 1, 1-4: 110, 10; Iov 18, 28; Prov. 15, 33). Frica de Dumnezeu este neapărat trebuincioasă pentru cinstirea lui Dumnezeu (Ps. 5, 7) şi slujirea lui Dumnezeu (Deut. 6, 13; 10, 20; Ps. 2, 11; Evrei 12, 20).

Frica de Dumnezeu este necesară pentru dobândirea mântuirii noastre (Filip. 2, 12; Prov. 28, 14); pentru păzirea poruncilor lui Dumnezeu (Deut. 6, 24; 8, 6; 10, 12-13); pentru ferirea de păcate (Ieş. 20, 20; Ps. 4, 4; Prov. 14, 16; 16, 6; Iov 1, 8; 2, 3); pentru dobândirea sfinţeniei (II Cor. 7, 1); pentru a cârmui sufletele cu dreptate (Ieş. 18, 21; II Regi 23, 3); pentru a judeca drept (II Paral. 19, 6-9).

De aceea Sfânta Scriptură ne învaţă să umblăm întru toate cu frica lui Dumnezeu, să facem toate cu credinţă şi cu frică de Dumnezeu (II Paral. 19, 9; Ef. 5, 21; Col. 3, 22).

87. Ce trebuie să înţelegem prin cuvintele: *Adu-ţi aminte de cele mai de pe urmă ale tale şi în veac nu vei greşi* (Isus Sirah 7, 38)?

Aceste cuvinte ne învață ca de-a pururea să avem în minte, pe lângă frica de Dumnezeu, şi cugetarea morții. Însă aceasta, la cei noi începători în fapta bună, căci cei ce sunt sporiți, prin darul lui Dumnezeu, dobândesc în locul fricii de moarte, dragostea de Dumnezeu. Aceştia nu mai au frică de moarte, *deoarece dragostea scoate afară frica* (I Ioan 4, 18). Iar cele mai de pe urmă ale omului, după Sfinții Părinți, de care trebuie să ne aducem aminte în toată viața, sunt: ceasul morții, adică despărțirea sufletului de trup, trecerea sufletului pe la vămile văzduhului, starea sufletului înaintea Preasfintei Treimi şi hotărârea care i se va da, adică raiul sau iadul.

88. Ce înțelegem prin moarte?

Prin moarte înțelegem două lucruri: moartea fizică, adică despărțirea sufletului de trup, şi moartea duhovnicească, adică călcarea poruncilor lui Dumnezeu, care ucide şi sufletul şi trupul omului păcătos. Omul însă nu moare niciodată cu sufletul, ci numai cu trupul. Căci sufletul este creat de Dumnezeu nemuritor, fie că ajunge în rai sau în iad, după faptele lui. Moartea sufletului este păcatul, după cuvântul: *Plata păcatului este moartea* (I Cor. 15, 56; Iez. 18, 4, 20; Rom. 1, 32; 6, 16 etc).

89. Ce înțelegem prin judecata particulară şi unde se aşează sufletele oamenilor după moarte?

Sunt două feluri de judecăți ale oamenilor. Cea dintâi este **judecata numită particulară**, adică personală, ce se va face îndată după moarte, când fiecare suflet trece prin înfricoşatele vămi ale văzduhului şi stă înaintea Dreptului Judecător, spre a i se hotărî loc de odihnă sau de osândă provizorie, după faptele lui, până la a doua venire a lui Hristos. A doua este **judecata de apoi sau generală, a tuturor oamenilor,** care va avea loc la sfârşitul veacurilor, când se vor alege cei buni de cei răi şi vor merge cei buni întru împărăția lui Dumnezeu, *şi aşa pururea cu Domnul vor fi..., iar cei răi vor fi aruncați în focul cel veşnic* (Matei 25, 31-46).

Cât despre locul unde se aşază sufletele oamenilor după moarte, potrivit cu pilda bogatului nemilostiv şi săracului Lazăr (Luca 16, 19-31), Sfânta Biserică ne învață aşa: timp de două zile după moarte, sufletul este purtat de îngerul păzitor peste tot în lume, pe unde a trăit şi a făcut fapte bune sau rele, şi îşi aminteşte de toate cele din pruncie până în ceasul morții. În a treia zi este dus la Dumnezeu, iar la 40 de zile i se rânduieşte loc de odihnă sau osândă.

În Pravila Mare de la Târgovişte, capitolul 162, spune că „sufletul, de multă dragoste a trupului (său), căci s-a despărțit de dânsul, uneori merge la casa aceea unde a fost în viață, iar alteori la mormântul unde este trupul îngropat. Iar îmbunătățitul şi dreptul suflet merge la locurile unde avea obiceiul să se roage pentru mântuirea lui şi face două zile pe pământ. Iar a treia zi merge împreupă cu îngerul său la cer şi stă înaintea groaznicului scaun şi se închină înaintea lui Dumnezeu. Pentru aceea se face a treia zi Sfânta Liturghie şi pomană pentru cel mort. Iar dacă se închină lui Dumnezeu, merge cu îngerul de îi arată bogatele şi frumoasele lăcaşuri ale sufletelor drepților şi ale sfinților care au făcut voia lui Dumnezeu în lume. Toate acestea le vede sufletul atunci (de la a patra zi până la a noua zi).

Iar a noua zi merge iar de se închină lui Dumnezeu. Pentru aceasta se face Liturghie şi pomenire la a noua zi. Apoi îl duce îngerul şi îi arată toate muncile cele de dedesubt (din iad) până la 40 de zile (când se închină a treia oară Preasfintei Treimi). Pentru aceasta se fac liturghii şi pomeniri (pentru cei morți) la 40 de zile. Iar de acum încolo, după lucrurile care le-am făcut, îi dă lui loc de se odihneşte, până va veni Hristos să judece lumea şi să-i dea sau să-i plătească după lucrurile lui”.

Aceasta este Tradiția Bisericii şi acesta este rolul slujbelor ce se fac pentru cei răposați.

90. Ce deosebire este între rai şi împărăția lui Dumnezeu?

Sfântul Ioan Damaschin, în Dogmatica sa, spune că „raiul este material şi spiritual şi în el stau sfinţii până la sfârşitul lumii". După Judecata de apoi, drepţii vor intra împreună cu Hristos întru împărăţia cerurilor.

În rai sfinţii şi drepţii nu se împărtăşesc direct din slava Preasfintei Treimi, ci numai în parte. Iar când vor „intra întru slava Sa", atunci „vor fi pururea cu Domnul". În rai stau drepţii numai provizoriu, temporar, până la înfricoşata judecată generală; iar în împărăţia lui Dumnezeu petrec veşnic împreună cu îngerii, în lumina cea neînserată a Preasfintei Treimi. În rai sufletele pot fi mutate dintr-o stare de fericire în alta, potrivit cu faptele făcute pe pământ, care ajută la mântuirea altora în vreme îndelungată şi potrivit cu rugăciunile şi milosteniile ce se fac pentru ele; iar în împărăţia lui Dumnezeu toate sunt desăvârşite şi veşnice.

Raiul este o grădină dumnezeiască, cu pomi, cu flori, cu păsări cereşti, cu fericire nedeplină, situată „în cer". Iar împărăţia lui Dumnezeu este însuşi locul slavei, unde se află scaunul Preasfintei Treimi, situată deasupra cerurilor, în „cerurile cerurilor", despre a cărei slavă nimeni nu poate vorbi; nici om, nici înger, nici însuşi Sfântul Pavel, care a fost răpit până la al treilea cer (II Cor. 12, 3-4). Aşadar, primul om a pierdut prin păcat raiul, o grădină cerească, iar prin credinţă în Iisus Hristos şi prin sfinţenie va dobândi, nu o grădină, nu raiul cel dintâi, ci însăşi împărăţia slavei lui Dumnezeu.

Cuviosul Nicodim Aghioritul, în tâlcuirea Epistolei a doua către Corinteni, spune că „după slavă, altul este cerul şi altul este raiul. Iar după alegorie şi analogie, poate este acelaşi sau poate nu este acelaşi... Sfântul Maxim Mărturisitorul explică mistic cele trei ceruri la care poate ajunge omul îndumnezeit. Întâiul cer este sfârşitul a toată fapta bună. Al doilea cer este înălţarea minţii şi cunoştinţei la cele dumnezeieşti, atât simţite cât şi gândite.

Al treilea cer este teologia, prin care ajunge cel desăvârşit, cu ajutorul darului Sfântului Duh, la starea de contemplaţie, adică la răpirea minţii şi la înţelegerea tainelor lui Dumnezeu celor mai presus de conştiinţă. Unii din Sfinţii Părinţi zic că Apostolul Pavel a fost răpit în rai, adică la al treilea cer al cunoaşterii dumnezeieşti, fiindcă i s-au vestit cuvinte tainice şi negrăite despre rai, care şi astăzi sunt ascunse pentru noi. Adică, este pomul vieţii cel din mijlocul raiului; ce este pomul cunoştinţei binelui şi răului; ce au fost heruvimii şi sabia de văpaie care păzea uşa Edenului; ce au fost pomii din care a rânduit Dumnezeu să mănânce Adam, şi altele pe care le-au tâlcuit Sfinţii Părinţi, însă nu aşa cu amănuntul.

Raiul este loc foarte lăudat pentru frumuseţea lui. Acolo a fost răpit Sfântul Pavel şi a auzit cântări *pe care nu este cu putinţă omului a le vorbi* (II Cor. 12, 4). Acolo sunt Enoh şi Ilie; acolo este tâlharul de pe cruce; acolo este „sânul lui Avraam" în care a intrat Lazăr şi unde sunt aşezate de către îngeri toate sufletele drepţilor şi sfinţilor, în loc de odihnă, până la judecata viitoare, când li se va da împărăţia cerurilor (*Kiriacodromion,* Tâlcuirea evangheliei cu bogatul şi săracul Lazăr).

91. Care sunt însuşirile sufletului după moarte?

Sufletul, după despărţirea de trup, îşi păstrează însuşirile sale date de Dumnezeu, ca memoria, cugetarea, gândirea, înţelegerea, voinţa liberă etc. În schimb unele facultăţi ca: plăcerea, mâhnirea, frica, mânia, imaginaţia, activitatea şi cele de acest fel, dincolo nu lucrează ca aici, unde sufletul este în legătură cu trupul acesta pătimaş. Toate aceste facultăţi după moarte se înduhovnicesc, asemenea trupurilor cele duhovniceşti, după cuvântul Sfântului Pavel care zice: *Seamănă-se trup sufletesc, scula-se-va trup duhovnicesc* (I Cor. 15, 44).

Patru sunt însuşirile trupului înviat din morţi, după Sfântul Apostol Pavel: **nestricăciunea, cinstea, puterea şi duhovnicia** (I Cor. 15, 42-44). Iar însuşirile sufletului sunt cele arătate mai sus, care rămân veşnic cu el, fie că sufletul este în rai sau în iad. În schimb, însuşirile fireşti ale trupului omenesc, precum puterea seminală, cea hrănitoare şi simţitoare, după moarte nu le mai are sufletul, deoarece trupurile duhovniceşti în rai nu mai au nevoie de mâncare şi băutură, cum spune Sfântul Pavel: *Împărăţia lui Dumnezeu nu este mâncare şi băutură, ci dreptate, pace şi bucurie în Duhul Sfânt* (Rom. 14, 17).

92. Sufletele drepţilor se cunosc între ele în rai? Dar ale păcătoşilor din iad? Ce legătură este între cei din rai cu cei din iad şi cu cei de pe pământ?

Că drepţii se cunosc în rai, despre aceasta nu poate fi nici o îndoială. Acest lucru îl arată Însuşi Mântuitorul în pilda cu bogatul nemilostiv şi săracul Lazăr, unde spune: *Şi în iad, ridicându-şi bogatul ochii săi, vede pe Avraam de departe şi pe Lazăr în sânurile lui* (Luca 16, 23). Dar nu numai să se văd, ci înţelegem din Sfânta Evanghelie că se aud unii pe alţii. Că iată ce zice bogatul din iad către Avraam: *Părinte Avraam, miluieşte-mă şi trimite pe Lazăr...*

În *Kiriacodromion* scrie următoarele, la tâlcuirea acestei evanghelii: „Cei păcătoşi văd pe cei drepţi, nu numai pe cei cunoscuţi, ci şi pe cei necunoscuţi. Văd cei păcătoşi şi pe cei nedreptăţiţi de dânşii, însă „de departe”. Că foarte departe sunt ei de împărăţia lui Dumnezeu şi de fericirea cea veşnică. Vede bogatul cel nemilostiv pe Avraam cel milostiv şi iubitor de străini şi pe Lazăr cel nemiluit de dânsul. Egipteanca cea înverşunată (femeia lui Putifar) vede pe Suzana cea curată şi pe Iosif pe care l-a supărat şi năpăstuit. Izabela cea nedreaptă vede pe Ilie cel drept şi pe Navute pe care l-a nedreptăţit. Iar Nero tiranul vede pe Constantin împăratul, cel întocmai cu Apostolii, pe Petru, pe Pavel şi pe ceilalţi sfinţi pe care i-a omorât. Aceasta o adevereşte şi cuvântul Domnului, Care zice: *Vedea-vor pe Acela pe Care L-au împuns* (Ioan 19, 37).

Aceasta mai pe larg o zice înţeleptul Solomon, grăind: *Atunci va sta dreptul cu îndrăzneală multă înaintea feţei celor ce l-au necăjit pe el şi a celor ce au lepădat ostenelile lui şi, văzând, se vor tulbura cu frică groaznică şi se vor minuna de vederea cea preaslăvită* (Înţelepciunea lui Solomon 5, 1-2).

Deci, legătura dintre cei din rai cu cei din iad aceasta este, că se văd şi se aud unii pe alţii „de departe”; că cei din iad se roagă şi cer ajutor celor din rai, ca să fie scăpaţi de osândă. Iar cei de pe pământ sunt în legătură duhovnicească de dragoste cu toţi cei răposaţi, indiferent unde ar fi, şi fac rugăciuni şi milostenii pentru izbăvirea lor din munci. Datorită acestora şi, mai ales, Sfintei Liturghii şi dezlegărilor ce se fac în Biserică pentru cei răposaţi, este posibilă ieşirea unor suflete din iad, spre a intra în rai, prin mila Preabunului nostru Dumnezeu. Dar numai până la judecata cea de apoi, după care nimic nu se mai poate face pentru cei aruncaţi în muncile iadului. Cei din iad văd şi pe cei de pe pământ şi se cunosc între ei, dar nu pot ajuta cu nimic (Luca 16, 28-31).

93. Ce trebuie să înţelegem prin cuvintele Domnului, Care zice: *Mă sui să vă pregătesc vouă loc şi În casa Tatălui Meu multe locaşuri sunt* (Ioan 14, 2)?

Mântuitorul nostru Iisus Hristos S-a suit la ceruri să gătească loc celor ce vor crede în El şi vor lucra poruncile Lui. Şi această gătire este despărţită după măsura faptelor bune ale fiecăruia, zice Sfântul Andrei al Cezareei în tâlcuirea Apocalipsei, la Cuvântul VI. În ce constă „pregătirea” de loc în ceruri, rămâne o taină a lui Dumnezeu. Ea însă arată dragostea desăvârşită a Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh pentru omul împodobit cu fapte bune, care devine fiu al lui Dumnezeu după dar.

Iar cât priveşte multele locaşuri care sunt în „casa Tatălui”, adică în ceruri, auzi pe Sfântul Efrem Sirul ce zice: „Multele locaşuri ale Tatălui numeşte Mântuitorul pe măsurile minţilor celor ce se sălăşluiesc în latura aceea (în rai), adică pe despărţirile şi deosebirile întru care cu mintea se vor desfăta. Că nu cu deosebirea locurilor, ci cu rânduiala darurilor a zis Domnul multe locaşuri. Căci precum din razele soarelui acestuia simţit, după curăţirea puterii celei văzătoare (fiecare) se desfătează... aşa şi în veacul viitor toţi drepţii şi sfinţii se vor sălăşlui într-o bucurie cu nedespărţire şi fiecare, după măsura sa, dintr-un soare gândit se străluceşte şi după vrednicie trage bucurie şi veselie” (Tomul III, *Cuvânt pentru fericitele locaşuri*).

94. Dumnezeu, Care ştie mai înainte de naştere cine se mântuieşte, de ce nu sileşte pe om să meargă pe calea mântuirii?

Da, Dumnezeu ştie toate mai înainte de naşterea noastră. El ştie care din oameni se vor mântui şi care se vor osândi. Dar nu le hotărăşte toate mai dinainte, ci lasă la voia lor liberă. Că dacă l-ar sili pe om pe calea mântuirii, i-ar răpi libertatea şi voinţa şi omul nu ar mai avea nici o plată dincolo. Adică, omul şi-ar pierde calitatea sa de om, de fiinţă liberă şi, deci, şi-ar pierde şi răsplata şi mântuirea. Că Dumnezeu nu este spărgător de uşi, ci numai bate la uşa inimii fiecăruia, iar a deschide este în voia liberă a omului. Auzi ce zice Domnul: *Iată, stau la uşă şi bat; de va auzi cineva glasul Meu şi va deschide uşa, voi intra la el şi voi cina cu el şi el cu Mine* (Apoc. 3, 20).

Iată, dar, că Dumnzeu nu forţează uşa, adică voia liberă a omului. Dumnezeu ştia mai dinainte că cetatea Ninive se va pierde, pentru răutăţile sale, dar nu a hotărât pierderea ei mai dinainte, aşteptând întoarcerea oamenilor. Întoarcerea lor la pocăinţă a întors spre bine şi hotărârea lui Dumnezeu (După Sfântul Ioan Gură de Aur, Cuvânt despre pocăinţă, din *Împărţire de grâu*).

Aşadar, rămâne la voia omului de a se încununa sau a se osândi, căci Dumnezeu *voieşte ca toţi oamenii să se mântuiască şi la cunoştinţa adevărului să vină* (Isaia 45, 22; Matei 18, 14; Ioan 3, 16; Tim. 2, 4; 3, 4; II Petru 3, 9) La mântuirea fiecăruia dintre noi se cere o singură condiţie: **unirea voii noastre cu voia lui Dumnezeu** şi atunci niciodată nu ne vom osândi.

95. Cum poate ajuta Biserica sufletele credincioşilor după moarte?

Zice Sfântul Simeon al Tesalonicului că „mai mult decât orice altă slujbă, sufletele răposaţilor noştri sunt ajutate după moarte de Sfintele Liturghii şi scoaterea de miride (părticele) pentru ei” (*Tratat asupra tuturor dogmelor*).

Rugăciunile pentru morţi se întemeiază pe credinţă, pe binefacerile aproapelui şi pe încredere în pocăinţa celor răposaţi, cu care cei vii se prezintă înaintea Domnului, ca o împlinire a poruncii de a se iubi unii cu alţii. De vor fi mici păcatele celui mort, atunci el se foloseşte de Liturghiile, rugăciunile şi milosteniile ce se fac pentru el, adică îl iartă Dumnezeu şi-l scoate afară din iad. Iar de vor fi păcate mai grele, pe care nu le-a spovedit în viaţă, atunci nu se iartă, ci numai se uşurează. Căci Dumnezeu a închis poarta raiului pentru el şi nu-i foloseşte la nimic; dar foloseşte celor vii care le aduc cu vrednicie (*Pravila Mare de la Târgovişte*, 158).

„Mirida care se scoate la Liturghie şi pomenirea care se face pentru cel mort, îl uneşte pe cel mort cu Dumnezeu şi-l împărtăşeşte cu Dânsul nevăzut” (Sfântul Simeon al Tesalonicului, VI, 374). Foloseşte încă pentru sufletele celor răposaţi şi pomenirile care se fac la 3, la 9 şi la 40 de zile (Ibidem 372). Pomenirea morţilor se face până la un an din trei în trei luni şi apoi din an în an până la şapte ani. Cel ce a murit spovedit, dar nu şi-a împlinit canonul, este ajutat după moarte de slujbele Bisericii, de rugăciuni şi de milostenii ce se fac pentru el. Iar dintre rugăciunile ce se fac pentru răposaţi, cele mai de folos sunt Sfintele Liturghii (Sfântul Simeon al Tesalonicului, IX, 72; *Pravila bisericească* de Arhimandrit Nicodim Sachelarie şi *Viaţa repausaţilor*). Dacă cineva a murit spovedit, dar nu şi-a făcut canonul pe pământ, îl face dincolo, în iad, şi apoi este scos la odihna raiului.

96. Ce sunt şi câte sunt la număr vămile văzduhului, pe unde trec sufletele după moarte?

Vămile văzduhului sau „tribunalele” din văzduh, pe unde trec şi sunt cercetate sufletele oamenilor după moarte, sunt formate din cete de îngeri răi, diavoli dintre cei mai înfricoşaţi, care stau în calea sufletelor, le opresc, le vădesc păcatele făcute, chiar şi pe cele spovedite şi părăsite de multă vreme, pe cele săvârşite în copilărie, în tinereţe, la bătrâneţe, pe cele gândite şi săvârşite cu voie sau fără de voie, până în clipa morţii.

Sfântul Apostol Pavel zice despre aceste cete diavoleşti: *Că nu ne este nouă lupta împotriva trupului şi a sângelui, ci împotriva stăpâniilor, a începătoriilor şi a stăpânitorilor veacului acestuia* (Ef. 6, 12). Aşa precum şi Sfântul Pavel adevereşte, ca cel ce a fost răpit până la al treilea cer, precum şi Tradiţia Bisericii ne învaţă că cetele diavolilor din vazduh sunt împărţite în numeroase grupuri sau polcuri, după numărul patimilor şi ale păcatelor de moarte. Fiecare ceată de

îngeri răi, una mai înfricoşătoare decât alta, are în fruntea sa un înger cumplit, având misiunea să cerceteze sufletul de un anumit păcat. Adică, de când l-a făcut, de câte ori, în ce împrejurare, dacă l-a mărturisit sau nu la preot, dacă a făcut sau nu canon pentru el, dacă l-a părăsit, dacă a îndemnat şi pe alţii să-l facă sau nu. Cele mai grele vămi, unde cad cei mai mulţi creştini, sunt vămile desfrânării, beţiei, uciderii de copii, mândriei, necredinţei, osândirii altora, lenevirii, zgârceniei, urii, lăcomiei şi eresurilor.

Cât despre numărul exact al acestor vămi, sau cum anume sunt aşezate în văzduh, rămâne o taină a lui Dumnezeu. Unii sfinţi, şi mai ales Sfântul Vasile cel Nou de la 26 martie, numără 20 de vămi ale văzduhului, pentru principalele păcate de moarte. Alţii numără 24. Noi nu trebuie să iscodim tainele lui Dumnezeu. Numai atât trebuie să ştim că *pentru tot cuvântul deşert vom da seamă*. De aceea trebuie să părăsim tot păcatul, să ne mărturisim la duhovnici iscusiţi, să facem canonul dat, să punem început bun, să ne rugăm neîncetat, să facem milostenie şi să alergăm cât mai des la biserică. Prin acestea ni se iartă toate păcatele şi se mântuiesc sufletele noastre de vameşii văzduhului şi de muncile iadului.

97. De ce în unele părţi se dezgroapă morţii la şapte ani?

După tradiţia Bisericii morţii nu se dezgroapă niciodată, până la judecata cea de apoi. Dar în unele locuri este obiceiul de a se dezgropa morţii la şapte ani, când li se face pomenire la mormânt. Se mai dezgroapă prin oraşe, unde nu este suficient loc prin cimitire şi chiar în unele mănăstiri, iar osemintele călugărilor se depun în aşa numitele „gropniţe", „cripte", adică „osuare", situate sub bisericile din cimitir, cum sunt la mănăstirile Neamţ, Secu, Agapia, Văratec şi altele.

Dezgroparea este benevolă. De obicei se păstrează tradiţia locului. Dezgroparea este obligatorie numai în trei cazuri: când cel răposat a fost blestemat sau a fost sub vreo legătură arhierească, sau dacă a murit în păcate foarte grele. Dacă sunt aflaţi neputreziţi, este semn că nu au fost iertaţi de Dumnezeu şi este nevoie de multe rugăciuni şi dezlegări ca să fie iertaţi. Iar în alte cazuri nu trebuie să le mai tulburăm liniştea celor pecetluiţi până la a doua înviere.

98. Care sunt semnele ce caracterizează moaştele sfinţilor?

Moaştele sfinţilor aflate întregi în morminte sunt şi rămân permanent nestricăcioase; sunt binemiresitoare; răspândesc bună mireasmă; sunt uscate, uşoare şi au culoare galben-deschis, asemenea alunelor coapte; sunt plăcute la vedere; nu provoacă frică, ci bucurie duhovnicească; sunt asemenea omului care doarme liniştit şi izvorăsc din ele felurite minuni şi vindecări de boli, spre slava lui Dumnezeu (a se vedea şi Pidalionul, 1844, fila 444). Cele mai recente moaşte, descoperite în vara anului 1980 în pustiul Hozeva, din valea Iordanului, sunt moaştele unui mare sfânt şi sihastru român, moldovean – Cuviosul ieroschimonah Ioan Iacob „Hozevitul". În prezent sfintele lui moaşte, întregi şi binemirositoare, sunt aşezate într-un sicriu frumos şi depuse în biserica Mănăstirii Sfântului Gheorghe Hozevitul, din apropiere de Ierihon.

99. Părinte Cleopa, de ce trebuie să fie sfârşitul lumii?

Spun Sfinţii Părinţi că pentru patru pricini trebuie să fie sfârşitul lumii: Ca să se arate dreptatea lui Dumnezeu în toată desăvârşirea ei; ca să se arate nedreptatea oamenilor faţă de poruncile lui Dumnezeu; ca să se pedepsească păcatele şi fărădelegile lumii de la întemeierea ei până la sfârşitul veacurilor şi ca să se răsplătească faptele bune ale drepţilor pe măsura credinţei şi a răbdării lor.

100. Când va fi sfârşitul lumii?

Nimeni nu ştie când va fi sfârşitul lumii. Aceasta este o mare taină a lui Dumnezeu. Odată ucenicii au întrebat pe Iisus Hristos, când va fi sfâşitul lumii? Iar Domnul le-a răspuns: *De ziua şi de ceasul acela nimeni nu ştie, nici îngerii din ceruri, nici Fiul, ci numai Tatăl* (Matei 24, 36; Marcu 13, 32; Luca 17, 20). Mântuitorul ne spune că sfârşitul va veni fără de veste, precum a venit

cândva şi potopul. *Precum a fost în zilele lui Noe, aşa va fi şi venirea Fiului Omului. Căci, precum în zilele acelea dinainte de potop, oamenii mâncau şi beau, se însurau şi se măritau, până în ziua când a intrat Noe în corabie şi n-au ştiut până ce a venit potopul şi i-a luat pe toţi, la fel va fi şi venirea Fiului Omului* (Matei 24, 37-39).

De aceea, întotdeauna trebuie „să priveghem", să fim pregătiţi prin pocăinţă şi fapte bune şi să stăm în aşteptarea Mirelui Hristos, cum stăteau şi fecioarele cele înţelepte, că nu ştim în care strajă din noaptea vieţii noastre va veni, *că în ceasul în care nu gândim Fiul Omului va veni* (Matei 24, 42-44).

Însă Domnul nu ne-a lăsat cu totul în nedumerire. El ne-a spus că mai înainte de venirea Sa „în slavă, să judece viii şi morţii", cum spune la Crez, vor urma numeroase semne între oameni, pe pământ şi în univers, care vor prevesti apropierea venirii lui Hristos. După aceste semne vom cunoaşte cât de aproape este venirea Domnului la judecată.

101. Care sunt cele mai importante semne premergătoare venirii lui Hristos la Judecata de apoi?

Ni le-au arătat în Vechiul Testament mai ales marii profeţi Isaia, Iezechiel şi Daniil, iar în Noul Testament, Sfinţii Apostoli Petru, Pavel şi Ioan, în Apocalipsă. Dar cel mai clar ni le-a prevestit Însuşi Domnul nostru Iisus Hristos, prin Sfinţii Evanghelişti (Matei cap. 24; Marcu cap. 13, Luca cap. 21).

102. Ce trebuie să facem noi creştinii ca să aflăm milă în ziua Judecăţii lui Hristos?

Să facem milă, ca să aflăm milă. Mântuitorul ne va întreba mai întâi de faptele milei creştine, precum cititm la Sfântul Evanghelist Matei, în capitolul 25, versetele 31-46. Apoi să păstrăm cu sfinţenie dreapta credinţă în Iisus Hristos, aşa cum am moştenit-o de la Sfinţii Apostoli. Să ne păzim de *proorocii şi hristoşii mincinoşi*, care sunt creştini răzvrătiţi ce se rup de Trupul Bisericii lui Hristos.

Pe lângă dreapta credinţă să ascultăm la Sfânta Biserică şi de păstorii noştri sufleteşti; să ne rugăm mai mult, să ne spovedim des, să părăsim tot păcatul care ne desparte de Dumnezeu, să trăim cu toţii în dragoste, *căci dragostea niciodată nu cade* (I Cor. 13, 8) şi să răbdăm toate necazurile şi încercările vieţii, căci ne spune Hristos: *Cel ce va răbda până la sfârşit, acela se va mântui* (Matei 24, 13).

103. Cum trebuie să înţelegem semnul apocaliptic 666, de care se vorbeşte în Apocalipsă, capitolul 13, versetul 18?

Numărul 666 este un număr alegoric, simbolic. Unele grupări sectare cred, în mod literal, că va fi o „pecete" pusă pe fruntea sau mâna dreaptă a anumitor creştini vrednici de pedeapsă. În Biserica Ortodoxă, cel mai bine explică sensul acestui număr Sfântul Andrei, episcopul Cezareei. Astfel, primul 6 – spune acest sfânt – simbolizează **mânia fără judecată**; al doilea 6 simbolizează **mintea plină de tulburare**; iar al treilea 6 simbolizează **pofta fără de raţiune**. Toate aceste patimi vor stăpâni pe mulţi creştini în veacul de pe urmă, adică răzbunarea, necredinţa şi desfrânarea.

104. Prin sfârşitul lumii înţelegem distrugerea generală a universului sau numai o reînnoire a lui?

Nu va fi distrusă lumea materială, pământul şi întreg universul, ci numai se va reînnoi, se va curăţi, după care *va fi un cer nou şi pământ nou* (Apoc. 21, 1). La fel spune şi psalmistul David: *Trimite-vei Duhul Tău şi se vor zidi şi vei înnoi faţa pământului* (Ps. 103, 31; II Petru 3, 13). Este păcat să credem că Dumnezeu va distruge definitiv zidirea Lui pe care a făcut-o cu mâinile Sale şi a zis „că este foarte bună". Sfinţii Părinţi au hotărât şi ei că „cine va zice că la sfârşitul lumii va fi distrus desăvârşit pământul şi universul – care este zidirea lui Dumnezeu – să fie anatema!"

105. De ce trebuie să reânvie trupurile tuturor oamenilor la Judecata de apoi?

Trupurile tuturor oamenilor, de la primul Adam până la ultimul născut din femeie, trebuie să învie la Judecata de apoi, ca să stea înaintea tronului lui Iisus Hristos (Rom. 14, 10; II Cor. 5, 10) şi ca să ia fiecare suflet şi trup plată sau osândă, după faptele care le-a lucrat în viața aceasta de acum (Iov 31, 11; Prov. 24, 12; Ier. 17, 10; 32, 19; Iez. 18, 20; Matei 25, 35-45; Rom. 2, 6; Iacob 2, 13; I Petru 1, 17).

Învierea drepților se face pentru a învia cu trupuri duhovniceşti şi nestricăcioase, asemenea trupului lui Hristos (Rom. 6, 5; I Ioan 3, 2; Filip. 3, 21). Nu vor fi două rânduri de învieri: a celor drepți mai întâi, pentru a împărăți cu Hristos o mie de ani, şi apoi a celor păcătoşi, cum învață ereticii hiliaşti (milenarişti). Ci toți vor învia odată, „la trâmbița arhanghelului". Trupurile oamenilor trebuie să învie, sau spre osândă, sau spre slava veşnică (David 12, 2-3).

Trupurile drepților vor învia spre a fi proslăvite cu cele patru însuşiri ale trupurilor cereşti, de care spune Sfântul Apostol Pavel, adică cu **nestricăciunea, cu puterea, cu slava şi cu duhovnicia** (I Cor. 15, 42-49). Trupurile drepților vor învia, ca să poarte chipul trupului ceresc al lui Hristos, precum în lumea aceasta au purtat chipul trupului celui pământesc (I Cor. 15, 48). Iar trupurile celor păcătoşi vor învia spre muncă veşnică (Matei 25, 46) şi „spre a se cunoaşte din aşezarea feței lor vina lor şi păcatele care le-au făcut" (*Uşa pocăinței*).

Trupurile drepților vor învia ca să fie proslăvite de Hristos, pe Care L-au purtat în inima lor pe pământ, ostenindu-se la toată fapta cea bună, după învățătura Sfintei Evanghelii. Iar trupurile păcătoşilor vor învia, ca să se arate întunecate şi grozave la vedere, ca cele ce au făcut lucrurile întunericului şi au purtat în ele pe diavolul, care este întuneric şi înşelăciune (*Uşa pocăinței*, cap. 3).

106. Când şi unde va fi judecata viitoare?

Întrebi când va fi Judecata de apoi? Ne este de ajuns să ştim că Dumnezue a hotărât o zi pentru judecata viitoare (Isaia 2, 12; 34, 8; Fapte 17, 31; Rom. 2, 16; Matei 11, 22-24), care va fi sfârşitul lumii acesteia (Matei 24, 1-26). Iar când va veni ziua Judecății de apoi, să auzim pe Însuşi Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Care zice: *Iar de ziua şi ceasul acela nimeni nu ştie, nici îngerii din ceruri, nici Fiul, ci numai Tatăl* (Matei 24, 36).

Iar de locul unde va fi judecata, ştim din gura Sfântului Apostol Pavel, că va fi în văzduh şi în nori (I Tes. 4, 17; Ioan 3, 17, 24; I Cor. 15, 51). După mărturia Sfântului Prooroc Ioil, locul judecății va fi deasupra Văii Plângerii, adică a Văii lui Iosafat de lângă Ierusalim: *Şi voi aduna toate neamurile, zice proorocul, şi le voi pogorî pe ele în Valea lui Iosafat şi mă voi judeca cu ele acolo* (Ioil 4, 12). Iar Sfântul Ioan Gură de Aur zice că locul judecății de apoi va fi „afară oareunde de toată lumea aceasta, precum socotesc eu. Că precum temnițele împăraților şi ocnelor departe sunt puse, aşa şi gheena va fi afară de lumea aceasta" (*Împărțire de grâu*, Cuvânt despre judecata ce va să fie).

Aşadar, din mărturiile sfinților prooroci şi Apostoli şi din învățătura Evangheliei lui Hristos, se arată atât de luminat că este judecată şi osândă veşnică pentru cei păcătoşi. Iar de locul unde va fi judecata şi gheena focului veşnic ne spune cel mai clar Sfântul Apostol Pavel, că va fi în văzduh (I Tes. 4, 17).

107. După care legi se vor judeca toate semințiile pământului?

Sfântul Grigorie de Nyssa spune că după patru legi vor fi judecați oamenii la înfricoşata Judecată de apoi:

a) Cei ce au trăit de la Adam până la darea legii pe Muntele Sinai, vor fi judecați de Hristos după legea conştiinței dată omului din naştere, numită şi legea morală sau legea firii. Prin conştiință, care este glasul lui Dumnezeu în om, fiecare ştie ce este bine şi ce este rău. După această lege s-a condus lumea până la Moise (Rom. 2, 14-15).

b) A doua lege după care se vor judeca oamenii dinainte de Hristos şi toţi cei ce nu cred în Hristos, este legea zidirilor, a întregii creaţii care ne stă pururea în faţă şi ne spune că este făcută atât de minunat de un Creator nevăzut, de Dumnezeu. „Lumea văzută, spune Sfântul Vasile cel Mare, este şcoală a sufletelor celor cuvântătoare", este Biblia nescrisă a tuturor oamenilor (Rom. 1, 20; *Filocalia*, vol. X, 1981, Cuvântul 5, p. 43; *Hexaimeron*, Cuvântul 1, Bucureşti, 1826).

c) A treia lege, după care se vor judeca numai evreii, este legea scrisă a lui Moise, care s-a dat pe Muntele Sinai (Rom. 2, 12).

d) A patra lege este Legea Darului, sau Evanghelia, dată nouă de Hristos, după care se vor judeca toate popoarele creştine (Ioan 12, 48; Rom. 2, 1-6; Iacob 2, 12).

Dacă cineva se leapădă de botezul creştin este un apostat, adică lepădat de Dumnezeu, şi nu are iertare în veci, iar la judecată va fi mai greu pedepsit decât un păgân care nu a ştiut pe Hristos. Sfinţii Părinţi spun că păgânii nu se pot întoarce uşor la credinţa în Hristos, pentru că n-au cunoscut pe Dumnezeu. Tot ei spun că cei ce au greşit în Legea darului, ca creştini, mai greu şi mai tare se vor pedepsi decât păgânii care au greşit după legea firii.

108. Întrucât drepţii din rai sunt mântuiţi, pentru ce trebuie să învie şi ei din morţi şi să fie judecaţi a doua oară în ziua de apoi?

Pentru că în ceasul morţii au fost judecaţi provizoriu şi fără trup, iar la Judecata de apoi vor fi judecaţi cu tot cu trup. Adică va fi judecat şi trupul pentru faptele lui, ca să nu rămână nici el nejudecat şi nerăsplătit sau neosândit. Apoi, pentru că de la judecata particulară până la cea de pe urmă, faptele bune făcute de cei drepţi pe pământ le agonisesc mai multă răsplată şi odihnă în împărăţia lui Dumnezeu, care li se va da în ziua cea mare a judecăţii. La fel şi cu cei păcătoşi, faptele lor rele de pe pământ le agonisesc după moarte, prin sminteală, mai multă osândă care li se va da la Judecata de apoi.

Deci, la judecata viitoare se vor judeca şi drepţii şi păcătoşii (Eccl. 3, 17; II Petru 2, 9) *şi toţi vom sta înaintea divanului lui Hristos, ca să ia fiecare după cele ce-a lucrat prin trup* (Rom. 14, 10; II Cor. 5, 10). Aşadar, drepţii se vor judeca spre a avea *mărturia lui Hristos înaintea Tatălui* (Matei 13, 43; 25, 34; Luca 12, 8; Apoc. 3, 5) şi spre a primi răsplata cea veşnică. Iar păcătoşii vor învia spre a primi osânda cea veşnică, după faptele lor (Matei 13, 43; 25, 46; Ioan 5, 29; Rom. 2, 7-10; II Tim. 4, 8; I Petru 5, 4; Apoc. 11, 18).

Drepţii, după Judecata de Apoi, nu mai primesc raiul în care au fost până atunci, ci primesc împărăţia lui Dumnezeu unde *vor străluci ca soarele* întru lumina Preasfintei Treimi (Matei 25, 4, 34,; 43).

109. De ce se cercetează la Judecata de apoi numai faptele milosteniei, iar celelalte fapte nu, după cum spune Evanghelia după Matei, capitolul 25, 31-46?

Să nu zicem că la Judecata de apoi nu se întreabă şi celelalte fapte bune. Să ne aducem aminte de cuvintele Domnului, Care zice: *De nu va prisosi dreptatea voastră mai mult decât a cărturarilor şi a fariseilor, nu veţi intra în împărăţia cerurilor* (Matei 5, 20). Să ne aducem aminte că împărăţia cerurilor este a celor săraci cu duhul (Matei 5, 3) şi a celor ce sunt prigoniţi pentru dreptate (Matei 5, 10). Să ne aducem aminte că numai cei ce vor ajunge la nevinovăţia şi curăţia pruncilor *vor intra întru împărăţia cerurilor* (Matei 18, 3; 19, 14; Marcu 10, 14; Luca 18, 16). Să ne aducem aminte *că prin multe scârbe şi necazuri ni se cade nouă a intra întru împărăţia lui Dumnezeu* (Fapte 14, 22).

Iar Sfântul Apostol Pavel zice: *Nu vă amăgiţi: nici desfrânaţii, nici închinătorii la idoli, nici preacurvarii, nici malahienii, nici sodomiţii, nici furii, nici lacomii, nici beţivii, nici ocărâtorii, nici răpitorii, nu vor moşteni împărăţia lui Dumnezeu* (I Cor. 6, 9-10). La Efeseni întăreşte din nou acest lucru, zicând: *Aceasta să ştiţi că tot desfrânatul, sau necuratul sau lacomul, care este slujitor al idolilor, nu are moştenire întru împărăţia lui Hristos şi Dumnezeu* (Ef. 5, 5). Iar la Apocalipsă zice: *partea celor fricoşi şi necredincioşi şi păcătoşi şi spurcaţi şi ucigaşi şi desfrânaţi şi*

fermecători şi închinători la idoli şi a tuturor celor mincinoşi este iezerul care arde cu foc şi pucioasă, care este moartea a doua (Apocalipsa 21, 8). Şi Pavel adaugă în alt loc: *Nu ştiţi oare că nedrepţii nu vor moşteni împărăţia lui Dumnezeu?* (I Cor. 6, 9). Iar Domnul zice: *pentru tot cuvântul deşert pe care îl vor grăi oamenii vor da seamă în ziua judecăţii* (Matei 5, 22; 12, 36-37; Iuda 15).

Aşadar, de toate faptele cele bune şi cele rele vom fi întrebaţi în ziua Judecăţii de apoi. Iar dacă spune evanghelistul că la Judecata de apoi vom fi întrebaţi aceasta să înţelegem că milostenia este una din fiicele dragostei, după cum zice şi Sfântul Pavel că *dragostea se milostiveşte...* (I Cor. 13, 4). Deci, întrucât dragostea este *legătura desăvârşirii* (Col. 3, 14), să înţelegem că din dragostea de Dumnezeu şi cea de apoapele izvorăsc toate faptele cele bune şi că cine are dragoste desăvârşită acela a ajuns la *plinirea Legii* (Rom. 13, 8-10). Având în sufletul său cea mai mare faptă bună care *nu piere niciodată* (I Cor. 13, 8). Căci în dragoste se cuprind toate faptele cele bune.

Pentru aceasta va întreba Domnul la judecată numai de milostenie, pentru că cel ce este cu adevărat milostiv este un izvor al dragostei de Dumnezeu şi de oameni şi lucrător a toată fapta bună.

110. De câte feluri este milostenia creştină?

Milostenia creştină este de două feluri: trupească, adică materială, şi sufletească, adică duhovnicească. Ambele milostenii izvorăsc din dragostea de Dumnezeu şi de aproapele.

111. Care sunt faptele milosteniei trupeşti cele mai mari?

Sunt cele arătate de Mântuitorul la Evanghelia Judecăţii de apoi (Matei 25, 34-45), şi anume: să hrănim pe cel flămând, să adăpăm pe cel însetat, să îmbrăcăm pe cel gol, să cercetăm pe cel bolnav şi întemniţat şi să odihnim pe cel străin şi care este în necaz.

112. Care sunt faptele milosteniei sufleteşti?

Să întoarcem la dreapta credinţă pe cei necredincioşi şi eretici; să întoarcem la pocăinţă pe cei păcătoşi şi înstrăinaţi de Dumnezeu; să învăţăm cele bune pe cei neştiutori; să mângâiem şi să sfătuim pe cei deznădăjduiţi, pe cei întristaţi şi bolnavi; să ne rugăm pentru aproapele nostru, adică pentru tot omul care este în nevoi (Filip. 1, 19; Col. 4, 3; Iacob 5, 16); să iertăm din inimă pe cei ce ne greşesc şi să nu ne răzbunăm pe ei (Matei 5, 44-48; 18, 22).

113. Care este cea mai mare faptă bună a iubirii de Dumnezeu? Dar a iubirii faţă de aproapele?

Cea mai mare faptă bună a iubirii de Dumnezeu este *de a lua cineva crucea sa şi a urma lui Hristos până la moarte* (Matei 10, 38; Luca 14, 27), aşa cum au făcut şi sfinţii mucenici, cuvioşii, călugării cei aleşi şi toţi creştinii drepţi. Iar fapta bună cea mai mare izvorâtă din iubirea aproapelui este *de a-şi pune cineva sufletul* (viaţa) *pentru aproapele său* (I Tes. 2, 8; II Cor. 12, 15; II Tim. 2, 10; I Ioan 3, 16).

114. Rugăciunea pentru aproapele este o datorie sau o faptă de milostenie?

Este şi una şi alta, căci toate faptele bune sunt o datorie a creştinilor faţă de Dumnezeu şi faţă de oameni. Rugăciunea pentru aproapele este o dovadă a dragostei creştine (II Cor. 9, 14) şi o datorie duhovnicească a fiecărui membru al Bisericii lui Hristos (Ef. 6, 18; I Tim. 2, 1; Iacob 5, 16). Oricum am socoti, suntem datori să ajutăm pe aproapele nostru cu rugăciunea, cu cuvântul, cu sfatul, cu hrană, cu bani, cu tot ce putem şi este nevoie.

115. Cum poate face milostenie săracul care nu are ce să dea milostenie?

Dacă cineva este aşa de sărac că nu are nimic să dea milostenie celui lipsit, unul ca acela este scutit de milostenia cea trupească, „că dacă nu avem, nu ni se cere”, zice Sfântul Isaac Sirul.

Însă milostenie duhovnicească oricine poate şi este dator să facă cu aproapele. Adică să se roage pentru cei din suferinţă, să-i îndemne la biserică, să le dea un pahar cu apă, să le spună un cuvânt de mângâiere.

116. Călugării sunt datori să facă milostenie materială?

Cât priveşte pe călugări „**este mai mare lucru pentru ei să fie săraci, decât să miluiască pe săraci**” (*Filocalia*, vol. IX, Cuvintele 16, 17 din Scara Sfântului Ioan Scărarul). Iar dacă monahii vor uita făgăduinţa lor de a fi săraci şi vor aduna bani şi alte averi, atunci prea obligaţi sunt să facă milostenie la săraci, căci ei au dat jurământ înaintea lui Hristos să trăiască toată viaţa în sărăcie de bună voie. **Pe călugării care adună bani şi averi, numai milostenia îi poate izbăvi de osânda lui Dumnezeu**. În legătură cu aceasta să vă spun o istorioară adevărată, scrisă în Prolog, vol. I, în 11 octombrie.

Era un egumen vestit de la o mănăstire cu mulţi călugări. Acesta la început era foarte milostiv şi iubitor de săraci. Pe toţi care băteau la poarta mănăstirii îi primea, îi ospăta, vorbea cu ei şi le dădea cele de nevoie. Mai târziu a devenit iubitor de cinste omenească şi a părăsit milostenia şi pe săraci. Se împrietenise cu oameni bogaţi, cu dregători şi boieri, cărora zilnic le dădea ospeţe şi se îndeletnicea numai cu ei. Iată odată a venit la poarta mănăstirii un bătrân sărac şi i-a spus portarului: „Părinte, spune-i egumenului că a venit un frate de-al lui de departe cu multă osteneală şi doreşte să vorbească cu dânsul”. S-a dus portarul mănăstirii, dar egumenul ospăta şi vorbea cu bogaţii.

Când i-a spus, a răspuns cu asprime portarului: „Nu mă supăra acum. Nu mă vezi vorbind cu oamenii? Pentru ce ai slobozit pe acest sărac în mănăstire?” Auzind acel sărac nu s-a tulburat, ci a stat în aşteptare la poartă până seara. După cinci ceasuri a venit la egumen un oarecare om bogat şi l-a întâmpinat egumenul la poartă. Atunci i-a spus săracul acela: „Am a-ţi spune un cuvânt, părinte”. Dar egumenul nu l-a băgat în seamă, ci l-a lăsat la poartă şi s-a dus la cină cu bogatul. Apoi iar l-a petrecut până la poartă şi nu a luat în seamă rugăciunea săracului aceluia.

Deci, înserându-se şi văzând el că nu-l primeşte egumenul, s-a apropiat de portar şi i-a zis: „Aşa să-i spui egumenului: A venit Hristos la tine şi nu L-ai primit! Deci, întrucât cauţi cinste omenească, iată, de acum voi trimite la tine pe cei bogaţi şi puternici din toată ţara aceasta, că lucruri pământeşti doreşti, dar bunătăţile Mele nu le vei vedea!” În clipa aceea s-a făcut nevăzut. Era Iisus Hristos în chip de sărac!

Să învăţăm de aici, părinte, ce mare putere are milostenia la săraci pentru mântuirea noastră. Că odată cu săracul vine şi Hristos la uşa noastră. Deci, cei care avem câte ceva, să le dăm, ca să nu plece de la noi întristaţi. Iar cei care nu au, să-i mângâie măcar cu un cuvânt şi să se roage pentru ei. Să ne amintim de părintele Vichentie Mălău, mare duhovnic la Secu şi Agapia. Când venea câte un sărac la chilia lui şi nu mai avea ce să-i dea, se ducea pe la părinţi sau maici şi le zicea: „Vă rog, împrumutaţi-mă cu o sută de lei, că a venit Hristos la mine şi nu am ce să-I dau!” Aşa făceau părinţii noştri. Aşa să facem şi noi! Săracii sunt mântuirea noastră!

117. Care este importanţa milosteniei pentru mântuirea sufletului? Milostenia singură poate înlocui pe celelalte fapte bune?

Am arătat mai înainte că adevărata milostenie trupească şi sufletească izvorăşte din dragoste de Dumnezeu şi de aproapele. Dacă cineva este milostiv, fără un scop rău, unul ca acela are dragoste de Dumnezeu şi de aproapele şi prin aceasta el împlineşte toată Legea, deoarece *dragostea este împlinirea legii şi legătura desăvârşirii* (Rom. 13, 8-10; Col. 3, 14). *Mila este mai plăcută lui Dumnezeu decât jertfele* (Osea 6, 6; Matei 9, 13; 12, 7). *Cine face milostenie îşi face bine sufletului său,* zice Solomon (Prov. 11, 17), *dobândeşte viaţă, dreptate şi slavă* (Prov. 21, 21) şi este fericit (Prov. 14, 21). Iar Mântuitorul fericeşte pe cei milostivi şi le asigură mila Sa, atât în veacul de acum cât şi în cel viitor, căci zice: *Fericiţi cei milostivi, că aceia se vor milui* (Matei 5, 7).

Dar nu este de ajuns pentru mântuire numai milostenia. Că nu numai porunca milosteniei trebuie împlinită, ci şi toate celelalte fapte bune şi porunci ale lui Dumnezeu. Sfântul Apostol Iacob zice: *Cine va păzi toată legea, dar va greşi într-o singură poruncă, s-a făcut vinovat de toate poruncile. Căci Cel ce a zis să nu desfrânezi, a zis şi să nu ucizi. Şi dacă nu desfrânezi, dar ucizi, te-ai făcut călcător al legii* (Iacob 2, 11). Cel ce a zis *fiți milostivi* (Luca 6, 36), tot Acela a zis: *Nu judecați şi nu veți fi judecați; nu osândiți şi nu veți fi osândiți; iertați şi se va ierta vouă* (Luca 6, 37). Şi cel ce a fericit pe cei milostivi, Acela a fericit şi pe cei săraci cu duhul, şi pe cei blânzi, şi pe cei ce flămânzesc şi însetoşează de dreptate, şi cei curați cu inima, şi pe făcătorii de pace, şi pe prigoniți pentru dreptate (Matei 5, 3-12).

Deci, trebuie să înțelegem clar că **omul credincios, care voieşte să se mântuiască, este dator să împlinească** nu numai porunca milosteniei, ci să se ostenească, după a sa putere, a împlini **toate faptele bune şi toate poruncile Domnului.**

118. De ce se numeşte iubirea de argint, adică iubirea de bani, de plăceri şi de averi, închinare la idoli?

Se numeşte închinare la idoli pentru că cei ce iubesc banii, plăcerile trupului şi averile, se închină acestor patimi ca unor dumnezei şi pun pe acestea mai presus de Ziditorul. Adică, cel ce se iubeşte pe sine mai mult decât pe Dumnezeu, este un închinător la idoli. La fel este şi cel ce se îngrijeşte de mâncare, de bani, de haine, de avere, mai mult decât de suflet, de biserică, de rugăciune, de spovedanie, de milostenie. Iubirea de sine are măsură iubirea de aproapele (Matei 19, 19). Iubirea de Dumnezeu nu are limită, adică este nelimitată, după porunca: *Să iubeşti pe Dumnezeu din toată inima ta, din tot cugetul tău şi din toată puterea ta* (Deut. 6, 4-5).

Cel iubitor de bani se închină banilor în locul lui Dumnezeu. Cel lacom la mâncare îşi face pântecele său un dumnezeu, adică idol, după mărturia Sfântului Apostol Pavel (Col. 3, 5). Iar *cel ce face păcatul este rob al păcatului* (Ioan 8, 34; Rom. 3, 9; 6, 16; Ef. 2, 3; I Tes. 4, 5; Tit 3, 3; II Petru 2, 19). Deci **cine este rob al păcatului nu mai poate fi rob şi fiu al lui Dumnezeu.**

Tocmai de aceea Mântuitorul a pus prima condiție, celui ce vrea să-I urmeze Lui, să se lepede de sine şi să-şi ia crucea sa, spre a-I urma Lui (Matei 16, 24). Şi aceasta, pentru că cel ce are patima iubirii de sine are, împreună cu ea şi toate patimile şi păcatele, deoarece „**iubirea de sine este maică, rădăcină şi izvor a tot păcatul**” (Sfântul Evrem Sirul, Tomul III, Cuvânt pentru faptele cele bune şi pentru patimi; *Filocalia*, vol. IV, Cuvânt minunat şi folositor, de Sfântul Ioan Damaschin etc).

119. Ce este egoismul şi cum poate creştinul să se izbăvească de el?

Egoismul este iubirea de sine, adică **iubire nerațională, exagerată față de trup** (*Filocalia*, vol. II, cap. 59). **Creştinul se poate curăți de această cumplită patimă prin lepădarea de sine** (Matei 16, 24); prin biruirea de sine, neprețuirea de sine, defăimarea de sine, cunoştința de sine şi tăgăduirea de sine; **prin rugăciune, post şi deasă spovedanie**.

CONVORBIREA A PATRA

ALTE CUVINTE DE FOLOS

120. Părinte Cleopa, ce ne este mai de folos nouă călugărilor să facem în viață?

Eu socotesc că cel mai de preț în această viață este să laşi toate şi să-ți plângi păcatele tale, pentru că cea mai scumpă pentru noi este veşnicia. Deci, trebuie să facem totul ca să n-o pierdem, că atunci degeaba am mai trăit pe pământ!

121. Ce legătură duhovnicească este între rugăciune şi citirea cărților sfinte?

Spun Sfinții Părinți că două lucruri de geniu are mintea omului: citirea şi rugăciunea. Ele se ajută permanent una pe alta. Când suntem tulburați şi răspândiți cu mintea, mai mult să citim cuvinte folositoare de suflet. Iar când văzduhul inimii s-a liniştit şi gândurile minții s-au adunat, mai mult să ne rugăm şi mai puțin să citim.

122. Dați-mi un sfat pentru rugăciune, că uneori am timp să mă rog şi mă îndeamnă gândul să fac altceva de folos, iar alteori nu am timp şi aş dori să mă rog.

Dacă te jefuieşte vrăjmaşul la rugăciune, te jefuieşte de orice. De aceea spune Sfântul Isaac Sirul: „Dacă în vremea rugăciunii faci altceva decât să te rogi, să ştii că eşti batjocorit de diavol". Eu te sfătuiesc ca niciodată să nu laşi sfânta rugăciune, nici să faci altceva în vremea ei, că diavolul ne îndeamnă să facem orice, mai ales în vremea rugăciunii, numai să nu ne rugăm.

123. Ce înțelegem prin rugăciunea făcută „in duh şi adevăr"?

Când ne rugăm în gând lui Dumnezeu atunci ne rugăm în duh, adică cu mintea şi cu inima stăpânite de atenție şi simțire. În adevăr ne rugăm când lucrăm şi poruncile lui Dumnezeu, că ele sunt adevăr, cum spune proorocul David: *Toate poruncile Tale sunt adevăr* (Ps. 118, 86). Însă, te rogi în adevăr numai când faci poruncile după legea lui Dumnezeu, adică dreapta credință, cum zice psalmistul: *Că legea Ta este adevăr* (Ps. 118, 42).

124. Cum putem ajunge la această rugăciune duhovnicească?

Maica de obşte a rugăciunii este darul Duhului Sfânt. Aceasta învață pe om să se roage, să crească în rugăciune, să urce dintr-o treaptă în alta a rugăciunii, până ajunge la treapta cea mai înaltă. Că opt sunt treptele rugăciunii, după unii Sfinți Părinți: contemplarea naturală în duh, adică cugetarea la zidirile lui Dumnezeu; rugăciunea limbii; rugăciunea gurii şi a limbii; adică rugăciunea cu glas tare; rugăciunea minții şi a gurii, când te rogi cu glas tare şi cu toată luarea aminte; rugăciunea minții; rugăciunea minții şi a inimii, când te rogi în taină şi cu luare aminte şi cu simțirea inimii; rugăciunea inimii, când mintea este înghițită de inimă, prin darul lui Dumnezeu şi de acolo se înalță cu putere la cer. Şi ultima treaptă, rugăciunea contemplativă. Aceasta este rugăciunea fără cuvinte la care ajung numai unii din sfinți, cu darul Duhului Sfânt.

125. Cu orice rugăciune putem ajunge la rugăciune cea de foc a inimii?

Da. Cu orice rugăciune putem dobândi adevărata rugăciune a inimii. Şi cu citirea Psaltirii, dacă o facem cu mare credință şi cu luare aminte, şi cu metaniile, şi cu acatistele, şi chiar cu cântarea cea duhovnicească, şi cu postul, şi cu privegherile de toată noaptea. Sfinții Părinți însă au ales rugăciunea lui Iisus pentru a dobândi rugăciunea inimii, ca cea mai potrivită. Mai mare decât rugăciunea inimii încă este extazul, răpirea minții, numită de Părinți „Vedere duhovnicească", când se curățeşte vazduhul inimii. La această treaptă au ajuns Moise şi Ilie, când s-au învrednicit să vorbească cu Dumnezeu şi să vadă slava Lui. Şi mai ales Sfântul Apostol Pavel, care *a fost răpit până la al treilea cer, în trup sau afară de trup, Dumnezeu ştie.*

Că nici el nu ştia. În ultima treaptă a rugăciunii puterile sufleteşti rămân la om, dar le poartă Duhul Sfânt unde voieşte, că omul nu le mai poate conduce. Mintea omului în acel moment se topeşte ca focul dumnezeirii, ca ceara în foc, şi nu mai are lucrarea ei. Cei cu înțelegere omenească nu pot pricepe înțelepciunea Duhului Sfânt. Nici descoperirile din vremea rugăciunii nu le poate tâlcui cel ce le-a văzut, ci altu mai înalt decât el. Cum a fost proorocul Daniel. El nu-şi putea explica descoperirile cele dumnezeieşti, ci i le explica arhanghelul Gavriil.

126. Ați cunoscut vreun călugăr sau mirean cu rugăciunea inimii?

Am cunoscut câțiva pustnici care trăiau prin bordeie în pădurile din jurul Mănăstirii Sihăstria, pe la Sihla, Agapia Veche şi Pocrov, dar cât erau de sporiți în rugăciune, numai Dumnezeu ştie. Acum toți s-au dus din lumea aceasta. La noi în Sihăstria, aveau rugăciunea inimii

părinții Ghervasie Gaşpar, Paisie Nichitencu, bucătarul mănăstirii († 1970), şi poate, părintele Gherasim Ilie, fratele meu.

Rugăciunea inimii, însă, este o lucrare de taină pe care numai Dumnezeu o ştie, iar cel care o are foarte greu o spune altora. Sunt şi mireni care au rugăciune duhovnicească, încât întrec şi pe călugări. Să vă spun o întâmplare minunată pe care am văzut-o aici, în biserică, acum vreo zece ani. Eram de rând la Sfântul Altar. Am venit la biserică pe la ora 4 dimineața şi îmi făceam rugăciunile de Sfânta Împărtăşanie în genunchi, în fața Sfintei Mese. Nu după mult timp intră o femeie să se roage, care venise de cu seară la mănăstire. N-o cunoşteam. Se ruga încet pe la toate icoanele şi făcea mereu metanii. Nu ştia că mai este cineva în biserică. Era întuneric, că era timp de iarnă. Văzând eu că se roagă aşa stăruitor m-am uitat prin sfintele uşi să văd cine se roagă cu atâta credință. Femeia stătea în genunchi în mijlocul bisericii, cu mâinile ridicate în sus şi zicea din toată inima aceste cuvinte: „Doamne, nu mă lăsa! Doamne, nu mă lăsa!”

Am văzut o lumină gălbuie în jurul ei şi m-am înspăimântat. Apoi femeia a căzut cu fața la pământ şi se ruga fără glas. Raza de lumină dimprejurul ei se făcea tot mai mare şi se ridica în sus. După puțin timp lumina s-a stins încet, iar femeia s-a ridicat şi a ieşit din biserică. Era o femeie de la țară.

Iată, deci, cine are darul rugăciunii! Iată că mirenii ne întrec pe noi călugării! Eu făceam proscomidia şi de mare emoție am început a plânge cu copia în mână. Numai Dumnezeu ştie câți aleşi are în această lume!

127. Dar noi, care nu ajungem la măsura rugăciunii adevărate, ne putem mântui?

Auzi ce spune Duhul Sfânt: *În dar sunteți mântuiți*. Nu faptele noastre, ci mila lui Dumnezeu şi smerenia inimii ne mântuiesc. Că şi sfinții au nevoie de mila lui Dumnezeu. Facem ce putem, iar darul Duhului Sfânt săvârşeşte toate. Vezi un gândac mic ce face? Merge pe ici, pe colo. Se uită pe unde ar putea păşi, după puterea lui. Se urcă pe o frunză, cade jos, apoi iar se urcă; nu dă înapoi, până nu ajunge sus, pe deal sau în vârful copacului. Aşa face şi puiul de pasăre. Sare de pe o creangă pe alta, se mai uită, dă din aripioare, se urcă pe un copac. Şi aşa, după a lui putere, se urcă cât mai sus, ca să fie la adăpost. Tot aşa să facem şi noi cu smerenie, şi aşa, cu darul lui Dumnezeu, vom dobândi rugăciune curată de gânduri şi imaginații, apoi câteva lacrimi şi nădejdea mântuirii.

128. Ce ne spuneți despre imaginație care bântuie în vremea rugăciunii?

Fericită mintea care se roagă, se închină fără imaginație, că Hristos n-a avut imaginație, fiind Dumnezeu. Adam a căzut din rai după ce a căzut în imaginație, că îşi imagina, după sfatul lui Lucifer, că de va mânca din pomul oprit nu va mai muri în veac. Spun Sfinții Părinți că cea mai mare boală şi ispită în vremea rugăciunii este imaginația minții, numită de ei şi „caracatița sufletului cu opt brațe” sau „octogon”. Mai este numită imaginația şi „pod al dracilor”. În timpul rugăciunii din inimă cel mai greu lucru este a păzi imaginația; mai greu chiar decât a păzi mintea de gânduri. Să nu uităm că tot ce este circumscris, imaginat, nu este Dumnezeu. Or, dacă ne oprim la imaginații, ne înşelăm, nu mai putem pătrunde pe poarta cea îngustă a inimii, nici nu ajungem la Dumnezeu.

129. Prin ce este omul superior tuturor creaturilor?

Toate sunt create de Dumnezeu, dar nu toate sunt din Dumnezeu, cum este omul. El este creat cu sfatul Preasfintei Treimi, după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu. Deci omul are puterea să devină fiu al lui Dumnezeu, să crească în fapte bune, să se îndumnezeiască. Omul are suflet viu, creat de Dumnezeu, în care se odihnesc o mică parte din energiile necreate ale lui Dumnezeu, care sunt tot atâtea câte sunt şi însuşirile lui Dumnezeu.

130. Cel ce nu face deplin voia lui Dumnezeu are voie să îndemne şi pe alții la fapta bună?

Spune Sfântul Isaac Sirul că „se cade şi celui ce nu face fapta bună să înveţe pe alţii fapta bună, că lipsa faptelor sale o împlineşte folosul cuvântului". Iar Sfântul Ioan Scărarul zice: „Se cade celui ce învaţă şi nu face, ruşinându-se de cuvintele sale, să înceapă şi el câte puţin a face fapta bună".

131. Ce sfat ne mai daţi pentru mântuirea sufletului?

Să rămâneţi în corabia Bisericii şi să ascultaţi de ea, că Biserica este trupul Lui Hristos. Biserica este mama noastră cea de obşte. Prin Biserică intrăm în lume, în viaţă şi prin ea plecăm în lume, în cealaltă viată veşnică. Noi, creştinii, suntem asemenea unui copac sădit de Dumnezeu. Creanga care se rupe din copac moare, nu mai poate fi vie. Aşa şi creştinii care se rup de Biserică mor, nu mai pot avea viaţă, nici mântuire până nu se întorc în sânul Bisericii. Când mintea omului iscodeşte credinţa şi părăseşte Biserica, în zadar sunt toate faptele bune. Iar unde este unitate şi înţelegere, acolo este mântuire şi Dumnezeu ajută. Mai spun Sfinţii Părinţi că în vremea de pe urmă două lucruri vor ajuta Biserica şi pe credincioşi: pustia simţită, adică minţii, peşterile, pădurea; şi pustia gândită, adică păstrarea credinţei în taina inimii.

132. Unde se mântuiesc călugării mai uşor? În viaţa de obşte sau în viaţa de sine, la linişte?

Spune Sfântul Teodor Studitul aşa: „Călugării din viaţa de obşte se mântuiesc cu miile, iar cei din viaţa de sine câte unul la mie". În viaţa de obşte trebuie să fie o minte în toate capetele şi un suflet în toate trupurile, cum spune Sfântul Vasile cel Mare. Pe când în viaţa de sine, fiecare face ce vrea. Mănâncă când vrea, doarme când vrea, se roagă când vrea. Nimeni nu-l conduce şi nu-i taie voia, decât singură conştiinţa sa îl călăuzeşte şi duhovnicul, dacă îi cere sfatul. În această privinţă îmi aduc aminte şi de cuvântul părintelui nostru Ioanichie Moroi, egumenul Sihăstriei, că adeseori ne zice: „Părinţilor şi fraţilor, când se va strica viaţa de obşte în mănăstiri, atunci se pustiesc mănăstirile!" Şi aşa este. Acum aproape peste tot s-a stricat viaţa de obşte.

133. După rânduiala vieţii monahale, care sunt motivele canonice pentru care călugărul poate să plece din mănăstirea sa de metanie?

Trei sunt motivele canonice pentru care un călugăr poate să plece în altă mănăstire, şi anume: dacă stau femei în mănăstire; dacă sunt copii mici în mănăstire şi dacă stareţul este eretic. Al patrulea motiv, după Sfântul Vasile cel Mare, dacă un călugăr are vătămare sufletească în mănăstirea sa, poate pleca în altă mănăstire unde crede că poate spori.

134. Dacă un călugăr este trimis din mănăstirea sa în altă parte şi nu se duce la metanie, este păcat?

Dacă ne leagă inima de loc, încă nu iubim pe Dumnezeu. De vrea Dumnezeu să ne pună o sarcină în spate, oare noi să n-o primim? Că Dumnezeu nu ne încearcă mai presus de puterea noastră. Deopotrivă cu ispita, cu suferinţa, va veni şi mângâierea Duhului Sfânt în inima noastră.

135. Este de folos să meargă călugării în pelerinaj la Mormântul Domnului?

Aşa a fost întrebat odată Sfântul Vasile cel Mare de o călugăriţă, iar el i-a răspuns: „Dacă n-ai aflat cărarea către Ierusalimul cel dinlăuntru, du-te la Ierusalim; iar dacă ai aflat-o, nu te mai duce!"

136. Care este importanţa Sfintei Liturghii?

Sfânta Liturghie are caracter şi de jertfă şi de cină. Prin jertfa liturgică se spală păcatele cele ce se pomenesc şi li se scot părticelele şi, totodată, prin această jertfă dumnezeiască ni se oferă în dar cina Domnului, adică Trupul şi Sângele lui Hristos. Cât timp va fi Sfânta Liturghie pe pământ este semn că încă nu ne-a părăsit mila lui Dumnezeu. Iar „când va înceta jertfa şi turnarea", cum

spune la Daniel proorocul, atunci va fi sfârşitul lumii. Că nu armele vor pustii şi arde pământul, ci, cum spune la Pilde, *fărădelegea va pustii tot pământul şi va răsturna scaunele celor puternici*. În acele zile, trei patimi cumplite vor stăpânii în lume, simbolizate de numărul apocaliptic 666, şi anume: minte fără de judecată, adică plină de iuţime, de răzbunare şi ucidere; poftă fără de minte, adică vor domni pe pământ desfrânarea, sodomia şi beţia; minte plină de imaginaţie sau închipuire pripită, adică oamenii vor fi amăgiţi de tot felul de griji, gânduri, tulburări şi patimi, încât nu vor mai avea timp să se roage, să citească, să cugete la moarte.

137. Ce trebuie să ştim despre Botez?

Prin Botez se spală deodată două păcate cu care se naşte copilul, adică atât păcatul strămoşesc, cât şi păcatul zămislirii din plăcere. Că şi zămislirea este considerată păcat, după cuvintele psalmistului din Psalmul 50, care zice: *Că iată, întru fărădelegi m-am zămislit şi întru păcate m-a născut mama mea...* De aceea trebuie să se boteze copiii. Ei se botează prin credinţa naşilor, cum s-a vindecat şi sluga sutaşului. Omul la început a fost creat să se înmulţească prin cuvânt, nu prin poftă, că este fiinţă cuvântătoare, aşa cum a zămislit Maica Domnului prin cuvânt. Însă omul, prin păcat a ajuns să se înmulţească trupeşte.

138. Părinte Cleopa, în ce an aţi venit la mănăstire?

Noi am fost zece fraţi la părinţi, din care cinci – patru fraţi şi o soră – am venit la mănăstire. Fratele cel mai mare, Mihail, a fost pustnic pe muntele Ceahlău. Sora mea Ecaterina a fost rasoforă la Agapia Veche, iar eu şi cu încă doi fraţi mai mari, Vasile şi Gheorghe, am venit la Sihăstria. Până în anul 1935 mi-au murit de tineri, toţi cei nouă fraţi. Apoi a murit şi tata, Alexandru Ilie, zis Ţârlea. Mai trăiam eu, ca stareţ la Mănăstirea Sihăstria, şi mama, acasă în comuna natală, Suliţa-Botoşani. În anul 1946 am adus pe mama la Sihăstria, am călugărit-o şi am dus-o la Agapia Veche, unde a trăit până în anul 1968, când s-a dus la Domnul, în vârstă de 92 de ani.

Iar venirea mea la mănăstire a fost aşa: În ziua de 12 decembrie 1929, de Sfântul Ierarh Spiridon, când aveam 17 ani, am plecat din casa părintească cu fratele meu mai mare Vasile, cu două traiste în spate. În una aveam Vieţile Sfinţilor, Psaltirea, Ceaslovul şi Sfânta Scriptură; iar în cealaltă aveam două icoane mari, pictate – una, cu Maica Domnului şi alta, cu Sfântul Gheorghe. Nimic altceva nu ne-am luat de-acasă. Părinţii noştri Alexandru şi Ana ne-au petrecut plângând până pe câmp, pe platoul târgului Suliţa, la locul numit „Râpa lui Budăi". Aici, fratele meu Vasile a început a cânta condacul Acatistul Mântuitorului, „Apărătorul cel mai mare şi Doamne, biruitorul iadului...". Apoi ne-am închinat, am sărutat mâinile părinţilor şi am plecat spre schitul Cozancea. În clipa aceea părinţii mei au căzut jos şi plângeau în hohote! La Cozancea am stat o noapte la părintele Paisie. Apoi am luat şi pe fratele nostru Gheorghe, am venit toţi trei la Suceava, ne-am închinat la moaştele Sfântului Ioan cel Nou şi de aici am venit pe jos la Mănăstirea Sihăstria.

Aici era egumen protosinghelul Ioanichie Moroi. Cum ne-a văzut ne-a ţinut trei zile şi trei nopţi la poarta mănăstirii să ne rugăm şi să batem cu băţul într-un butuc de brad, ca să ne ispitească dacă avem răbdare pentru viaţa călugărească. Numai seara ne lăsa să dormim într-o chilie. După trei zile de post, de rugăciune şi ispitire, ne-a chemat la biserică, ne-a spovedit, ne-a împărtăşit cu Prea Curatele Taine, ne-a dus la trapeză să mâncăm şi ne-a rânduit chilii şi ne-a trimis la oi, că ştiam bine de acasă, iar pe fratele Gheorghe la vite. Nu ne vedeam unii cu alţii câte o săptămână şi chiar câte o lună. Aşa am intrat în nevoinţa călugărească. În anii 1931 şi 1933 au murit fraţii mei şi am rămas singur. În anul 1937 am fost tuns în călugărie şi am păscut zece ani oile mănăstirii, că părintele egumen era bolnav. Iar în ianuarie 1945 am fost hirotonit preot şi numit stareţ al mănăstirii în locul bătrânului egumen, decedat.

139. Spun părinţii bătrâni că la început nu voiaţi să primiţi hirotonia în preot. Cine v-a determinat s-o primiţi?

Citind eu prin cărţi şi auzind că Sfântul Grigorie Teologul şi Sfântul Ioan Gură de Aur au fugit multă vreme de preoţie, mă temeam să primesc o aşa mare treaptă, prin care mulţi nevrednici s-au osândit. De aceea nu voiam să primesc preoţia. Dar în toamna anului 1944, mergând cu carul cu boi la via mănăstirii de la Racova-Buhuşi, ne-a ieşit înainte plângând o bătrână dintr-un sat, cu un Liturghier, un epitrahil, o cruce în mână şi un baston preoţesc şi mi le-a dat mie, zicând: „Părinte, aceste lucruri au rămas la mine de la un bătrân preot care a murit. Vi le dau sfinţiei voastre, poate vă trebuie!". Le-am dus la mănăstire. Acest lucru m-a mişcat atât de mult, încât l-am socotit un semn dumnezeiesc ca să primesc Taina Preoţiei şi ascultarea de stareţ.

140. Câţi ani aţi fost stareţ la Mănăstirea Sihăstria?

Aproape cinci ani. Din ianuarie 1945, până la 1 septembrie 1949, când am fost transferat la Mănăstirea Slatina cu 30 de călugări din Sihăstria.

141. Cum vi s-a părut ascultarea de stareţ la Sihăstria?

N-a fost deloc uşoară. După incendiul din 1941, mănăstirea era în reparaţie, nu aveam chilii pentru călugări, iar fraţii noi se adunau mereu. Era greu cu hrana şi materialele, ca după război şi foamete. Obştea, însă, în câţiva ani s-a dublat, ajungând la 80 de părinţi şi fraţi. La început nu aveam preoţi suficienţi la biserică, paraclisul de iarnă era ars şi nu aveam fonduri de reparaţii. Dar ne-a ajutat Dumnezeu, că ne-a trimis credincioşi buni din Rădăşeni şi am mers înainte. Ne-au ajutat şi mănăstirile Secu şi Neamţ cu bani, hrană şi un paraclis pentru iarnă. Apoi am făcut călugări, am hirotonit preoţi noi şi am întărit programul slujbelor la biserică. Ce-am adăugat în plus la biserică au fost privegherile de toată noaptea la cele douăsprezece praznice împărăteşti, privegherea Acoperământului Maicii Domnului, marţi seara toată obştea, începând cu stareţul mănăstirii, tradiţie care se mai păstrează şi astăzi.

142. Ce bucurii duhovniceşti mai deosebite aţi avut la mănăstirea Sihăstria în anii tinereţii?

Cele mai mari bucurii duhovniceşti le-am avut în primii zece ani, când am fost cioban la oile mănăstirii împreună cu fraţii mei. Stâna, oile, trăirea în linişte şi singurătatea pe munte, în mijlocul naturii, mi-au fost cea mai înaltă şcoală de călugărie şi teologie din toată viaţa mea. În aceşti ani m-am rugat cel mai mult şi am citit numeroase scrieri ale Sfinţilor Părinţi, precum: *Patericul, Scara* Sfântului Ioan Scărarul, Sfântul Isaac Sirul, Sfântul Efrem Sirul, *Puţul* Sfântului Ioan Gură de Aur, *Hexaimeronul* Sfântului Vasile cel Mare, *Vieţile Sfinţilor şi Sfânta Scriptură*. Cărţile le împrumutam din bibliotecile mănăstirilor Neamţ şi Secu şi le purtam cu mine în desagă, cu oile pe munte. Iar rugăciunea mea era citirea Psaltirii în fiecare zi şi cele şapte laude. După ce terminam pravila, mâncam ceva din desagă, apoi scoteam scrierile Sfinţilor Părinţi şi citeam pe lângă oi până seara. Îmi erau aşa de dragi cuvintele Sfinţilor Părinţi încât se lipeau ca ceara de memoria mea. Mi-amintesc că odată şi Sfântul Ioan Iacob, bibliotecar la Mănăstirea Neamţ între anii 1933-1939, mi-a împrumutat să citesc cartea *Alfavita sufletească*.

Apoi mă întâlneam cu călugării pustnici care se nevoiau acum 50 de ani în pădurile din împrejurimi, cărora le ceream cuvinte de folos şi le duceam câte ceva de mâncare de la stână. Toate acestea au format pentru mine cele mai curate bucurii duhovniceşti.

143. Ce părinţi mai aleşi se nevoiau acum cincizeci de ani în jurul Mănăstirii Sihăstria?

În toamna anului 1930 am cunoscut pe Sfântul Cuvios Ioan, un mare rugător şi călugăr cu viaţă sfântă. Tot în acea vreme am cunoscut alţi părinţi iubitori de linişte care trăiau în pădurile apropiate; ieromonahul Partenie cu ucenicul său Gherasim; ieroschimonahul Vasian de la Sihla; schimonahia Isidora de la Râpa lui Coroi; monahiile Cleomida, Zenovia şi Magdalena cu ucenicele lor; ierodiaconul Cristofor, nevoitor aproape de Schitul Sihla; monahiile Antonina, Eufrosina şi

Pangratia, care mai târziu s-au dus la Locurile Sfinte, unde au şi răposat. Apoi monahii: Timotei, Ilarion şi Nicodim, cu metania din Mănăstirea Neamţ, şi monahia Valentina cu fiica ei Emiliana. Pe toţi aceştia i-am cunoscut şi m-am folosit duhovniceşte de nevoinţa şi sfaturile lor. Dumnezeu să-i numere pe toţi în ceata sfinţilor!

144. Aţi dorit vreodată să vă retrageţi la linişte în Muntele Athos?

Am dorit aceasta din tinereţile mele, mai ales că am avut şi un moş acolo, pe ieroschimonahul Varlaam Vântu. Însă nu am vrut să mă duc de capul meu, fără poruncă, ca să nu greşesc înaintea lui Dumnezeu şi să mă mustre conştiinţa că am făcut voia mea. Stareţul, duhovnicul şi mitropolitul meu niciodată nu m-ar fi lăsat să mă duc la Athos.

În toamna anului 1977, când am fost împreună cu sfinţia ta la Sfântul Munte, înclinam cu gândul să cer binecuvântarea Înalt Prea Sfinţitului nostru Mitropolit Arhimandritul Iustin Popovici din Serbia, cum ştii şi sfinţia ta, dacă ar fi bine să mă duc la Athos, sau să rămân în ţară, el mi-a răspuns: „Dacă te duci în Sfântul Munte, mai adaugi o floare la buchetul de flori din Muntele Athos şi te rogi pentru sfinţia ta. Iar dacă rămâi în ţară, stai înaintea credincioşilor, înveţi pe mulţi calea mântuirii, propovăduieşti pe Hristos, creşti ucenici şi te mântuieşti şi cu sfinţia ta şi pe alţii. Că dacă îi părăsim şi plecăm toţi la linişte, cine să-i mângâie, cine să-i înveţe voia lui Hristos şi să-i călăuzească în dreapta credinţa ortodoxă, mai ales acum când s-au înmulţit peste tot necredinţa şi sectele!”

Aceste cuvinte ale părintelui Iustin Popovici m-au liniştit, renunţând pentru totdeauna să mă retrag la Athos. Am socotit că prin gura lui a vorbit Însuşi Duhul Sfânt.

145. La sfârşitul acestei convorbiri, ce sfaturi duhovniceşti daţi părinţilor care v-au cunoscut şi preţuit?

Să slujească Biserica lui Hristos cu toată vrednicia, cu toată dăruire şi dragoste până la jertfă, apărând dreapta credinţă de tot felul de învăţături rele, şi să poarte grijă de turma şi sufletele ce li s-au încredinţat, „ca cei ce vor să dea seama” în ziua judecăţii de toate. Spune Sfântul Ioan Gură de Aur că: „Preotul trebuie să se şi jertfească, nu numai să jertfească”. Şi în alt loc zice: „Nimic nu este mai greu decât a păstori sufletele pe calea mântuirii!”

146. Ce sfat deosebit daţi ucenicilor Prea Cuvioşiei Voastre, pe care i-aţi crescut şi învăţat voia lui Dumnezeu?

Să rămână în dragostea lui Hristos şi să se iubească unii pe alţii, cu dragostea cu care i-am iubit şi eu. Apoi, să ajute şi ei pe alţii la mântuire, să rămână sub ascultare în staulul Bisericii Ortodoxe şi să se roage pentru iertarea păcatelor mele, că aştept din zi în zi să mă cheme Hristos la judecată şi să dau socoteală pentru toate.

Să nu uite ucenicii mei că oricâtă ştiinţă, avere şi cinste am avea, oricâtă rugăciune şi nevoinţă am face, nu ne putem mântui dacă nu ne iubim, dacă nu ne iertăm şi dacă nu ne ajutăm unii pe alţii, că „Dumnezeu este dragoste”. Altfel, este în zadar toată osteneala şi nădejdea nostră.

Cât am putut, m-am silit după a mea slabă putere cu darul lui Dumnezeu, să folosesc şi să învăţ pe fiecare, călugăr şi credincios, calea mântuirii. Pe nimeni n-am întors deşert de la uşa chiliei mele. Ci am deschis uşa chiliei şi a cuvântului tuturor care au venit la mine, ştiind că odată cu ficare om, intră şi Hristos în chilia mea. Nu pot spune că am făcut tot ce aş fi putut face, nici n-am împlinit cu fapta ce-am învăţat pe alţii. Însă am cugetul împăcat că ce mi-a dat Dumnezeu în dar, am împărţit şi eu altora în dar şi nădăjduiesc că mă voi mântui prin mila lui Dumnezeu şi prin rugăciunile Bisericii şi ale fiilor mei duhovniceşti.

147. Ce dorinţă mai aveţi acum în suflet?

Să lăs toate şi să mă rog pentru păcatele mele! Aceasta este ultima mea dorinţă. Că nimic nu este mai uşor, decât a învăţa pe alţii şi nimic nu este mai greu, decât a face ce înveţi pe alţii. De aceea, acum şi eu aş vrea să las toate şi să împlinesc cu fapta ce am învăţat pe alţii toată viaţa.

148. Părinte Cleopa, în încheiere, daţi-mi şi mie un cuvânt de folos.

Părinte Ioanichie, mai întâi să avem convingerea că în toată clipa supărăm pe Dumnezeu. Fără această smerenie din inimă nu ne putem mântui. Eu aşa încep mărturisirea mea. Apoi, dacă voieşti să te mântuieşti, păzeşte aceste trei lucruri, cum spune Sfântul Antonie cel Mare: „Să nu te muţi curând dintr-un loc în altul; să ai întotdeauna pe Dumnezeu înaintea ochilor şi, orice vrei să faci, să ai mărturie din Sfânta Scriptură şi de la Sfinţii Părinţi". Alt cuvios părinte spunea: „Fă-ţi chilia ta rai, pe călugări să-i ai ca pe îngeri, caută pacea şi te vei mântui!"

Aşa şi noi, părinte Ioanichie, să păzim cu scumpătate învăţăturile Sfinţilor Părinţi şi poruncile date nouă de Mântuitorul nostru Iisus Hristos şi, cu darul Lui, nădăjduim că ne vom mântui şi în veşnica odihnă ne vom sălăşlui. Amin.

NE VORBEŞTE

PĂRINTELE CLEOPA

Volumul 6

CUVÂNT ÎNAINTE

Continuând seria **Ne vorbeşte Părintele Cleopa**, binecunoscută în toată ţara şi chiar peste hotare, iată, cu ajutorul lui Dumnezeu, apare acum şi al şaselea volum, fiind mult aşteptat de iubitorii de Hristos, preoţi, călugări şi credincioşi.

Acest număr cuprinde teme diferite, de la cele de nuanţă dogmatică, la teme cu caracter moral, canonic, misionar şi liturgic.

Ca de obicei, sfaturile Arhimandritului Cleopa Ilie nu sunt de dată recentă, majoritatea dintre ele fiind rostite şi înregistrate pe casete, acum aproape 20 de ani.

Dar, cum până acum aceste cuvinte duhovniceşti nu au mai fost publicate, ele reprezintă un deosebit interes pentru credincioşii de toate vârstele, însetaţi de adevăr şi râvnitori pentru mântuire. În acest fel mulţi dintre cititori îşi îmbogăţesc cunoştinţele religioase citind aceste volume şi primesc răspunsuri potrivite la numeroasele lor întrebări.

Cuvântul dulce şi popular al Părintelui Cleopa, darul povestirii binecunoscut tuturor, ca şi memoria sa deosebită, captivează pe cititor şi fac ca scrierile Preacuvioşiei sale să fie foarte căutate.

Pe bună dreptate, Arhimandritul Cleopa Ilie, alături de alţi duhovnici renumiţi din mănăstirile noastre, face o importantă misiune ortodoxă în ţară, din ce în ce mai lovită de secte şi grupări anarhice de tot felul. Pentru aceea suntem datori să mulţumim lui Dumnezeu să ne-a binecuvântat cu aceşti părinţi cu mulţi fii duhovniceşti.

Volumul de faţă se încheie, în mod providenţial, cu un frumos cuvânt rostit la trapeza Mănăstirii Sihăstria, în seara zilei de 1 martie 1998, la lăsatul secului de Postul Mare. Acest cuvânt poate fi considerat pe drept cuvânt un adevărat testament duhovnicesc al bunului nostru părinte sufletesc şi rugător către Hristos, la vârsta sa de 86 de ani.

Să ne rugăm Mântuitorului Hristos şi Preacuratei Sale Maici ca să întărească dreapta credinţă în lume, să ne ocrotească ţara şi Biserica şi să îngăduie încă Părintelui Cleopa să mai rămână cu noi.

Arhimandrit Ioanichie Bălan

Sfânta Mănăstire Sihăstria
Sfinţii 40 de mucenici
9 Martie 1998

DREAPTA CREDINȚĂ

Auzim întotdeauna în Simbolul Credinței, că noi, ortodocşii, credem întru Una Sfântă, Sobornicească şi Apostolească Biserică. Una, nu o sută. Băgați de seamă! Vai şi amar de cei care s-au despărțit de Biserica lui Hristos. Nu există o mie de biserici! Una este: Biserica Sobornicească Ortodoxă în întreaga lume! **Cei ce s-au despărțit de Biserică nu au mântuire.** Biserica este stâlp şi întărire a adevărului! *Biserica este Trupul lui Hristos*, cum zice marele Apostol Pavel, al cărui Cap este în ceruri.

Cei ce s-au rupt de Biserică şi au trecut la vreo sectă oarecare, n-au mântuire în vecii vecilor, măcar de-ar face orice faptă bună! Pentru că acelaşi apostol a spus: *Credința este moartă fără fapte şi faptele fără dreapta credință sunt moarte!*

Sfântul Efrem Sirul zice: **Când mintea a părăsit scopul blagocestiei** – adică al dreptei credințe –, **toate faptele bune nu mai folosesc**. Şi fachirii cei din India şi bonzii şi yoghinii postesc şi se roagă, dar pentru cine? Pentru satana, nu pentru Hristos. **Nu primeşte Dumnezeu nici o faptă bună, dacă nu se face după dreptarul Ortodoxiei**.

Auzi ce spune marele Apostol Pavel? *Pacea peste cei ce vor umbla cu dreptarul acesta şi peste tot alesul lui Dumnezeu*, adică cei ce umblă în dreapta credință. **Nu este mântuire afară de Biserică!** *Biserica-i Trupul lui Hristos*. Ia să vă dau o pildă: Iată că acest copac, să zicem că este încărcat cu roade până în vârf, sau cu flori; şi deodată o ramură a lui se rupe şi cade pe pământ, încărcată de flori sau de roade. Să-mi spuneți mie, mlădița aceea mai poate rodi? Mai poate înflori mai departe? Nu! Dar la ce-i bună? Se usucă şi în foc se aruncă.

Hristos a spus că El este Capul Bisericii. *Eu sunt buciumul viței şi voi sunteți ramurile*. Toată mlădița care rămâne în bucium, aduce roadă multă. Şi aceea care se rupe şi cade din bucium, se taie – zice – şi în foc se aruncă. Aşa este cu oricine s-a rupt de Biserică. În general, orice sectă ar fi, care s-a rupt de Biserică, este sortită focului celui veşnic. Nu mai are seva Duhului Sfânt!

Hristos este trunchiul, este corpul copacului. El a dat Duhul Sfânt în Biserica Sa prin punerea mâinilor. Toți apostolii au fost episcopi, şi ei, prin punerea mâinilor, au sfințit alți episcopi, cum au fost Tit, Timotei, Filimon şi ceilalți. Prin punerea mâinilor, arhiereul trimite mai departe, prin succesiunea apostolică, Duhul Sfânt peste toți preoții şi diaconii, iar preotul, după ce a primit Duhul Sfânt la hirotonie, prin celelalte Taine cuvenite lui, sfințeşte pe toți credincioşii. Pe altă cale nu vine Duhul Sfânt în sufletul omului, decât numai şi numai pe calea care a arătat-o Hristos.

Hristos le spune Apostolilor: *Nu voi M-ați ales pe Mine, ci Eu v-am ales pe voi.* Oare când alege Dumnezeu, poate să greşească? Cine ştie inimile şi rărunchii fiecăruia mai bine ca Dumnezeu? Când a ales El 12 apostoli şi alți 70, apoi aleşi sunt! Şi nu numai că i-a ales, dar le-a dat mari puteri şi privilegii la aceşti aleşi ai Săi. Că nu la tot omul şi la tot sectarul a dat Hristos putere să lege şi să dezlege păcatele lumii sau să boteze sau să facă minuni sau să scoată dracii sau să facă alte semne! Nu! Acestor 12 Apostoli, pe care I-a ales, le-a spus: *Stați în Ierusalim, până vă veți îmbrăca cu putere de sus!* Până a venit Duhul Sfânt în chip de limbi de foc şi i-a îmbrăcat cu putere.

Ce spun nebunii de penticostali, că au botezul cu Duhul Sfânt? Anatema acestei păreri blestemate! Numai Apostolii au Botezul cu Duhul Sfânt şi cu foc, că lor li s-a dat putere să predice, să învețe şi să propovăduiască. Şi le-a spus: *Întru numele Meu draci veți scoate şi în limbi noi veți grăi*. Şi mai departe, lor le-a dat putere să facă minuni, lor le-a dat putere să predice şi tot lor Apostolilor, le-a dat putere să dezlege păcatele lumii. Ce zice Sfântul Evanghelist Ioan? *A suflat asupra lor şi le-a zis: Luați Duh Sfânt! Cărora veți ierta păcatele, se vor ierta lor şi cărora le veți ține, vor fi ținute!* (20, 22).

Deci numai prin Biserică se poate face iertarea păcatelor; numai Biserica are putere, prin preoții şi arhiereii săi, să lege şi să dezlege păcatele lumii. Nu vă înşelați de nebunii aceia, care vă învață că pot ei ierta păcatele afară de preot şi de episcop! Niciodată să nu credeți

minciunile lor!

Hristos a dat putere Apostolilor Săi, şi Apostolii, prin punerea mâinilor, au dat putere la episcopi şi la preoți. Deci fără preot nu este mântuire, fără preot nu este iertare şi dezlegare! Fără harul preoției şi al arhieriei nu este Biserică, că zice Sfântul Ciprian: **Fără arhierei, Biserica nu este Biserică, şi fără preot, creştinul nu se poate numi creştin.**

Deci, țineți-vă de Biserica lui Hristos, care de 2.000 de ani stăpâneşte miliarde de suflete! Nu ieşiți din corabia mântuirii! Nu vă băgați în luntre sparte şi vă aruncați în valurile iadului şi să vă pară că vă mântuiți afară de Biserică! Cine este afară de Hristos, acela este afară de Biserică! Cine este afară de Biserică, acela este afară de Hristos! Pentru că Biserica este Trupul lui Hristos, rămâneți în Hristos, rămâneți în „buciumul viței", în trunchiul şi trupul lui Hristos, care este Biserica, şi nu vă înşelați că mai este mântuire afară de Biserică! Dumnezeu să vă ajute. Amin.

CELE DOUĂ FIRI ÎN HRISTOS

Ajungând să vorbim despre patimile Domnului, să vedem care este tâlcuirea cuvintelor: *Eli, Eli, lama sabahtani?* Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, de ce m-ai lăsat? Ce înseamnă: *m-ai lăsat?* Dogmatica Sfântului Ioan Damaschin spune: „Nu Hristos este Cel lăsat. El era îmbrăcat cu firea noastră, acum pe cruce, ca Mijlocitor.

Dacă Hristos este de o ființă cu Tatăl, cum putea să Se despartă de ființa lui Dumnezeu? Noi eram cei despărțiți; noi eram cei lăsați. Luând asupra Sa fața întregii lumi, întreaga fire omenească era îmbrăcată în Iisus Hristos, căci purta firea noastră.

Mântuitorul poartă asupra Sa Patimile firii celei neprihănitoare. De aceea a rostit cuvântul acesta al psalmistului, nu al Lui, cu glasul nostru, al întregii omeniri. Ce-a zis Duhul Sfânt cu o mie de ani mai înainte în Psaltire, a repetat Hristos pe cruce.

Când a zis Hristos: *Doamne, de este cu putință să treacă acest pahar,* ne-a învățat paharul ascultării. *Ce voi răsplăti Domnului pentru toate câte mi-a dat mie? Paharul mântuirii voi lua...* Înseamnă să primim cu dragoste paharul suferinței.

N-ați citit o carte, *Adeverirea Sfintei Învieri?* Foarte frumoasă. Zice că atunci când a bătut în poarta iadului Arhanghelul Mihail, a fost de două ori porunca: *Ridicați boieri porțile voastre şi vă ridicați porțile cele veşnice!* Mihail a fost cel dintâi care a bătut în porțile iadului. Şi satana întreabă din iad: *Cine-i acesta Împăratul slavei?* Iar el răspunde: *Domnul cel tare în război*.

A doua oară a bătut Arhanghelul Gavriil, care era cu Mântuitorul. *Ridicați boieri porțile voastre* – nu le deschideți, ci ridicați-le cu tot cu stâlpi, din rădăcină *–, să intre Împăratul slavei!*

Dar satana întreabă iarăşi: *Cine-i acesta Împăratul slavei? – Domnul puterilor, acesta este Împăratul slavei!* Atunci s-a luminat, a intrat Mântuitorul Hristos în iad şi a predicat 30 de ore Evanghelia, cum zice în Penticostar, pentru cei care-L aşteptau şi nu-L văzuseră, pentru popoarele care nu-L cunoscuseră.

Atunci, în iad, toți proorocii arătau cum se împlinesc proorociile lor pe Golgota.

Isaia, care a profețit naşterea Mântuitorului din fecioară: *Iată, fecioara va lua în pântece,* a profețit şi de patimă: *şi cu rana lui noi toți ne-am vindecat, ...că era Om Care întru durere a pătimit, Care ştia să rabde.* Când L-a văzut că suferă, a zis: „N-am spus eu despre Mesia în profeția mea?"

Când a văzut că-i dă oțet pe cruce, David a spus: „Eu înainte cu o mie de ani am zis: *Dat-au spre mâncarea mea fiere şi m-au adăpat cu oțet*".

Când l-au împuns în coastă, Proorocul Osie a zis: „N-am spus eu: *Vedea-vor pe care l-au împuns?*" Când i-au luat hainele şi apoi au tras sorți ostaşii pentru cămaşa care era țesută de Maica Domnului, să n-o împartă că era foarte frumoasă şi era țesută dintr-o bucată, Proorocul David a zis: „Ce-am spus eu cu o mie de ani înainte? *Împărțit-au hainele Mele loruşi şi pentru cămaşa Mea au aruncat sorți".*

Fiecare spunea ceva. Şi atunci s-a împlinit ce-a spus fiecare prooroc de Hristos. Dar vine Sfântul Ioan Botezătorul, căruia-i tăiase capul de curând: „Voi spuneți prin Duhul Sfânt, dar eu sunt care L-am atins cu mâna, în Iordan, şi L-am mărturisit: *Iată Mielul lui Dumnezeu Care ridică păcatele lumii*. Eu sunt de care a spus Proorocul Zaharia: *Glasul celui ce strigă în pustie, gătiți calea Domnului*. Eu am venit înainte, L-am văzut, L-am pipăit şi ştiam că vine”.

La porțile iadului, când a venit Mântuitorul şi au strigat că vine Împăratul slavei, zice că diavolul a început să vorbească cu cei mai mari ai lui: „Taci, că-i om, pentru că în Grădina Ghetsimani se temea de moarte. Dacă ar fi fost Dumnezeu, nu s-ar fi temut de moarte”.

Dar satana cel bătrân le spunea celorlalți draci: „Sunteți proşti! El pe voi v-a înşelat, ca să nu ştiți până în clipa învierii cine-i El. El Se făcea că Se teme, ca om, ca să vă înşele pe voi”.

Dacă S-ar fi temut, nu primea paharul de la Tatăl. Dar El a vrut să meargă pe calea ascultării: *Fie voia Ta! Că în capul cărții scris este: Am venit să fac voia Ta!* Şi la patimă n-a vrut să fie semeț, să intre în suferință fără ascultare. Tot cu ascultare. *De este cu putință, să treacă paharul acesta, dacă nu, fie voia Ta!* Şi aceasta ca să ne învețe pe noi ascultarea, când vom intra şi noi în cele mai mari ispite şi greutăți să ne lăsăm în voia Domnului: „Doamne, fie voia Ta”. Eu mă feresc ca om, să păzesc, dar, dacă este voia Ta, vreau să fac ascultare şi merg pe drumul ascultării. *Ascultare până la moarte şi moarte pe Cruce.*

Când era pe cruce a strigat: *Eli, Eli, lam sabahtani.* Adică: *Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai lăsat?* Ca şi cum S-ar fi despărțit de Tatăl.

Dar n-a fost aşa! El pe cruce a luat fața întregii lumi, că era îmbrăcat cu firea noastră. Acum mijloceşte cu sângele Său pe cruce: „Doamne, Eu sunt în firea omenească, care Te-a supărat pe Tine! Eu sunt Noul Adam, Eu strig în locul vechiului Adam: *De ce M-ai lăsat?”*Sfântul Ioan Damaschin spune: „Noi eram cei lăsați, nu El; că Dumnezeu nu putea să fie lăsat, că era Dumnezeu din Dumnezeu, născut şi nefăcut”.

Noi eram lăsați, că Hristos era cu două firi acum pe cruce: era cu dumnezeirea şi cu omenirea. Pătimea omenirea şi era adusă jertfă omenirea Noului Adam pentru întreaga lume şi Hristos rămâne mijlocitor pe cruce pentru fața întregii lumi, când a zis: *Eli, Eli, lama sabahtani.*

„De ce ai lăsat, Doamne, Zidirea Ta?” Toată firea omenească era lăsată din cauza greşelii lui Adam. Şi El mijloceşte în Trupul Său acum, în ultimele clipe ale vieții, pentru întreaga lume. Pe a noastră față, făcând-o a Sa, o duce jertfă către Tatăl, *căci M-ai lăsat*; adică de ce M-ai părăsit? Era cuvântul omenirii, al întregii lumi!

A venit la mine o maică de la Mănăstirea Moldovița, trimisă de Înaltul Antonie, cu cinci subiecte, pe care trebuia să le pregătească pentru o întrunire la Vancouver, în Canada. Unul din subiecte era: „Dumnezeu-Bărbat”.

Caută în Dogmatică! Aceasta este partea teandrică a lui Iisus Hristos, că Dumnezeu nu se descoperă lumii de la început şi până la sfârşit în persoană feminină, ci în bărbat.

Şi Dumnezeu teandric se uneşte cu omul bărbat, cu ființa omenească de bărbat, şi atunci se face Dumnezeu-Bărbat. Astfel Dumnezeu activează în lume ca Dumnezeu-Bărbat şi ca Bărbat-Dumnezeu.

Toată activitatea lui Dumnezeu în lume este şi dumnezeiască şi omenească. Când plânge pentru Lazăr, plânge ca om. Lupta care a fost la Sinodul IV Ecumenic cu monofiziții, că ei despărțeau la Hristos firea de ipostas. Dar Sfinții Părinți au venit cu atâtea argumente din Evanghelie, că Hristos lucrează şi dumnezeieşte şi omeneşte, în tot timpul vieții Lui.

Bunăoară când era în Vitavara şi le-a spus la apostoli: *Lazăr a murit şi mă bucur că n-am fost acolo*. Şi atunci când ajunge în Betania, iese Marta înainte: *Doamne, dacă erai Tu aici, nu murea Lazăr, fratele nostru.* Dar Mântuitorul a lăcrimat, că iubea şi pe Lazăr şi pe cele două surori, că erau credincioase. Şi ziceau oamenii: *Vezi cât îl iubea pe el, că a lăcrimat!*

Dar El plânge ca om, că cine nu plânge după prietenul lui iubit? „Vă arăt că plâng ca om, nu ca Dumnezeu, că Dumnezeu nu plânge”. Dar, când a ajuns acolo, a întrebat: *Unde l-ați pus? – Doamne, nu putem să intrăm, că-i mort de patru zile şi miroase!* Şi a strigat: *Lazăre, vino afară!,*

după patru zile.

Aici se vedeau cele două lucrări, omenirea şi dumnezeirea lui Iisus Hristos. Aici ca om plânge, dincolo ca Dumnezeu îl cheamă afară. „Să vă arăt Eu, că în Mine nu-i numai omenire! Eu sunt Cel care dau viaţă la toate vieţuitoarele de sub cer”.

Aici arată Sfinţii Părinţi cele două lucrări în Iisus Hristos, omenirea şi dumnezeirea. Dar în câte locuri din Sfânta Evanghelie se arată cele două firi ale lui Iisus Hristos! Când zice la înmulţirea pâinilor ca om: *Milă-Mi este de popor, că sunt ca oile care n-au păstor*. Îi era milă, că de trei zile mergeau după El să asculte cuvântul. *Cei ce-L caută pe Domnul, nu se vor lipsi de tot binele.*

Dumnezeu avea grijă, că ştia că sunt flămânzi. Ziceau Apostolii: *Doamne, dă drumul poporului să meargă prin sate, că mor de foame! Trei zile sunt de când au venit.* Ce le zice Mântuitorul? *„Daţi-le voi de mâncare!* Hrăniţi-i şi voi cu cuvântul lui Dumnezeu”. Căci **cuvântul lui Dumnezeu este şi hrană şi pâine şi apă şi rouă şi râu şi viaţă şi toate**, cum spune Sfântul Maxim Mărturisitorul.

A avut grijă de ei. Ei au venit pentru cuvântul Lui. „Ei au venit să asculte cuvântul şi să caute Împărăţia cerului. Eu sunt dator, ca Dumnezeu, să am grijă de cele ce le trebuie ca oameni”. A luat pâinile, le-a binecuvântat şi le-a dat să le împartă.

Ai văzut, ca om îi este milă de popor, iar ca Dumnezeu înmulţeşte pâinile.

În Grădina Ghetsimani, ca om, firea omenească se temea de patimi, se înfricoşa de chinuri, că El era Dumnezeu şi ştia ce ar să sufere. Până la urmă vedea toate şi dureri şi chinuri şi toate, toate.

Ca om se teme, ca Dumnezeu biruieşte moartea şi învie din morţi. Rabdă toate şi se jertfeşte pentru mântuirea întregii lumi. Şi arată cele două lucrări şi două voinţe şi două firi în Hristos, împotriva monofiziţilor.

Aici lucrează Dumnezeu cu partea Lui teandrică, şi nu se arată în El niciodată gen feminin. Şi dincoace se uneşte cu omul, nu cu fiinţă femeiască, ci cu firea bărbatului, şi este Dumnezeu-Bărbat şi după fiinţa omenească şi după firea dumnezeiască.

CUVÂNT LA ÎNMORMÂNTAREA PĂRINTELUI CALIOPIE APETRI († Mai 1978)

Dumnezeu a făcut trei lumi. Una este în ceruri. Acolo este numai lumină, numai bucurie, numai cântare, numai mângâiere, numai veşnicie, numai desfătare şi tot ce vrei pentru fiinţele raţionale.

Aici pe pământ este o lume învrâstată, o lume schimbăcioasă. Aici tinereţea este împreună cu bătrâneţea; sărăcia, cu bogăţia; bucuria, cu întristarea; viaţa, cu moartea, şi orice vor voi, toate le găsim amestecate.

Iar dincolo de mormânt, în lumea cea de dedesuptul pământului este numai scârbă, numai muncă, numai chinuri, numai lacrimă, numai durere, numai întristare şi numai veşnicie în cele grele şi dureroase.

Preasfântul şi preabunul nostru Dumnezeu, Care a binevoit să binecuvinteze neamul omenesc şi să se înmulţească pe acest pământ, Care, pentru greşeala primilor noştri protopărinţi, a izgonit pe om aici, în această vale a plângerii şi a ispitirii, în acest loc de lămurire şi de pregătire pentru veşnicie, nu ne-a lăsat pe noi sub osânda cea dintâi.

A trimis pe noul Adam, Hristos. Prin sângele Său vărsat pe cruce a venit mângâierea şi mântuirea neamului nostru. A venit căderea printr-un om, iar printr-un Om-Dumnezeu a venit mântuirea neamului omenesc.

Acum nădejdea mântuirii noastre este tare, când ne aducem aminte de cuvântul Mântuitorului, Care a zis: *Cel ce crede întru Mine, chiar de va muri, viu va fi.* Deci, aşa şi iubitul nostru frate, Protosinghelul Caliopie, care a fost botezat în numele Preasfintei Treimi, al Tatălui şi

al Fiului şi al Duhului Sfânt, care a crezut cu tărie în Hristos, Dumnezeul şi Mântuitorul nostru, care a luat şi al doilea botez duhovnicesc, călugăria, şi peste toate şi hirotonia, nădăjduim la puterea cea negrăită şi mila cea nemăsurată a lui Dumnezeu, că s-a mutat acum din moarte la viaţă.

Dacă ar fi viaţa noastră şi numai un minut, nu putem să nu greşim lui Dumnezeu, deoarece *întru fărădelegi ne-am zămislit şi în păcate ne-am născut,* sau cum zice dumnezeiescul Iov: *Cum se vor naşte copii curaţi din strămoşii cei necuraţi?*

Toţi am moştenit păcatul de la primul om, şi tot ce se naşte din trup, trup este, iar carnea şi sângele nu pot să moştenească Împărăţia Cerului, dacă n-am avea naşterea cea din apă şi din Duh, de care ne-am învrednicit cei care auzim cuvântul.

La iubitul nostru frate Caliopie – fiindcă cu nevrednicie i-am fost stareţ şi duhovnic şi a crescut pe lângă noi în familia noastră, care a mers cu mine în obştea cealaltă de la Mănăstirea Slatina – am observat trei mari fapte bune.

Mai întâi – ca duhovnic, ştiu taina vieţii lui – s-a luptat foarte tare să ducă viaţă curată, după făgăduinţa care a depus-o înaintea dumnezeiescului Altar. Şi-a dus în toată viaţa rânduiala aceasta, s-a stăpânit pe sine cu post, cu înfrânare, cu veghere, cu rugăciune, cu lacrimi, să nu calce votul făgăduinţei, ştiind că n-a făgăduit unui om, ci lui Dumnezeu, Care cercetează inimile şi rărunchii.

A doua faptă bună cunoscută de mine şi poate şi de alţii a fost milostenia. Mulţi săraci au plâns după el, după ce-a plecat din stăräţia acestei mănăstiri; multe văduve îmi spuneau că primeau ajutor de la el. L-am cunoscut om milostiv şi foarte deschis la mână. Nu a cerut nimeni de la el şi să se ducă de aici mâhnit.

Iar a treia faptă bună a fost jugul cel sfânt şi tare al suferinţei. Pentru că a dus jugul bolii până la mormânt; aproape 20 de ani de suferinţă a fost întristat sufletul său, dar duhul lui s-a bucurat. Că *întristarea cea după Dumnezeu,* cum zice marele Apostol Pavel, *pocăinţă şi mântuire lucrează.*

El a răbdat până la ultima suflare, că i-am făcut trei Sfinte Masluri, l-am împărtăşit şi i-am citit câteva dezlegări. A suferit, ducând crucea suferinţei. Cel mai bun motiv că s-a uşurat, şi credem în mila lui Dumnezeu că s-a mântuit, a fost că şi-a dus crucea suferinţei până la capăt.

Sfântul dumnezeiescul Isaac Sirul zice aşa: „Precum focul curăţă rugina de pe fier, aşa boala curăţă păcatul de pe om”. Chiar dacă a greşit şi el ca un om ceva, dar suferinţa cea de-atâţia ani şi întristarea şi ducerea lui cea lăuntrică şi cea exterioară l-au curăţit, şi acum se duce la odihnă. Acum, după cuvântul Mântuitorului, vine la Hristos ca să ia mângâiere şi odihnă după o luptă dusă în această viaţă cu cei trei vrăjmaşi ai mântuirii noastre: lumea, trupul şi diavolul.

Iubiţii mei fraţi, dar oare fratele nostru, Protosinghelul Caliopie, când va veni la trâmbiţa cea mare a judecăţii, aşa o să vină, cum îl vedem acum? Oare va veni aşa, un trup galben şi strivit de durere şi aproape fără să aibă chipul cel dintâi şi lipsit de viaţă? Nu, fraţii mei! Ascultaţi pe dumnezeiescul şi marele Apostol Pavel, gura lui Hristos, vasul alegerii, ce ne spune. El arată foarte desluşit cele patru însuşiri ale trupurilor noastre după învierea cea de apoi. Ce zice? *Seamănă-se trup stricăcios, sculase-va trup nestricăcios*.

Nu se va mai scula părintele nostru cu trupul de acesta de ţărână! Doamne fereşte! Trupurile drepţilor, după înviere, nu se mai taie de săbii, nu se mai omoară de arme, nu mai au putreziciune, nu se mai vatămă de bătrâneţe, de boală, de neputinţă, absolut. Se scoală întru nestricăciune.

Şi iarăşi zice marele Apostol Pavel: *Seamănă-se întru slăbiciune, scula-se-va întru putere.* Auzi câtă putere are trupul unui drept la ziua judecăţii? Să întrebăm pe marele Vasile: Numai cu ameninţarea poate să clatine lumea ca pe-un măr; poate să biruiască nenumărate oştiri; poate să mute munţii din loc; poate să intre prin uşile încuiate; poate să facă oricare minune, pentru că se scoală trupuri puternice, nu în slăbiciune. Atâta putere le-a dat Dumnezeu celor care I-au slujit Lui.

Iar zice marele Apostol Pavel: *Seamănă-se trup sufletesc, scula-se-va trup duhovnicesc*. Iată ce zic dumnezeieştii Părinţi. Trupurile noastre după înviere, atât de subţiri vor fi şi atât de duhovniceşti, că într-o clipeală de ochi vor ajunge în ceruri, într-o clipeală de ochi vor ajunge în ceruri, într-o clipeală de ochi în iad, pe pământ, la marginea lumii şi oriunde. Cu atâta iuţeală se vor

mişca, cum arată şi dumnezeiescul prooroc Iezechil, zicând: *Alerga-vor, Doamne, în grabă şi mai repede ca razele fulgerelor se vor întoarce sufletele la Tine.*

Nu mai este distanţă pentru trupurile duhovniceşti. Nu mai este greutate. Dimpotrivă, este multă uşurătate, multă duhovnicie şi multă subţirătate. Ca fulgerul şi mai repede ca fulgerul se poartă aceste trupuri duhovniceşti, asemenea cu îngerii lui Dumnezeu, după cum ne învaţă Mântuitorul, că la judecată nici nu se mai însoară, nici nu se mai mărită, ci sunt toţi ca îngerii lui Dumnezeu.

Şi iarăşi a spus marele Apostol Pavel: *Seamănă-se întru necinste, scula-se-va întru slavă.* Că ce este omul? Un pumn de ţărână, o mâncare a viermilor, o nimica, o umbră pe pământ, nu vis şi o floare. Dar nu se mai scoală aşa la dreapta judecată! Dar cum? Ascultă, Care spune că *drepţii vor străluci ca soarele întru împărăţia Tatălui Meu.*

Ia închipuiţi-vă acum, să stăm câteva minţi de faţă aici, că lângă soarele acesta, fiind la amiază şi nefiind nori, ai mai vedea un soare şi încă unul şi încă o sută şi încă o mie, şi încă zeci de mii de sori. Câtă spaimă ar fi aici! Cât cutremur ar fi aici! Câtă groază şi minunăţie, văzând atâta lumină simţită! Dar când vor veni milioane şi milioane de drepţi şi de sfinţi şi toţi vor străluci ca soarele? Gândiţi-vă ce spaimă, ce bucurie, ce mângâiere şi ce cutremur va fi peste toate inimile oamenilor!

Şi aşa iubitul nostru frate, Protosinghelul Caliopie, va fi unul din aceşti sori care va străluci înaintea Mântuitorului şi va veni pe norii cerului odată cu nenumăraţii îngeri şi cu toate cetele drepţilor.

Aşa credem, aşa mărturiseşte Biserica şi aşa nădăjduim că vom vedea pe iubitul nostru frate, Caliopie, venind cu slavă şi cu cinste mare. Vor veni ceata începătoriilor, cum zic dumnezeieştii Părinţi, care vor suna trâmbiţele cerului. Că zice dumnezeiescul Ioan Gură de Aur: „De ai auzit pe apostolul că Domnul va veni întru glasul trâmbiţei de apoi, să nu crezi că una va fi trâmbiţa!” Că auzi ce spune în Evanghelie: *Va trimite pe îngerii Săi cu trâmbiţe şi vor suna, ca să deştepte pe cei morţi de la începutul lumii până în ziua aceea.* Aşa zice Sfântul Ioan Gură de Aur: „Mulţi vor fi îngerii, fără număr, nenumărate vor fi trâmbiţele de aur care vor suna”.

Dar unde vor suna? Auzi ce spune Sfântul Grigorie Teologul: „Fiecare înger va suna în locul care l-a păzit pe pământ”. Ce zice Proorocul Moise în cântarea a doua? *Şi a pus numărul hotarelor, limbilor, după numărul îngerilor lui Dumnezeu.* Ai auzit? Deci, fiecare hotar de ţară, fiecare hotar de provincie, de regiune, de sat, fiecare oraş, fiecare mănăstire, toate au îngerii lor. Şi fiecare înger va suna deasupra locului care i-a fost încredinţat să-l păzească în veacul de acum pe acest pământ.

Şi aceşti îngeri sunt din ceata începătoriilor sau a căpeteniilor, care este prima ceată a ierarhiei celei dintâi, după Sfântul şi dumnezeiescul Dionisie Areopagitul, pe care Sfântul Ioan Damaschin îl numeşte „Pasărea cerului”.

Deci, când vor suna trâmbiţele acelea, auzi ce spune dumnezeiescul Grigorie: „Ce trâmbiţe vor fi acelea care vor fi sunate de milioane de îngeri? Care vor spinteca văzduhurile! Care vor despica mormintele! Care vor trezi morţii cei din veac! Într-o clipeală de ochi îi vor întrupa, din cele patru stihii din care a fost corpul omenesc: din apă, din pământ, din foc şi din aer.

Ce trâmbiţe vor fi acelea care vor străbate pământul şi vor ajunge în fundul iadului să cheme toate duhurile, toţi dracii şi pe toţi cei păcătoşi? Ce trâmbiţe vor fi acestea, că şi în sus vor suna, vor desface cerurile, şi mai presus de toate cerurile va ajunge glasul lor să cheme toţi îngerii cei fără de număr şi toate cetele drepţilor la judecată?”

Atunci se va împlini cuvântul marelui prooroc David, cel zis prin Duhul Sfânt: *Chema-va cerul de sus şi pământul de jos, ca să aleagă pe norodul Său.* Când auzi că va chema cerul, înseamnă toate puterile îngereşti; toţi îngerii din cer se vor coborî la glasul trâmbiţei. Iar când zice de pământul de jos, înseamnă toţi oamenii de la zidirea lumii şi toate duhurile răutăţii, care sunt în văzduh, pe pământ şi în iad. Că zice: *Chema-va cerul de sus şi pământul de jos*. Pentru ce? *Ca să aleagă pe norodul Său.*

Atunci va despărţi pe cei drepţi de cei păcătoşi, după cum spune Scriptura, *precum desparte păstorul oile de capre. Şi vor merge cei ce au făcut cele bune în odihna şi desfătarea cea veşnică, iar cei ce au făcut cele rele şi nu s-au pocăit, în munca şi osânda veşnică*.

Aşadar, să ne învrednicească mila şi îndurarea lui Dumnezeu, ca împreună cu iubitul nostru părinte, Caliopie, de care ne despărţim acum pentru puţin timp, să avem parte cu ceata îngerilor, împreună cu toţi sfinţii care au bineplăcut lui Hristos Dumnezeu, de fericirea cea fără margini, de bucuria şi desfătarea în Duh Sfânt, în veacul cel viitor. Amin.

PILDA BOGATULUI NEMILOSTIV ŞI SĂRACULUI LAZĂR

Nicăieri în Sfânta Scriptură nu s-a arătat aşa de luminat despre iad, precum Însuşi Domnul şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos a descoperit în Sfânta Sa Evanghelie, în pilda bogatului nemilostiv şi a săracului Lazăr.

Ce zice? *Era un om bogat care se îmbrăca în porfiră şi în vison, veselindu-se în toate zilele. Iar săracul Lazăr zăcea înaintea porţii lui, plin de bube, dorind să se sature de fărâmăturile ce cădeau de la masa bogatului; dar câinii, venind, îi lingeau rănile.*

Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Ţi-am trimis pe săracul Lazăr la uşa ta, ca să se facă ţie învăţător de faptă bună şi pricină de iubire de oameni, dar ai trecut cu vederea folosul. Întrebuinţează-l acum, însă spre mai mare muncă şi pedeapsă".

Vedeţi că săracul şi mult răbdătorul Lazăr a intrat în rai după moarte, iar zgârcitul şi nepocăitul bogat a fost aruncat în iad cu diavolii. Că spune mai departe dumnezeiasca Scriptură: *A murit şi bogatul şi a fost îngropat,* iar sufletul l-au dus în fundul iadului.

Şi în iad, ridicându-şi ochii, fiind în chinuri, el a văzut de departe pe Avraam şi pe Lazăr în sânul lui. Şi a zis: „Părinte Avraame, fie-ţi milă de mine şi trimite pe Lazăr să-şi ude vârful degetului în apă şi să-mi răcorească limba, căci rău mă chinuiesc în această văpaie".

Zadarnic cere bogatul apă să-şi ude limba, căci nimeni nu-i dă. Avraam nu l-a ocărât, ci cu blândeţe i-a zis: *Fiule, adu-ţi aminte că ai primit cele bune în lumea aceasta şi Lazăr, cele rele; iar acum el se bucură, iar tu te chinuieşti.*

Dar de ce bogatul a primit cele bune în lumea aceasta? De ce a trebuit să aibă parte de bunătăţi în lumea aceasta, dacă în schimb, dincolo de mormânt, este trimis în muncile iadului?

Iată ce zic Sfinţii Părinţi: Bogatul, la poarta căruia stătea Lazăr şi veneau câinii şi-i lingeau rănile lui, şi nu se îndura să-i dea fărâmăturile de la masa lui, avea şi el ceva bun. A avut şi el ceva bun ca om. Şi pentru acele fapte bune, i-a îngăduit Dumnezeu în lumea aceasta să trăiască, să chefuiască, să se veselească. I-a plătit fapta bună! Că fapta bună cere răsplătire de la Dumnezeu, sau în veacul de acum, sau în cel viitor. Dar el n-a fost vrednic de plata cea veşnică şi Dumnezeu i-a plătit aici în puţine prin viaţa pe care a trăit-o.

Şi *Lazăr, cele rele*. Care cele rele? Lazăr, cât de drept era şi sfânt, ca om avea şi el câteva păcate; că nimeni nu-i fără de păcat, numai Dumnezeu. Şi atunci pentru păcatele lui, a suferit aici dureri şi răni şi necazuri, şi a plătit aici; a făcut canonul, ca acolo să se veselească. Şi i-a zis Avraam: *Şi acum, fiule, el se odihneşte şi se bucură, iar tu te chinuieşti.* Deci n-a reuşit bogatul cu cererea lui.

Şi văzând că n-a reuşit – auzi cât a ţinut vorba între ei –, începe cel de-al doilea dialog: *Dacă-i aşa, părinte Avraame,* adică dacă nu se poate ca Lazăr să-mi aducă un deget înmuiat în apă aici în văpaia iadului, *atunci trimite-l pe Lazăr în casa tatălui meu, că mai am cinci fraţi, să le spună lor unde mă muncesc eu, să nu vină şi ei la acest loc de muncă.*

Ai auzit nemilostivul cum se face milostiv acum? Cel care nu se îndura şi petrecea în mahmurii şi în beţii, ai văzut că durerile iadului l-au făcut milostiv? Ce zicea? „Mă ard eu aici, mă chinuiesc, măcar fraţii mei, săracii, să nu vină aici!" Şi îl roagă pe Avraam să trimită pe Lazăr la casa lor. Auzi că dragostea trece dincolo de mormânt? „Măi, măi, săracii! Ei nu ştiu ce-i aici!"

Dar nici aceasta n-a dobândit-o bogatul, pentru că auzi ce spune Evanghelia: *Atunci a zis Avraam: Fiule, au pe Moise şi pe prooroci.* Adică cele cinci cărţi pe care le-a scris Moise, şi cărţile proorocilor. Bogatul, însă, a început a se împotrivi: *Nu, părinte Avraame,* că au scriptura şi pe Moise, *numai dacă o să meargă cineva din morţi să le spună ce chinuri sunt, au să creadă!* Atunci Avraam a adeverit lucrul acesta: *Ba nu, fiule, dacă nu cred lui Moise şi proorocilor, chiar de-ar învia cineva din morţi tot nu vor crede.* Şi aceasta o adevereşte Mântuitorul la învierea lui Lazăr.

Dacă a înviat Lazăr din morţi, după patru zile, l-a crezut cineva? Ai auzit ce spune Evanghelia? *Şi pândeau iudeii să omoare şi pe Lazăr şi pe Hristos.* În loc să întrebe: „Măi, ce-ai văzut dincolo, că vii după patru zile de pe cealaltă lume?” Ei voiau să omoare şi pe Lazăr, ca să tăgăduiască minunea Mântuitorului, cea mai vestită, înainte de moartea Sa, şi să tăgăduiască pe Hristos. Vezi cât este de adevărat!?

Dacă ar veni unul acum din morţi şi ar începe a predica într-un oraş undeva, ştii ce fac? Imediat îl arestează! „Măi nebunule, ce bagi panică în lume?” Aşa se întâmplă cu oamenii. Chiar de-ar învia cineva din morţi.

Dar, dacă crede Sfânta Scriptură, îi mai de crezare cuvântul lui Dumnezeu, decât dacă învie unul din morţi. Ai văzut ce spune Apostolul Petru? *Noi am văzut pe Domnul în munte* – Muntele Taborului –, *dar avem mai adevărat cuvântul credinţei*.

Ai văzut? Cu toate că-L văzuse la Schimbarea la Faţă pe Hristos, dar mai adevărat avea cuvântul credinţei, adică Sfânta Scriptură. Deci, Sfânta Scriptură când ne spune un lucru, Dumnezeu ne vorbeşte prin ea. Aceasta a vrut să spună Avraam.

Apoi continuă dialogul: *Fiule, mai este ceva: Între noi şi voi mare prăpastie s-a întărit, ca nici aceia să nu poată veni la noi, şi nici noi să nu putem merge la voi.* Ştiţi voi ce înseamnă prăpastia aceasta? Întrebaţi pe Sfântul Grigorie de Nyssa, la cuvântul pentru cei care cheamă spiritele: „Măcar dacă îmi spui tu mie, spiritistule, că chemi duhurile morţilor, adică sufletele morţilor, dar pe mine prăpastia mă înfioară”. Că duhurile răutăţii, dracii, vin la spiritişti şi se arată în chipul neamurilor, a mamei, a tatei şi zic: „Uite, l-am văzut pe tata, pe mama!” Toţi aceştia sunt draci, care iau chipul rudeniilor moarte.

Zice: „Tu dacă zici că vine cutare la cheremul tău, că-l chemi la masa spiritistă, la medium, eu te întreb pe tine cum poate trece prăpastia de care spune Evanghelia? *Că între noi şi voi mare prăpastie este*”. Dar ştiţi voi ce-i prăpastia aceea? Este puterea Atotţiitorului Dumnezeu, care a pus hotar sufletului. „Până aici să mergi, pe pământ nu te duci!” Numai cu iconomie dumnezeiască, când l-ar trimite pe unul să se arate undeva.

Dar de ce nu dă Dumnezeu drumul acum părintelui Caliopie, pe care l-am îngropat deunăzi sau părintelui Nicodim sau părintelui cutare, ca să vină să ne spună? Dacă ar veni, noi nu ne-am putea mântui. Dar de ce? N-am avea credinţă! Auzi ce spune Apostolul Pavel: *Prin credinţă umblăm, nu prin vedere.* Ce este credinţa? Întreabă pe acelaşi apostol: *Este încredinţarea celor nădăjduite şi dovedirea lucrurilor celor nevăzute.*

Eu, care am credinţă, n-am nevoie să văd, că dacă văd, nu mai am credinţă. Ai auzit ce spune Apostolul Petru? **Fără credinţă nu este cu putinţă omului să placă lui Dumnezeu**. Deci de aceea nu le dă drumul, ca noi să rămânem sub credinţă să fim fericiţi de Duhul lui Dumnezeu şi de Hristos, Care a zis: *Fericiţi de cei ce n-au văzut si au crezut.*

Dar că ne aud pe noi cei morţi, adică drepţii din Rai şi morţii din iad şi că ne văd, ne spune Sfântul Ioan Gură de Aur, că ei pururea ne văd. Şi când văd că cei din neamul lor sunt răi, beţivi, curvari, hoţi, înjurători, hulitori, necredincioşi, foarte mult plâng şi se roagă: „Iată, Doamne, cum au uitat de Tine!” Iar când văd că facem fapte bune, foarte se bucură, că ştiu că o să moştenim bucuria împreună cu ei în cer.

Deci voi, care aţi venit aici, aţi pornit la rugăciune pentru voi pe cei din ceruri. Dar ştiţi voi cât este starea asta, ca să ne vadă pe noi şi să ne audă? Numai până la Judecata de Apoi. De la Judecata de Apoi s-a închis uşa, s-a pus capacul. Cei din Rai nu mai văd pe cei din iad, dar nici cei de pe pământ. N-aţi citit „Uşa Pocăinţei”? Iată de ce:

După judecata universală, la sfârşitul lumii, pentru că nu mai este de folos credinţa de atunci înainte, că nu mai avem ce crede, că ne ducem acolo să vedem, să mergem numai în vedere, nu mai este nevoie să se lase starea asta provizorie, ca să ne vadă ei pe noi şi să ne audă. Dar acum de ce îi lasă să ne vadă? Pentru că dragostea a trecut dincolo de mormânt şi ca să-i pună la rugăciune; că şi cei răposaţi, când ne văd pe noi aici că suntem în ispite, în necazuri, în griji, cad la Dumnezeu, că sunt minţi goale fără de trupuri, minte către minte: „Doamne, nu lăsa pe tata, pe mama, pe sora!... Uite prăpădeşte în păcate! Doamne, dă-i gând să vină la pocăinţă, nu-l lăsa, că se duce în iad!”

Dar aceasta după învierea cea de obşte nu va mai fi.

Aţi văzut cum va fi după învierea cea de obşte? Cei din iad vor vedea pe cei din Rai, dar cei din Rai nu-i văd. Dar de ce? Pentru că acum este starea provizorie. Ei stau în Rai, dar se supără din cauza noastră. Când ne văd că facem rău, ei se întristează. Şi auzi ce cântă Biserica? „Unde nu este durere, nici întristare, nici suspin”. Asta va fi de la judecată înainte. Dar acum ei, văzând pe sora, pe fiul, pe nepotul că face păcate pe pământ, şi ştiind că se face vrednic de munca cea veşnică şi-L mânie pe Dumnezeu, se întristează şi cad şi se roagă să-l ierte Dumnezeu.

Şi această stare, Dumnezeu anume o lasă, ca să-i pornească spre rugăciune, ca prin rugăciunea aceea să îmbătrânească dreptatea lui Dumnezeu, ca să-i ducă pe toţi la mântuire.

Ce se întâmplă însă de la judecata universală înainte? Aţi văzut, dacă aţi avut ocazia în viaţă, un foc mare în timpul nopţii, pe un deal. Şi noi am fi pe acel deal sau pe-un şes. Şi ar fi oameni lângă focul acela, la lumina cea mare, iar noi am fi departe de foc, la întuneric. Aşa este că noi de la întuneric îi vedem pe cei de la lumină? Îi vedem. Dar acei de la foc, dacă-i noaptea şi-i întuneric beznă, ne văd pe noi? Nu! Până nu intrăm în raza focului, nu ne văd. Aşa se întâmplă după Judecata de apoi, că vorbim după „Viaţa repausaţilor”.

Cei din iad vor vedea pe cei din rai, din lumină, iar cei din lumină nu vor mai vedea pe cei de la întuneric, ca să nu se întristeze, după cum spune: „unde nu este întristare şi durere”. Aceasta va fi de la Judecata de apoi înainte. Dar până atunci cei din Rai ne văd şi ne-aud, şi foarte tare îi doare inima şi se supără când văd că facem rău, şi foarte îi bucurăm pe dânşii când facem bine.

De aceea, în starea asta în care ne aflăm acum, când Biserica mijloceşte pentru cei din cer şi pentru cei din iad, este o mare fericire, câtă vreme Sfânta Biserică are Liturghia. Scrie la Daniil proorocul: *Va înceta jertfa şi turnarea şi în Biserică va fi urâciunea pustiirii*. Va fi vai şi amar când vor plânge Bisericile lui Dumnezeu şi nu va mai fi Sfânta Liturghie. Că atunci nu se mai pot scoate sufletele din iad.

Deci acum, cu darul lui Hristos, având libertate şi putând face Sfânta Liturghie şi slujbe pentru morţi şi pentru cei vii, ferice de cei care se îngrijesc din vreme şi se silesc să-şi facă cât pot şi cât este vreme cele ce sunt de folos pentru sufletele lor şi pentru ale celor din iad.

Şi acestea şi le-am spus pentru că zic unii: „Da, dar el este în iad, el este în cer...” Nu. După moarte nu mai este distanţă. Ai văzut că bogatul din fundul iadului vorbeşte şi aude pe cel din înălţimea cerului, din Rai. Iar ca să fie sufletele prezente aici, dar cu fiinţa nu, că este prăpastia, adică puterea atotţiitorului Dumnezeu. Aceasta stăpâneşte să nu vie cu prezenţa aici, ca să avem fericirea cea zisă în fericirea a zecea de Hristos, după înviere: *Fericiţi sunt cei ce n-au văzut şi au crezut.* Amin.

ISPITIREA DIN CELE OPT PĂRŢI

Să cunoaştem meşteşugul războiului nevăzut şi să vedem din câte părţi suntem atacaţi în lupta noastră duhovnicească de fiecare ceas şi minut.

Şi, fiindcă nu tot cel ce se luptă se încununează, avem trebuinţă de mare trezvie şi grijă în toată vremea asupra luptelor celor de gând şi asupra dracilor care ne dau război, ispitindu-ne din cele opt părţi: din spate, din faţă, din stânga, din dreapta, de sus, de jos, dinăuntru şi dinafară.

Ispita din spate

Diavolul îți aduce aminte păcatele pe care le-ai făcut înainte, ca să-ți spurce mintea cu ele; poate ai înjurat, poate ai desfrânat, poate ai furat, şi tu te-ai lăsat de ele, dar el ți le-aduce iar aminte.

Memoria noastră este ajutată de imaginație la relele pe care le-am făcut, când ne-am petrecut viața fără grijă şi fără paza minții.

Care-i scopul lui? Să-ți aduci aminte de ele, poate le vei mai face. Când vezi că diavolul ți-aduce în minte gândurile care le-ai părăsit şi păcatele care nu le-ai mai făcut, să ştii că te ispiteşte din spate, cu cele ce le-ai uitat. El nu vrea să le uiți, el vrea să ți le amintească, ca să te ispitească cu ele.

Ispita din față

Când ne tulburăm cu mintea pentru cele ce închipuim că vor veni asupra noastră, suntem ispitiți din față. „Măi, am să îmbătrânesc; o să vină o boală; o să vină un război; o să vină o foamete; o să vină un potop; cutare mă pândeşte, are să-mi facă rău; o să-mi iasă înainte, o să-mi fure...”, şi începi a te tulbura cu mintea de cele care crezi tu că or să vină asupra ta. Şi te tulburi degeaba, că nimeni nu ştie ce are să fie. Dar vrăjmaşul, ca să nu fii liniştit, îți dă tot felul de gânduri.

Aceste închipuiri le aduce vrăjmaşul în mintea noastră cu scopul de a ne tulbura şi a ne înspăimânta de cele pe care le credem că vor veni asupra noastră.

La aceste ispite avem cuvântul Mântuitorului: *Nu vă îngrijiți de ziua de mâine, că ziua de mâine se va îngriji de ale sale. Ajunge zilei răutatea ei.*

Ispita din stânga

De câte ori vom cunoaşte şi totuşi ne vom lăsa momiți de el şi îl vom lucra cu mintea, cu cuvântul sau cu fapta, atunci ne ispitim din stânga.

Eu ştiu că-i păcat să mănânc mult, dar mănânc mult; eu ştiu că-i păcat să beau, dar beau; eu ştiu că-i păcat să urăsc pe cineva, dar urăsc; eu ştiu că-i păcat să vorbesc de rău, dar vorbesc; eu ştiu că-i păcat să țin minte răul, dar țin minte; eu ştiu că-i păcat să fiu desfrânat sau să fur sau să înjur sau să fumez, dar mă las biruit şi fac aceste păcate.

Aşa suntem ispitiți din stânga, prin chipul cel arătat al răutății.

Ispita din dreapta

Ispita din dreapta este de două feluri. Prima este atunci când credem în visuri sau vedenii şi, crezând în ele, suntem înşelați de draci. Dracii se fac în chipul lui Hristos, în chipul Maicii Domnului, în chip de ierarhi, în chip de mucenici, precum zice Apostolul Pavel: *Satana se preface în chip de înger al luminii*.

Dacă credem în aceste năluciri şi visuri suntem ispitiți din dreapta.

Iarăşi, este ispită din dreapta, atunci când facem fapta bună cu scop rău şi nu spre slava lui Dumnezeu, şi n-avem smerenie; când zidim pe temelie de umbră.

Ispita de sus

Ispita de sus este tot de două feluri. Când începem o nevoință mai presus de puterea noastră fizică sau intelectuală. Nevoința trebuie să se facă cu dreaptă socoteală, după măsura puterii fiecăruia. Nimeni nu are voie să ia o nevoință mai presus de puterea lui. Marele Vasile spune: „Măsura înfrânării se ia după măsura puterii fiecăruia”. Nu toți pot să postească la fel, sau să facă metanii la fel, sau să facă milostenie. Fiecare după măsura şi după puterea lui să facă fapte bune.

Când ai luat o nevoință mai presus de putere diavolul râde de tine. Ştii cum este? Ca şi cum ai lua un sac greu, care nu-l poți duce deloc; îl duci oleacă şi-l laşi jos mai încolo.

Ispita de sus mai este şi atunci când iscodim Sfintele Scripturi mai presus de puterea înțelegerii noastre. Sfântul Apostol Pavel spune: *Cât ați fost prunci, v-am hrănit pe voi cu laptele cel cuvântător al Evangheliei, că nu erați în stare să mâncați hrană vârtoasă*. Iar Sfântul Grigorie de Nyssa spune: „Nu spargeți oasele Scripturii, având dinții înțelepciunii de lapte!” Că vrem să ne băgăm la lucruri care nu le înțelegem şi care nu le-am citit la Sfinții Părinți şi n-au tâlcuirea celor mai mari teologi ai lumii. O iscodire ca aceasta vine din mândrie şi, dacă cineva nu se va smeri, ajunge la nebunie, la hulă şi la eres.

Cu ispita de sus au fost înşelaţi toţi sectarii, toţi ereticii de la începutul lumii, că au vrut să înţeleagă Scripturile după mintea lor.

Sfânta Scriptură este un izvor fără de fund, pentru că este înţelepciunea lui Dumnezeu. Scriptura este ca o mare care nu are fund. Dacă eu nu ştiu să înot şi mă bag în mare, nu-i de vină marea că mă înec; eu, obraznicul şi îndrăzneţul, m-am băgat într-o apă mai adâncă decât mine şi m-am înecat.

Sfântul Grigorie Teologul a asemănat iscodirea Sfintelor Scripturi cu o prăpastie, zicând: „Şi privirea la cele înalte fără de frâu, poate să ne dea nouă brânci în prăpastie". De aceea iscodirea Sfintelor Scripturi mai presus de înţelegerea noastră este ispită de sus.

Ispita de jos

Este atunci când nu vrem să facem fapta bună după puterea noastră. Eu aş putea să postesc până seara, dar mă lenevesc. Eu aş putea să fac milostenie mai multă, dar mă zgârcesc. Eu aş putea să fac metanii mai multe, dar nu fac. Eu aş putea să priveghez mai mult; dar nu mă rog, şi mă las, vorba ţăranului, pe tânjală.

Când nu ne ridicăm cu lucrarea faptei bune, după puterea noastră, până la nivelul la care suntem datori să ne ridicăm, suntem ispitiţi de jos, adică ne trage diavolul în jos de la măsura de la limita faptei bune, care suntem datori s-o lucrăm.

Ispita din afară

Ispita din afară vine cu cele cinci simţiri, adică prin vedere, auz, gust, miros şi pipăire – care se numesc de Sfinţii Prooroci **ferestre ale sufletului**. Prin aceste cinci simţiri, omul primeşte mari păcate în sufletul lui, dacă nu are trezvia atenţiei şi paza minţii. Cele cinci simţiri sunt cinci şipote fireşti ale noastre, prin care diavolii toarnă în sufletul nostru tot felul de patimi şi răutăţi.

Mai folosesc diavolii o altă ispită mai mare decât cele cinci simţuri: *imaginaţia.* Imaginaţia este mai subţire ca rele cinci simţuri, dar este mai groasă decât mintea.

Imaginaţia mai este numită şi simţire de obşte. Ea nu-i dă război sufletului în vremea ispitei numai cu cele ce a văzut, ci şi cu cele ce a auzit, şi cu cele ce a gustat şi cu cele ce a mirosit şi cu cele ce a pipăit. Cu toate îi dă război sufletului.

Ea prinde cele cinci simţiri şi dă război sufletului. De aceea este mai greu să păzeşti imaginaţia decât cele cinci simţiri, decât însăşi mintea.

Ispita dinăuntru

Dinăuntru ies toate păcatele noastre, adică din inimă, cum a zis Mântuitorul la Apostoli: *Nu ceea ce intră în gură spurcă pe om* – atunci era vorba de spălatul mâinilor –, *ci ceea ce iese*. Că aceea ce iese, iese din inimă. Din inimă ies preacurviile, uciderile, mândria, jignirile; ca dintr-un iad ies din inima noastră, şi de aceea, oricând ies acestea din inima noastră, suntem ispitiţi cu ispita dinăuntru.

Sfântul Clement spune: „Pune pe gând străjer la poarta inimii tale, ca să nu primească nici pe cele ce vin din afară, nici cele ce ies dinăuntru!" Să le opreşti pe cele ce ies dinăuntru cu rugăciunea „Doamne Iisuse"; să le opreşti pe cele ce vin din afară cu cugetarea la muncile iadului, la fericirea raiului, la rugăciune şi la celelalte fapte bune.

CELE DOUĂSPREZECE TREPTE ALE PĂCATULUI

Păcatul, de când ia fiinţă în mintea omului şi până îl duce pe om la sinucidere, la moarte are 12 trepte.

Dumnezeu i-a dat atâta putere omului să nu greşească! Putere de sine stăpânitoare. Omul are atâta putere, pusă de Dumnezeu în el, că dacă ar veni toţi dracii din iad, nu-l pot face să păcătuiască. Voi nu citiţi la Psaltire: *Doamne, căci cu arma buneivoiri ne-ai încununat pe noi.* Şi iarăşi spune în Sfânta Scriptură: *Dumnezeu l-a zidit pe om şi l-a lăsat în mâna sfatului său.*

Am să vă spun cum îl ia păcatul pe om, de la treptele cele mai de jos şi îl duce până la

sinucidere, dacă omul nu bagă de seamă să oprească păcatul de la început.

Ce este păcatul? După mărturia Sfintei Scripturi, păcatul este călcarea legii lui Dumnezeu, sau boldul morții, şi este urâciune înaintea lui Dumnezeu, fiind lucrul diavolului.

În Sfânta Scriptură, păcatul se numeşte „furnico-leu”. *Furnico-leul a murit de foame, pentru că nu avea de mâncare.* Pentru că la început păcatul este cât o furnică, numai un gând, mai pe urmă, dacă nu-l vom ucide prin împotrivire, spovedanie şi rugăciune, el va ajuge puternic ca un leu.

Sfântul Efrem Sirul spune că păcatul este un drac rău, care, furişându-se, pune stăpânire încet-încet pe sufletul nostru. Şi pentru a putea scăpa de acest drac şi să oprim păcatul să pătrundă în mintea noastră şi-n inima noastră, trebuie să avem o mare trezvie a atenției, care se naşte din frica de Dumnezeu, cum zice Sfântul Maxim Mărturisitorul: „Cel ce crede, se teme; iar cel ce se teme, se trezeşte”.

Prima treaptă a păcatului este când cineva nu vrea să facă o faptă bună.

Dumnezeu a dat putere omului să facă toată fapta bună; şi el, dacă nu vrea să facă fapta bună, are păcat.

A doua treaptă a păcatului este când cineva face binele, dar cu scop rău.

Sfântul Ioan Damaschin spune aşa: „Binele nu este bine, când nu se face bine”.

Bunăoară să vă dau un exemplu: Cineva posteşte şi nu mănâncă, dar vorbeşte de rău şi are ciudă pe cineva. Ce foloseşte postul trupesc, dacă n-are postul sufletesc unit cu el. Sau face milostenie, dar din avere de furat. Sau face fapta bună, dar se mândreşte; amestecă cu slavă deşartă, cu mândrie. Iar i-a pierdut plata diavolul. Deci face fapta bună, dar nu-i bună, că-i amestecată cu răul.

Sau face fapta bună cu scop rău. Fapta bună făcută cu scop rău trece de partea scopului, şi dacă scopul este rău şi fapta bună se face rea. Dacă scopul este bun, atunci fapta bună rămâne întemeiată şi bună.

Tot aşa, când face cineva fapta milosteniei, cu scopul de-a fi lăudat de oameni, sau rugăciunea sau postirea sau altă faptă bună, care nu priveşte spre slava lui Dumnezeu, ci spre alt scop oarecare lumesc, acea faptă bună este fără de suflet. Este moartă. Fapta bună are trup şi suflet. **Trupul faptei bune este lucrarea ei, iar sufletul sau viața ei este scopul**, dacă scopul este bun şi drept.

În treapta a doua a păcatului este şi lucrarea cea cu lipsă a faptei bune. Când cineva face fapta bună, dar n-o face desăvârşit, ci cu lipsă. Toată fapta bună trebuie să se facă desăvârşită şi plină, nu cu ştirbire. Când fapta bună este făcută cu lipsă şi nu desăvârşit, atunci ne aflăm în a doua treaptă a păcatului.

Vă dau un exemplu. Când cineva se roagă lui Dumnezeu, dar nu cu mintea şi cu inima, ci numai cu buzele şi cu gura, răspândindu-se cu mintea la lucrurile veacului de acum. Ori se gândeşte la târg, ori la ceea ce mai are de făcut, ori îşi aduce aminte că n-a dat mâncare la animale, orice altceva. Acela este în treapta a doua a păcatului.

A treia treaptă a păcatului este bântuiala lucrului celui rău. Adică atunci când vine momeala gândului celui rău în minte. Îi vine omului un gând de curvie, sau de mânie, sau de ucidere, sau de mândrie, sau de slavă deşartă, sau de viclenie, sau de zavistie, sau de ură, sau de răzbunare, sau, în sfârşit orice gând pătimaş şi rău, când bântuieşte mintea omului, aceasta este a treia treaptă a păcatului.

A patra treaptă a păcatului este consimțirea sau unirea. Când unim mintea noastră cu gândurile pătimaşe care le-am amintit mai sus sau cu oricare alt gând de păcat. Păcatul vine întâi simplu în mintea noastră. Orice gând pătimaş, să zicem: femeie, bani, slavă, n-ar fi un păcat. Este momeala gândului simplu al păcatului. Dar când noi gândim la femeie şi începem a ne unii cu gândul, oarecum cu patimă, şi la bani şi la slavă şi la orice, am trecut atunci cu mintea în treapta a patra a păcatului.

Ne-am unit cu mintea, cu gândul cel rău al păcatului. Se mai numeşte această treaptă şi consimțire. Adică atunci când mintea începe a consimți să stea de vorbă cu gândul cel rău şi

pătimaş.

A cincea treaptă a păcatului este lupta. Lupta se dă de aici înainte pe toate treptele păcatului. Lupta este aceea când omul a consimțit cu mintea să stea de vorbă cu păcatul, cu gândul pătimaş, gândul păcatului, şi îndată, fiind pătruns de frica lui Dumnezeu, începe a lupta, a-l scoate din minte. Vede că nu-i bun.

I-a venit un gând de ură, de desfrânare, un gând de răzbunare, un gând de mândrie, de trufie sau de zavistie sau de pizmă sau de răutate, şi îndată, văzând că nu-i bun, începe a se lupta să-l scoată din minte. În această treaptă se încaieră la luptă trei minți. Mintea drăcească, mintea omenească şi mintea sfintelor puteri.

Diavolii trag mintea noastră spre rău, spre păcate; sfintele puteri sau îngerii, spre gânduri bune, iar mintea omului stă în mijloc şi de bună voie se pleacă spre bine sau spre rău. În acest timp, cât mintea noastră se luptă, fie primind gândurile rele de la draci, fie pe cele bune de la îngeri, lupta aceasta în mintea omului este vrednică sau de cununi sau de pedeapsă veşnică.

După această treaptă, **trece în a şasea treaptă a păcatului, care este învoirea**. Dacă a cedat de bună voie după această luptă să se învoiască cu gândul pătimaş, cu gândul păcatului, a trecut acum în treapta a şasea a păcatului şi trece de bunăvoie de la învoire la imaginație şi începe să şi le închipuie.

A şaptea treaptă este păcatul cu mintea. După ce omul a primit un gând pătimaş, începe a se îndulci cu mintea. Omul de la gând începe a-şi imagina păcatul. Ori îşi închipuieşte fața femeii pe care o iubea cu patimă, sau cândva a avut patimă asupra ei, ori îşi închipuie fața aceluia pe care-l urăşte. N-ai pățit câteodată, când stai la rugăciune şi e cineva care te urăşte şi ai ciudă pe el, parcă te sfădeşti cu el? Parcă dacă ar fi acolo de față i-ai zice ceva. Acum mintea este în luptă în treapta a şaptea.

Diavolii iau fața celuia ce ne urăşte sau ne-a ocărât sau ne-a făcut vreun rău, şi răscolesc amintirea răului care ni l-a făcut şi însoțesc ținerea în minte a răului cu imaginația şi dau război sufletului grozav, ori cu fața aceea ce-a iubit-o cu patimă, din partea poftitoare a sufletului, ori pe aceea pe care a urât-o sau te-a urât pe tine şi ți-a făcut necaz.

Sau cu banul, dacă-ți place. Îți înfățişează punga de-acum, lădița cu parale, haine multe, slavă deşartă, boi mulți, oi multe, cai mulți, avere multă, şi aşa mai departe. Dacă l-ai scăpat din treapta învoielii, el de acum imaginează, că dracul se numeşte „zugrav vechi". Ştie să zugrăvească mult mai mult decât ştii tu. Până ce i-ai dat voie. Zugrăveşte şi femei şi oameni şi târguri, ce vrei.

Când vei vedea că vin acestea prin imaginație, începe să-ți dea război cu idolii păcatului. Vezi ce spune Sfânta Sinclitichia: „Idoli au stătut şi m-am împotrivit!" Toate păcatele în treapta a şaptea se fac idoli. Se închipuiesc. Pe tabla păcatului minții, al imaginației, apar: femei, oameni care ne urăsc, bani, socoteli, ți-aduce aminte din urmă, fel de fel. Şi sufletul în treapta a şaptea păcătuieşte cu mintea şi îşi închipuie. Oare nu pățim noi acestea: care n-a pățit şi nu pățeşte acestea în toată clipa?

Eu, păcătosul, le pățesc; poate voi sunteți scutiți. Cine nu-şi închipuie păcatul cu mintea? Şi crezi că-i uşor păcatul cu mintea! Să nu crezi că-i uşor! Auzi ce spune Sfântul Efrem Sirul: „Frații mei, nu mă aruncați în negrijă, pentru păcatul cu mintea. Dacă păcatul cu mintea n-ar fi greu, nu era nevoie ca dreptul Iov, cu 1850 de ani înainte de venirea Domnului, să aducă jertfă un bou în fiecare seară".

Pentru ce? Avea şapte feciori şi trei fete, şi erau tineri. Şi aşa de tare se temea Iov de Dumnezeu, ca nu cumva copiii lui să greşească cu gândul, încât aducea jertfe de curățire, să-i curețe pe copii de păcatul cu gândul. El nu greşea cu gândul şi era înainte de Legea Veche, că era înainte de Moise. Înainte de Legea scrisă şi de Legea Darului păcatul cu gândul se curățea cu jertfe.

Dacă păcatul cu gândul n-ar fi greu, zice Sfântul Efrem, n-ar fi socotit Hristos, Însuşi Cuvântul şi Înțelepciunea lui Dumnezeu, preacurvie întru poftă de muiere şi ucidere întru a urî pe fratele. Ce zice? *Cela ce priveşte la femeie, spre a o pofti pe dânsa, iată a precurvit cu dânsa întru inima sa.* Iată preacurvie nevăzută! Numai cu gândul. *Cela ce urăşte pe fratele său, ucigaş de om*

este.

De câte milioane de ori am omorât noi în viața noastră? De câte milioane de ori am preacurvit noi? De câte ori am urât pe fratele, de atâtea ori am făcut ucidere. De câte ori am privit cu patimă la o femeie, sau chiar neprivind, am imaginat-o în gândul nostru şi ne-am învoit cu gândul păcatului, de atâtea ori am fost preacurvari cu inima înaintea lui Dumnezeu.

Iată de ce trebuie pocăință amară! Straşnică! Iar omul zace într-un păcat groaznic – eu, păcătosul –, nesimțirea. Din cauza nesimțirii, mi se pare că nu-s chiar aşa de păcătos. Doar n-am curvit azi, n-am furat azi!

De câte ori am pracurvit cu mintea şi am urât pe fratele, am fost preacurvari si ucigaşi. Şi aceasta o stabileşte Însuşi Dumnezeu Cuvântul. Deci, iată, fiindcă vorbim de treapta a şaptea a păcatului, cu gândul, noi suntem preacurvari de mii de ori şi ucigaşi. Pentru că cu gândul preacurvim şi cu gândul urâm pe fratele.

Ne facem şi ucigaşi şi preacurvari, şi apoi ni se mai pare că suntem călugări sau chip cioplit de călugări sau momâi de pus în cânepă să se sperie vrăbiile, că avem haine lungi. Dar dracii râd de noi, că văd că în noi nu este viață şi trăire, ci numai forma. Forma exterioară nu ne ajută!

Deci în treapta a şaptea omul păcătuieşte cu mintea prin imaginație, după ce s-a învoit cu gândul în treapta a şasea.

Treapta a opta a păcatului este păcatul cu lucrul. Treapta a opta este mai grea. De-abia în treapta a opta omul păşeşte la păcat cu lucrul.

Unul care-i luptat de duhul curviei, sau de-al răzbunării, sau de-al iubirii de argint, sau de-al iubirii de slavă, sau de-al mândriei – că toți suferim de acestea în toată clipa –, până în treapta asta s-a luptat cu gândul. De ce învață Sfinții Părinți: „paza minții, paza minții!”? Trezvia atenției, ferirea minții de păcat? Că-i acelaşi lucru. Ori vei zice vegherea minții, ori privegherea minții, ori ferirea minții, ori trezvia atenției, este acelaşi lucru. Cum ai zice: pâine, felie de pâine, bucată de pâine, fărâmătură de pâine, că tot acelaşi lucru este.

În această lucrare de pază a minții, este o lucrare de geniu pentru călugări. De aceea spune Sfântul Isihie Sinaitul în Filocalie: **Nimeni, care nu are paza minții, nu va scăpa de căpeteniile tartarului în vremea morții şi în vremea când trece prin vămi**. Pentru ce? Dacă n-a păzit mintea, el a fost preacurvar nevăzut toată viața şi ucigaş şi iubitor de argint şi iubitor de slavă şi mândru, dar el n-a ştiut. El zace în adâncul păcatelor şi nu le-a simțit din cauza nesimțirii.

Deci, în treapta a opta, omul care s-a luptat până acum de la momeala gândului, de la consimțire, de la alegerea de a trece mai departe spre luptă, de la luptă, de la îndoială, de la păcatul cu mintea, cedează la păcatul cu lucrul.

Până aici s-a luptat el cu imaginațiile, cu închipuirile păcatului; de aici încolo, ori cade în păcat cu femeia, ori cade în păcatul malahiei, ori se apucă de strâns bani, ori urăşte pe fratele lui şi începe să-l bată, ori se mândreşte, ori zavistuieşte, ori se răzbună, ori dă în judecată pe cutare, ori se apucă de furat sau de fumat. Toate păcatele trec prin aceleaşi trepte şi tot ce este în om rău, trece la păcatul cu lucrul, care este treapta a opta.

Deci el, până a ajuns în treapta a şaptea a păcatului, s-a luptat nevăzut, iar acum trece la păcatul văzut cu lucrul. În treapta a opta a păcatului, omul cedează şi începe cu trupul să săvârşească păcatul cu lucrul.

Treapta a noua a păcatului este obişnuința sau obiceiul. Un duhovnic bun, la mărturisire, ştie pe cel păcătos în ce treaptă este. Dacă-l întrebi aşa: „Moşule, sau mătuşă, sau soră, de ce fumezi?” „Părinte, m-am obişnuit cu țigara!” Deodată îți spune că este în treapta a noua. Că el n-a căzut o dată în viață. El spune să s-a obişnuit cu țigara, că ține tabachera cam aproape.

„De ce bei, moşule?” „M-am cam obişnuit, părinte, cu paharul, cu rachiul, cu vinul!” „De ce spui minciuni?” „Părinte, m-am obişnuit cu ele!” „De ce faci cutare păcat trupesc?” „M-am obişnuit cu el!” „De ce furi?” „Părinte, aşa mi-i obiceiul!”

Deci îl cunoşti de la această vorbă în ce treaptă este, adică în treapta a noua. Acestea sunt trepte mai grele de-acum. Treapta a noua este obiceiul păcatului.

Treapta a zecea a păcatului este deprinderea păcatului, nu-i obicei. Omul în treapta a noua face păcatul din când în când, din obişnuinţă, dar în treapta a zecea îl face mereu; s-a deprins să păcătuiască.

Treapta a zecea a păcatului este cea mai periculoasă, pentru că păcatul devine a doua fire, a doua natură. Omul fuge la cârciumă şi la pahar vrând-nevrând. „Măi, da lasă-te de beţie, de fumat, uite că eşti bolnav! Te duci în gheenă, îţi pierzi şi mintea şi trupul şi sănătatea! Îţi pierzi toate dacă mai bei! Ţi-a spus şi doctorul, îţi spune şi duhovnicul!" „Nu, domnule, m-am deprins! Eu, dacă nu beau un pahar de vin sau de rachiu, nu mai pot să trăiesc!"

El îţi spune singur pe ce treaptă este. „M-am desprins şi nu pot". Ori minte, vrând-nevrând; ori curveşte, vrând-nevrând; ori fură, vrând-nevrând; ori bea, vrând-nevrând; ori se bate, vrând-nevrând. De ce? Păcatul de la obişnuinţă a ajuns la deprindere. S-a deprins.

În treapta a zecea, păcatul devine a doua natură. Este aproape ceva firesc, natural la el. Şi ca să întorci un om de pe treptele acestea la pocăinţă, îţi trebuie mai mare luptă. În treapta a şaptea, a opta, dacă a căzut o dată, se întoarce uşor. În treapta a noua mai greu, că a început să se obişnuiască. În treapta a zecea este mult mai greu să se întoarcă.

S-a deprins şi nu se lasă până nu face păcatul. El este cum zice marele Apostol Pavel: *Cine face păcatul, este rob al păcatului.* L-a robit păcatul şi-l duce la lucrarea păcatului, vrând-nevrând.

Deprinderea păcatului, oricare ar fi el, este foarte periculoasă, când ajunge în treapta a zecea. Ori iubirea de bani, ori desfrânarea, ori minciuna, ori făţărnicia, ori slava deşartă, ori beţie, orice ar fi.

Treapta a unsprezecea a păcatului este deznădejdea. Aceasta este şi mai periculoasă. Omul în treapta a unsprezecea, ce zice că nu se mai poate opri de beţie, sau de muieri, sau de păcate trupeşti, sau de înjurat, sau de furat, sau de fumat, sau de alte răutăţi, şi cade în deznădejde, că el n-ar să se mai poată opri? „Nu mă mai iartă Dumnezeu, dacă eu nu mă pot opri de la păcat!"

Aici este cumpăna cea mai mare. Că zice: „Nimic mai rău şi mai tare ca deznădăjduirea!" De aceea se spune duhovnicului: „Ia aminte, o, vânătorule de suflete, duhovnice, de la aceste trei trepte să te sârguieşti să întorci sufletele mai tare înapoi: de la obişnuinţă, de la deprindere şi de la deznădejde. Deznădejdea este lângă moarte".

Omul cade în descurajare şi zice: „Nu mă mai iartă Dumnezeu, dacă eu nu mă mai pot opri de la păcat!" Vede că se duce, vrând-nevrând, la păcat şi cade în descurajare. Zice Sfântul Efrem Sirul: „O, răutatea satanei! Când l-a văzut pe om deprins cu păcatul, de acum cu paloşul deznădejdii bate război!" Să-l taie de la nădejdea către Dumnezeu.

Taie nădejdea mântuirii cu paloşul: „Nu te mai iartă Dumnezeu, măi omule! Nu vezi că ţigara n-o mai poţi lăsa – sau muierea, sau înjuratul, sau beţia, sau curvia, sau furtul, sau minciuna, sau răutatea, sau zavistia, sau viclenia, sau ţinerea minte de rău, sau dorinţa de răzbunare –, nu vezi că nu te mai poţi opri de la ele? Nici nu te mai iartă Dumnezeu!"

Bate cu paloşul deznădejdii, care este cel mai grozav păcat, adică deznădejdea de mila lui Dumnezeu, care este păcat împotriva Duhului Sfânt. Acestea se întâmplă în treapta a unsprezecea a păcatului.

Treapta a douăsprezecea a păcatului este sinuciderea.

În treapta a douăsprezecea se întâmplă ceea ce s-a întâmplat cu Iuda şi cu Cain. Cain, când a căzut în deznădejde, a zis: *Mai mare este păcatul meu decât a mi se ierta mie!* În loc să ceară iertare de la Dumnezeu, a început să se sfădească: *Cain, unde-i fratele tău, Abel? Dar ce, eu am păzit pe fratele meu?* În loc să zică: „Doamne, am greşit!", s-a luat la ceartă.

Iar Iuda, când a ajuns în treapta a douăsprezecea, ce-a făcut? *Şi văzând Iuda că Iisus a fost condamnat la moarte,* mustrat de conştiinţă, a căzut în deznădejde şi, *aruncând arginţii, i-a aruncat în biserică şi s-a dus şi s-a spânzurat*.

Omul cel rău, dacă mereu zace în păcate, de la o vreme culmea relelor îl duce la sinucidere, să-şi ia viaţa, că nu mai poate suporta mustrarea conştiinţei.

Aici este ceea ce spune Proorocul David: *Întru mustrări, pentru fărădelegi ai pedepsit pe*

om şi ai subțiat ca un păianjen sufletul lui. Păianjenul arată deznădejdea.

În treapta a unsprezecea, atâta nădejde mai are el, ca pânză unui păianjen. Olecuță de nădejde. Dacă mai vine paloşul satanei şi-o taie şi pe asta, fuge şi se spânzură, ori se îneacă, că nu-l mai iartă Dumnezeu.

Deci treapta a douăsprezecea este sinuciderea. Este ceea ce spune Apostolul Pavel: *Plata păcatului este moartea*.

***

Ce vreau să vă mai spun! În treapta a doua a păcatului, când facem fapta bună cu scop rău, fapta bună nu este bună. Fapta bună are trup şi suflet. Trupul faptei bune este lucrarea ei. Iată, eu postesc, mă rog, fac metanii, priveghez, fac milostenii, citesc cărți sfinte, stau la biserică, cânt la strană, pomenesc pomelnice, lucrez la grădină, lucrez la pădure, orice aş face eu.

Lucrarea însăşi a faptei bune este trupul, iar sufletul sau viața ei este scopul. Cu ce scop fac eu fapta bună? Ori este scopul iubirii de treaptă, ori al iubirii de câştig, ori al iubirii de slavă, ori al iubirii de argint.

Unul face treabă straşnic în mănăstire şi se chinuieşte să ajungă ceva în mănăstire. Vine cu un scop: „Măi, poate voi ajunge econom, poate voi ajunge stareț, poate m-o face diacon, poate m-o face preot". Şi pentru asta munceşte şi face treabă. Dracul i-a răpit scopul şi încolo îi dă drumul: „Fă, cât de mult! Eu ți-am pus mâna pe sufletul faptei bune!"

Sfântul Apostol Pavel spune: *Aşa alerg la țintă, la Hristos, nu cum aş bate vântul cu pumnii*. Să nu ai alt scop în mănăstire când te nevoieşti, decât numai mântuirea sufletului şi slava lui Dumnezeu.

Sfântul Ioan Scărarul arată care sunt cele trei feluri de lepădări de lume:

1. **Cela ce pentru iubirea de treaptă, pentru lepădarea de lume o a făcut, ca tămâia este, care la început miroase şi pe urmă scoate fum.**

Face el ascultare, se supune în mănăstire, aleargă, cutare, doar va ajunge el ținta carierei, care credea să ajungă el în mănăstire. Şi dacă se întâmplă ca Dumnezeu să-i stea împotrivă, să nu ajungă, atunci nu mai miroase ca tămâia. Până atunci toți ziceau: „Măi, dar ascultător este fratele ăsta! Măi, dar smerit este, dar bine mai face treabă, dar supus este, bun", dar nimeni nu ştie în inima lui ce scop urmăreşte.

Iar dacă nu ajunge ținta carierei sale, începe a cârti: „Pe acela l-a făcut diacon, pe acela preot; eu stau de-atâția ani în mănăstire, eu am muncit mai mult decât dânsul, eu m-am jertfit; pe mine nu mă face nimic!" Începe a scoate fum tămâia noastră! Tămâia noastră nu mai miroase!

Asta, fiindcă în mintea lui lepădarea de lume a făcut-o pentru scopul iubirii de treaptă.

2. **Cela ce pentru iubirea de câştig, pe lepădarea de lume o a făcut, ca piatra de moară este, care de-a pururea întru acelea şi se învârteşte**.

Unul vine la mănăstire să-i dea salar sau pensie, sau să i-o mărească, să fie oleacă mai mult, să mai pună olecuță la CEC. Mi se pare că Sfântul Antonie avea salar...!?

– Cât avea pe lună Sfântul Antonie, că am uitat? Cam câte mii? Ce pensioară avea Sfântul Pamvo, Sfântul Sisoe? N-ați auzit? Ați citit undeva despre sfinți cu pensie şi cu salar? Măi, ați citit voi despre vreun mucenic şi cuvios care avea salar şi pensie? Ia să spuneți!

Vezi cum ne înşelăm noi! De aceea, dacă îți dă pensie, dă-o la obşte sau dă-o la săraci. Iar dacă nu ți-o dă, să nu-ți pară rău, că noi n-am venit pentru leafă aici. Dacă îți dă Hristos Raiul – şi o floare din Rai, cum spune Sfântul Andrei cel nebun pentru Hristos, este mai scumpă decât toate comorile lumii şi asta nu mai moare, că are viață veşnică într-însa –, ce-ți mai trebuie altceva?

Cel ce pentru iubirea de câştig a făcut lepădarea de lume, este ca piatra de moară care de-a pururea se învârteşte în jurul ei. Adică acasă făcea, muncea, alerga, ca să capete un ban, un salar, o pensie, să facă ceva avere, şi vine în mănăstire şi se învârte ca piatra de moară, tot într-acele. „Măi, să muncesc, să fac, poate mi-a mări salarul, poate îmi va da pensie mai mare, dacă o să am oleacă de vechime!" Şi tot se învârte roată, ca piatra de moară.

Nu pățim aşa şi noi? Este bine că vorbim de păcat? Aşa fac eu, păcătosul! Şi eu sunt

vinovat, dar vă spun. Măcar să cunoaştem meşteşugurile diavolilor. Ce crezi că eu sunt cheie de biserică? Eu sunt mai păcătos decât toţi!

Să vă spun şi al treilea fel de lepădare de lume.

3. **Cela ce pentru slava lui Dumnezeu, pe lepădarea de lume o a făcut, unul ca acela până al moarte se jertfeşte pe sine, nimic nădăjduind, decât mântuirea sufletului**.

Adică se jertfeşte în toate, dar n-are nevoie de nimic. N-are scop nici să ajungă mare, nici să câştige bani. Să-i dea Dumnezeu mântuire. Atât doreşte. Acela-i pe drum bun, pe drumul duhovnicesc, ca un adevărat călugăr. Acela nu aleargă în deşert! „Mie să-mi dea Dumnezeu mântuire. Nu-mi trebuie nimic altceva. Că mântuirea este mai scumpă decât toate care există sub cer!”

Fapta bună are trup şi suflet. V-am spus. Lucrarea faptei bune, de orice nuanță ar fi, este trupul, iar sufletul este scopul. Dacă mi-a răpit diavolul scopul, faptele bune, cât de bune ar fi, dacă scopu-i rău, trec de partea scopului. Se fac rele toate!

Şi invers. Dacă am face fapte rele, sau părute de oameni rele, tu dacă ai scop bun, nu-ți pasă. Cum a făcut Sfântul Vitalie, care a salvat de la desfrânare multe femei păcătoase.

Toată lumea îl socotea mare curvar, dar lui nu-i păsa de oameni. Stătea cu Psaltirea toată noaptea şi nu mânca, câte trei-patru zile pe săptămână nu gusta nimic şi a mântuit 300 de curve. Că la el fapta era părută rea, dar scopul era bun. Scopul era să scoată de la curvie şi din iad, nu se ducea pentru păcat.

Şi iată că toate faptele bune ale lui au trecut de partea scopului. La moartea lui s-au făcut minuni mari, şi toate femeile pe care le-a învățat să se lase de păcat, au început să spună fapta lui cea bună, aşa încât astăzi ne închinăm la moaştele Sfântului Vitalie din Alexandria.

De aceea, când faci o faptă bună, chiar dacă în fața oamenilor pare rea, ție nu-ți pasă, dacă ai un scop bun.

Deci toată fapta bună când se face, mintea trebuie să privească la scopul ăsta: **Să fie spre slava lui Dumnezeu.** Aşa ne învață marele Apostol Pavel: *Sau de mâncați sau de beți sau altceva de faceți, toate să le faceți spre slava lui Dumnezeu.* Amin.

CELE ŞAPTE PRICINI ALE PĂCATULUI

Dacă am văzut care sunt cele douăsprezece trepte ale păcatului, este bine să cunoaştem şi cele şapte pricini după care se canonisesc păcatele. Cele şapte pricini vin în legătură cu tot felul de păcate posibile, pe care poate să le facă omul pe pământ. Iată care sunt cele şapte pricini ale păcatului:

1. Pricina întâi se referă la persoană: **cine a făcut păcatul?**

Împăratul, arhiereul, preotul, diaconul, conducătorul unei țări, al unui oraş, dascălul, omul simplu, omul bolnav, omul creştin; cine a fost acela ce a făcut păcatul? Foarte mult atârnă canonisirea de cuvântul „cine”.

Este mare diferență dacă, dacă acelaşi păcat îl face împăratul sau arhiereul sau preotul, sau călugărul, sau cel de pe urmă mirean. Pentru acelaşi păcat creşte sau scade în canonisire, dacă persoana aceea este mai mică în dregătorie sau mai mare. Dacă este mai mare, mai mare osândă are.

Un duhovnic oarecare a mărturisit pe împăratul Rusiei, Alexei. Şi împăratul a crezut că are de-a face cu un duhovnic prost. S-a spovedit de păcate, aşa ca un om simplu.

„Părinte, n-am curvit, n-am furat, n-am băut, n-am bătut!” A spus el aşa câteva păcate scrise pe-o hârtie. Dar duhovnicul era foarte iscusit:

– Măria ta, de-abia ai spus păcatele lui Alexei, ale unui oarecare Alexandru. Dar să-mi spui păcatele împăratului Alexei!

S-a minunat împăratul.

– Care sunt acelea?

– Tu nu esti un Alexei oarecare de la oi şi dacă ai făcut aşa, să-ți dau un canon mic. Tu eşti împăratul Alexei! Poate ai făcut legi strâmbe, poate legi împotriva lui Dumnezeu, poate ai pus impozite grele pe popor, poate ai călcat alte țări, ca împărat. Spune-mi ce ai făcut!

A încremenit împăratul.

– Toate acestea le-am făcut, părinte!

– Acestea sunt păcatele împăratului, iar celelalte – că n-ai mâncat, că nu te-ai îmbătat – sunt ale lui Alexei.

Astfel, la această pricină răspunde întrebarea „cine". Nu se aseamănă păcatul unui om mare cu al unui om simplu. Este cu mult mai mare păcatul făcut de un preot, decât cel făcut de un om de rând. Pentru ce? Pentru că zice Scriptura: *Cei tari, tare se vor certa. Şi sluga care ştie voia Domnului său, mai mult se va bate*. *Căruia i s-a dat mult, mult i se va cere*.

Deci, la pricina aceasta, „cine", este mare deosebire între păcatul unui om de jos şi cel al unuia care este din treptele cele mai mari din ierarhia omenească.

2. Pricina a doua a păcatului este: **ce fel de păcat a făcut?**

Ce fel de păcat ai făcut, omule? Că sunt păcate între păcate. Ai vorbit de rău, ai clevetit, ai spus minciuni, te-ai mâniat, ai ocărât, ai ținut minte răul, ai căutat să te răzbuni, ai avut gânduri de ură, de zavistie, de pizmă, de răutate, de invidie, iubire de arătare, slavă deşartă, fățărnicie, viclenie, iubire de sine cu toate fiicele ei; păcate simple.

Sau ai făcut păcate mai mari, ca: preacurvie, malahie, cădere cu dobitoace, amestecare de sânge, sodomie, ucidere, avorturi, ai omorât copii, sau altceva mai greu decât acestea.

Deci, iată ce înseamnă pricina a doua. Ce fel de păcate ai făcut? Păcate uşoare, vrednice de iertare, care se iartă şi la Rugăciunile de seară, la mărturisire, sau ai făcut păcate de moarte sau împotriva Duhului Sfânt, pentru care trebuie multă pocăință. Asta este pricina a doua a păcatului.

3. Pricina a treia este: **pentru ce?** Întrebi pe unul: „Omule, de ce-ai furat?" „Părinte, sunt lipit pământului de sărac. Am o casă de copii, sunt necăjit, n-am pământ, casa mi-i spartă, femeia mi-i bolnavă, copiii în spital, la şcoală n-am cu ce-i purta, şi m-a îndemnat cugetul şi am furat nişte lemne din pădure, am furat ceva de colo, am luat ceva de dincolo". El îți spune pentru ce a furat.

Altul care a făcut păcatul, spune altceva la pricina „pentru ce". „Pentru ce l-ai bătut, măi, pe celălalt?" „Părinte, l-am prins la femeia mea!" Sau altceva: „M-am temut, că erau mai mulți decât mine şi am sărit eu să-i bat pe ei, ca să nu mă omoare ei pe mine!"

Trebuie să vezi foarte bine pricina „pentru ce". Pentru ce-a făcut păcatul? De nevoie, de foame, de sărăcie; a fost singur undeva şi a luat un braț de fân şi a dat la cal, că nu putea trage calul. Acela este mult mai uşor, că zice chiar Sfântul Vasile: „Cine moare de foame, de va fura, nu-i păcat". Este păcat că a furat, dar este mai mare păcat dacă ar lăsa să moară de foame. Vede o pâine undeva şi moare de foame; dacă o ia şi zice bogdaproste, păcat o fi, dar mai mare lucru ar fi dacă s-ar lăsa să moară de foame.

Deci, iată, să cauți pricina pentru ce a furat omul sau pentru ce a bătut pe alții, sau pentru ce a adunat bani, sau pentru ce s-a răzbunat, sau pentru ce a dat în judecată. La această pricină „pentru ce", se scade canonisirea sau se măreşte.

Caută bine! A fost o pricină binecuvântată sau aproape de binecuvântare, sau o pricină prea de nevoie, sau nu de nevoie, ci numai de ambiție? Şi de-a fost de ambiție şi de iubirea de păcat, pedepseşti mai rău, iar dacă nu, mai puțin sau mai uşor.

4. A patra pricină a păcatului este: **Prin ce mijloc? Cum?** Vă dau pildă. Te-ai dus să câştigi o avere străină. Cu ce mijloace? Părinte, iată ce-am făcut: am dat o sumă de bani, am pus câțiva martori falşi să jure strâmb, că pământul ăsta este moştenire de la tata, sau casa asta este moştenire de la cutare!"

Ai corupt şi ai băgat în iad pe aceia ce au jurat strâmb şi banii tăi sunt spre pierzarea ta, şi ai nedreptățit şi pe un om nevinovat.

Cu ce mijloace? Acesta cu mari pricini a tras în păcat pe mai mulți, care au jurat strâmb şi au falsificat adevărul şi a luat cu nedreptate de la unul care este sărac. Prin ce mijloc? Cu martori

falşi şi cu bani. S-a îngreunat canonisirea. Tu nu eşti vinovat numai de păcatul tău la pricina aceasta, ci ai făcut părtaşi şi pe toți aceia pe care i-ai înşelat şi i-ai mințit şi au jurat fals şi au făcut judecată nedreaptă.

5. Pricina a cincea este: **În ce vreme?**

Vremea în care a păcătuit cineva împuținează sau înmulțeşte greutatea păcatului. De pildă, dacă cineva în vreme de nevoie şi de foamete a furat pâine sau grâu, mai puțin păcătuieşte decât cel ce a furat acestea fără de nici o nevoie.

Câți greşesc în Legea Harului, mai greu păcat fac decât cei ce au păcătuit înainte de Hristos. Şi celelalte se socotesc în chip asemănător.

6. Pricina a şasea este: **În ce loc s-a făcut păcatul?**

De aici creşte canonisirea sau scade. Am furat. „Din ce loc ai furat? Ai furat de pe câmp un braț de iarbă, o fasolă, un bostan, o nucă, o perjă, un strugure?" „Nu. Am furat din biserică, părinte, colaci! Am luat ceară, am luat lumânări, am luat vin, am luat prescuri!" Iată că la această pricină „din ce loc", păcatul la canonisire creşte sau scade.

Dacă furi de la mirean, trebuie să-i dai de patru ori înapoi, iar dacă ai furat de la biserică, de cinci ori trebuie să dai înapoi. Nu eşti iertat până nu dai de cinci ori. Fur de cele sfinte te cheamă.

Să zicem aşa: Unul a făcut un păcat ascuns. Dar n-a ştiut decât el şi Dumnezeu şi duhovnicul lui. Se canoniseşte mai uşor. Altul face păcatul şi ştie tot satul. Păcatul acesta este mult mai greu. Câte suflete au auzit în sat că a făcut păcatul şi s-au smintit din cauza acestuia că nu s-a păzit să facă păcatul în ascuns? Păcatul, făcându-se la arătare, a smintit pe atâția. Mântuitorul zice: *Vai lumii de sminteli, dar mai vai de cel prin care vine sminteala; mai bine şi-ar lega o piatră de moară şi să se arunce în mare.*

Sfântul Maxim Mărturisitorul spune: „Prin greutatea pietrei de moară, Mântuitorul arată aici cât este de greu păcatul smintelii". Duce la deznădejde şi la hulă împotriva lui Dumnezeu şi la necredință pe toți care s-au smintit.

Deci, alta este când păcătuieşte omul undeva în ascuns, alta este când păcătuieşte în târg şi alta este când păcătuieşte într-un loc sfânt.

Cu cât păcatul s-a făcut în felul acesta, de ce cunoaşte mai departe, cu atâta mai mare canon trebuie să-i dai şi mai mare urgie a lui Dumnezeu vine peste el, dacă nu se mărturiseşte. Pentru că l-a făcut într-un fel, nu numai de el ştiut, ci a rănit ştiința la atâția şi i-a smintit. Asta-i pricina a şasea.

7. A şaptea prinică este: **de câte ori?** De câte ori ai făcut păcatul? Cu cât numărul este mai mare, cu atât canonisirea este mai grea. Am greşit o singură dată în viață, păcat greu, de două ori, de trei ori. Dar nu-i ca acela ce a făcut păcatul de 50 de ori sau de o sută de ori sau mai mult. Numărul şi repetarea păcatului îngreuiază sau scade la cântar la canonisire, la mărturisire şi în fața lui Dumnezeu la dreapta judecată.

Deci, mai greu se osândeşte acela care a păcătuit de multe ori sau prea de multe ori, şi mai puțin acela care păcătuieşte o dată, de două ori, sau de mai puține ori.

Acestea sunt pricinile păcatului mai pe scurt. Nu le-am spus ca pe carte, ci aşa, din memorie.

DREAPTA SOCOTEALĂ

Dreapta socoteală, sau darul deosebirilor, este podoaba faptelor bune, precum zice Sfântul Isaac Sirul: „Pe tot lucrul îl împodobeşte măsura". Fără această sare duhovnicească, toate cele bune se strică şi întru vătămare se mută.

Această podoabă a virtuților se câştigă, după cum spun Sfinții Părinți, prin **nepătimire**. Deci **ci va urma în toate învățăturii bătrânilor celor iscusite, va câştiga dreapta socoteală.**

Pentru a înțelege cum lucrează dreapta socoteală, trebuie amintit că sufletul se împarte în trei părți: partea rațională, partea mânioasă şi partea profitoare.

Felul cum trebuie să chivernisim, cu dreaptă socoteală, cele trei părți ale sufletului şi trupului nostru, ni-l arată Sfântul Maxim Mărturisitorul: „Dă sufletul şi trupul tău cele de care sunt vrednice".

Adică părții raționale a sufletului să-i dăm citire, vederi duhovniceşti şi rugăciune; părții mânioase să-i dăm dragostea duhovnicească, care se opune urii; iar părții poftitoare să-i dăm înfrânare şi cumpătare. Trupului nostru să-i dăm hrană şi îmbrăcăminte atât cât îi trebuie.

Însă nevoința să se dea după măsura fiecăruia. Auzi ce spune Sfântul Marcu Ascetul: „Precum se deosebeşte arama de fier şi fierul de găteje (vreascuri), atâta deosebire este între un trup şi altul". Unul din fire este sănătos şi poate să postească şi să nu mănânce până seara şi altul, săracul, dacă nu mănâncă de două-trei ori, cade jos şi moare.

Dar de nevoie este să ştim că dreapta socoteală ne va păzi nevătămați de întinderea peste măsură spre amândouă părțile. Căci este vătămare şi în săturarea pântecelui; atât în priveghere peste măsură, cât şi în somn mult.

În toate, în toate trebuie să avem dreaptă socoteală, pentru că dreapta socoteală este împărăteasa faptelor bune. Pentru că dacă o ia unul repede-repede şi nu are povățuitor, îndată cade.

Vine aici la mine unul, un viteaz, şi zice: „Părinte, să-mi dai voie să citesc Molitfele Sfântului Vasile?" El de-abia a venit în mănăstire, şi să-i dau voie să citească Molitfele Sfântului Vasile, că el are ciudă pe draci! „Vai de capul tău! Câtă ciudă are dracul pe tine şi cât vrea să râdă el de tine!"

S-a dus la Sfântul Varsanufie cel Mare, marele stareț al Palestinei, un călugăr şi i-a zis:

– Îmi dai voie să blestem pe draci şi să citesc Molitfele Sfântului Vasile?

– Nu-i blestema, că mare batjocură ai să iei de la dânşii! Smereşte-te şi zi „iartă-mă" la toți frații! Aşa-i biruieşti pe demoni! Că diavolul toate le face, numai „iartă-mă" nu zice, căci a căzut din mândrie.

Diavolul posteşte, că nu mănâncă niciodată; el trăieşte în feciorie, că nu se însoară, nu se mărită; el priveghează. Doarme el vreodată? Tu faci treabă, dar el stă degeaba? Nu poate sta. Tu crezi că pe diavol îl întreci în fugă, dacă ai fugi tu? El într-o clipă e la marginea pământului. Numai cu una îl întreci tu pe el; dacă ai socoti că: „Eu sunt praf şi cenuşă, şi sunt păcătos, şi nu pot nimica, şi sunt nevrednic să trăiesc pe pământ!" Numai de smerenie se teme diavolul. De alta nu se teme el; poți să fii tu nevoitor cât este lumea! Dacă nu ştii că ceri iertare, eşti batjocorit de ei; eşti măturoiul dracilor.

Dreaptă socoteală trebuie să avem şi în vorbire, la metanii, la priveghere şi în tăcere şi în înfrânare la mâncare, la băutură, la somn şi la toate ostenelile trupeşti.

De aceea, fraților, să ne ajute mila Domnului să câştigăm oleacă de dreapta socoteală, fiindcă în lumea asta sunt curse şi ispite fel de fel şi nedumeriri în cele duhovniceşti. Dar să ținem dreapta socoteală, măsura în toate. Pădurea nu se teme de cel care încarcă o dată mult căruța, că ştie că mai la vale se rupe osia la căruță şi moare calul, că nu mai poate. De acela se teme diavolul, care ia câte un lemnişor din pădure în fiecare zi şi-l duce acasă.

Aşa-i şi vrăjmaşul; nu se teme de cel care o ia lată, că rămâne negrăpată. Câte oleacă, aşa. Câte oleacă, încet, încet!

Sfântul Teodor Studitul spune: „Câte puțin, câte puțin se îmbogățeşte cineva, şi la cele trupeşti şi la cele duhovniceşti". Câte oleacă.

Aşa să luați fapta bună, câte oleacă, şi să vă pară rău că n-ați făcut mai mult.

SFATUL BUN

Cei ce nu au cârmuire, cad ca frunzele! şi *Mântuirea stă întru mult sfat,* zice Sfânta Scriptură. Întotdeauna, când vrem să facem ceva, să întrebăm. Oare când mergem pe un drum pe care nu-l cunoaştem, nu întrebăm? „Măi, dacă eu o iau la stânga sau la dreapta, nu mă rătăcesc?

Încotro să apuc?” Şi nu greşeşte omul, că întreabă. Iar dacă nu întreabă, atunci mai ales se rătăceşte, că nu nimereşte. Cu atât mai mult la cele duhovniceşti.

Sfântul Efrem Sirul spune: „Din cele şapte lucrări ale monahului şi ale creştinismului, cea din urmă este şi aceasta, să întrebe pe bărbați iscusiți când nu ştie un lucru; ca nu cumva altele în loc de altele înțelegând, să se rătăcească”. De aceea este bine ca la anumite nedumeriri să întrebe. Dacă întreabă, nu greşeşte.

Şi să ştiți un lucru. Unde veți merge, să aveți pe Dumnezeu înaintea ochilor. Că Dumnezeu nu-i numai aici. El este şi la voi acasă şi în târg şi în Bucureşti şi în Africa şi în Asia şi în lună şi în stele, în toate este prezent. În toate. Că zice acolo: *Eu sunt Care umplu cerul şi pământul şi cele dedesubt.*

Nu este loc unde nu este prezența Lui. Sfântul Macarie cel Mare până acolo merge, că zice: „Dumnezeu este şi în draci şi în satana!” Cum este în draci, zic unii, dacă satana este împotriva lui Dumnezeu? Da, este. Că dacă n-ar fi Dumnezeu într-înşii, cât rău ar face! Dumnezeu este într-înşii cu puterea Sa cea atotțiitoare, una din însuşirile Sale, să-i țină în frâu, ca pe câinele cel rău, să nu facă rău cât ar vrea ei oamenilor. Nici în porci n-au putut să intre, fiind ținuți de puterea atotțiitoare a lui Dumnezeu. Că puterea drăcească este îngrădită de puterea dumnezeirii. Că zice la Isaia: *Se luptă cel puternic cu Cel atotputernic*. Are el putere, dar nu este atotputernic, că Dumnezeu îl ține în frâu!

Toată puterea drăcească este circumscrisă împrejur; este îngrădită de puterea dumnezeirii. Că altfel, ai văzut când i-a dat voie să-l ispitească pe Iov, ce-a făcut într-un ceas? I-a ars turmele, i-a sfărâmat toate şi i-a omorât fiii! Are mare putere satana, dacă Dumnezeu îi dă voie.

*

La Sfântul Serafim de Sarov a venit un boier mare, Motovilov. Şi Sfântul Serafim de multă vreme îi spunea despre rugăciunea minții, că el avea rugăciunea asta în mare grad, rugăciunea inimii – cea mai înaltă rugăciune din lume –, ca să se învețe a se ruga omul, nu cu buzele, ci cu inima lui Dumnezeu. Şi Motovilov cerea să-i dea darul acesta:

– Dă-mi, părinte, să învăț şi eu rugăciunea minții şi a inimii! Şi spunea sfântul:

– Prea devreme pentru tine, că ai să te mândreşti! Întâi trebuie să câştigi lucrarea Duhului Sfânt.

– Cum putem noi câştiga această lucrare în noi?

– Răceala credinței noastre în Domnul nostru Iisus Hristos este pricina că ne-am depărtat aproape cu totul de adevărata viață creştinească. Nouă ni se par ciudate unele cuvinte din Sfânta Scriptură, precum zice: *Adam vedea pe Dumnezeu în Rai*.

Şi totuşi, lipsa înțelegerii este urmare a depărtării noastre de sensul cel dintâi al creştinismului. Cu părerea că suntem învățați, ne-am cufundat într-un aşa întuneric de neştiință, încât am ajuns să socotim cu neputință lucruri pe care cei vechi le găseau fireşti. De pildă arătarea lui Dumnezeu oamenilor!

Când Dumnezeu S-a arătat lui Moise în Muntele Sinai, iudeii nu-i puteau privi fața. Atât era de luminată. Când Domnul S-a schimbat la față pe Muntele Taborului, şi fața Lui strălucea ca soarele, iar veşmintele Lui erau albe ca lumina, atunci ucenicii au căzut cu fețele la pământ. Aşa se arată harul Preasfântului Duh tuturor celor ce se fac vrednici.

Sfântul Serafim de Sarov, văzând râvna lui Motovilov, a zis:

– Fiule, ia vino încoace! Pune mâinile tale pe umerii mei! Uită-te drept la mine!

Atunci sfântul a suflat asupra lui.

– Ce simți acum?

– Părintele meu, eu nu pot să privesc, căci din ochii sfinției tale ies fulgere de lumină! Fața ta este mai arzătoare decât soarele şi mă dor ochii!

– Aşa te văd şi eu pe tine acum, pentru că Duhul lui Dumnezeu pe amândoi ne-a umbrit.

Duhul Sfânt s-a transmis din unul în altul. Închipuiţi-vă faţa unui om care vorbeşte în mijlocul soarelui. Îi vezi mişcarea buzelor, expresia ochilor; îi auzi glasul şi în locul corpului vezi o lumină strălucitoare, o lumină orbitoare. Poate cineva să-şi închipuie starea aceasta?

– Cum te simţi acum? l-a întrebat pe Motovilov.

– Simt în suflet o linişte şi o pace, pe care nu o pot exprima în cuvinte.

– Această pace pe care o simţi, este pacea de care zice Domnul ucenicilor Săi: *Pacea Mea dau vouă! Eu v-o dau, nu precum o dă lumea.*

Şi l-a întrebat: Ce mai simţi?

– O dulceaţă extraordinară!

– Este dulceaţa de care dumnezeiasca Scriptură spune: *Din râul dulceţii Tale, le voi da lor să bea.* În dulceaţa asta parcă ni se topesc inimile, şi binele care ne umple atunci, cine poate să-l spună? Ce mai simţi, fiule?

– Simt o negrăită bucurie în inimă!

– Când Duhul lui Dumnezeu pune deplin stăpânire pe fiinţa noastră, atunci sufletul se umple de o bucurie fără margini. Acum ce mai simţi?

– O căldură copleşitoare.

Erau în pădure şi afară ningea, iar ei se simţeau ca într-o baie. Aceasta-i căldura de care Dumnezeu ne cere să pomenim în rugăciune: *Încălzeşte-mă, Doamne, cu căldura Duhului Tău cel Sfânt!* Acum înţelegem noi cum stau pustnicii în munţi şi păduri şi nu se tem de frigul cel aspru al iernii, pentru că ei sunt acoperiţi de harul dumnezeiesc.

Duhul Sfânt este a treia persoană a Dumnezeirii, Căruia noi ne adresăm prin rugăciunea „Împărate ceresc...”; iar prin psalmul 50, unde zice: „Duhul Tău cel sfânt nu-l lua de la mine!”, ne rugăm Domnului nostru Iisus Hristos, să nu ia harul Duhului Sfânt de la noi, pentru păcatele noastre.

Acest har îl are omul de la Sfântul Botez, dar îl întristează cu păcatele şi se duce. Putea să-l aibă până în sfârşit, dar cu păcatele îl alungă de la el. Spune Sfântul Apostol Pavel: *Nu întristaţi pe Duhul Sfânt, întru care aţi fost pecetluiţi în ziua izbăvirii!* Numai păcatele îndepărtează pe Duhul Sfânt de la om. Acest Duh Sfânt îl ia omul la Botez. Dar pentru că s-a întinat cu păcate şi fărădelegi, se duce. Şi iată cât de greu se câştigă!

Apoi Sfântul Serafim zice ucenicului său:

– Ia seama! Ţi-am dat duhul acesta, şi de azi înainte inima ta nu va înceta să se roage.

Şi a simţit Motovilov că se roagă cu inima. Zicea „Doamne Iisuse...” permanent. Chiar dacă dormea, inima lui se ruga. Se întâmpla ceea ce spune în Biblie la Cântarea Cântărilor: *Eu dorm şi inima mea veghează!* Şi se ruga cu inima şi avea mare mângâiere. Dar odată îi spune Sfântului Serafim:

– Părinte, diavolul nu mai are nici o putere asupra mea!

Fiind înconjurat şi umbrit de darul lui Dumnezeu, nu cunoştea ispitele.

– Nu zi aşa, frate! i-a zis Sfântul Serafim. Asta-i mândrie! Să ştii că diavolul a fost înger, şi nu înger ci heruvim, cum spune la Isaia: *Erai un heruvim ocrotitor şi te plimbai în mijlocul pietrelor celor scânteietoare din ceruri*. Deci, dacă i-ar da voie Dumnezeu, cu o unghie întoarce pământul pe cealaltă parte. Nu vezi ce spune la Iov? *Fierbe adâncul ca o căldare înaintea lui şi cine va spune armura puterii lui.*

Are mare putere, dar puterea lui este îngrădită de puterea dumnezeirii, că-l ţine în loc să nu poată face rău mai mult decât îngăduie Dumnezeu. Cum spune Apostolul Petru: *Credincios este Dumnezeu să nu vă lase pe voi să fiţi ispitiţi mai presus de puterile voastre, ci odată cu ispita trimite şi ajutorul.*

Deci, tu nu zice că diavolul nu are putere! Are, dar Dumnezeu nu-i dă voie să facă el rău omului cât vrea. Că dacă i-ar da Dumnezeu voie, ai vedea tu ce ar face! Ai văzut la Iov într-un ceas ce-a făcut!

De aceea să nu ne rugăm: „Doamne, să-mi dai darul minunilor!”, sau altceva. Ci să zicem:

„Doamne dă-mi iertarea păcatelor, dă-mi smerenie, dă-mi răbdare, dă-mi frica Ta, dă-mi îndoită răbdare în necazuri, să-ți mulțumesc Ție pentru toate!” Asta să cerem, nu daruri mari. Că dacă darurile cele mari le ia omul mai înainte de vreme, îl duc la mândrie. Cum ai da la un copil mic o bijuterie mare, ceva scump; el nu ştie să o păstreze şi o aruncă. De aceea omul câştigă foarte încet darul Duhului Sfânt, pentru că nu ştie să-l prețuiască mai târziu. **Să ne mulțumim cu neputința noastră**. Aşa este.

La Dumnezeu este mult mai bun un păcătos smerit, decât un drept mândru. Ai văzut cum se ruga fariseul în biserică. Ne arată Evanghelia. Fariseul nu se lăuda, el spunea drept, dar se mândrea cu faptele bune: *Mulțumescu-Ți Ție, Doamne, că nu-s ca ceilalți oameni. Postesc de două ori pe săptămână, dau zeciuială din câte câştig...* Dar nu s-a săturat cu mândria lui, cu lauda faptelor lui, ci mai şi judeca *...nu sunt ca acest vameş* – ca preceptorul acesta care stă la uşă. Vezi că mândria l-a defăimat pe celălalt!

Vameşul, stând în biserică, când a auzit că-l mai arată şi-n fața lumii, şi ştia că a făcut multe nedreptăți, se bătea în piept, zicând: *„Dumnezeule, milostiv fii mie păcătosului!” Amin, zic vouă, mai îndreptat s-a întors vameşul cel păcătos din biserică,* şi mai înainte a fost decât fariseul.

Aici arată că un drept mândru se pierde şi un păcătos smerit se mântuieşte. Ce spune Sfântul Efrem Sirul? „Fă-ți ție două care, omule! Înjugă la unul dreptatea cu mândria şi la celălalt, smerenia cu păcatul, şi vei vedea că mai înainte merge smerenia cu păcatul întru împărăția cerurilor, decât fapta bună cu mândria”. Cel mândru cade şi cel smerit se înalță. Da, *smeritu-m-am şi m-a mântuit!*

Astăzi, când nu mai trăiesc călugării în pustie şi când tot mai mulți credincioşi vin la mănăstiri pentru a se ruga, pentru a se mângâia duhovniceşte şi a primi cuvinte de învățătură, să unim liniştea cu dragostea evanghelică.

Să le păstrăm pe amândouă, că nu se contrazic una pe alta. Însă cu multă luare aminte şi cu smerenie. Cel mai bun lucru este astăzi, ca şi întotdeauna, să nu lăsăm rânduiala noastră de rugăciune, de tăcere, de ascultare, de înfrânare a simțurilor, de curăție şi sărăcie pentru dragostea lui Hristos. Toate acestea ne ajută la despătimire şi la mântuire, ne cresc duhovniceşte şi ne fac vrednici de cele sfinte şi folositori credincioşilor care vin la mănăstiri.

Deci, călugării tineri, noii începători, cei iubitori de linişte, schimnicii şi părinții bătrâni se cuvine să aleagă mai mult tăcerea, ascultarea, biserica, chilia şi liniştea. Iar duhovnicii, părinții rânduiți să odihnească pe mireni, preoții slujitori care au o viață aleasă şi au darul cuvântului, au datoria să stea înaintea credincioşilor cu toată dragostea, să le asculte necazurile, să-i sfătuiască, să se roage pentru ei şi să-i mângâie duhovniceşte, că acesta este rostul mănăstirilor noastre şi numai aşa ne-am menținut credința curată în Dumnezeu şi unitatea neamului. Aşa făceau şi părinții noştri.

Însă rugăciunea, biserica şi ascultarea să nu rămână, că atunci Dumnezeul dragostei va fi de-a pururi cu noi. Dar, satana are obicei ca, pe cei ce stau înaintea mirenilor, să-i lupte cu ispite mai grele ca pe ceilalți călugări, întrucât nu mai au timp de rugăciune şi linişte destulă; mai ales cu răspândirea minții, cu gânduri de desfrânare, cu slavă deşartă, cu lăcomia pântecelui şi cu iubirea de bani. Şi dacă nu se mărturisesc curat şi cât mai des, dacă nu iau aminte de ei şi se îndulcesc cu gândurile cele rele, uşor cad în păcate de moarte.

Tocmai de aceea trebuie multă grijă în această privință, pentru cei care stau înaintea credincioşilor, să nu fie iubitori de laudă, nici de plăceri, nici de mâncări, nici de averi, că mulți păstori de suflete au căzut şi s-au osândit din aceste pricini.

Sfântul Apostol Pavel, ştiind câtă întemeiere îi trebuie celui ce propovăduieşte altora cuvântul Domnului, zice despre sine: *În toate zilele îmi chinuiesc trupul şi îl robesc, ca nu cumva, altora propovăduind, eu să ajung de sminteală.* El îşi chinuia trupul cu post, cu privegherea de noapte, cu lucrul mâinilor cu rugăciunea, ca să nu cadă şi să smintească pe cei întorşi la Hristos.

La fel şi Moise. Mai întâi se ruga şi apoi învăța poporul. Dumnezeu i-a poruncit lui Moise, ca sfeşnicul cel cu şapte lumini să fie turnat întreg şi bătut cu ciocanul, ca să ne arate nouă că cel ce voieşte să fie lumină altora, să fie desăvârşit şi încercat prin loviturile de ciocan ale ispitelor. Numai aşa, cel ce învață pe alții va putea ca „şi celor ce se ispitesc să le ajute”, cum spune Sfântul Apostol

Pavel.

IUBIREA DE SINE

Eram deunăzi aici cu vreo 200-300 de oameni şi am vrut să văd şi eu ce pricep ei. Eu uit ce mi-a spus doctorul, să vorbesc un ceas pe zi, şi zic: „Oameni buni, care-i cel mai mare păcat de pe lume?”

Unul a spus că-i avortul, altul a spus că-i mândria, altul a spus că-i păcatul împotriva Duhului Sfânt. Mă rog, fiecare cum s-a priceput. Nici unul n-a spus adevărul. Şi le-am spus eu: „Izvorul a toată răutatea şi a tot păcatul şi rădăcina tuturor răutăților este iubirea de sine!” Dar ei nu ştiau ce înseamnă iubirea de sine.

Iubirea de sine este iubirea nerațională față de trup şi este cea mai grea şi mai subțire dintre toate patimile care robesc firea omenească.

De aceea, acest lucru ştiindu-L Ziditorul nostru Dumnezeu, ne sfătuieşte, zicând: *Cine voieşte să vină după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea şi să-Mi urmeze Mie.*

Acest păcat îl mai numesc oamenii „egoismu”, sau „eu”, alții „folosință de sine”, iar Sfântul Maxim Mărturisitorul numeşte iubirea de sine „iubire nesocotită față de trup”.

Ai voie să îngrijeşti de trupul tău, să-l hrăneşti, să-l îmbraci, să-l odihneşti, dar să nu faci alte fapte rele care-ți spune el, că te duci în fundul iadului. De aceea Mântuitorul, când a spus că urmăm Lui, această condiție a pus: *Cine vrea să vină după Mine, să se lepede de sine...*

Lepădarea de sine este cea mai mare virtute care-l duce pe om la sfințenie şi la Rai. Ia să vă arăt eu, căci aveți dinți de lapte la înțelegere, cum lucrează iubirea de sine.

Glasul lui Dumnezeu în om este conştiința. Conştiința îți spune: „Citeşte la Psaltire, fă rugăciuni din Ceaslov, fă Paraclisul Maicii Domnului, fă metanii şi închinăciuni”. Dar iubirea de sine zice: „Eu am muncit azi; sunt obosit!” Faci o cruce şi te culci.

N-ați pățit aceasta? Credeți că vă ocărăsc? Vă aduc aminte ce-ați pățit! Îți spune conştiința: „Măi, azi îi luni, nu mânca de frupt!”, că noi trebuie să trecem cu o zi peste postul evreilor, că Mântuitorul a spus: *De nu va prisosi dreptatea voastră mai mult decât a fariseilor...,* care se laudă că postesc de două ori pe săptămână: *Mulțumescu-Ți Ție Doamne, că nu-s ca ceilalți oameni; postesc de două ori pe săptămână* – postul evreiesc, lunea şi joia; că luni a plecat Moise pe Muntele Sinai şi a postit patruzeci de zile, şi joi s-a pogorât cu tablele Legii.

Noi postim lunea pentru sănătate şi pentru paza îngerilor, că-i de mare folos. Miercurea, în amintirea vânzării Domnului, iar Vinerea postim în cinstea înfricoşătoarelor şi mântuitoarelor patimi ale Domnului, Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Şi-ți zice cugetul: „Posteşte astăzi! Să nu mănânci carne, să nu mănânci brânză, să nu mănânci lapte; cel mult dacă dezlegi la untdelemn, sau nici la acela”.

Dar hoitul zice: „Măi femeie, ce spui tu de post? Taie un pui! Fă un scrob!” N-ați pățit de acestea? Lunea n-ați mâncat de frupt? Ce credeți că eu nu ştiu? Chiar dacă nu spuneți. Dacă ai mâncat de frupt lunea sau mai ales miercurea şi vinerea, n-ai voie să te împărtăşeşti. Vezi „Dreptul Canonic”.

Îți zice conştiința: „Măi omule, a întins mâna un om necăjit. Dă-i ceva!” Şi tu poate ai ceva să-i dai, cât de puțin; dar iubirea de sine zice: „Să dau bani la toți golanii: Să se ducă să muncească!” Şi nu-i dai nimic. Aceasta este bucuria dracilor! Trebuie măcar cât de puțin să-l mângâi, să-i dai, că Evanghelia spune: *Cine cere de la tine, dă-i!* Dar tu, cu iubirea de sine, zici: „Lasă, că am copii, am femeie, am eu cui da!” Şi nu-i dai.

Îți spune conştiința aşa: „Măi, iată un sărac în sat! Cade casa pe el; are copii mulți! Du-te şi-i du un car de lemne! Du-te şi-i dă un val de carton, cumpără şi-i dă, că plouă în casă! Sau du-te şi-i du un ajutor!” Îngerul aşa-ți spune, dar iubirea de sine zice: „Da! Să-i fac eu casă! Să-l acopăr! Eu am treburile mele!” Şi nu faci. Vezi, îngerul îți spune; dar diavolul nu te lasă. Asta-i iubirea de

sine!

Îți spune conştiința: „Măi, să stau un ceas la rugăciune seara, dimineața, să-mi fac o ață de închinăciuni sau câteva metanii, să citesc un acatist, o catismă la Psaltire. Măcar atât”. Dar iubirea de sine îți zice: „Nu! Mă culc!” Dar, dacă ar fi un film la televizor, sau la cărți, sau la jocuri, acolo stai! Bucuria dracilor! Acolo te duci să vezi toate spurcăciunile, toate lucrurile diavolului. Şi iată aşa iubirea de sine este maica şi rădăcina şi izvorul tuturor păcatelor.

Am să vă spun măcar câteva fiice care izvorăsc din iubirea de sine. Iată din iubirea de sine se nasc: mila de sine, îngâmfarea de sine, cinstea de sine, încrederea în sine, rezemarea pe sine, bizuirea pe sine, înălțarea de sine, cutezanța de sine şi nesimțirea, care-i moartea minții şi moartea sufletului mai înainte de moartea trupului.

Din iubirea de sine se nasc: vorbirea de rău, clevetirea, minciuna, gluma, râsul, şăguirea, vorba deşartă, osândirea.

Din iubirea de sine se nasc: mândria, trufia, semeția, ura, zavistia, pizma, invidia, răutatea, ținerea de minte a răului, dorința de răzbunare, lăcomia pântecelui, mâncare mai mult decât trebuie, mâncare a doua oară, un pahar mai mult decât trebuie, somn prea mult, întunecarea minții şi beția.

Din iubirea de sine se nasc: păcatele cu vederea, cu auzul, cu mirosul, cu gustul, cu pipăirea, închipuirea, înfumurarea, duplicitatea, rivalitatea, încăpățânarea, amărăciunea, ironia, ambiția, înşelătoria, cruzimea, neomenia, blasfemia, înfurierea năprasnică, linguşirea, împătimirea, obrăznicia, neastâmpărarea, iubirea de stăpânire, dorința de a porunci la alții, prefăcătoria, îngâmfarea, neevlavia, nepocăința, neluarea aminte, pregetarea, pierderea vremii în deşert, rătăcirea gândului, răutatea, acedia, adică moleşeala voinței.

Din iubirea de sine se nasc: iubirea de bani, iubirea de plăceri, iubirea de avere, iubirea de agoniseală, iubirea de slavă.

Din iubirea de sine se nasc: mâhnirea, întristarea, deznădejdea, descurajarea, împuținarea de suflet, îndoiala, nechibzuința, nesuferirea, nedreapta socoteală, iscodirea. Nu vă mai spun alaiul întunericului, că, dacă v-aş spune câte se nasc din iubiea de sine, mă apucă miezul nopții.

Şi nu putem spune la mănăstire că n-am greşit, pentru că totdeauna greşim lui Dumnezeu, cu iubirea de sine, numai că nu cunoaştem în ce fel şi în ce chip ne robeşte pe noi.

Iată de ce a pus Mântuitorul prima condiție pentru a putea să-I urmăm Lui, ca mai întâi de toate să ne lepădăm de sine, adică de patimile amintite mai înainte.

Deci, **dacă iubirea de sine este izvorul a toată răutatea, lepădarea de sine este rădăcina tuturor virtuților.**

Din lepădarea de sine izvorăsc alte virtuți care se împotrivesc şi omoară iubirea de sine, ca de pildă: tăgăduirea de sine, însingurarea de sine, cunoştința de sine, desăvârşita neîncredere în sine, împotrivirea de sine, ura de sine şi la urmă dragostea şi înfrânarea.

Iar vârfurile răutății care se nasc din iubirea de sine, care sunt **slava deşartă şi mândria, le alungăm cu fapta bună făcută în ascuns**, iar pe mândrie o surpăm atunci când punem toate isprăvile noastre pe seama lui Dumnezeu.

*

Dragii mei frați şi surori, v-am mai spus acestea, dar vă rog să nu uitați ce vă spun: să luați mare, mare îndrăzneală la milostivirea Maicii Domnului, să nu uitați să citiți acatistul ei în fiecare dimineață, şi seara, paraclisul. Iar rugăciunea minții s-o aveți cu voi întotdeauna: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul, sau păcătoasa!” Şi către Maica Domnului: „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne şi ne ajută!”

Şi către îngerul păzitor, tot aşa. Dar, dacă nu-i citiți canonul, faceți măcar zece metanii, seara sau dimineața, şi ziceți aşa: „Sfinte îngere, păzitorul vieții mele, roagă-te lui Hristos Dumnezeu pentru mine păcătosul!” Că el pururea stă lângă noi şi pururea se întristează când vede că facem păcate şi pururea se bucură când vede că ne rugăm lui Dumnezeu şi ne îndreptăm viața, ca

să fim oameni credincioşi, cu frică de Dumnezeu.

NEVOINȚĂ ŞI MILOSTENIE

Nevoința pustnicului, a sihastrului, este rugăciunea neîncetată ajutată de post. **Rugăciunea şi postul sunt cele două arme de apărare ale sihastrului, cele două aripi cu care se urcă până la scaunul lui Hristos**. Pustnicul trebuie să fie o candelă veşnic aprinsă de neadormită rugăciune. Dacă stai în pustie pentru linişte, pentru recreere sau studiu, niciodată nu te va lupta diavolul. Dar, cum zici că stai pentru Dumnezeu, cum începi să te rogi şi să posteşti în pustie, să vezi cum te luptă diavolul.

Spune în Pateric de un sihastru că s-a dus la pustie şi, iată, odată i s-a arătat diavolul în chip de om şi l-a întrebat: „Pentru ce-ai venit aici?" „Pentru Dumnezeu!", a răspuns el. Atunci a început diavolul a-l lupta cu tot felul de ispite, ca să-l alunge din pustie. „De ce mă lupți aşa?" l-a întrebat pustnicul pe diavol. „Dacă ai fost sincer şi mi-ai spus de ce stai aici, că eu nu ştiam! Că sunt mulți oameni care stau la linişte, dar nu se roagă, nici nu postesc. Eu cu acei nu am treabă!"

Deci, cine vrea să vină la mănăstire sau să se retragă la sihăstrie, acela trebuie să se roage mult şi să postească după putere. Altfel, râde diavolul de el. Cu cât stăruie călugărul mai mult în rugăciune, cu atât sporeşte mai mult. Sfântul Ioan Gură de Aur zice în această privință: „Tăria împăratului stă în multă armată, iar **tăria pustnicului stă în multă rugăciune!**" Iar ispitele cu care e luptat sihastrul sunt: trândăvia, somnul, nălucirile de noapte, războiul desfrânării, mânia, frica, mândria, slava deşartă şi altele.

Este dator călugărul să facă milostenie?

Cum să nu! Orice călugăr este dator să facă milostenie la săraci, din tot ce are: îmbrăcăminte, bani, alimente. Chiar şi cel ce trăieşte în pustie este dator să deschidă usa săracului, să-i dea pesmeți de mâncare sau măcar un pahar de apă. Numai celui ce trăieşte cu totul izolat în adâncul munților şi este cu desăvârşire lipsit de cele pământeşti nu i se cere milostenie. Nu auzim ce spune Sfântul Isaac Sirul? **„Călugărul care nu face milostenie este ca un pom blestemat şi fără roade!"**

Dar mai ales călugărul de azi, care are salariu şi de toate! Să facă milă cu banii, numai să nu-i strângă, că se aruncă în prăpastia pierzării. **Vai de călugărul care strânge bani şi nu-i împarte la săraci, că îşi adună lui mare osândă!**

Este vreun motiv binecuvântat să adune cineva bani?

Din patru pricini, zic dumnezeieştii Părinți, adună oamenii bani. Unii adună *din lăcomie* şi iubirea de avuție, care este închinare la idoli şi semn de necredință, ca să aibă, zic ei, la bătrânețe, ca şi cum Dumnezeu nu poartă grijă de noi. Dar, oare, Cel ce te hrăneşte astăzi, nu te va hrăni şi mâine? Alții adună bani şi alte averi *din plăcere*, ca să mănânce mult şi să trăiască bine. Alții, *din slavă deşartă şi lux*, ca să se îmbrace bine, cu haine scumpe, să zidească locuințe mari, şi să-i laude lumea. Iar alții adună bani si alte bunuri, *ca o economie* pentru ceilalți, pentru familie, pentru obşte, pentru cei bolnavi. Aceasta nu este un păcat; ba încă ai şi plată, că n-ai irosit averea tuturor, nici n-ai dus-o la ai tăi.

Călugării din obşte, care într-adevăr sunt călugări şi păzesc cu sfințenie votul sărăciei, fiind săraci de cele pământeşti, nu sunt datori să facă milostenie materială. Ei ajută lumea mai ales cu sfânta rugăciune şi cu exemplul vieții lor. Mănăstirile, însă, întotdeauna au făcut milostenie la cei săraci şi nevoiaşi. La trapeza fiecărei mănăstiri, ca: Neamț, Secu, Sihăstria şi chiar la schituri, exista o masă pentru săraci, numită „masa calicilor", unde mâncau zilnic zeci de săraci din Pipirig, călători, închinători şi bolnavi. Oricine venea, primea mâncare şi cazare gratuit timp de trei zile. Aceasta este milostenia călugărilor, după Sfinții Părinți! Ea se face de obşte, în numele tuturor, de

aceea toți au parte de ea. Iar dacă cineva din călugări are ceva de prisos, el trebuie să dea tot ce are în plus la econom, ca acesta să împartă milostenia, iar nu călugărul.

Mi-amintesc că odată a venit la starețul nostru Protosinghelul Ioanichie Moroi, un om sărac cu o casă de copii, să ceară ajutor. Starețul l-a întrebat: „Frate, ai vacă cu lapte?” „Nu, părinte, i-a răspuns el, cu ce s-o cumpăr?” Atunci starețul s-a sfătuit cu părinții din consiliu și i-a donat acelui sărac o vacă cu lapte care fătase de două săptămâni.

Starețul nostru așa ne zicea: „Lasă că mă duc eu în iad, că adun bani pentru obște, decât să vă duceți voi!”, și nu ne lăsa să avem bani la chilie. „**Călugărul care are avere deosebită este al doilea Iuda,** spunea bătrânul, **este fur și tâlhar, că fură din avutul obștii și duce la neamurile sale**”. Așa ne învață Sfântul Vasile cel Mare și Sfântul Teodor Studitul.

Când eram eu frate în Sihăstria, nimeni nu-și încuia chilia, căci nici nu avea cine ce fura. Tot ce aveam nevoie ni se dădea de la obște. Dar să vezi, cum a vrut vrăjmașul să mă prindă în patima iubirii de argint. Prin anul 1937, pe când eram bucătar la mănăstire, a venit un credincios la noi și mi-a zis: „Părinte Cleopa, iată ce monede noi si frumoase au ieșit!” Și mi-a dat una și mie. Eu am dus banul la chilie, l-am pus pe fereastră sub o hârtie, ca să nu-l vadă nimeni, și am încuiat ușa. De la bucătărie mă duceam la chilie și săltam hârtia de pe geam, să văd dacă nu a dispărut banul. Nu trecea mult și iar mă duceam la chilie.

Într-o zi, văzând eu că mi-a lipit vrăjmașul inima de ban, încât țineam ușa încuiată și mă gândeam numai la el, am făcut semnul Sfintei Cruci, am descuiat din nou ușa chiliei și am dat banul la un sărac. Așa am scăpat atunci de iubirea de argint!

Să vă spun și altă întâmplare din tinerețea mea. Pe când eram frate, aveam talent la pictură. Mă învățase pictura icoanelor un călugăr, Nil, de la Mănăstirea Secu. După ce am deprins desenul și pictura cu acuarele, am început cu vopsele. Uneori venea egumenul la chilia mea, se uita cum pictez și îi plăcea. Dar eu începusem să mă ispitesc de bani, că singur îmi cumpăram vopsele și cele de nevoie pentru icoane.

Odată a venit părintele stareț la mine și mi-a zis: „Ce preț are icoana aceea? „Nu are preț, prea cuvioase!” i-am răspuns. „Pe aceea, frate Costică, s-o ții la preț că este frumoasă!” – mă ispitea bătrânul. Când am văzut eu că trebuie să mă tocmesc cu oamenii și să am bani, m-am temut să nu mă biruiesc de iubirea de argint. Într-o zi vine economul la chilia mea și-mi zice: „Frate Costică, lasă pictura și hai la ascultare!” Atunci am lăsat toate și am fost trimis să pasc oile. Așa m-am izbăvit de două păcate, de mândrie și de iubirea de argint!

ȘCOALA ÎNȚELEPCIUNII

Părinților, cimitirul este facultatea facultăților și școala scolilor. Că auzi ce zice Sfântul Ioan Gură de Aur: **Mergi la cimitire, o, frate, că acolo este școala cea mai înaltă a sufletelor, care ne vorbește despre Dumnezeu!** Părinții cei de demult aveau întotdeauna în chiliile lor un sicriu, o cruce și un cap de mort, ca să le aducă aminte ziua și noaptea de ceasul morții și să aibă lacrimi la sfânta rugăciune. Iar când erau tulburați sau împietriți la inimă și nu se puteau ruga, se duceau noaptea la cimitir sau la cei ce zăceau pe patul de moarte și așa dobândeau iarăși lacrimi, umilință și râvnă de rugăciune.

Să mergem zilnic în cimitir ca să ne rugăm pentru frații noștri cei plecați, că ei singuri nu se mai pot ajuta. Pe toți părinții din cimitirul acesta i-am cunoscut. Ce viață curată și smerită au dus pe pământ! Unii din ei știau Psaltirea pe de rost și nu mâncau până n-o terminau de citit, cum era părintele Gherasim, fratele meu, sau părintele Vasile Mitoșeru. Alții făceau metanii și aveau darul lacrimilor. Alții făceau ascultare fără cârtire și erau plini de dragoste, precum părintele Galaction Ilie, părintele Ilarion Ionică și fratele meu mai mare, Vasile.

Alții iubeau liniștea și tăcerea, precum părintele Pimen Năstac și shimonahul Ioan Roșu. Iar alții aveau rugăciunea lui Iisus în inima lor, cum au fost părintele Paisie Nichitencu și părintele

Ghervasie Gaşpar.

De toţi părinţii care au trăit în Sihăstria m-am folosit şi pe toţi îi pomenesc cu nevrednicie în rugăciunile mele. De aceea vin mereu aici în cimitir şi-mi aduc aminte de dragostea şi de sfaturile lor. Ei s-au dus cu toţii la Hristos şi în curând vom pleca şi noi să dăm socoteală de faptele noastre!

DESRPE STATORNICIE

Cu felul de-a te purta tu, pe unul care-i abătut de la calea dreptăţii, poţi să-l foloseşti. Iar dacă unul este obraznic, îi tânăr şi nu bagă de seamă că tu vrei să-l foloseşti cu felul tău de-a pricepe şi a te purta cu el, taie legătura. Cum s-o tai? Iată cum:

Îl vezi că vine în chilie la tine, dar nu vine că-i place pravila sau să audă un cuvânt de folos, când citeşti tu dintr-o carte, ci vine ca să stea de vorbă, să-ţi piardă ţie vremea, să râdă, să glumească, să spună ce veşti noi mai sunt în ziare, în reviste, sau nu ştiu ce. Aceluia spune-i aşa: „Frate, noi avem pravilă, că suntem la mănăstire! Dacă eşti bun, frate, că şi tu ai pravilă, săracu', poate nu ţi-ai făcut-o toată, hai s-o completăm aici la mine!"

Dă-i o pereche de metanii în mână şi începi Psaltirea. „Uite, frate, am obicei – chiar dacă n-ai obicei – să citesc cam jumătate de Psaltire în seara asta! Frăţia ta fă metanii şi eu citesc!" Şi tu începi Psaltirea: *Fericit bărbatul...* şi zi-i: „Frate, fă metanii, că aşa-i obiceiul! Şi pe urmă mai citeşte tu să mai fac eu!"

Şi când ţi l-ai pus la metanii, să vezi cum zice: „Iartă-mă, frate, că am treabă!" Şi îndată fuge, că el nu venise pentru pravilă. A venit să stea de vorbă, să-ţi piardă ţie timpul mântuirii. Sfântul Ioan Scărarul te învaţă aşa, nu eu: „Vezi care umblă cutreierând chiliile, şi nu vine la tine să se folosească, ci vine să stea de vorbă, pune-l la rugăciune şi la metanii!"

Dacă-i om duhovnicesc, zice: „Hai, frate, să facem!" Face şi el, faci şi tu. Şi zice: „Măi, dar ce bine, mi-am făcut pravila!" şi-i mulţumit. Dacă faci aşa, a doua oară nu-l mai vezi pe prietenul ăsta. „Nu mă duc la acela, că ştii ce face? Mă pune la metanii şi face pravila! Dar ce, eu sunt prost? Am nevoie să umblu tralala prin mănăstire: să stau de vorbă, să judec pe toţi, să râd, să glumesc. Acolo însă mă pune la Psaltire şi el zice să citesc mereu. Şi nu o catismă, nu două! Zece! Şi am făcut metanii de mă dureau spatele şi genunchii. Şi el tot zicea: «Măi fă, frate, că eu citesc înainte»!"

Dacă faci aşa, ştii cum scapi de prietenii aceştia? „Nu mă duc în chilie la fratele ăla, că mă pune la rugăciune! Doar de asta fug eu! De rugăciune". Iată aşa ai să scapi de prieteni de ăştia! Delicat, aşa! Şi când vezi că pleacă, zi-i: „Frate, te rog, mai stai! Am avut dragoste să facem pravila împreună, dar, dacă te duci, iartă-mă pe mine, păcătosul!" Se duce, şi tu cu „iartă-mă" ai scăpat de el! Nu-l mai vezi pe-acolo.

– Părinte, aş pleca de la mănăstirea mea şi aş veni aici!

– Fă cum vrei! Eu nu te chem. Dar să ştii că şi la Sihăstria sunt draci. Încă mulţi! Şi dacă te-ai duce în Australia şi-n America şi-n China, tot draci şi ispite sunt, dar şi Dumnezeu este de faţă. Unde te-ai duce, trebuie să te lupţi cu tine şi să ai ascultare, rugăciune şi răbdare. Crezi că aici, dacă ai să vii, n-ai să găseşti sminteli? Ai să stai vreo săptămână şi ai să spui: „Stareţul este aşa, economul este aşa, acela-i aşa!" Şi în loc să te vezi pe tine, tu îi judeci pe alţii.

Dacă vei începe a privi în inima ta, te vei smeri şi vei zice: „Măi, ce rău sunt! Răbdare n-am, cârtesc, mănânc prea mult, glumesc, râd, şăguiesc, mă răspândesc, judec pe altul. Uite îmi vin gânduri necurate, spurcate; nu mi-am făcut pravila, mi-a rămas din canon". Când te vei pândi pe tine, nu-ţi mai trebuie ochelari pentru altul. „Vai de mine, ce prăpastie este aici în sufletul meu! N-am când să mă mai uit la altul!"

Ce crezi tu! Un corăbier, când merge cu corabia pe mare, prin locuri stâncoase şi periculoase, crezi că el se uită la altă corabie, pe unde se duce celălalt? El îi cu ochii pe cârmă: „Măi, stâncă! Stâncă, valuri, cutare". Sau cel care merge cu maşina pe drum, se uită cum conduce

celălalt maşina? El îi cu ochii la drumul lui: „Dreapta, stânga, îi pantă, îi deal!” Fiecare este cu ochii la maşina lui. Aşa şi tu. Fii cu mâna pe volanul sufletului tău! Uită-te la sufletul tău, să nu-l dai în prăpastie! Treaba lui, celălalt. Fiecare cum îşi conduce sufletul său.

S-au dus la moş Gheorghe Lazăr – care a umblat 50 de ani desculț şi cu capul gol, un om sfânt, care a făcut minuni în părțile astea, a fost şi la Ierusalim cu starețul meu din Sfântul Munte –, s-au dus trei frați de la Mănăstirea Neamț, că erau la oi:

– Moş Gheorghe, noi plecăm din mănăstirea asta!

– Dar de ce, drăguță? – aşa-i era vorba.

– Nu mai este mântuire în mănăstire.

Şi i-au tot spus, ca să-şi facă dreptate că ei pleacă din Mănăstirea Neamț. Moşul Gheorghe, care niciodată nu se mânia, a strigat tare de trei ori şi le-a spus? **Nu fă tu, băă! Nu fă tu, băă! Nu fă tu, băă!** şi s-a dus.

Toată filosofia era în aceste cuvinte: Nu fă tu! Adică să nu faci tu, dacă nu-ți place ce face acela! Cine te pune să faci tu, dacă acela face? Nu fă! Ce, ai să dai tu seamă ce nu-i pentru tine? Moşul Gheorghe n-a spus multă bolboroseală, cum vorbesc eu aici. A spus de trei ori accentuat: „Nu fă tu!” Şi s-a dus de-acolo.

Sau dacă vei veni aici, să nu crezi că aici vii în rai! Este rai. Orice mănăstire este rai duhovnicesc, dacă mintea ta va fi rai. Dacă mintea ta va fi iad, iad rămâne.

Tu vezi o albină cum zboară din floare în floare, prin meri, prin cireşi, şi ia din floare numai nectarul cel dulce! Din 10 kg de nectar, ea face 2 kg de miere, că eu am fost prisăcar şi am avut cartea cu călăuza stuparului.

Dar albina se pune pe multe flori; şi sunt flori care deasupra au nectar, iar mai jos au otravă. Ea nu ia otravă, că nu-i proastă! Albina ia de la fiecare floare ce-i bun. Otrava o lasă acolo.

Aşa să fii şi tu! Fiecare cât ar fi de rău în mănăstire, are şi ceva bun. Ce este bun împrumută de la el! „Părintele ăsta este aşa, dar uite este milostiv, este sârguitor, este sfătuitor”. Ce vezi că este bun, ia! Ce este rău, otrava, las-o acolo, că nu-ți trebuie! Nu te face nimeni s-o iei cu sila. Şi atunci nu te vei mai sminti, oriunde vei fi. Poți să stai în Bucureşti. Pe Calea Victoriei poti să stai. Numai să ştii cum să te conduci. Aşa este.

Iar dacă nu, tu du-te şi-n pustie, că diavolul vine după tine! Tu mergi cu trenul 24 de ore şi el cât ai clipi din ochi este aici.

RUGĂCIUNEA PENTRU PACE

Noi auzim pe unii că votează pentru pace, că iscălesc de pace. Spune la aparate: „Noi luptăm pentru viață, pentru pace, pentru drepturile omului, cutare...”.

„Noi!” Cum ne luptăm noi fără Cel care a făcut cerul şi pământul? Crezi că dacă iscălim noi să fie pace, este pace? Da! Lui Dumnezeu îi place aceasta, politica asta de pace, dar să fie din inimă!

Eram la Slatina stareț, mănăstire mare. Odată au venit nişte mari ingineri arheologi, care erau cu maşinile lor şi aveau aparate de astea de radio. Tocmai atunci vorbea patriarhul Rusiei, Alexiei I – Dumnezeu să-l odihnească –, cu altcineva şi vorbeau numai de pace. Iar inginerii aceia au zis:

– Auzi, părinte, să ştii că-i bine, că şi cei mari vorbesc de pace!

– Domnule, tare eşti copil!

– Dar cum, părinte, dacă vorbesc în numele păcii?

– Cuvântul „pace” este cea mai puternică armă politică. Nu când vorbim de pace, ci când ne rugăm pentru pace este plăcut la Dumnezeu. Că lui Dumnezeu îi place aceasta, că noi voim pace. Ai văzut când s-a arătat ucenicilor ce-a zis: *Pacea Mea dau vouă, pacea Mea las vouă!* De două ori a zis.

Ce înseamnă de două ori pace? Să aibă omul pace cu sine, să fie mulțumit. Şi apoi să aibă pace cu vecinii. Să nu aibă supărare pe alții. Această politică de pace îi place lui Dumnezeu şi-i bună, numai să ne rugăm la Dumnezeu şi să fim sinceri. S-o spunem din inimă!

Auzi ce spune Proorocul Ieremia: *Ei zic pace, pace, şi pacea unde este?* La fel şi Proorocul Iezechiel: *Ei vindecă sfărmarea popoarelor, zicând pace, pace, şi pacea unde este?* Apostolul Pavel ce zice? *Când vor zice pace, pace, atunci fără de veste va fi pieirea şi nu vor scăpa, cum nu scapă femeia însărcinată de durerile naşterii.* Citiți la I Tesaloniceni, capitolul 5, versetul 3.

Da, fraților! Dar Biserica noastră Ortodoxă, care are sute de milioane de credincioşi, de 2000 de ani se mai roagă pentru pace. Voi nu auziți, că nu se începe Liturghie, nu se începe Vecernie, nu se începe Utrenie, decât cu cuvântul pace: *Cu pace Domnului să ne rugăm! Pentru pacea de sus şi pentru mântuirea sufletelor noastre, Domnului să ne rugăm! Pentru pacea a toată lumea, pentru bunăstrarea sfintelor lui Dumnezeu Biserici şi pentru unirea tuturor, Domnului să ne rugăm!* La ectenia mică zicem: *Iară şi iară cu pace Domnului să ne rugăm!* La sfârşit zice iarăşi: *Cu pace să ieşim!*

Vezi, Biserica se roagă sincer lui Dumnezeu, că pacea este un mare dar, nu numai pentru poporul din afară, ci şi pentru biserici şi pentru sufletele oamenilor! Câtă vreme este pace, eşti sigur pe sănătatea ta, pe viața ta, în toate. Când s-a început tulburarea, cearta, războiul, nu mai ştii unde o să iasă.

Aşa că cele ce s-au vorbit azi este un lucru mare şi foarte bun.

Să ajute Preabunul Dumnezeu şi Preacurata lui Maică, că țărişoară asta a noastră, România, o țărişoară mică, nu-i trebuie să ia de la nimeni nimic şi nici altul să nu ia nimic de la noi. „Nu-mi trebuie nimic să-ți iau de la tine, nici tu să iei de la mine! Eu vreau să trăiesc liniştit în țara mea, în casa mea şi tu la tine în țara ta! Dacă ai ceva mai mult, dă-mi mie şi eu îți dau ce am!” Că aşa-i frumos!

De ce n-a vrut Dumnezeu să se facă la noi portocale, smochinele, lămâile, grefurile, bananele, măslinele? De ce? Că se fac în Africa şi în Asia. Ca aceia, prin import, să le dăm brânză, să le dăm grâu, că acolo n-au câmpie ca la noi, să se facă! Să le dăm ce le trebuie.

De ce a făcut Dumnezeu două feluri de grâu? Grâu alb, pentru chinezi, pentru Asia, adică orez, şi grâu galben pentru Europa şi pentru America. Orezul este grâul Asiei, şi-s două miliarde de oameni care se hrănesc cu orez. Altfel de grâu.

Ce, crezi că dacă-s popoare păgâne, Dumnezeu nu le poartă de grijă? Vai de mine! Nu cântă Biserica? N-ați auzit? *Cel ce dă hrană la tot trupul, că în veac este mila Lui!* Cine hrăneşte albinele şi muştele şi broaştele şi peştii şi păsările şi corbii şi leii şi lupii şi toată vietatea care zboară în aer şi trăieşte în ape? Cine o hrăneşte? Tatăl ceresc! Pentru că zice la Ecclesiast: *Din câte a făcut Dumnezeu sub cer, nimic n-a făcut care să le urască, ci ca pe toate să le iubească şi să le poarte de grijă.*

Ai văzut? Dumnezeu este oceanul acela de dragoste fără margini, care îmbrățişează toate zidirile Sale! De fiecare are grijă! N-ai văzut ce spune în Psaltire? Cel ce dă hrană leilor şi puilor de corb.

DIALOG ÎN TREN

Mergeam odată cu trenul de la Paşcani spre Bacău. Eu, ca să nu mă duc în vagoane unde se fumează, mi-am luat bilet şi m-am suit în tren în vagoane de astea mai ferite. Zic: „Mă duc măcar unde nu mă „tămâiază” fumătorii, că pe mine mă doare capul de fum de țigară”. M-am dus singur în vagon acolo, dar n-am ştiut cine o să mai vină. Mi-am luat un loc şi stăteam acolo şi aşteptam ora ca să pornească trenul.

Iaca, aproape de plecare că a intrat un grup de ofițeri superiori, mergeau la o şcoală de război. Erau cam de la locotenenți până la maiori, colonei. Printre ei era şi un plutonier major cu

soția. El era de la Podoleni. Eu, văzându-mă într-un vagon de ofițeri, ca şi călugăr, zic, ce discuție pot să am eu cu dânşii? Eu îmi cătam de „Doamne Iisuse" al meu şi stăteam liniştit acolo, că ştiam că am de mers două ore cu ei, că atâta-i din Paşcani până la Bacău, şi trebuia să schimb trenul spre Tarcău la Lunca Strâmbă, s-o iau spre Valea Bistriței. Mă duceam la Părintele Casian, care era stareț la Tarcău, şi la Părintele Ianuarie; asta era prin anul 1957. Eu stăteam acolo şi-mi căutam de pace. Iaca un călugăr într-un vagon de ofițeri.

Dar unul din ei, mai micuț aşa, ca să nu tacă, a vrut să facă o glumă şi zice:

– Uite, mă, o să meargă bine trenul ăsta, că avem şi un popă aici!

Ştii, că ei au vorba asta, că dacă-ți iese popa înainte, îți merge rău! Ăsta acum însă a zis că merge bine, că au şi superstiții: „Să nu-ți iasă popa înainte, c-o pățeşti!" Eu tăceam din gură.

– Auzi, măi, dacă-i popa aici, nu-i bine să ne spună povestea aceea cu Dumnezeu? Se zice că un „moşnegel" ar fi făcut cerul şi pământul şi stelele şi munții şi marea...

Auzi! Un „moşnegel"!

Eu tot tăceam. „Dă-le pace, că-s ofițeri. Ei glumesc, ei râd. Eu ce să discut?" Dar unul vine şi se aşază drept în fața mea.

– De unde eşti, părinte?

Dar eu, de ce să le zic Sihăstria? Zic: „De la Mănăstirea Neamț", că asta-i vestită în toată lumea.

– Unde mergi?

– Până colo la un schit, la Tarcău.

– Eu sunt de la Hreasca-Dorohoi.

Locotenent era acesta. Scoate o mână de cireşe. Foarte cumsecade. Era timpul cireşelor.

– Vă mulțumesc!

– Părinte, dar de locul natal?

– Sulița-Botoşani.

– Ei..., nu suntem departe.

Ne-am luat aşa la vorbă. Se ridică unul:

– Părinte, nu vă supărați, ce sunteți? Preot, profesor, dascăl, ce sunteți?

– Ba sunt un simplu călugăr. Merg şi eu încoace, până la Bacău.

– Auzi, că ăştia ai noştri toți sunt curioşi să ne spuneți ceva despre Dumnezeu! Cum îi povestea asta cu Dumnezeu? Se spune în Biblia aceea, a voastră, că Dumnezeu ar fi făcut cerul, pământul, lumea, dar noi aveam altă concepție despre lume.

– Uite ce-i, fraților. Dar mai întâi aveți cuvânt de onoare că nu vă supărați? Eu sunt un călugăr simplu, dar, dacă voi începe povestea cu Dumnezeu, trenul ăsta trebuie să înconjure globul de trei ori şi tot n-o pot termina, atâta-i de lungă!

– Auzi, măi, ce zice popa!

– Şi îi şi curioasă, zic, grozav! Când vom începe povestea cu Dumnezeu, îi cu cântec! O să vedeți voi cât este de lungă.

– Părinte, avem cuvânt de onoare. Şi îi nebun ăla care se va supăra.

– Vrem să vă întrebăm! Avem şi noi un călugăr, suntem ofițeri, tot mergem până la Bacău. Cum îi, părinte?

Trenul încă nu pornise. La plecare, m-am ridicat şi mi-am făcut cruce. Ei, nu. Treaba lor.

Dar se ridică un maior, că n-aveam de unde să ştiu, dar avea o stea şi un galon de-a lungul epoletului. Mi-au spus ei că-i maior, eu nu cunoşteam. Zic:

– Să mă iertați, ați intrat aici în vagon de ofițeri, dar eu am făcut armata pe când erau epoleți cu trese. Eu stelele astea nu le cunosc, că văd că aveți stele, două-trei pe umeri. Dacă m-oi adresa greşit cuiva, să nu vă supărați, că eu nu cunosc gradele, că în mănăstire acolo sunt un călugăr necăjit!

– Părinte, s-au prezentat ei, eu sunt colonel; eu sunt locotenent colonel; eu sunt maior; eu sunt căpitan.

Şi maiorul zice aşa:

– Părinte, uite ce-i, vreau să-ți spun ceva. Nu este o absurditate să credem noi în ceva ce nu se vede? Dumneavoastră spuneți că există Dumnezeu, dar l-a văzut cineva vreodată? Este o nebunie să creadă cineva în ceea ce nu se vede!

– Domnilor, zic, v-am spus de la început: aveți cuvânt de onoare că nu vă supărați? Că începem o discuție serioasă de acum!

– Auzi, băi, popa! Avem, părinte, cum să nu!

– Vă văd oameni deştepți, eu sunt un prost, dar o să-ncepem aşa „povestea" cu Dumnezeu, cum ne-om pricepe noi. Uite ce-i, domnilor: eu am să vă spun dumneavoastră, că toți câți sunteți în vagonul ăsta sunteți nebuni!

– Ia auzi popa, măi, ne face nebuni!

– Sigur! Şi, dacă n-am dreptate, la prima gară, predați-mă la poliția gării! Dacă n-am dreptate. Dar întâi am să vă demonstrez de ce vă numesc nebuni.

Îmi ziceam: „Lasă că-i vorba să mărturisesc pe Dumnezeu! Nu contează ce urmează de-aici". Eram bucuros de asta.

– Mai întâi, că zice Duhul Sfânt în Psaltire la noi în Scriptură, la începutul psalmului 13 şi începutul psalmului 52: *Zis-a cel nebun în inima sa: Nu este Dumnezeu!*

Al doilea. Dumneata, ia vino încoace! Mata ai spus că este o nebunie să crezi în ceea ce nu se vede?

– Da, eu!

– Păi eu v-am spus că dumneavoastră toți n-aveți minte. Toți sunteți nebuni. Ştiți de ce? Am tot dreptul să vă fac nebuni.

– Dar pentru ce?

– Pentru că eu n-am văzut mintea nimănui niciodată! Şi atunci, nu-i o nebunie să cred eu că aveți minte, dacă n-am văzut-o?

– Uite, băi, ne-a luat popa front! – adică în loc.

Ei râdeau singuri unul de altul. Discuția era şi frumoasă şi serioasă şi hazlie.

– Păi cum să cred eu că aveți minte, dacă n-am văzut de când sunt eu? Nici la voi, nici la mine. Cum este? Albă, neagră, roşie, verde? Ce formă are? Pătrată, dreptunghiulară, hexagonală? Cum este domnule, forma, culoarea? Şi-i pipăibilă sau cum este? Dacă îmi arătați aceste însuşiri la minte, atunci eu zic că aveți minte, dacă nu, n-aveți deloc! Pentru că n-am văzut-o, nici culoarea, nici forma.

– Uite, măi, popa! Poți să-i zici ceva?

– Dacă n-ai tăcut din gură! Măi prostule, n-ai pus problema bine!

Ei se prosteau unul pe altul.

– Stai, măi, că cu popa ai de lucru de acu'!

– Afară de asta, se crede că toată lumea de pe glob că oamenii au minte? Se crede. Fără să se vadă. Iată un argument că toată lumea crede că are minte! Şi dumneavoastră credeți şi eu, dar nu vedem mintea.

Dar viața ați văzut-o vreodată? Cine a văzut vreodată viața din om? Şi cu toate acestea cine zice că-i mort, când este viu şi are viață? Se vede viața?

– Nu se vede!

– Şi atunci nu-i o nebunie să credem noi că oamenii au viață? Dacă n-o vedem.

– Dar viața se manifestă, părinte!

– Foarte bine. Prin manifestările ei se crede că există, cu toate că n-o vezi.

Aşa-i şi Dumnezeu. Care-s manifestările Lui în lume?

– Dumneavoastră aveți imaginație?

– Da.

– Ați văzut-o vreodată? Nu! Dumneavoastră aveți mânie? Ați văzut-o vreodată? Dumneavoastră aveți cugetare, gândire? Ați văzut-o vreodată? Aveți poftă? Aveți, pentru că acestea

sunt puterile sufletului – cea mânioasă şi cea poftitoare.

Dumneavoastră aveţi partea crescătoare. Aţi văzut-o vreodată? Ştii dumneata cum creşti? Sau te-ai văzut vreodată cum creşti?

Afară de asta. Dumneavoastră aveţi puterile sufletului, cum este: cugetarea, alegerea, hotărârea, mâhnirea, întristarea, bucuria. Le-aţi văzut vreodată pe acestea, căci acestea sunt puterile sufleteşti?

Nouă ne spune Scriptura că omul este chip şi asemănarea lui Dumnezeu. Dar nu după forma cea dinafară, ci după cea sufletească.

Iată câte puteri are sufletul! Şi nici mânia, nici raţiunea, nici pofta, nici bucuria, nici întristarea, nici mâhnirea, nici imaginaţia, nici voia liberă, nici viaţa, nici mintea nu le-a văzut nimeni. Şi toate există. Şi la filosofia profană se învaţă că există aceste puteri ale sufletului. Dar sufletul l-aţi văzut vreodată?

– Păi tocmai, că nu-i!

– Cum nu-i? Dacă n-ai avea suflet, n-ai mai vorbi cu mine! Dumneata nu poţi clipi o dată din ochi fără Dumnezeu, dacă n-ar fi viaţă în dumneata. Şi vedeţi câte sunt? Şi viaţă, şi minte, şi voie liberă, şi raţiune, şi mânie, şi bucurie, şi întristare, şi poftă, care se cred de toată lumea, fără să se vadă. Toate facultăţile sufletului sunt nevăzute, toate puterile lui sunt după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu, că Dumnezeu este nevăzut. Iar omul este prototip şi icoană a lui Dumnezeu pe pământ – în ceea ce priveşte sufletul: minte, cuvânt şi duh.

Ai văzut vreodată cuvântul? Ţi-ai văzut duhul cu care vorbeşti? Iată câte puteri şi câte facultăţi nevăzute are sufletul nostru şi de aceea el este chipul şi asemănarea lui Dumnezeu! Şi dumneavoastră nu le-aţi văzut. Dar se crede de toată lumea că omul are şi bucurie şi mâhnire şi întristare; are şi poftă şi raţiune şi voie liberă, are şi viaţă, are şi minte...?

– Măi – a spus unul –, mai bine tăceai! N-ai pus bine problema! Ăsta trebuie să fie un director de seminar!

– Nu, domnule, dar ne spunea avevărul! Vezi, că toţi credem că sunt acestea, şi există în om, dar nu se văd!

– Şi tu ai spus că-i o nebunie să crezi ceea ce nu vezi! Dar vezi că-i faci pe toţi nebuni, că acestea sunt, şi noi le credem fără să le vedem.

Mai stau aşa, şi se ridică un doctor:

– Părinte, dă-o la boală! Eu sunt maior-doctor. Fac operaţii şi umblu cu bisturiul prin maţele omului – îi tai gâtul, îi tai picioarele –, tai, operez de 30 de ani şi eu n-am dat peste suflet! Şi cum să cred că există, dacă n-am dat cu bisturiul peste el?

– Dumneata eşti doctor?

– Da!

– Şi de aceea nu crezi că există suflet, că nu-l vezi?

– Da!

– Dar dumneata, şi cei asemenea cu dumneata doctori, credeţi că există durere în lumea asta?

– Există, părinte!

– Eu nu cred! E o nebunie să cred, domnule, dacă n-am văzut-o!

– Există, părinte!

– Dar când îl tăiai cu bisturiul şi omul răcnea acolo şi se zbătea în ghearele morţii, durerea n-ai văzut-o?

– Nu. Asta nu se vede!

– Şi vrei să vezi sufletul? Şi durerea-i una din facultăţile trupeşti, fireşti ale omului, şi-i amestecată cu cele sufleteşti. Şi după cum nu poţi vedea durerea, aşa nu poţi vedea sufletul. Mai ales sufletul fiind duh.

– Auzi, bă, şi tu cu doctoria ta, vorbeşti prostii! Te-a lovit în cap, măi! N-ai văzut durerea? Dar cine dracu a văzut durerea! Însă toată lumea crede că este durere.

– Uite, bă, ți-a astupat gura şi ție!

– Măi, am dat de dracu aici!

– Da-i frumos, domnule! Acestea le povestim şi noi la alții. Mai spune ceva, părinte!

Atunci se ridică unul:

– Părinte, dintotdeauna ştim că Biserica a stat împotriva ştiinței. Uite, ruşii au făcut un satelit acum care a înconjurat pământul de trei ori, cu Iuri Gagarin, şi uite a aterizat cu bine!

– Şi ce-i cu asta?

– Astea sunt roadele şi avansul ştiinței față de religie!

– Nimic n-ați făcut!

– Auzi-l, bă, că-i contra ştiinței! Acesta trebuie să fie ca cel care a fost contra lui Galileo Galilei!

– Stați să vă spun! Ştiți ce-ați făcut voi? Dacă o albină iese din stup şi înconjoară buduroiul în care stă, are ea pretenția că ştie ce este în toată lumea?

Atâta a făcut omul până acum! A ieşit de-abia din ştiubei şi a înconjurat ştiubeiul în care trăieşte şi i se pare că mare lucru a făcut!

– Auzi-l, bă!

– Încă n-a făcut ştiința nici atât cât zboară o furnică de pe degetul ăsta pe celălalt! Toți savanții lumii şi din Apus şi din Răsărit.

Şi stați că de-acum înainte avem de vorbit!

– Îi frumoasă, domnule, discuția asta!

– Că-i frumoasă, că-i amară, că-i dulce, eu vă spun până la capăt de-acum, cât a ținea „povestea” asta, da, zic, iaca se apropie gara Bacău!

Domnule, dumneavoastră ştiți Ursa mare de pe cer şi Ursa mică – Carul mare şi Carul mic –, steaua polară? (că am făcut orientări noaptea în armată)

– Da.

– Uite ce-i! Astronomia şi ştiința, cu cei mai mari savanți astronomi, spun că la Ursa mare, da la roata din brazdă dinapoi, până la cea de către om – osia Carului mare de pe cer –, este 1300 de ani călătoria luminii, şi lumina merge cu 300.000 de km/s. Asta-i osia carului mare. Ca să ajungi de la o roată până la cealaltă îți trebuie 1300 de ani să călătoreşti cu viteza luminii. Dar cât ar mai fi până la roata dinainte şi cât ar mai fi până la proțap şi până la Prepelea care mână boii pe din brazdă.

– Dar cine este Prepelea?

– Este o steluță mică, acolo! Dar cât mai este de lung Carul mare, spune-mi dumneata!

– Măi, interesant! Cine spune asta?

– Camil Flamarion. L-am avut pe Camil Flamarion la îndemână, *Dumnezeu în natură*. Ăsta-i mare filosof francez din secolul trecut.

Da, zic, dumneavoastră vedeți o stea care, când răsare, cam dănțuieşte în culori, „Alfa Centaurului”. Toată astronomia arată că Alfa Centaurului este steaua megieşă a sistemului nostru solar. Sistemul solar se compune din nouă planete, cu soarele zece. Şi până la megieşia noastră cea mai de-aproape, că-i peste gard aici, este un milion de ani călătoria luminii. Vă rog să calculați, domnilor, ce-a făcut Iuri Gagarin!

– N-a făcut nimic, părinte!

– Afară de asta. Pământul are 36.000 de km împrejurul lui. Deci 36.000 de km a făcut acela cu sputnicul lui, iar până acolo, un milion de ani călătoria luminii, socotiți dumneavoastră, zic, ce-a realizat omul față de distanța interstelară sau interplanetară!

– Domnule, este incalculabil.

– Stați să vă spun altele, mai serioase. Dumnezeu îşi arată lucrările, nu în cele mari, ci în cele mici, cum spune Sfântul Nicodim Aghioritul. Ia gândiți-vă dumneavoastră, că într-o ureche de ac se găsesc opt sextilioane de atomi, cifre astronomice – un sextilion este 1 urmat de 21 de zerouri. Aceşti atomi dintr-o ureche de ac, ca să-i numere un om, trebuie să trăiască 250.000 de ani şi să

numere mai mult de un miliard pe secundă. Şi vă rog să-mi spuneți dumneavoastră câți atomi sunt într-o ureche de ac şi cum îi împărțiți şi cât este de minunat Dumnezeu, ca într-o ureche de ac să bage atâția atomi. Atunci ce-a făcut omul cu ştiința lui până acum?

– Domnule, este inimaginabil!

– Stai să vă spun alta mai minunată. Pe-un vârf de ac se odihnesc 16 miliarde de ioni, care sunt corpuri mult mai mici decât atomul (Camil Flamarion voia să scoată în evidență viața, la ateii de peste Rin, că ei se chinuiau să facă o celulă vie, pe vremea aceea, pe care nici astăzi n-au făcut-o, că viața-i numai de la Dumnezeu). Şi la aceşti ioni, care nu se pot concepe de mintea omenească cât sunt de mici, ce aparate trebuie? Că dacă ai avea un aparat, ca un purice să-l vadă mai mare decât Ceahlăul, încă nu ai zări în atmosferă un ion! Şi aceşti ioni s-a aflat că şi ei stau ca flăcăii la horă de mână şi joacă, au viață în ei!

„Şi acum domnilor de peste Rin – că el îi combătea pe germani –, vă rog să despărțiți forța de materie şi viața de zidire. Dacă nu m-aş teme de panteism, zice Camil Flamarion – panteiştii ziceau că toată buruiana este Dumnezeu –, aş zice că Dumnezeu este în toată iarba şi în tot corpul. Dar voi zice altfel, că Dumnezeu este în toată zidirea Sa”. Sub cel mai mic germene de materie de sub cer este mâna lui Dumnezeu şi există viața care a pus-o Dumnezeu!

Şi acum vreau să vă spun un lucru. Când vedem puterea lui Dumnezeu, că în miniatură lucrează atâtea minuni negrăite şi neconcepute de mintea omenească, când vedem că şi acolo este viață, în acele mici particule de materie care nu pot niciodată fi vizibile cu ochiul liber, dacă noi nu ne-am teme de panteism, am zice că Dumnezeu este sufletul naturii, al întregii naturi. Dar nu este aşa. Dumnezeu există, cum zice marele apostol Pavel, *pentru că de la El şi prin El şi întru El sunt toate!*

Şi vorbind acolo, văd că se apropie gara Bacău, şi trebuia să mă dau jos. Era multă discuție. De-abia intrasem în subiect. Eu le-am spus că povestea este lungă.

– Nu puteți clipi o dată din ochi fără Dumnezeu, fraților!

– Dar de ce, părinte?

– Viața este de la Dumnezeu, dătătorul de viață, şi, dacă ai murit, mai clipeşti din ochi dacă poți! Mai poți clipi dacă mori?...

N-am amintit chiar toată predica. V-am spus aşa rezumativ cum a fost. Au fost două ore de discuție. Ne-am despărțit.

– Domnilor, ne pare foarte rău că ne despărțim!

Vă spun drept că unii m-au sărutat şi pe obraz, alții mi-au dat cireşe, alții bomboane. Au dat şi pomelnice.

– Părinte, vrem să-ți scriem, dar să ne spui ce studii ai mata, că trebuie să fii un director, un profesor la vreun seminar.

– Eu am să vă spun, dar să mă credeți dacă vreți! Eu de-abia sunt un cioban şi pasc oile mănăstirii.

– Şi unde te duci acum?

– Mă duc la un schit. Eu sunt cioban. Dar dacă ați avea fericirea să vorbiți dumneavoastră cu un stareț de mănăstire, sau cu un episcop, să vedeți ce ştie acela!

– Auzi, măi! Asta-i o minune!

– V-ați întâlnit cu un cioban al mănăstirii, dacă v-ați întâlni cu un stareț sau cu vreun profesor de seminar, de ăştia mari care au şcoli, să vedeți ce vă spun aceia, zic.

– Mă, degeaba trăim, mă! Suntem nişte proşti! Mă, ce ne-a spus popa ăsta!

Le-am spus multe despre stele, despre mişcarea Orionului; le-am spus câte vânturi bat pe fața pământului şi cum se cheamă fiecare, şi cum se formează vânturile, după Sfântul Ioan Damaschin; despre zodii şi câte grade are fiecare zodie şi cât am vorbit pe larg, după Sfântul Vasile cel Mare, din *Hexaimeron*. Aveam să mă bag în *Hexaimeron* despre viața peştilor mării, despre viața florilor, despre viața astrelor cereşti, că aveam să vorbesc, dar dacă noi schimbam trenul. Ne-am despărțit cu mare durere în inimă.

– Domnilor, m-ați băgat într-o discuție, pe care nici n-am început-o. Iertați-mă şi mergeți sănătoşi şi vă faceți generali, iar eu mă duc în treaba mea!

Am schimbat. Şi plutonierul acela cu soția sa, era din Podoleni, şi el când a văzut că m-am suit în trenul celălalt, a venit lângă mine.

– Părinte, eu sunt om bătrân, dar aşa ceva n-am auzit de când m-a făcut mama. Să ştii că a rămas ceva în sufletul lor. Aceştia, unde se duc, au să spună că au stat de vorbă cu un călugăr care era cioban. Dar ai băgat în sufletul lor pe Dumnezeu în tot chipul şi le-ai spus. O să țină minte că le-a vorbit un cioban de la mănăstire.

Aşa a fost discuția, dar aici v-am spus-o pe scurt.

DESPRE NEŞTIUTELE JUDECĂȚI ALE LUI DUMNEZEU

Un călugăr din pustia Schetică, mergând la Alexandria să-şi vândă lucrul mâinilor sale – că lucra la coşnițe, a văzut o înmormântare. Murise ighemonul acelei cetăți, un mare păgân, care omorâse mii de creştini, că era pe timpul marilor persecuții. Era o zi frumoasă şi mergea tot oraşul după el, îl ducea la groapă.

Când a ajuns acasă, un pustnic mare, care viețuia în pustie de 60 de ani şi trăia numai cu rădăcini şi cu ce găsea prin pustie, a fost mâncat de o hienă.

Atunci s-a gândit călugărul: ighemonul, care a omorât mii de creştini, cu câtă cinste mergea la groapă, iar ăsta care a slujit lui Dumnezeu 60 de ani şi a trăit numai în post şi rugăciune, l-a mâncat hiena! Ce fel de judecăți are Dumnezeu? Mi se pare că Dumnezeu, fiind prea bun, îngăduie şi lucruri nedrepte.

Am să mă rog lui Dumnezeu să-mi arate cum sunt judecățile Lui, că şi unii oameni judecă împotriva proniei, a purtării de grijă a lui Dumnezeu. Cutare este rău, este păcătos, şi-i merge bine. Altul este bun, dar copiii îi sunt răi, femeia îi este bolnavă, iar el scapă de un necaz şi dă peste altul.

Unul este rău şi trăieşte mult, iar altul este bun şi moare devreme. Uite, un creştin este bun, se roagă lui Dumnezeu, posteşte, şi numai de scârbe dă, iar altu-i rău, înjură, bea, şi pe acela nu-l pedepseşte Dumnezeu.

Şi aşa, călugărul a observat multe lucruri de acestea, cum zice la Proorocul Ieremia: *Doamne, ce este, căci calea celor răi sporeşte şi calea celor drepți totdeauna este în necaz?*

Şi din ziua aceea a început să se roage: „Doamne, arată-mi judecățile Tale, ca să nu judec!” Şi a început a se ruga călugărul acela lui Dumnezeu, să-i arate judecățile Lui; cum de unul, săracul, care-i sfânt şi drept, este bolnav, suferă, dă de necazuri, de scârbe, iar altul păcătos îşi face de cap, este sănătos şi bogat, are trecere, ajunge mare în dregătorii, în cinste, şi în toate îi merge bine.

Şi s-a rugat călugărul mult timp lui Dumnezeu să-i arate cum sunt aceste nedreptăți, că cei buni de multe ori dau de greu şi celor răi le merge bine.

„Să-mi arate Dumnezeu judecățile Lui, că şi eu de multe ori m-am tulburat de lucrul acesta, că am văzut multe nedreptăți, pe care, mi se pare mie că Dumnezeu le-a îngăduit”.

Iar Preabunul Dumnezeu, fiindcă omul nu ştie judecățile Lui, i-a arătat într-un chip ca acesta judecățile Sale, deşi putea să-l piardă pentru această iscodire, ca să ştie tainele lui Dumnezeu, pe care nu le ştiu nici îngerii. Dar, pentru că-l iubea, având viață sfântă, a vrut să-l înțelepțească, căci judecățile lui Dumnezeu nimeni nu le poate şti.

Odată a plecat pustnicul singur la Alexandria să-şi vândă coşnițele, că era cale de trei zile. Dar cum a pornit de la peştera lui, într-o poiană frumoasă, i-a ieşit în cale un alt călugăr, tânăr, foarte frumos.

– Blagosloveşte, părinte!

– Domnul, fiule, să te blagoslovească!

– Unde mergi, părinte?

– Mă duc până la târg, să-mi vând lucrul mâinilor.

Ei vindeau coşniţele şi cumpărau pâine, făceau pesmeţi, şi se hrăneau cu verdeţurile care le mai găseau prin pustie.

– Părinte, eu tot la Alexandria merg.

– Slavă lui Dumnezeu că am tovarăş de drum!

După ce i-a luat sarcina bătrânului, călugărul cel tânăr i-a spus:

– Părinte, uite ce este. Ştii ce trebuie să facă călugării când merg la drum! Să se roage tot timpul şi să vorbească cu Dumnezeu. Asta este datoria călugărului şi a creştinului, când merg pe drum, să se roage.

– Aşa, părinte, până la Alexandria ne căutăm de rugăciune!

– Să nu vorbim un cuvânt! i-a zis cel tânăr. Mergând noi pe drumul ăsta trei zile, ai să vezi la mine nişte lucruri înfricoşate. Să nu vorbeşti, să nu mă judeci şi să nu-ţi calci jurământul!

– Da, fiule! Dacă mi-o ajuta Dumnezeu, nu voi mai vorbi!

Şi au pornit amândoi. Călugărul tânăr ducea coşniţele şi mergeau tăcând.

Pe la amiază, când soarele ardea foarte tare, au dat de un sat şi au ieşit înaintea lor doi oameni tineri:

– Părinţilor, de acum nu mai puteţi călători, pentru că soarele arde foarte tare. Haideţi la noi!

Acei doi tineri i-au primit cu mare cinste, căci în Orient, în timpul zilei nu poţi călători, decât numai dimineaţa şi seara. Şi acolo aşa-i tradiţia, cum te-a primit în casă, să te spele pe picioare. Mântuitorul a spus lui Simon fariseul: *Am intrat în casa ta, apă pe picioarele Mele n-ai turnat!* Pentru că acolo nisipul este foarte fierbinte şi când ai ajuns în casa omului şi-ţi dă oleacă de apă rece pe picioare, îţi face mare bine. Picioarele se înfierbântă groaznic din cauza nisipului şi a pietrelor.

Acei tineri, când au aflat că sunt din pustia Schetică, unde erau numai călugări sfinţi – Sfântul Antonie cel Mare, Sfântul Macarie cel Mare, Sfântul Sisoe cel Mare, Sfântul Onufrie cel Mare, şi alţi mari sihaştri care-i avem în calendar –, i-au primit cu mai mare cinste, cu dragoste, le-au spălat picioarele, i-au odihnit şi i-au pus la masă.

Tinerii aceia aveau în casă un vas de argint, foarte scump, ce rămăsese din neam în neam. În acel vas le-au pus mâncare pustnicească, din evlavie, dându-le cuvenita cinste.

Călugării au mâncat, au muţumit, şi s-au dus să se odihnească, că erau obosiţi.

Spre seară, când să plece la drum, călugărul cel tânăr a furat vasul de argint. Călugărul cel bătrân a văzut şi se gândea: „Ia uite! Ne-au primit oamenii cu atâta cinste, ne-au spălat picioarele, ne-au dat mâncare, şi călugărul ăsta a furat blidul de argint”.

Mergând ei mai încolo, au trecut peste o punte. Călugărul cel tânăr a făcut cruce pe acel vas şi l-a aruncat în apă. Bătrânul a văzut şi se gândea: „Ce nedreptate! De ce o fi luat blidul şi l-a aruncat în apă? De ce nu l-a lăsat acolo?” Dar a tăcut, că avea legământ ca până la Alexandria să nu vorbească.

Seara au ajuns la alţi doi tineri. Şi aceia le-au ieşit înainte, i-au primit cu dragoste, le-au spălat picioarele, cum este obiceiul, şi le-au dat odihnă. Aceia aveau un copilaş de câteva luni.

Dimineaţa, când să plece, călugărul cel tânăr s-a dus la leagănul copilului, fără să observe părinţii lui, şi l-a ucis.

Bătrânul a văzut şi zicea în inima lui: „Cu ce criminal am pornit eu la drum! Acolo a furat blidul de argint, aici a omorât copilul!” Dar el l-a prevenit: „Ai să vezi multe la mine în drumul ăsta, să nu cumva să vorbeşti, căci calci jurământul!”

A doua zi pe la amiază, trecând printr-un sat, le-a ieşit în cale un gospodar:

– Părinţilor, nu mai puteţi merge de-acum, că este soare şi este căldură mare. Haideţi la noi să vă odihniţi câteva ore şi mai către seară veţi pleca iarăşi!

Omul acela avea un câine rău legat, care păzea toată gospodăria. I-a primit omul, i-a ospătat, i-a odihnit. Mai către seară, când a început a se răcori, au plecat ei. Călugărul cel tânăr s-a dus înapoi şi fără să observe stăpânul, a făcut o cruce peste câine şi câinele a sărit în sus şi a murit.

Atunci bărbatul vedea, dar tăcea: „Ce treabă-i asta? Acolo a furat blidul de argint, dincolo a gâtuit copilul, aici a omorât câinele!”

Mergând ei a doua zi, în drum au trecut pe lângă o cârciumă. Acolo nu mai vorbeau de Dumnezeu, vorbea alcoolul în capul lor: chiuiau, cântau, fluierau, înjurau; şi când i-au văzut pe călugări, au început a striga: „Uite popa, măi!” – omul când este beat, nu mai vorbeşte el, vorbeşte diavolul!

Călugărul cel bătrân n-a zis nimic, îşi căuta de drum. Dar cel tânăr se întoarce la cârciumă şi face trei metanii. După ce s-a închinat la cârciumă a plecat mai departe.

În marginea pădurii era un sat şi o biserică pustie. Nu avea nici cruce, uşile luate, geamuri sparte; biserică pustie, părăsită de vreo 40 de ani. Călugărul cel tânăr a luat câteva pietricele, le-a însemnat cu Sfânta Cruce şi a început a arunca în biserică.

Dar călugărul cel bătrân zicea în mintea lui: „Ia uite, măi! Dacă ar fi de la Dumnezeu, n-ar fi făcut acestea. Dar este de la diavolul, că la cârciumă s-a închinat, iar în biserică aruncă cu pietre”. Dar nu avea voie să vorbească. Mai era până la Alexandria o zi.

A treia zi dimineață, mergând ei în marginea unui sat, ajung la o casă acoperită cu paie şi cu stuf. Pe prispa casei erau cinci copilaşi care plângeau. Călugărul cel bătrân a scos ceva din rucsac şi le-a dat. Apoi i-a întrebat.

– De ce plângeți?

– Ieri au îngropat-o pe mama!

– Dar tată aveți?

– Tata a murit anul trecut.

Ei n-aveau, săracii, nici tată, nici mamă. După ce au plecat, călugărul cel tânăr se întoarce înapoi şi dă foc casei. Copiii au fugit care încotro.

Călugărul cel bătrân se gândea: „Acesta este om? A dat foc la casă! Doamne, cât am să mai rabd eu pe ucigaşul acesta? Acolo s-a închinat la cârciumă, dincolo a bulgărit biserica! Ăsta numai rele face!” Dar tăcea din gură, că seara ajungeau la Alexandria în oraş.

Când au ajuns la Alexandria era seară. Acolo era o vilă mare şi proprietarul nu era acasă. Călugărul cel tânăr s-a uitat oleacă la casă, şi numai ce-l vede pe vârful casei. Într-un ceas a desfăcut toată casa. A sfărâmat acoperişul, uşile, geamurile, tot ce era în casă a stricat.

Cel bătrân s-a minunat cum într-un ceas a sfărâmat toată casa, şi s-a speriat când a văzut. Dar acum, fiindcă ajunsese la Alexandria, putea vorbi. Când s-a dat jos acela, după ce a sfărâmat toată casa omului, l-a luat deoparte şi l-a întrebat:

– Ia ascultă, frate! De acum nu mai pot tăcea! A fost jurământ între noi să nu vorbim până aici. Să-mi spui tu mie ce eşti tu! Drac eşti, om eşti, ori înger eşti!

– Dar de ce, părinte? Am făcut ceva rău?

– Măi, dar de trei zile, de când mergem împreună, ai făcut numai lucruri rele!

– Dar ce-am făcut, părinte, rău?

– Păi bine, măi, oamenii aceia de acolo, când ne-am coborât din munte, nu ne-au primit? Nu ne-au ospătat? Şi ce au avut ei mai scump, un blid de argint, nu l-ai furat de acolo şi l-ai aruncat în apă?

– Şi ce zici, părinte?

– Rău ai făcut! Mare sminteală, că oamenii aceia ne judecă că am furat!

– Părinte, trei lucruri mari şi bune am făcut acolo! Blidul acela de argint era litierul de la biserica din acel sat. Îl furase străbunicul acelora, dar ei nu ştiau. Era scris pe dânsul cu slovă bisericească veche: „Acesta este litierul bisericii Sfântul Nicolae, donat de familia cutare, şi cine îl va înstrăina de la biserică să stea în iad până îl va întoarce înapoi”.

Aşa scria pe blid. Şi din cauza blidului aceluia, nouă suflete care l-au folosit se munceau în iad. Şi acum aveau să meargă şi aceştia în iad, fiindcă îl foloseau. Şi mie mi-a fost milă de dânşii şi am furat blidul; dar mie nu mi-a trebuit, că l-am aruncat în apă.

A doua zi va veni paraclisierul bisericii să se scalde în apa aceea, şi va afla vasul. Acela de

la biserică, cunoscând slova bisericii, o să-l ducă la preot. Şi când va pune blidul în Sfântul Altar, cei nouă vor ieşi din iad, pentru că este scris acolo: „Să stea în iad până îl vor întoarce înapoi”.

Deci eu, părinte, trei lucruri bune am făcut acolo: i-am scos şi pe acei nouă din iad, i-am păzit şi pe aceştia vii să nu intre, şi am dat şi blidul bisericii înapoi, ca să-l aibă, că era de mare nevoie. Şi tu zici că rău am făcut, dar eu bine am făcut!

Atunci s-a minunat bătrânul. „Ia uite, frate, cum a fost. Şi eu socoteam că este hoț, că a furat blidul!

– Dar când ai ucis copilul, tot bine ai făcut?

– Bună treabă am făcut şi acolo.

– Cum, ai omorât copilul şi zici că bună treabă ai făcut?

– Stai şi nu judeca după mintea ta! Ai văzut copilaşul? Acela a fost zămislit în ziua de Paşti. Şi avea pus canon de la Dumnezeu, pentru că nu s-au înfrânat părinții în ziua Învierii Domnului, copilul avea să ajungă la 20 de ani comandant de tâlhari şi avea să omoare pe părinții lui. Acesta este canonul pentru neînfrânarea lor; şi multă lume avea să omoare şi mari tulburări avea să facă în lume, pentru că a fost zămislit într-o zi aşa de mare.

Eu aici am făcut trei mari lucruri bune: am trimis sufletul copilaşului la cer curat, am scăpat pe părinții lui de uciderea de mâna propriului lor fiu, şi ei, găsind copilul mort, vor plânge foarte mult şi, prin plânsul acela, li se iartă şi păcatul că l-au zămislit în ziua de Paşti. Şi tu zici că rău am făcut, dar eu bine am făcut!

– Dar acolo, de ce ai omorât câinele omului?

– Şi acolo am făcut treabă bună! Câinele acela păzea toată gospodăria, dar a doua zi avea să turbeze. Şi când trebuia să vină stăpâna să-i dea de mâncare, avea s-o muşte şi mare scârbă avea să fie la casa omului aceluia!

Fiindcă ne-a primit pe noi, mi-a fost milă de ei şi am omorât câinele mai înainte, să n-o muşte pe stăpână. Şi tu zici că rău am făcut, dar eu bine am făcut!

– Dar la cârciumă de ce ai făcut cruce şi te-ai închinat?

– Şi acolo am făcut treabă bună! În cârciuma aceea veniseră cei mai mari gospodari din sat. Epitropul bisericii, primarul şi un mare gospodar. Ei s-au sfătuit să pună mână de la mână şi să facă biserica din sat care era părăsită. Atunci când am trecut noi, ei au zis: „Doamne ajută să facem biserica!”

Măcar că erau în cârciumă, eu am văzut că oamenii au vrut să facă treabă bună, am făcut şi eu trei metanii şi am zis: „Doamne, ajută-le să facă biserica!” Şi tu zici că rău am făcut, dar eu bine am făcut. Eu nu m-am închinat la cârciumă, m-am închinat lui Dumnezeu, să le ajute celor ce au pus hotărârea să refacă biserica părăsită.

S-a minunat bătrânul, zicând: „Nici aici nu am avut dreptate!”

– Dar acolo, când am ajuns în marginea satului, de ce ai aruncat cu pietre în biserică?

– Aceea era biserica cea pustie! Şi biserica fiind pustie, dracii jucau pe Sfânta Masă, pe geamuri, pe biserică şi râdeau de pustiirea lăcaşului lui Dumnezeu, şi mi-a fost ciudă. Şi ai văzut că am făcut cruce pe acele pietricele şi am început a zvârli în biserică, iar diavolii au fugit de acolo! Eu n-am bulgărit biserica, ci pe diavolii care erau acolo!

– Dar acolo de ce ai dat foc la casa copiilor? Ai văzut copilaşii şi nu ți-a fost milă de ei?

– Ba mi-a fost mai milă ca ție! Şi am făcut foarte bine. Ai văzut că acei copilaşi nu aveau nici mamă, nici tată, şi au rămas cu cocioaba aceia de casă. Dar nu ştiau ei că în prispa casei este o comoară ascunsă de un străbunic de-al lor. Un vas cu bani de aur curat. Şi eu am dat foc casei, că ei trăiau în sărăcie şi nu ştiau că au comoara în prispa casei.

După câteva zile, copiii vor căuta pe-acolo să vadă ce-a mai rămas, şi vor da de această comoară şi o să cheme pe un moş de-al lor, care-i epitropul bisericii. Acela, fiind un om cu frica lui Dumnezeu, va lua în grija sa copiii aceia şi cu banii găsiți le va face o casă mare cu tot ce le trebuie, o să-i poarte prin şcoli şi o să ajungă oameni mari şi credincioşi.

Şi tu zici că rău am făcut, părinte, că am dat foc casei, dar eu am făcut bine, că dacă nu

dădeam foc casei, nu găseau comoara!

– Dar aici de ce-ai stricat casa!

– Părinte, casa asta frumoasă a fost făcută cu bani de furat. Şi era poruncă de la Dumnezeu aşa: „Fiindcă s-a făcut cu osteneală străină şi cu bani de furat, aici bărbat cu femeie niciodată nu vor trăi! Femeia trebuia să moară la primul născut. Numai bărbatul văduv avea să trăiască toată viața în casa aceasta”.

Şi am stricat casa, că ei sunt duşi la o nuntă, şi când vor veni şi vor vedea că totul este sfărâmat, vor face înapoi o casă mai mică, cu osteneala lor proprie şi nu va mai muri nevasta la primul copil.

Şi tu zici că rău am făcut, dar eu am făcut bine după voia lui Dumnezeu.

Atunci a întrebat călugărul:

– Să-mi spui tu mie, măi frate, câte minuni mari ai făcut, ce eşti tu?

– Dar să-mi spui şi sfinția ta, ce te-ai rugat lui Dumnezeu!

– Eu mă rog de câțiva ani să-mi arate Dumnezeu judecățile Lui, că mi s-a părut că multe lucruri nedrepte îngăduie Dumnezeu în lumea asta.

– Da? Dar n-ai auzit pe Isaia Proorocul? *Pe cât este mai înalt cerul decât pământul, pe cât este de departe răsăritul de apus, pe atât sunt mai departe judecățile Mele de judecățile voastre şi gândurile Mele de gândurile voastre, fiii oamenilor.*

N-ai auzit pe Solomon ce spune? *Pe cele mai grele decât tine nu le ridica şi pe cele mai adânci decât tine nu le cerca, ca să nu mori!*

N-ai auzit pe David Proorocul care zice? *Judecățile Domnului sunt adânc mult!*

Cum ai îndrăznit tu, un om, să cerci judecățile lui Dumnezeu, pe care nici arhanghelii, nici heruvimii nu le ştiu? Dar Dumnezeu n-a vrut să te piardă, că putea să te piardă pentru iscodirea asta, dar, ştiind ostenelile tale, m-a trimis pe mine, părinte, să-ți arăt că judecățile lui Dumnezeu nu sunt ca ale oamenilor.

Vezi câte ai judecat tu de mine? Câte am făcut, ți s-au părut că sunt rele; că sunt ucigaş, că am furat vasul, că am dat foc casei, şi câte am făcut. Dar ele au fost toate bune foarte şi toate de mare folos s-au făcut. Au fost bune după judecățile lui Dumnezeu, nu după judecățile oamenilor!

Şi tu ai judecat ceva, dar judecățile lui Dumnezeu n-au fost ca ale tale, că ele au fost bune foarte! Tu ai zis că rău am făcut şi eu numai bine am făcut. **Deci, de acum înainte să nu mai judeci pe nimeni şi orice ai vedea să zici: Doamne, Tu toate le ştii! Eu nu cunosc judecățile Tale!**

Deci, părinte sfinte, să nu mai îndrăznească nimeni din oameni să cerce judecățile lui Dumnezeu, că nici îngerii nu pot ştii judecățile Lui!

Dar, fiindcă eşti om, Dumnezeu te-a iertat, însă m-a trimis să te înțelepțesc să nu mai îndrăzneşti să iscodeşti judecățile Lui, că judecățile lui Dumnezeu sunt adânc mult şi nu le poate ştii nimeni, nici îngerii din ceruri.

Aşadar să ținem minte din această povestire, că tot ce ni se pare nouă în lumea asta că-i strâmb şi rău, de multe ori ne înşelăm! Că nu cunoaştem judecățile lui Dumnezeu cele ascunse şi necuprinse.

Nu cerca cele necercate şi nu voi să ajungi cele neajunse! Amin.

DESPRE ASCULTAREA DE PĂRINȚI ŞI MINUNEA SFINTEI LITURGHII

Era un om care a fost foarte credincios; îl chema Iulian. Şi i-a murit soția omului şi a sărăcit tare la bătrânețe şi avea un singur fecior, cu numele Teofil. Aproape de bătrânul Iulian era un boier care avea două curți şi două moşii mari. Boierul avea iazuri cu peşti, avea livezi, vii, herghelii de cai, vaci, porci, cârduri de păsări, mă rog, două curți mari avea el. Şi boierul avea zeci de robi, cum era înainte, dar pusese ochii pe Teofil, feciorul bătrânului, că era şi priceput şi înțelept şi cuminte şi

crescut cu frica de Dumnezeu. Şi de multe ori boierul îi spunea moşului Iulian:

– Moşule, nu vrei să-mi vinzi rob băiatul matale, că ai să trăieşti şi dumneata ca boierii? Îţi fac casă şi-ţi dau bani şi cutare.

Omul era sărac şi numai pe acest băiat îl avea. Şi-i spune odată, într-o seară, băiatului:

– Dragul tatii, măi Teofil, vezi cât de săraci am rămas! Boierul ăsta îmi spune de multe ori să te vând rob la el – că atunci se cumpărau robi, pe care voiau –, dacă te vând pe tine rob, are să-mi dea tot ce-am nevoie. Pe lângă tine am să trăiesc şi eu foarte bine. Că vrea să te aibă rob de încredere în casă, în curte; nu aşa pe la vite. Vrea să te aibă ca pe băiatul lui – că boierul nu avea copii.

Dar băiatul a primit ascultarea de părinţi cu dragoste şi a zis:

– Tată, pentru dragostea matale, ce nu fac eu? Numai mata mai eşti în lume, că mama a murit. Vinde-mă rob! Să mă vinzi rob, că eu cu toată dragostea vreau să fiu rob, ca să văd că trăieşti bine la bătrâneţe, că Dumnezeu mi-o purta de grijă.

Atunci tatăl său, când a văzut ascultarea băiatului, i-a zis:

– Măi, dragul tatei, am să-ţi spun şi eu un sfat. Eu te vând rob, el a zis că-mi dă bani mulţi şi avere, dar tu să păzeşti un lucru: **Cât vei trăi tu, în timpul Sfintei Liturghii, Duminica, să nu călătoreşti, şi să mergi regulat la biserică!** i-a zis bătrânul băiatului Teofil.

– Dar de ce, tată?

– Uite ce! Şi eu am învăţat de la alţi bătrâni, că în timpul Liturghiei nu se călătoreşte. Dacă mă asculţi, de mari primejdii ai să scapi tu şi mare cinste ai să câstigi în lumea asta şi-n cealaltă.

– Bine, tată!

S-a dus moşneagul şi a grăit cu boierul:

– Uite, m-am sfătuit cu băiatul, că dacă n-ar fi vrut el nu aş fi putut să-l vând, şi vrea să se vândă rob, ca să mă ajute la bătrâneţe.

Boierul avea robi mulţi, dar nu avea copii deloc. Şi-i spune soţiei:

– Ştii ce? Băiatul acela cuminte, evlavios, ascultător, care vine pe la noi – că el se ducea de mai lucra pe la boier –, l-am cumpărat rob.

Bucuria ei!

– Da! Acela-i bun! Acela-i toată nădejdea, că tatăl lui este credincios. Tot timpul merge la biserică.

S-a dus bietul Teofil rob la boier! Iar boierul l-a umplut de avere pe tatăl lui. I-a dat vite, i-a dat haine, i-a dat bani. Îl avea, mă rog, nu ca pe-un rob, ci ca pe băiatul lui, ca pe unul de mare garanţie. Că ştia că-i băiat gospodar şi numai pentru sărăcie l-a vândut tatăl său.

Şi a stat rob Teofil la acest boier mai mulţi ani. Şi odată, boierul trebuia să plece de la curtea asta cu trăsura la cealaltă, şi a uitat geanta cu actele acasă. Şi pe Teofil îl avea ca pe băiatul lui; îl lua în trăsură, că băiatul era deştept, ştia să scrie, ştia să socotească, şi îi spune:

– Măi, Teofile, du-te repede acasă, că am uitat geanta cu actele – cu ce avea el acolo, bani, ce-o fi având!

– Da, cucoane, mă duc!

S-a dat jos din trăsură şi a fugit înapoi spre casă. Când s-a dus el să ia geanta boierului de acasă, cucoana lui, fiind desfrânată, trăia cu un rob de-al ei. Teofil, când a venit, a intrat, a luat geanta de pe masă şi a plecat. Dar el n-a observat ce făcea soţia stăpânului, ci credea că doarme singură.

Ce-a zis femeia:

– Vezi că boierul m-a prins cu tine în păcat! De aceea a trimis pe Teofil înapoi, ca să fie sigur. Mi se pare că a observat el că noi trăim amândoi!

– Ce-i de făcut acum? a zis sluga vinovată.

– Ştii ce-i spun? a zis ea. Dacă nu-i taie capul lui Teofil, nu mai trăiesc cu dânsul! Am să-i spun soţului că, atunci când l-a trimis înapoi după geantă, a abuzat de mine; şi dacă nu mă luptam cu el, mă batjocorea.

Aşa a şi făcut.

Dar să vezi ce înseamnă ascultarea de părinţi şi ţinerea cu sfinţenie, ca în timpul Sfintei Liturghii să nu fie pe drum, cum l-a învăţat tatăl său.

Atunci cucoana îi trimitea soţului ei o scrisoare prin robul cel vinovat care trăia cu dânsa. În scrisoare scria:

„Aşa mă jur pe Dumnezeu. Uite, Teofil, robul tău, în care tu ai atâta încredere, când l-ai trimis înapoi după geantă, a tăbărât pe mine să mă batjocorească. Şi dacă nu mă luptam cu el, mă batjocorea. Dacă nu-i tai capul şi să-l trimiţi la mine, eu îmi iau averea şi te las singur!”

Boierul, când a auzit, s-a minunat: „Cum, măi, Teofil!?” – că avea mare încredere într-însul. N-a cunoscut ce viclenie a făcut cucoana lui, ca să-i taie capul lui Teofil. Şi-i scrie un plic înapoi soţiei, prin alt rob. „Eu am doi călăi, care au tăiat mai mulţi robi ce făceau spargeri. Mâine dimineaţă îi aduc la curte cu sabia trasă. Trimite-l pe Teofil! Fă-ţi treabă că-l trimiţi cu ceva, că eu am dat ordin călăilor, când vine dimineaţa, jos capul. Să mi-l aducă mie şi eu ţi-l trimit.

S-a pus la cale tăierea capului lui Teofil cel nevinovat. Teofil nu ştia nimic, săracul. Nici nu era vinovat, nici nu ştia că este pus capul lui pentru tăiere.

Ce face cucoana? Dimineaţa îi dă un plic pecetluit, cu alte cuvinte şi-i zice:

– Teofile, te duci până la curte la boier!

– Da, cucoană, mă duc! El nu ştia nimic. Era ascultător. Nu ştia că acolo îl aşteaptă sabia. Era gata să-i împacheteze capul, să-l trimită boierului la soţie.

Când l-a trimis era Duminică. Şi, mergând cu plicul, de la curtea asta până la cealaltă, a auzit clopotul la o biserică, că începe Sfânta Liturghie. El ţinea minte ce i-a zis bietul tată, bătrânul Iulian, care murise: „Duminica să nu călătorească în timpul Sfintei Liturghi, a spus că de mare cinste o să mă învrednicesc şi o să mă scoată Dumnezeu din mari primejdii”.

Şi ce-a zis: „Nu. Întâi stau la Sfânta Liturghie şi după Liturghie m-oi duce, chiar de m-ar pedepsi boierul. Tata aşa a zis când m-a vândut rob aici, ca în timpul Liturghiei, Duminica, să nu călătoresc!”

A intrat bietul Teofil în biserică, căci de-abia începuse slujba, şi a ascultat toată dumnezeiasca Liturghie; a ascultat predica şi asta până ce-a luat anafură. Ce-a făcut cucoana când a văzut că nu mai vine capul lui Teofil? „Uite, l-am trimis de dimineaţă, şi acum este ora 12!” Căci stătuse la Liturghie. Şi ce zice robul cel vinovat?

– Cucoană, mă duc eu să-i aduc capul! Poate l-a tăiat boierul şi n-are cine-l aduce.

– Du-te!

Şi-l trimite pe cel vinovat să-i aducă capul lui Teofil. Dar el era în biserică şi nu ştia nimic. Când ajunge ăsta cu scrisoarea acolo – gealaţii aşteptau să vină şi se întrebau de ce nu mai vine, căci primiseră ordin de la boier: „Care vine întâi dimineaţa aici, jos capul! Spălaţi-l de sânge, îl împachetaţi şi-l trimiteţi sus la mine”. Dar vine ăsta vinovat. Ei, când l-au văzut cu scrisoarea, l-au întrebat:

– De ce ai venit?

– Am treabă la boier.

L-au luat deoparte, i-au tăiat capul – celui vinovat –, l-au spălat de sânge, l-au împachetat şi l-au trimis sus la boier. Boierul se gândea acum prin cine să trimită capul. Credea că-i al lui Teofil. Iată vine şi Teofil de la biserică.

– Cucoane, ţi-am adus de la cucoană o scrisoare!

– Dar cum vii tu acum?

– Cucoane, să mă iertaţi, am pornit dimineaţă, dar am stat la Sfânta Liturghie, că aşa a zis tata când m-a vândut rob aici la dumneata: „Duminica în timpul Sfintei Liturghii să nu pleci nicăieri şi să stai la Liturghie, orice ar fi”. Şi am stat la Sfânta Liturghie. Să mă iertaţi că am ajuns mai târziu!

Pe boier l-au cuprins lacrimile. S-a gândit că nu-i vinovat.

– Ia pachetul ăsta – el nu ştia ce are într-însul –, şi du-l la cucoană!

Şi-i scrie şi o scrisoare. „Ia seama că judecăţile lui Dumnezeu sunt aici! L-ai trimis pe Teofil şi el a stat la Liturghie. Apoi ai trimis pe altul! Şi i s-a tăiat capul aceluia, căci Teofil a stat la biserică. Eu nu cred că omul acesta-i vinovat". Dar nici boierul nu ştia că cel trimis este sluga care trăia cu dânsa.

Şi când a ajuns Teofil la cucoană, ea îl întreabă:

– Dar cum de vii tu acum?

– Cucoană, să mă iertaţi!

– Ce aduci acolo?

– Mi-a dat boierul un pachet. A spus să vi-l dau dumneavoastră.

El sincer nu ştia ce are în pachet; că are capul celui vinovat. Dar ea a rămas uimită.

– Dar când ai ajuns acolo?

– Să mă iertaţi, cucoană, mata m-ai trimis dimineaţă, dar eu am stat la dumnezeiasca Liturghie într-un sat. Şi am întârziat şi am ajuns cam târziu. Daţi-mi canon, pedepsiţi-mă, dar mie aşa mi-a zis tata, când m-a vândut rob la dumneavoastră, ca în timpul Sfintei Liturghii să nu călătoresc niciodată.

Şi atunci, cât era ea de rea, a văzut judecăţile lui Dumnezeu. Dar nici ea nu ştia a cărui cap s-a tăiat. Se duce ea într-o cameră repede să vadă ce-i în pachet, şi vede capul robului care a trăit cu dânsa. Atunci a zis: „Aici sunt judecăţile lui Dumnezeu". A început a plânge şi a chemat pe boier.

– Vino repede la curte, aici la noi!

Vine boierul şi-l întreabă.

– Ce-ai făcut, boierule?

– Nici eu nu ştiu.

– Uite ce s-a întâmplat! zice cucoana.

– Nu ştiu al cui cap a fost ăsta! L-am împachetat... Al cui cap este?

Atunci ea a spus adevărul.

– Domnul meu, am să-ţi spun adevărul! Eu, ticăloasa şi necurata, sunt vinovată aici. Dumnezeu l-a scos pe Teofil pentru nevinovăţia lui. El niciodată, de când este la noi, n-a făcut o glumă cu mine, nici n-a zâmbit măcar. Totdeauna a fost cinstit şi harnic şi curat cum ştii. Eu, păcătoasă, am trăit cu robul ăsta, căruia i-ai tăiat capul, trei ani de zile. Şi dacă vrei, iartă-mă, că-ţi dau toată averea şi mă duc la o mănăstire să mă fac călugăriţă, că mă tem să nu mă ajungă urgia lui Dumnezeu, că am vrut să-i tai capul unui om sfânt. Dacă vrei să mai stau cu tine şi mă ierţi, bine, iar dacă nu, eu plec; îţi dau toată averea şi mă duc la mănăstire.

Boierul a zis:

– Vezi ce-a făcut Dumnezeu cu Teofil? Măi femeie, nu te duce la mănăstire! Ai greşit şi tu, dar să ne temem de Dumnezeu! Pentru că vezi cum scoate Dumnezeu un tânăr nevinovat? Ai văzut ce înseamnă copil crescut în frica lui Dumnezeu? Mai bine decât să te duci tu la mănăstire, hai să înfiem pe Teofil, fiu al nostru! Vezi cât este de cinstit?

– Hai, şi eu vreau! Îl trecem pe numele nostru, să-i trecem averea toată lui, că numai ăsta ne pomeneşte pe noi şi ne face pomenire. Vezi câtă frică de Dumnezeu are? Că eu am trimis să-i taie capul şi el a adus capul celui vinovat înapoi.

Şi l-a chemat boierul pe Teofil şi i-a zis:

– Teofile, uite, vrei să te trecem pe numele nostru şi să te înfiem?

– Cucoane, cum credeţi! Eu sunt rob deocamdată. Faceţi ce vreţi cu mine. Dacă vreţi să mă înfiaţi, să mă lăsaţi să cred în Hristos, să-mi fac rugăciunile şi să mă duc la biserică!

– Pentru aceea vrem să te înfiem! Căci crezi în Hristos şi te temi de Dumnezeu!

Nu i-au spus taina ce s-a întâmplat. A aflat-o el mai târziu, dar atunci n-a ştiut-o. Şi l-au înfiat şi i-au dat cu acte amândouă curţile după moartea lor şi toată averea şi moşiile şi tot ce-a avut boierul.

Şi aşa pe bietul Teofil, care a ascultat de părinţii lui şi n-a călătorit Duminica în timpul Sfintei Liturghii, l-a păzit Dumnezeu de tăierea capului şi a căpătat şi cinste de la boier şi a rămas

proprietar peste toate averile lor, iar dincolo s-a dus în împărăția cerurilor.

Aşa ştie Dumnezeu să cinstească pe cei ce se tem de El şi ascultă de părinți. Amin.

CUVÂNTUL PĂRINTELUI CLEOPA DIN SEARA ZILEI DE 1 MARTIE 1998, LA DUMINICA LĂSATULUI SECULUI

În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh.

Prea Cuvioase Părinte Stareț, Prea Cuvioşi Părinți şi frați.

Aşa cum vă văd aici, dragul mamei, aşa pe toți să vă văd în Rai, la bucuriile fără margini ale Raiului, căci toți sunteți în slujba Mântuitorului şi a Maicii Domnului, şi fiecare, săracul, face ascultare în direcția lui, unde este pus.

Tare îmi este drag când vă văd! Dar pe mulți nu vă cunosc. EU vin rar pe aici. Am atâta lume pe capul meu acolo şi sunt bolnav. Da mai cunosc din ei, care vin la mănăstire, care sunt mai vechi..., dar doresc ca toți, toți – nici unul, Doamne fereşte, la munci –, toți să mergeți la bucuria cea veşnică.

Dragii mei părinți şi frați, să ştiți că Biserica este mama noastră spirituală. Ea ne-a născut pe noi la Botez prin apă şi prin duh. Ați auzit ce spune Sfântul Apostol Pavel: *Ați luat darul punerii de fii în baia naşterii de-a doua şi a înnoirii Duhului Sfânt.* De atunci suntem, toți, fii după dar ai lui Dumnezeu, de când ne-am botezat în numele Preasfintei Treimi.

Şi de aceea vă rog din toată inima să iubiți Biserica, mamă! Să vă fie dragă Biserica şi, cât puteți, ziua şi noaptea, să mergeți la biserică.

Care sunt mai bătrâni şi nu pot săracii, să stea mai puțin, care sunt mai tineri pot să stea mai mult, pentru pravila Bisericii îmbogățeşte memoria fiecăruia şi darul Preasfântului Duh vine asupra celuia care ascultă cu evlavie sfintele slujbe ale Bisericii.

Dragii mei, eu, păcătosul şi nevrednicul, sunt bătrân – 86 de ani, şase operații, mâna dreaptă mi-e ruptă, a stat în ghips 32 de zile –, mâine poimâine îmi veți cânta „Veşnica pomenire!" Ce să mai aştept? Psalmul 89 spune clar: *Anii lor sunt şaptezeci, iar dacă vor fi în putere, optzeci.* Iar la stihul unsprezece spune aşa: *Dacă a trecut de optzeci, osteneală şi durere!* Eu am intrat în anii durerii. Am îmbătrânit! Optzeci şi şase împlinesc acum, pe zece aprilie.

Dragii mei părinți, vă rog din toată inima, care aveți dragoste şi puteți, să nu uitați să mă pomeniți la rugăciune!

Eu am dragoste când vă văd pe toți în slujba Mântuitorului şi a Maicii Domnului. Aşa să vă văd la Rai, dragul mamei, pe toți! Toți sunteți în slujba Mântuitorului şi a Maicii Domnului.

Mănăstirea noastră este o mănăstire cu rânduială canonică: nu se mănâncă carne, spovedania este la vreme, în fiecare sâmbătă, slujbele merg după rânduiala Sfântului Sava...

Când am venit eu aici am găsit paisprezece părinți, încălțați cu opinci, cu bărbile până la genunchi, cu metanii de lemn în mână... M-a adus părintele Vasile, fratele meu. Când am venit aici aveam cincisprezece ani jumătate, nu ştiam...

Şi când am văzut la masă călugării, toți, şi starețul, bătrânul, citea cuvânt de folos în capul mesei, de la Sfântul Teodor Studitul. Dar eu am întrebat pe fratele: „Aici este praznic?" Că eu am stat la Cozancea, şi acolo era viață de sine; fiecare cu masa lui, cu casa lui. „Măi frate, nu este praznic! Aici este viață de obşte. Aşa stau la masă călugării, cu toții totdeauna!" Bătrânul le citea cuvânt... El slujea Liturghia, trăind numai cu Sfânta Împărtăşanie. Aproape douăzeci de ani. Numai sâmbăta şi Duminica gusta aşa, oleacă, de prin castroane. Ştiu, pentru că eu eram bucătar. Dumnezeu să-l odihnească, săracul! Tare o mai fost cu credință! M-a călugărit în anul 1936, în postul Sfintei Marii, îmi aduc aminte.

Of! Era un părinte Nicolae Grădinaru, cu barba mare, poate l-ați apucat unii. El a zis, când m-a dus în fața Sfântului Altar: „Prea Cuvioase părinte, să-i punem numele Cleopa, că nu avem nici un Cleopa aici!" Şi Bătrânul a pus mâna pe foarfece şi Cleopa mi-a zis. Aşa a fost scris.

Dumnezeu să-i odihnească! Am pomelnicul acasă, al tuturor celor ce au murit aici; am şi episcopi şi patriarhi, câţi sunt. Cât mai am o scânteie de viaţă îi pomenesc în fiecare zi.

Dar vă rog, dragul mamei, pe toţi, să nu mă uitaţi în sfintele voastre rugăciuni! Şi aşa cum vă văd aici să vă văd în Rai, bucuria cea veşnică, fără margini!

Mila Preasfintei Treimi şi Acoperământul rugăciunilor Preasfintei Maici lui Dumnezeu şi ale tuturor Sfinţilor, să fie cu voi cu toţi, dragii mei, şi pe toţi să vă ducă la Rai. Amin.

CÂTEVA SFATURI DUHOVNICEŞTI

– Părinte, eu, dacă m-am despărţit de primul meu soţ, pot să-l mai pomenesc, pentru că niciodată nu l-am pomenit?

– De ce nu l-ai pomenit, că acela este adevăratul tău soţ? Dacă el n-ar fi însurat, ar trebui să te întorci la el. Mai ales dacă ai copii cu el.

– Ce să facă soţia care şi-a lăsat bărbatul?

– Femeia care a lăsat soţul, n-are voie să se mai mărite în veacul veacului.

– Dacă soţul este rău şi necredincios?

– Ce spune Sfântul Apostol Pavel? *De unde ştii tu, femeie, că nu-ţi vei mântui bărbatul? Nu ştii tu că se sfinţeşte bărbatul necredincios prin femeia credincioasă,* şi invers.

A venit într-o zi la mine o femeie. Soţul ei era maistru de parchet. Atât de rău era, încât, când venea acasă beat, ameninţa şi soţia şi copiii, că avea patru copilaşi. Sărea femeia peste gard, dormea la vecini cu copiii.

Şi a venit la mine:

– Părinte, nu mai pot. Înjură, blestemă, se duce pe la muieri, ne ameninţă că ne omoară. Ce să mă fac, că am patru copii mici cu dânsul?

– Dar ai să faci ce ţi-oi spune eu?

– Fac, până ce-oi muri!

Copilaşul cel mai mare avea nouă ani.

– Du-te acasă şi să posteşti 40 de vineri!

– Eu ţin şi miercurile şi lunile.

– Cu atât mai bine. Şi să citeşti Acatistul Acoperământul Maicii Domnului şi al Sfântului Nicolae. Să vezi ce-ar să facă! Citeşte unul dimineaţa şi unul seara şi pomeneşte-l pe el. Şi dacă nu se întoarce de bună voie, Dumnezeu îi pune frâu. Nu spune la Psaltire: *Cu zăbală şi cu frâu, Doamne, fălcile lor vei strânge, a celor ce nu vor să se apropie către Tine?*

Adică Dumnezeu are două voi. Una se cheamă înainte mergătoare, spune Sfântul Nicodim, şi una se cheamă următoare. După cea dinainte voieşte Dumnezeu binele tuturor zidirilor Sale. Iar a doua se numeşte îngăduinţă. Îngăduie necazuri mari. Pune mâna pe bici, mai bine-zis: „Nu vrei de bună voie să vii la Mine? Eu am alte metode să-ţi pun frâu”. Îi dă necazuri mari şi aşa îl întoarce la pocăinţă.

Ce-a păţit? Fiind maistru de parchet, cu beţiile lui, n-a plătit la nişte oameni acolo la lucru, şi l-au prins doi şi l-au bătut până i-au sfărâmat oasele. Şi l-au lăsat aproape mort acolo.

L-au adus acasă fărmat tot. Femeia săracă, când l-a văzut, s-a şi gândit: „Ia acum l-a pedepsit Dumnezeu, după păcatele lui”. Nu i-a părut bine.

S-a apucat să-l îngrijească; a venit cu doctori, băi, pansamente, ce-a ştiut şi ce s-a putut şi omul ăsta s-a făcut sănătos, numai a rămas şchiop de un picior. Dar atât de credincios a devenit, că nu mai pune pe limbă nici o picătură de rachiu, nici de vin, nu mai înjură, merge la biserică. Îşi făcuse o proteză, că un picior îl durea; şi aşa schiop nu lipsea de la biserică. „Hai, măi băieţi la biserică, dragul tatei! Hai femeie!”

Şi l-a adus femeia la „prochimeu”. Ce zice? Dumnezeu are mijloace.

Aşa trebuie să faci! Nu, când a dat de un necaz, să fugi. Roagă-te pentru el! Auzi ce spune

Sfântul Nicodim Aghioritul: „În măsura în care tu te rogi pentru cel ce-ți face ție rău, în măsura aceea îi dai sabia în mâna lui Dumnezeu de se răzbună pe el”.

Şi apoi ştie Dumnezeu a-i pune zăbală şi frâu.

Prea Cuvioase părinte, eu am fost căsătorită cu un văr de-al doilea, ce să fac?

Dacă ați fost veri, vă desparte Biserica pe voi. Tu n-ai avut păcat că v-ați despărțit. Căsătoria este insolubilă. Ceea ce-a unit Dumnezeu, omul nu poate despărți.

Dar are cinci excepții canonice:

Primul este **decesul**; când unul din soți a murit.

Al doilea: **adulterul**; dacă unul cade în păcate, celălalt poate să-l lase, dar numai după ce se sfătuieşte cu duhovnicul.

Al treilea: **incestul**; cum a fost la tine, amestecare de sânge.

Al patrulea: **apostazia unui soț**. Dacă unul a căzut din dreapta credință şi s-a făcut adventist, baptist, iehovist, sau orice altă sectă, celălalt îl poate lăsa.

Şi al cincilea: **intrarea unui soț în monahism**; dacă nu are obligații familiale, sau cu aprobarea celuilalt.

Iată cum este. Sfântul Efrem Sirul zice: „Cine vrea să plece la mănăstire, dacă nu-i căsătorit, îi legat numai de mâini; are de luptat cu voia sa. Iar dacă-i căsătorit, este legat şi de mâini şi de picioare”.

Ați spus să ne rugăm pentru vrăjmaşi. Cum?

Doamne, miluieşte-i! Iartă păcatele la toți cei ce ne urăsc pe noi! La toți cei ce ne ocărăsc pe noi. Iar dacă soțul este rău, zi aşa: „Doamne, miluieşte pe soțul meu, şi-l izbăveşte de ispitele diavolului; să nu mă mai urască, să nu mă mai înjure, să nu mai bea, cutare”; aşa să te rogi pentru el.

Dar la orice duşman care te urăşte şi te ocărăşte, tu să auzi cuvântul Evangheliei: *Iubiți pe vrăjmaşii voştri; faceți bine celor ce vă urăsc; binecuvântați pe cei ce vă blestemă şi vă rugați pentru cei care vă necăjesc.*

Dar când te rogi, să nu zici că acela-i vinovat, că nu-ți ajută Dumnezeu. Ştii ce să zici? „Miluieste-mă, Doamne, pe mine păcătoasa, că pentru păcatele mele s-a făcut soțul rău. Eu sunt rea!”

Atunci te aude Dumnezeu. Să nu dai vina pe celălalt. Să te găseşti tu vinovat şi mă rog pentru frați, Dumnezeu mă aude. Că zice aşa: „În măsura în care te rogi tu pentru cel care-ți face necaz, dai sabia în mâna lui Dumnezeu ca să se răzbune pe el”. N-ai voie tu să te răzbuni. Nu!

*

Ce trebuie să fac când slujesc Sfânta Liturghie şi primesc pe Hristos? a întrebat un preot.

Când vrei să slujeşti şi să te împărtăşeşti cu Trupul şi Sângele lui Hristos, trei lucruri eşti dator să faci: să fii împăcat cu toți, să te spovedeşti şi să-ți faci canonul de rugăciune. Cu aceste trei întotdeauna apropie-te, iar fără acestea niciodată să nu îndrăzneşti a te apropia de cele sfinte, ca să nu te arzi în focul cel dumnezeiesc.

Ce să fac ca să mă mântuiesc? a întrebat un călugăr.

Păzeşte aceste trei şi te vei mântui cu darul lui Hristos: Să nu-ți rămână canonul şi rugăciunea nefăcute în fiecare zi; scoală-te la miezul nopții şi te roagă lui Dumnezeu, luând parte la slujba Utreniei; înfrânează-te până la moarte de mâncarea de carne şi de vorbirea de rău.

Dați-mi un cuvânt de folos!

Ascultă, părinte. Mama tuturor faptelor bune este sfânta rugăciune. Dacă în vremea cea rânduită pentru rugăciune te ocupi cu altceva afară de rugăciune esti batjocorit de diavoli, că toți sfinții au fost sub rugăciune. Prima grijă să-ți fie rugăciunea şi apoi cititul, scrisul şi lucrul mâinilor. Să nu te fure ocupațiile în locul rugăciunii.

Numai când eşti sub ascultare ai motiv binecuvântat să lipseşti de la rugăciuni, căci ascultarea este mai mare decât rugăciunea. Nimic nu lipeşte pe om mai mult de Dumnezeu ca sfânta rugăciune! Să nu ne lenevim nici o clipă a vorbi cu Dumnezeu, căci diavolul dă mare război împotriva celor ce se roagă.

Care este cea mai mare faptă bună pentru cel ce se pocăieşte?

Spun dumnezeieştii Părinți că nici o faptă bună nu este mai scumpă sub soare ca recunoaşterea păcatelor tale; şi nici o primejdie nu este mai mare pentru suflet ca nerecunoaşterea neputințelor.

Spuneți-mi un cuvânt despre Împărăția lui Dumnezeu!

Ascultă, frate. Împărăția lui Dumnezeu nu stă în cuvânt, ci stă în putere, adică în lucrarea faptelor bune!

Părinte, vin credincioşi la mine la spovedit, să-i primesc? a întrebat un preot.

Să-i primim cu toată dragostea, părinte. Cât s-au chinuit îngerii lor să-i aducă până aici şi noi să-i lăsăm nemărturisiți?

Dacă m-am certat cu cineva şi de câte ori îi cer iertare, nu vrea să mă ierte, ce să fac să mă împac cu dânsul?

Nu-i mai zice nimic, nici nu-l vorbi de rău către cineva, ci roagă-te lui Dumnezeu pentru dânsul şi iartă-l din inimă. De la o vreme se stinge mânia, asemenea unui foc peste care nu mai pui lemne.

Este păcat să fumezi?

N-am găsit scris în Sfânta Evanghelie „să nu fumezi"; dar am găsit scris să nu judeci! Fumatul însă este păcat.

De ce nu mă pot ruga cu aceeaşi râvnă ca în ziua când am venit la mănăstire?

Din cauza uitării, căci uităm de ceasul morții şi al judecății lui Dumnezeu. Sfinții Părinți ne învață, zicând: „Precum apa stinge focul, aşa uitarea şterge rugăciunea!" Să ne întoarcem la râvna cea dintâi şi ne vom mântui.

Unui părinte, care se mânia adeseori pe ucenicul său, i-a zis odată bătrânul: „Părinte, nimic nu este mai greu decât să creşti duhovniceşte pe cineva. Dar să nu uităm ce spune Sfântul Efrem Sirul: «Chipul îndreptării şi al câştigării sufletelor este numai al blândeții»".

Un frate care pătimea o grea încercare, l-a întrebat pe Părintele Cleopa: Ce să fac în suferința aceasta?

Rabdă, frate, până la capăt şi mulțumeşte lui Dumnezeu că certarea aceasta este semn al milei lui Dumnzeu, iar nu al mâniei Lui.

Poate un creştin bun să salveze o familie, un sat, o comunitate, prin sfințenia vieții lui?

Cum să nu poată, părinte! Cu cât sunt mai mulți creştini aleşi în lume, într-o țară, într-o localitate, cu atât țara sau localitatea aceea este curățită de primejdii, de războaie, de cutremure, de foamete şi de tot răul. Iar cu cât se vor împuțina mai mult aleşii lui Dumnezeu dintr-o țară sau localitate, cu atât mai greu este lovită de certarea Domnului. Odată a fost întrebat un sfânt: „Poate un om să mântuiască o cetate?" „Poate!" a răspuns el. Exemplul a fost proorocul şi împăratul David. Că auzi ce zice Dumnezeu: *Pentru David, robul Meu, nu voi pierde cetatea Ierusalimului.*

Oamenii dinainte de Hristos, ca şi cei ce n-au crezut în El până astăzi, au fost şi cei călăuziți de pronia lui Dumnezeu, sau nu?

Toți oamenii, dinainte sau de după Hristos, credincioşi sau necredincioşi, ca şi strămoşii noştri de odinioară, toți au fost şi au trăit sub pronia lui Dumnezeu. Căci pronia a fost în veci, nu numai de la întruparea Domnului nostru Iisus Hristos. Niciodată nu a fost lipsită lumea şi întreaga creație de mila şi pronia lui Dumnezeu.

Cum se cuvine să mă comport duhovniceşte între oameni?

Să fii la arătare cu pogorământ şi cu dragoste, iar în ascuns să ai lucrare duhovnicească. Aceasta este taina vieții noastre! Sau, cum spune în Pateric: „Folosul fratelui este roada ta". Ajutând, miluind, mângâind şi iubind pe aproapele, te mântuieşti pe tine. Rugăciunea mea este să te

hrănesc pe tine, să te adăp pe tine, să te odihnesc şi să te folosesc pe tine. Că mai înaltă este dragostea întru rânduiala sa decât rugăciunea. Că rugăciunea este numai una din faptele bune, iar dragostea este legătura desăvârşirii. Dragostea pe toate faptele bune le cuprinde.

Fiind la arhondaric, spuneţi-mi cum trebuie să primim pe oaspeţi în mănăstiri?

Oaspeţii vin la noi în numele lui Hristos. De aceea îi primim cu dragoste în mănăstiri, îi odihnim, îi ospătăm şi dezlegăm la vin, pentru că odată cu fratele tău vine şi Hristos la tine. Astfel, prin ei avem pe Hristos între noi. Aici stă toată cheia ospitalităţii noastre creştine şi mănăstireşti.

Ospitalitatea şi iubirea de aproapele tău au totuşi o măsură?

Mântuitorul spune să iubeşti pe aproapele *ca pe tine însuţi,* adică cu măsură, cât te iubeşti pe tine. Iar unii Sfinţi Părinţi spun: „Nici dragostea către aproapele să nu o reverşi către toţi în măsură, ci limitat. Întâi să faci milă şi să ajuţi pe cei din casa ta, apoi pe cei de un neam cu tine şi pe urmă pe cei de alt neam”. Aşa este şi cu ospitalitatea în mănăstiri, limitată după caz şi împrejurări.

Pentru că a ne arunca în vâltoarea lumii, de multe ori ne aduce pagubă în loc de folos.

După experienţa pe care o aveţi, unde se găseşte astăzi credinţă mai curată, între credincioşii simpli sau între cei învăţaţi?

Să ascultăm pe Sfântul Ioan Gură de Aur care spune: „Dacă vrei să găseşti credinţă curată în poporul de jos o găseşti...”. Sinceritatea, smerenia şi căinţa lor pentru păcate, asemenea păcătoasei din Evanghelie, o primeşte Dumnezeu ca pe o jertfă. Credinţă mai curată, mai sinceră şi mai devotată ca la credincioşii noştri de la ţară nu vei găsi în altă parte. Că, deşi greşesc, ei ştiu mai mult ca alţii să se smerească şi să-şi mărturisească păcatele.

Să ascultăm pe Sfântul Efrem Sirul, care, în cuvântul pentru vameş şi fariseu, spune printre altele: „Înjugă la două care dreptatea cu mândria şi păcatul cu smerenia şi vezi: care ajunge mai repede la Dumnezeu?” Fariseul a înjugat dreptatea cu mândria, dar n-a ajuns la Dumnezeu. Iar vameşul a înjugat păcatul cu smerenia şi a luat-o înaintea fariseului. Pentru că Dumnezeu *celor mândri le stă împotrivă, iar celor smeriţi le dă dar.* Este un fariseu lăuntric în inimile noastre, care nu ne lasă să ne smerim. Pe acela de-l vom scoate afară din noi, repede ajungem la Dumnezeu. Apoi să nu uităm că Dumnezeu este un Dumnezeu al inimilor!

El ştie inima fiecăruia. De aceea, este un mare păcat a judeca pe cineva. La fel şi Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Dumnezeu nu se slăveşte în cei mulţi, ci în cei puţini; nu în cei tari, ci în cei slabi, dar sinceri şi credincioşi”. Altfel s-ar crede că El este neputincios. Că pe cei ce conduc şi sunt puternici, obicei are satana să-i biruiască cu mândria, cu ura, cu iubirea de argint, cu trufia şi necredinţa.

Care este cea mai înaltă cugetare a creştinului?

Unii dumnezeieşti Părinţi spun că cea mai înaltă cugetare este a-ţi cunoaşte neputinţa ta. Că zice Hristos: *Când veţi face toate câte am poruncit vouă, să ziceţi că slugi netrebnice suntem*, *că ce eram datori să facem, aceea am făcut.* Dar face cineva toate câte ne-a poruncit Hristos? Numai prin smerenie le poate face.

După Sfântul Isaac Sirul, smerenia este de două feluri: smerenie din păcat, care abia este cunoştinţă de sine, şi smerenie din dreptate.

Prima este doar mărturisirea păcatelor personale. Dar să nu creadă cineva că aceasta este smerenie, că îşi cunoaşte păcatele sale. Ci numai aceea este adevărata smerenie, când cineva are toate faptele bune şi ajunge de face şi minuni, dar el se socoteşte praf şi cenuşă.

Dar la măsura adevăratei smerenii ajung numai sfinţii. Mi-amintesc de o istorioară. Odată o fecioară a învăţat pe de rost toată Scriptura. Apoi s-a dus la un sihastru sfânt şi i-a spus. Iar bătrânul a întrebat-o: „Făcutu-ţi-s-a ocara ca lauda şi necinstea ca cinstea?” „Nu!” a răspuns ea. „Atunci nimic n-ai făcut”, a răspuns bătrânul. „Du-te acasă şi citeşte din nou Sfânta Scriptură!” (Pateric, 1930).

Care este cea mai veche, viaţa de obşte sau viaţa de pustie?

Hristos a întemeiat mai întâi viaţa de pustie, prin cele 40 de zile de post pe muntele Carantania, unde a fost ispitit de diavolul şi l-a biruit. Apoi, alegând pe cei 12 Apostoli, a întemeiat

viața de obşte.

Prea Cuvioase părinte, mă biruie patima măniei şi smintesc pe frați. Ce să fac să am blândețe?

Sfântul Efrem Sirul spune: „Cu cel necredincios, când vrea să vină la credință, cu mare blândețe să vorbeşti cu el, că chipul întoarcerii şi al dobândirii sufletelor este numai al blândeții". Iar Sfântul Grigorie Teologul spune: „Blândețea călătoreşte între mânie şi nesimțire".

Deci, ca să dobândim darul blândeții, să ne rugăm cu stăruință lui Dumnezeu, să citim învățăturile Sfinților Părinți şi să ținem permanent calea de mijloc. Tot Sfântul Grigorie Teologul zice, în cuvintele cele iambiceşti:

„Mintea se înşală şi adevărul se fură / De prea multă dragoste şi prea multă ură".

Duhovnicul, mai ales, trebuie să țină măsura blândeții şi adevărului între dragoste şi mânie, adică între iertare şi canon. El trebuie să măsoare la spovedanie dragostea cu dreptatea, iar ura cu răbdare şi blândețe.

Cum poate omul să aibă mai multă linişte duhovnicească în viața aceasta trecătoare?

Prin fuga de griji multe. Acest lucru ni-l arată nouă dumnezeiescul părinte Isaac Sirul, care zice: „Omul cel cu multă grijă nu se poate face blând şi liniştit". Şi iarăşi zice: „Fără înstrăinarea de griji multe, nu căuta lumină în sufletul tău". Şi iarăşi: „Mintea tulburată (de griji) nu va scăpa de uitare şi înțelepciunea nu-i deschide uşa acesteia". Să fugim deci, de grijile cele mincinoase ale acestui veac, ca să dobândim pacea inimii şi sfânta rugăciune, care este mama tuturor faptelor bune.

În ce constă curățirea omului şi în câte părți se împarte?

Curăția omului este întreită, şi anume: curăția trupului, adică păzirea lui de toate întinăciunile cele trupeşti; curăția sufletului, adică slobozirea lui din legătura patimilor celor ascunse care se alcătuiesc în minte, şi a treia, curăția minții, la care ajung numai cei desăvârşiți, întru descoperirea tainelor dumnezeieşti, după Sfântul Isaac Sirul.

Prin ce anume se arată dragostea cea adevărată către aproapele?

Dragostea cea adevărată se face cunoscută nu numai prin dăruirea de milostenii, ci cu mult mai mult, prin împărtăşirea cuvântului lui Dumnezeu şi prin slujirea trupească a celor bolnavi.

Cum ne putem izbăvi de vorbirea de rău a altora?

De această patimă cumplită ne putem izbăvi mai ales prin sfânta rugăciune. Că auzi ce zice dumnezeiescul părinte Maxim Mărturisitorul: „Cu cât te rogi mai mult din suflet pentru a te defăima, cu atât Dumnezeu le arată adevărul celor ce se smintesc". La fel zice şi Sfântul Isaac Sirul: „Gura nedreaptă, prin rugăciune se astupă". Să ne rugăm mai mult ca să ne izbăvim de clevetire, de osândire şi de mânia lui Dumnezeu.

Care este cel mai puternic cuvânt ce poate folosi pe alții?

Cel mai puternic cuvânt care poate să folosească şi să zidească pe alții este cuvântul cel din lucrare, adică exemplul vieții noastre. Acest lucru ni-l arată acelaşi sfânt părinte Isaac Sirul, care zice; „Altul este cuvântul cel din lucrare şi altul cuvântul cel frumos şi fără iscusința lucrării". Iar în alt loc zice: „Ştie înțelepciunea a-şi împodobi cuvintele sale şi a grăi adevărul, necunoscându-l pe dânsul, şi a arăta pentru fapta bună, fără ca să aibă iscusința lucrării... Cuvântul cel din lucrare este cămară a nădejdii, iar înțelepciunea cea nelucrătoare este amanet al ruşinii". Adică ruşinează conştiința celui ce vorbeşte fără să împlinească cu fapta. Apoi adaugă: „Precum este meşterul care zugrăveşte apă pe pereți, fără să poată cu aceea a-şi răcori setea lui, şi precum este cel ce vede visuri frumoase, aşa este cuvântul fără de faptă".

Cum se cuvine a ne purta călugării față de mireni?

Întotdeauna numai cu dragoste şi cu blândețe şi să se roage mereu pentru ei. Iar a mânca şi a ne veseli şi a ne ospăta împreună cu dânşii, dacă se poate, niciodată, aşa cum ne învață Sfinții Părinți, ca să nu se facă sminteală spre păcat. Iată ce zice în această privință Sfântul Isaac Sirul: „De vei fi silit să râzi, să nu ți se vadă dinții. De vei fi nevoit să vorbeşti cu femei, întoarce-ți fața despre vederea lor, şi aşa vorbeşte cu dânsele cu grijă şi bună cuviință. Iar de monahii depărtează-te ca de foc şi ca de cursa diavolului; atât de întâlnirea, cât şi de împreună vorbirea cu ele; măcar de

ți-ar fi surori ale tale după trup, ferește-te de ele ca de niște străine”.

Cum poate creştinul să alunge din sufletul său slava deşartă şi mândria?

Slava deşartă este alungată din inima omului prin lucrarea faptelor bune în ascuns, iar mândria, prin voința de a pune toate isprăvile faptelor bune pe seama lui Dumnezeu, cum spune Sfântul Maxim Mărturisitorul. Acelaşi sfânt părinte zice: „Nu mică luptă se cere pentru a se izbăvi cineva de slava deşartă, şi se izbăveşte de aceasta prin lucrarea în ascuns a virtuților şi prin deasa rugăciune.

Iar semnul izbăvirii de ea este a nu mai ține minte răul făcut de cel ce te-a defăimat sau te defăimează”.

Ce este smerenia? Se poate cineva mântui fără smerenie?

Smerenia este o virtute de mare importanță pentru mântuirea noastră, fără de care nimeni nu poate vedea pe Iisus Hristos, Care S-a smerit pentru noi. Că auzi ce zice Sfânta Evanghelie: *Dumnezeu celor mândri le stă împotrivă, iar celor smeriți le dă har.* A sta împotriva celor mândri înseamnă a le închide uşa împărăției cerurilor.

Prin smerenie însă creştinul se aseamănă, după a sa putere, cu Însuşi Domnul, Care a zis: *Învățați-vă de la Mine, că sunt blând şi smerit cu inima şi veți afla odihnă sufletelor voastre.*

Smerenia este de mare trebuință spre a intra întru împărăția cerurilor şi fără smerenie nimeni nu se poate mântui. Pentru această mare virtute Mântuitorul ne dă pildă de copii, că iată ce zice: Cine se va smeri pe sine ca pruncul acesta, acela este cel mai mare întru împărăția cerurilor.

După Sfântul Isaac Sirul smerenia este „haina lui Dumnezeu”, Care S-a smerit, îmbrăcându-Se în trupul nostru muritor. Iar ce este ea anume, auzim pe acelaşi mare sfânt al liniştii, zicând: „Smerenia este o putere tainică pe care o primesc sfinții desăvârşiți, după desăvârşirea întregii lor vieţuiri. Această putere nu se va da decât numai celor desăvârşiți în virtute, prin puterea harului, atât cât încape în hotarul firii”.

Ce este cunoştința de sine şi ce folos aduce pentru mântuirea sufletului?

Cunoştința de sine este o treaptă a smeritei cugetări. Pe aceasta a avut-o vameşul care se ruga în biserică şi care s-a întors *mai îndreptat la casa sa* decât fariseul. Sfântul Isaac Sirul zice despre ea: „Fericit este omul care îşi cunoaşte neputința sa, căci cunoştința aceasta i se face lui temelie şi rădăcină şi începătură de toată fapta bună”.

Care dintre călugări este mai plăcut lui Dumnezeu? Cel ce se linişteşte în pustie cu post şi cu necurmată rugăciune, sau cel ce propovăduieşte altora cuvântul Domnului spre mântuire?

Este mult mai aproape de Dumnezeu călugărul care se nevoieşte în pustie cu post, cu înfrânare şi lepădarea grijilor din lume, curățindu-şi sufletul său de patimi, decât cel ce propovăduieşte altora cuvântul Domnului fără a avea întărire duhovnicească pe măsura celor ce le învață. Acest lucru ni-l arată Sfântul Isaac Sirul, zicând: „Să nu-mi asemeni mie pe cei ce fac semne şi minuni şi puteri în lume cu cei ce se liniştesc cu înțelegere. Iubeşte nelucrarea liniştii mai mult decât săturarea celor flămânzi în lume şi decât întoarcerea multor neamuri la credința în Dumnezeu”.

Deci., mai mare lucru şi mai folositor este să se curățească cineva de patimile sale trupeşti şi sufleteşti în linşte şi în supunere, decât a învăța pe alții voia lui Dumnezeu, neavând el vârstă duhovnicească potrivită spre aceasta. Despre acest lucru zice şi Sfântul Grigori Teologul: „Bine este a teologhisi pentru Dumnezeu, dar mai bine decât aceasta este a te curăți pe tine de patimi pentru Dumnezeu”. Iar Sfântul Isaac Sirul zice: „Mai de folos îți este să te îngrijeşti să învii din patimile sufletului tău cel căzut, prin mişcarea gândurilor tale spre cele dumnezeieşti, decât să învii pe cei morți”.

Apoi acelaşi părinte adaugă: „Mulți au săvârşit puteri, au înviat pe morți, s-au trudit să întoarcă pe cei rătăciți şi au făcut lucruri mari... Iar după acestea ei, care au înviat pe alții, au căzut în patimi întinate şi spurcate şi s-au omorât pe ei înşişi şi s-au făcut sminteală multora prin faptele lor văzute. Pentru că erau încă bolnavi cu sufletul şi nu s-au îngrijit de sănătatea sufletelor lor, ci s-

au predat pe ei înşişi în marea lumii acesteia pentru a tămădui sufletele altora, ei înşişi fiind bolnavi, şi şi-au pierdut sufletele lor din nădejdea în Dumnezeu".

Care sunt cauzele cele mai puternice ale păcatelor?

Cele mai puternice pricini ale păcatelor în lume, care duc la pierzare pe mulţi creştini sunt: vinul, femeile, bogăţia, necredinţa în Dumnezeu şi desăvârşita sănătate a trupului, cum spune Sfântul Isaac Sirul. Dacă îndepărtăm de la noi aceste pricini, cu ajutorul lui Dumnezeu, ne izbăvim de păcate şi, deci, de moarte.

În secolul nostru se constată o slăbire generală a credinţei în Dumnezeu şi a trăirii creştine. Care sunt motivele principale ale slăbirii credinţei şi apariţiei sectelor în lume?

Motivul principal al slăbirii credinţei în Dumnezeu este unul: înmulţirea fărădelegilor. Credinţa a slăbit pe pământ mai ales din cauza următoarelor păcate: mândria, neascultarea de cuvântul Evangheliei şi de păstorii Bisericii, înstrăinarea creştinilor de Biserică, lipsa de păstori buni, beţia, desfrâul etc. Acest adevăr ni-l arată Însuşi Domnul nostru Iisus Hristos, când zice: *Iar din pricina înmulţirii fărădelegilor, iubirea multora se va răci.*

Creştinii care s-au rupt definitiv de Sfânta Biserică, care se împotrivesc dogmelor credinţei noastre ortodoxe şi apostolice şi care şi-au format o învăţătură de credinţă greşită se numesc sectari (eretici). Sectele în Biserică au fost încă de la începutul propovăduirii Evangheliei în lume şi vor exista până la sfârşitul veacurilor. Ele sunt atât rezultatul necredinţei în Dumnezeu, cât şi un puternic semn apocaliptic.

Oamenii, în general, părăsesc Biserica şi cad în erezii din următoarele cauze principale: din neştiinţă, adică din lipsa de cunoaştere a cuvântului lui Dumnezeu, a Sfintei Tradiţii şi a învăţăturii Sfinţilor Părinţi; din înşelăciunea diavolului, care *umblă, răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită*, şi care reuşeşte să amăgească pe mulţi creştini prin patimi, prin încrederea în sine, prin necredinţă etc.; din cauza mândriei, care a creat cele mai multe secte şi erezii în istoria Bisericii creştine, reuşind să sfâşie trupul tainic al lui Hristos.

Apoi, din cauza înmulţirii păcatelor omeneşti, precum: beţia, desfrâul, avortul, divorţul, neînţelegerea din familie etc. Apoi din lipsa de slujitori devotaţi în Biserica lui Hristos; din lipsă de explicare a credinţei ortodoxe la credincioşi, din cauza firii răzvrătite a unor creştini, din lipsă de rugăciune şi de învăţătură, din lipsă de viaţă duhovnicească exemplară a preoţilor, din lipsă de experienţă, de blândeţe, de stăruinţă şi iscusinţă pastorală a preoţilor şi din alte pricini. Înmulţirea sectelor şi a proorocilor mincinoşi, mai ales în secolul nostru, este, desigur, şi un semn apocaliptic al sfârşitului lumii. Acest adevăr ni-l arată Însuşi Mântuitorul nostru Iisus Hristos, care, vestind despre a doua Sa venire pe pământ, a zis: *Şi mulţi prooroci mincinoşi se vor scula şi vor înşela pe mulţi...*

Întrucât cunoaşteţi bine fenomenul sectar în ţara noastră, care ar fi principalul motiv al apariţiei sectelor la noi?

Pe lângă cele spuse mai sus, cred că un motiv principal care a contribuit la apariţia şi înmulţirea sectelor în ţara noastră a fost şi este lipsa de preoţi buni şi devotaţi care să păstorească turma lui Hristos cu toată credinţa şi frica lui Dumnezeu. Dacă păstorii Bisericii s-ar sili să fie mai întâi evlavioşi, tari în rugăciune, blânzi, plini de dragoste, milostivi, buni cunoscători ai învăţăturii lui Hristos, modele vii în viaţă, silitori a învăţa pe credincioşi dreapta credinţă şi poruncile Sfintei Evanghelii, sectele în ţara noastră aproape ar dispărea. La înmulţirea sectelor în ţara noastră contribuie mult şi sminteala, mândria şi neascultarea unor credincioşi, dorinţa lor de a învăţa pe alţii, de a ţine predică în locul preoţilor, lipsa unor predici bune, calde şi însufleţitoare, precum şi lipsa de slujbe şi cântări cât mai frumoase în biserici.

Dacă aceste lipsuri ar fi înlăturate, prozelitismul sectar ar da înapoi şi mulţi credincioşi rupţi de Biserică ar reveni în staulul lui Hristos.

Care sunt urmările cele mai grave ale prozelitismului sectar în ţara noastră?

Urmările cele mai grele ale înmulţirii sectelor în ţara noastră sunt multe şi uneori nebănuit de mari. Mai întâi păstorii de suflete, care pierd din credincioşi din sânul Bisericii, nu se mântuiesc

nici ei şi nici cei ce s-au rătăcit din cauza lor de la adevărata credinţă.

Apoi, prozelitismul sectar, ambiţia, interesul duc uneori la acte imorale, la fărmiţarea sectelor în grupuri rivale, dizidente. Legătura tuturor sectelor cu ţările occidentale dezbină credincioşii noştri, slăbesc unitatea duhovnicească a Bisericii şi îndeamnă la încălcarea legilor statului, la anarhie şi fărmiţarea familiei.

Ce trebuie să facă Biserica Ortodoxă, slujitorii şi credincioşii noştri, şi cum să acţioneze mai bine pentru a opri prozelitismul sectar în satele şi oraşele noastre?

Pentru a opri stricarea dreptei credinţe apostolice de către sectari, atât păstorii, ierarhii, preoţii şi călugării, cât şi credincioşii noştri ortodocşi trebuie să împlinească următoarele trei condiţii:

a. întâi să citească mai des, cu evlavie şi cu multă atenţie, Sfânta Scriptură, pentru a cunoaşte cât mai bine credinţa noastră apostolică;
b. păstorii şi credincioşii să cunoască doctrina Bisericii Ortodoxe, pentru a învăţa la rândul lor pe credincioşii din parohii;
c. atât păstorii Bisericii, cât şi toţi credincioşii ortodocşi să se silească a trăi şi a împlini poruncile Evangheliei lui Hristos, pentru a fi pildă tuturor prin faptele lor.

Mântuitorul nostru Iisus Hristos cere de la noi mai întâi să facem şi să lucrăm poruncile Lui şi apoi să vorbim la alţii despre ele, că zice: *Cel ce va face şi va învăţa, acela mare se va chema întru împărăţia cerurilor.* La fel învaţă şi Sfântul Pavel pe ucenicul său, Tit: *Acestea grăieşte şi mustră şi îndeamnă cu toată tăria.* La fel şi Sfântul Isaac Sirul spune: **Taci tu, să vorbească faptele tale.**

De asemeni, pentru oprirea prozelitismului sectar este de mare importanţă să se tipărească pentru credincioşi cât mai multe cărţi de rugăciuni, catehisme, cărţi de învăţătură creştinească şi mai ales Vieţile Sfinţilor, care sunt foarte căutate.

De aceeaşi importanţă pentru apărarea credinţei este predica în biserică şi la orice ocazii, precum şi datoria preoţilor de a face regulat catehizarea credincioşilor.

Dacă slujitorii Bisericii vor împlini cu sfinţenie aceste datorii evenghelice şi pastorale, vor reuşi cu siguranţă să oprească prozelitismul şi fanatismul sectar. Iar de vor neglija aceste datorii evanghelice, nu se va putea face aproape nimic în faţa prozelitismului sectar din ţara noastră şi vom fi aspru judecaţi de Hristos.

Cum pot ajuta călugării şi mănăstirile noastre la apărarea credinţei ortodoxe şi oprirea prozelitismului sectar?

Călugării din mănăstirile noastre au ajutat întotdeauna la propovăduirea, menţinerea şi apărarea credinţei ortodoxe şi unităţii religioase în ţara noastră. Mănăstirile şi călugării ce se nevoiesc în ele au fost şi sunt ca nişte limanuri ale sufletelor creştineşti, care înoată în valurile tulburi ale veacului acestuia. Atât călugării, cât şi călugăriţele, şi mai ales stareţii şi duhovnicii din mănăstirile noastre, de vor duce viaţă duhovnicească curată, după exemplul Sfinţilor Părinţi, potrivit cu făgăduinţele date la călugărie, de se vor ruga cu stăruinţă ziua şi noaptea şi de vor cunoaşte cât mai bine Sfânta Scriptură şi învăţăturile Sfinţilor Părinţi, vor fi şi de acum înainte făclii şi limanuri de odihnă şi mântuire pentru credincioşii noştri, pentru cei stăpâniţi de patimi şi pentru cei îndoielnici în credinţă, care se luptă cu ispitele, cu patimile şi necazurile acestei vieţi.

Mănăstirile noastre, prin tradiţia lor milenară, prin cuvioşii călugări rugători în ele, au fost şi trebuie să fie şi pe viitor vetre de trăire duhovnicească în Iisus Hristos, lăcaşuri de mângâiere şi întărire în credinţă, oaze de lumină, şi cultură creştinească şi limanuri de odihnă şi linişte sufletească pentru credincioşi, prin slujbele cele sfinte care se fac în ele, prin învăţăturile duhovniceşti ale călugărilor şi mai ales prin pilda vieţii curate a celor ce trăiesc în ele.

Cred că este nevoie în mănăstiri, ca şi în sate, de duhovnici buni şi de preoţi bine pregătiţi. Căci, dacă vei pune un singur cioban să păzească o mie de oi, pe multe le va pierde şi pe multe le vor răpi lupii. De aceea zice Sfântul Ioan Gură de Aur în omiliile sale „când vor lipsi păstorii, se vor aduna lupii".

Ce părere aveți despre ecumenism şi mişcarea ecumenică mondială?

Este nevoie mai întâi de multă rugăciune, că fără Dumnezeu nu putem face nimic. Întâlnirile între Biserici sunt bune, evanghelice, căci astfel creştinii se cunosc bine unii pe alții şi încetează ura confesională. Însă, de aici până la unire este departe ca până la ceruri, căci nici o Biserică neortodoxă nu va renunța la credința ei ca să vină la Biserica Ortodoxă.

Însă, se cere membrilor Bisericii Ortodoxe să fie cu mare grijă, ca nu cumva să renunțe la ceva din tradiția noastră milenară, din învățăturile Sfinților Părinți şi mai ales din dogmele Bisericii Ortodoxe, stabilite şi apărate de atâția sfinți şi cu atâta jertfă.

Că dacă Sfinții Părinți întruniți la cele şapte Sinoade ecumenice şi la cele unsprezece sinoade locale în primele veacuri creştine nu ar fi fost cu mare atenție la apărarea dogmelor şi învățăturilor dreptei credințe ortodoxe, noi astăzi poate nu mai eram creştini ortodocşi.

Deci trebuie să fim cu luare aminte, ca jertfa sfinților noştri părinți să nu fie zadarnică. Altfel, ne pierdem şi noi mântuirea, şi dezbinăm şi pe credincioşii Bisericii Ortodoxe atât de statornici, evlavioşi şi devotați.

Când credeți că se va împlini cuvântul Sfintei Evanghelii, ca să fie pe pământ *o turmă şi un păstor*?

Când toate popoarele creştine şi necreştine vor veni la adevărata credință ortodoxă în Dumnezeu, Cel în Treime lăudat şi preamărit. Aceasta va fi numai la sfârşitul veacurilor, în felul în care numai singur Dumnezeu ştie.

Părinte, cum vedeți viitorul poporului nostru şi situația tineretului din ziua de azi, care merge tot mai mult pe panta asta a imoralității?

Fratele meu, am să-ți spun ceva. Acum socotim că suntem aproape de sfârşitul veacului. Ştii de ce? Pentru că Mântuitorul spune că *în vremea de apoi dragostea multora se va răci.* Se va împuțina evlavia şi credința, cum spune în Evanghelie. Acum ştii ce este? **Trebuie mare luare aminte de sine.**

Că zice la Apocalipsă aşa: *Şi acum vremea este aproape. Cel nedrept, să mai nedreptățească. Cel spurcat mai spurce-se. Cel drept să mai facă dreptate. Cel sfânt mai sfințească-se, că iată vin curând şi plata Mea este cu Mine, ca să dau fiecăruia după cum este fapta lui... Amin! Vino, Doamne Iisuse!* Aşa se termină Biblia.

Deci acum să luăm aminte de noi înşine. Şi sectele şi indiferența şi ateii şi păgânii şi desfrâul şi toate răutățile veacului cresc. Însă cei buni se fac mai buni, iau aminte de sine, iar cei răi se fac tot mai răi. Şi Dumnezeu va veni cu plata Lui pentru fiecare. Plata Lui este cu Sine, pentru fiecare. Amin.

Părintele Cleopa, la 86 de ani

NE VORBEŞTE

PĂRINTELE CLEOPA

Volumul 7

CUVÂNT ÎNAINTE

Cu binecuvântarea Domnului nostru Iisus Hristos, cu îngăduinţa Prea Cuviosului Arhimandrit Cleopa Ilie şi cu stăruinţa fiilor săi duhovniceşti, oferim tuturor iubitorilor de Dumnezeu al şaptelea volum din seria binecunoscută de toţi – **Ne vorbeşte Părintele Cleopa.**

Suntem încredinţaţi că orice nouă apariţie din scrierile Prea Cuvioşiei sale este o adevărată bucurie pentru noi toţi, călugări şi mireni, şi ne simţim îndemnaţi s-o citim şi să urmăm sfatul său duhovnicesc.

La început, Părintele Cleopa ne oferă o frumoasă predică cu conţinutul dogmatic şi mistic, ţinută la hramul Schitului Sihla – Schimbarea la Faţă – în vara anului 1978, care predomină întregul volum prin profunzimea şi dinamismul ei apofatic.

După ce vorbeşte despre patimile Domnului, aduce un minunat cuvânt de laudă în cinstea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care se cuvine să fie citit de tot creştinul.

În continuare sunt redate pe larg 14 reguli pentru mergerea creştinilor la biserică, pe care trebuie să le ştie şi să le respecte fiecare. Un capitol special este intitulat „Cum înşală diavolul pe om", în care se arată cea mai iscusită metodă prin care creştinul îşi pierde mântuirea, prin amânarea pocăinţei, care este valabilă pentru noi toţi.

Alte capitole pe care le găsim în acest volum, sunt intitulate: „Lucrarea conştiinţei", „Nunta creştină", „Sfaturi duhovniceşti" – foarte folositoare tuturor –, „Inimă de mamă", „Minunea făcută de Dumnezeu cu văduva Anastasia", „Sinodul al VII-lea Ecumenic" şi altele.

Încredinţaţi că şi acest volum, cu învăţături duhovniceşti ale Părintelui Cleopa, va aduce bucurie şi o rază de lumină în casele şi inimile noastre, îl recomandăm tuturor bunilor creştini iubitori de Hristos care doresc să meargă pe calea mântuirii.

Arhimandrit Ioanichie Bălan

Sfânta Mănăstire Sihăstria,
Soborul Sfinţilor Arhangheli,
8 Noiembrie 1998

PREDICĂ LA SCHIMBAREA LA FAȚĂ[1]

Părinților, fraților și iubiți credincioși.

Biserica lui Hristos cea dreptmăritoare are un brâu, cu care este încinsă de-a lungul anului. Pe acest brâu se găsesc douăsprezece mărgăritare preascumpe și preasfinte, adică cele douăsprezece praznice împărătești.

De aceea, la aceste dumnezeiești praznice, predicile sunt mai grele și mai dogmatice, pentru că în aceste praznice este arătată toată taina iconomiei în trup a lui Iisus Hristos și toată mântuirea neamului omenesc.

Astăzi este dumnezeiasca Schimbare la Față a Domnului, Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Acest mare eveniment din viața Mântuitorului nostru, această mare sărbătoare și prealuminat praznic s-a petrecut în anul treizeci și trei al vieții Domnului nostru Iisus Hristos și în ultimul an al propovăduirii Sale.

Mântuitorul era pe atunci în partea Cezareei lui Filip, unde marele Apostol Petru L-a mărturisit ca fiind Fiul lui Dumnezeu cel adevărat. El i-a întrebat pe apostoli: *Cine zic oamenii că sunt Eu, Fiul Omului?* Iar apostolii ziceau: *Doamne, unii zic că Tu ești Ilie, alții zic că ești Ieremia și alții, că Tu ești unul din prooroci* (Matei 16, 13-14).

Iar Mântuitorul, vrând să scoată din mintea lor această mare greșală, că El ar fi unul din prooroci, care s-ar fi reîncarnat (ca să scoată din mintea lor și a tuturor popoarelor creștine de mai târziu), a binevoit să-i ia pe cei trei apostoli, pe Petru, pe Ioan și pe Iacov, fratele său, și să-i suie pe vârful Muntelui Tabor.

Acolo, cei trei apostoli, fiind obosiți de călătoria muntelui – că muntele este mare, lung și înalt –, când au ajuns la Mântuitorul sus, de mare oboseală, au stat jos și s-au odihnit până au adormit. Apoi, trezindu-se ei, prin iconomia lui Dumnezeu, Mântuitorul S-a schimbat la față înaintea lor. Hainele Lui s-au făcut ca lumina, fața Lui strălucea mai mult decât soarele, iar ei, văzând aceasta, s-au spăimântat foarte și au văzut că stătea în văzduh și vorbea cu doi mari prooroci, cu Moise și cu Ilie.

Moise era icoana și închipuirea Mântuitorului, care a condus poporul lui Israel prin pustie până la primirea legii, mai înainte de venirea lui Hristos; și Ilie, cel mai slăvit dintre prooroci, care va veni și la a doua venire să predice Evanghelia trei ani și jumătate pe pământ, împreună cu Enoh și Ioan, pe vremea lui Antihrist, ca să întoarcă poporul evreiesc la dreapta credință.

Stând ei așa și privind la Mântuitorul, auzeau cum vorbea Mântuitorul cu Ilie și cu Moise în limba aramaică, limba lui Adam, pentru intrarea care avea s-o facă El în Ierusalim și pentru preaslăvita Lui patimă, pentru răstignire, pentru moarte și înviere.

Apostolii auzeau, dar erau îmbătați de lumină, de frică și de cutremur, că un nor deodată a cuprins vârful Taborului. Dar norul acesta nu era întunecat, ci luminos ca soarele și se întindea de la cer până la pământ și un glas din nor, de sus, s-a auzit: *Acesta este Fiul Meu cel iubit, întru Care bine am voit. Pe Acesta să-L ascultați!* (Matei 17, 5).

Dar, stând ei, deodată au dispărut cei doi prooroci. Ilie s-a dus în țara sa și Moise s-a ridicat la cer, iar ei au rămas uimiți, înțelegând că Hristos nu-i Ilie, ci este Dumnezeul lui Ilie; Hristos nu-i Ieremia, ci este Cel Care l-a sfințit pe Ieremia în pântecele maicii lui, și iarăși că Hristos nu este Moise, ci este Cel care a dat lege lui Moise, pentru că Dumnezeu anume a voit să arate acești doi prooroci, că El este Dumnezeul proorocilor și nu unul din prooroci.

O, minunile Tale, Doamne! Ce era pe Tabor acum? Taborul luase forma Bisericii. Acolo se vedeau cele două Testamente: Testamentul Vechi era reprezentat prin Ilie și prin Moise, iar Testamentul Nou, prin cei trei apostoli: Ioan Evanghelistul, Iacov și Petru.

„Acolo – zice dumnezeiescul părinte Efrem Sirul – au văzut apostolii pe prooroci și proorocii pe apostoli. A văzut iconomul Tatălui, adică Moise, pe epitropul lui Dumnezeu, pe marele

[1] Ținută cu prilejul hramului Schitului Sihla, în anul 1978.

Apostol Petru, căruia i s-au dat cheile împărăției cerurilor. Acolo feciorelnicul Legii Vechi, Ilie, a văzut pe feciorelnicul Legii Noi, pe Ioan Evanghelistul, şi s-a făcut Muntele Taborului în chipul Bisericii".

Acolo se aude şi glasul Tatălui, după ce pleacă cei doi prooroci, Care zice: *Acesta este Fiul Meu cel iubit, întru care am binevoit; pe Acesta să-L ascultați!*

Petru Apostolul, care iubea mult pe Mântuitorul, ca şi Ioan Evanghelistul, neştiind ce vorbeşte –cum spune Evanghelia –, ar fi vrut ca bucuria, lumina şi dulceața aceea pe care o văzuse acolo, să rămână cu el totdeauna. De aceea, când a văzut pe Tabor pe cei doi prooroci, îi spune Mântuitorului: *Doamne, bine este să stăm noi aici! Să facem aici trei colibe! Ție una, lui Moise una şi lui Ilie!* (Matei 17, 4). Dar uitase că-i trebuie şi lui colibă şi lui Ioan Evanghelistul şi lui Iacov! Dragostea lui era să-i umbrească pe cei trei care-i văzuse.

Iar Mântuitorul parcă-i zicea lui Petru:

„O, Petre, vrei să-mi faci Mie colibă? Iată îndată vine coliba!"

Şi încă stând ei de vorbă, un nor luminos i-a acoperit pe dânşii. Un nor plin de strălucire şi de lumină îi umbrea, le ținea şi umbră şi lumină. Şi-i zicea Mântuitorul lui Petru: „Iată, Petre, colibă! Mai vrei să faci colibă? Eu ți-am adus nori din cer ca să te umbrească şi să te lumineze. Adu-ți aminte, Petre, că n-am nevoie aici de colibele tale! Eu sunt care am acoperit poporul lui Israel, pe cei 638.000 robiți care au ieşit din robie, sub nor. Îi duceam ziua şi-i acopeream sub aripi de vultur şi noaptea îi luminam cu stâlp de foc.

Iată, Petre, colibă nefăcută de tine! Iată nor care străluceşte mai mult decât soarele, şi-ți ține şi umbră! Deci să ştii, Petre, că Eu n-am nevoie de colibele tale. Eu pot să umbresc tot pământul şi tot cerul, că Eu l-am făcut".

Şi atunci, din acel nor preascump, aude Petru glasul Tatălui, al Părintelui, că se duseseră proorocii. Vine Tatăl din cer şi mărturiseşte cine este Hristos. Ce le spune? „Voi ați văzut că Hristos nu-i nici Ilie, nici Moise, nici Ieremia! Hristos Dumnezeu, Care-i cu voi pe Tabor, *este Fiul Meu cel iubit, întru Care bine am voit; pe Acesta să-L ascultați!*"

Dumnezeu-Tatăl ştia că Petru o să-L mărturisească pe Hristos până la Roma şi acolo avea să moară răstignit cu capul în jos; şi Ioan Evanghelistul avea să fie îngropat de viu, şi lui Iacov avea să i se taie capul cu sabia de către Irod. Ştia că până la moarte vor mărturisi pe Hristos.

„Dar să ştiți pe cine mărturisiți! Acesta, Care pe Tabor S-a schimbat la față şi hainele Lui ca soarele, nu este Moise, nu-i Ilie, nici Ieremia, nu este unul din prooroci, *este Fiul Meu cel iubit, întru Care bine am voit,* pe Care şi la Iordan L-am mărturisit, *pe Acesta să-L ascultați!*"

Şi aşa au luat încredințare mai-mare marele Apostol Petru, cu Ioan şi Iacov, că Iisus Hristos este Mesia, este Fiul lui Dumnezeu şi nu este unul din prooroci, ci este Dumnezeul proorocilor, Care i-a zidit pe ei în pântecele maicilor lor.

Dar, o, minunile Tale, Mântuitorule! Ce s-a arătat pe Tabor? Oare ființa lui Hristos? Doamne fereşte! Ar fi o hulă să gândeşti aceasta, că ființa era aceea ce iradia din Hristos.

Prin secolul al XII-lea a fost în Bulgaria o erezie ai cărei membri se chemau bogomili. De la aceea au cărțile care se numesc „Visul Maicii Domnului", „Epistolia" şi „Cele douăsprezece vineri", cărți apocrife, pe care Biserica nu le-a aprobat niciodată.

Aceşti eretici aveau pretenția că ei, atunci când se roagă, văd ființa lui Dumnezeu. O, ce mare hulă şi nebunie! Ființa lui Dumnezeu n-o văd nici heruvimii, nici serfimii, nici toate puterile cele gânditoare din ceruri. Ei aveau percepția că, atunci când se roagă, apare o lumină şi văd ființa lui Dumnezeu!

Era cea mai mare hulă adusă lui Dumnezeu, că cineva poate să vadă ființa Lui! Ce spune dumnezeiescul Evanghelist Ioan? *Pe Dumnezeu nimeni niciodată nu L-a văzut!* (Ioan 1, 18). Aici nu face aluzie la Dumnezeu întrupat, că pe Acela l-am văzut, sau la Dumnezeu, Care se arată lui Avraam, lui Isaia şi lui Moise, cu pogorământ şi cu închipuire, ci la ființa lui Dumnezeu, pe care nimeni n-a văzut-o niciodată.

Ființa lui Dumnezeu este inaccesibilă tuturor taberelor minților raționale din cer şi de pe

pământ şi nimeni nu poate să vadă ce este El după fiinţă. Iar acei eretici spuneau că ei în vremea rugăciunii văd fiinţa lui Dumnezeu.

Slava fiinţei lui Dumnezeu reflecta raze şi se lumina ca soarele, pentru că El era Însuşi Dumnezeu şi din dumnezeirea Lui slobozea raze ca un soare intens dumnezeiesc. Ceea ce se vedea pe Tabor nu era lumină creată, ci necreată, lumină care izvora din dumnezeirea Lui şi era slava fiinţei lui Dumnezeu sau lumina slavei lui Dumnezeu.

Aceasta era deosebirea între schimbarea la faţă a lui Hristos şi cea a sfinţilor Lui, prooroci, patriarhi şi cuvioşi de mai târziu.

Tocmai aceasta a fost lupta cea mare şi înverşunată a Sfântului Grigorie Sinaitul şi Sfântului Grigorie Palama, preaîndumnezeitul la minte, cu ereticii Varlaam şi Achindin, balaurii cei din Calabria Italiei, care-i învinuiau pe sihaştri din Athos că sunt bogomili, care spun că văd o lumină în vremea rugăciunii şi că văd fiinţa lui Dumnezeu.

Dumnezeiescul Grigorie Palama, ale cărei sfinte moaşte, cu toată nevrednicia, le-am sărutat acum câţiva ani la Mitropolia din Tesalonic, a fost cel mai mare teolog grec din secolul XIV. El a întrecut pe toţi cu teologia lui, fiind mai presus de apofatismul Sfântului Dionisie.

Dacă Sfântul Dionisie Areopagitul are cea mai înaltă teologie, teologia apofatică sau negativă, Sfântul Grigorie Palama a trecut şi peste aceasta. El numai cu puţin a întrecut pe dumnezeiescul Maxim Mărturisitorul, prea îndumnezeitul la minte, cel mai mare vârf al teologiei greceşti. Sfântul Grigorie apără pe părinţii din Sfântul Munte, pe isihaşti, că nu sunt bogomili, că văd lumină mare în vremea rugăciunii celei gânditoare a inimii.

Ei nu văd fiinţa lui Dumnezeu, ci altceva văd. Ce văd? Slava fiinţei lui Dumnezeu! Citiţi în Filocalia VII, care o aveţi, şi vedeţi lupta cea mare care a ţinut sute de ani pe tema isihasmului! Să vedeţi, lumină era care iradia din Hristos, dar nu era fiinţa Lui. Auzi ce spune dumnezeiescul părinte Efrem Sirul: „Din tot trupul Său izvora raza slavei lui Dumnezeu”.

Deci lumina de pe Tabor nu este fiinţa lui Hristos, ci slava fiinţei Lui. Să ştiţi totdeauna, cei care sunteţi teologi! Că o să aveţi discuţii cu oameni păruţi filosofi ai veacului de acum. Niciodată fiinţa lui Dumnezeu nu s-a arătat cuiva, ci slava fiinţei lui Dumnezeu. De aceea cântă Biserica astăzi: „...arătând ucenicilor Tăi slava Ta –cât? nu toată, ci –pe cât li se putea”.

Deci slava fiinţei lui Dumnezeu s-a arătat pe Tabor apostolilor. Şi aceasta se poate arăta şi sfinţilor în vremea rugăciunii celei gânditoare a inimii, celor ce ştiu să se roage cu inima lui Dumnezeu. Dar nu este aceasta fiinţa Lui, ci slava fiinţei Lui. Să reţineţi!

Să ştiţi un lucru. Slava fiinţei lui Dumnezeu este nedespărţită de fiinţa Lui. După cum la soare raza nu se desparte de el, aşa şi slava lui Dumnezeu nu se desparte de fiinţa Lui. Dar nu este însăşi fiinţa Lui, ci slava fiinţei lui Dumnezeu.

Iată ce este, fraţilor, Schimbarea la Faţă a Mântuitorului. Cum v-am spus la început, nu s-a făcut luminarea dinafară, ci dinăuntru, adică Hristos nu Se luminează de altcineva, ca să strălucească ca luna, ci invers. La Hristos, lumina care se vedea în Tabor nu era ca la sfinţii care se schimbau la faţă.

Aşa să înţelegeţi lumina de pe Tabor, aşa să înţelegeţi lumina pe care o pot vedea sfinţii într-o mare şi înaltă rugăciune a inimii.

Tot omul este dator să se schimbe la faţă. Dar cum se poate schimba la faţă? Dacă ieri a fost desfrânat şi s-a mărturisit, să nu mai fie! Dacă a fost hoţ, să lase hoţia! Dacă a fost înjurător sau beţiv, să lase beţia şi înjuratul sau fumatul, să lase răutăţile, să le mărturisească, să le plângă toată viaţa, să facă canonul; şi aşa se schimbă omul, nu la faţa cea din afară, ci la cea dinlăuntru, a sufletului.

Şi atunci, aşezarea omului care a fost înainte de păcat, cu aceea care este când intră în fericire şi în treptele duhovniceşti ale desăvârşirii, nu mai seamănă.

Ieri era ca un drac, slujind păcatului, şi astăzi, dacă s-a pocăit, şi-a îndreptat viaţa şi s-a sfinţit, se face lumină şi are lumină duhovnicească într-însul şi merge din putere în putere, dintr-o desăvârşire în alta, pe cele trei trepte ale urcuşului duhovnicesc, care sunt:

–*Nepătimirea rațională a sufletului* sau *făptuirea morală;*

–*Slobozenia duhovnicească a sufletului rațional*, care-şi retrage mintea sa din simțire şi o leagă cu Dumnezeu prin contemplația naturală în duh, şi

–*Odihna duhovnicească a sufletului rațional*, (sâmbetele sâmbetelor), care-şi retrage mintea sa chiar de la toate contemplațiile naturale în duh, de la cugetările cele mai înalte din zidiri şi o leagă cu totul de Dumnezeu în extazul iubirii. Amin.

PATIMA DOMNULUI

Eu vorbesc şi la mulți şi la puțini. Şi dacă atunci când vorbesc, o sută se vor întoarce la pocăință, plată însutită voi avea! Dacă şaizeci sau treizeci se vor întoarce la pocăință, cum spune Evanghelia, mare plată voi avea! Iar dacă, din cei puțini care sunt în biserică, numai unul se va întoarce la Dumnezeu, şi acesta este mare plată, că un singur suflet îi mai scump decât toată lumea, decât tot ce există sub cer.

Deci tocmai aceasta m-a îndemnat la aceşti puțini, care au venit cu multă osteneală, având în vedere ploile şi glodul, dealurile de uscat şi muntele, au răzbătut cu toată tăria să ajungă până aici, mai mare plată au aceştia decât atunci când vine cineva numai când e vreme bună.

Cu cât o faptă bună se face mai cu osteneală, cu atât mai mare plată are de la Dumnezeu. Fapta bună care se face cu puțină osteneală, mai puțină plată are, iar care o faci mai cu greutate, cu mai multă osteneală, mai mare plată are de la Preasfântul Dumnezeu.

Cu opt zile mai înainte de a se sui pe Muntele Tabor, când Petru l-a mărturisit pe Mântuitorul, zicând: *Tu eşti cu adevărat Hristosul, Fiul lui Dumnezeu Celui viu* (Matei 16, 16), Mântuitorul l-a lăudat foarte pe Petru pentru această mărturisire, aşa de adevărată şi dogmatică, şi i-a zis: *Fericit eşti, Simone, fiul lui Ionà, că un trup şi sânge ți-au descoperit ție aceasta... Şi Eu îți zic ție, că tu eşti Petru,* adică piatra credinței (Chifa), că Simon îl chema, *şi pe această piatră vei zidi Biserica Mea şi porțile iadului nu o vor birui* (Matei 16, 17-18).

Aici ne arată că pe dreapta credință a lui Petru şi a tuturor care vor crede ca el, se va întemeia Biserica lui Hristos, iar porțile iadului, cum arată Sfântul Atanasie, care sunt gurile sectarilor şi ale ereticilor care hulesc adevărul Bisericii, nu o vor birui.

Să nu vorbiți de rău Biserica, că este întemeiată pe piatra cea din capul unghiului, care este Iisus Hristos.

Dar tot atunci, cu opt zile înainte de Schimbarea la Față, Petru, fiind lăudat aşa de tare pentru dreapta lui credință, primeşte şi o ocară de pentru dreapta lui credință, primeşte şi o ocară de la Hristos. Că Mântuitorul începe că predice despre patima Lui, de suferințele Lui pe care avea să le sufere în Ierusalim, şi zice: *Iată, ne suim în Ierusalim şi Fiul Omului se va da în mâinile oamenilor păcătoşi; şi-L vor batjocori pe El, şi-L vor bate, şi-L vor scuipa, şi-L vor răni, şi-L vor răstigni, şi-L vor omorî pe El, iar a treia zi va învia* (Matei 16, 21; 20, 18).

Petru, care Îl iubea foarte mult pe Mântutitorul, căuta să-l oprească, să nu meargă la răstignire: *Doamne, să nu-ți fie Ție una ca asta!* (Matei 16, 22). „Cruță-Te pe Tine, Doamne! Nu Te sui în Ierusalim! Stai aici, nu cumva să mori!"

Atunci Mântuitorul se întoarce la Petru şi-i spune cu mânie: *Înapoia Mea, Satano, că nu cugeți cele ce sunt ale lui Dumnezeu, ci cele ce sunt ale oamenilor!* (Matei 16, 23). Iar pe Petru îl numeşte satana, căci cuvântul satana înseamnă potrivnic, că i se împotrivea lui Hristos să nu împlinească planul mântuirii neamului omenesc, să nu meargă la moarte. În felul ăsta îl numeşte „satana". Adică „tu Mă opreşti să merg la moarte? Dacă nu mă duc Eu la moarte, nu se mântuieşte tot neamul lui Adam care stă în iad de 5508 ani. Dacă nu voi merge pe Golgota întâi ca să sufăr până la moarte şi moarte de cruce, tot neamul omenesc nu poate să fie mântuit; că pentru asta am venit în lume, să-mi vărs sângele şi să mor pentru neamul omenesc, din dragostea pe care o am către el.

Tu vrei să rămân pe Tabor? Dar la Golgota cine are să meargă?

Dacă Eu, Petre, voi rămâne pe Tabor şi nu voi duce crucea pe Golgota, proorocia lui Isaia Proorocul, care zice: *Dat-am spatele Mele spre bătăi şi obrazul Meu spre scuipări şi n-am întors faţa Mea de către ruşinea scuipărilor* (Isaia 50, 6), unde se va împlini?

Dacă Eu, Petre, voi rămâne pe Tabor, cum se va împlini Scriptura, care zice: *Şi n-avea El chip nici asemănare, om ce ştia să rabde dureri şi plin era de răni, şi cu rana Lui noi toţi ne-am vindecat?* (Isaia 53, 2-5).

Dacă Eu, Petre, voi rămâne pe Tabor, unde se va împlini Scriptura, care zice: *Şi cu cei fără de lege S-a socotit?* (Isaia 53, 12); că l-a răstignit între doi tâlhari.

Dacă Eu, Petre, voi rămâne pe Tabor, unde se va împlini Scriptura, care zice: *Vedea-vor pe Care L-au împuns,* când mă va împunge cu suliţa în coastă, după proorocia lui Zaharia Proorocul, (Zaharia 12, 10)?

Dacă Eu, Petre, voi rămâne pe Tabor, proorocia lui David Proorocul, care zice: *Dat-au spre mâncarea Mea fiere şi în setea Mea m-au adăpat cu oţet* (Psalmi 68, 25), cum se va împlini?

Dacă Eu, Petre, voi rămâne pe Tabor şi nu mă voi duce să-Mi curgă tot sângele pe Cruce, ca să rămână oasele goale, unde va fi proorocia psalmistului care zice: *Numărat-au toate oasele Mele, iar ei stăteau şi se uitau la Mine?* (Psalmi 21, 19).

Dacă Eu, Petre, voi rămâne pe Tabor, cum se va împlini Scriptura, care spune: *El a fost pedepsit pentru mântuirea noastră şi prin rana Lui, noi toţi ne-am vindecat?* (Isaia 53, 5).

Şi dacă Eu voi rămâne pe Tabor, Petre, porţile cele de aramă cine le va deschide, pentru că zice Scriptura: *Ridicaţi, boieri, porţile voastre şi vă ridicaţi porţile cele veşnice, ca să intre Împăratul slavei,* si celelate (Psalmi 23, 7, 9)".

Şi aşa, pe Petru îl mustra conştiinţa, căci căuta să-L oprească pe Mântuitorul, să nu meargă la răstignire. Iar Hristos zice: „Eu vă arăt pe Tabor cine sunt Eu, dar mergem dincolo pe Golgota pe celălalt munte şi acolo voi suferi să împlinesc Scriptura, să mă duc întru slava pe care am avut-o la Părintele Meu mai înainte de întemeierea lumii şi să ridic firea lui Adam de-a dreapta măririi întru cele înalte".

Iar Mântuitorul a binevoit să ia pe cei trei apostoli, pe Petru, pe Ioan şi pe Iacov, fratele său, şi i-a suit pe vârful Muntelui Tabor.

Acolo, cei trei apostoli, fiind obosiţi de călătoria muntelui, au adormit. Prin iconomia lui Dumnezeu, trezindu-se ei, Mântuitorul S-a schimbat la faţă înaintea lor şi au văzut că stătea în văzduh şi vorbea cu doi mari prooroci, cu Moise şi cu Ilie.

Deci s-a făcut Muntele Taborului, cum spune Sfântul Efrem, chipul Bisericii. Tatăl vorbea din cer; Fiul se schimba la faţă, Duhul Sfânt era reprezentat prin chip de nor, Legea Nouă era reprezentată de cei trei apostoli, care stăteau jos ameţiţi de lumina dumnezeirii, şi cei doi prooroci, Moise şi Ilie, care reprezentau Legea Veche, stăteau în văzduh şi vorbeau cu Dânsul.

Şi aşa Taborul a luat chipul Bisericii lui Dumnezeu în clipa schimbării la faţă a Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Iată cât de mare taină se arată pe Tabor, ca nu mult după aceea Mântuitorul să meargă în Ierusalim, să fie prins, să fie vândut, să fie bătut, biciuit şi răstignit şi în cele din urmă să învie din morţi.

CINSTEA MAICII DOMNULUI

Dintre toţi sfinţii, pe care trebuie să-i cinstiţi, să cinstiţi mai tare pe Maica Domnului! Auziţi cum laudă Biserica pe Maica Domnului? *Scaun de Heruvimi, Fecioara.* Aţi auzit axionul Marelui Vasile? Aţi auzit „că pântecele tău mai desfătat decât cerul s-a lucrat!" Comoara şi vistieria tuturor darurilor Duhului Sfânt a fost Maica Domnului!

Prin Maica Domnului, Dumnezeu S-a pogorât până la noi şi firea noastră s-a ridicat până

de-a dreapta măririi întru cele înalte, până de-a dreapta lui Dumnezeu-Tatăl. Firea cu care este îmbrăcat Hristos astăzi, adică firea omenească fără de păcat, a luat-o din preacuratele sângiuri ale Maicii Domnului.

Iată, ea este scara lui Iacov pe care, ai văzut, se pogorau şi se suiau îngerii lui Dumnezeu, pe care a văzut-o Iacov când dormea, când mergea spre Laban Sirianul. Că Dumnezeu S-a pogorât pe această scară prin întrupare până la noi, S-a întrupat de la Duhul Sfânt şi din preacuratele sângiuri ale Fecioarei Maria şi a ridicat firea noastră până de-a dreapta măririi întru cele înalte, de unde era căzută toată firea lui Adam în fundul iadului, cu toţi patriarhii şi proorocii.

Să aveţi mare evlavie, fraţilor, la Fecioara Maria şi fericită este casa şi familia aceea care are în casă icoana Maicii Domnului şi în fiecare dimineaţă îi citeşte Acatistul şi cinstitul ei Paraclis şi toţi ştiu rugăciuni către Maica Domnului.

Mult pot fi sfinţii lui Dumnezeu, dar nici unul cât Maica Domnului în ceruri, între Sfânta Treime şi noi, lumea asta se pierdea de mult. Ea pururea stă în genunchi şi se roagă Preasfintei Treimi.

Ea este a patra faţă duhovnicească din ceruri. Întâi este Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt, adică Sfânta Treime, apoi a patra este Maica Domnului.

Auziţi cum cântă Biserica: *Ceea ce eşti mai cinstită decât heruvimii şi mai mărită fără de asemănare decât serafimii...* Aţi auzit? De ce? Ea a purtat în pântecele ei pe cel ce a zidit serafimi şi heruvimi din nefiinţă. Ea n-a purtat un sfânt în pântecele ei, ci pe Fiul lui Dumnezeu, pe Cel ce a făcut heruvimii şi serafimii numai cu gândirea, pe care L-a purtat în pântecele ei. Şi ea n-are împărtăşire de Dumnezeu cu participare, cum au heruvimii sau serafimii sau preafericitele tronuri.

Dumnezeu se odihneşte pe tronuri cu darul, nu cu fiinţa. Iar în preacuratele sângiuri, adică în pântecele Maicii Domnului şi în braţele ei preasfinte, Dumnezeu nu se odihneşte cu darul, ci cu fiinţa. Toată dumnezeirea S-a unit cu toată omenirea din preacuratele sângiuri ale Maicii Domnului!

Pentru că Cel ce era în braţele ei nu era numai om, era Dumnezeu desăvârşit şi Om desăvârşit. De aceea Biserica înţelege că „pântecele tău s-a făcut mai desfătat decât cerurile”. Dumnezeu nu încape în toate cerurile, că nu-L cuprinde nici o fiinţă, dar a încăput în pântecele Preacuratei Fecioare.

Ştiţi voi cine-i Maica Domnului?

Ea este Împărăteasa Heruvimilor, Împărăteasa a toată făptura, cămara întrupării lui Dumnezeu-Cuvântul! Uşa Luminii, că lumina cea neapropiată gânditoare prin ea a venit în lume; Uşa vieţii, că Viaţa Hristos prin ea a intrat; Poarta cea încuiată prin care n-a trecut nimeni decât Domnul, cum spune Proorocul Iezechil (cap. 44, 2). Scară către cer, pod către cer; porumbiţa care a încetat pierderea sau potopul păcatelor, precum porumbiţa lui Noe a adeverit încetarea potopului. Cădelniţă dumnezeiască, că a primit focul dumnezeirii, şi Biserică a Preasfântului Duh.

Cine este Maica Domnului?

Este Mireasa Tatălui, Maica Cuvântului şi Biserica Duhului Sfânt.

Ştiţi voi cine-i Maica Domnului?

Când auzi un blestemat sectar că nu crede în Maica Domnului, fugi, că acesta este fiu al iadului. Vor vedea în ziua judecăţii ceea ce spune la Psalmul 44: *De faţă a stătut împărăteasa de-a dreapta Ta, îmbrăcată în haină aurită şi prea înfrumuseţată* (vers. 11).

Maica lui Dumnezeu, Împărăteasa cerului şi a pământului, câtă milă are de cei care au crezut în ea şi au lăudat-o, şi câtă urgie are să vină peste cei care n-au crezut în ea!

Ce vor face sectele care nu cred în Maica Domnului şi popoarele care n-o cinstesc? Când ea stă de-a dreapta măririi, stă de-a dreapta Sfintei Treimi! Şi câte miliarde de suflete care au credinţă şi nădejde în Maica Domnului vor trece uşor vămile văzduhului şi din moarte la viaţă, pentru că au cinstit-o pe Maica Domnului. Deci, vă rog să nu lipsească din casă Acatistul Maicii Domnului, Paraclisul şi alte rugăciuni către Maica Domnului! Şi la icoana ei ardă candela permanent.

Când vezi icoana Maicii Domnului cu Pruncul Hristos în braţe, tu ştii ce vezi acolo? Cerul

şi pământul! Cerul este Hristos, Cel mai presus de ceruri; Ziditorul cerului şi al pământului; şi Maica Domnului reprezintă pământul, adică toate popoarele de pe faţa pământului, că ea este din neamul nostru. Este din seminţie împărătească şi arhierească.

Braţele Maicii Domnului sunt mult mai puternice decât umerii heruvimilor şi ale preafericitelor tronuri. Deci pe cine ţine Fecioara Maria în braţe? Voi ştiţi pe cine ţine? Pe Cel ce a făcut cerul şi pământul şi toate cele văzute şi nevăzute.

Ştiţi voi cine este Maica Domnului şi câtă cinste, câtă putere şi câtă milă are? Este mama noastră, că are milă şi de săraci şi de văduve şi de creştini. Pururea se roagă Mântuitorului Hristos pentru noi toţi.

De când i-a spus arhanghelul puterilor cereşti, Gavriil, care venise în Nazaret la ea cu crin, cine este Cel Care se va naşte, zicându-i: *Bucură-te ceea ce eşti plină de har, Marie, Domnul este cu tine* (Luca 1, 28), ea fiind fecioară, neştiind de bărbat, l-a întrebat pe arhanghel: *Cum va fi aceasta că nasc, că eu nu ştiu de bărbat?* Şi i-a spus chipul zămislirii, că prin auz va fi. *Duhul Sfânt va veni peste tine şi puterea celui Preaînalt te va umbri. Pentru aceasta şi Sfântul care se va naşte din tine, Fiul lui Dumnezeu se va chema* (Luca 34, 35).

Ea s-a umplut de toate darurile Duhului Sfânt, devenind cămară. Dacă un om credincios înţelege tainele mari dumnezeieşti, cu atât mai mult Maica Domnului. Ea şi-a dat seama că este cămara lui Dumnezeu-Cuvântul. Şi gândiţi-vă, când Îl purta în braţe pe Hristos şi-L alăpta, să sugă lapte de la ea: „Pe cine m-am învrednicit să nasc şi să port în braţe?" De aceea ea s-a numit „roabă" (Luca 1, 38).

Iată cât har avea Maica Domnului! Şi fecioria, că era de neam împărătesc, al lui David, şi arhieresc, al lui Aaron; şi nu făcea nimic dacă nu era smerită. Când a văzut ce misiune are pe pământ, i-a spus îngerului: *Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău!* S-a numit „roabă".

Dar a proorocit, când s-a dus ea la Ierusalim: *Iată, de acum mă vor ferici toate neamurile!* (Luca 1, 48). Ea îşi dădea seama. A devenit maică de trup a lui Dumnezeu-Cuvântul. „Toate popoarele şi îngerii şi heruvimii, toate mă vor slăvi de-acum. Aşa a voit Dumnezeu să mă aleagă din toate fecioarele de pe faţa pământului".

Şi atunci, cum spune istoria, când Mântuitorul era mic, ea Îl alăpta, Îl purta într-o faşă curată, albă, şi începea a face sute de metanii la El şi-I săruta picioruţele. Că ea îşi dădea seama: „Acesta pe care Îl vezi prunc, este Dumnezeu cel mai înainte de veci", cum cântă Biserica: *Fecioara astăzi pe Cel mai presus de fiinţă naşte şi pământul peştera Celui neapropiat aduce. Îngerii cu păstorii slavoslovesc şi magii cu steaua călătoresc, că pentru noi S-a născut Prunc tânăr, Dumnezeu cel mai înainte de veci.* Îşi dădea seama pe cine naşte şi pe cine poartă în braţe.

CELE 14 REGULI PENTRU MERGEREA LA BISERICĂ

Fraţilor, trebuie să ştiţi că un creştin care merge la biserică are 14 reguli canonice de bună cuviinţă, dacă vrea să-i folosească mersul la sfânta biserică. Dacă nu le împlineşte, se duce la biserică spre osândă.

Am să vă spun regulile de bună cuviinţă pentru un creştin care merge la sfânta biserică.

Dacă vreţi să fiţi fii cu adevărat ai Bisericii lui Hristos celei dreptmăritoare, care ne naşte pe noi prin apă şi prin Duh la Botez, de aproape 2000 de ani, în Biserica lui Hristos, care este stâlp şi întărire a adevărului, să ştiţi regulile de mergere la biserică, după cum urmează:

1. Prima condiţie canonică pentru a merge la Sfânta Biserică este să te ierţi cu toţi. Dacă merge mama la biserică, sau tata, să zică: „Iertăţi-mă, măi băieţi! Iartă-mă, soţie!"

2. A doua condiţie canonică. Când mergi la Biserică să duci un mic dar din casa ta. Măcar o lumânărică, măcar un bănuţ, o prescură, un pahar de vin, ce poţi. Că prin acel mic dar pe care-l duci tu la biserică se binecuvintează toată averea ta, căci îl dai jertfă lui Dumnezeu.

3. A treia condiţie canonică. La biserică este bine să mergi mai de dimineaţă, ca să poţi

apuca Evanghelia Învierii de dimineață şi Slavoslovia. Şi totodată, dacă te duci mai devreme, te poți închina liniştit, nu-i lume multă în biserică, te duci la locul tău fără să deranjezi slujba.

4. A patra condiție canonică. Totdeauna barbații în biserică trebuie să stea în partea dreaptă, iar femeile în partea stângă. Şi în ordinea aceasta trebuie să stea în biserică: bărbații bătrâni în frunte, cei mai putin cărunți la spate, cei mai tineri în spatele lor, flăcăii şi băieții tot aşa. La fel şi femeile. Iar între bărbați şi femei, să lăsați o cărare în biserică, ca să meargă cine vine să se închine şi să ducă darul la Sfântul Altar.

5. A cincea condiție canonică este să nu vorbiți în biserică, că este mare păcat. Dacă este mare nevoie să vorbiți, vorbeşte în şoaptă sau prin semne.

6. A şasea condiție canonică. Dacă mergi la biserică, să nu ieşi până nu se termină slujba. Numai, Doamne fereşte, dacă eşti bolnav sau dacă pățeşti ceva. Dar altfel să nu ieşi, că, dacă ieşi înainte de terminarea Liturghiei, eşti asemenea cu Iuda, care a ieşit de la Cina de Taină, unde erau la masă Mântuitorul cu Apostolii şi s-a dus şi L-a vândut pe Hristos. Aşa arată Sfântul Ioan Gură de Aur.

7. A şaptea condiție canonică pentru cei ce merg la biserică. Când vă închinați la sfintele icoane, să nu sărutați pe față, că-i păcat. Nu-i voie. Dacă sfântul este pictat în picioare, îi săruți picioarele; dacă este pictat pe jumătate, îl săruți la partea de jos.

8. A opta condiție canonică. Să ştiți că după ce dă preotul binecuvântare de Sfântă Liturghie, nimeni nu mai are voie să se închine în biserică sau să mai ducă daruri la altar, că este mare păcat.

Când auzi că zice preotul: „Binecuvântată este Împărăția Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor", este gata! De atunci fiecare stă la locul lui liniştit, nu se mai duce să se închine. Chiar de-ai venit cu un dar în biserică, cu lumânare şi cu prescură, le dai la urmă.

Că din timpul acela preotul intră în Sfânta Liturghie şi nu mai are timp să ia darul. Că dacă te duci şi el se opreşte de la Liturghie, îi rămân o mulțime de rugăciuni şi are păcat. Deci darurile se dau la biserică până se dă binecuvântarea de Liturghie.

De atunci înainte nu mai este voie nici să te închini, pentru că îi tulburi pe cei care vor să asculte Sfânta Liturghie.

9. A noua condiție canonică. Creştinii trebuie să stea în genunchi când se sfințesc preacuratele daruri, când se cântă: „Pe Tine Te lăudăm, pe Tine bine Te cuvântăm...!" Alții stau în genunchi şi la Evanghelie. Nu-i o greşeală. La Axionul Maicii Domnului şi la Tatăl nostru, atunci se stă. Şi după ce se zice Simbolul Credinței se face sărutarea păcii. Aşa se făcea înainte în unele biserici. Acum s-a uitat.

Cei ce au dezlegare şi vor să se împărtăşească cu Preacuratele Taine, trebuie să-şi ceară iertare de la toți, de la cei mai bătrâni până la cei mai tineri. Dacă sunt bărbați, se duc la cei mai bătrâni oameni din frunte. Şi de la care au avut vreo supărare, Doamne fereşte, să ceară iertare: „Iartă-mă, frate! Iartă-mă, cumătre sau vecine!"

La fel şi femeile să se ducă de la cele mai bătrâne şi să ia iertare, să le sărute mâna, iar acelea să le sărute pe frunte. Această rânduială se face înainte de a merge la Sfânta Împărtăşanie. Şi apoi iei o lumânărică aprinsă şi la iconostas o dai în mâna paraclisierului; nu mergi cu ea înaintea preotului, în fața Sfântului Potir.

Pentru că în fața Sfântului Potir, când mergeți, nu aveți voie să fiți cu lumânarea aprinsă, nici să mai faceți Sfânta Cruce, că-i mare primejdie. Mulți, făcând cruce, s-a întâmplat că au lovit Sfântul Potir, pe preot, şi au vărsat Sfintele. S-a întâmplat în multe biserici.

Eu am pățit-o. A venit unul de la Sasca Mare la împărtăşanie; eram stareț la Mănăstirea Slatina, şi m-a lovit peste Sfântul Potir şi, dacă nu-l țineam, îl zvârlea în mijlocul bisericii. Şi tot mi-a vărsat din Sfintele Taine. Am avut de făcut canon şi rânduială.

Un băiețan, când şi-a făcut cruce, a dat peste Sfântul Potir. Şi dacă nu-l țineam stâns mi-l vărsa tot şi nu mai puteam să fiu preot din cauza asta. A încremenit şi el. Şi doar le-am spus, că

erau sute de oameni cu lumânări aprinse: „Nu mai faceți cruce când ajungeți în fața Sfântului Potir, şi lumânările lăsați-le colo la iconostas!”

Când mergi în fața Sfântului Potir pui mâinile cruciş pe piept. Şi atunci preotul ia cu lingurița Preasfintele şi Preacuratele Taine şi ți le dă să le mănânci.

10. A zecea condiție canonică. După ce-ai primit Preacuratele Taine ale lui Iisus Hristos, treci la uşa diaconească, ca acolo să-ți dea anaforă şi un păhăruț de vin. Apoi treceți la strană sau în pridvor, să vă citiți molitfele sau rugăciunea de mulțumire după Sfânta Împărtăşanie.

Trebuie să ştiți că nimeni nu are voie să se împărtăşască dacă nu şi-a citit rugăciunile de împărtăşire (molitfele). Apoi, cele de mulțumire. Cel ce s-a împărtăşit nu mai are voie să sărute mâna preotului. Până nu stai la masă nu mai ai voie să săruți nici sfintele icoane, nimic; că ai primit pe Hristos atunci. După masă poți să săruți mâna şi sfintele icoane.

După împărtăşanie n-ai voie să scuipi trei zile şi trei nopți. Aşa-i după rânduiala canonică. Dar măcar până a doua zi; măcar 24 de ore să țineți minte. Dar trei zile arată cartea. Aşa este după Sfânta Împărtăşanie.

Cei căsătoriți, care vor să se împărtăşească cu Preacuratele Taine, trebuie să păzească curăția în familie măcar trei zile, iar după ce s-au împărtăşit să țină măcar două zile. Iar în posturi trebuie să trăiască toate zilele în curăție.

11. A unsprezecea condiție canonică. Cel ce a venit la biserică dintr-o familie, se cheamă apostolul familiei. El trebuie să ia sfânta anaforă pentru toți cei de acasă.

Cei de acasă n-au voie, Doamne fereşte, în Duminici şi sărbători, să mănânce ceva până nu vine cel de la sfânta biserică, să le aducă sfânta anaforă, să se împărtăşască cu sfânta anaforă în locul Preacuratelor Taine. Că sfânta anaforă pe greceşte se cheamă *antidoron*, adică contra chip, ține locul Preacuratelor Taine pentru cei ce nu pot să se împărtăşească.

Duminica şi în sărbători, în timpul Sfintei Liturghii, n-ai voie să faci mâncare, că este mare păcat. Fă mâncarea de sâmbătă seara şi pune-o undeva la rece, că aveți acum frigidere, şi o încălzeşti când veniți de la biserică. În caz de mare nevoie, după ce ieşi de la Sfânta Liturghie, ai voie să faci mâncare. Dar în timpul Sfintei Liturghii, când preotul leagă cerul cu pământul şi scoate părticele pentru milioane de suflete, tu să nu te apuci atunci să faci mâncare, că-i mare păcat!

Aşa a fost la strămoşii noştri. Întrebați bătrânii, că aşa țineau înainte! Nu se făcea mâncare Duminica. Este mare păcat. Nu-i voie să faci focul şi să faci mâncare când preotul face dumnezeiasca Liturghie pentru atâtea milioane de creştini, unde mijloceşte iertarea atâtor suflete, şi pentru cei din iad şi pentru cei din ceruri şi pentru cei de pe pământ.

12. A douăsprezecea condiție canonică. Cel ce a fost la sfânta biserică, când a zis preotul: „Cu pace să ieşim! Întru numele Domnului” şi a făcut otpustul, adică sfârşitul Liturghiei, face trei închinăciuni în mijlocul bisericii şi merge acasă.

De la biserică să nu se oprească până la uşa lui. Nu cumva să-l ducă diavolul de la biserică la crâşmă sau la joc, că atunci e vai de el. A început cu Dumnezeu şi termină cu diavolul. Că aşa face vrăjmaşul: „Da, să mă duc pe la cutare cumătru; da’ să mă duc până la cutare; da’ să merg oleacă la crâşmă!”

Bucuria diavolului că te-a scos din raiul lui Dumnezeu şi te duce în iad, căci crâşma este gura iadului. Aşa o numesc toți Sfinții Părinți.

Dracul, când ai intrat în crâşmă, îți bate trei cuie. Primul cui, când ai pus piciorul în pragul crâşmei; al doilea, când ai stat pe scaun la masă, în crâşmă; şi al treilea, când ai luat primul pahar. Pe urmă eşti al lui; te ține el acolo, nu scapi degrabă. Ți-a bătut trei cuie.

Deci de la uşa bisericii du-te direct acasă!

13. A treisprezecea condiție canonică. Când mergi acasă, zi o rugăciune la sfintele icoane şi când toți stau la masă, tu să le povesteşti ce ți-a rămas şi ție în cap de la biserică. „Uite, a fost Apostolul cutare, Evanghelia cutare; preotul a ținut predica cutare; uite aşa a cântat dascălul, aşa frumos a fost!”, ca să audă şi cei ce n-au putut merge la biserică din motive binecuvântate.

14. A paisprezecea condiție canonică. După ce ai stat şi tu la masă, să te odihneşti două

ore. Apoi trebuie să te duci, în Duminici şi sărbători, să faci vizite şi să cercetezi pe cei bolnavi şi săraci.

Dacă ştii un bătrân bolnav sau o femeie bolnavă sau un copil, sau cineva care zace de mulţi ani, du-te şi-l cercetează, că auzi ce spune Hristos în ziua Judecăţii: *Bolnav am fost şi nu m-aţi cercetat* (Matei 25, 36).

Dacă nu poţi duce un dar cât de mic la cel bolnav, du-te şi-i spune un cuvânt de mângâiere: „Rabdă, frate! Roagă-te lui Dumnezeu, că te iubeşte! Dumnezeu, pe care-l iubeşte, îl ceartă. Şi dacă ai să rabzi în lumea asta, n-ai să mai rabzi dincolo. Aşa a răbdat Iov, aşa a răbdat Lazăr!"

Deci regula a paisprezecea este să cercetăm pe bătrâni şi pe cei bolnavi în Duminici şi sărbători.

CUM ÎNŞEALĂ DIAVOLUL PE OM

În cele ce urmează vom vorbi despre *sfatul dracilor*; cum îi învaţă dracii pe oameni să amâne pocăinţa.

Era un călugăr pustnic, ascet mare în pustie în părţile Alexandriei, cu numele Ilarion, mare sihastru. Avea aproape o sută de ani.

S-a rugat lui Dumnezeu câţiva ani de zile: „Doamne, să-mi arăţi mie care este sfatul dracilor cu care ei câştigă cele mai multe suflete pentru împărăţia iadului! Care-i meşteşugul lor şi metoda de a-i face robi păcatului şi a-i duce în iad. Cum câştigă ei mai multe suflete pentru iad, decât îngerii păzitori pentru împărăţia cerului?" S-a rugat părintele un an, doi, trei şi nu i-a răspuns Dumnezeu.

Într-o noapte, stând el la rugăciune, în puterea nopţii fiind, afară era lună ca ziua, aude un glas: „Avva[2] Ilarioane!" „Ce este, Doamne?" „Ia Sfânta Cruce în mână, ia toiagul tău, fă semnul Sfintei Cruci, ieşi din chilie şi mergi până în poiana din apropiere şi, când vei ajunge în poiană, stai lângă un copac, acolo. Dar să nu te temi de ce vei vedea! Stai acolo şi uită-te în mijlocul poienii până voi veni".

El, când a auzit că l-a învăţat să se înarmeze cu semnul Sfintei Cruci, a cunoscut că este de la Dumnezeu chemarea. S-a dus bătrânul, zicând în minte rugăciuni, şi a ajuns în poiană. Era linişte mare; nu bătea vântul în noaptea aceea. Numai luna şi stelele se vedeau. S-a dus bătrânul călugăr lângă un copac şi stătea luând aminte.

Deodată vede că în mijlocul poienii apare un jilţ, un tron împărătesc. Parcă era de fulgere, ca para focului. Întâi scaunul a apărut şi s-a minunat. După aceea vede că vine satana şi se aşază pe scaun. Avea umerii ca nicovala. Pielea lui era ca cerneala, cu peri ca de urs, cu gheare puternice. Avea o coroană făcută numai din şerpi, şi ţinea în mână un toiag în chip de balaur.

Când l-a văzut, s-a însemnat cu semnul Sfintei Cruci. Satana s-a aşezat pe scaunul acela şi a bătut de trei ori din palme. Când a bătut, s-a umplut văzduhul de cete drăceşti. Polcuri de draci, mii şi milioane. Unii, care păreau să fie din cei mai mari, boieri de-ai iadului, stăteau aproape de el. Alţii, deasupra pădurii şi alţii, prin văzduh; cât vedeai, numai cete drăceşti.

Când a văzut călugărul atâta amar de iad acolo şi atâţia diavoli, şi-a adus aminte de cuvântul din chilie care i-a zis „să nu te temi", s-a înarmat cu semnul Sfintei Cruci şi stătea atent.

Atunci, după ce s-au adunat cât nisipul mării, în toate părţile nu se vedeau decât cete de diavoli, s-a sculat satana în picioare şi a zis:

− V-am adunat în noaptea asta, în miezul nopţii aici, că vreau să fac un examen cu voi. Trebuie să daţi un examen greu. Ştiţi voi de ce v-am chemat?

Şi a zis unul:

− Stăpâne, nu ştim!

− Iată de ce v-am chemat aici. Să iasă la raport fiecare din voi, care ştie cel mai bun meşteşug de a înşela oamenii şi a-i aduce la împărăţia mea. Şi să-mi arate cum înşeală el lumea şi

[2]Avva = părinte

cum îl prosteşte pe om şi-l înşeală de-l aduce la munca cea veşnică şi la împărăţia noastră. Care-i metoda, care-i meşteşugul vostru, că voi în toată lumea această treabă aveţi, să înşelaţi sufletele oamenilor? Să vă văd cât de iscusiţi sunteţi voi în a înşela sufletele oamenilor!

Cel ce mă loveşte în gândire, dacă are să-mi spună un sfat cum înşeală lumea aşa cum gândesc eu, iată îi voi da să conducă trei minute iadul, îl voi pune împărat trei minute în locul meu, şi-l voi face mare general peste ceilalţi.

Atunci a ieşit unul din mulţime, cu numele Aghiuţă, şi a zis:

− Să trăieşti, întunecimea ta! Am venit să dau raport cum înşel eu pe oameni!

− Ei, să vedem!

− Eu, zice el, îi spun omului aşa: „Măi omule, mai du-te la biserică, mai posteşte, mai roagă-te, mai fă chiar şi milostenie, şi alte fapte bune. Măi, dar nici cu dracul nu te strica! Mai du-te la restaurant, mai mergi la cârciumă, la jocuri, la petreceri, la jocuri de noroc, ca şi cu lumea asta să te mai veseleşti!”

Cu această metodă am înşelat pe foarte mulţi. Le dau în gând, că altă putere n-am! Din iad altă putere nu ni s-a dat nouă. Îngerii din rai au putere de la Dumnezeu numai să-i dea în gând omului să facă bine. Noi avem putere numai să-i dăm în gând omului să facă rău. Dar ca să-l silim, nu putem, că omul are de sine stăpânirea lui dată de Dumnezeu. Nu putem cu sila să-l facem să păcătuiască; numai dacă-i prost şi ne ascultă ce-i dăm în gând.

Şi aşa am amăgit pe foarte mulţi. Când ies de la biserică, unii se opresc la cârciumă. Acolo fiecare se întâlneşte cu neamuri, cu prieteni. Mai ia o ţuică, mai ia un pahar; unul mai ia o ţigară, mai vine un lăutar să-i mai cânte. Din cauza asta omul s-a împiedicat, nu i-a mai folosit nimic că a fost dimineaţă la biserică, căci seara s-a întors de la slujba noastră. Şi tot aşa cu fiecare.

Şi a întrebat satana:

− Pe mulţi ai înşelat?

− Să trăieşti, întunecimea ta, pe mulţi!

− Ai înşelat pe cei mai proşti decât tine, dar n-ai făcut nici o ispravă.

− De ce, întunecimea ta?

− Tu îi spui omului să mai meargă şi la biserică, să mai meargă şi la crâşmă, să meargă şi la petreceri, să meargă şi la locuri sfinte, să mai citească, să se mai roage, pe urmă să meargă la distracţii nepermise, dar Hristos îi spune în Evanghelie: *Nimeni nu poate sluji la doi domni!* adică şi mie şi Lui.

L-ai îndemnat tu, poate omul n-a fost pregătit sufleteşte şi se duce de câteva ori, dar după o vreme vine îngerul şi-i dă în gând: „Măi omule, nu poţi umbla pe două cărări; ori cu dracul, ori cu Dumnezeu”. Şi omul, fiind certat de frica lui Dumnezeu, se lasă. „Măi, mă ţin de una, că nu este mântuire umblând pe două căi!”

− Ai păţit aşa?

− Am păţit şi aşa!

− Vezi! Ţi-am spus eu că tu ai înşelat pe cei mai proşti decât tine. Deci să ştii că n-ai răspuns bine.

Şi a chemat pe un comandant, de acei mari, un căpitan şi i-a zis:

− Ia-l în spate, du-l în adunare şi dă-i zece toiege la spinare şi să-l trimiţi în fundul iadului că-i prost!

L-a bătut, în loc să-i mulţumească! Nu i-a plăcut sfatul lui. Căuta altul mai bun.

Iese altul la raport:

− Să trăieşti, întunecimea ta! Dacă nu te-oi mulţumi eu, altul nu te mulţumeşte.

− Să te văd, viteazule! Cum te cheamă?

− Scărăbuţă mă cheamă.

− Cum înşeli tu pe oameni?

− Iată cum, măria ta. Eu îi spus omului aşa: Măi omule, nu este Dumnezeu, nu este drac, nu este înger, nu este iad, nu este rai, nu este muncă veşnică, nu este slavă veşnică, totul este aici în

lumea asta! Dacă ai ce mânca şi ce bea şi ai femei şi bani mulți, dacă ai cinste de la oameni, casă şi bogății multe, aici este raiul. Şi dacă n-ai, aici este iadul. Deci atâta-i, cât îi omul pe lumea asta.

− Şi ai înşelat mulți?

− Mulți am înşelat!

− Şi tu ai înşelat pe cei mai proşti decât tine. Ştiu eu că ai înşelat, dar pe cei proşti, că pe cei ce ştiu Scripturile nu poți să-i înşeli. Pentru că Scriptura îi spune omului că este Dumnezeu, că este drac, că este înger, este iad, este rai, este muncă veşnică, este slavă veşnică, este pedeapsă pentru păcat, este răsplată pentru fapta bună în ceruri. Scriptura este plină de acest fel de învățături şi cei care o citesc, nu te cred pe tine.

Ba şi mai mult. Dumnezeu, când l-a sădit pe om a pus în sufletul şi trupul lui simțirea de Dumnezeu. Cât de păgân ar fi cineva, simte că este o putere nevăzută în sufletul lui şi aceasta este conştiința. Conştiința îl mustră când face rău şi-l bucură când face bine. Şi glasul conştiinței nu poate fi un reflex al materiei, ceva material, că-i de natură nevăzută.

Conştiința este glasul lui Dumnezeu în om şi îndată ce a greşit, îl mustră: „De ce ai făcut aşa?" Poate să nu-l mustre nimeni. Poate să nu-l vadă nimeni când face păcatul. Oricând greşeşte, această lege pusă de Dumnezeu lui Adam întâi, numită şi legea firii sau a conştiinței, îl mustră imediat.

Uneori aşa de tare îl mustră, dacă este păcatul mare, încât îl dă aproape în deznădejde. Se împlineşte atunci cuvântul care spune în psalmi: *Întru mustrări pentru fărădelegi ai pedepsit pe om şi ai subțiat ca pânza de păianjen sufletul său* (Psalm 38, 14-15). Adică se subție nădejdea ca pânza unui păianjen şi, de mare mustrare de cuget, mai că-şi pierde nădejdea.

Conştiința, dacă se pătează cu multe păcate, aşa de tare îl mustră pe om uneori, că se face lui această mustrare chinuirea chinurilor. Din cauza conştiinței nici nu poate mânca bine, nici nu mai poate dormi, nici pace nu mai are, nici nu se poate ruga. Conştiința roade, roade ca şi cariul în lemn. „De ce ai făcut şi de ce ai mâniat pe Dumnezeu cu asemenea păcate?"

Deci, degeaba îi spui tu că nu-i Dumnezeu, căci conştiința îi spune şi, după conştiință, îi spune şi Scriptura. Tu zici că-l înveți pe om că nu-i Dumnezeu, că nu-i drac, că nu-i înger, că nu-i iad, că nu-i rai, dar conştiința îi spune că este şi Scriptura este plină de mărturii din care se arată că există Dumnezeu, că este înger, este muncă veşnică, este slavă veşnică. Deci şi tu – i-a zis satana la acel cu raportul, care se lăuda că prin acest sfat înşeală multă lume – eşti prost şi nu aduci mare aport pentru împărăția iadului; nu aduci mare folos!

Aşa a pățit şi acest drac care a venit cu al doilea raport înaintea satanei, cum a pățit şi cel dintâi care se lăuda că a făcut mare ispravă. Adică în loc să-l laude, să-l facă mai mare peste multe cete de draci, l-a bătut şi cu ruşine l-a trimis în fundul iadului, că-i prost şi nu ştie să înşele pe oameni.

A înşelat, dar a înşelat prea puțin şi prea puține suflete a dus la iad! A pățit şi acest diavol ca şi cel dintâi care învăța pe om să meargă şi la biserică şi la crâşmă şi să facă şi de-ale lui Dumnezeu şi de-ale satanei. Deci şi acesta a ieşit rău.

Şi acum dintre cetele dracilor care erau la față a chemat pe altul la raport. Şi era o tăcere între polcurile dracilor, că erau milioane de demoni în jurul pădurii şi a poienii aceleia, şi nu ieşea nici unul, că se temeau că vor păți ce au pățit ceilalți, că, în loc de laudă, îi bate şi îi trimite în fundul iadului.

Satana stătea pe scaun şi aştepta să mai iasă vreo unul la raport, zicând:

− Dacă cel ce iese a treia oară, mă loveşte în gândire, adică îmi spune un plan de-a câştiga suflete pentru împărăția iadului, mai bun decât al celor doi care mi-au dat raportul mai înainte, atunci eu pe acela îl voi face general peste multe oştiri drăceşti şi-l voi pune să stea pe scaunul meu de împărat al iadului trei minute.

După ce-a zis satana aşa, din polcurile cele nenumărate de draci n-a vrut să mai iasă nimeni, pentru că se temeau să nu pățească ce au pățit ceilalți doi, care au raportat mai înainte şi nu i-a plăcut lui.

Totuşi după un timp iese unul ghebos, cu patru rânduri de coarne, un picior de rață, unul era de cal. Avea semnele iadului pe fruntea lui, coada era lungă, de nu ştiu câți metri în urmă. Şi când a ieşit, s-a dus înaintea satanei, cum stătea pe scaun acolo în mijlocul poienii, şi i-a spus:

− Să trăieşti, întunecimea ta!

Satana îl întreabă:

− Cum te cheamă?

− Sarsailă, mă cheamă!

− Ehei, te văd bătrân şi grebănos. Mi se pare că ştii tu ceva meşteşuguri de a înşela suflete, să le aduci la împărăția mea.

Sarsailă a spus:

− Nici întunecimea ta nu ştii ce ştiu eu!

− Să te văd! Mi se pare că eşti mare meşter de-a câştiga suflete.

− Nici tu nu ştii ce ştiu eu! Eu am un meşteşug, că am îmbătrânit în luptă cu sufletele oamenilor de atâtea mii de ani, prin care multe suflete duc la iad. Cum cad iarna fulgii de zăpadă, aşa cobor în iad suflete în fiecare zi.

− Şi cum ai reuşit să aduci atâtea suflete la împărăția mea?

− Eu n-am să spun nici ca diavolul cel dintâi, care a ieşit la raport, pentru că se întâmplă cum ai zis întunecimea ta. Omul ştie că nu poate sluji la doi domni şi îndată îl câştigă îngerul de partea lui. Dar, nici n-am să-i spun omului, ca celălalt prost, că nu-i Dumnezeu, nu-i drac, nu-i înger, nu-i iad, nu-i rai. Nu! Pentru că Scriptura spune că este şi Dumnezeu şi drac şi înger şi iad.

Eu atât îi spun omului: „Măi omule, este Dumnezeu, este drac, este înger, este muncă veşnică pentru păcat şi slavă veşnică pentru fapta bună, dar mai ai vreme! Eşti prost? Chiar de azi începi fapta bună?”

Dacă-i copil îi spun: „Măi băiete, tu de acum ai de trăit! Vine tinerețea, trebuie să te căsătoreşti, trebuie să petreci în lume! Nu cumva să-ți pierzi tinerețea aşa degeaba, doar viața trebuie trăită!”

Iar dacă-i tânăr îi spun: „După ce te vei căsători şi îți vei face o gospodărie, după aceea ai să începi fapta bună. Acum mănâncă, bea, distrează-te, fă toate răutățile, că doar eşti tânăr. Te va ierta Dumnezeu, că El ştie neputința omului. Pentru pocăință mai lasă pe mâine, lasă pe poimâine, lasă pe la anul, mai încolo!”

Îl învăț pe om să amâne pocăința de azi pe mâine, de mâine pe poimâine! „Ce milostenie vrei să faci acum? Taci din gură! Te pocăieşti aproape de moarte! Vrei să posteşti acum, să-ți cheltuieşti sănătatea trupului? Lasă la bătrânețe, că postul este pentru cei bătrâni! Vrei să te rogi? Să pierzi tu atâtea ceasuri rugându-te lui Dumnezeu? Apoi acum ai treabă. Iată, ai să creşti copii, ai de făcut casă şi zestre la fete, ai de însurat şi măritat. Ai atâtea!”

Şi-l încurc cu grijile vieții şi tot îi spun: „Lasă pe altă dată”. Când vine îngerul şi-i spune: „Măi, omule, fă un praznic pentru morți!” Eu îi spun: „Dar eşti prost? Acum ai de îmbrăcat copiii, ai de făcut nuntă, ai de făcut cutare!” Îngerul vine şi-i spune: „Măi omule, ia începe a posti posturile de peste an, miercurea şi vinerea!” Eu îi spun: „Nu posti că îți pierzi sănătatea! Tu trebuie să munceşti, să aduni averi, ai de crescut copii!”

Sau vine îngerul şi-i spune: „Măi omule, spovedeşte-te şi lasă păcatul, lasă desfrâul, lasă beția, lasă tutunul, lasă înjurăturile!” „Ei, dar de acum? Mai încolo, aproape de moarte, m-oi spovedi la un preot, mă va dezlega şi gata. Doar cartea spune să te apuce sfârşitul cel bun, dar până atunci poți petrece aşa!”

Cu aceasta mă ascultă toți, zice diavolul, şi fapta bună tot o amână de azi pe mâine.

Sfânta Scriptură spune altfel. Duhul Sfânt îi trezeşte pe oameni, zicând: *Azi de veți auzi glasul Lui, să nu vă învârtoşați inimile voarstre* (Evrei 37, 8). Şi cum am spus, glasul lui Dumnezeu în om este conştiința, care-l mustră pentru păcat şi-i spune: „Omule, părăseşte păcatul! Lasă-te de furat, lasă-te de curvit, lasă-te de înjurat, lasă-te de beție, lasă-te de fumat, lasă-te de lucruri rele, de zavistie, de pizmă, de ceartă”. Dumnezeu îi porunceşte azi, iar noi îi spunem lui: „Nu astăzi, ci

mâine, poimâine, la bătrâneţe!”

Şi-i zicem aşa: „Dă-mi mie ziua de zi şi tu ia-o pe cea de mâine!” Şi aşa, zice, este păcatul la om, cum ai lua un cui mare şi cu o bardă începi a-l bate într-un lemn de stejar uscat. Dacă-i dai un ciocan, două, trei, cuiul îl poţi scoate uşor. Dacă-l baţi pe jumătate, este mai greu, iar dacă îl baţi de tot, trebuie să crăpi lemnul!

Aşa-i şi păcatul! Se bate în fire prin obişnuinţă. Şi dacă omul nu lasă azi păcatul, când este proaspăt, cu cât se învecheşte, cu atât mai greu se poate dezobişnui de dânsul.

Văzut-ai în aramă rugină verde? Arama, dacă o curăţai în fiecare zi, strălucea ca aurul! Însă, dacă s-a lăsat ani de zile, a prins rugină verde, n-o mai poţi spăla cu nimic în lume, numai dacă o topeşti. Aşa-i sufletul când îmbătrâneşte în păcat. Dacă nu a lăsat azi păcatul, să nu creadă că mâine sau poimâine îl lasă mai uşor. Că pe măsură ce trece vremea, păcatul se învecheşte, se bate în fire şi obiceiul devine a doua natură; obişnuinţa se face a doua fire şi omul face păcatul vrând-nevrând, şi cu mare nevoie se mai dezbară omul de păcat, după ce s-a învechit în el!

Obişnuinţa, după legile canonice ale Bisericii, este a zecea treaptă a păcatului, că de aici urmează deznădejdea, penultima treaptă. Şi când l-am văzut pe om că s-a obişnuit cu păcatul, un an, doi, zece, nu ştiu câţi, este al meu pentru totdeauna! Şi aşa reuşesc eu să-i înşel, că mii şi milioane de oameni amână pocăinţa de azi pe mâine, şi toţi se robesc de păcat; căci păcatul care nu l-a lăcat azi, mâine-poimâine tot prinde rădăcini şi este tot mai greu. Iar când vrea omul să lase păcatul, păcatul se ridică cu mare putere asupra lui: „Eşti prost, măi? Cu mine ai trăit! Cum să te laşi de mine? Ce mai este? Să trăieşti cum te învăţ eu şi cum te-ai obişnuit cu mine!”

Aşa cum ţi-am spus mai înainte, am învăţat şi am înşelat atâtea suflete, încât acestea cad în iad cum cad fulgii când ninge, cu un singur sfat: „Oameni buni, pentru fapta bună mai este vreme; nu fiţi proşti să începeţi chiar de azi sau chiar din ceasul acesta!”

Deci vă spun, întunecimea ta, acesta-i sfatul şi meşteşugul meu şi am ceată în iad de mii şi sute de ucenici de-ai mei, pe care i-am învăţat aşa, şi-i trimit în tot pământul să şoptească omului la ureche: „Omule, pentru fapta bună mai este vreme. Mâine, poimâine, peste un an, peste doi, la bătrâneţe”. Şi am reuşit şi reuşesc. Du-te şi vezi în iad câţi am pogorât şi pogor cu acest sfat!

Atunci satana a zis:

− Bravo! Cel mai bun sfat, să-l înveţi pe om să amâne pocăinţa de azi pe mâine: „Chiar azi vrei să te spovedeşti? Chiar azi vrei să te împărtăşeşti? Chiar azi vrei să faci milostenie? Nu vezi că n-ai timp? Lasă pe mâine!”

Acum, pentru că m-ai lovit în gândire, îţi voi da coroana şi toiagul meu, să stăpâneşti trei minute iadul, şi toţi să învăţaţi de la el acest vicheşug, ca să aduceţi cât mai multe suflete în împărăţia mea, ca să se chinuiască cu noi în vecii vecilor.

Călugărul, după ce-a văzut şi a auzit toate acestea, a văzut pe satana că a bătut de trei ori din palme şi ca o scânteie s-a stins în văzduh şi n-a mai văzut nimic, nici nu s-a mai auzit nimic. Şi el a rămas uimit de cele ce a auzit, cum instruieşte satana pe ucenicii lui şi pe cei fără număr draci din iad, ca să-i înveţe pe oameni să amâne pocăinţa.

Atunci a venit îngerul Domnului şi i-a zis:

− Avva Ilarioane!

− Ce este, Doamne?

− De trei ani de zile te rogi lui Dumnezeu ca să-ţi arate cum înşală dracii pe oameni şi cum îi duc în împărăţia iadului! Iată ai văzut cu ochii tăi şi ai auzit cu urechile tale cum!

Du-te la chilia ta, ia un caiet, pune mâna pe condei şi scrie tot ce-ai văzut cu ochii tăi şi ai auzit cu urechile tale, să rămână pentru neamurile ce vor veni, pentru cele din urmă, acest meşteşug al satanei. Căci trebuie să ştie toată lumea, că cel mai bun sfat al dracilor de-a câştiga suflete pentru împărăţia iadului, este de-al învăţa pe om să amâne fapta bună de azi pe mâine, de mâine pe poimâine, de la tinereţe la bătrâneţe, pe patul morţii, şi să-i ducă pe toţi în iad! Amin.

SĂ NU JUDECĂM PREOȚII!

În anul 1954 am fost invitat la Bucureşti la un profesor universitar, Alexandru Mironescu, să vorbesc într-o sală, unde erau peste 50 de persoane: numai miniştri, generali, colonei, profesori, doctori, ingineri, farmacişti, numai oameni din clasa de sus. Era şi părintele Daniil Tudor. El a angajat ca să predic, împreună cu părintele Benedict Ghiuş şi părintele Petroniu Tănase.

După ce-am intrat acolo, întâlnirea religioasă a început, aşa cum se cuvenea, cu rugăciune. La un moment dat, se ridică o doamnă şi spune:

− Prea Cuvioase părinte, eu nu pot pune în acelaşi cântar pe toți preoții!

− Dar cine eşti dumneata de cântăreşti preoții? Ai stat pe scaunul lui Hristos?

− Dar, Prea Cuvioase, părintele cutare-i sfânt, părintele cutare, care a fost la închisoare, a fost un sfânt, dar ceilalți preoți care nu poartă uniformă, care se bărbieresc, care fumează, eu nu-i pot pune pe acelaşi cântar.

− Dar cine ți-a dat voie să-i pui în acelaşi cântar dumneata şi să cântăreşti preoții? Că n-ai voie să cântăreşti pe nimeni, că zice aşa Scriptura: *Nu judecați şi nu veți fi judecați* (Matei 7, 1). Eu pe nimeni n-am voie să judec, pentru că judecătorul nostru este Hristos.

− Vreau să vă spun că eu mi-am pierdut evlavia la unii preoți şi eu cred că n-au toți acelaşi har.

− Rău ai gândit! Dumneata trebuie să ştii că, dacă ar fi aşa cum zici, n-ar mai fi preoți pe fața pământului, fiindcă toți greşesc. Dar nu-i aşa. Zice Sfântul Ioan Gură de Aur: „A preotului este numai a deschide gura, şi harul lucrează”.

De vei vedea preot beat, căzut în şanț, du-te şi-i sărută mâna şi îndată te-ai umplut cu harul lui Dumnezeu! Că nu se amestecă niciodată păcatele lui cu harul lui Dumnezeu care l-a luat la hirotonie, că atunci n-ar mai fi har. Preotul nu lucrează în virtutea sa personală, ci în virturea harului care l-a primit. Dacă n-a fost vrednic, la judecată ia mai mare muncă decât creştinii, că *cei tari, tare se vor certa; căruia i s-a dat mult, mult i se va cere; şi mai mult va fi bătută sluga aceea care a ştiut voia, decât cea care n-a ştiut* (Luca 12, 48).

Dar acest lucru este al lui Hristos, nu-i al tău. Noi ne plecăm harului lui Dumnezeu, că ai auzit ce a spus Mântuitorul la popor. El, ca Dumnezeu, îi mustra pe cărturari şi pe arhierei, dar poporului nu i-a dat voie să-i mustre. Ai auzit ce-a spus? *Pe scaunul lui Moise şi al lui Aaron au şezut cărturarii şi fariseii, arhiereii şi preoții; tot ce vă învață ei să faceți, să faceți, că ei legea lui Dumnezeu învață, dar după faptele lor să nu faceți, că ei zic şi nu fac* (Matei 23, 2-3).

Evanghelia îți dă voie să faci ce zice preotul, când te învață de bine, iar dacă vezi la el ceva că nu-i bun, nu face. Mântuitorul spune asta. Pentru că el are să dea seama înaintea lui Dumnezeu, dacă n-a făcut, şi eu am să dau seama înaintea lui Dumnezeu dacă am auzit un cuvânt bun şi nu l-am făcut.

Dar nu le-a dat voie să judece, pentru că harul lui Dumnezeu nu se duce de la preot, numai dacă ai auzit că l-a caterisit. Şi când este caterisit, încă darul nu se ia. Atunci este ca un soldat care are la dânsul sabie, are puşcă, are pistol, dar n-are voie să le folosească, că i se ia numai administrarea harului, nu harul lui Dumnezeu, numai lucrarea harului. El, în ziua judecății, tot ca preot se va judeca.

Ia să vă dau un exemplu: Pune dumneata într-un castron de marmură un pumn de galbeni de aur şi pune şi cenuşă. Ia o căldare de apă şi toarnă peste ei. Ce se întâmplă cu cenuşa? S-a amestecat aurul cu apa? A intrat cenuşa în aur? N-a intrat. Aurul este altă fire şi cenuşa alta.

După cum nu se amestecă aurul cu cenuşa, aşa nu se amestecă la preot păcatele lui cu harul care este dat de la Dumnezeu, măcar de ar fi el cât de păcătos.

LUCRAREA CONŞTIINȚEI

Cel mai adânc glas în inima noastră este conştiinţa, glasul lui Dumnezeu din om, care ne îndeamnă numai la bine şi ne opreşte de la rău, şi al doilea este sufletul cuvântului.

Sufletul cuvântului este cuvântul cel dinlăuntru, aşezat de Dumnezeu în inimă, cu care vorbim; că nu vorbim sonor. Acesta se cheamă „sufletul cuvântului", cum spune Sfântul Ioan Damaschin. Cuvântul aşezat de Dumnezeu în inima omului de la zidirea lui, cu care vorbim tainic, nu cuvântul sonor.

Cuvântul sonor este îmbrăcămintea cuvântului din inimă. Cuvântul sonor ne face să vorbim. Dar acela este aşezat în inimă tainic. Vezi că stai şi vorbeşti ceasuri întregi singur. Citeşti o carte numai cu gândul, fără să mişti limba. Acesta-i sufletul cuvântului. Cuvântul cel tainic aşezat în inimă. El este pus de Dumnezeu acolo. Prin el vorbim cu Dumnezeu tainic; şi în rugăciune şi oricând. Punem la cale toate problemele. Acesta lucrează împreună cu conştiinţa, este glasul lui Dumnezeu din om.

Dacă am greşit, mă mustră. Dacă am făcut bine, mă bucură totdeauna. Da, este pus de Dumnezeu în om cuvântul cel înăuntru aşezat. Acesta-i cuvântul tainic care lucrează cu conştiinţa, fără să mă mustre nimeni. Am greşit, nimeni nu mă mustră. Acela însă, da!

Spune Sfântul Ioan Gură de Aur: „Conştiinţa este judecător drept. N-o poţi potoli nici cu parale, nici cu măguleli, nici cu nimic". Poate să-ţi dea unul tot globul.

În măsura în care am împăcat conştiinţa noastră, ca să nu ne mustre pentru păcat, în măsura aceea ne simţim uşori şi foarte aproape de Dumnezeu. Căci conştiinţa îţi spune imediat dacă mai are ceva pe ea, căci îndată te îngreuiezi. Conştiinţa lucrează întreit, cum spune Sfântul Dorotei. Ea lucrează faţă de materie, faţă de Dumnezeu şi faţă de noi înşine.

Cum, faţă de materie? Bunăoară eu ţi-am dat o haină de pomană şi ţi-am spus s-o cruţi, să nu-ţi baţi joc de ea. O porţi, dar s-o păstrezi. Şi dacă vezi că ai rupt-o prea devreme, te mustră cugetul: „Măi, n-am făcut cum a zis acela!"

Tot faţă de materie: Tu te apuci să cheltui prea mult pe mâncare, pe băutură şi altul n-are ce mânca, săracul! Conştiinţa îţi spune: „Vezi? Tu vrei să trăieşti bine în lumea asta, dar altul este flămând şi n-are ce mânca!" Conştiinţa faţă de materie totdeauna te ţine aproape.

Faţă de Dumnezeu, conştiinţa totdeauna sau se încarcă sau se uşurează, dacă nu am pocăinţă şi lacrimi pentru păcate.

Faţă de mine, conştiinţa mă mustră pentru păcat. Măcar de-ar fi cu gândul, cu cuvântul sau cu fapta.

*

Conştiinţa este judecător drept. Dumnezeiescul Ioan Gură de Aur spune: „Nu ţi-a pus ţie Dumnezeu judecător dinafară, să-l poţi momi cu parale, să-i dai atâta, ca să te facă pe tine drept. Acest judecător este pus înăuntru, nu-l putem momi cu nimic!"

Auzi ce spune Sfântul Dionisie Areopagitul: „Ştiinţa gândului curat este veselia veseliilor, şi ştiinţa gândului pătat este chinuirea chinuirilor". Poate să-mi zică mie toată lumea că eu sunt sfânt, că sunt bun, că sunt cutare, dacă conştiinţa îmi spune: „Ia seama că eşti păcătos, eşti leneş, eşti plin de păcate", n-o poţi împăca.

Dacă toată lumea mă laudă, însă conştiinţa de mă judecă vinovat, gata, eu sunt cel mai chinuit om! Ştiinţa mea este chinuirea chinuirilor, că am de-a face cu ştiinţa lui Dumnezeu din mine, care nu cruţă, care socoate lucrurile drept totdeauna şi ne arată slăbiciunile.

Iar dacă conştiinţa este nepătată, toată lumea să mă ocărască, toată lumea să spună tot ce-i mai rău despre mine, mie nu-mi pasă. Mie îmi place când nu mă judecă în conştiinţă Dumnezeu. Dacă pe mine nu mă judecă conştiinţa pentru păcat, şi dacă nu mă judecă Dumnezeu în conştiinţă, eu am toată veselia! Aceasta este ce spune Evanghelia: *Fericiţi veţi fi când vă vor ocărî pe voi oamenii şi vă vor prigoni şi vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, minţind pentru Mine.*

Pentru cine? Pentru adevăr. Şi nu ne arată numai să nu ne scârbim, ci: *Bucuraţi-vă şi vă veseliţi, că plata voastră multă este la ceruri.*

Aşa este, dacă nu este pătată conştiinţa, nu te supără. Iar dacă ţi-i pătată şi te mustră conştiinţa, o poţi împăca. Du-te la mănăstire la un preot, te dezleagă de păcate şi te-ai uşurat. Apoi te păzeşti să nu mai faci şi aşa te poţi împăca cu conştiinţa. Împăcându-te cu conştiinţa, te-ai împăcat cu Dumnezeu şi totdeauna vei avea odihnă şi pace în suflet.

NUNTA CREŞTINĂ

Nu toată nunta dintre oameni şi nu la toate confesiunile religioase nunta este Taină. Aşa la protestanţi, la catolici, la anglicani şi alte multe confesiuni şi popoare, nunta n-are putere de taină. Este numai un simbol la dânşii, un act de prietenie şi o dovedinţă oarecare între soţ şi soţie. Dar niciunde n-are putere harică de Taină şi nu este atât de cinstită ca în Biserica dreptmăritoare de Răsărit.

Ca nunta să fie cu adevărat Taină mare şi sfinţită trebuie să ştiţi că nunta are unsprezece reguli canonice. Şi numai atunci când se face după aceste reguli nunta este adevărată nuntă creştinească şi adevărată Taină mare.

Nunta este rădăcina firii omeneşti, cum o numeşte dumnezeiescul Apostol Pavel. El spune aşa: *Dacă rădăcina este sfântă, sfinte vor fi şi ramurile. Iar dacă rădăcina este sălbatică, sălbatice şi rele vor fi ramurile ei.*

El numeşte nunta Taină, că este una din cele şapte Taine. Dar nu taină, ci *taina aceasta mare este* − zice de nuntă −, *iar eu zic vouă: în Hristos şi în Biserică.* Dacă s-a făcut cununia în biserică, ea închipuie unirea cea duhovnicească din ceruri a Bisericii cu Hristos.

Nu după ce ţi-ai bătut joc, te uneşti prin cununie cu o fecioară. Te-ai dus să faci armata şi dai buzna să te însori. Dacă faci aşa, nu-i bine! Cununia este de 2000 de ani în Biserica lui Hristos. Taina lui Hristos este numai când se face cununia în biserică.

Când am fost la Ierusalim, am fost la Cana Galileii, unde s-a prefăcut apa în vin; că prima minune a făcut-o Mântuitorul la nunta din Cana. De aceea nunta a ridicat-o la rangul de Taină, cum este Sfânta Împărtăşanie, Botezul, Spovedania, Sfântul Maslu, Preoţia, tot aşa de mare Taină este şi nunta.

Acolo am fost şi am văzut vasele de piatră unde s-a prefăcut apa în vin şi le-am sărutat. Sunt două vase de cremene, galbene. Evanghelia spune că şase vase au fost; două le-am văzut la Sfânta Ana la muzeu, două la Cana şi două s-au pierdut de 2000 de ani.

Aceste vase în care Mântuitorul a prefăcut apa în vin sunt puse în biserică; ele au icoane frumoase şi perdele de aur, să se închine lumea, să sărute icoanele şi pe urmă aceste vase..

Dar Taina Nunţii pe care o fac creştinii azi, vai şi amar de noi! Cum s-a stricat sfinţenia acestei Taine! Cum ne-am depărtat de sfinţenia Tainei acesteia, cât cerul de pământ!

Ca să vă daţi seamă de aceasta, ascultaţi cu atenţie care sunt cele unsprezece reguli canonice ale nunţii creştine ortodoxe, după canoanele Bisericii lui Hristos.

1. Prima condiţie sau rânduială canonică, şi aici vorbim de cuvântul Sfântului Ioan Gură de Aur, este să nu se ia neamuri în căsătorie.

Preotul bisericii este părintele întregului sat sau al parohiei. Voi, când o să vă căsătoriţi fetele sau băieţii, sunteţi datori să vă duceţi întâi la preot. Preotul trebuie să ştie întâi şi-ntâi câte nunţi are în sat.

A vorbit un băiat cu o fată, dar trebuie să se ducă la preot. Dacă preotul are multe familii în comună, cum se întâmplă în multe locuri, şi nu ştie care-i rudă unul cu altul, poate pune pe uşa bisericii un anunţ: „Vă rugăm pe toţi enoriaşii să ne comunicaţi, dacă aceşti doi tineri nu sunt rude!” Dacă enoriaşii nu spun când ştiu, este păcatul lor.

Spiţa de rudenii şi arborele genealogic al unei familii se împarte în cinci: Rudenii suitoare şi

coborâtoare, colaterale, din cuscrie, din dumnezeiescul Botez şi din fii adoptivi.

Rudeniile suitoare sunt: tata, bunicul, străbunicul. Cele *coborâtoare* sunt: feciorul, nepotul, strănepotul şi răs-strănepotul. Acest fel de rudenii nu se pot lua niciodată în căsătorie, pentru imposibilitate de vârstă.

Are dreptul răs-străbunicul să ia în căsătorie pe o răs-strănepoată, dar ea trebuie să fie de 16 ani, iar el de 100 de ani. Deci vă dați seama că nu se poate lua din cauza vârstei. Deci acestea nu se pot lua la infinit.

Rudenii colaterale, care fac cruce cu cele de sânge, cele suitoare şi coborâtoare, adică: tata, băiatul (sora), vărul întâi, vărul al doilea şi vărul al treilea. Tata cu mama sunt de gradul întâi; fratele cu sora de gradul al doilea şi verii întâi sunt gradul al patrulea; verii al doilea sunt gradul al şaselea. Toți aceştia n-au voie să se ia în casătorie unul cu altul. De abia verii al treilea se pot lua, care sunt gradul al optulea. Deci verii al treilea se pot lua în căsătorie.

Cine intră în această rudenie colaterală, iarăşi intră în rudenie de sânge. Să țineți minte! Vă spune preotul din sat, dar, fiindcă ați venit pe aici, vă spun şi eu.

Rudeniile din cuscrie, din două şi trei neamuri în lături. Adică: un bărbat a fost căsătorit cu femeie, s-au încuscrit părinții femeii cu părinții lui. Sunt rudenii din două laturi. Dar dacă-i moare femeia şi bărbatul ia altă femeie, au devenit trei neamuri în cuscrie, că s-a mai încuscrit cu părinții celei de-a doua femei. Aici se opreşte căsătoria până la gradul cinci, la gradul şase dezleagă Sfinții Părinți.

Rudeniile din dumnezeiescul Botez. Acestea rudenii sunt oprite să se ia în căsătorie până la gradul şapte inclusiv.

Naşul, dacă a botezat un copil, băiatul acela, dacă a crescut, nu poate lua pe fiica naşului, iar nici pe fata fiului, nepoata de la fiu. De abia poate pe strănepoata naşului. Tot aşa şi dacă acest băiat al naşilor ar avea un băiat, nu poate lua pe fata naşului, ci numai pe nepoata naşului.

Apoi mare păcat fac preoții şi creştinii aceia care pun naşi mulți la nuntă, cum am auzit prin Bucovina, că au pus 40 de naşi la o nuntă. Nebunie nemaipomenită! Toți se fac rudenii. Copiii lor nu se mai pot lua în veac în căsătorie.

Cine v-a învățat să puneți mulți naşi la nuntă? Ca să iasă parale multe? Te duci în gheenă, în iad! Atât aveți voie, un naş să puneți; naşul cu soția lui (dacă sunt cununați religios). Atât! Un singur naş să se pune la nuntă. Vă arăt eu dogmele şi canoanele Bisericii; eu sunt cu mâna pe Pidalion şi pe pravilele bisericeşti.

Deci să nu se mai facă păcatul acesta! Şi pe preotul care îngăduie aceasta, Biserica îl osândeşte. Ştiți voi cât de mare păcat este amestecarea rudeniilor din dumnezeiescul Botez? Este mai mare decât cel de sânge. Am să vă dau o pildă. Dacă s-ar ajunge la nebunia aceasta să păcătuiască tatăl cu fiica sa, îi opreşte 20 de ani de Sfintele Taine. Iar dacă a trăit cu fina din botez, îl opreşte 25 de ani, că este mai mare rudenia din botez decât cea de sânge, că este rudenie duhovnicească.

Trebuie să ştiți lucrul acesta, că vă băgați în gheenă, dacă vă puneți naşi mulți şi vă faceți rudenii şi pe urmă copiii şi nepoții voştri se iau în căsătorie. Voi răspundeți!

Rudenia din fii adoptivi. Ai luat un băiat, l-ai adoptat, l-ai trecut cu numele tău, el poartă numele tău în societate. Acela este al tău. Cum este băiatul tău, aşa-i şi acela înaintea lui Dumnezeu, după ce l-ai înfiat.

Deci copilul acela, dacă are o soră sau un frate, nu poate să ia pe un copil al dumitale sau dacă ar avea un nepot. Tocmai strănepotul lui poate să ia pe strănepoata dumitale, iarăşi până la spița a patra. Trebuie să ştiți acestea, pentru că mult se încarcă bietul suflet.

Nunta celor care s-au luat din rudenii are numai două leacuri, grele amândouă, după Sfântul Vasile cel Mare: „Cine s-a încurcat cu rudenie în căsătorie, ori se desparte − chiar dacă ar avea copii, că-i desparte Biserica −, ori să trăiască ca frații în curăție până la moarte!”

Deci, de orice nuanță şi spiță de rudenie este cineva, dacă păşeşte peste rudenii şi se iau în căsătorie, se face incest şi amestecare de sânge şi este blestem şi nenorocire pe ambele familii care

s-au încuscrit, şi pe tinerii care s-au luat în căsătorie.

2. A doua condiție canonică a nunții ortodoxe este să se învoiască tinerii; să se placă mirele şi mireasa, băiatul şi fata. Mare păcat şi mare greşeală fac părinții care dau fata după cine nu-i place, sau obligă pe fecior să ia cutare fată, pentru că are avere multă, sau că-i frumoasă, sau cine ştie ce alte condiții.

Aceşti părinți, care îndeamă copiii să se căsătorească împotriva voinței lor, sunt nişte ucigaşi care-i bagă în ispită, că ei numai de ruşinea părinților se iau, la stăruința lor şi apoi nu se plac şi se despart. Şi toate păcatele care urmează din această despărțire se datorează părinților care i-au îndemnat şi cad pe umerii lor. Odată ce s-au învoit tinerii, este de la Dumnezeu.

3. Dar este şi a treia rânduială a nunții canonice. Trebuie să se învoiască şi părinții lor; atât ai băiatului, cât şi ai fetei. Nu-i binecuvântarea lui Dumnezeu dacă tinerii se plac unul pe altul şi părinții nu se împacă. Deci atunci nunta este Taină, când Dumnezeu le dă în gând şi părinților şi tinerilor să se învoiască la nuntă.

Atunci este nunta binecuvântată, când se învoiesc şi tinerii şi părinții, când fac tocmeală de bunăvoie între această cuscrie şi între copiii lor.

4. A patra rânduială a nunții canonice. Tinerii să se căsătorească foarte devreme. După canoanele Bisericii, după învățătura Sfântului Ioan Gură de Aur, trebuie să se căsătorească băiatul când este de 15 ani şi fata când este de 13 ani.

Dar pentru ce aceasta? V-ați pus întrebarea? Iată de ce: Pentru ca să nu greşească până la căsătorie, să se ia spurcați. Că nunta-i cinstită, când amândoi sunt feciorelnici, şi băiatul şi fata. Biserica apără întotdeauna neprihănirea şi curăția. Are mare grijă, nu cumva să se ia în căsătorie după ce-a căzut în păcat băiatul sau fata cu cineva. Că nu mai este „Doamne ajută" în căsătorie.

Iar dacă acum, după legile statului, s-a hotărât să fie fata de 16 ani, este bună şi această rânduială. Că nu-i prea tânără, este numai potrivită. Şi băiatul n-ar trebui să treacă de vârsta de 18 ani cel mult 20, dar să se păzească cu mare tărie până la căsătorie în feciorie, cum i-au făcut mamele lor.

5. A cincea rânduială a nunții canonice. Înainte de-a face nunta cu cel puțin o săptămână, trebuie să meargă la duhovnic pentru spovedanie părinții mirelui şi ai miresei şi cu feciorii lor, mirele şi mireasa, să fie pregătiți pentru împărtăşanie.

Dar să facă o spovedanie aşa cum trebuie, scrisă, că spovedania este al doilea botez. S-o faci bine, spunând tot ce-ai făcut, de când erai mic copil şi până a venit vremea să te însori sau să te măriți.

6. A şasea rândulală a nunții canonice. În ziua când are să fie nunta, trebuie să meargă la biserică mirele şi cu mireasa, părinții băiatului, care se numesc socrii mari, şi părinții fetei, adică socrii mici, să asculte cu mare evlavie şi cu mare frică de Dumnezeu toată dumnezeiasca slujbă a Bisericii, Utrenia, Sfânta Liturghie, predica şi toată rânduiala.

7. A şaptea rânduială a nunții canonice. În ziua când are să-i cunune, dacă preotul, la mărturisire, i-a găsit vrednici pe aceşti doi tineri, să le dea Sfânta Împărtăşanie, adică să-i împărtăşească cu Trupul şi Sângele Domnului.

Ei în ziua nunții, primesc două taine, anume Împărtăşania şi Cununia.

8. A opta rânduială canonică a Bisericii lui Hristos pentru nunta cea adevărată, creştină este ca preotul duhovnic care i-a mărturisit pe aceşti tineri şi cunoaşte viața lor, dacă ştie că, Doamne fereşte, unul din ei a căzut în păcat până la cununie, mirele sau mireasa, n-are voie să-i pună cununia pe cap, pentru că face păcat de moarte.

Ce credeți dumneavoastră, că acea cununie se pune de fantezie, de mândrie; ca să ne vadă oamenii că ne încununează Biserica? Vai de capul tău, dacă te-a încununat fiind nevrednic, că spre osândă te-ai încununat!

Biserica lui Hristos, care este „stâlp şi întărirea adevărului", încununează numai pe cei feciorelnici, care şi-au păzit fecioria până la nuntă, şi băiatul şi fata, cum i-a făcut mama lor. Numai acelora Biserica are voie să le facă această mare cinste de a le pune cununa pe cap, această cunună

a biruinței asupra păcatului trupesc, asupra patimilor şi a stricăciunii, că s-au luptat în viață cu post, cu rugăciune şi cu înfrânare şi s-au păzit să fie biserică a Duhului Sfânt, şi se încununează pentru că a biruit păcatul!

Înainte vreme, când un stăpânitor sau un împărat câştiga o împărăție, având o oarecare biruință sau o mare bravură, era obiceiul să-l încununeze. Aşa şi la această taină. Biserica încununează pe cei biruitori, pe cei viteji, care s-au luptat până la cununie să țină fecioria neatinsă de păcatele trupeşti, spurcate.

Biserica, care-i trupul lui Hristos, stâlp şi întărire a adevărului, nu încununează curvari şi preacurvari, şi numai oameni sfinți, care şi-au păzit trupul şi sufletul sfânt până la cununie.

Iar dacă preotul ştie de la spovedanie că ori mirele ori mireasa a căzut în curvie, să nu-i pună cununia pe cap! Să i-o pună numai mirelui, dacă el a fost cinstit, sau numai miresei.

O, ce bine ar mai fi aceasta! Ar vedea toată biserica cine-i cu musca pe căciulă! Ar cunoaşte toți cât de cinstit a fost, când va vedea pe mireasă cu cununia pe cap şi pe mire nu, sau invers. Iar dacă amândoi au căzut, preotul n-are voie să le pună nici unuia cununia pe cap. Citiți pe Sfântul Ioan Gură de Aur (Omilia 9, la I Timotei) şi pe Sfântul Nicodim Aghioritul (în „Hristoitia", Cuvântul IV).

Preotul care pune cununia pe cap la oameni curvari, care au fost căzuți, sau la a doua nuntă, este sub canon. N-are voie! Face lucruri necanonice şi neaprobate de Biserica lui Hristos.

Am auzit că acum se pune cununia şi la a doua nuntă la unii. Cine te-a învățat? Cine îți dă voie să faci aceasta?

Sunt unii care au pretenția să le pună cununia pe cap după ce s-au săturat, bărbații de femei şi femeile de bărbați. Nu mai ai de ce să-i pui cunună! Poate să fie spovediți de o sută de ori, dacă a căzut, este căzut; nu mai este feciorelnic.

Dacă-i spovedit, este oprit şapte ani de împărtăşanie. Să facă canon, dar nu să-i pună cununia pe cap. Numai la prima cununie şi dacă sunt feciorelnici are voie să le pună cununia pe cap.

9. A noua rânduială a nunții canonice. Nunta nu se face cu lăutari, Doamne fereşte! Îl pui pe dracul să cânte la taina lui Hristos? Taină este nunta!

Citiți canonul 117 al Soborului din Cartagina şi alte canoane, care osândesc pe creştinii care fac nunți cu lăutari. Şi zice acolo, că dacă cineva a pus lăutari la nuntă, preotul să nu stea la nunta aceea, imediat să plece, pentru că nu se poate împăca lucrarea lui Veliar (diavolul) cu a lui Hristos!

Dacă eu ți-aş citi molitfa de spovedanie (când îl spovedesc pe om, el săracul începe să-şi spună păcatele) şi tocmai atunci ar veni unul cu cobza lângă tine, acolo, când te spovedeşti, ce-ai zice: „Uite, măi, dracul nici aici la spovedanie nu mă lasă!"

Taină este spovedania, Taină este şi nunta. Ce pui pe dracul să cânte la taina lui Hristos? Cine te-a învățat? Care-s lăutarii nunții? Ştiți voi? Dacălii bisericii şi coriştii. **Nu dau voie canoanele Bisericii ca nunta să se facă cu lăutari.**

Preotul, după ce i-a cununat pe tineri şi a terminat Sfânta Liturghie, dacă este invitat la nuntă, la masa de cununie, să vină. Mirele şi mireasa, de la biserică până acasă, merg cu cununiile pe cap.

Unde se pune masa de cununie, mirele să stea în dreapta preotului cu socrii mari şi mireasa în stânga cu socrii mici. La masa de cununie trebuie să se servească numai trei feluri de bucate şi trei pahare de vin, mai mult nimic, iar în timpul acesta preotul trebuie să dea poruncă dascălilor şi coriştilor să cânte rânduielile de la nuntă şi alte slave potrivite de la slujbele bisericeşti, care se cuvin la această sfântă şi mare Taină a nunții.

Acolo dascălul zice *Tatăl nostru,* preotul binecuvintează masa de cununie, cum ați văzut că facem noi la mănăstire, şi stau la masă.

Am zis trei pahare de vin, dar nu cumva paharul să-l faci de jumătate de litru şi să zică că-s trei! Iată Sfântul Teodor Studitul arată cât de mare să fie paharul la nuntă şi chiar pentru toți cei ce

beau vin: „Iar paharul să nu ia mai mult de patru uncii[3]”. Deci un pahar de vin la nuntă să aibă 32 de grame. Oleacă mai mare ca unul de rachiu.

Atât ai voie să iei la nuntă, trei pahare de câte 32 de grame, adică abia 96 de grame. Trei pahare care le iei la nuntă nu au voie să aibă mai mult de 100 de grame de vin.

Asta-i beția de la nuntă. Că nunta-i taină, nu-i balamuc şi teatru drăcesc, unde să se îmbete şi să se taie cu cuțitele ca nebunii şi unde se fac cele mai mari desfrâuri şi răutăți şi bătăi şi înjurături. Aceea nu-i nuntă, ci teatru. Şi mai rău decât teatru este. Pentru că este teatru drăcesc, că-şi bate satana joc de dânşii, că în loc de taină sfântă o fac prăvălia satanei!

Un fel de bucate şi un pahar de vin. Preotul, după primul fel de bucate, ia paharul, îl blagosloveşte[4] şi urează întâi la mire şi mireasă căsnicie fericită, copii cuminți, sănătate, ferire de primejdii de boli, de scârbe, de ură, de răutate şi să trăiască socrii mari, socrii mici şi nunii mari care au cununat şi toți cei care stau la masă.

Pe urmă, din acest pahar, mai întâi gustă preotul, apoi gustă mirele şi mireasa; că preotul este împărtăşit cu Preacuratele Taine şi ei sunt împărtăşiți.

După aceea se serveşte al doilea pahar de vin. La al treilea pahar, preotul ține o predică scurtă şi cântă axionul Maicii Domnului şi apoi mulțumirea.

După ce s-au ridicat de la masă, dascălul zice rugăciunea de mulțumire, preotul binecuvintează rămăşițele şi fărâmiturile, ia un pahar de vin, îl închină în cinstea mirelui şi a miresei şi a socrilor mari şi mici şi le urează căsătorie fericită, spor, sănătate, copii cuminți şi sănătoşi.

Dacă sunt mai multe nunți, de aici preotul merge şi acolo. Deci a noua condiție, nunta să se facă fără lăutari.

10. A zecea rânduială a nunții canonice. Dacă mirele şi mireasa n-au avut impedimente şi le-a dat voie să se împărtăşască cu Sfintele şi Preacuratele Taine, carnea lor şi sângele lor s-au amestecat cu Carnea şi Sângele lui Iisus Hristos, că Preacuratele Taine sunt cu adevărat Trupul şi Sângele Domnului; şi fiindcă au primit în ziua nunții două taine, şi Cununia şi Sfânta Împărtăşanie, n-au voie să se împreuneze unul cu altul trei zile şi trei nopți după nuntă, dacă vor să le meargă bine toată viața lor şi să fie adevărați creştini.

Mirele, pentru pază, trebuie să doarmă în cămară cu tatăl său, aşa spune cartea, şi mireasa cu mama ei, şi pe urmă sunt liberi să se împreuneze pentru naştere de copii şi înmulțirea neamului omenesc, cum a rânduit Dumnezeu la Facere, când a zis: *Creşteți şi vă înmulțiți şi umpleți pământul şi-l stăpâniți.*

11. A unsprezecea rânduială a nunții. Voi credeți că nunta-i cioaca-cioaca şi troaca-troaca, ca porcii? Ehei... Taină-i nunta. *Cinstită este nunta şi patul neîntinat şi Hristos pe amândouă le-a binecuvântat,* zice marele Apostol Pavel. Toată viața creştinul, de când se cunună şi până la moarte, n-are voie să se împreuneze cu soția lui decât numai marțea şi joia, dacă nu-i post şi dacă nu-i sărbătoare atunci.

Şi doctorii de azi, după ştiință, arată că cei mai sănătoşi copii devin din aceasta că bărbatul să nu aibă contact cu soția decât de două ori pe săptămână. Chiar şi ştiința vine în ajutorul Bisericii şi adevereşte acest lucru, cei ce se împreună prea des slăbesc puterea şi vigoarea copiilor şi devin, pentru plăcerile lor, anormali.

Lunea se ține curăția pentru sfinții îngeri păzitori şi pentru sănătate. Miercurea şi vinerea pentru preasfintele şi înfricoşatele patimi ale Domnului, Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, fiindcă miercuri L-a vândut şi vineri L-a răstignit şi a curs preascumpul Său Sânge şi a udat Crucea pe Muntele Golgotei pentru păcatele noastre, Cel ce a făcut cerul şi pământul.

Sâmbăta se ține curăția pentru cinstea Maicii Domnului şi pomenirea răposaților noştri, iar Duminica pentru preasfânta şi slăvita Înviere a Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, prin care s-a mântuit tot neamul omenesc.

[3] Uncia romană avea opt grame.
[4] binecuvintează

Iar marţea şi joia sunt lăsate pentru împreunarea soţului cu soţia, de când începe ziua, de la miezul nopţii. Deci de luni seara de la miezul nopţii este dezlegare până marţi noaptea la miezul nopţii. Tot aşa şi joi.

Deci pentru înmulţirea neamului omenesc, pentru întărirea societăţii umane, pentru natalitatea cinstită a poporului nostru să se ţină cont şi de hotărârea Bisericii şi a doctrinelor, care spun că numai de două ori pe săptămână bărbatul să aibă contact cu femeia, şi numai pentru naştere de copii.

Aceasta-i rânduiala a unsprezecea canonică a nunţii.

− Acum vă întreb pe voi, se mai fac astăzi nunţi de acestea?

− Nu, părinte!

− Ştiu şi eu că nu! De aceea vă scoateţi ochii, de aceea vă îmbolnăviţi, de aceea divorţaţi, de aceea face unul la dreapta şi altul la stânga; de aceea unul se duce la alte femei, şi femeia la alţi bărbaţi şi bătăi şi stres şi beţii şi urgii şi moarte!

V-am spus la început că nunta este rădăcina firii omeneşti şi dacă rădăcina a pornit prost şi-i sălbatică şi stricată − că s-au luat doi care sunt sătui, femeia de bărbat şi bărbatul de femeie −, de la început rele sunt şi ramurile. Să nu aşteptaţi fericire în căsătorie sau linişte sau împăcare sau avere sau cinste, ci blestem, sfadă, sărăcie, boală şi toate răutăţile care vin din necistirea Tainei Nunţii.

Nunta aceea este numai de formă! Rădăcina este blestemată şi stricată, că-i rădăcină de preacurvari, nu rădăcină de oameni sfinţi şi feciorelnici. De aceea se strică toată societatea şi toate familiile, din cauză că nu se ţine rânduiala lui Hristos la nunţi. Iar nunta, în loc să fie taină mare, cum zice marele Apostol Pavel, este o amărăciune şi o sălbăticie a firii omeneşti.

Care din creştini au frica lui Dumnezeu şi vor auzi aceste cuvinte şi vor păzi cu sfinţenie aceste rânduieli canonice lăsate de Biserica lui Hristos, aceia vor avea cei mai fericiţi copii pe lume, cei mai sănătoşi, cei mai cuminţi, cei mai talentaţi şi, totodată, această familie va avea cinste şi de la oameni şi de la Dumnezeu şi va fi pildă de urmat în familie, în societate, în ţară şi oriunde.

Copiii aceştia sunt înzestraţi de Dumnezeu cu toate darurile, pentru că au venit pe lume pe calea pe care a lăsat-o Dumnezeu.

Am câteva familii care se spovedesc la mine şi au făcut nunta exact după rânduiala Bisericii şi mai sunt şi altele în ţară.

Să vă ajute Dumnezeu să ţineţi cu mare tărie la aceste rânduieli, dacă vreţi să fiţi creştini buni, cetăţeni buni ai ţării şi oameni de mare folos ai Bisericii lui Hristos. Prin aceşti oameni, dacă se vor respecta aceste reguli, va trăi şi ţara, va trăi şi Biserica, şi Duhul lui Dumnezeu le va fi în ajutor în veacul de acum şi în cel viitor. Amin.

IDOLUL NOROC

Am văzut pe unele pomelnice pe care le aduceţi, că pomeniţi de dracul Noroc, zicând: „pentru norocul fetei, pentru norocul baiatului, pentru norocul familiei”. Ce mi-ai pus pe dracul pe pomelnic? Voi ştiţi cine a fost noroc? Cel mai mare demon, care a secerat miloane de suflete. Voi vedeţi că până la venirea lui Iisus Hristos, China, India, Japonia şi Insula Java şi atâtea sate se închinau la idoli, la diavoli, lui Brahma, lui Buda, lui Krishna, lui Zoroastru şi la toţi dracii? Voi ştiţi că până la venirea Domnului, oamenii sălbatici şi nebuni pentru fiecare păcat aveau un zeu?

Marte, zeul războiului. Când aduceau statuia lui, îndată trebuia să se facă război, să omoare cât mai mulţi oameni, că aşa-i plăcea.

Venera, zeiţa discordiei. Când îi aducea statuia, trebuia ca toţi să se sfădească şi să se bată, că aşa-i plăcea zeiţei discordia.

Nemfis, zeiţa frumuseţii. De-acolo ne-au rămas cerceii şi podoabele femeieşti. Când o aduce, îi punea cercei de aur, îi punea în nas verigi de aur, îi punea mărgele de aur, şi toţi trebuiau să fie pudraţi, cu zorzoane şi cu inele şi cu cercei şi să joace în faţa ei. Că aşa-i plăcea zeiţei

Nemfis.

Apoi Afrodita, zeița desfrâului. Îi aducea statuia ei şi o trăgeau într-o pădure deasă şi acolo bărbații cu femeile făceau cele mai mari urgii înaintea ei, că aşa îi plăcea ei, desfrâul şi urgiile. Era Neptun, zeul apelor, Uranus, zeul pământului.

Era şi Moloh, zeul fericirii, la romani, la sumerieni şi la cartaginezi. Cum era acest zeu Moloh sau noroc, cum îi zicem astăzi? Îi purta statuia într-o căruță cu două roți, făcută din aramă sau din argint. În spatele zeului Noroc avea un cuptor de aramă şi în fața lui o tigaie de aramă; şi-i dădea foc lui Noroc pe la spate până se înroşea şi tigaia şi el. Popii lui purtau în mâini nişte securi mari, ascuțite.

Ce jertfă primea Noroc? Numai copii sugari de la mamele lor. Vedeau în satul tău, de unde eşti tu. Trăgeau căruța lui Noroc cu tigaia roşie, înfierbântată şi strigau, bătând din palme: „Cine vrea să aibă noroc, să aducă jertfă lui Noroc! Cine vrea să aibă noroc, să aducă jertfă lui Noroc!... ”Atunci nebunele de femei ziceau una alteia: „Cumătră, îți dai copilul?” „Îl dau, ca să am noroc!”

Lua muierea copilul de la țâță, îl dădea în mâna slujitorului idolesc, îl tăia bucăți şi îl punea în tigaia lui Noroc să se frigă. Până la 40-50 de copii punea odată în tigaia aceea. Mirosea în urma lui numai a friptură de copii proaspeți.

Aşa a secerat dracul Noroc milioane de copii. S-au dus mamele lor în fundul iadului! Acolo stau în vecii vecilor că au dat jertfă lui Noroc.

Voi nu vedeți ce zice Isaia? „Vai de cei ce fac masă dracilor şi aduc jertfă lui Noroc”. Şi voi, creştinilor, scrieți noroc pe pomelnic. Vai de mine! Mare nebunie, mare rătăcire! N-ai pe Dumnezeu? Pui pe dracul Noroc?

Numai ce auzi pe bețivi la crâşmă zicând: „Hai noroc, cumătre!” Uneori vezi creştini pe drum că se salută: „Hai noroc, vecine!” Dacă l-ai înteba cine-i Noroc, nu ştie, dar ştie să-l pomenească.

Mai chemi pe dracul Noroc după atâtea mii de ani? Te închini la satana? Bună seara, mătuşă!” Când zici „bună ziua”, arăți că Dumnezeu e bun.

Vă rog să nu-l mai puneți pe pomelnicele voastre şi nici să nu-l mai pomeniți pe idolul „Noroc”!

INIMĂ DE MAMĂ

Care-i cel mai dintâi şi cel mai de folos gând al omului în viața asta şi ce-i trebuie omului ca să se mântuiască?

Pe lângă credința dreaptă îi trebuie aceste trei lucruri, după învățătura Sfinților Părinți: să aibă către Dumnezeu inimă de fiu, către sine minte de judecător, iar către aproapele să aibă inimă de mamă.

Iată, aşa trebuie să fim noi, fiii lui Dumnezeu după dar! Noi avem darul punerii de fii prin dumnezeiescul Botez. Biserica este mama noastră duhovnicească, care ne-a născut pe toți prin apă şi prin Duh. Prin dumnezeiescul Botez avem punerea de fii, darul înfierii, fii după dar ai lui Dumnezeu, nu după ființă, că după ființă numai unul este, Hristos.

Dar dacă suntem fiii lui Dumnezeu după dar şi dacă zicem lui Dumnezeu: „Tatăl nostru, Care eşti în ceruri”, apoi cum este un fiu adevărat al unui părinte pe pământ? Un copil adevărat, care într-adevăr iubeşte pe tatăl său şi nu cu viclenie, ci cu toată inima, el se teme tare să nu-l mâhnească pe tatăl său, nu de frică, ci ca nu cumva să-l supere pe cel care i-a dat ființă şi l-a născut şi l-a crescut.

Îndată ce a greşit acest copil, aleargă la tata şi îşi cere iertare. „Iartă-mă, tată, că am greşit!” Şi-i foarte bucuros când tata îl iartă şi-i spune: „Dragul tatei, fii atent, să nu mai greşeşti!” Aşa trebuie să avem şi noi grijă față de Tatăl nostru din ceruri.

Noi suntem fiii lui Dumnezeu după dar, fiii Tatălui Ceresc. Avem un Părinte acolo Care

priveşte spre toate popoarele lumii, cum zice psalmul: *Ochii Lui spre neamuri privesc. Genele Lui cercetează pe fiii oamenilor* (Psalm 10, 4). Iar Mântuitorul ne învață: *Voi tată să nu numiți pe pământ!* De ce? *Unul este Tatăl vostru, cel din ceruri* (Matei 23, 9).

Ai auzit că Tatăl are toată zidirea cea sub cer şi cea din cer; Tatăl, Care a făcut toate din cer şi de pe pământ? Deci când îl supărăm, măcar atât respect să avem, cum are un copil cuminte către tatăl său, că, îndată ce-a greşit, îşi cere iertare. Aceasta ne trebuie şi nouă ca o condiție a mântuirii.

Să avem către noi minte de judecător. Cum? Să ne judecăm pe noi totdeauna: „Ce gândim noi, îi place lui Dumnezeu? Ce vorbim noi, îi place lui Dumnezeu? Ce facem noi acum, îi place lui Dumnezeu? Ce intenționăm noi, oare îi place lui Dumnezeu?" Şi dacă conştiința, care este oglinda sufletului, ne spune că nu, atunci să încetăm de a gândi aceste lucruri, de a le vorbi şi de a le pune în plan să le facem.

Aceasta înseamnă să se judece omul pe sine, că auzi ce spune dumnezeiasca Scriptură: *De se va judeca omul pe sine, nu mai cade în judecata lui Dumnezeu* (I Cor. 11, 31). Şi dacă îți spune conştiința că da, atunci este bine, căci avem mărturia conştiinței noastre bune. Apoi să avem ştiința gândului curată despre ceea ce gândim sau vorbim sau facem.

Al treilea plan spre mântuire şi datorie prea mare şi sfântă este să avem către aproapele inimă de mamă. Aşa se cere, să iubim pe toți oamenii din lumea asta, precum o mamă îşi iubeşte pe toți copiii la fel. O mamă bună, care-i adevărată mamă, dacă ar avea şi zece copii, ea ține la toți deopotrivă.

O mamă bună este ca o cloşcă, care, ați văzut, chiar dacă are 30 de pui, şi numai unul dacă i-l iei, îți sare în cap. De ce? Este tot al ei. Aşa face şi o mamă bună!

Ea când pune mâna pe vargă şi loveşte copilul, mai tare o doare pe dânsa decât pe copil. Ea îl loveşte cu atâta milă! Şi, ca să nu se facă rău, îl bate cu vărguța. Şi nu-l bate din ură, ci din dragoste îl bate, ca să se facă bun.

Este un proverb creştinesc: „Unde dă mama, creşte!" Ea din dragoste ceartă pe copii şi foarte mult îi iubeşte. Uneori se mânie, se face că-i ocărăşte, pune mâna pe vargă, în tot chipul, ca să-i facă buni. Ceartă şi pe cei buni şi pe cei răi, dar în vreme de primejdie uită toate. Care este adevărată mamă, îşi pune sufletul pentru toți.

Şi dacă ar avea unul bețiv, rău, înjurător şi n-o ascultă, Doamne fereşte, dacă l-ar vedea că a intrat în apă şi se îneacă, sau în foc, sare după dânsul! Moare odată cu dânsul ca să-l scoată. Nu mai ține minte că l-a supărat. Uită toate, uită că a necăjit-o. Moare pentru dânsul. Când strigă: „Mamă, nu mă lăsa!" ea uită totul.

Pentru ce? Că-i mamă adevărată, iar copilul este rupt din inima ei şi nu poate să-l lase, când îl vede în necaz.

Iată cum trebuie să facem şi noi. Tot omul din lume este aproapele nostru. Cum face o mamă bună, care îşi pune sufletul pentru copii, aşa trebuie să iubim şi noi pe toți deopotrivă şi să ne punem sufletul pentru ei. Şi să fim exact ca o mamă bună cu toți, şi cu cei buni şi cu cei răi; să nu facem deosebire, să-i iubim pe toți ca pe noi înşine.

În această privință o să vă spun o istorioară cu inimă de mamă, ca să vedeți până unde merge inima de mamă.

Era o biată mamă tânără. A murit soțul ei în război cu perşii. Era din Grecia şi i-a rămas un copilaş. Ea, femeie serioasă, cu frica lui Dumnezeu, a hotărât în inima ei să nu se mai căsătorească.

A dus o viață cinstită, în curăție, în post, în milostenie, în cercetarea bisericii şi a crescut copilaşul ăsta. Toată mângâierea ei era copilul.

Aşa l-a crescut biata mamă dintr-o fărâmătură de carne, cu multă dragoste, ca o mamă când are unul singur şi când nu are, mai ales, nici soț. L-a învățat şcoală, mă rog, ținea la el ca la ochii din cap. Dar, crescând copilul, creştea şi grija mamei.

Aşa a trecut tinerețea copilului şi a făcut armata. Mama, până la armată, l-a crescut ca pe o fată mare în casa ei. Era cel mai cinstit din tot satul, cel mai cuminte. Nici un cuvânt n-a zis împotriva mamei, nici n-a mâhnit-o vreodată; nimic nu făcea fără sfatul mamei. Dar, o, răutatea

lumii! Când a venit din armată, i s-a schimbat mintea. A început să nu mai asculte de mama. A început să nu-şi mai arate dragostea faţă de mamă ca mai înainte; se ducea seara prin sat şi venea tot mai târziu. Mama se topea de scârbă acasă. Aprindea candela la Maica Domnului şi făcea metanii: „Maica Domnului, păzeşte-l!" Şi când venea Ioan mai târziu, că Ioan îl chema, îi zicea:

− Dragul mamei, Ioane, unde ai stat tu aşa de târziu, că mare scârbă am avut? Uite, ai mâncare caldă, ai camera ta grijită. Eu am plâns, că tu n-ai fraţi; te va fi întâlnit cineva, ai fi greşit sau nişte oameni răi te-or bate.

Dar el a început, ca niciodată, să vorbească împotrivă:

− Mamă, lasă-mă în pace! Ce mă păzeşti ca pe copii? De acum înainte eu ştiu să mă port în lume!

Niciodată nu vorbise el aşa. Mama se topea când auzea.

− Vai de mine, dragul mamei! Da eu pentru că te urăsc îţi spun asta? Eu te iubesc! Dar mă tem, că numai pe tine te am, singura mea nădejde! Dacă nu te mai văd, mai bine să mor şi eu!

Să vedeţi ce s-a întâmplat.

În satul vecin era o fată rea, blestemată, unde trăgeau mai mulţi. A început să se ducă şi el acolo. Mamă-sa nu ştia nimic.

− Unde te duci tu? l-a întrebat ea. Eu am auzit că te duci la vrăjitoarea aceea. Vai mie, mai bine mueream, decât să aud aceasta!

El, în loc să asculte, a zis:

− Lasă-mă, mamă! Ce mă păzeşti? Eu ştiu să-mi port căciula de-acum!

Niciodată în viaţă nu mai vorbise aşa cu mama lui. Iar ea se topea de plâns, că nu mai avea ce să-i facă. Ce s-a întâmplat? Blestemata aceea de vrăjitoare a auzit de la alţii că mama lui nu-l lasă să vină pe la dânsa. Odată, mergând el la casa ei, i-a spus:

− Ia ascultă, măi! Să-mi spui drept, pe cine iubeşti mai mult? Pe mine sau pe mama ta?

El, fermecat la minte de muierea aceea blestemată, stă oleacă şi zice:

− Pe tine te iubesc mai mult!

− Eu nu cred! a zis ea. Du-te acasă şi, dacă mă iubeşti pe mine mai mult decât pe mamă-ta, în noaptea asta să vii cu inima mamei tale la mine! Faci aşa sau nu?

A stat oleacă şi, îndemnat de satana, a zis:

− Şi aceasta o fac!

Şi s-a dus în faţa ei şi a venit acasă. Mama, săraca, îi pregătise mâncarea, îi încălzise camera şi plângea la Maica Domnului să-l aducă sănătos acasă. Iată ce pregătea mama pentru dânsul şi iată ce pregătea el pentru mama lui!

Ce contrast era aici? Ce fărădelege nemaipomenită? Mama îl aştepta plângând, să-l păzească Dumnezeu de primejdii şi el vine să-i scoată inima.

Vine acasă. Trecuse de miezul nopţii. Mama i-a ieşit în cale:

− Dragul mamei, dar acum se vine? Vai, multă grijă am avut de tine!

El nu vedea nimic. Se uita în stânga şi-n dreapta prin casă, după cuţit. Şi vede cuţitul cel mare din bucătărie. Ia cuţitul în mână, o ia pe mamă de grumaz, să nu răcnească, şi o înjunghie în inimă.

Biata mamă s-a dus! Sângele a înăbuşit-o, s-a stins mama cea scumpă care se jertfea pentru el!

Ce-a făcut? Auzi până unde l-a dus satana! A spintecat sânul stâng al mamei, a scos inima mamei, a pus-o într-un castron, spălat-o de sânge, a îmbrăcat-o pe mamă-sa cu haine de moarte, a culcat-o pe pat, a încuiat uşa şi a luat inima mamei lui în basma şi a pornit prin pădure să o ducă vrăjitoarei, ca să-i arate că o iubeşte mai mult.

Aţi văzut, când merge un om repede prin pădure, dacă-i pădurea deasă, te lovesc crengile. El mergea repede, ca până la ziuă să vină înapoi, să nu afle nimeni crima pe care a făcut-o, şi totodată s-o încredinţeze pe aceea că o iubeşte mai mult decât pe mama lui.

Mergând el repede cu inima mamei într-o basma albă, o creangă din pădure s-a arcuit şi l-a

lovit peste ochiul drept; şi-l durea şi a pus mâna la ochi. Atunci aude din inima mamei, care era în basmaua albă: „Puiul mamei, te doare rău?”

Atunci de abia s-a trezit el! „Vai, mamă, cum am ajuns până aici? Unde sunt eu? Unde mă duc? Mamă scumpă, mamă bună, cum ti-am scos inima ta de la loc şi încă te mai doare pentru durerea ochiului meu?” Şi a început a plânge groaznic. Atunci a văzut că-i fermecat şi s-a întors înapoi, când a auzit glasul mamei din inimă: „Puiul mamei, te doare rău?”

A venit acasă − mai era un ceas-două până la ziuă −, a desfăcut pieptul mamei, a pus inima la locul ei şi apoi a început să strige tare că a murit mama lui. Se făcea ziuă şi au auzit vecinii.

− Ce-i, măi Ioane?

− A murit mama!

− Dar cum se poate?

− Mama mea a murit! Mama mea a murit!

A venit lumea să-l mângâie, dar el nu se putea mângâia, că mai era un semn dumnezeiesc. Din sfert în sfert de oră, unde se ducea, auzea glasul mamei: „Puiul mamei, de ce m-ai omorât?” Când auzea glasul mamei, era cea mai grea pedeapsă pentru el!

Atunci toată lumea se mira, oare de ce plânge el aşa de disperat după mama, că de obicei bărbații sunt mai tari de fire! Dar el ştia de ce plânge, că auzea glasul mamei care îl mustra cu milă: „Puiul mamei, de ce m-ai omorât?”

Ce s-a întâmplat? S-a dus repede la două bătrâne şi le-a adus să o scalde pe mama. Când a scăldat-o, a văzut că este junghiată în inimă:

− Măi Ioane, mama ta a fost junghiată!

El, când a auzit, s-a topit de plâns, că ştia cine a junghiat-o. A îmbrăcat-o, după trei zile a înmormântat-o; dar el, în loc să se linişească, mai tare plângea şi bocea, încât toată lumea zicea: „Iată cât de mult a iubit el pe mama lui!” Dar el ştia şi auzea glasul mamei mereu, mereu, care îl mustra şi zicea: „Dragul mamei, de ce m-ai omorât?”

După ce şi-a pus mama în mormânt şi-a adus aminte şi zicea, plângând, în casă: „Mamă scumpă, mamă bună, cum te luptai tu cu mine! Cum te luptai să mă scoți din ispite, să mă duci la mănăstire, şi acum am rămas singur!”

Ce-a pus Dumnezeu în mintea lui? Să se ducă singur la un duhovnic în mănăstire şi să se spovedească: „Mă duc, că mama săraca voia să mă duc eu!”

A încuiat uşile şi s-a dus la un mare duhovnic al unei mănăstiri şi a căzut cu fața la pământ:

− Părinte, eu sunt cel mare rău om din lume, cel mai mare criminal!

Bătrânul l-a liniştit, i-a citit molitfa de spovedanie, l-a spovedit, şi el i-a spus duhovnicului cum a omorât pe mama lui bună. Iar duhovnicul, om înțelept, i-a spus:

− Fiule, nu te deznădăjdui de mântuirea ta! Dar să ştii că cine omoră pe mama sau pe tata treizeci de ani nu poate lua Sfintele Taine!

− Părinte, a zis el, dar altceva se întâmpă. Aud glasul mamei de câteva ori pe ceas, care zice: „Puiul mamei, de ce m-ai omorât?”

Şi a zis duhovnicul:

− Tot bine, vrea să-ți facă, ca să-ți aduci aminte de crima pe care ai făcut-o şi să te pocăieşti, că măcar, dacă nu te-a avut în lumea asta, să fii cu dânsa dincolo!

− Cum să mă pocăiesc, părinte?

− Iată cum, fiule. Dacă vrei să te faci călugăr, canonul se scade la jumătate, adică la 15 ani!

− Mă duc! Nu-mi trebuie căsătorie, numai să mă ierte Dumnezeu!

− Du-te, fiule, plânge-ți păcatul şi te va ierta Dumnezeu!

− Mă duc, părinte!

A vândut toate, şi-a luat două rânduri de haine, a dat casa de pomană la o văduvă şi s-a dus la mănăstire de pe malul Iordanului. Aici a bătut în poartă.

− Ce doreşti, frate?

−Am venit să-mi plâng păcatele! Oare mă primeşte părintele stareț aici?

−Primim, doar mânăstirea este spital duhovnicesc pentru orice păcătos. Mânăstirea îi vindecă pe toți!

L-a primit, şi ca nou începător l-a pus la încercare la cele mai grele ascultări. La bucătărie, la trapeză, la grădină, la îngrijirea bolnavilor, la slujba dobitoacelor. El făcea cu atâta dragoste, şi numai plângând, aducându-şi aminte de păcatele lui şi cum şi-a omorât mama.

Dar, pe măsură ce se pocăia el în mănăstire şi făcea ascultare, glasul mamei venea mai rar. La câteva zile îl mai auzea. Mai târziu, la câteva luni, duhovnicul i-a spus:

− Cu cât glasul mamei vine mai rar, cu atât Dumnezeu se apropie de tine, că mama vrea să te aducă la cer, că-i pare rău că te-a pierdut în lumea asta! Ea tot mamă a rămas!

− Părinte, a întrebat el, ce canon mai aspru să fac eu ca Dumnezeu să mă ierte mai repede?

− Fiule, să mănânci doar o dată în fiecare zi mâncare fără untdelemn trei ani de zile, să faci câte cinci sute de metanii pe zi şi să zici psalmul 50 de câte ori vei putea mai mult pe zi.

− Fac, părinte!

Pe lângă ascultarea grea, numai sâmbăta şi Duminica venea de două ori la masă, în celelalte zile mânca o dată pe zi, mâncare fără untdelemn, vin nu gusta deloc şi a făcut trei ani acest canon.

Călugării se minunau de dânsul, cu câtă dragoste face ascultate şi canon, că ei nu ştiau taina lui: „Măi, acela are dar de la Dumnezeu, că zilnic plânge!”

La trei ani de zile, înainte de Florii, a venit el la duhovnic să se mărturisească. Iar duhovnicul i-a spus:

− Frate Ioane, cum mai stai? Mama te mai cercetează?

− Părinte, mai rar. Parcă aş dori s-o aud mai des, dar mai rar se aude!

El a slăbit de atâta post. Trei ani de zile mâncare fără untdelemn, cinci sute de metanii pe zi şi ascultarea grea din mănăstire, şi atunci a zis duhovnicul:

− Frate Ioane, iată vine săptămâna Sfintelor Patimi. De la Florii până în ziua de Paşti să nu guşti nimic, nici apă, nici mâncare, iar în sâmbăta Paştilor să vii la mine.

Şi a venit în sâmbăta Paştilor foarte slăbit, dar vesel oarecum, că Duhul Sfânt, după măsura pocăinței, îl bucura.

− Iată, frate Ioane, noi mergem la slujba Învierii la noapte, tu însă să nu vii la biserică.

− Dar ce să fac, părinte?

− Du-te în chiliuța ta, pregăteşte-ți candela, pune-i untdelemn, pune fitil şi n-o aprinde. Roagă-te la Dumnezeu şi pomeneşte şi pe mama ta, că ea este martiră şi are mare trecere la Dumnezeu să te ajute cu rugăciunea. Şi dacă va fi un semn şi ți se va aprinde candela singură, să ştii că te-a iertat Dumnezeu şi mama ta de tot păcatul.

El s-a dus în chilie − nu mâncase de la Florii nimic −, s-a pus cu fața la pământ şi a început să se roage: „Doamne, Iisuse Hristoase, miluieşte-mă pe mine, păcătosul, pentru rugăciunile Preasfintei Maicii Tale şi ale mamei mele!”

Şi aşa s-a rugat patru ceasuri, cu multe lacrimi şi, văzând că nu-i nici un semn şi trebuia să iasă cu Învierea, s-a aruncat în chipul crucii şi striga cât putea la Mântuitorul, la Maica Domnului şi la mama lui să-l ierte şi să-i dea un semn de mângâiere că l-a iertat.

Când se trăgeau clopotele pentru Înviere şi toți călugării ieşeau afară, deodată, o lumină dulce a umplut chilia lui şi s-a aprins candela singură, iar de la sfintele icoane s-a auzit un glas: „Puiul mamei, te-am iertat!”

După atâta jertfă, mama bună tot mamă a rămas! În loc ca el să facă treizeci de ani de pocăință sau cinsprezece în mănăstire, în trei ani de zile mama l-a iertat. L-a adeverit prin aprinderea candelei. După ce a omorât-o, după ce a suferit martiriul din mâna lui, ea tot cu inimă de mamă a rămas.

Iubiți credincioşi, v-am spus aceasta ca să vă fie milă unul de altul. Acestea să le țineți: Să avem către Dumnezeu inimă de fiu, către noi, minte de judecător, şi către aproapele, inimă de mamă!

Oricine ne-ar greşi, să-l iertăm; şi cum este o mamă bună care iartă pe toți, aşa să iertăm şi

noi. Dacă ar fi aşa pe faţa pământului, să se iubească toţi unii cu alţii cum iubeşte mama pe copii, pământul s-ar face cer, s-ar face rai, n-ar mai fi judecăţi, n-ar mai fi morţi, n-ar mai fi războaie, n-ar mai fi tulburări, ci ar fi milă şi îndurare şi bucurie în toată lumea.

Dumnezeu, Cel în Treime închinat, Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt, pentru rugăciunile Preacuratei Stăpânei noastre Născătoarei de Dumnezeu şi pururea Fecioarei Maria şi cu ale tuturor sfinţilor, să ne miluiască, să ne ajute şi nouă păcătoşilor să ţinem minte această învăţătură, ca să avem către Dumnezeu inimă de fiu, către noi să avem minte de judecător, şi către aproapele, inimă de mamă. Amin.

MINUNEA FĂCUTĂ DE DUMNEZEU CU VĂDUVA ANASTASIA

Împăratul Nichifor Votaniatul, al Constantinopolului (1078-1081), a făcut o catedrală mare, aproape cât Sfânta Sofia. A venit patriarhul Ierusalimului, al Constantinopolului şi al Alexandriei, mă rog, ca atunci când se sfinţeşte o biserică împărătească.

Când a terminat-o, a anunţat sfinţirea. Sfinţirea bisericii se anunţase cu câteva luni înainte, ca să aibă lumea timp să vină; că atunci nu erau maşini, avioane sau trenuri. Tracţiunea se făcea cu boii, caii şi măgarii, iar pe mare veneau cu corăbiile.

La sfinţirea bisericii împăratului Nichifor au venit patriarhi, 40 de mitropoliţi, mii de preoţi, ca la o biserică împărătească.

Au început a veni la sfinţire mii de care. Unii aduceau covoare, alţii butoaie cu vin, cu untdelemn, alţii aduceau făină, alţii lumânări. Fiecare aducea ce putea.

Atunci trăia o văduvă în Constantinopol, pe care o chema Anastasia. Această văduvă, de 50 de ani se ducea la biserică şi se ruga lui Dumnezeu. Ea stătea în marginea oraşului, tocmai lângă drumul acela pe care treceau căruţele la sfinţire.

Dar era tare necăjită. Avea o cocioabă de căsuţă, n-avea bani, n-avea untdelemn, n-avea făină, n-avea ce să ducă şi ea. Când a văzut că trec atâtea perechi de boi la sfinţire, s-a gândit şi ea să ducă un braţ de iarbă. Atât avea ea, o seceră şi o furcă de tors.

Văduvă săracă material, dar bogată în credinţă. Iarna torcea cânepă şi lână de la oameni, iar vara se ducea cu secera pe lan şi aduna spicele de pe urma secerătorilor, le punea pe un ţol, le bătea şi făcea oleacă de grâu. Şi aşa, puţin câte puţin, făcea şi ea un sac de grâu pentru dânsa. Aşa de săracă era văduva Anastasia!

Ea, dacă a văzut că trec atâtea care cu boi, încărcate cu poveri grele cu alimente pentru praznic la sfinţire, ce s-a gândit săraca? „Bani n-am, covoare n-am, untdelemn n-am, n-am nimic. Mă duc să duc şi eu un braţ de iarbă acolo!” Dar se temea, că n-avea pământ. De unde să taie iarbă ca să nu facă rău?

A luat un ţolişor şi s-a dus pe un hat unde creşte un fel de iarbă numită pir. A luat pir, ca să nu strice cumva din ogorul cuiva. A tăiat pirul şi l-a pus într-o sărciniţă. Ce s-a gândit ea? „Voi da şi eu la nişte boi un braţ de iarbă, măcar că nu-i de la mine de pe hat”.

Într-adevăr, şi-a luat beţişorul, s-a dus acolo unde era sfinţirea cu acea lume multă, şi tocmai atunci a văzut o pereche de boi, care gătiseră mâncarea dinaintea jugului. Se uitau plăvanii; ar mai fi mâncat ei ceva, dar nu mai era.

Mătuşa Anastasia a dezlegat şi ea sărcinuţa ei de iarbă, a pus-o înaintea boilor şi a zis: „Doamne, primeşte braţul acesta de iarbă, că n-am ce aduce la sfinţirea acestei biserici şi să mă iertaţi, că nu-i de pe ogorul meu!” Şi plângând s-a dus de acolo la biserică, după ce-a dat iarba la boi.

Când a văzut atâta lume şi atâtea podoabe, căci biserica era pregătită ca o mireasă de nuntă cu toate podoabele gata de sfinţire, atunci ea s-a dus la icoanele din urmă, unde se închină femeile. Bătrână, necăjită, cu faţa zbârcită de bătrâneţe, cu tulpan vechi pe ochi, încălţată cu opinci, cu o catrinţă rea, a îngenuncheat şi se ruga Domnului: „Doamne, iartă-mă că n-am adus nici un dar la

biserică! N-am nimic. Împăratul este împărat şi pe pământ şi va fi şi în cer! Dar eu, săraca de mine, n-am avut bani, n-am avut nimic...", se ruga ea cu lacrimi.

A venit şi împăratul Nichifor Votaniat, cu dregătorii lui, cu spătarii lui, cu tot. Când a intrat în biserică, spătarul lui, pe care-l chema Petru, i-a arătat inscripția. (La biserici, la mănăstiri, la monumente istorice, inscripția este scrisă deasupra uşii).

Era o placă mare de marmură, scrisă cu slove de aur: „Întru slava Preasfintei Treimi, a Tatălui şi a Fiului şi a Duhului Sfânt, făcut-am această dumnezeiască biserică cu toată cheltuiala mea, eu, împăratul Nichifor Votaniat". I-a plăcut tare inscripția, că el dăduse ordin.

Şi au intrat în biserică împăratul, împărăteasa şi generalii mulți să vadă cum este pregătită biserica pentru sfințire, că a doua zi era sfințirea. Picturi frumoase, icoane lucrate în aur, perdele frumoase, veşminte aurite, policandre, chivote, potire pe sfânta masă, Evanghelia, tot ce trebuia.

În timpul acela, mătuşa Anastasia, care a dat un braț de iarbă, plângea la icoanele din urmă. Avea mulți ani. În timpul acesta îngerul Domnului a schimbat inscripția împăratului.

Era scris mai frumos: „Întru slava Preasfintei Treimi, a Tatălui şi a Fiului şi a Duhului Sfânt, făcut-am această dumnezeiască biserică cu toată cheltuiala mea, eu, văduva Anastasia".

Oamenii au încremenit. Mai înainte citeau numele împăratului, dar era lume, schela era luată de la biserică, nimeni nu putea să spună că ar fi mai putut cineva schimba ceva.

Oamenii au început a citi:

− Ce scrie acolo, măi?

− Ce scrie?

− Păi uite scrie că o văduvă a făcut biserica!

− Dar mai înainte, când a intrat împătatul, era numele lui.

− Măi, dacă aude împăratul!

Aceia se temeau să-i spună împăratului şi au spus spătarului. Dar spătarul împăratului, Petru, după ce a citit, a zis:

− Măi, asta-i mare minune! Lasă că-i zic eu împăratului!

Împăratul îl asulta, că era urechea lui. La împărat şi împărăteasă cununi de aur le străluceau pe cap ca razele soarelui, cu porfiră, cu hlamidă, cu ostaşi lângă el. Toată suita împărătească.

− Măria ta, hai oleacă în pridvor!

Vine împăratul. Când se uită a rămas uimit:

− Măi, dar când am intrat noi în biserică, era inscripția mea!

− Cred că a ta, împărate, a fost. Toată lumea ştie. Dar uite ce scrie acolo!

− Vai mie, păcătosul! Aici este mare minune! Nimeni n-a putut face aceasta decât Dumnezeu! Asta-i minune mare! Am pierdut biserica pentru că am făcut-o cu mândrie! A dat-o unei văduve!

A adunat sfetnicii lui şi a spus aşa:

− Nu se sfințeşte biserica aceasta până nu se găseşte această văduvă! Şi când o găsim, o sfințim pe numele ei, că-i mai mare ea la Dumnezeu decât mine.

A dat poruncă să trimită în toată împărăția să-i găsească adresa acestei văduve, Anastasia.

Dar Dumnezeu, când vrea să descopere un lucru repede, a descoperit-o printr-o altă văduvă, care era cam de-o seamă cu acastă bătrână, aflată printre lume. Dar ea nu ştia că Anastasia este acolo.

− Ce se aude?

− Uite ce se aude...

− Pe Anastasia eu o cunosc! Stă aici în marginea oraşului.

− Cum, mătuşă? Hai la împărat!

Şi i-a spus împăratului locul unde o găseşte pe văduva Anastasia, iar el a trimis soli s-o caute şi s-o aducă în biserică.

Solii, călări pe cai, repede au plecat în marginea oraşului Constantinopol, s-o caute pe mătuşa Anastasia şi s-o aducă la împăratul.

Acolo au văzut nişte copii care se jucau.

− Măi copii, nu ştiţi unde stă mătuşa Anastasia?

Dar unul mai mărişor a zis:

− Mătuşa Anastasia stă acolo în grădină.

S-au dus ei pe un pârleaz. Când ajung la uşa văduvei, ce să vadă? Ce lacăte mai erau acolo! Ce zăvoare! Ce încuietori mai avea! Că cel ce n-are nimic, de nimic nu se teme. Erau două belciuge la uşă, legate cu aţă de cânepă şi un băţ la uşă. Era semn că mătuşa nu-i acasă. Acelea erau toate zăvoarele ei. N-avea ce-i fura. Ea era dusă la sfinţire la biserică.

Vin înapoi cei trimişi de împărat. „Uite, măi, nu-i acasă bătrâna Anastasia!”.

− Măi copii, n-aţi văzut pe mătuşa Anastasia?

− Mătuşa Anastasia s-a dus cu un braţ de iarbă acolo, la iarmaroc.

Copii nu ştiau că acolo era o sfinţire de biserică. Şi atunci cei trei generali, care au fost trimişi soli de împărat, au întors caii au venit să-i dea raportul împăratului.

− Măria ta, am fost! Are o căsuţă mică în marginea Constantinopolului. Nişte copii se jucau pe acolo şi au zis că mătuşa Anastaşia este pe aici, prin lumea asta, pe undeva.

Văduva care a cunoscut-o pe cealaltă a zis:

− Este în biserică, se roagă la Mântuitorul!

− Dacă-i în biserică, spuneţi-i să nu se teamă, că ea n-a fost niciodată în faţa mea, împăratul Nichifor Votaniat. Trimiteţi nişte femei bătrâne şi faceţi o veste că la sfinţirea bisericii, împăratul dă câte o vacă la bătrâni.

La porunca împăratului au găsit pe bătrâna Anastasia şi i-a zis:

− Nu te teme, Anastasie, că te-ai învrednicit de mare dar de la Dumnezeu! Ce jertfă ai adus dimineaţă la sfinţirea bisericii?

− N-am adus nici un dar, măria ta, că sunt săracă!

Căci ea nu socotea braţul cel de iarbă pe care l-a adus şi l-a dat la boi, că este dar.

− Totuşi, adu-ţi aminte, mamă Anastasie, că ai adus un dar mare, prin care mi-ai luat biserica mea!

− N-am adus nici un dar, că n-am bani, n-am nimic! Toată averea mea este o seceră şi o furcă. Iarna torc şi eu lâna pe la oameni, iar vara cu secera mă duc şi adun spice de pe lan, în urma secerătorilor. Şi le strâng şi fac şi eu oleacă de grâu. N-am nici un fel de avere.

− Dar această biserică împărătească, pe care am cheltuit atâţia galbeni de aur şi argint, am făcut-o numai pe cheltuiala mea şi iată acum scrie pe inscripţia ei că este făcută de Anastasia!

− Ce dar ai dat la această biserică?

− N-am dat nimic, decât un braţ de iarbă la boii înjugaţi la car.

− Nu te teme, mamă Anastasie, că a scris Domnul, nu dumneata! Dumnezeu a scris. Biserica este a matale!

Şi era scris aşa: „Întru slava Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, Unuia Dumnezeu în Treime, făcut-am această dumnezeiască biserică cu toată cheltuiala mea, eu, văduva Anastasia”. Îi citea, iar ea tremura, că nu ştia carte.

− Vezi, mătuşă, zici că n-ai adus nici un dar, însă adu-ţi aminte că ai adus un braţ de iarbă!

− L-am adus, dar n-o fi pomană că l-am tăiat de pe hatul unui om.

− Iată, mătuşă Anastasie, braţul acela de iarbă al matale, a fost mai scump decât toate vistieriile pe care le-am băgat eu! Iată, îngerul Domnului ţi-a trecut biserica pe numele tău şi a ta rămâne în veac. Vom sfinţi biserica − că erau cei patru patriarhi − cu aceeaşi sfinţire, cu aceeaşi pompă mare, dar biserica va rămâne a Anastasiei până în veac.

− Să ştii, mătuşă, se sfinţeşte biserica pe numele matale, pe care îngerul ţi-a dat-o de sus şi te-a scris aici.

Ea, săraca, a rămas uimită. Toţi se mirau: „Măi, mare minune!”

Când a murit fericita Anastasia din Constantinopol, împăratul i-a făcut mormântul în Sfântul Altar: „Aici, în biserica pe care i-a dat-o Dumnezeu prin minune, este îngropată văduva

Anastasia”.

Un braț de iarbă dat în numele Domnului cu smerenie şi cu durere de inimă că nu poți face mai mult, a făcut mai mult decât cheltuiala împăratului Nechifor. Aşa cere Dumnezeu!

Sfântul Efrem Sirul zice: „Dumnezeu nu se uită la mulțimea darului pe care îl aduci, ci la voința cu care îl aduci”. Cât de mic dar ai dat, dacă dai cu smerenie şi cu părere de rău că nu poți face mai mult, aceea este adevărata milostenie.

*

Cu adevărat, Dumnezeu caută la inima înfrântă şi smerită.

Vine deunăzi o mătuşă năcăjită. Mă uitam, măi, cum i-aduce Dumnezeu! Ea săracă zice:

− Aş pune 40 de Liturghii, dar n-am bani de drum! Vă dau un şervețel!

Numai cu atât a venit, cu un şervețel.

Ştii cât m-a costat pe mine asta? Şi i-am zis:

− Mamă, lasă că-ți pun eu slujbe!

I-am pus de trei ori câte 40 de Liturghii pentru şervețelul acela.

− Mai dau 15 lei! A zis bătrâna.

− Vai de mine! Noi n-am venit aici la mănăstire să ne îmbogățim! Noi am venit să ne plângem păcatele.

− Dar nu-i primit dacă nu dau bani, părinte!

− Este primit. Îți spun eu!

De aceea eu nu mă supăr când aduce cineva puțin. Pentru că Domnul nu se uită la darurile noastre... Se uită la voința cu care se aduce darul.

Când a văzut Sfântul Antonie cursele diavolului pe fața pământului întinse până la cer, a zis: „Doamne, cine mai poate trece printre acestea?” Şi aude un glas din cer: „Antonie, smerenia şi milostenia!”

Când se întâlnesc aceste două fapte bune, adică smerenia şi milostenia, străbat toate cursele lumii!

Deci milostenia nu caută numai în mulțimea banilor, ci mai ales în inima şi voința cu care se aduce ea.

O ISTORIOARĂ ADEVĂRATĂ

Un preot, mergând pe stradă, întâlneşte un copilaş, ca de cinci-şase ani, cu picioarele crăpate de glod, părul încâlcit în cap, zoios, nespălat, cu mâinile crăpate, şi-l întreabă:

− Măi copile, de unde vii tu?

− Din iad vin!

Preotul s-a minunat de copilul acesta.

− Cum îl cheamă pe tatăl tău?

− Satana!

− Dar pe mama ta?

− Aripa satanei!

− Dar frați şi surori ai?

− Da.

− Cum îi cheamă?

− Diavoli.

Şi atunci preotul a spus:

− Unde stai, copile?

− Hai, că eu ştiu unde!

Şi a mers cu preotul. Şi în marginea satului îi arată o căruţă stricată, veche şi o ogradă cu gardurile rupte. Preotul ia copilaşul de mână şi intră acolo. Aude sfădindu-se în casă tatăl cu mama sa.

Bărbatul o înjura pe femeie groaznic, iar femeia îi spunea: „Du-te de-aici, satano!” Bărbatul zicea: „Tu eşti aripa satanei!” Au trecut nişte copii pe acolo: „Treci, drace, de-aici!” Dar femeia striga pe urmă: „Vai de mine, casa asta este iad!”

Preotul a auzit de afară. Şi atunci şi-a dat seama de ce spune copilul că vine din iad. El nu ştia cum să spună. A auzit pe mamă-sa că este iad în casa ei; că tatăl său îl cheamă satana şi pe mamă-sa, aripa satanei, şi pe fraţii lui îi cheamă diavoli. Aşa auzea grăind în casă.

Dar ştiţi voi de ce se face casa iad? Unde nu-i post, unde nu-i rugăciune de dimineaţa şi de seară unde nu-i viaţă curată, unde nu merg oamenii la biserică, unde se apucă şi beau de dimineaţa, fumează şi înjură, casa aceea se face cu adevărat iad. Şi diavolul vine acolo şi apoi, vai de zilele care le mai trăieşte omul pe pământ!

Toată ziua înjurături, toată ziua bătăi, toată ziua suferinţă. A intrat diavolul! Diavolul aduce ură, sfadă, mânie, iuţime, ocară, blestem, înjurături, bătăi, morţi, beţii, desfrâuri. Aşa! Unde a intrat el, distruge. Casa o face iad!

Iar unde oamenii se scoală dimineaţa şi se închină lui Dumnezeu şi merg la lucru cu rugăciunea în minte şi postesc sfintele posturi de peste an şi fac milostenie şi citesc sfintele cărţi şi rabdă scârbele şi necazurile cu bucurie, acolo este şi binecuvântarea lui Dumnezeu şi toate se rânduiesc după iconomia Lui pentru folosul sufletului şi pentru mântuirea noastră.

SINODUL AL VII-LEA ECUMENIC

Astăzi este un mare praznic al Bisericii Răsăritului, că nu prăznuim un sfânt sau doi, ci 367 de sfinţi făcători de minuni şi păstori ai Bisericii lui Hristos, de la Sinodul VII Ecumenic.

Au fost 350 la Sinodul VII de la Niceea, dar s-au mai amestecat încă 17 episcopi, care călcaseră sfintele icoane în picioare, care crezuseră în eres şi care se luaseră după luptătorii de icoane. Dar de frica tiranilor şi pentru alte interese au călcat peste sfintele icoane şi le-au defăimat. Când au văzut Sinodul adunat, în fruntea căruia era marele Tarasie, Patriarhul Constantinopolului, şi binecredincioşii împăraţi Constantin şi Irina, au căzut în genunchi, au cerut iertare, au sărutat sfintele icoane şi s-au închinat cu lacrimi în faţa lor şi au fost primiţi în Soborul al VII-lea Ecumenic.

Şi a fost acest Sinod Ecumenic la anul 783, dar discuţiile şi toate procesele verbale şi toate aşezămintele acestui sobor abia s-au încheiat la anul 787, cu câţiva ani mai târziu, pentru că a fost mare luptă împotriva iconoclaştilor, a împăraţilor iconomahi şi a multor arhierei care au căzut din dreapta credinţă, şi preoţi şi popor peste măsură de mult.

Deci peste 130 de ani a tulburat eresul luptării cu icoane Biserica dreptmăritoare a lui Iisus Hristos.

Acest Sinod, al VII-lea a toată lumea, a fost şi ultimul Sinod Ecumenic al Bisericii de Răsărit, în fruntea căruia a fost Sfântul Patriarh Tarasie şi binecredincioşii împăraţi Constantin şi Irina.

De ce la toate Sinoadele Ecumenice, şi la cel dintâi şi la celelalte, Biserica pune aceeaşi Evanghelie: *Părinte sfinte, voiesc ca şi ei că fie una, precum şi noi suntem una* (Ioan 17, 11), rugăciunea arhierească a Mântuitorului?

Pentru că s-a împlinit în ochii tuturor că prin cele şapte Sinoade Ecumenice înţelepciunea şi-a zidit ei casă. Care-i casa înţelepciunii lui Dumnezeu? Este Biserica dreptmăritoare a lui Iisus Hristos, că auzi ce spune la Pilde: *înţelepciunea şi-a zidit casă rezemată pe şapte stâlpi* (Pilde 9, 1).

Da, Biserica lui Iisus Hristos cea dreptmăritoare de la Răsărit are aceşti şapte stâlpi neclătiţi pe care s-a clădit duhovniceşte. Sunt cele şapte Sinoade Ecumenice, a toată lumea. Cel dintâi a fost la anul 325, în Niceea Bitiniei, în timpul Sfinţilor împăraţi Constantin şi Elena.

Al doilea Sinod a fost la anul 381 la Constantinopol, sub împăratul Teodosie cel Mare, patriarh fiind Sfântul Nectarie începător cu 150 Sfinți Părinți.

Al treilea Sinod Ecumenic, la anul 431 la Efesul Asiei, unde au fost iarăşi 200 Sfinți Părinți.

Al patrulea Sinod Ecumenic, a fost la anul 451 în cetatea Calcedon, unde s-au dat anatemei monofiziții, sub împărații Marchian şi Pulheria. Acum au căzut o mulțime de Biserici necalcedoniene, cum este Biserica Abisiniei, a Armeniei, Biserica Coptă din Alexandria, Biserica Siriacă Veche, care mărturisesc o fire şi o voie în Hristos.

Sinodul al V-lea Ecumenic a fost la anul 553, iarăşi în Constantinopol, în timpul împăratului Iustinian cel Mare, unde s-au dat anatemei Origen, Didim cel Orb, Teodor de Mopsuestia, Teodoret şi ceilalți care au primit ereziile lui Origen.

Sinodul al VI-lea Ecumenic a fost la anul 680, tot în Constantinopol, pe timpul împăratului Constantin Bărbosul, nepotul lui Heraclie. Şi a ținut Sinodul acesta, care s-a mai numit şi al V-VI-lea până în anul 691. A fost mare dezbatere în problema ereticilor monoteliți, care, voind să împace pe ortodocşi cu monofiziții, au căzut în altă extremă, în prezența lui Serghei, patriarhul Constantinopolului, care a fost promotorul monotelismului; că deşi admitea în Hristos două firi, dar mărturisea o singură voie.

Aceasta era deosebirea între monofiziți şi monoteliți. Unii ziceau o fire şi o voie, iar alții ziceau două firi şi o singură voie, iar alții ziceau două firi şi o singură voie, iar alții Biserica Maronită din muntele Libanului şi Biserica Tomită din India, Biserica din Antiohia Sirei şi alte Biserici monotelite până astăzi.

Iar Sinodul al VII-lea Ecumenic s-a făcut pentru cinstirea sfintelor icoane şi au dat anatemei pe toți luptătorii împotriva sfintelor icoane de la anul 783 până în anul 787. Întâi stătător a fost Sfântul Tarasie.

Aceste şapte Sinoade Ecumenice sunt pentru cei şapte stâlpi ai Bisericii Răsăritului, despre care a spus Duhul Sfânt mai înainte: *înțelepciunea şi-a zidit casă rezemată pe şapte stâlpi,* adică pe cele şapte Sinoade Ecumenice.

Am amintit aceasta fiindcă astăzi Biserica lui Hristos prăznuieşte al VII-lea Sinod Ecumenic şi pe dumnezeieştii Părinți de atunci. De aceea s-a şi pus Duminica Ortodoxiei cea dintâi în Postul Mare că s-a încheiat tot ce-a trebuit mai scump în Biserica Domnului, şi Sinodul al VII-lea Ecumenic.

Să aveți mare evlavie la sfintele icoane, să le cinstiți cu mare cinste, mai ales icoana Mântuitorului, a Maicii Domnului, a sfinților, Sfânta Cruce, icoana Preasfintei Treimi, pentru că cine nu cinsteşte sfintele icoane este dat anatemei, şi anatema este cea mai grea pedeapsă a Bisericii, care înseamnă pogorârea de viu în iad cu dracii şi trăire de la trupul tainic al Bisericii lui Iisus Hristos.

Să cinstiți sfintele icoane, să vă închinați lor, că au fost mărturisitoare de mii de sfinți şi până în ziua de azi le vedeți în toate sfintele biserici. Să nu vă luați după eretici, după adventişti, după ceilalți blestemați de sectari, daca au căzut din dogma dreptei credințe şi sunt dați anatemei pentru veacul de acum şi pentru cel ce va să fie, despărțiți pentru veşnicie de la trupul tainic al Bisericii lui Hristos.

Dumnezeu să ne ajute tuturor cu rugăciunile sfinților de la Sinodul al VII-lea şi de la toate celelate Sinoade Ecumenice, să ținem dreaptă credință pe care o mărturisim în Crez şi să ne mărturisim cu mila Domnului. Amin.

PILDA SEMĂNĂTORULUI

Iubiți credincioşi, ați auzit astăzi că s-a citit în Sfânta Biserică pilda Semănătorului. Deci vom spune puțin din tâlcuirea acesteia, să nu îngreunăm auzurile dumneavoastră cu prea multe cuvinte.

Mai întâi să facem aici o întrebare: Oare pentru care pricină Mântuitorul, când a spus pilda cu semănătorul, n-a arătat cine este acest semănător? Ci a trecut pilda la a treia faţă, zicând: *Ieşit-a semănătorul să semene sămânța sa.*

Dar n-a atărat: Ieşit-a dreptul sau sfântul cutare sau proorocul cutare sau apostolul cutare să semene sămânța sa. Sau ieşit-am Eu să semăn sămânța cea bună a cuvântului. Pentru care pricină nu s-a spus numele Său?

Pentru că cel dintâi semănător al Evangheliei este Însuşi Domnul, Dumnezeul şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos. El a semănat întâi cuvântul acesta al vieții în urechile sfinților Săi ucenici şi apostoli şi prin ei la toată lumea.

Dar n-a spus: Venit-am sau ieşit-am Eu să semăn sămânța cuvântului, ca să nu stârnească zavistie de prisos şi ură în urechile şi în inimile fariseilor şi ale cărturarilor, ca să nu se arate ca un iubitor de slavă deşartă, că numai El seamănă cuvântul vieții. De aceea nu a spus numele semănătorului şi a zis numai aşa simbolic: *Ieşit-a semănătorul să semene sămânța sa.*

Dar de ce n-a zis: „Ieşit-a plugarul" şi a zis „Ieşit-a semănătorul?" Iată de ce: Pentru că nu acela este plugar cu adevărat care are sămânță, dar o ține în sac sau în ladă sau în pod undeva sau în hambar şi nu o seamănă. Ci adevăratul semănător şi adevăratul plugar este acela care are sămânța şi o seamănă pe dânsa.

De aici să trecem la sămânța cuvântului.

Aşa zice dumnezeiescul Ioan Gură de Aur: „Nu este plugar al lui Dumnezeu şi nici semănător al Evangheliei acela care ştie multe şi are multă cunoştință în mintea şi în inima sa, dar nu vrea să propovăduiască. Ci ține ascunsă această sămânță, ori de frica oamenilor, ori de ruşine, ori de lenevire, ori alte motive are în mintea sa şi aşa ascunde sămânța lui Dumnezeu. Ori poate are mai mult decât altul, dar nu vrea să o semene ca să aducă lui Dumnezeu roadă însutită.

De aceea, adevăratul plugar al lui Iisus Hristos şi adevăratul semănător este acela care are sămânța cuvântului lui Dumnezeu exact cum se întâmplă şi cu sămânța cea materialnică care se seamănă de plugar pe ogor.

Şi a zis Preasfântul nostru Mântuitor mai departe aşa: *Şi una din semințe a căzut lângă cale,* adică lângă cărare sau lângă drum, *şi oamenii, nebăgând seamă de dânsa, au călcat-o şi păsările cerului, văzând-o aşa descoperită, au mâncat-o şi a pierit sămânța aceasta semănată lângă cale. Şi alta din semințe a căzut pe piatră şi, neavând umezeală, s-a uscat.*

Dar, ca să vă dați seama că nu chiar pe piatră goală s-a semănat, că acolo nici nu prinde sămânța deloc rădăcini; ascultați pe ceilalți doi evanghelişti care îl completează pe acesta de astăzi.

Matei şi Marcu zic: *Şi una a căzut pe pietriş,* adică pe pământ cu piatră multă, pe pământ cu pietriş, şi unde sămânța, neavând umezeală, a prins puțină rădăcină şi, neavând pământ bun, s-a uscat.

Gura fiecărei plante, gura fiecărui arbore este rădăcina lui, cu care el se hrăneşte mai cu seamă din pământ; este adevărat că arborii mari şi multe feluri de saduri se hrănesc prin ramuri din cer, cu oxigen şi cu celelalte care trebuie la creşterea vieții sale. Dar mai mult decât toate, gura unei plante, cu care ea se hrăneşte şi trage hrană, este rădăcina.

Deci a doua sămânță, căzând pe pietriş, foarte puțin s-a prins şi, neavând umezeală şi nici pământ destul, s-a uscat.

A treia sămânță a căzut în mijlocul spinilor, cum ați auzit dumnezeiasca Evanghelie, şi a răsărit puțin şi, crescând spinii au înăbuşit-o i-au luat spațiul de lumină şi de hrană şi aşa s-a uscat.

A patra sămânță a căzut în pământ bun şi a adus domnului său roadă însutită. Unii din cercetătorii de firi, parcă s-ar contrazice cu dumnezeiasca Evanghelie, că sămânța, oricât de bun ar fi pământul, nu poate aduce o sută de boabe de grâu sau unul de porumb şi aşa mai departe, să aducă o sută de boabe.

Dar n-au dreptate! Să se ducă în Egipt, în țarina numită Vizachia şi în părțile Nilului şi în alte părți din Sicilia, din Italia, să vadă că acolo holdele care se seamănă aduc uneori de două sau de trei ori însutit roadă şi să vadă că nu poate să mintă cuvântul lui Dumnezeu şi că sunt locuri pe

pământ unde un grăunte aduce mai mult de o sută de grăunțe în spicul său.

După ce a spus Mântuitorul pilda acestei Evanghelii, ucenicii Săi n-au înțeles puterea pildei şi L-au întrebat deosebi: *Spune-ne nouă, care este puterea pildei acesteia!* Iar Mântuitorul mai întâi le-a spus: *Vouă vi s-a dat să ştiți tainele împărăției cerurilor, iar acestora în pilde vorbesc, ca, auzind, să nu audă şi, văzând, să nu vadă,* cum a zis Isaia Proorocul pentru nesinceritatea inimii lor.

Şi apoi le-a tâlcuit Mântuitorul aşa: Sămânța cea bună este cuvântul lui Dumnezeu, țarina este inima omului, cum e în pilda cu zâzaniile țarinii, Sămânța cea semănată pe cale sunt oamenii puțini credincioşi, sau mai bine să zic aproape deloc credincioşi, căci aud cuvântul lui Dumnezeu, dar nu-i dau atenție, aşa în trecere: „Eh! Am auzit predica preotului! Spunea unu o predică! Am auzit că unu citea din Evanghelie, ce-o fi mai spunând", şi nu-i dă nici o atenție, ca şi cum nu s-ar vorbi din Evanghelie, ci din poveşti.

Unul care este indiferent şi nu-i place să asculte cuvântul lui Dumnezeu sau îl trece cu vederea, la acela vine satana şi mănâncă sămânța cuvântului din inima lui şi este călcat în picioare de toate ispitele drăceşti, cum este călcată sămânța, pentru că nu prinde rădăcină cuvântul în inima lui, pentru neatenția lui şi nebăgarea de seamă, că nu dă importanță cuvântului lui Dumnezeu.

Sămânța care a căzut pe pietriş sunt oamenii care aud cuvântul şi pentru moment se bucură că au înțeles ceva, dar bucuria lor este pripită. Au auzit şi s-au bucurat puțin, iar pe urmă le-a scăzut toată evlavia față de cuvântul Domnului, se împietreşte inima lor de necredință, de nesimțire, de răutate şi îndată se usucă din inima lor sămânța cuvântului lui Dumnezeu. Nu găseşte acolo un pământ bun în țarina inimii lui ca să crească.

Aceştia sunt aceia care sunt sămânța căzută pe piatră, adică oameni care prea puțin se bucură şi cred şi îndată pierd evlavia şi credința către cele auzite din cuvântul vieții.

Iar sămânța a treia sunt oamenii aceia care cred în cuvântul lui Dumnezeu până la o vreme, dar de la o vreme se ridică ispite asupra acestui cuvânt. Ori prigoană din partea oamenilor, ori necaz din partea trupului, sau se ridică grijile lumii cele rele, să alerge omul după bogății, după slavă deşartă, după dregătorii, după bani, după trai bun, după dulcețile veacului de acum. Şi toate aceste griji crescând, adică mărindu-se în inima omului, îl fac să uite de cuvântul lui Dumnezeu; şi aşa cuvântul lui Dumnezeu, care prinsese rădăcină acolo şi crescuse puțin, se înăbuşă, se astupă, se otrăveşte cu grijile veacului de acum, de mâncare, de băutură, de avere, de patimi trupeşti, de dezmierdări, şi cine ştie ce scopuri ale slavei deşarte sau cine ştie ce răutăți, care-l împiedică pe acest cuvânt să crească; şi aşa, crescând patimile în om, înăbuşă şi întunecă lumina cuvântului lui Dumnezeu şi îndată începe a se ofili, dar cuvântul cel dintâi al credinței lui se usucă şi piere.

Iar sămânța a patra, care cade în pământ bun, sunt acei buni creştini şi buni oameni de pe fața pământului, care, atunci când aud cuvântul lui Dumnezeu, sunt ca un pământ însetat în care cade ploaia cea binefăcătoare a cuvântului vieții şi, căzând în inima lor, se hotărăsc pentru cuvântul lui Dumnezeu să sufere toate necazurile, toate scârbele, foamea, setea, lipsa, ocara, durerea, crucea, moartea şi nu mai dau înapoi. Aceştia lucrează împreună cu cuvântul lui Dumnezeu din inima lor şi aduc roadă întru răbdare, cum zice Evanghelia, rabdă toate pentru porunca lui Iisus Hristos şi pentru cuvântul Sfintei Scripturi şi al Evangheliei şi aşa aduc roadă întru răbdare: unul, adică, cum zice altă Evanghelie, treizeci, iar altul şaizeci, iar altul chiar o sută.

După ce Mântuitorul a spus şi a tâlcuit pilda Evangheliei Sfinților Săi ucenici şi apostoli, la urmă a zis şi acest cuvânt: *Cela ce are urechi de auzit, să audă.*

Prea puțini sunt oamenii aceia care au urechi şi nu aud în lume. Dar urechi de auzit n-au numai oamenii; au şi dobitoacele, au şi târâtoarele, au şi păsările; numai peştii sunt surzi, cum spun Sfinții Părinți, că n-au acest organ al auzului dat de Dumnezeu, ci au numai simțire grozavă, ca, simțind valurile, să se ferească de primejdie, că ei sunt surzi.

Dar celelalte viețuitoare şi oameni, toți au urechi. Dar de care urechi este vorba în Evanghelie? Ce credeți? De urechile acestea trupeşti? Nu! Îndoit este omul şi două feluri de urechi are, după cum şi două feluri de ochi. Are ochii aceştia simțiți cu care vede cele simțite şi are ochii

minții, sau mai bine-zis are mintea, care-i ochiul sufletului, cu care privește cele inteligibile, cele nevăzute, ca dogmele credinței și învățăturile Sfintei Scripturi și alte câte sunt nevăzute.

Așa și la urechi să înțelegeți! Cela ce are urechi de auzit, adică ale sufletului, că mulți aud cu urechile acestea și stau în biserică și aud cântând la strană și aud proorocii citindu-se, și aici și aud, dar aud numai cu urechea din afară, iar urechea cea duhovnicească a minții lor și a sufletului lor este astupată de satana, îi întunecă și nu înțelege puterea cuvântului, pentru că urechile sufletului lor sunt surde.

Către aceste urechi s-a adresat Mântuitorul când am auzit: *Cela ce are urechi de auzit, să audă.* Adică prin urechile acestea simțite să dea cuvântul urechilor celor nevăzute și cu acelea să audă cuvântul și să-l înțeleagă, ca apoi, înțelegându-l, să aducă roadă lui Dumnezeu prin lucrare și prin răbdare.

Iubiți credincioși, dar oare care este cauza nerodirii cuvântului lui Dumnezeu în ziua de astăzi? Sunt mulți preoți predicatori și-n capitala țării, și-n orașe, și-n sate, mulți predicatori sunt astăzi și prin mănăstiri și oriunde vei întâlni predicatori buni. Chiar și unii din credincioși cunosc Scriptura, dar nu se mai văd roadele Evangheliei, nu se mai văd suflete roditoare, cum erau la începutul creștinismului, cu toate că se rostește cuvântul lui Dumnezeu.

Care este pricina pentru care nu rodesc sufletele oamenilor astăzi cum rodeau altă dată? Am să zic că nu sunt altele decât cele patru pe care le-a arătat Mântuitorul, sau trei, că al patrulea a rodit. Dar care este pricina nerodirii cea adevărată, în cele trei chipuri ale Evangheliei, care s-au zis mai sus?

Unii vor zice: „Da, părinte! Astăzi nu se mai întorc oamenii la pocăință, nu se mai văd roadele pocăinței la mulți, pentru că nu se mai fac minuni ca la începutul creștinismului”. Când Apostolul Petru a început să predice în Ierusalim, spune dumnezeiasca Scriptură că, numai într-o zi au crezut trei mii de oameni.

Iar a doua zi a predicat în pridvorul care se zicea, „al lui Solomon” și au mai crezut încă cinci mii. Iată minune mare, în două zile opt mii de oameni au crezut în Hristos prin gura Sfântului slăvitului, întru tot lăudatului Apostol Petru, care nu era nici teolog, nimic, ci numai avea teologia cea mai înaltă, pe Duhul Sfânt pe Care îl primise.

Dar zic ei: „Da, părinte, au crezut atunci mulți pentru că-l auzeau pe Petru vorbind în toate limbile de sub cer”, că așa a fost la Cincizecime, vorbeau doisprezece bărbați galileeni, apostoli, și ei auzeau măririle lui Dumnezeu, fiecare în limba lui, câți erau adunați acolo cu ocazia praznicului Cincizecimii.

Și aceasta nu mică minune a fost, cum fiecare auzea predicându-se Evanghelia în limba lui, cu toate că un singur om vorbea acolo și aceasta a atras pe mulți să creadă.

Iar când a predicat Petru a doua zi, au crezut cinci mii de bărbați. Iarăși, pentru ce? Pentru minunea cea mare cu ologul Enea, care stătea în pridvorul bisericii, numită „Frumoasa”, în care Apostolul Pavel și Ioan Evanghelistul numai cu un cuvânt l-au ridicat și l-au făcut sănătos și această spaimă și minune mare i-au făcut pe toți să creadă în învățătura apostolilor.

Da! Ajutat-au atunci foarte mult minunile. Așa spune și Evanghelistul Marcu: *Domnul împreună lucrând, i-a trimis la propovăduire, i-a îmbrăcat cu putere de sus, cu Duhul Sfânt, și le-a dat putere să învie și morții, să scoată dracii, să calce peste leu și peste balaur și peste toată puterea satanei.* Și în baza acestor minuni mulți au crezut.

Dar oare numai minunile aveau puterea de a face oamenii să creadă în Hristos? Și pentru aceea nu cred alții astăzi? Nu-i adevărat!

Iată, noi vedem de foarte multe ori și atunci și astăzi că oamenii cred fără minuni. Mântuitorul a fericit pe cei ce cred fără să vadă. Ce minuni a văzut famenul Candachiei când mergea cu împărăteasa Etiopiei și marele Apostol Filip a fost rănit citea pe Proorocul Isaia și ajunsese la stihul acela: *Duhul Domnului peste Mine.*

Și i-a tâlcuit de acolo înainte, că Hristos a fost acesta, nu Proorocul Isaia, și a zis famenul: *Uite apa! Ce mă împiedică să mă botez?* A crezut famenul, s-a dat jos din căruță și s-a botezat și

îndată Duhul a răpit pe Filip din Gaza − unde-i Gaza? Până în Asia Mică, până la Azot l-a dus într-o clipeală de ochi, cum a dus altă dată pe Proorocul Avacum cu zeama din Iudeea în Babilon la Daniel în groapa cu lei, că organe ale Duhului Sfânt au fost şi proorocii şi apostolii.

L-a răpit după ce a botezat pe famenul Candachiei, care a fost cel dintâi apostol şi cel mai mare misionar din Etiopia, înainte de a merge acolo Sfântul Apostol şi Evanghelist Marcu.

Deci n-a văzut famenul nici o minune, dar i-a explicat şi a crezut şi a avut inimă bună şi a prins cuvântul lui Dumnezeu repede şi ca roadă a fost botezul lui şi credinţa lui statornică.

Ce minune a făcut Apostolul Pavel în Iconia, în Listra şi în Derbe? Ce minune a făcut Sfântul Apostol Filip în Samaria, când a crezut toată Samaria, primind cuvântul lui Dumnezeu? Predica cu putere cuvântul Domnului! Nu în tot locul, deci, se făceau minuni, dar multă lume se întorcea la Dumnezeu numai prin credinţă. *Credinţa vine prin auz, iar auzul prin cuvântul lui Dumnezeu* şi celelalte.

Deci iată, care are ţarina bună a inimii sale, nu aşteaptă să vadă minuni.

Va zice cineva: „Da! Nu numai minunile, dar şi viaţa Sfinţilor Apostoli, că erau aşa straşnici, aşa de mari sfinţi şi neprihăniţi în viaţă, poate de aceea prindea cuvântul Domnului care-l predicau”.

Nici aceasta nu-i! Pentru că vezi, n-a zis Mântuitorul azi în Evanghelie: ieşit-a sfântul, ieşit-a apostolul sau dreptul să semene, ci a zis aşa simplu: *Ieşit-a semănătorul să semene sămânţa sa.*

De multe ori un om simplu spune din cuvântul lui Dumnezeu, dar spune şi el sincer şi cu credinţă şi se altoieşte acest cuvânt în altă inimă sinceră şi aduce roadă însutită.

Deci din cauza nerodirii cuvântului lui Dumnezeu, în ziua de astăzi, nu este din vina persoanei care predică, nici pentru că nu se mai fac minuni şi alte pricini care le spun oarecare în această privinţă.

Cauza nerodirii cuvântului lui Dumnezeu în masa poporului de astăzi este arătată de Mântuitorul în Evanghelie, că oamenii ori sunt cale bătută, unde nu se poate cuprinde cuvântul lui Dumnezeu, inima lor este bătută de grijile lumii şi de draci şi de patimi şi nu mai prinde cuvântul Domnului rădăcini. Ori au inimile împietrite şi cuvântul Domnului numai puţin se opreşte şi se usucă, ori au inimile lor pline de interese materiale zavistie, de beţie, de lăcomie, de făţărnicie, de viclenie şi de toată răutatea şi din cauza aceasta nu rodeşte în inima lor cuvântul Domnului, că se înăbuşă de aceste păcate pe care le găseşte acolo în inima omului.

Deci dacă vă întreabă cineva de ce oare nu se întoarce astăzi lumea la pocăinţă, să ştiţi că din cauza răutăţii şi a aşezării sufletelor celor pătimaşe. Că unii din noi suntem cale bătută, alţii suntem spini şi alţii piatră şi de aceea cuvântul Domnului nici nu prinde rădăcină, şi, chiar dacă prinde, se usucă şi se înăbuşă.

PROOROCII MINCINOŞI

Fraţii mei, în ţara noastră sunt o seamă de secte autorizate; o seamă sunt tolerate, ca fracţiuni religioase, şi o seamă din ele sunt netolerate, subversive, care sunt şi contra statului şi a Bisericii. Dar oricare sectă ar fi, să ştiţi că toate se cheamă „neghinele ţarinii”.

Dumnevoastră aţi auzit pilda Evangheliei cu neghinele ţarinii, că a întrebat pe Stăpânul: *Doamne, n-ai semănat sămânţă bună în ţarina Ta? De unde are zâzanii?* (Matei 27, 25). Adică de unde are neghine?

Şi a zis Stăpânul ţarinii: *un om vrăjmaş a făcut aceasta.* Ai auzit? Adică diavolul. Ţarina este toată lumea − cum spune Mântuitorul. Ţarina creştină, dacă se socotesc toţi creştinii care cred în Sfânta Treime, suntem peste două miliarde pe glob. Aproape jumătate din populaţia lumii este creştină într-un fel.

În această ţarină mare, satana a semănat neghine, ca să nu fie grâul curat, adică credinţa dreaptă. Şi această neghină sunt sectele. Ele sunt nişte buruieni care au crescut la umbra Bisericii,

la temelia Bisericii, şi nu trebuie ca noi să dăm grâul pe neghină sau să amestecăm grâul cu neghina.

Pentru voi, care v-ați născut creştini, care ați crescut creştini din părinți creştini, din strămoşi creştini, este o mare ruşine şi un mare păcat să lăsați rădăcina voastră şi să vă duceți la vrăjmaşii lui Dumnezeu, care nu cinstesc pe Maica Domnului, pe sfinți şi sfintele moaşte; care hulesc icoanele, Sfânta Cruce, cele şapte Sfinte Taine şi tot ce este sfânt în Biserica dreptmăritoare a lui Iisus Hristos.

*

Acum să vă spun o istorioară cu Chinops vrăjitorul.

Sfântul Ioan Evanghelistul a predicat Evanghelia în tot pământul. Când a ajuns cu predica Evangheliei în insula Patmos, a aflat acolo închinătorii la idoli, cum era atunci; toată lumea se închina diavolilor.

Când a ajuns acolo, ostrovul acela avea un mare vrăjitor care stătea în pustie, pe care îl chema Chinops. Şi ei ziceau că acela-i dumnezeul lor, că acela, cu puterea drăcească, făcea farmece mari, făcea fel de fel de „minunății". Acestui vrăjitor îi slujeau 1000 de demoni, ca să poată face fermecătorii, minuni cu puterea drăcească şi vrăjitorii mari.

Când a ajuns Sfântul Ioan Evanghelistul acolo, a început să predice Evanghelia cu puterea lui Hristos. Sfântul Ioan avea putere de la Mântuitorul să facă minuni, căci tuturor apostolilor le dăduse această putere: *În numele Meu, draci veți scoate, morți veți învia, în limbi noi veți vorbi...* (Marcu 16, 17).

Şi când a început Sfântul Ioan Evanghelistul să predice cu putere, a crezut multă lume în Hristos. Toți care erau bolnavi se vindecau, care erau morți înviau şi multe minuni făcea cu puterea Mântuitorului.

Atunci oamenii s-au dus la idolul lor în pustie, în munți, şi i-au spus lui Chinops vrăjitorul, care era sluga satanei.

− Stăpâne, a venit un ucenic al Celui răstignit, pe care îl cheamă Ioan. Face minuni şi semne mari, învie morții, tămăduieşte bolnavii, vindecă orbii, surzii, îndrăciții şi crede multă lume într-însul.

− Megeți în cetate, că eu o să trimit un înger de-al nostru să-l ia şi o să-l dau judecății celei veşnice.

Dar duhurile care veneau la Sfântul Ioan erau legate şi trimise afară din insula Patmos.

Chinops, dacă a văzut că nu se mai întorc duhurile, s-a umplut de mânie şi a luat toată mulțimea drăcească şi s-a dus în cetate. A bătut de trei ori din palme, l-au luat dracii pe nori, l-au dus pe sus şi l-au pus în mijlocul oraşului. A început lumea să strige:

−Mare eşti, Chinoapse, dumnezeul nostru! Dar a venit unul din ucenicii Celui răstignit şi face minuni şi semne mari.

Când au văzut cei ce crezuseră în Hristos, au început a se teme: „Măi, şi dumnezeul nostru-i mare! Uite, vine pe sus!" Dar îl aduceau dracii pe sus. Chinops a început a-i mustra:

− Oameni orbi, aşa de repede credeți în el? Ascultați-mă pe mine! De este drept Ioan, să facă minunile pe care le fac şi eu!

Şi s-a dus acolo unde predica Ioan Evanghelistul:

−De ce-ai intrat în țara mea, Ioane, şi faci minuni şi predici pe Cel pe Care L-au răstignit evreii pe cruce şi n-a putut să se salveze pe Sine? Ce, crezi că numai tu faci minuni? Să vă arăt eu ce pot să fac!

Şi Chinops cheamă un tânăr, căruia-i murise tatăl:

− Unde este tatăl tău?

− A murit înecat în mare.

− Uite, eu îl aduc acum imediat!

Şi a bătut din palme de trei ori şi s-a scufundat în mare Chinops. Dracii care-i slujeau lui erau cu dânsul. Numai ce vede că a ieşit Chinops din mare cu tatăl copilului. Era nălucire drăcească. Şi toți oamenii de pe mal s-au mirat şi au zis:

− Mare eşti, Chinoapse, dumnezeul nostru!

Sfântul Ioan Evanghelistul îi vedea că sunt draci.

Se duce Chinops la o femeie:

− Femeie, unde sunt feciorii tăi?

− Feciorii mei s-au înecat cu o corabie mergând la Cipru de doi ani de zile.

− Ia să ți-i aduc şi pe aceia!

A bătut de trei ori din palme, s-a băgat în mare şi i-a scos feciorii femeii.

„Sărut mâna, mamă! Vai de mine! Închinați-vă la dumnezeul Chinops, că acesta ne-a scos pe noi din muncile iadului şi ne-a adus aici!”

Şi mama îi săruta, dar nu vedea că-s draci! (Aşa are să fie acum la sfârşit. Băgați de seamă!).

Când au văzut oamenii aşa, au început a striga:

− Mare eşti, Chinoapse, şi mai mare dumnezeu ca tine nu este!

Şi a zis Ioan lui Chinops:

− Minunile tale sunt vrăjitorii drăceşti!

Când au auzit păgânii, s-au repezit asupra lui Ioan, l-au prins şi l-au omorât.

Cei ce crezuseră în Hristos, prin predica lui Ioan, au prins mare frică: „Dacă au omorât pe Sfântul Ioan, o să ne omoare şi pe noi!”

Atunci Chinops a început a predica:

− Ticăloşilor! Vedeți ce-am făcut eu cu Ioan? Şi voi ați crezut în el! Eu am putere mare!

Şi a venit un înger al Domnului şi s-a atins de Ioan Evanghelistul: „Ioane, soală-te şi predică pe Hristos!”

Numai ce aude:

− Ioan, pe care l-am omorât noi cu trei zile în urmă, predică grozav şi toată lumea crede în el.

Când a auzit Chinops că Ioan a înviat, s-a dus la el cu acei draci, despre care credea poporul că i-a înviat Chinops. Sfântul Ioan predica pe malul mării.

− Ioane, crezi că dacă ai înviat, mă tem de tine? Oameni buni, ştiți corabia care s-a scufundat deunăzi cu vreo 400-500 de oameni?

− Da!

− Uite, eu acum îi aduc odată cu corabia şi îi învii pe toți!

Şi a bătut din palme de trei ori Chinops şi s-a scufundat în mare să aducă corabia cu tot cu oameni. Dracii care-i slujeau lui erau cu dânsul.

Sfântul Ioan Evanghelistul, când a văzut că s-a scufundat, a luat Sfânta Cruce şi a zis:

− Aici să se scufunde toată puterea satanei!

Oamenii, care erau pe mal şi aşteptau venirea lui Chinops, cu cei înviați de dânsul, au zis:

− Nu mâncăm nimic până nu vine Chinops!

− El nu mai vine niciodată, că l-am trimis eu în fundul iadului.

Şi aştepta poporul să vină Chinops cu corabia cu oamenii şi au stat trei zile şi mureau de foame pe malul mării.

Marea a fiert trei zile, aşa ca în clocot, iar dracii l-au părăsit pe Chinops şi el a rămas în fundul mării. Toți aşteptau şi ziceau: „Nu mai vine Chinops nici într-un fel! Nici singur, nici cu alții!” Sfântul Ioan le-a zis:

− Vedeți cum v-a înşelat? Vedeți înşelăciune? Vedeți că pe el n-a putut să se salveze? Şi acum, pe cei pe care i-a înviat, îi cunoaşteți?

− Îi cunoaştem, vai de mine!

− Hai să-i întrebăm pe cei ce au înviat dacă sunt morții voştri!

− Cu puterea Sfintei Cruci vă leg să spuneți cine sunteți voi!

− Noi suntem diavoli care îi slujim lui Chinops de atâția ani!

Atunci oamenii au început a-i întreba pe cei înviați: „Măi, bărbate, dar nu eşti tu? Dar voi, măi feciori, dragii mamei?...”

Sfântul Ioan Evanghelistul i-a legat.

− Ia să vă faceți oleacă voi, nu tare urâți, să nu moară lumea de frică. Aşa cum se poate, să vadă oamenii cine sunteți!

S-au făcut nişte arătări aceia pe care Chinops i-a înviat, şi când au suflat odată cu foc, toți aveau unghii de aramă, şi când au răcnit la oameni, toți s-au speriat!... Erau draci!

− Vedeți cui vă închinați voi? a zis Sfântul Apostol Ioan. Gata, voi ați crezut că Chinops a înviat morți!

− Vai de noi, murim! Trimite-i de aici!

I-a blestemat să se ducă în gheenă şi oamenii nu i-au mai văzut. Când a văzut aceasta, poporul a crezut în Hristos şi Sfântul Ioan Evanghelistul a început să facă minuni şi mai mari.

Vedeți cum i-a înşelat diavolul pe oameni? Ai văzut că unui vrăjitor îi slujeau o mie de draci! Dar în fața puterii lui Dumnezeu nimic nu pot. Acesta a fost războiul Sfântului Ioan Evanghelistul cu Chinops vrăjitorul, în insula Patmos. Acolo Sfântul Ioan Evanghelistul a făcut preoți, episcopi şi a încreştinat tot ostrovul Patmos. Acolo a scris el şi Apocalipsa, care este în Sfânta Scriptură, cu care se termină Noul Testament.

*

Aşa au să vină şi pe timpul lui Antihrist. Băgați de seamă, poate eu sunt în groapă. Voi fi putred pe atunci. Să vă aduceți aminte când învățam eu aici. Să vă însemnați cu Sfânta Cruce, cea mai puternică armă de care se cutremură tot iadul, şi nu veți fi biruiți de nimic.

Auzi cum cântă Biserica la Sfântul Maslu: *Doamne, armă asupra diavolului, Crucea Ta ai dat nouă, că se scutură şi se cutremură, nesuferind a căuta spre puterea ei; că moartea ai călcat şi morții ai sculat. Pentru aceasta ne închinăm îngropării Tale şi Învierii.*

Deci să nu credeți în descântece, în tot felul de vrăji, în cei ce caută în bobi, în cafea, în palmă; cei ce sting cărbuni, cei care deschid cărți sfinte, cei care descântă cu numele lui Hristos şi pomenesc sfinții. Toți sunt împotriva lui Hristos! Toți sunt în slujba satanei!

Nici o vedenie să nu primiți. O vedenie care-i de la Dumnezeu, v-am spus că nu se supără Dumnezeu dacă nu o primeşti, că El ştie că tu te temi să nu primeşti lup în loc de păstor.

Vedenia știți care este? Ai auzit care-i vedenia noastră? Care o spune Sfântul Efrem Sirul: *Aşa, Doamne, Împărate, dăruieşte-mi ca să-mi văd păcatele mele, să nu osândesc pe fratele meu, că binecuvântat eşti.*

Şi iarăşi ceea ce spune Duhul Sfânt prin Proorocul David: *că fărădelegea mea eu o cunosc şi păcatul meu înaintea mea este pururea* (Psalm 50, 4). Să ne vedem păcatele, nu vedenii. Că Sfântul Isaac Sirul spune: *De mii de ori mai fericit este cel ce-şi vede păcatele, decât cel ce vede vedenii; că vedeniile pot fi draci şi te duc la pieire vremelnic şi veşnic.*

Să ne vedem păcatele noastre, să petrecem în smerenia minții şi a inimii şi să nu ne socotim vrednici că putem vedea vedenii, că asta este cea mai mare mândrie şi cutezanță.

Dacă de acum crezi în vedenii, când va veni Antihrist, ce-ai să faci atunci? Că spune la II Tesaloniceni, cap 9, despre venirea lui Antihrist: *a cărui venire este întru toată puterea satanei, făcând semne şi minuni mari, de va putea să înşele pe cei aleşi.*

Sfântul Andrei al Cezareei, în tâlcuirea Apocalipsei, spune: „Când vor veni ucenicii lui Antihrist, vor face pe femei şi bărbați să zboare pe sus”. Ai să vezi tu atunci! Când vei vedea că din paie uscate de grâu îți face pâine proaspătă şi din viță uscată de vie îți face să curgă vinul cel mai bun.

Vor face multe minuni cu puterea satanei, încât cei care nu sunt întemeiați în credință vor

zice: „Măi, ăştia sunt de la Dumnezeu!”

Vor merge la tine la cimitir şi vor întreba:

− Unde-i mama ta îngropată?

− Aici!

− Unde-i tatăl tău îngropat?

− Aici!

Şi vor zice slugilor lui Antihrist:

− Ieşi, măi Gheorghe! Ieşi, măi Ioane! Ieşi, Vasile! Ieşi, Marie! Ieşiţi din morminte!

Şi o să-ţi iasă tatăl tău şi o să te sărute; şi mama ta o să te ia în braţe, cu hainele cu care-i pusă în mormânt, şi îţi va zice:

− Dragul tatei, credeţi în aceştia, că de la Dumnezeu sunt! Credeţi, că ei ne-au scos pe noi din iad!

Toţi vor fi draci! Şi cei scoşi din morminte şi cei care vin cu dânşii.

Luaţi aminte! Să nu credeţi în proorocii mincinoşi, că fac minuni cu puterea satanei şi pe cei slabi în credinţă o să-i înşele. Ei lucrează cu satana, iar noi suntem cu Hristos!

Atunci ce-ai să faci, dacă începi a crede de acum în vrăji, în descântece şi în ghicitorii de tot felul?

Eu umblu prin credinţă, nu prin vedere. Aşa ne învaţă Biserica în Simbolul Credinţei. N-am nevoie să văd. Că zice Hristos: *Fericiţi cei ce n-au văzut şi au crezut!* (Ioan 20, 29). Aşa este.

Acum aproape de sfârşitul lumii vor apare mulţi hristoşi mincinoşi şi prooroci mincinoşi să înşele lumea. Voi ţineţi-vă de mama voastră spirituală, Biserica Ortodoxă, care v-a născut prin apă şi prin Duh! Nimic să nu primiţi de la sectanţi. Când vine un sectant sau cineva la tine, întâi pune-l să facă cruce şi să spună Crezul: „Cred Într-Unul Dumnezeu, Tatăl Atotţiitorul, Făcătorul cerului şi al pământului...”.

Dacă spune Crezul, vorbeşte cu el; dacă nu, zi-i: „Fugi, satană, că nu eşti fiu al Bisericii, ci eşti al lui Antihrist!”

Eu am scris o carte − „Călăuză în credinţa Ortodoxă” − care s-a tipărit în mai multe ediţii, unde am pus şi pe martorii lui Iehova şi toate sectele.

Spune Evanghelistul Ioan: *Fiilor, aţi auzit că vine Antihrist? Tot duhul care nu mărturiseşte pe Iisus Hristos că este Dumnezeu, Antihrist este!* (I Ioan 4, 3). Deci înaintemergătorii lui Antihrist tăgăduiesc dumnezeirea lui Hristos.

Să nu ne speriem! Noi una ştim: „Că *Piatra Hristos este temelia Bisericii şi porţile iadului nu o vor birui*”. Ai văzut ce spune Sfântul Atanasie cel Mare: „Vezi căderea iudeilor din credinţă? Câţi prooroci au avut ei până la Sfântul Ioan Botezătorul! Iar de atunci nici unul! „Că Legea şi proorocii până la Ioan Botezătorul sunt”.

S-a ridicat Duhul Sfânt de la ei să nu mai aibă prooroci până la sfârşit. Tot el spune: „Să nu vă temeţi când se vor înmulţi vrăjmaşii Bisericii! Că şi în vremea sfârşitului şi oricând Hristos va sprijini pe cei credincioşi”.

Şi zice: „Dacă are să împărăţească Antihrist 1260 de zile, trei ani şi jumătate, *pentru cei aleşi se vor scurta zilele*”. Are să ţi se pară că a trecut într-o lună împărăţia lui Antihrist. Ce? Dumnezeu nu ştie pe cei aleşi, ca să-i cruţe?

Deci totdeauna să ţineţi credinţa cu statornicie. *Un Domn, o credinţă şi un Botez.* În ceea ce ne-am născut, în aceea să murim!

ENOH ŞI ILIE

Aceşti doi prooroci au să se pogoare, să vină din Rai, trimişi de Dumnezeu, fiind luaţi cu tot cu trup la cer. Când vor predica ei cu mare putere şi vor înfrunta pe Antihrist trei ani şi jumătate, cât va împărăţi el, Sfinţii Enoh şi Ilie vor avea mare putere să străbată tot pământul cu fel

de fel de minuni. Au să facă minuni mari şi semne în Ierusalim ca să întoarcă pe evrei, căci ei nu se întorc până nu vine Ilie şi Enoh. Vor întoarce inimile către fii şi sinagoga satanei către Hristos.

Când vor predica ei, îi va auzi tot pământul şi-i va vedea toată lumea. Şi acestea sunt scrise de 2000 de ani, de când i s-au descoperit Sfântului Ioan Evanghelistul. Şi cine ar fi crezut? Ar zice cineva că este o nebunie asta. Şi se întrebau oamenii: „Cum o să-i vadă pe Enoh şi Ilie? Din continentul Asia sau Africa, cum o să-i audă în America?"

Acum, dacă ar predica, îi vede la televizor toată lumea şi îi aude la aparate toată lumea. Cum să nu! Dumnezeu ştie toate, ca şi cum ar fi venit. Când vor predica şi vor face minuni, tu ai să te uiți aici şi ai să-i vezi cum fac minuni, cum învie morții, şi ai să auzi de aici ce predică Enoh şi Ilie şi cum mustră pe Antihrist, când va împărăți peste toată lumea, timp de 1260 de zile.

Vezi? Ceea ce era atunci de necrezut şi de neînchipuit, acum se poate realiza! De aici se poate vedea şi auzi la Ierusalim. Da! Şi uite, stăm aici şi vedem la Ierusalim cum slujesc acolo, cum predică şi auzim toate! Şi la Muntele Sinai şi în Italia şi în Belgia şi în Olanda şi în Bulgaria şi în Grecia şi în Serbia. Deci stau aici şi văd slujba de la Ierusalim! Vezi că-i posibil acum? Dumnezeu ştia de mai înainte cât are să se înmulțească mintea, adică ştiința.

Că Daniil Proorocul a spus la capitolul doi: *În vremea de apoi se va înmulți mintea foarte şi se vor înțelepți oamenii şi vor zbura prin văzduh şi vor înconjura lumea*. Toate câte le vezi acum, Biblia le-a spus cu mii de ani înainte.

Vezi Proorocul Isaia, care trăieşte cu 850 de ani înainte de venirea Domnului, la capitolul 60 întreabă de avioane, că el le vedea acum 2800 de ani: *Doamne, ce sunt acestea care zboară şi se întrec cu norii; şi zboară ca porumbeii spre porumbarele lor şi de huietul aripilor lor se tulbură văzduhul?* (Isaia 60, 8).

Ai auzit? Cu 2800 de ani înainte a spus de avioane. Ce-a zis? „Că zboară ca porumbeii spre porumbarele lor". Că ei nu zboară decât de la un aerodrom la altul, ca să alimenteze.

Dar şi Proorocul Ieremia a văzut maşinile astea fără cai, care le vedeți acum că aleargă pe drum. Şi întreabă pe Dumnezeu: *Doamne, ce sunt acestea care huruie pe drum şi întrec carele oamenilor?*

Vezi, că spune de bomba cu neutroni la Apocalipsă: *Iată au ieşit de la fața Mielului nişte lăcuste şi acestea aveau putere mare de vătămat în cozile lor. Şi am auzit un glas de la tronul Mielului: Nu vătămați iarba pământului, nici copacii, nici florile, nici toate cerealele lumii, numai pe oameni să-i vătămați cinci luni de zile.* Războiul neutronic. Bomba cu neutroni îți lasă pomii înfloriți.

Eu am la mănăstire pe cel mai mare profesor de fizică atomică din Bucureşti.

− Domnule, zic, ce rău poate face această bombă?

− Aceasta distruge numai viața, şi-ți lasă oraşul complet. Că ce folos dacă l-ar distruge? Ei ce să mai câştige când vin să ocupe? Au nevoie să ucidă pe oameni, ca să ocupe oraşe şi toate bunurile lumii.

− Dar dacă eu sunt închis într-o casă de fier şi bomba cu neutroni explodează afară, ce poate să-mi facă, dacă zici că nu distruge materia? Eu nu sunt în siguranță?

− Dumneata dacă ai avea o casă de fier fără uşă, cu pereții de zece metri grosime în jur şi te-ai băga acolo, neutronii rapizi nu sunt împiedicați de fier să treacă. Trec prin fier şi vin la dumneata şi-ți distrug numai viața.

Am grăit cu dânsul. Soția lui este mare bibliotecară la cărțile din limbi vechi. Un om credincios!

Aşa ne-a spus Dumnezeu, că acestea sunt scrise la Apocalipsă. Nu vor vătăma copacii, nici florile, nici sadurile, nici ierburile, ci numai pe oameni cinci luni de zile. Atât o să dureze războiul neutronic. Cinci luni de zile n-ai să te poți păzi nici în casă, nici în beci, nici în apă, nicăieri, nicăieri. Unde te-a ajuns... Tot ce-i viu distruge. Asta-i bomba cu neutroni.

Toate-s scrise, frații mei. Şi Mântuitorul a spus: *Cerul şi pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece* (Matei 24, 35). Da. Noi suntem cei de pe urmă!...

− Când facem pomelnic pentru Sfântul Altar, pe cine să trecem în primul rând?

− Cel mai mare neam pe care îl avem pe fața pământului, nu-i tata şi mama, cât veți trăi voi. Cel mai mare neam pe care îl avem nu-i soția, nu-i soțul, ci este preotul care ne-a botezat şi al doilea este naşul de botez, şi al treilea − pentru care sunteți cununați − este naşul de cununie. Deci, când faci un pomelnic, întâi la morți să faci. Şi dacă preotul care te-a botezat este mort, pe el să-l pui întâi. Apoi să pui naşul, dacă-i mort, pe urmă pe ceilalți.

Când faci pomelnic la vii, tot aşa. Dacă trăieşte preotul, pui pe preot întâi şi apoi pe naşul de botez, naşul de cununie şi apoi pui pe soț, soție, mamă, soră şi alte rudenii.

− Ce persoane nu se pot trece pe pomelnic?

− Pe pomelnic nu se pot trece niciodată mai întâi sectarii, căci ei s-au rupt definitiv de Biserica lui Hristos. Pe aceştia în veac nu-i poți trece în pomelnic. Al doilea sunt sinucigaşii, care şi-au făcut seama singuri: ori s-au înecat, ori s-au spânzurat, ori au murit beți, ori au murit în duel, tot sinucigaşi de socotesc.

Pe urmă nu se pun la slujbe cei ce trăiesc necununați. În veacul veacului nu-i poți pune părticică în Sfântul Potir celui ce trăieşte în preacurvie! Niciodată. Pentru preacurvie se dă 15 ani oprire de la împărtăşanie, că trăieşte necununat. Cum să-i pun părticica lui, să se împărtăşească cu Trupul şi Sângele Domnului?

De asemenea nu se trec pe pomelnic cei care refuză Sfintele Taine şi care nu se mai spovedesc. Gata! Pe aceştia nu-i mai pui! S-au despărțit de Biserică pentru veşnicie!

− Este de folos creştinilor să ia părticele acasă?

− N-ai voie să iei părticica acasă. Nici un preot n-are voie să dea părticica acasă. Este o mare greşală a preoților care dau părticele acasă! Nu-i voie, Doamne fereşte! Sfântul Simion al Tesalonicului zice: „Preotul care va da părticele din altar poporului să nu mai fie preot”.

Părticica ți-o scoate preotul în altar şi rămâne în Sfântul Potir. Ți-a scos pentru vii şi pentru morți. Ea rămâne să se sfințească când se coboară Preasfântul Duh la epicleză. După ce s-a sfințit, este pusă în dumnezeiescul Sânge, şi atunci ai împărtăşire direct cu Trupul şi Sângele Domnului[5]. Nu să i-o dea omului acasă s-o pună prin castroane. Vai de mine ce nebunie! Cine ți-a spus că ai voie să dai părticele acasă? Niciodată nu se dau părticele. Să vină la mine preotul care dă părticele!

− Dar dacă un creştin este bețiv, este bine să-l trecem la pomelnic?

− Este bine să-l pui la Psaltire, Sfântul Maslu, acatiste, dar nu la Sfânta Liturghie.

− Dacă cel desfrânat se poate trece la Sfânta Liturghie?

− Desfrânații, dacă nu părăsesc păcatul şi nu se spovedesc, nu se pun niciodată! Dimineța, la Sfânta Proscomedie, ai văzut că preotul are copia aceea de argint în mână, şi din prescura întâi scoate dumnezeiescul Agneț, care se preface în Trupul lui Hristos; din prescura a doua se scoate Partea Maicii Domnului; din prescura a treia scoate pentru cetele îngereşti; din a patra prescură scoate părticele pentru cei vii: ctitorii mănăstirii, conducătorii țării, conducătorii Bisericii şi ceilalți care sunt vrednici. Dar pentru cel care înjură, huleşte şi trăieşte în desfrâu nu poți scoate, că acea părticică reprezintă fața sufletului lui. Din a cincea prescură scoate pentru cei morți.

Şi acele părticele care le scoatem dimineța, sunt numai blagoslovite. Şi în timpul epiclezei, atunci când se cântă în biserică: *Pe Tine te lăudăm, pe Tine Te binecuvântăm...*, preotul în Altar ridică mâinile la cer, se roagă în fața Sfintei Mese şi se pogoară Sfântul Duh peste Sfintele Daruri.

[5] Vezi „Ne vorbeşte Părintele Cleopa” volumul 2, capitolul *Cele cinci feluri de împărtăşiri.*

Atunci pe Sfânta Masă nu mai este pâine, ci Trupul lui Iisus Hristos. În Sfântul Potir nu mai este vin, ci Sângele lui Iisus Hristos.

Ce-am pățit aici cu un preot, Calistrat Bobu! Era un preot foarte bun. Foarte bun. A trecut pe la o maică care trăia prin pădure, că în pădure erau vreo 50 de pustnici atunci, şi ea i-a spus preotului ăsta tânăr: „La voi nu se pogoară Duhul Sfânt, că ați trecut pe stilul nou!”

Părintele Calistrat a venit acasă şi-i spune stareţului. Stareţul meu era din Sfântul Munte, ieroschimonahul Ioanichie, care m-a călugărit. El mânca numai sâmbăta şi Duminica. În celelalte zile, nimic. Sâmbăta mă întreba: „Ai oleacă de zeamă de varză şi oleacă de grâu fiert?” El a slujit 20 de ani Sfânta Liturghie singur şi se întărea numai cu Sfânta Împărtăşanie. Când s-a îndreptat calendarul, a postit 23 de zile. N-a gustat nimic până i s-au atătat Sfinții Trei Ierarhi şi i-au spus să asculte de Biserică! Să țină cum zice Biserica!

Odată slujea părintele Calistrat Bobu. Eu eram paraclisier. Anafora de la stareț era albă şi dulce, iar de la părintele Calistrat, verzuie şi acră. Am întrebat:

− Părinte stareț, de ce când slujeşte părintele Calistrat, anafora este verzuie şi acră?

− Măi, băiete, slujeşte cu îndoială! S-a dus la nebuna aceea de Isidora, care a făcut atâtea boroboațe în mănăstire, şi ea i-a spus că nu vine darul Duhului Sfânt din cauza calendarului. Şi i-am spus că are s-o pățească, fiindcă el se îndoieşte că vine Duhul Sfânt!

Eram paraclisier. Când a chemat harul Duhul Sfânt, numai ce vede că agnețul s-a făcut carne, curgea sânge pe Sfântul Disc, pe Sfântul Antimis. Şi când se uită în potir vede sânge. Mă cheamă pe mine:

− Costică, ia vino încoace! Ce vezi?

− Vai, părinte Calistrat! S-a făcut carne şi sânge! Stareţul ți-a spus că ai s-o pățeşti, să nu mai crezi în calendar, căci calendarul nu-i sfânt sau dogmă. El este un ceas al vremii. A mai fost îndreptat canonic înainte de câteva ori până acum.

Stareţul, când a venit, a pus să se citească Psaltirea la strană.

− Ei! Acum crezi că vine Duhul Sfânt şi preface Darurile?

− Iartă-mă, părinte! şi a căzut în genunchi.

− Ia uite! A venit Duhul Sfânt! S-a făcut carne! S-a făcut sânge! Te mai îndoieşti de acum, părinte?

− Cred, părinte, iartă-mă!

− Ia şi strânge Sfintele Taine!

Şi a făcut cu dalta o gaură în piciorul Sfintei Mese, că Sfânta Masă este mormântul Domnului, şi a îngropat acolo Sfintele Taine. Iar potirul l-a sfințit din nou şi l-a spălat cu sfânta spălătoare şi Sfântul Antimis, toate. Şi am stat până s-a citit Psaltirea toată, patru ore, şi apoi a început Liturghia de la Sfânta Proscomedie: „Şi unul din ostaşi cu sulița în coastă...” a luat-o de acolo. Şi a făcut Sfânta Liturghie şi nu s-a mai repetat.

− Vezi? Acum crezi?

− Cred, părinte!

Stareţul i-a dat canon 40 de zile. „De ce nu crezi, când eu îți spun, şi te duci la babe să te învețe despre calendar?” Asta a fost în anul 1932. În vara anului 1932 eram aici. Eu am venit în anul 1929 aici.

− Părinte, ce-i cu cei de la Slătioara? Ei spun că noi ne-am vândut credința.

− Stiliştii sunt caterisiți de Sfântul Sinod, că țin mai mult la calendar decât la dogmele Bisericii şi au căzut din ascultare.

− Stiliştii se laudă că ei au dreapta credință şi noi nu.

− Ei au într-înşii mândrie şi nesupunere.

În vara anului 1922 au venit din Sfântul Munte Stareţul Mănăstirii Xeropotamu cu câțiva călugări şi au făcut un pelerinaj prin țară cu Sfânta Cruce, făcută tocmai din secolul V, de împăratul

Marcian şi împărăteasa Pulheria, ce păstrează o mare parte din crucea Mântuitorului. Şi am sărutat Sfânta Cruce, udată cu sângele lui Hristos. De două ori am sărutat-o.

Cei din Muntele Athos țin pe vechi. De ce nu au mers la stilişti la Slătioara, ci au mers numai la mănăstirile ortodoxe pe stil nou?

Au fost în multe locuri în țară şi călugării în Sfântul Munte sunt pe vechi toți; dar când m-am dus acolo, îi blestemau pe cei pe stil vechi din România. Că atoniții nu s-au rupt de ascultarea Bisericii. Ei sunt pe vechi, dar ascultă de Sfântul Sinod din Grecia, dar grecii sunt pe nou, dați din anul 1924. Ei nu fac diaconi, preoți, biserici, nu fac nimic fără aprobarea Sfântului Sinod. Şi mi-au zis: „Spune stiliştilor de la voi că sunt eretici. S-au apucat să facă mânăstiri şi biserici fără voia Sfântului Sinod".

N-am fost eu acolo? N-am slujit cu ei? Cei de pe vechi nu slujesc cu noi, dar cei din Athos au slujit. Ne-am împărtăşit cu ei. Îi au ca pe nişte păgâni pe cei cu stilul vechi de la noi. Rămân exact ca lipovenii din Rusia!

Calendarul nu-i sfânt! M-am dus la instalarea mitropolitului la Iaşi şi le-am vorbit. Am vorbit în mitropolie de atâtea ori, erau mii de oameni. Erau episcopi şi mitropoliți, dar m-au pus pe mine să vorbesc. La sala de mese, unde erau atâtea oficialități, am vorbit aproape o oră.

A doua zi am vorbit la Facultatea de Teologie din Iaşi şi le-am arătat cum calendarul cel vechi a mai fost îndreptat până acum. Le-am arătat şi anul şi luna şi timpul; şi când va mai rămânea în urmă − cum spune în Pidalion −, iar se va îndrepta. Calendarul este un ceas al vremii.

Pentru calendar să ne sfădim?

− Cine poate boteza un copil?

− Pentru botez să vă alegeți oameni creştini ortodocşi. La fel şi pentru cununie. Numai atâta să vă feriți: La nuntă şi la botez să nu puneți naşi mulți, ci doar unul singur, că te-ai făcut rudenie cu toți aceia, rudenie spirituală, şi copiii voştri în veac nu se mai pot lua neamuri.

− Se pot boteza copiii avortați?

− Cine a îndrăznit să boteze un copil mort ori avortat, nebotezat, nu mai poate fi preot în veacul veacului. Ce botezi? Țărâna! Doar sufletul a plecat din clipa când a murit. Cum? Te-ai făcut preot şi te-apuci să botezi la cimitir şi să înşeli lumea? Mare nebunie!

Am auzit pe undeva că preotul botează la Botezul Domnului pe cei avortați. Asta-i nebunie! Asta-i ieşire din minți! Nu se botează în veacul veacului! A plecat sufletul lui. Ştiți voi unde stau copiii nebotezați? Să țineți minte, care sunteți aici! Copiii nebotezați ai creştinilor stau în partea de miazănoapte din ceruri, unde este un fel de ceață, cum este la noi în zori de ziuă, când nu s-a luminat.

Ei au primit de la Mântuitorul un inel; se cheamă „inelul nemuririi veşnice". Ei stau acolo şi strigă totdeauna împotriva părinților: „Doamne, n-am văzut lumina soarelui, n-am văzut lumina lunii, n-am văzut stelele, n-am văzut lumina zilei, n-am văzut florile câmpului, n-am auzit cântând păsările, n-am văzut frumusețea lumii, de ce ne ții pe noi în întuneric, că noi nu suntem vinovați?" Iar Hristos le va zice: „Stați acolo, să văd pocăința părinților voştri!" Că, dacă cei ce au copii morți nebotezați se mărturisesc curat la duhovnic şi fac canonul şi nu mai fac această urgie, se mântuiesc.

Când se mântuiesc părinții, copiii avortați în clipa aceea primesc botezul nădejdii; cum au avut cei din Vechiul Testament, cei ce mai înainte au nădăjduit spre Hristos, zicând: „O să vină Mesia să ne scoată din iad!" Primesc botezul nădejdii şi odată cu părinții lor zboară la cer. Asta-i soarta copiilor care au murit nebotezați.

− Prea Cuvioase, cum ni se cuvine nouă, creştinilor, care purtăm numele unor sfinți din calendar, să prăznuim ziua numelui?

− Când este sfântul căruia-i porți numele, să te duci la biserică, să asculți Sfânta Liturghie, să te împărtăşeşti, dacă eşti spovedit. Dacă poți, fă oleacă de pomană la tine acasă, la câteva suflete

amărâte.

Vine o bătrână la mine nu de mult: „Părinte, scrie acolo!” „Ce să pun, mătuşă?” „Pune pe Ghiță, pe Costicuță, pe Tincuța, pe Nelușu...!”

„Mătuşă hăi! Unde ai găsit tu nume de sfinți de ăştia? Eu am îmbătrânit în mânăstire, şi de sfântul Ghiță n-am auzit. Unde ai găsit pe sfântul Costicuță? În calendar nu-i, în Prolog nu-i, în Minei nu-i, în Penticostar nu-i, în Triod nu-i. De unde l-ai scos?” „Nu, nu. Aşa-i cheamă!” „Fugi, mătuşă de aici! Îți bați joc de slujbele Bisericii?”

Nu Ghiță, ci Gheorghe l-a chemat; nu Costicuță, ci Constantin, că „sfântul Costicuță” nu există sau Costăcel sau Costache cum îi zici tu acasă; şi „sfânta Ticuța”. N-am auzit de când sunt de „sfânta Ticuța” sau Catrina sau Catinca. Sfânta Ecaterina, mare muceniță, fiică de împărat. I-am văzut sfintele moaşte la Muntele Sinai în sicriu de aur.

Aşa, când veniți cu pomelnic, să nu puneți nume de acestea, că vă bateți joc de sfinții lui Dumnezeu. Cum să scriu eu aşa, că trebuie să scot părticele? Părticica n-o pot scoate decât pentru un nume ortodox.

Să ştiți! Eu vă spun. Nu mă interesează că aveți ciudă pe mine. Eu sunt un putregai; mâine sunt în groapă, dar să nu ziceți că n-ați auzit şi nu v-am spus!

− Se pot pune două nume la botez?

− Nu se pun două nume la botez în veac. Numai unul şi ortodox! Niciodată să nu puneți două nume la copii. Unul şi ortodox! Că părticica este pentru un suflet, nu pentru două. Aşa este! Mânca-v-ar Raiul, să vă mănânce! Aşa să vă văd în rai, mamă, pe toți! Pe toți! Doamne fereşte, unul să nu rămână la munci! Toți să vă bucurați în grădinile Raiului! Toți, mamă!

Dacă aş avea eu un sac mare, să vă pun într-un sac, să pot să vă dau drumul în grădinile Raiului... Acolo! Ştiți voi cât de frumos este acolo? Vai de mine! Auzi ce spune Apostolul Pavel: *Cela ce ochiul n-a văzut şi urechea n-a auzit şi la inima omului nu s-au suit* (I Cor. 2, 9). Aceasta a pregătit Dumnezeu celor ce se tem de El şi-L iubesc pe El.

− În ce perioadă nu se fac metanii?

− Când ai intrat în biserică, întâi faci trei închinăciuni în mijlocul bisericii; la iconostas faci două metanii, săruți icoana de pe iconostas şi mai faci o metanie. Tot aşa faci şi la Maica Domnului în mijlocul bisericii. Acestea nu-s oprite niciodată. Nici în ziua de Paşti.

După tipic, nu se fac metanii de vineri seara de la Vecernie până Duminică seara la Vecernie, în cinstea Învierii Domnului. Nu se fac metanii în cele 12 praznice împărăteşti şi de la Paşti până la Duminica Mare. Însă în locul lor se fac închinăciuni. Închinăciunile nu-s oprite tot anul. Se fac două închinăciuni pentru o metanie.

Cine are canon de la duhovnic, să-şi facă metaniile acasă, oricând, că-i sub canon.

− Ce ne puteți spune despre Rai?

− Aşa cum s-a silit omul să-şi facă cortul în lumea aceasta, aşa îl va avea în vecii vecilor. *Eu mă duc să vă gătesc vouă loc* (Ioan 14, 2), zice Mântuitorul.

Cum şi-a pregătit fiecare sufletul aici pe pământ, aşa îl va dobândi în Rai! Vorba bătrânilor: „Cum îți vei aşterne, aşa vei dormi!”

Unii au fost milostivi, alții au avut darul rugăciunii, unii au fost postitori, alții au avut darul evlaviei la biserică, alții au avut dragoste să citească sfintele cărți, alții au avut răbdare în necazuri. Fiecare şi-a pregătit locul aici, şi cum şi-a pregătit, aşa se va veseli în vecii vecilor!

De aceea, cei ce vă aduc pe voi pe aici pe la mănăstiri, sunt îngerii care vă păzesc de la Botez, ca să mai faceți ceva pentru suflet, cât mai este vreme, că numai Mântuitorul ştie câtă vreme mai avem!

− Este bună cartea cu douăsprezece vineri?

− Cartea cu douăsprezece vineri a rămas de la bogomili, un fel de sectari ai bulgarilor din secolul XII. Este carte apocrifă, adică neaprobată de Sfântul Sinod. Tot aşa nu-i bun nici „Visul Maicii Domnului", nici „Epistolia". Biserica nu le-a îngăduit, căci nu sunt aprobate de Sfântul Sinod.

Cele mai bune sunt Acatistul Maicii Domnului şi Paraclisul Maicii Domnului. Acestea au mare putere şi sunt aporbate de toate Sinoadele Ecumenice. Să le citiți în fiecare zi.

Citiți Acatistul Bunei Vestiri, cel mai renumit; Acatistul Acoperământului Maicii Domnului, când ai o supărare mare, să te acopere Maica Domnului; şi Acatistul Maicii Domnului numit „Bucuria tuturor scârbiților".

Ai văzut când ai scârbe mari şi citeşti din Ceaslov Paraclisul? Maica Domnului îți dă bucurie, căci paraclisul este pentru calmare. Când eşti nervos, când ai supărare în casă şi-i tulburat soțul sau soția, citiți Paraclisul Maicii Domnului cu candela aprinsă la sfintele icoane şi vă liniştiți.

Această putere are Paraclisul Maicii Domnului, ca să dea linişte în familie şi în casă.

− Părinte, a mai apărut ceva: „Scrisoarea Domnului nostru Iisus Hristos despre patimile care le-a suferit".

− Sunt bune toate, dar este mai bine să citiți Acatistul Mântuitorului nostru Iisus Hristos, căci este aprobat de toate Bisericile. Acatistul cu tot cu canoane, şi împreună cu Canonul de pocăință către Mântuitorul, ne ajută cel mai mult.

Dar învățați-vă cea mai puternică rugăciune, după rugăciunea domnească „Tatăl nostru", care este rugăciunea inimii, adică să zici mereu în minte şi în inimă: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!"

Sau poți să zici şi aşa: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Tale şi ale tuturor sfinților, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!"

Aceasta este o rugăciune scurtă, dar are mare putere. Este bine s-o repeți şi în tren şi pe drum şi acasă, până ce adormi seara s-o ai în gură. Dacă ai numele lui Iisus Hristos, nu mai ai năluciri prin somn şi supărări şi visuri urâte, pentru că nu se poate apropia satana de locul acela unde se pomeneşte numele Mântuitorului cu toată inima, cu toată dragostea.

Afară de asta să ştii că dacă adormi seara neînchinat este mare păcat. Cât de obosit ai fi, zi măcar rugăciunile de seară pe scurt din Ceaslov, fă câteva închinăciuni şi apoi culcă-te!

Dimineața, dacă pleci la lucru fără rugăciune, este la fel mare păcat. Sfântul Ioan Gură de Aur zice aşa: „Se cade, mai înainte de toate, în viața omului să povățuiască nevinovata rugăciune".

Când te-ai sculat dimineața, nu te apuca de treabă. Este un drac care se cheamă „înainte mergător" şi are o ceată mare de draci pe fața pământului, care o trimite la casele creştinilor ca să-i învețe, când se vor scula dimineața, să se apuce întâi de treabă. Cu noaptea în cap să se apuce de treabă.

Nu! Întâi slăveşte-L pe Dumnezeu, că apoi Dumnezeu te întăreşte şi poți să lucrezi cât zece oameni într-o zi.

− Dacă suntem obligați să lucrăm Duminica, ce trebuie să facem?

În timpul de astăzi, vin mulți la mine, că ei sunt siliți să lucreze Duminica şi în sărbători mari. „Părinte, sunt obligat să lucrez Duminica, că dacă nu, îmi desface contractul de muncă!"

Hai să vă spun un lucru! Nu vă supărați; banii care îi câştigați Duminica, să-i dați la săraci! Că este mai mare milostenia decât ținerea unei zile.

Ați văzut voi când Mântuitorul a vindecat pe femeia cea gârbovă de optsprezece ani în sinagogă? Ați văzut că vine mai-marele sinagogii şi cu râvna legii se fățărniceşte? Nu putea lovi pe Hristos cu cuvântul, că-l omora lumea, că lumea ținea la Hristos.

Auzi ce spune fățarnicul: *Şase zile sunt în care trebuie să se lucreze; în acestea veniți să vă vindecați, dar nu în ziua sâmbetei!* (Luca 13, 14).

Mântuitorul nu l-a mai răbdat: *Fățarnice!* Căci una avea în inimă şi alta în gură. Acela-i

fățarnic, care are una pe limbă şi alta în inimă. Fățărnicia este cea mai rea decât toți dracii! *Fățarnice, care din voi nu dezleagă boul său sau asinul să-l ducă la apă, sau să-i dea mâncare? Şi dacă tu deslegi asinul şi boul, în ziua sâmbetei, pe această fiică a lui Adam, pe care, iată, a legat-o satana de optsprezecea ani, nu se cădea s-o dezleg în ziua sâmbetei?* (Luca 13, 15-16).

A numit-o fiică, că era credincioasă. Era cu capul în jos, ca la rugăciune. Numai a spus şi a îndreptat-o. Şi atunci, vedeți voi, a ține sâmbăta era un lucru mare; iar a vindeca şi a ajuta pe cineva din milă, era mai mare bine, că a vindecat-o în ziua sâmbetei.

Ai văzut că apostolii în ziua sâmbetei smulgeau spice şi mâncau şi câte minuni nu au făcut în ziua sâmbetei, ca să răstoarne părerea celor sâmbătari, care voiau să-şi facă dreptate.

Ce? *Sâmbăta s-a făcut pentru om, nu omul pentru sâmbătă* (Marcu 2, 27). Deci voi, dacă sunteți forțați de împrejurări să lucrați, lucrați cinstit, corect şi să nu furați. Nu-i voie să furi nici de la stat, nici de la nimeni, şi banii care-i câştigi Duminica sau în sărbători, să-i dai la săraci, că-i mai mare milostenia decât ținerea unei zile!

− Părinte Cleopa, apar filme care aduc hule la adresa Mântuitorului, care tulbură tineretul. Ce atitudine trebuie să ia Biserica față de asemenea lucruri?

− Frate, nu-ți fie frică de asta! Ai văzut ce i-a spus Mântuitorul lui Petru? Iată: *Cine zic oamenii că sunt Eu? ...Unul că eşti Ilie, altul că eşti Ieremia sau unul din prooroci. ...Dar voi cine ziceți că sunt?* (Matei 16, 13-15).

S-a sculat Petru şi a zis: *Doamne, Tu eşti Hristos, Fiul lui Dumnezeu Celui viu.* Şi i-a răspuns Mântuitorul: *Tu eşti Petru şi pe această piatră voi zidi Biserica Mea şi porțile iadului nu o vor birui* (Matei 16, 16-18).

Cine sunt porțile iadului? Sfântul Atanasie cel Mare zice: „Porțile iadului sunt gurile ateilor, gurile necredicioşilor, gurile ereticilor, gurile sectarilor; aceştia nu vor birui Biserica lui Hristos, că este întemeiată pe Piatra cea din capul unghiului".

Necredicioşi sunt de când lumea. Şi apoi Piatra cea din capul unghiului este Hristos. Niciodată Biserica nu va cădea. Când se ridică unul şi huleşte Biserica şi pe Hristos, lasă-l, dă-i pace, că Dumnezeu nu se judecă cu el aici! Ci când va veni la judecată.

− În asemenea condiții, dacă vine unul şi-l auzi hulind sau ocărând sau a pus un motiv anticreştin, poți lua poziție creştină în fața lui să-l combați sau îl laşi în voia lui?

− Iată, tocmai acum căutam ceva aici în cartea Sfântului Ioan Gură de Aur, numită *Puțul*: „De vei auzi pe cineva înjurând în public pe Hristos sau Biserica Lui, du-te şi dă palme, că ți-ai sfințit mâinile tale! Şi chiar de vei suferi închisoare sau bătaie sau pedeapsă pentru asta, bucură-te, că mucenicie se socoteşte ție asta, dacă suferi că ai bătut pe cel ce huleşte pe Hristos!"

Asta-i mărturisire de credință, dar mai trebuie şi dreaptă socoteală. Mântuitorul a spus: *Păziți-vă de oameni, că vor pune peste voi mâinile şi vă vor duce la adunări şi la soboare!* (Matei 10, 17). Şi zice Sfântul Ioan Gură de Aur: „Când poți, fereşte-te de primejdie! Iar pe urmă dacă ai căzut în primejdie, să nu-ți pierzi curajul!" Să mărturiseşti pe Hristos până la urmă!

− De ce trebuie să ne temem cel mai mult în viață?

− Cel mai tare să ne temem de Dumnezeu. Ştii de ce? Pentru că zice Scriptura: *Cu frică de Dumnezeu, se abate tot omul de la rău.* Şi auzi mai departe: *Începutul înțelepciunii este frica Domnului.* Aşa o zice David şi fiul său, Solomon.

− De cine trebuie să ne lipim cel mai mult pe pământ cât trăim?

− Porunca întâi o ştii? Cum să n-o ştii tu, mânca-te-ar Raiul! Câtă dreptate are Dumnezeu, să ne dea poruncă întâi! *Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul din toată inima ta, din tot cugetul tău şi din toată vârtutea ta.* Adică din toată ființa noastră. Din toată ființa noastră. Din inimă ia sufletul, din cuget ia mintea şi din vârtute ia trupul. Cu toată ființa să-L iubim! Să ne contopim în El cu toată

ființa noastră!

Dar de ce? Cine ne-a dat suflet? Cine ne-a dat vedere? Cine ne-a dat auz? Cine ne-a dat miros? Cine ne-a dat gust? Cine ne-a dat pipăire? Cine ne-a dat viață? Cine ne-a dat de sine stăpânirea? Cine ne hrănește?

Cu toată ființa noastră să ne contopim cu Dumnezeu! Apostolul Pavel spune așa: *Ce ai, omule, care n-ai luat?* (I Cor. 4, 7) Ai viață! Cine ți-a dat-o? Ai minte! Cine ți-a dat-o? Ai vorbire! Cine ți-a dat-o? Ai vedere! Cine ți-a dat-o? Ai miros! Cine ți l-a dat? Ai gust! Cine ți l-a dat? Ai trup! Cine ți l-a dat? Ai sănătate! Cine ți-a dat-o? Ai de sine stăpânirea, când să faci bine sau nu! Cine ți-a dat-o? *Și dacă ai luat, de ce te mândrești ca și cum nu ai luat?*

De aceea în porunca întâi Dumnezeu cere prea cu dreptate să-L slujim cu toată ființa în veacul veacului. De El să ne lipim cu toată ființa! Că legea noastră creștină este cea mai desăvârșită de sub cer. Să iubim pe Făcătorul, Care ne-a adus din neființă la ființă pe toți, și ne-a dat tot ce avem noi în ființa noastră.

− Iubirea creștină față de om este de aceeași măsură?

− Nu! Auzi ce spune: *Iar a doua poruncă, asemenea acesteia, să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți* (Matei 22, 39). Iubirea de aproapele are măsură. Pe aproapele să-l iubim, nu ca pe Dumnezeu, numai ca pe tine însuți. „Eu vreau să mă mântuiesc, te iubesc pe tine, dar hai cu mine la mântuire! Eu vreau să mănânc, hai și tu!...”

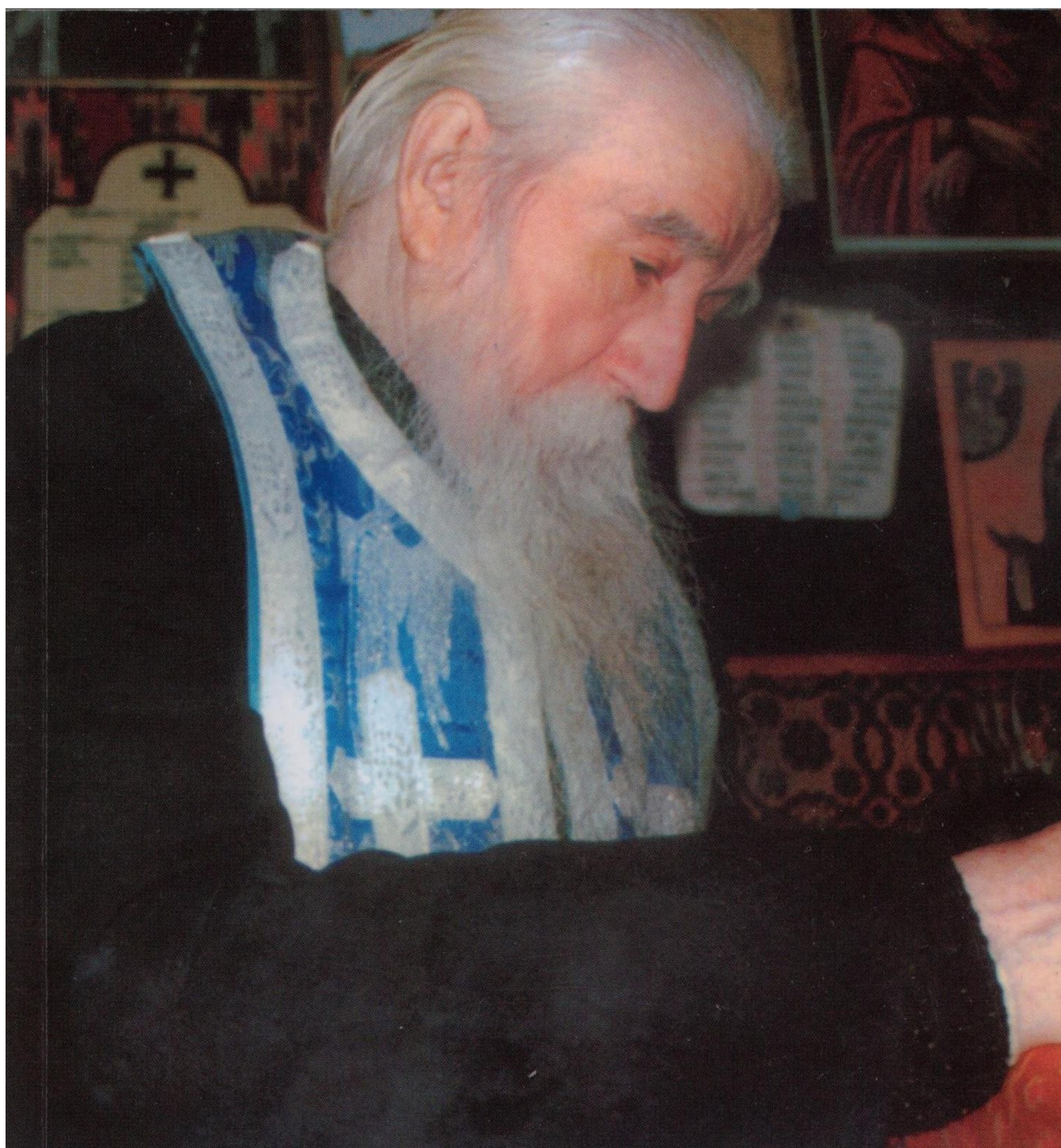
Îl iubești numai în măsura ta. Iar cu Dumnezeu te cufunzi cu nemărginire în iubirea Lui, cu toată ființa. Deci a doua poruncă are măsură, cu treaptă; în măsura în care mă iubesc pe mine. Iar cea dintâi nu mai are măsură, fiindcă se contopește cu ființa cea nemărginită a lui Dumnezeu.

− Ce înseamnă cuvântul: *N-a făcut Hristos în patria Sa multe minuni, pentru necredința lor.* Nu putea să facă minuni să-i întoarcă și pe ei?

− Știi de ce n-a făcut minuni? Nu credeau! Ca un știutor al inimilor, n-a făcut minuni, ca nu cumva, făcând minuni și ei necrezând, să se osândească. Tot din dragoste, din mila lor. „Mă duc la aceia care cred, că dreptatea Mea mă silește să-i pedepsesc, și mai bine nu fac aici minuni”.

Dar nu cântă proorocul prin Duhul Sfânt: *Mila și judecata voi cânta Ție, Doamne!* Dumnezeu este nemărginit în milostenie, este nemărginit și în dreptate. Dacă le-ar fi făcut minuni, dreptatea Lui avea să-i pedepsească, dar așa nu. El i-a cruțat, că nu erau pregătiți să primească.

NE VORBEŞTE

PĂRINTELE CLEOPA

Volumul 8

CUVÂNT ÎNAINTE

Cu mila Bunului Dumnezeu şi cu rugăciunile Maicii Domnului, iese de sub tipar şi al optulea volum din seria cărților **Ne vorbeşte Părintele Cleopa.**

Preacuvioşia sa a plecat la Domnul de câteva luni, dar, prin cărțile şi cuvintele sale, le vorbeşte tainic cu fiecare şi se roagă pentru toți fiii săi duhovniceşti şi pentru ce-i care îi cer ajutorul. Deci, aşa cum se roagă Părintele Cleopa pentru noi, şi noi suntem datori să ne rugăm pentru el, cerând mila lui Dumnezeu şi iertare de păcate, ca să dobândim cu toții cereasca Împărăție.

Continuând tipărirea cuvintelor duhovniceşti ale Părintelui Cleopa, din seria sus-amintită, în volumul de față am introdus mai întâi o minunată predică la Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul, rostită de sfinția sa la hramul Schitului Sihla, în vara anului 1980.

Ținând seamă de situația critică de decădere morală a copiilor noştri, am grupat câteva teme, privind creşterea copiilor în frica Domnului, cu exemple de neascultare față de părinți şi consecința acestui păcat strigător la cer, care are grele urmări atât în lumea aceasta, cât şi dincolo de mormânt, în chinurile iadului.

Apoi am adăugat, în mod selectiv, şi alte cuvinte duhovniceşti netipărite până acum, dintre care amintim: „Treptele urcuşului duhovnicesc”, o istorioară înfricoşată cu femeile care fac avort, „Însemnătatea celor şapte Laude ale Bisericii”, „Despre treptele mâniei”, o minune cu mutarea Muntelui Adar, darurile şi Acoperământul Maicii Domnului şi cântarea Axionului; „Potopul cu apă şi potopul cu foc”, „Cele patru ispite din vremea morții” şi, la urmă, am completat cu răspunsurile date la unele întrebări ale creştinilor, incluse în tema „Sfaturi duhovniceşti”.

Suntem încredințați că şi acest volum de cuvinte duhovniceşti ale iubitului nostru părinte Arhimandritul Cleopa Ilie, va fi de mare folos credincioşilor noştri iubitori de Hristos. De aceea stăruim să continuăm această serie până la epuizarea învățăturilor care ne-au rămas înregistrate de la Părintele Cleopa.

Fie ca Bunul nostru Mântuitor să odihnească sufletul Părintelui Cleopa în ceata sfinților Săi, ca să se roage neîncetat pentru noi toți, care ne mângâiem din frumoasele sale învățături duhovniceşti.

Arhimadrit Ioanichie Bălan

Sfânta Mănăstire Sihăstria,
Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul,
24 iunie 1999

PREDICĂ LA NAŞTEREA SFÂNTULUI IOAN BOTEZĂTORUL

Iubiţi credincioşi,

Se spune în tradiţie că Sfântul Apostol şi Evanghelist Luca a fost pictor şi doctor, cum îl numeşte marele Apostol Pavel: *Închină-se vouă Luca, doctorul cel bun.*

Dar noi vedem că nu numai doctor şi pictor a fost, ci şi mare scriitor. Dacă aţi ascultat cu multă atenţie dumnezeiasca Evanghelie de astăzi, atât de frumos descrie el aceasta unui oarecare Teofil, prieten ales al său, încât nu mai este nevoie de nimeni ca s-o tâlcuiască. Că aşa de frumos spune, zămislirii Sfântului Ioan Botezătorul şi minunile care s-au întâmplat atunci.

Tocmai de aceasta nu ne vom opri mult asupra tâlcuirii Evangheliei, că aţi auzit-o cu toţii explicată aşa de frumos şi luminat. Vom vorbi numai câteva cuvinte la naşterea dumnezeiescului Ioan Botezătorul şi Înaintemergătorul şi despre cine a fost el.

Aţi auzit ce spune Mântuitorul în Sfânta Evanghelie: *Aşa să lumineze lumina voastră înaintea neamurilor, ca, văzând oamenii faptele voastre cele bune, să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri*. Cine a fost o lumină mai mare ca Ioan Botezătorul?

Şi ca să aflăm cine a fost el, să întrebăm direct pe Hristos, Mântuitorul lumii, Care spunea atunci ucenicilor Săi şi la tot poporul: *Ce-aţi ieşit să vedeţi în pustie? Au doară trestie clătinată de vânt?Au doară om îmbrăcat în haine moi? Iată, cei ce petrec în haine scumpe şi în desfătare sunt în casele regilor? Dar ce aţi ieşit să vedeţi? Au doară prooroc?* Şi apoi le explică: „Dacă aţi ieşit pentru aceasta, să ştiţi că mai mult decât prooroc este Ioan Botezătorul!" Apoi, arătând cine este Ioan, zice că, din toţi cei ce s-au născut din femeie până la el, nimeni nu este mai mare ca Ioan Botezătorul.

Dacă ar fi spus un prooroc acest adevăr, un patriarh, un apostol, un sfânt, ar trebui să-l credem; dar când spune Ziditorul proorocilor şi Dumnezeul proorocilor că Ioan este cel mai mare om născut din femeie, cine poate să se îndoiască de acest adevăr?

Pe acest dumnezeiesc prooroc, mai înainte l-a vestit Isaia, zicând: *Iată, Eu trimit pe îngerul Meu înaintea feţei Tale, care va găti calea Ta înaintea Ta.* Şi iarăşi: *Glasul celui ce strigă în pustie, gătiţi calea Domnului, drepte faceţi cărările Lui.*

Dar de ce l-a numit înger? Pentru că viaţa lui s-a asemănat foarte mult îngerilor celor fără trup. Nu era la Ioan avere, nu era lux, nu erau mâncăruri alese; nu era la Ioan viaţă împătimită către trup, ci înger. Se hrănea cu acride şi miere sălbatică.

Ioan mânca muguri de copaci şi miere sălbatică care o fac viespile şi albinele sălbatice prin nişte stânci şi este foarte amară. Deci aceasta era hrana de toate zilele a acestui dumnezeiesc prooroc, şi era îmbrăcat cu o piele de cămilă şi încins cu curea. Şi a ieşit pe malurile Iordanului, când a fost trimis la vremea propovăduirii, şi a început să strige: *Pocăiţi-vă, că s-a apropiat Împărăţia Cerurilor!*

Iată ce este mai mare în lume! Nu dregătoria. Nu bogăţia. Nu cinstea de la oameni. Ci fapta cea bună; virtutea este mai slăvită şi în cer şi pe pământ, şi de Dumnezeu şi de oameni.

Auzind oamenii din Iudeea şi din Samaria şi din tot Ierusalimul că a ieşit un prooroc pe prundurile Iordanului şi predică apropierea Împărăţiei Cerului, mergeau la el şi erau botezaţi de Ioan în Iordan. Pielea cea de cămilă a lui Ioan cu care era îmbrăcat, cureaua cea de pe mijlocul său, viaţa lui îngerească şi sfântă, lepădarea lui de toate ale veacului de acum, au atras toată Palestina la el.

Veneau la Ioan cei ce dormeau pe paturi împodobite cu nestemate, cu fildeş de elefant; cei învăţaţi să doarmă pe saltele şi pe cearşafuri, până şi cei cu coroana pe cap, că şi Irod a venit, atunci când Ioan l-a mustrat în faţa poporului, zicând: *Nu se cade, o, Iroade, să trăieşti cu cumnată-ta,* cu femeia fratelui tău.

Veneau pe prundurile Iordanului şi dormeau pe nisip noaptea, ca să asculte de dimineaţă până seara pe acest om mai presus de om, pe acest înger în trup, care s-a lepădat cu totul de ale

veacului de acum şi venise ca un înger al Domnului să vestească venirea lui Hristos pe pământ.

Deci Ioan a fost cel mai mare om născut din femeie, înger cu trup şi înaintemergător. El s-a învrednicit să se atingă cu mâna sa cea dreaptă pe creştetul Stăpânului Hristos. Am văzut mâna lui în Sfântul Munte al Atonului, la Mănăstirea Dionisiu, într-un toc de aur, dat de Neagoe Basarab al nostru în schimbul moaştelor Sfântului Nifon, Patriarhul Constantinopolului. Este galbenă ca ceara.

La Bobotează, când se face aghiasmă, părinţii de la Athos nu mai bagă Sfânta Cruce, ci iau mâna Sfântului Ioan şi o bagă în vase cu apă de izvor, zicând: „În Iordan botezântu-Te Tu, Doamne...". Şi dacă are să fie pace în Grecia şi belşug, când o scoate din apă, mâna se deschide singură şi iar se închide de trei ori, semn că Dumnezeu este cu această mână care s-a atins de creştetul Său în Iordan.

Iubiţilor mei fraţi, dacă trebuie să cinstim pe Maica Domnului, care-i mai presus şi decât Ioan Botezătorul, că L-a născut pe Hristos cu trup, apoi al doilea după dânsa trebuie să-l cinstim pe Sfântul Ioan Botezătorul. Deci să nu fie casă de creştini unde să nu fie icoana Sfântului Ioan Botezătorul şi unde să nu vă rugaţi acestui mare prooroc şi înger în trup şi înaintemergător al tuturor cetelor drepţilor, cum îl numeşte Biserica.

Aceste puţine cuvinte am zis la naşterea dumnezeiescului Botezător şi Înaintemergător, iar acum vă mut cu mintea în altă parte.

Care aţi fost aseară la priveghere, aţi auzit trei paremii[6]. Una se referea la Avraam şi Sarra, alta la mama lui Samson, Manoe, şi alta la naşterea Maicii Domnului, din dumnezeieştii Părinţi Ioachim şi Ana, care se leagă foarte mult de naşterea Sfântului Ioan Botezătorul.

Sinaxarul Bisericii şi sfinţii dumnezeieşti părinţi au aşezat toate aceste paremii în preajma Naşterii Sfântului Ioan Botezătorul. Că toate arată că aceşti oameni prealuminaţi şi sfinţi – Avraam şi Sarra, Sfinţii Ioachim şi Ana, şi Sfântul Prooroc Zaharia cu Elisabeta – au născut numai oameni aleşi, drepţi şi sfinţi. Deci scopul cuvântului priveşte în altă parte şi vom începe să vă spunem.

Câtă osteneală au făcut Sfinţii şi Dumnezeieştii Părinţi Ioachim şi Ana precum şi Sfântul Prooroc Zaharia şi Elisabeta, pentru că treceau zilele lor şi nu aveau fii. Scârbă mare în Legea Veche să nu ai copii; pentru că cei ce nu aveau copii în Legea Veche se socoteau oameni blestemaţi, pomi neroditori, oameni de la care darul lui Dumnezeu s-a depărtat şi i-a lăsat seci, fără copii.

Dimpotrivă, cei ce aveau familie mare şi copii mulţi, cum a avut Patriarhul Iacov, doisprezece feciori, care s-au numit toţi patriarhi, era un semn mare şi o binecuvântare. Că o familie numeroasă este binecuvântată de Dumnezeu. De aceea aceşti dumnezeieşti oameni sfinţi, fiind sterpi, nu numai că primeau necinste de la popor, dar chiar când se duceau cu jertfe la Sion în biserică, nu le erau primite jertfele. De ce? „N-aveţi copii. Nu sunteţi binecuvântaţi de Dumnezeu, că sunteţi sterpi, pustii de darul Lui, să n-aveţi copii".

De aceea cu multă jale şi plângere se întorceau înapoi defăimaţi de preoţi, de arhierei şi de tot poporul pentru nerodirea lor, că nu aveau copii. Dar cu osteneală, cu rugăciuni, cu milostenii şi cu multă facere de bine s-a rânduit, ajutându-le Preasfântul Dumnezeu, ca aceşti oameni să aibă fii. Şi pe cine? Pe cea mai mare împărătească a Heruvimilor şi a Serafimilor, pe Maica Domului, şi pe Sfântul Ioan Înaintemergătorul, cum am spus, cel mai mare om născut din femeie.

Dar să revenim acum la noi. Unde-i mintea acelor femei care se gândesc nu să aibă copii, ci să nu aibă? Unde-i mintea acelor părinţi care nu postesc, nu se roagă şi nu fac milostenie, cerând „Dă-ne nouă, Doamne copii!", ci, dimpotrivă, stau împotriva planului de creaţie al lui Dumnezeu, să nu aibă copii sau să aibă mai puţini?

Vai de noi şi de noi! Dacă toate păcatele noastre strigă la cer să vină mânia Domnului peste noi, cel mai mare păcat care este astăzi în lume şi cel mai cumplit, care va grăbi urgia lui Dumnezeu peste omenire, este uciderea de copii.

Omule dacă tu ai semănat în ţarina ta porumb, grâu, orz, ovăz, cartofi, ce-ai pus, şi te-ai ostenit să pui sământa ta acolo, să ari, să semeni, ţi-ar părea bine dacă unul ar veni în batjocură şi ar

[6] paremii - texte alese din Vechiul Testament

strica sămânța ta, ar zvârli țărână într-o parte şi-n alta, ar merge cu vitele pe acolo sau cu altceva şi ar distruge semănătura ta? Nu te-ai duce să te iei la bătaie cu el, sau să-l dai în judecată, că ți-a stricat osteneala ta – omeneşte vorbind –, ți-a stricat sămânța ta din ogor, care nădăjduiai să crească, să facă roade, să ai cu ce te hrăni la anul viitor? Nu-i adevărat aşa?

Dar oare nu se supără Dumnezeu când seamănă şi tu strici sămânța Lui? Ce zice apostolul? *Arătură a lui Dumnezeu suntem.* Da. Toată lumea este arătura şi țarina lui Dumnezeu. Dar în acestă țarină şi arătură, Dumnezeu seamănă. Ce seamănă? Sămânța omenească, prin bărbat, în mitrasul femeilor.

Auzi cui ne punem împotrivă? Auzi cui îi stăm împotrivă când facem avorturi şi distrugem sămânța dată de Dumnezeu în pântecele nostru? Ai auzit cui? Lui Dumnezeu, Care a semănat. Oare nu ne va trage la judecată? Oare nu ne va condamna cu dracii la munca veşnică, pentru că stricăm semănătura Lui pe care o seamănă? Ce-a zis Adam când a dobândit primul fiu? *Iată, am dobândit om prin Dumnezeu!*

În Hronograful lui Chedrinos, o carte foarte veche, tradusă în româneşte de Veniamin Costachi la anul 1837, în Mănăstirea Neamț, se arată că bieții Adam şi Eva, după ce au fost scoşi din Rai, au ieşit la poarta Raiului, dar acolo a pus Dumnezeu Heruvimi cu sabie de foc, să nu se atingă nimeni, nici să mai intre om înapoi în Rai. Şi s-au rugat o sută de ani Adam şi Eva: „Doamne, am greşit! Dă-ne voie înapoi în Rai! Să venim înapoi în Raiul desfătării, cel preadulce şi preasfânt”.

După o sută de ani, s-a arătat Arhanghelul Gavriil lui Adam şi Evei şi le-a zis: „Luați-vă de-o grijă, pentru că ați călcat porunca, Dumnezeu v-a dat de canon pe pământ! Tu, Adame, cunoaşte pe Eva şi veți naşte fii”. Evei i-a dat Dumnezeu canon, zicând: *Înmulțind voi înmulți durerile tale, şi întru dureri vei naşte fii.* Iar pentru Adam, alt canon. A blestemat pământul, zicând: *Blestemat să fie pământul pentru tine! ...Spini şi pălămidă să rodească pământul tău...! În sudoarea feței tale îți vei câştiga pâinea cea de toate zilele,* cum vedem până azi.

Nu putem scăpa de blestemul şi de porunca lui Dumnezeu. Femeia care încearcă să înlăture durerea naşterii şi să trăiască numai în plăcere cu bărbatul său, sau bărbatul care-i porunceşte femeii să împiedice naşterea, sunt cei mai mari criminali. Se abat de la porunca cea dintâi a lui Dumnezeu, când i-a spus femeii: *Înmulțind voi înmulți durerile tale, întru dureri vei naşte fii.* Şi i-a mai dat un canon: *şi întoarcerea ta către bărbatul tău*.

Adică femeia să asculte de bărbat toată viața ei. De aceea şi marele Apostol Pavel spune: *Femei, supuneți-vă bărbaților voştri, ca întru Domnul*. Şi auzi: „Femeie, supune-te capului tău!” Că bărbatul este cap femeii, precum şi Hristos este cap al bărbatului.

Ai văzut vreodată vreo femeie cu două capete? Nu se poate. Bărbatul este cap şi femeia este trup. De aceea zice: *Femeia trupul său nu-l stăpâneşte, ci bărbatul.* Iar acea nebună care caută după alt bărbat, se poate gândi că poate să aibă două capete? Nu. Unul ți-a dat Dumnezeu prin cununie. Şi cu două capete nu vei fi în veac.

*

Fraților, cuvântul care urmează vă va arăta primejdia cea mare a acestui cumplit păcat. Cum putem opri în ziua de azi cumplitul păcat al avorturilor şi prin ce mijloace? Acest păcat distruge lumea. Nu numai că distruge natalitatea popoarelor, dar distruge sufletele şi atrage urgia lui Dumnezeu pe pământ.

Deci, lasă lucrul lui Dumnezeu! Lasă țarina şi arătura lui Dumnezeu aşa cum o seamănă El! Mai acum trei-patru zile am mărturisit pe un preot şi o preoteasă şi un alt preot tânăr şi altă preoteasă. Un preot care are 15 copii, din județul Suceava, foarte evlavios, frate cu Părintele Argatu de la Bucureşti. Şi o întreb pe preoteasă: „Câți ani ai, mamă?” „Am 47 de ani”. „Câți copii ai?” „Am 15, părinte”. Are copii preoți, preotese, ingineri, doctori; are două fete la facultate, un băiat la seminar...

Ai auzit o femeie cu frică de Dumnezeu? „Dar ai omorât vreo unul?” „Nu mi-a murit nici unul. Nici nu m-am gândit, Doamne fereşte, să fac crimă”. Vedeți cum este o femeie cu frica lui Dumnezeu? Oare ce va zice în ziua judecății, că la II Corinteni, 6 cu 2, auziți ce spune Scriptura? *Au nu ştiți că sfinții vor judeca lumea?* Cum au să judece lumea sfinții?

Iată cum, zice Sfântul Ioan Gură de Aur: „Când ai să spui tu că n-ai putut să creşti copii, ai să vezi milioane de sfinți care strălucesc ca soarele şi care au avut şi copii şi au fost şi sfinți”. Deci aşa vor judeca sfinții lumea, cu poziția lor față de cei păcătoşi.

Fraților, să ştiți un lucru: Păziți-vă foarte tare, să nu spuneți în gândul vostru cum îmi spune câte o femeie la mărturisire: „Da, părinte, l-am avortat, dar este numai de o lună sau de trei săptămâni!”

Ce-ai zis? De trei săptămâni? Iată ce spune Sfântul Anastasie Sinaitul: „Precum când tună şi fulgeră, odată auzi tunetul şi odată vezi lumina fulgerului, aşa în clipa când s-a zămislit copilul se zideşte în el şi trupul şi sufletul lui, într-o formă ca o sămânță de ceapă sau poate mai mic, dar în aceeaşi vreme.

Teoria originii sufletelor noastre este întreită:

– A fost teoria cu **preexistențianismul** lui Origen cel blestemat, în care zice că sufletele au existat din veac şi au fost pedepsite în trupuri.

– Este teoria cu **traducianismul l**a Tertulian, care zice că sufletul s-ar fi tras din sufletul părinților. Şi această teorie a căzut în fața Bisericii.

– Şi a treia teorie, adevărată după toată Biserica, este **creaționismul**. Dumnezeu creează sufletul şi trupul în clipa când s-a zămislit el în pântecele maicii lui.

Şi dacă după zămislire, la un ceas, vei face ceva să strici naşterea, esti ucigătoare de om şi criminală. Ori îl ucizi de 30 de ani, ori îl ucizi la un ceas după ce s-a zămislit este acelaşi păcat; că intenția una este: să omori copilul, să omori omul. Că Dumnezeu nu se uită la întâmplare, ci la intenția cu care faci păcatul.

Tot aşa pătesc şi cele care se păzesc să nu facă copii. Este la fel cu cele ce fac avort. Se opresc prima dată doi ani, iar dacă tot se mai păzesc, şase ani şi apoi mai mult.

N-aveți voie să stricați zidirea lui Dumnezeu, semănătura şi țarina Lui. Lasă-l să se nască! Lasă-l să crească! Îmi spui că eşti săracă, că eşti bolnavă, că ți-a spus doctorul că ai să mori! Dar care-i jertfa ta? Care-i datoria ta? Nu să mori născând? De ce Biserica te pregăteşte înainte de naştere pentru moarte? Că dacă ar fi o femeie oprită de Sfintele Taine 20 de ani, dacă-i gravidă, gata, i se dă voie să se împărtăşască. De ce a făcut Biserica aşa?

Îi dă voie să ia Preacuratele Taine, să o pregătească de moarte. Câte păcate ar avea o femeie însărcinată, dacă moare spovedită şi împărtăşită cu Preacuratele Taine, toate, toate i se iartă dacă ar muri născând. Femeia când moare născând, moare pe altarul jertfei. Se jertfeşte pentru Hristos. Este muceniță şi martiră. De aceea ne-a învățat Apostolul Pavel: *Femeia se va mântui prin naştere de fii.*

Deci nu dați loc mâniei lui Dumnezeu cu pricinile voastre! Că ți-a spus doctorul că eşti slabă, că nu poți purta sarcina, să-ți facă operație. Nu! Cu credință în Dumnezeu du-te la masa naşterii! Du-te acolo la maternitate: „Doamne, dacă am să trăiesc, am să fiu mama acestui copil. Dacă nu, vreau să mor, să dau viață copilului, ca să trăiască copiii”.

Fericită şi de trei ori fericită este mama aceea care moare născând; îşi pune viața ca să dea viață copilului său. Muceniță şi martiră este şi în rând cu apostolii şi martirii se duce, pentru că a avut credință tare în Dumnezeu, nu să ucidă copilul, ci să-l nască, chiar cu riscul de a muri ea.

Mare urgie a lui Dumnezeu vine peste casa şi femeia aceea care îşi omoară copiii.

Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioarei Maria, cu ale cinstitului slăvitului Prooroc Înaintemergătorul şi Botezătorul Ioan, a cărui sfântă naştere o prăznuim astăzi, şi pentru ale tuturor sfinților, să ne miluiască, să ne mântuiască pe noi ca un bun şi iubitor de oameni. Amin.

O ISTORIOARĂ ÎNFRICOŞATĂ DESPRE AVORTURI

Toate păcatele sunt păcate grele şi toate păcatele se numesc de marele Apostol Pavel „lucruri ale întunericului”. Că auzi ce zice: *Lepădați dar lucrurile întunericului*. Apoi începe să le numere: desfrânarea, lăcomia, beția, hula, necredința... Tot păcatul întunecă pe om, dar uciderea este un păcat şi împotriva Duhului Sfânt şi strigător la cer, şi poți să spui acestui păcat cum vrei. Că ce este mai scump la fiecare vietate decât viața?

Nu vezi mata că şi o furnică şi un țânțar şi o muscă, o jivină cât de mică, ea vrea să-şi salveze viața. Fuge, aleargă, se păzeşte să nu o omori. Dar omul, care-i chipul şi asemănarea lui Dumnezeu, cât de scumpă este viața lui înaintea Tatălui ceresc?

Dacă ar fi omul fiară, n-ar fi o pagubă mare, că o fiară este mult inferioară omului, dar omul este chipul şi asemănarea lui Dumnezeu. De aceea cei ce fac avorturi distrug chipul lui Dumnezeu din om, icoana Preasfintei Treimi pe pământ, şi este foarte mare păcat.

De aceea sfătuim pe cei ce-au căzut în acest păcat, ca să se silească cu toată puterea să se mărturisească şi să-şi facă canonul în lumea aceasta, ca nu cumva dincolo să-l facă veşnic. S-a prea înmulțit păcatul acesta şi este strigător la cer, şi aduce osândă vremelnică şi veşnică şi în veacul de acum şi în cel viitor. Ia să vă spun o întâmplare adevărată şi înfricoşătoare:

Într-una din zile, m-am pomenit aici la mine cu o doamnă bine, care a venit şi a căzut în genunchi şi a început a plânge:

– Ce este, doamnă?

– Vai de mine, sunt de la Bucureşti, am venit cu mare greutate şi cu mare necaz aici.

– Dar ce s-a întâmplat?

– Eu sunt fată de preot, a zis, şi s-a întâmplat de m-a luat în casătorie un mare funcționar. Eu i-am spus că nu merg după dânsul. Eu sunt fată de preot şi sunt credincioasă. Am crescut în credința creştină ortodoxă, în frica lui Dumnezeu, dar el nu crede în Dumnezeu. El a spus: „Eu nu cred, dar îți dau voie ție să faci ce vrei: roagă-te, mergi la biserică, posteşte, fă milostenie, roagă-te şi acasă. Fă tot ce vrei, numai să mergi după mine în căsătorie!”

În felul acesta, ea a întrebat pe părinții ei şi s-a încumetat şi s-a dus. S-au luat în căsătorie şi au trăit bine vreo câteva luni. Când ea a rămas gravidă, el atâta i-a spus: „Silvia, copii să nu-mi faci, că copiii sunt salba dracilor”. Auzi ce expresie! Ea a rămas uimită când a auzit: „Fă ce ştii, dar copii să nu-mi faci, că nici nu vreau să aud de dânşii!”

Atunci ea i-a spus: „Măi criminalule, să-ți iasă din minte vreodată că eu am să fac această crimă! Eu sunt fată de preot. Eu ți-am spus înainte de a mă căsători că vreau să trăiesc cu tine creştineşte, nu păgâneşte”. El i-a spus: „Gândeşte-te bine, că eu am vorbit cu un doctor să dai copilul afară”. Copilul avea două luni. Ea a spus: „Niciodată nu voi face această crimă. Mai bine mor de o mie de ori decât să omor copilul”.

Şi a rămas vorba că el îi pregătea doctorul ca să-i omoare copilul, mai ales primul copil. Ea însă era hotărâtă până la urmă să nu facă avort. Şi iată ce s-a întâmplat. A venit săraca aici la mine să întrebe, dar era hotărâtă în inima ei să nu facă această ucidere de om.

– Am auzit de dumneata şi am venit să întreb, a zis ea. Ce zici, părinte? Eu sunt în a doua lună şi el m-a amenințat cu moartea, dacă nu fac avort.

– Dacă te-ar tăia de o mie de ori şi te-ar împuşca, să nu omori nici un copil, că nici leoaica, nici lupoaica, nici scroafa sălbatică, nici şerpoaica nimeni nu îşi omoară puii. Dar omul a devenit mai rău decât toate fiarele de pe fața pământului. Omul îşi omoară copiii. Mai bine să mori de o mie de ori, da să nu faci avort. Spovedeşte-te şi te pregăteşte. Muceniță ai să fii cu Sfânta Varvara, cu Sfânta Tecla şi cu alte martire în ceruri, dacă ai să mori tu, ca să nu omori copilul.

– Cum să fac? Mă tem şi de el că mă va omorî, mă tem şi de Dumnezeu!

– Să te temi de Dumnezeu, Care a zis aşa: *Nu vă temeți de cei ce ucid trupul, iar sufletul nu pot să-l ucidă, Temeți-vă mai vârtos de acela care după ce a ucis trupul, poate să ducă sufletul în*

gheenă. Nu te teme! Trupul ăsta este o mână de pământ spre mâncarea viermilor. Azi este, mâine nu mai este. Sufletul nu moare în veci! Du-te hotărâtă în inima ta, spovedeşte-te, împărtăşeşte-te şi aşteaptă moartea! Dar să nu avortezi!

Ce s-a întâmplat între timp? S-a dus femeia acasă hotărâtă să nu facă avort. Şi cum era apoape sâmbăta morților, adică «Moşii de vară», anul trecut (1979), ea s-a dus în oraş să cumpere câte ceva, ca să dea pomană. A cumpărat castroane, căni frumoase, vase, pahare, portocale, bomboane. Voi ştiți că la noi se dă de pomană, după cum este tradiția noastră ortodoxă, pentru sufletul morților. Şi a luat şi făină de grâu, ca să facă cozonaci şi plăcinte pentru pomană.

A venit acasă din oraş cam obosită. A plămădit făina, a pus drojdie şi a frământat aluatul până a dospit şi s-a culcat.

Când a adormit, s-a făcut că era într-un defileu de munți, adică două rânduri de munți. Unul era pe dreapta şi unul pe stânga, iar prin mijlocul acelor munți era o şosea dreaptă. Munții erau foarte înalți şi aveau pădure de brazi până la poale. Iar de la marginea pădurii, de-o parte şi de alta, erau flori, două-trei sute de metri până la şosea. Ea mergea – asta era prin vis – pe şoseaua aceea printre munți şi se minuna de frumusețea acelor locuri.

Dar deodată, când şi-a aruncat privirea în dreapta, spre pădure, a observat ceva foarte minunat: la poala pădurii erau arbori de foc, cât vedeai cu ochii. Un rând de arbori care ardeau scânteind de jăratec. Şi de fiecare arbore de foc era legată cu funii de foc câte o femeie goală, cum a făcut-o mama sa, şi focul le ardea grozav la spate, pe şira spinării, şi ele țipau groaznic.

Cum se zvârcoleau aceste femei legate de arbori, deodată a văzut nişte vulturi de foc care veneau din munții ceilalți, cu gheare de foc, cu aripi de foc şi cu ciocul de foc şi s-au pus pe sânii lor şi îi mâncau şi ele strigau: „Vai de noi şi de noi şi de cei ce ne-au născut pe noi!” Vulturii mâncau sânii lor până la oase, de se vedeau coastele, şi apoi zburau înapoi în munți, iar lor le creşteau sânii înapoi. Şi veneau alți vulturi şi le mâncau din nou şi ele strigau tare şi plângeau.

Şi s-a minunat biata femeie: „Vai de mine, zice, nu mă mai uit în partea asta, că mor de frică”. Şi a întors capul spre stânga. În partea stângă a văzut un lucru mai înfricoşat. Alt rând de copaci de foc, tot în marginea pădurii, şi erau legate femei goale, dar aici nu le mai mâncau vulturii. Aici erau şerpi cu două capete, nişte balauri de foc, încolăciți peste ele şi peste copaci, cu coada până la pământ. Cu un cap era pe o țâță şi cu altul pe cealaltă țâță şi le sugeau de le dădea sângele. Aşa de tare strigau, de se cutremurau pădurile şi munții aceia.

Atunci ea, când a văzut că în stânga vede lucru şi mai înfricoşat decât în dreapta, de frică a slăbit şi a căzut în genunchi şi striga la Maica Domnului. „Maica Domnului, nu mă lăsa, că mor de frică!” şi se uita dacă nu mai este cineva acolo, că se temea să nu vină şerpii aceia şi la dânsa.

Deodată vede în urmă pe drum că vine un tânăr prea frumos, cu haină albă ca zăpada, cu cruce în frunte şi cu un baston de aur în mână. Când l-a văzut a zis:

– Mulțumesc Ție, Doamne, că nu m-ai lăsat în iadul ăsta singură. Şi a căzut cu fața la pământ, zicând: „Doamne Iisuse, nu mă lăsa!”

– Eu nu sunt Iisus Hristos, a răspuns îngerul.

– Dar cine eşti, Doamne?

– Eu sunt îngerul păzitor al vieții tale. Eu totdeauna te păzesc pe tine, şi acum m-am arătat ție cu porunca lui Hristos.

– Doamne, scoate-mă de aici, că mor de frică! Fă milă cu mine şi nu mă lăsa aici!

A sculat-o din genunchi şi i-a zis:

– Nu te teme şi mergi după mine!

El mergea înainte şi ea în urmă. Şi în urma lui se vedeau raze de lumină şi era o mireasmă a Duhului Sfânt, cum nu mai este pe pământ.

Mergând cu îngerul pe acel drum, ea a întrebat:

– Doamne, de ce pe femeile acestea le sug balaurii aceştia cu două capete şi pe acelea le mănâncă vulturii de foc. Le mănâncă sânii lor şi iar cresc şi ele se chinuiesc? Şi a zis îngerul:

– Acestea n-au voit să le sugă copiii lor. N-au vrut să alăpteze copii şi de aceea balaurii

aceştia de foc le vor suge în vecii vecilor şi vulturii de foc la vor mânca sânii, că au fost criminale şi au omorât copiii nevinovați din pântecele lor. Femeile care au omorât copiii prin avort, cu băi, cu injecții, cu pastile şi i-au otrăvit cu buruieni de la babe, aşa se vor munci în veci, că nu s-au pocăit, nici nu s-au spovedit, ci au crezut că-i glumă păcatul acesta.

Mergând aşa, i se părea ei că au mers câțiva kilometri. S-a uitat în dreapta şi a văzut un singur arbore de foc, unde nu era legată nici o femeie. Şi ea a întrebat:

– Doamne, uite aici un singur copac care nu are legată nici o femeie de dânsul! Zice îngerul:

– Vezi copacul ăsta de foc? Acesta era copacul tău, dacă n-ascultai de preot şi te duceai să omori copilul! Tu n-ai nici un copil pe lume şi era primul copil. Dar avea să te pedepsească Dumnezeu, pentru că aveai să mori în timpul avortului la doctor. Dar fiindcă ai avut frică de Dumnezeu şi te-ai hotărât în inima ta să nu omori copilul şi ai întrebat pe preot şi te-ai hotărât mai bine să mori decât să omori copilul, iată că ai scăpat de acest copac!

Apoi a zis ea: „Doamne, scoate-mă de aici! Încotro este țara mea? Unde sunt eu aici?” Îngerul i-a zis: „Să-i spui bărbatului tău cel criminal ce ți-am spus eu. Dacă te mai îndeamnă pe tine la avort, nu aici se va munci el, ci în alt loc, unde de o mie de ori va fi mai greu ca aici! Tu eşti fată de preot şi te-ai măritat fecioară, cum te-a făcut mama ta, iar el este un preacurvar. El s-a însurat cu tine, dar înainte el a trăit cu trei femei nemăritate şi le-a obligat să facă avort şi le-a plătit el la doctor. Aceste trei femei au pierdut câte un copil. Deci are pe sufletul lui trei avorturi făcute de el. Are să mănânce carne în vecii vecilor, în focul gheenei!

El nu ți-a spus ție, dar este un mare curvar şi spurcat. Tu te-ai căsătorit curată cum te-a făcut mama ta, iar el a fost un preacurvar şi ucigaş, care a plătit pentru acelea să facă avort. Să-i spui, că el n-a zis nimănui”.

Atunci ea a zis: „Doamne, pe unde să mă duc eu acasă? Pe unde să ies?” Îngerul Domnului i-a spus: „Dar unde eşti, acasă eşti! Tu scoală-te şi frământă aluatul, că a dospit în covată”. Şi l-a văzut ca un fulger când a zburat, şi ea s-a trezit în casă.

S-a trezit femeia foarte spăimântată şi aluatul dădea pe jos din covată, cum i-a spus îngerul. Se culcase la şapte fără un sfert şi acum era ceasul nouă şi un sfert seara. Deci două ore jumătate. În timpul acesta a fost prin iad şi a văzut unde se muncesc femeile criminale care fac ucidere de om.

Când s-a sculat, de frică a început să strige în gura mare. Soțul ei venise de la serviciu şi, dacă a văzut că este obosită şi se odihneşte, n-a mai deranjat-o. Când a auzit răcnind, el a crezut că a luat foc ceva la cuptorul de pâine.

A venit bărbatul ei:

– Ce-ai pățit, Silvia? Ce ți s-a întâmplat?

– Vai de mine! Vai de mine! Am fost în iad. Am văzut iadul! Am văzut unde se muncesc femeile care fac avorturi.

– Cum?

Şi i-a spus soțului tot ce i-a zis îngerul.

– Iată, zice, ce mi-a mai spus: că tu m-ai luat pe mine curată cum m-a făcut mama, dar tu ai trăit cu trei femei necăsătorite, şi le-ai îndemnat să facă avorturi la doctori. Aşa-i?

– Aşa este.

– Auzi, că te aşteaptă pe tine muncă mult mai mare ca aceea. Că tu ai şi plătit la doctori ca să omori copiii, nu numai că le-ai îndemnat. Banii aceia sunt spre pierzarea ta în veci!

El când a auzit că i-a descoperit păcatele, a zis:

– Să ştii că adevărul ți-a spus. De azi înainte mă pocăiesc şi eu până la moarte. Da du-mă la un duhovnic să-mi spun păcatele, să pun şi eu început bun, că am auzit că Dumnezeu primeşte pe cel păcătos!

Apoi a venit cu soția şi s-au mărturisit amândoi, îndreptându-şi viața. L-am mărturisit şi i-am spus: „Iată, frate, ce a făcut Dumnezeu cu tine! Câtă milă a avut de tine! Prin femeie ți-a descoperit urgiile şi fărădelegile tale, ca să te întorci la pocăință”.

Atunci mi-am adus aminte de cuvântul Sfântului Apostol Pavel, care zice: *De unde ştii,*

femeie, că nu-ți vei mântui bărbatul? Nu știi tu, zice, că se sfințește bărbatul necredincios prin femeia credincioasă? şi invers.

Iată o femeie creştină! O femeie cu frică de Dumnezeu, care a fost hotărâtă în inima ei mai bine să moară decât să facă avorturi! Şi s-a rugat lui Dumnezeu şi a câştigat şi pe soțul ei la adevărata credință şi i-a îndreptat şi viața lui. Şi aşa, cu ajutorul lui Dumnezeu, sunt până astăzi împreună şi duc viață cinstită şi curată înaintea lui Dumnezeu.

I-am dat şi lui canon să nu se împărtăşească 20 de ani, că pentru avort Sfinții Părinți opresc 20 de ani, iar cu iconomie 10 ani, dacă omul posteşte toate posturile şi miercurile şi vinerile şi face milostenie. „Fac toate!" a zis el. Atunci i-am redus canonul la 10 ani. Zece ani i-am dat canon şi să plângă toată viața că a omorât trei oameni. Căci ori vei omorî copilul, cum ți-am spus, când l-a semănat Dumnezeu în pântecele mamei sale, când este cât o sămânță; ori îl omori când este mai mare, tot acelaşi păcat ai.

Să vă iasă din minte, cum zic unele femei: „Părinte, nu era decât de-o lună, că nu se ştia ce-a fost!" Nu minți pe Dumnezeu, Care a zidit şi Care a zămislit în tine. Nu auzi ce spune Ieremia Proorocul? *Doamne, au nu Tu zideşti duhul omului la zămislire?*

Pe Dumnezeu nu-l poate minți nimeni. Aveți frica lui Dumnezeu, păziți-vă de gândul acesta al uciderii de copii, mai tare decât toți balaurii din lumea asta şi decât toate. Păziți-vă! Că dacă tot veți face mereu avort, poporul nostru se împuținează. Vom rămâne numai bătrânii şi vor veni alte popoare şi ne vor robi, că vom fi puțini şi nu vom mai avea copii ca să fie ostaşi ai țării şi oameni de ispravă să conducă țara!

Țineți nu numai la natalitatea poporului şi la scumpa noastră țară, țineți la sufletul vostru, care-i mai scump decât toată lumea, că dacă îl veți pierde, cu toată lumea nu puteți să-l răscumpărați. Toate femeile care aveți bărbați şi v-ați cununat, ca şi acelea care ați greşit şi ați făcut nuntă fără cununie, să nu omorâți copiii. Copilul este un înger şi prin el te mântuieşti şi tu! Naşte-l, botează-l, creşte-l şi printr-însul te mântuieşti şi tu.

Să te duci la mărturisire, că eşti o creştină bună, şi te iartă Dumnezeu. Iar a ucide copilul este cea mai mare crimă, cea mai mare fărădelege şi împotrivire înaintea lui Dumnezeu, Care l-a creat în pântecele tău şi ți-a dat ție naştere, iar lui i-a dat suflet viu şi cuvântător.

Vă rog din toată inima să țineți minte această întâmplare. Aduceți-vă aminte, femeilor, de vulturii cei de foc şi de copacii cei de foc care ard pe femeile care fac avort, ca şi de balaurii cei de foc, care au să vă sugă pieptul!

Păziți-vă, vă rog, nu numai de-a face păcatul, ci şi de-a gândi la acestea, căci crimă şi prea cumplită crimă este față de conştiința ta, față de Dumnezeu şi față de țara în care ne-am născut şi trăim.

TREPTELE URCUŞULUI DUHOVNICESC SAU „ÎNĂLȚAREA LA CER"

Cum se pot înălța oamenii la cer? Prin darul Duhului Sfânt; prin darul şi mila lui Dumnezeu. Omul, când este în păcat de moarte şi este călduț, se află în iad cu sufletul. Este mai jos decât toate dobitoacele câmpului, decât toate păsările cerului, decât toată zidirea. El se află atunci cu sufletul în iad.

Dar prin pocăință adevărată şi prin darul Sfântului Duh, care dezleagă păcatele prin mâna duhovnicului, se ridică din iad la rai, se ridică din moarte la viață şi din om păcătos, care era asemenea cu dracii, se face asemenea cu îngerii. Şi nu numai cu îngerii, ci asemenea cu Dumnezeu, pe cât este putința. Căci auzi ce spune proorocul: *Eu am zis: dumnezei sunteți şi toți fii ai Celui Preaînalt. Dar voi ca nişte oameni muriți* (adică prin păcat) *şi ca unul din boieri* (adică ca nişte draci) *cădeți.*

Tot păcatul se cheamă cădere, căci se zice: „A căzut cineva în păcatul curviei, sau a căzut

cineva în mândrie sau în lăcomie sau în beție sau în iubirea de argint sau în ură”. De ce se cheamă păcatul cădere? Pentru că păcatele ne trag în jos de la Dumnezeu şi ne coboară de la treapta de oameni şi ne fac dobitoace. Căci a zis psalmistul: *Şi omul în cinste fiind, n-a priceput, alăturatu-s-a cu dobitoacele cele fără de minte şi s-a asemănat lor.* Deci din oameni ne facem dobitoace. Ne facem draci şi chiar mai răi ca ei. Că nici dracii nu hulesc pe Dumnezeu în față, dar omul cu mintea sa îl huleşte!

Deci iată cum ne coboară păcatul. Păcatele ne trag mereu în jos, iar darul lui Iisus Hristos şi darul Sfântului Duh mereu ne înalță şi mereu ne ridică. Căci zice proorocul: *De şapte ori de va cădea dreptul, de şapte ori se va ridica.* Şapte înseamnă număr fără de număr, înseamnă veşnicie, număr la nesfârşit. Adică, mereu se repetă căderea şi ridicarea omului. Deci, de va cădea omul în toată viața sa, să nu se deznădăjduiască de a se ridica, ci să se înalțe iarăşi prin darul Sfântului Duh, prin păcăința cea adevărată.

Dar înălțarea aceasta a omului din iad şi din rânduiala dobitoacelor şi din rânduiala păgânilor şi a celor ce nu cunosc pe Dumnezeu, cum se face? Deodată? Nicidecum!

Aşa ne învață dumnezeieştii părinți. Omul, când se ridică, se ridică pe trepte. Nu deodată se poate face sfânt, după cum nici deodată nu se poate face drac, ci se ridică pe trepte. Cei ce se străduiesc pe calea mântuirii, merg dintr-o măsură în alta, cum a zis înainte proorocul: *Merge-vor din putere în putere.* Ei capătă mai întâi în inima lor o putere din darul Sfântului Duh, o parte din tăria de a sta în poruncile lui Hristos, o măsură din virtute, şi după aceea păşesc pe alte trepte.

Dar care sunt treptele acelea, ni le arată dumnezeieştii părinți. Treptele urcuşului duhovnicesc sunt trei. Care?

Ați auzit în Scriptură la Levitic, capitolul 23, 1, 32 (în edițiile vechi ale Bibliei), unde se vorbeşte de sâmbătă, de sâmbete şi de sâmbetele sâmbetelor; şi iarăşi de seceriş, de secerişuri şi de secerişul sufletului rațional; şi iarăşi de tăierea împrejur, de tăierea tăierii împrejur şi de tăierea inimii în duh, cum zice marele Apostol Pavel[7].

Acestea arată tainic în Legea Veche şi în cea nouă urcuşul sufletului către Dumnezeu. Toate aceste simboluri, toate aceste Scripturi, după dumnezeiescul Părinte Maxim Mărturisitorul, arată urcuşul, sau cum se înalță un suflet până se face Dumnezeu după dar. Toate acestea sunt simbolizate, după Scripturi, de ziua a şasea, a şaptea şi a opta. Toate trei treptele duc la îndumnezeirea după dar. Ele sunt făptuirea morală, contemplația naturală în duh şi teologia mistică, adică cunoaşterea tainică a lui Dumnezeu[8].

I. Dar ce este sâmbăta sufletului rațional? Sâmbăta în Legea Veche înseamnă odihnă. Sufletul nostru zbuciumat de păcate, de cădere, având conştiința pătată de păcatele sale, când pune început bun cu darul lui Iisus Hristos şi se ridică din păcat şi se înalță puțin pe treapta faptelor bune, ajunge la oarecare odihnă, dar nu la desăvârşire. Deci, când vei auzi în Scriptură de sâmbătă, să ştii ce înseamnă aceasta. Iată ce spune dumnezeiescul Părinte Maxim: sâmbăta e nepătimirea sufletului rațional, care a lepădat prin făptuire semnele păcatului.

Să vă dau o pildă. Un om a fost bețiv, a fost desfrânat, a fost ucigaş, a fost tâlhar, a fost iubitor de argint. Cine ştie ce a făcut săracul în viață, că toți suntem păcătoşi. Dar el s-a spovedit la duhovnic cu toată inima, s-a curățit şi s-a hotărât să se lepede cu toată puterea de păcate. În locul beției pune înfrânarea, în locul lăcomiei de pântece, postul; în locul iubirii de argint şi zgârceniei, milostenia; în locul dezfrânării, curăția; în locul somnului mult, privegherea. Şi a plantat prin făptuire fapte bune în locul vechilor păcate, pe care le săvârşise mai înainte. El acum se află pe treapta întâi a urcuşului duhovnicesc, dar de abia cu fapte bune, nu cu mintea. Căci auzi ce spune: „Sâmbăta sufletului rațional este nepătimirea sufletului rațional, care prin făptuire a lepădat de abia semnele păcatului”.

N-a spus rădăcinile, ci semnele păcatului. Acest om, care se sileşte să facă fapte bune în locul celor rele şi pune început bun de faptă numai cu lucrarea dinafară, de abia a ajuns la prima

---
[7] Romani II, 25, 29.
[8] Sfântul Maxim Mărturisitorul, Filocalia II, cap. 37, 38, 39.

odihnă a sufletului său raţional. El află o oarecare mângâiere, dar încă este chinuit de gânduri, încă păcătuieşte cu mintea, încă este în păcat cu mintea. Şi lupta lui cu mintea este groaznică, căci lupta cu patimile cele trupeşti, cele cu lucrul, ţine până la o vreme, iar lupta cu mintea, pentru părăsirea păcatului cu mintea, ţine până la moarte.

II. Şi despre sâmbete, adică despre sâmbetele îndoite, iată ce spune dumnezeiescul părinte Maxim: „Îndoitele sâmbete înseamnă a doua treaptă a urcuşului duhovnicesc. Şi se tâlcuieşte aşa: Slobozenia sufletului raţional, care îşi retrage mintea sa din simţire, părăsind lucrarea după firea simţurilor prin contemplaţia naturală în duh, adică prin cugetarea lui Dumnezeu prin zidiri, prin raţiunile lucrurilor".

Cum se întâmplă asta? Noi păcătoşii în general am părăsit păcatul cu lucrul. Dar cu gândul încă ne luptăm, cu mintea încă păcătuim, cu mintea încă slujim păcatului; fie desfrânării, fie vicleniei, fie urii, zavistiei, mâniei, făţărniciei, mândriei, iubirii de slavă, dorinţei de a plăcea oamenilor, nesimţirii, împietririi, răutăţii, răpirii şi nu mai ştiu care din patimile sufleteşti.

Unele sunt care se văd, altele care nu se văd. Cele ce nu se văd sunt mai rele şi mai vătămătoare decât cele ce se văd. Căci Hristos Mântuitorul, când a venit în lume, n-a mustrat pe desfrânate, nici pe vameşi sau pe desfrânaţi, pe cei care făcuseră păcate trupeşti. Oare aţi auzit în Evanghelie: Vai de tine, desfrânato? Sau, vai de tine, tâlharule? Vai de tine, vameşule, că eşti păcătos şi faci nedreptate? Nu! Ci a zis: *Vai vouă, făţarnicilor; vai vouă fariseilor; vai vouă, cărturarilor nebuni şi orbi.* Şi cine a spus aceasta? Hristos, Cuvântul lui Dumnezeu, Care priveşte în sufletul nostru.

De milioane de ori – cum spune Solomon – *ochii Lui sunt mai luminoşi decât soarele.* El era Dumnezeu şi poporul de jos Îl iubea, că simţea puterea dumnezeirii Lui, *că le vorbea ca Cel ce are putere, iar nu asemenea cărturarilor*. Îl iubeau, dar şi El, văzând credinţa sinceră a lor, îi iubea din inimă, când mergeau după El, pe munţi şi pe jos, flămânzi, când a înmulţit pâinile în pustie. Căci a zis: *Milă îmi este de popor, că sunt ca oile care nu au păstor,* risipite.

Dar pe cei dintre marii cărturari, pe farisei şi pe saduchei îi mustra, căci vedea într-înşii toate vicleniile şi făţărniciile lor. La tâlhari, la vameşi şi la desfrânate, chiar de vedea păcate grele, vedea la ei şi căinţă şi umilinţă şi hotărâre de îndreptare. Iar grele, ca: ura, zavistia, făţărnicia, pizma, viclenia şi altele, care sunt mai grele ca patimile trupeşti, pururea îi mustra şi le zicea: „Vai vouă!", ca un Dumnezeu, Care cunoaşte inimile.

Deci iată că sunt păcate cu gândul, care nu se văd, dar sunt mult mai grele ca cele cu trupul.

Am ajuns deci la treapta a doua a urcuşului duhovnicesc. Iată în ce constă această treaptă: Sâmbete înseamnă slobozenia sufletului raţional, care a părăsit chiar şi lucrarea cea după fire a simţurilor prin contemplaţia naturală în duh. Aceasta este treapta a doua pentru suflet.

Dar cum se urcă la ea? Prin luptă cu mintea. Prin minte se ajunge la contemplaţia naturală în duh. Mai înainte o femeie frumoasă îl smintea, acum nu-l mai sminteşte. Când vede o fiinţă frumoasă se mută cu mintea şi zice: Dacă fiinţa aceasta este aşa de frumoasă, dar un înger cu cât este mai frumos? Dar heruvimii? Dar serafimii? Dar Cel ce i-a făcut pe dânşii? Îşi mută mintea sa de la frumuseţea cea de aici, la frumuseţea cea din ceruri şi, în loc să se smintească, se foloseşte.

Mai înainte, dacă auzea o muzică de dans, aceasta îi tulbura mintea şi sufletul. Dar pe treapta a doua a urcuşului duhovnicesc, nu-l mai tulbură, ci chiar îl foloseşte. Căci zice: „Dacă oamenii pot să cânte din instrumente şi din organe aşa de frumos, ce trebuie să fie în ceruri? Cum cântă îngerii? Ce bucurie este acolo?" Căci se spune în Psaltire: *Suitu-S-a Dumnezeu întru strigare, Domnul în glas de trâmbiţă.*

Deci aşa cugetă cel ce a ajuns la treapta a doua a urcuşului duhovnicesc, când aude o cântare lumească, sau un om sau o femeie cântând, sau un oricare alt instrument. Iar când vede soarele, cugetă aşa: dacă aici soarele luminează aşa, ce trebuie să fie acolo, unde luminează Hristos, Soarele dreptăţii?

Astfel, omul pe treapta a doua a urcuşului duhovnicesc, prin contemplaţia naturală în duh, adică prin privirea curată la zidirea lui Dumnezeu, se suie îndată cu mintea de la cele văzute la cele

gândite şi nevăzute şi capătă slobozenie de ispite, cum spune Sfântul Maxim.

El se mută cu mintea de la cele auzite aici pe pământ, la cântările cele din cer şi zice cu mintea sa: dacă oamenii aceştia de ţărână ştiu să cânte aşa, apoi ce cântări trebuie să fie acolo în cer?

Tot aşa, de va mirosi ceva frumos, se gândeşte la mireasma florilor raiului şi aşa se mută cu mintea toate cele auzite sau văzute sau gustate sau mirosite şi pipăite în cugetări duhovniceşti.

III. Iar treapta a treia a urcuşului, adică a înălţării sufletului pe treapta cea mai de sus, se numeşte în Scriptură *sâmbetele sâmbetelor.* Cel ce a păşit pe treapta a treia a urcuşului duhovnicesc, nu mai are nevoie de trepte. Nu mai are nevoie să vadă frumuseţea cea de aici, ca să se suie cu mintea la frumuseţea ce de sus, sau să audă o cântare de aici, ca să se ducă la cântarea cea de sus, sau să miroasă ceva frumos aici, ca să gândească la mireasma Raiului.

Cel care a ajuns, cu darul lui Iisus Hristos, pe treapta a treia a urcuşului duhovnicesc, a devenit un dumnezeu după dar. El are îndumnezeirea cea după dar sau teologia mistică, adică are comuniune nemijlocită cu Dumnezeu, nu mai are nevoie de treapta zidirii. În el trăieşte Hristos precum grăieşte Apostolul Pavel: *Nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăieşte în mine,* sau cum spune în altă parte: *aşadar, noi avem mintea lui Hristos.* Pavel, când a zis că are mintea lui Hristos, trăia în Hristos şi Hristos trăia într-însul şi deci nu mai vorbea mintea sa, ci mintea lui Hristos.

Un asemenea om este pe treapta cea mai de sus, pe cea de a treia treaptă a urcuşului duhovnicesc, de care foarte puţini creştini şi foarte rar se mai învrednicesc în zilele noastre – este fiul lui Dumnezeu după dar. Ei au ajuns ziua a opta, după Scripturi, este egală cu treapta a treia a urcuşului duhovnicesc”. Ea se mai numeşte şi *sâmbetele sâmbetelor*.

Sâmbetele sâmbetelor este *odihna duhovnicească a sufletului raţional*, care părăseşte chiar şi lucrarea cea după fire a simţurilor şi îşi întoarce mintea sa chiar şi de la cugetările cele mai duhovniceşti din zidiri. Prin ce? Prin extazul dragostei, care leagă mintea cu totul numai de Dumnezeu în noianul dragostei”. Acela nu mai ştie nimic, decât să-L iubească pe Dumnezeu. Unul ca acela ajunge ca Sfântul Antonie cel Mare, care zicea: „Nu mă mai tem de Dumnezeu!” Şi l-a întrebat cineva: „Dar de ce?” „Pentru că Îl iubesc!”

Simţind dragostea lui Hristos în inima lui, nu se mai temea nici de moarte, nici de foame, nici de sete, nici de osteneală, nici de ocară, nici de batjocură. Dar de ce? Pentru că trăia în Hristos şi Hristos trăia în el şi era foarte convins că fără voia lui Dumnezeu nu i se va întâmpla nimic. Aşa este omul care s-a înălţat cu sufletul pe treapta a treia a urcuşului duhovnicesc.

*

Aşadar, tot omul este dator să urce pe cele trei trepte şi să se schimbe la faţă. Dar cum se poate schimba la faţă? Dacă ieri a fost desfrânat şi s-a mărturisit, să nu mai fie! Dacă a fost hoţ, să lase hoţia! Dacă a fost înjurător sau beţiv, să lase beţia şi înjuratul sau fumatul; să lase răutăţile, să le mărturisească, să le plângă toată viaţa, să-şi facă canonul. Şi aşa se schimbă omul, nu la faţa cea din afară, ci la cea dinlăuntru a sufletului.

Şi atunci, aşezarea omului care a fost înainte de eliberare, cu aceea care este când intră în fericire şi în treptele duhovniceşti ale desăvârşirii, nu mai seamănă.

Ieri era ca un drac, slujind păcatului, şi astăzi, dacă s-a pocăit, şi-a îndreptat viaţa şi s-a sfinţit, se face lumină şi are lumină duhovnicească într-însul şi merge din putere în putere, dintr-o desăvârşire în alta, pe cele trei trepte ale urcuşului duhovnicesc, care sunt:

– *Nepătimirea raţională a sufletului* sau *făptuirea morală* (sâmbătă);

– *Slobozenia* (eliberarea) *duhovnicească a sufletului raţional* care-şi retrage mintea sa din simţire şi o leagă de Dumnezeu prin contemplaţia naturală în duh (sâmbete) şi

– *Odihna duhovnicească a sufletului raţional* (sâmbetele sâmbetelor), care-şi retrage mintea sa chiar de la toate contemplaţiile naturale în duh, de la cugetările cele mai înalte din zidiri şi o leagă cu totul de Dumnezeu în extazul iubirii. Amin.

ÎNSEMNĂTATEA CELOR ŞAPTE LAUDE ALE BISERICII

Biserica lui Dumnezeu este împodobită, încă din vreamea Sfinţilor Apostoli, cu cele şapte laude. Ştiţi voi care-s acestea? Ştiu că le ştiţi, că unii dintre voi le ziceţi pe de rost, dar alţii nu le ştiu. De ce şapte laude nu mai multe sau mai puţine? Aţi auzit în psalmul 118 pe Proorocul şi Împăratul David, zicând aşa: *De şapte ori în zi Te-am lăudat, Doamne, pentru judecăţile Tale.* Împărat fiind, câte treburi nu avea el? Şi avea vreme de şapte ori să laude pe Dumnezeu, că-l auzi: *Seara, dimineaţa şi la amiază, spune-voi şi voi vesti minunile Tale.*

Dar în Legea Darului s-au aşezat aceste şapte laude pentru cele şapte mari evenimente din viaţa Mântuitorului nostru Iisus Hristos, şi fericit este creştinul acela care le zice. Şi dacă nu le poate zice, măcar să-i pară rău că nu le zice, că s-ar putea să fie la un serviciu unde nu poate zice. Şi dacă-i pare rău, cu smerenia se ridică exact unde trebuia să se ridice cu fapta. Că auzi ce zice Sfântul Isaac Sirul: „Ajunge întristarea minţii mai mult decât toată osteneala duhului, care este rugăciunea”, dacă-i pare omului rău.

Aţi văzut pe Mântuitorul ce spune în Sfânta Evanghelie: A venit vameşul în biserică să se roage. A venit şi fariseul. Fariseul a început să se laude: *Mulţumescu-ţi Ţie, Doamne, că nu-s ca ceilalţi oameni; postesc de două ori pe săptămână, dau zeciuială din câte câştig şi nu sunt ca acest vameş,* şi-l arată pe acela la uşa bisericii.

Vameşul era perceptor, săracul. El ştia că ia impozit mai mult decât trebuie, că-i supără pe oameni, şi, auzind că-l mai şi ponegreşte fariseul în faţa poporului, şi-a îndreptat inima către Dumnezeu şi atât a zis, bătându-şi pieptul: „Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!”

Ai auzit? Două-trei cuvinte ale vameşului au biruit toată rugăciunea fariseului. Ce zice Evanghelia? *Amin, zic vouă, mai îndreptat s-a întors vameşul la casa sa şi mai înainte a fost el decât fariseul.* Acela a zis multe cuvinte şi era fariseu şi făcea fapte bune. Dar ştii de ce a pierdut? A înjugat dreptatea cu mândria, iar vameşul a înjugat păcatul cu smerenia. Şi totdeauna, măcar că păcatul este păcat, dacă-i înjugat cu smerenia, este mai înaintea celui ce face fapte bune şi se mândreşte.

Sfântul Efrem spune aşa: Fă-ţi ţie două care, omule. Înjugă păcatul cu smerenia şi dreptatea cu mândria şi vezi că vei rămâne în urmă cu toate faptele bune, ca fariseul; că mai îndreptat şi mai înainte s-a dus vameşul. El a înjugat păcatul cu smerenia. Ce-a gândit? „Măi, sunt păcătos straşnic” Am făcut nedreptăţi, am luat vamă mai mult decât trebuie, am supărat oamenii, dar mă rog Mântuitorului să mă miluiască”. Şi mai înainte s-a dus întru împărăţia cerului, pentru că a înjugat păcatul cu smerenia. Aşa-i de mare smerenia.

Deci vă spun, care puteţi să faceţi cele şapte laude este bine. Biserica este obligată să le facă totdeauna, oriunde.

Aşa şi voi, care citiţi cele şapte laude, bine faceţi, dacă puteţi, iar când nu veţi putea, să vă retrageţi în smerenie, că smerenia le completează pe toate.

Şi iată să vă spun ce înseamnă cele şapte laude ale Bisericii:

Două din cele şapte laude trebuie să se facă la miezul nopţii, cum le facem noi aici. Noi intrăm la ora 11 noaptea şi ieşim la două. Dar ce simbol au acestea? La miezul nopţii noi facem aşa: *Miezonoptica*, adică rugăciunea de miezul nopţii – de toate zilele, de sâmbătă sau de Duminică –, *Utrenia cu Ceasul întâi*.

a. *Miezonoptica* este prima laudă din cele şapte

Această laudă este întemeiată şi pe porunca Mântuitorului, Care zice: *Privegheaţi dar, că nu ştiţi când va veni stăpânul casei – seara, la miezul nopţii, la cântatul cocoşilor sau dimineaţa* (Marcu 13, 35), şi simbolizează momentul rugăciunii şi al prinderii Mântuitorului în grădina Ghetsimani, care a avut loc la miezul nopţii.

Biserica naţiunilor de la Ierusalim, unde intră creştini din toate naţiile, este pe locul unde S-a rugat Mântuitorul. Stânca unde s-a rugat El este tăiată şi înconjurată cu grilaj. Ea se află chiar

unde Şi-a plecat El genunchii şi S-a rugat cu sudori de sânge, înainte de Preasfintele Patimi. Iar mai încolo sunt pictați cei trei apostoli, Iacov, Ioan şi cu Petru, dormind, că le zicea Hristos: *Dormiți? Un ceas n-ați putut să privegheați?* Că eşti dator acolo, când te duci, să te rogi un ceas.

Deci Miezonoptica simbolizează şi ne aduce aminte nouă de rugăciunea Mântuitorului din grădina Ghetsimani, când s-a rugat şi s-au făcut sudorile lui ca picăturile de sânge, care picau pe pământ, că era şi om şi vedea şi ce are să ia, câte scuipări, câte biciuri, câte cuie în mâini şi picioare şi că va fi împuns cu sulița în coastă. Le vedea toate, că era Dumnezeu.

Şi firea omenească cu care era îmbrăcat se întrista, că auzi ce zice Evanghelia: *Întristat este sufletul Meu până la moarte. Rămâneți aici şi privegheați.*

Cine se întrista? Omenirea, căci dumnezeirea biruieşte moartea şi învie din morți. Dar ca om se întrista, că ştia câte are de suferit, câte tăieturi şi împunsături şi cununa de spini; ştia că va fi bătut cu biciul, şi va suferi crucea, batjocura şi scuipările, legarea la stâlp şi temnița. Le ştia toate. Se uita şi le vedea, că era Dumnezeu.

Deci prima laudă din cele şapte laude ale Bisericii este Miezonoptica, care se face la miezul nopții, pentru că Mântuitorul atunci S-a rugat înainte de Preasfintele şi Înfricoşătoarele Sale Patimi.

b. A doua care se face tot la miezul nopții este *Utrenia împreună cu Ceasul întâi.* Utrenia este timpul când l-au prins pe Mântuitorul în grădina Ghetsimani, Iuda cu cei o mie de ostaşi cu sulițele. L-a prins pe Mântuitorul, zicând: *Bucură-Te, Învățătorule,* şi L-a sărutat. Atunci au pus mâna pe El. *Pe Care îl voi săruta, Acela este; puneți mâna pe El şi-L prindeți.*

Deci Utrenia este a doua laudă şi al doilea eveniment din viața Mântuitorului, când a fost prins în grădina Ghetsimani şi când toți Apostolii L-au părăsit şi au fugit, iar El a rămas singur în mâinile celor fără de lege.

Şi *Ceasul întâi* este momentul când L-au dus pe Hristos la Ana şi la Caiafa, după ce L-au prins, tot atunci după miezul nopții, către ziuă, când L-au dus la divan. Ştiți istoria după Evanghelie. Deci *Ceasul întâi* se citeşte după miezul nopții, cum se obişnuieşte la noi, cam după ora unu, la sfârşitul Utreniei.

Deci aceste două laude ale Bisericii lui Hristos se citesc la miezul nopții, arătând timpul când s-au întâmplat cele trei mari evenimente din viața Mântuitorului: Rugăciunea din grădina Ghetsimani, prinderea de către Iuda şi ducerea Domnului la Ana şi la Caiafa.

c. Lauda a treia a Bisericii lui Hristos este *Ceasul al treilea.* El simbolizează atât momentul condamnării la moarte a Domnului, cât şi pogorârea Sfântului Duh în chip de limbi de foc peste Sfinții Apostoli. Mântuitorul le-a spus Apostolilor: *De trebuință este să Mă duc Eu; că dacă Eu nu Mă duc, nu va veni Mângâietorul la voi, pe care Eu îl voi trimite de la Tatăl. Deci stați în Ierusalim până vă veți îmbrăca cu putere de sus.*

Atunci au iesit Apostolii şi au început a vorbi în toate limbile de sub cer, şi îi învinuiau evreii şi localnicii din Ierusalim că, din cauza mustului dulce, s-au îmbătat. Iar Petru s-a ridicat şi a zis: *Bărbați frați, nu este din cauza mustului dulce că ne auziți vorbind măririle lui Dumnezeu în toate limbile, din câti sunt aici. Ci acum s-a împlinit profeția Proorocului Ioil, care zice: «În zilele de apoi, voi turna din Duhul Meu peste tot trupul şi fiii voştri vor prooroci şi în limbi noi vor vorbi...»* şi celelalte.

Deci iată Cincizecimea! Nu cum cred penticostalii de azi, că vorbesc în limbi. Ăştia care vorbesc în limbi acum, vorbesc în limbile dracilor, nu în limbile Duhului Sfânt. Au pretenția că au «glosolalia», adică vorbirea în limbi, în secolul XX. Limbile au fost semn pentru necredincioşi, nu pentru credincioşi.

d. *Ceasul al şaselea* este a patra laudă a Bisericii lui Hristos şi corespunde cu momentul răstignirii Mântuitorului pe crucea de pe Golgota, între cei doi tâlhari.

e. *Ceasul al nouălea* este a cincea laudă a Bisericii şi închipuieşte momentul înfricoşat în care Mântuitorul îşi dă duhul pe cruce, când a zis: *Săvârşitu-s-a! Doamne, în mâinile Tale îmi dau duhul Meu.* Am venit să-l înnoiesc pe Adam – Hristos, noul Adam. Că pentru un păcat a intrat moartea în lume, şi pentru păcat s-a biruit păcatul prin Iisus Hristos. Iată, Doamne, Tu ai lăsat zidirea Ta, că a călcat porunca în Rai. Deci pentru dânşii Eu iau faţa întregii lumi, care este în trupul Meu. Pe a Mea faţă o fac a întregii lumi greşite, a întregului neam omenesc şi mijlocesc către Tine: *Eli, Eli, lama sabahtani*! Adică: *Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai lăsat?* Sau: „Nu lăsa, Doamne, omenirea! Nu lăsa zidirea Ta cu care sunt îmbrăcat Eu acum, şi care o sfinţesc pe cruce şi o jertfesc şi Mă aduc jertfă pentru toate vremurile, pentru tot neamul omenesc, ca să răscumpăr firea omenească!"

Deci noi eram cei lăsaţi, iar Hristos, fiind mijlocitor prin cruce către Tatăl, pe a noastră faţă, a întregului neam omenesc, o face atunci a Sa şi strigă către Tatăl: *Dumnezeul Meu, Dumnezeu Meu, pentru ce M-ai lăsat?* Noi eram cei lăsaţi! Nu Hristos a fost lăsat de Tatăl. Şi Hristos, fiind mijlocitor, aici mijloceşte pentru toată lumea. Iar cine înţelege că Hristos a fost despărţit de Tatăl, aceasta este hulă, că desparte dumnezeierea. Să nu credeţi lucrurile acestea. Deci *Ceasul al nouălea* este lauda a cincea.

f. *Vecernia* este a şasea laudă din zi şi simbolizează mai întâi momentul pogorârii Mântuitorului de pe cruce şi punerea Lui în mormânt nou, de către Iosif şi Nicodim. Mai este şi momentul sfânt al Cinei Celei de Taină.

g. Iar ***Pavecerniţa* este a şaptea laudă** a zilei şi simbolizează tânguirea Maicii Domnului, când a plâns după ce L-a pus pe Mântuitorul în mormânt.

Dumnezeiasca Liturghie nu face parte din cele şapte laude. Ea este întreaga jertfă a Mântuitorului pentru mântuirea lumii. Dintre toate slujbele pe care le face Biserica noastră universală, cea mai puternică este Sfânta Liturghie, fiind coroana tuturor slujbelor.

Ea începe cu cuvintele Proorocului Isaia la Sfânta Proscomidie: *Ca o oaie spre junghiere S-a adus* – când scoatem dumnezeiescul Agneţ – *şi ca un miel fără de glas*, şi se termină cu Înălţarea Domnului la cer. În Sfânta Liturghie este cuprinsă toată taina iconomiei în trup al lui Iisus Hristos, de când a venit pe pământ şi până S-a înălţat la cer. Ea le cuprinde pe toate cele şapte laude. Hristos se aduce pe Sine jertfă, având o dată intrare în Sfânta Sfintelor, făcând veşnic o răscumpărare înaintea Tatălui.

Sfânta Liturghie are două caractere: caracter de jertfă şi caracter de cină, că la Cina Cea de Taină s-a sfinţit. Prin Sfânta Liturghie avem împărtăşire gânditoare cu Însuşi Fiul şi Cuvântul lui Dumnezeu. Avem împărtăşire cu Dumnezeu şi prin urechi, pe calea auzului, şi prin rugăciunea gânditoare şi prin faptele bune. Sunt cinci feluri de împărtăşiri[9].

Sfânta Liturghie se termină cu aceste cuvinte: *Înalţă-Te peste ceruri, Dumnezeule, şi peste tot pământul slava Ta.*

Deci am spus aşa în trecere despre cele şapte laude. Ele sunt aşezate de Sfinţii Apostoli şi de Sfinţii Părinţi până în ziua de azi în Biserică, arătând cele şapte mari evenimente din viaţa şi activitatea Domnului nostru Iisus Hristos.

CELE TREI TREPTE ALE MÂNIEI

Mânia ne biruieşte pe toţi! Vai de capul nostru! Dar să vorbim, după Sfântul Ioan Scărarul, care sunt treptele mâniei.

Mânia se împarte în trei feluri; este mânia numită pe greceşte *halos*, care înseamnă

[9] Vezi „Ne vorbeşte Părintele Cleopa", volumul 2.

„repede”, când omul se mânie repede şi tot repede îi trece. Asta nu-i mânie periculoasă. Este ceea ce spune Duhul Sfânt în Psaltire: *Mâniaţi-vă şi nu greşiţi.*

Aceasta-i mânia cea firească. A greşit o dată, a cerut iertare, se împacă. Inima omului este împărţită în trei părţi: partea mânioasă, partea raţională şi partea poftitoare. Această mânie este dumnezeiască, căci din fire este sădită în sufletul omului, să se mânie asupra păcatului. Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Mânia ta să nu fie asupra fratelui, ci asupra şarpelui prin care ai căzut”.

Când vezi pe un om că te ocăreşte sau îţi face rău, nu te supăra pe el, că nu-i vinovat el. Nu s-ar fi pus legea iubirii de vrăjmaşi dacă era aşa. Urăşte boala lui, nu pe om, că nu-i vinovat omul, diavolul îl îndeamnă. Urăşte boala, că boala-i de la draci, ca să-l facă să te urască, să te ocărască, să te păgubească, să te bată. El nu-i vinovat, că omul este făcut după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu, dar cel îndemnat de diavol aşa face.

Mânia cea dreaptă nu urăşte, ci împlineşte porunca Domnului, care zice: *Iubiţi pe vrăjmaşii voştri. Binecuvântaţi pe cei ce vă blestemă.*

Această mânie, *holos*, este primul grad al mâniei.

A doua treaptă a mâniei este mânia numită *catos* sau pizmă, pe româneşte. Acesta-i un şarpe rău. Acesta când a muşcat inima noastră, nu numai că ne mâniem, dar ţinem mânie câte o săptămână, două, pe cel care ne-a făcut rău. Aceasta-i grea.

Când omul ţine mânie şi gândeşte: „Lasă că-i răstorn eu planul la acela; lasă că am să-i zic eu, lasă că am să i-o fac eu”, şi când vei vedea acestea în mintea ta, să ştii că ai trecut în treapta a doua a mâniei. Te-a muşcat mai mare balaur de inimă. Şi să te duci să ceri iertare, să te împaci cu fratele, zicând: „Iartă-mă, soţule; iartă-mă, soţie!”, că dacă nu trece această mânie, nu putem zice «Tatăl nostru». Condiţia-i pusă de înţelepciunea lui Dumnezeu Cuvântul.

Apostolul spune: *Soarele să nu apună întru mânia voastră,* iar cel ce a trecut în al doilea grad de mânie, nu numai soarele îl apucă cu mânia, îl apucă şi două, trei zile, şi o săptămână şi o lună.

Apoi este mânia cea mai grea decât toate, *zacos* care pe româneşte se cheamă zavistie. Asta-i mai rea decât dracul. Este un drac mai rău decât toţi dracii, zavistia. Să ne ferească Dumnezeu de această mânie! Dar de ce se cheamă *zacos*? Fiindcă zace mult în inima omului. Omul, când a ajuns în treapta a treia a mâniei, nu ţine mânie numai două-trei zile sau o săptămână, ci ani de zile.

S-au văzut oameni bolnavi de această boală, de zavistie, care nici la moartea lor n-au iertat pe fratele. „Uite, cutare a murit şi pe patul de moarte i-a cerut iertare fata sau nepoata, şi n-a vrut s-o ierte”. Să ferească Dumnezeu! Acesta-i balaurul *zacos* sau zavistia, şi de acesta arată dumnezeiescul Ioan Gură de Aur că-i mai rău decât satana, în *Cuvânt la Saul şi la David*.

Saul era împăratul lui Israel şi era bolnav de epilepsie, de duh necurat, că adeseori cădea la pământ şi făcea spume la gură, că îl părăsise Dumnezeu de când l-a ucis pe împăratul Ahab. David venea şi-i cânta din harpă psalmi şi gonea duhul cel rău de la Saul şi îl făcea sănătos şi se liniştea.

Dar Saul îi mulţumea lui David că a scos dracul din el? Nu. Dracul, auzind puterea psalmilor, îl părăsea pe Saul şi fugea. Iar Saul se liniştea, dar zavistia din el nu.

Căci fecioarele Ierusalimului, după ce au auzit că David, un copil, a bătut pe filisteanul Goliat şi i-a tăiat capul şi a ridicat ocara dintre fiii lui Israel, ele băteau din tambure şi strigau aşa: *Bătut-a Saul cu miile şi David cu zecile de mii.* Adică îl lăudau mai tare pe David decât pe Saul. Şi de atunci Saul a prins ură, tot din iubirea de slavă, a prins mare zavistie, zicând că de-acum David are să fie împărat.

Şi atâta zavistie avea, cu toate că David îl tămăduia şi izgonea dracul de la dânsul, încât când se scula de jos întreba: „Unde-i David, să-l omor?” Şi a aruncat de trei ori cu suliţa după David. Pe cine voia să omoare? Pe doctorul lui, care-l făcea sănătos.

Ai văzut că dracul se ducea de la Saul, din cauza psalmilor, dar zavistia din inima lui nu se ducea? Voia să-l omoare pe David, ca să nu ajungă împărat.

De aceea spun Sfinţii Părinţi şi mai ales Sfântul Vasile cel Mare: „Zavistia este mai rea decât dracul”. Asta-i mânia *zacos* şi când se tulbură omul de zavistie, fierea varsă venin în jurul

inimii, că partea cuvântătoare a sufletului este în inimă. Atunci se întunecă raţiunea şi creierul şi partea sentimentală a sufletului omului şi degeaba îi spui că aici este alb, că el vede negru. Nu mai vede bine, fiindcă i s-a întunecat mintea şi inima de zavistie.

Zacos, adică zace mult în sufletul omului. Zavistia este mai rea decât toate. Numai diavolul este zavistnic şi are zavistie de la începutul lumii asupra oamenilor şi asupra lui Dumnezeu, dar zavistia omului, spune Sfântul Ioan Gură de Aur, este mai rea decât dracii. Să ne ferească Dumnezeu, că zavistia este un drac care persistă în inima omului şi dacă omul nu se mărturiseşte şi nu se roagă lui Dumnezeu să-l izgonească, sunt mulţi care nici pe patul morţii nu vor să ierte pe cel ce le-a greşit.

Aceasta este treapta a treia a mâniei, care este cea mai periculoasă; şi acesta este dracul zavistiei, care-i mai rău decât toţi diavolii.

Deci nu-i de ajuns să zici numai cu buzele: „Dumnezeu să te ierte", dar inima ta să fie plină de zavistie şi de mânie; aceasta nu-i iertare. Dumnezeu caută la inimă. În zadar ne rugăm, când inima noastră e plină de răutate, de zavistie, de răpire şi de toată râvna cea rea.

Deci să ne silim cu inima noastră, să ne convingem că trebuie să iubim pe fratele nostru şi să cerem ajutorul lui Dumnezeu să facem acest lucru şi atunci vom avea îndrăzneală în rugăciunile noastre către Dumnezeu. Dacă nu, are să se întâmple ce spune Sfântul Isaac Sirul: „Sământă pe piatră este rugăciunea celui ce are mânie asupra fratelui său".

Să ne păzească Dumnezeu de tot felul de mânie, dar mai ales de mânia *zacos*. Amin.

DESPRE CREŞTEREA COPIILOR ÎN FRICĂ DE DUMNEZEU

A venit deunăzi o doamnă şi un domn cu o fetiţă şi s-au aşezat la masă şi făcea şi copiliţa o cruce mare; cum a învăţat-o tatăl ei şi mamă-sa. Cei mai buni profesori de religie pentru copii tot părinţii au rămas. Dacă nu-i învăţaţi voi prin exemplu, se trezesc nişte sălbatici, nişte fiare. Nu mai ştiu ce-i mamă, ce-i tată, ce-i ruşine, ce-i păcat, ce este muncă veşnică, ce este viaţă veşnică... Nimic. S-a trezit cu totul nebun, cu totul stricat la minte.

Dacă nu învaţă credinţa în casă de la părinţi, nu au nici o educaţie. Ei fac toate răutăţile, fără mustrare de conştiinţă. Şi atunci plâng mamele. Câte mame vin şi plâng aici!

Cea mai mare datorie pe care o aveţi voi cei căsătoriţi, asta este: să aveţi mare grijă cum vă creşteţi copiii. Dacă în familie, cât ai copilul acasă în cei şapte ani, nu te-ai grijit să-l înveţi rugăciuni, să facă cruce, să ştie *Tatăl nostru, Crezul,* să-l duci la biserică, să ştie ce înseamnă post, să ştie ce înseamnă păcat, să se ferească de păcat, atunci cresc nişte bestii, nişte fiare. Vai şi amar de lumea asta!

Iaca, vin la mine atâtea cazuri în care copiii au bătut părinţii şi alţii chiar i-au omorât. Sunt cuvintele Mântuitorului, Care a zis aşa: *În vremea de apoi se vor scula copiii deasupra părinţilor şi-i vor omorî.* Să ferească Dumnezeu! Dacă nu veţi avea grijă de copii, veţi bea paharul amărăciunii şi al scârbelor în veacul de acum şi în munca cea veşnică în veacul viitor.

Să nu credeţi dumneavoastră că-i glumă. Copilul, dacă nu ştie ce-i păcatul, ce-i ruşinea, ce-i ascultarea de părinţi, devine o fiară.

*

Vine o femeie deunăzi cu o mână legată de gât, cade aici şi începe să plângă. „Ce-i, mamă?" „M-a bătut feciorul! Vin de la spital. Mi-a rupt un picior şi mâna dreaptă". „De unde eşti?" „Din comuna Vânători". „Dar de ce te-a bătut?" „El cât câştigă într-o lună, într-o noapte bea tot. Că-i milostiv când bea: «Haide, măi! N-ai bani? Îţi dau eu». Îl face dracul milostiv ca să-i bage şi pe alţii în ispită. Când vine acasă, femeia îi spune: «Măi Ioane, copiii n-au făină, n-au cărţi la şcoală...». El nimic. Bătaie, cruci şi dumnezei. Când am văzut că o bate, am sărit s-o scot pe noră-mea. A lăsat-o

pe noră-mea şi m-a bătut de m-a băgat în spital. Am venit să pun slujbe pentru el”.

Ai auzit fecior? Ca o fiară. S-o bată pe mama lui! „Şi, zice, au sărit vecinii, şi pe el a vrut să-l bage poliția la puşcărie pentru bătaia asta. Doamne fereşte! Să nu i se întâmple una ca asta!”

„Mamă, tot o să-l ajungă mânia lui Dumnezeu”. „Nu, nu, nu, să nu pățească ceva rău! Pune numai să-l ierte Dumnezeu!”

Ai auzit mamă? El a bătut-o de a băgat-o în spital şi ea se roagă să nu pățească ceva rău. Mi-am făcut cruce. Ce înseamnă adevărata mamă!

Dar mânia lui Dumnezeu nu l-a răbdat! Cine a lovit pe mama sau pe tata, nu mai putrezeşte, dacă nu l-a dezlegat duhovnicul şi n-a făcut canonul.

NEASCULTAREA DE PĂRINȚI

Să vă spun un caz ce s-a întâmplat acum de curând. Au venit doi soți, o doamnă şi un domn, şi s-au aşezat lângă mine. Erau cu prestanță, îmbrăcați bine. „Domnu' părinte, au zis ei, am vrea să vorbim ceva”. I-am luat în casă, că ei aveau un necaz pe care nu-l puteau spune de față cu toată lumea.

Când i-am întrebat de unde sunt, mi-au spus: „De la Reghin, domnu' părinte”, şi au început a plânge amândoi. Păi când vezi tu că plâng doi oameni aşa de mari – erau directori de întreprindere amândoi –, nu plâng de flori de măr. Ce-i în inima lor, numai Dumnezeu ştie!

– Ce-ați pățit, fraților?

– Domnu' părinte, am avut un singur fecior. L-am învățat şcoală, a terminat facultatea şi a ieşit inginer la rețele electrice. I-am cumpărat şi maşină. Într-o seară, când ne-am întors acasă de la nişte rudenii, am găsit toate uşile deschise, banii luați din casă şi maşina furată. După ce-am anunțat poliția, la trei săptămâni, am aflat că fiul nostru a luat banii din casă şi maşina şi a plecat la Sighişoara, unde s-a însurat fără voia noastră.

Când au auzit părinții, au crezut că el a luat o fată de nivelul lui. Dacă el era inginer, putea lua o profesoară, o doctoriță, o farmacistă, o ingineră. Părinții au luat nişte cadouri şi s-au dus la fiul lor la Sighişoara ca să-l îmbuneze. Dar el se însurase cu o vrăjitoare. Dacă n-a crezut în nimic, dracii şi-au bătut joc de el.

Când a văzut-o pe mama lui, s-a înnegrit la față şi a zis: „Ce cauți aici, scorpie?” Dar tată-su de colo: „Măi băiete, dragul tatii, dar mama ta este scorpie?” „Taci, nebunule, că-ți crăp capul!”

Ia gândiți-vă ce-a fost acolo! Cu câtă dragoste au venit părinții şi cu câtă jertfă, şi cum au trecut ei cu vederea toate relele pe care le-a făcut, iar el tot neascultător a rămas!

Atunci am zis părinților:

– Cum ați crescut copilul acesta? Cum l-ați crescut de când era mic şi a început să zică tată? L-ați învățat că Unul este Tatăl din ceruri şi să zică *Tatăl nostru?*

– Nu, părinte!

– Când era la şcoala elementară, l-ați învățat *Tatăl nostru?*

– N-a vrut!

– L-ați învățat *Crezul?*

– Nu.

– L-ați dus la biserică?

– N-a vrut.

– Când era la liceu, i-ați dat vreo carte sfântă în mână, Biblia sau Noul Testament?

– N-a vrut. Se ducea şi bătea mingea sau pierdea vremea cu alte deşertăciuni.

– L-ați bătut vreodată?

– Niciodată.

– Dar se ruga vreodată?

– Nu, părinte!

– Şi cum ai putut dumneata să stai cu copilul în casă fără să-l pui la rugăciune? Nici voi n-aţi avut credinţă. Vedeţi acum? Dumneavoastră beţi acum paharul mâniei lui Dumnezeu pe care-l meritaţi.

– Părinte, nici noi n-am prea ştiut!

Atunci le-am spus:

– Iată ce-aţi cruţat! Aţi cruţat un om demonizat. Zice Scriptura: *Calul neînvăţat, se face năsâlnic, iar copilul lăsat de capul lui, mare scârbă şi ruşine va aduce părinţilor săi. Şi cela ce cruţă varga urăşte pe fiul său.* Nu-l iubeşte! Îl urăşte.

L-aţi cruţat, iar acum dumneata, care l-ai purtat în pântece şi l-ai crescut, eşti scorpie, iar tatăl lui este nebun.

Auzi ce lume creşte azi? Şi aceasta este vina părinţilor, că n-au pus mâna pe vargă când a trebuit şi nu i-au spus: „Hai la rugăciune! Hai la biserică! Hai la spovedanie! Azi este vineri, este post, nu mânca de frupt! Astăzi este sărbătoare, nu lucra!" Să ştiţi voi că cea mai înaltă şcoală de rugăciune şi de credinţă în Hristos nu-i şcoala primară, nici la liceu, nici la facultate, este sânul familiei. Cei mai mari profesori de religie aţi rămas tot voi, tata şi mama.

Copilul crescut fără frică de Dumnezeu, nu mai ştie ce-i mamă, ce-i tată, ce-i păcat, ce-i moarte, ce-i judecată. S-a trezit ca o fiară. Şi atunci cine o să răspundă în ziua judecăţii mai tare ca tata şi mama? L-au avut în braţele lor şi l-au crescut sălbatic şi s-a făcut ca şi o fiară.

Au venit apoi să-l pun la slujbe. Dar n-am putut să-l pun pentru că trăia în preacurvie cu vrăjitoarea aceea. I-am pus la slujbe numai pe părinţii lui. După vreo două luni mă trezesc cu o telegramă: „Domnul părinte, băiatul nostru a fost electrocutat şi a paralizat şi i s-a legat şi limba. Nu poate vorbi şi este pe moarte la spital. Nu se ştie câte zile mai are".

Aţi văzut mânia lui Dumnezeu cea dreaptă? L-a ajuns blestemul şi suspinul părinţilor pe acest tânăr rău şi necredincios, căci zice la Psaltire: *Dreptatea lui Dumnezeu rămâne în veacul veacului.*

V-am spus această istorioară că sunteţi părinţi de copii. Cea mai imperioasă datorie şi cea mai mare, pe care o aveţi voi, cei căsătoriţi, este să creşteţi copiii în frica şi certarea Domnului.

Aţi auzit ce s-a întâmplat în Vechiul Testament cu preotul Eli[10], pentru feriorii lui, că s-au dus în iad împreună cu el. Să avem grijă şi noi, părinţii duhovniceşti, şi voi, părinţii trupeşti, să nu dobândim partea lui Eli.

PEDEAPSA PENTRU COPIII CARE SE RIDICĂ ÎMPOTRIVA PĂRINŢILOR

Vine o femeie de la Fălticeni, din comuna Petia şi-mi spune: „La noi o fată a murit nemăritată, moartă de mai mult timp; au dezgropat-o de trei ori din zece în zece ani. Au găsit-o putredă, dar amândouă mâinile, de aici din umăr, nu sunt putrede, ci sunt negre ca păcura şi miroase groaznic; iar unghile au crescut ca secerea. Ce să aibă?

Zic: „Aceea sau a lovit-o pe mamă-sa sau pe tatăl ei". „Dar de unde să ştim? Tată-su mort, mama sa moartă, n-are neamuri". „Mai căutaţi, poate daţi de vreo rudă de-a ei!"

A găsit o mătuşă undeva departe, Marta, soră cu mama ei, văduvă, la Liteni, de 94 de ani.

– Mătuşă Marta – aceea n-auzea –, dar de unde eşti?

– De la Petia – un sat mare, unde este nepotul Părintelui Argatu paroh.

– Dar n-ai avut o soră Maria?

– Am avut o nepoată, Măriuţa!

– Dar Măriuţa nu cumva a lovit pe tata?

– Nu pe tata, pe mama a bătut-o!

Mama ei era bolnavă de pelagră; se strica de minte. Cu boala asta de pelagră, nu-i omul

[10] Vezi „Ne vorbeşte Părintele Cleopa", volumul 3, capitolul *Istoria lui Eli preotul.*

nebun totdeauna. Este periodic aşa, câteva ore, pe urmă iar îşi revine. Măriuța lua funia de la vacă şi unde o găsea, o lega şi, bătând-o, o aducea până acasă.

Mamă-sa, când se trezea, vedea că-i vânătă şi o blestema pe Măriuța: „Măriuță, dragul mamei, să nu mai putrezească mâinile tale! Tare rău m-ai bătut! Dragul mamei, de ce mă bați, că nici eu nu sunt bucuroasă de boala asta? Nici eu nu ştiu ce fac. M-a pedepsit Dumnezeu, mi-a dat boala asta şi tu mă bați? Parcă eu ştiu ce fac? Eu nu-mi dau seama".

Dar Măriuța, în loc să-şi ceară iertare cu lacrimi şi cu durere, râdea.

Şi a murit mama şi după un an a murit şi Măriuța, tânără. Dar ea nu s-a dus la duhovnic s-o dezlege, nici de la mamă-sa n-a cerut iertare. Şi acum Măriuța stă de treizeci de ani în groapă şi mâinile stau neputrede şi sufletul ei arde în focul cel veşnic, în cuptoarele iadului, cum zice Mântuitorul – *unde focul lor nu se stinge*.

Ai auzit ce înseamnă blestemul de mamă? Ea dacă se ducea să ceară iertare la mama, se ducea la un duhovnic şi se spovedea, atunci o dezlega duhovnicul când era vie, dar acum cine s-o dezlege? Mama n-a iertat-o, duhovnicul n-a dezlegat-o şi ea a murit aşa blestemată. Şi acum stă sufletul ei în iad în vecii vecilor şi trupul a rămas ca mărturie şi pentru alții.

Şi m-a întrebat pe mine ce să facă, căci a murit nedezlegată. „Duceți-vă la un arhiereu să-i facă dezlegare la crucea ei, pentru că un duhovnic nu o poate dezlega, din cauză ca acesta-i un păcat foarte mare". Ea stă în iad până putrezesc mâinile ei.

Dacă a lovit pe tata sau pe mama cu piciorul, piciorul nu putrezeşte, dacă a lovit cu mâna, mâna nu putrezeşte. Eu am scris despre cele opt pricini pentru care nu putrezesc morții. Am arătat care-i blestemat de dumnezeieştile pravile, care-i blestemat de arhierei, care-i blestemat de părinți, care nu putrezesc din cauza pământului, care nu putrezesc din cauza firii; toate sunt puse.

Iar cei care au lovit pe tatăl sau pe mama lor, cu care mădular au lovit, acela nu putrezeşte. Voi n-ați auzit la nuntă cum cântă Biserica? *Binecuvântarea părinților întăreşte casa fiilor, iar blestemul maicii zdruncină şi temeliile* (Isus Sirah 3, 9). Ferească Dumnezeu! Nimeni n-are drept mai mare asupra copilului pe fața pământului decât mama! Nici măcar tata.

Biata mamă creştină! Ea este cea care a purtat copilaşul în pântece nouă luni; mama l-a născut cu atâta durere. Numai Dumnezeu ştie şi ea! Nu ştiți? Că sunteți mame. L-a purtat în brațe doi ani şi i-a supt pieptul. Şi l-a curățit, şi l-a spălat, şi l-a îmbrăcat. Aduceți-vă aminte când bărbatul venea de la lucru mort de oboseală şi se culca, şi când plângea copilul, zicea soțul: „Scoală, femeie, plânge fata, plânge copilul!" Tot mama.

Câte nopți n-a dormit! „Scoală, mamă!" Dacă scutecele-s murdare, schimbă-l, înfaşă-l, dă-i țâță din nou, pune-l în leagăn, leagănă-l încet să adoarmă, păzeşte-l de foc, de apă; şi când a auzit că țipă copilul, i-a sărit inima din loc: «Vai de mine, copilul, n-a pățit ceva?» Ştiți cu câtă greutate i-ați crescut! Câtă dragoste are mama de copilaş! Ființa cea mai sfântă în familie pentru copii este mama. Ce să vă spun eu? Că doar ştiți.

De aceea ați auzit la nuntă cum cântă Biserica? *Binecuvântarea părinților întăreşte casa fiilor, iar blestemul maicii zdruncină şi temeliile.* Mama, care-i cea mai de jertfă la creşterea copiilor, are cea mai mare trecere la Dumnezeu. Fiindcă mama este aceea care suferă, săraca.

Şi când un copil crescut de mama cu atâta jertfă, cu atâta dragoste şi cu atâta milă, nu ascultă de ea, este păcat strigător la cer. Să ferească Dumnezeu! Cât veți trăi voi, să iubiți pe mama, s-o ajutați la bătrânețe, la boală, la chin, că mare binecuvântare primiți de la Dumnezeu.

Ați văzut că din cele zece porunci, numai una este cu făgăduință; porunca a cincea: *Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta, ca să-ți fie bine şi să trăieşti ani mulți pe pământ*.

Când o vezi pe mama ta bătrână şi bolnavă şi zice: „Dragul mamei, nu mă lăsa!", cum poți s-o treci cu vederea, când ştii că ai fost în pântecele ei şi când ştii cât s-a jertfit ea pentru tine atâția ani de zile şi acum îți cere ajutorul tău? Poți să treci peste cuvântul mamei? Şi tata are mare drept, dar el e mai departe de copil. El este cu treburile dinafară. Cu alte griji. Dar mama, nu vezi? Îl ține în brațe, îi dă țâță, îl înfaşă, îl păzeşte. Păi ea este leagănul omenirii. Aşa a făcut-o Dumnezeu pe mamă, ca să se poată creşte generațiile lumii întregi.

O inimă de mamă adevărată, nimeni n-o poate preţui, cât este de scumpă. De aceea, fiindcă vorbim oleacă, vă rog să fiţi foarte atenţi cu tata şi cu mama când au slăbit. Cât trăiesc părinţii, trebuie ascultaţi. Totdeauna, dar mai cu seamă când vezi că s-au îmbolnăvit, că au mare nevoie de ajutorul vostru. Să nu cumva să-i treceţi cu vederea!

Fericiţi şi de trei ori fericiţi copiii aceia care ascultă de tata şi de mama, mai ales dacă părinţii lor sunt credincioşi. Au mare fericire şi în veacul de acum şi în cel viitor. Că, dacă nu ascultă, ferească Dumnezeu!

Ia gândiţi-vă voi, cine iubeşte mai mult pe copii ca părinţii? Şi în special mama. Mama dacă ar avea cinci-şase copii, şi unul ar fi rău, chiar de ar fi ocărât-o sau ar fi înjurat-o, dacă îl vede că a căzut în foc sau în apă şi strigă: «Mamă, nu mă lăsa!», ea sare în foc după dânsul ca să-l scoată. Uită toate. Aşa-i mama pentru copii, dar tot aşa trebuie să fie şi copiii pentru mamă.

De aceea, în casă, când eşti amărâtă, ca mamă, şi ai zis un blestem – că omul, când este supărat, mai scapă câte un blestem –, nu-i o crimă că ai zis. Dar când te duci la spovedanie să spui: «Părinte, când eram necăjită, am blestemat copiii». Te-a dezlegat duhovnicul, dezlegată eşti. Dar tu să spui la spovedanie. Dar dacă moare mama şi a blestemat copiii, nici copiii nu putrezesc, şi ea se duce în fundul iadului. Că blestemul de mamă este mai puternic decât al preotului, pentru că ea are cea mai mare autoritate de la Dumnezeu asupra copilului. Nimeni nu se jertfeşte mai mult pentru copil în lumea asta ca mama.

Mai degrabă să iei varga să-l baţi de o sută de ori, decât să-l blestemi. Auzi ce spune Solomon: *Varga şi nuiaua dau înţelepciune copilului, iar copilul lăsat de capul lui, va aduce mare scârbă şi mare ruşine părinţilor săi*.

Ca să vă daţi seama cât de mult iubeşte o mamă pe fiii săi, am să vă spun o întâmplare care s-a petrecut în China. În anul 1921, într-o toamnă, a luat foc o pădure din Munţii Himalaia; munţii cei mai mari din lume. Sigur, a concentrat China mii şi zeci de mii de oameni, ca să izoleze focul. Dar ce s-a întâmplat?

S-au dus oamenii şi tăiau pădurea înainte de a ajunge focul. Voi nu ştiţi cât de înfricoşat este focul când arde pădurea! Mie mi s-a întâmplat odată de am văzut. Huieşte ca tunetul, mai ales dacă bate vântul. Aţi auzit şi în Psaltire: *...ca focul care arde pădurea, ca văpaia care arde munţii*. Este ceva înfricoşător.

Deci aşa s-a întâmplat şi acolo. Lumea a alergat cu topoare, cu joagăre, cu fierăstraie; fiecare cu ce avea, ca să izoleze pădurea ca să nu ardă.

Dar s-a întâmplat că, tăind ei copacii cu zeci de kilometri înainte de-a ajunge focul, focul venea cu o rapiditate nemaipomenită, au văzut în vârful unui copac un cuib de pasăre; o pasăre de mărimea porumbelului. Când au văzut că are cuib în copac, nu au mai avut timp să se suie şi să scape puii, căci focul se apropia. Şi s-au uitat să vadă ce se întrâmplă.

Amândouă păsările, şi mama şi tata, când au simţit fumul şi au văzut primejdia că ajunge la pui, zburau amândoi roată şi tot ţipau şi făceau semn la pui. Dar puii erau mici, plăpânzi, nu aveau aripi tari să zboare.

Când a ajuns focul la o sută de metri, pasărea tată a părăsit puii; a fugit ca să scape de foc, că simţea fierbinţeala focului că vine din urmă. Iar pasărea mamă, când a văzut că vine focul, tot ţipa şi zbura roată, roată; roată pe lângă cuib, roată, ca şi cum ar zice: „Dragul mamei, vine moartea fugiţi!"

Şi când a văzut că copacul în care-i cuibul a luat foc, nemaiavând altă măsură să ajute puii ei, ce-a făcut? Ultima ei mişcare a fost jertfa aceasta: Când a văzut că şi cuibul a luat foc, ea s-a pus cu aripile pe pui. Şi într-o clipeală a mistuit-o focul cu tot cu cuib, cu tot cu pui.

Iată ce înseamnă mamă! A vrut mai bine să se jertfească de o mie de ori şi să nu părăsească puii ei, când erau în primejdie de moarte.

Aşa trebuie să fie inima de mamă şi inima noastră faţă de toţi creştinii şi mai ales faţă de părinţii care ne-au crescut.

CELE OPT PRICINI DE NEPUTREZIRE A MORȚILOR

Sunt opt pricini de neputrezire a morților:

I. Prima pricină este atunci când veți găsi mort în groapă şi carnea a putrezit toată, dar oasele stau prinse între ele ca la copăcel. Acela nu-i sub blestem. Acela-i om tare din fire, care nu putrezeşte 40-50 de ani. De aceea este aşa.

II. Când vei găsi mort în groapă neputred şi este exact cum l-ai pus, acela n-a putrezit din cauza pământului. Este pământ unde nu putrezeşte mortul, dacă nu-l muți. Acolo pământul are chimicale şi nu dă voie să putrezească nimic.

Aceste neputreziri sunt fireşti, dar sunt şi putreziri mai presus de fire:

III. Când vei găsi mort în mormânt neputred şi carnea pe el este mucedă ca buretele şi albă, acela este om care a fost blestemat de dumnezeieştile pravile. El a avut canon mare la spovedanie pentru păcate mari şi nu l-a făcut.

IV. Când vei găsi mort în groapă neputred şi este negru şi umflat ca toba şi părțile dinainte nu-s putrede, iar cele dinapoi sunt putrede, acela este blestemat de preot sau de arhiereu.

V. Când vei găsi mort în groapă neputred şi n-au putrezit nici hainele pe el, nici sicriul, nimic, nimic, şi-i creşte barba, cum s-a întâmplat la cel de la Huşi, şi-i cresc unghiile, acela a făcut nedreptăți şi a furat. Acesta nu putrezeşte până nu-l dezleagă un arhiereu. Iar dacă îl dezleagă şi arhiereul şi tot nu se desface, atunci el este blestemat de săraci, fiindcă a luat avere de la săraci. Şi până nu dau neamurile lui înapoi atât cât a luat el, nu putrezeşte şi tot în iad se munceşte şi nici arhiereul nu-l poate dezlega.

VI. Când vei găsi mort în mormânt neputred şi pielea pe el este ca floarea de bostan, galbenă, şi limba-i galbenă şi îi cresc unghiile şi-i creşte barba şi părul, acesta este sub anatema, sub cea mai grea pedeapsă a Bisericii. Acesta, din două pricini este aşa: sau a hulit pe Dumnezeu şi pe preoți şi s-a lepădat de credință, sau a trăit în preacurvie de gradul I – tatăl cu fiica sau băiatul cu mama sa, adică incest. Aceştia cad sub anatema, cea mai grea pedeapsă a Bisericii.

VII. Când vei găsi mort în groapă căruia nu i-a putrezit mâna sau piciorul, acela a lovit pe tatăl sau pe mama sa şi a amărât foarte tare pe părinții săi şi a fost blestemat de ei şi (nicidecum) nu s-a spovedit la duhovnic de acest păcat şi nu a luat dezlegare, când era în viață.

VIII. Iar când vei găsi om neputred şi-i uşor ca o pană şi miroase frumos tare, şi-i foarte vesel la față şi face minuni, acela sunt sfinte moaşte, cum a fost şi cu Sfântul Ioan Hozevitul la Ierusalim, care l-au găsit după 20 de ani, nu numai neputred, dar a făcut şi minuni.

Iată care sunt semnele la **trupurile afurisite:**

- sunt nedezlegate;
- sunt deformate şi urâte;
- sunt greu mirositoare şi prea puturoase;
- sunt umflate ca toba;
- provoacă spaimă şi cutremur privirii.

Iar la **sfintele moaşte** sunt aceste semne:

- sunt nestricăcioase;
- sunt binemirositoare;
- sunt uscate şi uşoare;
- sunt vesele la vedere;
- nu provoacă frică, ci bucurie duhovnicească;
- izvorăsc din ele felurite minuni.

UN CAZ DE NEPUTREZIRE

Citeam în Pidalionul de Neamţ, la subînsemnarea canonului 14 din Sardica, unde este scris despre un fapt care l-a văzut cu ochii atâta lume şi Episcopul de Huşi, Iacov Stamati.

La Episcopia de Huşi, pe la 1785 trăia un călugăr cu numele Rafail. Acest călugăr era olar de meserie şi era cu viață sfântă. El toată ziua nu mânca, ci numai seara la apusul soarelui mânca ceva foarte puțin. După ce mânca, călugărul îşi lua o carte de citit şi se ducea şi se culca în cimitir între cruci. Cimitirul era lângă biserică. Totdeauna, şi vara şi iarna, avea un cojoc şi se culca între cruci. Şi călugării îi ziceau «Rafail cel nebun». Ehei! Dacă am fi şi noi nebuni ca dânsul! El avea viață sfântă.

Acest călugăr nu vorbea cu nimeni, ci îşi căuta de meseria lui, şi se minunau ceilalți de lucrul ce ieşea din mâinile lui. Toți îl întrebau de ce doarme în cimitir, iar el răspundea: „Că acolo mi-i locul; dacă mâine mor, nu plec acolo? – adică la morminte. Şi vreau să mă obişnuiesc şi eu cu mormintele".

Într-o noapte, dormind monahul Rafail în cimitir lângă o cruce de piatră veche, aude cum băteau dracii pe unul în groapă. Şi-l băteau de la 11 noaptea până la ora unu, la miezul nopții. Un ceas înainte de miezul nopții, unul după. Dar îl băteau de se auzea şi se cutremura pământul. Şi el striga din mormânt: „Miluiți-mă, ajutați-mă! Nu mă lăsați, că mă bat dracii!" Şi-l băteau dracii în mormânt două ceasuri, de se cutremura pământul acolo unde era el.

Rafail a stat şi a ascultat şi ce s-a gândit el: „Mă duc la duhovnicul episcopiei să-i spun, să vină să facă o dezlegare la mormântul lui". Duhovnicul Daniil avea 90 de ani, săracul. Se duce Rafail şi-i zice rugăciunea la uşă, că aşa se zice:

– Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noştri, Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi. Blagosloveşte, precuvioase părinte!

Duhovnicul bătrân şi obosit de lume, răspunde:

– Domnul şi Maica Domnului. Care-i acolo?

– Eu, Rafail, părinte.

– Ce vrei?

– Părinte Daniil, hai la cimitir şi-l dezleagă pe unul, că tare-l bat dracii!

– Măi îndrăcitule, tu dacă dormi în cimitir, câte nu ți-arată dracii? Unde să mă duc eu, că-s obosit?

Şi n-a vrut să meargă. Şi Rafail s-a dus, zicând:

– Iartă-mă, părinte!

A mai stat vreo zi-două, bietul Rafail şi a zis: „Mă duc să-i spun duhovnicului din nou!", că auzea cum îl bat diavolii şi îi era milă de acela care striga în mormânt.

– Părinte Daniil, hai că-l bat dracii pe unul în mormânt noaptea! Vai, tare mai strigă ajutor.

Iar l-a ocărât duhovnicul:

– Ce ai venit, măi stricatule? De ce nu mă laşi să dorm?

Mai stă el două-trei zile, iar se duce: „Mă duc să-i mai spun o dată". Şi se duce Rafail a treia oară la duhovnicul lui, Daniil:

– Părinte Daniil, aveți mare putere de la Dumnezeu ca duhovnic, să legați şi să dezlegați păcatele! Veniți să dezlegați pe un om, că tare-l bat dracii în groapă. Părinte, să ştiți că dacă nu vreți să veniți, veți da seama de sufletul acesta în ziua cea mare a Judecății de apoi! Să nu spuneți că nu v-am spus!

Când a auzit duhovnicul, atunci s-a gândit: „Măi, a treia oară a venit, şi n-a venit degeaba".

– Stai, Părinte Rafail, că merg!

Şi-a tras ciubotele, şi-a luat molitfelnicul, un epitrahil, o cruce şi cârja şi a plecat, că cimitirul era în ograda episcopiei, lângă biserică, cum se făceau înainte vreme. Când s-a dus la crucea aceea de piatră, încă de departe auzea cum se cutremură pământul:

– Părinte Rafail, dar de când îl bat dracii?

– Să fie mai mult de patruzeci de zile. Şi eu am fost de trei ori la sfinția voastră, iar acum a treia oară m-am gândit să nu mai vin. Eu l-am întrebat ce are, iar el mi-a răspuns: „Vai de creştinul

acela care moare fără să-şi mărturisească toate păcatele!”

Şi auzea bătrânul cum îl băteau dracii pe acela în groapă şi cum striga: „Miluiți-mă! Ajutor! Nu mă lăsați, fraților! Miluiți-mă!”

Atunci duhovnicul a trimis repede după episcop. Episcopul se culcase:

– Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noştri, Doamne Iisuse Hristoase, miluieşte-ne pe noi! Binecuvintează, Preasfinte Stăpâne!

– Domnul şi Maica Domnului. Cine-i?

– Rafail. Preasfințite, vă cheamă acum părintele duhovnic Daniil până la cimitir, că se petrece o minune mare acolo.

Episcopul s-a dus imediat.

– Preasfințite, ia ascultă ce-i în mormântul ăsta!

– Rafail, dar de când îl bate?

– Au trecut patruzeci de zile.

– Şi când îl bate?

– Îl bate numai când este un ceas până în miezul nopții şi unul după miezul nopții. Două ceascuri îl bate şi pe urmă nu se mai aude. Atunci a întrebat episcopul:

– Ce-i de făcut, părinte duhovnic?

– Trebuie să-l dezgropăm, să vedem ce-i cu dânsul, că acesta a avut mare blestem.

Pe cruce era scris: „Aici odihneşte robul lui Dumnezeu, Ganciu – aşa l-a chemat din botez –, fost administrator al Episcopiei Huşilor”, de origine bulgară, că bulgarii sunt tot ortodocşi. Murise de mai mulți ani. Şi acum îl băteau dracii, tot ca să-l descopere Dumnezeu şi să fie dezlegat, săracul.

A doua zi au chemat pe omul care răspunde de cimitir, să dezgroape pe acel creştin. Când l-au dezgropat a doua zi, nici limba din gură nu era putredă. Cum l-au pus când a murit, aşa l-au găsit. Unghiile crescuseră ca secera; îi crescuse barba şi părul în mormânt până jos; era negru la față şi umflat ca doba. Dar nici hainele de pe el nu erau putrede. Nimic. Sicriul era întreg şi el.

L-au rezemat de biserică şi i-au pus basma albă pe ochi, că se speria lumea cât era de urât. A venit lume multă, că se auzise că la episcopie au găsit pe unul pe care-l băteau dracii în fiecare noapte câte două ore, şi este de mai mulți ani neputred.

Episcopul a chemat şapte duhovnici mari, între care şi cel al episcopiei, şi a zis: „Hai să-i facem o dezlegare!”

Şi au îngenuncheat fiecare şi au citit dezlegare pentru Ganciu. I-au citit rugăciunile, l-au dus în biserică şi i-au făcut toată rânduiala înmormântării cu dezlegări. Apoi l-au îngropat la loc.

După ce l-au îngropat, l-au întrebat pe Rafail dacă se mai aude cum îl bat dracii. Nu s-a mai auzit nimic nici în ziua de azi.

După un an, când l-au dezgropat, era deja praf. S-au risipit toate oasele, s-au făcut țărână. S-a mirat toată lumea ce minune a fost acolo. El a cerut ajutor să fie dezgropat săracul. Câtă vreme trupul lui nu era putred, sufletul era în muncile cele negrăite ale iadului, dar cu dezlegările atâtor duhovnici şi ale episcopului, l-a iertat Dumnezeu.

MUTAREA MUNTELUI ADAR CU RUGĂCIUNEA

Când te-ai sculat dimineața din somn, întâi să povățuiască în viața ta nevinovata rugăciune. Dă repede cu apă rece pe ochi să sară somnul, fă trei închinăciuni în fața sfintelor icoane şi apoi începe cu rugăciunile începătoare: „Slavă Ție, Dumnezeul nostru slavă Ție! Slavă Ție, Dumnezeul nostru slavă Ție! Slavă Ție, Dumnezeul nostru slavă Ție!”

Apoi: „Împărate ceresc”, „Sfinte Dumnezeule”, „Preasfântă Treime”, „Tatăl nostru”, „Crezul”, „Psalmul 50”... şi celelalte.

Rugăciunea este maică şi împărătească peste toate faptele bune şi aduce în sufletul nostru

dragostea de Dumnezeu şi de aproapele. Ea uneşte şi lipeşte pe om de Dumnezeu şi îl face un duh cu El.

Orice rugăciune-i bună, dacă o zici cu frica lui Dumnezeu şi cu atenție. Eşti acasă, eşti pe drum, eşti în camera ta, eşti la lucru, eşti pe câmp, oriunde, tu înalță mintea către Dumnezeu. Şi zi cum poți, dar zi mereu! Că cel ce se roagă des, însăşi rugăciunea i se face lui cel mai mare dascăl al rugăciunii.

În Marțea cea Mare, Mântuitorul era flămând şi văzând un smochin înfrunzit pe cale, a căutat poame în el, dar n-a găsit; l-a scuturat şi n-au căzut smochine. Atunci a zis: *De acum să nu se mai facă roade în tine în veac*, şi îndată s-a uscat smochinul.

Atunci Apostolii s-au speriat: „Cum, Doamne, s-a uscat smochinul aşa de repede?" Iar Mântuitorul, arătând cât de slabi suntem noi în credință, zice: *De veți avea credință cât un grăunte de muştar,* nu numai smochinul acesta s-ar usca, ci *veți zice muntelui acesta: Mută-te de aici şi te aruncă în mare, şi se va muta.*

Sămânța de muştar este mai mică decât cea de ceapă şi decât cea de mac. Este foarte mică şi, când o semeni, se face un umbrar mare cât un măr, încât vin şi păsările cerului şi stau în ramurile lui. Muştarul este simbolul credinței.

Mântuitorul a spus: *Cela ce crede întru Mine, minunile care le fac Eu, şi mai mari decât Mine va face; că Eu la Tatăl mă sui, şi vă voi trimite vouă de acolo pe Duhul Sfânt şi orice veți cere în numele Meu va fi vouă.* Adică „mă duc acolo, să vă dau Eu putere, ca să vedeți cum se împlinesc cuvintele Mele la vremea lor".

Hristos n-a mutat munți. El a înviat morți de patru zile, a mers pe apă, a înmulțit pâinile, dar creştinilor care cred în El mai mare putere să facă minuni a lăsat.

Deci, dacă cela ce crede în Hristos, va face minuni mai mari decât Dânsul, să vă spun o istorie cum s-a mutat muntele Adar din Alexandria, la anul 604 după Hristos. Şi iată cum a fost:

În istoria Bisericii sunt trei sfinți care au mutat munții cu rugăciunea: Sfântul Ioachim, Patriarhul Ierusalimului, a mutat muntele Durda; Sfântul Marcu a mutat muntele Fracesc din Abisinia, pe timpu Sfântului Serapion, iar pe vremea Sfântului Platon, Patriarhul Alexandiei, un argintar a mutat muntele Adar 600 de stadii până în apa Nilului. Avem Viețile Sfinților şi Istoria Bisericii care-i verificată de-atâția mari istorici.

Prin secolele VI – VII arabii au dărâmat multe împărății în Africa şi în Asia şi au ajuns şi în Europa. Dar când au ajuns ei în Egipt, pe la anul 604, toate țările creştine care au fost – Pamfilia, Pontul, Galatia, Nicomidia, Cezareea Palestinei, Fenicia, Libanul, Siria, Frigia, Paflagonia, Mira Lichiei – le-au ocupat, pătimind atunci milioane de creştini, cum a fost şi pe vremea împăraților romani păgâni, când numai în Nicomidia în ziua de Crăciun au ars 20.000 de mucenici, pe timpul lui Diocletian. Căci i-a găsit în biserică în ziua Naşterii Domnului şi atunci au înconjurat oraşul şi a dat foc bisericii celei mari şi i-a ars pe toți. Altă dată împăratul Traian a ucis 10.000 de martiri în altă biserică, în Frigia, cu tot cu femei şi copii, şi iarăşi în timpul împăratului Nero au murit 15.000 de martiri.

Prin secolul VII au ajuns arabii şi în Egipt, țară creştină pe atunci. Astăzi sunt numai cinci milioane de creştini monofiziți şi vreo 20.000 de creştini ortodocşi în Patriarhia Alexandriei. Ceilalți toți sunt mahomedani. Acolo a fost focarul călugărilor: Antonie cel Mare, Sfântul Macarie, Sfântul Pahomie, Sfântul Paisie cel Mare; Sfântul Sisoe, Sfântul Pamvo, şi atâtea mii de cuvioşi. Numai Sfântul Antonie cel Mare avea, în pustiul Egiptului, peste 20.000 de ucenici prin secolul IV.

Erau în jurul Alexandriei oraşe de călugări. Era un oraş, Oxirinius, care avea mai mulți călugări decât oameni căsătoriți. Erau multe mănăstiri de călugări şi de călugărițe.

Când au ajuns turcii la Alexandria şi au pus mâna pe cetate şi pe Egipt, era patriarh Sfântul Platon.

La dânşii aşa era: ori te faci mahomedan, ori te trece prin sabie. Îți tăiau capul dacă nu te făceai mahomedan.

Ce s-a întâmplat?

A venit veste la episcop şi au început să plângă preoţii şi poporul: „Au venit turcii, ne omoară pe toţi, dacă nu ne lepădăm de Hristos!”

Atunci s-a dus episcopul la sultanul turcilor şi sultanul i-a spus aşa:

– Tu eşti mai mare peste creştini?

– Eu sunt.

– Cum te cheamă?

– Platon.

– Uite, eu sunt paşa cel mai mare, trimis de sultanul aici. Hristos al vostru spune minciuni!

Şi a început să hulească pe Mântuitorul.

– Dar de ce?

– Uite, am o Evanghelie în mâna mea! Iată ce scrie aici: *Dacă veţi avea credinţă cât un grăunte de muştar, veţi zice muntelui acestuia: Ridică-te şi te aruncă în mare,* şi *dacă veţi crede, va fi cum ziceţi.* Deci, dacă voi sunteţi creştini şi arhierei şi preoţi şi călugări şi călugăriţe atâtea mii, aveţi opt zile ca muntele acesta, Adar, să-l mutaţi din loc. (Căci era acolo un munte mare şi avea câteva sate şi de creştini şi de mahomedani). Dacă nu-l mutaţi cu rugăciunea în opt zile, nu va rămânea nici un creştin netăiat şi averile voastre toate le luăm noi. Să văd eu, există aşa putere şi adevăr în Evanghelia voastră sau Hristos a spus minciuni!

Că El n-a fost Dumnezeu, a fost prooroc, aşa spun mahomedanii.

Patriarhul a zis:

– Domnule paşă – paşă înseamnă general la turci –, lucrul acesta care îl spui dumneata este peste putinţa noastră, dar Mântuitorul poate va face milă cu noi, iar dacă nu, vom muri toţi ca martiri.

Căci altfel trebuia să le taie capetele şi să le ia şi averile.

– Eu nu ştiu! a zis sultanul. Dacă nu mutaţi muntele în opt zile, nu rămâne aici un creştin şi nici un călugăr şi nici un preot în toată lumea asta. Să vă arăt eu vouă să mai spuneţi minciuni, că voi ziceţi că puteţi să mutaţi munţii cu rugăciunea, că aşa spune minciuni şi Hristos al vostru.

Patriarhul a venit scârbit în Alexandria, a adunat episcopii, sinodul, preoţii, stareţii şi stareţele mănăstirilor, toţi creştinii cei buni, şi le-a zis:

– Iată, fraţilor, mai avem de trăit opt zile şi, dacă nu vom muta muntele Adar cu rugăciunea, nu va rămâne nimeni viu. Turcii au spus că ne omoară pe toţi, că Sfânta Evanghelie spune minciuni şi că nu se poate să se mute munţii cu rugăciunea. Că dacă n-a mutat Mahomed munţii, apoi nici Hristos nu poate, că au spus că Mahomed al lor a fost mai mare ca Hristos.

– Atunci ce-i de făcut, preasfinţite?

Patriarhul Platon a spus:

– Noi, iubiţii mei fraţi, nu ispitim pe Dumnezeu, că n-avem noi credinţă să mutăm munţii. Hai să punem rugăciuni! Întâi şi-ntâia punem trei zile de post. Să postească toată cetatea cu tot cu animale, cum a fost în Ninive. Copiii să nu sugă la mamele lor, chiar de-or muri. Toată lumea să vină la biserică şi să se spovedească. Ne pregătim de moarte. Toţi să treacă pe la duhovnici să se mărturisească şi ne împărtăşim tot poporul cu Sfintele Taine, şi care este oprit şi care nu-i oprit, pentru că suntem în faţa morţii. Şi chiar de vom muri, să murim spovediţi şi împărtăşiţi cu Sfintele Taine şi mai mult, ce va voi Domnul cu noi.

Şi a plăcut la toţi cuvântul acesta, şi au plecat toţi acasă. Iar preoţii au adunat oamenii în biserici şi le-au zis:

– Oameni buni, iată turcii ne-au înconjurat! A venit califul Omar şi paşa şi sultanul şi acum ne-au dat opt zile de viaţă. Dacă vom muta muntele Adar cu rugăciunea, vom trăi; iar dacă nu, nu rămâne unul viu şi averile noastre le vor lua ei.

Tot poporul când a auzit a început a plânge.

– Iată ce este. A rânduit patriarhul post; nimeni nu gustă apă şi mâncare trei zile şi trei nopţi, măcar de ar muri de foame. Cine va mânca, nu mai este creştin. Facem şi noi ca şi poporul din cetatea Ninive, când a spus Proorocul Iona că mai au trei zile şi vor muri. Poate va face Dumnezeu

milă cu noi, să facă vreun semn cu muntele.

Şi au postit creştinii şi preoţii şi călugării şi maicile şi toată lumea şi pustnicii din pustie, că era mare pustia sketică şi avea mulţi sihaştri şi oameni sfinţi. Şi s-au rugat lui Dumnezeu şi după ce poporul a postit trei zile, preoţii i-au spovedit pe toţi şi au împărtăşit tot poporul cu Preacuratele Taine, şi care erau vrednici şi care nu. Ce-au zis? „Măi, oamenii sunt în faţa morţii. Omul, în caz de moarte, trebuie să fie pregătit”.

Pe urmă ce-au zis?

– Hai să înconjurăm muntele cu procesiune!

Preoţii şi arhiereii îmbrăcaţi au luat moaştele Sfântului Mina, moaştele Sfântului Prooroc Ieremia, care se găseau acolo aduse de Alexandru cel Mare, Machedon. Au luat prapurii, crucile, icoanele, şi au început a merge în jurul muntelui şi a face procesiune, cum se face pentru ploaie pe câmp, cu Sfântul Maslu. Şi mergeau în jurul muntelui câteva sute de metri cântând «Sfinte Dumnezeule...». Şi iarăşi ziceau diaconii: „Iară şi iară, plecând genunchii noştri, Domnului să ne rugăm...”. Şi iar se rugau arhiereii plângând, după ce poporul era acum împărtăşit şi pregătit de moarte.

Şi a spus patriarhul: „Să iasă cât se poate de mulţi, numai cei bolnavi şi bătrâni să rămână în oraş. Să vină toată lumea la rugăciune”.

Şi au mers în jurul muntelui Adar cu mult popor, făcând rugăciune şi citind din Sfânta Evanghelie. Trei zile au mers, că muntele era mare şi ei tot stăteau în genunchi şi preoţii le predicau. Se rugau şi iar mergeau, dar nu s-a făcut nici un semn. Deci trei zile trecuseră şi cu trei, câte au postit, erau şase. Mai aveau două zile şi moartea tuturor era de faţă.

Dar s-a întâmplat o minune mare atunci. Era un argintar, faur de aur, slăvit foarte în toată cetatea aceea pentru meşteşugul mâinilor lui. Ioan îl chema. Era un băiat cu viaţă sfântă şi necăsătorit. El a întrebat pe preot:

– Părinte, merg şi eu acolo pe munte la rugăciune?

Dar preotul avea de făcut nişte sfinte vase, potire, discuri, şi de îmbrăcat evenghelii pentru sfânta masă, şi i-a zis:

– Fiule, tu rămâi, că doar tot pentu biserică lucrezi. Rămâi la argintăria ta şi lucrează, dar să posteşti şi tu şi să te rogi în fiecare ceas.

Şi a rămas argintarul Ioan să lucreze pentru biserică, însă el, fiind argintar, lucra şi pentru femeile care veneau la el.

În timpul acela, lucrând el şi ceilalţi înconjurând muntele cu post, cu rugăciune şi cu plângere, o femeie rea din cetate, care n-avea grija credinţei, fiind o femie depravată, a pus ochii pe dânsul, şi ce-a gândit ea? Acum, când toţi s-au dus din cetate, a găsit prilej să se ducă la acest argintar, cu gând spurcat. Şi s-a dus la Ioan:

– Ioane, ce faci?

Dar el, săracul, scârbit că arabii îi ameninţau cu moartea şi părinţii lui erau duşi la rugăciune cu patriarhul, a zis:

– Ce să fac, doamnă, iată lucrez nişte potire pentru biserică.

– Am venit să-mi faci un inel de aur.

El nu era tocmai bucuros, dar fiind de meserie, i-a zis:

– Da, doamnă.

I-a luat măsura să-i facă inel, dar ea, fiind femeie desfrânată, îl priveşte în ochi şi-i spune:

– Măi Ioane, mie îmi plac ochii tăi!

Dar el, credincios foc, a zis:

– Cum ai zis?

– Îmi plac ochii tăi! De aceea am venit să te văd.

– Îţi plac ochii mei? Mai aşteaptă, doamnă, puţin, că ţi-i dau.

A luat cuţitul cu care lucra, şi, de faţă cu ea, a scos un ochi şi l-a pus pe taler.

– Îţi mai trebuie şi celălalt?

– Ho, măi nebunule! De-acum ai să mori.

– Tu nu vezi că mâine-poimâine murim cu toții de sabie şi tu vii acum cu gânduri curveşti la mine? Nu vezi că-i amenințată cetatea şi murim cu toții de sabia turcilor? Îți plac ochii mei? Unul l-am scos şi îndată ți-l scot şi pe celălalt. Aşa mă învață Hristos: *De te sminteşte ochiul tău cel drept, scoate-l*. L-am scos pe dreptul; ți-l scot şi pe stângul.

Atunci ea a fugit speriată şi s-a dus de-a spus la o prietenă de-a ei. Apoi s-a aflat în toată cetatea.

Dar el, săracul, şi-a legat ochiul cu o batistă şi mulțumea lui Dumnezeu, Celui care a zis în Evanghelie că-i mai bine să mergi cu un ochi în Rai, decât cu amândoi în iad.

Şi a ajuns vestea şi la patriarh şi atunci şi-a adus aminte patriarhul ce spune în Psaltire: *Dumnezeu face voia celor ce se tem de Dânsul şi rugăciunea lor o ascultă.* Şi a trimis doi diaconi în Alexandria, zicând:

– Duceți-vă repede în cetatea Alexandriei, la argintarul Ioan, şi, dacă-l veți găsi viu, cum va putea, să vină până la noi. Să vină cu nădejdea în Dumnezeu, că avem mare nevoie de el!

S-au dus diaconii. El, când a auzit că-l cheamă patriarhul, a zis către ei:

– Părinților, mă cam doare un ochi! Dar n-a spus ce-a făcut. Mă cam doare un ochi, dar am să merg.

Şi a luat săracul ce a putut şi a mers cu diaconii aceia şi a ajuns în fața patriarhului.

– Ce ai, frate Ioane?

– Mă doare un ochi!

Tot nu spunea taina, că asta este mucenicie de bunăvoie.

– Frate Ioane, noi ştim ce-ai pățit. Dar uite, am avea două zile şi murim cu toții. Fiindcă atâta ai iubit pe Mântuitorul lumii, încât ai făcut porunca Evangheliei, că ai scos ochiul tău care te smintea, te-ai temut de Dumnezeu şi pentru dragostea Lui ți-ai scos ochiul şi erai gata să-l scoți şi pe celălalt, credem că şi Dumnezeu te va asculta pe tine acum.

– Dar ce să fac, părinte?

– Musulmanii ne-au pus această condiție: dacă până poimâine nu mutăm muntele – că acum se apropiaseră opt zile –, dacă nu mutăm muntele acesta până în apa Nilului, toți vom pieri de sabie şi averile noastre vor fi date la turci. Deci te rugăm, frate Ioane, hai cu noi şi fă şi tu rugăciune!

– Părinte, cum să mă rog?

– Ne rugăm odată cu toții, iar tu ia sfânta cruce în mână şi zi aşa:

– În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, munte al lui Dumnezeu, Adar, îți porunceşte nevrednicul rob al lui Dumnezeu, Ioan, pentru rugăciunile tuturor părinților şi ale creştinilor care sunt aici, ridică-te şi mergi până în apa Nilului şi să nu te mai opreşti!

Şi a făcut aşa Ioan. Atunci s-a pornit un cutremur mare şi au început a se legăna munții cu huiet mare. Muntele Adar s-a rupt de ceilalți munți şi a început a merge huind la vale. Ce se întâmplase? Casele care erau pe munte au început a se dărâma una peste alta, căci crăpa muntele şi omora tot ce găsea.

Arabii care pândeau cu săbiile trase, cu armata de pe alt munte, se întrebau:

– Ce se întâmplă?

– Se roagă creştinii şi s-a pornit muntele Adar, că noi am spus că Hristos spune minciuni! Iată credința creştinilor!

Şi au început a striga de frică la dumnezeul lor, împreună cu generalii:

– Alah! Alah! Alah! Dumnezeul creştinilor pierde lumea! Uite vine muntele la vale!

Şi s-au dus generalii turci la Sfântul Platon, patriarh bătrân, avea 90 de ani, şi au început a se ruga:

– Părinte, părinte, opreşte muntele, că avem atâtea sate de mahomedani! Opreşte muntele, părinte, că mor toți arabii – că erau şi sate de creştini.

Iar patriarhul a zis:

– Fiilor, noi ne-am rugat lui Dumnezeu şi nu cu puterea noastră s-a pornit muntele la vale,

ci cu puterea lui Hristos, pe care voi l-ați hulit și ați zis că spune minciuni: „Că dacă ar avea vreun creştin credință cât un grăunte de muştar, va zice muntelui să se mute şi se va muta”. Deci Hristos a pornit muntele, nu noi, şi dacă El va voi, o să-l oprească. Noi ne-am rugat Celui Atotputernic şi cât va voi El, atât va merge.

Şi a mers muntele până în apa Nilului. Până în ziua de azi, cine merge în Egipt, vede minunea aceasta. Nilul a ocolit muntele, că el s-a oprit drept în albia Nilului şi până azi Nilul face ocol, roată împrejurul muntelui, până vine în albia sa înapoi.

Acească mutare a muntelui Adar s-a întâmplat la anul 604, când era Platon patriarh al Alexandriei şi când au venit arabii să distrugă neamul creştinesc de acolo. Şi s-a scris această minune în *Proloage* şi în *Istoria Bisericii*. Iar mahomedanii, când au văzut puterea credinței ortodoxe celei adevărate, nu numai că n-au omorât pe creştini, ci o mare mulțime de generali şi oameni de rând s-au încreştinat şi au zis: „Hristos este adevăratul Dumnezeu”.

Iar califul arabilor a spus: „O sută de ani nu se va lua impozit de la creştini din oraşele şi satele Egiptului pentru minunea pe care a făcut-o Hristos Dumnezeu cu creştinii, că au mutat muntele Adar în fața atâtea mii şi sute de mii de oameni care l-au văzut”.

*

Deci, când am pornit noi cuvântul despre rugăciune am arătat că, dacă cineva ar avea credință cât un grăunte de muştar, ar muta muntele. Dar muntele s-a mutat pentru rugăciunea acestui tânăr martir, care a voit mai bine de o sută de ori să-şi scoată ochii, decât să mânie pe Dumnezeu.

Care creştini îşi mai scot astăzi ochii să nu facă păcat? Că zice Hristos: *De te sminteşte ochiul tău, scoate-l sau mâna ta, tai-o.* Care-şi mai taie mâinile sau picioarele să nu meargă la păcat? Nimeni.

Dar Dumnezeu nu cere numai decât acesta, căci ai vedea numai oameni cu ochii scoşi. Cere să tăiem voia noastră şi să nu facem păcatul. Dar vedeți, când cineva îl iubeşte pe Dumnezeu, este gata să moară de o mie de ori şi să nu facă păcatul

Aceasta o lucrează numai frica de Dumnezeu şi credința noastră în Hristos. V-am spus că această minune a fost rezultatul rugăciunii la atâta lume şi mai cu seamă a lui Ioan, faurul de aur, că a făcut Dumnezeu să mute muntele Adar, pe care oricine îl poate vedea astăzi în Alexandria, şi acolo se povesteşte şi minunea, când s-a mutat muntele acesta atâția kilometri, prin rugăciunea făcută de creştinii ortodocşi. Amin.

DARURILE MAICII DOMNULUI

Toate darurile Preasfintei Fecioare Maria au atras mult asupra ei mila şi îndurarea lui Dumnezeu. Dar care i-a fost ei mai mult ca toate pricină de slavă şi de înălțare duhovnicească? Care credeți că a fost cel mai mare dar al Maicii Domnului?

Oare fecioria sau înțelepciunea sau sfințenia sau priceperea sau alte multe şi nenumărate daruri pe care le avea?

Da, frații mei! Într-adevăr, Preasfânta Fecioară Maria a fost împodobită de Dumnezeu cu toate darurile cele duhovniceşti. Însă darul cel mai mare care i-a fost ei pricină de slavă şi de cinste negrăită a fost darul smereniei. Fără acest dar, toate celelalte daruri nu i-ar fi fost de nici un folos.

Smerenia a fost pricină de slavă şi de cinste Preacuratei Fecioare Maria, mai mult decât toate darurile pe care le avea. Pentru smerenia ei, după mărturia Sfântului Duh, Domnul *a căutat spre smerenia roabei Sale* şi a ridicat-o la atâta slavă şi cinste, spre a fi lăudată în cer de toate oştile cereşti, şi pe pământ fericită de toate neamurile.

Smerenia a fost cea dintâi pricină de înălțare şi slavă pentru toți sfinții lui Dumnezeu.

Smerenia a înălţat pe Avraam şi l-a făcut pe el prieten al lui Dumnezeu şi tată al multor neamuri, căci se socotea pe sine a fi pământ şi cenuşă. Smerenia l-a înălţat pe Iosif şi l-a făcut pe el mai mare peste ţara Egiptului.

Smerenia l-a făcut pe Moise cel gângav la limbă, povăţuitor şi legiuitor peste tot poporul lui Israel. Căci se socotea pe sine nevrednic de această slujbă şi ruga pe Dumnezeu să trimită pe altul la scoaterea lui Israel din robia Egiptului.

Smerenia l-a arătat pe David a fi după inima lui Dumnezeu, căci se socotea pe sine vierme şi nu om. Cu smerenia a strălucit marele Daniil proorocul, cei trei tineri, marele prooroc Isaia şi mai mult decât toţi, dumnezeiescul Ioan Botezătorul, care nu se socotea pe sine vrednic de a dezlega cureaua încălţămintei lui Hristos şi care, pentru adâncimea smereniei lui, s-a învrednicit a fi martorul cel mai apropiat al Sfintei Treimi la Iordan şi de a fi numit de Însuşi Hristos *cel mai mare om născut din femeie*.

Iar dacă aceşti sfinţi mari ai lui Dumnezeu au arătat smerenie mare, apoi cine poate să înţeleagă câtă adâncime de smerenie a fost în inima Preasfintei Fecioare Maria, care, auzind şi înţelegând de la Arhanghelul Gavriil că va zămisli de la Duhul Sfânt şi va naşte pe Fiul lui Dumnezeu, nu s-a înălţat cu inima sa, ci cu mare smerenie, socotindu-se pe sine o simplă roabă, a zis: *Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău!*

Aici cu adevărat a luat plinire cuvântul Scripturii care zice: *Cine se va smeri pe sine, va fi înălţat.* Iar Sfântul Efrem Sirul zice că: „În inima adâncă se va înălţa Dumnezeu”.

Deci, după mărturia acestui sfânt părinte, toate darurile cele mai înalte pe cele smerite se reazemă. Apoi şi la Preacurata Fecioară Maria, toate darurile cele înalte şi duhovniceşti cu care a fost împodobită de Dumnezeu s-au rezemat şi au avut drept temelie veşnică, smerita ei cugetare.

Iubiţii mei fraţi, spre a desluşi mai luminat cele spuse despre smerenia Maicii Domnului, am să vă spun o istorioară. Se povesteşte că un vestit sculptor a făcut, pe lângă alte statui vrednice de laudă şi de mirare, şi un minunat spic de grâu pe care atârna un porumbel. Toţi se mirau şi se minunau de această uimitoare sculptură, deoarece se părea că în ea meşterul nu urmează firii, ci o depăşeşte pe ea.

Dar era o taină nedezlegată, cum un spic care este aşa de gingaş cu puterea, să poată ţină pe el greutatea unui porumbel. Dezlegarea tainei însă arată şi închipuieşte pe Preacurata Fecioară Maria. Preasfânta Fecioară era aici închipuită printr-un fir de grâu, iar porumbelul era chipul Duhului Sfânt.

Spicul stătea aplecat de greutatea porumbelului, arătând, ca un simbol, smerenia cea mare a Preacuratei Fecioare Maria, care s-a aplecat cu multă dragoste şi smerenie când Duhul Sfânt a venit peste ea şi a făcut-o sălaş lui Hristos Dumnezeu.

Iubiţii mei fraţi, după cum aţi auzit, smerenia a fost pricină de slavă, de cinste şi de înălţare la toţi sfinţii lui Dumnezeu şi cu atât mai mult la Preasfânta Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioara Maria. Dar să ştiţi şi să înţelegeţi, că mai presus de toate a fost smerenia cea nemăsurată a Domnului, Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Care S-a smerit pe Sine, ascultător făcându-se până la moarte, şi moarte pe cruce.

Iar această nemăsurată smerenie a Domnului I-a adus Lui nemăsurată slavă şi cinste şi *pentru aceea şi Dumnezeu L-a preaînălţat şi I-a dat Lui nume, care este mai presus de tot numele, ca întru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cereşti, al celor pământeşti şi al celor dedesubt.*

Dar va zice cineva: „Ce este smerenia?” La aceasta voi răspunde nu cu cuvintele mele, ci cu ale Sfântului Isaac Sirianul: „Smerenia este haina dumnezeirii, pentru că cu aceasta S-a îmbrăcat Dumnezeu, când a binevoit a veni în lume, şi S-a îmbrăcat în firea noastră cea smerită”.

Iar dacă se va întreba cineva din ce se naşte ea, vom zice ca Sfântul Ioan Scărarul, că din ascultare şi din tăierea voii. Şi dacă va zice cineva pentru care motiv smerenia este aşa de mare, voi zice, pentru că numai ea poate ucide pe cel mai mare păcat, care este mândria. Pentru acest păcat, îngerii au căzut din cer şi strămoşii noştri, Adam şi Eva, au căzut din rai; căci, ascultând de şarpele

diavol, li s-a nălucit a se face ca nişte dumnezei.

Fraţii mei, vreau să vă spun că astăzi, mai mult ca oricând, acest mare păcat al mândriei a cuprins toată lumea. Fiecare doreşte să fie mai mare peste alţii şi să-i robească şi să-i stăpânească. Fiecare doreşte să fie mai bogat decât altul; fiecare să fie mai cinstit, mai vestit şi mai băgat în seamă decât altul. Fiecare doreşte a se socoti mai înţelept decât alţii. Fiecare se laudă că este mai iscusit în meserii şi meşteşuguri.

Cine învaţă pe cel sărac să ia pâinea de la gura copiilor şi să-şi cumpere televizor şi video, spre a-şi închipui şi el că este asemenea cu cei avuţi? Nu mândria?

Cine învaţă pe femei şi pe fete să muncească luni şi ani de zile, nu spre a-şi cumpăra cele de nevoie vieţii, ci spre a-şi cumpăra rochii la modă şi încălţăminte luxoasă şi alte lucruri deşarte, care nu ţin nici de foame, nici de frig? Oare nu mândria?

Cine învaţă pe cel sărac, care are o casă de copii, să se sârguiască cu mai multă trudă spre a le face la toţi haine luxoase şi de mult preţ, spre a-i face să fie în rând cu lumea? Nu mândria?

Cine face pe fetele şi femeile cele uşoare să se dreagă pe feţe cu pudră şi cu alte unsori şi să-şi vopsească unghiile spre a arăta mai tinere şi mai frumoase? Oare nu mândria şi slava deşartă, care este fiica cea dintâi a mândriei? Vor să fie cu orice preţ în rând cu lumea şi nu aud pe Apostolul Iacov care zice: *Lumea în cel rău zace;* şi iarăşi: *Cine se face prieten cu lumea, se face vrăjmaş lui Dumnezeu.*

Cine învaţă pe cei neînvăţaţi să defaime pe cei cu adevărat învăţaţi? Nu mândria? De unde vin bătăile, ambiţiile, laudele, pricinile, sfezile, tulburările şi vrajbele între oameni? Nu din mândrie? Că fiecare se socoteşte mai tare decât altul şi mai drept. Au nu din mândrie?

O, răutate fără margini! Cine mai cunoaşte azi răutăţile tale? Şi cine se mai osteneşte astăzi să alunge această ciumă sufletească din inima sa?

Fraţii mei, iată pentru care pricină sfânta smerenie este cea mai vestită din toate virtuţile, pentru că numai aceasta poate să le păzească pe toate şi fără ea, toate sunt nimic. Să ştiţi şi să ţineţi minte că numai această singură virtute, smerenia, poate în vremea morţii să mântuiască pe om, după cum zice unul din sfinţii Filocaliei.

De aceea şi Mântuitorul nostru îi fereşte cel dintâi pe cei smeriţi cugetători, zicând: *Fericiţi cei săraci cu duhul, că acelora este împărăţia cerurilor.* Căci cel ce are smerenie în inima sa, măcar de ar avea toate faptele bune, pururea se socoate pe sine sărac şi că nu a făcut nimic bun înaintea lui Dumnezeu.

Deci, fraţii mei, să nu uitaţi cât de mare este darul smereniei şi câtă slavă şi fericire aduce omului această slăvită şi prea mare virtute. Amin.

CALUGĂRUL CĂRUIA I S-A ARĂTAT MAICA DOMNULUI

Era odată un călugăr în Galia, în Franţa de astăzi. Era pe timpul când Biserica din Apus nu era catolică, ci era o singură Biserică Ortodoxă în toată lumea, că până la anul 1054 nu existau catolici sau protestanţi, ci erau toţi ortodocşi. Acel călugăr avea deosebită dragoste şi mare evlavie către Maica Domnului şi în fiecare zi îi făcea canoanele, acatistele şi paraclisele. Şi făcea metanii totdeauna cu lacrimi la icoana Maicii Domnului, ca s-o aibă ajutătoare pe pământ şi în vremea morţii şi în ziua judecăţii.

Dar, auzind el că este atâta frumuseţe în ceruri, zicea: „Dacă un înger este atât de frumos, da Maica Domnului, care-i împărăteasa Heruvimilor? Oare nu pot eu în viaţa asta să o văd pe Maica Domnului? Măcar cât este cu putinţă omului!” Şi a început a se ruga: „Maica Domnului, dacă vrei şi dacă crezi că îmi este de folos, aş vrea să te văd o dată în veacul de aici, ca mai mare evlavie să simt pentru tine şi mai mare credinţă. Eu văd sfintele tale icoane, dar aş vrea să văd cum eşti tu în ceruri. Nu sunt vrednic, că sunt om păcătos, dar măcar cât este cu putinţă omului”. Că de s-ar arăta slava ei cuiva, ar muri omul de atâta frumuseţe.

După mulţi ani, a auzit un glas: „Părinte, ia seama! Maica Domnului o să ţi se arate pentru evlavia ta, dar tu ai să orbeşti! Vrei să rămâi fără vedere?” Dar el zice: „Vreau! Să rămân orb câte zile mai am, numai să o văd o dată”.

Şi odată, pe când era el la rugăciune, i s-a arătat Maica Domnului. A venit întâi o mireasmă a Duhului Sfânt şi când a început să apară lumina, cum răsare soarele, de mii de ori mai puternică, el ce s-a gândit? „Ca să nu orbesc de tot, am să închid un ochi şi am să orbesc numai de unul”.

Şi a apărut Maica Domnului cu Mântuitorul în braţe, aşa cum este pictată pe icoane. Atunci a închis un ochi. Şi a căzut cu faţa la pământ de atâta lumină şi frumuseţe, încât limba omenească n-o poate spune. Şi Maica Domnului i-a spus: „Nu înceta a te ruga. Atât m-am arătat, cât îţi este cu putinţă”. Şi l-a binecuvântat şi ca fulgerul s-a înălţat la cer. Călugărul a orbit cu ochiul cu care a privit strălucirea, dar era bucuros că i-a rămas un ochi.

Şi după ce a plecat Maica Domnului, avea mare bucurie şi mare mângâiere de la Duhul Sfânt care a venit prin Maica Domnului şi l-a umplut de dragoste duhovnicească, dar îi părea rău că nu s-a uitat cu amândoi ochii, ca să vadă frumuseţea ei cea negrăită. Apoi s-a dus la icoana Maicii Domnului şi a zis: „Mulţumescu-ţi ţie Maica Domnului, că te-am văzut! Îmi pare rău că mi-am cruţat un ochi. Vreau să rămân orb până la moarte, numai să te mai văd o dată”.

Şi s-a rugat ani de zile la Maica Domnului, cu lacrimi şi cu post, ca să i se mai arate o dată, aşa de mare bucurie îi lăsase în suflet, că nu poate să înţeleagă mintea şi să spună limba de ţărână, câtă frumuseţe are chipul ei.

Atunci iar a auzit un glas: „Părinte, a auzit Maica Domnului rugăciunile tale şi o să ţi se mai arate o dată. Dar primeşti să rămâi orb toată viaţa ta?” Şi el, bucuros că o s-o mai vadă o dată pe Maica Domnului – pentru că zicea că altă fericire şi bucurie mai mare pe pământ nu este –, a zis: „Mulţumesc darului Stăpânei cerului şi a pământului, pentru dragostea ei. Pentru aceasta sunt în stare să-mi pierd şi viaţa vremelnică, nu numai vederea, numai s-o mai văd o dată”.

Şi ce s-a gândit el: „Am să pun mâinile la ochi, să văd măcar aşa printre degete lumina ei”. Dar când a văzut că vine lumina aşa de tare, el voia să pună mâinile la ochi. Şi când s-a uitat, în loc să-l orbească, s-a întâmplat altă minune: i-a deschis Maica Domnului şi celălalt ochi! Şi aude un glas: „Iată, ţi-am vindecat şi ochiul celălalt, căci pentru dragostea mea ai vrut să fii orb! De acum rămâi şi mă vei vedea în veacul viitor pentru vecii vecilor!”

Şi atât s-a aprins el de dragostea Maicii Domnului, că toată viaţa, unde se ducea, îl auzeau călugării cântând Maicii Domnului o cântare. Şi atâta bucurie avea, pentru că în loc să-l orbească de tot, i-a deschis şi celălalt ochi care i-l orbise. Şi toată viaţa lui lăuda pe Maica Domnului, şi nu avea alt cuvânt, decât „Maica Domnului”, oriunde.

Şi s-a dus bietul călugăr în ceruri, să se sature de bucuria şi lumina, de veselia cea negrăită şi de privirea Preacuratei Născătoare, nu o clipă, nu un minut, ci de-a pururea. S-a dus să aibă privirea cea duhovnicească îndreptată spre Preacurata şi spre Mântuitorul şi spre Sfânta Treime cu toţi sfinţii, în lumina cea neapropiată, şi să se bucure şi să se veselească.

Noi să nu dorim numaidecât o vedere ca aceasta. Aceasta a fost cutezanţa unui suflet aşa de mare. Noi să ne vedem de păcatele noastre şi să nu dorim s-o vedem pe Maica Domnului aici, că nu suntem vrednici.

Să ne vedem şi să ne plângem păcatele! Să ne pocăim până la ultima suflare; să ne mărturisim curat, să fim împăcaţi cu toţi, să ţinem sfintele posturi, să ducem viaţă curată, să avem dragoste către aproapele şi atunci şi noi păcătoşii vor nădăjdui la mila Mântuitorului şi a Preacuratei Fecioare Maria, ca să o vedem şi noi în veacul viitor, nu un minut, nu o zi, nu un an, nu o mie de ani, ci în vecii vecilor.

Pentru rugăciunile Preacuratei Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioarei Maria, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, miluieşte-ne pe noi păcătoşii. Amin.

CÂNTAREA AXIONULUI „AXION ESTIN”

Ia gândiţi-vă voi, dacă o sfântă icoană a Maicii Domnului, făcută de un pictor, este aşa de frumoasă, dar frumuseţile şi desfătările cerului unde sunt Heruvimii cei cu ochi mulţi şi Serafimii cei cu câte şase aripi, care îi cântă Maicii Domnului imnuri şi cântările cele dumnezeieşti, oare ce limbă le poate grăi? Cum zice Apostolul Pavel: *Am auzit acolo cântări, care nu este cu putinţă omului a le vorbi.* Până la al treilea cer. Dar Maica Domnului este peste toate cerurile! Este lângă Sfânta Treime!

Ce este acolo? Câtă slavă are Maica Domnului! Nu auziţi ce spune în Acatistul Sfântului Acoperământ: „Bucură-te, acoperământul lumii, cel mai lat decât norul". Un nor poate să acopere un oraş, o ţară, dar Maica Domnului cu acoperământul şi cu mila ei acoperă toate popoarele lumii; că atâta putere a primit de la Mântuitorul. Oricine şi oriunde o cheamă: în pădure, în pustie, la câmp, în cetate, în casă, la închisoare, oriunde ar fi, ea aude, pentru că este pusă acoperitoare şi mijlocitoare a întregii lumi către Dumnezeu.

Eram în Sfântul Munte Athos, unde trăiesc numai călugări care duc viaţă în feciorie şi în curăţie. Acolo nimic nu trăieşte parte femeiască. Este «Grădina Maicii Domnului», unde ea a predicat Evanghelia cu Sfântul Ioan Evanghelistul şi Sfântul Apostol Marcu şi cu Maria Magdalena. Acolo a fost oraş de păgâni când a ajuns ea.

Când am mers la Protaton, în capitala Sfântului Munte, unde sunt cele mai vechi arhive ale Sfântului Munte de peste o mie de ani, acolo este o biserică foarte mare. În faţa acelei biserici este o piatră lată de câţiva metri pe care nu se prinde nici ploaia, nici zăpada niciodată. Nimic, nimic, nimic! Rămâne tot uscată. Îi zice piatra sângelui. De trei ori pe an izvorăşte sânge dintr-însa şi curge sângele şiroaie şi se duce la temelia bisericii.

Acolo, la anul 1274, în timpul împăratului Mihail al VIII-lea Paleologul, când a intrat Papa Grigorie al X-lea în Sfântul Munte cu armata şi a vrut să-i treacă pe călugări cu sila la catolici, a tăiat pe piatra aceea vreo câteva zeci de călugări. Şi sângele drepţilor de trei ori pe an iese şi atunci se fac slujbe. Curge sânge timp de câteva ore din piatra aceea. Dar apa nu se prinde de ea, zăpada nu se prinde, nimic, nimic. Este o minune mare.

Tot acolo în biserica Protaton am văzut sfânta icoană **Axioniţa** – Maica Domnului cu doi îngeri care-i ţin coroana. Axioniţa sau „Axion Estin" pe greceşte înseamnă *Cuvine-se cu adevărat.*

Aici ne-a povestit un părinte atonit istoria acestei icoane. În valea numită „Axion Estin" trăia un mare sihastru care avea ucenic un călugăr tânăr, pe care-l creştea, ca să rămână în chiliuţa lui. O chiliuţă sub munte, în pădure.

Ei aveau această icoană vestită, Maica Domnului, în chilie. Odată călugărul cel bătrân a plecat la priveghere la Mănăstirea Protaton. Să ştiţi că la Sfântul Munte, la toate praznicile împărăteşti, privegherile sunt toată noaptea. În tipicul mare al Sfântului Sava sunt puse 68 de privegheri de toată noaptea, în toate Duminicile şi în cele 12 praznice împărăteşti şi la Sfântul Ioan Botezătorul.

Şi bătrânul i-a spus călugărului tânăr:

– Eu mă duc la priveghere, tu rămâi acasă, fiule, şi-ţi fă pravila acasă, să nu rămână chilia singură.

Călugărul cel tânăr a întrebat pe bătrân:

– Ava, eu ce pravilă să fac?

Dar călugărul bătrân i-a zis:

– Fiule, tu n-ai să poţi priveghea toată noaptea. Citeşte la Psaltire două-trei catisme şi pe urmă du-te la icoana Maicii Domnului şi fă câteva metanii, să nu-ţi fie somn. Şi de câte ori te duci la icoana Maicii Domnului, să cânţi cântarea asta: *Ceea ce eşti mai cinstită decât heruvimii şi mai slăvită fără de asemănare decât serafimii, care fără stricăciune pe Dumnezeu Cuvântul ai născut, pe tine, cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, te mărim*. Până atunci nu se ştia de rugăciunea „Cuvine-se cu adevărat". Numai atât se ştia în Sfântul Munte. Nu ştiau cum cântă îngerii în ceruri Maicii Domnului!

Atunci călugărul tânăr a făcut cum a zis bătrânul: A citit câteva catisme la Psaltire, s-a dus

la Maica Domnului şi a făcut câteva metanii. A mai aprins candela să nu se stingă şi iar a cântat: *Ceea ce eşti mai cinstită...* Aşa a făcut până la miezul nopţii, ca să se lupte şi el şi să privegheze măcar atât; pe urmă să se culce să doarmă 3-4 ore, ca dimineaţa, când vine bătrânul, să se scoale iar la rugăciune.

Când a ajuns la miezul nopţii, bate cineva în uşă. Dar el ştia că bătrânul nu vine niciodată în timpul nopţii, că era departe de biserică. Apoi cine să vină în puterea nopţii, să-i bată în uşă? N-a vrut să dea drumul. Şi aude un glas:

– *Evloghite, pater!* (Binecuvintează, părinte).

El, când a auzit că cere blagoslovenie, a zis dinăuntru:

– *O Kirios!* (Domnul să te binecuvinteze).

Şi numai a intrat un tânăr foarte frumos, tot călugăr, foarte luminat la faţă, şi l-a întrebat:

– Ce faci, frate?

– Ce să fac? Merg să mă culc, că nu mai pot priveghea de oboseală!

– Ce pravilă ai făcut de aseară până acum?

– Aşa mi-a spus bătrânul, când a plecat la biserică, să citesc la Psaltire două-trei catisme şi pe urmă să cânt *Ceea ce eşti mai cinstită...* şi să fac câteva metanii.

Dar cel ce a venit i-a spus:

– Nu se cânta numai *Ceea ce eşti mai cinstită...*

– Ba da! Aşa se cântă în tot Sfântul Munte, la toate mănăstirile.

– Nu! Iată cum cântăm noi: *Cuvine-se cu adevărat să te fericim pe tine, Născătoare de Dumnezeu, cea pururea fericită şi preanevinovată şi Maica Dumnezeului nostru,* şi pe urmă cântăm: *Ceea ce eşti mai cinstită...*

Dar călugărul a zis:

– Eu aşa n-am auzit. Dacă vrei să-mi scrii, că vreau să învăţ şi eu rugăciunea asta.

– N-ai aici hârtie şi creion?

– N-am! Dar tare aş vrea să o învăţ şi eu!

– Du-te afară şi adu-mi o lespede de piatră!

Ucenicul s-a dus afară şi a luat o lespede, a curăţat-o el şi a spălat-o frumos.

– Am să scriu pe dânsa.

Şi căuta ceva cu care zgârie pe piatră. Dar călugărul venit îl întreabă:

– Ce cauţi?

– Caut un cui să scriu, căci creion nu am!

– Nu-i nevoie să scrii cu cuiul! Lasă că scriu eu!

Şi călugărul care a venit a început să scrie pe piatră rugăciunea cu degetul lui, ca prin ceară moale. Şi i-a scris foarte frumos pe greceşte toată cântarea: *Cuvine-se cu adevărat...* (Axion Estin). Iar acesta a încremenit când a văzut că acela mergea cu degetul prin marmură ca prin ceară moale şi ieşea scrisoarea aşa de frumoasă. Şi se gândea: „Ce om este acesta de scrie cu degetul pe marmură?"

Şi după ce i-a scris, a semnat: „Eu am scris acestea, Gavriil, mai-marele voievod al puterilor îngereşti", şi a dispărut din faţa lui.

Atunci călugărul a arătat piatra bătrânului când a venit, şi i-a spus toată întâmplarea cu Arhanghelul Gavriil.

S-a împânzit în tot Sfântul Munte minunea aceasta şi, din clipa aceea, în toate bisericile şi în toate cărţile bisericeşti, s-a introdus cântarea aceasta pe care o cântăm până astăzi: *Cuvine-se cu adevărat să te fericim pe tine, Născătoare de Dumnezeu, cea pururea fericită şi preanevinovată şi Maica Dumnezeului nostru. Ceea ce eşti mai cinstită decât heruvimii şi mai slăvită fără de asemănare decât serafimii, care fără stricăciune pe Dumnezeu Cuvântul ai născut, pe tine, cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, te mărim.* Amin.

*

Cine poate spune toate minunile Maicii Domnului? Nimeni nu le poate spune, pentru că sunt în tot pământul şi se lucrează cu fiecare suflet. De aceea vă rog să aveți toți icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioarei Maria în casă. Să vă siliți cât mai mult să lăudați pe Dumnezeu şi, după Dumnezeu, pe Maica Domnului şi apoi pe sfinții lui Dumnezeu, pentru că Maica Domnului este ocrotitoarea şi mijlocitoarea întregii lumi!

Când a fost Mântuitorul pe Cruce, nici acolo n-a lăsat fără îngrijire pe mama lui. I-a spus Sfântului Ioan Evanghelistul: *Fiule, iată maica ta! Şi dintru acel ceas a luat-o ucenicul întru ale sale,* că cinsprezece ani a mai trăit Maica Domnului, după Învierea Mântuitorului şi după Înălțarea la cer. Şi a stat la Efes, la casa Sfântului Ioan Evanghelistul, şi el îi purta de grijă.

Iar ei i-a zis: *Maică, iată fiul tău!* Spune Sfântul Ioan Gură de Aur: „Prin aceste cuvinte ale Mântuitorului de pe cruce, ne-a făcut pe toți fii ai Maicii Domnului”. Toți creştinii de pe fața pământului suntem fiii ei, pentru că ne-a lăsat în ocrotirea Maicii Domnului. De aceea vedeți că cele mai multe biserici din lume, din toate țările, sunt făcute în numele Maicii Domnului. Să aveți mare credință şi evlavie în rugăciunile ei!

ACOPERĂMÂNTUL MAICII DOMNULUI OCROTIREA CREŞTINILOR

În casele unora, după cum vine la urechea noastră, este mare tulburare. Nu se împacă soțul cu soția, nu se iubesc frații; se bat, se judecă, se ceartă şi este mare neorânduială.

Şi atunci, văzând biata mamă atâta zbucium în familia ei, sau tata, sau bunicul, care este mai credincios, pune mâna pe un acatist al Maicii Domnului, îngenunchează undeva singur într-o cameră şi începe a se ruga: „Maica Domnului, linişteşte casa noastră, linişteşte pe tata, pe mama, pe copii, pe ceilalți şi dă-le înțelegere, dragoste şi alinare!”

Şi aşa s-a dus ura, s-a risipit iuțimea, tulburarea, dorința de răzbunare şi s-a liniştit familia. Datorită cui? Maica Domnului cu mila ei, cu îndurarea ei, a coborât mila lui Dumnezeu peste acele suflete care o cheamă în ajutor.

JUDECATĂ! O, JUDECATĂ!

Erau doi oameni gospodari şi s-a întâmplat, cum se întâmplă şi astăzi, că nu aveau copii. Şi ei s-au rugat mult lui Dumnezeu să le dea copii, cum s-au rugat Sfinții Părinți Ioachim şi Ana şi alții. Dar Dumnezeu nu le-a dat, poate pentru că ei n-au avut atâta credință.

După ce s-au rugat şi au văzut că Dumnezeu nu le dă nici un copil, s-au sfătuit, zicând: „Măi femeie, noi avem multă avere şi ca mâine vom muri. Hai să luăm un copil de suflet!”

Şi s-au înțeles amândoi şi au luat un copil parte bărbătească şi l-au crescut cu mare atenție şi l-au învățat scoală şi a venit vremea să-l căsătorească. Atunci s-a logodit cu o fată de neam bun, dar care îi cerea multă avere. Când a fost să se aşeze zestrea, ce-i dă băiatul fetei, băiatul îi spune tatălui său:

– Tată, dacă m-ai înfiat şi numai pe mine mă ai, cui ai să-i dai averea? Deci, ca să pot reuşi să iau fata aceea în căsătorie, să-mi dai toată averea în scris mie!

Mama s-a învoit, că ştia că are avere multă, dar tatăl său, mai prudent, şi ca bărbat, a zis:

– Ba nu, măi băiete! Este adevărat că am avere multă şi am să ți-o dau ție toată. Dar eu am să fac cu tine un act de clauză. Jumătate din avere ți-o dau acum, iar jumătate după moartea noastră. Tot ție îți rămâne, dar cât voi trăi, voi avea şi eu jumătate, ca nu cumva pe urmă soția ta sau fiii tăi să-mi zică: „Du-te de aici, că n-ai nici un drept!” Să ştiu că am şi eu avere!

Ce s-a întâmplat? Băiatul, vrând-nevrând, a trebuit să primească. Dar satana i-a pus în inimă acest gând: „Ştii ce să faci dacă îți dă toată averea numai după moarte? Omoară-l mai repede şi apoi

îți rămâne ție toată averea!”

Dar el, dacă ar fi avut conştiință şi frică de Dumnezeu şi s-ar fi dus la un duhovnic să se spovedească, ar fi scăpat de gândul cel rău. Căci, oricând îți spune satana să faci ceva rău, dacă te-ai spovedit, ai scăpat de gândul cel rău. Că aşa cum şarpele, când iese din gaură, fuge, tot aşa fuge din inimă şi gândul celui ce se spovedeşte sincer. Căci spune Sfântul Antonie cel Mare că de nimic nu se bucură satana mai tare, decât de omul care îşi ascunde gândurile sale.

Deci el avea de gând să-l omoare pe tatăl său, dar n-a spus nimănui. Zicea el: „Am să-l omor, că după aceea o să-mi rămână mie toată averea!” După trei ani de la căsătorie, într-o primăvară, în vremea aratului, a pus împreună cu tatăl său, cum se întâmplă şi astăzi, un plug cu patru boi. Şi avea țarina lui la marginea unei păduri. Având plugul din lemn, tatăl lui a luat barda şi s-a dus la țarină să are. Când au tras la popas, i-a zis satana feciorului său: „Iată, acum, vezi, nu-i nimeni pe lan, ia barda şi omoară-l pe tatăl tău!”

Şi aşa a şi făcut. S-a uitat în stânga şi-n dreapta să vadă dacă nu-i nimeni. Şi când a văzut că nu-i nimeni, s-a dus şi a luat barda de la plug, s-a repezit la tatăl său, care nici nu se gândea la aşa ceva, şi i-a tăiat capul. Apoi l-a luat de păr, l-a dus în iarbă la marginea pădurii, a dus şi trupul şi cu un lemn de la plug a făcut o groapă, l-a acoperit şi a pus iarbă pe deasupra.

După ce l-a ucis pe tatăl său, fiindcă până seara mai era o bucată de vreme, a mânat boii singur. Seara s-a dus acasă şi a început s-o ia la ocară pe maică-sa şi pe femeia lui:

– Dar ce-a făcut tata acasă, că m-a lăsat singur cu plugul pe ogor?

Femeile au răspuns:

– Măi omule, n-a venit tatăl tău acasă!

– Ei, uite, m-a lăsat singur cu patru boi să ar şi-i tare greu singur!

Să vedeți până la urmă ce s-a întâmplat! Au aşteptat să vină bărbatul de la câmp. A aşteptat şi maică-sa şi femeia lui, dar de unde să mai vină? A trecut o lună, două, şi toată lumea spunea în sat: „Măi, bărbatul cutărei nu mai vine! S-a pierdut omul acela. Ce s-o fi făcut? S-a spânzurat, s-a înecat, ce s-a întâmplat cu el?” Nimeni nu bănuia că l-a ucis feciorul său. Dar iată ce s-a întâmplat.

Sângele dreptului nu se ascunde, cum nu s-a ascuns sângele lui Abel. Acest om care a ucis pe tatăl său a început să slăbească. Nu mânca, nu bea, nu dormea. Se tot uita aşa într-o parte. Întorcea capul şi iar se uita în acea parte şi privea speriat în toate părțile.

Ştiți de ce se uita? Oriunde privea, îl vedea pe tatăl său cu capul în mână şi auzea un glas: „Dragul tatei, pentru ce m-ai omorât?” Dacă se uita în castronul cu mâncare, îl vedea acolo cu capul în mână; dacă se culca pe pernă, îl vedea şi se speria; se uita în altă parte, dar auzea iarăşi glasul: „Dragul tatei, pentru ce m-ai omorât?”

Şi cu frica asta a trecut un an. Văzându-l mama şi soția lui tulburat, au priceput şi au zis: „Omul ăsta are ceva pe conştiință! Mare lucru de nu l-a omorât el pe tatăl său!” Într-o seară îl iau ele amândouă cu blândețe:

– Măi omule, de când a dispărut tatăl tău te vedem tot tulburat! Nu prea mănânci, nu prea dormi! Parcă eşti speriat. Ai slăbit, te-ai uscat! Ce ai? Dacă ai ceva pe conştiință, spune măcar la un duhovnic, că tu ori ai să înnebuneşti, ori ai să mori!

– Nu pot să vă spun vouă! Dar vreau să merg la o mănăstire, ca să mă spovedesc!

Şi l-au dus la o mănăstire, mama şi soția lui, unde era un sihastru. Duhovnicul l-a întrebat de ce este aşa speriat şi slab şi ce are pe conştiință, iar el a zis:

– Părinte, eu am omorât pe tata, ca să obțin de la el averea pe care trebuia s-o moştenesc. De atunci nu mai pot nici dormi şi nici mânca! Atâta mustrare de cuget am şi o spaimă mare, că unde mă uit, îl văd pe tata cu capul în mână şi tot zice aşa: „Dragul tatei, pentru ce m-ai omorât?”

– Ei, fiule, a zis duhovnicul, aceasta-i mare crimă şi trebuie canon aspru! Du-te acasă şi timp de şapte ani de zile să nu mănânci decât o dată în zi după apusul soarelui, mâncare fără untdelemn, şi să faci câte 500 de metanii pe zi. După şapte ani să vii la mine iar!

S-a dus acasă şi a spus femeilor:

– Timp de şapte ani de zile să-mi faceți mâncare de post. Dar nu numai atât, ci nici cu ulei,

cum este în Postul Mare şi miercurea şi vinerea de peste an.

Atunci au înţeles ele că i-a dat canon aspru pentru că a ucis pe tatăl său, dar el tot n-a vrut să spună mamei şi soţiei sale. Şi îşi luase cămăruţa lui şi trăia în curăţie, că nu i-a mai trebuit nici femeie, nici nimic. Post şi rugăciune şi plângere şi suspine şi metanii, să îmblânzească pe Dumnezeu pentru urgia care o avea asupra lui.

După un an-doi, tatăl său apărea tot mai rar. Când a ajuns la şapte ani, tatăl lui apărea cu capul în mână, cam la 2-3 săptămâni, dar tot mai apărea. El se învăţase cu postul şi avea şi la mâini şi la picioare bătături de la canon, de câte mii de metanii a făcut.

Şi plângea omul şi se ruga şi postea. Iar la şapte ani s-a dus din nou la duhovnic şi i-a zis:

– Părinte, eu sunt acela căruia mi-aţi dat canon şapte ani.

– Ei, tu eşti, fiule? Ai făcut canonul?

– L-am făcut, părinte!

– Mai vine tata cu capul în mână?

– Mai vine, părinte, dar mai rar, şi mulţumesc lui Dumnezeu că mai pot dormi un ceas-două noaptea, că atunci nu puteam şi eram sfărâmat.

Atunci i-a zis duhovnicul:

– Du-te acum unde l-ai îngropat şi ascultă dacă se mai aude vocea lui. De vei auzi ceva, vino să-mi spui şi apoi ştiu eu ce are să fie cu tine!

Deci s-a dus unde ştia să l-a tăiat şi l-a îngropat pe tatăl său. Dar, cu câteva sute de metri înainte de a ajunge la marginea pădurii, a auzit un glas din iarbă care striga aşa: «Judecată! O, judecată!» Şi din ce se apropia, glasul acela se auzea tot mai tare. Iar când a ajuns mai aproape, l-a cuprins spaimă mare, atât de tare striga tatăl său: «Judecată! O, judecată!»

Deci s-a întors înapoi şi a venit la duhovnicul mănăstirii, aproape ieşit din minţi de mare spaimă.

– Ce-ai păţit, fiule?

– Vai de mine, părinte! M-am dus acolo unde l-am îngropat pe tata, dar când m-am apropiat, am auzit un glas care striga aşa: «Judecată! O, judecată!» Cu cât mă apropiam, cu atât striga mai tare. Iar când am ajuns foarte aproape, m-a cuprins spaima şi m-am întors. Oare ce să fie asta, părinte?

Şi a zis duhovnicul:

– Fiule, tatăl tău cere judecata lui Dumnezeu asupra ta! Dar nu ştiu un lucru: dacă cere judecată în lumea aceasta sau în cealaltă. Deci, bine ar fi să fii judecat în lumea aceasta!

– Părinte, dar de unde am să ştiu eu aceasta?

– Iată, fiule. Dacă judecata lui Dumnezeu te va ajunge în lumea aceasta, are să fie bine. Ai să tragi un necaz mare şi ai să scapi în cealaltă lume; te duci acolo la bine. Iar dacă judecata lui Dumnezeu te urmăreşte dincolo de mormânt, este mult mai greu! Fiule, acum du-te acasă şi dacă pe drum nu vei păţi nimic, mai fă un an de zile canon şi apoi vino iar la mine! Iar dacă ai să întâlneşti un necaz mare în drumul acesta spre casă, să-l rabzi cu mare bărbăţie de suflet, că prin necazul acela ai să te curăţi şi ai să scapi de osânda pe care o ai asupra ta, că ai fost ucigaş de tată!

Deci a plecat omul îngândurat. Dar de la mănăstirea aceea până la satul lui, trebuia să treacă printr-un târg. Şi femeia lui, când a plecat el de acasă, i-a spus aşa:

– Măi omule, din cauza ta, că tu nu mănânci nici carne, nici ouă, nici brânză, şi noi ne-am uscat. (Că aşa se întâmplă în casă. Când nu mănâncă unul de dulce, nu mănâncă nici ceilalţi; iar când în casă ţin toţi şi numai unul mănâncă de dulce, nu se prinde de el, de parcă ar mânca iască). Tu dacă ai să treci prin târg, te rugăm adu-ne o bucată de carne să facem puţină zeamă, măcar acum, că n-am mâncat de şapte ani şi am uitat gustul ei.

Căci din cauza lui, că postea de atâţia ani, se uscaseră şi mamă-sa şi femeia; mâncau ele, dar vai de ele cum era mâncarea aceea.

De aceea, trecând el prin târg, şi-a adus aminte şi s-a dus la un măcelar. Dar era spre seară şi se vânduse toată carnea şi nu mai era pe tarabă acolo decât un cap de oaie, zvântat bine. Deci a

împachetat capul cel de oaie zvântat bine, a plătit, l-a pus în traistă şi a apucat-o pe o uliță a târgului care urca la deal. Mergând la deal, ce s-a întâmplat? A început să curgă din traistă sânge mult, fiebinte, pe drum. Şi oamenii, când au văzut, au zis:

– Stai, omule! Ce ai în traistă? Ai tăiat un porc? Ce-i, că uite, în urma ta curge dâră de sânge?!

Iar el a zis:

– Da' de unde! Am cumpărat un cap de oaie şi acela n-avea sânge! De unde să fie?

Şi când s-au uitat oamenii în traista lui, ce credeți că era? Capul tatălui său, proaspăt tăiat, atunci. Iată că judecata lui Dumnezeu l-a ajuns! Când l-au văzut oamenii, au chemat poliția: „Oameni buni, veniți că un om a tăiat capul altuia şi-l duce în traistă!"

S-a adunat lumea de mirare mare:

– Măi ucigaşule, după ce l-ai tăiat, îi mai şi duci pe drumul mare? Cum ai avut tu curajul ăsta?

Dar el, când a văzut că judecata lui Dumnezeu l-a descoperit, a zis:

– Stați, oameni buni, că vă spun adevărul! Cu adevărat sunt ucigaş! Cu adevărat m-a ajuns judecata lui Dumnezeu, dar nu l-am tăiat acum.

Şi mai adunându-se câțiva oameni, l-au cunoscut şi au zis:

– Ăsta-i tatăl tău!

– Aşa este, dar nu l-am tăiat acum, sunt opt ani de atunci.

– Ei, tu crezi că poți minți lumea? Dar capul este tăiat acum, numai că nu vorbeşte!

Atunci el a fost nevoit să spună adevărul şi s-au dus cu toții la locul unde l-a tăiat. Şi când au săpat, l-au găsit pe tatăl său îngropat şi putred, dar fără cap. Capul îl pusese îngerul în traistă la el şi a făcut din capul cel de oaie, capul tatălui său. Şi atunci s-au încredințat toți că l-a ajuns judecata lui Dumnezeu.

Şi era atunci pedeapsa după lege, cap pentru cap, şi i-au spus:

– Băiete, pregăteşte-te să pui capul tău pentru capul tatălui tău!

Dar duhovnicul a spus:

– Dați-mi voie să-l spovedesc şi să-i citesc o dezlegare!

Iar el, când a văzut pe duhovnicul lângă dânsul, a căzut cu lacrimi şi a început a plânge cu toată puterea şi a zis:

– Părinte, nu mă lăsa!

Dar duhovnicul i-a zis:

– Fiule, nu te teme! Ți-am spus că dacă ai să pățeşti un necaz mare în drumul acesta, are să te ierte Dumnezeu! Deci ai să ai bucurie mare, că îți răsplăteşte pentru păcatul tău în lumea aceasta.

Şi l-a spovedit preotul în fața tuturor şi l-a împărtăşit cu Preacuratele Taine şi a zis celor ce țineau sabia:

– Împliniți porunca voastră, că eu mi-am făcut partea mea față de acest suflet!

Şi când a fulgerat sabia, a căzut capul lui într-o parte, chiar în locul unde omorâse pe tatăl său. Iar când a căzut capul pe brazdă, un porumbel alb a zburat de pe umărul lui şi s-a ridicat la cer.

Şi aşa acest tânăr, după câțiva ani de pocăință, până nu a plătit cu sângele său sângele tatălui său, nu a fost iertat.

*

Vedeți, fraților, pentru o ucidere câtă pocăință, câte lacrimi, câte metanii, câtă durere, câtă întristare şi tot nu a fost iertat până n-a dat capul său pentru tatăl său! Deci băgați de seamă că ficare prunc, fiecare copil, este un om, nu desăvârşit, încă de atunci de când s-a zămislit, că aşa a lăsat Dumnezeu. Deci să nu vă ajungă osânda Dreptului Judecător.

POTOPUL CU APĂ ŞI POTOPUL CU FOC

Iată potopul cu foc pe care îl vedeți anunțat în ziare, vine şi bate la uşă. Nu vom putea scăpa, că va veni fără veste ca fulgerul cerului, aşa cum spune Mântuitorul: *Privegheați şi vă rugați, că nu ştiți ziua, nici ceasul în care va veni Fiul Omului!*

Precum în vremea lui Noe oamenii mâncau, beau, cumpărau, sădeau, se măritau şi se însurau, până a intrat Noe în corabie şi a venit apa şi i-a înecat pe toți, aşa va fi şi venirea Fiului Omului. Însă atunci a venit apa, de i-a înecat, dar acum nu vine apa, ci focul. Ce fel de foc? Nu-i de ăsta cu lemne pe care-l făceam noi. Este foc de miliarde de ori mai puternic.

Bomba atomică are peste zece miliarde de grade Celsius, iar oțelul, la 1400 de grade, curge ca apa. Gândiți-vă ce-i acolo! Bomba cu hidrogen este de 20 de ori mai puternică decât bomba atomică. Iar cea cu neutroni îți lasă copacii înfloriți şi iarba, numai pe tine te omoară.

Ştiți dumneavoastră ce vine asupra noastră? Poate n-am crede ce spune presa. Dar ce spun ziarele acum, au spus Sfinții Prooroci cu mii de ani înainte, că lumea se termină prin foc. Cu mii de ani au spus.

Toate încărcăturile atomice care sunt pe glob, pot distruge 300 de miliarde de oameni odată, şi noi suntem 5 miliarde. Ştiți dumneavoastră ce vremuri trăim noi? Noi suntem cei de pe urmă! Ar trebui numai să plângem în toată ziua, dar nu simțim! Trăim în nesimțire, că aşa au trăit şi cei dinainte de potop!

Când patriarhul Noe a primit poruncă de la Dumnezeu să facă corabia, el atunci era de aproape 500 de ani. Şi a lucrat la corabie 125 de ani, că i-a arătat Dumnezeu cum s-o facă. Şi a făcut corabia pe un podiş mare de munte, cu bani de la îngeri, că Noe primea saci cu bani de aur ca să plătească, pentru că erau atâția lucrători.

Corabia dacă avea 30 de coți înălțime şi trei rânduri de poduri, cum i-a spus Dumnezeu, când veneau tinerii şi îl vedeau pe Noe că face o sală aşa mare şi tocmai în vârful muntelui, pe un podiş, ziceau: „Ehei, moş Noe, tare-i bună de sală de teatru asta! Ce dans o să facem noi aici! Asta-i bună de dans, că-i largă. Aici încape multă lume!”

Dar Noe le spunea: „Dragul tatei, măi băieți, vine potopul, vine prăpădul!” Dar ei râdeau. „Auzi, măi, moşul Noe a înnebunit! Cică are să vină potopul!”

Sute de muncitori lucrau la corabie, tâmplari, fierari, zidari, fiindcă era mare tare. Noe lua bani de la îngeri şi-i plătea în fiecare seară cinstit. Şi ei nu lucrau din convingere că vine potopul, ci pentru bani.

Când s-a terminat corabia – 125 de ani s-a lucrat la dânsa, nu aşa –, gândiți-vă câte rânduri de poduri avea. Că în pântecele acelei corăbii trebuia să păzească Dumnezeu toate semințiile viețuitoarelor din lume, afară de cele din apă: nu numai oamenii, ci toate fiarele, toate viețuitoarele, câte şapte perechi din cele curate şi câte o pereche din cele necurate.

Când s-a terminat toate, se arată Dumnezeu lui Noe:

– Noe, ai terminat corabia?

– Da, Doamne, am terminat-o.

– Să ştii că trebuie să bagi în corabie din toate cele curate de sub cer câte şapte perechi şi din toate cele necurate, câte o pereche.

– Doamne, dar eu cum am să adun din toate animalele aici, şi elefanți şi balauri şi girafe şi tigri şi leoparzi şi pantere şi lei?

– N-ai tu grija asta! Tu ia o toacă de lemn de paltin – ăsta-i simbolul toacei – şi toacă în jurul corabiei de trei ori în trei zile şi au să vină toate grămadă. Tu deschide uşile corabiei şi fiecare are să intre în corabie liniştit.

Când a tocat au venit din toate animalele: păsări, balauri, girafe, lei, tigri, lupi, mistreți. Leul stătea lângă miel şi nu se gândea să-l mănânce, căci toate simțeau mânia lui Dumnezeu care avea să vină. Balaurul stătea lângă om şi nu l-a vătămat; taurii, leoparzii, tigrii, toate erau blânde, uliul, vulturul care răpeşte a stat lângă puişorii de găină.

Pe toate le-a îmblânzit puterea lui Dumnezeu, căci toate simțeau mai mult decât oamenii că vine potopul.

Când au intrat toate, îngerul a încuiat corabia şi i-a spus lui Noe:

– Intră tu, soția ta, feciorii tăi şi nurorile tale, că de acum începe potopul. În corabie să stați la rugăciune!

Toaca a fost primul semn ca să intre toată lumea în corabie, toate dobitoacele şi toate păsările. Şi au intrat în corabie şi, când a început ploaia, n-au început să cadă picături, ca acum, ci s-a deschis jgheaburile cerului şi curgeau râuri din nori. Râuri. Şi a plouat 40 de zile şi 40 de nopți. şi corabia s-a ridicat pe apă.

Aceia care râdeau mai înainte şi ziceau că corabia este bună de dans, că-i bună de sală de teatru, şi că moşul Noe a înnebunit, că face corabie aşa mare, înotau şi strigau:

– Moş Noe, dă-ne drumul, că murim. Ne înecăm!

– Dragii mei, nu cereți de la mine. Îngerul Domnului a încuiat corabia!

Veneau şi lucrătorii.

– Dă-ne drumul să intrăm, că noi am lucrat!

– Ați lucrat, dar v-am plătit. N-ați lucrat din convingere că vine potopul. Ați lucrat pentru bani.

Aşa şi aceia care fac serviciu la biserică, dar nu cu convingere. Şi-au luat plata pe pământ. Dacă n-ar fi cum se cade, tot în iad se duc, că-i preot, că-i dascăl, că-i om de rând.

Şi s-a ridicat corabia lui Noe deasupra tuturor munților. Munții Himalaia, care sunt cei mai înalți, au peste 8800 de metri, i-a acoperit apa. După şase luni au început să se retragă apele şi să se vadă vârful munților celor mai mari din lume. Gândiți-vă ce era acolo! Lumea, cât a putut, a fugit la munți. S-au tot suit. He, hei! S-au dus. S-au înecat şi munții şi copacii. Toate...

Iar după ce s-au retras apele, corabia a poposit pe muntele Ararat, aproape de Armenia, lângă Caucaz, că s-a văzut vârful muntelui. Acolo s-a oprit.

Şi n-a ieşit Noe din corabie. După nouă zile a dat drumul la un porumbel să vadă dacă dă de pământ. Porumbelul a zburat şi a văzut că n-are de ce se agăța şi a venit iar la Noe. Şi a dat drumul la un corb. Corbul a găsit nişte hoituri, simbolul omului păcătos. Nu s-a mai întors corbul nici în ziua de azi.

Porumbelul, când i-a dat drumul a doua oară, s-a întors cu o mlădiță de măslin în cioc. Şi atunci Noe a coborât din corabie şi a adus mai întâi jertfă de mulțumire lui Dumnezeu. Când a adus jertfă de mulțumire, ploile încetaseră, şi deodată a apărut un curcubeu şi a auzit glasul lui Dumnezeu: „Nu te mai teme, Noe, acesta-i semn de legătură veşnică între Mine şi neamul omenesc. Curcubeul Meu va străluci pe cer totdeauna când vor înceta ploile”. Prima dată s-a arătat curcubeul când a ieşit Noe din corabie.

Apoi s-a înmulțit lumea după potop. S-a înmulțit foarte. Şi când au trecut de la potop 755 de ani, s-a făcut «Turnul Babel», unde este acum Irakul. Acolo este şi Babilonul şi Turnul Babel şi amestecarea limbilor. În locul acela a fost şi Avraam şi Daniil şi cei trei tineri şi poporul evreu în robie.

Ştiți voi câtă legătură are locul acela cu Biblia?

Acolo a fost Raiul. De la popot s-a ridicat Raiul în văzduh, către răsărit. Râurile de acolo, Tigrul şi Eufratul, izvorau din Rai, cum spune în Biblie, că era Raiul pe pământ. Pentru păcatele oamenilor s-a ridicat în văzduh. Raiul era de câteva zeci de ori mai mare decât Europa!

Tot acolo a fost Turnul Babel, făcut de Nimrod, împăratul Babilonului, singurul urmaş care s-a născut după potop şi a împărățit în Babilon 56 de ani şi a fost cel mai necredincios împărat. El a zis că nu se teme că mai vine un potop şi a zidit turnul Babel pe un loc înalt. Era tot pământul o limbă. Nu exista neamț sau rus sau român, cum zice Scriptura: *Şi era tot pământul o limbă şi un neam.*

„Hai să zidim un turn împotriva lui Dumnezeu şi când va veni potopul, să fie mai înalt, să nu poată ajunge apa”. Auzi, nebunul! S-a suit apa mai sus de cât Himalaia, şi el credea că poate scăpa de potop.

Mulți s-au temut de Nimrod, dar dacă nu zideau, îi omora. Era foarte aspru. Numai unul,

Eves, când a văzut că-l pune să facă turn, a luat 4000 de bărbați, femei şi copii şi a fugit în munți şi s-a ascuns. Şi a zis: „Nu! Eu împotriva lui Dumnezeu nu fac! Dacă vrea El, ridică apa până la nori, că la Dânsul n-are limită puterea!”

Din acel popor se trag evreii. Din acela s-a tras neamul haldeilor. Din acela s-a tras şi Avraam. Avraam a fost al unsprezecelea patriarh de la Sem, feciorul lui Noe. Şi vezi neamul cel ales – din care şi noi, după credință, suntem – l-a ales Dumnezeu din aceia care n-au vrut să facă turn. Dar i-a lăsat Dumnezeu să facă turn apoi s-a pogorât. *Să ne pogorâm, să le amestecăm limbile*.

Noi suntem nişte furnici înaintea Lui. Ce-i pământul! Nu auzi ce spune Isaia? *Doamne, Tu ai făcut pământul ca pe o nimica, şi toate popoarele lumii înaintea Ta sunt ca o picătură din cadă.*

Asta suntem înaintea lui Dumnezeu! Nimica!

Însă i-a lăsat să facă turnul. Când S-a pogorât Dumnezeu, Nimrod era lângă turn. Şi la un cutremur mare, turnul s-a risipit pe jumătate şi l-a prins şi pe Nimrod. Acolo i-a fost moartea! Iar celorlalți li s-au amestecat limbile. Unul cerea lopata, celălalt îi dădea scânduri, unul cerea scara, celălalt îi dădea ciocanul. Şi nu se înțelegeau.

Şi s-au făcut acolo 72 de perechi; 72 de neamuri. Şi s-au răspândit pe fața pământului numai care se înțelegeau doi-trei. Şi s-au înmulțit. Şi când se întâlneau după vreo sută, două de ani, nu se mai cunoşteau. Fiecare era cu limba lui, şi se luau la bătaie. Aşa au început războaiele!

De acolo a fost amestecarea limbilor. Vedeți în Biblie toate. Era tot pământul o limbă şi un neam, înainte de Turnul Babel.

Acolo a fost Avraam în Haldeia. Când vei auzi de Haldeia, de Asiria şi de Babilon, acolo este. Aici a fost Avraam, aici a fost Lot; aici a fost Daniil aruncat în groapa cu lei; aici au fost cei trei coconi: Anania, Azaria şi Misail, care i-a ars împăratul Nabucodonosor în cuptorul de aramă.

Acolo a fost în robie poporul evreu 70 de ani. Acolo a murit Ieremia. Irakul este cea mai veche țară din lume. Are mare legătură cu cele mai mari evenimente din lume de după potop. Acolo a fost şi Raiul, din care a căzut Adam, şi după aceea s-a ridicat în văzduh spre răsărituri.

CE VREȚI SĂ VĂ FACĂ VOUĂ OAMENII, FACEȚI ŞI VOI LOR ASEMENEA

Deci acest verset este atât de scurt, pe atât are mai înaltă şi mai desăvârşită învățătură pentru mântuirea sufletelor omeneşti. În această Evanghelie se cuprinde toată mântuirea omului, pe scurt, căci ea ne învață iubirea de vrăjmaşi. Nici un învățător de lege de mai înainte n-a adus în lume o învățătură aşa de desăvârşită pentru mântuirea oamenilor, ca cea cuprinsă în cuvântul Evangheliei, care zice: *iubiți pe vrăjmaşii voştri.* Această poruncă este dată de însăşi înțelepciunea şi Cuvântul lui Dumnezeu, de Domnul Dumnezeu şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos, pentru noi păcătoşii şi pentru a noastră mântuire.

Noi ne gândim că este cu neputință a se duce la îndeplinire cu lucru învățătura acestei Evanghelii. Dar nu este aşa. Nu este aşa.

Bunul şi Preasfântul Mântuitor niciodată n-a spus vreo învățătură în lume care să nu se poată împlini de oameni. Căci El, fiind Dumnezeu desăvârşit, ştie adâncul neputinței firii omeneşti.

Şi cum a început El să învețe această învățătură a iubirii de vrăjmaşi? Prin cuvintele: *Precum voiți să vă facă vouă oamenii, faceți şi voi lor asemenea.* Iată cât de mare adevăr şi cât de mare dreptate se găseşte aici.

Omule, vrei tu ca altul să-ți fure lucrul tău? Sau să te ocărască, sau să te necinstească, sau să se răzbune, sau să-ți facă alt rău? Deci, dacă nu vrei, nu fă nici tu la altul!

Eu nu vreau ca altul să mă vorbească de rău; deci nu trebuie să-l bârfesc nici eu! Eu nu vreau ca altul să mă duşmănească; deci nu trebuie să-l duşmănesc nici eu! Eu nu vreau ca altul să-mi fure din grădina mea sau din via mea; deci nu fur nici eu de la altul! Eu n-aş vrea ca cineva pe

copilul meu să-l batjocorească în public; să nu fac nici eu aşa. Eu n-aş vrea niciodată, când mă duc undeva să mă treacă cineva cu vederea, ci aş vrea să-mi zică bună ziua, să mă cinstească şi să-mi dea atenţie; deci să fac şi eu tot aşa!

Iată măsura dreaptă pe care n-o poate tăgădui nimeni; ce voiesc să-mi facă altul, să-i fac şi eu lui, şi atunci se păstrează caldă toată dragostea de aproapele şi dreptatea lui Dumnezeu.

După ce a arătat Mântuitorul această dreptate şi această cumpănă a Evangheliei, a trecut la o învăţătură şi mai desăvârşită. Adică să iubim nu numai pe prieteni, ci şi pe oricare om, fie chiar şi pe vrăjmaşi. Căci auzi ce zice: *Dacă iubiţi pe cei ce vă iubesc, dar ce este vouă? Şi păcătoşii fac acelaşi lucru. Şi dacă daţi împrumut celor de la care nădăjduiţi să luaţi înapoi, ce dar este vouă? Că şi păcătoşii dau cu împrumut, ca să primească înapoi întocmai;* adică aceia dau împrumut, dar cu împrumut, ca să primească înapoi întocmai cât dau.

Se spune în continuare la paragraful de mai sus al Evangheliei: *iubiţi pe vrăjmaşii voştri şi faceţi bine şi daţi cu împrumut fără să nădăjduiţi ceva în schimb, şi răsplata voastră va fi multă şi veţi fi fiii Celui Preaînalt, că El este bun şi cu cei nemulţumitori şi răi.*

Acela ne-a spus să facem altora ceea ce vrem să ni se facă nouă. Iar aici a spus ceva mai înalt. A spus nu numai atât, ci să faci bine celui care te urăşte, să iubeşti pe acela care te duşmăneşte pe tine. Şi Apostolul ne învaţă în chip asemănător, sfătuindu-ne că nu se biruieşte răul cu rău, ci răul se biruieşte cu binele.

Dar noi păcătoşii zicem: Cum să binecuvintez sau cum să-l iubesc pe acela care mă ocărăşte şi mă bate şi mă vatămă şi pururea mă prigoneşte? Cum să-i fac eu bine aceluia? Deci zicem că este cu neputinţă aceasta. Că nu pot eu să-l mai iubesc pe acela care mi-a dat o palmă, sau m-a ocărât, sau mi-a luat ceva, sau m-a batjocorit, sau m-a vorbit de rău faţă de altul.

Da, aşa este! Noi nu putem, pentru neputinţa noastră. Dar să nu credeţi că lucrul este în orice fel cu neputinţă. Lucrul este cu putinţă prin Dumnezeu, Care ne stă pururea în ajutor, dacă noi ne silim. Cu puterea noastră nu putem face nimic bun. Dar cu puterea lui Dumnezeu, toate se pot. Căci zice Mântuitorul: *Toate sunt cu putinţă celor ce cred.*

Dacă porunca aceasta înaltă n-ar fi împlinit-o nimeni în Legea Darului şi nici mai înainte de ea, am putea socoti această învăţătură peste putinţă. Păgânii şi alte popoare necreştine spun că este cu neputinţă să iubim pe cel ce ne face rău. Dar noi nu avem dreptul să zicem aceasta!

Iată că în Legea Veche David iubea pe Saul, şi când auzea că acesta a căzut la pământ, că îl muncea duhul cel necurat, David mergea la vrăjmaşul său Saul, la Saul care-l prigonea şi căuta să-l omoare, se ducea şi-i cânta psalmi. Şi duhul cel rău, auzind puterea psalmilor, se ducea de la Saul, care se liniştea.

Dar când se scula de jos, Saul întreba unde-i David şi punea mâna pe suliţă să-l omoare. Şi de trei ori a lovit cu suliţa în perete, socotind să-l omoare pe David, pe doctorul lui. David îl făcea sănătos, izbăvindu-l de dracul care-l muncea fără odihnă, iar el se lupta cu binefăcătorul lui, ca să-l omoare.

Dar David şi-a arătat dragostea faţă de vrăjmaşul său şi altă dată. Când dormea Saul în pustiul Zif şi oştirea lui dormea cu dânsul, David a găsit pe Saul în peşteră, unde dormea. Şi Abisai, un general din oastea lui David îl sfătuia: *Acum Dumnezeu a dat pe vrăjmaşul tău în mâinile tale; îngăduie-mi deci să-l pironesc de pământ cu suliţa.*

Dar auzi ce spune David: *Să nu-l ucizi, căci cine va ridica mâna asupra unsului lui Dumnezeu şi va rămâne nepedepsit?* Că Saul era uns ca împărat.

S-a dus David la Saul şi i-a tăiat numai o bucată din haină, ca să ştie că a fost aproape de el. Şi i-a cruţat viaţa, zicând: *Mă tem de Dumnezeu să fac rău celui ce vrea să-mi ia viaţa!*

Şi aşa David, înainte cu vreo mie de ani de Legea Darului, a împlinit această Evanghelie, adică a iubit pe vrăjmaşul său. Saul îl căuta cu 4000 de ostaşi pe David în toate părţile Palestinei ca să-l omoare, să-i ia viaţa, iar acela, când l-a avut în mâna lui, i-a cruţat viaţa spunând: „Nu, Doamne fereşte! Nu-i voi face rău, că este unsul Domnului”. Vezi dragoste de vrăjmaşi împlinită înainte de Legea Darului?

Dar Moise nu tot aşa a făcut? Poporul cârtea împotriva lui şi se răzvrătise împotriva lui Dumnezeu, abătându-se la idolatrie. Iar când i-a spus Dumnezeu: *Eu mă uit la poporul acesta şi văd că este popor tare la cerbice. Lasă-Mă dar acum să se aprindă mânia Mea asupra lor, să-i pierd!* Moise a zis: *O, Doamne, rogu-mă acum, de vrei să le ierți păcatul acela, iartă-l; iar de nu, şterge-mă şi pe mine din cartea Ta, în care m-ai scris.* Adică vreau să mor mai bine eu, decât să piară poporul, cu toate că ei m-au amărât şi au cârtit împotriva mea şi puțin a fost să nu mă ucidă cu pietre la Rafidin, pentru că i-am scos din Egipt.

Iată cum această poruncă evanghelică, care ne pare cu neputință nouă, păcătoşilor, au împlinit-o alți aleşi ai lui Dumnezeu, cu mii de ani înainte de venirea Mântuitorului în lume!

Dar Arhidiaconul Ştefan, uşa mucenicilor, cea dintâi oaie a lui Hristos care a mers în urma Lui, cum a murit? Aceia îl ucideau cu pietre, iar el, făcând rugăciuni, a îngenunchiat şi când îl loveau cu bolovanii, văzând că se sfârşeşte, a zis cu glas mare: *Doamne Iisuse, primeşte duhul meu şi nu le socoti lor păcatul acesta.* Şi zicând acestea a adormit. Şi aşa sluga cea bună s-a dus după Stăpânul Hristos.

Vedem multe pilde şi în Vechiul şi în Noul Testament, care dovedesc că mulți aleşi ai lui Dumnezeu au împlinit această Evanghelie cu desăvârşire, încă din vechime.

Apostolii ce spun? Când erau huliți şi prigoniți, răspundeau prin vorbe de bine şi mângâiere. Şi nici unul nu se răzbuna cu rău, ci biruiau răul cu binele. Deci şi ei împlineau această poruncă a Evangheliei.

Iar Mântuitorul nostru Iisus Hristos a împlinit-o mai înainte de toți cei din Legea Darului. Căci atunci când era pe Sfânta Cruce răstignit, se ruga pentru aceia care îi băteau cuie în mâini şi picioare şi zicea: *Părinte, iartă-le lor, că nu ştiu ce fac!* Deci Mântuitorul şi cu fapta ne-a învățat că putem să iubim pe vrăjmaşi.

Dumnezeu, dacă n-ar face acest lucru cu oamenii şi cu popoarele de pe fața pământului, n-ar mai fi nici un om pe tot globul. Oare cum plouă El peste toate popoarele pământului care n-au cunoscut pe Dumnezeu? Cum plouă El peste creştinii, care numai cu numele sunt creştini, şi-L răstignesc în toată clipa cu fărădelegile lor? Îl înjurăm, Îl batjocorim, Îl hulim, ne abatem de la credință la ură; cum plouă peste noi?

Ar trebui să plouă numai în grădina celui ce-L cinsteşte pe El; ar trebui să răsară soarele numai pentru cei drepți, iar la ceilalți, la păcătoşi, să fie întuneric.

Dar nu este aşa! Dumnezeu, fiind prin fire prea bun şi prea milostiv, răsare soarele Său şi peste cei buni şi peste cei răi şi plouă şi peste drepți şi peste nedrepți.

Dacă Dumnezeu s-ar judeca cu oamenii şi dacă ar aduce mânie în toate zilele pentru păcatele noastre, ar trebuie să stăm mereu fără să răsara soarele şi fără să avem picătură de apă pe fața pământului, pentru că toți şi în toată vremea suntem vrăjmaşii lui Dumnezeu, pentru că nu împlinim poruncile Lui, şi-L urâm şi ne împotrivim voii Lui.

Dar Dumnezeu nu face aşa şi nu ține socoteală de păcatele noastre. În bunătatea Lui cea nemărginită, acoperă cu mila şi dragostea Sa toate neputințele, răutățile şi fărădelegile lumii.

Dar poate va zice cineva: „Dumnezeu poate face aceasta, pentru că este Dumnezeu Atotputernic, dar eu sunt om şi după legea firii eu nu pot să-l iubesc pe cel ce mă urăşte".

Da, nu putem noi, dar poate Dumnezeu. Şi noi, dacă ne rugăm Lui şi dacă rămânem întru El, putem face pururea acest lucru. Căci zice: *Rămâneți întru Mine şi Eu întru voi..., căci fără de Mine nu puteți face nimic.* Dacă ne rugăm Preasfântului şi Preabunului Dumnezeu, El ne ajută şi nouă ca să iubim pe cei ce ne urăsc, să facem bine celor ce ne fac rău, să binecuvântăm pe cei ce ne vatămă pe noi.

Dacă Dumnezeu a făcut aceasta, fiind fără de păcat, noi păcătoşii nu trebuie să ne iubim unul pe altul şi să ne purtăm sarcina unul altuia?

Zice Sfântul Maxim Mărturisitorul: „Dar poate nu poți să iubeşti pe vrăjmaşul tău când te simți nedreptățit de dânsul; poate aceasta nu o poți face deocamdată. Dar măcar taci, rabdă şi roagă-te lui Dumnezeu. Măcar nu te răzbuna pe el şi măcar în suflet poartă cu înțelegere neputința

acestuia în vremea lui de tulburare. După aceea te vei ruga cu lacrimi lui Dumnezeu şi-ţi va da ţie dar şi putere să-l iubeşti din toată inima pe cel ce ţi-a făcut rău. Dar întâi şi întâi **te roagă!**”

Sunt cinci feluri de iubiri. În Evanghelie se vorbeşte de dragostea de Dumnezeu şi de iubirea aproapelui. Sfântul Maxim spune că sunt cinci feluri de iubiri şi din cele cinci, două sunt bune, una mijlocie şi două sunt de lepădat.

Cele două bune sunt: *Să iubim pe Dumnezeu din toată inima şi din tot sufletul şi din toată puterea, iar pe aproapele să-l iubim ca pe noi înşine.*

O altă iubire este dragostea cea firească, pe care o au părinţii pentru copii şi copiii pentru părinţii lor, din dragostea pe care o au fraţii şi surorile şi rudeniile după trup între ei, adică de origine firească. Aceasta nu este de condamnat, adică nu trebuie să o ocolim, dar nici să câştigăm mare lucru din ea, fiind firească şi sădită de Dumnezeu în om.

Apoi mai sunt două feluri de iubiri: cea trupească, când cineva iubeşte cu patimă pe altcineva; şi cea însoţită cu iubirea de argint, când cineva iubeşte pe altul că îi dă bani sau îi dă altă avere. Acestea sunt pătimaşe şi sunt de lepădat.

Ba chiar şi cea de mijloc este de condamnat atunci când este exagerată.

Ne spun Sfinţii Părinţi: „Caută la firea ta, omule, şi, dacă voieşti să-ţi facă altul bine şi să-i fie milă de tine, când eşti tulburat şi ispitit şi necăjit, să-ţi fie şi ţie milă de altul, deopotrivă cu tine. Şi el este om, şi el este ispitit, şi el are necazuri, şi el are diavoli care îl asupresc, şi el are patimi înăuntru şi în afară!” Deci să nu-l urăşti, că şi tu mâine vei avea aceleaşi încercări! Şi aşa vom învăţa dragostea de aproapele, dacă vom socoti cele ale firii, că suntem adică de o fire cu dânsul.

Dar să privim spre noi şi spre porunca Evangheliei de astăzi. Dacă noi nu numai că nu iubim pe cei ce ne fac rău, nu numai că nu binecuvântăm pe cei ce ne blestemă, nu numai că nu dăm cu împrumut la aceia de la care trebuie să nu ne gândim să luăm înapoi, ci chiar căutăm să ne răzbunăm numaidecât asupra celui ce ne-a făcut rău, atunci nu mai suntem fiii lui Dumnezeu, ci fiii urgiei şi ai mâniei lui Dumnezeu! Căci avem în mintea noastră gândul de a ne răzbuna pe cel ce ne-a făcut rău.

Atunci nu mai este Duhul lui Dumnezeu în noi şi nici nu mai este dragostea lui Iisus Hristos în inimile noastre. Ci suntem nişte tâlhari, nişte ucigaşi de bună voie, chiar dacă n-am făcut ucidere, odată ce pândim să ne răzbunăm cu răutate asupra fratelui şi căutăm să dărâmăm slava lui, sau cinstea lui, sau orice din ale lui care sunt date de Dumnezeu. Suntem ucigaşi mai înainte de a face ucideri. De ce? Căci ucidem slava şi cinstea lui, averea lui şi altele ca acestea.

De aceea bine a spus Sfântul Apostol şi Evanghelist Ioan: *Cel ce urăşte pe fratele său, ucigaş de om este!* Chiar dacă n-a ucis cu mâna sau cu băţul, dar cu gândul îl urăşte şi caută să se răzbune şi pândeşte pe fratele său să-i facă vreun rău.

El este un ucigaş în inima sa şi de îl va găsi moartea aşa, vai şi amar! Că ucigaş este şi cu ucigaşii va avea parte. Dacă a murit cineva întunecat la inimă şi nu a iertat pe fratele său, nu poate să primească iertare în ziua judecăţii şi în ceasul morţii. Căci zice Domnul: *De nu vom ierta din inimă greşelile fratelui nostru, nici Tatăl nostru cel din cer nu ne va ierta nouă greşelile noastre!*

De aceea să ne fie milă unul de altul; să purtăm sarcina unul altuia, ca să împlinim legea lui Hristos, adică legea dragostei care ne porunceşte iubirea de vrăjmaşi.

Pe toţi să-i miluim, pe toţi să-i iertăm pentru dragostea lui Hristos.

CELE PATRU ISPITE ALE OMULUI DIN VREMEA MORŢII

Fraţilor, vine ceasul cel mai de pe urmă, când fiecare din noi avem să trecem pragul acestei vieţi. Va veni moartea azi, mâine, poimâine; nu ştiu când vine ziua aceea. Vai de noi în vremea morţii! Spaima va fi mare, căci satana, cum se arată în *Războiul nevăzut*, toată viaţa luptă să ne ducă prin păcat la iad, la veşnica muncă, dar niciodată nu dă atâta luptă ca în vremea morţii.

Să se ştie că patru sunt asupririle cele mai primejdioase cu care ne dă război vrăjmaşul în

vremea morții:

a. întâi este războiul **împotriva credinței;**

b. al doilea, **împotriva nădejdii;**

c. al treilea, **împotriva smereniei,** cu slava deșartă și cu mândria;

d. și al patrulea, cu **nălucirile cele de multe feluri** și prefacerea slujitorilor nedreptății în îngeri de lumină.

Sfântul Nicodim Aghioritul ne învață în ce chip trebuie a se lupta cineva împotriva acestor mari asupriri și grele ispite din vremea morții. Și iată cum:

a. Când vrăjmașul va începe a ne da război cu mincinoasele lui apucături, prin gânduri de necredință în mintea noastră, atunci trebuie să ne tragem înapoi degrabă, de la minte la voire, zicând: „Du-te înapoi, satano, tatăl minciunii, căci nu voiesc nici măcar să te aud pe tine, fiindcă destul îmi este mie a crede cele ce crede Biserica cea sfântă a lui Hristos".

Și să nu dăm loc în inima noastră gândurilor necredinței, precum este scris de înțeleptul Solomon: *De se va sui peste tine duhul cel puternic* – adică al vrăjmașului –*, să nu-ți lași locul tău*. Și dacă vrăjmașul șarpe îți va aduce îndoială în ce crede Biserica, nu-l băga în seamă și să nu-i răspunzi. Ci, văzând minciuna și viclenia lui, ferește-te foarte mult de el.

Iar dacă ești puternic în credință și în gândire și voiești să-l faci pe vrăjmașul de rușine, răspunde-i lui: „Biserica crede adevărul". Și de-ți va zice ție: „Ce este adevărul?" Zi-i lui: „Acela pe care îl crede Biserica". „Și ce crede Biserica?" „Adevărul". „Care adevăr?" „Pe care-l mărturisește Biserica" și pururea fii în gând cu rugăciunea către Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

b. Iar când ne războiește vrăjmașul cu deznădejdea, să ne aducem aminte de mila și bunătatea lui Dumnezeu, Care a venit în lume să moară pentru noi, păcătoșii.

c. Când ne va da război cu slava deșartă și cu mândria, să ne socotim că suntem praf și cenușă și să punem toate isprăvile noastre pe seama lui Dumnezeu. Să ne cunoaștem cu adevărat greutatea păcatelor și a răutăților noastre, dar să nu deznădăjduim de mila lui Dumnezeu, că auzi ce zice Sfântul Duh prin gura Proorocului David: *Mântui-va Domnul sufletele robilor Săi și nu vor greși toți cei ce nădăjduiesc spre Dânsul*.

d. Iar dacă ne vor da nouă diavolii război cu nălucirile și prefacerile lor în chip de îngeri de lumină, să stăm tare întemeiați în smerenia cugetului nostru și să zicem: „Schimbați-vă, ticăloșilor, în întunericul vostru, că mie nu îmi trebuiesc vedenii. Nu am trebuință în acest ceas decât de mila lui Dumnezeu și de milostivirea Lui".

Și chiar de ai cunoaște că multe din semnele arătate ar fi de la Dumnezeu, întoarce-te de la dânsele și alungă-le de la tine cât poți de departe. Și să nu te temi că nu-I place lui Dumnezeu acest lucru și această întoarcere a ta, de o faci socotindu-te nevrednic de acele vedenii.

Așadar, țineți minte, frații mei, că acestea sunt armele cele mai de obște pe care obișnuiesc vrăjmașii noștri draci a le unelti împotriva noastră în ceasul cel mai de pe urmă al morții. Și fiecăruia îi dă război după plăcerile și patimile la care îl cunoaște că este supus mai mult.

Și să nu uiți a cere cu toată inima, în ceasul acela, ajutorul rugăciunilor Preasfintei și Preacuratei Maici a lui Dumnezeu, și grabnicul ei ajutor te va izbăvi și va aduce peste sufletul tău mila ei și îndurarea Preaputernicului Dumnezeu. Amin.

OMUL CA IARBA, ZILELE LUI CA FLOAREA CÂMPULUI

Ia să-mi spuneți mie unde erați voi cu 100 de ani în urmă? Să-mi spuneți acum repede! Să vedem. Dar unde o să fiți peste 100 de ani? Știți?

Vedeți să nu știți nici unde erați, nici unde mergeți? Ce-a spus Mântuitorul Apostolilor? *Voi nu știți de unde veniți și unde mergeți. Eu știu de unde vin. Eu vin de la Tatăl și merg la Tatăl.*

Deci băgați de seamă, noi suntem călători și străini. Ați văzut la Psaltire? Că *nemernic sunt eu pe pământ și străin ca și toți părinții mei*.

Vezi că a răsărit soarele? Şi ştii că n-are încotro, merge la apus. Aşa şi noi: îndată ce-am răsărit prin naştere, mergem în fiecare clipă spre groapă. Ziua naşterii dă mâna, încă de la naştere, cu ziua morții, că nu avem unde călători. Ne-am născut ca să murim. Înțelegeți? Lege veşnică pusă de Dumnezeu între oameni.

Dacă noi în călătoria asta a noastră facem ceva bun, ne ducem la o bucurie şi la o fericire fără margini. Dacă în călătoria asta ne legăm cu lucrurile lumii şi facem rău şi murim nespovediți şi în păcate, ne ducem la o muncă care n-are sfârşit. Dumnezeu ne-a adus în viață tocmai pentru asta, ca să avem când ne pregăti în puțina viață pe care o avem pe pământ.

Ce ne rămâne de pe pământ? Bogăția? Cinstea? Viața? Tinerețea? Bucuriile lumii? Ce este care nu-i vis şi umbră?

Nu ştii că mai deunăzi erai un copilaş? Nu vezi un copilaş mic care acum a răsărit? Ați auzit ce spune Scriptura? *Omul ca iarba, zilele lui ca floarea câmpului, aşa va înflori*. A răsărit o floricică; creşte floarea mai mare. Apoi gata, se mărită, se însoară, numai apare toamna pe cap, cum a apărut la mata şi la mine. A început a se înălbi barba, părul. Gata! Patru anotimpuri are viața noastră. Primăvara este copilăria; vara este tinerețea, toamna este bătrânețea. Şi iarna gata; este sfârşitul aproape!

Deci aşa în felul acesta, gândindu-ne noi că suntem trecători şi străini, în fiecare zi să facem ceva bun. Mântuitorul spune în Evanghelie: *Nici pentru un pahar cu apă rece dat în numele Domnului, nu-ți vei pierde plata ta.*

Am să dau un pahar de apă rece; dar dacă pot să-i dau şi altceva, este şi mai bine. O bucățică de pâine; dacă nu, un bănuț; dacă nu, o mână de făină; daca nu, un ou; daca nu, ceva în fiecare zi să te înveți să dai, că acolo nu ți le mai fură nimeni.

Şi ce facem rău şi ce facem bine, le trimitem înainte. Auzi ce spune Evanghelia? *Faceți-vă vouă comori unde furii nu le fură, şi rugina nu le strică, şi molia nu le roade; că unde va fi comoara voastră, acolo va fi şi inima voastră.*

Vezi când mergi la un drum departe? Poate ai să călătoreşti 100-200 de km, femeia îți pune în rucsac de acasă cele ce-ți trebuie de drum: „Măi, omule, ți-am pus schimburi, poate transpiri; ți-am pus mâncare, ți-am pus un cuțit, ți-am pus o sticlă de vin sau de apă; ți-am pus o lanternă, ți-am pus o lumânare, ți-am pus un chibrit, ți-am pus acolo să ai un ban de cheltuială! De toate ți-am pus”.

Şi când stai la popas, ce găseşti în rucsac? Nu găseşti ce-ai pus? Mult, puțin. Poate ți-ar mai trebui multe: „Măi, dar prost am fost! De ce n-am pus eu tot ce-mi trebuie de acasă? Aici n-am de unde să mai iau. Aici nu-i soția, nu-i casa, nu-i averea, nu-i nimic”.

Aşa-i şi pe drumul cerului. Ai trims o metanie cu lacrimă, ai trimis o rugăciune, o milostenie, o facere de bine, o răbdare cu mulțumită în boală în fața lui Dumnezeu; ai trimis o spovedanie curată, ai trimis citirea unor cărți sfinte. Ce-ai făcut tu pentru suflet, acolo le găseşti.

„Măi, dar eu credeam că astea s-au uitat!” Nu se uită. Că de la botez avem doi îngeri. Avem un înger rău de umărul stâng şi un înger al dreptății, de la ceata stăpâniilor, din cer pe umărul drept. Unul scrie cele bune; celălalt, cele rele. Nu numai ce-am făcut rău, ci şi ce-am gândit. El îți dă gând rău şi dacă vede că-l primeşti, scrie. „În ziua cutare, în ceasul cutare, a primit gândurile mele cele rele pe care i le-am dat eu”. Şi el scrie acolo.

Când te duci la vămi, ai să întrebi: „Măi, de unde ştie ăsta?” Pentru că el are scris tot. Dosare, că ăsta-i contabil grozav. Scrie tot. Nu poți zice nimic. Ai văzut Sfânta Teodora[11] când trecea prin vămi: „Mă minunam foarte când am ajuns la vama beției, că dracii îmi aduceau aminte de toate paharele de rachiu şi de vin pe care le-am băut în viața mea. În ce zi, unde şi cu cine”.

Că dracii sunt putere nălucitoare. Te îndeamnă prin cumnați, cuscri, nepoți, veri. „Cumetre, dar n-ai băut cu mine? Nu ne-ai pus lăutari să ne cânte? Dar n-ai chiuit şi ai bătut din palme după ce te-ai îmbătat?” Dracii au scris tot.

Ei, dacă am şti ce contabil avem noi! Vai de mine! Nu rămâne nimic nescris. Da, mamă...

[11] Vezi „Ne vorbeşte Părintele Cleopa”, volumul 2, capitolul *Drumul sufletului după moarte.*

Se mai pot pune la slujbe morţii care ard la crematoriu?

Dacă s-au pus fără voia lor la crematoriu, se pot pune la slujbe. Pentru că cei de pe front, când băteau artileria şi brandurile şi aviaţia la Cotul Donului, spuneau ofiţerii, în 20 de minute, dintr-un regiment de 4000 de oameni, au rămas 12 oameni. Dacă i-au ars cu foc şi s-au făcut scrum, ce-s vinovaţi ei? Poate ei au murit cu rugăciunea în gură.

Iar dacă s-a cerut omul să-l ducă la crematoriu, „Domnule, eu las testament să mă duceţi la crematoriu", acela s-a despărţit de Biserică şi de slujbele Bisericii, că n-a vrut să primească rânduiala Bisericii cu înmormântare. Pe acela nu-l poţi pune la slujbele Bisericii.

Ce se întâmplă dacă a murit omul fără lumânare?

Dacă moare omul fără lumânare nu-i nimica. Lumânarea este numai un simbol. Auzi ce spune Mântuitorul în Evanghelie, ca să arate care-i lumânarea noastră: *Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor* – şi apoi arată care-i lumina – *ca, văzând oamenii faptele cele bune ale voastre, să-L slăvească pe Tatăl vostru Care este în ceruri.*

Un om, creştin bun în sat la voi, care nu înjură, nu fură, nu fumează, duce viaţă curată cu soţia, posteşte toate sfintele posturi, lunea, miercurea şi vinerea; merge la biserică regulat, creşte copiii în frica lui Domnului, acela este o lumină pentru tot satul. „Măi, pe cutare nu l-ai văzut niciodată în crâşmă, nu l-ai auzit vreodată înjurând, l-ai văzut totdeauna la biserică, ai văzut copiii lui cum se închină, ai văzut că-i milostiv, ai văzut că posteşte sfintele posturi, merge la mănăstiri cât mai des, este o lumină pentru tot satul". Asta-i lumina. Faptele bune.

Poţi să ai un milion de lumânări, nu-ţi ajută nimic la moarte. Cine le-a aprins lumânarea la cei care au murit pe front? Iată lumina: dacă au avut fapte bune, aceea-i lumina.

Lumânarea este un simbol. Dacă o aprinzi este bine, dacă nu poţi, nu-i nimic. Faptele bune merg cu noi, nu lumânarea.

Nu-i o primejdie dacă ai murit fără lumânare, este primejdie dacă ai murit nespovedit, neîmpărtăşit. Aceea este primejdia.

Prea Cuvioase Părinte Cleopa, femeile care îşi retează părul, îşi fac părul la coafor, poartă pantaloni, îşi pun cercei, poartă brăţări, îşi fac unghiile la mâini şi la picioare, şi se machiază, calcă Sfintele Canoane?

Măi băieţi, ăsta-i semn de necredinţă mai întâi. Când păgânii îşi făceau idolii, îi împodobeau.

Bunăoară zeiţei Nemzida îi puneau un inel de aur în nas şi cercei de aur în urechi şi legau urechile de nas. Şi pe urmă îi puneau păr şi în păr îi puneau pene de vulturi, îi puneau câte minunăţii; clopoţei îi puneau în haine, ca atunci când suflă vântul să sune clopoţeii. Toată împodobirea asta este închinare de idoli. Sunt obiceiuri ale închinătorilor de idoli, rămase de la romani.

Noi, românii, ne tragem din două popoare păgâne: dacii şi romanii, şi toţi aveau aceste obiceiuri păgâne, cum aveau şi pe zeul „noroc" şi pe Baal şi pe Marnas, pe Neptun, pe Apolon, pe Serapid, pe Bacus, pe ceilalţi draci. *Că spurcaţi erau dumnezeii lor, spurcate erau şi praznicile lor*. Aşa că acesta-i obicei de la închinătorii de idoli, ca să se sluţească femeile, să pună toate bijuteriile pe trupurile lor.

Au venit la mine săptămâna trecută patru artişti, doi erau din Iaşi şi doi din Bucureşti, trimişi de cineva. Eu n-am văzut de când sunt femei cu ochii vopsiţi cu creioane albastre, cu ochii albaştri, daţi cu creioane albastre; cu părul făcut vâlvoi, sprâncene făcute parcă erau cu căneală, nişte papuci cu călcâiul ca un fus. Vin la mine şi-mi spun:

– Am auzit de dumneata...

Când i-am văzut, eu atât le-am spus:

– Ştiţi ce se întâmplă cu voi? Voi mai aveţi un ceas şi muriţi.

– Vai, părinte! Dar de ce?

– Peste o oră sunteţi gata! Am eu un semn, că o să muriţi amândouă.

– Vai, părinte!

– Gata. Mai aveţi un ceas de trăit şi vă duceţi, cu unghii roşii, cum sunteţi acuma.

– Cum e asta, părinte?

– Cu ce sunteţi?

– C-o maşină.

– Gata. Vă răstoarnă maşina. Am semn că de azi nu mai trăiţi. Acuşi, acuşi. Cel mult două ceasuri. Dar v-aţi pregătit de moarte?

– Nu, părinte.

– Dacă vine moartea, nu râde şi moartea de voi? Tu eşti creştină? Ori eşti un drac, o momâie de pus în cânepă, de speriat vrăbiile, ce fel de om eşti? Cine eşti tu cu acestea aşa?...

Am stat mult de vorbă cu ei. La urmă au dat pomelnice şi au zis: „Părinte, am să mă las de aiestea". Chiar aceea care era cu ochii spoiţi cu cerneală albastră cu sprâncenele făcute, drept mascaţi de la anul nou, zice:

– Eu sunt actriţă.

– Oricine ai fi tu. Dar vine moartea şi o să te întrebe de ce ai făcut treaba asta. Cine te-a învăţat lucrurile acestea diavoleşti? Evanghelia spune undeva să faci treburile astea?

Ce vreau să spun? Dumnezeu l-a împodobit pe om cum a ştiu că-i mai frumos. Zice la Geneză: *Iată, câte a făcut Dumnezeu, erau bune foarte.* Dacă ar fi ştiut Dumnezeu că omului îi trebuie să-l facă cu unghii roşii şi cu cercei în urechi, aşa îl făcea. Dacă ştia că trebuie să fumeze, îi făcea un hogeag în vârful capului ca să iasă fumul.

Şi iaca, nu i-a făcut hogeag, că n-are nevoie să fumeze. Nu l-a făcut pentru fumat. L-a făcut ca gura şi limba lui să slăvească pe Dumnezeu, nu să se umple cu fum şi de putoare.

Părinte, dar ce ne puteţi spune despre portul indecent care se poartă azi în lume şi de bărbaţii care îşi rad barba?

Întrebaţi-le pe cele care se vopsesc şi pe cele ce poartă fustă scurtă, dacă le-au văzut vreodată pe Maica Domnului sau pe sfintele mironosiţe cu fusta scurtă. Noi trebuie să urmăm Maicii Domnului. Aţi văzut dintre sfintele martire care sunt pe icoane vreo una cu fustă scurtă? Nu vedeţi că veşmintele sunt până în pământ la toţi sfinţii? Auziţi ce spune Sfântul Apostol Pavel: *Fiţi sfinţi, că sfânt sunt Eu, zice Domnul.*

Ai văzut vreodată pe Hristos bărbierit? Sau pe patriarhi sau pe prooroci i-ai văzut cu briciul în barbă? Dacă acuma lumea se bărbiereşte, acesta-i obicei luat mai mult de la romani. Dar dacii, strămăşii noştri, nu! Ei purtau uniformă, cu toate că erau păgâni. Şi ruşii purtau bărbi, slavii de altădată.

Şi acestea sunt ceva. Dar noi să privim lucrurile tainice, care atacă mintea, inima şi sufletul omului. Creştinul îi stă bine să se cunoască şi din lucrurile dinafară, iar acestea sunt exterioare. Însă Domnul nu cere de la noi numai exteriorul. Exteriorul este frunza, iar roada este lucrarea cea dinlăuntru.

S-a întâlnit odată Ava Alonie cu Ava Agaton: „Avo, de ce trebuie să ne grijim mai tare, de lucrarea cea dinafară sau de paza cea dinlăuntru?" Şi i-a zis: „Lucrarea cea dinafară, adică postul, milostenia, portul, barba, fusta, uniforma, vorba, sunt frunza. Şi Mântuitorul, în marţea cea mare, a blestemat smochinul acela în care a găsit numai frunze: *De acum să nu se mai facă în tine roadă în veac"*. Era simbolul evreiesc şi al fariseilor, care puneau bază numai pe cele dinafară.

Apoi zice Ava Alonie: „Arătat este că toată osteneala noastră este pentru paza cea dinlăuntru. Pentru credinţa cea dreaptă în Dumnezeu, pentru smerenie, pentru dragoste, pentru

înfrânare, pentru dreaptă socoteală şi celelalte fapte bune, care sunt roade ale dragostei”. *Roada duhului este: dragostea, bunătatea, îndelunga răbdare, înfrânarea poftelor, facerea de bine, blândețea, credința.*

Dar unui pom îi stă bine când are şi frunze şi roade. Atunci este complet. Dacă ai vedea un pom numai cu roade şi nici o frunză, nu te-ai mira unde-i podoaba? Este bine să aibă şi uniforma cea dinafară şi roada dinlăuntru, ca să-l vadă pe creştin asemenea unui pom care-i încărcat de roade, dar are şi frunze.

Părinte, sunt unii care ascultă slujba la radio sau la televizor şi nu mai merg la biserică. Este bine?

Cine te-a învățat să stai la televizor în timpul Sfintei Liturghii? Sau să te culci pe pat şi să vezi Liturghia la televizor. Să crezi tu că aceea o ascultă Dumnezeu! La Liturghie trebuie să ai simțire, să vii în biserică, să asculți cu urechile tale, să stai cu mare frică de Dumnezeu şi să plângi.

Cum ai să plângi şi ai să te rogi, dacă tu asculți slujba la televizor tolănit pe perină? Aceea-i ascultare de slujbă? Aceea-i batjocură de cele sfinte!

Toată fapta, zice Eclesiastul, *toată fapta o va aduce Dumnezeu la judecată şi va răsplăti fiecăruia după faptele lui*.

Părinte Cleopa, am găsit în Filocalie că poți să-ți dai seama de starea duhovnicească în care te găseşti, după visuri. Cum vedeți Sfinția voastră?

Care sunt visurile? Daca te tulbură visurile păcatoase cu femei, să ştii că eşti pătimaş şi ai nevoie de rugăciune multă şi de înfrânare.

Dacă te tulbură visurile mâniei şi ai spaimă mare prin visuri, să ştii că eşti biruit de mânie.

Dacă vin visuri din partea rațională, pentru că îți încurcă înțelegerea Scriturii şi-ți dă credință strâmbă, şi hulă şi nebunie şi eres şi uitare, să ştii că nu eşti lămurit în înțelepciune.

Iată ce spune Sfântul Maxim: „Când stăpânesc în suflet două virtuți, dragostea şi înfrânarea, nici un vis nu poate să-l înşele pe om. Dragostea ucide toate visurile care sunt din partea mânioasă şi rațională, şi înfrânarea ucide pe cele din partea poftitoare. Când se întâlnesc aceste două virtuți în om, nici un vis nu-l mai poate înşela”.

Părinte, dacă superi pe fratele tău fără să vrei şi vezi că se necăjeşte şi îți ceri iertare de la el, dar el rămâne cu mânie asupra ta, ce să faci?

Tu fă-ți datoria şi să zici: „Iartă-mă, frate, că am greşit!” Şi el, dacă nu te iartă, asupra lui rămâne păcatul. Tu ți-ai cerut iertare, ți-ai făcut datoria. Şi dacă nu te iartă, el răspunde, că nu mai poate zice «Tatăl nostru».

Ai văzut ce spune în *Pateric*. Doi frați de-o mamă, călugări, veniți la mănăstire, au trăit în pustie 30-40 de ani şi nu s-au sfădit niciodată. Se duceau dracii la satana şi ziceau: „Sunt doi călugări şi au dragoste mare şi sinceritate şi iubire între ei şi nu putem să-i facem să se sfădească”. Dar un drac mai mare zice: „Eu îi fac să se bată!” Era unul dintre aceia meşteri, că şi ei sunt şi proşti şi mai deştepți – soldați, căpitani, generali, de tot felul.

Când stăteau frații amândoi la rugăciune, linştiți în chilia lor, apare dracul. La unul s-a arătat porumbel şi la unul s-a arătat cioară, Cel care a văzut cioara, a zis:

– Măi frate, uite o cioară!

– Măi, dar tu nu vezi că-i porumbel?

– Măi, dar tu eşti chior, nu vezi că-i cioară? De când erau ei nu vorbiseră aşa.

– Tu eşti chior! Nu vezi că-i porumbel? Şi-i dă o palmă celuilalt. Atunci acela a zis:

– Iartă-mă, frate!

Când a zis „Iartă-mă”, n-a mai văzut nici cioara, nici porumbelul. Era dracul! Atunci au cunoscut că sunt batjocoriți.

Şi degeaba i-a făcut să se bată, că au cerut iertare unul de la altul. Au cerut iertare şi tot ei

au rămas mai mare decât dracul. Dracul niciodată nu zice „iartă-mă”.

Prea Cuvioase Părinte Cleopa, pentru cei ce au murit nespovediți se mai poate face ceva?

Care au murit nespovediti şi neîmpărtăşiți toată viața, nu mai au legătură cu Biserica. În fundul iadului se duc. Dacă vezi că au murit necununați, care au trăit necununați, sau cei ce mor nespovediți şi neîmpărtăşiți de ani de zile, nu mai poți să te rogi pentru ei. Dacă au trăit în preacurvie nu poți să-i uneşti cu Biserica!

Dar ştiți cum îi mai poți ajuta? Cu un pomelnic sobornicesc. Biserica noastră, aşa a rămas cu tradiția de la apostoli, se roagă în două feluri: soborniceşte şi nominal. Ați văzut preotul, când începe după „liturgia celor chemați”? ... *Să le descopere lor Evanghelia dreptății. ...Să-i unească pe dânşii cu Sfânta şi sobornicească şi apostolească Biserică...*

Pentru cine se roagă atunci Biserica: Pomeneşte pe cineva? Se roagă pentru evrei, pentru turci, pentru chinezi, pentru toate popoarele lumii, să le descopere Dumnezeu Evanghelia dreptății.

În felul acesta se face, am găsit scris, pentru cei care mor nespovediți de multă vreme sau în păcarte de moarte. Dacă ştii ce preot l-a botezat, şi-i mort, pui preotul acela; şi ce preot l-a cununat, dacă a fost căsătorit, dacă-i mort; şi naşii lui de botez; rudeniile spirituale. Îi pui pe aceia, fără să-i pui numele la acesta, şi zici: «şi cu tot neamul lor cel adormit». Aici intră şi el, că este botezat şi este fiu duhovnicesc al lor.

Aşa se poate face pomelnic pentru cei ce trăiesc toată viața necununați, nespovediți, neîmpărtăşiți sau în alte păcate grele. Putem să-i punem pe aceştia, dar fără nume, soborniceşte.

Dumnezeu poate să-i miluiască şi pe diavoli?

Îngerii răi au căzut fără trup şi ce este pentru om moarte, aceea este pentru îngeri căderea. Îngerii după cădere nu se mai pot întoarce, iar omului din cauza trupului i s-a dat pocăință până la moarte, până la ultima suflare. Dacă se pocăieşte, îl primeşte Dumnezeu şi poate să-l facă din om asemenea cu dracii, înger şi Dumnezeu după dar, să-l ridice în cer.

Căci pentru neputința trupului S-a răstignit Dumnezeu şi a venit şi S-a îmbrăcat în trup, ca să ridice firea noastră, nu până la îngeri, nu până la heruvimi, ci până la dreapta Tatălui. Pe scaunul dumnezeirii stă firea omenească, acolo unde este Iisus Hristos.

Aceasta este în ciuda satanei. Căci ce a zis Dumnezeu? L-ai scos pe om din rai? Am să îndumnezeiesc firea omenească şi am s-o ridic în cer şi am să Mă îmbrac în firea lui şi am să stau pe scaun cu Tatăl şi ai să vezi floarea aceasta pe care ai stricat-o în rai şi ai corupt-o, că stă pe tronul dumnezeirii. Acesta-i lucrul lui Dumnezeu şi răzbunarea Lui pentru pizma satanei.

Părinte, cum trebuie judecată o faptă?

Sfântul Maxim spune: „Este feciorie şi rugăciune şi milostenie şi ascultare şi înfrânare care sunt urâciune înaintea lui Dumnezeu, când acestea nu se fac după voia Lui”.

Pavel Apostolul ne-a spus: *Ori de mâncați, ori de beți, ori altceva faceți, să fie spre slava lui Dumnezeu*. Dumnezeu nu se uită la ceea ce facem noi. Fapta bună are trup şi suflet. Trupul faptei bune este să postesc, să mă rog, să fac metanii, să fac milostenii, să mă mărturisesc, să sfătuiesc. Acestea sunt trupului numai. Iar sufletul faptei bune este scopul cu care fac eu fapta bună.

Sfântul Ioan Scărarul spune: „Ia seama, că scopul este întreit. Unul îl laudă pe altul, ca să câştige ceva de la dânsul; ori bani ori altceva. Altul se face prieten cu cineva, că-i dă bani. S-a făcut prieten pentru bani. Se poartă cu linguşire şi îl laudă, ca să capete parale. Altul are prietenie cu o femeie, o fată pe care o iubeşte cu iubire de patimă, trupească.

Toate acestea sunt scopuri drăceşti, ale iubirii de trup, ale iubirii de slavă şi ale iubirii de bani. Ai văzut scopuri drăceşti? Şi dacă fapta ai făcut-o cu scopul acesta, ea trece întotdeauna pe partea scopului. Se face una cu el. Se face urâciune înaintea lui Dumnezeu, că nu-i spre slava Lui. Ci este cu scopul de a dobândi, ori fata ceea pe care o iubeşte cu patimă, ori banii, ori lauda de la

oameni.

Când se face fapta bună cu scopuri de acestea, este urâciune la Dumnezeu. Că a pierdut omul tot, din cauză că le face cu alt scop. Nu cu scopul de a plăcea lui Dumnezeu şi a i se ierta păcatele, ca să se mântuiască. Deci, întru toate trebuie ispitit scopul!

Părinte, de ce le-a spus Mântuitorul că: ***Despre ziua şi ceasul acela*** **(**când o să vie sfârşitul**)** ***nimeni nu ştie, nici îngerii din ceruri, nici Fiul, ci numai Tatăl?*** **Se putea să nu ştie Fiul, dacă este de o fiinţă cu Tatăl?**

Dacă proorocii au avut atâta înţelepciune duhovnicească în trup şi au ştiut viitorul, cum nu putea Hristos să ştie sfârşitul lumii? Iată ce spune Sfântul Andrei şi dumnezeiescul Maxim Mărturisitorul în privinţa neştiinţei Fiului despre sfârşitul lumii: „Că nici Fiul nu ştie, luat după firea omenească, adică după firea simplă, aşa cum o purtăm noi, fără Duhul Sfânt şi fără sufletul Lui cel îndumnezeit". Cum nu ştim nici noi ce are să fie mâine, aşa nu ştie nici Hristos ca om.

Şi altă pricină pentru care zis Hristos că nu ştie nici Fiul, a fost aceasta: Antihrist când va veni, se va da pe sine că este Fiul lui Dumnezeu şi oamenii vor zice: „Iată vine sfârşitul, că nu plouă, că-s necazuri, că-s chinuri". Şi atunci cei credincioşi să nu se lase înşelaţi de Antihrist, care va zice că el este Fiul lui Dumnezeu şi că el ştie de sfârşitul lumii, ci să zică: „Noi ştim din dumnezeiasca Scriptură că despre sfârşitul lumii nici Fiul nu ştie, şi tu de unde ştii?" Aşa zice Sfântul Andrei. Adică de aceea a zis Fiul că nu ştie, nu pentru că nu ştia, că nu se putea să nu ştie, dacă El Însuşi este Înţelepciunea şi Cuvântul lui Dumnezeu.

Dar, fraţii mei, gândindu-ne la sfârşitul lumii, să ne gândim la sfârşitul nostru. N-avem treabă când are să fie sfârşitul lumii. Poate are să fie peste 100 de ani, poate peste 1000. Când o vrea Dumnezeu. Noi să ne gândim la sfârşitul nostru. Sfârşitul meu e sfârşitul lumii. Dacă eu mor peste un ceas, ce-mi pasă mie, sau ce mă priveşte că lumea va mai trăi. Dacă eu mă duc la groapă mâine, pentru mine lumea s-a terminat şi eu mă duc în lumea cea veşnică. Cu ce mă duc? Cu ce am pus în traistă! Când porneşti la drum, ţi-ai pus merinde de acasă, ţi-ai pus ceapă, ţi-ai pus cozonac, ţi-ai pus sticlă cu vin, ţi-ai pus încălţări, ţi-ai pus brâu, ţi-ai pus căciulă, ţi-ai pus bundiţă de frig. Toate ţi le-ai pus în traistă. Când stai la popas, ce scoţi din traistă? Ce-ai pus! Nu? Aceea şi găseşti.

Vom găsi un pahar de apă dat în numele Domnului, o vorbă bună, o milostenie făcută. Dacă am ajutat pe fratele nostru, dacă ne-am rugat pentru cei ce ne-au necăjit să le facă Dumnezeu bine, nu rău; dacă n-am pomenit numele diavolului, dacă ne-am rugat, dacă am postit, dacă am privegheat, dacă am citit dumnezeieştile Scripturi, dacă am ajutat pe cel necăjit, pe cel sărman, dacă am îmbrăcat pe cel gol, dacă am primit pe cel străin. Toate le vom găsi dacă le-am pus în traistă, pe drumul cel veşnic.

De la naştere la mormânt – zice un filozof grec – este o clipă. Cel ce a văzut naştere, vede şi groapa, negreşit. Ne-am născut, trebuie să murim în chip sigur. Pornim de la naştere şi numai până la groapă ajungem. De aceasta suntem siguri. A răsărit soarele, merge la amiază, merge la apus, aceasta este viaţa noastră. Am răsărit în naştere. Înaintăm negreşit şi asfinţim în moarte. Aceasta să ne fie pururea în minte. *Toţi murim,* cum zice Isus Sirah. Toţi murim, dar avem un drum la mijloc, nu ştim cât.

De aceea Hristos a spus: *Luaţi aminte, privegheaţi şi vă rugaţi, că nu ştiţi când va fi acea vreme!* Eu ştiu că am să mor, dar nu ştiu când. Acesta-i lucru înfricoşător. Poate acum, poate peste un ceas, şi ce am să iau cu mine? Îngerul păzitor care m-a îndemnat să fac bine şi faptele mele bune sau rele, acelea merg cu mine şi prin vămi şi la Hristos şi la judecată. Deci, fraţii mei, sunteţi un grup de oameni, nu ştiu de unde aţi apărut. Hotărât, îngerul vostru v-a adus aici. Aţi auzit o predică. Am voit să vă spun şi eu ceva, să spuneţi şi la alţii. Fericit şi de trei ori fericit este creştinul acela care în fiecare ceas şi în fiecare zi pune ceva în traista pentru viitor. Cele ce le pune sunt faptele lui cele bune.

Când vom călători, când vom merge la vămi, când vor veni dracii să spună cuvintele şi lucrurile şi gândurile noastre, să putem arăta şi noi: da, am făcut rău, dar m-am spovedit la

duhovnic. Cine se spovedeşte la duhovnic, Duhul Sfânt şterge de la el tot ce a făcut. Să arătăm la judecată: da, am făcut rău, dar am făcut şi milostenie, am făcut şi metanie, am ţinut şi post, m-am spovedit, am făcut milă cu cel sărac, am ajutat, am vorbit de bine, am iertat pe cel ce mi-a greşit. Să le arătăm şi noi acestea ca să se pună în cumpănă cele bune şi cele rele.

Astfel, de trei ori fericit va fi sufletul acela care se pregăteşte pentru drumul cerului. Ce spune Hristos? *Împacă-te cu pârâşul tău cât eşti pe cale.* Care este pârâşul? Conştiinţa noastră. Nu zice? Dacă ai făcut un lucru mic, dacă ai greşit cu cuvântul, conştiinţa te mustră. De ai zis rău de altul? Dacă ai bătut, dacă ai minţit, dacă ai furat, dacă ai blestemat, dacă ai luat lucrul altuia, în orice te mustră conştiinţa. Conştiinţa îţi spune tot ce-ai făcut.

Conştiinţa este glasul lui Dumnezeu în om. Acesta este pârâşul. El ne pârăşte de pe acum şi dacă ne împăcăm cu el, este bine. Iar împăcându-ne cu pârâşul acesta, ne împăcăm cu Dumnezeu, că-i glasul Lui. Şi cu el ne putem împăca dacă ne spovedim, dacă ne pare rău pentru cele ce am făcut şi ne hotărâm să facem fapte bune şi să le punem în locul celor rele de mai înainte. Aşa ne împăcăm cu pârâşul. Zice Scriptura: „Împacă-te cu pârâşul tău cât esti pe cale". O cale este viaţa de acum. Viaţa de aici se numeşte cale pentru că într-una călătorim pe ea. Miloane de milioane de oameni călătoresc pe ea de la naştere la groapă. Ce spune Duhul Sfânt în catisma a şaptesprezecea? *Fericiţi cei fără prihană în cale, care umblă în legea Domnului.*

Auziţi pe cine-i fericeşte Duhul Sfânt: pe cei ce în această cale, adică de la naştere până la moarte, sunt fără prihană, adică fără păcate, pe cei ce călătoresc în calea Domnului. *Fericit bărbatul care se teme de Domnul; întru poruncile Lui va voi foarte.* Cel ce se teme de Dumnezeu în calea vieţii acesteia, se teme să gândească rău şi să vorbească rău şi să facă rău mai departe. Cel ce are frică de Dumnezeu, are toată înţelepciunea. Căci spune Solomon: *Frica Domnului este înţelepciune.* David o numeşte începutul înţelepciunii. Iar Isus Sirah zice: *Frica Domnului, mai presus de toată înţelepciunea a covârşit.*

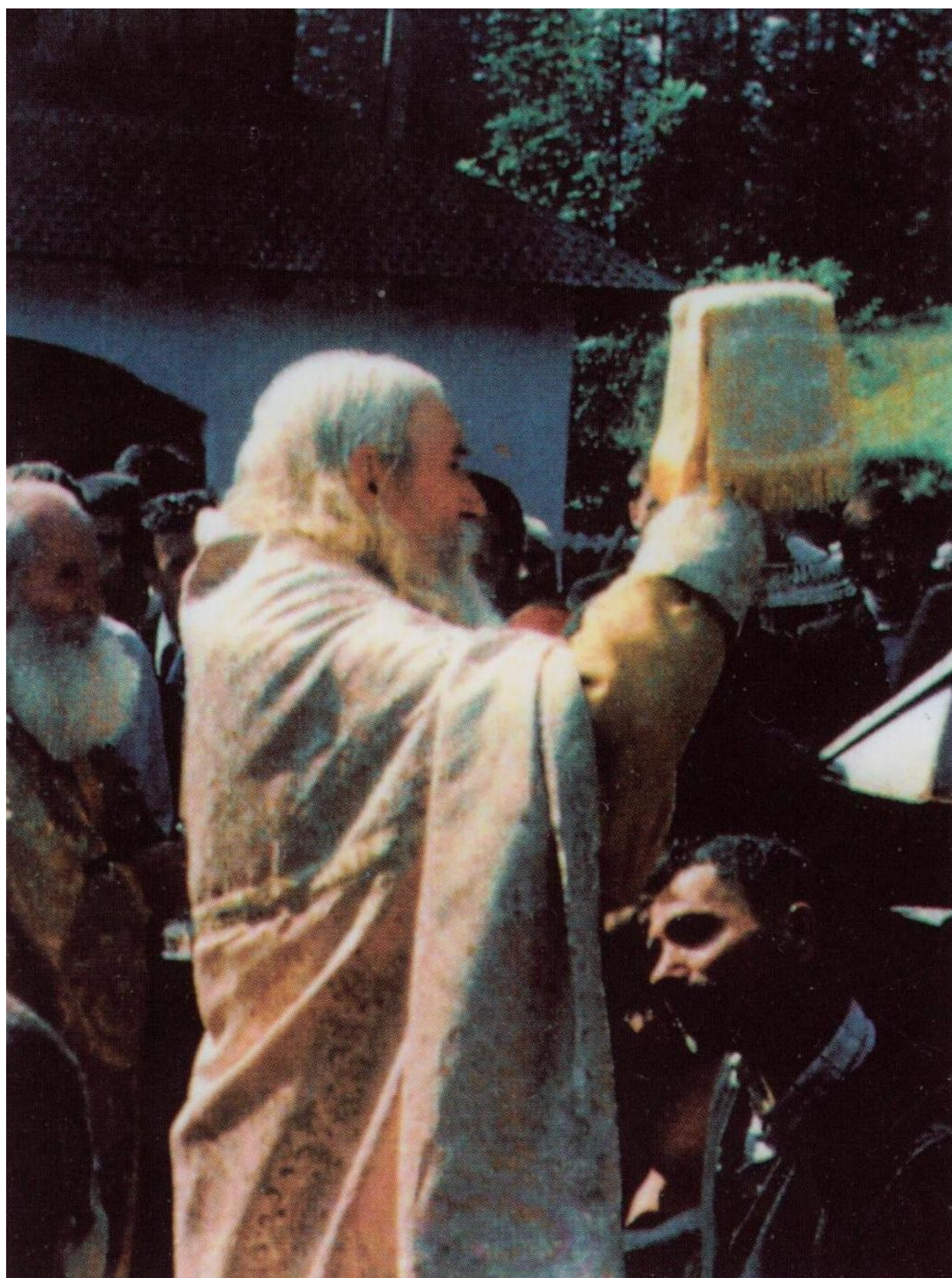
Omul care se teme de Dumnezeu este mai presus decât toţi înţelepţii veacului. Dar Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Du-te, omule, la mormânt, stai acolo şi cugetă la cel ce a murit. Că mâine să ştii că te vei face ca el". La mormintele din cimitir vei învăţa mai mult decât toate şcolile filozofilor din lume. Cel mai înţelept om din lume este cel care cugetă la moarte. Dar de ce? Căci spune Isus Sirah: *Fiule, adu-ţi aminte de cele mai de pe urmă ale tale şi în veac nu vei greşi.*

Dacă cugetăm că vom muri, sigur că ne măsurăm cuvintele, gândurile şi faptele noastre şi nu avem nevoie de frica oamenilor. Ştim că Dumnezeu este pretutindeni şi ştie şi gândurile noastre, şi de frica Lui noi facem fapta bună. De trei ori fericiţi sunt aceia care în viaţa aceasta scurtă se îngrijesc de suflet şi se împacă cu Dumnezeu.

A trăit Adam 930 de ani şi la moartea lui l-a întrebat îngerul: „Adame, cum ţi s-a părut viaţa?" „Aşa, Doamne, cum ai intra pe o uşă şi ai ieşi pe alta". Şaptezeci de ani ai noştri ca pânza unui păianjen s-au socotit, căci ce este oare mai slab ca pânza păianjenului? *Zilele anilor noştri şaptezeci de ani; iar de vor fi în putere optzeci de ani, şi ce este mai mult decât aceştia, osteneală şi durere*. Aţi auzit aceasta în Psaltire. Viaţa noastră trece în foarte scurtă vreme. Drumul nostru este foarte scurt.

Deci, de trei ori sunt fericiţi cei care în calea aceasta scurtă îşi strâng merinde pentru drumul spre cer. Amin.

NE VORBEŞTE

PĂRINTELE CLEOPA

Volumul 9

CUVÂNT ÎNAINTE

După un an de zile de la mutarea Părintelui Cleopa la cele cereşti, apare volumul nouă din seria **Ne vorbeşte Părintele Cleopa.** Mulţumim lui Dumnezeu că ne-a descoperit şi alte cuvinte duhovniceşti ale Prea Cuvioşiei sale, înregistrate pe casete, pe care le-am adunat cu multă bucurie de la unii credincioşi şi de la ucenicii săi apropiaţi, spre folosul de obşte al tuturor.

Sunt cuvinte sfinte, pline de duh şi înţelepciune, care hrănesc sufletele şi mângâie inimile tuturor iubitorilor de Hristos, călugări şi mireni.

De aceea ne străduim să le dăm la tipar, acum la sfârşit de mileniu, când lumea creştină se confruntă cu multe greutăţi materiale şi sufleteşti şi aşteaptă, mai ales de la mănăstiri şi de la duhovnici, sfaturi de suflet pentru începutul noului mileniu.

Iată câteva dintre capitolele principale cuprinse în volumul de faţă al acestei lucrari:

„Cuvânt la Naşterea Domnului", „Cuvânt la Soborul Maicii Domnului", ambele înregistrate în anul 1970; „Despre Anul Nou şi calendar", „O minune cu Sfânta Cruce", „Cuvânt despre Rai", „Cuvânt la Cina cea mare", „Despre rugăciune" şi câteva „Mesaje duhovniceşti între marii părinţi ai României".

Volumul de faţă, după cum se observă, este bogat în conţinut. Pentru aceea recomandăm acest nou volum tuturor bunilor noştri creştini, ca şi sfintelor mănăstiri în care se săvârşesc neîncetat Sfânta şi dumnezeiasca Liturghie, cu rugămintea să fie pomenit Părintele Cleopa la sfintele slujbe, după rânduială.

Acum, în pragul noului mileniu, rugăm pe Domnul nostru Iisus Hristos să binecuvinteze această lucrare şi să reverse harul Darului Sfânt şi pacea Betleemului peste întreaga lume, întru slava Preasfintei Treimi.

Archimandrit Ioanichie Bălan

Sfânta Mănăstire Sihăstria,
Naşterea Domnului,
25 decembrie 1999

CUVÂNT LA NAŞTEREA DOMNULUI

Fiindcă ne aflăm în vremea de prăznuire a Naşterii lui Iisus Hristos, Mântuitorul şi Dumnezeul nostru, m-am gândit să spun câteva cuvinte în legătură cu acest prealuminat şi dumnezeiesc praznic al mântuirii întregii lumi.

Aţi văzut că atunci când vine primăvara – fiecare din noi am apucat atâtea primăveri câţi ani avem –, mai întâi începe să ne încălzească vremea, soarele începe să ardă mai cu putere, să străbată cu razele sale până la noi. Apoi începe a încolţi iarba, pământul se umple de iarbă verde şi de flori; neamul păsărilor începe să cânte frumos în codri, în dumbrăvi, în câmpii şi pe dealuri. Dobitoacele ies la păşune, păstorii cântă din fluiere de bucuria primăverii, soarele străbate cu putere printre vii şi livezi, codrii înfrunzesc şi toată podoaba pământului se schimbă spre înnoire şi se face un fel de rai pe pământ. Şi fiecare are o mulţumire sufletească, ajungând să vadă această împodobire şi înnoire a stihiilor vremii, şi de bucurie şi mulţumire dă slavă lui Dumnezeu.

Aşa s-a întâmplat şi când a ajuns la noi *plinirea vremii*, primăvara cea duhovnicească a naşterii Domnului, Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Ea pe toate le-a bucurat, cum a zis Arhanghelul Gavriil către păstori: *Iată, vă binevestesc vouă bucurie mare* (Luca 2, 10). S-au bucurat cerul şi pământul de această primăvară şi înnoire a neamului omenesc.

Dar oare de când a venit la noi această primăvară? Încă de când a zis Dumnezeu către şarpe despre Eva: *Aceasta îţi va zdrobi capul* (Facere 3, 15). Era o proorocie a lui Dumnezeu Tatăl, că prin femeie a căzut neamul omenesc, şi tot prin femeie, la plinirea vremii, se va zdrobi capul şarpelui, adică al satanei.

Dar de ce se cheamă Hristos sămânţa femeii? Apostolii spun că Hristos din sămânţa femeii S-a născut. Pentru ce? Pentru că El nu este sămânţă de barbat după trup. Căci zice dumnezeiescul Maxim Mărturisitorul în «Cuvânt teologic» la întruparea lui Dumnezeu sau în capetele cunoştinţei: „Sufletul Mântuitorului în persoana ipostasului s-a luat de la Duhul Sfânt, iar trupul din sângele Preasfintei şi Preacuratei Fecioare Maria” (*Filocalia* 2, p. 215, într. 15, Sibiu, 1947, trad. de Pr. dr. D. Stăniloae).

Cam cu 1500 de ani înainte de venirea Domnului în trup, trăia în Mesopotania, în ţara acea dintre două râuri, Tigru şi Eufrat, care se mai chema pe atunci „Poarta lui Dumnezeu”, un mare vrăjitor pe care-l chema Valaam. El era dintr-o regiune numită Petor (Numerii 22, 5).

Tot în vremea aceea, poporul lui Israel era în nemernicia lui cea de patruzeci de ani, în pustie, şi ajunsese în pământul amoreilor. După ce l-a bătut pe Sihon, împăratul amoreilor, trecuse în pământul Vasanului. Acolo l-a bătut pe Og, împăratul lor, şi mare groază a băgat în popoarele de dincolo de Iordan şi din pământul lui Moab, care era dincoace de Iordan, deşi poporul încă nu trecuse Iordanul. Împărăţia lui Moab, care era lângă poalele Muntelui Carmel şi lângă Ierihon, avea pe atunci un împărat cu numele Balac.

Şi acesta, când a văzut că poporul lui Israel – căruia îi ajuta Dumnezeu în vremea aceea, că era singurul popor ce se închina adevăratului Dumnezeu – ia ţară după ţară şi popor după popor, şi a ajuns lângă hotarele lui, a fost cuprins de mare spaimă şi grijă. De aceea împăratul Balac a strâns boierii curţii sale din Madiam şi a zis: *Poporul acesta mănâncă acum totul împrejurul nostru, cum mănâncă boul iarba câmpului* (Numerii 22, 4).

Deci, sfătuindu-se ei şi socotind că nu vor putea ţine piept unui popor care se arată aşa de puternic, au hotărât că nu este altceva mai bun de făcut decât să cheme în ajutor pe Valaam din Petor. Că la popoarele păgâne era mare credinţă în acest vrăjitor pe vremea aceea. Atâta credinţă aveau în acel mare vrăjitor, încât îl socoteau ca pe un dumnezeu.

Şi a trimis Balac împăratul o delegaţie peste Eufrat în Mesopotamia, cu mari daruri şi cu mare cinste la Valaam din Petor, să vină să-i ajute cu farmecele sale, mai bine-zis cu puterea drăcească, să bată pe poporul lui Israel, că dacă nu, ţara lor va fi pierdută.

Şi l-a dus pe vârful Muntelui Peor şi acolo i-a făcut jertfelnice. Dar Valaam, după ce i-a

vorbit Dumnezeu prin gura asinei, în loc să blesteme poporul lui Israel a început să proorocească cele despre naşterea lui Iisus, zicând: *Cât sunt de frumoase sălaşurile tale, Iacove, corturile tale, Israele!... o stea răsare din Iacov; toiag se ridică din Israel şi va lovi pe căpeteniile Moabului şi pe toți fiii lui Set îi va zdrobi. Din Iacov se va scula Cel ce va stăpâni cu putere...* (Numerii 24, 5, 17-19).

Şi astfel Valaam a proorocit de trei ori bine pentru Israel, despre steaua care trebuia să se arate în vremea naşterii Mântuitorului, şi că Acesta va da lovitura de moarte lumii păgâne şi idolatre şi va împărăți peste toate popoarele lumii, până în veac. Apoi, sculându-se, s-a înapoiat în țara sa.

Acestea a proorocit pentru că Duhul lui Dumnezeu a umbrit pe Valaam vrăjitorul.

Băgați de seamă că acestea s-au întâmplat cu 1500 de ani înainte de venirea Mântuitorului, pe vremea lui Moise, când trăia Balac, împăratul Moabului. De atunci tradiția aceasta era în tot pământul Persiei şi în pământul unde se află astăzi Irakul şi Iranul.

Şi aşa, din tradiție în tradiție, a ajuns proorocia aceasta, pe care o istoriseşte dumnezeiasca Scriptură, până în vremea naşterii lui Iisus Hristos. Şi s-a arătat steaua în Egipt, în Persia şi în alte părți cu doi ani mai înainte.

Când au văzut magii o stea atât de mare, care nu-şi mai făcea drumul ca şi celelalte, de la răsărit la apus, ci venea de la miazăzi la miazănoapte, ştiind şi proorocia lui Valaam, au putut cunoaşte drespre *steaua care va răsări din Iacov, din Israel,* din protopărintele neamului evreiesc, Împăratul care va zdrobi toate împărățiile lumii şi va împărăți în veac în împărăția cea duhovnicească şi fără de sfârşit (conf. Luca 1, 33).

Dar cine erau magii care au pornit să se închine Mântuitorului? Să nu credeți că erau vrăjitori ca Valaam din Petor. Nu. În Persia, magi se numeau cei mai mari filozofi şi astronomi, ghicitori în stele sau astrologi. Ei aveau cărți vechi rămase de la Valaam şi de la alți înaintaşi şi ştiau, din tradiția de un mileniu şi jumătate, că se va arăta o stea neobişnuită, o stea făcându-şi drumul altfel, nu aşa cum i-a zis Ziditorul de la început, şi atunci Se va naşte un Împărat care va împărăți toată lumea. Şi pândeau, că erau astronomi, să vadă când va apărea steaua care să-şi facă drumul ei, nu aşa ca toate celelalte.

Oare nu te-ai speria să vezi acum o stea că vine de la miazăzi spre miazănoapte? Acum ai zice că e satelit, că seamănă cu stelele, dar atunci nu erau sateliți. Deci se ştia că acesta este un semn minunat nemaiîntâlnit. „Oare ce-i cu steaua aceasta? O fi steaua despre care a spus Valaam din Petor!"

Şi de ce a apărut steaua cu doi ani mai înainte de naştere? A fost o rânduială dumnezeiască să se arate cu doi ani mai înainte, ca să aibă ei când se pregăti pentru o călătorie lungă, din Persia până în Ierusalim, căci trebuiau să meargă peste 1000 de km, şi pe atunci nu era atât de uşor ca acum.

Şi cei trei mari filozofi şi magi au pornit cu cămilele încărcate cu hrană şi cu daruri, să-L găsească pe Împăratul lumii.

Patru au pornit, dar numai trei au ajuns. Unul din ei cu numele Artavan, fiind împiedicat de diavolul, n-a putut să vină să se închine Mântuitorului în Betleem, ci a ajuns mai târziu, când Hristos era răstignit pe Cruce.

Iubiți credincioşi.

Dar cum s-a săvârşit această taină duhovnicească? Nouă ne istoriseşte Evanghelistul Matei aşa: *Iar naşterea lui Iisus Hristos a fost: că logodită fiind Maria, mama Lui, cu Iosif, mai înainte de a fi ei împreună, s-a aflat având în pântece de la Duhul Sfânt* (Matei 1, 18).

Dar de ce a trebuit să se logodească cu bărbat cea Preasfântă şi Preacurată Fecioară, dacă a născut de la Duhul Sfânt şi a fost cămara plină de toate darurile Sfântului Duh?

După cum arată dumnezeiştii Părinți, Maica Domnului a fost logodită pentru două pricini. Prima, pentru că trebuia să fie mințit satana. Cu 700 de ani înainte de venirea Domnului, Proorocul Isaia, evanghelistul Vechiului Testament, a spus la capitolul 7, versetul 14: *Iată, fecioara în*

pântece va lua şi va naşte fiu şi vor chema numele lui Emanuel, ce se tâlcuieşte, cu noi este Dumnezeu.

Satana a înțeles, prin gura acestui prooroc, că o fecioară va zămisli în chip negrăit la plinirea vremii, prin lucrarea lui Dumnezeu, şi din ceasul acela a început să pândească pe toate fecioarele câte erau pe fața pământului, să afle care din ele va naşte fără bărbat, ca să pună piedici planului mântuirii neamului omenesc. Căci, dacă o afla poporul având în pântece nefiind logodită, o ucidea cu pietre, după legea lui Moise.

Dar satana s-a înşelat, că nu poate el niciodată să împiedice lucrarea lui Dumnezeu şi să întârzie taina mântuirii. Că zice dreptul Iov: *El* (Dumnezeu) *destramă planurile viclenilor... El prinde pe înțelepți în istețimea lor şi sfatul celor înşelători ies prost* (Iov 5, 12-13).

De aceea Dumnezeu Şi-a arătat înțelepciunea şi prudența, când a dat logodnic Fecioarei, ca să creadă toată lumea şi însuşi satana că este femeie ca toate femeile, şi el (satana) să nu bănuiască că ea este fecioara cea din veci aşteptată şi aleasă să nască pe Mesia.

Iar a doua pricină a fost şi mai tainică. Sfântul Grigorie Teologul şi Marele Vasile spun că s-a dat logodnic fecioarei, ca nu cumva satana, cunoscând de la început taina mântuirii, să nu intre în luptă cu Hristos (Marele Vasile, Tâlcuire la psalmul 44, şi Sfântul Grigore Teologul, Cuvânt la Naşterea Domnului).

Căci Hristos trebuia să pătimească, să fie batjocorit, ocărât, schingiuit, răstignit şi la urmă să fie omorât, şi satana ştia că noi prin rănile Lui ne vom vindeca. Toate acestea erau prezise de Isaia, care a zis: *Dar El a luat asupră-Şi durerile noastre şi cu suferințele noastre S-a împovărat... şi prin rănile Lui noi toți ne-am vindecat* (53, 4-5).

Iată ce trebuia să pătimească El, conducătorul lumii, de la om! Şi dacă ar fi ştiut satana că această fecioară are să nască pe Hristos, nu avea oare să fugă departe de El? Ar fi luat lui Hristos orice prilej de a fi ocărât şi batjocorit şi omorât, ca să nu se plinească în felul acesta mântuirea lumii, care trebuia să vină prin Cruce.

Atunci satana n-avea să mai întărâte pe evrei, pe farisei, pe cărturari. N-avea să-l mai facă vânzător pe Iuda; nu apela la Pilat, nici la Irod, să-L prigoneacă. Dar de ce? Ca nu cumva să biruie Hristos şi să ne mântuim noi! Dar aşa, necunoscând taina, a început să-L prigonească chiar după botez, socotind că-i un drept sau un prooroc.

Că auzi ce-I spune satana în Muntele Carantaniei, căci nu ştia sigur cine este: *De eşti Tu Fiul lui Dumnezeu, zi ca pietrele acestea să se facă pâini* (Matei 4, 1). Iar altădată, duhul necurat a strigat din îndrăcitul din ținului gherghesenilor: *Ce ai cu mine, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu Celui Preaînalt?* (Luca 8, 28).

A spus acestea pentru că diavolul ştia scriptura care zice: *Eu am zis: Dumnezei sunteți şi toți fii ai Celui Preaînalt* (Psalm 81, 6). Deci satana îl socotea pe Mântuitorul ca pe un fiu al lui Dumnezeu după cuvântul lui Dumnezeu (Ioan 10, 35), neştiind că este Fiul lui Dumnezeu după ființă, Cel care va prăda iadul şi va omorî moartea.

Dar cu câți oameni nu se luptase el de atâtea mii de ani! Cu câți patriarhi, cu câți drepți, cu câți făcători de minuni, care au înviat şi morții? El ştia că trebuia să vină proorocul prezis de Moise, dar nu ştia că va veni în persoana lui Hristos. Iată, deci, cele două pricini pentru care a pus Dumnezeu logodnic lângă Preacurata Fecioară Maria.

Iubiți credincioşi,

Dar să mergem cu Evanghelia mai departe. Şi Iosif, când a văzut că Maica Domnului are în pântece, s-a întristat. El ştia că a luat pe această fecioară din mâna proorocului Zaharia, să-i păzească fecioria nestricată şi s-o păzească cu totul în învățătura Sfintelor Scripturi. Şi când a văzut-o grea, a început a se spăimânta, a se mâhni cu gândul, cum cântă Biserica: „Spăimântatu-s-a Iosif...” şi „Nu te mâhni, Iosife..”.

S-a mâhnit Iosif, gândind cum se poate ca o fecioară de 15 ani, curată şi preasfântă, pe care a luat-o din Sfânta Sfintelor, pe care a hrănit-o Arhanghelul Gavriil 12 ani, încredințată lui ca unui om bătrân şi văduv, cum se poate deci ca această cămară a tainelor, această floare a raiului şi a

cerului, să fie acum grea? Cine a înşelat-o pe Maria? Cine a greşit cu dânsa? Cum de s-a încumetat cineva să se apropie de un vas al Duhului Sfânt?

Acestea erau întrebările pe care bietul şi dreptul Iosif şi le punea, mâhnindu-se după dreptate. Avea dreptul să se mâhnească, fiindcă toată grija de a o păzi era asupra sa. „Mă tem – se gândea el – că de voi spune lui Zaharia aceasta, o să mă mustre, că de ce n-am păzit-o; iar dacă va afla poporul, pe dânsa o va ucide cu pietre. Da – îşi zicea el –, mai bine am s-o las în taină şi mă duc”.

Şi cugetând el acestea, iată îngerul Domnului i s-a arătat în vis, grăind: *Iosife, fiul lui David, nu te teme a lua pe Maria, logodnica ta, că ceea ce s-a zămislit într-însa este de la Duhul Sfânt.* Iar Iosif a primit aceste cuvinte ca şi cum Însuşi Dumnezeu i-ar fi spus: „Nu te teme că a înşelat-o cineva! Nu te teme că de comoara aceasta a Duhului Sfânt s-a atins cineva să ți-o fure! Nu. Este preasfântă, preacurată! Pentru dânsa am făcut cerul şi pământul şi am zidit toată făptura! Ia-o, şi nu te teme!”

Şi aşa, întărit de înger, Iosif a luat-o! Şi zice mai încolo Scriptura: *Şi n-a cunoscut-o pe ea până când a născut pe Fiul Său Cel Unul-Născut, Căruia I-a pus numele Iisus* (Matei 1, 25). De la acest cuvânt până când, pornesc neoprotestanții de tot felul şi nu voiesc s-o laude şi s-o cinstească pe Maica Domnului. Ci zic: Auzi ce spune Scriptura: *Şi n-a cunoscut-o pe ea până când...*, ca şi cum ar da a înțelege că după aceea, după ce a născut pe Cel Unul-Născut, s-o fi cunoscut Iosif!

Dar nebuni sunt şi slabi la minte toți cei care cugetă asemenea cu dânşii. Să cerceteze Scriptura mai întâi şi să vadă ce înseamnă cuvântul până când. Şi atunci să vadă adevărul, care străluceşte mai mult decât soarele în Evanghelie şi în toate dumnezeieştile Scripturi.

Cuvântul „până când” înseamnă veşnicie, se spune în *Dogmatica* Sfântului Ioan Damaschin. Şi citind în scrierile dumnezeieştilor Părinți, vedem tâlcuit că, atunci când auzim zicându-se în psalmul 109: *Şezi de-a dreapta Mea, până ce voi pune pe vrăjmaşii Tăi aşternut picioarelor Tale,* să nu înțelegi că de la judecată înainte, de când va zdrobi Hristos toată vrăjmăşia şi pe diavolul şi pe cei potrivnici, nu va mai şedea de-a dreapta Tatălui, spre a împărăți cu El peste toate veacurile, deoarece ştim bine şi este scris *că împărăția Lui nu va avea sfârşit* (Luca 1, 33).

Sau când auzim de soția lui David, Micol, fata lui Saul cea mai mică, se zice că *n-a avut copii până în ziua morții ei* (II Regi 6, 23). Înseamnă că a născut după ce a murit? Câtă nebunie ar fi să crezi că a născut după ce a îngropat-o?! Deci a arătat veşnicia, că niciodată nu a mai născut.

Sau despre corbul lui Noe ce zice? Şi nu s-a mai întors corbul în corabia lui Noe *până ce a secat apa de pe pământ* (Facerea 8, 7). Dar s-a întors vreodată, sau o să se mai întoarcă? Nu! Porumbelul s-a întors a doua oară, dar corbul nu s-a mai întors!

Deci cuvântul până când înseamnă veşnicie! Aşa şi despre Maica Domnului. Când auzi că *n-a cunoscut-o pe ea până când* înseamnă că în vecii veciilor n-a cunoscut bărbat şi n-a cunoscut-o nimeni.

Ce spune dumnezeiasca Evanghelie mai departe? Şi a luat pe Maria, logodnica sa, că a venit poruncă de la cezarul August, când domnea în Siria Quirinius, să meargă fiecare să se înscrie. Unde? În cetatea sa.

Şi a venit Iosif cu Maria în cetatea Betleem. De ce au venit în Betleem? Betleemul era cetatea lui David, căci ați auzit mai sus ce i-a spus îngerul lui Iosif, logodnicul Fecioarei: *Iosife, fiul lui David...* Şi fiindcă şi Iosif şi Maica Domnului se trăgeau din neamul şi din casa lui David, după dreptate au venit în Betleem să se înscrie, cu toate că acum locuiau în altă parte.

Betleemul, numit în vechime şi Efrata, se mai chema şi cetatea lui David, căci într-însa s-a născut şi s-a uns ca împărat marele strămoş al Mântuitorului, după trup. Dar s-a mai numit şi «Casa Pâinii», de către fericitul patriarh Iacov, care, păscându-şi turmele oilor sale pe acele locuri, mai înainte a văzut şi a proorocit că acolo avea să se pogoare şi să Se nască Pâinea cea vie care S-a pogorât din cer, Domnul nostru Iisus Hristos.

Dar unde se află Betleemul? În Palestina. Este o cetate mică, la jumătatea căii între Ierusalim şi Hebron, unde s-a născut Sfântul Ioan Botezătorul şi unde Avraam a vorbit la stejarul

Mamvri cu cei trei îngeri, mai bine-zis cu Sfânta Treime. Acolo era Betleemul!

Dar de ce S-a născut Mântuitorul în Betleem? Era vreo proorocie că Betleemul va fi locul de naştere al lui Iisus Hristos? Era. Proorocul Miheia a spus mai înainte cu vreo 4-500 de ani de venirea lui Hristos în lume: *Şi tu, Betleeme, pământul lui Iuda, nicidecum nu eşti mai mic între miile de Iuda, căci din tine va ieşi Povăţuitorul, Care va paşte pe poporul Meu Israel* (Miheia 5, 1; Matei 2, 6).

Această proorocie au cunoscut-o şi arhiereii şi cărturarii, căci atunci când i-a întrebat Irod: „Unde va să se nască Hristosul", ei au răspuns: „În Betleemul Iudeii". Şi i-au spus proorocia aceasta.

Deci când a venit Iosif în Betleemul Iudeii cu Maica Domnului, împlinindu-se nouă luni, tocmai atunci a sosit vremea de naştere. Şi atunci, aflându-se în Betleem, căutau un loc unde să poată naşte.

Iubiţi fraţi, poate şi dumneavoastră şi noi am stat într-una din nopţi afară, când cerul era înstelat şi stelele aşa de frumoase şi de strălucitoare, ca în timpul de iarnă de acum. Ce aţi face dacă aţi vedea deodată că stelele şi cerul tot vin şi vin spre pământ şi se apropie? Şi din ce se apropie mai tare, mai tare luminează; şi de atâta orbire şi de frică, negreşit, mai că v-ar ieşi sufletul! Ce s-ar întâmpla? Câtă spaimă ar fi!

Sau dacă am vedea deodată în timpul zilei că soarele începe să vină către noi şi tot vine şi orbeşte lumea şi arde lumea cu razele sale şi miliarde de raze străpung văzduhul, arzând toate şi luminând toate! Câtă frică ar fi atunci şi cât cutremur să vezi stelele şi soarele venind spre pământ.

Ei, dar nici n-ar fi aceasta faţă de ce s-a întâmplat la naşterea lui Hristos. Că nu cerul, nu soarele s-a coborât atunci la noi, ci Ziditorul cerului şi al pământului. Cel ce a zidit soarele şi a pus lumina, razele şi căldura în el, şi a pus luminători pe tăria cerului. Acela a venit!

Câtă spaimă, cât cutremur n-ar trebui să ne cuprindă pe noi gândind că Cel Care a făcut toate din nimic, a venit până la firea noastră. Şi n-a voit să vină să se nască în palatele cezarilor Romei sau la faraonii Egiptului, unde era numai aur, ci într-o iesle simplă, într-o peşteră. Era o peşteră cu iesle pentru vite, care avea cam 20-30 de picioare lăţime, unde se adăposteau vitele de căldura mare. Era peştera unde David închidea oile când era păstor.

Deci Mântuitorul a voit să Se nască chiar în peştera unde David, strămoşul Său după trup, a trăit. N-a ales palatele din Roma, nici pe cele din Persia, ci peştera lui David, ca să-şi arate smerenia chiar de la început, de la naştere.

Dar de ce S-a născut într-o peşteră? Pentru că ea este simbolul întunericului. El a venit să aducă lumină şi în temniţa iadului şi în lumea care era în noapte, că zice marele Apostol Pavel: *Întunericul veacului acestuia*. Veacul de acum şi mai ales cel până la Hristos era o noapte lungă, în care lumea era oarbă, stătea în întuneric slujirii de idoli şi al păcatului.

Şi S-a născut Hristos noaptea, la miezul nopţii şi în peşteră, ca să se arate că El a venit să aducă lumină, să risipească întunericul. Unde? La peşterile de care a spus Isaia, căci zice: *peşterile lor* – vorbeşte de peşterile iadului – *în veci cu întuneric sunt făcute*. Şi a venit să risipească întunericul din peşterile iadului şi întunericul păcatului de pe faţa pământului.

Dar de ce S-a născut Iisus Hristos la miezul nopţii? A venit să lumineze peşterile întunericului veacului aceluia, întunecat de atâtea mii de ani, pentru că Hristos era lumina cea adevărată, *care luminează pe tot omul care va să vie în lume*. El de la început era lumina cea adevărată şi a venit să lumineze şi să strălucească în toate părţile cu razele soarelui dumnezeirii Sale.

Dar ştiţi în care zi a săptămânii S-a născut Hristos? Poate vă întreabă cineva. Adu-ţi aminte din Sfânta Scriptură ziua în care a făcut Dumnezeu lumina, când a zis: «*Să se facă lumină*» *şi a fost lumină!* (Facerea 1, 3). Ziua întâi a săptămânii, Duminica sau „Ziua soarelui"!

Duminica S-a născut Hristos; Duminica S-a botezat, cum arată Sfinţii Părinţi de la Soborul IV Ecumenic. Duminica a înviat din morţi (Matei 28, 1). Duminica a turnat Hristos din Duhul Sfânt peste Sfinţii Săi ucenici şi Apostoli. Duminica Sfinţii Apostoli făceau Sfânta Liturghie. Tot

Duminica s-a descoperit şi Apocalipsa, că Sfântul Evanghelist Ioan zice: *Am fost în duh în zi de Duminică* (1, 10). Iată, dar, câte sunt legate de ziua Duminicii!

De aceea a sfinţit Dumnezeu ziua Duminicii şi cu naşterea Sa, pentru că în ziua aceasta, cum v-am spus, a făcut Dumnezeu lumina. Parcă ne-ar fi spus Mântuitorul: „Eu Însumi am făcut lumina cea zidită atunci, şi am venit să aduc lumina cea sfinţită şi duhovnicească la toată lumea. Eu am adus lumină peste tot omul şi voi lumina peste tot omul care vine în lume ca lumină sfinţită. Eu am făcut lumina atunci când am făcut soarele şi lumina zilei, şi Eu am venit acum cu lumină gândită, ca lumină duhovnicească”. Iată pentru care pricină Hristos S-a născut Duminica şi la miezul nopţii.

Iubiţi credincioşi,

Magii, când au ajuns în Iudeea, s-au dus la stăpânitorul Irod şi au întrebat unde este Împăratul care S-a născut. Şi înţelegând Irod că în Iudeea şi anume în Betleem se va naşte Hristos, cu mare vicleşug le-a spus magilor: *Mergeţi şi cercetaţi cu de-amănuntul despre Prunc şi, dacă Îl veţi afla, vestiţi-mi şi mie, ca, venind şi eu, să mă închin Lui* (Matei 2, 8).

N-avea el de gând să-L cinstească, ci voia numai să afle unde este, ca să-L piardă. Dar cum v-am mai spus, planul lui Dumnezeu nu-l poate opri nimeni. Nici dracii, nici îngerii, nici oamenii, nici popoarele, nimeni, nimeni. El înaintează veşnic cum este rânduit de Dumnezeu.

S-au dus deci magii, după cum ştiţi, şi au aflat steaua deasupra peşterii din Betleem. Apoi s-au închinat cu mare bucurie şi cinste Domnului nostru Iisus Hristos, şi I-au adus daruri: aur, smirnă şi tămâie. Aur, ca unui împărat, tămâie, ca unui Dumnezeu şi smirnă ca unui mort (muritor). Şi luând înştiinţare în vis să nu se mai întoarcă la Irod, au pornit înapoi pe altă cale.

Irod, văzând că a fost batjocorit, s-a umplut de mare furie şi de mare tulburare. Şi aducându-şi aminte de cele spuse de magi, că steaua s-a arătat cu doi ani mai înainte, a trimis ostaşi în Betleemul Iudeii şi în jur, să taie toţi pruncii de doi ani şi mai jos, că numai aşa va fi sigur de uciderea acelui Împărat, Care este Hristos.

Dar înainte de aceasta, îngerul Domnului se arată lui Iosif în vis şi-i spune: *Scoală-te, ia pruncul şi pe mama Lui şi* ***fugi*** *în Egipt şi stai acolo până ce-ţi voi spune, fiindcă Irod are să caute Pruncul ca să-L omoare* (Matei 2, 13).

Aţi văzut purtarea de grijă a lui Dumnezeu pentru Fiul Său? Dar de ce i-a zis: „Fugi”? Oare S-a temut Hristos de Irod? De ce fuge Dumnezeu de om? Se temea oare de el? Doamne fereşte! De câte ori nu a trecut Hristos prin mijlocul fariseilor când au vrut să-L prindă?

Aceasta a făcut-o spre a ne da nouă pildă, ca să fugim din calea primejdiei când vedem că vine asupra noastră; pentru că zice Sfântul Ioan Gură de Aur: „Dacă vezi că vine primejdia, să n-ai cutezanţă şi mândria cugetului să stai în calea primejdiei. Dacă stai, va lua Dumnezeu darul de la tine, fiindcă te încrezi în tine. Dacă Dumnezeu vrea să pătimeşti martiriul şi să te încununeze, te găseşte duşmanul. Dar tu eşti dator să te păzeşti, să nu crezi că eşti mai tare decât Petru şi Pavel şi să stai în calea primejdiei”.

Dar câţi din drepţi n-au fugit şi nu s-au ferit? Da câte ori n-a fugit David de furia lui Saul, care îl urmărea ca să-l piardă?

Sfântul Atanasie cel Mare a fugit de furia arienilor; Emilian al Cizicului, treizeci de ani a umblat fugar; Teofilact al Nicomidiei, douăzeci şi opt; Ilarion cel Nou a stat la o văduvă bătrână şapte ani într-o grădină, într-un bordei; Sfântul Nichifor, Patriarhul Constantinopolului, a stat doisprezece ani pe malul mării la un pescar, fiindcă îl urmărea Leon, împăratul iconoclast; Sfântul Teodor Studitul douăzeci de ani a fost fugar şi de asemenea ucenicului său, Nicolae Mărturisitorul.

Deci, vedem din vremea prigoanelor cum s-au ferit creştinii şi sfinţii, ca să nu aibă mândria să spună: „Mă duc la moarte!” Pentru că nu suntem pregătiţi de moarte, şi Dumnezeu, când vede că omul se reazămă pe puterile lui, îi ia darul. Este mai bine să zicem: „Doamne, sunt păcătos, sunt neputincios şi fricos, de aceea fug. Dacă vrei să mă întăreşti Tu, scoate-mă; dacă nu, fug!” Ce spune Proorocul Isaia în cântarea a patra? *Mergi, poporul Meu, încuie uşa ta, ascunde-te puţin, cătuşi de puţin, până va trece mânia Domnului* (Isaia 26, 20).

Auzi! Să ne ascundem puţin, câtuşi de puţin, până va trece mânia Domnului. Nu avem poruncă să ieşim în vileag, dar nici să ne lepădăm de Hristos când suntem descoperiţi.

Şi Sfântul Andrei al Cezareei, în tâlcuirea Apocalipsei, pentru prigoana cea mare care va fi către sfârşitul lumii pentru toată Biserica de pe faţa pământului, zice: „În vremea aceea va ajuta Bisericii lui Hristos pustia cea gândită şi cea simţită". Pustia cea gândită este atunci când omul va ţine credinţa în taină şi se va ruga din inimă lui Dumnezeu să se pregătească pentru mucenicie şi pentru moarte.

Iar pustia cea simţită vor fi codrii, munţii, dealurile, văile adânci, desişurile, care vor adăposti pe robii lui Dumnezeu şi îi vor acoperii. Aşa trebuie să facem. Negreşit, în toată vremea şi în tot locul, creştinul trebuie să fie pildă, să mărturisească prin toată viaţa sa că este cu adevărat lumina lumii şi sarea pămâtului, să aibă mereu în minte cuvântul Apostolului: *Cu inima se crede spre dreptate, iar cu gura se mărturiseşte spre mântuire* (Romani 10, 10).

Dar şi aceasta să o învăţăm din Evanghelia de azi: că este bine, şi după Sfinţii Prooroci şi după Sfinţii Apostoli, să te fereşti din calea primejdiei când poţi. Când nu, stăm înaintea Domnului şi El va întări în cele neputincioase şi va plini cele cu lipsă ale noastre.

Iubiţi credincioşi,

Iată ce s-a întâmplat. Sculându-se, Iosif a luat Pruncul şi pe mama Lui şi au fugit în Egipt. Şi au stat acolo, după mărturia unor sfinţi şi a unor mari istorici, şapte ani, că Irod a domnit 13 ani, cum arată marele istoric evreu Iosif Flaviu.

Şi S-a dus Mântuitorul în Egipt pentru două pricini: prima ca să împlinească proorocia lui Osea: *Din Egipt am chemat pe Fiul Meu* (Osea 11, 1; Matei 2, 15), precum trebuia să plinească la vremea şi proorocia despre răstignire, hrănirea cu oţet, trestia şi toate celelalte.

Dar şi pentru altă pricină s-a făcut aceasta: În secolele II-IV după Hristos au ieşit nişte erezii numite gnostice: monotaniştii, arienii şi altele. Şi o seamă dintre ei au nălucit că Hristos S-a născut nu după fire, ci după nălucire. Deci, dacă nu S-ar fi ascuns Hristos, aceşti eretici ar fi nălucit că El nu ar fi fost şi om după trup, ci numai Dumnezeu, care după nălucire S-a întrupat.

Dar dacă a fugit de sabia lui Irod, El a fugit ca om, ca să arate că poartă şi fire omenească şi că sabia l-ar fi tăiat. Deci a făcut aceasta ca să se foloseacă Biserica mai târziu. A fugit deci ca să împlinească proorocia care spune că *din Egipt am chemat pe Fiul Meu* şi ca să arate că purta trup şi S-a ferit cu firea Sa omenească de sabia lui Irod.

Iar după ce au stat ei şapte ani în Egipt, Iosif, primind poruncă în vis, a luat Pruncul şi pe mama Lui şi a venit în părţile Galileii, în pământul lui Israel (Matei 2, 21-22).

Şi ducându-se în Galileea, s-au aşezat în cetatea Nazaret? Ca să se împlinească Scriptura, care zice: *...Nazarinean se va chema*. Dar de la Sfinţii Părinţi aflăm că cuvântul nazarinean nu există în toată Scriptura. Atunci de ce se zice: *Şi a venit şi a locuit în oraşul Nazaret, ca să se împlinească ceea ce s-a spus prin prooroci, că Nazarinean Se va chema* (Matei 2, 23)?

Dar câte Scripturi nu existau mai înainte, de care ştim prin tradiţie? Iudeii au fost strămutaţi din locul lor şi o mulţime de cărţi canonice de-ale lor s-au pierdut, cum a fost şi Cartea Înţelepciunii lui Isus fiul lui Sirah, a lui Tobie şi altele care au intrat în canonul cărţilor Scripturii. Aşa se înţelege proorocia aceasta de „Nazarinean". Se bănuieşte că se află în cărţile lui Enoh, care a scis 19 cărţi, ce se aflau în corabia lui Noe când a venit potopul. Căci se ştia şi după potop de proorocia lui Enoh, de care aminteşte Sfântul Apostol Iuda în Epistola sa sobornicească şi în cea de a doua a Sfântului Apostol Petru.

Deci cuvântul „Nazarinean" nu-l găseşti în toată Scriptura, dar s-a păstrat prin tradiţie, din proorociile lui Enoh. Aşa spun dumnezeieştii Părinţi.

Dar mai avem oare şi altele din prorociile care s-au păstrat numai prin tradiţie nu sunt scrise: Da, avem. Iată ce spune Epistola a doua a Sfântului Apostol Pavel către Timotei: *După cum Iannes şi Iambres s-au împotrivit lui Moise, aşa şi aceştia stau împotriva adevărului...* şi celelalte (3, 8).

Aţi văzut? Dar căutaţi la Numerii şi la Levitic, să vedeţi, găsiţi pe Ianes şi Iambres în

Scriptură?

Am avut o discuție cu adventiştii de la Fundul Moldovei, care ziceau că ei cred numai ce este scis. „Dacă voi credeți numai ce este scris, vă rog să-mi arătați unde se scrie de Iannes şi Iambres în Sciptură?” Au zis: „Nu este scris”. „Şi de unde ştie Pavel, care nu spune minciuni? Voi credeți în toate cele 14 epistole ale lui. De unde ştie el că Iannes şi Iambres s-au împotrivit lui Moise?” Au răspuns: „Poate din tradiție”. Nu „poate”. Eu vă aduc vouă şi altele din Scriptură, care arată că tradiția este mai veche decât Scriptura. Şi Scriptura nu este altceva decât o tradiție veche întreagă, scrisă.

V-am dat pilda cu Iannes şi Iambres. Unde vedeți în Scriptură că aşa i-a chemat? În ea se spune numai că vrăjitorii lui Faraon s-au împotrivit lui Moise până la a treia plagă (Ieşire 7, 11, 22; 8, 7), până ce a dat Moise în tot pământul muşiță, dar nu spune cum îi chema pe vrăjitorii care s-au împotrivit lui”.

Aşadar, frații mei, din predica de azi, pe lângă altele, să vă rămână cu osebire în minte, întâi, că suntem datori să ne ferim în vreme de primejdie, după a noastră putere; iar al doilea, că unele proorocii despre Mântuitorul le-au adus Sfinții Evanghelişti din Sfânta Tradiție, care este mai veche decât Sfânta Scriptură. Aşa este aceasta care zice că Mântuitorul Se va chema „Nazarinean”.

Aceasta s-o ştiți despre Naşterea Mântuitorului Iisus Hristos. Mai înainte de toate să dați slavă milostivirii şi bunătății celei negrăite a Mântuitorului nostru Iisus Hristos şi Preacuratei şi Preasfintei Fecioare Maria, care a slujit la Naşterea Lui, că ne-a învrednicit pe toți să mai ajungem încă o dată Naşterea Domnului şi să prăznuim înnoirea neamului omenesc prin taina venirii cea în trup a lui Dumnezeu Cuvântul.

Cu aceasta închei şi rog pe Bunul Dumnezeu să ne ajute să nu uităm cele ce le-am spus şi cele ce ați auzit. Amin!

CUVÂNT LA SOBORUL MAICII DOMNULUI
(26 decembrie 1978)

Toate praznicile dumnezeieşti care se rânduiesc de Biserică în cursul anului sunt taine dumnezeieşti şi fapte din viața Mântuitorului Iisus Hristos. Iar astăzi, la naşterea Lui, prăznuim o taină care este taina tainelor. O taină ascunsă din veci şi îngerilor şi oamenilor. Căci nici îngerii nu ştiau cum Dumnezeu, Care este Împăratul slavei şi al luminii celei neapropiate şi a toată zidirea, va săvârşi o taină ca aceasta. Dar când a venit Mântuitorul în lume să Se jertfească pentru mântuirea lumii şi să întemeieze Biserica, atunci şi ei s-au învățat.

N-au ştiut că se va face vierme, că aşa se numeşte omul de Duhul Sfânt: *Eu sunt vierme şi nu om*. N-au ştiut că Se va smeri, Se va face om, Se va pogorâ până la noi!

Acum au învățat îngerii că cele dimpotrivă pe cele dimpotrivă le surpă din puterea lui Dumnezeu, că prin blestem vine binecuvântare, căci spune Scriptura: *Blestemat este tot cel spânzurat pe lemn.* Se răstigneşte Hristos pe Cruce pentru noi şi aduce binecuvântare la toată lumea. Prin moarte aduce viață, iar prin smerenia Lui, înălțarea noastră. Prin jertfa Lui, înnoirea noastră şi prin pătimirea Lui, nepătimirea noastră. Astfel, vedem că prin cele dimpotrivă pe cele dimpotrivă le vindecă.

Dar şi altfel lucrează Dumnezeu. Cu cele asemenea, pe cele asemenea le vindecă. Cu rana Lui vindecă rana noastră, cu moartea Lui vindecă moartea noastră, cu ascultarea Lui aduce ascultarea noastră, cu plecăciunea Lui, ridicarea noastră, cu nestricăciunea Lui pricinuieşte nestricăciunea noastră, cu smerenia Lui, smerenia noastră (Sfântul Grigore de Nyssa, Cuv. 8 la Cântarea Cântărilor).

Deci, pe cele dimpotrivă cu cele dimpotrivă le vindecă şi cu cele asemenea pe cele asemenea le pricinuieşte, fiindcă prin întruparea lui Dumnezeu toate câte erau potrivite firii omeneşti s-au răsturnat, cum arată dumnezeiescul Ioan Gură de Aur, căci Hristos a răsturnat logica

lumii celei căzute.

Omul putea să cugete că prin moarte, Hristos putea să aducă moartea, dar El a adus viaţa; că prin blestem va aduce blestem, dar El a adus binecuvântare. Căci se zice *că prin El se vor binecuvânta toate seminţiile şi limbile pământului*. Deci tot ce era logic şi firesc pentru mintea omenească cea căzută, s-a răsturnat prin taina iconomiei în trup.

Dar nici începătoriile, nici îngerii n-au înţeles în ce chip a lucrat Domnul nostru Iisus Hristos la mântuirea neamului omenesc, prin atâta smerenie şi pogorâre.

Spun Sfinţii Părinţi că îngerilor li s-a părut că Mântuitorul, când era pe Cruce, Şi-a ieşit din firea Sa, că adică nu mai este Dumnezeu, ci pătimeşte ca om. Şi erau gata să creadă că se stinge Acela despre care ştiau că este Mântuitorul lumii, văzându-l aşa de smerit pe Cruce, aşa de rănit, aşa de batjocorit, şi aşa de nebăgat în seamă de toată lumea care era în jurul Lui.

Dar să revenim la sărbătoarea de astăzi, căci am văzut în ce chip taina iconomiei în trup sau a Naşterii Domnului, n-a fost înţeleasă nici de îngeri şi nici de oameni.

Astăzi este soborul Maicii Domnului.

Care a fost pricina pentru care Biserica lui Iisus Hristos, mireasa Mirelui, a pus a doua zi de Crăciun să se serbeze Soborul Maicii Domnului? Îndată după Naşterea Domnului avem Soborul Maicii Domnului, pentru că în ea se cinstesc mai ales persoanele legate de Naşterea Lui: Maica Domnului, feciorul Iosif logodnicul, Sfântul Iacov fratele Domnului, Sfântul Prooroc David şi ceilalţi.

Cei ce au alcătuit sinaxarul anului n-au fost oameni neînvăţaţi, oameni de rând, ci sfinţi mari. Ei s-au întrebat: „Prin cine a făcut mântuirea neamului omenesc? Prin Domnul nostru Iisus Hristos. Dar prin cine a lucrat Dumnezeu la taina aceasta a mântuirii lumii? Întâi Iisus Hristos, al doilea Maica Domnului".

Vedem deci că mai înainte de veci s-a prevăzut, în sfatul Preasfintei Treimi, planul mântuirii neamului omenesc prin întruparea lui Dumnezeu-Cuvântul dintr-o fecioară. De aceea v-am spus că întruparea s-a făcut după voia cea mai înainte povăţuitoare.

Nici satana, nici heruvimii, nici îngerii, nici sfinţii n-au cunoscut taina aceasta a sfatului Preasfintei Treimi, că Dumnezeu la plinirea vremii Se va face om din fecioară.

Şi zice dumnezeiescul Părinte Maxim: „Cum de n-au ştiut îngerii *taina cea din veac ascunsă şi de îngeri neştiută*, de vreme ce proorociile despre venirea lui Mesia s-au făcut prin îngeri?" Căci bunavestirea Maicii Domului s-a făcut prin îngeri (Luca 1, 28).

Şi tot acelaşi sfânt părinte arată apoi, că într-adevăr ştiau îngerii. Dar ce ştiau? Că Se va naşte Mesia, dar nu ştia nimeni în ce chip. Taina a fost ascunsă până la Hristos, ba este ascunsă şi astăzi şi va rămâne ascunsă în veacul veacului. Rămâne neştiut în ce chip Dumnezeu Cel neîncăput şi nescris împrejur de toate zidirile sale şi de toate cerurile, a încăput în pântecele unei fecioare, ca să fie desăvârşit Dumnezeu şi să Se facă om; ca în acelaşi timp să stea împreună cu Tatăl pe scaun şi în pântecele fecioarei şi să le umple pe toate.

Vedeţi cum la taina înomenirii lui Dumnezeu-Cuvântul, pentru împlinirea planului mântuirii neamului omenesc, slujeşte Maica Domnului ca vas ales în faţa aleasă dintre toate popoarele pământului?

Căci zice dumnezeiescul Maxim Mărturisitorul: „Precum grădina se face ca să sădim pomi şi pomii se sădesc pentru grădină, aşa Maica Domnului S-a făcut de Dumnezeu mai înainte şi s-a întocmit planul ca din ea să Se nască Hristos la plinirea vremii".

Dar şi prin Isaia s-a spus cu 700 de ani mai înainte: *Iată, Fecioara va lua în pântece şi va naşte fiu şi vor chema numele Lui Emanuel,* adică cu noi este Dumnezeu (Isaia 7, 14).

Deci Maica Domnului a fost o persoană aleasă de Preasfânta Treime, din toate popoarele pământului, ca cea mai curată şi mai sfântă fecioară, din neam arhieresc şi împărătesc, din neamul lui Aaron după mamă şi din neamul lui David după tată, aleasă din două seminţii de fructe după trup, iar după duh, cum Unul Dumnezeu ştie, ca să slujească la mântuirea neamului omenesc.

La Buna vestire Arhanghelul Gavriil i se închină ei de la început: *Bucură-te, ceea ce eşti*

plină de dar, Marie, Domnul este cu tine (Luca 1, 28).

Maica Domnului a fost cea mai aproape de Mântuitorul. Ea L-a purtat nouă luni în pântece, L-a născut în iesle, L-a hrănit cu lapte un an de zile, L-a purtat în brațe şi de câte ori nu L-a sărutat pe Acela care a făcut cerul şi pământul? De câte ori nu L-a mângâiat, de câte ori nu L-a îmbrățişat, de câte ori n-a plâns de bucurie, pentru că ea nu era numai o fecioară preasfântă şi preacurată, ci era şi proorociță. Ea ştia că Acela pe Care L-a născut în peşteră nu este numai om, ci este şi Dumnezeu, Ziditorul ei, Care a zămislit-o şi pe dânsa în pântecele maicii sale.

Gândiți-vă câtă bucurie era în inima ei când îşi dădea seama că ea poartă în brațe pe Acela care ține în palma Lui cerul şi pământul!

La locul din Scriptură unde păstorii au vestit cuvântul cel grăit lor de înger despre Prunc (Luca 2, 10-18) şi unde Simeon bătrânul i-a proorocit în biserică că prin inima ei va trece sabie la patima Mântuitorului (Luca 2, 35), ce se zice? *Iar Maria păstra toate aceste cuvinte, punându-le în inima sa* (Luca 2, 19).

Maica Domnului n-a avut dureri la naştere, căci numai ea a născut fără dureri. Pentru că acolo unde n-a fost înainte dulceața de nuntă, nici durere n-a fost mai pe urmă. Ea a născut de la Duhul Sfânt, fără durere, dar a avut dureri la răstignirea Mântuitorului. Atunci a trecut sabie prin inima ei şi de trei ori a leşinat, văzând pe Fiul ei însângerat, batjocorit şi bătut, ştiind mai ales cine este El, Care a venit să mântuiască lumea şi cu rana Lui să vindece rana neamului omenesc.

Este o părere a unor teologi mari ai Bisericii Răsăritului, că atâta valoare are Maica Domnului în cer şi pe pământ, încât dacă, Doamne fereşte, Dumnezeu ar fi pierdut toate cele nouă cete de îngeri, toată lumea cea văzută şi nevăzută şi toate popoarele lumii, El nu ar fi avut atâta scârbă ca dacă ar fi pierdut-o pe Maica Domnului.

Aşa teologhisesc mulți sfinți, între care şi Sfântul Nicodim Aghioritul, pentru că planul mântuirii neamului omenesc este prevăzut să se împlinească numai la venirea Mântuitorului prin Maica Domnului. Atâta valoare are Maica Domnului, încât covârşeşte toate puterile cele de sus şi cele de jos.

Maica Domnului este al doilea cer sau a doua lume, cum zice Sfântul Ioan Damaschin. Printr-însa s-a înnoit neamul omenesc şi ea este Împărăteasa tuturor îngerilor şi a tuturor sfinților şi Maica noastră a tuturor popoarelor pământului şi a tot sufletul necăjit şi întristat care o cheamă în ajutor.

Ştiți oare, în ziua Judecății, cine are să fie de-a dreapta Mântuitorului? Maica Domnului! Iar de-a stânga Lui, Sfântul Ioan Botezătorul, îngerul întâistătător al tuturor sfinților.

Deci aceste două persoane sfinte sunt cele mai mari din ceruri după Preasfânta Treime.

Câtă durere, câtă nebunie, câtă orbire, câtă rătăcire, câtă nepăsare, câtă negrijă şi câtă ruşine va fi pentru popoarele pământului care n-au cunoscut-o şi n-au cinstit-o! Că ea, fiind de-a dreapta Mântuitorului, câtă slavă nu va avea atunci, ca una care L-a alăptat şi L-a purtat pe Mântuitorul în pântece şi L-a născut şi L-a alăptat şi L-a purtat în brațe şi toată viața a fost lângă El şi pururea L-a păzit de primejdii şi pururea L-a ascultat şi a suferit la patima Lui mai mult decât oricine, că inima ei a fost însângerată.

Mare ruşine o să aibă aceia în ziua Judecății.

Câtă slavă şi cinste nu are ea acolo sus, iar noi păcătoşii pe pământ ne lenevim s-o chemăm în ajutor, pentru că nu ştim câtă durere o să aibă sufletul nostru în ceasul morții. Atunci o să vedem cât poate Maica Domnului să ne uşureze şi să ne scoată din ghiarele dracilor care vor veni să ne arate toate câte am greşit cu cuvântul, cu lucrul şi cu gândul.

De aceea, fericiți şi de trei ori fericiți sunt creştinii aceia din casa cărora nu lipseşte icoana Maicii Domnului şi au candelă la icoana ei, şi citesc în fiecare zi măcar un acatist sau un paraclis al Maicii Domnului. Amin.

DESPRE ANUL NOU ŞI DESPRE CALENDAR
(31 decembrie 1970)

Părinţilor, fraţilor şi iubiţi credincioşi,

Fiindcă slujesc cu nevrednicie mâine Sfânta Liturghie, m-am gândit că-i bine ca privegherea din seara aceasta s-o mai împodobim cu cântări şi cu cuvinte sau cu predici, ca să nu pară prea lungă.

Mâine Biserica lui Hristos cea dreptmăritoare de Răsărit prăznuieşte trei sărbărori: Anul Nou, Tăierea împrejur cea după trup a lui Hristos Mântuitorul şi Sfântul Ierarh Vasile cel Mare, arhiepiscolul Cezareei Capadociei. Şi pentru că mâine nu se poate cuprinde într-o predică tot ce ar trebui spus despre aceste trei praznice, m-am gândit că în seara aceasta să mă ocup în cuvântul meu de însemnătatea Anului Nou.

Cum s-a ajuns la noi creştinii ortodocşi să se prăznuiască Anul Nou la 1 ianuarie? Iată prin ce împrejurări s-a ajuns la acesta şi ce însemnătate are Anul Nou.

Să ştiţi, fraţilor şi părinţilor, că Dumnezeu a făcut lumea aceasta primăvara şi a terminat-o, cum aţi auzit, în şase zile. Nu se ştia pe atunci ce-i acela calendar, că nici nu era zidit omul, iar după ce l-a zidit, omul era deocamdată în rai.

După mărturia unor teologi, Adam şi Eva au stat în rai numai 7 zile, alţii zic că 7 ani, alţii 70, iar alţii 700 de ani. Toţi sunt pentru cifra 7, dar nu se ştie exact cât au stat ei în rai.

Lui Dumnezeu, când a făcut lumea cu cuvântul, nu I-au trebuit ciocane şi hârleţe şi sapă şi mistrii ca să o facă. *El a zis şi s-au făcut. El a poruncit şi s-au zidit* (Psalm 148, 5). Dar a pus lumii acesteia nişte legi veşnice; toate se rotesc în ceasul universului cu precizie înspăimântătoare şi pentru îngeri, nu numai pentru oameni. Pentru ce? Pentru că este lucrul lui Dumnezeu Atotţiitorul!

Şi când a făcut Dumnezeu lumea, soarele era la zenit, adică în jurul cerului. Dar stihiile lumii făcute de El – pământul, planetele şi stelele – nu stau nemişcate nici o clipă, ci mereu se mişcă. Toate se mişcă în cerc. Ele veşnic se întorc de unde au plecat!

Aşa se mişcă stelele, aşa soarele şi luna şi toate planetele şi tot ce a făcut Dumnezeu. Tuturor le-a pus lege să se mişte, şi nu la întâmplare, ci cu mare rânduială, încât s-au uimit şi cei mai învăţaţi oameni ai lumii din antichitate şi au cunoscut pe Dumnezeu din zidiri, fără să-L cunoască din Scripturi, şi au strigat: „Mare eşti, Doamne, şi minunate sunt lucrurile Tale!"

Aşa a fost cazul şi mai târziu cu Isaac Newton, şi mai apoi cu Kepler şi cu ceilalţi mari astronomi, care din mişcarea universului, au înţeles că este o mână, este un centru de îndrumare care le poartă pe toate acestea cu atâta precizie.

Mişcarea regulată în cerc a stelelor ne dă calendarul. Dar prin ce l-a întemeiat Dumnezeu în chip deosebit? L-a întemeiat prin cei doi ochi ai lumii: soarele şi luna. După ei a făcut să se orienteze toată suflarea, până la sfârşitul lumii. Şi aţi auzit că se vorbeşte în Pascalie de crugul soarelui şi de crugul lunii.

Şi de ce am luat istoria aşa de departe? Ca să vedeţi cum a ajuns Anul Nou la noi. Când s-au făcut primele catedrale din epoca străveche, pe timpul lui Nimrod, împăratul ninivitenilor, ei nu se orientau ca noi după calendare cu 12 luni, că nu ştiau. Ei aşteptau mişcarea astrelor cereşti, a crugului soarelui sau al lunii, şi ştiau că a trecut un an din crugul soarelui.

Mai târziu s-a mai deşteptat lumea. Aşa, vechii haldei, popor mai vechi decât evreii, au fost mari astronomi. Ei au împrumutat mult cilivizaţiei egiptenilor, apoi aceştia elenilor şi aşa mai departe, până a ajuns în părţile noastre ale Europei. Aceia au observat şi alte mişcări pe cer, nu numai mişcarea soarelui şi a lunii, şi treptat au început să alcătuiască un fel de calendar pe pământ, după calendarul cerului sau după calendarul soarelui sau al lunii.

Calendarul ceresc, fiind opera lui Dumnezeu, nu rămâne nici o iotă în urmă şi nu poate să se clintească, pentru că zice: *...poruncă a pus şi nu va trece* (Psalmul 148, 6). El nu poate să rămână în urmă. Iar calendarele făcute de oameni până acum au fost mii şi zeci de mii; în fiecare epocă, după

mintea oamenilor de atunci. Au fost calendare de umbră, calendare de soare, calendare de nisip, calendarele faraonilor Egiptului şi altele.

Au fost o mulţime de calendare la egipteni şi la popoare mai vechi ca egiptenii, cum au fost de pildă asirienii. Erau calendare fructifere. Când se coceau portocalii, şi asta se întâmplă de două ori pe an, socoteau că s-a împlinit un an. A fost calendarul Nilului, care s-a practicat sute de ani, căci Nilul se revărsa periodic, de două ori într-un an. Dar Nilul, din cauza ploilor de la Ecuator, se revarsa uneori mai înainte cu două luni, altă dată mai târziu, şi aşa mai departe. Ei ştiau că atunci când s-a făcut orezul sau s-a revărsat Nilul de două ori, este anul nou.

Dar ştiinţa n-a fost mulţumită cu calendare din acestea. Şi nici nu trebuia să fie sau să se ia după lucruri de acestea care n-au mers regulat. De aceea oamenii au vrut să facă alte calendare, mai bune, ca să se apropie mai mult de calendarul cerului, de calendarul pe care L-a făcut Atotţiitorul Dumnezeu.

Primii care au început să facă aceste calendare au fost egiptenii. Eu au făcut prima dată calendarul de 12 luni, măcar că luna avea câte 28-30 de zile, anul având numai 354 de zile. Poporul iudeu, care a fost în robia egiptenilor 430 de ani, când a ieşit din robia lor, a împrumutat calendarul egiptean, căci altul mai bun nu se găsea în acea vreme, şi l-au folosit pe el 1500 de ani, până la împăratul Iulius Cezar, cu circa 44 de ani înainte de venirea Mântuitorului. Dar până la cea dată calendarul folosit rămăsese foarte mult în urmă. De aceea romanii, vrând să-şi facă un calendar mai bun, au trimis – pe vremea lui Iulius Cezar – pe învăţatul Sosigene în toate părţile lumii să vadă care calendar este mai aproape de calendarul ceresc, care se potriveşte mai mult cu calendarul dumnezeiesc.

Şi acela, fiind însărcinat de împăratul Iulius Cezar, a cercetat toate calendarele de pe valea Nilului, din Palestina, de prin Africa şi l-a găsit tot pe al evreilor mai aproape, fiindcă era luat de la egipteni. Dar lipseau 11 zile şi 6 ceasuri faţă de mişcările astrelor de pe cer. Deci i-a mai adăugat încă 11 zile şi 6 ceasuri.

La început toate popoarele, respectând tradiţia după care începutul lumii a fost în martie, începeau anul de atunci, indiferent ce calendar ar fi avut ele. Aşa au socotit şi egiptenii şi evreii şi romanii. Mai apoi romanii au adăugat lunile ianuarie şi februarie şi au stabilit începutul anului la 1 ianuarie.

Ei aveau obiceiul ca în ziua de 1 ianuarie să ia impozite de la popor, schimbau pe dregători, plăteau salariile la muncitori, la militari, îi avansau pe unii din aceştia la grad mai mare. Tot la 1 ianuarie aveau şi cele mai mari festivităţi şi cu acest prilej făceau mare zarvă de cântece şi jocuri, cum le vedeţi până acum.

Că de la romani şi de la păgâni vin obiceiurile acestea de a umbla din poartă în poartă şi a fluiera şi a cânta şi a face câte şi mai câte, cum le vedeţi până astăzi. Şi aşa se fac în această zi petreceri în loc de sfinte slujbe de mulţumire lui Dumnezeu şi de cerere a ajutorului Lui. Că nu de la Biserica lui Hristos vin acestea, ci de la popoarele păgâne, căci romanii le-au împrumutat de la egipteni şi egiptenii de la asirieni şi aşa mai departe. Obiceiurile acestea nu sunt creştineşti, ci păgâneşti, fiindcă şi noi ne tragem din popoare păgâne, căci şi romanii şi dacii au fost păgâni.

Din anul de 354 de zile s-a făcut calendarul de 365 de zile. Şi la patru ani înmulţind cele 6 ceasuri care treceau în plus în fiecare din aceşti ani, mai erau 24 de ceasuri, deci mai puneau o zi. Aşa s-a născut anul bisect, adică trei ani de câte 365 de zile, şi al patrulea (bisect), de 366.

Dar lumina credinţei lui Iisus Hristos a strălucit la Roma şi în Imperiul Roman, la sud de Dunăre, mai ales după ce Dacia a fost cucerită de Traian şi mulţime de colonişti din Peninsula Balcanică au inundat ţara strămoşilor noştri. Şi aşa a ajuns creştinismul cu lumina credinţei dincoace de Dunăre şi a început să înflorească aici Biserica lui Hristos.

Dar prin aceşti colonişti au venit la noi şi obiceiurile acestea de la 1 ianuarie. Aceste obiceiuri au trecut de la ei la noi, precum şi calendarul de 12 luni. Astfel am ajuns şi noi românii să prăznuim ziua de 1 ianuarie, ziua anului nou civil.

Vi le-am spus acestea pe scurt, pentru că nu vi le pot arăta mai pe larg. Oamenii s-au

obişnuit de la început să pună semne câţi ani au trecut de la zidirea lumii. Biblia nu spune aceasta, căci ea nu se ocupă de cronologie. Ea este o carte de morală, de sfinţenie, plină de Duhul Sfânt. Prin ea se arată că există Dumnezeu, că El este Creatorul lumii, se arată legile date de El întregului univers, se arată că El pedepseşte păcatul şi răsplăteşte virtutea, că cei ai Lui sunt drepţi, sfinţi, iar ceilalţi sunt păcătoşi şi vor lua plată după faptele lor şi osândă dincolo. De acestea se ocupă Biblia.

Şi au făcut oamenii însemnări de la zidirea lumii, socotind că atâţia ani sunt de la Adam, şi toţi ceilalţi au auzit de la unul. Dar nimeni nu ştie precis câţi ani sunt de la Adam. Unii zic că Hristos a venit în lume, pentru că nimeni nu ştie exact când a făcut Dumnezeu lumea şi câţi ani sunt de la zidirea lumii.

Nimeni nu ştie când a zidit Dumnezeu lumea, decât Cel ce a zidit-o! Aşa spunea Marele Vasile. Dar oamenii au stabilit un fel de epoci, de ere. Unele le-au pus în legătură cu diferite evenimente: era alexandrină, de când Alexandru cel Mare a avut război cu perşii; era romană, de la fondatorul Romei, apoi era martirilor, de la începutul creştinismului până pe vremea lui Diocliţian. Dar de abia din vremea împăratului Justinian, de la anul 527, au început să se numească anii de la Hristos.

Aşa am ajuns şi noi să prăznuim Anul Nou, să se înceapă anul de la 1 ianuarie după tradiţia rămasă nouă de la Roma. Şi sunt calendare diferite şi astăzi.

Sunt popoare care au calendarul cu doi ani, cu trei ani înainte, sau cu şase. Dar calendarul cel mai aproape de calendarul luni-solar este calendarul pe care-l avem noi ortodocşii. El este îndreptat de conferinţa interortodoxă din Constantinopol din anul 1923, la 15 noiembrie, din timpul Patriarhului Meletie al V-lea şi este cel mai aproape de calendarul ceresc. Abia în 42.000 de ani el rămâne cu o zi în urmă. Noi după calendarul acesta ne călăuzim şi el este aprobat de toată Biserica.

Iar calendarul gregorian pe care l-a îndreptat Papa Grigorie al IX-lea în anult 1583, prin marele filosof şi astronom Lilio, rămâne la 3600 de ani cu o zi şi o noapte în urmă; deci el rămâne mai mult în urmă ca al nostru din punct de vedere ştiinţific.

*

Dar vreau să vă spun că, începând cu Anul Nou, grija noastră cea mai mare trebuie să fie alta. Cel mai mare lucru este să ne înnoim viaţa, să luăm aminte, cu fiecare an nou să lăsăm câte un păcat care ne stăpâneşte cine ştie de când şi să punem în locul lui o virtute. Să iertăm greşelile celor ce ne-au supărat, să-i iertăm pe toţi, să începem Anul Nou cu inimă curată şi cu credinţă în Dumnezeu. Să nu începem la crâşmă cu beţie, cu fluiere, cu câte şi mai câte petreceri. Că dacă începi bine ziua întâi, fiindcă ziua bună se arată de dimineaţă, aşa o să-ţi meargă tot timpul!

Du-te prin sate acum, în noaptea aceasta. Este iadul pe faţa pământului! Iată cum ştiu oamenii să mulţumească lui Dumnezeu că le-a mai dat un an de viaţă. Dar vine moartea la om şi-l strânge de gât, de nu mai poate spune nici preotului ce a făcut, că i-a legat limba! Cât ar mai vrea el atunci să-i mai dea Dumnezeu un ceas. Dar nu-i mai dă! Este rânduit: când ţi-o veni ceasul, te ia şi te duce. Ai vrea să te rogi: „Doamne, mai dă-mi un minut!” Dar nu-ţi mai dă! Ai avut destule! Dumnezeu este prea drept! Ţi-a dat vreme, dar n-ai vrut să te îndrepţi, să te pocăieşti, să plângi, să te rogi! Ţi-a dat atâţia ani de viaţă şi n-ai avut nici o grijă. Şi atunci vei vedea că nu mai este pocăinţă în timpul morţii.

Deci să ne gândim că, trecând un an de zile, foarte mult trebuie să plângem lui Dumnezeu că n-am făcut nimic bun şi să-I mulţumim că ne-a ajutat cu mila şi cu îndurarea Lui să trecem iarăşi 365 de zile şi să ajungem până azi.

Toţi trebuie să mulţumească. Toată zidirea lui Dumnezeu. Căci viaţa şi fiinţele şi toate vremurile sunt în mâna lui Dumnezeu. Tocmai acuma trebuie să mulţumim lui Dumnezeu, ca să nu vină urgia Domnului peste noi!

Aşteptăm mila lui Dumnezeu, dar odată n-ar să mai fie timp, căci vine moartea pentru fiecare! Vine dreptatea lui Dumnezeu, de care nu poate scăpa nimeni! Nu pot scăpa nici împăraţii.

Unde sunt împărățiile? Unde sunt faraonii Egiptului? Unde sunt sultanii turcilor? Unde sunt craii Germaniei? Unde sunt împărații de care se cutremura lumea? Unse sunt cetățile? Unde sunt orașele? Unde-i orașul Pompei și unde este Cartagina și orașele vechi care s-au dărâmat de cutremur?

Unde sunt cetățile lumii? Unde sunt puternicii? Unde sunt cei învățați? Unde sunt filosofii? Unde sunt cei care au purtat sceptru și ale căror capete străluceau ca soarele? Unde sunt? Praf, pământ și pulbere s-au făcut. Așa-i dreptatea lui Dumnezeu și vai de noi și de noi dacă cheltuim vremea în zadar. Marele Apostol Pavel spune: *Răscumpărați vremea, că zilele rele sunt* (Efeseni 5, 16).

Vom cere să mai trăim un minut și n-ar să ne mai dea Dumnezeu! Pentru că trecem fără griji viața aceasta și ne încurcăm cu grijile veacului, de parcă am fi nemuritori. Fum suntem! În toată ziua Biserica ne spune: *Omul ca iarba; zilele lui ca floarea câmpului, așa va înflori* (Psalm 102, 15). I-a spus Dumnezeu lui Isaia, pentru toți: *Tot trupul este iarbă și slava omului ca floarea ierbii; uscatu-s-a iarba și floarea ei a căzut.* Și iarăși: *Anii lor ca pânza unui păianjen s-au socotit;* și iarăși: *Zilele mele ca umbra s-au plecat și eu ca iarba m-am uscat.*

Pentru cine vorbește aici Duhul Sfânt? Pentru noi! Să avem urechi, să nu fim surzi. Să nu ne astupăm urechile, că visuri suntem sub soare. Oricine ar fi, praf și pulbere este! Nimic nu rămâne veșnic pe pământ. Unde sunt puternicii de care se cutremura lumea până ieri? Du-te și întreabă-i acolo: „Cu ce v-ați ales din viața aceasta?" Unde a rămas stăpânirea, unde știința, unde puterea popoarelor? I-a luat moartea, după dreptate, și-i ține în legături până în ziua Judecății de Apoi.

Împăratul Alexandru Macedon era mare filosof; învățase filosofia despre suflet și moarte de la acest mare filosof din antichitate, Aristotel, opt ani de zile. Și tot îl cinsteau ai lui, dar el avea cuvântul acela: „Dacă-i moarte, nu-i nimic!"

Dar odată, tot îl lăudau:

– Măria ta, cât stăpânești! Cât de mare ești!...

– Măi, dacă credeți că am stăpânire, veniți cu mine la malul mării (și marea era tulbure în ziua aceea. Vărsa valuri și se agita). Uite, ca să vedeți ce putere am: Mare, îți poruncesc să stai pe loc!

– Dar marea zvârlea valuri peste el.

– Ați văzut? Ați zis că am putere! Ați spus că eu împărățesc. Un val de apă tot acum mă îneacă. Nu a ascultat deloc de mine. Cum ziceți că am putere, dacă un val de apă nu ascultă de mine?

El era om care cunoștea că omul nu poate nimic fără Dumnezeu!

Când era să moară, l-au întrebat generalii lui:

– Măria ta, din ce să-ți facem mormântul? Din marmură? Din aur? Din pietre scumpe de iachint, de hrisolit, de onix, de ametist sau de rubin? Toate pietrele scumpe i le-au spus. Iar el le-a răspuns:

– Dacă-i moarte, nu-i nimic! Să nu-mi faceți mormântul meu din aur și din alte pietre scumpe, ci să-mi faceți mormântul și sicriul de granit. Să nu cumva să mă îmbrăcați în haine aurite, ci simplu, ca un simplu om. Și să lăsați la sicriu două găuri: una în stânga și alta în dreapta.

– Dar de ce asta?

– Pe acolo să-mi scoateți mâinile goale, ca să vadă toți că nimic n-am luat cu mine după moarte.

Să veghem cum petrecem timpul înaintea Domnului. Căci negreșit vom muri și ne va cere socoteală ce-am vorbit în fiecare clipă și ce-am gândit și ce-am lucrat.

Acestea v-o spun pentru Anul Nou! Să mulțumim Preasfintei Treimi și Preacuratei Maicii Domnului, care mijlocește pentru toată lumea, că ne-a învrednicit să mai trecem un an. Să ne hotărâm în inima noastră să punem început bun și să petrecem de aici înainte cu Dumnezeu, creștinește. Să ne împăcăm cu Dumnezeu mai înainte de a ne răpi moartea. Amin!

O MINUNE CU SFÂNTA ICOANĂ A MÂNTUITORULUI

Am să vă spun o istorioară, ca să vedeți că taina Crucii s-a mai repetat uneori şi în chip văzut. Iată ce s-a întâmplat.

Într-o casă oarecare bolea un biet creştin sărac şi era aproape de moarte. Neavând cui să vândă casa, a lăsat-o cu chirie unui evreu pentru un timp, spunându-i:

– Uite, rămâi în casa mea, că eu acum mor şi la urmă va rămâne la nişte nepoți ai mei.

Când a murit creştinul acela, a rămas în casa aceea o icoană a Mântuitorului Iisus Hristos. Evreul acela, nefiind cu ură către creştini, a lăsat icoana pe perete şi îşi vedea de treburile lui. Dar a venit într-o zi la dânsul alt evreu şi i-a zis:

– Cum stai tu, măi, cu icoana în casă? Uite icoana lui Hristos!

Iar el a răspuns:

– Aşa am găsit casa când am venit şi n-am îndrăznit să iau icoana de la locul ei, că am auzit că acesta-i lucru sfânt. Este Hristos!

Însă evreul acela, fiind rău şi necredincios, a cerut icoana, şi nu s-a lăsat până ce nu i-a dat-o. Şi a luat icoana Mântuitorului de acolo, a dus-o la el acasă, departe, a chemat şi pe alții şi le-a zis:

– Să facem şi noi cu icoana lui Hristos, cum au făcut părinții noştri!

Şi au pus icoana pe un stâlp şi au răstignit-o cu cuie. Unde erau mâinile Mântuitorului pictate au bătut cuie şi după ce au pus sfânta icoană acolo au început a o lovi în față, bătându-şi joc de ea. Unii Îl scuipau, alții strigau: Hoo, coboară-Te de pe cruce! Şi în fel şi chip ziceau. După cum au făcut părinții lor, aşa au făcut şi icoanei Mântuitorului, ca să facă măcar simbolic din ceea ce au făcut părinții lor, să le urmeze răutatea. Iar unul din ei a zis:

– Eu am auzit că unul L-a împuns cu sulița în coastă!

Şi în batjocură, cum râdeau ei acolo, au luat o suliță şi au împuns icoana. Dar deodată, când au împuns-o, a început să curgă sânge mult, încât i-au cuprins spaima pe toți, şi au fugit la şcoala lor şi au spus rabinului:

– Iată ce am făcut noi! Am răstignit icoana lui Iisus Hristos şi, când am împuns-o, a curs sânge!

Şi a venit învățătorul lor, rabinul, şi a văzut adevărul. Apoi a zis:

– Vedeți? Acum s-a stabilit mai tare şi mai clar decât toate că părinții noştri au fost ucigători de Dumnezeu Cel Viu şi de Omul Iisus Hristos! Deci, dacă a curs sânge din icoana aceasta uscată de lemn, suntem toți vinovați de sângele Lui şi trebuie să ne botezăm!

Şi ducându-se la şcoală cu icoana însângerată, s-au botezat toți aceia, toată şcoala lor, şi mult popor evreiesc a trecut la dreapta credință, văzând sângele lui Hristos curgând din Preasfântul Său Trup zugrăvit pe icoană, după atâtea sute de ani de la răstignirea Sa pe Golgota.

ALTĂ MINUNE, CU SFÂNTA CRUCE

În India, unii din misionarii noştri creştini predică Evanghelia cu râvnă, mai ales cei catolici. Un biet misionar a reuşit într-o comună să convertească la credința creştinească vreo câteva familii din hinduşii aceia, credincioşi ai lui Brahma Krişna. Şi aceia convertindu-se la creştinism, misionarul a ridicat în satul lor o troiță, o cruce a lui Hristos sculptată în lemn, cu Mântuitorul, în mărime naturală, şi a împodobit-o frumos.

Cei ce crezuseră în Hristos se închinau la crucea Mântuitorului răstignit şi la acea sfântă troiță. Iar ceilalți păgâni, care erau mulți, după cum sunt şi astăzi, au pornit cu ură mare asupra acelor puțini creştini şi-i băteau şi-i ucideau, martirizându-i pentru că au crezut în Hristos.

Ba, s-au dus la acea troiță unde era Hristos răstignit şi au început a-L batjocori şi a-L scuipa

pe Mântuitorul de pe cruce, bătându-L cu ciomegele şi ungându-I crucea cu murdării. Iar când erau în toiul acestor batjocuri, Mântuitorul de pe cruce a întors faţa la dreapta, spre ei, şi a zis: „De ce Mă batjocoriţi?”

Când au văzut ei că Cel pe care Îl scuipau S-a întors cu faţa ca un om viu şi i-a întrebat de ce Îl batjocoresc, câţiva au murit de frică, iar ceilalţi au dat fuga la învăţătorii lor, din legea sanscrită, păgânească, şi au spus:

– Veniţi să vedeţi o minune! Noi L-am batjocorit pe Hristos şi am văzut cu ochii noştrii cum a întors faţa şi a zis către noi: „De ce Mă batjocoriţi?”

Şi au mers cu toţii şi, când au văzut şi învăţătorii lor că Mântuitorul stă cu faţa întoarsă, s-au speriat şi toţi s-au botezat, şi mare cutremur i-a cuprins pe locuitorii din ţinutul acela. Şi acolo unde a fost sfânta troiţă, se află azi o catedrală mare. Iar acea cruce dumnezeiască cu Mântuitorul care şi-a întors faţa, a fost şi este până astăzi în altarul acelei catedrale.

Şi aşa Mântuitorul a băgat groaza în cei ce-L batjocoreau, numai ca să-i întoarcă pe dânşii pe calea pocăinţei.

Deci, fraţii mei, dacă numia atât semn de la Crucea lui Hristos a fost în stare să facă pe oameni să moară de vii, să-i întoarcă la pocăinţă şi să trezească atâtea suflete, ca va fi oare când va veni Mântuitorul pe norii cerului şi când Crucea lui Hristos, adusă cu slavă multă de milioane şi miliarde de arhangheli şi îngeri, va străluci de milioane de ori mai tare decât soarele?

CUVÂNT DESPRE RAI

Oare cum aş putea eu, nepriceputul şi cu totul neiscutitul, să zugrăvesc prin cuvinte patria noastră cea veche din care am căzut? Dacă dumnezeiescul şi marele Apostol Pavel ne spune că: *Cele ce ochiul n-a văzut şi urechea n-a auzit şi la inimă de om nu s-au suit, acelea a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El*, apoi cum o limbă de ţărână şi o minte întunecată de păcate se va pricepe a spune cele nespuse?

Dar, fiindcă nu este bine nici a tăcea despre acea fericire şi frumuseţe, voi îndrăzni a aduce prin cuvânt, din cele ce ne-am învăţat din Sfânta Scriptură şi din învăţăturile Sfinţilor Părinţi, o umbră oarecare a celor neumbrite şi veşnice veselii, ca prin cele prea mici să suim înţelegerea noastră după putere la cele prea mari şi cu prea minunată frumuseţe împodobite.

Sfânta Scriptură ne spune despre rai că este aşezat de Dumnezeu spre răsărit: *Şi a sădit Dumnezeu rai în Eden spre răsărituri.* N-aţi auzit ce spune Isaia? *Răsărit este numele Lui.* N-aţi auzit ce spune Psaltirea? *Dumnezeu S-a suit peste cerurile cerurilor, spre răsărituri.*

Sfântul Vasile cel Mare înţelege raiul, după el şi după toţi sfinţii, ca o desfătare, căci Eden înseamnă raiul desfătării. Aici trebuie să înţelegem o desfătare vrednică de Dumnezeu, desfătare care este potrivită sfinţilor.

Mai departe, arătând despre cele nespuse duhovniceşti veselii, zice: *Acolo pornirile râurilor vestesc cetatea lui Dumnezeu* (Psalm 45, 4). Sfinţii Părinţi ai Bisericii au spus că raiul este îndoit, adică este alcătuit şi din cele simţite şi din cele gândite, văzut şi nevăzut, după cum omul este format din trup şi suflet. Raiul îl înţelegem şi trupeşte, dar îl tâlcuim şi duhovniceşte. În rai va fi o desfătare duhovnicească desăvârşită a celor cinci simţuri ale omului.

Raiul nu-i împărăţia cerurilor. Raiul este locul unde a stat Adam şi unde stau drepţii până la judecata de apoi. O stare provizorie. Nu-i hotărât să stea drepţii acolo pentru totdeauna, că de la judecată înainte, sufletele drepţilor nu se mai duc în rai, ci în împărăţia cerurilor.

Iar deosebirea între cer şi rai este negrăit de mare, pentru că atâta iubire a avut Dumnezeu de neamul omenesc, încât în locul raiului i-a dat împărăţia cerurilor. Satana l-a scos pe Adam din rai, iar Dumnezeu, venind pe pământ şi suferind pentru neamul omenesc, nu-l mai bagă în rai pe omul care face voia Lui şi poruncile Lui şi se teme de El, ci în ceruri. În Evanghelie ce s-a zis? „Fericiţi cei săraci cu duhul, că acelora este împărăţia raiului?” Nu, ci altfel: „împărăţia cerurilor”.

Sau zice: „Fericiți cei izgoniți pentru dreptate, că acelora este împărăția raiului?” Nu, ci „împărăția cerurilor”.

„Iată dar – zice Sfântul Vasile –, a prierdut omul raiul, iar prin mila lui Dumnezeu cea negrăită, a câştigat cerul”. Că *unde a prisosit păcatul,* zice Apostolul Pavel, *acolo darul a prisosit.*

Împărăția lui Dumnezeu nu este mâncare şi băutură, ci dreptate, pace şi bucurie în Duhul Sfânt. Iar ca să intre cineva în Împărăția cerurilor trebuie să se nască din apă şi din Duh, să fie nevinovat ca pruncii, să rabde multe scârbe în viață şi să se silească în toată viața la lucrul poruncilor Domnului.

Raiul, ca cineva să-l poată descrie, nu se poate. Niciodată nu poate să descrie cineva frumusețile raiului. Nici oamenii, nici îngerii. Auziți pe Apostolul Pavel: *Ceea ce ochiul n-a văzut şi urechea n-a auzit şi la inimă de om nu s-a suit, aceasta a pregătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe Dânsul.*

Marele Vasile, arătând pe cât este nouă cu putință despre rai, zice aşa: „Omule, dacă-ți închipui că raiul este mâncare şi băutură şi veselie şi grădină şi flori şi cântări şi păsări şi palate de aur, nu te opresc. Măcar aşa să-ți închipui, dar râvneşte la rai, adică să doreşti raiul. Că, dorind raiul, te laşi de păcat. Închipuie-ți şi tu cum vrei, dar orice vei închipui tu despre rai, nu este ceea ce îți închipui tu, că raiul este mai presus de minte”.

Apoi zice: „Deci ispiteşte-te ca prin învățăturile acestea să vii întru înțelegerea raiului aceluia şi să ajungi şi tu la zorile dumnezeieştii lumini. De eşti trupesc şi mare îndulcire socoteşti din cele simțite, să ai acea închipuire a Raiului celui trupesc şi săturarea cea prea dulce, şi să te sârguieşti către acestea, fiindcă acolo vei afla desfătarea neîncetată! Dar mai bine decât îndulcirile cele trupeşti, suie-te cu gândul către frumusețea îngerilor şi învață-te cu de-amănuntul roadele dreptății!”

Sfântul Vasile cel Mare vorbeşte în Hexaimeron despre rai, zicând: „Acolo sunt livezi prea dulci la vedere, cu multă şi negrăită verdeață şi foarte frumos împodobite. Acolo floarea nu străluceşte puțină vreme şi apoi lipseşte, ci îndelungată vreme şi este o mireasmă a Duhului Sfânt, pe care omul nu o poate spune.

Buna lor mireasmă este fără de saț, frumoasa lor culoare de-a pururea străluceşte şi puterea vânturilor nu le slăbeşte. Lunile cele noi nu le veştejesc, înghețurile nu le îngheață, arsura soarelui nu le usucă; ci un duh măsurat, care dă oarecare subțire şi dulce suflare, uşor cu dulceață suflă asupra lor, neîmpilat de vreme şi neveştejit în veac, păzind sporul lor. Iar frumusețea sadurilor celor de acolo este şi ea vrednică de facerea şi sădirea Celui ce le-a sădit”.

Şi după multe, zice: „Care cuvânt va putea să arate mulțimea dulceții şi frumuseții aceleia?... Acolo sunt şi neamuri de nenumărate feluri de păsări, care prin floarea aripilor şi prin dulcea viersuire a glasurilor, aduc o dulceață negrăită, încât oamenii cei drepți de acolo se desfătează şi se îndulcesc prin toate simțurile: pe unele văzându-le, pe altele auzindu-le”. Mai departe zice: „De eşti duhovnicesc şi cugeți mai mult decât la îndulcirile trupeşti, urcă-te cu gândul către frumusețile îngerilor şi învață-te roadele dreptății ce sunt în ei. Vezi râurile lui Dumnezeu cele pline de ape, ale căror porniri veselesc cetatea lui Dumnezeu şi al căror meşter este singurul Dumnezeu”.

Dar, într-adevăr, raiul în care a stat Adam era îndoit. Avea o parte simțită şi una gândită, fiindcă în rai erau pomi din care se putea mânca. Ceea ce spune Sfânta Scriptură: *pomul cunoştinței binelui şi răului,* se poate închipui că a fost într-adevăr pom.

Dar de ce-i spune pomul cunoştinței binelui şi răului? Ştiți voi ce înseamnă pomul cunoştinței binelui şi răului, din care a mâncat Adam, şi de ce se cheamă aşa? Iată ce spune Sfântul Ioan Gură de Aur despre acest pom: „Pomul cunoştinței binelui şi răului din rai se cheamă aşa pentru că două lucruri mari a arătat el după ce au gustat Eva şi Adam dintr-însul: A arătat binele şi răul”.

A arătat cât de bine era dacă nu mânca din pom, că Adam, care a stat 700 de ani în rai, s-a desfătat acolo de atâtea bunătăți – şi de cele simțite şi de cele gândite, că auzea şi îngerii în ceruri şi

îi vedea cum îl laudă pe Dumnezeu. Iar atunci când l-a scos afară din atâta dulceață şi frumuseţe, a cunoscut cât de bine era dacă nu mânca din pom. Şi iarăşi, a cunoscut şi răul: „Cât de rău este, şi ce mare răutate ne-a ajuns pe noi, fiindcă am mâncat din pom".

Iată ce înseamă pomul cunoştinţei binelui şi răului. A cunoscut cât de rău a făcut că a călcat porunca lui Dumnezeu şi cât de bine era dacă nu o călca şi nu mânca din pom. Aşa se tâlcuieşte pomul cunoştinţei binelui şi răului după Sfinţii Părinţi.

Dar să continuăm despre rai. Marele Vasile spune acolo: „Păsările raiului nu mai mor ca cele de pe pământ şi nu mai îmbătrânesc, că sunt pline de Duhul Sfânt. Acolo cele patru stihii care sunt pe pământ: aerul, apa, pământul şi cerul, sunt atât de împodobite de Dumnezeu, cum nu se poate vorbi. Cele patru anotimpuri ale anului: primăvara şi vara, toamna şi iarna, aşa de frumos sunt îmbinate unele cu altele, încât nu se mai satură omul în veacul veacului de a trăi acolo.

Acolo niciodată nu este silă a vânturilor şi nepotrivire a anotimpurilor. Acolo nu-i nici prea frig, dar nici prea cald. Nu-i nici prea mare vânt, dar nici să nu fie deloc. Nu-i niciodată acolo ploaie prea multă, dar nici să nu fie. Deci cele patru stihii, cele patru anotimpuri, sunt îmbinate în aşa fel, încât provoacă o negrăită plăcere la cele cinci simţuri ale omului.

Gustul. Poamele din rai au atâta dulceaţă şi atâta felurime de gusturi, încât omul nu mai poate pofti nimic peste dulceaţa lor.

Auzul. Cântările de acolo care desfătează nu gustul, ci alt simţ al omului, auzul, atâta frumuseţe au, încât o mie de ani se pare un ceas în rai, cum citim şi în *Mântuirea păcătoşilor*.

Pipăitul cel îndoit, înăuntru şi în afară, acolo atâta frumuseţe are şi atâta blândeţe în zidiri, încât niciodată spini nu există, lucru aspru nu există, lucru care să te ardă nu există, lucru care să te otrăvească nu există, aşa încât pipăirea şi cea dinăuntru şi cea din afară este fără nici o vătămare.

Mirosul. Atâta mireasmă a Duhului Sfânt este acolo şi florile acelea atâta mireasmă au, încât nu mai poţi să-ţi închipui că ar mai exista altceva în lume să miroase mai frumos ca acelea.

Vederea. Iar vederea se desfată întru atâta frumuseţe (Gan-Eden, adică veşnică desfătare), încât nu poate omul nici într-un fel să mai cugete că ar putea vedea ceva mai frumos ca acolo.

Se desfătează cele cinci simţuri ale omului de nu pot mai mult. Ai văzut ce spune în Psaltire: *Pornirile râurilor veselesc cetatea lui Dumnezeu.* Ştiţi voi ce înseamnă pornirile râurilor? Râurile Duhului Sfânt se varsă în rai şi veselesc cetatea lui Dumnezeu – raiul şi sufletele –, încât nu poate omul să spună cu limba asta de ţărână ce mângâiere a Duhului Sfânt vine acolo.

Pornirile râurilor, pornirile darului Duhului Sfânt care se varsă în rai, atât veselesc inima şi mintea omului, încât el nu mai poate cugeta, nici cu inima, nici cu mintea, nimic mai presus decât acele mângâieri ale darului Duhului Sfânt. Şi acesta-i raiul, dacă-ţi poţi închipui aşa, dar nu împărăţia cerurilor.

V-am spus că omul este îndoit, o parte văzută şi una nevăzută. Raiul este şi simţitor, ca omul să poată gusta şi cu trupul şi cu vederea dulceţile lui; şi gânditor, pentru că sufletul omului acolo nu este împiedicat să vadă cerul sau dănţuirile arhanghelilor şi ale îngerilor sau să audă cântările din cer. Între partea văzută şi cea nevăzută este o mare legătură.

În rai Dumnezeu a spus lui Adam *să lucreze raiul şi să-l păzească*. Dar ştiţi ce lucrare era aceea? Întreabă pe Sfântul Nil Ascetul. **Era lucrarea rugăciunii şi păzirea minţii.** Raiul cel cuvântător din sufletul lui! A lucra raiul este întotdeauna a fi în rugăciune necontenită cu Dumnezeu, asemenea cu îngerii, căci Adam îi auzea rugându-se şi cântând lui Dumnezeu; iar a-l păzi este de a-şi păzi mintea, să nu alunece cumva spre gândire împotriva lui Dumnezeu.

Închei aici prin cuvintele Sfântului Vasile cel Mare: „Învaţă-te, omule, ca din nişte învăţături ca acestea să vii întru înţelegerea Raiului şi să ajungi la zorile dinaintea luminii, unde răsare lumina cunoştinţei şi unde raiul desfătării s-a sădit". Amin.

MARIA PARTEA CEA BUNĂ ŞI-A ALES

La toate praznicile Maicii Domnului se citeşte Evanghelia cu Marta şi Maria. Dumnezeieştii Părinți care au alcătuit sinaxarul, fiind plini cu Duhul lui Dumnezeu, au rânduit această Evanghelie, în care se arată că Maica Domnului, Maria cea Preasfântă şi Preacurată, partea cea bună şi-a ales (Luca 10, 42).

Care este partea cea bună în viața creştinului? Necontenita rugăciune. Toată fapta cea bună trebuie să o însoțim cu rugăciune, cum arată marele Apostol Pavel în Epistola întâi către Tesaloniceni, unde zice: *Neîncetat vă rugați* (5, 17).

Dar chiar Mântuitorul în Evanghelie zice: *Luați aminte, privegheați şi vă rugați* (Marcu 13, 33). Şi dumnezeiescul Apostol Petru spune: *Privegheați, că potrivnicul vostru, diavolul, ca un leu umblă, căutând pe cine să înghită* (I Petru 5, 8). Şi dumnezeiescul Prooroc David de asemenea ne spune: *Bine voi cuvânta pe Domnul în toată vremea, pururea lauda Lui în gura mea* (Psalm 33, 1).

Ai auzit pentru ce s-a citit Evanghelia aceasta? Ca să ne învețe că Maica Domnului şi-a ales partea cea bună, partea Mariei. Căci Mântuitorul, când Marta alerga să-i facă mâncare şi să-i gătească masa, oarecum a mustrat-o cu pilda Mariei: *Marto, Marto, te grijeşti şi spre multe te sileşti; dar un lucru trebuieşte.* Care? Acela pe care-l avea Maria, că stătea la picioarele Domnului. *Căci Maria* – zice – *partea cea bună şi-a ales, care nu se va lua de la dânsa* (Luca 10, 38, 42).

Dacă am avea şi noi partea Mariei în viața noastră, dacă am sta la picioarele Domnului ca Maica Domnului în Sfânta Sfintelor, dacă am petrece în rugăciune şi în gândire de Dumnezeu ca dânsa, nu ne-ar hrăni pe noi oamenii, ci îngerii şi serafimii din cer. Dar noi punem nădejdea numai în pieptul nostru şi în priceperea noastră. Dar auzi ce spune proorocul Ieremia: *Blestemat este omul care se reazămă pe brațele sale şi şi-a pus nădejdea în trupul său.*

Auzi ce spune: „Cel ce se reazimă pe mâinile şi picioarele sale, animal este, că are patru picioare, nu două". Auzi? *Blestemat este omul care se reazimă pe brațele sale şi a întărit brațele trupului său.* Mai zice: *Nebun este acela care sărută mâinile sale şi zice că acestea m-au hrănit pe mine*.

Te-au hrănit mâinile tale? Dar dacă Dumnezeu îți dădea un junghi, îți dădea o boală, dacă ai fi căzut şi ți-ai fi rupt o mână sau un picior şi dacă nu-ți dădea ție Dumnezeu sănătate şi viață, ai fi putut face ceva cu mâinile şi picioarele tale sau cu priceperea ta? Aşa este că nu? De aceea Scriptura numeşte nebun pe acela care-şi sărută mâinile sale, zicând că acestea l-au hrănit.

Nu-i adevărat! Dumnezeu ne hrăneşte, că zice: *Aruncă spre Domnul grija ta şi El te va hrăni* (Psalm 54, 25). Să nădăjduim întâi în Dumnezeu şi aşa, lucrând cu cinste şi cu dreptate, să muncim, să lucrăm, că zice iarăşi Scriptura: *Cel ce nu lucrează, să nu mănânce* (II Tesaloniceni 3, 10). Deci lucrul nostru să fie împletit cu gândirea la Dumnezeu, cu Sfânta Scriptură, cum era al Maicii Domnului în Sfânta Sfintelor. Lucrul nostru să fie aşa de uşor, încât să nu ne strige mintea de la rugăciune, de la gândirea la Dumnezeu. Aşa arată dumnezeieştii Părinți.

De ce părăsim noi gândirea la Dumnezeu, citirea Scripturilor, mergerea la biserică, meditația şi cugetarea la gheenă şi la moartea care vine pe neaşteptate? „Pentru că ne aruncăm în marea cea tulbure a veacului acestuia, ne aruncăm în nemărginire, ca să moştenim veacurile şi vine moartea şi ne strânge de gât", cum zice dumnezeiescul Părinte Efrem Sirul.

Are obiceiul satana, o, monahule, şi tu, creştine, să-ți dea lățime şi lungime, ca să scoată mintea din gândirea de Dumnezeu şi să te ducă la pierzare!

Fraților, să muncim cu dragoste; să lucrăm, dar să avem pe Dumnezeu în minte. Nimeni nu poate să stea degeaba. Să lucrăm, să mergem la muncă, să asudăm, că aşa avem poruncă noi de la început, căci zice: *Cu sudoarea frunții îți vei câştiga pâinea ta* (Facere 3, 19).

Dar în sudorile noastre în osteneli, pe ogoare şi în fabrici, în birouri, în întreprinderi şi oriunde ar fi, să avem pe Dumnezeu în minte. Să avem pe Hristos, şi cu Dânsul pe toate le putem. Auzi ce spune Apostolul Pavel: *Toate le pot în Hristos, Cel ce mă întăreşte!* Iar fără de El nimic nu

putem face!

Auzi ce zice Hristos: *Rămâneți întru Mine şi Eu întru voi..., căci fără de Mine nu puteți face nimic* (Ioan 15, 4-5).

Când te duci la prăşit, omule, şi ai luat sapa pe umăr, ia şi pe Hristos în minte: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul (păcătoasa)”. Dacă lucrezi în atelier şi ai pus mâna pe ciocan, pe bomfaier, pe fierăstrău, bați pe nicovală, sau dacă eşti zidar sau tâmplar, sau orice meşteşug ai; de câte ori dai cu ciocanul, zi şi „Doamne Iisuse!”

Când te-ai dus la secerat, la pădure cu boii să tai lemne, sau lucrezi în fabrică sau oriunde eşti, lucrează cu toată inima, cu toată dragostea, dar nu uita că ai pe Dumnezeu, Care singur poate să-ți ajute şi poate să te păzească! Câte primejdii nu sunt! Auzi că pe unul l-a omorât un butuc, pe altul l-a lovit maşina, pe altul l-a prins motorul, peste altul a căzut un copac şi a murit...

La urechile noastre vin asemenea veşti zilnic. Dar de ce? Pentru că n-a plecat la lucru cu rugăciunea în minte! Dacă pleca cu rugăciunea în minte, avea pe îngerul care-l păzea. Căci îngerul pururea ne păzeşte. Auzi ce zice proorocul: *Străjui-va îngerul Domnului împrejurul celor ce se tem de El şi-i va izbăvi pe ei* (Psalm 33, 7).

Deci, când plecăm la treabă, să avem pe Hristos în minte; şi când venim de la treabă iar, şi când ne odihnim iar. Şi când ne sculăm din somn, prima simțire, primul cuvânt să fie: „Slavă Ție, Dumnezeul nostru, slavă Ție!” „Împărate ceresc Mângâietorule, Duhul Adevărului”... şi celelalte.

Auzi ce spune Gheorghe Sinaitul? Este un drac înaintemergător care are o ceată nenumărată pe fața pământului. Merg aceşti draci de dimineață şi-i învață pe oameni, când s-au sculat din somn, mai întâi să pună mâna pe treabă: „Lasă rugăciunea mai la amiază! Mănâncă bine, bea bine şi hai la treabă!”

Nu-i bine! Întâi să cerem ajutorul lui Dumnezeu şi apoi, cu Dumnezeu în minte, să mergem la muncă cinstită şi curată. Să nu furați de la nimeni; să nu furați de la stat, nici de la alții, că nu vă îmbogățiți cu furatul, ci mai tare sărăciți. Era un cuvânt al cuiva: „Munceşte omul cu dreptate, şi-i ia dracu jumătate din avere; dar averea câştigată pe nedrept, o ia dracu cu tot cu stăpân!”

Nu. Nu fura, că nu te îmbogățeşti. Mare foc bagi în casă la tine dacă ai luat un ban al Bisericii, sau dacă ai luat banul sau osteneala cuiva. Şi dacă vei aduce la biserică milostenie din cele furate, câine împuțit aduci lui Dumnezeu! Deci să lucrezi cu cinste, cu dreptate, cu sfințenie şi să munceşti cu toată dragostea unde te-a pus statul sau unde te-a pus dregătoria sau istituția care te adăposteşte. Să munceşti, dar să ai şi pe Dumnezeu în minte.

Fă semnul Sfintei Cruci când pleci la lucru. Când vii, la fel. Când stai la masă, fă rugăciune; când te scoli, rugăciune; şi dacă nevinovata rugăciune va povățui viața voastră şi a noastră, vom avea puțină asemănare şi noi cu petrecerea Maicii Domnului în Sfânta Sfintelor, vom petrece în gândire de Dumnezeu şi ni se va spune şi nouă în ziua judecății că *partea cea bună ne-am ales.*

Iar dacă lăsăm rugăciunea, citirea dumnezeieştii Scripturi, mergerea la biserică, facerea de bine şi toate acestea şi punem nădejdea numai în munca noastră, suntem cei mai nenorociți oameni de pe fața pământului.

Să muncim cu dragoste, cu hărnicie, dar să nu uităm că avem un Dumnezeu, Căruia trebuie să ne rugăm neîncetat şi când muncim şi când suntem acasă şi când ne odihnim. Pururea să fie Legea Lui în mintea nostră, ziua şi noaptea. Pururea să avem gândirea şi rugăciunea spre Dumnezeu, şi atunci darul Lui va întări brațele noastre şi mintea noastră şi trupurile nostre şi vom fi sănătoşi şi vom putea izbuti şi la muncă şi la ostenala de toate zilele. Dar numai cu Dumnezeu şi prin Dumnezeu! Amin.

CUVÂNT LA CINA CEA MARE

Părinților, fraților şi iubiți credincioşi,

Aproape din tot cuvântul şi din tot versetul Sfintei Evanghelii de astăzi, se pot trage o

mulțime de învățături, şi nu va fi vreme să o tâlcuim cu de-amănuntul. Dar vom arăta puține din ele, ca să vedeți câtă comoară de învățături cuprinde Sfânta Scriptură.

Un om oarecare a făcut cină mare.

Cine este Omul acesta? Acesta este Însuşi Dumnezeul părinților noştri. De fapt în Evanghelie Îl auzim pe Mântuitorul numindu-Se adeseori Fiul Omului căci din iubirea de oameni cea negrăită şi minunată a venit la noi şi S-a făcut om.

Dar de ce spune că a venit să facă cină şi nu prânz?

Prânz se numeşte de obicei masa de amiază, iar cina este masa pe care o iau oamenii seara.

Prin venirea Sa, Mântuitorul a pregătit cină, căci a venit în zilele mai de pe urmă; nu de la începutul lunii. Doar auzim pe marele Apostol Pavel zicând: *Pe noi, apostolii cei mai mari din urmă* (cei mai de apoi), *ne-a ales Dumnezeu ca pe nişte osândiți,* şi celelalte.

Deci cina este vremea lui Hristos în lume, este taina iconomiei în trup şi mântuirea neamului omenesc.

De ce este mare cina aceasta duhovnicească a lui Dumnezeu? Căci zice: *Un om oarecare a făcut cină mare;* nu aşa, cum s-ar întâmpla, ci mare. El o numeşte mare, pentru că mare este taina creştinătății. Ați auzit cum cântă biserica: „Cu adevărat, mare este taina creştinătății Dumnezeu S-a arătat în trup, a venit în lume...", şi celelalte.

Numeşte cină mare taina aceasta a venirii lui Dumnezeu printre oameni, pentru că taina iconomiei în trup, sau a întrupării lui Dumnezeu Cuvântul, nu este supusă înțelegerii nici minților raționale din ceruri ale îngerilor, nici celei ale oamenilor. Taina iconomiei în trup pururea rămâne taină, necuprinsă de vreo minte de înger sau de om (Sfântul Nicodim Aghioritul, *Paza celor cinci simțiri*).

Deci taina iconomiei în trup, sau cum Se naşte Dumnezeu din Fecioară şi Fecioara rămâne iarăşi Fecioară, fără să se strice pecețile fecioriei, rămâne necuprinsă de vreo minte în veacul veacului. Nimeni nu ştia că Mântuitorul, fiind de o mărime cu Părintele Său, era întreg în pântecele Fecioarei, şi cum un Dumnezeu nemărginit şi necircumscris încape întreg într-o fecioară.

Dar ce mai spune Sfânta Evanghelie?

La această cină mare a trimis Dumnezeu să cheme pe mulți.

Dar de ce n-a zis pe toți? Căci zice: *Şi a trimis în ceasul cinei omul acela pe sluga sa ca să cheme pe cei mulți.*

Dar ştim din Sfânta Scriptură că *Dumnezeu voieşte ca toți oamenii să se mântuiască şi la cunoştința adevărului să vină*. Evanghelia ne dă o pildă, şi toate pildele Mântuitorului nostru Iisus Hristos au două înțelesuri: unul după literă şi altul după duh. Căci Mântuitorul nostru, venind în lume, a vorbit mai mult în pilde, potrivit celor proorocite de la Duhul Sfânt, care cu o mie de ani înainte a spus prin gura lui David: *Deschide-voi în pilde gura mea* (Psalmi 77, 2).

Pilda înseamnă mai întâi o închipuire a unor adevăruri şi al doilea arată ce lucru este închipuit de dânsa. Deci, după înțelesul literei a spus Mântuitorul că a chemat pe mulți şi nu pe toți.

Oare ar încăpea în gândul dumneavoastră dacă v-aş spune că cineva a făcut o cină mare şi a chemat pe toți oamenii din lume? Mai ales că aici Dumnezeu Se ascunde sub chipul unui om oarecare. Ce ați spune? Nu se poate. A chemat omul acela la cină o mie, zece mii, o sută de mii, dar toată omenirea n-a putut s-o cheme. Deci când a zis că a chemat pe mulți, a spus după slovă. Deci cuvântul acesta „mulți", arată de fapt pe toți, după înțelesul cel închipuit din pildă.

Ce s-a întâmplat după aceasta?

A chemat Dumnezeu pe oameni la cină, dar mulți au început a respinge chemarea. Dar cine era sluga pe care a trimis-o omul acela să cheme la cina sa cea mare? Acesta este Iisus Hristos, care de bună voia Sa, din iubirea Sa cea negrăită pentru neamul omenesc şi către Dumnezeu, Părintele Său, slugă S-a făcut pentru noi. Căci auzim zicând în Evanghelie: *N-a venit să I se slujească, ci ca să slujească multora* (Matei 20, 28).

Slugă S-a făcut Dumnezeu Cuvântul şi Părintelui Său şi neamului omenesc din iubirea Sa de oameni cea negrăită, căci *ascultător S-a făcut Părintelui Său până la moarte, şi încă moartea de*

cruce! Pentru aceasta Dumnezeu L-a preaslăvit pe Dânsul şi I-a dat Lui nume care este mai presus de tot numele, că în numele lui Iisus Hristos tot genunchiul să se plece, al celor cereşti, al celor pământeşti şi al celor de dedesubt (Filipeni 2, 8-9). Pentru negrăita Sa smerenie L-a înălțat Părintele Său ca să stea de-a dreapta slavei şi, ca om, să fie de un scaun, de o fire şi de o putere cu El.

Şi ce a făcut sluga? S-a dus să cheme la cină, chiar în ceasul ei. În legea veche era obiceiul ca atunci când făcea cineva praznic la amiază sau seara, să trimită oameni mai înainte cu câteva ceasuri sau cu o zi chiar, ca să poftească pe invitați.

Dar aici, când trimite el să cheme pe invitați? Când începe masa, în ceasul cinei. Spune că a chemat pe mulți. Cine au fost aceştia? Tot neamul omenesc. După cum s-a scris, Dumnezeu voieşte ca toți oamenii să se mântuiască (Isaia 45, 22; Matei 18, 11; Ioan 3, 17; I Timotei 4, 10).

Când a venit Mântuitorul să slujească neamului omenesc, spre mântuire, ca o slugă a Părintelui ceresc, întâi a chemat neamul evreiesc, căci spune: *Nu sunt trimis decât către oile cele pierdute ale casei lui Israel* (Matei 15, 24). Mai întâi s-a dus la ei ca să nu aibă cuvânt în ziua judecății, că Iisus, care, după firea omenească se trage din Avraam, din David, din neamul evreiesc, a chemat mai întâi pe păgâni. Nu! Mai întâi a venit să cheme oile cele pierdute ale casei lui Israel.

Dar cum ştim că pe ei i-a chemat întâi?

Apostolul Petru, în Ierusalim, predică în ziua întâi şi cred trei mii, iar în ziua a doua se adaugă încă cinci mii.

Dar cine erau aceştia care au crezut primii în Evanghelie? Evreii.

Cei dintâi credincioşi ai Bisericii din Ierusalim, întemeiată de apostoli, de Iacov, de Petru şi de Ioan, stâlpii Evangheliei, au fost mai mult evrei. În Proschinitarul Ierusalimului se scrie: „...am avut în Ierusalim 15 arhierei, 15 patriarhi tăiați împrejur”. De la Iacov, fratele Domnului, şi până aproape de Marele Constantin, au fost în Biserica din Ierusalim arhierei tăiați împrejur, adică din neamul evreilor, care mai țineau încă tăierea împrejur.

Deci, într-o perioadă au fost în Ierusalim numai patriarhi şi arhierei evrei şi biserica din Ierusalim era alcătuită mai mult din evrei. După aceea a trimis Dumnezeu pe Pavel la neamuri, departe de Ierusalim. De aceea spune că i-a chemat întâi pe evrei, ca să n-aibă răspuns în ziua Judecății.

Iar mai apoi, zice dumnezeiasca Evanghelie, a trimis în ceasul cinei să cheme şi pe alții.

Cel dintâi chemat a zis: *Țarină mi-am cumpărat şi mă duc s-o văd. Rogu-te să mă ierți.*

Ce este țarina?

Hristos ne-a spus în pilda cu semănătorul, pe care a tâlcuit-o ucenicilor: *Cel care seamănă sămânța cea bună este Fiul Omului. Țarina este lumea; sămânța cea bună sunt fiii împărăției; iar neghina sunt fiii celui rău* (Matei 13, 36-38).

Iată ce este țarina. Deci când auzim în Evanghelia de astăzi că cel dintâi a pus pricină de refuz că şi-a cumpărat țarină, se înțelege că s-a legat de lumea de acum. Cel care nu vrea să meargă la cina Marelui Împărat, la Împărăția Cerurilor, zicând că şi-a cumpărat țarină, este tot omul care-i legat cu inima de lumea aceasta în care se lucrează toată fărădelegea şi păcatul. Acesta este omul care nu vrea să meargă la cina lui Dumnezeu, când glasul conştiinței îl cheamă, ci cumpără mereu țarina aceasta, adică slujeşte acestei lumi şi răutăților din ea.

Dar de ce spune că a cumpărat-o şi nu spune că este a lui? Pentru că atâta stăm în lumea aceasta, de când ne naştem şi până murim. O cumpărăm când deschidem ochii şi o vindem înapoi când murim, când închidem ochii. Aşadar nu-i a noastră. Aici am găsit-o, aici rămâne.

Deci, când îl auzim pe omul acela că şi-a cumpărat țarină şi n-a mers la cina lui Dumnezeu, să ştim că el este om lumesc, care se leagă cu inima de lucrurile cele deşarte şi stricăcioase ale lumii şi nu ascultă de chemarea conştiinței, ca să meargă pe calea poruncilor lui Iisus Hristos. Acela şi-a cumpărat slujirea cea rea a lumii.

Al doilea a zis: *Mi-am cumpărat cinci perechi de boi şi mă duc să-i încerc. Rogu-te să mă ierți.*

Care-s perechile de boi şi cum le încearcă omul?

Perechile de boi sunt cele cinci simțuri pe care le avem toți şi care sunt în câte două organe. Avem doi ochi cu care vedem, două urechi cu care auzim, două nări cu care mirosim, două organe cu care gustăm: limba şi cerul gurii; două organe ale pipăitului, cel dinafară şi cel dinlăuntru. Căci simțim fierbințeala şi răceala şi în afară, dar şi înăuntru. Tot aşa simțim asprimea şi durerea până la inimă, dar le simțim şi în afară.

Deci cele cinci perechi de boi sunt cele cinci simțuri ale noastre: vederea, auzul, mirosul, gustul şi pipăitul.

Dar cum le cercăm noi şi cum nu mergem la cina marelui împărat?

Prin aceea că pironim mintea şi inima noastră în aceste cinci simțuri şi nu vrem să ascultăm de glasul cunoştinței, ca să mergem la cina marelui Împărat. Iată vă dau o pildă. Astăzi e miercuri sau vineri, sau timp de post, şi trebuie să postesc, sau am canon de la duhovnic şi trebuie să postesc până la ora cinci sau până seara. Dar eu mă duc prin piață şi văd nişte plăcinte care-mi plac sau nişte cornuri sau altceva de mâncare şi mă las biruit de pofta ochilor şi a pântecelui şi mănânc înainte de vreme.

Am încercat o pereche de boi! Care? **Gustul.**

Glasul conştiinței mi-a spus: „Omule, azi e zi de post, ai canon de la duhovnic". „Da, voi posti poimâine. Azi mănânc, că mi-e foame". Am încercat o pereche de boi!

Înțelepciunea ne învață aşa: *Ochii tăi cele drepte să vadă şi urechile tale cele drepte să le audă.* Iar Duhul Sfânt ne spune: *Doamne, abate ochii mei de la deşertăciuni* (Psalm 118, 37).

Eu ştiu că trebuie să păzesc vederea, pentru că vederea este simțire împărătească la om, iar ochii sunt cele două mâini ale sufletului, cum spune Marele Vasile, cu care omul ia păcatul de la distanță. Dacă nu păzim ochii, nu putem păzi nici mintea, căci mare legătură au ochii cu mintea. Iar Scriptura ne spune să păzim gândirea, dar noi n-o păzim; ne ducem acolo unde e distracție, la televizor, la meci, la cinema şi la necurății. Şi aşa, mai încercăm o pereche de boi. Care? **Vederea.** Şi astfel nu ascultăm de glasul care ne opreşte de la aceasta, ca să ne ducem la cina marelui Împărat, la Împărăția cerurilor.

Dar să vedem mai depate. Zice Sfânta Scriptură: *Urechile tale cele drepte să audă*. Trebuie să asculți numai predicile, numai cuvântul lui Dumnezeu, numai cântările bisericeşti şi numai cele ce sunt necesare vieții.

Dar noi ce zicem? O voi face aceasta mai târziu, căci acum este nuntă şi cântă lăutarii! N-auzi cum cântă de frumos? Unu-i cu mandolina, altu-i cu scripca, altul cu toba!

Şi aşa am mai încercat o pereche de boi. Cele două urechi au încercat şi perechea aceasta. **Auzul.**

Sfânta Carte spune să umbli îmbrăcat în haine simple, că Sfântul Ioan Botezătorul a umblat în piele de capră şi Ilie Tesviteanul cu cojoc; iar patul nostru să fie tare, nu moale, că: *Vai* – zice Isaia – *de cei ce dorm pe saltele şi pe paturi moi, că uită de Dumnezeu!* Dar eu vreau să am haine moi, blănuri, iar patul meu să fie moale, cu plapumă de mătase, cu saltea de lână, nu de paie!

Şi iată, am mai încercat o pereche de boi! Care? **Pipăitul.**

Glasul lui Dumnezeu îmi spune: „Omule, să trăieşti cu cele strict de trebuință vieții". Dar eu vreau podoaba trupului şi moleşeala lui. Vreau băi! Vreau să-i fac baie viermelui acestuia care este tină şi merge în iad, dar nu se pocăieşte. Numaidecât vreau să-l duc la băi şi nu la băi simple, ci cu săpunuri frumos mirositoare. Şi aşa se aduce în suflet toată moliciunea şi toată răutatea dracilor, de la vederea goliciunii omului şi de la această nebăgare de seamă, mai ales când trupul este sănătos. Am mai încercat şi această pereche de boi, a pipăitului (Fapte 17, 27).

Ce ne-a mai rămas? **Mirosul.**

În post, bucătăria nostră trebuie să miroase a zarzavat, a ceapă şi a cartofi copți, nu a carne, a brânzeturi şi a grăsimi. Că pierduți suntem dacă voim să miroase a dulce în zilele de post în bucătăria noastră. „Nu se mănâncă azi – miercurea sau vinerea – brânză, ouă şi carne!" „Ei, taci din gură! Nu ce bagi în gură spurcă pe om, ci ce iese din gură!" Ştie ca sectarul să tâlcuiască Scriptura

pentru pântecele lui! Dar nu aşa se tâlcuieşte. Şi bagă omul friptură în pântece şi mănâncă gras.

Şi foloseşte mirosuri de săpun şi parfumuri şi se fardează pe obraz, că din om se face măscărici! Nu lasă frumuseţea pe care i-a dat-o Dumnezeu. Se vopseşte şi la buze, încreţeşte părul, face manichiura. Face toate blestemăţiile cele ce învaţă satana pe oameni. Şi se parfumează, ca să miroase pe drumuri şi să zică lume: „Asta-i cucoana cutare, ăsta-i domnul cutare! Dar frumos mai miroase după dânşii”.

Dar acestea duc la putoarea gheenei şi la iad. Că atâta putoare este acolo, încât toate putorile din lume de le-ai strânge la un loc, n-ai putea aduna cât un miligram din oceanul acela de putoare.

Vrei să miroşi pe drumuri şi să sminteşti şi pe alţii? Nu uita putoarea aceea din iad şi poate te vei îndrepta şi vei urî parfumurile.

Dumnezeu spune: „Da, să umbli în haine curate, să mergi la biserică, să te speli cu săpun care nu miroase, să te cureţi şi să te îngrijeşti, dar să nu miroşi a parfumuri, că putoare şi vierme este omul după moarte”. Dacă mergi pe la cimitire, când se dezgroapă vreun mort, ai să vezi în ce putoare stă trupul acolo. Dacă-l dezgropi după 7-8 zile, miroase mai rău decât toate putorile lumii. Îşi arată Dumnezeu ce eşti!

Deci aşa încearcă omule cele cinci perechi de boi: când coboară mintea cu voia sa la cele cinci simţiri şi vrea să le desfăteze pe toate.

Dar dacă aceia au pus aceste pricini, ce-a făcut sluga din Evanghelie? Mergând înapoi la Domnul Său, a zis: „Doamne, am chemat pe aceştia la cină şi s-au scuzat, cum vezi”. Atunci S-a mâniat Domnul acela care făcuse cina. Şi mâniindu-Se că cei chemaţi au dat aceste pricini şi n-au venit, a zis către slugă: „Ieşi pe la răstântii şi pe la uliţele cetăţii şi adu-i aici pe săraci, pe orbi şi pe şchiopi”.

Ce înseamnă răspântiile drumurilor? Dacă mergi singur pe un câmp şi dai deodată de două drumuri, şi dacă n-are cine să-ţi spună care-i drumul cel bun, stai la răspântie şi nu ştii încotro s-o iei. „Oare ce să fac? S-o iau la dreapta sau la stânga?” Dacă nu ţi-ar arăta cineva calea cea bună, ai greşi.

Aşa a fost când Mântuitorul a venit în lume pentru cina Părintelui Ceresc; a găsit lumea aceasta la o răspântie. Şi spune Scriptura: „Veţi umbla în calea limbilor şi a popoarelor şi în întuneric şi în umbra morţii”.

Erau atâtea popoare pe pământ care nu-L ştiau pe Dumnezeu şi care se închinau la mii de zei. Fiecare avea dumnezeul lui şi pentru fiecare păcat îşi crea un dumnezeu, după plăcerea lui. Întreaga omenire era la o mare răspântie, la o mare răscruce. Şi a venit. Mântuitorul să arate că este un singur drum şi un singur Dumnezeu, Care a făcut lumea şi toate cele din ea.

Dar a mai spus: *Megeţi şi pe uliţele cetăţii!*

Cine merge mai adesea pe uliţe? Poporul de obşte. Fie că merge să vândă sau să cumpere, să-şi ia hrană pentru copii, fie pentru alte treburi. Poporul de obşte umblă mai mult pe uliţe decât cei mai învăţaţi, care stau la birou, la divanuri, la locuri înalte. Ei sunt cei din casă, cum spune altă Evanghelie: *Doi vor fi în casă; unul se va lua şi altul se va lăsa.* Căci între ei sunt şi buni şi răi. Va lua Dumnezeu pe cei buni pentru împărăţie, iar pe cei răi îi va lăsa să se muncească în gheenă.

Dar cei ce umblă pe uliţe sunt săracii şi oamenii de obşte. I-a spus să cheme pe cei de pe uliţe pentru că Hristos nu face deosebire de om, mare sau mic. Căci spune Pavel: *În Iisus Hristos nu este iudeu, nu este elin, nu este stăpân, nu este slugă.* Şi iarăşi: *Vezi, frate, chemarea noastră, că dintre cei chemaţi la noi, nu sunt mulţi de neam mare.*

A ales Dumnezeu pe cele simple ale lumii ca să ruşineze pe cei înţelepţi şi cele de neam slab şi neputincios, ca să dea de ruşine pe celelalte. Aşa face înţelepciunea sa şi să nu se sprijine pe puterea sa. Înţelepciunea vrea ca Dumnezeu să Se laude întru toate, să-Şi arate puterea în cei slabi şi în cei neputincioşi, în cei nebăgaţi în seamă şi în cei puţini, ca să cunoască oamenii că puterea Lui este cea care lucrează, cum zice Apostolul Pavel: *Ca mulţimea puterii să fie a lui Dumnezeu, nu a noastră.*

I-a spus Hristos să cheme orbii. Care orbi? Orbii la minte. Căci poate fi cineva orb cu ochii

trupului, dar foarte înțelept la minte şi cu duhul. Dar acela nu-i orb, ci adevăratul orb este cel cu păcate, şi acela se lipseşte de cina marelui Împărat. Căci a zis Mântuitorul la vindecarea orbului: *Am venit în lumea aceasta ca cei ce au ochi să nu vadă* (fariseii, cărturarii şi fățarnicii, care nu vedeau decât cu ochiul zavistiei), *iar cei orbi să vadă lumea* (Ioan 9, 39).

Şi a mai zis: *Cheamă-i pe cei betegi,* adică pe cei bolnavi, dar nu cu trupul, ci cu sufletul. Că Mântuitorul a spus: *N-au trebuință cei sănătoşi de doctor, ci cei bolnavi,* adică cei bolnavi sufleteşte. Pentru aceasta a venit El în lume.

Şi a mai zis: *Cheamă şi şchiopii*. Care şchiopi? Credeți că numai cei ce umblă în cârje sunt şchiopi? Şchiopii adevărați sunt cei ce şchiopătează în legea lui Dumnezeu. Căci a zis marele Ilie Tesviteanul, când l-a mustrat pe Ahab: „Nu eu sunt, împărate, cel ce aduce nenorocire peste Israel, ci tu şi casa părinților tăi ați părăsit poruncile Domnului... Până când veți şchiopăta de amândouă picioarele?” (III Regi 18, 18-21).

De aceea spune Evanghelia că sluga lui Dumnezeu [Iisus Hristos] chema pe cei care şchiopătau din cauza poruncilor lui Dumnezeu, că erau şchiopi cu sufletul, nu cu trupul. Şi după ce i-a chemat pe aceştia, sluga a dat de veste stăpânului: *Stăpâne, am făcut cum ai zis, am chemat şi pe cei orbi şi pe cei betegi şi pe cei şchiopi şi mai este loc.* Ce înseamnă: „mai este loc?”

V-am spus că a chemat mai întâi neamul evreiesc şi a întemeiat Biserica din Ierusalim. Dar mai era loc. Pentru cine? Pentru popoarele păgâne. Căci iată ce a spus dumnezeieştii Apostoli Petru, le-a chemat şi pe acestea la credința cea în Iisus Hristos: *Aşadar şi păgânilor le-a dat Dumnezeu pocăință spre viață* (Fapte 11, 18).

Era loc pentru toate popoarele lumii, că în rai şi în împărăția cerurilor este mare lărgime. Dumnezeu cheamă toate popoarele lumii. Căci spune proorocul Isaia: *Pământul va fi plin de cunoştința Domnului, ca marea de apă* (Isaia 11, 9; Avacum 2, 14). Dar şi Ieremia spune: *Toate neamurile, toate popoarele Mă vor cunoaşte până la urmă şi Mi se vor închina* (31, 34).

Deci trebuie să vină toate popoarele care se vor mântui până la urmă. Şi pământul va fi plin, întreg de cunoştința Domnului. Căci zice proorocul: *Nimeni nu va mai întreba în ziua aceea: cunoaşteți pe Domnul? Că toți Mă vor cunoaşte, de la mic la mare* (Isaia 40, 5; 66, 18). Va veni o perioadă când tot trupul are să cunoască şi să vadă slava Domnului.

Şi dacă a zis sluga că *mai este loc*, ce a zis Stăpânul? *Ieşi la drumuri şi la garduri şi adu-i aicea, să se umple casa Mea!*

Sluga a spus că mai este loc, iar Părintele Ceresc Îşi arată negrăita Sa iubire de oameni, zicând: „Adu-i aici pe toți! Vreau să Mă bucur în veacul veacului. Vreau să se umple Împărăția cerurilor până la margini, cu tot sufletul pe care l-am creat. Adu-i aici, să se umple casa Mea. Aceasta va fi bucuria Mea cea desăvârşită. Eu i-am zidit pe toți şi vreau ca toți să stea cu Mine şi să cineze cu Mine în veacul veacurilor aici, în Împărăția cerurilor”.

Şi i-a zis slugii să iasă la drumuri şi la garduri. Dar de ce la drumuri? Fiecare om are în viața sa, drumul său. Pe atunci unii oameni mergeau pe calea rătăcită a închinării la idoli, alții în calea filosofiei veacului de atunci. Erau foarte multe căi în viața popoarelor lumii. Acestea erau drumurile lor. De aceea a zis: Ieşi la drumurile lor! Du-te şi întoarce-i din drumurile lor greşite şi adu-i la cina cea mare!

Dar de ce a spus: *şi la garduri?* Gardul este simbolul păcatului, fie că-s la curte, fie că-s la moşie, fie că-s la grădină. Gardurile au rostul de a despărți o grădină de alta, un ogor de altul, o casă de alta, o livadă de alta. Aşa şi păcatul ne desparte pe noi de Dumnezeu, Ziditorul nostru, şi pe unul de altul. Când a zis: „la garduri”, a zis: „Ieşi la cei căzuți în păcate şi răutățile lor, şi adu-i aici, ca să se umple casa Mea”.

Dar ce mai spune dumnezeiasca Evanghelie? *Zic vouă că nici unul din cei chemați, nu va gusta din cina Mea.* Ați văzut? Din cei ce şi-au găsit scuze în păcate şi n-au vrut să vină, nici unul nu va gusta din cina Domnului.

Acum este momentul să vorbim ceva şi despre pricinile date ca scuze. Vai de noi, păcătoşii. Conştiința noastră este sluga lui Dumnezeu, Care ne cheamă la cina Marelui Împărat. Ea pururea ne

cheamă la Dumnezeu şi noi pururea găsim pricini să nu răspundem. Vezi pe omul îngrijorat de averi? Oricât ar avea omul de mult, şi mai mult vrea. „Am de arat, am de semănat, am treabă cu oile, am treabă cu boii, vreau să-mi fac casă nouă, am de măritat fete, am de însurat feciori, am de făcut cutare lucru".

Şi zăbovindu-se în toate acestea, în toate lucrurile lumii celei deşarte şi stricăcioase, nu răspunde conştiinţei, adică slugii lui Dumnezeu din el, care-l cheamă la cină. S-a încurcat în multe pentru toată viaţa. Legat de grijile lumii pune pricină că nu poate merge la biserică, la rugăciune, la citire şi la toată lucrarea faptei celei bune. Găseşte tot felul de pricini şi nu merge la cina Marelui Împărat, nu-şi găseşte vreme de un ceas pe zi pentru rugăciune. De ce? Toată grija lui o cheltuieşte cu grijile veacului de acum!

Unul dă ca pricină, când trebuie să postească: „Nu pot, sunt neputincios, m-a dezlegat doctorul să mănânc bine. Dacă postesc în Postul Mare, în Postul Crăciunului, dacă ţin lunea, miercurea şi vinerea, ca toţi creştinii, mă topesc de foame".

Dă drept pricină neputinţa şi nu vrea să postească. Conştiinţa îţi spune: „Omule, adu-ţi aminte că *nu numai cu pâine va trăi omul, ci şi cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu"*. Nu-ţi aminteşti ce spune Apostolul Petru? *Bine este a întări inimile voastre cu darul, iar nu cu mâncărurile întru care nu este mântuire.* Largă este calea pântecului şi pe toţi îi duce la gheenă. Omul dă ca pricină neputinţa şi se ţine de ea. Dar ce e pricina sau scuza? Iată ce ne învaţă Sfântul Isaac: **Pricina sau scuza este o voinţă a păcatului şi înainte-mergătoare a lui, scuza este punte spre păcat** (Cuvântul 26).

Unul vrea să facă milostenie, dar găseşte ca pricină: „N-am de unde să fac; n-am nici un ban!" Altul vrea să lase tutunul, dar găseşte ca pricină: „Nu pot, că m-am obişnuit cu dânsul". Unul vrea să lase rachiul sau beţia, că-l distruge. Răspunde: „Nu pot, că aşa m-am deprins!" Altul vrea să meargă la biserică. Dar zice: „Nu pot, că am treabă astăzi. Trebuie să mă duc în cutare loc, am cutare treburi de făcut".

El n-a auzit cuvântul: *Să nu abaţi inima mea spre cuvinte de vicleşug, ca să tăgăduiesc răspunsurile cele din păcate. Cu oamenii cei ce lucrează fărădelege; şi nu mă voi însoţi cu aleşii lor* (Psalm 140, 4-5).

Găseşte mereu pricini. Vrea să facă omul păcatul, dar frica lui Dumnezeu îl opreşte. Însă după ce a găsit o pricină, îl face. Căci cel ce râvneşte la muiere străină, cel ce păcătuieşte şi face fărădelegi şi curveşte, zice: „Am firea fierbinte, sunt om sănătos şi nu-mi ajunge o femeie". Strică şi casa celuilalt, îşi strică şi sufletul lui şi al aceluia cu care păcătuieşte, pentru că a pus pricină neputinţa, că nu poate să se înfrâneze.

Vai de noi şi de noi, că a ajuns gheena acum lângă noi. Pricina merge înaintea păcatului, este înainte-mergătoare. Punte către păcat s-a făcut pricina, fiindcă a lipsit din om frica de Dumnezeu.

Ce spune Duhul Sfânt: *Zis-a călcătorul de lege ca să greşească întru sine: nu este frica lui Dumnezeu înaintea ochilor lui* (Psalm 35, 1).

Omul ar posti, ar merge la biserică, ar face milostenie, s-ar închina, ar ţine curăţia cu soţia sa după legea căsătoriei, s-ar împăca cu fratele său, ar lăsa tutunul, beţia, înjurăturile, ar lăsa zgârcenia, otrava nemilostivirii şi ura către fratele său, toate le-ar lăsa, dar nu-l lasă pricina închipuită de el. Găseşte pricină şi zice: „Dar cum să-l iert eu pe celălalt, dar eu sunt cineva, şi apoi m-a şi supărat". Pune vină pe celălalt, nu pe sine, şi, găsind pricina aceasta, nu-l iartă pe acela şi, legat de satana, orbit şi prins cu inima în ghiarele lui, se duce în focul gheenei, dacă moare fără să ierte.

Mânia omului se împarte în trei: Este o mânie care vine şi trece repede. Aceasta nu este periculoasă ca celelalte. Aceasta-i ca focul de câlţi; se aprinde şi se stinge. Căci zice Scriptura: *Mâniaţi-vă şi nu greşiţi*... (Psalm 4, 4). După ea îşi cere îndată omul iertare. Este apoi al doilea fel de mânie: pizma, care ţine minte răul două-trei zile, sau mai mult. Şi în sfârşit este zavistia, care ţine uneori toată viaţa. Îl ţine uneori satana legat pe om, de nici pe patul de moarte nu-l iartă pe

fratele său. Această zavistie îl face pe om mai rău decât dracul, cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur.

Deci unul ca acesta dă pricină: „Nu pot să-l iert, că el m-a nedreptăţit". Şi stă întunecat ca un drac şi stă cu satana în inimă şi nu aude Scriptura care zice: *Soarele să nu apună întru mânia voastră* (Efeseni 4, 26). Îl ţine satana şi-i zice că-i drept, că are dreptate să nu ierte şi să nu ceară iertare, pe motiv că nu este el vinovat.

Vai de noi şi de noi credem că scăpăm de gheenă pentru aceste pricini. Auzi ce spune Duhul Sfânt: *Să nu abaţi inima mea spre cuvinte de vicleşug, ca să tăgăduiesc răspunsurile cele din păcate* (Psalm 140, 4).

Dar, va zice careva: „Părinte, sunt şi pricini binecuvântate".

Să vedem care ar fi aceste pricini binecuvântate. Să vă dau un exemplu: Spune dumnezeiasca Scriptură în porunca a cincea: *Cinsteşte pe tatăl şi pe mama ta, ca să-ţi fie ţie bine şi să trăieşti ani mulţi pe pământ.* Dar această poruncă din decalog n-are putere când te cheamă Dumnezeu la pocăinţă şi la mântuire şi n-ai voie să mai asculţi pe tatăl şi pe mama ta şi pe sora ta, dacă nu te lasă să posteşti, să mergi la biserică, să te rogi, să te mântuieşti, să duci viaţă cinstită. Dacă tatăl şi mama te opresc de la acestea, nu-i mai poţi asculta, că ei sunt cei mai mari vrăjmaşi.

Căci spune Hristos în Evanghelie: *Tot cel ce vine la Mine şi nu urăşte pe tatăl şi pe mama sa, sau pe sora sa, sau pe fratele său, sau pe prietenul său, sau pe însuşi sufletul său, nu poate să fie ucenic al Meu* (Luca 14, 26-27). Şi mai spune Iisus Hristos: *N-am venit să aduc pe pământ pace, ci sabie* (Matei 10, 34-36), *...căci vor fi doi contra trei într-o familie şi trei contra doi* (Luca 12, 52).

Deci cei ce ascultă cuvântul lui Dumnezeu trebuie să fie contra firii? Nu, căci firea noastră adevărată o găsim când iubim pe Dumnezeu. Numai în Dumnezeu trebuie să-i iubim pe părinţi şi pe fraţi. Porunca întâi din decalog cere: *Să iubeşti pe Dumnezeul tău din toată inima şi din tot cugetul tău, din toată puterea ta* (Deuteronom 6, 5). Deci cere toată fiinţa omului.

Pe Dumnezeu trebuie să-L iubim din inimă, adică din suflet, cu simţămintele, cu partea sentimentală a sufletului nostru; din cuget, adică cu mintea şi cu partea cugetătoare; şi din virtute, adică cu trupul, deci cu toate cele ale noastre. Deci porunca întâi din decalog cere de la noi o dragoste nemărginită faţă de Dumnezeu.

Numai după Dumnezeu sau în Dumnezeu trebuie să iubim pe aproapele ca pe noi înşine. În cazul când eu vreau să mă mântuiesc, să merg după Hristos, dar tata nu vrea, sora nu vrea, mama nu vrea, femeia nu vrea, copiii nu vor, nu trebuie să ascult de ei. În acest caz am poruncă să-i urăsc şi să-L iubesc pe Dumnezeu. Nu trebuie să mă despartă de dragostea de Dumnezeu nici părinţii, nici înălţimea, nici adâncimea, nici puterile cele de sus, nici cele de jos. Când e vorba de ascultarea de Dumnezeu şi de dragostea Lui, cine iubeşte mai mult vreo zidire decât pe Ziditorul, ori mamă, ori tată, ori ţarină, ori vie, ori moşie, ori copii, ori viaţa de aici, acela se înşală şi va fi lepădat de la Dumnezeu cu totul şi nu a ales cărarea care duce la cina marelui Împărat.

Dar de ce să-L iubim pe El mai presus de orice?

Mai **întâi** pentru că El este Ziditorul lumii văzute şi nevăzute.

Al doilea, pentru că este Ziditorul omului. El a dat omului viaţa şi mintea, voinţa şi raţiunea, lumina, auzul, vederea şi tot ce îi trebuie pentru o viaţă de acum şi pentru cea de dincolo.

Al treilea, fiindcă poartă de grijă de toate fiinţele din cer şi de pe pământ.

Al patrulea, pentru că ne iubeşte şi este Preasfânt, Preadrept şi nu urăşte pe păcătosul care vine la pocăinţă.

Al cincilea, pentru că ne-a pregătit nouă împărăţie fără de sfârşit pentru puţinele fapte bune ce le putem noi face în zece sau douăzeci sau o sută de ani pe pământ şi care sunt o nimica toată faţă de viaţa veşnică.

Al şaselea, trebuie să iubim pe Dumnezeu din toată inima şi să renunţăm la toate ale lumii pentru că El este o fiinţă prea desăvârşită, prea bună şi prea îndurată, care nu voieşte să ne ducă în munca iadului. A făcut iadul cu munci pentru diavoli, dar nu l-a făcut pentru oameni, căci zice:

Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veșnic care este gătit diavolilor și îngerilor săi. N-a făcut iadul pentru noi, ci pentru draci, dar dacă ne facem şi noi răi asemenea dracilor, ne facem vinovați de gheenă.

Iar **al şaptelea**, trebuie să-L iubim din toată inima, din tot cugetul şi din toată puterea, căci El este stăpân suprem peste toate, Stăpânul lumii celei văzute şi nevăzute. Iar din dragostea cea nemărginită către noi, a trimis pe Mântuitorul, Fiul şi Cuvântul Cel Unul Născut, în lume, să Se îmbrace cu firea noastră – afară de păcat –, să vestească mântuirea neamului omenesc, să ne cheme la cina cea mare a Împărăției cerurilor, ca să petrecem acolo împreună cu El în vecii vecilor.

Dar vai de noi şi de noi, când conştiința ne spune să facem o faptă bună sau să lăsăm răul: „Lasă-te de tutun, lasă rachiul, lasă jocurile, lasă petrecerile, lasă înjurătura, lasă ura pe fratele tău, lasă luxul, lasă femeia străină, lasă păcatele cu care te-ai îndeletnicit, lasă zgârcenia, lasă nemilostivirea, lasă aducerea aminte a răului", iar noi nu vrem, ci găsim fel de fel de pricini cu mintea noastră şi socotim că aceste pricini sunt binecuvântate.

V-am spus că atunci când este vorba de ascultarea lui Dumnezeu şi de dragostea Lui, chiar pricinile binecuvântate n-au nici o putere. Toate cad în acest caz.

Avraam a primit poruncă: *Du-te de junghie pe fiul tău* (Facere 22, 1-15). A aşteptat Avraam o sută de ani ca să-l aibă şi, când să se bucure de el, a primit poruncă să-l junghie. Şi s-a dus. Pentru ce? Ca să asculte de Dumnezeu, fiindcă Îl iubea din toată inima. Şi văzând Dumnezeu la Avraam atâta lepădare de sine, atâta iubire, i-a spus cu jurământ: „Avraame, Avraame, fiindcă n-ai cruțat pe fiul tău, cu jurământ îți spun că întru tine voi binecuvânta toate popoarele pământului prin credință". Căci toți suntem fiii lui Avraam, dar după credință, nu după trup. Căci Avraam prin credință s-a îndreptat. Pentru că zice Scriptura că *a crezut Avraam lui Dumnezeu şi i s-a socotit lui aceasta spre dreptate* (Facerea 15, 6).

Deci, iată că trebuie să lăsăm pricinile pe care ni le aduce satana în minte, când vrem să facem o faptă bună. Căci toate sunt pricini omeneşti şi drăceşti, pricini care îndeamnă la păcate. Niciodată să nu căutăm pricini când trebuie să urmăm calea poruncilor lui Iisus Hristos. Toată pricina care ni se face spre neascultarea lui Hristos şi a poruncilor Sale şi a dragostei lui Dumnezeu, de la satana este sau de la păcatul din noi, şi nici o îndreptare nu vom avea în ziua morții şi a judecății. Amin.

CUM SĂ PRĂZNUIM DUHOVNICEŞTE

Dumnezeu ne învață cum se cuvine a petrece sărbătorile Sale, zicând: *Nici un lucru trupesc nu vei face într-însele* (Deuteronom 5, 14; Levitic 23, 3).

Voiți să ştiți şi să înțelegeți care sunt lucrurile trupeşti şi faptele lui? Întrebați pe marele Apostol Pavel şi el vă va spune, zicând: *Iar faptele trupului sunt cunoscute ca unele ce sunt: preacurvia, desfrânarea, necurăție, destrăbălare, închinare la idoli, fermecătorie, vrajbe, certuri, zavistii, mânii, gâlcevi, dezbinări, eresuri, pizmuiri, ucideri, beții, chefuri şi alte asemenea* (Galateni 5, 19-21).

Vrei să ştii şi care sunt asemenea cu cele de mai sus? Ascultă dar faptele omului fără de Dumnezeu, care le face împotriva legii Atotțiitorului: dănțuirile cele nebuneşti, umblarea pe la ghicitori, plimbările cele nepermise, pierderea vremii în deşert prin cârciumi şi restaurante, pe la clăci, pe la nunți, ascultarea şi vederea tuturor acelora care vestesc ție cele ce dărâmă morala şi sfințenia vieții tale şi nu folosul cel duhovnicesc pentru mântuirea sufletului.

Aşadar, acestea şi cele asemenea sunt răutățile pe care le vesteşte Dumnezeu şi le pedepseşte cu munca veşnică, de le vom lucra în toate zilele vieții noastre. Căci de vom sărbători făcând aceste fărădelegi, Îl vom auzi pe Dumnezeu, zicând: *Sărbătorile voastre le urăşte sufletul Meu*. Şi în alt loc zice: *Urât-am, lepădat-am sărbătorile voastre şi nu voi mirosi jertfele voastre* (Isaia 1, 14).

Vezi că nu le zice acestora sărbători ale Sale, ci ale voastre? Adică ale voastre sunt, că voi păgâneşte, nu creştineşte, le păziți. Nu sunt sărbătorile Mele, praznicile Mele, ca sărbătorile voastre cele pângărite şi ca nelegiuirile voastre. Sărbătorile Mele sunt sfinte şi duhovniceşti; deci cu sfințenie şi duhovniceşte trebuie prăznuite.

Dar vei zice: cum se prăznuieşte duhovniceşte? De vrei să înțelegi aceste lucruri, ascultă:

– Cel ce în zi de sărbătoare şi de praznic mare lasă lucrul din mâinile sale şi merge la biserică, se împacă cu toți cei ce au fost supărați din familie sau din vecini şi în biserică ascultă dumnezeiasca slujbă cu evlavie şi cu frică de Dumnezeu, unul ca acela duhovniceşte prăznuieşte.

– Cel ce în posturi şi în zile de sărbătoare petrece în curăție cu soția sa, duhovniceşte prăznuieşte.

– Cel ce învață pe altul să nu lucreze cele rele şi să ierte pe cel ce a greşit, acela duhovniceşte prăznuieşte.

– Cel ce citeşte dumnezeieştile Scripturi şi miluieşte pe săraci în zi de sărbătoare, acela duhovniceşte prazănieşte.

– Cel ce învață pe cel neştiutor calea cea bună a lui Dumnezeu şi mângâie pe cei întristați, pe cei ce au căzut în oarecare primejdii şi scrârbe, şi-i ajută cu tot ce se poate, unul ca acela duhovniceşte prăznuieşte.

– Cel ce în zi de sărbătoare se duce să cerceteze pe cei bolnavi şi pe cei bătrâni şi neputincioşi şi le ajută în nevoia lor, acela duhovniceşte prăznuieşte.

– Cei ce învață în zi de sărbătoare pe copiii lor sau pe alții să fie cuminți, să învețe rugăciuni către Preabunul Dumnezeu, să nu fure şi să nu facă altfel de rău, toți aceia duhovniceşte prăznuiesc şi cu bucurie de Dumnezeu petrec sfintele sărbători ale Lui.

Iată, frații mei, prin aceste cuvinte v-am făcut cunoscut de ce trebuie să ne ferim în praznicele şi sărbătorile noastre şi cum trebuie să prăznuim duhovniceşte, ca nişte adevărați creştini şi fii ai Bisericii lui Hristos.

Iar dacă cineva şi după ce a auzit aceste învățături, împotrivă va lucra, unul ca acela nu va avea cuvânt de răspuns în ziua morții sale şi la înfricoşata judecată a lui Hristos.

DUMNEZEU ESTE TOTUL ÎNTRU TOATE ŞI ÎNTRU NIMENI, NIMIC

M-am pomenit astă vară cu un grup de teologi catolici de prin Franța. Şi discutând noi aşa, m-au întrebat despre treptele rugăciunii şi despre energiile necreate ale Duhului Sfânt.

După ce le-am vorbit de treptele rugăciunii, am trecut la energiile necreate. Şi m-au întrebat:

– În ce constă, părinte, energiile necreate?

– Fiți atenți! După *Dogmatica* Sfântului Ioan Damaschin: «Dumnezeu este totul întru toate şi întru nimenea nimic».

– Cum este asta, părinte?

– De acum gândiți-vă voi.

– Ori este totul întru toate, ori în nimeni nu-i nimic. Că dacă în nimeni nu-i nimic, cum este totul întru toate?

– Atâția teologi ați venit la moş Costache. Cine v-a adus aici? Arătați-mi voi de aici drumul şi cum este totul întru toate şi întru nimenea nimic? Sunteți atâția teologi! Un prost aruncă o piatră în baltă, şi nu pot s-o scoată o mie de deştepți. Voi s-o scoateți... Nu s-au priceput.

Şi le-am dat a doua temă pentru a deschide uşa discuției cu teologia energiilor necreate. «Dumnezeu din toate tuturor se cunoaşte şi din nimic nimănui».

– Şi asta-i încuiată din amândouă părțile! au zis ei.

– Treaba voastră, dacă vreți să discutăm lucruri aşa de înalte!

Au stat şi s-au gândit:

– Cum vine asta, măi? «Tuturor din toate se cunoaşte şi din nimic nimănui» şi iarăşi: «Dumnezeu este totul întru toate şi în nimeni nu-i nimic». Se uitau unul la altul.

– Măi fraţilor, eu nu ştiu carte. Vorbesc şi eu ce ştiu. Mie mi-a dat mila lui Dumnezeu memorie, să ţin minte prin câte cărţi am trecut. Dar, fiindcă aţi venit atâţia teologi, ce să vă fac? Cu două doctorate, cu trei, mămucuţă, ce era aici!

De abia acum v-am dat cheia. Să descuiem cuvântul. V-am spus că «Dumnezeu este totul întru toate şi în nimeni nu-i nimic». Hai să pornim de aici. Aici este o taină mare. Care?

Trebuia să le explic cum, pentru că lor li-i ciudă că n-au energiile necreate ale Duhului Sfânt. Că a fost discuţia cea mare cu Varlaam şi Achindin, în secolul XIV, cu problema isihastă, pentru că nu se pot descurca în cele mai grele probleme ale teologiei fără acestea.

Uite cum este: **În lumea minerală**, aducă lumea care n-are viaţă ca: soarele, luna, stelele, pământul, pietrele şi tot ce există ca lume minerală, *Dumnezeu este totul întru toate ca şi Creator*, că El le-a făcut cu una din energiile Sale, cu puterea Sa cea atotlucrătoare, *şi întru nimenea nimic după fiinţă*, că de fiinţa Lui nu se atinge lumea minerală.

Toate le-a creat prin cuvânt: *El a zis şi s-au făcut; El a poruncit şi s-au zidit*. Dar puterea Sa cea creatoare nu se atinge de fiinţa Lui. Aşa-i totul întru toate ca şi Creator al lumii văzute şi nesimţitoare, şi întru nimenea nimic după fiinţă. De fiinţa Lui nici heruvimii nu se ating, nici serafimii. Fiinţa lui Dumnezeu este inaccesibilă minţilor raţionale din cer şi de pe pământ.

În lumea vegetală, adică tot ce-i verde sub cer: păduri, codri, munţi, dumbrăvi, câmpii, văi, dealuri, grădini, recolte; tot, tot, tot ce este, care creşte şi scade şi înverzeşte, *Dumnezeu este totul întru toate ca dătător de suflete fără de simţiri,* viaţă a firii, *şi întru nimenea nimic* după fiinţă.

– Asta cum este?

– Iată cum este: Copacul care îl vezi că creşte, iarba, florile şi toate plantele, toate cresc şi scad, deci au viaţă, dar au suflete fără de simţiri. Cum fără de simţiri? Eu iau toporul şi tai copacul. Îl doare? Nu-l doare, că n-are suflet cu simţire. Eu iau o coasă şi cosesc iarba de aici. O doare? N-o doare. Dar are viaţă? Are, căci creşte şi scade. Ele au suflete fără de simţiri, au viaţa firii, cum o numesc Sfinţii Părinţi. Toate câte cresc şi scad au viaţa firii, au suflete fără de simţiri, că nu au durere.

Deci *Dumnezeu, în lumea vegetală, este dătător de suflete fără de simţiri,* cu energia puterii Sale cea atotlucrătoare, dar nu se atinge de fiinţa Lui nimic, că întru nimenea nu-i nimic după fiinţă.

În lumea animalelor, tot ce-i dobitoc, adică animal sau fiare din pădure, târâtoare, şerpi, toţi peştii din apă, toate păsările cerului, toate albinele, muştele, ţânţarii şi furnicile, tot ce există viu sub cer, *Dumnezeu este Atotcreator al lor şi le-a dat suflete cu simţiri, dar fără de minte.*

Le-a dat Dumnezeu suflete cu simţiri, că un miel dacă îl tai, îl doare, un viţel sau o pasăre şi toate fiarele din lume, toate târâtoarele şi toţi peştii au viaţă, au suflete cu simţiri, dar fără de minte.

Atunci a făcut comentariu unul bătrân:

– Aici parcă ar fi ceva de vorbit.

– Da. Vorbiţi, că de aceea aţi venit aici!

– Aţi spus că dobitoacele, păsările, toate vieţuitoarele din apă, din cer şi de pe uscat au suflete cu simţuri, dar fără de minte. Dar Isaia zice aşa: *Cunoscut-a boul pe cel ce l-a dobândit pe el şi asinul ieslea domnului său, iar Israel nu M-a cunoscut pe Mine*. Şi apoi şi papagalul, când vorbeşti, vorbeşte după tine; câinele este foarte deştept, iar calul are o inteligenţă nemaiîntâlnită. Şi iarăşi zice Scriptura: *Cunoscut-a rândunica şi turturica vremea ei sub soare* – când să plece şi când să vină –, *iar Israel nu M-a cunoscut pe Mine.*

– Şi ce zici cu asta?

– Vezi? Aici ar da de înţeles că au şi ele un fel de minte: câinele, papagalul, calul, delfinul, turturica şi rândunica şi boul şi asinul şi celelalte târâtoare.

– Dacă ziceţi aceasta, huliţi pe Dumnezeu şi vă împotriviţi Duhului Sfânt!

Se uitau toţi unii la alţii.

– Când auzim pe Duhul Sfânt că ne spune clar: *Şi omul, în cinste fiind, n-a priceput.*

Alăturatu-s-a cu dobitoacele cele fără de minte... Şi dacă Duhul Sfânt spune că sunt fără de minte, de unde spui dumneata că au minte? Cui te împotriveşti? Mie? Dumnezeu a spus că dobitoacele n-au minte.

– Dar ce au părinte?

– Stai că-ți spun ce au! Sfântul Efrem Sirul, când vorbeşte de cele zece puteri ale omului – cinci în partea văzută, cele cinci simțiri: *văzul, auzul, mirosul, gustul şi pipăitul*, de care se serveşte trupul, şi cinci puteri nevăzute ale sufletului: *mintea, gândul* care izvorăşte din minte, ca raza de soare, *cugetarea, alegerea şi hotărârea* –, care vorbeşte şi de a unsprezecea putere a omului, care este instinctul sau *priceperea firească*.

Această putere, a unsprezecea, care nu face parte din minte, ci din instinct, a dat-o Dumnezeu la toate viețuitoarele de sub cer şi din ape şi din cer şi de pe pământ, ca să-şi întrețină viața, să se păzească de duşmanii lor, să ştie la ce vreme să vină şi să plece.

Aceasta-i priceperea firească. Şi calul şi câinele şi papagalul şi măgarul şi boul şi oricare vezi că au pricepere, aceasta nu-i minte, este a unsprezecea putere a omului: priceperea firească sau instinctul, prin care ele să-şi apere viața, cunosc pe stăpânii lor, ştiu să se păzească de primejdii, ştiu să se hrănească, ştiu să se ferească. Aceasta le-a dat Dumnezeu şi lor pentru viața de aici, dar nu-i minte, este pricepere firească. Dacă vom zice că-i minte, cădem în cealaltă extremă, împotriva Duhului Sfânt.

Le-am arătat acestea după Sfinții Părinți. Deci acestea toate au suflete cu simțiri, au instinct, pricepere firească, dar nu au minte, şi de aceea nici nu se ating de ființa lui Dumnezeu. *Dumnezeu este totul întru toate* ca dătător de suflete cu simțiri, însă fără de minte, dar *în nimeni nu-i nimic,* că de ființa Lui nu se atinge.

Apoi **am trecut la om**. Când am ajuns la om, am vorbit cele trei cuvinte ale Marelui Vasile din *Hexaimeron,* despre facerea omului.

Omul este sâmburele universului. În om sunt adunate cele patru lumi: lumea minerală, lumea vegetală, lumea duhurilor şi mai presus de lumea duhurilor, icoana Sfintei Treimi, dumnezeirea.

Dumnezeu este totul întru toate în om, şi în nimeni nu-i nimic, la fel ca şi în celelalte zidiri. Pe om l-a făcut suflet cuvântător. Are minte, are voință, are imaginație, are mânie, are poftă, are alegere, are discernământ, are hotărâre, are voie liberă. Toate puterile pe care le arată Sfântul Ioan Damaschin în *Dogmatică*.

Da. Dumnezeu este totul întru toate şi în om, dar nimic nu este în om din ființa lui Dumnezeu. Omul se face fiu, dar nu după ființă ca Hristos, ci după dar. Are darul punerii de fii în baia naşterii de a doua şi a înnoirii Duhului Sfânt. Prin botez am căpătat darul punerii de fiii şi ne-am făcut fiii lui Dumnezeu după dar.

Omului i-a dat suflet cu simțiri, i-a dat şi pricepere, i-a dat şi minte şi l-a făcut şi dumnezeu, dar nu după ființă, ci după dar, căci spune la psalmi: *Eu am zis: Dumnezei sunteți şi toți fii ai Celui Preaînalt* (89, 6). Şi Apostolul Pavel zice: *Ați luat darul punerii de fii şi al înfierii în baia naşterii de-a doua şi al înnoirii Duhului în Botez*.

Deci omul se împărtăşeşte şi de minte şi de pricepere şi de cele patru puteri şi de viață şi de toate. Dar de ființa lui Dumnezeu nu se atinge, că este fiul lui Dumnezeu după dar, nu după ființă. Şi aşa, în felul acesta, şi în lumea oamenilor, a întregilor popoare, *Dumnezeu este totul întru toate* ca dătător de suflete cu simțiri, dătător de minte, de imaginație, de memorie, de toate puterile sufletului, *dar în nimenea nimic, după ființă.* Că de ființa lui nu se ating nici heruvimii.

Băteau toți din palme! Era o răpăială aici! Mă chiorau cu blițurile acelea!

DRAGOSTEA FAȚĂ DE ZIDIREA LUI DUMNEZEU

– **Ce folos află zidirea din partea mea, înaintea lui Dumnezeu, dacă eu îi ofer din**

dragostea mea? Are ea vreun folos înaintea lui Dumnezeu?

– Iată ce este, frate Ioane! Zidirea aceasta nu simte că o iubim noi, că n-are raţiune şi nici sentiment. Două puteri are sufletul nostru. Ai văzut la Sfântul Ioan Damaschin în *Dogmatică*: „Cele două părţi domnitoare ale sufletului: mintea şi sufletul". Creierul, care este sălaş al minţii, este unealta raţiunii şi inima este locul sentimentului, a simţirilor duhovniceşti. Zidirile nu simt că le iubim sau le urâm şi nici n-au suflet cu durere.

Să ştii mata că patru sunt felurile vieţuitoarelor din lume, după Sfinţii Părinţi. Aşa! Ţine minte: Îngerii au minte şi duh, oamenii au trup, minte, duh şi suflet; animalele au trup şi suflet, dar suflet cu simţire, că dacă îl tai, îl doare, nu-i aşa? Iar ierburile şi copacii şi tot ce este vegetal de pe pământ au viaţa firii, suflet fără de simţiri. Înţelegi? N-are raţiune şi nici sentiment, ca să simtă că-l iubeşti sau că-l urăşti. Şi nici dacă ai tăiat cu coasa florile sau ai doborât un copac în pădure, nu simt ceva. Ele au numai viaţa firii; cresc şi scad, fără sa aibe dureri.

Şi atunci, dacă am iubi pe oricare dintre cele patru feluri de vieţuitoare, care coboară de la Dumnezeu în jos, ele ne pot sui pe noi, care suntem fiinţe raţionale şi avem minte, cuvânt şi duh, în chipul Sfintei Treimi, pe treptele urcuşului duhovnicesc, către Dumnezeu.

Toată zidirea – auzi ce spune Apostolul Pavel – *suspină până azi, aşteptând slobozenia slavei fiilor lui Dumnezeu.* Că zidirea este sub păcat de când a fost corupt Adam, stăpânul zidirii, în rai.

În Hronograf am găsit de ce a pus Dumnezeu numele lui Adam de patru litere. Adam înseamnă: răsăritul, apusul, miazăzi şi miazănoapte.

Aceste patru litere le-a pus Dumnezeu în Adam, pentru că în el trebuia să facă o putere care să stăpânească cele patru părţi ale lumii: răsăritul, apusul, miazăzi şi miazănoapte. Iar Hristos când vine, vine cu crucea, formată din patru. El vine ca să sfinţească cele patru părţi ale lumii simţite şi să binecuvinteze toate popoarele lumii.

Adam avea o mireasmă în rai, ca stăpân al tuturor făpturilor, încât leii, leoparzii şi balaurii, când îl miroseau, veneau şi-i lingeau picioarele. „Stăpânul!" A pierdut această mireasmă când l-a scos din rai, spune Sfântul Isaac Sirul, şi acum leul vrea să-l omoare, balaurul să-l muşte, celelalte să-i facă rău. Şi a rămas – fiindcă a rămas o scânteie a darului lui Dumnezeu când s-a corupt firea în rai – cum ar rămâne o scânteie în cenuşă, prin care s-a ridicat Adam înapoi prin Învierea Mântuitorului. De aceea o seamă de animale încă se tem de om şi celelalte mai multe îl urăsc pe om, căci atunci când a căzut el din ascultarea Ziditorului şi ele s-au abătut din ascultarea lui.

Dar şi acum un om duhovnicesc poate fi ca Adam înainte de cădere, cum a fost Sfântul Gherasim de la Iordan, căruia i-a slujit leul 60 de ani sau Sfântul Antonie şi alţii, care luau aspide şi şerpi în mână sau unii care stăteau cu urşii, cum a fost Sfântul Ioanichie cel Mare.

Ai văzut că aceşti sfinţi, cum v-am vorbit în treptele urcuşului duhovnicesc, s-au îndumnezeit după dar? S-au făcut dumnezei şi atunci animalele şi balaurii li se supuneau din nou şi toate le slujeau.

Ai văzut ce spune în Limorar: Unul dormea în peşteră cu leul şapte ani de zile. Când venea cineva îi zicea leului: „Stai pe loc, să nu vatămi pe cineva!" Şi a întrebat altul:

– Părinte, cum stai cu leul? Nu te temi că te va mânca?

– Nu! Am să vă spun. De şapte ani dorm cu el, spate la spate, să ne încălzim. Şi el îmi păzeşte puţinele straturi de caprele sălbatice. Dar mi-a spus îngerul Domnului, că acest leu peste trei ani are să mă mănânce pe mine!

– Dar de ce nu fugi de aici, dacă o să te mănânce?

– Nu! Oriunde m-aş duce, tot leul mă mănâncă.

– Dar de ce?

– Mi-a spus îngerul: „Când erai în lume erai păstor de oi. Erai cu o turmă şi aveai câini răi. Şi a venit un om care era trecător şi au sărit câinii, şi tu ai putut să-l aperi şi nu te-ai dus. Şi până ai ajuns tu câinii l-au muşcat rău pe om şi omul acela n-a trăit mult şi a murit. Şi eşti dator cu o moarte, să fii şi tu muşcat şi mâncat de fiară. Şi peste trei ani acest leu, care te încălzeşte şi ţi-i

slugă, te va mânca, ca să-ți ierte Dumnezeu păcatul. Şi oriunde te duci, leul te mănâncă. Aceasta a rânduit Dumnezeu, ca să plăteşti cu moartea ta moartea acelui om pe care nu l-ai apărat de câini”.

Deci toate-s cu rânduială, frate Ioane!

FILOSOFIA PĂIANJENULUI

Am arătat, frații mei, câte taine şi câte minuni sunt în zidiri. Zidirea mărturiseşte despre slava lui Dumnezeu, căci a spus Duhul Sfânt: *Cerurile spun slava lui Dumnezeu*... Ele vorbesc cu imensitatea lor, cu lărgimea lor, cu miliardele de corpuri cereşti şi minunile dintre ele.

Sfântul Vasile cel Mare o ia de la păianjen, de la furnică, de la albină şi merge până la astrele cereşti, descriind minunile lui Dumnezeu din zidiri. Şi cu cât cunoşti mai mult minunile lui Dumnezeu din zidiri, cu atât mai mult te aprinzi de dragostea față de Ziditorul lor şi te uneşti cu El.

Auzi ce teologie face el, ce filosofie, ce arată în cuvânt la păianjen. Zice: „Mare filosof este păianjenul!” Noi nici nu-l băgăm în seamă. Vine femeia: „Dă-l la boala de păianjen!”

Ehei! Dacă ai şti ce ai de învățat de la păianjen! Cine a auzit vreodată glasul păianjenului pe lume? (La greci erau două feluri de filosofi: ritori, care vorbeau, şi tăcuți, cum era Diogene, care-l face mare filosof al tăcerii pe păianjen). Vezi păianjenul. Dacă-i micuț, îşi face şi el o pânzişoară acolo, după puterea lui. Dacă-i mare, face una mai mare. Dar de ce? Auzi ce spune Scriptura: *Cel ce dă hrană la tot trupul, că în veac este mila Lui.*

Vedem în *Cuvântul pentru pronie* al Marelui Vasile cum se întinde pronia lui Dumnezeu, adică purtarea de grijă, până la păianjen. Păienjenelul cel mic, după ce a făcut o plăsuță, se retrage: „Dă-mi, Doamne, mâncare! Eu mi-am făcut datoria!” Cel mai mare, tot aşa. Când îl vezi că stă, tace. L-ai auzit grăind?

O muscă o auzi bâzâind; un țânțar îl auzi, dar ai auzit păianjenul vreodată? Nu, el este filosof. El stă grămădit acolo şi aşteaptă ca Dumnezeu să-i trimită mâncare. Şi pronia lui Dumnezeu, la cel mic, nu-i trimite o muscă mare, Doamne fereşte! Dar de ce? Dac-ar fi mai mare, cum pânzuța lui e prea subțire, i-o strică şi n-o poate prinde, şi el moare de foame. Dumnezeu, Care l-a făcut, spune la Ecclesiast: *Câte a făcut Dumnezeu, pe toate le iubeşte şi de toate poartă grijă.*

La cel mic îi dă o musculiță mică. Şi el, stând ascuns, când vede că s-a încurcat, o prinde, o suge; da’ mai are treabă până a doua zi, să repare înapoi acolo unde s-a rupt pânzişoara, pentru că-i trebuie şi mâine mâncare. La cel mare, Dumnezeu îi trimite o muscă mai mare, că are pântecele mai mare. Şi acela, după ce-a prins-o, iar se apucă de treabă. Dar nu zice nimic. L-ai auzit vorbind pe păianjen? Bâzâind? Nu. Tace. Numai ce-l vezi că-i arhitect. Întinde de colo, leagă de colo şi face. Nu zice nimic. Îşi caută de treabă.

Ce frumoasă artă face Sfântul Vasile aici! El zice: „La palatele împărăteşti stau santinelele să nu cumva să fie atentat contra împăratului: «Stai! Cine-i? Parola!» Dar păianjenul nostru nu dă parola nimănui, numai să nu mături femeile prin odăi. Numai ce-l vezi. N-a dar parola nimănui. El a intrat şi şi-a căutat de treabă.

[*Prin rânduiala lui Dumnezeu, chiar în acest moment al discuției, pe masa Părintelui Cleopa s-a ivit un păianjen. Şi cineva din cei de față a exclamat:*

– A venit la noi păianjenul, ia uitați!

– Da, da, da! El aude că vorbim de el, săracul! zice Părintele Cleopa. *Dă-i pace, mamă, că vorbim de dânsul, săracul!*

Şi toți cei prezenți au început să râdă].

El nu dă parola când intră în palatele împărăteşti, zice Sfântul Vasile. Iar Preasfântul Dumnezeu, care l-a făcut şi pe el, are grijă de toată ziua şi-i trimite o musculiță mică la acel mic; la cel mare, una mai mare. Dacă-s mai mulți, mai multe muşte. Că Dumnezeu, dacă-i al Lui, îl hrăneşte, că el n-ar putea trăi.

Dar zice cel necredincios: „Da... Eu nu-s păianjen să trăiesc c-o musculiță mică sau c-o

muscă. Eu am femeie, eu am copii, eu am dări la stat, eu trebuie să mănânc mult, să fac...!" „O, răutatea ta, necredinciosule, zice Marele Vasile în *Cuvântul pentru pronie* din Hexaimeron, Dumnezeu, Care hrăneşte pe păianjenul cel mic cu o muscă mică şi pe cel mare cu o muscă mare, Acela hrăneşte şi pe carida şi varida – cei mai mari chiţi ai lumii care trăiesc în oceane (azi le spune balene albastre), şi care unul din ei mănâncă într-o zi cât două sate –, ca să-ţi arate ţie că El poartă de grijă şi de cel ce mănâncă o muscă şi de cel ce mănâncă cât două sate într-o zi".

Şi acestea când le înţelegi şi când le vezi în zidire, nu se poate să nu te aprinzi cu dragoste de Dumnezeu, când vezi atâta minune!

DESPRE JUDECĂŢILE LUI DUMNEZEU

Un pustnic de lângă cetatea Emesei, din Sirai, avea mare dar şi lumea avea mare evlavie la el. Însă el se gândea aşa: „Doamne, prea bun eşti Tu, că văd că la cei răi le merge bine, iar cei buni au necazuri şi scârbe. Cum, Doamne, de îngădui Tu aşa cu bunătatea Ta cea fără de margini?"

Apoi şi-a zis: „Am să mă rog lui Dumnezeu să-mi arate cum sunt judecăţile Lui". Că sunt unii oameni care judecă împotriva proniei, a purtării de grijă a lui Dumnezeu: Cutare este rău, este păcătos, şi-i merge bine. Altul este bun, dar copiii sunt răi, femeia este bolnavă, iar el scapă de un necaz şi dă peste altul.

Unul este rău şi trăieşte mult, iar altul este bun şi moare devreme. Uite, un creştin este bun, se roagă lui Dumnezeu, posteşte şi numai de scârbe dă, iar altu-i rău, înjură, bea, şi pe acela nu-l pedepseşte Dumnezeu, cum zice la Proorocul Ieremia: *Doamne, ce este, căci calea celor răi sporeşte şi calea celor drepţi totdeauna este în necaz?*

Şi din ziua aceea a început să se roage: „Doamne, arată-mi judecăţile Tale, ca să nu judec!" Rugându-se el aşa, odată a avut nevoie să se ducă la cetatea Emesei. Şi ducându-se el, i-a ieşit înainte un tânăr şi i-a zis:

– Părinte, bagă de seamă, te duci la Emesa! Dumnezeu are să-ţi arate mari taine, dar să nu te smінteşti!

– Unde, fiule!

– Când ajungi la oraşul Emesa, oraş mare, frumos, să bagi de seamă că pe marginea oraşului este o grădină mare, înconjurată cu copaci, cu garduri, grădină cu copaci roditori, o livadă. Şi să bagi de seamă că într-un loc s-a rupt oleacă gardul şi este un copac cu o scorbură mare.

Să bagi de seamă că acolo alături de grădină, unde-i copacul cel cu scorbură, este o fântâniţă. Şi lângă fântână este o cărare care trece, iar dincolo este drumul mare. Să te duci în grădina aceea şi să intri în scorbura copacului. Să stai acolo ascuns şi să te uiţi spre fântână. Şi ce-i vedea acolo, ai să te foloseşti mult.

Pe urmă tânărul a dispărut. Pustnicul, când a ajuns la cetatea Emesei, a văzut fântâna, a văzut copacul acela cu scorbură mare în dreptul fântânii, a văzut şi gardul unde era rupt. A intrat acolo, s-a băgat în scorbură şi se ruga la Dumnezeu. Şi, stând el acolo şi rugându-se, vede că vine un boier călare pe un cal frumos. Boierul avea la dânsul un toporaş şi o tăşcuţă frumoasă. A venit la fântână, s-a dat jos de pe cal şi a dat drumul la cel să pască. Şi el a stat, a băut apă şi a scos din tăşcuţa de piele 150 de galbeni de aur. I-a numărat şi pe urmă s-a culcat şi s-a odihnit. Dar el în loc să-i pună în buzunar, i-a pus alăturea.

Când s-a trezit el, prima grijă era calul. Îi dăduse drumul să pască. Calul se depărtase mai încolo, dar păştea. Şi el a fugit, a ajuns calul, dar punga cu galbeni i-a căzut şi a rămas la fântână. El n-a observat că i-au căzut banii acolo. S-a suit pe cal şi s-a dus înainte.

Părintele pândea din scorbură. După ce a plecat boierul, vine un om. Acesta a făcut cruce, a băut apă şi a văzut punga aceea. Şi când a văzut că într-însa e aur, a luat-o şi nu s-a mai dus pe cărare, şi nici pe drum înapoi, ci s-a dus de-a dreptul şi a fugit cu punga cu aur.

În urma acestuia care a luat punga şi a fugit, vine un bătrân sărac cu doi desagi în spate, cu

opinci rupte, haine vechi, obosit. Şi a stat acolo, a scos nişte pesmeţi din desagă şi apă din fântână, şi a mâncat. Şi a mulţumit lui Dumnezeu şi pe urmă s-a culcat oleacă.

În timpul acesta boierul şi-a dat seama că nu are banii la el, că i-au căzut la fântână, şi s-a dus înapoi. Şi găseşte pe bătrânul ăsta.

– Moşule, n-ai găsit aici o pungă cu galbeni?

Ăsta nu ştia nimic:

– N-am găsit nimic.

– Moşule, scoate banii! Unde i-ai pus?

– Cucoane, n-am găsit nici un galben!

– Ei! Scoate banii că te omor!

– Cucoane, nu ştiu nimic!

Boierul a crezut că a ascuns banii şi minte. A scos baltagul şi i-a dat în cap şi l-a omorât. A luat şi a scos toate din desagi, a căutat prin hainele lui şi n-a găsit banii.

Dacă a văzut boierul că l-a omorât pe ăsta şi nici banii nu i-a găsit, s-a suit pe cal şi a plecat dându-şi palme şi văitându-se că a omorât om nevinovat. Şi s-a dus călare bătându-se.

Atunci părintele care pândea din scorbură a zis: „Ia uite măi, câtă nedreptate s-a făcut la fântâna asta! Cine a pierdut banii, cine i-a găsit şi pe cine a omorât? Vai de mine, mare nedreptate a făcut Dumnezeu aici! Boierul a omorât pe bătrânul ăsta nevinovat şi celălalt a luat banii şi s-a dus în lumea lui”.

Şi cum se gândea el aşa, a venit din nou îngerul Domnului în chip de tânăr.

– Părinte, părinte, ieşi din scorbura asta şi hai să stăm de vorbă!

A ieşit părintele şi îngerul l-a întrebat:

– Ce ai văzut şi cum ţi s-a părut?

– Doamne, dar aici la fântâna asta numai nedreptăţi a făcut Dumnezeu. Cine a pierdut banii, cine i-a găsit şi cine a fost omorât!

– Părinte, mata ai vrut să ştii judecăţile lui Dumnezeu. Află că la fântâna asta, numai dreptăţi a făcut Dumnezeu. Ştii dumneata pe boierul acela cel tânăr? El are curţi mari. Şi ştii unde-i curtea lui? Alăturea cu cel ce-a găsit banii. Şi la acela, săracul, într-o noapte i-a murit şi mama şi soţia, şi el s-a dus la boier să-i împrumute nişte bani. Boierul de mult voia să-i ia grădina lui, că avea o grădină cu pomi roditori, foarte frumoasă, chiar lângă grădina boierului.

Şi a venit săracul la el, zicând:

– Cucoane, dă-mi nişte bani împrumut să îngrop pe mama şi pe soţia, că ţi-oi prăşi la vară, ţi-oi cosi, voi secera pe lan.

Şi boierul şi-a zis: „Acum îi momentul, că-i sărac!”

– Dă-mi livada ta!

– Cucoane, am muncit de mic, am plantat copaci, am răsădit şi nu pot să ţi-o dau!

– Cât să-ţi dau pe livadă?

Dar acela a spus aşa:

– Să-mi dai 300 de galbeni, că de nevoie o dau, că n-am cu ce face înmormântarea.

Dar boierul, zăvând-l pe acela necăjit, că are doi morţi, nu i-a dat mai mult de 150 de galbeni.

– Cucoane, Dumnezeu să facă dreptate. Eu n-am cerut prea mult. Grădina mea face 300 de galbeni.

Şi săracul s-a dus plângând acasă, cu 150 de galbeni, pentru că de nevoie a dat grădina. Dar a zis: „Dumnezeu să facă dreptate”.

Şi acum Dumnezeu a făcut dreptate. I-a găsit tocmai acesta care stătea lângă dânsul. 150 de galbeni i-a dat boierul de bunăvoie şi 150 i-a uitat la fântână. Dumnezeu a făcut dreptate la fântână, că el când i-a dat numai 150 a zis: „Dumnezeu să facă dreptate cu banii! Nu mi-ai plătit grădina”.

Şi iată Dumnezeu cel preadrept i-a întors banii acum la fântână. I-a plătit grădina.

– Bine, la ăsta i-a făcut dreptate. Dar bătrânul care a fost omorât, cu ce era vinovat?

– Ai văzut cum i-a dat cu muchia în cap şi l-a omorât? L-a întrebat de bani şi bătrânul nu ştia nimic. Bătrânul acesta – i-a spus îngerul –, când era tânăr de 25 de ani, era cu carul cu boi pe marginea unui râu. Şi un om a vrut să treacă râul acela şi, când era la mijlocul râului, l-a dovedit apa. Şi tot striga la el: „Măi, frate, nu mă lăsa, să mor! Mă înec, nu mă lăsa!"

Şi el în loc să sară să-l scoată pe acela, a dat un bici la boi şi a zis: „Aşa îți trebuie, cine te-a băgat acolo". Şi acela s-a mai luptat oleacă cu apa şi s-a înecat. Săracul acesta avea multe fapte bune, dar pentru acel păcat, că n-a sărit să-l scoată pe acela din apă, se ducea în iad. Şi lui Dumnezeu i-a fost milă şi a vrut să-i plătească în lumea aceasta, pentru că a avut greşala aceea din tinerețe, când nu a vrut să-l scoată pe acela din apă. El l-a omorât pe acela că nu l-a scos din apă atunci, şi acum l-a omorât pe el nevinovat boierul ăsta. Dumnezeu a făcut foarte bine, că prin moartea asta, îl duce la bucurie şi la rai în vecii vecilor pe sărac.

– Dar boierul?

– L-ai văzut pe boier cum se bătea cu palma peste cap? Mai încolo l-a mustrat cugetul că l-a omorât pe bătrân. A întâlnit un om şi i-a dat calul de pomană, şi a întâlnit altul şi i-a dat hainele lui şi a luat nişte haine vechi de la un om şi s-a dus la o mănăstire să se facă călugăr. Şi după 40 de ani cât o să se pocăiască acolo, o să-l ierte Dumnezeu că a omorât un om nevinovat. Şi cu ocazia asta şi boierul se mărturiseşte şi face canon şi se mântuieşte.

Şi tu ai zis că la fântâna asta s-au făcut trei lucruri nedrepte, dar Dumnezeu a făcut trei lucruri drepte şi bune. Că judecățile lui Dumnezeu nu sunt ajunse de mintea omenească.

N-ai auzit pe Isaia Proorocul? *Pe cât este mai înalt cerul decât pământul, pe cât este mai departe răsăritul de apus, pe atât sunt mai departe judecățile Mele de judecățile voastre şi gândurile Mele de gândurile voastre, fiii oamenilor.*

N-ai auzit pe Solomon ce spune? *Pe cele mai grele decât tine nu le ridica, şi pe cele mai adânci decât tine, nu le cerca, ca să nu mori!*

N-ai auzit de David Proorocul care zice: *Judecățile Domnului sunt adânc mult?*

Cum ai îndrăznit tu, un om, să ştii judecățile lui Dumnezeu, pe care nici îngerii, nici serafimii, nici heruvimii nu le ştiu? Dar Dumnezeu m-a trimis pe mine, părinte, să-ți arăt că judecățile lui Dumnezeu nu sunt ca ale oamenilor.

Şi tu ai judecat ceva, dar judecățile lui Dumnzeu n-au fost ca ale tale, că ele au fost bune foarte! Deci de acum înainte să nu mai judeci pe nimeni şi orice vei vedea să zici: „Doamne, Tu toate le ştii! Eu nu cunosc judecățile Tale!"

Dar, fiindcă eşti om, Dumnezeu te-a iertat, însă m-a trimis să te înțelepțesc să nu mai îndrăzneşti să iscodeşti judecățile Lui, că judecățile lui Dumnezeu sunt adânc mult şi nu le poate şti nimeni, nici îngerii din ceruri.

*

Aşadar să ținem minte din această povestire, că tot ce ni se pare nouă în lumea asta că-i stâmb şi rău, de multe ori ne înşelăm! Că nu cunoaştem judecățile lui Dumnezeu cele ascunse şi necuprinse.

Nu cerca cele necercate şi nu voi să ajungi cele neajunse! Amin.

ÎNDOIALA ÎN CREDINȚĂ

Credința vine din auz şi auzul prin cuvântul lui Dumnezeu, spune Sfânta Carte. Credința vine din cuvânt. Credința noastră în Dumnezeu ne vine şi se întăreşte în noi din predica preotului la biserică, din sfaturile date de bătrâni, din citirea cărților sfinte şi mai ales din cuvintele şi învățăturile pe care le auzim şi le citim zilnic din Sfânta Evanghelie.

Dar în Sfânta Scriptură auzim că unii sfinți, din Vechiul şi Noul Testament, s-au îndoit în

credință.

Aşa s-a îndoit Avraam. Căci atunci când i-a zis Domnul: *Eu sunt Domnul Care te-a scos din Urul Caldeii, ca să-ți dau pământul acesta de moştenire...,* a zis Avraam: *Stăpâne Doamne, pe ce voi cunoaşte că-l voi moşteni?...* Atunci a zis Domnul către Avraam: *Să ştii bine că urmaşii tăi vor fi pribegi în pământ străin, unde vor fi robiți şi apăsați patru sute de ani* (Facere 15, 7, 13). Şi au stat în robie 430 de ani. De aceea a întrebat Moise: „De ce, Doamne, au trecut cei 400 de ani, că s-au împlinit anii?" Şi a zis Dumnezeu: „Anii s-au împlinit, dar canonul pentru păcatele poporului, nu". Deci, în loc de 400 de ani, le-a dat canon de stat în robie 430 de ani.

De ce n-a murit Moise în pământul făgăduinței, ci a murit la muntele Nebo? Căci Moise, care a condus poporul acela, a fost cel mai blând om de pe fața pământului, cum se spune la Numerii: *Moise însă era omul cel mai blând dintre toți oamenii de pe pământ* (Numerii 12, 3). Pentru o greşală nu a intrat în pământul făgăduinței. Pentru o greşală l-a pedepsit Dumnezeu să nu treacă Iordanul: pentru că s-a îndoit la stânca Rafidim. Că Dumnezeu i-a spus: *Ia toiagul şi adună obştea, tu şi Aaron, fratele tău, şi grăiți stâncii înaintea lor şi ea vă va da apă; şi le veți scoate apă din stâncă şi veți adăpa obştea şi dobitoacele ei.*

A luat deci Moise toiagul din fața Domnului, cum poruncise Domnul. Şi a adunat Moise şi Aaron obştea la stâncă şi a zis către obşte: *Ascultați, îndărătnicilor, au doară din stânca aceasta vă vom scoate apă?* Apoi şi-a ridicat Moise mâna şi a lovit în stâncă cu toiagul său de două ori şi a ieşit apă multă şi a băut obştea şi dobitoacele ei. Atunci a zis Domnul către Moise şi Aaron: *Pentru că nu M-ați crezut, ca să arătați sfințenia Mea înaintea ochilor fiilor lui Israel, de aceea nu veți duce voi adunarea aceasta în pământul pe care am să i-l dau* (Numerii 20, 8-12). Pentru îndoiala aceasta, Moise n-a văzut pământul făgăduinței.

De ce a suferit Sfântul Simeon Bătrânul 283 de ani, câți ani au fost de la faraonul Ptolomeu Filadelf până la Hristos? Pentru că s-a îndoit. N-a crezut că Hristos Se poate naşte dintr-o fecioară. Şi i-a dat Dumnezeu canon să mai trăiască 283 de ani ca să vadă pe Cel născut din Fecioară.

Şi s-a îndoit şi Toma la învierea lui Hristos şi a trebuit să fie mustrat oarecum de Hristos: *Fiindcă M-ai văzut, Tomo, ai crezut, ferice de cei ce n-au văzut şi au crezut*. Hristos a pus astfel fericirea a zecea după Înviere, ca să întărească credința celor ce nu văd dar cred, precum suntem noi, şi cum trebuie să fie toți creştinii până la sfârşit. Ce spune Apostolul Iacov: *Bărbatul îndoielnic este nestatornic în toate căile sale* (Iacov 1, 8). Omul îndoielnic care zice: „Oare este sau nu Dumnezeu? Oare este iad sau nu este?" este ca un nor pe care îl poartă satana cum vrea, căci el nu crede cu fermitate, cu tărie, în existența lui Dumnezeu. De aceea satana îl duce oriunde.

Să vă dau o pildă. A venit un moşneag deunăzi şi a zis:

– Părinte, în ziua de Sfântul Vasile am văzut la restaurant multă lume. Vor merge toți aceia în iad? Eu cred că nu vor merge toți.

I-am răspuns:

– Nu crezi dumneata, dar Duhul Sfânt ne spune în psalmi prin gura Sfântului Prooroc David: *Că Tu eşti Dumnezeu care nu voieşti fărădelegea, nici va locui lângă Tine cel ce vicleneşte. Nu vor sta călcătorii de lege în preajma ochilor Tăi. Urât-ai pe toți cei ce lucrează fărădelege* (Psalmi 5, 4-5). Nu crezi dumneata că Dumnezeu nu-i părtaş la fărădelegile noastre? Ce spune Scriptura? *Pentru ce ai aşezat aşezământul de lege al Meu prin gura Ta, iar tu ai urât învățătura şi ai lepădat cuvintele Mele înapoia ta?* (Psalm 49, 17-18). Şi mai zice în psalmi: *Pune-voi fărădelegea ta înaintea ta şi te voi mustra.*

Hristos a spus: *Intrați pe poarta cea strâmtă, că largă este poarta şi lată este calea care duce la pieire şi mulți sunt cei care o află. Şi strâmtă este poarta şi îngustă este calea care duce la viață şi puțini sunt care o află* (Matei 7, 13-14).

Deci nu te mira că merg toți la joc sau că cei care merg la bine pe cărarea cea strâmtă sunt puțini. Tot lucrul bun este rar. Deci nu vă îndoiți de cuvintele Mântuitorului. Nu sta la îndoială când e vorba de a împlini porunca lui Hristos şi de a te feri de păcate.

Dacă n-a cruțat Dumnezeu pe Avraam şi pe Moise pentru îndoială, dacă nu l-a cruțat pe

Toma şi pe alţii care s-au îndoit, nu ne va cruţa nici pe noi. Aceia au fost sfinţi şi Dumnezeu i-a pedepsit în această viaţă ca să nu se muncească în veşnicie.

Oare câţi dintre creştinii de azi nu se îndoiesc în credinţa în Dumnezeu? Câţi nu caută dovezi şi zic: „Nu cred până nu văd!" Câţi nu caută să pipăie rănile şi coasta Mântuitorului, căutând dovezi ale existenţei lui Dumnezeu? Credinţa vine din auz, iar nu prin pipăire şi vedere.

Câţi dintre creştinii botezaţi nu zic: „Aici este raiul şi iadul! Aici pe pământ este totul!" Şi nici când se văd bolnavi, în faţa primejdiei, a sărăciei, a morţii şi nici măcar la bătrâneţe nu se întorc la Dumnezeu ca să plângă cu amar, ca Petru, viaţa lor din tinereţe, cheltuită în desfrânări, în răutăţi şi în necredinţă. Puţini sunt cei ce se pocăiesc de păcate la bătrâneţe. Cei mai mulţi mor aşa cum au trăit, în îndoială, necredinţă şi nepocăinţă, spre a lor veşnică osândă.

Cu adevărat mare este credinţa în Dumnezeu, însoţită de fapte bune! Dar cei ce zac în îndoială, cad din dreapta credinţă apostolică în tot felul de secte şi grupări religioase. Mulţi din cei îndoielnici se smintesc de Biserica întemeiată de Însuşi Hristos; se smintesc de Maica Domnului, de Sfânta Cruce, de sfintele icoane şi de preoţi; se smintesc de sfinţi şi de cinstea dată lor. Se smintesc de Tainele întemeiate de Hristos, de învăţăturile Sfintei Scripturi, pe care o răstălmăcesc după mintea lor, spre a lor osândă şi amăgirea multora.

Să stăm dar neclintiţi în dreapta credinţă şi să ne bucurăm că suntem fii ai Bisericii lui Hristos de două mii de ani. Necredincioşii se leapădă şi caută să vadă pe Dumnezeu cu ochii trupeşti; îndoielnicii vor să pipăie rănile Domnului; cei slabi în credinţă caută minuni; sectele părăsesc Biserica, răstălmăcesc dogmele credinţei şi vestesc altă Evanghelie; cei robiţi de patimi amână pocăinţa, iar noi, fiii învierii şi fiii lui Dumnezeu după har, să-I rămânem credincioşi până la sfârşit, ştiind că *cel ce va răbda toate până la sfârşit, acela se va mântui.* Amin.

DESPRE RUGĂCIUNE

Am vorbit cândva despre cele şapte trepte ale rugăciunii, trei universale şi patru intermediare, şi am arătat care este rugăciunea cea mai înaltă, *contemplativă*, cea duhovnicească, care, după Sfinţii Părinţi, nu mai este rugăciune, este mai presus de hotarul rugăciunii. Aceea se cheamă **vedere dumnezeiască**. Cu aceea s-a înălţat Pavel la cer.

Şi am arătat aşadar acolo treptele rugăciunii, începând cu **rugăciunea buzelor**. Zice Apostolul Pavel: *Aduceţi Domnului roada buzelor voastre.* Rugăciunea cu buzele. Zice proorocul: *Şi L-am înălţat pe El sub limba mea.* **Rugăciunea limbii** o arată. În altă parte: *Bine voi cuvânta pe Domnul în toată vremea, pururea lauda Lui în gura mea;* **rugăciunea gurii.** În altă parte: *Cu glasul meu către Domnul m-am rugat;* **rugăciunea glasului.**

Acestea patru până aici, după Sfântul Grigorie de Nyssa, sunt treapta cea mai de jos în scara rugăciunii, când ne rugăm cu buzele, cu limba, cu gura şi cu glasul, şi graniţa cea mai îndepărtată a rugăciunii. Dacă ne-om mulţumi să ne rugăm cu limba şi cu gura, şi vom face o căruţă de acatiste şi de psaltiri şi vom crede că cine ştie ce-am făcut, are să ne mustre Proorocul Isaia, care zice: *Aproape eşti Tu, Doamne, de gura lor, dar departe de inima lor* – când credem că rugăciunea gurii ne ridică la cer.

Nu. Asta se cheamă rugăciune de cantitate. Facem mult, dar nu de calitate. Dar Sfinţii Părinţi ne stătuiesc să nu o părăsim nici pe asta, că şi acestea sunt trepte, dar în scara rugăciunii ea este treapta cea mai de jos. Dar nimeni nu se suie pe treapta de sus, fără să nu treacă prin asta, că aşa învăţăm să ne rugăm: cu buzele, cu limba, cu gura. Şi Dumnezeu, văzând osteneala noastră în treptele acestea, încet-încet începe să ne dea câte o linguriţă de rugăciune curată. Şi atunci vedem noi: „Asta-i rugăciune, măi! Până acum am pierdut vremea degeaba".

Căci Sfântul Ioan Scărarul zice: „Să nu părăseşti cantitatea, întrucât cantitatea te duce la calitate". Adică să zicem rugăciune cât mai multă şi să facem metanii, că Dumnezeu, văzând sufletul că se sârguieşte la rugăciunile astea, apoi îl înalţă pe treptele celelalte.

Ai văzut Sfântul Macarie Egipteanul în *Omilii*: „Eu ştiu că nu ştii să te rogi, dar îți dau un sfat: roagă-te, omule, cum poți, dar roagă-te adeseori”. Cum poți tu.

Viața noastră nu este numai într-un fel plăcută lui Dumnezeu. Faptele bune trebuie să le lucrăm. De rugat trebuie să ne rugăm. De ascultat cuvântul lui Dumnezeu suntem datori.

Iată ce! Vă spun când vă rugați acasă, la Psaltire sau când citiți acatiste, să nu vrei numaidecât să pui atâtea acatiste sau atâtea catisme la Psaltire, că te înşală vrăjmaşul.

Auzi ce spune mai departe Sfântul Ioan Scărarul: „Părăseşte, omule, cantitatea, când vine la tine darul lui Dumnezeu!” Nu trebuie să o părăseşti de tot, căci cantitatea este pricina calității. Adică cea dintâi este pricina celei de-a doua.

La rugăciune, dacă ai făcut atâtea catisme, atâtea paraclise şi pe urmă te vezi că eşti pustiu cu sufletul şi încă n-ai simțit dulceața rugăciunii, atunci îi bucuroasă Marta. Marta zice mult şi rău, dar Maria plânge, că ea n-a stat la picioarele Domnului deloc.

Rugăciunea cea de cantitate multă îi patea Martei, este rugăciune externă; iar cealaltă, care o simți cu inima, e partea Mariei. Înțelegi?

Şi când faci multă rugăciune, se laudă Marta: „Măi, da am făcut trei ceasuri de rugăciune”. Dar se poate întâmpla că în acele trei ceasuri tu n-ai simțit rugăciunea nici trei secunde. Dacă nu te-ai rugat cu lacrimi şi cu zdrobirea inimii măcar trei minute, tu ai făcut o rugăciune, cum o fac şi eu, numai de cantitate şi cu răspândire.

Scopul nostru, dacă ar ajuta mila Domnului şi puterea Lui, este acesta: să ajungem la o rugăciune de calitate, nu de cantitate.

Dar ai să spui aşa: „Bine, părinte, dacă trebuie să ajung la o rugăciune de calitate, nu trebuie să mai fac cantitatea?” Ba da. Să ştii că cantitatea te duce spre calitate. Cantitatea te duce spre calitatea rugăciunii. Numai cantitatea. Pentru ce? Pentru că cea dintâi, adică cantitatea, spune Sfântul Ioan Scărarul, este născătoarea celei de-a doua. Nimeni nu s-a rugat deodată cu calitate. Nimeni n-a ajuns pe treptele rugăciunii aşa uşor, până ce n-a întrebuințat cantitatea –zile, săptămâni, luni, ani şi zeci de ani. Deci nu trebuie lăsată nici cantitatea.

Călugărul care nu-şi face pravila toată, ca pe un mort îl socoteşte Dumnezeu. Ori să-ți faci pravila la chilie, ori la biserică, ori şi la biserică şi la chilie, că dacă nu, rămâi pustiu de darul lui Dumnezeu. Şi făcând noi rugăciunea cea de cantitate şi pravila rânduită şi ascultarea şi supunerea şi tăierea voii şi înfrânarea, începe mila lui Dumnezeu cea negrăită să ne împărtăşească pe noi din timp în timp, periodic aşa, şi de momente ale rugăciunii celei de calitate.

Vreau să vă spun acest lucru. Pentru ce? Dacă ne-om lenevi şi n-om face nici rugăciunea cea de cantitate, să nu aşteptăm ce cea de calitate, că nu vine aceea dormind.

La rugăciunea cea de cantitate se mai întâmplă ceva. Făcând noi rugăciunea noastră obişnuită, atâtea acatiste, paraclise, atâtea închinăciuni, atâtea metanii, se întâmplă cum am spus mai înainte ca, atingându-se darul lui Dumnezeu de mintea şi de inima noastră, să gustăm momente de rugăciune curată. Şi poate tocmai în momentul acela eram la mijlocul pravilei, adică mai aveam de spus Acatistul Mântuitorului, al Maicii Domnului, sau alte catisme.

În clipa când te-a cercetat darul lui Dumnezeu, trebuie să rămâi acolo. Nu te mai arunca la margine. Nu trece mai departe.

O maică scria Sfântul Teofan Zăvorâtul – mare pustnic, sihastru şi arhiereu; el a stat douăzeci şi doi de ani şi pe un gemuşor îl îngrijea un diacon –, că ea face Vecernia, dar chiar dacă-i vine umilință, ea nu poate lăsa să nu termine Vecernia, apoi Pavecernița şi ce mai are. „Eu nu pot până nu fac până la capăt”. Şi îi spune acest sfânt:

– Acel „până la capăt”, care-l spui tu, este blestemat. Câtă vreme faci tu Vecernia?

– Cam două ceasuri.

– Iată cum să procedezi de acum înainte. Dacă eu am ajuns, să zicem aşa, la Vecernie, la Psalmul 103: *Binecuvintează, suflete al meu, pe Domnul! Doamne, Dumnezeul meu, măritu-Te-ai foarte! Întru strălucire şi în mare podoabă Te-ai îmbrăcat* şi celelalte. *Cela ce Te îmbraci cu lumina ca şi cu o haină; Cela ce întinzi cerul ca un cort; Cela ce acoperi cu ape cele mai de*

deasupra ale lui... Şi dacă, începând a spune despre zidirea lumii – că aici este despre facerea lumii, în psalmul acesta –, eu m-am umilit acolo: *Făcut-ai luna spre vremi, soarele şi-a cunoscut apusul său* şi m-am gândit la Hristos, care a apus pentru mântuirea mea, atunci acolo mă opresc.

Când vezi că te-a cercetat Dumnezeu cu lacrimi şi cu umilinţă în vremea rugăciunii, nu căuta cu mintea cuvinte mai departe, că ai pierdut atenţia din faţa lui Iisus, Mântuitorul, şi ai pierdut toată rugăciunea odată cu ea. Rămâi la acela şi zi mereu.

Sau la alt stih, am meditat repede la minunile lui Dumnezeu din acest psalm şi am început să mă rog. Sau poate sunt la Psaltire şi am ajuns la psalmul 37. Şi l-am început de la capăt: *Doamne, nu cu mânia Ta să mă mustri...* şi am ajuns acolo unde scrie aşa: *...Nu mă lăsa pe mine, Doamne, Dumnezeul meu, nu te depărta de la mine; ia aminte spre ajutorul meu, Doamne al mântuirii mele,* şi tocmai acolo ţi-a venit umilinţa, să nu mergi mai departe.

Deci ce s-a întâmplat? Eu am ajuns la stihul acesta şi, dacă în acest timp, cugetând mai adânc la puterea acestor cuvinte, eu m-am umilit şi m-a cercetat Dumnezeu cu lacrimi, s-a încălzit inima ta, ochii tăi izvorăsc lacrimi, s-a aprins dragostea lui Iisus în inima ta, atunci zi acest stih două ceasuri, fiindcă sunt cuvinte mai puţine, nu cumva să pierzi atenţia căutând acele cuvinte din pravilă.

Şi dăcă zic două ceasuri numai stihul acesta, pe urmă gata, mi-am făcut Vecernia. Nu mai citesc restul Vecerniei, nu Pavererniţă, nu canonul Maicii Domnului, nimic. Dacă l-am zis pe acesta cu lacrimi două ore, eu mi-am făcut pravila. Şi dacă stăruie darul lui Dumnezeu, pot să zic şi trei ore şi fac şi Utrenia tot numai cu acest stih. Deci scopul nostru în rugăciune după Sfântul Nicodim Aghioritul, este să ne unim cu Dumnezeu. Şi dacă ai ajuns sfârşitul, de ce cauţi mijlocul?

Scopul meu a fost să ajung aici, să mă rog cu lacrimi şi cu foc lui Dumnezeu, şi am ajuns momentul ăsta nu când terminam pravila, ci când eram la începutul ei. Eu stărui în acest stih pentru că m-am întâlnit cu Dumnezeu şi nu mai am nevoie de restul pravilei. Că Dumnezeu nu se uită la cantitate, ci la calitate.

Asta când eşti singur. În biserică nu pot să înceteze cele şapte laude, că sunt aşezate de Duhul Sfânt tocmai de la Apostoli. Asta spun pentru rugăciunea particulară în chilie, acasă, fie că eşti călugăr sau că eşti mirean. Amin.

CUVÂNT LA ÎNMORMÂNTAREA PĂRINTELUI AMBROZIE DOGARU
(15 aprilie 1996)

Prea Cuvioase Părinte stareţ, Prea Cuvioşi părinţi şi fraţi şi iubiţi credincioşi.

Am venit de ascultare, că mi-a trimis părintele stareţ poruncă să vin puţin aici să vorbesc ceva la acest fiu duhovnicesc, Părintele Ambrozie. S-a născut în anul 1924 în comuna Vânători-Neamţ. A venit la mănăstire în anul 1951. L-am primit şi l-am crescut la Măsăstirea Slatina şi tot acolo l-am şi călugărit în anul 1953.

Eram aici stareţ şi am fost chemat la Bucureşti de Patriarhul Justinian. Şi a spus: „Ia repede 30 de călugări şi fugi şi ocupă Mănăstirea Slatina că ne-o ia statul să facă spital”, că a mai fost acolo spital cu 70 de ani înainte de primul război mondial.

Am pus o priveghere a Maicii Domnului şi am ales – că ei voiau să meargă mai mulţi; am luat 30 şi i-am lăsat aici 80 Părintelui Ioil. Şi am plecat şi l-am luat şi pe bietul Ambrozie, el era frate aici. Şi acolo am avut pe capul meu opt mănăstiri: şase de călugări şi două de maici – Vatra Moldoviţei şi Râşca – doisprezece ani şi jumătate.

Bietul Ambrozie a fost un suflet ales de Dumnezeu. A zis consilierul de acolo că cumpărase o sută de oi, că avea moşie dar nu avea oi. Şi am cumpărat şi am făcut stână. Cel dintâi el a fost care a cumpărat şi a făcut stână şi cu Meletie care este în Sfântul Munte şi care a fost deunăzi pe aici.

Trei părinți i-am dat la oi, şi bietul Ambrozie a stat vreo trei ani de zile la oi până am găsit alți ciobani. Şi apoi l-am trimis la vie. Aveam şapte hectare de vie la Cotnari. Via de la Domeniul Coroanei, că noi am dat un deal acolo de a făcut un palat prințului Nicolae şi ne-au dat via lor, şapte hectare puse pe spalier.

L-am trimis la vie, săracul, a muncit acolo cu călugării, şi apoi a venit la mănăstire şi l-am pus chelar. Foarte sincer, a muncit cu chelăria, că noi aveam atâtea mii de litri de vin şi am pus să se vândă că-mi trebuiau în alte cheltuieli.

El era sincer. A făcut ascultare, săracul. Prin anul 1953 am călugărit în Joia Mare 10 călugări aprobați de mitropolit, între care a fost şi el. Şi după aceea n-a trecut mult şi l-am făcut preot şi duhovnic. A fost de mare folos.

Şi când am venit eu aici, a venit şi el, săracul. Apoi, când a venit decretul acela şi a scos tineretul din mănăstiri, l-a scos şi pe el şi el s-a dus la oile Mănăstirii Neamț să fie cioban acolo. Şi când am venit eu aici de prin păduri, a venit şi el imediat aici. A fost eclesiarh mare al mănăstirii aproape 20 de ani.

Vai săracul, tare mai avea grijă de curățenia bisericii, de slujbe, de pomelnicele poporului. Avea grijă de schimbat preoții la vreme, diaconii, slujbele. Vinerea trecută l-am mărturisit după rânduiala mănăstirii – el la mine se mărturisea de zeci de ani –, în Joia Mare s-a împărtăşit odată cu mine, aici, iar acum, când s-a simțit mai slab, a venit la mine cu o zi înainte de moarte, vineri, şi a citit îndreptarul de spovedanie de când era copil. Toate, toate. S-a mărturisit curat şi sâmbătă s-a dus să facă învierea la cer. A fost cum l-a făcut mama. N-a ştiut de lume, de prostii, de nebunii.

Şi i-am zis: „Ai fost o dată cu acel îndreptar şi ai citit o dată". „Da, zice, dar acum l-am citit pentru ultima oară, că mă simt slăbit".

S-a dus, săracul! Aducea un braț de veşminte din paraclis şi a căzut cu ele jos, şi nişte femei au zis: „Părinte, ai căzut jos!" „Nu mai pot!" L-au ridicat bietele femei şi a venit cu veşmintele aici. Şi apoi ceilalți ştiu cum a murit, eu nu eram aici.

Dar a fost un om ales de Dumnezeu. A murit pe drumul ascultării, asultare nu până la prăşit, şi până la sfârşit. Nu demult a vrut să-l schimbe din ascultare, săracul, şi părintele stareț i-a spus: „Stai! Când m-oi schimba eu, te-oi schimba şi pe tine".

Şi a stat săracul la ascultarea lui sfântă până a căzut. A murit pe drumul ascultării ca un sfânt, ca un apostol, ca un mucenic. Sperăm la mila cea negrăită a lui Dumnezeu şi a Maicii Domnului, că a făcut învierea cu îngerii în ceruri, nu a mai apucat-o cu noi, câteva ceasuri mai erau. S-a dus la cer, săracul.

Mi-a plăcut cum a făcut slujba înmormântării părintele stareț cu toți părinții de aici. Şi eu sunt bătrân, am păşit pe 85 de ani, am patru operații, sufăr cu inima, şi ca mâine plec şi eu. Mâine, poimâine „Veşnica pomenire" şi pentru mine.

Dar fiindcă m-a chemat părintele stareț să vorbesc ceva, că mi-a fost fiu duhovnicesc 30 de ani sau mai mulți de când l-am primit întâi în mănăstire, am venit. Nu-s stăpân pe picioare, a trimis doi părinți de m-au adus, că-s slăbit de picioare.

Dar ferice de el că a răbdat după Evanghelie nu până la prăşit, ci până la sfârşit. S-a dus la bucuria cea fără margini. Cu îngerii lui Dumnezeu este acolo. Ce vede el acum, ce aude el, ce miroase el, ce înțelege el, suntem străini cu totul de a înțelege noi. Că-i cu îngerii lui Dumnezeu în ceruri. Părintele duhovnic Protosinghel Ambrozie.

A venit la mine plângând un cârd de oameni care-i mărturisea el: „Părinte, a murit duhovnicul nostru!" L-a luat Domnul, că şi-a terminat drumul crucii, care a avut să-l facă în lumea asta.

De aceea nu vă țin mult, că spun că ați luat parte la înmormântarea unui om ales al lui Dumnezeu, şi să fie mila Preasfintei Treimi şi a Maicii Domnului şi a tuturor sfinților cu sufletul lui şi cu toți pe care i-a mângâiat şi i-a mărturisit el, şi să fie îndurarea Domnului şi noi să avem sfârşitul cel bun şi să mergem cu dânsul la rai. Amin.

*

Părintele stareț l-a visat pe Părintele Ambrozie la vreo trei zile. Era singur pe o câmpie verde, frumoasă.

– Părinte Ambrozie, dar n-ai murit?

– N-am murit!

– Dar cum n-ai murit, nu te-am îngropat eu?...

*

După câteva zile, un alt părinte l-a visat că a venit la chilie şi l-a întrebat:

– Părinte Ambrozie, dar noi am crezut că ai murit şi părintele stareț a dat chilia părintelui Ciprian. Unde ai fost până acum?

– Am fost la Ierusalim!...

SFATURI DUHOVNICEŞTI

– **Părinte Cleopa, unde se mântuieşte omul? În viața de sine, idioritmică, chinovie sau în lume, în oraş, în sat?**

– Omul se mântuieşte şi aici în oraş şi în sat şi oriunde, dacă are trei fapte bune: credința dreaptă în Iisus Hristos, faptele bune şi smerenia. Se mântuieşte oriunde dacă are astea trei lucruri. Iar cine nu le are acestea nu se mântuieşte nicăieri.

– **Până unde trebuie să meargă ascultarea în mănăstire?**

– Am să fac ascultare până voi merge în genunchi. Hristos a dus crucea pe umeri şi eu vreau să duc ascultarea pentru Hristos. În măsura în care ai să te biruieşti pe sine şi în măsura în care ai să fugi invers, nu de la durere spre plăcere, ci de la plăcere spre durere, în măsura aceea ai să fii un ostaş al lui Iisus Hristos, care ai să răstigneşti trupul; şi ai să te răstigneşti cu Hristos şi ai să poți zice ca Pavel: *Cu Hristos m-am răstignit şi trăiesc. Dar nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăieşte în mine.*

– **Părinte, dacă cineva e oprit de la împărtăşanie, poate să ia anaforă?**

– Poate, cum să nu. Cine a zis că nu se poate?

– **Am auzit că nu-i voie să iei anaforă, dacă eşti oprit de la împărtăşanie. Deci poate lua anaforă?**

– Întâi aghiasmă mare şi apoi anaforă. De câte ori se spovedeşte poate lua aghiasmă mare, jumătate de împărtăşanie. Dar şi anaforă întotdeauna, numai când e într-o ispitire ceva, nu are voie.

– **Când nu se poate luat sfânta anaforă?**

- Nu mai poţi lua anaforă dacă după miezul nopţii ai luat o lingură de apă sau o fărmitură de pâine, gata! Că ziua începe de la miezul nopţii;
- Nu pot lua anaforă femeile care sunt în rânduiala firii, opt zile;
- Nu pot lua anaforă bărbaţii care se ispitesc noaptea prin somn;
- Nu pot lua anaforă cei care sunt sfădiţi şi nu se împacă;
- Nu pot lua anaforă şi nu pot săruta sfintele icoane, nici mâna preotului, nici să stea să-i pună potirul pe cap, bărbatul şi soţia dacă au fost împreună;
- Nu pot lua anaforă cei ce nu sunt vrednici să li se primească darurile la biserică, din pricina păcatelor publice. Aşa spune cartea.

– Părinte, în Biblie nu scrie că nu-i bine să se mănânce carne.

– Dar tu cauți în Biblie? Dar noi nu avem Dreptul Canonic? Pidalionul l-ai citit mata? Pravila Mare a Bisericii ai citit-o? Pravila mică? Noi avem canoanele Bisericii de Răsărit, nu în Biblie. Noi avem patru posturi peste an, rânduite de Sfinții Apostoli, de Hristos. Hristos n-a postit 40 de zile şi 40 de nopți?

– Dar pentru călugării care mănâncă întotdeauna fără carne?

– Călugării n-au voie să mănânce carne. Auzi ce spune Sfântul Calinic, care are sfinte moaşte la Cernica: „Călugării sau călugărițele care vor mânca carne în mănăstire sau când se duc acasă pe la neamuri sau în oraş, doi ani oprire de împărtăşanie, 39 de gârbace la spate, să-i blesteme tot soborul şi să-i zvârle afară din mănăstire".

Pe voi, mirenii, nu vă leagă să nu mâncați. Pe noi, călugării, da. Pentru că monahii trebuie să păzească fecioria, cum i-a făcut mama lor, până la moarte. Dacă te-ai îmbuibat cu cărnuri şi cu cârnați şi ai băut vin, te duce dracul după muieri şi te-ai prăpădit în veacul veacului.

Călugărul trebuie să puie frâu calului. Nu auzi ce spune Apostolul Pavel? *În toate zilele îmi chinuiesc trupul şi îl robesc, nu cumva altora propovăduind, să ajung eu de sminteală.*

Zic Sfinții Părinți că trupul este fiară. Să nu-l îngrijeşti mai mult decât trebuie. Trupul este vrăjmaş. Zice Sfântul Isihie: „Până la moarte să nu te încrezi în trupul tău". Cel mai mare duşman al mântuirii este trupul, că-i firea stricată din rai. Şi tot timpul el trage la pământ şi la iad.

– Pe cine să trecem la pomelnic?

– Când faci, mamă, pomelnic pentru ai matale la Liturghie, pune şi unul sau doi săraci, sau o văduvă pe care nu are cine o pomeni şi a murit, săraca. Este mare pomană. Asta se cheamă milostenie duhovnicească. Este mai mare decât aceea când îi dai o haină sau o mâncare omului, că-l ajuți dincolo, în veşnicie.

– Părinte Cleopa, pentru morți ce slujbe se pot face? Parastase, Liturghii? De exemplu, câte parastase se pot face?

– Părintele meu, pentru morți şi pentru vii cea mai puternică slujbă este Sfânta Liturghie, care este jertfa şi răscumpărarea Mântuitorului. Dacă a murit cineva, este bine să pornească patruzeci de zile de liturghii (că la Liturghie se scot părticele şi are comuniune cu Hristos în Sfântul Potir prin părticele) şi patruzeci de panahide. Acolo se fac dezlegările, că la o panahidă sunt nouă dezlegări: şapte dezlegări mici făcute de preot, atunci când zice: „Dumnezeul duhurilor şi a tot trupul...", şi două mari, pe care trebuie să le zică episcopul sau preotul. Deci 360 de dezlegări are un suflet în şase săptămâni la panahidă. Deci poți să pui patruzeci de liturghii şi patruzeci de panahide în şase săptămâni.

– Şi dacă nu ştim dacă a murit spovedit sau împărtăşit, cum a murit de mai mulți ani, putem să-l punem la pomelnic?

– Numai dacă moare sinucis, Doamne fereşte, pe acela nu-l mai poți pune.

– Dar dacă moare de moarte normală?

– Da, oricum ar fi. Că zice Apostolul: omul murind a încetat de la păcat, nu mai face păcatul. Îl poti pune, e fiu al Bisericii. Iată pe cine nu poți pune la Liturghie:

- Nu se pot pune întâi sectanţii, că fac păcat împotriva Duhului Sfânt, cum arată Sfântul Efrem;
- Nu se pot pune cei sinucişi;
- Nu se pot pune cei ce au trăit necununaţi;

- Nu se pot pune cei ce au murit în duel;
- Nu se pot pune cei ce au refuzat Sfintele Taine la moarte. Nu vor să primească preotul, n-ai voie să-i pui la slujbe;
- Nu-i poţi pune pe cei ce au înjurat de lucruri sfinte;
- Nu se pot pune la Liturghie cei ce s-au luat neamuri în căsătorie, de la spiţa a şasea în jos. Spiţa a şasea sunt veri de gradul doi. Spiţa a patra sunt veri întâi.

Astea sunt pricinile pentru care nu-i poți pune la Liturghie. Iar la Psaltire numai sinucigaşii şi ereticii nu se pot pune. Ceilalți se pot pune fără părticele la Psaltire. Dar să scrii pe pomelnic: fără părticele. N-are comuniune la Sfânta Liturghie.

– **Poți să mergi la cei care sunt necununați?**

– Dacă ai mâncat în casă la un on necununat, patruzeci de zile trebuie să faci canon, căci masa lor este spurcată.

– **Şi ce canon trebuie să faci? Câte metanii trebuie să faci?**

– Trebuie să faci de cincizeci de metanii în zi cu psalmul 50, timp de 40 de zile. Nu-i voie, frate, să trăiacă ca dobitoacele aşa.

– **Ce se poate face, când vor să se căsătorească doi tineri de credințe diferite?**

– Când vei vedea că a luat un ortodox pe o catolică sau o protestantă sau o eveică sau o turcoaică, astea se cheamă casătorii mixte. Totdeauna femeia trebuie să treacă la partea bărbatului. Dacă bărbatul este ortodox, ea trebuie să devină ortodoxă. Dacă nu vrea să treacă de partea bărbatului, atunci să se despartă. „Nu merg după tine, că eşti catolică, dacă nu te faci ortodoxă".

– Dacă un catolic trece la ortodocşi, ce rânduială trebuie să i se facă?

– Gata! Acum nu i se mai face botezul. Îl miruieşti pe frunte de trei ori cu sfântul şi marele mir şi-i citeşte dezlegarea rânduită şi gata!

– Dar dacă un orotodox trece la catolici, ce se întâmplă?

– Care trece la catolici se leapădă de botezul ortodox. Se face catolic, dar îşi pierde sufletul. Cu catolicii încă nu am ajuns la unire. Au cedat ei în favoarea noastră până acum vreo 13 puncte, dar mai sunt zece puncte care ne despart.

– **Dar dacă trece la iehovişti?**

– Martorii lui Iehova sunt draci fără coarne. Când veți auzi de martorii lui Iehova, asta este sectă alimentată de evreii din America cu miliarde de dolari, ca să despartă lumea de Hristos şi de Biserică.

– **Am o rudă care a trăit 60 de ani şi a murit aşa, fără veste, fără spovedanie. Ce pot să-i fac?**

– Foarte greu, dacă a fost nespovedit. Când moare nespovedit, ca şi cum ar muri nebotezat. Ferească Dumnezeu! Numai, Doamne fereşte, dacă moare în război, dacă moare accidentat.

– **Nu era spovedit din tinerețe.**

– De atâta vreme nespovedit? Şi cum a putut trăi atât?...

– **Părinte Cleopa, ce să fac că nu reuşesc să-mi găsesc un duhovnic?**

– Tu să-l găseşti? El să te găsească pe tine!

– **Părinte, se spune că vin vremuri grele. Ce putem face?**

– Tata-i la cârmă! Voi nu auziți ce spune Proorocul David în Psalmul 32. *Domul risipeşte sfatul neamurilor, leapădă gândurile popoarelor şi defaimă sfatul boierilor. Iar sfatul Domnului rămâne în veac şi gândurile inimii Lui, din neam în neam.*

Nu vă tulburați şi nu vă temeți, că nu va fi cum vor ei. Ehei, câte vor ei să facă! Voi nu vă temeți! Rugați-vă şi faceți Sfânta Cruce cu credință şi fug toți dracii!

– Mamele care îşi omoară pruncii se mai mântuiesc sau nu?

– Pentru avorturi, dumnezeieştile Canoane opresc 20 de ani de la Sfânta Împărtăşanie, dacă l-a făcut cu voia. Dacă l-a pierdut fără voie, numai doi ani.

– Dar femeile care se feresc să rămână însărcinate, ce canon primesc?

– Care se păzesc să nu facă copii, sunt oprite de Sfânta Împărtăşanie nouă ani. Dacă încetează şi face canon, îl aduci la doi ani aproape de Sfânta Împărtăşanie. Dacă nu, intră la canonul celor care fac avort.

– Dacă se întâmplă ca preotul să verse din Cinstitele Daruri, ce canon primeşte? La o sfântă biserică un preot bătrân s-a împiedicat de o pesoană care stătea să treacă peste ea.

– Mare păcat au persoanele care stau în calea preotului bătrân, când el iese cu Cinstitele Daruri, căci le poate vărsa. S-a întâmplat la mai mulți preoți bătrâni. Cinstitele Taine încă nu-s sfințite, dar preotul pentru asta este oprit un timp de Sfânta Liturghie, iar cel care a fost piedică preotului, este oprit trei ani de la Sfânta Împărtăşanie.

Dacă ar fi darurile sfințite şi s-ar vărsa din Sfântul Potir, atunci preotul nu mai poate sluji un timp şi trebuie să-i dea arhiereul canon.

– La noi la biserică se îngrămădeşte în față să le pună potirul pe cap, când iese la sfârşit cu Sfintele Daruri.

– Ei, lumea! Câte capete, atâtea minți. Sunt biserici în țară unde nu se pune la nimeni. Preotul, dacă poate să pună puțin sfântul potir, să-l atingă de capul omului, bine, dacă nu, nu are nici o obligație. Ăsta-i obicei local, nu este general.

– Părinte soțul meu nu vrea să meargă pe calea credinței şi mă lupt cu el, dar nu-l pot convinge.

– Stai oleacă! Nu-l poți face sfânt dintr-o dată! Ce vreau să spun? Sfântul Teodor Studitul spune: „Femeie, nu încerca să-l faci pe bărbat sfânt dintr-o dată, că nu poți! Câte puțin, câte puțin se îmbogățeşte cineva şi la cele trupeşti şi la cele duhovniceşti".

„Hai să ținem azi post, că este sfânta vineri!" „Nu pot, că eu am treabă!" „Hai să ținem până la amiază!" Dă-i cu lingurița!

„Hai să facem milostenie!" „Nu am de unde da!" „Hai să dăm măcar o pâine în numele Domnului. Un pahar de apă în numele Domnului!"

„Lasă înjuratul!" „Nu pot, că sunt obişnuit!" „Uite ce! Lasă-l măcar o zi! Ia luptă-te tu o zi, să vezi că n-ai să mori!" La toată fapta bună ia-l câte oleacă! Şi aşa încetul cu încetul vede el că a avansat; şi apoi începe şi el să pună voință mai tare. Dar nu deodată: „Măi, să nu faci aşa! Că nu umbli aşa!" Dacă ai să faci aşa, dai cu toporul unde-i ața slabă şi se rupe.

Îmi povestea o femeie aici: „Părinte, mă lupt cu el de zece ani de zile să păstrăm oleacă de curăție în posturi, la zile mari. N-am reuşit în nici un chip. Am zis: «Doamne, aş vrea şi eu să mă împărtăşesc!». Că din cauza lui nici ea nu putea primi Sfintele Taine.

Şi-i spune: „Măi, uite ce-i! Te rog, pentru dragostea lui Iisus Hristos, lasă-mă să fiu curată în Săptămâna Mare, să postesc şi eu, să mă pot împărtăşi!" Că preotul i-a spus: „Dacă poți să ții o săptămână măcar, te împărtăşesc". Că dacă nu ține curăția, poate să țină tot postul şi tot nu se poate împărtăşi. Ea postea până la Paşti postul, dar din cauza lui nu se putea împărtăşi, că nu păzea

curăţia în familie. Şi el zice: „Îi cam mult o săptămână!"

Dar a învăţat-o o rudă de-a ei bătrână: „Fată, ia ţine tu trei zile post negru şi să vezi ce-o să facă Dumnezeu cu dânsul!" Trei zile n-a gustat nici apă, nimic. La trei zile i-a dat Dumnezeu o boală şi a zăcut până la Paşti. Nu i-a mai trebuit nimic! Trecuse Paştele! I-a spus femeia: „Acum ce zici? Ai să ţii de acum posturile?" „De acum ţin toată viaţa, că era să mor! Nu-mi mai trebuie nimic!" a zis el.

L-a biruit femeia cu postul şi cu rugăciunea.

– **Părinte, ce înseamă *anatema?***

– Trei pedepse are Biserica! *Afurisenia,* pe care o dezleagă duhovnicul la spovedanie; *caterisirea,* la persoanele sfinţite – diaconi şi preoţi –, pe care o poate dezlega episcopul; iar *anatema* o poate dezlega, cu mare greutate, Sfântul Sinod. Anatema înseamnă *pogorârea de viu în iad cu dracii şi tăierea de la Trupul tainic al Bisericii lui Iisus Hristos.* Sectarii sunt daţi anatema, pentru că s-au rupt de la Trupul lui Hristos, care este Biserica.

– **Părinte, ce reprezintă metaniile pe care le avem drept canon?**

– Câtă frumuseţe şi câtă armonie este între cele patru stihii ale pământului: apă, aer, pământ şi foc; cele patru zidiri lucrează între ele unite şi amestecate şi neamestecate. Două sunt grele, şi două uşoare.

În om se văd aceste patru stihii, când face metanii: două stihii îl trag în jos, către pământ; şi două îl ridică în sus, către Dumnezeu. Focul şi aerul îl ridică; pământul şi apa mereu îl trag în jos.

Omul este sâmburele universului. Grecii au zis că omul este o lume mică în cea mare, adică microcosmos în macrocosmos, iar Sfântul Grigorie Bogoslovul a zis invers: lume mare în cea mică, macrosocmos în microcosmos.

Omul, când se închină lui Dumnezeu cu toată inima şi cu toate puterile sufleteşti ale lui şi cu cele fireşti, aduce mereu lui Dumnezeu cerul şi pământul, pe care le conţine el într-însul.

Omul are din cele patru lumi: lumea minerală, lumea vegetală, lumea animală şi lumea duhurilor, şi mai presus de ea, are minte, cuvânt şi duh; duhul fiind în chip de raze de lumină în mijlocul inimii, cum arată preaîndumnezeitul la minte Grigorie Palama. Ce este duhul cel de viaţă făcător, care este în chip de raze în mijlocul inimii, cu care omul este mai mare decât îngerii? **Este un dor gânditor care stă între mine şi între cuvânt şi care circumscrie în sine şi pe cuvânt şi pe minte.**

Precum Duhul Sfânt în sânul Sfintei Treimi cuprinde şi pe Tatăl şi pe Fiul, aşa acest duh de viaţă cuprinde mintea şi cuvântul omului, arătând astfel că omul este făcut după chipul şi asemănarea Sfintei Treimi şi este icoană vie a lui Dumnezeu pe pământ.

– **Părinte, ce ne puteţi spune despre sfârşitul lumii?**

– Pe noi nu ne interesează când va fi sfârşitul lumii. Asta ne interesează: „Cum am să termin eu viaţa?" Că Mântuitorul a spus: *Iar despre ziua şi ceasul acela, nimeni nu ştie; nici îngerii din cer, nici Fiul ca om, ci numai Tatăl.*

Dar eu de ce să mă gândesc la sfârşitul lumii, dacă eu mor mâine? Ce dacă va mai ţine lumea asta o mie de ani? Cu ce mă duc eu de aici şi ce-am pus eu în traistă, asta mă interesează. Că Mântuitorul a spus: *Privegheaţi şi vă rugaţi, că nu ştiţi ziua, nici ceasul!*

MESAJE DUHOVNICEŞTI ALE MARILOR PĂRINŢI
Transmise pe bandă magnetică

(I)

PĂRINTELE CLEOPA CĂTRE PĂRINTELE ARSENIE PAPACIOC
(1979)

De ne-ar păzi Domnul casa sufletului, în zadar am priveghea. Iar acoperindu-ne sufletul, nimeni nu va strica cetatea noastră. Acesta-i antifonul pe care-l cântă Biserica. Eu sunt păcătos şi nevrednic de mila şi acoperământul lui Dumnezeu. Dar nădăjduiesc la mila Lui, că Hristos pentru cei păcătoşi a murit.

Spune-i Preacuviosului Părinte duhovnic Arsenie, marele stareţ de la Techirghiol, să se roage pentru mine păcătosul, că ştiu că este un suflet activ, credicios, sfătuitor, răbdător, iscusit, şi-i împodobit cu toate bunătăţile.

Şi eu una nu am. Eu sunt leneş, nerăbdător, neiscusit, somnoros, împrăştiat cu mintea, fără evlavie, fără vegherea minţii, şi n-am nimic bun. Să se roage pentru mine, păcătosul, să pun şi eu început bun. Îi doresc la mulţi şi fericiţi ani de sfintele sărbători. Şi să dea Preasfântul şi Bunul Dumnezeu să ne întâlnim cu toţii la rai.

PĂRINTELE CLEOPA CĂTRE PĂRINTELE ILARION ARGATU
(1979)

Spune-i Părintelui Arhimandrit Ilarion Argatu smerite închinăciuni, cu toată dragostea în Iisus Hristos. Să se roage pentru mine, păcătosul, ca să-mi ajute Preasfântul Dumnezeu să pun început bun la fapta bună şi să am răbdare, că n-am nici răbdare, n-am nici smerenie, n-am nici înfrânare, n-am nici priveghere, n-am nici rugăciune, sunt sărac de toate. Şi poate, cu rugăciunile Înalt Preacuvioşiei sale, să pun şi eu, păcătosul, început bun. Şi să-i spuneţi la mulţi şi fericiţi ani, să se roage pentru mine, păcătosul, lui Dumnezeu şi Maicii Domnului. Amin.

PĂRINTELE CLEOPA CĂTRE PĂRINTELE PAISIE OLARU
(Vineri, 1 August 1980)

Blagosloveşte, Preacuvioase Părinte Paisie!

Iată, prin fratele Petru putem vorbi câteva cuvinte. Eu la ora asta am terminat cu spovedania soborului. Este ora aproape două (14). Am fost la Piatra Neamţ, mi-am scos aproape toţi dinţii din partea de sus. Numai doi au mai rămas. Am tăiat îmbrăcămintea veche de dinţi. O măsea de jos mă doare. Nu pot vorbi bine. Vorbesc fonfăit.

Am oră la doctor marţi, în ajunul Schimbării la Faţă. La ora şapte trebuie să fiu la Piatra Neamţ. Nu ştiu dacă am să mă pot duce la hram. Doar dacă oi trimite doctorului răspuns prin cineva că renunţ să mă duc marţi. Trebuie să-mi iau măsură şi să-mi fixeze, că de-acuma pun o placă mobilă, o proteză, ceva, că nu mai are cu ce-mi face legătură.

Aici lumea nu mă mai lasă zi şi noapte. Îi ca în Gara de Nord! Îmi pare rău că n-am plecat la Sfântul Munte de tot, cum aranjasem acuma. Ca acolo să scap de oameni, că aicea nu mai scap. Dacă nu te-i ruga sfinţia ta, poate, poate... şi mi-a trece măseaua asta care mă doare, poate să mă duc luni la deal, dacă oi renunţa să mă duc la doctor. Dacă nu te-i ruga cu credinţă, n-o să mă fac

sănătos, şi atunci nu mă duc.

M-aş fi dus de luni seara, luni adică după slujbă, să stau acolo că am nevoie şi de spovedanie, şi, dacă a ajuta mila lui Dumnezeu, poate să şi slujesc. Nu ştiu cu predica cum va fi, fiindcă nu pot vorbi bine. Aşa este.

Aici am avut musafiri mari, trei episcopi: episcopul de la Râmnicu-Vâlcea, episcopul de la Roman şi episcopul de la Ungro-Valahia, Preasfinţitul Roman, care a venit cu directorul Institutului Biblic, părintele Anania, care-mi corectează lucrarea mea ca să o dea la editură.

Suntem ocupaţi până în gât. Şi obosiţi şi bolnavi. Şi nu mai pot! Ştiu că şi sfinţia ta eşti ocupat. Îmi dau seama şi mai ales la vârsta sfinţiei tale, dar la noi aicea vin cu autobuzele şi se duc permanent.

Acuma este vorba să mai sosească o delegaţie de prin America. Îi venită la Iaşi. Dacă va ajunge şi pe aici sau nu, nu ştiu. Aşa că, dacă a fi voia Domnului şi am să pot şi oi vedea să mă pot bizui, că acum urmez nişte tratament, iau nişte tetraciclină, iaca de vreo două zile şi încă am să mai iau, voi veni. Văd că oleacă mi-a mai trecut măseaua, poate a îngăduit ca să mă pot bizui să mă urc acolo la deal. Blagosloviţi şi mă iertaţi şi vă rugaţi pentru mine, păcătosul.

RĂSPUNSUL PĂRINTELUI PAISIE PENTRU PĂRINTELE CLEOPA
(Sâmbătă, 2 august 1980)

Blagosloveşte, Preacuvioase Părinte Cleopa! Am primit veste prin fratele Petru, corespondentul nostru, despre starea sfinţiei voastre în care vă aflaţi şi dorinţa de a veni la noi. Suntem bucuroşi de aceasta.

Să renunţaţi la doctor cu dinţii, vă veţi duce altădată, că doctorul îl poţi găsi oricând, iar ziua Schimbării la Faţă o dată în an. Şi dacă dă Dumnezeu şi e vreme bună, încă o dată aş vrea să vă aud vocea, predica, pe care aveţi sfinţia voastră obicei ca să o spuneţi.

Aici e vreme frumoasă. Are să fie slujbă afară, cum a fost. Despre Sfântul Munte, că tot amintiţi, nu aveţi blagoslovenie de la noi! Din altă parte dacă veţi căpăta blagoslovenie, dar de la noi nu aveţi blagoslovenie să plecaţi cu totul la Sfântul Munte. Aşadar poate ar trebui să ne mulţumim la aşa cum suntem în ţara noastră românească şi să ne păzim biserica strămoşească a noastră, nu în alte părţi.

Este pornit şi Părintele Chiril (Roşu) cu gândul şi poate este aproape şi pregătit să plece. Nu mă pot certa cu dânsul. I-am stat în opoziţie câtăva vreme, şi acum am zis: „Mergi sănătos, Părinte Chiril, şi te roagă şi pentru noi”, dar încă nu a plecat.

Aşadar vă aşteptăm să veniţi, aşa cum o-ţi fonfăi, veţi spune oleacă de predică. Eu forfoiesc de vreo zece ani, şi care are urechi bune, mă aude, care nu, pot să vorbesc cât este tare la urechea lui.

Aşadar mulţumesc fratelui Petru că ne-aduce veşti bune şi îmbucurătoare şi de la fratele nostru, Părintele Arsenie, de la maici de la Râmeţi, şi rămânem în aşteptarea ca să vedeţi de luni seara sau marţi dimineaţa, când vei putea.

Dumnezeu să vă dea sănătate şi putere ca să puteţi îndeplini şi ascultarea asta încă o dată în an Doamne ajută! Blagosloviţi şi mă iertaţi! Amin.

PĂRINTELE CLEOPA CĂTRE PĂRINTELE ARSENIE
(Vineri, 1 august 1980)

Blagosloveşte, preacuvioase părinte Arsenie!

Iată, prin mijlocirea lui Dumnezeu şi a Maicii Domnului şi prin mijlocirea fratelui Petru, iar putem să vorbim câteva cuvinte de la mare distanţă.

Eu îmi dau seama că pronia lui Dumnezeu v-a rânduit acolo, pentru că sfinţia voastră sunteţi un suflet activ, care vă place să vă ocupaţi şi de mântuirea altora. Şi acolo ca în nici un alt loc mai mult puteţi să aveţi legătură cu multe feluri de persoane care se duc acolo la odihnă, la băi. Eu nu ştiu cum este acolo. Dar ştiu că sunteţi activ şi vă interesaţi şi luptaţi pe toate căile pentru mântuirea sufletelor omeneşti.

Şi la noi aici nu-i puţin de lucru. Este foarte, foarte mult. Rar când se întâmplă să am un ceas pe zi liber sau două. Poate în zile de lucru aşa, dar în sărbători suntem peste măsură.

Am înţeles că o călugăriţă de acolo mi-a bătut la maşină o carte de predici. Dacă a fi voia Domnului, am să vă trimit şi altă carte, că am terminat acum cartea *Predici pentru monahi*.

Da, şi la sectologia, care acum îi facem ultima corectură pentru tipar, că s-a aprobat şi de Înalt Preafericitul Patriarh şi de stat. A fost păintele Bartolomeu Anania aici ieri cu episcopul de la Ungro-Vlahia, cu Preasfântul Roman, şi mi-a spus că-i aprobată şi speră că prin octombrie-noiembrie se va tipări. Această carte se cheamă *Călăuză spre cunoaşterea şi apărarea credinţei strămoşeşti.* Am lucrat la dânsa câţiva ani pe apucate, aşa.

Acuma lucrez, dacă a fi mila Domnului, la altceva, care mai târziu va voi spune. Da-s foarte puţin liber ca să mai pot să mă mai ocup şi de asta. Iaca, chiar la ora când vă vorbesc, am venit de la spovedania călugărilor, de vale. De dimineaţa până acuma, e ora aproape două (14), am avut spovedania părinţilor.

Îs bolnav, mi-o chicat dinţii din partea de sus; jos mai am câteva măsele îmbrăcate, mă dor şi acelea. Vorbesc greu. Vine groapa, vine mormântul, nu m-am pregătit cu nimic şi mă duc sărac din lumea asta. N-am făcut nimic bun. Vă rog să vă rugaţi pentru mine, păcătosul.

A venit pe aici Înalt Preasfinţitul Antim de la Galaţi cu părintele Teofil Pandele. A venit şi Preasfinţitul Epifanie de la Constanţa, acu de curând. Şi au stăruit şi unul şi altul să mă duc în Dobrogea să le vizitez mănăstirile. O zis că-mi dă maşina, merg ei cu mine.

N-am prea promis că nu am timp, suntem împărţiţi în chipuri şi feluri. Dar s-ar putea după Sântă Mărie, după Adormirea Maicii Domnului, totuşi să merg până la Galaţi, că acolo mănăstirea a turnat un clopot mare la o turnătorie de stat, un clopot de 2300 de kilograme. Şi spunea stareţul că cu orice preţ vrea să mă ia şi pe mine de la recepţia clopotului şi a stăruit mult părintele Teofil, care a venit acum a doua oară – Teofil, dacă-l ştii, care a fost director în Ministerul Cultelor. E un mare ctitor la noi, mare binevoitor, pentru mănăstirea noastră.

Şi dacă cumva ajută mila Domnului şi mă duc pe acolo şi îi vreme bună, s-ar putea întâmpla să ajung până la Preacuvioşia voastră, că aş dori să ne mai vedem în viaţa asta faţă către faţă, că mi-e dor de sfinţia voastră. Nu se ştie viaţa. Eu sufăr şi cu inima şi mă simt obosit tare. Am vrea ca înainte de a ne desăpărţi cu trupurile să ne mai vedem o dată, dacă a fi voia lui Dumnezeu şi a Maicii Domnului.

Vă rog să mă iertaţi şi să vă rugaţi pentru mine, păcătosul. Am auzit că pe acolo e timp frumos, recolta a mers bine. Pe la noi pe la munţi plouă şi iar plouă. Azi avem o zi frumoasă. Dar a plouat multă vreme. Aşa-i la munte, după cum ştiţi, totdeauna. Iertaţi-mă şi să ajute mila Domnului să ne mai vedem. Dumnezeu să ne miluiască. Amin.

PĂRINTELE PAISIE CĂTRE PĂRINTELE ARSENIE
(Sâmbătă, 2 August 1980)

Blagosloveşte, Părinte Arsenie! Să vă găsească fratele Petru în sporire duhovnicească şi bucuros. Vă mulţumim pentru atenţie că nu ne-aţi dat uitării, precum şi noi, la nevrednicile noastre rugăciuni, vă pomenim. Ne bucurăm că măcar aşa, prin veştile pe care se pot aduce de pe-acolo, ne mai bucurăm unul de altul. Vă rog să mă iertaţi. Eu sunt tot la Sihla. Sunt în aşteptare.

Ai văzut, şi asta din carte. Un bătrân a trimis ucenicul la târg. Şi sta în uşă şi-l aştepta şi tot dădea din cap: „Oare care ucenic va veni întâi? Cel de sus sau cel de jos?” Aşa şi eu stau în aşteptare, să vedem care ucenic va veni!

Vă rog să mă iertaţi că sunt bolnav, ocupat trupeşte şi cu grija vieţii. Blagosloviţi! Dumnezeu să vă ajute, ca să prisosiţi faptele şi cuvintele şi predicile pe care le daţi poporului şi maicilor care sunt acolo.

Dumnezeu să ne ajute! Dacă nu ne vom putea întâlni aici în lumea asta, să ne facă Domnul şi Măicuţa Domnului parte să ne întâlnim dincolo. Acolo unde nu sunt scârbe, nici întristări, nici suspinare, ci viaţă bucuroasă şi fără de sfârşit. Amin.

NE VORBEŞTE

PĂRINTELE CLEOPA

Volumul 10

CUVÂNT ÎNAINTE

Cu voia Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh şi cu rugăciunile Maicii Domnului, iese de sub tipar şi numărul 10 din seria **Ne vorbeşte Părintele Cleopa.** Această serie a avut un mare ecou în ţară şi peste hotare şi continuă încă să fie solicitată, atât de oameni de rând, cât şi de intelectuali.

Aceasta dovedeşte o dată mai mult că Părintele Cleopa a fost înzestrat de Dumnezeu încă din copilărie cu o viaţă plină de har şi iluminată de Duhul Sfânt, Care l-a călăuzit în toată viaţa.

Ajutat de uimitoarea sa memorie, Părintele Cleopa ne-a vorbit mult în viaţă, ne-a mângâiat, ne-a apropiat de Hristos, ne-a îndrumat să rostim neîncetat rugăciuni pentru toţi şi să facem milostenie după putere.

Acum Părintele Cleopa se odihneşte în pacea şi în lumina lui Hristos, fiind zilnic vizitat la mormântul său din cimitir de zeci şi sute de credincioşi din toate colţurile ţării şi chiar de peste hotare.

Ne-au rămas de la el câteva cărţi de predici de mare frumuseţe duhovnicească şi aceste cuvinte sfinte, înmănunchiate în seria sus amintită.

Acest al zecelea volum cuprinde, printre altele, două predici la în începutul Postului Mare, din anii 1983 şi 1984, precum şi patru predici la tunderea în monahism a opt monahi din Mănăstirea Sihăstria, între anii 1983-1988, care şi-au închinat viaţa lui Hristos. Cuvintele sale sunt pline de înţelepciune, de blândeţe şi de mângâiere duhovnicească.

De aceea recomandăm credincioşilor noştri iubitori de Hristos să-şi procure seria întreagă a tuturor cărţilor scrise de Preacuvioşia sa şi să le pună la îndemâna tinerilor şi a celor ce vor să le citească, deoarece sunt adevărate călăuze duhovniceşti pentru toţi cei ce-L caută şi Îl iubesc pe Hristos.

Archimandrit Ioanichie Bălan

Sfânta Mănăstire Sihăstria,
Înălţarea Domnului,
8 iunie 2000

VINDECAREA CELOR DOI DEMONIZAȚI DIN GADARA

Iubiți credincioşi,

Cu cât pătrundem în Sfintele Scripturi mai adânc prin teologie şi prin tâlcuire, cu atât ne dau şi ele mai bogat mireasma Duhului Sfânt şi înțelegem mai mult cuprinsul lor.

Mântuitorul spune: *Cercetați Scripturile, căci ele mărturisesc pentru Mine.* Deci ştim din gura lui Hristos că Sfinele Scripturi sunt mărturii ale lui Dumnezeu. Proorocul David zice: *În calea mărturiilor Tale, Doamne, m-am desfătat ca de toată bogăția.* Mare adevăr este în aceste cuvinte. Cine aleargă pe calea mărturiilor sau pe calea dumnezeieştilor Scripturi şi pe calea înțelesurilor duhovniceşti din ele, pururea se veseleşte de înălțimea tainelor care se află în ele.

Duhul Sfânt fericeşte mai departe pe cei ce le cercetează, zicând: *Fericiți cei ce cearcă mărturiile Lui, cu toată inima Îl vor căuta pe Dânsul* (Ps. 118, 2). Duhul Sfânt Însuşi fericeşte pe omul care cearcă mărturiile Lui, adică cearcă cu de-amănuntul înțelesul duhovnicesc al Sfintelor şi dumnezeiştilor Scripturi. Pentru care pricină caută omul cu toată inima pe Dumnezeu în calea Scripturilor? Pentru înțelegerea celor ce citeşte. Căci, rugându-se la Dumnezeu să-i deschidă ochii minții, înțelege taine mari şi negrăite, atât cât este cu putință omului a înțelege, şi atunci aleargă cu toată puterea pe calea poruncilor lui Dumnezeu.

Dumnezeiasca Evanghelie de astăzi începe aşa: *În vremea aceea a venit Iisus Hristos în latura Gadarenilor şi i-au ieşit înainte doi îndrăciți foarte cumpliți, care locuiau în morminte*.

Îndrăciții nu puteau sta în case, ci se ascundeau în criptele din morminte. Deci doi din aceşti îndrăciți au ieşit înaintea Mântuitorului, şi Sfânta Scriptură spune că erau foarte cumpliți, încât din cauza lor nimeni nu putea să treacă pe calea aceea, căci toți se speriau de ei şi fugeau din calea lor.

Şi ce-au făcut îndăciții aceştia, mai bine-zis diavolii din ei, când au văzut că Iisus Hristos, Dumnezeul nostru şi Mântuitorul lumii? Au început a striga foarte tare către Dânsul: *Ce este nouă şi Ție, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu Celui Preaînalt?* Adică: „Ce ai cu noi? Noi nu Ți-am făcut Ție nimic. Noi îi chinuim numai pe oamenii aceştia, care sunt dați nouă tot de puterea Ta şi pe care îi avem în stăpânire şi în care locuim noi”. Dar, apoi, temându-se de puterea Mântuitorului, au zis: *Ai venit să ne munceşti pe noi mai înainte de vreme?*

Auzi ce spun diavolii? Din această pericopă evanghelică învățăm trei lucruri mari:

– întâi, că şi diavolii au credință şi cunoştință;

– al doilea, că ei nu fac nimic fără voia lui Dumnezeu; şi

– al treilea, se tem foarte tare de puterea dumnezeiască, ca să nu-i alunge în gheena mai înainte de judecata viitoare, că muncile iadului sunt foarte grele.

Deci nu toți diavolii se află desăvârşit la muncă pentru căderea lor, aşa cum nici păcătoşii nu se află definitiv în iad, cum spun dumnezeieştii Părinți. De aceea ziceau diavolii aceştia: *De ce ai venit să ne munceşti înainte de vreme?* Adică: „Nu-Ți ajunge că ai să ne munceşti desăvârşit începând din ziua Judecății? Ai venit să ne munceşti pe noi înainte de judecată?” Căci mulți din ei au rămas în văzduh, cum zice marele Apostol Pavel către efeseni: *domnii puterii văzduhului; duhurile răutății răspândite în aer,* sau cum zice marele prooroc David: *Mulți sunt cei ce se luptă cu noi de la înălțime.*

Aşa şi diavolii sălăşluiți în cei doi oameni, încă nu erau în gheenă, ci erau din cei din văzduh. Ei intraseră în aceşti doi îndrăciți şi se temeau ca nu cumva Hristos să-i scoată din oameni şi să-i trimită în gheenă, unde se munceau alți conducători de-ai lor, care intraseră de la început acolo.

Dar dumnezeiescul Evanghelist Luca mai spune ceva în Evanghelia sa; zice că Hristos a întrebat pe diavoli: *Cum vă este numele?* Căci şi diavolii au nume. Şi au răspuns ei din cei îndrăciți: *Legheon ne este numele.* Adică: „Eu nu sunt numai unul, ci suntem 6000 de diavoli” (Legheon sau legiune. Legiunea romană avea 6000 de ostaşi). Dar cu toate că erau aşa de mulți, se rugau lui Hristos să nu-i trimită în gheenă.

Dar oare diavolul n-are putere, de au trebuit să fie atât de mulți într-un om? Are foarte multă putere, căci spune Iov: *Adâncul fierbe ca o căldare înaintea lui şi cine va descoperi pieptul armurii lui?* Şi proorocul Iezechiel, vorbind de împăratul Tirului şi al Sidonului, zice despre căderea satanei: *Erai un heruvim ocrotitor şi te plimbai în mijlocul cetelor celor scânteietoare din cer şi toate flautele şi muzicile cerului te lăudau pe tine. Şi frumusețile tale te-au înşelat pe tine, adică te-au vopsit cu carbinetul de aur, cu iachint, cu hrisolit, cu topaz, cu ametist, cu beril şi cu celelalte pietre scumpe.*

Auzi cum era satana înainte de cădere? Era un heruvim ocrotitor, înfrumusețat cu mare podoabă, sau cum mai zice Isaia, era luceafărul care răsare dimineața din ceruri. Căci zice: *Cum ai căzut din fala ta, stea de dimineață?* Vezi cine era şi câtă putere avea? Dar această putere o au numai când şi cât le îngăduie Dumnezeu. Ştiți de ce? Pentru că „puterea drăcească – cum spune Sfântul Grigorie Cuvântătorul de Dumnezeu – este îngrădită de puterea dumnezeirii".

Frânele puterii satanei sunt în mâna lui Dumnezeu. El este câinele lui Dumnezeu şi nu poate să facă nimic fără poruncă. Ați văzut la Iov cum satana a cerut voie să-l ispitească şi, când i-a dat voie, a adus ispite, pogorând şi foc din cer, şi într-un ceas a pierdut cele 7000 de oi, 3000 de cămile, 500 de perechi de boi, 500 de asine şi casele le-a dărâmat printr-un cutremur. Ai văzut ce poate el? Dar numai când îi dă voie Dumnezeu.

Deci, cum v-am spus, toată puterea drăcească este îngrădită de puterea dumnezeirii şi el nu poate face nimic până nu îi dă voie Dumnezeu.

Şi ce-au zis aceşti diavoli? „Acesta Care este de față este Fiul lui Dumnezeu Celui Preaînalt". Credeau aceasta diavolii şi mărturiseau: *Ştimu-te pe Tine cine eşti; eşti Fiul lui Dumnezeu Celui Preaînalt.*

Auzi mărturisirea diavolească: Vezi credința diavolilor? Dar oare credința aceasta a diavolilor este mântuitoare? Nu, nicidecum. Sfântul Apostol Iacov ne învață: *şi diavolii cred în Dumnezeu şi se cutremură.*

De ce se cutremură diavolii? Erau 6000 în fața lui Iisus şi tremurau ca varga şi se rugau să nu-i trimită în gheenă mai înainte de vreme. Ce le folosea lor credința, dacă n-au zis: „Iartă-ne, Doamne! Ne pocăim! Ne vor face slugile Tale!" N-au zis. Ci se temeau numai şi se cutremurau; dar credința lor nu era lucrătoare şi mântuitoare!

Când credința este numai cunoscătoare, nu mântuieşte pe nimeni. Adică, dacă cred eu că este Dumnezeu şi cunosc aceasta, numai cu atât nu mă mântuiesc. Căci zice Sfântul Apostol Iacov: *Tu crezi că unul este Dumnezeu? Bine faci; dar şi diavolii cred şi se cutremură.* Ce folos au de credința lor? Este o credință cunoscătoare şi iscoditoare, care nu foloseşte nimănui. Ea nu mântuieşte nici pe diavoli, nici pe oameni.

Dar este o altă credință, despre care spune dumnezeiescul Apostol Pavel. Care? Credința cea lucrătoare care se lucrează prin dragoste. Cel ce o are, păşeşte de la credință la fapte. Se smereşte, ascultă, miluieşte, iartă, posteşte, priveghează, duce viață curată, cu sfințenie, iartă pe toți cei ce l-au supărat şi, cu darul lui Dumnezeu, totdeauna este milostiv, precum şi Tatăl nostru milostiv este. Aceasta este credința lucrătoare sau credința care se lucrează prin dragoste.

Deci țineți minte că şi diavolii au credință, dar numai credință cunoscătoare, şi vai de noi păcătoşii dacă ne vom asemăna cu ei, dacă numai vom crede că este Dumnezeu, dar nu vom lucra poruncile Lui! Se va împlini cu noi cuvântul care zice: *Mulți vor zice Mie în ziua aceea: Doamne, Doamne, au nu în numele Tău am propovăduit? Şi voi zice către ei: Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veşnic! Nu vă cunosc pe voi.* Dar de ce? „M-ați cunoscut ca Dumnezeu şi ați făcut chiar minuni în numele Meu, dar n-ați lucrat poruncile Mele. Nu vă cunosc pe voi!" Aşa, fraților, să nu ne asemănăm diavolilor, care nu împlinesc poruncile lui Dumnezeu.

Dar să vedem ce spune Evanghelia mai departe. Zice că acolo lângă lac păştea o turmă mare de porci. Şi s-au rugat diavolii: *Doamne, dacă ne scoți pe noi din aceşti doi oameni, dă-ne voie să ne ducem în turma aceea de porci.* Adică: „Doamne, dacă ne scoți din zidirea făcută după chipul şi asemănarea Ta, din oamenii aceştia care pot să fie biserica Ta, nu-ți cerem să ne ducem în alt om, ci

dă-ne voie să ne ducem în aceste dobitoace, care, deşi sunt ale Tale, sunt murdare, leneşe şi lacome, fiind chipul patimilor trupeşti, la care noi îi învăţăm pe oameni”.

Şi a ascultat Hristos rugăciunea diavolilor şi a zis: *Mergeţi! Şi îndată ce le-a dat voie, au intrat diavolii în porci şi s-a aruncat turma în mare şi s-a înecat. Şi erau cam la 2000 de porci.*

Oare de ce a ascultat Mântuitorul rugăciunea diavolilor? A ascultat-o fiindcă rânduia prin diavoli o pedeapsă celor ce aveau porci. Pentru că porcul este animal greoi, leneş, lacom, mocirlos şi murdar, aşa cum este un om păcătos, care se tăvăleşte în mocirla fărădelegilor, a lăcomiei, a beţiei şi a curviei. Şi de aceea le-a dat voie, pentru a arăta simbolul omului în care locuiesc diavolii, căci ei se odihnesc pururea în oamenii cei lacomi ca porcii, curvari şi preacurvari.

Diavolii, temându-se de munca din gheenă, şi-au zis: „O fi mai rău în porci şi în mare şi oriunde ne-am duce decât în om, dar e mai bine decât în gheenă”.

Oare de ce se tem diavolii de gheenă? Am spus puţin mai sus, dar aici vom desluşi mai pe larg acest lucru. Aţi citit în psalmul 74 cuvântul: *Paharul este în mâna Domnului, cu vin neamestecat, plin de amestecătură*[12]. Oare ce să fie aceasta? Paharul mâniei şi a iuţimii Domnului este, zice, neamestecat şi plin de amestecătură.

Iată ce vrea să însemne aceasta, după mărturia Sfântului Andrei al Cezareei, care a dat cea mai înaltă tâlcuire la Apocalipsă, el punând cuvântul acesta în legătură cu muncile cele de după judecată.

Paharul cu vin neamestecat şi totodată plin de amestecătură este focul iuţimii mâniei Domnului în veacul de acum, când vine asupra noastră, a tuturor popoarelor pământului, amestecat cu milă. Până la sfârşitul lumii vor veni multe răni peste popoarele lumii: robie, războaie, foamete, secetă, boli, holeră, ciumă, tulburări; dar toate acestea vor veni amestecate cu mila lui Dumnezeu.

Până în ziua judecăţii, focul mâniei lui Dumnezeu vine amestecat pururea cu mila. Ne-a robit Dumnezeu, dar ne dezrobeşte; ne-a îmbolnăvit, dar poate să ne ridice din boală, dacă ne rugăm. Vine peste noi secetă, dar, dacă ne rugăm, o depărtează. Deci, cum zice Sfântul Maxim Mărturisitorul: „Precum nopţile urmează zilelor şi zilele urmează nopţilor, aşa şi în veacul de acum, bucuriile urmează scârbelor şi scârbele vin iarăşi după bucurii”. După bucurii vin necazurile şi după necazuri iarăşi bucurii. Nu se judecă Dumnezeu acum deplin cu noi.

Dar când va veni paharul iuţimii mâniei Domnului neamestecat? În ziua judecăţii. Iată ce spune dumnezeiescul Andrei pentru ziua judecăţii: „Iuţimea mâniei Domnului va veni peste diavoli şi peste toţi oamenii care au făcut voia lor, fără de milă şi fără de cruţare”. Şi totuşi zice că va fi *plin de amestecătură*. Ce vrea să zică? Atunci nu va mai fi amestecat paharul mâniei Domnului cu milă.

Dar amestecătura de care vorbeşte, înseamnă mulţimea şi felurimea muncilor. Muncile nu vor fi la fel pentru toţi. Nu se va munci curvarul şi tâlharul la fel cu cel ce a jurat strâmb, sau cel ce a jurat la fel cu cel ce a hulit. Nu! Muncile vor fi veşnice, dar nu deopotrivă la toţi. Vor fi feluri şi feluri de munci, după cum fericirile raiului sunt iarăşi felurite. Căci zice Hristos: *Să nu se tulbure inima voastră, în casa Tatălui Meu sunt multe lăcaşuri. Eu mă duc să vă pregătesc vouă loc.*

După cum în rai sunt multe lăcaşuri, aşa şi în iad sunt multe feluri şi neasemănate chipuri de munci, pe care numai Unul Dumnezeu le ştie.

Fraţii mei, de aceea ziceau diavolii: *„Nu ne trimite, nu ne munci în gheenă înainte de vreme;* suntem noi munciţi destul, am căzut din darul Tău, am fost îngeri, eram fiinţe uşoare, luminoase, curate, neprihănite; ne îndulceam de slava Ta în ceruri, pururea vedeam faţa Sfintei Treimi, cât era cu putinţă nouă, înţelegeam teologia adâncă despre Tine. Apoi ne-ai aruncat jos din cer şi stăm prin văzduh; ne-am băgat printre dobitoace; prin oameni, stăm în locuri spurcate, stăm în păduri, în pustii, în lacuri. Ne rugăm, lasă-ne aici, că este destulă muncă faţă de dregătoria, de cinstea noastră cea dintâi! Nu ne trimite înainte de vreme în gheenă!”

Iată cât se tem diavolii de gheenă! Cu atât mai mult ar trebui să ne temem noi şi să nu mai facem voia lor. De gheenă se tem diavolii foarte tare, căci este locul pe care-l vor moşteni de la

[12] Psaltirea, ediţia din 1914.

judecată pentru veşnicie şi ei şi toţi care vor face voia lor. Atunci paharul iuţimii mâniei Domnului va veni neamestecat cu mila Lui.

Dar să trecem mai departe, la celelalte învăţături din Sfânta Evanghelie. Şi s-au aruncat diavolii cu turma de porci în mare, iar păstorii ei, văzând aceasta, au fugit cu spaimă în cetatea Gadara. Aţi văzut? S-au dus cu spaimă şi cu strigăt mare: „Oameni buni, ieşiţi să vedeţi! A venit un prooroc, a vindecat doi îndrăciţi de care nu se putea apropia nimeni. A scos diavolii din ei şi i-a trimis în porci! Dar iată ce au păţit porcii. Spaimă mare, căci era averea acelei cetăţi. Dar dreptatea lui Dumnezeu a îngrădit paguba pe care au suferit-o stăpânii porcilor şi fiindcă în cetatea gherghesenilor locuiau alături de păgâni şi evrei, care deşi nu aveau aceeaşi credinţă cu păgânii cu care trăiau împreună, nu numai că hrăneau porcii pentru negoţul lor, dar şi mâncau din cărnurile lor, călcând prin aceasta legea lui Moise. Şi ce spune dumnezeiasca Evanghelie? *Au ieşit toţi locuitorii cetăţii,* cu mic cu mare, de la bărân şi până la copil, *căci îi cuprinsese spaima.* Toţi se întrbau: „Cum a venit un vânt, a luat porcii şi i-a dus în mare şi am rămas fără ei? Ce putere are acest prooroc, care a scos diavolii cu cuvântul şi a aruncat porcii în mare?"

Dar frica lor a fost o frică binecuvântată? Fraţilor, *frica Domnului cea curată,* zice psalmistul, *rămâne în veacul veacului.* Dar este şi o frică rea, o frică pătimaşă. Căci zice proorocul: *Acolo s-au temut de frică, unde nu era frică.* Aceasta este o frică rea, care întunecă mintea, pe aceasta o aveau gadarenii. Dacă era cealaltă frică, frica curată a Domnului, ei, când ar fi văzut minunea aceasta, ar fi căzut cu toţii la picioarele lui Hristos şi ar fi spus: „Iartă-ne, Doamne! Mântuieşte-ne, Doamne! Credem în Tine!" Dar ce-au făcut gadarenii? I-au spus lui Hristos: *Du-Te din locurile noastre, du-Te de aici!* căci i-a cuprins frica. Aceasta este răsplata, mulţumirea gadarenilor, că le-a vindecat îndrăciţii şi le-a arătat puterea Sa în minunea săvârşită acolo. Aceasta este o frică rea, adusă de diavoli.

Heruvimii şi serafimii se cutremură în faţa Domnului, dar cu frica cea curată. *Frică* – zice Isaia proorocul – *au serafimii dimprejurul tronului, din care fiecare are şase aripi şi cu două îşi acoperă feţele, cu două picioarele şi cu două zboară şi umplu văzduhul, strigând cu glas mare: Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot, plin este cerul şi pământul de slava Lui.*

Aceasta este frica cea bună, care rămâne în veacul veacului şi peste îngeri şi peste heruvimi şi peste serafimi, pe care ne-o dă Dumnezeu şi nouă. Este frica prin care omul, deşi se teme de Dumnezeu, Îl şi iubeşte. La gadareni n-a fost această frică, ci o frică pătimaşă, căci au zis: „Acest Hristos, Care a avut putere să trimită porcii în mare, va veni aici, ne va schimba obiceiurile şi credinţa, ne va pune cine ştie ce legi şi rânduieli şi ne va pedepsi pentru păcatele noastre. Mai bine să-i spunem să plece de aici. Să nu ne mai pricinuiască cine ştie ce pagube cu minunile, aşa cum ne-a pricinuit până acum". Era frică rea, frică pătimaşă. Numai o frică este binecuvântată: frica de Dumnezeu, care ne aduce la picioarele Lui, ca să ne rugăm Lui.

Frica prin care ne temem să nu ne păgubim în avere, să nu pătimim ceva rău în lumea aceasta, este frică de la diavol. Această frică au avut-o gadarenii. De aceea L-au rugat pe Hristos să-i părăsească. Şi Mântuitorul, blând şi preabun, văzând împietrirea, necredinţa, nemulţumirea şi răutatea lor, S-a suit în corabie şi S-a dus în cetatea Sa.

Din această Evanghelie noi am putea trage mii de învăţături, din fiecare cuvânt, şi am putea face multe predici despre ea. Dar nu putem să ne lungim prea mult, ci trebuie să scurtăm cuvântul.

Să ţineţi minte. Evanghelia de astăzi este învăţătură pentru oamenii nemulţumitori. Vai de omul acela care, atunci când Dumnezeu îi face un bine, Îl uită pe Dumnezeu!

Se află un om în război pe front; cad proiectilele în stânga şi în dreapta lui; cad obuzele, trag mitralierele, se bombardează, nu se vede de fum şi de flăcări. Şi omul nostru zice: „Doamne, dacă mă scoţi de aici, călugăr mă fac! Doamne, dacă mă scoţi de aici, toată averea mea o dau săracilor! Doamne, dacă voi scăpa, nu mai fumez, nu mai trăiesc cu femeia altuia...". Face mii de făgăduinţe lui Dumnezeu când este în primejdie şi necaz.

Dar când a venit acasă, uită tot. Şi în loc să-i mulţumească lui Dumnezeu că l-a izbăvit, se face ca o *aspidă surdă care-şi astupă urechile* de la orice îndemn bun.

Altul vrea să facă o casă şi când o porneşte spune: „Doamne, ajută-mă să pot scoate autorizaţie de la conducere, să capăt lemn, să pot căpăta piatră, să câştig un ban, să găsesc de lucru! Ajută-mi, Doamne, să fac casa!” Şi când a terminat-o, în loc să aducă mulţumire lui Dumnezeu, uită. Se pune pe băut. Intră într-însa beat şi înjură. Aceasta este mulţumirea lui faţă de Dumnezeu, Care l-a ajutat să-şi facă casă. Uită că i-a dat mijloace şi putere să o ridice.

Altul vrea să-şi mărite sau să-şi însoare copiii. Altul, să reuşească la examen; altul la operaţie; altul să scape de judecată şi face făgăduinţe mari: „Am să fac, Doamne, aşa, dacă mă vei scoate la liman!” Dar, după ce l-a scos, a uitat tot.

Bine a zis Sfântul Isihie Sinaitul: „Precum apa stinge focul, aşa uitarea stinge lucrarea cea bună din minte.” Dumnezeu ne face pururea bine, iar noi uităm. El ne-a dat viaţă, minte, sănătate, ochi, lumină, căldură, apă, ploi la vreme, hrană, poame de tot felul de dulceţi, livezi, vite, păsări. Tot ce avem este de la El, cum zice apostolul: *Toate de la El şi prin El şi întru El sunt.* Şi iarăşi: *Ce ai, omule, de n-ai luat?* Ce ai, omule? Ai minte, înţelepciune, pricepere, libertate. Şi ce ai ce n-ai luat de la Dumnezeu? Şi dacă le-ai luat, de ce te mândreşti ca şi cum ar fi ale tale proprii? Toate sunt de la Dumnezeu şi întru El. Căci zice apostolul: *Întru El şi prin El ne mişcăm.*

Deci, dacă toate sunt de la Dumnezeu, şi prin El, şi întru El, ce mai este al nostru? *Şi voi* – zice – *sunteţi ai Lui şi răscumpăraţi cu sângele Lui.* Şi cât ar trebui să-L iubim pe Dumnezeu! Câtă nemărginire şi neţărmuire de dragoste are Sfânta Treime! Iar Tatăl ne cere în porunca întâi: *Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot cugetul şi din toată puterea ta; din inima noastră* – adică din suflet; din cugetare – cu mintea; şi din vârtute, adică cu trupul, cu toată fiinţa.

Dar de ce? Pentru că fiinţa noastră nu se poate despărţi de Dumnezeu, nici nu poate creşte, nici nu poate să se mişte fără El. Şi dacă atâtea daruri avem de la Dumnezeu şi atâtea bunătăţi, trebuie să-I mulţumim pururea şi să umplem gura noastră de mulţumire.

Azi dimineaţă o femeie a plătit două pomelnice pentru vii şi zice: „Mulţumim Preasfântului Dumnezeu pentru binefacerile Lui că ne-a ajutat nouă” Sunt şi suflete recunoscătoare. Ştiţi ce a făcut femeia aceea? L-a mişcat pe Dumnezeu ca să-i facă şi mai bine. Căci aşa zice Sfântul Isaac Sirul: „Dacă Îi mulţumeşti lui Dumnezeu pentru puţin, Îl mişti să-ţi facă şi mai mare bine”. El zice aşa: „Dacă tu, omule, Îmi mulţumeşti pentru puţin, pe urmă Eu am să-ţi fac şi mai mare bine şi în veacul de acum şi în cel viitor”. Deci fericit şi de trei ori fericit este creştinul care mulţumeşte lui Dumnezeu în toată vremea pentru binefacerile Lui.

Aşa, Abel, la începutul facerii, a adus jertfele curate ale oilor, ca jertfe de mulţumire lui Dumnezeu. Aşa, Noe, după potop, a adus jertfă de mulţumire că a scăpat de apele potopului. Şi zice dumnezeiasca Scriptură că a căutat Dumnezeu spre Noe şi spre arderile şi spre jertfele lui şi le-a mirosit întru miros de bună mireasmă. De ce? Pentru că şi Abel şi Noe au adus jertfe de mulţumire. Acela a adus că i-a dat Dumnezeu oi, celălalt că l-a scăpat Dumnezeu de potop.

Avraam a adus şi el de trei ori jertfă de mulţumire şi a făcut trei jertfelnice; unul la stejarul cel înalt din Sichem, al doilea la Betel şi al treilea în pământul Hebronului, pentru că l-a binecuvântat Dumnezeu şi i-a spus: *Avraame, Avraame, voi înmulţi sămânţa ta ca stelele cerului.* Şi i-a adus jertfă de mulţumire, ba l-ar fi dus la urmă şi pe Isaac, fiul său, drept jertfă, cea mai înaltă jertfă pe care ar fi putut să o aducă, mulţumind lui Dumnezeu. El n-ar fi cruţat nici pe unicul născut fiu al său, pe care l-a câştigat de la Dumnezeu la bătrâneţe.

Isaac a adus şi el jertfă de mulţumire şi Dumnezeu i-a înnoit făgăduinţa pe care i-o făcuse tatăl său şi a zis: *Pentru Avraam, robul Meu, voi înmulţi sămânţa ta.* Iacov de asemenea a adus jertfă lui Dumnezeu în Sichem şi a înălţat stâlp şi jertfelnic, pentru că l-a scăpat Dumnezeu din mâna lui Isav, fratele său şi s-a întors de la Laban, cel lacom de bani. Şi spunea: *Cu toiagul acesta am trecut Iordanul, Doamne, şi acum mă întorc cu două tabere.*

A adus jertfă de mulţumire şi Moise, când se bătea cu Amalic şi l-a biruit în pustie. A adus jertfă de mulţumire Isus al lui Navi, când a cucerit cetatea Ierihonului unde erau adunaţi cei şapte împăraţi. A adus jertfă de mulţumire Samuil, când i-a ajutat Dumnezeu să facă pace cu amoreii, şi a

zidit jertfelnic Domnului în Armatem.

Şi nu ne ajunge vremea să spunem câţi au adus jertfă de mulţumire lui Dumnezeu. Auziţi pe Apostolul Pavel care spune: *Neîncetat vă rugaţi, întru toate mulţumiţi.*

Deci, fraţii mei, să vă rămână în inimi scris din Sfânta Evanghelie de astăzi: Totdeauna când îţi ajută Dumnezeu să faci un gard, o fântână, un grajd, o casă, o punte, să măriţi o fată, să însori un băiat, să iei un examen, să-ţi reuşească o operaţie, să-I aduci lui Dumnezeu jertfă de mulţumire şi să-I mulţumeşti din toată inima, căci prin aceasta Îl pleci pe Dumnezeu să-ţi facă mai mare bine în viitor.

Iar dacă nu-I veţi aduce mulţumire şi dacă veţi uita binefacerile Lui, veţi fi asemenea gadarenilor de astăzi, care au gonit pe Mântuitorul din cetatea lor, ca şi cum aţi zice: „N-avem nevoie de Tine! Du-Te de aici! Nu vrem să-Ţi mulţumim Ţie pentru minunile Tale şi pentru puterile Tale! Nu vrem să primim binefacerile Tale!" Să nu fie!...

Dumnezeu şi Preacurata Lui Maică şi toţi sfinţii să ne ajute tuturor să-I mulţumim pururea lui Dumnezeu din toată inima pentru binefacerile Lui! Amin.

CUVÂNT CĂTRE MAICA IRINA, AFLATĂ ÎN SUFERINŢĂ (1979)

Ce să-i spun eu maicii Irina? Maica Irina a fost o fiinţă cu frică de Dumnezeu, cu smerenie, cu dragoste şi a iubit-o Dumnezeu din tinereţe. Eu ştiu că ea, când a plecat la Ierusalim, săraca, s-a mărturisit la mine. Era slăbuţă şi o durea capul. Şi atunci era cam bolnavă. Şi a plecat cu una Ermionia. Şi aceea s-a întors în ţară, dar ea era mai sănătoasă decât dânsa. Şi Ermionia s-a înbolnăvit aici şi Irina s-a făcut sănătoasă la Ierusalim.

Şi a făcut săraca vreo zece ani şi mai bine ascultare acolo şi a venit în ţară, tot la mănăstirea de unde a plecat, la Văratec. Şi ea a mai avut o soră acolo la Văratec; cine este mai aproape ca sora de-o mamă şi de-un tată? Dar vedeţi? Aşa a voit Dumnezeu, ca să fie iar împreună. Chiar neputinţa şi boala au silit-o să se apropie de sora ei, ca să fie ajutată, că nimeni nu te mai poate ajuta mai sincer ca sora şi fratele.

Deci mai înainte este semn că pe ea o iubeşte Dumnezeu, că a ţinut-o în suferinţă, că zice: *Pe cine iubeşte Dumnezeu, îl ceartă. Şi bate pe tot fiul pe care-l primeşte.* Şi: „precum focul curăţă rugina de pe fier, aşa boala curăţă păcatul de pe om", zice Sfântul Isaac Sirul.

Şi Sfântul Efrem Sirul zice aşa: „Dumnezeu, de la omul bolnav, două lucruri cere: **Să mulţumească lui Dumnezeu pentru boală şi să se roage neîncetat"**. Numai atât. Nu cere post, nu priveghere, nu plecare în genunchi, nu culcare pe jos, nu târzia mâncare, nu uscata mâncare, nu puţina mâncare, nu starea de toată noaptea, nu cere de la dânsul nimic, decât aceste două lucruri. Orice bolnav care crede în Hristos şi are dreapta credinţă, atât trebuie să zică: „Mulţumescu-Ţi Ţie, Doamne, că-mi dai suferinţă şi certare. Mulţumescu-Ţi Ţie, Doamne, că mă iubeşti şi mă cerţi", şi „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul". Acestea se cer de la tot sufletul, fie bolnav, fie sănătos, dar de la bolnav numaidecât.

Că Dumnezeu ştie că trupul se smereşte prin boală şi nu mai trebuie să-l înfrânezi cu postul, cu asprimea, cu cutare; deja trupul este smerit, mai mult decât puterea lui de suferinţă. Şi de aceea se cere osteneala duhului, rugăciunea. De la aceasta nu-i scutit nimeni până la ultima suflare.

De aceea Apostolul Pavel a poruncit să facem toate faptele bune după putinţă, dar când a ajuns la rugăciune, a zis: *Neîncetat să vă rugaţi*. Că aceasta se cere până la ultima suflare, să fie cu mintea şi cu inima la Hristos.

Deci, unde va fi Maica Irina, să-şi aducă aminte de numele Domnului: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătoasa". Şi când nu se va ţine minte nici atât, să zică „Doamne miluieşte", şi este tot o rugăciune. Că Dumnezeu nu caută aici lungimea cuvântului, ci dacă se zice cu toată inima şi cu toată privirea minţii.

Iar în ceea ce zice Sfântul Efrem, că trebuie să mulţumeşti lui Dumnezeu pentru boală,

Sfântul Ioan Gură de Aur în acelaşi duh vorbeşte despre bolnavi: „Atât de plăcută este limba bolnavului, care mulţumeşte lui Dumnezeu în boală, în vreme de suferinţă, încât nu este cu nimic mai prejos decât limba martirilor, care-L mărturiseau în chinuri, când îi răstigneau şi-i băgau în căldări şi-i frigeau. Că şi aceia sufereau, şi acesta suferă într-o măsură".

Deci cine mulţumeşte lui Dumnezeu în boală, este martir de bună voie. Şi de aceea să-i spui să se bucure că-i bolnavă. Da! Să nu se întristeze. Ştii cine se întristează? Trupul. Că el are să sufere ceva. Dar sufletul trebuie să se bucure totdeauna. Să-şi aducă aminte că zice marele Apostol Pavel: *Când sunt slab, atunci sunt tare.* Căci nu cât slăbeşte omul nostru cel dinafară, adică trupul, cu atât se înnoieşte cel dinlăuntru, din zi în zi.

Noi am avut aici un călugăr, Dumnezeu să-l odihnească, Constandie Uricaru, care ştia Psaltirea pe de rost, ca şi fratele meu mai mare, Gherasim. Şi era bolnav de tuberculoză osoasă. I se vedeau oasele la coate, la şolduri, la genunchi şi stătea pe un colac de gumă în chilie. Nu putea sta pe altceva, că era tot numai o rană, şi nu înceta zicând psalmi. Un alt părinte bun la inimă, Constandie Golea, îngrijea de el.Veneau diavolii şi-l băteau şi el zicea: „Fraţilor, nu mă lăsaţi! Rugaţi-vă pentru mine, că vin diavolii cu culioane roşii pe cap şi cu bastoane de foc şi mă bat toată noaptea, ca să nu mai spun rugăciuni". Atât de tare îi ardea când se ruga el! Că zice un sfânt părinte: „Rugăciunea bolnavului este cea mai puternică, că se roagă cu toată inima şi cu smerenie".

Ştia acatistele către Maica Domnului şi toate acatistele zilelor. Şi când îi spuneam: „Părinte Constandie, te doare tare? Zicea: „Nu mă doare! Eu am supărat pe Dumnezeu!" Şi cum era să-L fi supărat el, că de mic copil în mănăstire? Venise de la Ţifeşti, metocul Schitului Prodromu din Sfântul Munte, de la marele călugăr Evghenie Dumitrescu, care a fost un sfânt acolo şi care a stat 40 de ani la Prodromu.

Şi tot timpul, dacă termina psalmii, auzeai: „Doamne, Iisuse..., Doamne Iisuse...". Ca ceasul, cu metaniile în mână. Şi dacă îl întrebai ceva, zicea: „Iertaţi-mă, fraţilor, că am greşit lui Dumnezeu!"

Când am venit eu la mănăstire, în Sihăstria n-am găsit la nimeni pat. Toţi părinţii bătrâni dormeau pe scaune, alţii aveau rogojini jos, alţii aveau câte o piele de oaie aşternută jos, alţii pe podeaua goală. Alţii dormeau în genunchi pe scaun. Dar cât poţi să stai? Îmi aduc aminte de părintele Costandie Şerban că avea un scăunel şi când adormea, cădea cu tot cu scaun. „Lasă aşa, să mă trezesc!" Atât era somnul lui.

Iar Gherasim, fratele meu, a făcut un sicriu foarte gros şi a pus o piatră în loc de pernă. Şi-i spunea unul, Nectarie Pintilie: „Ei, Gherasime, câte sicrie de acelea or să putrezească până vei muri frăţia ta!" Dar Gherasim răspundea: „Eu cred lui Hristos că acesta îmi va fi casa de veci!" Şi aşa a fost. Avea crucea de înmormântare şi sicriul, şi ştia Psaltirea din scoarţă în scoarţă încă de când era la Cozancea ucenic la Părintele Paisie; acolo a început el întâi.

Eu eram cu Gherasim în chilie şi el făcea 500 de metanii cu rugăciunea Doamne Iisuse. Eu mi-am făcut pat să dorm, că eram la vaci cu ascultarea şi nu puteam. Eu eram slăbuţ de acasă. Cel mai slab din familie. De aceea m-a lăsat Dumnezeu să trăiesc până acum, că eu am fost cel mai leneş şi cel mai nelucrător. Gherasim făcea 500 de metanii şi pe urmă stătea în picioare şi zicea cinci catisme pe de rost. Şi iar 500 de metanii şi iar cinci catisme pe de rost. Până la Utrenie făcea 1500 de metanii şi 15 catisme. Apoi venea şi mă scula şi pe mine la Utrenie.

Mergea la Utrenie şi după aceea venea şi se culca în sicriul acela câteva ceasuri. Îl însemna cu Sfânta Cruce şi se scula înaintea mea dimineaţă şi mai citea celelalte cinci catisme, ca să aibă o Psaltire pe noapte şi Utrenia. Şi când îi era somn – ştii că era luptă, că se lupta cu vrăjmaşul, că era om voinic, nu ca mine –, numai ce-l vedeai că-şi dă palme, 40-50, zicând: „Nu dormi, calule! Uite sicriul! Ai să dormi acolo". Şi pe urmă dacă vedea că tot îl necăjeşte cu somnul, avea un certiron lat şi se lovea, câte o sută de centiroane, zicând: „Nu dormi, că ai să dormi acolo acuşi". Cum puteau să mai trăiască aceştia, aşa de mari nevoitori?

Eu m-am dus la stareţ şi i-am spus: „A înnebunit Gherasim! Toată noaptea se bate peste cap şi face metanii şi nu mă lasă să dorm". Dar stareţul ştia nevoinţa lui, doar Gherasim îi era ucenic:

„Lasă-l, măi! Ăla-i călugăr! Că în Sfântul Munte de ăştia erau, care se băteau şi care plângeau toată noaptea”. Şi apoi îl vedeam că uneori, bătându-se aşa şi nedormind, îi veneau lacrimi. Şi se pune în genunchi şi plângea câte un ceas-două într-una. Apoi se liniştea. Nu-i mai auzeai gura. Se ruga în taină cu rugăciunea minții.

Călugări de aceştia am apucat eu aici. Şi nu numai el. Era unul Teodosie care s-a înecat în Iordan. Acela ştia toți Sfinții Părinți. Când am venit eu aici, Teodosie ştia Psaltirea pe de rost, Gherasim, Constandie Uricaru, Vasile Mitoşeru, Visarion Palade şi fratele meu, Vasile, cel mai mare, cu care am stat la oi.

Ceilalți..., nu aveai cu cine vorbi în mănăstire. Atât auzeai: „Blagosloviți şi iertați!” Ascultarea şi „Doamne Iisuse”. Şi aceşti călugări s-au nevoit şi, cum spune Ioan Gură de Aur: „...repede au alergat, degrabă au ajuns la cer”.

De câte ori au paremia aceea care se citeşte la mucenici: *Răpitu-s-a, ca să nu schimbe răutatea mintea lui sau înşelăciunea să înşele sufletul lui,* de atâtea ori îmi aduc aminte cum au murit frații mei de tineri şi ceilalți călugări, că erau mari nevoitori. Şi Sfântul Ioan Scărarul spune aşa: „Dumnezeu, dacă vede pe monah sau pe frate că-i aprins tare cu dragoste către El şi are o viață înaltă la început, nu-l lasă să trăiască mult – că Dumnezeu ştie mai înainte viața omului –, că să nu se schimbe”.

Şi poate la nevoința asta avea să se ridice nişte ispite mari mai târziu şi aveau să-şi schimbe viața. Şi nevoința lui de 8-9 ani cât a fost, a fost mai mult decât o sută de ani, că auzi ce zice: *Puțin ostenindu-se, a plinit ani îndelungați, că plăcut era Domnului sufletul său, de aceea S-a grăbit a-l scoate.*

Ai auzit? Aşa se întâmplă cu acei mari nevoitori. Sfântul Ioan Gură de Aur zice că nu-i o fericire să trăieşti mult. Sfântul Vasile, cel mai mare nevoitor, stâlpul cel de foc, gura de foc a Duhului Sfânt, ochiul Bisericii lui Dumnezeu, după care s-au ghidat atâtea Sinoade Ecumnenice, a murit la 45 de ani. Canoanele lui, care îndreaptă Biserica până astăzi sunt cele mai drepte şi cele mai austere.

Sfântul Ioan Gură de Aur a trăit 64 de ani şi a murit în surghiun. Din cei trei mari ierarhi, numai Sfântul Grigorie a trăit 80 de ani. Şi zice el: „Nu-i o fericire să trăieşti mult! Este fericire ca atunci cânt vom încheia viața, s-o încheiem cu Hristos. Să murim cu Hristos în mintea şi în inima noastră”.

Deci maica Irina să nu-şi facă multe gânduri. A avut viață curată pe unde s-a dus, cu frică de Dumnezeu. Să nu se teamă acum! Domnul poate vrea s-o ia dincolo. Şi dacă o vrea s-o mai lase, are o scânteie de viață într-însa, Dumnezeu i-o lungeşte cât vrea. Iar dacă nu are, poți să chemi frăția ta pe toți doctorii din lume, că tot se duce.

Noi am fost patru frați şi o soră la mănăstire, şi toți au murit în mănăstire. Şi mama a murit călugăriță bătrână la Agapia Veche, de 94 de ani. Sora mea, rasofora Ecaterina, a venit înaintea mea la mănăstire. Eu eram încă acasă. A murit pe la 23-24 de ani, dar era venită în mănăstire de la 11 ani. A terminat patru clase şi a plecat la Mănăstirea Agafton.

Şi de aceea spune-i maicii Irina că acesta este semn că o iubeşte Dumnezeu. Ea să nu facă altă osteneală, decât să zică un „Doamne Iisuse” în mintea ei cu smerenie şi cu frică de Dumnezeu. Că nu-i viața de veci aici. Când ne vom întâlni noi dincolo, acolo n-are să mai fie durere de cap, nici de şale, nici junghiuri, nici suferință, nici nimica; numai bucurie şi veselie şi mângâiere în vecii vecilor.

Să vă spun ceva. Noi, ca frați fireşti, tot am dori să fim împreună. Aşa ne leagă dragostea asta firească. Aşa au fost frații mei. Când a murit fratele Vasile, Gherasim era în armată la Cernăuți, un frate al meu mai mic, Mihai, era la Durău cu părintele Dorotei, sora mea era la Agafton şi eu am rămas din familie singur în mănăstirea asta, din câți frați eram noi pe drumurile astea. Şi fratele meu a stat la oi până în Joia Mare şi a început a scuipa sânge, că a răcit în pădure cu oile. El a venit jos şi m-a dat pe mine în locul lui. I-am schimbat eu ascultarea.

Eu tot veneam de pe vale, după ce-a venit Paştile, să-i aduc ceva, şi-l găseam veşnic în

rugăciune, veşnic în rugăciune. Şi cu trei zile înainte de a muri, era în ograda mănăstirii şi i s-a arătat Maica Domnului. El avea mare evlavie la Maica Domnului, ştia toate acatistele ei pe de rost. Părintele Ioanichie Moroi l-a văzut bolnav şi a vrut să-l facă călugăr. Făcuse armata. A fost sergent. Om cuminte. Dar eram schit dependent de Mănăstirea Secu. Şi ei au spus: „Nu! Să vină la Secu să-l facă călugăr”, că a spus că aici se înmulțesc călugării şi apoi o să ieşim autonomi. De ce s-au temut, de aceea n-au scăpat, că pe urmă a devenit aici mănăstire. Putea să-l facă cu un an-doi înainte, dar au spus să se ducă la Secu, şi atunci stareţul nostru n-a călcat porunca şi nu l-a mai făcut.

Era îmbrăcat frate şi era cu metania în mână; stătea în faţa bisericii de piatră. Şi acolo era oleacă de prisacă. El zicea rugăciuni şi rugăciuni pe-un scaun acolo, cu faţa la biserică. Şi a apărut Maica Domnului. Părinţii erau la masă cu tot soborul. La masă afară, într-un coridor colo la fântână. Şi el numai ce a văzut că s-a coborât Maica Domnului peste nori, până deasupra bisericii, cu un cârd de îngeri cu aripi de aur în jur. El, când a văzut-o, a lăsat rugăciunea „Doamne Iisuse” şi a început a striga: „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-mă! Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-mă!...” Şi a tot strigat, până a căzut jos. Tot se uita în sus şi striga!

Călugării au auzit de la masă şi au zis: „Ce strigă, măi, săracul Vasile acolo? A căzut jos!” Când au venit călugării, el le-a spus: „Părinte stareţ, părinţilor, închinaţi-vă! Nu vedeţi pe Maica Domnului deasupra bisericii? Uite, este înconjurată de nori albi şi are nişte copii cu aripi de foc în jurul ei”. Dar stareţul a zis: „Unde, Vasilică, unde?” „Uitaţi-vă!... Închinaţi-vă, că Maica Domnului blagosloveşte! Mântuitorul în braţele Maicii Domnului a blagoslovit mănăstirea noastră cu amândouă mâinile, ca un arhiereu!”

Toţi călugării de la masă se uitau la dânsul şi în văzduh. Eu nu eram aici; eram la oi în locul lui. Şi părintele stareţ îl întreabă: „Frate Vasile, dar ce ţi-a spus?” „A spus că după trei zile vine să mă ia”. Şi era la ora 11.30, în ziua când a văzut Maica Domnului. „Vai de mine, Maica Domnului se înalţă la cer”. Şi călugării au început să facă metanii, dar n-o vedeau, numai cum spunea el. „S-a dus! zice. N-o mai văd”.

Apoi fratele Vasile s-a dus în chilie. Avea o chilie mică în dos, unde a stat Dionisie Iorga. Se ruga. A venit stareţul repede, l-a împărtăşit din nou cu Preacuratele Taine şi s-a rugat. Atunci eu am auzit că a avut descoperirea asta şi am venit la el. Era cu picioarele umflate de reumatism. „Fratele meu, mi-a zis el, mai am o zi şi jumătate şi mă duc la Domnul! A fost Maica Domului şi mi-a spus!...”.

Eu credeam că a fost vreo nălucire, că şi vrăjmaşul îţi face în vremea morţii năluciri. Toţi părinţii au urmărit. Exact în ceasul şi minutul acela la trei zile a murit. Avea o cruce de chiparos de la unul Ghenadie din Sfântul Munte, pe care o săruta pe amândouă părţile, şi a spus: „Iertaţi-mă, că vine ceasul meu!” Şi s-a dus, sărutând acea sfântă cruce. Şi atunci toţi s-au încredinţat că n-a fost nălucire, fel de fel, ca să te arunce în mândrie sau în slavă deşartă.

Dar n-a fost nălucire, că stareţul a zis, că dacă se va împlini ce i-a spus Maica Domnului, este de la Dumnezeu. Şi drept în acelaşi minut s-a dus fratele meu. Aşa a murit fratele meu Vasile, mai mare şi decât Gherasim cu care am venit eu la mănăstire.

Când a murit era o primăvară ploioasă, pe la sfârşitul lui mai. Şi ploua, ploua toată ziua, de nu se mai usca apa în opinci. Eu eram cu oile prin pădure. Şi am început a citi câte o Psaltire în fiecare zi, până la 40 de zile, ca să văd: „Oare s-a mântuit fratele Vasile?” La 40 de zile eram cu oile sterpe şi am venit ud şi necăjit, ca vai de capul meu, că toată ziua m-a plouat. Am vrut să fac oleacă de foc şi mi l-a stins ploaia şi m-am culcat aşa ud. Aveam un butuc acolo de mesteacăn şi am adormit mort.

Se împliniseră şase săptămâni. A doua zi era sâmbătă, trebuia să-i facă pomenirea de şase săptămâni, că aşa se face. Şi eu am adormit de obosit ce eram, dar am uitat în care zi este. Şi m-am făcut deodată într-o grădină frumoasă, cu o livadă. Şi iaca văd biserica Sihăstriei acolo şi cimitirul cu cruci, cu toate, şi în mijlocul cimitirului un tânăr foarte frumos, îmbrăcat cu un brâu în trei culori.

Zice Sfântul Ioan Scărarul să nu crezi vedeniile şi visurile, că toate sunt de la diavoli.

Numai care îți vestesc ție moarte şi judecată, acelea sunt de la Dumnezeu. Iar dacă te duc la deznădejde, şi acelea sunt de la diavoli. Să nu le crezi.

Şi eu eram atent. Şi parcă acela m-a întrebat: „Pe cine cauți? Pe fratele Vasile?" Când am auzit de fratele Vasile, eram bucuros. „Hai să vezi ce se petrece cu fratele Vasile!" Şi m-a dus drept lângă biserica noastră, că acolo a fost mormântul lui; acum am mutat cimitirul în locul unde este acum, cu toți părinții. Dar el a fost drept lângă geamul altarului.

Şi iaca s-a deschis mormântul fratelui. Eu voiam să ştiu dacă s-a mântuit, de aceea am citit 40 de Psaltiri. S-a deschis mormântul, s-a deschis sicriul. Şi l-am văzut îmbrăcat cum l-au pus. Că i-au pus în cap un culion frumos de pluş şi pe față i-a pus un voal alb; i se vedea fața prin voalul acela. Dar tânărul acela se uita şi la mine şi la el. Din sfântul altar ieşea o țeavă cu apă rece şi curgea pe fața lui în sicriu. Şi curgând apă, el se făcea tot alb, curat, frumos, mai frumos şi a început a se lumina la față, a străluci. Şi apa aceea a început să spele veşmintele de pe el. Şi veşmintele în loc să fie negre, se făceau albe şi acelea. Şi numai văd că a înviat fratele din sicriu şi mi-a zis: „Măi, frate, *spăla-mă-vei şi mai vârtos decât zăpada mă voi albi"*. Aceste cuvinte mi le-a spus. Şi pe urmă m-am trezit. Măi, zic, dar frumos mai era! Şi când mi-am adus aminte, zic: „Măi, astăzi sunt 40 de zile!"

Şi vin la stareț, nu cumva să mă înşel, că diavolul poate să te prăpădească cu visurile mai tare decât cu orice. Şi mă mărturisesc întâi de păcatele mele de la ultima spovedanie şi îi spun ce am visat. Când i-am spus starețului, el mi-a zis: „Ai văzut, băiete? S-au împlinit 40 de zile. I-am făcut de 40 de zile. Fratele Vasile ce nevoință mare avea! Ştia atâtea acatiste pe de rost. A murit martir în ascultare. Până la ultima suflare a ținut de oile mănăstirii. Ai văzut de unde vine izbăvirea şi izvorul? Din sfântul altar. Acea apă pe care ai văzut-o că venea pe țeavă din altar şi curgea pe fața şi pe hainele lui, sunt liturghiile pe care le-am slujit 40 de zile. Şi prin Liturghiile Bisericii şi cu cât a mai făcut el fapte bune, l-a spălat Dumnezeu şi l-a albit". Aşa mi-a tâlcuit starețul visul.

Iată de ce spun acestea: Viața noastră este scurtă. Foarte, foarte scurtă şi trecătoare. Şi să ştiți că de minutul cel mai de pe urmă al vieții noastre, este condiționată ori fericirea veşnică, ori munca veşnică. Pentru minutul cel mai de pe urmă al vieții, S-a coborât Fiul lui Dumnezeu din cer şi S-a făcut om, S-a născut din Fecioară în peşteră şi a fost aşezat pe paie şi a crezut între noi şi a suferit pentru noi şi s-a răstignit şi a murit. Pentru că în acel minut, ori se pierde sufletul ori se câştigă. Ce spune? *Sfârşitul omului încununează viața lui.* Şi: *în ce te voi găsi, în aceea te voi judeca.*

Deci maicii Irina să-i spui că nu aibă altă grijă, decât să mulțumească lui Dumnezeu că-i bolnavă şi să se roage: „Doamne, de este voia Ta să mă iei, să fiu cu Tine şi în veacul de acum şi în cel viitor. Amin".

CUVÂNT LA ÎNCEPUTUL POSTULUI MARE DIN ANUL 1983

Prea Cuvioase părinte stareț, prea cuvioşi părinți şi frați. Să mulțumim Preasfintei şi de viață făcătoarei Treimi şi Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioarei Maria şi tuturor sfinților că ne-am învrednicit să ajungem şi anul acesta la poarta Sfântului şi Marelui Post al patruzecimii, post pe care l-a postit şi Însuşi Mântuitorul Hristos.

Iubiții mei frați, pentru că suntem aici şi monahi şi credicioşi, voi vorbi pentru ambele părți, că scopul nostru este să ne întărim acum la începutul postului cu un cuvânt.

Sigur că mănăstirea noastră nu este mănăstire nesfătuită. Totdeauna persolalul de aici şi poporul din biserică aud cuvintele Sfinților Părinți, aud cazania, aud cântările Bisericii, aud paremiile, proorociile, şi din toate se poate învăța adevărul. Dar acum la începutul postului este un cunvânt cu deosebire pentru ceea ce ne stă înainte.

Iată că citea acum fratele cuvânt de la Sfântul Teodor Studitul. Această carte a Sfântului Teodor Studitul, cu slovă veche, care mai este azi în inventarul bisericii noastre, este neagră la file.

Ale cui mânuțe au umblat pe ea? Ale vestitului nostru stareț Ioanichie. Zeci de ani a citit în capul mesei pe Sfântul Teodor Studitul. Zeci de ani! Că eu o știu pe de rost cartea asta, numai de câte ori am ascultat-o.

Bătrânul a făcut douăzeci de ani la altar aproape singur. Şi el nu venea să mănânce la masă, el venea să ne citească cuvântul. El trăia numai cu Sfânta Împărtăşanie şi mânca sâmbăta şi Duminica, iar atunci numai oleacă de grâu fiert şi oleacă de varză murată. Iar în celălalt timp starețul nostru avea să ne deştepte pe noi păcătoşii şi supuşii ucenici ai lui, cu această minunată carte.

Această carte este cea mai bună carte pentru viața de obşte la monahi. Cuvinte scurte şi foarte cuprinzătoare. Dacă ați fi avut urechi sau poate ați avut şi ați ținut minte, ați văzut cu ce a început cuvântul acesta. Adevăratul post este tăierea voii şi supunerea monahului întru toate.

Mare lucru este tăierea voii! Auzi ce spune Duhul Sfânt: *Socotitu-ne-am ca nişte oi de junghiere, Doamne, că întru Tine ne junghiem toată ziua.* De câte ori călugărul îşi taie voia şi are răbdare unde-i trimis la ascultare, de atâtea ori este mucenic pentru Hristos. De atâtea ori se junghie el pentru Iisus Hristos şi nu-şi dă seama că duce o mucenicie permanentă în viața lui!

Mântuitorul nostru Iisus Hristos, când a venit în lume, n-a arătat viața pustnicească întâi, nici cea stâlpnicească de pe stâlp, nici cea idioritmică, să trăiască omul de capul lui, adică de sine. Viața de obşte a arătat-o. A venit în lume să facă ascultare Păritnele Ceresc până la moarte şi moarte pe cruce, iar viața Lui, de când a ieşit la propovăduire, timp de trei ani şi jumătare, a dus-o de obşte cu mucenicii Săi. Aveau o pungă, o masă şi o biserică, după cum ştiți că a fost la Cina de Taină, când a fost vândut de Iuda, unul din ucenicii Lui.

Dar viața de obşte, cum spune marele Vasile, este o viață îngerească, dacă se ține în hotarele ei canonice. **O pungă, o masă şi o biserică,** iar ceilalți să fie toți asultători, ca îngerii lui Dumnezeu în ceruri, supunându-se starețului, economului şi la cei care sunt puşi de Dumnezeu să conducă. Oriunde este ascultătorul, face Liturghie!

Să nu-mi spui mie: „Dar eu mă duc pe câmp, eu mă duc la oi, eu mă duc la vaci, eu fac ascultare, mă apuc să mătur în ogradă, sau sunt la trapeză, sau sunt bucătar, sau sunt în altă parte”. Auzi ce spune despre aceasta Sfântul Teodor Studitul: „Cel ce face ascultare cu dragoste, liturghie săvârşeşte”.

Iar marele Vasile în regulile mari, în regula a 55-a, zice aşa: **Călugărul în viața de obşte este jertfă şi jertfitor**. În mănăstirea cu viața de obşte, după cum arată Sfântul Pahomie cel Mare, **călugărul este călător fără de povară**. Călugărul în viața de obşte nu are voie să aibă mai mult decât două haine, una de purtat şi una pentru biserică; să aibă urechi de ascultat şi voință tare de a face serviciul unde este trimis, cu mare dragoste şi cu mare sinceritate.

Dar țineți minte, părinților! Întâi cu sfințiile voastre vorbesc. Adevăratul călugăr este mort de viu. Auzi pe Apostolul Pavel ce spune: *În toate zilele mor*. Cum poate muri omul şi să trăiască? Să moară față de păcat. Să moară într-însul păcatul, viciul. Să moară față de beție, să moară față de lăcomie, să moară față de lenevie, să moară față de trândăvie, să moară față de cârtire, să moară față de nesimțire, de nepăsare. Să moară față de trufie, de semeție, de ură, de zavistie, de pizmă, de invidie, de răutate. Să moară față de ținerea minte de rău, de dorința de a se răzbuna, de a se mânia. Să moară vorbirea de rău într-însul, clevetirea. Să moară iubirea de arătare, trufia, fățărnicia, viclenia, lăudăroşia, minciuna, iubirea de sine, plăcerea de sine, încrederea în sine, rezemarea pe sine, nesimțirea, împietrirea inimii. Să moară în călugăr greşeala cu vederea, cu auzul, cu mirosul, cu gustul, cu pipăirea.

Deci iată moartea de sine! Să moară adică păcatului şi să vieze dreptății. Şi aceasta nu se cere numai monahilor, ci şi tuturor creştinilor care au Sfântul Botez din mâinile Preasfântei şi de viață făcătoareai Treimi, pentru că Apostolul Pavel n-a zis cuvântul acesta către călugări, căci monahismul nu era încă întemeiat. Rânduielile monahale sunt întemeiate în secolul I şi II după Hristos.

Părinților şi fraților, viața noastră este umbră şi vis. Unde sunt părinții noştri cei vechi? Eu,

cu mila Preasfintei Treimi, am aici 54 de ani. Îmi aduc aminte, când am intrat aici în mănăstirea aceasta, nimeni nu avea pat în chilie. Toți dormeau pe scaune. Cei mai râvnitori dormeau noaptea în sicrie.

Dumnezeu să-i odihnească pe Gherasim, pe Constandie Uricaru şi pe ceilalți. Toată noaptea plângeau şi se rugau, ştiau Psaltirea toată pe de rost, dormeau două-trei ore pe noapte, făceau mii de metanii. *Unde sunt acum cei ce nu mai sunt?* În ceruri.

Fericiți, de trei ori fericiți sunt aceia care s-au nevoit în puțina asta viață, care este umbră şi vis. De ce să ne legăm cu mintea de cele de aici, care, vrând sau nevrând, ne lasă pe noi?

Ia gândiți-vă, când moare omul şi se duce la Domnul, de-ar avea munți de aur de aici şi până la marginea lumii, la ce i-ar folosi? Îi ia cu dânsul? Nimic nu ia cu el. Doamne fereşte, să nu moară şi sufletul odată cu trupul nostru! Ființa sufletului nu moare niciodată. Dar care este moartea sufletului? Păcatul. Ce-a zis dumnezeiescul Apostol Pavel? *Plata păcatului este moartea*.

Vai de acel om care a trăit nepocăit pe pământ şi odată cu trupul a murit şi sufletul lui. Trupul s-a dus să-l mănânce viermii, să se facă pământ, iar sufletul s-a dus în gheenă. Aceea-i moartea sufletului, cum zice la Apocalipsă, moartea a doua, că omul se va munci în vecii vecilor.

A trăit patriarhul Matusalem 969 de ani; mai mult decât toți oamenii din lume. Dar față de veşnicie...! Şi chiar dacă ar trăi omul 10.000 de ani, nu este nici cât o picătură din Oceanul Pacific. Pentru ce? În comparație cu veşnicia. Vai de noi! Tare ne înşelăm, şi noi monahii şi voi mirenii, dacă punem mare bază pe viața aceasta! Să trăim aici pentru viața cea veşnică. Să trăim pe pământ pentru ceruri. Să trăim aici pentru rai, pentru bucuria cea fără de margini care ne aşteaptă dincolo de mormânt. Vai de noi dacă punem bază în hoitul ăsta de trup, în blestematul ăsta vrăjmaş, care se luptă cu noi până la moarte! N-ați auzit ce spune Apostolul Pavel? *Grija trupului să nu o faceți spre pofte.* Adică să-i dăm trupului mâncare cu rațiune, şi băutură şi odihnă, dar cu cumpătare.

Ați auzit mai înainte un cuvânt al Sfântului Asterie al Amasiei, ce se întâmplă din mâncarea şi băutura multă: se întâmplă scleroză, din cauză că sângele se îngraşă şi se încheagă pe vine, şi îl vezi pe om sclerozat, îl vezi paralizat, boala lui Parkinson, boală de stomac, ulcer duodenal, ulcer stomacal, auzi şi cancer, ciroză şi aşa mai departe.

Iată ce facem noi cu trupul nostru dacă îl îngreunăm cu mâncări! Mâncările grase sunt toxice: ouăle, carnea, brânzeturile, grăsimea, şi ele vatămă organismul nostru şi ne facem vrăjmaşi ai vieții noastre.

Sfântul Vasile cel Mare spune aşa: „Omule, vrei să trăieşti mult, posteşte mult!" Postul este maica sănătății şi lumgimea vieții. Iar în cuvântul IV în Hexaimeron zice pentru post: „Bucatele cele multe şi bucatele cele grase, neputând să le mistuie stomacul, multe boli au adus în lume. Iar postului şi înfrânării, pururea îi urmează sănătatea".

Dacă nu crezi sfinților, crede doctorilor, că-ți spun ei! Ai făcut abuz de mâncări, de băuturi, te-ai trezit cu cancer, cu ulcer, te-ai trezit sclerozat. De ce? Toate trebuie să fie cu măsură. Auzi ce spune Sfântul Isaac Sirul: „Pe tot lucrul îl împodobeşte măsura în viață". Cum ai trecut cântarul cu mâncare multă, sau băutură, sau somn mult, sau îți permiți multe altele, cum ai stricat şi trupul, ai stricat şi sufletul şi te pierzi pentru veşnicie. Ce spun dumnezeieştii Părinți? „Marginile, extremele, sunt ale diavolilor, iar mijlocul este al lui Hristos, calea împărătească". Ce spune Sciptura? *Nu te abate, omule, nici la dreapta, nici la stânga.* Mergi pe calea împărătească dacă vrei să mergi cu Împăratul Hristos! Adică să ne folosim de toate, de hrană, de odihnă, de băutură, dar cu rațiune.

Starețul nostru ne citea aici mereu cartea aceasta, scrisă după regulile marelui Vasile, şi ne spunea că Sfântul Teodor Studitul în Studion, în Constantinopol, a făcut optsprezece ani de închisoare şi bătăi pentru sfintele icoane. De aceea îi spune „Mărturisitorul", că a suferit multe bătăi şi chinuri pentru sfintele icoane.

L-au băgat la închisoare, legându-l în lanțuri, iar ighemonul priveghea pe ai lui în închisoare şi-i dădea câte o sută de lovituri în fiecare zi. Se rupsese carnea de pe el, iar ucenicul lui, Nicolae Studitul, putrezind carnea pe Sfântul Teodor şi căzând bucăți, a tăiat cu briciul şi-l ungea cu untdelemn şi cu vin să-l vindece.

Au fost mulți călugări care au pătimit martiriul pentru sfintele icoane, cum au fost: Sfântul Iosif, Navcratie, Eftimie şi mulți alții.

Aşa au răbdat sfinții pentru Împărăția cerurilor împotriva împăraților iconoclaşti, care au tulburat Biserica lui Hristos peste o sută de ani, că au fost mai mulți împărați iconoclaşti: Leon Isaurul, Constantin Copronim, Leon al IV-lea, Leon Armeanul şi Teofil, până la anul 842.

Vedeți ce au răbdat sfinții şi ce răbdăm noi? Ne-a zis unul un cuvânt, ne supărăm. Vai de noi! Vrem să fim ca sfinții, dar nu vrem să răbdăm cum au răbdat ei.

Dar să revenim la viața noastră. Intrăm în post. Să intrăm cu mare umilință, cu mare frică de Dumnezeu şi împăcați cu toți. Dacă nu-i o picătură de dragoste în inima fiecăruia, nu ne putem mântui. Dacă are cineva care de minte, dar n-are un dram de dragoste, nu se poate mântui.

Auzi? Dacă vrei să ai pacea, să-i vezi pe toți îngeri şi pe tine să te vezi diavol. Toți să fie îngeri în fața ta, sfinți, şi pe tine să te vezi ca un diavol de păcătos. **Atunci ai poziția cea mai ortodoxă**. Atunci ai ajuns la ceea ce spune proorocul: *că fărădelegea mea eu o cunosc şi păcatul meu înaintea mea este pururea.*

Deci avem rânduială dumnezeiască în Biserica lui Hristos, rugăciunea sobornicească a Sfântului Efrem Sirul, care de acum merge până în Miercurea Scumpă. Ați auzit ce zice? *Doamne şi Stăpânul vieții mele, duhul trândăviei, al grijii de multe, al iubirii de stăpânire şi al grăirii în deşert nu mi-l da mie.*

Iar duhul curăției, al gândului smerit, al răbdării şi al dragostei, dăruieşte-l mie, slugii Tale.

Şi încheie aşa la a treia metanie: *Aşa, Doamne, Împărate, dăruieşte-mi ca să-mi văd greşelile mele şi să nu osândesc pe fratele meu, că binecuvântat eşti în vecii vecilor. Amin.*

Vai şi amar de noi dacă nu ne vedem acum păcatele, că în vremea sfârşitului, la ieşirea sufletului, vin atâția draci, câte păcate a făcut omul, şi atâția îngeri buni, câte fapte bune a făcut. Acolo ne întâlnim cu faptele noastre. Şi când vede bietul suflet ce-l aşteaptă, unii se sperie şi vor să fugă, altuia i se leagă limba de frică şi nu poate spune ce vede; altuia îi dă Dumnezeu să poată spune ce vede; este conştient până ce-şi dă sufletul.

Vai de noi şi de noi! De aceea vă spun şi vouă creştinilor şi vouă monahilor. Mare lucru este spovedania. Când vei vedea în familie că unul s-a îmbolnăvit, tata, mama, copilul, fratele, sora, soțul, soția, cel mai iubit prieten, şi chiar ți-a fost vrăjmaş, căci şi pe el trebuie să-l iubeşti, fă-i cel mai mare bine din lume pe care poți să-l faci. Adu repede duhovnicul să-l mărturisească. Spovedania curată este al doilea botez.

Deunăzi am vorbit despre Taina Pocăinței la o conferință, şi îmi spuneau preoții că ei au în parohie pocăiți; şi le-am zis: „Întrebați-i pe dânşii, părinților, cum pot ei să se pocăiască fără Biserică?” Taina pocăinței nu-i a fiecăruia. Este a Bisericii; este aşezată de Hristos în Biserică, când a suflat asupra apostolilor şi a zis: *Luați Duh Sfânt, cărora veți ierta păcatele, iertate vor fi, şi cărora le veți ține, vor fi ținute. Şi ce veți lega voi pe pământ, va fi legat şi în ceruri; şi ce veți dezlega voi aici, este dezlegat şi acolo.*

Deci vedeți că Taina Pocăinței este în mâna preoților! Şi le-am arătat cele patru părți ale pocăinței. Întâi este durerea inimii şi părerea de rău a celui ce a greşit; al doilea este spovedania prin viu grai la duhovnic; al treilea este primirea canonului şi al patrulea este punerea mâinilor pe capul celui ce se spovedeşte, că atunci vine Duhul Sfânt să ierte păcatele.

După cum atunci când arhiereul pune mâna pe cel hirotonit, atunci proheriseşte şi vine Duhul Sfânt peste cel ce se hirotoneşte, tot aşa vine prin mâna duhovnicului Duhul Sfânt şi-l iartă pe cel ce s-a mărturisit. Dar le-am arătat preoților că n-au voie să dezlege pe nimeni, până nu făgăduieşte că face canonul, pentru că spune Sfântul Nicodim Aghioritul: „Dacă ai dezlegat pe om, fără a promite că-şi face canonul, toate păcatele trec asupra preotului”.

Le-am arătat cum se cearcă păcatul la mărturisire cu cele şapte pricini: Cine? Ce? Pentru ce? În ce fel? În ce vreme? În ce loc? Şi suma păcatului. Ne interesăm, că ce este mintea duhovnicului? Trebuie să fie ca un serafim şi ca un heruvim. Să privească toate ascultările ființei

omeneşti.

Părinţilor şi fraţilor, a rânduit Dumnezeu ca mănăstirea aceasta să aibă şi gospodărie mare. Vă rog din suflet şi vă aduc aminte un cuvânt al stareţului meu, nu ştiu dacă voi mai vorbi vreodată, că eu sufăr cu inima şi poate într-o clipă am să mă duc de aici. Stareţul nostru bărân, Dumnezeu să-l odihnească, 34 de ani a stăreţit aici, de prin 1910 până în 1944. El ne chema la capul lui, când pe mine, când pe Părintele Ioil, care nu poate fi aici săracul că cu boala lui stă acasă acum, şi care a stărăţit după mine 12 ani. Eu am plecat la Mănăstirea Slatina şi el a rămas pe post de egumen aici, că am avut pe capul meu opt mănăstiri atunci: şase de călugări şi două de maici – „Obştea Sfântul Teodor Studitul"[13], că a trebuit să le conduc şapte ani de zile cu multe jertfe şi necazuri.

Ce se întâmplă? Bătrânul ne chema pe noi la patul lui, după ce l-au bătut tâlharii şi i-au scos ochiul drept şi au dat foc mănăstirii. „Măi băieţi, orice aţi face, orice n-aţi face, biserica, dragii mei, să n-o lăsaţi. Că dacă veţi ţine biserica, Dumnezeu are să ridice locul acesta mult mai frumos de cum a fost mai înainte de a arde. Iar dacă nu, se va pustii".

Astea au fost cuvintele stareţului meu, care n-a mai trăit decât câteva luni şi s-a dus la Domnul. Cea mai sfântă grijă a avut de biserică. Iată, mănăstirea are gospodărie, are vite multe, are grădini, are de toate. De toate ne bucurăm, că-s ale mănăstirii, nu-s ale noastre. Sunt spre folosul obştesc. Vedeţi că aici se face asistenţă socială. Aici vin la masă atâtea mii de oameni tot timpul, că avem la sărbători mari patru rânduri de mese. De aceea trebuie să avem şi prisos, nu pentru noi, ci spre binele obştesc al poporului.

Dar băgaţi de seamă, a trimis Maica Domnului aici nişte fraţiori buni, nişte călugări, să-i ţinem cât mai aproape de biserică... Se începuse oleacă de şcoală monahală şi s-a sistat; nu s-a mai făcut. Dar cea mai mare şcoală din lume este biserica. Ei acolo învaţă şi cântările, să pună troparele şi condacele; aud proorociile, sunt sfătuiţi.

Să stăm lângă biserică, că de la biserică se ţin toate în mănăstirea asta. Cu banul bisericii puneţi mireni la vite, la grădini; puneţi oameni, care n-au soţii, n-au grijă. Călugărul săracul trebuie să postească, să se roage, nu poate să facă ascultările grele. Şi ceilalţi adunaţi-vă lângă biserică. Să ţineţi sfatul bătrânului stareţ Ioanichie, că eu nu sunt nimica, şi vedeţi că de la biserică, cu darul lui Hristos, se ţin toate.

Să ne ajute Preamilostivul Dumnezeu să trecem cu pocăinţă curgerea Sfântului şi Marelui Post şi să ajungem cu bucurie la slăvita Înviere a Domnului nostru Iisus Hristos. Amin.

PREDICĂ LA CĂLUGĂRIA PĂRINTELUI NIFON (1983)

Preacuvioase părinte stareţ, preacuvioşi părinţi şi fraţi şi iubiţi credincioşi,

Iată că prin pronia şi voia lui Dumnezeu ne-am aflat cu toţii aici la făgăduinţa şi călugăria fratelui nostru, monahul Nifon. Nu de mult am avut altă călugărie. Dar de câte ori se face această mare taină înfricoşată, de atâtea ori trebuie să ne reamintim făgăduinţele noastre călugăreşti.

V-am spus data trecută că cel dintâi călugăr din lume a fost Iisus Hristos, fiindcă S-a născut din Tatăl Cel pururea feciorelnic, a venit pe pământ şi a trăit în fecioria cea preadesăvârşită după omenitate, şi i-a plăcut să aibă o Maică Pururea Fecioară, în vecii vecilor.

Dar acum, pentru că voturile călugăreşti sunt cele trei sfaturi evenghelice, ascultarea necondiţionată, sărăcia de bună voie şi fecioria până la moarte, o să vorbim câte puţin din fiecare.

Ascultarea

Ce este ascultarea? Mai întâi Hristos a fost prototipul şi icoana cea mai desăvârşită a ascultării, după cum am auzit în Evanghelie: *N-am venit să fac voia Mea, ci voia Tatălui Celui ce M-a trimis pe Mine.* Iar la Corinteni spune că: *S-a făcut ascultător până la moarte şi moarte pe*

[13] Prin anii cincizeci Patriarhul Justinian unise într-o mare „Obşte a Sfântului Teodor Studitul" opt mănăstiri, cu Printele Cleopa drept stareţ al tuturor. Vezi *Tradiţie şi libertate în spriritualitatea ortodoxă*, de I.P.S. Antonie Plămădeală.

cruce.

Dar oare noi, care am făgăduit ascultarea de atâția ani şi auzim mereu zicându-se de ascultare la masă şi în Biserică şi oriunde la chilii citim, ne întrebăm vreodată serios şi concret în fața lui Dumnezeu ce este ascultarea?

Vreți să ştiți ce este ascultarea? Ascultați pe dumnezeiescul părinte Ioan Scărarul, care ne spune foarte, foarte filozofic. Auzi ce este ascularea: **Ascultarea este mormânt al voii**. Fiecare să-şi îngroape voia sa. Niciodată să nu uitați. Şi iarăşi: „Ascultarea este părăsirea socotelii tale întru toate".

Celui care i se pare că face ascultare şi mai face de capul lui, este batjocorit de diavoli. Acela care are rânduiala de sine şi i se pare lui că este mai bine aşa cum face el, că trebuie să facă cum crede el, niciodată nu se mântuieşte. Merge pe alături cu crucea, nu pe calea mântuirii. Că Hristos n-a venit pe alături, ci Şi-a dus crucea până la moarte.

Cine are părerea aceasta şi nu-şi omoară voia şi nu părăseşte socoteala sa întru toate, n-are ascultare, este batjocorit de diavoli. Merge după mintea lui şi la urmă ajunge la îndoială. Deci acela e ascultător **care,** cum spune Sfântul Teodor Studitul, **este ca fierul în mâna fierarului şi ca lutul în mâna olarului,** adică în mâna celui ce-l conduce pe calea mântuirii. Este acela care şi-a omorât voia sa, care şi-a omorât părerea sa, este batjocorit în tot ce face.

Sărăcia

Despre sărăcie adeseori auzim pe Hristos, Care zice: *Vulpile au vizuini şi păsările cerului cuiburi, iar Fiul Omului n-are unde să-şi plece capul*. Cel ce a făcut cerul şi pământul şi-l îmbracă cu podoabă şi ține şi hrăneşte toate popoarele lumii, umbla desculț, cu capul gol, n-avea casa Sa, n-avea unde-Şi pleca capul Său. El ne-a arătat cale desăvârşită prin sărăcie, că n-a avut nimic. Dumnezeirea şi omenirea care o purta întru El erau mai presus decât toate bogățiile.

Fecioria

Două feciorii sunt: una din fire şi una din călugărie. Unii sunt feciorelnici, căci n-au cunoscut femeie până la călugărie şi până la moarte. Alții au fost căsătoriți şi de la călugărie iau votul feciorei şi sunt la fel ca ceilalți, dacă duc viață curată până la moarte. Sfântul Ioan Scărarul arată că fecioria cea după făgăduință are aceeaşi valoare cu cea din fire.

Să nu credeți că sunt feciorelnici numai aceia care şi-au păzit viața sfântă şi nu s-au culcat cu femei în veac. Nu! Este mare lucru şi acesta. Dar fecioria este de trei feluri: **fecioria trupului,** adică a nu cădea cu femei sau în alte păcate spurcate; **fecioria minții**, adică a nu primi nici un gând păcătos şi spurcat în minte; şi **fecioria inimii** sau a sufletului, adică desăvârşita despătimire de gândurile răutății şi ale stricăciunii omeneşti.

Aşa o tâlcuieşte dumnezeiescul părinte Isaac Sirul. Nu-i de ajuns să te păzeşti cu trupul de păcat. Trebuie să nu primeşti păcatul nici cu mintea, pentru că Evanghelia şi Legea Darului n-a venit ca Legea Veche să cosească păcatul ca pe iarbă şi să rămână rădăcina. Nu! Legea Darului când vine, o desăvârşeşte pe cea Veche, că zice: *Ați auzit că s-a zis în Lege: Să nu curveşti. Dar Eu vă zic vouă: Cel ce priveşte la femeie spre a o pofti pe dânsa, iată, a preacurvit cu dânsa întru inima sa. Ați auzit că s-a zis: Să nu ucideți... Iar eu zic vouă: Cela ce urăşte pe fratele său, ucigaş de om este* (Matei 5, 27, 21).

De aceea zice dumnezeiescul părinte Efrem Sirul: „Nu vă aruncați în negrijă, frații mei, pentru păcatele cu gândul că ar fi uşoare! Dacă ar fi uşoare, n-ar fi socotit Însuşi Hristos, Înțelepciunea lui Dumnezeu, preacurvie întru poftă de muiere şi ucidere întru ură de frate".

Ai auzit ucidere şi preacurvie care o face omul întotdeauna? Numai dacă urăşte pe cineva şi numai dacă gândeşte la păcate trupeşti. Vezi cât este de desăvârşită Legea Darului? Ea nu taie păcatul numai din obişnuință şi deprindere, ci scoate şi rădăcina. Şi care sunt rădăcinile păcatelor. Cine nu smulge din inimă poftele cele necurate, pofta de avere, pofta de slavă, ură şi răutatea, acela în zadar se pocăieşte. Acela să nu creadă că are desăvârşire, că-i plin de ură şi de răutate şi de pofte şi necurății, şi în zadar se laudă cu masca din afară, cu forma din afară, dacă nu şi-a desăvârşit inima sa, dacă n-a scos patima şi poftele din adâncul inimii şi din gândire.

Deci, când auzi în Legea Darului că zice să nu pofteşti femeia aproapelui sau casa sau boul sau asinul sau toate câte sunt ale lui, atunci te învață să smulgi păcatul din rădăcină. Nu numai să nu furi – şi acela-i lucru mare –, ci nici să nu pofteşti lucrul altuia. Dacă-l pofteşti, eşti ca şi cel ce fură înaintea lui Dumnezeu, pentru că inima ta este pătimaşă şi plină de păcate.

În această privință, pentru că a depus făgăduința acest rob al lui Iisus Hristos, părintele nostru Nifon, care slujeşte la chelărie de atâția ani, toți cei ce au venit cu dragoste la călugăria lui se bucură că au ajuns la acest moment fericit, că pe toți i-a împăcat după putere. Să dea Dumnezeu şi Maica Domnului să meargă pe drumul lui aşa până la sfârşit, cum a mers până acum.

El săracul a venit hotărât din familie; a terminat armata, a lăsat toate la părinți şi a venit cu dragoste să slujească până la ultima lui suflare în mănăstire, ca să-şi mântuiască sufletul său şi neamul său.

Ascultare, mamă. Când tu îi spui una cuiva şi el se duce şi face ce vrea el, este batjocură, nu ascultare. Ați auzit de Sfântul Ioan Colov din Pateric? S-a dus ucenic la avva Siluan:

– Ia vină încoace, frate.

S-a dus, dar s-a dus să-şi răstignească voia.

– Faci ascultare?

– Fac, părinte.

A luat bătrânul un lemn uscat din pustie şi l-a înfipt în nisip.

– Să cari aici apă, frate, până dă roade lemnul acesta!

Şi a început ucenicul să care apă; şi încă se ducea de cu seară şi venea dimineața cu apă, aşa de departe era. Şi turna apă la lemnul uscat şi nu cârtea în sine: „Ăsta-i stareț? M-a pus să ud un lemn uscat? Ăsta nu-i întreg la minte!" Nu s-a deznădăjduit niciodată. „A spus părintele stareț ca să-l ud până o sa rodească, aşa fac".

Şi el săracul a cărat acolo apă trei ani de zile. Îl întrebau unii:

– Ce faci, frate, aici?

– Ud pomul acesta ca să rodească!

Şi alții râdeau de el, zicând: „Ăsta nu-i prea sănătos! Udă un lemn uscat".

Ce-a făcut Dumnezeu după trei ani? Minunea mimunilor! Lemnul cel uscat a prins rădăcină în nisip, a crescut, s-a făcut pom mare şi a făcut mere frumoase. Şi a luat starețul în poala hainei şi a dus la trapeza mănăstirii.

– Luați, fraților, şi mâncați din roadele ascultării fratelui Ioan!

Ați auzit ce minuni face ascultarea? Dar nu ascultarea aceea: „Că mă duc, că nu m-aş duce; că aş face; nu, că altul trebuie să facă. Nu fac cum vrea starețul sau economul sau nu ştiu care".

„Trebuie să mor pentru Hristos. A spus să fac aşa, aşa fac! Nu mă priveşte pe mine! Eu sunt în ascultare. Dacă voi ieşi bine, bine! Dacă voi ieşi rău, eu sunt păcătos. Eu îmi fac datoria! Ştie Dumnezeu pentru ce a ieşit rău. Că nu răspunzi tu, răspunde cel ce-a dat ascultarea". Aceea este ascultare, fără cârtire, fără răstire şi fără a avea socoteală în mintea ta, că faci tu mai bine decât ți-a spus cel mai mare.

Ați văzut alt ascultător care s-a făcut mucenic? Sfântul Acachie de la Muntele Sinai. O, Doamne, am să spun ceva despre viața lui din cartea Sfântului Ioan Scărarul, care a fost 75 de ani egumen la Muntele Siani şi avea mii de călugări. El avea în toată obştea aceea un bătrân foarte aspru. Nimeni nu stătea ucenic la el decât o lună, două şi pleca; că bătrânul îi bătea de-i rupea.

La acest bătrân a venit un frate, Acachie, monah blând, răbdător şi foarte înțelept. Dar a stat la acest bătrân aspru, nu o săptămână, nu o lună şi să fugă. Nu! A stat aşa nouă ani. Şi se minunau toți, că-l bătea bătrânul în fiecare zi. El nu mai spunea la nimeni. Îl întrebau toți frații:

– Ai luat vreo cunună astăzi?

Şi arăta capul spart, mâna vânătă, piciorul vânăt, spinarea lovită, dar nu zicea nimic. Îl bătea ca pe un hoț. Iar după nouă ani de ascultare, fericitul Acachie, mucenicul lui Iisus Hristos, a murit. Şi se întâlneşte Sfântul Ioan Scărarul cu bătrânul:

– Bătrânule, unde este Acachie?

– A murit!
– Dar l-ai îngropat?
– L-am îngropat acolo în marginea cimitirului.
– Părinte, eu nu cred că a murit.
– Ba a murit, că eu l-am îngropat.
– Părinte, hai şi-mi arată unde l-ai îngropat.
Şi au mers la mormânt şi a întrebat stareţul:
– Ai murit, Acachie?
Şi s-a auzit o voce din mormânt:
– Nu părinte, nu! Ascultătorul niciodată nu moare!
Şi a zis Sfântul Ioan bătrânului:
– Ai auzit, părinte, că n-a murit? Ai zic că a murit Acachie.
Şi a zis bătrânul:
– Vai mie! Vai mie! Ce-am făcut? Ucidere am făcut! Ucidere!
– Vezi pe cine ai avut ucenic? Pe martirul lui Iisus Hristos, care ţi-a răspuns din groapă, că ascultătorul niciodată nu moare!
Şi a zis bătrânul:
– Dă-mi voie să-mi fac o colibă lângă crucea lui şi să plâng până la moarte!
Şi a făcut bătrânul acela o colibă lângă mormântul Sfântului Acachie şi plângea şi se ruga: „Iartă-mă, frate Acachie, că moarte am făcut şi ucidere am făcut, că te-am omorât cu atâtea bătăi!” Şi a plâns bătrânul nouă ani acolo. Iar înainte de moarte i s-a arătat Sfântul Acachie în vis şi i-a zis:
– Părinte sfinte, nu mai plânge! Azi, mâine, trebuie să vii. Fericite şi sfinte sunt mâinile acelea care m-au bătut pe mine! Acestea mi-au făcut lăcaş cu martirii în ceruri! Pentru că eu prin tine m-am mântuit şi prin sfintele tale mâini eu m-am dus la cer şi mi s-a iertat mie orice păcat. Sfinte să fie mâinile tale, mântuit să fii şi tu cu ceata cuvioşilor călugări sfinţi, că te iert, şi Dumnezeu să te ierte! Şi l-a sărutat.
Şi s-a mântuit bătrânul şi s-a dus în ceata sfinţilor. S-a mântuit Acachie prin bătrânul cel aspru, şi bătrânl cel aspru, prin rugăciunile Sfântuli Acachie. Dar Acachie a dat dovadă de atâta supunere!
Dar noi? Mi-a zis cineva, eu cârtesc; spun altceva. Vai de noi şi de noi, ce făgăduinţe facem! Ai căzut ce-a spus acum stareţul: „Ia aminte, fiule, că are să vină Hristos la Judecată şi ai să dai seamă nu de cele ce ai făgăduit, ci de cele ce ai împlinit după făgăduinţă”. Deci să luam aminte!
Dar ca să păzească monahul cele trei voturi ale călugăriei – ascultarea, sărăcia şi fecioria –, cele trei sfaturi ale Evangheliei, ce trebuie să aibă? Ce lucrare de geniu? Negreşit îi trebuie paza minţii.
Vai şi amar de noi dacă nu vom avea această lucrare. Aţi auzit ce a zis Dumnezeu şarpelui, când a amăgit-o pe Eva, la început: *Vrajbă voi pune între sămânţa ta şi între sămânţa ei; aceasta îţi va zdrobi capul, iar tu îi vei păzi călcâiul.*
Satana păzeşte călcâiul omului, adică sfârşitul lui pe pământ. *Iar aceea îţi va zdrobi capul,* a spus satanei. Şi aţi văzut pe cine? Prin Eva cea tainică, prin Maica Domnului.
Dar să revenim la paza minţii. Ce este paza minţii? Când auzim de paza minţii sau trezvia atenţiei sau liniştea minţii sau priveghere minţii, este exact acelaşi lucru cum zice pâine, bucată de pâine sau felie de pâine. Dar să auzim pe Sfântul Isihie Sinaitul în Filocalie ce spune: **Paza minţii este calea şi poarta a toată virtutea şi a toată fapta bună înaintea lui Dumnezeu**. În ce constă paza minţii? În trei lucruri:
– în a ne trezi cu mintea la cele ce gândim;
– în a ne împotrivi păcatului cu mintea;
– şi al treilea, în a chema pe „Doamne Iisuse...”, prin rugăciunea minţii.
Că atâta legătură au paza minţii şi cu rugăciunea inimii, cât are trupul şi sufletul. „**Şi nimeni**, spune Sfântul Isihie Sinaitul, **nu va scăpa de căpeteniile tartarului, dacă nu are această**

lucrare, fie el călugăr sau mirean”. A păzi mintea înseamnă a zdrobi capul şarpelui.

Auzi ce spun Sfinții Părinți? Tot gândul păcătos care se apropie de mintea noastră este un şarpe gânditor. Dacă-i de curvie, dacă-i de mânie, dacă-i de mândrie, dacă-i de slavă deşartă, dacă-i de beție, dacă-i furtişag, dacă-i mâhnire, dacă-i întristare, dacă-i zavistie, dacă-i pizmă, dacă-i răutate, când îl vezi că s-a apropiat de mintea ta, imediat cheamă pe „Doamne Iisuse”: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul sau păcătoasa”. Şi ai zdrobit capul şarpelui în felul acesta.

Ați auzit voi ce cântă Biserica aici? *Fata Babilonului, ticăloasa. Fericit este care va apuca şi va lovi pruncii tăi de piatră.* Cine este fata Babilonului? Care sunt pruncii fetei Babilonului? Pe cine fericeşte Duhul Sfânt, când zice să loveşte pruncii fetei de piatră? Iată pe cine: Fata Babilonului este mintea noastră, iar pruncii ei sunt gândurile spurcate care răsar în minte.

Cumpăna dreptei socoteli trebuie să meargă în toate. Ai auzit ce spune acelaşi părinte Isaac? „Pe tot lucrul îl împodobeşte măsura”. Măsură la mâncare, măsură la dormit, măsură la înfrânare, măsură la priveghere, măsură la metanii, după măsura puterii fiecăruia. Dar cea mai mare grijă să avem de trezvia atenției, paza minții şi priveghere minții.

Aceasta este o lucrare de geniu şi pentru monahi şi pentru creştini, până la suflarea cea mai de pe urmă. Că războiul cu trupul nu ține mult. Omul a slăbit, s-a înbolnăvit, a îmbătrânit, dar războiul cu mintea este până la ultima suflare.

Acela-i călcâiul! Că te pândeşte până la ultima suflare, ca mintea ta să nu fie trează, şi-i destul numai atât. Nu să faci păcatul, ci numai să te gândeşti la el. Este destul să te găsească împătimit cu mintea, şi tot în iad te duce. *Că în ce te va găsi moartea, în aceea te va judeca!*

Deci pentru călugării noştri spun aceasta: ascultatrea necondiționată, sărăcia, viață curată, fecioria, iar mai presus de toate, ca să poată să le păzească pe aceste trei lucrări şi voturi, sunt trezvia atenției, paza minții şi privegherea minții. O lucrare uşoară, dar prezentă în toată clipa, fie că eşti în ascultare, fie că eşti în biserică, fie că eşti la vaci, că eşti la oi, că eşti la bucătărie, că eşti la chelărie, că eşti la grădină; fie că eşti la cizmărie, la cojocărie, unde-i fi, să ai pe Hristos înaintea ochilor.

Adu-ți aminte ceea ce spunea marele prooroc David: *Am văzut pe Domnul înaintea mea pururea, că de-a dreapta mea este ca să nu mă clatin.* **Trezvia atenției se naşte din frica lui Dumnezeu, iar frica lui Dumnezeu se naşte din credință**, după cum spune dumnezeiescul părinte Maxim: „Cel ce crede, se teme şi cel ce se teme, se trezeşte”.

Dumnezeu şi Preacurata lui Maică să ne ajute şi mie, păcătosului, şi vouă, la toți monahii şi creştinii, să câştigăm ascultare desăvârşită, sărăcie de bună voie, feciorie şi curăție, şi mai presus de toate paza minții, trezvia atenției, privegherea minții în toată vremea. Amin.

DESPRE PUTEREA MILOSTENIEI ŞI POCĂINȚA CEA ADEVĂRATĂ

Fiindcă azi în cuvintele Evangheliei ați auzit la fericirea a cincea pe Mântuitorul nostru zicând: *Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui,* vom arăta printr-o oarecare istorioară cât poate înaintea lui Dumnezeu milostenia şi cum ajută ea chiar şi celor mai păcătoşi dintre oameni, spre a se întoarce la pocăință şi spre a se împăca cu Dumnezeu, pe Care ei L-au supărat foarte mult cu păcatele şi fărădelegile lor. Pentru a cunoaşte adevărul în această privință, ascultați cu atenție cele ce urmează:

Era un mare sihastru cu numele Pafnutie, pustnic având darul preoției, desăvârşit în fapta bună şi făcător de minuni. Odată acest mare sihastru a fost ispitit de gândul acesta: cu cine ar fi el asemenea la fapta bună şi dacă mai este cineva dintre oameni care să-l întreacă pe el în lucrarea duhovnicească. Acesta poate a fost şi un gând de mândrie, sau poate anume a venit acest gând în inima sa, ca Dumnezeu să-i arate lui tainele Sale, pe care el încă nu le cunoştea.

Deci zăbovind gândul acela în inima lui, el a alergat la Dumnezeu prin rugăciune şi s-a

rugat să-i descopere acest lucru, adică să-i arate cine ar fi asemenea lui cu viețuirea duhovnicească sau de este cineva care îl întrece. Şi aşa rugându-se cu stăruință către Preabunul Dumnezeu, a auzit un glas, zicându-i: „Pafnutie, încă nu ai ajuns la măsura cutărui cimpoiaş care cântă pe la nunți în oraşul Alexandria”.

La auzirea acestor cuvinte, bătrânul sihastru a oftat, a suspinat din greu şi s-a smerit foarte cu mintea şi cu inima lui, zicându-şi: „Dacă eu încă n-am ajuns la măsura acelui lăutar ce cântă pe la nunți şi dacă acela este mai bun decât mine, apoi mare este puterea Mântuitorului meu. Nici n-am să mănânc şi nici n-am să beau, până nu voi afla pe acel om minunat pe care mi l-a descoperit Domnul”.

Şi aşa bătrânul pustnic şi-a luat toiagul său şi a pornit spre oraşul Alexandria. Ajungând el acolo cu multă osteneală, căuta pe acel cimpoiaş întrebând din om în om până ce l-a aflat în casa lui, pregătindu-se tocmai atunci să se ducă spre a cânta la o nuntă. Acela cânt a văzut pe bătrânul sfânt cu barba albă ca zăpada şi cu haine vechi, pustniceşti pe el, a căzut în genunchi înaintea lui şi s-a închinat până la pământ. Apoi, ducându-l în casă după obiceiul locului, i-a spălat picioarele sale cu apă rece, căci era mare căldură şi fierbinţeală, şi apoi i-a pus masa:

Dar Sfântul Pafnutie i-a zis:

– Mă jur pe Dumnezeul Cel viu că nu voi gusta din masa ta, nici nu mă voi odihni la tine până ce nu-mi vei spune viața ta şi care sunt faptele tale bune.

Iar cimpoiaşul i-a spus:

– Sfinţite Părinte, ce viață şi ce fapte bune cauți la mine, un lăutar care supără pe Dumnezeu cântând pe la nunți?

Atunci sfântul sihastru i-a spus:

– Te jur pe Dumnezeu să nu ții taina ascunsă de mine, căci eu nu de voie am venit aici, ci sunt trimis la tine de îngerul Domnului.

Atunci cimpoiaşul a spus:

– Ce lucruri vrei să auzi de la mine, părinte sfinte, că eu în viața mea am fost căpetenie de tâlhari şi nu este păcat pe care să nu-l fi făcut. Iar acum, după cum vezi, sunt lăutar şi cânt pe la nunți. Deci ce fapte bune poți să afli la un asemenea om?

Iar sfântul i-a zis:

– Eu am venit aici nu ca să-mi spui faptele tale cele rele, ci pe cele bune. Vezi că te-am jurat cu numele Domnului şi nu poți să tăinuieşti cele ce caut eu de la tine. Căci eu cu multă osteneală, cu foame şi cu sete, din munți depărtați am venit până la tine ca să mă folosesc.

Atunci cimpoiaşul a chemat pe soția sa şi i-a zis:

– Adu, te rog, un scaun pentru sfântul bătrân, că iată stă în picioare şi se osteneşte după atâta cale.

După ce a stat bătrânul sihastru pe scaun, cimpoiaşul a început a-i spune:

– Părinte sfinte, eu păcătosul şi necuratul nu sunt vrednic să primesc în casa mea un om asemenea sfinției tale, căci multe răutăți am făcut în viața mea. Dar fiindcă m-ai jurat cu numele Domnului şi fiindcă zici că ai avut vestire de la înger să vii la mine păcătosul cel cu totul nevrednic, apoi îți voi spune sfinției tale şi unele fapte bune pe care le-am făcut pe vremea când eram şef de tâlhari şi aveam sub conducerea mea mai mult de 30 de hoți, asemenea mie. Şi iată ce am a-ți povesti:

Mergând noi odată călări pe cai şi pe cămile pentru a mai prăda pe undeva – căci deşi făceam prădăciuni mari şi mai băteam pe unii, dar moarte de om n-am voit să fac niciodată –, deodată, mergând noi prin pustie, iată că întâlnim o fată foarte frumoasă la chip, care mergea pe o cărare. Cum au văzut-o tovarăşii mei, care erau şi cam ameţiţi de vin, au vrut să o prindă şi să o batjocorească. Iar aceea, văzându-se în această primejdie şi cunoscând că eu sunt mai-marele lor, a alergat la mine cu lacrimi şi s-a prins de picioarele mele rugându-se să nu o las pe mâna acelora ca să o batjocorească. Şi mi-a spus:

– Eu, domnule vătaf, am pierdut nişte vite şi acum am rătăcit pe aici căutându-le şi iată că

am căzut în mâinile voastre, dar vă rog foarte mult, pentru Dumnezeu, nu mă lăsaţi. Fie-vă milă de mine care nu am pe nimeni în pustia aceasta ca să mă ajute, decât pe Bunul Dumnezeu.

Iar eu i-am zis:

– Nu te teme, fată, că nu ţi se va întâmpla nimic. Numai îţi cer ca şi tu în viaţa ta să te rogi lui Dumnezeu să facă milă cu mine şi să mă scape de primejdie şi de moarte năprasnică.

Şi aşa am dat ordin la toţi, ca nimeni să nu se atingă de ea, ci s-o lase să se ducă cu pace. Văzând biata fată că a scăpat din primejdie şi de batjocură, mi-a sărutat picioarele şi mi-a zis:

– Să-ţi dea Dumnezeu plată în ziua judecăţii şi să aibă milă de tine precum şi ţie ţi-a fost milă de mine.

Şi zicând acestea, s-a dus în drumul ei...

Mai trecând apoi câţiva ani de hoţie, s-a întâmplat că am dat peste altă fată tânără şi frumoasă lângă cetatea Alexandriei în pădure, care ţinea în mână o funie lângă copac şi se pregătea să se spânzure. Îndată ce au văzut-o tovarăşii mei, au prins-o şi voiau să-şi bată joc de ea. Dar eu le-am spus:

– Daţi-i pace, să vedem ce are de gând.

Şi am întrebat-o:

– Ce-i cu tine, fată?

Iar ea a răspuns:

– Văd că voi sunteţi hoţi. Deci vă rog pe voi să mă omorâţi, aici, căci nu mai vreau să trăiesc. Iată dacă nu soseaţi voi, cu funia asta eram gata să mă spânzur.

– Dar de ce?

– Un băiat de bun neam a vrut să mă ia în căsătorie. Dar acum nu mai vrea să mă ia pe mine pe motiv că sunt săracă; iar el are avere multă şi de aceea vrea să ia pe o alta, bogată, asemenea lui.

– Şi ce ţi-a zis mirele tău?

– Mi-a spus că dacă nu am o sută de galbeni de aur nu mă ia. Şi eu am numai patru, că mama mea este văduvă şi săracă.

Atunci mie mi s-a făcut milă foarte tare de frumuseţea şi tinereţea ei şi am zis către tovarăşii mei:

– Măi, daţi fiecare dintre voi câte cinci galbeni.

Iar eu i-am dat o sută, şi aşa cu toţii i-am făcut fetei 250 de galbeni pe care i-am dat în mână zicându-i:

– Du-te, copilă, cu Dumnezeu şi să ai parte de căsătorie fericită, numai ai grijă ca în rugăciunile tale să nu ne uiţi nici pe noi!

Atunci biata fată, văzând această întâmplare fericită care i-a schimbat necazul în bucurie, a lăcrimat şi a zis:

– Să facă Dumnezeu milă cu voi, aşa precum şi voi m-aţi miluit pe mine.

Plecând ea, am zis către însoţitorii mei de tâlhărie:

– Vedeţi, fraţilor, că azi am avut fericita ocazie să scoatem un suflet de la moarte?

Unii din ei au şi plâns de bucurie, că i-am oprit a face rău unui suflet deznădăjduit de viaţă. Apoi am aflat că, ducându-se ea la Alexandria şi vestind tânărului că are atâţia galbeni, acela o ruga să meargă după el, şi aşa s-au făcut toate după dorinţa lor.

Altădată, mergând noi prin voile munţilor, am găsit o altă femeie tânără, care abia se ţinea pe picioare şi plângea cu amar, că era gata să moară de foame.

Şi am întrebat-o:

– Ce-i cu dumneata pe aici?

Iar ea, căzând în genunchi, a început a spune aşa:

– Domnilor, nu vă cunosc, dar vă rog dacă aveţi o bucăţică de pâine, daţi-mi, căci altfel mor de foame. Sunt şapte zile de când nu am gustat nimic, nici apă şi nici hrană. Soţul meu este căpitan de vapor şi a pierdut corabia într-o furtună, dar el a scăpat viu. Însă l-au condamnat la închisoare pe viaţă, învinuindu-l că n-a condus bine corabia şi că de aceea a pierdut încărcătura în valoare de

5000 de galbeni. Şi aşa pe soţul meu l-au ridicat şi toată averea noastră a fost luată. Încă şi pe copiii noştri i-au luat. Iar eu de abia am scăpat cu fuga de n-am căzut în mâinile lor.

Aşa am venit în pustia aceasta rugându-mă lui Dumnezeu că ori să mor aici, ori, de este voia Lui să trăiesc, să facă milă cu mine şi, cu judecăţile pe care ştie, să facă minune cu mine ca să scap cu zile şi să nu mă închidă şi pe mine pe toată viaţa. Aşa m-am rugat, fiind hotărâtă mai bine să mor aici de foame şi de sete, decât să merg în cetate, unde ştiu ce mă aşteaptă.

Deci văzând primejdia în care a căzut această familie, am zis către acea femeie necăjită:

– Femeie, cât ai zis că a pierdut soţul tău?

– Ca la 5000 de galbeni, a spus ea.

– Hai cu noi!

– Nu pot merge, căci, după cum vedeţi, am slăbit foarte mult de foame şi de sete.

Atunci i-am dat să mănânce pâine şi să bea apă. Iar după puţină odihnă întărindu-se, încet-încet a mers încet cu noi până la peştera noastră tâlhărească. Însă ea foarte se temea, neştiind ce hotărâre vom lua asupra ei. Când am ajuns la peşteră, ea a căzut în genunchi la rugăciune către Dumnezeu, apoi a zis către noi:

– Vă rog, fraţilor, să vă fie milă de mine, căci vedeţi în ce necaz sunt:

Atunci eu i-am zis:

– Femeie, eu sunt căpetenie peste banda aceasta de hoţi. Priveşte la vasul acesta plin cu bani de aur. Ia-ţi de aici 5000 de galbeni.

Iar femeia uimită, neavând în ce-i pune, şi-a desfăcut basmaua de pe cap şi, numărând banii, i-a pus în ea. Apoi i-am dat pâine să se hrănească şi, scoţând-o până aproape de cetate, ne-am despărţit de ea, spunându-i:

– Du-te femeie, şi plăteşte ceea ce datoraţi statului şi scoate-ţi soţul, copiii şi averile voastre.

Aceasta, sfinte părinte, a fost în viaţa mea a treia faptă bună făcută cu femeile. Altă dată, mergând cu ceata mea de tâlhari prin pustie ca să ne ascundem prăzile ce le făcusem, am întâlnit doi oameni, fraţi de mamă după spusa lor. Aceşti oameni erau numai în cămaşă, desculţi, cu capetele goale şi foarte trişti. Eu, văzându-i, i-am întrebat:

– Unde mergeţi voi aşa prin pustia aceasta?

Iar ei au zis:

– Domnule, noi am avut sub paza noastră averea unui mare dregător împărătesc. Şi fiind noi paznicii acelui aur, într-o noapte a venit o ceată de hoţi, au spart casa dregătorului care tocmai atunci era plecat şi a luat aceea avuţie în valoare de 10.000 de galbeni. Când a venit boierul a dat vina pe noi, spunând că am fost complici cu acei hoţi la prădarea averii lui. Iar noi, văzând primejdia în care am căzut, am fugit, ca să nu ne ia în stăpânire şi să ne pedepsească cu amare chinuri în închisoare.

Atunci eu le-am spus:

– Întoarceţi-vă înapoi, căci pe boierul acela îl ştiu eu (căci ei fuseseră hoţii care l-au prădat) şi o să-l facem să-şi găsească toate lucrurile care i s-au furat, dar cu condiţia să vă dea vouă pace:

Ei au zis:

– Noi, domnule, nu ne mai întoarcem, căci am auzit că acel boier vrea să ne piardă cu moartea.

– Nu vă temeţi, le-am zis: Haideţi cu noi!

Şi aşa ei au prins curaj şi s-au întors. Iar când a înserat, ne-am dus cu ei la boier şi i-am spus:

– Ştii cine te-a prădat?

– Nu.

– Noi, pe care ne vezi. Apoi am adăugat: Iată lucrurile tale şi banii tăi. Ia-le şi să ştii că dacă vei pedepsi pe aceşti oameni nevinovaţi, apoi vom veni când nici nu gândeşti şi îţi vom lua şi averea şi viaţa.

Şi aşa acela cu jurământ a făgăduit că nu-i va pedepsi pe acei oameni nevinovaţi, care

adormiseră tocmai în vremea când noi am prădat pe acel boier.

După o vreme, Sfinte Părinte Pafnutie, am căzut şi noi în mâna stăpânitorilor, că aşa este viaţa de tâlhar. Ceata s-a desfiinţat şi eu am fost bătut şi schingiuit. Am dat înapoi pe cât am putut din cele furate şi fiindcă nu făcusem în viaţa mea moarte de om, am scăpat cu 20 de ani închisoare. După o vreme a fost o oarecare graţiere şi mi s-au mai scăzut din ani şi aşa am venit şi eu la casa mea având vârsta de peste 50 de ani.

Şi văzând că nu am cu ce trăi, fiind foarte sărac, m-am apucat să cânt şi eu din cimpoi pe la nunţi, căci ştiam bine să cânt din tinereţile mele, ca să-mi câştig astfel pâinea cea de toate zilele. Şi aşa până azi îmi petrec zilele cu soţia mea, cu care, după ce am venit de la închisoare, m-am sfătuit să trăiesc în curăţie, ca fraţii, ea învoindu-se bucuroasă la acest lucru, fiind femeie cu frica lui Dumnezeu. La sfânta biserică mergem, din toată sărăcia noastră facem puţină milostenie şi, pe cât putem, ne rugăm şi postim. Iată, sfinte părinte, aceasta este petrecerea noastră pe acest pământ.

Atunci Sfântul Pafnutie a zis:

– Frate, lasă cântările acestea lumeşti care strică sufletele multora şi hai cu mine la călugărie, iar pe soţia ta du-o la o mănăstire de călugăriţe.

Auzind ei de la sfântul bătrân aceste cuvinte, cu mare bucurie s-au făgăduit să facă cele poruncite lor. Şi nu după multă vreme, cimpoiaşul Ioan – căci aşa îi era numele – a venit în pustie la sfântul stareţ. Iar acesta l-a pus într-o peşteră aproape de el şi l-a învăţat cum să se roage, dându-i o Psaltire în mână spre a o citi ziua şi noaptea. Iar hrana cea de trebuinţă o dată pe zi o primea de la bătrânul.

Aşa feciorul Ioan cimpoiaşul a petrecut în sfânta pustie 15 ani, după care, văzându-şi cu 40 de zile mai înainte sfârşitul, s-a mai spovedit o dată de tot ce greşise, s-a împărtăşit din mâna stareţului celui sfânt cu Preacuratele Taine ale lui Hristos şi, adormind în Domnul ca un fericit sihastru, s-a dus să se odihnească cu sfinţii lui Dumnezeu întru desfătarea cea negrăită şi veşnică.

CUVÂNT LA ÎNCEPUTUL POSTULUI MARE DIN ANUL 1984

Preacuvioase părinte stareţ, preacuvioşi părinţi şi fraţi.

Mai întâi suntem datori să mulţumim, din toată inima şi din toată puterea noastră, Preasfintei şi de viaţă făcătoarei Treimi, Dumnezeului nostru, Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioarei Maria şi la toţi sfinţii cei plăcuţi lui Dumnezeu, care se roagă pentru mântuirea noastră, că am ajuns şi anul acesta la poarta Sfântului şi Marelui Post al Patruzecimii.

Ca să vă daţi seama cât de veche este porunca postului, voi aduce în mijloc cuvintele Marelui Vasile, care zice: „Cucereşte-te, smereşte-te, omule, în faţa bătrâneţii postului, că de o vechime cu lumea este el!” Cea mai veche poruncă dată de Dumnezeu omului este porunca postului. De aceea nu figurează în cele zece porunci, că s-a dat mai înainte de cele zece porunci cu 4108 ani, cât a fost de la zidirea lumii până când s-a suit Moise pe Muntele Sinai să primească tablele Legii.

Căci a zis Dumnezeu lui Adam în Rai: *Din toţi pomii Raiului să mâncaţi, iar din pomul cunoştinţei binelui şi răului să nu mâncaţi, căci dacă veţi mânca, cu moarte veţi muri.*

Aţi auzit poruncă de post înainte de a fi rana? Înainte de a greşi Adam, i s-a dat ca o doctorie postul. *Să nu mâncaţi*. Ce înseamnă? Post din cutare pom. Deci cea mai veche poruncă din toate poruncile date de Dumnezeu omului este porunca postului. De aceea zice dumnezeiescul Vasile: „Fiindcă n-am postit, am ieşit din Rai şi am fost izgoniţi de acolo. Să postim ca să intrăm în Rai”.

Postul este legiuit în Legea Veche în multe părţi şi obligatoriu. Cei mai mari sfinţi ai lui Dumnezeu au postit foarte multe. Moise a postit 40 de zile şi 40 de nopţi când a primit Tablele Legii; Ilie iarăşi a postit şi a legat cerul trei ani şi şase luni; Daniel a postit în groapa leilor şi dinţii lor nu s-au atins de dânsul. Proorocul David auziţi ce zice: *Genunchii mei au slăbit de post şi trupul*

meu s-a istovit de lipsa untdelemnului..., că cenuşă ca pâinea am mâncat şi băutura mea cu plângere am amestecat-o şi celelalte.

Vei auzi şi la Isaia şi la Ieremia şi la Proorocul Ioil, care zice aşa: *Vestiţi post, vestiţi vindecarea. Să iasă mirele din aşternului său şi mireasa din cămara sa!* Aici arată că postul se face şi cu curăţie.

În Legea Darului, pecetea tuturor proorocilor a fost Sfântul Ioan Botezătorul, care a trăit numai cu acride şi cu miere sălbatică. Legea şi proorocii sunt până la Ioan. De aici începe propovăduirea Evangheliei lui Hristos, Care, mai înainte de a începe misiunea Sa pe pământ, S-a dus în pustia Carantania şi a postit acolo 40 de zile şi 40 de nopţi, ispitindu-Se de diavol.

Postul l-a legiuit nu numai Mântuitorul, ci şi apostolii. Auziţi pe Pavel: *Întru posturi, întru înfrânări, întru privegheri, întru rugăciuni...* Şi arată că totdeauna când mergeau la propovăduit, ei se înarmau cu postul şi cu rugăciunea.

Dar ce să zicem de milioane de monahi şi monahii, care au înfiinţat mănăstirile din jurul Ierusalimului, din Egipt, apoi din Sfântul Munte şi mănăstirile din marea Rusie şi din toate ţările ortodoxe, în care s-a pus tipicul şi rânduiala canonică pentru celelalte posturi.

Trebuie să ştiţi că postul, având originea lui încă din Rai şi din Legea Veche şi din Legea Darului, având tradiţie evanghelică şi apostolică, el s-a pus în dumnezeieştile canoane obligatoriu, cu rânduială pentru toată Biserica universală creştină în cele patru posturi de peste an, lunea, miercurea şi vinerea şi în zilele în care se posteşte post negru, cum este ziua de 29 august, înălţarea Sfintei Cruci şi celelalte.

Trebuie să ştim însă că cel mai mare post şi mai însemnat de peste tot anul, este Postul Mare la care am ajuns. Acesta-i postul patruzecimii, al proorocilor.

Ce am a vă spune despre post? Postul nu este de un singur fel. El este de două feluri: post trupesc, când cineva posteşte să nu mănânce mult, să nu bea mult şi se înfrânează de anumite mâncăruri: de carne, de brânză, de ouă, de lapte, de untdelemn şi de altele. Şi când cineva se înfrânează în curăţie trupească. Cei căsătoriţi trebuie să ducă viaţa curată şi cinstită. Acesta-i postul trupesc.

Iar postul duhovnicesc este mult mai înalt decât cel trupesc. Pentru că nu ajută nimic postul trupesc fără cel duhovnicesc. Şi diavolii postesc şi niciodată nu mănâncă, nici nu beau, dar tot diavoli sunt. Nici nu se însoară, nici nu se mărită, dat tot diavoli sunt, pentru că au inimă înaltă, plină de mândrie înaintea lui Dumnezeu. Şi Solomon zice: *Necuratul este înaintea Domnului tot cel înalt cu inima şi viclean,* aşa cum sunt diavolii.

Deci postul duhovnicesc este acesta: să postim şi cu limba, să postim şi cu ochii. Limba să nu vorbească minciuni, nedreptăţi şi cuvinte putrede şi stricăcioase; ochii să nu privească cele spre sminteală; urechea să se înfrâneze de a auzi cântece lumeşti şi de alte feluri; mâna să postească, să nu iscălească zapise nedrepte sau pâră, sau să fure ceva, sau să bată pe cineva, sau să facă altă nedreptate cu mâna. Piciorul şi el trebuie să postească. Să nu mergem acolo unde sunt păcate, să nu ne ducă la răutăţi şi la fărădelegi.

Mintea trebuie şi ea să postească postul cel mai mare. Postul ei este să nu primească gânduri spurcate, gânduri rele, gânduri de ură pe cineva şi toate gândurile care duc la păcat. Toate organele noastre să postească de la cele rele, şi atunci şi postul nostru de a bea şi a mânca este de mare folos.

Cine uneşte postul acesta duhovnicesc cu cel trupesc, ajunge, cum arată Sfântul Isidor Pelusiotul, **icoană a toată filosofia**. Pentru că el înfrânează şi partea exterioară prin post, şi cea dinăuntru, sufletul, prin postul duhovnicesc şi, unindu-se aceste două feluri de posturi, îl fac pe om icoană şi filosofie a tuturor faptelor bune.

Dar să ştiţi că nu toţi pot posti la fel. Acum la începutul postului este rânduit de Biserică soborniceşte, trei zile post negru; cine poate cinci zile, o săptămână şi mai mult. Dar Marele Vasile – cântarul cel mai desăvârşit al cumpenei înfrânării, ochiul Bisericii, gura cea de foc a Duhului Sfânt, stâlpul şi lumina Sinoadelor Ecumenice, căci canoanele lui au fost aprobate în unanimitate de toate sinoadele, pentru scumpătatea şi austeritatea lor –, spune aşa: „Iar măsura înfrânării să se ia

după măsura puterii fiecăruia”. Este om bătrân, bolnav, este om slab, este om nedeprins la post. Acela chiar de posteşte mai puțin, să-i pară rău că nu se poate ține de ceilalți, şi prin acaestă smerenie el se ridică unde trebuie să se ridice prin fapta bună a postului.

Stai lângă unul tare cu trupul şi el face 500 de metanii şi tu de abia faci 100 sau 50 de metanii, fiind bolnav şi slab, dar îți pare rău. Şi acela nu se mândreşte. Îşi face datoria lui, canonul lui de călugăr sau de schimnic. Acesta l-a ajuns din urmă cu smerenia inimii, Cine ne învață aşa? Sfântul Ioan Sirul, că zice: „Ajunge întristarea minții şi smerenia la monah mai mult decât toată osteneala duhului şi a sufletului”. Ai auzit că smerenia îl înalță pe om spre Dumnezeu?

De aceea şi la milostenie, când nu poți face milostenie multă – vorbim de credincioşii de la țară –, să-ți pară rău că n-ai făcut, şi acea părere de rău te ridică exact la măsura celui ce a făcut mari milostenii. La toată fapta bună, dacă se smereşte inima, se împlineşte cuvântul: *inima înfrântă şi smerită, Dumnezeu nu o va urgisi*.

Deci Dumnezeu nu se uită numai la postul nostru exterior. Se uită dacă avem dragoste, dacă avem smerenie, dacă avem părere de rău pentru păcatele noastre. Această jertfă este mare; este jertfa cea cu duh umilit şi inimă înfrântă primită la Dumnezeu. Măcar că şi rugăciunea este jertfă, că zice: *Jertfeşte lui Dumnezeu jertfă de laudă şi dă celui Preaînalt rugăciunile tale. Şi mă cheamă pe Mine în ziua necazului tău şi te voi scoate şi Mă vei preaslăvi,* şi celelalte. Dar smerenia este cea mai înaltă jertfă.

Iar dacă vom pune bază numai pe postul trupesc şi nu vom avea dragoste, smerenie, umilință, ascultare, tăierea voii şi dacă nu vom avea între noi înțelegere şi bucurie duhovnicească, postul nostru este sterp.

Ai văzut ce scrie la Levitic? *Şi va fi ție postul al treilea şi al patrulea şi al cincilea şi al şaselea şi al zecelea, postire sfântă,*va fi ție de mare folos*, dar să dezlegați datoriile către alții, să iertați pe cei ce v-au greşit vouă, să faceți bine celor ce vă urăsc...* şi celelalte.

Ai auzit cum este postul primit? Evanghelia de astăzi v-a arătat trei lucruri mari. De ce s-a pus? Alcătuitorul Sinaxarului a potrivit evangheliile după evenimentele anului tipiconal bisericesc. De ce s-a pus astăzi evanghelia care ne arată cum să ne rugăm lui Dumnezeu, cum să postim şi cum să ne facem milostenie? Că Mântuitorul, neavând păcat, a postit 40 de zile şi 40 de nopți pentru noi şi pentru mântuirea noastră, ca să ne dea nouă pildă.

Domnul ne-a învățat şi cum să postim. Ce zice? *Tu, când posteşti, spală fața ta, piaptănă capul tău şi nu te arăta oamenilor că posteşti.* Aceasta pentru că pe vremea Mântuitorului erau foarte mulți farisei şi arhierei, cărturari fățarnici care se smoleau, stăteau pe colțul ulițelor, posteau şi se rugau să-i vadă lumea că-s mari postitori.

Urâciune era postul lor înaintea lui Dumnezeu, că-şi luau plata de la oameni. Nu aşa! Să ne acoperim cât se poate în taină postul nostru cu bunătatea inimii şi cu dragoste. Ați auzit pe Sfântul Teodor Studitul mai înainte? „Ascultarea şi tăierea voii este cea mai înaltă postire din lume”.

Ascultarea către proiestos, către econom, către cei mari şi unul față de altul şi fiecare la vremea sa este o mucenicie de bună voie şi mare postire, pentru că nu face omul voia lui.

Cartea Sfântului Teodor Studitul atât s-a citit în mănăstirea aceasta, de când sunt eu aici – şi iată că cu mila Preasfintei Treimi sunt 55 de ani –, că eu o ştiu pe de rost, numai de câte ori am ascultat-o.

Ai auzit câtă bază pun Sfinții Părinți pe tăierea voii şi pe spovedania sinceră? „Deci nimeni să nu umble în întunericul nespovedaniei!” Vai de acela care se duce la mănăstire şi crede că nu-i Dumnezeu acolo şi spune ce vrea el, nu ce-a făcut! Altul vine şi acolo şi spune ce vrea el, nu ce-a făcut! Altul vine şi citeşte pe-o carte, dar ce-a făcut el nu spune. Să nu crezi că-l poți înşela pe Dumnezeu! Că cei ce n-au spovedanie sinceră, se vădesc singuri, că diavolul îi ia şi-i duce după capul lor tocmai prin acea spărtură – că nu-s sinceri înaintea lui Dumnezeu – şi-o prăpădeşte!

Am văzut foarte adesea că cei ce n-au spovedanie sinceră o iau într-o parte. Diavolul îl ia de acolo de unde a putut şi-l prinde. Pentru că îl duce după mintea lui, îi zice: „Nu spune asta la duhovnic!”

Eu n-am nevoie să vă spovediţi la mine! V-am spus de sute de ori că eu nu mai pot. Dar care vreţi să veniţi şi cât mai pot eu, să fiţi sinceri la spovedanie. Pentru că nu sunt eu acolo. Eu când mă duc la spovedanie, cât mi-ajută Dumnezeu, cât aş putea mai tare mă pârăsc. Pentru că ştiu că mă duc în faţa lui Hristos. Şi apoi pot să-L mint pe Dumnezeu, Care citeşte în inima mea pururea?

Ce zice Solomon? *Ochii lui Dumnezeu sunt de milioane de ori mai luminoşi decât soarele.* Ce zice la Ieremia? *Iadul este gol înaintea Mea, cum nu şi inimile oamenilor?* Ce zice Dumnezeu lui Iov? *Cine este care poate să ascundă de Mine sfatul inimii sale?*

Cred eu că Dumnezeu nu ştie viclenia mea, răutatea mea? „Măi, dar să nu ştie cutare! Să n-audă cutare!” Vai de noi, dacă am ajuns aşa! Vai de nenorocirea noastră şi de răutatea noastră! Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Vai de acela care se teme de urechile şi de ochii oamenilor!” Dar de urechea lui Dumnezeu şi de ochii Lui cine se poate păzi? Te temi că va auzi cutare? Că ştie cutare? Dacă faci aceasta ca să nu sminteşti, ai un motiv; iar dacă te păzeşti de oameni, nu ştie Dumnezeu? Asta-i mare viclenie, mare înşelăciune!

Ca mâine plecăm! Când mă uit la sfinţiile voastre aici, îmi aduc aminte de acu 40-50 de ani în urmă, câţi părinţi buni au fost aici!... Unde sunt părinţii noştri cei vechi? Nici unul nu mai este! Din cei mai vechi, iată mai este Părintele Antonie, Părintele Ioil, săracul, care-şi duce crucea lui, până Dumnezeu va rândui, aşa cum o duce. Dar din ceilalţi, masa întreagă, nu-i mai văd pe nici unul!

Mâine plecăm şi noi! Ei ne aşteaptă la cimitir, trupurile, iar sufletele lor, unde Dumnezeu le-a rânduit. Să-i pomenim cu toată dragostea, cu toată smerenia. Să ne aducem aminte de ei, de dragostea lor, cu care am făcut ascultare, cu care ne sfătuim, cu care am petrecut atâtea zile şi ne mângâiam la praznicele mari. Uite aşa la lăsatul secului ne sfătuiam. Şi-mi aduc aminte de osteneala lor şi de râvna lor de atunci, şi uneori eu stau uimit aşa, câte zile mai am, că şi eu sunt bolnav şi bătrân şi putred de viu, şi cu inima şi cu dantura şi cu altele.

Ca mâine trebuie să plec şi n-am făcut nimic înaintea lui Dumnezeu, dar îmi aduc aminte de dragostea lor şi de credinţa lor şi nădăjduiesc la rugăciunea părinţilor şi a fraţilor, că va face Dumnezeu milă şi cu mine, ca celui mai de pe urmă.

Ce vreau să vă spun, părinţilor? Intrăm în Postul Mare. Cât de frumos este în biserică când suntem cu toţii! Ne simţim ca în rai, când vezi că toţi sunt pe la străni, toţi în biserică, alţii la sfântul altar. Vă rog din toată inima, că întotdeauna v-am spus aşa, să dăm mare întâietate şi să avem mare grijă mai întâi de sfânta biserică.

Stareţul nostru Ioanichie era bolnav, cu un ochi scos de hoţii Baltă, şi stătea cu epitrahilul la gât şi cu un ochi citea la Psaltire zi şi noapte. Şi a trăit vreo patru ani şi mai bine după asta.

Ne chema la capul lui, când pe mine, când pe Părintele Ioil, şi ne zicea:

– Dragii mei, ia veniţi încoace! Ce-ţi mai face, ce nu veţi mai face, dar biserica să nu o lăsaţi!

Cea mai sfântă grijă a avut de biserică. Douăzeci de ani a slujit singur Sfânta Liturghie. Douăzeci de ani! Şi venea la noi aici în capul mesei şi ne citea cartea Sfântul Teodor Studitul sau alt cuvânt şi el trăia cu Sfânta Împărtăşanie. Aşa stareţ, că-l ştia toată lumea.

Când vedea un frate tulburat în mănăstire, îi zicea: „Dragul meu, n-am nevoie de ascultarea ta! Ia Psaltirea şi du-te în chilie! Să posteşti trei zile şi să citeşti trei Psaltiri. Să vezi ce are să-ţi zică gândul! Să nu ieşi de acolo până nu te-oi chema eu!”

Ce metodă dumnezeiască! Fratele, dacă citea la Psaltire şi postea în chilie, se trezea, cunoştea ispita şi venea şi se mărturisea: „Părinte, nu mă mai duc din mănăstire! Părinte, de acum înainte îmi îndrept viaţa!” „Ei, vezi că te-ai trezit? Vezi că era de la vrăjmaşul?” Încerca să-l aducă înapoi la aşezarea lui duhovnicească, să cunoască că este în ispită. Avea mare grijă de fiecare.

Fraţii mei, dacă n-ar fi oleacă de dragoste şi milă unul faţă de altul, degeaba am sta aici! Suntem o familie. Mie aşa îmi este de drag când vă văd aici pe toţi şi în biserică şi la masă, că văd că Duhul lui Dumnezeu este cu voi, şi Maica Domnului care ne-a adus aici. De aceea vă rog să fie

dragoste, unitate, înțelegere şi să vă fie dragă biserica.

Vor veni mulți oameni în post, dar vin oamenii cu greutățile lor. Eu ştiu, că-s pe front acolo. Vin săracii toți cu cereri, toți cu greutăți, toți cu necazuri şi dau pomelnice. Omul vine şi-ți aduce aici osteneala lui. Vin ca albinele; unul aduce alimente, altul aduce bani. Pomelnicele acestea sunt o greutate mare pe sufletele noastre!

În Pravila Mare spune aşa: „Preoții care nu vor pomeni liturghiile sau pomelnicele date de credincioşi, să fie anatema"; îi desparte de Hristos. Şi de aceea îmi pare bine că veniți la pomenit. Uite, văd preoții la pomenit şi călugării. Veniți cu toții la pomenit, ca să se ridice povara de pe sufletele noastre. Pentru că aici este o lucrare misionară.

Noi trăim cu venitul credincioşilor, iar ei se mântuiesc prin rugăciunile noastre, ale Bisericii. Este o colaborare dintotdeauna a mănăstirii noastre. Aşa şi la celelalte mănăstiri din țară. Toate sunt aşa. Şi cei din Sfântul Munte stau acolo şi se roagă. Dar să ştiți că şi aceia sunt ajutați tot de credincioşi.

Deci poporul se mântuieşte prin mănăstiri, prin rugăciuni şi liturghii, iar noi suntem ajutați de ei cu cele materiale. Apostolul Pavel spune aşa: *Dacă voi ați primit de noi cele duhovniceşti* – cuvântul lui Dumnezeu şi învățătura şi toate celelate rugăciuni –, *ce mare lucru este de vom primi şi noi de la voi cele trupeşti?* Hrana şi îmbrăcămintea. Este clar!

Ai auzit că pe vremea aceea se proceda aşa? Apostolii predicau, *că vrednic este lucrătorul de plata sa*, şi poporul îi ajuta pe apostoli. Ce spune la Faptele Apostolilor? *Veneau cu toate averile şi le aruncau la picioarele apostolilor.* Şi apostolii au rânduit viața de obşte: Toate erau ale Bisericii, iar ei zăboveau pururea în rugăciune şi în frângerea pâinii, adică în împărtăşire.

Acum aceste obşti, care au rămas tocmai de la sfinții apostoli, se mai găsesc prin mănăstiri. De aceea zis aşa: Noi să ne facem datoria. Să iubim Biserica şi slujbele Bisericii. Care urăşte Biserica, voi auziți cum cântă la antifoane: *Cei ce urăsc Sinodul, ruşina-se-vor de Domnul; căci precum iarba de foc, aşa se vor usca!*

Să vă fie dragă Biserica, să veniți la pomenit şi să veniți la slujbele Bisericii. Că noi ne facem datoria şi față de noi la biserică şi față de atâtea mii şi zeci de mii de credincioşi care cercetează mănăstirea asta în timpul anului. Şi aceasta am vrut să vă aduc aminte şi la începutul Postului Mare, pentru că eu sunt bătrân şi bolnav. Dar am stat cum am putut cu fiecare, că au venit săracii pe jos, prin zăpezi.

Aceasta vă spun: Să iubiți biserica şi să veniți cu toții la biserică, că de la biserică nu numai că avem mântuirea sufletului, dar tot biserica aduce şi venitul, şi cu venitul bisericii putem purta toată gospodăria şi toate câte trebuie să le îndeplinească administrația pentru nevoile celelalte ale mănăstirii.

Aceasta v-am spus acum. Iar dacă intrăm în post, de obicei, după cum spune tipicul, se pune un deşteptător, un părinte, care să-i scoale pe frați la biserică. Când eram eu clopotar, aşa era: făceam şi deşteptarea, băteam şi toaca, trăgeam şi clopotul, iar paraclisierul se ocupa numai de altar.

Îmi spunea stareţul Ioanichie: „Du-te şi-i trezeşte o dată, mai treci o dată şi apoi, după ce-ai tocat şi ai sculat soborul, du-te şi te culcă şi te odihneşte! Ți-ai făcut datoria!"

Atât de mult ținea ca acela să nu fie prea obosit, că dacă era obosit, săracul, adormea şi el. Trebuie să împărțim ascultările cu dreaptă socoteală. Mă duceam şi luam blagoslovenie, tocam în tochița de fier, tocam împrejur, tocam sus şi trăgeam clopotele şi mă duceam şi-i sculam la biserică. Şi mă mai uitam în biserică o dată. Şi-mi spunea: „Ia să-mi dai o listă cu cei care n-au fost la biserică!"

Şi dacă pe listă era unul care a fost bolnav sau a fost dus în vreo ascultare departe, nu-i zicea nimic. Iara dacă vedea că-l chemi o dată sau de două ori şi nu vrea să vină, apoi nu-i dădea mâncare. A doua zi stătea în genunchi la masă şi nu mânca în ziua aceea până seara, ca să ştie.

Şi de aceea clopotarul sau deşteptătorul, care va fi el săracul, dacă scoală şi se duce, are grija asta. Este o ascultare sfântă, că-i deşteaptă pe toți la rugăciune. Eu umblam cu un ciocănaş în

mână, mi-aduc aminte, şi cu un clopoţel. Şi loveam de trei ori cu ciocănelul în uşă şi sunam clopoţelul: „Pentru rugăciunile Sfinţilor Părinţilor noştri, Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi!” şi el din chilie zicea: „Amin”. „Părinte cutare, vremea cântării, ceasul rugăciunii” şi mă duceam de la dânsul.

Ia citiţi la Sfântul Pahomie în secolul IV, cu toaca în uşă şi cu clopoţelul. Ia citiţi la Sfântul Ioan Scărarul! Acum, dacă vine cineva din partea noastră, să nu se supere careva dacă va bate în uşă. El vine şi îşi face datoria. Trece de la unul la altul. Şi sfinţiile voastre, care sunteţi mai aproape unul de altul, dacă v-aţi sculat: „Părinte, hai la biserică, că a sunat clopotul, a tocat! Hai să mergem!”

Să ne adunăm la biserică, că acolo este masa duhovnicească a sufletelor noastre, mai mult decât la masa aceasta. V-am adus aminte şi de biserică, pentru că, cu nevrednicie, câte zile mai am o scânteie de viaţă, sunt şi duhovnic la mulţi şi am mare datorie să vă spun. Să iubiţi biserica şi pravila la chilie şi să aveţi mare grijă de rugăciunea minţii.

Cea mai puternică rugăciune care te păzeşte de gândurile rele şi de războaie cu acestea: ne-am călugărit? Ne-a dat metanie. Ce-a zis? „Iată, fiule, sabia Duhului, că eşti dator în toată vremea şi în tot locul să zici: «Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!»”

În zadar vei face mii de metanii şi nu ştiu câte zile de post şi alte nevoinţe mari, dacă nu-ţi păzeşti mintea! Paza minţii şi rugăciunea minţii sunt legate una de alta ca trupul de suflet. Şi vei vedea că nu pătrund în mintea ta gânduri rele şi nici n-ai ispite, pentru că unde se aude numele lui Hristos nu poate intra satana. Ce spune la Filipeni? *Întru numele lui Iisus Hristos tot genunchiul să se plece, al celor cereşti, al celor pământeşti şi al celor de dedesupt.*

Deci dacă ar vibra în mintea noastră rugăciunea aceasta, fie călugăr sau mirean închinător, de unde eşti, diavolul nu are putere să intre în sufletul acesta, pentru că aude numele Dumnezeului celui viu. Şi Dumnezeul nostru este *foc mistuitor*, îi arde pe diavoli.

Dar pentru că se leneveşte mintea noastră şi trândăveşte, de aceea suferim atâtea înfruntări şi atâtea ispite. Ne răspândim la altele şi uităm rugăciunea. Vai de noi! Dacă nu vorbim în mintea noastră cu Iisus Hristos, ajungem un măturoi al vrăjmaşului, batjocură, şi ne duce unde vrea.

V-am făcut atenţi, că sunteţi mulţi care vă mărturisiţi şi la mine. Şi măcar că eu nu am cu ce mă lăuda, că nu fac această rugăciune, dar măcar să vă trezesc pe voi, ca prin rugăciunea voastră să mă mântuiesc şi eu.

Şi la începutul postului aţi văzut că s-a făcut iertarea. Fiţi atenţi, fiecare cu chiliuţa lui. Aceste trei zile şi toată săptămâna aceasta mai cu seamă, este vreme de linişte. Să nu se vorbească. În tipic spune aşa: „Cine va vorbi după Pavecerniţă un cuvânt, să facă 50 de metanii”. Aţi ieşit de la biserică, mergeţi la chiliuţă. Stai fiecare liniştit în chilia ta; odihneşte-te, roagă-te, citeşte.

Aşa şi credincioşii care aţi avut dragoste să ne însoţiţi la aceste mari rânduieli şi rugăciuni din săptămâna aceasta. Aţi ieşit din biserică, plecaţi la odăile voastre. Odihniţi-vă, citiţi prin cărţi, rugaţi-vă şi nimic mai mult.

Marţi după slujbă se va pune molitfa de spovedanie pentru sobor şi atunci vom spovedi soborul mănăstirii. Numai pe părintele Ambrozie îl mai avem liber din cei care pot mărturisi, că Varsanufie a intrat săracul de săptămână. N-avem duhovnici să se ocupe. Sunt bătrâni prea tare şi nu primesc la mănăstire, că nu pot. Singur părintele Ambrozie îl mai avem duhovnic pentru popor. Cu toate că este atâta popor credincios care vine, trebuie dinainte să spunem sărăcia noastră.

Eu cât pot mă ocup şi cu soborul şi cu voi, dar numai cât voi putea, că eu am ascultare şi de la Sfântul Sinod să lucrez, să scriu şi altele cum v-am spus.

Eu zic aşa, ca şi la începutul acestei predici, că mulţumim Preasfântului Dumnezeu şi Preacuratei Lui Maici că am ajuns până aici. Să ne ajute Preabunul şi Preaînaltul nostru Dumnezeu şi Maica Domnului şi toţi sfinţii care se roagă din Biserica biruitoare pentru noi, să ajungem şi noi păcătoşii şi la Sfânta Înviere. Iar dacă vreunul pe drumul acesta până atunci se va duce la Domnul, să-i dea Dumnezeu sfârşit bun şi mergere uşoară înaintea Preasfintei Treimi. Amin.

PREDICĂ LA CĂLUGĂRIA PĂRINȚILOR DAMASCHIN ŞI VITALIE
(22 martie 1987)

Preacuvioase părinte stareț, preacuvioşi părinți şi frați, iubiți credincioşi,

Iată că, prin rânduiala Preaveşnicului şi Preasfântului Dumnezeu, Care în Treime închinat, şi cu mijlocirea rugăciunilor Preasfintei Maicii Sale, la acest prealuminat praznic al Bunei Vestiri, pe lângă podoaba duhovnicească a slujbelor bisericeşti care sunt puse de Sfinții Părinți, ați avut ocazie cu toții să luați parte la o ceremonie duhovnicească, să-i zicem aşa, la o nuntă călugărească şi la un botez călugăresc.

Acum au depus jurământ şi au primit al doilea botez doi părinți din această mănăstire, care până acum se chemau unul fratele Dumitru şi unul fratele Victorin, iar acum unul se cheamă monahul Damaschin şi unul, monahul Vitalie. Ați auzit cum a decurs ceremonia, cum li s-a schimbat numele, cum li s-a tuns părul capului, cum Biserica a cântat exact ca la Botez: „Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați şi îmbrăcat. Aliluia!”

Mare este taina! Mare este făgăduința! Înfricoşată este făgăduința! Dar oare numai noi, călugării, o avem? Nu, ci şi voi. Toți o avem de la dumnezeiescul Botez. Ai văzut rugăciunea întâi de la Botez, pentru lepădare de satana? Auzi ce spune preotul? „Doamne, fă pe acesta care s-a botezat ostaş al Tău, ca să biruiască toate puterile întunericului, cu darul şi cu puterea Ta”.

Da. Toți suntem ostaşi ai lui Iisus Hristos, şi bărbați şi femei; toți care am luat dumnezeiescul Botez, că de atunci ne-am lepădat de satana şi de toate lucrurile lui, cum spune, şi am făgăduit să urmăm lui Iisus Hristos, şi nu numai să urmăm Lui, ci şi să ne îmbrăcăm cu Hristos. Auzi ce spune: *Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați şi îmbrăcat. Aliluia!*

Vezi? Vine deunăzi o biată creştină din Bucovina. „Domnu’ părinte – aşa vorbesc ei –, vai de mine, ne-o intrat în casă o broască cu gura cusută. Şi am găsit la țâțâna porți o coadă de cocoş legată cu trei verigi”. „Şi ce-i?” „Tare mă tem!”

Vai de capul nostru! Ne-am îmbrăcat cu Hristos, de Care se cutremură cerul şi pământul şi toți dracii din iad, şi ne temem de o broască cu gura cusută. Ce creştini suntem noi? O nebună de femeie a prins o biată broască şi, în loc s-o lase să mănânce un fir de iarbă, i-a cusut gura. Altă nebună se teme de broască, că-i cu gura cusută. Unde-i credința noastră? Şi se teme că i-a legat o coadă de cocoş. Dar ce poate să-ți facă ție coada de cocoş şi broasca? Tu, care ai pe Hristos în tine şi nu numai pe Hristos, toată Sfânta Treime! N-auzi ce spune Hristos? *Eu şi Tatăl vom veni la el şi lăcaş la el vom face*. Deci în inima noastră este Sfânta Treime de la Botez.

Mare putere am primit şi mari daruri la Botez. Dacă am fi ținut legătura cu Mântuitorul Hristos şi dacă ne-am fi lepădat într-adevăr de satana şi de toate lucrurile lui, cum am spus la Botez, nu ne-am fi temut de nimic. Că auzi ce zice psalmul: *Nu mă voi teme de frica de noapte, de săgeata ce zboară ziua, de lucrul ce umblă în întuneric, de întâmplare şi de dracul cel de amiază-zi.* Şi iarăşi zice Duhul Sfânt: *Nu mă voi teme de rele, că Tu cu mine eşti.*

Deci să nu ne temem de altcineva, decât de Dumnezeu. Dacă ne vom teme de El şi-L vom avea în inima noastră şi în mintea noastră şi în gura noastră totdeauna, tot iadul n-are ce ne face. Nu cu puterea noastră. Noi suntem praf şi cenuşă. Cel ce ne întăreşte pe noi şi ne păzeşte şi care lucrează prin noi este Hristos.

Aceasta v-o spun, că toți avem făgăduința de la Botez, iar ceea ce-ați văzut în seara aceasta, este al doilea botez, pe care-l primesc numai monahii. La această făgăduință, ați văzut, ei au făgăduit trei sfaturi evanghelice. Care? Ascultarea necondiționată până la moarte, sărăcia de bună voie şi fecioria, să ducă viață în feciorie până la ultima suflare, până îl va pune în groapă.

Ai văzut că în toate acestea au declarat că ei au venit de bună voie. I-a întrebat părintele stareț: „De bună voie ați venit?” „De bună voie”. „Nu de vreo nevoie ori silă?” „Nu”. „Veți răbda în mănăstire foame şi sete şi ocară şi durere şi boală şi toate?” „Aşa, Dumenzeu să-mi ajute, cinstite

părinte!” Vom răbda!

Iar când au spus aceasta, în fața lor era Evanghelia lui Hristos şi era aici Sfânta Treime şi Maica Domnului şi îngerii păzitori care au auzit.

Deci nici noi să nu uităm făgăduințele noastre, nici voi să nu uitați ce ați făgăduit la Botez când ați zis: „Mă lepăd de satana şi de toate lucrurile lui”, când a zis naşul pentru voi Crezul. V-am spus de atâtea ori când veniți acolo, când faceți pomelnic, cel mai mare neam pe care îl aveți pe lume nu-i tata şi mama sau sora sau fratele sau bărbatul sau soția sau nora sau ginerele sau copiii. Nu! Cel mai mare neam pe care îl aveți este preotul care v-a botezat şi al doilea naşul de la botez.

Prin aceste două persoane noi ne-am făcut şa Botez fiii lui Dumnezeu după dar, că după ființă este numai Hristos. N-ați văzut voi? Preotul administrează taina dumnezeiescului Botez cu atâta grijă, sfințeşte apa, face lepădările de satana, afundarea şi pe urmă scoaterea şi ungerea cu Sfântul şi Mare Mir. El toată răspunderea Sfântului şi dumnezeiescului Botez o ia asupra lui. Iar al doilea martor după el este naşul de botez, care-i garant că acel copil s-a botezat.

Oare copilul ştie că-l botezi atunci? Sau are el credință? Nu. Dar Biserica, când a pus botezul pruncilor, nu l-a pus fără de temei. Că Scriptura spune: *În baza a doi sau trei martori se realizează tot adevărul* (Matei 18, 16). Care sunt martorii noştri la Botez? Întâi este preotul care ne-a botezat, al doilea este naşul de botez şi al treilea sunt părinții copilului.

Deci totdeauna v-am spus, când faceți pomelnic, dacă-l faci acasă, te gândeşti: „Măi, ce preot m-a botezat pe mine?” Dacă-i mort şi faci la morți, pe el îl pui. Dacă-i viu şi faci la vii, pe el îl pui întâi. Ce este naşul? Păi naşul şi preotul sunt cele mai mari neamuri din lume, rudenii spirituale. Copilul când se naşte, se naşte cu satana în inimă, cum arată Sfântul Marcu Ascetul în legea duhovnicească şi atâția sfinți, pentru două păcate mari. Care? Întâi este păcatul protopărinților, al lui Adam şi al Evei, căderea din ascultarea lui Dumnezeu. Şi al doilea este păcatul zămislirii părinților. N-auziți voi de mii de ori în biserică, *că întru fărădelegi m-am zămislit şi în păcate m-a născut maica mea?*

Vezi? Pentru aceste două păcate mari copilul este lipsit cu totul de Împărăția Cerurilor până la Botez. Este carne şi sânge. Ce zice dumnezeiescul Evanghelist Ioan? Zice aşa: *Ce se naşte din trup, trup este. Ce se naşte din Duh, duh este.* Biserica este mama noastră spirituală, care ne-a născut pe noi la Botez din apă şi din duh, şi acest Botez a cerut Mântuitorul de la toată lumea.

Când a venit Nicodim la El noaptea, unul din învățații iudeilor, şi Îl întreba: „Ce să fac ca să mă mântuiesc?”, Mântuitorul i-a spus: *De nu se va naşte cineva din nou, nu poate să se mântuiască.* Şi atunci, acela fiind destul de mare bărbat şi învățat în legea iudaică, L-a întrebat: *Cum poate omul să se nască din nou? Să intre în pântecele maicii lui, din nou, bătrân?* Şi-i zice Mântuitorul: *Tu eşti învățătorul lui Israel, şi aceasta nu ştii? De nu se va naşte cineva din apă şi din duh, nu poate să intre în Împărăția Cerurilor!* De aceea s-a pus Botezul şi al pruncilor şi al bătrânilor, ca să se nască din apă şi din duh. Altfel nu pot intra în Împărăția Cerurilor.

Aceasta am spus-o pentru voi, credincioşii, care sunteți veniți la praznicul Bunei Vestiri, fiindcă şi voi cu toții aveți făgăduință înfricoşată de la Sfântul Botez; iar ce ați văzut în seara aceasta este al doilea botez, care îl iau călugării, după ce fac atâta ascultare în mănăstire şi tăierea voii. Ei depun din nou jurământul şi se nasc din nou, se îmbracă cu Hristos din nou şi până la moarte vor duce crucea spirituală a lui Hristos, adică toate necazurile, toate supărările, toate durerile pentru dragostea lui Iisus Hristos.

Ați auzit ce spunea Apostolul când s-a citit: *Luați toate armele lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotrivă în ziua cea rea.* Şi toate isprăvindu-le, să stați. Şi apoi arată care sunt armele duhovniceşti pe care le luăm la Botez şi care le iau călugării a doua oară la botez. Ai văzut? *Mijlocul încins, îmbrăcându-vă cu platoşa dreptății. Încălțăminte în picioare. Pavăza credinței, cu care veți putea stinge toate săgețile vicleanului cele aprinse.* Pe urmă dragostea, care se ia prin rugăciune. Ai auzit ce spune proorocul David? *Doamne, pus-ai arc de aramă în brațele mele.* Când? Când ridicăm noi mâinile la cer sau la rugăciune în casa noastră. Să nu ridicăm numai mâinile, că nu sunt brațele noastre arc de aramă, dacă mâinile-s la cer şi mintea la diavoli, pe

pământ. Când ridicăm mâinile la rugăciune, să fie ridicată şi mintea noastră la Dumnezeu. Că aceasta este rugăciunea: **suirea minții către Dumnezeu sau vorbirea minții noastre cu Dumnezeu.** Când noi ne rugăm cu toată mintea şi cu toată inima, atunci brațele noastre sunt arc de aramă împotriva satanei, deoarece căpătăm ajutor de sus şi nimeni nu poate să ne biruiască.

Şi a zis după aceasta: *Luați coiful mântuirii şi sabia duhului,* sau trâmbița, care trebuie să o aibă un ostaş duhovnicesc. Iar Sfântul Efrem zice: „Ia citirea Sfintelor Scripturi, că precum trâmbița în vreme de război trezeşte inima ostaşului să înainteze, aşa este Sfânta Scriptură, care trezeşte mintea creştinului când o citim".

Dar când începeți a citi dumnezeiasca Scriptură, n-o citiți aşa, ca pe oricare altă carte. Nu! Aşa ne învață Sfinții Părinți: „Iei Biblia, zici *Tatăl nostru,* faci trei metanii, faci Sfânta Cruce de trei ori asupra Bibliei şi pe fața ta. Săruți Biblia şi zici aşa: *Doamne, descoperă ochii mei, şi voi cunoaşte minunile din Legea Ta!* Şi iarăşi: *Doamne, arată-mi mie cele nearătate şi cele ascunse ale înțelepciunii Tale,*pentru că Biblia este plină de Duhul lui Dumnezeu şi noi ne rugăm să ne deschidă Dumnezeu ochii minții, să înțelegem ceea ce citim şi să mulțumim lui Dumnezeu".

N-a numit Sfântul Efrem citirea Scripturilor trâmbiță, ci trâmbițe ale Duhului Sfânt. Cum? Că în Sfânta Scriptură nu-i numai o trâmbiță. Nenumăratele învățături ale Duhului Sfânt, toate sunt trâmbițe, să ne trezească pe noi, creştinii. Şi când citim în Sfânta Scriptură, să nu citim ca să treacă timpul, ci să luăm aminte, căci cuvântul lui Dumnezeu nu are margini în înțelegerea lui duhovnicească.

Şi dacă citeşti ceva în Scriptură cu luare aminte, şi dacă diavolul te duce la îndoială şi ți s-ar părea că ar fi ceva nedrept, nu căuta să iscodeşti mai departe, că aşa s-au rătăcit sectarii. S-a umplut lumea de secte. Numai în Europa sunt câteva sute de secte. De aceea, că au luat Biblia după capul lor. Nebuni! Dacă eu nu ştiu să înot, de ce să mă bag înt-o apă adâncă, într-o mare? Este de vină marea sau apa adâncă? Un râu care curge repede este de vină, dacă eu, ca un nebun, m-am aruncat într-însul fără să ştiu a înota? Aşa pătesc toți sectarii şi toți creştinii cei neiscusiți care se bagă în Sfânta Scriptură cu înțelegerea lor.

Nu-i de vină Scriptura că s-au înecat atâția nebuni şi atâtea secte s-au făcut! Nebuni sunt cei care iscodesc Scriptura mai presus de puterea lor. Auzi ce spune Sfântul Grigorie de Nyssa: „Nu spargeți oasele Scripturii, având dinții înțelegerii de lapte". Ca şi cum i-ai da unui copil de clasa I lecții de universitate. Aşa-i şi cu Sfânta Scriptură. Nu te băga! Sunt locuri foarte adânci. Şi cei mai mari din sfinți au ocolit locurile cele grele, pentru că este înțelepciunea lui Dumnezeu.

Sfânta Scriptură este o fântână fără fund. Dar eu, dacă mi-e sete, şi mă duc tare însetat la o fântână, beau toată fântâna? Ori mă dau cu capul jos în fântână ca să beau apă? Nu! Scot întâi cu ciutura şi din ciutură iau cu cana şi din cană iau cu paharul şi beau şi mă răcoresc. Şi fântâna rămâne curată şi eu m-am răcorit. Aşa-i Sfânta Scriptură. Unde nu înțelegi, du-te şi întreabă preotul: „Uite, părinte, am găsit în Scriptură aşa, şi parcă ceva-i rătăcit, ceva nedrept", că preotul a învățat teologie, şi îndată te îndreaptă. Că zic Sfinții Părinți: „Cine vrea să se mântuiască, cu întrebarea să călătorească". *Sfatul bun te va păzi şi cugetul drept te va apăra.* Şi *frate pe frate ajutorându-se şi sfătuindu-se, sunt ca o cetate bine întemeiată şi ca o împărăție nebiruită.*

Nu te băga în Scriptură dacă nu cunoşti adâncimea ei. Şi dacă vrăjmaşul te duce la îndoială: „Măi, parcă ar fi aici ceva nedrept!", tu zi aşa: „Eu sunt prost şi nu înțeleg! Soarele luminează, dar nu luminează pe cei orbi care nu văd. Eu sunt orb cu mintea!" Că aşa fiecare se luminează din Scriptură, pe măsura curăției minții şi a inimii lui.

Iată, dacă am sta mâine cu toții în fața soarelui, şi ar fi soarele la amiază, şi unu-i cu un ochi, altu-i oleacă cu amândoi ochii, fiecare se împărtăşeşte de lumina soarelui după măsura puterii lui cea văzătoare. La fel şi cu mintea. După măsura în care ne-am curățit mintea şi inima, putem înțelege Scriptura. Că de aici s-au făcut atâtea nenumărate secte şi neghine ale satanei şi strică toată înțelegerea Scripturii cu mințile lor stricate şi nebune. S-au băgat în Scriptură şi n-au avut povățuitor ca să le-o tâlcuiască şi să o înțeleagă.

Apoi, dacă diavolul îți zice ție: „Este ceva nedrept în Scriptură", spune-i şi tu cuvintele

Scripturii. Ce zice Duhul Sfânt? *Credincios este Domnul întru toate cuvintele Sale şi cuvios întru toate lucrurile Sale.* Şi iar zice: *Cuvintele Domnului, cuvinte curate, argint cu foc lămurit, ispitit şi curăţit de şapte ori.*

Unde să-mi mai rămână mie îndoială, când *cuvintele Domnului sunt cuvinte curate, argint cu foc lămurit şi ispitit şi curăţit de şapte ori.*

Dar să revenim la cuvântul nostru. Odată ce te-ai călugărit nu mai ai mamă, nu mai ai tată, nu mai ai soră, nu mai ai frate, nu mai ai prieteni, nu mai ai nimic. Ai pe Hristos şi ascultarea de El. Dar ce datorie mai au călugării faţă de tata, de mama şi de rudenii? Au două datorii. Care? Să se roage lui Dumnezeu pentru ei şi, dacă le cer ajutorul, să-i povăţuiască. Dar ca să mai asculte de tată sau să mai aibă grijă de ce face mama acasă sau sora sau copilul, aceea este drept lucrare diavolească!

Tu, care te-ai răstignit cu Hristos, cum te mai tragi înapoi să ai grijă ce face mama, tata sau soţia sau copilul sau fratele. Cea mai mare înşelăciune şi cea mai mare nebunie. N-ai văzut că a venit la Hristos unul şi-L ruga: *Doamne, dă-mi voie să mă duc să îngrop pe tatăl meu.* Ce i-a spus Hristos? *Lasă morţii să-şi îngroape morţii lor şi tu urmează-Mi Mie.*

Ce-a zis lui Lot îngerul, când ieşea din Sodoma: *Mântuind, mântuieşte-te în Ţoar, şi nu te uita înapoi*. Ce-a păţit soţia lui Lot că s-a uitat înapoi? Deci, odată ce te-ai făcut călugăr, nimic nu mai ai, decât pe Hristos şi crucea Lui până la moarte. Să-L iubeşti pe El şi pentru dragostea Lui să rabzi toate necazurile şi pururea să fii cu ochii minţii la patimile, la scuipările, la bătăile, la ocările şi la răstignirea Domnului nostru Iisus Hristos, ca să zici cu Pavel: *Că pentru Iisus Hristos, eu m-am răstignit lumii şi lumea s-a răstignit mie.* N-ai de ce te mai uita înapoi.

Iar voi, părinţi, care aveţi copii, şi dacă cumva unul se trage la mănăstire, să nu-l opriţi, că-i o crimă mare. Chemarea la mănăstire este o vocaţie în inima copilului, de mic sau mai mare. Este o chemare de sus, şi tu, dacă îl opreşti, stai împotriva lui Dumnezeu. Auzi ce spune Sfântul Ioan Postnicul: „Părinţii care vor opri copiii să se ducă la mănăstire, nici la moarte să nu li se dea Împărtăşanie". Aşa-i de mare păcat, dacă Dumnezeu vrea să cheme din familia ta un copil la mănăstire, şi tu zici: „Dragul mamei, însoară-te, mărită-te, că am avere, că cutare, şi aceea-i frumoasă, că acela-i bogat". Te face diavolul avocat cât poate mai tare, ca să întorci sufletul acela de pe calea lui Hristos. Să nu faceţi asta, că-i crimă şi ucidere.

Dacă Dumnezeu trezeşte unul din familia voastră, să aveţi mare bucurie. Un călugăr, dacă slujeşte lui Dumnezeu aşa cum a făgăduit, prin el se mântuiesc până la al şaptelea neam din neamul lui. Şi este o mare fericire să aveţi unul în slujba lui Dumnezeu în mănăstire.

V-am vorbit aceasta, că şi voi aveţi făgăduinţă de la Botez şi noi avem de două ori făgăduinţă, cei care ne-am făcut călugări. Să ne ajute Preasfântul Dumnezeu şi Preacurata Lui Maică, să nu uităm ce-am făgăduit la Botez, ce-am făgăduit la călugărie, şi după puterea noastră să împlinim, ca să ne putem mântui. Amin.

PREDICĂ LA CĂLUGĂRIA PĂRINŢILOR MACARIE, IOANICHIE ŞI IACOV (1988)

Iată că, cu mila şi cu îndurarea şi cu pronia Preamilostivului şi Preaveşnicului Dumnezeu şi prin mijlocirile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi Pururea Fecioarei Maria, în seara aceasta am avut ocazia cu toţii să luăm parte la o mare ceremonie duhovnicească, în care trei fraţi de-ai noştri s-au făcut ostaşi ai marelui Împărat Hristos. Toată viaţa lor nu le trebuie o altă învăţătură, decât să nu uite ce au auzit în seara aceasta din gura părintelui stareţ: „Lepădarea de lume, lepădarea de tată, de mamă, de soră, de frate, de prieteni, de moşii, de casă, de averi şi de toate grijile lumii".

Aţi auzit dumnezeiasca Evanghelie ce zice: *Cel ce iubeşte pe tatăl său, sau pe mama sa,*

sau pe fratele său, sau pe sora sa, sau moşie, sau casă, sau holde, sau vii, sau prieteni, nu este Mie vrednic! Dumnezeu, Care ne-a făcut şi ne-a dat viaţă şi suflare şi minte şi toate însuşirile, Acela trebuie iubit mai presus de toate. Acela ţine în mână toate împărăţiile lumii şi toate vietăţile din cer şi de pe pământ. De aceea în Decalog, în porunca întâi, cu mare dreptate zice: *Să iubeşti pe Domnul Dumnezeu tău din toată inima ta, din tot cugerul tău şi din toată puterea ta.* Iar când zice de aproapele, pune măsură dragostei tale, *ca pe tine însuţi.* Deci suntem datori să iubim pe Dumnezeu fără margini, fără graniţă, iar pe aproapele numai ca pe mine.

Dacă vreau eu să mă mântuiesc, şi ţie îţi doresc mântuirea; iar dacă tu nu voieşti, n-am voie să te iubesc pe tine mai mult decât pe Dumnezeu. Aţi auzit cum s-a cântat la Apostol? Exact ca la Botez: *Câţi în Hristos v-aţi botezat, în Hristos v-aţi şi îmbrăcat, Aliluia!* Aţi auzit nu numai când s-a citit Apostolul şi Evanghelia de la Botez, ci şi tunderea şi schimbarea numelui după rânduiala tuturor dumnezeieştilor părinţi: Sfântul Efrem Sirul, Sfântul Ioan Gură de Aur, Sfântul Simeon Tesaloniceanul, Sfântul Teodor Studitul şi atâţia alţii.

Călugăria este al doilea botez. Dar acum când s-au făgăduit aceşti trei fraţi ai noştri cărora li s-au schimbat numele, nu s-au făgăduit numai în faţa voastră. În chip nevăzut a fost Preasfânta Treime şi este aici de faţă în veci, şi Maica Domnului şi toţi îngerii şi toţi sfinţii. În ziua cea mare a Judecăţii nu putem zice: „Doamne, am uitat ce am făgăduit, sau n-am făgăduit”. Nu trebuie să uităm că n-am făgăduit oamenilor, ci lui Dumnezeu.

De aceea călugăria, după rânduiala ei, este mai mare ca împărăţia lumească. Auziţi ce zic dumnezeieştii părinţi: „Mai mare ruşine de o mie de ori este ca un călugăr să lase împărăţia şi să se facă împărat, decât împăratul să lase împărăţia şi să se facă călugăr”. Este mult mai mare înaintea lui Dumnezeu călugărul care îşi face datoria, decât toţi împăraţii lumii, că nu poartă chip omenesc, ci chip îngeresc.

Când eram în Sfântul Munte al Athosului, acum vreo zece ani şi mai bine, când am ajuns la mănăstirea Hilandaru a sârbilor, am văzut acolo trei morminte de împăraţi care au dat cu piciorul la împărăţie, au socotit-o gunoaie şi s-au făcut călugări: Sfântul Simeon împăratul, Sfântul Ştefan şi Lazăr. Aceştia au luat aminte ce spune marele Apostol Pavel: *Pentru Hristos Iisus, toate le socotesc gunoaie.* Nici viaţa, nici moartea, nici averea, nici rudeniile, nimic să nu mă despartă de dragostea lui Iisus Hristos.

De bunăvoie au venit fraţii, aţi văzut că i-a întrebat, de bunăvoie s-au făgăduit să ducă crucea lui Hristos, să rabde toate scârbele şi toate durerile şi toate necazurile pentru dragostea lui Iisus Hristos şi mântuirea sufletelor lor. Aţi văzut în Evanghelie, că a venit un om, când era Mântuitorul în Galileea: *Doamne, dă-mi voie să mă duc să îngrop pe tatăl meu.* Aţi auzit ce-a spus Hristos: *Lasă morţii să-şi îngroape morţii lor! Tu urmează Mie.* Dacă vrei să fii al Meu, nu mai ai tată, nu mai ai mamă, nimic! Nici trupul tău nu-i al tău, că l-ai dat lui Hristos, să se răstignească împreună cu El toată viaţa.

La călugăr, nici trupul nu-i al său, nici sufletul, toate-s ale lui Hristos. Nu are voie să facă voia lui, sau să aibă averea lui, sau să aibă altceva. Pentru ce? Pentru Împărăţia cerurilor. Vai şi amar când greşim, după ce am făgăduit lui Dumnezeu să ne predăm de bunăvoie, nesiliţi de nimeni!

Dar oare numai călugării au făgăduinţă? Voi mirenii nu aveţi? Ba da! Voi aveţi făgăduinţă mai înfricoşată. Aceea de la dumnezeiescul Botez. Dar voi eraţi copii mici şi nu ştiaţi că vă botezaţi atunci, nici aţi cerut voi Botezul. Martori oculari au fost preotul, naşul de botez şi părinţii voştri. Aţi văzut cum îl întreabă preotul pe naş? „Te lepezi de satana?” „Mă lepăd”. „Te-ai lepădat?”. „M-am lepădat”. „Crezi în Dumnezeu?” „Cred”. Nu zice naşul Crezul? Şi ai auzit ce spune: „Mă lepăd de satana şi de toate lucrurile lui”. Nu de unul sau două, ci de toate câte sunt ale lui.

Trupul, lumea şi diavolul sunt cei trei mari vrăjmaşi ai mântuirii. Şi noi prin aceste făgăduinţe călugăreşti şi de la Botez ne-am lepădat de ele şi ne-am împreunat cu Hristos. Să nu fiţi fără grijă nici voi mirenii, că la Botezul dintâi aţi făgăduit lui Dumnezeu că vă lepădaţi de satana şi de toate lucrurile lui. Iar călugării au făcut reînnoirea Botezului. Al doilea botez, a doua făgăduinţă. Pentru ce? Şi-au luat o sarcină mai grea decât voi. Crucea călugărului este mai grea decât a voastră,

dar are plată mai mare. Cine ne-a arătat nouă asta? Ia citiți în viața Cuviosului Paisie cel Mare de la 19 iunie. Ce zice acest mare sfânt al lui Dumnezeu, care patruzeci de ani a trăit numai cu Sfânta Împărtăşanie? Se împărtăşea o dată la 40 de zile şi apoi trăia numai cu Duhul Sfânt. De multe ori a vorbit cu Mântuitorul, cu Maica Domnului şi cu îngerii, că era un om sfânt. Era o ființă cu totul desăvârşită pe fața pământului!

Dar odată, stând el noaptea la rugăciune în chilie, a apărut într-o lumină negrăită un împărat foarte frumos la chip, care strălucea ca soarele. El, când l-a văzut, a crezut că este Hristos, cu toate că văzuse pe Mântuitorul, căci Mântuitorul putea să Se facă şi împărat şi înger, oricum. Şi l-a întrebat:

– Doamne, tu eşti Hristos?

– Nu! Eu sunt împăratul Constantin cel Mare, primul împărat al creştinilor.

– Şi de ce-ai venit, Sfinte Constrantin?

– O, Paisie! Fericiți şi de trei ori fericiți sunteți voi, călugării, că mare şi negrăită slavă vă aşteaptă în ceruri!

Şi l-a întrebat Sfântul Paisie:

– Dar te văd strălucind ca soarele, ce slavă poate fi mai mare?

– O, Paisie, dacă ai veni în ceruri să vezi! Unde stau adevărații călugări, noi nici nu putem să privim! Nici nu putem să-i vedem! În atâta slavă sunt călugării! Cei care au fost adevărați călugări, care au răstignit pe omul cel dinăuntru împreună cu toate poftele lui, cum a făcut mare Apostol Pavel, şi au fost adevărați următori ai Crucii lui Hristos, au câte şase aripi ca serafimii.

Şi a zis Sfântul Paisie:

– Dar şi pe sfinția ta te văd strălucind.

– Da! Şi eu am palate în ceruri şi împărăteasa Elena şi atâția din neamul nostru, şi avem strălucire, dar unde sunt călugării nu ne putem uita, că ne orbeşte strălucirea lor.

– Pentru ce?

– Dacă ştiam eu – a zis Sfântul Constantin –, câtă slavă are un adevărat călugăr, aş fi zvârlit coroana împărătească în glod şi hlamida şi porfira şi toți banii şi toată cinstea, şi toți generalii şi toți miniştri i-aş fi lepădat, şi toate împărățiile le-aş fi dat cu piciorul, numai să fiu unde sunt călugării.

Şi a întrebat:

– De ce? Dumneata, dacă ai fost împărat, ai dat libertate creştinilor cu edictul de la Milan, ai slobozit întreaga creştinătate de marea prigoană care era şi ai făcut atâtea mănăstiri şi biserici. Ai scos de la închisori atâtea mii de sfinți, care sufereau pentru dreapta credință pe vremea lui Dioclețian, până la împărăția ta. Pentru ce ai dumneata mai puțină slavă ca un călugăr?

– O, Paisie, pentru că, împărat fiind, mi-am permis multe. Oamenii mă lăudau că eu sunt cineva, muzicile îmi cântau, miniştrii mă salutau, generalii mă slăveau, armata mă lăuda, bogăție aveam, bani aveam, tot, băuturi scumpe, palate, haine scumpe, porfiră împărătească şi multă libertate ca un împărat. Şi toate acestea mi-au luat slava călugărilor.

Bietul călugăr, săracul, cum a făgăduit ca să fie sărac pentru Hristos! El îşi aduce aminte de cuvântul Mântuitorului care zice: *Vulpile au vizuini şi păsările cerului cuiburi, iar Fiul Omul nu are unde să-şi plece capul.* El îşi aduce aminte toată viața că Mântuitorul a venit din cer, nu ca să facă voia Lui, ci voia Tatălui Său Celui din ceruri, cum zice la filipeni: *Hristos S-a făcut ascultător până la moarte şi moarte pe cruce.*

El îşi aduce aminte că Mântuitorul a fost rănit pe cruce şi adăpat cu oțet şi fiere, batjocorit, pălmuit, biciuit, ocărât, încununat cu spini, răstignit şi omorât. Şi când îşi aduce aminte că a luat crucea lui Hristos de bunăvoie, să se lege cu toată puterea să rabde: necazuri, ocări, foame, sete, boală, neputință, durere, usturime, părăsire, vinovăție, năpaste şi toate câte se ivesc în viață, care aduc scârbă, durere şi necazuri.

Deci călugărul, acum fiind stăpân pe voia sa, că nu-i copil, el singur cu mintea sa, cu inima sa şi cu limba sa declară că va duce de bunăvoie crucea lui Iisus Hristos, iar voi ați declarat aceasta prin naşii voştri când ați fost botezați.

Fraților, viața noastră este umbră şi vis. Nici o filosofie nu este mai înaltă în viața omului decât să-şi aducă aminte omul ce este el: „Ce sunt eu?” Că nouă, dacă ar încerca cei mai mari savanți din toată lumea, de la Apus şi Răsărit, să ne spună ce suntem, nu pot. Fiindcă omul este icoana Sfintei Treimi pe pământ şi nu-i făcut de oameni. Este făcut de Atotputernicul Dumnezeu. Numai El ştie ce-i omul, că l-a făcut din pământ şi i-a dat suflare de viață. Şi auzi ce zice că suntem noi după partea exterioară, că după partea cea nevăzută suntem chipul şi asemănarea lui Dumnezeu: minte, cuvânt şi duh; iar după partea asta, cu care ne vedem unii cu alții, auzi ce suntem; n-auziți la biserică de atâea ori? *Omul ca iarba, zilele lui ca floarea câmpului, aşa va înflori.*

Nu te mândri! Nu te umfla! Nu umbla cu capul în nori că eşti ceva! Că suntem praf şi cenuşă, floare şi umbră! Ce zice Scriptura? *Uscatu-s-a iarba şi floarea ei a căzut, iar cuvântul Domnului rămâne în veac.* Ce zice iarăşi Duhul Sfânt? *Omul, deşertăciunii s-a asemănat; zilele lui ca umbra trec.* Ce zice Duhul Sfânt? *Că s-au stins ca fumul zilele mele.* Ce zice Duhul Sfânt? *Anii noştri cu pânza păianjenului s-au asemănat.* Ce zice dumnezeiescul Iov? *Noi suntem de ieri şi zilele noastre ca umbra trec.* Ce zice acelaşi preaminunat bărbat? *Doamne, zilele mele ca umbra norului au trecut pe pământ.* Ce zice sfântul şi întru tot lăudatul Apostol Iacov de viața noastră? *Doamne, zilele noastre ca aburul s-au stins înaintea Ta.*

Ați auzit ce suntem? Floare, umbră, vis, pânză de păianjen, umbra norului pe pământ şi altceva nimic. Cu cele mai neputincioase stihii este asemănată viața noastră. Nu pune bază că azi eşti sănătos, că eşti frumos, că eşti bogat, că eşti tânăr! Astea sunt umbre şi vise. Cea mai mare nebunie, să nădăjduiască omul în sănătatea lui, în înțelepciunea lui, în puterea lui, în averea lui, în dregătoria lui şi în cinstea lui! Cea mai mare şi cea mai întunecată cursă a satanei, când omul se leagă de lucrurile de aici. Acestea sunt vânt, umbră, vis şi floare!

Deci fericiți şi de trei ori fericiți sunt acei creştini şi acei monahi, care toate lucrurile veacului acestuia le socotesc umbră şi vis, şi mintea lor pururea înaintează spre bunătățile cereşti, veşnice.

La moartea lui Adam, care a trăit 930 de ani, a venit arhanghelul Uriil din cer, când se chinuia cu moartea, şi i-a zis: „Adame, Adame, cum ți s-a părut viața?” Şi a răspuns Adam: „Aşa, Doamne, cum aş intra pe o uşă şi aş ieşi pe cealaltă”, şi asta era după 930 de ani!

Dar noi ce suntem? Floare, umbră şi vis. O mână de pământ spurcat, în fundul unui mormânt. Aceasta suntem după ce-am ajuns în pământ. Nimic nu se alege din om. Fericit este şi de trei ori fericit acela care va străluci cu sufletul său ca soarele înaintea lui Dumnezeu.

Aceasta o arată Mântuitorul când spune: *Atunci drepții vor străluci ca soarele în Împărăția Tatălui Meu.* Când auzi pe apostol că spune: *Alta este slava soarelui, alta slava lunii, alta slava stelelor; şi stea de stea se osebeşte întru slavă.*

Ieşiți afară când nu-i lună şi-i cerul înstelat frumos, şi vedeți că o stea luminează mai mult, alta mai puțin. Aşa stau sfinții în ceruri, diferit. Că după mărimea şi bogăția slavei lui Dumnezeu, sunt străluciți după faptele lor. Preadrept şi preasfânt este Dumnezeu să răsplătească fiecăruia după faptele lui. Acolo o să vedem noi care sunt cetele Bisericii, care sunt stelele cele luminate şi cele mai puțin luminate. Până atunci noi trebuie să credem cuvântul Scripturii, că *suntem umbră şi vis.*

Să ne silim să câştigăm bunătățile acelea de care spune marele Apostol Pavel, când s-a răpit până la al treilea cer: *Ceea ce ochiul n-a văzut şi urechea n-a auzit şi la inimă de om nu s-a suit;* acelea le-a pregătit Dumnezeu pentru cei ce-L iubesc pe Dânsul.

Deci fericit este sufletul acela care va câştiga mântuirea sufletului său, pentru că acela va fi mai mare decât toți împărații lumii şi va trăi nemărginit în veci cu Dumnezeu, împreună cu sfinții. Amin.

PREDICĂ LA CĂLUGĂRIA PĂRINȚILOR IERONIM ŞI AUGUSTIN

Iată că, cu pronia Preasfintei şi de viață făcătoarei Treimi, cu rugăciunile Presfintei Maicii

lui Dumnezeu şi ale tuturor sfinților care se roagă pentru noi, am avut fericita ocazie în seara aceasta să luăm parte la un botez călugăresc, mai bine-zis o nuntă duhovnicească. Vedeți dumneavoastră, din cele ce ați auzit din gura părintelui stareț, din cântările Bisericii, de la Apostol şi din Evanghelie, toate s-au referit la acestă taină la care suntem acum, adică la călugăria unor părinți.

Aceşti doi părinți au făgăduit înaitea Preasfintei Treimi, a Maicii Domnului şi a tuturor îngerilor şi sfinților, că de acum înainte vor sluji lui Dumnezeu în viața călugărească, având cele trei sfaturi evanghelice, adică cele trei voturi călugăreşti: **asultarea** până la moarte, **sărăcia** de bună voie şi **fecioria** până la uşa mormântului.

Da. Mari făgăduințe au făcut. Să dea Dumnezeu să nu uite nici ei, nici noi ceea ce am făgăduit, că n-am făgăduit unui om, nici unui boier, nici unui general, nici unui conducător, nici unui împărat. Am făgăduit înaintea Celui ce a făcut cerul şi pământul, Care le ține şi poartă grijă de toate.

Ați auzit ce zice în făgăduință: „Luați aminte că o să dați seamă lui Dumnezeu nu de cele ce ați făgăduit, ci de cele ce-ați lucrat după făgăduință”. Nu cumva să făgăduim una şi să facem alta. Dar fiindcă predica din seara aceasta priveşte şi pe monahi şi pe voi credincioşii, o să împărțim subiectul în două.

Oare voi, mirenii, nu aveți făgăduință? S-a întâmplat să luați parte la o făgăduință a noastră, la o călugărie, care este al doilea botez, după rânduiala tainelor creştineşti. Dar voi n-aveți făgăduință? Avem cu toții. Şi voi şi noi, toți creştinii, cea dintâi făgăduință am avut-o la dumnezeiescul Botez. Vai şi amar, că tare uităm! Că şi atunci am zis că ne lepădăm de satana şi de toate lucrurile lui; nu de unul sau două, ci de toate. Şi pe urmă călcăm şi facem toate răutățile, împotriva făgăduinței dumnezeiescului Botez.

Dar Dumnezeu nu poate fi mințit. Pe El nu-L putem minți. În ziua cea mare a Judecății va cere făgăduința Botezului de la toți creştinii, iar de la noi, monahii, îndoita făgăduință, şi de la Botez şi de la călugărie.

Iubiți frați, ați auzit ce zice în Evanghelie: *Cel ce vrea să-Mi urmeze Mie să se lepede de sine, să-şi ia crucea şi să-Mi urmeze Mie.* Oare pentru care pricină Hristos pune ca primă condiție, la cel ce vrea să-I urmeze Lui, lepădarea de sine? Auzi! N-a spus altceva. Să se *lepede de sine şi să-şi ia crucea,* adică să sufere toate necazurile şi ostenelile pentru Împărăția Cerurilor, pentru mântuirea lui.

Iată de ce a pus Dumnezeu prima condiție lepădarea de sine. Pentru că cel mai mare păcat sub cer la mintea omenească este iubirea de sine. Cum să nu ştie Preaveşnicul şi Preasfântul şi Preaînțeleptul Dumnezeu, dacă El ne-a făcut din nimic: Cum să nu ştie El care-i patima aceea care ne loveşte simțitor şi gânditor în toată vremea şi noi nici n-o cunoaştem?

Dar ce este iubirea de sine: Să întrebăm pe dumnezeiescul Maxim Mărturisitorul: „Iubirea de sine este iubirea nerațională față de trup”. Ai voie să iubeşti trupul tău, să-l îngrijeşti, că Dumnezeu ți-a dat minte, dar cum ai pierdut cumpăna şi te îngrijeşti mai mult de trup decât de suflet, te-ai pierdut. Că Apostolul zice: *Iar grija trupului să nu o faceți spre pofte.*

Avem datoria să dăm trupului mâncare, apă, odihnă, îmbrăcăminte, aer, lumină, tot ce-i trebuie, dar când vedem că face abuz şi vrea să tragă sufletul în gheenă cu toate poftele lui, te opreşti. Mie mi-a spus Domnul: „Pe nimeni să nu iubeşti mai mult decât pe Dumnezeu”. Care este porunca cea dintâi în Decalog? *Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot cugetul tău, din toată virtutea ta.* A luat cele trei părți ale omului: prin inimă, suflet; prin cugetare, mintea şi prin virtute, trupul. Deci toată ființa noastră să ne adâncim în iubirea de Dumnezeu cu toată ființa noastră. Asta-i prima poruncă.

Iar a doua, asemenea acesteia, zice: *şi pe aproapele tău, ca pe tine însuți!* Ai văzut că la porunca a doua îi pune măsură dragostei? Nu cu toată ființa. Nu să mă contopesc cu el. Nu, ci ca pe mine însumi. Şi eu, dacă doresc să mă mântuiesc, tot aşa îi doresc şi fratelui. Ce-a spus Mântuitorul în acestă privință? *Cel ce iubeşte pe tatăl său, sau pe mama sa, sau pe sora sa, sau pe fratele său,*

sau pe prietenii săi, sau holde, sau moşie, sau casă, sau vii, mai mult decât pe Mine, nu este vrednic Mie. Din clipa aceasta, de când am făgăduit lepădarea de părinți, nu mai suntem ai părinților trupeşti. Suntem ai lui Hristos!

Îmi aduc aminte, când a murit tata, Dumnezeu să-l odihnească, poate sunt 40 de ani, mama a trimis trei telegrame să mă duc. Eram cu grija mănăstirii atunci şi nu m-am dus la înmormântarea lui. „Îl va îngropa primăria, dacă nu va avea cine”, am zis; că mama era singură. Vine biata mamă plângând, după vreo lună de zile:

– Dragul mamei, n-ai venit la înmormântarea tatălui tău!

– Da? Dar eu n-am tată!

– Cum aşa?

– Nu!...

– Dar mamă?

– Nici mamă! De când am ieşit pe poarta voastră şi am plecat la mănăstire, aveam 14 ani şi ceva, nu mai am tată şi mamă, nu mai am soră, nu mai am frate, nu mai am prieteni, nu mai am nimic. De ce? Aşa spune Hristos: Că dacă iubiți pe aceştia mai mult, nu sunteți vrednici de Împărăția Cerurilor, *că tot cel ce va lăsa pentru Mine tată şi mamă şi casă şi holde şi moşii şi prieteni, însutit va lua şi viață veşnică va moşteni.*

Deci călugării noştri să audă şi să-şi deschidă urechile. După ce-au intrat frățiorii noştri aici şi călugării, nu mai au nimic cu casa. Nu mai au nimic cu prietenii, cu neamurile, cu rudeniile, în veac, că te-ai lepădat! Ați văzut în seara aceasta, în fața lui Dumnezeu: „Te lepezi de mamă? Te lepezi de tată?” „Aşa, Dumnezeu ajutând, cinstite părinte, mă lepăd!”

Voi n-ați zis la botez aşa? Şi voi ați zis că vă lepădați de satana, de toate lucrurile lui. Şi acum altă făgădință mai mare, decât este omul matur şi cu mintea lui şi cu voia lui vine şi făgăduieşte că se leapădă de toate, ca să slujească lui Hristos.

Vai de noi dacă ne-om întoarce cu mintea înapoi în lume, să mai avem de azi înainte tată şi mamă şi soră şi frate şi prieteni şi neamuri şi rudenii şi casă şi moşie şi cutare! Am fost trădători de Hristos! Mincinoşi şi fățarnici şi cei mai mari vicleni, că în fața lui Dumnezeu am zis că ne lepădăm de acestea, şi noi pe acestea le căutăm.

Nu! Când ai intrat în mănăstire ai murit lumii! Nu mai ai mamă, nu mai ai tată! Ai auzit ce spune Evanghelia? *De te sminteşte ochiul tău cel drept, scoate-l*. Că mai bine cu un ochi să mergi în rai, decât cu amândoi în iad. *De te sminteşte mâna ta cea dreaptă tai-o,* că mai vine cu o mână să mergi în rai, decât cu amândouă în iad.

Care-i mâna dreaptă şi ochiul drept? Avem un prieten, avem soție, avem mamă, şi ținem la ei ca la ochii noştri. Hristos m-a învățat: nu mai am mână dreaptă, nu mai am nimic, când e vorba de iubirea lui Dumnezeu. Pentru mine astea au murit. Eu una să ştiu: *din toată ființa mea să-L iubesc pe Dumnezeu.*

Iar vouă, celor de acasă, vă dorim mântuire. O singură datorie mai au cei din mănăstire față de tată, de mamă, de soție, de oricine ar fi acasă. Să-i învețe cuvântul lui Dumnezeu şi să se roage pentru mântuirea lor. Dar ca să se mai ducă să-i ajute pe ei, sau să plece din mănăstire, sau să fure nu ştiu ce din averea mănăstirii să dea la ai săi, acela este al doilea Iuda, pentru că s-a lepădat de lume numai cu gura, iar cu inima este în lume. Cu inima trăieşte la tatăl său şi la mama sa şi la soție şi la frați şi la surori.

Pentru ce s-a spânzurat Iuda? Evanghelia spune: *Căci pungă avea, şi ceea ce se punea într-însa lua* şi dădea la neamurile lui. Deci punga obştească. Parcă Hristos nu ştia, dacă era Dumnezeu? Dar îl lăsase liber, să vadă ce-o să facă. Şi s-a dus Duhul Sfânt de la el, că lua din averea obştii şi dădea la neamurile lui.

Nu-i voie! Ai intrat în mănăstire, te-ai unit cu Hristos, nu mai ai nimic al tău. Toate sunt ale obştii. Tu ai sufletul şi trupul şi acelea sunt roadele lui Iisus Hristos până la moarte, dacă vrei să le câştigi veşnic.

Aici este o lepădare de bună voie şi din toată inima, ca să iubeşti numai pe Dumnezeu şi

poruncile Lui. Ce însemnă monah? Monahul vine de la cuvântul grecesc *monos,* adică singur. Om care s-a însingurat pentru Împărăția Cerurilor. Ce înseamnă monah după dumnezeiescul Maxim? **Monah este cel care afară de lume stă cu mintea sa şi de-a pururea se roagă lui Dumnezeu.** Poate să fie în Bucureşti, poate să fie în Paris sau în Londra, poate să fie în Praga, poate să fie în orice capitală, el nu mai vede ale lumii, nu mai aude. El stă cu mintea înaintea lui Dumnezeu şi de-a pururea se roagă Lui. Acela este monah, care vede pururea pe Dumnezeu înaintea ochilor.

Dacă vrem să mergem pe calea împărătească, ne trebuie două ziduri până la moarte: unul de-a dreapta şi altul de-a stânga. Care sunt acelea? Să-i întrebăm pe Sfinții Părinți: **Zidul din dreapta este frica de Dumnezeu**. Ai auzit cum îl avea David pe acesta? *Văzut-am pe Domnul înaintea mea pururea, că de-a dreapta mea este ca să nu mă clatin.* Iar **zidul din stânga este cugetarea la moarte**. Că spune dumnezeiescul Isus Sirah: *Fiule, adu-ți aminte de cele mai de pe urmă ale tale, şi în veac nu vei greşi.* Totdeauna trebuie să călătorim cu mintea între cele două ziduri. Dumnezeu este de față şi vede în inima noastră. Totdeauna să ne gândim că nu ştim când vine moartea şi nimeni nu scapă de dânsa.

Când a fost întrebat Marele Vasile de filosoful Eubul din Alexandria: „O, Vasile, care-i cea mai mare înțelepciune în lumea creştină?" Ați auzit ce-a spus? „De-a pururea să vedem moartea înaintea noastră". Că strămoşii noştri, Adam şi Eva, cât au avut această armă, nu i-a înşelat satana. Mergeau până la măr: „Măi, nu mâncăm, că a spus Dumnezeu că o să murim!" A văzut satana că i-a înarmat Dumnezeu pe oameni cu cea mai puternică armă contra lui. Atunci s-a băgat în şarpe şi vine la Eva:

– Ce-a zis Dumnezeu?

– A zis că din toți pomii din Rai să mâncăm, dar din pomul ăsta să nu mâncăm, că în orice zi vom mânca, cu moarte vom muri.

– Nu-i adevărat! a zis diavolul.

– Vai de mine! De câte ori n-am poftit noi mărul ăsta, dar ne-am ferit de moarte!

– Nu-i adevărat! a zis satana. Ştii ce ascunde? Când veți mânca din măr, are să se deschidă ochii inimii voastre şi o să cunoaşteți binele şi răul, şi veți fi ca Dumnezeu. Dumnezeu, de frică să nu vă faceți ca El, v-a oprit să mâncați!

Dumnezeu spune să nu mănânce, iar şarpele spune să mănânce. Dumnezeu spune să nu mănânci că o să mori; şarpele spune că n-ai să mori, ci ai să te faci dumnezeu, ca să scoată frica morții din inima lor. Cum au mâncat, au dobândit moartea cea trupească după 930 de ani şi moartea cea duhovnicească timp de 5508 ani, în iad, pentru că au ascultat de satana, *că nu veți muri cu moarte.*

Aşa face diavolul, când te duce în fața unui păcat, zice: „N-ai să mori chiar acum! Fă păcatul! Doar mai ai timp de pocăință! Te pocăieşti mâine, poimâne, că doar eşti tânăr!" Iată aşa face! Este acelaşi care a vorbit din şarpe. Tot el vorbeşte şi acum. Dar de unde ştiu eu că ajung până dimineață? Hristos ne-a înarmat pe noi din toate vremurile cu această învățătură: *Privegheați şi vă rugați, că nu ştiți ziua nici ceasul, întru care Fiul Omului va veni.* Ştiu eu că ajung până dimineață? Sau de dimineață până seara? Cine mi-a spus? Câți nu mor de tineri şi mai vrednici ca noi. Deci nu ştim.

Iar diavolul ne pândeşte. Auzi ce spune Sfântul Apostol Petru: *Privegheați, că potrivnicul vostru diavolul umblă ca un leu răcnind, căutând pe cine să înghită.* Cum înghite el sufletele noastre? Prin păcat. I-am făcut voia lui, am făcut păcatul, ne-a şi înghițit. Suntem ai lui. De aceea trebuie mare veghere şi vouă credincioşilor şi nouă monahilor; pururea să-L vedem pe Dumnezeu înaintea ochilor noştri şi să avem cugetarea la moarte.

Pentru ce? Că nu ştim când vine moartea, căci Dumnezeu nu se uită la exteriorul nostru. Auzi ce spune la Ieremia: *Iadul este gol înaintea Mea, cum nu şi inimile voastre totdeauna?* Pururea citeşte şi cele mai subțiri gânduri din inima noastră.

Auzi ce spune Apostolul Pavel: *Cuvântul lui Dumnezeu este mai ascuțit decât toată sabia cea cu două tăişuri şi străbate până la despărțirea duhului de a sufletului.* Nu până la despărțirea

trupului de a sufletului, şi aceasta este despărţire mare, şi aceasta este unire negrăită, că sufletul este vărsat de Dumnezeu în trupul nostru ca focul prin fier, în toate fibrele corpului nostru, cele mai mici. Toate vasele sangvine şi capilare conţin suflet.

Dar ştiinţa lui Dumnezeu nu merge până la despărţirea sufletului de a trupului. Dar până unde? *Până la despărţirea duhului de a sufletului.* Voi ştiţi ce înseamnă aceasta? Întreabă pe dumnezeiescul părinte Grigorie Palama: „Acest duh de viaţă făcător este în chip de raze de lumină în mijlocul inimii". El este chipul şi asemănarea lui Dumnezeu în om: în minte, cuvânt şi duh. Acest duh de viaţă făcător este un dor gânditor, care stă între minte şi între cuvânt şi care în sine şi pe cuvânt şi pe minte, circumscrie exact cum face Duhul Sfânt în sânul Sfintei Treimi. Că Duhul Sfânt are şi pe Tatăl şi pe Fiul. Aşa-i duhul acesta, are şi mintea şi sufletul nostru. Este chipul şi asemănarea – icoana – Preasfintei Treimi. Şi ştiinţa lui Dumnezeu străbate până la despărţirea duhului de a sufletului. O unire negrăită, neînţeleasă nici de îngeri. Să nu credem noi că este vreun gând în inima noastră pe care nu-l ştie Dumnezeu sau nu-l vede.

Dacă vom avea această convingere, ne vom feri de tot păcatul. Dumnezeu vede pururea; nu ce gândesc eu acum, ci ceea ce voi gândi până mor, până mă fac o mână de ţărână în fundul unui mormânt. Că auzi ce spune: *Cele mai înainte gândite ale tale le-au văzut ochii Mei.* Nu ce gândesc acum. Până mă voi duce în groapă, Dumnezeu le ştie toate.

Şi atunci, dacă vom avea această convingere, ne vom feri de tot răul. Auzi ce spune Scriptura: *Cu frica lui Dumnezeu se păzeşte tot omul de la rău.* Şi iarăşi: *Fiule, adu-ţi aminte de cele mai de pe urmă ale tale, şi în veac nu vei greşi*. A părăsit strămoşul nostru frica morţii şi a intrat păcatul cel vechi pe care-l moştenim.

Aşa pătim noi, fiii lui Adam. Şi aceasta nu o grăiesc numai călugării, ci şi cu voi, că sunteţi aici suflete botezate în numele Sfintei Treimi. Şi noi şi voi trebuie să avem frica lui Dumnezeu în toată vremea şi frica morţii în toată clipa, dacă vrem să mergem pe calea împărătească, cum zice Scriptura: *Nu te abate nici la stânga, nici la dreapta.*

Cum vom uita frica de Dumnezeu şi frica morţii, devenim măturoiul dracilor şi batjocura lor. Ne legăm cu lucrurile veacului de aici, ne umplem de grijile cele blestemate şi Duhul Sfânt se duce de la noi. Auzi ce spune Marele Vasile: „Însă potop de ape multe, Doamne, către Tine nu se vor apropia". Care-i potopul? Acelaşi sfânt zice: „Grijile veacului acestuia". Grija! Grija după lucrurile veacului acestuia; mintea, fiind legată cu grijile acestea, nu poate să se apropie de Dumnezeu. Că zice: „Însă potop de ape multe, Doamne, către Tine nu se vor apropia".

Auzi ce spune dumnezeiescul Părinte Isaac Sirul: „Mintea cea tulburată nu va scăpa de uitare şi înţelepciunea acesteia uşa n-o deschide". Şi Sfântul Talasie Libanul zice: „Nu poţi, cu grija lumii fiind înfăşurat, să mai ai cu tine şi frica lui Dumnezeu".

Vezi? Toate acestea ne trag să ne lege cu pământul şi cu păcatul şi cu moartea. Să fim atenţi că le spun şi călugărilor şi fraţilor la mărturisire: „Măi, du-te unde te trimite la ascultare, dar să nu crezi că acolo eşti fără Dumnezeu! Să ai pe Hristos în minte şi în inimă, că cine face ascultare în mănăstire fără rugăciunea inimii, argăţie face. Cum ai sta la un boier! Nici o plată n-are de la Dumnezeu. Iar cine face ascultare cu dragoste şi are pe Hristos în minte, fiu al lui Dumnezeu după dar se face", spune Sfântul Isaac Sirul. Şi acestea le zice şi pentru noi şi pentru voi. Şi nouă şi vouă ne trebuie frica lui Dumnezeu şi frica morţii.

Să revenim oleacă asupra călugăriei. Fraţii noştri, monahii Ieronim şi Augustin, au luat două nume a doi sfinţi mari de la Apus, contemporani cu Sfântul Ioan Gură de Aur. Mari scriitori. Sfântul Augustin, teologul inimii, teologul sentimentelor, şi Ieronim, mare scriitor şi mare apologet al dreptei credinţe, care a trăit în secolele III – IV.

Să dea Dumnezeu să le urmeze şi ei viaţa. Să aibă întotdeauna în mintea lor „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul" şi totdeauna să creadă „că poate nici o oră nu mai trăiesc şi voi muri". Atunci vor fi cei mai înţelepţi călugări şi cei mai buni şi cei mai apăraţi de toate ispitele diavolilor. Pentru că frica de Dumnezeu şi frica morţii, şi pe voi credincioşii şi pe noi monahii, ne păzeşte de tot păcatul.

Aşa să ne ajute bunul Dumnezeu la toţi să nu uităm frica lui Dumnezeu, să nu uităm frica morţii, şi atunci vom merge drept pe cărarea cea dreaptă a mântuirii noastre. Amin.

DIN PRISOSUL INIMII GRĂIEŞTE GURA

De multe ori pierdem toată osteneala noastră şi toată fapta bună dacă nu păzim două lucruri: mintea şi limba. Că tot păcatul se începe de la minte, de la gând şi toată fapta rea se exprimă întâi prin limbă. Zice Mântuitorul că *din prisosinţa inimii grăieşte gura*. Şi Solomon zice: *Mai bine este a cădea de la loc înalt, decât a cădea din limbă*. Ferească Dumnezeu! De aceea trebuie mare băgare de seamă.

Limba este organ cu care lăudăm pe Dumnezeu, la fel şi mintea. Dar vrăjmaşul le ia amândouă aceste organe: mintea o întunecă cu gânduri rele şi limba cu cuvinte rele. Şi atunci omul devine unealta vrăjmaşului, că şi gândurile lui sunt spurcate şi limba şi cuvintele lui. Trebuie mare băgare de seamă.

O femeie păcătoasă şi-a pus îndreptare la o mănăstire şi a început să ducă o viaţă sfântă. Post, rugăciune, milostenie, că era văduvă acum. Toată lumea se minuna în sat cum femeia aceea şi-a schimbat viaţa. Înainte o ştiau toţi. Îi murise soţul, iar copiii îi avea pe toţi căsătoriţi. Mai avea un păcat, săraca, pe care nu-l putea lăsa. Toate celelalte le lăsase. Făcea şi milostenie multă şi post ţinea, dar nu tăcea din gură. Să spună ceva de cumătra, de cumnata, de cutare. Când a venit la duhovnic, a zis: „Părinte, am postit posturile, am făcut milostenie, fac pravilă, citesc prin sfintele cărţi; ei, dar limba asta n-o pot eu stăpâni! Mai vorbesc de unul, mai zic de altul, mai spun o minciună, mai spun o glumă, mai cutare".

Era primăvară, când se arau grădinile şi ogoarele. Duhovnicul îi zice: „Uite ce este, mătuşă, nici eu nu-ţi dau canon mare; dar n-ai voie să te împărtăşeşti până nu vei face canonul acesta". „Care?" Duhovnicul avea un butoi mare cu sământă de scai. Ştiţi cum e sământa de scai, ca de ceapă. Măruntă. I-a dat mătuşii un pumn bun de sământă de scai şi i-a zis: „Uite ce! Când vei ara grădina, să te duci să semeni scaiul ăsta prin grădină, cât e grădina de lungă, şi pe-o brazdă şi pe alta".

Şi a semănat scaiul. Au crescut păpuşoii, dar au ieşit şi scaii. La prăşit a tăiat din ei, dar n-a putut să-i taie pe toţi. Când a venit femeia în Postul Sfintei Mării, o întreabă duhovnicul: „Ai semănat scaii?" „Da". „Ţi-am spus că nu-i greu. Mata ai zis că păcatele pe care le faci cu limba nu-s grele. Eu ţi-am dat să semeni scai. Du-te şi-mi adu acum înapoi toate seminţele acelea pe care le-ai semănat". „Vai de mine, părinte, zice, eu am prăşit, dar din nebăgare de seamă scaii aceia au făcut sământă, a venit vântul şi a dus-o la megieşi, pe câmp. S-a umplut lumea de scai". Zice preotul: „Nu-ţi dau împărtăşanie până nu-mi aduci sământa înapoi". „Imposibil, părinte. S-a dus sământa de scai! A luat-o vântul, a făcut scai, s-a înmulţit...".

Vezi? Aşa sunt şi cuvintele noastre. Cuvintele noastre, dacă sunt rele, pe unde nu au ajuns? Au făcut sământă, au prins rădăcină şi s-a umplut lumea de cuvinte rele. Cuvintele noastre sunt sământă de scai. După cum nu poţi aduna sământa înapoi, după ce-ai semănat-o – la vreun an de zile, după ce s-a umplut câmpia de scai –, aşa nu putem să adunăm răutatea şi păcatul pe care le-am semănat noi prin limbă. De aceea trebuie mare pază a limbii. Ai văzut ce spune Solomon: *Cine nu păzeşte gura şi limba sa, nu se poate mântui.*

Dar Dumnezeu nu ne-a făcut să fim muţi. Ne-a dat limbă să vorbim. Dar ceea ce vorbim, să fie spre slava lui Dumnezeu şi ceea ce este de trebuinţă. Deci când vedem că începem a vorbi de rău pe altul, să stăm pe loc, că semănăm scai, şi îl duce vântul în mai multe inimi. Să băgăm de seamă!

DIAVOLUL CARE S-A TRANSFORMAT ÎN ÎNGER DE LUMINĂ

Smerenia este o faptă bună pe care nu o poate avea dracul. Noi postim, dar el nu mănâncă

niciodată; noi ne ostenim, dar el nu stă degeaba; noi citim cărţi, dar el este teolog mare, ştie toată Scriptura pe de rost. Orice am face noi, face şi el. Una nu face el; nu se smereşte, nu poate zice „iartă-mă”!

Am să vă spun o istorioară sfântă din cartea *Everghetinos*. La o mănăstire de maici, o călugăriță, săraca, era paraclisieră, în viața de obşte. Paraclisierul se duce la ora 11 noaptea, că Utrenia se face la miezul nopții, şi scoală pe stareță. Aşa am apucat şi noi. Când eram paraclisier, aveam un clopoţel în mână şi un ciocan. Mă duceam şi băteam de trei ori în uşă şi ziceam: „Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noştri, Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi!”, iar cel din casă zicea: „Amin”.

Sunam clopoţelul şi plecam la altul. Aşa era rânduiala şi aşa am apucat noi. Aşa era şi această călugăriță. Ea, ca să nu doarmă, ce făcea? Citea la Psaltire şi cu seară şi până la Utrenie, şi când era ora 11 noaptea fuga la stareță să ia blagoslovenie ca să meargă să toace, să scoale maicile la rugăciune.

Diavolul avea mare ciudă pe ea, că-l ardea cu Psaltirea. Dar ea ani de zile s-a ostenit aşa. Şi ce s-a gândit diavolul să-i facă, ca s-o ocărască stareța şi maicile? Se ducea dracul noaptea şi-i trăgea clopotele. Dar nu le trăgea când trebuie. De-abia adormeau maicile şi numai ce auzeai: „Bang, bang, bang...”. O chema stareța:

– Nebună, hăi, dar de-abia au adormit maicile, de ce tragi clopotele?

Dar ea zicea:

– Iartă-mă, maică stareță, că am greşit!

Ea nu ştia că-i dracul, credea că altă călugăriță vrea să-i facă ei rău. Altă dată, de două ori le trăgea, şi de cu seară şi după miezul nopții, după ce adormeau maicile. Numai la vreme nu le trăgea, ca să tulbure pe călugărița care citea la Psaltire.

Dar ea ce-a făcut? „Măi, am să mă duc în clopotniță! Tot nu dorm!” Şi a luat Psaltirea, o cruce în mână şi nişte lumânări, că nu erau pe atunci becuri, ca să citească în clopotniță, să vadă care-i maica aceea, că de atâtea ori au pus-o la canon şi stareța şi duhovnicii, că sună clopotele înainte de vreme.

Când s-a dus acolo, vine dracul. Pune un picior pe-un geam şi un picior pe celălalt şi se agață cu mâna de funie ca să tragă clopotele. Dar ea, cum era cu crucea, când l-a văzut, a zis:

– În numele lui Iisus Hristos, stai! Să te lege puterea dumnezeirii!

– Văleu, roaba lui Dumnezeu, dă-mi drumul, că nu mai vin niciodată!

– Nu. Stai!

– Dă-mi drumul! Mă jur că nu mai vin la mănăstirea asta!

– Nu! Stai să vină maica stareță şi maicile din consiliu, care de atâtea ori m-au pus la canon, că eu trag clopotele.

– Dă-mi drumul, roaba lui Dumnezeu!

– Nu. Să te lege puterea lui Dumnezeu şi Sfânta Cruce! Stai aşa, cu mâna pe funie!

Şi ea săraca s-a dat jos din clopotniță şi s-a dus la stareță.

– Maică stareță!

– Ce-i cu tine?

– Hai să vezi cine trage clopotele, că de atâtea ori m-ai pus la canon!

Maica stareță a luat câteva maici din consiliu şi s-a dus să vadă cine trage clopotele. Ea a crezut că este o maică care trage clopotele, ca s-o supere. Când a ajuns şi l-a văzut:

– Văleu! Maică, alungă-l de aici! Vai de noi, murim de frică! Îi urât tare!

Şi, pe fugă, când a văzut că dracu-i clopotar!

– Nu! Lăsați-l! Nu poate să se ducă, că-i legat.

Dar el striga:

– Dați-mi drumul, roabele lui Dumnezeu, că nu mai vin la mănăstirea asta în veac!

– Nu! Stai aici să aduc tot soborul mănăstirii să-ți ceri iertare de la maici, că ai tulburat toate maicile când ai sunat clopotele înainte de vreme!

– Asta n-o pot face!

Ai văzut răutatea diavolului? „Asta n-o pot face”. Ei aşa zic în iad: „Nu vom sluji Ție! Nu vom sluji Ție!” Tot împotriva lui Dumnezeu, căci au căzut din mândrie.

Şi au tras clopotele să se adune maicile.

– Măi, dracul în clopotniță! Îl pune aceea să-şi ceară iertare.

Când îl vedeau, țipau şi fugeau care într-o parte, care în alta.

– Zi „iartă-mă”, îi spuneau maicile.

– Nu pot, că dacă zic mă fac înger!

– Asta vrem noi! Să vedem un drac că s-a făcut înger cum a fost înainte.

Vezi, dacă a căzut din mândrie, nu poate zice „iartă-mă”. Aşa şi noi. Când vei vedea că cineva îți cere iertare, şi tu dacă nu zici: „Dumnezeu să te ierte!”, eşti asemenea cu dracul care nu poate zice „iartă-mă”. „Nu vreau să zic „iartă-mă”! Dar de ce? El este vinovat, nu eu!”

– Nu zic „iartă-mă”!

Atunci a zis călugărița:

– Uite ce-i! Dacă nu zici „iartă-mă”, să ne cânți o cântare cum cântai tu când erai înger înainte.

– Dacă voi cânta, vă topiți ca ceara.

– Nu ne temem!

– Şi ce cântare să cânt?

– Cântă Trisaghionul: *Sfinte Dumnezeule.*

Când a început să cânte, plângea tot soborul mănăstirii. Cânta frumos tare. Dar ştii cum cânta? *Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte*, şi gata. Până acolo! „Miluieşte-ne” nu voia să zică.

– Zi „miluieşte-ne”!

– Nu pot, că dacă zic mă fac înger!

– Asta vrem noi! Cântă *miluieşte-ne*, că nu-ți dau drumul. Aici te țin legat şi mâine, să vină toate satele să te vadă aici clopotar! Puterea dumnezeirii să nu-ți dea drumul până nu zici *miluieşte-ne.*

Cânta frumos: *Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte* şi iar se oprea. *Miluieşte-ne* nu zicea.

– Zi *miluieşte-ne!*

– Nu pot!

– Să te ardă puterea Sfintei Cruci!

– Văleu! Dați-mi drumul, că nu mai vin în veac aici! Am să spun la tot iadul ce-am pățit aici.

– Nu! Zi: „Miluieşte-ne pe noi”!

Când a văzut că-l arde puterea Sfintei Cruci, a cântat. Şi când a cântat *miluieşte-ne pe noi,* a strălucit ca soarele şi a zburat la cer. S-a făcut înger. Şi atunci maicile au început a face metanii:

– Mulțumim Domnului că am văzut un drac care s-a făcut înger înapoi, că a zis *miluieşte-ne pe noi!*

De aceea, dacă cineva a greşit ceva, să zică imediat: „Iartă-mă, frate, că am greşit!”

CHEMAREA LUI DUMNEZEU ŞI ASCULTAREA OMULUI

Frați creştini, vreau să vă vorbesc despre chemarea lui Dumnezeu şi de ascultarea omului de Dumnezeu şi de ascultarea tuturor zidirilor Sale. Dar vreau mai ales să vorbesc despre chemarea neamului celui cuvântător al oamenilor şi să vă spun în câte chipuri ne cheamă Dumnezeu pe noi.

Dumnezeu cheamă popoarele pământului la pocăință prin foamete, cu secetă, cu boli, de parcă le-ar spune: *Iată, Eu sunt Acela despre Care spune Ieremia proorocul că voi da ploaie peste*

zece cetăţi şi peste două nu va ploua. Şi iarăşi, voi da ploaie peste două cetăţi şi peste zece n-am să dau ploaie, ca să vă arăt că Eu sunt Dumnezeul norilor şi Tatăl ploilor, cum a zis şi Iov.

Am auzit că la televizor, când se dă buletinul meteorologic, se arată harta ţării spunându-se: aici plouă, şi se arată vreo 10-15 puncte unde plouă în ţară, iar în cea mai mare parte a ţării nu plouă. Auzind acesta, foarte m-am folosit. Şi mi-am adus aminte de cuvintele proorocului Ieremia şi mi-am zis: Iată cum se împlinesc sub ochii noştri, că plouă în câteva sate şi în 20-30 nu plouă.

Deci în mâna lui Dumnezeu sunt ploile şi norii şi furtunile şi vânturile. Căci spune Hristos: *Anii şi vremile le-a pus Tatăl întru a Sa stăpânire.* Nimeni nu-I poate cere socoteală Lui de ce a lăsat secetă sau furtună; nimeni nu poate opri vânturile şi ploile, nimeni nu le poate aduce, decât mâna cea atotputernică a lui Dumnezeu. Deci, iată, uneori ne cheamă Dumnezeu cu secetă, alteori cu grindină, alteori cu fulgere, când trăsneşte în munţi, alteori ne cheamă cu foamete, alteori cu boli.

Alteori dă Dumnezeu boală şi molimă şi nu este casă unde să nu fie un bolnav. Alteori ne cheamă cu războaie, alteori cu robie, alteori cu glasul Scripturilor când zice: *Veniţi la Mine toţi cei osteniţi şi împovăraţi şi Eu vă voi odihni pe voi.* Şi altă dată zice: *Cel ce vrea să vină după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea sa şi să-Mi urmeze Mie.*

Deci iată că ne cheamă Dumnezeu şi prin stihii, şi prin cutremure şi prin secetă; ne cheamă popoarele la El să cunoască că este un Tată în cer şi că poate face cu popoarele câte voieşte.

Cum spune Isaia? *Doamne, Tu ai zidit pământul ca o nimica şi toate popoarele pământului înaintea Ta sunt ca o picătură într-o cadă* (Isaia 40, 15). Ce putere are o picătură într-o cadă? Sau ce este de vei lua o lingură de apă din oceanul cel fără margini al mărilor? Aşa suntem noi de mici şi de slabi înaintea lui Dumnezeu. Ne cheamă Dumnezeu prin glasul Scripturii, ne cheamă prin glasul zidirilor ce pornesc asupra noastră cu secetă sau cu ploaie prea multă sau cu cutremur; ne cheamă Dumnezeu prin arşiţă, dar ne cheamă şi în alt fel.

Cum? Prin glasul conştiinţei. Nu vezi, când păcătuim sau greşim, ne mustră cugetul îndată. Te întreabă: „Omule, de ce ai făcut asta? De ce ai furat de la vecinul? De ce ai luat femeia altuia? De ce ai omorât pruncul nevinovat în pântece? De ce ai râs de cele sfinte? De ce fumezi: De ce nu mergi la biserică Duminica şi sărbătoarea? De ce nu creşti copiii în frica lui Dumnezeu? De ce nu posteşti cele patru posturi de peste an şi vinerea şi miercurea şi te faci asemenea cu iudeii? De ce urăşti pe fratele tău? De ce huleşti pe Dumnezeu când eşti în scârbă?”

Prin toate ne mustră conştiinţa când greşim. Ea este glasul lui Dumnezeu care ne cheamă la El: „Omule, ai greşit. Eu te iert, dar să nu mai faci. Vino la Mine, căci la Mine este izvorul iertării, al iubirii şi al milostivirii. Pune început bun de azi înainte, să nu mai păcătuieşti”.

Deci conştiinţa este glasul lui Dumnezeu în inima noastră. Această lege s-a pus înainte de toate legile omeneşti.

Zic o seamă de oameni puţin credincioşi: „Pe noi, creştinii, Dumnezeu o să ne judece şi o să ne pedepsească după Evanghelie, dar popoarele care nu cunosc pe Dumnezeu, cum este China, cum este Japonia, India, care se închină la zei şi la vrăjitori, cum are să le pedepsească Dumnezeu? Căci n-au avut Evanghelia şi n-au ştiut ce este păcat. De aceea nu se pot îndrepta”.

Auzi ce spune dumnezeiescul Apostol Pavel în Epistola sa către Romani: *Cele nevăzute ale lui Dumnezeu, de la începutul zidirii lumii prin făcători înţelegându-se se văd, adică veşnica Lui putere şi dumnezeire* (Romani 1, 20). Deci toate popoarele lumii, în ziua judecăţii, se vor judeca după patru legi. Aşa dogmaticesc Sfinţii Părinţi. Cei ce n-au avut legea scrisă, se vor judeca după două legi: după legea conştiinţei, pe care a pus-o în om la zidirea lui, şi după legea zidirilor. Cum, după legea zidirilor? Iată cum:

Toate care sunt în jurul nostru vorbesc cu noi. Căci spune Sfântul Grigorie de Nyssa în *Viaţa lui Moise*: „Ca o trâmbiţă din înaltul cerului vorbesc zidirile cu noi şi strigă că este un Ziditor”. Şi ce spune proorocul David: *Cerurile spun slava lui Dumnezeu şi facerea mâinilor Lui o vesteşte tăria.* Cum vorbesc cerurile cu noi? Cum vorbeşte tăria cu noi şi vesteşte puterea lui Dumnezeu? Iată cum:

Când te uiți seara la cerul înstelat şi-l vezi plin de stele şi împodobit ca un candelabru plin de lumină şi vezi luna plină strălucind pe cer şi rânduiala cea prea frumoasă cu care se conduc stelele şi galaxiile şi constelațiile cerului cu atâta precizie, încât nici cei mai mari savanți ai lumii nu ajung să facă calendarul după ele, atunci zici cu proorocul: *Doamne, ce este omul, că-l pomeneşti pe el, sau fiul omului, că-l cercetezi pe el?* Şi atunci îți dai seama că aceste stele, aceste mişcări ale lor sunt făcute şi purtate de mâna lui Dumnezeu. El a fost Creatorul, El este Cârmuitorul lor. Îți dai seama că lumea aceasta are o minte care le îndrumă, că este un Dumnezeu Care le-a făcut şi o mână nevăzută care le poartă de grijă, ca şi nouă.

Aşa vorbesc cerurile cu noi, încât văzându-le, cunoaştem prin ele pe Ziditorul cerului. Când ne uităm la soare şi-l vedem cum luminează, că nu putem să-l privim decât câteva minute şi orbim, ne aducem aminte de Cel ce a făcut soarele atât de frumos, atât de luminos. Şi ne dăm seama că Cel ce l-a făcut pe el, Soarele dreptății, străluceşte de miliarde de ori mai mult ca el. Şi aşa soarele laudă pe Dumnezeu. Căci se zice: *Lăudați-L pe El soarele şi luna, lăudați-L pe El toate stelele şi lumina.* Cum Îl laudă luna, stelele, cerurile, tot firmamentul, toată zidirea?

Prin existența şi prin mişcarea lor. Căci „altele sunt contemplațiile zidirilor şi altele sunt legile lor", zice Sfântul Maxim Mărturisitorul în *Filocalie.* Contemplația are loc când ne gândim la cine le-a făcut. Iar legile lor sunt rânduielile după care se mişcă în univers. Şi amândouă sunt făcute de Dumnezeu: existența lor şi legile după care se mişcă ele. Aşa vorbesc cu noi soarele, luna, stelele şi cerurile, florile şi păsările, animalele şi fiarele, văile şi apele, noianurile şi aerul, vânturile şi toate stihiile. Toate vorbesc cu noi şi ne spun că este un Ziditor, un Dumnezeu în cer Care le-a făcut, le ține şi le mişcă.

Deci după legea conştiinței şi după legea zidirilor se vor judeca cei ce n-au avut legea cea scrisă. Începând de la Moise, căruia Dumnezeu i-a dat tablele Legii pe Muntele Sinai, poporul iudeu se va judeca după Legea scrisă, dar toate popoarele care au cunoscut Evanghelia, se vor judeca după Legea darului, legea dragostei şi a desăvârşirii. De la începutul lumii, astăzi şi veşnic, zidirea vorbeşte despre Ziditorul ei.

Un necredincios oarecare mergea pe Oceanul Atlantic, pe un vapor mare, un transatlantic. Şi un sărman misionar predica pe vapor noaptea despre Dumnezeu, despre minunile Lui care se văd pe cer, sus, pe pământ şi în ape. Iar necredinciosul, ca să ia în batjocură pe misionar, a luat binoclul şi se tot uita lung la stele. Iar misionarul lui Hristos predica cu foc, pentru că Dumnezeu dă putere multă în cuvânt celor ce-L binevestesc pe El şi-L predică pe Dumnezeu Cel adevărat, pe stăpânul Zidirii.

La urmă vine cel necredincios şi zice către preot: „Părinte, tot predici pe Dumnezeu, dar eu m-am uitat prin binoclu la stele şi nu L-am văzut. Nu ştiu unde-I". Iar misionarul lui Hristos i-a spus: „Bine zici, frate, că nu-L vezi, şi în acest fel nici n-ai că-L vezi în veacul veacului. Dar ştii de ce? Ca să-L vezi pe Dumnezeu trebuie să cureți inima de necredință şi de păgânătate, căci aşa ne învață pe noi Evanghelia, spunându-ne în fericirea a şasea: *Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu.* Deci drept ai zis, pentru că nu L-ai văzut şi nici n-ai să-L vezi în veacul veacului, până ce nu-ți vei curăți inima ta de necredință, de răutate şi de păcate. Atunci ai să-L vezi pe Dumnezeu prin lumina credinței".

Aşa şi azi. Sunt mulți oameni care nu aud chemarea lui Dumnezeu. Şi dacă nu o auzim, o să pună biciul pe noi, o să ne cheme mai aspru. Dacă ne vom întoarce, El o să dea ploaie timpurie şi belşug şi sănătate şi fericire, că în mâna Lui este viața şi moartea. Iar dacă nu, ştie El cum să tragă frâul calului. Căci zice Ilie Miniat că lumea aceasta este ca un cal sirep, care aleargă pururea spre pierzare, aleargă la păcate, spre fundul iadului. Dar Dumnezeu va pune frâu acestui cal neastâmpărat. Şi care e frâul calului? Care e frâna lui Dumnezeu cu care trage lumea la Dânsul? Sunt bolile, seceta, robiile, războaiele, moartea, suferințele şi toate necazurile.

Când este război, ce cerem? „Dă, Doamne, pace!" Când suntem bolnavi cerem: „Dă-ne, Doamne, sănătate". Când nu plouă: „Dă-ne, Doamne, apă, că murim de sete!" Când suntem robi: „Scapă-ne, Doamne, de robie!" Deci bine ne face Dumnezeu. Ştie El să țină în frâu această lume,

care aleargă ca un cal siret la prăpăd, la pierzare. Auzi ce spune proorocul: *Însă cu zăbală şi cu frâu, Doamne, fălcile lor vei strânge, ale celor ce nu se apropie de Tine.* Nu ne apropiem de bună voie, ne pune zăbală şi frâu şi ne întoarce înapoi, pentru că are putere, căci este Dumnezeu, Care poate să coboare în iad, să ridice, să omoare şi să facă viu.

Deci, fraţii mei, când vom înţelege că Dumnezeu ne cheamă prin boli, prin suferinţe, prin pagube, prin necazuri, prin robie, prin secetă, să nu stăm împietriţi, ci să ne întoarcem acasă la Tata şi să zicem: „Iartă-ne nouă, Doamne, păcatele şi ne miluieşte pe noi". Atunci Bunul Dumnezeu ne iartă, pentru că El nu ne ceartă din ură. Adevăratul părinte nu bate copiii săi din ură. Doamne fereşte! Care mamă sau tată ar vrea să-şi bată copiii degeaba, să-şi bată joc de dânşii? Nu! Ci dacă vede că vreunul azi nu ascultă şi mâine nu ascultă şi poimâine nu ascultă, şi-i încăpăţânat şi-i răspunde împotrivă şi face după voia lui cea rea, pune mâna fără să vrea pe vargă sau pe curea sau pe băţ. Pentru ce? Pentru că vede că acest copil a pornit pe căi rele şi merge din rău în mai rău, se duce în prăpastie şi dacă îl va bate mai pe urmă, va fi prea târziu.

Aşa face şi Dumnezeu cu noi. Noi suntem toţi fiii lui Dumnezeu după dar. Auzi ce spune Scriptura: *Eu am zis: dumnezei sunteţi şi fii ai Celui Prea Înalt toţi. Iar voi ca nişte oameni muriţi şi ca unul din boieri cădeţi,* adică ca unul din diavoli. Dacă suntem fiii lui Dumnezeu după dar şi avem darul punerii de fii prin Sfântul Botez, avem Biserica mamă şi pe Dumnezeu Tată, după cum zicem pururea: *Tatăl nostru, Care eşti în ceruri,* dacă-i aşa, să stăm pururea cu ochii minţii la Tatăl nostru şi să ştim că dacă nu vom voi de bună voie să-L iubim şi să-L cunoaştem că există, El va pune mâna pe vargă.

Dar mai bine să ascultăm din dragoste şi să-L iubim pe Dumnezeu şi să facem poruncile Lui din cuminţenie, ca El pururea să aibă milă de noi şi să ne poarte de grijă.

Apostolii au ascultat de Hristos, proorocii au ascultat, cerul ascultă, pământul ascultă, roua ascultă, grindina ascultă, stelele ascultă, noianurile şi toată natura ascultă! Numai omul, fiinţa cea raţională, nu vrea să asculte de Părintele său Cel ceresc. Dar băgaţi de seamă că mâna lui Dumnezeu are şi vargă cu care ne poate bate.

Deci să stăm bine, să luăm aminte! Să nu uitaţi, de astăzi înainte, că orice necaz care vine peste noi, este o chemare a lui Dumnezeu. Căci zice: *Dumnezeu bate pe tot fiul pe care-l primeşte.*

Şi să nu cârtim dacă suntem chemaţi într-un fel sau altul, căci spune Apostolul Pavel: *Fiecare, întru ceea ce este chemat, întru aceea să rămână!*

Te-a chemat Dumnezeu sărac, nu dori să te îmbogăţeşti; te-a chemat să fii călugăr, călugăr să rămâi până la moarte; te-a chemat să fii preot, preot vrednic să fii; te-a chemat să fii meseriaş, meseriaş bun şi cinstit să fii; te-a chemat să fii filosof sau mecanic sau în alt serviciu, aşa să rămâi. Dar să slujeşti cu cinste, să cunoşti că Dumnezeu este Cel ce te-a chemat într-un fel sau altul şi fiecare din noi *întru ceea ce este chemat, întru aceea să rămână!* Amin.

SFATURI DUHOVNICEŞTI

– Părinte, ajungem uneori într-o astfel de stare, încât nici nu ne putem ruga, nici nu putem dormi, nici nu putem mânca, nici nu putem vorbi, nu avem nici o dispoziţie.

– Auzi ce zice dumnezeiescul părinte Isaac Sirul, că eu nu voi înceta să aduc pilde, nu de la mine, că eu sunt izvorul a toată răutatea şi viclenia. Ce vorbim, vorbim de la Sfinţii Părinţi ca să ne folosim. Când vei vedea că eşti într-o astfel de stare, te sfătuiesc, omule, să te culci. Şi chiar de nu dormi, stai culcat să se liniştească simţirea.

– Dacă nu avem Sfânta Liturghie în fiecare zi la mănăstire, cum ne putem mântui?

– Nu numai Liturghia te mântuieşte. Nu auzi ce spune Sfântul Grigorie Sinaitul? „Cine are rugăciunea minţii, are şi Liturghia, are şi toată pravila Bisericii tot timpul". D-apăi acei care au trăit în pustie, cum a fost Sfântul Marcu de la peşteră, la care s-a dus Sfântul Serapion, de 95 de ani nu

văzuse om, acela stătea la slujbă? Era în timpul prigoanelor. Şi ai văzut, când se ruga era stâlp de foc de la pământ până la cer. „Dar cei care au trăit în pustie ani de zile, cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur, şi se împărtăşea la trei-patru ani, oare pentru nevrednicie se împărtăşeau aşa rar?”

Auzi ce spune Sfântul Efrem: „Biserici aveau pe limbile lor şi altare în inimile lor”. Totdeauna erau în comuniune cu Dumnezeu în rugăciune. Pentru că rugăciunea care se face în biserică este rugăciune obştească. Dar nu cumva să rămânem numai la aceasta şi să nu avem o rugăciune proprie, că ne înşelăm. Că spune Sfântul Teofan Zăvorâtul: „Vai de cei ce au îngheţat la rânduiala tipicului bisericesc şi n-au rugăciunea lor proprie!”

– **Dar nu este păcat ca atunci când este Liturghia, eu să zic rugăciunea inimii sau altă rugăciune şi să nu fiu atent la slujbă?**

– Nu-i adevărat! Pentru că are mare legătură liturghia inimii cu cealaltă de la sfântul altar. Aceasta este o rugăciune obştească şi are mare putere, mai ales Sfânta Liturghie, şi o ajută pe cea din inimă. Că dacă vine o prigoană şi te-ai dus în pustie, sau într-un sat, sau într-un bordei, mai ai Liturghie?

În măsura în care se roagă, auzi ce zice Sfântul Nicodim Aghioritul, **mintea este preot, inima este altar; jertfa care se aduce pe acest altar este alegerea şi buna voinţă**, că de bună voie alerg să mă rog lui Dumnezeu, **iar mirosul de bună mireasmă, tămâia, care se ridică de pe altarul inimii, este rugăciunea**, *să se îndrepteze rugăciunea mea ca tămâia înaintea Ta.* De pe altarul inimii. **Omul este un fel de biserică în biserică.**

În zadar te duci în altarul ăsta, dacă nu ai rugăciunea cea din inimă. Puţin îţi foloseşte. De aceea, mergerea la biserică îţi ajută foarte mult ca să întăreşti rugăciunea din inimă, dar nu o schimbă pe aceea. Tocmai rugăciunile şi momentele Sfintei Liturghii, dacă tu ai lucrare lăuntrică, îţi întăresc această lucrare. Mai mult îţi învăpăiază inima de dragostea lui Dumnezeu, când iese cu Sfintele Daruri, căci credinţa vine prin auz.

Ai văzut că a întrebat cineva pe Sfântul Nichifor: „Dacă merg în biserică, să ascult strana şi Liturghia şi celelalte, sau să zic rugăciunea inimii?” Dacă n-ai sporit în rugăciunea minţii, ascultă cu mare atenţie Liturghia şi strana, care te ajută să te concentrezi cu mintea în inimă. Foarte mult te ajută.

Iar dacă ai ajuns la *rugăciunea de sine mişcătoare a minţii,* este ca ceasul, ai pornit inima, *eu dorm şi inima mea veghează*. Permanent inima se roagă. Atunci şi fără să vrei vei rămâne cu rugăciunea acesta lăuntrică şi în timpul Liturghiei şi în timpul celorlalte rugăciuni, să ajungi la o rugăciune de sine mişcătoare. Permanent se roagă inima. Neîncetat, cum zice apostolul.

Eu am scris câteva predici despre treptele rugăciunii. Am vrut să scriu şi una despre rugăciunea contemplativă, care-i mai înaltă decât rugăciunea inimii, dar nu are nici un rost la oamenii de azi, că nu o înţeleg; este pentru cei desăvârşiţi, aceea este în extaz, rugăciunea cea de foc, în răpire. Am pus acestea pe care le poate înţelege oricine. Noi le-am citit, şi numai cu atât am rămas. Le-am înţeles, dar nu le-am lucrat niciodată în viaţă. Aşa este.

– **Cum cunoaştem noi care este calea cea bună a mântuirii?**

– *Sfatul bun te va păzi şi cugetul drept te va apăra.* Şi iarăşi zice Scriptura: *Cei ce n-au sfătuitori, cad ca frunzele.* De aceea este bine, mamă, să ne mai sfătuim.

– **Cum putem trăi noi în viaţa de obşte fără tulburare?**

– Zice Sfântul Ioan Gură de Aur: „Tăria celui din obşte este ascultarea; tăria împăratului stă întru multă oştire; iar tăria celui din linişte este multa rugăciune. Şi căderea celui din obşte este neascularea – când nu face ascultare; şi căderea celui din linişte, împuţinarea rugăciunii”.

La pustie aveam timp să mă rog 14 ore şi mai mult.

– **Cum trebuie să ne purtăm, noi, creştinii ortodocşi, faţă de oamenii eretici?**

– Nu cumva socotind noi că iubim pe aproapele, să ne lăsăm călcați de cei străini de dreapta credință în Hristos, care voiesc a ne depărta pe noi de la Ortodoxie şi a ne impune credința lor cea strâmbă şi eretică. Iar dacă voiesc a ne ataca credința noastră cea sfântă sau Sfânta Tradiție a Bisericii Ortodoxe, atunci **trebuie să o apărăm cu toată puterea până la moarte**, după cum zice Sfântul Nicodim Aghioritul în *Războiul nevăzut.*

Se cade, aşadar, oricărui preot ortodox şi oricărui creştin al Bisericii noastre dreptmăritoare, să fie un bun ostaş al lui Hristos cu toată evlavia şi cu mânie bărbătească şi tare să apere, prin cuvânt şi prin scris, adevărul dreptei noastre credințe. Nu se cuvine a fi blând acolo unde nu trebuie a te purta cu blândețe. Acelaşi lucru ne învață şi Sfântul Pimen cel Mare, zicând: „Se cade nouă a răbda toate, măcar de ne-ar scoate cineva şi ochii sau ne-ar tăia mâna noastră cea dreaptă, iar dacă cineva voieşte a ne depărta şi a ne despărți pe noi de Dumnezeu, atunci să ne mâniem” (Pateric, Cuvântul 118). Şi iarăşi zice: „Întâia oară fugi, a doua oară fugi, a treia oară fă-te sabie cu cel ce vrea să te despartă pe tine de dreapta credință”.

– **Dar cum trebuie să ne comportăm cu aceşti oameni?**

– Auzi ce spune apostolul? *Biserica este Trupul lui Hristos. Cap al Bisericii este Hristos.* Toate sectele mistice şi raționalistice, nu numai din România, care s-au despărțit de Biserică, s-au despărțit de Hristos. Nu mai au legătură cu Hristos. Gata. Aşa este. Şi pe sectari, nu în casă, nici în ogradă să nu-i primeşti, ca nu cumva să ne împărtăşim de lucrurile cele rele ale lor şi de ereziile lor.

– **Şi dacă vin cu tot felul de cărți, ce să facem cu ele?**

– Pe foc, pe foc, pe foc! Ei au diavoli numiți arhiconi, zice Sfântul Ioan Gură de Aur. Îi învață toată Scriptura pe de rost, dar pe dos, pe dos, pe dos. Le tâlcuieşte toată Scriptura pe dos. Din Scriptură îți vorbeşte, dar pe dos, nu cum spune Biserica şi dogmele Bisericii. Să nu vorbiți cu ei.

– **De ce Biserica Ortodoxă nu se prea implică în misionarism, ca să facă cunoscută dogma ortodoxă în alte părți, cum fac catolicii şi celelalte confesiuni?**

– **Biserica Ortodoxă trăieşte!** Cea mai mare învățătură este trăirea. Eu am la spovedanie popor de la țară. Țin tradiția sfântă cum au învățat-o de la părinții lor. Datorită poporului se ține mai tare Ortodoxia la noi.

– **În câte feluri se împart oamenii pe pământ, din punct de vedere al credinței în Dumnezeu?**

– Oamenii de pe pământ se împart în trei grupe: creştinii, adică cei care cred în Hristos; necreştinii sau păgânii, care nu cred în Evanghelia lui Hristos, ci în anumiți oameni zeificați, precum Brahma, Buda, Confucius, Mahomed etc., şi a treia grupă, ateii, care nu cred în nici o divinitate.

Necreştinii se împart şi ei în trei grupe: monoteişti – evrei şi mahomedani; dualişti – care cred în două principii, al binelui şi al răului; şi politeişti, care cred în mai mulți idoli sau zei mincinoşi.

Creştinii se împart la rândul lor în trei mari confesiuni şi Biserici: ortodocşi, catolici şi protestanți. Din protestanți s-au format mai multe ramuri, ca protestanți de Confesiune Augustană (luterani), reformați, anglicani, metodişti, prezbiterieni şi grupări neopreotestante.

– **Care din aceste categorii de creştini au harul mântuirii?**

– Biserica noastră Ortodoxă învață că *harul este dat tuturor oamenilor* (Tit 2, 11), deoarece *Dumnezeu voieşte ca toți oamenii să se mântuiască şi la cunoştința adevărului să vină* (I Timotei 2, 4). Dar harul nu sileşte pe nimeni. Oamenii au libertatea să-l primească şi să conlucreze cu el sau să-l respingă. Cei dintâi se mântuiesc, cei din urmă, nu (*Învățătură de Credință Ortodoxă*). Biserica Ortodoxă, fiind Biserică apostolică, are harul mântuirii.

– **Care dintre creştini se vor mântui?**

– Numai creştinii care slujesc lui Dumnezeu întru adevăr, aceia se vor mântui, după cum spune Duhul Sfânt: *Aproape este Domnul de toți cei ce-L cheamă pe El întru adevăr* (Psalm 144, 18). Despre oamenii care nu au primit credința în Dumnezeu nu putem zice să se mântuiesc, deoarece apostolul ne învață: *Este un Domn, o credință şi un botez* (Efeseni 4, 5; I Corinteni 12, 12). Şi iarăşi: *Pace peste cei ce vor umbla cu dreptarul acesta (dreapta credință)* (Galateni 6, 16) şi în alt loc: *Cine nu se luptă după lege, nu se încununează* (II Timotei 2, 5).

– **Toți oamenii au harul Sfântului Duh?**

– Păgânii, necredincioşii şi apostații (lepădații de dreapta credință) nu au harul Preasfântului Duh. În Vechiul şi Noul Testament, *harul Sfântului Duh a fost făgăduit tuturor celor ce vor crede în Iisus Hristos* (Isaia 44, 3; 59, 21; Iezechiel 36, 27; Fapte 2, 17-18).

În vremea de apoi *mulți înşelători şi hristoşi mincinoşi* se vor arăta cu viclenie că au harul Sfântului Duh şi vor face semne mari şi minuni false cu puterea satanei, spre a înşela pe mulți şi a-i îndepărta de la dreapta credință, precum a zis Domnul (Matei 24, 24).

Vrăjitorii, proorocii mincinoşi, ereticii, înşelătorii şi făcătorii de minuni false sunt urâciune înaintea Domnului şi Dumnezeu nu ascultă de ei (Levetic 20, 27; Deuteronom 18, 10-12).

Creştinii care cad în păcate grele *întristează Duhul Sfânt* (Efeseni 4, 30). Totuşi nu pierd harul mântuirii. Dacă se vor întoarce din toată inima la spovedanie şi la lucrarea faptelor bune, iarăşi dobândesc harul Preasfântului Duh, fiindcă primul păcat împotriva Sfântului Duh săvârşit de ei este, după cum zice *Învățătura de Credință Ortodoxă,* „răutatea neîncrederii adevărului arătat şi dovedit, al dreptei credințe în Hristos”.

– **Părinte Cleopa, dați-ne un cuvânt de încheiere.**

– Cuvânt de încheiere trebuie mai întâi să mă prihănesc pe sinemi să vorbesc ce nu fac. Şi de aceea vă rog să vă rugați pentru mine păcătosul, ca să-mi aduc aminte de cuvintele Sfântului Ioan Scărarul: „Cade-se celui ce învață şi nu face, ca, ruşinându-se de cuvintele sale, să înceapă şi el a lucra într-o bună zi”.

Aşa şi eu, poate vorbind la altul, mă gândesc şi eu vreodată să fac. Pentru că de vorbit este uşor. Nimic nu-i mai uşor ca vorba. Amin.

MESAJE DUHOVNICEŞTI ALE MARILOR PĂRINȚI
transmise pe bandă magnetică

(II)

PĂRINTELE CLEOPA CĂTRE PĂRINTELE PAISIE OLARU
(Vineri, 1 ianuarie 1982)

Preacuvioase Părinte duhovnic Paisie,

Prin mijlocul fratelui Petru, care stăruieşte mereu să facă o legătură între noi, având câteva momente libere aici la casa din deal, vă trimit smerite închinăciuni şi metanii cu dragoste în Iisus Hristos, în anul 1982, şi doresc ca Preasfântul Dumnezeu şi Preacurata Lui Maică să vă lungească zilele spre folosul miilor de creştini care vă cercetează şi în anul care vine să sporiți întru creştere şi întru darul lui Dumnezeu, să fiți de folos şi nouă monahilor, la tot poporul şi credincioşii care vă cercetează.

Vă doresc din toată inima mulți şi fericiți ani şi vă rog iar din toată inima să nu mă uitați pe

mine păcătosul, leneşul şi necuratul, în sfintele şi curatele rugăciuni pe care le faceţi acolo către Mântuitorul şi Maica Domnului.

Eu, ca totdeauna, sunt încărcat de griji, de răspândire, de lenevie, de nesimţire, de neluare aminte, de acedie, adică de moleşeala voinţei, şi măcar că am intrat într-un an nou, în loc să pun început bun, merg înapoi ca racul.

Blagosloviţi şi mă iertaţi pe mine, păcătosul.

PĂRINTELE CLEOPA CĂTRE PĂRINTELE ARSENIE
(Vineri, 1 ianuarie 1982)

Cuvioase Părinte duhovnic Arsenie,

Văd că nu mă lasă în pace fratele Petru până nu trimit câteva cuvinte pe acolo. Mă minunez de dragostea lui cum s-a aflat el întru noi să putem vorbi unii cu alţii. Se vede că este lucrarea Preasfântului Dumnezeu prin el.

Aşadar, având câteva momente libere, vă rog din toată inima să primiţi din partea nevredniciei mele smerite închinăciuni şi sărutări cu dragoste în Iisus Hristos.

Preasfântul şi Preabunul Dumnezeu şi Preacurata Lui Maică şi toţi sfinţii să vă ajute să sporiţi şi să fiţi de mare folos milioanelor de credincioşi care vă cercetează acolo şi vă cer sfat şi pe care îi mângâiaţi şi-i zidiţi în Hristos.

Bine faceţi că vă ţineţi de cuvântul marelui Apostol Pavel, care zice: *Nimenea al său să nu caute, fiecare să lucreze pentru binele şi zidirea aproapelui.*

Bine faceţi că sunteţi de jertfa acolo cu atâtea mii de suflete, deoarece, după învăţătura Sfântului Isaac, **folosul fratelui este roada ta.**

Dumnezeiescul Ioan Gură de Aur într-una din omiliile sale zice aşa: „Eu vorbesc din catedrala aceasta – adică a Sfinţilor Apostoli din Constantinopol – şi văd mulţime de oameni aici. De se vor întoarce 100 la Hristos, plată însutită voi avea. De se vor întoarce 60 sau 30, nu mică este plata; iar de se va întoarce numai unul, şi pentru acesta mare plată îmi va da mie Hristos, că un singur suflet este mai scump decât toată lumea, după cuvântul care a zis: *Ce va da omul în schimb pentru sufletul său, măcar de-ar câştiga toată lumea.* Iar de nu se va întoarce chiar nici unul, eu nu voi înceta să învăţ şi să predic, deoarece fântânile izvorăsc şi izvoarele curg, măcar de ar lua cineva şi ar bea apă din ele sau nu ar bea, ele îşi fac datoria".

Aşa cum vă ştiu activ, aprins în credinţă, cu dragoste de a zidi pe alţii şi a-i folosi; aşa cum v-am cunoscut cu mila Domnului cât am fost împreună, tot să puneţi toată activitatea duhovnicească în folosul poporului şi a atâtor mii de suflete însetate după cuvântul lui Dumnezeu.

Din toată inima doresc ca Preasfântul Dumnezeu să rânduiască ca, atunci când vom muri şi ne vom întâlni înaintea Mântuitorului, să văd în urma părintelui duhovnic Arsenie un sobor de mii şi mii de suflete curăţite şi luminate de el prin cuvânt şi pilda vieţii.

Această dorinţă să fie pururea între noi, ca, cu darul lui Dumnezeu, să lucrăm la slujba aproapelui, şi mila lui Dumnezeu va completa neputinţele noastre cu folosul sufletelor care ne cercetează şi ne cer ajutorul duhovnicesc.

Fiind îndemnat de fratele Petru, vă rog dacă credeţi de bunăcuviinţă şi socotiţi că-i bine, să trimiteţi la toţi iubiţii credincioşi din Constanţa şi Mangalia, care ne cunosc, multă bucurie în Hristos, mângâierea Duhului Sfânt, spor în cele duhovniceşti în anul acesta în care am păşit (1982) şi mai presus de toate, tuturor le dorim mântuirea sufletului şi să sporească în frica lui Dumnezeu, în dragostea lui Dumnezeu şi în toate faptele bune.

Mila Domnului nostru Iisus Hristos şi Acoperământul Preasfintei şi Preacuratei Sale Maici să rămână cu noi în veacul de acum, în anul care vine şi în veacul cel viitor. Amin.

PĂRINTELE CLEOPA CĂTRE PĂRINTELE ILARION ARGATU
(Vineri, 1 ianuarie 1982)

Preacuvioase Părinte Arhimandrit Ilarion,

Iată fratele Petru l-a pus Dumnezeu între noi un fel de mijloc, prin care ne întâlnim aşa pe această cale cu ajutorul aparatului, noi fiind la mare distanţă. El îmi spune să vă trimit câteva cuvinte.

Eu, păcătosul şi nevrednicul, din partea mea vă trimit mai întâi smerite închinăciuni cu dragoste în Iisus Hristos şi vă doresc înaintea Preasfântului Dumnezeu şi a Preacuratei Lui Maici să vă sporească puterile duhovnceşti, energie fizică şi cea duhovnicească şi în anul care a sosit să staţi în slujba apostolatului acolo pentru milioanele de suflete care vă cercetează şi vă cer ajutorul duhovnicesc.

Preasfântul Dumnezeu să vă întărească, să vă mângâie, să vă slujească în această activitate duhovnicească şi Preacurata Lui Maică să vă acopere cu dumnezeiescul ei Acoperământ de ispitele văzuţilor şi nevăzuţilor vrăjmaşi. Şi vă rog din toată inima să nu mă uitaţi pe mine păcătosul la sfintele rugăciuni, că eu niciodată până acum n-am pus început bun de faptă bună.

Multă bucurie în Iisus Hristos şi multă dorire de sporire şi creştere în cele duhovniceşti. Spuneţi tuturor ce ne cunosc de acolo şi pe toţi vă rog să nu mă uitaţi în sfintele rugăciuni. Amin.

RĂSPUNSUL PĂRINTELUI ILARION CĂTRE PĂRINTELE CLEOPA

Preacuvioase Părinte Cleopa,

Tare mult m-am bucurat de cuvintele frumoase pe care le-aţi adresat către mine, păcătosul, care mă găsesc la Cernica.

M-am bucurat tare mult că sunteţi sănătos şi vă rugaţi şi pentru mine păcătosul.

Eu mă rog Bunului Dumnezeu ca să vă ţină sănătos şi pe mai departe, şi cu rugăciunile preacuvioşiei voastre să mă întăresc şi eu în lupta pe care o am zi de zi, atât cu patimile mele cât şi cu lupta ce vine din afară.

Vă sărut mâna cu multă dragoste şi cred şi doresc să ne întâlnim cât mai degrabă spre a ne împărtăşi cuvinte de întărire şi de bucurie, cuvinte de ajutor duhovnicesc spre mântuire.

Bloagosloviţi şi mă iertaţi pe mine, păcătosul Ilarion Argatu!

PĂRINTELE ARSENIE CĂTRE OBŞTEA MĂNĂSTIRII SIHĂSTRIA
(1982)

Părinte Paisie, Părinte Cleopa şi toţi dragii mei de la Sihăstria.

Nemernicia mea a făcut să lupt singur, păstrând în inimă duhul Sihăstriei de atunci. Locul acela în sihăstreasca Sihăstrie ajută mult şi mai ales preacuvioşiile voastre, Părinte Cleopa, Părinte Paisie, Părinte Ioil, Părinte Chirile, Părinte Macarie şi Valerian şi alţi dragi părinţi ai mei de acolo. Aţi păstrat o cuviincioasă şi îngerească uitate a duhului locului, a rânduielilor. Aţi folosit multă lume ca nişte stâlpi cuvioşi, statornici, înţelepţi şi cu inimile calde pentru toţi.

Ştiu că duhul vă spune că eu sunt slab şi rănit, dar şi mă bucur foarte mult că mă cercetaţi şi simt mângâierea ce mi-o daţi şi pe care am simţit-o totdeauna de când a binevoit pronia cerească să vă cunosc. Vă iubesc mult! Împrejurările fac să fiu departe şi Bunul Dumnezeu şi Măicuţa Domnului ştie şi lacrimile mele străine şi sărace pentru mântuirea mea cu ajutorul duhului vostru.

Nu pot să nu amintesc şi de preaiubitul Ambrozie şi Marcu care se luptă aşa cum îi place

bunului Dumnezeu să fim pe lumea aceasta.

Vă sărut mâinile cu multă smerenie şi iubire, eu, fiul vostru slab, dar plin de nădejde, Arsenie. Amin.

RĂSPUNSUL PĂRINTELUI PAISIE PENTRU PĂRINTELE ARSENIE (1982)

M-am bucurat, Părinte Arsenie, de blagoslovenia sfinției voastre şi de dragostea ce ne-o purtați, pentru că nu ne-ați uitat, de ne-ați pomenit pe noi şi pe toți care i-ați cunoscut.

Noi vă dorim tot ce este bun şi frumos, tot ce este folositor şi plăcut lui Dumnezeu şi dacă nu ne vom mai întâlni în viața asta, să ne facă Dumnezeu parte să ne întâlnim acolo în veşnica fericire. Amin.

Blagosloviți şi mă iertați!

RĂSPUNSUL PĂRINTELUI CLEOPA PENTRU PĂRINTELE ARSENIE (1982)

Preacuvioase Părinte şi mult iubite şi fratele meu, Arsenie.

Mulțumesc Preasfintei şi de viață Făcătoarei Treimi, Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu şi pururea Fecioarei Maria şi mijlocirii tuturor sfinților, care au binevoit măcar aşa prin aceste mijloace să putem vorbi de la această mare distanță care ne desparte numai cu trupul, nu şi cu duhul.

Iubite Părinte, mai întâi vă mulțumesc din toată inima că nu ne-ați uitat şi păstrați unitatea duhului şi dragostea aceea ce a fost oarecând între noi.

Dragostea lui Dumnezeu nu cunoaşte hotare; ea nu cunoaşte granițe. Dragostea lui Dumnezeu trece peste toate şi nu numai peste granițele veacului de acum, ale unei țări sau ale unei localități, ci ea trece şi peste granița morții.

Auzim pe marele Apostol Pavel zicând: *Limbile vor înceta, proorociile se vor desființa, dar dragostea rămâne*. Singura din cele trei virtuți teologice care rămâne în veacul viitor şi nemărginiții vecilor este dragostea, care trebuie să o purtăm în sufletele noastre şi care este mai mare decât toate virtuțile în acest veac şi în cel viitor.

Iubite Părinte, îmi dau seama, după cum ați spus, că luptați singur. Nu sunteți singur! Aveți pe Preasfântul nostru Mântuitor, pe Preacurata Lui Maică şi pe sfinții lui Dumnezeu. Aveți învățăturile dumnezeieştii Scripturi, ale celei vechi şi ale celei noi, învățăturile dumnezeieştilor părinți şi aveți practica vieții, cu care, prin darul lui Hristos, ați străbătut până acum, care vă ajută să puteți fi de mare folos în acel loc unde este atâta afluență de suflete, care vin acolo cu atâtea şi atâtea nevoi sufleteşti.

Un singur suflet este mai scump decât toată lumea, că la această valoare l-a ridicat Însuşi Dumnezeu-Cuvântul, Care zice: *Ce va da omul în schimb pentru sufletul său, măcar de ar dobândi toată lumea?* Nu are valoare lumea toată cât are un suflet.

Deci acolo aveți posibilitate să aduceți la lumină şi la mântuire nu un suflet, ci mii de suflete, numai să vă întărească Preasfântul Dumnezeu şi Preacurata Lui Maică să puteți face față, cât este cu putință, atâtor nevoi sufleteşti, care se cer mai ales acolo unde este sezonul de vară şi unde vin atâtea suflete, unele mai zbuciumate decât altele de ispitele şi de valurile veacului de acum.

Iubite Părinte, aşa a binevoit Dumnezeu ca prin fratele Petru noi să putem vorbi de la aşa mare distanță şi să mai auzim unul altuia vocea, care este mult dorită între noi. Eu sunt cam bolnav cu inima, acum puțin şi cu ficatul de câtăva vreme. Bunul Dumnezeu ştie viața noastră şi scânteia

de viață care o avem, cât o mai lasă Ziditorul în noi.

Sunt şi eu foarte, foarte ocupat cu multe suflete, care nu-mi dau răgaz zi şi noapte. Când mai am puține momente de linişte mai însemnez ceva, mai scriu câte ceva, să rămână după ticăloasa asta viață, poate pentru cineva care va voi să citească.

Cu multă umilință şi dragoste mi-aduc aminte de momentele care le-am petrecut împreună, când mi-ați fost de mare ajutor şi mângâiere în scârbele mele şi în necazurile prin care am trecut şi totodată v-am socotit ca pe un înger al lui Dumnezeu, cu dragoste mare şi cu bărbăție de cuget în toate supărările şi m-ați îmbărbătat şi mi-ați fost mângâiere.

Acum Preamilotivul Dumnezeu a rânduit să fim departe unul de altul, dar această depărtare este, aşa după cum am zis, numai cu trupul nu şi cu duhul. Nimic nu ne împiedică pe noi să trăim într-un gând şi într-un duh înaintea lui Dumnezeu, numai dacă rămâne între noi dragostea Preasfântului Dumnezeu.

Din când în când vin şi de pe acolo credincioşi, de pe la Constanța, de pe la Mangalia, din Dobrogea, de pe la Tulcea, care ajung mai rar pe la noi şi totuşi ajung. Am întrebat când şi când dacă vă aflați sănătos şi unii v-au cunoscut şi mi-au spus de frumoasa activitate şi energia duhovnicească care vă stăpâneşte ca totdeauna şi în momentele de față.

Aş dori, de va voi Preamilostivul Dumnezeu, să vedem, dar nu ştim chipul proniei lui Dumnezeu ce este între noi.

Am fost invitat cu mare stăruință să mă duc la Galați, unde Părintele Teofil Pandele s-a sârguit şi a făcut o biserică şi a sfințit-o în ziua de Sfinții Voievozi, Sfinții Arhangheli Mihail şi Gavriil. El a trimis şi maşina, a venit şi personal şi am fost chemat eu, părintele stareț, părintele stareț de la Secu, de la Neamț, mai mulți părinți, şi eram dator să mă duc, că acest părinte, încă de când era director în Ministerul Cultelor, a ajutat foarte mult această mănăstire, care ştii că a fost arsă şi necăjită.

Dar n-am putut să ne ducem. Una că a fost hram la Mănăstirea Agapia, tot cu hramul Sfinții Voievozi, şi părintele stareț a fost chemat de Înalt Preasfințitul Mitropolit Teoctist să slujească acolo, şi părintele stareț de la Neamț şi de la Secu, iar eu singur, fiind şi bolnav, nu m-am bizuit; şi aşa că n-am fost.

Dacă era să ajung pe acolo, mă gândeam, fiindcă n-am fost niciodată în Dobrogea în viața mea, să mă duc pe la Preacuvioşia Voastră, să vizitez Sfânta Mănăstire Cocoş, unde am aflat că se află moaştele celor patru sfinți martiri: Atalos, Zoticos, Filipos şi Camasis, care s-au găsit la Niculițel în Dobrogea. Şi cu această fericită ocazie aveam să trec şi pe la Sfinția Voastră şi pe la acele sfinte moaşte. Dar rămâne acest lucru în voia lui Dumnezeu, poate pentru mai târziu, de voi mai avea zile.

Am dorit de multe ori, când am avut momente de linişte, să ne mai vedem. Dar, cum am zis, lăsăm toate în voia Domnului şi la rânduiala Lui cea preabună. Un lucru să rămână între noi: să rămână dragostea lui Dumnezeu şi bunăvoința Lui şi să rugăm îndurarea Lui să nu ne despartă pe noi cu duhul. Şi să rămână mila Domnului Dumnezeu şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos şi acoperământul rugăciunilor Preasfintei şi Preacuratei maicii Sale şi ale tuturor sfinților cu noi păcătoşii, în veacul de acum şi în cel viitor. Amin.

Blagosloviți şi mă iertați pe mine, păcătosul.

PĂRINTELE CLEOPA CĂTRE PĂRINTELE ARSENIE
(Aprilie 1984)

Spune-i părintelui Arsenie smerite închinăciuni cu dragoste, să se roage pentru mine păcătosul, că sunt foarte, foarte ocupat. Chiar acum când vorbesc mi-au venit nişte studenți care au trecut pe la Mănăstirea Neamț şi mi-au spus că trebuie să vină seminariştii de la Neamț cu profesorii, pentru nişte predici să le vorbesc aici pe munte.

Altfel am primi o scrisoare oficială de la Mitropolie. Sunt cerut de Vlădica Antonie la un congres, nu ştiu unde, şi va trebui să mă duc. A venit oficial să mă duc pe ziua de 1 iunie.

Sunt cam bolnav cu inima. Obosit. Am şi soborul mănăstirii, trebuie să fac şi de săptămână la sfântul altar. Poporul nu mă lasă în pace. Nici nu am când mă gândi.

În momente foarte puține, când mai am ceasuri de linişte, mă duc în casa din pădure, acolo unde-i prisaca mănăstirii şi acolo mai scriu câte ceva, ca după ce voi închide ochii să rămână ceva în biblioteca mănăstirii.

Bunul Dumnezeu şi Preacurata Lui Maică să ne facă parte de mântuire. Vă zic „Hristos a înviat”, Părinte Arsenie, şi vă rog pe toți să nu ne uitați în sfintele rugăciuni!

Mila Domnului şi Acoperământul Preasfintei Maicii Sale să fie şi să rămână cu noi în veacul de acum şi în cel viitor. Amin.

PĂRINTELE CLEOPA CĂTRE PĂRINTELE PAISIE
(Aprilie 1984)

Precuvioase Părinte Paisie,

Îți vorbesc aşa în grabă, în fugă, că am avut un consiliu chiar acum şi am fost şi cu biserica. Suntem foarte aglomerați cu lumea. Nu ştim ce-om mai face cu atâta lume. Vine Înălțarea Domnului, vine Duminica Mare. Am fost înştiințat că vin aici câteva clase de la seminar cu profesorii, ca să le vorbesc.

Sunt peste măsură de ocupat. Aş dori să te rogi mai tare, să se ducă zăpada aceea de acolo. Toată. Că atunci când am fost la Sihla, numai trei săptămâni am fost bolnav. Numai cu frecții şi cu injecții. Eram să mor. Am dormit într-o chilie acolo, am asudat, eram tot apă. M-am sculat când toca la biserică şi am crezut că în biserică aveți foc, şi când m-am dus nu era nici în altar foc. Şi am stat două ore la Utrenie şi când am venit aici m-a luat o durere, ca atunci când am venit din Italia. Rinichii şi rinichii şi rinichii. M-a ținut vreo două-trei săptămâni.

M-am învățat minte, când mă duc la Sihla trebuie să-mi iau schimburi cu mine şi s-o iau încet, să iau seama cum dorm şi ce fac. Dacă va fi mila Domnului şi a Maicii Domnului sper, peste o vreme, numai dacă ai să te rogi sfinția ta să se ducă toată zăpada. Când mă duc acolo să fie cald! Să-i spui Părintelui Ilarion de la bucătărie că atunci să facă un borş de urzici bun! Ştie el cum.

Stăm şi noi de azi pe mâine. Obosiți până-n gât. Avalanşă de lume. Grija de sobor. La biserică am fost de rând în prima săptămână după Paşti şi acum îmi vine rândul iar. Cât va mai rândui mila Domnului şi cu rugăciunile Pracuvioşiei voastre, ne vom strădui să mai facem câte ceva.

Vă rog să nu mă uitați în sfintele rugăciuni, şi când o fi să mă duc pe acolo, dacă a rândui Domnul, vom vorbi mai pe larg cele ce ne va da Bunul Dumnezeu atunci în gând.

Acum merge fratele Petru, care este un fel de curier, de la Constanța până la noi, şi de aici până la Bucureşti şi în toată lumea, şi duce vorbele noastre de aici acolo. Să-l pomeniți şi pe el la rugăciune şi pe mine păcătosul.

Blagosloviți şi mă iertați!

PĂRINTELE PAISIE CĂTRE PĂRINTELE CLEOPA
(Aprilie 1984)

Părinte Celopa, vă mulțumesc pentru dragostea care o aveți şi o purtați pentru mine păcătosul şi mă bucur pentru că ne-ați făgăduit că veți veni pe la noi. Eu v-am aşteptat când a cânta cucul, dar la noi încă n-a prins a cânta cucul; la noi încă-i iarnă.

Dumnezeu să ne ajute ca să ne mai întâlnim şi pe lumea asta şi să ne dea Dumnezeu răbdare

în toate cele ce ne rânduieşte pentru mântuirea noastră. Amin.

PĂRINTELE CLEOPA DESPRE PĂRINTELE ARSENIE
(Martie 1986)

Se luptă săracul singur la Techirghiol. Este unul cu barbă mare. Şi este om cu toată inima pentru Biserica lui Hristos şi pentru mântuirea lumii. El, unde s-a dus, a făcut mare cinste Bisericii. Îi sincer şi cu el şi cu Dumnezeu şi cu lumea. Mare dragoste are de a învăţa pe oameni. Şi are cuvânt. Cred că-l mai are şi acum: „Fraţilor, nu vă jucaţi cu mântuirea!" Aşa le spune. „Nu vă jucaţi cu mântuirea".

Însă de când era frate predica. Se chema fratele Anghel când l-am primit aici. Îl aveam ucenic la stăreţie. Şi aveam un scaun, un jilţ, pe care dormeam noaptea, ca preot tânăr să fiu mai treaz. Odată mi-a zis: „Îmi dai voie, când nu eşti acasă, să strau eu pe scaunul acela?" I-am zis: „Stai". Şi apoi de-acolo le ţinea lecţie: „Băgaţi de seamă! Eu sunt ucenic, dar sunt în scanul stareţului. Eu vă învăţ în locul lui!"

Şi le spunea frumos şi-i învăţa. Aşa a fost viaţa lui. Foarte, foarte sincer şi hotărât. Şi s-a jertfit săracul în multe părţi în ţara asta. Şi acum este acolo şi cred că a trecut şi el de 70 de ani, că eu nu mai ţin minte. Şi el nu uită mănăstirea de unde a plecat.

L-am avut şi la Slatina, altă mănăstire unde am fost stareţ. Eu ştiu că el pune toată inima să-i înveţe pe oameni, să le spuie. Şi el îi slăbit, săracul, şi nu mai poate. Amu şi bătrâneţea...

PĂRINTELE CLEOPA CĂTRE PĂRINTELE ARSENIE
(Martie 1986)

Părinte Arsenie, acum, când grăiesc cu sfinţia ta, casa-i plină de lume; vede fratele Petru. Mai trebuie să sosească şi 50 de creştini de la Piteşti acum. Suntem peste măsura de aglomeraţi. Dar mă bucur că vă ţine Dumnezeu şi Maica Domnului cu sănătate şi cu putere de muncă până în ziua de astăzi.

Eu sunt un hârb legat cu sârmă. Operaţie grea am avut astă-vară. Hernie strangulată. Acum sufăr cu inima, mă cam dor şi plămânii. Este şi vârsta. Mai am trei săptămâni şi păşesc pe 75 de ani. Şi să fie mila Mântuitorului cu noi să ne întâlnim la rai. Poate aici n-om fi vrednici să ne mai întâlnim. Eu aş dori să ne întâlnim în toată ziua, dar suntem la mare distanţă.

Luptaţi-vă acolo, cu darul lui Hristos şi cu rugăciunile Maicii Domnului. Eu vă am cu nevrednicie în pomelnicul meu de la Sfânta Proscomidie. Şi vă am nu numai eu; mulţi părinţi vă au care v-au cunoscut. Unde v-aţi dus, aţi fost omul dreptăţii şi al fricii de Dumnezeu şi om cu mare dragoste de a mântui pe toţi.

De aceea vreau să vă spun, fiindcă a venit fratele Petru, avem în faţă Sfântul şi Marele Post. Trebuie să luăm în călătoria noastră de şapte săptămâni întâi şi întâi rugăciunea şi postul. Apoi osteneala, apoi citirea sfintelor cărţi, paza minţii, privegherea minţii; grijă mare de minte, că tot păcatul de la minte începe, şi trezvia atenţiei ne trebuie în toată clipa.

De aceea, bun este şi postul şi rugăciunea şi mintea veghetoare, dar mai mult decât toate este dragostea. Aşa ne-a arătat Apostolul Pavel, că mai mare decât toate rămâne dragostea. Milă, cât vom putea de fiecare, pentru că mila este frica dragostei. Cu milă să lucrăm cât vom putea, ca să câştigăm şi noi milă în ziua Judecăţii şi în vremea morţii.

Să ne ajute Preabunul Dumnezeu şi Maica Domnului şi mie păcătosul şi sfinţiei voastre ca să terminăm călătoria cu bine şi să ne întâlnim la rai.

Vă doresc toată bucuria duhovnicească în acest sfânt şi mare post şi să ajungeţi cu bucurii duhovniceşti şi în lumina Învierii lui Iisus Hristos, să vă bucuraţi de ziua Învierii Lui.

Vă doresc bucurie, sănătate, mântuire şi să nu ne uitaţi în sfintele rugăciuni. Amin.

PĂRINTELE ARSENIE CĂTRE OBŞTEA MĂNĂSTIRII SIHĂSTRIA
(1986)

Blagosloviți, Preacuvioase Părinte Cleopa, Preacuvioase Părinte Paisie, Preacuvioase Părinte Ioil şi Valerian, cuvioşi părinți Ambrozie, Varsanufie, Macarie, precum şi toți părinții mănăstirii.

Cu frică de Dumnezeu şi cu sincere şi smerite gânduri vă cer blagoslovenie din inimă şi rugăciuni la toți. Nu m-am înstrăinat sufleteşte absolut cu nimic de preacuvioşiile voastre şi de locul acela scump şi sfânt, Sihăstria.

Sunt zi de zi cu inima la sfințiile voastre şi aceasta este o mare mângâiere pentru mine. Bunul Dumnezeu, se vede, a rânduit ca eu să port pe alte meleaguri crucea şi numele sfintei Sihăstrii. Ştie Bunul Dumnezeu că, cu toată neputința mea, nu am făcut decât cinste sfintei noastre Sihăstrii şi, de asemenea, numele preacuvioşiilor voastre, Părinte Cleopa, precum şi la toți, chiar la toți părinții şi viețuitorii acestei iubite mănăstiri.

Am fost pe unde am fost, şi singur am fost mereu. Nu m-am despărțit de nădejdea şi puterea darului divin, şi cu mare frică vă spun că nici de bucuria ce vreau s-o am, având pe Preasfânta, Preascumpa, Preaputernica mijlocitoare, Maica Domnului, la care nu va nădăjdui nimeni în zadar.

Am intrat în al unsprezecelea an de când sunt aici. Valuri, valuri de credincioşi vin la Techirghiol. Sunt obligat să-i primesc, să-i înțeleg şi la toți să le dau câte ceva şi să plece cu nădejde.

Sunteți, Preacuvioase Părinte Cleopa şi cu toți părinții, bucuria mea. Vă port cu drag şi vă consider mereu puternici. Să nu mă lăsați din rugăciuni, precum şi nevrednicia mea pe preacuvioşiile voastre.

Blagosloviți şi să mă iertați pe mine, Arsenie protosinghelul.

PĂRINTELE PAISIE DESPRE PĂRINTELE CLEOPA

Vă duceți la Părintele Cleopa devale? Apoi el, cu darul lui Dumnezeu care îl are, vă satură de vorbă. A fost şi el bolnav, l-a mai durut un picior, acum s-a mai îndreptat.

El nu încetează cu programul lui. Lucrează. Numai cărți de-ale lui face. Şi cu cuvântul şi cu scrisul. Părintele Cleopa a mai fost pe la noi. Vine o dată sau de două ori pe an. Cam aşa vine la noi. Dar poate de acum va veni mai des.

A avut în plan să plece prin America, unde a mai vrut el să plece, dar a renunțat. Este bolnav. Nu se poate despărți de mormintele fraților lui, a maicii lui, că-i la Agapia Veche. Totdeauna în predicile lui aminteşte şi de frații lui, că a avut frați atâția şi, în sfârşit...

Părintele Cleopa, el îi singur în țara noastră cu darul care i l-a dat Dumnezeu lui. În sfârşit...

Spuneți-i să se roage, să mă pomenească la rugăciune, să eu sunt de azi pe mâine. Doamne ajută!

PĂRINTELE CLEOPA DESPRE PĂRINTELE PAISIE
(1988)

În anul 1929 am venit eu la mănăstire. L-am cunoscut pe Părintele Paisie de când era fratele Petru. Era vizitiu la caii stareţului Vladimir Bodescu. Venise de pe front de la Budapesta, a fost în primul război mondial. Mi-aduc aminte, săracul.

Cât de obosit este, când vede că vin oamenii, tot de milă zice: „Hai să-i primesc!” Dăunăzi

era acolo şi era şi Neonil. El, săracul, cu piciorul stâng umflat, nu mâncase toată ziua, nici nu dormise. Şi iaca vin nişte oameni din Bucovina: „Sărut mâna, domnu' părinte – că aşa vorbesc ei –, am venit...". „De unde sunteți voi?". „De la Marginea...". Dar el trebuia să mănânce ceva în ziua aceea, că nu mâncase nimic. Era obosit. Dar Neonil zice: „Oameni buni, vreți să-l omorâți numaidecât? Uite, este bătrân! N-a mâncat! Îl doare piciorul! Uite piciorul celălalt este umflat este umflat şi îl doare". Dar Părintele Paisie îi zice: „Măi, Neonile, măi, lasă-i săracii, măi! Mă dor picioarele, dar nu mă doare limba, măi. Dă-le drumul să vină". Şi i-a primit şi pe aceia.

Acum Părintele Paisie este cel mai bărân. A păşit pe 88 de ani la 20 iunie. În 1897 e născut. Părinții lui se chemau Ioan şi Ecaterina. Tatăl lui a fost pădurar mulți ani, dintr-un sat Stroieşti, din comuna noastră, de acolo. Şi el a stat la Cozancea 28 de ani. A fost stareț acolo şi eclesiarh mare. Apoi l-am adus eu aici la Sihăstria, când eram stareț, în anul 1948. L-am cerut la mitropolie, i-am făcut mutație, lui şi părintelui Chiril. Şi de atunci este aici. El a intrat în mănăstire în 1921. Frații mei, Gherasim şi Vasile, au fost ucenici la dânsul prin 1925-1927.

El cât a putut a mărturisit, cât nu, a citit. Când nu, le-a zis un cuvânt de folos. N-a respins pe nimeni, cât a putut el. El aşa se stinge, în mijlocul poporului, dar multă lume are să plângă după el. A fost un om care i-a mângâiat pe toți. Sub epitrahilul lui şi-au aflat mângâiere şi linişte mii şi mii de suflete în viața lui.

Mila Preasfintei Treimi şi Acoperământul Maicii Domnului să fie cu noi şi în veacul de acum şi în cel viitor. Amin.

PĂRINTELE DIMITRIE BEJAN CĂTRE OBŞTEA MĂNĂSTIRII SIHĂSTRIA[14]

Părinte Cleopa şi Părinte Ioanichie,

Vă sărut mâna la amândoi. Mâinile drepte. Mi-ați fost totdeauna foarte dragi şi foarte apropiați, pentru că ştiți ce vreți de la Dumnezeu. Să mă ierte Părintele Cleopa! Aşa a fost în conştiința mea, de când l-am văzut şi până astăzi, când fac această declarație, că este cel mai curat călugăr la ora actuală din Ortodoxia românească.

Poate pe la Sfântul Munte să se găsească oameni superiori călugărilor noştri. Iar Părintele Ioanichie, el însă îl caută pe Dumnezeu. Este supraocupat cu cărți. Scrie! Are darul de a scrie şi de a răspândi cuvântul lui Dumnezeu! Mai ales în partea practică a creştinismului nostru. Să-l ajute Dumnezeu să-şi facă ucenici!

Dacă Părintele Cleopa şi Părintele Ioanichie nu lasă ucenici în urma lor, pustia se instalează la Sihăstria! Şi-i păcat! Atâta duh: Paisie, Cleopa, Ioanichie şi a mai fost starețul lor, părintele Ioanichie Moroi..

Acolo a fost un duh bun încă de la înființarea acelui schit care a devenit mănăstire acum. Aş fi vrut să mor acolo, dar cred că Dumnezeu a hotărât să mor aici. Nu-s supărat. Noi rămânem cu trup, Părintele Cleopa şi Părintele Ioanichie... Că trupul se dă firii de Dumnezeu zidite. Până când? Poate într-o mie de ani, poate în mai puțin. Ne prefacem! Răsar flori din noi; răsar copaci, urzici şi spini!

Dacă sufletul nostru este bun la Dumnezeu, răsare la căpătâiul nostru un prun sau un măr sau un pom roditor! Dacă nu, urzici şi spini! Peste o mie de ani nimeni nu va şti de Cleopa şi de Ioanichie. Veți fi în rai! Să vă uitați de acolo, fără binoclu, la călugării de la Sihăstria! Viitorii călugări! Să veniți şi, cu ajutorul lui Dumnezeu, să-i îndrumați! Este singura noastră obşte călugărească care a găsit drumul direct la mântuire! Poate. Poate să fie şi călugării de la Frăsinei! Poate acolo să fie şi mai sporiți, pentru că nu pătrund femei în mănăstire.

Părinte Cleopa şi Părinte Ioanichie, să faceți călugări, dar mai târziu, pe la 30 de ani. Să treacă întâi prin foc. Îl iei de pe băncile şcolii şi-l faci preot la 18 ani? Sunt preoți chiar aici; sunt foarte tineri, care nu ştiu şi nici nu au auzit de canoane. Trebuie crescuți ani de zile la umbra unui

[14] Scrisă la sfârşitul anului 1993.

duhovnic; şi încă un duhovnic ales, care să fie bun, perfect şi cu cunoştinţe depline.

Unii sunt copii! Sunt tineri. Nu ştiu că au intrat cu un picior în Rai! Nu ştiu. Nici nu ştiu ce-i acela Rai! Nu! N-au cum să ştie. Să li se spună!... Nu-i obligatoriu să fie multă lume în mănăstire. Iar mănăstirile să rămână, ca totdeauna, locul în care mergem noi ceilalţi să ne împărtăşim!

Vă sărut mâna, Părinte Cleopa şi Părinte Ioanichie! Şi, când o să mor, o să mă duc la Dumnezeu şi o să spun că faceţi treabă bună, şi vă aştept în Rai! Dacă suferinţele nostre pe pământ vor trage 51% din cumpăna lui Dumnezeu, şi păcatele noastre numai 49%, atunci intrăm în Rai! Adică Bunul Dumnezeu apasă pe cumpăna aceea a faptelor bune şi rele, apasă cu un deget şi zice: „Hai să fie! Intră în bunătatea Mea!”

Asta o spun pentru mata, Părinte Cleopa şi Părinte Ioanichie, care îmi sunteţi dragi şi superiori ca formaţie şi ca duh. Nu putem intra la Dumnezeu decât cu dragoste! Aşa se spune în Sfânta Carte. Cu bunătate, zic eu! Numai cu asta. Trebuie să fii bun nu numai cu cel care îţi dă mâncare şi haină. Să fii bun cu cel necăjit...

Eu vă sărut mâna şi vă mulţumesc şi vă zic: Să trăiţi încă pe pământ pentru că sunteţi necesari. Amin.

RĂSPUNSUL PĂRINŢILOR DIN MĂNĂSTIREA SIHĂSTRIA CĂTRE PĂRINTELE DIMITRIE

Iubite Părinte Dumitru, vă mulţumim în numele lui Iisus Hristos, Mântuitorul lumii, pentru cuvântul duhovnicesc ce ni l-aţi trimis acum, la început de an nou. Începutul unui nou an de viaţă însemnează, pentru noi toţi, şi începutul unei vieţi noi în Hristos.

Rugaţi-vă pentru noi, iubite Părinte Dumitru, să ne dea Dumnezeu, în restul vieţii, mai multă râvnă pentru rugăciune, pentru Biserică şi lacrimi de pocăinţă, ca să ne putem mântui.

Rugaţi-vă pentru noi să fim umbriţi de harul Sfântului Duh în acestă viaţă trecătoare, ca să putem mângâia şi noi pe cei care vin pentru sfat şi rugăciune, cu mângâierea pe care o primim de la Dumnezeu.

Rugaţi-vă pentru ţara nostră, România, să fie ocrotită, prin mâna lui Dumnezeu, de toate primejdiile şi ispitele ce ne împresoară din toate părţile!

Rugaţi-vă lui Dumnezeu şi Maicii Domnului pentru preoţi şi ierarhi, pentru credincioşi şi mănăstiri, ca să putem face voia Lui şi să dobândim mântuirea sufletelor noastre, care sunt mai scumpe decât toată lumea.

Rugaţi-vă pentru Biserica Ortodoxă să iasă biruitoare din lupta aceasta cumplită cu satana, cu sectele, cu ateismul şi să putem creşte fii duhovniceşti vrednici pentru Biserica lui Hristos.

Vă ştiu de atâţia ani. V-am fost cu nevrednicie un timp duhovnic şi vă preţuim mult pentru bărbăţia, statornicia şi credinţa cu care v-a întărit Dumnezeu, ca să ieşiţi biruitor din atâtea necazuri, bătăi şi închisori, câte aţi suferit pentru Hristos. Că zice Domnul: *Cel ce va răbda până în sfârşit, acela se va mântui.*

Sfinţia Voastră aţi împlinit cu prisosinţă acest cuvânt al lui Hristos. De aceea puteţi zice, ca şi Sfântul Ioan Gură de Aur: **Slavă lui Dumnezeu pentru toate!**

Mâine şi eu şi sfinţia voastră şi toţi oamenii vom pleca din trup şi vom sta la judecată înaintea Dreptului Judecător, Iisus Hristos.

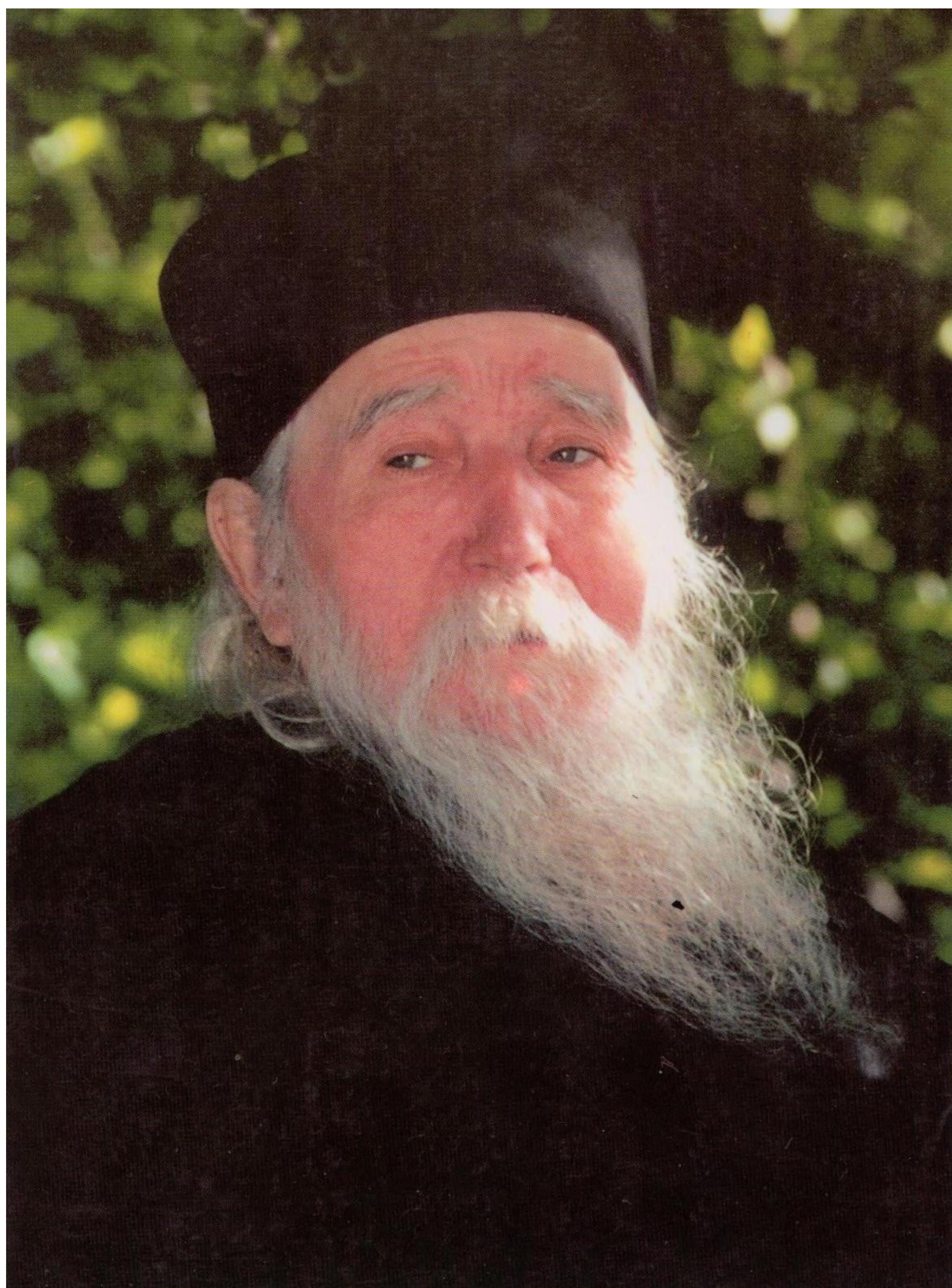
Să ne rugăm unii pentru alţii ca să dobândim împreună mila lui Dumnezeu şi în această viaţă şi în cea viitoare.

Şi dacă nu ne vom mai vedea aici în trup, pentru că amândoi suntem bolnavi şi bătrâni, nădăjduim să ne învrednicim a fi în rai, ca împreună cu toţi sfinţii şi drepţii să-L slăvim pe Tatăl, pe Fiul şi pe Duhul Sfânt. Amin.

Iertaţi-mă, iubite părinte Dumitre, pe mine păcătosul.

Arhimandrit Cleopa Ilie

NE VORBEŞTE

PĂRINTELE CLEOPA

Volumul 11

CUVÂNT ÎNAINTE

Cu binecuvântarea Domnului nostru Iisus Hristos şi cu rugăciunile Preacuratei Maicii Sale, iată, am ajuns la al unsprezecelea volum din seria „*Ne vorbeşte Părintele Cleopa”*, cunoscută în toată ţara.

Textul, ca de obicei, este clar, pe înţelesul tuturor, şi cuprinde sfaturi duhovniceşti, cuvinte de înţelepciune, predici şi îndemnuri sfinte, atât pentru intelectuali, cât şi pentru credincioşii de rând.

Suntem foarte bucuroşi când descoperim cuvinte duhovniceşti noi din tezaurul inepuizabil al Prea Cuvioşiei sale. De aceea ne străduim în continuare să scoatem la lumină cât mai multe cuvinte din cele scrise şi vorbite de Părintele Cleopa până în ceasul mutării sale la cele cereşti.

În acest volum am inclus câteva predici rostite cu diferite ocazii, în urmă cu peste 20 de ani. Dintre ele amintim: *Predică la Duminica Tuturor Sfinţilor, Predică la Evanghelia femeii gârbove* şi *Predică la vindecarea copilului lunatic.*

Apoi am continuat cu câteva istorioare legate de puterea rugăciunilor Bisericii. Nu am evitat să reamintim şi despre păcatul capital care stăpâneşte astăzi cea mai mare parte a omenirii, adică avortul, pe care Sfinţia sa îl combătea întotdeauna cu multă asprime.

Un alt aspect pe care Părintele Cleopa punea foarte mare accent este nepăsarea părinţilor faţă de creşterea copiilor, prezentat în capitolul *Cele 14 pricini pentru care vor fi judecaţi părinţii care nu-şi cresc copiii în frica şi certarea Domnului*.

De asemenea, Prea Cuvioşia sa nu uita să amintească în predicile sale şi despre dragostea de Dumnezeu, dând numeroase exemple din Vieţile Sfinţilor, precum în povestirile despre *Sfântul Ignatie Teoforul* şi *Melchisedec, împăratul Salemului.*

În sfârşit, Părintele Cleopa ne îndeamnă pe toţi la pocăinţă în capitolul despre sfârşitul lumii şi venirea Domnului, dând destule citate din Sfânta Scriptură şi de la Sfinţii Părinţi.

Fie ca şi acest volum mult aşteptat să fie tuturor bunilor creştini spre îndreptare, spre mângâiere şi folos duhovnicesc.

Arhimandrit Ioanichie Bălan

Sfânta Mănăstire Sihăstria,
Acoperământul Maicii Domnului,
1 octombrie 2001

PREDICĂ LA DUMINICA TUTUROR SFINȚILOR

Astăzi Biserica lui Hristos cea dreptmăritoare face pomenirea nu la un sfânt, nu la doi, nu la zece, nu la o sută, nu la o mie de sfinți, ci face pomenirea tuturor sfinților. Mare sărbătoare este astăzi. Căci dacă „pomenirea dreptului este cu laude", pomenirea drepților şi a tuturor sfinților, cu câtă laudă nu se face!

Astăzi, fraților, s-a împlinit proorocia marelui prooroc Isaia, care zice: *Veseleşte-te, stearpă, care nu năşteai, că ți-a înmulțit ție Cel Prea Înalt*[15]. Cu adevărat Biserica cea stearpă din păgâni, astăzi prăznuieşte mulțimea cea nenumărată a sfinților săi. Astăzi Biserica cea stearpă din păgâni, logodită cu Hristos, a născut de şapte ori, cum a zis prin Duhul Sfânt proorocița Ana: *Căci cea stearpă şapte a născut*[16]. Care-s cei şapte? Dumnezeieştii Părinți spun că toate cetele sfinților din ceruri şi toți drepții se împart în şapte cete. Întâi este Maica Domnului, apoi urmează cetele Apostolilor, a Proorocilor, a Ierarhilor, a Mucenicilor, a Cuvioşilor Părinți şi a şaptea ceată, a tuturor drepților celor din veac adormiți.

Dar ştie oare cineva numărul sfinților? Nu! Dar al îngerilor? Nici pe acesta nu-l ştie. Ce spune marele răbdător Iov? *Oastea cerului cine o va număra?*[17] Tot aşa şi pe sfinți ne arată Duhul Sfânt, că nu se ştie numărul lor. Sfinții, cum ştiți, sunt prietenii lui Dumnezeu[18]. Dar dacă sunt prietenii lui Dumnezeu să căutăm şi alte mărturii despre felul cum sunt ei şi cât sunt de mulți. Să auzim pe proorocul care zice: *Iar eu am cinstit foarte pe prietenii Tăi, Dumnezeule!*

Şi după ce arată stăpânirea lor asupra dracilor, asupra lumii, asupra trupurilor, asupra tuturor patimilor, zice Duhul Sfânt: *Foarte s-au întărit stăpânirile lor*[19]. Căci prietenii lui Dumnezeu au stăpânit în lumea aceasta peste patimile lor, iar după ce s-au desăvârşit, în ceruri stăpânesc împreună cu Hristos peste toată lumea. Şi după ce arată stăpânirile lor, Duhul Sfânt ne arată că noi nu putem şti numărul lor. Căci spune: *Număra-voi pe dânşii şi mai mult decât nisipul se vor înmulți* (Ps. 138, 18).

Cine a putut sau poate vreodată să numere nisipul mării? Ia o mână de nisip şi vei vedea că trebuie să stai luni de zile ca să o numeri. Dar nisipul care înconjoară toate mările de sub cer, cine-l va număra vreodată? S-au înregistrat în Martirologul Roman, în Minei, în Proloage şi în Viețile Sfinților câtiva sfinți. Dar aceştia sunt mult prea puțini față de numărul lor din ceruri. S-au înregistrat zece milioane nouă sute şaizeci şi şase de martiri, dar numărul lor, cum am spus, nu-l ştie nimeni, pentru că e mai mare decât nisipul mării. Câți sunt martiri numai cu voia, câți se mântuiesc în fiecare zi! Sfântul Ambrozie al Mediolanului a văzut o mare de catran, din care ieşeau mii şi mii de porumbei, care zburau la cer. Şi a zis despre ei că sunt sufletele care în fiecare ceas se mântuiesc din iad, prin mijlocirea Bisericii lui Hristos. Biserica, care e trupul lui Hristos, îi trimite la Capul ei din cer. Deci nu se pot număra toți sfinții, precum nici toți îngerii.

Dar oare de ce s-a pus azi Evanghelia care începe aşa: *Cel ce va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, voi mărturisi şi Eu pentru dânsul înaintea Tatălui Meu Care este în ceruri.* Şi iarăşi: *Cel ce iubeşte pe tată, sau pe mamă, sau pe frate, sau pe soră, sau holde, sau moşii, sau altceva din lumea aceasta, mai mult decât pe Mine, nu este vrednic să fie ucenic al Meu.* De ce s-a pus azi tocmai Evanghelia aceasta? Cei ce-au rânduit pericopele evenghelice n-au fost oameni neînvățați. Au fost sfinți mari şi au ales fiecare parte a Evangheliei după sărbătoarea potrivită ei.

Ştiți de ce s-a pus azi textul acesta: *Cel ce va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, voi mărturisi şi Eu...?* Pentru că toți sfinții lui Dumnezeu cei din veac L-au mărturisit pe El în două feluri: prin cuvânt şi prin fapta lor. Aşa au mărturisit proorocii pe Dumnezeu, aşa apostolii, aşa

---
[15] Isaia 54, 1; Galateni 4, 27.
[16] I Regi 2, 5
[17] Iov 25, 3; Ieremia 33, 22; Psalm 67, 18; Daniel 7, 10.
[18] Psalm 138, 17, Ioan 15, 14.
[19] Psalm 138, 17, Iov 42, 48; Iacov 5, 16; Petru 2, 11.

martirii, aşa cuvioşii, aşa ierarhii, aşa cuvioasele muceniţe, tot aşa drepţii cei din veac.

Dar de ce e nevoie de mărturisire ca să te poţi face sfânt? Sau de ce trebuie să fii drept ca să te mântuieşti? De ce este nevoie să-L mărturisim pe Hristos? Iată de ce: Omul nu-i numai o fiinţă de lut, fără suflet. Omul are două părţi, are o parte văzută şi una nevăzută. Dar acestea se unesc într-un singur ipostas, aşa se cheamă omul întreg, alcătuit din trup şi din suflet. Şi nu-i drept ce zic unii: „Este de ajuns să cred în inima mea în Dumnezeu, dar de mărturisit aceasta în faţa tuturor nu-i nevoie". Aceştia se înşală. În ziua Judecăţii, chiar cuvintele Evangheliei de astăzi vor mustra pe toţi aceia care socotesc că-i de ajuns să creadă în taină, fără să mărturisească atunci când e nevoie de Hristos. Căci spune marele Apostol Pavel: *Cu inima să credeţi spre dreptate şi cu gura să mărturisiţi spre mântuire*[20].

Deci, când credem în Hristos înlăuntru, negreşit trebuie să-L mărturisim şi în afară. Să audă şi alţii mărturisirea noastră şi să vadă şi alţii faptele noastre. Căci a spus Domnul în Evanghelie: *Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzând faptele voastre cele bune, să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri.* Nu-i de ajuns să crezi în taină, ca să te mântuieşti. Când eşti întrebat, trebuie negreşit să mărturiseşti, că dacă te vei ruşina, sau dacă te vei teme, sau vei urmări alte interese şi nu vei mărturisi la arătare, nu poţi să fii cu Iisus Hristos. Şi El Se va lepăda de tine înaintea Tatălui Său şi înaintea tuturor îngerilor din ceruri.

Dar de ce s-a spus mai departe în Evanghelie: *Cel ce iubeşte pe tatăl său, sau pe mama sa, sau pe nevasta sa, sau pe copiii săi, sau pe fraţi, sau pe surorile sale, sau via, sau moşia, sau chiar viaţa sa* – cum se spune la Luca – *mai mult decât pe Mine, nu este vrednic să se numească ucenic al Meu*. Oare este mai bine să urâm noi pe tata sau pe mama şi pe fraţii noştri şi pe prietenii noştri? Oare nu se spune în porunca a cincea din decalog: *Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta ca să-ţi fie bine şi să trăieşti ani mulţi pe pământ?* Oare nu cumva se contrazice Evanghelia cu Decalogul? Nu! Doamne fereşte!

Ca să ne putem lămuri, să ne aducem aminte de porunca cea dintâi din lege. Ce spune aceea? *Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta şi din tot sufletul tău şi din toată puterea ta.* De ce a numit trei părţi din om? Cu mare dreptate porunceşte Dumnezeu să-L iubim din toată inima, din tot cugetul şi din toată puterea. El ne-a dat nouă şi sufletul şi mintea şi trupul. Căci auzi *din toată inima,* sau în altă parte *din tot sufletul,* să înţelegi partea cea nevăzută. Când zice: *din tot cugetul,* înţelege mintea omului. Iar când zice *din toată vârtutea,* înţelege puterea trupului. Deci trebuie să iubim pe Dumnezeu din toată fiinţa noastră. Iar în porunca a doua din lege a dat un îndreptar pentru iubirea aproapelui. *Iar pe aproapele tău să-l iubeşti ca pe tine însuţi.*

Ia seamă că în porunca întâi din lege, când cere să iubim pe Dumnezeu, nu arată graniţa până unde să-l iubim, ci cere să-L iubim fără margini. Dar când a vorbit de iubirea aproapelui, în care intră şi tata şi mama, a pus o graniţă: ca însuţi pe tine. „Îmi eşti tată, îmi eşti mamă, soră, cumnată, văr, nepot, dar eu vreau să mă mântuiesc şi ca să mă mântuiesc trebuie să fac cutare faptă bună sau cutare. Dar te iubesc atât cât mă urmezi pe mine în credinţă. Iar dacă tu, tată, sau mamă, sau soră, mă tragi pe mine de la Dumnezeu, sau mă îndemni să calc o poruncă a lui Dumnezeu, sau să fac o nedreptate, eu nu te pot iubi pe tine mai mult decât pe Hristos".

Aşadar, nu trebuie să urâm pe părinţi, sau pe fraţi, sau pe oricare om din lume, căci zice: *Nu vei urî pe tot omul.* Dar când acel om vrea să mă despartă de Dumnezeu, atunci trebuie să ştiu că nu-mi este prieten, căci este vrăjmaşul lui Dumnezeu, şi Duhul Sfânt zice că dacă el urăşte pe Domnul şi poruncile Lui, şi tu trebuie să-l urăşti pe dânsul: *Pe cei ce te urăsc pe Tine, Doamne, i-am urât şi neprieteni s-au făcut mie şi cu urâciune desăvârşită i-am urât pe ei*[21].

Ai auzit? Când cineva care îţi era ţie ochi sau mână sau picior, adică ţineai la el ca la ochiul drept şi ca la mâna dreaptă şi te foloseai de el, s-a răzvrătit împotriva lui Dumnezeu şi nu mai vrea să meargă după Hristos, să-l urăşti din toată inima, cu urâciune desăvârşită. Pentru ce? S-a făcut vrăjmaş al lui Dumnezeu. Iată cum se cumpăneşte iubirea. Iată cum se chiverniseşte dragostea de

[20] Fapte 8, 37; Romani 10, 9, 10.
[21] Psalm 96, 11; Prov. 8, 13; Rom. 12, 9.

Dumnezeu şi dragostea faţă de aproapele. Către Dumnezeu trebuie să fie fără margini, iar către aproapele mărginită. Numai atâta te iubesc pe tine, cât mă iubesc şi pe mine şi mai mult nu, că nu-mi dă voie porunca a doua din lege.

Deci n-avem voie să iubim pe nimeni şi nici o zidire din veacul acesta mai mult decât pe Dumnezeu. Nici pe tatăl şi pe mama, nici bani, nici vitele, nici păsările, nici averea, nici bogăţia, nici dregătoria, nici cinstea, nimic mai mult ca pe Dumnezeu, dacă vrem să fim ucenici ai lui Hristos Iisus. Căci odată ce am iubit zidirea mai mult decât pe Ziditorul, ne facem vrăjmaşi ai lui Dumnezeu şi ne despărţim de Dumnezeu după dreptate, că ne-am închinat zidirii şi nu lui Dumnezeu.

Ce spune Evanghelia mai departe? Petru, când a auzit că nu trebuie să iubeşti pe tată sau pe mamă mai mult decât pe Dumnezeu, s-a gândit la sine. Căci, amintindu-şi că el a lăsat tot atunci când l-a chemat Mântuitorul pe lacul Tiberiada, unde era împreună cu Andrei, cu Iacov şi cu Ioan, a spus lui Hristos cu îndrăzneală: *Iată, noi am lăsat tot şi am urmat Ţie, oare ce va fi nouă?* Da, el a lăsat totul. Nu numai corăbioara, şi luntrea şi lopata au lăsat Petru şi Andrei. Nu. Dacă lăsau numai atât, nu erau ucenici ai lui Iisus Hristos. Ei au lăsat şi tată, şi mamă, şi soră şi frate şi patimile lor.

Nu-i de ajuns să laşi numai averea pentru Hristos. Trebuie să laşi şi ura şi zavistia şi desfrâul şi furtişagul şi minciuna şi răutatea şi pâra şi invidia şi lenevia şi nebăgarea de seamă şi toate fărădelegile şi păcatul. Abia atunci ne facem cu adevărat ucenici ai lui Hristos, când lăsăm toate. Şi când zicem *toate,* arătăm şi păcatele şi patimile cele sufleteşti. Toate trebuie lăsate ca să ajungem ucenici ai lui Hristos.

Câtă vreme inima noastră e lipsită de ceva din lumea de aici, de o femeie sau de bani, sau de casă sau de dregătorie, sau de cinste, sau de tată, sau de mamă, sau de rudenie, sau de prieteni, sau de cunoscuţi, sau de trai bun, sau de beţie sau de orice ar fi, ea nu poate să placă lui Dumnezeu. Nu putem să iubim şi pe Dumnezeu şi pe Mamona, care în limba siriană înseamnă bogăţie.

Nu putem iubi pe Dumnezeu şi păcatul, Doamne fereşte! Dumnezeu cere inima noastră. *Dă-mi, fiule, inima ta!* Câtă vreme inima noastră nu-i cu Dumnezeu, suntem mincinoşi şi făţarnici şi vicleni. Inima noastră este atunci nedreaptă. Căci a zis marele Pavel lui Simon Magul: *Vrăjmaşule a toată dreptatea, inima ta nu-i dreaptă cu Dumnezeu.* Dumnezeu se uita la inima lui Simon, că inima lui era legată de bani. Căci el spusese apostolului: *Dă-mi şi mie darul acesta ca să pot să tămăduiesc pe oameni.* Credea că Duhul Sfânt Se cumpără cu bani! Iar Pavel, care este plin de Duhul Sfânt, i-a spus lui Simon vrăjitorul că inima lui nu-i legată de Dumnzeu, ci de bani şi de slava veacului acestuia. Iar Dumnezeu se uită la inimă şi câtă vreme vede că inima noastră nu-i cu Dânsul, nu putem fi ai Lui. El cere să-L iubim din toată inima şi din tot cugetul.

Câtă vreme mintea noastră este legată de grijile veacului şi de bani, ea nu poate fi a lui Hristos. Câtă vreme trupul nostru este scufundat în lucrarea păcatului, nu poate fi al lui Hristos. La fel nici inima dacă nu-l iubeşte pe El. Deci fiinţa noastră s-a despărţit de Hristos prin păcatele ei şi de aceea ni se cere să-L mărturisim şi cu faptele şi cu gura şi să-L iubim din toată inima, din tot cugetul şi din toată puterea.

Deci când marele Apostol Petru şi ceilalţi au zis: *Iată, noi am lăsat toate,* a zis: că lasă vicleşugul, necredinţa, făţărnicia şi mândria, am lăsat şi traiul bun, am lăsat şi avere şi rudenie şi ne-am lipit cu inima numai de Tine. Ei puteau deci să fie ucenici ai Lui.

Şi ce le făgăduieşte Hristos? *Voi, care aţi lăsat toate pentru Mine* (adică averea, cinstea, dregătoria, păcatele şi patimile, şi cele dinlăuntru şi cele dinafară), *când va şedea Fiul Omului pe scaunul slavei Sale, veţi şedea şi voi pe douăsprezece scaune, judecând cele douăsprezece seminţii ale lui Israel.* Auzi câtă slavă le dă?

Dar oare credeţi că scaunele de acolo vor fi de marmură? Pe astfel de scaune vor şedea Petru şi Pavel şi Andrei şi Vartolomei şi Filip şi Toma şi toţi ceilalţi? Doamne fereşte! Cele douăsprezece scaune pe care vor sta cei 12 apostoli arată slava, mărirea şi cinstea pe care o vor avea în jurul lui Hristos, când vor judeca împreună cu El toate neamurile, când vor chema cerul de sus şi pământul de jos, ca să aleagă pe poporul Său (Ps. 49, 5). Atunci apostolii, care s-au ostenit cu

Hristos şi au luat parte la ispitele Lui, care L-au iubit pe Dânsul din toată inima, din tot cugetul, din toată puterea, şi până la urmă au primit moartea pentru dragostea Lui, vor sta pe 12 scaune de slavă. Căci nu zice Hristos că vor şedea pe scaune de lemn, atunci când zice că Fiul Omului va veni să şadă pe scaunul Slavei Sale. El ne dă să înţelegerem că nici apostolii nu vor sta pe scaune de materie, ci pe scaune de slavă şi de cinste. În acelaşi înţeles zice: *Mă duc să vă pregătesc vouă loc, ca unde sunt Eu, şi ucenicii Mei să fie.* Deci apostolii vor şedea pe scaune de slavă, de mare slavă. Şi când zice Marele Apostol Pavel: *Şi stea de stea se deosebeşte în slavă,* se înţelege că slava fiecărui sfânt se va deosebi de a celorlalţi.

Dar cum vor judeca Apostolii cele 12 seminţii ale lui Israel? Noi am auzit că Tatăl nu judecă pe nimeni, căci zice Evanghelia: *Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului.* Şi dacă nici Tatăl nu judecă, cum o sa judece Apostolii? În ce fel judecă ei cele 12 seminţii ale lui Israel?

Iată cum tâlcuiesc acest lucru dumnezeieştii Părinţi. Unul va fi Judecătorul, Iisus Hristos. Căci Tatăl a dat toată judecata Fiului, cum se spune şi în psalmul 71, 1: *Doamne, judecata Ta dă-o Împăratului şi dreptatea Ta Fiului Împăratului.* Fiul va judeca toate popoarele cu cele şase întrebări (gol, flămând, însetat, bolnav, străin, în temniţă) şi va cerceta inimile tuturor. *Căci atunci se vor descoperi* – zice – *cugetele multor inimi.* Iar El spune că vor judeca împreună cu El şi apostolii, şezând pe scaune de slavă. Vor judeca seminţiile lui Israel, căci şi ei au făcut parte din ele. Atunci va zice Judecătorul către evrei: „Cum aceştia au urmat Mie şi M-au iubit şi din toată inima au împlinit poruncile Mele şi au propovăduit numele Meu în toată lumea şi până la urmă au primit moarte în cele mai mari chinuri pentru dragostea Mea, şi cum de voi n-aţi crezut? Că n-am adus apostoli din India, nici din China, nici din Japonia, n-am adus din alte popoare păgâne, ci dintre voi i-am ridicat pe aceşti 12 oameni, ca să vă înveţe pe limba voastră şi să vă arate Adevărul. Iar voi n-aţi voit să credeţi, ci aţi rămas în întuneric".

Deci aşa au să judece Apostolii pe cele 12 seminţii ale lui Israel. A judeca aici înseamnă a mustra, aşa zic Sfinţii Părinţi. Aceşti 12 apostoli vor mustra deci, dar mai ales va mustra Hristos pe poporul evreiesc pentru necredinţa lui, arătându-le că apostolii au crezut şi iată la ce cinste s-au suit, la câtă slavă, învrednicindu-se să stea lângă scaunul Său. El va spune: „Iată câtă cinste le-am dat, pentru că au crezut şi M-au mărturisit în toată lumea. Iar voi n-aţi vrut să credeţi, de aceea *duceţi-vă de la Mine, blestemaţilor, în focul cel veşnic".* Aşa vor judeca apostolii, adică vor mustra poporul evreiesc cu prezenţa lor, cu slava lor, cu cinstea lor din ceasul acela, că nu le-au urmat lor şi învăţăturii lor.

Dar şi Pavel spune în altă parte: *Au nu ştiţi că sfinţii vor judeca lumea?* Dar cum? La fel ca şi Apostolii. Sfinţii n-au venit dintre îngeri pe pământ, au firi trupeşti. Milioanele de sfinţi nu au venit din altă planetă, nici din cer, ci din popoarele pământului. Şi ei au fost oameni şi au flămânzit, au suferit dureri şi au avut frică şi osteneală, au avut carne şi sânge şi rudenii şi neamuri şi bogăţii şi cinste şi toate câte le avem şi noi, dregătorii şi copii; dar au iubit mai presus de toate pe Dumnezeu, iar pentru dragostea Lui s-au jertfit până la ultima picătură de sânge. Şi atunci Dumnezeu va zice tuturor popoarelor: „Vedeţi pe aceşti sfinţi, care au fost ca şi voi oameni pe pământ? Dar au urmat Mie şi au păzit poruncile Mele! De ce n-aţi făcut şi voi aşa?"

Îmi aduc aminte că eram copil când mi-am pus în gând să merg la mănăstire. Aveam un moş în sat la mine, Neculai Sava. Un moş după tată, care nu s-a căsătorit toată viaţa şi ducea viaţă sfântă şi era dascălul bisericii. Avea o barbă mare, albă. Şi când a auzit că vreau să plec la mănăstire, mi-a dat un ceaslov mic, cu slovă veche. Şi ştiţi ce am citit eu întâi în ceslovul acesta cu slovă veche? Condacul zilei de astăzi. Şi scria acolo: *Ca o pârgă a firii, Ţie, Săditorule al făpturii, lume Îţi aduce, Doamne, pe purtătorii de Dumnezeu mucenici,* şi celelalte...

Auzi ce sunt sfinţii lui Dumnezeu? Sunt pârga firii omeneşti. Dumnezeu are tot dreptul să ia din toate popoarele lumii pârgă, că El a făcut toate popoarele. El le dă viaţă, El le dă hrană, lumină, apă, căldură şi tot ce le e de trebuinţă. Întru El şi prin El ne mişcăm. Nu putem să clipim o dată din ochi fără Dumnezeu, pentru că viaţa din noi e de la El şi întru El trăim, prin El ne mişcăm.

Deci sfinții sunt ca o pârgă, ca un rod bine copt şi ales din toate neamurile pământului. Şi această pârgă a neamului omenesc, aceste milioane de sfinți, vor judeca lumea atunci. Cum? Va zice Stăpânul: „Tu spui că n-ai putut să-mi urmezi Mie, că ai avut femeie. Dar şi aceştia au avut femei, că n-au fost toți feciorelnici. Tu spui că n-ai putut să vii după Mine, că ai avut avere, că erai în cinste, în dregătorie, că te-ai temut de munci. Dar şi aceştia au avut toate acestea, toate ale firii omeneşti, dar inima lor au pus-o în mâna Mea şi mintea lor şi toată ființa lor s-a lipit de Mine. M-au iubit din toată inima şi toate celelalte le-au socotit gunoaie: şi averea şi dregătoria şi cinstea şi frumusețile şi bețiile şi îmbuibările lumii acesteia vremelnice şi stricăcioase le-au urât din tot sufletul şi M-au iubit numai pe Mine.

Aşa vor judeca sfinții lumea, când toate popoarele pământului vor vedea milioane şi milioane de sfinți aleşi din toate popoarele, strălucind mai tare decât soarele întru împărăția cerului. Câtă jale va fi atunci! Cum se spune în *Uşa pocăinței,* râuri de lacrimi vor curge atunci din ochii popoarelor, mai mare decât mările de pe fața pământului; căci se vor face mări de lacrimi. Dar nu vor mai folosi atunci la nimic. Căci vor vedea de câtă cinste se bucură sfinții, de câtă podoabă, de câtă slavă, de câtă mângâiere, iar ei au rămas să se ducă în gheenă, în foc, să-i mănânce viermii neadormiți acolo, în tartar, unde este scrâşnirea dinților. Căci va fi o despărțire nu pentru un an, nu pentru doi ani, nu pentru o sută, nu pentru o mie, nu pentru sute de mii, ci pentru veacul veacului.

Ce se spune la Evanghelia Judecății? *Şi vor merge aceştia* (adică drepții) *la viață veşnică, iar ceilalți* (adică păcătoşii) *la muncă veşnică.* Ce jale va fi atunci? Nu va mai folosi la nimic când vor vedea slava sfinților, când sfinții îi vor mustra pe toți, îi vor judeca pe toți şi le vor zice: „Şi noi am fost ca voi, dar nu ne-am legat cu lumea aceasta, nici cu materia, nici cu banul, nici cu dulceața, nici cu rudeniile. Noi am iubit pe Dumnezeu din toată inima, din tot cugetul, din toată puterea şi Dumnezeu a trăit în noi şi noi în Dumnezeu; am fost gata oricând şi în orice clipă să murim pentru Dumnezeu. Şi am murit şi cu omul cel dinlăuntru şi cu cel din afară, când a cerut vremea".

Aşa, fraților, aşa vor judeca lumea sfinții şi apostolii, cu slava şi cu cinstea pe care o vor avea. Aşa vor mustra toate popoarele pământului, ceata apostolilor pe evrei, a celorlalți sfinți pe popoarele lor, pentru că nu s-au pocăit şi nu le-au urmat lor şi învățăturii lor.

Frați creştini, dar oare de ce mai spune Evanghelia de azi: *Şi tot cel ce va lăsa pentru Mine casă sau moşie, însutit va lua în veacul acesta şi viața veşnică va moşteni?* Aici parcă ar părea cu neputință. Cum adică? Am lepădat toate pentru Hristos şi voi avea chiar aici mai mult decât am lăsat? Oare se va întâmpla aceasta? Da, aşa se va întâmpla. Ce au făcut apostolii? Au lepădat o mreajă, şi aceea cârpită, şi o luntre stricată, dar pe urmă – se spune în Faptele Apostolilor – toți creştinii din obştea primară vindeau averile şi bogățiile lor şi le aruncau la picioarele Apostolilor. Au fugit de averi şi toate averile le-au moştenit, cum spune Sfântul Efrem Sirul.

Au plecat 12 bărbați din Ierusalim fără toiag, şi toată lumea au stăpânit şi au păstorit; au plecat fără traistă şi toate bogățiile lumii le-au adunat, pentru că era Dumnezeu cu dânşii. Căci unde-i Dumnezeu, nu le lipseşte nimic celor ce se tem de Dânsul. Pentru că au aruncat la Dumnezeu grija lor, iar El i-a hrănit. Dar zice şi de casă, că o vor câştiga însutit. Casa Domnului Dumnezeu este Biserica. Căci spune Mântuitorul: *Casa Mea, casă de rugăciune este, iar voi ați făcut-o peşteră de tâlhari.*

Câte case de acestea, câte biserici nu s-au sfințit până astăzi în numele lor? Atâția martiri şi sfinți. Sfântul Gheorghe şi Sfântul Dimitrie au lăsat toate pentru Hristos, dar au mii de biserici pe fața pământului. Sfinții Apostoli Petru şi Pavel, Sfântul Nicolae, Sfântul Spiridon, au pe numele lor mii şi zeci de mii de biserici pe tot globul pământesc unde sunt creştini. Toate acestea sunt casele lor, că lor li s-au închinat şi lui Dumnezeu. Vezi, sfinții se cinstesc pe pământ de două mii de ani şi au atâtea icoase de rugăciune, atâtea biserici, nu sute, nu mii, ci zeci de mii; dar ei în ceruri, în Biserica celor întâi născuți, pururea se prăznuiesc şi pururea se veselesc cu veselia cea negrăită.

Aşa să înțelegeți că însutit va lua; cel ce cinsteşte pe Dumnezeu are şi aici cinste. Căci zice: *Cel ce Mă slăveşte pe Mine, îl voi slăvi*[22]

[22] Psalm 14, 4; I Cor. 2, 7; Col. 3, 15.

Dar ce spune Evanghelia la urmă? *Cei dintâi vor fi pe urmă şi cei de pe urmă vor fi întâi.* Cum se tâlcuieşte aceasta? Întâi a fost poporul evreiesc; el a fost chemat înaintea noastră de Dumnezeu, de pe vremea lui Avraam. El este poporul care s-a închegat din neamul lui Avraam, este poporul lui Israel. El a avut chemarea înaintea noastră, au fost făcuţi prieteni cu Dumnezeu mai demult; ei au avut proorocii, ei patriarhii, ei jertfelnicul, ei Biserica Legii Vechi, ei cunoştinţa cu Dumnezeu cea dintâi. Dar când a venit Stăpânul proorocilor şi Ziditorul lor, n-au crezut. Şi astfel, ei, cei dintâi, vor fi cei de pe urmă, pentru că n-au crezut.

Dar cuvântul acesta mai are şi altă tâlcuire. El vorbeşte de cei smeriţi. Omul smerit se socoteşte cel mai de pe urmă dintre toţi, pentru că se socoteşte din adâncul inimii cel mai păcătos, cel mai neputincios, cel mai rău, nevrednic de mila lui Dumnezeu şi de cinstea de la oameni. Dar în ziua Judecăţii va fi altfel. Căci se zice: *Dumnezeu celor smeriţi le dă har şi celor mândri le stă împotrivă.*

În ziua aceea, când va judeca Dumnezeu inimile, nu va căuta la mitre arhiereşti, nici la coroane împărăteşti, nici la dregătorii înalte. Va căuta la inimile noastre. Cel mai umil ţăran, cel mai necăjit om, cel care stă la vreo stână şi se roagă cu lacrimi lui Dumnezeu, sau este la închisoare şi se roagă, sau este undeva străin, sau bolnav în pat, suspinând din adâncul inimii către Dumnezeu, sau o văduvă săracă căreia nu-i deschide nimeni uşa şi zace cu copiii ei în necaz şi în scrâbe, dar se roagă lui Dumnezeu, toţi aceştia vor fi în ziua judecăţii mai mari decât împăratul lumii de astăzi şi de mâine şi de alaltăieri. Căci Dumnezeu nu va căuta la faţă, cum i-a spus lui Samuil, când a ales pe David.

Dumnezeu caută şi acum la inima omului, dar cu atât mai mult atunci, în ziua Judecăţii. Se vor slăvi atunci cei smeriţi, cei nebăgaţi în seamă, cei ocărâţi, cei prigoniţi pentru dreptate, cei săraci cu duhul, care se vor socoate pururea săraci de fapta bună, cei ce flămânzesc pentru dreptate şi toţi pe care i-a fericit Hristos. Se vor ferici atunci cei nebăgaţi în seamă, cei ce au fost ca gunoiul pământului.

Cele proaste şi nebăgate în seamă ale lumii vor ruşina pe cele înţelepte. Cele slabe vor ruşina pe cele tari. De aceea zice că cele de pe urmă vor fi cele dintâi. Cei pe care nu-i băgăm noi în seamă acum, decă se roagă lui Dumnezeu din toată inima, vor străluci mai mult decât soarele în împărăţia cerului, iar împăraţii lumii şi toţi puternicii pământului vor fi atunci gunoi înaintea lui Dumnezeu, dacă nu vor fi crezut în El. Căci el este drept şi dreptatea Lui rămâne în veacul veacului.

Iubiţi credincioşi, v-am întocmit un mic cuvânt la Evanghelia de astăzi. Mai sunt multe de vorbit despre ea şi despre sfinţii lui Dumnezeu. Dar dacă aş vorbi numai de un sfânt, ar trebui să vorbesc zile întregi. Dar despre toţi sfinţii, cine poate vorbi? Poate cineva să aibă o mie de guri şi să vorbească la nesfârşit şi tot nu poate să descrie faptele sfinţilor.

Aţi auzit cum numără Apostolul de astăzi ostenelile sfinţilor: *prin credinţă* – zice – *au biruit împărăţii, au suferit de sabie, de foame, de sete, de frig, s-au ferăstruit, au rătăcit în cojoace, în piei de capre. Şi lumea nu este vrednică de ei.* Ce să spun de toţi sfinţii? E prea greu de spus. Atât spun de sfinţi L-au iubit pe Dumnezeu din toată inima, din tot cugetul şi din toată puterea lor.

S-au făcut în lumea aceasta fii după dar ai Lui, cum suntem şi noi prin dumnezeiescul Botez, iar dincolo se vor veseli în vecii vecilor cu Dânsul. Că unde este Stăpânul, vor fi şi slugile Lui. Amin!

MELCHISEDEC, ÎMPĂRATUL SALEMULUI, ÎMPĂRATUL PĂCII

Sfântul şi marele Ierarh Atanasie cel Mare, Patriarhul Alexandriei şi mare stâlp al Bisericii

lui Hristos, adevereşte istoria sfântă despre Melchisedec[23], împăratul Salemului, în acest chip: Acest împărat străin între oameni, a fost preot al lui Dumnezeu Cel Prea Înalt. El a fost socotit fără de mamă, şi fără de tată şi zilele lui au fost nenumărate de neamuri, ca să fie închipuirea vie a lui Hristos, Mântuitorul lumii. Şi iată ce spune marele Ierarh Atanasie despre el: Mai înainte de a veni şi de a se sălăşlui dumnezeiescul Avraam după porunca dumnezeiască în părțile cananeilor, trăia în hotarele Palestinei o împărătească cu numele Salem, de acelaşi nume cu cetatea Salemului în care împărățea ea (Ierusalimul de azi a moştenit mai pe urmă numele cetății Salem, care s-a scufundat). Această împărătească a născut pe Salad, iar Salad a născut pe Melhi. Melhi a luat de femeie pe Salem, asemenea la nume cu numita împărătească, bunica lui, şi cu dânsa a născut doi fii: pe unul în chema Melhi, şi pe celălalt Melchisedec. Deci era Melhi, tatăl acestor doi frați, închinător la idoli şi desfrânat.

Şi venind sorocul la care se aducea jertfă idolilor cu mare pompă în fața întregului popor, a poruncit împăratul Melhi fiului său Melchisedec, zicând:

– Să iei împreună cu tine slugile noastre şi mergând la cireada vitelor să-mi aduci şapte viței care să-i jertfesc dumnezilor mei.

Deci, mergând Melchisedec la cireada vitelor şi ridicându-şi pe drum ochii spre cer – după o dumnezeiască insuflare –, privea cu luare aminte frumusețea soarelui şi luminoasa lui strălucire. Şi a început a zice întru sine: „Cu adevărat, Cel ce a făcut aceste zidiri şi le-a înfrumusețat şi le ține pe ele întru bună rânduială, Acela este Adevăratul Dumnezeu Atotputernic şi Domnul a toate, nestricat, nevăzut, nemuritor, numai Acestuia I Se cuvine a I se aduce jertfe, iar nu idolilor celor muți şi surzi şi fără suflet. Deci, mă voi întoarce la tatăl meu să-i spun despre această dumnezeiască gândire şi poate mă va asculta şi-şi va veni întru simțire şi va părăsi amăgirea deşartă ce-l stăpâneşte”.

Şi întorcându-se Melchisedec la tatăl său fără să aducă nimic, i-a spus despre Acela Care este cauza tuturor şi de ce s-a întors fără viței. Şi a zis dreptul acesta de Dumnezeu luminat şi înțelepțit:

– Eu am socotit, o, tată, că nu este cu dreptate ca noi, oamenii cuvântători şi cu minte, să jertfim viței idolilor celor muți şi surzi şi fără simțire, ci Celui Singur cu adevărat Dumnezeu, Care a făcut cerul şi pământul cu toate din ele.

Auzind acestea acel fără de Dumnezeu tată de la fiul său cel luminat de Dumnezeu, s-a tulburat foarte mult şi, îmboldit fiind de dobitoceasca şi drăceasca mânie, a zis cu mare iuțime:

– Mergi de împlineşte îndată porunca ce ți-am dat, iar de nu vei asculta degrab, te voi ucide.

Deci, ducându-se Melchisedec a doua oară la cireada vitelor ca să aducă cei şapte viței pentru a-i jertfi păgânului împărat, a intrat împăratul Melhi la Salem, soția sa, zicând:

– Eu, o, femeie, am hotărât să jertfesc la dumnezeii mei pe unul din cei doi fii ai noştri, la viitorul praznic.

Aceasta auzind împărăteasa şi cunoscând, ca o mamă iubitoare de fii, că împăratul vrea să omoare pe Melchisedec, pentru că a încălcat porunca lui, a început a plânge cu amar şi a se tângui foarte, fiindcă ea iubea foarte mult pe Melchisedec. Iar împăratul iubea foarte mult pe Melhi, fiindcă îi purta numele. Văzând împăratul întristarea şi plângerea cea mare şi multă tânguire a împărătesei, a zis:

– Lasă, pune sorți între noi şi pe cine va cădea sorțul, acela va da pe fiul său.

Şi împăratul a luat de partea lui pe Melhi care purta numele lui, iar împărăteasa pe Melchisedec de partea sa. Şi după dumnezeiasca rânduială, a căzut sorțul pe Melhi. Şi cu toate că împăratul s-a mâhnit foarte, dar, pentru cuvântul dat, a gătit pe Melhi pentru jertfă. După această tocmeală făcută între ei a sosit şi Melchisedec cu cei şapte viței de la cireada vitelor. Şi întristându-se foarte de cele ce se puseseră la cale şi văzând pe mama sa plângând cu amar, a plâns şi el mult şi s-a tânguit pentru moartea fratelui său Melhi, cea atât de amară. Şi urmând pilda acestui păgân împărat, mulți tați şi mame au gătit spre jertfă pe fiii lor, aducându-se spre jertfă ca la 500 de

[23] Pe larg, în prolog cu slovă veche, luna mai, în 22 de zile, ediția din 1855 de la Sfânta Mănăstire Neamț.

suflete, iar oi şi boi si alte dobitoace, mulţime mare.

Deci sosind ziua păgânescului praznic şi toţi cei din cetate şi de prin satele dimprejur intrând în capiştea idolească, fericitul şi de Dumnezeu luminatul Melchisedec, neputând suferi nebunia tatălui şi a mamei sale şi a întregului popor, s-a făcut fugar de bunăvoie de la casa părintească.

Şi suindu-se în Muntele Taborului, a intrat în desimea codrului care era pe atunci acolo şi în acea singurătate precându-şi genunchii s-a rugat lui Dumnezeu cu mare căldură a inimii, zicând: „Doamne, Dumnezeul meu, Cela ce ai făcut cerul şi pământul, marea şi toate care sunt într-însele, cele văzute şi cele nevăzute, auzi-mă pe mine, nevrednicul robul Tău, şi pe câţi s-au adunat la junghierea fratelui meu Melhi în vremea acestui diavolesc praznic, pe toţi, de la mic la mare, scufundă-i şi îi pierde de pe faţa pământului. Facă-se iad locul acela, ca să-i înghită pe toţi acei nebuni şi păgâni oameni".

Şi, o, prea slăvită minune! îndată s-a împlinit cuvântul dreptului Melchisedec. Căci pământul s-a deschis şi fără de veste i-a înghiţit pe toţi. Şi n-a mai rămas nici capişte idolească, nici oameni, nici dobitoace, nici, zidiri, nici copaci, nimic din acea blestemată cetate. Apoi, după puţine zile pogorându-se din munte dreptul Melchisedec şi văzând locul acela al cetăţii scufundat cu totul în adâncurile pământului, umplându-se de frica lui Dumnezeu s-a suit iarăşi la Muntele Taborului şi a vieţuit în desimea codrului şapte ani întregi, hrănindu-se numai cu mugurii copacilor, cu ierburi şi cu miere sălbatică, după cum mai în urmă s-a hrănit dumnezeiescul Înaintemergător Ioan Botezătorul.

Astfel, el a fost cel dintâi pustnic mai înainte de Ilie Tesviteanul şi de Ioan Botezătorul. Şi fiind el gol de la cap până la mijloc, spatele lui s-a făcut ca ţeasta de broască ţestoasă.

Apoi, după şapte ani, a venit glas de la Dumnezeu către dumnezeiescul patriarh Avraam, zicând: „Avraame, Avraame", iar ei a zis: „Iată, eu, Doamne". „Pune şaua pe asinul tău şi, luând la tine îmbrăcăminte nouă şi încălţăminte nouă, suie-te în Muntele Taborului degrab şi acolo strigă de trei ori în desimea codrului cu glas mare, zicând: «Omule al lui Dumnezeu Cel Prea Înalt!» Şi după a treia strigare va ieşi din desimea codrului un mare pustnic. Iar tu văzând pe acest om, nu te spăimânta nicidecum de el, ci rade-l pe cap, taie-i unghiile, îmbracă-l şi încalţă-l şi cere-i binecuvântarea".

Deci suindu-se dumnezeiescul Avraam în Muntele Taborului şi făcând după a Domnului poruncă, a strigat de trei ori în desimea codrului cu glas mare. Şi iată, îndată a ieşit Sfântul Melchisedec pe jumătate gol şi acoperit cu păr lung. Şi văzându-l dumnezeiescul Avraam, fără de veste, foarte s-a înfricoşat şi s-a spăimântat. Iar el i-a zis:

– Nu te înfricoşa, omule, ci spune-mi cine eşti şi pentru ce ai venit la această pustietate.

Iar dumnezeiescul Avraam i-a răspuns:

– Domnul m-a trimis ca să te rad pe cap, să-ţi tai unghiile, să te îmbrac şi să te încalţ ca pe o credincioasă slugă a Sa.

Atunci Melchisedec a zis:

– Fă după cum ţi-a poruncit ţie Domnul.

Şi dumnezeiescul Avraam a făcut toate câte i-a poruncit Domnul. Iar Sfântul Melchisedec, după trei zile coborându-se din Muntele Taborului şi luând un corn cu untdelemn şi pecetluindu-l cu cuvântul lui Dumnezeu, a blagoslovit pe Avraam, zicând: „Binecuvântat eşti lui Dumnezeu Cel Prea Înalt. Şi de acum numele tău va fi pe deplin săvârşit".

Iar după câteva zile a venit glas din cer către dumnezeiescul Avraam, zicând:

– Pentru că nimeni n-a rămas din neamul lui Melchisedec, el se va numi „fără tată, fără mamă şi nenumărat de neamuri, nici începutul zilelor având, nici sfârşit". Şi închipuie în veac pe Fiul lui Dumnezeu.

Deci, pentru că singur acest Melchisedec dintre atâtea neamuri a cunoscut pe Dumnezeu şi din îndemnarea Lui a mărturisit pe adevăratul Dumnezeu al tuturor şi pe Făcătorul zidirilor celor văzute şi nevăzute, şi pentru dragostea lui Dumnezeu a părăsit dezmierdarea şi odihna rudeniilor, a

prietenilor, precum şi luminata mărire a împărăției sale, şi a cinstit mai presus de toate pe Dumnezeu şi a ales aspra viețuire a pustiului în locul desfătării celei stricăcioase a lumii, s-a învrednicit de Dumnezeu de a se hirotoni în chip nevăzut preot al lui Dumnezeu Celui Prea Înalt; şi ca să lucreze mai înaintea darului cele ale darului şi să ungă împărați şi preoți şi să binecuvinteze sfințind şi să ofere dumnezeiscului Avraam şi celor împreună cu dânsul – că erau 318 slugi de casă ale lui – pâine şi vin când acesta se întorcea de la tăierea lui Kedarlaomer (Fac. 14, 18); şi să închipuiască în sine mai înainte pe Domnul, care avea să se nască din Preasfânta Fecioară Maria şi să rămână preot în veac după rânduiala lui Melchisedec.

Deci s-a socoti fără tată şi fără mamă şi nenumărat de neamuri şi preot dumnezeiesc al celui Prea Înalt, fiindcă nimeni nu ştia pe tatăl şi pe mama lui şi pe celelalte rudenii care s-au scufundat atunci şi i-a înghițit pământul. Şi a fost în chip nevăzut hirotonisit de Dumnezeu pentru multa lui dragoste de Dumnezeu Cel adevărat. Acesta a binecuvântat pe Avraam cu pâine şi cu vin, când Avraam se întorcea de la Kedarlaomer şi a închipuit cu mii de ani înainte preoția lui Hristos cea din Legea Darului.

DESPRE POST ŞI FĂȚĂRNICIE

Frații mei, fățărnicia se amestecă în toată fapta cea bună, cum zic dumnezeieştii Părinți. Că precum iedera sau rugul, dacă le pui lângă un copac, se agață de el şi dacă le pui pângă un gard se agață de el, aşa şi fățărnicia, viclenia, zavistia şi slava deşartă se prind de sufletul nostru şi ne trebuie mare pătrundere ca să putem deosebi când lucrăm fapta cea bună cu smerenie şi când o lucrăm cu slavă deşartă şi cu fățărnicie.

Auzi ce spune Mântuitorul: *Când postiți, nu fiți trişti ca fățarnicii; că ei îşi smolesc fețele, ca să se arate oamenilor că postesc.*

Postul a fost privit în trei feluri necuvenite de-a lungul veacurilor. Pe vremea Mântuitorului Iisus Hristos erau cărturarii şi fariseii şi alți oameni care voiau să fie lăudați pentru post. Ce făceau ei? Se ungeau cu smoală ca să se arate că sunt slabi, că-s plânşi, că-s traşi la față, că-s necăjiți. Mântuitorul, vrând să curețe răutatea aceasta de pe fapta bună a postului, învață: *Când postiți, nu fiți trişti ca fățarnicii... Tu însă când posteşti, unge capul tău şi spală fața ta;* să te arăți vesel, să nu ştie lumea că posteşti. Aceia erau fățarnici şi vicleni şi-şi pierdeau toată plata pentru osteneala postului. De aceea Hristos a spus: *Amin grăiesc vouă, că-şi iau plata lor.* De la cine? De la oameni. Îi lăudau oamenii, zicând: „Vezi, cutare cât de slab, cât de mult a postit". Dar vai de noi păcătoşii dacă ne vom lua plata aici. Dincolo nu vom avea decât focul veşnic.

În timpul Sfântului Ioan Gură de Aur postul era folosit de unii altfel. Aceştia erau mai răi ca cei dinainte. Ce făceau aceştia? Cei amintiți cel puțin posteau şi se dădeau pe față cu smoală, dar pe timpul Sfânului Ioan Gură de Aur erau unii care mâncau de dulce, dar ca să nu se arate că-s graşi se dădeau şi ei cu smoală pe față sau cu altceva, ca să pară că-s slabi. Cei dintâi posteau, dar, din pricina fățărniciei lor, pierdeau toată plata postului. Cei de-al doilea, mai fățarnici, nici măcar nu posteau, dar voiau să ia slava celor postitori.

În sfârşit, în timpul nostru postul e privit mai rău şi decât în timpul Sfântului Ioan Gură de Aur. Sunt unii acum care nu mai postesc nici măcar la arătare ca cei din timpul Sfântului Ioan Gură de Aur, care se temeau să nu fie cunoscuți de oameni că nu postesc.

Cei dintâi erau răi că se ungeau pe față, cei de-al doilea erau mai răi, dar chiar dacă nu posteau, se temeau să nu smintească pe alții şi de aceea se dădeau cu unsori pe față, ca să nu ştie lumea că nu postesc. Dar cei de acum sunt de o mie de ori mai răi, pentru că nu numai că nu se tem că smintesc pe alții mâncând de frupt în post, dar nici grijă nu au de acesta. Ei declară sus şi tare că posturile sunt puse de preoți şi călugări. Ei nu recunosc că cel ce nu posteşte este anatema. Dar canonul 19 din Gangra spune: „Cine nu va posti posturile rânduite de Biserică, întemeindu-se pe îndreptățirea cugetului său, să fie anatema".

Ştiţi ce înseamnă anatema? Cea mai grea pedeapsă a Bisericii. Anatema este despărţirea de Dumnezeu şi împreunarea cu satana şi pogorârea la iad împreună cu dracii. Acolo se duc cei ce nu postesc şi mai ales cei ce defaimă postul.

Ei zic: *Nu ce intră în gură spurcă pe om, ci ce iese din gură.* Dar la ce S-a gândit Hristos când a spus cuvântul acesta? La obiceiul spălării mâinilor şi la carnea diferitelor animale oprite a se mânca de iudei (carnea de porc, de cal etc.), nu la post.

N-a postit Hristos 40 de zile şi 40 de nopţi în Muntele Carantaniei şi nu a fost ispitit de satana care-I spunea să prefacă pietrele în pâini? Şi ce a spus Iisus? *Nu numai cu pâine va trăi omul, ci şi cu tot cuvântul lui Dumnezeu* (Matei 4, 4).

N-au postit apostolii Petru şi Pavel şi cei 12 când au plecat la propovăduire? N-aţi auzit ce zice Pavel? *În post, în foame, în sete, în frig, în golătate.* Care dintre apostoli n-a postit, care dintre cuvioşi, care dintre sfinţi? Iar astăzi sunt mii şi zeci de mii de creştini care nu mai postesc şi nici nu se mai tem că smintesc pe alţii. Mănâncă tatăl de faţă cu femeia şi cu copiii care trebuie crescuţi în frica de Dumnezeu. Nu se tem nici de Dumnezeu că strică postul, nu le e ruşine nici de cei ai casei. Vai de noi şi de noi! Am ajuns mai rău decât butucii cei nesimţitori, mai rău decât păgânii, că numai numele de creştin îl mai purtăm. Am ajuns cum a proorocit Pavel, marele luminător al lumii: *În vremea aceea vor avea numai chipul bunei credinţe, dar puterea ei o vor tăgădui.*

Deci, să luăm aminte. Cine dezleagă posturile rânduite de Biserică, fie el arhiereu, sau preot, sau dascăl de teologie, sau creştin, toţi cad sub canon. Arhiereul şi preotul cad sub caterisire, iar creştinul sub afurisenie. Dacă veţi zice: „Este o dezlegare în caz de boală". Da, este. Dar când? Când este cineva aşa de bolnav şi atât de uscat de boală încât îl întoarce altul în pat şi nu poate să se ridice în picioare şi vine un doctor creştin şi cu frică de Dumnezeu şi zice: „Omule, ca să te ridici din boala aceasta ai nevoie numaidecât de supraalimentare şi trebuie să mănânci mâncărurile ce ţi le prescriu eu".

Numai acela e iertat de post. Dar nu când el e roşu ca sfecla, se duce la teatru, la bal, la nuntă, la pădure, la treburi, dar când îi vorbeşti de post declară că e bolnav. N-ai auzit ce cântă Biserica? Să nu pricinuieşti pricinuiri întru păcate. N-ai auzit ce spun Sfinţii Părinţi, că pricina născocită este o punte către păcat? Vrei să strici postul? Îngerul spune: „nu-l strica". Satana spune: „caută o pricină, spune că ai vătămătură, că ai de ridicat butuci, că pleci în călătorie, dar ştii că numai pustnicii trebuie să postească". Ai luat o pricină născocită ca scuză şi ai trecut la păcat. Dar pricina aceasta nu e binecuvântată.

Ai auzit de cei ce au găsit motive în Evanghelie, când i-a chemat la nuntă marele Împărat? I-a chemat sluga să vină la nunta marelui Împărat, dar unul a spus: *femeie mi-am luat şi nu pot merge,* adică sunt legat de patimile trupeşti. Altul a zis: *ţarină mi-am cumpărat,* adică sunt legat de lumea aceasta, de grija veacului. Iar altul a zis: *cinci perechi de boi mi-am cumpărat,* adică s-a lăsat robit şi a slujit celor cinci simţuri: vederii, gustului, mirosului, auzului şi pipăitului. Şi atunci le-a spus lor: *Amin, grăiesc vouă, niciunul din cei chemaţi nu va gusta din cina Mea.* Ce le-a folosit lor pricina născocită? I-a scos afară din împărăţia cerurilor. De aceea nimeni nu se născocească că pricină, că nu poate să mănânce mâncare de post.

Nu poţi, pentru că nu vrei, dar dacă te-ar băga Dumnezeu într-un lagăr, cum ai putea? Că spune unul că a stat într-un lagăr şapte ani: „Părinte, era nişte troscot acolo şi eram vreo 14000 de deţinuţi. Şi scoteam rădăcina cu unghiile din pământ şi opt zile şi opt nopţi n-am mâncat şi n-am băut apă, şi trăiesc încă şi n-am murit". Au mâncat troscot şi iarbă şi nici apă n-aveau. Vezi, când omul e la necaz, cât poate? Iar când are pâine şi apă de la izvor şi-şi poate face ceai cu zahăr şi are poame de poate face compot şi poate fierbe cartoful, fasolea, orezul şi altele, declară că nu poate posti. Să nu ne dea Dumnezeu să ajungem în situaţia să vedem cât putem posti. Şi s-ar putea să ajungem în această situaţie, că dacă nu postim de bunăvoie, ne sileşte Dumnezeu de nevoie.

Nu vrem să postim de bunăvoie, s-ar putea să postim de nevoie. Dar atunci postul nu ne va fi folositor, ci chinuitor. Să credem că Dumnezeu ştie cât putem posti.

Zici că nu vei trăi mult dacă ai să mănânci de post? Iată, în Sfântul Munte al Atonului trăia

un cuvios părinte. Iar un alt călugăr, când era tânăr, s-a dus la bătrân şi l-a întrebat:

– Părinte, câţi ani ai?

– Fiule, am 115 ani.

– Cum ai trăit sfinţia ta, că te văd încă tare la 115 ani, şi văd că vii încă la biserică?

Şi a zis bătrânul:

– Fiule, eu de mâncări grase m-am păzit, carne n-am băgat în gură, nici lapte, nici brânză, nici untdelemn mult, ci foarte puţin am întrebuinţat în viaţa mea, în cei 115 ani.

Şi a zis acela:

– Dă-mi şi mie blagoslovenie să ţin aşa!

Şi a zis bătrânul:

– Îţi dau, dar ai să ai lupte ca să te înveţi cu postul. Îţi trebuie voinţă, puţină luptă. Dar dacă dai voinţă, iei putere. Cu cât lupţi mai mult, cu atât îţi dă Dumnezeu mai multă putere la orice faptă bună, nu numai la post.

Şi a început să postească şi acesta, dar el a luat un post şi mai mare şi mai aspru decât acela. A zis: „Doamne, eu am să mănânc numai muguri de copaci şi numai rădăcini pe pământ: morcovi, sfeclă, cartofi şi ce-o mai fi pe pământ, iar untdelemn n-am să mănânc. Să ştiu eu că n-am văzut untdelemn în viaţa mea."

Ştiţi cât a trăit acesta? A trăit 130 de ani. Acesta, este Sfântul Leontie de Argos, care a trăit în Sfântul Munte şi muncea la piatră şi la biserică, făcea metanii şi nevoinţă pustnicească, stătea în frig şi alerga. Dar a avut credinţă. N-a zis oare Hristos, că nu numai cu pâine va trăi omul, ci şi cu cuvântul lui Dumnezeu? Pune credinţa în Dumnezeu, nu în mâncare. N-auzi ce spune marele Apostol Pavel? *Bine este a vă întări în inimile voastre cu darul, nu cu mâncările, din care nu s-au folosit cei ce au umblat în ele* (Evrei 13, 9). Ce rămâne din pântecele plin? Putoare. Ce este îmbuibarea pântecelui? Slujire de idol. Căci spune marele apostol: *Al căror Dumnezeu este pântecele.* Se închină la pântece ca la Dumnezeu. Când e flămând, înjură, se mânie pe femeie că nu i-a făcut mâncare bună şi socoteşte că a făcut mare lucru când a postit şi el o zi. Vai de noi şi de noi, de postul pe care-l postim noi şi de creştinii de astăzi! Să ştim că de nu vom posti de dragostea lui Hristos şi pentru porunca Bisericii, vom posti de nevoie şi Dumnezeu va da secetă şi foamete şi robie şi ce-o mai vrea El, Căci în mâna Lui sunt toate plăgile şi va bate pe toţi cum a bătut Egiptul. Şi atunci o să vedem că putem posti, chiar şi fără să vrem.

Copilul dimineaţa când se scoală, îi pui bucata în mână şi-i dai de dulce. Dă-i mai bine un ceai că-i mai sănătos, învaţă-l să postească şi o să fie sănătos şi cu trupul şi cu sufletul şi o să înveţe carte mai uşor. Cine ţi-a spus că nu va putea să înveţe carte dacă n-are pântecele plin? Aşa spunea unul, că nu poate învăţa că nu are calorii destule. Dar câte calorii a avut Sfântul Ioan Gură de Aur când a tâlcuit toată Scriptura? Câte calorii avea el când mânca puţină zeamă de orez o dată la trei zile şi dormea numai atâta cât se putea ţine cu mâinile de nişte funii ce atârnau din podul casei? Cât poţi dormi ţinându-te cu mâna de funie? Aceia au fost cu adevărat oamenii Duhului, nu a cărnii. În ei a suflat Duhul Sfânt. Spune dumnezeiescul Efrem Sirul: „Seamănă Dumnezeu dar seamănă şi satana. Satana seamănă în locuri umede, în pântecele pline, iar Dumnezeu în trupuri uscate şi în pântece uscate".

„Din sămânţa sudorii postului – zice Sfântul Ioan Scărarul – creşte spicul întregii înţelepciuni. Iar îmbuibarea pântecelui goneşte mintea cea subţire". Să ştie toţi care gândesc că pântecele plin şi capul beat pot să înveţe carte sau să treacă examene grele. Nimic mai neadevărat. Mai uşor înveţi în post, cu înfrânare, cu rugăciune, cu frică de Dumnezeu. Cu acestea puteţi face şi şcoală, puteţi munci şi să fiţi sănătoşi. Auzi ce spune marele Vasile în *Hexaimeron,* în cuvântul 4, despre post: „Bucatele cele grase şi de multe feluri, neputând să le mistuie stomacul, multe boli au adus în lume, iar înfrânării şi postului de-a pururi îi urmează sănătatea; şi cine va posti mai mult, acela va trăi mai mult".

Acestea nu sunt cuvintele mele, ci ale marelui Vasile, îngerul în trup, ochiul Bisericii, gura cea de foc a Duhului, care a fost îndreptar tuturor soboarelor ecumenice în privinţa canoanelor, a

posturilor şi a legii morale în Biserică. Dar unii spun: „Dar dacă îmi dă părintele blagoslovenie să mănânc dulce?” Îți dă pentru că stărui, pentru că spui că nu poți, că ai ficatul bolnav, că te doare o coastă, că mori dacă posteşti. Dar, făcând aşa, dovedeşti că n-ai credință. Nu vezi că şi doctorii dau post? Ei dau cel mai mult post şi regim. Ai stricat organismul, l-ai otrăvit cu toxine, cu cărnuri, cu grăsimi. Căci corpul e ca o maşină şi dacă te bagi într-însa, o strici şi apoi te duci la doctor. Doctorul ce să mai facă? E obosit la cap, că nu vii numai dumneata, vin sute pe capul lui. Şi-ți spune să mămânci numai ceai, numai legume, numai compot. Vrea din nou să-ți redea sănătatea, dar nu prin îmbuibare.

Acestea vi le spun acum, că e postul Naşterii lui Iisus Hristos. Astăzi foarte puțini postesc. Şi dacă unii postesc, nu postesc cum trebuie. Multe femei nu pot ține din cauza bărbatului. Dar altele se chinuiesc şi țin postul cum pot şi înfrânează şi copiii. Dacă ea a postit şi şi-a înfrânat şi copiii, de ce nu se înfrânează şi el? Se va duce în gheenă, căci nu numai că nu posteşte el, dar strică şi postul ei, îi strică şi sufletul ei de nu se poate apropia din cauza lui de Preacuratele Taine. Vai de bărbatul acela şi de femeile acelea care nu vor să postească şi nu vor să păstreze curăția. Pentru că fiecare avem să luăm plata pentru faptele noastre şi fiecare avem să dăm seama de starea noastră. Dacă vreți să simțiți bucuria Naşterii lui Iisus Hristos, bucuria pe care au avut-o păstorii şi îngerii la Naşterea Domnului, postiți, rugați-vă, păziți curăția, faceți milostenie, spovediți-vă cu sinceritate şi, cei cărora vă vor da voie duhovnicii, împărtăşiți-vă cu smerenie şi atunci veți simți ce înseamnă Naşterea lui Iisus Hristos. Amin!

DESPRE PRONIA LUI DUMNEZEU

Un negustor a căzut într-o mare datorie, căci, ducându-se el cu corabia, a pierdut multă marfă a statului. Şi pentru că nu a fost prudent, şi-a încurcat licența de mărfuri şi a pierdut nu ştiu câte mii de galbeni de aur, cum era pe atunci. Deci l-au luat şi l-au băgat în închisoare pe atâția ani de zile, până va plăti toată datoria.

Iar acesta avea o femeie foarte frumoasă şi foarte credincioasă. Ea a rămas acasă cu copiii. Se ducea din când în când la închisoare la el să-i ducă mâncare, că era în oraşul de unde era ea şi din când în când îi dădeau voie să intre cu mâncare la soț. A vândut femeia de acasă ce a putut, a vândut pământul, tot să mai plătească, pentru că i-au pus o sumă mare de plătit. „Când veți plăti datoria la stat, atunci soțul iese de la închisoare”.

Şi el o întreba: „Ei, cât ai mai plătit? „Am vândut doi boi, am dat vaca, am împrumutat de la nănaşa, de la nănaşul, şi am dat atâtea sute, atâtea mii, dar mai avem mult de dat”.

El plângea şi mânca la închisoare, că-i aducea soția. Dar comandantul închisorii, a pus ochii pe femeia aceasta, că era foarte frumoasă, dar nu ştia că este frumoasă şi cu sufletul, nu numai cu trupul. Şi ştia de ce bărbatul este băgat la închisoare. Ştia că-i băgat pentru că s-au încurcat cu gestiunea. Şi când iese ea de la bărbat, că ea se ducea acasă, o cheamă la el:

– Ascultă matale! Cum te cheamă?

– Maria.

– Dacă vrei să dormi la noapte cu mine, eu plătesc toată datoria voastră!

Acela avea bani mulți. Dar ea aşa de cinstită era, că a zis:

– Măcar de aş muri şi eu la închisoare, asta nu o fac. Pentru că eu niciodată nu mi-am trădat bărbatul; noi suntem cinstiți. El când s-a căsătorit era cum l-a făcut mama lui şi eu la fel, şi nu vreau să-mi pătez cinstea; că dacă voi muri, ce-mi folosesc mie banii sau libertatea sau închisoarea?

– Dacă nu vrei, a zis el, n-am ce-ți face.

– Măi omule – a zis ea la urmă –, tot ca să-l scoată pe soț – Apostolul Pavel spune aşa: *Femeia trupul său nu-l stăpâneşte, ci bărbatul*. Trupul meu nu-i al meu, ci este al bărbatului de la căsătorie. Mă duc să întreb bărbatul. Dacă îmi dă el voie, eu stau cu tine o noapte.

– Plătesc toată datoria voastră, că eu am bani destui.

Aşa s-a rănit el de frumuseţea acelei femei.

Ea s-a dus la bărbat, când a venit a doua oară cu mâncarea, şi i-a zis:

– Uite, măi, ce mi-a spus comandantul închisorii. Şi i-a povestit tot.

Iar un comandant de hoţi, tâlhar mare, care era alături cu celula, i-a auzit grăind.

Dar bărbatul i-a spus:

– Femeie, chiar de-oi muri la închisoare şi chiar de-om muri de sărăcie, să nu faci asta. Să nu ne pătăm cinstea, că sufletul nu mai moare în veacul veacului. Se duce la muncă veşnică. Pentru ce? Pentru ca să ne dea el nişte bani să ies de aici? Stau aici cât o vrea Dumnezeu; pot să mor aici. Tu să păzeşti cinstea ta de soţie şi să fii mama copiilor, că aşa are grijă Dumnezeu de noi. Eu cred în mila lui Dumnezeu, că dacă ne vom ruga, El poate în alt fel să ne scoată de aici, nu tu să-ţi baţi joc de sufletul tău, să ai mustrare de cuget până la moarte din cauza mea.

– Eu aş face şi asta pentru tine să te scot de aici, a zis ea.

Dar el a zis:

– Să nu faci, te sfătuiesc. Păzeşte cinstea ta de soţie curată, cum ai fost până acum, că eu sunt bucuros să ştiu că am o soţie cuminte care se roagă pentru mine şi are să mă scoată de aici. Iar Dumnezeu, în purtarea Lui de grijă, ne va scoate altă dată de aici, dar asta să nu faci. Şi chiar de-oi muri, mor pentru păcatele mele, că aşa a vrut Dumnezeu!

Această discuţie a auzit-o acel comandant de tâlhari, că el era aproape, şi el făcuse multe răutăţi. Şi-şi zise: „Măi, uite ce înseamnă căsătorie cinstită! Ai văzut ce-a sfătuit-o soţul? «Chiar de-oi muri eu aici, tu să nu-ţi pătezi cinstea! Să nu dai cinstea ta de soţie curată pentru bani»”.

Acela a auzit. El avea bani mulţi că el a fost comandant. Şi când să plece soţia, o cheamă la el.

– Măi femeie, eu am auzit tot ce-ai vorbit cu bărbatul tău, că eram aproape.

– Da, aşa este. Soţul nu-mi dă voie, ca eu să dorm cu acela, să-mi pierd cistea mea de soţie curată. A zis că el chiar dacă ar muri la închisoare, eu să mor curată şi să cresc copiii, că Dumnezeu va purta de grijă. Dacă va voi El, o să-l scoată de la închisoare.

– Ia ascultă, femeie! Tu ştii colţul cetăţii de apus? (Era cetatea Salonicului, capitala Macedoniei, care era îngrădită cu ziduri).

– Da.

– Vezi că este un copac la colţul de apus al cetăţii. Un tei, un copac mare. Du-te la rădăcina lui şi ai să găseşti o cutie mare cu bani de aur. Nu săpa mult, că-i numai la jumătate de metru. Eu i-am pus acolo. Eu mai am şi în alte locuri îngropaţi. Ia şi du-te şi plăteşte pentru soţul tău şi scoate-l de la închisoare, că eu m-am minunat de cinstea ta şi de ascultarea ta de soţ, că tu n-ai vrut să cedezi. Şi soţul încă este cu mare frică de Dumnezeu, că a vrut mai bine să moară la închisoare, decât să cazi tu în păcat. Luaţi banii aceia ca să-i daţi şi o să vă ajungă toată viaţa. Eu am făcut multe crime şi nu se ştie dacă o să mai ies de la închisoare, dar cel puţin să am această milostenie făcută, să scot pe soţul tău de la închisoare. Eu asta vă rog, dacă voi muri, voi cât veţi trăi şi veţi face pomenire la biserică, să mă pomeniţi şi pe mine. Pe mine mă cheamă Gheorghe. Nu se ştie dacă eu mai ies, că am multe ucideri, am mari spargeri şi multe răutăţi am făcut în viaţă, dar voi luaţi banii aceia şi să plătiţi datoria pentru soţul şi ce va rămâne folosiţi pentru cheltuiala casei şi să mă pomeniţi la rugăciune – acela, comandantul de tâlhari.

Ea s-a minunat tare, cum Dumnezeu a venit aşa de repede în ajutor. Pentru credinţa soţului, că n-a cedat să se ducă ea să facă rău. Şi se gândea ea, oare aşa să fie?

Şi s-a dus noaptea cu o săpăligă şi a săpat şi a dat de cutia cu bani. I-a luat, a astupat înapoi şi s-a dus acasă. A doua zi s-a dus la tribunal:

– Domnilor, uite am împrumutat şi eu de unde am putut – dar nu a dat toţi banii odată, ca să nu-şi dea seama aceia. Uite, să dau atât acum, voi mai da peste o lună, o să mai dea nănaşa, o să dea cumnata, o să dea nepotul.

Şi aşa a plătit datoria soţului şi i-au rămas încă 3000 de galbeni de aur. Şi când a terminat ultimul ban, i-a dat tribunalul voie soţului să meargă acasă. Şi l-a scos pe soţ şi a venit acasă şi au

avut şi bani pentru mulţi ani, pentru că au aruncat nădejdea la Dumnezeu, şi au vrut mai bine să moară, decât să păteze cinstea lor de soţ şi soţie în faţa lui Dumnezeu.

Astfel s-a împlinit Evanghelia, unde zice: *Au nu este mai mult sufletul decât hrana şi trupul mai mult decât haina?*

Văzând Dumnezeu că au vrut să-şi păstreze sufletul curat, le-a dat şi bani, l-a scos de la închisoare pe negustor şi au fost mai departe fericiţi şi bogaţi. Pentru ce? Pentru cinstea lor în căsătorie. Că şi ea şi el au fost hotărâţi, mai bine să moară pedepsiţi pe lumea asta, dar să nu păteze cinstea lor din căsătorie.

Ştiţi de ce vă spun acestea? Că foarte multă lume se strică azi cu păcatele cele trupeşti.

NEPUTREZIREA MORŢILOR ŞI PUTEREA DE DEZLEGARE A PREOŢILOR

De multe ori am fost întrebat de unii dintre monahi, dar mai ales de mulţi dintre creştini, care este pricina că unii din morţi îi găsesc oamenii neputreziţi în morminte. Pentru dezlegarea nedumeririi şi a unora şi a altora, m-am gândit să vorbim astăzi câteva cuvinte şi în această privinţă. Şi iată ce am a vă zice:

Ce trebuie să facă creştinii cu morţii lor, când îi vor găsi pe ei neputrezi?

Dacă unii nu vor putrezi din cauza alcătuirii tari a trupului lor, pe aceştia se cade a-i lăsa în mormânt mai mulţi ani, 10-20 şi mai mult.

Cei ce nu vor putrezi din cauza pământului în care au fost îngropaţi în vremea iernii la locuri cu prea multă umezeală şi gheaţă, să-i scoată de acolo şi să-i mute în alte locuri mai zvântate şi acolo vor putrezi nu după multă vreme. Iar dacă nici aşa nu vor putrezi, să se ştie că sunt sub blestem şi să cheme preotul sau arhiereul care i-a legat spre a-i dezlega. Iar dacă a murit acel arhiereu sau preot, să roage pe moştenitorii acelora să-i dezlege şi să-i ierte.

Dacă cei neputreziţi vor avea semnele arătate mai sus, înseamnă că au fost blestemaţi fie de arhiereu, fie de preot, de părinţi sau de dumnezeieştile Pravile ale Bisericii, şi atunci tot aşa să se procedeze: să fie chemat arhiereul sau preotul care i-a legat şi să facă molitfele de dezlegare. Iar dacă a făcut cel mort vreo nedreptate, neamurile să întoarcă acea nedreptate. Dacă nu au cu ce, să roage pe cei ce au fost nedreptăţiţi să ierte pe cel mort care le-a făcut nedreptatea. Şi aşa legătura cea pusă asupra lui se va dezlega[24].

Să se mai ştie că de se va găsi cineva neputred şi i se vor citi molitfele cele de iertăciune de la arhiereu şi nu se va risipi trupul lui, adică nu se va desface atunci, să fie încredinţaţi cei de faţă că acel om, când a fost viu, a făcut mare nedreptate şi de aceea nu se dezleagă trupul lui, până nu vor plăti rudeniile acea nedreptate şi atunci se va dezlega.

Iarăşi să se ştie că, dacă cineva din oameni a fost afurisit pe dreptate şi după Lege de arhiereul sau duhovnicul său, iar el, nevrând să mai ceară iertăciune, a murit aşa, şi după moartea sa se va afla trupul lui neputred, acel om nu mai are nădejde de mântuire, căci a murit şi se află nedezlegat şi neputred trupul lui după mai mulţi ani, acela prin trupul lui cere iertăciune, şi prin dezlegarea ce i se va face de arhiereu sau de preoţi, se dezleagă de afurisenie. Iar în clipa când se va fi dezlegat trupul de blestem, se izbăveşte şi sufletul din mâinile diavolului şi merge la lumină şi la viaţa de veci[25].

Acestea de până aici fiind zise despre neputrezirea morţilor, despre semnele după care se cunosc pricinile neputrezirii lor, precum şi despre cele ce trebuie a face cei vii pentru cei morţi pe care îi vor găsi neputrezi, fiindcă mai întotdeauna pricinile arătate mai sus ale neputrezirii morţilor se întâmplă din cauza păcatelor şi a neîmplinirii canonului ce trebuie să facă omul în viaţa aceasta, este de folos a adăuga şi unele istorii adevărate în legătură cu cele arătate mai înainte.

---

[24] Vezi Nectarie al Ierusalimului în răspunsurile cele asupra începătoriei Papei, fila 20.

[25] Pravila Mare - Îndreptarea Legii - glava XL - 45.

*

În vremea Prea Sfinţitului Sofronie, patriarhul Ierusalimului, a murit un om mare şi cuvios cu viaţa, numit Eutropie. Iar când a voit patriarhul să-l îngroape la mormintele cele obşteşti ale bisericii celei mari din Iesuralim, a găsit acolo 20 de trupuri întregi acestea, a făcut priveghere patriarhul şi toată biserica, rugându-se lui Dumnezeu să le descopere taina lor. Deci Dumnezeu, ascultând rugăciunea lor, a deschis gura unuia dintre cei adormiţi, care a zis: „Noi am fost sfinţiţi şi clerici şi, pentru lumeşti griji, am defăimat predanisita urmare a laudelor lui Dumnezeu, pentru care ne-am şi supus la nedezlegată afurisenie". Şi întrebând patriarhul şi aflând că vreme de 20 de ani nu şi-au citit rânduiala, s-au făcut toţi cei sfinţiţi ce se aflau de faţă cu patriarhul chezaşi că vor împlini ei rânduiala rămasă timp de 20 de ani a acelora şi aşa îndată s-au dezlegat trupurile lor.

Spre încheierea cuvântului, vă rog din inimă să nu uităm cele auzite în această predică şi să înţelegem din cele de mai sus cât de mare este mila lui Dumnezeu şi cât pot rugăciunile Sfintei Biserici şi dezlegarea arheirească să ajute celor ce au murit nepocăiţi şi nedezlegaţi de păcatele lor. Am arătat mai înainte că cel mort – care se găseşte neputred – prin trupul său cel neputrezit cere ultimul ajutor de la cei vii ai săi. Şi acest ajutor, după cum aţi văzut în cele de mai sus, se poate cere de la Prea Bunul Dumnezeu prin Sfânta Liturghie, prin rugăciunile şi dezlegarea cea de la arhierei şi duhovnici.

Prin întâia minune istorisită, care s-a întâmplat cu cei 20 de pe vremea Sfântului Sofronie, patriarhul Ierusalimului, ca şi prin aceea ce s-a întâmplat la Episcopia de Huşi, la noi în Moldova, la anul 1785, prin dezlegarea acelui hagiu bulgar, Ganciu[26], s-a adeverit iarăşi şi în chip văzut puterea cea dată de Mântuitorul nostru Iisus Hristos sfinţilor Săi ucenici şi Apostoli, precum şi urmaşilor lor, când le-a zis: *Luaţi Duh Sfânt; cărora veţi ierta păcatele le vor fi iertate şi cărora le veţi ţine, vor fi ţinute* (Ioan 20, 22, 23). Şi iarăşi când a zis: *Adevărat grăiesc vouă: Oricâte veţi lega pe pământ vor fi legate şi în cer şi oricâte veţi dezlega pe pământ vor fi dezlegate şi în cer* (Matei 18, 18).

Deci, aducându-vă aminte de aceste cazuri, pururea să credeţi că darul lui Dumnezeu este prezent în Biserica lui Hristos şi lucrează prin slujitorii Bisericii Lui preaslăvite minuni.

PUTEREA CELOR 40 DE LITURGHII

Înainte vreme, când încă nu se ştia puterea celor 40 de Liturghii, lumea făcea pentru cei răposaţi câte 20, alţi câte 30 de Liturghii. Dar s-a descoperit că sunt mai puternice 40 de Liturghii decât 30. Şi cum a fost?

Un preot bătrân dintr-un sat avea peste 80 de ani. El, săracul, nu mai putea sluji. A măritat o fată a lui, iar ginerele rămăsese în locul lui la parohie. Poporul avea evlavie la preotul bătrân, dacă l-a cunoscut, pentru că pe atâţia i-a botezat şi i-a şi cununat şi pe alţii i-a şi înmormântat; îl ştiau drept părintele satului, că era de mult timp acolo. Oamenii aveau evlavie la bătrân. Se mai duceau la spovedanie, la citit, să le mai spună un cuvânt, şi tânărul era bucuros că bătrânul mai poate face ceva, de-l ajută pe el.

Dar pe preotul bătrân îl dureau picioarele, era bolnav de reumatism. Acum, la bătrâneţe, reumatismul îşi arată puterea, pe măsură ce slăbeşte omul tot mai tare. Şi i se umflaseră picioarele. Acolo, în satul acela, era un feredeu, o baie, care avea apă sărată, ce făcea bine la reumatism, la diferite boli. Baia aceasta era într-o grădină mare, într-o livadă frumoasă.

Şi preotul, ducându-se acolo să facă baie, se ducea cu nădejdea în Dumnezeu, că aşa-i datoria preotului şi a călugărului şi a creştinului când călătoreşte, mai ales singur, să zică rugăciuni pe drum. Zicea rugăciuni de acasă până ajungea în grădină.

[26] Ne vorbeşte Părintele Cleopa, vol, 8.

Când ajungea acolo în grădină, întâlnea un tânăr plângând şi văietându-se foarte tare, dar care nu vorbea. Şi mergea tânărul acesta la preotul la baie şi arăta multă dragoste să-l ajute pe preot. Preotul bătrân, cât stătea în baie, zicea rugăciuni, că el ştia rugăciuni multe pe de rost.

Când ieşea din baie, tânărul acela iar venea plângând. Plângea într-una. Ştergea picioarele preotului, îl încălța, îi dădea haina şi-l petrecea plângând. Acum bietul preot, văzând pe tânărul acesta că plânge, îl întreabă: „Tinere, de ce plângi?" Iar el nu grăia nimic. Atunci preotul s-a gândit să-i dea bani. Dar acela plângea şi n-a vrut să primească banii. De câte ori venea preotul, găsea pe tânărul ăsta care ieşea de undeva din livadă, că era livadă deasă cu pomi, plângând tare, şi mergea cu el la baie şi îl ajuta până ieşea preotul din grădină, iar el rămânea în grădina aceea.

Atunci, ce s-a gândit preotul? A pus nişte prescuri şi o sticlă de vin curat într-un şervet frumos şi a zis: „Eu am să-i dau prescurile acestea şi o sticlă de vin, poate acestea le va primi, că tare mult bine îmi face omul acesta".

Când a ajuns preotul, l-a întâlnit iar plângând. A mers la baie, acela iar l-a ajutat, şi când să iasă pe poartă, preotul zice:

– Ia legătura asta cu prescuri şi o sticlă de vin, să le mănânci, că le-am blagoslovit eu.

Atunci a vorbit tânărul acela:

– Oh, părinte, oh! Dacă ai şti cine sunt eu, nu mi-ai da prescuri să mănânc. Vai şi amar de mine!

Şi atunci s-a speriat preotul:

– Dar cine eşti tu, fiule? De ce n-ai vorbit până acum, că de atâtea ori am venit eu în grădina asta şi tare mult m-ai ajutat?

– Oh, părinte sfinte, dacă ai sta sfinția ta în grădina asta şi în baia asta toată viața, mare bine mi-ai face mie!

– Dar de ce?

– Că numai sfinția ta când vii în grădina asta şi când stai în baie zici rugăciuni, şi numai atât pot sta şi eu în grădina asta a mea.

Bătrânul când făcea baie se ruga şi zicea: „Doamne, pomeneşte şi iartă păcatele aceluia care a făcut baia aceasta", fiindcă era gratuită şi avea toate cele de nevoie.

– Dar de unde eşti tu?

– Eu sunt în iad!

– Dar cine eşti tu?

– Eu sunt proprietarul acestei grădini. Grădina aceasta cu pomi a fost a mea şi baia aceasta am zidit-o pe cheltuiala mea şi am lăsat-o în folosul comunei, dar am murit în floarea vârstei, cu păcate grele şi m-am dus în iad. M-am mărturisit eu, dar degeaba, că n-am avut vreme când face canon. Şi iată, părinte sfinte, sunt 80 de ani de când mă muncesc în iad. Şi când intri tu, părinte sfinte, în grădina asta şi te rogi, îngerul Domnului vine şi mă scoate din foc. Şi toți care stau în baie, numai răutăți fac, şi nu se gândesc la Dumnezeu. Iar dumneata şi când stai în baie şi când intri în grădină, intri cu rugăciune. Asta dreptate mi-a făcut Dumnezeu, că trimite pe îngerul Domnului şi mă ia din foc, „cât va sta preotul în baie şi în grădină, pentru rugăciunile lui, fiindcă se foloseşte şi preotul, tu să stai în grădina ta". De aceea am spus, părinte sfinte, dacă ai sta mata în grădina asta până la sfârşitul vieții, atâta stau eu afară din iad. Cum pleci mata, mă răpeşte îngerul Domnului şi mă duce înapoi la munci.

Şi s-a speriat preotul. Şi a întrebat:

– Cum te cheamă, frate?

– Ioan mă cheamă.

– Da? Frate Ioane, şi cum pot eu să te ajut?

– O, părinte, mare putere au preoții de la Dumnezeu! Multe suflete scot preoții din iad.

– Dar cu ce?

– Dacă vrei, părinte sfinte, nu-mi da prescuri să mănânc, că eu sunt duh, eu mă arăt ție aşa, dar eu nu-s cu tot cu trupul aici. Eu nu pot mânca şi bea acuma. Dacă vrei, ia prescurile şi vinul şi

să faci pentru mine, părinte sfinte, 40 de Liturghii, să mă scoți din foc, că, dacă mă ajuți, mare plată ai să ai în ziua judecății, în ziua cea mare.

Şi cum a zis aşa, cum era cu preotul de vorbă în grădină, n-a mai văzut nimic preotul. I-au țiuit preotului urechile, s-a speriat, a rămas în grădină şi a început a plânge: „Doamne, Doamne, cum mi-ai adus un suflet din iad ca să vorbească cu mine şi să-mi arate puterea celor 40 de Liturghii!" Până atunci se făceau 30 de Liturghii, cum am spus.

Atunci preotul a venit acasă plângând. Şi l-a văzut ginerele şi fiică-sa, şi l-a întrebat:

– Ce ai, tată, că eşti mâhnit?

Ştii, omul se cunoaşte.

– Dragul tatii, ce să am? Sunt supărat. Mă cam dor picioarele; de-acum văd că mi se apropie sfârşitul meu. Uite, măi băiete, ce vreau să fac. Eu, fiindcă am fost preot 60 de ani la comuna asta, vreau să mă duc pregătit din lumea asta. Să-mi dai voie să slujesc 40 de zile Sfânta Liturghie.

– Cine?

– Eu.

– N-ai să poți, tată! Vezi, mata de-abia te duci.

– Cum va vrea Dumnezeu.

El a vrut să slujească; să se ostenească el.

Şi atunci s-a minunat.

– Dacă ai să poți, tată! Am să te mai ajut şi eu. Dar dacă poți mata, noi te lăsăm să faci.

– Dar nu aşa cum slujiți voi, numai Duminica şi în sărbători, eu fac ca la mănăstiri.

Dar nu le-a spus taina ce a grăit cu acela şi ce-a văzut în grădină. Şi s-a apucat preotul, s-a pregătit, s-a schimbat, s-a spălat, s-a mărturisit la cel tânăr, că nu poate sluji până nu se mărturiseşte. Şi s-au minunat oamenii în satul acela: „Ați auzit o veste? Preotul cel bătrân a zis că înainte de moarte vrea să facă 40 de zile slujbă".

Şi trăgeau clopotul la biserică în fiecare zi dascălul şi cântărețul. Oamenii, când auzeau, ziceau: „Hai, măi, că slujeşte preotul bătrân! Asta-i o minune mare!" Dar se minunau toți cât de uşor făcea slujba. Toată rânduiala, şi în fiecare zi Liturghie că el dacă se împărtăşea cu Preacuratele Taine în fiecare zi, Sfintele îl întăreau. Sfintele Taine sunt şi pentru întărirea trupului, iar preotul slujitor se împărtăşeşte în fiecare zi, când slujeşte.

Şi se minunau toți: „Preotul cel bătrân a întinerit! Hai să-l vedeți cum slujeşte, cum cădeşte şi la urmă ține predică şi face panahidă şi toate". Şi oamenii, bucuria lor că a început preotul în fiecare zi să slujească. Aşa se slujea înainte în sat. Mergeau şi ei la biserică.

Şi atunci a slujit preotul acesta bătrân vreo 20 de zile. La 20 de zile săracul a venit de la biserică foarte obosit. Şi s-a dus în camera lui: „Eu mă odihnesc oleacă. Voi mânca când m-oi scula. Acum nu mi-e foame. M-am împărtăşit cu Sfintele Taine".

Şi preotul bătrân cum era încălțat cu ciubotele, a pus capul să se odihnească. Şi nici n-a adormit bine şi vede un râu mare de foc, de n-avea margine lățimea lui. O mare de flăcări. Şi auzea fel de fel de vaite şi țipete şi scrâşniri din dinți şi răcnete de disperare şi vedea cum ard oamenii şi cum îi întoc dracii cu furci în flăcări, şi cât de mare e chinul. Şi s-a speriat preotul.

Când aproape de malul acelui râu de foc, iaca vede pe Ioan al lui. Jumătate era ieşit din flăcări. Şi a început a striga, bătând din palme: „Părinte, Părinte, nu mă lăsa. Eu sunt Ioan din grădină! Iată, cu Sfintele tale Liturghii, jumătate am ieşit din foc". El făcuse jumătate de slujbe. „Nu mă lăsa, părinte sfinte, fă înainte şi mă scoate, că mare plată ai să ai în ziua judecății!"

Şi preotul s-a trezit şi n-a mai văzut râul de foc, şi s-a speriat. S-a sculat, şi mai tare s-a îmbărbătat. „Chiar de-oi muri, dar mai fac 20 de Liturghii", a zis bătrânul. A întinerit. Nici nu simțea că-i bătrân. „Ia uite, domnule, ce putere la el!"

Vezi, omul când ia contact cu lumea de dincolo, cât curaj are? Şi a făcut bătrânul încă 20 de slujbe; 20 de Sfinte Liturghii. Şi se minunau oamenii: „Măi, să-l întărească Dumnezeu pe părintele nostru, săracul! La 80 şi atâția de ani face zi la zi!" – cum a făcut starețul meu Liturghii aici până la 82 de ani. Starețul care m-a călugărit pe mine, Ioanichie. Aici se vede şi credința! Credința îl

întăreşte pe om.

Şi a făcut încă 20 de Liturghii. Şi când a ajuns la 40 de zile, la ultima Liturghie, pe când era cu sfârşitul pocrovăț în mână şi cu sfânta linguriță ca să consume Sfintele, după ce s-au împărtăşit credincioşii, preotul vede deodată intrând în altar un vultur frumos, cu pene în mii şi mii de culori. Lumea plecase din biserică, pentru că se dăduse anafura. Paraclisierul era prin biserică. Şi preotul a strigat:

– Măi, Vasile, ia vino repede încoace!

Când a intra paraclisierul şi a văzut vulturul aşa de frumos, grozav s-a minunat. A căzut cu fața la pământ şi a zis:

– Vai, păritne, de unde-i pasărea asta aşa de frumoasă? N-am mai văzut o aşa pasăre!

Şi atunci vulturul a început a vorbi:

– Părinte sfinte, au sunt Ioan. Iată, cu Sfintele şi dumnezeieştile tale Liturghii, 40 de Liturghii, m-ai scos din munca iadului! Eu zbor şi mă duc la raiul desfătării. Şi să-ți dea ție Dumnezeu plată în ziua cea mare a judecății, că ai scos un suflet din muncile iadului. Să ştii aceasta, că prin mâinile preoților şi prin Sfânta Liturghie multe mii şi mii de suflete în fiecare zi ies din iad, cum am ieşit şi eu. Deci mare este puterea Sfintei Liturghii, dar de acum înainte să nu mai faci 30 de Liturghii, ci 40 de Liturghii.

Şi zicând aceasta, nu l-a mai văzut. Şi apoi preotul le-a spus:

– Iată azi am terminat 40 de Liturghii. De acum să vă spun taina de ce am slujit.

Şi le-a spus la ai lui şi au scris, că avem în prolog scris. „Scrieți istoria asta, că am văzut-o cu ochii şi am auzit-o cu urechile. Iată cum s-a întâmplat cu mine...” Le-a spus de când mergea la baie. Şi n-a mai făcut preotul baie la picioare pe urmă, l-a întărit Sfântul Duh. Şi a mai trăit preotul trei ani de zile şi după trei ani s-a dus la Domnul.

Şi s-a făcut întâmplarea aceasta în Constrantinopol, pe timpul împăratului grecesc Heraclie, împăratul foarte credincios, acela ce a scos Sfânta Cruce de la Ierusalim, care a fost robită de perşi. Şi v-am spus aceasta ca să cunoaşteți puterea celor 40 de Liturghii.

ALTĂ ISTORIOARĂ CU IMPORTANȚA CELOR 40 DE LITURGHII

Dar să vă mai spun o istorioară. Până la anul 1054 Franța era ortodoxă, şi Italia; toate țările din lume eram o singură Biserică. Atunci catolicii s-au despărțit de noi. Marea schismă papală, când s-au rupt de Biserica noastră pentru anumite reforme pe care le-au făcut.

Franța fiind ortodoxă, un preot din Franța avea un frate militar. Şi au avut francezii război cu mauritanii. Mauritanii erau unde este Africa Franceză azi, dincolo de Gibraltar imediat, către Liberia. Împărăția maurilor de pe vremuri. Şi s-a dus armata franceză să se bată cu maurii dincolo de Gibraltar, în Africa.

Fratele preotului acesta din Franța a mers şi el, era militar într-un regiment. Atunci nu erau tunuri ca acum şi mitraliere şi avioane şi bombe atomice, atunci se băteau cu săbiile, ca pe vremea lui Ştefan cel Mare, cu sulița, cu arcul, cum era.

Şi trecând armata franceză în Mauritania să se lupte, a fost mare război între armatele europene şi cele din Africa. Şi i-au bătut francezii pe mauri, dar au luat maurii mulți prizonieri francezi, pe care i-au dus în țara lor, printre care au luat şi pe fratele acestui preot. Preotul era în Marsilia, portul Franței, care este port la Oceanul Atlantic. Preotul n-a ştiut că fratele său a căzut prizonier, dar a văzut că n-a mai venit şi a întrebat pe ceilalți soldați, când s-a terminat războiul:

– Măi, dar pe fratele meu nu l-ați văzut?

– Părinte, cred că a murit, că a fost mare măcel. Stăteau trupurile pe jos cum stau butucii, aşa luptă a fost, şi cred că a murit şi el, săracul.

Preotul, ca frate al lui, a început să-i facă 40 de Liturghii. Asta era cu câteva sute de ani mai târziu decât cealaltă pe care v-am spus-o mai înainte, de la împăratul Heraclie. Şi a început preotul

să facă 40 de Liturghii. Fratele preotului nu era mort, dar era prizonier şi-l ţineau în lanţuri într-o temniţă, şi erau mai mulţi legaţi acolo.

Preotul făcând Liturghia aici, când era pe la ora 10 din zi, toate lanţurile cădeau de pe fratele preotului şi rămânea dezlegat. Şi ziceau ceilalaţi:

– Ce este cu tine? De ce cad lanţurile de pe tine? Eşti fermecat:

Acela a zis:

– Eu nu ştiu farmece.

– Ei, nu ştii farmece!

Toate lanţurile se rupeau şi cădeau jos în fiecare zi la ora zece. Aceia îl legau cu lanţuri. A doua zi şi acelea, praf jos. Puneau altele. Praf.

– Măi, mare fermecător! Acesta o să plece din temniţa asta când o să vrea, dacă, uite lanţurile nu se ţin de el.

Dar nu ştiau ce-i. Şi-l întrebau:

– Ce farmece ai, măi? Aşa-i că în cămaşă stau farmecele tale sau în pantaloni?

Şi l-au dezbrăcat.

– Legaţi-mă gol şi totuşi a doua zi lanţurile cădeau. „Unde stau farmecele şi ce ştie ăsta, măi?” Dacă am şti noi vreuna ca asta, ieşim de oriunde”.

– Spune-ne nouă ce farmece ştii!

Acela a zis:

– Eu nu ştiu farmece.

– Dar de ce religie eşti tu? că aceia era mahomedani, de altă religie.

– Eu sunt creştin. Cred în Hristos. Eu farmece nu ştiu, dar eu cred altceva. Fratele meu este preot în ţara mea, în Franţa, şi eu cred că el face Liturghii acum şi scoate părticele pentru mine, crezând că am murit. Şi cred că dacă aş fi în iad, şi de acolo aş fi dezlegat, nu numai de la voi. Şi eu asta cred că se întâmplă, că numai asta închipuie Dar nici eu nu ştiu de ce.

– Şi cât timp are să se întrâmple aşa cu tine?

– Ştiu că la noi se fac 40 de Liturghii. Şi o să vedeţi că până la 40 de zile cad lanţurile de pe mine.

– Dar atunci ce-o să se întâmple?

– Nici eu nu ştiu ce-o să se întâmple, dar ştiu că o să scap din mâinile voastre.

– Cum? Nu scapi tu din mâna noastră!

– Eu cred că Dumnezeu mă scoate şi din iad, dacă aş fi fost în iad, pentru cele 40 de Liturghii, cu atât mai mult o să mă scoată din mâna voastră de aici.

– Ai să vezi că te punem noi sub pază atunci!

Şi au numărat aceia şi n-au mai pus lanţurile pe el.

– Degreaba le punem, că 40 de zile pică toate!

La 40 de zile acum se aţineau ei cu toţii. Au pus santinele duble la porţi şi au pus lanţuri pe el şi pază. „Păziţi-l, măi, că auzi că ăsta la 40 de zile pleacă de aici!”

Şi cum erau ei în pază, deodată au văzut că s-a desfăcut acoperişul temniţei în două şi o mână l-a luat de perii capului şi nu l-au mai văzut. Şi unde l-a dus? L-a pus pe prispa casei, la Marsilia, într-o clipă de vreme.

Şi atunci aceia s-au întrebat:

– Ce s-a întâmplat, măi?

– A venit Hristos al lui, căci am văzut o mână. (Ei nu ştiau. Era îngerul Domnului). L-a luat dintre noi. Toţi am căzut tremurând. Nu putea nimeni să se ţină pe picioare.

– Şi pe unde?

– Prin acoperişul temniţei, şi temniţa s-a închis înapoi.

Acela a spus:

– Vedeţi voi cât de mare-i credinţa creştină? Vezi ce putere are Hristos al lor? Iaca, măi, cât l-aţi păzit voi şi l-a luat când a vrut!

Şi preotul, când l-a văzut, i-a zis:

– Măi, frate, măi, ai venit? Mie mi s-a spus că ai murit. Chiar astăzi am terminat 40 de Liturghii pentru tine şi am scos ultima părticică pentru sufletul tău.

Şi atunci cel scăpat i-a zis:

– Bine ai făcut, frate, că dacă eram în iad, mă scoteai şi de acolo. Dacă am fost pe pământ m-ai scos din temniţă. Să-ţi dea Dumnezeu ţie plată, dar uite cum a fost cu mine.

Şi i-a spus istoria cu lanţurile şi s-a scris şi asta. Acestea despre puterea celor 40 de Liturghii.

*

S-a mai întâmplat încă şi o altă minune în legătură cu cele 40 de Liturghii. Un stareţ bărân, ieromonah, avea un ucenic. Dar ucenicul acela nu prea ascuta de el. Şi de multe ori îi spunea bătrânul: „Ascultă, fiule, că ai să te munceşti veşnic". Şi s-a întâmplat că a murit ucenicul cel neascultător şi l-a văzut bătrânul în iad. Şi i-a spus: „Părinte, te rog fă pentru mine 40 de Liturghii, fiindcă am fost neascultător şi rău şi te-am amărât". Şi după ce a făcut bătrânul 40 de Liturghii, a venit ucenicul îmbrăcat cu un veşmânt ca soarele şi i-a zis: „Cu sfintele tale rugăciuni, prin mijlocirea pe care ai făcut-o pentru mine, m-am uşurat şi m-am mântuit".

ROLUL CELOR 40 DE PANAHIZI

Pomenirea morţilor o făceau creştinii demult, la Liturghia Sfântului Iacov; întâia Liturghie care se întocmise încă din vremea celui dintâi episcop al Ierusalimului. În timpul ei se rânduise slujbă specială pentru morţi. Dar mai târziu, rânduindu-se alte slujbe pentru morţi, s-a văzut cât de mare folos aduc cele 40 de panahizi pentru răposaţi. S-au descoperit multe taine. Acum vă mai spun o istorioară despre puterea celor 40 de panahizi.

Pe timpul împăratului Nichifor Focas, pe la anul 963, când s-a făcut Marea Lavră a Sfântului Atanasie în Muntele Athos, acest împărat creştin a avut război cu perşii. Totdeauna Imperiul Bizantin cu perşii au avut război, pentru că sunt în graniţă.

Şi a fost mare luptă. Două împărăţii puternice. Şi atunci perşii, deşi nu i-au biruit pe greci, au luat mulţime de prizonieri şi au făcut cele mai grele munci cu ei. Ca să-i piardă, i-au pus să facă un tunel. Pe atunci nu erau trenuri, dar în tuneluri făceau depozite. Au pus să sape într-un munte să facă un tunel, ca să ţină ei multe acolo.

La tunel au pus mai mulţi prizonieri, că dacă va cădea tunelul peste ei, acolo să le fie mormântul. Că atunci nu era meşteşug să lege bine tunelul, aşa cum se leagă acum.

Bieţii greci credincioşi lucrau săracii, că aveau santinele lângă dânşii. Şi când au ajuns la o distanţă oarecare sub tunel, lucrând, într-o zi bună, vrrrum! A căzut tunelul peste ei. Au murit toţi.

Dar din iconomia lui Dumnezeu, tocmai în fundul tunelului, două pietre mari au căzut vârf la vârf şi dedesubt a rămas un loc liber. Şi acolo în coliba aceea puteau să trăiască mai mulţi, că era larg, dar numai un om a rămas. El, când a văzut că pietrele se ruinează, a intrat dedesupt şi nu l-a omorât. Dar ce folos? A rămas în întuneric beznă, că era în pântecele muntelui, întuneric şi rece. Şi se gândea el: „Au să ne mai scoată pe noi păgânii ăştia?" Că dacă ar fi fost vorba de cineva de-ai lor, s-ar fi silit să-i scoată, dar aşa, nu s-a mai gândit nimeni la asta, ci i-a lăsat morţii acolo pe toţi.

Şi se gândea el: „Ei, am rămas cu mila lui Dumnezeu, dar tot voi muri aici de foame, de frig şi de urât". Şi a început să se roage straşnic.

Când s-a terminat războiul, unul din tovarăşii lui de arme venind curând după înfrângere la satul lor, femeia l-a întrebat:

– Pe bărbatul meu nu l-ai văzut?

El zice:

– Bărbatul tău a fost prins de perşi împreună cu alţii şi am auzit că i-au pus să sape un tunel şi a căzut tunelul peste ei şi au murit toţi. Atunci a murit şi bărbatul dumitale.

Femeia credincioasă ştia rânduiala care se făcea cu parastasele (ştiţi în Postul Mare, că duce colive la biserică). Ce s-a gândit ea? „Să-i port eu parastasele, dacă a murit, şi pe după îi voi face eu praznic la 40 de zile!" Dar ce s-a întâmplat? Dumnezeu voia să descopere puterea celor 40 de parastase (panahizi).

Atunci în vechime, Sfânta Liturghie se slujea la sate aşa cum se slujeşte la noi la mănăstire, adică zilnic. Dar în vremea aceea, veneau toţi creştinii la biserică, cum se spune în Faptele Apostolilor, că *erau pururea zăbovind în biserică şi întru frângerea pâinii.*

Şi ce a făcut biata femeie? De când a auzit că a murit, a început să ducă la biserică o prescură, un sfert de vin şi câteva lumânărele, să-i poarte parastasele. Aşa era tradiţia. Preotul scoatea la Liturghie şi o particică pentru robul lui Dumnezeu care murise, după cum i-a spus femeia.

El, săracul, până a ajuns vestea la femeie, până nu ştiu ce, el a postit acolo vreo săptămână, mai mult, era gata-gata să moară de foame. Era ultima suflare acolo în întunericul acela, dar se ruga: „Doamne, vreau să mă rog Ţie, dacă Tu ai rânduit ca eu să trăiesc sub aceste pietre, Tu poţi şi să mă scoţi de aici, dau dacă nu, şi mor, să mor rugându-mă, că n-am altă nădejde". Se ruga săracul cu toată inima, că era singur în acel întuneric şi beznă de munte şi ştia că va muri.

Rugându-se el, deodată numai vede că a intrat un tânăr, dar nu ştia pe unde, şi avea în mână o sticluţă cu vin, nişte lumânări aprinse şi o prescură.

El era aproape leşinat. Stătea cu pântecele la pământ, că nu mai putea să se scoale. Era mort de foame.

– Scoală, frate, şi ia şi mănâncă prescura asta şi bea vinul ăsta, că numai bine ai şi lumină! că i-a adus toate lumânările aprinse.

Şi el s-a speriat când a văzut pe tânărul acela.

– Doamne, Tu eşti Mântuitorul Hristos?

– Nu. Eu sunt îngerul păzitor al vieţii tale şi acestea ţi le-a trimis soţia ta astăzi la biserică şi Dumnezeu mi-a poruncit, fiindcă eşti în viaţă, să ţi le aduc, că dacă erai mort, pentru acestea aveai să primeşti lumina cea veşnică; dar fiindcă eşti în viaţă, Dumnezeu m-a trimis, fiindcă ai trup aici, să te întăreşti cu hrana aceasta.

El însă nu îndrăznea să se atingă de ea. Şi acela a spus:

– Uite, te rog, ia şi te întăreşte, că dacă nu, mori.

El a prins curaj şi a început să mănânce prescura, după aceea a băut câte oleacă de vin, iar mânca oleacă de prescură, şi aşa, încet-încet, a mâncat prescura, a băut vinul şi numai bine a avut şi lumânări. Şi atunci a spus îngerul:

– Eu îţi voi aduce în fiecare zi, dacă soţia ta va duce la biserică această jertfă. Iar dacă nu, nu.

Şi se gândea el în mintea lui: „Femeia îmi face parastasele. Dar ce are să se întâmple mai târziu? Ştiu că până la 40 de zile are să-mi aducă acestea aici îngerul Domnului. Dar după 40 de zile ce are să se întâmple cu mine?"

Şi nu l-a mai văzut. Şi acuma el aştepta. A doua zi pe la vremea aceea, vine iarăşi îngerul şi-i aduce iarăşi aşa. I-a adus 20 de zile.

La 20 de zile soţia lui, grăbită săraca acasă, că avea şi copii, s-a dus să ducă vaca la cireadă. Şi ducând vaca dimineaţa, cireada plecase din sat, şi ea s-a dus tocmai pe câmp, unde era. A pus deoparte tot ce să ducă, dar întârziind şi-a zis: „Las' că oi duce mâine, că azi nu mai am timp". Şi în ziua aceea nu i-a adus lui îngerul prescura, vinul şi lumânările.

Şi el a început a plânge, zicând: „Vai de mine, mi se pare că soţia mea numai 20 de panahizi mi-a făcut. Azi n-a mai venit îngerul Domnului să-mi aducă prescura, vinul şi lumânările. De acum voi muri iar de foame!"

Dar ea, biata femeie, dacă n-a adus în ziua aceea coliva, a dus a doua zi două, ca să fie

colivele 40. Şi a doua zi a venit îngerul Domnului şi i-a dus mai multe lumânări, două sticle cu vin şi două prescuri. Şi i-a zis:

– Soţia ta a fost ieri cu vaca la cireadă şi n-a avut timp să ducă panahida, dar azi a dus la biserică două şi eu ţi le-am adus pe amândouă.

S-a bucurat el tare, când a văzut că femeia are de gând să-i facă 40 de panahizi. Şi a făcut rugăciunea şi a mâncat. Şi nu l-a mai văzut pe înger, că s-a dus.

Şi se gândea el: „Doamne, Dumnezeule, dacă atâta milă şi îndurare ai făcut cu mine aicea sub pământ, încât sub muntele acesta îmi porţi de grijă, cu ce să-ţi răsplătesc eu? Ce pot eu, om păcătos, să fac pentru Tine, spre a-Ţi mulţumi?" Şi acum se gândea el: „Hai că soţia, săraca, până la 40 de zile o să-mi aducă aşa, dar la 40 de zile ce are să fie cu mine? Am să mor!" Aşa se gândea el, că nu ştia ce are să se întâmple la 40 de zile.

Şi plângea din adâncul inimii şi mulţumea lui Dumnezeu, pentru mila Lui cea negrăită, că-i poartă de grijă, să nu moară aşa de repede, ci să mai trăiască. Şi zice: „Tu, Doamne, care mi-ai purtat de grijă şi ai dat gând soţiei mele să-mi poarte 40 de panahizi, ajută-mi cu mila Ta şi mă scoate de aici, că Tu le poţi pe toate. Iar dacă voi muri la 40 de zile, să-mi fie iertate păcatele mele".

Deci femeia a continuat aşa, şi în fiecare zi îngerul i-a adus jertfa pe care o ducea soţia lui la biserică.

Iar în ziua a 40-a, stând el la rugăciune, a venit îngerul Domnului ca fulgerul, a spintecat muntele în două, l-a luat de părul capului şi l-a pus acasă în prispă, tocmai în Grecia, în satul de unde era el.

Şi când s-a trezit, a văzut şi a cunoscut satul, dar n-a ştiut cât de repede a fost adus. Când a venit el, soţia era dusă la biserică. Şi când a venit ea acasă, vede un militar pe prispă. „Vai de mine, cine este acela?" De la poartă i-au slăbit picioarele de emoţie, de frică. „Vai de mine, acesta-i bărbatul meu. Eu azi am isprăvit cu cele 40 de panahizi şi tocmai acum a venit şi el".

Şi când a văzut-o şi el, a început a plânge. Ea zicea:

– Vai de mine, omule, de unde vii tu? Eu am auzit că eşti mort şi ţi-am făcut 40 de panahizi.

Iar el a zis:

– Cu adevărat, mare milă ţi-ai făcut cu mine! Vino în casă.

Şi s-au adunat toţi vecinii şi ziceau:

– A venit vecinul de care se zicea că e mort.

Şi-l întrebau:

– Cum ai venit? Cum ai scăpat de la pieire, că se auzea că ai fost robit şi a căzut muntele pe voi?

– Toate sunt adevărate, a zis el. Când ne-a prins, îndată ne-a pus să săpăm un tunel şi tunelul a căzut peste noi şi ne-a acoperit acolo şi au murit toţi.

Şi le-a spus ce s-a întâmplat cu el, cum au căzut două pietre, la adăpostul cărora a putut sta, cum în fiecare zi îngerul Domnului i-a adus o prescură, o sticluţă de vin şi câteva lumânări. Şi a întrebat-o pe soţie:

– Aşa-i că la 20 de zile ai uitat să duci prescura la biserică? Ea zice:

– N-am uitat, ci n-am avut timp.

– Dar a doua zi ai adus două.

– Da, două.

– Două am primit şi eu acolo şi toate lumânările.

Şi s-au minunat toţi foarte.

– Cum, cine le aducea sub munte?

– Un tânăr îmbrăcat în alb, foarte frumos. Venea, intra prin munte cum ai intra prin nor, nu-l împiedica nimic.

Aşa sunt îngerii. Dacă Dumnezeu îl trimite în iad, el nu este împiedicat de nimic. Tot aşa în rai.

Când s-a auzit de minunea celor 40 de panahizi, l-a chemat preotul pe acel ostaş la

episcopul locului, să spună din nou tot ce s-a întâmplat. Şi i-a povestit acela toate de la capăt, şi s-a scris istoria aceasta ca să ştie toţi puterea parastaselor care se fac pentru morţi, fiind răsplătite de Dumnezeu pentru rugăciunea Bisericii în veacul viitor. Că dacă omul acela ar fi fost în iad, îngerul nu-i aducea pâine şi vin, că acolo nu poate omul să mănânce, ci îi aducea puterea rugăciunii care era făcută pentru sufletul lui. Dar fiindcă el era încă în trup, i-a arătat că tot ce-i aducea femeia la biserică, a folosit trupului şi sufletului lui.

Iată cum s-a descoperit puterea celor 40 de panahizi şi lumea a început şi mai cu dinadinsul să facă parastase pentru morţi.

„ARUNCAŢI PE MARIA ÎN MARE!"

Am să vă spun o istorioară cu problema avorturilor, a raclajelor, că de la o vreme încoace foarte se practică această urgie; femeile omoară pruncii. Eu văd ce vine aici.

Rari gospodari şi rare femei care păzesc viaţa cinstită şi nu omoară copiii; foarte puţini au rămas. Da asta vin vânturile astea secetoase şi aşteptăm potopul cu foc care bate la uşă, că nu mai poate suferi Dumnezeu urgia acestei lumi.

Toate păcatele sunt păcate, dar pruncuciderea este mai mare decât toate. O femeie care a făcut un singur avort, este oprită de la Sfânta Împărtăşanie 20 de ani. Este ucidere de om.

Să nu-mi spui mie, cum venise o femeie acum: „Da, părinte, dar era numai de o lună". O lună? Auzi ce spun Sfinţii Părinţi? „Precum când tună şi fulgeră, odată ai văzut lumina fulgerului, odată auzi tunetul, aşa este şi la zămislirea pruncului". Dacă Dumnezeu vrea atunci să zămislească un copil, în aceeaşi clipă se zămisleşte şi trupul şi sufletul. În aceeaşi clipă. Şi dacă după împreunare ai încercat să împiedici naşterea şi să faci vreun avort, şi după un ceas după ce te-ai împreunat, ucigaş de om eşti.

Ori ucizi omul de 30 de ani, ori îl ucizi la un ceas după ce s-a zămislit, tot ucidere este, pentru că la început, aţi văzut ce spune Scriptura: *Creşteţi şi vă înmulţiţi şi umpleţi pământul şi-l stăpâniţi.*

Dumnezeu Atotcreatorul creează, cum zice proorocul: „Eu creez duhul omului în pântecele maicii lui". Şi de aceea e o urgie mare pe poporul nostru român şi pe alte popoare; în Franţa, în Germania, în Anglia şi în America mai tare se practică avorturile, mai mare urgie, şi de aceea focul acesta când începe va arde fără cruţare toate popoarele lumii.

Multe păcate sunt, dar acesta le întrece pe toate, pruncuciderea. Pentru că sunteţi câteva suflete aici, ca să vă daţi seama ce însemnă a omorî copiii, am să vă spun o istorioară din cartea care se cheamă „Limonariu" sau „Livada duhovnicească".

O femeie a rămas văduvă de tânără cu doi copilaşi. Unul avea cinci ani şi altul aproape zece. Ea nu s-a mai căsătorit. Un ostaş voinic, frumos, necăsătorit, s-a liberat de armată; stătea aproape de ea. Ea ar fi vrut cu orice chip să se căsătorească şi să ia pe ostaşul acela în căsătorie. Şi el s-a liberat sănătos, nu mai avea nici o obligaţie. Ea i-a trimis o scrisorică în care i-a spus că vrea să-l ia în căsătorie. Dar el a spus la oameni: „Spuneţi-i la femeia aceea să se liniştească, că eu nu iau niciodată în căsătorie femeie care are copii. Eu n-am fost însurat niciodată; vreau să iau o fată, nu să iau copii de la alt bărbat. Îmi place de ea – e frumoasă, e gospodină, e harnică, e sănătoasă, dar pentru că are copii nu o iau!"

Când a ajuns scrisoarea la dânsa, ce i-a pus satana în gând? „Vezi, dacă n-ai avea copii, te-ar lua el. Tânăr, frumos, cutare...". I-a pus satana în gând să-şi omoare copiii şi să-i scrie: „Măi, de-amu' copiii nu-i mai am". Gândiţi-vă, copiii ei; copiii ei rupţi din inima ei. Unul avea cinci ani, altul avea aproape zece ani.

Soţul ei murise în război. Într-o noapte, când copiii dormeau liniştiţi, mama criminală ia o bardă şi le taie capul la amândoi. Ai auzit mamă? Tot aşa şi cei care fac reclaje. Nu-i cu nimica deosebit. Îşi ucid copiii. După ce i-a omorât, copiii se zbăteau în sângele lor, i-a dus în grădină, a

săpat o groapă şi i-a îngropat pe amândoi şi a pus ţărână. A spălat sângele lor şi îi scrie acelui tânăr: „Fii sigur, de copii am scăpat. Acum poţi să mă iei în căsătorie, că mi-ai trimis răspuns că nu iei femeie cu copii. Copiii în veac nu-i mai am. Am făcut eu aşa fel că nu-i mai am”.

Dar el a căzut jos. Vai de mine, mare criminală! Dacă nu i-a fost milă de copiii ei şi i-a omorât, oare pe mine, om străin, dacă mă duc, nu mă otrăveşte? Nu-mi taie capul? Şi-i scrie înapoi: „În veacul veacului femeie de aceasta nu-mi trebuie, care a ucis copiii ei. Criminalo şi spurcăciune ce eşti! Dacă nu te-ai temut de Dumnezeu să omori copiii tăi, cum ai să ai milă de mine, un om străin, când trebuie să fim un trup şi un suflet înaintea lui Dumnezeu? Să te gândeşti că o să te ajungă urgia Domnului!” i-a scris el.

Atunci ea s-a temut foarte că el o s-o pârască la autorităţi: „Măi, trebuie să plec de acasă, că de acum gata! Dacă îmi cere socoteală unde sunt copiii şi nu pot să spun? Mă omoară şi pe mine”.

Se duce la portul Pireu, că era din Grecia, şi plăteşte la vapor să fugă în Alexandria. De acolo plecau sute de corăbii; şi nu erau pe atunci motoare ca acum, erau corăbii cu pânze. Una mergea la Alexandria, una merge la Haifa, una mergea în Cipru, una mergea în Creta, una mergea în altă parte.

Dar corabia asta cum mergea, deodată se opreşte în mijlocul mării, Marea Mediterană. Şi nu o zi-două, ci cincisprezece zile. Şi întrebau toţi, că era multă lume: „Domnule, ce are corabia? E stricată? Pânzele nu-s bune? Ia caută şi vezi!” „Măi, pânzele sunt bune, toate sunt bune, vântul este prielnic, nu-i împotrivă. Şi totuşi corabia nu merge”.

Şi atunci comandantul corăbiei, fiind un om credincios, a zis: „Ia să cădem la rugăciune! Asta este o mare ispită. Stăm de cincisprezece zile în mijlocul mării”.

Toţi au căzut la rugăciune: „Doamne, ajută-ne să plecăm mai departe”. Unde să se ducă din mijlocul mării? Se rugau toţi să le arate Dumnezeu ce să facă. Şi deodată toată lumea din corabie aude un glas, repetând de trei ori: „Dacă vreţi să mergeţi înainte, aruncaţi pe Maria în mare!”

Comandantul corăbiei a zis:

– Oameni buni, auziţi? De sus vine glasul.

– Da, auzim toţi.

– Cine este aici Maria?

Dar erau mai multe Marii. S-a întâmplat de erau sute de oameni. Dar aceea care ştia că a omorât copiii, a spus:

– Domnule corăbier – i-a spus comandantului –, vreau să grăiesc ceva cu dumneata.

Era urmărită de urgia lui Dumnezeu.

– Domnule, pentru mine s-a făcut glasul acesta – numai în patru ochi i-a spus. Eu, păcătoasa, sunt cea mai rea de pe faţa pământului. Pentru mine stă corabia!

– Ce-ai făcut, Marie?

– Domnule, uite ce-am făcut... Şi i-a spus istoria, cum a tăiat copiii, ca să o ia acela în căsătorie.

– Tu ai auzit singură: „Aruncaţi pe Maria în mare!” Ce vrei să facem?

– Vreau să mă aruncaţi în mare, că altfel nu mergeţi mai înainte, că mă urmăreşte dreptatea lui Dumnezeu de sus.

Dar el, când a auzit că ea recunoaşte păcatul, îi părea rău. Dar ce gândea: „Noi murim aici. Gătim mâncarea. Gătim apa, că în corabie nu bei apă din mare. Fiecare are apă de acasă. Mori cu apa din mare”. Zice:

– Soră Maria, mă tem să te arunc în mare.

– Cum credeţi! Dar până nu mă aruncaţi pe mine în mare, corabia nu merge mai departe. Păcatele mele au oprit corabia.

Atunci el coboară într-o barcă, căci corabia avea bărci de salvare în caz de furtună, şi zice:

– Uite, soră Maria, mă sui eu în barcă. Dacă corabia pleacă, înseamnă că pentru păcatele mele stăm aici. Pe urmă te sui tu într-o barcă, să vedem dacă eşti mata aşa de vinovată. Mă tem să te arunc în mare. Dar dacă nu eşti mata vinovată? Dacă-i alta?

– Ai zis bine.

A coborât acela cu barca şi se plimbă – barca avea lopeţi – şi vine şi-i dă şi ei o barcă:

– Uite, soră Maria, suie mata în cealaltă barcă.

Toată lumea se uita să vadă ce se întâmplă.

Şi s-a suit şi ea într-o barcă şi a mers mai încolo cam la 20 de metri de corabie. Atunci barca s-a învârtit cu fundul în sus şi a dat-o în mare. Şi îndată ce s-a înecat ea, corabia cea mare a pornit. Toţi s-au înfricoşat. Şi cât trebuia să meargă în cincisprezece zile, a mers în trei sferturi de zi. Aşa spor a avut de a ajuns la Alexandria. Mergea ca fulgerul, că se dăduse în mare greutatea cea mare a păcatului uciderii de fii.

Şi s-a scris această istorie spre folosul nostru şi spre înfricoşarea celor care practică această urgie a lui Dumnezeu.

CUVÂNT LA EVANGHELIA FEMEII GÂRBOVE

Iubiţi credincioşi, Evanghelia de astăzi este aşa de luminată şi aşa de limpede, că oricine o înţelege. Aş zice că aproape nu mai are nevoie să o tâlcuiască nimeni. Dar, după cum ierburile şi florile cele binemirositoare, ca busuiocul, menta şi altele, cu cât le freacă cineva mai mult în palme şi le pipăie, cu atât mai mare mireasmă aduc celor ce fac aceasta, şi precum scafandrii, care merg pe fundul mării ca să caute cele mari ale oceanului, cu atât află mărgăritare de mai mare preţ, aşa se întâmplă şi cu cuvintele dumnezeieştii Scripturi. Dacă le citim la suprafaţă, după literă, ne folosim într-o mică măsură, dar dacă cercăm adâncul lor tot mai mult, aduc sufletelor noastre tot mai mult folos.

Noi vedem în dumnezeieştile Scripturi că din îngăduinţa Domnului, după depărtarea lui Dumnezeu de unii oameni, diavolul are mare putere să-i muncească şi să-i chinuiască pe oameni cu fel de fel de boli, cu fel de fel de nenorociri, cu fel de fel de scârbe şi pagube. Vedem aceasta la sfântul şi dreptul Iov, când a îngăduit Dumnezeu satanei ca degrab să-i pricinuiască pierderea tuturor averilor şi apoi să-i aducă răni, bube rele în trup, de la creştetul capului până la talpa piciorului.

Aceasta se vede şi în cazul regelui Saul, primul rege al lui Israel, acum, după ce s-a depăratat Dumnezeu de la dânsul pentru neascultare, a trimis un duh necurat care-l muncea, îl trântea pe jos, făcea spume la gură, şi numai când David îi cânta din harpă sau din psaltire, se depărta de la el duhul acela şi se uşura puţin.

O vedem apoi în cazul desfrânatului aceluia din Corint, de care spune Sfântul Apostol Pavel că a trăit cu mama lui, cum, pentru această fărădelege, care nu pomenea nici la păgâni, dumnezeiescul Pavel a hotărât: *Întru numele Domnului nostru Iisus Hristos, aducându-vă voi şi duhul meu, cu puterea Domnului nostru Iisus Hristos, să daţi pe unul ca acela satanei, spre pierderea trupului, ca duhul să se mântuiască în ziua Domnului Iisus* (I Cor. 5, 4-5).

Aţi văzut deci cum, fie pentru păcate, fie pentru încercare, Dumnezeu îngăduie câteodată satanei să aducă omului boală, neputinţă, pagube, scârbe şi multe feluri de necazuri. Aşa s-a întâmplat şi în Evanghelia de astăzi cu femeia cea gârbovă.

Iată ce zice dumnezeiescul apostol şi evanghelist Luca: *Şi învăţa Iisus într-una din sinagogi, sâmbăta.*

De ce învăţa Mântuitorul sâmbăta mai mult decât în celelalte zile? Sâmbăta, în legea veche, era zi de odihnă şi sărbătoare pentru vechiul Israel. Ei atunci se adunau în sinagogile lor. Şi acolo preoţii, leviţii, dascălii şi legiuitorii citeau dumnezeiasca Scriptură, care cuprindea legea lui Moise şi scrierile proorocilor. Poporul stătea şi asculta. Mântuitorul se ducea adesea acolo, căci îi găsea grămadă pe toţi şi putea să le tălmăcească dumnezeieştile cuvinte ale Scripturii, prin cuvântul Său cel viu şi lucrător.

Aşa S-a dus Mântuitorul într-una din sinagogi şi când a ajuns El acolo, iată era o femeie

care avea duhul neputinței de 18 ani şi stătea gârbovă, adică cu capul în jos, neputând să-l ridice în sus nicidecum. Era o jale să vezi o biată femeie bătrână cum stătea încovoiată cu capul aproape de pământ. Nu mai putea vedea soarele niciodată, nici stelele de pe cer, ci vedea numai pământul. Iar această gârbovire a ei nu era o boală firească, ca la celelalte boli, ca la surzi, la orbi, la şchiopi, ci era o legătură a satanei. Ea era chipul omului păcătos, care, când e legat de satana, nu mai poate să mai privească la cer, ci priveşte tot la pământ, la mâncare, la băuturi, la desfrâu, la distracții, la toată fărădelegea care trage pe om în fundul iadului. Aşa este şi biata femeie, un simbol, însă fără voia ei, fiind legată de satana de 18 ani.

Şi Mântuitorul, văzând pe această femeie legată de satana, I S-a făcut milă şi fără să-L roage nimeni, fără să mijlocească nimeni şi să zică: „Doamne, îndură-Te de femeia aceasta că-i gârbovă şi stă cu capul la pământ de 18 ani şi n-a mai văzut nici soarele, nici stelele nopții şi nici pe oameni la față”, văzând ca un Dumnezeu şi pe satana care o ține aşa încovoiată ca o seceră, i-a zis: *Femeie, eşti dezlegată de neputința ta.* Şi punând pe dânsa preasfintele şi preacuratele Sale mâini, a făcut-o deplin sănătoasă, iar ea dădea slavă lui Dumnezeu.

Poporul s-a înfricoşat şi totodată s-a bucurat de minunea aceasta.

După săvârşirea acestei preaslăvite minuni pe care a făcut-o Mântuitorul sâmbăta, mai-marele sinagogii, un preot sau un cărturar care reprezenta sinagoga, a ieşit în fața poporului şi a început a mustra poporul, zicând: *Şase zile sunt când puteți să veniți aici şi să vă vindecați, dar nu în ziua sâmbetei.* Dar n-a îndrăznit să-i spună lui Hristos cuvântul acela, ci l-a spus către popor. Şi nu râvna legii l-a îndemnat pe mai-marele sinagogii să mustre poporul pentru minunea ce se făcuse în ziua sâmbetei, ci zavistia şi răutatea, care pururea stăpâneau pe cărturari şi pe farisei.

Aceştia urau pururea pe Mântuitorul şi disprețuiau minunile Lui şi le acopereau cu răutate, cu zavistia şi cu ura lor. Dacă n-ar fi fost plini de zavistie şi de răutate, ar fi înțeles că este mai mare, ținerea sâmbetei sau o vindecare ca aceasta, care era aşa de minunată, şi o facere de bine aşa de mare, în ziua sâmbetei? Dar satana şi zavistia care era în inima lui, nu l-a lăsat pe acest fățarnic şi zavistic să înțeleagă puterea minunii.

Iar Mântuitorul, ca Unul ce era Dumnezeu şi Însuşi Cuvântul şi Înțelepciunea lui Dumnezeu, a zis către acest mai-mare al sinagogii, care se arăta atât de râvnitor în fața poporului pentru ținerea sâmbetei: *Fățarnice, care din voi în ziua sâmbetei nu-şi dezleagă boul sau asinul şi nu se duce să-l adape sau să-i dea de mâncare?* Adică ați legat pe om să nu facă un bine altuia sâmbăta, dar nu l-ați legat să nu dea apă boului sau asinului. Şi tu, fățarnice şi zavistnice, aşa înțelegi Legea? Nu înțelegi că această femeie este mai mult decât un bou şi decât un asin? Dacă tu dezlegi boul şi asinul şi-l duci în zi de sărbătoare la apă şi la fân şi la mâncare, nu se cade oare ca Eu să dezleg în ziua sâmbetei pe această fiică a lui Avraam, pe care satana a legat-o de 18 ani?

Deci l-a pus la întrebare, la examen: „Ia spune tu – zice – ce e mai bine: să dezleg un bou şi un asin şi să-l duc la apă şi să-i dau fân, sau să dezleg un om din legătura satanei?”

Iată deci cum stau lucrurile. Iisus osândeşte aici fățărnicia, care este o mare răutate şi o mare viclenie şi un mare păcat. Bine a numit-o Hristos aluat, când a zis în altă Evanghelie: *Căutați şi vă păziți de aluatul fariseilor,* care este fățărnicia. Căci precum aluatul, dacă-l pui în făină, dospeşte toată frământătura, aşa fățărnicia strică la om toată întocmirea lui. Îi strică şi mintea şi privirea, şi purtarea din afară, şi inima lui, toate i le strică. De aceea Mântuitorul îi face atenți pe apostoli să se ferească de acest aluat vrăjmaş şi plin de otravă al fățărniciei.

Fățărnicia are ca rădăcină vicleşugul, iar ca odrasle şi roade: zavistia, răutatea, râvnirea, prefăcătoria, minciuna, vătămarea cinstei altuia şi cele asemenea. Toate acestea şi multe altele sunt roadele fățărniciei. Dorința de câştig, slavă deşartă, sunt de asemenea roade ale fățărniciei. De aceea, în dumnezeiasca Evanghelie vedem foarte adesea pe Mântuitorul lumii mustrând acest blestemat păcat, această blestemată otravă şi aluat al satanei, din sufletul nostru. Căci nu-L auzim în Evanghelie pe Hristos zicând: „Vai ție, curvarule, vai ție, curvă, vai ție, tâlharule, vai ție, vameşule”; ci: *Vai vouă, cărturarilor şi fariseilor fățarnici. Vai vouă, arhiereilor şi cărturarilor fățarnici, orbi şi vicleni şi fățarnici, nebuni şi orbi* şi câte altele. De zeci de ori îi blesteamă Hristos

pe făţarnici. Căci Dumnezeu fiind El, vedea câtă răutate aduce omului făţărnicia.

Omul făţarnic întotdeauna una are în inimă şi alta pe limbă, una are în minte şi alta la arătare. Omul făţarnic nu are nici minte sănătoasă, nici inima, nici arătarea, toate îi sunt stricate cu aluatul acesta care creşte din vicleşugul inimii lui. Una spune, alta gândeşte, una te sfătuieşte, alta plănuieşte, una îți arată că este şi alta este. Dacă priveşti la făţarnic îl vezi bocind, rugându-se, spunând că face bine. Dar toate acestea le face urmărind sau câştigul, sau răzbunarea pe altul, sau vătămarea cinstei altuia. Şi câte chipuri nu ia făţărnicia, că nu ajunge vremea şi nimeni nu poate spune felurile vicleşugurilor făţarnicului. De aceea s-a spus că făţarnicul este ca un cameleon.

Viața făţarnicului e pestriță ca râsul. Ați văzut blana râsului, că are peri, când albi, când negri, când vineți. Aşa e viața făţarnicului, acum e într-un fel, acum e în alt fel. Trece de la o stare la alta, că făţărnicia nu-l lasă să fie cinstit, nu-l lasă să aibă sinceritatea şi nerăutatea sufletului, cum a cerut Hristos: *Fie dar vouă cuvântul ce este da, da şi ce este nu, nu. Că ce este mai mult, vine de la cel rău.* Şi în alt loc zice: *Vai vouă, fariseilor făţarnici.*

Hristos îmi cere: dacă inima mea zice da, da să zică şi limba mea; dacă limba zice nu, nu voi zice şi cu mintea. Iar dacă inima zice da, iar limba nu, sunt făţarnic şi pestriț, sunt râs, sunt cameleon, sunt drac făţarnic; sunt blestemat de Hristos pentru făţărnicie, că una am în inimă şi alta pe buze. Prefăcătoria este meşteşugul dracului. Viclenia, făţărnicia, răutatea, vătămarea cinstei altuia, dorința de câştig, dorința de slavă, iubirea de arătare, dorința de a plăcea oamenilor şi alte multe rele izvorăsc din făţărnicie, care are ca rădăcină, cum am spus, vicleşugul.

De aceea, Sfântul Apostol Iacov ne spune: *Să fie cuvântul vostru da, da, şi ce este nu, nu, ca să nu cădeți în făţărnicie*. Când vor vedea că una spunem şi alta gândim, să ştim că ne-am prins în această mreajă a satanei şi e foarte greu să scăpăm de ea. Cât e de greu acest păcat, dacă Hristos l-a blestemat mai mult decât pe toate!

Dacă vreți să ştiți un făţarnic mai mare decât toți făţarnicii lumii, gândiți-vă la Iuda. Atunci când a venit femeia aceea păcătoasă să spele picioarele Mântuitorului şi a vărsat un vas de alabastru întreg cu mir de nard, mir scump, şi spăla picioarele Lui şi le ungea cu mir şi le ştergea cu părul capului şi se pocăia din toată inima, iar Hristos i-a zis: *femeie, iartă-ți-se păcatele,* Iuda, care era de față, n-avea grijă de pocăința femeii, că este din toată inima, ci se gândea cât de scump e mirul şi a spus către ceilalți apostoli: *De ce s-a făcut paguba aceasta? Se putea vinde mirul acesta cu mai mult de 300 de dinari şi să se dea săracilor.*

Dar Iuda avea grijă de săraci atunci? El, cum spune Evanghelistul, avea punga de obşte şi ceea ce se putea într-însa de către cei 12 apostoli, dădea rudeniilor sale. De aceea a moştenit toate blestemele care sunt scrise în psalmul 108 din Psaltire. El voia să pară că e foarte milostiv cu săracii. Dar n-avea el grijă să vândă mirul ca să dea bani la săraci, ci era supărat că s-a vărsat mirul pe care putea să-l vândă şi să ia pe el mai mult de 300 de dinari. Deci, după vorbă se arăta că are iubire de săraci, iar în inimă, râvnea după arginți, şi numai cu gura vorbea de iubirea de săraci. Dar nu grija de săraci îl mânca pe dânsul, ci grija că n-a putut face rost de o nouă sumă de bani. Dacă ar fi căpătat el vasul acela plin cu mir, ar fi făcut pe el vreo 300 de dinari şi mai mult, şi apoi dădea la obşte cât voia, iar restul îl punea deoparte. Aceasta era în inima lui Iuda şi aşa s-a arătat că este.

Iar când a venit Hristos în grădina Ghetsimani cu slujitorii arhiereilor, auzi câtă făţărnicie: se apropie ca un prieten şi zice: *Bucură-te, Învățătorule!* şi-L sărută. Din afară se arată prieten, Îl îmbrăţişează pe Hristos, pe Învățătorul său, şi-L sărută în fața tuturor, iar în inima sa are planul de vânzare. Luase arginții şi le-a zis slujitorilor arhiereilor: *Băgați de seamă, pe care-L voi săruta eu, Acela este, prindeți-L.*

O, răutatea ta, Iudo, *cu sărutarea vinzi pe Fiul Omului?* La arătare era prieten, în inimă vânzător; la arătare era râvnitor, în inimă are mare dorință de a face bani prin vânzarea mirului. În toate purtările lui se vedea că era una la față şi alta în inimă. De aceea s-a numit fiul pierzării. Căci s-a pierdut pentru veşnicie, fiindcă era unul dintre cei mai mari făţarnici în care lucra satana cel mai mare vicleşug, făcându-se pentru veşnicie fiul pierzării.

Să ne ajute Sfânta Treime şi Maica Domnului să luăm aminte, ca ceea ce e în inima noastră,

să fie şi pe limba noastră. Amin.

VINDECAREA COPILULUI LUNATIC

Iubiţi credincioşi,

Sunt unii oameni, numiţi scafandri, care se bagă în adâncul oceanelor şi pe fundul mărilor, şi caută acolo mărgăritare care adesea se găsesc în scoicile de pe fundul mării. Dar ca să găsească un mărgăritar ca acela, câtă osteneală trebuie să-şi ia asupră-le aceştia, primejduindu-şi uneori chiar viaţa.

Aşa ni se cade şi nouă credincioşilor, care avem credinţa dreptmăritoare şi dumnezeiescul botez, să ne afundăm pururea în dumnezeieştile Scripturi, să adâncim pururea mintea noastră în dumnezeieştile şi prea adâncile înţelesuri ale ei, căci numai aşa vom afla mărgăritarele celor patru sfinte şi prea folositoare pentru mântuirea sufletelor noastre.

Aţi auzit Evanghelia de astăzi. Dacă o iei după slovă, Evanghelia e scurtă, dar dacă vrei să tâlcuieşti fiecare verset în parte, poţi să faci o predică foarte lungă. Dar nu e vreme acum, în cadrul dumnezeieştii Liturghii, să facem cu de-amănuntul tâlcuirea ei, ci vom da doar nişte spicuri din înţelesul ei.

Se spune în ea: *În vremea aceea s-a apropiat de Iisus un om oarecare.* Evanghelia nu ne spune cine era omul acela, din care parte a Palestinei, ce stare avea: era bogat, era sărac, era înţelept, era mai simplu, era bolnav sau era sănătos.

Spune doar simplu că a venit un om oarecare cu o rugăminte. Şi care era rugămintea lui? A adus la Iisus Hristos un copil al său, care era cuprins de drac mai cu seamă în timp de lună plină.

Dumnezeiescul Evanghelist Marcu spune însă şi cum se îndrăcea. Când îl apuca diavolul, zice că îl trântea jos şi făcea spume la gură. Iar dumnezeiescul Luca spune mai mult, că striga tare, urla, ţipa şi se bătea cu capul de pietre, spumega şi avea faţă cu totul schimbată şi cu totul înfricoşată.

Dar de ce a spus dumnezeiescul Evanghelist Matei că tocmai la lună plină era cuprins de drac? Nu sunt şi astăzi o mulţime de bolnavi de felul acesta, ce se zic epileptici, care vin la noi la mănăstire şi le citim tocmai când e lună plină, căci zic ei că tocmai atunci se îmbolnăvesc? Oare ce legătură are luna cu boala aceasta ce se numeşte epilepsie? Are vreo legătură? Nu. Doamne fereşte!

Dumnezeiescul părinte Ioan Gură de Aur spune că dracii, vrând să hulească zidirea lui Dumnezeu, pândeau această vreme a lunii pline, ca să muncească tocmai atunci pe cei daţi în stăpânirea lor de Dumnezeu. Adică să zică: iată, luna e pricina că eu sunt bolnav de epilepsie, luna e de vină că eu sunt îndrăcit. Şi aşa, să hulească pe Ziditorul şi zidirea cea prea bună şi prea curată a lui Dumnezeu. Că a zis Dumnezeu la zidirea cea dintâi că erau toate cele făcute de El bune foarte.

Mai sunt şi azi oameni care dau vina pe lună şi pe zodii. Ei zic: eu n-aş fi aşa de rău, dacă aş fi fost născut într-o zodie bună. Sau: e zodia mea, m-am născut în zodia Racului, trebuie să merg deci înapoi ca racul. Iar altul: m-am născut în zodia Taurului şi trebuie să fiu bătăuş. Sau altul, eu m-am născut în zodia Scorpiei şi trebuie să fiu viclean ca ea, şi să înţep pe alţii cu cuvântul. În sfârşit alţii: eu m-am născut în martie, sau în zodia Peştelui, sau a Vărsătorului, sau a Cumpenei; de aceea sunt eu nehotărât. Ce nebunie!

Dumnezeiescul şi marele Vasile zice în cuvântul din Hexaimeron de la facerea lumii, când vorbeşte despre facerea lumii în ziua a patra: „Omul nebun, ce legătură poate să aibă zodia de pe cer cu naşterea ta pe pământ?” Niciodată nu are legătură steaua ta de pe cer cu naşterea ta. Ne-am făcut răi din cauza răutăţii noastre, din cauza voinţei noastre. Am dat voinţa noastră în mâna satanei, ne-am făcut răi de bună voie, nu de silă. Nu ne-a silit nici luna la rău, nici zodiile, nici constelaţiile cerului, ci răutatea noastră şi voia noastră proprie, iar aceasta aduce munca veşnică.

Iată, dar, care era pricina că dracul lua în stăpânirea lui pe cei îndrăciţi în timpul lunii pline: ca oamenii să hulească zidirea cea bună a lui Dumnezeu, adică luna, sau cum zic alţii, stelele sau

zodiile.

Şi ce ne spune în continuare Evanghelia de azi? A zis tatăl copilului: *Doamne, miluieşte pe fiul meu, că e lunatic şi rău pătimeşte; că de multe ori cade în foc şi de multe ori, în apă.* Oare ce să fie focul şi apa? Chiar numai de natură vorbeşte Evanghelia? Nu, Doamne fereşte! Dacă te-ai lua numai după litera Evangheliei, te-ai face sectar.

Dar focul şi apa aici au şi alt înţeles mult mai înalt. Toate patimile de care suferă omul pe faţa pământului vin mai cu seamă din două părţi. Din partea mânioasă şi din partea poftitoare a sufletului. Pe lângă ele mai este şi partea raţională, care n-are a face cu aceste patimi dobitoceşti legate de simţuri.

Sufletul omului are astfel trei părţi şi din fiecare se nasc alte păcate. Din partea raţională se nasc: eresul, credinţa strâmbă, nebunia, hula, nediscernământul, nedreapta socoteală, nechibzuinţa, nemulţumirea de binefacerile lui Dumnezeu şi ale oamenilor şi cele asemenea. Iar celelalte două părţi, care sunt închipuite în Evanghelia de astăzi prin foc şi apă, sunt mânia şi pofta.

Din partea mânioasă se nasc în om aceste păcate: mai întâi ura de oameni, care e egală cu uciderea. Căci zice dumnezeiescul Ioan Evanghelistul: *Cel ce urăşte pe fratele său, ucigaş de om este.* Apoi e zavistia, sau bucuria de răul altuia, pizma, râvna cea rea, răutatea, mânia, iuţimea, ţinerea de minte a răului şi cele asemenea. Toate sunt păcate ale părţii cei mânioase, adică ale mâniei.

Iar celelalte păcate ca: lăcomia pântecelui, desfrânarea, beţia, lenea, dezmierdarea, moleşeala, trândăvia şi celelalte asemenea sunt păcate ale părţii poftitoare a sufletului. Când omul cade în acestea este îndrăcit. Căci zice tatăl copilului: *Doamne, de multe ori l-a aruncat pe el în foc şi de multe ori în apă.* Foc este mânia şi toate păcatele care se nasc din mânie; iar apa este pofta. Deci de câte ori suntem în păcatele urii, ale zavistiei, ale pizmei, ale iuţimii, ale bârfirii, ale nemulţumirii, ale răpirii, ale dorinţei de răzbunare, când ţinem minte răul asupra altuia, de tot atâtea ori suntem aruncaţi de satana în focul mâniei. Şi de câte ori ne îmbuibăm pântecele şi ne îmbătăm şi curvim şi preacurvim şi curvim împotriva firii şi ne lăsăm prinşi de dezmierdare, de lene şi de trândăvie, adică de moleşala voinţei de a lucra fapta cea bună, de atâtea ori suntem trântiţi de satana în apa poftelor noastre. Aşa se înţelege ceea ce spune tatăl copilului: *Doamne, de multe ori l-a aruncat pe el în foc şi de multe ori în apă.*

Aşa ne îndrăcim şi noi în fiecare zi, când satana ne dă în patimile părţii celei mânioase, ce aruncă în ale părţii celei poftitoare, adică în apa poftelor şi a răutăţilor noastre.

Dar ce spune mai departe omul lui Iisus Hristos? *Doamne, l-am adus pe el la ucenicii Tăi şi n-au putut să-l vindece.* Oare n-aveau credinţă ucenicii lui Hristos de n-au putut să vindece un îndrăcit? Dar câte minuni şi semne n-au făcut ei mai înainte? Căci zice Scriptura să le-a dat putere să învie morţii, dracii să izgonească şi să tămăduiască toată boala şi neputinţa în popor (Matei 9, 8; Ioan 3, 2). Dar de ce n-au putut acum ucenicii lui Iisus Hristos să-l vindece de boală pe acest bolnav? Iată de ce: darurile Duhului Sfânt, cum arată darul proorociei sau darul tămăduirii, când se dau sfinţilor, nu se dau pentru totdeauna, nici pentru toate lucrurile; proorocii prooroceau numai când îi insuflau Duhul Sfânt şi nu în toate locurile, nici despre toate, ci numai despre acelea pe care le spunea lor Duhul Sfânt, de care ştia Duhul Sfânt că sunt de folos să le ştie ei.

Iată Ieremia proorocul. Era mare prooroc, sfinţit din pântecele maicii sale, dar nu putea să proorocească întotdeauna. De multe ori el vorbea cu poporul şi cu ucenicii şi-i mustra, şi făceau altfel; dar când venea Duhul Sfânt şi începea să proorocească, îi spunea lui Baruh: *Vino aproape de mine şi scrie ce vorbesc eu acuma, că acestea sunt venite de la Duhul Sfânt.* Simţea că a venit Duhul Sfânt şi ce va grăi el în acel ceas sunt vrednice de a fi scrise să rămână în dumnezeiasca Scriptură, în care le vedem şi astăzi (Ieremia 45, 1-5).

De aceea n-au putut ucenicii să vindece pe cel bolnav. După cum darul proorociei nu se dă totdeauna şi nici pentru toate lucrurile celor ce prorocesc, aşa nici darul tămăduirilor, pe care l-a dat Mântuitorul sfinţilor Săi ucenici şi apostoli, nu era totdeauna cu dânşii, ci numai când voia Dumnezeu să tămăduiască printr-înşii şi numai pentru ceea ce voia Dumnezeu.

Deci în acel moment luase Iisus Hristos darul tămăduirilor de la Apostolii Săi, ca să nu poată tămădui pe copilul acela. Dar de ce l-a luat? Pentru că a văzut şi la dânşii o oarecare necredinţă. Nu lipsă totală de credinţă, ci împuţinare de credinţă. Acea împuţinare de credinţă a numit-o Mântuitorul necredinţă. A văzut la ei o îndoială. Căci atunci când au văzut că copilul acela cade jos, spumegă, scrâşneşte din dinţi, se bate cu capul de pământ, urlă, bagă spaima în lume, s-au îndoit că ar putea să-l tămăduiască. Şi această îndoială a lor a văzut-o Văzătorul de inimi, Iisus Hristos. Pentru că aceasta i-a mustrat mai târziu pentru necredinţa lor.

Şi de aceea zice bietul om: *L-am adus la ucenicii Tăi, dar n-au putut să-l tămăduiască.* Şi atunci ce-a făcut Mântuitorul? Preablândul nostru Mântuitor, Cel plin de toată sfinţenia, Cel ce a fost Însuşi Izvorul sfinţeniei şi al blândeţii S-a mâniat. Şi mâniindu-Se, a zis: *O, neam rău şi necredincios, până când voi fi cu voi? Până când vă voi suferi pe voi?* Auzi: Oare de ce S-a mâniat Mântuitorul şi de ce a făcut mustrare la plural şi nu la singular? Mântuitorul S-a mâniat pentru că a văzut la om necredinţă şi viclenie. Căci la Evanghelistul Marcu se spunea că omul a zis: *De poţi ceva, ajută-ne nouă.* Aceasta a arătat că n-a venit la Hristos cu toată credinţa ci cu un fel de viclenie. Mă duc să vedem, va putea oare să tămăduiască pe copilul meu? Această viclenie şi această necredinţă a mustrat-o Iisus Hristos, dar nu ca fiind numai a celui om, ci a întregului popor. N-a zis: „O, omule necredincios şi viclean, pentru ce vii la Mine dacă n-ai credinţă, ci zici: dacă poţi ceva, ajută-ne nouă?”

Nu a făcut mustrarea aşa, ci ne-a dat pildă pentru toate veacurile şi vremurile. Că viaţa lui Iisus Hristos este şi va fi prototipul vieţii creştine până în veac. Ne-a arătat prin aceasta şi nouă, că atunci când cineva a greşit, să nu-l mustrăm pe acela de faţă cu altul. Căci în acest caz omul slab în credinţă se deznădăjduieşte. Cum zice proverbul: „Bate şaua să priceapă calul”, adică ne învaţă să mustrăm pe toţi, ca şi acum toţi ar fi vinovaţi, şi aşa acela care-i vinovat, care-i cu „musca pe căciulă”, să ştie că pe el l-a mustrat.

Aşa a făcut şi Iisus Hristos la mustrarea omului aceluia viclean şi puţin credincios, care era tatăl acelui copil lunatic. Căci a zis: *O, neam rău şi necredincios, până când voi fi cu voi? Până când vă voi suferi pe voi?* A folosit mustrarea pentru multe persoane, la plural, ca să nu-l deznădăjduiască. Că de i-ar fi zis numai lui în faţa lumii: „O, omule rău şi necredincios şi viclean” – îl deznădăjduia, că era om slab în credinţă. Dar prin el i-a mustrat pe toţi, ca să-l doară mai tare pe cel ce era vinovat.

Aşa s-a întâmplat şi aici. Dar după această mustrare făcută la plural sau în chip obştesc, ce-a mai zis Iisus Hristos? A zis: *Aduceţi-l la Mine.* Pe cine? Pe copilul acela care era îndrăcit, care făcea spume în timpul lunii pline şi pătimea aşa de greu. Şi când l-au adus, ce a făcut Mântuitorul nostru Iisus Hristos? A certat dracul şi acesta a ieşit din el şi îndată s-a tămăduit copilul şi l-a dat pe el tatălui său să-l ducă acasă. Vedeţi? L-a tămăduit Mântuitorul nostru Iisus Hristos, care mai întâi a mustrat viclenia şi necredinţa tatălui său, vorbind ca pentru mai multe persoane.

Văzând dumnezeieştii ucenici şi apostoli că minunea aceasta s-a făcut aşa de uşor de către Iisus Hristos şi de ei nu s-a putut face, L-au luat şi L-au întrebat: *Doamne, de ce n-am putut şi noi să scoatem dracul acesta?* L-au luat deoparte, pentru că aici e o taină. Poate vor afla de la Iisus Hristos pentru care pricină, pentru care păcat sau neputinţă a lor nu l-au putut vindeca? Luându-l la o parte, Iisus Hristos le-a spus: „Iată pentru care pricină: pentru necredinţa voastră n-aţi putut să-l vindecaţi”. I-a mustrat pe ucenici pentru că a văzut la ei puţină îndoială, puţină necredinţă, şi această puţină necredinţă a lor a numit-o Mântuitorul necredinţă. Şi apoi le-a împărtăşit un lucru mare: *Amin zic vouă, că de veţi avea credinţă numai cât un grăunte de muştar* (adică atât cât o sămânţă de ceapă, şi încă mai mică), *veţi zice muntelui acestuia ridică-te de aicea şi du-te dincolo, şi, de veţi fi credincioşi, va fi vouă aşa, după credinţa voastră.* Le-a arătat că ei nu au credinţă nici cât un grăunte de muştar. Dar noi, păcătoşii, câtă credinţă avem? Dacă pe Apostoli i-a mustrat Hristos, vă daţi seama cât de puţină credinţă avem noi. De aceea nu se împlinesc cererile noastre prea repede, pentru că suntem prea puţin credincioşi.

Dar oare, fraţilor, spune Evanghelia lui Iisus Hristos adevărul? Doamne fereşte dacă zicem

că nu. Cine va huli că în Evanghelie sau în toată dumnezeiasca Scriptură este un cuvânt nedrept sau rătăcit, potrivit dumnezeieştilor canoane ale Sfinţilor Apostoli şi ale dumnezeieştilor Părinţi, este anatema. Tot cuvântul lui Dumnezeu este adevăr veşnic. Dar noi citim în istoria Sfinţilor Apostoli şi în Evanghelie şi nu găsim nicăieri că Iisus Hristos ar fi mutat munţii.

Avem însă câţiva sfinţi mari care au mutat munţii cu rugăciunea: Sfântul Ioachim, patriarhul Ierusalimului; un argintar, pe vremea Sfântului Platon, episcopul Alexandriei; Sfântul Marcu de la muntele Fracesc din Abisinia, care n-a văzut 95 de ani faţă de om; Sfântul Averchie, episcopul Ierapolie, cel întocmai cu Apostolii, precum şi Sfântul Grigorie Taumaturgul al Neocezareii – mare făcător de minuni – a mutat un munte şi un râu când le-a poruncit să se ducă în altă parte. Toţi aceşti sfinţi au mutat munţii cu rugăciunea şi nu este vreme să vă spun istoria lor, căci ar fi predica prea lungă.

Dar de ce sfinţii au făcut minuni mai mari decât Iisus Hristos? Pentru care pricină? Şi de ce Hristos n-a mutat munţii? Căci poate veţi întreba: cum sfinţii care sunt robi ai lui Iisus Hristos, au făcut minuni mai mari decât Dânsul? Să vă lămuresc acest lucru.

Când a venit Mântuitorul nostru Hristos în lume, El a făcut minuni atâta cât putea să cuprindă lumea şi cât era de ajuns să creadă omul pentru mântuirea sa. El a înviat un mort de patru zile, pe Lazăr, şi pe alţii de câte o zi. Dar Sfântul Gheorghe a înviat un mort de 400 de ani, şi Sfântul Macarie unul de 600 de ani. Iată minuni mai mari decât ale lui Hristos. Dar pentru ce? Pentru că Hristos a spus: *Cel ce crede în Mine, minunile pe care le fac Eu, şi mai mari decât Mine va face*[27]. Deci dacă sfinţii n-ar fi făcut minuni mai mari decât Iisus Hristos, nu s-ar fi împlinit cuvântul sau proorocia Lui. Însă cerul şi pământul vor trece, dar cuvintele Lui nu vor trece[28].

De aceea sfinţii au făcut în vremea lor minuni mai mari decât Mântuitorul, dar cu puterea Aceluiaşi Dumnezeu Iisus Hristos, Care lucra printr-înşii. Căci El a zis la Înălţare: *Mă sui la Tatăl Meu şi la Tatăl vostru, şi de la Dumnezeul Meu şi la Dumnezeul vostru şi orice veţi cere în numele Meu, vă voi da vouă.* S-a suit acolo unde era mai înainte cu slava dumnezeirii Sale. Niciodată nu a lipsit ca Dumnezeu de acolo, dar acum a îndumnezeit trupul şi a ridicat firea omenească de-a dreapta Tatălui şi de acolo a dat putere mare Sfinţilor Săi ucenici şi Apostoli să facă chiar minuni, să învie morţi, să gonească duhurile, să facă chiar minuni mai presus şi mai mari decât a făcut El Însuşi pe pământ. Deci nu sfinţii le-au făcut, ci tot Iisus le-a făcut prin sfinţii Săi, ca să se împlinească cuvintele lui David, care a zis: *Minunat este Dumnezeu întru sfinţii Săi şi Sfinţilor care sunt pe pământul Lui, minunate a făcut Domnul toate voile Sale întru dânşii* (Psalm 67, 36; 15, 3).

Iată pentru ce au mutat sfinţii munţii cu rugăciunea şi n-am vreme să vă spun alte pilde de alţi sfinţi care au făcut minuni şi mai mari.

Şi după ce a spus Mântuitorul acestea, ce le-a mai spus Apostolilor? Le-a mai spus că acest neam de draci nu iese decât cu rugăciune şi cu post.

Iată cele două arme prea puternice date de Dumnezeu creştinului: postul şi rugăciunea. Credinţa tare, apoi postul şi rugăciunea fac adevărate minuni şi astăzi şi vor face în veacul veacului. Cine n-are credinţă, nu cunoaşte minunile lui Dumnezeu care se fac tot minutul. De aceea a şi spus Mântuitorul: *De va fi ochiul tău curat, tot trupul tău va fi luminat.* Care ochi? Ochiul sufletului, care este mintea. El trebuie să creadă ca să fie curat de necredinţă. Deci acestea sunt armele preaputernice puse în mâna credinţei fiecăruia: postul şi rugăciunea. Cu ele poate omul să se tămăduiască pe sine şi poate să tămăduiască şi pe alţii.

Vedeţi, fraţilor, cu postul, cu rugăciunea, cu smerenia şi cu credinţa, s-au făcut minuni preaslăvite. Cu această putere au fost înarmaţi şi Sfinţii Apostoli de către Iisus Hristos. Şi de aceea i-a mustrat puţin pentru necredinţă, că s-au îndoit puţin, şi pentru acea îndoială n-au putut scoate acel duh. De aceea a spus Hristos: *Acest neam* – adică neamul acesta de draci, că-s mai multe feluri de neamuri – *nu iese decât cu post şi cu rugăciune.* Deci să ştiţi că şi cei mai răi şi mai cumpliţi draci se duc de la om, dacă omul e tare în credinţă, în post şi în rugăciune, cu darul Domnului

[27] Ioan 14, 12; Matei 17, 20.
[28] Ioan 10, 35; Matei 24, 35.

nostru Iisus Hristos, Cel împreună slăvit cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, în veci. Amin.

SFÂNTUL IGNATIE TEOFORUL

Voi aţi auzit că la 20 decembrie se serbează Sfântul Marele Mucenic Ignatie Teoforul. Oamenii care au porci, se gândesc la alta: „Să nu tai porcul până la ignat, când se apropie Crăciunul. Îngraşă porcul, că vine ignatul". Dacă ar şti ei cine-i Igant, nu l-ar mai cinsti cu porci tăiaţi, ci l-ar cinsti cu alt fel de cinste. Ştiţi voi cine-i Ignatie Teoforul?

Ignatie Teoforul este copilul acela de care spune Evanghelia că a luat Mântuitorul un prunc în braţe şi l-a arătat la Apostoli şi a zis aşa: *Amin zic vouă, de nu vă veţi întoarce de nu veţi fi ca pruncul acesta, nu veţi intra întru Împărăţia cerului.* Ni se cere curăţia cea de la Botez şi nevinovăţia cea dintâi, asemenea pruncilor, ca să mergem în împărăţia cerului. Dar de ce? Auzi ce spune Evanghelia: *Nimic necurat nu va intra întru Împărăţia cerului.* Până nu ne-om curăţi să fim ca pruncii, să n-aşteptăm să intrăm în Împărăţia cerului. Acesta-i cuvântul lui Hristos: „Iată, vedeţi, până nu vă veţi întoarce să fiţi ca pruncul acesta, nu veţi intra". Acesta-i Sfântul Ignatie.

El a plecat în Antiohia Siriei cu părinţii lui de unde erau, şi l-au crescut acolo. Şi a ajuns episcop al Antiohiei celei Mari. În timpurile acelea trăia împăratul Traian şi era mare prigoană, iar împărăţia Romei stăpânea tot Orientul până în Persia.

Când era el episcop în Antiohia, atâta de frumos predica şi atâta de frumos se ruga, încât atunci când slujea, era lumină în biserică, puteai să nu mai aprinzi lumânări. De la veşmintele lui lumina toată biserica.Şi oamenii au început să-i spună aşa: „Ignatie purtătorul de Dumnezeu" sau „Teoforul" pe greceşte.

A auzit împăratul Traian. Şi mergând la război împotriva perşilor, s-a abătut cu armatele prin Antiohia Siriei, că pe acolo era drumul către Persia. Şi a chemat la dânsul pe episcopul Antiohiei:

– Tu eşti Ignatie Teoforul?

– Eu, măria ta.

– Dar de ce îţi zic ţie oamenii „Purtător de Dumnezeu?"

El n-a tăgăduit:

– Pentru că port pe Dumnezeu în inima mea.

Împăratul Traian nu credea, mai ales că era închinător la idoli. Se închina la zei.

– Aşa cred, că eu port pe Iisus în inima mea.

– Am auzit că tu predici pe Hristos Cel răstignit şi tot Orientul l-ai luminat cu credinţa în Hristos. Ai întors atâta lume de la zeii noştri.

– Da. Până voi muri, voi întoarce popoarele păgâne şi întunecate de la draci la Dumnezeu.

– Aşa răspunzi? Bine.

A dat ordin la zece ostaşi aspri, l-au legat cu lanţuri şi l-au adus de la Antiohia Siriei până la Roma, să-l judece împăratul Traian; ia gândiţi-vă câtă cale este! De aceea spunea Sfântul Ignatie în scrisorile sale către smirneni: „De la Siria până la Roma cu fiarele mă lupt pe uscat şi pe mare". Îi făceau cele mai grele necazuri.

Când a ajuns la Smirna, s-a întâlnit cu Sfântul Policarp, ucenicul lui. Acolo, când l-au văzut oamenii pe episcopul Siriei, veneau şi-i sărutau lanţurile, iar el le-a spus: „Dragii mei, pe voi nu o să vă mai văd". Le-a ţinut o predică, iar Sfântul Policarp i-a sărutat lanţurile şi a stat cu ceilalţi episcopi, preoţi şi diaconi, vrând să-l vadă şi dorind să audă dumnezeieştile cuvinte care ieşeau din gura lui. Nu mult după aceea, Sfântul Policarp a fost ars cu foc şi a murit ca martir.

Şi l-au petrecut creştinii la corabie, plângând cu jale, că de acum mergeau pe Marea Adriatică. Iar el le-a spus: „Dragii mei, creştinismul nu este un lucru numai al sfătuirii, adică a sfătui ceva bun pentru Dumnezeu. Din contra. Creştinismul adevărat este un lucru al suferinţei, să suferim toate necazurile pentru Dumnezeu, toate chinurile şi moartea pentru Hristos. Asta este

calea pe care a mers Hristos şi apostolii Lui, şi pe asta trebuie să mergem şi noi, că fără de cruce nu este mântuire”.

Le-a scris şi o epistolă, că avem *Epistola către smirneni,* care este în Patrologia grecească. Foarte întăritoare. Mergând pe jos, a trecut în drumul lui prin Troada, prin Filipi şi prin Macedonia, şi a întărit bisericile creştine, care erau sădite de Marii Apostoli Petru şi Pavel şi de ceilalți apostoli. Cerceta bisericile, învăța, sfătuia şi întărea pe frații cei neputincioşi, că i-au dat voie ostaşii să țină predică: „Nu vă uitați la mine că am lanțuri, că nimica în lume n-am cinstit mai mult decât lanțurile”. Dacă Pavel, auzi ce spune: *Sunt legat pentru Iisus Hristos, dar lanțurile acestea mă fac să fiu cel mai fericit. Toate vi le doresc bune vouă, eu, Pavel, legatul lui Iisus Hristos, care mă bucur foarte în lanțurile mele.*

Deci era următor al lui Hristos, Care a fost legat la stâlp, biciuit şi chinuit, precum şi al lui Pavel.

Când a ajuns la Roma, l-au băgat la închisoare până avea să vină Traian de la război. A venit împăratul Traian şi i-a adus aminte un ostaş:

– Măria ta, pe episcopul acela care a predicat în Antiohia – că a predicat grozav împotriva împăratului şi a păgânilor, în fața împăratului Traian – îl avem la temniță. Ce să facem?

Iar împăratul a spus:

– Pregătiți-i moartea la zi de sărbătoare, ca să adun Roma toată, sute de mii, să vadă cum am să-l omor. Mi s-a împotrivit mie foarte şi a zis că nu se teme decât de Hristos. Să-l văd eu, va veni Hristos să-l scoată din mâinile mele?

Şi în zi de sărbătoare l-au scos în lanțuri din temniță şi l-au adus în arenă, unde era împăratul şi toți senatorii Romei şi sute de mii de oameni.

Eu am fost acolo la Roma, am văzut unde au mâncat leii pe Sfântul Ignatie. Am văzut Coliseumul, unde au pătimit peste şase milioane de martiri. Este o clădire rotundă mare-mare, uriaşă. Şi cuştile leilor le-am văzut. Şi sus sunt trepte unde se urcau 100.000 de spectatori, ca să vadă cum îi mănâncă fiarele pe creştini şi cum îi chinuiesc. Am fost acolo. Cu ochii le-am văzut şi am călcat pe-acolo.

Împăratul s-a gândit toată noaptea cu ce moarte să-l omoare: „Să-l răstignesc? Să-l ard cu foc în cuptoare? Să-l bag în cazane de aramă cu ulei încins? Să-l sfâşii cu unghii de fier?” Şi la urmă a spus că cea mai grozavă moarte este să-l dea la mâncare leilor. Atunci a adus din Africa o corabie de lei, pe care-i ținea câte o săptămână-două flămânzi, ca să fie înfometați atunci când le dă drumul să omoare pe creştini, că avea mii pe care-i dădea să-i mănânce fiarele.

Şi Sfântul Ignatie când a auzit în temniță că i s-a pregătit moartea sa: „Mâine o să te mănânce leii în arenă”, a simțit cea mai mare bucurie, şi a zis aşa: „Grâu sunt al lui Hristos şi foarte mult doresc să mă macin de dinții fiarelor, ca să fiu dulce pâine a Preasfintei Treimi”. Gândiți-vă cu câtă dragoste alerga la moarte ucenicul lui Iisus Hristos, bărbat următor vrednic Marilor Apostoli Petru şi Pavel şi Sfântului Ştefan, întâiul martir, uşa mucenicilor.

Deci a doua zi au adus pe Sfântul Ignatie, iar creştinii din Roma, când au auzit că episcopul Siriei a venit la Roma legat în lanțuri să-l mănânce fiarele, au tăbărât şi se rugau de el din suflet: „Preasfințite, cruță-ți viața, că eşti o lumină lumii şi cutare...”

Iar el le-a spus – vedeți *Epistola către romani a Sfântului Ignatie*: „Dragii mei creştini, n-arătați către mine dragoste deşartă. Această dragoste cu care vreți să mă cruțați pe mine, ca eu să mai trăiesc, nu-i dragoste creştinească, că vreți să mă cruțați, să mai rămân în lume. *Oare eu*, zice, ați auzit ce spune Pavel, *cât doresc a mă dezlega şi împreună cu Hristos a fi, că mie a trăi îmi este Hristos şi a muri îmi este dobândă”.*

Pavel aşa a alergat la moarte, cum a alergat Mântuitorul când mergea la Ierusalim, când voia să-L oprească Petru: *Iată ne suim în Ierusalim şi Fiul Omului se va da în mâinile oamenilor păcătoşi şi-L vor bate, şi-L vor scuipa, şi-L vor lega, şi-L vor răni, şi-L vor biciui, şi-L vor răstigni, şi-L vor omorî pe El.* Când a auzit Petru, care-L iubea pe Hristos foarte mult, a început să aibă dragoste de El, dar nu dragoste duhovnicească, ci ca să-L cruțe să nu moară: *Cruță-Te pe Tine,*

Doamne, să nu-Ţi fie una ca asta, ca să mori.

Şi atunci, cât de tare Îl iubea Domnul pe Petru – că l-a numit verhovnic şi i-a dat cheile Împărăţiei cerurilor –, i-a zis: *Înapoia Mea, satană* – satană l-a numit –, *că nu cugeţi cele ce sunt ale lui Dumnezeu, ci cele ce sunt ale oamenilor.*

Spune Sfântul Nicodim Aghioritul: „Precum când faci focul, iese fum mare, aşa se vedea la Hristos înainte de-a merge la moarte, cât de tare dorea să moară". S-a înfuriat pe Petru şi l-a numit satană. Dragostea Lui Şi-a arătat-o: „Doar pentru asta am venit în lume. Să mor Eu, voi sunteţi în moarte. Eu am venit să mor, să vă răscumpăr pe voi". Deci mai înainte de patimă se vedea dragostea cea neţărmuită, cum iese fumul înainte de flăcări: „Eu vreau să mor pe cruce, cum este scris în Scripturi, să vă răscumpăr".

Aşa şi Ignatie Teoforul acum. Când au văzut ostaşii că s-au adunat în număr mare creştinii din Roma, le-au dat voie să vorbească cu dânsul, că nu-i puteau omorî pe toţi, că erau mulţi. Zicea: „Nu arătaţi dragoste deşartă către mine, fraţii mei! Cât am dorit să mor eu la Roma şi mai ales mâncat de fiare, pentru că sunt grâu al lui Hristos şi nu vreau altă moarte, decât să fiu măcinat de dinţii fiarelor, să mă fac pâine dulce a Sfintei Treimi".

Şi atunci, văzând împăratul că nu se teme, l-a băgat în arenă. Dar i-a dat voie să vorbească ultimul cuvânt. Şi fiind legat, înainte de a se da drumul leilor, a ţinut o predică straşnică: „Nu lăsaţi credinţa în Hristos! Nu vă lăsaţi! Uite viaţa noastră! Într-o clipă nu mai sunt cu voi. Eu care vă vorbesc acum, peste câteva clipe sufletul meu va zbura la cer. Pântecele leilor va fi mormântul meu. Carnea mea va fi în pântecele leilor, iar sufletul meu va zbura de la acest trup la Preasfânta Treime şi la Iisus pe care-L iubesc şi pe Care L-am purtat în inima mea toată viaţa".

Şi era un stâlp mare în arenă unde îi legau pe cei ce-i mâncau fiarele. După ce-a spus predica aceasta, l-au dezbrăcat de haine şi l-au legat gol cu mâinile la spate, şi 100.000 de spectatori se uitau din toate părţile, cum îl mănâncă fiarele pe episcopul din Antiohia. Şi au dat drumul la doi lei mari, flămânzi.

Leii au venit şi întâi l-au înconjurat de trei ori şi au stat oleacă în genunchi înaintea lui. Dar el, dacă a văzut că leii nu vor să-l mănânce, a spus: „Doamne, cu această moarte vreau să zbor la Tine, nu cumva să mă cruţi! Doamne, porunceşte să mă mănânce leii, că totdeauna am dorit să fiu mâncat de fiare pentru Tine".

Şi atunci un leu a sărit pe un umăr de-al lui şi unul pe celălalt umăr şi l-au sfâşiat bucăţi. Şi au venit creştinii din nou la împăratul să le dea oasele, de la mâini, de la picioare, care au mai rămas. Şi le-a dat împăratul.

Ce s-a întâmplat însă? Minune mare, minune mare! Oasele cele mai mici de la mâini le-au mâncat leii, au mâncat toată carnea, toate măruntaiele, însă inima n-au mâncat-o. Inima-i de carne. Stătea între oase. Şi a spus împăratul:

– Ce-i cu inima de n-o mănâncă?

– Măria ta, uite leii inima au lăsat-o!

– Măi, el îmi spunea mie în Antiohia, înainte de a merge la război, că poartă pe Iisus în inima lui. Şi poate de aceea n-au mâncat-o leii. Ia luaţi sabia şi despicaţi inima ceea.

A luat un ostaş sabia, şi când a despicat inima Sfântului Ignatie, ca o lămâie s-a desfăcut în două. Şi cu slove de aur era scris pe o parte: **Iisus**, şi pe cealaltă parte, **Hristos**.

Deci acesta-i Sfântul Ignatie Teoforul, care, atunci când era copil mic, a fost purtat de Mântuitorul în braţe, iar el l-a purtat pe Iisus, nu în braţe, ci în inima sa până la mâncarea leilor şi în vecii vecilor îl va odihni pe el întru Împărăţia cerului, unde a zburat sufletul lui.

Şi s-a arătat dragostea Sfântului Ignatie Teoforul, că n-a cinstit în lumea aceasta nici viaţa, nici bogăţia, nici cinstea, nimic, nimic mai mult decât dragostea lui Iisus Hristos, pe Care L-a purtat în inimă. Şi s-a dovedit aceasta prin inima lui, care nici leii n-au mâncat-o, că era Hristos într-însa şi prin slove pe care le-a scris Dumnezeu acolo: **Iisus Hristos**.

Acesta s-a desăvârşit în dragostea lui Iisus Hristos, cum rar din sfinţi au mai ajuns această fericire. Amin.

DRAGOSTEA DE DUMNEZEU

La anul 1001 s-au încreştinat ungurii. Până atunci au trăit ca huni, veniți din părțile Asiei la anul 890. Aveau un rege al lor, Ştefan cel Sfânt. Pe timpul lui s-au încreştinat ungurii.

După ce s-au încreştinat, ei au stat ortodocşi până la 1054. Ungurii au fost ortodocşi, pe urmă au făcut legături cu papa şi au trecut către Apus.

Dar tocmai atunci când s-au încreştinat ei – că atunci când un popor se încreştinează întâi are mari daruri, pentru că vine cu mare râvnă la Hristos –, un creştin, auzind că Mântuitorul a purtat crucea, a făcut şi el o cruce grea, cât o putea duce. El a luat-o după slovă, nu după duh, crucea sfințeniei. El a zis: „Stai, că Hristos a dus Crucea suferinței, dar îl chinuia şi crucea cea din exterior, că era grea".

Deci a mers bietul ungur, a luat crucea în spate şi a plecat din Ungaria pe jos până la Ierusalim. A trecut tocmai prin Turcia şi prin Persia, până a ieşit la Ierusalim. Şi a mers trei ani şi jumătate.

Toți îl ocărau, unii îl batjocoreau: „Uite un om nebun, duce o cruce în spate!" Lui nu-i păsa. Alții îl lăudau, alții îl ocărau. El ducea crucea. Şi mergând el cu crucea zicea psalmi şi alte rugăciuni.

Când a ajuns la Ierusalim, să vadă el cu ochii unde a fost crucea Mântuitorului, a lăsat crucea jos în biserică. Şi se minunau toți: „Vine un creştin tocmai din Europa, din Ungaria, cu o cruce în spate". Lăsând crucea în biserică, a cuprins Sfântul Mormânt şi a început a plânge. Acolo, la Mormântul Domnului, fiecare se roagă cât se poate mai mult, dacă a ajuns cu mila Domnului.

Aceia l-au lăsat să se roage. Dar au văzut că nu se mai desprinde de Mormântul Domnului. A prins de lespedea Sfântului Mormânt şi a pus capul jos şi a plâns, şi a plâns... De la o vreme nu s-a mai auzit plângând. Şi ei au zis: „Măi, omul acesta ori a adormit, ori a murit".

Când, după vreun ceas şi ceva, au vrut să-l desprindă de acolo, el murise. A murit plângând la Mormântul Domnului. Doctorii, după obiceiul lor, văzând că a murit grabnic, l-au scos de la Mormântul Domnului şi i-au făcut autopsie. Când au ajuns la inima lui, era scris cu slove de aur: **„Iisuse Hristoase, preadulce dragoste, miluieşte-mă!"**

Auzi cu ce cuvinte a murit el în gură? „Iisuse Hristoase, preadulce dragoste, miluieşte-mă!" Atâta L-a iubit pe Mântuitorul, încât atunci când a ajuns unde a pătimit, din adâncul inimii cu atâta dragoste s-a rugat, încât a murit cu aceste cuvinte. Şi s-a păstrat inima lui cu aceste slove, ca şi la Sfântul Ignatie, unde era scris **Iisus Hristos**, când l-au mâncat leii.

Vedeți câtă dragoste de Dumnezeu a avut acesta! Câtă osteneală a avut el să plece de aici cu o cruce! Ani de zile să rabde foame, sete, ocară, osteneală, trudă; iar când a ajuns, s-a arătat ce l-a dus pe el, dragostea lui Hristos, Care era în inima lui. Sufletul lui a zburat la Hristos cu aceste cuvinte.

Să dea Dumnezeu şi Maica Domnului ca şi noi, păcătoşii, dacă nu totdeauna, măcar din când în când în inima noastră să simțim câteva cuvinte sau secunde de rugăciune ca aceasta. Aceasta-i rugăciune, când cineva o face din adâncul inimii şi cu mare dragoste de Dumnezeu.

Iar dacă ne rugăm şi dragoste nu avem sau dacă postim şi dragoste nu avem sau dacă facem milostenie şi dragoste nu avem sau dacă am face orice faptă bună, şi mucenicia dacă am face-o, şi dragoste nu avem, nimica nu suntem.

Auzi ce zice Apostolul Pavel? *De-aş avea credință, încât să mut şi munții, dar dragoste nu am, nimic nu sunt. De-aş împărți toată averea mea la săraci şi de-aş da trupul meu să-l ardă, dacă nu am dragoste, nimic nu-mi foloseşte.*

Ați auzit? Nici mucenicia, nici milostenia nu-i primită la Dumnezeu fără de dragoste. Şi aceasta am spus, ca să ne silim câtuşi de puțin după mila lui Dumnezeu, să fie dragoste între noi. Pentru că şi dracii postesc, dar tot draci sunt. Nici ei nu stau degeaba. Noi ne nevoim, alergăm, dar

parcă ei dorm vreodată? Şi ei sunt feciorelnici, dar ei nu se însoară, nici nu se mărită, da tot draci sunt.

Dar pentru ce? Pentru că sunt plini de ură. Sfântul Dionisie Areopagitul spune aşa: „Răul din draci în aceasta constă: în poftă fără de minte, mânie fără judecată şi închipuire pripită sau nălucire”.

Ai auzit care-i răul din draci? *Poftă fără de minte,* că a poftit să fie asemenea cu Dumnezeu; *mânie fără judecată,* că se porneşte fără raţiune să omoare pe oricine, să facă rău fiecărei zidiri a lui Dumnezeu. Şi al treilea: *nălucire pripită,* că s-a închipuit întocmai cu Dumnezeirea, uitând că i-a făcut Dumnezeu. Zice că dacă ai lua din draci aceste trei lucruri *mânia fără judecată, închipuirea pripită şi pofta fără minte,* ei s-ar face îngeri înapoi. Aceste trei răutăţi îi fac pe ei draci. Iar dacă ai scoate din fiinţa lor acestea, ei numaidecât ar rămâne curaţi ca nişte îngeri, cum au fost întâi.

Şi de aceea a spus, ori în familie, ori în societate, ori în lumea asta toată, cât nu va fi dragoste, nimic nu este. Iar dacă este dragoste, dragostea-i legătura desăvârşirii.

Ai văzut când faci mâncare bună, pui de tot felul, dar dacă n-ai pus oleacă de sare, n-are gust. Spune bărbatul femeii: „Mâncarea asta-i bună, dar n-are gust”. Tu ai pus tot felul acolo; ai pus şi ardei, şi borş, ai pus şi orez, ai pus zarzavat, dar dacă nu-i puţină sare nu-i dă gust. Apoi sarea cea duhovnicească, în toate faptele bune ale noastre, ca să-i placă lui Dumnezeu, este dragostea.

Noi nu putem avea dragoste desăvârşită, că suntem păcătoşi, dar câtuşi de puţin. Ai văzut Sfântul Ioan Colov ce spunea? Era o întrebare în Pateric între Sfinţii Părinţi. Şi unii ziceau aşa, alţii aşa despre fapta bună. Dar s-a sculat un părinte scund – asta înseamnă colov – bondoc, un om micuţ, după limba egipteană, un om mic de stat – şi a zis: „Eu vreau ca monahul şi tot creştinul să aibe din toate faptele bune câte puţin”. Puţină răbdare, puţină blândeţe, puţină mâniere, puţină înfrânare, puţină milostivire, puţină rugăciune, puţină priveghere, puţină citire, puţină dreaptă judecată; dar toate să le facă cu dragoste.

Dar dacă dintr-o parte zidim, că avem mai multe fapte bune, şi de dincolo nu băgăm seamă de dragoste, apoi clădim pe o roată şi se răstoarnă căruţa noastră. De aceea am spus că mereu vin aici creştini şi mame necăjite, plângând că nu le ascultă copiii, că le bate soţul, că nu-i înţelegere, că nu-i dragoste.

Este ceea ce spune Mântuitorul în Evanghelie: *În vremea de apoi se vor ridica copiii împotriva părinţilor şi-i vor omorî.* Iată, se împlineşte, că Cel ce a vorbit cu Dumnezeu. Şi acestea se întâmplă din ură, unde lipseşte dragostea.

Să ferească Dumnezeu unde nu-i dragoste! Spune Sfântul Ioan Evanghelistul: *Cel ce nu umblă cu dragoste, întunericul a orbit ochii lui şi nu ştie încotro merge.* La dânsul este tot noapte. Sufletul lui nu poate să fie luminat, tot timpul este înfricoşat, tot timpul este tulburat, că nu are lumina lui Dumnezeu în sufletul lui.

Şi acestea le-am spus pe scurt despre dragostea de Dumnezeu şi despre aproapele.

CELE PAISPREZECE PRICINI PENTRU CARE VOR FI JUDECATI PĂRINŢII CARE NU-ŞI CRESC COPIII ÎN FRICA ŞI CERTAREA DOMNULUI

V-am vorbit deunăzi despre pedeapsa copiilor care nu ascultă de părinţii lor. Astăzi am să vă spun ceva despre cele paisprezece pricini, pentru care se vor judeca părinţii care nu-şi cresc copiii în frica şi certarea Domnului. Şi iată ce am a vă spune:

1. *Începutul înțelepciunii este frica de Dumnezeu şi cu cei credincioşi ea se formează o dată în sânul mamei* (Sirah 1, 14). Ați auzit în dumnezeiasca Scriptură că Dumnezeu porunceşte în Legea Veche să nu trecem cu vederea dobitoacele vrăjmaşilor noştri, când acelea vor pătimi rău (Ieşirea 23, 4-5). Deci prima pedeapsă pe care o dă Dumnezeu părinților care nu se îngrijesc de a-şi creşte fiii în frica şi certarea Domnului este tocmai pentru această adâncă nepăsare a lor; căci nevorbind ei a se îngriji de creşterea fiilor lor după voia Domnului, prin aceasta îi au mai rău decât pe nişte dobitoace străine.

Calul neîmblânzit ajunge nărăvaş, aşa şi un copil lăsat în voia lui ajunge rău-crescut (Sirah 30, 8).

2. A doua pedeapsă a lui Dumnezeu vine asupra părinților, de nu vor creşte pe fiii lor în frica şi certarea Domnului, fiindcă ei prin această negrijire îi au mai rău decât pe vrăjmaşii lor. Mântuitorul nostru nu porunceşte să iubim pe vrăjmaşii noştri (Matei 5, 44). Apoi, câtă urgie a lui Dumnezeu nu va veni peste aceşti părinți care nu-şi iubesc pe fiii lor după porunca lui Dumnezeu şi-i lasă pe ei să lucreze orice răutate, spre a moşteni focul gheenei?

Cel ce învață pe fiul său, întărâtă pe vrăjmaşi şi înaintea prietenilor se va bucura pentru el (Sirah 30, 3). *Varga şi nuiaua dau înțelepciune, iar copilul lăsat de capul lui va aduce scârbă şi ruşine părinților săi* (Pilde 29, 15).

3. Iarăşi, în Sfânta Scriptură este poruncă de a nu defăima pe cei străini (Ieşirea 23, 9). Deci a treia pedeapsă a lui Dumnezeu vine asupra părinților, de nu se vor îngriji a-şi creşte fiii în frica de Dumnezeu, deoarece prin această nepurtare de grijă ei se arată față de fiii lor mai cu nepăsare decât față de un oarecare om străin pe care fiecare este dator de a nu-l defăima sau de a-l trece cu vederea.

În ce chip miluieşte tatăl pe fii, aşa a miluit Domnul pe cei ce se tem de El (Ps. 102, 13).

4. Iarăşi auzim pe marele Apostol Pavel că de nu se îngrijeşte cineva de cei ai casei lui, unul ca acela s-a lepădat de credință şi este mai rău decât un necredincios; deci a patra pedeapsă a lui Dumnezeu care vine asupra părinților este deoarece prin această nepăsare față de casnicii lor, ei sunt mai răi decât necredincioşii. *Dacă însă cineva nu poartă de grijă de ai săi şi mai ales de casnicii săi, s-a lepădat de credință şi este mai rău decât un necredincios* (I Timotei 5, 8).

5. A cincea pedeapsă vor lua de la Dumnezeu părinții care nu se îngrijesc de buna viețuire a copiilor lor, căci prin această negrijă, ei nu necinstesc numai trupurile lor, ci chiar şi sufletele lor, care sunt neprețuite înaintea Domnului, după mărturia cuvântului care zice: *Ce va da omul în schimb pentru sufletul său?* (Matei 16, 20). Deci, chiar dacă numai un fiu ar avea cineva şi, prin nepurtarea sa de grijă, acesta îşi va pierde sufletul, ce răspuns va da acel părinte în fața Dreptului Judecător?

Nu râde cu el, ca să nu te doară împreună cu el şi mai pe urmă să ți se strepezească dinții (Sirah 30, 10).

Nu-l lăsa în voia lui la tinerețe şi nu trece cu vederea greşelile lui (Sirah 30, 11).

6. A şasea pedeapsă vor lua aceşti părinți pentru că ei, datorită nepurtării lor de grijă, nu numai pe casnicii lor îi defaimă, ci şi pe înşişi copiii lor, care le sunt mult mai apropiați decât casnicii, *căci care este fiul pe care tatăl său nu-l pedepseşte?* (Evrei 12, 7).

Dacă eşti drăgăstos cu fiul tău, te va înfricoşa; joacă-te cu el şi te va întrista (Sirah 30, 9).

7. A şaptea pedeapsă a lui Dumnezeu va veni peste părinți, atunci când ei nu numai că nu poartă de grijă de fiii lor spre a-i creşte în frica Domnului, ci chiar şi pe alții care ar putea să-i ajute spre acest lucru, nu îi caută (ex. Duhovnici, profesori buni etc).

Deprinde pe tânăr cu purtarea pe care trebuie să o aibă; chiar când va îmbătrâni nu se va abate de la ea (Pilde 22, 6).

8. A opta pedeapsă a lui Dumnezeu asupra părinților vine atunci când ei nu numai că nu se îngrijesc să caute povățuitor şi dascăl pentru fiii lor, ci chiar şi pornirea cea bună a lor o opresc şi cu orice chip se silesc să pună piedici obiceiurilor lor cele bune, cum ar fi atunci când opresc pe fiii lor de a merge la călugărie sau de a viețui în lume cu mare frică de Dumnezeu.

Ceartă pe fiul tău şi fă-l să lucreze, ca să nu se poticnească întru ruşine (Sirah 30, 13).

9. A noua pedeapsă asupra părinților vine de la Dumnezeu atunci când nu numai că opresc pe copiii lor de la fapta bună, ci chiar se luptă pe toate căile spre a-i pedepsi şi a nu-i lăsa să lucreze cele bune. Dacă Scriptura zice: *Nu necăjiți pe slugă* (Sirah 7, 21-22), cu cât mai mare pedeapsă nu vor lua aceşti părinți pentru această răutate a lor?

Şi voi, părinților, nu întărâtați la mânie pe copiii voştri, ci creşteți-i întru învățătura şi certarea Domnului (Efeseni 6, 4).

10. A zecea pedeapsă vor lua părinții de la Dumnezeu, când nu se vor îngriji de creşterea fiilor lor în frica Domnului, deoarece păcatul lor nu este numai cu firea mai mare, ci şi cu vremea; fiindcă mult mai grea şi mai mare este osânda celor ce greşesc acum, în legea Darului, decât asupra celor ce greşeau în Legea Veche, deoarece Legea Darului mult mai desăvârşite învățături are în această privință decât Legea cea Veche, care a fost numai o umbră a Evangheliei (Evrei 10, 1, 2, 27).

Povestiți-le feciorilor voştri, iar ei feciorilor lor, iar aceia neamului care va veni după ei! (Ioil 1, 3).

11. A unsprezecea pedeapsă a lui Dumnezeu va veni peste părinții care nu-şi cresc fiii în frica şi certarea Domnului, fiindcă în legea Darului, însăşi nunta, prin care vin copiii în lume, de mai mare cinste s-a învrednicit de la Dumnezeu, suindu-se la treapta de Taină, prin minune care s-a făcut de Mântuitorul Hristos în Cana Galileii (Ioan 21, 8-10).

Binecuvântarea tatălui întăreşte casa fiilor, iar blestemul mamei le dărâmă până în temelie (Sirah 3, 9).

12. A doisprezecea pedeapsă a părinților care nu şi-au crescut copiii în frica de Dumnezeu este întristarea şi scârba pe care o vor avea din cauza fiilor celor rău crescuți.

Copiii răi fac viața amară părinților, şi viața amară este mai rea decât moartea (Sirah 30, 17).

Un fecior nebun este nenorocirea tatălui său (Pilde 19, 13).

13. A treisprezecea pedeapsă a părinților acestora este că vor fi prigoniți de fiii lor la bătrânețe, aşa cum a fost prigonit David Proorocul de fiul său, Abesalom (II Regi 15), deoarece nu l-a pedepsit atunci când l-a ucis pe fratele său, Amon, fiindcă îl iubea pe el mai mult decât trebuia.

Pleacă grumazul lui la tinerețe şi bate-l până este prunc, ca nu cumva, încăpățânându-se, să nu te asculte (Sirah 30, 12).

14. A paisprezecea pedeapsă şi nu ultima, a părinților care nu şi-au crescut fiii în frica şi certarea Domnului, este aceea că ei vor muri cu morți jalnice, de scârbe şi de veşti rele, din partea fiilor lor, şi se vor duce în munca veşnică, după cum s-a întâmplat şi cu Eli preotul, care a murit de năprasnă, auzind de moartea fiilor săi celor răi şi nelegiuiți (I Regi 4, 17).

Cel care ceartă pe fiul său va avea mulțumire şi între cei cunoscuți se va lăuda cu el (Sirah 30, 2).

*

Acestea toate se întâmplă atunci când nici părinții şi nici copiii nu au frica de Dumnezeu. După dumnezeieştii Părinți, înțelepciunea are două capete: unul este frica de Dumnezeu, iar la celălalt dragostea Lui. Dumnezeiscul Prooroc David zice că *frica Domnului este începutul înțelepciunii;* iar fiul său Solomon o numeşte pe ea *şcoala înțelepciunii.* Isus Sirah, arătând că frica Domnului este mai presus decât toate faptele bune, zice: *Frica Domnului mai presus de toate a covârşit.*

Cu frica Domnului se abate tot omul de la rău. Cu acestă frică şi proorocul David pururea se împodobea spre a nu greşi; de aceea şi zice: *de-a pururea vedeam pe Domnul înaintea mea, ca să nu greşesc.* Apoi Sfântul Ioan Scărarul ne sfătuieşte zicând: „Să ne temem de Dumnezeu măcar cum ne temem de fiară”.

Marele Vasile şi Sfântul Dorotei şi alţii dintre Sfinţii Părinţi arată că sunt două frici de Dumnezeu: Prima este a celor noi începători, care nu fac binele pentru Dumnezeu, ci fiindcă se tem de muncile viitoare; iar a doua este frica Domnului cea curată, care rămâne în veacul veacului (Psalm 18, 10).

Aceasta se naşte din dragostea de Dumnezeu şi este o frică firească, nu de rob sau slugă, ci frica de a nu pierde dragostea lui Dumnezeu; şi cu această frică se tem de Dumnezeu toţi cei ce Îl iubesc pe El foarte. Despre aceasta zice psalmistul: *Temeţi-vă de Domnul toţi sfinţii Lui* (Psalm 33, 9).

Cu acestă frică născută din dragostea de Dumnezeu era îmbrăcat marele Antonie, când zicea: „Eu nu mă tem de Dumnezeu, fiindcă Îl iubesc pe El”. Este acea dragoste care scoate afară frica, despre care zice dumnezeiescul Evanghelist Ioan în epistola sa sobornicească. Dar să se ştie, că nu poate cineva să câştige frica cea desăvârşită, de nu o va câştiga mai înainte pe cea dintâi. Aşadar, începutul înţelepciunii este frica de Dumnezeu, iar sfârşitul este dragostea de Dumnezeu sau, mai bine-zis, sfârşitul este desăvârşita şi curata frică, care se naşte din dragostea de Dumnezeu.

Deci frica cea deplină şi desăvârşită a sfinţilor, cu care ei se tem de Dumnezeu, are înaintemergătoare frica cea din nou începător, care se mai numeşte şi începătoare.

Mustră pe fiul tău şi el îţi va fi odihnă şi îţi va face plăcere sufletului tău (Pilde 29, 17).

DIALOG CU UN OFIŢER[29]

– Părinte, cum ai ajuns mata aici la călugărie?

– Am venit la 14 ani la mănăstire. Fac 61 de ani de când am venit, pe 62 acuş. Am şaptezeci şi ceva de ani, dar n-am văzut ruşine de femeie în viaţa asta. A trebuit să păzesc înfrânarea, ca nu cumva mai târziu să-mi vie a zbura. Dacă mănânci gras şi bei, gata pofta.

– N-a fost greu la început când erai mata tânăr?

– Nu! Că noi am citit pe Sfinţii Părinţi. Şi atunci puteam face o rugăciune mai mult. Acum, noi bătrânii, nu mai avem lupta asta, dar îţi spun pentru că ai întrebat. Avem trei voturi: *Votul fecioriei, votul sărăciei de bună voie* – adică să nu aduni bani, că banii sunt ai Bisericii – şi al treilea vot, *ascultare necondiţionată până la moarte,* supunere şi ascultare. Astea sunt voturile noastre.

– Şi deci nu v-a fost greu la început cu înfrânarea, când eraţi tânăr?

– Nu, nu, nu! Eu când vedeam ceva, nu gustam vinul decât cinci luni de zile. Stai oleacă! Nu îngădui vinul şi carnea şi mâncarea şi somnul mult. Ţine calul de frâu! Nu să te ducă el unde vrea. De ce ţi-a dat Dumnezeu frâu?

– Aţi făcut şi armata?

– Când eram în armată şi mergeam pe afară în marş, fără cadenţă, îmi ziceau ofiţerii: „Ilie, dă raniţa lui Amariei; lui Mircea dă-i arma şi vino-ncoace!”

Să merg cu ei, pe alăturea cu trupa. Era unul săracul de la Hălăuceşti: „Mhăi Ilhie – vorbea pe nas –, mhăi thu heşti frhate cu thăţi ofhiţării, mhăi! Shă-ţi dhuc heu rhaniţa tha?” „Dar eu sunt bucuros, măi? Dar ce vrei? Nu vezi că ei mă cheamă ca să le povestesc, mergând cu regimentul?” Că mergeam zeci de kilometri pe jos. Până la Bacău şi până la Botoşani, câte manevre făceam!

„Thu mhăi, pharcă heşti frhate chu thăţi ofhiţării, mhăi! Mhergi cu hei şi dhiscuţi; lhe sphui minciuni, ce sphui thu acholo; thu mhergi fhără harmă şi fhără rhaniţă şi heu...”. „Dar eu sunt bucuros?”

– Le povesteaţi mereu.

– Da. Şi la căpitani şi la colonei. Şi când stăteam, mă întrebau: „Măi Ilie, măi, cum îi la mănăstire, măi? Măi, cum trăiesc măicuţele cele aşa de frumoase? Măi, eu cred că toate-s de treabă”.

[29] Dialogul a avut loc în anul 1987.

Ştii, ei făceau câte o glumă. „Dar călugării aceia cum pot să trăiască, măi, fără femei?”

Curiozităţi de-ale lor. Eu le-am zis: „Dacă ai cunoaşte pe Hristos, ai fi ştiut cum se poate trăi. Auzi ce spune Apostolul Pavel: *Să fie acum cei ce au averi ca şi cum nu le-ar avea; cei ce au femei, ca şi cum nu le-ar avea; cei ce se folosesc de lumea aceasta, ca şi cum nu s-ar folosi de dânsa, căci chipul lumii acesteia trece”*.

Viaţa aceasta-i umbră şi vis. A trăit Adam 930 de ani, şi la moartea lui a venit arhanghelul Uriil din cer: «Adame, cum ţi s-a părut viaţa?» «Aşa, Doamne, cum aş intra pe o uşă şi aş ieşi pe cealaltă». După 930 de ani! Vezi ce-i viaţa noastră? O scurtă vizită, o nălucire...

Nu mă lăsau. Mă chemau la masă, la popotă: „Nu-i daţi carne, că el nu mănâncă carne. Aista-i soldat care nu mănâncă carne”.

Veneau cucoanele ofiţerilor şi-mi dădeau pâine, cafele cu lapte, cutare. „Acela-i un soldat care-i călugăr, ziceau. El nu mănâncă carne ca noi”.

– Dacă la călugărie este abstinenţă totală şi se va mântui sufletul sub această formă...

– Păi Hristos a fost însurat, măi?

– ...ce facem atunci cu miliardele celelalte de păcătoşi care nu trăiesc aşa? Ăştia sunt pierduţi?

– Nu, cine ţi-a spus că-s pierduţi? N-a pus Hristos Taina Cununiei, una din cele şapte taine?

– Şi atunci dumneavoastră de ce vă abţineţi de la treaba asta?

– Dar ce a spus Apostolul Pavel?

– Nu ştiu.

– Bine este tânărului să se însoare, dar mai bine să rămână aşa! Bine este fecioarei să se mărite, dar mai bine să rămână aşa.

– Şi atunci ce se întâmplă cu specia umană?

– Stai, lasă cu specia, că din 20 şi ceva de milioane în România, de-abia ai o mie de călugări.

– Dacă-i mai bine aşa...

– Este mai bine să nu te căsătoreşti!

– Atunci să trăim toţi aşa!

– Nu toţi. Auzi că fiecare are darul său? Unul într-un fel şi altul în alt fel. Unuia îi este dat darul să se căsătorească şi altuia să păzească feciorria pentru Hristos.

– Sunt împărţite darurile.

– Da, că sunt împăţite darurile, nu-s la fel. Şi cel ce s-a căsătorit şi s-a cununat tot se mântuieşte. Femeia prin durerile naşterii şi amândoi prin creşterea copiilor în frica de Dumnezeu. Iar noi, nu. Vezi între apostoli. Sunt doisprezece şi numai doi au fost căsătoriţi, Petru şi Filip. Ceilalţi au trăit în feciorie.

Ia să te întreb pe mata: Ilie proorocul a fost căsătorit? Enoh a fost căsătorit? Daniel a fost căsătorit? Cei trei tineri din Babilon, în cuptor, care n-au ars, când a ars cuptorul, au fost căsătoriţi. Elisei a fost căsătorit? Nazireii din Legea Veche, călugării, care erau zeci de mii, erau căsătoriţi?

– Nu ştiu!

– Ei, păi dacă nu ştii, stăi, că cu moş Costache de-abia ai început! De-abia ai început vorba, şi dacă stăm o lună de zile n-o gătim. Tot lucruri noi îţi spun.

– Apoi om mai veni pe aici!

*

– Părinte, scrie în Biblie că omul este făcut după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu. Are Dumnezeu ochi, nas, limbă, cum au oamenii? Şi dacă este aşa, cum sunt ochii lui Dumnezeu? Sunt albaştri, verzi, căprui?

– Măi Lazăre, ştii tu care sunt ochii lui Dumnezeu? Ochiul lui Dumnezeu înseamnă puterea lui Dumnezeu cea atotprivitoare, care cercetează inimile şi gândurile noastre! Ochii lui Dumnezeu sunt neînceatata luare aminte a Lui spre rugăciunea celor drepţi şi spre faptele tuturor oamenilor,

spune Sfântul Ioan Damaschin. Tot ce mişcă în universul acesta, nu se mişcă fără ştirea şi îngăduinţa Lui; de la cel mai mic atom, şi albinele şi furnicile şi ce fac îngerii şi arhanghelii în cer şi heruvimii şi serafimii.

Ăştia-s ochii lui Dumnezeu, puterea Lui cea atotvăzătoare. Căci zice: *Când El privea până la marginile pământului şi îmbrăţişa cu ochii tot ce se află sub ceruri* (Iov 28, 24).

– Şi omul este după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu...

– Stăi, stăi, stăi! Nu te băga în lucruri mari! Vrei să mănânci oase, frate Lazăr. Stai! Măi, ochiul lui Dumnezeu este puterea Lui cea atotvăzătoare.

Apoi mirosul lui Dumnezeu. Zice că a mirosit Dumnezeu miros de bună mireasmă la jertfa lui Abel. Ce? Înseamnă că Dumnezeu miroase? El are nas, măi? Vai de mine! Fiindcă eşti om, îl vezi ca şi om, dar El nu este compus, Mirosul lui Dumnezeu este puterea Lui cea atotmirositoare, plăcerea Lui faţă de jertfele oamenilor, când le aduc cu credinţă şi cu smerenie. Dar care-i limba lui Dumnezeu, măi? Care-i gura lui Dumnezeu?

– Care sunt?

– Mânca-te-ar raiul! Vrei să ştii multe? Şi vii la un putregai de moşneag, la un cioban prostălău aici? Vii într-o seară şi întrebi lucruri mari? Nu te băga la adânc, că te îneci acu! Stăi olecuţă! Puterea lui Dumnezeu cea atotcunoscătoare – El toate le cunoaşte şi le vede – este mintea lui Dumnezeu nemărginită. Puterea lui cea atotvorbitoare, prin care vorbeşte în cugetele şi în inimile tuturor, este limba şi gura lui Dumnezeu. Ai auzit?

Ce înseamnă mâinile lui Dumnezeu, frate Lazăr? Ia să-mi spui tu acum, că eşti deştept, măi!...

– După ce am înţeles eu din Biblie...

– Nu, nu, nu! După *Dogmatică* vorbim. Ce înseamnă mâna lui Dumnezeu? Că zice: *Mâinile Tale m-au făcut* (Psalm 118, 73). Are Dumnezeu mâini? Doamne fereşte? Mâinile lui Dumnezeu sunt puterea Lui cea atotlucrătoare, atotfăcătoare, prin care a făcut toate, lumea cea gândită şi cea nevăzută şi aşa mai departe. Dacă te bagi în dogme, cu moş Costache ai de treabă!

– Nu m-am băgat în dogme.

– Ba da, te-ai băgat. Că mata mi-ai spus că Dumnezeu are ochi albaştri.

– Aşa am văzut în icoană...

– Măi, dar ce vezi tu acolo este trupul lui Hristos, nu dumnezeirea Lui.

– Da, dar El este Fiul.

– Este Fiul, dar aici este după partea omenească, că El este Dumnezeu şi Om. Faci ca monofiziţii? Crezi că Dumnezeu este o singură fire?

– Atunci, în cazul acesta, omul este făcut după chipul şi asemănarea lui Hristos sau după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu?

– A lui Dumnezeu, măi, dar trebuie să ştii că omul nu este numai ce vezi, trupul. Ăsta-i humă, măi, este pământ, este mâncarea viermilor. Sufletul este după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu? Are minte, cuvânt şi duh. Ai văzut vreodată mintea dumitale?

– Păi...

– Ai văzut vreodată cuvântul dumitale care-l vorbeşti?

– Dacă sufletul este după chipul şi asemănarea Lui, de unde atâţia criminali şi atâţia răi? N-ar trebui să existe aşa ceva!

– Nu iscodi, Lazăre, că te îneci!

– Eu aşa văd lucrurile.

– Da, vezi, dar nu cunoşti Scriptura. Nu te băga unde nu cunoşti, că te îneci! Nu auzi ce spune Scriptura? *Dumnezeu l-a făcut pe om şi l-a lăsat în mâna sfatului său;* să facă ce vrea. Ai citit în Psaltire? *Doamne, căci cu arma buneivoiri ne-ai încununat pe noi.* Ai citit în Evanghelie când zice Hristos: *Cine vrea să vină după Mine, să ia crucea şi să-Mi urmeze?* Ai văzut că rămâne la voia omului? Te faci dumnezeu după dar, sau drac. Ţi-a lăsat voie liberă. Ai zis că de ce sunt atâţia oameni răi? Pentru că voiesc ei.

Cum citeşti mata la Corinteni 6 cu 2, *că sfinţii vor judeca lumea?* Cum o să judece sfinţii, dacă Hristos este Judecător? Ia să-mi spui dumneata!

– Cine ştie cum?

– Dar nu-i lămurit de Sfinţii Părinţi, care au fost plini de Duhul Sfânt? Iată cum, zice Sfântul Ioan Gură de Aur: „Când ai să spui tu că n-ai putut să faci voia lui Dumnezeu, ai să vezi milioane de sfinţi care strălucesc ca soarele şi care au trăit şi ei pe pământ, au avut şi ei trup, foame, slăbiciune, boli, şi au fost şi sfinţi". Deci aşa vor judeca sfinţii lumea, cu poziţia lor faţă de cei păcătoşi.

*

– Părinte, dacă dreptul abia se mântuieşte, ce speranţă am eu, părinte, un păcătos?

– Asta-i aşa, ca să ne smerim. Ştii cu ce-l ajungem noi pe drept? ***Cu smerenia.*** Aşa! Uite, eu sunt bătrân şi bolnav şi stau la rugăciune cu tine. Tu faci 500 de metanii şi nu te mândreşti, îţi faci datoria, şi eu săracul de-abia fac trei. Dar îmi pare rău că nu pot face cât faci tu; şi eu te-am ajuns din urmă cu smerenia. Ai înţeles?

Sfântul Isaac Sirul zice: „Întristarea minţii şi smerenia ridică pe cel neputincios la nivelul faptei bune". Tu faci milostenie multă. Dai, faci praznice. Eu dau doi bănişori ca văduva, dar n-am mai mult, şi-mi pare rău. Eu cu părerea de rău te-am întrecut pe tine. Tu te lauzi ca fariseul: *Mulţumescu-Ţi Ţie, Doamne, că postesc de două ori în săptămână şi dau zeciuală din câştig* şi cutare... Şi eu stau ca vameşul: *Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!*

Şi auzi ce zice Mântuitorul: *Amin zic vouă. Mai îndreptat a ieşit vameşul din biserică înaintea lui Dumnezeu decât fariseul.* Că zice Sfântul Efrem: „Fă-ţi ţie două căruţe. Înjugă păcatul cu smerenia şi dreptatea cu mândria, şi vei vedea că păcatul cu smereniea, măcar că-i păcat, este înaintea lui Dumnezeu mult mai mare decât fariseul cu mândria, care se laudă cu faptele lui".

Aşa-i. Tu când nu poţi să faci o faptă bună, să-ţi pară rău, că *inima înfrântă şi smerită, Dumnezeu nu o va urgisi.* Ai auzit? Mânca-v-ar Raiul!

– Părinte, noi învăţăm copiii de mici frica de Dumnzeu, dar când se fac mai mari şi pleacă în societate, se fac răi şi nu vor să mai creadă. Ce mai putem face cu ei?

– Da, aşa este. În casă, dacă tata sau mama sunt buni, negreşit şi copiii să ştiţi că merg pe urma lor. Nu se poate! Este un cuvânt bătrânesc, dar foarte adevărat, că „surcica nu sare departe de trunchi". Dacă este rău, rău se face, dacă este bun, bun se face. Când va vedea un copil în casă pe tatăl său că posteşte toate sfintele posturi de peste an şi miercurile şi vinerile şi merge la biserică şi face milostenie, se mărturiseşte în fiecare post şi nu înjură, nu fură, nu se îmbată, nu face alte răutăţi, nu se poate să nu se facă bun copilul acelui om, văzând viaţa tatălui său ca o icoană în faţa lui totdeauna.

Este cum spune Sfântul Talasie Libanului: „Taci tu, să vorbească faptele tale!" Iar Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Se cade preotului să predice în trei feluri: cu mâna, adică să scrie, cu vorba, adică să înveţe, şi cea mai înaltă predică a lui cu trăirea, cu viaţa".

Dacă părinţii sunt buni, copiii îi urmează pe ei. Şi chiar de-ar uita ei până la o vreme – că se duc în societate, cresc mai mari, se fac răi; îmi spun oamenii: „Părinte, când erau acasă posteau, nu înjurau, mergeau la biserică. Acuma s-au făcut răi..." –, dar când dau de necaz, fac tot ce au învăţat acasă. La necaz îşi aduc aminte ce le-au zis tata şi mama. Când merge bine, cam uită. Dar cei şapte ani de acasă nu ies din inima lor. Dacă au avut părinţi buni şi i-au învăţat de mici *Tatăl nostru* şi *Crezul* şi rugăciuni şi Sfânta Cruce, să meargă la biserică, să postească, să nu înjure, intră adânc în inima lor şi când dau de un necaz, zic: „Măi, tata şi mama aşa m-a învăţat!"

Am să vă spus o întâmplare. Eram stareţ la Mănăstirea Slatina, în Bucovina. Şi acolo am călugărit vreo 50 de fraţi, călugări tineri, că aveam aproape o sută fără câţiva acolo.

Odată, un frate al unui călugăr, Ignatie, a venit în concediu; era sergent. Pe vremea aceea se făcea educaţie politică contra Bisericii. Acum nu se mai face. Acum este multă libertate. Şi soldaţii

aveau un locotenent care le spunea acolo: „Măi băieți, nu-i Dumnezeu. Nu L-a văzut nimeni...” – el își făcea datoria, așa cum îi spuneau superiorii. Dar toți soldații râdeau, pentru că toți erau crescuți în frica de Dumnezeu și nu mai auziseră una ca asta până atunci, să spună cineva că nu-i Dumnezeu.

Tocmai atunci erau la câmpul de instrucție, să facă instrucția individuală; la stânga, la dreapta, salutarea din mers. Astea care se fac fără armă. Și a venit o ploaie mare, groaznică. Tuna și fulgera. Și când au văzut să vine ploaia, a zis comandantul: „Ce facem? Ne prinde ploaia. Încotro fugim?” Era departe de ei, cam la un kilometru-doi, o șură de paie mare, unde a treierat mașina.

– Domnul căpitan, zice unul, mergem de ploaie acolo!

– Da, măi! Arma în cumpănire, ranița în spate, pas alergător. Fuga marș, cum o putea fiecare!

Și când au ajuns lângă șura aceea de paie, îmi povestea ăsta: „Părinte, când a trăsnit odată, s-a făcut o lumină, cred că a trăsnit pe aproape, atunci toți soldații au început să-și facă cruce. Atunci făcea și ofițerul cruce. Când a mai trăsnit și a doua oară, soldații făceau și metanii. A început a face și ofițerul metanii. Dar soldații: «Domnu’ locotenent, dar parcă ai spus că nu-i Dumnezeu!» «Taci, măi, taci! Așa mi-o spus mama acasă. Așa mi-o spus mama când eram mic, când trăznește este dracul aproape și trăsnește pe tine»”.

Când a văzut că trăsnește, și-a adus aminte ce i-a spus mamă-sa acasă, să nu-l trăsnească. Așa se întâmplă cu aceștia care zic că nu-i Dumnezeu; că nu zic decât din gură, dar ei în inima lor cred. Când dă de un necaz, zice: „Măi, ia să ne rugăm!”

Așa și voi. Chiar dacă zice el. El s-a mărit, s-a luat cu altul în societate, s-a amestecat cu alții, și așa din mândrie nu vrea să zică că-i Dumnezeu. Dar când va da pe front sau în altă parte de-un necaz sau de-o boală sau de-o primejdie, sau când va vedea că nu mai poate, să-l vezi cum se închină acela. În inima lui este sădită de acasă, de mama și de tatăl lui, frica de Dumnezeu și credința în Dumnezeu, și aceea biruiește până la urmă. Și tot creștin bun moare, dacă dumneata l-ai învățat.

Iar dacă nu l-ai învățat de mic frica de Dumnezeu și credința, acela-i om dezorientat. Când dă de un necaz mare, ori își face seama, ori se împușcă, ori cutare, că el n-are nădejde că este viață veșnică dincolo de mormânt.

De aceea vă spun să aveți grijă să creșteți copiii în frica și certarea Domnului.

*

Noi, poporul român, suntem plămădiți creștini ortodocși de două mii de ani. Sfântul Apostol Andrei, cel întâi chemat, a predicat în Sciția Minor, adică în Dobrogea; apoi coloniștii aduși de romani din Asia Mică și Siria, pentru a coloniza Dacia, erau în bună parte creștini. Pe urmă, nu puțini dintre ostașii romani staționați pe pământul țării noastre, erau creștini. Toate aceste argumente dovedesc că poporul român s-a născut creștin și a rămas creștin până astăzi.

Deci suntem creștini nu ca bulgarii, de la 840, sau ca ungurii, de la 1001, sau cum au fost rușii de la anul 980. Noi suntem de 2000 de ani creștini. Poporul nostru este plămădit în dreapta credință de 2000 de ani și nu poți să desparți istoria poporului român de istoria Bisericii, precum nu poți să desparți trupul de suflet. De aceea vă spun să rămâneți în credința strămoșească și s-o păstrați cu toată inima, să creșteți copiii voștri în frica și certarea lui Dumnezeu, să vă fie dragă Biserica, să ascultați de preoți. Și ce-ai apucat tu de la stămoși, biserică, icoană, cruce, Sfântul Maslu, aghiasmă, spovedanie, post, înmormântare cu preot, cruce și icoană, cu aceea să mori și tu, și aceea să lași moștenire copiilor tăi, dacă vrei să fii român adevărat și creștin adevărat.

Biserica noastră este mama noastră duhovnicească. Ea ne-a născut pe noi la dumnezeiscul botez prin apă și prin Duh. Biserica nostră nu poartă grijă de sufletele noastre numai cât suntem vii, și după moarte. Nu vedeți că facem panahizi și Liturghii și pomeniri prin Biserică, că Biserica este Trupul lui Hristos? Și toate câte se aduc prin Trupul, se aduc la Capul ei, la Hristos, în ceruri.

Biserica este stâlpul şi întărirea adevărului. Biserica ne-a născut pe noi prin apă şi prin Duh şi avem darul punerii de fii, al înfierii. Noi suntem fiii lui Dumnezeu după dar prin Biserică.

Cine s-a rupt de Biserică, nu mai este al lui Hristos, ci al satanei. Auzi ce spune Hristos? *Eu sunt buciumul viței* – adică trupul –, *şi voi sunteți ramurile.* Dacă Hristos este Capul Bisericii, ramurile cele mai mari sunt arhiereii, mitropoliții, şi cele mici preoții şi cele şi mai mici, creştinii. Toți trebuie să aparţinem de acelaşi trunchi. Cine s-a rupt de la Trupul Bisericii lui Hristos, este asemenea unei crengi dintr-un copac înflorit care a căzut jos. Mai rodeşte aceea? Aceea se usucă, fie înflorită, fie rodită, şi o aşteaptă focul şi nimic altceva. Aşa-i acela care s-a rupt de biserică. S-a rupt de Trupul lui Hristos, că Biserica-i Trupul Lui Hristos, că zice Sfânta Evanghelie: *Eu sunt buciumul viței, voi sunteți ramurile; toată vița care rămâne întru Mine, aduce roadă multă, şi care nu rămâne, se taie şi în foc se aruncă.*

Păziți-vă, Doamne fereşte! Nu vorbiți, cum spune Sfântul Ioan Evanghelistul, cu aceia care spun să n-ai sfânta icoană în casă, sau să n-ai cruce, sau să nu crezi în preot sau în Biserică! Nu numai că nu trebuie să vorbeşti cu ei; nici bună ziua să nu le dai şi nici în casă să-i primeşti. Aşa spune Evanghelistul Ioan. Nu-l primi, că aduci otravă, aduci pe Antihrist, aduci pe satana în casă la tine. Nu! Toți care sunt fii adevărați ai Bisericii, toți cei în care nu trăieşte şi țara şi Biserica, aceia nu sunt nici români buni, nici creştini buni. Sunt putregaiul societății.

Şi de aceea păziți-vă să nu veniți în contact cu ei, păziți-vă, păziți-vă de învățătura lor! Pentru că dacă aveți părinți dreptcredincioşi şi aveți şi preoți şi biserică, vă învață totdeauna. Să aveți frica de Dumnezeu, să creşteți copiii în frica de Dumnezeu, să ascultați de părintele vostru şi de Biserică şi întru toată viața voastră să nu uitați frica de Dumnezeu, că frica de Dumnezeu vă păzeşte de tot lucrul rău şi vă duce la Împărăția cerurilor. Amin.

PĂRINTELE CLEOPA LA SPITAL

A treia zi după moarte îngerul va pune la cântar paşii făcuți la biserici, pe la mănăstiri; iar celălalt „contabil" va aduce paşii pe care i-ai făcut la baruri, la meciuri, la televizoare, la jocuri, la nunți cu lăutari, la discotecă. De aceea vă rog, ca să nu poată găsi paşii voştri acolo, să vă spovediți, mamă. Să spuneți aşa la spovedanie.

„Părinte, când eram tânăr am fost la nunți cu lăutari, la discoteci, la baluri, la meciuri, la circuri, la cinematografe..." Şi când te-a dezlegat preotul pe pământ, gata! A şters Duhul Sfânt de la ei. Aceia mor de ciudă.

Dumnezeu, Preaveşnicul, Preasfântul, Preaatotînduratul, Preaatotmilostivul, a ştiut că o să greşim, că suntem oameni supuşi neputințelor. De aceea a pus între El şi noi taina pocăinței. A spus prin Proorocul Ieremia: *Întoarceți-vă către mine, fiii oamenilor, şi Mă voi întoarce şi Eu către voi; de vor fi păcatele voastre ca mohorâciunea, ca zăpada le voi albi; de vor fi ca roşala, ca lâna le voi face albe, şi nu voi mai pomeni cele dintâi.*

Iar în Legea Darului a pus şi taine. Prin succesiune apostolică a dat putere preoților, ce vor dezlega ei pe pământ, să fie dezlegat şi în cer.

De aceea, când vezi în casă că s-a îmbolnăvit mama sau tata, soțul sau soția, copilul, ginerele sau nora, fratele sau sora, nu aduce întâi doctorul, ci preotul! Doctorul nu-ți poate da o clipă de viață.

Eu am stat la spital şi mă întrebau doctorii:

– Părinte, crezi că putem să te facem sănătos sau nu? Ce credință ai mata?

– Eu am venit cu credință în Dumnezeu.

– Dar noi ce suntem?

– Voi sunteți ferăstraie, topoare şi cleşti în mâna lui Dumnezeu. Dar poate ceva toporul sau fierăstrăul sau foarfecul fără cel ce-l poartă?

– Nu!

– Aşa nici voi, nu puteți face nimic fără Dumnezeu. Dumnezeu dacă vrea să vindece pe cineva prin tine, îl vindecă, dar Dumnezeu lucrează.

– Da, aşa-i, părinte!

Asta zicea un profesor doctor. Era doctor docent la Iaşi. Veneau seara la mine la salon câte 10-20 de doctori; veneau să le vorbesc şi asistente şi infirmiere, că eu acolo nu tăceam.

Veneau la poarta spitalului zeci de maşini: „Aici este Părintele Cleopa?” Portarul le-arăta: „Intrarea la bolnavi de la 2 la 4; marțea, joia, sâmbăta şi Duminica”. Dar aceia stăruiau. Şi-atunci zicea portarul: „Căutați pe părintele care vorbeşte? Uite acolo, unde-i geamul deschis!” Nu numai că nu-i oprea, dar le arăta şi unde stăteam.

La ieşire, portarul spitalului mi-a spus: „Părinte Cleopa, dacă mai stăteați puțin în spital, eu îmi terminam casa de făcut cu ce primeam de la vizitatorii care veneau la sfinția voastră!” Era o coloană de maşini la poartă...

Eu le-am spus când m-am dus acolo:

– Eu am venit că sunt bolnav de hernie şi cu rinichii, dar nu cumva cât voi sta în spital să-mi dați carne, că la Sihăstria nu se mănâncă carne de 350 de ani. Asta-i regula Sfântului Munte! Eu i-am spus doctorului celui mare, iar el mi-a zis: „Lasă, părinte, că le spun eu!”

Nu mi-au dat, săracii. Numai odată vine într-o luni una tare voinică, din aiestea care dau de mâncare la bolnavi.

– Părinte, v-am adus azi pâiniță proaspătă şi cu unt!

– Soră Jana – aşa o chema –, eu dac-oi mânca azi pâinuță proaspătă cu unt – era luni – trei ani nu mă pot împărtăşi.

– Vai de mine!

– Nu-nvăța pe popa carte! N-am voie eu lunea, miercurea şi vinerea să mănânc de frupt. Du-te şi adă pâinuța cu marmeladă!

S-a dus repede şi a adus. Nu. Le-am spus. Opt zile după operație trebuia să iau numai supă de zarzavaturi, fără ulei.

Altădată, pentru operație, trebuia să-mi facă o urografie la rinichi. Era în Postul Mare. Mi-a făcut o analiză şi n-a ieşit. Apoi a venit la mine o doctoriță şi mi-a zis:

– Părinte, ca să iasă urografia la rinichi, trebuie să mănânci trei ouă!

– Ia ascultă, doamnă. Dacă îmi dai munți de aur de la Nicolina până la Copou, nu-ți mănânc trei ouă în Postul Mare!

– Iată, de aceea veniți la spital şi de aceea muriți!

– Şi dacă oi muri, ce? Moare un rege? Moare un putregai de moşneag! Ce? Numai eu mor? Nu moare toată lumea?

– Şi de ce nu mâncați ouă?

– Eu nu cred în ouă!

– Dar în ce crezi?

– Eu cred în Tatăl, în Fiul şi în Duhul Sfânt!

S-a dus şi m-a spus la directorul spitalului: „Este acolo un părinte care nu vrea să mănânce ouă pentru analiză!”

Dar directorul mă cunoştea, şi-i zice doctoriței: „Păi tu ştii cine-i părintele ăsta? Este Părintele Cleopa! El a stat aproape zece ani la pustie cu un cartof pe zi şi ceva buruieni...”.

Când a auzit ea aşa, a venit la mine în salon, cu mâncare de post pregătită de ea, şi-a cerut iertare şi apoi am mers din nou la analiză.

Şi mi-au făcut urografia aceea fără ouă. Când au venit cu clişeul, mi-au zis:

– Ia uite, părinte, ce frumos a ieşit!

– Doamnă, a ieşit fără trei ouă?

Râdeau toți. Rinichiul stâng se vedea mai umflat, iar rinichiul drept normal.

– Vedeți că a ieşit fără ouă?

– Părinte, ne iertați! Aşa ceva n-am văzut de când suntem noi!

S-au purtat frumos doctorii şi asistentele, mai bine decât mama! În tot ceasul: „Cum te mai simţi? Poţi dormi? Nu ţi-i foame? Cutare...”.

Şi veneau asistentele şi-mi ziceau: „Să iei pastila asta pentru calmare. Asta ca să dormi. Asta ca să ai poftă de mâncare...”.

Eu le strângeam şi când plecau ei, la uşă era o coşarcă de pus gunoiul. Când a venit infirmiera să mături odată în salon a zis: „Văleu! Ce-i aici?” Era un pumn de pastile. „Dar eu ştiu ce-i acolo?” „Cine le-a pus?” „Nu ştiu. Da’ ce-mi daţi voi mie grăunţe în toată ziua? Să iau pastile? Nici o pastilă, nimic nu-mi trebuie!”

După operaţie m-au dus la reanimare. Acolo am adormit pe un scaun pliant. Am dormit trei zile şi trei nopţi. Când m-am trezit, mi-au zis:

– Părinte, mata ştii că ai dormit trei zile şi trei nopţi şi tot timpul ai vorbit?

– Nu ştiu nimica! Ce-am vorbit?

– Părinte, ştii câte predici am înregistrat? Ia te uită ce-am înregistrat! Mi-au arătat casete întregi. Erau predici pe care eu le vorbisem cu 30-40 de ani în urmă. Însă eu n-am ştiut nimic!

Dar venea lumea, săracii, cu rucsacii plini, să-mi aducă de mâncare. Alţii veneau să-mi dea bani să-mi iau medicamente. Astea îmbrăcate în alb se împotriveau: „Voi l-aţi omorât! Voi l-aţi băgat în spital! Nu-l lăsaţi să aibă linişte, să-şi facă tratamentul”.

Oamenii plângeau, săracii, că mă cunoşteau. Şi veneau şi lăsau de aici şi până acolo numai rucsaci plini. Mă întrebau ele ce să facă cu ei: „Ia-i şi du-i la bolnavi în saloane”. Dacă au văzut, s-au dus şi au spus la doctorul mare: „La preotul acela este coloană de oameni. Toată ziua vin”. Dar doctorul i-a spus: „Este cunoscut părintele ăsta şi prin alte ţări. Să nu-l ţină mult, să nu-l obosească! Dar lăsaţi-i să vină!”

Dacă au auzit că cel mare nu le opreşte, au venit şi ele?

– Dar cu noi când vorbeşti?

– Dar voi aţi spus că mă omoară poporul! N-aţi spus voi?

– Cu noi când vorbeşti?

– Uite, de la ora cutare la ora cutare.

Veneau câte 20-30 să vorbesc şi cu ele. Şi apoi veneau femeile de la infirmeria spitalului, care spală lenjeria, cearşeafurile, şi acelea săracele. Şi apoi veneau cei de la lifturi: „Dar cu noi când vorbeşti?” Tot mă întrebau: „N-ai nevoie să sui, să cobori?”

– N-am nevoie de nimic. Eu când am oleacă de timp, am Acatstierul şi Psaltirea la mine.

Mi-au dat un salon mare, numai cu un singur pat, ca să poată veni ei acolo. Şi apoi doctorii veneau după aceea, de la ora şase după masă. Veneau câte 20. Aiestea îmbrăcate în alb numai le puneau scaune:

– Părinte, dar cu noi cum este? Cum este cu mântuirea noastră?

– Voi aveţi mare plată de la Dumnezeu, când vine omul bolnav să-l îngrijiţi şi nu-i cereţi bani. Nu vă uitaţi la bani! Dacă vezi că-i bolnav, n-are cu ce, săracul, să nu-i ceri nimic, că un suflet este mai scump decât toată lumea!

– Dar cum este? Ce spune Scriptura despre noi?

– Uite ce spune Biblia: *Doctorul, Dumnezeu l-a dat şi ştiinţa doctorului Dumnezeu i-a lăsat-o. Domnul a zidit din pământ leacurile, şi omul înţelept nu se va scârbi de ele.* Cu acestea tămăduieşte spre mântuire şi ridică durerea. Dar ceea ce Dumnezeu rânduieşte spre mântuire, doctorul nu poate vindeca.

– Asta cum este, părinte? că erau şi doctori bătrâni şi tineri.

– Iată cum este cu voi: Ia să-mi spuneţi voi, câţi sunteţi aici, câţi draci aţi scos din oameni până acum?

Se uitau unul la altul.

– Nici unul.

– Câţi orbi din naştere, care s-au născut orbi, i-aţi făcut să vadă?

– Nici unul.

– Câți muți și surzi ați făcut să vorbească și să audă?

– Asta nu se poate.

– Aici este ceea ce spune Scriptura: *Ceea ce Dumnezeu ne rânduieşte spre mântuire, doctorul nu poate vindeca.* Sunt boli lăsate de la Dumnezeu, anume. Ori este mut, ori surd, ori epileptic, ori îndrăcit. Astea tot Dumnezeu dacă vrea, doctorul mai poate îndrepta.

Dacă aş avea un milion de doctori de-a dreapta mea, nimeni nu-mi poate da o clipă de viață, pentru că viața mea este în mâna Atotțiitorului. Ai auzit ce spune Scriptura? *Doamne, ai pus cu palme măsurate zilele mele.* Iar la Ecclesiast: *Clipele vieții tale sunt în mâna Mea.*

O clipă nu putem trăi fără Dumnezeu! O clipă! Ce n-ar face doctorul, dacă ar putea da o clipă? Ar muri? N-ar mai muri niciodată. Omului îi place lumea asta. Însă poate să fie cel mai mare doctor din lume, când a venit clipa, se duce.

Mântuitorul a spus: *Privegheați și vă rugați, că nu știți ziua, nici ceasul.*

Le-am spus la spital asta la un cârd de doctori şi directori. Le vorbeam seara, când veneau, săracii. Veneau asistentele cu mâncare pe care o făceau ele pentru doctori:

– Da-i cu grăsime?

– Da.

– Fugi de aici! N-am voie să mănânc cu grăsime.

Eu le ziceam că am trăit aproape 60 de ani în mănăstire. Și-au adus ei și alte mâncări, că ştiau. Veneau acolo cu fel de fel de mâncări, cu băuturi. Eu aveam de vorbit. Dar mi-era drag de credința lor. Când am luat biletul de ieşire din spital, să plec, m-am speriat câți doctori şi doctorițe şi asistente au mers cu mine până la maşina noastră. Mi-au umplut geanta de bani şi de pomelnice. Şi mi-au spus: „Părinte, cât timp ați stat sfinția voastră în spital, ne-ați ajutat foarte mult cu aprovizionarea. Tot ce primeați aici, era suficient pentru bolnavi".

M-am trezit vara aici cu unii din ei: „Eu sunt cutare, părinte, eu sunt cutare...". Nu-i mai cunoşteam. Că eu unde m-am dus, mi-a plăcut să-i învăț, săracii, pentru că și ei au plată mare, dacă or îngriji cu credință de oameni bolnavi. Nu numai să se uite dacă le-au dat bani. Să aibă milă, că un suflet este mai scump decât toată lumea!

Mântuitorul spune: *Bolnav am fost, şi n-ați venit la Mine.* Tu când te duci la omul bolnav, nu te duci la el, la Hristos te duci.

Dacă știți în sat la voi o femeie bolnavă, un om bolnav, un tânăr, să-i cercetați. Şi dacă nu poți să-i duci nimic, poate n-ai, atunci zi-i: „Mătuşă, moşule, soră, frate, nu te descuraja! Uite, a răbdat Iov şapte ani şi jumătate. L-au mâcat viermii de viu. Şi câtă avere a avut el şi i-a luat Dumnezeu averea şi zece feciori[30]. Ia gândiți-vă!

Şi văzând Dumnezeu răbdarea lui, l-a făcut sănătos şi i-a mai dat 140 de ani de viață şi averea îndoită. El răbda, zicând: *Dacă am primit de la Dumnezeu cele bune, nu vom primi oare şi pe cele rele?... Domnul a dat, Domnul a luat; precum I S-a părut Domnului, aşa a făcut. Fie numele Domnului binecuvântat de acum şi până în veac".*

Ferice de cel ce rabdă boala cu mulțumire, că Dumnezeu, văzând asta, îl vindecă fără doctori.

SFÂRŞITUL LUMII ŞI VENIREA DOMNULUI

De ce potopul cu foc, care-l vedeți anuțat în ziare, vine, bate la uşă? Nimeni nu va scăpa, că va veni fără veste ca fulgerul cerului, aşa cum spune Mântuitorul: *Privegheați şi vă rugați că nu ştiți ziua, nici ceasul întru care Fiul Omului va veni. Şi precum în vremea lui Noe, oamenii mâncau, beau, cumpărau, sădeau, se măritau şi se însurau, până a intrat Noe în corabie şi a venit apa şi i-a înecat pe toți, aşa va fi venirea Fiului Omului.*

Dar atunci a venit apa de i-a înecat, dar acum nu vine apa, ci focul. Ce fel de foc? Nu-i de acesta de lemne pe care-l facem noi. Este foc de miliarde de ori mai puternic.

[30] Vezi „Ne vorbește Părintele Cleopa", vol. 1.

Ştiţi dumneavoastră ce vine asupra noastră? Poate n-am crede ce spune presa. Dar ce spun ziarele acum, au spus Sfinţii Prooroci cu mii de ani înainte, că lumea se termină prin foc. Cu mii de ani au spus.

Iată am nişte fragmente din Scânteia[31]: În jurul Europei sunt 50.000 de încărcături atomice, pe mare şi pe uscat. Ca să piară Europa trebuie 15 încărcături; nici măcar 20 nu trebuie. Şi-s 50.000.

Ăştia calculează puterea echivalentă şi arată că Europa trebuie să moară de câteva mii de ori. La un moment dat se va face praf şi cenuşă. Iată că ziarul este acolo. Numai rachetele de pe un singur submarin atomic, o salvă de rachete, poate distruge Europa, de trei ori s-o facă un câmp radioactiv pustiu. Nu mai există sate, oraşe, păduri, munţi, deal; smoală şi sticlă şi cristal. Şi ştiţi în cât timp? În câteva secunde.

Acum se va împlini proorocia marelui Prooroc Sofonie care spune: *Dumnezeu în vremea de apoi într-o clipă va distruge popoarele lumii.* Citiţi la Proorocul Sofonie capitolul 1, 18.

Acum se va împlini ce zice marele Prooroc Isaia: *În vremea de apoi, de focul mâniei Domnului se va aprinde tot pământul. Pământul va fi tot de jăratec. Munţii şi dealurile se vor topi ca ceara, pădurile vor arde ca fânul. Se vor topi popoarele pământului ca picăturile din cadă. Vor fi cei rămaşi ai pământului mai rari ca piatra safirului şi ca aurul de Ofir. Şi vor fugi ca nişte gazele sperioase în lume* şi nu va mai înţelege nimeni unde a fost ţara sa. Unde a fost un oraş precum Bucureştiul, vezi un morman de cristal. Unde a fost o pădure, o să vezi smolă şi cristal. Nimic nu se mai alege din lumea aceasta.

Acum se va împlini proorocia marelui Prooroc Zaharia, care zice: *Iată vine ziua mâniei Domnului, arzătoare ca cuptorul, neamestecată cu milă, când toate popoarele lumii vor arde ca spinii ţarinii.* Toate canoanele şi pedepsele de pe lumea asta de la începutul ei vin neamestecate cu milă.

Acum se va împlini mărturia Duhului Sfânt, care s-a pomenit cu o mie de ani înainte de venirea lui Hristos, de marele şi Sfântul Prooroc David, care zice: *Munţii ca ceara s-au topit de faţa Domnului, că vine, vine să judece pământul.*

Dumnezeiescul Gură de Aur şi Marele Vasile, explică de ce a zis de două ori *vine:* O dată arătând venirea cea dintâi, când a venit Hristos pentru mântuirea noastră şi a suferit pentru noi şi a murit pentru noi. Şi apoi, arătând venirea a doua, când vine să judece. Nu mai vine acum să sufere. De aceea zice Duhul Sfânt în câteva locuri: *că vine, vine.*

Auzi ce spune la catisma a zecea, psalmul 74: *Topitu-s-a pământul şi toţi cei ce locuiesc pe dânsul.* Auzi ce spune la psalmul 9, cât de adevărat vorbeşte de prăbuşirea lumii acesteia prin focul atomic? Zice: *Afundatu-s-au neamurile întru stricăciunea care au făcut-o; în cursa aceasta care au ascuns-o s-a prins piciorul lor.* Sau: *Cădea-vor în mreaja lor păcătoşii.*

Unii fac bombe atomice ca să-i distrugă pe alţii, iar aceia se gândesc să le răspundă. Se pregătesc şi ei, nu? Nu stau cu mâinile încrucişate. Fac tot aşa. Dar ne afundăm cu toţii. În ce? În stricăciunea pe care o fac mâinile noastre.

Şi auzi ce zice Duhul Sfânt la al doilea stih? *Cunoaşte-se Domnul, judecăţi făcând; în faptele mâinilor sale s-a prins păcătosul.* Ai auzit? Se cunoaşte Dumnezeu când face judecată, în faptele mâinilor lor se prind păcătoşii.

Tu ai făcut ca să distrugi pe altul, şi acela ca să te distrugă pe tine. Iată cum se prind toate popoarele lumii în aceeaşi cursă.

Dacă citiţi în Sfânta Scriptură, să înţelegeţi. Să nu înţelegeţi sucit şi strâmb ca sectarii, ca să strâmbaţi credinţa oamenilor. Marele Apostol Petru verhovnicul, în Epistola a doua sobornicească, capitolul II, zice aşa: În vremea de apoi vor fi oameni mândri, vicleni, trufaşi, desfrânaţi, neastâmpăraţi, ocărâtori, bârfitori, obraznici, luători în râs, necredincioşi, neascultători de părinţi şi celelalte.

Şi atunci stihiile vor lua foc: aerul, apa şi pământul. Iar pământul şi toate lucrurile de pe el

[31] Dialogul a avut loc în anii '80.

în întregime vor arde cu foc. De două ori repetă.

Iar Marele Apostol Pavel, gura lui Hristos şi vasul alegerii, mai luminat spune de ceea ce ne aşteaptă pe noi. Auzi la întâia Epistolă către Tesaloniceni 5, 3: *Când vor zice pace, pace, fără de veste va veni pieirea; şi nu vor scăpa, precum nu scapă femeia de durerile naşterii.* Clar.

Din toate acestea, şi n-am vreme să pomenesc pe toți proorocii care au prevestit despre sfârşit cu mii de ani înainte, înțelegem că lumea se termină prin foc. Toți ştim ce ne aşteaptă.

Dar auzi ce spune Scriptura? „Voi nu sunteți din fiii pierzării, să vă apuce vremea aceea nepregătiți. Voi sunteți fiii luminii. Fiecare să ia aminte de sine cum stă”.

E viața lui sfântă, curată? E mărturisit? E împăcat cu toți? Este omul fiu adevărat al Bisericii lui Hristos? Nu-i sectar? Posteşte posturile? Face milostenie? Merge la biserică? Se mărturiseşte în fiecare post? Creşte copiii în frica de Dumnezeu? Nu înjură? Nu-i bețiv? Nu-i curvar? Nu-i hoț? Nu-i fumător? Nu-i hulitor în vreun fel? Pentru că nu va mai fi vreme de pocăință.

Ați văzut voi deunăzi cum tuna şi fulgera? Mai ai tu timp atunci de pocăință când vine fulgerul? Aşa vine războiul ăsta. Trăznet. N-ai când clipi din ochi şi te-ai făcut sticlă.

Cât dă Dumnezeu şi mai este pace, atât mai existăm pe glob. Biserica noastră de 2000 de ani se roagă pentru pace la cele mai mari slujbe ale ei. Ea nu începe nici Utrenia, nici Vecernia, nici dumnezeiasca Liturghie până nu se roagă întâi pentru pace. Voi nu auziți în biserică? „Cu pace Domnului să ne rugăm! Pentru pacea de sus şi pentru mântuirea sufletelor noastre, Domnului să ne rugăm! Pentru pacea a toată lumea, pentru bunăstarea sfintelor lui Dumnezeu Biserici şi pentru unirea tuturor, Domnului să ne rugăm!” La ectenia mică: „Iară şi iară cu pace Domnului să ne rugăm!” La sfârşit zice iarăşi: „Cu pace să ieşim!”

Biserica se roagă. Aşa este învățată de Hristos, Împăratul păcii. Dar în Biserica lui Hristos mulți intră cu urechi şi n-aud, pentru că mintea lor este la afaceri. Pentru creştinii ortodocşi Biserica mijloceşte, având Capul ei în cer, pe Hristos. Dar în biserică sunt prea puțini față de câți sunt afară de biserică.

Du-te într-un sat unde trăiesc 7-8.000, 10.000 de oameni, şi ai să vezi în biserică 2-300, 400. Restul nu-s în biserică. Ca să vezi cât de puțini sunt cei care se roagă!

Şi de aceea să învățați pe copiii voştri şi pe toți, cât putem, să ne rugăm lui Dumnezeu să mai țină pace pe pământ. Că acum nu mai este aşa, că cel de pe front moare şi eu acasă trăiesc. Când începe focul atomic şi ia foc văzduhul, se ridică o ciupercă de 10.000 de metri de la pământ şi ne distruge în patru feluri:

Întâi cu **sunetul.** Dacă s-ar sparge o bombă atomică la Piatra Neamț, noi am muri aici de huiet, pentru că nu mai rămân timpanele sănătoase, aşa de tare trăsneşte.

Ne omoară cu **fierbințeala**, că are atâtea milioane de grade, încât nu se poate spune. Că oțelul la 1.400 de grade curge ca apa de izvor, ce să mai zici la 10 milioane de grade? Ce minte mai poate socoti?

Ne omoară apoi cu **lumina.** Atâta lumină radiază când explodează o bombă atomică, încât dacă ai deschis ochii o dată, nu-i mai ai pentru totdeauna.

Şi a patra, ne omoară cu **radiațiile atomice.**

Aceia care vor fi atunci cu arma neutronică, aceia vor chema moartea şi moartea va fugi de la ei. Care vor fi aproape de centru exploziei, vor muri îndată, dar cei care vor fi la periferie, la o distanță de la centrul bombei, aceia se topesc oasele în ei toate şi ei trăiesc. Şi se fac ca nişte şopârle umblând pe pământ şi strigă moartea şi moartea nu vine. Cele mai groaznice chinuri! Bombe apocaliptice!

Uite, am un ziar acum. Avem 4,5 miliarde de oameni pe glob. Şi acest depozit atomo-nuclear al tuturor popoarelor care au arsenale nucleare, poate distruge 300 de miliarde de oameni odată. Şi la noi sunt numai 4,5 miliarde.

Ştiți dumneavoastră ce vremuri trăim? Noi suntem cei de pe urmă! Ar trebui numai să plângem toată ziua! Dar nu simțim. Trăim în nesimțire, că aşa au trăit şi cei dinainte de potop. Iată aşa-i şi acuma.

Toate generațiile astea care sunt acum, vai şi amar ce ne aşteaptă. Ştii că Dumnezeu ține în frâu puterea popoarelor ca să nu înceapă. Ba se tem de raportul forțelor – care au cele mai multe bombe din lume –, ba de tehnică. Mila lui Dumnezeu! Iar când va lua frica asta, ai văzut ce scrie în Apocalipsă: *A trimis Dumnezeu un înger să ia pacea de pe pământ.* Şi a început războiul cel mare, Armaghedonul, la toate popoarele pământului. Şi atunci nu mai era țară şi nu mai era neam ca să nu fie în tulburare şi în război. Pacea o ține Dumnezeu.

Să ne rugăm la Preasfântul Dumnezeu să dea pace pe pământ, pentru că atâta fel de armament s-a pregătit, că dacă începe războiul, noi, săracii, într-o clipă ne-am făcut cristal; toate popoarele lumii.

Aceasta am spus ca să ne dăm seama în ce vremuri trăim. Ferice de cel care îl va găsi moartea făcând voia lui Dumnezeu. Amin.

DESPRE PĂCATELE CE LE FACE OMUL ÎMPOTRIVA CELOR ZECE PORUNCI

Împotriva poruncii I greşesc:

– Cei fără de Dumnezeu;

– Cei cu mulți dumnezei;

– Cei ce se leapădă de pronia lui Dumnezeu şi cred în noroc, în superstiții, ursitori, fermecători, vrăjitori, descântători, eretici;

– Cei ce se nădăjduiesc spre sine şi spre alți oameni;

– Cei care se deznădăjduiesc în mila lui Dumnezeu;

– Cei care se hotărăsc de a păcătui până la moarte şi a nu se pocăi;

– Cei ce urăsc pe Dumnezeu şi se leapădă de El;

– Cei care ispitesc pe Dumnezeu şi cer de la El minuni fără de nevoie;

– Cei care fură lucruri sfinte şi bisericeşti;

– Cei care cumpără cu bani darul lui Dumnezeu;

– Cei care se lenevesc şi nu voiesc a învăța tainele credinței celei dreptmăritoare;

– Cei care citesc cărți eretice şi care se împărtăşesc cu nevrednicie cu Sfintele şi Preacuratele Taine ale lui Hristos.

La porunca a II-a greşesc:

– Cei care se închină zidirii în locul Ziditorului;

– Cei care prin împărtăşirea către materie slujesc zidirii în locul Ziditorului, aşa cum sunt iubitorii de argint, desfrânații, lacomii cu pântecele, pe care Apostolul îi numeşte închinători de idoli, zicând: *Omorâți mădularele voastre cele de pe pământ: desfrânarea, iubirea de argint şi lăcomia, care este slujire de idoli* (Col. 3, 5) şi *cărora dumnezeul lor este pântecele* (Filip. 3, 11);

– Toți câți au evlavie fățarnică;

– Cei care cred în viziuni şi în vedenii deşarte şi înşelătoare;

– Toți iubitorii de dezmierdări, care iubesc chipurile şi idolii patimilor cu mintea şi cu inima lor.

La porunca a III-a greşesc:

– Toți hulitorii, cei ce jură strâmb şi pun pe alții să jure;

– Cei ce zic „zău” sau „Dumnezeu ştie”;

– Cei ce fac făgăduințe bune şi le calcă;

– Proorocii cei mincinoşi, dascălii cei mincinoşi, ereticii;
– Cei ce fac glume cu cuvintele Sfintei Scripturi;
– Cei ce hulesc şi cârtesc împotriva lui Dumnezeu la necazuri şi la supărări;
– Toţi care nu suferă cu răbdare şi mulţumire bolile, necazurile, pagubele şi alte încercări care le vin prin îngăduinţa lui Dumnezeu;
– Toţi care hulesc adevărul şi Sfintele Scripturi şi zic că în Scriptură se află basme şi alte neadevăruri.

La porunca a IV-a greşesc:

– Toţi care nu merg regulat la Sfânta Biserică în ziua Duminicii, întru care a mutat Dumnezeu sâmbăta cea veche;
– Cei ce lucrează în Duminici şi Sărbători;
– Cei ce prăznuiesc păgâneşte şi nu creştineşte şi se duc în Duminici şi sărbători la cârciumi, la baruri, la jocuri, la filme nepermise, la scrânciob, la jocuri de noroc;
– Toţi păstorii duhovniceşti care nu învaţă poporul în zile de Duminici şi sărbători, din Sfânta Evanghelie şi din alte învăţături ale Sfintei Scripturi.

La porunca a V-a greşesc:

– Toţi copiii care nu cinstesc şi nu ascultă pe părinţii lor;
– Cei care nu ascultă de părinţii lor duhovniceşti, de arhierei, de duhovnici, de dascălii Bisericii;
– Toţi supuşii care nu ascultă de stăpânii şi conducătorii ţării lor;
– Toţi părinţii trupeşti şi duhovniceşti care nu se îngrijesc de fiii lor trupeşti şi duhovniceşti;
– Bărbaţii care nu îngrijesc trupeşte şi sufleteşte de femeile lor şi femeile care nu ascultă de bărbaţii lor când aceia le învaţă pe ele cele bune.

La porunca a VI-a greşesc:

– Toţi care omoară pe alţii cu mâna lor sau prin alte meşteşuguri, sau prin pâră şi clevetire;
– Toţi care omoară sufleteşte pe alţii, precum sunt ereticii şi învăţătorii cei mincinoşi;
– Cei ciumaţi care molipsesc pe alţii în vremea ciumei sau holerei sau a altor boli molipsitoare;
– Cei care se aruncă pe sine în primejdie de moarte fără de socoteală şi se omoară singuri în orice fel;
– Femeile care omoară pe pruncii lor şi cei ce le ajută pe ele la acest mare păcat;
– Toţi cei care fac sminteală prin pilda vieţii lor celei rele;
– Toţi care se bucură de răul şi primejdia aproapelui lor;
– Toţi care zavistuiesc şi se mâhnesc pentru binele şi sporirea aproapelui lor.

La porunca a VII-a greşesc:

– Toţi câţi preacurvesc cu femei străine, măritate sau nemăritate;
– Monahii care au căzut din făgăduinţă;
– Cei ce se sulemenesc cu scopul de a atrage pe alţii în cursa desfrânării;
– Cei ce au căzut în desfrânare duhovnicească (eres);
– Toţi câţi au îndemnat pe alţii să păcătuiască sau i-au sfătuit prin scrisori şi prin alte mijloace spre păcatul desfrânării.

La porunca a VIII-a greşesc:

– Toți furii, tâlharii, răpitorii cei ce iau cu sila lucrurile sau viața altora;
– Toți care fură din averea altora;
– Toți negustorii care fură cu vicleşug prin cumpene nedrepte şi înşală la cântar;
– Toți care cumpără lucruri de furat ştiind aceasta;
– Toți care iau amanet lucru străin şi îl strică sau nu-l dau înapoi în starea în care a fost;
– Toți care fură prin acte false de la stat, de la Biserică sau de la oricine;
– Cei ce lucrează cu vicleşug şi cu nepăsare la lucrul aproapelui şi îl fac în pagubă în loc de folos;
– Toți câți amestecă cele bune cu cele rele (cum ar fi vinul curat cu apă, lapte cu apă, smântâna cu lapte, mierea cu zahăr, semințele de grâu cu alte semințe, cu corpuri străine, spre a trage mult la cântar ş.a.m.d.)
– Cizmarii, croitorii, lemnarii, cojocarii şi alți meseriaşi care fac lucrul rău sau fură din materialul care li s-a încredințat, spre a face lucrul cerut.
– Toți care mută gardul sau hotarul ş.a.

La porunca a IX-a greşesc:

– Cei ce mărturisesc strâmb asupra altora;
– Cei ce jură strâmb spre paguba altora;
– Cei ce primesc şi se învoiesc cu minciunile minții, adică cu păreri greşite asupra altora;
– Cei ce râd de sluțeniile şi neajunsurile fireşti ale altora;
– Cei ce îndeamnă pe alții să jure stârmb;
– Cei ce clevetesc pe frații lor şi îi pârăsc pe ei la ații spre a le face pagubă sau necinste;
– Judecătorii care prin mită judecă strâmb;
– Toți cei care spun minciuni sau îndeamnă pe alții să spună minciuni sau să jure strâmb;
– Toți care din zavistie pun piedică altora care au dregătorii spre folosul de obşte al poporului.

La porunca a X-a greşesc:

– Toți care poftesc lucru stărin, ca de exemplu: femeie, casă, țarină, bou, slugă, slujnică, haine, avere şi toate câte sunt ale aproapelui.

*

Să se ştie că din cele 10 porunci, 4 erau scrise pe tabla cea dintâi şi ele învățau dragostea şi datoriile noastre față de Dumnezeu, iar celelalte porunci erau scrise pe tabla a doua şi ele învățau dragostea şi datoriile noastre față de aproapele. Din acestea, cinci opresc păcatul cu lucrul: cinsteşte pe tatăl şi pe mama, să nu ucizi, să nu desfrânezi, să nu furi, să nu mărturiseşti strâmb împotriva aproapelui.

Iar porunca a zecea este mai subțire, căci opreşte păcatul spre a nu se face nici cu gândul şi nici cu pofta. Cu alte cuvinte această poruncă scoate păcatul din rădăcina lui.

Nu opreşte numai să nu desfrâneze cineva, ci nici să nu privească cu poftă la femeie.

Această sfântă poruncă ne învață pe noi şi ne porunceşte să ne păzim inima noastră de poftele şi de gândurile cele rele care izvorăsc din ea, căci după cuvântul Domnului: *Din inimă ies: gândurile rele, uciderile, adulterele, desfrânările, furtişagurile, mărturiile mincinoase, hule* (Matei 15, 19).

Şi în alt loc zice: *Cel ce caută la femeie cu poftă, a şi preacurvit cu ea în inima sa.*

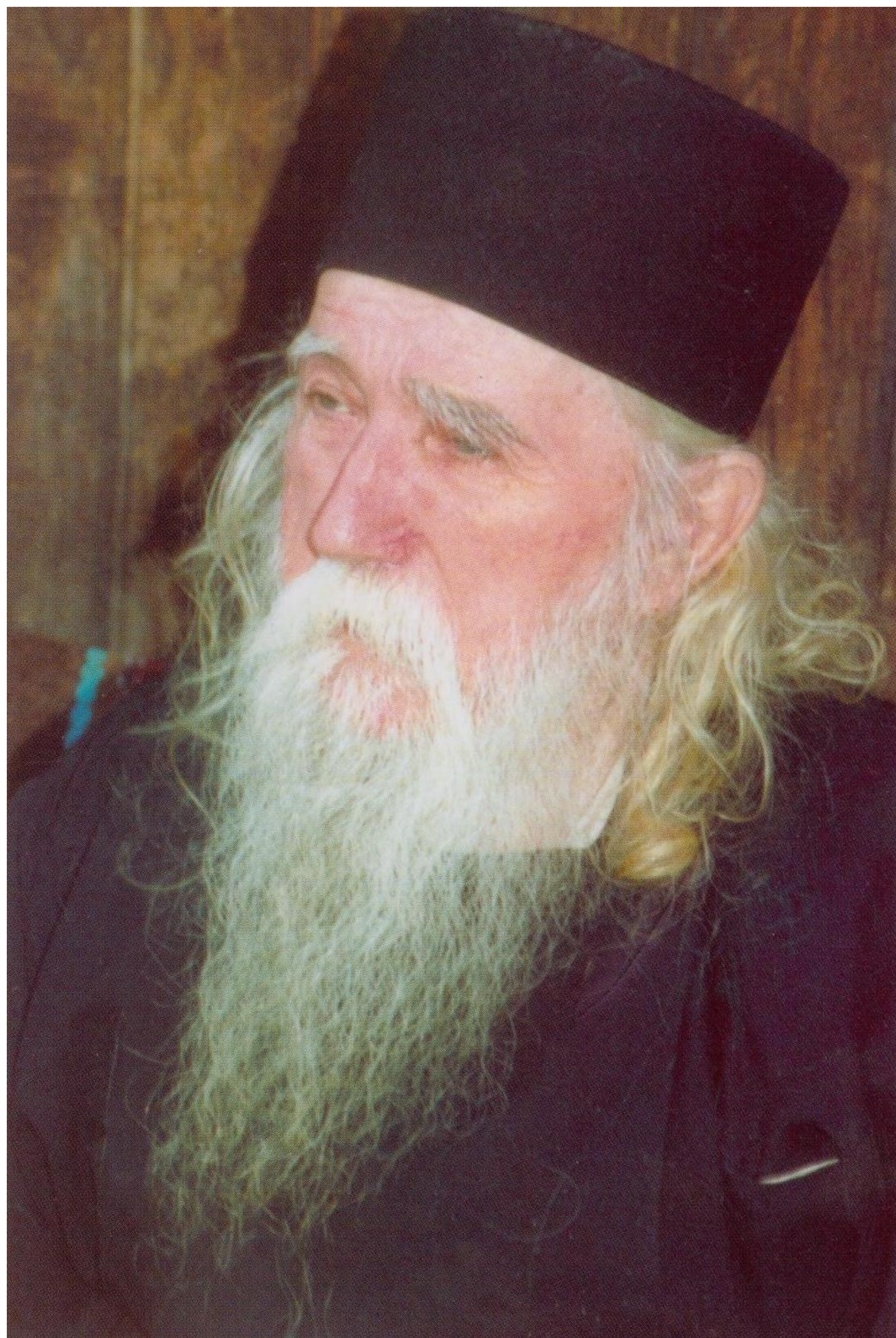
Dumnezeiescul Ioan Gură de Aur zice: „Precum flacăra aprinde pe trestie, aşa pofta aprinde

pe suflet. Precum fumul întunecă şi vatămă ochii, aşa pofta întunecă şi orbeşte mintea”. Şi iarăşi zice: „Rădăcină a preacurviei este pofta cea neînfrânată”.

V-am spus aceasta aşa pe scurt, ca să înțelegeți care sunt păcatele noastre împotriva celor zece porunci, mai ales că după molitfa de spovedanie, atât a monahilor, cât şi a mirenilor, urmează spovedania. Prin această aducere aminte am vrut să vă ajut să țineți minte la spovedanie, dacă nu toate, măcar unele din ele.

Iar dacă nu le puteți ține minte, spre a reuşi bine spovedania, să vi le scrieți pe hârtie şi aşa să le spuneți cu amănuntul, căci spovedania, dacă nu se face cum trebuie, nu foloseşte sufletului, ba, mai mult, atrage asupra lui mânia Domnului, mai ales dacă nu din neştiință şi uitare, ci din lene şi ruşine nu se sileşte cineva a spune toate înaintea duhovnicului său.

NE VORBEŞTE

PĂRINTELE CLEOPA

Volumul 12

LEGĂTURA MOLDOVEI CU ARDEALUL

– De unde sunteți voi, măi băieți?

– Din Ardeal, părinte.

– Şi eu sunt din Ardeal. Răsstrăbunicii mei au fost din Săliştea Sibiului. Eu am un văr, profesor mare la Iaşi, care-i cu arhivele statului, la Golia, Vasile Ionescu. Şi el are toate registrele cu ardelenii care au trecut munții. Din Piatra Neamț până în Vatra Dornei, în toate comunele, sunt ardeleni izgoniți de unguri. Toate comunele. Şi Pipirigul şi Poiana Teiului şi Borca şi Sabasa, toți sunt ardeleni fugăriți din Ardeal, care au ocupat Valea Bistriței. Cum au trecut munții, le-au dat munți, poieni şi aici s-au instalat. Care au trecut din Ardeal le-au dat acolo. Tot atunci au trecut şi moşii mei, în Vinerea Paştilor. Am găsit scris: Simeon Ungureanu, Vasile Ungureanu şi Ilie Ungureanu[32].

Ei au venit cu 3000 de oi. Şi au spus acolo în Ardeal la autorități că n-au cu ce ierna oile la Sibiu, şi au venit că au auzit că este fân mult la Beclean, aici la Dorna, pe la Ilva, şi aşa au venit să fie cât mai aproape de graniță. Şi în Vinerea Paştilor au astupat tălăngile la oi, că santinelele ungureşti erau departe, la 10 km unul de altul prin pădure, şi era un viscol mare, o furtună. Aşa au trecut, şi când s-au văzut dincoace, santinelele noastre i-au şi primit şi apoi au coborât la Vatra Dornei. Unul a rămas aici la Pipirig, este un sat de Ilie aici; unul la Tătăruşi, comună mare, şi unul la Botoşani.

Aşa au trecut moşii mei, răsstrăbunicii noştri. Tata ştia de aceştia toți. Ei săracii, moldovenii, au adăpostit pe ardeleni când a fost că au venit catolicii şi au luat toate cărțile ortodoxe de la bisericile ortodoxe din Ardeal şi le-au dat pe foc şi au pus cărți de-ale lor, care aveau Crezul cu Filioque.

Şi când a intrat bietul Andrei Şaguna, marele român, el era şi învățat şi cunoscut şi la Viena, murise blestemata aceea de Maria Tereza şi au intrat alți împărați. Apoi s-a făcut un memoriu mare, câte biserici ortodoxe au fost stricate şi mănăstiri, câtă prigoană este şi cutare. Şi atunci le-au dat voie să pună preoți români la biserici, dacă au. Câți preoți a trimis atunci Moldova să-i ajute pe ardeleni!

Iar Mănăstirea Neamț era în floarea tipăririi. Cuviosul Paisie, 1794, alimenta atâta Ortodoxie de aici, de la Neamț. A trimis 12 care cu cărți religioase bisericeşti, cu boi trase peste munți. Arată istoria tot. Când au ajuns la Sibiu, a fost o mare inaugurare – peste munți se mergea greu atunci, nu erau maşini şi drumuri –, Trioade, Penticostare, Mineie, Evanghelii, Apostoli, tot ce trebuie pentru Biserica Ardealului. De aceea se găsesc cărți tipărite aici la Mănăstirea Neamț pe la Bihor, pe la Zalău, pe la toate bisericile. Foarte mult a ajutat Moldova pe românii din Ardeal. Moşul Gheorghe Lazăr ştia toate acestea, săracul. El zicea: „Ehei, drăguță, dacă nu era Moldova, eram păgâni (catolici) aici. Moldova ne-a ajutat foarte mult".

Aşa este! Şi de aceea, măi, băieți, bine că ați venit în Moldova, să cunoaşteți Moldova, mănăstirile din Moldova. Să ținem legătura națională în inima noastră, Moldova cu Ardealul, că suntem una.

[32] Ungureni erau numiți toți care veneau din Ardeal.

CUVÂNT DESPRE RUGĂCIUNEA MINȚII
Rostit în fața părinților Mănăstirii Grigoriu[33],
Muntele Athos – septembrie 1977

Prea Cuvioase Părinte Stareț, Prea Cuvioşi Părinți,

Mai întâi îngăduiți-mi să mulțumesc Preasfintei Treimi, Care mi-a împlinit astăzi dorința mea din copilărie de a ajunge la sfârşitul pământului grecesc, adăpat de sângele multor cuvioşi, drepți, de martiri şi de sfinți, şi îndeosebi la Muntele cel Sfânt, la Grădina Preasfintei Stăpânei noastre de Dumnezeu Născătoare, pentru a mă închina la mulțimea sfintelor moaşte şi icoane făcătoare de minuni, care de veacuri se păstrează aici, pentru slava preasfântului nume al Sfintei Treimi.

Ceea ce simt eu acum nu pot spune cu săracele mele cuvinte, sunt copleşit de răpirea minții. Mănăstirile prin care am trecut ne ridică mintea la cer, iar cuvioşii părinți la îngerii care laudă şi slăvesc pe Ziditorul: „În biserica slavei Tale stând, socotim că ne aflăm în ceruri". Primirea călduroasă a sfinților părinți pe la care am trecut rămâne neuitată în inimile noastre. Adânca smerenie şi nemărginita lor iubire ne aduc aminte de cuvintele Cuviosului Casian: „Iubirea de Dumnezeu constă în a ne osteni unii pentru alții". Astfel, pustnicii nu nesocotesc iubirea lor față de oameni, ci o descoperă în această lepădare de lume şi privesc desăvârşirea cu teamă, ca nu cumva iubirea să fie nesocotită cât de puțin.

Dar acum trebuie să mă opresc din multa vorbire, pentru a răspunde la rugămintea cuvioşiilor voastre de a spune câteva cuvinte despre rugăciunea minții.

Zice undeva Sfânta Scriptură: *Se face oare pâine fără sare? Ce gust au cuvintele goale?* (Iov 6, 6). Acest cuvânt mi se potriveşte mie, leneşul şi nelucrătorul virtuții, care îndrăznesc să vorbesc preacuvioşiilor voastre cuvânt gol şi pătimaş, eu care nici n-am început să-l trăiesc. Din această pricină nu veți găsi vreo dulceață în cele ce voi spune, deoarece le grăiesc din minte şi nu din osteneala trăirii.

Ce este rugăciunea? Să auzim pe Sfântul Ioan Scărarul, care ne răspunde: „Rugăciunea, după calitatea ei, este dor arzător şi unire a omului cu Dumnezeu; iar după lucrare, menține lumea în existență să nu se destrame din pricina multelor noastre păcate. Este maica lacrimilor, lăsarea şi iertarea păcatelor, podul care eliberează pe om de ispite şi de primejdii, peretele care împiedică necazurile şi zdrobeşte războaiele patimilor, oamenilor şi dracilor, lucru ceresc şi hrană a tuturor îngerilor şi sfinților; negrăită bucurie a drepților, lucrare neîncetată, hrană a sufletului, luminare a minții, secure care taie deznădejdea, bogăția monahilor, comoara pustnicilor, micşorare şi nimicire a mâniei, oglindă care arată sporirea celui ce se roagă, arătare a măsurii virtuților sufleteşti, aducătoare aminte a fericirii şi a darurilor care vor fi date iubiților slujitori ai lui Dumnezeu" (*Scara,* cuv. 28).

Şi iarăşi: „Este convorbirea minții cu Dumnezeu, odraslă a blândeții, rodul bucuriei şi al mulțumirii, izgonire a întristării şi a neputinței, înălțarea minții la Dumnezeu" (Evagrie Monahul, Cuvânt despre rugăciune – *Filocalia*).

Şi dumnezeiescul părinte Marcu Pustnicul zice că: „Rugăciunea este maica tuturor virtuților" (*Filocalie:* Despre Legea duhovnicească).

Din cele spuse acum pe scurt, putem şti ce este rugăciunea.

---

[33] Acest cuvânt al Părintelui Cleopa a fost rostit în fața obştii Sfintei Mănăstiri Grigoriu de la Muntele Athos, cu ocazia pelerinajului făcut în anul 1977, împreună cu un grup de părinți de la Mănăstirea Sihăstria. Cuvântul a fost publicat în periodicul *Cuviosul Grigorie* al Mănăstirii Grigoriu, nr. 3/1978 şi 4/1979, şi a avut un larg ecou în rândul credicioşilor greci, după cum se poate vedea în cartea *Amintiri despre Bătrânul Porfirie* de Anastasios Sotirios Tzavaras, ed. Bunavestire, 1999, p. 127-128, unde însă nu se menționează numele Părintelui Cleopa. Cuvântul de față a fost tradus de Protosinghelul Petroniu Tănase, starețul Schitului Prodromu de la Sfântul Munte Athos, după textul apărut în revista Mănăstirii Grigoriu.

Felurile ei, după lucrare, sunt următoarele:

1. Rugăciunea buzelor
2. Rugăciunea minții
3. Rugăciunea minții din inimă
4. Rugăciunea inimii sau care se mişcă de la sine
5. Rugăciunea fără imagini
6. Rugăciunea curată
7. Rugăciunea duhovnicească, adică rugăciunea care trece dincolo de marginile conştiinței.
8. Felul al optulea de rugăciune, Sfântul Isaac Sirul nu-l numeşte rugăciune, ci „vedere duhovnicească”, despre care auzim vorbind pe Sfântul Apostol Pavel, când se referă la răpirea lui la al treilea cer, şi pe Sfântul Maxim Cavsocalivitul în convorbirea cu Sfântul Grigorie Sinaitul despre rugăciune.

Vorbind despre felurile rugăciunii după lucrarea lor, trebuie să înțelegem că nu putem despărți un fel de altul. Deci trecerea de la un fel la altul se face pe nesimțite, organic, aşa cum un prunc devine cu timpul copil, apoi tânăr, mai apoi bătrân şi aşa mai departe, fără să ştie omul în ce an anume a trecut prin toate aceste vârste.

Primul fel de rugăciune putem să-l numim începutul rugăciunii, deoarece încă nu a fost înțeles de minte. Este cel mai de jos fel de rugăciune sau, mai bine zis, cum spune Sfântul Grigorie de Nyssa, aceasta este cea mai îndepărtată formă de rugăciune. Oricum, şi aceasta se numeşte rugăciune şi are temeiuri scripturistice. Când, de exemplu, auzim din Sfânta Scriptură: *Cu glasul meu către Domnul am strigat.* (Ps. 141, 1), sau: *Către Domnul cu gura mea am strigat şi L-am lăudat cu limba mea* (Ps. 65, 15), trebuie să înțelegem că aceste mărturii ale Sfinei Scripturi ne vorbesc despre rugăciunea buzelor.

Dar dacă noi ne-am mulțumi să rămânem toată viața noastră numai la acest fel de rugăciune, atunci înseamnă că ne-am hotărât să rămânem la stadiul cel mai de jos al rugăciunii şi să avem pomenirea lui Dumnezeu numai cu gura şi cu limba, în timp ce mintea şi inima noastră se află departe de Dumnezeu, potrivit Scripturii: *Acest popor Mă cinsteşte numai cu gura şi cu buzele, dar inima lui este departe de Mine.*

Totuşi, nici această rugăciune a buzelor nu este lepădată, deoarece constituie începutul rugăciunii şi cu aceasta învățăm „de la început” să ne rugăm şi să slăvim pe Dumnezeu. Şi astfel, aşa cum nici un lucru nu este fără de început, fără numai Acela care le-a creat pe toate, aşa şi rugăciunea are un început. Prin urmare, şi acest fel de rugăciune a buzelor este un fel de proslăvire şi de rugăciune curată către Dumnezeu; fie că se face cu cântare, fie cu tropare, canoane sau alte rugăciuni care se află în cărțile liturgice. Dar aceste rugăciuni sunt o rânduială şi un început de rugăciune, care ne-au fost hotărâte nouă de cei de demult, după rânduiala Sfinților Părinți. De aceea repet că a rămâne în acest fel de rugăciune, care se face numai cu buzele, şi a nu învăța să ne rugăm lui Dumnezeu cu mintea şi cu inima este o greşeală şi o mare pagubă duhovnicească pentru sufletele noastre, şi, totodată, o abatere de la adevărata lucrare a rugăciunii.

Desigur, Sfinții Părinți, având în vedere neputința celor care intră în viața călugărească, le rânduiesc, paralel cu lucrarea poruncilor lui Hristos, să ia parte la slujbele psalmilor, canoanelor şi la troparele în slava lui Dumnezeu în biserică şi la rânduielile ei. Dar trebuie să înțelegem că acest fel de rugăciune (adică exterioară) este îngăduită de Sfinții Părinți numai pentru un timp, din cauza neputinței şi a stării noastre duhovniceşti pruncești, pentru că apoi, cu această rânduială, să înaintăm încet-încet pentru a trece la treapta lucrării minții şi să nu rămânem până la sfârşit la rugăciunea care se face cu tropare, deoarece zice Sfântul Grigorie Sinaitul: „Ce este mai copilăros decât faptul că noi, rostim cu gura cuvinte exterioare de rugăciune, ne înşelăm de plăcuta părere ce ne-o facem despre noi înşine, lăudându-ne cu cantitatea şi hrănindu-ne cu acest fariseism din afară”.

Sfântul Macarie Egipteanul, ferindu-se de acest fel de rugăciune pruncească şi arătându-ne stadiul acestui fel de lucrare, zice: „După felul vieții noastre, şi rugăciunea noastră să fie

îngerească, iar nu trupească, ca să nu zicem idolatră". „Deoarece – continuă Sfântul Grigorie Sinaitul – dacă ne este îngăduit să ne rugăm cu glasul pentru lenea şi neştiinţa noastră, aceasta s-a făcut cu scopul de a ne înălţa la adevărata rugăciune".

Această rugăciune, numai cu gura şi cu glasul, nu poate elibera pe om de patimile lăuntrice, precum auzim pe un părinte din Pateric zicând către un frate: „Dacă lucrarea lăuntrică cea după Dumnezeu nu ajută pe om, atunci zadarnic se osteneşte pentru cele din afară". Pentru aceeaşi lucrare, Sfântul Isihie Ierusalimiteanul zice: „Dacă omul nu face voia lui Dumnezeu şi Legea Lui înăuntrul pântecelui său, adică înlăuntrul inimii sale, atunci nici în afară nu o împlineşte cu uşurinţă" (*Filocalia,* cap. 86). „Ceea ce se întâmplă cu peştele când este scos din mare, acelaşi lucru se întâmplă şi cu mintea când este scoasă din pomenirea lui Dumnezeu şi rătăceşte în pomenirea lumii" (Sfântul Isaac Sirul, cuv. 34).

Trecând la **treapta a doua a rugăciunii,** trebuie să spunem de la început că acela ce se nevoieşte cu rugăciunea buzelor se ridică singur, de la sine, la **rugăciunea minţii** cu condiţia ca rugăciunea buzelor să se facă cu atenţie. Astfel, la săvârşirea rugăciunii lui Iisus cu buzele, cele mai însemnate elemente ale acestei rugăciuni sunt următoarele:

1. Atenţia;
2. Închiderea minţii în cuvintele rugăciunii lui Iisus;
3. A rosti cuvintele rugăciunii fără silă, cu căinţă duhovnicească;
4. A ţine puţin respiraţia, în timpul rostirii cu mintea a rugăciunii: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!"

Dacă acestea sunt necesare şi la alte rugăciuni, cu atât mai mult sunt necesare la rugăciunea lui Hristos. Rugăciunea lui Iisus, când este făcută cu toată atenţia, este rugăciunea pe care trebuie să o facă omul cu mintea. La Sfinţii Părinţi această rugăciune are această formă: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul" (Sfântul Nicodim Aghioritul).

Trebuie să avem în vedere şi faptul că rugăciunea minţii este obligatorie nu numai pentru monahi, ci şi pentru toţi credincioşii, deoarece marele Apostol Pavel se adresează tuturor creştinilor când zice: *Rugaţi-vă neîncetat* (I Tes. 5, 17).

Dar dacă va zice cineva că această poruncă s-a dat pentru rugăciunea cea dinafară cu buzele, îi voi răspunde: Fiindcă suntem oameni şi avem trup, trebuie desigur să ne închinăm lui Dumnezeu şi cu metanii trupeşti, dar fiindcă El este Duh şi Minte, şi mai presus decât toate duhurile şi minţile, de aceea şi noi trebuie să-I aducem închinăciune cu mintea şi cu duhul, deoarece acest fel de rugăciune este cel mai potrivit şi mai aproape de El după firea Lui, deoarece fiecare iubeşte pe cel asemenea cu sine. Acest lucru nu ne-a învăţat pe noi un om, ci însuşi Fiul lui Dumnezeu, Care ne-a zis: *Tatăl astfel de închinători voieşte. Duh este Dumnezeu şi cel ce I se închină trebuie să I se închine în duh şi în adevăr* (Ioan 4, 24).

Dar o astfel de închinare, în duh şi în adevăr, se face mai ales cu rugăciunea minţii şi a inimii. Tocmai de aceea şi dumnezeiescul Părinte Grigorie Sinaitul a învăţat această lucrare a rugăciunii minţii nu numai pe monahii din Sfântul Munte, ci începând de aici a mers învăţând această lucrare şi pe râvnitorii cei căsătoriţi, ca să o cunoască până şi în Ţara Românească.

Apoi şi luminatul Sfânt Grigorie al Tesalonicului, în diferite cuvinte, nu numai că îndeamnă pe toţi creştinii să se roage cu inima, ci şi un întreg cuvânt trimite filosofilor Ioan şi Teodor, care trăiau în lume, cărora le descoperă tainele sfintei rugăciuni (a minţii) şi a trezviei (Sfântul Nicodim Aghioritul). Şi iarăşi, dumnezeiescul Părinte Grigorie Teologul, arătând că prin această chemare a numelui lui Hristos, se naşte în inima omului dragostea pentru El, zice: „Cei ce iubesc mult pe cineva, obişnuiesc să pomenească cu dulceaţă chiar şi numele aceluia" (Cuvânt la Sfântul Botez).

Acest lucru îl adevereşte şi Sfântul Isaac Sirul, zicând: „Când se va porni pomenirea lui Dumnezeu în mintea celui ce-L iubeşte, îndată sufletul său varsă mulţime de lacrimi, fiindcă dragostea are obicei să verse lacrimi la pomenirea celor iubiţi".

În ce priveşte înfrânarea de la mâncare şi îndeletnicirea cu postul, lucrul este foarte necesar celor ce se îndeletnicesc cu rugăciunea minţii. Dar post şi înfrânare de la mâncare şi de la somn nu

peste măsură, pentru că astfel de post produce pagubă în loc de folos.

Despre aceasta, Marele Vasile ne învață, zicând: „Măsura nevoinței trupeşti să fie potrivită cu măsura puterii trupeşti a fiecăruia dintre noi”. Şi dumnezeiescul Maxim Mărturisitorul, arătându-ne acelaşi lucru – adică în postul şi nevoința trupească să folosim cale împărătească –, zice: „Dă trupului după puterea lui şi toată voința ta o îndreaptă spre lucrarea minții”. Adică trebuie să avem trupul sănătos şi nu neputincios peste măsură, fiindcă lucrarea minții cere şi un trup sănătos. Prin urmare, trebuie să fugim cu tot dinadinsul de postul nemăsurat şi de nevoința trupească exagerată.

Dar să spunem ceva despre căldura care se produce în timpul acestei sfinte rugăciuni, ca să cunoaştem care este din fire şi care de la draci şi care din harul şi darul lui Dumnezeu. Să începem cu descrierea acestei călduri, după mărturia dumnezeiescului părinte Calist, Patriarhul Constantinopolului, care cu privire la aceasta zice: „Mai înainte de toate, vine o căldură de la rărunchi, care ne cuprinde şi care se arată ca o înşelare. Totuşi aceasta nu este înşelare, ci o lucrare firească, produsă din lucrarea voinței. Dar dacă cineva ar socoti că acestă căldură este de la har, atunci cu adevărat se înşală. În toate cazurile când se produce o astfel de căldură, lucrătorul rugăciunii nu trebuie să o primească, ci să o respingă.

Apoi vine o altă căldură de la inimă şi, dacă mintea în acest timp coboară la gânduri de desfrânare, aceasta, fără nici o îndoială, este înşelare. Dar dacă tot trupul se încălzeşte de la inimă, în timp ce inima este curată şi fără patimă, şi este ca şi cum s-ar alipi cu adâncul inimii, atunci este cu adevărat o lucrare a harului şi nu este înşelare”.

Cunoscând noi acest lucru, este bine ca de la început să obişnuim mintea ca în timpul rugăciunii să se afle în partea de deasupra inimii şi să privească în adâncul ei, dar să nu fie la mijloc, la o parte sau în partea de jos a inimii.

Pricina pentru care trebuie să procedăm astfel este următoarea: Când mintea se află în partea de deasupra inimii şi lucrează rugăciunea înlăuntrul ei, atunci ea este ca un împărat, care stă la înălțime şi observă în toată libertatea toate gândurile rele, pe care le zdrobeşte şi le nimiceşte cu numele lui Iisus Hristos, ca pe alți prunci babiloneşti. În acelaşi timp, fiind departe de stomac, se poate feri de lucrarea patimilor poftei, care se află în firea noastră de la căderea lui Adam.

Despre diferitele feluri de căldură învață şi marii pustnici şi lucrători ai rugăciunii lui Iisus din Rusia: episcopul Teofan Zăvorâtul şi episcopul Ignatie Briancianinov. Iată ce zice episcopul Teofan despre căldura din timpul rugăciunii: „Adevărata căldură este un dar al lui Dumnezeu. Dar este şi o căldură firească care este rod al strădMuințelor şi al stărilor noastre proprii. Acestea se deosebesc între ele ca aurul de pământ”.

Apoi continuă zicând: „Primul rod al căldurii dumnezeieşti este concentrarea gândurilor şi dorul puternic după Dumnezeu”. De asemenea, când a fost întrebat de cineva dacă această căldură firească este duhovnicească, cuviosul episcop a răspuns: „Nu este duhovnicească, nici cerească, ci este o căldură obişnuită a sângelui nostru, dar fiindcă ține atenția în inimă şi ajută la împlinirea mişcărilor duhovniceşti, se numeşte duhovnicească. Aceasta însă numai în cazul când nu este însoțită de vreo dulceață a poftei, fie şi uşoară, ci ține sufletul şi trupul în starea de trezvie. Când însă căldura care însoțeşte rugăciunea lui Iisus nu este însoțită de simțire duhovnicească, nu trebuie să se numească duhovnicească, ci simplă căldură a sângelui. Cine pe această căldură o numeşte duhovnicească, fără să vadă în aceasta simțiri duhovniceşti, acela cade singur în greşeală. Dar cine o va numi «din har», acela este şi mai greşit”. Există şi alte mişcări ale trupului, care ajută la rugăciune, dar ele nu sunt aceleaşi la toți. Dar la acestea nu este cazul să ne oprim.

Episcopul Ignatie Briancianinov, privitor la acestea, zice cam acelaşi lucru ca şi episcopul Teofan şi anume: „Căldura care provine de la încordarea trupească a voii este şi aceasta trupească. Este o căldură firească a sângelui din regiunea firească a pieptului”.

Sfântul Calist mai zice următoarele despre aceste călduri: „Vine şi o altă căldură din inimă şi, dacă în acest timp în minte vine un gând de desfrânare, acest lucru este o adevărată înşelare. Dar când tot trupul se încălzeşte de la inimă, iar mintea rămâne curată şi fără patimă, ca legată de adâncul lăuntric al inimii, atunci aceasta, fără îndoială, este o lucrare a harului şi nu a înşelării.

Uneori, la acei care încearcă acest fel de stări, apare şi o transpiraţie trupească din multa căldură care se află în trup, şi atunci se mişcă din inimă o sfântă lucrare, care se înalţă ca o foaie de pe inimă şi mişcă mintea de la cele dinlăuntru – ca şi cum ar fi lipită de acea dumnezeiască lucrare – ca să strige adesea: «Iisuse al meu, Iisuse al meu». Aşa încât când se deschide inima, numai atât strigă mintea: «Iisuse al meu» şi nu poate rosti toată rugăciunea, adică «Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă», din pricină că inima se deschide des.

Deci aceia care zic că într-o astfel de lucrare pot rosti întreaga rugăciune, se înşală, deoarece mintea care se află într-o astfel de lucrare duhovnicească în inimă, nu poate zice nimic mai mult decât: «Iisuse al meu». Atunci cu adevărat dintr-o astfel de sfântă lucrare a rugăciunii se face în inimă un fel de teamă plină de evlavie şi în suflet, din lucrarea rugăciunii, se face o mare mângâiere. Şi atunci inima saltă şi revarsă lacrimi pline de dulceaţă, care curg dulce din ochi cu întristare plină de bucurie. Şi atunci inima fierbe de dumnezeiasca lucrare şi întreg trupul este luminat şi mintea într-o astfel de stare stigă: «Doamne miluieşte».

Şi aşa cum untdelemnul dintr-un vas plin, încălzit la un foc tare, se revarsă peste margine fierbând, aşa se întâmplă şi în inima care este încălzită de duhovniceasca lucrare, ea revarsă căldură în tot trupul şi-l face înfocat; şi cine trăieşte o astfel de stare simte că toate cele lăuntrice ale sale sunt gata să iasă din el.

Se întâmplă şi alte minunate taine la acela care are o astfel de lucrare. De multe ori apare o lumină cu ajutorul căreia vede înlăuntrul său o luminare, care îl străluceşte ca soarele şi care izvorăşte lumină din inimă. Atunci în inimă au loc şi alte taine, dar nu pot să le descriu. Mintea vede toată făptura şi, spăimântată de mişcarea sfintei lucrări şi de vederea tainelor dumnezeieşti, înalţă doxologii din adâncul inimii, pe care nu pot să le descriu prin cuvinte. Atunci omul se îndumnezeieşte cu totul din această mişcare dumnezeiască, dincolo de ce este material şi simţit, şi se vede plin de o negrăită bucurie, asemenea cu unul care este beat. Şi după aceasta, mintea este răpită de o vedere dumnezeiască şi vede taine înfricoşate, despre care nu pot vorbi amănunţit. Vede mintea dumnezeieşti vederi, vede bucuria drepţilor şi frumuseţile raiului. Şi mai presus de minte vede în cer taine înfricoşate şi preaslăvite şi cu cât se înalţă omul mai presus de cursele diavolilor, cu atât mai mult vede cele pe care i le dă Dumnezeu, Căruia I se cuvine slava în vecii vecilor. Amin".

Menţionând aici aceste taine pe care le descoperă Dumnezeu celor care Îl iubesc şi Îl roagă dintru adâncul inimii lor, m-am gândit: Oare câte minţi şi inimi din neamul omenesc s-au învrednicit de aceste descoperiri de la Dumnezeu, de-a lungul veacurilor? Oare există acum pe pământ astfel de rugători? Aceste taine numai Cel prea bun le ştie.

II

După această lămurire despre cele trei călduri care însoţesc rugăciunea lui Iisus şi după cele de mai sus arătate taine la acel care a ajuns să obişnuiască mintea cu rugăciunea duhovnicească, care de multe ori depăşeşte cadrul rugăciunii, ajungând la vederea duhovnicească, vom continua cercetând reţinerea cu măsură a respiraţiei din timpul rugăciunii minţii şi folosul duhovnicesc care rezultă din această reţinere.

Fiindcă mintea noastră de la naştere, din copilărie şi din tinereţe este obişnuită cu lucrările din afară ale aceste lumi, trebuie ca şi noi, când rostim aceată sfântă rugăciune a minţii, să nu respirăm prea des, cum se face în chip firesc, ci trebuie să reţinem puţin respiraţia până când vom spune cu cuvântul lăuntric această rugăciune şi apoi să respirăm, aşa cum ne învaţă Sfântul Marcu Ascetul, zicând: „Mintea rugându-se fără răspândire, strâmtorează inima şi o frânge, dar *inima înfrântă şi smerită, Dumnezeu nu o urgiseşte* (Ps. 50)" (*Filocalia,* vol. 1, c. 34).

Dar să fie cunoscut că îndeosebi începătorii au nevoie de această puţină reţinere a respiraţiei când se roagă, fiindcă cei sporiţi în rugăciunea minţii, chiar fără acestă reţinere, şi numai prin cuvântul lăuntric intră în inimă şi rămân acolo. Totuşi şi aceştia, când vor să întoarcă mintea în

inimă cu mai multă iubire de osteneală şi mai ales în timpul luptei cu gândurile şi cu ispitele, ca prin această întoarcere să se roage mai neråspândit, fac aceasta de asemenea cu o reținere măsurată a respirației (Sfântul Nicodim Aghioritul).

Prin urmare, în cele de mai sus s-a arătat care este folosul reținerii respirației cu măsură în timpul rugăciunii minții şi la ce ajută ea îndeosebi pe începătorii noştri, care se străduiesc să se obişnuiască cu rugăciunea lui Iisus.

Dar trebuie să ştim că rolul principal în lucrarea rugăciunii minții îl are paza atenției. Sfântul Teofan Zăvorâtul, arătând acest lucru, zice: „Lucrul principal pentru o bună rugăciune este atenția. Fără atenție nu există rugăciune. Mijloacele exterioare rămân mijloace". Şi iarăşi acelaşi episcop, fiind întrebat prin scrisoare de o fiică duhovnicească a sa, dacă rugăciunea minții este trebuitoare şi pentru creştinii căsătoriți, răspunde: „Cine nu are rugăciunea minții lăuntrică, nu are nici un fel de rugăciune. Fiindcă numai rugăciunea minții este adevărata rugăciune; de aceea este şi bineprimită şi plăcută lui Dumnezeu. Aceasta trebuie să fie esența unică a rugăciunii, şi a celei de acasă şi a celei din biserică, şi pentru monahi şi pentru obştea creştinilor ortodocşi. Deoarece lipsind cuiva rugăciunea minții, rugăciunea lui are numai formă de rugăciune, dar nu este rugăciune. Deci ce este rugăciunea? Oare nu înălțarea minții şi a inimii către Dumnezeu? Deci esența rugăciunii este înălțarea minții din inimă către Dumnezeu. Mintea se sălăşluieşte în inimă conştientă în fața lui Dumnezeu. Aceasta este rugăciunea minții".

Când ne rugăm, trebuie să coborâm din minte în inimă. *Eu dorm şi inima mea veghează* (Cânt. 5, 3). *A trimis Dumnezeu Duhul Fiului Său în inima voastră, care strigă: Avva Părinte* (Galateni 4, 6).

Începând să vorbesc despre rugăciunea care se lucrează cu mintea în inimă, cea mai bună rugăciune care se face prin întoarcerea minții în inimă, să auzim de la început pe Domnul, Care ne îndeamnă, zicând: *Iar tu când te rogi, intră în cămara ta şi închide uşa ei, roagă-te Tatălui tău în ascuns şi Tatăl tău, văzând în ascuns, îți va da ție la arătare* (Matei 6, 6). Cămara aceasta, după tâlcuirea Sfântului Dimitrie al Rostovului şi a altor Sfinți părinți, este inima noastră.

Şi dumnezeiescul Părinte Ioan Scărarul arată să închidem cămara inimii în timpul rugăciunii, apoi să uşurăm din când în când lucrul acesta al încordării, precum ne învață şi Sfântul Nichifor Pustnicul, zicând: „Să punem mintea cu atenția şi cu cuvântul rugăciunii acolo unde de obicei vorbim cu noi înşine, adică sub gât, în partea de sus a pieptului şi după aceea iarăşi să coborâm deasupra sânului stâng".

Nu trebuie să nesocotim această îndrumare, oricât de simplă şi de puțin duhovnicească ni s-ar părea. Trebuie neapărat să coborâm de la cap la inimă. De asemenea trebuie să ştim bine că puterea vorbitoare a inimii noastre este aşezată de Creatorul nostru în partea de sus a inimii. Aceasta este puterea prin care inima omului se deosebeşte de inima animalelor. Putere şi cap al sufletului este mintea, care chiar dacă este duhovnicească, ea însăşi îşi are locul ei de petrecere în creier.

De asemenea puterea cuvântului sau duhul omului, cu toate că este duhovnicesc, se află în partea de sus a inimii, care se găseşte sub sânul stâng, lângă sân şi puțin mai sus de el. Deci ca să se facă unirea minții cu inima, trebuie ca în timpul rugăciunii să ținem atenția şi memoria în acest loc, unde se află puterea grăitoare a inimii. Unirea minții cu inima constă în unirea cugetelor duhovniceşti ale minții cu simțirile duhovniceşti ale inimii.

Sfântul Teofan Zăvorâtul, explicând cuvântul Sfântului Simeon Noul Teolog despre rugăciune, zice următoarele: „În rânduiala firească de trecere de la cele din afară la cele dinlăuntru, adică la inimă, prima vamă care poate vătăma lucrarea rugăciunii, încercând să oprească mintea să coboare în inimă, este imaginația. De aceea, trebuie să ne păzim de aceasta cât mai mult posibil. Pentru a ajunge la adevăratul loc lăuntric, adică la inimă, să amintim pe scurt că cea mai simplă regulă a rugăciunii este să nu ne imaginăm nimic. Trebuie să cugetăm că Dumnezeu este Duhul cel desăvârşit, Care nu are nici formă, nici înfățişare. De aceea trebuie să ne străduim să ne rugăm lui Dumnezeu fără să ni-L închipuim. Gândurile sfinte şi închipuirea lor se produc în timpul

cugetărilor evlavioase. Totuşi, în unele cazuri din timpul rugăciunii, deoarece închipuirile imaginației țin mintea în afara inimii, chiar dacă acestea ar fi sfinte, în timpul rugăciunii atenția noastră trebuie să fie înlăuntru inimii. Închiderea cugetării în inimă este semnul de început al unei rugăciuni făcute cum trebuie. Aşa cum rugăciunea aceasta este calea pe care am urcat la Dumnezeu, tot aşa şi îndepărtarea rugăciunii de la inimă, îndepărtează de această cale. Prin urmare, cei care folosesc acest fel de imaginație în timpul rugăciunii, chiar de la început pun piedici la lucrul pe care l-au început cu râvnă".

Deci vedem că este foarte necesar şi folositor să ne păzim de orice fel de imaginație în timpul rugăciunii. Totuşi, ce este închipuirea sau imaginația? La această întrebare ne răspunde dumnezeiescul Părinte Grigorie Tesaloniceanul, care zice: „Închipuirea sau imaginația este organul lăuntric al simțirii lăuntrice a sufletului. Această închipuire este mai subțire decât simțirea, dar mai groasă decât mintea, şi de aceea se numeşte hotarul dintre minte şi simțire. Aceasta se mai numeşte şi "hârtie" a împăratului, adică a minții, pe care se scriu şi se zugrăvesc imagini lăuntrice, bune şi rele, ale simțirii" (Sfântul Nicodim Aghioritul). Aceasta este ecranul pe care se imprimă toate cele văzute cu ochii, cele auzite cu urechile, cele mirosite cu nasul, câte le-am gustat cu gura şi câte le-am atins cu simțul. De aceea şi Aristotel o numeşte "simțirea de obşte", fiindcă aceasta singură conține toate imaginile care au intrat din afară prin cele cinci simțuri ale noastre.

Dumnezeiescul Maxim Mărturisitorul zice: „Aşa cum trupul are ca lume lucrurile, aşa şi mintea are ca lume gândurile; şi precum trupul desfrânează cu trupul femeii, aşa şi mintea desfrânează cu ideea femeii în chipul trupului ei. Deoarece vede în minte înfățişarea trupului său amestecat cu acela al femeii... În chip asemănător se luptă mintal imaginile trupului său cu imaginea celui care l-a mâhnit... Şi acelaşi lucru se întâmplă şi cu alte păcate. Fiindcă cele ce le face trupul cu faptele în lumea lucrurilor, aceleaşi le face şi mintea în lumea gândurilor..." (*Filocalia,* Suta a treia de capete pentru dragoste, c. 53).

Prin urmare, cunoscând modul în care lucrează imaginația în diferite păcate şi cât de plină este aceasta de rele, trebuie tocmai de aceea să facem ceea ce ne învață cu dreptate dumnezeieştii Părinți: „Să arătăm mai multă grijă pentru paza imaginației, decât la înseşi organele simțurilor din afară". Mare grijă trebuie să avem la mişcările lăuntrice ale imaginației noastre şi să nu o lăsăm să aibă legătură cu aducerea aminte cu plăcere a lucrurilor văzute cu ochii, de cele auzite cu urechile, de aromele câte le-am mirosit, de mâncările dulci şi rele pe care le-am încercat cu gustul, de acelea pe care le-am pipăit mai înainte şi în general de orice păcat închipuit cu mintea şi care ne-a luptat cândva (Sfântul Nicodim Aghioritul).

Şi dumnezeiscul Părinte Maxim Mărturisitorul confirmă cele de mai sus, zicând: „Este mare lucru să nu fie cineva stăpânit de vreo patimă, când se află în fața lucrurilor care o provoacă, dar este mai mare lucru să rămâi nepătimaş în fața închipuirilor lor. Deoarece războiul dracilor împotriva noastră prin gânduri este mai mare decât războiul prin lucruri" (*Filocalia,* Prima sută despre dragoste).

A doua vamă a drumului care duce la cele dinlăuntru – şi de care trebuie să ne păzim – este cea rațională, gândul, mintea luată în sine ca putere cugetătoare şi de judecată... De această vamă trebuie să trecem fără oprire. Mai mult, trebuie să coborâm împreună cu mintea în inimă. Când unii se opresc la acest stadiu, ei ajung apoi la al doilea chip neîndreptățit al luării aminte în rugăciune, care se caracterizează prin faptul că mintea rămâne în cap şi voieşte să pună rânduială şi să se grijească de toate care există în suflet, osteneală însă pierdută, deoarece nu câştigă nimic. Acesta aleargă după toate, dar nu poate birui nimic, ci are numai înfrângeri. Aceasta este a doua formă de luare aminte şi a folosirii atenției în timpul rugăciunii, şi cine doreşte mântuirea sa trebuie să fie foarte atent şi să vadă paguba pe care o produce în sufletul său oprirea la acest stadiu. Totuşi, această a doua formă de rugăciune este cu totul mai bună decât prima, aşa cum noaptea cu lună este mai bună decât noaptea fără lună. Cuviosul Teofan numeşte acest fel de rugăciune a minții: „din cap", deosebind-o de cel de-al treilea, care este al minții în inimă sau al inimii unită cu mintea.

Cel de **al treilea fel de rugăciune** şi atenție se înfățişează astfel: Mintea în timpul

rugăciunii petrece fără ieşire în interiorul inimii şi de aici, dinlăuntrul inimii, înalță rugăciune către Dumnezeu. Aici se află toată esența lucrării. Deci, astfel – cum am arătat şi mai înainte – trebuie ca mintea să se coboare în inimă, goală de orice imaginație, adică fără închipuire fără să cugete ceva sensibil şi fără să aibă vreun gând lăuntric sau exterior, fie el chiar şi bun. Aceasta pentru că Dumnezeu se află în afară de cele simțite şi de cele cugetate şi mintea care caută să se unească cu Dumnezeu în rugăciune, trebuie să rămână în afară de toate cele simțite şi cugetate şi mai presus de toate acestea penru a ajunge la dumnezeiasca unire.

De aceea şi dumnezeiescul Părinte Nil Pustnicul zice: „Când te rogi, să nu-ți închipui dumnezeirea, nici să laşi vreo altă formă să intre şi să se întipărească în mintea ta”. Şi iarăşi, Sfântul Nicodim Aghioritul arată că la această întoarcere a minții în inimă şi la intrarea ei într-însa cu rugăciunea minții, trebuie să unim acestea trei: mintea, cuvântul lăuntric şi voința noastră, astfel încât aceste trei părți ale sufletului nostru să devină una şi această una să rămână trei. Pentru că în forma aceasta, omul, care este icoană a Sfintei Treimi, se amestecă şi se uneşte cu întâiul chip, potrivit mărturiei Sfântului Grigorie Palama, care zice: „Când mintea cea una devine întreită, rămânând totuşi una, atunci se amestecă cu unirea Sfintei Treimi, închizând drumul oricărei înşelări şi se află aşezându-se mai presus de trup, de lume şi de stăpânitorul lumii” (*Filocalia,* Despre rugăciune şi curăția inimii, cap. 2). Şi când omul ajunge la această fericire, adică să se unească cu Dumnezeu în acest chip în inima lui, atunci el însuşi îi aduce lui Dumnezeu toată făptura simțită şi gândită, căruia el îi este legătură şi cuprindere, după mărturia aceluiaşi Sfânt Părinte Grigorie.

Unii dintre asceții încercați au spus că „rugăciunea inimii este respirația sufletului, deoarece prin aceasta omul respiră în Duhul Sfânt. Din această respirație a sufletului în Duhul Sfânt începe în inima omului viața creştină”. Tot cel ce are rugăciunea inimii, se străduieşte ca în timpul ei, toate cuvintele rugăciunii lui să-l ducă până la simțirea inimii.

Sfântul Marcu Pustnicul, arătând că diavolul are mare ură pe cei ce se roagă lui Dumnezeu din inimă, zice: „Când va vedea diavolul că mintea se roagă lui Dumnezeu din inimă atunci vine cu ispite mari şi grele”.

Esența lucrării în timpul acestei sfinte şi din inimă rugăciuni – după învățătura Sfinților Părinți – este să stea cu mintea în inimă şi să strige către Dumnezeu: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă”.

Şi iarăşi, fiindcă unii întreabă dacă acelaşi lucru este lucrarea minții şi rugăciunea inimii, vom arăta cât mai pe scurt deosebirea dintre ele. Adică: rugăciunea minții este atunci când cineva se întăreşte cu atenția în inimă şi înalță de acolo rugăciunea către Dumnezeu. Iar lucrarea minții este când cineva aşezat cu atenția în inimă, prin pomenirea lui Dumnezeu îndepărtează tot gândul care ar încerca să intre în ea. Unii, în timpul lucrării rugăciunii se opresc în imaginație, alții în lucrarea minții în cap. Dar adevăratul pas îl fac cei care, trecând de aceste stadii, ajung la pacea inimii şi se ascund în ea. Prin urmare, după Sfântul Isaac Sirul, „inima este jertfelnicul gânditor al lui Dumnezeu” (cuv. 32).

Acelaşi Sfânt Părinte Isaac Sirul, arătând că liniştea şi cugetarea la moarte ne ajută la rugăciunea inimii şi la apropierea noastră de Dumnezeu, zice: „Fraților, să iubiți liniştea până ce va muri lumea din inima noastră şi necontenit să ne aducem aminte de moarte, deoarece prin aceasta putem să ne apropiem de Dumnezeu în inima noastră” (cuv. 34). Iar pentru marele folos pe care îl are omul la rugăciune, zice: „Cine doreşte şi vrea să vadă pe Domnul înlăuntrul său se grijeşte să-şi curețe inima prin neîncetata aducere aminte de Dumnezeu” (cuv. 43).

Învățături asemănătoare despre rugăciunea inimii ne dă şi Cuviosul Teofan Zăvorâtul, zicând: „Stai cu atenție şi cu frică de Dumnezeu în inima ta şi de aici adresează lui Iisus rugăciunea, din atâncul sufletului, şi, lucrând astfel, aşteaptă cu răbdare şi smerenie şi cu inimă înfrântă, cu simțire de pocăință, până ce va veni şi se va atinge de inima ta harul lui Dumnezeu şi va trezi în ea rugăciunea neîncetată, cea de sine mişcătoare, care murmură ca un pârâiaş şi care va fi pentru tine ca un paznic, care păzeşte inima de toată necurăția şi primejdia, după cuvântul Scripturii: *Păzeşte-ți inima mai mult decât orice, căci din ea țâşneşte viața* (Pilde 4, 23). Atunci şi

toată viața ta, în măsura în care este hotărâtă de inimă, va deveni curată şi luminoasă".

Şi Sfântul Episcop Ignatie Briancianinov, care a fost un mare lucrător al rugăciunii inimii şi a scris multe despre această rugăciune, îndemnându-ne să ne îndeletnicim cu rugăciunea lui Iisus, ne spune că această rugăciune are două părți care duc la rugăciunea curată, care este încununată de nepătimire sau de desăvârşirea creştinească la ostenitorii cărora Dumnezeu va binevoi să le-o dea.

În primul stadiu, cel ce se roagă este lăsat să se roage numai cu puterile sale. Harul lui Dumnezeu, fără îndoială, ajută pe cel ce se roagă, dar nu-şi descoperă prezența sa. În acest timp, patimile ascunse ale sufletului se pun în mişcare silind pe lucrătorul rugăciunii să se smerească. Biruințele şi înfrângerile se înlocuiesc unele pe altele, iar voința liberă şi neputința omului se arată în toată golătatea.

În stadiul al doilea, harul lui Dumnezeu îşi arată simțit prezența sa în lucrare, unind mintea cu inima şi dând putere pentru ca rugăcinea să se facă fără întrerupere, cu plângere şi cu căldură, din inimă. Această a doua rugăciune provine din prima. Acum atenția minții în timpul rugăciunii atrage inima în consimțire şi când se întăreşte rugăciunea, consimțirea inimii trece într-o unire a minții cu inima. În sfârşit, în timpul atenției care s-a unit cu rugăciunea, mintea coboară în inimă, pentru cea mai adâncă lucrare a rugăciunii.

Şi Sfântul Varsanufie cel Mare, arătând că prin osteneala şi prin întristarea inimii se câştigă rugăciunea inimii, ne sfătuieşte, zicând: „Sileşte cu durere inima ca să dobândească căldură şi rugăciune şi Dumnezeu îți va da să le ai pe cele două veşnic. Numai să ştii că uitarea le izgoneşte pe acestea, născându-se în noi din nepăsare şi lene".

De asemenea, Sfântul Isaac Sirul, marele dascăl al liniştii şi al rugăciunii inimii, arătând că cine va ajunge la adevărata rugăciune a inimii, va ajunge la sfârşitul tuturor lucrurilor bune, zice: „Când cineva se va învrednici de necontenita rugăciune a inimii, ajunge la capătul tuturor faptelor bune şi astfel devine lăcaş al Sfântului Duh. Dacă totuşi nu a primit încă harul Sfântului Duh, nu poate dobândi şi lucra cu uşurință această rugăciune" (Cuv. 85).

„Deoarece – zice în continuare sfântul părinte – aşa cum Duhul, care sălăşluieşte în vreun om, nu opreşte rugăciunea, fiindcă *Însuşi Duhul se roagă veşnic pentru noi cu suspine negrăite* (Romani 8, 26), atunci nici când doarme acesta, nici când este treaz, rugăciunea nu se întrerupe în sufletul său, ci fie că mănâncă, sau bea, sau doarme şi orice ar lucra şi chiar dacă ar dormi în cel mai adânc somn, bunele miresme ale rugăciunii din inima lui cresc fără întrerupere şi rugăciunea atunci nu mai are nici o întrerupere, nici capăt, şi în tot timpul se află în el. Ba chiar dacă ar înceta înlăuntrul său această rugăciune, totuşi în adâncul său lucrează necontenit.

Deci desfătarea celor curați este rugăciunea neîncetată, zice un oarecare dintre purtătorii de Hristos, fiindcă gândurile lor totdeauna sunt mişcări dumnezeieşti, iar mişcările inimii curate şi ale minții sunt glasuri blânde prin care îi cântă în ascuns Celui ascuns...".

Iarăşi, în continuare, arătând care este semnul celor desăvârşiți în rugăciunea curată a inimii, marele Părinte Isaac Sirul zice: „Când se mişcă în mintea sa pomenirea lui Dumnezeu, îndată inima lui se porneşte spre dragostea lui Dumnezeu şi ochii lui varsă lacrimi cu îndestulare, deoarece dragostea obişnuieşte să verse lacrimi din ochi când îşi aduce aminte de cel pe care îl iubeşte. Unui astfel de iubitor de Dumnezeu niciodată nu-i seacă lacrimile, deoarece continuu găseşte prilej care să-l ducă la această pomenire a lui Dumnezeu, încât şi în timpul somnului vorbeşte cu Dumnezeu, fiindcă dragostea aşa obişnuieşte să lucreze şi aceasta este desăvârşirea oamenilor din viața aceasta" (Sfântul Isaac Sirul, cuv. 85).

Şi iarăşi fiind întrebat dumnezeiescul Părinte Isaac Sirul despre semnul celor ce sunt desăvârşiți în curăția inimii, care se face pe cât este cu putință omului pe pământ, îndeosebi prin rugăciunea curată a inimii, acesta a răspuns: „Când cineva vede pe toți oamenii buni şi nu i se pare nici unul păcătos sau necurat, atunci în adevăr este curat cu inima". Deoarece altfel cum se poate împlini cuvântul apostolului, care zice că omul trebuie să socotească pe toți mai presus decât el, cu inimă curată (Filipeni 2, 3)? Şi al proorocului Avacum care zice: *Ochiul curat nu vede pe cele rele* (1, 13)?

PĂRINTELE CLEOPA ILIE ÎN DIALOG CU PĂRINTELE GALERIU
19 august 1994

Părintele Cleopa: Prin mijlocirea rugăciunilor Preasfintei Maicii Domnului, a Mântuitorului şi a tuturor sfinţilor, ne-am mai văzut o dată în această viaţă. Nu stiu dacă ne-om mai vedea. Eu îs un putregai.

Părintele Galeriu: Ştie Dumnezeu!

P.C.: Mă văd bătrân şi slab. Câţi ani aveţi?

P.G.: Am şi eu 76 la toamnă, în noiembrie.

P.C.: Mulţi înainte cu darul lui Dumnezeu.

P.G.: Ce-i mult...

P.C.: Moş Costache a păşit pe 83.

P.G.: La botez şi eu tot Costache sunt.

P.C.: Tot Costache!

P.G.: Zicem Constantin că ne-am mai boierit noi pe urmă, ca literatură.

P.C.: Sunteţi moldovean, Costache mă cheamă.

P.G.: Dar la buletin, oamenii ăştia m-au întors înapoi la buletin, după numele care mi l-a dat tata – Costache.

P.C.: Tare mi-a fost milă de mata şi dragoste când bietul patriah era bolnav şi l-au părăsit toţi. Cine era pe acolo? Numai părintele Galeriu în jurul lui. El alerga în toate părţile...

P.G.: M-am dus la spital şi la Sinaia, şi am zis: „Staţi liniştit, că vă întoarceţi înapoi! Noi ne ostenim să vă întoarceţi înapoi".

P.C.: Da, da, săracul...

P.G.: Pentru că n-aţi vrut să veniţi sfinţia voastră patriarh. Noi am apelat şi ne-am rugat... Nu era altă soluţie: ori Patriarhul Teoctist, ori Cleopa patriarh.

P.C.: Oare câtă ruşine şi păcat era să vezi un putregai în fruntea Bisericii?

P.G.: Ei!...

P.C.: Un putregai, un hârb legat cu sârmă...

P.G.: Dar ştiţi că am venit cu Părintele Anania, şi cu ăştia doi, care-s oameni mari acum...

P.C.: Aţi venit şi v-aţi spovedit şi n-am ştiut de ce aţi venit. Aţi venit cu scop. „Uite, trebuie să mergi la Bucureşti să te facă episcop!..." Ei, închipuieşte-ţi!

P.G.: Noi trei am venit atunci, precum ştiţi.

P.C.: Dar mi-a plăcut de Părintele Paisie, când m-am dus la el, i-am zis: „Nu cumva să aprobi!" Că el este duhovnicul meu. Şi când ne-am dus acolo [în chilia lui], am căzut în genunchi, dar bătrânul zice: „Domnul să vă miluiască, Domnul să vă păzească, Domnul să vă dea un colţişor de Rai, mulţumim lui Dumnezeu că aţi venit sănătoşi, să mergeţi sănătoşi, dar Cleopa nu pleacă de aici!" I-au bufnit râsul.

Apoi a venit altă delegaţie: Gherasim Cucoşel de la Buzău, şi apoi a venit stareţa din Agapia cu vreo 20 de maici...

P.G.: Eustochia.

P.C.: Eustochia, săraca, cu aprobare de pe la Iaşi: „Să vă duceţi la panacida eroilor şi să rămâneţi la Bucureşti!" Măi, câţi au venit! Eu, Preacucernice părinte, vă spun de la inimă. Eu am trăit în munţi. Eu am fost la oile mănăstirii 11 ani. Eu îs om sălbatic, trăit în păduri. Toţi munţii ăştia îi cunosc, şi apoi eu să mă duc în Bucureşti? Nici nu ştiu limbi străine. Dar Anania a zis: „Nu, că noi îţi aducem translatori" – cum se cheamă?

P.G.: Da, da. Traducători, tălmaci.

P.C.: Au spus că-mi pune uşieri, îmi pune...

P.G.: Păi aşa ne hotărâsem, cu Anania, cu Daniel, noi să ţinem administraţia. Noi trei să ne ocupăm de ea, iar cuvioşia voastră: cuvânt, slujbă şi reprezentare.

P.C.: Mânca-v-ar Raiul!

P.G.: Reprezentare. Acesta era planul.

P.C.: Mânca-v-ar Raiul!

P.G.: Ei, aşa a fost, dar Dumnezeu a rânduit altceva.

P.C.: Maica Domnului a rânduit, că nici nu visam una ca asta. „Ia uite, măi, ce-a căzut pe capul meu!" Apoi am zis: „Lasă, că ne ducem noi la Părintele Paisie şi faci ascultare de el!" Ei au crezut că Părintele Paisie este de partea lor.

P.G.: Da, da, da. Păi tot pe Părintele Paisie aţi întrebat şi de stăreţie, în '42-43. Tot pe dânsul l-aţi întrebat.

P.C.: Când au venit să mă ia, când tundeam oile. Mi-a scris bătrânul o carte poştală de la Cozancea, că abia în '48 a venit el aici: „Dragul tatei! Îmi spui că au venit să te ia la stăreţie după atâţia ani stând la oi. Să fii ca cum n-ai lua, ca cum n-ai da. Nu te bucura când te-or pune, nu te scârbi când te-or scoate!"

P.G.: Foarte important. Adâncă vorbă, înţeleaptă, cu dreaptă socoteală.

P.C.: Şi apoi au venit cei cu cancelaria mănăstirii peste două săptămâni. „Ei, te-ai răzgândit?" „Uite ce-mi spune bătrânul!"

P.G.: Ascultare.

P.C.: Săracul! Că la el am început la Cozancea, în '24.

P.G.: De la 12 ani. Eraţi tot la oi.

P.C.: La oile mănăstirii.

P.G.: Au reînfinţat acum Cozancea! Nu?

P.C.: Am fost. M-a trimis patriarhul anul trecut. A venit patriarhul aici cu trei mitropoliţi şi i-a spus lui vlădica Eftimie: „Te rog să iei pe Părintele Cleopa să-l duci la Victoria, la Sihăstria Voronei...".

P.G.: El [patriarhul] este din Tocirenii Vechi.

P.C.: Da. Victoria este la 4 km mai sus. Da, că el de acolo-i, de mic copil acolo. Era fratele Tudorel Arăpaşu, avea 12 ani când a venit acolo la părintele Ghedeon Rebenciuc.

P.C.: Mie îmi trebuia numai blagoslovenia stareţului. A grăit cu stareţul. „Îi dau voie, cum să nu!" Mi-a dat un ARO de aici, mi-a dat trei călugări, ca să mă ajute pe drum, şi am plecat şi am văzut Cozancea. Am văzut Paraclisul Părintelui Paisie în pădure, unde a pus el o cruce în 1920.

P.G.: După ce-a venit el din război. El a fost la război în '916.

P.C.: Da, în a doua mobilizare. Le-a dat cinci hectare de pământ la cei care au fost pe front, că au câştigat războiul şi au făcut România Mare. El i-a chemat pe fraţii săi, că avea cinci fraţi, şi le-a dat la toţi câte un hectar de pământ: „Eu mă duc la mănăstire să slujesc lui Dumnezeu, că m-a adus viu de pe unde am umblat!"

P.G.: El a ajuns până la Budapesta. Cu Ianoş Moşoiu.

P.C.: Da, da, da. A zis că cântau unguroaicele fel de fel de cântări cu aparate, când a intrat armata noastră, ca să le moaie nervii la ai noştri, ca să nu-i omoare. „Nu vă facem nimic rău!"

P.G.: Nu, nu, nu. S-au purtat creştineşte...

P.C.: El a venit şi a pus o cruce de stejar acolo, când a intrat în mănăstire. Când am văzut-o acum, o cruce aşa groasă de stejar lângă paraclisul lui în pădure, pusă de el în '920. Stareţul acesta nou, care este acum, a mai construit, dar casa la care am ajutat eu să se facă când eram militar, când am fost în concediu, nu mai era. Unde a fost casa părintelui Paisie, o vacă roşie păştea iarbă. Şi unde a fost casa lui Gherontie şi a lui Gherman Condurache, tot aşa. Tot era păşune. Eu ştiu cum era atunci. Şi când am ajuns acolo, m-a apucat un plâns...

În '37, când eram în armată, am venit într-o permisie la Cozancea. Mai aveam trei luni până la liberare, eram caporal, făceam la Botoşani, la transmisiuni. Părintele Paisie a vrut mult ca unul din noi, dintre fraţi, să rămână la el – Gherasim a stat şapte ani ucenic la el –, şi când a văzut că plec, a zis: „Să-mi spui mie, dragul meu, nu vrei să vii la mine ucenic?" Vă spun drept: fraţii mei muriseră aici la Sihăstria, Gherasim a murit în '33, şi Vasile în '31. Ştiau Psaltirea pe de rost, dormeau noaptea în sicrie, erau mari nevoitori. Şi-i zic: „Nu stau, că aici sunt aproape de casă

(numai vreo 5 km erau până la mine) şi acolo mă duc”...

El, când a văzut aşa – cânta cucul, era în luna lui mai –, a zis: „Eu te petrec până în marginea pădurii”, vreo doi km. Şi când am ajuns în marginea pădurii”, Părintele Paisie a zis: „Hai să facem un legământ!” „Hai!” Dar eu nu ştiam ce legământ. „Hai să facem întâi trei metanii!” Şi am făcut trei metanii până la pământ şi el a zis aşa: „Doamne, dacă băiatul acesta va muri înaintea mea, să fiu la capul lui. Iar dacă voi muri eu înainte, să fie el la capul meu!”

Şi apoi eu am fost la capul lui.

P.G.: Asta era la Cozancea, acolo...

P.C.: Da. În pădurea Cozancea. A fost legământ. Şi el a spus aşa: „Dacă nu vii frăția ta aici, el avea 30 de ani la Cozancea, am să merg eu la Sihăstria”. Şi în ’48 cu Părintele Chiril Şaramet, care a plecat la Sfântul Munte, numai ce văd că vin amândoi. Au intrat prin clopotniță şi „Gata!” Du-te la Iaşi şi vorbeşte cu vlădica Valerie, că vrem să venim aici!”

P.G.: Valerie Moglan.

P.C.: Moglan, săracul. El m-a făcut arhimandrit.

P.G.: Iar Galaction Cordun v-a hirotonit.

P.C.: Galaction Cordun.

P.G.: Şi pe mine tot el.

P.C.: Tot el? Da, el. Era starețul Mănăstirii Neamț pe-atunci.

P.G.: Da, da, da.

P.C.: Vlădica Valerie, era plină biserica de lume când m-a făcut arhimandrit, mi-a dat bățul lui de episcop în mână, m-a pus în strana lui şi a spus la popor. „Na acest toiag. Cine ascultă de sfinția ta, de Dumnezeu ascultă. Cine nu, poți să-l bați cu toată pădurea, că om nu-l mai faci”.

P.G.: Ai văzut?

P.C.: Aşa a zis.

P.G.: Foarte înțelept a gândit. Oameni cu moştenire veche. Cu aşezare duhovnicească şi moştenire veche.

P.C.: Îi am la pomelnic. Cât pot pomeni, şi-i mai țin minte... Eu în ’24 am plecat la Cozancea şi în ’29 am venit aici la Sihăstria. Cinci ani am stat acolo. Dar în Bucureşti unde stați?

P.G.: Stau în curtea bisericii la Sfântul Silvestru. Am o căsuță mică lângă clopotniță.

P.C.: Eu nu ştiu unde-i Sfântul Silvestru.

P.G.: Pe lângă Piața Galați.

P.C.: Am stat duhovnic la Patriarhie atunci când m-a adus din pădure. Patriarhul m-a ținut vreo 4-5 luni. M-a pus de am predicat la toate mănăstirile. Mi-a dat autorizație cu viza Ministerului de Interne şi mi-a spus să mărturisesc toate mănăstirile din jurul Bucureştiului. Am început cu Țigăneşti şi pe urmă Căldăruşani, Pasărea. La Pasărea am fost arestat. Eram cu Arsenie, ucenicul meu.

P.G.: A! Cu Arsenie Papaciuc.

P.C.: Noi eram trimişi străini pe acolo. Nu mai fusesem niciodată. Un preot de acolo a spus la miliție că eu sunt duhovnicul comandantului partizanilor din munți.

Şi numai cum eram la un Sfântul Maslu la Mănăstirea Pasărea – era din Bucureşti lume multă, că Pasărea avea vreo 400 şi ceva de călugărițe –, când terminam Sfântul Maslu, numai vin doi plutonieri cu pistoale automate: „În numele Legii sunteți arestați! Urmați-ne!”

Am dat jos crucea, felonul, epitrahilul şi i-am urmat. „Buletinele!” Ne-au scos pe poarta aceea de către apus; era în timpul prăşitului. Era poarta aceea pictată de Protcenco: „Bine este cuvântat cel ce vine întru numele Domnului”.

P.G.: Păi până a ajuns să-l primiți la Sihăstria, el pe acolo sărmanul a rătăcit: la Căldăruşani, Pasărea. Picta câte o iconiță, săracul...

P.C.: Da. Şi ne-au dus la Afumați. Ne-au cerut buletinele. Noi aveam delegația Patriarhiei, semnată de patriarhul: „Părintele Ilie Cleopa cu ucenicul său, Arsenie Papacioc, sunt delegați de noi să meargă prin mănăstiri pentru predici, pentru îndrumări duhovniceşti şi spovedania soboarelor”.

Dar ei nu ne-au cerut delegația Patriarhiei, ci buletinele. Dar buletinele noastre, fiind noi de atâția ani în munți, nu erau vizate. Şi când mergeam încolo, unul mergea înaintea noastră şi unul în spate. Oamenii se puneau în coada sapei şi întrebau: „Oare unde îi duc pe preoții ăştia?"

Dar eu îi spun lui Arsenie: „Aşa, Arsenie, din pustie la Patriarhie şi de la Patriarhie mergem la puşcărie!" Dar Arsenie avea 14 ani de închisoare: „Taci, măi frate, zice, suntem trimişi de şeful Bisericii. Poate să mă împuşte acum!"

P.G.: „Suntem în ascultare!"

P.C.: „Suntem pe drumul ascultării". El era întărit, săracul. Aşa. Încep cercetările. Erau ofițeri acolo, la Afumați. Întâi pe mine. „De unde eşti: Câtă şcoală ai? Unde ai făcut? N-ai neamuri în străinătate?" Şi pe urmă mă întreabă: „De ce ai stat în pustie?" „Să mă rog lui Dumnezeu!" „Dar în mănăstire nu puteai?" „Am fost prea obosit şi m-am dus în pustie".

Când a terminat cu mine, îl ia pe Arsenie. Arsenie avea hârtie de la Aiud că i-a dat drumul, că el făcuse la Aiud închisoare. „Dumneata ai fost arestat". „Da, dar uite, nu mi-ați dat voi drumul?" „Şi de ce ai plecat în pustie?" „După starețul meu, să mă rog. Să mă învăț rugăciunea!"

Dar ei ne luaseră buletinele şi nu erau vizate: „Trebuie să plătiți atâta taxă, că nu-s vizate buletinele!" Dar n-aveam nici un franc la noi. „Lasă că o plătiți voi!", ne-au zis.

Maicile au venit cârd – erau sute de maici venite – tocmai acolo, la 15 km, şi strigau în gura mare: „Dați-ne duhovnicii! Dați-ne duhovnicii! Dați-ne duhovnicii!"

Şi stareța de la Pasărea a zis: „Da. Ne-ați furat grâul de la arie. Ați luat oamenii ăştia sfinți, care au venit din pustie!...". Şi acela spunea: „Taci, maică!" Mămucuță, se sfădea cu aceia.

Apoi stareța a dat telefon la patriarh. Patriarhul era la băi, la Olăneşti, cu Gheorghiu Dej. „Părintele Cleopa cu ucenicul sunt arestați la Pasărea". Ehei, când a auzit patriarhul, el ținea mult la mine. Îl am în memorie.

Au venit apoi doi ofițeri de la miliția centrală cu motocicletele şi, când au intrat acolo, au întrebat:

– Măi, care-i mai mare aici?

A strigat acela:

– Eu. Era şeful secției.

– Măi, ce-ați făcut voi aici ştie şi Londra şi Washingtonul! De ce ați arestat călugării ăstia?

– Avem informații...

– Să vă ia d... pe toți aici! Știți voi cine-i Iustinian Patriarhul? Măi el este părintele țării, cu Gheorghiu Dej. Ăştia sunt delegații Patriarhiei.

Că ei n-au cerut delegația Patriarhiei, au cerut buletinele. Am dat buletinele. Când au venit aceia au spus:

– Părinților, aveți delegația Patriarhiei?

– O avem – era la mine –, dar nu ne-a cerut-o, au cerut buletinele.

– Ia scoateți voi!

Când au văzut aceia, semnat de patriarhul şi viza ministrului de Interne, au început să se scuze:

– Nu eu! Nu-s vinovat eu! Acela. Acela.

– Părinților, vă duceți în mănăstirile în care aveți aprobare. Faceți tot ce-a spus patriarhul! Toți aceştia care v-au arestat vor fi pedepsiți!

Că s-a făcut mare propagandă în ziua mare, că a venit soborul mănăstirii.

P.G.: Făcuseră agitație, şi asta lor nu le convenea.

P.C.: Noi nu fusesem niciodată pe acolo în viața noastră. Era prima ocazie. Ne-au dat buletinele şi când ne-am întors, maicile, unele cântau, altele plângeau. Ne-au adus şi am ajuns noaptea înapoi. Nu luaserăm nici o lingură de apă de joi seara, cum am ținut noi predică. Am slujit în biserică, am ținut predică...

P.G.: Cu ascultare şi în măsura ascultării.

P.C.: Şi acuma după masă aveam de spovedit, când ne-au luat ei. Şi când ne-a adus acolo,

săraca stareță! O stareță bătrână era...

P.G.: În ’48, iertați-mă, am fost acolo ca într-un fel de pelerinaj. Vreo două maşini şi cu preotul Mihail Ştefan, şi era acolo duhovnic Mina Prodan. El era duhovnic acolo.

P.C.: El. L-am mărturisit. Mina Prodan era duhovnic.

P.G.: Că a şi murit aici aproape, pe brațele Preacuvioşiei voastre.

P.C.: Eu l-am mărturisit.

P.G.: Că mi-ați spus o vorbă mare şi de Mina Prodan, că aşa cum l-a făcut mama lui a rămas toată viața. A fost un duhovnic.

P.C.: Om duhovnicesc, săracul! Când am venit eu cu maicile de la Afumați înapoi, cu atâtea sute, seara, el era cu vreo 30 din cele bătrâne: „Eu n-am putut să mă duc cu aiestea bătrâne. Am rămas cu ele acasă!” El ne-a ieşit înainte.

Şi au venit săracele cu maica stareță: „Haideți la stăreție! Uite, aveți cheile de jos, de sus!” Dar nişte maici au zis: „Maică stareță, nu i-au luat ziua, că se face tulburare mare, dar poate o să-i ia noaptea. Să meargă la noi. Eu am un secret în pod”.

P.G.: Cum a stat şi părintele Argatu ascuns 11 ani.

P.C.: „Şi să meargă să-i ascundem, să nu-i ia noaptea”. Eu eram mai prost, că eu dacă n-am făcut închisoare, dar Arsenie săracul prin câte a trecut, a zis: „Nu, măi fraților. Suntem oficiali. Dumnezeu care ne-a păzit ziua, ne va păzi şi noaptea. Stăm aici. Cum vrea Dumnezeu!”

Şi dacă a zis Arsenie, m-am lăsat după el, că el era încercat, săracul.

P.G.: Avea încercare mare...

P.C.: Fratele său a fost general. Când l-au împuşcat atunci, la Râşnov.

P.G.: Atunci o fi fost în timpul lui Armand Călinesc sau mai târziu?

P.C.: Şi el era cu frate-su, Radu. Frate-su a fost general pe timpul regelui. Erau 300 şi i-au dus la Râşnov, aproape de Zărneşti, şi au făcut, un mormânt de vreo 100 de metri de lung şi de 2-3 metri adânc. Şi i-au adus şi i-au legat pe toți la ochi pentru împuşcare. Numai când să-i împuşte, când toți erau legați la ochi, numai să cadă acolo în morminte, că acolo îi îngropau, au venit doi călăi: „Stați, măi, stați! Jumătate se împuşcă. Jumătate merg la Aiud”.

Şi când au numărat să împuşte în lotul acesta, Arsenie a căzut liber şi frate-su să fie împuşcat. Frate-su, când a văzut că i-au împuşcat pe toți la frunte, când a văzut că-i împuşcă, atâta a zis: „Măi Angheluță, ai grijă de copiii mei!” Şi a căzut jos şi s-a dus. Aşa s-a despărțit de frate-su. Mi-a spus, săracul. Ehei, prin câte a trecut!

Şi apoi ne-a luat soborul să ne dea de mâncare. Am gustat ceva, dar nu mai puteam. Era pe la miezul nopții. Şi numai ce vin nişte maici cu nişte ciomege în mână: „Maică stareță, îi ducem noi până la Patriarhie, ca să nu-i aresteze”. Dar Arsenie a spus: „Stăm pe loc! Cum va vrea Dumnezeu!” că delegația era la noi. Era cam aproape ora 12 şi am adormit. El într-un birou şi eu dincoace. Aici era un epitaf cu Adormirea Maicii Domnului şi avea o candelă. Şi când mă trezesc eu pe la ora 1-2, aud jos la parter vorbind. „Arsenie, a venit securitatea!” El avea cheile la dânsul, şi de jos şi de sus. Noi eram la al doilea etaj. Dar el, mai îndrăzneț, s-a dat jos tiptil şi s-a dus la uşă. Când ajunge la uşă, glas de femei. Când deschide uşa, au strigat: „Văleu, dar nu dormiți? Noi vă păzim aici, suntem 20 de serviciu!”

În jurul palatului erau 20, gardă. Opt erau la clopote, ca în caz că vine securitatea să tragă clopotele, că satul Pasărea era anunțat: „Au venit doi pustnici din pădure. Sunt arestați”. Că-i un singur drum de la Pasărea care merge la Brăneşti. Numai pe acolo trebuiau să vină maşinile. „Dar în Biserică de ce-i lumină?” am întrebat. „Îi priveghere de toată noaptea, de aseară. Stareța a pus. Acum au terminat pravila şi de acum citesc la Psaltire până-n ziuă”.

Când vine la mine, îmi spune: „Măi frate, măi, toată mănăstirea-i trează. În biserică este slujbă de aseară. Sus la clopote sunt opt maici, să tragă să audă comuna, să iasă înaintea securității. Satul era pus tot în picioare”. Eu am zis: „Dacă ei se roagă, dormisem vreo două ceasuri, hai să ne rugăm şi noi!” Am scos şi eu Psaltirea. Ceaslovul şi ne-am rugat. Ele până dimineață au stat cum le-a pus stareța.

Când deodată apar doi generali. Îl ia pe Arsenie:

– Cum te cheamă?

– Arsenie.

– Unde sunt călugării cei doi, care au fos duşi ieri sub escortă la Afumaţi?

– Eu îs unul.

– Dar celălalt?

– Stareţul meu, este sus acolo.

– Părinţilor, noi suntem de la securitatea generală. Toţi aceia care v-au pedepsit pe dumneavoastră, sunt pedepsiţi. Dvs. aţi fost oficiali aici, nu hoţi. Să fiţi liniştiţi, căutaţi-vă de serviciu, cum scrie pe delegaţie!”

Am mai fost pe urmă la Zamfira, Suzana, Cheia; erau mănăstiri la care însă nu fusesem.

P.G.: Vedeţi, Părinte Cleopa, eu ţin minte o vorbă de la Patriarhul Iustinian. Chiar în anul acela când a ajuns patriarh – eram la Ploieşti –, şi a venit şi ne-a vorbit. El mereu spunea: „Politica, lăsaţi-mă pe mine s-o fac, dvs., preoţii, vedeţi-vă de slujbă!” Or, ce înţelegea el prin asta? El îşi dădea seama că o să fie puşi mulţi din ei la cazne, la ispitiri. Dacă ar fi fost aşa, ca el să facă politica, ştia, era şi patriarh, noi scăpam de multe rele, de multe ispitiri.

P.C.: Da, da, da. Eram în palat la el şi-mi zice: „Părinte Ilie, ia epitrahilul, că am să-ţi spun ceva!” Se spovedea.

*

P.C.: Cine mai este la biserica Sfântul Vasile?

P.G.: Acum sunt nişte preoţi tineri.

P.C.: Ţin minte că m-aţi pus să vorbesc în biserică...

P.G.: Aţi vorbit întâi în biserică, apoi la cimitir...

P.C.: Apoi a venit o înmormântare.

P.G.: La cimitirul Viişoara. Şi cum Duminica se adună creştinii şi merg la mormintele lor, a venit multă lume. Câteva mii erau. Este cimitirul principal al oraşului.

P.C.: Da, de pe un mormânt acolo am vorbit.

P.G.: Şi v-aţi suit pe o piatră de pe mormânt, şi aţi vorbit la mulţimea aceea *Drumul sufletului după moarte.*

P.C.: Da, da, da.

P.G.: Şi pe urmă am revenit în biserică şi aţi vorbit şi la altă adunare, că aveam adunări după amiază. Şi apoi am mers la doctorul Grigoriu...

P.C.: Grigoriu, săracul!

P.G.: S-a dus şi el. Apoi am plecat împreună la Vladimireşti. Am mers acolo să mai potolim duhurile acolo.

P.C.: Că era cu deasa împărtăşanie.

P.G.: Păi da, da, săracii, cu Părintele Ioan, cu maica Veronica, că şi acuma iar se mai agită duhurile acolo. Se mai tulbură.

P.C.: Mi-a spus bietul Prea Sfinţitul Casian.

P.G.: Iar se mai tulbură duhurile. Dar se luptă să le potolească.

P.C.: Bietul episcop se luptă. A pus condiţii să nu se împărtăşească mai des de 40 de zile. A arătat de la Sfântul Simion Tesaloniceanul...

P.G.: A pus aşezământ bun.

P.C.: A scos pe Ioan şi Ioan s-a dus în Ardeal.

P.G.: Da, este la Recea. Da. Trebuie pus aşezământ Apostolic şi patristic, părintesc. Succesiunea trebuie să fie Apostolică şi Patristică...

P.C.: Aşa este. Da.

P.G.: Şi prin Sfinţii Părinţi.

P.C.: Săracul Părintele Galeriu, cum am să stau acum, dacă te duci? Îmi pare rău.

P.G.: Câte am petrecut împreună şi mare bucurie am avut când aţi plecat a doua oară în pustie, că aţi plecat cu *Sbornicul* adus de mine şi v-a adus multă mângâiere.

P.C.: *Sbornicul* îl am şi acuma la casa din deal. Prima dată Gheorghe Roşca mi l-a dat.

P.G.: Bietul Părinte Gheorghe Roşca era duhovnicul nostru. Şi al lui Todiraşcu şi al lui Alexandru Mironescu şi al lui Virgil Cândea... Păritele Petroniu când a aranjat biblioteca de la Mănăstirea Neamţ a găsit Sbornicele acestea trimise de cei de la Mănăstirea Valaam, unul din 1936 şi altul din 1938, „Rugăciunea lui Iisus" (Cum se potriveşte rugăciunea lui Iisus pentru omul de azi). Şi Părintele Petroniu ni le-a dat nouă şi noi am dat ceva gologani de le-a tradus în româneşte. Asta-i, cum s-ar zice, activitatea noastră tainică. Tainică, cum s-ar zice, când nu era voie. Înțelegeți?

P.C.: Da.

P.G.: Şi atunci le-am răspândit. Şi primul Preacuvioşiei voastre vi l-am adus.

P.C.: Eu l-am avut cu mine atâția ani. Atâta-i însemnat şi-i făcut!...

P.G.: Da, că acolo-i vorba de Agapie Orbul, de Teofan Zăvorâtul, de Ignatie Briancianinov, de toți oamenii ăştia duhovniceşti...

P.C.: De toți, toți, toți. Eu unde citeam, tot puneam semne...

P.G.: Stareții de la Optina, de la Valaam, primii părinți: Isaac Sirul, Efrem Sirul...

P.C.: Unde am stat, pe rădăcinile brazilor, mamă! Mi-aduc aminte, Sbornicul a fost cu minte. Psaltirea, Ceaslovul, Sbornicul, şi am avut o Sfântă Scriptură, aşa mi-aduc aminte, cărțile care au fost cu mine, dar acesta ştiam că-l am de la sfinția voastră.

P.G.: M-am mângâiat aşa, că ne-a legat Dumnezeu, ne-a legat cu atâta fericire.

P.C.: Au venit doi pădurari aici, unul Crăciun şi unul Popa, tocmai de unde am stat eu, de la Vadul Negrilesei. Au găsit bordeiul meu, unde am stat în pustie, dar risipit. Şi unul, chiar în postul lui, mi-a zis: „Părinte, îl facem nou, îl facem tot, vii să-l vezi!" „Măi băieți, nu mai pot!" „Nu! Te ducem cu maşina, că maşina merge până la Muntele Vărăria". Dar de la Vărăria mai mergi 5 km şi vreo 3km în stâncă.

„Părinte, zice, un brad în fundul bordeiului cu o cruce pe el". Acolo stătea cutia cu Preacuratele Taine. E o taşcă şi o cruce de chiparos sculptată frumos...

P.G.: Cum zic savanții: „Trusa".

P.C.: Aceea a fost cu mine nouă ani, am purtat-o pe unde mă duceam, că nu ştiam unde am să mor. Mi-aduc aminte. A venit Crăciun acela şi a spus: „Părinte, tare am dori să vii numai să-l sfințeşti". Şi le-am spus: „Măi băieți, nu mai pot!" „Noi vă ducem cu maşina până la Vărărie şi de acolo înainte vă ducem cu o căruță cu două roate până la bordei".

P.G.: Acolo ați avut bordeiul...

P.C.: Acolo mi-a făcut bordeiul pădurarul Maxim Dumbravă cu feciorul lui, Ilarion. A săpat în pământ o groapă mare şi apoi a pus bârne de fag deasupra. Şi pe bârnele de fag a pus flotări de brad, ca şi cum ar fi carton gudrunat, şi apoi a pus pământ deasupra şi apoi a semănat brad mărunt şi a pus frunze de brad, puzderie. Puteai să treci de o mie de ori peste mine şi nu ştiai că acolo este o jivină de pământ. Eu aveam uşița numai atâta de mică [50/50 cm], îmbrăcată cu muşchi verde, că acolo erau multe pietre cu muşchi, şi nu-ți dădeai seama. În fundul bordeiului ardea candela la Preasfintele Taine. Era un brad şi o cruce făcută de el unde am pus cutia cu Sfintele Taine. Şi au spus: „Bradul cu crucea este şi acuma. Dar bradu-i mare, voinic, şi tare am vrea să facem acolo un schit!" Acolo a vrut să mă omoare vrăjmaşul într-o noapte, în Postul Crăciunului.

P.G.: Când ați auzit ca nişte tancuri, aşa!

P.C.: Da a venit un rabin cu maşina de alamă, cum n-am mai văzut în lumea asta era în Postul Crăciunului. Şi eu eram la pravilă, drept la miezul nopții. Şi a început un cutremur: *Dudududu! Dudududu! Dudududu! Dudududu!* Eu am zis că-i cutremur. Când am auzit aşa huruind, întâi am zis că-i cutremur. Dar afară era lună. Şi când dau să deschid uşa, numai ce să văd o maşină de alamă, nu înaltă. Avea mii de roți. Şi deasupra un rabin cu o pălărie. Ochii jumătate

negri, jumătate albi. Maşina aceea mergea încet-încet. Şi când a vrut să intre în bordei, eu am luat crucea în mână şi m-am dus unde erau Sfintele Taine, că zice Sfântul Metodie al Constantinopolului: „Dacă ai Sfintele Taine cu tine, ai pe Hristos viu!”, că-i Trupul şi Sângele Lui.

Eu am prins bradul în braţe şi am zis: „Doamne Iisuse, nu mă lăsa!” Atâta am zis. N-am vorbit cu el. Şi el când a intrat, a zis apăsat: „Ce cauţi aici?” Se cutremura pământul. Eu n-am vorbit. Şi am zis: „Chiar de mă omoară, eu să mor cu Sfintele în braţe”.

A început a se da înapoi. Şi eu aveam un şipot mai în vale, cum e cristalul. Şi când a ajuns pe malul acela, s-a dat peste cap. Şi când a huit odată, până a doua zi la ora unu mi-au huit urechile. Şi s-a dus şi nu l-am mai văzut.

Îmi aduc aminte, mai erau două săptămâni şi o zi până-n Crăciun. Asta era prin 1953-54.

P.G.: Asta nu-i exact ca la Sfântul Ilie la Horeb? Când s-a făcut vârtej mare şi Dumnezeu nu era în vârtej. Şi s-a făcut cutremur şi Dumnezeu nu era în cutremur, şi foc şi nu era, ci era în adiere de vânt subţire. Vezi, diavolul aşa a venit, în cutremur şi foc şi-n vârtej. Asta-i deosebirea între cel rău şi Dumnezeu. Şi cu Sfintele Taine. Asta-i grozavă.

P.C.: M-am prins cu braţele de bradul unde eram şi am stat aşa. Şi după ce-am văzut că s-a dus, s-a auzit un huiet mare. Şi-a dat drumul în prăpastia aceea, că era aproape de bordei la câţiva metri... Şi pe urmă am început a mă ruga, m-am liniştit şi m-am pregătit de împărtăşanie. Mă întâlneam cam la 2-3 luni la muntele Scrânciobul cu bietul Arsenie Papacioc, cel cu barbă mare. El s-a îmbolnăvit cu mine în pustie şi l-am dus la o bătrână, Victoria Bălan.

Şi când veneam, ne întâlneam la muntele Scrânciobul, ne mărturiseam amândoi. El se împărtăşea, avea şi el Sfintele şi eu, ne iertam şi eu plecam la bordeiul meu, el pleca la muntele lui. Mi-aduc aminte prin câte ne-a trecut mila Domnului! Dar când ne-am despărţit, am jurat pe Evanghelie, aveam un Noul Testament: „Dacă te prinde pe sfinţia ta, să nu spun nimic, ca să nu zică că suntem organizaţie”.

P.G.: Da, da, că dacă erau doi-trei, înseamna că era organizaţie. Ce vremuri au fost acelea! Vai de mine!...

P.C.: Doamne, prin câte ne-a trecut mila Domnului!... şi apoi bietul patriarh Iustinian ne-a căutat mult, cu acte, dar nu mă găsea. A trimis pe Daniil Tudor, pe Părintele Petroniu şi pe Emilian Olaru, pe care l-am lăsat la Mănăstirea Slatina. Eu am zis că plec la spital. N-a ştiut nimeni. Noaptea am plecat. Săracul, a murit şi el.

P.G.: S-a dus. Pe câţi am petrecut, săracii!... aproape o jumătate de veac.

P.C.: Ei, când au venit, m-au căutat mult, Părintele Emilian ştia că eu am stat la bătrânul acela, Neculai Moratanu, pe Muntele Clădita. Eu am stat câteva luni acolo şi l-a adus pe Arsenie la mine. L-au adus fraţii Axinte, au murit şi ei. Şi el a venit îmbrăcat – el avea barba mare, ca la sfinţia voastră –, a venit îmbrăcat în femeie, numai ochii i se vedeau. O mătuşă, îmbrăcată cu fustă şi cu batic. Când a ajuns la mine, a căzut în genunchi şi a zis: „Iertaţi-mă!” „Dar mătuşa de unde-i?” Eu n-am ştiut că-i dânsul, că nu se vedea. „Aista te caută de mult!”

El a auzit de mine şi m-a căutat să mă găsească. El a fost arestat la Seminarul Neamţ, era părintele spiritual al seminarului. Un om al lui Dumnezeu l-a dus până la Timişoara şi i-a spus: „Du-te unde ştii, că am ordin să te arestez!” Şi el a venit să mă caute pe mine. Şi a căutat în toate părţile până m-a găsit, săracul. Când m-a găsit a leşinat de plâns. Eu l-am primit în mănăstire. Fratele Anghel îl chema. L-am călugărit, l-am făcut diacon, preot, duhovnic. Îi tocmai la Techirghiol acum.

P.G.: Acolo-i el.

P.C.: El acum la bătrâneţe ar vrea să vină să moară aici. El are 80 de ani în capăt.

P.G.: Da, aşa, că-i în ’914.

P.C.: Da, da, săracul. Şi vlădica a spus: „Mă rog, nu-l chema, că-i de mare folos, că-l cunoaşte atâta lume”.

P.G.: El a pătimit mult, Părintele Bejan de la Hârlău, de asemenea, Părintele Ioan Negruţiu, care-i duhovnic la Timişeni. Ştiţi, sunt oameni duhovniceşti...

P.C.: Trecut prin multe...

P.G.: Părintele Bejan, din ’41 până în ’89 aproape numai în închisori a trăit. Jumătate de veac. Nu este altul la măsura lui. Îi de-o seamă cu sfinția voastră, în ’912 născut.

P.C.: Îi de la Hârlău, săracul... Bietul Părinte Galeriu... Cine ştie dacă ne-om mai vedea în viața asta! Uite, ne-am văzut acum. Mulțumim Preasfintei Treimi şi Maicii Domnului că ne-am mai văzut. Şi eu, numai mila Domnului ştie cât mai am de trăit.

P.G.: Aşa este. Doamne ajută şi Maica Domnului... Stăm oleacă în genunchi să puneți epitrahilul pe noi.

P.C.: Domnului să ne rugăm!

P.G.: Doamne miluieşte!

P.C.: Darul Domnului, Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, pentru rugăciunile Preacuratei, Preabinecuvântatei, slăvitei Stăpânei noastre Născătoarei de Dumnezeu şi pururea Fecioarei Maria, cu puterea cinstitei şi de viață făcătoarei Cruci, cu apărările cinstitelor, cereştilor netrupeşti puteri, cu ale cinstitului mărit Prooroc Înaintemergătorului şi Botezătorului Ioan, ale Sfinților măriților întru tot lăudaților Apostoli, cu ale Sfinților măriților mari dacăli ai lumii şi ierahi: Vasile cel Mare, Grigorie Cuvântătorul de Dumnezeu şi Ioan Gură de Aur; Atanasie, Chiril şi Ioan cel Milostiv, Patriarhii Alexandriei; Nicolae de la Mira Lichiei, Spiridon al Trimitundei, marele făcător de minuni; cu ale Sfinților măriților Grigorie, Arhiepiscopul Neocezareei, Amfilohie, Episcop de Iconia, Averchie cel întocmai cu Apostolii, Episcopul Ierapolei; Marele făcător de minuni Ambrozie al Mediolanului, Grigorie al Nyssei, Grigorie al Tesalonicului, Simion al Tesalonicului, Simion Noul Bogoslov, şi ale tuturor sfinților măriților Ierarhi; cu ale Sfântului Slăvitului Apostol Întâiul Mucenic şi Arhidiacon Ştefan, cu ale sfinților măriților marilor mucenici Gheorghe purtătorul de biruință; Dimitrie, Izvorâtorul de mir, Teodor Tiron, Teodor Stratilat, Mina şi Ioan cel Nou, cu ale sfinților măriților 40 de mucenici, chinuiți în iezerul Sevastiei, cu ale sfinților măriților mari mucenici doctori fără de arginți, Cosma şi Damian cei din Asia, Cosma şi Damian, Chir şi Ioan, Pantelimon şi Ermolae, Samson, Mochie, Anichit, Diomid, Talaleu şi Trifon, Agapit şi Pavel, Haralambie şi Mina şi ale sfinților tămăduitori fără de arginți; cu ale tuturor sfinților măritelor mari muceniţe şi fecioare Tecla, Irina, Varvara, Ecaterina, Fevronia, Anastasia Romana, Filofteia, Paraschiva, Pistis, Elpis şi Agapis şi maica lor, Sofia, cu ale tuturor sfintelor bunelor biruitoarelor muceniţe; ale Preascuvioşilor Părinților noştri: Antonie cel Mare, Arsenie cel Mare, Macarie cel Mare, Efrem Sirul, Isaac Sirul, Teodor Studitul; mărturisitori: Visarion Sarai, Maxim şi Ioan Damaschin, ale Preacuvioasei maicii noastre Parascheva şi Teodora de la Sihla, ale Sfântului Ierarh Calinic de la Cernica, Preacuviosul Siluan, Herman de Alaska, Iov de la Sfânta Mănăstire Pociaev, cu ale sfinților a căror pomenire astăzi o săvârşim, ale Sfinților şi Drepților dumnezeieştilor Părinți Ioachim şi Ana şi pentru ale tuturor sfinților, să vă dăruiască Prea Bunul Dumnezeu, bunătate, bucurie, sănătate, linişte sufletească şi multă răbdare şi cu mila şi cu îndurările Lui să ne vedem cu toții la Rai. Amin.

PĂRINTELE CLEOPA ILIE ÎN DIALOG CU SORIN DUMITRESCU

septembrie 1994

Părintele Cleopa: Ce căutați aici, mânca-v-ar Raiul? Eu sunt moşu’ Putregai, moşu’ Putregai, moşu’ Putregai; aşa mă mai cheamă pe mine; 83 de ani, patru operații, o mână ruptă, sufăr cu inima; am de mărturisit o sută de călugări, că-i vineri – vinerea-i molitfă...

Sorin Dumitrescu: Părinte Arhimandrit, el e redactorul-şef de la „Anastasia”, Bucuroiu îl cheamă.

P.C.: Cum îl cheamă?

S.D.: Răzvan Bucuroiu.

P.C.: Am crezut că-l cheamă Coroi, că a fost un bandit pe-aici, Coroi...

S.D.: Şi cel de aici, cu „buhaiul”[34], este om mare, de la Bucureşti...

P.C.: Aista să se ducă unde va vedea un măgar, să-l fotografieze şi să scrie pe el Cleopa. Ai înțeles?

S.D.: Părinte, omul acesta a venit din America ca să vă vadă...

P.C.: Ce să vezi la un putregai; un hârb de legat cu sârmă? Eu sunt un moşneag putred, păcătos, rău! N-am nimica bun.

S.D.: Şi noi cum suntem atunci, dacă dumneavoastră ziceți aşa?

P.C.: Voi sunteți oameni mari, măi! Mă pun eu cu voi?

S.D.: Părinte Cleopa, am auzit că a venit primul ministru aici, ce a făcut?

P.C.: A venit să ceară un sfat. „Domnule prim-ministru, eu's un putregai, un moşneag putred. Nu pot să sfătuiesc eu un prim ministru care conduce țara...”. Dar el, nu şi nu, că „nu plec de aici până nu-mi dai sfat! Eu ştiu câte cărți ai scris dumneata...”.

„Domnule prim-ministru, n-am să-ți dau eu un sfat, o să-ți dea un sfat «Împăratul Cuvintelor». „Cine-i acesta?” „Sfântul Vasile cel Mare. Aşa îl numeşte Biserica: Ochiul Bisericii, Gura cea de foc a Duhului Sfânt şi Împăratul Cuvintelor. El a făcut şcoală în Alexandria şi în Atena cu un filosof Eubul. El, după ce a terminat studiile, a luat pe Sfântul Grigorie de Nazianz şi a plecat în pustie 13 ani, să aibă experiență de viață pustnicească.

Şi când a ieşit de acolo, a făcut acele vestite spitale, numite «Vasiliade», care erau spitale şi mănăstiri: un pavilion de călugări şi unul de bolnavi; dincolo – un pavilion de maici şi un pavilion de femei bolnave. Şi a venit Eubul la el, când era episcop în Cezareea Capadociei, şi i-a zis: «O, Vasile, am învățat atâția ani împreună la şcoală, să-mi spui mie care-i cea mai mare înțelepciune care păzeşte pe om de tot păcatul şi-l duce la Rai?» «O, Eubul, cea mai mare înțelepciune, care păzeşte pe om de tot păcatul şi-l duce la fericirea veşnică, este ca pururea să vadă moartea înaintea lui şi să aibă în minte pe «Doamne Iisuse».

Şi i-am vorbit trei ore jumătate: „Domnule prim-ministru, vezi țărişoara asta, România? E o țară nici prea mare, dar nici prea mică; are vreo 20 şi ceva de milioane de suflete, dar suntem de origine creştin-ortodoxă de 2000 de ani. De origine apostolică”. „Cum?” „Stai să-ți spun. La anul 104 au venit coloniştii romani în Ardeal, la Tapae, la Sarmisegetuza, să-l bată pe Decebal. S-a găsit la ei un opaiț, care astăzi e la Muzeul Militar din Bucureşti – Opaițul lui Zenovius, care e din aur şi are Răstignirea lui Hristos pe el.

Dincoace, în Sciția Minor, în Dobrogea, a predicat Sfântul Apostol Andrei, cel întâi chemat, fratele lui Petru; moare şi el răstignit. Şi iată ce vreau să vă spun: De la Nero până la Constantin cel Mare au pătimit şase milioane de martiri la Roma şi în Cartagina Africii.

Deci, domnule prim-ministru, iată ce spun: să băgăm de seamă câtă legătură era între conducerea țării şi conducerea Bisericii, de două mii de ani, de când suntem creştini...”.

S.D.: Cum trebuie să fie căpetenia unei țări, Părinte?

P.C.: Stăi, stăi, că şi asta i-am spus: „Vezi Mircea cel Mare? Conducea Muntenia, Oltenia şi Dobrogea timp de 36 de ani, şi face Mănăstirea Cozia, unde e îngropată toată familia lui. Alături este un cavou frumos tare, pe care zice: «Aici odihneşte roaba lui Dumnezeu, Monahia Teofana, mama lui Mihai Viteazul». El a cucerit şi Ardealul şi Moldova, iar mama lui era călugăriță!

Dincoace, la Probata, Petru Rareş face o mănăstire frumoasă. Alături e un cavou pe care zice: «Aici odihneşte roaba lui Dumnezeu, Monahia Maria Oltea, mama lui Ştefan cel Mare». Vezi, mama lui Mihai Viteazul – călugăriță, mama lui Ştefan cel Mare – călugăriță...”.

Apoi i-am spus de Matei Basarab, care a făcut Mănăstirea de la Căldăruşani. L-au înconjurat turcii la Arnota cu treizeci de divizii, iar el avea numai şase. Şi a ieşit un boier de-al lui, când a văzut că el s-a ascuns în pădure, înaintea generalilor turci, spunând: „Eu sunt Matei, Domnul Munteniei”. L-au luat turcii şi l-au dus la Constantinopol. Şi aşa a scăpat Matei Basarab. Ce-a făcut el drept mulțumire lui Dumnezeu? Mănăstirea Arnota, unde e îngropat şi el, şi soția, şi toată familia

[34] camera de filmat

lui. Da. Ai văzut ce făceau şi mulţumeau lui Dumnezeu?

Dar Neagoe Basarab? Face Catedrala de la Curtea de Argeş. Doi regi sunt înmormântaţi acolo: Carol I, care ne-a adus independenţa de turci, şi celălalt, Regele Ferdinand, care a făcut România Mare la 1918.

Carol I a pornit al luptă steagul românesc, pe care scria: „Nihil sine Deo” – *Nimic fără Dumnezeu.* Eram robi la turci de 430 de ani.

S.D.: Dar cum a ştiut „neamţul” ăsta să spună aşa o vorbă?

P.C.: Da’ stăi, stăi, stăi! Voi credeţi că dacă eu’s moşneag putred aici, nu ştiu nimica. Şi acest rege, care a avut pe Dumnezeu în mintea şi-n inima lui, ne-a scos din robia turcilor. Primul care a pus steagul cu crucea lui Hristos, „Nimic fară Dumnezeu”, pe Plevna, a fost căpitanul Valter Mărăcineau, care i-a bătut pe turci şi a scos robia cea amară de 430 de ani, că, dacă aveai două coşuri pe casă – două hogege –, plăteai tribut la turci pe amândouă. Trimiteau torcii pe grecii din Fanar, şi, care sugea ţara mai mult, pe acela îl ţinea mai mult...

Şi -apoi i-am zis de Vasile Lupu, care a dat patruzeci de mii de galbeni de aur la turci pentru moaştele Sfintei Parascheva, pe care le luaseră ei de la bulgari.

Şi apoi i-am spus de Movileşti. Ai văzut Mănăstirea Suceviţa, care are Sinaxarul pictat pe zidurile din afară şi pe dinăuntru. Ctitoria celor trei Movilă: Simion, domn în Ţara Românească şi Moldova; Ieremia, domn al Moldovei, şi Gheorghe, mitropolitul. Toţi în biserica mănăstirii sunt îngropaţi.

Familia Muşatinilor a stat pe tronul Moldovei 155 de ani. De la Laţcu Voievod, care a făcut catedrala cea mare Sfânta Treime, până la Alexandru Lăpuşneanu a stat pe tronul Moldovei dinastia Muşatinilor. Roman Voievod, care a făcut oraşul Roman, Alexandru cel Bun, Ştefan cel Mare – toţi au fost Muşatini. Dar toţi care au stat pe tronul Moldovei au făcut câte o mănăstire şi câte o biserică, şi sunt pomeniţi în veci.

S.D.: Dar Biserica de la Prodromu, de la Sfântul Munte Athos, cine a făcut-o?

P.C.: Ghica, la 1852. Am fost şi acolo, la Prodromu...

S.D.: Dar de Regele Mihai le-aţi zis ceva?

P.C.: Eu le-am spus despre legătura care a fost între Biserică şi conducerea statului, cum au intrat în memoria poporului român şi a Bisericii Universale Ortodoxe aceşti voievozi, care, atunci când intrau, începeau să-şi facă o mănăstire şi mormântul.

Da le-am vorbit trei ore şi ceva. Le-am vorbit de i-a durut capul! Ce căutaţi voi la un putregai de moşneag, la un hârb legat cu sârmă?!

S.D.: Cuvinte de folos. Cuvinte de folos, să le ducem în *pustie*, adică în oraş...

P.C.: I-am spus lui că cea mai mare înţelepciune este să-ţi vezi moartea înaintea ochilor, de la Sfântul Vasile. Şi vouă vă spun tot aşa: să vezi moartea lângă tine tot timpul! Asta lecţie i-a dat Dumnezeu lui Adam în Rai: „Adame, vezi Raiul ăsta? N-are margini! Tot e-al tău...”. Şi i-a dat Dumnezeu lui Adam un miros – am găsit scris la Sfinţii Părinţi – un miros de împărat a toată făptura pe care i-a dat-o Dumnezeu în primire. Când venea balaurul la el, îl adulmeca şi ştia: „împăratul”, şi-i lingea picioarele; leii, leoparzii, tigrii: „împăratul”, toţi îi lingeau picioarele. I-a dat un miros de împărat a toată zidirea făcută de Dumnezeu cu mâna Lui. Dar i-a zis Dumnezeu: „Din pomul acela să nu mănânci, Adame! Când vei mânca, cu moarte vei muri!” Dar Adam nu ştia ce-i moartea, că n-a văzut pe nimeni murind. El a fost zidit din pământ, iar Eva, din coasta lui. Dar ai văzut ce spune Scriptura? S-a ivit şarpele...

Ce, credeţi că şarpele se târa ca acuma pe pământ? Spune Marele Vasile în Hexaimeron: Nuuu, şarpele în Rai avea coamă şi bot şi copite, avea piept...

S.D.: Nu se târa...

P.C.: Era cel mai înţelept dintre toate animalele. Şi a intrat Satana prin şarpe şi-i spune Evei: „De ce nu mâncaţi din pomul cela?” „ A zis Dumnezeu c-o să murim”, răspunde Eva. „Nu-i adevărat! Se teme c-o să vă faceţi Dumnezei! Când veţi mânca, gata, sunteţi Dumnezei, mai mari decât Dânsul...”. Şi a intrat prin şarpe şi a amăgit-o pe Eva.

Şapte sute de ani au trăit Adam şi Eva în Rai – am găsit scris – şi nu ştia el că ea-i femeie, iar el îi bărbat. Cum sunt copiii cei mici, de-o lună de zile, dacă îi pui unul lângă altul, ei nu ştiu ce înseamnă ruşine. Atâta nevinovăţie aveau ei înainte de cădere. Când au gustat din pom, au văzut că-s goi: „Măi femeie, dar tu eşti femeie...". „Măi, dar tu eşti bărbat...". „Dar dacă vine Dumnezeu acum...? Vai de mine, ne este ruşine....!" Au luat frunze de smochin şi-au acoperit goliciunile. Ce zice la *Geneză, 7?* S-au auzit paşii lui Dumnezeu prin Rai de amiază: „Adame, măi Adame! Unde eşti, mă?" „Doamne, aicea sunt, dar mi-e ruşine să mă arăt, că-s gol...". „Cine ţi-a spus ţie că eşti gol? Cine ţi-a spus ţie că eşti gol?! Cine ţi-a spus ţie că eşti gol?!... Nu cumva mi-ai mâncat din pomul din care ţi-am poruncit să nu mănânci?"

Iar Adam, dacă ar fi zis „Iartă-mă!", atunci l-ar fi iertat, dar a dat vina pe Dumnezeu! Ca şi cum ar fi zis: „Tu eşti vinovat! *Femeia pe care mi-ai dat-o!* Din cauza Ta am greşit!" Şi atunci Dumnezeu o întreabă pe femeie: „Tu de ce-ai mâncat?" Dar nici Eva n-a zis: „Iartă-mă!", ci a spus: „Şarpele m-a îndemnat!" Zic Sfinţii Părinţi că dacă Adam şi Eva cereau iertare, Dumnezeu pe loc îi ierta. Dar mândria, nu: „Nu-s eu vinovat, ci şarpele...".

Lui Adam i-a spus: „Adame, Adame, am să te scot de aici pe pământ, *spini şi pălămidă o să-ţi rodească pământul şi întru sudoarea feţei tale îţi vei câştiga pâinea...".* Femeii, Evei, i-a dat două pedepse, pe care le are şi acum şi până la sfârşitul veacului.

S.D.: Care sunt cele două pedepse?

P.C.: Cele pe care le-a dat Dumnezeu femeii în Rai. „Omul – spune Sfântul Maxim – este fiinţă raţională, ca îngerii, şi n-ar fi trebuit ca femeia să nască cu dureri". Numai avea să vorbească: „Măi Ioane, facem o fată!...", şi ea năştea fără dureri. Numai prin cuvânt, nu prin împreunare ca la dobitoace. Împreunarea ca la dobitoace este pentru călcarea poruncii. *Şi în dureri vei naşte fii.* Şi i-a spus femeii: *Înmulţind voi înmulţi durerile tale şi întru dureri vei naşte copii.* Şi a doua pedeapsă: *Întoarcerea ta către bărbatul tău şi el te va stăpâni.*

S.D.: Ce înseamnă aceste cuvinte, Părinte, cum se tălmăcesc?

P.C.: Bă, nu spune Apostolul Pavel? *Femeia nu are cap. Capul femeii e bărbatul!* El stăpâneşte! Femeia n-are voie să poruncească! Bărbatul.

S.D.: Dar acum se-ntâmplă cam invers...

P.C.: Nu ştiu cum se-ntâmplă. Dar aşa-i pedepsită femeia, pentru că a ascultat de şarpe. Două pedepse: să nască în dureri şi să fie supusă bărbatului.

S.D.: Părinte Arhimandrit, dar ce să facă bărbatul când i-a devenit cap femeia?!

P.C.: Apoi, treaba lui. Dacă-i aşa de prost, ce să-i faci? Îl conduce femeia!

Da. Apoi Dumnezeu s-a dus la şarpe: „Tu de ce ai îndemnat-o?" Şarpele era mare de tot, cu coamă, cu bot, cu copite grozave şi era mai înţelept decât toate dobitoacele: *Pe pământ să te târăşti!* Şi i-au intrat picioarele şarpelui în piept şi cele din urmă în pântece; *Pe pământ să te târăşti şi pământ să mănânci! Vrajbă voi pune între tine şi om. Tu vei pândi călcâiul să-l muşti şi el îţi va zdrobi capul;* cum le vedem până astăzi.

Vezi? Toate sunt făcute de Tătuca. Din mâna Lui de-acolo, toate, toate, şi cum le-a pus el, aşa rămân în veacul-veacului. Noi suntem praf şi cenuşă! Suntem o mână de pământ spurcat în fundul unui mormânt. Ăsta-i omul!

He-hei! Aţi venit pe capul meu tocmai amu când am de spovedit! Azi e vineri şi am de spovedit. Mânca-v-ar Raiul să vă mănânce!... Ia uite-i, măi, vin la un putregai aici... *(Arătând spre aparate...)* Tu du-te, măi, unde-i vedea un măgar...

S.D.: El nu e om, Părinte, este un aparat!...

P.C.: Stăi, stăi! Du-te unde vei vedea un măgar, fotografiază-l şi scrie pe el „Cleopa", ca să-l ai în imagine. Ai înţeles?

S.D.: Părinte, ziceţi-ne şi nouă cum trebuie să fie o căpetenie? Trebuie să meargă la Biserică? Când îi conduci pe alţii, trebuie să fii credincios?

P.C.: Când îi conduci pe alţii, să nu uiţi ce spune Sfântul Grigorie: „Taci tu, să vorbească faptele tale!" Aşa. Să vorbească cu faptele. Cum a zis Hristos: *Aşa să lumineze lumina voastră*

înaintea oamenilor, ca să vadă oamenii faptele cele bune ale voastre şi să-L slăvească pe Tatăl vostru din Ceruri.

Vine o femeie şi-mi zice: „Mi-a murit bărbatul fără lumânare!” Dar a fost un bețiv şi a trăit cu femei străine. Ea se căia că a murit fără lumânare!

Băăă, îmi spunea bietul Nazarie...

S.D.: Cine?...

P.C.: Nazarie, cel cu barba mare, l-am primit aici, l-am călugărit. El zicea: „Eram sergent la Cotul Donului şi ne-au înconjurat 70 de divizii de ruşi, iar noi –românii şi nemții – eram şapte divizii. Într-un ceas şi 40 de minute am rămas doar vreo sută de soldați, că ne bătea şi aviația şi brandurile, toate. Eu eram într-un tranşeu...”.

S.D.: Asta spunea el?

P.C.: Da, că el era sergent acolo. Ne povestea: „Eram într-un tranşeu, şi au spus ofițerii: «Măi Gavriluță, tu te rogi, mergem şi noi cu tine! Suntem zece ofițeri». Citeam cu lacrimi *Acatistul Maicii Domnului* în tranşeu, şi nu ne-a atins pe nici unul. Am rămas vii doar 14 oameni dintr-un regiment de 1990 de cadre”. Şi el a zis: „Eu, dacă scap viu, mă duc să mă fac călugăr la mănăstire!..”.

Şi atunci le-am spus: „La atâtea mii de oameni care au murit într-un ceas, cine le-a aprins lumânări, mă? Care s-a dus să pună lumânări la capul lor?... Bă, lumina noastră sunt faptele bune! *Aşa să lumineze lumina,* şi a arătat care-i lumina, *ca să vadă oamenii faptele cele bune...* Asta-i lumina”.

S.D.: Şi pentru o căpetenie tot aşa trebuie să fie...

P.C.: Da, să aibă lumină, să aibă fapte bune, să dea pilde la toți cu faptele bune. Asta-i căpetenia!

S.D.: Dar cum ştiu dacă am făcut fapte bune? Căci ştiți cum se spune: „Drumul spre iad este pavat cu bune intenții”. *Eu vreau să fac binele,* spune Sfântul Apostol Pavel, *dar tot timpul fac răul.* Cum ştiu eu că am făcut o faptă cu adevărat bună?

P.C.: Să nu ştii c-ai făcut-o!

S.D.: Da, căci dacă ştii c-ai făcut-o, la Judecată este nenorocire...

P.C.: Să te socoteşti cel mai păcătos din lume! Dacă zice Apostolul Pavel, care s-a ridicat până la al treilea Cer: *Hristos Iisus a venit în lume ca să mântuiască pe cei păcătoşi, dintre care cel dintâi sunt eu* – Pavel, care s-a ridicat până la al treilea Cer, zicea că-i cel dintâi păcătos!... Apoi noi ce suntem?! Praf şi putoare. Putregai...

S.D.: Părinte, credeți că se cuvine ca un arhiereu să blesteme? Blestemul este altceva decât anatema...

P.C.: Anatema-i cea mai grea pedeapsă a Bisericii. Pogorârea de viu în iad cu dracii şi tăiere de la trupul tainic al Bisericii lui Hristos.

S.D.: Excluderea din Biserică! Dar un arhiereu se cuvine ca să blesteme?

P.C.: Treaba lui. Arhiereul nu trebuie să blesteme, dar, dacă cineva l-a amărât sau l-a supărat, cade fără să vrea sub blestemul arhiereului, că l-a amărât. „...Sau pe cineva a amărât – zice rugăciunea – şi am luat de la dânsul legătură nedezlegată”. Dacă a amărât pe nedrept pe arhiereu sau pe preot, el cade sub blestem, fără să-l blesteme nimeni.

Ei, mânca-v-ar Raiul! Ați venit cu... ce-s aiestea aici.

S.D.: Aparatul acesta foloseşte la înregistrarea a ceea ce spuneți dumneavoastră...

P.C.: Da ’ ce să înregistrați de la un putregai ca mine?!

S.D.: Părinte, dar dumneavoastră tot timpul spuneți că sunteți un „putregai”...

P.C.: Moşu’ Putregai, Moşu’ Putregai, Moşu’ Putregai, aşa mă mai cheamă pe mine...

S.D.: Da, Părinte. Dar povestiți-ne şi nouă despre ultimele clipe ale marilor monahi îmbunătățiți pe care i-ați cunoscut.

P.C.: Am cunoscut oameni sfinți, dar eu n-am făcut niciodată ce au făcut ei. Nici un bine n-am făcut pe fața pământului.

S.D.: Dar ei da, ziceți dumneavoastră.

P.C.: Au avut, că i-am cunoscut.

S.D.: Dar i-ați cunoscut pe aceşti oameni, ați fost şi în ultima clipă lângă ei. Vorbiți-ne despre câteva cazuri...

P.C.: Eu am trăit şi în munți nouă ani şi şapte luni, că am fost arestat de comunişti de atâtea ori. Numai un biet pădurar a ştiut de mine, Maxim Dumbravă, Dumnezeu să-l odihnească! M-a dus în munții Domeniului Coroanei, care a fost al Curții Regale, unde era protecție de vânătoare. Atâta ursărie era acolo, şi cerbărie, şi mistreți, şi lupi, şi vulpi... Dar am avut mare linişte! El mi-a ajutat la făcut bordeiul, cu feciorul lui, Ilarion. Ilarion trăieşte. A fost pe aici în vara asta. Tată-său, Dumnezeu să-l odihnească, venea cam o dată la o lună şi-mi aducea un rucsac cu cartoafe. Dar cu frică mare venea, că fotografia mea era dată la toate posturile de miliție din Bucovina, ca să mă prindă. Eu dispărusem din fața la opt mănăstiri pe care le aveam pe capul meu; că aveam şi Slatina, şi Sihăstria, şi Sihla, şi Rarăul, şi Cămârzanii, şi Orata, şi două mănăstiri de maici: Vatra Moldoviței şi Râşca. Apoape 11 ani am fost cu aceste mănăstiri, şi am plecat în creieii munților.

Şi acolo, cu mila Preasfintei Treimi, am dus lipsă, dar am avut timp de rugăciune. Eram slăbit. Dacă-mi aducea cartoafe, mâncam numai una pe zi, mai găseam un burete, o urzică, nu ştiu ce. Mai aducea săracul câte un săculeț cu pâine uscată. O muiam cu apă rece. Ştie mila Domnului pe unde am trăit. Dar am avut linişte şi timp de rugăciune! Am mai scris nişte cărți care, uite, şi acum s-au mai tipărit.

S.D.: Părinte, dar ce câştigă omul în singurătate?

P.C.: Ce câştigă? Du-te acolo şi, când vei sta un an de zile, ai să vezi ce câştigi. Dar să ai răbdare! Că dacă n-ai avea răbdare şi te-aş lega de un copac mai mic, îl smulgi din rădăcină şi te duci cu tot cu dânsul...

S.D.: Dar poate să trăiască omul în singurătate?

P.C.: Poate să trăiască, cum nu! Păi ce, Sfinții Părinți n-au stat?

S.D.: Păi la noi, la oraş, dacă stai o oră singur, înnebuneşti...

P.C.: Ai văzut pe Sfântul Marcu de la Muntele Fracesc, din Abisinia, când era prigoana cea mare pe timpul lui Deciu? I-au prins pe doi tineri. După ce i-au chinuit tare, i-au uns cu miere de albine şi le-au dat drumul într-o stupină. Apoi câtă durere aveau, că veneau albinele şi-i înțepau! Şi unul a murit îndată. Şi celălalt, când s-a făcut seară, a sărit în apă, că era marea aproape. Acesta a fost Sfântul Marcu.

Şi a fugit pe-o scândură. A luat o scândură şi l-a scos tocmai la Marea Roşie. S-a dus la Muntele Fracesc, într-o pustie mare, unde a găsit o peşteră unde erau peste o mie de draci într-însa. O peşteră. Avea vreo 30 de metri lungime. Şi a mâncat 30 de ani pământ şi a băut apă din mare!

Şi când a trimis îngerul Domnului pe Serapion, că el îi găsea pe sfinți – el l-a găsit şi pe Sfântul Onufrie cel Mare şi pe mulți alții. „Nu ştiți unde stă «stâlpul lumii» şi «lumina lumii»?” Şi nu ştia nici unul. „Ia Sfintele Taine şi du-te – că de acum avea 138 de ani – şi-l găseşte!” „Unde să-l găsesc?” „La Muntele Francesc în Abisinia”.

Şi el a luat cu dânsul nişte bob fiert, ca să aibă, şi a luat Sfintele Taine şi s-a dus la Alexandria. Şi i-au spus din Alexandria: „Nu te duce peste munți, că sunt lei mulți şi-i greu! Ia-o înapoi cu corabia şi mergi pe Marea Roşie şi întreabă în ce parte vine Muntele Fracesc!”

S-a dus săracul şi când a trecut de Marea Roşie, Muntele Fracesc era cam departe de mare. S-a dat jos acolo şi nu ştia unde să meargă şi murea de foame. Şi i-a ieşit înainte o ciută, o cerboaică, țeapănă de lapte, că-i mâncaseră fiarele puiul. Şi a auzit un glas: „Serapioane, ia du-te şi suge la cerboaică şi mergi cu dânsa”. Şi l-a condus aceea aproape zece zile până la Muntele Fracesc. Şi când a ajuns noaptea, ea a sărit şi s-a dus în munți, iar el a văzut la miezul nopții o lumină mare care se vedea pe-un munte: „Măi, ce s-a aprins acolo?” Şi a auzit un glas: „Acolo-i Marcu! Acolo-i Sfântul Marcu!”

Când s-a dus acolo, l-a găsit pe acela la rugăciune; strălucea fața lui ca soarele, iar mâinile îi erau ca nişte făclii de foc. Dar corpul îi era acoperit tot cu păr, avea blană ca de urs pe el. Barba şi

părul îi erau până la pământ, iar Serapion s-a speriat când l-a văzut. Dar Sfântul Marcu a dat mâinile jos şi i-a spus: „Nu te teme, căci om sunt; nu am văzut faţă de om de 95 de ani, fără pe tine acum”. Şi i-a zis: „Ţi-a spus îngerul să aduci Preacuratele Taine. Da, mai am trei zile şi merg la Cer, şi te-a trimis îngerul Domnului să stai cu mine, să mă petreci”.

Şi Sfântul Serapion a spus: „Sfinte Părinte, cum ai petrecut aici?”, iar el i-a povestit viaţa lui: „Treizeci de ani am mâncat pământ şi am băut apă din mare, că nu găseam altceva, că muntele-i piatră.Dar după aceea mi-a trimis Dumnezeu un înger care-mi aduce hrana în fiecare zi”. Şi stând de vorbă aşa, a zis Sfântul Marcu: „Pune, frate, masa!” Şi numai ce se vede o masă frumoasă pe care erau două pâini curate şi două pahare cu vin. „Blagosloveşte, Doamne, masa aceasta!” Şi s-a văzut o mână blagoslovind.

„Iaca, frate, pentru osteneala ta, până acum îmi aducea îngerul o pâine şi un pahar de vin, dar acum a adus două, şi pentru tine...”. Că Serapion venea tocmai de la Mănăstirea Sfântul Sava, de la Ierusalim. Atâtea mii de kilometri. Venea cu sfatul îngerului.

Când a gustat din pâinea aceea şi din vinul acela, nu se poate spune câtă bunătate aveau. După aceea a spus Sfântul Marcu: „Strânge, frate, masa!” Şi n-a mai văzut masa. Îngerul îi slujea lui.

Şi a întrebat Sfântul Marcu: „Frate Serapioane, ai venit aici să aduci Sfintele Taine. Eu mâine, dacă ajută mila Domnului, mă voi împărtăşi. Să nu te temi, căci înapoi n-au să te mai întorci cu ostenala cu care ai venit. În alt chip te vei duce. Dar te întreb: mai sunt oameni în lumea aceasta, după cuvântul Evangheliei: *De veţi avea credinţă cât un grăunte de muştar, veţi zice muntelui acesta: «Ridică-te de-aici şi te aruncă în mare!»?”*

Şi muntele a crezut că-i spune lui. În clipa aceea a început un cutremur puternic şi muntele a pornit şi a mers în Marea Roşie. Şi atunci Sfântul Marcu a spus: „Stai, munte! Nu ţi-am spus ţie să te duci în mare, ci am întrebat pe fratele. Vino înapoi la locul tău!” Şi a venit muntele înapoi. Atunci Sfântul Serapion a căzut cu faţa la pământ, murea de frică. Iar Sfântul Marcu i-a spus: „Cum, n-ai văzut dintr-astea? Dar cum, Evanghelia poată să mintă? N-ai văzut oameni care să mute munţii din loc cu rugăciunea?! Apoi atunci degeaba se numesc creştini, dacă n-au semnele minunilor lui Iisus...”.

Şi atunci i-a povestit Sfântul Marcu viaţa lui. „Hainele cu care am plecat din Atena, în câţiva ani s-au rupt”. Dar zice Serapion: „De ce nu ai degete la mâini şi la picioare?” „Cât m-au tras dracii să mă arunce în mare! Şi când voiau să mă arunce în mare, eu strigam: «Doamne, nu mă lăsa!» Şi mă prindeam cu mâinile şi cu picioarele de rădăcini şi de stânci. Apoi trupul mi s-a acoperit cu păr; blana aceasta mi-a dat-o Dumnezeu să-mi ţină iarna de frig şi vara să-mi ţină umbră. Cu asta mi-a făcut mare bine Dumnezeu”.

Şi era o mireasmă în jurul lui, cine poate să spună? Şi s-a împărtăşit a doua zi. Când s-a împărtăşit, i-a strălucit faţa lui ca soarele şi s-au auzit cântând îngerii. Serapion i-a zis: „Părinte, dă-mi voie să rămân în peştera ta!” Dar Sfântul Marcu i-a spus: „Nu. Trebuie să te duci înapoi şi să spui smerita mea viaţă la oameni”.

„Dar dă-mi voie să iau o părticică din moaştele tale!” „Atât îţi dau voie să iei: un păr din barbă”. A adus un beţişor şi l-a înnodat pe el. „Atât ai voie să iei, iar moaştele mele să rămână în peşteră, unde m-am nevoit şi am slujit lui Dumnezeu!” Avea 138 de ani, şi 95 de ani avea de când era acolo. N-a văzut faţă de om. Şi atunci a spus Sfântul Serapion: „Cum să te înmormântez, avo?” „N-ai tu grijă! Căci îndată, cum mă duc eu la cer, vin doi lei. Să nu te temi de dânşii, că ei au să mă îngroape! Tu lasă-mă aici, unde mor”.

Când şi-a dat sufletul, s-a deschis cerul, s-au arătat atâţia îngeri, şi era o lumină până la cer, şi s-a auzit glasul Mântuitorului: „Aduceţi-Mi Mie pe vasul alegerii din pustie, pe ava Marcu, adevăratul Meu ucenic!” Şi s-a închis cerul, nu S-a mai văzut. Apoi au venit doi lei şi-i sărutau picioarele Sfântului Serapion. Şi l-au dus pe Sfântul Marcu în peşteră şi au astupat leii toată gura peşterii cu lespezi de piatră, îngropându-l. Apoi i-au lins picioarele lui ava Serapion şi au plecat în pustie.

Aceia erau creştini, mă, nu noi! Eu dorm mult, mănânc mult, ...un putregai. N-am nimica bun! Numai răutăți am!

S.D.: Dar în pustie când ați stat!?

P.C.: Da, dar mâncam şi acolo, dormeam mult, nu făceam nimic bun...

S.D.: Dar, Părinte Arhimandrit, dacă omul trebuie să fie cu gândul la moarte tot timpul, unde mai rămâne fericirea de a trăi?

P.C.: În Rai această lecție i-a dat Dumnezeu lui Adam: să-şi aducă aminte de moarte şi să nu greşească. I-am spus-o şi primului ministru: „Să te gândeşti la moarte!" Trei ore jumate i-am vorbit, de mi-a zis Mitropolitul uimit: „Ai fost inspirat!" I-am spus ce făceau domnii în trecut: îşi făceau mănăstiri, morminte în mănăstiri, şi-s pomeniți de sute de ani, iar în memoria poporului român şi a Bisericii rămân în viață...

S.D.: Păi noi, în ultimii 50 de ani, mai mult am dărâmat biserici...

P.C.: Fiecare are să ia plată după cum a făcut!

S.D.: Acum ar fi cazul să construim...

P.C.: Apoi, cine poate construi, s-o facă!

S.D.: Păi, nu prea sunt bani...

P.C.: Da' de unde bani? Aici e viață de obşte. Aici nu se mănâncă carne de 350 de ani. Aici i-o pungă, o masă şi o biserică. N-ai voie să ai cinci bani ai tăi, toți merg la casa bisericii...

S.D.: Vorbiți-ne puțin despre poftă...

P.C.: Poftă? Pofta-i de la draci!

S.D.: Toată pofta?

P.C.: Toată, afară numai de pofta cea duhovnicească. Aceea-i bună. Celelalte sunt poftele trupului, ale dracilor, care-l duc pe om în gheenă. A poftit Eva să mănânce din pom şi s-a dus în iad tot neamul omenesc.

S.D.: Şi cum poate omul să lupte contra poftelor?

P.C.: Păi... Moartea! Moartea! Moartea! Mor, şi unde mă duc mâine? Unde mă duc mâine? Cine a rămas aici? A rămas careva? Ai văzut Alexandru Macedon câte țări a condus, iar înainte de a muri a zis: „Să-mi faci sicriul cu două găuri, şi să lăsați mâinile goale afară. Mă îngropați, dar mâinile afară. Goale. Nu cumva să puneți în mâinile mele ceva! – el a fost şi filosof –, vreau să arăt la toată lumea, că eu, care am condus atâtea țări şi atâtea războaie, mă duc în groapă cu mâinile goale. Ca să ştie toți că filosofia cea mai înaltă e cea a morții".

Mânca-v-ar Raiul să vă mănânce! Ce-ați venit la un putregai, aici, măi?

(În momentul acesta al conversației, prin fața chiliei trece părintele de la cazare)

P.C.: Acesta este şeful care se ocupă cu cazarea: „Ia-i de aici şi dă-le nişte camere să se culce, să doarmă!"

S.D.: Păi ne îndemnați să ne culcăm, tocmai acuma când trebuie să ne înduhovnicim? Stăm şi noi lângă dumneavoastră să...

P.C.: Ce să te înduhovniceşti de la un putregai?

S.D.: Păi, măcar să devenim şi noi „putregai"...

P.C.: Eu îs un hârb legat cu sârmă, mă! Mă cheamă moşu' Putregai, moşu' Putregai...

S.D.: Părinte, ați vrea să vă mai întoarceți în pustie, acolo, în Munții Stânişoara?

P.C.: M-aş duce să mor, dar nu mai pot merge...

S.D.: Păi, ce vă împiedică?

P.C.: Picioarele, nu mai pot...

S.D.: Păi, vă duce cu maşina, cu tractorul...

P.C.: Acolo nu merg maşinile, nu te teme! Cât îi lumea şi pământul nu poate intra maşina acolo...

S.D.: Părinte, dar nu v-a fost frică de fiare acolo?

P.C.: Fiarele au fost cele mai bune tovarăşe ale mele. Moş Martin venea. Dacă aveam o cartoafă uscată, care se arsese, i-i dam, o mânca, se lingea la bot: „Mor, mor". Mai voia! îi

spuneam: „N-am, mă, nu mai am! Atâta am avut...”.

S.D.: Dar păsări erau?

P.C.: Îmi plăceau păsările de noapte, care nu văd ziua. Era buha, albăstrie cu galben, are coc; ele ziua nu văd. Cânta doar atât la miezul nopții: *mvâf - mmvâââff – mvâf!* Este babița, mai mare ca buha, şi care face precum câinii, pe vârful stâncilor, tot la miezul nopții, tot vara: *hab, hab - hab - hab - hab - hab, hab - hab - hab - hab!* Cine o aude zice: „Ia uite mă, s-a suit dracu' acolo şi bate precum câinele!” Apoi este sitarul. Sitarul, săracul, i-o pasăre cu coada scurtă, galbenă, şi care cântă cum plâng copii când îi scaldă: *eaîîîîî - îîîîîî - niiia - ieaaa - niaaaa!*

S.D.: Dar chițoranul?

P.C.: Ăsta cântă grozav, numai noaptea, de te bagă în toate bolile: *iiiaaaaahhh!...* Grozav!

S.D.: Dar nu vă înspăimântați când auzeați păsările făcând aşa?

P.C.: Nu, că eram tovarăş cu ele, şi eu sălbatic, ca şi dânsele...

S.D.: Dar alte păsări mai erau?

P.C.: Este purcelul de noapte. Acela-i mai mare oleacă decât corbul, zboară printre brazi noaptea şi face precum purceii: *goo-goo-goviț! goo-goo-goviț! goo-goo -goo -goviț!* Şi apoi este pupăza de noapte, care cântă numai în lunile iunie, iulie şi august, tot la miezul nopții: *pă- pă- pă- pă- păăăăă! pă- pă- pă- pă- păăăăă! pă- pă- pă- pă- păăăăă!...* Cum să nu le ştiu, dacă am trăit cu ele?...

S.D.: Dar aveau frică de dumneavoastră sau se apropiau?

P.C.: D-apoi ce frică să aibă de un putregai?

S.D.: Păi şi atunci erați „putregai”? Pe atunci erați tânăr...

P.C.: Tot aşa, putregai şi atunci şi amu... Şi mai sunt şi huhurezii, „flăcăii codrilor”, care se dau peste cap. I-am văzut şi la Braşov, la Grădina Zoologică, dar mai bine i-am văzut acolo, în pădure. Ei sunt galbeni, cu coc, îs mai mici ca buha, iar când cântă chiuie grozav: *uuuuuuuhhh,* apoi îşi deschid aripile şi fac: *uhuuhuuuu!...* Unul cântă pe muntele ăsta, iar altui îi răspunde pe muntele celălalt. „Flăcăii codrilor”. Ăştia-s huhurezii. He-hei!...

S.D.: Dar ce mâncați, Părinte, acolo?

P.C.: V-am spus că venea pădurarul din când în când şi-mi aducea un rucsac de cartoafe; altădată aducea şi oleacă de pâine uscată. Fotografia mea era la toate posturile de miliție, c-am fugit din fața la opt mănăstiri. Mă chemau la Securitate şi atâta-mi spuneau: „Nu mai predica! N-avem nimic cu tine, dar nu mai predica!” Şi la Fălticeni, şi la Suceava, şi la Târgu Neamț... Dar când am fost arestat la voi, la Bucureşti, la Mănăstirea Pasărea! M-a dus la Afumați. Eram cu ucenicul meu, cu Arsenie Papacioc, pe care l-am făcut eu călugăr, preot. Este la Techirghiol acum...

S.D.: De aici o să mergem la Techirghiol. Ce să-i transmitem Părintelui de la dumneavoastră?

P.C.: Să se roage pentru mine, păcătosul! El acum are 80 de ani, şi cu barba aceea mare. A stat şi cu mine în munți câțiva ani şi s-a îmbolnăvit. El îi fecior de doctor din județul Ialomița. Fratele său a fost general. E-he-hei...

S.D.: Dar stați, Părinte, că eu sunt iscoditor, ca Părintele Ioanichie; nu pot să vă las slobod aşa, deodată... Când venea iarna acolo, în Munții Stânişoara, ce făceați?

P.C.: Iarna? Mai degrabă tremuri tu de frig în Bucureşti decât eu în munți!

S.D.: Păi, noi chiar am tremurat de frig...

P.C.: Mi-am făcut bordeiul de doi metri în lungime şi doi metri în lățime, şi am pus două furci în fundul bordeiului, iar peste ele bârne de fag. Iar deasupra am pus flotăi de brad. Ştii dumneata ce-i aceasta?

S.D.: Nu... Foltei de brad?...

P.C.: Flotăi de brad, coajă de brad... Nu de pe acolo. Cine ştie de unde! Aceea, în loc de carton. A pus folteie de brad şi pe el a turnat pământ de trei metri grosime, iar pe deasupra a semănat brad mărunt şi a pus frunzărie. Treceai peste mine de o mie de ori şi nu ştiai că acolo, sub dâmbul cela, este o jivină. Ce, crezi că aveam casă văruită, curți?...

S.D.: Dar nu era zăpadă mare iarna?

P.C.: Mă, poa' să fie, mă! În bordei, când făceam focul – numai noaptea, că ziua fumul te divulgă –, făceam oleacă de foc, şi dacă se încălzea o dată în bordei noaptea, trei-patru zile nu mai era frig. Că în pământ îi cald...

S.D.: Şi veneau fiarele pe acolo?

P.C.: Aveam o uşă de o jumătate de metru, îmbrăcată cu muşchi verde şi acolo erau mii de pietre aceea este cu muşchi verde. Cine să ştie că sub piatra aceea este ceva?... Aşa am trăit, măi băieţi!

S.D.: Dar diavolul s-a prezentat?

P.C.: Zic Sfinţii Părinţi: „Nu povesti ale tale!" Dacă ţi-aş spune de acelea, ţi-ai face cruce şi ai fugi cu tot cu aparate de aici...

S.D.: Păi, ce v-au spus alţii...

P.C.: Nu, nu, nu mai trebuie...

S.D.: Aşa, pentru noi, ca să înţelegem mai exact...

P.C.: Da, da... Du-te acolo, pune-te pe post şi rugăciune, şi o să te întâlneşti cu dânsul...

S.D.: Păi, eu dacă mă duc pe-aici, la zece metri de chilia dumneavoastră, şi...

P.C.: Da, da... Zic Sfinţii Părinţi: „Nu povesti!" Eu v-am povestit de păsări, de bordei, dar mai mult nu pot povesti. Că dacă v-aş spune ce păţeşti pe acolo...

S.D.: Aşa, puţin numai...

P.C.: Ai face cruce şi ai fugi cu tot cu aparatele astea de aici.

S.D.: Credeţi că nu-i folositor să ştie omul despre demoni, cum să-i întâmpine?

P.C.: Eu ascult de Sfinţii Părinţi: „Să nu povesteşti isprăvile tale". Aşa! Uite ce făceam acolo: dormeam, mâncam bine, mă plimbam noaptea, ziua... N-am făcut nimica bun!

S.D.: Iar acum aici, în mănăstire, faţă de acolo?

P.C.: Tot ca acolo.

S.D.: Păi este alt confort.

P.C.: Tot aşa. Nu fac nimica bun. Numai rău. Mănânc, beau, dorm... Sunt un putregai. Unde te duci, spune: „Este unul, îl cheamă: moşu' Putregai, moşu' Putregai". Aşa îl cheamă.

*

P.C.: A venit o şcoală din Iaşi deunăzi aici cu 160 de elevi. Trei profesoare cu cruci la gât. Şi când i-am întrebat: „Măi copii, ştiţi *Tatăl nostru?* Ştiţi *Crezul?* Ştiţi cele *Zece Porunci?* Ştiţi *Psalmul 50?...*" toţi ridicau mâna. Dar m-a uimit o copiliţă de şase ani de la grădiniţă. Era cu sora mamei ei. „Ia ascult-o şi pe asta!" „Copiliţă, cum te cheamă?" „Magdalena". „Mata ştii rugăciuni?" „Care rugăciune?" „Ştii *Tatăl nostru?*" „Ştiu şi Crezul!" „Ia zi Crezul!" M-am speriat! O copilă de şase ani!...

S.D.: Ştia Crezul?...

P.C.: A început să-mi spună cât putea de tare:

„Cred într-Unul Dumnezeu, Tatăl Atotţiitorul, Făcătorul cerului şi al pământului, văzutelor tuturor şi nevăzutelor, şi într-Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul născut, Carele din Tatăl S-a născut mai înainte de toţi vecii..."

Am încremenit! Dar mi-o spus mătuşa că mama fetei se scoală de dimineaţa, stă la rugăciune câte două-trei ceasuri. Ia Psaltirea, Ceaslovul, cu toţi copiii lângă ea, că mai avea doi mai mici şi una mai mare. „Dragul mamei, ia zi psalmul 50! Ia zi Crezul!"

S.D.: Adică copilul face ce face şi mama lui...

P.C.: Mama. Cea mai bună educatoare de religie în familie este mama.

S.D.: Prima, în orice caz...

P.C.: Mama! Ea l-a purtat în pântece nouă luni, ea l-a născut cu durere, ea l-a purtat în braţe

doi ani, ei i-a supt pieptul. Ea este datoare să-l hrănească întâi cu Cuvântul lui Dumnezeu, când începe a gânguri, a vorbi, să-l învețe *Tatăl nostru,* nu altceva.

Iar voi tată să nu numiți pe pământ, zice Hristos, *că Unul este Tatăl vostru din Ceruri...!* Cum înțelegeți voi aceasta? N-ar mai trebui ca copiii să zică „tată”. Dar cum înțelegeți voi cuvântul acesta?

Auzi ce zice Grigorie Palama, care ia de la proorocul Iezechiel: *Doamne, Tu zideşti duhul nostru întru zămislire*. Când s-a împreunat soțul cu soția, Duhul lui Dumnezeu trimite sufletul şi cu puterea Lui se face zămislirea şi sufletul omului. Şi acela-i adevăratul Tată, care ne-a zămislit în pântecele mamei noastre, pe toți de pe fața pământului. De aceea zice: *Voi tată să nu numiți pe pământ, pentru că Unul e Tatăl,* adevăratul Tată care ne-a zidit la zămislire, când s-a amestecat sămânța bărbatului cu a femeii. El ne-a făcut totul, căci altfel n-ar fi suflet, n-ar fi om, dacă nu ar fi zămislirea lui Dumnezeu. Aşa trebuie să-L numim pe Dumnezeu „Tată” de când ne-am zămislit.

S.D.: Părinte, încă o întrebare. Oamenii sunt aşa, cam resemnați, că au văzut că tot comuniştii au venit la putere.

P.C.: Da.

S.D.: Ce cuvânt de folos dați, că eu cuvântul ăsta îl duc în oraş, la oameni dezamăgiți care au pierdut libertatea din nou. Ce cuvânt de folos le transmiteți acestor oameni, Părinte?

P.C.: Băăăăăă, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare! Răbdare, răbdare, răbdare, răbdare! Şi când ți s-ar părea că ai gătit-o, ia-o de la capăt. Şi iar: răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare! Şi când ți s-ar părea că ai gătit-o, ia-o de la capăt. Şi iar: răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare!

Ăsta-i sfatul celui mai mare duhovnic din țara noastră, Vichentie Mălău, care a fost sfânt!

S.D.: De la Mănăstirea Secu; acolo-s moaştele...

P.C.: Da, dar le-au furat un diacon, Serafim Oancă. Mâinile lui miroseau ca şi crinul. Părintele Vichentie dădea tot de pomană şi mânca numai la apusul soarelui. Mi-a fost duhovnic. Dar eu n-am de lucru (mă călugărise în anul acela, în ’37, eram cu Clement Popovici). Am vrut să iau ultimul sfat, când Vasile Lăzăreascu a făcut cerere la Sfântul Sinod să-i trimită cei mai buni duhovnici din Moldova, să organizeze mănăstirile pustiite de Maria Tereza, de unguri.

De la noi au mers doi, Calistrat Bobu şi Nectarie Pintilie, de la Secu mai mulți. Şi el a fost primul şi cel mai mare. Şi m-am dus să-mi dea ultimul sfat. Zic: „Taică părinte, dați-ne ultimul sfat, că de-acum nu ne-om mai vedea!” El a plecat la Sfântul Munte cu taică-su, din Secu, Teofan, când era de şapte ani, şi a trăit în Sfântul Munte treizeci de ani... Când a venit, a fost stareț la Secu şi apoi duhovnic la Agapia. Era cu viață sfântă. Atâta era în chilia lui: o pernă de paie sub cap şi o saltea de paie, iar pe sală era o bibliotecă plină cu cărți. Dădea tot de pomană.

Când ne-am dus să cerem ultimul sfat, venise de la biserică, a fost o panacidă. Îi dăduse două sticle de miere de albine, un colăcel şi 40 de lei, cum era atunci... A tăiat colacul şi mi-a dat mie jumătate şi banii, douăzeci-douăzeci şi câte o sticlă de miere. Şi pe urmă, când i-am cerut sfatul – avea o mânuță a lui, parcă-l văd, pe epitrahil –, aşa a zis: „Dragul tatei, iaca ultimul sfat de la popa Vichentie: Răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare! Şi când ți s-ar părea matale că ai gătit-o, ia-o de la capăt. Şi iar: răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare...”.

Dar eu n-am de lucru şi zic: „Dar până când, Părinte?” Şi-mi răspunde: „Nu până la prăşit, că nu zice Evanghelia aşa, ci până la sfârşit: *Cine va răbda până la sfârşit, acela se va mântui”*. Da, aşa răbdare!

Sfântul Acachie, de la Sfântul Ioan Scărarul, a fost ucenic timp de nouă ani de zile la un bătrân care-l bătea de şapte ori pe zi. Acachie nu zicea nimic, numai îşi cerea iertare. Altul nu ar fi răbdat să fie ucenic nici o săptămână la un aşa bătrân... Era o fire foarte iute. Însă după nouă ani Sfântul Acachie a murit. Aude Sfântul Ioan Scărarul, care conducea 20.000 de sihaştri la Muntele Sinai: „Ucenicul acela, care răbda atâtea bătăi de la bătrânul acela, a murit”. S-a dus la bătrân:

„Părinte, unde-i Acachie?” „Da’ a murit, la boală!” „Unde l-ai îngropat?” „Ia acolo în cimitir”. „Hai şi-mi arată!”

Au mers. Îi pusese o cruce veche. „Când a murit?” „Cu vreo trei-patru luni în urmă”. Dar Sfântul Ioan Scărarul se duce la crucea lui: „Acachie, bre, ai murit?” Şi se aude un glas: „N-am murit. Ascultătorul niciodată nu moare!” Se întoarce Sfântul Ioan Scărarul spre bărân: „Ce-ai spus că a murit, Părinte? Ai văzut că n-a murit?!”

Bătrânul prinse a se văieta: „Vai de mine, crimă am făcut! Crimă am făcut! Crimă am făcut! Dă-mi voie să-mi fac o colibă lângă mormântul lui şi să-mi cer iertare până la moarte, că l-am bătut de atâtea ori pe dânsul!...” „Fă!” Şi şi-a făcut o colibă lângă mormântul lui Acachie şi-i spunea: „Iartă-mă, Acachie, că te-am bătut de atâtea mii de ori!” Şi i s-a arătat sfântul cu 40 de zile înainte de a muri el, că numai un an a mai trăit bătrânul: „Părinte, sfinte sunt mâinile tale care m-au bătut de atâtea ori. Că din toate bătăile, am tot cununi aparte. Şi sfinția ta, fiindcă m-ai bătut, mă rog la Mântuitorul să nu te duci în iad, că mi-ai făcut atâtea cununi. Să ştii că mai ai trei zile şi vii la noi şi vom sta împreună...”.

Aşa este! Aşa răbdare! Nu pân' la prăşit, ci pân' la sfârşit. Mânca-v-ar Raiul!

Iată ce vreau să vă spun:

Să nu socotim vreodată că am pus început bun. Tot să dorim să punem început bun. Pentru că noi nu cunoaştem cum trebuie să fie un om care pune început bun, cum trebuie să se poarte. Rugați-vă: „Doamne, dă-mi ajutor să pun început bun şi să-mi îndrept viața!” Asta este! Mânca-v-ar Raiul!

PREDICĂ LA CĂLUGĂRIA PĂRINȚILOR GHERVASIE ŞI GHERONTIE
29 noiembrie 1979

Preacuvioşi părinți şi frați,

Iată că, cu voia şi pronia Preasfintei Treimi şi cu rugăciunile Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioarei Maria, în seara aceasta, după trei ani de zile, iarăşi am luat parte la două călugării.

Acum trei ani au fost călugăriți Părintele Visarion şi Părintele Andrei la Sihla, iar acum Părintele Gherontie şi Părintele Ghervasie – doi dintre frații noştri vechi în mănăstire, din mica lor copilărie, care s-au ostenit aproape 30 de ani în această viață până acum şi abia acum au depus făgăduința solemnă în fața Sfântului Altar, în fața lui Dumnezeu, în fața Preasfintei Maicii lui Dumnezeu, a Sfinților Îngeri şi a tuturor sfinților, de cele ce au să lucreze până la mormânt.

Vă aflați, fraților şi voi binecredincioşilor creştini, la această ceremonie religioasă a călugăriei care este una cu Botezul.

Ce rânduială frumoasă este! Dar vedeți voi ce se cere şi ce se făgăduieşte aici?

Ați auzit ceva care s-a citit şi se potriveşte cu această rânduială şi s-a spus: *Cel ce iubeşte pe tată, sau pe mamă, sau soră, sau soție, sau frate, sau moşie, mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine.* Cea dintâi condiție care o cere Hristos de la noi ca să urmăm Lui este lepădarea de sine. Cea mai grea decât toate, mai subțire şi mai înaltă sarcină, care este şi rădăcina a tot păcatul şi izvorul a toată fărădelegea, este iubirea de sine. Iar prima condiție care o pune Mântuitorul celor ce iau Crucea să-I urmeze este aceasta – lepădarea de sine.

Călugărul este un mort pentru Iisus Hristos, el trebuie să zică ca Marele Apostol Pavel: *Mie lumea s-a răstignit şi eu m-am răstignit lumii.*

Călugărul nu mai are mamă, nu mai are tată, nu mai are frate, nu mai are soră, nu mai are prieteni, nu mai are casă, nu mai are vite, nu mai are moşie, nu mai are trup, nu mai are voia sa. Are numai pe Dumnezeu, Biserica Lui şi Preacurata Lui Maică, care se roagă pentru el. Călugărul este un om înstrăinat de toate ale lumii acesteia pentru dragostea lui Dumnezeu. El este chemat la viața

îngerească. Îngerii nu au nici o legătură cu lumea. Ei nu au prihană într-înşii, nu au pată, nici umbră de păcat. Aşa trebuie să fie şi călugărul. Să ne ajute Dumnezeu cum făgăduim să şi facem.

Aţi auzit ce ne sfătuieşte Marele Apostol Pavel în Apostolul care s-a citit: *Luaţi toate armele lui Dumnezeu, ca să puteţi sta împotriva diavolului în ziua cea rea* – adică când vine ispita –, şi apoi arată: *Armele noastre sunt duhovniceşti şi puternice lui Dumnezeu, ca să risipească tăriile întunericului şi începătoriile.*

Care sunt armele acelea care le-a luat călugărul şi care le-a luat tot creştinul la dumnezeiescul Botez? Fiecare creştin a luat armele Duhului Sfânt. Fiecare este un ostaş al lui Iisus Hristos de la Botez. Iar călugăria este îndoit Botez, îndoită făgăduinţă.

Ştiţi voi care sunt armele acestea? Credinţa, nădejdea, dragostea, ascultarea, supunerea, înfrânarea, frica de Dumnezeu, citirea dumnezeieştilor Scripturi, osteneala pentru fapta cea bună, jertfa de toată clipa pentru dragostea lui Dumnezeu în supunere şi răbdare până la ultima lui suflare.

Călugărul şi creştinul s-au lepădat de la Botez de satana şi de toate lucrurile lui. Care sunt lucrurile satanei? Nu auzi ce spune Apostolul Pavel? *Lepădarea de lucrurile întunericului.* Care sunt acelea? Auzi ce spune: curvia, preacurvia, lăcomia, beţia, furtişagul, minciuna, dezmierdarea, iubirea de argint, mândria, făţărnicia, viclenia, trufia, semeţia, ura, zavistia, pizma, râvna cea rea, mânia, iuţimea, nerăbdarea, cârtirea, răpştirea (murmurarea sau bombăneala), nemulţumirea faţă de binefăcătorul tău, nerecunoştinţa pentru binefacerile lui Dumnezeu, ţinerea de minte a răului, răutate, dorinţa de răzbunare, iubirea de arătare, slava deşartă, lăudăroşenia, iubirea de sine, încrederea în sine, plăcerea de sine, nesimţirea, împietrirea inimii, acedia (moleşeala voinţei), trândăvia, uitarea, neştiinţa, şi n-am timp să vă spun şi tot alaiul întunericului, toate fărădelegile de care noi ne-am lepădat la dumnezeiescul Botez, când am zis că mă lepăd de satana şi de toate lucrurile lui. Iar călugărul îndoită făgăduinţă are, căci s-a lepădat iarăşi, nu numai de acestea, ci şi de viaţa sa.

Auzi ce spune: „Vei răbda în mănăstire şi în pustie până la ultima clipă a vieţii tale?" „Aşa, cu ajutorul lui Dumnezeu, cinstite părinte". „Te vei păzi pe tine întru feciorie şi înfrânare, în sărăcie şi în supunere până la moarte?" „Aşa, cu ajutorul lui Dumnezeu...". Deci au zis: „Aşa vom face".

Auzi! „Îţi vei vărsa şi sângele tău, când vremea o va cere?" Adică îi va chema la martiriu. „Aşa, Dumnezeu ajutându-mi, cinstite părinte, voi avea răbdare". Auzi apoi ce zice părintele stareţ? „Ia seama, fiule, cui te făgăduieşti, de cine te lepezi şi de cine te apropii! Căci nu înaintea oamenilor te făgăduieşti. Dumnezeu este nevăzut aici şi nu poate lipsi de nicăieri, tot aşa nici Maica Domnului, îngerii şi sfinţii".

Făgăduinţa aceasta se face înaintea tuturor puterilor cereşti, şi în ziua judecăţii, în vremea morţii se va cere de la fiecare nu ce a făgăduit, ci ceea ce a împlinit şi a făcut din ce a făgăduit. Că are să întrebe: „Ce ai lucrat din cele ce ai făgăduit?" Aşa şi pe creştini o să-i întrebe. „Tu te-ai lepădat la Botez de satana şi de toate lucrurile lui; dar tu tot lucrurile lui ai făcut în viaţă, acum nu eşti al Meu, ci al celui căruia ai slujit". Să ne ferească Dumnezeu să auzim aceasta!

Să stăm bine, să luăm aminte, ca, văzând o călugărie ca aceasta, să vă gândiţi şi voi că v-aţi logodit din dumnezeiescul Botez, aţi primit înnoirea, aţi primit chemarea, aţi primit sfinţirea, v-aţi făcut fii ai lui Dumnezeu după dar în baia naşterii de a doua a înnoirii Duhului Sfânt, când v-aţi botezat.

Atunci mama noastră cea duhovnicească, Biserica, v-a făcut fii după dar lui Dumnezeu în prezenţa naşului şi a preotului care v-a botezat. Atunci aţi primit darul punerii de fii şi al înfierii, cum au primit şi acum călugării noştri, făgăduind a doua oară şi al doilea botez luând.

Deci vouă vi se cer cele de la Botez, iar monahilor li se vor cere şi cele de la Botez şi cele ce au făgăduit la al doilea Botez, când au luat sfântul, marele şi îngerescul chip. Să stăm bine şi să luăm aminte ce am făgăduit, cui am făgăduit şi ce am lucrat noi din cele făgăduite.

Auzi ce spune Sfânta Scriptură: „Ia aminte, fiule, de cele ce au ieşit de pe limba ta şi din gura ta, că te-ai legat pe tine lui Dumnezeu şi te va judeca pe tine după cele ce au ieşit din gura ta".

Trebuie să luăm aminte auzind pe Sfântul Efrem Sirul în cuvântul pentru toată întrarmarea

către monahi: „O, monahule, în loc de arc, ia rugăciunea cea de tot timpul”, cum ați auzit când i-a dat metaniile în mână; căci i-a spus acestea: „Iată, fiule, sabia Duhului Sfânt, că eşti dator în toată vremea şi-n tot locul să zici aşa: *Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!”*

Iar Sfântul Efrem Sirul a numit rugăciunea arc, şi a luat cuvânt de la Proorocul David: *Pus-ai arc de aramă în brațele mele.* Şi zice: „Când tot creştinul sau monahul ridică mâinile la Dumnezeu în rugăciune, el ridică arc de aramă împotriva satanei”. Dar dacă ar ridica numai mâinile sus şi mintea va fi la răutăți în vremea rugăciunii, este asemenea unui arcaş orb, care pune săgeata în arc, dă drumul la săgeți în vânt, şi nu numai că nu omoară fiara, ci vine fiara şi-l sfâşie, fiindcă n-a lovit-o de moarte.

Aşa-i şi acela care în vremea rugăciunii numai cu buzele se roagă şi cu gura, iar mintea îi este la răutăți. Aşa-i şi la creştini, aşa-i şi la călugări. Şi ce zice dumnezeiescul Efrem Sirul în cuvântul pentru toată întrarmarea către monahi? Zice: „Iar în loc de trâmbiță, o, monahule, ia citirea dumnezeieştilor Scripturi; căci precum trâmbița în vreme de război deşteaptă inima ostaşului spre luptă, aşa şi Sfânta Scriptură, când o citeşti, deşteaptă inima monahului şi a tot creştinului spre lupta cea duhovnicească”. Şi apoi zice: „Iar în loc de sabie trage pe frica de Dumnezeu. Când îți vine un gând spurcat în minte, un gând de ură, de desfrânare, de fățărnicie, de viclenie, de răzbunare sau altele, adu-ți aminte de frica de Dumnezeu şi ai tăiat acest gând cu sabia fricii de Dumnezeu şi nu te va mai stăpâni”. Şi aşa mai departe dumnezeiescul Efrem arată cum să folosească monahii armele Duhului Sfânt care le-au luat la călugărie şi cele de la Botez.

Deci fiindcă sunteți aici şi creştini şi monahi, cuvântul meu a privit şi într-o parte şi într-alta, şi voi aveți aceeaşi făgăduință ca şi noi, prea înfricoşată şi prea puternică şi prea sfântă de la Botez, şi noi, monahii, avem iarăşi făgăduința a doua, că vom păzi cele ce se cer la cinul călugăresc. Deci stați cu luare aminte, că şi voi sunteți ostaşii lui Iisus Hristos de la Botez, şi aici monahii sunt a doua oară ostaşi cu făgăduința călugăriei, că şi până la moarte vor lupta împotriva trupului, a lumii şi a diavolului şi a tuturor lucrurilor satanei ş vor fi ostaşii lui Iisus Hristos, adevărați oameni duhovniceşti şi fii ai împărăției cerului.

S-a întâmplat să fiți câteva suflete la această nuntă călugărească, la această taină şi făgăduință a sfântului şi marelui chip îngeresc, aduceți-vă aminte că şi voi ați făgăduit prin naşul vostru de la Botez că vă lepădați de satana şi de toate lucrurile lui, şi ceea ce ați făgăduit vi se va cere în ziua judecății. Amin.

DESPRE SMERENIE

„Smerenia, din diavoli poate să facă îngeri, iar mândria, din îngeri poate să facă diavoli” (Sfântul Ioan Scărarul, *Scara,* cuv. 25).

Îmi vine foarte greu şi să mă ruşinez, căci mă mustră conştiința, să vorbesc despre virturea înaltă a smereniei şi a smeritei cugetări. A vorbi despre aceasta mai înainte de a o cunoaşte din trăire este asemenea cu a vrea să descrii o comoară neprețuită la adevărata sa valoare, mai înainte de a o vedea şi de a o cerceta cu amănuntul. Îmi dau seama că lucrul acesta este mai presus de priceperea mea şi că ar fi poate mult mai bine să tac; dar uneori tăcerea aduce păcat, după cuvântul: „Să nu fie tăcerea ta pagubă şi pricină de vătămare duhovnicească ție şi celorlalți” (Sf. Nicodim Aghioritul, *Războiul nevăzut,* cap. 23).

Urmând acestor învățături, eu, neputinciosul şi nepriceputul, am luat îndrăzneală de a ridica o sarcină mai presus de puterea mea, nădăjduind în mila Preaînduratului nostru Mântuitor şi în rugăciunile Preasfintei Sale Maici, că îmi vor ajuta şi nu voi fi osândit pentru nepricepere şi tăcere, prin care aş putea aduce pagubă celor înțelepți şi râvnitori. Nădăjduiesc că aceştia vor acoperi cu

dragoste neiscusința şi nevrednicia celui ce vorbeşte şi nu face, aducându-şi aminte de cel ce zice: „Cuvânt folositor auzind, nu judeca pe cel ce îl vorbeşte, ca să nu te păgubească de sfătuirea cea folositoare” (Sfântul Ioan Scărarul, *Scara).*

Aşadar, lăsând la o parte sărăcia noastră de cele bune şi alergând la comorile Sfinților Părinți, să scoatem din ele, după putere, învățătura despre fericita virtute a smereniei. „Smerenia este o putere tainică pe care, după săvârşirea a toată petrecerea, o primesc sfinții cei adevărați. Această putere tainică nu poate să lucreze în altcineva decât numai în cei desăvârşiți în fapta bună, prin puterea harului atât cât încape firea, după hotărâre”. (*Scara*).

După mărturia Sfântului Benedict de Nursia, smerenia are douăsprezece trepte (*Vechile rânduieli ale vieții monahale,* p. 684), pe care pentru scurtime nu le vom arăta pe fiecare în parte. De aceea, cu mare şi îndelungă osteneală poate ajunge cineva până la vârfurile ei cele mai înalte.

Unii oameni, din fire par a fi smeriți şi blânzi, alții se smeresc cu gândul, pomenindu-şi păcatele şi căderile lor. Dar nici una din acestea nu este smerenia cea adevărată, după cum arată Sfântul Isaac Sirul care zice: „Nu tot cel din fire domol, blând, lin sau înțelegător a ajuns pe treapta smeritei cugetări şi nici cel ce întru pomenirea căderilor şi a greşelilor sale se smereşte cu cugetul, fiindcă îşi aduce aminte de ele. Ci smeritul cugetător este cel ce are în ascuns ceva vrednic de mândrie şi nu se mândreşte, ci se socoteşte pe sine ca pe nişte țărână, pământ şi cenuşă” (Cuv. 21).

Când a intrat Mântuitorul în casa vameşului şi a început a spune faptele lui, aceea nu era smerenie la vameş, ci **cunoştință de sine**, care este de-abia prima treaptă a smeritei cugerări. Dar această cunoştință de sine mântuieşte pe om, fiindcă este o fiică a smereniei. Mândria are 12 vlăstare, 12 vițe care coboară până la iad, şi smerenia are 12 trepte care ridică până la cer.

Deci aceasta este smerenia cea din păcat: dacă zice curva, cu cunoştință de sine: „Am păcătuit!”, sau tâlharul: „Sunt hoț”; sau bețivul: „Părinte, sunt bețiv”; sau ucigaşul: „Am ucis”; sau cel ce fură: „Părinte, uite eu fur”, fiecare se smereşte în păcat, adică recunoaşte că a greşit şi chiar dacă-i pare rău, aceasta nu-i smerenie la dânsul. De abia-i cunoştință de sine. Şi această smerenie mântuieşte pe om, dar nu-i vrednică de laudă.

De asemenea, mai sunt unii care se luptă să dobândească smerenie prin aducerea aminte de moarte, prin cugetarea la păcatele lor, socotindu-se țărână şi că nici un bine nu au lucrat în viața lor, plângând pentru păcatele lor şi umilindu-se cu gândul, mâhnindu-se cu durere de inimă pentru căderile lor şi defăimându-se în toată vremea, considerându-se în gândul lor a fi nevrednici de mila lui Dumnezeu. Deşi prin unele ca acestea ei fac fapte ale smereniei, care sunt vrednice de laudă, însă stau încă departe de adevărata smerenie.

„Dacă cineva, prin darul lui Dumnezeu, a biruit toate duhurile potrivnice, făcând toate faptele bune, iar după aceasta ar simți cu duhul că a primit darul acesta – când Duhul Sfânt mărturiseşte duhului său, după cuvântul Apostolului –, unul ca acesta a ajuns la desăvârşirea smeritei cugetări” (Sfântul Isaac Sirul, Cuv. 20).

Dacă cineva ar avea darul facerii de minuni, ar muta munții cu rugăciunile sale, s-ar face văzător de Dumnezeu ca Moise, ar îmblânzi leii ca Daniel în groapă, ar stinge puterea focului ca cei trei tineri din Babilon, ar încuia şi ar descuia cerul şi ar pogorî foc din el ca Ilie sau s-ar asemăna în sfințenie cu Sfântul Ioan Botezătorul, ar merge pe deasupra apei ca Sfânta Maria Egipteanca şi alți sfinți, s-ar înălța ca Sfântul Apostol Pavel până la al treilea cer şi dacă, după toate acestea puteri şi daruri, ar zice şi el ca Apostolul: *Hristos Iisus a venit în lume să mântuiască pe cei păcătoşi, dintre care cel dintâi sunt eu* (I Timotei 1, 15), atunci unul ca acela a ajuns la adevărata smerenie.

Cine se smereşte întru dreptate, acela are adevărata smerenie. Dacă ai fi ca marele Pavel, să te duci până la al treilea cer şi să zici în inima ta ca el: *Hristos Iisuse a venit în lume să mântuiască pe cei păcătoşi, dintre care cel dintâi sunt eu,* atunci ai fi cu adevărat smerit. Până la al treilea cer s-a suit Pavel şi n-a spus de el, ci a zis ca şi despre altul: *Ştiu pe un om, care acum paisprezece ani în urmă...* Chiar de mă laud, nu voi fi prost. Voi şti cum să mă laud. *Ştiu pe un om oarecare în Hristos, care acum paisprezece ani s-a răpit până la al treilea cer, şi a auzit acolo cântări care nu este cu putință omului a le grăi. În trup sau afară de trup nu ştiu. Dumnezeu ştie.*

Şi acest Pavel, care a fost răpit până la al treilea cer şi care a fost numit de Mântuitorul *vas al alegerii* şi care a purtat numele lui Hristos înaintea popoarelor de la Ierusalim până la Iliric, care a făcut trei rânduri de călătorii până la Roma pe jos, pe mări şi pe oceane, care 35 de ani a predicat Evanghelia şi a murit martir la Roma, a zis: *Hristos Iisus a venit în lume să mântuiască pe cei păcătoşi, dintre care cel dintâi sunt eu.* Şi în Epistola cea către romani zice: *Iar întru mine nu cunosc nimic bun.* Nu vedea nimic bun în el. Aceea-i smerenie. Se smerea întru dreptate. Avea fapte bune vrednice de laudă, cum nimeni altul pe pământ, şi se socotea că-i cel mai mare păcătos.

Aceea-i smerenie adevărată, când vei bate lumea cu plăgi, cum a bătut Moise Egiptul, când ți se va face ocara ca cinstea, când vei avea toate virtuțile adunate, şi cele trupeşti şi cele duhovniceşti, şi când vei vedea în inima ta că nu ai nimic bun. Să te socoți cel mai sărac om şi cel mai nefericit om de pe fața pământului, aceea-i smerenia cea întru dreptate şi aceasta-i adevărata smerenie (Sfântul Isaac Sirul).

Sfântul Apostol Pavel porunceşte aleşilor lui Dumnezeu ca, pe lângă alte fapte bune, să se îmbrace şi cu duhovniceasca haină a smereniei, zicând: *Îmbrăcați-vă, dar, ca aleşi ai lui Dumnezeu, sfinți şi prea iubiți, cu milostivirile îndurării, cu bunătate, cu smerenie, cu blândețe şi cu îndelungă răbdare* (Coloseni 3, 12).

Deci, fericit şi de trei ori fericit este cel care ajunge să se îmbrace cu această duhovnicească haină, căci unul ca acela s-a îmbrăcat cu haina lui Hristos, după mărturia Sfântului Efrem Sirul care zice: „Smerenia este haina lui Hristos". La fel şi Sfântul Isaac Sirul zice: „Smerenia este haina lui Dumnezeu, căci Cuvântul ce S-a întrupat cu aceasta S-a îmbrăcat".

Adevăratul lucrător al smeritei cugetări se cunoaşte şi din aceea că se îngrețoşează să placă lumii prin faptele lui sau prin cuvânt, iar în ochii lui slava lumii acesteia nu are valoare (Sfântul Isaac Sirul, Cuv. 38).

După ce am arătat puțin despre ce este adevărata smerenie, cred că este de folos să arătăm şi din ce se naşte această virtute. Dacă vom cerceta Sfintele Scripturi vom vedea că smerenia este şi se naşte din scârbe şi necazuri, căci zice Domnul Dumnezeu către poporul lui Israel: *De voi închide cerul şi nu va fi ploaie şi de voi porunci lăcustelor să mănânce răsadurile voastre sau voi trimite moarte în poporul Meu şi se va smeri poporul Meu peste care se cheamă numele Meu asupra lor şi se vor ruga şi vor căuta fața Mea şi se vor întoarce din căile lor cele rele, atunci îi voi auzi din cer şi milostiv voi fi păcatelor lor şi voi vindeca pământul lor* (II Paralipomena 7, 13-14).

În alt loc, arătându-se că din osteneli şi scârbe vine smerenia, se zice: *Şi s-au smerit întru osteneli inimile lor* (Psalm 106, 12). Şi iarăşi: *Eu am venit la ei cu mânie mare şi îi voi pierde pe ei în pământul vrăjmaşilor lor. Atunci se va smeri inima lor cea netăiată împrejur şi atunci se vor căi de păcatele lor* (Levetic 26, 41).

Să vedem şi câteva mărturii ale Sfinților Părinți din care aflăm că sunt şi alte pricini care nasc smerenia în sufletul omului. Sfântul Ioan Scărarul arată că „din ascultare se naşte smerenia" (*Scara,* Cuv. 4). Iar de la Sfântul Maxim Mărturisitorul învățăm că aceasta se naşte din credință şi frica de Dumnezeu, după cuvântul: „Cel ce crede, se teme şi cel ce se teme, se smereşte" (*Filocalia,* vol. 2, cap. 16).

Sfântul Isaac Sirul arată că „smerenia se naşte în inima omului şi din mulțimea rugăciunilor, căci cine are trebuință de ajutorul lui Dumnezeu face multe rugăciuni şi pe cât le înmulțeşte, pe atât i se smereşte inima sa. Nimeni, rugându-se şi cerând, nu va putea să nu se smerească" (Cuv. 21).

Acelaşi sfânt spune că smerenia se naşte şi din cunoştința de sine: „Dreptul ce nu-şi cunoaşte neputința sa, are lucrările sale pe ascuțişul briciului, nefiind departe de cădere şi de leul făcător de stricăciune. Cel ce nu-şi cunoaşte neputința sa, este lipsit de smerita cugetare" (Cuv. 21).

Tot Sfântul Isaac, arătând că şi din necazuri şi din întristări se naşte smerenia, zice: „Sufletul care a primit grija faptei bune şi viețuieşte cu frica de Dumnezeu, nu poate fi fără întristare în fiecare zi, căci faptele bune au şi întristări împletite cu ele. Cel ce nu are necazuri, fără îndoială şi de fapta bună se desparte. Dacă pofteşti fapta bună, dă-te la toate necazurile, căci necazurile nasc smerenia" (Cuv. 37).

După ce am adus mărturii din Sfânta şi dumnezeiasca Scriptură şi de la Sfinții Părinți, arătând din ce se naşte smerenia şi smerita cugetare, să arătăm, pe scurt, câte ceva despre ea şi care sunt foloasele ei. Folosul cel mai mare adus de smerenie este mântuirea sufletului nostru, după cuvântul: *Smeritu-m-am şi m-am mântuit* (Psalmul 114, 6).

Alt folos pe care-l dobândim prin smerenie este acela că Dumnezeu Îşi aduce aminte de noi şi ne izbăveşte de necazuri şi de vrăjmaşi numai dacă o avem pe aceasta.

Acest lucru reiese din cuvintele Psalmistului care zice: *Întru smerenia noastră ne-a auzit pe noi Domnul şi ne-a izbăvit pe noi de vrăjmaşii noştri* (Psalm 124, 2-4).

Smerenia nu este numai un mod de a câştiga ajutorul lui Dumnezeu şi de a fi auziți de El în vremea de necaz, ci ea ni se face şi pricină de a ajunge moştenitori ai împărăției cerurilor, după mărturia Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Care zice: *Deci, cine se va smeri pe sine ca pruncul acesta, acela va fi mai mare în împărăția cerurilor* (Matei 18, 4).

În multe locuri ale Sfintei Scripturi vedem că smerenia ne aduce slavă de la Dumnezeu şi de la oameni, după cuvântul Mântuitorului nostru Iisus Hristos: *Cel ce se smereşte, se va înălța* (Matei 23; 12; Iacov 4, 16; Isus Sirah 3, 18).

Smerenia face ca omul să fie cercetat şi odihnit în sufletul său de către Bunul Dumnezeu, după cuvântul Proorocului: *Spre cine voi căuta, zice Domnul, fără numai spre cel smerit şi blând care se cutremură de cuvintele Mele* (Isaia 66, 2). Apoi, vedem că smerenia este urmată de cinste şi de slavă (Proverbe 18, 12; 29, 23).

Să trecem acum la Sfinții Părinți, ca şi de la ei să auzim care sunt foloasele smeritei cugetări.

Sfântul Isaac Sirul zice: „Precum umbra urmează trupului, tot astfel şi smeritei cugetări îi urmează mila lui Dumnezeu" (Cuv. 19). Apoi zice: „Sârguieşte-te să fii defăimat şi te vei umple de cinstea lui Dumnezeu. Nu căuta să fii cinstit, fiind plin de răni înlăuntrul tău. Prihăneşte cinstea şi să nu o iubeşti, ca să nu te necinsteşti. Cel ce aleargă după cinste, ea fuge dinaintea lui, iar pe cel ce fuge de dânsa, îl va urmări şi propovăduitor al smereniei lui se va face tuturor oamenilor. De te vei defăima pe tine, ca să nu fii cinstit, Dumnezeu te va arăta pe tine. Şi dacă pentru adevăr te vei prihăni pe tine, Dumnezeu dă voie tuturor zidirilor Sale să te laude pe tine, deschizând înaintea ta uşile slavei Ziditorului tău şi te vor lăuda pe tine. Căci tu, în adevăr, după chipul şi asemănarea Lui eşti" (Cuv. 5).

Apoi continuă: „În vremea în care smerenia împărăteşte în tine, ți se supune sufletul tău şi împreună cu dânsul ți se vor supune toate, căci se naşte în inima ta pace de la Dumnezeu. Iar dacă eşti afară de acestea, nu numai de patimi, ci şi de întâmplări, adesea vei fi izgonit. Adevărat, Doamne, de nu ne vom smeri singuri, nu vei înceta să ne smereşti pe noi. Smerenia cea adevărată se naşte din, cunoştință, iar cunoştința cea adevărată se naşte din ispite" (Cuv. 16).

„Smeritei cugetări îi urmează înfrânarea şi sfiala. Iar slava deşartă este slujitoare a desfrânării şi lucru al mândriei. Smerita cugetare, pentru sfiala ei cea dintotdeauna, întru vedenie ajunge şi împodobeşte sufletul cu întreaga înțelepciune" (Cuv. 23).

Apoi spune: „Mai înainte de a intra în cetatea smereniei, dacă te vei vedea pe tine că te-ai odihnit dinspre supărarea patimilor, să nu te încrezi în tine, căci te pândeşte pe tine vrăjmaşul. Ci aşteaptă după odihnă, multă supărare şi tulburare. De nu vei trece prin locurile de odihnă ale faptelor bune, nu vei ajunge la repaos din truda ta şi nici nu vei avea răsuflare dinspre bântuieli până ce nu vei ajunge la locul de odihnă al sfintei smerenii" (Cuv. 24).

De asemenea, un sfânt părinte tâlcuieşte un cuvânt al Sfântului Ioan Scărarul, zicând: „Smerenia poate să ierte multe păcate şi fără lucruri, dar lucrurile fără smerenie, dimpotrivă, sunt nefolositoare, şi nu numai atât, ci şi multe rele ne gătesc nouă.

Precum sarea la toată hrana este trebuincioasă, tot astfel şi smerenia, la toate faptele bune. Deci, trebuie să ne smerim în minte necontenit, în supărări şi necazuri, căci aceasta, de o vom câştiga, ne face fii ai lui Dumnezeu şi, fără lucruri bune, ne pune înaintea Lui. Căci fără ea toate lucrurile noastre sunt deşarte. Deci, Dumnezeu vrea schimbarea minții noastre. În minte ne facem

buni şi în minte netrebnici. Aceasta singură este de ajuns, chiar fără alt ajutor, să stea înaintea lui Dumnezeu şi să grăiască pentru noi” (*Scara,* Scolia 39 la Cuv. 25).

Sporirea şi creşterea omului în viaţa duhovnicească, mai mult decât prin alte fapte bune, se face prin smerenie, după cum ne învaţă unul din Sfinţii Părinţi: „Sporirea omului este smerenia, căci pe cât se pogoară cineva în smerenie, pe atât se înalţă în sporire” (*Pateric,* cap. 10).

Un alt bătrân al Patericului, arătând puterea smereniei împotriva diavolilor, zice: „Dacă, smerindu-te pe sine-ţi, vei zice: «Iartă-mă», arzi pe diavoli”. Iar altul, de asemenea: „Cel ce se smereşte, smereşte pe diavoli, iar cel ce nu se smereşte este batjocorit de diavoli” (*Pateric,* cap. 10).

Pentru a vedea cât de minunată este smerenia în viaţa celui ce s-a împodobit cu această virtute înaltă, precum şi de câte daruri şi puteri îi este pricinuitoare, să ascultăm pe Sfântul Isaac Sirul, care zice: „Pe cel smerit cugetător omul niciodată nu-l urăşte, nu-l răneşte cu cuvântul, nu-l defaimă, de toţi este iubit, căci el îi iubeşte pe toţi şi toţi îl iubesc pe el; toţi îl doresc şi, în tot locul unde se apropie, îl privesc ca pe îngerul luminii; îi dăruiesc lui cinstea; măcar de ar grăi cel înţelept şi învăţătorul, opriţi vor fi cu tăcerea, căci smeritului cugetător toţi îi dau cu cucernicie locul să vorbească.

Ochii tuturor iau aminte ce fel de cuvinte ies din gura lui şi fiecare om aşteaptă cuvintele lui ca pe cuvintele lui Dumnezeu. Scurta lui vorbire se face cu cuvintele celor iscusiţi care cearcă înţelegerile lor. Cuvintele lui dulci sunt, în auzul înţelepţilor, mai mult decât fagurele şi mierea. Chiar de ar fi simplu cuvântul lui şi defăimat şi de nimic vrednic în ochii săi, se socoteşte de toţi mai cinstit şi ca din gura lui Dumnezeu”.

Apoi adaugă: „Cel ce vorbeşte cu defăimare împotriva smeritului cugetător şi nu îl socoteşte pe el ca pe un viu, este ca un om ce şi-a deschis gura asupra lui Dumnezeu. Pe cât se defaimă de toată zidirea, cinstea lui rămâne. Când se va apropia smeritul cugetător de fiarele sălbatice, acestea, privindu-l, se vor îmblânzi, se vor apropia de dânsul ca de un stăpân al lor, îşi vor clătina capetele şi cozile lor şi îi vor linge mâinile şi picioarele lui.

Dacă se apropie smeritul cugetător de târâtoarele aducătoare de moarte, îndată se va apropia de ele cu simţirea mâinii lui şi se va atinge de trupul lor, iuţimea şi asprimea amărăciunii lor pricinuitoare de moarte încetează şi în mâinile sale ca pe nişte lăcuste le striveşte. Se apropie de oameni şi ca la Domnul iau aminte la dânsul.

Nu numai oamenii, ci şi diavolii, cu îngrozirea şi cu amărăciunea lor, cu toată fălirea cea mare a minţii lor, când se apropie de cel smerit cugetător, se fac ţărâna şi se strică toată răutatea lor, risipindu-se toate măiestriile lor şi pierzându-se toată vicleana iscusinţă a lor” (Cuv. 20).

Iată cât de minunate şi felurite sunt darurile cu care este împodobit de Preabunul Dumnezeu cel cu adevărat smerit cugetător şi cum toţi oamenii, fiarele, târâtoarele şi înşişi diavolii se smeresc, se biruiesc şi recunosc în el, cu adevărat, un Dumnezeu după dar, aşa cum a fost strămoşul nostru Adam înainte de a cădea din ascultarea Preasfântului şi Atotputernicului nostru Dumnezeu.

După ce am arătat până aici cu puţine mărturii, din Sfânta şi dumnezeiasca Scriptură şi de la Sfinţii Părinţi, ce este smerenia, din care virtuţi se naşte, câte foloase aduce ea celui ce o are, precum şi cu câte daruri şi puteri este împodobită viaţa celui smerit, în continuare voi arăta, cu mărturii tot de la Sfinţii Părinţi, care sunt semnele cele din afară şi cele dinlăuntru ale omului cu adevărat smerit cugetător.

Ca să înţelegem acest lucru, să ascultăm pe Sfântul Efrem Sirul, care zice: „Semnele după care se recunoaşte cel ce are smerenie adevărată sunt acestea:

– a se socoti pe sine că este mai păcătos decât alţii şi decât toţi păcătoşii;

– a socoti că nici un bine nu a făcut înaintea lui Dumnezeu;

– a se prihăni pe sine în toată vremea, în tot locul şi lucrul;

– a nu ocărî pe nimeni;

– a nu pângări pe cineva care este mai păcătos sau mai leneş decât dânsul, ci pe toţi să-i laude şi să-i slăvească;

– a nu judeca, defăima sau vorbi de rău pe cineva, vreodată;

– a tăcea totdeauna şi a nu vorbi ceva fără poruncă sau fără vreo trebuinţă de nevoie, iar când va fi întrebat şi va vrea să răspundă să o facă cu blândeţe, cu linişte şi rar, ca şi cum ar fi silit şi s-ar ruşina să vorbească:

– a nu se măsura pe sine în ceva;

– a nu se certa cu cineva pentru credinţă, ori pentru altceva, ci dacă va zice bine, să zică şi el aşa, iar dacă va zice rău, să zică: „tu ştii";

– a urî voia sa, ca ceva ce este pierzător;

– a avea totdeauna privirea în jos;

– a avea totdeauna înaintea ochilor moartea;

– a nu vorbi deşertăciuni şi a nu minţi vreodată;

– a nu vorbi împotriva celui mai mare;

– a suferi ocările, defăimările şi pagubele cu bucurie;

– a urî odihna şi a iubi osteneala;

– a nu întărâta pe cineva şi a nu răni ştiinţa cuiva.

Acestea sunt semnele smereniei adevărate şi fericit este cel ce le are, căci se face casă şi biserică lui Dumnezeu, şi Hristos se sălăşluieşte într-însul, făcându-l moştenitor al împărăţiei cerurilor" (Sfântul Efrem Sirul, *Cuvânt pentru smerita cugetare*, tom. 3).

În încheierea acestui cuvânt îndrăznesc, eu, cel cu totul sărac şi lipsit de darul smeritei cugetări, ca pe lângă mărturiile cele de mai sus ale Sfintei Scripturi şi ale Sfinţilor Părinţi, să zic câteva cuvinte pentru mângâierea celor neputincioşi asemenea mie.

Deci am văzut, în cele de mai sus, că multe sunt treptele pe care le are înalta smerenie şi că puţini sunt cei care ajung la desăvârşirea ei, noi, însă, să nu ne deznădăjduim din pricina neputinţei noastre, ci să rugăm pe Preabunul Dumnezeu, Care pe cele neputincioase le întăreşte şi pe cele cu lipsă le împlineşte, să ne ajute cu mila şi cu darul Său, ca măcar cu vârful degetului să ne atingem de treptele cele mai de jos ale smereniei. Iar cu îndurarea Lui şi cu rugăciunile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi ale tuturor sfinţilor Săi, care au strălucit prin adevărata smerenie, aflându-ne în urma celor sporiţi, dar mergând pe acelaşi drum cu ei, să fim şi noi, păcătoşii, miluiţi şi mântuiţi. Amin!

DESPRE ISPITELE CELOR SMERIŢI ŞI ALE CELOR MÂNDRI

Dumnezeu, celor mândri le stă împotrivă, iar celor smeriţi le dă har (I Petru 5, 5).

Fiindcă în predicile cele mai dinainte am vorbit despre felurile ispitelor şi despre pricinile pentru care Dumnezeu îngăduie să ne ispitim, spre folosul şi mântuirea sufletelor noastre, de data aceasta m-am gândit să vorbim despre ispitele celor smeriţi şi ale celor mândri. Din cele ce urmează vom înţelege clar că Preabunul Dumnezeu nu îngăduie a se ispiti toţi oamenii la fel, ci cu mare deosebire si felurime, după a Sa negrăită şi neajunsă de minte înţelepciune. Vom vedea că asupra celor smeriţi şi blânzi şi care îşi cunosc bine neputinţa şi nimicnicia lor, Preabunul şi Preaînţeleptul Dumnezeu nu slobozeşte asupra lor ispite şi necazuri prea mari. Iar asupra celor mândri şi trufaşi, Dumnezeu îngăduie a veni ispite şi necazuri mai grele, care de multe ori sunt mai presus de hotarele răbdării lor. Şi aceasta o face El cu mare înţelepciune şi iconomie, spre a-i aduce pe ei întru smerenie şi umilinţă, pentru a-şi cunoaşte neputinţa şi nimicnicia lor pe acest pământ şi a veni toţi la calea cea sfântă a mântuirii.

Despre acest adevăr ne spune dumnezeiescul Părinte Isaac Sirul următoarele: „**Ispitele ce se fac asupra celor smeriţi** de la toiagul cel duhovnicesc, spre sporirea şi creşterea sufletului, sunt

acestea: nehotărârea, îngreunarea trupului, slăbănogirea mădularelor, trândăvirea, zăpăceala cugetării, părerea neputinței trupeşti, împuținarea nădejdii, întunecarea gândurilor, lipsirea ajutorului omenesc, lipsa celor de trebuință trupeşti şi cele asemenea acestora.

Din ispitele acestea omul câştigă suflet părăsit şi neajutorat şi inimă zdrobită întru smerenie multă. Prin acestea se ispiteşte cineva ca să vină spre dorirea Celui ce l-a zidit. Cu acestea sunt amestecate mângâierile şi năpădirile, lumina şi întunericul, războaiele şi sprijinirile şi , în scurt să zic, strâmtorarea şi răsfățarea. Şi acesta este semnul sporirii omului, prin ajutorul lui Dumnezeu.

Iar ispitele ce se fac prin îngăduința lui Dumnezeu asupra **celor mândri**, care fără de ruşine se înalță înaintea lui Dumnezeu, sunt acestea: ispitele cele arătate ale diavolilor şi care sunt mai presus de hotarul puterii sufletului, lipsirea puterii de înțelepciune ce este întru dânşii, simțirea iute a cugetării curviei, care se slobozeşte asupra lor spre smerenia înălțării lor, a se mânia degrab, a voi să-şi alcătuiască şi să-şi facă voia sa, a se prici întru cuvinte, a certa pe alții, a se certa apoi şi pe ei, pentru aceasta defăimându-se şi mâhnindu-se în inimile lor; a avea desăvârşita amăgire a minții, a avea gânduri de hulă asupra numelui lui Dumnezeu, a avea înțelegeri nebune pline de râs, iar mai ales de plâns, a fi defăimați de oameni şi cinstea lor a fi pierdută, a li se face ruşine şi ocară de la draci prin multe chipuri, în ascuns şi pe față, poftă de a se amesteca împreună şi a petrece cu lumea; a grăi şi a bârfi nebuneşte totdeauna, a născoci întru sine pururea vreo noutate printr-o proorocie mincinoasă de la diavoli şi a făgădui multe, mai presus de puterea lor. Acestea sunt ispitele sufleteşti.

Iar întru cele trupeşti li se întâmplă acestea: întâmplări dureroase de care nu mai pot scăpa, întâlniri cu oameni răi şi fără de Dumnezeu; cad în mâinile unor oameni care îi necăjesc pe ei, inima lor mereu se porneşte să cadă din frica lui Dumnezeu; fără pricină şi neaşteptat, de multe ori de năprazně. Au căderi mari de pe stânci, de la locuri înalte, sau pătimesc alte asemenea acestora spre zdrobirea trupului şi a sufletului lor. Sunt lipsiți de ajutorul celor ce sprijinesc inima din dumnezeiasca putere şi de nădejdea credinței lor şi, a zice în scurt, toate câte sunt cu neputință şi mai presus de putere se aduc asupra lor, împreunându-se cu slăbiciunile lor.

Acestea toate, câte s-au înşirat aici, sunt chipurile ispitelor mândriei. Însă să arătăm şi începutul acestora în om: când cineva începe a se avea pe sine înțelept în ochii săi. Din aceasta se prefac şi se schimbă întru acel om toate relele acestea, după măsura şi primirea de către el a unor gânduri ca acestea ale mândriei. Deci din chipurile ispitelor noastre trebuie a ne pricepe căile uşurătății minții noastre. Iar de am vedea vreunele din ispitele acestea amestecate cu cele mai înainte zise, să cunoaştem că după măsura în care le avem pe acestea, pe atât şi mândria s-a ivit în noi" (Sfântul Isaac Sirul, cuv. 46).

Iată cât de felurite sunt ispitele, care vin cu îngăduința lui Dumnezeu asupra noastră , atunci când nu ne vom cunoaşte neputința şi nimicnicia noastră şi când nu ne vom smeri din toată inima, în tot locul şi timpul, în fața lui Dumnezeu. Eu, păcătosul, ca cel ce pururea mă aflu plin de mândrie şi orb în a cunoaşte şi a mă împotrivi la aceste ispite ale mândriei, spre a scăpa cândva din robia lor, am voit totuşi a le însemna pe ele aici – nu din cunoaşterea şi iscusința proprie, de care cu totul sunt sărac – ci din învățăturile cele pline de filosofie duhovnicească ale acestui Sfânt Părinte Isaac Sirul, care întru iscusința minții sale celei sfinte, prin linişte şi rugăciune curată le-a cunoscut şi ni le-a lăsat nouă spre folosul de obşte. Aceste însemnări de aici, de le va citi cineva cu luare aminte, îndată singur îşi va cunoaşte din mişcările minții sale cele de fiecare minut, dacă se ispiteşte în rânduiala celor smeriți cugetători sau vieţuieşte în hotarul ispitelor celor mândri. Şi aşa, cu frică de Dumnezeu, ferindu-se şi de unele şi de altele, se va sili spre îndreptare.

Dar chiar dacă şi prin unele şi prin altele ne ispitim, nu trebuie a ne descuraja, ştiind că Dumnezeul nostru nu voieşte nicidecum moartea păcătosului. Cât mai suntem în stadionul acestei vieți, prin rugăciunea cea stăruitoare şi prin pocăința cea adevărată, ajutați fiind de mila şi darul lui Dumnezeu, putem a ne îndrepta viața şi a ne mântui sufletele noastre. Căci Dumnezeul nostru Cel Bun şi Atotputernic, dacă vom cere din inimă ajutorul Său, ne va scoate pe noi cei ferecați în obezile ispitelor şi ale patimilor şi nu va ruşina pe niciunul din cei ce-L cheamă pe El întru adevăr.

Amin!

„FĂ UNA DIN TREI!”

– Părinte, dar despre cei ce merg la distracții lumeşti, la nunți cu lăutari, la bal, la discotecă, ce ne puteți spune?

– Care se duce aşa, acela-şi bate joc de sufletul lui. Pentru că, uite ce este, tot ce-ai câştigat în biserică, ai risipit. Dacă te-ai dus la crâşmă, acolo-i gura iadului. Dacă te-ai dus la jocuri, acolo-i teatrul satanei. Şi toate lucrurile duhovniceşti care le câştigi în biserică, le pierzi acolo şi pierzi şi sufletul. N-ai văzut ce-a făcut dracul cu unul credincios?

Un băiat credicios foarte, după ce s-a liberat de armată, a spus părinților lui că el nu se mai însoară. „M-aş duce la mănăstire”. Avea un loc al lui. Tată-su şi mama-sa l-au lăsat la voia lui. Şi-a făcut o căsuță acolo şi a învățat să facă coşuri din nuiele. El nu s-a însurat. Era cel dintâi în biserică, cel dintâi la spovedanie, la împărtăşanie. Nu l-a văzut nimeni înjurând sau fumând sau beat. Mă rog, ducea o viață, cum spune Mântuitorului: *Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca să vadă oamenii faptele cele bune ale voastre şi să-L slăvească pe Tatăl cel din cer.*

Un om care duce o viață curată nu-i de folos numai pentru el, este de folos pentru atâta lume. Diavolului nu i-a venit bine, că el dădea pildă bună la toți frații. El avea Psaltire, Ceaslov, icoane frumoase, ca un călugăr. Stătea acolo. Avea un ogor, l-a arat şi semăna acolo ce trebuie. Avea o pădurice frumoasă şi de acolo îşi lua nuiele de făcut coşuri. Era pildă. Şi toți îl aveau de model: „Uite, Ion! Ia, acela-i om!”

Nu s-a căsătorit. Căsătoria rămâne de bunăvoia fiecăruia. Apostolul Pavel spune: *Bine este tânărului să se însoare, dar mai bine să rămână aşa. Bine este fecioarei să se mărite, dar mai bine să rămână aşa. Cea măritată grijeşte de ale lumii, cum să placă bărbatului. Şi cea nemăritată grijeşte cum să placă Domnului.*

Diavolul nu stătea. A început să-l tulbure noaptea. I se arăta în chip de leu, în chip de câine, venea în chip de ostaşi, bătea doba prin pod pe la el noaptea, se arăta în chip de şarpe că-l muşcă, țiuia. Nu ştiți voi, dacă te-ai apuca de o viață de rugăciune, câte de astea ai să pățeşti. Du-te în pădure să vezi! Că nu avem voie să spunem, că am trăit şi acolo 9 ani şi 7 luni, în creierii munților. Să vezi acolo câte năluciri îți face diavolul.

Da. Aşa bietul om, au început ispite mari cu el. Într-o seară vine un drac la el:

– Măi Ioane, eu sunt diavolul. Măi, mare ciudă avem noi pe tine. Stai aici la marginea satului şi mare necaz ne faci – părinții lui erau foarte credincioşi, dar aveau casa în mijlocul satului. Şi avea şi o soră tare credincioasă.

– Dar de ce mă supărați noaptea? Bateți în pod, chiuiți, şuierați, bateți, urlați, mieunați. Ce, credeți că eu mă tem? Am pe Hristos.

– Măi, uite! Facem un legământ. Nu mai venim la tine niciodată, dar să faci una din trei care ți-oi spune eu.

– Care?

– Sau să-l omori pe tată-tu, sau s-o bați pe soră-ta – că avea ciudă că şi părinții şi sora lui erau credincioşi – sau a treia, măi, uite ce-i să te duci şi tu o dată în crâşmă. Măcar o dată, că nu te-am văzut în crâşmă niciodată.

– Şi ce să fac?

– Ia şi tu un pahar de vin acolo şi cu tine nu mai avem nimic. Nu mai venim să te supărăm noaptea.

Dar el spune dracului:

– Dacă eşti drac! Mă înveți să omor eu pe tata! S-o bat eu pe soră-mea! Eu n-am omorât un purice în viața mea.

– Zici că pe tat-tu nu vrei să-l omori, pe soră-ta nu vrei s-o bați! Măi, fă-o pe cealaltă, că-i

cea mai uşoară şi nu te mai supărăm niciodată. Intră şi tu o dată în crâşmă şi ia un pahar de vin! Toată lumea zice că nu te-a văzut în crâşmă.

Avea mare ciudă, că le dădea pildă bună. Dar lui i s-a părut asta mai uşoară. „Măi, zice, asta n-ar fi aşa greu! Când mă duc în târg să-mi vând lucrul mâinilor – ştii, că mergea o dată la o lună, două –, voi intra într-o crâşmă, beau un pahar de vin şi am plecat”.

Ei, dracul îl pândea acum. Şi-a dat cuvântul. A ajuns într-o săptămână, a legat coşărcile – ele au urechi, ştiţi –, le-a legat pe un ciomag şi s-a dus cu ele la vânzare. Îl ştiau toţi: „Acesta-i cel care face panere! Cel care stă în pădure, colo”. Când s-a dus la târg, niciodată n-a vândut el aşa de repede coşărcile. I-au adus dracii muşterii. Au venit şi i-au cumpărat coşărcile repede. Acum a luat parale multe. Iaca vine un nepot de-al lui:

– Moşule, iaca ai vândut coşurile şi ai luat preţ bun pe ele! Eşti bun de aldămaş. Hai aici la crâşmă să luăm un păhăruţ de vin!

El şi-a adus aminte ce-a vorbit noaptea cu dracul.

– Măi, aş merge, dar...

– Hai, moşule, dacă nu dai dumneata, dau eu – că la crâşmă-s milostivi, ştiţi, fac milostenie!

Dar acesta când a auzit că nici n-are să plătească, are să dea acela de băut, a zis:

– Ei, hai măi, ce-ar să fie?

Când intri în crâşmă, dracul îţi bate trei cuie: unul pe pragul crâşmei, unul pe scaun unde te-ai aşezat şi unul după ce ai luat primul pahar. Şi când a ajuns la crâşmă, el măcar dacă făcea o cruce, să se ducă dracul dinaintea lui, dar n-a făcut şi i-a dat nepotul un păhăruţ de rachiu.

Dar el a zis:

– Măi, mie mi-e rău de la mirosul acesta de alcool. Nici n-am mâncat nimic.

– Stai, moşule! Să aducem o gustare şi o sticlă de vin de cel bun.

Când a intrat în crâşmă, iaca alt nepot al lui:

– Ehei, moşule, bine că te văd, că nu te-am mai văzut niciodată aici, la „biserica” noastră.

Vine şi celălalt:

– Hai să luăm un pahar! Moşule, bine că ai venit! Doar nu-i un păcat, domnule, să mănânci, să bei! Ce, Dumnezeu le-a lăsat pe toate!

Celălalt era mai mare avocat. Şi se apucă el şi ia un păhăruţ de aici, unul de acolo. El, care n-a băut niciodată, imediat s-a ameţit. Beţivul care-i de meserie nu se îmbată repede, dar acesta, care n-a gustat rachiu în viaţa lui, nici vin mult, după ce-a băut, numai ce vede că se învârte crâşma cu el.

– Măi băieţi, măi, eu mă duc, măi! Că dacă mai stau, trebuie să mă duceţi cu targa de aici!

– Dar ce, moşule, te-ai îmbătat aşa repede?

– Ei, eu văd că nu-i bine. Eu am ameţit.

– Taci, moşule! Păzeşte-ţi treaba!

Ei, dacă erau de meserie, de! Iese el în drum. Dar aburii alcoolului s-au ridicat şi i-au întunecat mintea, cum norii, când se ridică, întunecă soarele, aşa şi el. Casa lui tătâne-su era în mijlocul satului. Şi o ia pe drum, dar măsura drumul dintr-un colţ în altul, când aici, când dincolo. Că zice Sfântul Vasile cel Mare: „Cel beţiv, ca să vină acasă, are nevoie de picioare străine, că ale lui nu-l mai ţin”, îi trebuie proptele, că se duce jos.

Cum mergea, lumea se întreba:

– Măi, dar cine-i acesta?

– Ion, cel din pădure/

– Taci, măi, că nu-i el. Acela nu bea niciodată.

– Tu nu-l vezi, măi?

– Dar cum, că acesta de când e el nu l-a văzut nimeni în crâşmă?

– Nu ştiu, bre, ce-a păţit acum!

Se duce unul la tată-su, că avea să treacă pe la poarta lui:

– Moşule, dar pe băiatul matale îl socoteau oamenii că-i sfânt, dar acum, dacă-l vezi, zici

că-i drac. Uite, merge beat pe drum.

– Dar nu se poate, măi băiete! Dar unde-i? Ia du-te, Marie! că avea o fată.

Când îl vede aceea, de ruşine că niciodată nu l-au văzut oamenii beat, se duce, îl ia de mână şi-l trage în ogradă.

– Hai, măi, în casă, că ne faci de ruşine şi râde lumea de noi!

Dar el când a văzut că-l trage:

– Dar ce, am băut banii tăi? Şi o ia la bătaie pe soră-sa. Ţi-am băut banii tăi? Ce ai cu mine?

I-a spus dracul, ori s-o bată pe soră-sa, ori să-l omoare pe tată-su, ori să se îmbete o dată, să ia un pahar de vin. Aude tată-su cum o bătea:

– Tată, văleu, a înnebunit Ion aista! Mă bate! Uite îi beat, mă omoară!

Vine tată-su s-o scoată pe fată din mâna lui.

– Măi, dar eşti nebun? Tu nu te-ai îmbătat niciodată...

Şi era acolo un trunchi, cum a tăiat tată-su lemne, şi era un toporaş înfipt acolo, el, nebun, că era turmentat, când a văzut că vine tată-su, a luat toporul din trunchi şi i-a dat una lui tată-su şi l-a omorât. A bătut şi pe soră-sa, a omorât şi pe tată-su.

– Văleu!

– Ce-i?

– L-a omorât pe tată-su...

Fata a fugit. A venit stăpânirea, miliţia, cum se zice: „Cutare a omorât pe tată-su, fiind beat!" Şi dacă a omorât pe tată-su, l-a luat miliţia şi l-a dus la închisoare. Vine dracul la miezul nopţii la dânsul:

– Măi, Ioane, mă cunoşti?

– Da.

– Eu sunt acela care ţi-am spus să-mi faci una din trei. Prost ai mai fost. Ţi-am spus să alegi una din trei, şi ai ales-o pe cea mai rea, să te îmbeţi o dată. Vezi că din crâşmă mi le-ai făcut pe toate? De acum al meu eşti! Aceştia ţi-au dat 15 ani închisoare, dar pocăinţa care trebuie la acestea, n-o mai faci tu.

Şi el, când a văzut, a început a plânge şi a zis:

– Vai şi amar, că rău m-am înşelat!

Şi stând la închisoare, după un an de zile a murit acolo nespovedit şi neîmpărtăşit. Şi aţi văzut diavolul ce-a făcut? „Fă una din trei!" Şi le-a făcut pe toate, şi s-a dus şi şi-a pierdut sufletul.

De aceea vă spun. Dacă ai ieşit de acasă şi te duci să bei în crâşmă, te-ai dus în „gura iadului". Acolo are dracul toate la îndemână: Şi rachiu şi vin şi muzică şi oameni răi, blestemaţi, care te îndeamnă...

Măi, dacă îţi trebuie un pahar de vin, Dumnezeu le-a făcut toate. La masa ta, în sărbători, în duminici şi cum este acum în câşlegi, adu-ţi un pahar, două de vin curat, şi să iei cu soţia, cu copilaşii; dacă ţi-a venit un neam. Dar la casa ta şi cu măsură. Că toate-s pentru om. Că mă întreabă unii: „Dar pot să iau un pahar de rachiu la o nuntă sau la un praznic?" Poţi. Dar unul, pentru că-i blagoslovit. Nu zice că *toate se sfinţesc prin cuvântul lui Dumnezeu şi prin rugăciune?*

Şi vinul cine l-a făcut? Nu tot Dumnezeu? Vezi că din vin, mai ales, se fac şi Preacuratele Taine, ce-i mai sfânt pe lume. Că zice Sfântul Ioan Gură de Aur: „Nu vinul este de vină, ci beţia!" Aşa şi rachiul, nu-i de vină. De vină-i beţia, dacă ai luat mai mult decât trebuie şi te-ai îmbătat şi ţi-ai pierdut şi mintea şi sănătatea şi sufletul. Ferească Dumnezeu! N-ai ce căuta, să te duci în casa diavolului. Că acolo este „Babilonul" şi toate răutăţile. Acolo găseşti de tot neamul.

Da. Vrei în casa ta să te odihneşti, odihneşte-te. Stai la masă, iei un pahar, te-ai odihnit şi pe urmă te ocupi de cele ce spune cartea.

– Tată-părinte, cum să întorc pe un frate de-al meu la credință?

– Mamă, uite ce este! Nu aducem noi la credință, ci mila Preasfintei Treimi şi a Maicii Domnului, că Dumnezeu poate toate, noi nu putem nimic. Noi îi arătăm cărarea până la drum. „Măi, posteşte, roagă-te, spovedeşte-te curat, să n-ai ură pe nimeni". Şi Bunul Dumnezeu, dacă omul se roagă, îi deschide calea, îi luminează mintea şi vede unde a ajuns: Pentru că ei, săracii, ai văzut ce spune Sfântul Ioan Gură de Aur? „De este cu putință, o, creştine, şi în fiecare ceas să te mărturiseşti!" Dar de ce? În fiecare minut greşim lui Dumnezeu. Ori cu lucrul, ori cu cuvântul, ori cu voie sau fără voie, sau cu ştiință sau cu neştiință.

Că, dacă nu spune tot la spovedanie, rămâne cu păcatele neiertate. În această privință am să vă spun o istorioară:

Era un duhovnic călugăr, care avea un ucenic surdo-mut. Şi o dată, când spovedea o femeie, duhovnicul i-a arătat ucenicului să facă focul; nimeni nu se smintea, ştia că el nu aude. Dar el, deşi nu auzea din naştere, şi era şi mut, însă avea viață sfântă, că era crescut în frica lui Dumnezeu pe lângă mănăstire.

Şi a văzut când se spovedea femeia aceea, că tot ieşea câte un şarpe din gura ei şi tot cădea jos. S-a făcut o movilă de şerpi. El cât făcea focul, a tras cu ochiul şi a văzut că un balaur a vrut să iasă de trei ori din gura femeii, dar s-a tras înapoi. Unul mai mare.

Atunci el de acolo, dacă el n-a vorbit de când l-a făcut mamă-sa, a început a striga:

– Veniți să vedeți minuni mari! Veniți să vedeți minunile lui Dumnezeu! Veniți să vedeți balaurul care nu vrea să iasă din femeia aceasta!

Dar s-a minunat duhovnicul:

– Dar de unde vorbeşti tu, că de când te-a făcut mamă-ta n-ai vorbit? Ce-ai văzut, de strigi aşa?

– Femeia asta, uite, cum spunea câte un păcat, câte un şarpe cădea din gura ei jos. Şi am văzut un balaur care a scos capul de trei ori şi s-a dat înapoi.

Şi îl ştia pe ucenic că-i mut din naştere. Mut şi totodată şi surd. Femeia, când a auzit, a zis:

– Părinte, mare minune, că băiatul acesta eu îl ştiu că n-a vorbit de când l-a făcut mamă-sa.

– Dar şi eu mă minunez! I-a deschis Dumnezeu gura după atâția ani – că avea peste 20 de ani – ca să arate primejdia în care eşti tu. Măi băiete, de acum du-te de aici!

Şi a spus femeia. Avea un păcat mare şi n-o lăsa dracul să spună. Îi era ruşine.

– Uite, cutare lucru am făcut când eram tânără, uite aşa...

– Aista-i balaurul care de trei ori a vrut să iasă şi s-a tras înapoi.

Şi după aceea a zis femeia:

– Părinte, ştii cum mă simt acum?

– Cum?

– Parcă m-am născut din nou. Niciodată în viața mea la spovedanie nu m-am simțit aşa de uşoară – că a scos toată răutatea, toți şerpii, tot păcatul. Îmi pare că m-am născut din nou.

– Ei, pentru că te-ai mărturisit curat. Acum s-au dus toate gunoaiele satanei, toți şerpii.

IMPORTANȚA SPOVEDANIEI

Am fost vara asta cu Părintele Vartolomeu la o femeie Maria Olaru în satul Izvorul Muntelui, comuna Ceahlău, județul Neamț. Ea este o femeie care vine mereu cu lume aici şi m-a trimis părintele stareț să-i fac o aghiasmă în casă. A venit cu maşina şi ne-a luat de aici, cu primarul oraşului Bicaz, unul Sandu, şi tot el ne-a adus înapoi. Mare evlavie avea ea să aibă un preot călugăr să-i facă o agheasmă.

Ea-i de la barajul Bicazului, în jurul muntelui, numai mergi în dreapta spre Ceahlău. Care

ați fost pe acolo știți: Izvorul Alb, Izvorul Muntelui...

Acolo în satul acela, că-i împrăştiat tot prin păduri şi prin poieni, el coboară din vârful Ceahlăului, era o fată cu oile. Păştea şi ea oile – că fetele de la munte ştiu să şi mulgă oile, să le tundă, să le pască, că dacă se ocupă cu creşterea oilor!

Un cioban de acolo, fără frica lui Dumnezeu, tot s-a împrietenit cu ea, tot, până a înşelat-o şi a batjocorit-o. Ea, dacă ar fi spus unui duhovnic, dacă s-ar fi spovedit şi ar fi făcut canon, ar fi ştiut ce să facă, dar diavolul, când îl dă pe om în păcat, niciodată nu-i sapă o groapă mai mică, că zice acolo la Psaltire: *Adânc pe adânc cheamă.* Adică un păcat mare care te duce spre iad, la adânc, te duce în altul, mai adânc, cum este deznădejdea. Ea a rămas gravidă. Şi tot s-a păzit, ca să nu ştie părinții. Tot o vedea tată-său şi mamă-sa supărată tare, că numai pe ea o aveau şi nu ştiau ce-i cu dânsa. Tot o întrebau: „Marie, ce-i cu tine?”, dar nu pricepeau.

Ea când a născut copilul s-a dus la o stână acolo în pădure, unde avea oile, a născut acolo, a luat copilul şi l-a dat în Bistrița. Şi pe urmă a spus că-i bolnavă, că nu ştiu ce, şi nu i-au dat de capăt părinții că ea a născut acolo. Dar numai ea ştia ce-i în sufletul ei.

Acum nu era nimic păcatul că a căzut, că avea un copil, era un înger dacă îl năştea, dar a pus-o diavolul să facă şi ucidere, să ucidă copilul.

Dar mare evlavie avea fata asta la Maica Domnului: citea zeci de acatiste, Paraclise, rugăciuni; şi înainte şi acum! Şi ea plângea totdeauna şi se ruga la Maica Domnului s-o ierte de păcatul acesta. Se ducea la mărturisire, postea toate posturile, mergea la biserică, dar acest păcat nu-l spunea. Îi era ruşine, că este păcat greu. Şi satana n-o lăsa, că ştia că printr-un singur păcat se duce în iad. Cu un păcat de moarte, că auzi ce spune Evanghelia: *Nimic necurat nu poate intra în Împărăția Cerurilor.* Deci nu putea să se ducă niciodată în cer cu această crimă asupra ei.

Şi Bunul Dumnezeu, Care vrea mântuirea omului, a rânduit că s-a îmbolnăvit de cancer după vreo câțiva ani. Au adus tată-său şi mamă-sa preotul, a mărturisit-o, i-a făcut Sfântul Maslu, ea s-a mărturisit, dar acel păcat tot n-a vrut să-l spună. Dar atâta plângea şi se ruga la Maica Domnului, şi când era bolnavă. Ea a văzut că de acum moare.

Ea lua Acatistierul din casă şi-l citea tot şi tot timpul plângea şi zicea: „Maica Domnului nu mă lăsa, ajută-mă!” Venea mamă-sa şi o întreba:

– Dragul mamei, dar te-ai mărturisit?

– M-am mărturisit, mamă.

– Dar de ce plângi aşa?

– Plâng că am durere mare! dar ea nu spunea.

Şi n-o lăsa vrăjmaşul să spună păcatul acesta. Ori, pentru un păcat nemărturisit te duci în iad. Ferească Dumnezeu! *Nu poate* – cum zice Apostolul Pavel – *stricăciunea pe nestricăciune să moştenească*.

Ce s-a întâmplat? După multă suferință, a mai venit preotul, a mai mărturisit-o, s-a împărtăşit, dat tot n-a spus păcatul acesta greu. Vezi ce face diavolul? Dar cui îi spui? Doar preotul nu-i o mână de pământ ca şi tine? Dar îi spui lui Dumnezeu sub epitrahilul preotului. Preotul are doar putere să te lege şi să te dezlege! Dar nu-i altceva! Este tot de țărână ca şi tine. Nu ți-a pus Dumnezeu duhovnic un înger, care să nu ştie ce înseamnă greşeală şi păcat pe lume.

Dar ea s-a temut să spună. Preotul a bănuit şi i-a spus lui mamă-sa şi lui tată-său:

– Are ceva pe sufletul ei şi nu poate spune!

Preotul, ca duhovnic bătrân, cunoştea că ea are o stare sufletească neliniştită.

– Nu ştiu ce-o fi având, dar, zice, o văd plângând şi tot se roagă la Maica Domnului!

Şi a murit. Când a murit, a venit preotul imediat să-i citească stâlpii, trisaghionul, veşnica pomenire, a îmbrăcat-o de moarte, a pus-o în sicriu. A trecut o zi, a trecut două, a treia zi înmormânarea. A venit atâta lume. Cred că avea neamuri multe şi era o zi frumoasă în ziua aceea.

Când o duceau la groapă, capacul îl ducea unul, crucea altul, a văzut cineva că a scuturat din cap o dată în sicriu.

– Măi, mi s-a părut mie că moarta aceea a mişcat capul.

Şi când colo, a mai scuturat o dată capul.

– Vai de mine, a înviat Maria! că Maria o chema.

Şi după aceea numai ce-o vede că se ridică aşa, în şezut în sicriu, cum duceau aceia sicriul pe sus. S-au speriat toți. Au lăsat jos sicriul. Groază mare! „A înviat moarta!”

Preotul era înainte cu epitrahilul şi cu Molitfelnicul şi dascălii cântau *Sfinte Dumnezeule.* Ai văzut cum cântă la înmormântare. Şi ea a strigat din sicriu, dar oamenii s-au depărtat, căci se temeau şi se minunau tare, că era ceva neobişnuit. Zice:

– Nu vă temeți! Preotul să vină la mine! Preotul. Părintele să vină la mine!

Preotul a venit:

– Părinte, părinte. Am înviat că am un păcat greu nemărturisit!

Auzi! Preotul:

– De unde vii tu? Spune la oameni!

Oamenii s-au dus tot mai încolo oleacă. Şi ea zice:

– Părinte, pune epitrafilul pe capul meu să-ți spun!

Şi a spus:

– Mă duceam în iad pentru un păcat mare nemărturisit! Când am murit, acum când ați pornit voi la groapă, m-au luat şi mă împingeau diavolii, zice, şi mă muşcau cu dinții. Erau ca balaurii, ca leii şi ziceau: „Hai încoace, că eşti a noastră! Ai plâns tu şi te-ai rugat şi ai postit, dar degeaba, că ai un păcat nemărturisit”.

M-au dus la o prăpastie, n-am mai văzut pe lumea asta atâta adâncime şi se auzeau acolo țipete şi vaiete şi curgea un râu de foc clocotind, din care se auzeau mii şi mii de glasuri. Şi când m-au dus pe malul prăpastiei, au zis: „Acum s-o aruncăm aici!” Şi eu am întrebat: „Ce este aici?” „Aici este gura iadului şi te înghite şi pe tine, cum a înghițit atâtea milioane şi miliarde de suflete”. Eu atunci am strigat la Maica Domnului: „Maica Domnului, nu mă lăsa!” Că de acum, dacă mă duc, nu mai pot să mă rog ție!.

Când am strigat: „Maica Domnului, nu mă lăsa!” a apărut Maica Domnului ca un fulger şi dracii au fugit şi m-au lăsat pe mal. Şi strigau: „Doamnă, n-are dreptate! E a noastră. Uite, zice, Domnul a dat-o în mâna noastră pentru că are un păcat greu nemărturisit”. „Nu-i a voastră, este a mea! Că toată viața m-a rugat pe mine şi s-a rugat mie. Şi acum a strigat la mine şi am venit”. „Da, dar nu poate merge la împărăția cerurilor, că nu-i mărturisită!” „Lasă, că o învii eu, că păcatele făcute pe pământ trebuie să le spovedească”, a zis Maica Domnului.

A venit Maica Domnului şi mi-a făcut o cruce şi a zis: „Ei scoală-te de acum şi cheamă preotul, că trupul tău merge la înmormântare şi spovedeşte-te la preot, că *ce dezleagă preotul pe pământ, este dezlegat şi în cer,* cum spune Evanghelia”.

Şi s-a mărturisit la preot. Şi atunci a spus:

– Spune la lumea asta – care era adunată la înmormântare – să se adune aici.

Şi s-a adunat toată lumea şi au întrebat pe părinte:

– Părinte, dar ce vorbeşti cu ea?

– S-a mărturisit. Dar uite, mi-a dat voie să vă spun ceva. A avut un păcat greu nemărturisit şi ea a avut mare evlavie la Maica Domnului, şi Maica Domnului a înviat-o din morți, să spună păcatul şi să fie dezlegată pe pământ, ca să nu se ducă în iad.

Şi au întrebat-o şi pe ea:

– Cum este acolo? Ce-ai văzut trei zile?

– Ei, ce-am văzut! Ai văzut cum este la primărie? Că acolo este scris şi când s-a născut omul, că notarul face asta, şi când a murit şi câtă lume este în sat, şi care-i dator la primărie şi câți copii are şi cum îi cheamă. Aşa am ajuns la nişte tribunale, unde mii de suflete care mureau pe pământ, veneau şi dădeau socoteală. Şi era scris acolo tot ce-a făcut omul. „Tu eşti cutare. Tu aşa ai făcut bine, aşa ai făcut rău, aşa eşti...”, toate, toate. Aveau registre. Totul este înregistrat acolo. Şi cei mai mulți merg la rău, că mor nemărturisiți şi nepocăiți. Şi eu trebuia să mă duc în iad, dacă nu era Maica Domnului. Maica Domnului atâta putere are, că m-a înviat să vin să-mi spun păcatul, ca

să fiu dezlegată de preot pe pământ.

Să aveți mare credință în puterea preoției, că acest dar l-a dat Dumnezeu ca să se poată mântui lumea, ca preotul să poată lega şi dezlega păcatele lumii. Să ştiți un lucru: *Tot ce dezleagă preotul pe pământ, este dezlegat şi în cer.* Oricum, siliți-vă să vă faceți mărturisirea cât mai curat! Eu, păcătoasa, pentru un păcat, dacă nu era Maica Domnului, mă duceam în muncile iadului pentru vecii vecilor, dar prin mijlocirea Maicii Domnului am înviat şi mi-am mărturisit păcatele. Să țineți cu mare putere la Biserică şi la darul preoției, pentru că prin preoți se poate mântui toată lumea!

Zicând aceasta, a spus: „Iertați-mă şi mergeți mai departe!" Şi numai s-a culcat înapoi în sicriu. Şi atunci au îngropat-o. Este scrisă această minune în *Istorioare duhovniceşti.* Spune şi anul şi locul.

Iată minuni mari ale Maicii Domnului în timpul acesta. Dar cine poate spune minunile Maicii Domnului, că nimeni nu poate spune, pentru că sunt în tot pământul şi lucrează cu fiecare suflet. De aceea vă rog, vorbind despre Maica Domnului, să aveți toți în casă icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi pururea Ferioarei Maria. Să vă siliți cât mai mult să lăudați pe Dumnezeu şi pe urmă, după Dumnezeu, pe Maica Domnului şi apoi sfinții lui Dumnezeu! Amin.

DULCEȚILE DUHOVNICEŞTI

– **Părinte, care sunt bucuriile omului duhovnicesc?**

– După cum zic dumnezeieştii Părinți Nicodim Aghioritul, Grigorie Sinaitul şi alții, sunt şase feluri de bucurii sau dulceți duhovniceşti, din care se nasc şi dulcețile minții.

Prima dulceață duhovnicească a minții este **lucrarea tuturor poruncilor lui Dumnezeu.**

A doua dulceață duhovnicească a minții este **câştigarea tuturor faptelor bune.**

A treia dulceață duhovnicească a minții este **citirea dumnezeieştilor Scripturi şi a Sfinților Părinți.**

A patra dulceață duhovnicească a minții sunt **rațiunile zidirilor** sau **contemplația naturală în duh** sau **rațiunile lucrurilor**, când omul se suie cu mintea, ca pe nişte scări, de la zidirea aceasta simțită şi văzută la cea nevăzută. Şi prin contemplația naturală în duh îşi foloseşte sufletul său şi meditează la cele cereşti.

A cincea dulceață duhovnicească a minții este **taina iconomiei în Trup**, adică întruparea lui Dumnezeu-Cuvântul şi cugetarea de-a pururea la taina iconomiei în Trup, care se numeşte Taina Tainelor şi necunoscută de mintea îngerească şi omenească este. Căci taina iconomiei în Trup pururea rămâne taină, neînțeleasă de oameni şi de îngeri, cum a putut Dumnezeu cel negrăit şi necuprins de toate să încapă în pântecele Fecioarei, cum Însuşi Dumnezeu purcede pe Preasfântul Duh, cum este naşterea cea mai înainte de toți vecii a lui Iisus Hristos şi altele de felul acesta. Şi cum prin taina iconomiei în Trup s-au învățat şi îngerii înțelepciunea lui Dumnezeu cea de multe feluri prin Biserică.

Aceasta este a cincea dulceață duhovnicească a minții.

A şasea dulceață duhovnicească a minții şi chiar prea duhovnicească este **cugetarea la însuşirile lui Dumnezeu** sau mai bine zis *teologia catafatică, afirmativă sau pozitivă,* despre cele ce se pot vorbi de însuşirile lui Dumnezeu şi care nu ating ființa lui Dumnezeu, ci se vorbeşte în jurul ființei lui Dumnezeu.

Acestea sunt cele şase puncte şi titluri ale celor şase feluri de dulceți duhovniceşti ale minții.

„BISERICA NU ESTE DE IERI DE ALALTĂIERI"

– **Părinte Cleopa, care este adevărul despre Maica Domnului, că sectarii zic că Maica Domnului ar mai fi avut şi alți copii, după cuvântul din Evanghelie: ...*Te caută mama Ta şi***

frații Tăi...?

– Peste tot în Orient, dar în special la iudei, cuvântul „frate” se folosea şi în înțeles mai larg, de „văr”. Maria lui Cleopa, care era cumnata lui Iosif, că-i soția fratelui său, a avut copii pe cei care se cheamă „frații Domnului”, pe Iacov, pe Iuda, pe Iosi şi pe Simeon, despre care spune Evanghelia.

Deci ei dacă sunt fii Mariei lui Cleopa, şi bătrânul Iosif o ia pe Maica Domnului spre păzire, cu porunca Proorocului Zaharia – că Iosif când a luat-o avea peste 70 de ani –, atunci băieții ei vin veri cu Mântuitorul. Eu am făcut o carte şi am arătat după Evanghelie cine sunt frații Domnului.

Iar blestemații de sectari, când aud de frații Domnului, parcă turbează. Dar oare n-auzi tu ce spune Evanghelia? *Şi s-a închinat ei Arhanghelul Gavriil din cer*. Acela se închină Maicii Domnului şi blestemații de sectari nu vor să se închine. Şi i-a zis când a venit la Buna Vestire: *Bucură-te, ceea ce eşti plină de daruri, Marie, Domnul este cu tine!*

Dacă arhanghelul Gavriil din cer, mai-marele voievod, o laudă şi-i zice, nu că are un dar, ci *ceea ce eşti plină de daruri!* Dacă avea să nască pe Mântuitorul lumii, cine poate fi mai sfânt? Şi-i spune de naştere, iar ea întreabă: *Cum va fi mie aceasta, că eu de bărbat nu ştiu?* Şi atunci însuşi Arhanghelul Gavriil îi spune: *Duhul Sfânt va veni peste tine şi puterea Celui Preaînalt te va umbri, pentru aceea şi Sfântul care se va naşte din tine se va chema Fiul lui Dumnezeu şi-i va da Domnul Dumnezeu scaunul lui David, tatăl Său, şi va împărăți peste casa lui Iacov în veci şi împărăția Lui nu va avea sfârşit.* Arăta de împărăția cea duhovnicească a Mântuitorului, că după trup Maica Domnului se trage din David. Şi nu spune în Psaltire: *Din rodul pântecelui tău voi pune pe scaunul tău?* Maica Domnului a fost strănepoata lui David Proorocul.

Deci iată, vedeți că după trup se trage din *fiul lui David, fiul lui Avraam.* Iar după duh: *neamul Lui cine-l va spune?* zice Isaia. S-a născut mai înainte de toți vecii din Tatăl, că-n Iisus Hristos se întâlnesc două firi: dumnezeirea şi omenirea, într-un singur ipostas. Se naşte mai înainte de toți vecii din Tatăl şi sub vremi din Preacurata şi Preasfânta Fecioară Maria.

Şi auzi cum hulesc nebunii aceştia! Arhanghelul vine din cer şi i se închină şi-i aduce veste trimisă din cer, că va fi maica lui Emanuel. Iar Isaia spune: *Iată, fecioara va lua în pântece şi va naşte fiu, şi vor chema numele lui Emanuel, care se tâlcuieşte «cu noi este Dumnezeu».*

Deci Maica Domnului nu-i Născătoare de Hristos, cum hulea Nestorie, ci de Dumnezeu, că Emanuel este Dumnezeu. Şi această Născătoare de Dumnezeu, Preacurata Fecioara Maria, care-i împărăteasa heruvimilor şi a serafimilor, ea a proorocit că va fi cinstită de toate neamurile. Când s-a dus la Elisabeta, ce-a zis? *Că mi-a făcut mie mărire Cel puternic, că iată de acum mă vor ferici toate neamurile.*

Toate popoarele lumii o cinstesc! Numai Biserica Catolică are 750.000.000 de oameni pe glob şi Maica Domnului este foarte cinstită de ei, şi-n Biserica Ortodoxă de 450.000.000 şi în toată lumea, şi sectele astea blestemate au luat-o razna după capul lor. „Că nu trebuie Maica Domnului cinstită, că nu trebuie icoana Maicii Domnului, că nu trebuie...”.

Dar cum nu trebuie cinstită icoana? Ce-a fost Hristos? Ce spune marele Apostol Pavel? *Raza slavei Tatălui şi chipul ipostasului Lui.* Ce întreba Filip? *Doamne, arată-ne nouă pe Tatăl şi ne va ajunge nouă!* Iar Mântuitorul spune: *Filip, atâta vreme fiind cu mine, n-ai cunoscut că Eu sunt întru Tatăl şi Tatăl este întru Mine? Cine m-a văzut pe mine, a văzut pe Tatăl.*

Ei zic că pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut. Da. Nu L-a văzut după ființă. Dar când S-a îmbrăcat în trup, n-au vorbit cu El? N-a stat la masă cu popoarele? Nu L-au văzut şi răstignit? Şi-n biserică, nu L-au văzut făcând minuni şi pe Tabor şi-n toate părțile?

Iată câtă nebunie au ei! Noi nu zugrăvim pe icoane esența, adică ființa lui Dumnezeu, ci cum a voit să se arate El lumii. N-a fost prunc? Nu S-a născut în Betleem? Nu I-au adus magii daruri? N-a fost în biserică la 12 ani? N-a fost la Iordan la 30 de ani, când a venit Duhul Sfânt în chip de porumbel?

Sectarul te întreabă: „De ce faci pe Dumnezeu ca om bătrân cu barbă albă, că pe Dumnezeu nimeni niciodată nu L-a văzut?”

Măi, omule stricat la minte, nici heruvimii nu-L văd nici acum, nici nu L-au văzut vreodată ce este, că fiinţa lui Dumnezeu este inaccesibilă minţii omeneşti sau îngereşti. Că dacă ar fi cuprins de minte, n-ar fi Dumnezeu. El este nescris împrejur de vreo minte raţională din cer şi de pe pământ.

Dar cum a voit El să se arate sub vremi, toţi Îl ştiu. Lui Avraam i se arată în chip de trei îngeri, la stejarul Mamvri, lui Moise i se arată pe Muntele Sinai de două ori, lui Daniil Proorocul i se arată la râul Ulai, lui David i se arată, la cei trei tineri în chip de îngeri, şi încă de câte ori. Şi de câte ori se arată Dumnezeu, Isaia zice: *Iată, eu am văzut pe Dumnezeu pe scaun înalt şi preaînălţat şi serafimii stăteau împrejurul Lui, şase aripi la unul, şase aripi la altul; cu două îşi acopereau feţele, cu două picioarele şi cu două zburau şi stigau: Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot, plin este cerul şi pământul de slava Lui.*

Auzi cum L-a văzut Isaia? *O, ticălosul de mine, că mai înainte am văzut pe Dumnezeu, pe Cel ce stăpâneşte pacea şi lumina cea neînserată.* Unde eşti, sectarule, să-ţi arăt Biblia, că spune că proorocii au văzut pe Dumnezeu?

Iar Ioan Botezătorul nu L-a văzut la Iordan? N-a auzit glasul Părintelui? *Acesta este Fiul Meu Cel iubit.* N-a văzut pe Duhul Sfânt în chip de porumbel? N-a pus el mâna pe creştetul Fiului? Iată toată Sfânta Treime!

Am văzut în Sfântul Munte Athos mâna Sfântului Ioan, care s-a atins de creştetul Mântuitorului. Este într-un toc de aur la Mănăstirea Dionisiu. Este cumpărată de împăratul Romano, care a adus-o din Ierusalim.

Această mână are o mireasmă deosebită, când se deschide racla! La Bobotează se pune apă de izvor curată într-un cazan de argint şi face minuni. Nu bagă Sfânta Cruce, ci mâna Sfântului Ioan. N-am fost acolo? Nu le-am văzut toate?

Să vină sectarii la biserica din Ierusalim să vadă Sfânta Lumină din cer, când vine. Să vadă ei că în Biserica lui Hristos este taină şi putere, nu în casele lor care le fac ei aiurea, de când s-au rupt de Biserică şi au luat-o razna. Aceştia se cheamă *neghinele ţarinii. Doamne, n-ai semănat sământă bună în ţarina Ta, dar de unde are neghine?* Zice: *un om vrăjmaş a făcut acestea, diavolul.*

Păi Bisericii nu-i pasă de atâtea secte, că sectele au fost de când e Biserica. Aceste secte care sunt acum, nu existau acum o sută de ani sau două. Biserica s-a luptat la început în secolul I cu secta nicolaiţilor, pe urmă cu secta gnosticilor. Neognosticii în timp de o sută de ani. Pe urmă au apărut în secolul II montaniştii, catafrigii, pepuzienii. Unde mai sunt acum?

În secolul IV arienii, apoi macedonenii care huleau pe Duhul Sfânt. Pe urmă nestorienii, dioscorienii, monofiziţii în secolul V. În secolul VI origeniştii; în secolul VII monoteliţii; în secolul VIII iconoclaştii, care se luptau împotriva sfintelor icoane. Biserica, ca o corabie, le-a dat la o parte aceste gunoaie. Ce-i pasă ei de secte? Dacă Mântuitorul i-a spus lui Petru: *pe această piatră Biserică voi zidi şi porţile iadului pe dânsa nu o vor birui.*

Porţile iadului sunt gurile sectarilor, aşa le tâlcuieşte marele Atanasie. Câte secte sunt! Acestea au ieşit ca ciupercile după ploaie. Toate sectele sunt buruieni crescute la umbra Bisericii. Ele nu rezistă mult. Bunăoară baptiştii, care-i cea mai veche sectă, are acum 13 ramificaţii în ţară la noi. S-au împărţit în 13 pe urmă-i pieirea lor, că s-au despărţit de trunchi.

Biserica-i Trupul lui Hristos, spune Apostolul, nu? Mântuitorul ce-a spus? *Toată mlădiţa care rămâne întru Mine aduce roadă multă, şi care nu rămâne, se taie şi în foc se aruncă.*

Dacă-i vedea un copac înflorit până sus, sau cu roade, şi deodată s-ar rupe o ramură şi ar cădea jos, mai rodeşte aceea? Aceea se usucă şi se dă în foc. Aşa-i cu cei care s-au despărţit de Biserică.

Câte secte au fost! Eu am istoria lor. Dar ce, aici am pus numai 56 de secte, că ieşea cartea prea mare, *Călăuza în credinţa Ortodoxă.* Aşa le-a dat Biserica la o parte, ca gunoaiele de pe apă, că Biserica este întemeiată de Hristos, *piatra cea din capul unghiului.* Biserica-i întemeiată pe temelia propovăduirii proorocilor şi a apostolilor, piatra cea din capul unghiului fiind Însuşi

Hristos.

Biserica are *Pidalionul.* Știți voi ce carte este aceasta? Asta-i cârma Bisericii. *Pidalion* pe greceşte sau „cârma corabiei” (*Aici părintele arată imaginea din carte*). Şi iată aici Biserica cum este! Hristos la cârmă. Aici sunt Sfinții Părinți care stau în biserică. Mântuitorul cu mâna pe frâiele cârmei. Biserica. Ce scrie aici? Uite Sfânta Treime: „Întru slava Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, Unuia Dumnezeu”. Pidalionul, sau cârma corabiei, care cuprinde canoanele Bisericii de Răsărit universale: ale Sfinților Apostoli, 85 de canoane, ale Sinoadelor Ecumenice, cele şapte a toată lumea şi cele 11 locale, şi toate izvoarele Bisericii de 2000 de ani sunt aici.

Dumneavoastră credeți că Biserica au condus-o nişte panglicari de ăştia? Biserica are Taine, are rădăcini de nezdruncinat. Nu vezi câți s-au ridicat contra ei? 12 săraci apostoli au plecat din Ierusalim, pescari şi vameşi. „Fără toiege au plecat, şi toată lumea au păstorit. Fără traistă au plecat, şi toate averile au moştenit”, că era Dumnezeu cu ei. Că i-a ales Hristos şi le-a zis: *Stați în Ierusalim până vă veți îmbrăca cu putere de sus!* Şi i-a trimis în toată lumea.

Pentru că lucrarea lui Dumnezeu nu dă înapoi, merge înainte. Iar sectele ştiţi ce sunt? Neghine prin grâu. Ele apar şi dispar. Ţine 50 de ani o sectă, 60, şi s-a dus. Biserica o dă la o parte. Biserica este condusă de Însuşi Cuvântul lui Dumnezeu, că El este Cap al Bisericii! Biserica este Trupul lui Hristos.

Şi de aceea vreau să spun, sectanţii o iau razna în toate părţile. Unul are o idee, altul alta, cică: „Voi faceţi pe Dumnezeu cu barbă? Dumnezeu nu-i compus". Da-L facem după cum a voit să se arate. Unde spune în Scriptură că Dumnezeu este cu barbă albă? Ce spune Daniil?

Iată, eu, Daniil, priveam întru vedenia nopţii, şi vederile capului meu m-au înspăimântat pe mine. Iată privind, deodată Cel vechi de zile a şezut, până când au fost aşezate scaunele şi cărţile s-au deschis; mii de mii Îi slujeau şi miriade de miriade stăteau înaintea Lui! Judecătorul S-a aşezat şi cărţile au fost deschise. Un râu de foc se vărsa şi ieşea din el; îmbrăcămintea Lui era albă ca zăpada, iar părul capului Său curat ca lâna. Aşa L-a văzut Daniil, în chip de om bătrân.

Hristos a fost tânăr când a predicat Evanghelia, avea 30 de ani, că n-avea voie nimeni să iasă la propovăduire până la 30 de ani. Iată, tânăr Îl facem. Duhul Sfânt se arată în chip de porumbel, spune Evanghelia, aşa Îl facem.

Nu ce este după fiinţă Dumnezeu, că aceea nu o poate zugrăvi nimeni, ci cum a voit să se arate sub vremi pentru mântuirea noastră. De aceea Biserica nu-i de ieri, de alaltăieri s-o înveţe sectarii. Biserica are mii şi milioane de sfinţi. Eu am fost la Roma, măi fraţilor. Am văzut Coloseumul unde au pătimit milioane de martiri timp de 313 ani, până la Edictul din Milan.

Am văzut căngile de fier, unghiile de fier cu care îi scrijeleau pe martiri. Am văzut cuştile unde erau închişi leii şi panterele şi tigrii care-i mâncau pe creştini. Ştiţi voi prin câte sângiuiri şi morţi s-a pecetluit Biserica lui Hristos? Şi acum vin nişte spurcăciuni de astea şi strică adevărul, că-i cum zic ei!

Stai oleacă! Biserica şi-a vărsat sângele prin milioane de martiri. Avem 14.966.000 numai de martiri, afară de ierarhi şi cuvioşi şi sfinţi, pustnici şi sihaştri făcători de minuni şi mărturisitori. Dumneavoastră ştiţi ce-i aici, dar eu am fost acolo. Eu am călcat pe acolo pe unde spune Biblia şi le-am văzut şi ochii. Mie nu trebuie să-mi spună cineva. Eu le-am văzut cu ochii.

Să se ducă să vadă Sfânta Lumină cum vine în biserică. Nu vine în capiştea baptiştilor sau a penticostalilor. S-o vadă acolo când vine, şi o văd sute de mii de oameni. Şi câte aclamaţii sunt acolo! Am luat un magnetofon şi s-au înregistrat.

Ce face lumea când vine Sfânta Lumină în Biserică! Cum apare? Sfânta Lumină vine sâmbătă la ora unu şi un sfert. Sfânta Lumină nu reprezintă învierea la noi pe pământ, ci pogorârea în iad, că trebuia să se împlinească proorocia lui Isaia: *cei ce şedeau în întuneric şi în umbra morţii, lumină va străluci peste voi; cei ce şedeau în întuneric şi în umbra morţii, va veni peste voi lumină mare.* Sâmbătă Mântuitorul a fost în iad cu sufletul. La noi când a înviat la miezul nopţii, a înviat cu tot cu trup, duminica, dar la ei a fost numai cu sufletul şi i-a scos.

Vine armata şi menţine ordinea, că dacă nu, s-ar omorî oamenii acolo unul pe altul. Se îngrămădesc toţi. Armata este de mare folos acolo. Când intri te întreabă: „Ce eşti? Catolic? Armean? Ortodox?" Şi te aşază după confesiune.

Dar nu iese până nu începe slujba Duminicii. La *Lumină lină*, la Vecernia Duminicii, iese în biserică. Că se pecetluieşte Mormântul Domnului când patriarhul citeşte Evanghelia aceea: *şi au pecetluit mormântul împreună cu custodia.* A venit şi armata şi au pus pe Mormântul Domnului şi apoi pune vata pe lespedea Sfântului Mormânt şi se sting toate candelele. Rămâne toată lumea pe întuneric, cu un mănunchi de 33 de lumânări în mână, numai cu lumina care se vede de la zi. Se roagă patriarhul în genunchi, toţi arhiereii îmbrăcaţi.

Şi vine un fulger pe deasupra catapetesmei bisericii, încet-încet-încet, – până acum venea un nor albăstrui –, iar când se atinge de Mormântul Domnului, se aprinde vata aceea. Sfânta Lumină când vine nu te frige. După ce-a luat contact cu materia, peste câteva minute se înfierbântă.

Şi când vine Sfânta Lumină vata se aprinde toată, şi candelele se aprind singure, toate odată. Iar cei de sus, de la galerie, nu se mai coboară, că se aprind lumânările singure în mâna lor. Şi

atunci vine armata şi deschide uşile Mormântului Domnului din altarul sfintelor mironosiţe.

Atunci patriarhul, purtat şi de armată şi de diaconi, ia nişte vată de aceea aprinsă şi o pune în nişte cutii cu mânere şi cu găuri şi se duce şi strigă în trei limbi: *veniţi de luaţi lumină.*

Şi apoi încep cântările *Hristos a înviat.* Sute de preoţi şi arhierei înconjură sfânta bisericuţă. Este o bisericuţă mică în cea mare, unde-i Sfântul Mormânt. Şi când încep corurile să cânte, nu mai ştii, eşti pe pământ sau în cer. În atâtea limbi se cântă *Hristos a înviat.*

Este ceva care te ridică de pe faţa pământului. Uiţi cu totul. Şi ţine cântarea de la Vecernia de sâmbătă până duminică dimineaţă. Într-una-i cântare şi slujbă; zeci de cădelniţe, cădesc diaconii în toate părţile bisericii.

Ce minuni mari sunt acolo! Şi blestemaţii ăştia de sectari văd minunile lui Dumnezeu, că vine Sfânta Lumină din cer, şi ei nu cred. Că el vrea să aibă biserica lui deoparte, că el îi mai bun decât Biserica, că el ştie mai mult decât Biserica.

Biserica-i de 2000 de ani şi ei au apărut acum ca ciupercile după ploaie. Că el ştie multe!

Cu Biblia în mână se duce în iad, că n-o cunoaşte. Scriptura se tâlcuieşte în multe feluri, nu aşa cum cred ei. Numai cei ce au darul Duhului Sfânt pot.

Deci asta vă spun: ţineţi-vă de Biserică. Că Biserica a întâmpinat nu numai erezii de astea! Ehei, luptele cu arienii, cu urmaşii lui Arie, cu Macedonie, cu Sabelie, cu Nestorie, şi Eutihie, cu Dioscor, cu Origen, cu protopaschiţii, quartodecimanii. Mamă, câte secte! Aşa le-a dat Biserica deoparte. S-au stins, în 50-60 de ani, 20, alta mai mult, alta mai puţin, iar Biserica rămâne, căci Capul ei este în ceruri, Hristos.

Deci vă spun: ţineţi-vă de Biserică, că Biserica nu s-a întărit prin cuvânt, ci prin putere. Câte milioane şi miliarde de minuni au făcut sfinţii mucenici în faţa împăraţilor păgâni! Îi dădeau la fiare, şi în loc să-i mănânce, le lingeau picioarele. Îi băga în căldări cu smoală topită, cum a fost la Sfântul Mucenic Pavel, şi îi întreba: „Nu cumva s-a răcit smoala?”, dar căldarea clocotea, că dedesupt era foc mare. Şi a luat oleacă şi când a dat pe ostaşi i-a ars de tot, numai din câţiva stropi.

Când vedeai dumneata omul gol că-l bagă în cazane de aramă clocotite şi el stă trei zile şi fierbe, dacă era de oţel şi se topea, nu puteai rămâne împietrit.

Asta-i Biserica. Biserica lui Dumnezeu nu stă în cuvânt, ci în putere. S-a dovedit cu milioane şi milioane de minuni Biserica. Şi martirii au făcut atâtea minuni şi semne, că au atras milioane, cum zice Tertulian: „Azi au mărturisit doi în arenă, care erau scoşi la moarte, şi 2000 au crezut în Hristos”, că vedeau minuni mai presus de fire.

Deci să stăm bine, să luăm aminte: suntem creştini care credem drept în Sfânta Treime, în Prea Curata Fecioară Maria şi în toţi sfinţii. Pururea să ne rugăm Maicii Domnului şi la toţi sfinţii, să mijlocească la Mântuitorul mântuirea noastră, iertarea păcatelor şi viaţa de veci. Amin.

VINDECAREA LA MORMÂNTUL DOMNULUI A UNEI FEMEI DEMONIZATE

În anul 1974, când am fost la Ierusalim cu mai mulţi părinţi, am văzut o minune care s-a făcut cu Sfânta Cruce în biserica Sfântului Mormânt. Au adus o femeie îndrăcită, venită din Cipru. Cu ea erau mama ei, mama soacră şi bărbatul ei. Când au băgat-o în biserică era legată cu lanţuri de mâini şi de picioare. Din cauza lanţurilor i se vedeau oasele, şi ca să nu-i rupă mâinile au pus sub lanţuri nişte cârpe.

Avea părul încâlcit, ochii roşii în cap, ca la câini turbaţi. Şi când a intrat în biserică era atâta lume. Necheza ca caii, boncănea ca taurii, bătea ca câinii, urla ca lupii, orăcăia ca broaştele, croncănea ca corbii, şuiera ca şerpii, vai de mine! Şi a venit stareţul Sfântului Mormânt, Arhimandritul Daniil. Patriarhul avea 97 de ani, Benedict, care a slujit cu noi la altar.

„Ce facem, preafericite, că femeia asta strică liniştea la atâta lume?” Pe sus erau galerii, că biserica are trei rânduri de galerii; încap zeci de mii de oameni. Şi a zis: „Du-te, Daniile, şi adu

Crucea Domnului!”

Această femeie fusese la toate bisericile cele mai mari din Grecia, la mănăstiri, la sfintele moaşte şi nu s-a tămăduit. Şi a zis unul: „Du-o la Ierusalim, la Mormântul Domnului, că acolo ori moare, ori se tămăduieşte!”, că aşa-i acolo.

După ce au adus crucea Mântuitorului şi s-a apropiat de ea, 20 de oameni n-au putut-o ține. Bătea din picioare şi din mâini, răcnea, făcea nişte huiete, de gândeai că trece trenul.

Când a ajuns cu Sfânta Cruce, preotul a zis: „Țineți-o bine!” Iar când a atins piedestalul crucii de fruntea ai, a sărit în sus şi a căzut ca moartă la pământ. Toți ziceau că a murit.

A venit un doctor din Franța, i-a căutat pulsul şi a zis: „Nu a murit. Scoateți-o din biserică!” Atunci au udat-o repede cu apă şi încet-încet şi-a revenit. Când şi-a revenit, a zis:

– Mamă, dezlegați-mă!

– Dragul mamei – îi spunea pe greceşte –, cum să te dezlegăm dacă mata fugi?

– Nu mai fug. Nu vă temeți, că nu mai fug. M-a dezlegat Mântuitorul lumii, Hristos.

Mama ei a început a plânge cu cei de față când a văzut minunea. Când a mai stat oleacă a văzut hainele pentru înmormântare, aduse de mama. Şi a zis:

– Mamă, mamă, mi-ai adus haine de moarte? Nu ştii că aici *Viața din mormânt a răsărit, Hristos?*

Auzi, din Scriptură! Şi atunci a zis preotul:

– Dați-i drumul de acum!

Şi i-au dat drumul şi i-au spălat mâinile şi picioarele, era numai sânge de la lanțuri. Părul încâlcit, au venit nişte femei cu nişte piepteni, încet-încet-încet, abia au descâlcit-o încet. Au luat câte un fir de păr încet, aşa cum puteau. Şi au spălat-o şi au îngrijit-o şi au îmbrăcat-o cu hainele cele noi. Şi după trei ore a venit pe jos cu părinții ei la Mormântul Domnului în biserică.

Ce minune! Aceea care ai văzut-o mai înainte legată şi sălbatică şi nebună şi cu draci întrînsa, numai cât s-a atins de Crucea Mântuitorului, s-a şi vindecat. Acolo să fi fost blestemații de sectari, aceştia care nu cred în Crucea Domnului! Să vadă ei puterea Crucii lui Hristos, satanele astea. Aceştia care nu cred în cruce exact ca satana, care urăşte Crucea lui Hristos.

Şi pe urmă, când a ajuns în biserică, a întrebat-o patriarhul:

– Silvano, ce s-a întâmplat când te-ai atins de crucea Domnului? Când te-ai vindecat, ții minte?

– Când s-a atins crucea Mântuitorului de fruntea mea am văzut o mână de pe cruce care s-a pogorât pe capul meu. Şi când s-a pogorât, eu eram înfăşurată cu şapte balauri. Şapte balauri groşi în jurul meu. Toți stăteau cu capetele la gura mea şi mă muşcau. Când s-a atins Crucea lui Hristos, s-au desfăşurat toți şi au zburat şi s-au făcut de foc şi nu i-am mai văzut. Şi atunci când am sărit în sus, toți au fugit.

Atunci de-abia au fugit cei şapte draci care o chinuiau de 35 de ani, când s-a atins de Crucea Domnului.

Pe urmă a venit în biserică şi a zis patriarhul:

– Aduceți-o s-o împărtăşim la terminarea Liturghiei.

I-a spus să stea la Mormântul Domnului nouă zile, s-o împărtăşească în fiecare zi, ca să nu se mai întoarcă balaurii aceia înapoi.

A venit săraca legată şi când s-a dus, s-a dus sănătoasă cu mama ei, cu mama soacră, cu soțul ei şi fratele soțului ei.

După această minune a venit un părinte cu condica în care se notează toate vindecările făcute de Sfânta Cruce la Mormântul lui Hristos, încheiate cu proces verbal în fața martorilor oculari. Crucea este arma prin care Hristos l-a biruit pe diavol şi-l biruieşte şi astăzi.

NE VORBEŞTE

PĂRINTELE CLEOPA

Volumul 13

CUVÂNT ÎMPOTRIVA REÎNCARNĂRII (METEMPSIHOZA)

Şi precum este oamenilor o dată să moară, iar după aceea să fie judecata... (Evrei 9, 27).

Cea mai mare nebunie, păgânătate şi rătăcire de la adevăr este aceea de a crede cineva că sufletul omului după moarte intră în alte trupuri de dobitoace, de fiare, de păsări etc. În toată învăţătura dumnezeieştilor Scripturi, a Evangheliei lui Hristos, în învăţăturile Sfinţilor Apostoli şi ale Sfinţilor Părinţi, nu găsim vreo mărturie despre această rătăcită şi spurcată învăţătură.

Mântuitorul nostru Iisus Hristos, în dumnezeieasca Sa Evanghelie, ne arată unde merg sufletele oamenilor după moarte, zicând: *Şi a murit săracul şi a fost dus de îngeri în sânul lui Avraam. A murit bogatul şi s-a înmormântat.* Apoi, arătând unde s-a dus, zice: *Şi în iad ridicându-şi ochii săi, fiind în chinuri, el a văzut de departe pe Avraam şi pe Lazăr în sânul lui.*

Iată deci unde merg sufletele oamenilor drepţi şi păcătoşi după moarte: în rai (sânul lui Avraam), cei drepţi, sau în iad, cei păcătoşi, unde a mers şi bogatul cel nemilostiv. De unde dar a ieşit această nebunie diavolească de a se crede că sufletele oamenilor după moarte se duc în alte trupuri? De unde a ieşit această nebună rătăcire că omul moare de mai multe ori şi intră în diferite trupuri? Oare cei ce gândesc această nebunie nu-l aud pe marele Apostol Pavel, care zice: *Şi precum este rânduit oamenilor ca* ***o dată*** *să moară, iar după aceasta să fie Judecata*[35]*?* Oare nu aud aceşti rătăciţi de la adevăr ce zice dumnezeiasca Scriptură: *...ca pulberea să se întoarcă în pământ cum a fost, iar sufletul să se întoarcă la Dumnezeu, Care l-a dat*[36]*?*

Vedem dar destul de luminat că o dată i s-a dat omului să moară şi atunci trupul se întoarce în pământ, iar sufletul se întoarce la Dumnezeu, la Cel ce l-a dat pe el. Şi nu arată că ar merge prin alte trupuri. O dată moare omul cu trupul său şi o dată va fi învierea morţilor. Auzi ce zice Domnul: *Nu vă miraţi de aceasta, că vine ceasul în care toţi cei din morminte vor auzi glasul Lui. Şi vor ieşi cei ce au făcut cele bune, spre învierea vieţii, iar cei ce au făcut cele rele, spre învierea osândirii*[37].

De unde a ieşit această nebunie şi păgânătate să se creadă că sufletele oamenilor, după moarte, intră în alte trupuri? Oare nu auzim ce zice marele Apostol Pavel: *Căci ştim că, dacă acest cort, locuinţa noastră pământească, se va strica, avem zidire de la Dumnezeu, casă nefăcută de mână, veşnică, în ceruri*[38]*?* Unii din cei rătăciţi cu această nebunie cred că omul s-ar naşte de mai multe ori cu trupul, şi, auzind că Sfântul Ioan Botezătorul ar fi Ilie, au întrebat pe Sfântul Ioan Botezătorul, zicând: *Dar cine eşti tu? Eşti Ilie? Zis-a el: Nu sunt.* Apoi iar l-au întrebat: *Eşti tu Proorocul? Şi a răspuns: Nu. Deci au zis lui: Cine eşti tu? Ca să dăm răspuns celor ce ne-au trimis* (adică fariseilor). *Ce spui tu despre tine însuţi? El le-a zis: Eu sunt glasul celui ce strigă în pustie: «Îndreptaţi calea Domnului», precum a zis Isaia Proorocul*[39].

Vezi cum dumnezeiescul şi marele Prooroc Ioan Botezătorul a astupat gurile lor şi a înfruntat părerile cele nebune ale fariseilor că Ilie s-ar fi întrupat în persoana Sfântului Ioan Botezătorul? Da, este adevărat că despre Sfântul Ioan Botezătorul s-a scris că *va merge înaintea Domnului cu duhul şi cu puterea lui Ilie*[40], dar nu că se va încarna în el Ilie Proorocul. Aşa trebuie înţelese cele ce a zis Domnul: *Şi dacă voiţi să înţelegeţi, el este Ilie, cel ce va să vină*[41], anume că Sfântul Ioan Botezătorul a venit cu râvna şi credinţa Proorocului Ilie, şi nu era el Ilie reîncarnat.

[35] Evr. 9, 27; Iov 30, 23; Sir. 14, 12; 40, 3-4.
[36] Eccl. 12, 7.
[37] Ioan 5, 28-29.
[38] II Cor. 5, 1.
[39] Ioan 1, 21-23.
[40] Luca 1, 17.
[41] Matei 11, 14.

Fiindcă marele Prooroc Ilie va veni înainte de venirea a doua a Domnului, după cum a zis Domnul: *Ilie într-adevăr va veni şi va aşeza la loc toate*[42]. Da, va veni marele Prooroc Ilie mai înainte de venirea a doua a Domnului, dar nu cu alt trup, ci cu al lui, cu care s-a înălțat la cer cu căruța şi cu caii de foc, aşa cum l-a văzut Elisei[43].

Aşadar şi Sfântul Ioan Botezătorul a venit cu credința şi cu râvna lui Ilie, dar nu cu alt trup, ci cu trupul său, cu care s-a născut din Sfânta Elisabeta; şi Ilie va veni înainte de venirea a doua a Domnului, dar nu cu alt trup, ci cu al său, cu care s-a înălțat la cer, şi nu cu trup reîncarnat. Noi ştim, din dumnezeiasca Scriptură că trupul nostru se întoarce, când murim, în pământ, precum a fost; şi duhul se întoarce la Dumnezeu, Care l-a dat pe el[44].

Marele Apostol Pavel ne arată că trupul nostru, acesta pe care îl purtăm, se va face țărână şi nicidecum nu arată că sufletul nostru va intra în alte trupuri după moarte[45]. Şi dumnezeiescul părinte Efrem Sirul arată că nu este cu putință ca după ce se duce cineva din această viață, iarăşi să se mai întoarcă în alte trupuri[46]. Şi iarăşi zice acest dumnezeiesc părinte Efrem Sirul: „Mare frică este atunci, mare cutremur, mare taină... când ne vom duce din veacul acesta la veacul cel nemărginit, de unde nimeni nu s-a mai întors”[47].

Vai şi amar de cei ce părăsesc sfânta şi dreapta credință în Iisus Hristos, Domnul Dumnezeul şi Mântuitorul nostru, şi se iau după religiile cele păgâne ale budismului şi ale hinduismului, care învață nebunia şi rătăcirea cea mai stricată şi păgână a reîncarnării şi a mutării sufletului, după moartea trupului, în alte trupuri.

Budismul este o religie fără Dumnezeu. Budismul lasă deci pe om propriilor sale puteri şi propriilor sale lupte, neputincioase, cu răul. Religia budistă, pe drept cuvânt, a fost calificată ca ateistă[48]. La fel şi religia hinduistă nu are o doctrină bine conturată despre Dumnezeu şi despre lume sau despre raporturile dintre Dumnezeu şi om şi despre destinul uman[49]. Iată ce zice Iov: *...dacă* (Dumnezeu) *ar lua înapoi la sine duhul Său şi suflarea Sa, toate făpturile ar pieri deodată şi omul s-ar întoarce în țărână*[50].

Apoi dacă adevărul este acesta, că noi cei zidiți din pământ, după moarte, în pământ mergem şi nu în alte trupuri, atunci de unde au luat oamenii cei stricați la minte şi înşelați de draci, că sufletul omului după moarte intră în alte trupuri, până ce se va curăți şi să intre în nirvana („raiul” păgânilor şi rătăciților de la adevăr, budişti şi hinduşi)?

Care religie este mai veche şi mai adevărată decât a patriarhilor, a lui Adam, a lui Set, a lui Noe, a lui Avraam, care au fost sfinți văzători de Dumnezeu, Care a făcut cerul şi pământul şi pe om şi toate cele văzute şi nevăzute? Şi care din aceşti mari şi sfinți oameni ai lui Dumnezeu a lăsat vreo învățătură că sufletele oamenilor după moarte vor intra în alte trupuri, spre a se curăți de păcate?

Câtă nebunie este pentru un creştin să creadă în aceste drăceşti învățături tocmai astăzi, când Evanghelia lui Hristos străluceşte mai mult decât soarele în lume; să lase lumina Evangheliei lui Hristos şi să creadă în învățăturile cele drăceşti şi păgâne şi să se ducă în întunericul dracilor şi a slujirii de idoli!

Oare aceşti oameni stricați la minte şi diavoli nu aud pe Duhul Sfânt, că sufletul omului este *duh ce trece şi nu se mai întoarce*[51]*?* De unde au luat blestemații păgâni această spurcată învățătură

---

[42] Matei 17, 11.
[43] IV Regi 2, 11-12.
[44] Eccl. 12, 7; II Tim. 4, 1.
[45] II Cor. 5, 1.
[46] Sfântul Efrem Sirul, *Cuvinte și Învățături,* tomul III, *Cuvânt la Iulian Pustnicul,* Mănăstirea Neamț, 1823, pag. 314.
[47] Idem, *Cuvânt la cei adormiți,* pag 353.
[48] Vezi pe larg în *Istoria religiilor* de Dr. Emilian Vasilescu, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., București, 1982, pag. 237.
[49] Idem, pag. 261.
[50] Iov 34, 14-15.
[51] Psalmi 77, 44.

că sufletul omului după moarte se întoarce şi intră în alte trupuri? Noi ştim din Sfânta Evanghelie şi din învăţăturile marelui Apostol Pavel, că *toţi vom sta înaintea divanului lui Iisus Hristos, la înfricoşata Judecată cea de apoi, ca să dăm seama de cele ce am lucrat prin trupul pe care îl avem şi nu prin alte trupuri,* cum hulesc păgânii cei înşelaţi de diavoli[52].

Nu aflăm în toată Sfânta şi Dumnezeiasca Scriptură vreun loc în care să scrie că noi după moarte vom da seamă de cele ce am lucrat în mai multe trupuri prin care am trecut cât am trăit pe acest pământ, ci numai prin acest trup, cu care ne-am născut şi am trăit în lume. Câtă nebunie şi rătăcire drăcească în capul vreunui om să creadă că Hristos, Domnul Dumnezeul şi Mântuitorul nostru, ar fi înviat şi S-ar fi proslăvit după învierea Sa cu alt trup şi nu cu cel cu care s-a născut din Preacurata şi Preasfânta Fecioară Maria.

Noi avem atâtea dovezi sfinte despre patima şi învierea lui Hristos, Care S-a proslăvit în al Său Trup şi nu în altul[53]. Noi ştim că toate popoarele lumii se vor judeca de Hristos: păgânii, după după legea cunoştiinţei lor şi legea zidirii, iudeii, după legea lui Moise[54], iar creştinii, după Evanghelie[55]. Dar nicăieri în Sfânta Scriptură nu scrie că ne va judeca Buda sau Brahma sau Krishna sau alţi idoli şi slujitori ai demonilor şi că vom fi întrebaţi de aceşti diavoli pentru cele ce am greşit în mai multe trupuri prin care am trecut când eram în această viaţă.

Cei ce cred aceste nebunii ale întunericului, vor merge împreună cu diavolii în ziua Judecăţii celei de apoi în muncile cele veşnice, după cum zice Sfântul Apostol Iuda în a sa sfântă epistolă, numind pe aceşti păgâni: *Valuri sălbatice ale mării, care îşi spumegă ruşinea lor, stele rătăcitoare, cărora întunericul întunericului li se păstrează în veşnicie. Dar şi Enoh, al şaptelea de la Adam, a proorocit despre aceştia, zicând: Iată, a venit Domnul cu zecile de mii de sfinţi ai Lui, ca să facă judecată împotriva tuturor şi să mustre pe toţi nelegiuiţii de toate faptele nelegiuirii lor, în care au făcut fărădelege, şi de toate cuvintele de ocară pe care ei, păcătoşi, netemători de Dumnezeu, le-au rostit împotriva Lui*[56].

Iar dumnezeiescul şi marele Apostol şi Evanghelist Ioan, arătând iarăşi că toţi cei ce nu cred în Mântuitorul nostru Iisus Hristos sunt antihrişti, zice: *Cine este mincinosul, fără numai cel ce tăgăduieşte că Iisus este Hristos. Acesta este antihristul*[57]. Şi dacă atunci când predica, marele Evanghelist Ioan arată că erau mulţi antihrişti, oare ce să zicem acum, când atâţia atei tăgăduiesc dumnezeirea lui Hristos? Este adevărat că acum creştinismul s-a înmulţit pe faţa pământului, dar şi păgânii şi ateii care tăgăduiesc dumnezeirea şi învăţătura lui Hristos nu sunt puţini.

Din aceştia fac parte şi cei înşelaţi de religiile cele păgâne şi diavoleşti, care cred în reîncarnarea trupurilui şi care zic că sufletul omului după moarte se mută în alte trupuri de dobitoace, de fiare, păsări etc. Aceştia cu nimic nu se deosebesc de păgâni, de atei şi de diavoli, care se silesc să strice scripturile cele sfinte şi adevărul din ele şi să ducă la rătăcire pe cei pe care îi pot înşela cu minciunile lor.

Ca niciodată acum s-au înmulţit cei răi, ateii, sectarii rătăciţi şi înşelători, şi este mare nevoie, mai mult ca oricând, de a se predica adevărul Evangheliei lui Hristos cu mare râvnă în lumea creştină de azi, deoarece foarte mulţi din cei credincioşi s-au întunecat şi s-au rătăcit de la adevăr.

Atâta vreme n-am avut religia în şcoală şi Biserica n-a avut libertatea de a predica adevărul şi de a mărturisi tot ce trebuia pentru îndreptarea şi luminarea sufletelor creştineşti... În vederea acestor lucruri, zic aceste cuvinte: Să ajute Preabunul şi Preaînduratul Dumnezeu pe toţi preoţii şi misionarii ortodocşi, să predice cât mai cu râvnă şi stăruinţă în sfintele biserici şi oriunde este nevoie, în trei feluri: cu mâna, cu gura şi cu pilda vieţii lor. Cu mâna să scrie, cu gura să predice adevărul, iar cu trăirea să dea pildă bună celor ce îi văd şi îi aud.

[52] Rom. 14, 10. II Cor. 5, 10.
[53] Fapte 3, 13; 4, 10-11; Rom. 8, 34.
[54] Rom. 2, 12.
[55] Ioan 12, 48-49; Rom. 2, 16; Iacov 2, 12.
[56] Iuda 1, 13-15.
[57] I Ioan 2, 16-22.

Nimeni să nu se sfiască a spune adevărul în fața celor credincioşi, măcar de n-au ajuns cu fapta la cele ce învață pe alții. Că zice un cuvios părinte: «Nu voi mustra aspru pe cel ce învață şi nu face. Căci am văzut de multe ori că lipsa lucrului celui ce învață şi nu face, a împlinit-o folosul cuvântului său!»

De asemeni, în scolia de la Cuvântul IX, cap. 16, de la *Scara* dumnezeiescului părinte Ioan Scărarul, Prea Cucernicul Părinte Profesor Dumitru Stăniloae spune următoarele: „Sfântul Ioan Scărarul nu condamnă aşa simplu pe cei ce laudă ceea ce nu fac ei, ci recunoaşte că uneori aceştia sunt folosiți de cuvintele lor, care nu se acoperă însă cu faptele lor. Căci de multe ori cuvintele omului nu sunt ale lui, ci ale lui Dumnezeu, Care-l sileşte să vorbească prin conştiința lui. În acest caz, prin cuvintele ce le rostesc unii îşi predică sau li se predică şi lor, sau, din voința de a încălzi pe alții pentru un lucru bun, se încălzesc şi pe ei înşişi. Sau căldura cu care primesc alții cuvintele rostite de ei se întinde şi la ei.

Scolia Sfântului Nil zice: «Trebuie să spună cele bune şi cel ce nu le face, ca să înceapă, ruşinat de vorbe, să săvârşească fapta»".

Să ne aducem aminte şi de pedeapsa celui ce luase un singur talant pe care l-a îngropat în pământ şi a zis către cel ce i-l dăduse: *...Doamne, te-am ştiut că eşti om aspru, care seceri de unde n-ai semănat şi aduni de unde n-ai împrăştiat. Şi temându-mă, m-am dus de am ascuns talantul tău în pământ; iată ai ce este al tău. Şi răspunzând stăpânul său i-a zis: Slugă vicleană şi leneşă, ştiai că secer unde n-am semănat şi adun de unde n-am împrăştiat. Se cuvenea deci ca tu să pui banii mei la zarafi, şi eu, venind, aş fi luat ce este al meu cu dobândă.* Apoi a zis: *Luați deci de la el talantul şi dați-l celui ce are zece talanți... Iar pe sluga netrebnică aruncați-o întru întunericul cel mai din afară. Acolo va fi plângerea şi scrâşnirea dinților*[58].

Şi iarăşi voi zice către cei înşelați de demoni şi de păgâneştile religii care rătăcesc pe cei ce nu cunosc adevărul Sfintei Scripturi şi spun că sufletul omului după moarte se duce în alte trupuri. Să audă aceşti rătăciți ce zice dumnezeiescul Iov: *Lasă-mă să mă odihnesc puțin, mai înainte de a merge, de unde nu mă voi mai întoarce. În pământul întunecos şi înneguros, în pământul întunericului celui veşnic...*[59], şi în alt loc zice: *Căci aceşti puțini ani se vor scurge şi voi apuca pe un drum de pe care nu mă voi mai întoarce*[60], şi iarăşi zice: *Dar eu ştiu că Răscumpărătorul meu este viu şi că El, în ziua cea de pe umră, va ridica iar din pulbere această piele a mea ce se destramă*[61], şi iarăşi: Că *ştiu că moartea mă va surpa, căci casa a tot muritorul este pământul*[62].

Deci nicăieri nu spune că acest sfânt şi mare om al lui Dumnezeu, Iov, şi nu arată că după moarte, sufletul omului mai intră în alte trupuri, cum hulesc blestemații cei rătăciți de la adevăr. Feriți-vă cu toată puterea de a crede aceste nebunii şi rătăciri ale reîncarnării şi mutarea sufletelor în alte trupuri, căci aceste afirmații sunt cu totul drăceşti, nebune şi rătăcite de la adevăr. Amin.

CUVÂNT LA JUDECATA DE APOI

Astăzi, cu mila Domnului, am ajuns iarăşi la pomenirea de peste an a înfricoşatei veniri a doua a Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Ați auzit Evanghelia, ați auzit Cazania care s-a citit, tâlcuirea, şi cred că a fost destul de dezvoltat pentru cel care a înțeles. Eu ce voi spune, nu sunt mai mult decât, pentru aceea, că poate aşa a dat Dumnezeu, că ce se vorbeşte prin grai viu, se prinde mai mult de mintea şi inima omului.

În Patrologia Bisericii Ortodoxe, zic aceştia care au alcătuit-o, că nici un sfânt n-a vorbit de Judecata de Apoi aşa de frumos şi aşa de adânc şi aşa de ortodox ca Sfântul Efrem Sirul. El a vorbit

---

[58] Matei 25, 24-30.
[59] Iov 10, 20-22.
[60] Iov 16, 22.
[61] Iov 19, 25.
[62] Iov 30, 23.

cel mai mult din Sfinții Părinți despre moarte, despre sfârşitul lumii, despre venirea lui Antihrist, despre a doua venire a Domnului şi celelalte, precum vedeți şi în troparul lui: „...vestind ceasul judecății”.

Şi Sfântul Grigorie Teologul, după teologia cea mare cu care era înzestrat de Dumnezeu, zice şi el despre Judecata de Apoi, dar nu-l putem compara cu Sfântul Efrem Sirul, care a vorbit într-un ton aşa de smerit şi mai înalt în multe puncte. Şi când începi a citi cu atenție cuvintele Sfântului Efrem despre Judecata de Apoi, liniştit la chilie, ți se pare că vezi venind judecata pe norii cerului.

Ai văzut ce spune acolo: „Dacă acum când un judecător se mânie, şi-i foarte pornit pe tine, te duci cu mare frică înaintea lui, ştiindu-te că eşti vinovat – chiar de ai fi un mare judecător sau un stăpânitor de țară sau alt om mare –, câtă frică va fi atunci pentru aceia, când vor vedea că vine pe norii cerului Judecătorul judecătorilor şi Împăratul împăraților şi Domnul domnilor şi când va veni înconjurat, cum spune Evanghelia de astăzi, de toți sfinții Săi îngeri. Că aşa spune Evanghelia: *Când va veni Domnul şi va sta pe scaunul slavei Sale înconjurat de toți îngerii Săi.*

Şi atunci, spune Sfântul Efrem, unde va fi puternicul, unde împăratul, unde domnul, unde bogatul, unde înțeleptul veacului de acum, unde întrebătorul veacului de acum? Unde-s caii, unde-s căruțele, unde-s slugile, unde-i muzica, unde-i vinul cel strecurat? Unde-s cei cu alăute şi cu tobe, unde va fi plesnitul mâinilor şi jocurile şi dezmierdarea trupului cea spurcată? Unde va fi atunci, când cerurile cu cutremur vor aştepta să se deschidă să vină cela Care le-a zidit, înconjurat de miliarde şi miliarde de îngeri, după cum L-a văzut Proorocul Daniil: *...priveam,* zice*, întru vedenia nopții, şi vederile capului meu m-au înspăimântat pe mine. Iată eu, Daniil, priveam şi Cel vechi de zile a şezut, scaunele s-au pus, cărțile s-au deschis, râuri de foc treceau înaintea Lui, miriade de miriade slujeau Lui, îmbrăcămintea Lui era albă ca zăpada, iar părul capului Său ca lâna cea curată şi iată eu, Daniil, am văzut că din țărâna pământului s-au ridicat unii spre viața veşnică şi alții spre osândă veşnică.*

Dar câți din prooroci n-au spus despre Judecata de Apoi? David proorocul zice: *Dumnezeu arătat va veni, foc înaintea lui va arde şi împrejurul Lui vifor mare. Chema-va cerul de sus şi pământul de jos ca să aleagă pe norodul Său.*

Şi când se vor deschide cerurile la judecata de apoi, întâi o să apară pe nori Sfânta Cruce, care va străluci mult mai tare decât soarele, încât va întuneca şi soarele şi luna şi stelele. Imediat după Sfânta Cruce vine Sicriul Legii Domnului. Sicriul acela are într-însul Tablele Legii, cupa cu mană şi toiagul lui Aaron, pe care Proorocul Ieremia le-a pecetluit cu numele Dumnezeului celui viu. Pe acel munte este un nor totdeauna şi nimeni nu ştie unde se află până la dreapta judecată. Atunci se vor duce îngerii şi vor dezgropa Chivotul Legii de acolo.

Dar de ce, odată cu Sfânta Cruce, vine şi Sicriul Legii? Ca să arate că vine acelaşi Dumnezeu, Care a dat amândouă Testamentele. Chivotul va reprezenta Legea Veche, legea care a primit-o Moise pe Muntele Sinai, şi Sfânta Cruce va reprezenta Legea Darului, legea dată de Acelaşi Dumnezeu, Mântuitorul. Şi de aceea semnele amândurora Testamente vor merge; întâi Sfânta Cruce şi în urmă Sicriul Legii. Auzi ce spune la Apocalipsă: *Şi s-a văzut Sicriul Legii Domnului, în ceruri, venind pe norii cerului.* Vedeți că spune?

Deci va veni Sicriul Legii, iar lângă Sfânta Cruce va fi scara, buretele, cocoşul, cleştele, varga cea cu isop şi toate semnele sfintelor patimi – aşa spun Sfinții Părinți –, ca să arate că cel ce S-a răstignit pe cruce şi poartă aceste semne ale mântuirii este Dumnezeu Care vine să judece lumea.

Apoi vine Mântuitorul, dar nu ca să miluiască lumea, ci ca să judece lumea, precum scrie: *Judecata lumii întru dreptate şi noroadele întru îndreptare. Dreptatea şi judecata este adevărul scaunului Său.*

Zic dumnezeieştii părinți: „Dacă ar mai putea să moară oamenii atunci, să mai poată muri o dată, de milioane de ori ar muri de atâta frică şi cutremur. Glasuri de trâmbițe de aur cu putere dumnezeiască îi vor deştepta şi vor chema pe cei din iad, al căror număr nu poate fi numărat, şi pe

îngerii cei căzuți şi vor străbate cerurile trâmbițele acestea şi înapoi şi vor chema toate cetele de sfinți de la zidirea lumii şi toți îngerii deasupra Văii Plângerii, în văzduh, că acolo va fi tronul dumnezeirii.

O parte din noi, însă, nu vom muri. Cine se va învrednici să ajungă până în ziua aceea, auziți ce spune marele Apostol Pavel în Apostolul de azi: *Iată, taină mare vă spun că nu toți vom muri, dar toți ne vom schimba întru clipeala ochilor, în glasul trâmbiței de apoi când morții se vor scula din veci.*

Deci cei ce vor mai fi vii după atâtea încercări, aceia se vor preface ca fulgerul din trupurile acestea sufleteşti în trupuri duhovniceşti şi vor zbura întru întâmpinarea Domnului în văzduh.

Spune Proorocul Ioil: *Voi chema toate popoarele Mele şi mă voi prici cu ele în Valea lui Iosafat.* Ați văzut Valea Plângerii între Muntele Eleonului şi Ierusalim, imediat la Ghetsimani acolo jos. Acolo în vazduh. De aceea sunt atâtea morminte acolo alături, de evrei şi de turci, musulmani. Toți vor să se îngroape acolo, şi când va suna trâmbița să fie mai aproape de tron.

Însă mai aproape de tron te vor duce faptele tale, nu că eşti cu mormântul mai aproape. Ei țin tradiție puternică, zicând că acolo va fi scaunul judecății.

Zice: *Chema-va cerul de sus şi pământul de jos,* dar pentru ce zice? *ca să aleagă pe norodul Său.* Îi va alege, cum spune Evanghelia de astăzi, cum alege păstorul oile de capre, şi ați văzut că a pus cele şase întrebări despre milostenie.

Dar Sfântul Nichifor Teotoche, mare profesor zice: „Oare la Judecata de Apoi numai de milostenie o să întrebe Dumnezeu? Adică n-o să te întrebe dacă ai fost curvar, dacă ai fost hoț, dacă ai fost bețiv, dacă ai fost cămătar, dacă ai fost ucigaş? O să te întrebe numai dacă ai făcut milostenie? Dacă ar fi aşa uşor te-ai mântui, că faci toate răutățile şi faci milostenie. Nu-i adevărat, că cine calcă o poruncă, călcătorul tuturor poruncilor se face".

Deci zice Apostolul Pavel: *Nu vă înşelați, fraților,că nici curvarii, nici preacurvarii, nici malahienii, nici bețivii, nici fermăcătorii, nici slujitorii de idoli, nici lacomii, nici nemilostivii, împărăția lui Dumnezeu nu o vor vedea.* Poate el să facă milostenie tot ce are, dacă nu se va mărturisi şi nu se va căi de celelalte păcate nu vede împărăția cerurilor.

Dar de ce a pus numai milostenia? Pentru că milostenia se face din dragoste. Prima rază a dragostei, zice, *dragostea se milostiveşte.* Ai văzut? Deci izvorăşte din dragoste mila şi cine are milă şi dragoste niciodată nu caută să facă rău aproapelui. El iubeşte şi pe Dumnezeu din toată inima, el iubeşte şi pe aproapele. Deci cel ce are dragostea lui Dumnezeu nu poate să facă nici un păcat, fiind născut din Dumnezeu şi nu păcătos.

A pus milostenia ca pe o fiică a dragostei, ca să arate că cel ce are dragoste de Dumnezeu şi de apoapele nu vrea nici să-l bată pe altul, nici să-l fure, nici să facă păcate, nimic. De toate se păzeşte, pentru dragostea lui Dumnezeu şi pentru dragostea de aproapele, ca să nu-l jignească cu ceva şi ca să nu-i vatăme sufletul lui sau averea lui personală sau orice. Deci de aceea s-a pus milostenia întâi, dar nu ca să te întrebe acolo numai de milostenie.

Acolo va întreba şi de rugăciune şi de plângere şi de umilință şi de priveghere şi de sărăcie şi de linişte şi de tăcere şi de neagoniseală. Va întreba acolo şi de blândețe şi de răbdare şi de îndelungă răbdare şi de înfrânare şi de citire şi de meditație şi de cugetarea la Dumnezeu. De toată fapta bună, ca să zic cuprinzător, de toate va fi întrebat fiecare, până şi de cuvinte. Ai văzut că spune: *Pentru tot cuvântul deşert, vor da oamenii seamă în ziua Judecății celei de Apoi.*

Deci nu va întreba numai de milostenie, ci va întreba şi de cuvinte şi de gânduri. Auzi pe Sfântul Efrem Sirul: „Ce zici, frate, că pentru gânduri nu vom lua muncă! Te rog, frate, nu mă arunca pe mine în negrijă pentru păcatele cu gândul, că ar fi uşoare. Dacă ar fi fost uşoare păcatele cu gândul, nu era nevoie ca dreptul Iov, cu 1850 de ani înainte de venirea Domnului, să aducă câte un bou jertfă – pentru ce? Nu pentru el. El nici cu gândul nu greşea, căci zice: *Nu cumva feciorii mei* – că avea şapte feciori şi trei fete –, *fiind tineri, să fi greşit cu gândul față de Dumnezeu.*

Îi curățea pe feciorii săi cu jertfe, un bou în fiecare seară: „Doamne, iartă-i, poate copiii mei, fiind tineri, să fi greşit cu ceva înaintea Ta cu gândul". Care tată şi mamă de azi mai face ce făcea

Iov? Oare degeaba l-a lăudat Dumnezeu pe Iov, că nu-i nimeni pe pământ ca el? Care tată şi mamă de azi mai aduce jertfă lui Dumnezeu, ca nu cumva fata lui să fi greşit cu gândul față de Dumnezeu, când îi vede că fac crime şi fărădelegi şi preacurvii şi fumături şi beții şi înjurături şi de toate? Şi-i lasă şi-i laudă şi se complac.

Vai de noi! Acela om, plin de avere, plin de cinste, dar câtă frică de Dumnezeu era la dânsul, că aducea jertfă ca nici cu gândul copiii lui să nu greşească lui Dumnezeu.

Iarăşi Sfântul Efrem zice: „În ziua judecății să nu-mi spui mie că nu te va întreba de gânduri! Pentru că, zice, s-a spus în Evanghelie, El va judeca preacurvie întru pofta de femeie. Numai de a privit cineva la femeie cu gândul de a face păcat cu ea, este preacurvar, dar dacă a urât cineva pe fratele, ucigaş de om este". Zice mai departe: „Dacă nu era mare păcatul cu gândul, nu era judecat de Hristos preacurvie întru poftă de femeie şi ucidere întru a urî pe fratele".

Deci iată că o să dăm seamă în ziua judecății şi de cuvinte deşarte şi de gânduri şi mai ales de gândurile care sunt izvorâte din pofte necurate şi din ură; unele sunt ucideri, iar altele preacurvii.

Să nu crezi că va căuta atunci numai fecioria trupească! Aceea nimic nu foloseşte fără cea duhovnicească. Dracii nu se mărită, dracii nu se însoară; tot feciorelnici sunt. Dar tot draci sunt. Dar pentru ce se numesc spurcați? Pentru că se împreună cu femeia? Nu! Nuntă nu fac ei niciodată. Ei sunt necurați pentru mândria şi căderea din ascultare. Ce zice? *Necurat este înaintea Domnului tot cel înalt cu inima.*

Ai văzut curvie duhovnicească şi preacurvie şi necurăție? Din cauza mândriei este necurat. Şi spune Proorocul Isaia: *În ce chip haina cea muiată în sânge nu mai este curată, aşa tu nu vei fi curat,* vorbeşte de păcat.

Şi iată necurăție care nu se ia la trup, ci la duh. Vai de noi şi de noi! Dacă am avea curăția trupului, şi n-am avea-o pe a duhului, tot ca dracii suntem, tot necurați suntem, dacă vor fi găsite la noi gândul mândriei, al trufiei, al semeției, al urii, al zavistiei, al râvnei cele rele, al invidiei, al răutății, al mâniei, al iuțimii, al răutății, al ținerii minte de rău, al dorinței de răzbunare, al dorinței de a plăcea oamenilor, al slavei deşarte, al fățărniciei, al vicleniei, al iubirii de arătare, al iubirii de sine, al nesimțirii, al împietririi, al prefăcătoriei, al hrăpirii.

Se văd acestea? Nu! Dar ochiul cel atoatevăzător le vede. Acestea sunt patimi sufleteşti şi nu se văd. Dar sunt mai grele decât curvia şi lăcomia şi lenea şi decât toate celelalte. Pentru ce? Patimile sufleteşti, cum zice Sfântul Părinte Maxim, sunt mult mai grele decât cele trupeşti.

Preasfântul nostru Mântuitor, Dumnezeu, când a venit în lume, vezi că n-a mustrat pe curve şi pe tâlhari şi pe vameşi şi pe cei răniți de tot păcatul. Cu aceia stătea la masă şi-i vindeca şi-i tămăduia şi făcea minuni şi-i chema la Sine: *Veniți la Mine toți cei osteniți şi împovărați.*

Şi ca un Dumnezeu citea în inima fariseilor şi a legiutorilor şi a cărturarilor. La dânşii vedea păcate, nu trupeşti, ci mai grele decât cele trupeşti. Zice dumnezeiescul Gură de Aur: „Dacă vrei să găseşti credință curată şi sinceră, la poporul de la țară o să găseşti. Că în cei bisericeşti, are obicei satana să se sălăşluiască cu zavistia, cu fățărnicia, cu viclenia, cu invidia, cu ura, cu iubirea de argint şi celelalte lucruri care nu se văd".

Noi nu le vedem, dar Dumnezeu le vede. De aceea îi văicărea de atâtea ori pe fățarnici: *Vai vouă, fariseilor, vai vouă, morminte văruite...* căci ca un Dumnezeu vedea în ei atâta prefăcătorie şi atâta slavă deşartă şi mândrie şi răutate şi viclenie şi ură. Şi acestea oamenii nu le vedeau. Oamenii îi socoteau sfinți.

Deci vai de noi şi de noi, păcătoşii! Dacă ar fi să dăm seamă numai de cele trupeşti, păcatele trupeşti sunt groase. Cine nu simte că a mâcat mult? Cine nu simte că s-a ispitit de un păcat trupesc? Cine nu simte că se leneveşte? Cine nu simte să s-a îmbătat o dată? Sau cine nu simte că a fumat sau a bătut sau a înjurat sau a ocărât? Acestea sunt păcate groase, le simte omul foarte uşor. Uşor vine în căință.

Iar celelalte foarte grele, foarte subțiri, cu anevoie de cunoscut de cele mai iscusite minți. Şi de aceea multă veghere ne trebuie. Dacă n-ar completa mila lui Dumnezeu neputința noastră, nimeni nu s-ar putea mântui. Iar în ziua judecății toate se vor descoperi, cum a zis Sfântul Simion

bătrânul: *de la multe inimi atunci se vor descoperi cugetele.*

Eu stau cu fratele meu întru-o chilie. Cine ştie cât îl iubesc, sau îl urăsc? Eu ştiu. Că zice: *cine ştie ale omului, decât duhul care-i într-însul?* Dar mai ştie cineva. Ştie Dumnezeu. De aceea faţă de conştiinţa noastră să ne silim foarte mult s-o împăcăm şi unde vedem că ne-am rănit, să ne mărturisim, să ne pară rău şi să ne îndreptăm. Că Sfântul Ioan Gură de Aur zice pentru conştiinţă, în *Puţul*: „Vezi că nu ţi-a pus ţie judecător dinafară al păcatelor tale celor dinăuntru, ci ţi-a pus dinăuntru – conştiinţa”.

Glasul lui Dumnezeu în om este conştiinţa. Odată ce mă mustră cugetul, că am urât pe fratele, că l-am zavistuit, că l-am pizmuit, că mă mândresc, că mă făţărnicesc, că sunt viclean, nu-mi trebuie altă conştiinţă, decât a mea, care dinăuntru spune: „Acestea le-ai făcut; cu acestea ţi-ai pătat conştiinţa şi acestea sunt urâte de Dumnezeu foarte tare”. Pentru acestea i-a mustrat Mântuitorul pe cărturari şi pe farisei, care nu-şi cunoşteau aceste neputinţe şi voiau să se arate ca oameni sfinţi, iar Dumnezeu ştia neputinţele şi răutăţile lor.

Deci în ziua judecăţii se va descoperi fiecăruia fapta aşa cum a fost. Marele Vasile, „gura bisericii sau gura cea de foc a duhului”, „ochiul Bisericii” sau „Împăratul Cuvintelor”, cum îl numesc Sfinţii Părinţi, aseamănă viaţa călugărului şi a tot creştinul cu lucrarea unui pictor. Un pictor iscusit care pictează o icoană în ascuns. Aşa fac de obicei cei mai mari artişti pictori, trag o perdea, o draperie să nu vadă nimeni ce lucrează ei. Pictorul lucrează la linişte, îşi adună acolo material, culori şi să nu vadă nimeni lucrarea lui; să nu-i facă nimeni nici o critică. La urma urmei se va vedea.

Şi lucrează omul ascuns, iar când a terminat icoana şi când a tras draperia de pe ea, atunci se vede. Este de cinste icoana lui sau de batjocură? Aşa-i icoana vieţii noastre celei lăuntrice. Noi toată viaţa lucrăm, şi rele şi bune, dar la sfârşit o să iasă în vileag. Asta icoană ai lucrat. Uite făţărnicie pe dânsa, uite viclenie, uite slavă deşartă, uite mândrie, uite ură, uite lenevie, uite moleşală, uite răspândire. Iaca culorile noastre!

O să fie de râs nu înaintea oamenilor, ci înaintea a milioane de îngeri. Dacă icoana vieţii noastre n-o să fie împodobită cu dragoste, cu milă, cu rugăciune, cu lacrimi, cu umilinţă, cu zdrobire, cu căinţă, cu răbdare, cu îndelungă răbdare, cu dreaptă socoteală, cu chibzuinţă, cu suferirea pentru fapta bună; dacă nu s-or găsi culorile potrivite, când vor ieşi cu icoana vieţii noastre înaintea lui Hristos şi a milioane de heruvimi, groază şi cutremur o să ne cuprindă, urâciune va fi icoana vieţii noastre lui Dumnezeu şi sfinţilor Lui şi îngerilor, pentru că am pictat-o rău aici cât am fost pe pământ.

Deci dacă zugrăvim icoana vieţii noastre în fiecare ceas şi în fiecare minut şi în fiecare clipă, să luăm seama ce vopsele punem acolo. Vai de noi şi de noi, dacă ni se pare că putem înşela pe Dumnezeu! Niciodată asta nu se poate. Pe oameni îi înşelăm cu făţărnicia noastră, cu viclenia noastră, cu iubirea de arătare şi cu celelalte păcate, dar nu-L putem înşela pe Cel ce cercetează inimile şi rărunchii, a Cărui ştiinţă străbate, cum zice marele Apostol Pavel, nu până la despărţitura trupului de a sufletului – cu toate că şi această legătură este mare şi negrăită –, ci până la despărţitura duhului de a sufletului.

Duhul lui Dumnezeu este energia necreată a Duhului Sfânt, darul lui Dumnezeu care stă în chip de raze de lumină în mijlocul inimii, cum arată Sfântul Grigorie Palama. El este un dor gânditor care stă între minte şi între cuvânt şi adună în sine şi pe cuvânt şi pe minte, în ce chip Duhul Sfânt stă între Tatăl şi Fiul şi are pe amândouă.

Această legătură a Duhului Sfânt cu duhul nostru este foarte mare şi negrăită. Şi până acolo va străbate ştiinţa lui Dumnezeu, să cerceteze adâncurile noastre şi intenţiile noastre. Căci *Ochii lui Dumnezeu de milioane de ori sunt mai luminoşi decât soarele* – cum a zis Solomon –, *şi iadul este gol înaintea Lui,* strigă Iov, *cum nu şi inimile noastre?* Toate sunt goale înaintea Lui. Şi înălţimea şi adâncimea şi toate şi inimile noastre şi vai de noi, păcătoşii, că nu ne trebuie alt judecător, decât singur cugetul nostru, dacă ni-l încercăm aici.

Nu vezi? Ai ajuns seara. Şi în ziua aceea începe să te mustre: ce-ai făcut azi? Cum ţi-ai

petrecut ziua? Şi începe ca un judecător până ce adormi. Vezi? Asta ai făcut rău, asta ai făcut rău, asta ai spus rău, asta... Ce este asta? Îngerul păzitor al nostru sfătuieşte conştiinţa noastră şi ne arată că ziua aceea am trecut-o în deşert şi n-am făcut voia lui Dumnezeu câtuşi de cât.

Că nu suntem noi acei lucrători să păzim inima noastră clipă de clipă, cum ar trebui şi cum se cere mai ales nouă. Dar ne arată spre seară: azi ai pierdut vremea aşa. Că am asculat, că n-am ascultat. Deci în ziua Judecăţii de Apoi toate vor sta goale şi vai de noi, păcătoşii, şi vai de mine care-s mai rău decât toţi, dacă icoana vieţii noastre va fi mânjită nu cu culori sfinte şi cu fapte bune împodobită, ci cu rele vopsele ale păcatelor noastre, cele cu voie sau fără de voie, sau cu ştiinţă cu neştiinţă.

De aceea acum eu poate v-am plictisit, că eu am venit obosit, că am vorbit pe munte de la amiază şi până acum fel de fel de istorioare. Uite stăteam eu tot le spuneam una şi alta, la părinţii ăştia care i-am mai scos oleacă să-i mai duc la aer. Sunt care au ascultări grele, de aceea i-am mai dus, săracii. Numai Dumnezeu ştie cum duce fiecare crucea lui.

Eu m-am dus pentru mine singur aşa. Ei au vrut să meargă, au mers. Eu n-am alt concediu mai scump pentru mine, decât copacii şi pădurea şi poienile şi pârâul, că aşa am crescut, la oile mănăstirii. Dar care au vrut au mai mers şi când dă Dumnezeu şi-s liniştit, mai spun.

Încă zic aşa: să ne învrednicească Prea Sfânta Treime şi Maica Domnului şi sfinţii lui Dumnezeu, întâi pe mine, păcătosul, care vorbesc, ca pentru rugăciunile sfinţiilor voastre, să iau aminte cele ce vorbesc şi, ruşinându-mă de cuvintele mele, cum spune Sfântul Ioan Scărarul, să încep şi eu a face câte ceva bun. Dar pentru toţi zic, să ne ajute Prea Sfântul Dumnezeu să ne cercetăm adânc, foarte adânc viaţa noastră, şi la mărturisire înaintea duhovnicului şi când ne mărturisim la rugăciunea de seară înaintea lui Dumnezeu şi de fiecare zi şi de fiecare ceas şi de fiecare minut şi de fiecare clipă a vieţii noastre, că o să plecăm şi în ziua judecăţii de apoi vom da seamă de toate câte am făcut.

Şi în ziua judecăţii va plăti Mântuitorul fiecăruia, nu cum a vorbit – că eu am obicei să vorbesc, dar nu fac nimic bun –, va plăti Prea Sfântul Dumnezeu fiecăruia după sudoarea care a făcut-o pentru fapta bună; după durerea cu care l-a durut să lucreze fapta bună, că fapta bună cu dureri se săvârşeşte, cum spune proorocul: *S-a stins întru dureri viaţa mea şi anii mei întru suspinuri.*

Deci să plângem, fraţilor, să ne pocăim, fraţilor, ca pe Dumnezeu milostiv să-L facem păcatelor noastre. Amin.

SFINŢII IERARHI SPIRIDON ŞI NICOLAE

Sfântul Ierarh Spiridon a trăit pe vremea împăratului Constantin cel Mare, primul împărat creştin, care a văzut Sfânta Cruce pe cer, şi a fost botezat de Sfântul Silvestru, papa Romei. El a fost pe scaun cu mama sa, împărăteasa Elena.

Dracii de arieni cuprinseseră Biserica universală, cu blestematul Arie din Alexandria, satana acela, care despărţea pe Hristos de Tatăl, că nu-i de o fiinţă cu Tatăl, şi a umplut Imperiul Roman şi Bizantin numai de arieni. Atunci Biserica Ortodoxă era numai un sfert şi arienii erau trei sferturi şi mai mult. Era gata-gata să cadă Biserica.

Sfântul Constantin cel Mare, văzând primejdia, a dat ordin să se adune un Sobor la Niceea Bitiniei, în Asia Mică. Să se adune şi Arie cu mitropoliţii lui, că avea sute de mitropoliţi şi episcopi, care erau arieni, să se adune şi ortodocşii cu ei. Din partea ortodocşilor au fost 318 Sfinţi Părinţi, mitropoliţi şi episcopi, mari făcători de minuni, sfinţi purtători de răni, care au fost scoşi de Sfântul Constantin de la închisoare, de la moarte, unde erau de pe vremea lui Diocleţian.

Atunci Sfântul Constantin cel Mare a trimis scrisoare şi Sfântului Spiridon de la Trimitunda, că ştia că-i mare, să vină şi el la Sobor. Sfântul Spiridon a fost cel mai bătrân la Soborul I Ecumenic. Avea 99 de ani şi şapte luni; aproape o sută.

De nimic nu se temeau mai tare arienii, decât să nu vină Sfântul Spiridon şi Sfântul Nicolae la Sobor, şi Sfântul Atanasie al Alexandriei, care a fost cel mai mare dogmatist la Soborul I. Aceştia au fost cei mai străluciţi.

Sfântul Spiridon primise scrisoarea de la împărat: „Părinte sfinte, Spiridoane, vino la Sobor, că Biserica este în mare primejdie! Iată, arianismul s-a întins în tot Imperiul Roman, şi-i gata-gata hula lui Arie să ajungă în toată Biserica".

Sfântul Spiridon, bătrân cum v-am spus, avea 100 de ani fără câteva luni, umbla încălţat cu opinci, şi mitra lui nu era cu pietre scumpe, ci era o mitră de papură şi purta o cruce de lemn la gât, şi sfintele moaşte şi un baston de lemn.

Şi atunci Sfântul Spiridon a zis diaconului său, Trifilie:

– Fiule, iată am primit de la împăratul Constantin invitaţie să mergem la Sobor, la Niceea Bitiniei în Asia, împotriva blestematului Arie!

Şi avea de mers cu corabia pe Marea Mediterană, atâta drum. Dar diaconul a zis:

– Părinte, mata eşti tare bătrân şi avem de mers până acolo sute şi sute de kilometri.

– Fiule, dimineaţă să pui caii la trăsură, mergem la port, ne suim cu căruţa într-un vapor, să mergem în Asia Mică!

Dar până la port mai erau 60 de km. Sfântul Spiridon atâta avea în grajd, doi cai. Un cal negru şi unul alb, că atunci nu erau maşini şi tractoare ca acum, şi trenuri şi avioane. N-aveai cai, acolo stăteai.

Abia la 1814 s-a inventat prima locomotivă cu aburi, între Liverpool şi Manchester, în Anglia. Primul motor din lume, atunci l-au făcut englezii. Până atunci nu se ştia ce este acela motor. Tracţiunea – boul, calul şi măgarul. Acestea erau de când lumea, de când le-a făcut Dumnezeu.

Dar aceste avioane pe care le vedeţi că zboară acum, le-au arătat Sfinţii Prooroci cu mii de ani înainte. Ia caută la Isaia Proorocul. El trăieşte cu 850 de ani înainte de venirea Domnului, şi arată de avioane. El le vedea şi auzea şi huietul lor: *Doamne, ce sunt acestea care zboară şi se întrec cu norii şi zboară ca porumbeii spre porumbarele lor şi de huietul aripilor lor se tulbură văzduhul?*

Le găsiţi acolo. Au trecut 2800 de ani până s-au făcut avioanele. De căruţele acestea fără cai, ce spune Ieremia? Numai ce auzi: „Ia seama, mă, că vine remorca!" Ieremia a spus cu 2500 de ani înainte: *Doamne, ce sunt acestea care umblă huruind pe drumuri şi împiedică carele oamenilor?* Din Biblie.

Dar de trenuri ce zice? *Doamne, văd că de focul oţelului fulgeră drumurile, ca nişte fiare au ochi luminoşi şi aleargă pe drumuri de fier.*

Şi a spus şi de tramvaie: *Văd că prin oraşe, de focul oţelului fumegă drumurile.* Toate-s scrise, toate. Dar ce, la Dumnezeu există neştiinţă?

Dar să revenim la ale noastre. Arienii, când au auzit că merge Sfântul Spiridon, ei ştiau că-i făcător de minuni, au zis: „Băi, dacă merge moşneagul ăsta la Sinod suntem gata! Acesta nu vorbeşte, ci face minuni, şi împăratul când va vedea minunea, gata, iscăleşte izgonirea noastră de acolo! Hai să tăiem capul la cai. Dacă n-are cai, moşneagul pe jos nu se poate duce, că are 100 de ani".

Şi s-au dus arienii în grajd noaptea, că în Cipru erau mulţi arieni, sate întregi, cum sunt sectarii acum, şi au tăiat capul la amândoi caii.

Şi dimineaţa, Sfântul Spiridon a zis băiatului:

– Du-te, fiule, şi pune caii la ham să plecăm repede, că se face ziuă! Mai era un ceas-două până la ziuă.

Ucenicul s-a dus să înhame caii, cu noaptea-n cap, cu o lumânărică în mână – că nu erau becuri pe vremea aceea. Acum ne-am învăţat boieri. La buton lumina, la buton căldura, la buton apa, la buton toate.

Bă! O să ne aducă Dumnezeu la opaiţ. Eu am apucat opaiţ în '916. Nu era un kilogram de

gaz în toată Moldova, că erau sondele în mâna nemților. Făcea mama oleacă de grăsime de porc sau de pasăre şi o punea într-un castron de lut şi un fitil de pânză de bumbac şi-l trăgeai cu un bețişor pe marginea castronului. Aveai oleacă de lumină, ca o candeluță. Cu acela trăia lumea. Ehei! Ce boieri ne-am mai făcut noi! Dacă se ia lumina, avem o ciudă!

Când se duce ucenicul în grajd, găseşte caii morți:

– Părinte, vai de mine, ne-au tăiat capul la cai! Caii-s tăiați amândoi.

Dar bătrânul ştia sigur că arienii au făcut aceasta, ca să nu se ducă la Sinod. Şi a zis ucenicului:

– Asta arienii au făcut-o. Du-te şi pune capul înapoi la cai, că vin eu acolo!

Şi încă nu era ziuă. Acela s-a dus şi din greşală, pe întuneric a pus capul de la calul cel alb la cel negru si capul de la cel negru la cel alb. Şi când a ajuns Sfântul Spiridon acolo, el bătrân, a întrebat:

– Fiule, ai pus capetele la cai înapoi?

– Le-am pus, părinte.

– Unde sunt? Ia, aici, că era întuneric.

Sfântul Spiridon zice:

– Bine este cuvântat Dumnezeu, Cel ce dă viață la toată făptura totdeauna, acum şi pururea şi în vecii veciilor. Amin.

Au înviat caii amândoi, s-au scuturat.

– Pune-i, fiule, la căruță!

Dar cela n-a văzut că a pus capul de la cel alb la cel negru. Când i-a scos la înhămat, ucenicul a zis:

– Părinte, am greşit ceva! Am pus calului negru capul celui alb şi invers.

– Lasă-i aşa, fiule, că aşa a vrut Dumnezeu!

Iar după ce a înhămat caii, se făcuse ziuă. Şi când au văzut arienii ziua că merge un cal alb cu capul negru şi un cal negru cu cap alb, au zis:

– Na. Ziceți că ați tăiat capul la cai?

– I-am tăiat, măi.

– Dar uite! Cum i-a înviat? Dacă a făcut el minunea asta şi a înviat caii, când ajunge ăsta la Sobor, praf ne face! Îi mare făcător de minuni.

Când au ajuns la port s-au suit pe corabie şi s-au dus în Asia Mică, iar apoi pe uscat au mers până la Niceea Bitiniei.

Împăratul era pe scaun şi lângă el împărăteasa, 318 Sfinți Părinți, armata care menținea ordinea, generali, cutare. Şi toți, cu mitre strălucitoare pe cap, ca aurul. N-ați văzut cum poartă arhiereii? Toți în scaune. Era Sobor mare. Sfântul Spiridon a ajuns mai la urmă.

Acolo când au ajuns, soldații – armata care menținea ordinea, garda imperială – care cum venea, legitimația: „De unde eşti?" că veneau din tot pământul. Santinele care păzeau, când l-au văzut pe Sfântul Spiridon încălțat cu opinci, cu un cojoc şi cu cruce de lemn la gât, cu o mitră de papură pe cap, bătrân, au întrebat:

– Stai, măi moşnege, unde te duci?

– Sunt chemat aici.

– Ce chemat? Du-te că-i sperii pe ceilalți! Ia uite, aceia cu mitre de aur. Fugi de aici să nu te vadă împăratul!

Dar diaconul a spus:

– Este chemat şi el de împărat.

– Pe aista să-l cheme împăratul? Acesta-i stricat de minte. Cu mitră de papură pe cap, cu opinci, cu cojoc vine aici să facă de râs împăratul?

– Domnule, acesta-i Sfântul Spiridon de la Trimitunda.

Ce ştiau soldații de Sfântul Spiridon?

Dar vine diaconul şi-i arată santinelei:

– Uite, măi. Are chemare. El toată săptămâna paşte oile, iar duminica slujeşte la episcopie ca episcop. El este cioban.

Când a văzut ştampila împăratului Constantin, a zis:

– Acesta-i chemat de împărat? Nu se poate, domnule!

– Dumneata ştii cine-i acesta? Te uiți că-i încălțat cu opinci şi cu cojoc şi cu mitră de papură? Nu ştii cine-i acesta. Acesta o să-l biruiască pe Arie.

– Acesta? Arienii sunt atâția arhierei şi învățați şi teologi şi cutare. Apoi aici este împăratul cu coroana de aur pe cap şi ceilalți mitropoliți, au mitre cu pietre scumpe pe cap. Dumneata dacă te duci îi faci de râs pe ceilalți episcopi.

Arienii se lăudau că au mitropoliți învățați, pe Evsevie al Nicomidiei, pe Arie, pe Maris al Calcedonului, pe Teognie al Niceei, atâția învățați. Arie avea mai mulți episcopi decât ortodocşii. Dar avea şi un filosof mare care ştia atâtea limbi şi ştia şi argumente biblice şi argumente ştiințifice. Acela i-a spus Sfântului Atanasie: „Dacă-mi dai un text din Scriptură, eu îți dau 10.000”. Cu acela se lăuda Arie. „Lasă, că pe acesta nu-l biruiesc ei ortodocşii, când va vorbi!”

Soborul începuse de şase luni. Erau procese verbale, lupte mari, dogmatice, canoane. Nu se puteau hotărî.

Când au văzut chemarea de la împărat, au zis:

– Măi, dă-i pace să treacă! L-a chemat şi pe moşneagul acesta! Cu acesta are să facă el sobor?

Când au auzit povestea, că arienii au tăiat capul la cai, au zis: „Acesta va fi hotarul soborului!”

Împăratul, când l-a văzut, s-a dat jos de pe scaun, a dat coroana jos şi i-a sărutat picioarele. S-au speriat toți ceilalți episcopi. Şi Arie s-a speriat cu filosofii lui: „Cine-i acesta, măi, să-i sărute împăratul picioarele?” Şi i-a dat împăratul scaun lângă el.

Arie, cu ai lui, față-n față cu împăratul. Armata cu menținerea ordinii, să nu se sfădească, să nu se omoare. Şi când a ajuns şi l-au văzut, sfinții l-au cunoscut: „Acesta-i Sfântul Spiridon de la Trimitunda Ciprului”. Şi apoi l-a luat împăratul de mână şi l-a pus lângă el.

– Stai aici, părinte Spiridoane!

A stat bătrânul. El era cel mai bătrân la Sobor.

– Părinte Spiridoane, uite ce spun aceştia, că Hristos n-a fost de o ființă cu Tatăl, ci că a fost o zidire aleasă. A fost mai mare ca îngerii, dar n-a fost chiar Dumnezeu. De aceea ne-am adunat aci, Sobor mare, ca să arătăm adevărul credinței. Nu de alta, dar Biserica este în mare primejdie să se facă toată eretică. Sfinția ta ce zici?

Sfântul Spiridon a spus:

– Măria ta, mai înainte de-a începe noi convorbirea cu dânşii, să ne rugăm.

Gata, l-au ascultat toți. Au căzut toți arhiereii în genunchi, şi împăratul şi împărăteasa. Când s-au rugat, s-a cutremurat pământul cu dânşii. Aşa rugăciune, că erau atâția sfinți! Pe urmă au stat pe scaun. Împăratul a dat ordin:

– Scoateți dintre voi unul care este cel mai învățat, cel mai deştept, să discute cu ortodocşii!

Ei, gata, au pus filosoful.

– Cu acesta să vorbească!

Acela ştia toată Scriptura. Avea un drac arhicon. Aceia sunt teologii iadului. Învață pe om toată Scriptura, dar îl învață greşit.

Iese acela, începe a se lăuda el, a huli pe Mântuitorul.

– Uite, Părinte Spiridoane, ce spune! Acesta-i un mare învățat de-a lor.

Dar învățatul:

– Dar cu cine vorbesc eu?

Iese Sfântul Spiridon.

– Cu opincatul ăsta? Cu moşneagul ăsta? De ce l-ați adus aici?

Iar Sfântul Spiridon când a auzit, îndată a făcut cruce şi a zis:

– Mută să fie gura aceea care vorbeşte hule împotriva adevărului.

Şi filosoful acela a muţit.

– Îm, îm, îm!

Se uitau toţi. Stai drace, că ai dat peste Sfântul Spiridon! De aceea să aveţi mare evlavie la sfinţi. Împăratul a văzut: „Măi, mare minune!" Dar acela, mut, mut, dar deştept. Şi-a zis el: „Măi, n-am de-a face cu oameni filosofi, să ştie teorie multă! Spiridon acesta m-a trântit cu minunea! N-are nevoie de vorbă multă".

Arie a întrebat:

– Ce-i cu dânsul, mă?

– L-o muţit.

– Nu ţi-am spus că dacă vine moşneagul Spiridon, praf ne face.

Ehei! Prin cine lucrează Dumnezeu! Prin acei smeriţi. Când a văzut filosoful, a scris o scrisoare: „Sfinte Spiridoane, dacă-mi dezlegi limba, până la moarte voi apăra Ortodoxia, nu mai vorbesc contra ei!"

Şi a făcut Sfântul Spiridon cruce şi a zis:

– Să-ţi dezlege Hristos limba şi s-o facă *trestie a scriitorului ce scrie degrab,* împotriva ereticilor.

Şi a început filosoful a vorbi şi a trecut de partea ortodocşilor.

– Bine a zis Mântuitorul că *Împărăţia lui Dumnezeu nu stă în cuvânt, ci în putere* şi minuni. Acesta a venit cu puterea dumnezeirii. Nu-i vorba de vorbe aici, ci de faptă. În veac nu voi mai spune că Arie are dreptate.

Şi a trecut filosoful de partea adversarilor şi a fost cel mai mare apărător al lor la Soborul I, după ce i-a dezlegat limba lui. Şi atunci iese altul din partea lui Arie. Era un mitropolit, Evsevie al Nicomidiei, mare arian. Acela ce-a zis? „Să apărăm noi. Dacă l-a biruit pe filosof, noi ce suntem aici?"

– Părinte Spirdoane, zice, cum se poate să fie un Dumnezeu şi trei, de o fiinţă, de-un scaun? Acela să fie şi trei şi unu?

– Cum trei? E un singur Dumnezeu de o fiinţă, dar este în trei feţe. Ia uită-te la soare! Sunt trei sori? Are trei însuşiri? Are globul, lumina şi căldura.

El încă tot nu se dădea.

– Cum îi, Părinte Spiridoane, un Dumnezeu şi trei?

– Nu-s trei. Este un singur Dumnezeu în trei feţe: Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt – Sfânta Treime.

Tocmai atunci cum erau ei acolo, era o cărămidă pe jos, iar Sfântul Spiridon vorbea cu Evsevie, mitropolitul Nicomidiei.

– Ia ascultaţi, părinţilor, filosofilor, episcopilor, mitropoliţilor, ia dă cărămida aceea încoace! şi a ridicat-o în sus. Tu crezi că este un Dumnezeu în trei feţe?

– Nu pot să înţeleg.

El ţinea de Arie, că Iisus Hristos n-ar fi de o fiinţă cu Tatăl; a fost cea mai mare zidire, mai mare peste îngeri, dar n-a fost chiar de o fiinţă cu Tatăl.

Sfântul Spiridon ia cărămida în mână:

– Câte corpuri am eu în mână?

– Una.

– **Treime cinstesc, dumnezeire una.** Aşa Dumnezeul nostru. Este un singur Dumnezeu în trei feţe.

– Atunci a ieşit focul din cărămidă în sus, apa s-a coborât în jos şi pământul a rămas în mâna lui.

– Se poate trei şi una?

Când a văzut împăratul a şi iscălit izgonirea lui Arie şi l-a canonisit cu toţi ai lui. I-a prins frica pe toţi. Aceasta a fost minunea de la Soborul I de la Niceea cu Sfântul Ierarh Spiridon. Trei şi

una. O ființă în trei fețe.

Ehei, câte minuni! Dar la toate Soboarele s-au făcut minuni. Cum vin sectarii ăştia blestemați acum, că nu se închină Maicii Domnului, la Sfânta Cruce, la icoane. Draci. Aceştia sunt înainte-mergătorii lui antihrist. Să nu vă luați după ei!

Moaştele Sfântului Ierarh Spiridon de la Trimitunda sunt acum în insula Corfu (în franțuzeşte) sau Cherchira (pe greceşte). Este ultima insulă aproape de Chefalonia, către Italia. Acesta păzeşte Grecia. Este la granița de vest a Greciei, iar moaştele Sfântului Nicolae la granița de est a Italiei.

Insula Corfu este o insulă cu oraşe mari şi munți şi are 60 de km lungime. Când l-ați vedea pe Sfântul Ierarh Spiridon cum arată după o mie şase sute şi ceva de ani! Nu i-a căzut un păr din barbă, din musteață, nimic. Mâinile galbene. Stă-n sicriu de aur. Vai şi câte minuni se mai fac! Zilnic, zilnic.

Sub capul lui are o pernă mare cu cordeluțe de mătase înguste. Şi am întrebat de ce-i aşa. Asta la hramul sfântului o desfac preoții şi taie câte o bucățică mică să dea credincioşilor.

Iar la picioarele lui stau sandalele care le schimbă în tot anul, încălțările lui. Că el, când îl cheamă cineva în rugăciune, se duce cu totul noaptea pe jos. Şi toceşte câte o pereche de încălțări pe an. În acatistul lui spune: „Bucură-te, că încălțările tale stau mărturie!” I-am văzut încălțămintea uzată. Când îl cheamă oamenii în rugăciune, se duce aşa. Se duce, face minuni şi vine înapoi şi se culcă în sicriu.

Vai, câte minuni se fac la Sfântul Ierarh Spiridon! În fiecare zi. Armata de trei ori pe an merge, are o caretă minunată, aşa, un fel de trăsură. Merg generalii lângă el. Este patronul armatei greceşti, cum este la noi Sfântul Gheorghe. Ştii ce mireasmă i-acolo? Ştii ce frumusețe?

Când au venit turcii la 1456 şi au făcut mare năvală peste țările Europei şi au cucerit Grecia, era la Trimitunda Ciprului. Din Grecia de unde am fost noi şi până în Cipru, am mers cu vaporul 800 de km. Că Cipru este aproape de Turcia. Dar populația în Cipru este 3/4 greci şi o parte sunt turci. Şi prima dată când ocupau turcii o țară, întâi şi întâi sfintele moaşte le luau. Şi ştii de ce? Ca să le vândă la creştini.

Cum ne-au vândut nouă pe Sfântul Grigorie Decapolitul de la Bistrița; Sfânta Paraschiva a luat-o Vasile Lupu la 1642 cu 300 de pungi de galbeni de aur. Le vindeau scump că ştiau că creştinii țineau la ele. Şi turcii dacă veneau şi găseau moaşte, că erau mai multe sfinte moaşte în Cipru, le luau.

Dar un călugăr bătrân, cu numele Gheorghe, dar voinic: „Ei, Sfinte Spriridoane, n-am să te las eu să te ia turcii!” A luat un sac mare, l-a băgat în sac pe Sfântul Spiridon şi a pus deasupra lui un pănuş de păpuşoi şi mergea cu el.

Pe la oraşul Arta – că am fost acolo, mare centru universitar, unde spune Iorga că au fost cei mai mari prelați ai Greciei; un oraş numai de marmură –, pe la Arta l-au ajuns trupele turceşti, că s-au aliat italienii cu grecii, cu francezii, toți împotriva turcilor, că au vrut să ocupe şi Italia.

Când am trecut la Cherchira cu vaporul, ne-au arătat: „Vezi? Aici s-au înecat mii şi mii de turci şi italieni şi greci!” Că a fost decisivă lupta acolo, când i-au bătut pe turci, cu rugăciunile Sfântului Spiridon.

Şi când l-au ajuns turcii l-au întrebat:

– Băi, moşnege, ce-ai în sac?

– Am hrană pentru vite.

S-au uitat şi când au văzut pănuşile acelea, au zis:

– Dă-l încolo de moşneag! Duce pănuş de păpuşoi.

Iar când a ajuns pe frontul grecesc, la portul Egumenița – am fost acolo – grănicerii au strigat:

– Stai moşule! Ce-ai în sac?

– Comoara comorilor, le spunea la greci. Dați drumul, îl am pe Sfântul Spiridon.

L-au primit. Când au văzut grecii au întrebat:

– Dar nu l-au luat turcii, măi? Că ocupaseră Ciprul.

– Ehei, l-am luat eu pe Spiridon al meu, să nu rămână acolo.

Ai văzut moşneagul? Pe urmă l-a primit generalul italian, care conducea cele mai mari flote din lume, flota elvețiană, care a fost cea mai mare din Europa pe vremea aceea. Şi a zis:

– Acesta-i Sfântul Spiridon? că auziseră de minunile lui.

– Acesta-i.

L-a primit cu mare cinste şi l-a dus în insula Corfu, într-o bisericuță de lemn ortodoxă. Generalul, cu toate că era italian – comandantul tuturor flotelor de pe Marea Mediterană a italienilor –, s-a rugat la el: „Sfinte Spiridoane, dacă ne-ajuți să batem pe turci, am să-ți fac o biserică cu trei altare şi mă fac ortodox!”

Noi, când am intrat în biserica asta, o catedrală cu nouă policandre şi de-un policandru atârna o barcă de aur, spânzurată cu lanț de aur, am întrebat: „Ce-i cu barca asta?” „Ştii ce-i? Biserica asta cu trei altare este făcută de generalul care s-a făcut ortodox, prin minunile Sfântului Spiridon. El este îngropat în pridvor”.

Generalul acesta a fost comandant peste sute de corăbii, flota cea mare a Veneției. Am fost acolo, în Veneția. Un oraş pe apă.

L-a dus la bisericuța aceea şi s-au rugat grecii, săracii. Acolo insula aceea este cât ar fi de aici până la Bacău. Munți, oraşe. Tot acolo-s sfintele moaşte ale Sfintei Împărătese Teodora, care a dat libertate Sfintelor Icoane, ale Sfintei Mucenițe Cherchira. Acolo sunt moaştele Sfinților Apostoli Iason şi Sosipatru. Am fost şi la ele şi am văzut şi mănăstirea lor.

Şi i-au bătut pe turci, mare minune, de aici de la coastele Cherchirei i-au întors înapoi, au ocupat Grecia înapoi grecii împreună cu italienii şi i-au dus până în țara lor. Biruință mare la 1501, cu minunile Sfântului Spiridon. Li se părea turcilor că vin milioane de greci peste ei, însă aceştia erau puțini. Sfântul Spiridon îi înmulțea.

S-a întors înapoi generalul acesta şi s-a botezat ortodox cu toată familia lui, cu ginere, cu noră, şi sunt înmormântați în pridvorul bisericii. Şi a făcut această uriaşă biserică cu trei altare şi a lăsat barca aceea de aur, care am văzut-o agățată, semn că el a fost comandant peste atâtea sute de oameni din toate colțurile lumii şi se fac minuni.

Din Grecia de la Sfântul Ierarh Spiridon, dacă treci Marea Adriatică, ajungi la Bari în Italia la Sfântul Ierarh Nicolae, mare făcător de minuni de la Marea Lichiei. Aceşti doi ierarhi au fost cei mai mari apărători ai Soborului I de la Niceea.

Sfântul Nicolae când a auzit că Arie huleşte pe Mântuitorul de față cu împăratul, n-a mai avut răbdare, i-a şters două palme lui Arie, de i-a sărit căciula.

Atunci împăratul a spus: „Nu-i voie să vă bateți aici!” Şi l-a băgat la închisoare pe Sfântul Nicolae şi i-a luat omoforul. Sfântul Nicolae era tare bucuros că este închis pentru Hristos.

Seara, când s-a întunecat bine, a venit Maica Domnului şi cu Mântuitorul. Când au venit, s-a cutremurat temnița, s-au deschis toate uşile şi s-au dezlegat toate legăturile. Mântuitorul i-a adus mitra şi o Evanghelie Sfântului Nicolae, iar Maica Domnului omoforul, cum îl vedeți pictat. „Nicolae, zice, bravo! Pentru Mine ai suferit să vii la închisoare”.

Şi atunci, când au văzut cei de la temniță, s-au cutremurat:

– De ce l-ați adus pe sfântul acesta aici, că au venit la el şi Mântuitorul şi Maica Domnului?

Când a auzit împăratul Constantin, l-a adus înapoi şi a căzut în genunchi înaintea lui:

– Iartă-mă, Nicolae!

– Pentru Hristos, nu numai bătaie, eram gata să-mi dau sufletul, să-mi taie şi capul de o mie de ori!

El i-a tras lui Arie două palme când a auzit că huleşte dumnezeirea Mântuitorului. N-a mai putut răbda. Cum, un drac de om să hulească pe Cel ce a făcut cerul şi pământul?

Aşa au fost sfinții pentru adevăr!

De aceea, când soseşte ziua Sfinților Nicolae şi Spiridon, să fiți cu mare atenție, că aceştia-s mari făcători de minuni. Şi avem şi alte mii de sfinți, dar aceştia sunt din cei mai mari făcători de

minuni. Să ştiţi, la ziua lor totdeauna să duceţi la biserică daruri, să aveţi colive, să duceţi pomelnice.

MINUNEA SFÂNTULUI NICOLAE CU COVORUL

În Constantinopol trăia un om cu numele Neculai. Era cu baba lui. Pe copii i-au căsătorit şi acum erau singuri. Ei în viaţa lor, la ziua Sfântului Nicolae, duceau la biserică jertfă multă, pomelnice, slujbă, colaci, tămâie, lumânări, vin de slujbă, prescuri, orice.

Şi când acum erau bătrâni, au sărăcit. Şi venea ziua Sfântului Nicolae, că ei făceau praznic la Sfântul Nicolae. Când veneau acasă de la biserică, puneau masa pentru toţi, să zică bogdaproste. Şi-i zice baba:

– Măi Neculai, ce facem noi acum, bătrâni şi săraci? Uite, ziua Sfântului Necolae vine şi n-avem nimic: nici bani, nici alimente. Ce facem noi, să putem face şi anul acesta ceva la Sfântul Niculae? Poate la anul nu mai suntem – că erau bătrâni amândoi.

Bătrânului îi părea foarte rău că nu avea bani. Dar baba avea ascuns ceva în lada ei de zestre. Nu ştia moşneagul. Avea un covor de când era ea mireasă. Frumos tare. Îl ţinea ea acolo. Şi mai avea ea pregătit acolo şervete pentru înmormântare. Tot ce-i trebuie. Moşneagul nu umbla în lada babei.

Se duce baba şi scoate covorul acela frumos.

– De unde l-ai scos, babă hăi?

– Ehei, de când eram mireasă l-am păstrat.

– Dar cum l-ai păstrat aşa de bine?

– Am pus naftalină să nu-l mănânce moliile. Du-te, moşnege, şi vinde covorul acesta! Cât vei lua pe el, facem praznic la Sfântul Nicolae.

– Măi babă, acesta-i covor greu. Dar l-oi pune pe-un ciomag şi l-oi duce cum oi putea. Dar cam cât face covorul acesta?

– Când eram eu tânără mi-a dat pe el 10 galbeni şi n-am vrut să-l dau. Dar acum, dacă ţi-ar da numai un galben, să-l dai cu atâta. Să te duci să cumperi pentru Sfântul Nicolae prescuri şi vin şi lumânări. Ai înţeles? Cât ţi-o da, numai înapoi să nu mi-l aduci! Cât ţi-o da, că nu ştiu, la anul oi mai ajunge ori oi muri, şi vreau la ziua Sfântului Nicolae să facem ceva, ştii câte minuni a făcut Sfântul Nicolae şi cât ne-a ajutat în viaţa noastră.

Şi-a luat moşneagul covorul, l-a pus pe un ciomag şi s-a dus la târg. Era zi de iarmaroc. A trecut de biserica Sfântului Platon, în Constantinopol, mai încolo era statuia marelui Constantin şi a ajuns în târg. Acolo unul vindea purcei, altul vindea fasole, unul făină, altul boi, unul cai, altul oi.

Vine un moşneag cu barba albă, bătrân, evlavios, la acesta cu covorul:

– De vânzare covorul, cumătre?

– De vânzare.

– Şi cât costă?

– Apoi dă, zice, baba mea spune că pe vremuri îi dădea 10 galbeni pe unul ca acesta, dar mi-a spus să-l dau acum mai ieftin, că avem nevoie mare. Vine ziua Sfântului Nicolae şi n-avem nimic.

– 10 galbeni?

– Da.

Moşul se mai uită la dânsul şi scoate 10 galbeni şi-i dă la acesta şi ia covorul şi se duce.

Acesta, când s-a văzut cu 10 galbeni, a zis: „Măi, ce credinţă mare are baba mea! Ia uite, domnule!” şi se duce în târg.

Dar cel ce a cumpărat covorul era Sfântul Nicolae, dar bătrânul nu ştia. Se duce cu covorul acasă la babă şi bate în poartă. Iese baba. Vede un moşneag cu covorul.

– Ce-i?

– Cumătră, zice, bărbatul matale mi-a fost prieten mie din tinereţe şi treceam prin târg şi l-

am văzut cu covorul acesta. A zis să ți-l aduc acasă, că el se mai uită prin piață.

Dar baba s-a făcut foc.

– Dar ce i-am spus eu? Să-l vândă cu-n galben, atât. Şi baba a luat covorul mânioasă şi s-a dus murmurând în casă. Aşa om am eu? Ce i-am spus eu? Să dea covorul, să cumpere ceva. Iaca, mi l-a trimis acasă. Iaca pomană!

Cârtea baba.

– Bună ziua, cumătră, a zis bătrânul şi s-a dus.

Moşneagul din cei zece galbeni a luat tot ce-o trebuit, două trăişti. Tot. Făină, lumânări, tămâie, untdelemn, vin bisericesc, ce-a ştiut el că-i trebuie la praznicul Sfântului Nicolae. Şi bărbatul vine mai către seară încărcat.

Dar baba nu l-a întrebat ce are în spate, îl ia la batjocură:

– Aşa? Amu bătrână te las şi mă duc la un băiat. Ce ți-am spus eu, măi moşnege? Să dai covorul cu cât îl dai. De ce mi-ai trimis covorul acasă?

Dar moşneagul nu ştia.

– Babă hăi, ce covor? Ce vorbeşti? Tu nu vezi cu câte am venit eu?

– Dar ce ai acolo?

– Am cumpărat pentru ziua Sfântului Nicolae.

– Dar de ce ai trimis covorul acasă?

– Dar nu ți l-am trimis deloc. Mi l-a cumpărat un bătrân. Când i-am spus că a costat zece galbeni, zece mi-a dat.

A început a plânge baba.

– Vai de mine! Sfântul Nicolae a cumpărat covorul nostru. Şi ți-a dat zece galbeni?

– Zece. Şi nici doi galbeni n-am cheltuit. Vezi câte am cumpărat eu? Ceilalți îi am. Uite-i!

– Mi-a adus covorul şi mi-a spus că îi prieten cu tine de când era tânăr şi l-ai rugat să aducă covorul acasă.

– Dar cum era?

– Un om bătrân, cu barbă albă, cu chip cuvios, blând aşa.

– Vai de mine, Sfântul Nicolae. El mi l-a cumpărat, eu m-am dus şi am târguit şi a venit şi ți-a adus covorul acasă.

Atunci a început a plânge baba.

– Mare minune a Sfântului Nicolae.

S-au dus ei. A făcut baba plăcinte pentru Sfântul Nicolae, s-a pregătit pentru biserică, şi-a făcut sarmale pentru praznic. Şi a făcut un praznic de Sfântul Nicolae ca niciodată în viața lor, şi le-au mai rămas şi opt galbeni.

Este scrisă în Prolog. Minunea Sfântului Nicolae cu covorul. Aşa face Sfântul Nicolae, pentru cei care au credință. Mari minuni.

Şi mi-a ajutat mila Domnului să nu mor, până şi eu păcătosul să văd sfintele moaşte ale amândurora, în călătoria pe care am făcut-o în atâtea țări.

Am plecat din Grecia, de pe insula Corfu, cu un vapor mare „Aghia Triada" – Sfânta Treime şi în Italia am ajuns la ora unu şi ceva. Am ajuns la cizma Italiei, la Bari, şi ne-am închinat la moaştele Sfântului Nicolae - San Nicola.

Dar au făcut biserică frumoasă şi alături un altar ortodox, dacă vin ortodocşi, să facă şi ei Liturghia bizantină la Sfântul Nicolae. Am fost şi acolo. Când am ajuns acolo, catolicii ascultau mesa lor pe scaune. Într-o jumătate de ceas mesa e gata.

Noi am aşteptat să se termine mesa lor, că aici nu mai este ca la Sfântul Spiridon să fie deschis sicriul, să-i săruți picioarele sau mâinile. L-au pecetluit pe Sfântul Nicolae ca să nu-l fure ortodocşii. Este o sfântă masă de piatră, Sfântul Nicolae este băgat sub masă într-un sicriu de aur şi deasupra este un gemuleț. Şi te uiți pe geam la Sfântul Nicolae ca să-l vezi. Dar nu mai poți să-i săruți moaştele. Este sub pază acolo. Ei se tem de ortodocşi să nu-l fure înapoi. Este sfânt de-al nostru.

Moaştele Sfântului au fost furate de cruciaţi la 1204, de la Mira Lichiei din Asia, când a fost Imperiul Latin de Răsărit, şi au fost duse la dânşii în Italia la Bari. Mare port.

La Bucureşti este mâna dreaptă a Sfântului Nicolae, la biserica Sfântul Gheorghe Nou.

De aceea, totdeauna să-i cinstiţi pe Sfântul Nicolae şi Sfântul Spiridon, să le citiţi acatistul de câte ori sunteţi în nevoi, că aceştia-s mari făcători de minuni. Amin.

DUMINICA IZGONIRII LUI ADAM DIN RAI
Predică la Postul Mare

Sfânta şi dumnezeiasca Evanghelie de astăzi ne învaţă trei lucruri mari, trei fapte mari şi bune: nepomenirea răului, postul şi milostenia.

Nu fără înţelepciune s-a pus această Evanghelie la începutul Postului Mare, ci cu mare înţelepciune şi cu scop prea bun, ca să ne înveţe pe noi când este primit postul nostru, care-i postul cel adevărat şi de ce trebuie însoţit postul nostru, ca să fie bine primit înaintea lui Dumnezeu.

Aţi auzit ce zice Sfânta Evanghelie: *De veţi ierta voi greşelile fraţilor voştri, ierta-va şi vouă Tatăl vostru care este în ceruri. Iar de nu veţi ierta voi greşelile fraţilor voştri, nici Tatăl vostru cel din ceruri nu va ierta vouă greşelile voastre.*

Iată iubirea de oameni a lui Dumnezeu arătată în Evanghelia de astăzi. El nici nu porunceşte, nici nu legiuieşte, ci face o tocmeală cu oamenii, ca un Părinte prea bun cu fiii Săi. E ca şi cum ar zice tatăl către fecior: „Dragul tatii, dacă ai să ierţi pe fraţii tăi, te iert şi eu pe tine, dar dacă nu, nici eu nu te iert".

Deci n-a zis Dumnezeu: „Vă poruncesc să iertaţi pe fraţi, sau vă dau lege, sau vă ameninţ cu moartea". Nimic din toate acestea nu vedem în Evanghelia de astăzi. Cu foarte multă dragoste ne învaţă Prea Bunul Dumnezeu în Evanghelia aceasta, cum trebuie să facem spre a fi iertaţi de El. Ce ne învaţă? Să iertăm păcatele fraţilor noştri, ca şi Dumnezeu să ne ierte pe noi. Este o condiţie a iertării noastre şi una din cele şapte cereri din rugăciunea domnească.

Aţi auzit spunându-se şi acolo: *Şi ne iartă nouă greşelile noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri.* Deci în măsura în care vom ierta noi pe fratele nostru, să aşteptăm şi noi mila şi iertarea de la Dumnezeu. În această rugăciune ne spune din nou că de vom ierta greşelile fraţilor noştri, şi Tatăl nostru ne va ierta nouă, iar dacă noi nu iertăm, nici El nu ne iartă. Iar după ce ne-a dat această mare învăţătură a nepomenirii răului, adică să nu ţinem mânie şi supărare pe fraţii noştri care ne-au greşit şi să-i iertăm, a adăugat în Evanghelia de astăzi şi o altă învăţătură, zicând: *Şi când postiţi, să nu fiţi ca făţarnicii trişti, că ei îşi smolesc feţele lor ca să se arate oamenilor că postesc. Amin zic vouă, că-şi iau plata lor.*

Pe vremea Mântuitorului exista tagma fariseilor, arhiereilor şi cărturarilor, care, deşi posteau, nu aveau ca scop mântuirea, nici dorinţa de a plăcea lui Dumnezeu, ci toate le făceau cu scopul de a fi văzuţi de oameni, ca să fie lăudaţi de ei. Şi voind Prea Bunul nostru Mântuitor ca să scoată din rădăcină această rea dorinţă a lor şi această făţărnicie a cugetului, le spune: *Când postiţi, să nu fiţi trişti ca făţarnicii.* Pentru că aceia când posteau îşi smoleau feţele lor şi se arătau scârbiţi, slabi şi întristaţi, ca să ştie lumea că ei postesc. Făcând ei aşa, ce spune Mântuitorul? *Amin, zic vouă, că şi-au luat plata lor.*

Fraţilor, fapta cea bună aduce răsplătire, şi dreptatea lui Dumnezeu răsplăteşte fapta bună. Dar vai de noi dacă ne luăm plata aici. Căci atunci ce mai aşteptăm dincolo? Fapta bună aduce răsplătire de la Dumnezeu. Iată pilda cu bogatul şi cu săracul Lazăr. Ce-a spus Avraam bogatului? *Fiule, adu-ţi aminte că ai luat cele bune în viaţa ta.*

Care au fost cele bune luate de bogatul cel nemilostiv în viaţa aceasta? Cât de rău a fost bogatul acela, oricât se desfăta el, oricât se îmbrăca el în porfiră şi vison, oricât bea vin ascultând muzică, oricât n-avea el grijă de Lazăr cel sărac, cu toate acestea, avea poate şi el o faptă bună, sau poate mai multe. Şi pentru acelea, Dumnezeu i-a dat viaţă lungă, i-a dat bogăţie, casă îndestulată,

ca să aibă de unde bea şi mânca. Şi când a vrut să mai ceară lui Avraam răsplătire şi a nădăjduit să o ia şi dincolo, Avraam i-a spus adevărul: *Adu-ţi aminte, fiule, că ţi-ai luat cele bune în viaţa ta.*

Aceasta o ştia şi bogatul. El s-a gândit: „Doamne, rău am fost, dar am făcut şi ceva bine". Poate o faptă de milostenie, poate o faptă de dreptate. Dar auzi ce i se spune pentru cele puţine bune făcute de el: *Ţi-ai luat plata ta.* A luat-o aici, căci i-a dat Dumnezeu viaţă lungă, petrecere, bogăţie, cinste şi celelalte, câte s-au spus în Evanghelie.

Deci, Dumnezeu e drept şi prea drept, plăteşte totdeauna fapta bună. Aşa şi fariseii din Evanghelia de astăzi: posteau, dar, dacă posteau, voiau să ştie toată lumea că ei postesc şi să se arate la toţi că sunt mari postitori. Dar atunci, cu ce folos s-au ales din postul lor? Zice Mântuitorul: *Amin zic vouă, că şi-au luat plata lor.* De la cine? Nu de la Dumnezeu, ci de la oameni. Că-i ştia toată lumea şi-i lăuda să sunt mari postitori.

Să ne ferească Dumnezeu de asemenea post! Să nu postim cu scopul de a plăcea oamenilor, de a ne ieşi vestea de postitori. Că atunci ne luăm plata aici pe pământ şi ne ducem dincolo cu mâinile goale.

Şi ca să ne arate Mântuitorul ce trebuie să facem ca să ne ferim de făţărnicie şi de postul acela fals, ne spune: *Iar tu, când posteşti, unge-ţi capul tău şi spală-ţi faţa ta, ca să nu te arăţi oamenilor că posteşti, şi Tatăl care ştie nevoinţa postului întru ascuns îţi va răsplăti ţie la arătare.* Când? Fapta bună pe care o face omul în ascuns aici, se va arăta acolo la judecata de apoi înaintea tuturor miliardelor de îngeri şi a tuturor popoarelor lumii. De aceea ne-a şi învăţat altădată despre milostenie, cum să o facem, căci a zis: *Ce face dreapta ta, să nu ştie stânga,* şi celelalte. Sau: *Tu, când te rogi, intră în cămara ta, încuie uşa şi roagă-te Tatălui Tău în ascuns, şi Tatăl Tău care vede cele în ascuns, îţi va răsplăti la arătare.* Iată cum ne-a învăţat ca şi postul şi milostenia şi rugăciunea, să le facem în ascuns.

Dar veţi zice, după dreptate: „Cum să postesc părinte, în ascuns? Doar e un post legiuit de Biserică, deci trebuie să-l ţin şi aceasta o ştie toată lumea. Cum să mă rog în ascuns, dacă stau la Liturghie în biserică şi dacă mă închin lui Dumnezeu când trec pe lângă o biserică? Cum să fac milostenie în ascuns? Dacă mă duc la târg, un sărac cere de la mine milostenie şi ca să o fac numai în ascuns, ar trebui să nu-i dau atunci nimic, ci să mă duc la el acasă şi să-i dau în ascuns. Dar n-am vreme". De aceea să ascultaţi tâlcuirea Evangheliei de astăzi.

Fapta bună are trup şi suflet. Trupul faptei bune este lucrarea ei. Deci, ori posteşti, ori te rogi, ori priveghezi, ori faci milostenie, ori ajuţi, ori primeşti pe cel străin sau îngrijeşti de bolnavi, sau orice faptă bună vei face, acestea sunt trupul faptei bune. Dar fapta bună are şi suflet şi la acest suflet caută Evanghelia de astăzi. Care-i sufletul faptei bune, care e viaţa ei? Scopul pentru care o faci. Auzi ce spune dumnezeiscul Părinte Efrem Sirul: „Când mintea va părăsi scopul bunei credinţe, toate faptele bune nu mai folosesc la nimic".

Auzi ce spune şi Sfântul Părinte Maxim Mărturisitorul, mare filosof şi coroana teologiei greceşti din secolul VII: „Este o postire, o milostenie şi o rugăciune care sunt urâciune la Dumnezeu când acestea au căzut de la scopul bunei credinţe şi al slavei lui Dumnezeu", când adică, acestea nu se fac după voia lui Dumnezeu, după plăcerea Lui. Dar veţi întreba: „Cum să fac eu, Părinte, fapta bună, ca să fie după voia lui Dumnezeu şi spre slava Lui?"

Iacă cum. Când ai să faci o faptă bună, cercetează mai întâi scopul. Oare pentru ce fac eu o faptă bună? Nu cumva ca să-mi iasă vestea că sunt mare postitor, sau mare milostiv, sau mare primitor de săraci? Nu cumva ca să-mi iasă vestea că sunt om mare dacă fac cutare clădire pentru folosul public? Sau cutare biserică, sau cutare pod, sau cutare fântână, sau orice binefacere pentru folosul obştii?

Şi dacă vezi în tine acest gând, nu trebuie să te opreşti de la fapta bună şi să n-o mai faci. Nu, Doamne fereşte, căci atunci ar trebui să nu mai lucrăm fapta cea bună. Ci să schimbăm scopul. Iar mijlocul de a izgoni slava deşartă este să îndesim rugăciunea şi să facem fapta bună în ascuns. Şi mijlocul de a goni mândria, care este maica slavei deşarte, este de a pune toate isprăvile noastre pe seama lui Dumnezeu. Deci, pot să postesc, pot să mă rog, pot să fac milostenie, pot să primesc

străini, să fac orice faptă bună, dar toate isprăvile acestea să le pun pe seama lui Dumnezeu. Căci Dumnezeu mi-a ajutat să le fac, nu le-am făcut eu, ci Dumnezeu prin mine. Căci zice Pavel: *Toate le pot în Hristos, Cel ce mă întăreşte, dar nu eu, ci darul lui Dumnezeu care este în mine.*

Deci, luaţi seama, Evanghelia de azi cere să faci fapta bună în ascuns, dar altădată ne învaţă altfel. *Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca să vadă faptele voastre cele bune şi să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri.* Aţi auzit? Aici te învaţă să faci fapta ta cea bună tuturor, s-o vadă toţi, ca să Se slăvească de toţi Dumnezeul Cel din ceruri. Dar auzi care e scopul? Slava lui Dumnezeu. S-o faci cu scopul ca Dumnezeu să fie slăvit, nu tu. Iar în altă parte zice: *Nimenea nu aprinde lumina şi o pune sub obroc, ci în sfeşnic, ca să lumineze în toată casa.*

Aici iarăşi ne învaţă să facem fapta bună la arătare. Dar atunci cum să împăcăm noi o Evanghelie cu alta? Oare se contrazice Evanghelia? Doamne fereşte! Hristos nu Se contrazice cu El Însuşi, că El e Adevărul. Dar de ce îmi cere aici să nu ştie stânga mea ce face dreapta mea, şi când mă rog să mă încui în cameră, şi când postesc să nu mă smolesc ca să nu ştie nimenea că postesc, iar dincolo mă învaţă să fac fapta bună la arătare, să vadă oamenii ce fac eu, ca să facă şi ei la fel şi să se slăvească Dumnezeu?

Cum trebuie să împăcăm aceste două Evanghelii? Căutând calea de mijloc, calea împărătească. Fapta bună s-o faci deci şi în ascuns şi la arătare, să ne rugăm şi în ascuns şi la arătare, să facem milostenie şi în ascuns şi la arătare. Să facem fapta bună, dar să nu pierdem din vedere scopul adevărat. Când facem fapta bună, scopul nostru să fie numai slava lui Dumnezeu. Şi după ce am ales acest scop, facem fapta bună fără frică şi fără grijă, că nu o strică pe ea nici slava deşartă, nici dracii.

Eu să fac orice faptă bună pentru că mă tem de Dumnezeu că mă va duce în munca iadului dacă n-o fac. Şi dacă o fac, îmi va răsplăti mila lui Dumnezeu în vremea morţii şi în ziua Judecăţii. Dacă vezi acestea în mintea ta şi faci fapta bună, fă-o fie la arătare, fie în ascuns.

Dar oare ce înseamnă cuvântul din Evanghelia de azi: *Tu, când posteşti, unge capul tău şi spală faţa ta.* Oare ne cere cu adevărat să ne ungem pe cap şi să ne spălăm? Căci Hristos n-a făcut aceasta. Nu găsim în Evanghelii ştirea că şi-a pieptănat mereu părul şi l-a uns cu mirodenii, nici că şi-a dat cu pudră pe faţă. Deci ce vrea să zică în aceasta? Să luăm partea exterioară a Evangheliei, căci slova omoară, iar Duhul dă viaţă. Să luăm partea duhovnicească a Evangheliei, care se ascunde sub slovă.

Înţelegerea cea duhovnicească a cuvântului este alta, nu ca să mă pieptăn pe cap şi să mă spăl. Nu aceasta o cere postul. Nu! Aici capul este mintea. După cum capul este cel mai mare dintre mădularele trupului, aşa mintea este cea mai mare împărătească peste toate faptele bune. Şi a unge capul, înseamnă a unge gândurile minţii. Dar cu ce? Cu lucrarea Duhului Sfânt. Ce a spus Iisus în altă Evanghelie? *Că şi perii capului nostru sunt număraţi.*

Credeţi voi că aici este vorba de părul văzut? Fără îndoială că şi pe acesta îl ştie Dumnezeu, dar perii capului înseamnă aici gândurile minţii. Câte gânduri răsar în mintea noastră, şi bune şi rele, toate sunt cunoscute de Dumnezeu. De aceea să fim foarte atenţi în toată vremea ce gândim, ca gândurile noastre să răsară din inimă curată şi să placă lui Dumnezeu. Aceasta înseamnă aici: „unge capul tău"; să ungem mintea noastră cu înţelegerile duhovniceşti, cu lucrarea Sfântului Duh, s-o ungem cu milă faţă de aproapele nostru şi cu mare şi neţărmurită dragoste faţă de Dumnezeu.

Iar când spune: „spală faţa ta", prin faţă înţelege lucrarea din afară. Faţa noastră este pururea din afară în viaţă, purtarea faţă de fratele meu, apoi mâncarea, băutura, îmbrăcămintea. În toate să avem dragoste, smerenie, ascultare, milostivire, facere de bine, bunătate. Toate acestea arată starea dinăuntru a unui suflet în purtarea lui din afară. Căci a zis Mântuitorul în altă parte: *După roadele lor îi veţi cunoaşte.*

Care roade? N-a zis de cele dinlăuntru, că pe acelea nimenea nu le cunoaşte, ci de cele din afară. Un om bun se vede din purtarea lui, se cunoaşte din lucrarea cea din afară. Din acestea se vede ce aşezare duhovnicească are în inima lui. Deci, faţa omului este lucrarea şi viaţa cea din afară a omului, sau arătarea omului prin purtarea lui de fiecare minut şi de fiecare zi. Aşa se înţelege:

„unge-ți capul tău şi spală fața ta”. Mintea noastră să fie unsă pururea cu înțelegeri duhovniceşti, iar viața noastră în toate zilele să fie spălată, adică purtarea noastră să fie curată şi fără vicleşug în toate împrejurările vieții, prin lucrarea faptelor bune.

Dar dumnezeiasca Evanghelie de astăzi ne mai dă în continuare o altă învățătură. Până aici, ne-a învățat nepomenirea de rău sau să iertăm pe aproapele nostru ca să fim iertați de Dumnezeu; şi cum să postim, care e o a doua faptă bună.

A treia faptă bună pe care o aduce în mijloc Evanghelia de astăzi este milostenia. Şi ce spune Hristos despre ea? *Nu vă adunați vouă comori pe pământ, unde molia şi rugina le strică, unde furii le sapă şi le fură, ci vă adunați comori în ceruri, unde nici molia, nici rugina nu le strică, nici furii nu le sapă şi nu le fură.*

Deci după ce ne-a învățat mai întâi nepomenirea răului, nerăutatea şi cum să postim, acum ne învață şi cel mai mare lucru, milostenia. Căci milostenia şi postul sunt aripile rugăciunii. Rugăciunea noastră niciodată nu zboară mai repede la Dumnezeu, ca atunci când e ajutată de post şi milostenie.

Evanghelia de astăzi, care ne învață despre milostenie, arată unde să punem comoara. Două locuri sunt unde putem să punem comoara noastră: ori pe pământ, ori în cer. Şi dacă o aduni pe pământ, vai de tine, omule, că se leagă inima ta de dânsa. Căci auzi ce spune mai încolo: *Că unde va fi comoara voastră, acolo va fi şi inima voastră.* Ți-ai adunat bani, haine, casă, grădini, feciori, nepoți şi strănepoți cu multe bogății, ți-ai adunat argint, vite, oi, stare multă materială, inima ta se leagă de acestea. Inima se învârte mereu în jurul lor până la moarte. Ca piatra de moară, spune Sfântul Ioan Scărarul, se învârte mintea lui în jurul averii şi inima lui mereu în jurul ei.

Iar cel înțelept, cel cu frica de Dumnezeu, care-şi trimite comoara în cer, nu mai are grijă de nimic. Acela ce are comoară pe pământ, când s-a făcut seară, zice: „Măi femeie, pune zăvorul la uşă şi adu pistolul să-l pun sub cap. Du-te şi vezi, sunt încuiate vitele în grajd? Vezi, dezlegați-s câinii? Vezi, furca de fier e la îndemână? Vezi, cuțitul e aici? Dacă vin hoții să ne apărăm”.

Mare grijă are el. De ce? Să nu vie hoții să-i ia averea. „Caută, femeie, în lăzile acelea, mai pune naftalină, că acolo ai atâtea paltoane, să nu putrezească. Vezi, mai unge încălțările cele multe, că se strică. Ia vezi unde-s banii, ai grijă unde i-ai pus, în cutia aceea, în lădița aceea. Ia seama să nu vadă copiii, să nu ştie cineva. Vezi să nu se strice mobila, vezi catrința cutare şi cojocul cutare, n-au pătruns în ele moliile?”

Vai de el! Aşa-i grija omului care strânge averi. Se teme de molii, se teme de hoți, se teme să nu-l prade, pentru că inima lui e legată aici de multa, de puțina avere câtă are şi vrea să şi-o păzească. Dar nu-i aşa cu cel ce are comoară în cer.

Cel ce are comoară în cer n-are grijă de hoți. Ştie că acolo nu le mai fură nimenea, că acolo molia nu le strică şi rugina nu are nici o putere să roadă aurul şi argintul lui. Le-a dat lui Dumnezeu şi le va lua însutit, că toate au devenit duhovniceşti şi mai presus de minte. Aşa face omul înțelept, îşi adună comoară în cer, să nu aibă grijă nici de tâlhari, nici de rugină şi nici de molii. Iar cel ce şi-a adunat-o pe pământ, până la moarte e legat de ea. Acel ce a trimis-o în cer i se pare că n-a făcut nimic şi mereu face milostenie, post, primire de străini, facere de bine, ajută văduvele, face casă sau cumpără vacă la cutare şi face orice ar putea să se mai adauge la comoara lui din ceruri că acolo-i sigur că nu i le mai ia nimenea. Şi de fapt, cine le mai ia din mâna lui Dumnezeu? Cine poate să scoată din mâna lui Dumnezeu ceva, fără de ştirea şi voia Lui?

Deci, fraților, Mântuitorul ne-a spus că unde-i comoara noastră, acolo-i şi inima noastră. Dacă Dumnezeu o spune, nimenea nu poate să spună că nu-i aşa. Aşa a spus Hristos şi aşa va fi în vecii vecilor. Fericiți deci, de trei ori fericiți, de omul care începe să-şi adune comori în ceruri şi în fiecare zi trimite câte ceva acolo, căci în ziua morții şi în vremea judecății va găsi acolo înmiit şi duhovniceşte, bogățiile care în veacul veacului îl vor desfăta şi-l vor bucura pe dânsul.

DESPRE POST

Iubiți credincioşi, să mai vorbim de post, căci de el n-am mai vorbit cât trebuie. Suntem în preajma Postului Mare. Ce zic creştinii din ziua de azi? „Ce atâta post?" Ce zice cel slab în credință? „Mă tem că voi muri de atâta post, am să-mi scurtez viața". El se teme că va muri, că va scădea la kilograme. „Dacă am să mănânc de post, am să scad atâtea kilograme în postul acesta".

Dar oare mântuirea stă în a pune pe tine mereu kilograme, să fii greu la cântar? Dar ce zice celălalt necredincios, care nu se teme numai de aceasta, ci nici nu crede? El zice: „Postul nu e poruncă, căci s-a scris, că nu ce bagă în gură spurcă pe om, ci ce iese din gură". Aşa zic sectarii şi rătăciții şi oamenii uşuratici, oamenii ce se răzvrătesc împotriva adevărului.

Dar te întreb: nu-i poruncă postul? Cine ți-a spus că nu-i poruncă? Şi cine altul ți-a spus că nu-i porunca cea mai veche decât toate, decât numai satana, care urăşte postul? Care poruncă credeți că e mai veche decât postul? Niciuna. Pentru ce a fost scos tot neamul omenesc din rai? Oare nu pentru că n-a postit? Căci a zis Dumnezeu către strămoşii noştri Adam şi Eva: *Adame, din toți pomii raiului ai să mănânci, iar din pomul cunoştinței binelui şi răului să nu mănânci.*

Deci i-a dat Prea Bunul Dumnezeu lui Adam poruncă să nu mănânce din pomul cunoştinței binelui şi răului. Aşadar, postul e cea dintâi poruncă a lui Dumnezeu. Căci ce înseamnă porunca „să nu mănânci", decât că l-a oprit de la o mâncare; i-a dat să postească?

Postul este maica sănătății. Auzi ce spune în Hexaimeron (Cuv. 4), marele Vasile: „Bucatele cele grase şi bucatele cele de multe feluri neputând să le mistuie stomacul, multe boli au adus în lume. Iar înfrânării şi postului pururea îi urmează sănătatea".

Du-te la doctor să te învețe postul. Ai mâncat carne, care-i plină de toxine, ai mâncat mâncăruri grase, ți-ai stricat ficatul şi stomacul şi mintea şi sufletul. Pentru ce? Pentru că n-ai mâncat rațional, ca un om, ci te-ai lăcomit ca un dobitoc şi mai rău ca el. Ce ți se întâmplă acum? Păcatul te trimite la doctor. Auzi ce spune prea înțeleptul Isus Sirah: *Dumnezeu i-a dat şi doctorului ştiința, iar omul înțelept nu se va sminti de doctor.* Dar să ştie una ca aceasta: *că cel ce mânie pe Făcătorul său, va cădea în mâinile doctorului* (38, 4).

Ai auzit de ce ajungem la doctor: pentru păcatele noastre. L-am mâniat pe Dumnezeu şi ne trimite la un doctor să ne taie, să ne opereze, să ne scoată dinții, să ne facă toate necazurile. De ce? Că am supărat pe Doctorul Cel Mare din cer.

Dar nu există mai mare doctorie pentru trup ca postul. Cel mai mare doctor al trupului este postul, numai să ținem postul cu măsură, cum spune marele Vasile. Iar măsura înfrânării şi a postului se ia după măsura puterii trupului. Cea mai mare doctorie pentru toată omenirea este postul, căci Dumnezeu nu l-a pus degeaba. Mâncarea de post e mai uşoară şi cea mai sănătoasă. Dar ție nu-ți place mâncarea de post. Şi ştii de ce? Pentru că e stomacul îmbuibat cu alte mâncări.

Dar când nu ți-o plăcea ceva de post, fă ca cel din Pateric, care pusese de gând să postească până la ceasul al nouălea (3 după amiază), dar atuncea nu-i plăcea. Şi şi-a zis atunci: „Te las să mai rabzi vreo trei ceasuri". După trecerea acestora, i se părea că-i e foame, dar a zis: „Mai stai trei ceasuri". Şi seara cele ce i se păruseră mai devreme că n-au gust, i se părură cozonac.

Nu mânca o zi-două şi când vei mânca, mănâncă puțin să nu te saturi. Vei vedea că ai să mănânci şi vreascuri. Pâine goală şi cu apă ți se va părea că-i cozonac. Căci **pricina pentru care n-ai gust de mâncare este îmbuibarea**, fiindcă zice Sfântul Nicodim Aghioritul: „Una din pedepsele lui Dumnezeu pentru cel lacom cu pântecele este că pierde gustul mâncării".

De ce n-are gust de mâncare? Fiindcă a încărcat stomacul peste măsură, a stricat râşnița stomacului şi s-a îmbuibat. Cel ce posteşte ştie ce spun; lui îi pare mămăliga cu ceapă sau cu usturoi sau cu murături, când o mănâncă seara, ca un cozonac. N-ați pățit aşa ceva? Când posteşti e bună mâncarea, de aceea **când n-ai gust de mâncare, ia postul în ajutor şi te faci doctor pentru stomacul tău, căci când vei mânca cu plăcere mâncarea cea mai uşoară, te-ai făcut sănătos.**

Dar cel mai mulțumit e altcineva: e sufletul. Ce spune Sfântul Teofan Zăvorâtul? „N-ajută

nici o doctorie trupul, cât îi ajută mulţumirea sufletului”. Când ţi-ai mulţumit conştiinţa şi eşti în pace cu toţi, posteşti cu plăcere şi n-ai nici o supărare. Mulţumirea sufletească te întăreşte ca să fii sănătos şi cu o bucăţică de pâine şi apă şi în acelaşi timp să fii uşor la minte şi la trup. Îi vei întrece şi pe cei ce stau numai cu cârnaţi şi cu carne dinainte. Pentru că nu se întăreşte inima omului cu mâncare, ci cu harul. Ce spune Apostolul? *Bine este a se întări inimile voastre cu darul, iar nu cu mâncările* (Evrei 13, 9). Tăria cea din mâncări e pătimaşă şi plină de toată spurcăciunea, iar tăria cea din duh îi aduce omului sănătate, linişte şi fericirea veşnică şi vremelnică.

Aţi auzit de proorocul Daniil şi de cei trei tineri din Vavilon, aflaţi în robie? Erau de neam împărătesc din Ierusalim, oameni gingaşi, crescuţi în palate pe timpul regelui Ioachim. Dar au fost în robie în Vavilon şi fiindcă erau tineri şi frumoşi şi înţelepţi, i-au pus la curtea împăratului Nabucodonosor mai mari peste toţi haldeii şi filosofii de atunci, iar pe Daniil, mare sfetnic al lui Nabucodonosor. Acest împărat era un bici pus de Dumnezeu spre bătaia multor popoare ale pământului; el stăpânea 127 de ţări şi era închinător la idoli. La masa lui erau cărnurile cele mai bune şi băuturile cele mai alese, ca unul ce era cel mai mare împărat de pe faţa pământului (Daniel 4, 19).

Şi când i-au adus pe aceşti tineri la palat şi a poruncit împăratul să-i hrănească de la masa lui, ei au spus că nu mănâncă carne şi mai bine vor muri decât să mănânce cele jertfite la idoli.

Iar mai-marele famenilor le-a spus: „Iată, dacă nu veţi mânca bucate şi carne de la masa împăratului, veţi slăbi şi împăratul va înţelege pricina şi îmi va tăia capul şi mie şi vouă”. Iar ei au răspuns: „Dă celorlalţi tineri câţi are împăratul cărnuri şi băuturi de la masa lui, iar noi zece zice vom mânca fructe şi seminţe şi apoi să ne pui faţă în faţă cu aceia, să vedem dacă ei vor fi mai frumoşi pentru că mănâncă bucate alese şi cărnuri, şi noi mai slabi pentru că ne hrănim cu seminţe şi fructe”.

Şi s-a făcut aşa. Iar când i-a scos în faţa împăratului, erau mult mai frumoşi decât ceilalţi, aşa cum auziţi în fiecare zi la rugăciunea colivei: „Care pe cei trei tineri şi pe Daniil care se hrăneau cu seminţe, i-ai arătat mai frumoşi decât pe cei ce se hrăneau cu multe desfătări”.

Dar de ce erau mai frumoşi? Pentru că nu şi-au întărit inima cu carne şi băuturi, şi au întărit-o cu Duhul lui Dumnezeu, cu rugăciunea şi cu curăţia vieţii lor. Şi a zis împăratul să rămână lângă el, şi ei au rămas şi ştiţi minunile pe care le-au făcut. Căci Daniil a fost aruncat în groapa cu lei de două ori şi a rămas nevătămat, iar cei trei tineri au stat în cuptorul cel ars de şapte ori şi nu i-a atins para focului care se revărsase afară din cuptor de 49 de coţi. Ei stăteau în cuptorul cel de foc ca în duh de rouă şi slăveau pe Sfânta Treime. De ce? Pentru că postul şi rugăciunea i-a scăpat pe ei de foc, iar Daniil cu postul şi rugăciunea a astupat gura leilor.

Postul face mari minuni. A făcut în trecut şi va face în vecii vecilor. El nu ne lasă să slăbănogim când postim. Să nu credeţi că aceasta-i totul, să mâncăm bine şi să bem bine până murim. Asta e deviza epicurienilor, a filozofilor aceia care aveau ca Dumnezeu pântecele.

Acela pe care-l doare stomacul sau n-are gust de mâncare, acela nu-i bolnav trupeşte, ci sufleteşte. N-a postit şi boala i-a venit de prea multă mâncare. Acesta n-are nici o dezlegare de la Dumnezeu. Deci Biserica dezleagă în cazuri cu totul excepţionale, în cazuri cu totul de nevoie, când cineva s-a uscat de vreo boală şi-l întoarce altul de pe o parte pe cealaltă. Acela poate să dezlege, dar până când? Până se va întări şi atunci iarăşi să ia postul. Nu dezleagă aşa de uşor Biserica, dar cum am auzit că se întâmplă pe la ţară, că-i dă voie preotul să postească o săptămână şi îi împărtăşeşte. Apoi iar dezlegare şi iar mâncare de dulce. Aceasta nu se poate; nici arhiereii, nici sinodul, nimenea nu poate dezlega posturile din biserică. Noi trebuie să ţinem cu mare sfinţenie predania celor patru posturi, a miercurii şi a vinerii şi ferice de creştinii care ţin şi lunea. Că lunea-i pentru sănătate şi pentru îngerii păzitori.

Fraţi creştini, înainte de a termina predica aceasta, am să vă mai spun ceva. Nu vă puneţi nădejdea numai în mâncare. Căci vai de noi şi de noi: dacă nu postim de bună voie, va voi Dumnezeu să postim fără de voie, fie aici pe pământ, fie acolo în gheenă unde bogatul cel nemilostiv îşi dorea măcar un vârf de deget înmuiat în apă. Să ne ferească Dumnezeu pe toţi de

aceasta! Să postim din dragoste şi din convingere.

Postul există şi a existat la toate popoarele lumii, şi la chinezi şi la indieni şi la toate popoarele semite. Că originea postului e foarte veche, e de la începutul lumii şi toate popoarele au crezut că trebuie să postească. Cu atât mai mult noi creştinii trebuie să postim.

Dar noi creştinii nu postim ca fachirii sau ca yoghinii indieni, nici ca bonzii din Japonia sau ca budiştii din China. Nu postim postul acela exagerat de luni de zile. Aceia nu mănâncă până nu taie carne din ei şi nu mai curge sânge, ca să intre în nirvana – raiul lor şi al lui Brahma. Noi postim aşa cum se învață Biserica, cu măsură. Mâncăm o dată sau de două ori pe zi. La început şi dacă eşti prea slab, mănâncă şi de 3 ori, dar nu strica postul şi nu mânca de dulce.

Să postească omul cu toate cele cinci simțuri, dar să postească şi inima lui de răutate, să fie cu nerăutate. Acesta este postul duhovnicesc. Pe lângă acesta, dacă vrei ca postul să te ridice la cer, trebuie să-l însoțeşti cu rugăciune şi cu milostenie. Când posteşti, ceea ce nu mănânci în ziua aceea, dacă poți dă la săraci.

Vine o babă şi spune: „Eu postesc, părinte, dar în ziua aceea nu dau nimic din casă, că am auzit că-i rău lucrul acesta". Auzi ce-o învață dracul, că e rău să dea când posteşte, iar Sfânta Carte spune invers: când posteşti, pâinea pe care n-o mănânci, să o dai la săraci în ziua aceea. În ziua în care posteşti, mai mult să faci milostenie. Pe ea a învățat-o altă babă ca, atunci când posteşte, să nu dea ceva din casă, că-i face farmece. Auzi ce credință greşită şi rea!

Nu-i adevărat, mai cu seamă când posteşti, să faci bine şi cât nu mănânci tu, să dai la altul, să îndulceşti pe altul care-i mai sărac decât tine şi care ar vrea să mănânce şi n-are ce. E o obişnuință rea şi vicleană, să nu dai din casă când posteşti. Cine a spus, care Evanghelie, care prooroc, care apostol, care din sfinți a învățat aşa? Dar vreo babă zăpăcită pe care a învățat-o alta şi aşa mai departe. Asemenea tradiții nu sunt deloc în duhul Bisericii.

Când posteşti să faci milostenie şi când nu posteşti, iarăşi să faci. Noi creştinii trebuie să ținem posturile predate de Biserica lui Hristos în măsura în care putem. Pentru cel prea bolnav şi slab, postul se dezleagă, dar cum am zis, întâi să aibă grijă să se spovedească şi să se împărtăşască cu Sfintele Taine şi să se unească cu Hristos. Şi dacă-i prea slab cu trupul, îl dezleagă duhovnicul, dar întâi să aibă grijă de suflet. Se poate întâmpla ca prin Sfânta Împărtăşanie sau prin Sfântul Maslu sau prin alte rugăciuni să se facă sănătos chiar şi fără dezlegare de post.

Să ţineți cu mare grijă predaniile Bisericii şi posturile, că nimenea nu are putere de a dezlega de la sine. Dacă zice cineva că dezleagă, fiecare dezleagă pe socoteala lui. Noi nu putem învăța aceasta, că n-am învățat nicăieri să putem dezlega sfintele posturi.

Să postim deci şi de bucate şi de gânduri păcătoase, să postim cu ochii, cu mâinile şi cu toate simțurile şi să ne ajute Mântuitorul ca prin acest post trupesc şi duhovnicesc să ne apropiem mai mult de El. Amin!

ISTORICUL SCHITULUI SIHLA[63]

Înainte vreme, duhovnicii din Rusia, marea Rusie pravoslavnică, dacă oamenii aveau păcate grele la spovedit şi erau tocmai de la Arhanghelsk, de la Marea Albă, sau din Siberia, ştii ce canon le dădea? „Măi omule, tu pentru păcatele tale eşti oprit 20 de ani de la Sfintele Taine sau 15 ani, dar dacă te duci de Paşti de Înviere la Kiev, eşti iertat".

Dar până acolo erau 4-5.000 de km distanță. Şi cum? „Te duci până la Kiev, îți iei şi tu oleacă de mâncare, ce-ți trebuie pe drum şi zici rugăciuni; şi când vei ajunge la Kiev, la Paşti – că acolo slujeau sute de preoți şi zeci de episcopi şi mitropoliți, era cea mai mare mănăstire, avea 17.000 de monahi –, când vei ajunge acolo, de Paşti te împărtăşeşti. Dar să mergi pe jos, nu cu tren, nu cu căruță. Pe jos, şi cât mai mergi mai zi psalmul 50, Doamne Iisuse şi ce rugăciuni mai ştii, iar când vei ajunge acolo eşti iertat de tot canonul şi poți să te împărtăşeşti cu Sfintele Taine".

[63] Cuvânt rostit în anul 1974, când nu era drum cu maşina până la Sihla.

Ştii de ce? Că destul canon avea el săracul, să meargă vreo 1000, 2000 de km pe jos, să zică rugăciuni. Şi când ajungea, avea bucuria cea mare, slujbă mare la Înviere. Şi ei când vedeau o slujbă acolo şi ştiau că au voie să se împărtăşească, erau ca în rai. Şi la el acesta era canonul, să se ducă pe jos.

Acum avem maşini. Dar iaca pe aici nu poţi merge cu maşina, tot pe jos. Şi aici este plata cea mai mare, că v-aţi suit la Sihla, coborâţi la Agapia şi îngerul Domnului se bucură. Voi nu ştiţi că faceţi canon acuma. Prin asta vă iartă Dumnezeu păcatele, căci călătoriţi pe aceste locuri.

O să fie mai mulţi paşii aceştia decât aceia care i-aţi făcut la nunţi cu lăutari, la jocuri, la discoteci, la baluri, la meciuri, la circuri, la cinematografe. Atunci o să vedeţi voi cât de mult vă ajută călătoria asta, că îngerii voştri păzitori toţi se bucură acum când vă văd pe drumurile astea. Căci ce fac oamenii pe aici? Vin să vadă mănăstirile, să audă o predică, să audă o cântare bisericească. Acestea sunt călătorii sfinte. Acestea vă uşusează sufletul vostru, căci le faceţi pe la sfintele locuri.

Aceste sfinte mănăstiri stau în munţi de sute de ani. Iaca Sihla asta, la 1457 Ştefan cel Mare a avut război cu Petru Aron aici la Orbic, când a făcut prima mănăstire, Mănăstirea Runc de el e făcută. Şi l-a bătut pe Petru Aron şi când s-a abătut cu oştirile prin munţi, a vrut să iasă la Mănăstirea Neamţ pe drumurile astea. Şi când a trecut prin munţi, a dat aici la Sihla. Nu era încă făcută biserica din vale, nici cea din deal. Acolo sub stâncă era un pustnic bătrân, bătrân. Şi când a văzut atâta armată – înainte la armată se duceau cu săbii, cu lănci, cu arcuri, cu topoare, cu securi, aşa era –, când a văzut el armata cu cai, bătrânul a ieşit. Îl vede Ştefan cel Mare:

– Bătrâne, unde stai?

– Aici sub stânca asta.

Aţi văzut chilia aceea de sub stâncă? Acolo era. Aceea-i chilie foarte veche. A întrebat Ştefan:

– Părinte, mata de când stai aici?

– De 60 de ani.

– Au mai fost pe aici călugări?

– Uite acolo sub stâncă sunt două morminte! Pe aceia i-am îngropat eu. Unul a trăit o sută de ani şi unul 91.

– Dar înaintea lor?

– Mi-au spus aceia mie că aici au fost alţii mai înainte.

– Dar de când sunt pustnici în pustiile acestea?

– Numai Domnul ştie, dar aceia mi-au spus mie că de pe la 1200 tot au stat pustnici aici şi călugări – că nu era schitul făcut aici, nici cel din vale.

Atunci Ştefan cel Mare a spus:

– Ce bine să-i facem noi bătrânului ăsta, că l-am găsit aici? Părinte, să-ţi facem o bisericuţă.

– D'apoi eu nu ştiu, că aci n-am materiale.

– Nu. Noi ţi-o facem dintr-un brad. Măi, jos un brad mare!

Cu ei erau meşteri, aveau tâmplari, din atâta armată. L-au tăiat şi au făcut o bisericuţă dintr-un brad. I-au făcut altar şi i-au făcut toate, toate. Aista era preot.

– De-acum, părinte, poţi s-o sfinţeşti şi să te rogi într-însa pentru noi, că eu sunt voievodul ţării – Ştefan cel Mare.

Prima biserică a fost dintr-un brad făcut de Ştefan în trecerea lui spre Mănăstirea Neamţ, iar la 1763 a venit la vânătoare Aga Paşcanu Cantacuzino, Domnul Moldovei, cu Ioan Coroi, un boier mare din Iaşi, care a murit într-o prăpastie mare, unde brazii se văd ca popuşoii. Acum îi zice: „Râpa lui Coroi".

Era o negură mare şi el alerga după un cerb şi prin negură mare, cerbul a cotit, iar calul a căzut în prăpastie cu tot cu călăreţ. Şi s-au făcut praf şi Coroi şi calul. Acolo sunt sute de metri drept în jos. Şi atunci în amintirea prietenului lui, Aga Ioniţă Paşcanu a făcut această bisericuţă la 1763. Şi ea este tot dintr-un brad, dar este făcută pe locul aceleia dintâi.

Şi aşa a scris pictorul Vasile Paşcu: „Iar istoria Sihlei se pierde în negura vremurilor!”, că nu se mai ştie cât îi de vechi aici aşezământul acesta.

Aici a trăit şi Sfânta Teodora.

VIAȚA SFINTEI TEODORA[64]

De obârşie Sfânta Teodora era din Vânători-Neamţ, fiica lui Ştefan Joldea armaşul, şi a fost singură la părinţi. A pustnicit mai întâi în munţii Vrancei, fiind de metanie de la Mănăstirea Nifon din ţinutul Buzău. Către sfârşitul vieţii ei, când a câştigat darul Sfântului Duh, prin prea multă osteneală şi post, s-a retras în peştera pe care o vedeţi.

S-a retras, dar când? Când nu mai simţea foamea, nici setea, nici frigul. Omul duhovnicesc cel desăvârşit nu mai are nevoie de haină, nici de hrană multă şi nu-i mai este frig şi nici frică de nimeni că are în inima sa pe Hristos, Care i se face lui şi haină şi hrană şi toate celelalte, şi-l păzeşte de toate.

Dar de ce în munte şi în pustie? Iată de ce. Sfinţii lui Dumnezeu cei mari şi pustnici s-au retras din lume, din vâltoarea lumii şi din valurile pline de zgomot, de răutăţi şi de vicleniile cele fără de număr; s-au retras în pustie ca să scape de trei războaie. Care sunt acelea? De auzire, de vedere şi de vorbire (cum scrie în Pateric).

Noi avem desigur cinci simţuri şi toate sunt punţi ale păcatului. Dar mai cu seamă ochii şi urechile. Încă şi limba, dacă nu o înfrânăm, este o mare răutate, cum zice Sfântul Apostol Iacov. Deci, sfinţii s-au retras în munţi, ca să scape de aceste trei feluri de răutăţi; să nu aibă cu cine vorbi, să nu vadă pe nimeni, să nu audă pe nimeni, şi să stea pururea în comunicare cu Dumnezeu prin sfânta rugăciune şi meditaţiile sfinte, ca să-I urmeze lui Iisus Hristos Care adesea se ruga singur în munte, noaptea şi uneori chiar şi ziua.

Aşa a făcut şi Sfânta Teodora, pe ale cărei cărări aţi călcat şi azi şi de atâtea ori venind aici la schitul Sihla; şi pentru că poate nu ştiţi viaţa ei, vă voi face un rezumat al ei, căci nu îngăduie vremea să o spun mai pe larg.

Iată, aici unde este bisericuţa asta mică, care are anul acesta 205 ani de la întemeiere, tradiţia veche care s-a păstrat din gură în gură şi din bătrân în bătrân, spune că a fost întâi coliba Sfintei Teodora. Ea a stat 14 ani de zile pe acest loc, unde fusese mai înainte un vestit pustnic, care venise aici din Munţii Vrancei.

După ce s-a desăvârşit deci Sfânta Teodora aici, s-a dus în peştera din vale şi acolo a fost descoperită prin minune dumnezeiască, că nu se ştia de dânsa.

Duhovnicul ei din Sihăstria murise şi ea nu mai putea coborî de bătrâneţe până la vale, ca să se împărtăşească cu Prea Curatele Taine. Dar s-a întâmplat o minune ca aceasta, mai înainte de moartea ei. La trapeza Sihăstriei nişte păsări veneau şi luau bucăţele de pâine de la fraţii trapezari. Şi au văzut fraţii cum luau acelea pâine şi zburau cu ea încoace spre miazăzi. Şi a observat stareţul mănăstirii şi le-a zis: „Fraţilor, păsările acestea vedeţi că nu mănâncă pâinea, ci iau în cioc câte o bucată şi zboară cu ea încolo, spre pustia Sihlei (că nu era atunci biserica aici). Mi se pare mie, a zis stareţul, că trebuie să fie vreun rob al lui Dumnezeu, vreun suflet al lui Dumnezeu căruia păsările acestea îi duc pâine”.

Într-o duminică după amiază, doi fraţi au luat blagoslovenie de la stareţul mănăstirii, după ce i-au spus: „Părinte, ne-am duce în partea aceea unde zboară păsările, poate să dăm peste acel pustnic căruia îi duc păsările mâncare de aici”. Şi spune istoria – pe care am citit-o într-un vechi manuscris – că păsările parcă îi aşteptau, căci zburau dincoace de Sihăstria, la marginea muntelui. Şi au stat cu bucata de pâine în cioc până au venit fraţii şi când să le ajungă, au zburat mai încolo şi tot aşa zburau aproape de pământ şi la distanţe mici, ca şi cum i-ar chema încoace, să le-o descopere pe Sfânta Teodora.

---

[64] Predică rostită la Sihla în anul 1968.

Şi au venit fraţii, dar de la o vreme, către seară, a venit o ploaie mare şi s-a întunecat şi n-au mai văzut nici păsări şi s-au rătăcit, că nu era pe atunci cărare, cum vedeţi acum, ci era pustie mare; de aceea i se spunea aici la Sihla, adică desiş, căci era mare desime printre stâncile acestea. Nu exista atunci schitul Sihla, ci numai câte un pustnic rătăcitor care stătea câteodată aici.

S-au rătăcit deci cei doi fraţi şi când au văzut că e noapte şi a venit ploaie şi s-a întunecat, au început a plânge, că erau uzi şi rătăciţi. Şi s-au pus spate lângă spate lângă un fag, aici, aproape de peştera Sfintei Teodora din vale, şi au hotărât să poposească până la ziuă acolo, că nu mai ştiau să nimerească înapoi, fiind deja noapte târziu.

Şi stând ei acolo înfriguraţi, se îmbărbătau unul pe altul, zicându-şi: „Poate n-om muri noi până mâine şi mâine vom găsi iar calea, ca să ne întoarcem la Sihăstria”. Şi când a înnoptat tare şi era aproape de miezul nopţii, deodată au văzut o lumină mare ca un foc, acolo unde este peştera din vale. Şi când au văzut lumina aceea, cel mic a zis:

– Măi, frate, trebuie să fie nişte tâlhari aci, că eu am auzit că în pustiile cele mari stau hoţii.

Şi a zis cel mare:

– Nu, frate, poate să fie chiar un sfânt, care a făcut focul.

Şi s-a dus cel mai mare şi s-a apropiat de lumina aceea şi ce credeţi că a văzut acolo? Se vedea o roată mare de foc şi din roata aceea nişte limbi de foc ca nişte săbii se suiau la cer. Era Sfânta Teodora care se ruga acum de 40 de zile şi de 40 de nopţi, ca s-o găsească cineva să-i aducă Sfintele şi Prea Curatele Taine ale lui Hristos, s-o împărtăşească, că era prea slabă şi nu se mai putea duce singură şi era şi goală, că putreziseră hainele de pe dânsa.

Fraţii, când au văzut-o, s-au speriat şi au zis:

– Oare ce să fie?

Iar cel mai mare a zis:

– Vezi, acesta este sfântul la care merg păsările cu pâine!

În acel moment, Sfânta Teodora a lăsat mâinile în jos şi nu s-au mai văzut lumini şi au rămas în întuneric şi le-a zis cu un glas slab de tot:

– Nu vă temeţi, fraţilor, – că ei se temeau tare – nu vă temeţi că e o nălucire, că eu sunt o femeie ticăloasă şi neputincioasă, şi mă rog lui Dumnezeu aici de 40 de zile şi 40 de nopţi să trimită pe cineva să-mi aducă Prea Curatele Taine ale lui Hristos, că vreau să mă împărtăşesc cu ele, mai înainte de a mă duce de aici de pe pământ. Nu pot să mă arăt vouă acum, pentru că hainele mele au putrezit de mult şi sunt goală. Dacă vreţi, daţi-mi o haină.

Şi atunci fratele cel mare a dezbrăcat rasa de pe dânsul şi a pus un bolovan în rasă ca s-o poată arunca, şi a aruncat rasa sa, iar cel mic i-a dat cureaua. După ce s-a îmbrăcat cu rasa şi s-a încins, sfânta i-a chemat pe fraţi la ea. Şi când a ridicat mâinile în sus s-a făcut lumină în jurul ei ca în jurul unui sfeşnic. Şi ei s-au speriat când au văzut-o. Era o femeie numai umbră de om, cu părul alb ca zăpada, luminată la faţă, slabă numai pielea şi oasele şi vorbea rar, cu glas blând şi stins. Şi a zis:

– Nu vă temeţi, fraţilor, eu sunt o smerită roabă a lui Iisus Hristos, mă numesc Teodora. Duceţi-vă repede la mănăstire şi spuneţi părintelui egumen să trimită mâine pe duhovnicul Antonie şi pe diaconul Lavrentie, că mâine la ora 12 din zi mă voi săvârşi. Să-mi aducă aici Prea Curatele Taine.

Iar fraţii au zis:

– Doamnă, noi nu ştim acum unde este Sihăstria că ne-am rătăcit de aseară şi iată a venit ploaia şi este întuneric.

Iar ea a zis:

– Uitaţi-vă la răsărit!

Şi a făcut un semn cu mâna şi li s-au arătat două sfeşnice luminoase. Şi a zis:

– Mergeţi după aceste două sfeşnice că îndată veţi sosi la Sihăstria.

Şi s-au întors ei după cele două sfeşnice şi cele două sfeşnice mergeau sus de la pământ şi în câteva minute s-au pomenit la poarta Sihăstriei. Şi au bătut în poartă, căci tocmai era slujba

Utreniei, slujba de miezul nopții, şi portarul care era atunci a zis:

– Cine sunteți?

– Noi suntem, frații care ne-am dus astăzi după păsările acelea.

Şi le-a dat drumul şi s-au dus la biserică şi au ascultat Utrenia, iar după Utrenie i-au spus stareţului:

– Părinte, am găsit o mare sfântă.

– Unde?

– Acolo unde sunt stânci multe (că ei nu ştiau cum se cheamă locul acela).

– Cum o cheamă?

– Teodora.

– Dar nu ați găsit pâinea care o aduc păsările?

– N-am găsit-o. Ne-am dus noi după păsări o bucată de drum, dar de la o vreme le-am pierdut din ochi şi ne-am rătăcit.

Şi i-a întrebat:

– Pe unde ați mers?

– Iată, pe plaiul acesta.

– Şi pe unde ați găsit-o?

– Prin pustie, pe acolo pe unde este stâncăria aceea mare.

Şi repede s-a pregătit stareţul şi duhovnicul şi diaconul şi a mers aproape tot soborul. Au luat Sfintele şi Prea Curatele Taine şi tot ce trebuia pentru împărtăşit şi au venit până unde s-au rătăcit frații, care au zis:

– Iată, pe aici ne-au adus sfeşnicele acelea.

Şi îndată au văzut sub o stâncă ascunsă, multe bucăți de pâine mucegăită şi uscată. Şi i-a întrebat:

– Aceasta ați găsit-o ieri?

– N-am găsit-o. O puseseră păsările acolo, pentru sfânta, că poate mânca câteodată o bucată de pâine şi bea apă din stânca aceea scobită de acolo, de sus. Se vede că nu-i departe de aici (căci uitaseră locul).

Şi când s-au dus mai încolo, au văzut pe sfânta la rugăciune, cu haina cu care se îmbrăcase ieri. Şi s-au oprit toți. Şi stareţul care avea Sfintele Taine a vrut să îngenuncheze, dar sfânta l-a oprit:

– Nu se cuvine, sfinte părinte, să îngenunchezi având asupra ta neprețuitele Taine ale lui Iisus Hristos; eu trebuie să îngenunchez, că sunt păcătoasă.

Aşa s-a smerit ea, căci cei mari niciodată nu se laudă, ci pururea zic că sunt păcătoşi. Că cine se laudă, cade din darul lui Dumnezeu în trufie şi se face diavol, măcar de ar fi viețuit toată viața în pustnicie.

Şi atunci Sfânta Teodora, mai înainte de a se împărtăşi cu Prea Curatele Taine, a spus viața ei, de unde se trage şi pe unde a stat. Şi după ce s-a împărtăşit cu Prea Curatele Taine, a strălucit fața ei ca soarele şi şi-a ridicat mâinile la cer, iar când şi-a dat duhul, a ieşit o mireasmă de a mirosit tot muntele trei zile. Şi a lăsat aşezământ ca sfintele ei moaşte să le pună în peştera din vale. Şi au stat o vreme acolo, apoi au fost duse în altă parte, unde a rânduit Dumnezeu, după cum se ştie din istorie: la Sfânta Mănăstire şi lavră Pecersca din Kiev.

Odată eram cu un băiat de la Vlădeni; el învăța la şcoala agricolă. Eu eram venit în concediu din armată, eram caporal. Mai aveam câteva zile să plec. Şi el îmi zice: „Părinte, dar la Sihla n-am fost!” „Hai şi la Sihla!”

Mă duc în peştera Sfintei Teodora, după ce-am vizitat mănăstirea şi când ajungem, el întreabă:

– Măi, ce fel de pământ e acesta? Cât a sta Sfânta Teodora aici?

– 60 de ani a stat.

Eu ştiam viața ei.

– Măi, dar ce frig este aici! Ia să vedem ce fel de pământ este aici.

Şi a scociorât acolo unde bănuia că a fost patul ei. Numai ce văd că scoate o căpăţână, galbenă, frumoasă, şi tot cu cruce pe ea. Dar mirosea aşa de frumos!

– Nu era Sfânta Teodora?

– Nu, că sfintele ei moaşte sunt la Kiev. Ştie toată lumea. Avem scrise toate. Ai noştri au fost sute şi s-au închinat la racla sfintei. La Kiev sunt trei rânduri de tuneluri, de peşteri, numai cu sfinte moaşte cu sfinţii ruşi. Sfânta Teodora este a cincea din margine în dreapta, „Teodora Carpatina”, din Munţii Carpaţi. A luat-o generalul Kieseleff, când a luat-o şi pe Sfânta Varvara de la bulgari. Ei ţineau mult la sfinte moaşte atunci.

Iar acest cap, noi l-am adus şi l-am dat părintelui stareţ. L-am spălat bine, acolo sus unde bea apă Sfânta Teodora. Mirosea aşa de frumos, şi cu alt cap pe care l-a găsit maica Isidora care a stat în pustie 50 de ani, alt cap mai micuţ. Acela nu era aşa galben ca acesta.

Mi-a făcut cineva din Humuleşti o lădiţă frumoasă cu geam şi le-am pus în paraclis. Când a ars mănăstirea, nu s-au mai găsit. Câţi sfinţi au stat pe aici!

Iată că v-am istorisit câte ceva despre Sfânta Teodora. Astfel, Sfânta Teodora a urmat celorlalţi mulţi sfinţi şi mari asceţi ai lumii care au trăit prin pustie şi prin peşteri. Şi s-a săvârşit aici, în părţile noastre, şi până astăzi a rămas numele peşterii, peştera Sfintei Teodora. Iată, aici avem şi muntele şi bisericuţa.

IERODIACONUL CRISTOFOR SIHASTRUL

Să vă povestesc acum despre ierodiaconul Cristofor Sihastrul, pe care l-am cunoscut prin părţile acestea. Eram cu fratele cel mai mare cu oile mănăstirii, în anul 1930. Eram cu Vasile, care a murit călugăr aici şi ştia Psaltirea pe de rost. Avea un păr lung negru şi umbla legat cu o cordică neagră. Şi mergeam pe aici, pe la vale de Sihla, prin stâncăria aceea.

Prin pădure ştiam vreo 30 de pustnici, care trăiau viaţă sihăstrească, plus vreo 17 maici. Una era fiică de ministru, maica Zenovia. Ştia vreo şase limbi. Când mă duceam la ea, avea patru ucenice, mă întreba: „Frate, ai învăţat Psaltirea pe de rost?”, că ea ştia Psaltirea toată.

Era cum îi varul albă pe faţă, mânca la apusul soarelui, o dată în zi, pâine şi apă. Ea avea drept de la regele Carol I să stea oriunde în pădurile statului şi avea bordei mare, aici unde îi zice „la Zenovia”, dumneavoastră o cunoaşteţi.

Şi mai era maica Isidora de 50 de ani în pustie şi altele, pustnice şi pustnici. Şi noi ştiam. Mai pe urmă toţi pustnicii îi găsisem, umblând cu oile mănăstirii. „Măi, poate mai găsim un pustnic în cutare loc!”

Mergeam cu oile. Acum era toamna. Oile nu se mulgeau la amiază. Şi mergând prin stâncăria aceea de dincolo de Sihla, aud pe fratele meu zicând: „Blagosloveşte, părinte, blagosloveşte!”

Eu eram în urma oilor. Ei, zic: „Taci, că a mai găsit un bordei pustnicesc; o peşteră”. Şi într-adevăr, când ajung la dânsul, erau brazi şi stânci mari uriaşe şi aici jos era o uşă veche de lemn. Şi fratele bătea cu băţul în uşă.

Uşa avea nişte uşori mari ciopliţi. La uşa peşterii erau două trocuţe de lemn. Una era crăpată, veche, iar cealaltă era plină cu apă. Atâta era vasul lui. Şi fratele a bătut în uşa peşterii, şi ajung şi eu şi întreb:

– Frate, de ce baţi?

– Uite, măi, am dat de o peşteră. Asta n-am cunoscut-o până acum! Şi bat aici, dar nu răspunde nimeni.

Dar oile nu stăteau. Ele mergeau prin pădure. Zic:

– Uite ce-i: Hai să mergem! Dar dacă l-am găsit şi pe acesta i-am aduce ceva de la stână – că noi câţi pustnici am găsit, aveam obicei să le ducem: o sticlă de zăr, o bucăţică de brânză, unde-i

găseam, că dacă ei nu mai aveau prin pădure nimic, trăiau cu ce găseau.

Şi când să plecăm noi, văd că la uşa aceea era o sfoară, între uşă şi uşor. Zic: „Uite o sfoară, măi!” Mai jos de sfoară era o gaură în scândură, cât ar intra o sârmă. Pe acolo intra zăvorul. El avea un cârlig cu care zăvora.

Şi când am tras noi de sfoară, pe dinăuntru era rătez (o bucățică de lemn), s-a tras rătezul şi s-a deschis uşa pe dinăuntru, şi atunci noi am intrat. O peşteră cam de 10 metri. Era un foc potolit în mijlocul peşterii. Lângă foc era nişte cetină aşternută, unde dormea el. Sub poala peşterii erau urzici uscate, bureți uscați, mere uscate, de astea sălbatice, hrana lui. O Psaltire veche era sub poala peşterii şi o rasă, toată numai petice bucăți. Rasa este haina călugărească, care o purtăm noi.

Şi lângă foc era şi o masă cu picioare butucănoase, aşa părinte, făcute din topor. Şi pe masă era o hârtie, o hârtie tare cu care înveleşti săpunul. Şi pe hârtia aceea era scris cu creionul aşa: „Aici locuieşte jivina pământului, Irod. C.”. „Irod” înseamnă ierodiacon, prescurtat cu inițiale, dar C nu ştiam, că-i Calinic, că-i Casian, că-i Cristofor. „Măi, zic, e-un diacon!”

Zic: „Măi, dacă l-am găsi, că aista săracul este drept călugăr. N-are nici pat, n-are nimic, ai văzut, doarme jos lângă foc. N-am văzut nici o bucățică de pâine măcar. Numai nişte sălbăticiuni de prin pădure, uscate”.

Eu la plecare am zis: „Măi, de descuiat am descuiat noi, dar de încuiat...”. De încuiat n-am mai putut, că el avea şi o sârmă îndoită, cu care trăgea retezul când se ducea, şi încuia. Atâta era zăvorul lui. La el era „cheia” aceea.

Şi am plecat noi. Dar zic: „Măi, s-a supăra părintele că i-am găsit peştera. Ştii ce-ar să zică el? «Mi-a găsit cineva peştera, n-o să mai am linişte de acum!». Ia să-i scriem noi!” Şi scriem noi o scrisoare: „Frate, cine eşti, jivina pământului, să ne ierți pe noi, păcătoşii. N-au trecut oameni răi pe aici. Am trecut noi frați de mănăstire cu oile mănăstirii şi foarte am dori să te cunoaştem, să te ajutăm. Suntem din Mănăstirea Sihăstria, care se găseşte aici mai jos”.

Şi am lăsat şi noi o hârtie. La câteva zile, era toamna, eu eram cu oile seara în porneală, că după ce mulgi oile, le dai în porneală seara să pască până târziu pe răcoare, că mai bine pasc seara decât ziua. Fratele cel mai mare era la stână, strângea caşul, făcea brânza. El avea treabă în stână. Şi cum eram cu oile, văd că vine un călugăr tânăr la mine, era lună plină. Câinii s-au uitat aşa la dânsul şi n-au bătut deloc.

Era un călugăr tânăr, frumos şi avea o geantă de piele şi în ea avea ceva rotund. Dar mirosea aşa de frumos de la dânsul, a crini, a trandafiri: „Măi, ce-i cu aista?” Şi-mi zice mie:

– Blagosloveşte, frate Constantin!

Dar eu când am auzit că-mi zice pe nume, mai tare m-am speriat, că nu era de la noi. Zic:

– Domnul.

– Dar fratele Vasile ce face?

Zic:

– El e la stână.

Mă gândeam: „Ia uite, măi! De unde ne cunoaşte el pe noi, că noi nu-l mai văzusem?”

– Dar mai stai în porneală?

– Oile sunt sătule şi de acum merg la stână.

Şi mergem noi la stână. Noi aveam icoane în stână, că era stână mănăstirească. Noi eram toți frați de mănăstire, n-aveam nici un civil. Când a ajuns în stână a zis „Cuvine-se cu adevărat”, a făcut sfânta cruce şi pe urmă a zis „Blagosloviți”. Când a intrat în stână acest călugăr, cu geanta aceea de piele în care avea ceva rotund, a venit o mireasmă de nepovestit.

Noi ne-am uimit, că eram numai cu fratele cel mai mare. Asta era în toamna lui ’30, păscând oile pe aici. Şi ne întreabă el pe noi:

– Frate Vasile şi frate Constantin, nu vă temeți. N-ați fost zilele acestea cu oile pe la Sihla? Pe de la vale de Sihla, că acolo sunt stâncării mari, prăpăstii mari, înspre pârâul Isidorei?

– Ba da, am fost.

– N-ați găsit un locaş smerit?

– Da, părinte, am găsit o peşteră încuiată cu o uşă de lemn veche, şi era o sfoară legată, şi când am tras-o s-a deschis înăuntru. Şi înăuntru am găsit numai nişte foc potolit şi nişte cetină lângă foc şi sub poala peşterii am găsit pădureţe uscate, urzici uscate, bureţi, şi o Psaltire era şi o haină veche. Iar pe masă era o hârtie şi scria pe dânsa aşa: „Aici locuieşte jivina pământului: Irod. C.”.

– Eu, păcătosul, sunt jivina pământului! Mă numesc Ierodiaconul Cristofor. Am făcut seminarul la Cernica şi Teologia la Cernăuţi şi sunt de metanie din Mănăstirea Frăsinei, şi sunt făcut diacon de mitropolitul Efrem Enăchescu. Şi stau prin aceste locuri, că m-am rugat la Dumnezeu, când voi termina teologia, să vin aici, că mi-au plăcut foarte mult locurile acestea la Sihla, şi am venit şi stau aici de câţiva ani.

Pe urmă el ne spune:

– Fraţii mei, aţi lăsat o scrisorică, că nu sunteţi oameni răi.

Noi deschisesem uşa, cum v-am spus, când am tras de sfoara ceea, dar de închis n-am mai putut, că retezul s-a deschis, şi era o sârmă pe care el o avea şi cu care trăgea înapoi.

– Vă rog să mă iertaţi că am lăsat uşa la peşteră deschisă!

– Nu-i nimic, că n-are ce fura de acolo, aţi văzut dumneavoastră.

Dar noi întrebam:

– Părinte, dar de ce miroase aşa de frumos în jurul matale?

Ne-a răspuns el:

– Fraţilor, mari sfinţi au trăit pe aceste locuri. Aici dacă au fost mănăstirile de sute de ani, mulţi pustnici s-au nevoit pe aici.

Atunci erau 35 de pustnici în jurul Sihăstriei, plus vreo 17 maici în pustie, pustnice. Una a fost fiică de ministru, a fost stareţă în Văratic vreo 30 de ani. Şi zice el:

– Mulţi sfinţi au trăit pe aici. Da, au trăit mulţi, că Narcis Creţulescu, stareţul Mănăstirii Neamţ, arhiereu şi doctor, spune la înmormântarea stareţului Timotei că „Mănăstirea Neamţului are acum 730 de călugări şi 70 de pustnici în pustie”.

Numai Mănăstirea Neamţului avea 70 de pustnici care trăiau în pustie, în peşteri şi pe care îi mai ajuta mănăstirea. Şi pe aici noi am găsit mulţi pustnici.

– Da. Şi dacă vreţi să ştiţi de ce miroase în jurul meu, am să vă arăt un cap de sfânt care l-am găsit acum.

Şi a scos din geantă un cap galben cum îi ceara, care avea o cruce neagră drept pe frunte, parcă era făcută cu pensula, dar era din os crescută. Şi mirosea aşa de frumos capul acela.

– Unde l-aţi găsit?

– Iată, să vă spun taina: Stau de 3-4 ani pe aici în peştera aceea care aţi văzut-o. Şi foarte multe scârbe mi-au făcut dracii. Vin noaptea, toacă, bat tobe, clopote, se fac şerpi, când mă rog vin spre mine să mă muşte, se fac căţei negri, se fac lupi, urlă la uşă, mari supărări îmi fac – că el avea rugăciune – ; dar eu ştiu Psaltirea pe de rost şi-i ard cu Psaltirea. Iar odată mă rugam la Dumnezeu, că gândeam, oare câţi sfinţi au trăit pe aici în rugăciune, câte lupte au avut cu dracii, cum spune în viaţa Sfântului Antonie că îl băteau dracii şi se chinuia când era în pustie, că avea luptă mare.

Că aceia nu se luptă cu cei care le fac voia lor, ci cu cei care într-adevăr se luptă cu ei. Şi zice:

– Părinţilor, am fost Duminică, în ziua de Sfântul Ilie, la Sihla, la bisericuţa de sub stâncă – acolo era părintele arhimandrit Vasian Scripcă, care a fost stareţ la Secu şi a stat acolo 11 ani. Numai părintele Vasian ştia că eu sunt pe locurile acestea. Şi am slujit amândoi în bisericuţa de sub stâncă Sfânta Liturghie, Duminică în ziua de Sfântul Ilie. Ne-am împărtăşit amândoi cu Sfintele şi Preacuratele Taine, iar eu când era aproape ora 12 mi-am luat rămas bun de la părintele Vasian şi el mi-a dat oleacă de pesmeţi, oleacă de pâine uscată. I-am sărutat mâna – acesta era diacon, celălalt preot – şi am plecat. Şi mergând, eram obosit, fiindcă privegheasem noaptea, mai mult n-am dormit, ca să mă pregătesc, să-mi citesc toată rânduiala de împărtăşanie. Şi când coboram înspre peştera Sfintei Teodora, în acea parte, m-a luat o oboseală. Soarele bătea printre crengile brazilor, cum e la noi acum, printre frunze, că erau şi fagi şi brazi, şi mi-a zis gândul: „da să mă culc

oleacă?” Cum eram obosit, am făcut o cruce şi m-am culcat. Era drept la amiază, că aveam ceas la mine.

Şi când m-am culcat eu, când aproape să adorm, a venit cineva şi m-a luat de picioare şi m-a învârtit roată. Dar eu m-am speriat, m-am sculat şi am zis: „Măi, trebuie să fi fost vreun călugăr şi m-a văzut şi a făcut o glumă să mă sperie. Sau vreun pădurar, sau cineva la bureți? Cine ştie ce persoană e în locul acesta pustiu!” Şi m-am sculat, m-am uitat, dar n-am văzut nimic. Şi ce mi-a zis gândul? „Aista-i dracul cel de amiazăzi”.

S-a gândit el, cum spune în Psaltire: *Nu mă voi teme de frica de noapte, de săgeata ce zboară ziua, de lucrul cel ce umblă întru întuneric, de întâmplare şi de dracul cel de amiazăzi;* şi iarăşi: *nu mă voi teme de rele, că Tu cu mine eşti.*

„Ia, în ciuda lui, eu mă culc iar. Eu vreau să dorm, că-s obosit”. Şi mi-am făcut cruce şi m-am culcat din nou. Când m-am culcat, când aproape să adorm, eu având părul lung, mă ia de păr şi de trei ori mă poartă. Şi atunci m-a luat o frică, tremuram; m-am sculat: „Măi, cine-i?” Mă uit în toate părțile.

– Când mă uit la înălțimea brazilor, aşa, mai sus de jumătatea brazilor, iaca un pustnic stătea în văzduh. Cu o barbă albă, cu părul aşa în două părți, încălțat cu sandale de lemn, cu metanii de lemn în mână.

Eu când m-am uitat, am crezut că-i o nălucire. Am început a face cruce, că şi diavolul se poate arăta în chip de sfinți, de Maica Domnului; este putere nălucitoare, cum spune Apostolul Pavel: *nu-i de mirare că şi satana se preface în chip de înger.* Dar el, când a văzut că fac cruce, a zis:

– Nu te teme, părinte Cristofore – mi-a zis pe nume –, nu te teme, că nu-s nălucire! Eu sunt un smerit călugăr care am viețuit aici şi am murit în acest loc. De acolo de unde eşti sfinția ta fă o sută de paşi la dreapta şi vei găsi oasele mele, că nimeni nu ştie că eu am adormit pe aici. Să iei capul meu, că-ți voi fi de ajutor în viața de pustnicie pe care ai luat-o şi te voi păzi şi nu vei mai avea atâtea lupte cu dracii.

Dar mi-a spus numai capul să-l iau. Eu mă uitam la el cum stătea în văzduh şi tot făceam cruce. Dar el zice: „Nu te teme! Nu te teme! Că nu-s nălucire!” Că vedea că mă tem, că am crezut că-i nălucire drăcească. Şi am mers. Dar de emoție cum am mers eu, am mers ca omul când e speriat, n-am numărat paşii bine, chiar o sută. Eu am mers şi m-am oprit şi când am văzut că nu-i nimic, am zis: „Măi, iaca a spus minciuni. Acela trebuie să fie un duh rău”.

Dar el de acolo: „Mai mergi oleacă, că n-ai făcut o sută de paşi”. Şi când am mai mers ca la vreo zece paşi, iaca o stâncă colibă, cum ați văzut că sunt multe, şi pe la marginea stâncii până jos era o pânză de păianjen şi sub pânza de păianjen se vedeau osemintele lui. El acolo a murit, sub stânca aceea. Bătea soarele. Erau galbene cum îi ceara.

Şi atunci am uitat că mi-a spus să iau numai capul. Eu am pus rasa jos, am început a face cruce, am stricat pânza aceea de păianjen şi am început a culege oscioarele de la mână. Oasele, când puneam mâna pe ele, erau fierbinți ca fierul roş. Tot m-am fript la mână. Şi intrau în pământ sfârâind, încât ieşea fum. Şi a rămas numai capul, că nu i-a fost voia lui să iau oasele, ci numai capul.

Dar eu, când am văzut, am zis: „Vai de mine, m-am fript tot la mână!” Acum mă temeam să iau şi capul, credeam că şi acela-i fierbinte. Şi tot dădeam pe aproape, să văd dacă nu mă frige; capul a rămas galben, frumos. Şi când am pus mâna, capul n-a dispărut. E aşa cum îl vedeți. L-am luat şi când m-am uitat înapoi, pustnicul nu mai era. Nu l-am mai văzut.

Şi iată, părinților, îl port la mine de la Sfântul Ilie – era toamnă, era prin octombrie aşa. Zice: n-am mai avut lupte cu dracii în peşteră. Nu mi-au mai venit să mi se facă în chip de şarpe, în chip de arici, căci veneau în chip de ostaşi, în chip de lei, dar acum n-am mai auzit nimic de când am băgat capul acesta în peşteră. Şi drept unde mă culc eu pe cetina aceea, i-am făcut acolo în stâncă olecuță de loc cum am putut eu şi îl țin acolo.

Dar eram trist că nu ştiam cum îl cheamă, ca să-i zic: „Sfinte cutare, roagă-te pentru mine!”

Şi mă gândeam: „Doamne, cu rugăciunile robului Tău acesta – îl arăta –, miluieşte-mă şi mă ajută!” Şi într-o noapte la miezul nopții cum mă rugam, aud de trei ori: „Cristofore, frate, numele meu este Ieroschimonahul Pavel – a fost preot schivnic –, fost duhovnic al Sihlei”. De trei ori mi-a spus, şi de atunci i-am aflat şi numele.

Şi iată îl port la mine, zice, şi mare uşurință am. Vedeți mireasma asta? Când mă rog, mai tare miroase. Mi se pare că am tot raiul cu mine. Toată Biserica.

Şi atunci am spus:

– Părinte Cristofor, dar dacă ne-om mai duce pe acolo?

– Nu. Să nu veniți, fraților, că m-am rugat lui Dumnezeu să nu mai ştie nimeni unde sunt. Chiar de veniți, nu mă mai găsiți.

Dar să ştiți că pe aici mulți sfinți au trăit, că apoi am mai găsit eu două capete de sfinți, pe urmă, ale altora, umblând cu oile; că mulți au sihăstrit prin pustie. Apoi a zis:

– Mă duc până la Părintele Ioanichie – stareţul nostru era stareț mare, el mânca numai sâmbăta şi Duminica, a venit din Sfântul Munte –, că vreau, zice, să stau trei zile la mănăstire.

A mers de vale şi l-a învățat pe părintele Nicanor croitoria de veşminte bisericeşti şi a stat trei zile. Stareţul a vrut să cumpere capul acela de sfânt de la dânsul pentru ajutorul mănăstirii. „Nu. Să-mi dați munți de aur, că nu-l dau! Acesta-i ajutorul meu unde mă duc, că se roagă pentru mine la Dumnezeu”.

Au făcut Liturghia în paraclis şi au pus capul pe Sfânta Masă şi s-a umplut biserica de mireasmă. Şi a treia zi a ținut o predică la masă la toți părinții, a luat iertare, a luat capul şi a plecat. „Eu mă duc pe calea mea de sihăstrie, că-n pustie vreau să mor. Dar să nu mă mai căutați, că acolo unde m-ați găsit, nu veți mai găsi nici locul şi nici pe mine, că m-am rugat lui Dumnezeu să petrec în singurătate, numai cu grija lui Dumnezeu şi să nu mai am de vorbit cu oamenii”. Şi s-a dus.

Şi ne-am dus noi, eu care am fost cu oile şi am căutat peştera lui, cu zece frați, cu douăzeci; n-am mai găsit nici peştera, nici bradul, nici nimic, nimic. „Să ştiți că m-am rugat să fiu acoperit”.

Aici la Sihla, între «Râpa lui Coroi» şi «Fagii rari» este un loc unde, dacă te ascunzi şi petreci în rugăciune, nu te poate găsi nimeni în veacul veacului. Şi aceasta de unde o ştiu? Am fost în Sfântul Munte Athos, la Cherasa pe greceşte, Chiraşa îi zice pe româneşte, şi am găsit un călugăr de la Sihla care a stat 40 de ani aici şi acum era acolo. El mi-a zis: „Este un loc acolo la Sihla, între «Râpa lui Coroi» şi «Fagii rari», unde, dacă te rogi lui Dumnezeu, niciodată nu te poate găsi nimeni. Eu o ştiu”. Asta mi-a spus acela.

Părintele Cozma Beri, care a venit în mănăstirea asta când era stareţul Iona, erau 40 de călugări atunci aici, mi-a zis: „Măi băiete, acest stareț Iona din Sihla a fost foarte milostiv. Odată, când s-a dus să taie un fag toamna, a auzit sunând a gol; şi când l-a doborât a găsit o comoară. A cumpărat multe vite în Sihla şi a făcut multe case la săraci. Dacă a cumpărat vite, m-a trimis să pasc vitele. Eram cu un frate mai mare. Şi mergând cu vitele încolo înspre Pârâul Isidorei, prin pustiul acela, iaca un călugăr făcea metanii în fața unei peşteri, se ruga. Şi noi, când l-am văzut, nu ştiam că sunt pustnici pe-acolo, am lăsat hainele în băț şi fuga la stareț să-i spunem că am găsit un pustnic.

Stareţul a zis: „Măi, dar eu sunt de atâția ani pe aici şi n-am găsit nici un pustnic”. „Este pe aici aproape”. A venit stareţul, au venit şi alți călugări, şi noi lăsasem şi hainele acolo. „Uite hainele, vezi”. Le-am găsit acolo şi am găsit şi vitele, dar pe el nu l-am mai găsit. S-a rugat să nu-l găsim. Şi degeaba. Aşa-i locul acesta. Dacă se roagă, Dumnezeu îl acoperă.

De aceea, fiindcă sunteți un grupuşor tocmai de la Argeş şi fiindcă tot aveam în gând să mă plimb oleacă, că eu mai acuş mă duc la bătrânul (Paisie), că eu dimineață plec, am vrut să vă spun ceva despre locul acesta. Mulți sfinți au trăit pe aici, mulți cuvioşi, mulți cu viață sfântă.

Făceam biserica asta nouă, paraclisul. Când am terminat-o a venit unul Ion Fuliga, care a lucrat la biserica Patriarhului Nicodim la Pipirig. Moşul acesta era cioplitor de piatră. „Părinte, eu vreau să cioplesc piatră la Sfânta Masă gratuit”. „Hai, moş Ioane, şi ciopleşte, că eu îți plătesc!” „Nu, nu, nu. Să fiu şi eu ctitor”.

Şi a luat omul o daltă, un ciocănel, că nu toată piatra-i bună de cioplit. Alta-i prea tare, alta crapă, el ştia, dacă-i cioplitor, şi zice:

– Hai să găsesc eu o piatră bună pentru Sfânta Masă.

Am luat-o pe „Pârâul Negru", am ajuns la bordeiele a doi pustnici, Partenie şi Gherasim, aceia plecaseră în Sfântul Munte, şi aceia au stau vreo 40 de ani. Unul era de la Belceşti din județul Iaşi şi unul din Botoşani, şi pe acolo erau stânci aşa în fața soarelui, colivite. Şi el cioplea o piatră şi zicea:

– Asta nu-i bună, Părinte! Asta-i prea tare, crapă. Asta este prea nisipoasă.

– Bine, moş Ioane.

Eu eram starețul acestei mănăstiri, era în '46. Şi mergând el, eu mergeam cu el, că eu ştiam locurile, am păzit oile aici zece ani de zile, am fost frate la ascultare. De la oi m-a luat şi m-a pus stareț în '42. Eu ştiam toți munții ăştia.

– Hai, moşule, că eu ştiu unde sunt lespezi!

Mergând noi, el cioplea într-o lespede, şi era o prăpastie mare în jos, cu afine. Ştiți ce-s acelea afine! Era afiniş mult. Şi eu mă uitam de sus jos şi văd acolo parcă era un burete, ceva alb.

– Ce să fie acela?

Dar el, moşul, coborând după treburile lui, încerca pietrile să vadă dacă sunt bune pentru Sfânta Masă, găseşte un cap de om.

– Părinte, am dat de capul unui pustnic!

– Dar cum să fie cap de pustnic pe aici?

– Părinte, vulpea are obicei să se joace dacă găseşte oasele omului mort. Trebuie să fie şi cealaltă parte a oaselor.

Dar zic:

– Unde să fie?

– Ea l-a dat jos de pe stâncă aici.

Eu mă duc roată-roată pe departe şi mă sui pe stânci. Când mă sui pe stânci, iaca un bordei stricat, ploua în el, şi aproape de bordeiul acela, oasele călugărului. Toate, în afară de cap, capul îl dăduse vulpea de-a dura. Cine ştie când a murit el? Şi era şi crucea de la gât, încă cruce de lemn. Şi centironul era acolo. Şi el era mort aproape de bordei, lângă prăpastia asta. Şi aşa i-am găsit osemintele şi la acela. Da. Apoi am mai găsit, dar n-am când vă spune, că vă țin prea mult.

Mulți sfinți au trăit pe aici. Şi voi venind pe aici tocmai de departe, vă faceți parte de rugăciunile Sfinților Părinți, că aveți dragoste să călcați pe aceste locuri. Deci Preasfânta Treime şi Maica Domnului şi sfinții care au locuit pe aici să vă ajute cu rugăciunile lor, să vă binecuvinteze calea, megeți cu îngerul Domnului şi cu Maica Domnului şi să ne întâlnim cu toții la rai, iar de va voi Dumnezeu ne vom mai întâlni şi în veacul de acum. Amin.

SFÂNTUL NECUNOSCUT DE LA NEAMȚ

– Prea Cuvioase, spuneți-ne ceva de sfântul care s-a descoperit la Neamț[65].

– Acesta care s-a descoperit la Neamț, ai văzut că acum l-au pus de-l sărută oamenii. L-am sărutat şi eu când am fost de am ținut predică la instalarea starețului. Cu acesta este o mare taină. Ştiți cum s-a ridicat pavajul.

Venea hramul Mănăstirii Neamț. Cât mai era? Era joia asta şi joia cealaltă era hramul. Mitropolitul, patriarhul actual, era la Neamț la palat.

Pavajul s-a ridicat la început oleacă pe o distanță de un metru, a doua zi mai mult, a treia zi

[65] La sfârșitul lunii mai, în anul 1986, călugării și pelerinii aflați în Mănăstirea Neamț au fost martorii unui fenomen neobișnuit. Pavajul care duce de la clopotniță la biserică s-a ridicat în mod minunat pe dimensiunea unui mormânt. Pentru că acest fenomen continua, s-a hotărât să se sape în acel loc, pentru a vedea cauza ridicării pavajului. Astfel au fost decoperite moaștele unui sfânt necunoscut.

mai mult. „Vai de mine!” S-au dus la patriarh:

– Înalt Preasfinţite, o să păţim o mare ispită la hram!

– Dar de ce?

– Uite cum este: se ridică pavajul care duce la biserică.

– Măi băieţi, ce poate să fie?

– Conductele de apă a Mănăstirii Neamţ, care vin din munţi. S-o fi spart o conductă dedesubt şi acum apa ridică pământul – aşa s-au gândit toţi.

– Hai repede să săpăm un şanţ să dăm drumul la apă! Hai că căutăm, ca nu cumva tocmai la hram să se spargă şi să iasă apa şi să se înece oamenii pe aici!

Şi s-au dus cu târnacoape. Au scos un rând de pavaj, din beton, dedesubt alt rând de pavaj. Că în Mănăstirea Neamţ prima biserică este de pe la 1320. Am citit istoria mănăstirii. Când au săpat şi au scos şi al doilea pavaj, ţărână proaspătă. Au mai săpat vreun metru jumătate au dat de oasele acestea galbene cum îi ceara.

Le-aţi văzut şi capul galben şi o mireasmă a ieşit de acolo, de s-a umplut ograda mănăstirii şi au venit şi preoţii care erau la seminar, vreo 120 de preoţi, că erau veniţi la o adunare teologică. Şi a venit şi mitropolitul.

– Ce-i măi? Ce-i mireasma asta? că a ajuns şi la seminar mirosul.

– Ia uitaţi ce am găsit!

Imediat au venit şi de la securitate:

– Daţi-le pe foc!

Dar mitropolitul:

– Nu se poate, domnule, aici este loc istoric. Asta-i minune mare.

– Să nu se audă de minuni! – ăştia care erau acolo.

– Nu vă temeţi, ci cât veţi voi să opriţi soarele să nu lumineze, mai tare luminează! Vai de capul vostru!

Patriarhul a zis:

– Spălaţi-le cu agheasmă mare şi cu vin – aşa-i regula.

A făcut un sicriaş şi le-au pus acolo. Şi când s-au dus în biserică, patriarhul s-a îmbrăcat cu nouă preoţi şi patru diaconi. Şi au făcut o slujbă frumoasă de dezlegare, ca la panacidă. Şi când a pocnit o dată sicriul, toţi au început a plânge. Şi apoi le-au dus într-un dulap cu veşminte arhiereşti, în altar. Acolo le-au ţinut până după revoluţie.

Securiştii au spus: „Să nu se mai audă de ele!” Noi le-am ascuns. Dar ce-au făcut? Au adus de la gropotniţă, unde-s capetele, nişte oseminte de călugări, le-au pus într-un sicriaş nou, şi când veneau oamenii, ziceau: „Aici sunt!”, ca să-i mintă pe oameni, că oamenii nu se lăsau; să le arate moaştele.

După ce-au scos moaştele, imediat au pus să facă pavajul – ai văzut că l-au făcut înapoi bun. O babă a văzut de unde l-au scos. Ea s-a dus şi a aprins trei lumânări acolo şi făcea metanii; vine un securist:

– Mătuşă, de ce te închini aici?

– De aici a fost sfântul!

– Nu, mătuşă, du-te şi te închină în biserică!

– Du-te tu în biserică! Aici a fost sfântul!

Au început a râde şi aceia: „Măi, cu babele nu te poţi pune”.

În anul 1930, profesorul universitar de la Soroca, Tomescu Constantin, a scris istoria Mănăstirii Neamţ, Agapia şi Văratec. S-a dus la arhivele statului de la Iaşi şi aici este o secţie la Piatra Neamţ, din 1320 până în 1938 au adormit în Mănăstirea Neamţ mii de călugări; gândiţi-vă ce-a fost acolo. Ei, câţi sfinţi au fost din aceştia!

DOMETIE CEL SURD DE LA MĂNĂSTIREA NEAMŢ

Stareţul nostru ne povestea că el a venit la Mănăstirea Neamţ de la Sfântul Munte în 1900. Zece ani Părintele Ioanichie Moroi a stat paraclisier la Neamţ şi abia apoi, în 1910, a fost trimis egumen aici la Sihăstria.

Paraclisierul avea un clopoţel şi un ciocănel. Aşa era regula mănăstirii. Şi când se ducea la miezul nopţii, întâi trebuia să trezească pe stareţ. Bătea de trei ori cu ciocănelul în usă şi suna clopoţelul şi zicea aşa: „Vremea cântării, ceasul rugăciunii, blagosloveşte, preacuvioase părinte, ca să toc!" „Domnul".

Şi apoi mergea şi-i scula pe toţi şi apoi toca în tochiţa de fier, toca împrejur, toca sus şi apoi trăgea clopotele. Asta-i treaba paraclisierului.

Şi îmi spunea Părintele Ioanichie:

– Măi, băiatule. Eu am fost paraclisier şi ca să nu dorm, ce făceam? Puneam ceasul să sune la ora 11 (23) şi eu citeam la Psaltire.

El nu dormea până la Utrenie. Şi s-a întâmpat la Mănăstirea Neamţ că era un călugăr de aproape o sută de ani, schimonahul Dometie. Şi locuia tocmai acolo unde-i fabrica, care atunci nu era, că-i făcută de Nicodim, încoace. Îi zicea „La văcărie" acolo. Avea o chilie rea. El era surd şi nu auzea slujba. Venea la mormântul Cuviosului Paisie şi plângea acolo, vedea mişcarea, slujba, dar nu auzea nimic.

Plângea acolo şi se ruga şi se ducea la chiliuţa lui. Iaca, într-o bună zi a murit Dometie. S-a dus nu ştiu cine pe acolo şi l-a găsit în genunchi, cu Psaltirea deschisă. O haină ruptă pe el, capul gol şi a zis: „Măi, a murit Dometie cel surd, care venea la biserică de acolo de sus de la Văcărie".

Atunci era eclesiarh mare un arhimadrit, Ghenadie Roşu. El trebuia să aibă grijă de cei ce mor.

– Măi, duceţi-vă şi-l aduceţi!

Când s-au dus au văzut aceia: dulamă nu-i, rasă nu-i, toate rupte. Unul a dat o dulamă, unul o rasă, l-au îmbrăcat săracul; unul i-a dat fes, l-au pus pe o năsălie şi l-au adus în biserică. Care-i preot îl bagi direct în biserică trei zile, care-i călugăr în pridvor. Şi l-au pus în pridvorul Mănăstirii Neamţ, aici cum intri.

Dar este o regulă: cât stă mortul în biserică, să se citească pe rând la Psaltire; aşa-i şi la noi. L-a adus acolo şi le-a spus:

– Măi, care vreţi să citiţi la Psaltire lui Dometie?

„Dar ce-ar să-mi dea Dometie?" întrebau călugării. Ei citeau la ceilalţi bogaţi: „Măi, am găsit Trioade, am găsit Penticostare, am găsit cărţi, are haine...". Erau bucuroşi că le dădea ceva. „Dar de la Dometie ce să-mi dea?" N-a vrut să se ducă nici unul. Şi vine eclesiarhul la Părintele Ioanichie; el stătea acolo la poartă, unde a stat Gudiil.

– Măi, Ioanichie, tot nu dormi tu până la Utrenie; citeşte tu la bietul Dometie, la Psaltire, până voi găsi altul.

Tot a găsit pe urmă, dar atunci pe moment nu.

– Da, părinte.

Se duce. Pe Dometie l-au dus în pridvor, i-a pus schima mare, aţi văzut cum se pune peste năsălie şi l-a acoperit peste tot. Era iarna. Numai el era. Iarna pe la nouă este târziu tare. Şi citind acolo, Dometie ridică un genunchi în sus din sicriu. Ăsta, când a văzut că Dometie a ridicat un picior, zice:

– Măi, Dometie, măi, dar eşti viu? Eu te pomenesc la morţi.

Se duce şi-i apasă genunchiul înapoi. Mai trece un ceas, Dometie ridică şi celălalt genunchi. Ştiţi că monahul este acoperit la faţa cu camilafca. Când a văzut că a mai ridicat şi celălalt picior, a zis:

– Măi, Dometie, măi, dar eu te pomenesc aici degeaba la morţi?

Şi ce se gândeşte el? „Măi, el săracul, că l-au legat cu camilafca nu poate vorbi". Se apucă şi-i dă schima cea mare de pe faţă şi ridică aripile camilafcei. Când a desfăcut camilafca, Dometie a

căscat gura, şi a stat cu gura căscată vreo 3-4 minute. Şi când a ieşit o mireasmă din gura lui, s-a umplut şi biserica şi ograda mănăstirii şi toate. Şi pe urmă a închis gura înapoi. Părintele Ioanichie, când a văzut aşa, a început a plânge. „Ia uite, măi, pe cine preaslăveşte Dumnezeu! Pe-un bătrân surd, săracul". Era de 80 de ani în mănăstire.

El a citit înainte. Se uită la ceas. Trebuia să scoale pe stareţul Narcis Creţulescu; el venea în fiecare noapte la Utrenie. Utrenia totdeauna la miezul nopţii, aşa cum este la Secu, cum este la noi, aşa se punea şi la dânşii.

Se duce, trezeşte arhiereul, toacă, trage clopotele, vin călugării. Preotul de rând care era, când a venit a simţit mireasma aceea în ograda mănăstirii: „Măi, ce-i? Ce-i, măi? De unde este mireasma asta?"

Erau plecaţi vreo zece părinţi din Neamţ la Ierusalim. S-a gândit: „Au venit aceia de la Ierusalim şi au adus aromate de acelea. Cred că de aceea miroase aşa. Au umblat cu acelea pe aici".

Când a intrat în biserică, mai tare mirosea. A venit şi arhiereul:

– Ce miroase, măi? Ce miroase?

– Nu ştim, Prea Sfinţia Voastră.

Care cum venea, că veneau călugării la biserică, erau călugări mulţi, se minunau.

– Trebuie să ştie Ioanichie, măi, că el a citit lui Dometie.

Când vine acela de la clopote, îl întreabă?

– Măi, Ioanichie, măi, de unde este mireasma asta?

– Nu vă spun. Faceţi întâi Utrenia!

Au intrat la 11 la Utrenie, la ora 2,30-3 au ieşit.

– Măi, Ioanichie, tu ştii ceva de mireasma asta?

– Prea Sfinţite, Prea Sfinţite, bine zice Sfânta Scriptură: *Dumnezeu prea slăveşte pe cei smeriţi. Cei dintâi vor fi pe urmă, cei de pe urmă vor fi întâi.* Ştiţi de unde-i mireasma asta? Din gura părintelui Dometie.

Şi le-a spus cum a ridicat un picior şi al doilea şi cum l-a descoperit la faţă, a căscat gura şi a ieşit această mireasmă.

Când a auzit, a plâns şi episcopul.

– Ei, măi, băieţi, v-am spus să veniţi la citit la Psaltire!

Dar acum ce-au făcut? Au fugit călugării la chilii, au venit vreo 2-300 cu Psaltirile şi s-au pus în genunchi în jurul bisericii şi nu se mai rugau pentru părintele Dometie, ci se rugau aşa: „Părinte Dometie, roagă-te pentru noi!" Acum se rugau şi ei la dânsul.

Asta a fost atunci. Şi mireasma aceea a simţit-o trei zile şi trei nopţi, dar când să-l îngroape altă minune: Episcopul Narcis Creţulescu a zis: „Măi, dacă l-a preaslăvit Dumnezeu, câţi suntem hirotoniţi în Neamţ, toţi să ne îmbrăcăm şi să slujim!"

Erau peste 80 de hirotoniţi, preoţi şi diaconi.

Atâta era de uşor când l-au dus la mormânt, ca o pană. Şi când l-au pus în mormânt, au pus după obicei cenuşa din cădelniţă, paharul cu vin şi untdelemnul din candelă şi pe urmă au pus capacul sicriului.

Şi când au pus capacul au auzit trei lovituri din sicriu. Şi când a ieşit o mireasmă, câtă lume a venit, toţi au mirosit. Acesta-i Dometie cel surd, care a murit în 1905 la Mănăstirea Neamţ.

GHERASIM CEL NEBUN PENTRU HRISTOS

Gherasim cel nebun pentru Hristos trăia aici – ştiţi unde-i Schitul Vovidenia la Neamţ – în marginea pădurii. Avea o casă rea, uşa o ţinea încuiată şi el intra şi ieşea din casă pe geam, ca să râdă toţi de el, şi geamul îl avea deschis totdeauna, că-l luase, n-avea geam. Şi n-avea sobă, făcea focul în mijlocul casei pe pământ, iar vara se dezbrăca şi se ducea noaptea să-l mănânce ţânţarii de brad în pădure, aceea care-s grozavi. Dimineaţa intra pe geam în casă şi citea Psaltirea. Îi zicea

lumea: „Gherasim cel nebun din marginea pădurii”.

Umbla cu capul descoperit, desculț şi cu o rasă de şiac roasă şi plină de găuri. La prânz lua o cofă de lemn, sărea pe fereastră, că uşa era tot timpul închisă şi venea pe jos la mănăstire. Când se apropia de mănăstire, începea să zică fără de rânduială: „la cofrărie, la chelărie, la brânzărie, cu ciocovelele, cu cofăielele, cu cocovelele”. Venea cu cofa în mână la bucătărie şi voia să-i pună tot ce avea să mănânce în cofa aceea: şi mămăligă şi pâine şi borş, toate acolo. Şi ziceau părinții:

– Du-te, măi, şi-i pune mai repede, că nu mai termină!

Şi-i punea în cofa aceea şi mămăligă şi borş şi tot ce aveau. Şi iar se ducea zicând: „cu ciocovelele, cu ciocovelele, la brânzărie, la chelărie, la bucătărie, cu ciocovelele, cu ciocovelele” şi se făcea că este nebun. Dar câți sfinți am avut nebuni pentru Hristos! Nu vedeți în Viețile Sfinților? Sfântul Andrei, Sfântul Simion. Atunci ştiau: „Vine nebunul acela cu cofa. Puneți-i, bre, ceva, să se ducă!”

Odată era venită o delegație de arhierei de prin Grecia. Mănăstirea Neamț era cea mai mare din țară şi delegațiile cele mai mari întâi treceau pe la Neamț. Şi era stareţul mănăstirii de atunci Macarie. Gherasim cel nebun vine cu cofa, n-avea nici o treabă că au venit arhiereii: „Cu cofăielele, cu ciocovelele, la brânzărie, la bucătărie” şi întindea cofa înaintea lor.

– Ce are părinte acesta, este bolnav? au întrebat aceia.

– Da, este cam stricat la minte.

– Săracul de el!

Şi i-a zis unul din părinți:

– Mai taci, părinte, că te aud prea sfinţiţii ăştia străini şi este ruşine!

Atunci s-a oprit şi s-a întors la chilie, repetând mereu:

– Iaca tac, iaca tac! Iaca tac, iaca tac!...

A trăit nouăzeci şi ceva de ani. Toți îl ştiau pe „Gherasim cel nebun”. Noaptea pleca în pădure gol să-l mănânce țânțarii şi să nu mai doarmă, şi dimineața intra pe geam în chilie şi pe urmă se apuca de rugăciune.

Când a murit, l-au găsit părinții cu o cruce şi o scrisoare în mână. Şi scria aşa: „Iertați-mă, iubiți părinți şi frați, pentru smintelile pe care vi le-am făcut, şi nu încetați a vă ruga pentru mine, păcătosul, că nu am putut să plac şi lui Hristos şi pe oameni să nu-i smintesc. Gherasim păcătosul.”

Acesta-i Sfântul Gherasim cel nebun pentru Hristos. Şi când l-au îngropat, auzi ce minune dumnezeiască, mormântul s-a cutremurat de trei ori cu cei ce erau acolo, numai acolo în jurul lui! După vreo 20 de ani după ce l-au dezgropat, osemintele lui erau galbene cum îi ceara.

Să ştiți voi că dintr-atâtea mii de călugări câți au trăit, au fost ei şi sfinți. Dintr-atâta lume Dumnezeu are oamenii lui aleşi, cum spune stareţul Neonil din Neamț, care a fost după Cuviosul Paisie: „Mulți părinți sfinți au adormit împrejurul acestei sfinte mănăstiri”.

Deci, frații mei, uitați ce spune Dimitrie Cantemir – am operele lui complete –; el scrie în Descrierea Moldovei: „Moldova de sus are peste 200 de mănăstiri mai mari, zidite din piatră – în timpul lui 1718. Munții sunt plini de călugări şi schimnici, care-şi închină acolo lui Dumnezeu o viață singuratică şi depărtată de tulburările lumii”. Vă arăt, că am cartea.

Am apucat eu acolo într-un loc, îi spune la „Pârâul Rău”, alții îi zic „Pârâul Dracului”, trei pustnici: unul Timotei, era mic, dar braba era până la pământ; unul Nicodim Susan şi cu Iosif, acolo au stat săracii. Şi când au dat peste ei, acolo, săracii, atâta au zis: „Nu mai spuneți la nimeni că suntem pe aici!”

Şi când i-a scos de acolo, atunci cu tulburarea aceea, căutând pe stilişti, iarna i-a adus desculți prin zăpadă aici. Unul era din Procov, doi erau din Mănăstirea Neamț, prin zăpadă i-au adus, mi-aduc aminte, un şef de post Paşcăneanu, dar a murit rău acela.

Ei s-au dus iar în pustiu când au scăpat, nu se ştie pe unde au murit. Ia gândiți-vă dumneavoastră, numai câte capete de pustnici am găsit noi pe aici.

CHEMAREA LA VIAȚA CĂLUGĂREASCĂ

Cinul călugăresc este rânduit în Legea Darului, pentru cele mai alese suflete, care au o menire şi o chemare foarte înaltă.

Sfântul Ioan Postnicul spune aşa în canonul 15: „Părinții care vor opri copiii să meargă la mănăstire, neîmpărtăşiți să fie cu Sfintele Taine şi la moarte". Aşa-i de mare păcat. N-are voie nici la moarte să se împărtăşească.

Căci chemarea asta lăuntrică şi alegerea asta dumnezeiască, de a alege câte un suflet să se facă călugăr sau călugăriță, este o alegere de sus, o energie necreată a darului Duhului Sfânt.

Cine se împotriveşte, se luptă direct cu Dumnezeu. Pentru ce? Un călugăr, dacă ajută Dumnezeu să-şi păzească cinstea şi făgăduința lui, este mai mare decât împăratul. Auzi ce spune Sfântul Ioan Scărarul? „Câtă necinste i s-ar părea unui împărat să lase împărăția şi să se facă călugăr, de mii de ori mai mare ruşine ar fi pentru un călugăr să lase călugăria şi să se facă împărat!"

Că împăratul este pentru lumea asta, dar poate să se muncească în gheenă în vecii vecilor, dacă nu corespunde cu viața şi cu dregătoria lui. Iar călugărul are asupra lui mare chip îngeresc. El este înger. Şi câtă distanță este între un înger şi un om, atâta distanță este între un călugăr şi un împărat.

Deci mare este chemarea asta şi ferice de aceia care au chemare şi o pot duce până în sfârşit. Fie că-i fată, fie că-i băiat. Dacă a intrat în calea lui Dumnezeu şi dacă el slujeşte lui Dumnezeu cu frică şi cu cutremur, printr-însul se mântuieşte până la al nouălea neam.

Ia să vă spun o istorioară:

Un sfânt părinte se ruga lui Dumnezeu să vadă neamurile lui care au murit unde sunt: la bine sau la rău. Unde-i tata, unde-i mama, unde-i bunicul? Era în pustie. S-a rugat trei ani de zile şi la trei ani de zile, într-una din nopți, stând la rugăciune, a fost răpit şi a văzut o mare de flăcări care ardea cu catran şi cu pucioasă şi cu întuneric şi se auzeau milioane de țipete. Şi atâtea milioane de răcnete şi de țipete auzind, s-a îngrozit.

Şi când s-a uitat el, aproape de malul acelei mări, apa nu era adâncă. Acolo a văzut doi oameni. Unul era până la glezne în foc şi unul era până la gât în flăcări. Şi acel ce era până la gât în flăcări a zâmbit puțin. Iar acel ce era până la glezne a întrebat:

– Mă! Cum de te-ai veselit tu aici, că te-am văzut puțin zâmbind? Aici, unde ardem noi de atâta vreme, cine a mai fost vesel în iad vreodată, în atâta durere şi usturime şi foc şi întuneric?

Iar acela a zis către celălalt:

– Dacă ai şti tu ce-am văzut eu astăzi şi tu te-ai bucura cu mine!

– Ce-ai văzut, măi?

– M-a cercetat un înger al Domnului – vezi purtarea de grijă a lui Dumnezeu şi-n iad? – din înălțime şi mi-a spus ceva de bucurie.

– Ce-a spus?

– Mi-a spus că astăzi pe fața pământului s-a născut din neamul meu un copil de parte bărbătească, un băiețel. Şi acesta când va fi de 30 de ani, are să se facă călugăr şi preot în mănăstire şi are să slujească cu credință Sfânta Liturghie şi prin viața lui sfântă, mi-a spus îngerul, când va face Liturghie la Sfânta Proscomidie şi va scoate părticele, are să scoată tot neamul nostru până la al nouălea neam. Eu sunt aici al nouălea neam, de la acel care s-a născut.

Şi a întrebat acela pe acesta:

– De câtă vreme stai în iad?

– Am 400 de ani de când ard aici. Dar tu care stai până la glezne în foc?

– Eu? Am numai 40 de ani. Dar eu nu mă pot bucura de ce te-ai bucurat tu. Mie nu mi-a vestit nimeni că din neamul meu se va face un călugăr şi preot, să mă scoată de aici. Tu ai de acum o mângâiere.

– Ştiu, măi frate, am 400 de ani şi mai am 30 de ani de răbdat, dar am nădejde că după 30 de ani nepotul, strănepotul meu care s-a născut pe pământ are să se facă preot călugăr şi are să fie un

preot nu numai cu numele. Preot vrednic de chemarea lui. Şi mi-a spus îngerul Domnului că prin rugăciune şi jertfa aceea ajunge să scoată până la al nouălea neam de aici. Şi eu sunt al nouălea neam, că ceilalţi sunt mai la fund. Şi de aceea am zâmbit, că mare-i Dumnezeu că rabd aici, dar mai am 30 de ani şi voi scăpa!

Şi bătrânul a văzut descoperirea asta.

Ai văzut cum ştiu aceia de dincolo ce se întâmplă aici? Ai văzut că după moarte nu este graniţă şi distanţă? Ai văzut cum a văzut acela de acolo şi îngerul i-a spus ce s-a întâmplat pe pământ? Duhurile comunică foarte mult, cum arată Sfinţii Părinţi. Ei ne văd şi ne aud pururea, dar n-au voie să vină. Este prăpastia de care spune Evanghelia: *între noi şi voi mare prăpastie s-a întărit.*

Nu lasă să vină cu prezenţa, ca să umblăm noi prin credinţă, nu prin vedere. Deci auzi cât de mare este lucrul. I-a spus îngerul: „S-a născut astăzi un copil de parte bărbătească din neamul tău, care va intra în mănăstire şi se va face preot vrednic şi va sluji lui Dumnezeu şi prin aducerea jertfei celei fără de sânge, prin dumnezeiasca Liturghie, are să vă scoată pe voi până la al nouălea neam".

Şi atunci a zis cel ce era numai până la glezne în flăcări:

– Frate, cu adevărat ai avut dreptate să te bucuri şi să zâmbeşti, dar eu am 40 de ani de când sunt aici, şi din neamul meu nimeni nu se gândeşte să se facă călugăr sau preot. Toţi sunt oameni răi, toţi îşi caută de răutăţile lor. Vine moartea şi-i ia şi-i aduce şi pe dânşii aici. Sunt înştiinţat şi eu că sub picioarele mele în flăcări sunt alţii din neamul meu, care nici nu văd lumina şi acolo ard în vecii vecilor şi nimeni nu se îngrijeşte să-i mai scoată de acolo.

Vedeţi voi cum este?

*

Împăratul Constantin cel Mare a arătat cât de mare lucru este călugăria. Sfântul Paisie cel Mare, care a trăit în pustia schetică, ucenic de-al Sfântului Antonie cel Mare, alexandrinul, 40 de ani a trăit numai cu Sfânta Împărtăşanie. Se împărtăşea o dată la 40 de zile. Aşa de mare sfânt a fost.

Şi de multe ori i se arăta Mântuitorul. De multe ori îi vorbea faţă către faţă, că era mare sfânt, mare desăvârşit. Şi odată, într-o noapte, ucenicul lui îl aude vorbind în casă cu cineva. Ucenicul stătea cu chiliuţa alături. Şi l-a lăsat, că a vorbit mult cine a vorbit.

Şi ucenicul, auzind că vorbeşte, s-a gândit: „Măi, eu ştiu că la el nu intră nimeni – că era pustie mare –, cu cine vorbeşte părintele?

După ce-a terminat vorba, a intrat ucenicul.

– Cu cine vorbeai, părinte?

– Fiule, în noaptea asta, stând la rugăciune, a venit Constantin cel Mare din ceruri, împăratul Constantin. Deodată, când l-am văzut, cu coroană de aur pe cap şi strălucind ca soarele, am crezut că-i Mântuitorul. Dar pe Mântuitorul Îl cunosc, că de multe ori a rânduit de L-am văzut. Am întrebat: „Cine eşti dumneata?" Şi a zis Sfântul Constantin:

– Eu sunt Sfântul Constantin cel Mare.

– Şi pentru ce-ai venit?

– O, Paisie, am venit să vă fericesc pe voi, călugărilor!

Şi l-a întrebat Sfântul Paisie:

– Păi, de ce mă fericeşti? Dumneata nu te-ai mântuit, că văd că străluceşti ca soarele?

– Ba, m-am mântuit şi mare fericire am, că am fost primul împărat al creştinătăţii, am dat libertate credinţei şi am făcut atâtea, sute şi mii de biserici. Am făcut Sfântul Sobor de la Niceea, unde am adunat 318 Sfinţi Părinţi şi s-a făcut simbolul de credinţă şi am dat libertate Bisericii. Am făcut mult bine şi mare fericire am! Dar unde sunteţi voi călugării, eu, câtă slavă am, nici nu pot să mă uit, să privesc la atâta frumuseţe!

– Şi pentru ce, Sfinte Constantin?

– Ştii pentru ce? Călugării s-au lepădat de lume. Eu am slavă, dar mi-a luat din slava mea bunurile lumii. Am fost împărat, m-au cinstit oamenii că-s împărat, mi-au dat cinste, am trăit bine, am avut palat, am avut femeie însoțitoare, am avut copii care m-au mângâiat, m-am bucurat de bucuria lor, i-am văzut oameni mari, mi s-a dat onoare, şi toate acestea mi-au scăzut din bucuria cea mare a veşnicelor fericiri.

Iar călugărul care se leapădă de lume, n-are tată, n-are mamă, că aşa făgăduieşte la călugărie: „Mă lepăd de tată, mă lepăd de mamă, mă lepăd de rudenii, mă lepăd de averi, de toate". Ei se leagă numai cu Hristos şi, din cauză că iubesc pe Dumnezeu şi se leapădă de cele ale lumii, ei merg în rânduiala serafimilor. Şi-ți spun ție, Paisie, că eu nu pot privi unde stau călugării cei adevărați, necum să mă duc acolo!

Şi atunci a zis Sfântul Paisie cel Mare:

– De sine ai venit, Sfinte Constantine, aici sau te-a trimis cineva?

– M-a trimis împăratul de obşte, Dumnezeul nostru Iisus Hristos, să-ți zic ție, Paisie, să spui la ucenicii pustiei – că erau 20.000 de sfinți călugări, care urmau Sfântului Antonie în Pustia Schetică –, la toți călugării care stau în pustie şi în mănăstiri să le spui vestea asta, că eu, Constantin cel Mare, dacă ştiam câtă cinste şi slavă are un călugăr, aş fi lepădat şi coroana şi împărăția şi aurul şi traiul bun şi cinstea şi dregătoria şi lumea, şi mă duceam într-o mănăstire să iau rasa călugărească sau în pustie, să mănânc numai rădăcini până la sfârşitul vieții mele, numai să fiu împreună cu dânşii. Dar n-am ştiut, că eu am fost împărat păgân şi nu mi-a spus nimeni taina aceasta, cât de mare lucru este a fi cineva călugăr al lui Iisus Hristos.

Şi după aceasta, zice, m-a sărutat marele Constantin şi s-a înălțat la cer.

Şi v-am spus aceste istorii, mai întâi v-am spus canonul Sfântului Ioan Postnicul: „Cine are un copil şi are înclinație să se ducă la mănăstire, dacă-l opreşte, neîmpărtăşit este cu Sfintele Taine şi la moarte, ca un păgân rămâne". Apoi v-am spus că un călugăr, dacă slujeşte lui Dumnezeu, scoate până la al nouălea neam din neamul lui şi apoi v-am spus că un simplu călugăr este mai mare în ceruri decât Sfinții împărați Constantin şi Elena, ca să ştiți, dacă în familia voastră se iveşte un suflet care începe a iubi pe Hristos mai mult decât pe mamă şi pe tată şi avere şi cinste, acela are chemare de sus. Şi acela este o fericire pentru familia voastră şi pentru neamul vostru şi în veacul de acum şi în cel viitor.

În Evanghelie, când a venit tânărul bogat la Mântuitorul şi l-a întrebat ce să facă ca să moştenească împărăția cerurilor, a spus Mântuitorul despre mântuire: *Dacă vrei să te mântuieşti, păzeşte poruncile.* Şi a întrebat tânărul: *Care, Doamne? Să nu ucizi, să nu fii desfrânat, să nu furi, să nu aduci mărturie mincinoasă, cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta* şi celelalte toate. Şi a zis tânărul: *Acestea le-am păzit din copilărie.*

Şi ce zice? *Şi căutând Iisus la el, l-a iubit,* fiindcă păzise poruncile Legii Vechi, *dar dacă vrei să fii desăvârşit* – călugăria este lucrul mai sus de mântuire, a celor desăvârşiți –, *vinde averile tale, dă-le la săraci, ia crucea ta şi urmează-Mi.* S-a întristat tânărul, că era foarte bogat. Şi atunci a spus Mântuitorul cuvântul acela: *Mai lesne va intra cămila prin urechile acului, decât bogatul în împărăția cerurilor.*

El se putea mântui cu poruncile, dar căuta desăvârşirea. Ca să fii desăvârşit trebuie să te dezbraci de toate, şi de avere şi de neamuri şi de părinți şi de casă şi de cutare. Ai văzut că a venit unul la Mântuitorul şi se ruga: *Doamne, dă-mi voie să îngrop pe tatăl meu!* Şi i-a răspuns: *Vino după Mine! Lasă morții să-şi îngroape morții lor!* Adică lasă pe cei morți cu sufletul, care nu Mă cunosc, să îngroape pe cei morți ce au murit cu trupul; tu urmează Mie, dacă vrei să fii viu.

Deci te poți mântui şi în lume, dar nu te poți desăvârşi. Desăvârşirea este în viața călugărească. Trebuie să dai toate pentru Hristos, nu mai ai nici trupul tău al tău, că-l supui ascultării. Nici sufletul, că-l dai lui Hristos. N-ai tată, n-ai mamă, n-ai avere, n-ai casă. Nu ți-a spus Hristos? *Cine va iubi pe tată mai mult sau pe mamă sau pe soră sau frate sau rudenii sau prieteni sau holde sau moşii sau casă sau vii, nu poate fi ucenic al Meu.*

Nu ți-a spus să nu le iubeşti, dacă iubeşti mai mult decât pe Dumnezeu. *Şi tot cel ce va lăsa*

casă şi părinţi şi cutare... însutit va lua şi viaţă veşnică va moşteni.

Deci asta am spus despre călugărie pentru că ne vin la ureche unele ca acelea care se spun în Pateric: „Cele mai mari ispite îi fac celui ce vine în mănăstire părinţii, neamurile şi prietenii".

Când am plecat eu la mănăstire, mama plângea ca după mort. Noi am fost la mănăstire dintr-o casă cinci fraţi şi mama. Că spunea Gherasim, fratele meu: „Mamă, dumneata mori călugăriţă!" „Eu călugăriţă? Niciodată". Dar n-a venit? N-a stat 26 de ani în mănăstire? N-a murit monahia Agafia de 91 de ani?

Dacă am plecat noi toţi, a murit tata, ei i-a fost urât singură acasă. Ne-a urmat. A venit şi ea la mănăstire şi s-a făcut maică. La Agapia Veche a murit. Dacă mă potriveam ei! Când vedea că ne rugăm şi nu mâncăm până seara, venea şi plângea pe la geamuri, noi ne făceam pravila, ne bocea de se auzea în tot satul. Plecaseră doi la mănăstire. O soră la maici şi un frate. A plecat o dată încă unul şi apoi încă doi şi apoi a venit şi mama. N-a avut încotro.

Dar vreau să spun, dacă mă uitam la lacrimile ei sau la vorbele ei eram în lume încâlcit. Cine ştie unde mă găseam? Dacă iubeşti pe Dumnezeu, nu mai ai tată şi mamă, pentru că pe tatăl tău şi mama ta l-a făcut Dumnezeu ca şi pe tine. Pe El să-l iubeşti, că zice: *Voi tată să nu numiţi pe pământ* – de ce? –, *că Tatăl vostru unul este, Cel din ceruri.* Adevăratul Tată este Cel ce l-a făcut şi pe tata şi pe mama şi pe mine. Aşa ar trebui. De aceea vă spun.

Acum să mutăm cuvântul în altă parte.

Sunteţi câteva suflete aici. Voi care v-aţi căsătorit aveţi altă cruce. Aici am vorbit mai mult de partea călugărească. Voi aveţi cea mai mare şi mai imperioasă datorie creşterea copiilor. Vai şi amar de voi, dacă nu veţi creşte copiii în frica şi certarea Domnului!

În iad, cum arată unul din sfinţi, ard în flăcări părinţii şi copiii. Şi copiii blestemă pe părinţi: „Blestemaţi să fiţi voi, tată şi mamă şi bunică, că ne-aţi lăsat de capul nostru şi ne-aţi lăsat să facem păcate şi nu ne-aţi mustrat şi nu ne-aţi bătut şi nu ne-aţi crescut în frica de Dumnezeu şi nu ne-aţi dus la biserică şi nu ne-aţi învăţat să postim, să facem milostenie, să ne mărturisim, să ducem viaţă sfântă!"

Iar părinţii blestemă pe copii aşa: „Blestemaţi să fiţi voi, fiilor, că din cauza voastră am ajuns noi în focul iadului. Că v-am iubit mai mult decât pe Dumnezeu. Am văzut că faceţi rău şi v-am lăsat „de dragul mamei". Noi am muncit să vă cumpărăm vouă pământ, să vă facem casă, să vă însurăm, să vă măritām după fete de bun neam – ca s-o iau pe cutare şi pe cutare – şi, muncind să vă facem vouă avere, am uitat să ne rugăm lui Dumnezeu, să postim, să mergem la biserică, să ne căutăm de suflet. Şi iată, muncind să vă îmbogăţim, să vă facem gospodari pe voi, am ajuns aici în gheenă".

Se blestemă acolo unii pe alţii, dar degeaba se blestemă, că-i prea târziu, că nu-i mai scoate nimeni de acolo. Îi vai şi amar dacă laşi copiii să trăiască de capul lor!

CUVÂNT LA ZIUA PĂRINTELUI CLEOPA – 1994

– Blagosloviţi, sărut mâna. La mulţi ani! Să nu stricaţi din sută şi cu drept de prelungire.

Părintele Cleopa – Eu sunt moşul putregai! Aşa mă cheamă pe mine, măi copii, măi.

– Spuneţi-ne un cuvânt de folos scurt pentru noi, călugării.

P. C. – Mânca-v-ar raiul! Preacuvioase părinte stareţ, preacuvioase părinte Vartolomeu şi părinte Ioanichie şi toţi iubiţii noştri părinţi. Cum vă văd aici, doresc să ne vedem înaintea Preasfântului şi Preaveşnicului Mântuitor la bucuria cea fără margini. Dragii mei, ce v-o venit vouă în gând să veniţi aici! Nu visam eu una ca asta.

Eu, acum îmi era în gând să mă culc. De la ora 5 (17) am tot avut oameni. Vin săracii! Aşa ţi-i milă de ei!

– Am lăsat oamenii afară. Am rămas numai noi.

P. C. – Bine, mamă. Copiii mamei, care sunteţi călugări şi care vreţi să vă faceţi. Dragii

mamei, uite ce zice la dumnezeiescul Iov, capitolul 7: *O luptă şi o ispită este viaţa omului pe pământ*. Fiţi atenţi, mamă! Creşteţi cu vârsta, să creşteţi şi cu vârsta duhovnicească. Să vă ajute mila Domnului. Eu aşa mă rog cu lacrimi la Mântuitorul, să vă păzească Dumnezeu de ispite pe toţi şi de primejdii. Să fiţi călugări buni, mamă! Şi cum ne-am bucurat aici că ne-am cunoscut, aşa să ne vedem şi acolo în bucuria cea veşnică.

De aceea, măi copii, când vă văd aici, să vă păzească mila Preasfintei Treimi şi Maica Domnului de ispite, săracii, că tinereţea are mare nevoie de multă păzire. Să faceţi ascultare cu dragoste, păziţi-vă cu frica lui Dumnezeu, că Dumnezeu nu se uită la faţa voastră, ci la inima voastră totdeauna, să vadă dacă omul îl iubeşte pe El şi dacă se păzeşte de păcat.

Am citit istoricul Sihăstriei de tahigraful Dometie, din Mănăstirea Neamţ – istoricul acela a ars când a ars şi mănăstirea –, cum a început aici cu şapte pustnici veniţi din Sfântul Munte, cu metania din Neamţ. Eu am venit şi au stat 50 de ani în bordei, aici unde-i Sihăstria. Un bordei mai mare aveau unde era oleacă de altar de se împărtăşeau.

După 50 de ani de stat în bordei, au venit aici într-o poiană, unde se cheamă „Poiana lui Aftanasie"; a fost un pustnic Aftanasie mai înainte. Şi, după ce au mai stat 50 de ani în bordei, a venit episcopul de Roman, Ghedeon, şi le-a făcut prima biserică, că Ghedeon era de metanie tot de aici, din Sihăstria. Prima biserică a durat până la 1714, când au venit tătarii şi au dat foc Neamţului şi Văraticului şi atunci au dat şi Sihăstriei foc şi au dărâmat prima biserică. Aceea a fost prima, după ce călugării au stat 50 de ani în bordeie.

Eu mâine-s în groapă, părinte stareţ! Eu nu mai vorbesc mult. Eu vă spun cele ce am auzit, ce-am citit, că mâine-s în groapă, că eu de acum văd că puţine zile mai am.

Şi aceasta, când au stat călugării fără biserică 4-5 ani, a venit alt episcop de Roman, tot Ghedeon, care a făcut a doua biserică, care a durat până la 1821, în timpul eteriştilor, când au venit generalii turci de la Iaşi, cu armată. Au venit pe valea Secului, iar secanii s-au încuiat în mănăstire, ca într-o cetate. Atunci era acolo şi boierul Rosetti cu toată averea lui, cu caii şi oamenii lui.

Şi turcii au trimis o scrisoare printr-o săgeată: „Daţi drumul la porţile mănăstirii că nu vă facem nimic!" Ferească Dumnezeu când le-a dat drumul! O parte din călugări au fugit şi s-au ascuns în beciul acela de la poartă. O parte au sărit peste zid şi s-au ascuns tocmai la „Cornul Luncii". Turcii, când au intrat în mănăstire, i-au găsit în beci şi la 149 de călugări le-au tăiat capul.

De aceea aţi văzut în Secu când plouă cum curge sângele. Eu am văzut cum sângerează. Sângele drepţilor. Ehei, prin câte am trecut, măi băieţi! Dar averea lui Rosetti n-au găsit-o. A avut burdufuri de aur îngropate. Rosetti a sărit peste gard şi a scăpat, iar averea i-a rămas în Secu şi a găsit-o pe urmă.

Apoi au venit turcii la Sihăstria şi au dat foc mănăstirii. Patru călugări din Sihăstria au luat tezaurul mănăstirii şi cărţile şi s-au dus şi le-au îngropat la un copac în „Piciorul Crucii", eu am citit toate astea. Nici în ziua de azi nu se ştie unde-s. Prin câte a trecut biata Sihăstrie!

Am pus oameni din Humuleşti să-mi facă 70-80.000 de cărămizi. Şi când am pus în Poiana Cireşului să sape – vă spun acestea, că poate este ultimul cuvânt pe care vi-l spun, că eu sunt ultimul –, când am pus să sape, la un metru jumătate în pământ am găsit o sabie cu două tăişuri, cu vârful rupt. Mi-a luat-o la muzeul de la Cetatea Neamţului.

Câte au fost pe aici, măi băieţi!

Vreau să vă spun: am făcut casele acelea când a ars mănăstirea.

Stareţul, săracul, multe a mai răbdat! Când a venit banditul Baltă, l-a prins să-i dea bani de aur. Şi el ce-a avut bani de argint a dat, stareţul săracul, că avea pentru ferecat Evanghelii. „Nu, ai bani de aur şi-i ţii ascunşi!" Prin câte am trecut, de ce vă spun? Să păzească Dumnezeu Sihăstria, să nu mai păţească câte am păţit.

Baltă, când a venit în biserică, ne-a scos afară. Neculai Grădinarul era econom. Nouă ne-au dat arme de la Piatra, ca atunci când trage el cu puşca, să tragem şi noi. O mitralieră la clopotniţă, una devale şi una la prisacă.

A venit în biserică şi a strigat: „Stareţul, economul şi chelarul după mine marş". Era plină

biserica de lume. Când a tras cu un pistol un rând de gloanțe în biserică, toți oamenii s-au pus în genunchi. Când am ieşit, au spus aşa: „Hai la beci!” La beci am pus oalele cele mari de la bucătărie. Le-a luat cu vin toate, că în banda lui erau 28, erau împrejurul mănăstirii; soția lui Baltă era căpitan. Au scos vin şi s-au pus pe băut.

„Unde-i stareţul?” Stareţul Ioanichie s-a ascuns în lâna oilor, săracul, în pod cu Ioil. Când îi văd, că îmi aduc aminte, că am o fotografie cu părintele Paisie cu părintele Ioil. Câte a pățit bietul Ioil, era ucenic la stareț! Şi lâna oilor din vara aceea era în pod şi ei s-au ascuns în lână. Şi Baltă a venit. Dar făcuse fierarul Tiubeică din Humuleşti, un drug de fier care bloca uşa. Şi ei n-au putut intra pe uşă. Au găsit un copilaş, au dat cu parii în geam, au spart geamul, au îndoit gratiile şi au băgat băiatul pe acolo. „Du-te pe dincolo şi dă drumul!”

A luat copilul şi când au intrat, au căutat prin toate părțile. Bietul Ioil şi Ioanichie erau ascunşi în lâna oilor. Când i-au găsit, i-au luat de barbă şi i-au aruncat cu capul în jos pe scară. Aşa i-a coborât din pod. Şi când i-a luat la bătaie, săracii, săracii! Şi părintelui Ioanichie i-au tras cu bocancul în cap. Până dimineață i s-a scurs ochiul drept. Măi, fraților, prin câte am trecut aici, vai de noi!

Măi, acum este un timp de rai, că nu pățim nimic. Vai de mine! Pe urmă săracul stareţul, când a văzut că slăbeşte, a zis: „De-acum eu mor! Aduceți băiatul cel de la oi!” Eu la el mă mărturiseam din copilărie. De când trăia Gherasim, fratele meu.

Măi, oameni buni, măi, când îmi aduc aminte. Numai Dumnezeu v-a mai adus aici să vă mai spun prin câte greutăți am trecut. Dar vreau să vă spun. Şi atunci stareţul, dacă a văzut că a slăbit, a spus: „Aduceți băiatul cel de la oi în locul meu!” Eu făcusem armata. Şi când au venit aceia şi când au spus că trebuie să merg devale, mănăstirea era arsă, clopotele topite, biserica cu acoperişul ars, paraclisul ars tot.

Of, măi băieți! Prin câte am trecut când m-a adus pe mine de la oi!

Tundeam oile aici pe vale. Era o oaie tunsă pe jumătate. Eu eram cu opincile la un fag, cu mâna pe foarfece şi cu piciorul pe gâtul oii. Văd că vin din mănăstire mulți călugări. Părintele Casian Cojoc, marele duhovnic, Calistrat Bobu, Nectarie Pintilie, părintele Ioan, şeful cancelariei, cu ştampile, cu toate. Şi se opreşte la mine un diacon tânăr: „Părinte Cleopa, a venit vremea, ca pe timpul lui David, să te luăm de la cele făcătoare la cele cuvântătoare!” Eu mă uitam la ei: „Ce-i asta?”

Numai ce văd că vine părintele Casian Cojoc, care a stat vreo 30 de ani în Iaşi şi a fost duhovnicul lui Visarion Puiu. El era mai bătrân: „Părinte Cleopa, mănăstirea a ars, stareţul îi cu ochiul scos, este război – că-ncepuse războiul, greutăți. Părintele stareț a zis şi uite şi iscălitura Patriarhului Nicodim – ei fuseseră la Neamț –, a iscălit tot soborul să te pună stareț”.

Dar eu m-am gândit: „Ia uite, măi!” Zic: „Părinților, dacă nu mă lăsați să mă gândesc, plec la Secu”. Economul Secului, Alexie, îmi spunea: „Hai la Secu – Secu avea aproape 900 de oi –, nu să mulgi oile, ci să supraveghezi stâna” – că avea ciobani civili. Atunci «Piciorul Crucii» era al Secului. Eu l-am scos, când am intrat stareț, cu moşiile noastre.

Şi zic: „Părinților, m-au mâncat păduchii aici aproape 11 ani; mi-au putrezit picioarele în opinci. Nu mă duc să mai iau grija mănăstirii, tocmai acum când este atâta de greu! Lăsați-mă să mă gândesc!”

Şi a zis Casian: „L-am luat prea repede. Lasă-l să se gândească! Şi cât să te gândeşti?” „Lasați-mă o lună!”Şi n-au avut răbdare o lună. Eu i-am scris părintelui Paisie la Cozancea, am fost la oile mănăstirii cu Gherasim, fratele meu cel mai mare; cinci ani am stat la Cozancea până ce am venit aici.

Părintele Paisie era atunci acolo. Nu era venit încoace. El a venit aici în ’48 cu Chiril Şaramet. Şi bătrânul atâta mi-a scris, două-trei rânduri: „Dragul tatei, să fii ca şi cum n-ai da şi ca şi cum n-ai lua! Nu te bucura când te-or pune, nu te supăra când te-or scoate!”

Când a venit cartea poştală, au venit de la cancelarie: „Ei, te-ai gândit?” „Da”. Mi-am luat cojocul, aveam cojoc din şapte piei. Cu acela am stat şi prin pădure, pe unde am mers. Era o căruță

de plop făcută de mine şi de Visarion Prepeliță, cu două chiliuțe. Am făcut-o noi când a ars mănăstirea. Acolo ne-a bătut Baltă pe amândoi. Vai, câte am pățit!

Când m-am dus acolo, mă trezesc cu birou, călimări, ştampile; le-au adus pe capul meu acolo, că n-aveau unde, că mănăstirea era arsă.

Şi au venit de la Neamț acei mari cu aceia de aicea şi mi-au dat ajutor pe Pr. Casian (Onufrie) paraclisier, care-i la «Piciorul Crucii», pe părintele Calinuc Lupu econom şi alții.

Mai stați dacă vreți, că nu v-am chemat eu; v-a chemat Maica Domnului. Acesta-i semn că nu mai am mult de trăit. Mă duc...

– O să venim şi la anul şl la celălalt an...

P. C. – Ați venit să vă luați rămas bun de la moş Costache.

– Nu ne lăsați sărmani! Mai stați cu noi, părinte!

P. C. – Mâine-poimâine plec.

– Să trăiți mulți înainte!

P. C. – Dar nu-i o fericire mulți înainte. O fericire e să avem o picătură de milostenie înaintea Domnului când ne-om da duhul şi când vom sta la judecată.

– Este cum vrea Domnul, nu cum vreți sfinția voastră.

P. C. – Dragul mamei, cum vă văd aici, să vă văd în Rai, cu părintele stareț, cu părintele Vartolomeu şi cu toți călugării...

– Cu sfinția voastră în frunte.

P. C. – ...să ne bucurăm acolo. Mila Prea Sfintei Treimi să fie cu noi. Păziți-vă viața curată, să aveți frica lui Dumnezeu, să vă spovediți curat, să faceți ascultare cu dragoste, păziți-vă, mamă, de prietenia cu cei răi, că mâine plecăm. Şi Mântuitorul spune în Evanghelie aşa: *Privegheați şi vă rugați, că nu ştiți ziua nici ceasul.* Nu ştim când plecăm, dar plecăm, că nimeni nu rămâne aici.

Părinte stareț, vă mulțumesc din toată inima!

– Sărut mâna, Prea Cuvioase! Să vă dea Dumnezeu sănătate şi noi vă pomenim la toate rugăciunile!

ÎN DIALOG CU CREDINCIOŞII

P. C. – Dar de pe unde sunteți, mamă?

– De la Paşcani, Piatra, Piteşti, Buhuşi, Oradea, Constanța, Bacău. Botoşani.

P. C. – Botoşani. Care-i din Botoşani? Mânca-v-ar raiul! Botoşanii mei. Eu sunt din Botoşani. Au ajuns şi de acolo. Dar mata de unde eşti?

– De la Rădăşeni.

P. C. – Rădăşeni? Ăhăi, rădăşenii noştri care au făcut mănăstire după ce a ars. Ei sunt ctitori mari aici. Costache Sofica, Vasile Sofica, Costică Gorea, Ion Amariei, Costică Buhlea, Costache Manolache, Amariei Neculai. Da, erau mulți săracii. Au venit rădăşeni mulți aici. Era şi unu Gheorghe Andron. Da, săracii! Dar câți n-au fost. Nu-i mai țin minte.

Când au văzut că vin ruşii, au adus vreo 5-600 de oi aici şi au făcut stână aici pe moşia mănăstirii, şi vreo 2-300 de vite mari. Au adus vreo 10 femei şi au făcut o bucătărie aici, pentru ca să aibă aceia mâncare. A dat Dumnezeu că frontul s-a mutat la Iaşi şi apoi s-au întors înapoi şi au scăpat. Dar au vărat oile aici până toamna. Săracii!

Au venit rădăşeni mulți. Oameni credincioşi. Şi acum aveți un preot foarte bun acolo. Părintele Irimescu. A fost la mine aici. Foarte bun preot. Să-i transmiteți multe închinăciuni de la Părintele Cleopa.

Eu am slujit la biserica aceea unde era părintele Haralambie pe vremuri. Am slujit la hram. Şi am ieşit cu Sfântul Potir până la poartă; atâta lume era. Mi-aduc aminte. Un popor credincios. Da, săracii! Unde-or fi aceia pe care i-am cunoscut?

Când am făcut paraclisul acesta nou, ei ne-au ajutat foarte mult. Că banditul Baltă a dat foc

mănăstirii şi a ars şi paraclisul cel vechi, care era unde-i aghizmatarul acum.

Şi să vedeți o minune când a ars paraclisul. Părintele Ioanichie adusese din Iesusalim, de când a fost el, sfintele moaşte a doi sfinți: Vartolomeu şi Varnava – într-o cutiuță de aur, şi erau cusute în poala sfintei mese la paraclis. Când a luat foc paraclisul, nimeni nu a avut curaj să se bage. Paraclisul era din lemn. Ați apucat paraclisul vechi?

– Era acoperit aşa ca o casă.

P. C. – Ca o casă, da. Şi nimeni n-avea curaj. Dar s-a băgat unul, Gheorghiu de la Filioara, şi a luat cât a putut lua. Avea băiatul la oi aici. A luat Evanghelia şi ce-a mai putut lua de pe sfânta masă şi a ieşit.

Însă sfintele moaşte au ieşit singure. Cine ştia că sunt cusute la poala Sfintei Mese? Stareţul, vai de capul lui, că era cu capul legat, era gata. Şi numai văd că lângă Gheorghiu cade o cutie legată cu o cordică de mătase roşie. El n-a ştiut ce-i. Le-a luat şi le-a pus în brâu. Dar Nectarie Pintilie era meşter: „Moşule, ce-ai acolo?" „A căzut o cutie". A văzut că era zvârlită. Când a căutat, erau sfinte moaşte. Ei, când a aflat bătrânul că au ieşit sfintele moaşte, stareţul s-a rugat şi i le-a dat înapoi lui. Nectarie Pintilie le păstra acelea să facă o mănăstire tocmai la Piatra Craiului, de unde era el.

Iar acum, după război, am făcut paraclisul nou şi mult ne-au ajutat rădăşenii. Eu am zis să punem un podeț de scânduri sub paraclis, că acolo unde-i altarul este cu vreo trei metri mai sus şi era gol dedesubt: Dar Costache Sofica a zis: „Părinte, nu facem aici puşcărie, ci biserică. Dacă stau călugării, săracii, iarna când e ger, şi-i gol dedesubt, îi caliceşte la picioare. Trebuie să nisipim". Dar zic: „Cum să nisipesc atâta pământ?" „Lasă că vin eu cu oameni".

A venit cu vreo 60 de căruțe din Rădăşeni. S-au apucat şi au săpat un dâmb acolo cu iarbă. Când au săpat au dat de casa de apă tocmai de la 1821. Erau burlane de acelea mari. Ei au cărat pământ; o grupă săpa, o grupă aducea. Au zis să le țin predică şi la aceia care sunt în biserică şi la aceia de pe câmp.

Săracul Costache! A nisipit toată mănăstirea. Ce credincios a fost! Oare mai are vreun copil?

– Are în casă un nepot înfiat.

P. C. – Nepoți. Dar pe Vasile Sofica l-ați cunoscut?

– Sofica Vasile este vecin cu mine.

P. C. – Şi el este ctitor mare aici. Băieții rădăşeni! Da, nu-i pot uita, că au ajutat mult aici. Cel mai mare ctitor din Rădăşeni a fost Gherasim Câmpanu, care a murit la Slatina. A vândut casa şi pământul şi a dat toți banii aici. Are o singură fată. O cheamă Catinca. Numai atât a avut, copila aceea. Gherasim a dat aici mii, cum era pe atunci. A făcut catapeteazma, a făcut cheltuială mare, a făcut biserica. Îl avem ctitor aici. Am fost la înmormântarea lui.

Ei au fost şi în timpul refugiului. Când au văzut că vin ruşii, erau aici la vreo 60 de familii. Au avut bucătăria lor, au făcut bucate, au făcut totul. Au spus: „Nu necăjim călugării, să ne facem ale noastre toate".

Se temeau că vor veni ruşii. A dat Dumnezeu că n-au ajuns până aici. Bieții rădăşeni, săracii!

– Părinte Cleopa, ce este cu „Oastea Domnului"?

P. C. – Cine spune că-i în Oastea Domnului, întreabă-l: „Măi, tu mergi la biserică? Te mărturiseşti, posteşti posturile? Crezi în preoți, în icoane, în cruce, în Biserică?" Dacă-l vezi că merge la biserică, atunci este ostaşul Domnului.

A venit un preot la mine şi mi-a zis: „Părinte, am avut tot satul în «Oastea Domnului» şi toți au trecut la penticostali. Am rămas numai cu zece familii ortodoxe". Iată cum s-au rupt de Biserică şi s-au făcut pepinieră de sectari.

– Părinte, cineva este vecină cu o sectantă. Ce poate să facă ca s-o ajute?

P. C. – S-o îndemne pe sectantă să se ducă la biserică, să se mărturisească la preot şi să se dezlege de sectă, că dacă moare aşa, se duce în fundul iadului. Biserica este trupul lui Hristos şi cap al Bisericii este Hristos, cum spune la Tesaloniceni. Cine se desparte de Biserică, de Hristos – capul

ei – se desparte.

– Dar ei nici nu vor să audă.

P. C. – Poate să n-audă, se duc în fundul iadului.

– Părinte, cum va pune antihrist pecetea oamenilor?

P. C. – Când vei vedea pe vreunul că nu face cruce, fugi, că pe acela este pusă pecetea; este pecetluit nevăzut. El nu ştie. Este lucru nevăzut al satanei. Cum îl auzi că zice să nu te închini la cruce, acela are pecetea. Este pecetluit de antihrist. Care îl auzi că spune: nu te închina la icoane, nu crede în preot, nu merge la biserică, acela are pecetea pe frunte. Fugi de acela, că-i întunecat. Aşa-i acum. Că acum sunt creştini bine lămuriţi, care au citit şi cunosc, dar sunt unii, săracii, care nu ştiu şi cad victimă la aceştia.

La noi în ţară cei mai mulţi sectari în nordul Bucovinei, pe la Falcău, Straja, pe acolo, la Vicov, şi în nordul Ardealului, în Ţara Crişului, acolo prin Banat. În Muntenia, Oltenia, Moldova şi Bucovina de sud este curată credinţa.

Unde au apucat a intrat sectele, acolo au făcut mari ravagii. Dar oamenii care sunt credincioşi se ţin de Biserică, nu merg după toţi nebunii. Nici nu-i primesc în casă, că aşa spune Sfântul Ioan evanghelistul în epistola a III-a sobornicească: *nici în casă să-i primeşti, nici de vorbă cu ei să stai.* Clar. Nu vorbiţi!

Când vei vedea câte unul de acesta că spune: „Te faci martorul lui Iehova?” Să-i spui: „Piei, satană, dinaintea mea! Du-te de aici diavole împeliţat! Cine satana te-a adus aici să mă desparţi de Biserică?” Fă cruce şi fugi de ei.

– Prea Cuvioase, dar pentru copii la şcoală ce rugăciuni să facem pentru luminarea minţii?

P. C. – Da. Cea mai de folos este Psaltirea. Psaltirea este insuflată de Duhul Sfânt. Auzi ce spune Sfântul Vasile cel Mare: „Psaltirea este soarele Bisericii, şi mai bine să stea soarele din călătoria sa, decât să stea Psaltirea de a se citi în casele creştinilor şi-n biserică”. Psaltirea este plină de Duhul Sfânt.

– Prea Cuvioase, dacă cineva a murit nespovedit şi neîmpărtăşit ce mai poate face?

P. C. – Dacă a murit nespovedit de mult şi neîmpărtăşit, nu-l mai poţi scoate.

– Şi dacă totuşi se zbate în boală şi zace mult pe patul spitalului şi nu primeşte preotul şi pe Dumnezeu îl înjură, cum îl putem ajuta?

P. C. – Trebuie să se ducă să-i spună să se spovedească. Dacă moare nespovedit, este cum ar muri nebotezat. Nu-l mai poţi scoate niciodată. Vă spun cum e drept, de ce să vă mint? Şi de aceea, când veţi vedea pe cineva bolnav în casă, să aduci întâi preotul să-l spovedească curat. Că dacă moare omul nespovedit curat, chiar de-ar merge în iad, Biserica îl poate scoate în şase săptămâni.

– Părinte, sora mea cu soţul ei, cumnatul meu, şi copilul au murit de moarte năprasnică într-un accident de maşină. Au fost spovediţi şi împărtăşiţi şi iubitori de Dumnezeu.

P. C. – Dacă au fost spovediţi şi împărtăşiţi, ferice de ei. S-au dus în Rai. De aceea a lăsat prea bunul Dumnezeu între noi şi El Taina Spovedaniei. A ştiut că o să greşim. Şi a lăsat taina aceasta a spovedaniei, că tot ce va lega preotul pe pământ să fie legat şi în cer şi tot ce va dezlega preotul pe pământ, să fie dezlegat şi în cer. Este ferice de cel ce moare spovedit.

Dar când auzi pe-un om care nu s-a mărturisit toată viaţa, acela-i om? Acela-i drac! Cum a trăit el o viaţă întreagă şi nu a avut grijă de suflet? Sufletul este mai scump decât toată lumea. Preţul şi valoarea sufletului nostru nu l-a pus un prooroc sau înger sau un apostol. L-a pus însuşi Dumnezeu Cuvântul când a zis: *Ce va da omul în schimb pentru sufletul său? Măcar de-ar câştiga toată lumea nu poate cumpăra un suflet.* Aşa-i de scump sufletul nostru. De aceea diavolul bate război să-l ia prin păcat.

– Părinte, dacă există certuri între vecini, ce rugăciuni trebuie să facem să fie pace?

P. C. – Mai întâi să-i mărturisească un duhovnic bun. N-au voie să ţină supărare până la apusul soarelui. Ai auzit ce spune Apostolul: *Soarele să nu apună întru mânia voastră*. Dacă s-a întâmplat o sfadă între tata şi mama, sau ginerele sau nora, sau frate sau sora, tot atunci: „Iartă-mă,

mamă! Iartă-mă, tată! Iartă-mă cutare!” Tot atunci să te împaci cu toți” Că dacă, Doamne ferește, mori şi nu te-ai iertat, mergi în fundul iadului.

– Părinte, la cât timp trebuie să ne împărtăşim?

P. C. – Dacă nu eşti oprit de duhovnic, dacă n-ai impedimente canonice, ar fi bine măcar o dată pe lună să vă împărtăşiți.

– Nu săptămânal?

P. C. – Nu. Măcar o dată pe lună. Care are impedimente, nu se poate apropia zeci de ani. Doamne fereşte! O femeie care a făcut un avort, numai un avort, 20 de ani nu se poate împărtăşi, după canoanele Marelui Vasile. Una care a trăit necununată măcar o săptămână cu bărbatul ei, 15 ani nu se poate împărtăşi.

– Dar ne-am împărtăşit, părinte, că preotul nostru ne-a dat voie.

P. C. – Dar i-ai spus ce-ai făcut?

– I-am spus.

P. C. – Se împliniseră 20 de ani de când n-ai mai făcut?

– La noi, la bisericile de mir, spune 7 ani.

P. C. – Cum 7 ani? Să-ți arăt eu Dreptul Canonic.

– La trei ani mi-a dat împărtăşanie.

P. C. – Ți-a dat împărtăşanie? Apoi ai luat spre osândă. Ferească Dumnezeu!

– Nu prea ne dau canoane preoții de la oraş. De aceea venim şi noi aici.

P. C. – Ferească Dumnezeu! Vrei să ai canon în iad? Ai văzut călugărul Andrei? Făcea canon pentru cei din neamul lui.

– Dacă ne-am luat în căsătorie doi veri de-al doilea, este păcat?

P. C. – Cine s-a luat neamuri în căsătorie, veri al doilea, 11 ani sunteți opriți de la împărtăşanie. Veri de-al doilea, sunt gradul şapte. Veri întâi sunt opriți 15 ani.

– Dar n-am ştiut că-i păcat.

P. C. – Degeaba îmi spui mie. Du-te la un episcop sau desfaceți nunta.

– Dar care trăiesc necununați, cum pot fi ajutați?

P. C. – Care trăiesc necununați, trăiesc în preacurvie. 15 ani nu se pot apropia de Sfinele Taine.

– Dar care, cununat fiind, trăieşte cu soția lui în Posul Mare, ce canon are?

P. C. – Dacă-i în Postul Mare este oprit 4 ani de împărtăşanie.

– Părinte, dacă copilul meu este zămislit în Postul Paştelui, ce canon trebuie să facem?

P. C. – El n-are nici o vină. N-are nici un păcat. Părinții lui.

– Dar noi, părinții lui, ce canon trebuie să facem?

P. C. – Părinții trebuie să se ducă la mănăstire la un duhovnic iscusit, să spună că au greşit în Posul Mare. Copilul n-are nici o vină.

– Părinte, dar slujba Sfântului Maslu pentru ce se face?

P. C. – Sfântul Maslu este întemeiat tot de Mântuitorul prin Sfinții Apostoli. Este cea mai puternică slujbă pentru sănătate, prin care dobândim şi iertare de păcate. Dar nu-ți ajută dacă nu eşti spovedit. Pentru că Sfântul Maslu este taina a cincea, iar spovedania este taina a patra de la Botez. De aceea vă rog să aveți mare grijă, când se îmbolnăveşte cineva s-aduceți repede preotul să-l spovedească curat. Că dacă moare curat spovedit, chiar de merge în iad – poate are păcate grele şi nu poate să se ducă în rai –, dar Biserica îl poate scoate şi în şase săptămâni, prin 40 de panacizi şi părticele sau 40 de liturghii. Că fiecare părticică reprezintă acel suflet.

– Părinte, dacă cineva înainte de moarte s-a spovedit şi totuşi i-au rămas nespovedite nişte păcate mari, ori a uitat, ori n-a ştiut.

P. C. – Atunci fuga repede la biserică, pune-i 40 de panacizi cu dezlegări. Că la o panacidă sunt nouă dezlegări. Şi în şase săptămâni se fac 40 de panacizi cu dezlegări. Şi are şi cel ce a murit săracul 40 de zile şi cu cât a mai făcut şi el canon şi cu cât îl ajută Biserica, îl scoate din muncile iadului.

– Dar dacă nu s-au putut face praznicile chiar atunci în 40 de zile după ce-a murit, putem să le facem după aceea?

P. C. – Oricând, dar să le faci, să nu rămână nefăcute.

– Părinte, dacă cineva a murit spânzurat sau înecat, şi dacă e trecut aici, dacă-i dezgropat la şapte ani e bine? Îşi revine sufletul lui? Are ceva plată?

P. C. – Poţi să-l dezgropi de 70 de ori câte şapte, tot în iad stă, dacă s-a spânzurat. Numai dacă ar fi fost nebun. Care-i stricat de minte, dacă şi-a făcut seama, nu i se socoteşte păcatul, că n-a ştiut ce face. Dar dacă a fost beat sau cu ambiţie de-a lui, s-a dus pe veci în fundul iadului. Aşa-i, mamă. Bine că întrebaţi.

Spovedania este al doilea botez. De aceea vă spun, să nu lăsaţi timpul să treacă fără să vă spovediţi.

– Dacă avem necazuri si lipsuri în casă, ce trebuie să facem?

P. C. – Dumnezeu, dacă faci rugăciune, de toate celelalte poartă de grijă pentru tine. Ai să ai şi bani şi avere şi sănătate. Toate au să-ţi meargă bine, fiindcă te rogi la Acela care poate şi ştie toate. Iar acel ce lasă rugăciunea şi fuge la treabă, îi bucură pe draci.

Sfânta rugăciune este hrana sufletului. Vreau să vă spun că întotdeauna când nu puteţi zice o rugăciune lungă, un acatist, o catismă la Psaltire, ziceţi rugăciunea minţii: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul sau păcătoasa!" Aşa, mamă. Când nu veţi avea altă rugăciune la îndemână, aceasta s-o aveţi totdeauna.

– Părinte, dacă nu te scoli la miezul nopţii, dar stai până la ora 12, este primită rugăciunea?

P. C. – Este primită. Este primită şi dacă nu te culci.

– Stau până mai târziu şi îmi fac rugăciunea atunci la 12.

P. C. – Da, mamă. Fă rugăciunea. Dacă stai mai mult fă rugăciunea şi când te-ai culcat dormi până dimineaţă. Fă seara mai mult. Măcar seara să faci două ore. Că dacă faci rugăciunea spre somn şi faci al doilea paraclis al Maicii Domnului, seara, ai exact o oră; şi dimineaţa dacă faci rugăciunile dimineţii clar, frumos, şi acatistul Maicii Domnului, îi tot o oră. Maica Domnului este mama noastră din cer şi de pe pământ. Totdeauna acatistul ei să nu vă rămână! Dimineaţa acatistul şi seara Paraclisul.

– Părinte, dar dacă lucrăm ceva cu mâinile şi zicem rugăciunea în gând, este primită?

P. C. – Dacă lucrezi şi ai rugăciunea în minte este bun. Ai şi partea Martei şi a Mariei. Trupul este Marta, îl pui la treabă, iar Maria este sufletul, eşti cu gândul la rugăciune la Mântuitorul.

Ai văzut că Mântuitorul a mustrat-o pe Marta? S-a dus în casa lor, Marta şi Maria, două surori. Maria s-a pus în genunchi la picioarele Domnului şi asculta cuvintele Lui. Marta pregătea de mâncare, să facă treburi, să pună castroane, şi ai văzut că nu poate dovedi. Poate Mântuitorul mai avea şi un apostol, doi cu Dânsul. *Doamne, dar nu socoteşti că sora mea m-a lăsat singură ca să slujesc? Zi-i ei să-mi ajute!*

Iar Maria stătea în genunchi la picioarele Lui. Şi i-a zis Mântuitorul Martei: *Marto, Marto, te grijeşti şi spre multe te sileşti, ci un lucru trebuieşte, Maria partea cea bună şi-a ales, care nu se va lua de la dânsa!* Ea stătea la rugăciune la picioarele Mântuitorului.

Aşa şi voi. Să nu faceţi numai ca Marta. Când munceşti şi faci rugăciunea, ai şi Marta şi Maria; le ai pe amândouă. Dar când faci numai treabă şi nu faci rugăciune deloc, eşti Marta tot timpul.

– Uneori zic psalmul 50, e bine?

P. C. – Psalmul 50 este bun. Pentru cei bolnavi şi bătrâni care nu pot să se ducă la biserică sau nu pot lucra, psalmul 50 ţine loc de 25 de metanii. Sunt bolnavi săracii. Pot să-l zică culcaţi pe pat. Îl zice de două ori are 50 de metanii. Îl zice de patru ori are o sută de metanii. Da, că Dumnezeu ştie care om nu poate să meargă la biserică, dar rugăciunea i-o cere, că aceea o poate zice.

Ai văzut împăratul Iezechia, în Biblie? Era un împărat foarte credincios şi a trăit mult, dar

când a îmbătrânit, a slăbit tare! Poate să fie un milion de doctori, când te duci, te duci. Crezi că viața noastră este în mâna doctorilor? Şi au venit la el mai mulți. Omul când este bolnav, săracul, nu se poate întoarce singur. Trebuie să-l ajuți. Şi au plecat de la el toți doctorii şi el a rămas acasă. Şi cum era slab aşa, a încercat să se întoarcă cu fața la perete, o dată, de două ori. Dar n-a putut. Şi atunci cu lacrimi în ochi a oftat din adâncul inimii: „Doamne, Doamne, adu-ți aminte că te-am iubit din tinerețile mele şi nu mă lăsa!"

Ai auzit? Cu lacrimi în ochi s-a rugat. El a fost credincios din tinerețe. Şi aude un glas tot atunci: „Pentru aceste cuvinte îți mai dau 15 ani de viață!" Ai văzut cât poate rugăciunea cu lacrimi din inimă? Şi s-a făcut sănătos şi a mai trăit 15 ani, pentru că s-a rugat nu numai din gură, ci din adâncul inimii a suspinat. Din adâncul inimii a zis rugăciunea.

Dacă vezi că eşti bolnav sau bătrân, stai liniştit acasă, ia-ți o carte, stai pe-un scaun, citeşte un acatist sau la Psaltire, că la Dumnezeu este primit. Şi dacă şi soția este bătrână şi nu poate, pomeneşte-o şi pe ea, că ai plată. Că aceia care-s cununați în biserică, ei înaintea lui Dumnezeu nu-s doi, sunt unul. Un trup şi un suflet. N-ai auzit ce spune Apostolul Pavel? *Se sfințeşte bărbatul necredincios prin femeia credincioasă.* Şi invers. De la cununie sunt un trup şi un suflet.

– Părinte, dar dacă suntem în călătorie şi avem canon de făcut, ce putem face?

P. C. – Mamă, dacă nu poți, când mergi pe drum zi psalmul 50. Dacă-l zici o dată ai 25 de metanii. Dacă-l zici de două ori ai 50 de metanii. Tot aşa. Fă ce poți!

– Dacă nu putem zice psalmul 50?

P. C. – Dacă poți zice psalmul 50, ai 25 de metanii, iar dacă nu, zi Tatăl nostru, că-i primit. Da. Numai să zici cu toată inima.

– Am citit că noaptea e bine să faci de 33 de ori Tatăl nostru, cu metanii. Se poate face mai devreme de miezul nopții?

P. C. – Se poate, şi mai de cu seară şi mai dimineață, numai să-l facă.

– Părinte, cui trebuie să facem milostenie?

P. C. – A venit un sărac la patriarhul Alexandriei, Ioan cel Milostiv: „Uite, părinte, aşa, am fost corăbier, s-a rupt corabia şi s-a înecat atâtea şi am pierdut atâta...!" Îi zice ucenicului: „Du-te, fiule, şi-i dă 1000 de galbeni din casieria bisericii!" Era acolo un vas unde se ținea visteria bisericii.

Şi se duce mai încolo săracul şi se îmbracă cu altă haină şi vine iarăşi: „Am fost aşa şi m-au prădat tâlharii şi m-au bătut şi am rămas sărac". „Du-te, fiule, şi-i dă 500 de galbeni!"

Se duce mai încolo şi ia altă căciulă, alți bocanci şi vine iar: „Uite am fost aşa şi aşa şi am avut negustorie cu unul şi mi-a luat banii şi s-a dus, cutare, şi m-a lăsat sărac şi n-am cu ce mă întoarce acasă...". „Du-te, fiule, şi-i dă!" Dar ucenicul zice: „Părinte, bagă de seamă! Acesta-i tot acela de dimineață!" „Du-te, fiule, şi-i dă!"

„Părinte, dar îi tot acela, îşi schimbă hainele şi bocancii. Îl cunosc după ochi. Îi tot acela!" „Du-te, fiule, nu cumva să fie Hristos! Mai dă-i acum 50 de galbeni!"

Când a venit să-i dea, i-a zis săracul ucenicului, un diacon din palat: „Ia stai, măi băiete! Spune la episcopul vostru: fiindcă m-a miluit azi de trei ori – cine pe săraci ajută, cum zice, pe Dumnezeu împrumută – şi fiindcă de trei ori am fost şi totdeauna ți-a spus să-mi dai şi nu m-a judecat, spune-i că am să-i dau atâta avere, că n-are să mai poată împărți cât am să-i trimit eu", şi nu l-a mai văzut. Era Mântuitorul.

Şi a doua zi soseşte o corabie de la Roma încărcată cu grâu şi cu altele şi peste o mie de grivne de aur. O grivnă de aceea avea cât un țuhal de galbeni. Nu a trecut corabia aceea de la Roma, vine altă corabie, din altă parte. Şi a pus Sfântul Ioan la episcopie preoți să împartă milostenie zi şi noapte. Nu puteau dovedi aceia cât venea, că el dădea şi s-a pus la întrecere cu Dumnezeu: „Ia să vedem, ai să mă întreci Tu pe mine, cât pot eu să-ți dau Ție!" De aceea îi spune Sfântul Ioan cel Milostiv.

Dar eu dacă va veni unul de două ori, îl ocărăsc: „Fugi de aici, că ți-am mai dat!" Vin țigani de ăştia. Şi eu le spun: „Ia zi, măi, cum zic eu: «Cum nu-i răchita pom, aşa nu-i țiganul om!»" Că ăştia cer mereu. Dar le dau câte ceva. Dar Varsanufie are ciudă: „Măi, dar a mai fost!" „Lasă-l,

măi!”

– Părinte, dar fumează, bea, dă în cap la altul, fură...

P. C. – Stai, stai, măi Ioane, măi, mânca-te-ar Raiul să te mănânce! Cine te-a pus judecător pe tine peste ţigani?

– Dar nu face voia lui Dumnezeu!

P. C. – N-am eu treabă! Nu, nu, nu.

– Să-l iubeşti pe cel de o credinţă cu tine mai întâi!

P. C. – Nu, nu, nu, nu... Nu de-o credinţă cu tine. Tot omul din lume este aproapele nostru. Ai văzut Evanghelia cu samarineanul milostiv? Cine a făcut milă cu cel căzut? Acela de o credinţă cu el? Un samarinean, care era păgân. Tot omul din lume, tot care poartă trup ca şi noi e-aproapele nostru. N-ai venit să-l judeci. Poţi să-l vezi că face orice. Dă-i, că tu nu-i dai lui, îi dai lui Hristos! Ce zice? *Întrucât aţi făcut unuia din aceştia fraţi ai mei, prea mici, Mie mi-aţi făcut.* Ce am eu grijă că el îi curvar sau îi beţiv, cutare?

– Dar dacă cu banii aceia cumpără ţigări şi băutură?

P. C. – Treaba lui. Nu l-ai pus tu. Tu i-ai dat ca să mănânce, să se îmbrace. Asta-i treaba lui mai departe ce face.

– Nu iei parte la păcatul lui?

P. C. – Nu iei parte. Ai văzut când vine Petru? Petru era cel mai iubit, că-L iubea tare pe Hristos, dar s-a lepădat de trei ori. Ioan Evanghelistul era foarte iubit. El nu s-a lepădat deloc. Era prieten şi cu arhiereul. Şi vine Petru, care era râvnitor groaznic pentru Hristos, şi a zis: *...măcar toţi de s-ar lepăda, eu nu mă lepăd.* Avea încredere în sine. *Amin zic ţie, Petre, înainte de a cânta cocoşul de două ori, de trei ori te vei lepăda de Mine,* fiindcă ai încredere în tine, că nu eşti straşnic. Pentru mândrie, ca să-l smerească. Şi a ieşit afară şi a plâns cu amar când a cântat cocoşul. Lacrimile acelea l-au restabilit în harul lui Dumnezeu, că i-a părut rău.

Dar zice: *Doamne, de câte ori voi ierta pe fratele meu într-o zi? Până la şapte ori?* A răsturnat părerea lui Petru: *Nu zic ţie, Petre, până la şapte ori, până la şaptezeci de ori câte şapte,* într-o zi. De 7000 de ori să-l ierţi. Na! Vezi că mila lui Dumnezeu n-are margini? „Nu că l-am iertat o dată şi iar face rău!” Ia să vezi, l-am iertat de 7000 de ori într-o zi?

Aşa că Dumnezeu miluieşte fără margini, că n-ar mai ţinea El lumea asta, câte răutăţi sunt pe pământ. Doar din dragoste a făcut-o, din milă. Nu L-a pus nimeni. Şi are atâtea popoare care nu-L cunosc. Peste un miliard de budişti, chinezi care se închină lui Buda, mare vrăjitor blestemat.

Ai India care se închină lui Brahma, China şi Japonia se închină la nişte draci de vrăjitori. Un popor de 140.000.000 se închină la draci şi nu-i pierde. De ce nu-i pierde, măi? Şi China cu peste un miliard de budişti, se închină la draci, de ce nu-i pierde?

Dar noi n-am fost păgâni? N-am fost mii de ani păgâni? Şi mai mult. Atunci cu colonizarea Daciei ne-am încreştinat, iar alte popoare şi mai târziu. Dumnezeu aşteaptă îndelung: *...şi alte oi am, care nu-s din staulul acesta. Şi pe acelea Mi se cade a le aduce.*

– La cine se referă aici?

P. C. – La popoarele care n-au venit încă la credinţă. Dar de ce-i ţine? Ştii de ce-i ţine? *Cei ce n-au lege, din fire fac ale legii,* zice Apostolul Pavel. Ştiţi voi cum este în China? Dacă pleacă tatăl de acasă, lasă pe băiatul cel mai mare în locul lui, şi dacă ceilalţi nu l-or asculta, când vine acasă le ia viaţa. Atâta disciplină e-acolo. Dacă o fată a prins-o că a căzut până la căsătorie, o spânzură. Şi n-au lege. *Cei ce n-au lege, din fire fac ale legii.*

Da. Aceasta pentru că Dumnezeu va judeca toată lumea după patru legi. Prima lege pe care a dat-o Dumnezeu de obşte şi la chinezi şi la indieni şi la japonezi şi la turci şi la noi este legea conştiinţei. Legea conştiinţei este glasul lui Dumnezeu în om.

Ai văzut ce-a spus Cain, când l-a omorât pe fratele lui, când l-a întrebat Dumnezeu: *Cain, unde-i fratele tău, Abel?* Dar el, în loc să zică: „Doamne, am greşit”, a zis: *Dar ce, eu am păzit pe fratele meu?* Şi i-a zis Dumnezeu: „Glasul sângelui fratelui tău strigă către Mine din pământ”.

Parcă ce-i acum la Dumnezeu să întoarcă o împărăţie de 350.000.000 înapoi? Glasul

sângelui acelor sute de milioane care au murit strigă din pământ la Dumnezeu.

Când a venit Ioachim Fuioagă în ’36 la noi, eram aici. Patru preoți din Rusia au scăpat săracii îmbrăcați în haine, prin Prut. Santinela noastră i-a îmbrăcat repede că era apa rece. Le-au dat haine că mureau. Au scăpat cu viață şi au spus ce-i în Rusia:

– 140.000 de călugări împuşcați; numai la Kiev aveau 17.000 de călugări. Cea mai mare lavră din lume, mama tuturor mănăstirilor – Pecersca. Dar câte mănăstiri au avut!

– 75.000 de preoți omorâți;

– 80 de mitropoliți omorâți, spânzurați, duşi în Siberia şi băgați în gheață. Îi dezbrăcau cu pieile goale şi turna apă pe ei. Ce batjocură! În timpul lui Stalin.

– 30.000 de mănăstiri şi biserici au dărâmat şi au stricat, au făcut cluburi şi grajduri.

Dar cei 500.000 din armata albă care au ținut cu țarul, şi care au murit nevinovați, luptând împotriva armatei roşii, care a fost de 4.000.000! Pe toată au pierdut-o, nu au mai crutat-o – când l-au omorât pe Țarul Nicolae.

Dar oare sângele acelor drepți nu strigă la dreptatea cea fără margini? Şi sângele acela acum îi trezeşte pe urmaşii lor. Sângele acelor sfinți, care se roagă la Prea Sfânta Treime: „Doamne, ai milă de poporul Tău, că-i popor aşa de mare! S-a slăvit numele Tău”.

Ştiți voi ce mănăstiri au ei în Sfântul Munte, în Ierusalim? Ştiți voi ce milostivi sunt? Ca dânşii nici un popor din lume n-a făcut atâta milostenie cu popoarele creştine. Noi ştim, că am fost pe la Ierusalim şi prin Sfântul Munte.

Au venit doi arhimandriți acum de la Moscova; unul Longhin şi unul Eufrosin. Au venit aici, am stat de vorbă cu ei. Ce bucurie la dânşii!

Câtă bucurie, când se trezesc ei, săracii!

Mânca-v-ar raiul!

NE VORBEŞTE

PĂRINTELE CLEOPA

Volumul 14

CATACOMBELE ROMEI

Dacă am venit de la moaştele Sfântului Mare Ierarh Spiridon de la Kerkira din Corfu, peste Marea Adriatică am mers cu un vapor cu şase etaje, şi am mers 330 de km până la portul Bari. Aici se află moaştele Sfântului Mare Ierarh Nicolae, făcătorul de minuni, la care ne-am închinat. De acolo am plecat la Neapoli; acolo e şi Vezuviu – vulcanul cel mare. La portul Neapolelui e Marea Tiraniană. Am luat-o cu acceleratul la Roma, unde am ajuns a doua zi, când a răsărit soarele. Şi am stat la Roma trei zile. Acolo era un cunoscut de-al Părintelui Ioanichie, un inginer, care a fost în ţară la noi. Ne-a condus săracul, cu maşina lui.

Multe am văzut la Roma, acolo am văzut şi catedrala Sfântul Petru, unde sunt moaştele Sfântului Apostol Petru, catedrală cu 25 de altare, unde slujeşte papa. După aceea am vizitat muzeul din Vatican, care e unul din cele mai mari muzee ale lumii. M-au durut picioarele cât am mers prin palatul acela. Tot ne arătau: Capela Sixtină, etc. nu mai ajungeai la lumină. Numai balcoane aurite, numai picturi, numai sculpturi, numai busturi de aur, de marmură, fel de fel de minunăţii. Eram obosiţi, că am intrat la 9.30 în Muzeul Vatican şi am ieşit la 14.30. Şi n-am văzut decât o parte a lui, nu l-am văzut tot.

– Părinte, dar luxul acesta este plăcut lui Dumnezeu, aduce vreun folos?

– Să vă spun ce este: e plăcut-neplăcut, au fost bani, s-a făcut. E lux, parcă în lux stă Dumnezeu? Dar acolo este muzeu, dacă a fost împărăţia papei atâţia ani, că stăpânea şi pe împăraţi. Nici un împărat din Europa de Apus nu se ungea fără voia lui. Stăpânea şi armata şi biserica. Pe atunci s-au făcut lucrurile acestea groaznice, acum nu s-ar mai putea face.

După catedrala Sfântul Petru, am vizitat catedrala Santa Maria Maggiore; mare biserică, făcută de Sfântul Constantin cel Mare. Aici sunt picturi bizantine, o frumuseţe rară. Care aţi fost la Ierusalim, catedrala din Betleem, cât este de mare, încape cu tot cu cruce într-însa. Santa Maria Maggiore înseamnă Sfânta Maria Mare pe limba lor. Şi catedrala San Giovani, Sfântul Ioan Evanghelistul, straşnică catedrală şi alte biserici. Columna lui Traian; am fotografiat-o, vedeţi pe sală.

Am vizitat şi teatrul Maximus şi alte edificii, că Roma are peste cinci milioane de locuitori, dar are clădiri vechi: Arcul lui Constantin cel Mare, Forul Roman, Forul lui Adrian, Columna lui Antonin şi câte şi câte. Şi am vizitat şi vestitul Coliseum. Vai şi amar cât sânge de creştini s-a vărsat acolo.

Dumneavoastră nu ştiţi! Gândiţi-vă că 300 de ani Biserica noastră a fost persecutată de 11 împăraţi tirani de la Roma. Atunci s-au făcut milioane de sfinţi, iar la Roma s-au făcut 6 milioane de martiri, de mucenici. Prigoana şi persecuţia asupra Bisericii a ţinut de la Nero până la Sfântul Constantin cel Mare. Şi bieţii creştini, atunci nu numai că nu-ţi dădea voie să te închini lui Dumnezeu, dar era destul să te arate pe tine unul că tu eşti creştin, şi atunci te dădea la fiare, atunci te răstignea, te băga în cuptoare, te dădea la lei. Şi de marea prigoană şi de focul prigoanei care era, ei au făcut săracii pe sub pământ biserici şi mănăstiri.

Am fost la Coliseum unde au pătimit martirii şi am văzut cele mai cumplite unelte cu care îi chinuiau pe sfinţi acolo. Am văzut cuştile leilor şi a panterelor şi a tigrilor şi a leoparzilor. Coliseumul este o clădire rotundă mare, unde intrau 100.000 de spectatori să vadă cum îi mâncau fiarele pe creştini, cum îi răstigneau pe creştini, cum îi fierbeau în călduri pe sfinţi. Am fost acolo şi am văzut unghiile de fier, că spune în Vieţile Sfinţilor că-i strunjeau cu unghii de fier. Sfântul era legat de un lemn sau de-o cruce şi un unghiile de fier îi rupeau carnea. Şi unghiile de fier le-am văzut, că se păstrează ca obiecte de muzeu; sunt sute. Sunt nişte lanţuri, cum sunt acelea de la puşcăriaşi şi au gheare de oţel ascuţite pe ambele părţi, cu două tăişuri şi sunt ascuţite ca briciul. Şi când prindeau pe sfânt şi când trăgeau pe dânsul în jos, căngile acelea de oţel făceau zece brazde de

carne odată, şi tot sângele îl pierdea. Am văzut acestea pline de sângele martirilor. Când ai vedea ce e acolo!

Vai de noi şi de noi, că noi n-am suferit nimic pentru Biserica lui Hristos, sfinții lui Dumnezeu care îi avem în calendar cât au suferit!

Multe ar fi de spus, dar să trecem peste toate, cea mai inpresionantă privire care ne-a fost la Roma au fost catacombele Romei. La câțiva metri sub pământ te cobori şi e o împărăție creştină, cum a zis Deciu: „Degeaba vrei să distrugi împărăția creştină de pe pământ, că ea s-a întemeiat sub pământ". La câțiva kilometri de Roma încep catacombele Romei. Ia gândiți-vă voi, când o cârtiță face muşuroi, o vezi că ea scoate țărâna afară, mişcă. Dacă ai săpa, o prinzi atunci, că ea scoate țărâna la suprafață. Cum s-a scos atâta țărână să facă un oraş aşa de mare sub pământ, şi nimeni să nu vadă țărâna? Aici e ceva! Am întrebat pe ghizii care conduceau: „Domnule, atâtea biserici şi spitale şi cimitire sub pământ, zeci de metri, atâtea străzi, cum s-au putut face de nu i-a prins, mai ales că-i urmărea aşa de tare?"

Ce făceau săracii? Numai papa Damas avea 4000 de gropari şi papa Urban – că toți papii aceştia îi avem uite colo în calendar – Sfântul Leon, papa Romei, Sfântul Grigorie al Romei, Sfântul Urban sunt toți sfinți, că nu erau atunci catolici, eram o singură Biserică, până la 1054 nu existau catolici sau protestanți, toți erau ortodocşi. Şi sfinții papi care conduceau Biserica la Roma stăteau ascunşi în pământ. Aşa de tare îi căutau. Pe cine îi căuta? Întâi îi căuta pe arhierei, pe mitropoliți şi pe preoți, ca să-i omoare, ca să nu aibă poporul capi. Ei n-aveau nevoie de popor, că ziceau: „poporul dacă n-are cine să-i învețe credința, îi întoarcem la închinarea de idoli". Dar aceştia erau căutați mai tare şi de aceea puneau armata prin catacombe; prin munți îi căutau, unde să-i găsească pe conducătorii Bisericii.

Numai papa Damas avea 4000 de gropari, îi conducea unul Diogene. Aceştia săpau acele tuneluri. Dar ce făceau cu țărâna? O puneau în tărgi pe roate, în căruță, şi în puterea nopții săpau în malul fluviului Tibru – Tibrul trece prin mijlocul Romei – şi țărâna o dădea toată noaptea în apa Tibrului. Şi până în ziuă astupau gaura, puneau pietre şi nisip, şi chiar dacă trecea o corabie nu ştia ce a fost acolo. Şi toată țărâna o dădea în apa Tibrului şi din apa Tibrului se ducea în mare.

Şi aşa țărâna de sub pământ nu ştia nimeni unde se duce. Cum şi-au făcut ei acolo atâtea lucruri? Să vezi acolo picturi din secolul I, din secolul II, din secolul III! Acolo e începutul picturii bizantine – din catacombe a început. Să vezi Mântuitorul cu mielul după cap. Să vezi săpată în piatră nunta din Cana Galileii, înmulțirea pâinilor, intrarea Mântuitorului în Ierusalim, să vezi atâtea şi atâtea altare şi atâtea morminte şi atâtea locuri şi ascunzători.

În catacombe dacă nu ții spatele celui dinaintea ta, că ghizii merg înainte, e pericol de moarte, nu te mai găseşti; atâtea ascunzători sunt. Că ne-a spus ghidul: „Să vă țineți de spatele celui din fața voastră, că dacă nu ştii şi calci în altă parte, te-ai pierdut! Te mai găseşte din atâtea hrube câte sunt acolo?" Numai catacomba Sfântului Calist are 20 de km pe sub pământ şi e țesută ca sita. Gândiți-vă ce e acolo! Străzile merg în toate părțile şi sunt făcute cu piatră şi sunt becuri puse. Da, că altfel pe întuneric acolo e iad, nu mai poți pe întuneric să răzbați.

Să vezi acolo altare şi biserici. Când intrai la catacombe, intrai în genunchi, iar când treceai dincolo o biserică de femei şi biserica de bărbați. Biserica de bărbați deoparte – cum scrie acolo în latineşte – şi bazilica de femei de altă parte, iar drept înainte baptisteriul – aghiasmatarul –, unde îi boteza pe cei care treceau la creştinism. Să vezi şipuri cu apă precum cristalul, mese de piatră, scaune.

Într-un loc erau vreo 30 de capete de martiri. Căci atunci când îi mâncau fiarele sau le tăiau capetele la Coliseum sau la teatrul Maximus, porunceau la soldați să ducă trupurile lor în Tibru, toate sfintele moaşte, ca să nu le fure creştinii şi să le aibă de blagoslovenie în casele lor. Şi soldații puneau în căruțe resturile care rămâneau de la fiare şi plecau la Tibru. Creştinii ieşeau pe altă parte prin munți cu pungi cu bani de aur şi le ziceau: „Hai la catacombe cu ele!" Şi aşa au ajuns atâtea sfinte moaşte în catacombe.

Într-un loc era o grămadă cât casa asta, numai bucăți de cap, mâini, picioare; ardeau candele

de aur la ele. Ce era? Scria: „Aceste resturi sunt rămase de la mâncarea fiarelor în arene şi au fost ascunse în catacombe". Şi căruţele pline de sânge pe osii, tot închegat, cum au adus acele resturi de martiri, că soldaţii le-au lăsat cu tot cu căruţe. Le ţineau ca obiect de muzeu. Într-un loc am văzut un ulcior mare de lut şi am întrebat: „Ce e cu dânsul?" Şi scria: „Acesta este ulciorul în care aduceau vin pentru Preacuratele Taine, pentru Liturghie". Că aveau biserici mari.

Într-un loc ardea o candelă şi era o cruce mare albă şi scria: „Aici odihneşte roaba lui Dumnezeu Flavia fecioara, care a fost mâncată de lei şi capul şi mâna dreaptă i s-au adus aici", cât a putut fi luat din arenă. Dacă mergeai mai încolo, vedeai morminte în formă de arc: „Aici se află cutare martir, aici cutare...", că ce puteau căpăta din arene aduceau în catacombe, dar cele mai multe erau aruncate de păgâni în apa Tibrului.

Când am ajuns la mormântul Sfântului Tarsisius am plâns, că pentru mine nu erau o noutate catacombele. Eu le-am povestit cu lacrimi în ochi la atâta popor cu zeci de ani în urmă, că citisem toată istoria lor în „Tezaurul liturgic" şi în „Biserica din catacombe", dar nu le văzusem, iar acum mergeam pe acolo.

Când am ajuns la mormântul lui Tarsisius, pruncul acela martir de 10 ani care a murit pentru Sfintele Taine, acolo era scris în latină, franceză şi engleză. Bietul Ioanichie ştia franceză, din care ne traducea, şi din italiană aveam inginerul care cunoştea şi ştia şi Părintele Ioanichie puţin. Ce-i aici? Martirul lui Hristos, Tarsisius, a murit aducând Preacuratele Taine la temniţa Eschiliană la anul 301, în ziua cutare, la ora cutare. Acolo au plâns mulţi oameni şi s-a oprit şi ghidul, că acolo-i mormânt mare şi-i pictată viaţa martirului. Şi era totul organizat – unde era mai grozav ne adunam cu toţii, că eram mulţi turişti şi vorbea la toţi odată.

Aici unde este martirul Tarsisius, eu ştiu pe de rost viaţa lui. Cum a fost? Pe vremea lui Diocleţian, ultimul prigonitor, în ajunul marelui Constantin, primul general al armatei lui Diocleţian era Sfântul Sebastian – este în calendar la 18 decembrie, cu Sfântul Modest într-o zi. El a condus pe creştini în taină şi i-a ajutat 20 de ani. Era ostaş, ofiţer mare la împărat, şi nu numai aşa, dar el şi scria cu mâna edictele care se dădeau de împărat contra creştinilor, iar pe de altă parte le spunea: „Fugiţi şi vă ascundeţi, că uite ce ordine s-au dat". Era mare ajutător creştinilor. El s-a descoperit cu ocazia lui Marcelin şi Marcu, care ştiţi istoria, cei doi fraţi. Atunci s-a descoperit el că e creştin.

Împăratul Diocleţian, marele prigonitor, a dat ordin să trimită în catacombe 14 regimente de armată, ca să-i caute pe creştini. Şi au făcut sute de lăzi de făclii, de torţe. Făceau beţe înfăşurate cu păcură şi cu smoală şi le dădeau foc, că în catacombe, dacă n-ai lumină, acolo mori. Soldaţii mergeau cu făclii, că armata dacă s-ar fi băgat în catacombe şi ar fi rătăcit, acolo mureau, nu mai ştiau pe unde să iasă. Iar creştinii când vedeau lumini sau simţeau fum de păcură, ştiau că a intrat armata şi se ascundeau în cele mai ascunse locuri.

Sfântul Sebastian a scris către papa: „Părinte, aveţi mare grijă că mai vine o primăvară". Ei, când anunţau o prigoană, ziceau că vine o primăvară. Acesta era cuvântul secret între creştini: „vine o primăvară". „Şi iată un edict dat de împăratul, trimitea atâta armată în catacombe şi a zis că unde va găsi creştin, să-l scoată şi să-l piardă cu cele mai groaznice munci. Şi ascundeţi-vă în cele mai adânci catacombe sub pământ, astupaţi gurile catacombelor, astupaţi intrările".

Că nouă ne-au arătat numai una-două intrări, ca să vedem cum erau: una era peste o rădăcină de copac, intrai în pădure şi de acolo în catacombe. Una intrai printr-un mormânt, era un cimitir la marginea pădurii. Că mormintele din Occident sunt ca lăzile, sunt de piatră şi au o lespede. Se dădea lespedea la o parte, mormântul era spart şi de acolo mergeai kilometri întregi pe sub pământ până la catacombe. Iar la intrarea în catacombe erau puse santinele creştine, bărbaţi puternici care ştiau să păstreze secretul. Şi era monograma lui Hristos pe care o vedeţi pe Filocalie. V-aţi pus întrebarea vreodată ce înseamnă? Hristos Împăratul, alfa şi omega, începutul şi sfârşitul. Aceasta o purtau creştinii la mână în timpul celor mai mari persecuţii. Şi când intrai în catacombe, veneai cu soţia, cu copiii, santinela care păzea intrarea întâi zicea: „Adă mâna încoace". Şi dacă vedea monograma, bine, iar dacă nu, îl oprea, ca să nu fie spion, că aşa mulţi au intrat şi au omorât

zeci de mii de creştini.

Şi avem alte semne şi simboluri în catacombe. Să vezi peştele în catacombe – *ihtis* pe greceşte – sculptat şi pictat în bisericile de acolo. Ihtis pe greceşte are inițialele de la „Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul”. Peştele, porumbelul, crucea. Când te duceai în casa unui creştin, bunăoară satul acesta era păgân, dar erau 10-20 de familii de creştini, şi tu, fiind creştin, dacă te-ai dus la masă, creştinul avea ordin aşa de la episcopii din catacombe: „Voi când împărțiți mâncare să o împărțiți în cinci, iar dacă aveți peşte la masă să nu puneți pe masă mai mult de doi peşti”. Şi eu când veneam la matale la masă şi mă pofteai, te ştiam că eşti creştin. După ce? Vedeam cinci pâini şi doi peşti, simbolul Evangheliei.

Creştinii purtau toiege, aşa îi învățau preoții din catacombe. Şi el stând de vorbă cu tine, făcea un peşte pe pământ, nu crucea, că nu era cunoscută. *Ihtis* – adică Hristos. Şi când mergea printre creştini, se ştia: „Ăsta cu toiagul a făcut semnul peştelui, se vede că e creştin”. Aşa se cunoşteau. Aveau simbolurile lor cu care se cunoşteau, ca să nu-i prindă păgânii.

Atunci au început să folosească toaca, toaca asta de lemn cu care toacă în jurul bisericii. Aceea de fier a ieşit în secolul XII, în timpul lui Alexie Comneanul, pusă de el în Sfântul Munte, dar toaca de lemn e foarte veche. Asta la catacombe a slujit mult ca semn de adunare a creştinilor. Un creştin se făcea nebun toată viața. A luat cuvântul Sfântului Apostol Pavel: *Cel nebun pentru Hristos e mai înțelept decât toată lumea.* Înțelepciunea lui Dumnezeu, nebunia lumii. Ăsta se făcea nebun. Prin satele acestea erau creştini amestecați cu păgâni, dar ei se păzeau tare să nu se descopere unii pe alții. Cel nebun lega o scândură de gât şi trecea pe stradă şi bătea semnele slujbelor. Şi păgânii ziceau: „A, nebunul acela cu scândura de gât!” Şi când bătea o dată, zicea alte cuvinte neînțelese. Şi când anunța de trei ori, creştinii ziceau:

– Măi, a bătut toaca.

– Ce-a zis? De câte ori a bătut?

– A bătut de trei ori – Sfânta Treime. Mergem cu copiii la botez.

Toți pregăteau copiii, că adunarea în numele Sfintei Treimi era botezul. Şi toaca mergea prin sat şi creştinii anunțau botezul că a bătut de trei ori. Şi când mergea prin sat şi bătea ca ciocănitoarea, anunța privegherile şi atunci se făceau cununiile.

– Măi, a bătut aşa des pe toacă, a anunțat privegherile şi cununiile.

Şi ştiau că merg la cununie în catacombe, pe unde ştiau că sunt intrările secrete. Aveau toate semnalele pe toacă şi acel „nebun” făcea cel mai mare serviciu Bisericii lui Hristos, anunțând pe creştini să ştie când să vină la biserică şi cu ce să fie pregătiți, pentru cununie sau pentru altceva.

Crezi că era ca acum, cu cruce pe vârful bisericii şi să tragă clopotele şi toaca şi noi să stăm acasă? Şi să ai libertate să te duci pe la mănăstiri? Ehei, stai că la sfârşitul lumii spune că are să fie prigoană de mii de ori mai grea. Toți sfinții spun şi Mântuitorul spune, dar noi n-am apucat vremurile acelea, noi n-am suferit nimic, noi stăm în rai pe fața pământului, cum stăm acum.

Şi atunci ştiai: „Gata, a trecut toaca, a făcut semnele, pregăteşte-te, cutare... La care biserică mergi? La Sfânta Cecilia, la Sfântul Sebastian, la sfântul cutare, la Sfântul Calist...”.

Că ei aveau bisericile lor, erau organizați pe sub pământ, cu parohiile lor, cu episcopii lor. Aşa era pe timpul când a pătimit Sfântul Tarsisius pruncul. Sfântul Sebastian a scris: „Retrageți-vă în cele mai adânci catacombe, astupați gurile catacombelor şi ieşirile, ca nu cumva să prindă păgânii secretul şi să intre după voi”. Şi el i-a mai rugat ceva: „Fraților, vă rugăm din inimă, primăvara care vine, la temnița Echiliană sunt 3500 de creştini bătrâni şi tineri, femei şi copii şi tot felul, care mâine la ora trei îi scoate la mâncarea fiarelor”.

Am fost unde i-au mâcat, am văzut şi cuştile leilor şi toate. Că nu i-au dat o dată, ci de zeci de mii de ori i-au scos acolo pe creştini în trei sute de ani. Ăsta a fost un caz. Şi l-a rugat Sfântul Sebastian pe părinte: „Părinte, vă roagă cei de la temnițe să trimiteți Preacuratele Taine, ca înainte de a merge la măselele leilor să primească pe Hristos. Au la închisoare pe preotul Lucianus, care are aproape 90 de ani şi se roagă cu lacrimi ca să ajungă Sfintele Taine la ei, ca mai înainte de a-şi vărsa sângele pentru Hristos şi a-şi da viața, să-i împărtăşiți ca să se întărească cu Hristos”.

Ce rugăciune era atunci! Persecuția pe timpul lui Diocleţian – ne-a arătat ghidul de la Roma, că eram atent – era în cinci feluri. **Mai întâi**, dacă te prindea că crezi în Hristos, te dădea afară din serviciile statului, nu aveai voie să ai serviciu la stat. Era prima persecuţie. **A doua** persecuție, îți lua averea. „N-ai voie să ai nimic, nici o avere, dacă eşti creştin”. **A treia** persecuţie, dacă nici aşa nu te lepădai de credință, te punea la munci obşteşti. De la munți şi până la Roma, conductele de apă, cele mai grele munci ale oraşului le făceau cu creştini pedepsiți, care nu se lepădau de Hristos. Zeci de mii mureau de foame, că le dădeau mâncare puțină şi munci grele, să moară făcând canale şi cazărmi şi orice aveau ei nevoie. Aceasta era a treia persecuție. Care nici aşa nu se lepăda de sfânta credință, de împărăția cerurilor, îi băga la temniță. **A patra** era temnița. Şi în temniță îi ținea ani de zile. Şi dacă nu se lepădau, **a cincea** persecuţie te aştepta mâncarea fiarelor, sau arderea pe rug, sau răstignirea, sau căldările cu smoală şi cu plumb topit, cu ulei încins; asta îi aştepta.

Aceşti creştini de la temnița Eschiliană care îi scotea a doua zi la moarte răbdaseră toate celelalte persecuții şi erau de mai mulți ani la închisoare, iar acum erau la ultima persecuție, să-i scoată la mâncarea fiarelor. Şi au scris ei Sfântului Sebastian, iar Sfântul Sebastian, pentru că era general creştin, a pus la uşa temniței caporali de schimb creştini, santinele creştine, că erau şi în armată creştini. Şi a pus comandantul gărzii pe un ofițer, unul Radus, tot creştin:

– Măi Radus, mâine are să scoată la moarte atâția frați de-ai noştri. Tu ai grijă ca să vină Sfintele Taine. Dar trimite să aducă Sfintele Taine de la catacombe.

Că acolo erau biserici, pe sub pământ. Erau şi în Roma vreo 60 de biserici, dar nimeni nu ştia unde sunt. În beciuri, sub case, prin podurile creştinilor, în case. Nimeni nu ştia pe unde erau preoții, că aici, în Roma, țineau legătura cu cei din catacombe. Calea Apiană, vestita Cale Apiană, care scie acolo în „Biserica din catacombe” şi în „Fabiola”. Am călcat-o cu nevrednicie acum şi mă sfiam să merg pe ea, că noi mergeam cu taxiul: „Vai! Aşa se merge pe aici? Cât sânge s-a vărsat şi câte lacrimi pe acest drum!” Acum este asfalt şi-i spune Apia Antica – Calea Apiană între Roma şi catacombe. Mergeam, erau copaci de o parte, asfalt, păduri, frumos. Ehei, cu câtă frică şi cutremur se mergea pe aici!

Şi a zis Sfântul Sebastian: „Dar băgați de seamă, Calea Apiană este foarte păzită, că se ştie că face legătură între catacombe şi oraş! Să nu cumva să trimiteți un om zdravăn, voinic, care ar părea că-i vrednic să facă legătură, ceva. Să puneți o babă bătrână, şchioapă, cu o traistă rea în spate sau un copil nebăgat în seamă. Dacă îl întreabă de unde vine, că acolo-s păduri, să zică: «Vin de la bureți!» ca să nu bănuiască că aduce ceva sau că face ceva legătură”.

Când a venit scrisoarea Sfântului Sebastian, era duminică. Bisericile erau pline de lume şi bătrânul patriarh a anunțat din altar:

– Dragi frați, mai vine o primăvară peste noi – adică o prigoană. Iată ce ne scrie fratele nostru Sebastian, generalul: să astupăm uşile catacombelor, intrările, să ne băgăm în cele mai ascunse locuri şi, totodată, să trimitem Preacuratele Taine că la temnița Eschiliană se roagă cu lacrimi de sânge 3500 de frați ai noştri care mâine vor fi scoşi la amfiteatrul Maximus şi la Coloseum să-i mănânce fiarele, şi ei îşi doresc să primească Sfintele Taine. Dar auzi ce spune: să trimitem Sfintele Taine sau printr-un copil mic, sau printr-o bătrână, sau printr-un bătrân nebăgat în seamă, cu o traistă veche, îmbrăcat rupt, ca nu cumva paznicii care-i păzesc să-i poată afla pe aceştia că fac legătura între catacombe şi Roma.

Şi acum, după ce au citit aceea, a întrebat patriarhul în biserică:

– Ei, care are curajul să se ducă cu Sfintele Taine?

– Părinte, mă duc eu.

Erau oameni de jertfă.

– Nu, nu, nu, a zis patriarhul.

S-a aflat altul, care ştia intrările.

– Nu trimitem oameni mari. Uite ce scrie aici. Acela ştie de ce: „Un copil”.

Atunci se ridică un copil, numai zece ani avea:

– Părinte, mă duc eu cu Sfintele Taine.

– Mă copile mă, dar tu ştii ce înseamnă Sfintele Taine?
– Vai de mine, e Trupul şi Sângele Domnului.
– Dar dacă te prinde cineva şi ți-l ia?
– Părinte, eu mor şi nu le dau.
– Măi băiete, dar dacă te întâlneşti cu cineva?
– Nu spun, că eu mor şi nu spun.

Şi atunci patriarhul era bucuros pentru că un copil se oferea, dar se temea: „Măi, dau Sfintele Taine, se poate să le profaneze, să cadă în mâinile unui păgân, păcatul e al meu".

Erau părinții lui la biserică, taică-său şi maică-sa. Şi îi cheamă:
– Ce ziceți, să trimit copilul ăsta?

Dar părinții se temeau:
– De, noi l-am învățat că Sfintele Taine sunt cu adevărat Trupul şi Sângele Domnului. Dar ştim noi? Minte de copil! Dar dacă vrea el... El când are să se împărtăşească nu se supără. Se roagă mult, posteşte. Noi îl învățăm, că în toată sâmbăta se pregăteşte de împărtăşit.

Se împărtăşau creştinii în fiecare duminică pe vremea aceea. În fiecare duminică. Duminică dimineața în zori de zi se împărtăşeau – *Stato die ante decem conveniret,* după cum spune Pliniu cel Tânăr către împăratul Traian.

Şi a zis bietul patriarh:
– Măi copile, dar dacă te prinde?
– Nu le dau, părinte.

A luat atunci patriarhul cinci pâini şi vin curat, care le aduceau cu mare greutate de unde îl căpătau, şi a făcut Sfânta Liturghie, a chemat Sfântul Duh şi a sfințit şi a prefăcut toate pâinile şi vinul în Trupul şi Sfângele Domnului. După aceea le-a împachetat în pânză curată, a pus procovețe, a pus sfânta anafură şi a făcut un pacheţel cam mare.

Şi Sfintele Taine când mergi cu ele pe drum – că eu le-am purtat atâția ani – n-ai voie să le porți la subsuori, ci totdeauna în partea inimi, aici.
– Măi copile, poți să duci aşa pachetul?
– Îl duc, părinte.

A pus într-o traistă veche pachetul şi deasupra de pachet a pus nişte şervete vechi cu un fel de pâine, cu nişte ceapă, ca să creadă că-i mâncarea băiatului. Şi după ce le-a pregătit toate, când să plece copilul, a îngenuncheat toată biserica să se roage să întărească Dumnezeu pe copil să ajungă la cei care aşteptau moartea. Şi toți au îngenuncheat – şi arhiereii şi preoții – şi s-au rugat pentru copil: „Să-l păzeşti, Doamne, să ajungă Sfintele la cei ce le doresc". După ce s-au rugat, a pus mâna pe capul copilului şi i-a zis:
– Ştii pe unde să ieşi din catacombe?
– Ştiu.

Dar i-a dat doi oameni gospodari şi le-a zis:
– Duceți-l până la Calea Apiană să-l scoateți în cutare loc. Să nu grăiască cu nimeni şi să meargă cu frica lui Dumnezeu, zicând rugăciuni.

Şi toți s-au uitat după copil. „Uite copilul ce odor duce la el, duce Sfintele şi la atâta lume, care merg la moarte". A plecat copilul. L-au scos oamenii din catacombe şi când a intrat pe Calea Apia Antica aceasta – erau drumuri rele pe atunci, nu ca acum cu asfalt – l-au întrebat:
– Copile, ştii drumul?
– Ştiu de aici.

Şi a plecat. Şi iaca ispita! Când a ajuns în marginea Romei, acolo era şcoala unde învăța el, că era elev de 10 ani. Iar copiii, ca şi copiii, când l-au văzut cu pachetul acela, cu traista, au sărit la el:
– Măi Tarsisius, ce-ai acolo?
– Bureți am.

Nu voia să spună. Şi pe fugă, ei după el. Nu l-au prins. A fugit copilul. În timpul acela,

Sfântul Sebastian a văzut că nu vin Sfintele Taine şi ora trece, iar la ora trei trebuia să-i scoată pe soldații creştini de gardă, că erau ordine şi paraordine, se schimba garda şi intrau păgânii, nu cei pe care i-a pus el. Nu se mai putea face mişcarea asta cu Sfintele Taine. Intrau ofițeri păgâni şi un caporal tot păgân, care era împotriva lui Hristos şi a Sfintelor Taine. Şi atunci ca să se grăbească în timpul cât era garda lui, a trimis pe Radus ofițerul. Acela era un om spătos, voinic, înalt ca un brad:

– Du-te, Radus, pe Calea Apia, şi vezi ce-i întâlni, femeie, copil, bătrân... Trebuie să vină Sfintele, că dacă nu vin, ăştia merg la moarte cu oleacă de îndoială, zic că nu au Sfintele Taine. Şi cât i-ar întări Sfintele Taine pe ei!

S-a dus Radus. Copilul, după ce a fugit de la şcoală şi nu l-au prins copiii, iaca iese un fierar, care potcoveşte caii, boii. Era păgân şi, când a văzut că copilul fuge şi ține ceva în traistă – un pachet –, ce a zis? Pe atunci creştinii, unde, îi mâncau fiarele pe martiri, pe ucenici, trimiteau copiii să fure vreun os: „Du-te măi, adu de la mână un os, de la picior, un os cât de mic!" – sfinte moaşte pe care le avem acum. Era mare preț că aducea osul unui martir care a pătimit, că acela făcea minuni în casa ta. Şi trimiteau copiii să fure oasele, că pe copii nu-i suspectau tare. Şi ce a zis fierarul ăsta păgân când a văzut că copilul fuge şi ține strâns un pachet? „Ăsta e un drac de copil de creştin care a furat oase din arenă, care rămân de la lei". Şi a strigat după el:

– Stai, măi copile!

Şi copilul pe fugă. Copilul, mai sprinten. Dacă a văzut fierarul că nu-l poate prinde, a zvârlit cu o osie de fier ce avea în mână. Şi l-a lovit pe copil în cap. Când l-a lovit, i-a crăpat capul. Copilul a căzut jos ținând strâns pachetul cu mânuțele. În timpul acela venea şi ofițerul Radus. Drept atunci a rânduit Dumnezeu. Când a văzut că a căzut copilul, a strigat la fierar:

– Stai, măi, criminalule! Ce ai făcut? De ce ai lovit copilul?

Acela a văzut că e ofițer, s-a pus pe fugă. Ce, ştia că e creştin? Era autoritate. Când a zis ofițerul „Stai!", acela a fugit. Ofițerul s-a apropiat. Copilul era în agonia morții, dar îl vedea pe ofițer că venea la biserică şi îl cunoştea. Şi ofițerul când l-a văzut, n-a ştiut că copilul are Sfintele, dar a văzut că are ceva la dânsul. L-a luat în brațe, copilului îi curgea sângele din cap, şi prin lacrimi şi sânge l-a cunoscut pe ofițer. Şi când a văzut că-l cunoaşte, el ținea strâns pachetul cu Sfintele Taine, nu era sigur că-l vede pe Radus. Şi a strigat acest cuvânt şi a murit:

– Radus, Radus, dacă eşti tu, nu da Sfintele Taine!

Acest cuvânt a mai zis şi a murit în brațele ofițerului. Auzi ce grijă a avut copilul! Ultimul lui cuvânt! Că el a zis acolo în biserică: „Eu viu nu le dau!" Ai văzut copil de creştin de pe atunci! A murit cu acest cuvânt: „Radus, Radus, nu da Sfintele Taine!" Zicând aceasta, a murit. Ofițerul, când a văzut că copilul are Sfintele Taine, a plâns, a luat în brațe copilul şi Sfintele Taine şi l-a dus acasă la Casianus, profesorul din Roma, unde era biserică înăuntru. El ştia ce biserici sunt în Roma. Şi i-a zis:

– Măi frate, păstrează odorul acesta. Uite un martir care a zburat la cer aducând Sfintele Taine la ceilalți. Uite!

Şi a luat el pachetul şi a început a plânge că vedea că erau picături de sânge din capul copilului pe pachetul cu Sfintele Taine. El era martir înainte de martiri, că şi-a vărsat sângele înainte de a se împărtăşi aceia cu Sângele lui Hristos.

Şi s-a dus Radus la temniță, iar când a ajuns acolo, i-a găsit pe toți în genunchi la rugăciune. Toți se rugau împreună cu preotul să vină Sfintele Taine. Şi Radus i-a adunat pe toți şi le-a ținut o predică:

– Frații mei creştini, suferiți de atâția ani, dar câți au murit în temnița asta şi s-au dus la cer. Bucurați-vă! Nu vă mâhniți, fraților, că Hristos v-a împlinit cererea. Iată a ajuns la voi Însuşi Hristos viu, cu Trupul şi Sângele Său. Dar gândiți-vă că cel ce a adus aceste Preacurate Taine, a zburat înaintea voastră la ceruri. Uite un copil de zece ani a murit în brațele mele ținând strâns pachețelul şi strigând cu toată inima: „Radus, Radus, dacă eşti tu, nu da Sfintele Taine!" Şi zicând acestea, a adormit copilul.

Au plâns toți şi s-au înflăcărat. Şi atunci s-a dezbrăcat unul cu o haină mai curată care o

avea şi a pus-o unde era un loc mai curat în temniță, apoi au desfăcut pachetul şi au găsit acolo şi scrisoarea de la catacombe: „Am trimis Sfintele Taine şi ne rugăm în biserică – ei n-au contenit în biserică de a se ruga – să ajungă Preacuratele Taine la voi, ca să vă fie spre îmbărbătare, sfințire şi înnoirea puterilor sufleteşti”.

Şi i-a împărtăşit cu Preacuratele Taine preotul Lucianus pe toți, iar peste o oră a venit garda păgână şi i-a schimbat pe aceştia care în taină erau creştini, dar nimeni nu ştia. Şi a dat ordin Diocleţian: „Creştinii care merg la mâncarea fiarelor să fie dezbrăcați de hainele lor şi să fie îmbrăcați cu piei de dobitoace: de oi, de capre, de viței, de cai”. De ce? Când i-ar vedea fiarele, să nu-i mai socoată oameni, să sară mai tare pe ei. Şi i-au scos împărtăşiți cu Sfintele Taine. Şi leii, când au ieşit, au făcut aşa o roată de trei ori şi se uitau la dânşii. Iar preotul, bătrânul, le-a zis: „Dragii mei, îngenunchiați, că-i ultima rugăciue”. S-au rugat la Dumnezeu ca prin dinții fiarelor să meargă la cer. Şi după ce s-au rugat şi s-au iertat unii pe alții, leii au început să-i mănânce.

Am fost la cuştile acelea de fier unde stăteau leoparzii, tigrii, panterele şi leii. Am fost şi le-am văzut acolo şi ne zicea: „Uite, de aici a dat drumul la lei, uite aici i-a mâncat”. Şi sus priveau în amfiteatru o sută de mii de spectatori cum îi mănâncă fiarele. O femeie avea copilul în brațe când a scos-o în arenă şi copilul, când a văzut că leul a pus labele pe pieptul mamei sale, a țipat şi l-a iritat. Şi atunci leul s-a întors şi a prins capul copilului ca o nucă. Şi a rupt şi mâna dreaptă a femeii şi pe copil deodată l-a omorât.

Şi în câteva ceasuri au rămas din ei grămezi de oase. Leii erau plini de carne, de sângele martirilor, cu labele însângerate şi mustățile şi gurile pline de sânge. Stăteau tolăniți la soare sătui de carne de martiri, căci pântecele leilor se făcuseră morminte de martiri.

Şi am văzut rămăşițele acestor martiri care au murit în anul cutare. În altă parte altele de altădată care au fost la fiare, că nu numai acum au fost dați. Şi când am ieşit din aceste catacombe de la Roma, am ieşit cu jumătate de inimă: „Ia, măi frate, o mână de țărână de aici că asta toată e udată cu sânge de martir”. Am luat şi noi cum am putut.

Şi aceia s-au dus la cer şi noi îi pomenim acum: „Sfinte mare mucenic Gheorghe, roagă-te lui Dumnezeu!” şi atâția sfinți. În calendare sunt trecuți o parte, dar în mineie sunt mai mulți şi în martirologul roman. Şi vă spun, dragii mei, de aceea să cinstiți pe sfinți, că sfinții lui Dumnezeu şi-au dat viața şi şi-au pus sufletul pentru Hristos. Mântuitorul a spus: *Cel ce mărturiseşte pentru Mine înaintea oamenilor şi Eu voi mărturisi pentru dânsul înaintea Tatălui Meu care este în ceruri... Cel ce îşi cruță sufletul său îl va pierde, iar cel ce îl pierde pentru Mine şi pentru Evanghelie îl va afla.* Deci Biserica noastră s-a împodobit ca cu o porfiră cu sângele a zeci de milioane de sfinți mucenici.

Pe unde te duceai, numai morminte de sfinți. Şi ce puteai să faci, că o catacombă avea 20 de kilometri. Noi am mers două ore şi ne-am întors înapoi. Când ne-am ridicat deasupra, ne arătau munți, ogoare de porumb, grâu, copaci şi ne spuneau: „Pe acolo tot catacombă este”. Dar zic eu: „În cât timp se poate vizita catacomba asta?” „Cam într-o lună jumătate-două, ca să o vezi toată”.

Atâtea biserici şi minuni am văzut pe sub pământ. Şi la catacomba Sfintei Domitilla şi la a Sfântului Sebastian şi a Sfintei Cecilia, cea oarbă. Să vedeți acolo cum s-a întemeiat Biserica noastră. Când am fost la Ierusalim am zis: „Din Mormântul Domnului a înviat Hristos!”, iar acolo am zis: „De sub pământ a înviat Biserica lui Hristos trei sute de ani!”. Căci catacombe nu erau numai la Roma, ci erau şi în Cartagina Africii şi în Nicomidia, unde este Turcia astăzi, că era reşedința de vară a lui Diocleţian. Au fost peste 750 de km de catacombe pe sub pământ făcute de creştini, în timpul marilor persecuții şi necazuri de atunci. Iată cum a trăit Biserica noastră.

Astăzi suntem liberi, ne trage clopotul, ne sună toaca, ne cheamă preoții la biserică să se citească Evanghelia şi Apostolul şi să ne țină predici, şi nu mergem, că suntem liberi. Atunci uite cu câtă greutate țineau credință. De aceea s-au făcut sfinți, şi auzi ce spune Scriptura: *Minunat este Dumnezeu întru sfinții Săi, Dumnezeul lui Israel!* Şi iarăşi: *Sfinților care sunt pe pământul Lui, minunate a făcut Domnul toate voile Sale întru dânşii!*

Dar vă spun: Toți sfinții lui Dumnezeu spun şi Mântuitorul o spune: Înainte de vremea cea

de la urmă o să vină prigoană mai mare peste Biserică. Pentru că Sfântul Ioan Evanghelistul la Apocalipsă zice: *Am văzut sufletele celor junghiați pentru cuvântul lui Dumnezeu şi pentru mărturisirea care au dat-o.* Şi strigau către tronul mielului, către tronul lui Hristos: *Până când, Doamne, nu vei judeca şi nu vei răzbuna sângele nostru de la cei ce locuiesc pe pământ?* Şi auzi ce le-a spus Mântuitorul: *Stați şi aşteptați până ce vor plini şi cei dimpreună cu voi care vor veni la sfârşitul veacurilor.* Şi iarăşi spune Sfântul Ioan: Am văzut *mulțime mare de sfinți îmbrăcați cu haine de in albe şi purtând ramuri de finic. Şi erau din toată limba şi neamul sub cer şi nimeni nu-i putea număra. Şi strigau: Aliluia, aliluia, aliluia, slavă şi mântuirea este a Dumnezeului nostru în vecii vecilor. Aceştia sunt cei care vin din necazul cel mare şi şi-au spălat veşmintele lor şi le-au albit în sângele Mielului.*

Sfinții n-au luat plată, ei stau în rai, dar n-au luat împărăția cerurilor până nu vin şi sfinții cei de la sfârşit. Şi de aceea v-am spus: Noi, săracii de noi, suntem în timpurile cele mai fericite că avem libertatea să ne închinăm oricând, oriunde, e mare fericire pe noi. Noi n-am suferit nimic pentru dragostea Mântuitorului, dar în sufletele noastre şi în adâncul inimii să fim hotărâți să suferim, că Mântuitorul spune: *Cel ce va răbda până în sfârşit, acela se va mântui.*

Deci pentru rugăciunile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi Pururea Fecioarei Maria şi ale tuturor milioanelor de sfinți care au suferit pentru Biserica noastră, să fie mila Domnului cu noi cu toți, să ne mântuim şi noi şi dumneavoastră să vă meargă bine în veacul de acum şi în cel viitor. Amin.

DIALOG CU UN SECTAR DESPRE RUGĂCIUNEA ÎN DUH ŞI ÎN ADEVĂR

P. Cleopa – Da voi, măi băieți, ce aveți de întrebat? Voi n-ați venit să întrebați ceva?

Sectarul – Da, încă multe.

P. C. – Păi ia vedeți, că uite ceasul se duce şi eu am de prăşit. Buruienile pe ogorul meu cresc şi eu prăşesc la alții.

S. – Şi ale noastre cresc, trebuie să curățăm şi noi.

P. C. – Eu prăşesc la voi, dar la mine cine prăşeşte pe urmă?

S. – Ia să vă întreb ceva.

P. C. – Da.

S. – Sunt două lupte care se întâmplă în organismul omenesc, firea se luptă împotriva duhului şi duhul împotriva firii.

P. C. – Cum spune Apostolul Pavel: *Văd întru mine două legi,* legea duhului vieții m-a izbăvit de legea păcatului, *trupul se luptă împotriva duhului şi duhul împotriva trupului.* Cugetul trupului este moarte, clar, şi cugetul duhului este viață veşnică. *Binele pe care voiesc să-l fac nu-l fac şi răul pe care nu voiesc să-l fac îl fac.*

S. – Şi prin aceasta mărturisesc că păcatul locuieşte în mine. Adică omul face ceea ce nu vrea să facă. Acum alt aspect.

P. C. – Da.

S. – Legea şi harul, tot din cuvânt. Faptele legii şi faptele harului. Din care se poate primi mântuirea, din faptele legii sau din faptele harului?

P. C. – Prin faptele Legii nu se mântuieşte, că Legea, spune Apostolul Pavel, n-a desăvârşit nimic. Din faptele Legii nu se mântuieşte, dar legea harului este unită cu faptele.

S. – Unită cu faptele!?

P. C. – Da, pentru că spune Apostolul Iacob: *faptele sunt moarte fără credință şi credința fără fapte este moartă.* Clar!

S. – În Romani, Apostolul Pavel spune că cel neprihănit va trăi prin credință. Nu spune prin fapte.

P. C. – Nu. Ia ascultă! Acelaşi Pavel îţi spune dincolo: *Toţi vom sta înaintea divanului lui Iisus Hristos ca să luăm fiecare plată pentru ce am lucrat, bune sau rele.*

S. – Da. În Corinteni.

P. C. – Şi Ecclesiastul spune: *Toată fapta bună sau rea o aduce Dumnezeu la judecată, ca să răsplătească fiecăruia după faptele lui.* Şi Psalmul 61 zice: *Doamne, Tu vei răsplăti fiecăruia după faptele lui.* Evanghelia lui Iisus Hristos zice: *Când va veni Fiul Omului şi va sta pe scaunul slavei Sale, va răsplăti fiecăruia după faptele lui* – vezi la Matei.

Ai venit la mine? Văd că cunoşti oleacă Scriptura. Apoi stăi şi cu moş Costache, eu sunt un moşneag mai bătrân, poate nu ştiu cât voi, dar poate mai ştiu şi eu ceva, ce am auzit de la alţii.

S. – Ăă, problema mântuirii ne preocupă nu numai pe noi, ci preocupă pe întreaga omenire, fiecare se zbate, întreabă cum este mai bine, aici sau acolo, acolo sau aici? După cuvântul lui Dumnezeu care este scris, apostolul dă multe explicaţiuni şi la I Cornteni 1 versetul 18-19, spune: *Mai întâi de toate aud, fraţilor, că atunci când veniţi la adunări între voi sunt dezbinări şi certuri şi în parte cred, căci trebuie să fie şi între voi partide ca să iasă la lumină cei găsiţi buni.*

P. C. – Eresurile, că eresurile sunt care se dezbină de biserică, că *Biserica este stâlp şi întărire a adevărului,* şi *Biserica este trupul lui Hristos.*

S. – Trupul lui Hritos, aşa este. Domnul Iisus spune la Apostolul Pavel, în Matei 16, 18 că *tu eşti Petru şi pe acastă piatră voi zidi Biserica Mea.*

P. C. – Biserica este alcătuită din păstori şi din păstoriţi. Asta e biserica ascultătoare şi cei păstoriţi trebuie să asculte pe cei puşi de Duhul Sfânt în Biserică.

S. – Aşa este.

P. C. – Păi aşa este măi...

S. – Vasile.

P. C. – Măi Vasile, măi.

S. – Nu v-am întrerupt că spune: *Îngăduiţi-vă unii pe alţii* şi am stat să ascult mai întâi şi după aceea să vorbim.

P. C. – Aşa, ia spune.

S. – Deci spune că este zidit pe pietre vii. Nu? Pietre.

P. C. – Ei,acestea sunt mădularele Bisericii. Ca nişte pietre vii. Dar care-i piatra vie?

S. – Piatra vie sunt oamenii.

P. C. – Oamenii. Voi sunteţi mădularele lui Iisus Hristos, Biserica, şi mădulare din parte. Noi toţi formăm Biserica.

S. – Da, sigur că da.

P. C. – Biserica este totalitatea credincioşilor, iar piatra cea din capul unghiului pe care este clădită Biserica este Hristos, pe temelia apostolilor şi a proorocilor. Deci noi nu suntem Biserică aparte, noi suntem mădulare ale Bisericii, şi când ne adunăm toţi este Biserica povăţuitoare pusă de Hristos în frunte şi noi cei ascultători, ca nişte pietre vii, alcătuim o Biserică care se cheamă totalitatea credincioşilor. Iar cuvântul Biserică în Scriptură e în patru feluri, băiete. Mai întâi e Biserica povăţuitoarea sau ierarhia canonică a Bisericii, al doilea este Biserica – totalitatea credincioşilor, al treilea este biserica ca lăcaş de închinare – Solomon a primit poruncă să-i facă lui Dumnezeu biserică –, şi al patrulea suntem noi ca Biserică formând Biserica toată. Aşa-i cuvântul Biserică în Scriptură.

S. – Bun. Acum când a stat de vorbă Domnul Iisus cu samariteanca, a spus samarineanca: *Unde este bine ca oamenii să se închine? Aici, în muntele acesta, sau în Ierusalim?*

P. C. – Da.

S. – Şi domnul Iisus ce i-a răspuns?

P. C. – *Crede mie, femeie, că va veni o vreme şi acum este când închinătorii cei adevăraţi se vor ruga Tatălui cu duhul şi cu adevărul nu numai aici, ci pretutindeni, că Tatăl caută acest fel de închinători care să se roage Lui oriunde cu duhul şi cu adevărul.* Dar cum înţelegi dumneata rugăciunea cu duhul şi cu adevăr? Ia să te văd!

S. – Să se roage în duh şi în adevăr, adică să aibă o legătură directă cu Tatăl, la rugăciune.

P. C. – Stai oleacă, dacă ai venit aici, apoi ascultă. Tu ştii că eu am scris *Sectologia,* eu am fost predicator trimis de patriah în toată ţara. Ai nimerit-o cu mine.

S. – Eu ascult, că este scris: *Ascultaţi de mai marii voştrii.*

P. C. – Eu am fost la Curtici, tu ai auzit de Curtici?

S. – La Arad, la graniţă cu iugoslavii.

P. C. – 40 de predicatori au vorbit cu mine şi erau de diferite nuanţe de secte şi era vlădica Andrei Maghieru lângă mine. Şi i-au zis: „De unde ai adus omul ăsta?" Uită-te la mine, eu am scris *Sectologia,* uită-te aici, acum se tipăreşte în 5000 de exemplare la Bucureşti, ia uite aici ce scrie: *Călăuză spre cunoaşterea şi apărarea credinţei strămoşeşti.* Şi asta este aprobată şi de Sinod şi de Consiliul de Stat. Acum s-a aprobat şi au adus şi hârtia să o tipărească. Uite şi alta scrisă de mine: *Predici* de Arhimandrit Cleopa Ilie. Deci cu mine ai ce discuta. Eu acum am fost la o conferinţă la Buzău de orientare antisectară, unde am stat 14 zile, unde au fost 14 protoierei, 20 de preoţi misionari şi 11 profesori universitari de la Institutul Teologic şi a prezidat vlădica Antonie Plămădeală, care-i la Patriarhul Iustin în sinod. Venise din Australia şi din Noua Zeelandă, unde a fost să sfinţească nişte biserici ortodoxe. Şi la fiecare prelegere care o dădea un profesor universitar din Bucureşti, eu eram în dreapta vlădicăi. Şi-mi zicea: „Părinte Cleope, ţine o predică la acest subiect", că au fost şi predici cu caracter naţional bisericesc, cu caracter pur naţional, cu caracter pur bisericesc şi cu caracter antisectar. Aşa că cu mine ai ce vorbi, dacă ai venit aici.

S. – Acum numai să binevoim să ascultăm. Deci ca să înţelegem legăturile...

P. C. – Nu, nu, stăi, stăi, nu trece. Care-i rugăciunea în duh şi adevăr? Ia spune matale. Cum o înţelegi?

S. – Eu înţeleg aşa. Domnul Iisus Hristos a spus ucenicilor Săi: *Rămâneţi în cetate până veţi fi îmbrăcaţi cu putere de sus* şi după zece zile s-a pogorât în ziua Cincizecimii Duhul Sfânt. În Faptele Apostolilor, capitolul 2, ei vorbeau în limbi. Oamenii care erau de diferite naţiuni au rămas uimiţi, că fiecare îi auzea vorbind în limbile lor.

P. C. – În limbile lor, iar cei localnici din Palestina ziceau că sunt beţi. De aceea Petru a zis: *Fraţilor, nu suntem beţi, că abia e ceasul al treilea din zi.* Aceia erau palestinienii galileeni, care grăiau în limba maternă, iar cei din 15 naţiuni, care erau la Cincizecime, că 15 erau, că i-am număarat, aceia fiecare auzeau măririle lui Dumnezeu în limba lui. Şi ziceau: *Cum aceştia sunt bărbaţi galileeni şi noi auzim măririle lui Dumnezeu fiecare în limba noastră?* Acesta este darul de a zidi Biserica: eu să-ţi vorbesc ţie într-o limbă şi tu să înţelegi în limba ta. Eu am fost la penticostalii de la Straja şi de la Ulma, de acolo, la Vicovul de sus, şi le-am zis: „Măi, voi aveţi pretenţia că vorbiţi în limbi, da? Poftim!"

Au început a face convulsiuni şi strigăte: „Uă! Uo!" Săreau în sus, făceau spume la gură, cutare, ziceau că a venit Duhul Sfânt peste ei.

„Măi, dar aşa au făcut apostolii? Au jucat ca voi, s-au trântit pe jos, să facă spume? Nu vedeţi că-i duhul dracilor în voi? Dumnezeul nostru nu este Dumnezeul neorânduielii, ci al păcii. Ai auzit că apostolii săreau în sus şi băteau din palme ca voi, făceau exclamări ca voi? Se tăvăleau pe jos, văleu şi cutare?" Au învăţat câteva cuvinte de la acei care-i plăteau cu bani, care vin de pe la Hamburg şi din toate părţile ca să zică că ştiu să vorbească în limbi.

„Dacă ştii în limbi, uite ce-i – erau zice predicatori acolo –, uite, eu numai un preot am cu mine" – că eu am fost în casa lor de rugăciuni, am fost cu vlădica Teofil, am vorbit la Vicov, eu unde n-am fost, că unde au fost secte, pe mine m-au tot trimis pe front în linia întâi. Aşa, cu mine ai de vorbit, poţi să vorbeşti ani de zile.

S. – Eu mă bucur dacă am de la cine să învăţ.

P. C. – Da, şi atunci zic: „Mă, dacă ştii limbi – era un predicator, unul Isachie –, uite ce, fiţi atenţi!" – dar aceia tot făceau convulsiuni, băteau din palme, că se roagă, săreau. Zicei că erau ditirambele acelea greceşti când vorbeau lui Zeus şi Artemidei, că aşa făceau aceia, săreau în sus cu duhul diavolului ca să se roage Artemidei Efesului, lui Bacchus, zeul vinului, şi celorlalţi. Zic:

„Ăsta nu e duh de rugăciune, aici e duhul satanei, care vă strâmbă şi vă face să săriţi în sus” – că au zis că ei au postit o săptămână şi a venit Duhul Sfânt. „Ăsta-i Duhul Sfânt? Ai auzit că la Cincizecime au făcut apostolii dansuri de ăstea şi drăcii de ăstea, şi bătăi din palme şi sărituri, şi spume la gură, ca vierul acela când umblă după scroafe? Ăsta-i Duhul Sfânt? Ăsta-i duhul satanei, măi, care vrea să imite acum, la sfârşitul lumii, venirea lui Hristos şi a Duhului Sfânt.

Că această taină s-a împlinit o dată. Cincizecimea nu se mai repetă în veacul veacurilor. Pentru că spune Sfântul Apostol Petru: *Fraţilor galileieni, nu este cauza mustului dulce, că abia e ceasul trei.* Acum s-a împlinit proorocia lui Ioil, că *în zilele de apoi voi turna din Duhul meu... feciorii voştrii şi bătrânii voştri...* Deci s-a împlinit proorocia. Nu aşteptaţi s-o împliniţi la sfârşitul veacurilor, că s-a împlinit de atunci. Proorocia de atunci s-a împlinit, că Duhul Sfânt o dată a venit peste Biserică şi de atunci vine pe altă cale, prin succesiune apostolică şi prin cele şapte taine. Nicidecum nu mai vine revelaţia din nou, să se mai pogoare Duhul Sfânt. Sau cum zic nişte blestemaţi din America, cu ţigara în gură, cu burta plină de carne, cu muierea lângă dânşii, cică vine Duhul Sfânt!

Măi, sfinţii care mâncau o dată la 40 de zile nu aveau pretenţia că vine Duhul Sfânt direct peste ei. Câtă mândrie şi nebunie este la voi cu chestia asta!”

Dar l-am întrebat pe el: „Hai, măi, să o luăm raţional, nu duhovniceşte! Dacă voi vorbiţi în limbi, ai auzit ce s-a întâmplat la Fapte, capitolul 2, 9? Când a venit Duhul Sfânt erau adunaţi bărbaţi parteni, mezieni, elamiţi, romani, prozeliţi cutare, antiohieni, din 15 neamuri, că ei de două ori pe an aveau poruncă să se suie în Ierusalim, cum scrie la Ieşire: *Ascultă, iudeule, de două ori pe an te vei sui în Ierusalim, la sărbătoarea Paştilor şi la Cincizecime, că nu-ţi primeşte Dumnezeu rugăciunile şi jertfele decât aşa.* De aceea Mântuitorul a zis că are să vină vremea să te rogi nu numai în Ierusalim sau la Muntele Garizim dincoace”. Eu am fost la Garizim, am fost unde a vorbit Mântuitorul cu cananeianca, uite am fotografii acolo.

S. – Am văzut, am văzut.

P. C. – Am fost pe acolo la Samaria, am băut apă, am luat, am fost în toată partea aceea, am fost în Muntele Sinai unde s-au dat tablete Legii, am fost unde evreii au cârtit, unde au făcut viţelul. Unde nu am fost eu? Eu nu le ştiu numai din Biblie, eu le-am călcat cu piciorul şi le-am văzut cu ochii mei.

Şi atunci zic: „Iată ce, măi, hai să facem altfel. Voi vorbiţi inspiraţi de Duhul Sfânt, nu? Aveţi un dar harismatic în timpul ăsta? Bun! Eu vreau să se repete ce s-a întâmplat la Cincizecime şi cred atunci că aveţi darul Apostolilor. Auzi că acolo erau de 15 feluri şi toţi auzeau în limba lor măririle lui Dumnezeu. Şi ăştia care vorbeau erau toţi galileeni. Bun, voi vorbiţi! Eu mă duc să aduc aici un rus, un german, un indian, un polonez, un grec, un spaniol, un francez, un chinez, un japonez, un englez... din 15 popoare. Şi ei să vă asculte pe voi cum vorbiţi în limbi şi fiecare în mintea lui să înţeleagă măririle lui Dumnezeu pe care le vorbiţi voi într-o singură limbă” Şi zic ei: „Apoi aşa nu se poate!” „Păi dacă aveţi pretenţia că sunteţi ca Apostolii şi vine Duhul Sfânt peste voi, de ce nu se poate? Că e acelaşi dar. Auzi ce zice: *Cel ce vorbeşte în limbi singur nu zideşte biserica, ci se zideşte pe sine singur.* De aceea a zis Apostolul: *Dacă aş intra în biserică şi aţi vorbi în limbi, n-ar zice toţi că sunteţi nebuni şi vorbiţi în vânt?* Că nu zidiţi Biserica. Dacă este cineva şi are darul să tălmăcească, atunci vorbirea în limbi, cu toate că-i un dar mai mic decât proorocia, zideşte Biserica, dacă nu – hă-la-la-la-la – vorbesc nişte nebuni acolo şi ceilalţi nu înţeleg nimic”.

Iaca care-i darul harismatic al vorbirii în limbi: Să vorbeşti tu în limba ta şi eu din toate părţile lumii să te înţeleg, ca să zideşti Biserica. Dar acest dar numai apostolii l-au avut, nu aceştia care se laudă acum că sunt penticostali. Astea-s cele mai mari înşelătorii posibile ale satanei. Acesta-i duhul lui antihrist, ca să falsifice harismele Duhului Sfânt care au fost în adevăr. Dar de ce a venit Duhul Sfânt în chip de limbi de foc la Cincizecime şi n-a venit în alt fel? De ce n-a venit în chip de porumbel? Sfântul Ioan Gură de Aur tâlcuieşte. Noi avem Tradiţia, noi nu mergem cu o aripă ca sectarii, numai nu Scriptura. Noi avem rădăcina Scripturii, avem Sfânta Tradiţie. Ce a fost de la Adam până la Moise? Câte mii de ani au fost?

S. – În jur de 2000 de ani.

P. C. – Să-ți arăt Hronograful lui Chedrinos care merge paralel cu Scriptura. De la Adam până la Moise au fost 2642 de ani, uite aici, băiete, să-ți arăt izvoarele. Ce, crezi că noi ştim numai ce ştie un sectar? Am *Călăuza* care este verificată de un sinod întreg. Uite aici referatul Sfântului Sinod, îl vezi? „Cartea Înalt Prea Cuvioşiei Sale, Părintele Arhimandrit Cleopa Ilie, intitulată *Călăuză spre cunoaşterea şi apărarea credinței strămoşeşti* este o lucrare temeinică şi convingătoare despre adevărul credinței noastre drept măritoare, întemeiată pe Sfânta Scriptură. Autorul deschide înțelesuri largi şi adânci în textele Sfintei Scripturi, înțelesuri care luminează şi fundamentează cu multă evidență punctele credinței practicate de Biserică din vremea Apostolilor. Scrierea este o adevărată lucrare de *Dogmatică ortodoxă*. Ea expune adevărul credinței noastre fără să jignească pe cei de alte credințe, încât socotesc că ea poate fi tipărită fără nici o şovăială, putând aduce mult folos nu numai preoților, ci şi credincioşilor.

Cartea ar mai putea apare şi sub titlul unui *Catehism ortodox*, cum nu avem noi până acum, Biserica Ortodoxă, şi nu cred că s-ar găsi cineva să-l poată alcătui.

Ar fi bine poate dacă s-ar tipări în câteva zeci de mii de exemplare şi distribuite la un preț mic tuturor creştinilor mai răsăriți din regiunile care trebuie să facă față asaltului cultelor neoprotestante. Bucureşti, 2 ianuarie 1976, Prof. Acad. Dr. D. Stăniloae”. Cel mai mare teolog al Bisericii noastre.

S. – Aici aveți şi trimiteri...?

P. C. – Toată Scriptura e aici. Toate sectele din România le avem aici în carte, şi doctrina şi combaterea lor.

S. – Dar dacă Domnul Iisus a ales pe apostoli, după aceea le-a dat dreptul să se numească ucenici, nu a mai rânduit să numească apostoli.

P. C. – Ia ascultă ce spune Apostolul Pavel: *Datu-mi-s-a darul apostoliei lui Iisus Hristos, mie celui ce eram prigonitor şi mulțumesc lui Dumnezeu că m-am învrednicit de darul apostoliei.* Şi Pavel nu a primit-o cât a trăit Mântuitorul, ci el a primit descoperirea din cer. Deci spune că i-a dat Hristos apostolia şi dumneata spui că s-a numit ucenic, nu s-a numit apostol. Măi, nu vă luați după nebuni, că înnebuniți mai tare decât ei.

S. – Nu, zic că în afară de apostoli nu a mai rânduit pe alți apostoli, la restul le-a dat numele de ucenici, care au mai venit.

P. C. – Stai oleacă, dar le-a spus: *Cine vă ascultă pe voi, pe Mine Mă ascultă, cine se leapădă de voi, se leapădă de Mine, şi nu numai de Mine, ci şi de Cel ce M-a trimis pe Mine,* de Tatăl. Cine se leapădă de apostoli. Şi Mântuitorul le-a dat putere: *Luați Duh Sfânt...* şi Pavel pune mâinile şi-i spune lui Tit: *Te-am lăsat în Creta să-mi pui preoți prin cetăți.* Tit era episcop, a fost episcop în Efes şi apoi în Creta, şi punea mâinile şi sfințea preoți. Deci darul harismatic e dat de la Hristos. Că Mântuitorul a hirotonit pe Petru, pe Iacov, primul episcop al Ierusalimului, şi pe Ioan Evanghelistul; sunt hirotoniți direct de El. Şi le-a dat putere: *Cum am pus Eu mâinile pe voi, aşa să puneți şi voi mâinile peste alții.* Deci darul pe această cale vine în Biserică, numai prin succesiune apostolică, nicidecum prin altele. Aceia ce merg pe alături de Biserică zic că au har, dar sunt în luntre spartă, nu în corabia mântuirii. Tu ai citit Pidalionu?

S. – Nu.

P. C. – Păi tu nu cunoşti Cârma Bisericii? Dacă nu cunoşti, să ți-o arăt. Că Biserica e de două mii de ani, iar sectele au ieşit ca ciupercile după ploaie, acum la sfârşitul lumii.

S. – De asta am venit ca să vă întreb cam cum înțelegeți. Ştiți. Că omul, citind, unul înțelege într-un fel, altul într-altul. Şi e bine ca să aflu, că spune acolo: *Nici o proorocie nu se tâlcuieşte singură.*

P. C. – Ia ascultă. Zice Scriptura: *Cine vrea să se mântuiască, cu întrebarea să călătorească.* Ai auzit de Pedalion? Cârma Bisericii? Ia vezi pe Hristos cu Sfânta Cruce? Uite Biserica, uite apostolii, corabia mântuirii. Uite ce scrie aici: „Întru slava Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, a Unuia Dumnezeu în Treime – Pidalion sau Cârma Corăbiei”. Aici sunt canoanele

Sfinților Apostoli, ale celor şapte Sinoade ecumenice, ale celor 11 sinoade locale şi canoanele sfinților mari – Sfântul Vasile cel Mare şi toți care au scris canoanele din partea Bisericii lui Hristos. Asta-i cârma şi zăvoarele Bisericii. Aceasta începe cu Petru şi cu Pavel şi cu Mântuitorul şi se termină cu Sinodul VII ecumenic, la 787, împotriva iconoclasmului, a sectarilor care hulesc sfintele icoane.

Mă, eu nu cu unul mi-e drag să vorbesc, eu să văd 60 de predicatori sectari în jurul meu şi stăm o lună de zile de vorbă. Le răspund la toți tot atunci. Dar să fie mulți, nu numai unul. Cu unul n-am ce face.

Un credincios – Dar, preacuvioase, spuneți-ne despre rugăciunea în duh şi adevăr.

P. C. – Da, dar vezi că a sărit în altă parte. (*către sectar:*) Cum înțelegi mata rugăciunea în duh şi adevăr? Ia spune! Ia să te văd, că văd că eşti oleacă de cărturar, ai venit poate să mă convingi acasă.

S. – Asta înțeleg în duh şi în adevăr, când te-ai pus pe genunchi şi, prin credință, că spune la Romani acolo *cel neprihănit va trăi prin credință,* te rogi lui Dumnezeu şi ca să-l simți pe Dumnezeu în inima ta. Atunci e în duh şi în adevăr. Cuvântul lui Dumnezeu, când vorbeşte El, eu nu mă ating că acela e baptist, că e penticostal; la mine spune Cuvântul lui Dumnezeu că Dumnezeu l-a făcut pe om după chipul şi asemănarea Sa.

P. C. – Aşa.

S. – Excludem cultele toate. Dumnezeu, ca să luăm să o înțelegem, spune că în Biserică a rânduit prooroci, apostoli, învățători şi cutare, dar ceilalți, care sunt conduşi de comitete, eu nu orânduiesc asta în Biserică, ci orânduiesc preşedinte, director, contabil, treburi de astea şi contrazice cuvântul.

P. C. – N-ai nimerit. Vreau să spun mai bine.

S. – În duh şi adevăr? Ăă, Domnul Iisus... Eu iarăşi o iau şi spun cum o înțeleg: în duh şi adevăr, adică să se roage prin duhul lui Dumnezeu.

P. C. – Păi noi suntem Biserica şi duhul lui Dumnezeu locuieşte în noi.

S. – Spune acolo la Matei 18, 20: *unde sunt adunați doi în numele Meu, şi Eu sunt în mijlocul lor.*

P. C. – Nu, dar chiar voi sunteți Biserica lui Dumnezeu, şi duhul lui Dumnezeu locuieşte în voi, că avem Duhul Sfânt de la Botez.

S. – Da, şi noi ne rugăm în duh şi în adevăr. Adică duhul însuşi la Romani 8 spune că el se roagă în noi...

P. C. – Cu suspinuri negrăite.

S. – Cu suspinuri negrăite, este scris, nu putem să spunem că nu.

P. C. – Da.

S. – Şi dacă noi ne rugăm, adică ne punem în genunchi, explic cum înțeleg, şi când te rogi, aşa prin credință, să simți legătura cu cerul, e în duh şi în adevăr.

P. C. – Te-ai apropiat, dar puțin.

S. – Eu aşa înțeleg.

P. C. – Ia stai, că nu cum înțelegi. Hai să vedem cum înțelege Biserica lui Hristos, care-i condusă de Duhul Sfânt.

S. – Nu, eu mă bucur, eu vreau să înțeleg...

P. C. – Măi frate, Vasile îți spune?

S. – Da.

P. C. – Sufletul nostru e după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu şi el are multe puteri. Omul e sâmburele universului. Omul e icoana Sfintei Treimi pe pământ. Omul e chipul şi asemănarea lui Dumnezeu pe pământ. Are mari puteri în partea nevăzută a sufletului. Tu crezi că omul după trup este chip şi asemănare? Doamne fereşte! După suflet. Fiecare are minte, cuvânt şi duh. Mintea e chipul Tatălui, care n-are început, Logosul, cuvântul e chipul Fiului şi duhul cel de viață făcător care stă în chip de raze de lumină în mijlocul inimii, după Sfântul Grigorie Palama

preaîndumnezeitul la minte, acest duh este un dor gânditor care stă între minte şi între cuvânt şi circumscrie în sine şi mintea şi cuvântul, după cum Duhul Sfânt în sânul Sfintei Treimi are şi pe Tatăl şi pe Fiul, că-i de o fiinţă cu El, nu? Aşa acest duh de viaţă făcător în chip de raze de lumină care îl avem de la Botez în mijlocul inimii, circumscrie de la noi şi cuvântul şi mintea. Şi ca să te rogi în duh, uite cum este, mintea, în vremea rugăciunii trebuie să se coboare în inimă, inima e cămara minţii, băiete. Când l-ai auzit pe Hristos în Evanghelie: *tu când te rogi, intră în cămara ta...,* să nu crezi că-i vorba de pus lacătul.

S. – Da, spune că încui uşa după tine.

P. C. – Cămara îţi spune Pavel: *V-am logodit pe voi mireasă unui mire fără de moarte. Tare mi-e frică de voi să nu se zăticnească inimile voastre precum a Evei de satana în rai.*

S. – Da, cum a amăgit-o.

P. C. – Unde ne-am logodit? Noi avem logodna cu Hristos: *Câţi în Hristos v-aţi botezat, în Hristos v-aţi şi îmbrăcat,* cum cântă Biserica.

S. – Da, apostolul Pavel.

P. C. – Noi avem pe Hristos de la botez în inimă, în cămară, dar pentru păcatele noastre el stă îngropat acolo. Trebuie să-l dezgropăm prin rugăciunea cea gânditoare a inimii, aceea în duh. Cum? Mintea în vremea rugăciunii trebuie să se unească cu inima şi să se pogoare mintea în inimă. Toţi sfinţii mari rugători, care pogorau foc din cer şi înviau morţii ne învaţă aşa. Adică când te rogi intri cu mintea în cămara inimii tale. Acolo e Mirele-Cuvântul de la botez şi sufletul nostru în vremea aceea prin partea cea cuvântătoare, prin minte, se uneşte cu ziditorul său, cu Hristos. Aici se întâlneşte mirele cu mireasa, unirea cea mai duhovnicească din lume.

Când te-ai pogorât cu mintea în inimă în vremea rugăciunii simţi o căldură mare duhovnicească, tot corpul emană sudori şi ochii varsă atâtea lacrimi de căldură şi de dragoste către Dumnezeu. Îmi spunea un rugător de felul acesta – că nu pot să spun de mine, trebuie să spun de la cei lucrători, că eu n-am nimica bun: „Două ore m-am pogorât cu mintea în inimă şi cinci batiste am stors de lacrimi jos. Şi dacă aş fi vrut să mă schimb, trei rânduri de schimburi trebuia să le lepăd". Atâta emană corpul sudori din căldura Duhului Sfânt, iar inima lacrimi prin ochi. Şi atâta de tare e rugăciunea aceasta când s-a pogorât mintea în inimă şi sufletul s-a unit cu Hristos, încât atunci inima noastră se închide repede şi se deschide repede. Că zice în Scriptură: *Dă-mi, fiule, inima ta.*

Atunci de abia i-ai dat inima lui Iisus, când ai intrat cu mintea în inimă. Şi nu poate zice mintea noastră cuvinte mari când a intrat în inimă, că e de faţă Hristos şi n-are când zice toată rugăciunea asta: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!" Rugăciunea minţii pe care o zice până atunci. Când s-a unit mintea cu inima, gata. A venit de faţă Duhul Sfânt în inimă. Şi atât mai zice sufletul nostru cu mintea: „Mila mea!" „Dumnezeul meu!" Ea mai de multe ori numai atât poate zice: „Iisuse al meu, Iisuse al meu!" „Iisuse al meu, Iisuse al meu..." şi se închide foarte repede. E prezenţa lui Dumnezeu în inima ta!

Şi atâtea lacrimi fierbinţi varsă din dragostea de Dumnezeu şi nu poate zice alte cuvinte decât cuvintele Duhul Sfânt care sunt în inimă, înseşi cuvinte proprii ale sufletului care se roagă în inimă lui Dumnezeu. Că zice Proorocul: *Dintru adâncuri am strigat către Tine, Doamne,* adică din inimă. Sfântul Ioan Gură de Aur auzi cum te învaţă? Nu te ruga cu buzele numai şi cu limba, că dacă te rogi cu limba şi cu buzele şi mintea ta umblă pe dealuri şi n-a intrat să vorbească cu Iisus în inimă, auzi pe Proorocul Isaia care zice: *Aproape eşti Tu, Doamne, de gura lor, dar departe de inima lor.*

Trebuie să te rogi în inimă, cu mintea în inimă să stai de vorbă cu Iisus, dulceaţa dulceţilor, sfinţenia sfinţeniilor, mângâierea mângâierilor. Şi cea mai înaltă vorbire cu Iisus în inimă este rugăciunea cea gânditoare a inimii. Această rugăciune se numeşte în duh şi în adevăr. Ea este făcută în duh, iar ca să ai şi adevărul trebuie să lucrezi şi poruncile. Că Duhul Sfânt îţi spune: în psalmul 118: *Toate poruncile Tale, Doamne, sunt adevăr.* Legea Ta este adevărul. Ca să te poţi ruga în duh şi în adevăr, mai întâi trebuie să te pogori cu mintea în cămara inimii şi al doilea să lucrezi

poruncile lui Hristos. Dacă n-ai poruncile, care sunt faptele cele bune, nu poți zice că te-ai rugat în adevăr, pentru că în duh te rogi în inima ta, iar poruncile le neglijezi, că Mântuitorul le spune apostolilor nu numai o poruncă să păzească: *Mergând, învățați toate popoarele, botezându-i pe ei,* şi apoi le spune *poruncindu-le să păzească toate câte am poruncit vouă.*

S. – Da.

P. C. – *Că dacă păzeşti toate poruncile,* zice apostolul, *şi numai una ai călcat, eşti călcător tuturor.* Deci dacă vrei să te rogi în duh şi în adevăr, întâi să te rogi din adâncul inimii în inima ta şi al doilea să faci poruncile lui Hristos care sunt adevărul. Atunci te rogi în duh şi în adevăr. Ai intrat cu mintea în inimă şi te rogi în fața lui Hristos şi dincoace lucrezi poruncile care sunt adevărul. Asta e rugăciunea în duh şi în adevăr.

S. – Aşa din umilință, cum îi...

P. C. – Da, cu lacrimi. Nu-i rugăciune aceea când eu mă rog şi-n mintea mea e secetă.

S. – Apoi dacă mintea e în altă parte, normal că nici nu ajunge la ceruri rugăciunea.

P. C. – Ştii unde găseşti pe Iisus? Nu la ceruri să te duci cu mintea. Că Dumnezeu nu-i în cer, măi. Ce spune Scriptura? Aproape este Domnul de tine, în gura ta şi în inima ta. Auzi unde e? Ce spune Hristos? *Împărăția Cerurilor e înăuntrul vostru.* Vezi unde trebuie să te pogori? Nu în cer, că ai Împărăția cerurilor aici, măi. Şi zice: *Ție a grăit inima mea, Doamne.* Mintea grăieşte în inimă cu Iisus. Împărăția cerurilor e înăuntru, trebuie să te pogori acolo. Împărăția cerurilor e în inima ta. Ce zice Ieremia: *Nimic nu e mai adânc decât inima omului* şi împărăția cerurilor este în inima ta. Aici e Iisus, de la botez. Vorbeşte cu El în inima ta şi ai să vezi ce înseamnă rugăciune în duh şi în adevăr. Iar când te-ai trezit, lucreză şi poruncile, că toate poruncile Lui sunt adevăr. Acela e rugător adevărat. Ei, frate Vasile, dacă ai venit la mine!

S. – !!!

P. C. –Iaca aşa-i cuvântul lui Dumnezeu. Este viu şi lucrător, cum spune Sfântul Isaac Sirul: „Cuvântul lui Dumnezeu este izvor dulce şi fără de saț”, pentru că-i apa cea vie şi pâinea cea vie care s-a pogorât din cer. El se numeşte şi *pâinea cea vie* şi *apa cea vie,* că spune Mântuitorul: *cel ce crede în Mine, râuri de apă vie vor curge din inima lui.* El se numeşte şi rouă: *...şi roua cea de la Tine, vindecare lor este.* Cuvântul lui Dumnezeu se numeşte şi râu. În toate chipurile. Şi te adapă şi te răcoreşte şi te hrăneşte în tot chipul. Aşa este.

S. – Aşa este.

P. C. – Deci, măi băieți, uite ce-i: Noi am prăşit la voi până acum, dar la noi pălămida-i mare, măi. Popuşoii au buruieni... Mânca-v-ar mântuirea! Duceți-vă şi vă culcați, măi, că-i destul! Aşa, măi bucovinenilor. Eu cred că-i destul pe seara asta, măi.

TRECUT-A UMBRA LEGII ŞI DARUL A VENIT

– Părinte, unii sectari zic că trebuie să ținem sâmbăta.

– Sâmbăta a rămas în umbră, că ea a fost o zi pentru poporul Israel. Ce mai avem noi cu dânşii? Pentru că noi nu mai ținem Legea Veche. Dacă ținem sâmbăta, să primim şi tăierea împrejur şi la altar să aducem țapi şi boi şi oi şi capre, jertfe sângeroase. Atunci să mutăm şi preoția şi s-o aducem pe a lui Aaron. Nu? Oare asta câtă nebunie ar fi? Apostolul spune? *Iată, cele vechi au trecut, toate s-au făcut noi... Nimeni să nu învinuiască pe voi pentru lunile cele noi şi pentru sâmbete* – adică de ce nu ținem sâmbăta –, *că acele vechi au trecut, că au fost umbră şi închipuiri ale celor viitoare.*

– Deci sâmbăta pentru noi este o amintire a Sabatului din Vechiul Testament, iar nouă nu ne-a adus sâmbăta mântuirea, ci Duminica, că Hristos, Care ne-a trecut din moarte la viață, a înviat în ziua Duminicii. Şi nu numai că a înviat, dar ne-a învățat pe noi să nu ținem sâmbăta. Ai văzut, apostolii smulgeau spice sâmbăta şi fariseii care-L pândeau au zis: *Uite ce fac învățăceii Tăi!* Că aceia erau flămânzi, smulgeau spice, le frecau în palmă şi mâncau grâul – „Uite că fac ce nu se

cuvine sâmbăta. Uite, smulg spice". Dar Mântuitorul le-a spus: *Nu ştiţi ce a făcut David când a flămânzit? Că a intrat în templul lui Solomon şi a mâncat pâinile punerii înainte, care nu era voie decât preotul să le mănânce. Apoi să ştiţi voi, sâmbăta s-a făcut pentru om şi nu omul pentru sâmbătă.*

Când Mântuitorul a vindecat femeia gârbovă de 18 ani sâmbăta, când a vindecat slăbănogul sâmbăta, orbul din naştere sâmbăta, când a făcut atâtea minuni sâmbăta îl învinuiau, zicând: *Acest om nu este de la Dumnezeu, că nu păzeşte sâmbăta.* Iar Mântuitorul le-a spus: *Eu sunt Domn şi al sâmbetei.* Adică: Eu v-am dat sâmbăta vouă, că eu sunt Dumnezeu. *Eu sunt Domn şi al sâmbetei.*

Şi-L întrebau: „De ce faci acestea care nu se cade a le face sâmbăta?" Iar El le spunea că a venit să desfinţeze sâmbăta: *Tatăl Meu până acum lucrează, şi Eu lucrez.* Dacă Tatăl din cer lucrează sâmbăta şi Hristos a lucrat sâmbăta, apoi eu, care mă numesc creştin, de ce să ţin sărbătoare sâmbăta? Nu trebuie să fac ce-a făcut Hristos? El a lucrat sâmbăta. Îi spune celui slăbănog, după ce-l vindecă: *Ia patul tău pe umeri şi mergi la casa ta!* Proorocul Ieremia spune: *Nu cumva să duceţi vreo greutate sâmbăta,* iar Hristos îi spune la acesta să-şi ducă patul în spate după ce-l vindecă, şi-L învinuiau că l-a vindecat sâmbăta.

Şi atunci i-a mustrat Mântuitorul: *Orbilor, ce este mai uşor a zice: iartă-ţi-se ţie păcatele* – că l-a iertat, i-a iertat şi păcatele – *sau a zice: ia patul tău şi mergi la casa ta?* N-aţi văzut minunea? Că Eu i-am iertat şi păcatele, l-am făcut şi sănătos şi i-am poruncit. Deci Mântuitorul n-a mai vrut să ţină sâmbăta, că n-a venit pentru sâmbătă, a venit pentru popoare. El era aşteptarea neamurilor, cum zice Iacov. Ce zice Ieremia Proorocul, ia citiţi la cap. 31 versetul 31? *Iată vin zile, zice Domnul, când voi încheia cu casa lui Israel şi cu casa lui Iuda legământ nou. Însă nu ca făgăduinţa pe care am încheiat-o cu părinţii lor în ziua când i-am luat de mână, ca să-i scot din pământul Egiptului, căci ei n-au rămas întru făgăduinţa Mea şi Eu nu m-am îngrijit de ei, zice Domnul.*

Ai auzit? Şi Testamentul e altul şi poporul nostru e altul, şi ziua de sărbătoare a noastră şi s-a dat alta, că era proorocit de Ieremia Proorocul cu 850 de ani înainte de venirea Domnului, că Mântuitorul venind o să pună alt testament, Testamentul Nou. Pentru că toate cele vechi au fost umbră, închipuire a celor viitoare: *Trecut-a umbra Legii şi Darul a venit,* cum auziţi cântând Biserica. Ce vă mai întoarceţi cu gândul la sâmbătă? Dacă te întorci la sâmbătă, atunci ia şi taie copiii împrejur, ia şi te du la sinagoga iudeilor şi du acolo viţei, oi, şi nu mai du prescuri, nu mai du pâine şi vin, întoarce-te la preoţia lui Aaron şi ţine toate sâmbăta, te-ai întors înapoi la iudaism şi te-ai lepădat de Hristos şi atunci ai să vezi unde ajungi.

Cine vă învaţă să ţineţi sâmbăta vrea să vă întoarcă la iudaism, la păgânătate înapoi, să vă dezbrace de darul lui Dumnezeu. Hristos a fost sfârşitul Legii – nu spune Apostolul Pavel? Păi ce mai cauţi înapoi la Legea Veche dacă Hristos a fost sfârşitul? Zice: *Legea şi proorocii până la Ioan,* şi de aici începe Legea Darului. Păi noi de 2000 de ani avem legea lui Hristos şi acum să te întorci înapoi la iudaism? Cine începe să ţină sâmbăta, se întoarce fără să vrea şi se face evreu. Se întoarce înapoi la iudaism. Niciodată să nu credeţi asta.

Evreii, spun Sfinţii Părinţi şi Mântuitorul, au să vină la dreapta credinţă ortodoxă. Toţi au să vină la creştinism, că are să vină Enoh şi Ilie, cum spune acolo, şi are să predice, şi va întoarce inima părinţilor către fii şi a fiilor către părinţi. Au să vină la vremea lor toţi, când va voi Dumnezeu, nu când vrem noi.

Duceţi-vă să vedeţi Sfânta Lumină cum vine în biserică. Nu vine în capiştea baptiştilor sau a penticostalilor. S-o vedeţi acolo când vine, şi o văd sute de mii de oameni. Şi acum să lăsaţi voi o minune aşa de mare şi să spuneţi că vă întoarceţi la sâmbăta iudaică şi la sinagoga lor sau la şcolile lor, când lumina din cer adeverează dreptatea credinţei noastre!

SFÂNTA LUMINĂ – MĂRTURIE PENTRU DREAPTA CREDINŢĂ

Creştinismul acoperă pe faţa pământului mai mult de un miliard şi jumătate care cred în Hristos din toate religiile lumii. Dar cea mai dreaptă credinţă de sub cer în creştinism este Credinţa Ortodoxă. Eu am fost la Ierusalim la Mormântul Domnului. Eram la Ain Karem, unde s-a născut Sfântul Ioan Botezătorul. Eram acolo unde s-a întâlnit Maica Domnului cu Sfânta Elisabeta, când s-a umplut Elisabeta de Duh Sfânt şi a zis: *De unde este aceasta să vină la mine Maica Domnului meu?* Era acolo o mănăstire mare spaniolă şi alta rusească de maici. Acolo este scrisă cântarea de la Luca: *Măreşte, suflete al meu, pe Domnul şi s-a bucurat duhul meu de Dumnezeu Mântuitorul meu,* cântarea „Ceea ce eşti mai cinstită" pe care noi o cântăm totdeauna în biserică. Acolo în mănăstire este scris în aproape toate limbile de sub cer cântarea aceasta, cum este scris în mănăstirea Pater Noster rugăciunea Tatăl Nostru în toate limbile de pe pământ. Noi căutam rugăciunea în limba română şi nu o găseam. Era în limba chineză, birmaneză, engleză, germană, poloneză, rusă, dar în româneşte nu găseam.

Ne întâlnim acolo cu o profesoară de istorie evreică din Bucureşti. Numai de zece ani era acolo. Ne-a auzit că suntem români şi ne-a întrebat: „Ce căutaţi, părinte? Eu sunt evreică din Bucureşti, profesoară de istorie. Haideţi să vă arăt eu cântarea de la Luca. Uite aici. Alături de cea în franceză". După ce ne-a arătat, ne-am dat la umbra unui arbore, că era cald – era pe la amiază – şi a stat de vorbă cu noi aproape două ceasuri.

– Doamnă, dumneata eşti profesoară de istorie?

– Da, părinte, eu cunosc istoria românilor şi a evreilor şi a arabilor şi a egiptenilor.

– Spune mata, cine primează aici, în Ţara Sfântă, dintre toate religiile?

– Ortodocşii, părinte.

Dintre toate religiile în Ţara Sfântă primează ortodocşii. Grecii nu sunt mulţi, dar aşa a lăsat Dumnezeu că-s tradiţionali; ţin legea sfântă. Sunt patru sfinte altare internaţionale. Mormântul Domnului, unde intră toate religiile lumii. Vezi la noi în altar, dacă ar intra o femeie, este sub mare canon. Acolo la Mormântul Domnului intră şi femei şi copii şi turci şi arabi, toată lumea. Aşa-i şi la Betleem, unde s-a născut Mântuitorul, şi aşa-i şi la Nazaret. Deci patru altare internaţionale sunt în mâna grecilor.

Grecii slujesc drept pe Mormântul Domnului. Imediat după noi vin catolicii. Catolicii sunt foarte muţi la număr, sunt vreo 700 milioane. După catolici vin armenii şi după armeni vin monofiziţii. Ei nu slujesc la Mormântul Domnului, au un altar la Sfântul Cuvucliu, în spatele Sfântului Mormânt.

Dar, ia gândiţi-vă dumneavoastră, dacă n-ar fi avut ortodocşii dreptate acolo, păi Sfânta Lumină nu se cobora la noi, avea să se coboare de la catolici sau de la armeni, care-s foarte întăriţi, că acolo-s străzi întregi în Ierusalim de armeni, sunt boieri mari, moşieri. La noi vine Sfânta Lumină. Şi nu vine de acum, ea vine tocmai din secolul II, din secolul I chiar a început să vină. Şi au fost mari persecuţii, că au fost perşi care au ocupat Ierusalimul de multe ori, l-au ocupat turcii.

Ai văzut cum este acolo? Îmi spunea un părinte diacon, Heruvim, el era de la Sinai: „Ehei, dacă n-ar veni Sfânta Lumină, de când nu mai eram aici! Dar aceea îi pune pe gânduri pe toţi. Că vine când fac ai noştri Sfânta Liturghie". Au încercat ei multe. Ce-au făcut armenii la 1424? Pe atunci Patriarhia de Ierusalim era săracă. Ocupaseră turcii Ierusalimul. Erau trei sultanate mari turceşti: unul în Damasc, unul în Egipt şi unul la Bagdad – în Irakul de azi. Armenii fiind foarte bogaţi, fiind negustori, le-au spus la turci aşa: „Dumneavoastră puneţi o taxă mare pe Mormântul lui Hristos şi căpătaţi bani, şi, dacă creştinii o s-o poată plăti, să slujească ei de Paşti acolo". Că îi întrebau turcii pe armeni: „De ce nu vine Sfânta Lumină la voi şi nici la alte culte, ci vine numai la ortodocşi?"

Dar ei au găsit un pretext: „De aceea nu vine la noi, pentru că ortodocşii slujesc pe Sfântul Mormânt, şi noi nu vezi că avem altar deoparte? Dar dă-ne voie şi nouă să slujim şi să vezi că o să vină la noi". Şi atunci turcii au vrut, că ei nu cred nici ca armenii, nici ca noi, să tragă sforile: „Stai, măi, că aici este rost de bani!"

Au pus o taxă de 9000 de galbeni pe Mormântul Domnului şi au trimis la patriarhul de

Ierusalim: „Dacă nu plătiți această taxă, de Paşti nu puteți intra la Mormântul Domnului. Noi avem nevoie de bani!” Că ei împărățeau, turcii, că ei au intrat din secolul VII, la anul 629, au făcut moscheea lui Omar acolo. Poporul nostru de la Ierusalim, cum este şi astăzi, e patriarhul, 12 mitropoliți şi 120 de preoți şi vreo 6000 de creştini. Atâta avem în Patriarhia Ierusalimului. Ea este mare fiindcă este locul cel mai sfânt din lume, unde S-a născut Domnul, unde a pătimit, dar nu ca număr. Ca număr sunt patriarhii mai mari față de cea de acolo.

Patriarhul a chemat la biserică creştinii şi le-a zis: „Uite ce-i, de Paşti nu putem face Învierea, că ni s-a pus taxă mare de la turci”. Până să adune bani, s-au dus armenii la sultanul din Egipt şi la cel din Damasc şi le-au spus: „Domnule, noi plătim taxa asta, dar dați-ne voie nouă să slujim anul acesta la Mormântul Domnului, să vedem, nu va veni sfânta lumină la noi?” Aceia bucuroşi: „Adu banii încoace!” După ce-au adus banii, mai erau trei săptămâni până la Paşti.

Sultanul a dat un fel de act – un hatişerif, un firman – în care a spus aşa: „Anul acesta ortodocşii nu vor sluji la Mormântul lui Hristos, că n-au putut plăti taxă”. Când au auzit creştinii, veniseră închinători de prin toate țările, au zis:

– Vai de noi!

– Ce?

– Ne-au scos de la Mormântul Domnului armenii!

– Şi cine slujeşte?

– Armenii cu patriarhul lor, cu mitropoliții lor.

S-au temut şi sultanul şi generalii lor: „Măi, are să fie o luptă şi o încăierare pentru credință!” „De ce?” „O să se ia armenii cu ortodocşii”. De la credință, omul şi moare. Şi-au dat seama, cum a fost şi cazul. Au trimis armată turcească cu doi generali, şi au spus: „Care-i armean, dați-i drumul în biserică, care-i ortodox, afară! Nici preot, nici diacon, nici episcop, nimic ortodox nu intră de Paşti acolo. Trei zile. Să intre armenii, să facă Liturghia ei”.

Un general turc a stat aici la piatra ungerii – care ați fost la Ierusalim ştiți că piatra ungerii e în pridvor – să nu intre vreun ortodox acolo. Unul i-a izolat pe ortodocşi afară, patriarhul a venit cu câțiva preoți, 10-20 de preoți: „Ce facem?” „Lasă, că dacă-i autoritate nu te poți pune cu stăpânirea, mai ales cu turcii, stăpânire păgână, noi vom face Liturghia afară. Aducem Sfântul Antimis, ca la orice biserică!”

S-au băgat armenii şi un general, adică un paşă turcesc, aici sus unde-i biserica Sfântului Iacob, a dat ordin: „Voi slujiți afară, ortodocşii, şi nu vă amestecați, că uite, sabia e în mâna noastră!” Fiecare a ştiut: „Noi suntem cu crucea, ei sunt cu sabia, noi trebuie să răbdăm, că lor le-a dat Dumnezeu stăpânirea aici!”

Au intrat armenii şi au început slujba de cu seară, că şi ei sunt creştini, numai că sunt monofiziți, ei cred o voie şi o fire în Hristos. S-au despărțit de noi la Soborul IV din Calcedon la 451, în timpul împăratului Marchian.

Au slujit armenii. Sfânta Lumină n-a venit la armeni. Au slujit, nici un semn. Turcii pândeau, că au pus lângă Mormântul Domnului un paşă, să vadă. A văzut că pariarhul armean, mitropoliții s-au îmbrăcat, erau şi episcopi, preoți armeni.

Ai noştri au făcut Liturghia afară. Au găsit un platou şi au făcut Liturghia acolo. Era acolo un stâlp mare de marmură, care şi azi este acolo. Când au cântat ai noştri, ortodocşii, la ora 12 «Hristos a înviat!», Sfânta Lumină a venit din stâlpul acesta a pocnit ca un tun, bum!”, şi a venit Sfânta Lumină mare deasupra stâlpului. Când a văzut patriarhul a luat lumânările şi a aprins Sfânta Lumină de la stâlpul acela de marmură, pe care-l vedeți şi azi acolo care vă duceți, şi a zis: „Veniți de luați lumină!”

Şi lumina a venit tot unde erau ortodocşii, unde slujeau afară. Atunci un turc, când a văzut minunea asta, cum a bufnit stâlpul, a crăpat şi a ieşit Sfânta Lumină, a sărit în sus şi a zis: „Mare este Hristos. Dumnezeu este Hristos!” Celălalt general a venit şi a văzut minunea.

– Ce-a zis acesta?

– A crezut minunea.

I-a tăiat capul. Ăsta, general turc, i-a tăiat capul la celălalt, fiindcă a crezut. Asta s-a întâmplat la anul 1424. Mergeți la Ierusalim şi vedeți stâlpul acela cu minune, unde a ieşit Sfânta Lumină la ortodocşi! L-am sărutat şi aveam şi fotografia. Că eu am fost la Ierusalim, la mănăstirea Sfintei Melania, unde este şi peştera Sfintei Melania. De ce-s sfinte moaşte. Generalul care a văzut Sfânta Lumină când a ieşit din stâlp şi a zis: „Dumnezeu este Hristos, cred în Hristos!", i s-a tăiat capul şi a murit mucenic. Şi atunci a auzit şi sultanul şi a zis:

– Măi, degeaba i-am oprit pe ortodocşi, adevărul este la ei.

Dar au pus un ciubăr cu murdărie la uşa bisericii, că ei vroiau să-i spurce, şi pe noi ori pe armeni, că ei nu erau creştini, şi le-au spus aşa la armeni: „Dacă nu vine Sfânta Lumină la voi, cu toate că ați dat bani, mâncați toată murdăria asta, că voi ați zis că dacă slujiți la Mormânt vine Sfânta Lumină; iar dacă o veni Sfânta Lumină la voi, îi punem pe creştinii ortodocşi!" Şi le-au pus nişte linguroaie acolo. Şi a dat ordin la armeni, ca toți, şi patriarh şi mitropoliți, să ia câte o lingură de murdărie de acolo. Toți au luat câte o lingură de murdărie de acolo. Aşa le-au făcut. De atunci au armenii ciudă pe noi.

De aceea este bine să nu mănânci de la armean, că el caută să te spurce. Au mare ciudă pe noi de atunci, că i-au spurcat turcii, nu noi, că au cerut să slujească la Mormântul Domnului.

Turcii mai încercaseră să arate că Sfânta Lumină nu vine cu adevărat. Tot armenii au pârât: „Ştim noi de ce vine Sfânta Lumină la ei. Ei au la candelele lor vreun meşter. Au ceva fosfor, fitilele sunt cu fosfor, şi când vine Sfânta Lumină face cineva acolo un meşteşug de se aprinde una, şi celelalte având fosforul se aprind toate singure".

Asta a fost cu 500 de ani mai înainte, armenii având ciudă pe ortodocşi. Şi atunci a dat ordin sultanul: „Toate candelele la mormântul lui Hritos de Paşti să fie de fier, nu de sticlă, şi în loc de fitilul la candelă să pună cuie – au pus cuie de fier –, să vedem dacă o să se mai aprindă", că se aprindeau toate candelele odată, sunt mii de candele. Şi au pus cuie de fier şi candele de fier, şi au luat pe cele care erau de argint şi de aur.

Când au cântat ortodocşii „Hristos a înviat" la miezul nopții s-au aprins toate candelele. Cuiele au luat foc şi ardeau ca fitilul de bumbac şi de vată. Şi când au văzut turcii s-au speriat şi atunci mulți au crezut în Hristos. „Măi, am pus cuie şi s-au aprins toate candelele!"

Pe urmă altă minune cu Sfânta Lumină a fost la 1104, când s-a întemiat Imperiul Latin de Răsărit, când au ocupat catolicii Sfântul Mormânt al Domnului pe timpul împăratului Isac şi al lui Baldovin, altă minune mare, că noi avem scrise toate acestea. Cum s-a întâmplat?

Când s-au făcut cele opt cruciade, pornite de la Apus, să cucerească Sfântul Mormânt de la turci, a reuşit Godefroy de Bouillon prima cruciadă şi alții, că a avut armată, s-au unit cavalerii francezi, cu cavalerii teutoni, cavalerii de Malta, spanioli, toate popoarele şi au pornit o cruciadă mare contra turcilor. Şi într-adevăr au bătut pe turci şi au luat Mormântul Domnului. Şi atunci catolicii dacă l-au ocupat ei, că toate țările din Occident sunt catolice, au zis: „Noi am scos Ierusalimul din robia turcilor. De acum este al nostru".

Catolicii au făcut multe cât au stat acolo. Vezi la mormântul Maicii Domnului câte trepte au făcut, au făcut biserica Rotona, au făcut multe mănăstiri catolice în jurul Ierusalimului, tot în numele lui Hristos, dar pe ortodocşi i-au dat deoparte. A venit vremea să ajungă la Paşti.

A venit lumea de pe lume, căci catolicii sunt mai mulți ca noi, au venit să vadă Sfânta Lumină. Pe patriarhul nostru cu toți preoții i-au dus la Mănăstirea Sfântului Sava, la 30 de km de Ierusalim, şi i-au închis acolo. „Stați şi slujiți voi aici, ortodocşii, n-aveți ce căuta la Mormântul lui Hristos!"

Şi a slujit patriarhul latin înconjurat de cardinali, de preoți şi a făcut rugăciune la Mormântul Domnului. Şi când a fost vorba de înviere, au cântat şi ei „Învierea Ta, Hristoase...", dar nici un semn. Împăratul fiind de față a zis: „Eu am fost anul trecut aici şi lumina a venit la ortodocşi, de ce n-a ieşit şi la voi?" Şi au slujit până dimineață, şi nici un semn.

– Unde-i patriarhul ortodox?

– A fost ordin de la măria ta să-l ducem la Sfântul Sava. E acolo cu preoți.

– Duceți-vă şi aduceți pe patriarhul ortodox înapoi, că eu vreau să văd Sfânta Lumină şi adevărul, doar e Paştele acum, a înviat Hristos.

Au adus pe patriarh de la mănăstirea Sfântului Sava numai cu şapte preoți. Ceilalți s-au temut să vină, credeau că-i omoară. Dar patriarhul a zis:

– Cum a da Dumnezeu. Hai, fiilor, ne cheamă împăratul, că a venit cu scrisoare.

Au adus pe patriarhul Ioachim cu şapte preoți şi i-au zis:

– Părinte, n-a venit Sfânta Lumină. Uite, ai noştri slujesc de aseară, şi este dimineață acuma.

Patriarhul a zis:

– Dă, măria ta, dacă n-a venit, noi nu ştim de ce n-a venit.

Se temea să spună. Se gândea: „Poate ne-a chemat să ne ispitească”. Şi a zis:

– Dacă n-a venit, nu-i voia Domnului, noi nu ştim de ce.

– Părinților, dar vine la voi Sfânta Lumină?

– Noi credem la Dumnezeu că vine, că totdeauna a venit, dar eu acum sunt numai cu şapte preoți, că lumea s-a împrăştiat, s-a dus în toate părțile.

– Ia slujeşte sfinția ta!

Şi s-a îmbrăcat patriarhul ortodox. Era dimineață pe la ora nouă, a doua zi, şi au intrat direct la Sfântul Mormânt şi a început slujba învierii direct. Şi când a zis „Învierea Ta, Hristoase...”, gata, a venit Sfânta Lumină, s-au aprins toate candelele, patriarhul a luat Sfânta Lumină şi a dat împăratului. Împăratul a spus: „Chiar Imperiul latin dacă rămâne, la Mormântul Domnului să rămână ortodocşii, că numai la ei vine Sfânta Lumină!”

Şi de aceea am spus, păi n-am fost acolo? Nu ştim toate? De aceea, când auziți un sectar blestemat că nu crede în Biserică, să-l duceți la Ierusalim să vadă minunea Sfintei Lumini care vine pe Paşti. Că nu vine la sectari, la sinagoga blestemată a lor, acolo, nu vine nici la catolici, nici la armeni, numai la ortodocşi vine. Amin.

DESRPE BEȚIE

Eu, după cum vedeți, sunt încadrat cu pravila, cu slujbele mele. Ce să vă mai spun? Doar voi ştiți destule, vorba aceea: „Să-i mai dai hrană la cel sătul!?” Dar pentru că ați venit numaidecât, auziți pe Apostolul Pavel, care atunci când începe a-i număra pe cei care nu vor vedea împărăția cerurilor, zice aşa: *Nici bețivii împărăția lui Dumnezeu nu o vor moşteni.* De aici este mare îndoială pentru soarta lor, şi Sfinții Părinți spun că omul care a murit în beție e cu anevoie să se mântuiască.

Cuviosul Paisie de la Neamț a fost cel mai mare stareț moldovean din toată istoria Moldovei. El a murit la 1794 şi a rămas Mănăstirea Neamț după dânsul cu 1100 şi ceva de călugări. Îl avem între cuvioşii cei mari, cu slujbă, cu pravilă, cu polieleu, cu priveghere mare, cu sobor, mărimuri ca la toți sfinții mari. La dânsul au venit, cu vreo câțiva ani înainte de moartea lui, nişte lipoveni şi i-au spus aşa:

– Părinte, noi lucram undeva împreună – la o canalizare undeva cum lucrează lipovenii –, şi unul din noi a băut, s-a îmbătat straşnic şi după aceea, din beția aceasta, a căzut rău şi a murit. A căzut undeva într-o prăpastie şi a murit. Şi am venit să-l punem la slujbă.

Şi a zis cuviosul:

– Niciodată nu-l pot pune, că cine moare din beție, e ca şi cel mai mare spânzurat. Şi este cu mare îndoială lucrul ca să-l pun eu la slujbe. Pentru că am auzit de apostolul că zice: *nici bețivii împărăția lui Dumnezeu să moştenească nu pot.*

Deci de la Cuviosul Paisie şi de la alți Sfinți Părinți am aflat că cine moare din cauza beției este ca şi cel sinucis, că şi-a provocat moartea; nu că a murit, că toți murim, dar a murit fiind foarte legat de satana cu beția, adică şi-a pricinuit moartea singur, prin beție. Că dacă era clar la minte, se ferea.

Iată un caz care s-a întâmplat aici la noi, la Târgul Neamț. O femeie în doliu a venit aici

plângând că soțul ei, fiind funcționar în Târgul Neamț, se îmbăta adesea. Şi acolo la Cetatea Neamțului este un ştrand, un bazin, unde se scaldă oamenii vara, cu apă rece. Bazinul e adânc şi nu se bagă oricine, decât cei care ştiu să înoate. Şi el a venit beat şi era înfierbântat de vin şi de căldura verii şi a zis:

– Mă duc să mă scald. Şi femeia i-a spus:

– Măi, nenorocitule, nu te duce acuma, că gata eşti.

– Păi, ce!? Eu m-am scăldat în Dunăre. Eu n-am nevoie, ce, eu nu ştiu a înota?

– Dar tu nu vezi că eşti mort de beat?

– Nu, mă duc.

Şi când s-a dus şi s-a dezbrăcat de haine şi a sărit în bazin, el fiind înfierbântat, l-a prins răceala apei şi n-a mai putut; a stat inima pe loc şi s-a înecat. Şi a venit femeia la mine şi mi-a spus cazul şi n-am putut să-i pun slujbe: „Uite, s-a dus să moară beat!"

Eu am stat cu îndoială şi nu l-am pus din cauza asta, că şi-a pricinuit singur moartea, fiind beat.

Tot aici la Târgul Neamț, unul la Humuleşti, tot funcționar, era şi bețiv şi mare fumător, soția lui era mare funcționară. A venit acasă şi avea obicei să nu doarmă în casă cu femeia, avea o altă casă curată dincolo, unde avea un fotoliu. A venit mort de beat şi i-a spus soției: „Mă duc să mă culc". S-a culcat pe fotoliu, dar era cu țigara în gură şi el a adormit şi țigara a căzut din gură jos în timpul când dormea el. Şi a luat foc întâi acoperământul patului, pe urmă de pe pereți. A luat foc garderoba, mobila din casă. El mort de beat, deşi era miros, nu s-a trezit. Când au pocnit geamurile şi a ieşit focul afară pe geam, atunci a văzut un om: „Ce-i acolo, mă? Iese fum de la cutare, flăcări". S-a dus la soția aceluia şi i-a spus. Iar aceea: „Vai de mine, soțul meu e în casă".

Când s-a dus, l-a găsit ars. A luat foc şi el, casa a ars mai departe şi aşa împreună cu bețivul a ars şi casa. Din cauza focului pe care îl iubea, că-i plăcea țigara, Dumnezeu l-a pedepsit, că a ars aici şi i-a dat arvuna muncii celei veşnice. A ars aici de viu şi apoi s-a dus dincolo să stea în focul cel nestins, cum zice Mântuitorul, pentru că i-a plăcut beția şi fumatul. Şi câte cazuri din acestea vin la noi!

De pe Valea Bistriței vine o femeie tânără deunăzi. A murit socru-su, un om bătrân. Baba era foarte bogată, după ce a murit moşneagul, de urât, nu ştiu de ce, s-a apucat – în loc să se apuce de rugăciune, de post, de milostenie, de spovedanie curată, că se duce mâine-poimâine după moşneag – a început a bea, de urât după moşneag.

– Mamă, dar eşti femeie bătrână, lasă rachiul! îi zicea nora.

Când o vedea, era beată.

– Ei, zice, o să mor şi eu acum dacă a murit moşneagul. Am să beau până oi muri!

Într-o dimineață ia baba căldările şi se duce la apă. Dar a zis ea odată un cuvânt către noră-sa:

– Mie îmi vine în gând să mă duc în Bistrița asta – că era casa chiar pe malul Bistriței –, atâta mi-e dor de moşneag!

Dar a zis când era beată...

– Ia vezi, ăsta-i cuvânt la dumneata? Ăsta e cuvânt de femeie nebună! i-a zis noră-sa.

Şi o cam pândea. „Măi, zice, satana i-a pus în gând ceva la baba asta!"

Şi a luat căldările de dimineață şi a zis că se duce la apă. Dar ei n-au crezut că aşa de dimineață ea e beată. Şi au zis:

– Mamă, lasă că aduc eu apă!

– Nu, nu, nu, dar eu ce-s? Eu mi-aduc apă pentru casa mea! că avea odăile ei deoparte.

S-a dus la apă, dar bărbatul, adică feciorul ei, văzând că nu mai vine, a zis către femeie: „Ia du-te, bre, că baba nu vine de la apă, vezi ce-i!" Când s-a dus, căldările erau pe malul Bistriței, şi ea se aruncase într-o bulboacă, că altfel n-o găsea, dar era o adunătură de apă aşa într-un colț, un ghiol, care era adânc, în dosul pădurii de copaci. Şi acolo au găsit-o umflată şi căldările pe mal. Aşa i-a pus satana în minte, după ce i-a luat mintea, să se ducă să-şi piardă şi sufletul.

Şi câte cazuri din acestea nu vin nouă aici! Câţi pier din cauza beţiei! Ce să mai vorbim, sunt sute şi mii de cazuri!

De aceea ce am găsit la Cuviosul Paisie şi ceea ce spune apostolul Pavel – că nici beţivii Împărăţia lui Dumnezeu să moştenească nu pot – ne dă a înţelege foarte clar că cine moare beat şi şi-a provocat moartea din cauza beţiei e cu anevoie să se poată mântui.

Am găsit că cine s-a sinucis nu-l poţi pune la nici un fel de slujbă. Din învăţăturile Sfinţilor Părinţi şi Sfântul Vasile cel Mare spune că predaniile bărbaţilor sfinţi au putere canonică în biserică – am găsit destule mărturii că cel ce moare din beţie e asemenea cu cel ce s-a spânzurat sau cu cel ce s-a înecat sau şi-a făcut seama în orice chip.

– Soţiile care au bărbaţi beţivi, ce le sfătuiţi să facă ca să-i poată întoarce, că sunt multe lupte în casă, sunt multe femei creştine şi cu bărbaţi beţivi?

– Dumnezeu nu-i spărgător de uşi, Dumnezeu nu mântuieşte pe nimeni cu sila. Cel beat când e liniştit şi soţia poate vorbi cu dânsul, că nu stă beat mereu, atunci, să-i arate primejdia şi să-l îndemne să meargă la spovedanie, la un duhovnic iscusit şi duhovnicul să-i arate primejdia, că de la beţie vin toate relele, toate răutăţile. Aţi auzit de cel care stătea singur la marginea satului[66] şi a venit diavolul, ispitindu-l să aleagă una din trei: ori s-o bată pe soră-sa, ori să-l omoare pe tată-su, ori să se îmbete o dată. Şi de la beţie a bătut-o şi pe soră-sa, a omorât şi pe tată-su.

Şi a venit satana la el şi i-a zis: „Ei, acum te-am câştigat. Fiindcă să ştii tu, că de la beţie pe cei mai mari oameni i-am răsturnat. Eu l-am răsturnat pe Solomon, eu l-am răsturnat pe Olofern, eu l-am răsturnat pe Noe, care nu s-a înecat în potop, s-a înecat în pahar, şi la beţie pe toţi îi răstorn. Deci să ştii că tu ai ales ce-a fost mai rău, că dacă te-ai îmbătat eu ţi-am luat mintea şi ai bătut şi pe soră-ta şi ai omorât şi pe tată-tu, deci le-ai făcut toate, de-acum eşti al meu".

Şi satana căuta să-l arunce acum în mare deznădejde, că nu urmează de la un păcat mic altul mai mic, ci de la cel mare altul mai mare, că zice Scriptura: *Adânc pe adânc cheamă.* Păcatul trage la iad, şi de la un păcat mare diavolul îl dă pe om şi mai jos, în deznădejde.

PĂCATUL LIMBUŢIEI

Sfinţii Părinţi numesc limba „răutate plină de otravă aducătoare de moarte". Cu limba binecuvântăm pe Dumnezeu, cu dânsa blestemăm şi vorbim de rău pe aproapele, la fel şi cu mintea. Vrăjmaşul le ia pe amândouă aceste organe: mintea o întunecă cu gândurile rele şi limba cu cuvinte rele. Şi atunci omul devine unealta vrăjmaşului, că şi gândurile lui sunt spurcate, cu limba şi cuvintele lui. Trebuie mare băgare de seamă.

Deci iată câtă primejdie este pentru unul care nu ştie să-şi păzească limba, că zice: *Cel ce-şi stăpâneşte limba sa este bărbat puternic şi desăvârşit care poate să-şi stăpânească trupul. Că şi corăbiile cât sunt de mari, o mică cârmă le îndreaptă pe toate părţile.* Aşa-i limba pusă între mădularele noastre; cică ea aprinde toată roata firii şi se aprinde de gheenă. Pentru că omul dacă nu-şi stăpâneşte limba este în mare primejdie. De aceea a zis Solomon: *Mai bine este să cadă cineva de la loc înalt, decât să cadă prin limbă.* Dacă a căzut de la loc înalt, ori a murit ori mai trăieşte, dar dacă a căzut prin limbă îşi pierde sufletul.

Că un lucrul greu dacă l-a scăpat omul din limbă e mare primejdie; cum sunt preoţii, arhiereii, dacă ar spune un blestem cuiva, că n-au voie să blesteme, numai pe eretici (sectari), altfel nu-i voie, pentru că cu un singur blestem îşi pierd preoţia şi arhieria.

Deci o să vorbim ceva despre limbă. Sfântul Isaac Sirianul zice aşa: „Limba omului drept este scaunul Împăratului Hristos, iar limba celui rău este căruţa dracilor". Şi iată pentru ce: Omul drept totdeauna vorbeşte şi totdeauna tace. Cum? Vorbeşte numai cele spre zidire şi spre întemeiere, dar tace dinspre cele rele. Asta este ce spune Sfântul Pimen la Pateric: „Este om care toată ziua vorbeşte şi toată ziua tace, şi este om care toată ziua tace şi toată ziua vorbeşte". Şi a

[66] Vezi *Ne vorbeşte Părintele Cleopa,* vol. 12, pag. 109.

întrebat ucenicul: Cum este asta, avva?” „Aşa, fiule: este om care tace, dar are răutate în mintea lui şi în mintea lui vorbeşte aşa: are ciudă pe cel bogat, are ciudă pe cel sărac, are ciudă pe cutare, judecă pe cutare, cleveteşte, se răzbună în mintea lui pe cutare, gândeşte rău de cutare, îi pare rău de fericirea altuia, şi toată ziua vorbeşte numai cuvinte de folos spre zidirea Bisericii şi a lui şi a altor suflete”.

Deci acel care vorbeşte numai spre zidire şi numai spre folos, limba lui este scaunul lui Hristos, iar acel care vorbeşte numai rele şi nu tace din gură, limba aceluia este căruța dracilor. Cum? Poartă toți dracii pe limbă. Amuş cleveteşte, amuş spune minciuni, amuş spune glume, amuş vorbeşte răutăți, amuş judecă pe cutare, amuş spune de cutare, toată ziua vorbeşte, că fiecare patimă este un drac rău, cum arată Sfântul Efrem Sirul: „Şi vorbind mereu atâtea lucruri rele, poartă aceste patimi pe limbă, mai bine zis pe aceşti draci care se arată prin patimi”.

Ce se întâmplă însă? Un om din fire este vorbăreț. Aşa-i din fire. Altul nu-i din fire, ci a citit mult, a învățat mult, sau cutare, sau a auzit multe, şi vorbeşte cele ce le-a auzit şi le-a memorizat. Să ştiți un lucru: cineva spunea că greşala cu limba este mică. Doamne fereşte, nu-i mică. Dacă şi păcatele cu gândul sunt mari, apoi cu limba sunt mai mari. Sfântul Efrem Sirul spune aşa: „Nu mă aruncați în negrijă, frații mei, pentru păcatele cu gândul că ar fi mici! Dacă păcatele cu gândul ar fi fost mici, nu judeca Hristos precurvie întru poftă de muiere şi ucidere întru ura de frate”. Că ce a zis? *Cine se uită la femeie spre a o pofti* – nu aşa simplu – *este preacurvar în inima sa...Cine urăşte pe fratele său, a ucis pe fratele său.*

Ai văzut cât este de gingaşă legea creştină? Ea nu face ca Legea Veche, să cosească păcatul cum cosim noi iarba, pe deasupra, şi rădăcina să rămână acolo să crească alta. Legea Evangheliei scoate păcatul din rădăcină. Nu numai să nu faci păcatul, nici să nu pofteşti. Nici să nu te porneşti cu ură. Dar mai greu decât păcatul acesta este al limbii. De ce? Pentru că cuvântul este sluga minții, după Sfinții Părinți. Mintea naşte pe gând şi gândul formează cuvântul. Şi auzi ce spune Evanghelia? că *din prisosința inimii grăieşte gura. Omul cel bun* – zice Mântuitorul – *din comoara inimii sale scoate cele bune, şi omul cel rău, iarăşi din comoara cea rea, scoate cele rele...* Şi cele rele se manifestă întâi prin gând şi al doilea prin cuvânt.

De multe ori pierdem toată osteneala noastră şi toată fapta bună, dacă nu păzim acestea două: mintea şi limba. Că tot păcatul se începe de la minte, de la gând, şi toată fapta rea se exprimă întâi prin limbă. De aceea trebuie mare băgare de seamă.

Poate ați citit voi prin diferite cărți de morală creştină acea istorioară despre păcatul limbii[67], cu femeia care nu-şi înfrâna limba şi duhovnicul ei care i-a dat canon să semene sământă de scai şi după aceea să o adune. Cum sunt scaii aceia că s-au dus şi au umplut lumea şi nu-i mai poate strânge nimeni înapoi, aşa sunt roadele păcatului din limbă.

Iată ce-am vrut să spun: am vrut să arăt cât de mare este păcatul din limbă. Ți se pare o glumă? Aşa ne pare nouă păcatul cu limba. Dar ai auzit ce spune Proorocul David? *Gura ta a înmulțit răutatea şi limba ta a împletit vicleşug.*

Unul spune o minciună în marginea asta de sat şi du-te şi o ascultă în cealaltă margine cât îi de mare, cât au mai mărit-o oamenii. Aici s-a întâmplat mică, acolo-i mare. A spus unul o minciună, celălalt a mărit-o, celălalt a făurit-o, celălalt a creat altele dintr-însa, şi se vatămă atâta lume de la minciună a unuia sau de la o clevetire sau de la o vorbire de rău, atâtea auzuri, atâtea suflete. Deci aceasta am vrut să vă spun: Mare lucru este să-şi stăpânească omul mintea şi gândurile, dar nu mică lucrare este şi aceasta de a-şi stăpâni limba.

Ați auzit în Evanghelie că spune aşa: *Doi vor fi în țarină; unul se va lua şi altul se va lăsa. Doi vor fi pe pat; unul se va lua şi altul se va lăsa. Doi vor fi în casă; unul se va lua şi altul se va lăsa. Două vor fi la moară; una se va lua şi alta se va lăsa.* Ştiți voi ce înseamnă asta? Să le tâlcuim aici cu cuvintele Sfântul Efrem Sirul: *Doi vor fi în țarină...* Ştiți voi ce înseamnă țarină? Toată lumea asta. Mântuitorul când a fost întrebat despre neghinele țarinii a spus aşa: *țarină este lumea, neghinele sunt fiii celui viclean, iar grâul, fiii împărăției.* Dar aici Evanghelia spune: *Doi*

[67] Vezi *Ne vorbește Părintele Cleopa,* vol. 10. Pag 112.

vor fi în țarină... În lumea aceasta, care-i țarina lui Dumnezeu, sunt oameni buni şi drepți, sunt oameni păcătoşi şi răi. Şi cei buni se iau pentru Împărăția Cerului, iar cei păcătoşi se lasă pentru gheenă. Asta înseamnă *Doi vor fi în țarină.*

Apoi spune aşa: *Doi vor fi pe pat. Unul se va lua şi altul se va lăsa.* Când spune Evanghelia că doi vor fi pe pat, boala o arată. Pe cei bolnavi, că vedeți dumneavoastră, numai în spitalele din România sunt atâtea mii de bolnavi. Vezi câți sunt la pat? Dar sunt bolnavi drepți, cum a fost Lazăr şi Iov care în boală n-au cârtit şi au mulțumit lui Dumnezeu pentru suferință de atâția ani, şi sunt bolnavi nedrepți, cum a fost Ghezi care s-a leproşat.

Deci când zice *doi vor fi pe pat,* iată boala, adică cei ce zac, *unul se va lua şi altul se va lăsa.* Se ia întru Împărăție bolnavul cel drept care în timpul bolii cheamă preotul, se mărturiseşte curat, îşi face Sfântul Maslu, se împacă cu toți şi-şi plânge păcatele lui până la ultima suflare. Acela se ia pentru Împărăție. Şi se lasă pentru gheenă bolnavul acela care nici în vremea bolii nu lasă țigara, nu lasă rachiul, nu lasă înjuratul şi-i spune femeii: „Să nu-mi aduci popa, să nu-l văd aici, că eu n-am să mor!" Că nu-l lasă dracul nici la moarte să-i aducă preotul să-l împace cu Dumnezeu. Asta înseamnă *doi vor fi pe pat,* arătând boala lor, *unul se va lua şi altul se va lăsa.*

Apoi zice: *Doi vor fi în casă; unul se va lua şi altul se va lăsa.* Cine sunt cei din casă? Cei din casă sunt conducătorii popoarelor şi a judecătorilor şi a armatelor şi a puterii politice şi a statului şi acei ce conduc comunele şi județele, toate, toate care sunt în viața de obşte a țării. Şi sunt şi oameni buni şi oameni răi în casă. Dar de ce le spune din casă? Pentru că aceia nu merg la prăşit cu noi. Aceia conduc din casă. Du-te la un notar al comunei, el are registru de câți s-au născut în comuna asta şi câți au murit. La dânsul scrie. De la el iei certificatul de naştere şi certificatul de înmormântare. Va să zică el din casă ştie câți s-au născut în comuna asta şi câți au murit.

Tot aşa şi cel din armată ştie câte regimente are, şi tot aşa fiecare din casă. Aşa sunt şi judecătorii care de la tribunal ştiu câte procese, câtă lume au, aşa sunt toți care conduc poporul din afară şi ei au scrise toate.

Dar între aceştia sunt şi oameni buni, şi acei buni se iau pentru Împărăția Cerurilor, sunt şi oameni răi care nu-şi fac datoria lor aşa cum scrie cartea, nici față de stat, nici față de sufletul lor şi de Biserică. Şi aceia se lasă pentru gheenă.

Şi mai departe zice: *Două vor măcina la moară* – ați auzit. Ați văzut ce spune Sfântul Efrem? Două, n-a mai zis doi aici. Două vor măcina la moară sunt femeile, că ele macină multe tare, că nu mai tac din gură. Şi sunt femei care macină făină bună, că vorbesc cuvântul lui Dumnezeu şi învață pe copii frica de Dumnezeu şi vorbesc numai de bine pe alții şi îşi iau aminte de sine, şi-şi iau aminte de cuvintele lor şi de limba şi gura lor şi o păzesc. Şi acestea se iau pentru Împărăția Cerurilor.

Şi sunt femei care le place toată ziua să vorbească de rău, să clevetească, să spună minciuni, să facă fel de fel de izvodiri, şi acelea se lasă pentru gheenă. Moară a numit lumea aceasta că se învârte veşnic, are evoluție şi merge de la naştere spre moarte şi iarăşi se învârte şi toate problemele cu cele patru anotimpuri, cu cele patru stihii, şi mai departe. Deci când a zis: *Două vor măcina la moară,* a arătat mulțimea femeilor care macină, unele spre bine, de a creşte copiii în frica de Dumnezeu, de a învăța de bine şi pe alții, de a sfătui cele mai bătrâne pe cele mai tinere să fie cinstite, să fie cu frica lui Dumnezeu şi aşa mai departe, şi altele care macină rău şi acelea se lasă pentru gheenă, cum spune acolo. Şi aceasta fiindcă a fost cuvântul despre paza limbii, mi-am adus aminte şi acestea să vi le spun.

Mai este ceva: cine-şi păzeşte limba sa are mare linişte sufletească. Limba este făcută de Dumnezeu să vorbească numai cele bune şi cele spre slavoslovia lui Dumnezeu şi cele de trebuință. Că nu ne-a făcut Dumnezeu să fim muți. Te-a întrebat cineva, ți-a cerut un lucru, ți-a cerut un sfat, trebuie să vorbeşti cu soția, cu copiii: „O să facem un gard, o să mergem la târg...", mă rog, ce ai de făcut. Dar când vin cele rele opreşte-te, pentru că prin cele ce am vorbit ne legăm înaintea lui Dumnezeu cu limba noastră. Şi acum ni se pare o glumă, dar dacă nu ne-am mărturisit sau dacă ne-am mărturisit şi n-am făcut canonul, ca femeia aceea care a semănat scai, de care v-am pomenit mai

înainte că n-a mai putut să adune toată sămânța care s-a împrăştiat, apoi ne aşteaptă dincolo osândă.

Cuvântul „diavol" vine din limba greacă unde înseamnă clevetitor, fiindcă diavolii ne clevetesc pe noi înaintea lui Dumnezeu când greşim: „Ia uite ce-a făcut cutare!" Întâi ne îndeamnă să facem rău şi apoi ne clevetesc. „Uite ce-a spus! Uite ce-a făcut!" Şi ei pe urmă clevetesc pe Dumnezeu la om, cum a făcut la Adam: „Ce-a zis Dumnezeu? Nu-i adevărat. Ai să te faci dumnezeu". Şi pe om, la Dumnezeu: „Uite ce a făcut Adam!" Ne punem rău noi cu Dumnezeu şi pe Dumnezeu cu noi, ca totdeauna să tragă asupra noastră osândă şi cu acesta se aseamănă şi omul păcătos care cleveteşte, care pârăşte, care spune minciuni, şi care-i place în toată vremea să vorbească, fără să se controleze dacă vorbeşte bune sau rele.

De aceea vă spun, cât ne-a ajuta mila Domnului, bine este să luăm aminte toți să cârmuim limba noastră cât se poate mai mult, ca să fie scaun al lui Hristos, cum v-am spus mai înainte, şi să nu fie căruța dracilor. Amin.

ÎNSEMNĂRI DIN VIAȚA UNOR CUVIOŞI PĂRINȚI ADORMIȚI ÎN DOMNUL ÎN SFÂNTA SIHĂSTRIE

Iubitul meu Părinte în Hristos Iisus,

Cu cele ce mi-ai amintit m-ai lovit în gândire. Că şi eu, păcătosul, de multe ori mă gândeam să-mi fac un mic memoriu, cu unele fapte şi cuvinte ale iubiților noştri Părinți, care au adormit în Domnul în muceniceasca ascultare din obştea Sfintei Sihăstri. Şi deşi mă gândeam la acest lucru, tot am amânat vremea. Iar cuvintele Prea Cuvioşiei Voastre m-au silit să îndrăznesc a lăsa toate şi a scrie câte un mic crâmpei din multele nevoințe şi învățături, ale celor ce au dus crucea lui Hristos până la uşa mormântului şi care după cuvântul Domnului au răbdat aici în Sfânta Sihăstrie până la sfârşit. Dar nu am scris cine ştie ce: una, că cei mai mulți dintre ei aveau viață tainică şi cu toată puterea îşi ascundeau nevoințele lor de zi şi de noapte, şi cu greu ar fi putut cineva să le afle taina vieții lor pe de-a-ntregul: al doilea că acum a trecut vreme nu puțină de la adormirea unora şi nu mai țin minte toate cele din viața lor. Totuşi eu păcătosul am făcut câte o mică însemnare la viața fiecăruia din cele ce cu ochii le-am văzut şi cu urechile le-am auzit. Ca cel ce cu nevrednicie şi ca cel leneş şi molatic, am avut de la mila lui Dumnezeu vreme de a vieţui în aceeaşi mănăstire cu ei, şi pentru că îndurarea Ziditorului nostru încă m-a ținut cu zile până acum, de la cei mai vechi adormiți începând, aici voi însemna cele ce urmează:

SCHIMONAHUL NICANDRU PÂNTEA

Acesta a fost rudenie cu bătrânul stareț Ioanichie, a fost cu el la Ierusalim şi la Sfântul Munte. Soția lui, schimonahia Macaria, nu a voit să se reîntoarcă în țară. A rămas acolo la Sfintele Locuri, la mănăstirea de fecioare. Şi acolo, după mai mulți ani a adormit în Domnul. Acest părinte era foarte iubitor de osteneală de ascultări şi nelipsit de la pravila bisericii. Avea obicei să zică aceste cuvinte: „Părinților şi fraților, ca să ne putem mântui avem nevoie de răbdare «cu vagonul»".

PĂRINTELE CONSTANDIE URICARU

Acesta era de prin comuna Ciumaş, Bacău, şi venise aici de la metocul Sfântului Munte cel de la Țifeşti. Fusese ucenic vestitului Părinte Evghenie, îngrijitorul acestui metoc. Acesta ştia toată Psaltirea pe de rost şi multe acatiste. Lucra la coşnițe de alun şi la linguri şi era cu ascultarea la vacile mănăstirii.

A căzut apoi într-o boală grea de plămâni. Şi căzând la pat, nu-şi curma ziua şi noaptea rugăciunea din minte şi din gură. De multe ori striga tare: „Părinţilor, tare mă bat dracii". Şi odată l-am întrebat: „Părinte Constandie, dar ce au dracii cu sfinţia ta?" Iar el a zis: „Dracii vin şi strigă cu chiote îngrozitoare la urechea mea ca să tac, să nu mai zic psalmi şi rugăciuni către Maica Domnului". Îmi aduc aminte şi parcă-l văd şi astăzi cum stătea rănit la coaste pe un colac de gumă. Avea răni la mâini şi la picioare căci se spărsese la genunchi, la coate, de tuberculoză osoasă. Nu putea să stea nici într-un fel, că peste tot era rănit, dar se arăta un suflet foarte tare, că niciodată nu cârtea pentru atâta suferinţă, numai zicea către cei ce veneau pe la el: „Vă rog, părinţilor, rugaţi-vă ca bunul Dumnezeu să-mi dea răbdare până în sfârşit".

Îmi aduc aminte că odată, când era el sănătos, era cu noi la ascultare în grădină, era toamna şi părintele iconom ne pusese să cărăm nişte sfecle, morcovi şi nişte praz la beci pentru iarnă. Noi vorbeam toată ziua, iar el se chinuia să nu-şi curme psalmii din minte şi din gură; tăcea şi zicea în taină psalmi. Şi văzând că noi, fraţii, vorbeam aşa fără rost şi tot îi stricăm liniştea lui, el nu ne-a ocărât, dar ne-a făcut atenţi despre rugăciune şi a zis o singură dacă către noi cu lacrimi în ochi: „Fraţilor, unde este «Doamne Iisuse»?"

...Şi apoi iară a tăcut nimica zicând, dar atâta putere a avut acel cuvânt, încât ori de câte ori îl vedeam pe el începeam să zic şi eu, păcătosul, rugăciunea „Doamne Iisuse". Şi multă vreme parcă era o trâmbiţă care-mi suna mereu şi care îmi zicea: „Fraţilor, unde este «Doamne Iisuse»?"

Odată, pe când era el cu ascultarea la vacile mănăstirii şi eu eram la oi, ne-am întâlnit amândoi în Poiana Găinăriei. Şi el m-a rugat să vin mai aproape. Apoi mi-a dat o Psaltire în mână şi mi-a zis: „Frate Constantine, te rog să mă urmăreşti că eu greşesc foarte mult la psalmul 35: *Zis-a călătorul de lege ca să greşească întru sine: nu este frica lui Dumnezeu înaintea ochilor lui"* şi celelalte...

Apoi eu am deschis Psaltirea şi mă uitam, iar el zicea pe de rost acest psalm şi am văzut că nici un cuvânt nu a greşit, şi toate le-a zis bine. Apoi i-am zis: „Părinte, n-ai greşit nimic la acest psalm, l-ai zis exact ca pe carte". Iar el a zis către mine: „Aşa, frate, n-am greşit cu memoria, dar cu lucrul greşesc faţă de acest psalm. Căci nu am frica lui Dumnezeu înaintea ochilor minţii, şi de aceea în toată vremea greşesc cu mintea, cu cuvântul şi cu lucrul". Şi apoi a zis către mine: „Iartă-mă, frate" – şi aşa ne-am despărţit. Căci şi vacile lui şi oile mele nu ne aşteptau, ci se depărtaseră de noi.

După ce am ajuns la cârd, de abia am înţeles că altul a fost scopul lui, nu de a-l urmări eu de greşelile psalmului când îl zice pe de rost, ci de a mă folosi pe mine şi a-mi aduce aminte de frica lui Dumnezeu şi de paza minţii spre a nu greşi lui Dumnezeu. Că cine le are pe acestea două, cu anevoie se va birui când va da de păcat.

Când a voit să se săvârşească acest părinte, era lângă dânsul alt monah tot cu numele de Constandie, care a îngrijit de el până la moartea lui, şi a zis părintele Constandie cel ce murea către cel ce era lângă dânsul: „Părinte, eu astăzi am să mor şi tare te rog să stai lângă mine şi să te rogi, că mare grijă am, fiindcă diavolii până la ultima suflare ne pândesc pe noi. Şi de aceea şi eu, păcătosul, am mare nevoie de mila şi de ajutorul lui Dumnezeu mai mult acum ca oricând în viaţă".

Şi zicând aceasta, a ridicat mâna dreaptă aşa rănită cum era ca să-şi facă semnul Sfintei Cruci şi a zis: „Doamne ajută!", apoi a zis către cel de faţă: „Părinte, iartă-mă!" şi în acel minut şi-a dat duhul, nemaiputând a termina de făcut semnul Sfintei Cruci.

FRATELE VASILE ILIE

După ducerea din viaţă a acestui părinte, a căzut la boală fratele Vasile. Când s-a îmbolnăvit, eram cu ascultarea la oile mănăstirii, cu el şi cu Părintele Galaction Ilie. Fratele meu Vasile, încă de când eram eu la oi acolo, aproape de Sfânta Mănăstire Cozancea, învăţase pe de rost toate acatistele de peste saptămână şi cele 21 de molitfe de după catismele Psaltirii. Iar după ce am

venit noi aici la Sihăstria, el a mai învăţat încă 10 catisme din Psaltire şi oricând era cu rugăciunea în gură.

Îşi făcuse o rânduială că vara, de trei ori pe zi, cât stătea la mulsul oilor, zicea aceste molitfe. Iar celelalte rugăciuni le zicea pe munte sau oriunde era. Părintele Galaction, care mulgea cu el împreună oile, ştia rânduiala lui şi în vremea mulsului oilor nu-l întreba nimic ca să nu-i strice liniştea. Erau unele oi care trăgeau tare la muls, dar el, săracul, atâta răbdare avea că nimica nu zicea. Şi eu care dam oile la strună, când vedeam că unele din ele calcă cu piciorul în găleată şi trag aşa de tare, îi ziceam: „Frate Vasile, dar de ce nu le baţi, că se învaţă cu nărav?". Iar el tăcea şi numai după muls zicea: „Frate, nu-s vinovate bietele oişoare, ci codârlău acela care le îmboldeşte ca să mă supere pe mine, dar mare-i Dumnezeu şi Prea Curata Stăpână".

Umblam cu el cu oile prin pădure, prin munţi. Pe el în toată vremea îl găseam ocupat cu rugăciunile lui, umbla cu capul gol şi numai cu o cordică neagră îşi lega părul ca să nu-i vină în ochi, mai cu seamă când făcea metanii. Aşa că acum începuse chiar şi iarna să umble tot cu capul gol. Era bun prieten cu Părintele Atanasie Păvălucă, acela care ştia pe de rost Psaltirea şi care a umblat toată viaţa cu capul gol. Şi de la acela lua multe sfaturi călugăreşti şi ciobăneşti, că acela a fost mare mocan în vremea lui şi acum era aici la oile Sfintei Mănăstiri Secu. Se întâlneau amândoi cu oile pe munte şi foarte mult ţinea la el Părintele Atanasie, când îl vedea cu mare râvnă spre ascultare şi rugăciune.

Când eram cu el păscând oile, după ce îşi termina pravila de rugăciune, dacă oile se aşezau la păscut şi stăteau liniştite, el începea să cânte. Şi cânta sau „Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă" sau „Prea Sfântă Născătoare de Dumnezeu, în vremea vieţii mele nu mă lăsa pe mine" şi celelalte sau troparele cele de după catisme: „Eu sunt, Doamne, pomul cel neroditor care nici o roadă de pocăinţă nu aduce", sau cel de după a cincea: „Înfricoşat este Scaunul Tău şi vicleană este viaţa mea", sau cel după a şaptea: „Când va şedea Judecătorul şi Îngerii vor sta de faţă şi trâmbiţa va răsuna, şi văpaia va arde, ce vei face, ticăloase suflete al meu, ducându-te la Judecată"... Dar aşa era cântarea lui că întotdeauna o amesteca cu multe lacrimi şi niciodată nu l-am văzut fără lacrimi multe pe obraz când cânta aceste tropare.

Uneori eu trebuia să rămân la stână să ajut Părintelui Galaction la treburile din stână şi la măturat târla şi el se ducea singur cu oile pe Muntele Tăciunele şi după o vreme îl auzeam cântând cele de mai sus. Şi zicea Părintele Galaction:

– Frate Costache, auzi că Vasile a început iar să bocească. Săracul, mare dar i-a dat Dumnezeu, că uşor mai poate să plângă. Eu – zicea Părintele Galaction către mine – de atâţia ani sunt la oile acestea, dar ca fratele Vasile n-am întâlnit aşa de sârgiutor la ascultarea lui şi la pravilă.

Aşa, bietul meu frate avea şi acest obicei că la orice necaz şi ispită zicea: „Mare este mila Domnului şi mare este Stăpâna noastră, Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioara Maria".

Am stat cu el la oi aproape doi ani, dar niciodată nu l-am auzit să cârtească, cu toate că era ascultarea destul de grea şi mai ales primăvara la fătatul oilor. Apoi s-a îmbolnăvit săracul, căci a răcit într-o iarnă când a stat până aproape de Postul Mare cu oile la rugi în pădure şi avea numai o colibă de lemn acoperită cu cetină şi focul. Şi după ce a venit din pădure, aproape de Postul Mare a început să tuşească şi să scuipe sânge; şi nici aşa nu se îndura să se lase de ascultarea lui de la oi. Dar aproape de Sfintele Paşti, neputând a se mai ţine de oi, în Joia Mare şi-a luat iertăciune de la noi în stână şi luându-şi cojocul şi cărţile lui de pravilă a coborât de vale la sfânta mănăstire. Eu am rămas în locul lui cu Părintele Galaction şi mă duceam din când în când pe la el şi-l întrebam cum îi mai este cu sănătatea, iar el zice: „Slavă Bunului Dumnezeu, fratele meu, că încă mă simt mai bine. Dar mă mâhnesc că am început să uit din molitfele şi din rugăciunile pe care le ştiam pe de rost":

Apoi, după o vreme, când a slăbit şi mai mult, m-am dus pe la el şi l-am găsit stând în genunchi în chiliuţa lui şi i-am zis: „Frate Vasile, mai ştii ceva pe de rost?" Iar el a zis: „Fratele meu, de când am slăbit, mi-a slăbit tare şi memoria. Numai Acatistul şi Paraclisul Prea Curatei Stăpâne le mai ţin minte pe de rost, iar celelalte în zadar mă chinuiesc să le mai zic, că nu le mai

pot. Dar zic şi eu mai adesea «Doamne Iisuse», şi alte rugăciuni scurte care le mai ştiu”. După câteva zile a fost pe la el Părintele Galaction ca să-l vadă ce mai face. Iar când a venit Părintele Galaction la stână, a zis către mine: „Frate Costache, să ştii că Vasilică ne lasă pe noi şi se duce, căci am fost astăzi pe la el şi ne-am luat iertăciune şi am văzut că i s-au umflat tare picioarele. El mi-a trimis răspuns să mă duc la el şi a zis către mine: «Părintele meu, te-am chemat să ne vedem pentru ultima dată în veacul de acum»”.

După aceasta n-au trecut decât câteva zile şi mi-au spus unii din părinți că fratele Vasile a avut oarecare înştiințare de plecare din lumea aceasta, în acest fel: Era ziua mare şi soborul sfintei mănăstiri era la masă. Fratele Vasile a ieşit din chilie să se ducă să se închine la biserică – căci până în ziua în care a murit se purta pe picioare şi nici o zi nu a stat la pat. Aşa că el ducându-se a găsit uşa bisericii încuiată, şi fiindcă cheia era la Părintele Proclu, paraclisierul, văzând el că este încuiată biserica, a ieşit aşa în fața bisericii unde era un scaun.

Şi stând pe el, îşi zicea în taină rugăciunile sale până vor sta părinții la masă ca să vie părintele cu cheia bisericii. Dar deodată părinții care stăteau la masă l-au auzit strigând tare şi zicând: „Prea Sfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-mă”. Şi zicea aşa tare mai de multe ori până când a obosit şi a căzut jos în genunchi. Şi auzind părinții, au venit cu toții de la masă la el şi părintele stareț l-a întrebat zicând: „Dar ce ai pățit, frate Vasile?”. Iar el acum nu mai vorbea tare, ci încet aşa în şoaptă şi făcea semn cu mâna şi arăta spre biserică, zicând: „Părinte stareț şi părinților, închinați-vă că Stăpâna noastră, Maica Domnului cu Mântuitorul în brațe, este aici de față...”. Şi le arăta lor cu mâna şi îşi pleca capul la pământ. Iar starețul, socotind să nu fie o nălucire a dracilor – căci după cum ştim au dracii şi acest obicei ca aproape de moarte să se arate omului în chip de înger sau alte fețe cereşti –, a zis către fratele Vasile: „Dar de ce ai strigat aşa de tare şi ziceai «Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-mă!»?”

Iar el a zis: „Părinte stareț, aici unde stăteam pe acest scaun, fiindcă am găsit biserica încuiată, ziceam şi eu păcătosul ce mai puteam rugăciuni, şi deodată din dosul bisericii au venit asupra mea o droaie de draci care de care mai urâți şi au început să mă lovească cu nişte bețe ca de foc şi ziceau: «Ce te tot rogi degeaba că nu te-ai mântuit, că eşti păcătos?» Şi eu văzând că mă chinuiesc şi scrâşnesc la mine, nu mi-am pierdut nădejdea şi am început a striga la Preacurata şi Preasfânta Maica Domnului. Şi aşa am tot strigat din toată inima să nu mă lase şi îndată am văzut un nor alb şi foarte strălucind cu raze şi s-a pogorât până deasupra bisericii. Iar pe nor am văzut pe Maica cea Preasfântă cu Mântuitorul în brațe şi am auzit glas de la ea care a zis către mine: «Nu te teme, de acum mai ai trei zile şi vii la noi». Şi încă am văzut că atunci când veneați Preacuvioşia Voastră cu părinții, Mântitorul ne-a blagoslovit pe toți şi pe urmă acel nor s-a ridicat în sus după ce ați ajuns cu toții aici”.

După ce a spus aceasta, bietul fratele Vasile zicea cu multe lacrimi către părinți: „Părinților, mare putere are înaintea lui Dumnezeu Maica Domnului, şi Mântuitorul foarte mult o ascultă în rugăciunile ei”. După aceea starețul a zis: „Frate Vasile, ia seamă, roagă-te cât poți şi ai grijă de minte, că sunt şi ispite de la vrăjmaşul care se poate arăta în chip de lumină”. Acestea le-a zis către el, apoi, ducându-se cu părinții, le-a spus: „Vedeți, părinților, dacă după trei zile fratele Vasile se va duce de la noi, să ştiți bine că Maica Domnului l-a mângâiat pe fratele înainte de plecarea de aici”.

Apoi părintele stareț văzând că a slăbit mai tare, s-a dus până la starețul Mănăstirii Secu şi a cerut blagoslovenie ca să-l călugărească, că atunci Sihăstria aparținea de Sfânta Mănăstire Secu. Iar starețul, Arhimandrit Meletie Nicuță, a zis: „Nu-l mai face călugăr că are să se facă sănătos şi apoi să nu avem observație de la Sfânta Mitropolie”. Aşa că a venit starețul nostru mâhnit de acolo că nu-i dăduse voie să-l călugărească. Şi a zis: „Mâine dimineață să-l aduceți la sfânta biserică ca să-l împărtăşim cu Preacuratele Taine”. Şi aşa a doua zi, el singur sprijinindu-se în băț a venit şi a ascultat stând jos într-o strană toată slujba Sfintei Liturghii şi la sfârşit s-a împărtăşit.

După Sfânta Împărtăşanie spuneau părinții că era aşa de vesel de parcă s-ar fi făcut sănătos şi s-a dus la chilia lui. Iar a treia zi, când în ceasul acela, pe la ora 11 ziua, când cu trei zile mai înainte i se arătase Maica Domnului, s-a săvârşit.

Am avut şi eu păcătosul un semn la moartea lui. Eu eram cu oile pe munte şi deodată m-a luat un somn aşa de greu că nu mă mai puteam ține pe picioare şi cu mare greu am putut să aduc oile la stână la amiază, că dormeam în picioare. Iar când am ajuns la stână, m-am aşezat pe un pat şi m-am culcat. Iar Părintele Galaction m-a întrebat: „Dar ce ai, eşti bolnav?" Iar eu îi spuneam: „Lasă-mă să dorm". Şi am dormit aşa vreo două zile şi două nopți, numai ridicam capul şi iar îl puneam jos.

Părintele, socotind că m-am îmbolnăvit, s-a dus la mănăstire să ceară alt frate să se ducă cu oile. Şi când a venit, a spus: „Părinte Costache, îmi pare că vrei să te duci după Vasilică". Şi eu atunci nu auzeam, iar el mi-a spus: „Ştii că fratele Vasile a murit încă de alaltăieri şi azi îl îngroapă?" Şi eu, atunci auzind, m-am trezit, mi-am luat gluga şi bățul şi m-am dus devale la mănăstire. Am sosit chiar când îl puneau în groapă şi foarte am început să plâng, că mă durea inima de iubitul meu frate care m-a adus la sfânta mănăstire şi cu care luasem parte la multe ispite, încă de când eram la casa părintească, căci am stat cu el la oi prin multe locuri, şi la toate ne ajutam şi ne sfătuiam.

După înmormântarea iubitului meu frate, m-am dus iarăşi la oi pe munte şi când vedeam locurile pe unde se închina el şi îmi aduceam aminte de sârguința şi de sfaturile lui, multă umilință şi mâhnire mă cuprindea. Într-o zi, fiind cu oile pe munte, m-am întâlnit cu Părintele Atanasie, marele nevoitor şi prieten de aproape al fratelui Vasile. Şi acela a zis către mine: „Blagosloveşte, frate". Iar eu am zis: „Blagosloveşte sfinția ta, părinte". Şi el a zis: „Domnul!", apoi a adăugat, zicând: „A plecat fratele Vasile la rai?" Iar eu am zis: „Dar cine ştie, părinte, acest lucru, dacă s-a dus la rai?" Iar el a adăugat: „Să ştii, frate, că la rai s-a dus fratele tău, că nu cred să lase Dumnezeu pe un om aşa de smerit şi ascultător să se piardă".

Şi din ziua aceea, eu, păcătosul, parcă mă mângâiam cu o nădejde că iubitul meu frate a fost miluit de Dumnezeu şi s-a mântuit.

Aceste puține le-am însemnat ca amintire din viața fratelui meu Vasile. Iar câte ispite şi încercări am avut noi încă înainte de a veni aici la Sihăstria când era la oi acolo la Sfânta Mănăstire Cozancea, acelea nu le-am mai scris, că el ştie Cel ce ne-a miluit şi ne-a chemat pe noi.

PĂRINTELE VASILE MITOŞERU

Acesta venise aici de la Sfânta Mănăstire Cozancea, eu am fost ucenicul cuvioşiei sale.

Îmi aduc aminte că era un om tare umilicios şi deşi era puțin cam iute la fire, dar lesne se pleca spre lacrimi şi avea mare frică de Dumnezeu. Avea un ochean cu vederi multe de la Sfintele Locuri. Îl punea în față şi se uita prin el şi când vedea prin el patimile Domnului plângea cu hohot şi zicea: „Iacă eu cu păcatele mele am răstignit pe Domnul şi încă şi azi şi în fiecare zi Îl răstignesc". Era foarte milostiv bătrânul şi foarte harnic la lucrul de mână. Ştia mai multe meserii, că era şi prisăcar vestit şi fierar şi lemnar, făcea şi cofe, ciubere, împletea coşnițe de alun şi făcea şi linguri foarte frumoase. De la el am învățat şi eu păcătosul a face linguri şi a împleti coşnițe de alun.

Când mă duceam pe la el şi ziceam: „Părinte Vasile, te rog să-mi arăți cum se fac linguri", el zicea: „Nu vreau să-ți arăt, că-mi furi meseria". Apoi îmi croia o ligură, îmi dădea tesla în mână şi scoaba şi zicea: „Iaca aşa, frate, se fac linguri", şi tot aşa bietul bătrân m-a învățat să fac şi coşuri. Fie pomenită dragostea lui. Apoi zicea: „Măi, frate, eu îți arăt cum să faci linguri şi coşuri, dar frăția ta să ştii că eu nu ştiu carte. Să iei Patericul şi Viețile Sfinților şi să vii la mine să-mi mai citeşti că eu sunt om prost şi păcătos, şi aş voi să mai ştiu şi eu ceva...". Şi aşa mă duceam pe la el prin sărbători sau când aveam puțină vreme liberă şi dacă-i citeam ceva din Viețile Sfinților sau din Pateric, numai ce vedeam că scoate basmaua din buzunar şi se ştergea pe la ochi şi zicea: „Ia, aceştia au fost oameni, frate, pe fața pământului care au suferit şi s-au nevoit atâta pentru dragostea lui Dumnezeu".

Eu păşteam vacile şi îi aduceam nuiele de alun bune din care scotea bătrânul spicele pentru coşuri. Apoi el mă chema în chilie şi-mi dădea câte o felie de pâine cu miere de albine. Odată, văzându-mă cam necăjit, m-a chemat şi a scos dintr-o lădiță un rând de schimburi noi de pânză foarte curată, apoi a aprins o lumânare şi a zis: „Na, frate, zi bogdaproste că te văd că ai cămaşă ruptă şi faci ascultare, apoi eu sunt mai păcătos ca frăția ta şi nu trebuie să am de prisos haine".

În biserică el avea o strană a lui într-un ungher în paraclisul cel vechi care a ars, căci bătrânul stareț mai mult acolo slujea, că era mai cald în biserica de piatră, şi îl vedeam acolo stând în strană foarte atent la cântările bisericii şi adesea plângând. Avea obicei să rămână mai la urmă, când ieşeam din biserică şi se închina el singur şi apoi se ducea la chilie.

La chilia lui avea bătrânul o cămăruță îngustă cu un geam mic şi tare întunecoasă. Părintele Gherasim, fratele meu, s-a dus şi l-a rugat să-l primească acolo. Iar el i-a zis: „Te primesc, frate, dar cu o condiție". Şi acela a zis: „Care?" Iar el a zis: „Ca să-mi cânți acolo din când în când câte un axion sau altceva din cântările Bisericii, că mie tare-mi place cum cântă frăția ta la biserică".Aşa că bietul Gherasim a fost bucuros că l-a primit acolo, că el de mult căuta chilie cât mai tainică şi mai la o parte şi aşa că după ce Părintele Gherasim îşi termina pravila lui, îi zicea: „Părinte Vasile, dacă ai vreme, eu acum pot să-ți cânt ceva". Şi acela zicea: „Stai colo în chiliuță şi cântă că eu aud şi te ascult de aici", că numai o uşă îi despărțea. Şi te mirai de lucrarea lor – Gherasim cânta în cămăruță câte un axion sau o slavă sau altceva, iar bătrânul sta pe vatră lângă sobă şi, ascultând, plângea mereu până ce acela zicea: „Părinte Vasile, de-ajuns", iar acesta răspundea năduşit de plâns: „De-ajuns, părinte. Dumnezeu să te răcorească în Rai, că m-ai răcorit pe mine, păcătosul".

N-aş şti această lucrare a lor, dar am stat şi eu la Părintele Vasile ca ucenic câteva luni, că era mare lipsă de chilii şi m-a dat părintele stareț să stau la el. El dormea pe o vatră, că nu avea pat, iar mie îmi aşternea nişte piei de oi jos şi aşa mă culcam, că avea chilie cam mică şi nu prea aveam unde pune pături. Era bolnav bătrânul de piept şi tot tuşea, dar lucrul din mâna lui niciodată nu-l lăsa.

Apoi după o vreme s-a îmbolnăvit şi nu mult a zăcut. S-a dus duminică la sfânta biserică şi s-a împărtăşit şi după două zile l-a găsit Părintele Gherasim mort, rezemat de sobă şi avea mâna dreaptă pusă pe piept. Aşa l-am văzut şi eu. După moartea lui, Părintele Gherasim a stat lângă sicriul lui trei zile şi tare mâhniți i-am citit la Psaltire, încă şi alți părinți şi frați.

PĂRINTELE VISARION PALADIE

Acesta era tot de prin părțile Botoşanilor, dintr-un sat, Tomeşti, aproape de Părintele Vasile. Era un părinte foarte blând şi tăcut, de meserie rotar şi tâmplar. Era foarte ascultător şi sârguitor la lucrul lui. De la el atâta țin minte că zicea de multe ori: „Fraților, să nu osândim pe nimeni că nu putem cunoaşte judecățile Domnului, în ce chip mântuieşte pe om". Încă de tânăr îmbolnăvindu-se, s-a dus către Domnul.

SCHIMONAHUL ILARION IONICĂ, FOSTUL ICONOM AL SFINTEI SIHĂSTRII

De la acest părinte am primit prima ascultare când am venit la Sfânta Sihăstrie. Era un părinte bătrân cu barba cam rară şi albă, foarte sârguitor la sfânta ascultare. Venea dis-de-dimineață pe la chiliile noastre şi, bătând în uşă, zicea: „Haideți, dragul moşului, hai la ascultare!". Şi după ce ne chema pe noi, el se ducea înainte la pădure sau de era vara la coasă şi când veneam noi, el era sătul de treabă. Acest părinte era din părțile Bacăului, din o comună Racova. Ne povestea că în fața unei mari primejdii s-a hotărât să vină la mănăstire şi să se facă călugăr.

El, după cum spunea, a fost dragoman la plute pe râul Bistrița şi odată, venind noaptea spre casă în vreme de iarnă, când trecea pe la marginea unei păduri, l-au înconjurat o haită de nouă lupi. El fiind pe atunci tânăr cam de 30 de ani şi având la dânsul numai toporul cu care lucra la plute, văzând că lupii se apropie, s-a retras în marginea pădurii şi a tăiat o prăjină lungă de carpen şi a început a se apăra de lupi ca de nişte câini răi. Şi atâta s-a luptat cu ei încât a lepădat de pe el şi hainele toate şi căciula şi numai în cămaşă rămăsese. Lupii i-au sfâşiat hainele şi căciula. Iar el, după două-trei ceasuri de luptă, a obosit atâta încât a căzut jos pe zăpadă în genunchi şi pe cât mai putea se apăra. Şi văzând că nu are nădejde de viață a strigat din toată inima lui către Domnul: „Doamne, dacă-mi dăruieşti viață, călugăr de mănăstire mă fac".

Şi îndată după această rugăciune a lui, ca prin minune s-au auzit venind nişte oameni în sănii şi cu clopote pe cai, ajungându-l pe drumul care era aproape de el, au sosit cu toții şi lupii au fugit în pădure. Dar el fiind aproape mort de oboseală, l-au luat oamenii în săniile lor şi l-au îmbrăcat cu haine de ale lor, şi aşa cu viață scăpând, s-a ținut de cuvântul dat Domnului şi, lăsând lumea, a venit aici la Sihăstria ca să slujească toată viața Preamilostivului Dumnezeu care i-a dat viață.

Era de mirare să-l vezi că şi acum, bătrân de peste 80 de ani, era întâiul la ascultare şi cel dintâi la Utrenie, la miezul nopții. El mi-a dat mie păcătosului ascultarea la vacile mănăstirii şi eu am zis către el: „Părinte iconom, eu sunt din partea câmpului şi nu cunosc munții şi pădurile de pe aici şi mă tem că am să mă rătăcesc pe aici cu tot cu vaci". Iar el, bietul bătrân, parcă îl aud zicându-mi: „Nu te teme, dragul moşului, nu te teme, ține-te de Cioanca – aceasta era o vacă bătrână cu un corn rupt – că ştie ea bine toate poienile de prin pădurile din jur şi le duce pe toate celelalte vite la păşune".

Aşa că, auzind cuvântul bătrânului, am pornit cu bucurie ascultarea şi într-adevăr Cioanca toată vara m-a condus şi m-a scos cu toate vitele pe oriunde era hrană pentru ele. Eu îmi luam dimineața ceva hrană de la chelar şi o carte cu Viețile Sfinților şi numai le porneam pe vite din ocol şi ele mă purtau pe mine unde le povățuia Domnul.

Mi-a dat bărânul Ilarion un băț în mână când mi-a încredințat această ascultare şi eu tare țineam la el, ca la un lucru mare, că era dat mie din mâna bătrânului celui evlavios. Dar nerăbdarea mea m-a făcut să-l prăpădesc că l-am azvârlit odată aşa, în fața vacilor, să le opresc la o vale şi s-a dus în nişte tufe dese de alun şi oricât l-am căutat, nu l-am mai găsit.

Acest bătrân avea ca ucenic şi ca ajutor pe un frate Constantin Șandru – mai trâziu schimonahul Chiriac – care a şi luat iconomia mănăstirii după moartea lui şi i-a moştenit şi bunele lui obiceiuri.

Avea bătrânul Ilarion şi acest obicei bun. În fiecare seară, după ce veneau părinții şi frații de la ascultători şi se linişteau pe la chiliile lor, el venea la uşă pe la fiecare şi zicea: „Iartă-mă, părinte sau frate, că poate v-am supărat cu ceva în ziua aceasta". Şi după ce îşi cerea iertare de la toți, se ducea şi el la chilia lui şi, făcându-şi rugăciunile spre somn, aşa se odihnea.

Socotesc că este bine să mai însemnez aici ceva şi despre cele mai de pe urmă ale vieții acestui bătrân. Şi iată ce am a zice: Odată bătrânul Ilarion a luat boii mănăstirii şi tânjala cu cioflâncile[68] de tras lemne. Şi-a luat țapina în spate şi toporul pe mână şi a plecat pe plaiul Sihlei să aducă nişte buşteni de brad la vale în Sihăstria. Dar ajungând acolo şi văzând că buştenii sunt înghețați, a prins cu țapina de unul şi, când buşteanul s-a desprins de la pământ, fiind locul puțin prăvălatec, s-a rostogolit în loc şi i-a prins un picior bătrânului şi i l-a rupt mai jos de genunchi.

El, săracul, văzându-se acolo singur şi cu piciorul rupt, a strigat la boi care erau prinşi cu cioflâncul de butuc şi boii au urnit puțin butucul din loc şi aşa el a scos piciorul de sub butuc şi oprind boii s-a prins cu mâinile de jugul boilor. Şi aşa mergea puțin şi când opreau boii se odihnea puțin cu piciorul sănătos şi aşa a ajuns în fața mănăstirii şi a stigat la noi şi l-am adus la chilie aproape mort de durere şi de osteneală.

Apoi părinții au îndreptat încet piciorul la loc şi l-au pus în lopățele, căci nu a voit să

[68] Unealtă de fier pentru tras lemnele.

meargă la spital. Iar bietul bătrân atâta a slăbit de durere, încât nu mai avea nădejde de viaţă şi striga mereu la Maica Domnului. Eu aveam chilia lângă a lui şi părintele stareț m-a rânduit să am grijă de el şi să-i stau în ajutor cu tot ce va avea nevoie. Apoi el stând aşa pe pat mereu se ruga şi m-a trimis de am chemat pe unii din părinţii şi fraţii cei mai săraci şi le-a dat de pomană hainele lui şi încălţările, oprind pentru el numai pe cele mai vechi şi rupte cu care a zis ca să-l îngroape. Mi-a dat şi mie nişte cămăşi şi o pereche de bocanci.

După aceasta, el aştepta ceasul cel mai de pe urmă. Dar într-o noapte, când el sta la rugăciune plângând, i s-a arătat o femeie prea frumoasă şi prea încuviinţată şi i-a zis: „De ce plângi, părinte?" Iar părându-i-se că este o doamnă doctoreasă pe care o cunoştea, el a zis către dânsa: „Doamnă doctoriță, iată de ce plâng, că mi-am rupt piciorul şi ştiu că de acum voi muri, că nu se mai tămăduieşte". Iar femeia pe care el o socotea doctoreasă, i-a zis: „Părinte, să ştii că mai ai de trăit un an de zile şi după aceea ai să te odihneşti". Şi după ce a zis aceste cuvinte s-a dus de la el.

Eu m-am dus la el dimineaţa că aveam grijă să nu fie candela mare şi să-i fac focul. Şi el mi-a zis: „Frate Costantine, te rog cheamă la mine pe părintele stareț că am să mă spovedesc". Şi m-am dus şi am chemat pe bătrânul stareț şi acela îndată a venit. Şi după ce s-a mărturisit el, a spus părintelui stareț cele ce văzuse, iar părintele stareț l-a întrebat: „Ei, şi acum cum te simţi cu piciorul?" Iar el a zis: „Preacuvioase Părinte, parcă m-aş bizui să mă scol şi să mă duc la biserică".

Şi aşa de faţă cu stareţul s-a sculat încet, şi-a luat rasa din cui şi apoi a cerut cârja lui, şi stareţul m-a chemat şi mi-a zis: „Vezi că bătrânul vrea să meargă la biserică". Şi eu foarte mă minunam şi am zis către stareț: „Părinte, dar cum să meargă? Dar el nu se poate atinge cu piciorul de nimic că îl doare foarte". Iar stareţul mi-a spus: „Lasă acum cum zice el". Şi aşa când l-am văzut că s-a dat jos din pat singur şi sta în picioare, foarte m-am minunat, apoi m-a rugat să merg cu el până la paraclis, că acolo se făcea slujba în acea zi.

Era într-o duminică la vecernie, la lăsatul secului de Postul Mare. Şi a mers aşa sprijininduse în cârjă şi eu îl ţineam de mână. Iar când l-au văzut părinţii în biserică, foarte se minunau că ştiau că stă la pat de câteva luni se zile. Iar el, ajungând la biserică, a făcut trei închinăciuni, apoi a stat jos într-o stană şi foarte plângea şi mulţumea lui Dumnezeu că l-a învrednicit să mai vadă o dată biserica şi să asculte slujba. Iar când a venit de la Vecernie, a venit singur încetişor şi-mi zicea: „Eu văd, măi dragul moşului, că piciorul meu nu mă mai doare chiar de-l pun bine pe pământ". Aşa din ziua aceea a început să vină singur la pravila bisericii.

Părintele stareț i-a poruncit să nu mai facă nici o ascultare şi să vie numai la pravila bisericii pe cât va putea. S-a făcut schimonah şi i-a dat blagoslovenie să se împărtăşească cu Preacuratele Taine în fiecare duminică şi la praznicele cele mari. Iar după un an de zile, exact în ziua lăsatului de sec de Postul Mare, a adormit în Domnul.

Eu acum eram cu ascultarea la oi şi îmi aduc aminte ca azi, că eram pe o pochină de stog stând lângă oile la care le dam fân pe zăpadă la turişte[69] – şi am auzit devale la mănăstirea că sună clopotele aşa pe după amiază. Şi nu ştiam ce este. Iar seara când am venit cu oile la bordeiul de iarnă am întrebat pe Părintele Galaction: „Părinte, dar de ce au sunat astăzi clopotele pe la vremea aceea?" Iar el mi-a spus: „Măi, frate Costăchel, au sunat clopotele că s-a dus de la noi Părintele Ilarion bătrânul". Încă îmi aduc aminte că eu a doua zi aşa stând lângă oi, am luat un creion şi după mintea mea de atunci socoteam câte zile a trăit de la naştere până la mormânt acest bătrân; şi socotind anii cu 365 şi pe cei bisecţi de la al patrulea an cu 366, mi-au ieşit vreo 31.000 de zile şi mai mult căci trăise vreo 87 de ani. Şi apoi ziceam în mintea mea, ce sunt aceste puţine zile faţă de veacul cel fără de margine?

IERODIACONUL GLICHERIE ANDREI

Acesta era de prin părţile Putnei, dintr-o comună Mândreasa. Pe acest părinte l-am întâlnit

[69] Loc de mâncare pentru oi iarna.

întâi când veneam la Sihăstria cu fratele meu Vasile; era la Sfânta Mănăstire Neamț, venit cu ascultare. Şi el cu multă dragoste ne chema: „Veniți la noi la Sihastria, fraților, că acolo este mai linişte”. Era crescut aici la Sihăstria de mic copil şi era un bun cântăreț şi ducea viață curată şi evlavioasă. Dar după câțiva ani s-a îmbolnăvit de plămâni. Şi ducându-se până acasă, pentru orecare interese familiale, s-a îmbolnăvit mai rău şi acolo a adormit în Domnul. De la el țin minte aceste cuvinte, pe care avea obicei să le zică către noi când ne vedea pe toți la ascultare: „Nu te teme, turmă mică, că bine a voit Tatăl vostru cel din Ceruri să vă dea vouă Împărăția”.

Se vede că aceste cuvinte evangheliceşti le purta şi el, fericitul, mai mult întru a sa inimă.

SCHIMONAHUL PROCLU POPA

Acesta era din părțile județului Neamț, din comuna Calu-Iapa. L-am avut ca naş la călugărie. Era un părinte blând şi ascultător, fiind bătrân şi având peste 80 de ani, încă făcea slujbă de bucătar şi de paraclisier în mănăstire. Avea un chip tare cuvios, cu barbă albă ca zăpada, cu părul alb şi creț ca lâna de pe oaie, puțin pleşuv. Îl vedeam adesea plângând în biserică mai ales în vremea Sfintei Liturghii şi oricând se scotea în biserică Sfânta Evanghelie. Umbla mai în toată vremea cu haine vechi rupte, încălțat cu opinci de pânză şi purta în toată vremea metanii de lemn în mână care erau tocite şi luceau de multa purtare pe degete, căci veşnic zicea rugăciunea: „Doamne Iisuse Hristoase, miluieşte-mă pe mine, păcătosul”.

Odată, stând el pe un scaun la poarta mănăstirii, fiindcă mă luase sub mantie de călugărie, am zis: „Părinte, dar câte metanii să fac eu de acum dacă m-am călugărit?” Iar bietul bătrân a zis: „Dă, câte unii zic că trebuie făcute 300 de metanii, alții mai mult. Iar eu te sfătuiesc, fă cât mai multe metanii că acuma eşti tânăr. Dar un lucru să nu uiți oriunde eşti: zi cu mintea şi cu gura rugăciunea Domnului – Tatăl nostru – şi Doamne Iisuse s-o ai mereu în gură de paza gândurilor, că dracii n-au odihnă de a ne ispiti pe noi. Încă să ai grijă să faci cu dragoste şi cu toată sârguința ascularea la care eşti trimis. Că aşa dacă ai s-o faci are să te ferească Dumnezu de toate cursele vrăjmaşului”. Am zis şi eu apoi către bătrânul: „Blagosloveşte, părinte şi mă iartă” şi am plecat la ascultare şi cugetam la cele ce m-a sfătuit cuviosul bătrân şi mă minunam că el fiind om simplu aşa de înțelepțeşte m-a sfătuit.

Îmi aduc aminte că el fiind mulți ani cu slujba de paraclisier, toate şervetele şi perdelele, fețele de masă şi orice ar fi fost nevoie de spălat, el singur le spăla. Avea lângă chilia lui vatră, cazan curat şi ciubăr curat, săpun curat şi cenuşă de lemn, şi îl vedeam pe cuviosul bătrân spălând adesea. Îi aduceam şi eu lemne de fag şi-l întrebam: „Părinte, dar de ce nu dai la vreo femeie să spele acestea, că mare muncă ai”. Iar el zicea: „Fratele meu, acestea sunt lucruri de-ale sfintei biserici şi sunt şervete cu care se şterg preoții la dumnezeiasca Liturghie şi nu-i voie să pună mâna pe ele cei nesfințiți. Apoi nu-i bine să chemăm noi femeie să ne facă nouă slujbe în sfânta mănăstire, că acesta este un lucru de sminteală şi de păcat”.

Şi aşa bietul bătrân spăla câte un ciubăr mare de lenjerie şi le ducea la pârău unde le clătea cu apă rece şi apoi ruga pe câte un părinte sau frate să-i ajute să le aducă la deal la mănăstire şi le punea pe funii curate la uscat. Şi oricine le vedea nu credea că aceste lucruri s-au spălat de un bătrân, că erau aşa de curate că mult întreceau pe cele spălate de femei. Şi când erau încă puțin umede, vedeam pe bietul bătrân că le strânge şi apoi le punea pe o masă în mijlocul chiliei. Se ducea la Părintele Nicanor şi împrumuta fierul de călcat şi aşa le călca cu fierul şi le strângea frumos şi apoi le ducea la sfânta biserică.

Iar chilia bătrânului nu avea nici un fel de aşternut de cânepă sau de lână pe pat sau pe pereți, şi numai rogojini şi lângă un perete stătea o cruce mare, care şi-a făcut-o cu mulți ani înainte de moarte şi pe care i-am pus-o după moartea lui, după cum el a lăsat cuvânt. A adormit în Domnul la adânci bătrâneți cu câteva ore după ce se împărtăşise cu Sfintele şi Preacuratele Taine, stând în genunchi şi zicând „Tatăl nostru”...

SCHIMONAHUL COZMA FERMUŞ

Era din acelaşi sat cu Părintele Proclu. Acesta era un om înalt cu o barbă albă şi lungă până aproape de brâu. Ca şi Părintele Schimonah Proclu, el era un om simplu, neştiind carte. Umbla cu opinci şi cu un cojoc rupt încins cu o funie pe deasupra. Când mergea la biserică îşi lua rasa cea roşietică şi veche de lână şi un culion învelit cu o camilafcă veche-veche, ruptă şi proastă. În chilie nu avea nici un fel de pat şi nici lampă, ci un opaiț de sticlă cu fitil mic pe care îl scotea cu acul când se lăsa în jos. Avea o sobă foarte veche în chilie şi niciodată nu văruia în chilie. Dormea jos lângă sobă şi avea aşternut un cojoc rău.

Mă duceam pe la el şi-i ziceam: „Părinte, dar de ce nu văruieşti prin chilie că tare-i afumată şi pereții s-au înnegrit de fum" – că era soba cam crăpată şi mereu ieşea fum. Iar el zicea: „Măi nepoate, apoi pentru mine ce mai trebuie atâta văruit, că doar că mâine am să mă duc dincolo. Şi apoi n-ai auzit ce zice la Pateric, că avva Arsenie nu mai schimba apa la smicele, măcar că era puturoasă şi învechită? Şi apoi acela era om mare şi sfânt, nu ca mine un prost şi plin de păcate".

Acest schimonah avea numai două cămăşi rupte şi peticite şi nişte ițari vechi şi când voia să spele cele două cămăşi, îşi lua dulama cea veche a lui în loc de cămaşă şi lua cămăşile şi cioarecii (ițarii) şi le punea pe spate pe un țăpoi şi se ducea la pârâu şi apoi le purta de câteva ori prin apa pârâului, apoi nici nu le storcea, ci le punea întinşi pe țăpoi sau pe greblă şi le lua în spate şi, aducându-le la deal, le punea pe un gard vechi din dosul chiliei.

Eu de multe ori îi ziceam: „Părinte, dar ai spălat rufele?" Iar bietul bătrân zicea: „Le-am spălat, măi nepoate, şi iacă le-am pus pe gard, că de-a da Dumnezeu ploaie, apoi se mai spală ele şi singure". Iar eu îi ziceam: „Dar, părinte, săpun ai avut?" Iar el zicea: „Dar ce mai trebuie să stric săpunul pe rufele acestea, că doar nu-s rufe".

Acest cuvios bătrân avea şi acest bun obicei: Când ieşeau părinții şi frații din biserică sau şi închinători creştini care se întâmplau să vie la biserică, el stătea în genunchi în pridvorul bisericii şi la toți care ieşeau din biserică, cerea iertăciune zicând: „Iertați-mă pe mine, păcătosul, că am supărat pe Dumnezeu".

Eu mă supăram şi ziceam: „Părinte, dar de ce stai acolo şi tot ceri iertare, că poate se smintesc oamenii că vor crede că cine ştie ce păcat ai făcut de ceri iertare de la toți?" Iar el zicea: „Măi, nepoate, lasă să gândească oamenii ce-or gândi, că doar n-o să mă judece dincolo oamenii, ci Dumnezeu care ştie păcatele mele".

Odată iar m-am supărat şi m-am dus la părintele stareț şi i-am zis: „Părinte Prea Cuvioase, dar de ce stă Părintele Schimonahul Cozma totdeauna acolo în genunchi în pridvorul bisericii şi cere iertare de la toți? Ar trebui să nu mai stea că poate face sminteală oamenilor". Iar bătrânul stareț Ioanichie a zis către mine: „Lasă-l, frate, să stea acolo că are lucrarea lui. El a luat blagoslovenie pentru cele ce face". Şi de atunci am tăcut şi eu şi nu-i mai ziceam nimic, că mă gândeam că nu este bine să mă amestec eu în taina acestui lucru.

Acest bătrân multă vreme în mănăstire avea ascultarea de colivar şi mereu îl vedeam acolo către poarta mănăstirii unde pisa grâul într-o piuă de lemn la care lucra cu piciorul. Mă duceam la el, îl vedeam cu un fes rău, lăsat pe ochi, cu un cojoc vechi încins cu o funie pe deasupra şi mereu pisa grâu. Eu îl întrebam: „Părinte, dar nu oboseşti ridicând aici chilugul acesta toată ziua?" Iar el săracul, zicea: „D-apoi, măi nepoate, mai vine ispita şi zice că-i greu, dar eu mă gândesc că am de răsplătit păcatele mele şi apoi aşa trece". Şi îmi spunea: „Mi-a zis popa starețul că de câte ori oi ridica chilugul cu piciorul, de atâtea ori să zic: «Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă». Dar crezi, măi nepoate, că eu mai fac chiar aşa? Iaca vine vrăjmaşul şi-mi fură din minte sfânta rugăciune şi iac-aşa mă face să uit eu, păcătosul, datoria asta sfântă".

Multe aş avea de însemnat din viața acestui smerit bătrân, dar fiindcă aici nu fac o descriere a vieții lui, am pomenit doar câteva lucruri în treacăt... Acest schimonah a adormit în Domnul la bolnița Sfintei Mănăstiri Neamț, căci în primăvara anului 1941, în luna lui mai, a ars mănăstirea noastră şi fiind mare lipsă de chilii, Sfânta Mănăstire Neamț a luat acolo la bolniță mai mulți

bătrâni de pe aici din care unul a fost şi acesta.

PĂRINTELE IFTIMIE GORDICIUC

Bătrânul acesta era din Bucovina şi vorbea cam ruteneşte. Era foarte ascultător. Odată era cu ascultarea la boii mănăstirii şi păscând el boii pe muntele mănăstirii, eu eram cu oile pe acolo pe aproape şi mi-a zis gândul: „Du-te până la bătrânul acela să-i ceri vreun sfat pentru mântuire şi vezi ce are să-ţi spună”. Aşa că m-am dus până la el şi i-am zis: „Blagosloveşte, părinte Iftimie”. Iar el a zis: „Domnul şi Maica Sfântă să te blagoslovească, frate”. Şi eu am adăugat: „Părinte Ieftimie”, te rog să-mi spui un sfat cum să mă mântuiesc?” Iar el a zis către mine: „De ce să zic la dumitale, eu fiind om prost şi nu pricep ceva bine, dar dacă zici sfinţia voastră, eu credem aşa. Eu toată viaţa mea până venit-am aici la mănăstire, fost-am slugă la stepenu. Şi eu credem că după cum stepenu când slujit-am bine ne-a plătit bine, aşa şi noi aicea la sfânta mănăstire, dacă slujim bine şi cu dreptate, stepenul nostru Hristos are să dea plată bună. Iar dacă noi nu facem bine, are să ne pedepsească Stepenul că nu purtăm de grijă de slujba nostră aşa cum trebuie”.

Apoi eu am cerut iertare şi am plecat la oile mele şi măcar că cuvintele bătrânului au fost foarte simple, dar pe mine, păcătosul, m-au pus pe gânduri şi îmi zicea gândul: „Vezi cum slujeşti, că Stăpânul cel din Cer are să-ţi plătească... Iar de nu vei sluji bine, ai să iei pedeapsă pentru lenevirea ta”.

Şi acest bătrân tot la bolniţa Mănăstirii Neamţ a adormit în Domnul.

IERODIACONUL MEMNON GLAVAN

Acesta era din oraşul Botoşani, mare cântăreţ bisericesc, avea conservatorul de muzică bisericească. Era neobosit în slujba bisericii şi la strană. După ce ieşea din biserică, păzea foarte tăcerea. Se ducea la chilie şi împletea fesuri bisericeşti sau făcea coşniţe şi linguri. Făcea de multe ori pe paraclisierul şi tot ca şi părintele Proclu spăla el singur toată lenjeria bisericii. Era foarte harnic şi la ascultare, dar şi îi plăcea să se izoleze, să lucreze singur. Lucra foarte cu spor şi la pădure şi la fân, dar numai să fie singur, că îi era greu de vorbă multă. Avea o melodie în cântare foarte frumoasă şi evlavioasă.

Multe lacrimi a scos cu cântările lui din ochii oamenilor care îl ascultau. Din când în când se îmbolnăvea de nervi, dar nici când era bolnav nu lăsa strana. Parcă-l văd când venea la masă, avea un şervet în mână, stătea cu capul plecat în jos şi niciodată nu vorbea în timpul mesei. Dacă părintele stareţ îl rânduia să citească sau să cânte ceva la praznicele de la masă, noi aveam mare bucurie, că şi la citire era foarte clar şi la cântare neîntrecut. După ce citea sau cânta iarăşi sta cu tăcere la masă.

De multe ori părintele stareţ a voit să-l facă preot şi el nu a primit zicând că este prea mult pentru el. Când vedea pe cineva că este bolnav îl încuraja cu aceste cuvinte: „Dă slavă lui Dumnezeu că nu te-a uitat şi ţi-a trimis ciocanele mântuirii”. Odată l-am întrebat: „Părinte, oare cine poate să se mântuiască?” Iar el a zis: „Ascultă, frate Constantine, *cel ce va răbda până la sfârşit,* şi aceasta nu o zic eu, ci Domnul”.

Apoi, îmbolnăvindu-se odată mai tare, s-a dus la Iaşi la un spital să se îngrijească de sănătate şi acolo a adormit în Domnul. După câte am înţeles, a fost înmormântat la Sfânta Mănăstire Cetăţuia, acolo lângă Iaşi.

SCHIMONAHUL STELIAN RACHIERU

Era de pe la Oglinzi. Acesta a adormit în Domnul înainte de a veni eu la Sfânta Sihăstria. Dar atâta ştiu despre el că spunea odată Stareţul Ioanichie la masă, că acesta a venit la mănăstire la bătrâneţe şi era rânduit să păzească vitele mănăstirii, îl chema Ştefan şi era foarte ascultător şi umilicios la sfintele rugăciuni. După o vreme s-a îmbolnăvit şi căzând la pat, nu-şi curma rugăciuniea lui. Odată stareţul s-a dus prin pădure să caute bureţi, iar după o vreme, obosind de umblat, a stat să se odihnească pe trunchiul unui copac răsturnat de vânt şi, când aproape să adoarmă, a auzit un glas subţire care i-a zis: „Părinte, scoală şi du-te la mănăstire ca să călugăreşti pe Stelian". Şi bătrânul trezindu-se, se gândea: „Oare ce-o mai fi asta?"

Şi aşa a venit la mănăstire şi a aflat pe bătrânul Stelian foarte slăbit, care auzind că a sosit stareţul a trimis pe cel ce-l îngrijea să-l cheme şi l-a rugat să-l împărtăşească cu Sfintele Taine, că se simte foarte slăbit. Iar părintele îndată a trimis să aducă nişte haine şi l-a făcut direct shimnic cu numele de Stelian. După ce l-a călugărit, l-a împărtăşit cu Sfintele şi Preacuratele Taine şi în acel ceas a şi adormit.

După moartea lui, un frate care trebuia să-i sape groapa a zis către părintele stareţ: „Părinte, dar unde să-i facem groapă?" Iar stareţul a arătat un loc lângă biserică unde era iarbă verde şi nu se cunoştea nici un semn că acolo ar mai fi fost vreodată cineva îngropat. Stareţul însă era mâhnit că nu ştia unde ar fi fost mormântul ctitorului sfintei mănăstiri, fiindcă schitul a fost multă vreme pustiu şi mormintele vechi nu se mai cunoşteau nici unul unde au fost. Aşa că fratele acela săpând acolo unde a arătat stareţul, deodată la o adâncime de aproape doi metri a dat de un fel de boltă şi îndată a chemat pe părintele stareţ, şi mai săpând sub acea boltă de pământ care stătea ridicată, cum ar fi zidită, printr-o pânză deasă de păianjen se vedeau nişte osemitne omeneşti. Şi când au văzut, au săpat înainte şi a căzut o piatră mai mare, ceva ca o cărămidă cu însemnarea aceasta: „Aici se odihneşte robul lui Dumnezeu, schimonahul Nicanor Cerneschi ctitorul şi starişte sfintei biserici din Sihăstria".

Cuvintele erau scrise pe slovă veche. Şi aşa că odată cu săparea gropii Părintelui Stelian Rachieru s-au aflat şi rămăşiţele fericitului ctitor al Sihăstriei care a adormit în Domnul la anul 1844, la 29 august, după cum se poate vedea şi din alte documente. Acestea le-am auzit povestindu-le stareţul nostru Ioanichie cândva la masa de obşte a părinţilor.

PĂRINTELE GHERASIM ILIE, FRATELE MEU

Despre acesta poate că nu ar mai fi nevoie să dau însemnări, dar fiindcă el aici la Sihăstria mai mulţi ani a stat decât la Cozancea, şi fiindcă aici a şi adormit în Domnul, apoi puţine însemnări tot voi mai face şi despre el.

Şi iată cam ce aş avea de zis:

Acesta, încă frate fiind şi făcând ascultare câţiva ani la vitele mănăstirii, a învăţat pe de rost toată Psaltirea cu tot cu molitfele, cu cântările lui Moise, cu Paraclisul şi pomelnicul cel mare de la urma Psaltirii. Apoi îşi luase această pravilă, ca să zică toată Psaltirea o dată în 24 ore. Şi dacă nu ar fi terminat-o, nici nu mânca în acea zi. Am stat odată cu el în chilie, având un căpătâi şi nişte scânduri, a făcut un fel de pod, cu un capăt ceva mai sus ca să-i vină la îndemână spre a face metanii. Şi după ce venea seara la chilie de pe la ascultările de obşte, îşi făcea rugăciunile spre somn, dar în loc să se culce îşi lua metaniile şi începea a face această rânduială: făcea 500 de metanii mari, apoi zicea pe de rost cinci catisme la Psaltire şi iar 500 de metanii şi iar cinci catisme la Psaltire şi iar 500 de metanii şi iar cinci catisme. Şi aşa până la Utrenie ieşea cu 1500 de metanii şi cu 15 catisme citite, iar când venea paraclisierul la ora 11 şi îl chema la Utrenie, el îşi lua rasa şi mergea la biserică, şi după Utrenie se culca şi el.

Această rânduială a ţinut-o nu puţină vreme. Iar fiindcă făcea o nevoinţă aşa de mare, avea

şi mari războaie de la draci, uneori ispita cu patimile trupului, alteori îi da mare război cu somnul. Iar el, apoi începea a-şi trage câte 20-30 de palme peste obraz sau peste cap. Iar uneori îl vedeam că se descinge de centiron şi îşi trăgea câte 40-50 de centirioane pe spate, fiind cu o dulamă mai subțire. Şi îl auzeam cum se certa cu el singur şi zicea: „Dormi, calule, dormi, n-ai să dormi în groapă ca mâine, de gândeşti la spurcăciuni? Lasă că îți dau eu spurcăciuni!”. De multe ori după ce se bătea aşa de rău, îl vedeai că începe să plângă, apoi sta jos cu capul plecat pe pământ şi plângea acolo. Şi apoi se apuca iar de zis psalmi şi de metanii.

Mie îmi era tare necaz că din cauza lui nu puteam să mă odihnesc, că el făcea zgomot şi hodorogea cu metaniile şi cu bătăile lui. Apoi m-am dus la părintele stareț şi i-am spus că fratele meu Gheorghe nu mai doarme, face mereu metanii şi se bate singur, şi că eu din cauza aceea sunt tulburat că nu mă pot odihni.

Iar starețul a zis către mine: „Lasă-l, măi frate, că acela săracul are luptele lui, că a declarat război dracilor şi dacă aceia nu-l lasă în pace, nici el săracul nu se lasă biruit”. Apoi a zis: „Frăția ta, dacă nu ai pace cu el, apoi ai blagoslovenie să te muți la alt frate sau părinte”.

Aşa, bietul meu frate, văzând că eu nu-l înțeleg şi că mă necăjesc din cauza lui, a zis către mine: „Fratele meu, te rog să mă ierți pe mine, păcătosul, că eu cu păcatele mele îți fac necaz şi sminteală frăției tale şi nu te las să te odihneşti. Am să caut o chilie undeva şi apoi am să mă mut de aici acolo”. Şi aşa a şi făcut. Într-o dimineață când m-am trezit, eu am găsit o scrisoare pe masă scrisă cu creionul şi zicea aşa: „Iubitul meu frate, iartă-mă pe mine, păcătosul, şi te roagă pentru mine, necuratul, că eu m-am mutat din chilie”. Aşa că eu după ce am citit scrisoarea, foarte m-am întristat şi am plâns că din cauza mea a plecat fratele meu de acolo şi m-am dus să-l caut să vedem unde s-a dus şi l-am găsit într-o cămăruță întunecată cu un geam foarte îngust şi spart la Părintele Vasile Mitoşeru din dos. I-am cerut iertare şi el cu mare bucurie m-a iertat şi a zis că să nu fiu supărat că el este foarte bucuros că şi-a găsit chilie după inima lui.

După ce s-a mutat el acolo, n-a trecut mult şi-l văd că geluieşte nişte scânduri groase şi i-am zis: „Dar ce faci, frate Gheorghe?” Iar el a zis: „Casă îmi fac”. Şi aşa şi-a făcut un sicriu la care şi părintele Vasile – care era lemnar – l-a ajutat. Apoi şi-a luat sicriul, a scos tot din chiliuța aceea şi a lăsat numai pereții goi şi afumați, că era acolo o sobă veche şi stricată care scotea fum. Şi aşa a rezemet de un perete capacul sicriului, iar în sicriu a pus nişte paie şi o perină sub cap. Şi aşa când voia să se culce – nu avea nici un pat acolo –, se culca în sicriu. Când făcea sicriul, Părintele Calistrat i-a zis: „Frate Gheorghe, câte sicrie de acestea or să putrezească până când vei muri frăția ta?” Dar el a zis: „Eu cred la bunul Dumnezeu că acesta va fi mie casă de veci”.

Apoi eu am fost rânduit să mă duc la oi că Părintele Galaction nu avea ajutor. Mai pe toamnă, fiindcă luase un frate de acolo, era nevoie ca din mănăstire să trimită altul în loc, că eu nu aveam tovarăş la cârd şi nici nu puteam să umblu de obşte cu oile, că eram cam bolnav. Aşa că m-am dus la părintele stareț şi l-am rugat dacă socoteşte să-mi dea de ajutor pe fratele meu Gheorghe. Starețul a fost tare bucuros şi a zis: „Du-te, frate, şi spune-i că am zis eu să se ducă un timp acolo la oi cu frăția ta, măcar că avem mare nevoie de el aici, că el face la strană toată slujba”. Aşa că eu m-am dus şi i-am spus: „Frate Gheorghe, eu v-am cerut la părintele stareț să mergeți la oi”. El a zis: „Fie voia Domnului, frate”.

Aşa că şi-a încuiat chiliuța lui cu sicriul şi a mers la oi. Şi fiindcă era toamnă, oile se mulgeau numai de două ori şi mai târziu o dată. Mergând amândoi cu oile, el mă întreba: „Unde să merg eu, în urmă sau înainte?”. Dar mă ruga să nu-l întreb adeseori, că el avea de lucru cu Psaltirea lui. El tăcea, întorcea oile şi din când în când mai striga la ele, apoi iar îl vedeam făcând metanii şi zicea psalmi în taină. Când vedea că oile stau bine, mă întreba: „Frate Costică, vrei să asculți şi frăția ta?” Şi aşa de la catisma de unde era zicea înainte, una, două, trei şi mai multe catisme până se porneau oile şi ne duceam după ele. Când termina pravila lui şi de era pe la ora 3, apoi stăteam undeva unde se aşezau bine oile şi scoteam cele spre hrană din glugă şi mâncam.

După masă el mai stătea vreo oră-două aşa mai liber şi atunci de era vreme îmi spunea mie multe de prin Pateric şi Viețile Sfinților. Seara după ce ajungeam cu oile la târlă, după muls, ne

duceam fiecare la aripa noastră să facem focul, că eram cu ocolul pe piciorul strungii.

Aveam câini buni, că ne supărau lupii. Într-o zi de dimineaţă văd pe fratele meu că taie un mesteacăn care era în faţa aripii lui, aşa de un stat de om de la pământ. După ce l-a tăiat, l-a cioplit aşa până la jumătate, apoi a luat nişte draniţe şi l-a acoperit ca pe o capeluţă, a adus acolo şi o icoană mare cu Maica Domnului care o luase el de acasă când a venit şi a pus-o acolo în cui ca într-o strană, apoi a adus candelă şi a pus-o în faţa icoanei. A luat apoi un hârleţ şi a tras pământul aşa în faţa acelei icoane, ca să-i fie la îndemână să facă metanii.

Şi când venea seara eu mă uitam de la aripa mea de la vale la a lui care era de la deal, şi el acolo, la icoana Maicii Domnului, până aproape de miezul nopţii făcea metanii şi zicea pravila lui de psalmi.

Eu fiind slab cu trupul, cădeam mort seara de oboseală, că toată ziua oile mă fugăreau prin pădure, mai ales că erau în toamna aceea mulţi bureţi şi foarte alergau oile după ei. Dar el, săracul, cu toate că avea aceeaşi alergare, nu-şi lăsa metaniile lui. E drept că el era cu mult mai tare cu trupul ca mine.

Câteodată eu mă căiam că nu am lemne de ajuns la aripa mea, dar când mă trezeam dimineaţa găseam o mulţime de lemne aduse din pădure şi puse acolo lângă aripa mea, că unele din ele erau aşa de groase că eu de abia le ridicam de la pământ. Şi-l întrebam: „Dar cu boii le-ai adus pe acelea, frate?" Iar el zicea: „Nu cu boii, ci cu calul meu acesta viclean". Aşa cu darul Domnului a trecut şi toamna aceea, şi pe el l-au luat iar devale la biserică ca paraclisier şi ca şi cântăreţ la strană, că era lipsită de oameni, aşa că iar ne-am despărţit.

Odată stareţul a voit să cureţe beciul cel mare de la clopotniţă că era dărâmat şi mult pământ şi pietre era în el. Şi a zis la masa părinţilor: „Trebuie să tocmim nişte oameni ca să scoată molozul şi piatra din beciul cel mare de la clopotniţă şi apoi să-l reparăm pentru trebuinţele noastre". Iar fratele Gheorghe s-a sculat în picioare la masă şi a zis: „Preacuvioase părinte, dacă îmi dai blagoslovenie, eu păcătosul voi curăţi beciul acela". Stareţul a spus: „Frate Gheorghe, acolo-i muncă, nu şagă. Este atâta moloz şi piatră dărâmată şi n-ai să poţi singur. Să mai tocmim nişte oameni, că iaca, părinţi sunt puţini şi apoi fiecare are ascultarea lui". Iar el a zis: „Mie, preacuvioase părinte, dacă îmi dai blagoslovenie, să-mi daţi numai nişte lumânări ca să am de-ajuns acolo, că-i întuneric, mai cu seamă pe noapte". Şi stareţul, bucuros, i-a zis: „Dumnezeu să-ţi ajute, frate Gheorghe, dar ia seama să nu te îmbolnăveşti, că acolo-i rece tare şi ai să asuzi".

Apoi, după ce fratele a căpătat blagoslovenie, s-a dus şi a luat o roabă, un târnacop, lopată şi hârleţ şi s-a pus pe treabă. Căra câte 30-40 roabe şi apoi iarăşi stătea şi se ruga. Şi aşa de la uşa clopotniţei, zi şi noapte a tot cărat, noaptea aprinzând lumânări să vadă. Şi în timp de 7-8 zile a scos tot pământul şi pietrele de acolo.

Când a auzit stareţul că a terminat se minuna că socotea că cel puţin o lună va avea de lucru. Apoi l-a chemat şi i-a zis: „Frate Gheorghe, Dumnezeu să-ţi răsplătească osteneala" şi i-a dat 500 de lei, cu toate că acest obicei nu-l avea stareţul, să plătească cuiva ascultarea. Dar fiindcă nişte oameni îi ceruseră ca să cureţe beciul 4000 lei, de aceea făcuse aceasta. Fratele Gheorghe nu voia să ia nici un ban, apoi văzând că zice stareţul mereu, a zis: „Blagosloviţi că cu aceşti bani să-mi cumpăr nişte cărţi şi icoane". Şi aşa a făcut. S-a dus la biblioteca Sfintei Mănăstiri Neamţ şi de toţi banii a luat cărţi şi icoane şi apoi pe toate le-a împărţit pe la fraţi, pe la părinţi şi creştini.

Apoi a fost rânduit la alte ascultări şi peste un an s-a îmbolnăvit. Stareţul îndată l-a călugărit şi el zăcea acolo pe un pat afară pe cerdacul Părintelui Vasile, dar nu curma de zis rugăciunile lui. Odată, sora noastră Ecaterina, care în acea vreme era la Agapia, ucenică la o maică bogată şi de neam mare care avea frate general, şi văzând venind la aer acolo la casa maicii anumiţi musafiri, a spus că are un frate doctor. Sora a voit să aducă pe doctor la părintele Gherasim, că acela era un doctor foarte iscusit şi bun creştin.

Eu am venit să-i spun că a venit sora cu doctorul. Iar el a spus: „Ce doctor? Eu m-am rugat atâta lui Dumnezeu ca să-mi dea boala sau orice necaz şi acum dacă Dumnezeu a făcut milă cu mine şi mi-a dat boala, apoi să caut leacuri?" Şi apoi a zis: „Dacă vine cu doctorul aici, eu aşa slab

cum sunt mă scol şi fug în pădure". I-am spus sorii şi n-a mai îndrăznit să vină cu doctorul la patul lui.

Stând el acolo pe patul lui, când venea vremea Sfintei Liturghii îşi lua o pernuță şi bățul într-o mână şi aşa încet venea până la biserică şi stătea într-o strană, iar dacă nu putea, se culca jos pe duşumele cu fața la Sfântul Altar şi cu pernuța aceea sub cap că era foarte slăbit, şi asculta până la urmă Sfânta Liturghie. Odată, fiind paraclisier, am văzut pe starețul care slujea că plângea în altar şi a zis către mine: „Săracul Gherasim, cât îi de slab şi tot nu ar voi să lase Sfânta Liturghie".

Aşa s-a nevoit câteva luni şi prin luna lui septembrie, la ziua Crucii, s-a dus la Domnul. După moartea lui, am găsit o mică scrisoase pe patul lui de suferință şi era scris aşa: „Iubitul meu frate, să ştii că pe frăția ta are să te ție Dumnezeu mai mult în această viață, dar te rog să nu mă uiți şi pe mine, păcătosul, la sfintele rugăciuni. Că şi eu, păcătosul, cu multe lacrimi m-am rugat lui Dumnezeu pentru cei din familia noastră să vă aducă Domnul la calea mântuirii".

PĂRINTELE CONSTANDIE GOLEA

Acesta era din Comuna Starosilța, județul Botoşani, de-aproape cu Părintele Vasile. Pe acesta l-a adus la mănăstire fratele Alecu. Acest părinte era din fire cam vorbăreț, dar foarte harnic la ascultare şi bun la inimă. El a îngrijit până la ultima suflare pe Părintele Constandie Uricaru despre care am vorbit mai sus. Şi oricând s-ar fi întâmplat să se îmbolnăvească cineva în mănăstire, el era primul la chilia lui şi cu toată dragostea îl slujea. După o vreme s-a îmbolnăvit şi el. Şi aşa bolnav, pe cât putea, avea grijă de alții care erau bolnavi mai tare decât el.

Aşa că s-a întâmplat de s-a îmbolnăvit un părinte duhovnicesc Ioanichie Andronic, care mai pe urmă s-a făcut sănătos şi a plecat de la noi în Oltenia, unde a fost pus stareț al Sfintei Mănăstiri Frăsinei. Iar Părintele Costandie, în acea vreme simțindu-se ceva mai bine cu sănătatea, a înhămat caii mănăstirii şi s-a dus cu Părintele Ioanichie să-l ducă la spital la Piatra Neamț, că era bolnav de ulcer la stomac şi avea nevoie de operație. Iar după ce l-a dus pe acela şi l-a aşezat acolo la spital şi i-a dat cele de nevoie, el s-a întors să vie la mănăstire cu căruța, cu un frate care era vizitiu la cai. Dar pe drum a început să-i fie rău cu inima şi când a ajuns pe la primăria din Vânători, a murit acolo în căruță. Şi aşa, ducându-se să slujească celui bolnav, el s-a dus către Domnul.

PĂRINTELE IONA DASCĂLUL

Acesta era un Părinte uscățiv, cu barbă sură, de loc din ținutul Iaşilor, comuna Bădeni. Era foarte iubitor de osteneală; cu ascultarea era la grădină şi la livadă. El a pus toată livada din jurul sfintei mănăstiri. Odată am fost rânduit de Părintele iconom Chiriac ca să fiu ucenic şi să ajut la sădit pomi, şi parcă îl aud cum zicea: „Iaca, frate, pun aceşti pomi să crească aici, poate şi-or mai aduce aminte părinții şi frații care vor mai trăi în mănăstirea aceasta, că a fost odată pe aici unul cu numele de Iona păcătosul şi dacă va voi Domnul să rodească aceşti pomi, apoi când vor mânca din roade din ei, mă vor pomeni şi pe mine, păcătosul".

Acest părinte stătea în chiliile cele vechi din partea de la deal de biserică care au ars la anul 1941, atunci când focul a pustiit mănăstirea. El niciodată pat nu avea în chilie, fără numai soba cea veche care zicea că aşa a găsit-o acolo. Avea două piei de oaie care le aşternea pe jos seara când se culca şi se învelea cu rasa sau cu un cojoc vechi care îl avea. Eu i-am zis odată: „Părinte, eu aş veni la cuvioşia ta ucenic că tare îmi place să fiu cu ascultarea la livadă şi la grădină, dar mi-i frică că o să-mi porunceşti să dorm numai pe jos şi eu nu pot aşa".

Iar bietul bătrân, ştergându-se pe la frunte, că era asudat de muncă, fiind o zi călduroasă de vară, a zis către mine: „Hei frate, dacă am avea noi şi dincolo măcar atâta odihnă cât avem aici pe pământ, bine ar fi, dar eu mă tem că voi auzi de la Domnul că tu ți-ai luat cele bune acolo pe

pământ, ce mai cauți odihnă aici?" Iar eu i-am zis: „Dar ce odihnă este aceea să dormi mereu pe pielea aceea de oaie?" Iar el a zis: „Dar ce? E rău asta? Dar aceia care stau pe la temniță şi poate aşteaptă să-i scoată la moarte după câteva zile, apoi ce odihnă mai au aceia? Şi apoi sfinții nu au suferit aşa cu toții până s-au făcut sfinți?" Auzind aşa de la bătrânul, am înțeles că el este prea bucuros să doarmă acolo jos şi că are acele două piei aşternut şi n-am mai stăruit a-l întreba.

Acest bătrân ori în biserică, ori afară la ascultare nu avea altă pravilă decât rugăciunea „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul". Odată, când altoia la pomi, a zis către mine: „Vezi, frate, că tu în rădăcina de pădureț pui mlădița de măr dulce şi dacă se prinde şi creşte copac mare, apoi oricine mănâncă mere şi nu mai ține socoteală că acestea roade au crescut într-o rădăcină de pom sălbatic. Iaca şi Dumnezeu altoieşte pe om, chiar de ar fi el rău cu năravul şi sălbatic, dar dacă aude cuvântul Domnului şi vrea să se pocăiască şi să se îndrepte, apoi Dumnezeu îl ajută şi trimite Duh Sfânt şi pe urmă omul acela se schimbă şi nu mai face cele rele ca înainte, ci începe a se arăta în el roadele Duhului Sfânt care după cum am auzit la biserică sunt acestea: dragostea, pacea, îndelungă-răbdarea, bunătatea şi celelalte care scrie acolo". Şi eu mă miram cum un om simplu care nu ştia carte, cugeta aceste lucruri.

Acest bătrân, ca şi ceilalți de pe atunci, umbla veşnic cu opinci şi purta metanii de lemn în mână. Uneori, în biserică în vremea Utreniei, la miezul nopții, când îl supăra somnul, zicea aşa, puțin mai şoptitor, rugăciunea Doamne Iisuse...

Dar Părintele Vasile care era mai iute puțin din fire şi mai tainic, se scula din strana lui şi se ducea la Părintele Iona şi zicea aşa în şoaptă: „Mai încet, părinte, că te aude Dumnezeu". Iar acest bătrân, mi-l amintesc că îi făcea închinăciune şi zicea: „Iartă-mă, părinte, că iacă mai zic şi aşa că mi se pare că fuge somnul". Eu stăteam acolo lângă un stâlp şi auzeam ce zic ei.

Duminică sau la sărbători mai mari când aveau obiceiul să se împărtăşească părinții cei mai bătrâni, vedeam şi pe Părintele Iona că îşi lua rasa lui şi o dulamă mai curată, apoi camilafca o punea pe fesul cel vechi şi aşa venea la biserică să se împărtăşească, şi eu îi ziceam: „Părinte, dar de ce nu ți-ai făcut un potcap, că sărbătoarea este bine să vii cu potcapul la biserică?" Iar bătrânul zicea: „Da ce om mare mai sunt eu ca să mai pun şi acela pe capul meu, că potcapul trebuie să-l poarte popa acela care ştie carte multă, nu un om prost şi păcătos ca mine?"

Acest bătrân, pe lângă ascultarea lui, când avea puțină vreme îşi lua toporul, se ducea la pădure şi aducea mereu lemne de foc. Şi eu îi ziceam: „Dar Părinte Iona, de ce nu ceri boii mănăstirii să-ți aduci lemne şi cari mereu cu spinarea de atâția ani?" Iar el zicea: „Dar ce să mai necăjesc şi eu boii atâta vreme cât mai pot eu să-mi aduc lemne?" Şi aşa avea o mare grămadă de lemne şi puse bine lângă zidul mănăstirii, mai mult decât aveau cei tineri. Şi acest părinte a fost luat la bolnița Sfintei Mănăstiri Neamț după arderea Sfintei Mănăstiri Sihăstria. Dar el, când a simțit că slăbeşte, lăsându-şi traista şi bățul, a venit singur înapoi la Sihăstria şi eu l-am întrebat: „Dar de ce n-ai stat acolo, Părinte Iona, că acolo ați avut bună îngrijire şi chilii bune?" Iar el a zis: „Aici am venit întâi şi aici vreau să mor". Şi fiindcă era lipsă de chilii, că încă nu terminasem chiliile, noi i-am dat chilie mică în dosul zidului care era din cele rămase de la ardere şi acolo, puține zile mai vietuind în desăvârşită sărăcie, s-a dus la Domnul fiind împărtăşit cu Preacuratele lui Hristos Taine numai cu câteva zile mai înainte. La el în chilie, după moarte, nimic nu am găsit decât traista cu care a venit de la bolniță şi bățul şi o rasă veche, iar jos o rogojină veche pe care l-am găsit adormit în Domnul.

Avea peste 80 de ani.

PĂRINTELE GALACTION ILIE

Acesta a fost starețul meu de la oi. Era un părinte foarte sârguitor la ascultarea lui şi foarte milostiv. Când vedea pe cineva că trecea pe lângă stână, zicea: „Du-te, frate Costăchel, şi cheamă pe omul acela să stea la masă la noi". Şi oricui trecea pe acolo el voia să-i dea câte ceva de la stână,

că zicea: „Să ştii, frate, că aici la oi este izvor şi dacă nu-i da deloc din el, apoi el seacă. Iar dacă se mai dă, Dumnezeu ține oile sănătoase şi nu se cunoaşte de unde dai”. Acest părinte în toată viața lui purta o dulamă numai până la genunchi, ca să nu-l încurce la alergat după turmă prin pădure. Avea cojoc şi gluga lui ciobănească şi bățul, mai avea două-trei rânduri de schimburi şi cioareci (un fel de pantaloni albi de suman), şi mai mult nimica, nici un fel de avere. Eu îi ziceam: „Părinte, dar de ce nu-ți faci şi sfinția ta nişte haine lungi ca la ceilalți părinți şi să ai mai multe?” Iar el zicea: „Frate Costăchel, eu m-am spovedit la un pustnic pe care l-am găsit umblând cu oile prin munte şi acesta mi-a spus ca niciodată în viața mea să nu mai am haine de prisos şi să nu-mi las canonul de metanii; să nu uit toată vremea de a zice: «Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul», şi să mă împac cu cine am avut vreo supărare mai înainte de a asfinți soarele. Şi a zis că dacă voi păzi acestea are să-mi facă Dumnezeu parte de mântuire”.

Acest părinte era aşa de bun la inimă că, dacă se ducea sâmbăta pe la mănăstire şi căpăta ceva de la praznic sau de la chelărie sau ori de unde ar fi căpătat ceva de hrană sau ceva vin, el nici nu gusta din ele până nu venea la stână şi în vremea mesei împărțea la toți egal toate, că zicea: „Mare primejdie este pentru călugăr să mănânce pe ascuns”. Avea acest cuvânt care îl zicea adesea: „Dragostea şi cu frăția mult întrece bogăția”. El în toată viața lui a fost numai cioban la oi şi când era în lume şi după ce a venit la mănăstire. Nu a fost căsătorit. Era din comuna Pipirig. Avea acest obicei: dacă nu şi-ar fi făcut cele 300 de metanii, nu mânca în acea zi. De multe ori fiind masa pusă, el zicea: „Iertați-mă, fraților, că eu nu mi-am făcut datoria în fața lui Dumnezeu”. Îşi lua metaniile, ne zicea nouă să mâncăm, iar el se ducea în pădure şi până nu-şi termina canonul nu venea, şi apoi stătea şi el la masă.

În toată viața lui, miercurea şi vinerea nu gusta nimic până nu răsăreau stelele. Îl vedeam că după ce mulgeam noi oile seara, el lua cutia cu sfânta anafură şi, cerând iertare, el lua anafură seara târziu şi apoi stătea la masă. Odată eu i-am zis: „Părinte, dar acuma este vreme de vară şi ziua este mare şi apoi sfinția ta trebuie să alergi după oi şi ai de muls oile de trei ori pe zi şi ele trag la muls şi trebuie putere şi ar trebui să dezlegi cu masa mai devreme”. Iar el a râs: „Frate Costăcel, mie mi-a spus Păritele Atanasie că odată un sfânt a văzut că duceau pe un om înaintea sicriului şi altul în urmă, şi că sfântul acela i-a întrebat cine sunt ei, iar unul din acei îngeri i-a zis: «Eu mă numesc Miercurea», şi celălalt i-a zis: «Eu mă numesc Vinerea şi am venit aici cu porunca Domnului să ajutăm acest suflet că acesta în toată viața a postit aceste două zile, în afară de două la Paşti şi pe la Crăciun sau de era în vremea dezlegării»”.

Apoi eu, auzind acestea, am întrebat pe Părintele Atanasie Păvălucă, acela care a umblat cu capul gol toată viața lui şi el mi-a arătat această istorie în Pravila Mare a Bisericii, aceea a lui Matei Basarab. Acest părinte tot nu ştia carte, dar i-a dat Dumnezeu o memorie aşa de bună încât orice auzea de prin sfintele cărți, tot ținea minte. Tare mult îi plăcea să-i citească de prin Pateric şi din Sfânta Scriptură. Foarte mult îi plăcea să audă istoria cea sfântă din cartea Sfântului şi Dreptului Iov. După ce puneam treburile la cale şi eu mai rămâneam pe la stână, el îmi zicea: „Frate Costăchel, te rog mai ia Sfânta Scriptură şi mai citeşte acolo la Sfântul Iov”.

Şi când îi citeam, el mereu plângea şi zicea: „Hei, săracul, iaca acesta a fost un om de lume că n-a cârtit înaintea lui Dumnezeu că i-a luat atâtea oi şi atâtea vite şi copiii. Dar eu, păcătosul, cât îs de slab în credință, că dacă se îmbolnăveşte o oaie sau piere, îndată mă supăr şi nici nu pot mânca în acea zi”. Şi într-adevăr, dacă se întâmpla ceva boală la oi sau pierdeam din ele, el veşnic era trist şi mâhnit. Şi dacă îl chemam la masă, de multe ori îmi zicea: „Apoi mai am curaj să mănânc, că Dumnezeu pentru păcatele mele pedepseşte turma aceasta”. Şi aceasta o făcea pentru că era foarte milos şi cu dragoste de turma lui.

Iată ceva şi despre cele de pe urmă ale lui. Odată a fost rânduit de părintele iconom să strângă nişte mere din livadă pentru masa de obşte – că aşa era obiceiul la noi, nimenea nu avea voie să mănânce pe la chilii mere sau alte fructe ce le adunam, ci în vremea mesei se împărțeau la fiecare pe cât ajungeau. Aşa că s-a dus bietul bătrân să culeagă mere şi, suindu-se într-un măr nu prea înalt, a alunecat şi a căzut jos şi şi-a rupt un picior. Şi a strigat şi l-au adus părinții. Şi aşa

suferind câteva luni, s-a apropiat de sfârşitul lui. Am voit să-l duc la spital şi nu a vrut. Şi a zis: „Lasă că Bunul Dumnezeu mi-a dat această durere pentru păcatele mele". Aşa că am pus un frate care îl îngrijea cu toate cele de nevoie şi se mărturisea adesea şi-l împărtăşeam cu Prea Curatele Taine.

Pe când el era pe patul de suferinţă a murit un alt bătrân cu numele Nazarie. Acela avea aproape o sută de ani. Dar tot în acel timp a venit fratele care îngrijea de Părintele Galaction şi mi-a zis: „Părinte Galaction vă cheamă până acolo". Aşa că m-am dus, iar el a zis: „Părinte stareţ, dar a murit Părintele Nazarie?" Şi eu i-am spus: „Da, a murit". Iar el a zis: „Să nu-l îngropaţi că mâine seară mor şi eu şi ne veţi îngropa pe amândoi deodată ca să nu mai faceţi cheltuială de două ori". Eu i-am zis: „Nu, părinte, sfinţia ta eşti mai tânăr ca Părintele Nazarie, că nu ai nici 70 de ani şi are să-ţi dea Dumnezeu sănătate şi ai să mai trăieşti să mai paşti oile". Iar el a zis: „Ba nu, părinte, mâine seară la ora şase am să mă duc şi eu din viaţa aceasta". Aşa că eu m-am dus la treburile mele şi mă gândeam: „Oare aşa are să fie?"

Şi a doua zi, către seară, a venit iar fratele la mine şi a zis: „Părinte stareţ, haideţi că vă cheamă Părintele Galaction". M-am dus şi când m-a văzut a lăcrimat puţin. Sufla rar şi a zis încet către mine: „Părinte stareţ, vă rog să citiţi cuvântul cel de dare a sufletului". Eu am trimis pe fratele de a adus epitrahilul şi Molitfelnicul şi am zis la cei doi fraţi care se întâmplaseră acolo: „Staţi în genunchi, fraţilor". Şi am început a citi dezlegarea aceea care se citeşte la sufletul cel ce se luptă cu moartea. Iar pe când citeam, fratele Mihai Coşofreţ, care era mai aproape de mine, a zis: „Părinte, nu mai citi că părintele a murit". Şi eu am ridicat epitrahilul de pe faţa lui şi el îşi dăduse sufletul, nu mai sufla. M-am uitat la ceasul meu, era ora 6 seara, după cum mi-a spus el din ziua trecută. Am căutat în actele sfintei mănăstiri data când s-a născut spre a-i scoate certificatul de înmormântare şi am aflat că a murit exact în ziua şi ceasul în care s-a născut, după 64 de ani.

PĂRINTELE VASILE RUŞTIORU

Acesta a fost de loc de la Fărcaşa. Am stat cu el la oi când încă era frate. Era foarte bun la inimă tot ce avea dădea milostenie. Lingurarii de la Pipirig ziceau că e tata lor, că mare milă avea de ei. S-a îmbolnăvit de plămâni că a răcit stând cu oile în pădure iarna la rug. Era foarte paravilist, nu-şi lăsa rugăciunea ziua şi noaptea. Când a slăbit s-a întâmplat că eram de săptămână la Sfântul Altar. A venit fratele care îngrijea de el şi a zis: „Părinte, veniţi că Părintele Vasile a spus să-l împărtăşiţi cu Preasfintele Taine că se simte slab". Eram aproape de terminarea Sfintei Liturghii şi, după ce m-am împărtăşit, am lăsat din Sfinte în Sfântul Potir, şi aşa că după ce mi-am citit mulţumirile, înainte de a mă dezbrăca de veşminte, am luat Sfântul Potir şi linguriţa cu procovăţul deasupra şi m-am dus.

Când am ajuns la chilia lui, el a zis: „Iartă-mă, părinte stareţ, şi să nu mă uitaţi şi pe mine, păcătosul, la Sfânta Liturghie". Apoi a zis: „Iată, văd un munte verde şi tare frumos şi un cârd de oi albe şi nişte păstori care mă cheamă să mă duc cu ei. Dar i-am rugat să mă aştepte puţin, ca să-mi iau încălţăminte de drum". Şi după ce a zis aceasta, se uita aşa într-un loc şi făcea semn cu mâna către mine ca să-i dau Sfintele şi îndată după ce-am zis: „Cred, Doamne, şi mărturisesc..." şi după ce s-a împărtăşit, îndată a suspinat uşor şi s-a dus la Domnul în acel minut.

Au venit la înmormântarea lui rudeniile de acasă, dar cei mai mulţi au fost lingurarii cei săraci, care mult au plâns după el şi ziceau: „A murit Părintele Vasile, tata nostru". Căci tare îi era lui milă de bieţii lingurari şi de orice om sărac, şi pe cât putea îi ajuta.

PĂRINTELE PETRU GANEA

Acesta era din Ardeal, de la Bistriţa Năsăud, din comuna Teleiu. Era foarte harnic şi

ascultător bărânul. Când am venit întâi la mănăstire, am fost dat ca ucenic la el şi eram amândoi cu ascultarea la vitele mănăstirii. El vorbea totdeauna cu accentul acela ardelenesc. Mă întreba zicând: „No, măi cocon, dat-ai mâncare la mârhaie?" Aşa le zicea la vite. Noaptea mă scula întotdeauna să merg la Utrenie. Parcă îl aud cum zicea: „No, frate Costache, hai să mergem la biserică, că a sunat sfânta toacă".

Fiindcă avea chilia largă, i-a mai dat Părintele stareţ încă trei ucenici, aşa că într-o vreme eram vreo patru ucenici la el şi bietul bătrân cu mare dragoste ne povăţuia. Noi, venind seara de pe la ascultare, după ce făceam rugăciunile spre somn, adormeam repede, iar el, bietul bătrân, făcea mereu rugăciune şi metanii până ce aproape venea vremea Utreniei. Îl auzeam zicând câteodată: „O, Prea Sfântă Marie, Maica Domnului nostru Iisus Hristos, miluieşte-mă pe mine, păcătosul, acum şi-n ceasul morţii. Amin". Şi aceasta o zicea de trei ori cu metanii mari, apoi se culca şi el puţin şi, când suna deşteptarea în toacă cea de fier la miezul nopţii pentru Utrenie, noi nu ne înduram să ne sculăm, iar bătrânul zicea: „No, hai măi coconi, dragii tatei, hai sculaţi-vă că a venit vremea sfintei slujbe". Apoi, când auzea şi clopotul, zicea: „No, măi coconi, auziţi toţi glasul arhanghelului. Hai să mergem, hai să mergem că dacă noi dormim de-acuma se supără îngerul care ne păzeşte".

Şi aşa, până nu ne vedea pe noi scoşi din chilie şi duşi la biserică nu ne lăsa şi pe urmă venea şi el cu cârja până la biserică. Când vedea că noi adormeam în biserică în timpul Utreniei, apoi venea şi ne zicea aşa încet: „No, măi coconi, dragul tatii, aici nu-i vreme de dormit, ci de rugă, nu vă lăsaţi să vă moleşiţi că aceasta este ispita celui rău". Şi aşa şi ziua la ascultare ne supraveghea şi ne îndemna să tăcem din gură şi să lucrăm. Iar pe el nu-l vedeai niciodată şezând degeaba. Sau lucra juguri de boi, tânjale, funduri, linguri, greble, furci de lemn, când era pe afară. În chilie sau citea, sau se ruga şi puţină vreme se odihnea. A adormit şi acesta în Domnul la vârsta de 82 de ani.

CUVÂNT DESPRE ÎNSTRĂINARE
LA ÎNMORMÂNTAREA SCHIMONAHULUI MARCU POTOP
(† 1973)

Părinţilor şi fraţilor şi iubiţi credincioşi,

Cu ajutorul şi cu mila Preasfintei şi de viaţă Făcătoareai Treimi, a Tatălui şi Fiului şi a Sfântului Duh, ale Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi Pururea Fecioarei Maria, şi ale tuturor sfinţilor ne aflăm la înmormântarea unui părinte bătrân, schimonahul Marcu din această chinovie. Şi este bine cu această ocazie să vorbim ceva din viaţa lui. Aşa este obiceiul Bisericii lui Hristos, mai ales că astăzi îl petrecem pe ultimul drum, pe cel al veşniciei, de unde nu se va mai întoarce până nu va suna trâmbiţa Judecăţii de Apoi. Şi iată ce am a zice:

Părintele Marcu, de la începutul vieţii lui, străin a venit pe lume, prin străini a trăit şi întru străinătate şi-a săvârşit viaţa lui. El era din judeţul Mehedinţi, dintr-o comună din Munţii Mehedinţului numită Călugăreni, satul Cloşcani, aproape de satul unde a fost Tudor Vladimirescu, vestitul revoluţionar de la 1821. El a fost străin şi părăsit de toţi ai lui. Mama lui l-a născut, cum vorbeşte lumea azi, „din flori", adică înainte de a se căsători, şi l-a părăsit, lăsându-l undeva unde l-a găsit o biată femeie credincioasă, cu frică de Dumnezeu, o bătrână, şi l-a înfiat şi l-a crescut. Şi aceea l-a trecut după numele familiei sale, adică familia Potop, că aşa i se spunea.

El a învăţat câteva clase de carte la cheltuiala acelor bătrâni care l-au crescut, apoi s-a dus săracul străin prin lume să-şi câştige pâinea cea de toate zilele. Şi s-a dus şi a lucrat la sondele petroliere, mai întâi la Moineşti, apoi la Moreni, când s-a aprins sonda aceea vestită, care se trăgeau clopotele în toată ţara ca să o stingă – el era acolo, îmi povestea. A lucrat la sonde până a intrat în armată şi apoi a venit mare război, primul război mondial. A mers pe front în luptele cele crâncene de la Mărăşeşti şi Mărăşti, Oituz, Târgu Ocnei, Valea Caşinului şi în toate părţile cele mai grele a fost cu frontul, unde a căzut, săracul, prizonier la nemţi. Nemţii l-au dat pe mâna ungurilor şi apoi

ungurii pe mâna austriecilor şi a ajuns tocmai în Munții Alpi, în Munții Tirolului din nordul Italiei, şi acolo împreună cu alții 3000 de prizonieri au lucrat un an şi aproape jumătate în mine şi la mari greutăți. Îmi zicea: „Ne-am dus în Munții Alpi şi acolo, fiind prizonier, ne păzeau nemții şi ungurii şi italienii că erau acolo prinşi din toate părțile. Şi ne-au pus să săpăm în zăpadă – Munții Alpi au zăpadă de sute de metri, să ne facem bărăci de unde să mergem să lucrăm la mină de acolo. Şi am scăpat două sute de metri prin zăpadă veşnică. Şi am făcut barăci în zăpadă şi am lucrat acolo şi de două ori am fugit din lagăr, m-au prins în Serbia, în Bosnia şi Herțegovina şi m-au întors înapoi".

Şi alte chinuri a trecut până a rânduit Dumnezeu şi s-a încheiat pacea peste toată Europa şi atunci a venit şi el în țară cu alte mii de prizonieri care au mai scăpat cu viață de acolo.

Şi s-a căsătorit cu o femeie credincioasă, dar ea a murit după câțiva ani, iar el, văzându-se iar singur, s-a dus iar să lucreze pe la sonde. Dar l-au dat să lucreze la o sondă de pe o schelă mare de 70 de metri, şi s-a rupt schela de sus şi venea ca un glonte în jos. Şi din viteza aceea a spus: „Maica Domnului, nu mă lăsa!" Şi s-a prins de o gratie de fier, că avea să se facă praf până jos. Şi atunci s-a prins cu picioarele de gratia de fier şi a scăpat cu zile, dar din momentul acela a zis: „Dacă mi-ai dat, Doamne, zile, nu mai stau în lumea asta deşartă, bine că m-ai auzit, că mă duc să mă fac călugăr la o mănăstire, să-mi plâng păcatele mele mai înainte de a mă duce din lumea aceasta!"

Şi aşa s-a dus săracul la Mănăstirea Tismana, care era aproape de el acolo şi mănăstirea l-a trimis la un schit pustiu, singuratic, la Cioclovina, în vârful munților, unde a stat trei ani de zile. Şi de acolo, după o vreme, cu blagoslovenia episcopului a fost trimis la Schitul Peştera Ialomicioarei, unde a stat încă vreo câțiva ani, şi de acolo s-a dus la Mănăstirea Ghighiu, lângă Ploieşti, unde am fost şi eu astă toamnă, o mănăstire foarte mare şi frumoasă biserică, aproape exact cu cea de la Cernica, unde a mai stat şapte ani şi a fost călugărit de preasfințitul Valerian Zaharia – care este pensionar acum la Bucureşti, fiind atunci stareț – sub numele de Hrisant, fiindcă Haralambie îl chema din botez. După o vreme a venit la Horaița, tot retrăgându-se după o viață mai liniştită. Şi a stat un timp şi acolo, şi, auzind el de mănăstirea aceasta Sihăstria, m-am pomenit cu el aici.

Când a venit întâia oară era frate, a venit tocmai de acolo de la Ghighiu şi a mai stat el acolo un timp, a văzut cum e pe aici, apoi şi-a adus aminte de Sihăstria şi după ce l-a călugărit şi a stat la Horaița, a venit aici şi apoi a mers cu noi când ne-am dus de aici la Mănăstirea Slatina. Acolo nu ştiu după câtă vreme l-am făcut schimonah şi i-am pus numele Marcu. Eu am citit cu multă atenție viața Sfântului Marcu de la Muntele Fracesc, mare sihastru, şi mi-a fost drag numele acesta şi am călugărit încă unul, tot cu numele Marcu, care acum e pe la Putna.

Şi apoi, după ce l-am călugărit, a făcut săracul diferite ascultări, unde a fost nevoie: pe la vie, pe la vite, pe la stână, unde a fost. Însă el a fost un om foarte străin. Întrebi pe oricine din mănăstirea noastră dacă a venit vreodată aici sau când am fost la Slatina vreo rudenie a Părintelui Marcu, sau vreun frate sau vreo soră sau vreun prieten sau vreun cunoscut de prin părțile acelea. Îl întrebam odată: „Părinte Marcu, ai primit vreo scrisoare de când eşti la mănăstire?" „D-apoi, taică, de la cine să primesc? Pe mine nu mă ştie nimeni de unde sunt şi eu aproape nu ştiu pe nimeni, chiar dacă m-aş duce pe acolo". „Nu te-ai mai duce?" „Nu m-aş mai duce niciodată. De când am plecat din locurile acelea, n-am mai fost". Comuna lui este lângă un munte mare – Cloşanu îi spune – îmi povestea el, unde sunt minele Baia de Aramă.

Deci după o vreme Părintele Marcu s-a retras de la Mănăstirea Slatina aici, pentru că acolo s-a făcut mănăstire de maici pensionare şi el, ştiind că face parte din soboraşul nostru, s-a retras săracul încoace, către Sihăstria. Şi a venit aici după cum ați văzut şi încetul cu încetul, ca o lumânare care tot arde, arde, şi tot se topeşte, dar ştii că ajunge până la sfârşit, i-a venit neputința, l-a ajuns bătrânețea. Dar a avut inimă de fier: cât a putut, tot a venit la biserică şi tot citea la Psaltire, iar acasă avea o nevoință nespusă. Nu ştiu dacă dormea un ceas sau două pe noapte. „Taică, zice, nu pot dormi". „Dar ce faci?"... Cât a putut să facă metanii, metanii făcea. Pe urmă a zis: „Nu mai pot, mă dor şalele, picioarele". Apoi a făcut închinăciuni, mii de închinăciuni. Citea mult la Psaltire şi acasă. Aici la Psaltire şi acasă la Psaltire, şi acatistele Maicii Domnului şi al Mântuitorului. Apoi

avea o carte Urmarea lui Hristos, mereu citea dintr-însa, şi-n Pateric şi ce cărţi îi cădeau în mână.

De la o vreme îmi spune: „Taică, nu mai pot face metanii şi nici închinăciuni. Dă-mi blagoslovenie să stau pe scaun şi să zic rugăciunea lui Iisus". Şi stătea pe scaun şi făcea 3-4000 până la 6000 şi mai multe de rugăciuni ale lui Iisus într-o zi şi o noapte, mai cu seamă noaptea mai mult. Şi cât mai putea, mai venea până la biserică. Dar era slăbit organismul, şi iar se ducea la chilie. Iar când n-a mai putut, săracul, a stat la chilie câteva săptămâni. Tot avea grijă să se spovedească; tot ce a avut din tinereţe s-a mărturisit curat. Şi s-a împărtăşit cam o dată pe lună şi mai aproape, o dată la două săptămâni. Şi acum, cu o săptămână în urmă, l-am împărtăşit, iar la moartea lui a venit fuga bietul părinte care îngrijeşte pe bătrâni, ca să-mi spună că a slăbit. Eu am luat cartea şi crucea şi am fugit, dar chiar când am ajuns îşi dăduse sufletul. El era spovedit şi împărtăşit. Numai un părinte era lângă dânsul când şi-a dat duhul.

Şi aşa sufletul Părintelui Marcu este acum înaintea Preasfintei Treimi şi s-a dus cu mult sau cu puţin, Dumnezeu ştie. L-am cunoscut om al rugăciunii şi a avut o virtute mare, care acoperă o mulţime de păcate: înstrăinarea. Străin a fost de când s-a născut, prin stăini a trăit şi prin ţări străine şi acum îl petrecem pe drumul cel din urmă în străinătate şi fără neamuri şi fără să plângă vreun neam sau vreun nepot la capul lui, sau mamă, sau soră, sau tată, sau frate, fără numai aceste suflete întâmplate aici şi noi, fraţii lui duhovniceşti.

Am vrut să vă spun o istorioară ca să ne dăm seama de mila lui Dumnezeu care este asupra lui. În Pateric, la capitolul 20, pentru înstrăinare, se vorbeşte aşa: Un bătrân mare, văzător cu mintea, avea doi ucenici. Şi unul era mai molatic, mai trândav, nu prea nevoitor, nu prea mare postitor, nu prea mult canon făcea, însă se liniştea fiind foarte străin, că nici nu ştia nimeni de unde a venit şi nici nu-l găsise nimeni acolo unde stătea sub ascultarea bătrânului. Avea bătrânul încă şi altul, foarte nevoitor, foarte milostiv, foarte săritor la priveghere, la mii de metanii, foarte treaz cu mintea. Şi se minuna bătrânul că unul era mai pregetător, adică mai îngăduitor, şi nu aşa de silitor, iar altul aşa de viteaz şi aşa de mare nevoitor. Dar a rânduit Dumnezeu să-l ia întâi pe cel străin. Şi a murit cel străin şi, când a murit, bătrânul fiind înainte-văzător cu mintea, s-a uitat şi a văzut că a venit o mulţime de îngeri purtători de lumină şi cu mare veselie au luat sufletul călugărului aceluia străin şi când au ajuns la porţile cerului, a auzit un glas: „Ştiu că a fost cam nelucrător, dar pentru străinătatea lui deschid porţile cerului, că şi Eu am fost străin pe pământ şi M-am pogorât la neamul omenesc" – a zis Hristos. Şi aşa călugărul cel străin, înconjurat de îngeri, a intrat pe porţile cerului şi s-a dus în raiul desfătării.

Şi n-a trecut mult şi a murit şi călugărul cel mare nevoitor, mare postitor, mare privighetor, mare lucrător al rugăciunii şi în toate privinţele. Dar când a murit, a venit tată-său de acasă, mamă-sa, frate-său, sora, nepoţii, strănepoţii. L-au înconjurat neamurile, că „Moare părintele, vai!" şi au început să plângă la capul lui. Şi într-adevăr, călugărul şi-a dat duhul, de faţă fiind şi călugării şi neamurile şi rudeniile şi prietenii. Dar stareţul lui cel văzător cu mintea n-a mai văzut nici un înger la moartea acestui călugăr. Şi atunci a început să plângă stareţul şi să se roage: „Doamne, dar s-a pierdut ăsta? La cel străin atâţia îngeri şi la acesta nici unul?" Şi a auzit un glas în chilia lui noaptea: „Nu te întrista, bătrânule, că Dumnezeu e drept! Acel străin când a deschis ochii în vremea morţii şi se muncea cu moartea şi se chinuia şi se lupta cu duhurile răutăţii, n-a avut pe nimeni din neamurile lui să-l mângâie, să-i zică „dragul mamei", sau „dragul tatei" sau „părinte". N-a văzut pe nimeni plângând, nici mângâindu-l pe dânsul. Şi Dumnezeu e drept: unde n-au venit neamurile au venit îngerii şi l-au mângâiat şi l-au mântuit, pentru nevoinţa lui, dar n-are măsura celui dintâi, pentru că a stat sub apropiere de neamuri şi sub mângâierea prietenilor şi a neamurilor lui. Şi cine este prieten lumii, totdeauna se desparte de Dumnezeu, nu poate fi ca cel străin".

De la părintele Marcu una ştiu, rugăciunea necontenită şi înstrăinarea. S-a înstrăinat în lumea aceasta, că zice Mântuitorul că *nici un prooroc nu-i cinstit în patria sa.* Străin a fost şi Avraam în pământul Haran şi în ispite din toate părţile s-a înstrăinat pentru cuvântul Domnului. El a lăsat toate şi întru sărăcie şi întru ascultare şi întru supunere şi-a încheiat drumul. Mă uitam ieri când l-au îmbrăcat părinţii şi au pus pe el schima şi rasa, l-au pieptănat şi, înainte de a-l pune în

sicriu, l-au pus pe pat. Cel puţin mie aşa mi s-a arătat, aşa am privit la el: era senin, alb la faţă ca niciodată, vesel ca şi cum ar fi un om care a terminat toate treburile şi se odihneşte. Aşa l-am văzut – că acum nu mai e voie să-l vedem, că aşa e călugărul – liniştit la faţă, ca un apostol, ca un călător care a terminat. Parcă zicea cu marele apostol Pavel: *Călătoria am săvârşit, credinţa am păzit, iar acum mă duc la Domnul să-mi dea mie cununa dreptăţii, care o va da Domnul în ziua aceea, şi nu numai mie, ci şi tuturor celor ce iubesc arătarea Lui.*

Când îl vedeam neputincios şi slab, îl întrebam: „Ce faci, părinte Marcu?" „Mă dor picioarele, mă doare stomacul, mă supără cutare...". Îmi aduceam aminte de cuvântul Scripturii care zice: *S-a stins întru dureri viaţa mea şi anii mei întru suspine.* Ferice de omul care suferă în lumea asta şi în timpul acesta de suferinţă el se roagă şi se pregăteşte de plecare, că prin ceea ce mai suferă omul aici se curăţă de tot ce a făcut în lumea asta şi acolo se duce la bucuria cea fără de margine şi la liniştea cea fără de sfârşit.

Aşa am credinţă şi cred la mila Preasfintei Treimi şi a Maicii Domnului, Părintele Marcu, pe care îl vom petrece azi la mormânt, s-a dus la linişte, la bucurie, după atâtea osteneli şi scârbe şi boli şi neputinţe, după atâtea zile petrecute şi în războaie şi în greutăţi, care n-am vreme să le spun, numai Domnul le ştie, a murit în mănăstire. Iată ce spune Urmarea lui Hristos: „Nu este lucru mic să moară cineva în mănăstire".

Ca om, cine ştie ce neputinţe a mai avut, dar oare Biserica lui Iisus Hristos, izvorul iertării şi al curăţirii prin Preacuratele şi dumnezeieştile Taine ale Domnului Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, cât l-a curăţit pe el până acum prin spovedanie, prin împărtăşirea cu Preacuratele Taine şi cât îl uşurează de acuma, pentru că se aduce jertfa cea fără de sânge de acum permanent şi la ectenie diaconul sau preotul: „Încă ne rugăm pentru toţi părinţii şi toţi ostenitorii care s-au ostenit în sfânt lăcaşul acesta şi au adormit împrejurul lăcaşului acesta", acolo va inta şi el. Deci va fi pomenit în veci, că aşa zice Duhul Sfânt: *Pomenirea dreptului cu laude şi veşnică este pomenirea lui.*

Acum va urma parastasul şi vom merge să-l ducem la cimitir. Părintele Marcu s-a dus la Mântuitorul, Preasfânta Maica Domnului să aibă milă de el şi preaputernicele ei rugăciuni să-l însoţească, că mâine va trece vămile. Astăzi sufletul lui este pe faţa pământului, azi îl duce pe unde a umblat toată viaţa, după mărturia Bisericii, iar mâine va trece vămile şi va ajunge pentru prima dată la scaunul Preasfintei Treimi. Preasfânta Maica Domnului şi toţi sfinţii cu rugăciunile şi mila lui Dumnezeu să-l însoţească, iar noi păcătoşii să ne rugăm ca să se roage şi pentru noi, dacă va afla har şi îndrăzneală înaintea lui Dumnezeu. Amin.

NE VORBEŞTE

PĂRINTELE CLEOPA

Volumul 15

ALEGEREA VIEȚII

Voi, care v-ați adunat aici, sunteți ca nişte păstori care vin pe un copac şi încep a cânta oleacă şi apoi pleacă. Un stol de păsări. A ciripit oleacă şi sfrrr..., nu le mai vezi. Aşa sunteți voi pe la noi. Şi nici noi n-avem timp să vă spunem multe, că suntem obosiți. Dar în trecere aşa, câteva cuvinte am să vă spun, şi din câte minți sunt aici, poate vă va fi de folos.

Erau doi oameni căsătoriți şi aveau o singură fată. Bărăbatul, tatăl fetei, era un om aşa de liniştit, aşa de tăcut, aşa de credincios, încât ziceau oamenii că nu există altul în sat ca acela. Dar acest om credincios, săracul, era bolnav. Toată viața lui a fost bolnăvior. El mergea la biserică, nu vorbea de rău de altul, nu spunea minciuni, postea toate posturile, făcea milostenie. Dar nu vorbea cu nimeni. Mergând la biserică, zicea rugăciuni, venea înapoi, la fel. Vorbea cu Domnul. Iar femeia lui era cu totul invers.

Femeia lui iscodea tot satul. Lumea zicea: „Dacă vrei să ştii casa cuiva din sat, du-te la femeia aceea acolo, că aceea ştie tot ce e în sat". Vorbea de rău; dacă auzea o minciună, o făcea de o mie de ori mai mare decât a auzit-o. Clevetea, spunea minciuni. Pe lângă asta, fiindcă bărbatul ei era bolnav şi om tăcut, ea trăia cu fel de fel de bărbați. Cum voia ea, aşa făcea. Ba, dacă ar fi spus bărbatul ceva, îl bătea, că era mai voinică decât dânsul.

Şi ce s-a întâmplat? Să vă spun. Fata lor de acum era de 17 ani şi ea se gândea ca fată: „Vai de mine, zice, ce rele face mama şi câtă răbdare are tata cu dânsa!" Dar ce s-a întâmplat cu tatăl ei? După o vreme a mai răcit, a venit o gripă şi a murit tatăl ei. Şi când a murit tatăl ei, s-a pornit o vreme aşa de rea – era iarnă –, s-a pornit un viscol aşa de mare, că a ținut o săptămână în satul acela. Şi la trei zice, când l-a scos din casă, aşa de tare viscolea, încât preotul nu putea rosti ecteniile. Poporul nu putea merge la înmormântare, cu mare greutate l-au dus la cimitir.

Când s-au dus, groapa era viscolită cu zăpadă până sus, era viscol mare. Au scos nişte oameni repede zăpada şi l-au pus cum au putut în groapă pe omul cel bun, pe omul cel tăcut. Şi când veneau de la cimitir, ziceau oamenii, aşa cum judecă ei: „Ați văzut ce răutate trăia în satul nostru?" Îşi dădeau şi ei cu părerea, aşa cum judecă oamenii. „Iată ce răutate hrănea satul nostru. Ai văzut? Ziceau toți oamenii că e credincios, că e tăcut, că merge la biserică. Ai văzut cât de rău a fost, că nici vremea nu i-a dat voie să-l îngroape? N-au mers decât zece oameni până la cimitir, că se năduşeau de viscol. Şi aceia cu mare greutate, pentru că erau neamuri mai de aproape, ca să-l vadă înmormântat".

Şi l-au îngropat cu chiu, cu vai, pe omul cel bun, pe o vreme grea straşnică. Încă şi preotul zice, că se înşelase şi el: „Acest om s-a dus în iad, dacă Dumnezeu nu l-a miluit să aibă un ceas de vreme bună de când a murit până acum. Numai viscol şi furtună, şi până l-am dat în groapă, se întuneca, nu puteam zice nici rugăciunile".

Dar să vezi cum judecă oamenii şi cum stau lucrurile. Femeia lui, care-şi făcea de cap şi când trăia el – că el era tăcut şi el îl bătea de multe ori, iar el tăcea, că era voinică şi tare, şi bea şi îşi făcea de cap cu toții golanii – s-a întâmplat că după ce a murit bărbatul acesta tăcut şi răbdător săracul, care a zăcut mai toată viața lui, ea, când a văzut că nu mai are de cine se păzi, a făcut casa ei casă de desfrâu. Veneau la el bărbați seara, se ducea şi ea.

Fata era de acum mărişoară, când a auzit ce spuneau oamenii la înmormântarea tatălui ei, se gândea şi ea ca fată, că ea nu căzuse în păcate: „Oare a cui viață să o iau eu? Tata mergea la biserică, postea, nu vorbea de rău, nu se îmbăta, nu înjura, tot timpul se ruga, era blând, dar ce folos, dacă vremea a fost rea la înmormântare?" Minte de copil, s-a luat şi ea după babele care dacă-i vremea rea la înmormântare zic că „cela o murit rău". Cum fac şi astăzi unii.

Şi nu ştia fata, o vedea pe mamă-sa că înjură, se îmbată, trăieşte cu bărbați, că a făcut casa ei casă de desfrâu după ce a murit bărbatul ei şi vedea ce fărădelegi face mamă-sa: „Ei, cum o răbda

Dumnezeu pe mama dacă-i aşa de rea?”

Şi n-a trecut mult şi a murit şi femeia, mama ei. A venit o gripă peste ea sau nişte tifos şi a murit. Dar a murit liniştită şi când au pus-o în sicriu parcă era vie, aşa de frumoasă era. Şi în ziua când a murit femeia asta desfrânată şi beţivă şi rea, s-a făcut o vreme aşa de frumoasă – vreme alinată, lină, soare, nu bătea vânt, parcă şi aerul lumina de sus, iar când au mers la înmormântare, mergea tot satul cu dânsa. „Cumătră, hai să mergem, uite ce vreme frumoasă, hai până la cimitir”.

Au pus neamurile ei vreo şapte preoţi, au îngropat-o cu mare fast. Şi ziceau toţi: „Iaca măi, bărbatul ei, ce om era acela, ai văzut ce vreme rea a fost la moartea lui? Şi iaca ea şi-a făcut de cap şi ai văzut Dumnezeu ce vreme bună i-a dat la înmormântare? Se vede că s-a dus la bine aşa cum a fost ea”. Aşa judecă oamenii, dar ascultaţi să vedeţi până la urmă.

Ce s-a întâmplat? Fata, după ce a dus-o pe maică-sa la groapă, era de măritat, stătea şi ea şi se gândea: „Oare a cui viaţă să urmez eu? Oare să urmez eu viaţa tatei, să postesc, să mă rog, să mă duc la biserică, să fiu tăcută, să fac milostenie? Dar ce folos? Tata a avut vreme rea la înmormântare. Sau să urmez viaţa mamei? Să mă dau la desfrâuri, la beţii, la distracţii, la jocuri, la drăcii, ca să am vreme bună la înmormântare, ca mama?”. Şi nu ştia ce să facă.

Fata era însă curată, nu ştia de bărbat, de curvie, şi a început să se roage: „Doamne, am rămas singură, tata a fost un om sfânt şi ce înmormântare grea a avut şi ce vreme rea! Mama a fost desfrânată, beţivă, rea şi ce vreme bună a fost la înmormântarea ei! Arată-mi mie, Doamne, care viaţă să urmez, a tatei sau a mamei?” Şi rugându-se ea aşa, Dumnezeu a ascultat-o. Ea a adormit tristă, chiar la o săptămână după ce a murit mama, şi a adormit gândindu-se: „Ce folos de viaţa asta, mai bine să trăiesc ca mama în lumea asta, ca să am vreme bună la înmormântare”.

Şi dormind ea, iată apare un tânăr foarte înfricoşat, care strălucea ca fulgerul. Şi se făcea undeva într-un sat. Şi zice:

– Care-s gândurile tale? Ce gândeşti?

Dar ea, când a văzut că o întreabă de gânduri şi când l-a văzut aşa de staşnic şi de frumos, ca fulgerul, a zis:

– Doamne, tu eşti Hristos?

– Eu nu sunt Hristos. Dar care sunt gândurile inimii tale? Ce ai gândit aseară când te-ai culcat?

– Doamne, eu am gândit aşa: Nu ştiu a cui viaţă să urmez. A tatei, să fiu milostivă, tăcută, să merg la biserică, să postesc, să mă închin? Sau a mamei, că tata a avut vreme rea la înmormântare. Nu ştiu pe care cărare s-o iau. Am rămas singură. N-am nici tată, nici mamă.

Atunci tânărul a zis:

– Ia vino încoace. Hai cu mine. Vino să-ţi arăt unde stă tatăl tău şi unde stă mama ta, că m-a trimis Dumnezeu. Eu sunt îngerul păzitor al vieţii tale. Şi pentru că te-ai rugat aseară m-a trimis Dumnezeu. Hai încoace.

Şi a luat-o de o mână şi a dus-o şi au intrat în nişte grădini, a căror frumuseţe nu se poate spune. Palate de aur, cântau păsările, miliarde de flori, bătea oleacă de vânt, le alina şi era o mireasmă! Şi se vedeau îngerii şi mii de suflete care se veseleau acolo. Nu se putea spune frumuseţea acelor locuri. Şi fata mergea cu tânărul acela alăturea. Şi a întrebat:

– Ale cui sunt grădinile acestea?

– Ai să vezi acuşi.

Mergând printre pometurile acelea, printre livezile acelea, iaca îl vede pe tatăl ei. Foarte frumos la faţă, cum ar fi de 30 de ani. Şi când l-a văzut, a zis:

– Vai de mine, acesta-i tata.

Şi când a văzut-o tatăl ei, a zis:

– Draga tatei, fiica tatei, cum ai ajuns tu aicea?

Şi a luat-o şi a sărutat-o. Dar ea a zis:

– Tată, dar mata cum ai ajuns aicea şi ale cui sunt livezile acestea? – că erau încărcate cu fel de fel de roade ca de aur, cântau păsări şi se vedeau palate de aur.

– Fiica tatei, ţii minte că eu am fost bolnav toată viaţa şi mama ta mă bătea şi mă înjura şi-şi făcea de cap cu alţi bărbaţi. Eu am răbdat-o şi mi-am pus toată nădejdea în Dumnezeu, că viaţa aceasta e trecătoare. Şi iată aici m-a adus Hristos.

– Dar ale cui sunt, tată, palatele acestea de aur? Ale cui sunt grădinile acestea cu atâtea roduri, unde cântă atâtea păsări, cu atâta frumuseţe?

– Cu darul lui Hristos sunt ale mele.

– Da? Dacă sunt ale matale, văd aici un măr frumos tare, poţi să-mi dai şi mie câteva mere?

– Du-te în numele Domnului şi ia trei mere.

Şi le-a luat, dar erau aşa de frumoase cum n-ai văzut pe faţa pământului. Şi zice:

– Ce să fac cu ele?

– Pune-le în sân.

Iar îngerul care a adus-o, a zis şi el:

– Ia trei mere, că sunt din grădina tatălui tău, că ai să vezi cum au să-ţi prindă ţie bine acestea.

Dar, după ce a văzut unde stătea tatăl ei, îngerul a întrebat:

– Vrei să ştii unde-i mama?

– Da.

– Hai cu mine!

Că mama ei a avut vreme bună la înmormântare, dar a făcut toate răutăţile în lumea asta. Şi când s-au dus, a băgat-o în iad şi când au văzut nişte cuptoare de aramă, se auzeau gemete şi ţipete şi ardea straşnic. Şi la un cuptor mare stăteau doi urâţi cu coarne şi cu săbii de foc. Şi când a venit îngerul cu dânsa, a zis:

– Ia daţi drumul la gura cuptorului, că fata asta vrea să vadă unde e mamă-sa.

Şi când a deschis, în cuptorul acela ardea mai multă lume. Era un cuptor mare, te suiai cu scara, aşa era de înalt. Şi a văzut cum se chinuiau acolo şi dracii îi întorceau cu furcile de foc. A văzut-o pe mamă-sa, iar aceea când a văzut-o pe fată, a început a striga:

– Draga mamei, fiica mea, Maria, nu mă lăsa, draga mamei, pentru laptele care l-ai supt de la mine! Nu mă lăsa, că tare ard! Draga mamei, întinde mâna şi mă scoate!

Şi ea a întrebat pe tânăr:

– S-o scot pe mama?

– Nu te apropia.

Dar maică-sa striga:

– Nu mă lăsa, draga mamei, că ard aici în foc nestins şi de milioane de ori mai fierbinte decât cel de pe faţa pământului!

– Mamă, zice, nu-mi dă tânărul acesta voie.

– Draga mamei, nu mă lăsa!

Şi tânărul s-a făcut că se uită în altă parte. Atunci ea a îndrăznit şi s-a repezit după mamă-sa până aproape de buza cuptorului. Şi a întins mâna şi a ajuns-o para focului din cuptor de i-a ars mâna până la os. Ea era în vis şi s-a trezit cu durere, cu mâna arsă din iad, din cuptorul unde ardea maică-sa. Şi când s-a văzut arsă, a început a striga tare:

– Văleu, văleu!

Acea durere mare, că i-a ars degetele. Şi au venit vecinii:

– Ce-i fată, ce-i? Vai de mine, dar unde te-ai ars?

Că au văzut că în sobă nu era foc, plita nu era încinsă, jar nu era.

– Cine te-a ars pe tine?

– Vai de mine, oameni buni, mi-am ars mâna. Am vrut să o scot pe mama din cuptorul iadului şi m-a atins focul şi uite mi-a ars mâna.

Şi a venit doctorul şi a văzut-o. Şi zicea:

– Asta nu-i arsură de foc de aicea.

I-a retezat degetele de la mâna dreaptă, că a vrut să-i dea mâna la mamă-sa, s-o scoată din

cuptor. Şi a întrebat-o cum s-a întâmplat şi i-a spus toată istoria:

– Iacă aseară când m-am culcat, mă gândeam cum au murit şi mama şi tata. Tata a avut vreme rea la înmormântare şi a fost om aşa de bun şi mama a avut vreme bună şi ea a fost o desfrânată şi o beţivă. Şi nu ştiam a cui viaţă să o duc. Iar după ce am adormit a venit un tânăr şi mi-a spus: „Hai să-ţi arăt unde-i taică-tu şi maică-ta, să ştii ce viaţă să urmezi”.

Dar când s-au uitat aceia, au zis:

– Tu eşti cu mâna arsă, dar se simte o mireasmă în jurul mâinii tale.

Miroseau cele trei mere din rai, din grădina tatălui ei.

– Vai, ce am uitat că am de la tata!

Când au văzut aceia, au întrebat:

– De unde ai scos merele acestea? Nu există pe faţa pământului din acestea.

– Vai, Doamne, acum mi-am adus aminte, tata mi le-a dat din grădina lui de pe cealaltă lume. Iată, din grădina tatei din rai am merele acestea, iar de la cuptorul mamei din iad am mâna arsă.

Şi le-a spus toată istoria, şi apoi a zis:

– Doamne, ajută-mă să mai ajung să trăiesc să-mi tămăduiesc mâna.

Şi merele acelea le-a luat şi când le-a tăiat, câţi bolnavi era în satul acela şi au gustat câte o fărâmitură, toţi s-au făcut sănătoşi. Care erau orbi, li s-au deschis ochii, care erau surzi, au auzit, că erau din rai, din grădina tatălui ei.

Şi atunci, ea văzând unde-i mama ei şi unde-i tatăl ei, ea s-a dus şi toată viaţa a plâns şi s-a rugat în pustie să-i ajute Dumnezeu să-l moştenească pe tatăl ei, pe care l-a văzut în grădina raiului.

Şi cum i s-a tămăduit mâna a plecat la o mănăstire şi a stat acolo 30 de ani, apoi a plecat în pustie şi a trăit numai cu rădăcini şi cu ierburi 60 de ani. Şi aproape de sfârşitul ei au găsit-o nişte mari sfinţi părinţi şi au spus:

– Cum ai venit, maică sfântă, în pustia aceasta? Cine te-a adus aici?

Şi ea le-a arătat mâna şi le-a zis:

– Uite, mâna asta care s-a ars la cuptorul din iad unde arde mama.

Iată că judecăţile lui Dumnezeu nu sunt ca judecăţile noastre. Că dacă-i vreme bună la înmormântare s-a dus omul în rai şi dacă-i vreme rea s-a dus în iad. Acestea sunt păreri greşite, ale oamenilor celor nesocotiţi. Dumnezeu nu ţine cont de vreme, Dumnezeu ţine cont de faptele omului!

MILOSTENIA

Vreau să vă aduc aminte de milostenie. Prea bună faptă şi prea atrăgătoare de mila lui Dumnezeu este milostenia asupra tuturor celor ce o fac. Milostenia nu se cere de la toţi deopotrivă. Dumnezeu nu se uită la mulţimea darurilor care se pun pe masă, pe care le aduci la biserică sau în lume, ci la voinţa cu care se aduce darul.

Nu stă fericirea în a da mult sau a da puţin. Fericirea este aceasta: să dai după puterea ta. Aţi văzut: Mântuitorul era în Ierusalim şi veneau boierii iudei, oameni bogaţi, şi dădeau în gazofilachie, adică în cutia templului. Turnau sume de bani. Dădeau mult, că aveau. Era poruncă de la Dumnezeu ca să dea din avere la cutia templului. Şi Mântuitorul era acolo cu apostolii. El adesea era în templul lui Solomon unde învăţa lumea. A venit o biată văduvă, necăjită, săracă şi avea şi ea doi bănuţi legaţi într-o batistă, cu două-trei noduri. Şi îi era şi ruşine să-i scoată, când vedea cât de mult dau aceia. Îi era ruşine că erau doi bănuţi, nimica faţă de cât dădeau aceia. Dar când la urmă a dezlegat şi ea bănuţii aceia din basma cu lacrimi în ochi şi i-a pus şi ea în cutia templului, cu mare smerenie că n-are de unde să dea mai mult.

Iar ştiutorul de inimă Mântuitorul era acolo. El nu se uită la faţa noastră. El vede inima tuturor, gândurile. Îi zice lui Petru: „Vezi, Petre, văduva asta? Ea a dat mai mult decât toţi în cutia

templului”. „Dar cum, Doamne?” „A dat doi bănuți, că atâta a avut. Ăştia au dat din prisosul lor, le-au rămas buzunarele pline. Ea a dat toată averea ei şi i-a primit Dumnezeu cei doi bănuți mai mult decât tot ce-au dat aceştia”.

Dumnezeu nu se uită la darul nostru cât e de mare, ci la inima noastră şi la voința cu care aducem darul. „Amin, zic ție, Petre, că văduva asta a dat mai mult decât toți, acei doi bănuți. De ce? Pentru că ea atâta a avut. A dat toată averea ei. Nu i-a mai rămas în buzunare sau pe acasă sume şi prin casete”. Vezi, de aici să luăm pildă, cât de mică milostenie facem, dacă ne pare rău că nu putem face mai mult, milostenia noastră poate foarte mult înaintea lui Dumnezeu. Ați văzut când vorbeşte de milostenie că ne ia pe noi de la aceasta: *Nici pentru un pahar de apă rece dat în numele Domnului nu-ți vei pierde plata ta.*

Cine n-a fost vreodată însetat în viața lui? Şi ai văzut când mori de sete şi cineva îți dă un pahar de apă cum e cristalul şi rece ca gheața, ți-a dat viață. Câtă bucurie simți tu că te-a răcorit cineva! Iar Preaveşnicul, Preasfântul şi Preaatotputernicul nostru Mântuitor, dacă ne-a făcut pe noi, oare El nu ştie neputința firii omeneşti, că nu poți trăi fără apa? Şi ca să dea pildă bună, ne-a spus aceasta. Că a zis în altă Evanghelie: *Ce voiți să vă facă vouă oamenii, faceți-le şi voi lor*. Tu vrei să-ți dea un pahar cu apă când eşti însetat, dă-i şi tu altuia. Tu vrei să-ți dea cineva o bucată de pâine când ți-e foame, dă-i şi tu unui flămând. Cum ai vrea să te îmbrace pe tine altul când eşti gol şi vezi că tremuri de frig şi n-ai o haină şi-i timpul de iarnă, aşa îmbracă şi tu pe cel gol. Adică tot ce voim să ne facă nouă oamenii, să facem şi noi lor. La fel cu milostenia. Cât de mică milostenie facem, să ne pară rău că nu putem face mai mult şi atunci milostenia noastră e foarte primită la Dumnezeu.

A lui Dumnezeu e cerul şi pământul şi munții cei de aur şi pietrele scumpe. El n-are nevoie de lucrurile noastre, că zice Proorocul David: *Domnul meu eşti Tu, că bunătățile mele nu-ți trebuiesc.* El se uită la inimă. Să dăm cu părere de rău că n-am făcut mai mult bine, că n-am dat mai mult. Aceea e milostenia cea mai primită la Dumnezeu. De aceea când faceți praznic, către Mântuitorul, nu chema la praznicul tău pe bogați sau neamurile tale. Am pregătit, am tăiat un porc, am tăiat curcanii, am făcut plăcintele, am făcut pâine, am pregătit băuturi. Nu chema neamurile, nici pe cei bogați, ca nu cumva făcând şi ei vreun praznic, că te cheme înapoi, că ți-ai luat plata pe lumea asta. Cheamă pe săraci şi pe străini.

Iaca aici plătesc oamenii praznic (pomenire) de prin toată țara. Exact după Evanghelie pot să facă praznic. Unii dintre ei nici nu mai vin pe la praznic. Şi omul trimite: „Părinte, să faci un praznic”. Trimite pomelnicul lui pentru cei morți. Da, aici e drept după Evanghelie. Că nu vin neamurile lui, aici vin oameni străini. Uite, cum spuneți dumneavoastră! Ia să vedem din câte județe sunteți, dacă v-aş cerceta acum? Şi aici stau la masă şi toți zic: „Bogdaproste!” (Dumnezeu să ierte!). Dumnezeu ştie a cui e traista cu făină de grâu, ştie cine a adus făina de porumb, cine a adus borş, cine a adus untdelemn pentru un borş, cine a adus salată, cine a adus orezul şi au pomană toți când ziceți voi: „Bogdaproste!”

Şi tu nu ştii ce pomană ai făcut, nici nu te poți lăuda. Dar Dumnezeu ştie: asta-i de la cutare, asta-i de la cutare, îngerul a scris tot când ai adus ceva aici. Şi aşa dăruind se fac praznicele cel mai de folos. Nu ştie nimeni cine a mâncat şi cât a mâncat şi de unde s-a dat. De aceea pentru milostenie să spun: faceți cât de puțin, numai să faceți oleacă de milostenie. Fapta bună se cere după măsura puterii fiecăruia. Unul, dacă nu are, dă puțin, dar îi pare rău că n-a dat mai mult. Altul dă mult, dar are de unde da mult şi-i mai rămâne mult. Domnul primeşte şi de la unul şi de la altul, dar mai tare primeşte de la acela care dă puțin cu părere de rău că n-a dat mai mult.

Iată ce vreau să vă spun. Când a făcut Solomon templul cel mare, în 46 de ani – ia gândiți-vă câtă cheltuială a făcut! –, avea un meşter insuflat de Dumnezeu, Veseliel îl chema, mai-marele meşterilor lui Solomon, care era insuflat de Duhul Sfânt cum să facă catapeteasma, cum să facă veşmintele, capitelurile la catapetesme, cum să facă tot, după porunca lui Dumnezeu.

Şi când s-a sfințit templul lui Solomon, vedeți la Cronici, în Biblie, a ținut sfințirea 14 zile, şi tot poporul, cele 12 seminții, s-au suit în Ierusalim să aducă daruri la sfințire. Şi a tăiat Solomon

la sfinţirea templului 22.000 de boi şi 120.000 de oi şi milioane de păsări. Că trebuia un popor întreg să stea la masă. A făcut mii de mese de kilometrii întregi. S-a pregătit, că Solomon era înţelept tare.

Atunci trăia în Ierusalim o văduană de mulţi ani, necăjită tare. Şi acea biată văduană avea doar o singură capră. Şi ea, când a văzut că trec atâtea care încărcate cu vin, cu untdelemn, cu covoare scumpe, cu lucruri, cu tămâie, cu făină, cu fel de fel de fiare, cu lumânări, a zis în limba ei: „Adonai, eloi Savaot! (adică: Doamne, Dumnezul meu!) Vai mie, păcătoasa! Că eu n-am ce duce jertfă la sfinţirea asta mare a lui Solomon, care-i împărat pe pământ şi va fi şi în ceruri, că a făcut această mare biserică".

Dar ea ce să facă săraca? „Bani n-am, alimente n-am, untdelemn n-am, vin n-am, covoare n-am". Ce s-a gândit ea? Avea şi ea o capră. A tuns capra şi a luat părul de la capră, l-a tors şi a făcut un ghem şi la vopsit roşiatic, că a observat că au trecut atâtea care cu boi şi cu cai şi s-a gândit că poate trebuie l-a legat vreun sac, poate trebuie cineva să lege ceva – o sarcină, un pachet. Şi a luat ghemul acela de păr de capră în mână şi s-a dus. Dar îi era ruşine să spună că acela e dar. Ea îl ţinea în mână şi în inima ei plângea că n-a putut aduce daruri cum au adus ceilalţi. Se gândea aşa: „Dacă l-a cere cineva, îl dau bucuroasă, dacă nu, îl voi duce acasă înapoi". Că n-avea săraca altă avere.

Când a intrat în templu, era numai aur peste tot, leveţii – diaconii Vechiului Testament – aşezau chivotul mărturiei în sfântul altar. Acolo era Sfânta Sfintelor, sfânta masă din aur curat, unde numai arhiereul intra o dată pe an, ca să aducă jertfe pentru sine şi pentru greşelile poporului. Acolo era chivotul legii Domnului pe masă, heruvimii slavei, tot ce aveau ei mai scump. Dar la sfânta masă, cum era chivotul legii Domnului – lada – acolo, s-au gândit ei: „Măi, vine atâta popor în templu şi are să se ridice praful şi are să ajungă pe chivotul legii Domnului. Hai să-i facem o draperie care să-l acopere".

Acela era cortul mărturiei. Cortul acesta l-au făcut din mătase răsucită, mohorâtă, cum spune în Biblie, foarte scumpă mătase. L-au făcut cu verigi de aur până sus. Şi intra o dată în an arhiereul în Sfânta Sfintelor. Dar ce au zis către altul:

– Măi, dacă verigile-s de aur şi ele au să prindă praf, că se ridică de la suflarea poporului peste catapeteasmă, ar fi bine ca la verigile acestea să punem o aţă aspră, ori de păr de cal, ori de păr de capră, şi când se vor trage verigile, aţa, fiind aspră, va şterge praful de pe ele, să le curețe de câte ori se va inra acolo.

– Bine ar fi, măi, dacă am găsi nişte păr de capră.

Au căutat prin templu:

– Măi, să vedem pe cine om găsi, cine are capre?

O văd pe mătuşa care ţinea în mână ghemul acela de păr de capră.

– Mătuşă, dar ghemul acesta de ce-l ţii?

– Dragul mamei, poate-i trebuie cuiva.

– Dă-ni-l nouă.

– Dacă vă trebuie, luaţi-l.

Ea era bucuroasă că i l-a luat. Uite a primit Dumnezeu ghemul de păr de capră al mătuşii? În Sfânta Sfintelor. Aşa iubeşte Dumnezeu inimile cele smerite. Şi i-au zis ei:

– Mătuşă, ne trebuie o aţă chiar la cortul mărturiei, în Sfânta Sfintelor, să legăm verigile cele de aur ca să se curețe cu aţă aspră.

Şi când s-a dus ei, au zis:

– Iată tocmai aici în templu am găsit un ghem de păr de capră.

Şi au zis leviţii:

– Vezi cum poartă Dumnezeu grijă de templu! Hai să-l legăm.

Şi când au pus ghemul acesta de păr de capră, de sus şi până jos, n-a fost nici mai lungă, nici mai scurtă aţa, ci exact cât trebuia. Atunci s-au minunat toţi, că a fost părul acela de capră exact cât le-a trebuit la draperie la cortul mărturiei. Şi atunci noaptea s-a arătat îngerul Domnului lui Veseliil, mai-marele meşterilor lui Solomon, şi i-a spus: „Veseliil, iubitul meu, să-i spui lui

Solomon că el este întâiul ctitor al bisericii şi al doilea după el e femeia aceea cu ghemul de păr de capră, că a trecut-o Dumnezeu ca al doilea ctitor”. Şi ghemul acela de păr de carpă al ei a făcut mai mult decât toate visteriile lui. S-a minunat Solomon: „Cu adevărat Dumnezeu caută la inima înfrânată şi smerită”.

V-am spus aceasta că un ghem de păr de capră a făcut mai mult decât toate visteriile lui Solomon care a pus el 46 de ani la biserică. Pentru ce? Pentru că femeia l-a adus cu smerenie la Dumnezeu.

Citeam într-o carte aceasta şi mă gândeam: Ia uite măi, Preasfântul şi Preabunul Dumnezeu câtă milă are de văduve şi de oamenii necăjiți şi cum primeşte El darul cel mai mic de la oameni, care îl aduc în smerenie, pentru că săracii nu pot face mai mult. Vedeți voi cât iubeşte Dumnezeu smerenia? Ea a adus ghemul acela, săraca, că atâta a avut, iar Dumnezeu l-a primit în Sfânta Sfintelor, pentru că l-a adus o femeie săracă şi necăjită.

De aceea, dragii mei, dacă nu puteți să trimiteți la biserică multe daruri, trimite un copilaş la biserică, o fetiță, un băiat, două-trei lumânărele să le pună într-un sfeşnic acolo. Dacă ai olecuță de untdelemn sau de vin, bine, dacă nu, atâta. Prin aceste trei lumânărele care se pun în sfeşnic, Dumnezeu blagosloveşte toată averea ta. Că aşa i-a spus Dumnezeu lui Moise: „Învață poporul să aducă daruri la templu, fiecare cât îl lasă inima, că prin acela voi blagoslovi toată averea lui”. Care are mult e bun să aducă mai mult, dar care are puțin. Dacă ai pus o bucățică de pâine, olecuță de ulei, oleacă de vin, o prescură, o lumânărică, Dumnezeu ți-o primeşte.

El nu se uită la darul nostru cât este de mic, ci la inima noastră, dacă l-ai adus cu toată inima. El are în univers atâtea miliarde şi miliarde de stele şi planete, care sunt mai mari ca pământul şi ca soarele. Şi sunt o seamă din ele care conțin aur curat, altele pietre scumpe, smarald, onix, hrisolit. Şi ele sunt de milioane de ori mai mari ca pământul şi se mişcă înaintea lui Dumnezeu cântând şi dănțuind. Zice Sfântul Ioan Damaschin în *Bogorodicia*: „Dansul stelelor cel negrăit”. Dacă ar auzi omul cum cântă stelele, cum se mişcă ele împrejurul cerurilor, ar rămâne uimit. N-ar mai lucra, n-ar mai mânca, numai să le mai audă. Atât de frumos cântă.

Deci vezi, Dumnezeu are miliarde şi miliarde de corpuri de aur şi pietre scumpe, iar de la noi primeşte o lumânărică şi o bucățică de pâine. Ce zice Duhul Sfânt? „Bunătățile tale nu-mi trebuie. *Dă-mi, fiule, inima ta”.* Tu dacă ai dus o mânuță de făină de grâu pentru prescuri sau altceva ce ți-a dat Dumnezeu în gând, dacă ai dat ceva Bisericii cu toată inima ta, Dumnezeu primeşte darul tău ca pe un lucru mare, cât de puțin ai da.

Şi, dragii mei, să vă fie milă de săraci. Dacă n-ai mai mult să-i dai, măcar nu-l ocărî. Dă-i un bănuț, dă-i o mână de făină, dacă ai o bucățică de pâine, dă ce poți. Iar dacă nu, măcar nu-l orcărî. Sunt unii care cer pentru că sunt tare necăjiți. Vreau să vă spun un lucru: Când n-aveți ce da chiar deloc, atunci ziceți aşa: „Iată-mă, Doamne, că n-am putut să dau nimic”. Şi când ai zis un cuvânt ca acesta înaintea lui Dumnezeu la cer se duce. Că Dumnezeu primeşte şi smerenia ca dar.

Sunt unii care aduc mult, dar ei au de unde. La ei câteva mii sunt ca şi câțiva lei la cel sărac. Dar nu vă descurajați, dacă ai numai o lumânărică şi o aduci lui Dumnezeu, aceea face foarte mult la El, că este toată averea ta.

VREDNICIA RUGĂCIUNII CĂTRE MAICA DOMNULUI ŞI A MILOSTENIEI

Pentru că v-am vorbit oleacă de milostenie, să vă mai spun o istorioară. A fost un tâlhar mare în Antiohia. Şi a făcut tâlharul ăsta 99 de omoruri. Că şi atunci erau vestiți tâlharii, care aveau multe crime. Dacă făcea 20-30 de omoruri, acela era tâlhar mai de mijloc. Dacă avea 100, acela era vrednic să comande mari bande de tâlhari. Dar el, când pleca la furat, scotea icoana Maicii Domnului şi o săruta. Şi zicea: „Maica Domnului, ajută-mă!” Poftim, crezi că Maica Domnului vrea să te ajute la rău? Dar iată ce-a făcut Maica Domnului cu dânsul! Ceilalți râdeau de el: „Bă, ce

să te mai închini la Maica Domnului? Tu eşti un criminal!” Dar el zicea: „Măi, eu am auzit că are o mare putere Maica Domnului”. Ca să vedeți cât poate Maica Domnului.

Şi într-o dimineață se scoală ei şi după ce au stat la masă cu fripturi, cu băuturi scumpe, fiecare a plecat în direcția lui la prădat. El ascuțea sabia. „Straşnic, zice! Măi, astăzi trebuie să fac suta! Nouăzeci şi nouă am până acum”. Suta de omoruri. „Ce-oi întâlni în cale primul, acela-i de la Dumnezeu, îi tai capul, ca să am suta”. Şi a încălecat pe cal. Avea cai buni, că prăda în toate părțile Antiohiei. Era groaza lumii, Man tâlharul, pentru că ataca cu banda lui şi oraşe, lume multă, drumuri mari. Omora, sfărâma, prăda, batjocorea femei, era groaza lumii.

Au încălecat pe cai şi fiecare a plecat în altă direcție, fiecare opera pe direacția lui. El a plecat prin munți călare cu calul. Şi plecând el prin munții Antiohiei, fără să observe, a greşit cărarea, că el se ducea pe o cărare să iasă de-a dreptul într-un sat, unde voia să dea o lovitură. Şi greşind calul cărarea, a apucat-o în altă parte şi a dat de un pustnic. Voi ştiți ce înseamnă pustnic? Un călugăr care trăieşte în pustie şi se hrăneşte numai cu ce găseşte el acolo.

A nimerit la chilia pustnicului. Pustnicul avea peste 90 de ani, bătrân, foarte bătrân. Când l-a văzut Man – el a jurat că pe cine întâlneşte întâi, capul jos –, i-a zis:

– Părinte, pregăteşte-te că îți iau capul! Eu sunt Man tâlharul, ai auzit de mine?

Auzise şi pustnicul.

– Eu am jurat când am plecat de la banda mea şi trebuie să fac suta. Şi am să fac o sută de morți cu capul dumitale. Ce eşti?

– Sunt un preot bătrân, fiule.

– De când stai aici?

– De 70 de ani.

Dar pustnicul, stând acolo, era înainte-văzător cu mintea. Ştiți ce înseamnă înainte-văzător? Ca să vezi acum câți draci sunt aici şi câți îngeri. Oriunde sunt oameni, sunt şi draci şi îngeri. Şi să vezi şi gândurile fiecăruia, toate gândurile. Asta înseamnă înainte-văzător. Mintea curățită de rugăciune şi de post devine înainte-văzătoare. Darul străvederii se cheamă acesta.

Pustnicul, când l-a văzut pe tâlhar că s-a dat jos de pe cal, i-a văzut mâna lui dreaptă ca de aur şi a înțeles că are ceva. Şi ce s-a întâmplat? Pustnicului tocmai îi secase atunci izvorul de apă. De nouă zile nu mai băuse apă. Ar fi băut apă, dar era bătrân şi alt izvor unde mai era apă era departe şi izvorul de aproape îi secase. Şi a zis:

– Fiule, faci bine că îmi tai capul, că de acum ce mai este pentru mine viața? Am aproape o sută de ani. Dar fiule, dacă eşti bun, n-am băut apă de nouă zile.

– Dar de ce, părinte?

– Izvorul meu a secat şi nu mai pot să aduc apă şi mor de sete. Uite, eu mă voi ruga lui Dumnezeu pentru tine şi pe cealaltă lume, dacă înainte de a-mi tăia capul, o să-mi aduci o cănuță de apă, să beau apă să mă răcoresc şi pe urmă poți să-mi tai capul.

El, dacă era din fire milostiv, avea şi milă câteodată, cât era el de tâlhar. Şi zice:

– Părinte, unde ți-e vasul de apă?

– Uite colo un vas de lemn.

– Ştiu eu unde este apă.

A luat vasul, a încălecat pe cal şi s-a dus, iar pustnicul a căzut la rugăciune. Se ruga pentru el:

– Doamne, dă-mi mie sufletul acesta. Doamne nu-l pierde pentru câte răutăți a făcut el, că uite, are şi milă.

Vezi ce înseamnă milostenia? Şi s-a rugat pustnicul până a venit el cu apa. Şi s-a dat jos de pe cal:

– Părinte, uite, ți-am adus apă. Bea apă.

Dar călugărul, după ce a băut, a zis:

– Să-ți dea ție Dumnezeu mare plată în ziua cea mare a judecății, că m-ai răcorit.

Şi atunci s-a întors inima tâlharului şi a zis:

– Părinte, nu te pot tăia pe sfinția ta. Dar voi găsi eu altul. Dar, părinte, dacă vrei, să-mi spui mie, oare mai este mântuire pentru mine, dacă eu m-aş întoarce la pocăință?

Ai văzut ce a lucrat Dumnezeu pentru cănuța cu apă, că acela s-a rugat: „Dă-mi, Doamne, mie, sufletul tâlharului acestuia”, iar Dumnezeu l-a ascultat, că era om sfânt. Şi zice:

– Fiule, la Dumnezeu este iertare până la ultimul ceas, dacă se întoarce omul.

– Părinte, se mai poate să mă mai ierte? Eu am 99 de omoruri şi am vrut să fac azi al o sutălea.

– Opreşte-te, fiule, că mare e Dumnezeu. Adu-ți aminte de împăratul Manase. 52 de ani a făcut un popor să se închine la idoli. Şi atunci n-a pierdut 99, ci a pierdut milioane de suflete. Şi dacă s-a pocăit, l-a primit Dumnezeu şi l-a făcut sfânt.

– Este, părinte, mântuire după câte rele am făcut eu? a strigat tâlharul.

– Este, nu te deznădăjdui.

– Dar, părinte, eu mai am 30 de tovarăşi tâlhari în peştera noastră. Şi am prădat şi avem mari bogății acolo.

Iar pustnicul a zis:

– Fiule, dacă mă duci pe mine până la peştera voastră, am să vă spun o mare taină.

– Părinte, uite, am şaua şi calul. Te sui pe matale pe cal şi eu merg cu calul de căpăstru. Că nu-i prea departe de aici unde stăm noi şi avem peşterile.

– Am să vă spun o mare taină spre folosul tuturor. Şi pe urmă, dacă vreți să mă aduceți tot aici, că eu aici vreau să mor, că nu mai trăiesc mult.

Bietul tâlhar l-a luat în brațe pe pustnic. Era uşor ca o pană bătrânul. L-a pus pe şa şi mergea cu calul de căpăstru să-l ducă până la peştera lor tâlhărească. Şi când a ajuns acolo, ceilalți veniseră cu prăzi şi au început a râde:

– Uite, băi, comandantul nostru a zis că se duce să facă o sută de morți şi vine cu un călugăr.

Călugărul era bătrân, cu barba până la brâu. Dar comandantul a zis:

– Tăceți din gură!

– De ce ai adus bătrânul ăsta aici?

– Băi, mare taină am pățit eu astăzi. Luați bătrânul ăsta – că ei pregătiseră masa – şi duceți-l în camera aceea şi să stea liniştit.

– Dar de ce ai adus bătrânul ăsta aici?

– Mare taină are să ne spună el nouă.

Şi au stat la masă. Mâncau cărnuri, fripturi, nu ştiau ei ce-i acela post. Şu cum stăteau la masă, a luat comandantul de tâlhari o porție de pâine şi un pahar de vin curat şi a zis:

– Du-te şi dă-l la pustnicul acela care l-am adus, că el n-a băut de 70 de ani, de când e în pustie. Şi spune-i că am spus eu să guste oleacă din vinul ăsta şi din pâinea asta, până stăm noi la masă

Şi-i duce. Bătrânul, săracul, stătea la rugăciune. Şi când a văzut că a avut milă de el, a zis: „Doamne, nu m-am înşelat. Vezi că are milă. Dă-mi sufletul acesta. Câte rele a făcut, iartă-l, pentru îndurările tale cele fără de margini”. Şi cu putere se ruga pentru el.

Iar după ce au stat la masă – erau toți acolo –, a zis comandantul:

– Ia adă, măi, pustnicul încoace. Că el a zis că dacă îl aduc la peştera noastră tâlhărească are să ne spună o mare taină. Călugării aceştia care stau prin pustie ştiu mari taine.

Şi l-au adus şi i-au dat un scaun.

– Ei părinte, noi suntem treizeci şi ai spus că ne zici o mare taină.

Dar un tâlhar, un bandit tânăr care slujea la masă, când a venit pustnicul, ba fugea încolo, ba fugea dincolo, punea pe masă şi fugea.

Călugărul, când a venit, a văzut că toți stau, dar acela fuge. Şi atunci zice:

– Ia chemați pe bucătarul vostru încoace.

Şi când l-au chemat în față pe bucătarul lor, pustnicul a zis:

– În numele Preasfintei Treimi, al Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, te leg să stai pe loc, să spui cine eşti tu, de ce ai venit aici şi până când stai aici.

I-a zis aşa pentru că bucătarul lor era diavol. De 11 ani era acolo şi le slujea dracul la bucătărie, la banda asta de tâlhari. Şi atunci acela zice:

– Părinte, nu mă lega.

– Taci, nu te clinti deloc. Te arde puterea Sfintei Cruci. Cine eşti tu? De când ai venit aici şi până când vrei să stai aici?

Şi atunci el a început a mărturisi cu glas tare şi toți tâlharii erau atenți:

– Eu sunt diavol şi sunt trimis de satana. Am venit aici să iau sufletul comandantului tâlharilor şi să-l duc în iad.

– Şi până când stai aici?

– Până în ziua în care nu se va ruga el la Maica Domnului şi n-a face milostenie. Două fapte bune pentru care nu mă pot apropia de el: se închină la Maica Domnului şi poartă icoana ei la dânsul şi când vede un om necăjit face milostenie. Pentru aceste două fapte bune nu-i pot lua sufletul lui, iar în ziua când a uita să facă acestea, îi pot lua sufletul şi să-l duc în gheena, că se teme satana să nu-l piardă, pentru aceste două fapte bune.

Ai auzit ce face milostenia şi rugăciunea către Maica Domnului?

Când a auzit comandantul, a sărit?

– Cum, părinte, aista-i diavol? Dar el ne slujeşte bucătar de 11 ani aici.

– Ehei, fiule, ăsta nu pândeşte numai sufletul tău, ci şi pe al celorlalți tâlhari şi vă ia sufletul la toți, că voi prădați şi faceți răutăți. Şi Dumnezeu m-a trimis aici că vă scot din gheena pe voi.

Şi atunci toți tâlharii au zis:

– Părinte, e diavol? Nu vezi că-i om?

Atunci a zis pustnicul către diavol:

– Ia să te arăți tu oleacă aşa, numai cât să nu moară de frică.

Că un diavol dacă se arată cum este el, toți murim de frică, atât e de urât.

– Arată-te aşa ca să te cunoască că nu eşti om.

Şi când s-a făcut ca un leu, scoțând pară de foc pe gură şi cu ochii ca şi cărbunele, şi când a mugit o dată, toți tâlharii au căzut cu fața la pământ, încât nu se puteau ridica de jos.

– Părinte, murim de frică.

Dar părintele râdea de ei:

– Ăsta-i bucătarul vostru, ce vă temeți, măi? Nu vă făcea mâncare bună?

– Dar ce mâncare şi băutură bună vă dădea?! Câți ani ai slujit?

– 11 ani de când le slujesc trimis de satana ca să le iau sufletul – întâi comandantului de tâlhari şi apoi ăstora.

Şi au zis bandiții, cu fața la pământ:

– Părinte, dacă îl duci de aici, toți ne pocăim. Nu ne mai trebuie tâlhării, nu ne mai trebuie nimic. Dacă unul e aşa de urât, dar ce-i în iad, unde-s miliarde?

Şi atunci a zis pustnicul către drac:

– Ia ascultă, măi. În numele lui Iisus Hristos, pleacă în gheenă!

Şi s-a făcut ca un fulger, nu l-au mai văzut. Şi au rămas cu pustnicul. Şi le-a zis:

– Ridicați-vă, fiilor.

Le amorțiseră mâinile, picioarele. Şi le-a zis:

– Ați văzut cine era bucătarul vostru? Satana de 11 ani. Ca să vă ia sufletele, întâi al comandantului şi apoi ale voastre. Şi ați auzit de ce nu poate să le ia?

– Vai, părinte, de acum purtăm şi noi icoana Maicii Domnului, ne rugăm, postim şi noi, facem milostenie.

– Fraților, tot ce ați adunat din jaf să dați la săraci, la văduve şi la necăjiți. Voi duceți-vă şi vă pocăiți şi luați şi faceți milostenie, iar dacă vreți să fiți iertați mai repede, intrați în mănăstire şi vă faceți călugări. Dacă nu, chiar de veți fi la țară, să vă mărturisiți curat la duhovnic, să puneți

început bun şi să nu mai faceți ce ați făcut. Iar tu, comandantule de tâlhari, să mai prazi.

– Eu, părinte, să mai prad, după ce am văzut pe satana? Nu!

– Taci, eu vreau să te scot pe tine. Tu să mai prazi, dar să păzeşti ascultarea care îți spun: În cele douăsprezece praznice de peste an – Schimbarea la față, Sfânta Măria Mare, Duminica Mare, Ispasul, Paştile... – să nu porți arme la tine şi să nu mai faci moarte de om. Dar să mai prazi cât îți trebuie ție hrană şi îmbrăcăminte.

– Părinte, nu mai fac, mă duc la pocăință.

– Nu, rămâi la peşteră.

– Părinte, mi-e urât aici. Dacă e diavolul aici, nu mai pot sta aici.

Că ei acum au prins frica de draci.

– Stai pe aici, zice, că ai icoana Maicii Domnului şi nu pot să se apropie de tine. Şi să nu porți arme la tine şi cine va vrea să-ți facă rău în zilele acelea, să te predai. Să nu te mai aperi.

Aşa i-a dat canon comandantului de tâlhari, dar lor le-a spus: „Plecați la pocăință”. Şi ei s-au dus şi au împărțit aur, argint, haine, câte aveau ei, tot au dat de pomană. Unii s-au dus şi s-au făcut călugări, alții s-au dus în lume şi au lăsat păcatul, că au văzut pe dracul cu ochii lor. Iar pustnicul a rămas acolo. Şi i-au zis:

– Părinte, dar dumneata ce faci?

– Pe mine luați-mă, fiilor, şi mă duceți de unde am venit, că eu nu mai am mult de trăit.

Şi l-au suit pe cal şi l-au dus la peştera lui.

Iar comandantul a rămas şi a început a plânge:

– Vai, Maica Domnului, vrei să mă scoți pe mine din iad, se poate una ca asta? Un om care am făcut atâtea omoruri!

Şi plângea şi se ruga. Şi potera din Antiohia îl căuta şi se temea foarte tare de el, că acesta era Man tâlharul, cel mai mare tâlhar din părțile acelea, şi avea atâția tovarăşi. Şi a dat odată peste dânsul, dar era într-o zi când el nu purta arme, era în ziua de Sfântă Măria Mare. Şi el a ridicat mâinile şi a zis:

– Măi, fraților, veniți şi mă prindeți, că nu mai am arme.

Dar aceia:

– Măi, ăsta şi sub limbă are arme. El anume te cheamă, dar bandiții lui poți să ştii de pe unde sunt acum? Ei ne fulgeră pe noi pe departe şi gata suntem.

Şi se temeau să se apropie. Dar odată, ei pândindu-l aşa, îl găsesc într-o poiană, în alt praznic, tot al Maicii Domnului, în Sfântă Măria Mică. Stătea şi se ruga.

– Măi, aista-i Man tâlharul. Uite, domnule, că se roagă. Stai!

– Stau.

– Mâinile sus! Unde ți-s armele?

– N-am arme!

– Unde ți-s tovarăşii?

– S-au dus la pocăință.

Şi le-a zis de departe:

– Am dat de un pustnic mare care ne-a sfătuit să ne predăm şi eu nu mai prad toată viața. Vreau să sufăr mii de morți numai să-mi mântuiască Dumnezeu sufletul. Prindeți-mă că n-am arme.

Ei s-au uitat întâi în stânga, în dreapta, şi au zis: „Măi, n-are arme”. Dar nu era nici patruzeci de zile de când fusese întâmplarea cu călugărul.

– Măi, n-are măi, nu-i nimeni pe lângă el.

– Uită-te colo în pădure.

– Nu-i nimeni.

– E o taină aici, ia să-l prindem.

Şi atunci au îndrăznit şi s-au apropiat şi au pus mâna pe dânsul:

– Hai la ighenom (adică la prefect).

– Merg oriunde. Să nu vă temeți de mine, că vreau să mor de o sută de ori, că multe rele am

făcut.

– Dar cine v-o învățat pe voi aici să vă pocăiți?

– Am dat de un mare sfânt părinte în munții ăștia. Şi el ne-a spus să ne pocăim şi am văzut şi pe diavolul cu ochii noştri.

Ei credeau, dar cu rezervă, că era hoț. L-au dus la Antiohia şi l-au băgat într-o temniță mare. Ziceau: „Nu-l judecăm până nu-i prindem pe ucenicii lui – credeau că ceilalți pradă –, ca să facem un proces mare să vedem cât a operat el, că a făcut prădăciuni mari”. Dar el a zis:

– Nu vă bateți capul, că aceia s-au dus la pocăință. Pe unde s-or fi dus, nu ştiu.

Şi l-au dat la închisoare şi el scotea icoana Maicii Domnului şi plângea. Şi avea cinci batiste şi atâta a plâns, că acelea s-au făcut numai apă, au putrezit de lacrimile lui. Şi iată, când s-au împlinit patruzeci de zile, l-au scos la judecată. Şi a venit călăul cu sabia trasă, că era pedepsit cu tăierea capului. Şi l-au întrebat pe ighemonul:

– Cum de te-ai predat tu?

– Domnule, nu m-am predat decât de frica lui Dumnezeu. Uite aşa am dat de un pustnic şi uite aşa ne-a arătat pe diavolul şi uite aşa a fost.

Şi au început să creadă, că erau creştini pe atunci, era în timpul împăratului Anastasie, care a fost pe vremea Sfântului Simeon Stâlpnicul.

– Domnule, omul ăsta s-a predat de bunăvoie şi a fost pedepsit cu mare foamete la temniță.

Dar el mânca foarte puțin, numai plângea şi se ruga la Maica Domnului să-i ajute în vremea morții.

Şi atunci a dat ordin ighemonul:

– Scoateți-l de aici şi duceți-l în cutare loc (unde-i executa, că era o râpă, o prăpastie, ca să le taie capetele).

Dar el a spus:

– Vă rog, nu-mi tăiați capul până când nu aduceți pe duhovnicul meu.

– Dar unde stă?

– Uite, în cutare munți, în cutare loc.

Şi au trimis repede şi l-au găsit. Nu murise încă bătrânul. Dumnezeu l-a ținut pentru ajutorul tâlharului. Şi când l-au adus aceia cu mare cinste, au zis:

– Într-adevăr, domnule, tâlharul ăsta a avut mare fericire. Ce bătrân venerabil a găsit el în pustie!

Şi a întrebat ighemonul:

– Părinte, acest tâlhar s-a pocăit? Este adevărat?

– Da, fiule. Le-a slujit dracul de bucătar şi a vrut să-i ducă pe toți în gheena. Dar fiindcă a avut milă de mine, mi-a adus apă, că muream de sete, şi n-a vrut să mă taie, Dumnezeu şi-a întors mila spre el.

– Uite, părinte, el de când stă la închisoare numai plânge, nu mănâncă aproape nimica.

– Nu-i tăiați capul, zice, până nu-l mărturisesc.

L-a luat deoparte şi el s-a mărturisit din mica lui copilărie. Tot ce a făcut el, cât şi-a adus aminte, cât a plâns acolo în temniță. Şi pe urmă a chemat duhovnicul pe călăii care trebuiau să-i taie capul, că era condamnat la moarte.

– Acuma lăsați-l să se roage trei ceasuri.

Dar când se ruga, el uda pământul cu lacrimi. Aceia n-au avut răbdare, a scos unul sabia, dar când l-a lovit, sabia s-a îndoit ca ceara şi s-a dus în jurul gâtului lui. Nu l-a putut tăia, pentru că nu se terminase rugăciunea.

– Părinte, nu-l putem tăia, e vrăjitor.

– Nu e vrăjitor. El acum se roagă. El s-a mărturisit la mine de tot ce a făcut ca om în viață, şi rugăciunea lui e înainte de sfârşit. Nu-l puteți tăia până nu termină rugăciunea.

– Dar când o termină?

Trei ceasuri s-a rugat singur. Când s-au împlinit trei ceasuri, ei l-au lovit cu sabia, i-au tăiat

capul, iar de pe grumazul lui a zburat un porumbel alb, care avea trei batiste legate de un picior şi două ce celălalt picior. Cele cinci batiste cu care a fost el în închisoare, care erau pline de lacrimi, cum a plâns el atâta la închisoare. Şi a văzut duhovnicul, că era înainte-văzător, că atunci când a ajuns sufletul tâlharului – porumbelul – la vămi, când puneau îngerii batistele în cântar, îi ridicau pe draci în sus, că erau mai grele pocăinţa şi lacrimile tâlharului decât fărădelegile lui. Şi a trecut în ceruri. Şi în loc să curgă sânge din grumazul tâlharului, a curs lapte, ca la unii martiri, cum a fost la Sfântul Pantelimon.

Aşa s-a săvârşit în pocăinţă sfântă Man, tâlharul Antiohiei. Pentru că a purtat icoana Maicii Domnului şi s-a rugat Maicii Domnului şi a făcut milostenie. Şi am vrut să auziţi şi această istorie sfântă, ca să vedeţi că Dumnezeu primeşte pe om la pocăinţă până la ultima lui suflare, dacă se întoarce din toată inima, dacă cinsteşte pe Maica Domnului, mijlocitoarea noastră către Dumnezeu, şi dacă face milostenie. Amin.

MILOSTENIA AJUTĂ ŞI ÎN VIAŢA ACEASTA ŞI ÎN CEA VIITOARE

Am să vă spun o istorioară cu un general milostiv. Era un general de oşti, care era foarte milostiv. Şi era mare război între bulgari şi greci. El a primit ordin să se prezinte cu trupele la graniţa cutare, la marginea pădurii cutare, unde avea să dea piept cu bulgarii. Dar mergând el cu regimentele, cu divizia lui – era călare pe cal –, au avut în drumul lor o întâmplare ca aceasta. Un om mort zăcea gol în şanţul drumului. Nu numai că era dezbrăcat de toate hainele, dar era şi înjunghiat în inimă. Soldaţii, când l-au văzut, nu i-au dat atenţie. Mergeau înainte. „Uite un om gol şi înjunghiat!”

Şi era un deal acolo. Generalul a dat comanda regimentului la altul: „Du-te înainte, că eu mai rămân oleacă”, şi acela s-a dus înainte şi a trecut cu armata dealul, iar generalul s-a dat jos de pe cal, s-a dezbrăcat de manta, care era deasupra vestonului, şi a acoperit mortul acela să nu-l mănânce muştele sau fiarele, că dacă-i acoperit se teme orice fiară să se apropie, crede că-i viu. Apoi a încălecat pe cal, a făcut cruce: „Doamne, ajută!”, s-a dus şi a ajuns trupele lui care mergeau la război.

Soldaţii şi ofiţerii au observat: „Măi, ce-o păţit domnul general, că parcă era cu mantaua?” „Ba nu era”. Unul zicea că era în veston. Dar nimeni nu ştia ce a făcut generalul, cum a acoperit cu mantaua sa pe cel gol şi junghiat. Şi au mers la război.

Iar acolo a venit unul cu o suliţă şi de departe a înjunghiat calul lui în piept. Calul când a căzut i-a rupt piciorul generalului, mai sus de genunchi. Şi mare, negrăită durere are cel care şi-a rupt un oscior cât de mic, dar piciorul rupt mai sus de genunchi? Doamne fereşte! El răcnea acolo. Au venit soldaţii, l-au scos de sub cal şi l-au dus mai departe până la un spital. S-au dat lupte groaznice şi au biruit grecii pe bulgari.

Iar el era în spital şi l-au băgat într-o cameră care avea un gemuşor mic. Singur. Era mare comandant de război şi nu l-au mai lăsat cu alţii. Şi acolo au venit doctorii, dar dacă piciorul era rupt de o săptămână sau mai mult, până ce a ajuns el la spital i se înnegrise piciorul până la şold. A venit doctorul, l-a cercetat şi apoi i-a zis:

– Domnule general, cu toată părerea de rău, dacă nu tăiem piciorul mâine dimineaţă din şold, nu te putem salva. Ajunge răutatea la inimă şi eşti gata, eşti mort.

Şi l-au întrebat:

– Vrei sau nu vrei?

El, săracul general, se gândea: „Rămân cu un picior. Vai de capul meu!” Dar până la urmă a zis:

– Domnule, dacă aşa e situaţia, mâine dimineaţă să-mi tăiaţi piciorul.

A preferat să rămână cu un picior, dar măcar să rămână în viaţă, mare mutilat de război. Şi s-a dus acasă doctorul, a pregătit ferăstraie, ciocane, dălţi, blide, cuţite de tăiat carnea. Ferească

Dumnezeu, să taie corpul omului ca şi cum ar tăia lemne! A pregătit tot ce trebuia: doctorii de oprire a sângelui, cutare, ca dimineață să meargă să taie piciorul generalului.

Dar el, rugându-se acolo în salonul acela singur, plângea tare şi se ruga. Era mare durere. Ferească Dumnezeu la care se rupe osul, că acele oase când se ating unul de altul e durere până în creier. El stătea liniştit tare, să se dea în stânga sau în dreapta, ca nu cumva oasele acelea să se atingă, că atunci e mare durere, nespusă. De aceea era bucuros să stea cât mai liniştit să nu cumva să se facă durere mai mare. Şi pe la miezul nopții, rugându-se el, vede pe gemuşorul acela o lumină mare, a venit un om la dânsul strălucind ca soarele, cu toiag de aur în mână. El când l-a văzut, a crezut că e Mântuitorul. A zis:

– Doamne, miluieşte-mă pe mine, păcătosul, că atâta strălucire n-am mai văzut.

– Ce te doare?

El i-a arătat piciorul care era rupt:

– Uite, Doamne, nu pot să mă scol pe picior. Când se atinge un os de altul nu mai pot. Mor.

Dar cel care s-a arătat i-a spus:

– Scoală-te, unde te doare?

– Uite, mai sus de genunchi.

Acela a făcut cu toiagul o cruce pe piciorul lui. Şi i-a zis:

– Scoală-te şi stai pe picioarele tale.

A dat scaunul lângă el. Nu îndrăznea să se mişte, ştia durerea care o avea. Dar acela s-a pus lângă el şi i-a zis:

– Pune mâna pe umărul meu şi sprijineşte-te pe mine şi scoală-te.

Şi a luat îndrăzneală generalul şi când a pus mâna pe el s-a sculat drept în picioare. Nici o durere. S-a speriat:

– Doamne, cine eşti, că ai venit să-mi faci aşa de mare bine?

– Eu sunt omul acela înjunghiat. Acela gol şi înjunghiat pe care ai pus mantaua ta. Mergeam la o mănăstire să dau nişte slujbe. M-au prins nişte hoți şi nu numai că m-au jefuit, dar deşi i-am rugat să nu-mi ia viața, m-au înjunghiat şi m-au lăsat şi mort şi gol. Iar tu,general de oşti, ai avut milă de mine, te-ai dat jos şi ți-ai pus mantaua ta pe mine. Şi mi-a zis Dumnezeu: „El a făcut milă cu tine, du-te şi tu, că a căzut în război şi şi-a rupt piciorul, şi fă milă cu dânsul şi tămăduieşte-i piciorul”. Şi am venit cu porunca lui Hristos să te fac sănătos şi să dai slavă lui Dumnezeu care are milă de cei milostivi.

Când a zis aşa, generalul nu l-a mai văzut pe acela, că a dispărut. Iar după ce acela s-a dus,el în loc să mai plângă, s-a sculat la cântări şi la slavoslovii către Dumnezeu câte ştia. Cânta şi se ruga. N-a mai avut somn.

Dimineața când veneau doctorii cu fierăstraie, cu dălți, cu blide, cu cuțite de tăiat carnea, oasele, pentru mare operație – să-i taie piciorul din şold –, îl aud cântând în salon.

– Cine cântă acolo?

Dar toți au zis:

– Măi, cred că a murit şi au venit preoții şi acum îi cântă cântările bisericeşti.

El auzeau cântând bisericeşte.

– Se vede că a murit şi au venit preoții şi de acum nu-l mai operăm noi, îl îngroapă.

Dar portarul zice:

– N-a venit nimeni. Eu am fost la poartă.

– Dar cine cântă bisericeşte în salonul lui?

–Duceți-vă şi vedeți, domnule, noi nu ştim să fi intrat vreun preot în noaptea asta.

Când s-au dus, l-au găsit cântând şi slăvind pe Dumnezeu.

– Ce-i cu dumneata, domnule general, cum de te-ai sculat?!

– Să fiți sănătoşi, domnilor, mai înainte de a veni voi, a venit mila lui Dumnezeu. Iată care doctor m-a vindecat pe mine.

Şi le-a spus minunea cum acela numai cu atingerea toiagului său l-a vindecat.

– Cum se poate,domnule, una ca aceasta? Doar piciorul era negru, putred.

Generalul şi-a ridicat haina:

– Ia uitaţi-vă aici.

Nici nu se cunoştea unde a fost rupt piciorul. Nimic.

– Ce-i cu asta, domnule?

– Asta-i minunea lui Dumnezeu celui Preasfânt şi Preadrept. Aţi văzut cum a făcut milă cu mine? Pentru că acum câteva zile când mergeam la război, am găsit un om înjunghiat şi gol şi am spus la armată să meargă mai departe cu alt comandant, m-am dat jos de pe cal, n-am avut cu ce-l ajuta că mergeam la război, am pus mantaua mea peste el să nu-l mănânce păsările. Acesta pe care l-am acoperit eu, la Dumnezeu s-a făcut sfânt, că el mergea la o mănăstire şi a fost omorât şi înjunghiat. Şi l-a trimis Hristos şi m-a vindecat pe mine, ca să se împlinească ce se spune în Sfânta Evanghelie: *Fericiţi cei milostivi, că aceia se vor milui.*

V-am spus aceasta pentru ca să ştiţi că milostenia nu numai în vremea morţii şi în ziua judecăţii, ci şi în viaţa aceasta ne ajută nouă şi ne scoate de la necazuri şi de la primejdii.

RUGĂCIUNEA – MAICA TUTUROR FAPTELOR BUNE

Vom vorbi despre maica tuturor faptelor bune, care este dumnezeiasca rugăciune. Poate are să zică cineva, care ştie carte mai multă, că maica tuturor faptelor bune este dragostea dumnezeiască, după cum a zis marele Apostol Pavel: *Şi acum rămân acestea trei: credinţa, nădejdea şi dragostea.* Şi tot el a adeverit, zicând: *Iar mai mare decât toate este dragostea.* Deci dragostea ar fi cea mai mare faptă bună, dragostea dumnezeiască în care se cuprinde şi dragostea de aproapele.

Dar de ce se numeşte rugăciunea maica tuturor faptelor bune la sfinţii părinţi? Iată de ce. Pentru că nici dragostea lui Dumnezeu nu vine în sufletul nostru fără rugăciune. Iată ce zice dumnezeiescul părinte Isaac Sirianul: „Dragostea din rugăciune se naşte". Deci dacă se naşte din rugăciune, negreşit că rugăciunea este mai mare, este maica dragostei. Şi dacă dumnezeiescul părinte Maxim Mărturisitorul, marele teolog din secolul VII, zice aşa: „Toate faptele cele bune ajută pe om să câştige dragostea dumnezeiscă, dar nici una ca rugăciunea", atunci este clar, şi dragostea de Dumnezeu care este cea mai mare faptă bună se câştigă prin rugăciune şi se naşte din rugăciune. De aceea cuvântul care urmează va fi pentru sfânta rugăciune.

Voi să ştiţi: toate faptele bune, cum ar fi credinţa, nădejdea, înfrânarea, curăţia, blândeţea, îndelungă-rabdarea, răbdarea, dreapta socoteală, cumpătarea, nerăutatea, toate aceste fapte bune apropie pe om de Dumnezeu şi îl face un duh cu Dumnezeu. Vezi un tâmplar că face o uşă sau un dulap, orice mobilă, şi el potriveşte din vinclu şi din gealău şi din ferestrău piesele acelei mobile care ţi-o face. Iată la o uşă îi pune tăblii, îi pune frizuri, toate şi le împănează. Dar uşa aceea nu-i trainică dacă n-a pus clei. Că odată acele piese uscându-se, se desface uşa sau se corogeşte. Iar când i-ai pus clei, uşa se face tare şi este ca şi cum ar fi dintr-un lemn.

Care-i tâmplar ştie ce zic. Ia o scândură şi o geluieşte curat şi mai ia una şi o geluieşte bine şi o trage la cant, la muchie şi le pune alăturea. Şi pe urmă le pune la clei şi după ce le-a lăsat o zi-două să se încleie, trage cu gealăul şi vezi că aproape nu cunoşti unde-i lemnul şi unde s-a unit o scândură cu alta. Şi s-a făcut una din clei. Aşa sfânta rugăciune face pe om cu Dumnezeu lipit şi unit cu unirea cea mai potrivită cât îi este firii omeneşti cu putere. Deci rugăciunea e cleiul cel duhovnicesc care nu numai apropie pe om de Dumnezeu, ci îl lipeşte de Dumnezeu.

Şi de aceea cuvântul despre rugăciune va fi aşa. Toată fapta bună o vedem poruncită de sfinţii apostoli. Dar când vorbeşte de rugăciune auzi ce zice: *Neîncetat vă rugaţi.* Şi iarăşi auzim pe proorocul: *Bine voi cuvânta pe Domnul în toată vremea, pururea lauda Lui în gura mea.* Şi iarăşi auzim pe apostolul: *Privegheaţi în toată vremea rugându-vă, că vrăjmaşul vostru, potrivnicul, ca un leu umblă căutând pe cine să-l înghită.* Deci rugăciunea atât de necesară este sufletelor noastre

cum este aerul.

Uite am stat în biserică, ne topeam de căldura asta, biserica este mică, a dat Dumnezeu şi afară e cald şi am ieşit aici, ne-am înviorat. Oxigenul ăsta şi ozonul ăsta de la brazi ne dă sănătate şi viaţă. Aşa-i dă sufletului rugăciunea viaţă. Un suflet care nu se roagă e mort şi satana îşi bate joc de dânsul, îl duce unde vrea. De aceea vă rog, întotdeauna aduceți-vă aminte de sfânta rugăciune în toată clipa şi în toată vremea.

Este un drac care se cheamă înainte-mergător. Ştiți voi ce treabă are acela? Are o armată de miliarde de draci şi-i trimite pe fața pământului în casele creştinilor. Ştii de ce? Când s-a scula omul de dimineaţă, întâi să se apuce de treabă: „Hai la treabă, măi!”, „Văi de mine! I-auzi, câinii!”, „Dă de mâncare la găini!”, „Fugi şi mulge vaca!”, „Du-te că zbiară oile!”, „Du-te că țipă porcii!”, „Fă mămăligă!”, „Dă la câini, dă la păsări!”.

Mare drac e aista! Pentru că îți fură cele dintâi porniri ale minții numai şi numai către lucrurile deşarte ale veacului de acum. Auzi ce spune dumnezeiescul părinte Ioan Gură de Aur: „Mai înainte de toate, o, creştine, să povățuiască în viața ta nevinovata rugăciune”. Şi când te-ai sculat din somn, primele mişcări ale tale acestea să fie.

Fie că eşti în pat, fie dacă ți-e frig iarna, fie că eşti jos, fie că eşti bolnav, fie că eşti sănătos, fie bătrân, începe, cum ai deschis ochii: „Slavă Ție, Dumnezeul nostru, slavă Ție, Împărate ceresc, Mângâietorule, Duhul adevărului, Carele pretutindenea eşti şi toate le plineşti şi celelalte”. Pe urmă: Preasfântă Treime, Tatăl nostru, Crezul şi celelalte rugăciuni ale dimineții.

Roagă-te un ceas dimineața, dă-i un ceas hrană sufletului, că hoitului acestuia îi dai toată ziua şi când vrei. Dă-i şi lui viață măcar dimineață. Proorocul David era împărat şi conducea o țară şi atunci țara lui Israil nu era cât acum, câteva județe, era de la Eufrat şi până în Egipt, şi în Damasc tot împărăția lui era. Şi avea vreme acest prooroc de şapte ori pe zi să laude pe Dumnezeu. Auzi ce zice: *De şapte ori pe zi Te-am lăudat pe Tine, Doamne, pentru judecățile dreptății Tale.* Şi iarăşi îl auzim: *Seara şi dimineața şi amiazăzi spune-voi şi voi povesti minunile Tale.* Şi iarăşi îl auzim cum se ruga noaptea: *În miezul nopții m-am sculat ca să mă mărturisesc Ție* şi celelalte. Şi iarăşi: *În nopți ridicați mâinile voastre la cele sfinte şi binecuvântați pe Domnul.* Ai auzit, omule? *Bine voi cuvânta pe Domnul în toată vremea. Seara, dimineața şi la amiazăzi.* Iar mai presus de toate auzi pe apostolul Pavel care zice: *Neîncetat vă rugați.*

Cum nu poate trăi hoitul ăsta de trup fără hrană, fără apă, fără aer, fără mâncare, aşa nu poate trăi sufletul fără rugăciune. Hrana lui este rugăciunea, meditațiile sfinte, citirea sfintelor scripturi. Nu te înşela, că dracul nu stă degeaba. Tu nu te rogi, dar el când îți găseşte mintea goală ți-o umple cu toate drăciile lui. Că zice Marele Vasile că din fire mintea este aşa zidită de Dumnezeu şi această însuşire o are ca să nu stea goală. Ori o umple Dumnezeu cu gândirile Lui, ori satana cu ale lui.

Deci dacă diavolul găseşte în mintea ta această rugăciune: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul sau păcătoasa” sau „Tatăl nostru” sau „Născătoare de Dumnezeu Fecioară, bucură-te, ceea ce eşti plină de daruri, Marie, Domnul este cu tine” şi celelalte, deci dacă dracul găseşte în minte rugăciunea nu se poate apropia. Îl arde! Cine? Numele Domnului. N-auzi ce zice psalmul? *Înconjurând m-au înconjurat şi întru numele Domnului i-am biruit pe ei. Înconjuratu-m-au ca albinele fagurul şi s-au aprins ca focul în spini* poftele şi drăciile. Şi ce zice? *În numele Domnului i-am biruit pe ei.* Dar cheamă numele Domnului, zice Proorocul Ioil, şi te vei mântui.

Nu te înşela că dracul stă degeaba vreodată. Noi stăm, el nu poate sta. Când a găsit mintea nu în veghere de Dumnezeu, nu în rugăciune, nu în cugetarea Scripturilor, îi dă toate drăciile şi o duce unde vrea. Mintea este ochiul sufletului, este partea cuvântătoare a sufletului şi ochiul. Ce zice Evanghelia? *De va fi ochiul tău curat, tot trupul tău va fi luminat, iar de va fi ochiul tău întunecat, te duci la pierzare.* Care ochi? Să nu credeți că de ochiul ăsta? Poți să fii orb de amândoi ochii şi să lumineze ochii minții tale ca soarele. Aici de minte vorbeşte. Dacă n-ai mintea curată, eşti un măturoi al satanei, te duce unde vrea, face ce vrea cu tine.

De aceea trebuie trezvie întotdeauna, să fii veghetor cu mintea şi să te rogi. Şi dacă ai să-mi spui: „Dar eu am treabă, eu sunt tâmplar, eu tai brazi în pădure, eu sunt la birou, eu sunt la volan, eu sunt în fabrică, eu sunt la praşit, la seceră, la pus cartofi şi n-am când mă ruga" – minţi! Că rugăciunea nu are nevoie de acestea. Poţi să te rogi întotdeauna.

Aţi auzit că a vorbit Patriarhul Ierusalimului la Mănăstrirea Neamţ, care aţi fost cealaltă seară, când a venit acum şi a vorbit şi stareţul. Şi acela a zis: „Să împletiţi munca cu rugăciunea". Mâna tinde-o la lucru, limba ta să laude pe Dumnezeu şi mintea ta să fie la Hristos. Asta-i lucrarea. Pentru că nu eşti făcut numai din huma asta de pământ, ca să ai grijă numai de hoit, să-l hrăneşti şi să-l îmbraci; ai suflet nemuritor şi veşnic. Hrăneşte hoitul ăsta, dă-i mâncare, dă-i băutură, dă-i odihnă, dar nu uita că ai în tine ceva nemuritor în vecii vecilor. Este sufletul. Nu-l lăsa să moară de foame, dă-i şi lui hrană.

Cu ce îl poţi hrăni? Întâi cu rugăciunea, apoi cu citirea dumnezeieştilor Scripturi, cu meditaţiile sfinte, cu gândiri, cu milostenii şi cu celelalte. Dar vai de noi şi de noi că prea puţin ne ocupăm de rugăciune. Este un rău foarte mare, acela se cheamă uitarea. Sufletul omului se împarte în trei părţi: partea raţională, care stă în minte, în creier, partea mânioasă sau irascibilă (voinţa), care e în mijlocul inimii, şi partea poftitoare (sentiment), care e de la inimă până la buric. Fiecare parte a sufletului nostru are patimile şi virtuţile ei. Şi păcatele părţii raţionale sunt acestea: necredinţa, hula, nebunia, eresul, credinţa strâmbă, nemulţumirea faţă de binefacerile lui Dumnezeu şi ale oamenilor, nerecunoştinţa, nedreapta socoteală, nediscernământul, nechibzuinţa şi celelalte. Iar păcatele părţii mânioase sunt: ura de oameni, zavistia, pizma, invidia, răutatea, râvna cea rea, mânia, iuţimea, nerăbdarea, cârtirea, răpirea, ţinerea minte de rău, dorinţa de răzbunare şi celelalte asemenea. Păcatele părţii poftitoare încep cu lăcomia, desfrânarea, beţia, trândăvia, dezmierdarea şi celelalte.

Iar când mintea veghează, toate cele trei părţi sunt luminate de Duhul Sfânt şi din partea raţională izvorăşte dragostea şi înfrânarea, din partea mânioasă bărbăţia şi răbdarea, din partea poftitoare înfrânarea cea mult cuprinzătoare. Şi ai văzut cine-i vinovată – mintea, dacă doarme. Şi cel dintâi păcat care întunecă mintea ca să uite rugăciunea şi gândirea de Dumnezeu este uitarea. Primul păcat din partea raţională a sufletului este uitarea.

N-ai văzut? Zici oleacă de rugăciune, când te trezeşti cu mintea, e în altă parte. Ai auzit o predică acuma, du-te mai încolo şi ai uitat-o, ţi-a furat-o. Te-ai apucat să citeşti o carte, citeşti o pagină, două – „Măi, dar frumos mai spune aici!" Mai încolo, când ai închis cartea: „Nu ştiu, am uitat ce spunea acolo!".

Aceasta-i rău mare. Zice Sfântul Isihie Sinaitul: „Blestemata uitare stinge rugăciunea din suflet şi paza minţii, ca apa de foc". Uiţi şi rugăciunea, uiţi şi frica lui Dumnezeu, uiţi şi gândirea de Dumnezeu şi tot ce ai auzit, vine uitarea şi ţi le-a furat. Rău mare e acesta! Dar ai să mă întrebi: „Părinte, dar cu ce-l pot birui?" Aşa găsim la Sfinţii Părinţi: „Uitarea se biruieşte cu frica de Dumnezeu şi cu credinţa". Căci ce zice Sfântul Maxim? „Cela ce crede se teme, cela ce se teme se trezeşte". Eu dacă cred că Dumnezeu e aici şi nu numai că e aici, că Dumnezeu e în inima noastră de la Botez, şi stau în faţa Lui, cum o să-mi permit să fac răutăţi? Căci îndată vine frica lui Dumnezeu: „Nu, nu gândi aşa, că Dumnezeu ştie sfaturile inimii". Că i-a zis lui Iov: *Cine este care ascunde de la Mine sfaturile inimii sale?*

Poate omul să aibă un gând în inimă şi să nu-l ştie Dumnezeu? Ce zice dumnezeiescul apostol? *Cuvântul lui Dumnezeu este mai ascuţit decât toată sabia cea cu două tăişuri şi străbate* – până unde, auzi! – *până la despărţirea duhului de a sufletului.* Până acolo străbate ştiinţa lui Dumnezeu şi de Dumnezeu nu ne putem păzi nici cu un gând al inimii noastre.

Aceasta având în vedere, totdeauna să ne trezim să avem frica lui Dumnezeu. Frica lui Dumnezeu dacă o avem, ea alungă uitarea, lenevia, negrija şi toate păcatele. Să ne trezim să avem frica lui Dumnezeu, că auzi ce zice proorocul? *Cu frica lui Dumnezeu se abate tot omul de la rău.* Cum ai uitat frica lui Dumnezeu, cum ai păşit la păcat. Ce zice psalmul? *Zis-a călcătorul de lege ca să greşească întru sine.* Nu zice aşa psalmul? Dar de ce? Îndată spune Duhul Sfânt: *Nu este frica*

lui Dumnezeu înaintea ochilor lui.

Cum a uitat omul frica lui Dumnezeu, cum păşeşte la îndrăzneală, la păcat, la toate răutățile. Pentru ce? Uite că Dumnezeu se uită în inima lui nu aşa cum ne uităm noi în oglindă. Auzi ce spune Solomon? *Ochii lui Dumnezeu de miliarde de ori sunt mai luminoşi decât soarele.* Ce zice Ieremia, marele prooroc, cel sfințit din pântecele maicii lui? *Iadul este gol înaintea mea, cum nu şi inimile oamenilor?* Este atotştiința lui Dumnezeu? Credeți voi o nebunie ca aceasta? Dacă cele mai înainte gândite ale noastre le-a văzut El, cele mai înainte lucrate le ştie, cum să nu ştie ce gândim acum? Ce? La Dumnezeu este prezent şi viitor? Toate sunt de față şi toate veacurile nemărginite sunt înaintea Lui de față. El nu ştie numai ce gândeşti tu acuma sau ce ai să gândeşti peste trei ani, sau ce are să gândească cutare om care nu s-a născut sau se va naşte peste o mie de ani. Toate sunt de față la El.

Având un Dumnezeu atât de atotştiutor şi atât de atotprezent, care pedepseşte păcatul, noi întotdeauna trebuie să ne rugăm şi când am uitat rugăciunea să ne pară rău, că uitarea vine de la draci. Ei îți fură evlavia, îți fură simțirea de Dumnezeu şi te lasă ca o piatră nesimțitoare, un buştean. A venit satana şi ți-a furat ce-i mai scump din suflet când ai uitat rugăciunea, şi mai ales rugăciunea inimii.

Şi de-aceea îți spun: Nu te pun la pravilă de 10 ore cum au călugării de făcut. Zi o rugăciune scurtă, dar adeseori. Auzi! „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul sau păcătoasa!” Ce greutate este să zici câteva cuvinte? Şi ştiți voi câtă putere are aceasta? Întreabă-l pe Sfântul Apostol Petru! *Nu ni s-a dat nouă armă mai puternică sub cer ca numele lui Iisus Hristos.* Întreabă-l pe Sfântul Ioan Scărarul, care zice: „Bate pe oşteni – adică pe draci – cu numele lui Iisus Hristos”. Numele Domnului şi Dumnezeului nostru Iisus Hristos a împrumutat atâta putere de la îndumnezeirea Lui, încât când îl aud dracii şi îngerii şi oamenii, toți se cutremură. Că auzi ce zice apostolul la Filipeni: *Întru numele lui Iisus Hristos tot genunchiul să se plece: al celor cereşti şi al celor pământeşti şi al celor dedesubt.* Deci şi îngerii şi oamenii şi dracii.

Sunt oameni simpli, dar având frica lui Dumnezeu, ei zic o rugăciune mică, dar Dumnezeu o primeşte ca pe o mare jertfă, că ei o zic cu toată inima. Ce? Crezi că dacă bolborosim ore întregi şi citim multe, o căruță de acatiste şi una de psalmi, dar mintea noastră e pe dealuri şi la draci, crezi că-i mare lucrul? Zi o rugăciune scurtă, dar adeseori. Auzi ce spune dumnezeiescul Ioan Gură de Aur? „Omule, roagă-te scurt, dar adeseori”. Că rugăciunea lungă dă mare loc diavolului. Mintea se răspândeşte căutând multe cuvinte. Sau te-ai rugat două-trei ceasuri şi după aceea: „Gata, nu mă mai rog. Mă voi ruga mai deseară”. I-ai dat loc satanei de aici. Măcar că ai făcut două-trei ore de pravilă, dacă mai încolo nu te rogi, i-ai dat locul lui şi te ia el în primire. Că cela ce face pravilă lungă şi în celălalt timp nu se roagă, mare loc dă diavolului. Iar Sfântul Grigorie Teologul zice: „Cela ce se roagă numai când se roagă şi în celălalt timp tace, niciodată nu s-a rugat”. Că auzi că trebuie neîncetat să ne rugăm. Deci o rugăciune scurtă, dar să o ai cu tine. Fie că eşti la prăşit, că eşti în oraş, că eşti la vândut, că eşti la cumpărat, că eşti la moară, că eşti la meserie, că eşti la birou, că eşti la volan, că eşti inginer, că eşti profesor, să ai o rugăciune. Măcar atât: „Doamne, miluieşte!” Şi vorbeşti cu Dumnezeu prin aceasta. Şi te poți mântui cu aceasta.

Hai să vă spun o istorioară scrisă de – Dumnezeu să-l ierte – Patriarhul Nicodim. Mergea un vapor rusesc la Ierusalim. Plecase din Odesa cu câteva mii de oameni, că ei foarte mulți se duceau la Sfintele Locuri şi la Sfântul Munte. Popor foarte evlavios. Pe cale s-a stricat ceva la vapor. „Măi, unde ancorăm, ca să reparăm ceva la vapor?” Şi au văzut o insulă pustie. „Acolo ancorăm”. Şi s-au apropiat de insulă, ancora s-a oprit la 20 de metri. Au înfipt ancorele şi s-au oprit şi au trecut cu bărcile în insulă.

O insulă pustie cu pădure, cu poieni. Oamenii au ieşit şi ei din corabie până au reparat-o, ca a doua zi dimineață să plece. Şi umblau pe insulă să vadă ce fel de pământ e pe acolo. Flori diferite, păsări diferite, cum nu erau în țara lor. Şi oamenii s-au aşezat jos, au început să stea la masă, să scoată de mâncare. Iată, când văd pe insulă trei oameni goi, cu pieile goale. Fugeau unul după altul

şi ziceau aşa: „Trei voi, trei noi, miluieşte-ne pe noi”. Atâta ştiau să zică. Dar ziceau pe limba lor şi-i înțelegeau. „Ce-or fi ăştia, măi?” „Măi, sunt nişte oameni sălbatici pe insulă! Hai să-i prindem”.

Şi s-au dus mulți oameni, cu frânghii, cu ce-au putut. „Măi, hai să-i prindem. Ce fel de lume-i asta, măi?” N-au văzut femei, doar trei bărbați, fugeau unul după altul şi ziceau aşa: „Trei voi, trei noi, miluieşte-ne pe noi”. Şi i-au prins.

În vapor aveau doi episcopi care mergeau la Sfintele Locuri şi comandantul vaporului şi lume bună. Şi le-au spus: „Am prins oamenii aceştia sălbatici”. Dar aceia când i-au prins, au început a plânge. Erau goi, n-aveau haine şi tot aşa ziceau: „Trei voi, trei noi, miluieşte-ne pe noi”. Şi i-au întrebat:

– De unde sunteți? De când stați aici?

Şi aproape uitaseră şi vorba, în afară de aceea: „Trei voi, trei noi...”. Dar au zis:

– S-a sfărâmat un vapor aproape de insula asta acum vreo 30 de ani. Şi eram copii. ŞI noi am scăpat pe câteva scânduri aici. Au fost şi părinții noştri, dar au murit. Şi noi am auzit că Dumnezeul nostru sunt trei. Unul se cheamă Tatăl, Unul Fiul şi Unul Duhul Sfânt.

Ei nu ştiau că e un Dumnezeu în trei persoane.

– Şi ne-am gândit că dacă aceia sunt în cer şi noi pe pământ, noi aşa ne rugăm: „Aceia trei din cer să ne miluiască pe noi trei de pe pământ. Şi atâta rugăciune ştim: „Trei voi, trei noi, miluieşte-ne pe noi”.

Atunci episcopul a zis:

– Măi, săracii, nici rugăciunea *Tatăl nostru* nu o ştiu.

Le-a dat haine, i-a îmbrăcat. Ei găseau de mâncare că erau nişte pomi pe insula aceea cu semințe, cu pădurețe, cu ce or fi fost, şi cu acelea trăiau. Şi a zis episcopul, că avea vreo zece preoți în corabie:

– Haide, cât stăm noaptea aici, să-i învățăm *Tatăl nostru.*

Le-a dat de mâncare, i-a îmblânzit. Ei, dacă au văzut că nu le face rău, stăteau. Şi a pus un preot să-i învețe *Tatăl nostru.*

– Uite aşa să vă rugați, că noi nu vă luăm de aici.

Că ei voiau să rămână acolo până la moarte.

– Cum să ne rugăm?

– *Tatăl nostru, Care eşti în ceruri* şi celelalte.

I-au învățat preoții, iar dimineața vaporul a fost reparat, a plecat din radă, mergea. Trebuia să plece, iar ei au zis că „noi nu mergem nicăieri, noi vrem să stăm aici”. Şi învățaseră ei oleacă *Tatăl nostru,* dar când s-a depărtat vaporul, unul dintr-înşii a zis:

– Eu am uitat, ai uitat şi tu?

– Măi, am uitat. *Tatăl nostru,* şi mai cum?

– Hai după vapor că nu-i departe. Să-l prindem să ne învețe preotul *Tatăl nostru* că am uitat.

Şi au început a merge pe apă ca pe uscat şi făceau din mână la vapor:

– Mai stați, mai stați.

Când au văzut aceia din vapor că aceştia trei merg pe apă, s-au spăimântat:

– Ce-s aceştia? Nălucă? Îngeri? Draci? Ce-s aceştia? Ia uite, merg pe apă, domnule!

Vaporul a încetinit şi ei au ajuns la vapor. Şi a ieşit preotul la geamŞ

– Ce-i cu voi?

– Am uitat *Tatăl nostru.* Cum zicem? *Tatăl nostru, Carele eşti în cer?*

Dar preotul, când a văzut că merg pe apă ca îngerii, cum mergea Hristos pe mare, le-a zis:

– Nu mai ziceți *Tatăl nostru!*

– Dar cum?

– Aşa cum ați zis. Duceți-vă înapoi şi ziceți: „Trei voi, trei noi, miluieşte-ne pe noi”, dacă mergeți voi pe apă şi ați devenit aşa de sfinți cu rugăciunea voastră!

Atunci au început a se prinde toți trei de mână pe apă şi de bucurie mergeau zicând: „Trei voi, trei noi, miluieşte-ne pe noi!” până când au ajuns la mal în insula lor. Atât de sfinți erau. Ei nu

ştiau dogmele Sfintei Treimi, ştiau de un Dumnezeu în trei persoane, atât au putut să înveţe, dar când auzeau aceasta o ziceau din toată inima.

Vezi câte minuni s-au întâmplat? Unii sfinţi au mutat munţii cu rugăciunea, alţii au înviat morţii şi alţii multe alte minuni au făcut cu rugăciunea.

Noi ştim *Tatăl nostru, Crezul,* rugăciuni, ştim de Sfânta Treime, învăţăm, avem preoţi, biserici. Însă în timpul zilei trebuie să avem o rugăciune scurtă. Ori *Tatăl nostru* în toată vremea, ori Doamne Iisuse, ori către Maica Domnului sau către îngerul păzitor. Preaîndumnezeitul la minte, Sfântul Grigorie Palama, Arhiepiscopul Tesalonicului, zice aşa: „Toţi creştinii care au dumnezeiescul botez sunt datori în toată vremea şi în tot locul să zică rugăciunea minţii: «Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul (sau păcătoasa)», că de numele Domnului se cutremură tot iadul”.

Când am mers la Ierusalim, ne-am urcat în avion la Bucureşti, la Otopeni. Eram şi călugări şi maici şi preoţi şi mireni. Şi când am intrat în avion, au întrebat: „Părinte, ce rugăciune luăm acum?” Avionul zbura la 8 kilometri înălţime. Şi le-am zis: „Luaţi rugăciunea minţii, că dacă avionul ăsta cade mai încolo şi noi murim, dacă murim cu «Doamne Iisuse» în minte, cu el rămânem în veacul veacurilor. Că zic Sfinţii Părinţi: *În ce fapte te va găsi moartea, în acele fapte vei fi judecat”.*

De aceea, oriunde veţi merge, să aveţi rugăciunea asta: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!” Asta-i o rugăciune scurtă, dar are mare putere. Nu-i greu de zis, dar diavolul ţi-o fură, pentru că-l arde numele lui Iisus Hristos. Ţi-o fură din minte, să n-o zici. Dar voi aducându-vă aminte, spuneţi-o mereu. Cu acestă rugăciune poţi lucra, poţi să mergi cu maşina, cu trenul şi poţi să o zici oriunde. Vă rog să aveţi rugăciunea asta cu voi, pentru că aveţi pe Hristos cu voi.

Şi învăţaţi copilaşii cei mici să se roage. Ştiţi voi că un copilaş din acela mic când se roagă, trei îngeri stau lângă dânsul? Atâta-i de primită rugăciunea copiilor. Dar de ce? Pentru nevinovoţia şi curăţia lor. Odată a luat Mântuitorul un copilaş în mână şi a zis: *Amin, zic vouă, de nu vă veţi întoarce şi nu veţi fi ca pruncul acesta, nu puteţi intra în împărăţia cerurilor.* Vezi? Ca să ne mântuim, să ne ducem la rai, trebuie să fim curaţi ca şi copiii cei mici. De aceea vă rog, dacă v-a dat Dumnezeu copilaşi, de când încep a vorbi, de când învaţă guriţa lor să grăiască, învaţă-i să spună „Doamne, Doamne”. Mai târziu vor învăţa *Tatăl nostru,* apoi când merg la şcoală învaţă-i *Crezul,* Psalmul 50 şi celelalte.

Ţineţi minte, v-am vorbit despre rugăciune, care este maica tuturor faptelor bune, este hrana sufletului nostru şi viaţa sufletului nostru. Ea nu numai că ne apropie de Dumnezeu, ci ne uneşte şi ne lipeşte într-un Duh cu Dumnezeu. Fără rugăciune sufletul nostru e mort. Să vă ajute Bunul Dumnezeu şi Maica Domnului şi vouă şi mie să nu uităm sfânta rugăciune. Amin.

ÎNTÂLNIREA CU PĂRINTELE PAISIE AGHIORITUL

Eram la Careia, în capitala Sfântului Munte. De acolo am mers la Mănăstirea Cutlumuş, marea lavră românească făcută de Radu cel Mare şi reînnoită de Mihai Viteazul. Acolo am dormit noaptea. Un părinte, mare scriitor de la chinotită (conducerea comunităţii atonite), ne-a spus: „Asta-i mănăstirea românească”, că era ctitorită de domnitori români. Dar unde nu suntem noi ctitori? Ne-am simţit bine, că era o mănăstire făcută de-ai noştri. Apoi ne-a zis: „În programul nostru avem să vizităm şi Mănăstirea Stavronikita – acolo era arhimandritul Vasile, un prieten de-al nostru –, apoi Mănăstirea Filoteu şi Mănăstirea Caracalu, făcută de Petru Şchiopul. Şi mergând spre Mănăstirea Stavronikita, o să vizităm un mare pustnic, venit din Sinai. Ăsta a postit de două ori câte 40 de zile”. El nu spunea, dar un ucenic de-al lui care era acolo ne-a zis: „Măi, ăsta-i mare pustnic. Numai 54 de ani are. Paisie îl chemă. Simplu monah. Nu-i cleric”.

Şi noi am plecat dintr-un loc de la Burazeri – un schit. Acolo, la Burazeri, sunt 34 de

călugări, care fac slujbă zi şi noapte, cu stareţul lor, slujbă neadormită. În fiecare ceas intră alt călugăr. Slujba nu se mai termină. Cele şapte laude şi Psaltirea. Şi am întrebat cum să ieşim la Pustnicul Paisie. Şi ne-au spus: „Faceţi la stânga, pe unde merg maşinile de la Careia la Stavronikita, dar ca să ieşiţi la el, o luaţi aşa". Şi aveam călăuză pe Haralambie Nikiforidis, student la teologie la Bucureşti. Dar el, deşi ştia greceşte, dacă nu umblase mult prin Sfântul Munte, nu ştia în ce parte este pustnicul.

Şi i-au spus ăştia: „O luaţi cam la dreapta, daţi de cărări de cerbi, de căpriori, de porci sălbatici, care sunt foarte mulţi, şi apoi daţi de o cărare mai pronunţată. El s-a ascuns acolo că a venit de la Sinai din cauza lumii, că acolo ziceau: «Mamă, acela-i făcător de minuni, e înainte-văzător». Şi s-a ascuns săracul acolo de lume, dar tot l-au găsit. Şi a fugit din Sinai că acolo vin mai mulţi turişti. Şi el a zis: «Las' că în Sfântul Munte Athos nu mai vine nimeni, nici femei. Aici o să am mai mare linişte»".

Am mers noi şi tare greu mai mergeam. Era o pădure cu spini. Şi spini mari. Erau şi copaci mari, dar pe unde mergeam noi, erau ca şi porumbarii, dacă aţi văzut, un fel de spini care trăiesc la noi. Şi noi, ca să nu ne agăţăm, am pus dulamele în brâu şi spinii ne înţepau pantalonii acum. Mergeam printre ei, ce să facem? Ne-au spus că spinii aceia primăvara când înfloresc e o frumuseţe de flori şi de mireasmă. Au o mireasmă grozavă, când înfloresc, strâng albinele de pe dânşii miere şi polen. De aceea nu-i curăţă, îi lasă acolo, că aceia cresc de la sine pe acolo.

Şi mergeam prin pădurea aceea spinoasă. Şi ne-am rătăcit, nu mai puteam de sete, nu găseam apă. Şi iată cu mila lui Dumnezeu, sau poate cu rugăciunile pustnicului, găsim deodată un gărduţ, un gard vechi de lemne şi o portiţă veche, şi înăuntru o grădinuţă, câţiva smochini cu smochine crude. Iar de la portiţă de aici, era legată o sârmă dintr-acelea albe, care se folosesc la telefoane. Mergea pe gard sârma şi pe urmă cobora într-o prăpastie drept în jos. Şi ne-a spus ăsta: „Noi să nu ne coborâm fără blagoslovenie, că aici stă, în prăpastia asta. Tragem de sârma asta, că ea are legat un clopot jos în prăpastie unde stă el şi când sună clopotul iese el la noi".

Aici era un scaun de sta lângă copacii aceştia şi noi am tras de câteva ori de sârma aceea şi am stat să vedem ce are să fie. Şi erau trepte care coborau. Numai ce vedem că iese un bătrânel cu barba albă, cu capul gol: „Oriste! Oriste!" Adică, pe greceşte „Poftiţi! Poftiţi!".

A luat-o el înainte pe treptele acelea, noi după dânsul. Am coborât jos, acolo într-o stâncă era peştera lui, un pârâu cu apă rece. Şi când ne-a văzut săracul, din multă dragostea lui, ce să ne dea el? Ne-a dus într-un pridvoraş aşa, cam de doi metri, unde era o măsuţă şi un scaun. Ne-a pus pe masă câte un pahar de apă. Dar noi, cum ne era sete, ce era pentru noi apa rece? Zice Evanghelia: *Nici pentru un pahar de apă rece nu-ţi vei pierde plata.* Apoi atunci vezi cât costă un pahar de apă rece, când mori de sete, că noi veniserăm aproape 20 de km pe jos de la Careia. Ne-a pus pe masă câte un pahar de apă rece, câte două smochine şi dulceaţă de cireşe.

– Oriste, oriste!

L-am întrebat:

– Mai ai apă?

Numic nu ne mai trebuia! Am băut câte trei-patru pahare de apă. Şi el spunea să bem puţină că e prea rece. După aceea, el ne-a spus pe nume la toţi:

– Părintele stareţ Victorin de la Sihăstria, părintele Ioanichie, părintele Vartolomeu Florea, părintele arhimandrit Cleopa Ilie, bine aţi venit!

Ne-a zis pe nume la fiecare, deşi nu ne-a mai văzut şi nici noi nu l-am mai văzut, dar nici n-o să-l mai vedem, decât pe cealaltă lume!

– Ce zice?

– V-a zis pe nume la toţi, cum vă cheamă.

Şi pe urmă a început a se smeri el:

– Tare-i rău, zice, de un călugăr când îi prisoseşte numele mai mult decât faptele lui, că Mântuitorul cu vaiul i-a ameninţat pe aceia: *Vai vouă când vor prisosi numele voastre mai mult decât faptele voastre.* Am fugit din Sinai aici, ca să scap de lume, şi aici a ieşit iar veste de pustnic.

Eu nu sunt pustnic, eu sunt un om păcătos. Dacă ați venit să întrebați ceva, întrebați, că vorbesc...

Şi eu am întrebat, că aveam translator:

– Părinte Paisie, unde se mântuieşte omul? Aici, în prăpastia asta, cu toate stâncile deasupra lui, şi de cealaltă parte de pârâu şi dincoace? Aici sau în viața de obşte, în mănăstire cu viață de obşte, sau în cele cu viață de sine? Sau în oraş, sau în sat, unde se mântuiesc oamenii?

Ah, ce înțelepțeşte a răspuns! Zice:

– Dragii mei, cine are trei lucruri: credință dreaptă în Dumnezeu, smerenie şi fapte bune, se mântuieşte oriunde. Cine n-are acestea, nicăieri nu se mântuieşte.

Aşa ne-a spus. Adevărat: fapte bune, smerenie – să nu socoți că ai făcut ceva bun în fața lui Dumnezeu – şi credință dreaptă în Dumnezeu. Aşa ne-a zis. Ne-am minunat. Şi pe urmă a întrebat Ioanichie:

– Părinte Paisie, noi am vrea să întrebăm, că Părintele Cleopa ar vrea să rămâie în Sfântul Munte, ce zici mata, să rămâie aici?

M-a pârât pe mine, că eu le-am spus că rămân acolo, nu mă mai duc, că am doi moşi acolo, unu-i moşul Varlaam Vântu, a trăit 100 de ani, am fost la mormântul lui.

Şi i-am zis:

– Ioanichie, cine te-a pus să întrebi asta?

Că el tot stătea împotrivă să nu rămân eu acolo, să vin în țară.

Şi a răspuns pustnicul:

– Mănăstirea voastră e misionară, unde vin multe suflete. (El ştia tot.) Părintele Cleopa dacă vine în Sfântul Munte se mântuieşte ca simplu monah, iar dacă o să stea acolo şi o să aibă multă răbdare, se mântuieşte ca un apostol.

Asta i-a spus lui Ioanichie, că el a întrebat de soarta mea. Şi i-a mai zis:

– Dumneata ai venit ca să faci însemnări ca să scrii o carte, dar să şi faci câte ceva din ceea ce scrii.

Iar părintelui Vartolomeu i-a spus:

– Părinte, ai venit să vezi picturile Sfântului Munte?

Că el de aceea a şi venit. Acolo sunt frumoase picturi. Ce-i în Sfântul Munte! Picturile lui Panselinos. Cele mai frumoase picturi din lume le găseşti în Sfântul Munte. Au fost pictori bizantini, zugravi straşnici. Zice:

– Bine este a-i picta pe sfinți, dar mai bine este a ne face sfinți.

Stareţul a întrebat:

– Părinte, eu ce să fac?

– Dumneata eşti stareţul. Să conduci mănăstirea cu blândeţe şi cu îndelungă răbdare, dacă vrei să câştigi mai mult.

Aşa ne-a spus Paisie. Mi-aduc aminte la fiecare. Şi puțin ce-a vorbit. Şi a zis:

– Dumneavoastră ați venit la noi şi v-ați rătăcit. Şi v-ați ostenit. Dar osteneala voastră e scrisă în ceruri, pentru că ați făcut-o pentru cuvântul Domnului. Să nu vă temeți.

Noi eram osteniți. Câtă apă am băut!

– Dar unde ați vrut să ajungeți?

– Am vrut să ajungem până diseară la Stavronikita. (Aceea e o mănăstire mare pe malul mării. Arhimandritul Vasile e stareț acolo).

– Nu sunteți departe de această mănăstire.

Şi a luat el un bățişor, cu capul gol şi desculț, şi ne-a dus peste un pârâu, de-a dreptul. Nu ştiu dacă am mers o jumătate de ceas şi am ajuns drept în poarta mănăstirii. Ne-am luat rămas bun. A făcut metanie până la pământ şi s-a dus în treaba lui.

CUM S-AU SĂVÂRŞIT PĂRINȚII VENIAMIN IORGA († 1976) ŞI VICTOR CRISTESCU († 1964)

Pentru mântuirea sufletului, dacă ar ajuta Dumnezeu să ținem minte două lucruri: frica de Dumnezeu şi frica de moarte, fiindcă acestea ne păzesc totdeauna în viață de a nu greşi lui Dumnezeu, şi dacă greşim lui Dumnezeu sau dacă greşim mai puțin, nădăjduim la mila lui Dumnezeu să câştigăm mântuirea. Asta ne rămâne pentru mântuirea sufletului.

Era aici un părinte foarte sporit: Veniamin Iorga. El aşa a fost de lepădat de sine, că n-a scris niciodată acasă. Nu ştia nimeni unde a plecat el. Doi am avut aşa, numai la moarte au spus unde sunt: unul Marcu Potop, era din comuna Cloşani, județul Mehedinți, şi acesta. Ei n-au comunicat cu nimeni din neamul lor. Era plecat la mănăstire din 1916. Şi n-a scris la nimeni, n-a ştiut nimeni unde a plecat el. A plecat când era flăcău de 17-18 ani.

I-am zis: „Părinte Veniamin, eu, ca duhovnic vreau să ştiu de unde eşti". „Da, eu sunt din comuna Lăleşti, județul Fălciu, dar de mine din ai casei şi neamuri nimeni nu ştie, că eu n-am scris de când sunt o scrisoare şi ei toți ştiu că m-am dus la Sfântul Munte, nu ştiu că sunt în țară. Am petrecut mai mulți ani la metocul Sfântului Munte, la Țifeşti, la Iaşi, la Bucium, apoi am venit aici".

Mare călugăr! De 27 de ani nu se pieptănase pe cap. De 27 de ani nu mai băuse vin, decât o o linguriță la împărtăşanie. Carne n-a mâncat de când s-a făcut călugăr, în 1921. Dar a spus şi ceasul când are să moară, că e în legătură cu cuvântul nostru despre moarte.

M-am dus la el. El se lupta cu moartea. Eram un cârd de părinți. Era Părintele Iulian Lazăr, care a plecat la Sfântul Munte, duhovnic bun, era unul Cristofor Radu, duhovnic la Văratec, şi ne-a spus: „Părinților, vă mulțumesc că ați venit, dar eu nu mor acum. Eu mor mâine la ora 10. Care vreți să mă petreceți, veniți atunci". Şi-a cerut iertare, eu l-am împărtăşit. Eu eram cu Sfintele, m-am dus de l-am împărtăşit. „Mâine la ora 10 mă voi duce la Domnul". Dar Părintele Cristofor a zis: „Am s-o văd şi pe asta, părinte!"

Era mare, desăvârşit om. N-avea nimic în casă decât o scândură goală. Mânca o dată în zi după apusul soarelui. Avea o rugăciune a minții permanentă. Îl învățase marele dascăl din Sfântul Munte, Evghenie Dumitrescu, stareţul lui. Acela tot timpul când lucra în vie, era cu „Doamne Iisuse", rugăciunea minții.

Eu îi ştiam lucrarea lui. Zic: „Părinte Veniamin, ți-a ajutat Dumnezeu, ai 60 de ani în mănăstire". El n-a suferit să-l laud, a spus: „60 de ani am slujit dracilor şi nici o clipă lui Dumnezeu. Văd hoitul ăsta de trup că nu se lasă străbătut de minte. Nu vrea să petrec cu Hristos şi cu mintea mea în rugăciune şi mă răspândeşte". Era foarte iscusit. Avea 87 de ani. Zice: „Veniți mâine la ora 10". Eu l-am împărtăşit, am pus un călugăr să-i facă mulțumirea pentru împărtăşire şi m-am dus.

A doua zi pe la ora 9 ne-am dus la el. S-a uitat puțin la noi. Era clar la minte: „Durerile iadului şi durerile morții m-au înconjurat. Iubiții mei părinți, rugați-vă pentru mine să trec pragul acesta, că veți ajunge toți ceasul acesta şi tare-i greu. Rugați-vă că n-am făcut nici un bine înaintea Domnului". Şi zicând aşa, a cerut iertare la toți câți eram şi el a rămas cu fața în sus, în rugăciunea minții. Zice: „Au venit dracii, dar nu vă pot spune cât sunt de mulți. Dar este aici lângă mine şi îngerul Domnului cu coroană de aur pe cap şi cu pavăză de aur. Şi când le dă câte o suliță se depărtează un kilometru de aici".

Şi el tot ne spunea: „Stați, părinților, şi dacă vreți faceți câteva închinăciuni". Ne-am pus toți în genunchi şi ne rugam. „Eu în clipa asta de acum mă duc!" La ora 10 fix atâta a zis: „Iertați-mă!" A suspinat o dată şi a căscat gura. Se vedea limba lui în gură cum zicea rugăciunea lui Iisus, dar nu se mai auzea nimic. A suspinat a doua oară, a treia oară s-a făcut alb şi s-a dus sufletul lui. Şi a venit o mireasmă şi am zis: „Uite, vezi, ăsta a fost desăvârşit!" Şi n-a ştiut nimeni ca să vină la înmormântare, că ne-a spus cu legământ: „Nu cumva să chemați pe cineva la moarte". Aşa a fost şi Părintele Marcu Potop. Şi acela avea 90 de ani. Tot eu i-am fost duhovnic.

Da, călugări cu viață înaltă. Că ne zicea Părintele Stăniloae: „Scrieți-le viețile acestea, că sunt de mare folos". Am mai scris din viața lui, când mă duc la mormântul lui îmi aduc aminte. Şi s-a dus Părintele Veniamin exact la ora 10, cum a spus din ajun.

Aşa a trecut un alt mare bătrân, arhimandritul Victor Cristescu. 94 de ani avea. Eu cu nevrednicie i-am fost duhovnic. M-au luat ei, cu dragostea lor, cei mai bătrâni dintre părinți, fiindcă aşa au avut ei evlavie, dar eu n-am fost vrednic să fiu duhovnic la aceşti mari stâlpi ai mănăstirii.

Acest Victor Cristescu a venit la mănăstire când avea 16 ani şi a murit la 94 de ani. El a fost stareț la Vorona, a fost duhovnic. Citea la Psaltire, iar când citea, nu te-ai mai fi clintit de lângă el. Dormea foarte puțin. Deci a făcut în mănăstire aproape 80 de ani. El, când a văzut că a slăbit, a trimis un frate: „Spune-i părintelui duhovnic să vie la ultima spovedanie”.

M-am dus la el. Barba albă până la brâu. Era cu o dulămioară subțire şi se rezema de perete. Zice:

– Bine ai venit, taică părinte. Mărturiseşte-mă şi adă repede Preacuratele Taine că eu mă duc.

Dar unde? Că el şi în noaptea aceea a fost la biserică, că n-a zăcut nici o zi. Dar eu când l-am văzut aşa, am pus un călugăr, Teodosie: „Citeşte-i tu molitfele de împărtăşire” şi eu m-am dus repede în biserică, am luat epitrahilul, felonul, cutia cu Preacuratele Taine şi am venit.

Dar spune Sfântul Nicodim Aghioritul că la moartea dreptului toți dracii vin ca să-l înspăimânte, pentru ca sufletul, văzând dracii, mai tare să alerge la Dumnezeu.

Şi îmi spune aşa, era casa plină:

– Ia uite ce câine negru a venit şi se uită la mine.

Dar noi nu-l vedeam.

– Vai de mine, n-am văzut câine aşa de mare ca aista. Ochii-s ca cărbunele şi pară de foc iese din gura lui. Şi pe urechi iese fum. Voi nu-l vedeți?

– Nu-l vedem.

Dar tot el întreabă:

– Dar oare câine să fie sau e diavol?

Atunci noi am zis:

– Părinte Victor, nu-i nimica, lasă că se duce el.

Zice:

– Tare mi-e frică să nu sară la mine aici în pat. Să mă păziți, dragii mei, că eu câine de aista n-am văzut.

El nu era împărtăşit cu Preacuratele Taine şi vedea pe diavolul în chip de câine. Căci spun Sfinții Părinți că întâi diavolul vine la moarte. Că a venit şi la moartea Mântuitorului. Nu spune la Evanghelie: *Vine stăpânitorul lumii acesteia şi întru mine nu are nimic?* Că n-a găsit păcat. A venit şi la moartea Mântuitorului, că n-a ştiut că-I Fiul lui Dumnezeu, cu cât mai mult la moartea noastră?

A zis părintele Victor, „Cred, Doamne, şi mărturisesc...” şi l-am împărtăşit.

După ce s-a împărtăşit, l-am întrebat:

– Îl mai vezi?

– Nu-i aici. Uite, e în dosul uşii, îi văd coada.

Dar noi nu-l vedeam. Tocmai lui, Victor Cristescu, un arhimandrit de 94 de ani, i se arăta.

– Taică părinte, s-a dus, dacă te-ai împărtăşit.

Atunci s-a rezemat, a făcut sfânta cruce cu mâna lui slabă:

– Mulțumesc Preasfintei Treimi şi Maicii Domnului că am ajuns să mă mai împărtăşesc o dată pe fața pământului, că de acum nu mă mai împărtăşesc cu Trupul şi Sângele Domnului.

Dar eu mi-am adus aminte de ce spune în Pateric: „Totdeauna când are să se săvârşească un frate, să te duci la el la moarte, că mare folos ai”. Mai ales la un om care avea 80 de ani în mănăstire. Zic:

– Taică părinte, ți-aş cere un sfat.

Dar el zice:

– Dar mata să ceri sfat de la mine, care ai citit toate Viețile Sfinților şi ții predici şi scrii prin cărți? Ce sfat să-ți dau eu păcătosul? Eu nu ştiu carte.

Se smerea.

– Nu, taică părinte, să nu-mi spui din cărți. Spune-mi ce-ți zice Dumnezeu, dă-mi un sfat pentru mântuire.

Şi apoi le-am scris eu acelea şi bine că le-am înregistrat.

El a stat aşa ca un om obosit care ajunge la capătul drumului, ca după o călătorie lungă, şi a stat undeva să se odihnească, că mai avea câteva clipe să se ducă.

– Părintele meu, dacă vrei să auzi de la mine păcătosul ceva, îți spun acest lucru: Două lucruri să le urăşti în viață.

– Care?

– Dregătoria şi bogăția. Că amândouă te înstrăinează de la Dumnezeu. Deci două lucruri: dregătoria şi bogăția. Bagă de seamă că amândouă acestea. Nu vezi că grija care o are o dregătorie îl face pe om să se ducă încolo şi încoace şi apoi al doilea, bogăția, iar îl răspândeşte pe om?

Astea le spunea el din experiența vieții sale, nu din cele pe care le-a citit. El a fost stareț atâția ani şi ştia bine acestea. Era dintr-o comună cu mine, din satul Cerceleni, că mulți sunt din comuna mea preoți, arhimandriți, călugări. De acolo-s mulți şi părintele Paisie e de-alăturea cu noi. El e dintr-un sat lângă comuna mea.

Pe urmă zice:

– De, părințele, eşti duhovnic. E mare grijă la un duhovnic, că nimic nu e mai greu în lume decât a povățui sufletele.

Cum spune Sfântul Nil Ascetul: „Decât a creşte fii duhovniceşti, nimic nu-i mai greu". Pentru că a creşte fii duhovniceşti, până se formează ei, câtă răbdare îți trebuie? Vai de mine!

– Dar să ştii matale, dacă eşti duhovnic, matale eşti şi pentru popor şi pentru călugări. Dacă are să vină cineva la mărturisire încărcat pe cunoştință cu păcate foarte grele, să nu-l deznădăjduieşti. Mare blândețe să arăți către aceştia. Că pe cât se bucură satana când îl dă pe om în păcat, cu mult mai tare se bucură Dumnezeu când se întoarce acela înapoi. Ai auzit mata că bucurie mare se face în ceruri când un păcătos se întoarce la pocăință!

Acesta a fost al doilea sfat, o învățătură foarte bună. Era acum obosit. Al treilea a zis:

– Iată, părințele, ține minte ce am să-ți spun. Dacă vrei să cunoşti dulceața psalmilor, nu te mulțumi cu ce citeşti la biserică, că noaptea după Utrenie, după ce se culcă toți părinții, să rămâi până la ziuă citind psalmi. Că atunci toți se liniştesc, nu-i nimeni.

Psalmii sunt plini de Duhul Sfânt. În şirul psalmilor sunt taine mari, sunt inspirați de Duhul Sfânt. Să citeşti şi vei afla dulceața psalmilor în liniştea nopții după Utrenie.

El când citea la Psaltire, nu te-ai mai fi dus de lângă el. Avea o barbă albă, era de 94 de ani, venerabil, arhimandrit şi foarte smerit. Totdeauna cu rugăciunea în inimă.

Acesta a fost al treilea sfat. Al patrulea sfat, mai că nu mai putea.

– Taică părinte, mai spune ceva.

– Nu mai pot, dragul meu. Dar îți spun atât: Orice vei auzi că unul a păcătuit sau a greşit, să nu-l judeci, pentru că mare îndrăzneală o să ai în ceasul în care am ajuns eu. Pentru că Dumnezeu ştie că omul a păcătuit, dar pocăința lui noi n-o cunoaştem. Şi Dumnezeu ştie cum să-l ridice pe el, Dumnezeu nu vrea moartea păcătosului. Deci să nu judecați, zice Evanghelia, şi nu veți fi judecați. Şi cât o să poți, păzeşte-te, orice vei auzi să nu judeci. Lasă-le în judecata lui Dumnezeu şi vei avea mare îndrăzneală în ceasul în care acum sunt eu.

Şi pe urmă, cât era el de slab, cu mânuțele acelea de om de 94 de ani, m-a prins în brațe şi cu lacrimi m-a sărutat. Eu eram cu felonul, cu epritrahilul, am luat cutia cu Preacuratele Taine, am lăsat pe Teodosie să citească mulțumirea. Candela era aprinsă şi l-am lăsat pe bătrânul şi m-am dus la biserică.

Era în timpul Sfintei Liturghii. Când am pus cutia cu Preacuratele Taine pe Sfânta Masă, numai ce aud clopotele. Era pe la Heruvic. Zic:

– Ce-i? De ce trag clopotele la ora asta?

– A murit părintele Victor.

M-am uitat la ceas. Patru minute au fost de când ne-am despărțit. Ce sfaturi duhovnicești și ce minte până la ultima suflare! Şi am zis: „Le scriu în inima mea, că sunt din experiența unui om care a slujit 80 de ani lui Dumnezeu în mănăstire și care era foarte duhovnicesc".

Deci vă spun, mulți părinți am apucat. Când mă duc în cimitirul acesta al nostru îmi aduc aminte de părinții care știau Psaltirea pe de rost și dormeau în sicrie. Pe mine m-a lăsat Dumnezeu să trăiesc până acum din cauza lenevirii mele, că n-am făcut nici o faptă bună de când sunt pe pământul ăsta. Aceia ce nevoitori au fost! Drept cum spune Sfântul Ioan Scărarul: „Repede au alergat și repede au ajuns". Trei erau care ziceau Psaltirea din scoarță în scoarță în fiecare zi.

Aşa călugări am apucat, asta-i sihăstrie. Câți erau în Sihăstria, nimeni nu avea pat în chilie, toți dormeau pe scaune sau în sicrie sau jos pe rogojină sau pe o piele de oaie jos. Eu am zis, dacă ar învia acum părinții care i-am apucat aici, ar zice că aici e patriarhie, nu e mănăstire, față de cum au trăit ei, mari nevoitori. Că aici la 1655 au venit șapte schivnici de la Mănăstirea Neamțului și în poiana zisă a lui Atanasie au pus icoana Maicii Domnului într-un brad și au făcut rânduială de sihăstrie. Aici a trăit Sfântul Daniil Sihastrul, înainte de a se duce la Voroneț, de aceea îi spune Sihăstrie.

Şi părinții care i-am găsit aici, n-aveai cu cine vorbi toată ziua. Toți încălțați cu opinci, îmbrăcați cu cojoace, încinși cu niște funii, cu niște fesuri rele. Toți aveau metanii de lemn în mână, numai starețul avea metanii de lână. Pentru smerenie purta metanii de lână. Erau așa de lucioase, parcă erau de sticlă. Cu rugăciunea minții: „Doamne Iisuse, Doamne Iisuse..." permanent, permanent. N-auzeai vorbind decât: „Iartă-mă, frate", când se despărțeau unul de altul și rugăciuni.

Aşa am apucat viața Sihăstriei. Şi de aceea vă spun. Frații mei amândoi au murit de tineri. Erau mai mari decât mine și amândoi au murit la 26 de ani. Dumnezeu să-i ierte că s-au dus acolo mari nevoitori. Dar de câte ori aud paremia aceea la biserică care se zice la mucenici: *Răpitu-s-a ca să nu schimbe răutatea mintea lui sau înșelăciunea să înșele sufletul său. Puțin ostenindu-se a împlinit ani îndelungați, că plăcut era Domnului sufletul său, de aceea s-a grăbit a-l scoate,* mă gândesc că așa s-a întâmplat la aceștia.

Şi Sfântul Ioan Scărarul spune: „Dumnezeu dacă vede niște suflete viteze, care vin cu mare foc la mănăstire, cu mare râvnă, cu mare dragoste și la ascultări, nu le lasă mult să trăiască. Le ia în focul acela ca niște serafimi înfierbântați în lucrarea lor, pentru că Dumnezeu nu are nevoie de ani mulți, ci de așezarea omului în ultima lui clipă".

A binevoit bunul Dumnezeu de câțiva ani de am apucat aici viață înaltă. Şi așa era în multe mănăstiri. Dar noi vorbim, săracii de noi, că uite că am ajuns acum seci și împrăștiați și reci. Dar vreau să vă spun că cine are frica morții, cine se gândește că mâine va pleca de aici și are să dea seamă de toate clipele vieții ce a făcut, acela își îndreaptă viața. Cuvântul mi-a fost de la început pentru frica de Dumnezeu și pentru frica morții și cu acestea termin.

DESPRE RUGĂCIUNE

A fost vorba noastră dacă mirenii pot să ajungă la treptele cele mai înalte ale rugăciunii. Pot! Sfântul Grigorie Sinaitul spune că rugăciunea minții este prea obligatorie pentru toți creștinii care au Sfântul Botez. El a predicat în secolul XIV din Sfântul Munte Athos până la noi, în Valahia. În viața lui spune despre aceasta. Până aici i-a învățat pe toți. Unde ajungea, pe mireni îi învăța rugăciunea minții și a inimii. Şi atunci nu este exclus să înveți pe oricine.

Uite, ați citit *Pelerinul rus?* Ați văzut un pelerin, un mirean, cum a învățat rugăciunea lui Iisus? Doar acela n-a fost călugăr. Era un pelerin rus care mergea din mănăstire în mănăstire. Acest pelerin a învățat rugăciunea lui Iisus și a ajuns pe cele mai înalte trepte. Dar poate i-a venit vreun gând de mândrie și l-a smerit Dumnezeu așa. S-a întâmplat că mergând pelerinul, un orb l-a rugat:

– Moşule, ia-mă și pe mine până la oraș. Ia-mă de mână, du-mă. De auzit aud bine și o să-mi mai spui despre rugăciune.

– Hai, omule.

Şi l-a dus de mână. Şi mergând cu orbul, acela tăcea din gură. Tăcea şi el, că şi el avea lucrare tainică, rugăciunea minții. Oamenii care au această rugăciune nu le place vorba multă, sunt cu mintea şi cu inima la ea.

Şi mergând ei, orbul a zis:

– Părinte, arde biserica din satul unde mergem

Satul era după un munte. Dar pelerinul n-a crezut. Dar acela a zis iar:

– Părinte, uite arde biserica şi oamenii fug în toate părțile. Unul a luat cărțile, altul a luat veşmintele, alții scot geamurile bisericii.

Orbul vedea, era înainte-văzător, pentru că avea rugăciunea inimii, vedea mai înainte ce se întâmplă. Şi când au ajuns, biserica arsese, oamenii era scârbiți, care cum a scăpat, numai tăciuni pe jos. Şi atunci a întrebat pelerinul:

– Ce făceai când ai văzut toate acestea?

– Atunci ziceam rugăciunea.

Ai văzut ce daruri are această rugăciune azi, la mireni? Nu excluzi pe nimeni, numai dacă are darul lui Dumnezeu.

Dar ai văzut Sfântul Zaharia Ciubotarul din Constantinopol, ca să vezi ce fel de mireni erau cu rugăciunea minții? Un călugăr din pustie a venit în Constantinopol să se închine în biserica cea mai mare a imperiului, în Sfânta Sofia. Şi fiind străin, el n-a ştiut că biserica e încuiată. În grădina Sfintei Sofia era o livadă frumoasă şi scaune pentru popor ca să stea la umbră şi să se odihnească. Era timp de vară, cald. El s-a dus întâi la biserică, că ştia că urmează să se facă Utrenia, că atunci se făcea Utrenia la miezul nopții şi la bisericile de stat, cum s-a făcut şi la noi în Moldova atâta vreme. El s-a dus săracul să se închine, dar când s-a dus a văzut că e încuiată biserica. El, fiind străin şi necunoscând în Constantinopol pe nimeni, s-a dus în livada Sfintei Sofia, o livadă foarte mare, închisă frumos cu gard. Şi a văzut scaune şi a zis: „Ei, bun, mă culc pe un scaun din ăsta şi când a trage clopotul pentru Utrenie, mă scol şi mă duc la biserică. Mâine oi găsi eu pe cineva în oraş”.

El venise să-şi vândă lucrul mâinilor sau pentru treburile lui. S-a pus pe un scaun să se odihnească. Dar până ce a făcut el oleacă de pravilă, până nu ştiu ce, s-a întunecat, nu era lună, erau nori. Şi când s-a sculat, a văzut o lumină venind către biserică. Căci era o stradă şi pe acolo venea o lumină. Şi-a zis el: „Taci, că acum vine paraclisierul cu felinarul, ca să deschidă uşile bisericii”. S-a sculat şi călugărul nostru din grădina Sfintei Sofia şi a venit înspre biserică, ca să vadă cine vine. Când a văzut, nu era vorba de un felinar, venea un om spre biserică şi înaintea lui mergea lumină, cum se văd la maşini farurile noaptea. Şi era lumină şi înapoia lui, dar mai mult înaintea lui. El, când a văzut aceasta, s-a speriat. S-a dat la un dos şi îl auzea pe acela zicând rugăciunea în şoaptă.

Şi a venit acela şi când a ajuns la Sfânta Sofia, el n-a căutat să deschidă uşa. El numai s-a închinat de trei ori în fața uşilor la Sfânta Sofia. Şi ăstalalt stătea în dosul zidului, să vadă ce se întâmplă, că a văzut că e sfânt mare. Şi odată s-a făcut un vânt şi uşile toate s-au deschis. Ăsta în dosul zidului îşi zicea: „Măi, mare sfânt e ăsta”. Şi a intrat să vadă ce face acela. Acela a intrat în biserică, s-a dus la Mântuitorul, s-a rugat, apoi s-a închinat la Maica Domnului şi când a ridicat mâinile în sus, s-a făcut ca soarele. Şi a stat aşa cu mâinile în sus ca la un ceas şi era lumină de la el încât toată biserica se lumina. Pe urmă a lăsat mâinile în jos, s-a închinat, a sărutat sfintele icoane şi a ieşit înapoi. Şi când a ieşit, uşile s-au închis singure. Călugărul s-a dus însă după dânsul, că era lumină, şi el mergea tot în urma lui. Şi acum nu îl mai auzea zicând nimic. Şi a mers pe ulițele Constantinopolului tocmai până la o mahala, adică la o periferie, la o margine. Acolo era o căsuță, acela a bătut în uşă şi a zis: „Soră Marie, dă-mi drumul”. Şi i-a dat drumul. Când a intrat ăsta în casă, a intrat şi călugărul după el. Acela când a intrat şi-a făcut cruce şi s-a închinat la sfintele icoane, apoi s-a aşezat pe un scaun. Atunci a văzut că a intrat şi părintele şi i-a sărutat mâna.

– Blagosloveşte, părinte, când ai venit, de unde eşti? Cum de te-a adus Dumnezeu la noi?

– Iată, vin cu dumneata de la biserică. Sunt străin, din pustie.

– Părinte, bine ai venit, să-ți punem de mâncare.

– Fraților, nici nu mănânc la voi, nici nu beau. Vă jur pe Dumnezeu cel viu, Care a făcut cerul şi pământul, să-mi spuneți ce lucrare aveți voi. Mai ales pe dumneata, domnule, cum te cheamă?

– Zaharia păcătosul.

– Spune-mi mie, minunatule Zaharia, care-i lucrarea ta?

– Noi suntem păcătoşi, nu avem nici o lucrare, nu facem nimica. Voia lui Dumnezeu. Suntem oameni. Uite meseria mea, sunt ciubotar.

Şi i-a arătat scaunele unde lucra la ciubote, la cizme, bocanci, ghete. Erau numai bucăți de piele.

Dar a zis călugărul:

– Eu îți spun o taină, eu te-am văzut când te-ai rugat în biserică.

Atunci el a spus:

– Dumneata pentru credința dumitale poate ai văzut ceva, dar eu sunt om păcătos.

– Eu, zice, am văzut mare taină la dumneata.

Dar zice celălalt:

– Eu mă ocup, cu mila lui Dumnezeu, cu rugăciunea cea din inimă.

Era în Constantinopol. Sfinții Calist şi Ignatie nu în Constantinopol au petrecut? Şi zice:

– Mai zic cât pot, dar mă răspândesc, sunt păcătos. Îmi fuge mintea.

Nu poate omul să se laude, că dacă se laudă este spre pierzarea sa.

– Dar cum este petrecerea voastră?

– Pentru că ne-ai jurat pe Domnul, îți spun. Iată avem 40 de ani de când ne-am luat în căsătorie. Iată eu am o cămăruță aici unde este patul meu şi sora mea, Maria, dincolo. Noi nu ne-am cunocut unul pe altul.

Trăiau în feciorie de când s-au luat în căsătorie.

– Şi am zis în inima nostră să nu ne cunoaştem unul pe altul până ne-om duce dincolo, pentru dragostea lui Hristos. Aceasta este petrecerea noastră. Iar avere am trei arginți şi jumătate, cu aceştia cumpăr piei şi lucrez pantofi, cizme, ghete, cele ale meseriei, că eu sunt ciubotar. Iar câştigul îl împart în două: o parte, cea mai mare, o dau lui Hristos, adică la săraci, şi cealaltă o folosesc la trebuințele casei. Şi în tot locul, unde aş fi, pururea am în minte înfricoşata judecată ce are să fie.

Şi atunci călugărul a zis:

– Dragii mei, de aceasta am venit şi cu aceasta m-am ospătat, că taină mare este. Şi acum, frate Zaharia, te rog pentru Dumnezeu să nu mă uiți pe mine, păcătosul, la rugăciuni. Dumnezeu mi-a arătat taina voastră.

Şi a doua zi l-au petrecut, i-au pus în traistă, că erau creştini buni. Şi a plecat călugărul cu bucurie, că Dumnezeu i-a arătat cât de mari sunt robii lui ascunşi. Iar Zaharia ciubotarul, fugind de slava lumească, şi-a lăsat casa şi s-a ascuns, rămânând neştiut.

Şi iată, v-am spus această istorioară, că ați întrebat dacă mirenii pot să ajugă la treptele cele mai înalte ale rugăciunii. Că Dumnezeu nu se uită la cele dinafară, ci se uită la inima omului şi trimite darul Său.

Iar dacă cel ce a început să se roage vede că îl cercetează Darul lui Dumnezeu şi a început să guste din dulceața rugăciunii, atunci el se îndeamnă singur. Auzi ce spune Sfântul Isaac Sirul: „Cel ce a aflat dulceața rugăciunii, va fugi de gloate ca un asin sălbatic şi tot timpul va căuta să se roage lui Dumnezeu”. El dacă a gustat dulceața rugăciunii, nu mai trebuie să-i spui tu să se roage, el a simțit o bucurie şi o mângâiere pe care nu o poate simți nicăieri.

Cine se osteneşte în rugăciune, zice Sfântul Ioan Gură de Aur, inima lui intră într-o durere duhovnicească. Sfântul Marcu Ascetul spune şi el: „Mintea rugându-se fără răspândire, necăjeşte pe inimă”. Simte o durere, fiindcă ține puțin respirația şi concentrează atenția. Iar inima necăjindu-se, se smereşte. Iar *inima înfrântă şi smerită Dumnezeu nu o va urgisi.*

Când vrea să se pogoare omul cu mintea în inimă dă de o strâmtoare. Nu e obişnuit să

coboare cu mintea în inimă. Dar în această strâmtoare de a se pogorî cu mintea în inimă el se chinuieşte, că îi aduce durere inimii. Dar îi aduce mare folos. Zice Sfântul Nicodim Aghioritul: Când mintea pătrunde în inimă, se leapădă de rătăcirea imaginației şi de năpădirea gândurilor, precum şarpele leapădă cămaşa lui în fiecare an. Acela când vede că cea dedesubt a crescut, pe cealaltă o mai poartă o vreme. Cum s-o lepede şarpele? Se bagă într-o gaură strâmtă şi când se bagă în gaura cea mai strâmtă, cămaşa rămâne acolo, iar el intră în gaură. Tot aşa face mintea pogorându-se în inimă. Când a intrat în inimă, în strâmtoarea inimii, toate le lasă afară – cămaşa, adică formele şi închipuirile cele ce sunt de afară, ale lumii, toate cele păcătoase de afară – şi acolo merge să se întâlnească cu Hristos.

Ce se întâmplă însă? În strâmtoarea asta când se chinuieşte omul să bage mintea în inimă, ai văzut că se fereşte de imaginație, de rațiune, de orice, ține oleacă respirația, are încordare, toate acestea provoacă o oarecare durere şi îi provoacă dureri şi inimii. Dar auzi ce spune Proorocul David? *După înmulțirea durerilor mele, Doamne, în inima mea, mângâierile Tale au veselit sufletul meu* (Psalmul 93, 19). Că nu e lipsită de bucurii durerea aceasta. Exact după mulțimea durerilor, după cât ai necăjit-o pe inimă şi ai strâmtorat-o cu rugăciunea, atâta o mângâie darul Duhului Sfânt.

De aceea Nichifor din singurătate spune aşa: Îți dau un sfat şi să nu-ți pară mic. Când vei vedea că din cauza încordării atenției către inimă, deasupra inimii, te doare inima – căci te doare, dacă stai încordat un ceas, să vezi ce dureri ai, ați observat? –, atunci îți dau un sfat: Partea cuvântătoare a sufletului nu e numai în inimă, e şi deasupra furcii pieptului. Concentrează atenția în gropița acesta, deasupra furcii pieptului. Şi mută gândirea de aici de pe inimă, dincoace. E drept că ai să răguşeşti, că aici e partea glăsuitoare a sufletului. Dacă o concentrezi mult, cam răguşeşti. Dar furca pieptului e mai tare decât inima. Mută atenția de pe inimă pe furca pieptului şi zi rugăciunea aici. Când ai văzut că ai obosit, mut-o iar pe inimă. Şi văzând Dumnezeu că o cauți pe rugăciune, de la un timp se uneşte mintea cu inima. Când s-a unit mintea cu inima, cel mai bun semn este că începe a se încălzi inima şi începe mare dragoste şi mare căldură în rugăciune.

Uneori te chinuieşti, iar mecanica asta pe care o facem noi, nu aceasta aduce darul, că doar rugăciunea vine din mila lui Dumnezeu, din harul lui Dumnezeu. Aceasta arată lui Dumnezeu că noi vrem să ne rugăm. Dumnezeu zice: „Uite, el vrea să se roage, dar nu ştie cum. Dar vrea, uite, se chinuieşte”. Iar a se uni mintea cu inima nu este a mecanicii acesteia. Acestea sunt metode auxiliare. A se uni mintea cu inima şi a se pogorî mintea în inimă este direct a harului lui Dumnezeu.

Când vrea Dumnezeu să miluiască un suflet îi dă această lucrare, să se unească mintea cu inima şi să guste el din rugăciunea cea mai înaltă. Însă după ce a gustat din asta, când se retrage harul şi mintea a ieşit înapoi din inimă, ştii cât de tare îi pare rău? El a avut o dulceață duhovnicească şi o căldură pe care nu o poate tâlcui sau să o spună prin cuvânt, aşa-i de mare. El, când vede că a pierdut aceasta, suferă.

Harul se retrage, însă dă ajutor pe ascuns. Poate a simțit un gând de mândrie sau ceva, harul pleacă. „Lasă să vezi tu ce poți fără mine!” Îndată s-a răcit omul. Îndată a pierdut harul din inimă şi lucrarea rugăciunii din inimă şi se trezeşte cu o secetă, cu o răceală, cu o uscăciune, cu o mâhnire. Îi pare foarte rău că a pierdut lucrarea din inimă. Harul şi atunci îi ajută, dar îi dă în ascuns, ca să nu se mândrească. Dar îl învață smerenia.

Ştii cum face harul atunci? Ai văzut mama când învață copilaşul să meargă pe picioarele lui, când e mic? Îl duce mama olecuță de mână, pe urmă îl lasă să meargă singur. El merge oleacă şi cade, apoi începe a plânge, că a picat jos. El cade şi nu se poate ridica. Iar când începe a plânge, mama aleargă să-l ridice de acolo, să-l învețe a merge mai departe. Aşa şi harul în vremea rugăciunii. Te lasă oleacă singur să vezi: „Te poți ruga fără mine?” Deodată se întunecă mintea, vine mâhnirea, vine împietrirea, vine uscăciunea, vine răceala. Şi atunci vezi: „Măi, ăsta-s eu, iaca ce pot eu fără harul lui Dumnezeu. Ăsta-s eu, iar atunci când mă rugam cu foc, cu lacrimi, era mila lui Dumnezeu cu harul Lui. Iar ăsta sunt eu: rece ca piatra, nesimțitor, ăsta sunt eu”.

De aceea harul de multe ori se retrage ca să ne învețe smerenia şi nu cumva să avem cutezanță de sine, că noi suntem cineva şi pentru nevoința noastră a venit harul lui Dumnezeu. Harul e tot har, e mila lui Dumnezeu.

*

Vezi că logodna lui Hristos o avem de la Botez, iar dulceața rugăciunii cu Iisus, cu mirele nostru, n-o simțim. Că noi suntem logodiți cu toții cu Hristos, iar acum când a ajuns să se întâlnească mirele cu mireasa – că Hristos este mirele sufletului nostru, la El nu este parte bărbătească sau parte femeiască, el este mirele cel duhovnicesc al sufletului nostru –, când a ajuns sufletul să se unească cu Hristos, corpul emană sudori, adică căldură, ochii varsă lacrimi cu îmbelşugare, inima arde de dragostea lui Iisus şi numai atâta zice: „Iisuse al meu, Iisuse al meu". Bate repede, se închide şi se deschide, înghițind pe Iisus şi atâta zice: „Iisuse al meu".

Şi această rugăciune a inimii, zic Sfinții Părinți, când a intrat omul într-o aşezare ca asta, zece minute de rugăciune din asta păzeşte cerul inimii – văzduhul inimii – până la două-trei săptămâni să nu poată primi nici un gând pătimaş din afară, aşa putere are. Că Duhul Sfânt e de față atunci, curăță văzduhul inimii şi nu mai lasă pe suflet să zică cuvintele cu care a pornit întâi, cu rugăciunea minții, ci îi dă Duhul Sfânt, cu care se hrăneşte inima omului, şi sufletul omului.

Acestea vi le-am spus pe scurt, că îmi place să spun, dar n-am făcut niciodată, nici măcar rugăciunea verbală cum trebuie, dar de spus teorie, v-am spus, ca un om păcătos.

MOŞUL GHEORGHE LAZĂR – CONVORBIRE CU UN GRUP DE ARDELENI

Ați auzit de Moşul Gheorghe, vestitul Moşul Gheorghe? Ehehei! Mare apostol al Moldovei şi al Ardealului! Îi am fotografia în casă, l-ați văzut acolo desculț, cu capul gol. Are osemintele la Mănăstirea Văratec. Moşul Gheorghe a oprit trenul la Paşcani pe linie. Moşul Gheorghe a vindecat mii de bolnavi. Moşul Gheorghe a făcut evreii de s-au botezat pe aici.

A umblat zeci de ani desculț, cu capul gol, cu un cojoc rupt. Şi când era gerul de 40 de grade, el ținea predică. Zăpada era până dincoace de genunchi şi cât vorbea el se topea până ajungea la pământ, că avea picioarele fierbinți ca focul şi din capul lui ieşeau aburi. Mânca o dată în zi după apusul soarelui numai pâine şi varză verde. Îi strângeau oamenii de cu vară. Iar vin niciodată nu bea decât o linguriță când se împărtăşea cu Preacuratele Taine. Astea e bine să le ştiți şi să le înregistrați ca să le aveți în Ardeal, din viața Moşului Gheorghe. Mai ales că s-a întâmplat ca printre voi să fie un om tocmai din satul lui.

Eu ştiam multe de dânsul, că eu sunt aici de peste 50 de ani, cu mila lui Dumnezeu. Când eram mai tânăr nu mă interesam de dânsul, nu ştiam de unde-i. Dar când am aflat eu de viața lui, mi-am zis: „Stai, domnule, că ăsta e om sfânt".

Eu țin mult la el, am dat portretul lui şi la Mănăstirea Râmeț. Le-am zis: „Măi, popularizați-l, că aici la noi e pictat în biserică ca sfânt". La Schitul Vovidenia, între sfinții naționali ai țării este pictat şi Moşul Gheorghe, aşa cu cojoc, cum îl vezi, pentru că, el a fost mare om aici la noi. El aici a murit, la Piatra Neamț. El a fost în Sfântul Munte cu starețul meu, cu Ioanichie, în două rânduri. Pe urmă la Ierusalim a stat cu starețul meu. El l-a întors pe stareț.

Starețul meu era de la Zărneşti, de la Piatra Craiului. Moşul Gheorghe l-a adus cu toată familia la mănăstire, că acesta a fost căsătorit. Şi i-a adus şi pe nepoți şi pe nepoate. Pe toți i-a adus din Ardeal la Mănăstirea Agapia şi pe la celelalte mănăstiri.

Moşul Gheorghe a fost un mare om de legătură între Ardeal şi Moldova. El a fost un apostol. El când vedea o fată că are evlavie şi e credincioasă sau un băiat credincios, îl lua să-l ducă la mănăstire: „Drăguță, hai la Moldova, acolo-s mănăstiri multe, e Ierusalimul țării, vă duc eu

acolo". Şi a adus zeci şi zeci de călugări şi călugăriţe ucenici din Ardeal la mănăstirile astea. Şi au ajuns oameni mari: Evghenie Ungureanu arhimandrit, el l-a adus; Silvestru Garoi arhimandrit, el l-a adus; Agafia Velase, care a fost stareţă la Agapia, el a adus-o; maica Amfilohia Deleanu de el a fost adusă; maica Filofteea Ştenţea de dânsul, părintele stareţ al meu Ioanichie, care a fost aici, tot el l-a adus – Moşul Gheorghe. Cică: „Hai acolo, drăguţă, că acolo-s mănăstiri, că aici le-au stricat ungurii". El numai îi aducea şi-i lăsa la mănăstire şi iar se ducea să mai aducă şi pe alţii. A fost un om cu mare dragoste de a aduce pe mulţi la mănăstire.

El a avut aici mai mulţi ucenici în Moldova care umblau desculţi cu capul gol, ca şi dânsul. A avut pe părintele Atanasie Păvălucă şi fratele lui, Chiril. Ăştia erau dintr-un sat de mocani de la Breţcu, din Trei Scaune. Şi umblau desculţi cu capul gol. Unul a plecat în Sfântul Munte şi acolo a murit. Ei au venit ca mocani mari din Ardeal cu 3500 de oi pe Valea Trotuşului. Li se spunea mocanii călugări. Aveau cruci şi la glugi şi la capişoane şi la centiroane şi la beţe. Foarte evlavioşi. Nu erau căsătoriţi.

Şi ei când au vrut să meargă la mănăstire au scris la Mănăstirea Neamţ: „Câte oi poate să ţină mănăstirea?" Mănăstirea le-a scris înapoi, că nu avea moşii mari atunci, că le secularizase Cuza. Şi le-a scris: „Noi putem să ţinem 300 de oi". Ei au scris înapoi: „Noi avem 3500 de oi. Tatăl nostru are 3000 singur. Şi noi vrem să venim ca şi călugări la Neamţ".

Atunci Mănăstirea Neamţ a trimis pe părintele meu, pe stareţul Ioanichie, şi pe părintele Gaia care a trăit 100 de ani şi mai bine la Neamţ. Dar le-au spus că nu poate să ţină mănăstirea atâtea oi. Şi atunci ei ce au făcut? Erau ucenicii Moşului Gheorghe, el i-a convins să vină la mănăstire. El avea un cuvânt: „Hai, drăguţă, hai la sfânta mănăstire". Aşa le spunea. Atunci ucenicii lui auzind că mănăstirea nu are moşie, pentru că mai avea şi vite mari, au vândut oile şi din 3500 au ales câte una din zece, au lăsat 350 de oi, zicând: „Cu aiestea mergem la Neamţ să ne facem călugări şi să le dăm mănăstirii".

Ia să vă aduc fotografia şi să-i vedeţi. Uite ce scrie: „Anul 1909". Ia uitaţi şi oiţele fotografiate. Uite şi ciobanii. Ei sunt în căruţă amândoi, ucenicii Moşului Gheorghe: Atanasie şi Chiril. Uite ce scrie aici: „Solemnitatea sfinţirii apei în patrulaterul Sfintei Mănăstiri Neamţ, cu ocazia donaţiei a 350 de oi făcută mănăstirii de către fraţii Ioan şi Haralambie Păvălucă (că aşa-i chema, iar pe urmă i-au călugărit cu numele de Atanasie şi Chiril), în timpul I.P.S. Mitropolit Pimen şi a P. C. stareţ Valerie, la 14 octombrie 1909".

Uite cum au venit la mănăstire cu toate oile. Au ales din 3500, 350 cele mai frumoase. Uite, toate-s oacheşe şi cu lâna până la pământ, creaţă. Au ales ce a fost mai frumos. Ăştia au fost ucenicii Moşului Gheorghe, el i-a adus întâi: „Hai, drăguţă, acolo, sunteţi mocani, dar haideţi cu oile la mănăstire să vă faceţi călugări, ca pe cealaltă lume să le aveţi acolo". Ei erau de la Breţcu.

Îmi povestea stareţul Ioanichie că a ajuns cu el la Ierusalim, la peştera Sfântului Xenofont (Am fost şi eu acolo, e în faţa mănăstirii Sfântului Teodosie cel Mare şi sunt mulţi sfinţi înmormântaţi acolo. E o peşteră de 20 de metri). Acolo au întâlnit un pustnic mare, la care veneau corbii şi luau mâncare din palma lui. Şi ursul venea în fiecare dimineaţă şi pustnicul îi dădea o bucată de pâine în gură şi îl netezea pe cap şi îi zicea: „Nanu mamei, du-te la pustie de acum, că ţi-am dat mâncare". Aşa de sfânt era acela. Şi când au ajuns părintele stareţ cu Moşul Gheorghe, acela i-a zis Moşului Gheorghe pe nume, că acela era român, dar era dus de 40-50 de ani acolo. Şi i-a zis pe nume, fără să-l fi ştiut vreodată. Dar şi Moşul Gheorghe i-a zis pe nume: „Şi pe dumneata te cheamă Părintele Partenie". Şi atunci s-a speriat acela: „De unde ai adus pe omul acesta mare, că ăsta-i mai mare cu viaţa decât mine?" Aşa i-a zis la părintele. „Din Ardeal". „Mare şi minunat om e acesta".

El a stat desculţ şi cu capul gol mai mult de 50 de ani, cu cojocul rupt şi mânca o dată în zi după apusul soarelui. Mai cu seamă îi plăcea pâine şi varză verde. El nu bea vin niciodată nu mânca mâncare cu untdelemn decât la Paşti sau la praznicele mari. Mare pustnic era. Şi oamenii strângeau varză verde şi pentru iarnă. Ziceau: „Poate a veni Moşul Gheorghe la noi, să-i dăm o varză verde cu pâine".

El toată ziua zicea psalmi şi rugăciuni. A stat doi ani la Ierusalim şi umbla desculț. Acolo e greu de umblat desculț că te arde nisipul, sunt călduri mari. El zicea: „Nu, drăguță, nu-i cald". Niciodată nu se supăra. Şi starețul meu Ioanichie care a fost cu Moşul Gheorghe Lazăr la Sfântul Munte spunea că acesta era un om care niciodată nu se supăra. Tot blând era. Dacă îl ocăra cineva, zicea: „Dumnezeu să-l ierte, că nu ştie ce face!" Foarte blând om era.

Şi când a venit în țară, nişte călugări din Sfântul Munte i-au zis: „Moşu' Gheorghe, mata să nu te mai faci călugăr, să rămâi aşa civil şi să predici cuvântul Domnului". Că avea o memorie extraordinară, ştia multe predici. Şi atunci el şi-a luat viața asta: să umble desculț cu capul gol şi aşa a umblat toată viața după ce i-a murit soția. I-au rămas trei fete. Una Marta a trăit până mai încoace.

Moşul Gheorghe avea darul de a face minuni, se vindecau oameni. Pe urmă, pentru că a aflat de viața lui aşa înaltă, un boier din Piatra Neamț foarte evlavios, ministrul Costinescu, i-a dat Moşului Gheorghe vreo două-trei camere mari, unde să vină bolnavii, că el nu stătea în loc. El predica în satul ăsta împotriva beției, în celălalt împotriva furtişagului, a înjurăturilor, colo contra desfrâului, colo contra zgârceniei, a nemilostivirii, a mâniei. Mergea din sat în sat şi predica plângând. Numai seara la apusul soarelui, zicea: „Drăguță, dacă ai pâine şi apă, e destul". Era foarte mare sihastru şi zicea psalmii în gând.

Şi el se ducea de aici din Piatra Neamț şi predica până la Câmpulung Moldovenesc, până la Rădăuți. Împăratul Franz Joseph a auzit de viața lui şi a spus la grăniceri: „Când vine omul acela sfânt din Moldova să-i dați drumul să predice şi la noi". Şi când îl vedeau grănicerii, ştiau că ține lumea la el şi îi spuneau: „Moşu' Gheorghe, îți dăm drumul, dar când vii înapoi să spui la popor să ne aducă ceva rachiu, tutun, țigări". „Lasă, drăguță, că vă aduce". Şi când venea el la graniță, nu ştiau grănicerii cum să-l treacă mai bine, că el când venea, venea popor după el şi el aducea la grăniceri coşuri cu sticle cu vin, le aducea rachiu, ce voiau ei, numai să-i dea la Moşul Gheorghe drumul să predice dincolo peste graniță. Ferice de grănicerii aceia unde ajungea el. Şi acum ei îi ziceau: „Pe la noi e bine de trecut, nu pe la cutare". Nu se mai gândeau să-l oprească. Bucovina era în Austria atunci. Predica la Humor, la Câmpulung Moldovenesc, la Cernăuți, la Rădăuți. Şi el predica şi în Ardeal şi în Bucovina şi aici, că aşa-i dădeau drumul, aşa a vrut Dumnezeu pentru credința lui.

Şi povestea starețul Ioanichie că aici la Piatra Neamț, când se întorcea Moşul Gheorghe după vreo lună de zile, ştii unde avea chilia? Este biserica Sfântului Ioan făcută de Ştefan cel Mare la Piatra Neamț şi are o clopotniță de o parte şi un turn mare. El avea chilia în turnul clopotniței, lângă clopote. Nu dormea niciodată culcat, ci pe scaun. Aşa stătea pe scaun şi zicea psalmi până ce adormea. Acolo este chilia lui şi astăzi, o ştie toată Piatra. O chiliuță mică aşa şi o scară unde Moşul Gheorghe dormea.

Iar la boierul acela se ducea unde se adunau bolnavii. Şi când se ducea, el venea cu o straiță. El nu voia să primească nimic de la nimeni, nici mâncare, nici altceva. Dar boierii, chiar şi evreii, ziceau: „Vine pe aici Moşul Gheorghe cel sfânt" şi îi puneau în traistă bani. El nu se uita cât: „Drăguță, Dumnezeu să vă ierte". „Moşu' Gheorghe, să ne pomeneşti". „Puneți pomelnicul acolo". Dar el nu se uita cât au pus: „Scrieți acolo pe pomelnic".

Şi el când ajungea la Piatra, se ducea la o brutărie şi întreba pe bucătar: „Ai pâine proaspătă?" El ştia de pe drum câți bolnavi îl aşteaptă la boier. Şi cumpăra pentru fiecare câte o pâine proaspătă cu banii care îi găsea în traistă. Şi punea un om: „Drăguță, hai cu mine că îți plătesc. Ia pâinea asta într-un sac". Ducea un sac de pâine acolo unde erau bolnavii. Şi când ajungea acolo, unii erau îndrăciți, alții epileptici, alții paralizați, alții cu un picior bolnav, pe alții îi durea o mână, altul era orb, altul surd. Erau cu părinții lor care îi aduseseră. Iar el le zicea: „Drăguță, întâi să primiți un dar". Şi le dădea câte o pâine la toți.

Şi îi întreba: „Drăguță, ce vă doare?" Se plângeau părinții: „Uite, ăsta e aşa". „Nu-i nimica. Drăguță, hai să ne rugăm la Preasfântul Dumnezeu şi la Maica Domnului în noaptea aceasta". Şi el stătea în genunchi şi citea Psaltirea. Şi zicea: „Voi numai ascultați, că sunteți bolnavi, nu puteți face nimic".

Şi se ruga până către ziuă. Îi pomenea pe toţi. Şi dimineaţă când se făcea ziuă, el nu dormea toată noaptea, punea mâna pe capul lor şi toţi se făceau sănătoşi. Acolo la boierul acela au rămas proteze, cârje, lanţuri cu care au fost legaţi aceia. Şi acolo el nu dormea, el numai vindeca şi se ducea în chiliuţa lui, în clopotniţă acolo.

Şi atunci boierul a văzut şi şi-a zis: „Măi, mare om al lui Dumnezeu e acesta". Şi l-a întrebat boierul:

– Moşu' Gheorghe, mata dacă eşti aşa de sfânt, ţi-a dat Dumnezeu darul ăsta, ştii când ai să mori?

– Ştiu, drăguţă.

– Când ai să mori mata?

– Drăguţă, eu am să mor când s-or tulbura popoarele şi la moartea mea va fi sărbătoare şi vor trage toate clopotele din ţară.

Şi aşa a fost. În 1916, în timpul primului război mondial, pe vremea tulburării celei mari dintre popoare, când s-au tras clopotele pentru intrarea României în război, atunci clopotarul de la biserica Sfântului Ioan din Piatra l-a găsit pe Moşul Gheorghe adormit în Domnul în chilia sa. Şi era chiar de praznicul Adormirii Maicii Domnului şi era sărbătoare în toată ţara.

Au fost minuni mari, Moşul Gheorghe a fost vestit. Dar la dumneavoastră nu se ştiu minunile lui, ştiţi din ce cauză? Pentru că el n-a trăit acolo la voi, ci aici. Lui i-a plăcut foarte tare aici, în Moldova, că aici erau multe mănăstiri.

PUTEREA UNUI ADEVĂRAT CREŞTIN

Nici descântecele, nici vrăjitoriile, nici fermecătoriile, nimic, nimic nu poate să-ţi facă nimeni, dacă ai trei lucruri: dacă posteşti sfintele posturi, dacă eşti mărturisit curat şi dacă mergi regulat la biserică. Nu-ţi poate face nimeni niciodată nici un rău. Pot să vină toţi dracii din iad că nu au ce-ţi face.

Odată ce te-ai mărturisit şi eşti sub canonul duhovnicului ai intrat în taina lui Iisus Hristos.

Am să vă spun o istorioară în privinţa asta: eu am fost cu avionul şi cu vapoarele în atâtea ţări, şi am trecut şi pe deasupra Ciprului, când mergeam la Ierusalim. Şi mi-am adus aminte de istorioara asta, o citisem eu undeva. Am trecut pe deasupra oraşului Limasol. În Cipru trăia un băiat, a trăit bine cu o fată, cum e lumea de azi. N-au avut nimic între dânşii. El a trebuit să plece în armată şi i-a spus:

– Eu te iau în căsătorie, dar dacă mă aştepţi să fac armata. Că eu nu vreau să te iau acum şi să plec în armată, să rămâi singură. O să ne căutăm de gospodărie pe urmă.

Ea s-a garantat sigur şi a zis:

– Eu îmi caut de treburile mele, eu îmi fac zestre, de toate, până faci tu armata.

Şi într-adevăr, el a făcut armata, a fost gradat, s-a liberat sănătos, dar ea a fost desfrânată. Că imediat ce a venit el acasă i-au spus ceilalţi: „Bă, aceea care vrei să o iei tu în căsătorie, s-a auzit aşa şi aşa". El era om cuminte şi a vrut să ştie o soţie şi un Dumnezeu, cum a lăsat Dumnezeu căsătoria.

Când s-au întâlnit, ea i-a adus aminte de promisiunea pe care a făcut-o el, dar el i-a spus aşa:

– În veacul veacului nu te iau în căsătorie!

– Dar de ce?

– Cum a fost vorba între noi? Eu n-am vrut să ştiu decât de o soţie şi un Dumnezeu şi tu ar fi trebuit să fii la fel. Ştii cum a fost cinstită viaţa între noi? Eu nu ţi-am făcut nici un deranj sufletesc. Eu ţi-am spus că vreau să fiu serios, să fiu gospodar şi bun creştin. Dar tu nu ţi-ai ţinut făgăduinţa!

– Nu-i adevărat!

– Uite ce-i! Dacă mi-ar fi spus unul. Dar am mărturii din multe părţi.

Dar ea, văzând că el s-a întors cu spatele la ea şi nu o mai ia, s-a mâniat tare. Ea era foarte bogată, avea părinţi foarte bogaţi. Şi era în Cipru o vrăjitoare căreia îi slujeau trei sute şi un drac. Şi unul peste trei sute. Aceasta fermeca oamenii, femeile le ducea pe sus la bărbaţi noaptea. Pe bărbaţi îi făcea cum voia ea. Făcea de ploua cu sânge, li se părea la oameni că plouă cu sânge. Făcea că vin norii, că plouă, mă rog, îi slujeau atâţia draci trimişi de satana. Patruzeci de ani i-au slujit dracii acestei vrăjitoare şi făcea cele mai mari răutăţi. Otrăvea lumea, îi fermeca, îi ducea în toate prăpastiile. Şi fata i-a spus lui:

– Dacă nu mă iei, măi Ioane – că Ioan îl chema –, de bunăvoie, ai să mă iei de nevoie.

– Eu cred că nu.

Acela a fost creştin bun.

– Ai să vezi!

El a ştiut unde se duce ea. Vrăjitoarea aceea lucra numai pe aur şi pe argint, pe bani. Ea s-a dus la vrăjitoare şi i-a zis:

– Am trăit bine cu un băiat, aşa, aşa; mi-a promis că mă ia după armată în căsătorie şi acum nici nu vrea să audă.

Dar fermecătoarea i-a spus:

– Uite ce-i! Ţi-l aduc la noapte lângă tine, dar îmi dai trei pungi de bani de aur.

Dar ea a spus:

– Treizeci îţi dau – că avea bani mulţi –, dar să ştiu că l-am biruit.

– Du-te acasă!

Dar băiatul îndată ce-a promis ea că-l ia cu sila, a priceput ce vrea să facă ea. El s-a dus la mărturisit la un duhovnic bun la o mănăstire. Avea duhovnicul lui. S-a mărturisit şi i-a zis:

– Uite, părinte, aşa, aşa. Pe mine m-a deranjat o chestie că am vorbit cu o fată înainte de armată şi ea mi-a promis că mă ia acum vrând-nevrând. Zice că are nădejde la o spurcăciune de vrăjitoare.

I-a spus preotul duhovnic:

– Fii fără grijă.

S-a mărturisit el curat şi i-a zis duhovnicul:

– Fii cu nădejde. Vezi să faci canonul cutare, să faci atâtea metanii în fiecare zi.

I-a dat zile de post, să postească posturile de peste an şi să meargă la biserică regulat. Apoi i-a zis:

– E treaba mea dacă s-a putea apropia de casa ta vreun drac.

Ştii de cine se apropie? De cei care slujesc dracilor. Pe aceia îi poate birui. Deja îi are stăpâniţi dinăuntru.

El s-a dus acasă, a aprins candela, avea icoane, şi îşi făcea canonul. Fermecătoarea a luat arvună de la fata aceea nişte bani şi a trimis doi draci ai desfrânării să-l aprindă pe el cu gândul la aceea, ca să se ducă la ea, cum a promis. Ea dusese sute de bărbaţi spre femei, dar n-a dat de un creştin adevărat. Voi ştiţi că noi suntem următori ai lui Hristos – hristiani? De la Botez noi avem mire pe Hristos.

Încă nu dăduse de un creştin cum trebuie. Lui nici nu-i păsa. El îşi făcea canonul. Şi a trimis fermecătoarea doi draci şi dracii nu s-au putut apropia de casa lui şapte mile de loc. S-au dus plângând la vrăjitoare.

– Ce-i?

– Vai de noi şi de noi! Nu ne-am putut apropia de casa tânărului şapte mile de loc.

– Dar de ce?

– Tună şi fulgeră de acolo. Ne arde, ne fulgeră. Acolo-i Hristos, nu ne putem apropia.

– Măi, dar proşti mai sunteţi, dar n-aţi dus voi pe cutare şi pe cutare la femei?

– Da, dar i-am găsit pătimaşi ca noi, nespovediţi, păcătoşi, cu gândul la porcării, fără post, fără milostenii, fără rugăciune. Dar acesta a intrat în taina lui Iisus Hristos şi nu ne putem apropia. S-a mărturisit şi îşi face canonul şi n-avem nici o putere asupra lui.

Dar i-a întrebat vrăjitoarea:

– Cu toți care își fac canonul pățiți așa?

– Da.

– Lasă că trimit eu alții.

Și a trimis treizeci:

– Ia duceți-vă, măi, să-l luați pe sus. Acum să spuneți că ați fost cu dânsul la femeia aceea.

Acei treizeci care s-au dus nu s-au putut apropia zece mile de locul acela. Și au venit toți plângând înapoi:

– Nu putem face nimic.

– Dar de ce?

– Îngerul Domnului ține sabie de foc și ne fulgeră de la distanță, care cum mergem ne trăsnește. Nu ne putem apropia de casa aceea, nici să o vedem, darămite să-i dăm gânduri să se ducă în cutare loc.

– Și de ce?

– Fiindcă a intrat în taina lui Iisus Hristos. S-a mărturisit curat și urmează să primească duminica viitoare Sfintele și Preacuratele Taine.

Vrăjitoarea a zis:

– Și cum, pe acesta nu-l puteți ataca?

– Niciodată. Pentru că unde este îngerul Domnului nu ne putem apropia atâtea mile. Ne arde.

– Păi cum ați dus voi atâtea femei și bărbați?

– Da, dar i-am găsit păcătoși, plini de patimi, bețivi, curvari, hoți, nemărturisiți cu anii, fără să postească, fără să meargă la biserică. Aceștia-s ai noștri, pe ei îi ducem unde vrem, dar asupra adevăraților creștini n-avem nici o putere.

– Dar dacă voi trimite mai mulți?

– Poți să trimiți zece mii, nu se pot apropia de casa lui. Unde-i îngerul Domnului și Hristos nu ne putem apropia.

– Atunci ce-i de făcut?

– Ne ducem la cei păcătoși asemenea nouă. Pe aceia unde vrem îi ducem. Că îi avem stăpâniți din inimă, că suntem în inima lor cu tot felul de păcate.

Ea a băgat în seamă ce au spus dracii. Și atunci a zis vrăjitoarea în inima ei: „Măi, am trimis 30 și n-am putut birui pe un creștin. Mare putere are Hristos”. Ce s-a gândit ea? Era bătrână. „Vai mie, păcătoasa, eu slujesc la draci de 40 de ani și eu n-am știut că ei nu pot nimic să biruiască un creștin. Mă duc în fundul iadului. Uite, pe un adevărat creștin nu-l pot birui atâția draci! Oare unde să mă duc eu să mă mărturisesc să intru și eu în taina lui Hristos? Oare n-oi scăpa și eu din ghearele iadului? Vai mie, păcătoasa, că au să mă chinuiască în vecii vecilor, câte rele am făcut eu, pe câți am omorât, i-am vrăjit, i-am otrăvit, i-am pus să facă atâtea feluri de răutăți”. Și s-a îmbrăcat ea în grabă și s-a dus tot la același duhovnic. Și căzând la picioarele lui, și-a mărturisit plângând toate răutățile sale: câte mii de divorțuri, de despărțiri, de desfrâuri, de omoruri, otrăviri și fermecătorii a făcut și pe câți a înnebunit cu vrăjile. Și se ruga de el, zicând:

– Părinte, nu mă cruța pe mine nicidecum, ci după legea lui Dumnezeu și cu dumnezeieștile scripturi să mă judeci pe mine, pentru că de acestea au mărturisit dracii că se tem.

Și așa, cerând de la duhovnic canon după pravilă, și-a îndreptat viața. Și iată cum un creștin adevărat, care își face canonul rânduit de duhovnic și care este în taina lui Iisus Histos prin post, prin rugăciune, prin răbdarea ispitelor, nu numai pe sine se mântuiește, ci îi aduce și pe alții la credință și îi înțelepțește, și nimic nu pot asupra lui vrăjile și fermecătoriile.

PLECAREA LA MĂNĂSTIRE

Repede ai mers, degrabă ai ajuns. Eu am început de acasă să mă pregătesc pentru mănăstire. Gherasim un an, doi, înainte de a pleca de acasă n-a mâncat carne. Noaptea făcea Utrenia, mă lua şi pe mine de îmi era ciudă, că de ce mă scoală la miezul nopții. Punea un ceas să sune şi: „Hai, frate Costică, hai la rugăciune”. Apoi el a plecat la Sihăstria şi ne scria: „Dacă vreți să mergeți la mănăstire faceți Utrenia, să nu mâncați carne, să postiți câte trei zile şi trei nopți, să nu gustați nici apă, ca să vă învățați cu postul de la începutul Postului Mare”.

Noi le încercam acasă toate. Tata nu era împotrivă, el zicea mamei: „Lasă-i, măi babă, îi cheamă Dumnezeu la mănăstire să se roage!” Dar mama bocea ca după morți. Seara noi plecam dincolo, unde aveam o odaie în care ne rugam. Ea zicea: „Dragu’ mamei, merg şi eu la rugăciune cu voi!” Dar ea nu venea să se roage cu noi, ci să plângă. Şi nu plângea păcatele ei, ea plângea că de ce plecăm noi la mănăstire. Şi atunci când zicea: „Dragu’ mamei, vreau să stau şi eu cu voi la rugăciune”, noi îi răspundeam: „Ia stai aici, mamă, şi te roagă”. Şi încuiam uşa: „Nu-i da drumul, măi”.

Că ea tot timpul plângea, dar plângea pentru că plecăm noi la mănăstire. Dacă vedea că nu-i dăm drumul, ea pleca pe cerdac, drept sub geamul nostru. Noi făceam pravila şi citeam aşa: polunoşnița (miezonoptica), psalmii Utreniei, catismele de rând, laudele, slavoslovia, Ceasul întâi, şi citeam Viețile Sfinților pe a doua zi, că aveam toate Viețile Sfinților pe tot anul. Dura vreo trei-patru ore la miezul nopții. Mama dacă vedea că nu-i dăm drumul în casă, se ducea la geam şi bocea:

– Dragul mamei, puiul mamei, că se duc la mănăstire şi mă lasă singură. Vai de mine, se duc slugă la călugări prin munți şi mă lasă pustie.

Dar tata de colo:

– I-auzi, mă, ce-i face dracul la baba asta. Ai văzut, dacă ați pleca la moarte, pe front, n-ar boci aşa. Babă nebună, dar ei pleacă să slujească lui Dumnezeu, de ce plângi? Ce, se duc la moarte acolo?

– Nu, dar mă lasă singură şi mie mi-e urât, că am avut o casă de copii şi toți se duc la mănăstire.

Asta era mama. Dar Gherasim, cel mai mare acela ştia toată Psaltirea pe de rost. Dormea noaptea în sicriu, aşa l-am găsit aici când am venit la mănăstire. N-avea pat în chilie, dormea pe rogojini, de piei de oi, în sicriu. Mare nevoitor era. Acela ştia Psaltirea ca şi Moşul Gheorghe, din scoarță în scoarță. El, când era acasă şi ne rugam, îi zicea mamei:

– Ieşi, mamă, că plângi.

– Pleacă băieții la mănăstire.

– Dumneata călugăriță o să mori.

– Eu – călugăriță?

– Ai să vezi. Dumneata ai două fapte bune, dar nu ți le spun.

Dar nouă ne spunea. Întâi erau lacrimile: când începeai să-i spui din cărți, plângea, dar plângea tare. Al doilea era că era milostivă, dădea tot de pomană. Tata spunea:

– Degeaba aduc eu cu căruța, că tu cu traista dai tot la țigani.

Tot împrăştia. Şi zicea Gherasim: „Pentru aceste două fapte bune, n-o s-o lase Dumnezeu să moară în lume”. Şi aşa a fost. Când a murit tata, eu eram stareţul mănăstirii aici, telegramă după telegramă trimitea: „Dragu’ mamei, vino şi mă ia la mănăstire”. Îi scriam: „Stai acasă, că îți plăcea casa”. „Nu, vino că mor de urât, vai de mine, ia-mă”. „Nu-ți mai trebuie casă?” Eu eram călugăr, ea era singură, murise tatăl meu, muriseră frații. Am adus-o şi a stat 26 de ani în mănăstire şi a murit de 91 de ani şi vreo şase luni la Agapia Veche. Monahia Agafia a chemat-o.

Aşa că dacă am plecat noi, băieții, i-am silit pe ei după noi, nu noi după dânşii. Să-i tragem noi pe dânşii din lume, că dacă te potriveşti să vezi ce face dracul când ai să pleci la mănăstire... Îi pune la treabă şi pe tata şi pe mama şi pe neamuri şi pe prieteni şi pe surori şi pe toți: „Nu te duce că te poți mântui şi acasă. Că doar mântuire este şi în lume, doar dacă faci voia lui Dumnezeu...”. Ehe! Sunt draci teologi, care se cheamă arhiconi, care ştiu Scriptura pe de rost şi vin aceia şi te

învață: „Vezi-ți de treabă, mântuirea nu e numai la mănăstire, e şi acasă, şi te poți mântui". Nu te potrivi la dânşii. Auzi ce spune Scriptura: *Mântuind, mântuieşte-ți sufletul tău. Nu te uita înapoi.* Şi spune Mântuitorul în Evanghelie: *Nimeni punând mâna pe plug şi întorcându-se înapoi, rămâne îndreptat întru împărăția cerurilor.* Nu te uita înapoi.

Dumnezeu să-i ierte pe frații mei,că au fost hotărâți. Eu eram copil, ce ştiam eu? Ei m-au luat de acasă. Eu făcusem şapte clase de carte, că atâta erau pe vremea aceea. Şi soră-mea mai mare, Maria, care a fost căsătorită, mă îndemna să merg în Oastea Domnului, că atunci Oastea Domnului era organizată bine, erau preoți mulți în fruntea ei. O conducea Mitropolitul Nicolae Bălan de la Sibiu. Îmi spunea sora cea mai mare, Dumnezeu să o ierte: „Costică, tu să te duci la Oastea Domnului că ai memorie bună. Fă-ți un bordei în grădină, nu te căsătoreşti. Citeşti la Psaltire şi predici la oameni".

Dar fratele Vasile, care s-a liberat, că a fost sergent în armată, el îmi spunea: „Măi, frate, mai mare ostaş ca şi călugărul nu mai este nimeni. El leapădă toate pentru Hristos, renunță la toate. Hai la mănăstire, unde-i fratele Gherasim". Şi soră-mea era la Mănăstirea Agafton. Şi am citit Viețile Sfinților şi ne-am hotărât.

Apoi cu el, cu Vasile am venit, săracul. Dumnezeu să-l ierte. El a fost de mic copil cioban. Când mergeam cu oile, cânta de la catismele de la Psaltire, de la catisma a doua: „Eu sunt, Doamne, pomul cel neroditor, care nici o roadă de pocăință nu aduc". Şi de la catisma a cincea: „Înfricoşat este scaunul tău şi vicleană este viața mea". Parcă îl aud. Şi când cânta acestea, el atâta umilință avea, încât îi curgeau lacrimile. Că nu le cânta, era pătruns de ele.

El a fost pentru pocăință. Nu-l interesa câtă avere i-a dat tatăl lui: 50 de oi, două vaci şi o pereche de boi, patru porci, vreo patru hectare de pământ, lemn de casă, lemn cioplit gata, dacă vrea să se însoare. Când a vrut să meargă la mănăstire, a chemat o văduvă săracă, mătuşa Hareta, care avea un cârd de copii, fete frumoase şi cuminți, dar era sărmană. Ea avea o grădină şi Vasile a auzit că vrea să facă casă în grădină, dar n-avea bani şi n-avea lemn de casă. Şi a întrebat-o: „Unde vrei să faci casă?" A luat lemnul lui de casă cioplit gata şi l-a cărat cu boii lui. Şi i l-a cărat tot. Erau şi căpriori şi tot.

– Vai, Vasilică!

– Mătuşă, să-ți faci casă.

Şi a scos vreo 10.000 lei, cum erau atunci, că o vacă era 1.500 lei.

– Na, să-ți faci casă.

Pe urmă avea un dulap cu haine şi l-a dat tot de pomană. Şi aşa a dat tot.

Când a văzut mama că ne-am liberat de la nişte oi, de la un boier mare, lângă Cozancea, unde am fost ciobani în vara aceea, când a văzut că ne scapă la mănăstire, s-a pus pe un plâns... Era în anul 1929, atunci am venit aici, în Postul Crăciunului.

Noi stăteam mai toată noaptea la rugăciune. Ehe, dar câte ispite şi câți draci veneau noaptea atunci şi să vezi ce ne făceau nouă! Îți faci cruce. Dacă au văzut că suntem horătâți, veneau diavolii şi se suiau în pod, iar în pod aveam cam un vagon de alimente, orz, grâu, cum era la țară pe atunci, că aveam 28 ha pământ arabil. Şi când făceam noaptea metanii şi citeam la Psaltire, dracul se făcea porc şi grohăia şi se scărpina de podeaua de la pod: „Uooh, uooh, uooh..." Şi aşa de tare se scărpina de pod, încât grâul trecea prin podea şi cădea în cap la noi.

Dar fratele Vasile care era mai mare, îmi spunea: „Frate, nu te uita, nu te teme. «Cu noi este Dumnezeu, înțelegeți neamuri şi vă plecați...»".

Noaptea, când făceam Utrenia, venea un cățel negru nu ştiu de unde, că era uşa încuiată. Cum făceam metanii, intra printre picioare la noi şi tot ne muşca de câte un picior. Aveam nişte metanii de lemn de alun, făcute de mine de când umblam cu oile şi cu acelea tot dădeam după el. Fratele Vasile îmi spunea:

– Lasă-l măi, că aista-i dracu, dă-i pace.

– Dar mă muşcă.

– Nu te teme.

Numai ce vedeai că nu mai este. Cum nu ştiai pe unde intră, aşa nu ştiai pe unde s-a dus.

Sora mea cea mai mare îmbrăcase gratia la geam cu un fel de hârtie tăiată, albastră, verde, să fie aşa ca gratia, ca să nu fie goală. Intra dracul într-o hârtie de aceea şi făcea ca un avion: „Uuuuuuuuuuuu” şi tremura hârtia aceea. Îi ziceam lui Vasile:

– Uite, frate Vasile.

– Lasă-l măi, că atâta poate.

– Dar de ce face hârtia aceea aşa?

Aveam minte de copil. El însă făcuse armata, fusese sergent.

– Lasă-l măi, că atâta poate, scutură hârtia aceea. N-are ce face.

Când făceam cruce acolo, numai ce fugea de acolo. Ehei, câte am pățit noi cu dânsul, înainte de a rupe lanțul. La început, el ce zice? „A, ăştia-s încă cu gândul în lume!” Dar când vede că vrei să-i rupi lanțul, zice: „Măi, asta nu-i glumă, ăştia vor să părăsească lumea”. Pentru că el ştie că omul are să slujească lui Dumnezeu şi nu numai că se mântuieşte el, dar poate aduce folos şi pentru alții. Dar să nu vă temeți, căci cu noi este Dumnezeu.

Ştiți voi istoria cu nodul gordian? Alexandru cel Mare Macedon a fost mare filosof, el a învățat filosofia cu Aristotel. Când a intrat în Asia Mică, filosofii de acolo şi popii idoleşti ştiau că Marele Alexandru e mare filosof şi un om cu care se poate vorbi, nu numai brută, care să omoare lumea. Au ieşit înainte popii idoleşti şi generalii şi comandanții de acolo: „Alexandre, noi vrem să predăm țara fără război”. Dar i-au adus un nod cât un ghem, mare-mare, cum e piatra. Acel nod era făcut de un filosof pe nume Gordian, de aceea îi spunea nodul gordian. Şi au zis: „Noi îți dăm împărăția fără sabie. Uite, armată avem, luptăm şi noi, dar de ce să moară atâta armată de la noi sau de la tine? Îți dăm toată țara dacă deznozi nodul acesta”.

A încercat secretarul lui Alexandru cel Mare, a lăsat nodul, l-a ridicat de la pământ. Era piatră, nici un capăt, nimic. Au încercat Antioh, generalul lui Seleuh Nicanor, care a fost peste Siria, Vizantie, care a fost peste Europa, Ptolemeu, care a fost peste Egipt, cei mai mari generali ai lui.

– N-avem ce-i face, măria ta!

– Măi, dar proşti mai sunteți.

– Păi tot e ca piatra, n-are nic un capăt, cum să-l desfacem?

– Dacă nu ştiți cum se dezleagă nodul, uite, vi-l deznod eu!

Scoate sabia, când a izbit odată, s-a rupt acela în două ca un măr...

– Aşa se deznoadă nodurile, măi.

Aşa îți face dracul când vrei să pleci la mănăstire. Ba „mai am timp”, ba „nu-i şcoala gata”, ba „nu mă lasă mama”, ba „n-am pensie”, ba „n-am haine”, ba „mai lăsăm mai încolo”, ba „o zis cutare că nu-ştiu-ce, că n-ai să stai în mănăstire, că n-ai să ai răbdare”. Atunci trebuie să scoți sabia.

Ştii tu care-i sabia, când vezi că se înnoadă nodul? Este hotărârea cea bună: „Domnule, am zis să slujesc lui Hristos până la moarte! N-am nevoie de nodurile tale, satană, că mă sfătuieşti prin cumătra, prin cumătru, prin mama, prin tata”. Aşa trebuie să fii. Aşa se taie nodul gordian.

Să fii hotărât, nu că a fi, că n-a fi. Ce spune la Apocalipsă? *Dacă nu eşti nici cald, nici rece, te voi vărsa de la gura mea.* Nu căldicel. Ori cald, ori rece. Că spune apostolul Iacov: *Bărbatul îndoit la suflet este asemenea cu un nor fără apă, purtat de vânt.* Îl duce vântul oriunde. Domnule, când e vorba de a sluji lui Dumnezeu, sufletul e mai mare decât toate împărățiile lumii. Că Mântuitorul ți-a spus: *Ce-ar dobândi omul dacă ar câştiga toată lumea, dacă îşi va pierde sufletul...* Sufletul e nemuritor. Toată lumea asta dacă ar fi numai munți de aur, nu face cât un suflet. Că asta-i trecătoare, dar sufletul ori are viață veşnică, ori are moarte veşnică. Nu trebuie să stai pe gânduri când e vorba de mântuirea sufletului.

CINE SE SMEREŞTE CÂŞTIGĂ

Sfântul Antonie cel Mare, dacă avea darul înainte-vederii, el vedea câți draci sunt aici şi câți îngeri sunt. El vedea gândurile tuturor, puteau să fie un milion, la fiecare le vedea gândurile, ce gândeşte – bine sau rău. Odată i-a luat Dumnezeu darul acesta al înainte-vederii. Dumnezeu îl dă, Dumnezeu poate să-l ia înapoi. Şi doi draci, dintre care pe unul îl chema Zerefer, s-au sfătuit:

– Măi, oare dacă noi ne-am pocăi, că am fost îngeri, ne-ar mai primi Dumnezeu să ne facă îngeri înapoi cum am fost înainte de a cădea?

Atunci unul din ei a zis:

– Dar cine poate să ştie asta? Numai Sfântul Antonie. El e înainte-văzător.

– Dar oare cum să ne apropiem ca să nu ne vadă, să nu ne recunoască?

Ştiau că îi cunoaşte.

– Dacă ne-om duce să-l întrebăm, ne vede că suntem draci.

– Taci că ne facem că suntem oameni păcătoşi.

Şi Dumnezeu i-a luat darul înainte-vederii lui Antonie ca să nu-i cunoască. Şi ei s-au dus aproape de chilia sfântului într-un loc. Şi când au ajuns acolo au început a plânge:

– Vai de mine! Tare suntem păcătoşi! Văleu! Am mâniat pe Dumnezeu şi n-am făcut cutare...

Plângeau. Şi vine un călugăr la Sfântul Antonie şi îi spune:

– Părinte, doi oameni păcătoşi stau acolo şi plâng şi au zis că nu-i mai iartă Dumnezeu.

Dacă ar fi avut darul înainte-verederii, Sfântul Antonie i-ar fi cunoscut, însă acum Dumnezeu îi luase darul, ca să arate altă taină. Şi atunci el a zis:

– Cheamă-i încoace.

Şi când au venit, au început să spună:

– Vai, Antonie, suntem păcătoşi. Nu ştim dacă ne iartă Dumnezeu. Aşa de răi suntem că ni se pare că pentru păcatele noastre suntem ca dracii.

Ziceau că li se pare, nu spuneau că sunt draci.

– Aşa de păcătoşi ne-am făcut că ni se pare că suntem draci.

– Şi ce vreți?

– Să te rogi pentru noi ca să ne ierte Dumnezeu şi să fim iar cum am fost.

Că ei au fost îngeri înainte de cădere.

Sfântul Antonie a zis:

– Duceți-vă, că am să mă rog lui Dumnezeu. Să veniți mâine.

Şi a început Sfântul Antonie să se roage. Şi pe când se ruga, a venit îngerul Domnului:

– Antonie, dar de ce te rogi pentru draci?

– Doamne, dar sunt draci? Dar eu totdeauna cunoşteam pe draci. Mie mi-au spus că sunt oameni păcătoşi.

– Ți-a luat Dumnezeu darul înainte-vederii ca să nu-i cunoşti. Draci sunt.

– Şi cum de mi l-a luat?

– Asta e altă taină. De aceea ți l-a luat, ca să arate prin tine Dumnezeu că chiar pe draci, cât sunt de răi, dacă s-ar pocăi, Dumnezeu îi iartă, şi astfel să nu se deznădăjduiască nici păcătoşii care fac multe fărădelegi, ci să vină întru pocăință, ştiind că Dumnezeu îi primeşte pe toți, căci pentru păcătoşi şi-a vărsat sângele.

Deci când vor veni iarăşi să le spui astfel: „Dumnezeu mi-a descoperit cine sunteți voi şi a zis că vă iartă, numai să faceți un canon: Să stați trei ani într-un loc cu fața spre răsărit şi să spuneți de o sută de ori: «Dumnezeule, miluieşte-mă pe mine, răutatea cea veche». Apoi de o sută de ori: «Dumnezeule, miluieşte-mă pe mine, urâciunea pustiirii». Şi încă de o sută de ori: «Dumnezeule, miluieşte-mă pe mine, înşelăciunea cea întunecată». Când veți face acestea, Dumnezeu o să vă ierte şi o să vă facă îngeri înapoi cum ați fost".

Şi a zis îngerul:

– Dar să ştii, Antonie, că răutatea veche nu se mai face bunătate nouă. Dar ca să nu zică ei în ziua judecății că au vrut să se pocăiască şi Dumnezeu nu i-a primit, spune-le că-i primeşte dacă

fac canonul.

Zicând acestea îngerul, s-a suit la cer. Iar a doua zi iarăşi au venit dracii plângând: „Vai de mine, Antonie, ni se pare că suntem ca nişte draci de păcătoşi”. Dar Sfântul Antonie a început de departe:

– O, viclenilor, acum ştiu că nu vi se pare, ci că sunteți draci! M-am rugat lui Dumnezeu şi ştiu cine sunteți voi.

– Dacă suntem draci ne mai iartă Dumnezeu?

– Uite, vă iartă. Voi n-aveți osteneală – că ei nu mai au osteneală în veac, sunt duhuri –, vă dau un canon de făcut. Îl faceți aici.

– Ce canon să facem?

– Să stați trei ani de zile cu fața la răsărit şi să ziceți de o sută de ori: „Dumnezeule, miluieşte-mă pe mine, răutatea cea veche”. Apoi de o sută de ori: „Dumnezeule, miluieşte-mă pe mine, urâciunea pustiirii”. Şi încă de o sută de ori: „Dumnezeule, miluieşte-mă pe mine, înşelăciunea cea întunecată”. Când veți face acestea, Dumnezeu o să vă ierte şi o să vă facă îngeri înapoi cum ați fost.

Atunci Zerefer a lepădat plânsul cel prefăcut şi a început a râde. Şi a zis Sfântului Antonie:

– Dacă aş fi voit să mă numesc răutate veche, urâciune a pustiirii, şi înşelăciune întunecată, apoi din început aş fi făcut aceasta, ca să mă mântuiesc. Dar acum să zic aşa? Să nu fie aceasta! Că acum încă mă ascultă mulțime de păcătoşi şi ei mă iubesc; eu în inimile lor sunt şi ei umblă după voia mea. Iar eu să fiu rob netrebnic prin pocăință nu voiesc, călugăre rău, şi nu mă pot coborî din cinstea aceasta mare în necinste. Niciodată nu voi zice că sunt răutate veche. Nu, nu, nu, călugăre rău, nu, nu, nu. Niciodată nu voi zice eu că sunt răutate veche.

Şi au zburat şi s-au dus. Ei, dacă au căzut din mândrie, nu se pot smeri. După ce au plecat dracii, vine îngerul:

– Ei, Antonie, ai văzut? Ai văzut că nu pot zice?

N-au smerenie. Că dracii, dacă s-ar smeri, ar veni înapoi. Ei au căzut din mândrie. Chiar în iad, acolo unde stau miliarde, aşa zic: „Nu vom sluji Ție, nu vom sluji Ție”. Au căzut din mândrie, ca să nu-i slujească lui Dumnezeu.

De aceea i s-a arătat lui Antonie taina aceasta că dacă dracii s-ar pocăi cu adevărat, şi pe dânşii îi primeşte Dumnezeu la pocăință. Dar nu se întoarce răutatea veche să se facă bunătate nouă. N-au vrut să facă canon. Au zis că ei împărățesc şi sunt stăpâni şi cutare.

De aceea când se întâmplă ceva, o sfadă în casă la voi, ori femeie, ori bărbatul, ori un copil, ştii care biruieşte? Ia să-mi spuneți! Mânca-v-ar raiul! Cel care va zice întâi: „Iartă-mă, mamă, că am greşit” sau „Iartă-mă, bărbate, că am greşit” sau „Iartă-mă, femeie”, acela a biruit pe draci. În măsura în care iartă, e şi el iertat de Dumnezeu.

Nu când ți-a zice unul „Iartă-mă”, tu să-i zici: „Du-te de aici, lasă că te ştiu eu cine eşti!”, că atunci eşti mai rău decât toți dracii. Când lui Petru apostolul i se părea că e milostiv, L-a întrebat pe Mântuitorul, *Doamne, de câte ori voi ierta pe fratele meu? Până la şapte ori într-o zi?* Mântuitorul i-a curmat pentru veşnicie părerea asta: *Petre! Nu de şapte ori, ci de şaptezeci de ori câte şapte într-o zi.* Adică întotdeauna.

Nu dacă unul e supărat şi celălalt îi cere iertare, el nu vrea să-l ierte. Dacă nu-l ierți, eşti ca Zerefer acela, răutatea veche, care nu vrea să zică că a greşit: „Nu, nu, niciodată nu-i înşelăciune întunecată”. Te faci ca dracul.

Dar dacă îți ceri iertare, ai biruit pe toți. Chiar dacă te-a bătut unul, dacă îi zici „iartă-mă”, ai biruit şi pe diavolul şi pe el. Ți-ai luat cununa de mucenic, dacă ai cerut iertare. Se întâmplă în viața omului, în casă, câte nu se întâmplă? Care îşi cere iertare întâi, acela a biruit. Şi el are plată mare la Dumnezeu şi îl linişteşte pe celălalt.

*

Nu-i primit la Dumnezeu nici postul nostru, nici rugăciunea, nici metaniile, nici priveghierea, nici înfrânarea, nici nevoința, dacă nu va fi în inima noastră întâi şi întâi dragostea. Vai şi amar de cel care are ură pe fratele său! Să nu creadă că-i primită vreodată rugăciunea lui. Ați auzit apostolul Pavel ce spune? *Soarele să nu apună întru mânia voastră.* Şi dracii nu mănâncă niciodată, postesc, sunt feciorelnici, nu se împreună cu femei, nu dorm niciodată, dar tot draci sunt. Nu le foloseşte nimic că nu stau degeaba, că priveghează, pentru că nu au în ei dragostea lui Dumnezeu.

Ura, răutatea risipeşte toată plata ostenelii faptelor bune. Dacă în timpul zilei, la ascultare, te-a supărat un frate, poate săracul vrând sau nevrând, nu te duce la chilie până când nu te duci întâi la el: „Iartă-mă, părinte, iartă-mă". Că degeaba te rogi, degeaba citeşti psalmi, degeaba faci metanii dacă te duci ca un diavol cu ură asupra cuiva. Eşti mai rău decât un drac, eşti un drac şut, fără coarne. Şi nu te ştie nimeni, n-ai coarne, dar ai coarne grozave.

Era aici un iconom Ilarion Ionică, Dumnezeu să-l odihnească. Parcă era Sfântul Neculai, cu o barbă albă, încălțat cu opinci de cele de gumă. Mergea cu noi: „Hai, dragul moşului, hai la pădure, hai la coasă, hai la strâns fânul, hai la cartoafe". Şi seara venea săracul la noi, era un corp de chilii cu tablă, care l-ați apucat, de la clopotniță, că aici erau chiliile lui Cerneschi, cele vechi, acoperite cu draniță, care au fost făcute deodată cu biserica. Îl auzeai seara că venea. Erau două rânduri de chilii. El venea, bătrânelul, săracul: „Frate cutare". „Da". „Iartă-mă pe mine, păcătosul". „Părinte cutare". „Da". „Iartați-mă. Poate v-am supărat cu ceva azi".

El, săracul, bătrânelul. Câtă pildă era pentru noi un bătrân! Noi ieşeam pe cerdac. Dar el venea bătrânul, săracul: „Iartă-mă, băieți, poate v-am supărat cu ceva azi". Şi era iconomul mănăstirii. Ferice de el. Acest suflet mare nu ținea în inima lui niciodată ură. Că atâta de greu e păcatul urii, e ucidere de om. Auzi ce spune Evanghelia: *Cela ce urăşte pe fratele său, ucigaş de om este.*

Mai bine nu te mai năşteai pe fața pământului, dacă ții mânie sau eşti cumva supărat pe cineva. Mai bine nu te mai năşteai, că ai pe satana în inimă. Dar dacă mori în noaptea aceea, având ciudă pe cineva? Te-a luat satana. El e în inima ta. Dacă nu te-ai dus seara: „Iartă-mă, părinte, că am greşit, iartă-mă", ai pe satana şi dacă mori, atunci te-a luat cu el. Că în ce te găseşte moartea, în aceea te va lua.

Cu aceste cuvinte, vă rog să mă iertați. Vă doresc să fie dragostea Mântuitorului în inimile tuturor şi îngerii păzitori care vă păzesc pururea să vă povățuiască, să vă îndrepteze ca niciodată să nu dormim seara având cumva supărare pe cineva.

SCHIMBAȚI-VĂ LA FAȚĂ ÎNTRU ÎNNOIREA MINȚII VOASTRE

Marele apostol Pavel, gura lui Hristos, vasul alegerii, stâlpul şi lumina Bisericii, spune în una din epistolele sale aşa: *Schimbați-vă la față întru înnoirea minții voastre* (Romani 12, 2). Auzi? Şi pe noi ne îmbie să ne schimbăm la față. Ai auzit că şi noi ne putem schimba la față? Cum? Întru înnoirea minții noastre. Ce este a ne schimba la față, întru înnoirea minții noastre? Foarte simplu vă explic.

Toți ne putem schimba la față numai dacă vrem, dacă credem. Cum? Nu aşa, simplu, ci *Schimbați-vă la față, întru înnoirea minții voastre.* Cum mă pot eu schimba la față, să-mi înnoiesc mintea? Uite cum: Dacă eu văd în mintea mea că vine un gând rău şi am frica lui Dumnezeu, atunci zic rugăciunea aceasta: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul (sau păcătoasa)" şi depărtez gândul acela de la mintea mea. Dacă eu am gândul de desfrânare sau de ură sau de mândrie sau de slavă deşartă sau de fățărnicie sau de viclenie sau de lenevie sau gândul iubirii de argint sau al iubirii de plăceri sau al iubirii de averi, orice gând ar veni în mintea mea, dacă eu îl scot afară din minte cu rugăciunea „Doamne Iisuse...", eu am scos păcatul din minte şi atunci vine Duhul Sfânt.

Mintea noastră e făcută de Ziditorul în aşa fel încât nu poate sta singură, e veşnic în mişcare. Mintea noastră este ca o moară şi ce torni în moară, aceea macină. Dar nu-i de vină moara că eu torn neghină sau fasole într-însa. Eu dacă torn grâu, moara grâu macină. Aşa-i şi mintea noastră. Deci dacă dăm minții noastre gânduri duhovniceşti, gânduri sfinte, cugetări la patima Mântuitorului, la ale martirilor, cugetări la Înviere, la răstignirea Domnului, la Judecata de Apoi, la rai, la munca cea veşnică, la sfârşitul lumii şi la sfârşitul nostru mai mult, că trebuie să plecăm ca mâine fiecare la mormânt, iată eu am turnat în gândirea mea aceste gânduri duhovniceşti, am scos din minte gândurile cele rele şi am înnoit mintea mea cu gânduri duhovniceşti, cu gânduri plăcute lui Dumnezeu, iată eu m-am schimbat la față întru Duhul, nimeni nu ştie cum.

Mintea mea nu mai este păcătoasă, mintea mea s-a făcut biserică a Duhului Sfânt, după cum mintea celui păcătos s-a făcut lăcaş al dracilor şi al corbilor celor nevăzuți. Aşa se explică cum să ne schimbăm la față întru înnoirea minții. Mintea noastră să n-o lăsăm să cugete cele rele, ci îndată să-i turnăm gânduri bune şi pe cele rele să le fugărim din mintea noastră cu această rugăciune: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă”.

Dar oare avem destule pilde că s-au schimbat mulți din sfinți la față în felul acesta şi mulți şi-au înnoit mințile? Avem. Ia să vă spun o istorioară ca să înțelegeți cele de mai sus. Sfântul Pavel cel simplu, care era mai înțelept decât toată lumea pentru că se făcea nebun pentru Hristos, era ucenicul Sfântului Antonie cel Mare şi a ajuns la atâta sporire, că era mai mare făcător de minuni decât Sfântul Antonie.

Acest Pavel cel simplu s-a dus la Alexandria, fiind trimis de Sfântul Antonie, după oarecare trebuință. L-a apucat pe drum Sfânta Duminică. El era un om bătrân acum, peste 80 de ani, îmbrăcat cu o haină ruptă, încălțat cu nişte opinci, cu o cruce de lemn la gât şi cu un toiag în mână. Cine îl vedea zicea: „Iaca un moşneag. Un moşneag bătrân, credincios”.

S-a dus acest sfânt Pavel la uşa unei biserici. Şi pândea cum vine lumea la biserică, că era sfânta duminică şi la toți care veneau la biserică el vedea pe îngerii lor cum îi aduc la biserică: pe copilaşi, pe femei, pe bărbați, pe tineri. Foarte se bucurau îngerii că i-au adus la biserică. Şi foarte se veselea Pavel cu duhul, că el era înainte văzător şi vedea acestea. Dacă ar fi fost aici vedea câți draci sunt şi câți îngeri, că în tot locul sunt miliarde. El îi vedea pe toți ce fac ei, şi pe îngeri şi pe draci, aşa este omul văzător cu mintea, căci are minte văzătoare de Dumnezeu. Şi se bucura Sfântul Pavel la uşa bisericii, văzând cum vin creştinii la biserică şi îngerii lor vin bucuroşi şi îi bagă în biserică.

Dar a văzut venind la biserică pe unul care îl aduceau dracii. Erau călare pe dânsul, i-au pus zăbale ca la cai şi frâu şi alții îi turnau cenuşă în cap şi murdării. Şi a intrat în biserică cu dracii călare pe el. Şi când a văzut Sfântul Pavel că pe lângă cei ce îi aduc îngerii, a intra şi unul înconjurat de draci, cu zăbală în gură, a început să plângă bătrânul. Dar oamenii, care nu ştiau cine e, că era străin pe acolo, îl întrebau: „Moşule, de ce plângi?” „Plâng pentru păcatele mele”.

Nu voia să spună. Şi a plâns tot timpul Liturghiei şi a stat în pridvor. Şi se minunau oamenii: „Bătrânul acela plânge mereu pentru păcatele lui. Se vede că e păcătos”. De ar fi avut oamenii păcatele lui! Dar el pândea când au luat oamenii sfânta anafură şi au plecat acasă să vadă cum iese acela din biserică, care s-a dus cu dracii în biserică. Şi, o, minunile Tale, Hristoase! A ieşit acela din biserică înconjurat de îngeri. Şi foarte se veseleau îngerii şi erau luminați la față, iar el aşa era de cucernic şi smerit. Şi atunci Pavel n-a mai putut de bucurie. A lăsat plânsul şi a început a bate din palme:

– Veniți oameni buni, veniți aici să vedeți minunile lui Dumnezeu. Veniți să vedeți milostivirea lui Dumnezeu.

Şi atunci au întrebat:

– Cine eşti tu, moşule?

El tot n-a vrut să spună:

– Sunt un om păcătos, dar am văzut atâta lume care a mers la biserică şi mergeau cu îngerii, iar omul acesta mergea încălecat de draci şi avea zăbală în gură ca la cai şi îl duceau dracii în

biserică. Şi acum şi el e cu îngerii Domnului şi nici un drac nu văd lângă dânsul.

Iar omul, când a văzut că e descoperit, că i s-a descoperit viaţa lui, a zis către oameni:

– Oameni buni, bătrânul ăsta este mare om al lui Dumnezeu, dacă a văzut el starea mea. E adevărat, eu am intrat în biserică plin de draci. Eu sunt om foarte păcătos, am fost preacurvar şi curvar şi ucigaş şi rele am făcut în viaţa mea şi cred că a văzut bătrânul la mine că mă duceau dracii de zăbală ca pe cai. Dar uite ce s-a întâmplat cu mine în biserică. Să vă spun: M-am dus în biserică şi am auzit citindu-se paremia de la marele prooroc Isaia, unde zice aşa: *Întoarceţi-vă către Mine, fiii oamenilor, şi Mă voi întoarce către voi. Şi de vor fi păcatele voastre ca mohorâciunea, ca zăpada le voi albi. Şi de vor fi ca roşeaţa, ca lâna le voi face albe. Şi nu voi mai pomeni cele dintâi ale voastre.*

Şi eu, auzind aceasta că Dumnezeu se făgăduieşte ca să-mi ierte cele dinainte şi să mă facă alb ca zăpada şi să nu mai pomenească păcatele mele, am zis în inima mea: „Doamne, de astăzi nu voi mai greşi. De aş muri de o mie de ori, nu mă mai întorc la păcat. Şi ajută-mi, Doamne, să pun început bun, să te iubesc pe Tine cum am iubit păcatul până acum şi mai mult”.

Cu acestă hotărâre m-am întors de la biserică şi iată bătrânul acesta sfânt, care m-a văzut înconjurat de draci intrând în biserică, mă vede ducându-mă cu îngerii. Eu m-am schimbat la minte, eu am făcut schimbarea la faţă întru înnoirea minţii, cum zice marele apostol Pavel.Şi mi-am înnoit mintea cu gânduri bune, cu cugete bune, de acum înainte nici cu gândul nu vreau să mai greşesc, vreau până la moarte să mă lupt cu păcatul, să fiu un om nou, o făptură nouă, să-mi duc viaţa în Iisus Hristos.

Deci iată, oameni buni, câtă dreptate are bătrânul care spune că m-a văzut mergând cu dracii în biserică, iar acum mă duc cu îngerii, pentru că mi-am schimbat mintea mea şi inima mea în biserică şi am hotărât, auzind cuvântul Domnului, să nu mai fac păcate şi să fiu om al lui Dumnezeu.

Ai văzut cum se schimbă omul auzind cuvântul Scripturii? Ce spune marele apostol Pavel? *Credinţa vine prin auz, iar auzul prin cuvântul lui Dumnezeu.* Acelaşi Iisus Hristos pe care îl primim prin Preacuratele Taine, când luăm Trupul şi Sângele Domnului, Acela vine şi prin auz şi în loc de peşteră a tâlharilor draci, ne face pe noi biserică a Duhului Sfânt, cum l-a făcut pe acest om păcătos, care s-a înnoit întru mintea sa şi în inima sa şi s-a schimbat la faţă, a intrat cu dracii şi a ieşit cu Dumnezeu şi îngerii lui din biserică.

Dar să vă mai spun o altă istorioară. În Franţa, un mare făcător de rele, un mare criminal, care n-a avut nici mamă, nici tată, a crescut de capul lui printre străini, şi ca un copil care n-a avut educaţie de la părinţi, s-a făcut om rău. A făcut crime, a făcut răutăţi, iar când era în floarea vârstei l-au prins şi l-a judecat tribunalul. Nu mai aveau ce canon sau ce pedeapsă să-i dea, că celelalte îi dăduseră multe, l-au condamnat la pedeapsa cu moartea publică.

Pe acest om l-au adus într-o piaţă mare din Paris şi l-au suit pe o tribună înaltă. Când se executau asemenea oameni tâlhari se aduna multă lume să vadă cum are să-l omoare. Şi este o lege romană, că înainte de a omorî pe cineva să i se dea voie să vorbească câteva cuvinte, să spună şi el ceva înaintea morţii.

Deci l-au suit pe acest criminal pe o tribună, l-au legat la ochi, au pus un pluton de execuţie cu armele ca să-l împuşte la semnal. Iar înainte de a da drumul aceia la gloanţe în el ca să-l dea jos, el era cu ochii legaţi săracul, nu vedea pe nimeni, aştepta moartea din mâna la atâţia soldaţi care erau gata să-l execute. Şi atunci mai-marele tribunalului a întrebat pe acest criminal:

– Măi băiete, spune-ţi ultimul cuvânt. Ai şi tu atâta drept pe lumea asta că acuşi mori, într-o clipă. Iată câte puşti sunt împotriva ta. Spune şi tu care ţi-e ultimul cuvânt înainte de execuţie, înainte de moarte.

Iar el săracul – nici nu vedea câtă lume se uită la dânsul, că era legat la ochi – şi-a adus aminte atunci de Dumnezeu, de-abia atunci, în faţa morţii. Şi s-a gândit el: „Toată lumea m-a părăsit, dar Dumnezeu a venit pentru cei păcătoşi”. Şi atunci el săracul, deznădăjduit de viaţă, a alergat la Dumnezeu. Şi a strigat odată să audă toată lumea aceea:

– Of, Doamne, nu mă lăsa, că n-am avut mamă.

Şi atunci aceia care erau de faţă, acei judecători care au dat sentinţa de moarte, au zis între ei:

– Ce-a spus, bre, ce-a spus? Ce-a zis?

– „Of, Doamne, nu mă lăsa, că n-am avut mamă”.

Şi au întrebat pe cei care au făcut actul de acuzare:

– Aşa-i?

– Da, n-a avut săracul nici mamă, nici tată. El a trăit aşa printre oameni.

Şi ştiţi ce s-a întâmplat? Oftând el din adâncul inimii, a atras deodată şi mila lui Dumnezeu şi mila întregului popor. Şi a început să strige tot poporul: „Iertaţi-l, iertaţi-l”. Iar judecătorul a zis:

– Îl iertăm şi noi, să-l ierte şi Dumnezeu.

Şi aşa bietul om, în ultima clipă alergând la Dumnezeu şi din adâncul inimii oftând, a atras asupra lui şi mila poporului şi mila lui Dumnezeu şi l-au graţiat şi l-au lăsat în pace. Iată o schimbare la faţă în Duhul, într-o clipă de vreme tâlharul acesta văzând că l-a părăsit toată lumea, a ştiut că este un Dumnezeu milostiv în cer, care nu lasă pe cei necăjiţi şi a strigat din toată inima: „Nu mă lăsa, că n-am avut mamă”, adică nici n-a avut cine să mă înveţe ca să n-ajung om rău.

Iubiţi credincioşi, v-am spus aceasta ca să vă dau o nădejde de mântuire. Cât de păcătos ar fi omul, când Doamne fereşte, e în primejdie şi l-a părăsit toată lumea, el din adâncul inimii să alerge la Dumnezeu, că Dumnezeu nu lasă pe nimeni. Auzi ce spune prin proorocul Isaia: *Mai degrabă va lăsa mama pe fiul său, decât eu să te las pe tine, cela ce ai nădăjduit spre mine.* Deci nimeni să nu-şi piardă nădejdea când e în necaz şi scârbe mari, ci din adâncul inimii să strige la Dumnezeu şi un singur suspin şi un singur glas din inimă îl mântuieşte pe om, atrage asupra lui mila lui Dumnezeu şi capătă viaţă vremelnică şi viaţă veşnică. Amin.

DESPRE ISIHASMUL MOLDOVEAN ŞI PAISIAN

Având poruncă şi blagoslovenie de la Prea Fericitul Patriarh ca să spun ceva despre isihasmul moldovean şi paisian şi socotindu-mă dator a face o smerită ascultare, voi încerca să vorbesc cât mai pe scurt despre cele ce mi s-au poruncit. În adevăr, multe şi felurite sunt învăţăturile Sfinţilor Părinţi în privinţa isihasmului – rugăciunea lui Iisus – şi care nu pot fi prinse toate în expunerea de faţă. Încerc totuşi să dau câteva din îndrumările cele mai importante, care să ducă la o cât mai posibilă lămurire a harurilor acestei rugăciuni, după umila şi slaba mea pricepere şi nu după iscusinţa cea din lucrare pe care nu o am. Bunul şi Preaînduratul Dumnezeu, pentru rugăciunile Preasfintei Sale Maici şi ale tuturor sfinţilor, să rânduiască cele ce ştie că sunt nouă spre folosul mântuirii.

I

Ce este isihasmul?

Cuvântul isihasm are la bază un cuvânt grec – *hesychia,* care înseamnă linişte şi concentrare interioară[70]. Isihia a fost practicată la început de primii pustnici şi părinţi ai pustiei care şi-au însuşit rugăciunea inimii, numită şi rugăciunea lui Iisus sau rugăciunea curată, constând din cuvintele: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul”. Această rugăciune se bazează pe textul Evangheliei de la Luca 17, 21: *Împărăţia lui Dumnezeu este înăuntrul vostru* şi pe îndemnul Marelui Apostol Pavel: *Rugaţi-vă neîncetat şi Stăruiţi în rugăciune.* Este bine să ştim că rugăciunea minţii cea din inimă sau rugăciunea curată se face atunci când cineva întărindu-se cu atenţia în inimă înalţă de acolo rugăciune către Dumnezeu[71].

---

[70] Pr. Prof. Dr. Ioan Bria, *Dicţionar de Teologie Ortodoxă,* Bucureşti, 1981, p. 220-221.

[71] *Culegere despre Rugăciunea lui Iisus* [Sbornicul], vol. I, Ed. Mănăstirea Valaam, 1936, trad. ms., p. 329.

Care este începutul şi vechimea rugăciunii inimii?

Rugăciunea inimii – care în Legea Darului se zice şi isihasm – îşi are vechimea de la începutul lumii, fiindcă această rugăciune a fost dată de Dumnezeu primilor oameni în rai. Acest lucru îl adevereşte dumnezeiescul părinte Nil Sinaitul, zicând: „Rugându-te cum se cuvine, aşteaptă cele ce nu se cuvin şi stai cu bărbăţie, păzindu-ţi rodul tău, că pentru acest lucru ai fost hotărât de la început ca *să lucrezi şi să păzeşti* (Fapte, 2, 15)[72]”.

Care din sfinţii Vechiului Testament au avut rugăciunea inimii?

Pentru că nu este aici vremea şi locul de a vorbi pe larg despre acest lucru, vom aminti măcar în trecerea cuvântului pe sfinţii şi aleşii lui Dumnezeu din Legea Veche care s-au rugat în adevăr cu inima lui Dumnezeu.

Şi întâi vom zice de marele Prooroc al lui Dumnezeu Moise, povăţuitorul cel blând şi mult răbdător al lui Israel. Căci acesta văzând puterea lui faraon în urma poporului şi auzind cârtirea poporului care zicea: *Oare nu erau morminte în ţara Egiptului, de ce ne-ai scos pe noi să murim în pustie?* (Ieşire 14, 11-12), atunci el neavând vreme de a-şi pleca genunchii la rugăciune, cu inima sa a săgetat cerul şi a auzit glasul lui Dumnezeu zicând: *Ce strigi către Mine?* (Ieşire 14, 15).

Vedem iarăşi că Ana proorociţa, mama Sfântului Prooroc Samuil, se ruga în inima ei lui Dumnezeu şi buzele ei se mişcau (I Regi 1, 13), dar glasul nu i se auzea şi a fost ascultată de Dumnezeu, dobândind pe fiul ei, Samuil. La fel dumnezeiescul David Proorocul şi împăratul, arătând că din inimă se ruga lui Dumnezeu, zicea: *Rugatu-m-am feţei Tale cu toată inima mea* (Psalmi 118, 58) şi iarăşi zice: *Strigat-am cu toată inima mea, auzi-mă, Doamne* (Psalmi 118, 145), şi iarăşi: *Lăuda-te-voi cu toată inima mea* (Psalmi 137, 1), şi iarăşi: *Cânta-voi şi voi lăuda întru inima mea* (Psalmi 118, 10).

Preasfânta Fecioară Maria cât a stat în Sfânta Sfintelor, pururea cu inima se ruga lui Dumnezeu[73].

Care sunt cei mai vestiţi din Sfinţii Părinţi care au practicat şi au învăţat despre rugăciunea inimii în Legea Darului?

Mai înaintea tuturor sfinţilor din Legea Darului este Însuşi Domnul Dumnezeul şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Care ne-a învăţat pe noi cum să ne rugăm cu mintea din cămara inimii noastre, când a zis: *Tu însă când te rogi, intră în cămara ta şi închide uşa ta şi roagă-te Tatălui tău şi Tatăl tău care este întru ascuns, îţi va răsplăti ţie* (Matei 6, 6).

Sfinţii şi dumnezeieştii părinţi ai Bisericii lui Hristos au înţeles că inima noastră este cămara în care trebuie a ne închide în vremea rugăciunii (Sfântul Isaac Sirul, cuv. 1-49; Sfântul Ioan Scărarul, cuv. 27 către Isihie). După Mântuitorul nostru Iisus Hristos, marele Apostol Pavel a învăţat despre rugăciunea cea gânditoare a inimii când a zis: *Lăudând şi cântând întru inimile voastre Domnului* (Efeseni 5, 19). şi iarăşi: *Voiesc să rostesc cinci cuvinte cu mintea mea, ... decât zece mii de cuvinte cu limba* (I Cor. 14, 19). Şi dumnezeiescul Părinte Dionisie Areopagitul, ucenicul Sfântului Apostol Pavel, a predicat şi a învăţat despre rugăciunea inimii şi despre întoarcerea şi intrarea minţii în inimă în vremea rugăciunii, când a zis: „Iar mişcarea sufletului este ocolitoare, adică intrarea cea întru sine însuşi de la cele din afară şi învelirea cea cu chip de unul a puterilor celor gânditoare, ca întru oarecare ocol, pe nerătăcirea lui dăruind-o” (*Despre dumnezeieştile numiri,* cap 4).

După Sfântul Dionisie, sfinţii Patericului, ca Marele Antonie, Marele Macarie, Marele Arsenie, Sisoe şi alţii au lucrat această rugăciune. Apoi marii dascăli ai lumii şi ierarhi Vasile cel Mare, Grigorie de Dumnezeu Cuvântătorul şi Ioan Gură de Aur, Sfinţii Grigorie de Nyssa, Efrem Sirul, Isaac Sirul, Diadoh al Foticeei, Isihie Sinaitul, Grigorie Sinaitul, Filotei Sinaitul, Nil Sinaitul,

---

72 Sf. Nil Sinaitul, *Despre rugăciune,* cap. 19; *Sbornicul II,* ms., p. 237-239.

73 Sfântul Grigorie Palama în *Sbornicul II,* ms., p. 240.

Marcu Ascetul, Sfântul Ioan Scărarul, Avva Dorotei, Isaia Pustnicul, Nichifor din singurătate, Maxim Mărturisitorul, Nil Ascetul, Sfântul Grigorie Palama, Sfântul Simeon al Tesalonicului, Sfântul Ioan Damaschin, Sfântul Simeon Noul Teolog, Nicodim Aghioritul, Talasie Libianul şi toţi sfinţii Filocaliei şi alţi mulţi din sfinţii părinţi de prin alte părţi ale lumii.

În care părţi ale lumii creştine a strălucit mai mult această dumnezeiască lucrare?

La această întrebare lăsăm să ne răspundă marele stareţ al Sfintei Mănăstiri Neamţ, Cuviosul Părinte Paisie Velicikovschi, care zice aşa: „Să vă fie cunoscut că această lucrare dumnezeiască a sfintei rugăciuni din minte a fost un lucru neîncetat al purtătorilor de Dumnezeu părinţi cei din vechime, din multe locuri pustii şi din mănăstirile de obşte. Ea a strălucit ca un soare duhovnicesc printre monahii din Muntele Sinai, din pustia schetică a Egiptului, în muntele Nitriei, în Ierusalim şi în mănăstirile care sunt în jurul Ierusalimului, şi simplu spus, în tot Orientul, în Constantinopol, în Muntele Athos şi pe insulele mărilor, dar în ultimul timp şi în marea Rusie[74]".

Despre sfinţii isihaşti din marea Rusie

Cei mai vestiţi din sfinţii care au practicat şi au învăţat despre isihasm (rugăciunea minţii şi a inimii) în marea Rusie, au fost: Sfântul Nil Sorski, stareţii de la Optina, cum a fost Sfântul Ambrozie de la Optina, Episcopul Ignatie Briancianinov, Partenie din Kiev, Episcopul Teofan Zăvorâtul, Sfântul Serafim de Sarov, Agapie de la Mănăstirea Valaam, protoiereul Ioan Sergheevici de la Kronstadt, Hariton de la Valaam şi alţi mulţi nevoitori ruşi din secolele XVIII-XIX.

Despre vechile centre de isihasm din Moldova

În cartea părintelui Ioanichie Bălan *Vetre de sihăstrie românească* se arată pe larg despre multe centre de isihasm din Ţara Românească şi din Moldova. El scrie că în Moldova noastră au existat isihaşti care se ocupau cu rugăciunea minţii şi a inimii la Putna, Voroneţ, Rarău, Humor, Moldoviţa, Agapia Veche, Bisericani, Tazlău, Nechit, Ceahlău, Sihla, Neamţ ş,a. Încă se dau şi numele multor sihaştri vestiţi ca: Daniil, duhovnicul lui Ştefan cel Mare, Leontie de la Rădăuţi, Onufrie de la Sihăstria Voronei, Ioan de la Râşca, Vasile de la Vatra Moldoviţei, Epifanie, Eustatie şi Inochentie de la Probota, Chiriac de la Tazlău, Chiriac de la Bisericani, Partenie şi Rafail de la Agapia Veche, Cuvioasa Teodora de la Sihla, Vasile de la Poiana Mărului, Cuviosul Paisie de la Neamţ şi alţi mulţi de prin diferite sihăstrii româneşti.

Noi credem că atât sihaştrii pomeniţi mai sus cât şi alţi mulţi monahi şi monahii de prin mănăstirile şi schiturile româneşti au predicat de-a lungul veacurilor isihasmul – rugăciunea inimii, mai ales dacă ţinem cont de legea sobornicească a Bisericii lui Hristos care i-a obligat la această sfântă lucrare chiar din ziua călugăriei lor, când li s-au dat metaniile în mână şi li s-a spus: „Iată, fiule (fiică), sabia duhului, că eşti dator în toată vremea şi în tot locul să zici rugăciunea: Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul (păcătoasa)".

Dar este spre paguba noastră că aceşti mari sihaştri şi mari nevoitori, monahi şi monahii, nu ne-au lăsat nouă aproape nimic scris din practica lor proprie. Este adevărat că adevăraţii sihaştri, călugări şi călugăriţe, aducându-şi aminte de cuvintele Mântuitorului, care zice că: *Cel ce va face şi va învăţa mai mare se va chema întru împărăţia cerurilor* (Matei 5, 19), s-au silit mai mult să lucreze fapta bună, decât să înveţe sau să scrie fără de lucrarea ei. Ei şi-au adus aminte şi de cuvintele Sfinţilor Părinţi care îndeamnă mai mult la lucrare decât la vorbă, zicând: „Mustră pe cei ce îţi dogmaticesc ţie nu prin multă vorbire, ci prin puterea lucrării" (Sf. Isaac Sirul, cuv. 56 şi cuv. 23). Numai la dreapta Judecată se vor descoperi faptele cele bune ale lor, care le-au lucrat în ascuns, ferindu-se de a le trâmbiţa spre slava de la oameni.

În cele ce urmează vom arăta şi pe alţi cuvioşi părinţi din Moldova, care au lucrat şi au învăţat despre isihasm şi de la care ne-a rămas scris în această privinţă.

---

[74] *Sbornicul II,* ms., p. 229.

Despre isihasmul moldovean şi paisian

Am arătat mai sus că de la vechii sihaştri şi isihaşti care au strălucit cu viața lor practică în pustiile şi mănăstirile Moldovei nu ne-a rămas mai nimic scris, decât cele ce s-au păstrat prin viu grai despre petrecerea lor pustnicească şi isihastră. Acum vom arăta pe cei mai vestiți isihaşti din Moldova care au practicat şi au scris despre isihasm. Aceştia sunt cei doi stareți moldoveni: Cuviosul schimonah Vasile, starețul de la Poiana Mărului, şi ucenicul său, marele stareț Paisie de la Neamț.

Aceşti doi stareți au trăit în secolul al XVIII-lea. Amândoi erau originari din Rusia. Starețul Vasile de la Poiana Mărului a fost povățuitorul şi prietenul starețului Paisie. El l-a tuns pe acesta în călugărie şi amândoi au deprins învățătura Sfinților Părinți despre lucrarea minții şi rugăciunea lui Iisus prin lucrare şi din propria lor încercare au scris despre acest lucru, nu numai după cele ce au învățat din cărți, ci bizuindu-se pe lucrarea lor personală. De aceea toate cuvintele lor se deosebesc prin limpezime şi exactitate.

Starețul Vasile de la Poiana Mărului a scris predosloviile, adică înainte cuvântările de lămurire către cei ce vor să citească pe Sfinții Grigorie Sinaitul, Filotei Sinaitul, Isihie Sinaitul şi pe Sfântul Nil Sorski. Iar Cuviosul Paisie Velicikovschi, starețul Sfintei Mănăstiri Neamț, a scris despre rugăciunea lui Iisus o dată când era în Sfântul Munte Athos şi de două ori în Moldova. Scrierea sa numită *Sulul* cuprinde şase capitole cu mărturii temeinice din Sfânta Scriptură şi din Sfinții Părinți despre isihasm şi rugăciunea lui Iisus[75]. În capitolul întâi al acestei lucrări Cuviosul Paisie a arătat pe larg că rugăciunea minții a fost lucrarea cea dintotdeauna a sfinților din vechime. În capitolul al doilea a arătat de unde îşi are începutul această dumnezeiască rugăciune. În capitolul al treilea a arătat că rugăciunea minții este un meşteşug duhovnicesc. În al patrulea capitol arată ce fel de pregătire trebuie să aibă cel care doreşte să facă această dumnezeiască rugăciune. În capitolul al cincilea arată ce este această sfințită rugăciune al lui Iisus, după calitatea şi lucrarea sa. În al şaselea capitol arată despre cum trebuie de la început să deprindem lucrarea acestei rugăciuni cu mintea în inimă, adică rugăciunea gânditoare a inimii[76].

Arătare despre unii monahi din Sfânta Mănăstire Sihăstria care au avut sfânta lucrare a rugăciunii lui Iisus.

Fiindcă am cunoscut în această sfântă mănăstire părinți ca şi cei din vechime, care pururea se ocupau de sfințita rugăciune a minții, m-am gândit să amintesc măcar pe unii din ei. Unul din aceştia a fost monahul Veniamin Iorga care mai bine de 60 de ani a petrecut în viața monahicească şi a adormit în Domnul aici în anul 1978. Acesta zicea pururea această sfântă rugăciune şi după putere învăța şi pe alții, zicând: „Părinților şi fraților, nu uitați pe Domnul Iisus în toată vremea şi în tot locul”. Altădată îl auzeam: „Nimic sub soare nu este mai dulce ca numele lui Iisus”.

Când a sosit vremea ducerii sale către Domnul, am fost adunați în chilia lui câțiva călugări, că auzisem că a slăbit şi am venit să-l spovedesc şi să-l împărtăşesc cu Preacuratele Taine pe care cu multe lacrimi le-a cerut. Apoi mai stând noi la el în chilie, a zis către noi: „Vă mulțumesc, părinților, că m-ați cercetat, dar nu acum, ci mâine la ora zece mă voi duce la Domnul”. Aşa zicând, noi am cerut iertare şi ne-am dus şi a doua zi pe la ora nouă am venit mai mulți la chilia lui. El, văzându-ne, a zis: „Părinților, rugați-vă pentru mine, în ceasul acesta durerile morții m-au înconjurat”. Apoi a început a se ruga în taină cu multă căldură şi lacrimi, iar la urmă a zis: „Iertați-mă şi nu mă uitați în sfintele rugăciuni”. Şi întorcându-şi fața spre dreapta a suspinat din adânc şi deschizând gura, şi-a dat duhul. Când a deschis gura, m-am uitat cu atenție şi limba lui se mişca zicând: „Doamne Iisuse”. A trăit 87 de ani.

Altul asemenea a fost monahul Paisie Nichitencu, care a făcut 30 de ani ascultare la bucătărie şi pururea zicea rugăciunea lui Iisus, adeseori plângând. El era din Ucraina, de la Moghilev, şi cărțile lui erau scrise în limba rusă. El se ruga tot pe ruseşte, deşi ştia bine şi

[75] Vezi pe larg în *Sbornicul II,* ms., p. 184-226.
[76] Idem, p. 227-293.

româneşte. Când îl vedeam adeseori plângând, îi ziceam: „Părinte Paisie, de ce plângi?” El zicea: „Batiuşca – adică «părinte» pe limba rusă –, eu plâng că sunt străin pe acest pământ”. Cu nevrednicie i-am fost duhovnic mulţi ani. Iar după ce l-am împărtăşit penultima dată, nu a mai gustat nimic aproape o lună de zile. Pururea zicea rugăciunea lui Iisus în taină. Când a slăbit de tot m-a chemat şi m-a rugat să-l mai împărtăşesc ultima oară, iar după Sfânta Împărtăşanie a zis: „Vine Domnul dinspre răsărit” şi îndată a adormit.

Altul care a avut tăcere mare şi rugăciune de-a pururea în minte a fost monahul Pimen Năstac, care mult s-a ostenit în chilia lui cu rugăciunea minţii, în tăcere, şi după moarte nu mirosea deloc a mort. Acesta era legător de cărţi, căci fusese maistru legător la tipografia Sfintei Mănăstiri Neamţ pe vremuri. El zicea: „De vom uita numele Domnului, mintea noastră rămâne pustie de darul lui Dumnezeu”.

Stareţul nostru, ieroschimonahul Ioanichie Moroi, pururea ne spunea: „Părinţilor şi fraţilor, aveţi frica lui Dumnezeu, păziţi-vă mintea şi nu uitaţi pe «Doamne Iisuse...», dacă vreţi să fie primită ascultarea voastră şi osteneala pe care o faceţi pentru fapta bună”.

Părintele nostru Chiriac Şandru, economul Sfintei Mănăstiri Sihăstria, era un om tare răbdător, tăcut şi muncitor. Noi fraţii la ascultare ne luam la vorbă unii cu alţii, iar el zicea: „Părinţilor şi fraţilor, lăsaţi vorba şi vorbiţi pururea cu Domnul Iisus...” Mulţi alţi părinţi din această mănăstire am cunoscut cu acestă sfântă lucrare – rugăciunea lui Iisus – care au trecut la Domnul, dar nu este aici locul a aminti de toţi. Am amintit măcar câţiva ca să nu rămână cu totul necunoscuţi.

Despre roadele duhovniceşti ale rugăciunii celei de gând a inimii

Fiindcă isihasmul nu este altceva decât lucrarea rugăciunii celei de gând a inimii[77], de aceea vom arăta cu ajutorul lui Dumnezeu care sunt roadele duhovniceşti ale acestei dumnezeieşti rugăciuni a inimii.

Întâiul rod ce se naşte din rugăciunea cea de gând a inimii este acesta: Vrând mintea, după multă vreme se obişnuieşte a rămâne în inimă, se depărtează de lucrurile cele frumoase ale lumii, după mărturia Sfântului Diadoh, şi urăşte şi fuge de dulceţile cele simţite ale organelor simţurilor, că zice acest sfânt: „Cela ce intră deapururea în inima sa, se înstrăinează de toate cele frumoase ale vieţii. Căci cu duhul umblând, poftele trupului a le şti nu poate”.

Al doilea rod al rugăciunii celei de gând a inimii este că mintea aflându-se în inimă şi văzând acolo cu ochiul cel gânditor chipul cel urât şi grozav cu care este închipuită şi obrăzarul cel greţos cu care s-a îmbrăcat din necuvioasele privelişti pe care le-a văzut, din josnica purtare a simţurilor şi a lumii, după cum zice dumnezeiescul părinte Grigorie al Tesalonicului, câştigă smerenie, plâns şi lacrimi (Cuv. 38 către Xenie).

Al treilea rod este că prin întoarcerea aceasta a minţii către inimă şi sălăşluirea ei în ea, privirea cea gândită, străjuirea şi păzirea, rugăciunea cea pentru această păzire se face ca o oglindă curată, după cum zice Sfântul Calist, întru care vede mintea plecările cele rele ale inimii. De aceea a zis Sfântul Ioan Scărarul: „Pe aşezarea ta rugăciunea ţi-o va arăta ţie, căci cuvântătorii de Dumnezeu au arătat-o pe aceasta oglindă a monahului” (Scara, cuv. 28).

Al patrulea rod al rugăciunii celei gânditoare a inimii este curăţirea firii, iar lucrarea cea pentru curăţirea firii este dată mai presus de fire de dumnezeiescul dar al Preasfântului Duh.

Al cincilea rod al rugăciunii inimii este când mintea s-a obişnuit a intra în inimă să vorbească cu Cuvântul cel împreună aşezat înăuntru şi să afle voia Lui şi să se privească pe sineşi şi pe toate puterile sale. Atunci nu rămâne fără de bucurie şi veselie, ci după cum când lipseşte cineva de acasă şi apoi se întoarce la casa sa se bucură şi se veseleşte că s-a învrednicit a-şi vedea soţia şi fiii săi, aşa se întâmplă şi la minte când va intra în cămara sa care este inima, după cum zice dumnezeiescul părinte Nichifor din singurătate. De aceea însuşi Dumnezeu a dat poruncă a ne păzi inima noastră de patimi şi de gânduri rele, zicând: *Ia aminte de tine însuţi să nu cugeţi cu vicleşug*

[77] *Dicţionar de Teologie Ortodoxă,* op. cit., p. 220.

în inima ta (Deuteronom 15, 9). Şi Solomon încă porunceşte: *Cu toată străjuirea păzeşte-ți inima, că dintru aceasta sunt ieşiri de viață* (Proverbe 4, 23).

Al şaselea rod al rugăciunii celei de gând a inimii este că prin această lucrare în gând se luminează omul cel dinăuntru al inimii şi se face omul biserică şi lăcaş al lui Dumnezeu, prin darul Preasfântului Duh, iar inima sa, jertfelnic sfințit şi sfântă masă, având mintea sa ca pe un preot, iar pe voire şi pe alegere, ca pe o jertfă cuvântătoare şi duhovnicească şi ca un miros de bună mireasmă, prin rugăciunea cea din inimă trimisă lui Dumnezeu.

Al şaptelea şi cel mai de pe urmă rod al rugăciunii inimii este că prin pomenirea necurmată a numelui Iisus Hristos, se naşte dragostea cea către Iisus. Acest lucru îl arată dumnezeiescul părinte Isaac Sirul, zicând: „Când se va porni pomenirea lui Dumnezeu în mintea omului, îndată inima lui se mişcă întru dragostea lui Dumnezeu (Cuv. 85) şi ochii lui pogoară lacrimi cu îndestulare, că obicei are dragostea din pomenirea celui iubit a aprinde lacrimi". Şi în alt loc zice Sfântul Isaac: „Dragostea lui Dumnezeu din rugăciune se naşte" (Cuv. 35). Despre roadele duhovniceşti ale rugăciunii inimii să se vadă pe larg la Sfântul Nicodim Aghioritul – *Paza celor cinci simțiri*[78].

II

Ce este inima?

Fiindcă în cele de până aici s-a arătat cât mai pe scurt despre rugăciunea inimii, care este lucrarea de bază a isihasmului, şi despre roadele duhovniceşti ale acestei rugăciuni, în cele ce urmează am socotit de cuviință să arătăm şi ce este inima, după înțelesul Sfinților Părinți şi iată ce am a zice în această privință. Inima este cea întâi născută dintre mădulare şi rădăcina vieții[79]. Acest lucru îl adevereşte şi Sfântul Vasile cel Mare, zicând că: „Întru facerea vietăților, inima întâi punându-se de fire, ea ia de la fire întemeierea sa după potriva vietății ce are a se alcătui" (Tâlcuire la Psalmul 1). Şi iarăşi inima este cămara minții şi altar al lui Dumnezeu (Sf. Isaac Sirul, cuv. 31, 32 şi 79, vezi şi la Ioan Scărarul, cuv. 27 către Isihie) şi iarăşi inima este centru întreit, adică: „centru firesc, centru mai presus de fire şi centru afară de fire"[80].

Deci inima este centru firesc, „ea este scaunul, rădăcina, începutul şi izvorul tuturor puterilor fireşti ale trupului: al celei hrănitoare, al celei crescătoare, al celei viețuitoare, al celei simțitoare, al celei mânioase, al celei poftitoare şi al celorlalte. De asemenea inima este şi centrul tuturor puterilor celor fireşti ale sufletului, adică al celei înțelegătoare, al celei cugetătoare şi al celei voitoare... Ființa sufletului se află în inimă, iar în creier, ca într-o unealtă, se află nu ființa şi puterea minții, adică a sufletului, ci singură lucrarea minții"[81].

În al doilea rând, inima este centru mai presus de fire, căci darul lui Dumnezeu ce l-am luat la Sfântul Botez se află în inimă, ca într-un jilț şi scaun. Şi mărturisesc aceasta Sfintele Scripturi. Căci Domnul zice: *Împărăția lui Dumnezeu înlăuntrul vostru este* (Luca 17, 21). Şi marele Apostol Pavel zice: *A trimis Dumnezeu pe Duhul Fiului Său în inimile voastre, care strigă Avva, Părinte* (Galateni 4, 6; Rom. 10, 8, 10) şi în alt loc zice: *Ca să vă dea, după bogăția slavei Sale, cu putere să vă întăriți întru Duhul Lui, întru omul cel dinăuntru, ca să locuiască Hristos prin credință întru inimile voastre* (Efes. 3, 16).

Împreună cu Sfintele Scripturi mărturisesc şi Sfinții Părinți, căci Marele Macarie zice: „Inima domneşte tot organul şi când harul va stăpâni inima, atunci va împărăți peste toate gândurile şi mădularele, că acolo este mintea şi toate gândurile sufletului" (cuv. 15); iar Sfântul Isaac Sirul zice: „Iată Cerul este înăuntrul tău de vei fi curat şi întru sineți vei vedea pe arhangheli şi lumina lor şi pe Stăpânul lor cu dânşii". Şi în alt loc zice: „Sârguieşte-te a intra în cămara cea dinlăuntrul tău

[78] Sf. Nicodim Aghioritul, *Paza celor cinci simțiri,* Mănăstirea Neamț, 1826, p. 257-259.
[79] Idem, p. 223.
[80] Sf. Nicodim Aghioritul, *op. cit.,* c. 10, p. 218.
[81] Idem, p. 218-219.

(inima) şi vei vedea cămara cea cerească, căci una este aceea şi aceasta" (Cuv. 43 şi Cuv. 1). Iar dumnezeiescul Părinte Diadoh zice: „Eu din dumnezeieştile Scripturi şi din însăşi simţirea minţii am înţeles că mai înainte de Sfântul Botez Darul îndeamnă pe suflet din afară către cele bune, iar satana se încuibează întru adâncurile lui. Iar din ceasul în care ne naştem din nou dracul e scos afară, iar Darul intră înăuntru" (Filocalia 1,cap. 76). Marele Grigorie al Tesalonicului, tâlcuind zicerea Marelui Macarie, zice: „Deci acolo se cade a iscodi dacă Darul a scris înăuntru legile Duhului, în organul cel domnitor, în scaunul Darului, unde este mintea şi toate gândurile sufletului, adică în inimă". Acest adevăr îl mărturisesc şi toată ceata dumnezeieştilor Părinţi şi mai ales cei ce se cheamnă trezvitori[82].

În al treilea rând, inima este centru şi afară de fire, căci toate patimile cele afară de fire şi toate hulele şi gândurile cele de mândrie, şi urâte şi viclene, şi toate poftele cele rele, pornirile păcătoase, împătimirile şi învoirile ce am zis în lucrurile lumii, din inimă se nasc; şi precum cenuşa acoperă scânteia focului, aşa şi acestea au acoperit şi acoperă dumnezeiescul Dar ce l-am luat la Sfântul Botez, după cum zice dumnezeiescul părinte Calist. Acolo sunt rădăcinile şi începuturile tuturor păcatelor, cele afară de fire, care după Sfântul Botez le-am făcut, prin gânduri rele şi prin lucruri, şi acum le facem şi le vom face. Acolo este şi satana, deşi nu în adâncul inimii (că acolo este deasupra şi în faţa inimii, şi simplu, împrejurul inimii..., afumând mintea cu umezeala, cu pofta şi cu dezmierdările trupului. Şi aceasta încă mărturisesc Scripturile, că Însuşi Ziditorul inimilor aşa ne-a învăţat pe noi, zicând: *Din inimă ies gândurile rele, murdăriile, preacurviile, furtişagurile, mărturiile cele mincinoase, hulele, acestea sunt care spurcă pe om* (Matei 15, 18) şi Marele Vasile, adeverind acest lucru, spus de Însuşi Mântuitorul, că adică cele din inimă spurcă pe om, a zis: „Rădăcina lucrurilor celor din trup este sfătuirea cea din inimă" (Tâlcuire la Psalmul 1).

Despre întoarcerea minţii în inimă şi despre cele trei mişcări ale sufletului

După învăţătura Sfinţilor Părinţi „întoarcerea minţii către inimă este nerătăcită atunci când sufletul se află în mişcarea cea ocolitore" (Sfântul Dionisie Areopagitul, *Despre dumnezeieştile numiri,* cap. 4). Iar mişcările sufletului, după acelaşi Sfânt Dionisie, sunt trei şi anume: întâi mişcarea dreaptă, a doua, cea cu chip şovăit (în zig-zag), şi a treia, cea ocolitoare.

Întâia mişcare a sufletului care se zice dreaptă, este când mintea, de la cele din afară simţite, ca de la oarecare icoane, se suie la privirea cea simplă şi gândită. Iar mişcarea minţii cea cu chip şovăit este când mintea se străluceşte de dumnezeieştile cunoştinţe, nu cu totul gânditor şi neschimbat, ci cu socoteală şi cu schimbare şi ca şi cum cu mişcare amestecată din cea ocolitoare şi din cea dreaptă. Să se ştie că în aceste două mişcări ale minţii, adică în cea dreaptă şi în cea şovăită, intră şi încape rătăcirea vrăjmaşului[83].

Pentru aceea, câţi iubesc a nu se rătăci să se îndeletnicească mai mult cu mişcarea cea ocolitoare care se face prin întoarcerea minţii la inimă şi prin rugăciunea cea de gând în inimă. Căci aceasta, pe cât este de istovitoare şi dureroasă, pe atâta este şi de roditoare, căci este nerătăcită, fiind lucrarea cea mai domnitoare şi mai înaltă a minţii, căci uneşte mintea cu Dumnezeu, Cel ce este peste toate... căci aceasta îl săvârşeşte pe om duhovnicesc şi pe Dumnezeu văzător"[84].

Despre deosebirea celor trei feluri de călduri ce se nasc în vremea rugăciunii inimii

După mărturia mai multora din Sfinţii Părinţi aflăm că cei ce se îndeletnicesc şi se ostenesc la practicarea sfintei rugăciuni ce se face cu mintea în inimă întâlnesc trei feluri de călduri. Vom arăta aici cât mai pe scurt despre deosebirea lor în vremea rugăciunii lui Iisus.

Stareţul Vasile de la Poiana Mărului, care a fost povăţuitorul marelui stareţ Paisie de la Neamţ, în Predoslovia la capetele fericitului Filotei Sinaitul zice aşa: „Este de neapărată trebuinţă să cunoaştem cu simţirea inimii care anume este căldura din rugăciune care se revarsă în inimă de

[82] Idem, p. 226-228.
[83] Idem, p. 232.
[84] Idem, p. 233-234.

la Dumnezeu ca un mir bine mirositor, prin Sfântul Botez, şi care este cea care ne-a venit de la căderea în păcatul strămoşilor şi care este stârnită de diavolul. Cea dintâi căldură numai în inimă are începutul, chiar odată cu rugăciunea şi tot în inimă se sfârşeşte odată cu rugăciunea, dând sufletului încredinţare şi roduri duhovniceşti.

Iar a doua căldură îşi are începutul şi sfârşitul în rărunchi, aducând sufletului o înăsprire, o răceală şi o tulburare.

A treia căldură se iveşte de la amestecarea cu mişcarea poftei, aprinde inima şi mădularele cu dorinţa de curvie, târând mintea la cugetele cele întinate..., lucru pe care fiecare lucrător sârguincios îl poate vedea şi cunoaşte îndată. Şi deşi vrăjmaşul, zice Grigorie Sinaitul, înlăuntrul coapselor încearcă după dorinţa sa să închipuie cele duhovniceşti, în loc de căldura cea duhovnicească aducând aprinderea sa, iar în locul veseliei stârnind o bucurie dobitocească şi o plăcere băloasă şi îndemnând să primim înşelarea ca pe un adevărat har, însă vremea, încercarea şi simţirea ne învaţă să o deosebim".

Şi în alt loc al aceleiaşi predoslovii, aceeaşi lămurire o face stareţul Vasile cu alte cuvinte, zicând: „Mai înainte de toate, după cuvintele Sfântului Patriarh Calist, vine o căldură de la rărunchi, parcă încingându-i, şi se pare înşelare, însă nu este înşelare, ci o lucrare firească, născută prin osebirea nevoinţei. Iar dacă cineva socoteşte că acestă căldură este de la har, apoi acest lucru este într-adevăr înşelare. Însă oricum ar fi, cel ce se nevoieşte nu trebuie să o primească, ci să o alunge. Vine şi altă căldură de la inimă, iar mintea e curată şi nepătimaşă şi pare că s-a lipit de adâncul cel mai lăuntric al inimii. Apoi aceasta este într-adevăr lucrarea harului şi nu a înşelării..."

Am arătat aici deosebirea celor trei feluri de călduri ce se întâmplă în vremea sfintei rugăciuni, cu scopul de a fi de folos celor ce se nevoiesc la sporirea şi creşterea în rugăciune, spre a cunoaşte care este căldura cea firească, care este cea de la diavolul şi care este cea de la harul lui Dumnezeu[85].

Despre cele patru foloase ce se nasc din reţinerea cea cu măsură a respiraţiei la practicarea rugăciunii lui Iisus

Iarăşi am socotit de nevoie a arăta că cei ce se nevoiesc la practicarea rugăciunii celei de gând a inimii au datoria de a-şi ţine puţin răsuflarea (respiraţia), adică să nu respire cât vor zice cu cuvântul cel dinăuntru aşezat o dată rugăciunea: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul (păcătoasa)"[86]. Din această puţină ţinere a respiraţiei în vremea rugăciunii lui Iisus se nasc patru foloase duhovniceşti şi iată care sunt acestea:

Întâiul folos ce se naşte din această măsură, ca ţinere a răsuflării, este că prin aceasta se necăjeşte şi se strâmtorează puţin inima, nedobândindu-şi văzduhul ei cel firesc, iar mintea, cu acest meşteşug, mai lesne se adună şi se întoarce la inimă. Una, adică pentru durerea şi chinuirea inimii, iar alta, pentru dulceaţa care se naşte din această fierbinte pomenire a lui Dumnezeu. Căci pomenindu-se Dumnezeu, dulceaţă şi veselie pricinuieşte celor ce Îl pomenesc pe El, după mărturia ce zice: *Am pomenit pe Dumnezeu şi m-am veselit* (Psalmul 76, 3), fiindcă la oricare mădular din trup este simţire de durere sau de dulceaţă, acolo cu firesc chip şi mintea se întoarce şi se adună.

Al doilea folos ce se naşte din această puţină ţinere a respiraţiei este că se subţiază inima aspră şi groasă şi umezelile cele din inimă, ca unele ce cu măsură se necăjesc şi se înfierbântă, şi ca urmare se înmoaie inima, făcându-se mai simţitoare şi mai smerită şi mai îndemânatică spre a se umili şi a vărsa cu lesnire lacrimi. Se subţiază încă şi creierii şi ca urmare împreună se subţiază şi lucrarea minţii şi se face cu chip de una luminoasă şi mai îndemânatică spre unirea cu strălucirea lui Dumnezeu cea mai presus de fire.

Al treilea folos care se naşte din ţinerea cea cu măsură a respiraţiei este acesta: căci cu această măsuratică ţinere a răsuflării (respiraţiei), necăjindu-se şi pătimind durere inima, varsă afară undiţa cea otrăvitoare a dezmierdării şi a păcatului care mai înainte a apucat a o înghiţi.

[85] Vezi *Sbornicul II,* p. 276-281.
[86] Vezi la Sfântul Nicodim Aghioritul, *op. cit.,* cap 10, p. 238.

Şi aşa se tămăduiesc la dânsa cele împotrivitoare prin cele potrivnice, cum zic şi doctorii. Pentru aceasta a zis Sfântul Marcu: „Mintea fără de răspândire rugându-se, necăjeşte pe inimă, iar pe inima înfrântă şi zdrobită, Dumnezeu nu o va urgisi" (Psalm 50, vezi şi Sfântul Marcu Ascetul, cap. 34, pentru cei ce socotesc că se îndreaptă prin lucruri, Filocalia rom. 1).

Al patrulea folos care se pricinuieşte din ținerea cea cu măsură a răsuflării este că prin această măsuratică ținere a răsuflării toate celelalte puteri ale sufletului se unesc şi se întorc către Dumnezeu, care lucru este şi minunat a-l spune, căci cu acest chip omul aduce lui Dumnezeu pe toată zidirea cea simțită şi cea gândită, a cărui legătură şi cuprindere este el, după învățătura Sfântului Grigorie al Tesalonicului (Cuv. la viața lui Petru)[87].

M-am gândit că este bine ca la sfârşitul acestui smerit cuvânt să amintesc cât mai pe scurt şi despre rugăciunea prin care trece mintea şi inima celor ce pururea se roagă lui Dumnezeu. Aşadar să se ştie că un adevărat nevoitor în lucrarea rugăciunii, începând cu rugăciunea cea lucrătoare şi ostenicioasă pe care Sfinții Părinți o numesc „plugăria sufletului" (Pateric, cap. 52), merge sporind spre rugăciunea cea contemplativă şi duhovnicească, trecând următoarele trepte: întâi, prin treapta rugăciunii grăită cu gura, a doua treaptă, rugăciunea minții, a treia, rugăciunea minții cea din inimă, a patra, rugăciunea văzătoare, a cincea, rugăciunea cea de sine mişcătoare, a şasea, rugăciunea cea curată a inimii, şi a şaptea rugăciunea ce duhovnicească care trece dincolo de hotarele conştiinței şi este mai presus de toată rugăciunea[88].

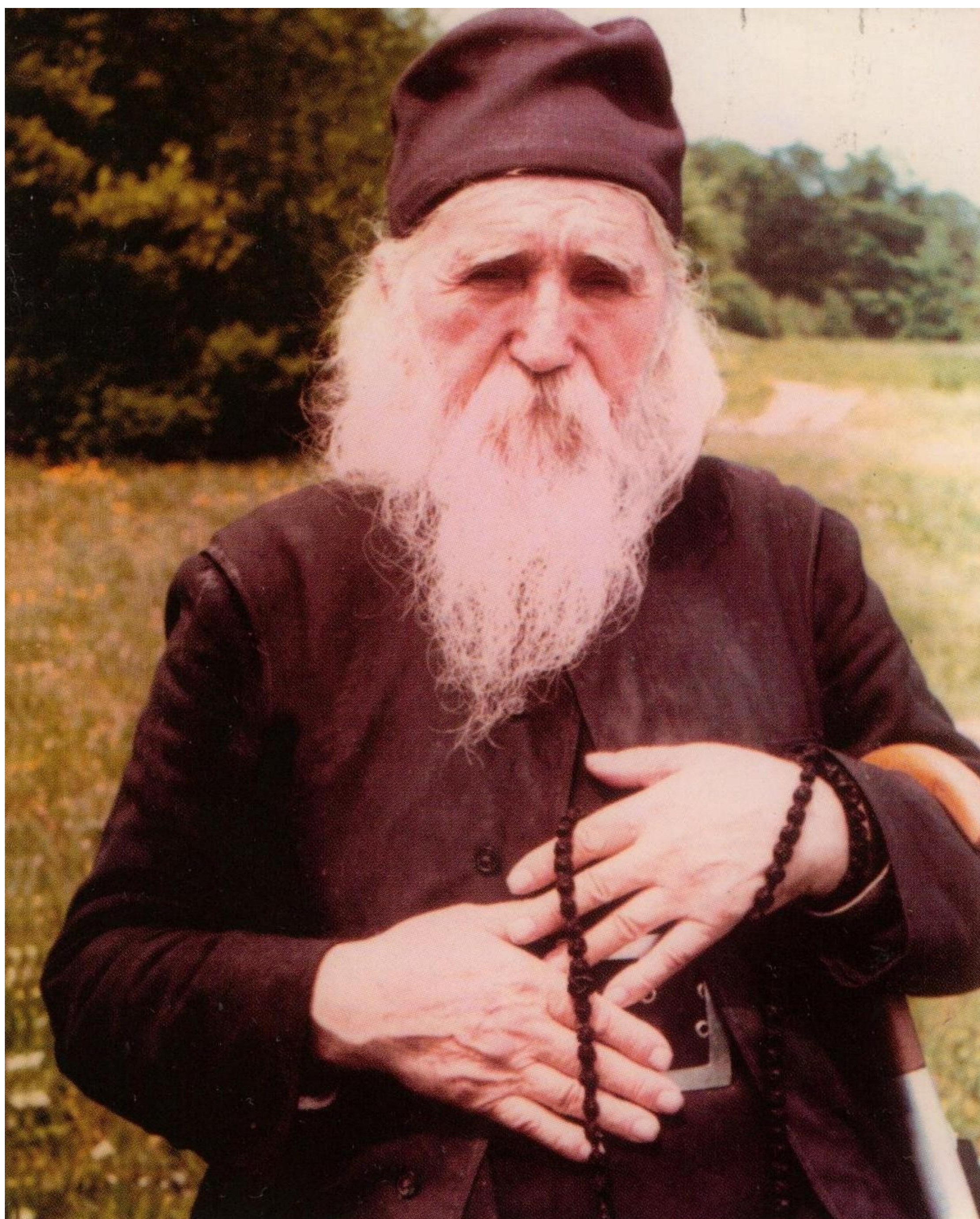
Să se ştie însă că trecerea de la o treaptă la alta a rugăciunii nu depinde de eforturile omului, ci de voia lui Dumnezeu, iar trecerea de la o treaptă la alta în rugăciune se petrece pe nesimțite, organic, ca de exemplu: Noi deosebim un copil de un tânăr, însă nu putem arăta momentul când copilul a devenit adolescent. La fel este şi creşterea în rugăciune. Un rugător nu poate separa exact când trece de la o treaptă la alta în creşterea rugăciunii. El trebuie să ştie că rugăciunea în creşterea ei nu are sfârşit, deoarece ea se uneşte cu Dumnezeu cel fără de margine.

Cu aceasta închei acest smerit cuvânt despre rugăciunea inimii şi isihasm. Am auzit şi am citit mult despre acest soare duhovnicesc al rugăciunii celei de gând a inimii, dar, spre ruşinea mea, în practică niciodată nu am pus-o, pentru a mea lenevire şi răceală la cele bune.

---

[87] Vezi și la Sfântul Nicodim Aghioritul, *op. cit.,* cap. 10.
[88] Vezi *Sbornicul II,* dialogul 4.

NE VORBEŞTE

PĂRINTELE CLEOPA

Volumul 16

CUM SĂ DOBÂNDIM PACEA INIMII

Sfântul Petru Damaschin spune aşa: Precum la casa noastră cea simţită, când vrem să o zidim, avem trebuinţă de aceste lucruri, mai întâi de pământ tare, al doilea de temelie, al treilea de pietre, al patrulea de tină sau de aliajul care leagă pietrele, al cincilea de pereţi, al şaselea de acoperământ, al şaptelea de meşteri, adică de zidari, şi al optulea, după ce am terminat casa, de un praznic, ca să asigurăm casa noastră cea simţită, la fel şi când vrem să zidim casa cea de gând a sufletului nostru, avem trebuinţă tot de atâtea lucruri şi în loc de pământ tare avem nevoie de răbdare desăvârşită, în loc de temelie, de credinţă tare şi nefăţarnică şi dreaptă şi Sfânta şi Preasfânta şi de viaţă făcătoare Treime, în loc de pietre, de felurimea faptelor bune şi a virtuţilor, în loc de tină sau de aliajul care leagă pietrele, de smerita cugerare, căci precum tina şi aliajul leagă pietrele aşa smerenia leagă întru una toate faptele cele bune.

În loc de cei patru pereţi avem nevoie de cele patru virtuţi cardinale, atotcuprinzătoare, adică de pricepere, de întreaga înţelepciune, de bărbăţie şi de dreptate. De pricepere prin care pricepem ce trebuie să facem, cele bune sau cele rele. De întreaga înţelepciune prin care noi înfrânăm toate pornirile noastre cele dobitoceşti şi pasionale şi păcătoase. De bărbăţie prin care noi putem ascute şi întări partea mânioasă a sufletului împotriva diavolului şi a tot păcatul. Şi de dreptate, care îi dă fiecărei părţi a noastre cele ce i se cuvin, adică părţii cuvântătoare priviri duhovniceşti şi rugăciune; celei mânioase dragostea duhovnicească; celei poftitoare întreaga înţelepciune şi înfrânare, iar celei trupeşti, hainele şi cele de nevoie.

În loc de acoperământ noi trebuie să agonisim dragostea cea desăvârşită către Dumnezeu şi către aproapele. Iar în loc de zidari noi folosim desluşirea, adică dreapta socoteală. Dar nu ajunge dreapta socoteală a noastră sau discernământul, adică desluşirea noastră, de nu ar fi ajutată această dreaptă socoteală de darul lui Dumnezeu, că auzi cum cântă Biserica: „De nu ar zidi Domnul casa bunătăţilor, în zadar ne-am osteni”. Deci adevăratul ziditor al casei celei de gând a sufletului nostru este Însuşi Domnul Dumnezeul şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Care lămureşte dreapta noastră socoteală ca să lucrăm noi fapta bună fără de făţărnicie şi fără de scop rău şi numai după voia lui Dumnezeu. Iar în loc de portar sau paznic al casei de gând, dumnezeieştii părinţi ne învaţă să avem de-a pururea paza minţii şi a inimii noastre cu multă socoteală şi cu mare purtare de grijă, după cuvântul Scripturii care ne învaţă aşa: *Fiule, cu toată trezvia păzeşte-ţi inima ta, că întru aceasta se află izvoarele vieţii.*

Şi aceste puţine fiind zise, cuvântul se va îndrepta către inima noastră şi către pacea ei şi cum se câştigă pacea inimii noastre în întâmplările vieţii noastre celei de toate zilele şi toate minutele şi ceasurile. Pentru a vorbi despre acest lucru mai întâi trebuie să ştim ce este inima noastră şi ce puteri sunt în inima noastră şi cum stă inima noastră în noi.

Inima, după marele Vasile, este cea dintâi născută dintre mădulare, că zice el că la toată fiinţa se naşte cel dintâi mădular care se pune de fire este inima. Şi după asemănarea şi mărimea trupului ce se va zidi, inima îşi alcătuieşte din cele ale firii mărimea şi forma trupului ei şi apoi dă mărime corpului, după alcătuirea ei cea pusă de fire prin darul şi puterea lui Dumnezeu. Inima, după acelaşi mare Vasile, este scaunul şi rădăcina şi începutul şi izvorul tuturor puterilor celor trupeşti, al celor sufleteşti, al celor afară de fire şi al celor mai presus de fire. Inima este centru firesc pentru puterile fireşti ale trupului, centru sufletesc pentru puterile sufleteşti ale sufletului, centru mai presus de fire pentru darul Preasfântului Duh cel mai presus de fire, care are centru şi scaun şi stă ca un jilţ în inima omului, şi centru afară de fire pentru patimile cele afară de fire ale noastre care strică şi spurcă pe om[89].

Acum trebuie să arătăm cum stă inima în om. Cuviosul Nicodim Aghioritul, arătând el

[89] Vezi *Ne vorbeşte Părintele Cleopa,* vol. 15, pag. 132.

oarecum o pildă mai practică, zice: Inima omului se află în el ca arcul la ceas. Şi vedem că atunci când arcul la ceas s-a stricat puţin sau s-a deranjat puţin, toate organele ceasului nu mai funcţionează normal şi se clatină sau rău sau fără precizie, iar dacă arcul la ceas s-a rupt, toate organele ceasului au încetat desăvârşit să lucreze.

Aşa este inima pusă de Ziditorul în noi. Când ea este tulburată şi nelalocul ei şi nu are aşezare paşnică, toate gândurile noastre, toate cuvintele noastre, toate mişcările noastre, toate faptele noastre nu se mişcă normal, după voia lui Dumnezeu, ci se mişcă împotriva firii lor rânduite de Dumnezeu şi împotriva voii lui Dumnezeu. Şi când inima noastră este omorâtă prin păcat sau este copleşită de păcat, sufletul moare desăvârşit şi el, dacă nu ne întoarcem către Dumnezeu prin pocăinţă de bunăvoire cât mai avem viaţă pe pământ.

Deci se pune întrebarea de unii din dumnezeieştii părinţi cum poate omul, după ce s-a tulburat inima lui de anumite patimi în împrejurările vieţii, să o linişească pe dânsa, că de mare nevoie şi de prea mare nevoie este a şti omul să-şi linişească inima sa. Că zice dumnezeiescul părinte Nicodim Aghioritul şi Sfântul Grigorie de Nyssa şi dumnezeiescul Grigorie Teologul şi alţii că cel mai bun luptător duhovnicesc şi cel mai iscusit în lume este acela care ştie să-şi linişească inima sa în orice vreme de împrejurări şi ispite ale vieţii sale. Că în măsura în care îşi linişteşte inima, în măsura aceea el luptă liniştit şi puterile sufletului său se mişcă după voia lui Dumnezeu.

Şi ca să nu aduc mare îngreuiere cuvântului prin multe metode ale sfinţilor părinţi care au ştiut să-şi linişească inima, o să vorbim aici de patru principii sau de patru învăţături mai principale prin care omul poate să-şi linişească inima sa amărâtă ori de pagube, ori de ispite, ori de întâmplări neaşteptate, ori de cine ştie ce fel de valuri ale primejdiilor şi ale supărărilor veacului de acum.

Şi iată care sunt aceste patru principii. Prima şi cea dintâi cale, zic dumnezeieştii Părinţi, pentru a-şi linişti omul inima sa, este ca **să dobândească el totdeauna să facă mai mult voia altora decât a sa.** Şi zic dumnezeieştii Părinţi să facă voia altora mai mult decât a sa întru cele bine dogmatisite spre mântuire. Că s-ar putea ca cineva, abuzând de bunătatea unuia şi de neştiinţa lui, să-l facă să greşească, să-l ia după voia sa la cele rele. Dar nu la cele rele trebuie să dorească cineva să facă voia altora, că zic dumnezeieştii Părinţi să dorească şi să se sârguiască omul să facă mai mult voia altora decât a sa întru cele ce sunt spre mântuire. Aşa dumnezeiescul Apostol Pavel le spune la femei: *Femeilor, supuneţi-vă bărbaţilor voştri întru toate,* dar auzi ce urmează după acest cuvânt, *precum se cuvine întru Domnul.*

S-ar putea întâmpla ca un bărbat beţiv să facă uz de cuvântul Apostolului Pavel şi să-i spună femeii să i se supună lui întru toate: şi la beţie, şi la păcate contra firii, şi la furat, şi la descântători, şi la vrăjitorii, şi la necredinţă, şi la jocuri, şi la petreceri, şi la răutăţi, şi la destrămări duhovniceşti, dar atunci femeia să înţeleagă ceea ce spune marele Apostol Pavel: *Femeilor, supuneţi-vă bărbaţilor voştri întru toate,* dar cum? *Precum se cuvine întru Domnul.* Aşa zicem şi aici despre cel ce vrea să-şi linişească inima sa: totdeauna să voiască să fie supus altuia şi să facă voia altuia, dar cum? *Precum se cuvine întru Domnul.* Nu cumva supunându-se voii altora care îl duc la păcat, în loc de a-şi linişti inima sa, mai rău să o tulbure prin mustrarea conştiinţei care îi vine din călcarea poruncilor lui Dumnezeu. Aşadar primul principiu de a-şi linişti omul inima sa este de a fi supus altora şi pururea a asculta de alţii în cele ce sunt bune şi duc către mântuirea sufletului său.

Al doilea principiu, după învăţătura dumnezeieştilor părinţi, pentru dobândirea păcii şi liniştii inimii omului, este acesta: ca dintru toate cele ce sunt supuse timpului şi prefacerii şi care vor fi strict necesare vieţii, adică hrană, îmbrăcăminte, băutură, bani de cheltuială şi, ca să zic mai pe scurt, tot ce îi trebuie omului pe acest pământ, **să se mulţumească omul cu prea puţin, adică cu cele strict necesare.** Că de aici se tulbură inima omului şi se aruncă în nemărginire, că aleargă să adune mai presus de a sa trebuinţă sau cele care îl vatămă pe el.

Şi dacă are omul o haină sau două şi nu-i mulţumit şi vrea mai multe, sau are un ban şi vrea mai mulţi, sau are o casă şi vrea alta mai frumoasă şi mai bună, sau are o moşie şi vrea mai mult, sau orice fericire sau orice lucru are el şi dacă se aruncă în nemărginire să aibă tot mai mult, niciodată nu va câştiga inima lui linişte dacă aleargă cu nesaţ după avere şi după lucrurile de prisos

ale veacului de acum, căci zice unul din dumnezeieştii părinţi: „Nu vor lipsi valurile din mare, iar iubitorului de argint grija şi tulburarea”. Şi nici înţelepciune nu câştigă unul ca acesta care se tulbură alergând după avere şi după prea multă avere şi după ceea ce nu îi foloseşte lui în veacul de acum sau ca să adune prea mult din cele ce i-ar trebui şi ar putea să se mulţumească cu puţin. Pentru că zice dumnezeiescul părinte Isaac Sirul: „Mintea tulburată nu va scăpa de uitare şi înţelepciunea nu-i deschide uşa acesteia”. Şi iarăşi, arătând că grija cea de multe tulbură pe om şi îl face pe om să nu poată avea grijă de Dumnezeu, zice: „Nu poţi cu grija lumii fiind înconjurat să mai ai cu tine şi grija lui Dumnezeu”.

Deci să rezumăm aşa: al doilea principiu pentru a-şi linişti omul inima sa este să fie mulţumit cu puţine din toate câte are nevoie spre a vieţui pe acest pământ. Aici îmi aduc aminte de o întâmplare din Pateric. Se zice că acolo trăiau doi cuvioşi în pustia Sketică şi unul avea mai mulţi ucenici şi era puţin mai bogat şi avea casă mai bună şi poate avea şi aşternuturi şi mâncare mai bună şi mai multe lucruri, mai multe icoane în chilie, sau alte lucruri care se obişnuiesc să aibă călugării. Aproape de chilia acestui bătrân trăia un altul. Acesta din fire era mult mai simplu cu învăţătura şi mai nebăgat în seamă de părinţii pustiului, dar aflase filosofia aceasta a vieţii de a se mulţumi cu prea puţine şi a-şi împăca inima sa întru sărăcie. Şi avea bătrânul acesta obicei ca seara la culcare, după ce termina pravila sa, să zică acest cuvânt: „Mulţumescu-ţi Ţie, Doamne, nici împăraţii nu-s ca mine”.

Şi atâta avere avea bărbatul: două rogojini. Una o aşternea şi cu alta se învelea. Ucenicii celuilalt bătrân de multe ori îl auzeau înainte de culcare că mulţumea lui Dumnezeu şi zicea că nici împăraţii nu-s ca dânsul. Şi au zis către bătrânul lor:

– Părinte – avvo, cum se vorbeşte în părţile acelea –, ne minunăm tare că noi avem mai multă stare materială, avem şi hrană mai multă şi acoperăminte mai multe şi ni se întâmplă nouă scârbe şi supărări şi nu putem câştiga mulţumirea bătrânului aceluia sărac, care vezi, nu are nimic decât două rogojini. Lucrează cu mâinile sale câte o coşniţă, capătă puţină pâine uscată şi cu apă de izvor se mulţumeşte, iar ca îmbrăcăminte şi aşternut are două rogojini: una o aşterne şi cu cealaltă se înveleşte şi i se pare că nici împăratul nu e ca dânsul. Deci n-ar fi bine să-l chemăm odată aici ca să-l întrebăm cum de are el mulţumirea aceasta în cele puţine şi noi ne tulburăm având multe?

Şi l-a chemat odată şi cu smerenie l-a întrebat:

– Părinte, avvo, spune-ne nouă, te-au auzit ucenicii mei de multe ori zicând: „Mulţumescu-ţi Ţie, Doamne, că nici împăratul nu-i ca mine”. Şi noi vedem că faţă de noi eşti foarte sărac, Doar atâta ai: acele două rogojini şi mai mult nimic decât pâinea uscată care o ai pentru hrană şi apă din izvor. Şi cum poţi să te simţi sfinţia ta în această stare aşa de fericit încât ţi se pare că întreci şi pe împăratul lumii?

Şi a zis bătrânul cu linişte:

– Aşa, avvo, eu cred şi sunt convins că, în starea aceasta în care mă aflu, nimeni pe pământ nu e mai fericit decât mine.

– Dar de ce?

– Iată de ce, a spus bătrânul. Eu când zic cuvântul acesta mă gândesc la ceia care o duc mult mai greu decât mine. Eu într-adevăr slujesc cu nevrednicie Bunului Dumnezeu şi nu cum trebuie, ci după a mea neputinţă, mă rog, îmi fac puţina mea rucodelie, adică lucrul cu mâna, şi când mă văd că sunt liber, nu mă supără nimeni, aer curat am, linişte am şi strictul necesar de a mânca o bucăţică de pâine îl am şi apoi, când mai văd că am şi de aşternut şi de învelit câte o rogojină, sunt foarte mulţumit. Iar când mă gândesc la cei de prin temniţe sau la cei bolnavi care zac paralizaţi pe paturi de zeci de ani şi stau în mizerie şi nimeni nu-i poate ajuta şi bani nu au şi hrană nu au şi doctor nu pot să aducă pentru a lor neputinţă că n-au cu ce îi aduce, şi la cei care stau în temniţe legaţi de mâini şi de picioare şi nu numai că stau în putoare şi nu au aer şi libertate, dar dorm pe hârburi şi pe pietre şi poate a doua zi îi aşteaptă sentinţa de judecată, de condamnare şi poate chiar de moarte, deci gândindu-mă la aceia cât de greu o duc ei faţă de mine, atunci îmi dau seama că eu, având şi strictul necesar de a mă hrăni aici şi de a-mi aşterne şi de a mă înveli cu rogojina, sunt ca în sânul

lui Avraam şi zic cu adevărat din inimă: „Nici împăratul nu-i ca mine”.

Atunci a zis celălalt bătrân:

– Cu adevărat, avvo, aceasta-i mare filosofie când omul se mulţumeşte cu puţine şi i se pare că el cu aceste puţine covârşeşte pe cei mai bogaţi oameni din lume. Iată noi avem mai multe şi mintea noastră este mai împrăştiată şi ne tulburăm şi ni se pare că o ducem mai greu decât alţii, iar sfinţia ta întru aceste puţine ai aflat linişte şi odihna inimii sfinţiei tale.

Deci am adus această pildă că mi s-a părut potrivită în cuvântul de faţă, că nu multa bogăţie, nu banii mulţi, nu multa hrană şi celălalte câte le adună omul poate să liniştească inima omului, ci rugăciunea cea curată făcută din inimă, nerăutatea inimii asupra altuia, pacea, liniştea şi a fi mulţumit omul cu cele prea puţine în viaţă şi a nu se griji de multe, că grija de multe îi tulbură inima sa. Deci să rezumăm: a doua pricină prin care îşi linişteşte omul inima sa este să se mulţumească cu puţin şi chiar cu prea puţin din cele strict necesare lui.

A treia pricină prin care omul îşi linişteşte inima sa este, după dumnezeieştii părinţi, ca acolo unde se află el, în starea societăţii lui, **să caute totdeauna locul cel mai de jos.** Să fie foarte mulţumit că e nebăgat în seamă de oameni, şi că n-are dregătorie şi cinste ca alţii şi foarte bucuros să se afle la locul cel de jos. Pentru că de ce se tulbură inima omului? Ajunge un grad, vrea mai mare. Ajunge o treaptă, vrea mai mare. Ajunge la o dregătorie, vrea mai sus. Vrea cuvântul lui sau starea lui materială sau morală să fie mai presus de a altuia. Vrea în tot chipul să fie băgat în seamă şi să covârşescă pe alţii, ca să fie cu toate mai presus de alţii şi acesta îi aduce pururea neliniştea, că aleargă după temelie de umbră.

Ce se întâmplă: Dacă ne uităm pe crestele cele de sus ale munţilor unde cresc brazi sau fagi sau alţi arbori, vedem că aceştia se întăresc şi cresc mari, dar când vin vânturile cele mari şi furtunile, care copaci au mai mare zbucium şi tulburare, dacă nu cei care sunt mai sus? Şi cu cât e mai sus copacul pe piciorul muntelui sau ajuns de obcină sus, cu atât mai greu el îndură furtuna şi se luptă cu furtunile cele mari ale naturii pe care le trimite Dumnezeu pentru a răcori şi a preface văzduhul. Deci dacă te duci pe acolo după câte o furtună, cum au fost cele din anii trecuţi, vezi mii de arbori răsturnnaţi, cu rădăcinile în sus, alţii fărâmaţi în două, alţii rupţi jalnic, alţii trântiţi peste alţii, ca şi cum ar fi fost loviţi în vreme de bătălie. Ce s-a întâmplat? Ei fiind sus, furtuna a fost mai tare decât dânşii i-a răsturnat şi în chip jalnic i-a sfărâmat şi i-a trântit pentru veşnicie la pământ.

Aşa. Iar copacii care trăiesc prin gropi, pe la pârâie şi pe la dosuri, când vin furtunile cele mari, ce le pasă lor? De abia îşi clatină puţin ramurile şi îşi aduc şi ei aminte că e vânt mare, dar unde? Pe coastă acolo sus, pe creastă trebuie să fie mare furtună. Lor nu le pasă, cresc liniştiţi, furtuna nu îi supără decât foarte puţin, pentru că la poziţia lor mai joasă sunt afară de primejdia furtunilor şi a vânturilor.

Aşa se întâmplă şi cu oamenii care aleargă după dregătorii sau după trepte. Cu cât sunt mai sus, cu atât sunt mai în primejdie. Deci dacă cineva e chemat de darul lui Dumnezeu să fie la o dregătorie, cu mare sfială şi frică de Dumnezeu să păşească, pentru că nu păşeşte decât spre loc de primejdie şi de grijă. Iar dacă nu, toată sârguinţa lui să o pună să fugă tot mai jos la locul cel mai de jos va fi liniştit şi afară de primejdie şi de valurile şi de furtunile ispitelor şi ale nemulţumirilor şi primejdiilor veacului de acum. Deci al treilea principiu pentru a-şi linişti omul inima este totdeauna să caute locul cel mai de jos şi cât mai de jos şi să dorească să trăiască pe acest pământ până la sfârşitul vieţii nebăgat în seamă şi să cinstească pe aceia care sunt pe treptele cele mai înalte, să-i asculte, să se roage pentru ei, iar el pururea să fie mulţumit la locul de jos şi aşa îşi va afla pacea inimii cu sine şi cu Dumnezeu.

Al patrulea principiu pentru dobândirea păcii inimii, după învăţăturile sfinţilor părinţi, este de **a se ruga omul în toată vremea să se facă voia lui Dumnezeu întru el şi de a-şi lăsa viaţa sufletului său să fie condusă de darul lui Dumnezeu.** Sau, mai bine zis, de a se lăsa omul în voia lui Dumnezeu în toate împrejurările, fie cele de întristare, fie de fericire, fie de necaz, totdeauna să aibă în mintea sa şi dacă se poate şi pe buzele sale cuvântul dumnezeiescului părinte Ioan Gură de Aur care l-a zis în cele mai de pe urmă, adică: „Slavă lui Dumnezeu pentru toate!” şi: „Mulţumesc

lui Dumnezeu pentru toate!”

Aşadar omul care se lasă în voia lui Dumnezeu zice în inima sa aşa când este necăjit: „Doamne, dacă este voia Ta să fiu necăjit, să fiu! Slavă Ţie! Dacă e voia Ta să fiu fericit, slavă Ţie! Dacă e voia Ta să fiu sărac, mulţumesc Ţie! Dacă e voia Ta să fiu bogat slavă Ţie! Dacă e voia ta să fiu bolnav sau sănătos, slavă Ţie!” Deci în orice împrejurare a vieţii el ştie să mulţumească lui Dumnezeu şi să se lase în voia lui Dumnezeu. Şi atunci inima unui om ca acesta, care doreşte să facă totdeauna voia mai mult a altora decât a lui întru cele spre mântuire, care e mulţumit cu cele puţine, strict necesare, în viaţă, care caută întotdeauna lucrul cel mai de jos în viaţă şi care se lasă totdeauna în voia lui Dumnezeu şi la cele de întristare şi la cele de bucurie, se linişteşte şi este pusă la adăpost de multe valuri, de multe pagube, de multe scârbe şi neaşezări care se întâmplă împotriva celor care voiesc să-şi facă voia lor, să dobândească avere multă, să fie la locul cel dintâi şi mai de cinste şi să nu se lase în voia lui Dumnezeu şi, nădăjduind în priceperea şi în voia lor, caută întotdeauna a-şi face voia lor şi a alerga după cele părute lor bune care nu le aduc decât tulburare şi scârbe.

Aceste puţine le-am spus mai întâi despre casa cea de gând a sufletului nostru, apoi despre inimă şi despre pacea inimii noastre şi, ajutând mila lui Dumnezeu, să nu uit nici eu cele puţine pe care le-am vorbit în seara aceasta, ca şi eu, păcătosul, aducându-mi aminte de ele, să nu greşesc lui Dumnezeu şi să mă pot linişti în vreme de scârbe şi de necaz. Amin.

MINUNILE MOŞULUI GHEORGHE LAZĂR

V-am mai vorbit şi altădată de Moşul Gheorghe Lazăr[90]. Eu ţin foarte mult la el, că el l-a adus la mănăstire pe părintele meu stareţ Ioanichie Moroi şi acesta ne povestea viaţa lui.

Am fotografia lui Moşul Gheorghe şi a ucenicilor lui, Părinţii Atanasie şi Chiril Păvălucă. Au fost doi fraţi: Atanasie şi Chiril. Erau de la Breţcu, din judeţul Covasna, iar Moşul Gheorghe i-a adus la mănăstire, că el a adus mulţi călugări din Ardeal încoace. Au venit la Mănăstirea Neamţ cu 3000 de oi, că erau mocani mari din Ardeal şi când i-a călugărit au primit numele de Atanasie şi Chiril. După un timp, Chiril a plecat în Sfântul Munte şi a cumpărat o chilie acolo. Că pe lângă oi aveau şi câte 35 de kilograme de bani de argint şi de aur, aşa de bogaţi erau.

Iar Atanasie a rămas la oi la Neamţ şi a umblat şi el 38 de ani desculţ cu capul gol. Am stat şi eu la oi cu dânsul. Eram amândoi cu oile şi eu eram cu cele cu miei şi el era cu sterpele. El mânca seara, la apusul soarelui şi nu dormea nici o dată pe laiţă, numai pe scaun. Eu cel puţin aveam colibă şi dormeam pe jos. El nu, numai pe scaun. Şi avea un măgar şi pe măgar avea un scaun de fier, care se deschidea şi stătea pe el. Şi avea o sarică cu cruce în frunte şi zicea Psaltirea până adormea, că o ştia pe de rost. O dată i-am zis:

– Părinte, în seara asta nu ţi-e scaunul aici, uite, ai să dormi şi sfinţia ta jos.

– Cred că nu dorm, ia adu toporul încoace.

A luat toporul şi a tăiat patru pari de alun, i-a ascuţit şi i-a bătut. Apoi a luat crengi de alun şi le-a împletit cu cei patru pari şi a făcut un scaun.

– Iaca scaun. Crezi că totdeauna am purtat scaun de fier?

Şi pe scaunul acela de alun a adormit zicând Psaltirea.

V-am adus poza ca să aveţi o imagine. Aici sunt fraţii în fotografie când i-a călugărit întâi.

[90] Vezi *Ne vorbeşte Părintele Cleopa,* vol. 15, pag. 82.

Acesta în mijloc e Moşul Gheorghe, iar acesta care-l vedeți călugăr tânăr este Părintele Atanasie care, după ce s-a întâlnit cu Moşul Gheorghe, s-a descălțat şi a mers şi el cu capul gol. Şi m-am descultat şi eu oleacă, fără voia stareţului meu, desculț după el. Nu mai puteam de frig. A aflat stareţul, m-a chemat la el, mi-a dat canon.

– Cine ți-a dat voie, cutare...?

– Dar Moşul Gheorghe cum a mers?

Minte de copil. Eram frate. M-a pedepsit stareţul şi mi-a zis:

– Moşul Gheorghe avea darul lui.

Îl cunoştea stareţul că fusese cu el la Ierusalim şi la Sfântul Munte.

Moşul Gheorghe Lazăr, săracul. Zicea:

– Drăguță, să nu te gândeşti decât la iad şi la moarte. Să nu te gândeşti la nimica, decât că vine moartea şi iadul. Că dacă te gândeşti la iad, nu ajungi în iad.

Aici la noi, pe vârful Muntelui Tăciunele, este o groapă. Când venea pe aici, el acolo citea toată ziua Psaltirea, apoi seara cobora devale să-i dai o feliuță de pâine şi varză verde şi o cănuță de apă. Asta era toată mâncarea lui. Şi când îi spui la unul de ce nu posteşte: „N-am putut". Dar de ce nu murea acela? Desculț cu capul gol şi iarna şi vara.

El mergea din sat în sat plângând şi zicând Psaltirea, că o ştia toată pe de rost. Şi unde ajungea, oamenii erau toți după el. A venit odată la iarmaroc în Târgul Neamț într-o luni şi l-au suit oamenii într-o căruță să țină predică. Nu a mai vândut nimeni în ziua aceea. Ținând predică acolo şi învățând oamenii, tot iarmorocul a venit la Moşul Gheorghe. Şi s-a întâmplat atunci că o evreică tânără nu putea naşte, era prima dată, când trebuia să nască primul copil, şi era gata să moară. Au venit o mulțime de doctori, că zicea că nu mai poate, moare. Nu mai putea nici răcni şi zicea că moare. Au venit evreii la Moşul Gheorghe:

– Moşu' Gheorghe, noi suntem evrei.

– Dar drăguță, ce ai?

– Moare fata noastră. Hai la noi că gata, doctorul a spus că nu mai are ce face, moare fata noastră.

– Drăguță, lasă să termin predica.

– Moşu' Gheorghe, acum moare chiar acum moare.

– Nu moare până nu vin eu.

Şi au stat şi au aşteptat până a terminat predica, apoi s-a luat un cârd de evrei după el. Zice:

– Dar vă botezați?

– Toți ne botezăm dacă trăieşte fata, că numai pe aceea o avem.

Boierul era bogat, om voinic. Când au ajuns acolo, un cârd de evrei pe lângă ea, ea era mai moartă, nu mai putea, gata, stăteau pe lângă dânsa. Dar Moşul Gheorghe, când a deschis uşa, a strigat:

– Hai, deschide-te cu Dumnezeu şi cu Maica Domnului.

Tot atunci a şi născut. A venit şi i-a făcut cruce pe cap şi a spus:

– Să fie al lui Hristos.

– Şi s-a făcut sănătoasă şi s-a botezat şi ea şi copilul şi i-a pus numele Gheorghe, după Moşul Gheorghe. S-au botezat atunci 5-6 familii de evrei în Târgu Neamț.

Şi când îl vedeau pe Moşul Gheorghe:

– Moşu' Gheorghe, hai să te încălzeşti olecuță.

Unul dintre ei era brutar şi ştii că se trage jăraticul de la pâine în față. Moşul Gheorghe era cu picioarele înghețate, că mergea prin ger şi le ținea şi suflecate până la genunchi.

– Moşu' Gheorghe, ai să mori de frig! Hai să te încălzeşti oleacă.

S-a dus acolo:

– Drăguță, ia dă un scaun!

Jăratecul era de o palmă şi a pus picioarele pe jăratec desculț.

– Vai, Moşu' Gheorghe, arzi!

– Lasă, drăguță, să se încălzească.

A ieşit apă din piciarele lui şi a stins focul. Şi ziceau evreii:

– La Moşul Gheorghe nici gerul, nici focul nu au ce-i face.

El a oprit trenul la Paşcani pe linie şi la Piatra Olt. Aici în Paşcani se pusese linie nouă, care făcea legătura între Bucureşti şi Burdujeni, că acolo era ultima stație. Şi când au pus trenul, un biet ceferist din acesta care mâna locomotiva, mecanic, l-a primit pe moşul în locomotiva lui. Erau locomotive din cele mari nu din acestea, dacă ați apucat din acelea cu aburi. Mecanicul l-a primit în locomotivă şi el zicea Psaltirea tot timpul. I-a dat un scăunel acolo, dar a venit controlorul, din aceia care cer bilet. Vine şi la el:

– Moşule, biletul!

– *Doamne, auzi rugăciunea mea şi strigarea mea...*

– Moşule, biletul!

– *Miluieşte-mă, Dumnezeule...*

– Moşule, biletul!

Dar el zicea în continuare psalmi. Şi zice controlorul către mecanic:

– Ce-i cu nebunul ăsta aici?

– Nu-i nebun. Nu te purta rău cu el.

– Dar nu vrea să dea biletul.

– De unde bilet, că acesta zice psalmi zi şi noapte?

Şi zice atunci controlorul:

– Dă-te jos, moşule, unde ți-e biletul?

Şi mai erau două-trei minute să plece trenul. Şi a zis Moşul Gheorghe:

– Drăguță, stați aici cu Dumnezeu şi cu Maica Domnului, că mă dau jos!

S-a dat jos şi a luat-o pe linie înaintea trenului.

– E nebun, merge pe linie.

Când să pornească locomotiva, porneşte-o, dacă poți, că el a zis: „Stați, drăguță, aici!"

– Ce-i, mă?

– N-ai auzit ce-a zis moşneagul? „Stați, drăguță, că mă duc!"

– Ce, mă, dar tu ții cu dânsul? a zis controlorul către mecanic.

Că mecanicul îl ducea până la Burdujeni întotdeauna, gratuit. Se suie alt mecanic.

– Nu merge locomotiva!

Se suie un şef inginer.

– Nu merge!

– Măi, adu altă locomotivă, asta-i fermecată de moşneag!

Au adus o locomotivă nouă din depou.

– Nu merge!

De la Bucureşti striga:

– Măi, e întârziere la Paşcani două-trei ore.

Moşneagul s-a dus zicând psalmi. Şi i-a zis mecanicul controlorului:

– Domnule, dacă n-aduci moşneagul înapoi, aici stai zece ani. Ai auzit ce-a spus: „Drăguță, stați aici, că eu mă duc”.

A trimis doi oameni călări pe linia trenului. La câțiva kilometri l-au găsit, el zicea rugăciuni.

– Moşule, hai înapoi că nu merge trenul.

– Iaca merg, drăguță!

– Dar moşule, iaca avem cai cu şei, că avem multă întârziere.

– Drăguță, eu în viața mea n-am mers pe cal, numai pe jos.

Şi a luat-o pe jos. Aceia mergeau cu caii şi el mergea pe jos zicând psalmi. Când a ajuns la Paşcani, se strânsese multă lume:

– Hai să vezi un bătrân care a oprit trenul pe linie.

Şi s-a adunat lume multă-multă. Au venit oameni în jurul lui.

– Stați, drăguță, ce vă minunați că a oprit Dumnezeu un tren? Nu ne-a spus în Evanghelie: *De veți avea credință cât un grăunte de muştar, veți zice muntelui aceluia: Ia-te de aici şi du-te în mare.* Şi câți sfinți n-au mutat munții cu rugăciunea? Uite, Sfântul Marcu de la Muntele Francesc, Sfântul Ioachim al Ierusalimului, apoi argintarul din Alexandria. Toți au mutat munții cu rugăciunea. Vă minunați că a oprit Dumnezeu trenul? Că Dumnezeu poate să oprească şi soarele, cum l-a oprit pe timpul lui Isus al lui Navi, că a stat soarele şase ore, până a biruit pe amaleciți.

Şi le-a ținut o predică...

– Hai, moşule, dezleagă trenul!

– Nu, stăi drăguță, să predic la oamenii ăştia!

Şi aceia nu mai puteau răbda, dar se temeau că se supără şi pe urmă nu mai dezleagă trenul. Pe urmă au zis:

– Hai, moşule, hai. Nu eşti obosit, moşule? Hai la wagon-lit, adică la vagoane care au dormitoare.

– Nu, drăguță, eu în locomotivă, acolo o să stau.

– Dar să aducem o locomotivă nouă?

– Nu, nu, pe aceea veche.

Au adus-o înapoi pe aceea şi i-au pus acolo un scăunel. Dar aceia mari nu se purtau rău:

– Moşule, dă drumul la tren, că uite ce, ne cheamă de la Bucureşti, e întârziere, cutare...

S-a suit acolo, a luat Psaltirea şi a zis:

– Hai, drăguță, să mergem cu Dumnezeu şi cu Maica Domnului.

Şi a zburat trenul. Acesta-i Moşul Gheorghe.

Tot aşa a făcut la Piatra Olt. La Piatra Olt a vrut să se dea jos că avea de luat o carte de la un om. Acolo era haltă şi aceia cu trenul nu opreau la haltă dacă nu erau oameni. Le-a zis Moşul Gheorghe:

– Uite, drăguță, opreşte oleacă că e aici o casă şi trebuie să iau o carte.

– Moşule, dar nu oprim noi trenul pentru cartea dumitale, numai dacă sunt oameni, dar nu-s oameni.

– Dacă nu vreți să opriți, stați aici, drăguță, că mă duc să-mi aduc cartea.

A stat trenul pe loc. S-a dat jos şi şi-a adus cartea. Când a venit cu cartea:

– Hai, moşule, că a stat trenul.

– Dar numai atât am avut nevoie: să-mi iau cartea. Hai că om merge!

Acesta era Moşul Gheorghe Lazăr, care mânca o dată în zi la apusul soarelui, iar în Postul Mare, săptămâna întâi şi săptămâna de la Flori până la Paşti nu gusta nimic, numai citea Psaltirea.

DESPRE PAZA DE PRIMEJDII

Cel înțelept vede primejdia şi se ascunde, iar cel simplu trece mai departe şi suferă (Prov. 22, 3).

Oare pentru care pricină Mântuitorul nostru Iisus Hristos, după ce a auzit că Marele Prooroc Ioan Botezătorul a fost prins, El a lăsat Iudeea şi a plecat în ținutul Galileii? Oare i-a fost frică lui Iisus Hristos de Irod, că Îl va prinde ca şi pe Ioan şi îl va duce în temniță? Oare nu putea Hristos, Domnul Dumnezeu şi Mântuitorul nostru, să-l piardă şi pe Irod şi pe toată oştirea lui într-o clipă de vreme? Şi cum s-ar fi putut teme de om Acela de care se cutremură şi cerul şi pământul şi de care se înfricoşează serafimii şi heruvimii şi toate puterile cereşti şi cele de pe pământ şi cele dedesupt (Filip. 2, 10)?

Dar atunci se pune întrebarea: care a fost pricina că Mântuitorul, după prinderea Sfântului Ioan Botezătorul, a părăsit Iudeea şi a mers în Galileea? Iată pricină: Plecarea Mântuitorului nostru din Iudeea în Galileia după prinderea lui Ioan Botezătorul s-a făcut spre a noastră învățătură. Mântuitorul nostru de atâtea ori a învățat pe ucenicii Săi să se ferească din calea primejdiilor şi de vrăjmaşi. Uneori le zicea: *Păziți-vă de oameni, căci îşi vor pune pe voi mâinile şi vă vor da pe mâna sinedriştilor şi în sinagogile lor vă vor bate* (Matei 10, 17). Iar altădată tot în această privință le zicea: *Când vă vor goni pe voi dintr-o cetate fugiți în cealaltă* (Matei 10, 23). Deci Mântuitorul nostru Iisus Hristos se duce din Iudeea în Galileea ca să ne dea nouă pildă şi un lucru, nu numai cu cuvânt, că trebuie a ne păzi noi de primejdii spre a da loc mâniei celor ce ne prigonesc pe noi, ferindu-ne de acolo unde putem a avea primejdie sufletului nostru sau vieții.

În Sfânta Evanghelie de astăzi sunt încă şi alte pricini pentru care Mântuitorul a mers din Iudeea în Galileea. Dar noi în predica cea de azi ne vom ocupa mai mult de pricina arătată mai sus, adică vom vorbi mai pe larg despre paza de primejdii. Despre acest lucru Sfânta şi dumnezeiasca Scriptură şi în alt loc ne învață, zicând: *Mergi, poporul meu, încuie uşa ta, ascunde-te puțin, câtuşi de cât, până ce va trece mânia Domnului* (Isaia 26, 20). Aşadar, frații mei, dacă vom călătorii cu mintea noastră prin dumnezeiasca Scriptură, vom găsi multe pilde despre aleşii şi sfinții lui Dumnezeu care în viața lor de pe pământ s-au ferit din calea primejdiilor. Aşa vedem că Avraam când a mers în Gherara, văzând că Sara, femeia sa, era foarte frumoasă la chip, spre a se păzi de primejdia morții, căci se temea să nu-l ucidă pe el oamenii din cetăți spre a-i lua pe soția lui, a zis că Sara este soră, nu soție a lui. Dar Preabunul Dumnezeu care apără pe aleşii Săi, trimițând un înger la împăratul Abimelec care luase pe soția lui Avraam, i-a zis să nu se atingă de Sara, că este soția lui Avraam şi soție de prooroc şi aşa a izbăbit pe Avraam de primejdia morții (Facerea 20, 18).

Aşa vedem că Iacob, înțelegând de la mama sa că fratele său Isav vrea să-l omoare pe el din zavistie că a luat binecuvântarea tatălui său, a fugit din fața fratelui său în Mesopotamia la Laban, fratele mamei sale, în Haran (Fac. 27, 41-45). Aşa Moise, văzând că s-a descoperit uciderea ce făcuse egipteanului şi înțelegând că Faraon căuta să-l ucidă pe el pentru fapta aceasta, a fugit de la fața lui Faraon şi s-a dus în pustiul Madianului unde s-a căsătorit şi de unde a fost chemat de Dumnezeu spre a fi povățuitorul lui Israil (Ieşire 2, 14-25).

Dar preafericitul Prooroc şi împărat David câtă vreme a fugit şi s-a ascuns de furia împăratului Saul care îl zavistuia pe el şi căuta să-l omoare? Cine vrea să ştie pe larg despre această îndelungă prigoană a lui David şi despre fuga lui de primejdii care îl amenințau din partea lui Saul să citească în Sfânta Scriptură la I Împărați 20, 1; 3, 32; 41; 21, 1-10; 22, 5-18; 23, 1-8; 27, 1-7 ş.a.

Încă şi Marele Prooroc al lui Dumnezeu Ilie, cel ce sufla cu foc, care de trei ori cu rugăciunea a coborât foc din cer şi a încuiat şi a descuiat cerul cu rugăciunea sa către Dumnezeu, au nu a fugit şi el de furia Isabelei care căuta să-l omoare pe el? Auzi ce spune dumnezeiasca Scriptură în această privință: *Şi a spus Ahab Isabelei, femeii sale, câte a făcut Ilie şi cum a ucis pe proorocii cei mincinoşi cu sabia. Şi a trimis Isabela la Ilie şi a zis: Tu eşti Ilie şi eu Isabela, aşa să-mi facă mie dumnezeii şi aşa să-mi adauge, că mâine în acest ceas voi pune sufletul tău ca sufletul unuia dintre aceia. Şi s-a temut Ilie şi sculându-se, s-a dus unde îl trăgea inima, şi a venit în Virsava în pământul Iudeii, şi şi-a lăsat sluga sa acolo. Şi a mers el în pustie cale de o zi şi a venit şi a şezut sub un ienupăr, şi a cerut moarte sufletului său, şi a zis: Destul este mie acum, Doamne! Ia sufletul meu de la mine, că nu sunt eu mai bun decât părinții mei.* Şi după ce Dumnezeu l-a mângâiat şi l-a hrănit prin mijlocirea îngerului Său, a mers în puterea mâncării aceleia 40 de zile şi 40 de nopți până la muntele Horeb (III Împ. 19, 1-9).

Dar după ce am arătat aici puține pilde despre aleşii şi sfinții lui Dumnezeu cei mai înainte de Legea Veche şi cei din Legea Veche, este de cuviință să trecem cu cuvântul nostru şi în Legea Darului Evangheliei şi să vedem cum Însuşi Domnul şi Dumnezeul nostru Iisus Hristos chiar de la naşterea Sa ne-a dat nouă pildă că este bine a ne feri de primejdia morții. El chiar din scutece a fugit de furia lui Irod care căuta să-L piardă. Auzi ce zice dumnezeiasca Evanghelie despre acest adevăr: *După plecarea magilor, iată îngerul Domnului se arată în vis lui Iosif, zicând: Scoală-te, ia pruncul şi pe mama Lui şi fugi în Egipt şi stai acolo până îți voi spune ție, fiindcă Irod are să caute pruncul ca să-L ucidă. Şi Iosif s-a sculat, a luat noaptea pruncul şi pe mama Lui şi a plecat în Egipt* (Matei 2, 13-14).

La fel şi dumnezeieştii apostoli, având învățătura dată lor de la Domnul în această privință, se ascundeau şi se păzeau de primejdii şi de la fața celora ce căutau să le facă lor rău. Acest lucru ni-l arată nouă dumnezeiasca Scriptură când zice: *Şi fiind seară în ziua aceea întâi a săptămânii* (Duminica) *şi uşile fiind încuiate unde erau adunați ucenicii de frica iudeilor, a venit Iisus şi a stat în mijloc şi le-a zis: Pace vouă!* (Ioan 20, 19). Dar cine va putea spune prigoanele şi suferințele Marelui Apostol Pavel şi de câte ori s-a ferit el de primejdiile care îl amenințau din toate părțile, pe uscat şi pe mare? Oare nu a primit el poruncă de la Însuşi Mântuitorul să se ferească de ura şi furia iudeilor când a venit în Ierusalim? Iată ce mărturiseşte el despre acest adevăr: *Şi s-a întâmplat când m-am întors în Ierusalim şi mă rugam în templu să fiu în extaz* (uimire) *şi să-L văd* (pe Domnul) *zicându-mi: Grăbeşte-te şi ieşi în grabă din Ierusalim pentru că nu vor primi mărturisirea ta despre Mine* (Fapte 22, 17-18).

Iar când cei 40 de iudei se sfătuiseră cu jurământ că nu vor mânca până nu vor omorî pe Pavel Apostolul şi a fost înştiințat Marele Pavel de acest plan al lor prin fiul surorii sale, el îndată a luat măsuri de a se păzi de primejdia morții care îl amenința, căci a trimis pe nepotul său la comandantul militar să-i spună despre planul celor ce voiau să-l ucidă pe el şi aşa a înlăturat primejdia morții sale, deoarece comandantul militar l-a trimis sub mare pază la procuratorul roman Felix (Fapte 23, 12-14, 16, 25).

Dar sfinții ierarhi şi mărturisitori ai Bisericii lui Hristos câte chinuri au suferit pentru dragostea lui Hristos şi apărarea dreptei credințe? Şi de câte ori, fiind amenințați cu închisori şi cu bătăi şi cu moarte, s-au ferit pe cât au putut de primejdii şi de vrăjmaşii lor care căutau în tot chipul să-i primească pe ei? Cine nu ştie de necazurile şi de viața cea zbuciumată şi de prigoanele cele îndelungate pe care le-a răbdat Marele Ierah al lui Hristos Atanasie al Alexandriei, care de cinci ori a fost scos din scaunul său şi exilat de blestemații arieni şi care vreme de 46 de ani numai în prigoane şi în primejdii a petrecut pentru mărturisirea dreptei credințe în adevăratul Dumnezeu şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos? Oare nu se ferea el pururea de primejdiile cele din partea arienilor? Oare n-a fugit el la Roma căutând scăpare şi ajutor de la împăratul Constans şi de la papa, unde trei ani a petrecut până la anul 344 când Sinodul de la Sardica i-a recunoscut nevinovăția lui?

Oare nu a scăpat el din biserica înconjurată de armată care voia să-l prindă? Şi el

îmbrăcându-se la faţă cu broboadă femeiască şi fiind noapte şi amestecându-se cu clericii şi acoperindu-şi faţa sa, oare nu a fugit în pustiu fiind urmărit de ostaşii blestematului Iulian apostatul? Oare nu a stat el ascuns în mormântul tatălui său de furia împăratului Valens care părtinea arienilor? Şi cine va spune prigoanele acestui mare stâlp al Bisericii lui Hristos şi de câte ori a fost el nevoit a se ascunde din faţa primejdiilor care le-a avut din partea arienilor şi a eusebienilor şi a altor eretici şi vrăjmaşi ai dreptei credinţe? Cine vrea să cunoască pe larg acest lucru să citească la viaţa sfântului în 18 zile ale lunii ianuarie.

Dar Sfântul Gherman, Patriarhul Constantinopolului, fiind izgonit de blestematul împărat iconoclast Leon Isaurul, nu s-a dus oare şi a stat ascuns in casa părinţilor săi de la Platanion, unde a plâns mult starea cea jalnică a prigoanei Bisericii din acea vreme şi unde a şi murit la anul 733 în 12 zile ale lunii mai?

Aşa vedem şi pe dumnezeiescul Părinte Maxim Mărturisitorul, care, văzând primejdia ce venea asupra sa din partea monoteliţilor, a lăsat curtea împăratului Heraclie şi s-a dus la Hrisopulos, a îmbrăcat schima monahală şi în singurătate se ruga lui Dumnezeu pentru furtuna ce se abătuse asupra Bisericii dreptmăritoare din partea acestor blestemaţi eretici care trăseseră pe împăraţi de partea lor. Şi iarăşi văzând că ereticii mai sus amintiţi întindeau mereu curse pretutindeni, a fugit şi s-a ascuns în pustiul Africii şi până la sfârşit a suferit prigoane şi primejdii pentru dreapta credinţă, după cum se vede scris în viaţa lui din 21 ianuarie.

Iar alţii din sfinţii lui Dumnezeu au fugit nu numai de primejdiile cele ce le ameninţau viaţa, ci şi mai mult au fugit de primejdiile ce le ameninţau mântuirea sufletului. Aşa Sfântul Ilarion cel Mare, unul din marii luminători ai lumii, temându-se de onorurile şi de marea cinste ce îi aduceau oamenii pentru viaţa lui cea sfântă şi minunile ce le făcea cu puterea lui Hristos, a fugit de la locul său în pustiile Alexandriei şi s-a ascuns în pustiul Oasim. Oare n-a fugit el şi s-a ascuns de ostaşii înarmaţi trimişi de blestematul împărat Iulian apostatul spre a-l ucide pentru insulta ce a adus acest sfânt blestematului zeu Marnas? Apoi după un an s-a retras într-o insulă pustie mai depărtată şi de acolo a luat drumul Liviei şi al Siciliei. Apoi, temându-se să nu fie cunoscut de cineva din Răsărit, s-a ascuns într-alt loc singuratic unde lucra coşuri şi vânzându-le îşi cumpăra cele de hrană şi vindeca mulţi bolnavi cu rugăciunea. Iar văzând că şi aici a devenit cunoscut şi slăvit de oameni care îl cinsteau ca pe un prooroc, a fugit de acolo de primejdia slavei deşarte şi s-a dus în Dalmaţia, apoi în Cipru, unde a făcut mari minuni şi a vindecat muţi îndrăciţi cu rugăciunea şi cu semnul Sfintei Cruci. Şi văzând că şi acolo se face cunoscut şi slăvit de oameni, s-a retras la un loc pustiu şi sălbatic la 12 mile de mare, unde a şi adormit în Domnul în vârstă de 80 de ani la anul 371.

Aşa vedem pe Cuviosul Martinian că a fugit toată viaţa sa pentru a nu-şi pierde curăţia trupului şi mântuirea sufletului său (vezi viaţa sfântului la 13 februarie). Aşa Sfântul Iosif, scriitorul de cântări, văzând primejdia năvălirii bărbaţilor în insula Sicilia, care veneau din Africa şi pustiau totul în cale, a fugit în Grecia şi s-a făcut călugăr la Mănăstirea Mântuitorului numită Latranus din Tesalonic, unde a fost hirotonit preot, apoi de acolo a plecat la Constantinopol, dar văzând că şi acolo împăratul Leon Armeanul a pornit persecuţia împotriva sfintelor icoane, a fugit de acolo la Roma şi apoi din nou la Constantinopol, unde a scris multe imnuri de laudă lui Dumnezeu şi sfinţilor Săi, prin care a atras iarăşi asupra sa ura ereticilor iconoclaşti care l-au exilat în Herson prin împăratul Teofil iconomahul, de unde a fost chemat de patriarhul Ignatie care l-a făcut schevofilax, adică păzitor al vaselor sfinte ale marii biserici, unde a adormit în Domnul în anul 883 în aprilie.

Dar cine va povesti câte prigoane şi primejdii a suferit Sfântul Dionisie, arhiepiscopul Alexandriei, din partea împăratului Deciu, care a pornit persecuţie generală asupra creştinilor, şi cum în acea vreme mulţime mare de creştini de prin oraşe şi sate fugeau şi se ascundeau prin munţi, prin păduri, prin locuri pustii şi neumblate? Căci la începutul anului 250 edictele cele sângeroase ale tiranului Deciu au fost publicate şi la Alexandria, iar Sfântul Dionisie, episcopul Alexandriei, a căzut prizonier cu o mare mulţime de creştini pe care ostaşii tiranului îi aduseseră la oraşul Taposiris. Dar o trupă bine organizată de ţărani creştini, aflând de cele ce se făcuseră, au luat arme

în mâini şi au alergat în ajutorul episcopului lor. Deci au ieşit înaintea persecutorilor, iar aceştia, văzând mulţimea celor ce veneau, au fugit de frică şi au lăsat în mâinile lor pe prizonieri. Atunci creştinii au ridicat repede din mijloc pe episcop, care aştepta moartea cea silnică, şi l-au silit să fugă şi să se ascundă din faţa primejdiei în care se găsea. Şi aşa sfântul a fugit şi s-a ascuns multă vreme până la sfârşitul persecuţiei în pustia Libiei.

În cele de până aici am adus atâtea mărturii de la sfinţii şi aleşii lui Dumnezeu care au trăit înainte de lege, în Legea Veche şi în Legea Darului Evangheliei lui Hristos, care în diferite locuri şi vremi au fugit şi s-au ferit de primejdiile oamenilor răi, de prigoane şi au dat loc mâniei şi răzbunării ce era asupra lor. Oare care au fost pricinile binecuvântate de Dumnezeu pentru care aceşti sfinţi fugeau şi se păzeau din calea primejdiilor şi a morţii? La această întrebare vom răspunde că două pricini binecuvântate au fost în această privinţă. Întâi că însăşi dumnezeiasca Scriptură şi învăţătura Mântuitorului din Sfânta Sa Evanghelie i-a învăţat pe ei să facă acest lucru. Iar al doilea că ferirea şi paza noastră din faţa primejdiilor este întemeiată pe porunca dragostei de care toată Legea şi proorocii atârnă (Matei 22, 40).

Iată o pildă: dacă eu sunt ameninţat de o primejdie sau chiar cu moartea din partea unui om care se sileşte să-mi vatăme trupul sau sufletul meu şi eu nu voiesc să fug din faţa lui şi stau întărit şi nemişcat, atunci eu mă fac sminteală omului acela. Şi eu poate mă folosesc din vătămarea aceluia pentru bărbăţia şi răbdarea mea, dar acela se vatămă pe sine şi se face pe sine vrednic de muncă. Deci când nu voiesc să fug de primejdia ce îmi stă înainte din partea celui ce mă urăşte şi vrea să mă vatăme sau să mă omoare, atunci cum iubesc pe fratele meu ca pe sine? Ci arătat este că mă iubesc pe sine mai mult decât pe acela care îmi voieşte răul sau mă lenevesc şi nu bag în seamă porunca apostolească care zice: *Nimeni al său să nu caute, ci fiecare pe ale aproapelui* (I Cor. 10, 24). Ba şi mai mult că prin această nebăgare de seamă a mea stau împotriva Legii celei stăpâneşti care a rânduit zicând: *Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi* (Matei 22, 39). Deci arătat este că porunca feririi de primejdii şi de prigoane se întăreşte pe porunca dragostei.

Iar îngăduirea în primejdii şi în prigoane atunci când putem să ne ferim de ele este lepădare a dragostei, fiindcă se face aproapelui pricină de sminteală. Dar poate că va zice cineva: oare trebuia ca sfinţii apostoli şi alţi dascăli ai Bisericii lui Hristos să fugă şi să se ascundă prin pustii şi să nu propovăduiască Evanghelia lui Hristos, spre a nu sminti pe iudei sau pe păgâni? Nicidecum nu trebuia să înceteze propovăduirea Evangheliei, căci Însuşi Mântuitorul nostru Iisus Hristos i-a trimis pe ei să predice Evanghelia la toată lumea, zicând: *Mergând în toată lumea propovăduiţi Evanghelia la toată zidirea; cel ce va crede şi se va boteza se va mântui, iar cel ce nu va crede se va osândi* (Marcu 16, 15). Drept aceea mare nedreptate ar fi fost dacă, pentru răutatea celor ce se sminteau, apostolii ar fi încetat propovăduirea Evangheliei celei încredinţate lor de Însuşi Domnul şi Dumnezeul şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Căci câţi se sminteau, aceia nu erau vrednici de credinţă, nici de mântuire. Acest lucru îl arată Marele Apostol Pavel când iudeii se sminteau de predica Evangheliei lui Hristos. El nu lua în seamă această sminteală nedreaptă a lor, ci zicea: *Iar noi propovăduim pe Hristos cel Răstignit, evreilor adică sminteală, iar elinilor nebunie.*

Ascultă încă pentru aceasta şi pe Însuşi Domnul nostru Iisus Hristos. Când ucenicii lui ziceau către El că fariseii, auzind învăţătura Lui, s-au smintit, atunci Mântuitorul, grăind, a răspuns către dânşii: *Lăsaţi-i pe ei, povăţuitori orbi sunt ai orbilor* (Matei 15, 14). Deci smintească-se iudeii că eu propovăduiesc pe Hristos cel Răstignit, lasă-i pe ei, nimic să nu-ţi fie ţie grijă de sminteala lor, căci povăţuitori orbi sunt ai orbilor. Smintească-se cei răi şi ereticii, făţarnicii, viclenii şi mincinoşii, că eu propovăduiesc adevărul dreptei credinţe. Lasă-i pe ei, nu trebuie să ai grijă de sminteala lor, că povăţuitori orbi sunt orbilor.

Dar atunci cum stau lucrurile care au arătat mai sus că noi trebuie să ne ferim de primejdii spre a nu face sminteală celui ce voieşte a ne face nouă rău? Iată cum: „La toate trebuie chibzuinţă şi dreaptă socoteală, de vreme ce pe tot lucrul îl împodobeşte măsura” (Sfântul Isaac Sirul). Nu pe toate întâmplările le putem măsura cu aceeaşi măsură şi cu aceeaşi cumpănă. Dumnezeiescul părinte Ioan Gură de Aur zice: „Când vii în faţa a două păcate şi unul era prea mic, iar altul prea

mare, atunci de eşti prea silit fă păcatul cel mic, ca să nu-l faci pe cel mare”.

Eu trebuie să fug din calea primejdiei când această fugă a mea nu-mi vatămă mântuirea sufletului meu şi mântuirea lui. Iar când fuga mea îmi aduce mie primejdia morții sufletului meu, adică îmi aduce mie primejdia morții sufletului meu, adică îmi este în primejdie mântuirea mea, atunci nu trebuie a fugi şi a mă ascunde, ci a sta tare în răbdare cu nădejdea la Dumnezeu şi de a răbda până în sfârşit spre a mă mântui, după cum este scris: *Întru răbdarea voastră veți mântui sufletele voastre.* Şi iarăşi: *Cine va răbda până în sfârşit acela se va mântui.*

Iar dacă fereria mea de primejdie nu-mi aduce mie primejdia nemântuirii sufletului meu, atunci se cuvine a căuta mai mult la folosul celui ce voieşte a-mi face mie rău şi pentru a nu-i face lui sminteală e bine să mă feresc pe cât voi putea din fața lui. Aceasta o arată şi dumnezeiescul Apostol Pavel către cei ce mâncau carne jertfită la idoli pe față cu cei ce aveau ştiința lor slabă şi socoteau că idolul este ceva. El le scrie corintenilor: *Ştim că idolul nimic nu este în lume şi că nu este alt Dumnezeu afară de unul... ci nu toți au această ştiință* (adică de a socoti că idolul nu este nimic). *Însă vedeți ca nu cumva slobozenia voastră aceasta să nu fie sminteală celor neputincioşi. Pentru că dacă te va vedea cineva pe tine, cel ce ai ştiință, că şezi în capişte, au nu ştiința lui, fiind slabă, se va zidi spre a mânca cele jertfite idolilor?* Apoi, arătând cât de greu este păcatul acesta, zice: *Şi va pieri fratele tău cel neputincios pentru ştiința sa, pentru care Hristos a murit* (I Cor. 8, 4-11).

Aşadar, aşa cum am zis mai sus: cât priveşte paza şi ferirea noastră de primejdii, aceasta să fie cu bună chibzuință şi dreaptă socoteală spre a nu aduce primejdia osândirii noastre în cele spre mântuire, dar nici sminteala aceluia ce ne prigoneşte pe noi. Şi aceasta o vom face atunci când vom socoti că paza de primejdii o facem numai după porunca cea dată nouă de Domnul şi nu spre a tăgădui înaintea oamenilor mărturisirea dreptei credințe în Hristos şi când vom socoti că paza noastră de primejdii nu ne aduce nouă paguba mântuirii sufletului nostru, ci mai ales prin aceasta ne vom sili a nu face sminează spre pierzarea celui ce ne prigoneşte pe noi.

Iar acum spre lămurirea celor ce am vorbit astăzi în acest cuvânt vom spune spre încheiere o învățătură a unui sfânt părinte al Patericului, care în această privință zice aşa: „Când vei vedea vreodată întărâtarea, tulburarea şi venirea păgânilor asupra creştinilor, atunci fugi tu şi te ascunde cât vei putea; iar să nu te dai în mâinile păgânilor muncitori, părându-ți-se că mare lucru şi bun vei face de te vei da singur în mâinile lor. Că Dumnezeu nu voieşte de la noi cele ce sunt mai presus de noi şi de putința noastră. Măcar de găseşti undeva scris că unii din sfinții mucenici singuri de bună voie se duceau şi se dădeau pe sine în mâinile prigonitorilor, dar aceia prin oarecare descoperire dumnezeiască făceau aceasta. Iar tu, când ți se va întâmpla fără voia ta să cazi cumva în mâinile păgânilor prigonitori, atunci cu bună nădejde la Domnul nostru Iisus Hristos să rabzi vitejeşte toate ispitele şi muncile ce ți se vor întâmpla, până la moarte. Iar cela ce nu fuge de ispite, ci se dă singur de bună voia sa într-însele, acela piere într-însele. Că noi avem poruncă să ne ferim de ispite după cât vom putea şi să ne rugăm de-a pururea lui Dumnezeu zicând: «Doamne, nu ne duce pe noi în ispite»” (Vezi *Pateric,* cap. 11, Despre răbdare, Bucureşti, 1828).

Iată ați auzit atât de clar şi luminat învățătură de la Sfinții Părinți în ce chip este datoria noastră a ne păzi de primejdii şi de ispite în viața noastră. Întâi că suntem datori a ne feri după a noastră putință din calea primejdiilor după porunca Mântuitorului care a zis: *Păziți-vă de oameni* şi ne-a poruncit nouă a ne ruga să nu cădem în ispite. Al doilea că suntem datori a ne păzi de primejdie pentru a nu fi noi pricină de sminteală celui ce voieşte a ne face nouă rău. Iar al treilea: Dacă noi după putere ne vom păzi de primejdie şi fără voia noastră va îngădui Dumnezeu să cădem în vreo primejdie, atunci suntem datori să punem toată nădejdea noastră spre Dumnezeu şi să răbdăm cu toată vitejia cugetului şi a inimii nostre toate primejdiile şi necazurile până la moartea noastră, spre mântuirea sufletelor noastre. Iar dacă noi vom păzi credința noastră dreaptă şi nemişcată şi poruncile lui Dumnezeu fără prihană şi oarecare se va sminti de noi, nici o grijă să nu avem noi de acest lucru şi să zicem în inima şi cugetul nostru cuvântul Domnului: *Lasă-i pe ei, că povățuitori orbi sunt ai orbilor.*

Iar de vom vedea că lucrul nostru sminteşte pe fratele şi noi, de îl vom lăsa, nici de credinţă nu ne lepădăm, nici Legea lui Dumnezeu nu o călcăm, atunci este bine să lăsăm lucrul acela, ca nu pe fratele să-l smintim. Deci ne trebuie mare chibzuinţă şi dreaptă socoteală să facem bună desluşire între acelea ce sunt adevărate sminteli şi acelea ce nu sunt sminteli, ca nu fără de socoteală să ne smintim pe noi şi să smintim şi pe alţii.

Spre încheierea acestui cuvânt predici să rugăm pe Prea Înduratul nostru Mântuitor şi pe Prea Curata sa Maică, ca împreună cu rugăciunile sfinţilor, să fim ajutaţi noi păcătoşii spre a cunoaşte calea cea împărătească a mântuirii şi a merge pe ea spre mântuirea sufletelor noastre. Amin.

CUVÂNT LA POGORÂREA SFÂNTULUI DUH

Astăzi Biserica Ortodoxă prăznuieşte pe Preasfântul Duh, adică pogorârea Sfântului Duh peste sfinţii ucenici şi apostoli ai lui Iisus Hristos. Mai întâi trebuie să ştiţi cine este Duhul Sfânt şi apoi cele despre praznic. Duhul Sfânt este una din persoanele Preasfintei Treimi. Persoană sau Ipostas sau Faţă este acelaşi lucru. Duhul Sfânt este de o fiinţă, de o fire, de un scaun, de o voie şi de o stăpânire cu Tatăl şi cu Fiul. Duhul Sfânt este Acela care a lucrat la zidirea lumii şi la facerea tuturor făpturilor văzute şi nevăzute, împreună cu Tatăl şi cu Fiul, după cum aţi auzit că zice în Psaltire: *Cu cuvântul Domnului cerurile s-au întărit şi cu duhul gurii Lui toată puterea lor.* De aici înţelegem clar şi prea luminat că toată Sfânta Treime a lucrat la zidirea lumii, a celor văzute şi a celor nevăzute.

Duhul Sfânt este Acela care a vorbit prin prooroci. El are chipul estimei[91] Sale deosebit de al Tatălui şi al Fiului după ipostas, nu după fiinţă. Pentru că Însuşi Tatăl, pricina a toată dumnezeirea – şi a Fiului şi a Duhului Sfânt –, are chipul estimei Sale prin nenaştere, iar Fiul are naşterea cea mai înainte de toţi vecii din Tatăl, şi Duhul se deosebeşte cu chipul estimei sale prin aceea că El nu are nici nenaşterea Tatălui, nici naşterea cea mai presus de vremi a Fiului, ci El cu alt chip de estimă porneşte din Tatăl, cu purcederea, cum auziţi în Crez: „Care de la Tatăl purcede”.

Duhul Sfânt împreună cu Mântuitorul se numesc raze gemene ale Tatălui, pentru că mai înainte de toţi vecii, odată cu naşterea cea mai presus de vreme a Fiului, purcede şi El din Tată mai presus de vreme. Duhul Sfânt a binevoit de la începutul zidirii lumii şi mai înainte de zidirea lumii să fie deasupra apelor. Auzi ce spune dumnezeiasca Scriptură: *Şi întuneric era deasupra adâncului şi Duhul lui Dumnezeu se purta deasupra apelor.* Auzi: *se purta.* În alt loc se scrie că *umbra* şi în alt loc, în limba siriacă, se zice că *clocea* deasupra adâncurilor. Deci găina când stă pe ouă, ori de zicem că încălzeşte ouăle, ori că le cloceşte, ori că stă pe ouă, aşa şi Duhul lui Dumnezeu mai înainte de zidirea lumii clocea sau încălzea adâncurile, aşa cum dogmatisesc Marele Vasile, Grigorie de Nyssa, dumnezeiescul Efrem Sirul şi alţii.

Deci prin această încălzire pe care o dădea Duhul Sfânt adâncului care era numai apă, că pământul nu era atunci şi nu se vedea, a dat viaţă apelor şi pământului, care în apă, ca la zidire să nu se mai zică aşa: Să scoată pământul viaţă sau să scoată apele viaţă sau să se facă întâi viaţă în pământ şi în apă şi apoi să scoată suflete vii, ci să zică aşa: *să scoată apele suflete vii.* Dar de unde? Ce, au avut apele de la sine suflete vii? Nu, Doamne fereşte! Că atunci punem zidirea în locul Ziditorului. Ci Duhul lui Dumnezeu care a încălzit adâncurile a pus viaţa în apă şi a dat viaţă la toate vieţuitoarele care sunt în ape, pe pământ şi în aer şi în toate. Deci aşa se înţelege la Scriptură, că lucrurile sunt prea adânci, dar sunt tâlcuite de dumnezeieştii părinţi.

Duhul lui Dumnezeu a binevoit să se arate în multe feluri. Când a scos poporul lui Israel din Egipt, din mâna lui Faraon şi din robia cea de 430 de ani, El s-a arătat ca un nor mergând înaintea taberei fiilor lui Israel. Că zice dumnezeiescul părinte Efrem Sirul: „Norul era chip al Duhului şi marea era chip al apei” la botezul acela la care s-a botezat tot poporul lui Israel, cum zice marele

[91] Chipul estimei = modul de a fi.

apostol Pavel: *Au doar părinții noştri nu toți prin mare au trecut şi prin nor s-au botezat* şi celelalte.

Duhul Sfânt s-a arătat uneori în chip de porumbel, adică la Botezul Domnului Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, iar în ziua de astăzi s-a arătat mai vestit şi mai arătat decât totdeauna din istoria lumii. De ce zice Evanghelia de astăzi că încă nu era Duh Sfânt? Şi îndată răspunde: *Pentru că Iisus încă nu se proslăvise.* Iată ce vrea să zică aici Scriptura, nu că nu era Duh Sfânt, că nici n-a fost vreo vreme când n-a fost Duh Sfânt, că de când este Tatăl şi Fiul, fără de vreme este şi Duhul Sfânt, fără de început, de aceea şi zice că nu era încă Duh Sfânt, adică încă nu s-a arătat aşa de văzut şi aşa de simțit Duhul Sfânt, până nu s-a proslăvit Fiul Omului.

Dar când s-a proslăvit Fiul Omului? Când a şezut de-a dreapta măririi întru cele înalte, de-a dreapta dumnezeirii la locul său de totdeauna. Când a suit firea omenească până unde? Până de-a dreapta Tatălui. Atunci s-a proslăvit Fiul Omului când ce a fost stricat prin neascultare, a dres şi a înnoit şi a sfințit şi a altoit firea noastră cea căzută şi a dus-o nu în rai, ci în ceruri şi mai presus de ceruri, de-a dreapta puterii, de-a dreapta măririi întru cele înalte. Şi atunci când Hristos s-a suit cu tot cu trup la cer şi a şezut de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl, atunci s-a proslăvit El pentru ascultarea sa. Căci ce spune la Filipeni? *Hristos Iisus s-a smerit pe sine, ascultător făcându-se până la moarte şi moarte pe cruce.* Dar ce i-a adus acestă smerenie şi ascultare? Auzi pe acelaşi apostol: *Pentru aceasta şi Dumnezeu l-a proslăvit pe Dânsul şi i-a dat Lui nume care este mai presus de tot numele, ca în numele lui Iisus Hristos tot genunchiul să se plece, al celor cereşti şi al celor pământeşti şi al celor de dedesubt.* Deci acum a ajuns Hristos de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl, în ziua de astăzi, acum i s-a dat nume mai presus de tot numele şi slava pe care a avut-o mai înainte de toți vecii a luat-o în trup, nu ca mai înainte cu a sa ființă, că pururea era cu ființa sa.

Deci, acum când s-a proslăvit Fiul Omului, a trimis pe Preasfântul Duh, după cum a făgăduit la sfinții Săi ucenici şi apostoli. Ce le-a spus? *Voi şedeți în Ierusalim până când vă veți îmbrăca cu putere de sus.* Şi au stat dumnezeieştii apostoli zece zile în Ierusalim şi în a zecea zi după Înălțarea Domnului, când Hristos s-a proslăvit de-a dreapta puterii, a trimis de acolo pe Preasfântul Duh, care de la Tatăl purcede. Dar de ce l-a trimis la zece zile şi nu mai înainte? Iată ce spun dumnezeieştii Părinți: La zece zile după Înălțarea lui Hristos s-a pogorât Duhul Sfânt, pentru că în taina iconomiei în trup a lui Hristos prin care s-a mântuit neamul omenesc, a fost de folos şi cetelor îngereşti, că auzi ce spune apostolul, că întru Iisus Hristos şi întru taina iconomiei sale în trup aveau nevoie de înnoire şi sfințire şi cele de jos şi cele de sus.

Deci mergând Mântuitorul nostru la Înălțare cu tot cu trup, s-a oprit în fiecare zi la câte o ceată de îngeri şi le-a dat la toate cele nouă cete de îngeri câte o zi pentru mai multă îndumnezeire, sfințire şi înnoire şi apoi în ziua a zecea a stat de-a dreapta Tatălui şi de acolo a trimis pe Preasfântul Duh ca să se pogoare peste Sfinții Săi ucenici şi apostoli, să-i umple de sfințenie, de putere, de înțelepciune şi de dar. Şi cum a fost venirea Preasfântului Duh peste sfinții Săi apostoli? Ați văzut la Apostolul de astăzi că stând ucenicii acolo s-a făcut un sunet mare, ca o mişcare de vifor şi de vânt mare venind cu sunet şi s-au arătat limbi ca de foc şi au stat pe fiecare dintre ei. Acolo era şi Preasfânta Maica Domnului, după cum o vedeți în icoană, şi dumnezeieştii săi ucenici.

Dar de ce spune Scriptura *ca de foc* şi nu spune că s-a pogorât limbi de foc? Care e pricina că s-au pogorât *limbi ca de foc* şi nu de foc? Ştii de ce pune şi pe *ca* înainte? Ca să nu atribuim noi Duhului Sfânt materia. Să nu credem noi că Duhul Sfânt este un foc cum e lumânarea aceea pe care o vezi acolo sau cum vezi fel de fel de focuri. Că nu este foc material Duhul Sfânt, ci foc gânditor. Deci Dumnezeul nostru este foc mistuit, dar nu este foc material, ci foc care nu se vede şi nu se simte şi numai prin gândire se înțelege. Aşadar s-au pogorât peste sfinții Săi apostoli nu limbi de foc, ci limbi ca de foc, având oarecare asemănare cu focul.

Şi ce, care a fost pricina să se pogoare în acest fel, în chip de limbi? De ce nu a venit ca la Botezul Domnului, în chip de porumbel? Sau în chip de nor sau în alte feluri, că putea în tot felul, ca un Dumnezeu atotputernic? De ce vine el acuma în chip de limbi? Ştii de ce? Ca să arate că El este Dumnezeu cel atotputernic, de o ființă cu Tatăl şi cu Fiul, care a amestecat limbile cândva. Ați

auzit aseară la slava Vecerniei celei mari? Zice: „Limbile amestecându-se au pedepsit îndrăzneala celor ce făceau turn”. Pentru că până atunci, când au făcut turnul Babel de care ați auzit la şcoală, era o limbă şi un neam în tot pământul şi au cutezat oamenii să facă turn ca să nu-i mai ajungă pe ei potopul. Şi aceasta a îndrăznit să o facă Nimrod, uriaşul acela împărat al Babilonului, de la care a ieşit închinarea la idoli şi urâciunea zidirii de turn.

Şi a silit 71 de seminții să zidească la turn. Numai Ever cu patru mii de suflete n-au vrut să zidească şi au fugit şi s-au ascuns în munți. Şi de aceea limba lor era mai neamestecată, limba lui Ever este cea mai veche limbă de sub cer, este limba lui Adam, care o mai ştiu oarecare evrei din Palestina, limba cea veche, aramaică. Se zice că e cea mai veche limbă pe care a vorbit-o strămoşul Adam, că numai lui Ever nu i-a amestecat Dumnezeu limba. El, când a zis Nimrod să zidiească turn împotriva lui Dumnezeu, ştii ce a zis? „Cum o să zidim noi turn împotriva lui Dumnezeu, Care a acoperit cu apele potopului şi cei mai mari munți din lume?”

Şi n-a vrut Ever să se supună. Iar Nimrod a zis: „Cine nu va zidi turnul, acela imediat va muri cu moarte amară”. Şi atunci unii de frică, alții din convingere au început să zidească turnul acela, ale cărui ruini până azi se văd şi le cunosc oamenii de ştiință care au umblat până acolo. Se află ruinele acelui turn aproape de oraşul Bagdad din Irak, vechea Babilonie între Eufrat şi Tigru. Acolo a fost turnul Babel. Şi au început să zidească la turn unii de frică, că se temeau de moarte, iar alții din convingere că pot face ceva împotriva lui Dumnezeu. Iată de atunci a ieşit maimuța din om, nu omul din maimuță, cum susțin unii. Aşa spun dumnezeieştii părinți, citiți în Hronograf. Pentru că a zis atunci Sfânta Treime: „*Să ne pogorâm să le amestecăm lor limbile ca să nu poată să se mai înțeleagă om cu om.* Şi cine va cere var, altul să-i dea sabie. Şi cine va cere căldare, altul să-i dea scara. Să nu mai poată zidi, să vadă că este un Dumnezeu care a făcut limbile omului”.

Şi celor care au zidit de frică şi le părea rău că zidesc împotriva lui Dumnezeu, le-a amestecat numai limbile, iar celor care au zidit din convingere, că pot face împotriva lui Dumnezeu ceva, le-a amestecat şi firea. Deodată s-au trezit cimpanzei fără coadă, maimuțe, urangutani, satiri, hipocentauri, toate dihăniile şi urâciunile lumii. De ce? Când au vrut îngerii să se înalțe împotriva lui Dumnezeu, să se facă asemenea cu Dumnezeu, din îngeri luminați s-au făcut draci întunecați, şi cei ce erau în lumină şi în strălucire s-au făcut întuneric. Iar când a vrut omul să facă turn împotriva lui Dumnezeu, din om l-a făcut maimuță şi toate urâciunile pământului, cum le vedeți până în ziua de astăzi. Deci la unii le-a amestecat limba, iar la alții le-a amestecat firea şi i-a făcut, cum îi vedeți până în ziua de astăzi, urâciunile pământului şi de râs în tot pământul.

Deci să mergem mai departe. De aceea astăzi Duhul Sfânt se pogoară în chip de limbi de foc, pentru ca să arate că EL este Acela care a amestecat limbile oamenilor să nu poată zidi împotriva lui Dumnezeu. Şi auzi cum cântă Biserica: „Când S-a pogorât amestecând limbile, despărțit-a neamurile Cel Preaînalt, iar când S-a pogorât în chip de limbi de foc, într-o unire pe toți i-a chemat şi într-un glas au slăvit pe Peasfântul Duh”. Ai auzit şi aseară la slavă? Zice: „Atunci a stricat unirea cea rea împotriva lui Dumnezeu şi acum prin limbi de foc a unit toate popoarele într-o singură limbă şi o credință. Că erau la praznicul Cincizecimii în Ierusalim bărbați iudei şi libieni şi sirieni, şi elamiți, şi romani, şi prozeliți, şi greci, şi arabi, şi tot neamul de sub cer, şi vorbeau în limba lor şi ei auzeau fiecare om în limba sa măririle şi slava lui Dumnezeu şi predica Evangheliei. Şi se minunau şi ziceau: „Oare ce să fie acestea? Aceşti oameni neînvățați toți sunt de un neam, galileeni, şi ei vorbesc în limba lor Evanghelia şi noi o înțelegem în limba noastră”. Ştii ce era? Era Duhul lui Dumnezeu care a amestecat atunci limbile acelor ce făceau rău şi acum a dat darul vorbirii în limbi ca să aducă la o credință în Hristos toate popoarele cele felurite la limbă, ca credință şi la neam.

Şi unii din farisei şi din iudei, plini de zavistie ca totdeauna, ziceau: „Asta-i treaba mustului dulce. S-au îmbătat aceştia, nu ştiu ce vorbesc”. Iar marele Apostol Petru, cel mai tare în credință şi mai îndrăzneț, a ieşit în mijloc şi a zis: „Bărbați galileeni, nu suntem beți, de abia e ceasul al treilea din zi (adică de abia e nouă dimineața, cum erau orele atunci). Nu suntem beți de vin, cum socotiți voi, ci astăzi în urechile voastre se împlineşte proorocia lui Ioil Proorocul care a zis: *În zilele cele*

de apoi turna-voi din duhul meu peste tot trupul. Fetele voastre vedenii vor vedea şi vor proorocii şi robii şi roabele mele vor vorbi în limbi şi celelalte. Şi voi da o putere şi duh şi celelalte”. Şi le-a spus: „Astăzi s-a împlinit proorocia, în ochii voştri. Toarnă Dumnezeu Duhul Lui acum peste noi şi vorbim noi în toate limbile zidite sub cer ca să cunoaşteți şi să înțelegeți voi măcar din acest semn văzut şi simțit al Duhului Sfânt, că aici nu-i lucrare de om, ci de Dumnezeu şi de Duhul lui Dumnezeu”.

Dar oare de ce a fost nevoie de acest dar deosebit al vorbirii în limbi la începutul Bisericii? Şi de ce nu mai este darul acesta în Biserică până astăzi? V-ați pus întrebarea? Iată ce spune dumnezeiescul Ioan Gură de Aur în cuvântul de la Cincizecime: „A fost prea nevoie la începutul Bisericii să se dea acest dar al Duhului Sfânt de a se vorbi în limbile toate, ca să cunoască toți că la şcoala Duhului Sfânt nu se învață pe bănci. Şcoala Preasfântului Duh se toarnă de sus în mintea celor care binevoieşte Dumnezeu şi-i alege. Şi Dumnezeu poate înțelepți pe cei proşti”. Se împlineşte ceea ce a zis marele Pavel: *A ales Dumnezeu vasele cele slabe să ruşineze pe cele înțelepte şi pe cele tari. Şi a ales Dumnezeu pe cele nebăgate în seamă ale lumii* şi celelalte, ca să arate că el nu are nevoie de şcolile noastre. Când vrea să facă vreun far pentru mântuirea lumii sau vreo lucrare, El are nevoie de inimă curată, de credință sinceră şi de suflete curate, care doresc mântuirea în mod sincer.

Şi de aceea Duhul lui Dumnezeu s-a vărsat din belşug peste aceşti pescari şi oameni necărturari, ca să-i înțelepțească în şcoala aceasta mai presus de orice minte, ca să fie de folos, să predice Evanghelia până la marginile pământului şi să facă minuni şi puteri mari cu putera lui Dumnezeu. Şi de aceea a dat darul vorbirii în limbi, zice dumnezeiescul Ioan Gură de Aur, căci sunt semn pentru cei necredincioşi. Că auzi ce spune în capitolul 14 al epistolei întâi către Corinteni: *Limbile sunt semn pentru cei necredincioşi.* Pentru că toți cei ce erau la Cincizecime în Ierusalim de atâtea feluri de popoare, când auzeau din gura a doisprezece oameni simpli, proşti, cum îi socotea lumea, că vorbesc în toate limbile de sub cer, cunoşteau cu dinadinsul că nu poate fi aici altceva decât numai lucrarea Duhului Sfânt: „Numai Duhul lui Dumnezeu este Cel ce mişcă mintea şi limba acestora să vorbească în aşa fel încât, vorbind ei într-o limbă şi noi să înțelegem fiecare în limbile noastre măririle şi slava lui Dumnezeu”. Iată pentru ce a dat darul vorbirii în limbi înainte. Pentru ca să fie semn pentru oamenii necredincioşi, ca măcar prin acest dar preasfințit şi preavăzut să înțeleagă că apostolii nu sunt trimişi de oameni, ci sunt trimişi de Dumnezeu şi să creadă în Iisus Hristos pe care îl propovăduiau ei cu atâta putere şi convingere.

Frați creştini, Duhul lui Dumnezeu este Duhul cel Preabun, cel Preasfânt, cel Atotputernic, cel Atotproniator, cel Preaînțelept, şi toate însuşirile care se atribuie lui Dumnezeu Tatăl şi toate cele ce i se atribuie lui Dumnezeu Fiul le are la fel după ființă. Numai după ipostas se deosebeşte cu chipul estimei, însă toate celelalte însuşiri care le are la fel cu Tatăl şi cu Fiul, după cum arată dumnezeieştii teologi. Se numeşte Duhul acesta Duhul Preabun, Duhul cel Preasfânt care luminează pe tot omul care vine în lume. Este Duhul care aduce lumină gânditoare la tot omul care se botează în numele Preasfintei Treimi şi care vine în lume. Dar oare pe acest duh al luminii şi al sfințeniei cu ce îl întunecăm noi, păcătoşii? Cu ce îl gonim noi de la noi? Oare poate sta el la un loc cu întunericul? Nu. Prin ce supărăm noi şi întristăm pe Duhul Sfânt şi prin ce îl gonim de la noi? Ştiți prin ce? Prin păcate. Şi mai cu seamă prin păcatele de moarte. Noi gonim pe Duhul lui Dumnezeu de la noi prin păcatele noastre.

Noi de la dumnezeiescul Botez suntem biserică a Dumnezeului celui viu. Nu zice Pavel aşa? *Voi sunteți biserica lui Dumnezeu celui viu şi mădulare din parte ale lui Iisus Hristos. Voi sunteți biserica Dumnezeului celui viu şi Duhul lui Dumnezeu locuieşte în voi.* Locuieşte Duhul lui Dumnezeu în noi, dar noi îl putem goni din noi prin ce? Prin păcate. Prin răutăți. Duhul lui Dumnezeu nu poate sta unde sunt lucrurile întunericului, el este duhul luminii. Ce zice Pavel? *Să lepădăm dar lucrurile întunericului.* Care sunt lucrurile întunericului, că le enumeră acolo? Ura, desfrâul, mânia, zavistia, beția, mâhnirea pentru binele aproapelui, răutatea, ținerea minte a răului, pizma, lenevia şi toată răutatea se numesc lucruri ale întunericului. Păcatul foarte mult întunecă pe

om. Dar de ce? Pentru că goneşte de la el pe Duhul Sfânt care e lumina aceea care luminează pe tot omul ce vine în lume.

N-aţi văzut cum s-a întunecat Saul de zavistie? Era bolnav, îl muncea satana, venea David şi îi cânta din Psaltire şi gonea duhul de la dânsul. Iar Saul era aşa de întunecat când se scula, încât zicea: *Unde-i David, ca să-l omor?* Pe cine? Pe doctorul lui care îl scotea de la drac când îl muncea duhul rău pe Saul şi îl trântea la pământ. Vezi zavistia, cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur, că e mai rea decât dracul? Duhul adică se ducea de la Saul, dar zavistia îi întuneca mintea lui, încât când gonea David dracul de la el şi se scula de jos, zicea: *Unde-i David să-l omor?*

Cărturarii şi fariseii vedeau minunile lui Iisus Hristos şi, în loc să se lumineze, se întunecau cu ura şi cu zavistia aşa de tare, încât căutau pe toate căile să-l omoare. Pentru ce? Pentru că ura este mare întuneric. Ce spune dumnezeiescul evanghelist Ioan? *Cela ce urăşte pe fratele său întru întuneric umblă şi întunericul a orbit ochiul lui.* Iată întunericul – ura, zavistia, beţia. Ce zice dumnezeiescul părinte Efrem Sirul? S-au întunecat cu beţia Noe şi Lot, care l-a scos Dumnezeu din Sodoma, şi au greşit cu păcate foarte mari, unul cu blestemul şi altul s-a amestecat cu fiicele sale. Şi iată cât întuneric a adus beţia în sufletele lor. Şi de aceea zice: Beţia pe Domnul nu îl primeşte, beţia pe Duhul Sfânt îl goneşte de la om şi îl lasă pustiu de darul lui Dumnezeu. Iată întuneric care goneşte pe Duhul Sfânt.

Dar numai beţia? Ce l-a întunecat pe faraon? Împietrirea inimii. De două ori, de trei ori i-a zis Moise: *Dă drumul poporului să jertfească lui Dumnezeu în pustie. Voi da* şi iarăşi *voi da* şi iarăşi se împietrea şi iar se întuneca, până l-a pierdut Dumnezeu în Marea Roşie. Cine l-a întunecat pe Gheezi, cine l-a întunecat pe Iuda? Iubirea de arginţi, cum cântă biserica: „Cu iubirea de argint îmbolnăvindu-se, s-a întunecat”. L-a întunecat atâta iubirea de argint că l-a vândut pe Învăţătorul, pe Ziditorul lumii, pe Cel ce a dat darul apostolilor, pe Cel ce l-a făcut făcător de minuni şi l-a împărtăşit cu Preacuratele Taine. „Ai vândut pentru iubirea de argint pe cel nepreţuit”. S-a îmbolnăvit şi s-a întunecat cu iubirea de argint şi i-a răpit toată partea cuvântătoare a sufletului său să nu mai înţeleagă cine este şi ce face.

Dar numai pe Iuda? Cine l-a prăvălit pe Solomon cel preaînţelept şi preasfânt, cel ce a scris jumătate din Scriptura cea veche? Dumnezeiasca Scriptură zice că era preaînţelept şi a luat darul înţelepciunii; cine l-a întunecat? Patima iubirii de femei. Desfrâul şi curvia. Până acolo l-a întunecat pe Solomon, că ţinea atâtea femei de alt neam şi acelora a spus că vrea să le facă şi lor capişte şi a zidit capişte preaînaltă idolilor lui Moab şi ai sidonienilor. Aşadar păcatele ne întunecă şi îndepărtează Duhul Sfânt de la noi.

Să fugim de păcate, ca să nu întristăm pe Duhul Sfânt care este în noi de la Botez. Iar dacă am greşit, să ne pocăim de îndată, ca să nu ne părăsească Duhul Sfânt. Să fim încredinţaţi că de credem cu tărie în Dumnezeu, şi iubim Biserica Lui, şi ascultăm pe păstorii noştri sufleteşti, şi dacă lepădăm tot păcatul şi fărădelegea prin Sfânta Spovedanie, devenim temple ale Duhului Sfânt, cum spune Sfântul Pavel şi suntem urmaşi ai Apostolilor şi fii ai lui Dumnezeu după har. Amin.

CONVORBIRE CU TINERI DESPRE CURĂȚIA ÎN CĂSĂTORIE

O să vorbim aici ceva care priveşte viaţa voastră, a mirenilor, şi a noastră, a călugărilor. Vom vorbi despre curăţie şi despre feciorie. Noi, călugării, avem trei voturi: ascultarea necondiţionată, sărăcia de bunăvoie şi fecioria până la moarte. Cei ce au fost căsătoriţi au, dacă vor, a doua feciorie, dacă vin în mănăstire sau chiar acasă, aceasta se cheamă feciorie de voinţă şi din făgăduinţă.

Este o feciorie firească pe care o are omul când n-a ştiut ce e în lume femeia şi alte patimi grele, Doamne fereşte! Şi a doua este din făgăduinţă, care o făgăduiesc. Că vin la mănăstire şi cei căsătoriţi. I-a murit soţia şi a venit şi depune şi el, văduv, votul fecioriei. A lui feciorie e tot atât de puternică, dacă o depus în faţa sfântului altar, ca şi a celui ce a fost feciorelnic din fire. Aceasta este

fecioria a doua, după cum arată Sfântul Ioan Scărarul, pe care o ia omul în călugărie. Tot lui Dumnezeu făgăduieşti şi la botez şi la călugărie; călugăria este al doilea botez, primeşti tunderea, îți schimbă numele, exact ca la botez. Deci unii sunt feciorelnici din fire şi alții din făgăduință, care depun votul feioriei la călugărie.

Alții duc viață curată şi feciorelnică în lume. Ei au mare plată, cum sunt preoții celibi, dacă o duc într-adevăr cum au făgăduit, şi cum sunt unii creştini. Eu am peste 40, aproape 50 de familii, care duc viață curată în lume. Şi unii au hotărâre de 40 de ani, alții de 30, alții de 20, alții de 15, alții de 5, alții de 3, alții de un an, de doi, fiecare cum a început. Dar le pun în vedere de la început, de când au început această rânduială, să țină minte aceste lucruri: Dacă te-ai căsătorit nu mai sunteți doi, ci unul. Nu se mai poate zice că sunt doi, *ci vor fi amândoi un trup*, cum spune Sfânta Scriptură. Condiția de a păzi cei căsătoriți curăția nu aparține pe unul, pentru că nu este unul, ci doi sunt într-un trup şi suflet. Asta o spune Sfântul Apostol Pavel: *Nu vă lipsiți unul de altul* – auzi cum – *decât până la o vreme şi apoi să fiți împreună, ca să nu vă ispitească satana pentru neînfrânarea voastră.* Ei bine, sunt unii care au dus aceasta până la moarte şi au o mare plată, că au fost în lume. Că nu-i puțin lucru să te lupți în lume cu atâtea şi să duci viața ta ca în mănăstire. Dar alții care nu pot, ei sunt liberi. Pot să ducă un an curăția, doi, şi pe urmă iar să fie împreună. Nu îi condamnă nici o lege. Dar cât au pus deoparte au, că au ținut un an, că au ținut doi, aceea nu se pierde cât au ținut. Dumnezeu e drept. Iar dacă unul va vedea că celălalt este slab, trebuie să cedeze.

Iată ce am pățit eu cu unul. A venit la mine cu soția să păzească viața în curăție. Oameni bătrâni de acum. El avea sub 70 ani unul sau doi, ea avea vreo 60. Eu le-am spus: „Să nu mâncați carne, să nu faceți abuz de vin. Dacă ai luat, ia un pahar de vin, mai mult să nu iei, şi să nu mâncați mâncări care irită: usturoi, acrituri mari, din acestea, că excită, adică irită corpul la diferite dispoziții de patimi”. Au ținut şapte ani aceşti oameni şi pe urmă bărbatul şi-a săpat groapa de moarte. Cum? Avea livezi mari, avea cazan de rachiu, făcea rachiu. Eu i-am oprit şi de rachiu şi de vin, i-am spus ca numai în caz de boală sau ceva să ia un pahar de vin, că nu-i păcat. El s-a apucat de băut rachiu. Şi satana de la beție ia mintea omului. Îi spune într-o zi femeii (dar el avea copii căsătoriți, şi fete şi băieți şi toți erau căsătoriți): „Măi femeie, eu nu mai pot trăi singur. Ori vrei să trăim împreună, ori dacă nu, e mare primejdie pe sufletul meu”. Dar ea l-a batjocorit, că n-a avut dreaptă socoteală. Ea umbla cu haine negre, ca o călugăriță, şi citea Psaltirea şi postea: „Măi blestematule, măi nebunule, măi stricatule, nu ți-a ajuns ție mocirla vieții, n-ai ținut nici posturi, nici sărbători, nimic, şi acum vrei tu să-mi împiedici mântuirea?”

Să vă spun ce ispite face satana şi la ceştia în curăție. De aceea vă vorbesc să aveți înregistrat aici. Eu am mai auzit, că vin la urechea nostră din toată țara. Ea, dacă ar fi avut dreaptă socoteală, venea la mine cu dânsul. Doar eu le-am dat voie să țină curăția. Nu i-a venit în gând asta. L-a batjocorit o dată, de două ori, el a tăcut din gură, că el bea rachiu, se treziseră din nou în el patimile dobitoceşti ale animalelor şi îi spune într-o seară: „O să-ți pară rău, că ştii ce-a spus părintele – el ținea minte –, să țineți cât o să puteți amândoi”. Că eu nu pot da un sfat mai mare decât apostolul Pavel. „Până la o vreme să țineți şi pe urmă să fiți împreună ca să nu vă ispitească satana, iar dacă puteți până la moarte, şi mai bine. Dar voi luați-o aşa câte oleacă, câte un an, câte jumătate de an, aşa.” Că un ogor, când îl iei la prăşit, nu îl găteşti în ziua aceea. Hai că îl prăşesc oleacă azi, şi pe urmă iar, şi când te trezeşti ai ajuns la capăt. Aşa e şi cu viața asta.

Ce s-a întâmplat? Ea l-a batjocorit, nici n-a vrut să-l audă, că n-a avut dreaptă socoteală. Ea n-a auzit ce spune apostolul: *Femeia trupul său nu-l stăpâneşte, ci bărbatul. Şi bărbatul trupul său nu-l stăpâneşte, ci femeia,* după căsătorie. Nu mai pot face opinie separată nici unul, nici altul. N-a vrut ea de astea. El ce a făcut? A făcut o damigeană de rachiu din cel dat de două ori prin maşină, l-a fiert de două ori, pentru fina lui de cununie, care i-a dat mere, că şi ea avea livadă, ca să-i facă rachiu. Şi era o ploaie seara şi întuneric. Bărbatul său era dus cu o căruță de mere de vândut la oraş. Şi s-a dus omul acesta la fina sa, dar beat s-a dus. Finei sale îi cam plăcea şi ei paharul, că şi ei aveau poame, cutare.

– Fină, dar bărbatul tău nu-i acasă?

Dar el a ştiut că nu-i acasă.

– Nu-i acasă, naşule.

– Hai să luăm un pahar de vin, hai să luăm un rachiu.

Au băut. Fina sa era căsătorită numai de vreo şase luni. N-avea nici copii, nimic.

– Fină, eu nu mă duc acasă în seara asta, vezi că e glod, e întuneric.

– Da, nănaşule, te-i duce dimineață.

Ea n-a bănuit nimic, era naşul ei de cununie, nu de botez. I-a dat o cameră să doarmă, când noaptea se trezeşte cu el lângă dânsa.

– Ce faci, nănaşule? Vai de mine. Ce vrei, să mă bagi în iad?

– Taci din gură, te-i mărturisi la un duhovnic, nu-i nimic.

Aceea beată, că dacă ar fi fost şi ea trează, poate fugi din mâna unui moşneag, că ăsta avea 75 de ani acum. Putea să-i dea o brâncă să-l facă praf. Dar vezi satana, a întunecat-o şi pe ea.

– Vai, nănaşule, dar vai de mine, n-are să ne meargă bine în gospodărie!

– Taci din gură. Bărbatul e pentru femeie şi femeia pentru bărbat.

Că satana are cuvintele lui. Şi a căzut cu fina sa în păcat. Şi ea avea 23 de ani şi el avea 75. Asta ca să vă spun ce ispite drăceşti se întâmplă. Şi dimineața ea a vrut să-şi facă seama.

– Nănaşule, unde ne ducem? Ne-am băgat în iad. Vai de mine!

Că era tulburată, o mustra conştiința.

– Taci din gură, proasto, ehei, câte ştiu eu din astea şi cutare, a îmbărbătat-o.

– Vai de mine, dar n-am să am pace nici în groapă, cum am fost înşelată. M-ai îmbătat întâi şi pe urmă ți-ai bătut joc în halul ăsta de sufletul meu.

Şi a lăsat-o plângând şi s-a dus acasă. Şi acasă îi spune soției:

– N-ai vrut să cedezi, mi-am găsit eu nevastă tânără. Ehehe!

Şi ea ştia unde a fost, că ştia că s-a dus la fina sa şi a priceput. Gândiți-vă ce a fost în sufletul lor, ce războaie se ridică la cei ce țin curăția, că trebuie să le ştiți, că satana nu doarme. Fiindcă aceasta este o rânduială foarte frumoasă, dar şi ispite mari se ridică. Şi atunci ce s-a întâmplat? Ea venea la mine. Parcă o văd:

– Părinte, bărbatu-meu s-a pierdut, cutare.

– Cum? Ce a pățit?

– Ia uite, părinte, îmi spunea toată istoria.

– Dar ți-a spus ție că nu mai poate? De ce n-ai cedat? Că auzi ce spun canoanele din Gangra: „Femeia care nu cedează la împreunarea bărbatului, dacă e cu cununie dreaptă, anatema”, o despart de Biserică canoanele. Că eu v-am spus că dacă unul e mai isteric şi nu poate, celălalt să cedeze, că nu-i nici un păcat. Sunteți cununați, nici un păcat nu era.

Că poate el stătea o dată, de două ori cu soția şi pe urmă iarăşi îi venea mintea la cap: „Măi, sunt bătrân, de acum vine moartea”. Dar aşa l-a lăsat în prăpastia preacurviei, dar cu cine? Cu fina de cununie. Mai mare păcat decât dacă ar trăi tatăl cu fiica sa. Dacă tatăl trăieşte cu fiica e oprit 20 de ani de la împărtăşanie, că e rudenie de sânge, dar cu fina de botez sau de cununie e 25 de ani oprire de la împărtăşanie, că e rudenie spirituală, după duh. Şi aşa l-a trântit satana cu bețiile lui şi cu rachiul. Dar el n-a vrut să vină, a zis că îi e ruşine.

– Spune-i să vie, că dacă nu vine, mare prăpastie îl aşteaptă.

N-a vrut să vină: „Nu mă duc, că părintele are să-mi dea canon”. Şi i-am dat ei canon 25 de ani. Ea s-a mirat:

– Cum? Eu?

– Da, uite ce zice canonul: „Femeia care n-a primit soțul la împreunare şi el a căzut cu alta, să-i dai acelaşi canon”, pentru că-l dă în prăpastia preacurviei. Că uite, cazi, te duci în fundul iadului şi tu, că n-ai avut minte că-i soțul tău cu care ai avut copii şi te-ai cununat şi cutare, şi acuma să-l dai pe el în prăpastia asta? Tu răspunzi de sufletul lui. Da, dacă n-ai avut dreaptă socoteală! La orice faptă bună, dacă n-ai dreaptă socoteală, te duci în fundul iadului. Spune Sfântul Isaac: „Toate cele fără măsură sunt de la draci”. Şi mai zice: „Pe tot lucrul să-l împodobească

măsura”, adică dreapta socoteală.

Ea s-a dus plângând acasă, tulburată. I-am zis: „Nu pot să-ţi fac nici un pogorământ, ăsta ţi-e canonul”.

El când a auzit că eu am pus-o pe ea la canon şi nu i-am părtinit ei, a luat curaj să vină şi el, ca să o pârască că din cauza ei a căzut. Zice: „Dacă părintele a socotit aşa, mă duc la el. Am căzut, mă duc să-i spun tot ce am făcut”.

Vine el, a venit cu un nepot.

– Părinte, uite aşa.

– Ştiu, că mi-a spus soţia. Moşule, dumneata 25 de ani nu te poţi împărtăşi.

– Vai de mine, dar mai trăiesc eu 25 de ani?

– Uite canoanele. Ăsta-i păcat mai mare decât dacă ai fi căzut cu fiica matale, că-i cu fina de cununie, deci rudenie după duh. E mult mai mare decât păcatul cu rudenia de sânge.

De ce vă spun aceasta? Ca să ştiţi de ce să vă păziţi. Trebuie să-i arăţi omului: „Uite aici este foc, măi omule, şi dincolo e apă”, că apoi ştie: „Mă feresc”. De aceea vă spun predica asta, ca să vedeţi câte se întâmplă, că la orice faptă bună se ridică război. Să ştiţi cum să procedaţi oricare sunteţi aici. Ce se întâmplă? Moşul zice:

– Părinte, dar voi face milostenie, dar postesc post negru, dar cutare... Că părinte, mai trăiesc eu 25 de ani? Eu am 75 de ani. Trăiesc 100 de ani eu?

– Nu ştiu, dar să mori în canon, cel puţin să te găsească moartea pe drumul cel bun.

L-am mărturisit şi s-a dus el plângând. Cu mare greutate i-am scăzut cinci ani că mi-a spus că vrea să ţină un an post negru lunea, miercurea şi vinerea, până la apusul soarelui. Şi aşa zicând, i-am scăzut cinci ani din 25 şi s-a dus aşa.

El era de meserie fântânar. Era în 1946, când cu seceta cea mare. O biată văduvă tânără din război avea un copilaş şi casa ei pe un deal. Şi avea ea un un loc acolo unde i-au zis oamenii că găseşte apă. Moşul mai avea patru fântâni afară de el. Şi ea s-a împăcat cu moşul să-i facă fântâna că-i plăteşte la metru, adică săpatul şi pietruitul îi dă o mie pe metru sau cât era atunci, câţi metri o să aibă fântâna. Ei bucuroşi, că erau patru şi împărţiau, s-au apucat de săpat, dar n-au dat de apă până aproape la 17 metri, că era un deal. Şi când au dat, au dat de o stâncă. Când au spart-o cu ranga a ţâşnit un izvor cum e gheaţa. Au avut mare bucurie că au găsit apă, că altfel cheltuiala era toată degeaba. Şi aveau o scară de sus în fântână şi fântâna era legată, dar numai până la un loc nu mai era legată, că au dat de un fel de pământ care nu se risipeşte. Şi când au dat de apă, au strigat.

– Cumătră, mare bucurie, am dat de apă.

Dar femeia le-a zis:

– Hai repede, că v-am făcut mâncare. Să nu se răcească mâncarea. Veniţi cu toţi oamenii la masă.

Femeia a venit cu copilaşul de doi ani, l-a luat în braţe. Copilaşul, când a auzit de apă, a vrut să vadă apa: „Apa, apa”, să vadă şi el ce e aceea. Maică-sa a zis şi ea: „Uite, plânge să vadă apa”. Ca mamă bună, l-a dat în mâna moşului, care a coborât pe scară până ce a văzut apa. „Uite, asta-i apa”, cutare. Şi să vezi cum păzeşte Dumnezeu nevinovăţia copilului. Şi vine cu copilul pe scară şi îi dă femeii şi zice: „Cumătră, vin şi eu la masă, dar uite ce, mă duc jos în fântână, că mi-am uitat pălăria acolo pe un ciubăr”. Şi erau plecaţi oamenii, numai el rămăsese. Şi când se duce să îşi ia pălăria se aude. Hrrrrrrrrru! În pământ. S-a dus fântâna de 20 de metri peste el. A trebuit să scoată câte un os de acolo. Aşa a murit acest om care şi-a călcat pe conştiinţă şi ca om bătrân s-a îmbătat şi n-a păzit curăţia cum a făgăduit şi din cauza lui a trebuit să o pedepsesc şi pe soţie. Dumnezeu l-a pedepsit, când avea numai trei ani de canon făcut. Dar a murit în canon şi care moare în canon şi e dezlegat, stă în iad numai până ce găteşte canonul şi pe urmă iese, îl scoate Biserica. De aceea e mare lucru să fii mărturisit, şi el venise la mărturisire.

Ştiţi de ce v-am spus întâmplarea asta? Mai am şi altele, dar nu mai am când. Băgaţi de seamă, e foarte bine să vă învăţaţi a ţine curăţia în familie, e de mare plată, dar trebuie să o iei treptat. Întâi ţineţi miercurea şi vinerea, sâmbăta şi duminica, pe urmă lunea şi desigur, toate

posturile, zilele mari şi mai târziu învoiţi-vă unii cu alţii: „Hai, pentru dragostea lui Dumnezeu să mai trăim o lună, două, trei sau mai mult” şi aşa începi. Iar dacă unul e în mare ispită, celălalt trebuie să cedeze, nu cumva – Doamne fereşte! –, unul stând pe poziţie tare şi celălalt, fiind mai slab, se duce în prăpastie. Auzi ce spune Sfântul Apostol Pavel? *Datori sunteţi voi, cei tari, să purtaţi neputinţele celor slabi.*

Am unii care păzesc de 40 de ani curăţia şi soţiile lor n-au nici o luptă că duc viaţă curată. La unul femeia e cam bolnăvicioasă, el e om tare şi sănătos. Nu mănâncă o săptămână pe an de frupt: „Părinte, eu dacă nu pun trupul la înfrânare nu pot duce viaţa aceasta care am ales-o”. Dar ţine.

– Măi, Ioane, pune-i calului frâu. Sfântul Vasile spune că trupul e calul, iar sufletul este călăreţul. Puterea domnitoare a sufletului stă în minte şi în inimă. Sufletul are puterea, nu trupul. Trupul e calul, însă călăreţul cel deştept ce face cu calul? Îi dă secară, îi dă ovăz, îi dă fân, îi dă orz, îi dă plimbare, dar ce face? Îi pune şi zăbală: „Stai oleacă. Nu mă duci în prăpastie”. Înfrânare, post.

Nu numai beţia de vin, ci nici apă nu-i dă cât trebuie. Zice: „M-am apucat de nici apă nu-i dau acum”. Şi-i sănătos şi tare. Posteşte mult şi e tare sănătos. Şi are acum 83 de ani şi el şi fratele său, că sunt gemeni amândoi şi ţin curăţie de vreo patruzeci şi ceva de ani. Şi femeile lor n-au nici o luptă. Dar la acela s-a întâmplat invers, că bărbatul e cam bolnav şi soţia sănătoasă. Şi duce crucea mai uşor cel care e slăbit, celălalt mai greu. Dar eu i-am spus: „Măi, omule, să-mi spui dacă nu poţi, nu Doamne fereşte, să te ducă satana la păcat. Dacă nu poţi, sunteţi de la cununie un trup şi un suflet”. Dar el nu: „Părinte, am pus gând: De-oi muri, de-oi trăi, de mă va face Dumnezeu praf... Ce, pentru putoarea asta să mă duc să ard în focul cel veşnic? Nu! Dă-i pace, când îi trebuie femeie, îi dau eu post şi metanii mii. Nu-i dau nici apă”.

Rachiul şi vinul nici nu-l gustă. Şi-i sănătos. A venit deunăzi până aici, la vârsta lui. Au venit cu maşina, dar ea a rămas jos. Zice: „A venit şi ea, dar nu poate sui dealul acesta”. Că şi ea are vreo 79 de ani, dar e mai slabă. Şi trăiesc amândoi. Şi m-am bucurat de un om hotărât aşa. Şi zice:

– Părinte, ştii ce mi-ai spus când erai stareţ la Slatina?

Că am fost stareţ lângă ei, acolo la Slatina. Că de atunci ţin ei curăţia aceasta. Am fost şapte ani stareţ acolo şi şapte ani aici şi apoi la Putna stareţ, că am fost stareţ la trei mănăstiri. Şi am o serie care păzesc curăţia de atunci, de când am fost eu pe acolo.

Dar fiindcă ne-am luat de vorbă, să vă spun o minune cu doi. Aceştia au biruit săracii şi sper cu mila Domnului că merg până în sfârşit. Asta să o aveţi pildă la aparatele voastre. Uite cum s-a întâmplat. Eram stareţul Mănăstirii Slatina, aveam o sută de călugări acolo, aveam şcoală monahală, era mănăstire mare. Voi ştiţi ce credinţă e în Bucovina? Numai ce am văzut la sfinţirile acestea. Mii de oameni sunt în biserică şi îmbrăcaţi naţional. O singură greşeală aveau, pentru că au fost sub austrieci 143 de ani: nu prea ţineau posturile, dar în casă la ei parcă era biserică. Uite aşa stau icoanele şi candelele nu se mai sting. Şi după ce am mers noi acolo şi am ţinut posturile au început să postească mii şi mii. Posteau ei şi lunea, miercurea şi vinerea, dar posturile nu chiar toate. Iar după ce le-am spus eu că cine nu posteşte cele patru posturi a doua oară răstigneşte pe Hristos – cum spune Sfântul Atanasie –, s-au îndreptat mulţi. Vine o fată mare, frumoasă, îmbrăcată naţional. Eu eram cu treburile mănăstirii.

– Domnu' părinte, aşa vorbesc ei, domnu' părinte, ţi-aş spune ceva.

A adus săraca lumânări, a adus flori, a adus vin pentru slujbă.

– Ce vrei mata?

– Domnu' părinte, între patru ochi eu vreau să-ţi spun ceva. Domnu' părinte, eu am fost în Oastea Domnului, acum nu mai este, că au interzis-o, şi tatăl meu şi mama sunt bătrâni. Şi eu mă gândesc să mă duc la mănăstire să mă fac călugăriţă. Dar mi-e milă să-i las, că nu mai au pe nimeni. Mai am un frate căsătorit, dar e tocmai în Muntenia, nu ştiu pe unde. Şi ei nu mă lasă să mă fac călugăriţă. Şi eu aş vrea să mă mărit – eu nu ştiu ce e bărbat pe lume, eu sunt fecioară cum m-a

făcut mama – şi aş vrea să găsesc unul ca mine, cu gândul ăsta să ducem viaţă ca fraţii până la moarte.

– Măi, mai rar găseşti din aceştia. Trebuie o mare curăţie şi bărbăţie ca să duceţi viaţă aşa. Dar eu ştiu?

– Domnu' părinte, eu plătesc cini sute de lei să faceţi slujbe la Psaltire, poate a da Dumnezeu să fie vreunul să vină aici să vă spună gândul ăsta şi dacă vă spune, vă dau adresa, mă chemaţi şi pe mine ca să ne sfătuim amândoi.

Să vezi credinţa ei! Asta vă spun ca să vă îmbărbătez pe toţi care vreţi să le urmaţi, ca să vezi cum lucrează Dumnezeu cu ăştia care au gând bun. Ea venise înainte de Postul Mare. Când pe la Florii, pe lângă multă lume, că acolo e biserică mare, mai mare decât a Neamţului, iacătă vin doi flăcăi voinici frumoşi, cu pălăriile cele de vânători de munte, cu cizme, cu iţari din aceia de port naţional. Şi unul îmi aduce un mănunchi de lumânări şi un sloi mare de ceară curată şi zice:

– Domnu'părinte, aş vrea să vorbesc ceva cu dumneata. Domnu' părinte, eu m-am eliberat din armată. Am fost sergent la grăniceri. Şi am părinţi bătrâni, am trei sute de oi, douăzeci de vite mari, am două prisăci, am un munte al meu – nu era colectiv –, am două rânduri de gospodării şi eu sunt singur. Dar gândul meu a fost dinainte de armată să mă duc la mănăstire şi să mă fac călugăr. Dar cum să-i las pe părinţi?

Era exact cazul ca şi la dânsa!

– Dar cum să-i las pe părinţi dacă ei sunt bătrâni şi mă tem că m-or blestema? Ei au avere, ar putea să pună pe alţii acolo, dar se tem că i-or băga în averea lor şi n-or putea nici muri liniştiţi. Că aşa se întâmplă după ce dai din mână toată averea.

Şi zice:

– Tare sunt tulburat. Aş vrea să mă căsătoresc, dar numai ca să ştie lumea că m-am căsătorit. Eu n-aş vrea să cunosc femeie în viaţa mea. Eu nu cunosc. Am 23 de ani, n-am ştiut ce-i femeia şi nici n-aş vrea să ştiu. Dacă nu m-am dus la mănăstire, vreau să trăiesc în feciorie. Dacă aţi găsi aşa un suflet, că la dumneavoastră vin la mărturisire.

Dar eu o găsisem pe aceea, că venise ea. Vezi ce face Dumnezeu, cum îi întâlneşte prin duhovnic?

– Bine, măi, eu ştiu una aşa.

– Domnu' părinte, dar să nu glumească! Că asta-i luptă, că eu ştiu că şi eu am atâta avere şi am avut lupte şi multe fete mi-au făcut curte, adică au vrut să se căsătorească cu mine, iar eu le-am zis ori mă fac călugăr, ori dacă nu, aşa trăiesc în lume, dar nu vreau să ştiu ce este lumea asta.

Era hotărât straşnic.

– Măi, bun este gândul tău, dar să ştii că este o cruce cam grea asta. Poate mai grea decât a călugărilor, ca să trăieşti călugăreşte în mijlocul lumii.

– Nu ştiu, eu dacă rămân acasă să îngrijesc de părinţi, vreau să găsesc aşa un suflet, că dacă nu, eu din două cuvinte o cunosc dacă e pentru viaţa asta sau ispiteşte.

Şi-i dau adresa ei.

– Uite măi, a venit una tot cu gândul ăsta. Şi e singură şi ea şi tot aşa are părinţi. Du-te şi vorbiţi voi şi apoi veniţi la mine să vedem ce hotărâre luaţi.

Când m-am trezit în sâmbăta Paştilor amândoi au venit, că era mai multă lume. Mă duc într-un birou la stăreţie să fie numai ei cu mine. Îi recomand eu.

– Lasă, că ne-am întâlnit. Acum ştiţi de ce am venit în faţa dumneavoastră? În ziua judecăţii de apoi, înaintea Dreptului Judecător să ne fiţi martor de hotărârea noastră.

Şi apoi el îi zice:

– Tu ştii că ne-am sfătuit, părintele ţi-e duhovnic şi ţie, în faţa Mântuitorului să-l avem pe părinte martor că am luat făgăduinţă în faţa lui. Tu, dacă vrei să te căsătoreşti pentru că îţi trebuie bărbat, să ştii că atunci când vei pomeni primul cuvânt, a doua zi am băgat divorţ.

– Mă, tu să nu fii acela, îl ocăra ea pe el. Mă tem că tu vei fi acela, că dacă îmi trebuia să mă căsătoresc, câţi băieţi nu mi-au venit mie până acum?

Că avea casă frumoasă şi era cu doi ani mai mare decât dânsul. Şi zice:

– Dacă îmi trebuia mie asta, eu mă căsătoream de la 16 ani, de la 18 ani. Dar eu îți spun, cu acest gând am fost: să mă fac călugăriță. Dar aşa să ne facem călugări în mijlocul lumii.

– Dar tu ştii ce luptă e aici? Trebuie să postim câte trei zile, să nu mâncăm carne, să nu bem vin, să nu cutare. Părintele ne-a spus când se vor ridica ispitele să venim la mănăstire, să ne rugăm mult, să facem milostenie.

Să vezi ce minune s-a întâmplat cu aceştia. E bine că le înregistrați. Minune mare e până azi. Nu vă spun numele ca să nu-i găsiți, că m-au rugat să nu-i ştie nimeni până în ziua judecății. Că voi v-ați duce până la ei îndată ca să aflați ce meşteşug au ei.

Şi-au făcut cameră de rugăciune. Ea de o parte, că sunt două rânduri de case. Şi au luat pe mama ei şi pe părinți la dânsul, că el avea două case. Casa bătrânească şi încă o casă nouă. Şi apoi părinții ei au murit. Şi ai lui numai unul mai trăieşte. Şi i-au luat ca să-i îngrijească, ca să aibă conştiința fata că i-a împăcat pe părinți. Şi a făcut şi una şi alta, a ținut şi viață curată şi i-a îngrijit şi pe părinți. Şi au făcut nuntă fără lăutari şi nimeni n-a ştiut. Au adus preotul acasă, nunii mari, socrii mari, nuntă în familie, vreo 10-15 persoane, o masă şi preotul i-a cununat.

S-a făcut această nuntă blagoslovită şi toată lumea ştie în sat că n-au copii. Nu se întâmplă destule? „N-au copii!" Nu ştie nimeni. „Uite, bărbat sănătos şi frumos şi n-are copii. Şi ea e sănătoasă. Şi uite, măi, au atâta avere...", că au avere multă. Ce s-a întâmplat cu aceştia doi? Ei şi-au făcut cameră de rugăciune. Ea are toate Filocaliile acasă, toate Patericurile, Viețile Sfinților. El are Biblia. Citesc, nu lipsesc de la biserică. Dacă rămâne unul acasă cu vitele, că au oi şi multe vite, au şi doi argați puşi, soț şi soție. I-au luat la dânşii că au vite multe, au stupină, au câte lucruri... Aceia au venit soțul cu soția şi slujesc la averea lor.

– Părinte, zic ei, ştii ce-am pățit? Atâta avere aveam că nu ştim ce să facem cu ea. Şi tot sporeşte.

Ştii ce zic oamenii în sat? Că sunt vrăjitori. Douăzeci de vaci au şi fiecare fată doi viței odată. Au o sută, două sute de oi acolo, mai toate fată gemeni. Unde-i iarba lor în țarină, cu atâta e mai înaltă iarba. Unde-s cartofii lor, se fac de un kilogram. Unde-i varza, păpuşoii lor se fac cu ştiuleţe până sus. Zic oamenii: „Ăştia ştiu să ia mana şi la păpuşoi şi la vite". Oalele cu smântână de la vaci, că pun la prins, îi smântână în fundul oalei şi până deasupra, nu mai au chişleag. Aşa i-a blagoslovit Dumnezeu pe aceştia. Şi toată lumea zice că sunt fermecători. „Copii n-au şi sunt fermecători". Dar oamenii nu ştiu de ce e blagoslovită casa aceasta, că duc o viață aşa de curată. Şi asta e din 1951 până acum. Vedeți câți ani sunt. Sunt peste 30 de ani[92]. Şi ei zic:

– Părinte, ce să facem cu atâta avere? Şi oamenii zic că suntem fermecători.

– Dați milostenie.

– Cununăm şi botezăm şi dăm milostenie şi nu mai putem dovedi, câtă avere a venit şi vine în casa noastră. Că avem dimineața câte douăzeci de țigani cu oalele după lapte. Dăm şi găinile noastre... Şi la stupi aici la munte, unde roieşte abia câte o dată pe an că este frig, la noi câte 4-5 roiuri pe an se fac de la fiecare stup.

Şi au prisacă de o sută de stupi. Sunt bogați.

– Măi, puneți-vă la întrecere cu Dumnezeu cum a făcut Sfântul Ioan cel Milostiv. Că cine dă mai mult, voi sau El? Dați mereu.

– Dăm, zice, dar mai multă avere vine.

– Păi dacă vă puneți la întrecere cu El, El are mai mult decât voi. Să nu faceți abuz, păstrați cât vă trebuie pentru voi şi la oameni, iar restul dați.

Carne nu mănâncă amândoi de atunci de când s-au înțeles. Gata. Şi-au pus aşezământ. O familie blagoslovită. Când au venit acum în Postul Sfintei Mării, s-au mărturisit şi s-au împărtăşit amândoi, îmi venea să mă închin la ei, cu viața lor. Şi să stai de vorbă cu ea, să-ți spună din Sfinții Părinți şi din Sfântul Ioan Gură de Aur şi cutare şi cutare. Şi tot aşa şi cu el, nici teologii nu ştiu ce ştiu ei. Că la dânsa vin femeile duminica şi ea le învață, iar la dânsul vin bărbații. Mai mare

[92] Convorbirea a avut loc între anii 1980-1985.

memorie are ea decât dânsul. În schimb el e mai mare nevoitor la rugăciune. Că ea ţine şi la păsări şi la vite şi la cutare, dar el nu, până nu-şi termină Psaltirea, pravilele lui, el nu se lasă. Aşa-i, că unul are un dar şi celălalt are alt dar.

Ce se întâmplă? Să vă spun o istorioară. La şapte ani, femeia a avut o ispită mare, dar n-a căzut. Vă spun, ca să vedeți că la orice lucru bun sunt şi ispite. Cum a fost? Ce i-a dat satana ei în gând? Tot pe Eva o ispiteşte mai întâi, că ea e mai slabă, ca în Rai. La o masă, că la masă stăteau amândoi câteodată, numai la masă. Altădată îi ducea mâncare lui în cameră. Dar atunci mai era cineva musafir şi, după ce a plecat acela, cum stăteau ei la masă, ea zice:

– Măi, eu ți-aş spune ceva ție. Cât trăim noi atâta milostenie facem – că dau în toate părțile –, dar dacă o să murim noi, cine o să ne mai dea de pomană?

– Şi ce vrei să zici cu asta?

– Oare n-ar fi bine să avem şi noi un copil să rămână peste averea asta, că dacă o să murim noi să ne continue milostenia?

Când a auzit, el a strigat:

– Satano! Tu eşti Eva, te las! Ce ți-am spus?

– Cum, măi? Eu te-am întrebat. Nu te supăra!

S-a făcut foc?

– Mă duc să bag divorț. Să nu te văd.

Ea, de scârbă că l-a supărat pe el, s-a îmbolnăvit. Dar aşa boală că oleacă de nu şi-a dat sufletul. Că ea nu voia să-l jignească pe el. Ea a spus aşa, dar era bun dacă spunea întâi la un duhovnic, că apoi el îi spunea: „Nu îi mai spune lui aşa, că ştiți că aveți făgăduință”. S-a îmbolnăvit şi când mai să moară, m-a chemat să o împărtăşesc. Am făcut cum am putut şi m-am dus.

„Hai că moare, că dacă te-a vedea, s-ar putea să mai aibă zile, că de acum e gata de scârbă”. S-a luat de scârbă şi s-a îmbolnăvit. Că ea a văzut că în neştiința ei l-a smintit, şi ea ținea mult la el. Şi el ținea mult la dânsa, dar când a văzut că vrea să-l tragă în ispită, el s-a făcut sabie. Cum spune Sfântul Pimen cel Mare: „Întâia oară fugi, a doua oară fugi, a treia oară fă-te sabie”. Când cineva nu te înțelege cu vorbă bună pentru a păzi bărbăția şi dreptatea sufletului, te faci sabie.

Când m-am dus acolo era mai moartă. Am chemat preotul din sat şi alți trei preoți, i-am făcut Sfântul Maslu, am spovedit-o, am împărtăşit-o. Preotul mă cunoştea: „Uite, părinte, a dorit să se spovedească la sfinția ta, că te-a avut duhovnic”. „Am venit, măi frate, m-am repezit”. Am luat o maşină de aici şi m-am dus. Am făcut Sfântul Maslu şi am împărtăşit-o şi după Sfânta Împărtăşanie i-am spus:

– A fost o ispită, nu vă tulburați. Şi tu, măi bărbate, nu o lua aşa, că după aia s-ar putea să ai tu ispite mai mari decât dânsa şi să te smerească Dumnezeu pe tine, dacă tu o judeci pe dânsa.

– Părinte...

– Nu aşa, măi, dacă zice unul o glumă, tu de acuma să te faci foc şi hai la divorț... Nu aşa. Nu o lua lată, că rămâne negrăpată. Bagă de seamă ce faci. Ea, ca femeie, săraca, a spus şi ea, a avut şi ea o ispită, dar tu trebuia să o înțelegi.

După Sfânta Împărtăşanie într-o săptămână s-a sculat sănătoasă şi până în ziua de azi sunt sănătoşi. Dar nu o să-i mai pomenească lui câte zile o avea. Dar într-adevăr bărbatul a fost tot bărbat. Dar a luat-o prea repede, de aceea s-a supărat. Ea să moară de scârbă. Asta ca să vă spun ispita aceasta din viața lor.

Când au venit acum parcă erau doi îngeri. Cu câte daruri au venit ei aici, ne-am speriat! Bolovani de ceară atâta, lumânări de ceară pentru biserică, unt, brânză. Au venit cu maşina, că au maşină acuma şi conduce el. Au adus pentru toată trapeza mănăstirii, poate să dea zece zile la masă brânză şi urdă şi miere de albine şi nu ştiu câte nu au mai adus. Şi ziceau:

– Părinte, cu mila lui Dumnezeu, putem să ținem douăzeci de familii. Atâta avere aveau.

Şi zic ei:

– Dar cât om trăi?

– Las' că are Domnul grijă. Dacă veți vedea că slăbiți, are Domnul grijă. (Ei au un nepot

credincios). Îl băgați pe acela şi: „Na, măi, fă tu mai departe”. Dar voi să țineți linia voastră şi să fiți atenți că vrăjmaşul te pândeşte până la ultima suflare. Cum este scris: *că acela va păzi călcâiul tău.* Şi călcâiul omului este sfârşitul vieții. Până atunci te pândeşte: Doar, doar.

Şi v-am spus din viața acestor minunați oameni despre care oamenii socotesc că sunt vrăjitori, dar nu ştiu blagoslovenia lui Dumnezeu, că ei sunt ca frații acolo.

Aceştia sunt oameni binecuvântați de Dumnezeu. Şi sunt foarte mari înaintea lui Dumnezeu. Ştii după cine s-au luat ei? S-au luat după Sfinții Hrisant şi Daria (prăznuiți la 19 martie), după Sfinții Galaction şi Epistima (5 noiembrie), Sfinții Conon şi Ana (5 martie), Sfântul Amun şi soția sa (4 octombrie), aceştia toți şi-au pus rânduiala aceasta. I-am găsit în Viețile Sfinților şi sunt mai înaintea lui Dumnezeu, strălucesc ca soarele. Ei au fost pe pământ şi Dumnezeu i-a binecuvântat ca să arate la ceilalți cât iubeşte curăția.

Şi apoi câtă deosebire este între aceştia care s-au luat şi trăiesc în feciorie cum i-a făcut mama lor față de aceia cărora nu le ajunge o femeie şi se duc la alta şi lasă femeia lor legitimă şi nu ştiu ce înseamnă miercuri şi vineri şi duminică şi zi de post şi posturi. Aceştia trăiesc îngereşte pe pământ şi aceia dobitoceşte, ca dobitoacele. Şi ce spune la I Corinteni 6, 2: *Au nu știți că sfinții vor judeca lumea?* Cum? Că Judecătorul e Hristos. Când ai să spui tu că n-am putut să fac cutare, atunci sfinții vor străluci ca soarele. Şi va zice Mântuitorul: „Îi vezi pe aceştia care strălucesc ca soarele? Au fost ca şi tine; au avut carne şi oase, foame, sete, durere, scârbă, necazuri, dar ei M-au iubit pe Mine şi strălucesc, au făcut toată fapta bună şi tu n-ai vrut să faci. Nu că n-ai putut, n-ai vrut”.

V-am spus acestea pentru ca să vă întăriți cei care veți vrea să țineți o măsură de curăție în familie. Ce se întâmplă? Curăția, mai ales după făgăduință, e o a doua feciorie, când se făgăduieşte omul că are s-o ție. Celălalt are fecioria din fire, iar acesta din făgăduință, că s-a făgăduit lui Dumnezeu, nu? Şi e tot mare înaintea lui Dumnezeu.

Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Fecioria este ca soarele, iar curăția ca luna. Fecioria este aur curat, iar curăția este de argint”. Şi arată diferența dintre ele. Şi arată Sfântul Grigorie de Nyssa: Cea dintâi fecioară veşnică, nemărginită este Sfânta Treime. Tatăl nu se naşte din nimeni. Fiul se naşte mai înainte de toți vecii din Tatăl fără de mamă. Iar Duhul Sfânt purcede cu alt chip de estimă (mod de a fi), fără patimă. Deci cea mai mare taină a fecioriei începe chiar de la Sfânta Treime. Hristos, când vine în lume, se arată cel dintâi călugăr din lume, împlinind cele trei voturi călugăreşti. Trăieşte în **feciorie prea desăvârşită**, se naşte din Pururea Fecioara Maria, ca să arate cât iubeşte fecioria, şi trăieşte în **ascultare**, care ascultare până la moarte, şi încă moarte pe cruce. Iar despre **sărăcia** lui Hristos, auzi: *Vulpile au vizuini şi păsările cerului cuiburi, iar Fiul Omului nu are unde să-şi plece capul.*

Toți sfinții: Sfântul Metodie, Sfântul Atanasie, Sfântul Ioan Gură de Aur, Sfântul Vasile cel Mare, Sfântul Grigorie de Nyssa, Sfântul Ambrozie, toți laudă fecioria, iar a doua după feciorie este curăția, iar curăția începe de la bunăvoința soților. Cât pot ei. Nu poți mult, ține şi tu miercurea când s-a vândut Hristos şi vinerea când L-au răstignit. De drept, după nunta creştină numai două zile pe săptămână are voie să fie soțul cu soția. Voi aveți înregistrate cele unsprezece reguli ale nunții creştine?[93]

Voi să ştiți că nunta este mare taină. Şi n-o zic eu aceasta. Auzi ce spune Sfântul Apostol Pavel: *taina aceasta mare este, iar eu zic vouă în Hristos şi în Biserică.* Dacă s-a făcut cununia în biserică şi în Hristos. Nunta este rădăcina firii omeneşti. Şi dacă e sfântă rădăcina, sfinte vor fi şi odraslele, adică ramurile, iar dacă rădăcina e sălbatică, sălbatice vor fi şi ramurile. Dacă nunta s-a făcut, Doamne fereşte, cu oameni care au fost căzuți ori s-au luat neamuri, sau au fost oameni batjocoriți pe conştiință de alte păcate grele, apoi odraslele acelea, copiii născuți din ei sunt amărăciune şi n-au decât numai patimi în ei şi vicii. Iar dacă nunta s-a făcut în condiții curate, copiii sunt odrasle sfinte, merg exact pe urma părinților şi au daruri mai multe decât ei.

TAINA NUNȚII

[93] Vezi *Ne vorbeşte Părintele Cleopa,* vol. 7, pag. 53.

Câtă deosebire este între un înger şi un om atâta deosebire este între un feciorelnic şi unul căsătorit. Atâta e de mare fecioria. Că Hristos a trăit necăsătorit, în feciorie, ca să dea pildă la apostoli. Şi a fost Dumnezeu şi om. Sfântul Ioan Evanghelistul a trăit în feciorie. Sfântul Apostol Andrei a trăit în feciorie. Sfântul Iacov cel Mare, fratele Domnului, a trăit în feciorie. Sfântul Apostol Toma în feciorie. Sfântul Simeon Zelotul în feciorie. Şapte din cei doisprezece apostoli au trăit în feciorie.

Şi Biserica, păstrând în taină tradiția, cum zice Marele Vasile, a început să prețuiască foarte mult fecioria şi s-a înființat monahismul. Şi părinții post-apostolici, Sfântul Ignatie Teoforul, pe care l-au mâncat leii la Roma, Sfântul Policarp al Smirnei care a fost ars în foc, Sfântul Irineu de Lugdunum, Sfântul Clement al Romei, atâția sfinți mucenici, toți au trăit în feciorie. Şi de aceea Sfinții Trei Ierarhi au trăit în feciorie şi au fost călugări, că au văzut că Sfinții Apostoli, învățați de Mântuitorul, au prețuit mult mai tare fecioria decât căsătoria.

Bună este şi căsătoria şi sfântă, că este taină, dar dacă s-ar face nunțile aşa cum am spus, după regulile nunții creştine, iar nu aşa, condițiile în care se fac acum, că de la uşa bisericii îi iau lăutarii în primire. De abia i-a cununat preotul în fața sfântului altar şi îi iau dracii în primire la uşa bisericii şi merg cu tămbălău acasă. Şi apoi acasă jocuri, râsete, glume, beții, la urmă se întâmplă şi bătăi şi ucideri şi moarte şi judecăți şi nunta lui Hristos din taină se preface în teatru satanic, prăvălie a satanei. Porneşte în altar şi se termină în iad. Aceea e nuntă? Cu toate răutățile şi fărădelegile?

Îmi spunea deunăzi una: „Bărbatu-meu a mers la nuntă şi s-a îmbătat şi a jucat cu una la nuntă. Şi când a venit de dimineață: «Te tai, că eşti urâtă». Voia să o omoare: „Cutare e mai frumoasă ca tine”. Din joc a luat-o. Auziți voi ce înseamnă nunta satanică? Aceea nu mai e taină a lui Hristos. Şi aşa se întâmplă fărădelegi. Acolo plesnete de mâini, acolo facere din ochi. Acolo îşi umplu ochii de preacurvie, de răutăți de fărădelegi. Acolo gelozii, că femeia mea a jucat cu cutare şi bărbatul meu a jucat cu cutare şi apoi încep gelozii: „Ți-a plăcut pe aceea, de ce ai jucat-o? Ai luat-o pe cealaltă?”

Toate drăciile şi toate răutățile, toate fărădelegile care mânie pe Dumnezeu încep de la nunta de astăzi, pentru că nunta nu mai este nuntă, ci teatru satanic, aşa cum se face ea în unele condiții. Iată încă că în Bucovina se fac nunți fără lăutari. Da, foarte multe. Au început şi în Moldova, dar mai puține, trebuie să le arătăm noi. Foarte mulți zic: „Părinte, nu fac nuntă cu lăutari”. Văd şi oamenii că îşi strică toată liniştea, aducând la taina aceasta lăutari. Ce poate fi mai frumos ca o nuntă fără lăutari? Într-adevăr taină. Şi cu Dumnezeu şi cu îngerii lui Dumnezeu.

Voi să ştiți că la nunta lui Isaac, fiul lui Avraam, a fost un înger. Isaac era născut din făgăduință de la Dumnezeu. I l-a făgăduit Dumnezeu lui Avraam când era Avraam de 40 de ani şi i l-a dat când era de 100 de ani. 60 de ani l-a aşteptat Avraam. Şi pe urmă i-a zis Dumnezeu: „Ia-l şi du-l pe muntele Moria şi mi-l adu jertfă, să-l junghii acolo”. Aşa de tare s-a temut Avraam de Dumnezeu, că l-a luat şi s-a dus să-l junghie. N-a zis: „Doamne, l-am aşteptat 60 de ani şi acum spui să-l junghii?” Nu, ci: „Mă duc, că a spus Dumnezeu!” Şi când a văzut Dumnezeu că era gata să junghie copilul, a trimis un înger care i-a zis: „Nimic să nu faci copilului, iată un berbec încurcat cu coarnele într-o tufă de scaieți. Du-te şi junghie-l”.

Şi l-a binecuvântat Dumnezeu. Şi a spus Dumnezeu din cer şi s-a jurat la muntele Moria, că am fost acolo, pe muntele Sion, acolo e acum moschee mare arabă: „Avraame, Avraame, fiindcă nu am pe altul mai mare decât pe Mine să mă jur, pe Mine Însumi Mă jur, fiindcă ai făcut acest lucru şi copilul pe care ți l-am dat după 60 de ani de aşteptare Mi l-ai adus Mie jertfă, pe Mine Însumi Mă jur, pentru că ai avut atâta credință şi fierbințeală de credință să nu cruți pe fiul tău, cu adevărat înmulțind te voi înmulți şi blagoslovind te voi blagoslovi, întru seminția ta se vor binecuvânta toate popoarele lumii şi nu va mai fi numele tău Avram, ci Avraam, adică părinte al multor neamuri te-am pus pe tine”.

Şi mare grijă a avut Avraam de Isaac, ca nu cumva să ia femeie rea din neamul popoarelor

păgâne, că era din poporul ales al lui Dumnezeu, neamul lui Avraam. Şi îi spune slugii sale: „Du-te, fiule, şi caută soţie fiului meu”. Dar a întrebat sluga: „Mă duc să-i caut femeie lui Isaac, că eu nu cunosc unde să merg”. „Du-te, fiule, ia cămilele, încalecă şi du-te în Mesopotamia, de unde am venit noi – ţara dintre cele două râuri, între Tigru şi Eufrat, de unde a venit Avraam în pământul Canaaneilor –, şi să aduci din neamul nostru, adică a evreilor, o fiică. Ai să o găseşti, că îngerul Domnului va merge cu tine şi ţi-o va arăta, că în calea ta va ieşi”. S-a dus acela şi a luat cămilele. Când a ajuns în Mesopotamia, Rebeca, nepoata lui Avraam, că până la Avraam s-au luat neamuri în căsătorie, i-a ieşit înainte la apă. Şi aşa a adus-o pe Rebeca la Isaac. Dar cine a mers cu el? A mers îngerul Domnului: „Te duc eu, ştiu pe cine trebuie să iei din neamul lui Avraam”. Că în rest erau popoare păgâne toate, numai acest popor era ales – al lui Avraam.

La nunta lui Isaac a venit un înger care l-a povăţuit, dar la nunta lui Tobie n-a mai venit un înger, ci un arhanghel. Voi ştiţi din Biblie, la nunta lui Tobie a venit arhanghelul Rafail din cer. Bietul Tobie, ce fericire a avut! N-a ştiut cine îi slujeşte la nuntă. Că Tobit bătrânul, tatăl lui Tobie, a fost om cu mare dragoste de Dumnezeu în viaţă. El şi cu Ana, soţia lui, mama lui Tobie. Cât erau ei în Galileea se duceau la templul lui Solomon la fiecare praznic şi aduceau jertfe de miei, de viţei, milostenie. Şi le-a dat Dumnezeu pe acest copil, pe Tobie. Şi când a venti împăratul Salmanasar şi a adus tot poporul în robie în Ninive, i-a luat şi pe ei, săracii. Copilul încă era mic atunci.

Şi în Ninive fiind, acest Tobit, foarte milostiv şi temător de Dumnezeu, când a auzit că a ieşit ordin de la împăratul ca toţi evreii care mor să nu fie îngropaţi, să fie daţi mâncare la câini, el s-a umplut de râvna lui Dumnezeu şi a zis: „Chiar de-oi muri, dar care îl văd, îl îngrop”. Şi îi aruncau peste zid la câini şi el se ducea noaptea şi îi lua pe evrei, pe evreice şi pe copiii care mureau şi îi îngropa, ca să nu-i mănânce câinii. Şi îi spuneau toţi: „Măi, dacă te prinde, te omoară”. Fusese în pericol de moarte de atâtea ori. „Până ce m-a prinde tot am să îngrop pe fraţii mei, să nu rămână să-i mănânce câinii”.

Şi odată în ziua Cincizecimii, el stătea la masă, avea tot felul de bucate, dar nu gustase încă din mâncare, şi vine unul: „Iată, tocmai acum au aruncat pe unul din ai noştri peste zid”. Şi el a plâns: „Doamne, păzeşte-l până diseară să nu-l mănânce câinii”. Şi a zis: „Nu gust nimic”, a postit în ziua de Cincizecime, „până ce nu-l îngrop pe fratele meu; pe urmă am să mănânc”. Când s-a înserat, s-a dus, l-a luat şi l-a îngropat şi pe acela. Aşa de râvnitor era să facă voia lui Dumnezeu. Şi era milostiv şi creştea pe copilul Tobie în mare frică de Dumnezeu.

Şi copilul atât a iubit pe tata şi pe mama, că era gata oricând să moară pentru ei. Dacă era de neam sfânt şi copilul era tot aşa ca dânşii curat. Dar când au venit ei robi în Ninive, tatăl său, Tobit bătrânul, era încă tânăr. Şi odată a fugit din Ninive, că s-a aflat în primejdie de moarte şi s-a temut ca om şi s-a dus la un sat departe de Ninive, care se numea Ragheşul Mediei, la sute de kilometri, a luat pe Ana şi copilul, ca să nu-i prindă şi să-i omoare. Şi ducându-se ei acolo, a lăsat zece talanţi de argint, zestrea copilului, la o rudenie a lor, un moş pe nume Gabail, frate cu tatăl său. El a muncit o viaţă şi i-a lăsat zestre. Şi acela i-a dat zapis la mână iscălit şi pecetluit că a primit banii: „Frate, când vei veni, ia-ţi banii”, că era credincios tare şi acela. Dar nu i-a spus bătrânul lui Tobie. Şi Tobie, când a crescut mare şi era de însurat, a început a plânge odată:

– Tată...

– De ce plângi, dragul tatei?

– Tată, tată, iaca de ce plâng. Dumneata ai orbit.

Că Tobit bătrânul adormise odată pe prispa casei şi neînchizând bine ochii, era un pui de rândunică acolo şi i-a făcut un gunoi în ochi şi a orbit de amândoi ochii, că e otrăvitor gunoiul de rândunică. Şi a orbit bătrânul, era de 58 de ani, a orbit de tot. Şi a rămas tatăl său orb, iar mama sa era bătrână. Ea ţesea covoare, torcea lână şi de abia se hrănea, iar băiatul tânăr muncea şi îi îngrijea pe amândoi cu mare dragoste.

– Plâng, tată, eu am ajuns vremea să mă însor, dumneavoastră sunteţi săraci şi bătrâni, n-am pe nimeni să mă mai ajute, că nu mai am fraţi şi nici surori.

Atunci a lăcrimat bătrânul Tobit:

– Nu plânge, dragul tatei, tu nu ştii ce bucurie am să-ți spun eu acum. Tu să ştii că zestrea ta e la Gabail, în Ragheşul Mediei. Ai zece talanți de argint pecetluiți acolo. Uite aici actul.

– Cum, tată, ai mei?

– Ai tăi. Eu am avut grijă, dragul tatei, să-ți pun zestrea acolo, când am fugit noi din Ninive şi am scăpat cu viață.

– Dar oare Gabail moşul are să mi-i dea?

– Da, uite aici actul. E iscălit. Acela e om cu frica lui Dumnezeu.

Şi s-a bucurat Tobie.

– Dar unde-i, tată, Ragheşul Mediei?

Că el nu ştia, că a fugit de mic de acolo. Tatăl lui fiind prooroc, cu toate că era orb, tot Duhul Sfânt vorbea prin el, şi îi zice:

– Dragu' tatei, Dumnezeu are să te conducă.

Şi într-o bună zi i-a spus Tobie tatălui său:

– M-aş duce să aduc arginții aceia, zestrea mea, ca cine va vrea să mă ia în căsătorie, să-i spun şi eu că am zece talanți de argint, şi atunci va veni oricare, că am avere multă.

– Dragu' tatei, să te duci.

Şi era cale de trei zile. Şi tânărul nu ştia calea, iar bătrânul orb nu putea să se ducă, că el nu vedea, mamă-sa slabă, nici atât.

– Dar, tată, cum să mă duc, dacă nu ştiu drumul?

– Du-te, fiule, şi caută un om care ştie locurile pe acolo şi noi îl plătim cu ziua să meargă cu tine. Sunt oameni de la noi care cunosc drumul până acolo. Tu nu spui la ce te duci, nu cumva să te atace celălalt pe drum. Să zici aşa: Am treabă până la un moş de-al meu. Să nu-i spui, nu cumva acela care-i călăuza să te prade.

Şi s-a dus Tobie şi a pornit. Şi căuta un om care să ştie drumurile într-acolo, că tatăl său a zis că îi plăteşte cu ziua să îl ducă până acolo. Şi s-a dus Tobie şi iată erau două drumuri care se întretăiau. Şi vede un tânăr care venea din cealaltă parte. Şi când a ajuns el, l-a întrebat:

– Bună ziua, tinere.

– Bună ziua.

– Unde mergi, frate?

– Acolo unde gândeşti tu.

– Uite unde gândesc eu, m-a trimis tata poate găsesc un om care ştie să meargă în Media.

– Eu sunt acela, doar eu sunt de pe acolo. Cunosc tot pe acolo.

– Hai la tata să-ți plătească cât vrei mata pe zi.

– Eu merg, dar nu vreau plata acum, ci când voi veni.

Au mers şi au grăit.

– Dar când puteți?

– Mâine dimineață merg. Dar, moşule, dacă iau banii acum, n-am nici un curaj. Când vin, i-am luat, ştiu că am făcut treabă, îmi plăteşti cinstit.

Şi-l întreabă Tobie:

– Cum îți este numele, frate, mata care megi cu băiatul nostru?

– Eu sunt Azaria al lui Anania cel mare, zice.

Adică eu sunt străinul cel ce slujesc Domnului. Dar acesta nu a înțeles.

– Şi ce religie ai?

– Religia lui Avraam.

– Dar ştii drumul?

– Ştiu, moşule, nu te teme.

– Dar numele tău de botez?

Că întâi spusese numele lui de familie.

– Numele meu este Rafail.

Erau mulți cu numele Rafail, că şi azi sunt mulți care se cheamă Rafail.

– Măi, Rafaile, mergi cu băiatul meu, măi. Uite, Ana a copt la cuptor, vă punem pâine, vă punem vin, vă punem nişte bliduri, tot ce trebuie la drum. Ia-ţi o cămaşă de schimb şi mergeţi cu tânărul meu, cu Tobie.

– Merg, vai de mine, ne-am găsit amândoi cam de-o seamă. Arăta că-i cam de-o seamă cu tânărul.

Şi pleacă ei şi merg până seara şi ajung lângă râul Tigru, că pe acolo trecea drumul lor. Şi s-au culcat pe malul râului Tigru, au făcut şi foc amândoi, că noaptea în Orient e rece. Ziua e prea cald şi noaptea e rece. Şi stând ei la foc, un peşte mare din râul Tigru s-a repezit să-l prindă pe Tobie, cu gură mare. Tobie a fugit:

– Măi, Rafaile, măi, ia uite un peşte mare, vai de mine, mă pândea din apă şi a vrut să mă omoare, eram gata.

– Măi, Tobie, nu te teme. Are să se mai repeadă odată. Prinde-l măi de urechi, că ţi-ajut şi eu ţie.

– Măi, dar mă trage în apă.

– Dar sărim amândoi.

Când s-a mai repezit odată peştele, tânărul Tobie l-a prins. Peştele mare, dădea să-l înghită. Prinde şi Rafail. Îl scot afară. Peştele era mare de câţiva metri.

– Dar de ce-i bun acesta, măi?

– Dar n-avem foc aici? Tăiem o bucată şi o punem pe cărbuni.

– Dar la ce mai este bun, că doar nouă nu ne trebuie. Noi suntem numai doi.

– Măi, ia rinichii peştelui şi fierea.

– Şi la ce-s buni?

– Ţi-oi spune eu. Eu ştiu multe, zicea Rafail.

Şi le-a pus în băsmăluţe: rinichii peştelui erau mai de jumătate de kilogram, era peşte mare, şi fierea deoparte. Şi dimineaţă merg ei cu acelea la drum şi în cealaltă seară au ajuns în nişte munţi pustii unde au dormit. Şi Rafail zicea:

– Măi, frate Tobie, hai să ne mai rugăm.

Şi citeau o rugăciune şi iar mai mergeau.

– Măi, frate Rafaile, dar ce spor ai tu la drum. Eu nu mă pot ţine de tine.

Acela i se părea că merge mai repede.

– Hai, măi, cu ajutorul lui Dumnezeu, că văd că te ţii şi tu.

A treia zi au sosit. Şi era un deal o cetate frumoasă unde era o curte frumoasă, cu vii, cu livezi.

– Ştii tu cine stă acolo, măi Tobie? Ai auzit de Sara lui Raguil?

– Am auzit, bre. E din neamul nostru.

Auzise de la tatăl lui. Cine era Sara lui Raguil? Raguil îl chema pe moşul lui Tobie. Şi acela avea o fecioară foarte credincioasă, pe nume Sara. Avea peste 20 de ani şi nu era căsătorită, căci la curtea ei era un drac cu numele Hasmodeu, şi câţi peţitori veneau la dânsa, care cum venea la fată, el se arăta în chip de ostaş şi pe toţi îi omora. Şi Tobie auzise de la tatăl lui despre ea.

– Uite aici stă Sara lui Raguil.

– Măi, am auzit că e tare frumoasă, foarte bogată şi foarte credincioasă.

Dar Sara fecioara, fiind credincioasă, postise 40 de zile până atunci: „Doamne, adu-mi mie unul din neamul nostru, credincios, şi goneşte pe duhul Hasmodeu de la casa noastră". Şi a postit săraca 40 de zile, numai seara mânca puţină pâine şi apă şi se ruga lui Dumnezeu: „Adonai, eloi Savaot, auzi necazul meu de sus, dacă e voia ta să mă mai căsătoresc, adu-mi un tânăr credincios şi goneşte pe duhul cel rău care omoară pe toţi peţitorii". Căci cum veneau peţitorii apărea acela în chip se ostaş şi îi omora. Iar tatăl fetei îi ducea în grădină şi îi îngropa cu lopata şi nu mai ştia nimeni ce s-a făcut cu ei. Şapte îngropase până atunci. Şi auzise Tobie de Sara că are un duh rău şi îi spune lui Rafail:

– Măi, Rafail, măi, nu ne putem apropia de curtea asta. Aici îi dracul cel rău, Hasmodeu,

mi-a spus tata. Fata-i cuminte, frumoasă, credincioasă, dar n-are de la Dumnezeu libertate, este un drac care nu ştiu cine l-a trimis, poate vrăjitorii, sau cine l-a îngăduit să fie, care pe toți îi omoară, aşa am auzit de la tata.

– Nu te teme, măi Tobie, că tu eşti cu îngerul Domnului.

Dar n-a spus că el e înger.

– Măi, eu mă tem. Eu ştiu?

– Măi, nu te teme.

Că tatăl lui i-a spus când a plecat: „Mergi, fiule, cu îngerul Domnului", că deşi tatăl său nu-l cunoştea, dar Duhul Sfânt i-a spus, deşi nu ştia cu cine merge.

– Măi, nu te teme, măi Tobie.

– Cum să nu mă tem, bre? Eu am auzit că-i omoară pe toți.

– Măi, hai şi tu pețitor s-o vezi cât îi de frumoasă şi credincioasă fata.

– Dar mă tem că mă omoară Hasmodeu.

– Nu te teme, că esti cu îngerul Domnului. Dar să te învăț ceva. Ai rinichii peştelui?

– Am.

– Uite, facem oleacă de foc cu jăratec din nişte lemne. Ia focul ăsta şi pune-l pe o tavă. Pune rinichii peştelui pe tavă şi ia şi înconjură curtea aceasta de şapte ori.

Acum era seara. A înconjurat curtea de şapte ori şi a afumat-o roată, cu rinichii peştelui. Era simbolul celor şapte Taine, cum zice Sfântul Efrem. Însă în timpul ăsta Rafail l-a prins pe diavol şi l-a îngropat tocmai în susul Egiptului, într-un munte: „Aici să stai până la a doua venire". Apoi a zis lui Tobie:

– De acum nu te teme, măi, că îngerul Domnului este cu tine. S-a dus Hasmodeu când a mirosit rinichii aceştia.

Şi au intrat amândoi tinerii – şi Rafail şi Tobie. Când i-au văzut părinții aşa de frumoşi şi tineri, au început a plânge. Sara săraca avea acum patruzeci de zile de post în seara aceea.

– De ce ați venit?

– Am auzit că aveți o fată frumoasă şi am venit să vorbim cu ea să o ia băiatul acesta în căsătorie.

– Dar dumneata cine eşti?

– Eu sunt o rudenie de-a lui, un prieten.

Dar acela a zis sincer:

– Domnilor, duceți-vă repede de aici că mi-e milă de tinerețea voastră. Eu aş grăi cu fata, dar iese un duh rău care este aici în chip de ostaş cu numele Hasmodeu şi vă omoară tot acuma.

Dar Tobie se temea.

– Nu te teme, măi, eşti cu îngerul Domnului. Nu ştii ce am făcut noi? Că noi am tămâiat casa asta.

Şi au stat de vorbă, au chemat pe fată. Fata, săraca, era plină de umilință, de zdrobire, căci postise. Tinerețea o arăta că-i frumoasă, că-i cuminte, dar era şi credincioasă săraca. Şi au stat de față şi părinții ei, căci ştiau că într-un ceas gata, venea Hasmodeu. Şi au stat un ceas, au stat două şi mai multe. Când au văzut că nu apare Hasmodeu, au zis:

– Domnule, văd că la dumneavoastră nu vine. Poate pentru că sunteți doi sau aveți credință mare. De acum rămâneți şi vorbiți cu fata.

Dar Rafail a spus:

– Ce să rămân eu? Doar n-o să o iau eu în căsătorie. Să rămână Tobie.

Dar Tobie se temea. Dar Rafail i-a spus:

– Măi, Tobie, nu te teme. Ți-am spus eu că noi am tămâiat. Nu se mai apropie în veci. Ştii ce fac eu? Tu ia şi fă nunta, dar mie dă-mi hârtia de la tatăl tău, că eu mă duc la Ragheşul Mediei, la Gabail, să-ți aduc talanții, ca să nu mai pierzi tu vremea.

– Dar ştii de asta?

– Da, cum să nu? Eu ştiu, cunosc, că eu sunt de când lumea aici – că îngerul unde nu-i? –,

mă duc să-ți aduc cei zece talanți de argint, ca să vadă ăştia că ai şi tu avere, poate ei cred că eşti sărac.

– Măi, te duci!

– Doar de ce mă plăteşte tatăl tău? Ca să-ți ajut la drum.

Şi s-a dus acela la Gabail:

– Ți-am adus actul semnat de dumneata.

Acela, om credincios, i-a dat cei zece talanți şi i-a zis:

– Ia-i, domnule, şi du-te.

Când au venit, aceştia făcuseră nunta de trei zile. Acela a zăbăvit. A ținut nunta şapte zile cum ține la iudei. Şi era o bucurie mare pe părinți, mureau de bucurie când au văzut că nu a mai apărut Hasmodeu. Dar şi ei aveau numai pe fata asta, pe Sara, şi l-au ispitit pe Tobie.

– Domnule, mata eşti mirele, ginerele nostru, dar să stai la noi, vezi câtă avere avem şi noi numai pe dânsa o avem.

Dar el ținea la tatăl lui şi la mama sa.

– Puteți să aveți munți de aur, eu pe tata şi pe mama nu-i las. Tata e orb, mama e bătrână şi m-au crescut dintr-o fărâmătură de carne. Nu-mi trebuie nici mireasă, nici avere, mă duc să ajut pe tata până ce va muri.

Aşa ținea la tatăl său, că era copil crescut cu frica lui Dumnezeu. Dar a zis şi fata, când a văzut că el vrea să plece:

– Eu mă duc după el.

Şi atunci, când au văzut ei că ține atât la tatăl său, i-au zis fetei bucuroşi:

– Du-te, fată, mergi cu Dumnezeu.

Şi i-au pus nu ştiu câte căruțe de zestre, cârduri de oi, vite, cai, bani mulți, haine şi i-au încărcat cu toate darurile să se ducă cu nunta. Şi atunci, mergând ei cale de trei zile cu nunta şi cu toate averile lor, de la Ragheşul Mediei până aproape de Babilon, când se apropiau, a zis Tobie către Rafail:

– Măi, frate Rafail, toți se vor bucura la nunta asta, numai tata nu are să se bucure. Are să se bucure că vin cu atâta avere, dar el nu vede, săracul. El e orb.

– Măi Tobie, mai ai fierea peştelui?

– O am, că tu ai zis că e bună de ceva.

– Ascultă ce-ți spun eu. Când ajungem cu nunta aproape de casă, fugi înainte, du-te înaintea tatălui tău, că el vine înaintea ta, şi să te duci repede la el şi să spui: „Cutează, tată, nu te teme” şi îndată să tăbărăşti la ochii lui şi să-l freci cu fierea peştelui şi are să-i treacă albeața.

A asculta de acesta. A văzut acolo, când a tămâiat palatul şi a fugit dracul Hasmodeu şi n-a mai putut să-i atace. Şi şi-a zis: „Ăsta-i un om straşnic, tovarăşul acesta al meu ştie multe, fac ce zice el”.

În timpul ăsta biata Ana, mama lui, tot ieşea în drum şi punea mâna streşină la ochi:

– Oare nu vine băietul? Nu l-au mâncat nişte fiare?

Îl aştepta pe Tobie, nu ştia că vine nunta cu totul. Dar vine înainte unul şi îi spune:

– Măi, băiatul dumitale vine cu avere de la Ragheşul Mediei, cu nuntă mare, vine cu averi multe, cu aur, cu argint. A luat pe Sara lui Raguil, acesta unde era dracul Hasmodeu şi l-a gonit.

Şi numai ce vede mama că vine şi Tobie. Tatăl său nu vedea săracul, era orb şi când a dat să iasă pe pragul casei, a căzut jos. S-a împiedicat de prag şi a început să plângă: „Vine băiatul cu mireasa şi cu nunta, dar eu nu-i văd, dragul tatei. Mă bucur şi eu că vin”. Şi i-a zis Ana lui Tobie:

– Iaca s-a împiedicat tatăl tău şi a căzut, săracul.

Şi s-a dus Tobie la el şi i-a zis:

– Tată, am venit, vin cu mireasa, cu nunta, cu mare bucurie.

L-a prins pe tatăl şi l-a frecat la ochi:

– Cutează, tată, ai răbdare.

Şi acela când a dat să se frece, că-l usturau ochii, s-au făcut ochii sănătoşi. Na, altă minune,

aceasta cu fierea peştelui pe care l-a luat de la râul Tigru! Şi i-a zis tatăl:

– Dragul tatei, ştii că eu văd?

– Tată, tată, tovarăşul meu de drum pe care mi l-ai dat, mare om este. Uite, el m-a învățat când am ajuns la Ragheşul Mediei de am înconjurat casa de şapte ori şi am tămâiat cu rinichii peştelui şi dracul Hasmodeu care omora pe toți pețitorii care veneau acolo nu s-a mai lipit de noi şi am luat fecioara aceasta atât de frumoasă şi de înțeleaptă şi vine nunta în urmă. Tată, să-i plătim la omul acesta.

– Măi băiete, cât zici tu.

– Ştii ce zic eu? Acesta merită să-i dam cam jumătate din averea care o aducem de acolo, că mare om este. Dacă nu era acesta, nimic nu făceam. Ne-a adus şi cei zece talanți de argint de la Gabail de la Ragheşul Mediei, mi-a fost şi un bun povățuitor de drum. M-a învățat şi ce să fac cu fierea peştelui, cutare.

– Dragul tatei, a zis tatăl lui, acesta e un trimis al lui Dumnezeu – dar nu ştia că e chiar trims –, să-i dăm jumătate de avere, cum zici tu.

Şi când vorbeau ei iată a sosit şi nunta, cu bucurie mare, cu lume, cu necazuri de ale lor, cu vin, cu turme de oi, bani, vite, cai, căruțe încărcate cu zestre. Că nunta a făcut-o şapte zile acolo la Ragheş şi a mai continuat aici o zi la bătrânul Tobit. Şi după ce s-a terminat nunta, cheamă Tobit bătrânul pe Rafail:

– Măi, frate Rafail, mi-a spus băiatul că tare mult l-ai ajutat. Şi i-ai mai arătat şi calea atâtea zile cât ați mers până acolo, şi cum l-ai învățat cu fierea peştelui şi uite m-am făcut şi eu sănătos cu ochii. Dumneata poate eşti un trimis al lui Dumnezeu – că el nu ştia încă, nu i se descoperise încă. Măi, fratele meu, cât de bine te-ai purtat tu cu feciorul meu. Să vină el cu atâta avere şi cu mireasă de acolo. Că acea misează nimeni nu o putea lua, că dracul Hasmodeu, care sălăşluia la curtea acestei fete aşa de frumoase şi bogate, îi omora pe toți. Şi tu nu ştiu cum l-ai învățat că l-a gonit Dumnezeu de acolo. Uite frate, ne-am sfătuit cu feciorul să-ți dăm jumătate din averea pe care o aducem de acolo, că mult bine ai făcut feciorului nostru.

Şi atunci Rafail zice:

– Moşul Tobit, taina împăratului bine este a o păstra, iar lucrul lui Dumnezeu a-l spune slavă este. Nu-mi trebuie nimic avere de la tine. Ştii cine sunt eu?

– Cine? Cred că eşti un om al lui Dumnezeu şi un trimis al Lui să ne ajute pe noi.

– Eu sunt Rafail, arhanghelul din cer, unul din cele şapte duhuri care stau înaintea lui Dumnezeu, şi când făceai milostenie şi îngropai morții la Ninive şi te-ai dus în ziua de duminică mare, a Cincizecimii, şi n-ai gustat nimic până n-ai îngropat pe cel ce era aruncat de aceia peste zid ca să-l mănânce câinii, eu eram acolo. Iar când te rugai eu duceam rugăciunile tale la Dumnezeu.

Şi i-a spus toate faptele lui.

– Şi Dumnezeu din cer a căutat spre faptele tale bune şi spre feciorul tău care atâta te iubeşte, încât când i-au spus socrii să rămână acolo că îi dau toată averea, el a zis că lasă şi averea, lasă şi mireasa şi vine să te îngrijească, că ştie că eşti orb. Deci Dumnezu, văzând cu câtă dragoste vă iubeşte pe voi şi ascultarea de părinți a lui şi milosteniile tale, m-a trimis din cer să slujesc la nunta lui. N-am nevoie de nimic de pe pământ, că nu sunt de pe pământ. Am venit să povățuiesc pe Tobie şi să vă binecuvântez pe voi. Binecuvântați să fiți voi de Dumnezeu care a făcut cerul şi pământul, binecuvântat să fie feciorul vostru şi mireasa. Binecuvântat să fie rodul pântecelui lor şi copiii care se vor naşte din neamul drepților. Şi eu mă duc să slujesc Domnului. Rămâneți cu Dumnezeu cel viu şi Dumnezeu să fie cu toți.

Şi ca fulgerul a zburat la cer şi atunci au văzut ei cine a slujit la nuntă, că v-am spus că la nunta lui Isaac a fost un înger, pe timpul lui Avraam, iar la nunta lui Tobie n-a mai fost un înger, ci a fost un arhanghel, arhanghelul Rafail din cer. Iar la nunta din Cana Galileii n-au mai venit nici îngeri, nici arhangheli, a venit Ziditorul îngerilor, Împăratul şi Ziditorul heruvimilor şi serafimilor, Hristos, şi a ridicat nunta la rangul de taină. Că în Legea Veche nunta era o declarație: femeia dădea o declarație că va trăi cu el şi bărbatul la fel. Şi dacă nu se împăca îi dădea carte de despărțire, după

cum a zis Moise, şi o lăsa. Însă după Mântuitorul nimeni nu mai are voie să-şi lase femeia, afară de pricină de curvie, dacă a găsit-o cu altul, sau dacă a murit. A întărit nunta ca taină, una din cele şapte taine, cum zice şi Sfântul Apostol Pavel: *Taina aceasta mare este, iar eu zic în Hristos şi în Biserică.*

Iată, vi le-am spus toate acestea pentru că a fost vorba de nuntă. Țineți minte, la Cana Galileii a fost începutul minunilor lui Iisus Hristos. Eu am fost acolo. Iată să vă arăt vin de la Cana Galileii, unde s-a prefăcut apa în vin. Am adus de acolo o sticluță cu vin, că acolo toată lumea cumpără de unde s-a prefăcut apa în vin. Am văzut vasele în care s-a prefăcut apa în vin. Voi ați văzut pive din acelea de pisat grâu? Sunt din lemn, iar vasele de acolo sunt mai mari ca acelea, dar nu din lemn, ci din piatră. Ai văzut ce spune Evanghelia? Că la nunta din Cana Galileii nu avea să facă Mântuitorul minunea aceasta, dar l-a rugat Maica Domnului. I-a spus aşa la sfârşitul nunții: „Nu au vin”. Iar Mântuitorul i-a spus: „Ce este, femeie? N-a venit vremea mea”, adică n-a venit vremea să încep minunile. Dar Maica Domnului a ştiut că o ascultă, că niciodată nu o refuza, şi le-a zis slujilor: „Faceți ce vă spune el”. Şi atunci le-a spus: „Aduceți şase vase de piatră luau câte două-trei vedre, după măsura iudeilor, din ce puneai în ele: vin, apă, untdelemn, orice ai fi pus. Eu le-am văzut şi m-am închinat şi le-am sărutat. Două sunt în biserica din Cana Galilei, la iconostas. Două sunt la Muzeul Sfânta Ana de la Ierusalim, iar două s-au pierdut.

Iar după ce ne-am închinat acolo, eram vreo 60 de pelerini români, au intrat în biserică nişte copilaşi de arabi, că acolo sunt mii de arabi creştini ortodocşi, care au episcopi, preoți ai lor. Aceia merg şi la Înviere, când vine Sfânta Lumină; să vezi ce fac acolo, cât plâng când vine Sfânta Lumină din cer în Sâmbăta Mare. Au intrat copilaşii aceştia, noi ne închinam pe rând şi aceştia au venit în biserică, au făcut câte trei metanii, erau între 6 şi 10 ani cel mult, fetițe şi băieți. După ce au făcut rugăciune, au făcut cruce dreaptă, s-au pus în genunchi, au sărutat şi ei sfintele vase şi au început să cânte. Translatorul nostru, care acum îl aveți vicar la Sibiu, vlădica Lucian Florea, care a fost 12 ani şeful Căminului Românesc din Ierusalim, s-a întâmplat că nu era cu noi. El ne-a condus până la Nazaret, la mitropolitul Isidor şi a plecat nu ştiu unde cu alți închinători, că toți erau pe capul lui. Dar era altul, Părintele Cornițescu, care ştia limba arabă şi englezeşte la perfecție. Şi ne-a spus: „Las că vă spun eu ce cântă”. Şi s-au pus copilaşii şi au început a cânta: „La nunta ce s-a întâmplat, Cana Galileea,/ Fost-a şi Iisus chemat, Cana Galileea,/ Şase vase apă au pus, Cana Galileea,/ Şi le-a umplut până sus, Cana Galileea,/ Domnul a binecuvântat, Cana Galileea,/ Apa-n vin s-a preschimbat, Cana Galileea”. Melodia o ştiam, dar limba de unde, că e limba lor. Şi au cântat până la urmă. Şi am întrebat: „Ce-a zis, domnule?” Părintele Cornițescu, translatorul nostru, ştia perfect limba arabă, că a învățat acolo. El ne-a dus şi pe la Academia Evreiască. „Ştii ce zice? Asta e colinda care o cântă la noi în țară, că doar se cântă şi la noi asta”. După ce ne-au cântat copiii, au făcut trei metanii, au sărutat iar sfintele vase şi au venit la noi. Eram un cârd de preoți, călugărițe erau vreo 30, noi vreo 20 de preoți, arhimandriți. „Pater, abuna pater”. „Ce vrea, măi?” „Cere bacşiş, că ți-a cântat!” „Dar, zic, cât să le dăm?” „Câte cinci agorot”, cum ar fi 50 de bani la noi. Dar le-am dat câte o liră, o liră avea câte 100 de agorot. Să vezi bucurie pe ei, s-au dus de acolo făcând cruce.

Dar ce vreau să vă spun? La Cana Galileii nunta n-a mai rămas o simplă declarație. S-a făcut Taină ca şi Botezul, ca şi Mărturisirea, ca şi Sfânta Împărtăşanie. Deci cât de cinstită trebuie să fie? Ca şi Preoția, una din cele şapte Taine, trecută în rândul mijloacelor sfințitoare ale Bisericii. Şi v-am vorbit mai înainte de cele unsprezece reguli canonice ale nunții creştine, iar acum v-am arătat cum s-a ridicat Nunta la rangul de Taină, că la nunta lui Isaac, feciorul lui Avraam, a fost un înger, la nunta lui Tobie a fost un arhanghel, iar la nunta din Cana Galileii a fost Însuşi Ziditorul arhanghelilor şi Făcătorul cerului şi al pământului şi a ridicat nunta la rangul de taină. Dar nunta trebuie să fie curată, cinstită, cum a zis Sfântul Apostol Pavel: *Cinstită este nunta şi patul nespurcat,* Hristos pe amândouă le-a dat. *Taina aceasta mare este, iar eu zic vouă în Hristos şi în Biserică.*

Vin deunăzi câțiva şi zic: „Vrem să scriem nişte pomelnice. Eu şi soția”. Dar mie îmi vine

în gând: „Dar sunteţi cununaţi?” „Nu, avem cununia oficială”. „Du-te de aici, că la cel necununat nu are voie preotul să intre în casa lui, rugăciunea lui nu e primită, lumânarea lui nu e primită, prescura lui nu e primită, pomana lui nu e primită, părticele nu-i poţi scoate şi dacă ai mâncat la masa lui te-ai spurcat ca la păgâni, că trăieşte necununat. Dacă moare, n-ai voie nici să-l îngropi în cimitir, ci în afară de cimitir. Nici o legătură nu are cel necununat cu Biserica. Degeaba ai venit. Ai act de la primărie, acela ştii cât valorează? Te-ai dus să cumperi o iapă, o vacă, o scroafă şi îţi trebuie bilet oficial. Atâta valorează, doar în lumea asta. Că te-ai trecut pe numele bărbatului cu actul ăsta? Da, trebuie şi ăsta. Că zice Evanghelia: *Daţi cezarului ce-i al Cezarului, şi lui Dumnezeu ce-i al lui Dumnezeu.* Însă cuninia în biserică e Taina Cununiei, nu le sfatul popular”.

DESPRE VREDNICIA PREOŢIEI ŞI DESPRE OSÂNDA PREOŢILOR CARE DAU SFINTELE TAINE CELOR NEVREDNICI

Două au fost pricinile care prin silinţa gândului m-au îndemnat a scrie cele ce urmează: una, ca prin puţine mărturii să arăt vrednicia şi sarcina cea mare a preoţiei; iar a doua, vinovăţia şi osânda cea mare ce aşteaptă pe acei fraţi preoţi care prea lesne şi fără de grijă mare, dau Prea Curatele Taine celor nepregătiţi şi nevrednici. Şi după cum pricinile cuvântului sunt îndoite, aşa şi scopul folosinţei mi-a fost îndoit. La cea dintâi pricină aş dori ca, înţelegând cei împodobiţi cu darul Preoţiei marea lor vrednicie care o au primit de la Hristos, să-şi aducă aminte că în ziua cea mare a Judecăţii, de la El li se va cere lucrare după măsura vredniciei care o au primit, şi având aceasta pururea în minte, să se silească după putere să crească şi să sporească talantul Domnului lor, ca să audă atunci fericit acela glas: *Bine, slugă bună şi credincioasă, peste puţine ai fost credincioasă, peste multe te voi pune* (Matei 25, 23). Încă am voit ca, arătând vrednicia cea mare şi înfricoşată a preoţiei, să fac pe unii care o râvnesc, să se apropie de ea cu mare grijă şi cutremur.

Iar a doua pricină a cuvântului a fost să aduc în mijloc dovezile Sfintei Scripturi şi ale Sfinţilor Părinţi, spre a se cunoaşte cât de mare muncă zace asupra acelor preoţi care cu mare uşurinţă şi fără cercare amănunţită dau Prea Curatele Taine celor nevrednici şi nepregătiţi; iar prin aceasta se fac vinovaţi de Trupul şi Sângele Domnului şi cei care le dau şi cei ce le primesc (1 Cor. 11, 28-29; Evrei 10, 28-31).

Şi cât priveşte cele despre vrednicia preotului, voi pune înainte cuvintele dumnezeiescului Maxim Mărturisitorul care zice aşa: „Cade-se preotului să fie sfânt şi cu sufletul şi cu trupul. Să fie stâlp de foc, să lumineze Biserica, adică poporul lui Dumnezeu şi să fie mai curat decât razele soarelui, ca să nu-l lase pustiu Duhul Sfânt” (Vezi *Mărgăritarele* Sfântului Ioan Gură de Aur, Cuv. despre vrednicia şi nevrednicia preotului, p. 246-247). În acest cuvânt Sfântul Maxim, arătând prin cuvinte prea strălucite cât este de mare darul Preoţiei, către sfârşit zice: „Deci pentru aceasta, care preot nu este sfânt, să fugă departe de Liturghie, ca să nu ardă şi trupeşte şi sufleteşte”.

Aşadar, fraţilor preoţi, nu ştiu ce vom face în ziua aceea când toate se vor cerca cu foc şi cu muncă, fiindcă mulţi dintre noi am năvălit la această treaptă fără multă cercare şi ispitire a vieţii noastre. Unii au dorit a veni pentru începătorie şi dregătorie şi cinste de la oameni, alţii iarăşi au intrat în acestă înfricoşată Taină pentru a-şi chivernisi viaţa şi pentru a avea prin ea câştiguri trecătoare, alţii pentru alte pricini şi, în sfârşit, poate unii din noi se vor găsi în ziua aceea că au primit această mare răspundere numai după ce mult s-au iscusit în filosofia cea lucrătoare, după ce s-au curăţit de patimi şi după ce bine s-au încredinţat că au această chemare de la Dumnezeu şi au primit-o cu mare frică şi cutremur numai pentru ascultare şi pentru folosul cel obştesc al Bisericii lui Hristos.

Însă frica celui ce a primit nu trebuie să scadă, ci să crească, căci dacă toate lucrurile preoţiei sunt mari şi înfricoşătoare, apoi la toate este nevoie de sfinţenie şi de scumpătate, ştiind că preotul este acela care leagă cerul cu pământul prin aducerea jertfei cei fără de sânge. Dar auzim pe acelaşi sfânt, zicând: „Dacă cineva, nevrednic fiind, cântă Liturghie, este al doilea Iuda şi mai mult

ca Iuda se va munci. Că pe Datan şi Aviron, desfăcându-se pământul, de vii i-a înghiţit, numai pentru că au tămâiat în Biserica Domnului nefiind vrednici. Apoi cât vă pare vina aceluia care calcă Trupul şi Sângele Mântuitorului Hristos" (Vezi acelaşi cuvânt al Sfântului Maxim, la p. 247).

Urmând apoi cuvântul, acest sfânt şi dumnezeiesc bărbat arată care sunt virtuţile ce trebuie să împodobească viaţa şi petrecerea celor cinstiţi cu vrednicia cea mare a preoţiei şi zice aşa: „Preotul cel bun şi adevărat trebuie să fie blagocestiv (evlavios), curat, învăţător, smerit, să nu fie beţiv, să-şi ţie limba lui, să nu poarte mânie, nici să fie iubitor de argint, ci milostiv. Şi în toate să fie primitor de străini; cu toţi, mici şi mari, să fie drăgăstos şi în pace; să nu ia dobândă de la cei pe care-i împrumută, să nu blesteme, nici să afurisească pe nimenea, nici să se facă negustor, ca să nu grăiască minciuni; osândirea să nu o primească, să nu glumească pentru a-i face pe alţii să râdă, să nu grăiască cuvinte deşarte, ci să vorbească acelea care sunt spre folosul celor ce-i ascultă şi ceea ce vorbeşte să fie din Sfânta Scriptură; să nu fie lacom la bucate şi iubitor de desfătări, ca să nu scârbească pe Duhul Sfânt; să nu răspundă cu mânie şi cu urgie, ci cu smerenie spre toţi; să nu se trufească cu nimica, nici să zavistuiască procopseala altora; pe acela ce l-a ocărât pe el să-l ierte din toată inima lui şi înaintea tuturor, mai înainte de a apune soarele; să cerceteze cu blândeţe pe cei păcătoşi şi cu frica lui Dumnezeu să-i dojenească; nici se cuvine să întărâte pe cineva, nici bogat, nici sărac". Şi după ce arată acestea, adaugă zicând: „Acestea toate câte am spus, este dator preotul să le păzească cu multă nevoinţă şi osteneală. Iar de nu va purta grijă de acestea şi nu le va păzi bine către folosul de obşte al celor ce se învaţă de la dânsul, i se cade lui să i se spânzure de gât o piatră de moară şi să-l arunce în mare, pentru că a călcat şi nu a îngrijit de o învăţătură ca aceasta" (Vezi acelaşi cuvânt în *Mărgăritarule,* p. 240).

Poate că am îngreuiat auzul unora scriind puţin mai pe larg datoriile preotului celui adevărat. N-ar trebui însă să ne obosim, să ne plictisim şi să fugim atunci când ni se vestesc nouă cele adevărate şi prea nevoie pentru vindecarea noastră, căci cele ce ne lipsesc, prin lipsă ne aduc nouă pagubă şi nu mică osândă. Dimpotrivă, mare fericire va fi nouă dacă, auzind învăţătura acestui Sfânt Părinte şi mărturisitor şi cucerindu-ne şi înfricoşându-ne de cuvintele lui, vom începe cu toată sârguinţa a lucra bunătăţile care de el mai sus s-au amintit. Este încă cuviincios şi prea de nevoie a ne cunoaşte noi datoriile, pentru că mulţi dintre noi, din neştiinţă, se duc pe sine şi pe alţii la pierzare, iar alţii, având frică de Dumnezeu, după ce au cunoscut cele ce îi păgubesc, cu multă grijă se ridică a le sta împotrivă şi nu se lasă biruiţi de ele.

Acestea avându-se în vedere, în cuvântul ce urmează şi alte mărturii să aducem în mijloc, şi să auzim pe dumnezeiescul Hrisostom, care zice aşa: „Mare dar este dragostea preoţilor, că pentru aceasta şi Pavel zice: *Ascultaţi pe învăţătorii voştri şi vă supuneţi lor şi foarte îi aveţi pe ei întru cinste* (Evrei 13, 17; Rom. 13, 7; I Petru 11, 17)". Arătând încă pentru ce este mare, spune că „... s-au îmbrăcat cu puterea Duhului Sfânt spre a putea lega şi dezlega păcatele oamenilor".

Apoi, arătând şi datoria care o au faţă de această vrednicie, zice către cei credincioşi: „Tu porţi grijă numai de ale tale şi dacă pe acelea bine le vei rândui, nici o grijă nu îţi va fie ţie pentru ceilalţi; iar preotul măcar de va iconomisi bine viaţa sa, iar pentru a ta şi a tuturor celor dimprejurul său nu va purta grijă cu silinţă, cu cei răi se va duce în gheenă" (Cuv. 52, *Împărţirea de grâu,* Buzău, 1833, p. 436).

Iarăşi socotind înalta dregătorie a preoţilor, zice: *„Pe scaunul lui Moisi au şezut cărturarii şi fariseii; deci toate câte vor zice vouă să faceţi, faceţi".* Şi arătând că mai înaltă este dregătoria preoţilor în Legea Darului, decât a preoţilor Legii Vechi, zice: „Iar acum nu este nouă a zice pe scaunul lui Moisi au şezut preoţi, ci pe scaunul lui Hristos. Pentru aceea şi Pavel zice: *în locul lui Hristos ne rugăm".* Şi mai jos zice: „Nici îngerii, nici arhanghelii nu pot să lucreze cele date preotului lui Dumnezeu" (Acelaşi cuvânt, p. 439). Bucurie, spaimă şi uimire îmi trece prin minte auzind din gura cea curată la câtă cinste s-au suit preoţii lui Hristos. Bucurie, că au un dar aşa de mare s-au învrednicit fiii lui Adam. Iar spaimă şi mirare când mă gândesc că deopotrivă cu cinstea se va cere de la preoţi şi datoria acestei sfinte şi mari dăruiri în Duhul Sfânt. Căci după măsura dregătoriei şi a cinstei se va cere şi lucrarea, după cum este scirs: *...cei tari, tare se vor certa.* Şi

iarăşi: *căruia s-a dat mult, mai mult se va cere de la dânsul.*

Aceasta o avea în vedere şi dumnezeiescul Hrisostom, când zicea către cei care râvneau a se face episcopi, fără însă a cunoaşte greutatea răspunderii, căci auzi ce zice: „De ai fi ştiu tu că episcopul trebuie să fie al tuturor, purtând sarcinile tuturor şi că ceilalţi de se vor mânia este iertare, dar lui nicidecum şi lăsare celorlalţi de vor greşi, este dezvinovăţire şi lăsare multă, iar lui niciuna, apoi nu te-ai fi silit la dregătorie, nu ai fi alergat” (Vezi acelaşi cuvânt, p. 440).

Şi iarăşi, pe cei luptaţi de ispite şi de dorinţa de a se face preoţi, îi sfătuieşte cu întemeiere aşa, zicând: „Când vei pofit preoţia, pune împotrivă gheena, pune împotrivă darea de seamă cea de acolo, pune împotrivă viaţa cea fără de grijă, pune împotrivă măsura muncii. **Că de vei greşi deosebi, nimica de acest fel nu vei pătimi, iar dacă preot fiind, te-ai prăpădit**”. Din cele de până aici se va înţelege că mare cu adevărat este dregătoria cea arhierească şi cea preoţească. Dar se va cunoaşte că, după mărirea acestor dregătorii, va fi şi mare dare de seamă în ziua Judecăţii, pentru cei ce le-au primit. Şi dacă nu se vor găsi la ei fapte potrivite acestor dregătorii, mai mare va fi munca lor decât a celor care nu le-au avut.

Fiindcă în trecerea cuvântului s-a amintit şi despre darul şi datoria nu numai a preotului, ci şi a episcopului, m-am gândit că este aici locul potrivit să arăt o istorioară din cuvintele Sfinţilor Părinţi, care aduce mult folos duhovnicesc către Prea Sfinţiţii Episcopi. Şi este povestea aceasta întru acest fel: Se zice pentru cel dintru Sfinţi Părintele nostru Leon, episcopul Romei celei vechi, că mai înainte de adormirea sa cu puţină vreme, a mers la mormântul marelui Apostol Petru şi a stat acolo 40 de zile şi 40 de nopţi nemâncat. Şi se ruga Sfântului Apostol Petru cu lacrimi multe să se roage lui Dumnezeu să-i ierte orice a greşit ca un om întru această lume. Şi la sfârşitul celor 40 de zile i s-a arătat lui noaptea verhovnicul Apostol Petru grăind: „M-am rugat lui Dumnezeu mult pentru tine, şi iată că ţi-a iartat ţie toate păcatele tale, afară de hirotonisiri, căci pentru acela nu m-a ascultat Milostivul. Ci dacă bine vei fi hirotonit sau rău, vei să dai seama pentru aceasta. Iar el, auzind aceasta, s-a întristat şi în puţine zile a purces către Domnul” (*Mărgăritarele* Sf. Ioan Gură de Aur, p. 253).

Şi acum mi se pare că este bine să întoarcem cuvântul către a doua pricină, despre care am amintit la început, adică despre marea primejdie a preoţilor care dau Sfintele Taine la popor fără mare cercare şi grijă. Şi se vede azi mai mult decât oricând această nepăsare şi netemere de Dumnezeu la mulţi dintre preoţii cei de la parohii, ba chiar şi la unii de prin sfintele mănăstiri.

Au ajuns unii din fraţii noştri preoţi duhovniceşti a se socoti pe sine că pot fi mai milostivi decât Însuşi Dumnezeu şi, nevoind a ţine cont de scumpătatea sfintelor canoane, se folosesc în practicarea Tainei Sfintei Spovedanii sau numai de o iconomie (pogorământ) a sfintelor canoane fără dreaptă socoteală sau, luându-şi de la sine îndrăzneală, dezleagă cele nedezlegate de canoanele apostoleşti, sinodiceşti şi părinteşti şi cu plăceri proprii încearcă să răstălmăcească şi să strice hotărârile canonice.

Oricare din părinţii duhovnici este bine să ştie şi să înţeleagă acest lucru şi de nu vor folosi în practicarea mărturisirii o iconomie potrivită faţă de scumpătatea sfintelor canoane şi faţă de greutatea păcatului celui ce se pocăieşte, apoi în loc de a lucra la îndreptarea sufletelor şi vindecarea patimilor, se vor afla ca păstorii cei neiscusiţi care în loc de a scoate turma din loc mocirlos şi primejdios, ei vor băga oile cele cuvântătoare ale lui Hristos în prăpastie şi le vor face hrană nevăzuţilor lupi şi va fi de ajuns spre a lor osândă să se piardă un suflet pentru care Hristos S-a răstignit.

Dar va zice cineva din preoţii duhovnici: „Eu am putere să leg şi să dezleg, că această putere mi s-a dat când arhiereul m-a hirotonit duhovnic”. Aşa, cu adevărat, ai putere, dar nu nelimitat. Căci dacă ar fi nelimitată, apoi nu mai era nevoie ca Sfinţii Apostoli şi Sfinţii Părinţi să facă canoane, adică dreptare după care atât episcopii cât şi preoţii duhovnici să se poată orienta ce trebuie să lege şi ce trebuie să dezlege şi cum să folosească această dezlegare, cu iconomie şi scumpătate spre vindecarea patimilor şi spre îndreptarea sufletelor.

Aici este locul să aducem în mijloc spre orientare o pildă din legile cele din afară şi să

zicem: cineva este judecător sau procuror mai mare peste judecător şi fiindcă are această dregătorie şi putere, ar trebui el singur să hotărască la toate procesele sentinţa de iertare sau de condamnare a acelora pe care îi judecă. Şi aceasta să o facă el cu de la sine putere fără să ţină seama de articolele legii. Oare un judecător ca acesta, poate să zică cineva că a judecat drept? Cred că nu. Fiindcă chiar de este judecător sau mai mare peste toţi cei care judecă, totuşi ţine seama de hotărârile legii, de constituţie sau de codul penal, civil sau militar. Şi dacă la judecata celor dinafară se face această dreptate, apoi cu cât mai mult judecătorii lui Hristos, cărora li s-a încredinţat judecata sufletelor celor ce greşesc şi fac fapte vrednice de pedeapsă?

Oare cum va îndrăzni un judecător duhovnicesc să dezlege toate numai după a sa părere, fără să ţină seamă de articolele legii Duhului Sfânt, care le-a lăsat Hristos spre cârmuirea duhovnicească a Bisericii Sale şi spre îndreptarea, adică spre conducerea sau iertarea sufletelor celor ce au greşit din Biserica cea luptătoare a Sa? Iar că Sfintele Canoane sunt legiuirile Duhului Sfânt şi că mai mare putere au ele decât legile importante şi chiar decât înseşi Tipicurile Bisericeşti, aceasta cred că o ştiu toţi fraţii noştri preoţi. Iar care încă nu ştiu luminat acest lucru, să citească trimiterile pe care aici le scriem: Canon 1, 4, Sin. IV Ecumenic; Can. 8 al Sin. III; Cartea 1, Titlul 2, rânduiala a 12-a a lui Fotie şi iarăşi titlul 1, Can. 2; Valsamon în scolie la cap. 2 al lui Fotie; Sf. Ioan Hrisostom, cuvântul 47 la Evanghelia de la Matei şi cuvântul 6 la Andriante; Matei Vlastaris, cap. 16, litera 30. Încă să citească cu atenţie Prolegomena de obşte despre sfintele canoane în Pidalionul de la Neamţu, ed. 1844, la p. 8 şi cele 14 preţuiri sau cinstiri ce trebuie a se socoti de obşte la toate sfintele canoane, vezi tot acolo la subînsemnare.

Iar fiindcă duhovnicul nu este numai judecător, ci şi doctor şi părinte, e bine a socoti că nici doctorii nu dau doctoriile fără chibzuinţă şi fără reţete, ca nu cumva în loc de lecuire să aducă vătămare, după cum cel ce este cu adevărat părinte, către povăţuirea şi îndreptarea fiilor săi va folosi în toată vremea nu numai mila, ci neapărat şi varga; ca să nu ajungă la cele scrise: *Părintele care cruţă varga urăşte pe fiul său.* Că nici Dumnezeu nu este numai milostiv, ci şi cu dreptate. Este cu adevărat îndelung răbdător, dar şi drept judecător. De aceea şi proorocul cântă prin Duhul: *Milă şi judecată voi cânta Ţie, Doamne.* Şi noi trebuie să ne temem mai mult de mila Lui decât de dreptatea Lui, căci dacă vom supăra dreptatea Lui alergăm la milă, iar dacă vom supăra mila Lui nu mai avem unde alerga.

Aşadar trebuie neapărat ca părinţii duhovnici să ţină cont de tăria şi sfinţenia sfintelor canoane şi unde ele hotărăsc legare să lege, iar unde hotărăsc dezlegare să dezlege, şi să ţină cu mare chibzuinţă cumpănă dreaptă între scumpătatea şi iconomia lor, că aşa şi pe sine şi pe cei supuşi îi vor folosi spre mântuire.

Să ia aminte duhovniceştii părinţi şi la cele ce zice dumnezeiescul Hrisostom: „Leagă bine, zice el, pe cel păcătos, până ce va îmblânzi pe Dumnezeu. Nu-l lăsa nelegat, ca nu cândva să fie legat de urgia lui Dumnezeu. Dacă îi voi lega eu, Dumnezeu nu-l mai leagă; iar dacă nu-l voi lega, atunci îl aşteaptă legăturile cele nedezlegate. Că dacă ne-am fi judecat pe noi înşine, nu am fi judecaţi de nimeni” (Cor. 11, 31). Apoi adaugă: „Deci să nu crezi că aceasta este o cruzime şi neomenie, ci că se naşte din blândeţe şi din dorinţa de vindecare şi a bunei grijiri. Dar vei zice că i s-a dat un timp destul de lung ca pedeapsă. Cât timp? Un an, doi sau trei? Dar eu nu caut la mulţimea timpului sau a anilor, ci la îndreptarea sufletului... Dacă cel păcătos s-a umilit, dacă s-a pocăit, atunci s-a făcut totul; dacă nu este aceasta, apoi timpul cel îndelungat nu foloseşte la nimic! Căci noi nu căutăm dacă rana a fost legată un timp mai îndelungat, ci dacă a folosit ceva legătura. Dacă a folosit şi într-un timp mai scurt, să n-o mai pui. Iar dacă n-a folosit la nimic, pune-o şi după 10 ani! Aceasta să-ţi slujească ţie de hotar pentru dezlegarea rănii: dobândirea şi vindecarea celui legat de păcate” (Sfântul Ioan Hrisostom, Tâlcuire la II Cor. XIX; Sfântul Simeon Tesaloniceanul V, 251-264). Cât de minunat dreptar pentru părinţii duhovnici se poate înţelege din cuvintele acestea aurite ale dumnezeiescului Hrisostom. Din toate se înţelege că atât scumpătatea canonisirii, cât şi iconomia sau pogorământul, trebuie a se face după măsura râvnei de îndreptare şi după lucrarea roadelor de pocăinţă a celui legat care se pocăieşte.

Cine va dori însă să se orienteze mai mult despre canonisiri, să citească şi în *Pravila Bisericească* a părintelui Nicodim Sachelarie, Seminarul Monahal cernica Ilfov, 1940, p. 101-104. Acelaşi Sfânt Părinte Ioan Gură de Aur, arătând că preoţilor duhovnici care sunt păstori duhovniceşti ai turmei lui Hristos li se cade cu mare silinţă şi sârguinţă să se silească spre a lucra la curăţirea şi vindecarea oilor celor cuvântătoare care sunt bolnave şi rănite de păcate şi să nu le apropie de duhovniceasca şi dumnezeiasca hrană a Trupului şi Sângelui Stăpânesc, până ce nu se vor vindeca sufleteşte, zice aşa: „Precum la turmă, unde multe oi sunt sănătoase şi multe sunt pline de râie, nevoie este ca să le deosebească pe acestea de cele sănătoase. Pe cele bolnave trebuie a le închide înăuntru şi a le ţine la întuneric şi altă hrană a le da. Nici de apă limpede, nici de păşune curată, nici de izvorul cel dinafară lăsându-le să se împărtăşească" (*Împărţirea de grâu,* Buzău, 1833, Cuv. 54, p. 450).

În acelaşi cuvânt mai jos se arată că, precum la turmă, şi în Biserică se întâmplă, căci sunt oi sănătoase şi oi bolnave, dar păstorii cei sufleteşti cu toată osârdia trebuie a-i deosebi pe unii de alţii, prin mijloace de îndreptare rânduind fiecăruia leacuri deosebite după boala lor până la însănătoşire, şi atunci a le împărtăşi de pâinea cea vie care coboară din cer şi de izvorul cel duhovnicesc al Sângelui lui Hristos. Arată apoi că cei nevrednici şi care încă nu s-au curăţit şi nu s-au însănătoşit de râia păcatului, nu numai de Prea Curatele Taine să nu se apropie, ci nici în Biserică să nu stea atunci când se aduce jertfa cea fără de Sânge şi când cei vrednici se împărtăşesc cu Prea Curatele Taine.

Şi zice că cei care nu sunt vrednici a se împărtăşi, să iasă din Biserică odată cu cei chemaţi cănd vor auzi pe diacon că strigă: „câţi sunteţi chemaţi ieşiţi" şi zice că cei ce nu se împărtăşesc sunt întru pocăinţă şi că cei ce sunt întru pocăinţă să se depărteze, când sunt de faţă Prea Curatele Taine, fiindcă ei cu nimic nu se deosebesc de cei chemaţi. Iată cuvintele lui: „Masă împărătească este de faţă şi tu stai căscând; mâinile îţi sunt întinate şi nici o purtare de grijă nu ai? Nu îţi aduci aminte ce a păţit cel ce nu avea haină de nuntă?"

Arătând apoi că necuviincios lucru este a sta cei nevrednici când jertfa se aduce, zice: „Când vine stăpânul la masă, nu trebuie să fie de faţă slugile cele ce au greşit, ci departe fug". Şi iarăşi zice: „Când este de faţă depărtează-te, că nu-ţi este slobod mai mult decât celor chemaţi" (Vezi acelaşi cuvânt, p. 457).

Vedeţi, preoţilor duhovnici, cu câtă grijă şi scumpătate dumnezeiescul Gură de Aur apără cinstea Prea Curatelor Taine ale lui Hristos?

Nu numai că nu dezleagă pe cei nevrednici, ci pe unii ca aceştia nici în Biserică nu-i îngăduie ca să rămână când se aduce dumnezeiasca jertfă, arătându-le lor pricina, că fiind ei în pocăinţă pentru păcat, cu nimic nu sunt mai slobozi decât cei chemaţi şi de aceea odată cu ei să iasă din Biserică afară până când se va termina Sfânta Liturghie şi atunci să se apropie să vadă şi să se închine unde a fost de faţă Dumnezeu. Şi spre aceasta le aduce lor dovezi din Sfânta Scriptură şi zice: *Măcar doar de se va atinge de munte, cu pietre se va ucide* (Ieşire 19, 10-13). Adică îi învaţă că după cum atunci nimeni nu a avut voie a se atinge şi a sta în muntele Sinai, unde avea să se pogoare Dumnezeu, aşa şi aici, cu atât mai mult n-are voie nimeni din cei nevrednici a se apropia; încă şi preoţii care se vor apropia să vadă unde se va pogorî Dumnezeu trebuie să se sfinţească, ca nu cumva să se întoarcă de către ei Domnul (Acelaşi, cap. V, 22).

Arătând încă dumnezeiescul părinte şi dascăl că nimeni nu trebuie să îndrăznească pentru frica oamenilor sau pentru căutarea la faţă să dea cândva Sfintele celor nevrednici, zice: „Acestea le zic ... şi către voi, diaconilor şi preoţilor care slujiţi, că de nevoie este şi pentru voi a grăi, ca să împărţiţi cu multă osândă darurile acestea. Că nu mică muncă zace asupra voastră dacă, ştiind la cineva vreo răutate, îi veţi îngădui să se împărtăşească din Masa aceasta. Sângele Lui din mâinile voastre se va cere. Măcar voievod de ar fi, măcar eparh, măcar cel încoronat cu coroana, dar dacă cu nevrednicie se apropie, opreşte-l. Mai mare stăpânire ai tu decât acela". Şi apoi spune o pildă, zicând: „De ţi s-ar fi încredinţat ţie să păzeşti curat pentru turmă vreun izvor de apă şi dacă ai fi văzut vreo oaie având pe bot mult noroi, o ai fi lăsat să se plece jos să tulbure curgerea? Iar acum

nu izvor de apă, ci de sânge şi de Duh încredinţându-ţi-se ţie, şi văzând pe cei ce au păcat mai cumplit decât noroiul şi se apropie, nu te scârbeşti şi nu-i opreşti? Şi ce iertare vei avea?" Şi adaugă: „Pentru aceasta Dumnezeu pe voi v-a cinstit cu această cinste, ca să alegeţi şi să deosebiţi unele ca acestea. Aceasta este dregătoria voastră, aceasta este întărirea, aceasta este toată cununa" (Cuv. 54, p. 459).

Iată, preoţilor duhovnici, că în cuvintele de mai sus ale Grădinarului de Aur se vede marea răspundere care o au toţi acei sfinţiţi slujitori cărora li s-a încredinţat de la Dumnezeu slujirea dumnezeieştii Liturghii şi împărţirea dumnezeieştilor daruri ale Trupului şi Sângelui Domnului la popor. Vezi că aducând în mijloc pilda cu păzirea apei izvorului, arată că **preotului sau diaconului nu i s-a dat izvor de apă să păzească, ci izvorul cel fără de moarte al Prea Curatului Sânge al lui Hristos.**

Şi dacă nu se va griji să păzească curat de noroiul păcatelor omeneşti acest Prea Scump Sânge Stăpânesc, apoi nu mică va fi munca lor. Iar dacă se vor sili după putere să facă alegere şi deosebire între cei vrednici şi cei nevrednici, şi pe unii îi vor dezlega şi pe cei cu noroiul păcatelor îi vor opri spre a nu se tulbura cu întinăciunile lor prea curatul acesta râu care din coasta Stăpânului a izvorât spre a noastră mântuire, apoi această sârguinţă care o vor pune spre păzirea celor Prea Sfinte le va fi lor toată cununa de la Dumnezeu. Încă îi îngrozeşte şi îi îndeamnă pe ei să nu se teamă nici de voievod, nici de eparh, nici chiar de însuşi împăratul, că de va veni vreunul din aceştia către împărtăşirea Prea Curatelor Taine şi de vor şti ei la dânşii vreun păcat care îi va face nevrednici către apropierea de cele Sfinte, să-i oprească cu toată îndrăzneala. Şi le zice: „mai mare stăpânire aveţi voi decât aceia", şi cu adevărat mai mare, că nici unui împărat nu i s-a dat putere să junghie şi să împartă Trupul şi Sângele Fiului lui Dumnezeu. Nici unui voievod sau eparh nu i s-a dat putere să lege şi să dezlege păcatele oamenilor, precum preoţilor lui Dumnezeu.

Iar ca să arate netemerea şi râvna cea mare care o are el către păzirea Prea Curatului Trup şi Sânge al lui Hristos, zice mai departe: „Nu da sabie în loc de hrană. Ci măcar din nebunie de va veni acela să se împărtăşească opreşte-l, nu te teme. Teme-te de Dumnezeu, nu de om. Iar de te vei teme de om, acesta va râde de tine. Iar dacă de Dumnezeu te vei teme şi oamenilor vei fi de cinste". Apoi zice: „Iar dacă tu nu îndrăzneşti, la mine adu-l; nu voi îngădui să se facă aceasta. De suflet mă voi despărţi mai întâi decât voi da Sângele Stăpânesc la nevrednici. Şi sângele meu îl voi vărsa mai înainte decât voi da Sânge atât de înfricoşat, celui căruia i se cuvine. **Iar dacă mult iscodind cineva nu a ştiut pe cel rău, nu-i este nici o vină**" (Vezi acelaşi cuvânt, p. 459).

Oare, fraţilor, care învăţătură mai vie şi mai înfricoşată ar trebui să se aducă în mijloc, spre trezirea şi luarea aminte a celor ce sunt slujitori ai dumnezeieştilor altare? Oare care cuvinte mai sclipitoare şi mai strălucitoare spre arătarea datoriei ce o au iconomii tainelor lui Dumnezeu, spre a păzi şi a apăra chiar cu preţul vieţii lor cinstea cea mare către Prea Curatele Taine? Care cuvinte vor tuna mai mult ca cele de mai sus în conştiinţa preoţilor celor care au adormit în nesimţire către preţuirea celor nepreţuite şi către cinstea şi păzirea celor Prea Sfinte?

Unde mai sunt acum dumnezeieştii aceia liturghisitori care să fie gata în orice clipă de a-şi vărsa tot sângele lor, numai să nu risipească o picătură de Sânge al lui Hristos la cei nevrednici, precum aţi văzut mai sus că are dumnezeiescu Hrisostom?

Unde mai sunt acum preoţii cei cu totul de aur care să fie gata de suflet a se despărţi mai înainte de a da Sfintele Taine celor nevrednici, după cum aţi auzit puţin înainte că are acest mare Părinte şi dascăl a toată lumea? Iar dacă i se va părea cuiva că în cele ce până aici s-a făcut amintire mai mult pentru păzirea sfinţeniei Prea Scumpului Sânge şi nu încă şi de Prea Curatul Trup al Stăpânului, apoi să asculte cu evlavie şi cu toată luarea aminte mai întâi cei ce pe acesta au putere a-l junghia şi cu mâinile lor ce cu vrednicie îl vor mânca.

Şi fiindcă nici pricepere am, nici cuvânt a vorbi de o cinste aşa de mare, iarăşi cuvintele auritului dascăl să le aducem de faţă şi cu ele să ne învăţăm întru cele ce se cântă de noi. Şi iată care trebuie să fie după acest sfânt evlavia inimii şi cugetarea cea cucernică spre Dumnezeiescul acesta Trup. „Când îl vei vedea pe el, zice, pus înainte, zi către tine aşa: «Pentru Trupul acesta nu

mai sunt eu pământ şi cenuşă, nu mai sunt rob, ci slobod. Pentru acesta nădăjduiesc eu să iau cerurile şi bunătățile cele din cer, viața cea fără de moarte, latura îngerilor, petrecerea cea împreună cu Hristos. Trupul acesta pironindu-se şi bătându-se nu l-a suferit moartea. Pe Trupul acesta văzându-l soarele răstignit, s-au ascuns razele sale. Pentru acesta şi catapeteasma s-a rupt atuncea şi pietrele s-au despicat. Tot pământul s-a cutremurat»". Şi după ce spune încă multe spre slava lui, care aici pentru scurtime nu le scriem, apoi iarăşi zice: „Pe Trupul acesta neputând să-l mistuiască iadul şi moartea, pe toți cei din iad afară i-a vărsat. Căci după cum balaurul cel babilonesc când a luat hrana a crăpat în mijloc, aceasta a pățit şi moartea când a primit Trupul Stăpânului. Pentru acesta zice Apostolul: *Stricând durerile morții.* Că nici o femeie născând copil, aşa se chinuieşte precum aceea, având Trupul Stăpânului". Şi iarăşi zice: „Trupul acesta ni l-a dat nouă să-l tăiem şi să-l mâncăm". În sfârşit arată că Trupul acesta este acela care s-a suit şi şade de-a dreapta Tatălui, după cum mai înainte prin Duhul se vestise, zicând: *Zis-a Domnul Domnului meu, şezi de-a dreapta Mea...*

Şi după ce arată cu cuvinte atât de înalte slava acestui Prea Curat Trup, nu scapă din vedere să arate cu câtă evlavie şi câtă sfințenie se cuvine a se apropia cineva de el şi zice: „Deci să ne apropiem de el cu fierbinte şi înfocată dragoste, ca să nu suferim munca" (*Împărțirea de grâu,* Cuv. 55, p. 461).

S-au arătat până aici, prin puține cuvinte, mărturii de la dumnezeieştii părinți şi dascăli Ioan Gură de Aur şi Maxim Mărturisitorul, despre vrednicia preoției şi despre marea vinovăție şi osândă a preoților care nu se vor sili cu toată osârdia de a face osebire şi alegere între cei vrednici şi cei nevrednici, şi spre a nu da cu uşurință şi fără multă cercare şi iscodire Prea Curatele Taine celor nevrednici. Căci cei care risipesc cu nebăgare de seamă Prea Curatul Lui Trup şi varsă fără cutremur Prea Scumpul Lui Sânge la cei nevrednici, se aseamănă cu cei ce L-au răstignit pe El. Fiindcă auzim pe marele Pavel, zicând: *Drept aceea, oricine va mânca pâinea aceasta şi va bea paharul Domnului cu nevrednicie, vinovat va fi Trupului şi Sângelui Domnului* (I Cor. 11, 27).

Iar cum sub această osândă cade şi cel ce se împărtăşeşte cu nevrednicie şi preotul care dă Sfintele celui nevrednic, s-a arătat şi mai sus şi spre încheiere fie şi aici: „Preotul, zice Sfântul Ioan Gură de Aur, care slujeşte Sfintele şi se împărtăşeşte cu nevrednicie şi care împrăştie Sfintele acestea la cei nevrednici, este ca şi aceia care L-au împuns, căci şi aceia nu pentru ca să bea L-au împuns, şi pentru să se verse Sângele Lui" (*Mărgăritarule* Sfântul Ioan Gură de Aur, p. 252).

SCRISOARE CĂTRE UN STAREȚ

Hristos a înviat, Prea Cuvioase Părinte Stareț şi Iubite întru Hristos Părinte,

Mai întâi rog mila Prea Înduratului nostru Dumnezeu şi a Prea Curatei sale Maici ca cuvintele de mai jos să te găsească sănătos şi în pace cu cele ale duhului şi cu cele din afară.

Părintele meu,

Aducându-mi aminte de blândețea chipului şi de buna aşezare a Cuvioşiei tale, şi fiindcă mila Domnului acum vremelnic ne-a despărțit, vreau măcar din când în când prin scrisoare să mă mângâi de împreună vorbire. Nu ştiu dacă mila Domnului va rândui să ne mai vedem în această vale a plângerii şi a ispitirii şi să mai fiu împreună viețuitor cu cei din sfințita lui Hristos adunare. Iar fiindcă acum cu a lui Dumnezeu pronie ai fost rânduit păstor al cuvântătoarelor sale oi, cu cuvântul cel din Cântarea Cântărilor te voi întreba: „Spune-mi, păstorule cel bun, unde paşti oile tale şi unde odihneşti la amiază mieii tăi? Ca urmând şi eu acestora să nu rătăcesc din turma prietenilor tăi". Pricină nimerită am adus aici cuvântul Sfintei Scripturi ca prin aceasta să deschid largă uşa cuvântului şi să îndrăznesc a te întreba de cele ce doresc şi acestea a zice: Unde, iubitule păstor, pe oile lui Hristos le paşti? Pe care înălțimi cu ele ai ajuns? Oare îndoiții lupi pe ele nu le tulbură şi nu le pierd? Oare râia sau vărsatul până acum în turmă nu au intrat? Oare pe cele

şchioape în urmă nu le-ai lăsat? Oare pe cea slabă de la pământ o ai ridicat? Oare gălbeaza cârtire în ele nu s-a arătat? Oare pe cele oarbe la ochi le-ai vindecat? Oare pe cele ce dorm cu fluierul cuvântului le-ați deşteptat? Oare pe cuvântătorii miei de cuvântătorul lapte al Evangheliei i-ați înțărcat? Oare din hrana cea tare a Sfintei Scripturi a mânca i-ați învățat? Şi oare pe oile cele mari de această hrană le-ați săturat? Oare la locul păşunii (virtutea lucrătoare) cu ele v-ați sălăşluit? Şi oare la apa odihnei (cunoştința zidirilor în duh) pe ele le-ați hrănit?

De aceste lucrări v-am întrebat, de care eu păcătosul nici cu vârful degetelor nu m-am apropiat. Dar fără îndoire, acestea despre care îmi este cuvântul cu prisosință s-au lucrat. Şi aceasta mă face a crede tare, că ştiu şi a păstorului minte trează, şi a oilor ascultare şi blândețe. Încă cred cu întemeiere că şi mai multe isprăvi acolo, cu mila şi cu ajutorul harului lui Hristos, veți termina, şi întru sporire şi creştere a lucrării celei după a Lui voie veți înainta, numai dacă şi păstorul mai mult cu mintea asupra turmei va priveghea, iar oile şi mai mult cu dragoste de glasul lui vor asculta. Iar pentru a nu fi fără de grijă cineva, trebuie să arăt un lucru de mare nevoie şi nu de mic folos, că şi oile, într-un fel, lucrarea de păstor de la Hristos li se cere, şi aceasta o am înțeles din cuvântul dumnezeiescului Maxim Mărturisitorul, care zice aşa: „Păstor de oi spiritual şi acela este care se îndeletniceşte cu cunoaşterea şi care pe cugetările sale le are păstorite de către minte pe munții vederilor spirituale”. Aşadar, dacă vom voi a ne opri puțin să desluşim gândirea sfântului, uşor vom putea înțelege că oricine a ajuns la înălțimea cugetărilor spirituale şi întru acestea cu a sa minte se îndeletniceşte, se poate lua cu drept cuvânt păstor de oi spiritual. Am zis „cu drept” şi susțin că aşa este, fiindcă după acelaşi sfânt cugetările au înțelesuri de oi şi dacă cineva cu mintea sa neprihănită le păzeşte, cu dreptul din lucrare îşi ia şi numirea, şi aşa, precum mai sus am zis, orice oaie are şi ea misiunea de a se păstori şi a fi păstor în parte. Şi de aceea, iarăşi zic, nici una din ele să nu fie fără grijă de a-şi face sfânta datorie şi a-şi păstori în toată vremea cugetările inimii sale, având în vedere că lupul cel gânditor nu doarme.

Şi acestea ar fi zise pentru lucrarea oilor ca păstor. Iar a fi cineva păstor nu numai pentru sine şi a i se cere a supraveghea mințile şi cugetările mai multor oi cuvântătoare, acestuia i se cere mai mare măsură de nepătimire. Şi aceasta din alte cugetări ale Sfinților Părinți o vom înțelege. Pentru că nu puțini sunt din cei mai înalți cu înțelegerea, pe nepătimire o au simbolizat cu pământul cel fericit al făgăduinței. Iar ceea ce este mai de mirare pentru noi este aceea că vedem că pe acest pământ al făgăduinței nici însuşi Moise, cel ales de Dumnezeu ca şi conducător al norodului lui Israil, nu a ajuns să-l vadă până ce mai întâi nu a fugit de Faraon şi de egipteni, până ce nu a călătorit prin pustie vreme îndelungată şi până ce nu a trimis mai întâi soli ca să vadă şi să cerceteze țara mult dorită. Şi de aceea, cred că nu mic ne va fi folosul dacă vom începe a cugeta că nimeni nu va ajunge la nepătimire până ce nu mai întâi îndoit va fugi de gânditorul Faraon şi de robia egipteneştilor patimi şi apoi aşa slobod şi pustiu de patimi, nu puțină vreme călătorind, să poată ajunge la darul lui Hristos, la puterea cea văzătoare şi cercătoare a curăției minții şi atunci şi lui, ca şi oricând lui Moise, i se va descoperi de la Dumnezeu cel prea fericit pământ al făgăduinței, care este, pentru cei ce cred în Hristos, nepătimirea.

Din cele de până aici, foarte puțin se va înțelege care este în parte una din datoriile oilor şi care sunt cuvintele păstorului în drumul cel cu urcuş duhovnicesc până ce va ajunge le nepătimire. Te rog însă, iubite părinte, să mă ierți că ți-am adus aminte de lucrul cel de sus, însă ca unui iubit prieten am socotit a-ți scrie şi ca pe un păstor de suflete a te ajuta după slaba mea neputință. Ştiu că ar fi trebuit mai bine să tac şi să-mi plâng păcatele mele, pentru că chiar cuvintele mele, cu care îmi pare că îți vin în ajutor, sunt pentru mine cea mai aspră mustrare, că sunt vorbite din cunoştință şi teorie, iar nu din lucrare. Te rog, însă, nu te mâhni pentru cele ce am îndrăznit a-ți scrie, de-ți vor părea poate lucruri grele, că nu într-o zi pe acestea trebuie să le termini, ci cu îngăduință încet păşind, prin darul lui Hristos, cred fără îndoială că la pământul cel fericit vei ajunge. Acum însă stai fără teamă şi fără îndoire la slujba la care Domnul te-a chemat, pentru că El este care poate şi pe turmă şi pe păstor a-i păzi şi a-i desăvârşi. Numai lucrul după putere fă, căci făcând ceea ce poți, ai făcut ceea ce eşti dator. Iar Domnul pe cele cu lipsă le va plini şi pe cele neputincioase cu darul Său

le va întări. Zice undeva Sfântul Grigorie al Nyssei: „Cine ştie întru adevăr dacă aspiraţiunea care constă în a se arunca cineva înspre mai bine din ce în ce mai mare, nu este chiar aceasta desăvârşirea firii omeneşti?” Din această mărturie a sfântului multă mângâiere şi curaj vei avea înţelegând ceea ce mai sus am zis, că dacă după putere, în fiecare zi, te sileşti să faci ceea ce poţi, nu este departe de marginea cea fără de margini a virtuţii şi a desăvârşirii.

Aşadar, iubite părinte, stai rezemat pe toiagul virtuţii, după putere, iar mai mult pe toiagul nădejdii la milostivirea lui Dumnezeu. În toată ziua supraveghează turma, din zi în zi şi din noapte în noapte, vezi care din oi dorm şi care sunt treze, care pasc şi care sunt bolnave, şi pentru fiecare în parte ia măsuri după puterea de a le folosi. Ştiu şi sunt încredinţat că niciuna din ele nu este fără de talant şi niciuna nu este fără de vreo lucrare. Şi dacă, după Sfântul Maxim, fiecare oiţă raţională este obligată să aducă Stăpânului său Hristos cele trei foloase: lâna, laptele şi mielul, adică, în loc de lână făptuirea morală, în loc de lapte contemplaţia naturală în duh, iar ca miel învăţăcelul pe care trebuie să-l nască prin cuvânt. Şi această minunată lucrare, fără îndoială preacuvioşiei tale se săvârşeşte, căci acei care sunt acolo noi începători cu viaţa, la virtutea lucrătoare zăbovind, pe folosul cel dintâi îl aduc Stăpânului nostru. Cei mai sporiţi din turmă, care mai mult se îndeletnicesc cu citirea Scripturilor şi cu cunoaşterea lucrurilor în mod duhovnicesc, sunt pe a doua treaptă a urcuşului duhovnicesc şi pe al doilea folos îl aduc Stăpânului nostru. Iar acei care au darul nu numai a citi şi a înţelege pentru ei, ci şi pe alţii pot a-i învăţa, aceştia şi pe al treilea folos îl aduc, născând prin cuvânt ucenici şi aducându-i pe aceştia ca pe o jertfă fără meteahnă lui Hristos. Fără meteahnă am zis, că nu este de ajuns a-i naşte, ci după ce i-au născut, cu multă sârguinţă să se arate a-i păzi pe ei fără de prihană. Căci aşa se cerea oarecând jertfă, şi mai mult în legea Darului se cere.

Aşadar, dacă oiţele cele raţionale, care aduc numai lâna şi laptele, sunt de mare folos în turma lui Hristos, apoi cu cât mai folositoare se va socoti aceea, care pe lângă lână şi lapte, va naşte prin cuvânt mulţi miei şi fără prihană pe aceştia adevăratului nostru Păstor îi va aduce? Acesta întru măsură va putea să strige şi el ca şi Marele Apostol Pavel, care zicea: *De aţi avea zece mii de dascăli în Hristos, dar nu mulţi părinţi, că în Hristos Iisus eu v-am născut pe voi prin Evanghelie...* Cred că tocmai la acest mare folos se gândea marele Pavel când mai mult decât la toate darurile îndeamnă pe oameni să râvnească şi să ceară darul de a proorocii (propovădui), căci prin acest dar se înmulţeşte turma mieilor lui Hristos şi se umple staulul (Biserica) Lui de oile cuvântătoare, pentru care El preacuratul Său sânge şi l-a vărsat pe Cruce.

Aşadar, iubite părinte şi bunule păstor, pe această lucrare a oilor şi pe altele ca ele vei înţelege dacă cu puţină osteneală a cercării vei cerceta pe fiecare oaie în parte şi mult te vei veseli şi te vei mângâia, înţelegând că alta este slava soarelui şi alta slava lunii şi alta slava stelelor şi că stea de stea se deosebeşte în slavă. Cela ce în adunarea lui Hristos la nepătimirea prea fericitei dragoste a ajuns, cu soarele se poate asemăna, şi precum acela peste multe necurăţii cu razele sale trece, dar niciuna pe el nu-l prihăneşte, aşa şi acesta pe toate neputinţele fraţilor văzându-le nu se mâhneşte, şi întru a sa strălucire a duhului rămâne şi prin duhovniceştile raze ale preafericitei dragoste pe toţi îi luminează şi pe toţi îi încălzeşte şi aşa făcând, nicidecum pe a sa putere de lumină sau de căldură nu o cheltuieşte, ci i se pare că încă nimic bun nu a lucrat şi pe cele din urmă uitând, ca oarecând vasul alegerii, spre cele ce îi stau înainte se întinde şi se sârguieşte.

Cela ce cu fericita lui Hristos smerenie în adunare străluceşte, cu luna îl vei asemăna, care oarecum deşi mai mică decât soarele se socoteşte, şi mai puţin decât el străluceşte, dar pe al lui loc în timpul nopţii îl plineşte. Iar dacă încă luna de la soare pe lumină o primeşte, aceasta spre învăţătură să ne rămână, căci fără nici o îndoială, cel mai mic de la cel mai mare trebuie a se lumina şi de la acela se şi blagosloveşte şi aşa că şi această împrumutare de lumină a lunii de la soare a noastră gândire o foloseşte.

Cel ce este priceput şi strădalnic în toate cele ce folosesc obştea şi pe toate fără de cârtire le împlineşte, cu luceafărul cel de dimineaţă îl vei asemăna, care merge oarecum înaintea soarelui şi pe zorii zilei mai înainte îi vesteşte, căci întru buna această rânduială de va rămâne un asemenea nevoitor, de noaptea păcatului va trece şi către ziua nepătimirii se va apropia, când şi soarele

dragostei, de care mai sus am zis, pe el îl va lumina.

Încă şi slava stelelor nu puţin te va mângâia şi deosebirea dintre ele de o vei înţelege dacă vei începe a cugeta că Cel ce a zidit deosebi inimile lor, deosebite şi pe darurile lor le-a împărţit. Pentru că vei vedea între ei că unul este mai greoi la înţelegerea Sfintelor Scripturi, dar mai mult decât cel ce le înţelege,de cuvintele ei se cucerniceşte şi aşa prin smerenia şi cucernicia lui pe neştiinţă oarecum o plineşte. Altul este molatic la rugăciune, dar arată multă bărbăţie la ascultare şi se simte tare bucuros şi mulţumit când cu dragoste fraţilor slujeşte.

Altul poate la pravila bisericii este mai somnoros, dar la canonul şi la pravila cea din chilie cu multă osârdie se arată şi nimic nu lasă din ceea ce îi zice cugetul că este dator. Altul vorbeşte mult dar în acelaşi timp şi tace, căci nu vorbeşte nimic din cele ce nu folosesc. Altul este din fire tăcut şi prin această tăcere a lui fără de nevoinţă pe cei ce au patima limbii numai prin arătarea lui îi foloseşte. Altul face lucrul bun şi spre folosul obştii, dar îi place să fie puţin lăudat, însă venind la el darul lui Dumnezeu, începe pe cele bune de mai înainte nu pentru lauda oamenilor, ci numai pentru scopul mântuirii a le lucra şi aşa prin sârguinţa lui de a face lucrul cel bun pe cei mai leneşi spre a-l urma prin chipul lucrării sale îi zădărniceşte şi prin obiceiul său cel vrednic de laudă şi pe sine şi pe alţii îi foloseşte.

Altuia îi place de urâciune să se curăţească în lucrul bisericii şi în ale chiliei şi prin această bună obişnuinţă pe cei leneşi şi care nu pentru nevoinţă, ci pentru negrijire se lasă a trăi în murdărie, prin pilda lui îi foloseşte. Altul este bun cântăreţ şi citeţ şi bun rânduitor al slujbelor bisericii şi acesta pe cei ce voiesc a scurta slujbele şi a face lucrul Domnului cu lenevire, prin a lui răbdare la slujbele bisericii prin însuşi lucrul îi foloseşte. Altul este tare în credinţă şi în tradiţiile Sfintei Biserici stă nezdruncinat, dar iute din fire şi pe cei ce voiesc a se abate de la cele bine predanisite cu asprime îi opreşte şi pe oricare lucru de sminteală în adunare nu îl îngăduie şi acesta ca o santinelă a Domnului prin aşezarea lui mult îi păzeşte, căci cunoscând cei fără de rânduială râvna lui întru cele bune, chiar de nu le convine, vrând nevrând încep cu atenţie să se ferească de cele neîngăduite. Şi aşa cel părut aspru şi rău cu ei, încetul cu încetul îi foloseşte.

Altul este blând şi smerit. Şi acesta, ieşind cu ceilalţi la ascultare şi la masă sau la pravila Bisericii, pe cei mai băţoşi şi mai încrezuţi care îl privesc, prin chipul lui cel blând şi smerit mult îi foloseşte şi pe conştiinţa lor spre râvna cea bună de a-l urma o stârneşte. Altul este priceput la cancelarie sau la alte lucruri de mare nevoie în administraţia sfintei mănăstiri, iar având lipsă oarecum la unele înţelegeri duhovniceşti, prin aceasta mult se smereşte şi aşa ajunge a se socoti pe sine şi deştept şi prost şi, în această rânduială de nedumerire călătorind, duhul cel mare din el cu sărăcia de păcate îl împodobeşte şi pe această rânduială a lor, în Domnul ca pe a unor prunci în Hristos o primeşte. Altul fiind meşter face bucate sau pâine sau altele din cele ce folosesc mulţimea, şi acesta dacă pe acestea cu dragoste le lucrează, pe toată obştea prin a lui osteneală o foloseşte şi pe cei mai puţin silitori spre osteneală îi zădărniceşte.

Altul fiind meseriaş cu aceasta se îndeletniceşte şi, având dragoste adevărată, de cele ce el a priceput şi pe alţii învaţă şi aşa pe talantul cel dat lui de la Domnul după putere îl înmulţeşte. Altul preot slujitor al dumnezeieştilor Taine fiind, cu mare frică şi cutremur pe acestea le săvârşeşte şi prin sfânta lui cucernicie pe cei nesimţitori şi împietriţi în nepăsare de cele sfinte, prin chipul lucrării lui spre râvna celor sfinte îi trezeşte. Altul de vite îngrijeşte şi lângă acestea de multe ori de nevoie zăboveşte şi, de la pravila Bisericii uneori lipsind mult, de aceasta se căieşte şi aşa cu sfânta smerenie pe lucrul cel bun îl acoperă şi îl păzeşte.

Altul are darul desluşirii şi al înţelegerii multora din cuvintele Sfintei Scripturi sau din învăţăturile Sfinţilor Părinţi şi prin acest dar după a lui putere şi pe alţii îi învaţă şi îi lămureşte. Altul zace bolnav fiind, dar de pe patul lui de durere, pe lucrul cel prea sfânt al rugăciunii nu-l părăseşte şi aşa prin lucrul cel îngeresc pe al său suflet îl mângâie şi îl întăreşte. Altul la grădină sau la vie cu dragoste se osteneşte şi neavând timp de multă pravilă, în vremea lucrului cu de-a pururea pomenită rugăciunea lui Iisus se îndeletniceşte şi pentru lipsa de la pravila cea obştească în gând se căieşte şi aşa prin osteneala lui fără cârtire adunarea Domnului o foloseşte şi prin căinţa cea

nevinovată pe al său suflet în smerenie adâncă îl păzeşte.

Altuia îi place să umble cu haine vechi şi rupte, fie din obişnuinţă sau pentru scopul nevoinţei, şi acela oarecum pe cei ce sunt delicaţi şi le place a umbla mai luxoşi, prin purtarea smereniei lui cea arătată oarecum prin chipul cel din afară, pe a altora gingăşie în haine cu smerenia o cerneşte şi pe ştiinţa lor spre cele cuvenite o răneşte. Altul se arată cumpătat şi postitor în mâncări şi băuturi şi numai cu cele prea de nevoie vieţii voieşte a se mulţumi, şi acesta pe cei robiţi în mâncări sau în altele pe care nu le îngăduie făgăduinţele noastre, prin asprimea vieţii lui îi mustră fără de cuvânt şi către cele ce sunt datori prin pilda vieţii lui a-l urma îi cheamă.

Acestea şi mai multe fie zise pentru deosebirea darurilor şi lucrurilor în parte pe care le vei cunoaşte şi te vei mângâia văzând cum acolo în stadionul de luptă al oştilor lui Hristos unii pe alţii se întrec în alergarea cea bună, şi cum unii altora pe a lor minte ascuţesc. Şi cred că stând şi privind această deosebire şi felurime a nevoitorilor, te vei afla ca întru o grădină de flori duhovniceşti, a cărora nici culoarea, nici mirosul nu seamănă, deşi duhul vieţii din ele unul este, dar pe daruri după deosebire în multe feluri le vei împărţi şi nu puţină îţi va fi mângâierea şi bucuria, ajungând oarecum întru simbol la cele scrise: „Veseleşte-te, începătorule al turmei, văzând pe fiii tăi împrejurul mesei tale purtând stâlpări de fapte bune”. Amin.

Blagosloviţi şi mă iertaţi şi vă rugaţi pentru mine păcătosul care stau flămând, de departe privind la cei ce duhovniceşte acolo vă ospătaţi.

SCRISOARE CĂTRE UN DUHOVNIC[94]

Prea Cuvioase Părinte Nifon,

Cu cea întru Hristos frăţescă dragoste şi cu ajutorul rugăciunilor Prea Sfintei şi Prea Curatei Sale Maici, vă scriu aceste puţine rânduri, care aş dori să vă găsească în momentul cel mai fericit al mântuirii şi al cugetării spre cele cereşti.

Părintele meu,

Mai întâi de toate vă cer iertare de prea multa întârziere a răspunsului la scrisoarea Prea Cuvioşiei Voastre. Sunt şi eu, păcătosul, învăluit aici cu multe şi nu mai pot răspunde la toate scrisorile care vin din multe locuri. Foarte rar mai scriu la câte cineva unde socotesc că este prea de nevoie. La scrisoarea Prea Cuvioşiei Voastre, văzând că este mare nevoie de a răspunde la întrebările canonice care mi le-aţi pus prin scrisoare, m-am hotărât, măcar mai târziu şi mai pe scurt, a răspunde precum urmează:

La cele ce întrebaţi despre cei despărţiţi de femeie, sau femei despărţite de bărbaţi, fără motive canonice, care, după ce se despart aşa fără de lege, îndrăznesc să se cunune cu alte femei sau cu alţi bărbaţi care ţin seama numai de divorţul civil (vezi motivele legate de divorţ în *Dreptul canonic* de N. Mitaş, p. 520, 525); ba, după cum arătaţi, unii din ei au şi câte două-trei cununii în Biserică cu alte femei, fără să le fi murit soţia lor cea dreaptă, fără cuvânt de curvie sau eres sau alte motive, care le dau voie să se despartă vremelnic sau definitiv – la aceasta, iată ce am răspuns:

Noi ştim despre căsătorie că este indisolubilă: *Ceea ce Domnul a unit, omul să nu despartă* (Matei 19, 6). Totuşi, sunt unele excepţii:

– În caz de adulter sau preacurvie persistentă (Matei 19, 9).

– Apostazia unui soţ (I Cor. 15).

– Intrarea unui soţ în monahism.

– Decesul unui soţ.

Cu toate acestea, în molitfelnic nu găsim nici o molitfă de dezlegare a cununiei. Motivele de mai sus despart definitiv pe cei căsătoriţi (*Pravila* lui Matei Basarab, gl. 219, 232). Sunt şi alte motive mult mai numeroase, care despart temporar (până la o vreme) pe cei căsătoriţi după legea lui Hristos. Dumnezeiescul Părinte Grigorie Teologul zice: „Nunta întâi este lege, a doua iertare, a

[94] Scrisoare către ieromonahul Nifon (Mănăstirea Cozia), datată 24 octombrie 1972

treia călcare de lege" (P.M.B., gl. 205). Ştiţi că nunta a patra a împăratului Leon a fost afurisită de patriarhul Nicolae şi Marele Vasile hotărăşte că: „Nunta cea fără de lege să se despartă, iar după ce s-a despărţit să aibă canonul de 15 ani, ca şi preacurvarii" (P.M.B., gl. 208).

Pentru despărţirile vremelnice de care am pomenit mai sus, neavând vreme a le scrie aici pe toate, vă rog a le citi pe toate în Pravila lui Matei Basarab, gl. 178-240.

De asemenea, pentru aceste motive canonice de despărţire, mai luminat se pot afla în *Dreptul canonic* de N. Milaş, cap. 201.

Ştim că o căsătorie este legată când bărbatul îşi alege o singură soţie cu care se leagă înaintea Sfântului Altar că vor duce o viaţă împreună, făcând „nunta cinstită şi patul nespurcat" (*Mărturisirea Ortodoxă*). O nuntă legitimă şi legată trebuie să îndeplinească 11 reguli canonice (Vezi *Hristoitia,* cap. 26, p. 65). Nunta care nu se face după regulile arătate acolo, nu se poate numi nuntă legiuită şi orice nuntă care se face fără a ţine seama de învăţăturile Sfintei şi Dumnezeieştii Scripturi, acea nuntă este spurcată şi nelegiuită (*Pravila* lui Nicodim Sachelarie, 1940, p. 407).

Marele Vasile zice: „Femeia care fără să ştie s-a măritat cu un bărbat pe care l-a lăsat soţia pe un timp şi apoi a trebuit ca ea să-l lase, că s-a întors soţia lui cea dintâi, ea a curvit din neştiinţă, deci nu se opreşte de a se căsători, însă ar fi mai bine să stea necăsătorită" (Can. 46); şi tot marele Vasile zice: „Căsătoria între persoane cu o înrudire oprită de canoane, de se va dovedi că s-a făcut din îndrăzneala păcatelor omeneşti, va primi canonisirea preacurvarilor, după ce se va despărţi" (Can. 68). Aşadar, după cum vedem din cele arătate până aici, preacurvari se socotesc toţi cei ce fac nunţi contra hotărârilor canonice. Şi vezi că adevărata soţie a bărbatului rămâne cea dintâi, dacă a fost după lege luată, chiar dacă ea l-a lăsat pentru o vreme. Şi de se va înapoia la el, bărbatul negreşit trebuie să o primească, chiar dacă a divorţat de ea cu divorţul civil.

Recăsătorirea soţilor divorţaţi nu numai se permite de lege, ci mai ales se şi recomandă soţilor să se împace şi să reînnoiască căsătoria. Dacă se reînnoieşte legătura conjugală, atunci să se observe tot ceea ce trebuie observat după lege la contractarea unei căsătorii. Iar dacă între timp bărbatul a luat alta, acea luată pe urmă nu este soţie dreaptă, dacă el pe cea dintâi o lăsase fără motive canonice întemeiate. Atunci cea de-a doua sau chiar de-a treia cu care el s-a luat, trebuie să plece de la el, chiar dacă s-ar fi dus cu dânsul din neştiinţă, căci el fusese căsătorit cu alta mai înainte (Vezi *Dreptul Canonic* de Milaş, cap. 202). Deci dacă aşa stau lucrurile, apoi câtă vinovăţie poartă şi acele femei care se duc după alţi bărbaţi, ştiind că ei şi-au lăsat femeile lor fără nici o pricină binecuvântată de Biserică!

La fel sunt vinovaţi şi bărbaţii care au luat femei lăsate de alţii. Pe aceşti bărbaţi nelămuriţi în credinţă şi fără frică de Dumnezeu îi arată înseşi cuvintele Evangheliei lui Iisus Hristos, Mântuitorul nostru, că sunt preacurvari şi preacurve. Mare vină au în această privinţă preoţii care îndrăznesc să cunune pe unii ca aceştia, împotriva învăţăturilor dumnezeieştilor Scripturi şi ale sfintelor şi dumnezeieştilor canoane. Aceşti preoţi cad sub caterisirea sfintelor canoane. Sfântul Sobor al VI-lea, cel a toată lumea, osândeşte ca pe un preacurvar pe cel ce ia în căsătorie pe cea logodită legal cu altul (can. 98, vezi şi can. 94 al aceluiaşi sinod). Şi în alt loc citim: „Clericul care este chemat să slujească o căsătorie nelegiuită, dacă el ştie că este nelegiuită, nu se cuvine a săvârşi şi a se face părtaş la păcatele străine" (I Tim. 5, 22; *Prav. Bis.* de N. Sachelarie, ed. ms., pag. 59 şi 369). Şi în alt loc se arată că preotul care va cununa nunta cea fără de lege, să se pedepsească cu lipsa de preoţia sa (P.M.B., gl, 210). Şi dacă preoţii nu au voie să ia parte la masa celor căsătoriţi a doua oară (Neocezareea, can. 7 şi *Pravila Mare* de la Govora, cap. 51), apoi câtă fărădelege fac acei preoţi care cunună în biserică pe cei preacurvari? Şi dacă femeia căreia i s-a dus bărbatul în altă ţară sau a dispărut, se va mărita mai înainte de a se încredinţa de moartea lui, se canoniseşte ca o curvă (Sf. Vasile cel Mare, can. 31), apoi acela care şi-a lăsat soţia fără pricini bune şi întemeiate, cum nu va fi preacurvar? Şi dacă sunt preacurvari, apoi cum va avea putere de lege cununia cea făcută lor în biserică de un preot fără frică de Dumnezeu şi cum vom putea noi să împărtăşim pe unii ca aceştia cu Sfintele şi Preacuratele Taine ale lui Hristos, Dumnezeul nostru, mai înainte de a se despărţi de nelegiuita nuntă şi de a face canonul cuvenit?

Auzi ce zice dumnezeiescul Părinte Ioan Gură de Aur în privința aceasta: „Şi voi, preoților, care dați Preacuratele Taine ale lui Hristos poporului, să ştiți că nu mică muncă zace asupra voastră, dacă, ştiind pe cineva nevrednic, îl veți împărtăşi”. Apoi zice: „**Nu da sabie în loc de hrană. Şi dacă te temi că acel ce vine la împărtăşire este ipat sau sachelar sau voievod sau însuşi cel cu coroană pe cap (împăratul), dacă te temi tu, adu-i la mine, căci eu tot trupul meu îl voi da să ardă mai înainte de a da Trupul Stăpânului la cei necurați; şi tot sângele meu îl voi vărsa, mai înainte de a da Sângele Stăpânului la cei nevrednici**” (*Împărțirea de grâu,* cuv. 54).

Vedeți, părinților duhovnici, câtă hotărâre avea acest părinte şi dascăl a toată lumea, de a se jertfi pe sine pentru scumpătatea Preacuratelor şi Preasfintelor Taine ale lui Hristos şi câtă amorțire ne-a ajuns pe noi în această privință? Vai mie, păcătosul, că şi eu sunt cel dintâi vinovat în această privință! Dar să ne rugăm Prea Bunului Dumnezeu să ne ajute cu mila Sa, să ne îndreptăm spre a nu ne munci veşnic.

Părintele meu,

În aceeaşi scrisoare, la punctul 2, ați amintit de căsătoria călugărilor şi a călugărițelor şi că unii din preoții de mir au îndrăznit să cunune pe aceşti călugări şi călugărițe. Dacă a cununa pe mirenii creştini împotriva legilor canonice este o mare fărădelege, apoi a cununa cineva pe călugări sau călugărițe este culmea fărădelegilor! Cum poate cineva să cunune pe călugărițe sau pe călugări, care au făcut juruințe înfricoşate înaintea lui Dumnezeu, a îngerilor şi a oamenilor, că îşi vor păzi fecioria şi îşi vor aduce trupurile şi sufletele jertfă Domnului? Acest jurământ al călugărilor nu se mai poate retrage sub nici o formă. Iar călcarea lui aduce osândă fără iertare, ca a lui Iuda (Num. 30, 1-16; Deut. 21, 23; 1 Regi 14, 45; Prov. 20, 25; Eccl. 5, 45; Fapte 5, 4; 14, 15). Justificările omeneşti nu pot uşura situația unora ca aceştia, ori în ce chip ar fi. Numai un preot care cinsteşte pe Domnul numai cu buzele (Ier. 8, 11; 23, 1; Matei 7, 21, 23) va îndrăzni să cunune pe unii ca aceştia (Amos 2, 11-12), ca un păstor străin de turma lui Hristos (Ioan 10, 1-12). Şi numai nişte naşi înstrăinați de darul Domnului se mai pot apropia de unii ca aceştia. Dar să se ştie că deasupra lor zboară secera lui Zaharia proorocul (Zaharia 5, 3-4).

Unii ca aceştia să citească canonul 6 al Marelui Vasile care zice: „Curviile canonicilor să nu se socotească întru nuntă; ci în tot chipul să se despartă împreunarea lor. Că acesta şi Besericii este de folos spre întărire şi ereticilor nu se va da apucare asupra noastră, ca cum din voia de a păcătui tragem spre noi” (*Pidalionul,* Neamț, f. 408). Şi în tâlcuirea acestui canon zice: „Să nu se ierte de arhiereu a se cununa călugării sau călugărițele şi împreună a vieţui. Dacă preotul care va îndrăzni să cunune pe cel ce se însoară sau se mărită cu eretici sau eretice se canoniseşte cu oprirea de la Sfânta Împărtăşanie pe timp de 3 ani de zile” (Pravila Govora, p. 100), apoi preoții care îndrăznesc să cunune pe călugări sau călugărițe şi care prin aceasta sunt sub anatema, după canonul 7 al Sinodului IV ecumenic, cum vor mai rămâne în preoție, făcându-se părtaşi de anatema cea pusă asupra călugărilor care se însoară sau se mărită?

Văd că Prea Cuvioşia Voastră ați găsit de cuviință să faceți oarecare iconomie pentru cei ce s-au cununat de preoții de mir contra învățăturilor dumnezeieştii Scripturi şi a sfintelor canoane, spre a nu despărți pe unii ca aceştia, având în vedere că au copii, şi le-ați rânduit să trăiască restul vieții lor în curăție şi fapte bune şi apoi să le dați voie să se împărtăşească.

Ar fi aceasta o iconomie oarecum potrivită, dacă ar ține-o cu scumpătate şi după ce ar renunța măcar câțiva ani a nu primi Preacuratele Taine pentru timpul cât au trăit în fărădelege. Dar mai bine ar fi pentru noi să trimitem pe unii ca aceştia la cei care i-au încurcat pe ei şi i-au cununat, ca să nu ne amestecăm şi noi în iadul celor care îşi bat joc de hotarele sfintelor canoane şi încurcă atâtea suflete nevinovate în mreaja fărădelegilor.

Aşa se întâmplă şi aici la noi, foarte multe cazuri cu nedumeriri şi încurcături de felul acesta. Vin mulți cu acest fel de nelegiuiri, ca să ne încurce pe noi, bieții călugări cei puțini şi necăjiți, care nu mai ştim ce să facem şi cum să facem cu atâtea suflete încurcate şi mustrate de conştiință. Vin aici să-i dezlegăm noi, dar când s-au căsătorit nu ne-au întrebat pe noi. Acum fie din cauza mustrării conştiinței, fie că au dat de multe necazuri din cauza nelegiuirilor în care trăiesc,

nouă ne vine rândul să mai salvăm ce se mai poate salva. Dar nu trebuie să uităm învățătura marelui Apostol Pavel care zice: *Să îndreptăm pe cei greșiți cu duhul blândeții și să ne păzim pe noi să nu cădem și noi în ispită.* Așadar, dacă vin sinceri și cu hotărâre bună de îndreptare, noi să le arătăm adevărul și, de voiesc ei a se căi și a face canonul, să nu descurajăm pe nimenea; dacă nu voiesc însă a se despărți de nunta nelegiuită, nici a trăi în curăție și a face canonul cuvenit, cu oprirea de la Sfânta Împărtășanie, cu post, cu milostenie și rugăciune, apoi să luăm aminte de noi ca să nu ne osândim dimpreună cu ei.

Vă rog să citiți în Pidalionul de Neamț, canoanele 84 și 85 ale Marelui Vasile cu tâlcuirile și subînsemnările lor. Și de acolo veți trage învățătură prea clară cum trebuie să procedăm cu cei care se află în fărădelegi și nu voiesc a-și face canonul. Unii preoți de mir care trăiesc în nepăsare și fără frică de Dumnezeu, au ajuns până acolo că dezleagă la Sfânta Împărtășanie pe cei ce se păzesc să nu facă copii, ba și pe cei cu avorturi și crime, ucigând prunci. Ba în unele părți ale țării, după cum ne-am înștiințat de la martori vrednici de crezare, au ajuns la culmea nebuniei, că au dat voie să se împărtășească cu Preacuratele Taine și celor ce trăiesc necununați, precum și celor ce s-au luat veri drepți în căsătorie și altora care s-au luat rude de aproape. Vai de noi și de noi, unde am ajuns, câtă orbire duhovnicească am ajuns să vedem! Și dacă noi, păstorii, suntem orbi, ce să mai ziceam de turmă? Să ne rugăm Preamilostivului și Preaînduratului nostru Mântuitor să ne trezească mai înainte de ceasul morții pe toți.

Ce să mai zic de sfintele posturi de miercuri și vineri, care sunt de-o scumpătate cu Postul Mare și care astăzi nu numai de creștini nu se mai păzesc, ci chiar și de mulți dintre sfințiții păstori ai Bisericii lui Hristos? Este atâta neorânduială canonică în Biserică acum, cum poate niciodată nu a fost, și nu ne mai pricepem să chivernisim scumpătatea și iconomia dumnezeieștilor canoane, de la caz la caz, spre a îndrepta și a duce sufletele creștinilor pe calea cea sfântă a mântuirii.

Întrebați apoi despre acei ce nu țin curăția în sfintele posturi și nu postesc. Da, și aici la noi ne lovim prea adesea de aceste cazuri. Unii ar voi să postească, dar ocupația lor în societate nu le permite. Iau masa pe la cantine și trebuie să meargă la serviciul lor. Pe aceștia trebuie să-i înțelegem și, pe cât ne va lumina Domnul, să le ușurăm sarcina. În loc de post să le dăm să facă rugăciune, milostenie și alte fapte bune pe care ar putea să le facă, ca să împăcăm oricum conștiința lor și să un-i descurajăm. Dumnezeieștii Părinți, tâlcuind cuvântul Mântuitorului care zice: *De vor goni pe voi dintr-o cetate, mergeți în alta,* zic că dacă ne-ar goni pe noi din cetatea postirii să fugim în aceea a mulțumirii sau a milosteniei sau a smereniei (Vezi *Filocalia*).

Bineînțeles, numai în cazuri bine chibzuite să facem acest lucru. Nu ușor să facem pogorământ și să dezlegăm, că auzi ce zice: „Dacă vreunul din cei ce se nevoiesc, fără trupească nevoie (boală) s-ar mândri și ar dezlega posturile cele rânduite publicului care se păzesc de Biserică, anatema să fie” (Gangra 19). Numai făcând comparație între acest canon și cel al 69-lea al Sfinților Apostoli și al 102-lea al Sinodului VI ecumenic, vom afla unde trebuie a face pogorământ și unde nu.

Curăția în posturi, nu avem mărturii canonice care ne-ar da voie să o dezlegăm. Dacă lumea se strică din zi în zi din punct de vedere moral și canonic, apoi nu suntem noi obligați și nici nu trebuie să aprobăm slăbiciunile și poftele lor. Să-i sfătuim cu toată puterea să asculte de învățările dumnezeieștilor Scripturi și ale sfintelor canoane.

Unii dintre preoți au născocit în zilele noastre un obicei nou și cu totul împotriva Bisericii; au dat, zic ei, „blagoslovenie” ca să petreacă călugări cu călugărițe la un loc[95], păzindu-și curăția ca frații cu surori. Acesta este o mare înșelăciune a satanei, spre sminteala și poticnirea lor, spre prăpastia desfrâului. Iată ce zic dumnezeieștii Părinți în privința aceasta: „De asemenea hotărâm ca fecioarele să nu viețuiască împreună cu bărbații, spre a se ajuta ca niște frați” (Sinodul VII ecum. 20; Ancira 19; Marele Vasile 88).

A cincea întrebare despre curăția în posturi și la zile oprite. Ar fi foarte bine de neamul creștinesc dacă s-ar griji cu mare frică de Dumnezeu de acest lucru cinstit. Dar întâlnim aici foarte

[95] În anii când foarte mulți călugări au fost dați afară din mănăstiri, în urma decretului 410/1959.

multe cazuri când un soț ar vrea să țină postul şi curăția, iar celălalt nu vrea, şi mai ales bărbații sunt aceştia. Trebuie să fim cu mare atenție şi aici, deoarece curăția aparține învoirii amândurora. Deoarece după învățătura marelui apostol Pavel: *Femeia trupul să nu-şi stăpâneşte, ci bărbatul,* şi invers. Şi în acelaşi loc: *Nu vă lipsiți unul de altul fără învoirea amândurora* (I Cor. 7, 5). Dacă unul din soți nu vrea sau pune motive că nu poate a se înfrâna tot postul de la împreunarea cu soția sa, precum găsim foarte multe cazuri, apoi să-i sfătuim măcar o măsură de vreme, două-trei săptămâni, să se păzească în curăție, pentru a se putea împărtăşi, dacă au alte fapte bune, prin care dovedesc buna lor credință. Ce să facem? Şi de voie şi de nevoie trebuie aici să alegem păcatu cel mai mic, ca să nu dăm loc la unul mai mare.

Am avut cazuri, când din cauză că soția nu a vrut să primească pe bărbat la împreunare, acesta s-a dus la alte femei şi a căzut în prăpastia preacurviei, iar alții s-au dus la dobitoace în grajd spre o mai mare urgie. Vedem că dumnezeieştile canoane în această privință dau anatema pe femeia care nu voieşte a se împreuna cu soțul ei, când acesta este întru mare poftă (Can. 5, 51 Apostolic; 9, 14 Gangra). Una din hotărârile Pravilelor Bisericii zice aşa: „Nu s-a oprit bărbatul şi femeia de la împreunarea trupească decât numai când voiesc a se împărtăşi cu Sfintele Taine” (*Îndreptarea Legii,* 170). Şi Marele Pavel zice: „Este lucru cuviincios a se îndepărta unul de altul pentru un timp, cu învoirea amândurora, pentru a stărui în rugăciune şi apoi a se apropia” (I Cor. 7, 4-5; Sf. Dionisie 3). După cum vedem, toate îndrumările în această privință arată că în vremea postului şi a rugăciunii în vederea Sfintei Împărtăşanii se porunceşte curăția. Dar hotărât nu se arată în ce fel să facem pogorământ în această privință. Rămâne şi la puterea duhovnicului acest lucru după canonul 102 al Sinodului VI ecumenic de a face pogorământ cu bună înțelegere la toate şi a ține cumpăna între scumpătate şi iconomie.

Părintele meu,

Pe lângă cele de până aici atâta zic – cu adevărat este prea mare nevoie să ne sfătuim adesea în aceste vremuri cum să facem spre a putea ajuta la mântuirea sufletelor creştineşti. *Mântuirea stă întru mult sfat,* zice dumnezeiasca Scriptură. Şi iarăşi zice: *Sfatul bun te va păzi şi cugetul drept te va apăra.* Şi iarăşi *Frate pe frate sfătuindu-se sunt ca o cetate bine întărită şi ca o împărăție nebiruită;* şi *cei ce nu au sfătuitori cad ca frunzele.* Vezi ce fac doctorii prin spitale când au cazuri grave cu un bolnav sau au de făcut operații grele? Se adună în comisii mai mulți şi se sfătuiesc cu mare grijă cum să facă spre a salva viața trupească a oamenilor bolnavi. Au cât mai mult ar trebui să ne adunăm şi să ne sfătuim noi, care avem mare răspundere nu de cei bolnavi trupeşte, ci de sufletele cele rănite de moarte şi bolnave? Şi dacă pentru sănătatea trupului este nevoie de atâta grijă şi sfătuire, oare câtă grijă şi sfătuire nu ne trebuie nouă pentru a ne griji de bolile şi rănile noastre sufleteşti şi de ale altor suflete, care vin şi ne cer ajutor în această privință?

Vai mie, păcătosului, că nici de rănile mele cele sufleteşti nu mă grijesc, nici de ale altora. Apostolul Pavel ne învață că nimenea al său să nu caute, ci fiecare din noi să lucreze spre binele aproapelui său întru zidire. Iar eu slujesc iubirii de sine şi lenevirii mele, neavând grija cea sfântă, nici spre binele meu sufletesc, nici pentru alții.

Părintele meu,

Venind spre încheierea acestei scrisori, încă odată vă rog să mă iertați pentru multa întârziere. Aşa le fac eu cu lene, cu nebăgare de seamă şi petrec în toată vremea cu nesimțire şi nepăsare față de tot ce este bun şi plăcut lui Dumnezeu.

Vă rog să mă iertați şi iarăşi vă rog să spuneți Prea Cuviosului Părinte stareț Gamaliil smerite închinăciuni, cu toată bucuria şi dragostea cea în Hristos, precum şi la toți prea cuvioşii părinți din sfințitul sobor al acestei sfinte mănăstiri. Pe toți vă rog să nu mă uitați în sfintele rugăciuni. De multe ori îmi aduc aminte de acele locuri frumoase şi pustniceşti, pe care le-am vizitat împreună cu Prea Cuvioşia sa Părintele stareț, care cu multă bunăvoință şi dragoste ne-a condus personal pe cărările cele frumoase ale acestor sfinte locuri. Cine ştie dacă în această nemernică şi scurtă viață vom mai avea fericirea să mai ajungem acolo.

Spre încheiere zic: Maica Domnului Dumnezeu şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos şi

darul Acoperământului rugăciunilor Preasfintei, Preabinecuvântatei şi Preacuratei Sale Maici să fie şi să rămână cu noi în veacul cel de acum şi în cel viitor. Amin.

Al Preacuvioşiei Voastre mai mic şi nevrednic frate în Hristos Iisus, care vă cere iertare şi binecuvântare.

CUPRINS

Volumul 1

Volumul 2

Volumul 3

Volumul 4

Volumul 5

Volumul 6

Volumul 7

Volumul 8

Volumul 9

Volumul 10

Volumul 11

Volumul 12

Volumul 13

Volumul 14

Volumul 15

Volumul 16